

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA ROMÂNILOR

culese de

Eudoxiu de Hurmuzaki

Publicate sub auspiciile Ministeriului Cultelor și ale Academiei Române

Volumul XIV

DOCUMENTE GRECEȘTI

PRIVITOARE LA

ISTORIA ROMÂNILOR

PUBLICATE DUPĂ ORIGINALE, COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE ȘI TIPĂRITURI

DE

N. IORGA

PARTEA I

1320—1716

BUCUREȘTI

Librăriile SOCEC & Co., C. SFETEA, PAVEL SURU

Leipzig: OTTO HARRASSOWITZ. — Viena: GEROLD & Co.

1915

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA ROMÂNILOR

culese de

Iudoxiu de Hurmuzaki

Publicate sub auspiciile Ministeriului Cultelor și ale Academiei Române

Volumul XIV

DOCUMENTE GRECEȘTI

PRIVITOARE LA

ISTORIA ROMÂNILOR

PUBLICATE DUPĂ ORIGINALE, COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE ȘI TIPĂRITURI

DE

N. IORGA

PARTEA I

1320–1716

BUCUREȘTI

Librăriile SOCEC & Co., C. SFETEA, PAVEL SURU

Leipzig: OTTO HARRASSOWITZ. – Viena: GEROLD & Co.

1915

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA

ROMÂNILOR

VOLUMUL XIV AL COLECȚIEI „HURMUZAKI“

DOCUMENTE GRECEȘTI

PRIVITOARE LA

ISTORIA ROMÂNILOR

PUBLICATE DUPĂ ORIGINALE, COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE ȘI TIPĂRITURI

DE

N. IORGA

Sub auspiciile Ministeriului Cultelor și al Instrucțiunii și ale Academiei Române

PARTEA I

1320–1716

BUCUREȘTI

Librăriile SOCEC & Co., C. SFETEA, PAVEL SURU

Leipzig: OTTO HARRASSOWITZ. – Viena: GEROLD & Co.

1915

Hrisant Notara, Arhidiacon de Ierusalim, Mitropolit de Cesareia, Patriarh al Ierusalimului.

PREFATĂ

Acum câțiva ani, publicând o culegere de acte grecești privitoare la istoria Românilor¹, meritosul editor și bibliograf care a fost profesorul Émile Legrand, își arată mirarea că Academia Română n'a publicat până acum, alături de documentele, în toate limbile, pe care le cuprinde colecția Hurmuzaki, și documente în limba pe care, între ei măcar, dacă nu în legăturile cu țara, o vorbeau oropsiții Fanarioși, dar, pe lângă dâșii, și atâția din Domnii, cu creștere țarigrădeană, ai țărilor noastre în al XVII-lea și chiar în al XVI-lea veac. Învățatul francez credea că ar putea atribui această lipsă unei persistente dușmăanii a societății noastre, și chiar a cercetătorilor științifici din mijlocul ei, contra unei epoci care n'a fost de sigur măgulită în judecata urmașilor.

Nu era nimic din aceasta. Era doar la câțiva un fel personal de a aprecia lucrurile, resentimente care nu puteau deveni generale și care nu erau de natură a face rău studiilor asupra trecutului nostru, care aleg între izvoare după importanța lor, iar nu după limba în care sunt scrise.

Dovada cea mai limpede că o intenție dușmănoasă lipsită cu desăvârșire a fost graba cu care Academia Română a primit oferta de a scoate copii după actele grecești aflătoare la Constantinopol, mai ales în Biblioteca Metohului Sfântului Mormânt, pe care o făcea acum vre-o douăzeci de ani harnicul erudit d. Manoil Ghedeon, ale cărui lucrări

Il y a quelques années, publiant un recueil d'actes grecs concernant l'histoire des Roumains¹, l'actif éditeur et bibliographe qui a été le professeur Émile Legrand témoignait de son étonnement de ce que l'Académie Roumaine n'avait pas donné jusqu'alors, à côté des documents dans toutes les langues que contient la collection Hurmuzaki, aussi des documents dans celle que parlaient, entre eux au moins, sinon dans leurs relations avec le pays, les Phanariotes détestés, mais aussi, en dehors de ces princes, un si grand nombre de ceux du XVIIe et même du XVIe siècle qui avaient reçu une éducation constantino-politaine. L'érudit français croyait pouvoir attribuer cette lacune à une certaine inimitié persistante de notre société et même des explorateurs de la science qu'elle contient, contre une époque qui n'a pas sans doute été flattée dans les jugements de la postérité.

Il n'y avait rien de tout cela. Peut-être chez quelques-uns une manière personnelle d'apprécier les choses, des ressentiments qui ne pouvaient pas se généraliser et qui n'étaient pas de nature à nuire aux études sur notre passé, lesquelles choisissent parmi les sources d'après leur importance, et non d'après la langue dans laquelle elles sont rédigées.

La preuve la plus évidente qu'une intention hostile manquait complètement on peut la trouver dans l'empressement avec lequel l'Académie Roumaine accepta l'offre de tirer des copies des actes grecs conservés à Constantinople, surtout dans la Bibliothèque du Métoque du St. Sépulcre, que fit, il y a environ vingt ans, l'infatigable érudit Manuel

¹ *Bibliothèque grecque vulgaire*, IV.

Dacă un filolog ar fi făcut publicația — și mă gândesc mai ales la cercelătorul exact totdeauna și extraordinar de bine informat d. D. Russo —, ea ar prezenta o formă exterioară mai satisfăcătoare. Istoricul singur era chemat însă a face alegerea și a da interpretarea, care n'a fost totdeauna ușoară. Cred că am câștigat acest drept prin îndelungata familiarizare cu toate amănuntele istoriei noastre în deosebitele epoce.

Nici vremurile nu mi-au fost prielnice pentru a face și mai bine de cum, poate, am izbutit. Acești trei ani cât s'a lucrat întâiul volum — pe care-l opresc la epoca Fanarioților, la „data clasică“ pentru deschiderea ei, anul 1716, — au fost cei mai agitați din istoria noastră contemporană, și să-mi fie permis a spune că împrejurările mi-au impus adesea, imperios, și alte datorii, mai grabnice, în orice caz, dacă nu și mai însemnate, de cât a editorului atent și devotat de documente istorice.

Notele sunt rare, și această Prefață însăși, care le putea înlocui, e scurtă. Dar voi aminti că tot ceia ce le-ar fi putut alcătui a apărut, de-a lungul acestor trei ani, în altă formă. Din aceste explicații s'au făcut memoriile despre Vasile Lupu și Patriarhii epocii sale, despre legăturile Domnilor noștri cu Tesalia, Epirul, insulele, Tracia, despre amestecul Românilor în viața Sfântului Munte, despre relațiile culturale pe care Vodă Brâncoveanu le-a avut cu elenismul, care au apărut în „Anale“. Cetitorul străin le va găsi pe toate în cele două volume ieșite până acum din „Bulletin de la section historique de l'Académie Roumaine“. Câteva alte studii (relațiile cu Ierusalimul, Alexandria și Antiohia, cu Bisericile slave) vor urma. Cred că Academia va admite să fie apoi adunate într-o singură publicație.

Încheiu cu speranța că, pe lângă multă bunăvoință și osteneală, mi se va recunoaște,

dettes de la „Grande Église“ et la conduisit selon son bon plaisir, faisant élire et déposer les Patriarches, — de l'orthodoxie entière et de l'hellénisme qui vivait de cette orthodoxie et sous son ombre.

Si un philologue avait fait cette publication — et je pense surtout à l'érudit toujours exact et d'une information extraordinairement riche qui est M. D. Russo —, elle se présenterait dans une forme extérieure plus satisfaisante. Mais l'historien seul était appelé à faire le choix et à donner l'interprétation, qui n'a pas été toujours facile. Je crois avoir gagné ce droit par une familiarisation de longue durée avec tous les détails de notre histoire aux différentes époques.

Les circonstances aussi ne m'ont pas été favorables pour faire encore mieux que je n'y ai peut-être réussi. Ces trois années pendant lesquelles j'ai travaillé à ce premier volume, — que j'arrête à l'époque des Phanariotes, à la „date classique“ pour son commencement 1716, — ont été les plus agitées de notre histoire contemporaine, et qu'on me permette de dire que les événements m'ont souvent imposé, impérieusement, d'autres devoirs, plus pressants, en tout cas, sinon plus importants, que celui de l'éditeur attentif et dévoué de documents historiques.

Les notes sont rares, et cette Préface même, qui aurait pu y suppléer, est brève. Mais je rappellerai que tout ce dont elles pouvaient se composer a paru, au courant de ces trois années, sous une autre forme. C'est de ces explications qu'ont été faits nos mémoires sur Basile Lupu et les Patriarches de son époque, sur les relations de nos princes avec la Thessalie, l'Épire, les îles de l'Archipel, la Thrace, sur le rôle des Roumains dans la vie de la Sainte Montagne de l'Athos, sur les liens culturels du prince de Valachie Constantin Brâncoveanu avec l'hellénisme, qui ont paru dans les „Annales“. Le lecteur étranger trouvera tous ces mémoires dans les deux volumes parus jusqu'ici du „Bulletin de la section historique de l'Académie Roumaine“. Quelques autres études (relations des Principautés avec les Patriarcats de Jérusalem, d'Alexandrie et d'Antioche, avec les Églises slaves) suivront. Je crois que l'Académie admettra la réunion de ces études dans une seule publication.

Je finis ces lignes avec l'espoir qu'on voudra bien reconnaître à l'éditeur de cette pu-

în alcătuirea acestei publicații, și oarecare competență. Aceasta mă va îndemna să lucrez mai de sârg la volumele ce vor urma.

Vre-o sută de copii ale d-lui Ghedeon s'au pierdut, din nenorocire, la tipografie, de și ele fusese transmise în cele mai bune condiții: ele cuprindeau acte de la 1700 înainte. Într-o viitoare călătorie la Constantinopol le vom copia și adăugi.

Vălenii-de-Munte, 17 Mart 1915.

N. IORGA.

blication, non seulement beaucoup de bonne volonté et de travail, mais aussi quelque compétence. Cela m'encouragera à travailler avec encore plus d'assiduité aux volumes qui feront suite.

Une centaine de copies faites par M. Gédéon se sont perdues, malheureusement, à l'imprimerie, bien qu'elles eussent été transmises dans les meilleures conditions: elles contenaient des actes postérieurs à l'année 1700. Dans un futur voyage à Constantinople nous les copierons et ajouterons aux autres.

Vălenii-de-Munte, 17 mars 1915.

N. IORGA.

TABLA MATERIILOR.

- 1320 (c.). Listă a posesiunilor Patriarhatului de Constantinopol. No. 1, pag. 1.
- 1340 (c.). Făgăduiala lui Macarie, episcop de Vieina, că nu-și va părăsi dieceza. No. 2, pag. 1.
- 1359, Maiu. Hotărâre sinodală constatând măsura prin care se așează ca exarh patriarhal în Țara-Românească Mitropolitul de Vieina, Iachint. No. 3, pag. 1.
- 1359, Maiu. Serisoarea Patriarhului către Alexandru-Vodă, Domnul Țerii-Românești, despre strămutarea Mitropolitului de Vieina la Scaunul acestei țeri. No. 4, pag. 4.
- 1370, August. Preotul Daniil Kritopulos, dikaiophylax, făgăduiește a nu supăra pe Mitropolitul Iachint, din Ungrovlahia. No. 5, pag. 6.
- 1370 (c.). „Pitac“ al Mitropolitului Iachint al Țerii-Românești către Patriarhie, despre suferințele sale și pârile ce a îndurat la Domn. No. 6, pag. 7.
- 1370, Novembre. Act sinodal pentru numirea lui Antim ca Mitropolit al unei părți a Ungrovlahiei. No. 7, pag. 8.
- 1371, Maiu. Sinodul face Mitropolit de Haliciu pe Antonie. No. 8, pag. 9.
- 1378, Iulie. Împăratul Ioan al V-lea către marele-primierul Ioan, cu privire la cearta dintre mănăstirile Zografului și Chilandarului de la Athos pentru o moară, orânduind a se face cercetare de nuchiul său Mihail Astròs Synadenos și „Mitropolitul Ungrovlahiei și prea-cuvios Protos al Sfântului Munte“. No. 9, pag. 10.
- 1378, Septembrie. Hotărâre între mănăstirile Zografului și Chilandarului de la Athos, cu privire la o moară, dată de „Hariton Mitropolit al Ungrovlahiei și Protos al Athosului“, întâia dintre iscălituri fiind a lui. No. 10, pag. 10.
- 1378, Septembrie. Isaac, episcop de Hierissos și al Sfântului Munte, întărește hotărârea de mai sus a „Mitropolitului Vlahiei“. No. 11, pag. 10.
- 1379, Septembrie, până la 1380, Iunie. Afurisenie împotriva Mitropolitului de Iconiu, cu iscălitura „smeritului Mitropolit al Ungrovlahiei Antim“. No. 12, pag. 10.
- 1380, Iunie. Hotărârea pentru înălțarea Scaunului Kernitzei ca Mitropolie, cu învoirea Sinodului, din care, după al Niceii, Heracleii, Salonicului, Ianinei și Amasiei, fac parte „cei doi ai Ungrovlahiei“. No. 13, pag. 11.
- 1380, Iunie. Hotărâre a Sinodului pentru Mitropolitul de Chiev Pimen, fiind de față și al Ungrovlahiei în rangul de mai sus. No. 14, pag. 11.
- 1380, Iunie. Mutarea lui Matei, episcop de Poimanenon, la Adrianopol, făcând parte din Sinod și „al Ungrovlahiei, chir Hariton“, în ordinea de mai sus. No. 15, pag. 11.
- 1381, Mart. Mutarea lui Matei, Mitropolit al Kernitzei, la Ianina, cu voia Sinodului, în care și „al Ungrovlahiei“, în ordinea de mai sus. No. 16, pag. 11.

- 1381, Maiu. Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei, iscălește ca al patrulea (după al Cizicului și Sebestei, al Niceii, al Amasiei și Midiei) în actul de întărire a păcii făcute între Paleologii Ioan și Andronic. No. 17, pag. 11.
- 1381, Iulie. Patriarhul hirotonisește Mitropolit de Vidin pe ieromonahul Casian, după alegerea arhierilor, între cari (după al Cizicului) al doilea loc îl are „al Ungrovlahiei“. No. 18, pag. 11.
- 1381, 23 Novembre. Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei, iscălește ca al doilea (după cel de Cizic) actul prin care Patriarhul afurisește pe Mitropolitul de Peritheorion. No. 19, pag. 11.
- 1382, Septembrie. Patriarhul hotărăște o ceartă privitoare la Mitropolia Chersonului, cu participarea Mitropolitului Ungrovlahiei, care ține și locul celui de Nicomedia. No. 20, pag. 12.
- 1382, Novembre. Patriarhul hotărăște strămutarea Mitropolitului de Kotyaeion, cu participarea Mitropolitului Ungrovlahiei în aceleași condițiuni. No. 21, pag. 12.
- 1383, 20 Ianuar și 24 August. Patriarhul osândește pe preotul Machetares și pe protopopul Constantin Kabasilas, în fruntea membrilor Sinodului aflându-se Mitropolitul Ungrovlahiei și locuitorii de Nicomedia. No. 22, pag. 12.
- 1383, 24 August. Cercetare împotriva lui Constantin Kabasilas de către Patriarh și Sinod, „al Ungrovlahiei“ ținând locul al treilea (după al Salonicului și al Nicomediei). No. 23, pag. 12.
- 1386, Mart. Supunerea Bisericii τῆς Κωνσταντινουپόλεως către Mitropolia Goției, prin hotărârea Patriarhului și Sinodului, în care „al Ungrovlahiei“ ține locul al cincilea (după al Heracleii, al Salonicului, al Cizicului, al Nicomediei și înainte de al Monembasiei, al Patrasului Vechiu și al Rusiei). No. 24, pag. 12.
- 1389, Februar. Sentință de despărțenie, al „Ungrovlahiei“ venind al cincilea (după al Salonicului, al Heracleii, al Cizicului și al Nicomediei). No. 25, pag. 12.
- 1389, Februar. Mitropolitul Ungrovlahiei iscălește ca al patrulea (după al Heracleii, al Cizicului, al Nicomediei) actul prin care se întărește, împotriva lui Pimen, Chiprian ca Mitropolit a toată Rusia, cu reședința în Chiev. No. 26, pag. 12.
- 1389, Februar și April. Strămutare la Agathopolis a reședinței Mitropolitului Adrianopolei ocupate de Turci, cu învoirea Sinodului patriarhal, în care al „Ungrovlahiei“ ține locul al cincilea, ca și în actul pentru luarea privilegiilor Bisericii din Chalkedon. No. 27, pag. 13.
- 1389, 17 Mart. Scoaterea preotului Gheorghe, cu învoirea Sinodului patriarhal, în care al doilea loc (după al Cizicului), îl ține „al Ungrovlahiei“. No. 28, pag. 12.
- 1389, Iulie. Hotărâre sinodală cu privire la legăturile dintre episcopul de Modon și Mitropolitul Vechiului-Patras, „al Ungrovlahiei“ ținând locul al patrulea (după al Heracleii, Cizicului și Nicomediei), iar (după al Niceii, Chalkedonului, Monembasiei și Amasiei), „celelalt al Ungrovlahiei, Atanasie“. No. 29, pag. 13.
- 1391, August. Patriarhul Antonie face stavropighie mănăstirea Sf. Mihail din Maramurăș, fondată de Baliță Voevod și fratele său Dragu. No. 30, pag. 13.
- 1391, August. Hotărâre patriarhală privitoare la strămutarea la Haliciu a lui Simion, egumenul de la Peri. No. 31, pag. 15.
- 1393, Mart. Achitarea de Sinod a lui Doroteiu, Mitropolit de Atena și „a toată Grecia“, cu iscălitura lui „Jeremia“, smeritul Mitropolit al Maurovlahiei, după al Efesului, Cizicului, Nicomediei, Niceii, Iconiei, Sogdaiei, Sozopolei și înainte de al Midiei. No. 32, pag. 16.
- 1393, Iulie. Trimeterea în „Rusia“ a arhiepiscopului de Betleem pentru „unele slujbe bisericesti“. No. 33, pag. 16.
- 1393, Septembrie. Afurisirea preotului Ioan Adeniatul, din Sinod făcând parte și al „Maurovlahiei“, după al Cizicului, al Monembasiei, al Chersonului, al Zikchiei. No. 34, pag. 16.
- 1394(?). Întărirea afuriseniei rostite împotriva Marelui-Novgorod de Mitropolitul Chievului și a toată Rusia Chiprian, după voia „regelui a toată Rusia, Vasile“, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“, după al Cizicului, al Nicomediei, al Sogdaii, al Chersonului, al Zikchiei și înainte de al Midiei, al Derkosului și al Betleemului. No. 35, pag. 16.

- 1393, 29 Octombrie. Instrucții pentru arhiepiscopul de Betleem și pentru Alexie Aaron, cari se trimet în Rusia, pentru neînțelegerile de acolo. No. 36, pag. 17.
- 1394, Februar. Numirea la Corint a lui Teognost, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“, în ordinea de mai sus. No. 37, pag. 17.
- 1394, August. Hotărâre patriarhală prin care se așează la Târnova Mitropolitul Ieremia al Maurovlahiei. No. 38, pag. 17.
- 1394, Iunie. Hotărâre sinodală cu privire la redactarea actelor patriarhale, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“, înaintea căruia trece însă, data aceasta, și al Midiei. No. 40, pag. 18.
- 1394, Septembrie. Acordarea de drepturi exarhale în Pelopones Mitropolitului de Corint, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“ în ordinea de mai sus. No. 39, pag. 18.
- 1395, Maiu. Notă despre scrisoarea către Patriarh a lui „Isaac din Maurovlahia“, care cere acestuia să ieie, „în calitate de ctitor“, mănăstirea Maicei Domnului și a Sfântului Dumitru. No. 41, pag. 18.
- 1395, Maiu. Mențiunea hotărârii patriarhale prin care se dă, — în lipsa arhierului, — protopopului Constantin administrația Bisericii Moldovei. No. 42, pag. 18.
- 1395, Maiu. Poruncă a Patriarhului pentru așezarea lui Petru protopopul ca administrator al Bisericii Moldovei. No. 43, pag. 19.
- 1395, Maiu. Patriarhul către Ștefan-Vodă al Moldovei, despre însărcinarea protopopului Petru cu cărmuirea Bisericii Moldovei. No. 44, pag. 20.
- 1395, Maiu. Patriarhul către „falșii episcopi“ (Iosif și Meletie) din Moldova, cerându-li a-și părăsi Scaunele. No. 45, pag. 21.
- 1395, Maiu. Patriarhul către clerul și poporul Moldovei, despre numirea ca socotitor al eparhiei a protopopului Constantin. No. 46, pag. 22.
- 1395, Septembrie. Patriarhul către Mitropolitul de Mitilene, pe care-l trimete în Moldova, pentru împăcarea lămuririlor. No. 47, pag. 23.
- 1396, 6 Novembre. Chemare sinodală la judecată a Mitropoliților de Goția și Cherson, alături de Patriarh stând Mitropoliții Cizicului și Severinului. No. 48, pag. 24.
- 1397, Ianuar. Numire a unui arhiepiscop de Imbros, la Sinod luând parte al Cizicului, al Nicomediei, al Severinului, al Corintului și al Midiei. No. 49, pag. 24.
- 1397, Ianuar. Patriarhul trimete în Rusia pe Mihail, arhiepiscopul de Betleem. No. 50, pag. 24.
- 1397, Ianuar. Patriarhul către arhiepiscopul Mihail de Betleem care va merge în eparhia Haliciului și a Moldovei și va lua măsuri de îndreptare și orânduire în cea din urmă. No. 51, pag. 25.
- 1397, Ianuar. Patriarhul către „craii și domni a toată Polonia, „Litvorosia“ (Lituanio-Rusia) și a Malului Mării, recomandându-i „unirea“ cu regele Ungariei, care va pleca în Mart viitor, „căci cu aceste vorbe și pregătiri a ieșit de la noi“, adăugind că trimete pe arhiepiscopul Betleemului „prin Galiția și alte locuri“, și pentru cazul episcopului Ioan de Luck, supus lui Chiprian, Mitropolitul de Chiev și a toată Rusia, pe care-l favorizează regele : Trimesul patriarhal, „om cuminte și evlavios și cunoscut în acele părți“, vine și cu slujbe ale „Sfântului Împărat“. No. 52, pag. 27.
- 1397, Ianuar. Patriarhul către Mitropolitul Chievului și a toată Rusia, despre suferințele ce îndură de când a venit acolo, despre planul de Unire a Bisericilor, care nu se poate acum și în locul propus de dânsul, despre „războiul ce-l încunjură, închizându-ni toată ieșirea“, recomandând unirea „Crainului“ cu regele Ungariei contra Turcilor, cari sunt pe cale a cuceri toată lumea. No. 53, pag. 27.
- 1397, Ianuar. Hotărâre sinodală de unire a Bisericilor Sidei și Sataliei, luând parte și al Severinului, înainte de al Midiei numai și după al Cizicului, Nicomediei, Monembasiei, Corintului și Palaiopatrei. No. 54, pag. 28.
- 1397, Hotărâre sinodală de restituire a episcopatelor Mainei și Zemenei către Mitropolia de Corint

- luând parte și al Severinului, după cei de sus, dar fără al Corintului și având înainte și pe al Sataliei (al Midiei lipsește). No. 55, pag. 28.
- 1397, Mart. Numire de Mitropolit la Satalia și Side, la Sinod luând parte al Severinului, după al Cizicului, Nicomediei, Monembasiei, Corintului, Palaiopatrei și înainte de al Midiei singur. No. 56, pag. 28.
1400. Numirea unui Mitropolit de Laodicea, din Sinod făcând parte, după al Goției, locțiitor de Efes, al Heracleii, al Ancirei, și al „Ungrovlahiei de spre Severin“, urmând apoi al Cizicului. No. 57, pag. 28.
1400. Patriarhul către Mitropolitul de Chiev și toată Rusia pentru a cere ajutor, în numele Marii Bisericii și al Împăratului Manuil, de la „Marele Rege a toată Rusia“ și ceilalți regi“. No. 58, pag. 29.
1400. Numirea unui Mitropolit de Cizic, din Sinod făcând parte al „Ungrovlahiei de spre Severin“ după al Goției, locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesareii și înainte de alesul pentru Heracleia. No. 59, pag. 29.
1400. Numire a unui Mitropolit de Heracleia și exarh al Traciei și Macedoniei, Teofan, din Sinod făcând parte al Goției, locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesareii și după ei al Ungrovlahiei „de spre Severin“ și al Cizicului. No. 60, pag. 29.
1400. Numirea unui Mitropolit de Cizic, din Sinod făcând parte al Goției, ca locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesareii și al „Ungrovlahiei de către Severin“, iar în urmă venind alesul de Cesareia. No. 61, pag. 29.
1400. Numirea unui Mitropolit de Heracleia, din Sinod făcând parte al Goției, ca locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesareii și al „Ungrovlahiei de către Severin“, iar în urmă venind alesul de Cizic. No. 62, pag. 29.
- 1400 Mart (c.) Patriarhul hotărăște într'un proces (dintre Andreiu Argyropulos și Teodor Mamalis) cu privire la „o haină de reveriță din Țara-Românească“. No. 63, pag. 29.
1401. Numirea unui Mitropolit de Gangra, din Sinod făcând parte al Cizicului, al Severinului și al Midiei. No. 64, pag. 30.
- 1401, Main. Osânda preotului Gabras, între judecători fiind al Cizicului, al Gangrelor, al Severinului și al Midiei; al Severinului schimbă pedeapsa: se va opri zece luni de vin și va face o sută de metanii pe zi. No. 65, pag. 30.
- 1401, Maiu. Patriarhul către Antim, Mitropolitul Ungrovlahiei, ca să recunoască un preot sfințit în Moldova, cu toată afurisenia aruncată asupra acestei țeri. No. 66, pag. 30.
- 1401, Iunie. Hotărâre patriarhală cu privire la o zestre, luând parte la Sinod al Cizicului, al Severinului și al Midiei. No. 67, pag. 31.
- 1401, Iulie. Patriarhul către Mitropolitul de Salonic, pentru mănăstirea Akapnioților, din Sinod făcând parte, după al Goției, locțiitor al Efesului, și al Cizicului, al „unei părți din Ungrovlahia“ de spre Severin, după care urmează al Midiei și al Derkonului. No. 68, pag. 31.
- 1401, 26 Iulie. Patriarhul Matei recunoaște ca episcop în Moldova pe Iosif. No. 69, pag. 31.
- 1401, [c. 26] Iulie. Patriarhul către Alexandru-Vodă al Moldovei, despre recunoașterea lui Iosif ca episcop al țerii. No. 70, pag. 34.
- Fără an (pe la aceeași dată). Patriarhul Mateiu numește episcop de Cherson pe Macarie, din Sinod făcând parte al Goției, locțiitor de Efes, al Cizicului, al Ungrovlahiei și al Midiei. No. 71, pag. 36.
- 1416-8. Desbateri pentru primirea în Constantinopol a Mitropolitului Moldovei nerecunoscut de Patriarh. No. 72, pag. 37.
- 1429 (6937), 9 Februar. Alexandru-cel-Bun, Domnul Moldovei, dă soției lui Marina și copiilor ei mănăstirea din Vișnievăț. No. 73, pag. 38.

- 1433, 9 Februar. Alexandru-Vodă, fiul lui Mircea, Domn al Țării-Românești, dă 3.000 de aspri mănăstirii Xeropotamului de la Athos. No. 74, pag. 38.
- 1433 (6941), 9 Februar. Alexandru-Vodă, Domn al Țării-Românești, dă, amintind de tatăl său Mircea, 3.000 de aspri mănăstirii Zografului de la Athos, cu hramul Sf. Gheorghe, trimeși fiind egumenul Moise, Iosif și „popa Ervasie“. No. 75, pag. 38.
1437. Solie bizantină în Moldova ca să aducă de acolo soli pentru Sinodul de Unire a Bisericilor. No. 76, pag. 38.
1438. Între cei ce se trimet la Împăratul bizantin în Ferrara pentru a-i cere să orânduiască întoarcerea solilor ortodoxiei, care nu folosește nimic din zădarnicele discuții cu Latinii, e și al Moldovlahiei, după al Trapezuntului, al Heracliei, al Monembasiei, al Cizicului și al Lacedemonei, și el fiind dintre cei „mai bătrâni și mai venerabili“: din discuție—Împăratul refuză—se cred înșelați de Patriarh. No. 77, pag. 39.
1439. Mitropoliții de Târnova, Amasia și Moldova sunt muștrați de Patriarh, ca niște „casnici“ ai lui, din „chilia și familia“ lui, pe cari el i-a crescut și i-a înaintat, pentru că, împotriva părerii lui, au făcut parte dintre cei șeptesprezece arhierei cari au votat contra lui *filioque*. No. 78, pag. 39.
1439. Împăratul Ioan al VIII-lea stăruie „pe lângă solii Trapezuntului și Moldovei“, ca și pe lângă unii arhierei, ca să-i facă a vota pentru *filioque*. No. 79, pag. 39.
- 1439, 2 Iunie. Solii Moldovei la Sinodul din Florența votează și declară, se pare, și ei că țara lor se va țineă totdeauna și în materie de dogmă de Scaunul patriarhal. No. 80, pag. 39.
- 1439, 7 Iulie. Iscăliturile reprezentanților Moldovei la Sinodul din Florența. No. 81, pag. 40.
144. . . (695. . .) Hrisov al lui „Io Basarab Voevod și autocrat al Ungrovlahiei“ pentru mănăstirea Cotlumuz. No. 82, pag. 40.
- 1450 (6958). „Dan Vlad-Vodă Basarab“, Domn al Țării-Românești, dă mănăstirii Cotlumuz din Athos privilegii. No. 83, pag. 40.
- 1452 (?), 29 April. Hrisov al lui Vlad[islav] Voevod, Domn al Țării-Românești, pentru dania de 10.000 de aspri către chilia Sf. Ilie, făcută de părintele Cosma, protos al Sfântului Munte. No. 84, pag. 40.
- 1457 (6965), 12 Iunie. Hrisov slavon al lui „Io Vlad Voevod“ (Țepeș), Domn al Țării-Românești, pentru mănăstirea Rossikon. No. 85, pag. 40.
- 1457 (6965), 12 Iunie. Vlad-Vodă, Domn al Țării-Românești, dă privilegii mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos. No. 86, pag. 40.
- 1457 (6965). 12 Iunie. Vlad-Vodă (Țepeș), Domn al Țării-Românești, dă 4.000 de aspri mănăstirii lui Filoteiu de la Athos. No. 87, pag. 40.
- 1466 (6974), 10 Iunie. Ștefan-Vodă, fiul lui Bogdan, Domnul Moldovei, dă 100 de ducăți mănăstirii Zografului de la Athos. No. 88, pag. 41.
- 1470 (6979), 13 Septembrie. Ștefan-Vodă, fiul lui Bogdan, Domnul Moldovei, dă 500 de aspri pe an, „obroc“, spitalului bolniței, făcute de el, a mănăstirii Zografului, „mănăstirii noastre“, egumen fiind „rugătorul nostru chir popa ieromonahul Varlaam“ (marturii: fiii, Alexandru și Petru, și toți boierii; Toma Logofăt; serie Isaia). No. 89, pag. 41.
- D. 1482. Dania de moaște din partea lui Vlad-Vodă Călugărul, al Țării-Românești, și a nepotului său, Dragomir Vornicul, către mănăstirea de la Meteore. No. 90, pag. 41.
- 1487 (6995), 12 Iunie. Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țării-Românești, dă 6.000 de aspri pe an mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos. No. 91, pag. 41.
- 1492 (7000), 29 April. Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țării-Românești, dă 10.000 de aspri schitului Profetului Ilie de la Athos. No. 92, pag. 42.
- 1496 (7004), 30. . . Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țării-Românești, dă pe an 3.000 de aspri mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos. No. 93, pag. 42.

- 1499-1500 (7008). Ștefan, Domnul Moldovei, face o danie mănăstirii lui Grigorie de la Athos. No. 94, pag. 42.
- 1499-1500, (7008). Radu-Vodă, fiul lui Vlad, Domn al Țerii-Românești, dă 3.000 de aspri unei mănăstiri de la Athos. No. 95, pag. 42.
- 1502 (7010), 21 Februar. Radu-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă pe an 4.000 de aspri mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos. No. 96, pag. 42.
- 1504 (?). Povestirea călătoriei în țerile noastre a Patriarhului Pahomie de Constantinopol. No. 97, pag. 43.
- 1504 (?). Altă povestire a aceleiaș călătorii. No. 98, pag. 43.
- 1519-20 (7028). Basarab-Vodă face daruri către mănăstirea lui Xenofont din Athos. No. 99, pag. 43.
- 1525-6 (7034; *sic*). Vladislav-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă mănăstirii lui Xenofont de la Athos un ajutor. No. 100, pag. 43.
- De la 1527 (7023; *sic*). Petru-Vodă al Moldovei dă 5.000 de aspri mănăstirii Castamonitului din Athos. No. 101, pag. 44.
- 1527-8 (7036). Radu-Vodă (de la Afumați), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor mănăstirii lui Xenofont de la Athos. No. 102, pag. 44.
- 1531-2 (7040). Vlad, fiul lui Radu (?) (Vintilă), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor mănăstirii lui Xenofont de la Athos. No. 103, pag. 44.
- 1533 (7041), 12 Ianuar. Vlad, fiul lui Radu (Vintilă), Domn al Țerii-Românești, dă 10.000 de aspri mănăstirii Lavra de la Athos, cu cheltuieli de drum (1000 de aspri) pentru călugării ce vor veni la el. No. 104, pag. 44.
- 1534 (7042), 27 April. Vlad-Vintilă, Domnul Țerii-Românești, dă 10.000 de aspri mănăstirii Hilandarului și 800 bolniței de acolo. No. 105, pag. 44.
- 1535 (7043). Radu-Vodă (Paisie), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor mănăstirii lui Xenofont de la Athos. No. 106, pag. 44.
- 1540 (c.). Petru (Radu Paisie), Domn al Țerii-Românești, dă averile din satul Scurtești mănăstirii Simopetrei de la Athos. No. 107, pag. 44.
- 1540 (c.). Notiță despre intenția Patriarhului de Constantinopol Ieremia de a călători în țerile noastre și moartea lui. No. 108, pag. 45.
- 1555 (?). Despot („Basilikos“) către Filip Melanchthon, despre misiunea lui Cesar Viking. No. 109, pag. 45.
- 1555, Mart. Melanchthon către Despot („Iacob Basilikos, despot de Samos“) și Iacob Diassorinos („domn al Doridei“), pe cari-i numește „bărbați foarte vestiți prin neam bun și cunoașterea științelor și virtuțile ostășești“, despre ceia ce datorește Europa Grecilor, arătându-se gata a-i ajuta și cu fapte (serisoarea o trimete prin Paul Viking, care merge „de la Belgi în „patrie“). No. 110, pag. 45.
- 1561, 1-iu Ianuar. Mențiunea venirii în Moldova, supt Alexandru-Vodă Lăpușneanu, — Mitropolit fiind Grigorie și episcopi Anastasie la Roman și Eftimie la Rădăuți, — a Patriarhului de Constantinopol Ioasaf. No. 111, pag. 46.
- 1568-9 (7077). Ruxanda, Doamna lui Alexandru-Vodă al Moldovei, hotărăște a se serbă strălucit în fiecare an ziua Sf. Nicolae la mănăstirea Dochiariului din Athos, pomenindu-se numele răposatului ei soț, „Pahomie călugărul, Roxandra Doamna, Bogdan Voevod și ale copiilor lor“. No. 112, pag. 46.
- 1569-70 (7078). Mănăstirea Sf. Dionisie din Athos mulțamește Doamnei Ruxanda a lui Alexandru-Vodă al Moldovei, care a plătit datoriile călugărilor. No. 113, pag. 46.
- Pe la 1569. Ruxanda, Doamna lui Alexandru Lăpușneanu, dă mărturie pentru apărarea de ea, cu

- 35.000 de aspri, a mănăstirii Karakalla din Athos, amenințată de Turci cu confiscarea. No. 114, pag. 46.
- 1570 (c.). Alexandru, Domn al Țerii-Românești, dă mănăstirii Simopetra din Athos moșiile Scurtești și Dragomirești. No. 115, pag. 47.
- 1570 (7078), August. Mulțămire din partea mănăstirii Dochiariului din Athos către Doamna Ruxandra, a lui Alexandru Lăpușneanu, „care a scos de supt poprire odoarele amanetate ale mănăstirii”. No. 120, pag. 49 (din eroare și ca No. 116, pag. 47).
- 1574-1579. Mitrofan de Constantinopol către Petru-Vodă al Moldovei, despre dănia ce a făcut-o acesta la Constantinopol Bisericii-celei-Mari din casele sale proprii. No. 117, pag. 47.
1575. Hrisov al lui Alexandru-Vodă al Țerii-Românești, prin care se dă un ajutor mănăstirii lui Xenophon de la Athos. No. 118, pag. 49.
- 1575 (7083), 1-iu Iunie. Hrisov al lui Petru-Vodă Șchiopul, Domn al Moldovei, prin care se dau 100 de galbeni mănăstirii Zografului de la Athos. No. 119, pag. 49.
- 1576, Maiu. Daruri făcute de Petru-Vodă al Moldovei supt Patriarhul Ieremia. No. 121, pag. 49.
- [1576], 5 Septembrie. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către soră-sa, Mărioara Adorno, despre banii și lucrurile ce-i trimite. No. 122, pag. 50.
- [1576], 6 Octombrie. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre lucrurile ce a primit de la ea și o blană ce-i dăruiește. No. 123, pag. 51.
- 1576-7. Hrisov al lui Alexandru, Domnul Țerii-Românești, dând un ajutor mănăstirii lui Xenophon de la Athos. No. 124, pag. 51.
- 1577 (7085), 28 April. Hrisov al lui Petru-Vodă Șchiopul, Domn al Moldovei, prin care se dau 6.000 de aspri mănăstirii Sf. Dionisie de la Athos. No. 125, pag. 51.
- 1577, 1-iu Maiu. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre niște daruri ce-i face. No. 126, pag. 51.
- 1577, Iulie. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre banii ce-i trimite și cheltuielile cu Domnia lui Mihnea-Vodă. No. 127, pag. 53.
- 1577 și urm. Hrisov al lui Mihnea-Vodă al Țerii-Românești, dând mănăstirii Simopetra de la Athos moșiile Scurtești și Dragomirești. No. 128, pag. 53.
- 1578, 20 Februar. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre trimetere de bani, dorința ei de a veni în țară și neputința de a o lăsa a merge la biserica latină, precum și despre datoria ce au bogații de a răscumpără pe robi. No. 129, pag. 53.
- În. de 1578, Mart. Mențiunea într'un poem al lui Gheorghe Etolianul a maziliei și morții lui Petru-Vodă al Țerii-Românești de pe urma intrigilor mamei sale Mircioaia. No. 130, pag. 55.
- 1578, 25 Mart. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre numirea lui Mihnea-Vodă, uneltirile dușmanilor și căsătoria surorii Lucreția. No. 131, pag. 57.
- 1578, 2 Decembrie. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre sumele și lucrurile ce i-a trimes. No. 132, pag. 58.
- 1579 (7087), 20 Februar. Hrisov al lui Petru-Vodă, Domn al Moldovei, dând 6.000 de aspri mănăstirii Lavrei din Athos. No. 133, pag. 59.
158. . . -159. . . Meletie Pigas, vicariu patriarhal al Constantinoplei, către Petru-Vodă, despre dovezile de iubire ce-i dă și despre neputința de a veni din cauza vizitei apropiate a lui Silivestru, Patriarh de Antiohia. No. 134, pag. 59.
- 1582, 27 August. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre greutatea ce are din partea Turcilor și supărarea ce-i face și ea prin neconținutele cereri de bani. No. 135, pag. 60.

- 1583, 10 Mart. Mărioara Adorno către Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, despre felul cum e mai bine să-i trimeată lucruri și scrisori. No. 136, pag. 62.
- 1583, 30 Iunie până la 5 Iulie. Banul Mihaleea către Mărioara Adorno (cu traducere italiană de Alvise Spà), despre o trimetere de lucruri din partea Doamnei prin Ragusa. No. 137, pag. 63.
- 1583, 5 Iulie. Banul Mihaleea către Mărioara Adorno, despre falimentul lui Secondo de' Lucari, urmărit și de Mihnea Voevod, precum și despre niște bani trimeși prin el. No. 139, pag. 67.
- 1583, pe la 10 Mart (și înainte de 25 Iulie). Mărioara Vallarga către Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, despre felul cum trebuie să-i trimeată banii prin Casa Lucari, ce are contoare la Silistra, precum și despre cele primite de la dânsa. No. 140, pag. 67.
- 1583, 25 Iulie. Mărioara Adorno către Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, despre mazilia lui Mihnea-Vodă și surgunul lor la Rodos, adăugind bani și daruri după putință. No. 141, pag. 72.
- 1583, 11 Octombrie. Meletie Pigas către Mihnea-Vodă al Țerii-Românești, mângâindu-l pentru mazilia și surgunirea lui la Rodos. No. 142, pag. 76.
- 1584, 14 Ianuar. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno (cu traducere italiană de Alvise Spà), despre trimeteri de bani, refuzul surorii lor Lucreția de a o recunoaște, vizitele de nobili venețieni ce primește și fuga lui Secondo de' Lucari din Silistra. No. 143, pag. 77.
- 1585, April. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre surgunirea ei și a lui Mihnea-Vodă la Tripoli și noua căpătare a Domniei. No. 144, pag. 78.
- 1583, 14 Ianuar. Mihnea al II-lea, Domnul Țerii-Românești, și Doamna-mamă Ecaterina către Mărioara Adorno, despre mazilie, primejdiile prin care au trecut, întoarcerea lui Mihnea în Domnie, călătoria Ecaterinei la Constantinopol, cu lămuriri bănești. No. 145, pag. 79.
- 1587, 22 April. Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre greutățile ce are de pe urma relei cărmuirii a lui Petru-Vodă Cercel și a datoriilor ce a trebuit să facă pentru căpătarea Scaunului, adăugind felurite știri particulare. No. 146, pag. 81.
- 1587, 4 Iulie. Esther, zisă Prepia, fiica Lucreției Frangopulo, către Mărioara Adorno, despre iubirea ce-i poartă și multele ocupații ale Doamnei Ecaterina, care o fac să uite pe sora ei îndepărtată. No. 147, pag. 82.
- 1589 (c.). Însemnări despre Moldova și Țara-Românească din călătoria, descrisă de Ieroteiu, Mitropolit de Monembasia, a lui Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol. No. 148, pag. 83.
- 1589 (7097), 8 Februar. Hrisov al lui Mihnea-Vodă al Țerii-Românești, prin care se dau 15.000 de aspri mănăstirii Hilandarului de la Athos. No. 149, pag. 86.
- 1589, 20 Novembre. Ioan Banul arată că a luat de la „Pervana-beiu casapul“ 420.000 de aspri pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, făgăduind în loc oi de la Soroca, cu 40 de aspri bucata. No. 150, pag. 86.
- 1589, 20 Novembre. Ioan Banul arată că a luat de la Floro 150.000 de aspri pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, făgăduind în loc oi de la Ținutul Iașului, cu 40 de aspri bucata. No. 151, pag. 87.
- 1589, 1-iu Decembre. Ioan Banul arată că a luat de la Ahmed Celebi Ienicerul 31.000 de aspri pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, care-i va da înapoi la venirea creditorului în Moldova. No. 152, pag. 87.
- 1589, 1-iu Decembre. Ioan Banul arată că a luat de la Foti și Gheorghe 100.000 de aspri pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, făgăduind a da în schimb oi de la Ținutul Neamțului, câte 34 de aspri bucata. No. 153, pag. 87.
- 1589, 15 Decembre. Ioan Banul recunoaște că a luat de la Sinan-beiu 189.300 de aspri, pe socoteala lui Ștefan, fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti în bani la venirea în Moldova. No. 156, pag. 88.
- 1589-91 (c.). Capuchehaiaua Moldovei, Duca, recunoaște că a primit, în seama lui Petru-Vodă Șchiopul, de la Ceașul Mahmud, suma de 30.000 de aspri. No. 154, pag. 87.

- Redactat pe la 1590. Daruri făcute de Ruxandra, Doamna lui Alexandru Lăpușneanu, și de familia ei la Constantinopol. No. 157, pag. 88.
- 1590, 30 Mart. Ioan Banul recunoaște că a luat de la Costea Casapul de la Aiakapi 129.790 de aspri, pe socoteala lui Ștefan, fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti din oile de la Soroca. No. 158, pag. 89.
- 1590 (7098), Mart. Scrisoare a lui Ieremia, Patriarh de Constantinopol, prin care se întărește dania moșilor Seurtești și Dragomirești, de către Domnii Țerii-Românești, Petru, Alexandru și Mihnea, către mănăstirea Simopetra din Athos. No. 159, pag. 89.
- 1590, 22 Novembre. Ioan Banul recunoaște că a luat de la Teodor Poreliotul 100.000 de aspri, pe socoteala lui Ștefan fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti din oile Ținutului Tutovei. No. 155, pag. 87.
- 1591, 12 Maiu. Socoteala oilor din Moldova și a casapilor (gelepi) cari le-au luat. No. 160, pag. 89.
- 1591, 2 Octobree. Doamna Ruxandra, fiica sau sora (?) lui Mihnea al II-lea, fost Domn al Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, „mama“ sa, despre sănătatea familiei (Hrisosculina, Ivanu, Pătrașcu, jupăneasa Vișa, Lorenzo), precum și despre călătoria la Severin a lui Mohammed-beg (fost Mihnea-Vodă) și despre greutățile casei. No. 161, pag. 89.
- 1591 (7100), Octombree. Patriarhul Ieremia al II-lea de Constantinopol, pentru mănăstirea Sf. Nicolae din București (Mihai-Vodă), închinată Simopetrei din Athos. No. 162, pag. 90.
- 1591-2 (7100). Hrisov al lui Alexandru-Vodă, Domn al Țerii-Românești, prin care se închină „averi și venituri în Țara-Românească“ mănăstirii Prodromului, „clădită de dânsul la Muntele Sinai“. No. 163, pag. 93.
- 1592 (7110), 31 Mart. Orânduire, în numele Patriarhului Ieremia al Constantinoplei, din partea Marelui-Logofăt al Bisericii, Hierax, cu privire la negustorii străini ce trăiesc în București fără cununie. No. 164, pag. 93.
- 1593, după 29 Ianuar. Prietenii din Constantinopol ai lui Petru Șchiopul către acesta, arătându-i că s'au pus lucrurile la cale pe lângă Vizir și Sultan pentru numirea lui ca Domn. No. 165, pag. 94.
- 1593, după 29 Ianuar. Un agent moldovenesc la Constantinopol către Petru Șchiopul și ginerele acestuia, Zotu Țigară, despre negocierile ce se urmează pentru restabilirea lui în Scaun. No. 166, pag. 95.
- 1593, după 29 Ianuar. Petru Șchiopul către Sinan-Pașa, cu felicitări pentru că s'a întors Mare-Vizir, arătându-i de ce a plecat din Moldova și cerând a i se ierta greșeala și a fi lăsat să se odihnească în țară. No. 167, pag. 95.
- 1593, după 29 Ianuar. Poruncă a Sultanului către Petru Șchiopul, cu iertare pentru fuga lui și voia de a sta la Chios în așteptarea Domniei. No. 168, pag. 95.
- 1593, după 29 Ianuar. Marele-Vizir Sinan-Pașa către Petru Șchiopul, dându-i vestea de iertare și îndemnându-l să vie la Chios, locul de surgun ce i s'a hotărât. No. 169, pag. 95.
- 1593, după 29 Ianuar. Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Moldovei, Gheorghie Movilă, îndemnându-l să facă așa ca Petru Șchiopul să vie iarăși în Împărăție. No. 170, pag. 95.
- 1593, 28 Februar. Mihnea al II-lea, fost Domn al Țerii-Românești (Mehemed-beiu), către Mărioara Adorno, despre îngrijirea fiului său Radu. No. 171, pag. 95.
- 1593, 7 Maiu. Polierat Kamerinos, în numele său și în al lui Andrei Hatmanul și Nicolae Stolnicul, către Petru Șchiopul, cu știrea că-l așteaptă Scaunul Țerii-Românești, în locul „cio-banilor“ cari au fost și „au stricat țara“. No. 172, pag. 97.
- 1593, Novembre. Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Petru Șchiopul, despre datoriile Bisericii celei Mari, despre scrisoarea lui Petru către Andronic Cantacuzino și marea influență ce are acesta la Poartă, despre procesul Domnului cu vameșii raguzani și despre nevoia ce este ca el să vie la Constantinopol. No. 173, pag. 97.

- 1593, 14 Novembre. Andronic Cantacuzino către Petru Șchiopul, despre intervenția sa, după cererea lui Nichifor Dascălul, în lucrurile „Vlaho-Bogdaniei“, despre rezervarea principatului muntean pentru acest Domn și numirea recentă a lui Mihai Viteazul din cauza zăbăvii sosirii lui Petru, adăugind că-i păstrează, în locul lui Aron-Vodă, unul din ginerii săi, Scaunul Moldovei. No. 174, pag. 97.
- 1593, 20 Decembre. Zotu Spătarul către socerul său, Petru-Vodă Șchiopul, despre sosirea sa la Venetia și boierii ce a găsit acolo, precum și pentru afaceri de bani. No. 175, pag. 97.
- 1593-5 (7101, 7103), probabil 1594 sau începutul lui 1595. Hrisov de ctitorie al lui Aron-Vodă pentru mănăstirea sa de lângă Iași. No. 176, pag. 98.
- 1594, 10 Maiu. Versiune grecească a testamentului lui Petru-Vodă Șchiopul. No. 177, pag. 100.
- 1594, 4 Iunie. Însemnare pe o Evanghelie scrisă de episcopul de Buzău Luca din Cipru, în Domnia lui Mihai Viteazul. No. 178, pag. 100.
- 1594, 9 Iulie. Gavriil [Severos], Mitropolit de Filadelfia, șeful coloniei grecești din Venetia, către Zotu Țigară, ginerele lui Petru-Vodă Șchiopul, despre moartea lui Petru și convorbirea ce-a avut-o cu un Venetian despre afacerile moștenirii. No. 179, pag. 101.
- 1594, 11 Iulie. Maxim, episcop de Citera (Cerigo), către Zotu Țigară, îndemnându-l să vie la Venetia. No. 180, pag. 101.
- 1594, 11 Iulie. Hrisoverghi, boier al lui Petru-Vodă Șchiopul, către Sguromali, altul din boierii acestuia, despre venirea lui apropiată, un dar de cuțite și un anume Ivașeu. No. 181, pag. 101.
- 1594, 11 Iulie. Hrisoverghi către Mitropolitul Gheorghe Movilă, către Gheorghe Hatmanul, nepotul lui Petru-Vodă Șchiopul, către Zotu Țigară, Costea Postelnicul, Păharnicul Vasile, Ivan Comisul și alți boieri, despre banii dați lui Ivașeu. No. 182, pag. 101.
- 1594, 14 Decembre. Mihnea al II-lea, fost Domn al Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre „hainirea“ lui Mihai Viteazul, numirea în locu-i a lui Bogdan Sasul, apoi a lui Radu, fiul lui Mihnea însuș, despre începerea expediției turcești și silințele lui proprii de a câștiga țara. No. 183, pag. 101.
- 1594-5 (7103). Hrisov al lui Mihai Viteazul, Domn al Țerii-Românești, către mănăstirea lui Xenophon din Athos. No. 184, pag. 102.
- [1595], 1-iu Iunie. Mohammed-beiu (fost Mihnea-Vodă al Țerii-Românești) către fiul său Radu-Vodă, despre stăruințele și silințele sale pentru a-i căpăta Domnia și despre familia sa cea nouă, musulmană. No. 185, pag. 102.
- 1595, 14 August. Mohammed-beiu (fost Mihnea-Vodă al Țerii-Românești) către fiul său Radu-Vodă, despre lupta în care e prins și calul ce-i cere, cu unele recomandări pentru Vișa, mama lui Radu, și pentru Mărioara Valarga. No. 186, pag. 104.
- 1595 și urm. „Triumful lui Mihail Voerod fiul lui Petrașeu.“ No. 187, pag. 105.
- 1597, 12 Mart. Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova, către Mihai Viteazul, despre pregătirile creștinilor de peste Dunăre. No. 188, pag. 105.
- 1597, 9 sau 19 Mart. Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova și „dascălul cel mare al Bulgarilor“, către Mihai Viteazul, despre gătirile turcești. No. 189, pag. 106.
- 1597, 23 Maiu. Meletie Pigas, Patriarh de Alexandria, locțiitor de Constantinopol, către Mihai Viteazul, cu îndemnuri de pace, arătând că n'a venit încă pentru că Serdarul așteaptă o nouă scrisoare a Domnului și asigurându-l că Sultanul îl iubește, că trupele ce se strâng la Dunăre nu sunt contra lui, ci contra „Crainului Ardealului“, despre care Ieremia Movilă crede că vrea să-l scoată. No. 190, pag. 106.
- 1597, 14 Iunie. Meletie Pigas către Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, scuzându-se că n'a venit, mulțămind pentru oferta de strajă, lădându-i ortodoxia și arătând ce lucrează pentru pace. No. 191, pag. 106.
- 1597, 5 August. Meletie Pigas către Mihai Viteazul, despre efectul plângerilor lui la Constanti-

nopol, prin mazilirea Pașei de la Dunăre și oprirea Tatarilor de a trece pe la dânsul, cu îndemnuri la pace. No. 192, pag. 106.

- 1597, 6 August. Meletie Pigas către Mitropolitul Ungrovlahiei Eftimie, despre recunoașterea lui de Scaunul ecumenic, fără înștiințarea prealabilă pentru hirotonie, despre răspingerea părilor împotriva lui, trimițându-i după cerere Scriptura „îndreptată“, asigurându-l că a dat să se copieze pentru el Nomocanonul trimis Sinoadelor și cerând ajutorul său la răscumpărarea bisericilor Sf. Dumitru și Precista la Xyloporta. No. 193, pag. 106.
- 1597, 29 August. Meletie Pigas către Mihai Viteazul, despre scrisorile ce trimete prin Ioan cu privire la măsurile pe care le-a luat Vizirul la Dunăre spre a-l satisface, cerând, în schimb, „ce poți, în nume de haraciu“, despre cererea lui Mihai de a se ajuta ortodocșii prigoșiți în Polonia, arătând că a făcut ce poate în năvala ocupațiilor sale, „singur, fără mijloace, bolnav“, adăugind că trimete pe omul său Theodor, că scrisorile lui către Mihai, ca și unele ale lui Mihai, se cetesc în turcește la Poartă și că din darul de o sută de galbeni al Domnului și-a făcut o pateriță „în amintirea ta“. No. 194, pag. 106.
- 1597, 7 Septembrie. Meletie Pigas către Mitropolitul Moldovei Gheorghe Movilă, despre mantia ce-i trimete, dar nu printr'un arhieru, căci timpurile sunt grele, și despre datoria sa și a lui Ieremia-Vodă de a păstra bine ortodoxia. No. 195, pag. 107.
- 1597, înainte de 9 Decembrie. Mihai Viteazul către Meletie Pigas, despre trecerea capugiului la Han, despre dorința acestuia de a trata cu Sigismund Báthory, despre întovășirea capugiului în Ardeal cu omul său Dimo Celebi, adăugind cererea de a se restabili în Scaun Mitropolitul de Târnova, depus pentru pări. No. 196, pag. 107.
- 1597, 9 Decembrie. Meletie Pigas către „prea-erlaviosul și prea-vestitul Domn Mihail Voevod al Ungrovlahiei, fiu întru Domnul prea-iubit“, despre trecerea capugiului la Han și la Sigismund Báthory („s. Crali l'Erdelo“ = „Sigismondo Crali l'Erdelo“), despre făgăduielile lui de daruri și de haraciu, indemnându-l călduros și repetat a se ține de cuvânt și asigurându-l că Hasan-Pașa, care l-a adus și pe dânsul din Alexandria, e un om drept și prevenitor; el, de nu va căpăta eleimosina, se va întoarce în Egipt. No. 197, pag. 107.
- 1597-8. Inscripție de pe mormântul, la Athos, al Mitropolitului Moldovei, Teofan, No. 198, pag. 107
- 1597-8 (7106). Hrisov al lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, prin care se dau 6.000 de aspri mănăstirii Lavrei din Athos. No. 199, pag. 108.
- 1598, 11 Februar. Mihai Viteazul către Meletie Pigas, despre solia capugiului și a lui Dimo Celebi, despre gătirea haraciului și cererea de către Sultan, prin cîsnegirul Pervana-Aga, a cetăților Brăila, Giurgiu și Turnu, precum și despre moartea ambasadorului englez. No. 200, pag. 108.
- 1598 (7106), 14 Mart. Hrisov al lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, prin care se dau 100 de ducați mănăstirii Zographului din Athos. No. 201, pag. 108.
- 1598, 6 August. Meletie Pigas către Ieremia-Vodă Movilă, despre eleimosina primită prin Pană Comisul, despre nevoia de a se opri de la vărsările de sânge, despre oportunitatea unei intervenții a lui în folosul ortodocșilor din Polonia, indemnându-l a vorbi acolo și pentru Nichifor Dascălul (ce se află arestat), a cultiva pe influentul trimes al Angliei. No. 202, pag. 108.
- 1598, 3 Novembre. Meletie Pigas către Mitropolitul Moldovei Gheorghie Movilă, despre mulțumi-
rile pentru „darul sufletesc“ făcut Bisericii sale, despre nevoia de a afla un mijloc pentru „ridicarea în Sinod a Mitropoliei la arhiepiscopie“, arătând că a trimes noii arhiepiscopii „mantie patriarhală și cărjă patriarhală“ și că „mantia împodobită cu patru s'a orânduit ca podoabă numai Patriarhilor Scaanelor apostolice, iar ceilalți arhierii poartă mantii însemnate numai cu doi“, arătând că nu trebuie să regrete retragerea lui, ci patimile Bisericii; a scris latinește arhiepiscopului de Lemberg. No. 203, pag. 108.
- 1598, 7 Novembre. Meletie Pigas către Ieremia-Vodă Movilă, despre mantia deosebită a Mitropolitului, „hirotonisirea celui alt episcop“ al arhiepiscopiei, despre retragerea sa și dispoziția

- Domnului de a „clădi Patriarhia“ la Constantinopol ; e gata a face, supt alt pretext, „pentru frica de afară“, Sinodul pentru arhiepiscopie, în Egipt; trimete mirul prin protosinghel, preotul Maxim, și suita lui. No. 204, pag. 108.
- 1599 (7107), 21 August. Hrisov al lui Mihai Viteazul, Domn al Țerii-Românești, prin care se închină mănăstirea Sf. Nicolae (din București), făcută de el, cu averile ei, mănăstirii Simopetrei din Athos. No. 205, pag. 109.
- 1600, înainte de 16 Maiu. Creștinii din „Tesalia, Epir, Macedonia și toată Grecia“ către „prea-fericitul părinte și al nostru stăpân“, probabil Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova, îndemnându-l a conduce mișcarea lor de eliberare și pomenind și pe „războinicul Mihail“ (Mihai Viteazul). No. 206, pag. 109.
- 1600, 2 Iunie. Hotărâre a sinodului prezidat de Nectarie de Ohrida, cu participarea Mitropoliților de Târnova, Cesareia, Vodenă, Hebron și Muncăciu și a fostului Mitropolit al Moldovei Nicanor, pentru ocuparea Scaunelor moldovenesti lăsate libere prin fuga episcopilor partizani ai lui Ieremia Movilă. No. 207, pag. 109.
- 1600, 26 Iulie. Dionisie, Mitropolit de Târnova și „vechil al Moldovlahiei“, stând în Sinod împreună cu Gherman, Mitropolitul Cesareii Palestinei, și cu Filoteiu, episcop de Roman, judecă un proces de despărțenie, anulând, după mărturia lui Atanasie, egumenul Bistriței, o „carte“ falsă a lui Ioan episcop de Huși. No. 208, pag. 111 (întreagă la Apendice).
- 1601-2 (7110). Hrisov a lui Simion-Vodă Movilă, al Țerii-Românești, pentru mănăstirea lui Xenophont din Athos. No. 209, pag. 111.
- 1606 (7114), 30 Mart. Hrisov a lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, întărind închinarea mănăstirii Adormirii din Iași, făcută de Ana Golea mănăstirii Vatopedului din Athos. No. 210, pag. 111.
- 1607 (7115), 3 August. Hrisov al lui Radu-Vodă Șerban, al Țerii-Românești, prin care dăruiește 9.000 de aspri și moșiile Rața și Siliștea mănăstirii lui Xenophont de la Athos. No. 211, pag. 111.
- 1615, Septembrie. Patriarhul de Constantinopol Timoteiu caterisește pe Luca Mitropolitul Țerii-Românești. No. 212, pag. 112.
- 1616, 2 Septembrie. Act de înlocuire (neefectivă, se pare), în sinodul patriarhal din Constantinopol, a Mitropolitului Ungrovlahiei Luca. No. 213, pag. 113.
- 1618, 26 Mart. Hrisov al lui Radu-Vodă, Domn al Moldovei, prin care închină Sfântului Mormânt mănăstirea Galata. No. 214, pag. 113.
- 1618, 8 Decembrie. Întărirea, de Gavril Movilă, Domnul Țerii-Românești, a posesiunilor mănăstirii Cotlomuzul de la Athos. No. 215, pag. 113.
- 1618 (7127), 8 Decembrie. Hrisov al lui Gavril-Vodă Movilă, Domn al Țerii-Românești, cu privire la moșiile mănăstirii Cotlomuzului de la Athos (pare a fi precedentul). No. 216, pag. 114.
- 1624, 24 Octombrie. Chiril Lukaris, Patriarh de Constantinopol, întărește dania făcută de Radu-Vodă Mihnea, Domn al Țerii-Românești, lui Petrașcu Postelnicul, „fiul legiuit“ al lui Petru-Vodă Cercel. No. 217, pag. 114.
- 1624, 24 Octombrie. Act de întărire, din partea lui Radu-Vodă Mihnea, al Moldovei, a închinării mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Prodromului de la Sozopole. No. 218, pag. 117.
- 1624-5 (7133). Hrisovul lui Alexandru, fiul lui Radu-Vodă (Coconul), Domn al Țerii-Românești, prin care se închină mănăstirea Clocociovului către mănăstirea Cotlomuzului. No. 219, pag. 118.
- 1626, 20 Mart. Întărire din partea lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, pentru închinarea mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Sf. Ioan din Sozopole. No. 220, pag. 119.
- 1626, 25 April. Întărire din partea lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, a daniei mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Prodromului de la Sozopolis. No. 221, pag. 119.
- 1626, 30 Iunie. Întărire a lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, pentru închinarea mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Sf. Ioan din Sozopole. No. 222, pag. 120.

- 1628, 21 Maiu. Chiril Lukaris, Patriarh de Constantinopol, hotărăște cu privire la mănăstirea lui Miron-Vodă Barnovschi din Iași, cu hramul Adormirii, închinată la Sfântul Mormânt. No. 223, pag. 122.
- 1629, 14 Maiu. Însemnarea călugărului Ioachim că Patriarhul Teofan al Ierusalimului l-a hirotonisit la Galata în Iași, înaintea Domnului și maicei sale. No. 224, pag. 125.
- Înainte de 1630. Moise Movilă, pretendent la tronul Moldovei, către Mikó Ferencz, capuchehaiaua ardeleană la Poartă, făgăduindu-i șase mii de lei dacă-și va căpăta Domnia dorită. No. 225, pag. 125.
- 1630, 20 Mart. Act de închinare, de către Alexandru-Vodă Coconul, Domn al Moldovei, a mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Maicei Domnului din insula Chalke. No. 226, pag. 126.
- 1630 (7138), 20 Maiu. Hrisov al lui Alexandru fiul lui Radu, Domn al Moldovei, prin care se închină iarăș (?) mănăstirea de lângă Iași, zisă Aron-Vodă, către mănăstirea Panaghiei în insula Chalke. No. 227, pag. 128.
- 1630 (7138), 26 Maiu și 27 August. Hrisov al lui Moise Movilă, Domn al Moldovei, prin care se înoiește închinarea mănăstirii Aron-Vodă către mănăstirea Panaghiei în insula Chalke. No. 228, pag. 128.
- 1630, 20 August. Pătrașcu Postelnicul, călugărit Partenie, despre împăcarea sa cu răposatul Postelnic Trufandă pentru moșia Izvorul-Alb și îndeplinirea învoielii de către moștenitorii lui. No. 229, pag. 128.
- 1630, Octombrie. Patriarhul Constantinoplei Chiril Lukaris întărește iertarea de dăjdi a locuitorilor satului Poienii, dat de Leon-Vodă la Sfântul Mormânt. No. 230, pag. 129.
- 1631 (7140), 8 Octombrie. Hrisovul lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care întărește închinarea schitului, cu moșiile lui, către mănăstirea lui Xenophont din Athos. No. 231, pag. 132.
- 1631-2 (7140). Însemnare pe o icoană ori un chip zugrăvit în biserică al lui Matei-Vodă Basarab. No. 232, pag. 132.
- 1631-2 (c.). Însemnarea unei danii a lui Matei-Vodă Basarab și a Doamnei Elenei. No. 233, pag. 133.
- 1632, 14 Decembrie. Însemnare pe o Evanghelie dăruită de Vasile Lupu, ca Vornic, la Sfântul Mormânt. No. 234, pag. 133.
- 1635-6 (7144). Hrisov al lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care înoiește mănăstirii lui Xenophont de la Athos dania moșiilor Rațea și Siliștea și a celor 10.000 de aspri, de la Domnii anteriori. No. 235, pag. 133.
- 1637 (7146), 4 Octombrie. Hrisov al lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care închină mănăstirii lui Xenophont din Athos moșiile schitului. No. 236, pag. 133.
- 1639 (7148), 3 Octombrie. Hrisov al lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care îngăduie a se vinde robii schitului, închinat mănăstirii lui Xenophont de la Athos. No. 237, pag. 133.
- 1640 (7148), 20 Februar. Hrisov al lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care dăruiește 4.000 de aspri mănăstirii Sf. Dionisie de la Athos. No. 238, pag. 134.
- [1640], 5 Decembrie. Vasile Lupu, Domnul Moldovei, către arhierii, clericii și nobili, despre certele din Biserica cea Mare a Constantinoplei și motivele lor, propuind a i se încredința lui și Patriarhului în chip exclusiv conducerea ei. No. 239, pag. 134.
- 1641, Maiu. Partenie, Patriarh de Constantinopol, despre binefacerile lui Vasile Lupu față de Biserica sa, pentru care i se dau moaștele Sfintei Paraschiva. No. 240, pag. 138.
- 1641, Maiu. Partenie, Patriarh de Constantinopol, despre binefacerile lui Vasile Lupu față de Marea Biserică și condițiile de care le-a legat. No. 241, pag. 141.
- 1641 (7149), 8 Iunie. Hrisovul lui Matei-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care întărește moșiile mănăstirii Cotlumuzului de la Athos (după ce oprise abuzurile închinării mănăstirilor); No. 242, pag. 146.
- 1641, 20 August. Învoiala lui Vasile-Vodă al Moldovei cu Scaunul Patriarhiei ecumenice, în ce privește condițiile în care se va întrebuița dania ce a făcut. No. 243, pag. 146.

- 1641, Septembrie. Partenie, Patriarh de Constantinopol, primește condițiile puse, odată cu darul său, de Vasile-Vodă, Domnul Moldovei. No. 244, pag. 152.
- 1641, Septembrie. Partenie, Patriarh de Constantinopol, hotărăște, după cererea lui Vasile-Vodă Lupu, cari vor fi cei patru arhieriei meniți să-l ajute în stăpânirea și administrația veniturilor Bisericii sale. No. 245, pag. 158.
- 1641, 9 April. Partenie, Patriarh de Constantinopol, întărește măsurile luate de Matei Basarab pentru osebirea mănăstirilor în adevăr închinat de cele ce abuziv au intrat în mâna călugărilor răsăriteni. No. 246, pag. 162.
- 1641-2 (7150). Matei Basarab întărește mănăstirii lui Xenophont de la Athos moara schitului „Zidrali“. No. 247, pag. 163.
- 1641-2 (7150). Vasile-Vodă Lupu dă mănăstirii Zographului de la Athos moșii de peste Prut. No. 248, pag. 163.
- 1642 (c.). Meletie ierodiaconul Michalopulos către Vasile-Vodă Lupu (nu se află cuprinsul). No. 249, pag. 163.
- 1642 (7150), 5 Mai. Matei Basarab (care face și o danie de 4.000 de aspri către mănăstirea lui Dionisie din Athos) scutește de anumite dări ale țerii schitul, adesea menționat, închinat mănăstirii lui Xenophont de la Athos. No. 250, pag. 164.
- 1643, Ianuar. Partenie, Patriarh de Constantinopol, amintește măsurile luate în înțelegere cu Vasile-Vodă al Moldovei pentru reforma financiară a Bisericii sale împovărate de datorii, întărește măsurile acestea, arată persoanele care au fost alese pentru această supraveghere și supune întreaga administrație a Patriarhiei unei revizii din partea Domnului binefăcător și a agenților lui la Constantinopol. No. 251, pag. 164.
- 1643, Novembre. Partenie I-in, Patriarh de Constantinopol, arată că a făcut stavropighie și metoh al Sfântului Mormânt biserica Maicei Domnului de la Ismail, în „eparhia Proilavului“, înăit din temelie de Gheorghe Marele-Păharnic al Moldovei, fratele lui Vasile Lupu. No. 252, pag. 170.
1644. Meletie, Mitropolit de Proilav, către Țarul Mihail, la care merge pentru cerere de eleimosină, cu scrisori de la Patriarhul Partenie al Constantinopolei și de la Matei Basarab, cu rugămintele de a scrie Țarul pentru aceasta și lui Vasile Lupu, „ca să nu uite Biserica cea Mare a Constantinopolei, pentru că Vasile are putere și mulți oameni bogați“. No. 253, pag. 173.
- 1644, 17 Iulie. Doamna Maria Firleiova, fiica lui Ieremia Movilă, declară că dă pe an o sută de lei la mănăstirea lui Aron-Vodă pentru rugăciuni. No. 254, pag. 173.
- 1644, 10 Decembrie. Epistolă sinodală a clerului constantinopolitan către Țar, despre binele ce a făcut Vasile Lupu Bisericii celei Mari. No. 255, pag. 173.
- 1645, 20 Februar. Atanasie Patelarie, fost Patriarh de Constantinopol, către Țar, pentru eleimosină. lăudând pe Vasile-Vodă pentru mărinimia lui. No. 256, pag. 174.
- 1645, înainte de Mart. Daniil, Mitropolit de Chalkedon, către Țar, cu vești privitoare la botezul principelui danez, în folosul căruia a stărnit Vasile Lupu. No. 257, pag. 174.
- 1645, înainte de Mart. Grecul Ioan Petrov către Țar, cu știri și despre amestecul lui Vasile Lupu în afacerile Bisericii Răsăritului. No. 258, pag. 174.
- 1645, April. Partenie al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Țar, despre schimbarea în Patriarhie și alegerea sa după stărnirile lui Vasile Lupu. No. 259, pag. 175.
- 1645, 10 August. Vasile-Vodă Lupu, Domn al Moldovei, către Ioasaf, arhiepiscop de Sinai, și soborul lui, despre metohul lor din Cairo, unde s'a oprit slujba de Chiril Lukaris. No. 260, pag. 175.
- 1645, după 23 Mart. Paisie al II-lea, noul Patriarh de Ierusalim, către Țar, despre alegerea sa. No. 261, pag. 180.
- 1645, după April. Trimeșii greci pentru eleimosină la Moscova, despre numirea noului Patriarh de Ierusalim, Paisie, după socotința și a lui Vasile Lupu. No. 262, pag. 180.

- 1645, după April. Isaia Ostafiev către Țar, despre amestecul lui Vasile Lupu în moștenirea Patriarhatului de Ierusalim. No. 263, pag. 180.
- 1646, 17 Ianuar. Sinodul patriarhal din Constantinopol către Vasile-Vodă Lupu, în chestia metohului de la Cairo al Sinaților. No. 264, pag. 181.
- 1646, 13 Mart. Partenie, Patriarh de Constantinopol, chiamă din Moldova, pentru a-și da seama, pe Teofan, Mitropolit de Paleopatre. No. 265, pag. 182.
- 1646, 17 Maiu. Testamentul lui Iarali Clucerul. No. 266, pag. 184.
- 1646, 23 Decembre. Sinodul constantinopolitan către Vasile-Vodă al Moldovei, despre schimbarea Patriarhului, săvârșită și cu „alegerea“ lui, și despre binefacerea lui față de Marea-Biserică. No. 267, pag. 185.
- 1646-7 (7155). Însemnare pe o Evanghelie munteană. No. 268, pag. 190.
- 1647, Septembrie. Ioanichie, Patriarh de Constantinopol, se învoiește a iertă pe Meletie fost Mitropolit de Rodos, care, împotriva hotărârii lui, căută să capete liberarea fostului Patriarh Partenie, dacă Meletie va izbuti a-i dobândi pacea cu acesta, care s'ar îndatori a sta unde va spune Vasile-Vodă al Moldovei, reprezentat la învoire prin capuchehaiaua Pavlachi. No. 269, pag. 190.
- 1648, Maiu. Alegerea din nou, la Constantinopol, a Mitropolitului muntean Ștefan de Tismana. No. 270, pag. 192.
- 1648, Iunie. Patriarhul de Constantinopol Ioanichie supune mănăstirii Karakallu de la Athos biserica Sf. Nicolae din Ismail, reparată de călugării athoniți, făcând-o și stavropighie a sa. No. 271, pag. 193.
- 1648, 27 Iulie. Paisie, Patriarh de Ierusalim, dă, din Căldărușani, o mărturie. No. 272, pag. 194.
- 1650, 11 Iunie. Sinet al lui Matei-Vodă Basarab pentru o vie de la Căciulești a mănăstirii lui Xenophont. No. 273, pag. 195.
- 1651 (7159), 26 Mart și 29 Iunie. Vasile-Vodă Lupu dă mănăstirii Zographului din Athos mănăstirea Dobrovățului, cu hramul Sfântului Duh, împreună cu ce se ține de ea, pomenind pe Mitropolitul Varlaam și pe episcopii Anastasie de Roman, Teofan de Rădăuți și Ghedeon de Huși. No. 274, pag. 195.
- 1653, 12 Iulie. Matei-Vodă Basarab către Patriarhul de Constantinopol Ioanichie, cerând ca Mitropolit în locul lui Ștefan, socotit ca trădător, pe Ignatie de Râmnic. No. 275, pag. 195.
- 1653, prin August. Act patriarhal de înlocuire a Mitropolitului Ungrovlahiei prin Ignatie Sârbul, episcop de Râmnic. No. 276, pag. 196.
- 1654, 13 Main. Constantin-Vodă Șerban, al Țerii-Românești, întărește niște robi schitului Ζεφάλη. No. 277, pag. 197.
- 1654 (7162), 13 Maiu. Constantin-Vodă Șerban, al Țerii-Românești, dă voie să vândă robi schitului „Rovais“, supus mănăstirii lui Xenophont din Athos. No. 278, pag. 198.
- 1657, April. Alegerea unui Mitropolit de Niceia în locul lui Grigorie, care, întors din Rusia, s'a oprit în Moldova, unde s'a hotărât a-și încheia viața. No. 279, pag. 198.
- 1658 (7166), 1-in Maiu. Mihnea-Vodă al Țerii-Românești dă 10.000 de aspri mănăstirii lui Xenophont de la Athos și-i întărește închinarea moșiilor Rața și Siliștea. No. 280, pag. 198.
- 1659 și urm. Însemnarea datelor și împrejurărilor în care Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, a cercetat, înainte și după ridicarea lui la această demnitate, țerile noastre. No. 281, pag. 198.
1660. Însemnare, pe un manuscris de acolui și versuri, a lui Matei Mitropolitul Mirelor, că a fost dat de Spătarul Nicolae Milescu mănăstirii Barnovschi. No. 282, pag. 201.
- 1664, Decembre (?). Patriarhul de Constantinopol hotărăște în ce chip se va conduce, după datinile Sf. Nicodim, Tismana. No. 283, pag. 201.
- 1664, Septembrie. Nectarie, Patriarh de Ierusalim, numește egumen la mănăstirea Rahovița, metoh

- al Sfântului Mormânt, pe Macarie, hotărând ce va răspunde Scaunului patriarhal. No. 284, pag. 202.
- 1666-7 (7175). Domnița Ruxandra, ficia lui Vasile Lupu, închină trei moșii mănăstirii Vatopedului de la Athos. No. 285, pag. 203.
- 1667 (7175), 1-iu April. Radu-Vodă Leon al Țerii-Românești închină schitul „Rovais“ mănăstirii lui Xenophont de la Athos. No. 286, pag. 203.
- 1667 (7175), 29 April. Radu-Vodă Leon, al Țerii-Românești, apără pe episcopul Serafim de Buzău de pâra călugărilor greci popa Teodosie, Ioasaf și Arsenie. No. 287, pag. 203.
1668. Patriarhul Metodie dă Mitropolia Proilavului pentru hrană lui Partenie al IV-lea, predecesorul său, care trece apoi la Târnova. No. 288, pag. 204.
- 1668-72, 1679-708. Gramată a lui Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei pentru un Mitropolit străin, căruia i se învoiește a liturghisi în eparhia lui. No. 289, pag. 204.
- 1671, Ianuar. Metodie, Patriarh de Constantinopol, înoiește privilegiile mănăstirii Cetățuia, închinată Sfântului Mormânt, mănăstirii Sfinților Apostoli, cu voia și a lui Duca-Vodă al Moldovei. No. 290, pag. 204.
- 1671, Februar. Metodie, Patriarh de Constantinopol, întărește drepturi de stavropighie mănăstirii de la Iași a Treimii, închinată mănăstirii Xeropotamului de la Athos. No. 291, pag. 204.
- 1671, 29 Decembre. Panaioti Nikusios, Marele-Dragoman, către Dosoftei de Ierusalim, despre intrigile Latinilor la Sfântul Mormânt și împrejurările din Principate supt Domnia lui Duca-Vodă și Antonie-Vodă din Popești. No. 292, pag. 204.
- 1672, ¹⁶/₂₆ August. Panaioti Nikusios, Marele-Dragoman, către Dosoftei, Patriarhul de Ierusalim, despre asediul Cameniței, mazilia lui Duca-Vodă, legăturile cu Grigore-Vodă Ghica și biserica pe care o clădește el însuș în Țara-Românească. No. 293, pag. 208.
- 1672, Octombre. Lista veniturilor din Moldova, de la mănăstirile închinete, ale Patriarhiei de Ierusalim (v. n-l următor). No. 294, pag. 210.
- 1672, Octombre. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, cu Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, și soborul acestuia închină bisericii patriarhale constantinopolitane, a Sf. Gheorghe, și veniturile din Moldova, de la Cetățuia și Cașin. No. 295, pag. 210.
- 1672, (7181), 5 Decembre. Ștefan-Vodă Petriceicu, al Moldovei, pentru drepturile mănăstirii Pantocratorului din Botoșani. No. 296, pag. 211.
- 1673, 22 April. Menținea că un manuscript din traducerea cărții lui Ioan Cantacuzino contra Islamului în limba vulgară de Meletie Sirigul (1635) s'a scris la mănăstirea Hlincea din Moldova, de Constantin de Chrysopolis, cu banii călugărului Manase fiul lui Chiriac din părțile Delvinului, supt Ștefan-Vodă și Mitropolitul Dosoftei. No. 297, pag. 211.
- 1673, 19 Iunie. Grigore Ghica-Vodă, al Țerii-Românești, închină mănăstirea Călușul la Sfântul Mormânt. No. 298, pag. 211.
- 1674 (7182), 11 April. Radu-Vodă dă schitul „Robais“ mănăstirii Xenofului (lui Xenophont). No. 299, pag. 211.
- 1674, Iunie. Ienachi Porfrita, capuchehaie a Țerii-Românești, către Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, despre afacerile Sfântului Mormânt și amestecul lui Grigorașcu-Vodă. No. 300, pag. 211.
- 1676, Octombre. Patriarhul de Constantinopol, Partenie sau Dionisie (de la 29 Iulie), ia măsuri cu privire la mănăstirea Cașinului, închinată Patriarhiei Ierusalimului. No. 301, pag. 214.
- 1676, Octombre. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește legătura mănăstirii Cașinul cu Sfântul Mormânt. No. 302, pag. 214.
1676. Dosoftei Mitropolitul Moldovei închină mănăstirea Pobrata Sfântului Mormânt. No. 303, pag. 217.
1677. Dionisie, Patriarh al Constantinopolei, pentru mănăstirea stavropighială a Sfinților Apostoli din București. No. 304, pag. 217.

- 1677, Versurile lui Ioan Cariofil pe mormântul Mariei Ruset, fiica lui Istratie-Vodă Dabija. No. 305, pag. 219.
- 1677 (Februar). Teofan, Paisie sau (Dosofteiu), Patriarh de Ierusalim, face stavropighie a Sfântului Mormânt mănăstirea Sfinților Voevozi de la Mărgineni (v. Apendicele). No. 306, pag. 219.
- 1677, Februar. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește privilegiile mănăstirii Mărgineni. No. 307, pag. 219.
- 1677 (7188), 4 Main. „Safta, Doamna lui Gheorghe Ștefan Voevod, de veșnică pomenire, carele din mila lui Dumnezeu a fost Domn al țerii Moldovei, împreună cu vărul meu Pătrașcu Pitarul, fiul lui Dumitrașcu Spătar“, arată că au închinat mănăstirea Bistrița prin Patriarhul Dosoftei, venit în țară, la Sfântul Mormânt. No. 308, pag. 221.
- 1677, Iunie. Gramată patriarhală din Ierusalim pentru mănăstirea Cașinul, clădită de Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei. No. 309, pag. 221.
- 1678, 7 Iulie. Nicolae Milescu Spătarul către Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, cu privire la traducerea, făcută de Hrisant, nepotul aceluia, a cărții sale despre China. No. 310, pag. 223.
- 1679, 13 Decembre. Dosoftei, Patriarhul Ierusalimului către Nicolae Milescu Spătarul, poate în acelaș rost. No. 311, pag. 223.
- 1680, Februar. Chitanță a lui Ioan Cariofil pentru sipetele încredințate lui Șerban-Vodă Cantacuzino. No. 312, pag. 223.
- 1681, Februar. Gramata lui Iacov, Patriarhul de Constantinopol, pentru mănăstirea Cotroceni. No. 313, pag. 224.
1680. Însemnare că Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino a înțit un „scaun“ la Constantinopol. No. 314, pag. 230.
- 1680, April. Gramata lui Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, pentru mănăstirea Cotroceni. No. 315, pag. 231.
- 1681, 6 Ianuar. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește drepturile și proprietățile mănăstirii Cotrocenilor. No. 316, pag. 237.
- 1681, 4 Februar. Iacov, Patriarh de Constantinopol, întărește privilegiul Cotrocenilor. No. 317, pag. 238.
- 1681, Maiu. Iacov, Patriarh de Constantinopol, întărește mănăstirii de la Mărgineni situația ei stavropighială. No. 318, pag. 238.
- 1681, 1-iu Septembrie. Diata Elinei Cantacuzino, fiica lui Radu Șerban și văduva lui Constantin Postelnicul. No. 319, pag. 244.
- 1682, 26 Mart. Mihali Dimo către Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu mulțămiri și salutări. No. 320, pag. 248.
- 1682, 26 April. Mențiunea călătoriei la Ierusalim a Elinei Cantacuzino. No. 321, pag. 248.
- 1682, 20 Octombrie. Actul de ctitorie al mănăstirii Cotrocenilor, de la Șerban-Vodă Cantacuzino. No. 322, pag. 248.
- 1684, 20 Februar. Sebastos Kymenitul către arhidiaconul Hrisant Notara, despre „exilul în Misia al acestuia“. No. 322, pag. 256.
- 1684, 15 April. Șerban-Vodă Cantacuzino către arhidiaconul Hrisant Notara, despre supărarea neîntemeiată a fostului Patriarh de Constantinopol Iacov. No. 324, pag. 256.
- 1685, 27 Iulie. Șerban-Vodă Cantacuzino către ierodiaconul Hrisant Notara, despre moartea Ducăi-Vodă și altele. No. 325, pag. 258.
- 1686, 23 Maiu. Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, recunoaște o datorie de 100 de lei față de egumenul de Galata. No. 326, pag. 259.
- 1687, 1-iu Iulie. Constantin, fiul lui Duca-Vodă, către arhidiaconul Hrisant Notara, despre niște manuscrise, împrumutate lui, ale lui Nichifor Gregoras și Laonic Chalkokondylas. No. 327, pag. 259.

- 1687, 20 Septembrie. Manuscript teologic închinat lui Constantin Stolnicul Cantacuzino. No. 328, pag. 261.
- Până la 1688. Însemnarea cheltuielilor făcute la Cură-Ceșmă de arhitectul lui Șerban-Vodă Cantacuzino. No. 329, pag. 261.
- 1688 (c.). Călugării de la Athos către Șerban-Vodă Cantacuzino, arătând că trimeșii lor s'au învoit cu dânsul în ce privește închinarea către Lavră a mănăstirii Cotrocenilor. No. 330, pag. 262.
- 1688 (c.). Călugării de la Athos către Șerban-Vodă Cantacuzino, cu mulțămiri pentru ctitoria Cotrocenilor. No. 331, pag. 263.
- 1688, 10 August. Șerban-Vodă Cantacuzino, Domn al Țerii-Românești, către Hrisant Notara, arhidiacon de Ierusalim, despre boala Patriarhului Dosoftei. No. 332, pag. 264.
- După 1688. Gramată a lui [Dosoftei sau Hrisant] Patriarh de [Ierusalim], pentru breasla ciocilor din Focșanii munteni. No. 333, pag. 264.
- După 1688. Patriarhul de Constantinopol întărește închinarea către Muntele Sinai, de Constantin-Vodă Brâncoveanu, a mănăstirii Râmnicului. No. 334, pag. 266.
- După 1688, Octombrie. Iertarea păcatelor lui Șerban-Vodă Cantacuzino de către Patriarhul Constantinoplei și de către al Ierusalimului, Dosoftei. No. 335, pag. 268.
- 1689, 30 April. Iacov, fost Patriarh de Constantinopol, întărește daniile prin diată ale Domniței Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, și la Locurile Sfinte. No. 336, pag. 269.
- 1689, Septembrie. Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Ungrovlahiei și cei supuși lui, „pentru Anania de Sinai“. No. 337, pag. 270.
- 1689, Decembrie. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Nicolae Milescu Spătarul, despre călătoria acestuia în China. No. 338, pag. 270.
- 1690 (c.). Alexandru Mavrocordat Exaporitul către fiul Nicolae, despre o serisoare a acestuia. No. 339, pag. 271.
- 1690 (c.). Acelaș către Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu salutări și cereri de sprijin. No. 340, pag. 271.
- 1690 (c.). Acelaș către acelaș, cu salutările sale. No. 341, pag. 272.
- 1690, Main. Constantin Brâncoveanu către Mitropolitul Climent de Adrianopol, despre neastâmpărul Sinaților, pe care el nu-l îngăduie. No. 342, pag. 272.
- 1690, 20 Decembrie. Anania, fost arhiepiscop de Sinai, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre dreptatea sa. No. 343, pag. 274.
- 1691, Ianuar. Mărturia lui Dionisie, fost Patriarh de Constantinopol, și a lui Iacov, fost Patriarh de Constantinopol, în privința moștenirii Elinei Cantacuzino. No. 344, pag. 277.
- 1691, Mart. Mărturia lui Calinic, Patriarh de Constantinopol, cu privire la diata Elinei Cantacuzino. No. 345, pag. 279.
- 1691, Mart. Mărturie a lui Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, cu privire la testamentul Elinei Cantacuzino. No. 346, pag. 283.
- 1691, Iulie. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește diata Elinei Cantacuzino. No. 347, pag. 285.
- 1692, 3 Iunie. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiu, pentru eleimosină. No. 348, pag. 287.
- 1692, 6 Novembre. Notiță a lui Dosoftei, Patriarhul Ierusalimului, despre nunta fiicei lui Constantin-Vodă Brâncoveanu cu Radu Iliaș. No. 349, pag. 287.
- 1692, 11 Novembre. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiu, pentru eleimosină. No. 350, pag. 288.
- 1693 (c.). Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Constantin Duca-Vodă, despre aplecarea-i către el. No. 351, pag. 288.

1693. Hotărâre a Patriarhului din Constantinopol în folosul fugarului Mitropolit al Moldovei Dosoftei, după stăruința lui Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 352, pag. 289.
- 1693, Iunie. Dionisie, Patriarh de Constantinopol, arată pentru mănăstirea Polovraci, clădită de Daneiul Mileseu și închinată Sfântului Mormânt la 1650. No. 353, pag. 290.
- 1693 (7201), 1-iu Iulie. Constantin Duca, Domnul Moldovei, pentru mănăstirile Sfântului Mormânt : Galata, Barnovschi, Bârnova „din codru“, Sf. Sava, Cetățuia, Ilincea, Dealul-Mare, Dumbrăvița (T. Tecuciului), Bistrița, Tazlău, Cașin, întărindu-li privilegiul de la Constantin-Vodă Cantemir, care li dăruise poslușnicii,—aceasta după dorința lui Dosoftei, Patriarhul de Ierusalim. No. 354, pag. 293.
- 1693, Iulie. Mărturie a lui Dionisie, Patriarh de Constantinopol, în privința diatei Elinei Cantacuzino și împotrivirii fiului ei, Șerban-Vodă. No. 355, pag. 294.
- 1693, 11 Novembre. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, pentru eleimosină. No. 356, pag. 295.
- 1693-705. Hotărâre a sinodului din București prin care se recunoaște că Ilarion episcopul de Râmnic, nu e vinovat de păra călugăriței Ștefana, că ar fi fost siluită de el și ar fi născut un copil. No. 357, pag. 295.
- 1694, Novembre. Închinare a descrierii dropiceii de Ioan Mulaimes din Ianina lui Constantin Stolnicul Cantacuzino. No. 358, pag. 295.
- 1694, 6 Decembre. Act pentru vânzarea de Hrisoscul, fiul lui Gheorghe, a casei sale, către Mărioara Mavrocordat, soția lui. No. 359, pag. 297.
- 1695, 5 Februar. Constantin Duca-Vodă către Hrisant Notara, despre o serisoare a lui și luarea despre China. No. 360, pag. 297.
- 1695, 3 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, în afacerea călugărilor de la Muntele Sinai și a mănăstirii bucureștene Sf. Gheorghe. No. 361, pag. 297.
- 1695, 22 Decembre. Însemnare că Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei a dat „Bisericii celei Mari“ din Constantinopol o sută de oacă de ceară pentru luminarea bisericii Sf. Gheorghe. No. 362, pag. 300.
- 1695-6 (7204). Constantin-Vodă Brâncoveanu al Terii-Românești, dă un ajutor de bani mănăstirii Dionisiu din Athos. No. 363, pag. 300.
- 1695-1700. Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre datoria sa față de acesta și despre moșia Buciuileștii și drepturile asupra ei ale Agăi Vasile Ceaurul, cumnatul său. No. 364, pag. 300.
1696. Patriarhul de Constantinopol, în înțelegere cu Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, strică diata prin care răposata Ecaterina, fiica lui Grigorașcu-Vodă Ghica, își lăsă toată averea pentru mile, supt îngrijirea soțului, Antioh (probabil: Antioh Jora Hatmanul). No. 365, pag. 302.
- 1696, Mart. Danii aduse de Teodosie al Ungrovlahiei la Constantinopol, Patriarhiei, din moștenirea lui Meletie de Ohrida. No. 366, pag. 303.
- 1696, Mart. Însemnare pe un manuscris al călătoriei în China a lui Nicolae Milescu. No. 367, pag. 304.
- 1696, 5 Iulie și 29 August. Cuvântări ținute lui Brâncoveanu „la intrare“ și la ieșire de „Șerban fiul dumisale Vistierul“ și de Sevastos Kymenetul. No. 368, pag. 304.
- 1696, 23 Septembrie. Mențione că un manuscris s'a aflat în biblioteca răposatului Patriarh Dionisie. No. 369, pag. 304.
- 1696, 11 Octobrie. Însemnare că un manuscris a fost copiat de Sevastos Kymenetul. No. 370, pag. 304.
- 1696, 26 Novembre. Patriarhul de Constantinopol, Calinic, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre supărarea acestuia, afurisenia rostită asupra lui Șerban Cantacuzino, a Doamnei și a urma-

- șilor săi, despre informațiile lingvistice ce primește Domnul, despre o plângere a episcopului bulgăresc de Ōrven și despre vechea datină a darurilor domnești către Patriarhie. No. 371, pag. 305.
- 1697, 15 Maiu. Nicolae Comnen Papadopoulos către Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului, despre chipul ce i-a adus Hrisant Notara și despre cartea ce a închinat el însuș lui Constantin Stolnicul Cantacuzino. No. 372, pag. 311.
- 1697, 29 Novembre. Calinic, Patriarh de Constantinopol, către Patriarhul de Ierusalim Dosoftei, despre oferta lui Brâncoveanu de a da Galatienilor mijloacele pentru a-și mai face o biserică. No. 373, pag. 312.
- 1697-8 (7206). Constantin-Vodă Duca, al Moldovei, întărește Zografului posesiunile în Moldova. No. 374, pag. 313.
- 1697-8 (7206). Piatra de mormânt — azi pierdută — a lui Dionisie, Patriarh de Constantinopol, la Mitropolia din Târgoviște. No. 375, pag. 314.
- 1698 (c.). Însemnare că Nicolae Miclesu Spătarul a tradus „cartea despre păgânul Mohammed și despre Papa: cine sunt și care e împărăția lor“. No. 376, pag. 314.
1698. Traducere a tratatului lui Aristotele despre Virtuți și Vicii, făcută de Sevastos Kymenetul și închinată lui Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 377, pag. 314.
- (1698), 16 Mart. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, pentru eleimosină. No. 378, pag. 314.
- 1698, 20 Mart. Sevastos din Trapezunt către Hrisant Notara, despre „tribul“ ce a luat și despre cărțile ce ar dori el să-i trimeată Hrisant. No. 379, pag. 314.
- 1698, 27 Iulie. Însemnare că „Topografia Constantinopolei“ de Petru Gyllius a fost tradusă de Nicolae Miclesu Spătarul. No. 380, pag. 315.
- 1698, August. Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, iartă de păcate pe răposatul Constantin-Vodă Cantemir („Io Constantin Voevod al Moldovei“). No. 381, pag. 315.
- 1698, August. Patriarhul de Constantinopol Iacov, împreună cu Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, iartă păcatele lui Constantin-Vodă Cantemir. No. 382, pag. 318.
- 1698-9, 20 Octombrie. Constantin Duca-Vodă către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre durerea ce simte după moartea Eufrosinei, a doua soție, trezindu-i-se și amintirea morții Doamnei Maria. No. 383, pag. 318.
- 1699 (7207), 30 Ianuar. Antioh Constantin-Vodă (Cantemir), Domn al Moldovei, dăruiește mănăstirea Căpriană, a lui Ștefan-cel-Mare, Zografului. No. 384, pag. 319.
- 1699, 23 Mart. Firman către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru haraciul Terții-Românești, vama sării, suma ce reprezintă împreună, pentru șeicele date de Domn la slujba Belgradului, pentru plata salahorilor și lefilor, pentru ajutorul dat lui Iusuf-Pașa de Babadag, etc. No. 385, pag. 319.
- 1699, 18 Septembrie. Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, despre trimeterea Marelui-Comis pentru a fi capuchehaie pe lângă Postelnic. No. 386, pag. 321.
- 1699, 8 Novembre. Gramată a lui Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, prin care se întărește privilegiul de stavropighie al Bisericii din Ismail, închinată Sfântului Mormânt. No. 387, pag. 322.
- 1700, Februar. Constantin-Vodă Duca, al Moldovei, către Hrisant Notara, despre lipsurile sale, care „a pățit ce nici prin vis n'a visat“. No. 388, pag. 325.
- 1700, Mart. Mențiunea lucrurilor dăruite, „din porunca lui Io Antioh Voevod a toată Moldovlahia“, după recomandăția și diata răposatului, Bisericii patriarhale din Constantinopol, de „preasfințitul Patriarh chir Iacov din Chios, care și-a schimbat viața de față în Moldova și s'a mutat la lăcașurile veșnice“. No. 389, pag. 327.
- 1700, 8 April. Nicolae Comnen Papadopoulos către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre evlavie

- pentru el, plecarea la Paris a arhimandritului Hrisant și a lui Răducanu, fiul lui Constantin Stolnicul Cantacuzino. No. 390, pag. 327.
- 1700, 28 Octombrie. Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru transmiterea de acesta a „mărturisirii ortodoxe” către Mitropolitul de Filadelfia, ca să-l vadă de este ori ba ortodox. No. 396, pag. 338.
- 1700, 28 Novembre. Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre tiparul de cărți grecești ce plănuiește și traducerea în vulgară a lui Teofilact, care nu se potrivește cu mintea poporului. No. 391, pag. 329.
- 1700-3 (c.). Patriarhul de Ierusalim către clerul muntean, pentru clădirea bisericii Sfântului Gheorghe din București, închinată la Sfântul Mormânt. No. 392, pag. 332.
- 1701, 2 Februar. Convorbire între cardinalul [Kolonich], vestitul propagandist pentru Unire, și Mitropolitul de Bălgrad, Atanasie Anghel. No. 393, pag. 334.
- 1701, Maiu (?). Calinic al II-lea, Patriarhul de Constantinopol, către „nobili, clericii și toți popii din Ardeal, domni, negustori și alți creștini binecuvântați din tot Ardealul, cari ați rămas ca fii iubiți în Hristos, în preasfânta, apostolicească și catolica, drept-credincioasa Biserică răsăriteană”, despre Unirea lor cu Biserica romană. No. 394, pag. 336.
- 1701, 2 Iunie. Constantin-Vodă Duca al Moldovei către Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, ca să-l împace cu Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 395, pag. 337.
- 1701, Novembre. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Ștefan Răcz, despre rătăcirea lui confesională, prin trecerea la uniți, sfătuindu-l să se îndrepte. No. 397, pag. 340.
- 1701, Novembre. Dosoftei, Patriarhul de Ierusalim, către Atanasie, Mitropolitul ardelean, despre trădarea acestuia față de ortodoxie. No. 398, pag. 342.
- 1701, 4 Novembre. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant Notara, despre durerea ce i-a făcut plecarea acestuia și „cartea latinească” ce a primit de la el (simplă încercare stilistică în „limba elenică”). No. 399, pag. 344.
- 1702, Februar. Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, creând stavropighie patriarhală mănăstirea lui Constantin-Vodă Brâncoveanu de la Hurezi. No. 400, pag. 345.
- 1702, Mart. Dosoftei, Patriarh al Ierusalimului, desființează scrisorile date de silă lui Șerban-Vodă Cantacuzino, pentru întărirea celui d'întăiu testament al Elinei Cantacuzino și stricarea celui de al doilea. No. 401, pag. 349.
- 1702, 18 Octombrie. Gavriil, Patriarh de Constantinopol, pentru mănăstirea Sinaii, clădită de Mihail Banul Cantacuzino, din care face stavropighie patriarhală. No. 402, pag. 352.
- 1704, 14 April. Radu Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre cuvântarea ce a ținut la Patimile Domnului și dorința lui de a se da Patriarhului de Ierusalim, adăugind daruri pentru amândoi, No. 404, pag. 355.
- 1704-1705 Iunie. Mihai-Vodă Racoviță și Antioh-Vodă Cantemir, Domnii Moldovei, pentru mănăstirile Sfântului Mormânt. No. 405, pag. 355.
- 1704, 12 Septembrie. Anaforă a Divanului Moldovei cu privire la mănăstirile închinare Sfântului Mormânt. No. 406, pag. 360.
- 1704, Octombrie. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, întărește privilegiile mănăstirii Cașinul. No. 407, pag. 362.
- 1704, 31 Octombrie. Doamna Marica, a lui Constantin Brâncoveanu, către Hrisant Notara, despre niște daruri ce-i face și „moartea răposatului Radu”. No. 408, pag. 364.
- 1704, Novembre Gramata Patriarhului Dosoftei de Ierusalim pentru închinarea mănăstirii Hădâmbului către Sf. Sava. No. 409, pag. 365.
1705. Patriarhul de Constantinopol, numind pe Nicolae Mavrocordat Logofăt-Mare al Bisericii constantinopolitane, după ce ajunsese Mare-Tâlmăciu, întărește părintelui său Alexandru

- Exaporitul, fost Mare-Logofăt al Bisericii, — care a cedat oficiul fiului —, dreptul de a împărți și mai departe unele exarhii patriarhale, luându-și veniturile anuale ca exarh. No. 410, pag. 366.
- 1705, 7 Ianuar. Marica Doamna a lui Brâncoveanu către Hrisant de Cesarea, despre gătirile pentru nunta fiului ei mai mare. No. 411, pag. 367.
- 1705, Septembrie. Antioh-Vodă Cantemir către Patriarhul Dosoftei, despre imputările neîndreptățite ce i se aduc în chestia mănăstirilor Sfântului Mormânt. No. 412, pag. 368.
- 1705, Octombrie. Gramată patriarhală de învoire a privilegiilor mănăstirii Cașinul. No. 413, pag. 370.
- 1706, Iulie. Gramată patriarhală pentru școala făcută de Marele-Comis Gheorghe Kastriotul la Kastoria. No. 414, pag. 372.
- 1706, 27 August. Scrisoare patriarhală așezând un egumen la metohul din Ismail al Sf. Mormânt. No. 415, pag. 376.
- După 1706. Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, despre alegerea acestuia. No. 403, pag. 353.
1707. Constantin Duca-Vodă către Hrisant, felicitându-l pentru alegerea ca Patriarh de Ierusalim. No. 417, pag. 378.
1707. Altă scrisoare patriarhală pentru biserica stavropighială din Ismail. No. 418, pag. 379.
- [1707], 17 Octombrie. Antioh-Vodă Cantemir către Hrisant, Patriarh de Constantinopol, despre greutățile bănești ale țerii. No. 416, pag. 377.
- 1707-8, 1-iu Februar. Antioh-Vodă Cantemir către Patriarhul Hrisant de Ierusalim, cu mulțămiri pentru condoleanțele arătate la moartea Doamnei. No. 419, pag. 381.
- 1707, 25 Februar. Alexandru Mavrocordat către cei de la Sfântul Mormânt, despre recomandarea lui Hrisant ca Patriarh al Ierusalimului de înaintașul său Dosoftei și despre datoria lor de a-l primi și ascultă. No. 420, pag. 382.
- 1707, 25 Februar. Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Neofit Notara, despre felul cum, după voia lui Dosoftei de Ierusalim, a fost așezat ca Patriarh Hrisant și despre datoria lui Neofit de a rămâne ca locțiitor al fratelui său. No. 421, pag. 383.
- 1707, 19 Mart. Șerban Cantacuzino, Marele-Logofăt, către Hrisant de Ierusalim, despre alegerea lui ca Patriarh în locul răposatului Dosoftei. No. 422, pag. 384.
- 1707, 21 April. Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre afacerea mănăstirilor și neînțelegerile sale cu Vodă Brâncoveanu. No. 423, pag. 384.
- 1707, 1-iu Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către soborul Ierusalimului, pentru alegerea Patriarhului Hrisant. No. 424, pag. 386.
- 1707, August. Gramată patriarhală pentru mănăstirea Sfântului Gheorghe din București. No. 425, pag. 388.
- 1707, August. Rânduiala dascălilor de la Sfântu-Sava din București. No. 426, pag. 392.
- 1707, 9 Septembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu dă veniturile lacului Greaca școlii celei nouă de la Sfântul-Sava din București. No. 427, pag. 394.
- 1707, 6 Decembrie. Hrisov al lui Mihai Racoviță, Domnul Moldovei, prin care dă Sfântului Mormânt 250 de lei pe an din venitul Vămii celei Mari. No. 428, pag. 396.
1708. Zosima, arhiepiscop de Ohrida, hotărăște cu privire la școala din mănăstirea Muzevieu, de la Kastoria, înălțată din averea lui Gheorghe Castriotul, Marele-Comis. No. 429, pag. 398.
- 1708, 6 Ianuar. Ruxandra Mavrocordat către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, pentru liberarea fiului ei Alexandru, care a venit la București și în puține zile va fi la Adrianopol. No. 430, pag. 400.
- 1708, 18 Ianuar. Ruxandra Mavrocordat către Patriarhul de Ierusalim Hrisant, despre sosirea fiului ei lângă dânsa și gândul Patriarhului de a veni „în părțile Filipopolei”. No. 431, pag. 401.
- 1708, începutul lui Februar. Act de îngăduire patriarhală pentru strămutarea la Mitropolia Ungrovlahiei a lui Antim, episcop de Râmnic. No. 432, pag. 401.

- 1708, 10 Februar. Chiprian, Patriarh de Constantinopol, despre moartea lui Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei și alegerea urmașului său, pag. 629, nota 1.
- 1708, 13 Februar. Grigorașcu Ghica, fiul Ruxandrei Mavrocordat, către Patriarhul de Ierusalim, despre stăruințele lui pentru Sfântul Mormânt, nașterea unui fiu și despre legăturile lui cu „prea-înălțatul Domn“. No. 433, pag. 403.
- 1708, Mart. Chiprian, Patriarh de Constantinopol, întărește diata Vornicului Șerban Cantacuzino. No. 434, pag. 404.
- 1708, 20 Mart. Testament al etitorului pentru școala din Kastoria. No. 435, pag. 406.
- 1708, 20 Mart. Altă orânduială a lui Gheorghe Comisul pentru școala din Kastoria. No. 436, pag. 408.
- 1708, 14 April. Anghel Summakios, din Zante, către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile sale cu Patriarhul răposat, Dosoftei, arătând ce cărți, din cele tipărite în Principate, i-a trimis lui ca unui apărător al Bisericii răsăritene, cerând și ce alta a mai ieșit și adăugind salutările fiului său, doctorul Constantin, care a cunoscut pe Hrisant la Padova, când învăța dreptul la Papadopulos. No. 437, pag. 409.
- 1708, 1-iu Maiu. Nouă diată a Comisului Gheorghe Kastriotul. No. 438, pag. 410.
- 1709, 4 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant, despre o convorbire teologică a acestuia cu un Turc, despre știrile din Ierusalim, slujba de la Sfântu-Gheorghe din București, tipografia și biblioteca ce sunt să se facă la Sf. Sava de acolo, despre nunta fiului Ștefan și a lui Iordachi beizadea Cantacuzino. No. 439, pag. 411.
- 1709, 3 Iunie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre starea sa și a familiei, cu salutări de la soție, copii și frați, precum și de la dumnealui unchiul „Celebi“, și pentru „fratele“ lui Hrisant. No. 440, pag. 414.
- 1709, 4 Iunie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant de Ierusalim, despre felicitările la nuntă ce i-a prezintat acesta, și pentru darurile trimise cu acest prilej, adăugind complimentele soției și socrului. No. 441, pag. 415.
- 1709, Novembre. Actul patriarhal pentru Școala cea Mare din Constantinopol, clădită de Alexandru Mavrocordat Exaporitul, arătând suma de susținere și sfatul de arhieriei însărcinat cu supravegherea, adăugându-se că „îngrijitor și supraveghetor va fi și se va cunoaște cel mai însemnat și mai în vază din slăvitul și cu faimă bună neam al Luminăției Sale“, cu sarcina de a face să se culeagă și să se dea ucenicilor cele plătite de Biserica cea Mare pe an din dobânda, ce s'a statornieit împreună, de 375 de lei. No. 442, pag. 415.
- 1709, 20 Novembre. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul de Alexandria, Gherasim, despre numirea sa în Moldova și plecarea apropiată într'acolo. No. 443, pag. 417.
- 1709, 28 Novembre. Atanasie, Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Moldovei, Ghedeon, despre hirotonisirea lui fără învoirea patriarhală. No. 444, pag. 418.
- 1709, 31 Decembre. Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre drumul său grăbit spre Balcani, greutatea din cale și nerăbdarea Moldovenilor. No. 445, pag. 420.
- 1710, 28 Ianuar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea-i în Moldova și căldura cu care l-a primit țara, despoiată de Mihai-Vodă Racoviță. No. 446, pag. 421.
- 1710, 9 Februar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre intrarea sa la Iași și întâmpinarea de Brâncoveanu, prin Afenduli, scriitorul Cronicei lui Carol al XII-lea. No. 447, pag. 422.
- 1710, 9 Mart. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitările de Paști. No. 448, pag. 423.
- 1710, 10 Mart. Constantin-Vodă Duca, Domn mazil al Moldovei, către Patriarhul Hrisant, mulțămind pentru știri privitoare la fiul Șerban. No. 449, pag. 424.
- 1710, 29 Mart. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre veștile ce i-a trimis

- acesta cu privire la „scandelele“ din Ierusalim și alte afaceri, vorbind de fratele său și de capuchehaiana Dumitrachi Iulianò. No. 450, pag. 425.
- 1710, 9 Maiu. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre mănăstirile Sfântului Mormânt în Moldova, și mai ales despre Galata și Barnovschi, și despre călătoria Doamnei Pulheria. No. 451, pag. 426.
- 1710, 10 Maiu. Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre ocupațiile sale literare. No. 452, pag. 427.
- 1710, Iunie (?). Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o schimbare între egumenii din Moldova ai Sfântului Mormânt și grija lui pentru dâșii. No. 453, pag. 428.
- 1710, 13 Iulie. Angelos Sumakios către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre întoarcerea acestuia din Ierusalim la Constantinopol, despre cartea, ce i-a dat, cerând alte lucruri nouă ieșite de supt tipar, mai ales cartea lui Visarion Maeri despre cele trei Virtuți, cu Mărturisirea Ortodoxă (apărută la Snagov în 1699) și un nou exemplar din „Manualul“ lui Maxim (București, 1690); adaugă că se bucură de începerea tiparului arăbesc, de care cei de această limbă au atâta nevoie. No. 454, pag. 429.
- 1710, 14 August. Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, despre elevetitorii amândurora, despre egumenul Paisie și „răul“ Iordachi. No. 455, pag. 430.
- 1710, 30 Septembrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Vizirului, răscoala Arabilor și o datorie de o mie de lei către acesta. No. 456, pag. 431.
- 1710 (?), 30 Novembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o afacere a Patriarhului, în care va interveni, prin oamenii săi de la Constantinopol. No. 457, pag. 432.
- 1710, 9 Decembrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre mazilia lui Nicolae-Vodă și uneltirile dușmane ale lui Dimitrie-Vodă Cantemir. No. 458, pag. 433.
- 1710, 26 Decembrie. Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei, către Patriarhul ecumenic Atanasie, pentru drepturile Sfântului Mormânt în mănăstirile muntene. No. 459, pag. 434.
- 1711, 10 Ianuar. Nicolae Mavrocordat către „un anonim“, despre viața ce a dus-o, deprinderea cu vicisitudinile politice, munca sa ca Domn al Moldovei și nedreapta răsplătă ce l-a ajuns. No. 460, pag. 434.
- 1711, 24 Ianuar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea acestuia la Adrianopol și interesul ce-i poartă la nenorocire. No. 461, pag. 435.
- 1711, 5 Februar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre căderea zidirii Sfântului Mormânt și ajutorul ce va da la Poartă fratele său, Marele-Dragoman Ioan. No. 462, pag. 436.
- 1711, 15 Februar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de picioare a acestuia. No. 463, pag. 437.
- 1711, 19 Februar. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre slăbirea Moldovei, o datorie a lui Vodă Brâncoveanu și afacerile Sfântului Mormânt cu catolicii. No. 464, pag. 438.
- 1711, 13 Mart. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile sale cu Brâncoveanu. No. 465, pag. 439.
- 1711, 21 Mart. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări pentru apropiatele serbători ale Paștilor. No. 466, pag. 440.
- 1711, 27 Mart. Manolachi Aga (Lambrinò) către Hrisant Notara, despre numirea sa în dregătorie. No. 467, pag. 441.
- 1711, 28 Mart. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre serbările Paștilor și sarcina dată lui Ioan, Marele-Dragoman, de a-l sprijini. No. 468, pag. 443.
- 1711, 10 April. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata venire a acestuia. No. 469, pag. 444.

- 1711, 3 Septembrie. Nicolae Mavrocordat către un anonim, despre copilăria și tinerețea sa, Domnia în Moldova și felul cum a fost scos de Dimitrie Cantemir. No. 470, pag. 444.
- 1711, 27 Octombrie. Nicolae Mavrocordat către Ierotei Comnenul (doctorul Ioan), Mitropolit de Dristra, despre drumul lui spre Dunăre și noua datorie de Domn. No. 471, pag. 448.
- 1711, 14 Novembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea sa la Iași, buna primire de toată țara și grija ce poartă mănăstirilor Sfântului Mormânt. No. 472, pag. 449.
- 1711, 20 Novembre. Nicolae-Vodă Mavrocordat către fiul său Scarlat, despre durerile ce-i pricinuește boala de friguri, în suferința căreia l-a lăsat pe acesta, pe care, de mic, și el și Alexandru Exaporitul l-au încunjurat de speranțele lor. No. 473, pag. 450.
- 1711, 1-iu Decembrie. Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul Iacov, despre grijile sale ca Domn și starea tristă a Moldovei. No. 474, pag. 451.
- După 1711. Însemnare pe o carte cumpărată de Hrisant Notara de la Dionisie Patriarhul de Constantinopol. No. 475, pag. 453.
- 1712 (c.). Scrisoare patriarhală din Constantinopol pentru Mitropolia Proilavului. No. 476, pag. 453.
- 1712, 10 Ianuar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul Iacov, despre greutatea situației sale. No. 477, pag. 454.
- 1712, 20 Ianuar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul chir Iacov, despre plăcerile ce aveă acasă. No. 478, pag. 455.
- 1712, 10 Februar. Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre amărăciunea, ca la bolnavii de icter, care strică și plăcerea scrisorilor bune ale acestuia. No. 479, pag. 456.
- 1712, 15 Februar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Marele-Eclesiarh Hurmuzi, care-i spune că doarește să vie în Moldova, adăugind considerații filosofice. No. 480, pag. 456.
- 1712, 20 Februar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre iertarea unui recomandat al acestuia. No. 481, pag. 457.
- 1712, Mart. Patriarhul Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Țerii-Românești, pentru banii unui călugăr din Șumla. No. 482, pag. 457.
- 1712, Mart. Însemnare pe o carte trimeasă de Gheorghe Hypomenas din Veneția fratelui său Ioan la București prin Ioan Hrisoseuleu. No. 483, pag. 457.
- 1712, 13 Mart. Partenie, Mitropolit de Larisa, către Patriarhul Hrisant Notara, despre un Ierotei, recomandat al Brâncoveanului, pentru înaintarea ca arhieru. No. 484, pag. 457.
- 1712, 18 Mart. Anastasie Bunellis din Ianina către Patriarhul Hrisant Notara, despre părăsirea creșterii și învățării fiului Domnului. No. 485, pag. 459.
- 1712, 5 April. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința sa de a se face arhieru Paisie, egumenul de Galata. No. 486, pag. 460.
- 1712, 25 April. Nicolae Mavrocordat către „Dimitrie“, despre slujbele ce i-a făcut acesta, răsplata ce i se datorește, grelele stări de lucruri din această „țară de Miazănoapte“, unde primăvara măcar de ar aduce „nădejdi mai bune locuitorilor“, de oare ce războiul a încetat și se așteaptă roadele păcii. No. 487, pag. 461.
- 1712, 26 April. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutatea amândurora și egumenii din Moldova ai mănăstirilor Sfântului Mormânt. No. 488, pag. 461.
- 1712, 26 Maiu. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre botezul fiului, ridicarea la arhierie a egumenului Paisie, sprijinul ce i-l dă Vizirul și o afacere a egumenului de la Sf. Gheorghe. No. 489, pag. 463.
- 1712, 30 Iunie. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile lui cu Brâncoveanu. No. 490, pag. 465.
- 1712, 12 August. Azarie ieromonahul către Patriarhul Hrisant Notara, recomandându-i un ucenic al lui Metodie care merge în Țara-Românească pentru câștig. No. 491, pag. 466.

- 1712, 17 August. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre întoarcerea boierilor săi pribegi și despre împăcarea cu Brâncoveanu. No. 492, pag. 467.
- 1712, 1-iu Septembrie. Ierotei Comnenul, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre eleimosinele ce se strâng pentru Sfântul Mormânt. No. 493, pag. 470.
- 1712, 14 Septembrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea la acesta a călugărului Iustin, fost la Barnovschi, care a căzut într'o greșeală. No. 494, pag. 472.
- 1712, 12 Octombrie. Pantaleon Caliarh, medicul lui Vodă Brâncoveanu, către Patriarhul Hrisant Notara, rugându-se de acesta să stăruie ca Domnul să-i cunună fata, Măriuța, cu un tânăr din Chios. No. 495, pag. 472.
- 1712, 13 Noiembrie. Constantin Cantacuzino Stolnicul către Compania Grecească din Sibiu, pentru cazul lui Hagi-Ghiureu. No. 496, pag. 475.
- 1712, 17 Noiembrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutatea cărmuirii și starea de slăbiciune a Moldovei, precum și despre mănăstirile Sf. Mormânt. No. 497, pag. 476.
- 1712, 12 Decembrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări pentru serbătorile apropiate. No. 498, pag. 476.
- 1712, 15 Decembrie. Nicolae Mavrocordat lui Ierotei, Mitropolit de Dristra, despre grozăviile năvălitate una după alta din toate părțile asupra nenorocitei și plinei de gemete Moldove, despre „mulțimea de griji în care a căzut“ și despre părerea lui de rău pentru lucruri „sinistre și vrăjmașe“ întâmplare și acestui episcop (cuprins retoric). No. 499, pag. 477.
- 1712, 20 Decembrie. Nicolae Mavrocordat către fostul Patriarh de Alexandria, Gherasim, despre cele întâmplare în Moldova de la a doua numire a sa ca Domn. No. 500, pag. 478.
- 1712, 22 Decembrie. Constantin Brâncoveanu către Hrisant Notara, trimetându-i cartea „Grădina Darurilor“. No. 501, pag. 487.
- 1713, Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Terii-Românești și episcopul de Crven, pentru un negustor. No. 502, pag. 488.
- 1713, 26 Ianuar. Ierotei Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sărăcia creștinilor din eparhie, precum și despre un „ieromonah Paisie care se tot poartă prin eparhie și vrea să meargă și la Ismail“, după a cărui întoarcere i se va lua, așa cum cere, socoteala „cutiilor“ de eleimosină. No. 503, pag. 488.
- 1713, 31 Ianuar. Ierotei Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre stăruințele ce i-ar trebui față de Marele-Dragoman în afacerea datoriei sale și alte nevoi bănești. No. 504, pag. 489.
- 7221, (1713), 6 Februar. Constantin Brâncoveanu dă 120 de aspri pe an mănăstirii Dionisiu de la Athos. No. 505, pag. 490.
- 1713, 15 Februar. Constantin Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre „calabalâcul“ de la Bender al lui Carol al XII-lea. No. 506, pag. 491.
- 1713, 16 Februar. Elena, fiica lui Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sărăcia ei și soarta casei luate de Patriarh pentru datorie. No. 507, pag. 492.
- 1713, 19 Februar. Pulheria, Doamna lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de vărsat și însănătoșirea copiilor domnești și învățătura Domniței. No. 508, pag. 495.
- 1713, 20 Februar. Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre cele petrecute cu Carol al XII-lea la Tighinea. No. 509, pag. 496.
- 1713, 26 Februar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre împăcarea cu Apusenii la Ierusalim, pregătiri războinice turcești, legăturile cu Brâncoveanu, trecerea regelui Stanislas prin Moldova și un telescop. No. 510, pag. 505.

- 1713, 10 Mart. Chiril, Patriarhul de Constantinopol, către Hrisant Notara, despre legăturile sale cu capuchehaielele românești. No. 511, pag. 507.
- 1713, 12 Mart. Elena Cantacuzino către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre dreptul ei de a trece pe la Patriarhie. No. 512, pag. 509.
- 1713, 13 Mart. Elena Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre Paștile apropiate și mulțămirile soțului ei, fiilor și ale întregii familii. No. 513, pag. 510.
- 1713, 14 Mart. Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre căderea regelui Suediei și alte vești politice. No. 514, pag. 511.
- 1713, 21 Mart. Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre solia egumenului de la Căluu și apropierea Paștilor. No. 515, pag. 513.
- 1713, 30 Mart. Doamna Marica Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropierea Paștilor și „bohecalăcul“ ce-i trimete. No. 516, pag. 514.
- 1713, 1-iu April. Mihai-Vodă Racoviță către Patriarhul Hrisant Notara, despre sentimentele bun ce-i poartă. No. 517, pag. 515.
- 1713, 8 April. Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile Suediei și acțiunea ambadorului Franciei la Constantinopol, recomandând pe prietenul său, clerical Eftimie. No. 518, pag. 516.
- 1713, 12 April. Doamna Pulheria, a lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de Paști și vești despre copiii ei. No. 519, pag. 518.
- 1713, 12 April. Elena Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea ce i s'a îngăduit prin poarta ce fusese închisă. No. 520, pag. 519.
- 1713, 13 April. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile dela Ierusalim și legăturile lui cu Vodă Brâncoveanu. No. 521, pag. 520.
- 1713, 13 April. Neofit Mavromati, Mitropolit de Arta, către Hrisant Notara, despre conflictul cu dragomanul flotei Constantin Ventura, mulțămind „prea-creștinului boier dumnealui Dumitrachi Iulianò, care, printr'un obraz de seamă, mi-a arătat împrejurarea, spre a se cunoaște adevărul și să nu fim nedreptățit fără vină, ajutând și harul lui Dumnezeu, de Fericirea Ta“. No. 522, pag. 521.
- 1713, 28 April. Ierotei, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sentimentele sale față de dânsul și frumuseța bisericilor bucureștene Sf. Sava și Sf. Gheorghe Nou. No. 523, pag. 523.
- 1713, 28 April. Matei Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre sentimentele ce-i poartă și complimentele rudelor sale. No. 524, pag. 524.
- 1713, 30 April. Radu Dudescu către Patriarhul Hrisant Notara, despre egumenul de Căluu și lucrările dela Sf. Sava. No. 525, pag. 525.
- 1713, 5 Maiu. Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre școala munteană. No. 526, pag. 526.
- 1713, 11 Maiu. Mihai Cantacuzino Spătarul către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava scrisorilor sale. No. 527, pag. 527.
- 1713, Iunie (?). Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea politică, tratatul ruso-ture și afaceri personale. No. 528, pag. 528.
- 1713, 22 Iunie. Constantin Duca, fost Domn al Moldovei, către Patriarhul Hrisant, despre boala sa de rinichi, sărăcia ce suferă și dorința de a fi sprijinit pe lângă Brâncoveanu. No. 529, pag. 531.
- 1713, 30 Iunie. Nicolae Ruset către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea tristă a părintelui său, cerându-i o intervenire pe lângă Nicolae-Vodă Mavrocordat. No. 530, pag. 531.
- 1713, 1-iu Iulie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre bucuria pentru pacea cu Rușii și primejdia unui nou războiu pentru Moldova ca și pentru Împărăție. No. 531, pag. 533.

- 1713, 14 Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre venirea lui apropiată în Țara-Românească, pregătirile Turcilor și siguranța că Rușii voiesc numai pacea, de care se bucură. No. 532, pag. 534.
- 1713, 10 August. Iacob Manos din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre manuseriptele lui Maxim Margunios, episcop de Citera, și Chiril Lukaris, ce sunt a se trimete lui Nicolae Mavrocordat. No. 533, pag. 535.
- 1713, 14 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre așteptarea acestuia la București. No. 534, pag. 536.
- 1713, 21 August. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea Moldovei, zidirea Hotinului și sosirea Patriarhului în țerile de la Dunăre. No. 535, pag. 537.
- 1713, 29 August. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre felicitările trimise lui prin Spelaiotes (Spileotis). No. 536, pag. 539.
- 1713, 8 Septembrie. Nicolae Mavrocordat către Serafim, Patriarh de Alexandria (de cuprins retoric), No. 537, pag. 540.
- 1713, 8 Septembrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria lui în Țara-Românească, legăturile cu Brâncoveanu și o afacere a lui Spelaiotes cu ambasada Angliei. No. 538, pag. 540.
- 1713, 19 Septembrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată în Moldova. No. 539, pag. 541.
- 1713, 20 Septembrie. Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre școala din București. No. 540, pag. 542.
- 1713, 22 Septembrie. Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre afaceri ale lui, cu pomenirea Cămărașului Hrisant, a lui Manos și a Mitropolitului Dristrei. No. 541, pag. 543.
- 1713, 24 Septembrie. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre „plata vădrăritului de jupâneasa lui Costin Miron“. No. 542, pag. 544.
- 1713, 4 Octombrie. Iacob Manos din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoriile acestuia în Țara-Românească, o carte împrumutată și sănătatea fiilor lui Nicolae Mavrocordat. No. 543, pag. 544.
- 1713, 11 Octombrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre întoarcerea lui apropiată la Iași și vizita Patriarhului. No. 544, pag. 545.
- 1713, 15 Octombrie. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul de Alexandria, Serafim (retorică: cuprinzând lauda filosofiei și mustrarea că nu-i serie și nu urmează exemplul lui Platon, care a ecreetat pe Dionisiu în Sicilia, și lui Aristotel, care a fost sfetnicul lui Alexandru-cel-Mare, pomenind și de greutățile aceloră cari, ca dânsul însuși, „se îngrijesc zi și noapte, pe de o parte, de îndreptarea cărmuirii, iar, pe de alta, de îndepărtarea și împușinarea lucrurilor grele ce răsar“). No. 545, pag. 546.
- 1713, 27 Octombrie. Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, Patriarhul Ierusalimului, despre pacea ruso-turcă, schimbarea Patriarhului Ecumenic, legăturile cu Vodă-Brâncoveanu și afaceri de bani cu Mitropolitul de Târnova. No. 546, pag. 547.
- 1713, 6 Novembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea sa la Iași și dorința ce are de a-l primi aici. No. 547, pag. 548.
- 1713, 11 Novembre. Nicolae Mavrocordat către un anonim (retorică, — cu noi plângeri despre tăcerea acestuia). No. 548, pag. 549.
- 1713, 22 Novembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința de a-l vedea mai curând. No. 549, pag. 550.
- [c. 1713], 22 Novembre. Dumitrachi Hrisosculeu, boier muntean, către Patriarhul Hrisant Notara, despre venirea sa și un manuscrit, pomenind pe Mitropoliții de Heracleia și Niceia. No. 550, pag. 551.

- 1713, 28 Novembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant al Ierusalimului, despre o hotărîre a lui. No. 551, pag. 552.
- 1713, 29 Novembre. Ierotei, Mitropolitul Dristrei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre revenirea în Scaunul Constantinopolei a Patriarhului Chiprian și starea propriei sale eparhii. No. 552, pag. 552.
- 1713, 2 Decembre. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre grija ce are pentru Sfântul Mormânt, călătoria Patriarhului spre Iași și butea ce a primit. No. 553, pag. 554.
- 1713, 6 Decembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre petrecerea acestuia în Țara-Românească. No. 554, pag. 554.
- 1713, 21 Decembre. Elenița Cantacuzino, fiica lui Dumitrașco-Vodă, către Patriarhul Hrisant Notara, despre singurătatea ei prin lipsa soțului. No. 555, pag. 556.
- 1713, 22 Decembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata sosire la Iași a acestuia. No. 556, pag. 557.
- 1713, 30 Decembre. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre succesul ortodocșilor la Ierusalim și starea grea a Moldovei. No. 557, pag. 557.
1713. Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre suferințele Moldovei, cu prada Tatarilor, căratul de provizii la Turci, lăcrul la Hotin. No. 558, pag. 558.
- 1714 (?). Cuvântare de laudă către Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 559, pag. 560.
- Înainte de 1714 (de fapt : 1695). Alt panegric al lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru școlarii cari capătă de la el „procopsirea și predarea literelor“, de ziua nașterii Domnului. No. 560, pag. 562.
- 1714, 1-în Ianuar. Nicolae Mavrocordat către dascălul chir Iacob, despre greutățile și datoriile sale pentru stăpâni ; mai ales despre jalea ce are că fiul său, încredințat lui, nu vrea să învețe. No. 561, pag. 565.
- 1714, 4 Ianuar. Costandie, Mitropolit de Chalkedon, către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia din Târgoviște la Iași, plecarea călărașilor moldoveni, cinma din Constantinopol, arătând că numai în el și în Domn îi e toată nădejdea. No. 562, pag. 566.
- 1714, 11 Ianuar. Nicolae Mavrocordat către Gherasim, fost Patriarh de Alexandria, despre „grijile sale de multe feluri și miile de uneltiri politice, care-l obosesc“ și despre mângâierea ce are de la dânsul. No. 563, pag. 568.
- 1714, 22 Ianuar. Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată. No. 564, pag. 568.
- 1714, 25 Ianuar. Dimitrie Iulianò, capuchehaiana Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile acestuia. No. 565, pag. 570.
- 1714, 13 Februar. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile Sfântului Mormânt cu ambasadorul [Angliei] și pacea turco-polonă. No. 566, pag. 571.
- 1714, 22 Februar. Constantin Ventura către Patriarhul Hrisant Notara, cu civilități și daruri ; și despre suretul firmanului ce a dat, din ordinul său, lui Capudan-Pașa, pentru Mitilene, și piedecile ce sunt de spre partea Marelui-Vizir. No. 567, pag. 572.
- 1714, 28 Februar. Marcu din Cipru Porphyropulos, dascăl în București, către Patriarhul Hrisant Notara, despre un proiect de întărire sinodală ce trimete (privitor, se pare, la școala sa), despre biblioteca din Mărgineni și copierea a două manuscrise de acolo. No. 568, pag. 572.
- 1714, 2 Mart. „Zaharia“ către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre afaceri bisericești din Constantinopol : așezarea unui nou Patriarh, Cosma. No. 569, pag. 573.
- 1714, 5 Mart. Dimitrie Iulianò, capuchehaiana Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Patriarhului, arătându-și părerea că scoaterea unuia, dar nu și punerea altuia, ar putea să placă lui Hrisant, care va ști să înșele însă pe Cosma asupra sentimentelor sale,

adăugind că „se grăbește a trimete scrisorile sale către prea-înălțatul nostru Domn“; și despre o convorbire a sa cu ambasadorul Franciei. No. 570, pag. 576.

1714, 17 Mart. Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre foarte bunele purtări ale noului Patriarh Cosma, despre felurite știri din Constantinopol și despre faptul că „a lipsit din grija prea-înălțatului Domn fiul meu Antonachi“, pe care nu-l va trimete înapoi decât după cererea lui Vodă, pentru că „mulți se află acolo și împovărează pe Înălțimea Sa“, așa încât nici Antonachi n'are cum „avea vre-un folos“. No. 571, pag. 577.

1714, 17 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre pierderea ficei sale Stanca. No. 572, pag. 578.

Înainte de 1714, 22 Mart. Andronic Rangavì (Rhangabè), Mare-Chartophylax, către Patriarhul Hrisant Notara, despre iubirea lui Antioh-Vodă Cantemir către Manolachi, fiul său, de pe urma recomandăției Patriarhului, arătând că a dat plicul acestuia, „pe care l-a deschis și a cetit, și îndată a poruncit grămaticului românesc al său și s'au scris scrisorile după cererea sa, cu îngrijire“. No. 573, pag. 579.

1714, 25 Mart. Constantin Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre mazilia sa neașteptată. No. 574, pag. 580.

1714, 26 Mart. Ștefan-Vodă Cantacuzino al Terii-Românești către Patriarhul Hrisant Notara, despre căderea Brâncoveanului. No. 575, pag. 581.

1714, 31 Mart. Pulheria, Doamna lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Hrisant Notara, despre drumul acestuia la Iași. No. 576, pag. 583.

1714, 2 April. Autorizație din partea Patriarhului Hrisant Notara către Vornicul Anastasie de a lua bani de la egumenii de Galata, Cetățuia, Barnovschi, Bârnova, Sf. Sava și Galați, pentru a face chilii la Sf. Sava și a repara Cetățuia, casele domnești, culnea și acareturile (?) bisericii chier. No. 577, pag. 583.

1714, 3 April. Iacov (Iacomì) Manu din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre întâlnirea acestuia cu Domnul Moldovei și despre școlile făcute în Moldova de Nicolae-Vodă. No. 578, pag. 585.

1714, 9 April. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Hrisant Notara, despre vinovăția ce i se atribuie în catastrofa Brâncoveanului și scrierea averii lui. No. 579, pag. 586.

1714, 15 April. Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea de Patriarh la Constantinopol și căderea Brâncoveanului. No. 580, pag. 590.

1714, 18 April. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre lipsa lui de vinovăție în căderea Brâncoveanului. No. 581, pag. 591.

1714, 21 April. Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre căderea Brâncoveanului și greutățile țerii, precum și despre situația lui Carol al XII-lea și a Rușilor. No. 582, pag. 595.

1714, 24 April. Mare din Cipru Porphyropulos către Hrisant Notara, despre hrisoavele pentru Academie, ocupațiile sale și ale lui Nicolae Deporta și gătirea bibliotecii Academiei domnești. No. 583, pag. 597.

1714, 25 April. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre întărirea lui cu berat și caftan prin Hasechi-Aga și afacerile polone, cu salutările tatălui și ale Doamnei. No. 584, pag. 598.

1714, 29 April. Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, despre neputința oricărui ajutor omenesc pentru Constantin Brâncoveanu. No. 585, pag. 599.

1714, Main. Privilegiul lui Nicolae Mavrocordat pentru „biserica noastră părintească din insula Chios, în enoria zisă Atzike, zisă și de sus și a lui Balsarino, cu hramul sfintei mari muce-nice Chiriaca“, pe care o închină Sfântului Mormânt pentru pomenirea sa, a tatălui și a maicei, Sultana. No. 586, pag. 600.

- 1714, 5 Maiu. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre urările acestuia pentru întărirea în Domnie. No. 587, pag. 602.
- 1714, 20 Maiu. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre rămânerea acestuia la București până va încetă „tulburarea Bucureștilor” și alte lucruri privitoare la greutatea fratelui său și la situația Brâncoveanului. No. 588, pag. 603.
- 1714, 6 Iunie. Ierotei Comnen, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința sa ca să sprijine pe lângă Ștefan-Vodă Cantacuzino pe egumenul Teoclit de la Chalke, care vine pentru eleimoină. No. 589, pag. 604.
- 1714, 8 Iunie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea unui Turc cu porunci și plecarea-i la Hotin. No. 590, pag. 605.
- 1714, 17 Iunie. Dimitrie Iulianò, capuchehaie a Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre o afacere a acestuia care i-a fost recomandată de Domn (acea a metohului nou din Chios). No. 591, pag. 607.
- 1714, Iulie (?). Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutatea timpului și zăbava venirii lui. No. 592, pag. 608.
- 1714, 1-iu Iulie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre o cumpărătură de orz și grâu, secetă și lăcuste, despre zăbava plecării „agalelor”, dorința de a-l vedea pe Patriarh și o carte latină ce trebuia să traducă Nicolae Daporta și din care încă un exemplar s'a aflat la mănăstirea Mărginenilor. No. 593, pag. 610.
- 1714, 22 Iulie. Drako Suțu către Patriarhul Hrisant Notara, despre sfiala sa de a-i scrie și despre căsătoria lui Dumitrachi Iulianò (capuchehaiaua Moldovei). Dumineca viitoare, cu fata lui Ienachi Ruset. No. 594, pag. 612.
- 1714, 26 Iulie. Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea Imbrohorului, „mila stăpânilor”, afacerea lui Spelaiotes și neputința de a se face vre-o intervenție pentru Vodă-Brâncoveanu și ai lui. No. 595, pag. 613.
- 1714, 26 Iulie. Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara despre durerile țerii și plecarea agalelor, veștile rele din Iberia și „treaba Mărginenilor”. No. 596, pag. 614.
- 1714, August. Nicolae Mavrocordat, Domn al Moldovei, întărește privilegiile mănăstirii Maicei Domnului din insula Chalke. No. 597, pag. 616.
- 1714, 1-iu August. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre intervențiile ce a făcut la Constantinopol ca Patriarhul să nu fie supărat pentru rosturile Brâncoveanului. No. 598, pag. 616.
- 1714, 15 August. Nicolae Mavrocordat către dascălul chir Iacov; serisoare retorică. No. 599, pag. 618.
- 1714, după 15 August. Răspunsul dascălului Iacov către Nicolae Mavrocordat (cuprins retoric). No. 600, pag. 619.
- 1714, 22 August. Clerul superior din Ierusalim către Patriarhul Hrisant Notara, ca răspuns la serisoarea lui din Iași, 22 Maiu, protestând contra ideii de a face arhieriei pe „egumenii din Vlaho-Bogdania”, îngăduindu-li apoi a se întoarce la viața lor pașnică și puțin meritoasă de mănăstire. No. 601, pag. 619.
- 1714, 25 August. Radu (Răducanu), fratele lui Ștefan-Vodă Cantacuzino, către Patriarhul Hrisant Notara, în trebile țerii și despre plecarea sa la Constantinopol. No. 602, pag. 621.
- 1714, 30 August. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre șederea acestuia în Moldova și despre primejdia ce a trecut pentru dânsul. No. 603, pag. 622.
- 1714, 30 August. Drako Suțu către Patriarhul Hrisant Notara, despre căsătoria lui. No. 604, pag. 623.
- 1714, 30 August. Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre chestia bisericii din Chios, unde se află un messer Constantin Mavrocordat, care, sprijinit pe nemulțumirea insularilor, oprîți doar de respectul și frica față de Nicolae-Vodă, căpătase (în locul fratelui Nicoli) epitropia. No. 605, pag. 623.

- 1714, 6 Septembrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre peirea Brâncoveanului și călătoria Patriarhului. No. 606, pag. 625.
- 1714, 12 Septembrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava venirii acestuia, despre trecerea lui Abdî-Pașa prin Moldova și despre călătoria solilor poloni și ruși, ea și a lui Carol al XII-lea. No. 607, pag. 626.
- 1714, 12 Septembrie. Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava călătoriei acestuia. No. 608, pag. 628.
- 1714, 20 Septembrie. Gramată patriarhală pentru mănăstirea Antim din București. No. 609, pag. 629.
- 1714, 24 Septembrie. Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre niște afaceri ale acestuia pe care le-a mijlocit el la Turci, despre o îndatorire făcută de Nicolae-Vodă Mavrocordat și despre dorința de a-l vedea în curând la Constantinopol. No. 610, pag. 635.
- 1714, 24 Septembrie. Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, despre grija ce are pentru Sfântul Mormânt. No. 611, pag. 635.
- 1714, 3 Octombrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea solului polon și a lui Carol al XII-lea și despre călătoria Patriarhului. No. 612, pag. 636.
- 1714, 14 Octombrie. Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre pările ce se ridică împotriva lui și nădejdea în Dumnezeu. No. 613, pag. 638.
- 1714, 15 Octombrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea și petrecerea în țară a lui Carol al XII-lea și a oamenilor săi. No. 614, pag. 639.
- 1714, 16 Octombrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre nevoia de a mai aștepta puțin înainte de a se întoarce la Constantinopol, cu salutările fiului său din botez. No. 615, pag. 641.
- 1714, 17 Noiembrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea regelui Suedici și urmele ce a lăsat petrecerea lui și despre salahorii și carele trimise la Hotin. No. 616, pag. 642.
- 1714, 25 Noiembrie. Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre caracterul bun față de prieteni al lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, în care trebuie să se încreadă, și despre intrigile contra Patriarhului. No. 617, pag. 643.
- 1714, (7223) Decembrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino dă 8.000 de aspri mănăstirii Dionisiu de la Athos. No. 618, pag. 645.
- 1714, 2 Decembrie. Mihai-Vodă Racoviță, mazil, către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de Crăciun, cu asigurarea sentimentelor sale pentru dânsul personal și pentru Sfântul Mormânt. No. 619, pag. 645.
- 1714, 6 Decembrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre salutările ce i-a trimis în scrisorile către Nicolae-Vodă. No. 620, pag. 646.
- 1714, 10 (?) Decembrie. Andronic Rhangabè (Rangavi) și nora sa, Bălașa Brâncoveanu, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată și intenția ce are de a boteza pe fiul de curând născut al Bălașei. No. 621, pag. 647.
- 1714, 14 Decembrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre hotărârea acestuia de a petrece Crăciunul cu Nicolae-Vodă. No. 622, pag. 647.
- 1714, 15 Decembrie. Radu Dudesu către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata sosire a acestuia, lucrul la Sfântul Sava și Sfântul Gheorghe din București, planul de băleiu al Sfântului Mormânt la Târgoviște și pavarea bisericii Stelea din acel oraș. No. 623, pag. 648.
- 1714, 20 Decembrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre bolile grele de care a suferit. No. 624, pag. 650.
- 1714, 30 Decembrie. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre așteptarea sosirii acestuia și felurite știri ce se schimbă între ei. No. 625, pag. 651.

- 1715, 15 Ianuar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre jalea ce i-a produs plecarea lui. No. 626, pag. 652.
- 1715, 22 Ianuar. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre ajutorul ce a dat Cantacuzinilor din Moldova și despre apropierea Patriarhului. No. 627, pag. 653.
- 1715, 27 Ianuar. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea lui de la Focșani la Buzău și scrisorile ce i-au venit de la Nicolae-Vodă. No. 628, pag. 653.
- 1715, 27 Ianuar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia. No. 629, pag. 654.
- 1715, 28 Ianuar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia și firmanul ce i-a venit lui de a trimite 500 de căruțe la ordia împărătească. No. 630, pag. 655.
- 1715, 30 Ianuar. Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimeterea Marelui Stolnic cu o sanie pentru a-l aduce la București. No. 631, pag. 656.
- 1715, 31 Ianuar. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre hotărârea acestuia de a nu trage în București nici la Sfântul Gheorghe, nici la Sfântul Sava, ci undeva în târg ori în mahalale. No. 632, pag. 657.
- 1715, 4 Februar. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre lipsa de știri și urările de bună călătorie ce-i face. No. 633, pag. 658.
- 1715, 17 Februar. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre buna lui călătorie la București, înjumătățirea numărului căruțelor cerute la ordie și suferințele reumatice ale Patriarhului. No. 634, pag. 659.
- 1715, Mart. Gramată a Patriarhului de Ierusalim Hrisant Notara, pentru mănăstirea bucureșteană a Mitropolitului Antim (cuprinsul ea la nr 609). No. 635, pag. 660.
- 1715, 7 Mart. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia, boala de care a suferit, plecarea lui Ioan la război și pări constantinopolitane contra Patriarhului. No. 636, pag. 662.
- 1715, 9 Mart. Ierotei Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de care a suferit, testamentul ce făcuse în folosul Sfântului Mormânt, despre cutia de eleimosine pentru oaste, despre blăstămățiile ce fac Ienicerii, cari cer bașis cu sila, adăugând că ar fi vrut să vie în „țara prea-înălțatului Domn și binefăcător al nostru, a cărui milă și acum în boala mea nu mi-a lipsit, căci, din ceasul ce am luat *diacintul* (*sic*) ce mi-a trimes, începuu să-mi recapăt sănătatea“. No. 637, pag. 663.
- 1715, 12 Mart. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala acestuia, intriga împotriva lui, măsurile ce a luat pentru a o răspinge, cu daruri de „boccealăenri“ și postavuri, de la el, Doamna și ficia lor Mărioara, către Patriarh și grămăticul acestuia. No. 638, pag. 664.
- 1715, 17 Mart. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre serbarea brahamului la biserica Sf. Gheorghe cu episcopul de Betleem, împreună cu salutări și urări. No. 639, pag. 667.
- 1715, 25 Mart. Cosma, Patriarh de Constantinopol, către Patriarhul Hrisant Notara, despre averea răposatului Mitropolit de Târnova, oprită de Mitropolitul Antim. No. 640, pag. 668.
- 1715, 27 Mart. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre cărțile trimese, dascălul pentru fiul său și călătoria apropiată a Patriarhului la Adrianopol. No. 641, pag. 670.
- 1715, 27 Mart. Ioan de Efes către Patriarhul Hrisant Notara, despre o carte ce are să tipărească. No. 642, pag. 671.
- 1715, April. Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea Vizirului în grabă către un scop necunoscut, zăbava Sultanului și lipsa de știri. No. 643, pag. 672.

- 1715, April. Scarlat Mavrocordat, fiul lui Nicolae-Vodă, către Patriarhul Hrisant Notara, despre hărțile ce i-a trimes. No. 644, pag. 673.
- 1715, 1-iu April. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre încercările egumenilor din Moldova ai mănăstirilor Sfântului Mormânt, și mai ales ale Mitropolitului de Nazaret, de a se sustrage de la plata haraciului pentru moșiile ce capătă. No. 645, pag. 674.
- 1715, 11 April. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre dascălul Constantin, pus la școala domnească, preotul Serafim oprit pentru creșterea beizadelei Scarlat, despre cărțile date școlii de Patriarh, — manuscrise din biblioteca ei, — despre apropiata călătorie a lui Hrisant la Adrianopol, despre ordinele date lui Iulian ca să-l sprijine, și la ce Turci anume, și despre afacerile Patriarhului cu Apusenii, recomandându-i legături cu dragomannul Brăie, Francez. No. 646, pag. 676.
- 1715, 20 April. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre noile cereri de la Turci și Tataři și desnădejdea sa de orice ajutor omenesc. No. 647, pag. 678.
- 1715, 21 April. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre scrisorile primite prin Dumitrașco Vlasto, asigurând din nou pe Patriarh, care merge la Constantinopol, că-și va face datoria de a stăruî contra celor ce uneltesc împotriva-i, pomenind și o scrisoare de egumen. No. 648, pag. 679.
- 1715, 21 April. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimeterea la Poartă a Slugerului, noul capuchehaie, pe care i-l recomandă. No. 649, pag. 680.
- 1715, 25 April. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre stăruințele făcute pe lângă marii demnitari turci (Marele-Teșcheregiu și Ceaș-Baș, om foarte influent), în numele său și al lui Nicolae-Vodă, pentru Sfântul Mormânt. No. 650, pag. 681.
- 1715, 29 April. Radu Dudesco către Patriarhul Hrisant Notara, despre graba cu care-i va transmite corespondența cu episcopul de Betleem. No. 651, pag. 681.
- 1715, 25 Maiu. Serafim de la Sfântul Mormânt către Patriarhul Hrisant Notara, despre dascălul nou ce trebuie ales la școala domnească din Iași și despre progresele beizadelei. No. 652, pag. 682.
- 1715, 27 Maiu. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre lipsa provizorie a capuchehaielei sale și o intervenție pe lângă Caimacam. No. 653, pag. 684.
- 1715, 17 Iunie. Ierotei de Silistra către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, despre nenorocirile ce i-au lovit eparhia, petrecerea în București la Radu-Vodă, ajutorul Domnului și legăturile cu Vlădica de Betleem. No. 654, pag. 685.
- 1715, 19 Iulie. Nicolae-Vodă Mavrocordat întărește Patriarhiei de Alexandria ca metoc mănăstirea Hangu, ridicată de Miron-Vodă Barnovschi Movilă, cu satele Bălțătești și Mânzești. No. 655, pag. 687.
- 1715, 31 Iulie. Dimitrie Ramadan către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre închinarea mănăstirii Soveja la Sfântul Mormânt și salutările preotului Serafim, dascăl la Școala Domnească. No. 656, pag. 687.
- 1715, 1-iu August. Constantin, dascălul din Iași, Mare-Retor al Bisericii constantinopolitane, către Patriarhul Hrisant Notara, despre măsura Domniei ca mănăstirile Sfântului Mormânt să nu mai dea la șferturi, despre deplina lor scutire, drepturile lor asupra dijmei locuitorilor și o carte de blazon pe care o cere Nicolae-Vodă Mavrocordat, precum și despre egumenul de la Copou și hrisovul pentru mănăstirea Soveja, iscălit și de Patriarhul Alexandriei. No. 657, pag. 688.
- 1715, 12 August. Ierotei Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre „arhieriei ce se află acolo” și cărora li-a scris Patriarhul, despre felul de plată a unei datorii ce are, despre stăruințele lui Hrisant către Marele-Dragoman Ienachi (Mavrocordat), despre „principele filosofilor Bisericii celei Mari”, dascălul Iacomî, despre dascălul Spandoni și despre plata ce va face Vlădicei de Betleem, precum și despre „Preasfântul de Ierapole, care, su-

părăndu-se nu știu de ce pe fostul Mare-Spătar, s'a mutat de la spitalul făcut de acesta și locuiește în casa unei văduve dintre boieri"; el însuș „pe la sfârșitul lui Septembrie are de gând să meargă în eparhia lui părăsită, pentru vizitare“. No. 658, pag. 690.

- 1715, Septembrie. Dascălul Mareu din Cipru către Patriarhul Hrisant Notara, despre lucrări ce se copiază pentru el și opera Patriarhului Dosoftei aflătoare în lucru, precum și despre Vlădica de Betleem, despre Deporta și dascălul Gheorghe. No. 659, pag. 691.
- 1715, 12 Octombrie. Iustin, egumenul de Barnovschi, către Patriarhul Hrisant Notara, despre tipărirea unei opere la Iași. No. 660, pag. 692.
- 1715, 25 Octombrie. Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimiterea noilor capuchehaiele. No. 661, pag. 693.
- 1715, 20 Novembre. Gheorghe Ramadan către Patriarhul Hrisant Notara, despre niște cărți trimese. No. 662, pag. 695.
- 1715, 12 Novembre. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, despre întoarcerea lui Dumitrachi Iulianò la Constantinopol și despre instrucțiile date lui și Marelui-Dragoman de a lucra totdeauna în bună înțelegere cu Patriarhul. No. 663, pag. 696.
- 1715, Decembrie. Ierotei Comnen, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre venirea sa la București, primirea de Ștefan-Vodă Cantacuzino și școala în două limbi întemeiată la Iași de Nicolae-Vodă Mavrocordat. No. 664, pag. 698.
- 1715, Decembrie. Gramata patriarhală a lui Hrisant Notara pentru școala din Kastoria a Comisului Gheorghe (v. n-l următor). No. 665, pag. 699.
- 1715, 5 Decembrie. Patriarhul Hrisant Notara către „epitropii sfintei cutii a iubitorului de Hristos rufet al blănarilor“, despre școlile din Kastoria, pentru care, după așezământul lui Gheorghe Castriotul, au a lua pe an 150 de lei, de la egumenul metohului Sfântului Mormânt la Constantinopol. No. 666, pag. 700.
- 1715, 18 Decembrie. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de serbători. No. 667, pag. 701.
- 1715, 27 Decembrie. Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre firmanele ce-i pregătește și numirea lui Nicolae-Vodă în Țara-Românească, iar în Moldova a lui Mihai Racoviță. No. 668, pag. 702.
- Până la 1715. Mareu din Cipru Porphyropulos, directorul școlii domnești bucureștene, către Patriarhul Hrisant Notara, despre mersul școlii supt Ștefan-Vodă Cantacuzino. No. 669, pag. 703.
- Până la 1715. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o intervenție a sa în favoarea acestuia, prin fratele Ioan și capuchehaiaua Iulianò. No. 670, pag. 704.
- 1715 (?). Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre tipărirea unui număr de coli din cartea lui Ioan Damaschin privitoare la ortodoxie, despre școlile grecești din Iași, despre gândul de retragere al lui Hrisant, pentru care a scris Patriarhului ecumenic Cosma, despre sentimentele ce poartă față de Dumitrachi Iulianò. No. 671, pag. 705.
- Până la 1715. Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre cearta cu Apusenii pentru cupola bisericii Sfântului Mormânt, despre zvonurile de la hotare și iubirea ce-i arată Vodă Brâncoveanu. No. 672, pag. 707.
1715. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre cartea de teologie morală ce a prelucrat-o acesta, făgăduind ajutor la tipărire. No. 673, pag. 708.
1715. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre dorința lui fierbinte de a câștiga iubirea lui Vodă Brâncoveanu, care-l părește. No. 674, pag. 708.
1715. Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Cosma de Constantinopol, despre nevoia ce este de a nu mai prigonî pe Patriarhul Hrisant de Ierusalim. No. 675, pag. 710.
1715. Auxentie, Mitropolit de Cizic, către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Domnilor din cele două țeri. No. 676, pag. 712.

1715. Nicolae Mavrocordat, ca Domn al Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre afaceri de la Poartă. No. 677, pag. 713.

A P E N D I C E

1504. Mențiune a călătoriei în țările noastre a Patriarhului Ioachim de Constantinopol. No. 678, pag. 717.
1517. Mențiunea călătoriei în Țara-Românească a Patriarhului constantinopolitan Teolept. No. 679, pag. 717.
- După 1522, 31 Decembrie. Mențiunea unei danii de bani și odoare a lui Basarab-Neagoe către Patriarhia Ecumenică și a prezenței fiului său Teodosie ca ostatec la Poartă. No. 680, pag. 717.
- 1533-4. Mențiunea ajutoarelor date de „Domnii munteni” la clădirea mănăstirii Sf. Sava la Ierusalim, și a egumenului Ioan Românul. No. 681, pag. 718.
1574. Însemnare pe un manuscript, despre uciderea lui Ioan-Vodă cel Cumplit. No. 682, pag. 718.
- 1579, Novembre. Însemnare pe un manuscript despre scoaterea din Domnie a lui Petru-Vodă Șchiopol. No. 683, pag. 719.
- 1581 (7089), 18 Ianuar. Mihnea-Vodă al Țerii-Românești dă mănăstirii Dipalit (Διπαλιτς) 3.000 de aspri pe an și 300 pentru drumul trimesului. No. 684, pag. 719.
1586. Patriarhul Teolept al II-lea către fostul Patriarh Ieremia : postscript cu mențiunea călătoriei celui d'întăiu în țările noastre. No. 685, pag. 719.
1587. Meletie Pigas către Constantin Corniaet, Mare-Vameș al lui Alexandru Lăpușneanu, despre un discurs de Paști ce-i trimete. No. 686, pag. 719.
- 1588, 20 Mart. Însemnare a lui Luca, episcop de Buzău, ca scriitor de cărți. No. 687, pag. 719.
- 1588-91. Însemnări de călătorie în Țara-Românească și în Moscovia ale lui Ierotei de Monembasia, autorul lui Βιβλίον ιστορικόν. No. 688, pag. 720.
- 1594, 4 Iunie. Însemnare a episcopului Luca de Buzău, ca scriitor al unei Evanghelii. No. 689, pag. 720.
- 1599, 22 Februar. Însemnare că un manuscript s'a scris de Matei din Pogoniana, cu cheltuiala unui Grec din Angora, la Iași, și s'a dat la biserica de acolo a Sfântului Sava. No. 690, pag. 720.
- 1600 (c.). Versuri grecești către Mihai Viteazul. No. 691, pag. 721.
- 1600, 26 Iulie. Judecată, din partea lui Dionisie Rali, episcop de Târnova și locțiitor de Mitropolit al Moldovei, și din partea lui Gherman, Mitropolit de Cesareia Palestinei, într'un proces de despărțanie. No. 692, pag. 721.
- 1605, Iunie. Însemnare pe o Evanghelie dată de Doamna Elisaveta a lui Ieremia Movilă la mănăstirea Cutlumuzului din Athos. No. 693, pag. 722.
- 1605 (7114), 6 Septembrie. Radu-Vodă Mihnea dă Ivirului 15.000 de aspri pe an și 500 pentru cheltuiala trimesului. No. 694, pag. 722.
- 1606, 29 Iunie. Însemnare pe un manuscript, despre moartea lui Ieremia-Vodă Movilă. No. 695, pag. 723.
- 1612-3 (7121). Act de închinare al lui Radu Mihnea pentru mănăstirea Radu-Vodă către Ivir. No. 696, pag. 723.
1615. Însemnare că Patriarhul Chiril Lukaris se găsea la 1615 în Țara-Românească. No. 697, pag. 723.
1624. Însemnare pe o carte scrisă de Mitropolitul Luca al Ungrovlahiei, cu cheltuiala Marelui-Vistier Hrizea. No. 698, pag. 723.

- Târgoviște, 1625 (7133), 14 Mart. Alexandru-Vodă fiul lui Radu arată evlavie-i specială pentru mănăstirea Ivirului, căreia-i închină mănăstirea de la Bolintin. No. 699, pag. 724.
- 1630, 6 Iunie. Închinarea, de Leon-Vodă, a mănăstirii Stelea din București către Ivir. No. 700, pag. 724.
- 1630-40 (c.). Însemnare că o carte grecească a aparținut Mitropolitului Grigorie al Ungrovlahiei. No. 701, pag. 724.
- 1632 (7140). Act dela tot clerul muntean pentru închinarea mănăstirii Stelea din București la Ivir. No. 702, pag. 725.
- 1634, 27 April. Însemnare pe o Evanghelie liturgică despre suirea în Scaun a lui Vasile-Vodă Lupu. No. 703, pag. 726.
- 1634-5. Însemnare pe un manuscris caligrafiat de Mitropolitul Luca al Ungrovlahiei. No. 704, pag. 726.
- 7144 (1635—6). Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, închină din nou la Ivir mănăstirea Stelea din București. No. 705, pag. 726.
1638. Mențiune de sfințirea ca ierodiacon a lui Partenie Chrysokentitul, cu însemnarea Domnilor români: Vasile și Matei-Vodă. No. 706, pag. 727.
- 1639, Maiu. Act de alegere pentru „Mitropolia de Proilav și Ismail, de timpuri imemorabile părăsită și fără arhieru adevărat și canonic”: se designează de Sinodul constantinopolitan pe rând: Meletie (Sirigul), ieromonahul Grigorie și ieromonahul Teofan. No. 707, pag. 727.
1642. Însemnare pe un Tipic grec tipărit, aparținând mănăstirii Galata. No. 708, pag. 728.
- 1642, April. Gramată a Patriarhului Partenie de Constantinople pentru ridicarea la rangul de stavropighie a localității Albanitochorion, de unde se trage Vasile Lupu. No. 709, pag. 728.
- 1646 (7155), 18 Decembre. Mărturie despre petrecerea în Țara-Românească a Patriarhului Ioanichie de Alexandria. No. 710, pag. 731.
- 1650 (c.). Carte slavonă pentru pomană la Ivir, unde e egumen Atanasie. No. 711, pag. 731.
1650. Însemnare pe un manuscris, despre foametea din Moldova la 1650. No. 712, pag. 731.
- 1655 (7163), 15 Februar. Constantin-Vodă al Țerii-Românești dă 10.000 de aspri mănăstirii Ivirului și 500 pentru cheltuiala trimesului. No. 713, pag. 731.
- 1659 (7167), 20 Ianuar. Gheorghe-Vodă Ștefan dă Ivirului, „marea biserică din Țara Grecească”, 3.500 de aspri pe an. No. 714, pag. 731.
- 1659 (7167), 27 Ianuar. Mărturie de la Paisie de Gaza. No. 715, pag. 731.
- După 1660-1680 (c.). Gramată a Patriarhului de Ierusalim pentru privilegiile mănăstirii Mărginenilor, arătând, cum în timpurile din urmă Domnii munteni prădan mănăstirile ca Baltazar și episcopii își puneau egumeni străini. No. 716, pag. 731.
- 1670 (c.). Întărire patriarhală pentru liberarea și înfierea unei „fice sufletești Elena, de către Mitropolitul de Cizie, Auxentie, și prea-luminata și nobila Domniță, Doamna Elena, flica fericitului Domn Iliș-Vodă”. No. 717, pag. 734.
- 1670, 2 Septembrie. Mențiune de sfințirea ca arhieru de Sotirînpolis a lui Partenie Chrysokentitul, cu însemnarea Domnilor români: Antonie și Duca-Vodă și a „ajutorului și sprijinului preanobilului și de cel mai mare folos boier, dumnealui domnul Șerban Cantacuzino și Mare-Spătar al Domniei Ungrovlahiei”. No. 718, pag. 735.
- 1671 (7179), 8 August. Neofit Vlădica de Betleem, „năstavnicul” de la Sfântul Gheorghe, pentru un loc în București. No. 719, pag. 735.
- 1673, 29 Iunie. Însemnare pe un manuscris despre slujba făcută la Cetățuia pe lângă Iași, în ființa Doamnei Mariana a lui Ștefan-Vodă Petriceicu. No. 720, pag. 735.
- Soroca [1674], 29 Iulie. Ianachi Porphyrita, capuchehaie a țărilor noastre, către Patriarhul Dosoftei

- de Ierusalim, despre legăturile lui cu chehaiaua, despre afacerile Sfântului Mormânt cu Armenii și Frâncii și despre ajutorul dat de Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino. No. 721, pag. 735.
- 1675, 12 Mai. Duca-Vodă, Domn al Terii-Românești, închină mănăstirea Sf. Ioan din București la a Sfântului Ilie din Ianina. No. 722, pag. 738.
- 1675, 24 Iulie. Însemnare pe un Penticostariu scris în zilele lui Duca-Vodă, Domn în Țara-Românească. No. 723, pag. 740.
- 1679, 17 Decembre. Scrisoare retorică, despre geografie, a Patriarhului din Constantinopol, dată din Țara-Românească. No. 724, pag. 740.
- 1680, 9 Mart. Act al lui Șerban-Vodă Cantacuzino, prin care dă mănăstirii Brodeț, la Policiană, un venit de 200 de lei pe an, ce se vor lua de egumenul bucureștean dela Sf. Spiridon. No. 725, pag. 740.
1688. Gramata lui Dionisie al IV-lea Muselimum, Patriarh de Constantinopol, pentru schitul Bradu (Secuieni), închinat la Pogoniana și înțit de Constantin Căpitanul Filipescu. No. 726, pag. 742.
- 1689, 8 Iulie. Calinic, Patriarh de Constantinopol, către ieromonahul Hrisant Notara, cu privire la preotul Nicolae, „efimeriu“ al Curții muntene (popa Nicolae din Sinope), cu aspre muștrări pentru tonul său necuviincios. No. 727, pag. 745.
- De la 1690. Scrisoare de Patriarh al Constantinopolei pentru mănăstirea Mărgineni. No. 728, pag. 747.
- 1692-6. Constantin Brâncoveanu dă un ajutor în bani la Dionisat în Athos. No. 729, pag. 749.
- 1693, 17 Mart. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiu, pentru eleimosină. No. 730, pag. 749.
- 1697, 12 Iunie. Mențiunea unui dar făcut Patriarhiei constantinopolitane de Spătarul Lascarachi Ruset. No. 731, pag. 749.
- 1697, 8 Novembre. Act al lui Constantin-Vodă Brâncoveanu pentru mănăstirea Sfântului Ioan din București, închinată la Sf. Ilie (Zitsa) din Ianina. No. 732, pag. 749.
- 1698, Ianuar. Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiu, pentru eleimosină. No. 733, pag. 752.
- 1698, 26 Iunie. Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, vestindu-i apropiata căsătorie a fiului său Scarlat cu domnița Ilinca a lui Vodă Brâncoveanu. No. 734, pag. 752.
- 1698, 26 Iunie. Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Patriarhul de Ierusalim Dosoftei, despre vești de la Turci și din Europa, cu înștiințarea despre dispoziția Brâncoveanului de a cununa o „fică“ a lor și pacea stabilită între cei doi Domni. No. 735, pag. 753.
- 1698, 28 Octombrie. Calinic, Patriarh de Constantinopol, către Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, despre răul ce acesta a voit să-i facă, în înțelegere cu fostul Patriarh constantinopolitan Iacov. No. 736, pag. 754.
- 1698, 1-iu Novembre. Însemnare că „Prognosticul Moscoviților“, al lui Stanislav Acxtelmeier, s'a tradus, după porunca Brâncoveanului, la Târgoviște, în limba greacă vulgară, isprăvindu-se la Maiu 1699, în București, de Mihail din Bizanț, care scrie pentru „Marele-Cămăraș al Ounei domnești, dumnealui domnul Panaioti“. No. 737, pag. 756.
- 1699, April. Mențiune că Viața Împăratului Ioan Cantacuzino a fost prescurtată, de „Ioan Comnenul, doctorul, din Lesbos“, pentru Constantin Stolnicul Cantacuzino. No. 738, pag. 757.
1700. Însemnare că traducerea în vulgară grecească a unor „Sfaturi“ s'a făcut pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu de Sevastos Kymenetul. No. 739, pag. 757.
- 1702, Februar. Însemnare că Tăleul Evangheliilor al lui Teofilact arhiepiscopul Bulgariei s'a făcut în limba grecească vulgară, pentru Constantin Brâncoveanu, de „Ioan Comnenul, doctorul“

- (cu mențiunea „Academiei“ făcute de Domn, a tipografiei — și pentru „Ruși, Sârbi, Tribali, Arabi și Iberi“ — și a bibliotecii de la Hurezi). No. 740, pag. 757.
- 1702, Iunie. Prefața Istoriei Patriarhilor de Antiohia, de fostul Patriarh Atanasie, către Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 741, pag. 757.
- 1703 (c.). Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre pacea de la Carlovăț, avantajile ei pentru Turci și eriticile ce i se aduc. No. 742, pag. 757.
- 1703, 2 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu întărește schitul „Robais“ moșile ce le avea de mult : și Căciuleștii. No. 743, pag. 758.
- 1703, 30 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu scutește de dăjdii schitul „Robais“, supus mănăstirii Xenophontului. No. 744, pag. 758.
- 1704, 21 Maiu. Însemnare a lui Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, despre petrecerea sa la Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 745, pag. 758.
1705. Mihai-Vodă Racoviță dă bisericii 150 de ocale de lumânări. No. 746, pag. 758.
- 1705, 30 Februar. Vama Căinenilor. No. 747, pag. 759.
- 1707, 3 Septembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către vameșii lacului Greaca și egumenul dela Sfântul Gheorghe Nou, pentru veniturile create școlii domnești dela Sfântul Sava. No. 748, pag. 760.
- 1708, April-1709, April. Daruri făcute Patriarhiei din Constantinopol de Vornicul muntean Șerban Cantacuzino. No. 749, pag. 762.
- 1708 (7117), 18 Novembre. Mihai-Vodă Racoviță întărește închinarea mănăstirii „Koptov“ (*sic*) către Sf. Pantelimon din Athos. No. 750, pag. 762.
- 1709 (7217), 1-iu Mart. Mărturie și de la „Neofitū proinū Mitropolitū Sevastii“. No. 751, pag. 762.
- După 1709, sfârșit. Nicolae Alexandru Mavrocordat către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, despre dragostea acestuia față de el și lipsa de prietenie a lui Vodă-Brâncoveanu. No. 752, pag. 763.
1711. Anonim din Smirna către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru fiul său Iosif, pe care Iacob Pylarinos îl face să meargă la București. No. 753, pag. 763.
- 1713-5, 27 April. Chiril, Patriarhul de Constantinopol, către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, rugându-l a interveni pentru el, cum a făcut-o și față de Ienachi Marele-Dragoman și de capuchehaielele celor două țeri, fiii săi sufletești, ca să stăruie la Poartă și la „meghistani“ și „să cerceteze cu grijă căile, pregătirile și uneltirile dușmanilor și protivnicilor Bisericii“, ca și ei să fie apărați de faptele dușmanilor. No. 754, pag. 764.
- 1713, 15 Octombrie. Hrisant Patriarh de Ierusalim, către Compania Grecilor din Sibiiu, pentru eleimosină. No. 755, pag. 765.
- 1714, 19 Ianuar. Însemnare pe un manuscris al lui Ioan Damaschin că s'a scris de către Constantin din Ianina, cu cheltuiala egumenului de la Brâncoveni, Neofit din Paros. No. 756, pag. 765.
- 1715, 20 Iulie. Nicolae-Vodă Mavrocordat închină Scaunului Alexandriei, sărăcit, — Patriarhul Samuil fiind și amenințat cu moartea — satul Hangul. No. 757, pag. 765.
- 1715, 20 Septembrie. Nicolae-Vodă Mavrocordat dă Patriarhiei de Alexandria „oboroc“ 205 de lei din „goștina de oi a Bălțăteștilor“. No. 758, pag. 765.
- Până la 1716. Nicolae-Vodă Mavrocordat, ca Domn muntean, către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile mănăstirilor din Moldova ale Sfântului Mormânt. No. 759, pag. 766.

E R A T A

La n° XL, p. 18, s'a lăsat de o parte data, care e 1394, Septembro. Tot așa adauge la p. 21, n° XLV: „Aceeșă dată“.
La p. 43, data n^o lui XCVII e de 1504, acea de 1514 fiind numai pentru cel următor. V. rectificarea în Apendice.
N^o CXVI și CXX reprezintă acelaș document; data cea bună e, firește, de 1570, și adresa: către Doamna Ruxandra.
Titlul de la n^o CXVII e greșit. Trebuie să fie: Mitrofan de Constantinopol către Petru-Vodă al Moldovei, despre

dania ea a făcut-o acesta la Constantinopol Bisericii-celei-Mari din casele sale proprii.

La p. 59, n^o CXXXIV, trebuie adaus în titlu: „către Petru-Vodă“.

La p. 76, n^o CXLII, cetește în titlu: „Rodos“ pentru „Athos“.

La p. 86, n^o CXLIX, în manșetă: „7097“, pentru „7079“.

La p. 111, observăm că n^o CCVIII, părăndu-ni-se important, a fost dat întreg în Apendice.

La pp. 113-4, n^o CCXV și CCXVI, sunt probabil acelaș document.

La p. 203, n^o CCLXXXVI, data pare a fi 7175, nu 7177.

P. 210, n^o CCCVI. V. pentru acest act Apendicele, documentele privitoare la Mărgineni.

P. 221 și urm., n^o CCCIX. Gramata se află și în vol. XIII, pp. 453-4.

P. 224 și urm., n^o CCCXIII. Gramata se află și în vol. XIII, p. 386 și urm. Papadopoulos-Kerameus n'a cunoscut ediția lui Legrand.

P. 300, n^o CCCLXII, în manșetă: 22 Decembre.

„ „ CCCLXIV, în titlu: „Ceaurul“, nu „Ceașul“.

P. 353; n^o CCCIII, fiind adresat lui Hrisant ca Patriarh, e după 1706.

P. 360, n^o CCCCVI. Cf. pentru aceasta actul din *Studii și Documente*, VI, pp. 416-7, n° 1605, cu data de 16 Octombre, care e în fond acelaș.

P. 362 și urm., n^o CCCCVII. Acest n^o se află și în vol. XIII, pp. 455-6. În el și în n^o CCCIX, numele Patriarhului de Ierusalim trebuie să fie Dosoftei.

P. 365 și urm., n^o CCCIX. Se află și în vol. XIII, pp. 456-7. Papadopoulos-Kerameus n'a cunoscut nici aici ediția Legrand.

P. 377 și urm., n^o CCCXVI. Cf. cu Legrand, IV, n° 18, pp. 24-5. E din 1707, din cauza titlului de Patriarh dat lui Hrisant.

Observăm că actele din *Épistolair grec* al lui Legrand au fost analizate și unele traduse de răp. Al. Mavrocordat, în *Archiva societății științifice și literare din Iași*, VII, p. 488 și urm., 589 și urm.

Datorese d-lui D. Russo aceste îndreptări la grelele scrisori dialectale grecești din Veneția:

P. 90, r. 3 de sus: σεφερη = sefer (oaste), nu: Severin.

P. 102, n^o CLXXXV, r. 1 de sus: ἡγε:ώνη = Io; r. 10 de sus: Μετὰ βίας, deci: cu greu; r. 16 de sus: ἀπαργισα τὸ: am lăsat; r. 20 de sus: ὁ ἀλαμεν ἀρχή (?), am început.

P. 91, r. 14 de sus: ξανηχτητε: să nu vă deshideți inima; r. 19 de sus, poate fi ἡ:ακουμή, deci: am trimis pe lacumi, etc; r. 26 de sus: nu e luna lui Sefer, ci *Sefer*, războiu; r. 29 și urm., traducerea: „și, nefind eu acolo, cad lucrurile din prețul lor“; πρῶτα ar fi mai curând: marfă; r. 9 de jos: ἡ σε σε ξένον. P. 104, numele fiicei lui Mihnea poate fi: 'Αϊσέ. În alineatul 2, κατηγε ar fi: zestre: s'ar înțelege deci: zestrea mamei lui Mihnea; interpunctia vine înainte de ἄλω; alta, etc.

În scrisoarea de pe p. 52, ματτέτες e mastini, mătins.

I.

Listă a posesiunilor Patriarhatului de Constantinopol.

C. 1320.

† Τὰ περὶ τὴν Βάρναν πατριαρχικὰ καστέλλια.†	Castelele patriarhale din părțile Varnei.
† Ἡ Κάρναβα ¹ . Ἡ Κρανέα. Τὰ Κελλία ἦτοι	Cavarna. Cranea. Chilia sau Licostomul.
τὸ Λυκοστόμιον. Τὰ Γεράνια. Ἡ Δρόστρα. Ἡ	Gerania. Dristra (Silistra). Kalliakra.
Γαλιάγρα ² †.	

(Miklosich și Müller, *Acta patriarchatus constantinopolitani*, I, Viena, 1860, p. 95, n° LII.)

II.

Făgăduiala lui Macarie, episcop de Vicina, că nu-și va părăsi dieceza.

C. 1340.

[După formula obișnuită.] † Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Βιτζύνης καὶ ἐπὲρτιμος Μακά- ριος τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα στέργων καὶ θεοταῶν ὑπέγραψα ³ †.	Smeritul Mitropolit al Vicinei și prea- cinstit Macarie, fiind la cele scrise mai sus și întărindu-le, m'am iscălit.
--	--

(*Ibid.*, p. 195, n° LXXXIV.)

III.

Hotărâre sinodală constatând măsura prin care se așează ca exarh patriarhal în Țara-Românească Mitropolitul de Vicina, Iachint.

1359,
Main.

† Ὁ εὐγενέστατος Μέγας Βοιθόδας καὶ αὐ-
θέντης πάσης Οὐγγροβλαχίας ἐν ἀγίῳ πνεύματι
γενσιώτατος υἱὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύρ
Ἀλέξανδρος, ὑπὸ φιλοθέου γνώμης κεινη-
μένος, καὶ πολλὴν ἐνδεικνύμενος τὴν στοργὴν
καὶ ὑποταγὴν καὶ εὐπειθεῖαν εἰς τὴν ἀγίαν
τοῦ Θεοῦ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλη-
σίαν, ἐζήτησεν αὐτὸν μόνον ἅπασι, ἀλλὰ καὶ πολ-
λάκις διὰ γραμμάτων αὐτοῦ καὶ ἐδεήθη τῆς
ἡμῶν Μετριότητος καὶ τῆς περὶ αὐτῆς θείας
καὶ ἱερᾶς συνόδου, ὥς ἂν ἡ τὸ ἀπὸ τοῦδε
καὶ εἰς τὸ ἐξῆς οὐτος καὶ ἡ πᾶσα αὐτοῦ
ἐπικράτεια καὶ ἀρχὴ ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν
ἀνάγκησιν καὶ διεξαγωγὴν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιο-
τάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ δεῖξ-
ται ἀρχιερεῶς, χειροτονιαν ὄντα τῆς ἡμῶν Μετριό-

Cel de foarte bun neam Marele-Voevod
și Domn a toată Țara-Românească, prea-
iubitul Smereniei Noastre fu întru Duhul
Sfânt Alexandru-Vodă, mișcat de un gând
inhibitor de Dumnezeu și arătându-și multă
dragoste și supunere și ascultare către
Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, catolicească
și apostolicească, a cerut, nu numai odată,
ci adesea prin scrisorile sale și s'a rugat
de Smerenia Noastră și de dumnezeiescul
și sfântul sinod de lângă dânsa ca să fie de
acuma înainte, și tot mai departe, el și toată
această stăpânire și Domnie supt judecata
bisericească și călăuzirea prea-sfintei și
marii Biserică a lui Dumnezeu care e supt
păstoria noastră și să primească un arhie-

¹ Cavarna.

² Kalliakra.

³ Pentru Luca, episcop de Vicina, în aceeași epocă, v. Pachymeres, ed. Bonn, II, p. 377.

τητος καὶ εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον τελοῦν-
τα, καὶ ἔχῃ τοῦτον ὡς γνήσιον ποιμένα πάσης
Οὐγγροβλαχίας εἰς εὐλογίαν καὶ πνευματικὴν
καταρτισμὸν αὐτοῦ τε καὶ τῶν παιδῶν καὶ πάσης
τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Διὸ καὶ πρό τινας ἤδη
καιροῦ προσεκαλέσατο πλησιάζοντα αὐτῷ τὸν
ἱερώτατον Μητροπολίτην Βιτζίνης, ὑπέρτιμον,
ἀγαπητὸν κατὰ Κύριον ἀδελφὸν καὶ συλλει-
τουργὸν τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, κύρ Ὑάκινθον,
καὶ ἐδέξατο ἀσμενέστατα τὴν εὐλογίαν αὐ-
τοῦ, καὶ ἐδείξε πρὸς αὐτὸν τὴν προσήκουσαν
ὑποταγὴν καὶ εὐλάβειαν, καὶ ἐζήτησε μετὰ
πολλῆς παρακλήσεως ἵνα κατὰ μὲν τὸ παρὸν
μετατεθῇ ὅδε ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Βι-
τζίνης, ἀπόδεκτος φανείς κατὰ πολὺ τῷ τοιού-
τῳ Μεγάλῳ Βοϊδόδῃ, εἰς τὴν Ἑκκλησίαν πάσης
Οὐγγροβλαχίας, μετὰ δὲ θάνατον αὐτοῦ δὴ
τοῦ Βιτζίνης φηφίζεται ἕτερος καὶ, χειροτονού-
μενος παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης τοῦ
θεοῦ Μεγάλης Ἑκκλησίας, ἐκπέμπεται ἐκεῖσε
ὡς ποιμὴν καὶ ἀρχιερεὺς γνήσιος πάσης Ὀύγ-
ροβλαχίας. Ὅτι οὖν ἐκρίθη παρὰ τῆς ἡμῶν
Μετριοτήτος καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θείας ὁμη-
γύρεως τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἡ τοιαύτη
ζήτησις καὶ ἀξίωσις τοῦ εὐγενεστάτου Μεγάλου
Βοϊδόδα εἰς πολλῶν ψυχῶν ὠφέλειαν καὶ κα-
τάστασιν, πὺς δὲ ὁ κόσμος, καθὼς ἐν τοῖς
ἱεροῖς εὐαγγελίοις ὁ Κύριος ἀποφάνηται, μιᾶς
φυγῆς οὐκ ἀντάξιος καὶ διὰ τοῦ Προφήτου: ὁ
ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου ὡς στόμα μου ἔστι,
μέλλει δὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀρχιερατικῆς ἐπισ-
τάσεως καὶ ποιμανσίας ὁ ἐν τῇ εἰρημένῃ ἀρχῇ καὶ
ἐπικρατείᾳ πάσης τῆς εἰρημένης Οὐγγροβλαχίας
εὐρισκόμενος χριστιάνουμος τοῦ Κυρίου λαὸς
ὁδηγεῖσθαι εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν σωτηρίων τοῦ
Χριστοῦ ἐντολῶν (μέλλει), εἰσηγουμένου τοῦ ἀρ-
χιερέως καὶ ἐκδιδασκόντος αὐτοῦς τὴν τοῦ Εὐαγ-
γελίου ὁδὸν καὶ ἀφιστῶντος καὶ κωλύοντος ἀπὸ
τῶν ἀπηγορευμένων ἔργων τῆς ἀμαρτίας καὶ
παντός ἐκφύλου καὶ ἁλλοτρίου δόγματος τῆς
Ἑκκλησίας Χριστοῦ, ἔτι δὲ καὶ τῆς ἡμῶν Με-
τριοτήτος διὰ σπουδῆς τοῦτο μελλούσης ἀεὶ
ποιεῖν καὶ γράφειν καὶ νουθεῖν αὐτοὺς εἰς
τήρησιν τῆς ἀσφαλοῦς ἡμῶν πίστεως, ὅπερ
ἀφορᾷ εἰς πολλὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν αὐτῶν,
ὅπερ οὐ θείου πράγματος οὐκ ἱκανὸς ὁλος ὁ
κόσμος, ὡς ἀποδέδεκται. Διὰ τοῦν ταῦτα ἡ
Μετριοτής ἡμῶν, συνδιασκεψάμενη τὰ περὶ
τούτου τῇ περὶ αὐτὴν θείᾳ ὁμηγύρει τῶν ἱε-
ρωτάτων ἀρχιερέων, τῷ Ἡρακλείᾳ . . . (sic),

reu care să fie hirotonisit de Smerenia
Noastră și să facă parte din dumnezeiescul
și sfântul nostru sinod și să-l aibă pe
acesta ca păstor legiuit a toată Țara-Ro-
mânească¹, pentru binecuvântarea și du-
hovniceasca desăvârșire a sa și a fiilor și
a toată Domnia sa. Pentru care lucru el
a și chemat cu câțva timp înainte pe prea-
sfîntul Mitropolit al Vicinei, de lângă
dânsul, prea-cinstit, iubit frate întru Domnul
și co-liturghisitor al Smereniei Noastre, pe
domnul Iachint, și a primit cu cea mai
mare bucurie binecuvântarea lui și a arătat
față de dânsul cuvenita supunere și evlavie
și a cerut cu multă rugăciune ca deocam-
dată să se strămute acest prea-sfînt Mi-
tropolit de Vicina, care se arată a fi foarte
bine privit de acest Mare-Voevod, la Bi-
serica a toată Țara-Românească, iar după
moartea acestuia al Vicinei să se aleagă
altul și, hirotonisindu-se de prea-sfânta
Mare-Biserică a lui Dumnezeu, cea păstor-
rită de noi, să se trimeată de aici ca păstor
și arhieru legiuit a toată Țara-Românească.
Deci, de oare ce s'a judecat de către Sme-
renia Noastră și de cea pe lângă Dânsa
dumnezeiască adunare a prea-sfînțiilor ar-
hieriei că o cerere ca aceasta și rugăminte
a celui de prea-bun neam Marelui Voievod
este spre folosul și statornicirea multor
suflete și toată lumea, după cum în Sfânta
Evanghelie a mărturisit Domnul, plătește
mai mult ca un suflet și, cum zice Proo-
rocul, „cel ce scoate vrednic din ce nu este
vrednic, ca gara mea este“ și dintr'o ase-
mena supraveghere și păstorire arhierască
poporul creștin al Domnului din zisa Dom-
nie și stăpânire a zisei Țeri-Românești are
a se călăuzi spre îndeplinirea poruncilor
mântuitoare ale lui Hristos, mergând în
frunte Arhierul și învățându-i pe dânsii
calea Evangheliei și depărtându-i și oprin-
du-i de la lucrurile interzise ale păcatului
și a toată dogma de alt fel și străină de
Biserica lui Hristos, și Smerenia Noastră
chiar sârguindu-se totdeauna a face și a
serie și a li vâra lor în minte spre păzirea
credinței noastre sigure, care privește spre
multul lor folos sufletesc, pentru care lucru
dumnezeiesc nu e destulă lumea toată, cum

¹ Traducem așa: Ungrovlahia. Terminul, ales de negustorii și diplomații Bizanțului pentru a deosebi pe această Vlahie de spre Ungaria (Moldovei i se va zice Vlahia de spre Rusia), a fost adoptat de Biserică.

ἐπεὶ ἀμεταθέτως ἐξέχεται εἰς τὸ μετατεθῆναι τόνδε τὴν Μητροπολίτην Βιτζίνης ὁ τοιοῦτος Μέγας Βοϊβόδας εἰς τὸν θρόνον πάσης Οὐγγροβλαχίας καὶ ἐπικρατείας καὶ ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸ παρὸν οὐκ εἰς ἕτερόν τινα, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχιερατικὴν ταύτην προστασίαν μετὰ πολλῆς ζητεῖ παρακλήσεως, ὅπως χυόμενος δοῦναι ἐνόμοτον καὶ ἔγγραφον ἀσφάλειαν ἵνα τελῇ τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, μέχρις ἂν συνίσταται ἡ αὐθεντία καὶ ἀρχὴ αὐτοῦ, ἡ εἰρημένη πᾶσα Οὐγγροβλαχία, ὑπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτην τοῦ Θεοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν ἀνωγεγραμμένον τρόπον, μετέδωκε τοῦτον δὴ τὸν Βιτζίνης ἡ Μετρίότης ἡμῶν γνώμη καὶ εὐδοκίαν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου μου αὐτοκράτορος, τοῦ παντ' ἀρίστου καὶ ἀπαρμιλλοῦ τῇ τοῦ ἡθους καὶ τῶν τρόπων χριστότητι τε καὶ γαληνότητι καὶ τὸ δίκαιον ἐν ᾧ πασι βουλομένον κρατεῖν καὶ παρηγοῦναι, εἰς τὸν θρόνον πάσης Οὐγγροβλαχίας: ἔσται τοίνυν τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον ὁ δηλωθεὶς ἱερώτατος Μητροπολίτης πάσης Οὐγγροβλαχίας, ὑπερτιμος, ἀγαπητὸς κατὰ Κήριν ἀδελφὸς ἡμῶν καὶ συλλειτουργός, ὥσπερ τοῦ θρόνου ταύτης καὶ τοῦ ὀνόματος, οὕτω μετέχων καὶ ἀπολαβὼν καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρόσεως, ἅτε δὴ γνήσιος ἀρχιερεὺς διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀποκαταστάς τῆς δηλωθείσης ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ ὑπατάτωσιν, ἀναγνώστας τε σφραγίζων ἐκ πάσης τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐνορίας αὐτοῦ καὶ ὑποδικόνους καὶ διακόνους προεβιάζων καὶ προσκυτέρους χειροτονῶν, ἐπιλαβόμενος τε καὶ πάντων τῶν ἐθενδῆπασε διαφερόντων ταύτῃ δικαίων. Ὅθεν ὁφείλουσι αἱ τε ἐν αὐτῇ κληρικοί καὶ αἱ ἄλλοι ἱερώμενοι, μοναχοὶ καὶ λαϊκοί, ὑπεῖκειν καὶ ὑποτάττεσθαι τούτῳ, ὅσα καὶ γνησίῳ αὐτῶν ποιμένοι καὶ πατρὶ καὶ διδασκάλῳ καὶ δέχεσθαι προθύμως καὶ ἀποπληροῦν ὅσα μέλλει λέγειν καὶ παραινεῖν καὶ ἐκδιδάσκειν αὐτοῦς, ἀφορῶντα εἰς ψυχικὴν λυσιτέλειαν, τηρουμένης ἀπαραποιήτου καὶ τῷ ἐξῆς αἰεὶ χρόνῳ τῆς ἐνομότου ἀσφαλείας καὶ ὑποσχέσεως ἐγγράφου εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τοιοῦτου εὐγενεστάτου Μεγάλου Βοϊβόδα εἰς τὸ εἶναι αἰεὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐγγροβλαχίας ὑπ' αὐτὴν καὶ δέχεσθαι ἀπ' αὐτῆς ἀρχιερεῖα γνήσιον, ὥστε γὰρ συντηρεῖσθαι εἰς τὸ ἐξῆς τοῦτο ἀκαίνοτόμητον καὶ βαρύναν καὶ συνοδικὸν [ἀφορισμὸν] ἡπείλητο κατὰ παντὸς τοῦ βουλευθησομένου ἀκυρώσαι αὐτό, ἐπειδὴ τοῦτου ἔνεκεν καὶ ἡ παρούσα συνοδικὴ πράξις

s'a arătat, — deci pentru acestea și Smerenia Noastră, cercetând lucrurile acestea împreună cu dumnezeiasca adunare din jurul Ei a preasfințiților arhieriei, al Heracleii (*sic*)..., de oare ce în chip nestrămutat stăruie (?) a se mută acest Mitropolit al Vicinei unul ca acela, Marele-Voevod, pe Scaunul a toată Țara-Românească și al stăpânirii și al Domniei lui, și deocamdată nu cere asupra vre unui altuia, ei asupra acestuia, cu multă rugăciune, această cârmuire arhierescă, făgăduind a da asigurare cu jurământ și în scris că va rămâne și de acum, și tot înainte, până va sta principatul și Domnia lui, zisa [țară], toată Ungrovlahia, supt prea-sfințita Mare Biserică a lui Dumnezeu de supt cârmuirea noastră, cum s'a scris mai sus, — am mutat deci Smerenia Noastră pe acesta al Vicinei, cu părerea și încuviințarea puternicului și sfântului mien Împărat, cel desăvârșit întru toate și neasămănat în bunătatea firii și a moravurilor și în seninătate și care voiește ca în toate să stăpânească și să se mărturisească dreptatea, la Scaunul a toată Ungrovlahia. Să fie deci de acum și tot înainte, în toată vremea, cel arătat mai sus prea-sfințit Mitropolit a toată Țara-Românească, preacinstit, iubit întru Domnul frate al nostru și co-liturghisitor, împărtaşindu-se și bucurându-se, ca și de Scaunul și numele ei, și de așezarea din partea sfântului Sinod, ca un adevărat arhieru, strămutat din mila lui Dumnezeu, al celei arătate mai sus prea-sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei după bisericeasca rânduială și icoană, întărind din toată eparhia și enoria lui anaghoști și înaintând sub-diaconi și diaconi și hirotonisind preoți și luând asupra-și toate judecățile deosebite din orice parte acolo. Deci trebuie ca toți clericii din acea țară și toți cei sfințiți, călugări și laici, să-l respecte și să i se supuie lui, ca unui adevărat păstor al lor și părinte și dascăl, și să-l primească bucuros și să îndeplinească toate câte le va spune și le va sfătui și-i va învăța pe dânșii, cu privire la folosul lor sufletesc, păzindu-se necălcate și după aceea în toată vremea asigurarea cu jurământ și făgăduința scrisă, către sfânta lui Hristos catolicească și apostolicească Biserică, a unuia ca acesta de prea-bună viață Mare-Voevod, ca sa fie totdeauna Biserica Țării-Românești supt dânșii și să primească de la dânșii un arhieru adevărat, ca să se păstreze și pe urmă aceasta neschimbat, și a ame-

γεγονυία τῷ εἰρημένῳ Μητροπολίτῃ πάσης Οὐγγροβλαχίας καὶ ὑπερτίμῳ εἰς ἀσφάλειαν ἐπιδέδοται, ἀπολυθείσα κατὰ μῆνα Μαΐου τῆς ἐνισταμένης ἐβ' ἰνδ. τοῦ ςωξζ' ἔτους, ἥτις καὶ ὑπεσημάνθη τῇ αὐτοχείρῳ γραφῇ τῆς ἡμῶν Μετριότητος¹.

(*Ibid.*, pp. 383-6, n° CCLXXI.)

IV.

Αεεῖασι
datl.

Scrisoarea Patriarhului către Alexandru-Vodă, Domnul Țerii-Românești, despre strămutarea Mitropolitului de Vicina la Scaunul acestei țeri.

† Εὐγενέστατε, συνετώτατε, ἀνδρικώτατε Μέγα-Βασιλόδα καὶ αὐθέντα πάσης Οὐγγροβλαχίας, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι γησιώτατε, ποθεινότατε υἱὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύρ Ἀλέξανδρε, ὕψισταν καὶ εὐθυμίαν ψυχῆς, σώματός τε ῥώσιν καὶ εὐεξίαν καὶ πᾶν ὅτι ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἐπεύχεται τῇ ἀντιλήψει σου ἡ Μετριότης ἡμῶν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῆς σῆς Εὐγενείας, καὶ τῶν προτέρων καὶ τῶν ὑστέρων, ἐγνώρισεν ἀκριδῶς ἡ Μετριότης ἡμῶν ὅσα ἐδήλου ἡ Εὐγενεία σου καὶ ἀπεδέξατο κατὰ πολὺ καὶ ἐπήνεσε τὴν εὐπειθειαν καὶ ὑποταγὴν καὶ στοργὴν καὶ ἀγάπην, ἣν ἔχεις εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐστὶν ἡ πηγὴ καὶ ἡ ρίζα τῆς εὐσεβείας καὶ τὸ στέριγμα καὶ ὁ θεμέλιος τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ μάλιστα ὅτι ζητεῖς ἀπὸ ψυχῆς ἀρχιερέα καὶ ποιμένα καὶ διδάσκαλον τοῦ τόπου ἐπικρατείας τῆς Εὐγενείας σου, χειροτονίαν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς οὗτος αὐτῆς γνήσιος καὶ εὐπειθής, καθὼς ἐστὶν ὀφειλόμενον παντὶ βουλομένῳ θερμῶς καὶ μετὰ εὐκρινούς πίστεως δέχεσθαι τὴν εὐσεβειαν καὶ ἀποτρέπεσθαι τὰς τε παρασυναγωγὰς καὶ τὰ ἔκφυλα καὶ ἄλλότρια δόγματα. Ἐπεὶ οὖν, ὡς εἴρηται, μετὰ πολλῆς ἀποδοχῆς καὶ ὀρέξεως ζητεῖ ἡ Εὐγενεία σου ἵνα ἔχῃ αὐτόθι ἀρχιερέα τῆς περὶ τὴν ἡμῶν Μετριότητα θείας καὶ ἱεράς συνόδου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ νῦν μὲν τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Βιτζίνης, ὑπέρτιμον, ἀγαπητὸν κατὰ Κόριον ἀδελφὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργόν, κύρ Ὑάκινθον, μετὰ δὲ παρέλευσιν αὐτοῦ, ὃν ἂν ἐκλέξηται καὶ χειροτονήσῃ ψήφῳ συνδικῇ ἡ κατ'

nințat cu afurisenie prea-grea a Sinodului pe oricine ar voi să strice aceasta, de oare ce pentru aceasta s'a dat și cel de față act sinodal deplin celui zis mai sus, prea-cinstitului Mitropolit a toată Ungrovlahia. A ieșit în luna lui Maiu a indiciei 12 curgătoare, în anul 6867. Care s'a și iscălit cu însăși mâna Smereniei Noastre.

Prea-nobile, prea-înțelepte și prea-vrednice Mare Voevod și Domn a toată Țara-Românească, prea-bine știut nouă întru Duhul Sfânt, fiu prea-dorit al Smereniei Noastre, doamne Alexandre, sănătate și mulțămire a sufletului, putere și bună stare a trupului și tot ce e bun și mântuitor îți dorește în schimb Înălțimii Tale Smerenia Noastră de la Dumnezeu a tot Țiitorul. Din scrisorile Domniei Tale, și din cele de la început și din cele de la urmă, a cunoscut lămurit Smerenia Noastră câte ni le-ai arătat Domnia Ta și le-a primit după marele lor preț și a lăudat ascultarea și supunerea și dragostea și iubirea, pe care le ai către sfânta lui Dumnezeu catolicească și apostolicească Biserică, ce este izvorul și rădăcina evlaviei și sprinjinul și temelul creștinătății, și mai ales că îmi cei din suflet arhieru și păstor și dascăl al locului stăpânirii Domniei Tale, hirotonia sfintei lui Dumnezeu catolicești și apostolicești Biserici, ca fiu al ei iubit și ascultător, cum se cuvine oricui care voiește călduros și cu adevărată credință să primească evlavie și să răspingă adunările ereticilor și dogmele străine și din alte locuri. De oare ce deci, precum s'a spus, Domnia Ta cei cu multă primire și dorință ca să ai acolo un arhieru al dumnezeiescului și sfântului Sinod de pe lângă Smerenia Noastră al Bisericii celei Mari, și acuma, deocamdată, pe prea-sfințitul Mitropolit al Vicinei, prea-cinstit, iubit întru Domnul frate al Smereniei Noastre și co-liturghisitor, chir lachint, iar, după trecerea lui, pe care l-ar alege și l-ar hirotonisi cu vot sinodal prea-sfânta lui

¹ Pentru toate aceste lucruri v. Iorga, *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a Românilor*, I, Vălenii-de-Munte, 1908, pp. 22-3, 38-9.

ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐκπέμφῃ πρὸς τὴν Εὐγένειάν σου καὶ πρὸς τὴν αὐτόθι πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐπικράτειαν αὐτοῦ ἀρχιερέα γνήσιον, καὶ ὅτι διαβεβαιούται ἡ Εὐγένειά σου ἐνόρκως καὶ μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας ὅτι καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ μέλλει εἶναι τοῦτο ἀπαραποίητον καὶ ἀμετάθετον εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ διαδόχους αὐτῆς εἰς τὸ μηδέποτε θελήσαι δέξασθαι αὐτοὺς ἀρχιερέα ἐτέρωθεν, ἢν οἷος ἄρα καὶ ἔστιν, εἰ μὴ χειροτονίαν καὶ ἀποστολὴν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦν ταῦτα πάντα, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἔχειν τὴν Εὐγένειάν σου καθαρὰν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην καὶ εἰς τὸν ἐκ Θεοῦ κράτιστον καὶ ἁγιόν μου αὐτοκράτορα, τὸν ὑψηλότατον Βασιλέα τῶν Ῥωμαίων, τὸ συμφέρον πάντων τῶν ἀγαθῶν, τὸν γαληνότατον καὶ φιλανθρωπότατον, ἐπερωδόκησεν μὲν αὐτὸς δὴ ὁ κράτιστος καὶ ἁγιός μου αὐτοκράτωρ, ἐψηφίσατο καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ἤδη κατὰ τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν ζήτησιν σου καὶ τὸ συμφέρον τοῦ αὐτόθι χριστωνόμου λαοῦ μετετέθη ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Βιζύντης, οὗτος δὲ ὁ κὺρ Ὑάκινθος, διὰ τῆς νενομισμένης ἐγγράφου συνοδικῆς πράξεως εἰς πᾶσαν [Οὐγγροβλαχίαν] καὶ ἔστι τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἕξης γνήσιος ἀρχιερεὺς πάσης Οὐγγροβλαχίας, ἔχων ἄδειαν, καθὼς ἡγενοῦντα ἐπὶ τούτῳ ἐγγράφῳ συνοδικῇ πράξει κατὰ μέρος διέξεισι, ποιεῖν ἐν πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ καὶ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς πάντα ὅσα ἀνήκει γνήσιῳ ἀρχιερεῖ. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκύρωσε καὶ ἐβεβαίωσεν οὕτως ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία εὐδοκίᾳ καὶ τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου μου αὐτοκράτορος καὶ γνώμη τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ τῆς ἱεράς συνόδου κατὰ τὴν σὴν ζήτησιν καὶ ἀποδοχὴν. Σὺν δὲ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νῦν φροντίσαι καὶ ἀποπληρῶσαι τὴν ὑπόσχεσιν σου, ἥχουν ἵνα ποιήσῃ ἡ Εὐγένειά σου καὶ οἱ παῖδες καὶ κληρονόμοι καὶ διάδοχοι αὐτῆς γράμμα ἐνορκον, κατησφαλισμένον πάντοθεν, διαλαμβάνον κατὰ μέρος ἵνα δηλονότι μετὰ θάνατον τοῦ τοιαύτου ἀρχιερέως ἡμῶν εὐρίσκηται ἡ πᾶσα ἀρχὴ καὶ ἐπικράτεια τῆς Οὐγγροβλαχίας ὑπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτην τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν καὶ χειροτονῇται ψήφῳ συνοδικῇ παρ' αὐτῆς, ὥς εἴθισται καὶ νενομίσταί, ἀρχιερεὺς καὶ ἀποστέλληται αὐτόθι εἰς ποιμανσίαν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν τοῦ αὐτόθι χριστωνόμου λαοῦ, καὶ ἐκπέμφῃς τὸ τοιοῦτο γράμμα μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τούτων παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐνταῦθα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ καθολι-

Dumnezeu Mare-Biserică ce e supt păstoria noastră și să-l trimeată către Domnia Ta și către toată Domnia și stăpânirea de acolo a Ei, ca un arhieru adevărat și că întărește Domnia Ta cu jurământ și cu multă siguranță că și după moartea lui acest lucru va fi necălcăt și neschimbat la moștenitorii și urmașii Ei, ca să nu vroiască vre-odată a primi un arhieru de aiurea, oricare ar fi el, decât numai hirotonia și trimeterea preasfințitei Bisericii celei Mari a lui Dumnezeu de supt păstoria noastră. Deci pentru toate acestea, și mai ales pentru că are Domnia Ta curată bunăvoință și iubire și către cel de la Dumnezeu prea-puternic și sfânt stăpânitoral mieu, prea-înălțatul Împărat al Romanilor, adunarea tuturor celor bune, cel prea-senin și prea-iubitor de oameni, a încuviințat prea-puternicul și sfântul mieu stăpânitor și Smerenia Noastră împreună cu preasfințitii arhieriei din jurul său au ales și iată că după primirea și cererea ta și spre folosul poporului creștinesc de acolo a fost strămutat preasfințitul Mitropolit de Vicina, acesta, chir Iachint, prin rânduitul act scris sinodal la toată [Țara-Românească], și să fie de acuma înainte și pe urmă legiuit arhieru a toată Țara-Românească, având voie, precum actul sinodal în scris ce s'a făcut pentru aceasta înșiră cu de-amănuntul, să facă în toată enoria și eparhia Ei toate câte se cuvin unui arhieru legiuit. Și acestea le-a întărit și le-a asigurat astfel sfânta Biserică a lui Hristos catolicească și apostolicească cu învoirea și a prea-puternicului și sfântului mieu stăpânitor și cu socotința Smereniei Noastre și a Sfântului Sinod după cererea și primirea ta. Iar datoria ta e de acum înainte să te gândești și să-ți îndeplinești făgăduiala, adecă să faci Domnia Ta și copii și moștenitorii și urmașii Ei scrisoare cu jurământ, întărită în toate privințile, înșirând cu de-amănuntul că, adecă, după moartea unui arhieru al nostru ca acesta, să se afle toată Domnia și stăpânirea Terii-Românești supt preasfințita Mare-Biserică a lui Dumnezeu de supt păstoria noastră și să se hirotonisească de dânsa cu vot sinodal, cum s'a obișnuit și s'a rânduit, arhieru și să se trimeată acolo, spre păstoria și folosul sufletesc al poporului creștinesc de acolo, și să trimeți o scrisoare ca aceasta, împreună cu acestea ce s'au trimes de Smerenia Noastră aici, la sfânta Biserică a lui

κὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν
θεῖαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, καὶ ἐνὶ εἰς θεοαίω-
σιν καὶ ἀσφαλείαν τῆς ὑποσχέσεως καὶ συμ-
φωνίας τῆς Εὐγενείας σου, ἐπεὶ ὥστε εἶναι
ἀπαραποίητον καὶ ἀμετάθετον τὴν εἰρημένην
κατάστασιν, καὶ συνοδικῶς φρικώδους ἀφορισ-
μοῦς ὑπείληται κατὰ τοῦ κωλύσαντος καὶ ἀθε-
τήσαντος ταύτην. Ὁφείλει δὲ καὶ ἡ Εὐγενεία
σου, ζητήσασα εὐρίσκεισθαι ὡς νόμος γνήσιος
τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστο-
λικῆς Ἐκκλησίας, στέργειν ἀμεταθέτως τὰ
ὠμολογημένα καὶ πατραπαράδοτα καὶ ὁγιᾶ
δόγματα, τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς κανόνας καὶ
τοὺς φιλευσεβεῖς νόμους, δι' ὧν στηρίζεται τὴ
τῆς Ἐκκλησίας στηρίγμα, καὶ ἔχειν καὶ πρὸς
τὸν εἰρημένον ἀρχιερέα εὐλόγειαν καὶ στοργὴν
τὴν ὀφειλουμένην· τοῦτο γὰρ ποιῶσα ἡ Εὐ-
γενεία σου καὶ ὁσὺν ὑπεῖκουσα τῇ Ἐκκλησίᾳ
Θεοῦ, τύχοις μὲν ἐν τῷ παρόντι βίῳ παντὸς
ἀγαθοῦ καὶ πάσης εὐθυμίας καὶ χαρᾶς, κα-
ταυροδύμενος εἰς πάντα τὰ ἀνὰ χεῖρας ἔργα
καὶ πράγματα, ἐν δὲ γε τῷ μέλλοντι τῆς αἰ-
ωνίου ἐκείνης καὶ ἀκαταλίτου ἐν οὐρανοῖς
Βασιλείας, εὐχαίς πάντων τῶν ἁγίων. Κύριος
ὁ Θεὸς εἴη διατηρῶν τὴν εὐγενεῖάν σου ἄνω-
σον, εὐθόρμον, ὁγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιάρου
συναντήματος †.

(Ibid., pp. 386-8, n° II.)

Hristos catolicească și apostolească și la dum-
nezeiescul și sfântul Sinod, și este (=să fie)
spre asigurarea și întărirea făgăduielii și
invoielii Domniei Tale, că adevă e de ne-
căleat și de neschimbat zisa orânduială, și
afurisenie sinodicească înfricoșată să se a-
târne asupra capului acelui ce ar împie-
decă-o și ar nimiei-o. Și trebuie ca și Dom-
nia Ta, fiind cercetată a se afla fin drept
al sfintei lui Hristos Bisericii catolicești și
apostolești, să fii nemutat la dogmele cele
primite de toți și moștenite din părinți și
sănătoase, dumnezeieștile și sfintele canoane
și legile cele iubitoare de evlavie prin care
se întărește tăria Bisericii, și să ai și față
de zisul arhieru evlavia și iubirea ce se
cuvin. Căci, așa făcând Domnia Ta și ast-
fel supuindu-te Bisericii lui Dumnezeu, vei
căpăta în viața de față tot binele și toată
mulțămirea și bucuria, îndreptat spre bine
în toate lucrurile și faptele zilnice, iar în
viitor acea Împărăție a cerurilor veșnică
și nedesfăcută, cu rugăciunile tuturor sfin-
ților. Domnul Dumnezeu să păzească pe
Domnia Ta scutit de boli, bucuros, sănătos
și mai presus de toate întâmplarea cea
neplăcută.

V.

1370,
August.

Preotul Daniil Kritopulos, dikaiophylax, făgăduiește a nu supără pe Mitro-
politul Iachint, din Ungrovlahia.

† Ἐπειδὴ Θεοῦ εὐδοκία καὶ χάριτι ὁ πα-
ναγιώτατός μου δεσπότης, ὁ εὐκουμενικῶς πα-
τριάρχης καὶ ἡ θεῖα καὶ ἱερὰ σύνοδος τῶν
θειοτάτων ἀρχιερέων ἐβουλήθησαν ἵνα προ-
βιβάσωσί με εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα
καὶ χειροτονήσωναι μητροπολίτην μέρους τῆς
ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας, καὶ
ἔχοντες δεξιάν τινά, μὴ ποτε μετὰ τὸ χει-
ροτονηθῆναι με ὁχλησιν τὴν ἡντινοῦν προξε-
νήσω τῷ ὄντι ἐκείσε Μητροπολίτη Οὐγγροβλα-
χίας καὶ βουληθῶ πάσης τῆς Μητροπόλεως
κρατῆσαι, ἥ καὶ τὸν Μέγαν Βασίλειον κινήσω
ὅλως κατ' αὐτοῦ ἥ καὶ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὸν
Μητροπολίτην εὐταῦθα εἰς τὴν θεῖαν καὶ
ἱερὰν σύνοδον ἥ καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν καὶ πάλιν
διακριθῆναι παρ' αὐτῆς, εὐρίσκεισθαι καὶ
αὐτὸν εἰς τὴν Οὐγγροβλαχίαν, ἐζήτησαν ἵνα
ποιήσω ὑπόσχεσιν ἑγγραφῶν. Τοῦτου γε ἕνεκα
ἤδη τὴν παροῦσαν ποιῶ, καὶ λέγω καὶ ὑπόσ-

† De oare ce eu voia și darul lui Dumne-
zeu prea-sfințitul meu stăpân Patriarchul
ecumenic și dumnezeiescul și sfântul Sinod
al prea-dumnezeieștilor arhieriei au voit să
mă înainteze la vrednicia arhieriei și să mă
hirotonisească Mitropolit al unei părți din
preasfințita Mitropolie a Ungrovlahiei, și a-
vând oarecare teamă ca nu cumva după hi-
rotonisirea mea să aduc vre-o supărare celui
ce este acolo Mitropolit al Ungrovlahiei și
să voiesc a lua pentru mine toată Mitropolia
ori să mișc cumva împotriva lui pe Marele-
Voevod, sau înainte de a veni Mitropolitul
aici, la dumnezeiescul și sfântul Sinod, ori și,
după ce va veni și iar se va hotărî de dânsa
se va găsi și el în Țara-Românească,—au
cerut să fac făgăduință în scris. Drept aceea
fac pe cea de față și zic și făgăduiesc că nici
eu nu mă voi arăta în vre-o împrejurare

χωμαι, μήτε ἐμὲ φανῆναι ποτε τῶν καιρῶν κατὰ τοῦ Μητροπολίτου, μήτε τὸν αὐθέντην Οὐγγροβλαχίας παρακινήσει ἡμετέρᾳ, ἀλλὰ στέργειν αὐτὸν καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν, καὶ, κἄν εἴτι συμβῇ εἰς αὐτόν, ἦγουν ἢ ἐκεῖ εὐρίσκεισθαι ἢ ἀλλαχοῦ, στέργειν τοῦτο καὶ μὴ ἀντειπεῖν ὅλως ποτέ, ἀλλ' ἔχειν αὐτὸν καθὼς μέλλει ἔχειν καὶ ὁ παναγιώτατός μου δεσπότης, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ ἡ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος: ἦγουν εἰ μὲν ἔχουσι καὶ στέργουσιν αὐτὸν Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ἵνα ἔχω καὶ ἐγὼ αὐτὸν οὕτως, εἰ δὲ μὴ, φυλάττων πάλιν ὅπερ ἂν ἡ θεία σύνοδος περὶ αὐτοῦ ψηφίσῃται. Τοῦτον γὰρ χάριν καὶ ἡ παρούσα μου ὑπόσχεσις ἐγγινέει, καὶ τῇ ἡμετέρᾳ οἰκιοχειρὶ ἐσημειώθη ὑπογραφή δι' ἀσφάλειαν. Μηνὶ Αὐγούστῳ, ἰνδ. η'.

† Ἰερὸς Δανιὴλ Κριτόπουλος, ὁ δικαιοφύλαξ †.

(*Ibid.*, pp. 532-3, n° CCCLXXVIII.)

asupra Mitropolitului, nici Domnul Terii-Românești prin înțelegerea noastră, ei-l voiui iubi pe dânsul și-l voiui cinsti și-i voiui fi prieten, și, de i se va și întâmplă ceva, adevă și a se afla aici sau aiurea, să mă mulțămesc cu aceasta și să nu mă împotrivesc vre-o dată în vre-un chip, ei să-l am pe el cum îl va aveă prea-sfințitul meu stăpân Patriarhul ecumenic, și dumnezeiescul și sfântul Sinod: adevă, dacă-l vor aveă și-l vor recunoaște pe dânsul ca Mitropolit al Ungrovlahiei, să-l am și eu tot așa, iar, de unde nu, voiui păzi iarăși ce va hotărî despre el dumnezeiescul Sinod. Drept aceea s'a făcut și această făgăduială de față și s'a însemnat cu a noastră iscălitură însăși, spre întărire. Luna lui August, indicția 8.

† Preotul Daniil Kritopulos, dikaiophylax.

VI.

„Pitac“ al Mitropolitului Iachint al Terii-Românești către Patriarhie, despre suferințele sale și pârile ce a îndurat la Domn.

Po la
1370¹.

† Πιττάκιον τοῦ Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας κῆρ Τακίνθου †.

† Παναγιώτατε δεσποτά μου καὶ οἰκουμενικέ. Τῷ παναγάρῳ Θεῷ παρακαλῶ καὶ τῇ πανυπερευλογημένῃ Θεοτόκῳ τοῦ ἔχειν καὶ κατέχειν καὶ τὸ ἡγιασμένον σκήνος τῆς μεγάλης Ἀγιοσύνης σου ἀπὸ τῆς βοηθείας αὐτοῦ ὁλόκαλα. Ὑγιαίνομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ πρεσβειῶν τῆς πανάγρου Θεοτόκου καὶ δι' εὐχῶν καὶ ἐντεύξεων τῆς μεγάλης Ἀγιοσύνης σου τῷ σώματι, ἀλλ' οὐ καλῶς, ἀσθενεῖα γὰρ περιέπεσε μοι δεινὴ, καὶ πάσχω τὰ πολλά, καθὼς μέλλεις γνωρίσαι καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ Βυδίνης, ἀλλὰ δὴ καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου, τοῦ υἱοῦ τῆς μεγάλης Ἀγιοσύνης σου, τοῦ δικαιοφύλακος. Εἶχον οὖν ταύτη καὶ μόνῃ τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ ἦν ἐν ἐμοὶ μία μελετή, τὴ πῶς δεῖ συνζῆν μετὰ ταύτης. Ἐπῆλθέ μοι δὲ αὖθις καὶ ἑτέρα ἀσθενεῖα καὶ μείζον αὐτῆς, τὸ μικρὸν βάρος τῆς μεγάλης Ἀγιοσύνης σου, καὶ ἔχω τοῦτο τέλος καρδιακὸν καὶ τῆσαι τῇ ψυχῇ μου διὰ παντός, καὶ οὐκ οἶδ' ὅπως ὥρισε ἡ μεγάλη Ἀγιοσύνη σου πρὸς ἡμᾶς τοῦτο, ἐπίσταμαι γὰρ ἀκριβῶς, ἐπαρόξυνάν τινες τῇ μεγάλῃ Ἀγιοσύνῃ σου καθ'

† Pitac al Mitropolitului Ungrovlahiei chir Iachint †.

† Prea-sfințite domn al meu și [patriarh] ecumenic. Mă rog prea-bunului Dumnezeu și Născătoarei de Dumnezeu celei pretutindeni prea-lăudate, să aibă și să păstreze și cortul cel sfințit al Marii Sfinții a Tale supt ajutorul Ei în tot binele. Și noi suntem sănătoși, din mila lui Dumnezeu și prin soliile prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu și prin rugăciunile și prin mijlocirile Marii Tale Sfinții, cu trupul,—dar nu bine, căci a căzut asupra-mi slăbiciune grozavă, și sufăr multe, cum vei afla și de la fratele meu al Vidinului, dar și de la fratele meu, fiul Marii Tale Sfinții, dikaiophylaxul. Eram cuprins deci și de această singură boală, și eră în mine un singur gând, cum să trăiesc cu dânsa. Ci mi-a venit iarăși și altă slăbiciune, și mai mare decât dânsa, slaba considerație a Marii Tale Sfinții, și am această săgeată în inimă și-mi roade sufletul cu totul, și nu știu cum a hotărât Marea Ta Sfinție aceasta către noi, căci știu bine că te-au ațîțat anume oameni pe Marea Ta Sfinție asupra mea, și Dumnezeu să

¹ Cred și eu că e probabil anterioară n-lui precedent. V. și N. Dobrescu, *Întemeierea Mitropolitului și a celor dinlăun mănăstiri*, București, 1906, p. 51.

ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος συγχωρήσει τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν. Καύχημα γὰρ θέλει φανεῖν καὶ δόξειν ὅτι ἐσυνέτυχόν ποτε τὸν Μέγαν Βοεβόδαν ὑπὲρ τῆς μεγάλης Ἀγιωσύνης σου ἔκδοσιν καὶ φιλίαν αὐτῆς. Καὶ διὰ τοῦτο πάσχω καὶ ὑβρίζομαι ἄρτίως εἰς τὸ γῆράς μου παρὰ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ὡς ἀθετητής καὶ περιφρονητής αὐτῆς. Τὸ πῶς οὐκ ἤλθον, δέσποτα μου ἄγιε, κατὰ πρῶτον ἐνταῦθα κατὰ τὸν ἔρισμὸν τῆς μεγάλης Ἀγιωσύνης σου, ἐμπόδισέ μοι ὁ Βοεβόδας, προβαλλόμενος τὰ μὴ-κος τῆς ὁδοῦ καὶ τὸ δέος τοῦ φόβου¹, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἤλθον εἰς προσκύνησιν τῆς μεγάλης Ἀγιωσύνης σου, ἄρτίως δὲ διὰ τὴν ὑπερβολικὴν ἀσθενείαν ἧς ἔχω, ἀργὸς γάρ εἰμι εἰς τὸ καθόλου καὶ ἀνενέργητος. Αὐτόθι γὰρ καταλαμβάνει ὁ ἀδελφός μου, ὁ δικαιοφύλαξ, καὶ υἱὸς τῆς μεγάλης Ἀγιωσύνης σου, εἰς προσκύνησιν αὐτῆς ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μεγάλης Ἀγιωσύνης σου, τοῦ Μεγάλου Βοεβόδα, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, ὡς ἵνα πληρώσῃ τοῦτον καὶ χαρίσῃται καὶ εὐλογήσῃ εἰς ἀρχιερέα πάσης Οὐγγροβλαχίας, βουλή δὲ καὶ θέλησις καὶ συγχώρησις παρ' ἐμοῦ. Καὶ μέλλει γνωρίσαι δι' αὐτοῦ τὰ περὶ ἡμῶν. Παρακαλῶ οὖν τὴν μεγάλην Ἀγιωσύνην σου ἵνα συγχωρήσῃς ἡμῖν διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἐν πολλῇ ἀσθενείᾳ κατὰκειμαι, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν δέησιν ἡμῶν εἰς τὸ γῆράς μου τὸ βαθύ καὶ τῆς ἀσθενείας μου τὸ σκληρόν. Αἱ εὐχαὶ τῆς μεγίστης Ἀγιωσύνης σου ἔστωσάν μοι διὰ παντός φυλακτήριον †.

(Ibid., pp. 533-4, n° CCLXXIX.)

VII.

1370,
Novembre.

Act sinodal pentru numirea lui Antim ca Mitropolit al unei părți a Ungrovlahiei.

† Ἡ γεγονυῖα συνοδικὴ πράξις ἐπὶ τῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Οὐγγροβλαχίας.

† Ἐφθασε μὲν πρὸ χρόνων ἤδη τινῶν ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Βιτζύνης μετατεθείς συνοδικῇ ψήφῳ καὶ ἐπικρίσει πατριαρχικῇ εἰς Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ζητησάντων τῶν ἀρχόντων ἐκείνου τοῦ τόπου τοῦτο καὶ τῶν ἐκείσε χριστιανῶν τὸ παρὰ τῆς μεγάλης καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας δοθῆναι αὐτοῖς ἀρχιερέα εἰς πνευματικὴν ἐπιστάσιν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν, ὡς ἂν παρ' αὐτοῦ καλῶς τε καὶ θεαρέστως ποιμαίνοντο καὶ πρὸς τὰς σωτηρίας ἡγχοῖντο νομάς. Τοῦ δὲ καιροῦ προϊόντος, ἐπεὶ τοῦ ἔθνους ἐκείνου τοῦ τόπου πολλοὺ τυγχά-

li ierte păcatul. Căci se va părea și se va socoti o adevărată minune că odată am adus prin vorbele mele pe Marele-Voevod la învoirea și la prietenia Marii Tale Sfinții. Și pentru aceasta sufăr și sunt batjocurit acum în urmă la bătrânețele mele, de sfânta lui Dumnezeu Biserică, ca un călecător și desprețnitor al ei. Că n'am venit, stăpâne sfințite, de la început acolo după porunca Marii Tale Sfinții, [pricina e că] m'a oprit Voevodul, aducând înainte lungimea drumului și frica de ciomă, și de aceea n'am venit la înclinarea Marii Tale Sfinții, iar mai încoace pentru covârșitoarea slăbiciune ce mă ține, căci sunt slab de tot și fără puteri. Căci acolo vine fratele meu dikaiophylaxul și fiu al Marii Tale Sfinții, trimis spre închinarea sa de fiul Marii Tale Sfinții, Marele-Voevod, și de boierii lui, așa încât, dacă-l va îndeplini și-l va dărui și-l va binecuvânta de arhieru a toată Ungrovlahia, aibă el învoire și voie și iertare de la mine! Și va afla prin el ale noastre. Rog deci pe Marea Ta Sfinție să ne ierte pentru numele lui Dumnezeu, căci mă află în multă slăbiciune, și să nu treacă cu vederea rugăciunea noastră în adâncul bătrâneței mele și în asprimea bolii mele. Rugăciunile Prea-Marii Tale Sfinții să-mi fie totdeauna ocrotire!

† Act sinodal făcut pentru Prea-Sfințita Biserică a Ungrovlahiei.

† A venit cu câți-va ani înainte preasfințitul Mitropolit al Viciinei, mutat cu vot al Sinodului și cu judecată patriarhală ca Mitropolit al Ungrovlahiei, de oare ce ceruseră aceasta boierii acelei țeri și creștinii de acolo de la marea și catoliceasca Biserică, a li se da arhieru pentru cărmuirea duhovnicească și folosul sufletesc, că să fie păstoriți de dânsul bine și după voia lui Dumnezeu și să fie îndreptați spre pășunile mântuitoare. Ci, trecând vremea, de oare ce, întâmplându-se a fi mult poporul acelei țeri,

¹ Nu φόβος, ca în ediție.

ναντος και ἀπειρου σχεδόν, οὐκ ἔστιν εἰς μόνος ἀρχιερεὺς ἱκανὸς πρὸς τὸ τασοῦτον ἔθνος ὥστε δύνασθαι πνευματικῶς αὐτοὺς ἐπισκέπτεσθαι καὶ διδάσκειν τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια, κάντεῦθεν ἐδέησε καὶ ἕτερον ἀρχιερέα χειροτονηθῆναι τοῦ τόπου ἐκείνου, ζητησάντων ὁμοίως καὶ τοῦτο τῶν ἀρχόντων ἐκείνων, συγκατατεθέντος καὶ τοῦ πρότερον ὄντος ἐκεῖ καὶ μέχρι τοῦ νῦν εὐρισκομένου ἀρχιερέως, ἐξελέγη εἰς τὴν προστασίαν ταύτην ὁ τιμιότατος δικαιοφύλαξ κὺρ Δανιήλ, ἀνὴρ ἀξιόλογος καὶ ἐδλαβῆς καὶ ἐνάρετος, ἱκανὸς χάριτι Χριστοῦ καὶ ἀρμόδιος εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἀξίωμα, καὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ διαπρέπων, οὗ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν πείραν σχόντες οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἄρχοντες ὁμοῦ καὶ ἀρχόμενοι, γράμμασιν ἰδίους τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν καὶ μεγάλην σύνοδον παρεκάλεσαν, ὥστε εὐδοκῆσαι καὶ δωρῆσασθαι τοῦτον αὐτοῖς ἀρχιερέα. "Ὅς καὶ ἐχειροτονήθη φήφῳ συνοδικῇ καὶ ἐπικρίσει τῆς ἡμῶν Μετριότητος Μητροπολίτης μέρους Οὐγγροβλαχίας, δηλονότι τοῦ ἡμίσεως, ἔχοντος ἀρχιερέα τὸν μετατεθέντα πρότερον ἀπὸ Βιτζύνης. Ὁφείλει τοίνυν ὁ ῥηθεὶς ἱερώτατος Μητροπολίτης μέρους Οὐγγροβλαχίας καὶ ὑπέρτιμος, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῆς ἀδελφῆς καὶ συλλειτουργῆς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ὁ μετονομασθεὶς μοναχῆς κὺρ Ἀνθίμος, ἐπιλαβέσθαι καὶ κατασχεῖν τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην καὶ διδάσκειν τὸν ἐν αὐτῇ χριστῶνομον τοῦ Κυρίου λαὸν καὶ παραινεῖν καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια, ἀναγνώστας τε σφραγίζειν κ. τ. λ. Καθέξει γε μὴν ὁ ταιούτος καὶ τὸν τόπον τοῦ Μελιτηνῆς, ὃν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔξει ἐν τε στάσει καὶ καθέδραις ταῖς μετὰ τῆς ἱερᾶς καὶ μεγάλης συνόδου καὶ πανταχοῦ. Τοῦτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται τῷ διαληφθέντι ἱερωτάτῳ Μητροπολίτῃ μέρους Οὐγγροβλαχίας, ὁπερτίμῳ καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντι τοῦ Μελιτηνῆς, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ἡ παροῦσα συνοδικὴ πράξις δι' ἀσφάλειαν.

† Ἔχει καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό: μηνὶ ὀκτωβρίῳ, ἰνδ. θ'†.

(Ibid., pp. 585-6n^o COLXXXI.)

și chiar nenumărat, un singur arhiepiscop nu e destoinic la atâta popor ca să-i poată cârmui sufla și să-i învețe cele folositoare pentru suflet și mântuitoare, deci s'au rugat a se hirotonisi și alt arhiepiscop al locului acela, cerând și aceasta acei boieri, învoindu-se și arhiepiscopul ce era mai înainte și se află și până acum acolo, și deci s'a ales pentru cârmuirea aceasta prea-cinstitul dikaio-phylax, chir Daniil, om vrednic de laudă și evlavios și virtuos, destoinic cu harul lui Hristos și potrivit pentru această mare vrednicie, și deosebit prin înțelepciune și virtute, și, cunoscându-i din încercare virtutea și celelalte bunătăți, și boierii, și supușii din locul acela, s'au rugat cu înseși scrisorile lor de Smerenia Noastră și de dumnezeiescul și sfântul și marele Sinod ca să aștepte eu cale și să li deie pe acesta ca arhiepiscop. Care s'a și hirotonisit cu votul sinodului și cu judecata Smereniei Noastre ca Mitropolit al unei părți din Ungrovlahia, adică a unei jumătăți, având ca arhiepiscop pe cel ce fusese mutat înainte de la Vicina. Trebuie deci ca acel pomenit prea-sfânt Mitropolit al unei părți din Ungrovlahia, și prea-cinstit și în Duhul sfânt iubit frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, care și-a schimbat numele, călugărește, în chir Antim, să iea și să ție această Biserică și să învețe poporul creștin al Domnului dintr'însa și să-l sfătuiască și să-l îndrepte spre cele folositoare de suflet și mântuitoare, să întărească anaghoști și celelalte. Și unul ca acesta va ține și locul celui al Melitenei, pe care de acum înainte îl va și avea în situații și în așezări, împreună cu sfântul și marele nostru Sinod și pretutindeni. Deci pentru aceasta s'a dat celui mai sus arătat prea-sfânt Mitropolit al unei părți din Ungrovlahia, prea-cinstit și fiind locul Melitenei, celui întru Duhul Sfânt iubit frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, și actul sinodal de față, pentru siguranță.

[Și era scris cu cinstita mână a Patriarhului:] În luna lui Octomvrie, indictia a 9-a.

VIII.

Sinodul face Mitropolit de Haliciu pe Antonie.

... Καὶ ἔχειν ἄδειαν διδάσκειν τὸν ἐν αὐταῖς [ἐπισκοπαῖς] χριστῶνομον τοῦ Κυρίου λαὸν καὶ σφραγίζειν ἀναγνώστας ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς, ὑποδιακόνους καὶ διακόνους προδιβά-

... Și să aibă voie să învețe poporul creștin al lui Dumnezeu din acele [episcopii] și să întărească anaghoști dintre cei de acolo, să înainteze subdiaconi și diaconi și să hiro-

1371,
Maiu.

ζειν καὶ πρεσβυτέρους χειροτονεῖν, καὶ μὴν καὶ ἐπισκόπους, πλὴν, ἐπεὶ οὐκ ἔχει ἀρτίως ἐπισκόπους, μεθ' ὧν ἂν χειροτονήσῃ αὐτοῦς, ὁρεῖται μετὰ τὸ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ἑκκλησίαν αὐτοῦ ἐκλεξασθαι οὓς ἂν διακρίνει, καὶ παραγενέσθαι πρὸς τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Ὁὐγγροβλαχίας, ὡς ἂν ἐκεῖ μετ' αὐτοῦ ποιήσῃται καὶ τοὺς ψήφους τῶν ἐπισκόπων καὶ τὰς χειροτονίας. . . .

(*Ibid.*, p. 579.)

IX.

1378¹,
(indicția
intâiu),
Iulie.

Împăratul Ioan al V-lea către marele-primichieriu Ioan, cu privire la cearta dintre mănăstirile Zugrafului și Chilandarului de la Athos pentru o moară, orânduind a se face cercetare de unchiul (θεῖος) său Mihail Astrâs Synadenos și „Mitropolitul Ungrovlahiei și prea-cuvios Protos al Sfântului Munte“ (ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Ὁὐγγροβλαχίας καὶ ὁσιώτατος Πρώτος τοῦ Ἁγίου Ὄρους).

(W. Regel, E. Kurtz și B. Karablev, *Actes de l' Athos, IV, Actes de Zographou*, adaus la vol. XIII din Βυζαντινα Χρονικά, Petersburg 1907, pp. 106-7, n° XLVII.)

X.

1378,
(indicția a
a doua),
Septembre.

Hotărâre între mănăstirile Zografului și Chilandarului de la Athos, cu privire la o moară, dată de „Hariton Mitropolit al Ungrovlahiei și Protos al Athosului, (ἐπεὶ τε καὶ τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην Ὁὐγγροβλαχίας καὶ Πρώτον τοῦ Ἁγίου Ὄρους, întâia dintre iscălituri fiind a lui (†) Ὁ Ὁὐγγροβλαχίας καὶ Πρώτος, Χαρίτων)².

(*Ibid.*, pp. 107-12, n° XLVIII.)

XI.

1378,
(indicția a
doua),
Septembre.

Isaac, episcop de Hierissos și al Sfântului Munte, întărește hotărârea de mai sus a „Mitropolitului Vlahiei“ (τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Βλαχίας καὶ ὑπερτίμου καὶ Πρώτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργοῦ).

(*Ibid.*, pp. 112-3, n° XLIX.)

XII.

1379,
Septembre.
până la
1380,
Iunie.

Afurisenie împotriva Mitropolitului de Iconia, cu iscălitura „smeritului Mitropolit al Ungrovlahiei Antim“ (ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Ὁὐγγροβλαχίας Ἀνθίμος), după Patriarh și Mitropoliții Niceii, Heracleii, Salonicului, Sozopolei, și înainte de al Varnei, Kernitzei, Rusiei Mari și Derkonului. Se pomeneste de o judecată anterioară

¹ Editorul pune data de 1378.—Cf. în scrierea lui Grigorie Mammas, patriarh de Constantinopol, contra lui Marcu de Efes (Migne, *Patrologia graeca*, CLX, p. 99): Μάλλον δὲ καὶ τὸν ἐνα [κανόνα τοῦ Φωτίου] παρέλυσαν ἐπὶ τοῦ Μαυροβλαχίας Ἀνθίμου ἐκείνου. Οὗτος γὰρ εἰς ἐαυτὸν τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἀναπληρώσας, πάλιν ὁπὸ συνόδου προτραπείς τὰ ἀρχιερατικὰ ἐνέηρει („Si mai ales au lăsat la o parte un [canon al lui Fotie] în cazul aceluia [Mitropolit] al Maurovlahiei, Antim. Căci acesta, îndeplinind asupra-și schima îngerească, iarăși îndemnat de Sinod, a săvârșit cele arhieresti.“)

Pare că e vorba de Hariton, nu de Antim.

² După el egumenul Lavrei celei Mari, Teodosie, și protoegumenul Vatopedului, Gherontie.

după întoarcerea Patriarhului Nil, cu participarea lui „chir Hariton al Ungrovlahiei și lui chir Antim al Ungrovlahiei“ (τοῦ Οὐγγροβλαχίας κὀρ Χαρίτωνος καὶ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμου), după al Niceii, al Heracleii, al Salonicului, al Ianinei și al Amasiei¹.

(Miklosich și Müller, l. c., II, pp. 1-8.)

XIII.

Hotărârea pentru înălțarea Scaunului Kernitzei ca Mitropolie, cu învoirea Sinodului, din care, după al Niceii, Heracleii, Salonicului, Ianinei și Amasiei, fac parte „cei doi ai Ungrovlahiei“ (τοὶ δύο Οὐγγροβλαχίας).

1380.
Iunie.

(Ibid., p. 10.)

XIV.

Hotărâre a Sinodului pentru Mitropolitul de Chiev Pimen, fiind de față și al Ungrovlahiei (τῷ Οὐγγροβλαχίας) în rangul de mai sus.

1380,
Iunie.

(Ibid., p. 17.)

XV.

Mutarea lui Mateiu, episcop de Poimanenon, la Adrianopol, făcând parte din sinod și „al Ungrovlahiei chir Hariton“ (τῷ Οὐγγροβλαχίας κὀρ Χαρίτων), în ordinea de mai sus.

1380,
Iunie.

(Ibid., p. 19.)

XVI.

Mutarea lui Mateiu, Mitropolit al Kernitzei, la Ianina, cu voia Sinodului, în care și „al Ungrovlahiei“ (τῷ Οὐγγροβλαχίας), în ordinea de mai sus.

1381,
Mart.

(Ibid., p. 24.)

XVII.

Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei (ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμος), iscălește ca al patrulea (după al Cizicului și Sebastei, al Niceii, al Amasiei și Midiei) în actul de întărire a păcii făcute între Paleologii Ioan și Andronic.

1381,
Mai.

(Ibid., p. 27.)

XVIII.

Patriarhul hirotonisește Mitropolit de Vidin pe ieromonahul Casian, după alegerea arhierilor, între cari (după al Cizicului) al doilea loc îl are „al Ungrovlahiei“ (τοῦ Οὐγγροβλαχίας).

1381.
Iulie.

(Ibid., p. 28.)

XIX.

Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei (ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμος), iscălește ca al doilea (după cel de Cizic) actul prin care Patriarhul afurisește pe Mitropolitul de Peritheorion.

1381,
23 Novem-
bre.

(Ibid., p. 39, n^o CCCLIII.)

¹ De curând, în locul lui Filoteiu, Patriarh era Nil.

XX.

1382, Septembrie. Patriarhul hotărăște o ceartă privitoare la Mitropolia Chersonului, cu participarea Mitropolitului Ungrovlahiei, care ține și locul celui de Nicomedia (τῷ Οὐγγροβλαχίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντι τοῦ Νικομηδείας).

(*Ibid.*, p. 43.)

XXI.

1382, Novembre. Patriarhul hotărăște strămutarea Mitropolitului de Kotyaeion, cu participarea Mitropolitului Ungrovlahiei în aceleași condițiuni.

(*Ibid.*, p. 46.)

XXII.

1383, 20 Ianuar și 24 August. Patriarhul osândește pe preotul Machetares și pe protopopul Constantin Kabasilas, în fruntea membrilor Sinodului aflându-se Mitropolitul Ungrovlahiei și locțiitor de Nicomedia (τοῦ Οὐγγροβλαχίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Νικομηδείας τοῦ Οὐγγροβλαχίας, καρὸς Ἀνθίμου καὶ τὸν τόπον ἐπέχοντος τοῦ Νικομηδείας)¹.

(*Ibid.*, p. 48, n^o CCCLX; p. 51, n^o CCCLXI.)

XXIII.

1383, 24 August. Cercetare împotriva lui Constantin Kabasilas de către Patriarh și sinod, al Ungrovlahiei (τοῦ Οὐγγροβλαχίας) fiind locul al treilea (după al Salonicului și al Nicomediei).

(*Ibid.*, p. 57.)

XXIV.

1386, Mart. Supunerea Bisericii τῆς Κωνσταντινουπόλεως către Mitropolia Goției, prin hotărârea Patriarhului și Sinodului, în care «al Ungrovlahiei» (τοῦ Οὐγγροβλαχίας) ține locul al cincilea (după al Heracleii, al Salonicului, al Cizicului, al Nicomediei și înainte de al Monembasiei, al Patrasului Vechiu și al Rusiei)².

(*Ibid.*, pp. 73-4, n^o CCCLXX.)

XXV.

1389, Februar. Sentința de despărțenie, «al Ungrovlahiei» (τοῦ Οὐγγροβλαχίας) venind al cincilea (după al Salonicului, al Heracleii, al Cizicului și al Nicomediei)³.

(*Ibid.*, p. 115, n^o CCCXII.)

XXVI.

1389, Februar. Mitropolitul al Ungrovlahiei (ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμος) iscălește ca al patrulea (după al Heracleii, al Cizicului, al Nicomediei) actul prin care se întărește, împotriva lui Pimen, Chiprian ca Mitropolit a toată Rusia, cu reședința în Chiev.

(*Ibid.*, pp. 127, 129, n^o CCCXIV.)

¹ Urmează cei de Monembasia, de Myra, de Laodicea și de Homs (X a p. 2).

² La o judecată din 2 Maiu 1387 lipsește (*ibid.*, p. 96, n^o CCCXC). Cf. și pp. 98-9, n^o CCCXCI.

³ Niceia, Monembasia, Adrianopol, Serez, Satalia, Smirna, Varna, Selimbria, Goția și Sugdaia (Crimeia), Sozopolis, Midia, Derkos, Drama, Homs vin pe urmă (la acest n-r și la n-l CCCXII).

XXVII.

Strămutare la Agathopolis a reședinței Mitropolitului Adrianopolei ocupate de Turci cu învoirea Sinodului patriarhal, în care al «Ungrovlahiei» (τοῦ Οὐγγροβλαχίας) ține locul al cincilea, ca și în actul pentru luarea privilegiilor Bisericii din Chalkedon.

1389,
Februar și
April.

(*Ibid.*, p. 130, n^o CCCCXV; cf. p. 133, n^o CCCCXVI.)

XXVIII.

Scoaterea preotului Gheorghe, cu învoirea Sinodului patriarhal, în care al doilea loc (după al Cizicului), îl ține «al Ungrovlahiei» (τοῦ Οὐγγροβλαχίας).

1389,
17 Mart.

(*Ibid.*, p. 115, n^o CCCCXI.)

XXIX.

Hotărîre sinodală cu privire la legăturile dintre episcopul de Modon și Mitropolitul Vechiului-Patras, — „al Ungrovlahiei“ (τῷ Οὐγγροβλαχίας) ținând locul al patrulea (după al Heracleii, Cizicului și Nicomediei), iar (după al Niceii, Chalcedonului, Monembasiei și Amasiei); „celelalt al Ungrovlahiei, Atanasie“ (τῷ ἐτέρῳ Οὐγγροβλαχίας Ἀθανασίῳ)¹.

1389,
Iulie.

(*Ibid.*, p. 135.)

XXX.

Patriarhul Antonie face stavropighie mănăstirea Sf. Mihail din Maramurăș, înființată de „Baliță“ Voevod și fratele său Dragu.

1391,
August.

† Ἀντώνιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμένης πατριάρχης.

† Ἐπεὶ οἱ εὐγενέστατοι ἀδελφοί, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ υἱοὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ὅτε Βοϊβόδας ὁ Μπάλιτζας καὶ ὁ Νδράγος, ἔχουσι μοναστήριον ἀπὸ γονικότητος περὶ τὸν τόπον τοῦ Μαγαρόρεσο εἰς ὄνομα τιμῶμενον τοῦ τιμίου ταξιάρχου τῶν ἁγίων δυνάμεων Μιχαήλ, ὑπὲρ οὗ καὶ παρεκάλεσεν ἐνταῦθα ἑλθὼν τὴν ἡμῶν Μετριότητα² καὶ ἐπιδημήσας εἰς τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων ὁ εὐγενέστατος Νδράγος χάριν προσκυνήσεως τῶν ἐνταῦθα ἁγίων καὶ τυχῶν παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἀγάπης καὶ τιμῆς καὶ φιλίας τῆς προσηκούσης, ὡς εὐγενὴς καὶ μέγας ἄνθρωπος καὶ καλὸς ἄνθρωπος καὶ ὀρθόδοξος, καὶ ἐδεήθη ὡς ἂν τὸ εἰρημένον μω-

† Antonie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, al Romei celei Nouă și patriarh ecumenic.

† De oare ce frații cei de prea-bun neam, fii iubiți întru Duhul Sfânt ai Smereniei Noastre, Voevodul Balița (mai curând Balșea) și Drag au de la părinții lor o mănăstire prin Ținutul Maramurășului², întru numele cel vrednic de cinste al cinstitei căpetenii a puterilor de sus, Mihail, pentru care cel de prea-bun neam Drag a și rugat pe Smerenia Noastră, venind aici, călătorind, la Împărăteasa orașelor, ca să se închine la cele sfinte de aici, și, căpătând de la Smerenia Noastră iubirea și cinstea și prietenia ce i se cuvîin, ca unui om de neam mare și însemnat el însuși și bun și drept-credin-

¹ Pe urmă vin: al Adrianopolei, al Smirnei, al Serei, etc. — Alt act din Iulie n'are pe niciunul din arhierii români (*ibid.*, p. 138, n^o CCCCXI). Patriarh (eră din Ianuar 1389) Antonie, și Sinodul îl scoate în August în folosul lui Macarie, pe care el îl înlocuise (*ibid.*, p. 142 și urm.). Amândoi Mitropoliții munteni lipsese din rândul acelor cari fac schimbarea (v. p. 144 și pp. 146-7). Și restituirea locurilor luate de la Biserica de Cherson se face fără știrea lor (*ibid.*, p. 149). În August, Antonie se întoarce (*ibid.*, p. 156 și urm.).

² De sigur și în vre-o misiune de la regele Ungariei Sigismund, a doua zi după lupta de la Cosovo (1389).

ναστήριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξης ἀπολαύη τῆς πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως καὶ δεφενδεύσεως, πατριαρχικὴν καὶ ὃν καὶ ὀνομαζόμενον, ἡ Μετριοτής ἡμῶν, τὴν αὐτοῦ προσδεξαμένη¹ δέξιν, δίκαιαν οὖσαν καὶ εὐλογον, ἅμα δὲ καὶ συνήθη τῇ τοῦ Θεοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ οἰκουμένῳ πατριάρχῃ, τὸ μὴ μόνον σταυροπηγία γίνεσθαι πατριαρχικά καὶ ναοὺς ἱεροὺς καθιεροῦσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατριάρχου, ἀλλὰ καὶ τὰ παρὰ τῶν τοπικῶν ἀρχιερέων καθιερωθέντα ἀπολαύειν² τῆς πατριαρχικῆς δεφενδεύσεως καὶ τῆς ἐπισκέψεως καὶ τῆς ἀπὸ τοῦτου τιμῆς καὶ μεγαλειότητος, τὸ παρὸν ἀπολάβει σιγιλλιῶδες γράμμα, δι' οὗ³ παρακελεύεται ὡς ἂν ἡ παρὰ⁴ τὸν τόπον τοῦ Μαραμόρεσο ἁγία καὶ σεβασμία μονὴ ἢ εἰς ὄνομα τιμωμένη τοῦ τιμίου ταξιάρχου τῶν ἄνω δυνάμεων Μιχαὴλ ἀπολαύη ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξης τῆς πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως καὶ δεφενδεύσεως καὶ τῆς ἀπὸ τούτων τιμῆς καὶ τοῦ μεγαλείου, πατριαρχικῆ καὶ οὖσα καὶ ὀνομαζομένη. Καθιστᾷ δὲ ἡ Μετριοτής ἡμῶν καὶ τὸν τιμιώτατον καθηγούμενον τῆς αὐτῆς σεβασμίας μονῆς, ἱερομόναχον Παχώμιον, ἑξάρχον εἰς τὰς ὑποκειμένας τῷ μοναστηρίῳ χώρας, ἥγουν τὸ Σελατζιον, τὸ Ἀρτούντιν, τὸ Ὀγγοτσα, τὸ Ἰουμπερέκιν, τὸ Τζιτζόδιν, τὸ Παλθανέτζιν⁵ καὶ τὴν Πίστραν. Ὁφείλει τοίνυν ὁ ῥηθεὶς τιμιώτατος καθηγούμενος καὶ ἑξάρχος τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ἐπιβλέπειν τοὺς ἐδρισκομένους ἐν ταῖς εἰρημέναις χώραις ἱερεῖς καὶ τὸν λαὸν καὶ παραινεῖν καὶ διδάσκειν οὗτους τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια, ἀνακρίνειν τε καὶ ἐξετάζειν τὰ παρὰ τῶν ἱερέων γινόμενα ἐκκλησιαστικά δίκαια καὶ τὰ δεόμενα διορθώσεως διευθύνειν νομίμως τε καὶ κανονικῶς, ἔχειν τε ἄδειαν τοῦ ἀνεγείρομενους ἐν ταῖς χώραις ταύταις θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς καθιεροῦν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ, ὀφείλοντος ἀναφερεσθαι τοῦ πατριαρχικοῦ μνημοσύνου καὶ τοῦ⁶ ὀνόματος κατὰ πάσας τὰς ἱεράς τελετὰς καὶ ἐν τῇ εἰρημένῃ σεβασμίᾳ μονῇ καὶ ἐν πάσι τοῖς μέλλουσι ἀνεγείρεσθαι θείοις καὶ ἱεροῖς ναοῖς. Ἔτι τε παρακελεύεται ἡ Μετριοτής ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος σιγιλλιῶδους γράμματος, ὡς, εἰς ἀντιθέσιν θάνατος τῷ καθηγούμενῳ τούτῳ,

aios, s'a rugat ca zisa mănăstire de acum și în urmarea timpurilor să se bucure de supravegherea și apărarea patriarhală, fiind și zicându-se a Patriarhiei. Deci Smerenia Noastră, primind cererea lui, ca una ce eră dreaptă și binecuvântată, și, în același timp, potrivită cu Marea-Biserică a lui Dumnezeu și cu patriarhul ecumenic, ca nu numai să se facă stavropighii patriarhicești și să se sfințească sfintele bisericii în numele Patriarhului, dar și ca acele biserici care au fost sfințite de arhieriei localnicii să capete apărarea și supravegherea patriarhicească și cinstea și măreția ce vin din ele, — dă aceea scrisoare pecetluită, prin care se poruncește ca sfânta și respectabila mănăstire ce este în Ținutul Maramurășului, cinstită întru numele cinstitei căpetenii a puterilor de sus, Mihail, să capete de acum și în urmarea timpurilor patriarhiceasca supraveghere și apărare și cinstea și măreția ce vin din ele, fiind și zicându-se că este patriarhicească. Si Smerenia Noastră așează și pe prea-cinstitul egumen al acestei venerabile mănăstiri, pe ieromonahul Pahomie, ca exarh peste țerile supuse mănăstirii, adică Sălagiul, Arva, Ugocsa, Bereg, Ciceul, Balványos (Ungurașul) și Bistra (Bistrița). Trebuie deci ca zisul prea-cinstit egumen și exarh al Smereniei Noastre să supravegheze pe preoții cei ce se află în zisele țeri și poporul, și să-i sfătuiască și să-i învețe pe dânșii cele folositoare de suflet și mântuitoare, să judece și să cerceteze judecățile bisericicești făcute de preoți și cele ce vor avea nevoie de îndreptare să le cârmuiască legiuit și canoniceste, și să aibă voie a sfinți cu dreptul stavropighiei patriarhale dumnezeieștile și sfintele bisericii clădite în aceste țeri, trebuind să se folosească de amintirea și numele patriarhal în toate sfintele slujbe, și în zisa venerabilă mănăstire și în toate bisericile dumnezeiești și sfinte care se vor ridica. Mai poruncește încă Smerenia Noastră prin scrisoarea pecetluită de față ea, dacă se va întâmpla moarte acestui egumen, zișii frați de

¹ Cópia Dosofteiu: δεξαμένη.

² Mai jos, după πατριαρχικῆς (D.). Mai încolo, în loc de ἀπολαύει: ἀπολαύει.

³ Adaus καὶ (D.).

⁴ Περὶ (D.).

⁵ Παλθανέτζιν (Μπαλθανέτζιν la D.) fiind Balványos, pronunțat Balványos, — oare Bălța să nu fie Balga (Balșea din Balșul), în care caz Balk n'ar fi decât, cu altă ortografie, același cuvânt? Atragem atenția și asupra accentuării: Μπάλιτζας, nu Μπαλιτζας.

⁶ Lipsște τοῦ la D.

ἵνα οἱ ῥηθέντες σὺγγενέστατοι αὐτάδελφοι, ὅ τε Βοϊδόδας ὁ Μπάλιτζας καὶ ὁ Ντράγος¹, ἔχωσιν ἄδειαν, μετὰ καὶ² τῆς δουλῆς τῶν τοῦ μοναστηρίου μοναχῶν, ἐκλέγεσθαι ἕτερον ἡγοούμενον καὶ καθιστᾶν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἔχη καὶ ἐκείνος ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν εἰς τὰς εἰρημένους χώρας, ὡς ἑξαρχος ἡμέτερος ἐπιβλέπειν τοὺς ἱερεῖς καὶ καθιεροῦν τοὺς ἀνεγειρομένους πατριαρχικούς ἱεροὺς ναυὺς ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ. Τοῦτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται αὐτοῖς³ καὶ τὸ παρὸν σιγιλλιῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν Μετριότητος δι' ἀσφάλειαν κατὰ μῆνα Αὐγούστου τῆς ἰδ' ἰνδ. τοῦ ςωζήθ' ἔτους †.

Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ: Ἀντώνιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμένης πατριάρχης⁴.

(*Ibid.*, pp. 156-7, n° XIX; altă copie adausă la exemplarul Academiei Române din Νέα σύνοψις a lui Mateiu Cigala și din Βιβλίον καλούμενον Ἐκλόγον—ms. 1828—; altă ediție, după această copie, datorită Mitropolitului Dosofteiu al Moldovei, în *Archiva Românească* a lui Kogălniceanu, ed. a 2-a, I, pp. 11-3.—O formă latină în Petru Maior, *Istoria bisericească*, p. 14 u.; Basilevits, *Brevis notitia fundationis Theodori Koriathovics*, Cașovia, 1799-1804; Duliscovici, *Историческія черты уgro-русскаго*, Ungvár, 1874; *Magazinul istoric pentru Bucina*, III, p. 173; Mihályi, *Diplome maramureșene*, I, pp. 109-10. Observații asupra scopurilor și prefacerilor acestei traduceri, în *Iorga. Studii și documente*, XII, p. XXVIII u.)

XXXI.

Hotărâre patriarhală privitoare la strămutarea la Haliciu a lui Simion, egumenul de la Peri.

1391,
August.

† Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐγένετο τιμία πατριαρχικὴ γραφὴ πρὸς τὸν ἱερομόναχον Συμεὼν τὸν ἐν τῇ Μικρᾷ Ῥωσίᾳ ἵνα μετὰ θάνατον τοῦ Γαλιτζῆς κατέχη αὐτὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἕως ἂν ἀναφέρωσι τὰ περὶ τοῦτου εἰς τὸν παναγιώτατον ἡμῶν δεσπότην, τὸν οἰκουμένην πατριάρχην, καὶ γένηται ἀρχιερεὺς ἐκεῖ· εἰ δὲ προσποθᾶναι οὗτος, ἵνα ἔχωσιν ἄδειαν οἱ ἐκεῖ ἄρχοντες, ὁ Βοϊδόδας ὁ Μπάλιτζας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ντράγος, ἐκλέγεσθαι ἕτερον εἰς δικαίῳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κρατῇ καὶ ἐκείνος ταύτην, καθὼς ἐμελλε κατέχειν καὶ ὁ ἱερομόναχος Συμεὼν †.

II. † Ἐτι ἀπελύθη τῷ δηλωθέντι ἱερομόναχῳ Συμεὼν συγχωρητικὴ τιμία γραφὴ περὶ τῆς χειροτονίας ἣν ἐποίησεν εἰς αὐτὸν ὁ Ῥάγαρις⁵.

I. În aceeași lună s'a făcut o cinstită scrisoare patriarhicească ieromonahului Simion din Rusia Mică pentru ca să ție el, după moartea celui de Haliciu, acea Biserică până se vor aduce cele cu privire la aceasta către prea-sfințitul nostru stăpân, patriarhul ecumenic, și se va face arhieru acolo. Iar, dacă acesta ar muri mai înainte, să aibă voie domnii de acolo, Voevodul Balița și fratele său Dragu, a alege pe altul ca diichiu al Bisericii și să o ție și acela, cum ar fi ținut-o și ieromonahul Simion.

II. S'a mai dat acelui ieromonah Simion cinstită scrisoare de iertare pentru hirotonia, pe care a făcut-o către dânsul Tagaris, înaintându-l la rangul de episcop; și a fost

¹ Pe margene la Dosofteiu: „Ντράγος, Dragoșii“.

² Καὶ lipsește la D.

³ La D.: τῇ εἰρημένῃ σεβασμίᾳ πατριαρχικῇ μονῇ τῇ εἰς ὄνομα τιμωμένῃ τοῦ τιμίου ταξιάρχου τῶν ἁγίων δυνάμεων Μιχαήλ.

⁴ D.: ἐνισταμένης τέσσαρες καὶ δεκάτης ἰνδικτιώνος τοῦ ἐξακισχιλιοστοῦ ἡκτακοστοστοῦ ἐννενηκοστοῦ ἐνάτου ἔτους. În copia D. s'rește că introducția lipsește. — Pentru astfel de stavropighii ale lui Antonie și patriarhilor contemporani v. înțărirea actului pentru Pantokratorul de la Athos, în Louis Petit, *Actes du Pantokrator*, adaus la vol. X din Βυζαντινὰ Χρόνια, Petersburg 1903, n° XIV, p. 43 și urm.

⁵ Pavel Tagaris monahul, episcopul de Tebriz, patriarhul latin de Constantinopol, isprăvia „ră-

προβιβάσας αὐτὸν εἰς ἐπίσκοπον: συνεχωρήθη
δὲ ὅτι πάλιν μαθὼν ἔκτεινον ψεύστην εἶναι καὶ
ἀνίστον, ἀφῆκε τὸ γεγονός εἰς αὐτὸν παρ' ἐ-
κείνου καὶ ἀναθέματι παρέδωκεν αὐτόν.

(*Ibid.*, pp. 157-8, n° CCCCXXVII, I-II)

iertat pentru că, iarăși, aflându-l că e min-
cinos și fără dar, a lăsat ceia ce se făcuse
pentru el de acela și l-a dat anatemei.

XXXII.

1393,
Mart.

Achitarea de Sinod a lui Doroteiu, Mitropolit de Atena și „a toată Grecia“,
cu iscălitura lui „Ieremia, smeritul Mitropolit al Maurovlahiei“ („ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης
Μαυροβλαχίας Ἱερουσίας“; în text: „τοῦ Μαυροβλαχίας“), după al Efesului, Cizicului, Nico-
mediei, Niceii, Iconiei, Sogdaiei, Sozopolei și înainte de al Midiei).

(Miklosich și Müller, l. c., pp. 167, 170, n° CCCCXXV.)

XXXIII.

1393,
Iulie.

Trimeterea în „Rusia“ a arhiepiscopului de Betleem pentru „unele slujbe
bisericești“.

(*Ibid.*, pp. 171-2, n° CCCCXXVIII.)

XXXIV.

1393,
Septembrie.

Afurisirea preotului Ioan Adeniatul, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“
(τοῦ Μαυροβλαχίας), după al Cizicului, al Monembasiei, al Chersonului, al Zikchiei ¹

(*Ibid.*, p. 174, n° CCCXL.)

XXXV.

1394?

Întărirea afuriseniei rostite împotriva Marelui-Novgorod de Mitropolitul Chie-
vului și a toată Rusia Chîprian, după voia „regelui“ (ῥηγὸς) a toată Rusia, Vasile,
din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“ (ὁ Μαυροβλαχίας), după al Cizicului,
al Nicomediei, al Sogdaii, al Chersonului, al Zikchiei și înainte de al Midiei, al
Derkosului și al Betleemului ².

(*Ibid.*, p. 178.)

tăierea lui cea mult prin cea mai mare parte a pământului“ în Constantinopol, supunându-se Patriarhiei
(*ibid.*, pp. 224-6, n° CCCCLXXVI). Eră fiul unui nobil viteaz și prieten, ba chiar rudă al Împăraților. Fusese
pe la Tataři și „prin părțile Ungurilor“ (τὰ μέρη τῶν Οὐγγρῶν) la Roma. V, și mai jos. Sfințise episcopi
și prin Arhipelag (*ibid.*, indicația pierdută; tabla n'o dă).

Crearea de exarhi eră obișnuită pe acest timp, constituind un adevărat sistem, al cărui scop
eră, se pare, a crea mari provincii eclesiastice în legătură cu Bizanțul restituit în drepturile sale.

Astfel avem pe Mitropolitul de Corint, exarh al Peloponesului (*ibid.*, p. 76, n° CCCLXXII), pe cel
de Filadelfia, exarh al Lidiei, cu anume dieceze adause ἐξ ἀρχαίων (p. 87, n° CCCLXXX), pe cel de Lao-
diceia pentru Frigia, în aceleași condiții (p. 88, n° CCCLXXXI), pe cel de Gangre pentru Paflagonia, adău-
gându-i-se și Ancira (p. 89, n° CCCLXXXIII), pe cel de Efes pentru toată „Asia“ (p. 106, n° CCCXCVII).
Avem chiar un exarh în Apus (pp. 133-4, n° CCCCVII). Se dau puteri exarhale și fără titlul de exarh (pentru
Mitropolitul Prusei=Brusa; p. 90, n° CCCLXXXVI; v. și p. 96, n° CCCXC). Ba chiar numai pentru drepturi
patriarhale (pp. 96-7, n° CCCXCI; cf. pp. 152-3, n° CCCXXII).—Exarh în Rusia, de la stăpânitor, p. 196.—
Exarh de Kios, în 1394, *ibid.*, p. 221, n° CCCCLXX.

¹ Lipsește din actul următor, cu aceeași dată (pp. 174-18, n° CCCCLXI).

² Tot pe atunci (Octombrie 1393) se ieau măsuri contra episcopului de Luck, care, fugind de ju-
decata Sinodului, se așează la Halieiu, unde mai fusese, zicând că are voia „domnului locului“ și a Pa-
triarhului (*ibid.*, pp. 180-1, n° CCCCLV).

XXXVI.

Instrucții pentru arhiepiscopul de Betleem și pentru Alexie Aaron, cari se trimet în Rusia, pentru neînțelegerile de acolo.

(*Ibid.*, pp. 194-6, n^o CCCCL.)

1393,
29 Octom-
bre.

XXXVII.

Numirea la Corint a lui Teognost, din Sinod făcând parte și «al Maurovlahiei» (τοῦ Μαυροβλαχίας), în ordinea de mai sus.

(*Ibid.*, p. 208.)

1394,
Februar.

XXXVIII.

Hotărâre patriarhală prin care se așează la Târnova Mitropolitul Ieremia al Maurovlachiei.

1394,
August.

† Προτροπή δοθεῖσα τῷ Μαυροβλαχίας ἀπερχομένῳ εἰς τὸ Τρίναβον†.

† Εὐρώτατε Μητροπολίτα Μαυροβλαχίας καὶ ὑπερέτιμς, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργέ. Ἡ Μετριότης ἡμῶν ἐκχωρεῖ καὶ ἄδειαν δίδωσι σοὺ τῇ Ἱεροσολιτι, ὡς ἂν, ἐπαιδὴ ἀπέρχῃ, Θεοῦ δοθεῖσα, εἰς τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν Τρινόβου, ἔχεις ἄδειαν διενεργεῖν ἐκεῖς πάντα τὰ τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἀνήκοντα ἁκολούτως καὶ ἀνεμπόδιστως διχα μόνης τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Ὀφείλεις τοιγαροῦν ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀγιωτάτης ταύτης Ἐκκλησίας καὶ διδάσκειν τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρισκομένους καὶ παραινεῖν αὐτοῖς καὶ εἰσηγεῖσθαι τὰ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν καὶ ὠφέλειαν ψυχικὴν συντείνοντα, ὡς συνοδικῶς ἀποκαταστὰς εἰς τοῦτο παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Τοῦτου γὰρ χάριν ἀπολέλυται τῇ Ἱερότητί σου καὶ τὸ παρὸν προτροπήριον γράμμα τῆς ἡμῶν Μετριότητος δι' ἀσφάλειαν†.

† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό μὲν Αὐγούστῳ. Ἰνδ. 6†.

(*Ibid.*, p. 223, n^o CCCCLXXII.)

† Îndemnare dată [Mitropolitului] Maurovlachiei care se mută la Târnova†.

Prea-sfințite Mitropolit al Maurovlachiei și prea-cinstite, iubit fiu întru Duhul Sfânt și coliturghisitor al Smereniei Noastre. Smerenia Noastră îngăduie și dă voie Sfinției Tale ca, atunci când vei plecă, cu voia lui Dumnezeu, la prea-sfințita Biserică a Târnovei, să ai îngăduința de a face acolo toate cele ce se cuvin arhieriei, neîmpiedecat și nezățienit, afară de singura așezare a sfințitului tovarăș de Scaun. Deci trebuie să iei în stăpânire această prea-sfântă Biserică și să înveți pe acei ce-i vei află într'însa și să-i îndemni și să-i îndrepti către cele ce tind la mântuirea lor și la folosul lor sufletesc, ca unul ce ești mutat acolo de Smerenia Noastră, în chip legiuit. Căci de aceia s'a dat Sfinției Tale și această scrisoare de sfătuire a Smereniei Noastre, pentru siguranță.

[† Aveă și acestea, de mâna cinstită a Patriarhului:] luna lui August, indicția a doua†.

¹ În Iulie Ieremia nu e pomenit între membrii Sinodului (*ibid.*, p. 222).—Dintre cele trei State bulgărești, Varna eră în legătură continuă cu Scaunul patriarhal (dar se mută la Niceia un Alexie gonit de la Varna; *ibid.*, II, p. 25, n^o CCCXLIII). La Vidin se înlăturase episcopul din altă provincie, tolerat numai până atunci (κατὰ χάριν), și, după mult timp (χρόνοι ἤδη πολλοί), se pusesse, după cererea „basileu“-ului Io Străsimir, un Casian, care îndeamnă la omorul unui călugăr rebel și apoi dispare; într'un târziu, și anume în 1392, după cererea aceluiași domn local, i se substituie un Isasaf (*ibid.*, p. 28 și urm., 161 și urm.). Numai Târnova se împotrivă, rămânând în tradiții slave. Și trebuia cucerirea ei de Turci și fuga vestitului Patriarh Eftimie pentru ca Bizanțul s'o cuprindă astfel în influența sa,—prin păgâni. Cât privește celelalte Scaune bulgărești, ele alergaseră la Ecumenie tocmai pentru a scăpa de supremația Târnovei (Τόρυβος din I, pp. 350, 352 nu e, de sigur, cea din Bulgaria). În 1355 încă Patriarhul Calist se plângă că al Târnovei nu-l pomeneste în rugăciuni (I, p. 436 și urm., n^o CLXXXVI).—Numirea și la Triaditza-Sofia a unui Mitropolit, fără an, *ibid.*, p. 551, n^o CCXCVI.

XXXIX.

1394,
Septembrie.

Acordarea de drepturi exarhale în Pelopones Mitropolitului de Corint, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“ (τοῦ Μαυροβλαχίας), în ordinea de mai sus.

(*Ibid.*, p. 213, n° CCCCLXV.)

XL.

Hotărâre sinodală cu privire la redactarea actelor patriarhale, din Sinod făcând parte și „al Maurovlahiei“ (τοῦ Μαυροβλαχίας), înaintea căruia trece însă, data aceasta, și al Midiei¹.

(*Ibid.*, p. 215, n° CCCCLXVIII.)

XLI.

1395,
Maiu.

Notă despre scrisoarea către Patriarh a lui „Isaac din Maurovlahia“, care cere acestuia să ieie, „în calitate de ctitor“, mănăstirea Maicei Domnului și a Sfântului Dumitru.

† Μηνὶ Μαΐου, ἰνδικτιώνος γ', ὁ ἀπὸ Μαυροβλαχίας Ἰσαάκιος ἔγραψεν εἰς τὸν παναγιώτατον ἱερώων δεσπότην περὶ τῶν προσόντων αὐτῷ μονοδρίων ἐν τῇ Μαυροβλαχίᾳ, τῆς Παναχίας καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, καὶ παρεκάλεσε τὴν μεγάλην Ἀγιωπύλιν αὐτοῦ ἵνα ἀναδέξεται ταῦτα κτητορικῶς. Ὅστις, θεξάμενος τὴν ἀναφοράν αὐτοῦ, ἠρδόκησε τοῦτο, καὶ ἀπελύθη τιμία αὐτοῦ γραφὴ περὶ τοῦτου ἵνα ἡ μὲν κτητορεία τῶν μονοδρίων ὑπάρχῃ πατριαρχικῇ, ὁ δὲ κατὰ καιροὺς ἐνριζόμενος ἀρχιερεὺς ἔχῃ τὸ κανονικὸν αὐτοῦ καὶ τὸ μνημόσυνον κατὰ τὴν συνήθειαν ἀπ' αὐτῶν. Ὅθεν καὶ διὰ πληροφορίαν ἐσημειώθη ἐνταῦθα. †

(*Ibid.*, p. 241, n° CCCCLXXXVII, I.)

† În luna lui Maiu, indicția a treia, cel din Maurovlahia Isaac a scris către preasfințitul nostru stăpân pentru mănăstirile ce i se cuvin în Maurovlahia, a Maicei Domnului și a Sfântului Dimitrie, și a rugat pe Marea Lui Sfințenie să le ia în calitate de ctitor. Care, primind cererea lui, s'a învoit la aceasta, și s'a dat cea d'întăiu cinstită scrisoare a Lui în acest scop, pentru ca să fie ctitoria mănăstirilor patriarhicească, iar arhiereul ce se va găsi pe vremuri să-și aibă venitul canonic și pomenirea după obicei, de la ele. Pentru care și spre știință s'a însemnat aice.

XLII.

1395,
Maiu.

Mențiunea hotărârii patriarhale prin care se dă,—în lipsa arhiereului,—protopopului Constantin administrația Bisericii Moldovei.

† Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἀπελύθη τιμία πατριαρχικὴ γραφὴ ἵνα ἐγκαταστής γέννηται τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Μαυροβλαχίας ὁ ἐκείθεν ἐλθὼν πρωτοπαπᾶς κὺρ Πέτρος καὶ ποιῇ πάντα τὰ ἐκείσε ἐκκλησιαστικά, πλὴν τῆς χειροτονίας, σπουδάζῃ δὲ ἵνα ἐκκληθῶσιν ἀπὸ τῶν ἐκεῖ καὶ οἱ ἐνριζόμενοι ἐκείσε ψευδοεπίσκοποι², καὶ οὕτως ἵνα τυχῇ ὁ λαὸς ἅπας καὶ ὁ Βασιλεὺς³

În aceeași lună s'a dat cinstită scrisoare patriarhală ca să ieie în posesiune preasfințita Mitropolie a Maurovlahiei cel venit de acolo protopopul chir Petru și să facă toate cele bisericiești de acolo, afară de hirotonie, și să se sânguiască a se scoate din aele părți și episcopii mincinoși cari se află acolo, și astfel să capete poporul tot și Voevodul

¹ La 1392, Iunie, Protos al mănăstirilor athonice e un Ieremia (*ibid.*, p. 216).

² Iosif și Meletie, în legătură cu ierarhia sârbească. V. *Istoria Bisericii*, I, p. 49 și urm.

³ Nu *Marcel-Voevod*, ca în Țara-Românească.

συγχωρήσεως τοῦ ἐπανεχθέντος κατ' αὐτῶν ἀφορισμοῦ¹ πρὸ καιροῦ. Ἐτάχθη δὲ τοῦτο. ἤθουν τὸ δικαίον εὐρίσκεισθαι τὴν πρωτοπαπὰν τῆς Μητροπόλεως ταύτης μέχρις ἃν διορθώσις γένηται εἰς τὰ πράγματα καὶ ἣ ὁ γνήσιος Μητροπολίτης Μαυροβλαχίας ἀπέλθῃ ἐκεῖσε (νῦν γὰρ περὶ τὴν Τρίναλον ἐπιδημῇ), ἣ ἄλλο τι γένηται θερμπευτικώτερον τούτου. Ὅθεν διὰ πληροφориαν ἐσημειώθη καὶ τοῦτο ἐνταῦθα †.

(*Ibid.*, II.)

XLIII.

Poruncă a Patriarhului pentru așezarea lui Petru protopopul ca administrator al Bisericii Moldovei.

† Ἐνταῦθα †.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτοῦ γράμματος παραδίδωσι τῷ ἐντιμωτάτῳ πρωτοπαπᾷ τῆς Ῥωσοβλαχίας², κυρῷ Πέτρῳ, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν οἰκονομίαν καὶ διοίκησιν τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ῥωσοβλαχίας, ὅστις καὶ ἀπελθὼν ἐκεῖσε ὀφείλει ἐπιλάβεσθαι ὡς δικαίῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος τὴν ἁγιωτάτην Μητροπολιν ταύτην μετὰ πάντων τῶν προσόντων αὐτῇ δικαίων καὶ προνομίων καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς συστάσεως αὐτῆς, ἔχων ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν κρίνειν καὶ ἐξετάζειν τὰς ἐρχομένας εἰς αὐτὴν ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικὰς τε καὶ κοσμικὰς καὶ, ὡς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ τοῦ Θεοῦ, ἀποφαίνεσθαι περὶ αὐτῶν, κολάζειν τε τοὺς πταίνοντας ἱερεῖς καὶ εὐθύνειν κανονικῶς, ἀναγνώστας σφραγίζειν ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ, πνευματικὸς πατέρας ἐγκαθίσταν τούς ἀγίους, θείους καὶ ἱεροὺς οἴκους καθιεροῦν, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς παραδοθεῖσαν συνήθειαν, τοὺς γε μὴν ἀναγομένους πρὸς τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα καὶ ζητοῦντας τὴν τοῦ διακόνου χειροτονίαν ἢ τοῦ πρεσβυτέρου κρίνειν καὶ ἐξετάζειν καὶ ἐρευνᾶν καὶ, εἴπερ εὗροι τὴν πολιτείαν αὐτῶν ἀκατάγνωστον, δέχεσθαι τὰς ὑπὲρ αὐτῶν μαρτυρίας, ἀποστέλλειν τε αὐτοὺς πρὸς τινα τῶν πλησίων ἀρχιερέων καὶ οὕτω μετὰ γνώμης αὐτοῦ δέχεσθαι ἐκείνους τὴν χειροτονίαν, πλὴν δὲ αὐτοῦ τῆς γνώμης καὶ τοῦ θελήματος μηδένα χειροτονιῆσθαι λέγειν, διδάσκειν τε τὴν ἐν [αὐτῇ] χρυσώνομον τοῦ Κυρίου λαὸν καὶ μετὰ παραινέσεως καὶ νοουθεσίας εἰσάγειν αὐτοὺς πρὸς ἐργασίαν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ: οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς ὀφείλειας ἐκείνων λή-

iertare de afurisenia aruncată asupra lor mai înainte. Și s'a orânduit a fi aceasta: adevă să fie protopopul diehiu al acelei Mitropolii, până se va face o îndreptare în lucruri și, sau legiuitul Mitropolit al Maurovlahiei va plecă de aici (căci acumina se duce pe la Târnova), sau se va întâmplă alt ceva mai folositor. Pentru care spre știință s'a însemnat și aceasta aici.

† Poruncă †.

Smerenia Noastră prin cea de față scrisoare a Ei dă prea-cinstului protopop al Rusovlahiei, chir Petru, întru Duhul Sfânt fiu iubit al Smereniei Noastre, îngrijirea și cărmuirea prea-sfințitei Mitropolii a Rusovlahiei. Care și, plecând de aici, trebuie să iea în primire ca diehiu al Smereniei Noastre prea-sfințita Mitropolie aceasta cu toate drepturile și privilegiile ce i se cuvin și să se apuce de ridicarea ei în picioare, având voie și îngăduință a judecă și a cercetă afacerile bisericesti și lumești ce vor veni la dânsul și, cum cere dreptul lui Dumnezeu, a hotări cu privire la ele, a pedepsi pe preoții ce greșesc și a-i călăuzi canonic, a statornici anagnoști din cei ce se află în acea Biserică, a așeză părinți duhovnicești pe cei vrednici, a sfinți dumnezeieștile și sfințele lăcașe, după obiceiul păstrat încă de la început, iar pe cei ce nu aduc la vrednicia sfințeniei și cantă hirotonia ca diaconi sau ca preoți, să-i judece și să-i cerceteze și să-i scotocească și, dacă ar găsi purtarea lor fără păcat, să primească mărturiile cu privire la dânsii și să-i trimeată pe ei la vre unul din arhieriei vecini, și astfel cu părerea lui să primească ei hirotonia, și afară de părerea și voia lui nimeni să nu fie hirotonisit, și să învețe poporul creștinesc al lui Dumnezeu din eparhia sa și să-i aducă prin îndemnul său și învățătura sa la lucrul legii lui Dumnezeu și al poruncilor lui, căci astfel și el din folosul aceloră va lua plata de la Dumnezeu. Se cade

1395,
Mauv.

¹ De Ieremia.

² Vlahia de către Rusia. *Maurovlahia* din actele precedente e numită așa de sigur în legătură și cu Maurokastron, Cetatea-Albă, vechin castel bizantin.

ψεται μισθὸν ἀπὸ Θεοῦ. Ὁφείλουσι δὲ καὶ πάντες αἱ ἐν αὐτῇ εὐρισκόμενοι τῇ Ῥωσθλαχίᾳ καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς στέργειν καὶ τιμᾶν αὐτὸν ὡς δικαίῳ ἐμὸν καὶ ἀκούειν τοὺς λόγους καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ ποιεῖν αὐτοῦς, γινώσκοντες ὅτι τοῦτό ἐστιν ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς αὐτῶν. Ὁ γὰρ πρωτοπαπᾶς οὗτος ἐκεῖνα μέλλει ποιεῖν εἰς αὐτοῦς τὰ ὠφελοῦντα καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν διὰ τοῦτο καὶ πάντες ὀφείλουσιν ἀκοῦειν αὐτοῦ, πρὶν δὲ πάντων¹ οἱ ἱερεῖς, οἱ ἱερομόναχοι, οἱ μοναχοὶ καὶ ὅσοι τῆς ἱερατικῆς εἰσι τάξεως, εἰδότες ὡς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ στοργὴ καὶ τιμὴ εἰς ἐμὲ ἔρχεται, ὅς ἐστησα αὐτὸν ἀντ' ἐμοῦ ὡς δικαίῳ, ὡς φρόνιμον ἄνθρωπον καὶ καλόν, καὶ ὥσπερ μέλλει εὐλογίαν καὶ εὐχὴν ἔχειν ἀπ' ἐμοῦ ὅς ἂν φανῇ εὐπειθὴς καὶ καλὸς εἰς τὰ δικαίωματά μου, οὕτω πάλιν ἐργισθήσομαι εἰς ἐκεῖνον ὅστις οὐ δέχεται αὐτὸν ὡς ἐμὲ, οὐδὲ ἀκούει αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἀπολέλυται τῷ ῥηθέντι πρωτοπαπᾶ καὶ δικαίῳ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος αὐτῆς καὶ τὸ αὐτὸν γράμμα. †.

Ἔχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό: μηνί Μαΐου, ἰνδ. γ'.

prin urmare ca toți cei ce se află în acea Rusovlahie și în toată enoria ei să-l iubească și să-l cinstească pe dânsul ca dichiu al meu și să-l asculte de cuvintele și de învățătura lui și să le aducă la îndeplinire, cunoscând că aceasta e mântuirea sufletelor lor. Iar acest protopop trebuie să li facă acelea ce sunt folositoare și trupului și sufletului; și pentru aceia și trebuie ca toți să asculte de dânsul, iar mai presus de toți preoții, ieromonahii, monahii și câți sunt din tagma preoțească, știind că iubirea și grija și cinstea către el spre mine se îndreaptă, care l-am pus pe dânsul în locul meu ca dichiu, ca om cuminte și bun și că, precum va aveă de la mine laudă și rugăciune acela care se va arăta supus și bun față de dichiu al meu, tot astfel iarăși mă voiu porni cu mânie asupra aceluia care nu-l va primi pe dânsul ca pe mine, nici nu va ascultă de dânsul. Pentru care s'a dat spre siguranță zisului protopop și dichiu al Smereniei Noastre această scrisoare de față a noastră.

[Aveă și cu mâna cinstită a Patriarhului acestea:] în luna lui Maiu, indicția a treia.

(*Ibid.*, pp. 241-3, n^o CCCCLXXXVIII.)

XLIV.

Aceiași
dată.

Patriarhul către Ștefan-Vodă al Moldovei, despre însărcinarea protopopului Petru cu cărmuirea Bisericii Moldovei.

† Εὐγενέστατε, ἀνδρικώτατε, φρονιμώτατε Μέγα-Βοεβόδα καὶ αὐθέντα τῆς Ῥωσθλαχίας, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ υἱὲ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, κύρ Στέφανε², χάριν, εἰρήνην, ἔλεος καὶ εὐλογίαν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος ἐπιούχεται τῇ Εὐγενείᾳ σου ἡ Μετριοτής ἡμῶν. Ὁ εὐλαβέστατος πρωτοπαπᾶς, κύρ Πέτρος, ἤφερεν εἰς τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα τὰ γράμματα τῆς Εὐγενείας σου καὶ παρεκάλει καὶ αὐτὸς πολλὰ ἵνα εὐλογήσωμεν τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἀφήσωμεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον σου. Ἡμεῖς γοῦν διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Εὐγενείας σου, εἴτι ἄλλο ἐζήτεις, μὴ ἐμποδιζόμενον παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων, ἐμέλλομεν ποιῆσαι αὐτό, τὸ δὲ νὰ ἀφήσωμεν τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ νὰ χεριστονῶσι καὶ νὰ λειτουργοῦσιν, οὐδέποτε

† Prea-nobile, prea-bunule, prea-înțelepte Mare-Voevod și Domn al Rusovlahiei, întru Duhul Sfânt fiu iubit al Smereniei Noastre, doamne Ștefane, bucurie, pace, milă și binecuvântare de la Dumnezeu atotțitorul îți cere în rugăciunile sale Domniei Tale Smerenia Noastră. Prea-cucernicul protopop chir Petru a adus Smereniei Noastre scrisorile Domniei Tale și ne-a rugat și el mult ca să binecuvântăm pe episcopi și să li dăm învoirea noastră în țara ta. Ci noi, pentru iubirea Domniei Tale, dacă ai fi cerut altceva, care nu e oprit de sfintele canoane, am fi făcut-o; iar a da învoire episcopilor Domniei Tale ca să hirotonisească și să slujească liturghia, niciodată nu

¹ Ediția: τοῦτων.

² Nu a toată Rusovlahia. Cf. mai sus, p. 18, n° XLII.

Θέλωμεν ποιήσῃν τοῦτο, ὅτι ἔχει αὐτοὺς ὁ Θεὸς καὶ ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν ἀνευλογήτους ὡς κλέπτας καὶ μοιχοὺς καὶ ληστές, ἔτι παρὰ γνώμην τῆς ἱεράς καὶ μεγάλης συνόδου ἡρπάξαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥωσσοβλαχίας, καί, εἴτι ποιῶσιν αὐτοῦ, ἔνε εἰς βλάβην τῶν ψυχῶν σας καὶ εἰς κατάλυσιν τοῦ τόπου σας¹ ὁ Θεὸς γὰρ ὀργίζεται εἰς αὐτοὺς πολλὰ. Ἐὰν γοῦν θέλης νὰ ἔνε ὁ Θεὸς πάντοτε μετὰ σοῦ καὶ νὰ σὲ εὐλογῇ καὶ νὰ βοηθῇ τῷ λαῷ σου καὶ τῷ τόπῳ σου, διώξέ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔχῃ σε καὶ ἐγώ, ὁ πατήρ σου, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, συγκαχωρημένον ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ εὐλογημένον καὶ πάντα τὸν λαόν σου καὶ τὸν τόπον σου καὶ ὅλους τοὺς ἀποθαμένους σου. Περὶ δὲ τῆς Ἐκκλησίας μου, τῆς ἐβρισκουμένης αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον σου, ἠθέλησα νὰ ποιήσω τὴν πρωτοπαπᾶν κύρ Πέτρον ἐξαρχόν καὶ δικαίῳ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, νὰ ἐνεργῇ αὐτὸς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἤθελεν ἡναγκασθῆναι τὸν πολλόν, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἤκουσεν. Ἡθέλα νὰ ἐπάρω τὴν ἱερωσύνην τοῦ καὶ νὰ τὴν ἔχω καὶ ἀνευλόγητον, καὶ διὰ τοῦτο ἡναγκασθῇ καὶ ἤκουσέ με καὶ ἀπῆρε γράμμα μοῦ ἵνα κρατῇ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, ὡς δικαίῳ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ὅς ἔχη τοῖνον καὶ ἀπὸ τῆς Εὐγενείας σου ἀγάπην καὶ τιμὴν καὶ βοηθίαν νὰ διώξῃ τοὺς ψευδοεπισκόπους καί, ὅταν γένεται τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καθὼς γράφομεν, τότε θέλωμεν φροντίσειν νὰ ποιήσω αὐτοῦ μετὰ καὶ τοῦ θελήματός σου Μητροπολίτην, νὰ εὐλογῇ καὶ νὰ ἀγάξῃ πάντας, ἐπεὶ ἐκείνος θέλει ἐλθεῖν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἀποστολικῶν παραδόσεων, καὶ θέλει ἔχειν καὶ εὐλογίαν τῆς μεγάλης συνόδου. Ἡ εὐχή μου καὶ ἡ εὐλογία μου μετὰ τῆς Εὐγενείας σου καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ σου †.

(Ibid., pp. 243-4, n° II.)

XLV.

Patriarhul către „falșii episcopi“ (Iosif și Meletie) din Moldova, cerându-li a-și părăsi Scaunele¹.

† Οἱ ἐν τῇ Ῥωσσοβλαχίᾳ ψευδοεπισκοποι, σὺ τε Ἰωσήφ καὶ σὺ Μελέτιε Ἐξεύρετε ὅτι ἀποταχῶς ἔγραψέ σας ἡ Μετριοτήτης μου καὶ ἡγγησέ σας καὶ ἠφόρισέ σας ὡς ἀνθρώπους ἀδίκους καὶ παρανόμους καὶ πολιτευομένους ἔξω τῶν θεῶν καὶ ἁγίων κανόνων, ὅτι ἡρπάξατε Ἐκκλησίαν τὴν οὐδὲν ἐμε-

putem s'o facem, căci Dumnezeu și Smerenia Noastră îi are ca nebinecuvântați, ca unii ce sunt hoți și stricați și prădători, căci, împotriva părerii sfântului și marelui Sinod, au răpit Biserica Rusovlahiei, și, dacă fac ceva acolo, e spre paguba sufletelor voastre și spre desfacerea țerii voastre; căci Dumnezeu e foarte mânios asupra lor. Iar, dacă vrei să fie Dumnezeu în toate cu tine și să te binecuvinteze și să ajute poporului tău și țerii tale, gonește-i tu de acolo, și te voi avea și eu, părintele tău, Patriarhul ecumenic, iertat întru Duhul Sfânt și binecuvântat eu tot poporul tău și țara ta și toți cei răposăți ai tăi. Iar, pentru Biserica mea ce se află acolo, în țara ta, am voit să fac exarh și dichiu al Smereniei Noastre pe protopopul chir Petru, ca să săvârșească el toate cele bisericesti, și el n'a voit: I am silit mult, și el n'a ascultat de loc. Am vrut să-i ieau darul și să-l am nebinecuvântat, și eu aceasta a fost silit și ne-a ascultat, și a luat serisoarea mea ca să stăpânească Biserica aceasta, ca dichiu al Smereniei Noastre. Să aibă el deci și dela Domnia Ta iubire și cinste și ajutor, ca să gonească pe Vlădicii cei mincinoși. Și, când se va face voia lui Dumnezeu, precum scriem, atunci ne vom gândi să facem acolo, și cu voia ta, Mitropolit, ca să binecuvinteze și să sfințească pe toți, căci acela va veni acolo după sfintele canoane și datinele apostolicești și va avea și binecuvântarea Marelui Sinod. Rugăciunea mea și binecuvântarea mea cu Domnia Ta și cu tot poporul tău †.

Voi, episcopilor mincinoși din Rusovlahia, tu, Iosife și tu, Meletie. Să știți că mai de mult v'am scris Smerenia Mea și v'am cacterisit și v'am afurisit, ca pe niște oameni nedrepți și călcători de lege și cari trăiți în afară dedumnezeieștile și sfintele canoane, căci ați răpit Biserica, pe care n'ați primit-o,

¹ Reședințele lor trebuie să fi fost Rădăuți și Roman, dacă nu stăteau în mănăstiri (Rădăuți și Neamț).

τέχετε. καὶ κρατεῖτε τὴν, καὶ ἐδιώξατε τὸν Μητροπολίτην τὴν ἐβλογημένον ἀπ' ἐμὲν, ἀπὸ τὴν ἐπιτέχει, καὶ ἀκούω ὅτι ὑπάρχετε καὶ γέροντες καὶ οὐδὲν τὸν θάνατον τρέμετε, ἀλλ' θέλετε νὰ ὑπάγετε καὶ κολάζεσθε εἰς ἐκείνην τὴν ἀτελεσίτητον κόλασιν ἀπὸ οὐδὲν πληρόναι ποτέ; Ἐδῶ δὲ ἦλθεν καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς ἀπ' αὐτοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς υἱὸς τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, κὺρ Πέτρος, καὶ παρέκαλεσέ με πολλὰ διὰ νὰ [σά]ς συγχωρήσω, καὶ οὐδὲν τὸν ἤκουσα, ἀλλ' εἶπα τὸν ὅτι ἀνθρώπους ἀδικούς καὶ παρανόμους οὐδὲν μας ἀφήνουν οἱ κανόνες μας νὰ τοὺς συγχωρήσωμεν· ἔνε δὲ οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι τάχα ἐσεῖς καὶ πολλὰ ἀναίσχυντοι, ὅτι, ἀφ' οὗτου σας ἡφόρισεν ὁ Μητροπολίτης σας, πάλιν λειτουργεῖτε, καὶ ἄλλον κακὸν ἐὰν οὐδὲν εἴχετε, αὐτὸ μόνον σώζει νὰ σὰς ποιήσῃ πολλὴν κακόν. Διὰ τοῦτο γράφω σας ὅτι τὴν Ἐκκλησίαν μου αὐτὴν παρέδωκά τὴν τὸν πρωτοπαπᾶν, νὰ ποιῇ ὅσα λέγουσιν οἱ κανόνες μου: ἔνε γὰρ ἄνθρωπος φρόνιμος, παιδευμένος καὶ καλός, καὶ ἀποδεξάμεν τὸν ἐσᾶς δὲ πάλιν γράφω σας ὅτι, ἐὰν οὐδὲν φύγετε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν, ἔχω σας ἀρχοὺς καὶ ἀφορισμένους ὡς παρανόμους καὶ κακοὺς ἀνθρώπους καὶ κλέπτας καὶ μοιχοὺς καὶ ληστὰς. Ἐὰν οὖν θέλετε νὰ εὕρητε τὴν σωτηρίαν σας, ἐλάτε ἐδῶ νὰ κανονισθῆτε ἀπὸ τὴν μεγάλην σύνοδον εἰς ὅσα ἐπταίσατε, νὰ μηδὲν χάσετε τὴν ψυχὴν σας. Ἄλλον γοῶν πρᾶγμα οὐδὲν ἔνε νὰ σὰς ἐσθ-θῇ εἰς τὴν ψυχὴν σας, εἰ μὴ νὰ ἔλθητε ἐνταῦθα †.

† Ἐἴχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό: μὴνὶ μαΐου, ἔνδ. γ' †.

(Ibid., p. 244, n° III.)

și o stăpâniți, și ați gonit pe Mitropolitul cel binecuvântat de mine, care o avea, și auz că sunteți și bătrâni, și nu tremurați oare de moarte, ci voiți să mergeți și să fiți pedepsiți de acea pedeapsă fără de sfârșit, care nu se împlinește niciodată? Ci aici a venit și protopopul de la voi, cel întru Duhul Sfânt iubit fiu al Smereniei Noastre, chir Petru, și m'a rugat mult să vă iert, și nu l-am ascultat, ci i-am spus că pe oamenii nedrepti și călcători de legi nu mă lasă nici canoanele noastre să-i iertăm. Oamenii aceia sunteți doar voi, și foarte nerușinați, pentru că, de când v'a afurisit Mitropolitul vostru, tot liturghisiți. Și, de n'ați mai avea alt cusur, și acesta singur ajunge ca să vă facă mult rău. Pentru aceasta vă scriu vouă că am dat Biserica mea aceia protopopului ca să facă aceea ce zic canoanele mele: căci e om euminte, cu creștere și bun, și l-am primit. Iar vouă vă scriu iarăși că, de nu veți fugi din Biserica aceea, vă am drept caterisiți și afurisiți, ca niște călcători de legi și oameni răi și hoți și curvari și prădători. Ci, dacă voiți să găsiți mântuirea voastră, veniți aici să fiți judecați canonic de sinodul cel mare pentru câte le-ați greșit, ca să nu vă pierdeți sufletul. Deci nu e alt lucru care să vă poată folosi sufletului decât să veniți aici †.

[† Avea și, cu cinstita mână patriarhicească:] În luna lui Maiu, indictia 3.

XLVI.

Patriarhul către clerul și poporul Moldovei, despre numirea ca socotitor al eparhiei a protopopului Constantin.

Aceiași
dată.

† Οἱ ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ τῆς Ῥωσσοβλαχίας Μητροπόλει ἐμισκόμενοι ἐβλαβέστατοι κληρικοί, ἱερεῖς, ἱερομόναχοι, μοναχοί, ἄρχοντες καὶ ὁ λοιπὸς χριστιανισμὸς τοῦ Κυρίου λαός. τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, χάρις ὑμῖν εἴη ἅπασι καὶ εὐχήν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος. Ἐδῶ ἦλθεν ὁ ἐντιμώτατος πρωτοπαπᾶς σᾶς, κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸς υἱὸς τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος κὺρ Πέτρος, καὶ εἰήτησεν νὰ σὰς συγχωρήσωμεν ἀπὸ τὴν ἀφορισμὸν ὅπου σὰς ἡφόρισεν ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν καὶ ὁ Μητροπολίτης σας διότι οὐδὲν ἐδέξατο αὐτόν, ἀλλ' ἐδιώξατε τὸν. καὶ

† Voi, cei ce vă aflați în prea-sfințita Mitropolie a Rusovlahiei, prea-cucernicii clerici, preoți, ieromonahi, monahi, boieri și celalt popor creștin al Domnului, copii întru Domnul iubiți ai Smereniei Noastre, să vă fie la toți har și pace de la Dumnezeu atotțiitorul. Aici a venit prea-cinstitul protopop al vostru, fiu iubit duhovnicesc al Smereniei Noastre, chir Petru, și a cerut să vă iertăm de afurisenia cu care v'a afurisit Smerenia Noastră și Mitropolitul vostru pentru că nu l-ați primit, ci l-ați gonit, și aveți acolo episcopi răi și afurisiți, și pe Mitropolitul vostru cel bine-

ἔχετε αὐτοῦ κακοὺς ἐπισκόπους καὶ ἀφωρισμένους, καὶ τὸν εὐλογημένον σας Μητροπολίτην ἐδιώξατέ τον· διότι γαὺν ἐπαρκαλάσεμε πολλὰ ὁ πρωτοπαπᾶς σας, διὰ τοῦτο γράφουμέν σας, πλὴν ἔτι σας ἔχω συγκεχωρημένους καὶ εὐλογημένους, ἐὰν ἐκθάλετε ἀπ' αὐτοῦ τοὺς κακοὺς αὐτοὺς καὶ ἀφωρισμένους καὶ ἀνευλογήτους καὶ φεμικτένιους ἐπισκόπους, καὶ νὰ μὴδὲν δέξηται καὶ εἰς ἀπ' ἐσὰς ἡ εὐλογία των ἢ εὐχὴ των ἢ χειροτονίαν των, ἀλλ' νὰ τοὺς φεύγετε ὡς ἀνθρώπους ὅπου ἐνεῖ ἔξω ἀπὸ τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τοῦ θεοπότητος μας, τοῦ Χριστοῦ, τὸν δὲ πρωτοπαπᾶν σας, διότι τον εἶδα καλὸν καὶ φρόνιμον καὶ παιδεμένον ἄνθρωπον, παρέδωκά τον τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν αὐτήν, νὰ σὰς ἀγαθή, νὰ κρατῇ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἔχη τόπον Μητροπολίτου εἰς ἐσὰς, νὰ κρίνῃ, νὰ ποιῇ πνευματικούς, νὰ ποιῇ ἀναγνώστους, νὰ καθιερώνῃ ἀγίους ναοὺς, νὰ ἐξετάζῃ ὅσοι θέλουν νὰ γένουν ἱερεῖς καὶ, ἀφ' ὅπου τοὺς ἐξετάσῃ, νὰ τοὺς πέμψῃ εἰς Μητροπολίτην ὅπου ἐνεῖ κοντά, καὶ νὰ τοὺς χειροτονεῖ, νὰ ἔχη ἄδελφον νὰ λέγῃ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ εὐλογοῦνται γυναικες μετὰ τὸν νόμον, νὰ διδάσκῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ποιῶσιν καλὰ εἰς τὴν ψυχὴν των. Ἀγωνίζεσθε οὖν καὶ ἀγαπάτε τον, καὶ τιμᾶτε τον, τώρα καὶ πλέον, καὶ ὡς ἰδικόν μου, ὅτι ἐνὶ καλῷς ἄνθρωπος, καί, ἂν τιμᾶτε αὐτόν, ἐρέναν τὸ ποιεῖτε: αὐτὸν γὰρ ὥρισα νὰ κρατῇ τὴν Ἐκκλησίαν μου, νὰ ποιῇ ὅσα λέγουν οἱ κανόνες, ἕως ὅτου ἡ Μητροπολίτης σας νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ, ἢ νὰ ποιήσωμεν εἰς ἐσὰς ἄλλον πρᾶγμαν καλόν, τὸ λέγουν οἱ κανόνες μ[ας] καὶ οἱ νόμοι μας. Ἡ εὐχὴ μου καὶ ἡ εὐλογία μου μετ' ἐσὰς ὅλους. Ἐχομεν καὶ τοὺς ἀποθαμένους σας συγκεχωρημένους καὶ εὐλογημένους, ἐὰν μας ἀκούσετε ἐσεῖς †.

[† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό:] μνημὶ Μαῦν γ' †.

(Ibid., p. 245.)

cuvântat l-ați pus de fugă. Pentru care deci m'a rugat mult protopopul vostru. Pentru aceasta vă seriem că numai atunci vă vom ierta și binecuvânta când veți scoate de acolo pe acei episcopi răi și afurisiți și lipsiți de binecuvântare și mincinoși, și să nu primiți de loc nimeni dintre voi sau binecuvântarea lor sau rugăciunea lor sau hirotonia lor, ci să fugiți de ei, ca de oameni cari sunt în afară de sfânta Biserică a stăpânului meu, lui Hristos. Iar protopopului vostru, pentru că l-am știut om bun și cuminte și cu învățatură, i-am dat lui acea sfântă Biserică spre a vă sfinți, spre a stăpâni Biserica și spre a țineă loc de Mitropolit la voi, spre a judecă, a face duhovnici, a face anaghoști, a sfinți sfintele biserici, a cercetă pe câți vreau să se facă preoți și, după ce-i va cercetă, să-i trimeată la Mitropolitul ce va fi în apropiere și să-i hirotonisească acela, să aibă voie a vorbi oamenilor, a binecuvânta femeile după lege, a învăța pe oameni să facă lucrurile bune pentru sufletele lor. Deci să vă străluiți și să-l iubiți și să-l cinstiți, acum și pe urmă, și ca pe omul meu, pentru că e un om bun, și, dacă-l cinstiți pe dânsul, mie mi-o faceți; căci l-am orânduit să stăpânească Biserica mea, să facă aceia ce zic canoanele, până ce, ori Mitropolitul vostru va veni acolo, ori vom face către voi alt lucru bun, cum poruncească canoanele noastre și legile noastre. Rugăciunea mea și binecuvântarea mea cu voi cu toți. Și pe cei răposați ai voștri îi vom ierta și-i vom binecuvânta, dacă-mi veți da ascultare †.

[† Avea și cu cinstita mână patriarhicească acestea:] luna lui Maiu, indicția 3 †.

XLVII.

Patriarhul către Mitropolitul de Mitilene, pe care-l trimete în Moldova, pentru împăcarea lucrurilor.

1395,
Septembre.

† Ἐρώτατε μητροπολίτα Μιτυλήνης, ὑπέρτιμα, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος καὶ συλλειτουργεῖ. Ἐπεὶ ὁρισμῷ τοῦ κρατίστου καὶ ἀγίου μου αὐτοκράτορος καὶ θελήσει καὶ γνώμῃ συνοδικῇ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ἐξελέγης ἀπελθεῖν εἰς τὰ μέρη τῆς Βλαχίας καὶ ἀποκαταστήσαι πάντα ὅσα τε ἀνστήθης αὐτοστομάτως παρὰ τῆς ἡμῶν

† Prea-sfințite Mitropolit al Mitilenei, prea-cinstite întru Duhul Sfânt iubite frate al Smereniei Noastre și coliturghisitor. De oare ce, cu hotărârea celui prea-puternic și sfânt stăpânitor al meu și cu voia și părerea sinodicească a Smereniei Noastre, ai fost ales ca să mergi în părțile Vlahiei și să pui la cale toate cele cu care ai fost în-

Μετριοτήτος καὶ ὅσα ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἐκείσε ἀποθέτας¹ διαλαμβάνονται γράμμασιν, ὁφείλεις διὰ τοῦ παρόντος ἐνταλτηρίου γράμματος τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος καταλαβεῖν καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Μαυροβλαχίας², καὶ, ἐπειδὴ, πρὸ καιροῦ τινος, ἐπισυμβάσης αἰτίας παρὰ τινων ἐπισκόπων, ἐξεφωνήθη κατὰ μὲν αὐτῶν καὶ βάρος ἀπορισμοῦ, παρακελευόμεθά σοι ὥς ἂν περὶ μὲν τῶν ἐπισκόπων μηδὲ τῇ τυχὸν βουληθῆς ποιῆσαι, περὶ δὲ τοῦ λαοῦ ἐκχωροῦμέν σοι πράξει καθὼς ἂν εὐροῖς τὰ κατ' αὐτοὺς, τηρουμένους μὲντοι τῆς κανονικῆς ἐν ἅσαισι ἀκριβεῖας: ἔξουσι γὰρ τῷ στέργον καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος οὕτως, ὥσπερ ἂν εἰ αὐτὴ παρούσα καὶ ἐπιδημοῦσα διετίθη ταῦτα καὶ διεπράττετο. Ὅφείλεις οὖν, κατὰ τὴν παρακέλευσιν, καὶ τὴν ἑγγράφον καὶ τὴν αὐτοστοματίως γενομένην πρὸς σέ, τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, πάντα ποιῆσαι, ὥς ἀντεῆθης, μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας, ὥς φρόνιμος καὶ πρακτικὸς, συναξιρομένης σοι ἐπὶ πάσι τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος. Ἀσφαλεῖς γὰρ ἕνεκα καὶ τῷ παρὸν ἐνταλτηρίῳ γράμματι τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ἀπελύθη τῇ σῇ ἱερότητι †.

† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ: μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδ. δ' †.

săreinat prin vin grain de Smerenia Noastră și cele ce se cuprind în scrisorile către Domnii de acolo, trebuie ca și cu această scrisoare de însărcinare a Smereniei Noastre să mergi și în părțile Maurovlahiei, și, de oare ce cu câțva timp înainte, încându-se o pricină de la niște episcopi oarecari, s'a rostit asupra lor și greutatea afuriseniei, îți poruncim ca în privința episcopilor să nu voiești cumva a o face, iar în privința poporului îți dăm deslegarea să faci cum vei găsi rosturile lor, păzind însă în toate lucrările exactitatea canonică; căci așa vor avea și de la Smerenia Noastră întărirea, întocmai ca și cum Ea însăși, fiind de față și strămutându-se, ar fi pus la cale și isprăvit acestea. Deci trebuie ca, după poruncă, și cea scrisă și cea făcută prin vin grain către tine, a Smereniei Noastre, să faci toate cum te-am însărcinat, cu multă îngrijire, ca un om cu minte și practică, luând cu tine în toate harul lui Dumnezeu. Căci pentru siguranță s'a dat Sfinției Tale și scrisoarea de însărcinare de față.

[Avea și, cu cinstita mână patriarhală, acestea:] în luna lui Septemvrie, indictia 4.

(*Ibid.*, pp. 256-7, n^o ccccxcv.)

XLVIII.

1396.
6 Novem-
bre. Chemare sinodală la judecată a Mitropoliților de Goția și Cherson, alături de Patriarh stând Mitropoliții Cizicului și Severinului (τοῦ Σεβερίνου).

(*Ibid.*, p. 270, n^o dv.)

XLIX.

1397.
Ianuar. Numire a unui arhiepiscop de Imbros, la Sinod luând parte al Cizicului, al Nicomediei, al Severinului (τοῦ Σεβερίνου), al Corintului și al Midiei.

(*Ibid.*, pp. 272-3, n^o dviii.)

L.

1397,
Ianuar. Patriarhul trimete în Rusia pe Mihail, arhiepiscopul de Betleem.

(*Ibid.*, pp. 278-80, n^o dxiv.)

¹ VI d și Mire a.

² Moldovei.

LI.

Patriarhul către Arhiepiscopul Mihail de Betleem care va merge în eparhia Haliciului și a Moldovei și va lua măsuri de îndreptare și orânduire în cea din urmă.

1397.
Ianuar.

† Ἐνταλμα δοθέν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Βηθλεέμ, ἀπερχομένῳ εἰς τὴν Ῥωσίαν τὸ δευτέρον †.

† Ἐπεὶ οἱ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις Ἐκκλησίαις τῆς τε Μαυροβλαχίας καὶ τῆς Γαλιτζῆς εὐρίσκονται χριστιανοὶ πολλῆς θέονταί τῆς πνευματικῆς ἐπιμελείας καὶ ἐπισκέψεως, τῆς μὲν Γαλιτζῆς ἀποδαλλομένης θανάτῳ τὸν οἰκείον ποιμένα, τῆς δὲ Μαυροβλαχίας πρὸ χρόνων ἤδη τινῶν στερηθείσης τοῦ γνησίου αὐτῆς ἀρχιερέως διὰ τινὰς αἰτίας, καὶ μηδὲ εὐκόλου νῦν ὄντος τοῦ πράγματος ἐκεῖ τοῦτον ἀπελθεῖν, διὰ τοῦτο καὶ ὡς ἐρήμων τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων οὓσων οἰκείων ποιμένων καὶ διδασκάλων, ὁ κοινὸς τῶν χριστιανῶς ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, χώραν εὐρίσκων, εἰσάγει τινὰς ὡς λύκους, τὰ ἐναντία κηρύττοντας δόγματα τῇ καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξῳ, καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ καὶ διαφθείρουσι τὰς ἐκεῖ ψυχὰς καὶ ἀρπάζουσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἄλλοι δὲ, ἀνίεροι ὄντες, ὑποκριθέντες ἱερῶσόνην, λειτουργοῦσιν ἀπελθόντες ἐκεῖ καὶ πᾶσαν παρανομίαν ἐργάζονται ἐπ' ἀπωλείᾳ τῶν ἰδίων ψυχῶν καὶ τῶν δεχομένων καὶ ἀκοιπόντων αὐτοὺς, καθὼς ἡμᾶς διὰ γραμμάτων πολλὰ ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ἀρτίως ἐπληροφόρησαν, — ἡ Μετριότης ἡμῶν, ὡς ἀπὸ Θεοῦ καὶ τὴν τῶν ψυχῶν ἐκείνων ἐγχειρισθεῖσα φροντίδα καὶ λόγον ὑφείλουσα αὐτῷ, ἐὰν μὴ κατὰ τὸ δυνατόν αὐτοὺς ἐπισκεψάμενος διορθώσομαι, ἕως ἄν ὁ Θεὸς δῶ ἄνωθεν καὶ ἐπιχωρηγήσῃ γνησίους εἰς αὐτὰς ποιμένας καὶ διδασκάλους, ὃ νῦν ἔδοξεν ἀναγκαῖον γενέσθαι πρὸς τὴν τούτων ἐπίσκεψιν καὶ τὴν τοῦ κακοῦ ἀποδιώξιν, τοῦτο καὶ ποιεῖ συνεργεῖα Θεοῦ. Καὶ τοίνυν, εὐρύδουσα τὸν ἱερώτατον ἀρχιεπίσκοπον Βηθλεέμ, ἀγαπητὸν κατὰ Κύριον ἀδελφὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργόν, κὺρ Μιχαήλ, ἄνθρωπον δυνάμενον τῇ ἰδίᾳ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τὰ μέγιστα δουλεῦσαι τῷ Θεῷ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ καὶ ὠφελῆσαι καὶ βοηθῆσαι τοῖς ἐκεῖ χριστιανοῖς, ἔχοντα μὲν συνεργὸν εἰς τοῦτο καὶ τὴν ἰδίαν γνώσιν καὶ οἰκονομίαν καὶ ἐπιτηδεύοντα, μάλιστα δὲ ἔν ἔχει μετ' αὐτῶν κοινωνίαν καὶ οἰκειότητα ἀπὸ τῆς ἰδίας διαλέκτου καὶ γλώττης, καὶ ἄλλως δὲ γνώριμον ὄντα καὶ φίλον, οὐ τοῖς ἐκεῖ μόνον ἄρχουσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ λοιπῷ σχεδὸν λαῷ ἅπαντι, τοῦτον ἐξαποστέλλει ἐκείσε βοηθεῖν καὶ συνάραξε Θεοῦ. Ὅθεν καὶ ὀφείλει ἀπελθεῖν ἐκεῖ

Poruncă dată Arhiepiscopului de Betleem care pleacă în Rusia a doua oară.

† De oare ce creștinii ce se află în prea-sfințitele Biserici ale Maurovlahiei și Haliciului au nevoie de multă îngrijire și supraveghere duhovnicească, căci a Haliciului a pierdut prin moarte pe păstorul ei local, iar a Maurovlahiei e lipsită de câțiva ani de adevăratul ei arhieru, — pentru anume pricină, și nefiind ușor lucru a merge acela acolo, — pentru aceasta și pentru că Bisericile acelea sunt lipsite de păstori locali și de dascăli, dușmanul de obște și vrăjmașul creștinilor, găsindu-și țara, bagă pe unii ca pe lupi, cari vestesc dogme protivnice Bisericii celei Mari a lui Dumnezeu, catolicească și apostolească, aflată în sama noastră, și strică sufletele de acolo și le răpese din mâinile lui Dumnezeu, și alții, fiind nesfințiți, fățărind sfințenia, liturghisesc mergând acolo și fac toată nelegiuirea spre peirea sufletelor lor înseși și ale celor ce-i primesc și ascultă pe dânsii, precum, prin serisori, ne-au înștiințat dăunăzi mulți dintre cei de acolo, — Smerenia Noastră, care am primit de la Dumnezeu și grija sufletelor acelor și-i datorim socoteala, dacă nu-i vom îndrepta după puterea mea, avându-li grija, până ce Dumnezeu li va da de sus și li va trimete adevărați păstori și dascăli, și facem astăzi, cu ajutorul lui Dumnezeu, ce ni s'a părut că e de folos pentru îngrijirea lor și pentru izgonirea răului. Și deci, aflând pe prea-sfințitul arhiepiscop de Betleem, iubit frate întru Domnul al Smereniei Noastre și coliturghisitor, pe chir Mihail, om care poate prin sânguința și grija lui să aducă cele mai mari slujbe lui Dumnezeu și Bisericii lui și să folosească și să ajute creștinilor de acolo, având spre ajutor întru aceasta și însăși cunoștința sa și potrivirea și îndemânarea, și mai ales tovarășia și deprinderea de acasă ce are prin grainul său chiar și limba, și mai fiind și cunoscut și prieten, nu numai cu domnii de acolo, dar și cu cellalt popor în de obște, îl trimetem pe acesta, cu ajutorul și cu sprijinul lui Dumnezeu. Deci trebuie ca, plecând acolo, să învețe poporul lui Dumnezeu din acele Biserici și să-l întărească în cre-

διδάξει τὸν ἐν αὐταῖς ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Κυρίου λαὸν καὶ ἐπιστηρίξει αὐτοὺς εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ ἀπλανῆ καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν, ἣν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀγία καὶ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἐγὼ τε ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ ἄλλοι ἁγίωτατοι πατριάρχαι, ὁ Ἀλεξανδρεῖας, ὁ Ἀντιοχείας καὶ ὁ Ἱεροσολύμων, διδάσκουμεν καὶ κηρύττουμεν, εἰς ἥντινα πιστὴν καὶ ἐπίστευσαν ἀπ' ἀρχῆς οἱ ἐκείσε χριστιανοὶ καὶ ἐδοκίμησαν, μεθ' ἧς πίστεως καὶ ἀπέθανον καὶ προσκυνήσουσι τῷ κυρίῳ τῷ Θεῷ καὶ σωτῆρι Χριστῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῆς κρίσεως. Ἐπειτα ἐξετάσαι καὶ εὑρεῖν καὶ τοὺς ἀνιέρως ἐκεῖ εἰσελθόντας καὶ ἀποδιώξει τοὺς τοῦτους καὶ ἀποπέμψαι ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ τόπου ὡς λύκους καὶ διαφθορεῖς καὶ σπαράκτας τοῦ λαοῦ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίου καὶ θρέμματός καὶ ἱερουργῆσαι καὶ εὐλογῆσαι καὶ ἀγιάσαι πάντας τοὺς ἐκείσε χριστιανούς, ἄρχοντας τε καὶ ἀρχομένους, γυναῖκας καὶ νῆπια, εἰ δεήσει δὲ καὶ ἱερέας ποιῆσαι τοὺς εὐρεθέντας ἁγίους καὶ ἀναγνώστας σφραγίσαι καὶ νατοὺς καθιερώσαι καὶ πᾶν ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν ποιῆσαι λειτουργήματα, ὅσαν ἀνήκει αὐτῷ, ἔνθεν μόνως τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρόσεως, ὀφειλόντων καὶ πάντων τῶν ἐκεῖ ἱερομένων, μοναχῶν, ἀρχόντων καὶ πάντος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος τὴν προσήκουσαν ἀποδιώξαι τοῦ τῷ τιμῇ καὶ εἰσεβίβειαν, οὐ μόνον ὡς δικαίῳ καὶ ἐξάρχῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπηρεῖν αὐτοῦ δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν καὶ τὴν ψυχικὴν προκοπὴν αὐτῶν καὶ ὠφέλειαν κόπους καὶ κινδύνους καὶ κακοπαθείας καὶ ὅσα ἄλλα δοσχερῆ φέρει τὸ πολὺ τῆς ὁδοῦ μακρός, δι' ἃ δὴ καὶ πολλῶν ἐστὶν ἐπαίνων ἅγιος καὶ πολλῆς εὐχαριστίας καὶ ἀποδοχῆς παρ' αὐτῶν πάντων, καὶ δεχέσθαι καὶ στέργειν πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα ἐπὶ συμφέροντι καὶ ἀγιασμῷ αὐτῶν καὶ ἐκπληροῦν αὐτὰ μετὰ πάσης τῆς προθυμίας καὶ τῆς χαρᾶς τῆς πνευματικῆς· ἐκείνα γὰρ αὐτοὺς προτρέψει καὶ παραινέσει καὶ διδάξει ποιεῖν ὅσα πρὸς ψυχικὴν αὐτῶν ἀπορῶσιν ὠφέλειαν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιεῖν εἰς αὐτὸν ὀφείλουσιν, ἕως ἄν ἐκεῖ εὐρίσκηται μετ' αὐτῶν, ὅταν δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐπανέρχεται, ὀφείλουσι προπέμψαι τοῦτον μετὰ πολλῆς τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀγάπης καὶ μετὰ συνοδείας ἱκανῆς πρὸς τὸ ἐπανελθεῖν ἀκινδύνως, ὅπως καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν, ταῦτα ἀκούσασα καὶ τὴν αὐτῶν ἀποδεξάμενη γνώμην καὶ διαθέσιν, ἦν πρὸς τοὺς πνευματικὸς διδασκάλους αὐτῶν διακινῶναι, ἀπαδέξεται πάντας αὐτοὺς καὶ εὐχεται ὡς οἰεῖσθαι τέκνα ἐν Χριστῷ καὶ γνήσια.

dința cea adevărată și nerătăcită și dreaptă a noastră, pe care o învățăm și o vestim: Biserica lui Hristos cea Mare și sfântă, eu, Patriarhul ecumenic, și ceilalți, ce sunt cu mine, prea-sfinți Patriarhi: al Alexandriei, al Antiochiei și al Ierusalimului, în care credință au și crezut de la început creștinii cei de acolo și s'au botezat, cu care credință au și murit și se vor închina și Domnului Dumnezeu și Mântuitorului Hristos în ziua aceea a judecății. Apoi să caute și să afle pe cei ce au intrat acolo în chip necuvios și să-i trimeată din locul acela, ca pe lupi și pierzători și împrăștiatori ai turmei sufletești și creșterii lui Hristos, și să sfințească și să binecuvinteze pe toți creștinii de acolo, stăpânitori și stăpâniți, femei și copii, și, de va fi nevoie, să facă și preoți pe acei ce se vor găsi vrednici și să numea-că anaghoști și să sfințească biserici și să facă toată cealaltă operă de liturghisire bisericească ce i se cuvine, afară numai de așezarea sfântului tovarăș de Scaun, trebuind și ca toți cei sfințiți de acolo, călugării, boierii și toată mulțimea cealaltă de creștini să-i dea cuvenita cinste și supunere, nu numai ca unai dichiu și exarh al Smereniei Noastre, dar și ca unuia care rabdă pentru ei și pentru mântuirea lor și îndreptarea sufletească și folosul lor ostenei și primejdii și suferințe și câte alte neajunsuri le aduce marea lungime a drumului; pentru care e și vrednicie de multe laude și de multă mulțămire și bună primire de la ei toți, și să primească și să ție toate cele zise de dânsul pentru folosul și sfințenia lor și să le îndeplinească cu toată graba și bucuria de suflet; căci acelea-i vor îndemna și-i vor sfătui și învăța a face câte caută spre folosul sufletească. Ci toate acestea sunt datorii a le face față de dânsul cât timp se va găsi acolo en ei; iar, când va plecă de acolo, trebuie să-l petreacă pe dânsul cu cinste și iubire multă și destulă întovărășire, ca să vie fără primejdie, pentru ca și Smerenia Noastră, auzind de acestea și primind părerea și aplecarea lor ce arată spre dascălii lor sufletești, să-i primim pe ei toți [în sufletul] nostru și să ne rugăm ca pentru drepti și știuți fii ai noștri întru Hristos. Și, pe lângă acestea, Smerenia Noastră îngăduie și dă voie zisului prea-sfințit arhiepiscop de Betleem, fratele cel iubit întru Domnul al Smereniei Noastre și coliturghisitor, ca, de va fi de

Ἐπεὶ ἐκχωροῖ καὶ ἄδειαν διδῶσι ἡ Μετριότης ἡμῶν τῷ θελωθέντι ἱερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Βηθλέεμ, κατὰ Κύριον ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ, ὡς ἂν, εἴπερ δεῖξει αὐτὸν λειτουργήσαι ἀπερχόμενον ἢ ἐπανερχόμενον πρὸς Θεῷ ἐν χειρονοίᾳ Ἐκκλησίᾳ, δι' ἀγιασμὸν αὐτοῦ ἢ διὰ χειροτονίαν ἱερέως ἢ διὰ καθιέρωσιν ναοῦ ἢ διὰ κηδεῖαν καὶ μνημόσυνον τελευτήσαντος, ποιεῖν τοῦτο ἀνεμποδίστως κατὰ τὴν ἁνωθεν ἐπικρατήσανσαν εἰς ταῦτα ἐκκλησιαστικὴν τάξιν τε καὶ παράδοσιν, ἀπερχόμενος ἐν ἡμέραις τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Τοῦτον γὰρ χάριν ἀπολέλυται αὐτῷ καὶ τὸ παρὸν ἐνταλτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν Μετριότητος δι' ἀφ' ἧς.

Ἐτονος ἐξακισχιλιοστοῦ ἐννακισιοστοῦ ε' †.

† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρός: μηνὶ Ἰαννουαρίῳ, ἰνδ. ε' †.

(*Ibid.*, pp. 278-80, n° DXIV.)

nevoie să liturghisească la plecarea sau la intrarea cu Dumnezeu în Biserică fără păstor, pentru sfințenia lui sau pentru hirotonie de preot sau pentru sfințire de biserică sau pentru grija și pomenirea unui răposat, poate s'o facă fără piedecă, după rânduiala și dătina bisericească ce au fost mai sus în acestea, oprindu-se în toate de la așezarea unui sfânt tovarăș de Seann. Pentru aceasta deei i s'a dat lui și scrisoarea poruncitoare de față a Smereniei Noastre, spre asigurare. Anul 6905 †.

[Avea și, cu cinstita mână a Patriarhului:] luna lui Ianuar, indicția 5.

LII.

Patriarhul către „craul (κράλη) și domn a toată Polonia (Πόλτζη), „Litvorosia“ (Lituano-Rusia) și a Malului Mării (Μαροθαλαττία), recomandându-i „unirea“ cu regele Ungariei, care va plecă în Mart viitor, „căci cu aceste vorbe și pregătiri (καταστάσεων) a ieșit de la noi“¹, adăugind că trimete pe arhiepiscopul Betleemului „prin Galiția (Γαλιτзан) și alte locuri (δι' ἄλλα τινά), și pentru cazul episcopului Ioan de Luck, supus lui Chiprian, Mitropolitul de Chiev și a toată Rusia, pe care-l favorizează regele. Trimesul patriarhal, „om cuminte și evlavios și cunoscut în acele părți (γνώριμος εἰς τὰ αὐτόθι: μέρης), vine și cu slujbe ale „Sfântului Împărat“ („ἐνὶ δὲ καὶ τοῦ Βασιλέως τοῦ ἀγίου“).

(*Ibid.*, pp. 280-2, n° DXV.)

1397.
Ianuar.

LIII.

Patriarhul către Mitropolitul Chievului și a toată Rusia, despre suferințele ce îndură de când a venit acolo, despre planul de Unire a Bisericilor, care nu se poate acum și în locul propus de dânsul, despre „războiul ce-l încunjură, închizându-ni toată ieșirea“, recomandând unirea „Craiului“ cu regele (ῥῆξ) Ungariei contra Turcilor, cari sunt pe cale a cuceri toată lumea.

1397.
Ianuar.

... . Περὶ δὲ τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Μαυροβλαχίας οὕτε θέλομεν ἵνα γίνωνται ἐκείσε ἄθεσμά τινα καὶ παρὰ κανόνας, οὕτε, καιροῦ καλοῦντος, εἰς διόρθωσιν αὐτῶν μέλλομεν ἀμελήσειν· νῦν δὲ ἐπλόκη τὸ πρᾶγμα οὕτως ὅτι καὶ ἡμεῖς ὑπερβαλλόντως λυπούμεθα περὶ αὐτῆς, ὅτι τοσοῦτον ἐν καιρῷ ἀνεπισκόπητος, καὶ οὐδὲ θεραπῖαν ἔχει τὸ πρᾶγμα, εἰ μὴ πον ἐξαρχικῶς, ἄχρι ἐὰν ζῇ ὁ γνήσιος Μητροπολίτης αὐτῆς, ὁ κληρ Ἱερειῖας· εἰ γὰρ τι ἄλλο

... Iar, cât despre prea-sfințita Mitropolie a Maurovlahiei, nici nu voim să se facă acolo lucruri nedrepte și împotriva canoanelor, nici, dacă s'ar înfățișa împrejurarea, nu vom uită de datoria noastră de a aduce îndreptări; iar acum s'a brodit lucrul așa că și noi suntem peste măsură de scârbiți din pricina ei, că de atâta timp e fără episcop și nici n'are de fapt slujbă arhierescă decât prin exarhi, până va trăi dreptul ei Mi-

¹ Fugise de la Nicopol, pe la gurile Dunării și se îndreaptă apoi pe Mare spre coas a Dalmației.

παρὰ τοῦτο γένηται, εἰς τοὺς ἱεροὺς προ-
κροῖει κανόνας ὁ τοῦτο διαπραξάμενος¹.

tropolit, chir Ieremia. Iar, de se va face
alta afară de aceasta, cel ce o va face, se
va lovi de sfințele canoane.

(Amintește cum s'a făcut Mitropolie Seaunul Haliciului, cu serisori către Alexie
al Rusiei de la Patriarbul Filotein, înainte de a fi fost sfințit Chiprian la Chiev. Sinodul
face episcop acolo; el, Chiprian, n'are dreptul acesta. — Arhiepiscopul de Betleem vine
pentru cazul de la Luck, unde e și episcopul de Vladimir, dar și)

ἵνα ἡ καὶ ἐπισκέψῃται καὶ τὰς ῥηθείας
ἀγιωτάτας Μητροπόλεις, τὴν Μαυροβλαχίαν
καὶ τὴν Ἰαλιτζάν, ὡς ἐξαρχος καὶ δικαίῳ ἡ-
μέτερος, καὶ τὰ κακῶς γινόμενα ἐν αὐταῖς
διορθώσεται, καὶ τὰ καλῶς γινόμενα πάλιν
ἐπιστηρίξει: ἀκούομεν γὰρ πολλὰ γινόμενα ἐν
αὐταῖς πνευματικῆς θεόμενα διορθώσεως, ὡς
καὶ ἡ σὴ ἔγραψεν Ἰερότης, οὐκ ἐδυνήθημεν
δὲ, τὸ γε νῦν ἔχον, ἄλλο τι ποιῆσαι εἰ μὴ
στεῖλαι τοῦτον ἀντόθι: ἔρχεται γούν καὶ δι'
ἄλλα μὲν, ἃ μέλλεις μαθεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἃ καὶ
ὁδεῖς ὡς λόγους ἡμετέρους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν
τῶν Ἑκκλησιῶν ἐπίσκεψιν. . . .

Ca să vadă și să cerceteze și zisele prea-
sfințite Mitropolii, Maurovlahia și Haliciul,
ca exarh și dieciu al nostru, și va îndreptă
cele făcute rău în ele și va întări iarăși cele
bine făcute: căci auzim că s'au făcut în ele
multe lucruri care au nevoie de îndreptarea
duhovnicească, precum și astăzi ni-a scris
Sfinția Ta; ei n'am putut, cum sunt vremile
acum, a face altceva decât a trimite acolo
pe acesta: va veni deci și pentru altele ce
le vei afla de la el, pe care să le primești
ca vorbe ale noastre, dar și pentru supra-
veghearea Bisericii...

(*Ibid.*, pp. 282-5, n^o DXVI.)

LIV.

Către aceiași
dati.

Hotărâre sinodală de unire a Bisericii Side și Satalia, luând parte și al
Severinului, înainte de al Midiei numai și după al Cizicului, Nicomediei, Monem-
basiei, Corintului și Palaiopatriei.

(*Ibid.*, pp. 285-6, n^o DXVII.)

LV.

1397.

Hotărâre sinodală de restituire a episcopatelor Mainei și Zemenei către
Mitropolia de Corint, luând parte și al Severinului, după cei de sus, dar fără al
Corintului și având înainte și pe al Sataliei (al Midiei lipsește). La iscălitură însă,
înainte de al Sataliei se cetește: Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας Ἀθανάσιος.

(*Ibid.*, pp. 287-92, n^o DXVIII.)

LVI.

1397,
Mart.

Numire de Mitropolit la Satalia și Side, la Sinod luând parte al Severi-
nului (τοῦ Σεβερηνου), după al Cizicului, Nicomediei, Monembasiei, Corintului, Palaiop-
atriei și înainte de al Midiei singur.

(*Ibid.*, 276-7, n^o DXIII.)

LVII.

1400.

Numirea unui Mitropolit de Laodicëa, din Sinod făcând parte după al Goției,
loctiitor de Efes, al Heracleii, al Ancirei, și al „Ungrovlahiei de spre Severin“ (τοῦ
Οὐγγροβλαχίας κατὰ τὸν Σεβερηνον²), urmând apoi al Cizicului.

(*Ibid.*, p. 312, n^o DXXIX, 1.)

¹ Se vede, prin urmare, că Mitropolitul Chiprian, ierarh ortodox al regelui care, pentru Cetatea-
Albă, își zicea „al Malului Mării“, reclamá asupra Moldovei oarecare drepturi metropolitane.

² Se zice așa pentru a nu i se da Seaun.

LVIII.

Patriarhul către Mitropolitul de Chiev și toată Rusia pentru a cere ajutor, în numele Marii Bisericii și al Împăratului Manuil, de la „Marele Rege a toată Rusia” și ceilalți regi (ῥηγῶδες); pe margene se înseamnă că au fost trimiși, înainte de al Belleemului, un Raül și un Cantacuzin. Împărații [Ioan al VII-lea și Manuil] s’au împăcat, și Manuil a plecat „în părțile Franciei”, Ioan venind de la Silivri, cu mamă-sa, pentru a primi regenta. Face apel la Chiprian, ca la un iubitor de Greci (φιλορώμιος). Ajutorul pentru Constantinopol e mai bun decât orice ctitorie de mănăstire¹.

Același
dată.

(*Ibid.*, pp. 359-61, n° DLVI.)

LIX.

Numirea unui Mitropolit de Cizic, din Sinod făcând parte al „Ungrovlahiei de spre Severin” (τῆς κατὰ τὸν Σεβερήνον) după al Goției, locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesarei și înainte de alesul pentru Heraclea.

1400.

(*Ibid.*, p. 312, n° DXXIX, II.)

LX.

Numire a unui Mitropolit de Heraclea și exarh al Traciei și Macedoniei, Teofan, din Sinod făcând parte al Goției, locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesarei și după ei al Ungrovlahiei „de spre Severin” (τῆς κατὰ τὸν Σεβερήνον) și al Cizicului.

1400.

(*Ibid.*, pp. 312-3, n° DXXIX, III.)

LXI.

Numirea unui Mitropolit de Cizic, din Sinod făcând parte al Goției, ca locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesarei și al „Ungrovlahiei de către Severin” (τῆς κατὰ τὸν Σεβερήνον), iar în urmă venind alesul de Cesareia.

Același
dată.

(*Ibid.*)

LXII.

Numirea unui Mitropolit de Heracleia, din Sinod făcând parte al Goției, ca locțiitor de Efes, al Ancirei, al Neocesarei și al „Ungrovlahiei de către Severin” (τῆς κατὰ τὸν Σεβερήνον), iar în urmă venind alesul de Cizic.

Același
dată.

(*Ibid.*, pp. 312-3, n° DXXIX.)

LXIII.

Patriarhul hotărăște într’un proces (dintre Andreiu Argyropulos și Teodor Mamalis) cu privire la „o haină de veveriță din Țara-Românească” (γούναξ ἐσβερίτζας ἀπὸ τῆς Βλαχίας).

1400
(c. Mart).

(*Ibid.*, pp. 374-5, n° DLXIV.)

¹ Data e începutul anului 1400. V. Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, I, p. 300.

LXIV.

1401.

Numirea unui Mitropolit de Gangra, din Sinod făcând parte al Cizicului al Severinului (τοῦ Σεβερίνου) și al Midiei.

(*Ibid.*, pp. 491-2, n^o DCXLV.)

LXV.

1401,
Main.

Osânda preotului Gabras, între judecători fiind al Cizicului, al Gangrelor, al Severinului și al Midiei: al Severinului schimbă pedeapsa (ὁ δὲ ἱερώτατος Μητροπολίτης Σεβερίνου ἔτερε μὲν τὸν χρόνον, ἐξάμηνον γὰρ εἶπεν ἀπέχσιν αἶνον, ἠδὲ καὶ τὰς μετανοίας, ἑκατὸν γὰρ εἶπε ποιεῖν καθ' ἑκάστην ἡμέραν: se va opri zece luni de vin și va face o sută de metanii pe zi).

(*Ibid.*, pp. 488-90, n^o DCXLIII.)

LXVI.

1401,
Main.

Patriarhul către Antim, Mitropolitul Ungrovlahiei, ca să recunoască un preot sfințit în Moldova, cu toată afurisenia aruncată asupra acestei țeri.

† Ἱερώτατε μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας, ὁπέρτιμὲ καὶ ἐξάρχε πάσης Οὐγγρίας' καὶ Πλαγγινῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ συλλειτουργίᾳ, χάρις εἰρήνῃ καὶ εὐφροσύνῃ ἀπὸ Θεοῦ τῆς σῆς Ἱερότητι. Ἐνταῦθα ἦλθεν ὁ παρὼν ἀπὸ τῆς Ῥωσοβλαχίας ἱερεὺς, ὡς ἀνέφερεν, Ἰσιδώρος καὶ ἀνέφερεν ὅτι ἡ σῆς Ἱερότης ἔχει τὴν ἀρχὴν διὰ τὴν ἀπειθειαν τῶν Ῥωσοβλάχων καὶ τὴν ἐκφωνηθέντα κατὰ πάντων ἐκείνων ἀφορισμόν, διότι οὐκ ἐδέχοντο τὸν μητροπολίτην αὐτῶν κὴρ Ἱερειάν, ἀλλὰ ἠπειθήσαν καὶ ἐδωξαν αὐτόν, διὸ καὶ ἠφορίσθησαν. Ἐπερ οὖν ἐν: ἡ αἰτία αὕτη μόνῃ, καὶ οὐδεμίᾳ ἄλλῃ, ὡς ἀνέφερε, καὶ πρῶτον διακρίθη συνοδικῶς, ὅτε λαὸς ἅπας συνεχωρήθη συνοδικῶς καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ μόνοι οἱ ἄρχοντες, ὡς αἵτιοι τῆς ἀπειθείας, ἐνεκαλούντο, καὶ οἱ ἐπίσκοποι ὑπὸ ἀργίαν ἔμειναν, μέχρις ἂν συνοδικῶς ἐξετασθῇ τὸ κατ' αὐτῶν, καὶ ὡς ἂν δοῖται καὶ περὶ ἐκείνων, ὁ δὲ λαὸς ἅπας καὶ οἱ ἱερεῖς συνεχωρήθησαν καὶ πρώην καὶ νῦν οὕτως ἔδοξε συνοδικῶς, λαλῆθέντας τοῦ περὶ τούτου, εἶπερ οὖν οὐδὲν ἕτερον ἐστὶν ἐμποδίζον τὸν τῆς ἱερωσύνης, εἰ μὴ τὸ παρόν, ὅσον ἀνέφερε καὶ

† Prea-sfințite Mitropolit al Ungrovlahiei, prea-cinstit și exarh a toată Țara Ungurească și al Plaiurilor, întru Duhul Sfânt iubit frate al Smereniei Noastre și coliturghisitor. Har să fie de la Dumnezeu și pace Sfinției Tale. Aici a venit cel de față din Rusovlahia, preot, după cum spune, Isidor, și a arătat că Sfinția Ta îl ții drept caterisit pentru nesupunerea Rusovlahilor și afurisenia rostită împotriva lor pentru că nu au primit pe Mitropolitul lor, chir Ieremia, ci nu i-au dat ascultare și l-au gonit, pentru care au și fost afurisiți. Dacă deci e numai aceasta toată pricina, și nici o alta, precum zice el, și a fost judecată mai înainte în Sinod, și tot poporul a fost iertat sinodicește, ca și preoții lor, și numai boierii, ca vinovați de nesupunere, au fost chemați la judecată, și episcopii au rămas opriți până ce sinodicește se va face cercetare în privința lor și cum se va socoti și eu privire la dânșii, iar poporul tot, și preoții, au fost iertați și mai înainte și acuma aceiași a fost părerea Sinodului,—deci, vorbind el pentru aceasta, dacă nu e altceva care să oprească pe Sfinția

¹ Cf. mențiunea din Ralli și M. Potli, Σύνταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, V, Atena 1857, pp. 501-2: Ἐγένοντο ὕστερον καὶ ἐν τῇ Οὐγγροβλαχίᾳ δύο Μητροπολῖται, καὶ ὁ μὲν εἰς ἔχει τὴν τόπον τὸν Νικομηδείας καὶ ἐξάρχος λέγεται πάσης Οὐγγρίας καὶ Πλαγγινῶν, ὁ δ' ἕτερος λέγεται Μητροπολίτης μέσους Οὐγγροβλαχίας καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀρμασείας. Ἐγένετο ἐφ' ἡμῶν καὶ Μητροπολίτης Βιδύνης καὶ ἐν τῇ Μυροβλαχίᾳ ἕτερος. („S'au făcut apoi și în Ungrovlahia doi Mitropoliți, și unul ține locul celui al Nicomediei și se zice exarh a toată Țara Ungurească și al Plaiurilor, iar celălalt se zice Mitropolit al unei părți din Ungrovlahia și locuitor de Amasia. S'au făcut în vremea noastră și un Mitropolit al Vidinului și altul în Moldova“).

Calitatea de „Mitropolit“, pentru Mo'dovean, ca și alaiul exarhiei la Mitropolitul muntean arată că pasagiul a fost scris după 1400.

ὅσαν παρὰ δὴ λαοὺς σε, συνεχωρήσαμεν αὐτῇ τὴν Ἱερουσόλην, καὶ ἐνεργεῖτω καὶ αὐτός, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πέτρος τὸν τοῦ ἀναγνώστου θαυμάσιον ἐκκληρησάτω, εἰπερ ἐχειροτονήθησαν καὶ παρὰ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἐπισκόπου, εἰ γὰρ καὶ ὑπὸ ἐγκλημα ἐκείνου, ἀλλ' οὐκ ἀνέμερος, ὥστε ἐμπροδίζεσθαι καὶ τὰς χειροτονίας αὐτοῦ. Εἰπερ οὖν οὕτως ἔχει, ὡς ἀνέφερα, καὶ τοῦτο μόνον ἐστὶ, διὸ ἐκώλυσας αὐτῇ τὴν Ἱερουσόλην, συγχώρησον καὶ σὺ ταύτην, ἐπεὶ οὕτω συνοδικῶς διεκρίθη. Ὁ αὐτός ἀνέφερεν ὅτι, εἰς τὴν ἐνορίαν σου πνευματικῶν πατέρων μὴ εὐρίσκωμένων, ἀναγκάζονται οἱ ἄνθρωποι καὶ προσέρχονται τοῖς ἱερεῦσιν ἐξομολογείσθαι, οἱ δὲ διότι ἀνάθεσιν οὐκ ἔχουσιν ἐνταλτικὴν ἀπὸ σου, ἀποδιώκουσιν αὐτούς, καὶ ἀπομένουσιν οἱ ἄνθρωποι ἀνεξομολόγητοι· ἐκείνοι μὲν οὖν, οἱ σοὶ ἱερεῖς, λέγω, καλῶς ποιῶσι μὴ δεχόμενοι τὰς ἐξομολογήσεις αὐτῶν, μὴ ἐνταλθέντες αὐτοῖς παρὰ τῆς σῆς Ἱερότης, αὐτοὶ δὲ ὀφείλεις Θεῷ τὸν ὑπὲρ τούτων λόγον, καὶ ποιήσον περὶ τούτου τὴν προσήκουσαν διόρθωσιν τῷ πράγματι, καὶ ἐπιστήσου ἐκάστη χώρα τῆς ὑπὸ σὲ ἐνορίας πατέρα πνευματικὸν τὸν δικαιώτερον ἀφ' ὧν ἔχεις, ὡς ἂν ἐπιδέχωνται τὰς τῶν προσερχομένων αὐτοῖς ἐξομολογήσεις, καὶ πείησον καὶ τοῦτο ἐπιμελῶς, ἐπεὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐστὶ τῇ τῶν χριστιανῶν ζωῇ τε καὶ πολιτείᾳ. Ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς σῆς Ἱερότης.

✠ Ἐἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό: μηρὶ Μαίω, ἰνδ. υ' ✠.

(Ibid., pp. 494-5, n° DCXLVII.)

LXVII.

Hotărâre patriarhală cu privire la o zestre, luând parte la Sinod al Cizicului, al Severinului (τοῦ Σεβερίνου) și al Midiei.

1401,
Iunie.

(Ibid., pp. 502-5, n° DCLII.)

LXVIII.

Patriarhul către Mitropolitul de Salonic, pentru mănăstirea Akapnioșilor, din Sinod făcând parte, după al Goției, locuitor al Efesului, și al Cizicului, al „unei, părți din Ungrovlahia“ de spre Severin (τοῦ μέρους Οὐγκροβλαχίας τῆς κατὰ τὴν Σεβερίνου) după care urmează al Midiei și al Derkosului.

1401,
Iulie.

(Ibid., pp. 518-20, n° DCLX.)

LXIX.

Patriarhul Mateiu recunoaște ca episcop în Moldova pe Iosif.

✠ Ματθαῖος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ✠.

Mateiu, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol, Roma Nouă, patriarh ecumenic.

1401,
26 Iulie.

Ta decât aceasta, cât a adus el înainte și cât îți împărtășim Sfinției Tale, am iertat pe Sfinția Sa, și să lucreze și el, și fiul său Petru să îndeplinească treapta de anagnost, de și au fost hirotonisiți de către Iosif episcopul, căci, de și e acesta supt chemare, dar nu și-a pierdut încă darul, așa încât să fie oprite hirotoniile lui. Dacă deci așa este cum ni aduce el înainte, și atâta e pricina pentru care l-ai oprit de la cele sfinte, iartă-l și Sfinția Ta, căci așa a fost judecata Sinodului. El a mai adus înainte că, în enoria ta negăsindu-se duhovnici, oamenii sunt siliți de vin să se spoveduiască la preoți, iar aceștia, pentru că n'au rânduiala porunci-toare de la Tine, îi gonesc, și rămân oamenii nespoveduiți. Ci acei preoți ai tăi zic eu că fac bine neprimind mărturisirile lor, de oare ce nu li s'a dat această sarcină de către Sfinția Ta. Iar tu datorești socoteală lui Dumnezeu pentru dânșii, și fă deci în această privință îndreptarea cuvenită în faptă, și așează peste fiecare țară ce este în enoria Ta duhovnicul cel mai bine cunoscut din câți îi ai, ca să se primească mărturisirile celor ce vin la dânșii. Și fă și aceasta cu îngrijire, căci e din lucrurile cele mai de nevoie pentru viața și cârmuirea creștinilor. Harul lui Dumnezeu să fie cu Sfinția Ta ✠.

[Avea și eu cinstita mână a Patriarhului acestuia:] în luna lui Maiu, indicția a 9-a ✠.

† Διὰ τοῦ πρωτεκδικίου τοῦ Εὐγενικῶς †.

† Ὁ εὐγενέστατος Μέγας Βασβόδας πάσης Μολδοβλαχίας¹, κύρ Ἀλέξανδρος, πρέσβεις πέμψας ἄρχοντας αὐτοῦ καὶ ιερομονάχους πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, ἤξίωσε καὶ παρεκάλεισεν ἵνα συγχωρήσεως τύχη ὁ εὐρισκόμενος ἐκείσε ἐπίσκοπος κύρ Ἰωσήφ, ὃν δὴ ἤργησε συνοδικῶς ὁ ἀγιώτατος καὶ αὐτίδης Πατριάρχης ἐκείνος κύρ Ἀντώνιος², ἐλκεῖτο γὰρ ὡς, σεβασπίσκοπος ὢν ποθεν, ἐπέβη τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, διὸ καὶ μετέθηκε μὲν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἀρχιερέα τὸν κύρ Ἰερεμίαν διὰ τοὺς τοιοῦτους λόγους, ἀπελθὼν δ' ἐκεῖ πάλιν ὑπέστρεψεν διὰ τὸ εὐρίσκεσθαι ἐκείσε ἐπίσκοπον τὸν ῥηθέντα κύρ Ἰωσήφ διὸ καὶ ἠφόρισε μὲν τὸ ἔθνος ἅπαν, ἠργήσε δὲ καὶ ἠφόρισε τὸν κύρ Ἰωσήφ, ὕστερον δὲ παρακληθεὶς τὰ μὲν ἔθνος ἅπαν συνεχώρησε καὶ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ ἀφορισμοῦ, ἀρχὸν δ' ἀφῆκεν αὐτόν, μέχρις ἂν τὸ κατ' αὐτὸν συνοδικῶς ἐξετάσῃ, παρόντος καὶ τοῦ κύρ Ἰερεμίου³. Ἀρτίως οὖν ἀνέφερον καὶ ὁ ῥηθεὶς Μέγας Βασβόδας, πάντες τε οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ οἱ κληρικοί, ιερομόναχοι τε καὶ μοναχοί, καὶ διὰ γραμμάτων καὶ διὰ τῶν ῥηθέντων ἀποκρισιarίων αὐτῶν, καὶ παρεκάλεισεν τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ἵνα συγχωρήσεως τύχη ὁ ῥηθεὶς ἐπίσκοπος κύρ Ἰωσήφ, ὡς ἂν ιεροεργῇ καὶ ἀγιόζη αὐτοὺς καὶ μὴ οὕτως ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀνεπίσκοπον τὸ πολυάνθρωπον αὐτῶν ἔθνος εὐρίσκεσθαι, ἐπεὶ νῦν καὶ ὁ κύρ Ἰερεμίας ὀδυρόμενος ἔχει συνοδικῶς ἀπαντῆσαι καὶ ἀντικριθῆναι τῷ κύρ Ἰωσήφ, λαβὼν προμήθειαν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ καὶ εἰς τὸν Τρινωθὸν ἀποσταλὲς ἐπὶ τῷ διενεργεῖν ἐκείσε τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀνέφερον δὲ καὶ οἱ ῥηθέντες ἀποκρισιarίον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος αὗτος κύρ Ἰωσήφ οὐκ ἄλλοθεν ἦλθεν εἰς αὐτοὺς, ὡς ἀνέφερόντινες, ὅτε ὁ Ἰερεμίας ἐχειροτονήθη, ὡς εἴρηται, ἀλλ' ἐκείθεν ὢν τοπικῶς καὶ συγγενὴς τῶν τοῦ τόπου αὐθέντων, ἐστάλη ὑπὸ πάντων εἰς τὸν Μητροπολίτην Γαλιτζης⁴, ἐνδοσεὶν λαβόντα συνοδικῶς χειροτονεῖν ἐπισκόπους εἰς τὰς τῆς Μικρᾶς Ῥωσίας ἐπισκοπὰς, ὃν ἦν καὶ τὸ Ἀσπρόκαστρον⁵, καὶ ἐχειροτονήθη ὅπ' ἐκείνου

† Prin protekdiklul Engenikos †.

† Prea-nobilul Mare-Voevod a toată Moldovlahia, Alexandru-Vodă, trimițând soli pe boierii lui și ieromonahi către Smerenia Noastră și dumnezeiescul și sfântul Sinod, a găsit cu cale și s'a rugat ca să capete iertare cel ce se află acolo episcop, chir Iosif, pe care l-a caterisit în Sinod acel prea-sfânt și fericit Patriarh Antonie, căci se tot zicea că, fiind el pe vremuri episcop sârbese, a intrat de pe undeva ca un cotropitor în Biserica aceia. Pentru care [Patriarhul] a și mutat la Moldovlahia ca arhieru pe chir Ieremia, din pricina acestor vorbe. Dar acesta, plecând acolo, s'a întors iarăși înapoi, pentru că se găsea acolo ca episcop pomenitul chir Iosif, și de aceia a și afurisit tot poporul și a caterisit și afurisit pe chir Iosif. Iar, pe urmă, rugându-i-se, poporul întreg și pe episcop i-a iertat de afurisenie, dar totuși pe acesta l-a caterisit, până se va cerceta în Sinod eu privire la dânsul, fiind de față [la aceasta] și chir Ieremia. Dăunăzi însă ni-au adus înainte și zisul Mare-Voevod și toți boierii și clericii lui, ieromonahii și monahii, și prin scrisori și prin acei soli ai lor, și s'au rugat de Smerenia Noastră și de dumnezeiescul și sfântul Sinod ca să capete iertare zisul episcop chir Iosif și să liturghisească pentru ei și să-i binecuvinteze, și astfel să nu se mai afle mult timp fără episcop acel popor numeros, de oare ce acuma și chir Ieremia nu poate să stea sinodicește în față și să răspundă lui chir Iosif, ca unul ce a luat îngrijire de la Biserica lui Hristos și e trimes la Târnova ca să săvârsească acolo cele bisericesti. Și au adus înainte și zisii soli că acest episcop chir Iosif nu a venit de aiurea la dânsii, cum aduseseră înainte anume oameni, când s'a hirotonisit, cum s'a spus, chir Ieremia, ci, fiind din țara aceia și de acelaș neam cu Domnii locului, a fost trimes de dânsii toți la Mitropolitul Haliciului, care luase voie sinodicească a hirotonisi episcopi în episcopiile Rusiei celei Mici, între care eră și Cetatea-Albă, și a

¹ Deci i se recunoaște acest titlu lui Alexandru.

² Întâiu 1389, apoi 1391-7. Îi urmase la 1397 Calist (la 1390-1 revenise Macarie).

³ Deci nu se așezase definitiv la Târnova.

⁴ La 1391 se prevede ea, murind al Haliciului, supus acum Chievului, să fie pus în loc, ca vicariu, un Simion din Peri. Mai târziu al Luckului ocupă, în 1393, Scaunul (pp. 180-1, n^o CCCCLV). V. și mai sus.

⁵ Unde nu se vede că a rezidat ea episcop. Συγγενής nu înseamnă numai rudă, ci și de același γένος, nație.

γνήσιος ἐπίσκοπος εἰς αὐτούς¹, καὶ ἦλθεν ἀρχήθεν εἰς αὐτούς, οὐκ ἄλλαθεν ἐπιθὰς τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας, ὡς ἐλαλήθη ταῦτα οὐν ἀκούσαντες, συνοδικῶς διέγνωμεν καὶ ἀπερηνάμεθα, γινώμη καὶ τῶν παραινούντων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν τῆς ἡμῶν Ματριότητος καὶ συλλειτουργῶν, καὶ ἐστειλάμεν ἐκείσε τὸν τε τιμιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πατέρα πνευματικῶν καὶ καλόγηρόν μου, κύρ Γρηγόριον, καὶ τὸν ἐντιμώτατον διδάσκαλον τοῦ ἀγίου εὐαγγελίου, διάκονον, κύρ Μανουὴλ τὸν Ἀρχοντα, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητούς υἱοὺς τῆς ἡμῶν Ματριότητος, ἵνα ἐξετάσωσιν ἐκεῖ τοπικῶς τοῦτο διὰ πλείονα ἀσφάλειαν καὶ ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας, καί, εἴπερ εὑρωσιν, ἐκεῖ τοπικῆς ἐξετάσεως γενομένης, ἀπὸ μαρτυρίας πάντων, τῶν τε αὐθέντων τοῦ τόπου καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ κληρικῶν, ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν, ὅτι οὕτως ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Γαλιτῆς ἀρχήθεν γνήσιος ἐπίσκοπος εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν καὶ οὐκ ἄλλαχού, ἵνα ἐνδῶσιν αὐτῷ οἱ ρήθέντες ἡμέτεροι ἱεουργεῖν καὶ χειροτονεῖν καὶ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά ἀκωλύτως ποιεῖν, χειροτονίας τε ὑποδιακόνων καὶ διακόνων καὶ πρεσβυτέρων καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν καὶ θείων καθισρώσεις ναῶν καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά ποιεῖν ἀκολούτως· ὁ δὲ κύρ Ἱερεμίας ἐπανελθὼν, εἴπερ οὐκ εἰρηνεύει καὶ ἐρησυχάζει, ἀλλὰ κρίσιν ζητεῖ, ὀφείλει συνοδικῶς τὸ κατ' αὐτούς κινηθῆναι καὶ γενέσθαι ὃ ἂν δόξη περὶ ἀμφοτέρων κανονικῶν καὶ δίκαιον· πρὸ δὲ τῆς κρίσεως ἁδικῶν ἔδοξε τὸν μὲν ἀπολαβεῖν τῆς οἰκείας τιμῆς καὶ ἐπισκοπικῆς ὑπηρεσίας, τὸν δὲ ἀργὸν εἶναι, εἴπερ ἀποδειχθῇ ὡς οὐκ ἐπέβη, ἀλλ' ἐχειροτονήθη εἰς τὴν τοιαύτην Ἐκκλησίαν παρὰ τοῦ ἔχοντος ἄδειαν εἰς ταῦτα χειροτονῆσαι ἐπίσκοπον· ὅς καὶ ἀποδειχθεὶς ὅτι ἐκεῖσε πρῶτως ἐχειροτονήθη, καὶ τὸ ἐνεργὸν λαθὼν, ὀφείλει πρῶτος εἶναι, εἰρηνικῶς πρὸς τε τοὺς κληρικούς αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς μηδὲν ἁδικῶν καὶ παράνομον διαπραττομένους κ. τ. λ. Ὅφειλει δὲ ὁ μὲν χειροτονούμενος διάκονος χρόνων εἶναι εἰκοσιπέντε καὶ μηδὲ τὸ τυχὼν ἐλλείπειν ἐκ τούτου τοῦ χρόνου, ὁ δὲ πρεσβύτερος μέλλων γενέσθαι ὀφείλει χρόνων εἶναι λ', τὸν δὲ τι τοῦ κανονικοῦ χρόνου παραβαίνοντα ἐπιτιμῶις καθυποβάλλουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ θεοὶ κανόνες. Ταῦτα τῶν ὀφείλει τὸ ἐνεργὸν λαθὼν εἰς ἄκρον τηρεῖν, ἵνα καὶ κανονικῶς ἐπίσκοπος ἐρεθῇ, Χρίστου χάριτι, καὶ μισθὸν ἐπισκόπου λάβῃ ἐν ἡμέρᾳ τῇ φοδερᾷ τῆς δικαίας ἀντα-

fost hirotonisit de acela ca drept episcop pentru ei, și a venit de la început la ei, iar nu a năvălit, viind de aiurea, în Biserica lor, cum s'a tot vorbit. Deci, auzind acestea, le-am cunoscut și le-am vădit în Sinod, și, cu socotința și a arhierilor și celor prea-cinstiți ce se întâmplară acolo, frați întru Duhul Sfânt iubiți și coliturghisitori ai Smereniei Noastre, am trimis acolo pe prea-cinstitul între ieromonahi și părinte sufletese și călugăr al meu, pe chir Grigorie, și pe prea-cinstitul dascăl al Sfintei Evanghelii, diaconul chir Manuil Archon, întru Duhul Sfânt iubiți fii ai Smereniei Noastre, ca să cerceteze acolo, la fața locului, acestea pentru mai deplină siguranță și găsim a adevărului, și, dacă vor găsi, făcându-se acolo cercetare la fața locului, cu mărturia tuturor, și a Domnilor țerii și a boierilor și a clericilor, a ieromonahilor și a monahilor, că astfel a fost hirotonisit de al Haliului încă de la început ca drept episcop în Moldovlahia, și nu aiurea, să-i dea cei pomeniți ai noștri voia de a sluji și de a hirotonisi și de a face fără piedecă toate cele bisericesti, hirotoniile sub-diaconilor și ale diaconilor și ale preoților și ale celorlalți clerici și sfințirile sfintelor biserici și într'un cuvânt toate cele bisericesti. Iar chir Ieremia, venind, dacă nu se împacă și nu-și află liniștea, ci caută judecată, trebuie ea lucrurile privitoare la ei să se pornească și să se facă în Sinod, după cum s'ar părea că este canonic și drept cu privire la amândoi; iar înainte de judecată ni s'a părut că e nedrept ca unul să se învrednicească de cinstă acasă și de dreptul de supraveghere episcopală, iar cellalt să fie caterisit, — [dar, bine înțeles], dacă s'ar dovedi că n'a năvălit, ci a fost hirotonisit pentru această Biserică de acel ce are voie a hirotonisi pentru acestea un episcop. Care și, vădindu-se că aici întâiu a fost hirotonisit și a căpătat voia, se cuvine a fi curat, pașnic către clericii lui și toți cei ce nu vor face nimie nedrept și împotriva legii ș. a. Trebuie însă ca acel ce se va hirotonisi diacon să aibă 25 de ani și să nu-i lipsească nimic din vrâstă, iar cel ce va fi să fie preot trebuie să aibă 30 de ani; iar cel ce ar căleă întru câțva vrâsta canonică îl supun la pedepsele cuvenite sfintele și dumnezeieștile canoane. Deci se

¹ Domnii, deci, — fără Scam.

ποδόσεως. Εἰς γὰρ τὴν περὶ τούτου δῆλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ παρῶσα συνοδικὴ διαγνώσις καὶ ἀπόφασις τῆς ὁμῶν Μετριότητος δι' ἀσφάλειαν, κατὰ μῆνα Ἰουλίον τῆς νῦν τρεχούσης ἐννάτης ἰνδικτίωνος τοῦ, εἰς ἐννακτιστοῦ ἐννάτου ἔτους, ἀπελύθη τῇ κς' †.

† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τὸ: Ματθαῖος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

(*Ibid.*, pp. 528-30, n° DCLXVII, 1.)

cuvine ca acel ce va lua voia de a sluji sa păzească acestea cu de-amănuntul, ca să se și afle episcop canonic, din mila lui Dumnezeu, și să-și ieă plata de episcop în ziua cea strașnică a dreptei răsplătiri. Căci pentru vădirea și siguranța acestui lucru s'a făcut și această cunoștință sinodică și vădirea a Smereniei Noastre, pentru siguranță, în luna lui Iulie din a noua indicție, care e acuma în curs, a anului 6909, și s'a dat în ziua de 26 †.

[† Avea și, en cinstita mână a Patriarhului, acestea:] Mateiu, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celea Nouă și patriarh ecumenic †.

LXX.

1401,
[c. 26]
Iulie.

Patriarhul către Alexandru-Vodă al Moldovei, despre recunoașterea lui Iosif ca episcop al țerii.

† Εὐγενέστατε, ἐνδοξότατε, φρονιμώτατε Μέγα-Βασδέδα Μολδοβλαχίας, κύρ Ἀλέξανδρε, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότητι νῆς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάριν, εἰρήνην καὶ ὑγίειαν εὐχεται ἡ Μετριότης ἡμῶν τῇ Αὔθεντείᾳ σου ἀπὸ Θεοῦ παντακράτορος. Οἱ ἀποκρισιάριοι τῆς Αὔθεντείας σου ἦλθον ἐδῶ εἰς τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον καὶ εἶπον μὲν καὶ τοὺς λόγους τῆς Αὔθεντείας σου ἀπὸ στόματος, ἔδειξαν δὲ καὶ τὰ γράμματά σου, καὶ ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς, καὶ ἤκουσάν τα. Ἠρωτήσαμεν δὲ τοὺς ἀποκρισιάρχους περὶ τοῦ εὐρισκομένου ἐπισκόπου εἰς τὸν τόπον τῆς Αὔθεντείας σου, τοῦ κύρ Ἰωσήφ, πόθεν ἦτον καὶ ποῦ ἐχειροτονήθη καὶ ἦλθε καὶ ἐκατοίκησεν αὐτοῦ, καὶ πῶς τῶρα τόσους χρόνους καὶ οὐδὲν ἐλάλησε, καὶ νῦν λαλεῖ καὶ ζητεῖ νὰ ἐνὶ αὐτῷ ὡς ἐπίσκοπος, καὶ εἶπον οἱ ἀποκρισιάριοι τῆς Αὔθεντείας σου «ὅτι ὁ κύρ Ἰωσήφ ἐν τοπικῷ ἄνθρωπος τοῦ τόπου μας καὶ συγγενὴς τῶν αὐθεντῶν μας, ἐχειροτονήθη οὖν ἐπίσκοπος Μολδοβλαχίας παρὰ τοῦ Γαλιτζῆς, κύρ Ἀντονίου ἐκείνου, καὶ οὐδὲν λαλεῖ εἰ μὴ μόνον ζητεῖ νὰ τὸν εὐλογῇ ἡ Μεγάλη Ἀγιοσύνη σου ὡς χριστιανὸν καὶ καλόγηρον, νὰ κάθεται νὰ γυρεύῃ τὴν ὁρίαν του· ὁ δὲ κύρ Ἰωσήφ, ἐπεὶ ἐν τοπικῷ ἐπίσκοπος, ἵνα τὸν εὐλογῇ ἡ Μεγάλη Ἀγιοσύνη σου μετὰ τὴν ἁγίαν σου σύνοδον, νὰ μᾶς εὐλογῇ, νὰ μᾶς ἀγαθῇ, ὅτι πολλοὺς χρόνους πειραζόμεθα: ἦλθε γὰρ ὁ κύρ Θεοδόσιος ἐκείνος,

† Prea-nobile, prea-slăvite, prea-înțelepte Mare-Voevod al Moldovlahiei, doamne Alexandre, în Dulul Sfânt prea-dorite fiu al Smereniei Noastre, har, pace și sănătate-ți cere Domniei Tale în rugăciunile sale Smerenia Noastră de la Dumnezeu atotțiitorul. Solii Domniei Tale au venit aici, la Smerenia Noastră, și la dumnezeiescul și sfântul Sinod, și au spus și cuvintele Domniei Tale din vin grain, și au arătat și scrisorile Tale, și s'au cetit în Sinod, și le-au ascultat. Și am întrebat noi pe soli cu privire la episcopul ce se găsește în țara Domniei Tale, chir Iosif, de unde eră și cum s'a hirotonisit și a venit și a locuit acolo și cum de atâția ani n'a spus nimic, și acum spune și cere să fie acolo ca episcop. Și au spus solii Domniei Tale: „chir Iosif e om din partea locului nostru și de un neam cu Domnii noștri, și s'a hirotonisit deci episcop al Moldovlahiei de al Halicinului, acel chir Antonie, și nu zice nimic decât cere numai să-l binecuvinteze Marea Sfințenie a Ta ca pe un creștin și călugăr, să stea să cerceteze enoria lui și, pentru că e episcop din partea locului chir Iosif, să-l binecuvinteze Marea Sfințenie a Ta cu sfântul Tău sinod, ca să ne binecuvinteze, să ne sfințească. De oare ce de mulți ani suntem încercați: a venit chir Teodosie acela, și de aceia nu s'a oprit aici, ci s'a întors îndată, și iarăși chir Ieremia, și

καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν ἀνεπαύσατο, εἰ μὴ ἐγύρισε σὺντομα, καὶ πάλιν ὁ κύρ Ἰερεμίας, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀνεπαύσατο, εἰ μὴ ἐσέβη καὶ ἐκείνος εἰς πειρασμοὺς καὶ ἔβαλεν καὶ ἡμᾶς, καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τοῦ νῦν πειραζόμεθα καὶ διὰ μέσον ἦλθεν ὁ Βηθλεέμ, καὶ οἷος θέλει, καταπατεῖ τὴν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, καὶ δοκεῖ ὅτι ἔχομεν ἐπίσκοπον, καὶ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Διὰ τοῦτο παρεκάλεσαν ἵνα ἐλθώμεν τὸν τόπον τῆς Αὑθεντείας σου, ὅτι πολὺς καὶ μέγας καὶ ἐνι σχεδὸν ἀνευλόγητος καὶ χωρὶς ἐπισκόπου, καὶ συγχωρήσωμεν τὸν κύρ Ἰωσήφ, νὰ σὰς ἀγιάζη. Ὅτι δὲ οὐδὲν ἔγραψεν ἢ ἐπαμφεν ἀποκρισιάριον ἕως τῶρα ὁ κύρ Ἰωσήφ, εἶπον ὅτι μάχη ἦτον εἰς τὸν τόπον καὶ ἀλλαξουθενταί¹, καὶ, ὅταν ἐβούλετο νὰ πέμψῃ, τότε ἐνεποδίζετο. Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ ἀποκρισιάριοι τῆς Αὑθεντείας σου καὶ ἐζήτησαν: ἤκουσέν τα δὲ ἡ Μετριοτής ἡμῶν καὶ ἡ θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος· τινὲς γοῦν τῶν ἀρχιερέων τὸ μὲν ζήτημα δίκαιον τὸ ἔκριναν, εἰς τοὺς λόγους δὲ εἶχον πολλὴν ἀμφιβολίαν, μήποτε ἐν τῷ πράγμα ἄλσεν. Διὰ τοῦτο διέκρινε ἡ Μετριοτής ἡμῶν δίκαιον μετὰ πάντων ὁμοῦ τῶν ἀρχιερέων ἵνα στείλωμεν εἰς τὴν Αὑθεντείαν σου ἀποκρισιαρίους μας: πέμπομεν οὖν αὐτοῦ τὸν τε τιμιώτατον ἐν ἱερομανάχοις καὶ πνευματικὸν πατέρα κύρ Γρηγόριον, τὸν καλόγηρον τοῦ καλλίου μου, καὶ τὸν ἐντιμώτατον διδάσκαλον τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου τῆς καθ' ἡμῶν ἀγιωτάτης τοῦ Θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διάκονον, κύρ Μανουὴλ τὸν Ἀρχοντα, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὺς υἱοὺς τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, ἀνθρώπους ἐντίμους, ἀξιολόγους τε καὶ καλοὺς, οἱς καὶ παρεκέλευσαμεν ἵνα ποιήσωσιν οὕτως ἵνα μετὰ θελήσεως τῆς Αὑθεντείας σου περισυνάξωσι τοὺς ἐντίμους ἄρχοντας, ἱερεῖς τε καὶ μοναχοὺς τοῦ τόπου τῆς Αὑθεντείας σου, καὶ ἐξετάσωσι τὸ πρᾶγμα ἀκριβῶς καὶ καθαρῶς καὶ ἐκφωνήσωσι μέσον αὐτῶν ἀφορισμὸν ἀπὸ λόγου τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, καθὼς ἀνετέθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν παρ' ἐμοῦ καὶ, εἰ μὲν ἀκούσωσι καὶ παρ' αὐτῶν ὅτι ὁ κύρ Ἰωσήφ ἐχειροτονήθη παρὰ τοῦ Γαλιτζίς Μολδοβλαχίας, ἵνα καταστήσωσιν αὐτὸν ἐπίσκοπον αὐτοῦ γνήσιον διὰ τοῦ συνοδικοῦ γράμματος τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος οὗ κρατοῦσιν, ἵνα ἱερωργῇ καὶ ἀγιάζη καὶ ποιῇ πάντα ὡς γνήσιος Μητροπολίτης, πάντα ὅσα ἀνήκουσιν αὐτῷ ποιεῖν, ἐπεὶ οὕτως ἐν δίκαιον, καθὼς καὶ ἡ θεία καὶ ἡ

nici el nu s'a oprit, ci și el a ajuns la încercări și ne-a aruncat și pe noi, și de atunci până acum suntem încercați. Și între acestea iarăși a venit al Betleemului. Și cine vrea, calcă în picioare Biserica noastră, și se pare că avem episcop, ci nu-l avem*. Pentru aceea s'au rugat să ne milostivim de țara Domniei Tale, că e multă și mare și e cu totul fără binecuvântare și lipsită de episcop, și să iertăm pe chir Iosif, ca să vă sfințească. Și că n'a scris nimic ori să fi trimis sol până acum chir Iosif, ziceau că eră lupta în acel loc și schimbări de Domnii, și, când a vrut să trimeată, atunci a fost oprit. Acestea le-au spus solii Domniei Tale și le-au cerut, iar Smerenia Noastră și dumnezeiescul și sfântul Sinod le-a ascultat, și unii dintre arhierii au socotit că e dreptă cererea, iar în judecată au avut multă deosebire, ca nu cumva să fie lucrul neadevărat. Pentru aceea Smerenia Noastră, împreună cu toți arhierii, am crezut că e drept să trimetem la Domnia Ta pe solii noștri. Ci trimetem acolo pe preacinstitul între ieromonahi și părinți sufletesc chir Grigorie, călugăr din chiliia mea, și pe preacinstitul dascăl al Sfintei Evanghelii în Prea-Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, ce e în grija noastră, diaconul chir Manuil Archon, întru Duhul Sfânt iubiți fii ai Smereniei Noastre, oameni cinstiți, vrednici de laudă și buni, căroră li-am și poruncit să facă așa, încât cu voia Domniei Tale să strângă pe cinstiții domni, preoți și monahi din țara Domniei Tale și să cerceteze lucrul de aproape și curat și să retragă prin ei afurisenia din partea Smereniei Noastre, precum au fost orânduți și învățați de mine. Și, dacă vor auzi și de la ei că acest chir Iosif a fost hirotonisit de al Haliciului pentru Moldovlahia, să-l puie episcop acolo, drept, cu serisoarea sinodicească a Smereniei Noastre, pe care o au, ca să slujească și să sfințească și să facă toate, ca un Mitropolit adevărat, câte i se cuvin a face, căci așa e drept, precum și dumnezeiescul și sfântul Sinod a judecat și Smerenia Noastră a făcut cunoscut. Iar, dacă va fi altfel lucrul de cum zicem, să vie acolo și vor da seamă înaintea Smereniei Noastre și înaintea dumnezeiescului și sfântului Sinod, și, de va părea ceva

¹ Deci numirea lui Iosif se face numai după tulburările ce isprăviră Domnia lui Roman. Arătăm aiurea (în memoriul citit la 1-iu Mart 1913 în Academia Română; v. *Analele* pe acest an) că Roman e creatorul Bisericii moldovenești.

ἱερὰ σύνοδος διέκρινε καὶ ἡ Μετριοτής ἡμῶν ἀπεφύνατο· εἰ δὲ ἄλλων ἐν τῷ πράγματι, παρ' ὃ λέγομεν, ἵνα ἔλθωσιν ἐδῶ καὶ ἀποδώσουσι τοὺς λόγους εἰς τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα καὶ εἰς τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν σύνοδον, καὶ, εἴτι φανῇ δίκαιον, τότε γενήσεται. Τέως ἐὰν εὕρωσιν αὐτὸν χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον αὐτοῦ παρὰ τοῦ Γαλιτζης, ὑφείλουσιν οἱ παρόντες ἀποκρισάμενοι τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος στηρίξει αὐτὸν καὶ ἐγκαθυδρίσαι ὡς γνήσιον ἐπίσκοπον καὶ διδάσκαλον τοῦ αὐτοῦ τόπου, τῆς Μολδοβλαχίας, ἵνα εὐλογῇ καὶ ἀγιαζῇ ὑμᾶς πάντας. Ὁ δὲ κύριος Ἰερειῖας, ὅταν εἰς τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα καὶ εἰς τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ἀπαντήσῃ, τότε ποιήσει ἡ κρίσις ὅσον ἐν δίκαιον. Οὐδὲ γὰρ βούλεται ἡ Μετριοτής ἡμῶν εἶναι ὑμᾶς ἀνευλογήτους καὶ χωρὶς ἐπισκόπου τοῦ δυναμένου ἀγιαζεῖν ἡμᾶς, οὐδὲ ἀποδέχεται ἵνα πολλοὶ ἐπιβραίνωσι καὶ καταπατῶσιν ὡς ἐπίσκοποι τὸν τόπον τῆς Ἀβθενταίας σου, ἀλλὰ ἵνα βούλεται εἶναι γνήσιον, ὅστις νὰ θύναται νὰ ἀγιαζῇ ὑμᾶς, ἐπεὶ καὶ οἱ θεοὶ καὶ ἱεροὶ κανόνες τοῦτο ἀποδέχονται. Ὡς ἀναδεδέχεται τσίγγιν ἡ Ἀβθενταία σου καὶ τοὺς παρόντας ἡμῶν ἀπεκρισάμενους, καὶ ὥς τοὺς ἀναπαύσῃ, καὶ ὥς τοὺς τιμήσῃ, καὶ σὺνδραμε καὶ ἐσθῆθησον αὐτοῖς καὶ εἰς τοῦτο ὅσον γράφομεν, καὶ εἰς ἄλλα ὅσα δεηθῶσι τῆς Ἀβθενταίας σου. Ἡ εὐχή μου καὶ ἡ εὐλογία μου μετὰ τῆς Ἀβθενταίας σου καὶ μετὰ τοῦ οἴκου σου καὶ μετὰ παντὸς τοῦ τόπου σου †.

† Εἶχε καὶ διὰ τιμίας πατριαρχικῆς χειρὸς τό: μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδ. θ †¹.

(*Ibid.*, pp. 530-3, n° II.)

drept, atunci se va face. Iar, de-l vor găsi episcop hirotonisit acolo de al Haliciului, trebuie ca solii de față ai Smereniei Mele să-l întărească și să-l așeze ca adevărat episcop și dascăl al locului aceluia, al Moldovlahiei, ca să vă binecuvinteze și să vă sfințească pe voi pe toți. Iar chir Ieremia, când se va împotrivi Smereniei Noastre și dumnezeiescului și sfântului Sinod, atunci va face judecata ce va fi drept. Căci Smerenia Noastră nu vrea ca voi să fiți fără binecuvântare și fără episcop care să poată a vă sfinți, nici nu primește ca mulți să năvălească și să calce ca episcopi țara Domniei Tale, ci vrea să fie unul singur adevărat, care să poată să vă sfințească, de oare ce și dumnezeieștile și sfintele canoane se învoiesc la aceasta. Primească deci Domnia Ta și pe solii noștri de față, și să li fie bun oaspete și să-i cinstească, și sprijine-i și ajută-i, și la aceasta ce-ți scriem, și la altele la câte vor avea nevoie de Domnia Ta. Ruga mea și binecuvântarea mea cu Domnia Ta și cu casa ta și cu toți ai țerii tale †.

[† Avea și, cu cinstita mână a Patriarhului, aceasta:] în luna lui Iulie, indicția a noua †.

LXXI.

Fără an [pe
la aceeași
dată].

Patriarhul Mateiu numește episcop de Cherson pe Macarie, din Sinod făcând parte al Goției, locuitor de Efes, al Cizicului, al Ungrovlahiei ² (τοῦ Οὐγγροβλαχίας) și al Midiei.

(*Ibid.*, p. 541, n° DC XXII.)

¹ Încă la 1403, când Alexandru-cel-Bun îi dădea Avereștii pe Suceava și Hreasca lângă cetatea de Scaun, era în Moldova numai o episcopie (v. I. Bogdan, în *Convorbiri literare*, XXXV, p. 356). Mitropolia nu se făcuse numai după crearea de Patriarhie a episcopiei Țerii-de-jos, având reședința la Roman. Se zicea, de la 1402 încă, lui Iosif și „arhiepiscop“, ca în predica lui Grigorie Țamblac (*ibid.*), și încă de la 1407 Mitropolit. Ne lămurim în această privință împrejurările din Țara-Românească, unde, de la început, se făcuse, pentru țară, nu pentru un oraș, Mitropolie și apoi a doua Mitropolie.

Pentru urmare, v. Ch. Auner, *La Moldavie au Concile de Florence* și N. Dobrescu, *Contribuțiuni la istoria Bisericii române în secolul al XV-lea* (din „Convorbiri literare“ pe 1907), p. 12 și urm.

² Se pare că urmă vre-un conflict cu Mircea, patron al Sârbului Nicodim. — Cf. pp. 570-1, n° DCLXXXVIII, mențiunea Mitropolitului Târnovei.

LXXII.

Desbateri pentru primirea în Constantinopol a Mitropolitului Moldovei ne-
recunoscut de Patriarh. 1416-8.

... Ἐρχόμενος ἀφῆκε τὸν Μητροπολίτην προσμεῖναι εἰς τὴν Ἀθήραν μέχρις ἂν ἐλθὼν αὐτὸς ἐξοικονομήσῃ καὶ καταπέσῃ τὸν Πατριάρχην δεῖξασθαι τὸ γεγονός καὶ ἐν τῇ Πόλει εἰσάξει τοῦτον ὡς Μητροπολίτην. Ἐλθὼν τοίνυν ὁ μεσάζων εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ πολλοὺς λόγους περὶ τοῦτου εἰπὼν, καὶ πᾶσαν τὴν παρ' αὐτοῦ πείθους δύναμιν κινήσας, οὐδόλως ἡδυνήθη, καὶ ἀπλῶς τὴν εἰς τὴν Πόλιν τοῦ Πολεαινίνης κερδῆσαι εἰσέλευσιν.

Μετά δὲ παραδρομὴν δύο ἡμερῶν παραγίνεται πάλιν ὁ μεσάζων εἰς τὸν Πατριάρχην: εἶρε δὲ καὶ τὸν Μηδεῖας ἐκεῖς, καθὼς τοῦτο παρακατεσκεύασε, καὶ πάλιν λόγους πολλοὺς κινεῖ ὁ μεσάζων, ἔχων καὶ τὸν Μηδεῖας ἐκ μέρους συνηγοροῦντα, πρὸς τὰ δεχθῆναι ὡς Μολδοβλαχίας τὸν δηλωθέντα, ἢ ἀπλῶς ἐλθεῖν καὶ εὐρίσκει... ἄχρις ἂν ὁ Βασιλεὺς ἐπανελθὼν ἄριστι ὃ ἂν ἐθέλῃ περὶ αὐτοῦ ὡς δέ, πείθειν ἐπιχειροῦντες οὐδὲν ἤνυσαν, οἱ γὰρ λόγοι τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου, μετ' ἐπιστήμης λογικῆς¹ καὶ τὸ δίκαιον ἔχοντες, φροῦδα ἐδείκνυσαν τὰ παρ' αὐτῶν προσφερόμενα, ἀναγκασθεὶς ὁ Μηδεῖας καθικετεύων εἶπε τῷ Πατριάρχῃ ὅτι πολλοὶ καὶ ἐξ ἄλλων γενῶν καὶ αἰρέσεων εἰσέρχονται ἐν ταύτῃ τῇ Πόλει, καὶ Ἀρμένιοι γὰρ καὶ Ἀγαρηνοὶ εἰσέρχονται καθ' ἑκάστην, μὴ κολυόμενοι παρὰ τίνος: κατὰ γοῦν τὴν ὁμ... εἰσελθέτω καὶ αὐτὸς καὶ μὴ κωλυθήτω... διὰ θεοῖν φιλικὴν ἔχων πρὸς τὸν Μηδεῖας καὶ πρὸς... ἐκ μέρους ἀντεῖπων, πρὸς δὲ τὴν ἀξίωσιν καὶ δέξιον αὐτοῦ σιωπήσας, ἔδοξεν ἐνδοῦναι. Καὶ οὕτως ἔστειλεν ὁ μεσάζων καὶ ἔφερε τὸν Μητροπολίτην. Ὅς καὶ ἐλθὼν ἐκάθητο ἐν τῇ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἀπρόιτως περιμένων τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ Πατριάρχης, δεινότερον ἡγησάμενος τοῦτο, θαρρῶς ἔφερε τὸ γεγονός καὶ παντὶ τρόπῳ παρασκευάζετο, ἢ διορθῶσαι τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπανελθόντος τοῦ Βασιλέως, ὥστε μὴ κατάρχεσθαι ταύτην παρ' αὐτοῦ, ἢ καθίσει: ἐν τῷ ἰδίῳ κελίῳ, ἀρχήσων καὶ αὐτοῦ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ μέντοι γε παροίτησιν ποιησσοῦναι ταύτην.

... [Mesazontul imperial,] sosind, lăsă pe Mitropolit să rămâie la Athyra până va veni el să-l puie la cale și să înduplece pe Patriarh a primi cele făcute și a-l aduce în Constantinopol ca pe un Mitropolit. Venind deci Mesazontul la Patriarh și spînd destule cu privire la acesta și mișcând toată puterea de încredințare ce aveă, n'a putut de loc să capete măcar intrarea în oraș a celui al Poleaininei (*sic*).

Iar după trecere de două zile vine iarăși Mesazontul la Patriarh și găsește acolo și pe al Midiei, precum o gătise de mai înainte, și iarăși Mesazontul, care aveă cu dânsul și pe al Midiei, care eră de partea lui, îneepe discuția pentru ca al Moldovlahiei designat să fie îngăduit să vie fățiș și să se afle [la judecată] până ce Împăratul, venind, va judecă ce va voi el cu privire la dânsul. Iar, văzând că nu isprăvesc nimic cu încercarea lor de a convinge, căci euvințele înțeleptului Patriarh, cu știință de logică și având dreptatea cu el, dovediau ca deșerte cele ce se aduceau de dânsii, al Midiei, silit, spuse cu rugăciune Patriarhului că mulți și din alte neamuri, și dintre eretici, vin în acest oraș, și Armeni și Agarenii vin zilnic, fără a fi oprîți de cineva; deci, după... să vie și el și să nu fie oprît, având [el] aplecare de prietenie către al Midiei și către [Mesazont]. [Patriarhul], vorbindu-li împotriva și tăcând totuși cu privire la socotința și rugăciunea lui, părea că îngăduie. Și astfel Mesazontul trimese de aduse pe Mitropolit, care și, venind, se așeză în mănăstirea Marelui Vasile, așteptând în singurătate pe Împărat. Iar Patriarhul, socotind că acesta e un lucru din cale afară de jîgnitor, l-a primit foarte greu, și în tot chipul se gătia, sau de îndreptarea Bisericii la venirea Împăratului, așa în cât ea să nu mai fie stăpîniță de dânsul, sau să stea în chilia lui, oprindu-se și pe sine și Biserica, dar să nu facă paratesis dintr'însa...

¹ Din Moreia. V. Iorga, *Notes et extraits*, I, p. 281, nota 2. Cf. Dobrescu, *ibid.*, p. 12 și urm.

[Moartea Patriarhului. Alegerea urmașului.]

Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐπανελθὼν, καὶ τὰ κατὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς δεδῆλωται διαθέμενος καὶ τὸν εἰρημένον Μητροπολίτην εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν ἀπελθεῖν κατασκευάσας, μετὰ καὶ πατριάρχικων γραμμῶν, τὰ τῆς Βασιλείας διεξήγεε δασιλιζῶς.

Deci Împăratul, venind din Pelopones, și așezând lucrurile Bisericii cum s'a arătat, și gătind pe Mitropolit să plece în Moldovlahia, și cu scrisori patriarhale, îndepliniă împărătește menirea lui de Împărat. . .

(Sguropulo [Syropulo], *Vera historia unionis non verae*, Haga, 1660, pp. 1-2, 3.)

LXXIII.

1429 Alexandru-cel-Bun, Domnul Moldovei, dă soției lui Marina și copiilor ei
(6937). mănăstirea din Vișovăț.

9 Februar.

Χρυσόβουλλον Ἀλεξάνδρου Ῥωμανοῦ, Βασιλέως Μολδοβλαχίας, ἀπορρομένου τῇ συζύγῳ αὐτοῦ Μαρίᾳ τὴν ἐν Βίσνεβιτς ἱεράν μονὴν πρὸς συντήρησιν αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς· ἡλκ', ὑεβρουαρίου θ'.

(Notițe grecești moderne, in Bibl. Ac. Rom.)

LXXIV.

Târgoviște, Alexandru-Vodă, fiul lui Mircea, Domn al Țerii-Românești, dă 3.000 de aspri
1433, mănăstirii Xeropotamului de la Athos.

9 Februar.

(Notițe grecești moderne, in Bibl. Ac. Rom.)

LXXV.

Târgoviște, Alexandru-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă, amintind de tatăl său Mircea,
1433 (6941), 3.000 de aspri mănăstirii Zografului de la Atos, cu hramul Sf. Gheorghe, trimeși
9 Februar. fiind egumenul Moise, Iosif și „popa Ervasie“.

(Textul slavon, in Regel, Kurtz și Korabiev, *l. c.*, pp. 174-5, n° VI.)

LXXVI.

1437. Solie bizantină în Moldova ca să aducă de acolo soli pentru Sinodul de
Unire a Bisericilor.

... Εἰς δὲ τὴν Μολδοβλαχίαν ἀνέθικαν τῷ Μητροπολίτῃ πρὸ ὀλίγου ἀπελθόντι ἐκείσε καὶ ὁσπερον πάλιν ἔγραψαν πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν ἀδελφόν. Καὶ ἦλθον ἐνταῦθα ὁ Μητροπολίτης τε καὶ πρέσβεις ὁ Νεάγωγος καὶ ὁ πρωτοπάππος ...

(Syropulo, *l. c.*, pp. 44-5.)

... Iar în Moldova au dat sarcina [dea pofti la Sinod] Mitropolitului care de puțin timp plecase acolo, și apoi iarăși i-au scris lui și Domnului, și a venit acolo Mitropolitul și solul Neagoe și protopopul¹. . .

¹ V. pentru solie publicația mea *Notes et extraits*, II, p. 1 și urm.; Ch. Auner, *Le Concile de Florence*.—Solul în Ungaria, la Sigismund, Ioan Dishypatos, se întoarce la Constantinopol prin „Serbia și Macedonia“, nu prin Țara-Românească. Aceasta nici nu fusese invitată, având, de sigur, legături cu patriarhul de Ohrida (p. 57) (pentru legăturile acestuia, intitulat de Bizantini „episcop al Primei Iustiniane, al Ohridei și a toată Bulgaria“, cu Constantinopolul în veacul al XIV-lea, v. Miklosich și Müller, I, pp. 491-3). Căci Ipecul eră în atârnare de Bizanț, și eră vorba de chemarea aceluia Patriarh, ba încă de facerea unui împrumut bizantin la dânsul (Syropulo, p. 14). Se ivise și ideea de a se ține Sinodul la Buda (p. 19).—Al Moldovei singur (Μολδοβλαχίας), după al Efesului, Trapezuntului, Heracleii, Cizicului, Sardei, Nicomediei, Nic-ii,

LXXVII.

Între cei ce se trimet la Împăratul bizantin în Ferrara pentru a-i cere să orânduiească întoarcerea solilor ortodoxiei, care nu folosește nimic din zădărnicele discuții cu Latinii, e și al Moldovlahiei (ὁ Μολδοβλαχίας), după al Trapezuntului, al Heracleii, al Monembasiei, al Cizicului și al Lacedemonei, și el fiind dintre cei „mai bătrâni și mai venerabili“ (οἱ γηραιότεροι καὶ αἰδευσιμώτεροι): din discuție — Împăratul refuză — se cred înșelați de Patriarh¹. 1438.

(Ibid., p. 189.)

LXXVIII.

Mitropoliții de Târnova, Amasia și Moldova (Μολδοβλαχίας) sunt muștrați de Patriarh, ca niște „casnici“ (ἰδιόται) ai lui, din „chilia și familia“ lui (τοῦ καλλίου μου καὶ τῆς φαρμίας μου), pe cari el i-a crescut și i-a înaintat (οὐκ ἐγὼ προσέκοψα καὶ προσέβησα ὑμᾶς;), pentru că, împotriva părerii lui, au făcut parte dintre cei șepesprezece arhieriei cari au votat contra lui *filioque*². 1439.

(Ibid., p. 260.)

LXXIX.

Împăratul Ioan al VIII-lea stăruie „pe lângă solii Trapezuntului și Moldovei“, ca și pe lângă unii arhieriei, ca să-i facă a vota pentru *filioque* („καὶ ὁ Βασιλεὺς δ' αὖ παραπλήσι' ἔτιτα παποίηκεν εἰς τινὰς τῶν ἀρχιερέων καὶ εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Τραπεζουντίων καὶ τῶν Μολδοβλάχων“)³. 1439.

(Ibid., pp. 261-2.)

LXXX.

Solii Moldovei la Sinodul din Florența, votează și declară, se pare, și ei că țara lor se va țineă totdeauna și în materie de dogmă de Scaunul patriarhal. 1439, 2 Iunie.

... Πρῶτος μὲν ὁ Μενόνης, ὡς ἀπὸ τοῦ δεσπότην κύριον Θεοδώρου, καὶ ὑστερὸς ὁ Νεάγωγος, ὡς ἀπὸ τοῦ Βασβόδα τῆς Μολδοβλαχίας, ὁ δὲ μέσας ὁ ἀπὸ τοῦ Βασιλέως Τραπεζουντίος, ὁ Μακροδοῦκας, εἶπεν ὅτι ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔχομεν αἰεὶ τὸν Μητροπολίτην καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν τῇ ἀγιοτάτῃ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐξκαλοῦσθαι καὶ, εἴ τι δοξάζει αὕτη καὶ σέβεται, τὸ αὐτὸ δοξάζει καὶ ἐκείνη. Νομιζῶ οὖν ὅτι καὶ ὁ αὐθέντης μου ὁ Βασιλεὺς μέλλει στερῆσαι τοῦτο ὑπερῆστερέατε νῦν καὶ ὑμεῖς. ὡς δοκεῖ ἐμοί· οὐκ οἶδα δὲ ἀκριβῶς εἴ τι ὀρίσει ἕτερον³. . . .

(Ibid., p. 268.)

... Întâiu [a votat] Menon, ca din partea Despotului chir Teodor și cel din urmă Neagoe, ca din partea Voievodului Moldovei, iar la mijloc Marele-Duce, din partea Împăratului de Trapezunt, a spus că: Noi avem totdeauna de la Constantinopol Mitropolitul, și Biserica noastră urmează prea-sfințitei Bisericii celei Mari și, dacă ea socoate ceva, și are reverență pentru ceva, și a noastră tot așa socoate. Cred deci că și domnul meu Împăratul va primi ce ați primit acum și voi, după cât cred eu, dar nu știu sigur de va hotări altceva . . .

Târnovoii, Monembasiei, Lacedemoniei, Amasiei, Mitilenei, Stauropolei, e pomenit între cei invitați și sosiți; urmează după al Rodosului, Melenicului, Dramei, Ganului, Silistrei și Anhiului (p. 59). Al Silistrei fusese restabilit în noua orânduire bisericească a Bulgariei turcești.

¹ Ceva mai târziu Împăratul recunoaște ca fruntași pe al Trapezuntului, al Efesului, al Heracleii, al Monembasiei și al Cizicului numai (p. 204). Mai apoi pe al Heracleii, al Efesului, al Rusiei, al Monembasiei, al Trapezuntului, al Cizicului, al Niceii, pe lângă „alți trei“ (p. 234).

² Ei se apără că așa au înțeles părerea Patriarhului, iar acesta obiectează că e o îndrăzneală a *interpretă* spusele lui. Al Silistrei e chemat la masă pentru a fi câștigat (p. 261).

³ La urmă, al Trapezuntului fiind bolnav, votează contra Unirii numai al Heracleii, al Efesului, al Monembasiei și al Anhiului (p. 263).

LXXXI.

1439,
7 Iulie.

Iscăliturile reprezentanților Moldovei la Sinodul din Florența.

Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Μολδοβλαχίας
καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Σεβαστίας, Δαμιανός,
ἀρκετὸς ὑπέγραψε¹.

Ὁ πρωτοπαπᾶς Κωνσταντῖνος καὶ τοποτη-
ρητὴς τοῦ Μολδοβλαχίας ὑπέγραψε.

Smeritul Mitropolit al Moldovlahiei și
locțiitor de Sebastia, Damian, am iscălit
de bună voia mea.

Protopopul Constantin și locțiitor al Mi-
tropolitului Moldovlahiei am iscălit.

(Biblioteca Laurențiană din Florența, Actul de Unire; Mansi, *Concilia*, XXXI, A, col. 1036, 1040.
Cf. *Archiva societății științifice și literare din Iași*, V, p. 558.)

LXXXII.

144. . .
695. . .

Hrisov al lui „Io Basarab Voevod și autocrat a Ungrovlahiei“ pentru
mănăstirea Cotlumuz.

(Langlois, *Le Mont Athos*, p. 93.)

LXXXIII.

1450
(6958).

„Dan Vlad-Vodă Basarab“ (Δάν Βλάδων Βασσαράδα), Domn al Țerii-Românești,
dă mănăstirii Cotlumuz din Athos privilegii.

(Notițe grecești în Bibl. Ac. Rom.)

LXXXIV.

1452?,
29 April.

Hrisov al lui Vlad[islav] Voevod, Domn al Țerii-Românești, pentru dania de
10.000 de aspri către chilia Sf. Ilie, făcută de părintele Cozma, protos al Sfântului Munte.

(Langlois, *l. c.*, p. 93.)

LXXXV.

Târgoviște,
1457
(6965),
12 Iunie.

Hrisov slavon al lui „Io Vlad Voevod“ (Țepeș), Domn al Țerii-Românești,
pentru mănăstirea Rossikon.

(Langlois, *l. c.*, p. 82; Nicolaescu, în *Convorbiri literare*, 1902, p. 960.)

LXXXVI.

1457
(6965),
12 Iunie.

Vlad-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă privilegii mănăstirii Sf. Pantelimon
de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

LXXXVII.

1457
(6965),
12 Iunie.

Vlad-Vodă (Țepeș), Domn al Țerii-Românești, dă 4.000 de aspri mănăstirii
lui Filoteiu de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

¹ Între alții; după al Târnovei și al Mitilenei și înainte de al Amasiei.

LXXXVIII.

Ștefan-Vodă, fiul lui Bogdan, Domnul Moldovei, dă 100 de ducăți mănăstirii Zugrafului de la Athos (χορηγῶντος ἑκατὸν δονάκτα τῇ ἐν Ἀθωνί ἱερᾷ μονῇ Ζωγράφου).

1466
(6974),
10 Iunie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 92.)

LXXXIX.

Ștefan-Vodă, fiul lui Bogdan, Domnul Moldovei, dă 500 de aspri pe an, „obroc“, spitalului bolniței, făcute de el, a mănăstirii Zugraful, „mănăstirii noastre“ (ἡμεῖς μοναστήριον οὗτοι ἐκκτοὶν ἑσπῆ), egumen fiind „rugătorul nostru chir popa ieromonahul Varlaam“ (marturi: fiii, Alexandru și Petru, și toți boierii; Toma Logofăt; scrie Isaia).

Suceava,
1470
(6979),
13 Septem-
bre.

(Regel, Kurtz și Korablev, l. c., pp. 175-6, n° VII.)

XC.

Danie de moaște din partea lui Vlad-Vodă Călugărul, al Țerii-Românești, și a nepotului său, Dragomir Vornicul, către mănăstirea de la Meteore.

După
1482¹.

Χρυσόβουλλον Ἰωάννου Βλαδισλάβου Βοεβόδα, αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγκροβλαχίας, ἀφιερόντος μετὰ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ Μεγάλου Βορνίκου κυρίου Δραγόμερη τῇ ἐν Μετεώροις ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἁγίου Στεφάνου δολιχλήρον τὴν χαριτόβρυτον καὶ θαυματουργὴν κάραν τοῦ Ἁγίου Χαράλαμπου, μεθ' ἑνὸς δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοῦ τιμίου καὶ θαπτιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἐν ἔτει ς'ζϛ'.

Hrisov al lui Io Vladislav Voevod, Domn și stăpân a toată Ungrovlahia, prin care dăruiește, împreună cu nepotul său, Marele-Vornic, chir Dragomir, sfintei mănăstiri de la Meteore a Sfântului Ștefan tot capul cel izvorâtor de haruri și făcător de minuni al Sfântului Haralamb, cu un deget din mâna dreaptă a cinstului și botezătorului Ioan Înainte-Mergătorul, în anul 6906².

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

XCI.

Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țerii-Românești, dă 6.000 aspri pe an mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos.

1487
(6995),
12 Iunie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

¹ Anul când începe Domnia lui Vlad Călugărul.

² Cu privire la această danie, amintim că o notiță păstrată în această mănăstire grecească, vorbește astfel de zidirea mănăstioarei Butoiu de Vladislav-Vodă din 6906 — dată imposibilă —, și de ruda sa Dragomir. Mergând la Târgoviște, e înconjurat de Tătari și fuge noaptea cu puținii, trecând Dâmbovița pentru a se ascunde în părțile păduroase, de codru des, unde eră să se ridice pe urmă sfântul lăcaș. Tovarăș de restriște i-ar fi fost egumenul de la Meteore, Ghenadie, venit după milă. Aici face apoi Domnul biserica Schimbării la Față, închinând-o (!) Meteoritilor (6906 ar fi 1398). Arhimandritul Antonie Cantacuzino vine în Țara-Românească, la același Domn, care dă atunci moaștele de care e vorba în text. Apoi e trimis ca egumen la mitocul muntean Nil, și se arată că la Constantinopol eră Împărat Andronic Paleologul cel nou și la Turci Baiezid. — Firește că e vorba de o legendă, pusă la o dată conjecturală nepotrivită. Poate că e vorba de Vlad Călugărul, în fruntea boierilor acestuia aflându-se și un Dragomir fost Vornic.

Ἀντίγραφον χειρογράφου πρὸ ἐννενηήκοντα ἑτῶν ἐξορισκομένου ἐν τινὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς κώδι. 6900 ἀπὸ Κτίσεως Κόσμου ἡγεμονεύοντος εἰς τὴν Βλαχίαν Βλαντιχολάβου καὶ εἶχε τὸν θρόνον τοῦ εἰς τὸ Τουργόβιστον, καὶ τὸν περιεκύκλωσαν οἱ Τατάροι καὶ ἔκαμαν πόλεμον καί, μὴ δυνάμενος ὁ ἡγεμὼν νᾶ ἀντιστῆ εἰς τοὺς Τατάρους, ἔφυγε νόκτα ἀπὸ τὸ Τουργόβιστον μετ' ὀλίγους ἀνθρώπους καὶ ἐπέραςε τὸν ποταμὸν Τομποβίτσας λεγόμενον καὶ ἐκρύβθη εἰς τὸ δάσος τοῦ Μποταίτου διότι ἦτον μέγας καὶ φοβερὸν τὸ δάσος καὶ ἄβυσσος. Εἶχε μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην Γεννάδιον, ἡγούμενον τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ

XCII.

1492
(7000),
29 April.

Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țerii-Românești, dă 10.000 de aspri schitului Profetului Ilie de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

XCIII.

1496
(7004),
30. . .

Vlad-Vodă, fiul lui Radu, Domn al Țerii-Românești, dă pe an 3.000 de aspri mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

XCIV.

1499-1500,
(7008).

Ștefan, Domnul Moldovei, face o danie mănăstirii lui Grigorie de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

XCV.

1499-1500,
(7008).

Radu-Vodă, fiul lui Vlad, Domn al Țerii-Românești, dă 3.000 de aspri unei mănăstiri de la Athos (Καπρίουλες; *sic*).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

XCVI.

1502
(7010),
21 Februar.

Radu-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă pe an 4.000 de aspri mănăstirii Sf. Pantelimon de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; pentru legăturile lui cu Nifon, fost patriarh de Constantinopol, v., pe lângă Viața lui, de Gavriil Protul—ed. C. Erbiceanu, București, 1888,—și *Magazinul istoric*, IV, pp. 373-4.)

Ἀγίου Στεφάνου, τῶν Μετεώρων, εὐρέθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ζητούντας ἕλεος διὰ τὸ μοναστήριόν του. Καί, ἄφοδ' ἐσώθη ὁ ἡγεμὼν Βλαντησλάος ἀπὸ τὴν κίνδονον τῆς καταδρομῆς τῶν Τατάρων, ἔκτισεν ἐκκλησίαν εἰς τὸ Μποτόϊ, τῆς θείας Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν ἐπροίκισε μὲ ἁγιαλεῖφανα καὶ κτήματα, καὶ τὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον τῶν Μετεώρων. Κατὰ τὸ 6906 ἀπὸ κτίσεως κόσμου πάσης ἀπὸ τὸν Ἅγιον Στέφανον ὁ ἡγουμένος ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀντώνιος ὁ Καντακουζηνὸς εἰς τὴν Βλαχίαν, ἡγεμονεύοντας τοῦ Βλαντησλάου: κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ χρυσοδοῦλλου μαρτυροῦσεν ἀναντιρρήτως ὁ αὐθέντης ἡγεμὼν τε καὶ Βασίλειος πάσης Οὐγγροβλαχίας κ. κ. Ἰωάννης Βλανθησλάος, σὺν τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Μεγάλῳ Βορνίκῳ κ. Δραγαμήρῳ, ὅτι ἀφιερώσαντες ἐξαπέστειλαν ἐν βήκῃ ὁλόκληρον τὴν χαριτόβρυτον καὶ θαυματουργὴν κάραν τοῦ ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους εἰς τὴν περὶ τοῦς ἐκταγοῦς (*sic*) σεβασμίαν μονὴν τοῦ προτομάρτυρος Στεφάνου τῶν Μετεώρων, καὶ ὁπέστρεψεν εἰς τὸν Ἅγιον Στέφανον εἰς τὰ Μετέωρα ὁ ἡγουμένος καὶ ἀρχιμανδρίτης κύριος Ἀντώνιος ὁ Καντακουζηνὸς καὶ ἔστειλε τὸν Νεῖλον ἀρχιμανδρίτην εἰς τὴν Βλαχίαν νὰ ἡγουμενεύῃ εἰς τὸ Μποτόϊ μετέχον, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντινουπόλεως Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ νέου, καὶ αὐτοκράτορος Ὁθωμανῶν Μπαγιαζήτου τοῦ πρώτου.

XCVII.

Povestirea călătoriei în țările noastre a Patriarhului Pahomie de Constantinopol. 1514.

Ἐπεμψάν δὲ μετακομίσασθαι τὸν κύριον Παχώμιον, ὄντα ἀλλαχού, ἢ τὸν Νίφων, καὶ ἦλθεν ὁ Παχώμιος, ὢν Ζυγνῶν, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὴν πατριαρχεῖον, ὅς ἐποίησεν ἔτος ἕν. Ἐτα τινὲς φίλοι τοῦ Ἰωακείμ, θάπανήσαντες φλωρία πεντακάσια, εἰσελθεῖν καὶ πατριαρχεῖσαι πάλιν ἐποίησαν, ὅς καὶ ἐν ὀλίγῳ ἐπορεύθη πρὸς τὸν Μουγδανίας ἄρχοντα. Οὐδ' ὅλως ἐκ κατεδέξατο κἄν θεόσασθαι αὐτόν, ἐνωτισάμενος τὰ ἀκατάστατα ταῦτα. Ἐῖτα κατελθὼν ἐν Βλαχίᾳ, ἐτελεσέτησεν ἐν λύπῃ.

Trimeseră [părinții Sinodului din Constantinopol] să aducă pe chir Pahomie, care eră aiurea, sau pe Nifon. Și a venit Pahomie, care eră Mitropolit al Zichnelor, și a fost înaintat la Patriarhie, și a făcut un an [de păstorie]. Apoi niște prieteni ai lui Ioachim, cheltuind cinci sute de galbeni, l-au făcut iarăși să capete puterea și să păstorească, și peste puțin a călătorit în Moldova. Și, nu numai că nu l-a primit, dar nici să-l vadă în ochi, aflând lucrurile acestea fără rânduială. Apoi, mergând în Țara-Românească, a murit în năcaz.

(Crusius, *Turco-Græcia*, Basel, p. 39; Cronică a Patriarhiei de Constantinopol.)

XCVIII.

Altă povestire a aceleiași călătorii.

Aceiaș
dată.

Ἐτοιμάσθη δὲ μετὰ ἡμέρας καὶ ἔλαθε μερικὸς κληρικὸς, ἱερωμένους καὶ κασμικὸς, καὶ ἠπήγε τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Μουγδανίαν. Καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν οἱ ἀσθένται τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅλος ὁ λαός, μετὰ πάσης εὐλαθείας, καὶ ἐφιλοδώρησαν αὐτὸν πολλὰ. Καὶ οὕτως ἐλόγησεν αὐτοὺς καὶ ἔλαθεν ἅπασαν τὴν συνοδίαν αὐτοῦ καὶ ἤρχεται ἐδῶ εἰς τὴν Πόλιν.

Și s'a gătit după câteva zile [de la suirea noului Sultan Selim] și a luat câțiva clerici, sfințiți și laici, și a plecat spre Țara-Românească și Moldova. Și l-au primit Domnii locului acela și boierii și tot poporul, cu toată evlavie, și i-au făcut multe daruri. Și astfel el i-a binecuvântat, și a luat toată suita lui și a venit aici, la Constantinopol.

[Otrăvit de un călugăr la Selimbria.]

(*Ibid.*, p. 152; altă Cronică a patriarhilor de Constantinopol.)

XCIX.

Basarab-Vodă face daruri către mănăstirea lui Xenofont din Athos.

1519-20
(7028).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

C.

Vladislav-Vodă, Domn al Țerii-Românești, dă mănăstirii lui Xenofont de la Athos un ajutor. 1525-6
(7034 *sic*).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CI.

De la 1527 Petru-Vodă al Moldovei dă 5.000 de aspri mănăstirii Castamonitului din
(7023; *sic*). Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 80: 7001.)

CII.

1527-8 Radu-Vodă (de la Afumați), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor mă-
(7036). năstirii lui Xenofont de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CIII.

1531-2 Vlad, fiul lui Radu (?) (Vintilă), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor
(7040). mănăstirii lui Xenofont de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CIV.

1533 Vlad, fiul lui Radu (Vintilă), Domn al Țerii-Românești, dă 10.000 de aspri
(7041). mănăstirii Lavra de la Athos, cu cheltuieli de drum (1000 de aspri) pentru călu-
12 Ianuar. gării ce vor veni la el.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CV.

1534 Vlad-Vintilă, Domnul Țerii-Românești, dă 10.000 de aspri mănăstirii Hilan-
(7042). darului și 800 bolniței de acolo.
27 April.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 88; Nicolaescu, l. c., p. 959.)

CVI.

1535 Radu-Vodă (Paisie), Domn al Țerii-Românești, dă un ajutor mănăstirii lui
(7043). Xenofont de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CVII.

C. 1540. Petru (Radu Paisie), Domn al Țerii-Românești, dă averile din satul Scurtești
(Σκουρτσέασι) mănăstirii Simopetrei de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CVIII.

Notiță despre intenția Patriarhului de Constantinopol Ieremia de a călători C. 1540¹.
în țerile noastre și moartea lui.

Ἡ ἐκδηλῆθη οὖν ὁ αὐτὸς Πατριάρχης διὰ τὰ ὑπάγει εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ εἰς τὴν Ποντοδανίαν. Ὅμως ἐῶν ἔμελλεν ἀπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν καὶ ὁπῆγεν μετὰ μερικῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν. Καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Τρονόβου ἀσθενήσας καὶ ἀπέθανε.

Voiă deci acest Patriarh să plece spre Țara-Românească și spre Moldova. Deci a pornit din Biserica cea Mare și mergea cu oarecari arhierei și clerici. Și în eparhia prea-sfințitei Mitropolii a Târnovei s'a îmbolnăvit și a murit.

(Crusius, *Turco-Graecia*, p. 164; aceeași cronică.)

CIX.

Despot („Basilikos“) către Filip Melanchthon, despre misiunea lui Cesar 1555 (?).
Viking.

Iacob Basilikos, marchizul, despotul de Samos, cavaler al nebîruițului Chesar și comite palatin, prea-învățatului și prea-piosului bărbat, domnului Filip Melanchthon, bună sănătate. A trecut multă vreme, prea-pioase Filipe, și nici cea mai mică scrisoare n'am văzut de la tine, și aceasta cu toate că am scris de două și de trei ori Învățăturii Tale, de când am plecat de la Mansfeld, ceia ce nu mi-a făcut puțină grijă mie, care mă gândiam în fiecare ceas ca nu cumva Melanchthon, binefăcătorul și ajutătorul meu, să fi trecut din viață. Iar, când am auzit că ești în viață și sănătos, am dat mulțămită Mântuitorului nostru, care și acum te ține viu și pe mine mă va învrednici să te văd a doua oară. Scrisorile de față ți le trimet prin prea-învățatul și vestitul sfetnic al nebîruițului Chesar, Viking, ca să nu se piardă și acestea ca și celelalte,—și aceasta când îmi scrie din Grecia vărul meu, mărețul domn al Doridei, care vine la Chesarul și a auzit zilnic de la mine, povestindu-i-le, neasămănatele tale însușiri și fapte bune. Te rog să saluți ca din partea mea pe prea-învățatul între ucenicii lui Asclepiad, Gaspar Peucer. Fii sănătos și cu inimă curată. Și răspunde despotului insulei Samos, acum fără locuitori și nenorocită, dar odată fericită și cu locuitori mulți, căci el te iubește.

În a opta zi a lunii Anthesterion, spre sfârșit, din Bruxelles.

Al d-tale: *Basilikos*.

Celui prea-învățat și nobil domn, domnul Filip Melanchthon, pentru mine vrednic de respect.

(Textul grec, în vol. XI, pp. 54-5, n° LXXVIII.)

CX.

Melanchthon către Despot („Iacob Basilikos, despot de Samos“) și Iacob Diassorinós („domn al Doridei“), pe cari-i numește „bărbați foarte vestiți prin neam bun și cunoașterea științelor și virtuțile ostășești“, despre ceia ce datorește Europa Grecilor, arătându-se gata a-i ajuta și cu fapte (scrisoarea o trimete prin Paul Viking, care merge „de la Belgi“ în patrie“). 1555, Mart.

(Textul grec, *ibid.*, pp. 55-6, n° LXXIX.)

¹ E anul când arse Bezestanul în Constantinopol (p. 166).

CXI.

1561,
1-iu Ianuar.

Mențiunea venirii în Moldova, supt Alexandru-Vodă Lăpușneanu, — Mitropolit fiind Grigorie și episcopi Anastasie la Roman și Eftimie la Rădăuți, — a Patriarhului de Constantinopol Ioasaf.

(I. Bogdan, *Vechile cronicе moldovenești până la Urechii*, București 1891, p. 11; însemnare slavonă pe un manuscris din Chiev.)

CXII.

1568-9
(7077).

Ruxanda, Doamnă lui Alexandru-Vodă al Moldovei, hotărăște a se serba strălucit în fiecare an ziua Sf. Nicolae la mănăstirea Dochiarului din Athos, pomenindu-se numele răposatului ei soț, „Pahomie călugărul, Roxandra Doamna, Bogdan Voevod și ale copiilor lor“ (Παχωμίον μοναχὸς, Ρωξάνδρας Δόμνης, Μπογδάνον Βοεβόδα καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CXIII.

1569-70
(7078).

Mănăstirea Sf. Dionisie din Athos mulțamește Doamnei Ruxanda a lui Alexandru-Vodă al Moldovei, care a plătit datoriile călugărilor.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CXIV.

Pe la 1569.

Ruxanda, Doamna lui Alexandru Lăpușneanu, dă mărturie pentru apărarea de ea, cu 35.000 de aspri, a mănăstirii Karakalla din Athos, amenințată de Turci cu confiscarea.

Ρωξάνδρα δέσποινα, πιστὴ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, δοῦλη δὲ τῆς Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Δεσποίνης καὶ Κυρίας ἡμῶν, σὺζυγος εὐσεβῶς καὶ νομίμως κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου αὐθεντοῦς Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα, πάσης γῆς Μολδοβλαχίας, τοῦ ἐπανομασθέντος εἰς τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα Παχωμίον, δοῦλον τοῦ Θεοῦ, εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἐν ἔτει 567, τότε ὅτε ὁ τοῦ Σουλτάν Σελίμ Ἐλιαντζής, ὀνομαζόμενος Μουσταφά Τζελεπής, ἐλθὼν μετὰ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ ἐπώλησε πάντα τὰ μοναστήρια, τὰ τε κινητὰ πάντα καὶ ἀκίνητα αὐτῶν, τότε ὅν ἐλθόντες οἱ ἐκ τῆς ἀγίας μονῆς τοῦ Καρκαλλίου εὐρισκόμενοι ἱερομόναχοι καὶ μοναχοί, ἔκλαυσαν πικρῶς τὴν ἀδικίαν αὐτῶν καὶ τὸν τέλειον ἀφανισμόν, καί, μὴ ἔχοντες ἄλλαχού ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει εἰ μὴ πρὸς ἡμᾶς, εὐσπλαγχνίσθη ἡ ἐμὴ ἐξουσία, τὰ μέγιστα ἀκούσασα ταῦτα, διὸ καὶ δέδωκα αὐτοῖς τοῖς ῥηθείαις μοναχοῖς χρήματα ἱκανὰ εἰς τὸ ἐλευθερωθῆναι τὰ τοῦ μοναστηρίου κτήματα, καὶ δέδωκα χιλιάδας ἄσπρα λεῖ, ἧτοι τριάκοντα πέντε, ἕνεκα ψυχικῆς σωτηρίας· οἱ δὲ ῥηθέντες μοναχοὶ ὁπερτέθησαν ὅπως ποιήσωσιν ἕνεκεν ἐμοῦ μνημόσυνα εἰς τὸ κατ' ἔτος, μέχρι τῆς

Ruxandra Doamna, credincioasă în Hristos Dumnezeu și roabă a Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria stăpâna și Doamna noastră, soție cu pietate și legiuită, după legile dumnezeiești și sfinte, a bine-credinciosului și prea-ortodoxului Domn Io Alexandru Voevod, a toată Moldova, cel numit în dumnezeiasca și îngereasca shimă Pahomie, robul lui Dumnezeu, pentru mărirea lui Dumnezeu și a Mântuitorului nostru Isus Hristos, în vremea aceia, în anul 7077, atunci când Eliangiul(?) Sultanului Selim, anume Mustafă-Celebi, venind cu poruncă împărătească, a vândut toate mănăstirile, cele mișcătoare și cele nemișcătoare ale lor, atunceea deci, venind ieromonahii și monahii ce se aflau în sfânta mănăstire a lui Karakalla, s'au plâns amar de nedreptățirea lor și de a lor desăvârșită ruină, și, neavând unde să-și plece aiurea capul, dacă nu la noi, a binevoit Domnia Mea, auzind aceste lucruri prea-grozave, și li-am dat pentru aceia pomeniților călugări bani destui ca să se libereze lucrurile mănăstirii, și am dat 35.000 de aspri, adică treizeci și cinci, pentru mântuirea sufletului meu. Iar călugării aceia au făgăduit că vor face pentru mine pomenire de șase ori

¹ V. Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, III, pp. 201-2.

συντελείας τοῦ κόσμου, τὴν ἐορτὴν τοῦ μεγάλου μου Νικολάου ἀγρυπνία, διὰ παντός, εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἄπαντα, καὶ τε πολλοὶ ὥροι, καὶ τε ὅλγιοι, μέχρις ἐνὸς ἡ δόξα. Διὸ καὶ θεομὸν ποιήσαντες αὐτοθαλῶς, ὅστις τὴν καθευρεθέντων μοναχῶν ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκείνῃ μονῇ τοῦ Καρακάλλου τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων ἀμελήσει τὰ τοιοῦτον, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος γενήσεται ἀπὸ τοῦ Παντοκράτορος, καὶ ἐχέτω τὰς ἁρὰς τῶν τριακυσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῶν τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου. Καὶ οὕτως ὑπεσχέθημεν, καὶ ἐντελλόμεθα ἀλλήλοις κατὰ διαδοχὴν.

Οἱ ἐκ τῆς ἀγίας μονῆς τοῦ Καρακάλλου ἐν τῷ ἀγιωνύμφῳ Ὅρει.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; cf. Nicolaescu, *l. c.*, p. 959: 1568.)

CXV.

Alexandru, Domn al Țerii-Românești, dă mănăstirii Simopetra din Athos C. 1570. moșiile Scurtești și Dragomirești (Δραγομιρέστι).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CXVI.

Mănăstirea Dochiariului din Athos mulțamește aceleiaș, care i-a răscum-
parat lucrurile înstrăinate (ἐνεχυριασθέντα).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

1570
(7078),
August,

CXVII.

Meletie Pigas către Petru-Vodă al Moldovei, despre dorința ce ar fi avut 1574-1579¹.
de a veni la dânsul și despre oprirea prin vizita la Constantinopol a Patriarhului
de Antiohia.

† Μητροφάνης, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκου-
μενικὸς πατριάρχης.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν, εἰδῆσαι καὶ γνῶμη καὶ τῆς ἱερᾶς τελείας τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τοῖς ἅπασι διατρανεῖται καὶ πιστῶται ὅτι ὁ περιφανέστατος καὶ χριστιανικώτατος ἀθθέντης ποτὲ πάσης Μπογδανίας, κύριος Ἰωάννης Πέτρος Βοεβόνδας, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἀπὸ τῆς ἥς εἶχεν ἀρχῆς κινηθεὶς καὶ τὸ ἀκατάστατον τῶν ἀνθρωπίνων ὡς συνετώτατος

† Mitrofan, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Smerenia Noastră, cu știința și învoirea și a sfântului desăvârșitului Sinod al Arhiepiscopilor, frații întru Duhul Sfânt cei iubiți ai noștri și coliturghisitori, lămurește și încredințează pe toți că prea-vestitul și prea-creștinul Domn de odinioară a toată Bogdania, fiul duhovnicesc iubit al Smereniei noastre, îndemnat de Domnia ce o avea și aflând, ca un prea-înțelept, nestatornicia lucrurilor omenesti și că tezaurul faptei bune

¹ Mitrofan ține Seaunul totuș de la 1565 la 1572. Petru începe a domni în Moldova numai de la 1574. El face danii Bisericii patriarhale pe la 1576. La 1579 (Ghedeon, *l. c.*, pp. 141-2), Mitrofan nu mai era Patriarh. Indicția e de sigur greșită. Cf. și Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, III, p. 206.

καταμαθὼν πραγμαμάτων, καὶ ὅτι τῆς πρὸς Θεὸν εὐποιίας ὁ θησανῆρος καὶ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἀφιέρωσης καὶ φιλοτιμίας ἐκ τῶν ἐνόντων ἐν τοῖς θείοις μόνιμός ἐστι τοῖς τοῦτο δι' εὐμεταδότου γνώμης καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως τελειώσασιν, ἐγκαρδίως καὶ ὁλοφύχως ἀφιέρωσιν ἐποιήσατο καθόλου τῶν ὁσπητίων αὐτοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν ποτὲ τοῦ Ράλλη, καὶ ἀνέθετο ταῦτα καὶ ἀφιέρωσεν ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ καὶ πατριαρχικῇ τῆς Παναγίας τῆς Παμ. μακαρίστου, τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὡς τὸ δοθὲν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς γράμμα καὶ τὸ χοντζέτιον δηλοποιεῖ, ὥστε ἔχειν τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, τῶν τε μακαρίων γονέων αὐτοῦ, τῆς κυρίας συζύγου καὶ τῶν φιλότατων τέκνων ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀκατάπαυστον καὶ [ὡς] εἰπεῖν αἰώνιον. Ἐχοι δὲ ἐπ' ἀδείας τοῦτο καὶ μόνον ὁ αὐτὸς κύριος Πέτρος Βοεβόγδας, ὅτε σὺν Θεῷ εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐρχεται, καταλύειν καὶ κινεῖν ἐν τοῖς ὁσπητίοις αὐτοῖς, καὶ μένειν ἀνεμποδίστως, καὶ τὴν χρῆσιν ἔχειν αὐτῶν τῶν ὁσπητίων, ἄλλων προτιμώμενος, ὡς εὐδιάκριτον. Ἔσται δὲ ἡ ἀφιέρωσις αὕτη μόνιμος, διηνεκὴς καὶ τελεία, ὡς πρὸς Θεὸν γεγονυία, ἐν τῇ μονῇ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ὅς δὲ εἰς ἀποξένωσιν ποτε κινήσῃ, τοῖς ἐπιτιμίοις τοῖς παρὶ τούτων ἔνοχος γενήσεται, ὡς νόμοις καὶ κανόσιν ἐναντίος· τὰ γὰρ ἅπαξ Θεῷ ἀφιερωμένα ἀνεκποιήτᾳ εἶσι καὶ ἀμετακίνητα μένειν ὀφείλουσι τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, ὅπου φθάσωσιν ἀφιερωθῆναι τῇ τοῦ ἀφιερῶντος προαιρέσει. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν διασαφητικὸν γράμμα ἡμῶν συνοδικῶς, καὶ ἐπεδόθη τῷ διαλθφθέντι ἐνδοξοτάτῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Πέτρῳ Βοεβόγδα, υἱῷ κατὰ πνεῦμα τῆς ἡμῶν Μετριότητος, εἰς ἀσφάλειαν.

μηγὶ ἰσχυροῦ, ἰνδικτιῶνος ἦ.

† ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Κονσταντινουπόλεως Ἀχιλλεΐδος.

† ὁ Νικουηδσίας Στάγιος.

† ὁ Μητροπολίτης Νικαίας Κήρυλλος.

Ἰω. Πέτρου Βρεβόγδα.

† ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Ἀδριανουπό-
λεως Ἱερουσίας.

† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης Παρθένιος.

✦ ὁ Σωτήρας Παρθένος.

† ὁ Φιλιπποπόλεως θεόληπτος.

✠ ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Πρωΐτης Γρηγόριος.

† ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης πρῶτον Χίω
Γαλατῆλ.

† δ ἰπποδρόμου ἰωάννου.

† ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σηλυβρίας Ἀθανάσιος.

către Dumnezeu și al milosteniei și al închinării către Dumnezeu și al râvnii din cele ce sunt în cele dumnezeiești este statornie pentru cei ce au săvârșit aceasta cu părere bine împărtășită și cu bun gând, a făcut din inimă și cu sufletul întreg danie cu totul a caselor lui, cumpărate de el însuși, care au fost odată ale lui Ralli, și le-a oferit și le-a închinat venerabilului lăcaș patriarhicesc al Maicei Domnului Pammakaristos, al Bisericii celei Mari, precum și arată scrisoarea lui dată nouă și hogetul (Sultanului), ca să aibă pomenirea lui, a fericitilor lui părinți, a Doamnei soției lui și a preaiubiților copii, în Biserica cea Mare, neîncetat și, ca să zicem așa, veșnic. Și numai atât să aibă voie dumnealui Petru Voevod ca, atunci când, cu ajutorul lui Dumnezeu, va veni la Constantinopol, să descalece și să poposească în acele case și să stea fără vre-o piedecă și să aibă întrebuintarea caselor înainte de oricare altul, în deosebi. Și să fie această închinare statornică, trainică și veșnică, de oare ce e făcută către Dumnezeu, în mănăstirea Bisericii celei Mari. Iar cine s'ar apucă de înstrăinare, să fie părtaș al pedepselor pentru astfel de lucruri, ca unul ce va fi lucrat împotriva legilor și canoanelor; căci ce s'a dăruit odată lui Dumnezeu nu se poate desfăce și trebuie să rămâie neclintit sfintelor lăcașuri unde s'au întâmplat a fi închinat după alegerea închinătorului. Pentru acestea deci s'a făcut și această scrisoare de înștiințare a noastră, în sinod, și, s'a dat pomenitului prea-slăvit Domn Io Petru Voevod, fiul duhovnicesc al Smereniei Noastre, spre siguranță.

În luna lui Ianuar, indietia 8.

† Smeritul Mitropolit al Cizienlui Ahilie.

† al Nicomediei Sisinie.

† Mitropolitul Niceii Chiril.

Io Petru Voevod.

† Smeritul Mitropolit de Adrianopol
Ieremia.

† al Naupactului și Artei Partenie.

† al Sofiei Partenie.

† al Filipopolei Teolept.

† Smeritul Mitropolit al Brusei Grigorie.

† Smeritul Mitropolit fost al Chiosului
Gayril.

* al Imbrului Ioachim.

† Smeritul Mitropolit al Silivriei Atanasie.

† al Peritheorinlui Grigorie.

† ὁ Περιθεωρίων Γρηγόριος.
 † ὁ Προικοννήσου Ἀνθίμος.
 † ὁ Μηδείας Παρθένιος.
 † ὁ Διδυμοτείχων Μαθθαῖος.
 † ὁ Τυρολῶης καὶ Σερεντζίου Θεωνάς.
 † ὁ Σκόρου (Κίρου; *sic*) Λουκιανός.

† al Priconesului Antim.
 † al Midiei Partenie.
 † al Demoticei Matei.
 † al Tyroloei și Serentziului Theona.
 † al Scirului Luchian.

(Copii grecești moderne la Bibl. Ac. Rom.; Ghedeon, *Χρονικά τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ*, Constantinopol, 1884, pp. 144-5.)

CXVIII.

Hrisov al lui Alexandru-Vodă al Țerii-Românești, prin care se dă un ajutor mănăstirii lui Xenophon de la Athos. 1575.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CXIX.

Hrisov al lui Petru-Vodă Șchiopol, Domn al Moldovei, prin care se dau 100 de galbeni mănăstirii Zographului de la Athos. 1575 (7083), 1-iu Iunie.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 92; Nicolaescu, p. 959.)

CXX.

Mulțămire din partea mănăstirii Dochiariului din Athos către Doamna Ruxandra, a lui Alexandru Lăpușneanu, „care a scos de supt poprire odoarele amanetate ale mănăstirii”. 1575, August, (7078).

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CXXI.

Daruri făcute de Petru-Vodă al Moldovei supt Patriarhul Ieremia. 1576, Maiu.

Πατριαρχοῦντος τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότης τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἱερεμίου, ὁ εὐσεβέστατος αὐθέντης Ἰωάννης Πέτρος Βοεβόδας πάσης Μολδοβλαχίας, προτραπείς παρ' αὐτοῦ λόγοις καὶ ἔργοις ὠφελῆσαι καὶ βοηθῆσαι τῇ Μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἀφιέρωσεν αὐτῇ ταῦτα δὴ τὰ χρεωδέστατα κτήματα:

καζάνιον ἐν μέγα, ὠκάδων. . .
 τετζερέςδες δύο μεγάλως, ἑκάτερος αὐτῶν ὠκάδων. . .

σινίον μέγα, ὠκάδων. . .

σινίον μικρόν. . .

κουζί τειψί, δύο ὠκάδων. . .

κουκούμια δύο μεγάλα. . .

χουλιάρας τέσσαρας. . .

σαχάνια πρῶτα, ἑκατόν.

καὶ ἕτερα γιανχί τειψί πεντήκοντα, ἔχοντα πάντα τὸ ὄνομα καὶ τὴν βοῦλλαν τῆς Αὐθεντίας αὐτοῦ, εὖδος κεφαλῆν, κατὰ τὸ σύνθηες, ἔχουσαν ἀντετυπωμένην ταῦτα ἀφιέρωσεν εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ αἰώνιον, ἐν ἡ τει ζπδ', μηνι μαίῳ, ἡδικοτιῶνος δ'.

Fiind patriarh prea-sfințitul nostru Domn și stăpân Patriarhul ecumenic domnul Ieremia, prea-cucernicul Domn Io Petru Voerod a toată Moldovlahia, îndemnat de el a folosi și a ajuta prin cuvinte și sapte Marea Biserică a lui Dumnezeu, i-a închinat aceste lucruri de cel mai mare folos:

Un cazan mare, de — ocale.

Două tingiri mari, fiecare din ele de — ocale.

O sinie mare, de — ocale.

O sinie mică.

O tipsie de . . de două ocale.

Două tigăi mari.

Linguri patru.

Sahane d'intâiu (*sic*), o sută.

Și alte tipsii de iahnie einzeci, — având toate numele și stema Domniei Sale, având înțipărite un cap de bou, după obiceiul. Acestea le-a închinat pentru pomenirea lui veșnică, în anul 7084, luna lui Maiu, indicția 4.

(Ms. în Biblioteca Patriarhiei din Constantinopol, copie în notițe grecești moderne, în Bibl. Ae. Rom.; publicată și în 'Εκκλησιαστική Ἀλήθεια, I, p. 18; Cf. Manuil Ghedson, Χρονικά τοῦ πατριρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, pp. 67-8; la p. 148 mențiunea „chivotului de argint, foarte frumos, de 585 de dramuri“, de la Lăpușneanu; la p. 149 a tîpsiei aduse de Patriarhul Mitrofan din „Bogdania“.)

CXXII.

[1576],
5 Septembrie.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către soră-sa, Mărioara Adorno, despre banii și lucrurile ce-i trimite.

Θεός. † Εἰγαίς καὶ χειραῖσμάτα ἀπὸ ἐμένα τῇ τόμῃ. Κατεράνα εἰς τὴν ἀδελφὴ μου, τὴν κυράτσα Μαργώρα. Πυλὰ σαὶ χειραῖτό, καὶ ἔπε τὴν ἀδελφὴ σου, τὴν κυράτσα Λουκρέτζαν, σαὶ προσκηνῶ, καὶ ὁ μισαῖρ Ξένος καὶ ὅλα τοῦ τὰ πεδία πολὰ προσκηνοῦν τὴν αὐθεντία σου. Καί, ἂν ἐροτάς διὰ μας, μὲ χάρη Θεοῦ καλὰ ἡμεσται, καὶ περηδλάμας τὴν γραφὴ σου καὶ ἡμάμας παρὴ τὴν οἰκίαν τῆς αὐθεντίας σου, καὶ ἴπραμας τὰ δωσῆματα ὧπον ἐπέστειλας τῷ Πενέτῃ τὰ Γατζηά: τὶ φυγοῦρα σωῦ, ὧπον σουδνε ζουγραφησμένη, καὶ τέσαιρα φηλαχτά, τὸ ἓνα μὲ μία φηλαὶ ἀλῆσαιδα, ἔτζη δεμένα καὶ δουλόμενα καὶ καρφόμενα ὥσαν τὰ ἐπέστιλες ἢ αὐθεντία σου, καὶ κῆνα ποῦ ἐπέστιλες με τὸν Κουλοῦρη ἐπέρα τά, καὶ ἔτη μαι γράφης, ὅλα ἐπῖρα τά. Καὶ ἔς πολὰ ἔτη. Καὶ μὴ ποιράζεσε μετ' αἰμαίνα, μόνω τόσων ἀπεστίλῃς γραφὴ εἰς τὸ Πεναίτο τὰ Γατζηάν, νὰ μαθένομας περὶ τὴν εἰγία σου μιστηροιακά (sic) καὶ ταπινά, (stera: θημων), καὶ, ὥς πόται ζῆω, θέλο σαὶ θημιθώμας ἀπ' ἐκίνο ποῦ πορῶ. Καὶ (bis), ὅτι ἂν χρῆζεσαι, μίναισε τὸ Πεναίτο τὰ Γατζηάν. Καὶ στίλο σὲ μία γούνα ζερταῖδά, μὲ τὸν πρματεφτή ποῦ ἐπέφας ταῖς δύο σκούπες καὶ τὰ ταῖσαιρα ξῆλα μὲ τὰ κάρφρα καὶ διὰ ταῖς τραῖς ποῦ με γράφης, ἐδῶ δὲ δρησκαται, ἀμὲ θέλο γράψι νὰ σου ταῖς πέφοναι ἔπε τὴν Πόλη. Καὶ, ὅτα στίλῃς γραφὴ, στίλε τὶ ῥομαχηκά, ὅτι ἐδῶ δὲν εἶνε Φράγκη νὰ τὴ ἀναγνόςου¹. Ὅχι ἄλλο, μόνε ὁ Θεός μὲ τὴν αὐθεντία σου.

† Χειραῖτό σαὶ ὁ αὐθεντής Ἀλεξάνδρωσ Βοῖβόδας, ὁ γαπρό[ς] σου. † Καὶ ὁ Μίχνε Βοῖβόδας, ὁ ἀνηψιός σου. Σαιπετέβρηαι εἰς ε'.

(V^o.) Δωθῇ τῷ (sic), εἰς τὰς τιπλάς χειράς εἰς τὴν κυράτσα Μαργώρα τὶ Φραπρητζένα, εἰς τὴν Βενετία, εὐλαβῶς καὶ τιμῶς δωθεῖη.

Cu Dumnezeu. Sănătate și închinăciuni de la mine, Doamna Ecaterina, surorii mele, doamnei Mărioara. Mult mă închin, și de la sora ta, doamna Lucreția, se închină domniei tale, și *messer* Xenos, și toți copiii ei mult se închină domniei tale. Și, dacă întrebi și despre noi, cu mila lui Dumnezeu suntem bine, și am primit scrisoarea ta, și am aflat despre sănătatea domniei tale, și am luat darurile pe care le-ai trimis lui Benetto da Gajan: portretul tău, unde ești zugrăvită, și patru talismane, unul cu lanțuțel mic, așa legate și pecetluite și bătute în cuie, cum le-ai trimis domnia ta; și cele ce mi-ai trimis cu Kuluri, le-am primit, și lucrurile de care-mi scrii, le-am avut pe toate. Și mulțămesc. Și nu te supără pe mine; numai cât să trimești scrisoare lui Benetto da Gajan, ca să aflăm despre sănătatea ta, tăinuț și supus. Și, cât voiu trăi (?) te voiu cinsti cu ce voiu putea. Și spune-i lui Benetto de Gajan despre ce ai nevoie. Și-ți trimit o blană de ζερταῖδά, cu negustorul prin care ai trimis cele două perii și cele patru lemne și cu cuiele; și, pentru beteala despre care mi scrii, nu se găsește aici, însă voiu serie să ți-o trimeată din Constantinopol. Și, când trimiți scrisoare, trimite-o în grecește, căci aici nu se află Frânci să o cetească. Nimic alt n'am de spus, numai Dumnezeu să fie cu domnia ta. † Domnul Alexandru Voerod, cumnatul tău, și nepotul tău Mihnea Voerod și se închină. În Septembrie 5.

(V^o.) Să se dea în cinstitele mâni ale doamnei Mărioara a lui Fabrizio, în Venetia; să se dea respectuos și cu cinste.

(Originalul în Bibl. Ae. Rom.; pecete mică, de inel, cu ceară roșie, ruptă; publicată și în „Anale“, XVIII, p. 14, nota 1.)

¹ E curios cum de Ecaterina, fiică a unei Italiene, nu știe limba mamei sale. Gerlach, *Tagebuch*, p. 470², observă încă: „In Golata mai toți vorbesc sau măcar înțeleg italianește“.

CXXIII.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre lucrurile ce a primit de la ea și o blană ce-i dăruiește.

Pera,
[1576],
6 Octobrie.

Θεός. † Ἡγιαῖς καὶ χαίρετήματα ἀπὸ ἐμένα, τῇ τόμῃ Κατερήνῃ, εἰς τὴν ἀδελφὴ μου, τῇ κηράτῃ Μαργιόρῃ. Καί, ἀνερῶς καὶ περὶ ἐμᾶς, ὧλῃ εἴμεσται καλὰ, μὲ χάρη Θεοῦ. Καὶ προσκηνῶ σαι ἡ Λουκρέτζῃ, ἡ ἀδελφὴ σου, καὶ ὅλα τῆς τὰ πεδία. Καὶ ᾠερήλαθα τὰ πρόματα ποῦ μου ἔστειλεις, τέσσαρα φηλαχτὰ καὶ τῇ φηγοῦρα σου καὶ διῶ σκούπες ποῦ μ' ἔστειλεις μετ' αἰκοῖνο τὸ πρᾶματεντί. Καί, ἐκ πολᾶτη. Καὶ ᾠοκα τὸν καὶ (ms.: καί) μῆλα γοῦνα νά σου φέρῃ, καὶ παράγκιλα νά σου πέψη τῆς στρεῖ ὁ Πεναιτή τὰ Γατζῆν. Καὶ νά πέρνασες ὁμορφα καὶ ταχτικά καὶ ἀρχοντηκά, καὶ νά μὲ χαίρετῃς τῆς καλογρηγῆς ὅλαις αὐτοῦ ἐκ τὸ μοναστήριον ποῦ κάθαισται. Ὅχι ἄλλο, καὶ ὁ Θεός μὲ τὴν ἀθθεντία σου.

(V^o.) † Δωθῇ τὸ γραφεῖ εἰς τὴ Βανναιτή, εἰς τὴ κηράτῃ Μαργιόρῃ τῇ Φραπητζένα· εἰς τὰς τιμίας χεῖρας δοθῆναι.

[De altă mână:] A. M[adonn]a Mariora Valarga. Adî 6 di ottobre, in Pera.

Cu ajutorul lui Dumnezeu. Sănătate și închinăciuni de la mine, Doamna Ecaterina, către sora mea, doamna Mărioara. Și, dacă întrebi și despre noi, suntem bine, toți, cu mila lui Dumnezeu. Și ți se închină sora ta Lucreția și toți copiii ei. Și am primit lucrurile ce mi-ai trimis: patru talismane și portretul tău și două perii, ce mi-ai trimis cu acel negustor. Și să trăiești! Și i-am dat și o blană să ți-o aducă, și i-am vestit lui Benetto da Gajan să-ți trimeată beteala. Și să petreci frumos și liniștit și domnește, și închină-te din partea mea la toate călugărițile de acolo din mănăstire unde stai. Alta nu am să-ți scriu, și Dumnezeu cu domnia ta.

(V^o.) Să se dea scrisoarea la Veneția, doamnei Mărioara a lui Fabrizio; în cinstitele-i mâni să se dea.

Doamnei Mărioara Valarga. Azi, 6 Octomvre, în Pera.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; pecetea ea la n-1 precedent; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 13, n° 9.)

CXXIV.

Hrisov al lui Alexandru, Domnul Terii-Românești, dând un ajutor mănăstirii lui Xenophon de la Athos. 1576-7.

(Notițe grecești în Bibl. Ac. Rom.)

CXXV.

Hrisov al lui Petru-Vodă Șchiopul, Domn al Moldovei, prin care se dau 6.000 de aspri mănăstirii Sf. Dionisie de la Athos.

1577
(7085),
28 April.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 94; Nicolaescu, p. 960.)

CXXVI.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre niște daruri ce-i face.

1577,
1-iu Main.

Θεός. † Εἰς τὴν εὐγενεστάτῃ καὶ τιμιότατῃ ἀδελφῇ μου ἀγαπητῇ, κηράτῃ Μαργιόρῃ Φαμπητζένα, πολλὰ χερετήματα, καὶ ἀπὸ τὸν ἀθθέντι τὸν Μίχνα Βοτῶδαν

Cu Dumnezeu. Prea-nobilei și prea-cinstitei mele surori iubite, doamnei Mărioara a lui Fabrizio, multe închinăciuni, și de la Domnul Mihnea Voievod multe închinăciuni, și de la

πολλά χειρτέγρατά, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ μας, τὴν κινάτζα Λουγρέτζα, καὶ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, καὶ ἀπὸ τὰ πεδία τῆς πολλὰ χειρτέγρατά. Καὶ παρακαλοῦμε τὸν Θεὸν τοῦ εὐρήν σε ἡ γραφὴ μου ἐν ἰγία καὶ σωτηρίᾳ. Καί. ἔν ἐροτᾶς καὶ περὶ ἐμᾶς, μὲ τὴν δόξαμην τοῦ Θεοῦ καλὰ εὐρισκόμεσθε ἕως τὴν σήμερον, καὶ τῆς γραφαῖς ὅπου μᾶς ἀποστέλνης, πάντα ὅλες εἰς τὰ χέρια μᾶς καταντένουση. Τὸ λοιπὸν γράφης μας τὼ πῶς νὰ σου στήλο τηποτες, ὅτι ἐξέπεσες καὶ ἐπτώχηναις καὶ νανγεζάσης τηποτες ὑποστατηκῶ. Εἰς τοῦτι, ἀδελφὴ μου ἀγαπημένη, ἡξεύρη, τῶρα ἀπεραζόμενη χρόνι δύο, ἐστῆλά σου μία φωρὰ φλορία 200, ἥγουν διακόσια, καὶ ἄλλη φωρὰ φλορία 200, εἰς τὸν Μισέρ ντὰ Γατζιὰ Μπενέτι, πρὶ μὴ νὰ γένῃ τὸ θανατηκῶ ἐστῆλα σοῦ περὶ τὸν χρόνον ἐτούτον φλοριὰ 200, πάλῃ μετ' ἐκίνον, ὅτι ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τὴν Βλαχία, ἵνε δισκοιο νὰ στήλο τηποτες: μιδὲ γραφὴ ὅπου νὰ σου στίλο, ὅτι ἡ τάξῃ τῆς αὐθεντίας δὲν συνιθίζῃ νὰ ἐγένουση γραφαῖς ἀπ' ἐδῶ. Καὶ ἤθελα σου στίλι καὶ ἄλο περισσώτερον, ἀμὶ ὁ κερὸς δὲν μας διδῇ χέρι, ὅτι μᾶς ἐπλάκοσε πολλὸ χρέος ὅπου τοῦ κερὸς τὰ σθεάματα, τὸ ὁποῖον δὲν ὅπου νὰ σου γράφω: τὸ πῶς ἐπαρκαθᾶση τὰ πράματα καὶ ἐκάμαμεν ἑξοδες πολὺς καὶ μεγάλες. Ἄλο γράφης μου τὸ πῶς πεθῆμας καὶ βοῦλεσε νὰ ἔλθῃς νὰ μας εἶδεις. Εἰς τοῦτον, ἀδελφὴ μου ἀγαπημένη, ἔν ἐγρικουνα ἐγὼ ὅτι ἵνε πρέπον, ἡθελα στίλι νὰ σε φέρο, ἀμὶ ἐδῶ, εἰς ἐτούτον τὸν κόσμον, ἔχουση σηνήθια ἀτηχῇ, καὶ δὲν ὅπου νὰ κατηρίσεις ἐδῶ. Εἰς τοῦτι δὲν ἐστῆλα νὰ σε φέρο: ἀμὶ καὶ ἐμῆς ἔχουμεν πολλὴ πεθῆμα διὰ λόγου σου, ἅς τὸ ἡξεύροι ὁ Θεός. Ἀμὶ κάθου καὶ ἀναπέδου, καὶ ὁ Θεός νὰ σε ἁξιῶσει νὰ ἴσῃ καλὰ, καὶ ἐμῆς ἀπὸ ἐδῶθες, καὶ πάλῃ δὲν σὲ θέλομεν ἀλχημωνίσῃ εἰς ἐκίνο ὅπου δινόμεστε.

Ἐκατερίνα ντόμνα. μφζζ' Μαῖο α'.

Ἄλο καί, ἔν ἐροτᾶς διὰ τὴν ἀδελφὴ μας, τὸ πῶς ἐπῆρεν ἄνδρα, ἐπῆρεν τὸν Κονσταντῖνον τὸν Φραγκόπουλον, τῆς μιτρίας μας τὸν ἑαδελφόν.

Ἄλο, σὲ παρακαλῇ ὁ Μίχνα Βοϊδόδας νὰ τὸν στίλις 2, ἥγουν δύο, σκιδόπουλα μικρά, μαστέτζες, ἀπὸ τὰ καλὰ, ἀρσενικὰ καὶ θεληκὰ. Ἄλο, γράφης μου πὸς ἐπερίλαθαις τὰ φλοριὰ τὰ τετρακόσια καὶ τῶρα θέλουν σου ἔλθῃ καὶ ἄλλα διακόσια.

sora noastră, doamna Lucreția, și de la bărbatul ei și de la copiii ei, multe închinăciuni. Și nerugăm lui Dumnezeu să te afle scrisoarea mea în sănătate și mântuire. Și, dacă întreb și despre noi, cu ajutorul lui Dumnezeu suntem bine până astăzi, și scrisorile ce ni le trimeti, ajung totdeauna, toate, în mâinile mele. Îmi mai scrii cum că să-ți trimet ceva, căci ai scăpat și ai săracit și ai nevoie de sprijin. La aceasta, sora mea iubită, află că acum doi ani trecuți ți-am trimis odată 200, adică două sute de galbeni, și altă dată 200 de galbeni, prin domnul Benetto de Gajan, înainte de a se ivi ciurma; ți-am trimis pe acea vreme 200 de galbeni, iarăși prin acela, căci de aici din Țara-Românească e greu să-ți trimit ceva; nici scrisoare nu-ți pot trimite, căci rânduiala Domniei nu e să iasă scrisori de aici. Și am vrut să-ți trimit și alt ceva mai însemnat, dar împrejurările nu iartă, căci ne-a lăsat nevoie mare, din pricina întâmplărilor de azi, pe care nu pot a-ți le scrie: cum au ajuns lucrurile de am făcut multe cheltuieli și mari. Îmi mai scrii că dorești și vrei să vii să mă vezi. În această privință, sora mea iubită, dacă aș crede că e de cuviință, aș fi trimis să te aducă, însă aici, în țara aceasta, au oamenii deprindere nenorocită și nu poți locui aici¹. De aceea nici n'am trimis să te aducă; dar și noi te dorim mult, precum o știe Dumnezeu. Însă stai liniștită, și Dumnezeu învrednicească-te să fii sănătoasă, precum și noi, cești de aici; și iarăși nu te vom uita în ceia ce ni va fi cu putință.

Ecaterina Doamna. 1577, Maiu 1.

Alta, dacă întreb și despre soră-mea, pe cine a luat de bărbat, a luat pe Constantin Frangopol, vărul mamei noastre vitrege.

Alta, te roagă Mihnea Voievod să-i trimeti 2, adică doi, căței mici, de țafă, dintre cei de rasă bună, bărbat și femelă. Alta, să-mi scrii cum ai primit cei 400 de galbeni, și atunci îți vom trimite și alți 200.

(V^o) Prea-strălucitei doamne, doamna Mărioara, sora Doamnei Țerii-Românești, la Veneția.

¹ Cauza eră religia Mărioarei, pe care n'o puteau tolera surorile ei: „Când o Grecoaică”, scrie Gerlach, „iea în căsătorie pe un Frânc sau Latin, e asurisită, căci ei blestemă pe aceștia ca pe cei mai ticăloși erefici.” Gerlach, l. c., p. 357, col. 1.

(V^o: de altă mână:) Alla Illustrissima signora madona Marieta, sorela di Signora di Vlastia, in Venezia.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; pecete mică, de inel, de ceară roșie, ruptă; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 20, nota 2.)

Prea-vestitei Doamne madonna Mărioara, sora Doamnei Țerii-Românești, în Veneția.

CXXVII.

Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre banii ce-i trimite și cheltuielile cu Domnia lui Mihnea-Vodă.

1577,
Iulie.

† Στήλνο σαί, ἀδελφή μου, κυράτσα Μαργιώρα, παρὰ μικρὴ ὥξοδο, διακόση φλουρήα γηὰ τῇ ἐξούρῃ τὰ πὸς δὲν εἰνμπορό, ὥτοι τῷ πεδί μου ἐγγήνηται αὐθεντίας, καὶ ἔχομε πολὴ ἐξοδο, — καὶ ἕνας Θεὸς τὰ ἐξούρη, καὶ ἔχομε καὶ πύκρες πολές. Καὶ νὰ πορευτῇ αὐθεντία σου κατὰ πὸς εἰνμπορέσαις.

Îți trimit, sora mea, doamnă Mărioară, pentru cheltuiala mărunță, 200 de galbeni, ca să știi că nu pot [mai mult], căci fiul meu a ajuns Domn, și avem multe cheltuieli, — și unul Dumnezeu știe, și avem și multe amărăciuni. Și dă-o și domnia ta cum vei putea.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 23, nota 8.)

CXXVIII.

Hrisov al lui Mihnea-Vodă al Țerii-Românești, dând mănăstirii Simopetra de la Athos moșiile Scurtești (Σφουρτσέστι) și Dragomirești.

1577 și
urm.

(Notițe grecești în Bibl. Ac. Rom.)

CXXIX.

Ecaterina, Doamna Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre trimetere de bani, dorința ei de a veni în țară și neputința de a o lăsa a merge la biserica latină, precum și despre datoria ce au bogații de a răscumpără pe robi.

1578,
20 Februar.

Θεός.† Εὐγενεστάτι, ἐντιμωτάτι καὶ ἱσαπιμένι μου ἀδελφί, κυράτσα Μαργιώρα. Ἦς τὴν αὐθεντίαν σου πολλαῖς ὑγιές καὶ προσκυνηματα, καὶ ὁ Αὐθέντης ὁ Μίχνα Βοεδόδας τὴν αὐθεντίαν σου πολλὰ χαιρετᾷ, καὶ ἡ ἀδελφί μας, ἡ κυράτσα Λουκρέτσια, μὲ τὸν γαμπρὸν μας ἦνε καλὰ καὶ προσκυνοῦν τὴν αὐθεντίαν σου, καὶ τὰ πεδία της, καὶ ἡ κόρες της, καὶ ἡ γαμπρὴ της ὅλι ἦνε καλὰ καὶ προσκυνοῦν τὴν αὐθεντίαν σου. Καὶ δεόμεσθαι κύριον τὸν Θεὸν τοῦ εὐρῆν τὴν αὐθεντίαν σου ἡ γραφί μου ἐν ἰγίᾳ καὶ μεγάλῃ σωτηρίᾳ, ὅτι καὶ ἡμῆς, χάριτι Χριστοῦ καὶ δι'εὐχῶν τὸν γονέον μας καὶ ἡς τὴν ὑγίαν σου, καλὸς ἔχομεν ἕως τοῦ νῆν. Ὅμοιως, Φεβρουαρίου 15, ὑπὸ χερὸς ἐνὸς Παυλίου, ἐπερίλαβα μίαν γραφὴν τῆς αὐθεντίας σου, καὶ ἔμαθα περὶ τὴν ὑγίαν σου, καὶ ἐχάρικα τὸ πολλὰ: πλὴν δὲ ἔγραψες μου ἡ αὐθεντία σου τὸ πὸς εὐρίσκεται ἐκκλησία φραγγικὴ ἐδῶ, καὶ (sters: νὰ ἔλθῃς) θέλεις νὰ ἔλθῃς ἐδῶ. Καὶ ἡς

Cu Dumnezeu. † Prea-nobilei, prea-cinstitei și iubitei mele surori, doamna Mărioara, domniei tale multe salutări și închinăciuni, și Domnul Mihnea Voievod mult ți se închină domniei tale, și sora noastră, doamna Lucretia, cu cunatul nostru, sunt bine și se închină domniei tale, și copiii ei, și fetele ei și ginerii ei sunt toți bine și se închină domniei tale. Și rugăm pe Domnul Dumnezeu să te afle pe domnia ta scrisoarea mea în sănătate și mare mântuire, căci și noi, slavă lui Hristos și mulțumită rugăciunilor părinților noștri și pentru sănătatea ta, suntem bine până acum. De asemenea, la 16 Februar, printr'un Raguzan, am primit o scrisoare a domniei tale, și am aflat despre sănătatea ta, și m'am bucurat mult; afară numai că mi-ai scris domnia ta cum eă se găsește aici o biserică francească, și vrei să vii aici. Și în această privință ce să-ți scriu dom-

τούτων τί νά γράψω τῆς αὐθεντίας σου; Ἀληθινά, ἀδελφί μου ἦσε, καί αἰμά μου ἦσε, καί ἀγαπῶ καί πεθημὸ σε, ἀρκοὶ ὁ τόπος δὲν τὸ σικῶνι ὅτι ἐγὼ ἔχω τῶρι τόσον κερῶν καί πορεύομαι ῥωμαϊκά, καί ἡ ἀδελφί μας ἔτσι, καί τῶρι νᾶλθι ἡ αὐθεντία σου νά πωρεῖσε ἡς ἔναν κάστρον φραγγικῶ, καί ἡμῖς πάλιν ἡς ἄλλον κάστρον ῥωμαϊκῶ... Ἦνε ἄνθρωπὶ καί ἔχουμε ἀπὸ τὸν κόσμον καταφρώμεσαν. Ἐδῶ ἦνε χωριγιάτες ἀγρικιανοί, δὲν ἴνε ὅσαν τὴν Πόλιν καί τὸν Γαλατάν, ὅπου ἦνε ἀνακατομένη Ῥωμαίη καί Φράγγη μαζήν. Καί ἄλλον πάλιν αὐτὶ ἡ χώρα δὲν ἴνε κληρονομία μας: σήμερον ἡμεσθεν καί αὐριον δὲν ἴμεσθεν ἡς τοῦ Θεοῦ τὸν ὄρισμα καί ἡς τὸν Τούρκον τὸ χέρην ἡμεσθεν, καί μίτ' ἡμῆς δὲν ἴσεύρωμεν ἔως τέλους ποῦ θέλομεν ἴστα. Ἀπὸ κάθου ἡ αὐθεντία σου καί ἀναπάδου. Ἦσε καλῶν κόσμον ἦνε ἡ αὐθεντία σου, καί, πάντα ὥστε ποῦ νά ἔχουμε τὴν ὕγιάν μας, θέλο σὲ κιτάζην, ἡπέρχετε ἀπὸ τὸ χέρην μου, καί μὴν χολομάνης: ἡς τὴν ὕγιάν τοῦ Μίχνα Βοεβδά δὲν θέλομε σὲ ἀστοχίσιν. Καί ἄλλον πάλιν ὥρισε τὸ πὸς ἡχα γράψην τῆς αὐθεντίας σου ἡς τὴν γραφὴν μου, καί ἔστηλά σε φλωρία 200, καί ἐκίνα εὐρέθισαν φλωρία 100, μὲ τὰ ποτήρια. Ὡμος ἐγὼ ἡς τὴν γραφὴν μου ἐλανθάστικα καί ἔγραφα 200, ἀπὸ ἀληθινὰ ἑκατὸν ἦτον ἔτσι τὰ εὐρικά καί ἡς τὸ κατάστιχον, καί νά μὴν πιράξης ἐκὴνον ὅπου σε τὰ ἡφερὶν καί κατόπην πάλιν ἔστηλά σε ἄλλα 200 φλωριά, καί πάλιν, Νοεμβρίου 23, ἔστιλα μὲ ἔναν μου ἄνθρωπον ἡς τὸν Γαλατὰ ἔς τὸ χέρην τοῦ Μίσερ Μπενέτον τὰ Γαγὰ φλωρία 200, μὲ τὸν πρότον καλὸν ἄνθρωπον ὅπου νά εὐρί νά τὰ στήλῃ ἡς τὸ χέρην τῆς αὐθεντίας σου. Καί μὲ τὸν Ῥαυζέον αὐτὸν ὅπου μὲ ἔφερε τὴν γραφὴν σου στέλο σὲ ὁ Ἱσπανοβωγόνες, καί δέξου τέσ. Καί, ἄλλον, ὥρισε τὸ πὸς ἔδωσα δώδεκα χιλιάδες ἄσπρα καί ἐξαγώρασα τὴν Κυπριώτισσα¹, καί ἐπίρες τὸ ὥσαν θαρήν. Βλέπεις, ἀδελφί μου, πὸς πιράζωμεν τὸν Θεόν; Ἐδ᾽ ὅπως ἔχει φωνή νά φάγῃ, νά μὴν δώσει ἐκὴνον ὅπου λυγωθιμῶ ἀπὸ τὴν πίνα! Δὲ στέκει καλὰ! Διὰ τ' ἐκὴνον μας ἔδωκεν ὁ Θεὸς καί ἔχουμεν, καί διὰ τοῦ λόγου μας καί διὰ τοῦς δίκους μας καί διὰ τοῦς φίλους μας καί διὰ τὰ αἰχμάλωτα, ὅχι διὰ τοῦ λόγου μου μόνον. Καί τὴν Κυπριώτισσα μόνον δὲν ἀγώρασα, ἀπὸ ἂν τίχι ἔως ἐκατὼν πέννηντα, ἔχω ἀγωρασμένες ὅσαν τὴν Κυπριώτισσα. Ἄς ἦνε καλὰ αὐθέντης ὁ Μίχνα-Βωδας, καί μὴν χολομάνῃ ἡ αὐθεντία σου: μπέμπι ὁ Θεὸς καί διὰ τ' ἡμῶν καί διὰ τ' ἐκὴνες. Ἄλλον οὐχί, καί ἡ χρόνῃ

niei tale? Ești, cu adevărat, sora mea, ești sângele meu, și te iubesc și te doresc, dar locul acesta nu suferă ca eu de atâta vreme să mă port după ritul grecesc, și sora noastră tot așa, și acum domnia ta să vii să mergi la o biserică francească, și noi pe de altă parte la altă biserică, grecească. Ne văd oamenii și ne desprețuiește lumea. Aici sunt locuitorii oameni sălbateci, nu sunt ca la Constantinopole și Pera, unde-s amestecați Grecii și Franței la un loc. Și, iarăși, pe de altă parte, această țară nu e moștenirea noastră: azi suntem și mâine nu suntem, după voia lui Dumnezeu, și ne aflăm în mâna Turcilor; și nici noi nu știm unde vom fi până la capăt. Ci stăi acolo domnia ta și trăiește în liniște. Domnia ta ești în locuri bune și, cât voin fi sănătoasă, tot voin îngrijl de tine cât stă în mâna mea; și să n'aibî grijă: cât va fi sănătos Mihnea Voievod, nu te vom uita. Și, alta, ai mai zis cum că ți-am scris domniei tale în scrisoarea mea că ți-am trimis 200 de galbeni, și aceia s'au găsit că sunt numai 100 de galbeni, cu păharele. Ci eu am greșit în scrisoare de am scris două sute, însă eu adevărat erau o sută; astfel i-am găsit și în catastih, și să nu superi pe acel ce ți i-a adus; și după aceia iar ți-am trimis alți 200 de galbeni, și iarăși, la 23 Noiembrie, ți-am trimis, cu un om al meu, la Galata, prin Benetto da Gajan, 200 de galbeni, că să-i trimetă în mâna domniei tale, cu cel dintâiu om ce va găsi. Și eu însuș Ragusanul care mi-a adus scrisoarea, îți trimit două blăni de *ζαρδαβά*, și primește-le. Și iarăși mă întreb cum de am dat 12 mii de aspri și am răscumpărat pe Cipriotă¹, și ți s'a părut aceasta o sumă mare. Vezi, soro, cum supărăm pe Dumnezeu? Cine are pâine să mănânce, să nu dea celnii ce moare de foame? Nu șade bine! De aceia ni-a dat Dumnezeu de avem: și pentru noi și pentru ai noștri și pentru prietenii noștri și pentru robii,—nu numai pentru noi. Ci n'am cumpărat numai pe Cipriotă, însă, de ar fi și până la 150 [de roabe], le-aș cumpără, cu și pe Cipriotă. Să fie sănătos Mihnea Voievod, și să nu te îngrijești domnia ta: Dumnezeu trimete și pentru ai noștri și pentru aceia! Alta nu mai este, și anii domniei tale să fie mulți și frumoși.

20 Februar 1578.

În Bucureștii Terii-Românești.

¹ Prețul e cam mare: o Unguroaică se vindea pe la 1570 cu 6.000 de aspri (Gerlach, l. c., p. 54, col. 1.).

τῆς ἀθθεντίας σοῦ πολὴ καὶ καλή, Φεβρουάριου
24, 1578, ἐν Μπωκορέστην Βλαχίας.

Ἐκατερρίνα τῶμνα, ἀδελφεὶ τῆς ἀθθεντίας σου.

(V^o;) † Τὶ ἐντιμωτάτῃ καὶ εὐγενεστάτῃ καὶ
ὀγαπειμένῃ μου ἀδελφοί, κεράτῃ Μαριῶρα,
τιμῖος καὶ εὐλαβὴς θωθεὶ τὸ ἦς τὴν Βενετίαν,
ἦς τῶν Ἁγίων Ματθεῖον τὸν Μουρανῶν.

[De altă mână:] Ὁ recibito sta Ietera
de Valachia adi 5 de ssetebrio 1579.

Ecaterina Doamna, sora domniei tale.

(V^o;) Prea-einstitei, de neam bun și iubitei mele surori doamna Mărioara deie-se cu cinste și respect, în Veneția, la Sf. Mateiu din Murano.

Am primit această scrisoare din Țara-Românească, la 5 Septemvrie 1579.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; pecete mică, de inel, de ceară roșie, ruptă; publicată și în „Anale”, l. c., p. 29 nota 1.)

CXXX.

Mențiunea într'un poem (ῥίμα) al lui Gheorghe Etolianul a maziliei și morții lui Petru-Vodă al Țerii-Românești de pe urma intrigilor mamei sale Mirceoia (ἡ Μόρτζαινα):

Înainte de
1578,
Mart '.

Petru iese din Iad la 7077 (1568-9) ca să arăte mamei sale de ce i-a răpus, pe ei și pe Patriarhul de Constantinopol, Ioasaf, „dumnealui Cantacuzino” (ἄρχων ὁ Καντακουζηνός), făcând-o nebună și zăpăcită (μωρή, λωλή, παραδαρμένη). A voit să iea pe Cantacuzino ca soț al fiicei sale Maria:

Νὰ πάρῃς Καντακουζηνὸν γαμπρὸν εἰς τὴν Μαρίαν,
Τὴν ἀδελφὴν μου, καὶ ἔλαβες μεγάλην τιμωρίαν.

Eră un act de trufie, o primejdie pentru neamul lor, grosolan (χοντρόν), care avea a face cu un „len”, — cu joc de cuvinte (ei fiind lână proastă, ἐλάχα, iar Cantacuzino *camocatto*, damase). Cu aceasta i s'a adus lui moartea:

Ἄρ' ἡ χοντρή μας ἔπαρσις καὶ τὸ πολὸ καμάρι
Ἰδὲ πῶς ἐπροξένησε θάνατον νὰ μὲ πάρῃ,

zăcând în pământ străin:

Ἰδὲ πῶς κοίτομαι 'ς τὴν γῆν, ὡς καταφρονεμένος,
Διὰ τὸ ἀπὸ τὸν τόπον μου εἶμαι ἐξωρισμένος.

Iadul îl înghite din nou. Mirceoia se trezește pentru a-și plânge greșeala: „Eu ți-am căsunat moartea, fiule, și am aruncat în Iad trupul tău, scumpule, pentru că nu m'am gănilit că voiu cădea la atâtea rele dacă voiu să-mi răd de dumnealui Cantacuzino”:

Ἐγὼ σοῦ ἐπροξένησα τὸν θάνατον, νιέ μου,
Καὶ τὸ κορμί σου ἔβαλα 'ς τὸν Ἄδην, ἀκριβέ μου,
Διὰ τὸ δὲν ἤξευρα ποτὲ 'ς τόσα κακά νὰ πέσω,
Ἄρχων τὸν Καντακουζηνὸν θέλοντας νὰ γελάσω.

Dă vina păcatului pe Ioasaf, mândru de averea lui, dar „fără creieri”. Și dușmănie cu Pașa (πασίζ), Mohammed Socoli, tot de la el fi vine. El i-a dat sfatul de a trimite oastea să-și aducă fata înapoi. Deci ea, nebuna, „putana” (πουτάνη), l-a făcut să piardă țara și viața:

... Ἐγὼ 'μουν ἡ αἰτία,
Τιέ, νὰ λάβῃς θάνατον, νὰ χάσῃς τὴν Βλαχία.

A pierdut „case frumoase, curți acoperite cu marmură, robi, copile frumoase”, și „acum Alexandru poruncește 'n Țara-Românească”:

Καὶ τῶρα ὁ Ἀλέξανδρος ὀρίζει τὴν Βλαχίαν.

† Data spânzurării, la Anghia, a lui Nibai Cantacuzino Șaitanoglu.

„Și te-am pierdut pe tine, fiule, care erai ca un vlăstar și tuturor li păreai un voinic frumos la chip, iar acum ai Iadul de vecin și tovarăși, morții“:

Ἐχασα σένα, τὸν υἱὸν ὁποῦσουν σὰν θλαστήρι
Κ' εἰς ὅλους ἐφαινόσουνε εὐμορφο παλληκάρι,
Κ' ἔχεις τὸν Ἀδὴν γείτονα καὶ τοὺς νεκροὺς συντρόφους.

Cu mânie Petru vorbește apoi Patriarhului Ioasaf, care și el se află acolo în Iad, murind de nebulie, sărăcie și năcaz pentru aceeași greșeală. De aceia Mitrofan ține Biserica cea Mare, „și în țara mea stă Alexandru Voevod, și mie pământul mi-a acoperit picioarele“:

Κάθεται, καὶ εἰς τὸν τόπον μου Ἀλέξανδρος Βοϊβόνδας
Καὶ ἔμην ἡ γῆ ἐθάπισε τοὺς ἐδικούς μου πόδας.

Ioasaf mărturisește păcatul său. Trebuia să spuie Mircea că legile bisericești nu îngăduie a-și lua fata de la bărbat. De aici vine că „mama ta se află acum surgunită în părțile Răsăritului și batjocurită“:

Ἡ μάνα σου νὰ ἔρισκεται τῶρα ἐξωρισμένη
᾿Σ τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς, νᾶναι καὶ ἐντροπιασμένη.

Cuvintele le aude în chinuri Chiajna, care nu poate adormi. Se blastămă pentru că pe fiul ei îl are Charon:

Τὸν Πέτρον τὸν Βοϊβόνδα μου διατὶ τὸν τρώγει ὁ Χάρος.

E surgunită. „Împăratul e mâniat pe dânsa“:

Καὶ ὁ Βασιλεὺς τὴν ἄτυχῃ νὰ μ' ἔχῃ ὠργισμένη.

De ce s'a întâmplat aceasta? „Se pare că Mircea, bărbatul mîeu, a făcut pe lume păcate, orânduiri rele, că a săvârșit omoruri fără număr, multe călcări de lege, și acelea se așează pe capul mîeu ca muștile“:

Φαίνεται ὁ Μόρτζας ἄνδρας μου νὰ εἶχε καμωμένα
᾿Σ τὸν κόσμον ἀμαρτήματα, κακὰ ὀρδινιασμένα,
Νᾶκαμε φόνους περισσούς, πολλὰς παρανομίες,
Καὶ κεῖνα ᾿ς τὸ κεφάλι μου κάθονται ὡς μυῖες.

Dorește a vedeă în vis pe fiul ei, care „i s'a ivit ca viu, cum eră în zilele lui“:

Σὰν ζωντανὸς μ' ἐφαινόετον, ὡς ἦτον ᾿ς τὸν καιρὸν του.

Apărând din nou, Petru n'o iartă: îi mai dă odată vina că „va stă în Iad ani mulți și luni, și Alexandru, cel ce eră gonit, să ajungă acum beiul încunjurat de cînste al Terii-Românești, să stea în locul mîeu și în Domnie“:

᾿Σ τὸν Ἀδὴν νὰ εὐρίσκωμαι χρόνους πολλούς καὶ μῆνας,
Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος αὐτός, ὁποῦτον διωγμένος,
Τῶρα Βλαχίας νὰ γενῇ μπέγης ἄξιωμένος,
᾿Σ τὸν τόπον μου νὰ κάθεται, καὶ εἰς τὴν ἀθροεντία.

„Pentru că ți se părea că sunt toți de o seamă cu Ghiorma¹ care-ți slujia ție și erai a lui toată“:

Διατὶ σοῦ ἐφαινόετον νὰ ὁμοιάζου[ν] ὅλοι
Τοῦ Γκιόλμα ποῦ σὲ ᾿δούλευε κ' ἦσαν δική του ὅλη.

„Gîndul îți eră la dragoste și la Cămară“:

Ὁ νοῦς σου εἰς τὸν ἔρωτα ἦτον κ' εἰς τὸ καμάρι.

Poemul se mîntuie cu un imn la adresa lui Cantacuzino și a „marelui“ său tată, Dimitrie, și cu considerații asupra netrăinicieii lucrurilor omenești.

(N. Bănescu, *Un poème grec vulgaire relatif à Pierre le Boiteux de Valachie*, București, Fr. Göbl fii, 1912, p. 17 și urm.)

¹ Ghiorma a fost Postelnicul lui Petru Șchiopul.

CXXXI.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre numirea lui Mihnea-Vodă, uneltirile dușmanilor și căsătoria surorii Lucreția.

1578,
25 Mart.

Θεός. † Εἰς τὴν εὐγενεστάτη καὶ τιμιωτάτη ἀδελφῇ μου ἀγαπητῇ, κिरάτζα Μαροϊόρα, πολλὰ χερστέσματα. Καὶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν τοῦ εὐρῆν σε ἡ γραφῇ μου ἐν ἰγία καὶ σωτηρίᾳ. Καί, ἂν ἐρωτᾷς καὶ περὶ ἐμᾶς, μὲ τὴν δῆναμην τοῦ Θεοῦ καλλὰ εὐρησκόμεσθε ἕως τοῦ νῆν. Γήγνωσκε, ἀδελφί μου ἀγαπητή, ὅταν ἀναπαύῃ ὁ συχωρέμενος ὁ αὐθέντης, ἔγινε ὁ Μίχνας Βοϊδόδας ἀφέντης, μὲ τὴν δῆναμην τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔνια καὶ κακὰ κερδία μὴν ἔχῃς πῶς δὲν σὲ ἐθιμύθηκα τόσον κερδὸν νὰ σοῦ στίλο γραφῇ. Εἰς τοῦτω ἡξεύρε τὸ πῶς δὲν μᾶς βολή, ὅτι δὲν ἔνε τάξη νὰ ἐγένῃ γραφῇ ἀπὸτ' αἰμᾶς, νὰ πηγένη εἰσε ἄλλον κόσμον, καὶ ἔνε δίσκολο. Ἀπὸ τῆς γραφαῖς ὅσαις καὶ ἂν μᾶς ἔστηλες, ὅλες ἦρθαν εἰς τὸ χέρι μου. Καί, εἰ τῇ μας ἔγραψαι, ὅλα τὰ ἐκαταλάβαμε. Καί, διὰ τὸν Μόσκον, τὰ λόγια ὅπου ἐτζαμπουνίζη¹, ὅς μωρὸς καὶ ἄγνωστος ὅπου ἔνε, θέλη τὰ εὐρῆ τὸ κεφαλὶ του, καὶ θέλη καταντήσι εἰς τὴν πρότι του κατὰσταση, νὰ πουλῇ τὰ κέρια εἰς τὸν Γαλατὰ, ὅσαν τὰ ἔπουλε. Ἄλο, ἡξεύρε καὶ ἡ ἀδελφῇ μας, ἡ κिरάτζα (pare a fi fost: ἦνε ἡγετὰ) Λουγρέτζα, ἐδεύτε-ρα ἡπανδρεύτη, καὶ ὁ δὲν ἡθέλησε νὰ παν-τέσι, καὶ ἐπῆρε τοῦ Φραγκοπούλου τὸν ἦν ἀπὸ τὸν Γαλατὰ, τὸν Κωσταντίνο. Καὶ μὴν ἔχῃς κακὴ καρδία, ὅτι ἐμῆς δὲν σὲ ἀλγισμα-νήσωμε, μὴν θέλο σοῦ στίλι ὅτι ὁδηγήσι ὁ Θεός. Καί, ἡ τη κἀνη χρία, θέλῃς τὰ μαθέει ἀπὸ τὸν Μίσερ ντὰ Γατζιὰ Μπενέτον, ἀπὸ τὸν Γαλατάν, ὅτι ἀπὸ ἐδῶθεν ἔνε δίσκολο. Ἄλλον οὐχί, καὶ ἡ χρόνι σου πολὶ καὶ καλῇ.

Μαρτίω κε'.

Ἐκατερήνα ντόμνα.

[Pe margene:] Καὶ ὁ ἀφέντης ὁ Μίχνα Βοϊδόδας πολλὰ σε χερετᾷ, καὶ σὲ παρα-καλῇ πολὰ νὰ του στίλῃς ἕνα σκληρόπουλο μικρό, μαστῇ, καὶ νὰ ἔνε ἀπὸ χίνα τὰ καλὰ τὰ φησηκά.

(V^o.) † Εἰς τὰς τιμίας χεῖρας τῆς κिरάτζας Μαροϊόρα Φραμπριτζιένα, εἰς τὴν (bis) Βενε-τίαν, εὐλαβῶς καὶ τιμίας δοθεῖν.

Cu Dumnezeu. † Prea-nobile și prea-cins- titei mele surori iubite, doamnei Mărioara, multe închinăciuni. Și rog pe Dumnezeu să te găsească scrisoarea mea în sănătate și mân- tuire. Și, dacă întreb și despre noi, cu pu- terea lui Dumnezeu suntem bine până acum. Află, sora mea iubită, că, la încetarea din viață a răposatului Domn, a fost făcut, cu aju- torul lui Dumnezeu, Mihnea Voievod Domn. Și să n'aibi grijă și să nu-ți faci inimă rea pen- tru că nu mi-am adus aminte de atâta vreme a-ți trimite o scrisoare. Pentru aceea, află că nu ni este voia, de oare ce nu e obi- ceiu să iasă scrisorile de la noi să meargă aiurea, și e gren. Dar scrisorile câte mi le-ai trimis, au sosit toate în mâna mea. Și, câte ni-ai scris, toate le-am înțeles. Și, în privința lui Moskos, vorbele de nimic pe care le-a flecărit ca un nebun și nepriceput ce este, numai capul lui să li dea de rost, și va ajunge la starea lui cea d'întâiu, ca să vânză lumânări în Pera, cum a mai vândut. Alta, află că sora noastră, doamna Lucreția, s'a căsătorit a doua oară, și nu a vrut să aștepte, ci a luat pe fiul lui Frangopulo din Galata, pe Constantin. Și să nu fii supărată, căci noi nu te vom uita, ci-ți vom trimite ceia ce va aduce Dumnezeu. Și, dacă ai vre-o altă nevoie, vei putea află de la domnul Benetto da Gajan din Galata, căci de aici e gren. Alta nu mai este, și anii tăi să fie mulți și frumoși.

Martie în 25.

Ecaterina Doamna.

Și Domnul Mihnea Voievod ți se închină mult, și mult te roagă să-i trimiți un cățel mic, de țâță, și să fie din cei-frumoși:

(V^o.) † În cinstitele mâni ale doamnei Mărioara a lui Fabricio, la Veneția, deie-se cu respect și cinste.

(Originalul în Biblioteca Academiei Române; pecete de inel, acoperită, având, se pare, vulturul muntean; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 24, nota 5.)

¹ Cântă din *zumpogna*, din cimpoiul, flecărește.

CXXII.

1578,
2 Decembro.

Doamna Ecaterina a Terii-Românești către Mărioara Adorno, despre su-
mele și lucrurile ce i-a trimis.

Θεός. Εἰρηαῖς καὶ προσκηνηματα ἀπὸ ἐμένα, τὴν γτόμνα Ἐκατερίνα πάσης Οὐγγροβλαχίας, καὶ ἔπε τὸν ἀδθέντι τὸν Μήχνη Βωϊδόδα πάσης Οὐγγροβλαχίας εἰς τὴν ἀδθεντία σου, κηράτσα Μαρηώρα. Καὶ ἐπερήλαθα τὴ γραφὴ τῆς ἀδθεντία σου, καὶ ἔμαθα περὶ τὴν εἰγήα τῆς ἀδθεντία σου, καὶ ἐχάρηκα πολὰ, καὶ νὰ σε εὔρη εὔ (sic) γραφὴ μου ἐν ἡγήα καὶ μεγάλῃ σωτηρίᾳ. Ὡτι ἀνέροτᾶς καὶ περὶ αἰμάς, μὲ τὴν βούθησαν τοῦ Θεοῦ καλὰ ἤμισετε αἰὼς τὸ σολμερων. Ὡμος νὰ ἡξέβρης, ἀδελφὴ μου, ἀφόντες μὲ αἰδοκεν ὁ Θεὸς τούτην τὴ χάρη, τὸ πᾶς ἄσπρα σοῦ ἔχο στελμένα τῆς ἀδθεντία σου, αἰδοκα τὴν πρῶτη βολὰ μὲ τὸ πογγική τὸ κοκινὸ αἰκατο φλουρήα, μὲ νὰ Φράγγο, νὰ σου τὰ φέρη, καὶ εἴστερα διακόση φλουρία μὲ τὸν Μπενέτο τὰ Γατζιά. Καὶ ἡ ἀδθεντία σοῦ μὲ αἰτραπες τὸ πὸς θέλης νὰ κάμεις σπιτοὶ εἰς τὸ μοναστήρη, καὶ τότες σου ἐπέστηλα ἡκοση χηληάδες ἄσπρων¹ μὲ τὸν Μπενέτο τὰ Γατζιά, καὶ, ὄντα σου ἐπέστηλα τὸν μαστράπα μὲ τὰ χουληάρηα, ἄλλα διακόση φλουρήα μὲ τὸν Μπενέτο τὰ Γατζιά, καὶ, ὄντα σου ἐπέστηλα τὸ ποτήρη καὶ δύο γούνες τόσκα καὶ δύο σαμουρηα, ὅχη γούνες μεγάλες, μόνε αἰτζή μόναχα, καὶ τοὺς μαχαμαάδες, καὶ ἔξησε πᾶσα ἐνη ἔπε χήληα ἄσπρα, ἄλλα διακόση φλουρηά μὲ τὸν Μπενέτο τὰ Γατζιά. Καὶ, ἀφόντες ἐπέθαναν ὁ μα|κα|ρήτης ἀφέντης, ἵνε ἄνα ἡήσαι χρόνος τόρα, ἔχο σου ἑπαστελμένα τετρακόση φλουρηά, πάλαι μὲ τὸν Μπενέτο τὰ Γατζιά. Καὶ νὰ μὲ γράψης ἂν τὰ ἐπερήλαδες, νὰ ἡξέβρη καὶ ἐγὼ, καὶ ἀκόμη δὲν ἐκήταξα τὰ κατὰστιχα ἂν τήχη ἄ[ν] σου ἐπέστιλα καὶ ἄλλα. Καὶ ἡ ἀδθεντία σου ὅμου τὴ ἐπέστιλες, ὅλα τὰ αἰπερήλαδα, καὶ τὴν κασέτηνα, μὲ ὅτη καὶ ἂν ἡχε μέσα, καὶ τὸ τήρη μαζὶ καὶ ποτήρηα. Ἄλω, γαρηφῆς (sic) μέσα πᾶσα χάρτη διὰ νὰ ἔρθης αἰδὸ, καὶ νὰ μὴ θόρης γηὰ τὴ δὲ σὲ φερρένω: εἶνε γηὰ τὴ ἡσε Φράγγηα, καὶ, ἄλλο, γηὰ τὴ αἰτοῦτος ὁ τόπος ἦναι, καὶ ἀλλάζουν τοὺς ἀφεντάδες, καὶ δὲν ἦνε γονικός μας. Καὶ, ἄλλο, σὲ παρακαλῇ ἀφέντης ὁ Μήχνη Βωϊδόδας, ὁ ἀντιφίό σου, γιὰ δύο

Cu Dumnezeu. † Sănătate și închinăciuni de la mine, Doamna Ecaterina a toată Ungrovlahia, și de la Domnul Mihnea Voevod a toată Ungrovlahia, către domnia ta, doamnă Mărioară. Și am primit scrisoarea domniei tale și am aflat despre sănătatea domniei tale și m'am bucurat mult, și să te găsească scrisoarea mea în sănătate și mare mântuire. Și, dacă întrebi și despre noi, cu ajutorul lui Dumnezeu suntem bine până astăzi. Dar ca să știi, sora mea, de când mi-a dat Dumnezeu acest bine, câți aspri ți-am trimis domniei tale, am dat întâiu cu punga cea roșie o sută de galbeni printr'un Franc, pentru ca să ți-i aducă, și alți două sute de galbeni cu Benetto da Gajan. Și domnia ta mi-ai scris că vrei să-ți faci casă la mănăstire, și atunci ți-am trimis douăzeci de mii de aspri cu Benetto da Gajan, și, când ți-am trimis năstrapa cu lingurile, alți două sute de galbeni, cu Benetto da Gajan; și, când ți-am trimis păharul și două blăni toscanese și doi samuri, nu blăni mari, ci așa bucăți osebite, și maramele, — și fac flecare la câte o mie de aspri, — alți două sute de galbeni cu Benetto da Gajan. Și, de când a murit răposatul Domn, — e un an și jumătate acuma, — ți-am trimis patru sute de galbeni, iarăș cu Benetto da Gajan. Și să-mi scrii dacă i-ai primit, să știi și eu; și încă n'am cercetat catastifele, dacă poate ți-am trimis și alții. Și domnia ta de asemenea, dacă mi-ai trimis ceva, am primit tot, și caseta, cu ce eră înănntru, și brânza, împreună cu păharele. Alta, îmi scrii în fiecare scrisoare, că să vii aici, și să nu crezi că [de alt ceva] nu te aduc: e pentru că ești Francă, și, alta, pentru că așa e locul, că gonesc pe Domni, și nu e moștenirea noastră părintească. Și, alta, te roagă Domnul Mihnea Voevod, nepotul tău, pentru doi câni, și dintre cei foarte frumoși, micușori, bărbat și femelă. Și ți se închină doamna Lucretia,

¹ Un leu german eră 40 de aspri (Gerlach, p. 220, col. 1). Domnii în exil primiau pensii de 60 (Alexandru Lăpușneanu; rudele: 30; Hurmuzaki, II, p. 423) și 40—60 (Petru Șchiopul, *ibid.*, III, p. 25) de aspri. Marele-Maistru al artileriei primiă în 1577 pe zi 20 (Gerlach, p. 304, col. 1), săracilor li se dădea un aspru (*ibid.*, p. 312, col. 1). Asprul actual înșă=2½ bani, un leu turcesc=66 de aspri.—Asprii se socotiau cu *poverile* (v. și Papin, *Trésor*, I, p. 50). O eroniceă ardeleană evaluează o povară ca egală cu 1000 de florini (*Chron. Fuchsio-Lupino-Oltardinum*, I, p. 88; și în *Quellen der Stadt Kronstadt*, IV-V).

κηλόπου[λα], ἅπε τὰ καλὰ καλὰ, μικροῦτζηκά, ἀρσαινική καὶ θηληκό. Καὶ προσκηνῶ σε ἡ κηράτσα Λουκρέτση μὲ ὅλα τῆς τὰ πεδία, σε προσκηνῶν. Ὅχι ἄλο, καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὴν αὐθεντία σου.

Ἐγράφτη μινῆου Δικεβορήου εἰς τὴν δ'.

† ἀφορ' ἔως τοῦ Χριστοῦ.

† Γράφω ἐγώ, ντόμνα Ἐκατερήνα πάσης Οὐγγροβλαχίας, ἀδελφὴ τῆς ἀφεντήα σου.

(Pe margene:) Τὰ χουλιάρια καὶ τὰ παστράπα (sic) καὶ ταῖς δύο γούνας τὰ τόσκα, ὁμῖος τὸ ποτίρην τὸ ἀργιρὸν καὶ δύο σαμούρια μηκρά καὶ τρεῖς μαχραμάδες καὶ ἕκτο φλορία, ὅσται πούλὸ τὰ (?) τετρακόσια φλορία.

(V^o;) Τῷ (sic) τιμιωτάτῃ καὶ εὐγενεστάτῃ κηράτσα Μαρηώρη, εἰς τὴν Βενετία, εὐλαδῶς καὶ τιμίως δοθεῖν.

(De altă mână, frumoasă scrisoare:)

Τιμιωτάτῃ καὶ εὐγενικῇ μου κυρᾷ ἀδελφοί πολλὰ προσκυνήματα.

Τῇ . . .

[De altă mână;]

Data adi, 25 mazo 1579.

Porso uno Greho.

cu toți copiii ei, și se închină. Alta nu e să-ți spun, și Dumnezeu cu domnia ta.

S'a scris în luna lui Dechemvre în 2.

† 1578 anul dela Hristos.

† Scriu eu, Doamna Ecaterina a toată Ungrovlahia, sora domniei tale.

(Pe margene:) Lingurile și năstrapa și acele două blăni toscane, și păharul de asemenea, cel de argint, și doi samuri mici și trei marame și o sută de galbeni, când (?) [ți-am trimis] cele patru sute de galbeni.

(V^o;) Prea-cinstitei și prea-nobilei doamne Mărioarei, în Veneția, cu respect și cîinste să se deie.

Prea-cinstită și nobilă a mea doamnă soră, multe închinăciuni.

Către. . .

Data azi, 25 Maiu 1579.

A adus-o un Grec.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; pecete de inel, de ceară roșie, ruptă; publicată și în „Anaie”, l. c., p. 25, nota 1.)

CXXXIII.

Hrisov al lui Petru-Vodă, Domn al Moldovei, dând 6.000 de aspri mănăstirii Lavrei din Athos.

1579
(7087),
20 Februar.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, p. 74; Nicolaescu, p. 958.)

CXXXIV.

Meletie Pigas, vicariu patriarchal, al Constantinopolei, despre dovezile de iubire ce-i dă și despre nepuțința de a veni din cauza vizitei apropiate a lui Silivestru, patriarch de Antiohia.

158. -159. .

Πέτρῳ Βοεδόδα.

Ἐνετύχομεν τοῖς γράμμασι τοῦ εὐσεβεστάτου σου κράτους, μεγαλαπρεπέστατε Πέτρε, μεστοῖς οὖσι φιλανθρωπίας. Καὶ ἦν ἐκείνο τὸ φιλάνθρωπον ὅτι, ταῖς τῆς ἀρχῆς φροντίσι, πολλαῖς οὖσαις, ὡς εἰκός, καὶ συνεχέσι, περικυκλούμενοι, καὶ Μελετίῳ γ' ὅμως φροντίζετε. Ἐπὶ μὲν οὖν καὶ ταυτησί τῆς φιλανθρωπίας χάριν προθυμότερον ὡς ὑμᾶς ἀφικέσθαι δίκαιον ἦν, ἀλλὰ γράμματα ἤκουσι παρὰ τοῦ μακαριωτάτου θεοπότου μου καὶ πατρός, τοῦ Ἀλεξανδρείας Σιλβέστρου, μνηνόντα μὲν αὐτὸν μέλλοντα ὅσον οὕτω τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαθεῖν (πέπλεκται γὰρ αὐτῷ οὐ μικρὸν σκάνδαλον, καὶ

Lui Petru Voevod.

Am primit scrisorile Măriei Tale celei prea-pioase, mărețe Petre, pline de prietenie. Și acel lucru eră dovadă de prietenie că, fiind impresurat de grijile Domniei, care sunt multe, cum e și firese, și neîntrerupte, te mai gândești și la Meletie. Eră drept deci ea, și pentru această dovadă de prietenie, să mă gătesc încă mai mult a veni la voi, dar îmi vin scrisori de la preafericitul meu stăpân și părinte, Silivestru al Antiohiei, care mă înștiințează că are de gând a veni cât mai iute la Constantinopol (căci i s'a uneltit un scandal destul

δὴ καὶ συνέχειν ἂν ἦδη εἰ μὴ ἡμεῖς ἀντικα-
τέστημεν), ἡμᾶς δὲ προσμένειν ἐν Κωνσταν-
τίνου διακαλεῖοντα, βοηθήσαντας αὐτοῦ τῇ
θείᾳ ψυχῇ. Τοῦτο οὖν τὸ χρέος νεωστὶ ἐπι-
κρεμασθέν ἡμῖν τῆς δόξης εἶργει. Ἀσπασό-
μεθα δὲ ποτὲ σοῦ τὸ κράτος, ἂν εὐδοκήσῃ
Θεός, βουλομένοις ἡμῖν καὶ γλιχομένοις οὐ
δόξης, οὐ χρημάτων, ἀλλὰ τῆς μεταδόσεως
καὶ διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ.
Ἐρρώσθω τὸ εὐσεβέστατόν σου κράτος.

(Cōpii grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.).

CXXXV.

București,
1582,
27 August.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre greu-
tatea ce are din partea Turcilor și supărarea ce-i face și ea prin neconținutele
cereri de bani.

† Εὐγενεστάτι, ἐντιμωτάτι καὶ ὑγαπιμένι
μου ἀδελφί, κира́тца Маριора́. Τὴν αὐθεντίαν
σου πολλὰ χαιρετῶ, καὶ ὁ αὐθέντης ὁ Μίχνα
Βοεβόδα πολλὰ σε χαιρετᾷ, καὶ ἡ κира́тца,
καὶ ἡ κόρης τις καὶ οἱ υἱοὶ τῆς καὶ οἱ γαπρί
τῆς πολλὰ σε χαιρετοῦν, καὶ δεώμεσθαι κύριον
τὸν Θεὸν τοῦ εὐρίν σε ὁ γραφί μου ἐν ὕγιᾳ
καὶ μεγάλῃ σωτηρίᾳ, ὅτι καὶ ἡμῆς, χάριτι
Χριστοῦ καὶ ἡς τὴν ὕγιᾳ τῆς αὐθεντίας σου,
καλῶς ἔχομεν ἕως τοῦ νῦν. Πλὴν δέ, Ἰούλη ἔς
τὴν 27 ἦλθεν ἡς ἐμένα ὁ παπᾶς κύρ Νικόλαος
μὲ γραφὴν τίς αὐθεντία σου καὶ μὲ ἄλλες
γραφές ὅπου σε ὕχα ἔπε Πόδες ἀπεσταλ-
μένες, καὶ τὴν δαχτυλίχητρα σου καὶ τὸν μα-
χράμια καὶ τὴν πλόσκα, καὶ τὰ γραμμένα καλῶς
ἶδα καὶ ἐκατάλαβα, καὶ περὶ τῆς ὕγιᾳ σου
ἐχάρικα· περὶ δὲ τίς στενοχωρίας λυποῦμεν.
Τὶ νὰ σε κάμο, ἀδελφί; ἐς τὴν ἡ αὐθεντία
σου δὲν εὐλέπις, μιτ' ἀκούης, μιτ' ἡξέυρις τί
ἀνάγγες καὶ τί χρέη καὶ τί φωτία κέη εἰς τὸ
κεφάλην μου καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἀπὸ τὰ
βάσανα τῶν κρατούντων ἡμᾶς; Μὴν' ὁ Θεὸς
καὶ ἐγὼ ἡξέυρο· καὶ δὲν μεσώνον αὐτὰ τὰ
κακὰ καὶ ἡ πίπρες, ἀπὸ καὶ ἡ αὐθεντία σου
γινεύης νὰ με ἀνάψης τὸ κεφάλην πλεώτερων
καλογέρους στέλης με, παπάδες στέλης με,
Φράγγους, Ῥωμαίους, Εὐραίους, κοντολογία:
πάσα ἀνθρώπων ὅπου εὖρις γράφης καὶ με
στέλης. Δὲν βάζης ἡς τὸ νοῦν σου, κάμλιαν
γραφὴ ἐδικί σου ἢ ἐδικύ μου, ὅσαν ὑπάγουν
καὶ ἔρχονται ἰ γραφές μας, ἂν πιαστῇ κάμια
ἡς ἐξωτερικὰ χέρια, τί κακὸν θέλης κάμιν ἡς

de mare, și va țineă încă dacă nu ne vom
împotrivi), și poruncindu-ni ca noi să ră-
mânem în Constantinopol, spre a-l ajuta
cu suflet dumnezeiesc. Deci această datorie
care s'a lăsat de curând asupra-ni, ne o-
prește de a plecā. Ci vom îmbrățișā pe
Măria Ta, dând Dumnezeu, căci voim și
stăruim, nu pentru mărire sau pentru avere,
ci pentru împărtășirea și răspândirea Evan-
gheliei lui Hristos.

Fie Măria Ta cea prea-avlavioasă în
deplină sănătate!

Prea-nobilă, prea-cinstită și iubită a mea
soră, Doamnă Mărioară, mult mă închin
domniei tale, și Domnul Mihnea Voievod mult
se închină, și Doamna și fetele ei și fiii ei
și ginerii ei mult te salută, și ne rugăm de
Domnul Dumnezeu să te afle scrisoarea mea
în sănătate și mare mântuire, că și noi, cu
mila lui Dumnezeu și pentru sănătatea dom-
niei tale, suntem bine până acum. A fară nu-
mai că, la 27 Iulie, a venit la mine dumnea-
lui popa Nicolae, cu o scrisoare a dom-
niei tale și cu altă scrisoare, pe care ți-o
trimisesem de la Constantinopol, și am vă-
zut cu bucurie, și am primit și inelul tău
și marama și plosca și scrisorile, și m'am
bucurat de sănătatea ta; iar, cât despre lipsă,
ni pare rău. Ce să-ți fac, soro? De ce dom-
nia ta nu vezi, nici n'auzi, nici nu știi ce
nevoi și ce lipsuri și ce foc arde pe capul
mieu în fie-care zi, pentru încercările celor
ce stăpânesc asupra noastră? Numai Dum-
nezeu și cu mine le știm, și nu mi-s de ajuns
aceste rele și amărăciuni, ci și domnia ta
cauți să-mi mai aprinzi capul; îmi trimiți
călugări, îmi trimiți preoți, Frânci, Greci,
Evrei; într'un cuvânt, ori ce om găsești, îmi
serii și mi-l trimiți. Nu-ți vine în cap că,
dacă o singură scrisoare măcar, a ta sau a
mea, când se duc și vin scrisorile noastre,
dacă una singură ar cădeā în mână străină,
ce rău mi-ai face! De aceea bagă-ți bine
în minte: acum, de atâta timp, nu mi-ai

ἐμένα. Γὰρ βάλε καλὰ ἡς τὸ νοῦν σου· τόρι τόσως καιρῶς καθ' ἐκάστην ἡμέραν δὲν με ἔστελες στρατολάτες; Μόν' ὅταν ἄ[ν] ὕχον τὸν μύθον, ἐκίταξά σε τὸ δυνάμενον, ἔτσι ἔκαμα καὶ τόρι, πριχοῦ νά με ἔλθουν ἰ γραφέ σου. Πέρσι, ἡς τὰ... (sic) τοῦ... (sic) ἔστηλά σε ἄσπρα λ', ἔουν τριάντα χιλιάδες, με τὸν Σεκόντο δὲ Λουκάρι τὸν 'Ραουζέον, ὁ ὥπιος ἦνε μέγαςπραματευτής ἡς τὴν Σιλίστρα, μάλιστα τὸν λέγουν Μπεηζατέ, καὶ ἔχι ἀδελφὸν ἡς τὴ Βενετίαν, σίντροφον καὶ φάτουρον, καὶ ἦνε τόρι ἕνας χρόνος. Καὶ ἔστηλά σε καὶ τόσες γραφές, καὶ δὲν με ἔστηλες ἀπόκρισιν, ἔλαβες τὰ ἢ ὄχι. Καὶ πάλιν τὸν 'Απρίλι ἔστηλα με τὸν Βιστηάριν, τὸν ἄρχοντα τίς ἀδελφίς μας, ἄλες μ' ἄσπρα, ἔουν δέκα χιλιάδες, καὶ ἔδοσεν τὰ τοῦ μπαγιλοῦ, νά σε τὰ στήλῃ. 'Ακοῦ ἡς ἕναν χρόνον ἔστηλά σε μ', τῶρι ἀνέλθουν καράβια ἡς τὴν Πόλιν, ἔγραφε ἡς τὸν υἱὸν τοῦ Μίσερ Μπενέτου τὰ Γαγιάν γραφίν, καὶ αὐτὸς στέλι με τίν. Καὶ γράφε με ἄν τὰ ἔλαβες αὐτά, καί, ἄν δὲν τὰ ἐπίρες, κἄν ἄ[ν] ἡξέυρο, νά τὰ γιρέφο ποῦ τὰ ἔδοσα, καί, ἄν τὰ ἔλαβες, κἄν ἄ[ν] ἡξέυρο τὸ πὸς τὰ ἔλαβες, καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα, ἢ τι δήνομε ἢ τι ἐμπορό, θέλο σε κυτάξῃ. Καὶ μὴν με στέλεις αὐτοὺς ἀνθρώπους, καί, ὅταν ἄ[ν] δηγιθῶ νά σε κυτάξω, εἰρίσκο με τίνα νά νά (sic) τὰ στήλῃ. Ὅμως με τὸν ἄνοθεν κύρ παπᾶ Νικόλαων στέλο σε διὰ μικρὴν ἐνθίμισιν πογάσια ἄσπρα α', καὶ α' πᾶπλομα χρισῶν με κερμιζίν ἀτλάξῃ τὸν γίρον, καὶ μίαν λιγέριν ἄργιριν με τὸ ἡμπρίκι, καὶ α' κομάτιν λυθὸν πᾶνιν, πίχες κέ, διὰ νά κάμεις σεντόνια, καὶ ἦνε ἀκερέων (sic) καὶ ἀπὸ τῆς διο μέργιες με γούγια, καὶ δύο μαχραμάδες προσωφenoύς καὶ ἓ μαχραμάδες κεντιμένους χογιαλοῦς, καὶ τὸν ἐδικόν σου, ὁποῦ με ἔστηλες, ὁποῦ ἦν τρίς, καὶ δύο μαντίλια (sters: μαχρα[μά]δες) με τὸ σίρμα καὶ τὸ α' μαντίλιν ἔνε μόν' ὕχισ με σίρμα. Καί, ὅταν λάβεις καὶ αὐτά, πάλιν ἄνθρωποι ἔρχονται ἡς τὸν παγιλον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ γράφε μου νά μάθωμεν καὶ περὶ τὴν ὕγιαν σου. Εἰ ἄλλον ἀναροτᾶς διὰ τὴν [ν]ι[μ]φιν ὁποῦ ἔπῃρα ἡς τὸν Μίχνα Βοεδώδα, ἦνε τοῦ τόπου ἀρχωντοπόδλα· ἀλιθία ἔπρεπε, καὶ ἔγραψές μου καὶ ἡ αὐθεντία σου νά πάρο ἀπὸ ἱφυλὸν γένος, ἀμὶ δὲν ἐδηγίθιν τὸ χέριν μου. Ἄς ἴνε καλὰ ὁ ἄντρας, τιμᾶ τὴν γινέκαν: ὁπῖα νά ἔπερνε, τόμνα ἐγένετον· μόν' ἄ[ν] δόσι ὁ Θεὸς νά ἔχουν

trimis soli pe fie care zi? Numai să fi avut chip, te-aș fi îngrijit după puteri, precum am făcut și acum, înainte de a-mi sosi serisoarea ta. Anul trecut, la . . . (sic) zile ale lunii. . . (sic), ți-am trimis 30.000 de aspri, adică treizeci de mii, cu Secondo de' Lucari Ragusanul, care e mare negustor la Silistra, — fi zic mai mult beizadea, — și are un frate în Veneția, tovarăș și factor, — și acum e un an. Și ți-am trimis și atâtea scrisori, și nu mi-ai trimis răspuns, dacă i-ai primit sau ba. Și iarăși, în Aprilie, ți-am trimis cu Vistierul, bărbatul surorii noastre, alți 10.000 de aspri, adică zece mii, și i-a dat aceștia bailului, ca să ți-i trimeată. Încă și acum un an ți-am trimis 40.000; dăunăzi, când au venit corăbiile la Constantinopol, am scris fiului domnului Benetto da Gagan o serisoare, și el o trimite cu cineva. Și serie-mi dacă i-ai primit, și, dacă nu i-ai primit și aflu, să cercetez unde i-a dat; și dacă i-ai primit, să aflu cum i-ai luat, și, iarăși, pe urmă, dacă pot sau sunt în stare a-ți da ceva, voi purta grijă de tine. Și să nu-mi trimiți oamenii aceștia, și, când voi putea să-ți trimit, găsească eu cu cine să-ți trimit acele lucruri. Totuș, prin zisul domn popa Nicolae îți trimit, ca o mică amintire, un bogasiu¹ alb, o plapomă aurie cu marginea de atlas cârmăziu, și un lighian de argint cu ibrieul său, și o bucată de pânză de in, de 25 de coți, ca să-ți faci cearșafuri, și e întreagă, și pe ambele părți cu bolduri (it. guglia?), și două marame pentru față și două marame brodate pentru plapomă, și pe a ta, care mi-ai trimis-o, cea ce face trei, și două batiste cu sârmă (fir), și o batistă singură eră fără sârmă. Și, când le vei primi și pe acestea, mai vin oameni la bail pe fie care zi, și serie-mi, ca să aflăm și despre sănătatea ta. Dacă mă întrebi despre mireasa ce i-am luat lui Mihnea Voevod, e fată, de boier localnic, și în adevăr trebuia să fie; și mi-ai scris și domnia ta s'o ieau din neam înalt, dar n'a putut să-mi dea mâna. Să fie bărbatul bun, el cinstește femeia; pe oricare ar fi luat-o, tot ar fi fost Doamnă; numai să deie Dumnezeu să aibă ei zile; și să aibă rugăciunile domniei tale. Nimic alt pentru astăzi, și anii domniei tale să fie

¹ Bogasia, it. *boccasio*, eră, „o simplă pânză de in“, pe care în Orient o făceau suptire ca mătasea. V. Heyd, *Histoire du commerce du Levant au moyen-âge*, Leipzig, 1886, II, p. 702-3. Niște socoteli din 1603 citează un „bal bagaziae“; Szilágyi, *Monumenta comitatus regni Transsylvaniae*, V, p. 197. Cf. și Hurmuzaki, II^a, p. 657.

ή μέρες * καὶ νὰ ἔχουν (de la * adans) τιν εὐχί σου. Ἐτερον οὐχὶ διὰ τίς ὄρας, καὶ ἰ χροῖνοι τίς ἀσθεντία σου πολλὴ καὶ καλὰ. Ἀδγ. 27, 1582 Χριστοῦ.

Καὶ αὐτὰ ἡ τί σεστέλω, ὅλα ἦνε ἡς ἔναν μπόγιον κεντιπὼν ῥαμμένα.

[Adans:] Ἀναροτᾶς, τὸ τί ἔξοδον ἔδοσα τοῦ παπᾶ κῆρ Νικόλαον, ἄσπρα ἔφ' καὶ μί[α]ν τζόχαν καὶ α' ἄλογ[ον].

(Pe margene:) Καὶ ε' μαχραμάδες με τὸ σίρμα.

Ἀδελφεῖ τίς ἀσθεντία σου; Αἰκατερίνα τόρνα.

† Τί ἐντιμωτάτι καὶ ὀγαπιμένι μου ἀδελφεῖ, κηράτσα Μαριώρα Φαπριτζένα, τιμίον δόθῃ τὸ ἡς τὴν Βενετίαν, 'ς τὰ Μουρά.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; pecete de inel, de ceară roșie ruptă; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 34, nota 5.)

CXXXVI.

Veneția,
1583,
10 Mart.

Mărioara Adorno către Ecaterina, Doamna Terii-Românești, despre felul cum e mai bine să-i trimeată lucruri și scrisori.

1583, Μαρτίου 10, 'ς τὴν Βενετίαν.

Ἡξεύρε ἡ Αὑθεντία σου τὼ πὸς τὰ σταμένα ἐκ τὼν αὐθέντι τὼν μπαήλων¹ τὰ ἔλαβα, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σας δόσῃ κάθε καλὸ, ὅπου ἔλαβα δόξῃα, καὶ οὗτος πάντα τὼν Θεὸν παρακαλῶ διὰ σας. Ἀκόμοι ἡξεύρε ἡ Αὑθεντία σου τὼ πὸς ἔδοσα ἄλλοι μία γραφή, παρομία τοῦτι, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ αὐθέντι Σηγούντο δὲ Λού-καρη, διὰ νὰ κάμοι τρό[πον] νὰ τὴ λάβῃ ἡ Αὑθεντία σου. Πάλλη θημῶ τίς Αὑθεντία σου νὰ μοι μ'ἄλοισμονήσης. Ἀπὸ ἥτη σ'ώδη-γούση ὁ Θεὸς νὰ μου στήλῃς, ἡ πρᾶμα ἡ σταμένα, μοι τὰ στέλνῃς πλαίω'ς τὰ χέρια τοῦ μπαήλου, ὥτῃ ἔχουν μακρὸς ἔως νὰ τὰ λάβω, μόνον ἔνε καλοίτερα ἡς χερὸς τοῦ Ὁδοάρδου ττὰ Γαῖαν τὰ θέλω ἔχῃ πλέα γλη-γορώτερα. Οὗτος καὶ ἡ γραφές, νᾶνε διο χέρια, ἡ μία με τὸ πρᾶμα, ἡτῇ ἡθελες στήλῃ, καὶ ἡ ἄλλῃ ἡς τὰ χέρια τοῦ αὐτοῦ Μοίσερ Ὁδο-άρδου, νὰ μου τὲς στέλνῃ μ' ἔδικες του, ὥπου στέλνῃ, καὶ τοῦ θίου τοῦ, τοῦ Μίσερ Ντομενίζου. Ἄμ παραγράφο καὶ τήποτας, νὰ με συμπαθίσης, [ὅ]τι καὶ γράφο με θάρος, ὅς δούλη σου καὶ ἀδελφὴ σοῦ, ποῦ ἡμε.

Ἡ τινος δόσι ἡ Ἀφεντία σου ἀπὸ σταμένα νὰ μου φέρουν, παράγγελε τοὺς νὰ μου τὰ δίδουν παρευθῆς, καὶ μὴν με μακρύνουν.

Δούλη ταπηγὴ καὶ ἀδελφὴ τῆς Αὑθεντία σου, Μαριώρα Βαλάργα, ἔκαμα καὶ γράψαν.

mulți și frumoși. 27 August 1582 de la Hristos.

Și cele ce-ți trimit sunt toate cusute într-o bocceă brodată.

Dacă întrebi ce bani de cheltuială i-am dat lui popa Nicolae, sunt 2.500 de aspri și un postav și un cal.

(Pe margene:) Și două marame cu sârmă.

Sora domniei tale: Ecaterina Doamna.

Prea-cinstitei și iubitei mele surori. doamna Mărioara a lui Fabrizio, deie-i-se cu cinste aceasta în Veneția, la Murano,

1583, Martie 10, la Veneția.

Află Domnia Ta cum că banii de la domnul bail i-am luat, și Dumnezeu să-ți deie tot binele, căci am primit ajutor; și astfel înainte de toate mă rog lui Dumnezeu pentru Domnia Ta. Mai află Domnia Ta că am dat altă scrisoare, asemenea cu aceasta, omului domnului Secondo de' Lucari, ca să facă un chip ca Domnia Ta s'o primești. Te rog iarăș pe Domnia Ta să nu mă uiți. Din ce te va îndreptă Dumnezeu să-mi trimiți, lucruri sau bani, să nu le mai trimiți prin bail, căci se zăbovesc mult până le primesc; însă e mai bine prin Eduard da Gajano: le voi avea mai iute. Așa și scrisorile, să fie în două exemplare: unul cu lucrul, de-mi vei trimite ceva, și altul în mâinile aceluiași domn Eduard, ca să mi le trimeată cu ai săi, când îi trimite, și cu oamenii unchiului său, domnul Dominic. Dacă și scriu prea mult, să mă ierți, căci și scriu cu îndrăzneală, că o roabă a ta și o soră ce-ți sunt. Dacă Domnia Ta vei da cuiva bani să mi-i aducă, dă-li de veste să mi-i dea de față, și să nu mă zăbovescă.

Roabă smerită și soră a Domniei Tale, Mărioara Vallarga, am făcut și au scris.

¹ Francesco Morosini.

† Τῆς ἐκλαμπροτάτης κυρίας Ἐκατερίνας καὶ κυρία μᾶνα τοῦ ἐκ (sic) ἐκλαμπροτάτου αὐθέντους Μίκηνος τῆς Βλαχίας, κυρά μου τιμοσιτάτι.

Δοθεῖ ὅς τῇ Βλαχία. (Concept.)

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 40, nota 2.)

† Prea-strălucitei Doamne Ecaterina și doamnă mamă a prea-strălucitului Domn Mihnea, al Terii-Românești, doamna mea prea-cinstită.

Deie-se în Țara-Românească.

CXXXVII.

Banul Mihalcea către Mărioara Adorno (cu traducere italiană de Alvise Spà), despre o trimetere de lucruri din partea Doamnei prin Ragusa.

1583 ¹,
30 Iunie
până la
5 Iulie.

Τημηροτάτη καὶ χρυστηνηροτάτη καὶ πάσης τημῆς ἀξίας ἀξία καὶ ταιτημημένῃ Μαδόνα Μαριόραν. Ὡς τὴν ἀφεντή σου πολὰ προσκηνηματαν. Ἄλον ἔλαβαν τὸ τῆμιον γράμμα τῆς ἀφαιτή σου μὲ τῇ φρεϊάταν τὴν βαϊνετικὴν, καὶ ἔλαβαν καὶ τὰ 2 βηβλήα, ὅπου μου ἔστηλες, καὶ εὐχαρηστώ πολὰ τὴν ἀφεντή σου, καὶ ἤδατο τὸ μ' ἐγράφατε καὶ ἐχάρηκα πολὰν περὶ τὴν ἡγία σας. Ἄλον μου γράφης ἡ ἀφεντή σου γιὰ τὸ Λούκαρη, πὺς ἔστιλκι ὅς τὴν Βαινετιάν γούνας πολὲς ἀπὸ πάσα λόγισ, καὶ ἐπουληθήκασην ἡ γούνα ἀπὸ 40 δουκάτα καὶ ἀπὸ 50 ἡ μύα, καὶ ἦνε καὶ ἄνθρωποι ὅπου τὸ ἔαίρωσιν. Ἄλον μου μνηῶς ἡ ἀφεντή σου ἂν ἐπορέσο νὰ ἔρωτο ὡσαντοῦ ὅς τὴν Βαινετιάν. Τῇ νὰ πο τὴν ἀφεντή σου; Ἐγαποῦναι καὶ ἐγὼ νὰ ἔρωτο σοσαντοῦ, ἀμὲ τῇ καλόν, τὰ στέλον γίθελον ἐνμερηκα ἕνα ἄρχον ὅπου νὰ ἦνε παραμευτής νὰ κάμνη τὴν μπραματήα τοῦ αὐτοῦ ὅς τῇ Βαινετήα καὶ νὰ ἔχη ἄνθρωπον αὐτοῦ, καὶ θέλο τὰ δόκην ἐδὼ ὅς τὰ Παύζη, καὶ ἡ ἀφεντή σου τὰ θέλης πάρην αὐτοῦ θαίλο κάμνην τὸ καλῆταιρο ὅπου νὰ ἔπορον, καὶ μὴν ἔχαιται ἕνηα. Ἄλον μου

Prea-cinstitei și prea-creștinei și vrednicei de orice vrednică cinste și cinstitei doamne Mărioara. Multe închinăciuni domniei tale. Alta, am primit cinstita scrisoare a domniei tale cu fregata venețiană, și am luat și cele două cărți ce mi-ai trimis, și-ți mulțumesc mult domniei tale, și am aflat ceea ce mi-ai scris, și m'am bucurat de sănătatea ta. Alta, îmi scrii domnia ta despre Luccari, cum că a trimis la Veneția multe blăni de tot felul, și s'au vândut blana de la 40 de galbeni și de la 50 [în sus], și sunt și oameni cari știu aceasta. Alta, îmi poruncești domnia ta, dacă voi putea, să vin și eu la Veneția. Ce să-ți spun domniei tale? Mi-ar fi plăcut și mie să vin acolo, dar ce să fac? N'am voie de la Domnul meu, voi plăti aici, în Ragusa, iar domnia ta vei avea banii acolo; voi face cât de bine îmi va fi cu putință, și să n'aibi grijă. Alta, îmi vestești Domnia-Ta că vine o corabie din Veneția și are în ea postavuri de-ale lui Secondo de' Lucari, și le au scrise pe un alt nume; să fii sănătoasă domnia ta,

¹ *Informacion della ca[m]f[er]a (sic) de' Zorzi.*

Magnifica et cristianissima, de ogni grandezza degna et onoratta madona Mariora, alla Signoria Vostra pur asai me arecomando. Ō ricevuto lettera dela Signoria Vostra con la fregata veneciana, et hò ricevuto li dui libri che me avè mandà, et ne regratio pur asai la Signoria Vostra; et hò visto la vostra lettera, et hò abuto grandissimo apiacer de la salute vostra. Et me avè scritto per el Lucari come à mandà in Venecia le fodre de ogni sorte, et se à venduto la fodra di 40 a 50 l'una, et l'è anche omeni che sà. Altro me scrive la Signoria Vostra, si è possibile, che vegna là in Venecia. Che vole che diga alla Signoria Vostra? Aveva piaser anche mi grandissimo a venir fina là. Che far? Non posso, perchè non hò ordine dal mio Signor, perchè quel che chercheva l'ò cavà quà in Raguxi et l'ò messo in prison; (gl'era: vorove che) s'avessi ben la Signoria Vostra a meter omeni a domandar et si podesse prometerge qual chossa, che io li pagerò, perchè l'è pur asai facultà in le sue man, come ori asai, et perle asai, et pur asai zoie, come diamanti et rubini, smeraldi, cadene diexe d'oro, et pur asai roba, che non sò che dir alla Signoria Vostra; pur asai ricchezza. Et anche quà a Raguxi se acata pur asai robba de quel che mi cercho, ma manca pur asai robba anchora. Altro me scrvesti la Signoria Vostra che vi mandasse dueati 150 de bona voia et al comando vostro; con primo omo da ben che troverò, vi manderò, over eaterò qualehe zentilomo che sia marcadante, che abia omo in Venecia, et geli darò quì a Raguxi, et la Signoria Vostra li averà là; et varderò a far il melgio che potrò, et non abie fastidio alcun. (Anche) ancora me scrvesti la Signoria Vostra che vien una nave da Venecia, che à robba del Lucari, che l'è per consegnar in altro nome: ne regratio la Signoria Vostra che me avè avisatto; purehè vegna la nave a veder con li miei ocelli, et poi lasa far a mi con li Raguxei! Prego la Signoria Vostra a recerchar là in Venecia che robbe è stà vendue del Lucari: non ge xè nome le fodre, mà ge xè ori et zoie asai et pani d'oro, che era in presio grande; et vardaretti la Signoria Vostra a recerchar et intender chi li à tollti, et

νά κάμο; Δαίν ἔχο θαίλυμα ἀπὸ τὸν ἀφέντη μου, ἔτη ἐκῆνο ὁποῦ ἐγίραιθην, τὸν ἐμβρηκα ἐδὸ ἔς τὰ ῥαούζεν, καὶ τὸν ἔχο φηλακόμενον. Ἄλον νά κάμης καλὰ ἢ ἀφεντήα σας νά δά- λεται ἀνθρώπους νά καταροτήσουσιν, καὶ τάζαι τοὺς κάμπηρον τήποτες, καὶ ἐγὼ νά τὰ πλε- ρόσο, ὅτη ἦνε πράματα πολάν, ἦνε μάλαμα πολήν, ἦνε μαργαρηντάρη πολήν, ἀσημῆνα πε- ρησῶς, τζόγο ἀπὸ διαμάνται καὶ ἀπὸ ῥουμ- πήνα καὶ ἀπὸ σμαράγδι καλὰ, ἦνε μάλαμα ταινίες 10, ἦνε πολὰ πράματα· τῇ νά πο- τὴν ἀφαιτήα σου; Ἦναι ὁῖος περισός, ὅτη καὶ ἐδὸ ἔς τὰ ῥαούζη ἐβρέθηκα τῇ πράματα περησὰ ἀπὸ ἐκῆνα ὁποῦ γιρέθη ὁ Τόρμηνα, ἡ ἀδελφή σας, ἀμὲ λήπουσην ἀκόμα περησὰ πρὰ- ματα. Ἄλο μου γράφης ἡ ἀφεντία σου νά σοῦ στήλο δονάκα 150 μὲ τὰ[ς] χαράς ἔς τὸν ὀρησμό σου: τὸ πρῶτον ὅπου νά ἔγυδρο ἀνθρώπων

căci acela pe care-l căutam, l-am găsit aici, la Ragusa, și-l am sub pază. Însă să faci bine domnia ta să pui oameni să cerceteze, și poți să li făgăduiești câte ceva și eu să li plătesc, căci sunt multe lucruri, sunt multe aurării, sunt multe mărgăritare, argint e foarte mult, juvriere eu diamante și rubine și smaragde frumoase, și sunt 10 lanțuri de aur; sunt multe lucruri. Ce să-ți spun dom- niei tale? E o avere mare, căci și aici, la Ragusa, s'au găsit lucruri multe, din cele ce le caută Doamna, sora ta, dar lipsese încă foarte multe lucruri. Alta, îmi scrii domnia ta să-ți trimit 150 de galbeni după plac, la ordinul tău; îi voi trimite cu cel d'in- tăiu om bun ce voi găsi; de așa află un nobil care să fie negustor, să-și poarte negoțul lui în Veneția și să aibă un agent acolo! Și-i

comodo è stà vendudi, chi li à conpradi et comodo l'abudo i soldi: in banco o a contadi, et di questo a mandarmi letera. Prego la Signoria Vostra che abia letera, perche averà grandenissimo apiacer vostra sorella, Domna, et el vostro nevodo, Signor Michno Vaivoda, perche 'ste robbe non hè nome dela vostra sorella Domna, mà ge xè anche dela Signoria Vostra et per questo bisogna riguardar et domandar che robbe è stà vendude, et, si ge xè anche robbe de 'Lucari (qui a) Il a Venecia, a mandarmi risposta con el primo, più presto che sia posibelle. Et l'omo che me porterà la letera, che sia omo da ben, che me daga in le mie man, per non intrar in man de qualche altro Raguxeo. Et l'omo che mi porterà, ge pagerò il suo beverazzo. Et, per i soldi che me scrive la Signoria Vostra, non abie fastidio alcuno: con altro pasazo ve avixerò ove manderò, over ne farò letera che ve pagerà là. Et prego la Signoria Vostra che me manda lo nome del agente del Lucari. Non altro per ora: Dio sia con la Signoria Vostra, et che vi trovi la mia in sanità et alerezza. Adì 30 zugno 1583.

Bano Michalli et zintillò del signor Michno Vaivoda del Gran Ogarovalachia, scrivo et fazzo re- verenzia da Raguxi, et prego la Signoria Vostra che varde le robbe, che si à vendude là, de catarme tes- timonii et xaminarli et mandar le copie de quà; et la letera che me mande, che sia bolada dala bolla. Et prego la Signoria Vostra più presto che poderette a mandarmi risposta, perche più hè per la Signoria Vostra, perche el Lucari la denega et dixè come non l'ha mandà niente de robba in Venecia, nianche non hà mandà nisun, nianche quelle robbe, che niente non hè soe et non sà niente de quello che me havè scritto la Signoria Vostra. Et spetto un chiaus del Gran-Signor de ora in ora, per la causa de'sto Lucari. Et fè la Signoria Vostra più presto che sia posibelle, che me mande la fede con xaminacion.

Me avè comandà la Signoria Vostra che ve mandesse ducati 150, et hi ò dai, et ò cattà in quest' ora in Raguxi, et hò da Arguxi toleri 150, cioè cento e cinquanta, a receiver là la Signoria Vostra da messer Marin et Zugno de Andrea de' Baballi, secondo che scrive la letera, et a dar per ogni tolero lire 6, soldi 2. Et sapie la Signoria Vostra come l'è zonto el chiaus del Gran-Signor, et son per partir, et, si vole scriver letera, mandella in Valachia, et quà a Raguxi non me mande altro. Adì 5 Iulio, che hò dà hi toleri, 1583.

(V ^o .)	3	10	10
	1 1/2	5	
	—	—	—
	57	17	

Formento monta ducati 178.

Mexi 5, zorni 5; finirà adì 5 marzo 1584.

173
1
172
103
51 1/2
210
57

Fino adì 5 marzo 1584.

Formento stera sette, mancho lire 8, monta ducati 17, lire 2. Sono per mexi cinque, zorni 5, finirà adì 5 marzo 1584.

Se die far de receiver de'altri ducati, 20, oltra quelli; tutto finirà come di sopra.

μηνάς ή αφαιτία σου τὸ πὸς ἔρχεται ἓνα κερὰ ἀπὸ τῆ Βαινετήαν καὶ ἔχη μέσα ρόυχα τοῦ Σεγοῦτο Λούκαρη, καὶ τὰ ἔχουση ἡς ἄλλον ὄνομα γραμένων; ἄνε καλὰ ή αφεντήα σου ὁποῦ μου τὸ ἐμήνησας! Μόνον ἄς ἔρτη τὸ κερὰ ἀπὸ τὸ ἡδὲ μετὰ μάτηρά μου. . . Καὶ ἀπ' ἐκῇ ξαίρον ἐγὼ νὰ σηντηχάνο μετὰ τῆς Ἀραουζέου. Ἄλλον παρακαλὼν τὴν αφαιτία σου νὰ δις νὰ ἐξαπατάξης αὐτοῦ ὡς τὴν Βαινετήαν τῇ πράματα ἐπουληθήκαση ἀπὸ τοῦ Σεγοῦτο Λούκαρη. "Οἱ ὅνε πολὰ πράματα: δαὲν ἦνε μόνοναχα γούνας, ἀμὲ ἦνε καὶ μάλαμα, ἀσήμην, μαργαριντάρη, ρόυχα ἀπὸ σηνρασερήα, ἦνε πολὰ ἀκρηθὰ πράματα, καὶ ὅδε καὶ ή αφεντήα σας ῥοτήσεται, ἐξετάξαιτε τῆς τὰ ἐπηραι καὶ πὸς ἐπουληθήκαση καὶ ἡς ἐπῆρον πάκον τὰ ἐδόκασιν καὶ τὰ ἐπουληθῶ[κ]ασην καὶ νὰ μου στῆλαιτε γράμα[τα] πολὰ, παρακαλὼν τὴν αφεντήα σου, ὅτη θαίλη καλοφανῇ παλὰν τῆς Τόμηνας, τῆς ἀδελφῆ σας, καὶ τοῦ ἀνηψιοῦ σας, τοῦ αφέντος τοῦ Μήχνο Βοηδόδαν. Ἄλλον αὐτανά τάτα μπράματα δαὲν ἦνε μόνον τῆς ἀδελφῆ σας, τῆς Τόμηνας, ἀμὲ ἦνε καὶ τῆς αφαιτία σου καὶ ἦνε τὸ δίκον νὰ ὀδὲς ή αφαιτία σου νὰ ῥοτήσεται τῇ πράματα ἐπουληθήκαση καὶ ἂν ἦνε καὶ ἄλλα πράματα ἀπὸ τοῦ Λούκαριν αὐτοῦ, καὶ νὰ μου στῆλαιτε ἀπηλογίαν μετὰ τὸ πρότον τὸ ἐγληγορόταιρον ὁποῦ νὰ ἐπορῆται: καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ μου θαίλη φέρη τῇ γραφῇ, ἄς ἦνε μπιστεμαίνος, νὰ μου τὴν αἰφαίρη ὡς τὰ χέρηα τὰ ἐδικά μου, νὰ μὴ λάχῃ καὶ πέσην ἡς κἀνεοῦ Ἀραουζαίου χέρηαν. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁποῦ μου θαίλη φέρη τὸ γράμα τῆς αφεντήα σου, θαίλη ἔχη τὸ πεδαιράγιο¹ του ἀπὸ τὰ ῥένα. Καὶ γιὰ τὰ σταμένα ὁποῦ μου μηνάς ή αφαιτία σου, μὴν αἶχῃς ἔνηαν, καὶ μετὰ ἄλλον πασάστζιον² θέλη ἔχη ὁ αφεντήα σου ἀπηλογία γιὰ π' ἐδὼ νὰ σας τὰ στῆλον, γίνα κάμω νὰ τὰ πάραιτε αὐτοῦ ἡς κἀνένα πάγκο. Καὶ παρακαλὼν τὴν αφαιτία σου νὰ μου στῆλῃς τὰ ὀνόματα τὸ[ν] σηνουραδόρον τοῦ Λουκάρης. "Οχῇ ἄλλον, καὶ ὁ Θεὸς μετὰ τὴν αφεντήα σας. Καὶ νὰ σας ἐμῶρη ή γραφῇ μου ἐν ἡγίᾳ καὶ χαράν. 1583, παρ' τὸ Οὐλῃ (sic), ὡς τῇ 30.

Μπάνω Μηχάλης καὶ ἔρκος τοῦ αφέντος τοῦ Μήχνο Βοηδόδα τῆς Μεγάλης Οὐκροβλαχίας, γράφο καὶ προσκηνῶ ἐν τὸ Ἀραούζῃ, καὶ παρακαλὼν τὴν αφεντήα σου ἀπὸ τὰ μπράματα ὁποῦ ἐπουληθήκαση αὐτοῦ, νὰ ὀδὲς νὰ ἱαμηνάρης μαρτηροῦς, καὶ τοὺς μαρτηροῦς

care mi-ai dat de știre! Numai să vie corabia, să o văd eu ochii, și de acolo știu eu cum să vorbesc cu Ragusanii. Alta, te rog pe domnia ta să cercetezi acolo, la Veneția, ce lucruri s'au vândut de Secondo de' Lucari. Căci sunt multe lucruri; nu sunt numai blăni, ci sunt și aurării, argint, mărgăritare, postavuri de aur; sunt multe lucruri scumpe; și vezi și domnia ta de întrebă, cercetează, cine le-a luat, și cum s'au vândut, și la ce bancă le-au dat și s'au vândut; și trimite-mi multe scrisori, te rog pe domnia ta, căci va fi foarte cu plăcere Doamnei, surorii tale, și nepotului tău, domnului Mihnea Voevod. Alta, aceste lucruri nu sunt numai ale surorii tale, Doamna, ci sunt și ale domniei tale, și e drept să vezi domnia ta, să întrebi ce lucruri s'au vândut și dacă sunt și alte lucruri de-ale lui Lucari acolo, și să-mi trimiți socoteală cu cea mai mare grabă ce se poate; și omul care-mi va aduce scrisoarea, să fie de încredere, ca să mi-o dea în mâinile mele, pentru ca să nu se întâmple să cadă în mâinile unui Ragusan. Și omul ce-mi va aduce scrisoarea domniei tale va avea dela mine bacșișul lui. Și, în privința banilor despre cari îmi vorbești domnia ta, să n'aibi grijă, și cu alt curier vei avea domnia ta socoteala; de aceea, ți-i voi trimite de aici, ca să fac să-i ai acolo prin vre-o bancă. Și te rog pe domnia ta să-mi trimiți numele chezașilor lui Lucari. Nimic alta, și Dumnezeu cu domnia ta. Și să te afle scrisoarea mea în sănătate și bucurie. 1583, Iulie (sic) în 30.

Eu, Banul Mihali și boier al Domnului Mihnea Voevod al Marii Ungrovlahii, scriu și mă închin, la Ragusa, și te rog pe domnia ta ca, pentru lucrurile ce s'au vândut acolo, să vezi să cercetezi marturi, și marturii să-i iei de la cancelarie, și scrisoarea ce-mi vei scrie, să fie pecetluită de cancelariu; și te rog să-mi trimiți cât vei putea mai iute răspuns; căci e mai mult pentru domnia ta, de oare ce Lucari a pus să te tăgăduiască și spune că nici n'a trimis postavuri la Veneția, nici postavurile ce vin nu sunt ale sale și că nu știe nimic despre cele ce le scrii domnia ta. Și eu aștept ceauș de la Sultanul în fiecare zi pentru afacerea lui Lucari. Și trimite domnia ta cât poți mai răpede scrisoarea, eu prilej bun.

¹ Beveraggio, pourboire, Trinkgeld, bacșiș.

² Passaggio.

νά τῇ στήλῳ ἀπὸ τὴν καστὴλαρχίᾳ, καὶ ἡ γραφὴ ὅπου νά μου στέλλαιτε, ἥς ἦνε βουλομένη ἀπὸ τὸν καστὴλαίρη, καὶ παρακαλὸ σε, τὸ πλὴ ἐλληγορόταρον ὅπου νά ἐπορέσσεται, νά μου στέλλαιτε βρασπόστα¹. ὅτε πληώταιρον ἦνε γιὰ τὴν ἀφεντίαν σου, ὅτι ὁ Λούκαρις ἐπῆρα σαι ἀρνύσῃν καὶ λαίγι πὸς θαιν ἔσθλαι αὐτῶς ρούχα 'ς τὴ Βαινετήαν, μηδαὶ τὰ ρού[χα] ὅπου ἔρχονται ἦνε ἐδῆμά του, καὶ δὲν ἤξαίρη τήπωτας ἀπὸ αὐτανά, ὅπου γράφης ἡ ἀφαιτήα σου· καὶ ἐγὼ ἀπατεχαίνω στζαούση τοῦ Μεγάλου 'Αφάιτος καθ' ἡμέραν, γιὰ τοῦ Λούκαρη τὴν ὑπόθαισιν, καὶ κάμε ἡ ἀφαιτήα σου τὸ ἐλληγορόταρον ὅπου νά ἐπορήτε νά στέλλαιτε γράμα μὲ ἀπόφαση καλήν.

† Ὅρησας ἡ ἀφαιτήα σου νά σου στέλῃν ἐκατὸν πενήτη θουκάτα, καὶ ἄκου' ὅπου ἤμυρηκα ἐδὼ 'ς τὰ 'Ραούζη καὶ ἔδοκα ἐδόν, ἐδὼ 'ς τὰ 'Ραούζη, τάλαιλαν 150, ἡγού[ν] ἐκατὸν πενήταν, νά πάρης αὐτοῦ ἡ ἀφαιτήα σου, ἀπὸ τὸν Μήσερ Μαρεῖνο ἐς Τζούνηον ται 'Ατμαίε ται Πόπουλη², κατὰ πὸς γράφῃ ἡ λαίταιραν ται κάπιον³, καὶ νά δόκῃ τῆς ἀφαι[τί]α σου γιὰ ἓνα τάλαιρον λυμῆρας 6, σὼλδία 2. Καὶ νά' ξαιρης ἡ ἀφαιτήα σου τὸ πὸς ἦρται στζαούση τοῦ Μεγάλου 'Αφέτος, καὶ ἤμεσαι 'ς τὸ κήνημα, καὶ, ἄ[ν] στέλῃς γράμα ἡ ἀφαιτήα σου, στέλῃ τὸ 'ς τὴν Βλαχίαν, καὶ ἥς τὰ 'Ραούζη μὴ στέλῃς τήποτας. Ἡὸβλιον 'ς τῆς 5, ὅπου ἔδοκα τὰ γρόσια, 1583.

[V^o.] Al molta Reverenda in Christo monicha D. Matoria, all monaster di Santo Mafio a Murano, in Vinettia, overamente in mano di messer Alovise Spata, che tiene botecha di pani in Rialto a Vinettia. A Vinettia.

† Εἰς τὰς τημῆας χήρας τῆς Μαδάν Μαρηόρας, ὅπου στέκῃ 'ς τὴν μοναστήρη τοῦ Σάντον Μαφίον ἐκ τὰ Μουρόν, γίνα τὸ δόκουση τοῦ Μήσερ 'Αληβήζη Σπά, καὶ ἦνε καὶ πρᾶγατευτής καὶ στέκῃ 'ς τὸ 'Ρηάλο.

† Ai cerut domnia ta să-ți trimit 150 de galbeni, și află că i-am găsit aici, la Ragusa, și am dat aici, la Ragusa, 150 de taleri, adică o sută cincizeci, ca să-i iei acolo domnia ta, de la dumnealui Marino la Zuan di Andrea de' Babali, cum serie serioarea de schimb, și să-ți dea domniei tale pentru un taler șase lire, doi *soldi*. Și să știi domnia ta cum că a venit ceaș de la Sultanul, și suntem gata de plecare; și, dacă trimiți serisoare domnia ta, trimite-o în Țara-Românească, și la Ragusa nu trimite nimic. 5 Iulie, când am dat banii, 1583.

† În cinstitele mâni ale doamnei Mărioara, care stă la mănăstirea Sf. Matein din Murano, ca să se deie domnului Aloise Spà, care e și negustor și stă la Rialto.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 46, nota 2; pecete dublă peste hârtie, so pare eu vulturul.)

¹ *Risposta*.

² Asupra unui Babali din Ragusa, „mare negustor în Pera”, care dă faliment, păgubind și pe Ungnad, în 1579, v. și Gerlach, p. 463, col. I.

³ *Lettera di cambio*.

CXXXIX.

Banul Mihaleea către Mărioara Adorno, despre falimentul lui Secondo de' Lucari, urmărit și de Mihnea Voevod, precum și despre niște bani trimiși prin el.

1583,
5 Iulie.

† Τημητοτάτη μαδόνα Μαρηόραν. Ὡς τὴν ἀφαιτή σου πολὰ προσκηνήματα, καί, ἂν ἐρωτᾷς καὶ περὶ ἐμᾶς, καλῶς ἔχομεν ματ' ὁρηζήκων τοῦ Ἀφαιτός μου καὶ τῆς ἀφαιτή σου. Ἄλλον ἀρωτᾷς (εἰς) ἡ ἀφαιτή σου παιρὴ τὴν ἡγίαν τῆς Τόμηνας, τῆς ἀδελφῆ σας, καὶ τοῦ ἀφαιτός τοῦ Μίχων Βοηδῶδαν, καλῶς ἔχουσιν με χάρις Θεοῦ. Ἄλλον νὰ εἰρήνης ἡ ἀφαιτή σου τὸ πὸς ἡμῶν στέλλοις τοῦ Μαργάλου Ἀφαιτός νὰ πάρῃ τὸν Σεγοῦτον Λούκαριν, νὰ τὸν ἐπάγῃ ὡς τὸ Μίχων Βοηδῶδαν, νὰ δόκῃ τὸ λογαρησμοῦ τοῦ γιὰ τὰ μπράμματα ὅπου τοῦ γιρέσις ὁ Μίχων Βοηδῶδαν, καὶ δι' ἧς ἡ ἀφαιτή σου νὰ δῇτε νὰ σαιτοῦ ὡς τῇ Βαινετῇαν μπράμματα ἡσθηλαὶ ὁ Σεγοῦτον Λούκαρις τῇ αὐτοῦ ὡς τὴν Βαινετῇαν καὶ πὸς τὰ ἐποῦλησε, κάμει τὰ κατὰστηχον καὶ γράφει τὰ κατὰ ὄνωμα. Καί, ἂν ἐπωραῖσεται, βάλατε καὶ μαρτηρὰ μέσα ὡς τὴν γραφὴν, καὶ ὅτε νὰ στήλῃται τὸ γράμμα τὸ ἐγληγορόταρον ὅπου νὰ ἐπορῇτε ὡς τὴν Βλαχῇαν, ὡς τὴν Τόμηναν, ὡς τὴν ἀδελφῇ σας. Ἄλλον μου ἐμνήνησας ἡ ἀφαιτή σου νὰ σου στήλῃ δουκάτα 150, καὶ ἕκον ὅπου σταίλον τῆς ἀφαιτή σου τάλαιραν 150, καὶ ἦνε ὁ ἄνθρωπος μαῖσαν ὡς τὴν λαίταιραν τὴν ἀπὸν, νὰ δόκῃ τῆς ἀφαιτή σου γιὰ τὸ τάλαιρον μοναῖδα βαινετηκὴ λήερας 6, σῶλδια 2. Καὶ γράφει νὰ τὰ πάρῃς τὴν ὄραν ὅπου νὰ δῇς τὴν γραφὴν μου. 1583, Ἡρόλῃον ὡς τῇ 5, ὅπου ἔδοκα τὰ γρόσην.

Ὅγῃ ἄλλον, καὶ Θεὸς μαὶ τὴν ἀφαιτή σου.

Μη[σερ] Μηχαῖλ Πήσοττον ἀπὸ τῇ Χῆον.

(V^o;) † Εἰς τὰς τημῆας χῆρας τῆς κυρῆς Μαρηόρας, ὅπου στέκει ὡς τὸ μοναστήριον τοῦ Σάντον Μαρήον ἐκ τὰ Μονράν, γίνα τὸ [δό]-κουση τοῦ Μησερ [Αλ]δῆζια Σπά, ὅπου [στέκει] ὡς τὸ Πηάρτον καὶ ἦνε καὶ παραματευτῆς ὡς τὸ στέλλο.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale“, XVIII, p. 51, nota 2.)

Prea-cinstită doamnă Mărioară. Multe închinăciuni domniei tale, și, dacă întrebi și despre noi, suntem bine, cu voia Domnului meu și a domniei tale. Alta, dacă întrebi domnia ta despre sănătatea Doamnei, surorii tale, și a Domnului Mihnea Voevod, sunt bine, slavă Domnului. Alta, află domnia ta cum că a venit un ceauș de la Sultanul, ca să ieia pe Secondo de' Lucari, să-l ducă la Mihnea Voevod, ca să-și dea seamă pentru lucrurile pe care le cere Mihnea Voevod, și, vezi domnia ta acolo, în Veneția, ce lucruri a trimis Secondo de' Lucari și cum le-a vândut; fă-li catastihul și serie-le anume, și, dacă poți, pune și martur în scrisoare, și vezi de trimite scrisoarea cât mai iute poți în Țara-Românească Doamnei, surorii tale. Alta, mi-ai poruncit domnia ta să-ți trimit 150 de galbeni, și află că ți-am trimis domniei tale 150 de taleri, și este omul scris în scrisoarea de schimb, care să dea domniei tale pentru fiecare taler șase lire, doi *soldi*, bani venețieni. Și câtă să-i primești în ceasul când vei vedea scrisoarea mea. 1583, Iulie în 5, când am dat banii.

Nimic alta, și Dumnezeu cu domnia ta.

Domnul Mihail Piscio din Chios.

În cinstitele mâni ale doamnei Mărioara, care stă la mănăstirea Sf. Mateiu din Murano; să se dea aceasta domnului Alvise Spà, care stă la Rialto și e negustor de postavuri.

CXL.

Mărioara Vallarga către Ecaterina, Doamna Terii-Românești, despre felul cum trebuie să-i trimeată banii prin Casa Lucari, ce are contoare la Silistra, precum și despre cele primite de la dânsa.

1583,
pe la
10 Mart
(și înainte de
25 Iulie.)

Ἐκλα[μ]προτάτι κυρὰ ἀδελφί. Με τὴν παροῦσα ἡ Αὐθεντία σου θέλη γυμνοῖσιν, με τὴν χάρις τοῦ Θεοῦ, πὸς ἡμε γερή, παρακαλόν-

Prea-strălucită Doamnă, sora mea. Cu cea de față Domnia Ta vei află, cu mila lui Dumnezeu, că suntem bine. Rog înainte de

τας πάντα τὸν ἀφέντι τὸν Θεὸν νὰ φιλάξῃ εἰς ἡγῆρα τὴν Αὐθεντία σου, ἀντάμα μὲ τὸν ἐκλαμπρότατον ἀφέντι Μίχνο, ὡς σου ἀκριβὸς καὶ αὐθεντὴς μου ἀνιψιός, καὶ τὴν ἀδελφί μου Λουγγρέτζια καὶ ὁ ἀφέντης ὡς ἄ[ν]δρας τῆς, καὶ τὰ πεδία, ἡρὸς καὶ θιγάτρες, καὶ ἡ ἄ[ν]δρες στοίς, καὶ ὁ Θεὸς νὰς σας φιλάξῃ ὅλους ἡς ἡγία καὶ χαρά. Τὴν μίναν τῶν Αὐγοῦστο τὸν ἀπερασμένον, ἔλαβα ἀπὸ τὴν μέρια τῆς Κοσταντινοπόλης μία σου γραφὴ μὲ τὸν αὐθέντι Κοσταντή, ἐδὴκός μας ἀκριβὸς γαμπρός, ποῦ τὴν ἔδωσε ὁ παπὰ Νικόλαος, ὅπου ἐστάθικαι ἡς τὴν Ἀφεντία σου, διὰ νὰ μυντὶ στίλῃ ἐδῶ ἡ ὡπία γραφὴ ἦν γραμμένοι ἡς τὲς 20 τοῦ Ἰουνίου, ἡ ὡπία γραφὴ μου ἐστάθι ἡς πολὴ χαρά, διὰ νὰ μάθο πὸς ἦστε ὅλη γερή, ὅπου ὁ αὐθεντὴς ὁ Θεὸς νὰς σας φιλάξῃ πάντα. Μὲ τὴν ὡπία γραφὴ μου γράφῃ ὁ Αὐθεντία σου πὸς μου ἐστίλες μὲ τὸν αὐθέντη Σεγοῦντο δὲ Λούκαρη, πρᾶματεῖθῃς καὶ ἄρχον βασιλέος, ὡς ὅπως ὠρίζῃς καὶ ἦτον ἡς τὴν Σιλιεστρία, εἰς τὰ σίνωρά σου, ἄσπρα 30.000, ἡγουν τριάντα χηλιάδες, μὲ ὠρδίνια, καὶ αὐτὸς ὁ Λούκαρης νὰ κάμει νὰ τὰ πλερόσουν ἐδῶ ἡς τὴν Βενετοία εἰς δουλεφτάδες του, διὰ ὄνομα τῆς ἐκλαμπροτάτης Ἀφεντοία σου, καὶ ἔτζι, τὸνα ἔλαβα τὴν αὐτὴ γραφὴ σου, ἔκαμα καὶ ἤθραν τὸν αὐθέντι τῶν Φραντζέσκο Τζουάν Μάνιο, ἄρχος βασιλέος, δουλεντὶς τοῦ αὐτοῦ Λούκαρη, ὁ ὅπως ἴλθεν ἐδῶ εἰς ἐμέ, ἡς τὸ μοναστήριον, καὶ τοῦ ἐγίρεψα αὐτὰ τὰ σταμένα, καὶ ἡ Αὐθεντία σοῦ μου ἔγραψες. Ὡς ὅπως μου ἀποκριθῇ πὸς ὁ ἀφέντις Σιγοῦντο δὲ Λούκαρη καὶ ἡ ἀδελφὴ του τὰ ἔγραψαν τὴν πὸς νὰ μ' ἔβρη καὶ νὰ μου πλερόσῃ αὐτὰ τὰ σταμένα ποῦ ἡ Αὐθεντία σου μ' ἔγραψες ὥτι μου στέλνῃς μὲτ' ἀφτοῦνοῦς τοῦ Λούκαρη, καὶ ἔτζι ὡς αὐτὸς αὐθεντὴς Φραντζέσκος τοῦ Τζουάν Μάνιο μου ἐπλέροσε διὰ ὄνομα τῆς ἐκλαμπρωτάτης Αὐθεντία σου τὲς αὐθὲς ἄσπρα χηλιάδες τριάντα ὅπου μου γράφῃς ὥτι μας ἔστίλες μὲ τῶν αὐθέντι Σιγοῦντο δὲ Λούκαρη. Διὰ τὰ ὡπία σταμένα σου δίδω πολὲς εὐχαριστίες, παρακαλόντας πάντα τῶν ἀφέντι τῶν Θεὸν νὰ σας φιλάξῃ ὅλους ἡς εἰγία. Καὶ κατὰ ἀλίθια εἰμουν ἡς πολὴ χρέος, ἡς τώσο καὶ ἡ Ἀφεντία σοῦ μου τὰ ἔστίλες μὲ τὴν κερὸ (sters: αὐτὴν) τοῦτῃν τὴν βοήθηα, καὶ ἔτζι παρακαλὸ τὴν Ἀφεντία σου νὰ σου ἡμε βακουμαντάτη ἡ αὐτὴ Λούκαρη καὶ νὰ τοὺς κάμῃς ἐκίνες τὲς βοήθιες καὶ καλοσίνας ὅπου ἡ Ἀφεντία σου ἡμπορῇ. Ἡ ὡπὴν ἐρήσκοντε ἡς τὰ μεριά σου, ὁ λεγόμενος ἀφέντις Σιγοῦντος καὶ ἀφέντις ὡς κερ κ. Ἰωάννης, ὁ ἀδελφός του, δὲ Λούκαρη,

toate pe Domnul Dumnezeu să te păzească sănătoasă pe Domnia Ta, împreună cu prea-strălucitul Domn Mihnea, fiul tău cel scump și domn nepot al meu, și eu sora noastră Lucreția și eu domnul bărbatul ei și copiii ei, fii și fete, și bărbații acestora, și Dumnezeu să vă păzească pe toți în sănătate și bucurie. În luna lui August trecut, am primit din părțile Constantinopolei o scrisoare a ta, prin domnul Constantin, scumpul nostru cumnat, pe care a dat-o popa Nicolae, care a fost la Domnia Ta, ca să-mi trimiți ceva aici; care scrisoare eră scrisă la 20 Iunie, care scrisoare mi-a adus multă bucurie, fiindcă am aflat că sunteți toți sănătoși, pe cari Domnul Dumnezeu să vă păzească pe toți. Cu care scrisoare îmi scrii Domnia Ta cum că mi-ai trimis prin domnul Secondo de' Lucari, negustor și nobil din Ragusa, căruia-i ești stăpână, și se află la Silistra, la hotarele tale, 30.000 de aspri, adică treizeci de mii, cu ordin de plată, și Lucari să facă el a se plăti banii aici la Veneția, prin agenții lui, pe numele prea-strălucitei Domniei Tale, și astfel, când am primit această scrisoare a ta, am căutat de am găsit pe domnul Francisc al lui Zuan Magno, nobil ragusan, agent al celui Lucari, care a venit aici la mine, la mănăstire, și i-am cerut acei bani despre cari Domnia Ta mi-ai scris. Care mi-a răspuns că domnul Secondo de' Lucari și frații lui i-au vestit să vie să mă afle și să-mi plătească acei bani, ce mi-ai scris Domnia Ta că mi-i trimiți prin Lucari, și astfel acel domn Francisc al lui Zuan Magno mi-a plătit, în numele prea-strălucitei Domniei Tale, acei 30.000 de aspri, ce scrii că mi-ai trimis cu domnul Secondo de' Lucari. Pentru cari bani îți aduc multe mulțumiri, rugând înainte de toate pe Domnul Dumnezeu să vă păzească pe toți sănătoși. Și, în adevăr, eram la mare nevoie când și Domnia Ta mi-ai trimis la vreme acest ajutor, și astfel te rog pe Domnia Ta să ocrotești pe acești Lucari și să li faci acel ajutor și acea bunăătate ce-ți vor stă prin putere Domniei Tale. Cari se află în părțile tale, domnul Secondo, pomenitul și domnul Ioan, fratele lui, de' Lucari, și, în adevăr, după cât am aflat, aici la Veneția eră mai mare domnul Ioan, cu care am vorbit de mai multe ori, și sunt negustori buni; de aceea iar te rog să li faci bine, și știu că și pentru dra-

καὶ γὰρ τὴν ἀλήθεια, ἀπὸ καίνο που ἐγνόρισα ἐδό, ἥς τὴν Βενετία, πρόην ὡ αὐθέντης ὡ κ. Ἰωάννης, μὲ τὸν ὅπιον ἐμήλιστα πλίο φωρές, καὶ ἦν[ε] παρατεταγέδες καλή· ἥς τόσω μετα- παρακαλὸ νὰ τοὺς κάμης καλοσίγη, καὶ ἰξεύρο καὶ δι' ἀγάπη τις ἀδελφί σου τις ταπεινὸς δὲν θέλῃς λήψη νὰ τοὺς βοηθήσεις. Καὶ ἀκόμοι, ἂν ἰ Αὐθεντία σου ὠρίσης νὰ μου γράψης, ἡμπορῇς νὰ μου τὰ στηλῇς (letters: τέες) γραφές ἀπὸ χηρὸς αὐτούνων τὸν Λούκαρη, καί, διὰ τὴν ἀλήθεια, δε[ν] θέλουν λήψη νὰ κάμουν νὰ τέες ἔχω, διὰ τὴ αὐτὴ ποθημοὺν νὰ κάμουν νὰ τέες ἔχω, διὰ τὴ αὐτὴ ποθημοὺν νὰ κάμουν κάθε δοῦλεψη τις Αὐθεντία σου καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐθέντος Μίχνοι, ὅτι σου ἀκριβάτατος, καὶ ἔτσι ἀκόμοι ἐδὲ ἐποθημάη ὁ ἀφέντης ὁ Φραντζέσκος δὲ Τζουάν Μάγνιο, δουλεντῆς τοὺς, νὰ μου κάμοι κάθε καλοσίγη, καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἦμε ἀδελφὴ τῆς ἐκλαμπροτάτης Ἀφεντία σου. Ἀκόμοι ἥς τέες γραφὲ σου γράφης μου ἡ Ἀφεντία σου ἥς τέες τρῆς τοῦ Μαγίου μινὸς ὦτη μ' ἔσιλῃς ἔς τὴ Κωνσταντινὸπολη ἄσπρα 10.000, ἡγουν δέκα χηληάδες, τὰ ὡπία ἡ Αὐθεντία σου ἔκαμες καὶ τὰ παράδοσαν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Κονταρίνη, μπαήλου¹, μὲ ὠρδίνια νὰ μου τὰ πλερόσουν ἐδό ἔς τὴ Βενετία, καὶ ἔτσι, ὡταν ἐκαταβδόδη ἥς τὴν Βενετία ὁ αὐτὸς μπαήλος, ἔσιλα καὶ ἡρέφαν τὰ αὐτὰ σταμένα. Ὅπιος μπαήλος ἀποκρίθη καὶ ἀληθινὰ ὅτη τοῦτα δόσαν τὰ λεγόμενα σταμένα διὰ νὰ μου τὰ παραδόσι ἐδό, ὅπιος ἦνε ὀλίγες ἡμέρες ὅπου ἐκαταβδόδη ἥς τὴν Βενετία, καὶ ἦπεν ὅτη ἥς τέες τρῆς ἡμέρες νὰ μου τὰ δόσι. Καὶ τοῦταν ἔν[ε] διὰ μεγάλες δουλίες ὅπου ἡ Αὐθεντία του ἔχει νὰ ἔοφλίσῃ, μάλιστα ὅπου τὸν ἔκαμα ἐκ τοὺς πρῶτους ὅπου κοιθεροῦν τὴν πολιτία ἐταῦτιν. Ὅπιος ἀφέντης μπαήλος ἦπεν μὲ πολλοὺς ἄρχοντες καὶ μὲ τὸν ἀνιψιὸν τοῦ (letters: μέσερ) αὐθέντος Τρομένιγο τὰ Γ' αὐτὴν πολὴ καλὸ διὰ τὴν ἐκλαμπροτάτη σου Ἀφεντία καὶ πὸς ἡ Αὐθεντία σου ἦνε κερά ἥς μέγα κιθέρνιο καὶ ἥς μεγάλες ἐληημοσίνες ὅπου ἡ Αὐθεντία σου κάμνις σεφτογοὺς Γαλατιανοὺς καὶ ἡσ- κλάδους καὶ ἡσκλάδες, καὶ διὰ τὴν ἀλήθεια ὁ αὐτὸς μπαήλος δὲν ἔχη χώρταμον νὰ λέγῃ τέες καλοσίνες τις Αὐθεντία σου, καὶ ἡ Αὐθεντία του ἔχει νᾶρτι καὶ ἥς τὸ μοναστήρι νὰ μ' ἔδωρῃ. Ἡέρε ἡ Αὐθεντία σου πὸς πολλὴ ἄρχοντες μεγάλῃ ἐδὲ κρατοῦνμε πολλὰ ἥς καλὸν καὶ πο- θιμοὺν νὰ μου κάμουν σιδρομοὶ διὰ τὸ ὄνομα τις Ἀφεντία σου, διὰ νὰ ἦμεν ἀδελφὴ τετιανῆς κεράς, καθὼς ἦσε ἡ Αὐθεντία σου. Ἀκόμοι

gostea surorii tale celei umilite nu vei uită să-i ajuți. Și încă, dacă Domnia Ta vrei să-mi scrii, poți să trimiți scrisorile prin acel Lucari, și cu adevărat nu vor lipsi să facă să le am, pentru că ei doresc să-ți facă orice îndatorire Domniei Tale și prea-strălucitului Domn Mihnea, fiul tău prea-iubit, și tot astfel aici dorește domnul Francisc al lui Zuan Magno, agentul lor, să-mi facă orice bine, și aceasta fiindcă sunt soră a prea-strălucitei Domniei Tale. Îmi mai scrii, în scrisoarea Domniei Tale de la 3 ale lunii Maiu, că mi-ai trimis la Constantinopol 10.000 de aspri, adică zece mii, pe cari Domnia Ta ai făcut să-i dea prea-strălucitului bail Contarini, cu poruncă să mi-i plătească aici, în Venetia, și așa, când a venit la Venetia acel bail, am trimis de au cerut ceia bani. Care bail a și răspuns că în adevăr s'au dat banii pomeniți ca să mi-i dea aici,—care de puține zile a venit la Venetia și a spus că în trei zile mi-i va plăti. Și aceasta era pentru marile afaceri ce are dumnealui de îndeplinit, mai ales că l-au făcut dintre cei dintâii ce cârmuiesc cetatea aceasta. Care domn bail a spus către mai mulți domni și către nepotul domnului Dominic da Gajano mult bine despre prea-strălucita Ta Domnie și cum că Domnia Ta ești Doamnă într-o cârmuire mare și despre marile pomeni ce le faci săracilor din Galata și robilor și roabelor, și, cu adevărat, acest bail nu se mai satură să vorbească despre binefacerile Domniei Tale, și dumnealui are să vie și la mănăstire să mă vadă. Află Domnia Ta că mulți domni mari mă cinstesc mult aici și doresc să-mi facă îndatorire pentru numele Domniei Tale, fiindcă sunt sora unei Doamne așa de mari, cum ești Domnia Ta. Am mai primit după aceia o scrisoare de la popa Nicolae, care a fost în Țara-Românească pentru mine la Domnia Ta și s'a abătut pe la Constantinopol, și încă n'a venit la Venetia; eare mi-a scris cum că a fost la Domnia Ta și că Domnia Ta ai vorbit cu dânsul și i-ai dat să-mi aducă un lighean și o năstrapă de argint și o plapomă aurie și pânze și inelitori (?) și alte postavuri, ca să mi le aducă aici; dar bani zice că nu i-ai dat; și dorește mult să-mi scrii o scrisoare, cât mai iute și pe ce cale vei putea, și să-mi spui tot ceia ce ai dat acelui popă Nicolae să-mi aducă, ce fe-

¹ Polo Contarini, bail până în iarna lui 1582.

(*sters: ἡστερότερα*) κατόπι ἐλαβα γραφές ἐκ τὸν παπᾶ Νικόλλαου, ὅπως ἐστάθι εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ ἑνομά μου, εἰς τὴν Αὔθεντία σου, καὶ ἐγίρησε ἡς τὴν Κωνσταντινόπολιν, καὶ ἀκόμει δὲν ἦρθεν ἡς τὴν Βενετία, ὡπῖος μου ἐγραφε πὺς ἐστάθῃ ἡς τὴν Αὔθεντία σου καὶ πὺς ἡ Αὔθεντία σου τοῦ ἐμοίλῃσες καὶ τῷ ὅσας νά μου φέροι ἓνα βατζέλη καὶ ἓνα μαστράπα ἀσιμένια καὶ ἓνα πάπλομα χρυσῷ καὶ πινία καὶ ἐμπολίες καὶ ἄλλα τινα λιανικά, διὰ νά μου τὰ φέροι ἐδῶ, ἄμολ σταμένα λέγει πὺς δὲν τῷ ὅσας καὶ ποθιμὸ κατὰ πολὰ τὸ γληγορότερο καὶ ὅπου ἴμωρῃ εἰ Αὔθεντία σου νά μου γράψις μία γραφή καὶ νά μου γράψῃς ὅλο ἐκοῖνο ὅπου τῷ ὅσας τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Νικόλλαου διὰ νά μου τὰ φέροι, τίς σώρτες ἔνε (*sters: τὰ ἀσίμα καὶ τὰ ζήγη*) καὶ τὰ σίμια καὶ τὸ ζήγαι καὶ τὲς σώρτες τ' ἄλλα λιανικά, διὰ νά ἦδῳ ἔν μου φέρῃ ὅλα ἐκτὺν που τὸ ὅσας. Ἀκόμει παρακαλὸ τὴν Αὔθεντία σου νά μου στίλῃς, ὅταν ἡμπορέσης, τρίς γούνας, ἡγουν ἔξι κομάτια ἀπὸ μάρτουρη, ἡγουν χρυσοκοῦναδα, ὅς καθὼς ἦταν τὰ τέσσαρά που μ' ἔστηλες πρόην που τόν, κομμάτια τέσσαρα· ἄμολ δὲν μου κάνουν ὀληγότερο ἀπὸ ἔξι κομάτια ἡς ἓνα φόρεμα· ἀκόμει καὶ ἄλλα τόση ἀπὸ ττόση, ὅλα (*sters: μαντίσω*) διὰ (*sters: φορέματα*) νά κολήσω ἡς δύο φορέματα, διὰ τὴ τὰ φορέματά μου ἦνε μακριὰ καὶ πλατῖα, καὶ πάρι πολὴ πράμα διὰ τὸ τὸρη, καὶ ἐγὼ—ἔρχομε'ς τὰ γράματά (*sters: καὶ*)—ἔγινε τόσο παχία καὶ, ἔν με θέλῃς ἡδῆ, ἡθελες θαμάσι· δοξασμένος ἀφέντις ὁ Θεός, ἐπηδὴ ἔτζη θέλη τὰ φορέματά μου ποχοῦν παλιά καὶ δουλεμένα ἡς τόσους χρόνους, ποῦ εἶνε ποῦ μου τὲς ὅστιλες! Καὶ διὰ τὴν ἀλήθια ἔχο χρία καὶ στέλνον τὲς ἡ Αὔθεντία σου; ἡμπορίς νά στήλῃς ὅπῃ χηρὸς τὸν λεγομένον Σιγοῦνδον καὶ Τζονάνε δὲ Λούκαρη, ἡ ὡπὶ ὠλπίζο καὶ στέκουν 'ς τὰ σίνορα τὲς Αὔθεντία σου. Καί, ἔν τῇ μου τὲς θέλουν στήλῃ ἐδῶ, καὶ ὁ λεγόμενος (*sters: μίσερ*) Τζονάνης Λούκαρης ἐστάθῃκα πόσες φορές, ὅταν ἦτον ἡς τὴν Βενετία, νά μου ἴμιλῃσι ἐδῶ, ἡς τὸ μοναστήρη! Ἀμολ παρακαλὸ τὴν Αὔθεντία σου κατὰ πολλὰ. Καί, ὅταν μου στέλνις πράμα ἡ σταμένα ἡ Αὔθεντία σου, νά μου στέλνις κάθε φορά δύο γραφές: μίαν ἰς Λοῆς νά μου στέλῃς, μία μὲ τὸ πράμα ἡ σταμένα, καὶ ἡ ἄλλῃ ἀπὸ τι μεριὰ τὲς Κωνσταντινόπολης, ἀπὸ χηρὸς τοῦ Ὁδοάρδου ττὰ Γαγάν, καὶ αὐτὸς τὲς θέλῃ στέλῃ τοῦ θίου του, τοῦ Τομενίγου, καὶ αὐτὸς ὁ Τομενίγος μου τὲς θέλῃ φέρνῃ ἐδῶ, ἡς τὸ μοναστήρη. Καὶ ἔτζη θέλο ἔξερὶ τὴν ἀλήθια

Iuri sunt, și argintul și juvaierile și ce soiuri postavurile, ca să văd de-mi va aduce tot ce i-ai dat. Încă te rog pe Domnia Ta să-mi trimiți, când vei putea, trei blănuri, sau șase bucăți de samur sau dihor auriu, cum erau cele patru pe care mi le-ai trimis înainte, patru bucăți; dar nu-mi ajung mai puțin de șase bucăți pentru o rochie,—încă și de două ori pe atâta, ca să le cos la un loc pentru două haine, fiindcă hainele mele sunt lungi și largi, și merge materie multă: de oare ce acumina și eu,—vin la serisori—, am ajuns așa de grasă, că, dacă m'a: vedea, te-ai minuna; slavă Domnului! Căci așa se vor largi hainele mele cele vechi și purtate atâția ani ce sunt de când mi le-ai trimis! Și eu adevărat am nevoie, și trimete-le Domnia Ta: poți să le trimeti prin zisul Secondo și Ioan de' Lucari, cari nădăjduesc că sunt la hotarele Domniei Tale. Și, dacă-mi trimiți ceva, îmi vor trimite aici. Și zisul Ioan de' Lucari a venit de atâtea-ori, când eră la Veneția, ca să vorbească cu mine aici, la mănăstire! Însă te rog pe Domnia Ta foarte mult. Și, când îmi vei trimite Domnia Ta lucruri sau bani, trimite-mi în fiecare dată două scrisori: una prin Lois [Spà] să mi-o trimiți, una cu lucrul sau banii, iar cealaltă din părțile Constantinopolei, prin Eduard da Gajano, și el o va trimite unchiului său, lui Dominic, și Dominic acesta mi-o va aduce aici, la mănăstire. Și încă voi ști adevărul de la orice lucru, și încă zic iarăși Domniei Tale și te rog să nu mă uiți, să nu mă lași, ci să mă ajuți din ce vei crede Domnia Ta, și, făcând Domnia Ta atâtea pomeni, știu că nu vei uita Domnia Ta să mă ajuți și pe mine, supusa ta cea mică și a ta soră sărmană, cum ai făcut. Și mi-ai mai scris Domnia Ta, din bunătaea ta, că nu mă vei lăsa fără ajutor; eu mă aflu aici, în mănăstirea aceasta săracă și nevoiașă; însă, ce e drept, aceste călugărițe toate mă cinstesc și mă iubesc și-mi vreau binele, și nu poftesc alte mirence, numai pe mine; și episcopul nu vrea să steie altele afară de mine; și primește acest episcop să stau eu pentru că sunt sora unei Doamne cum ești Domnia Ta, și sunt zece ani încheiați de când stau în această mănăstire, și trăiesc așa, cu smerenie și răbdare, petrecându-mi zilele cum pot mai bine. Alta n'am ce să-ți spun Domniei Tale, numai cât rog pe Domnul Dumnezeu să te fie sănătoasă și fericită și voioasă, împreună cu prea-strălu-

ἀπὸ καθ' ἑκάστην. Καὶ ἔτ' ἔτι μεταλέγετε τίς Αὐθεντία σου καὶ παρακαλῶ μὴν θελήσεις νὰ με (*glers*: νὰ μας sau με ἀλισμονέσης) ἀπολίπεις, μόνον νὰ με βοηθήσης ἀπὸ κοῖνο ὁποῦ φανιστῇ τίς Αὐθεντία σου, καί, κάνοντας τόσας ἐλεημοσύνας ἢ Αὐθεντία σου. Ἐξέρο καὶ ἡ Αὐθεντία σου δὲ[ν] θέλη λήψη νὰ βοηθήσης ἀκόμη ἐμένα, τὴν ἐδικαί σου μοικρὴν καὶ ἐρτοχὴ ἀδελφῇ, ὅς καθὼς ἔκαμες. Καὶ ἀκόμη ἡ Αὐθεντία σου ἀπὸ καλοσύνη σοῦ μοι ἔγραψες νὰ μοι μὴν λήψης ἀπὸ δωθῆναι ἐγὼ ἡδύσχομε ἐδῶ, ἥς τοῦτον τῷ μαναστέρῃ, εὐτοχῶ καὶ χρητισμένον· ἀλλ' ἐὰν τὴν ἀλήθεια καὶ ὅλες τούτες ἡ καλογρέες καὶ τιμῶν καὶ μ' ἀγαπῶν καὶ θέλον· τὰ καλὸ μου, καὶ δὲν κράζον ἄλλες γυνεὲς κοσμικῆς, μόνε ἐμένα, καὶ ὁ ἐπίσκοπος¹ δὲν θέλη νὰ σταθῶν ἄλλες κοσμικῆς παρὰ ἐγὼ νὰ εὐχαριστήσῃς ὁ αὐτὸς πῖσκοπος νὰ στέκο ἐγὼ διὰ νὰ ἴμαι ἀδελφῇ μιανῆς κεράς καθὼς ἦν ἡ Αὐθεντία σου, καὶ ἔνε δέκα χρόνῃ ἀπεράσμενοι, καὶ ἐγὼ ἡδύσχομε εἰς τὸ λεγόμενον μαναστήριον, καὶ στέκο ἔτ' ἐγὼ καὶ τὴν ταπείνωση καὶ με τὴν ἡπομονή, ἀπέρνοντας τὴν ζοή μου τὸ καλὸ μου ἐγὼ ἡμπορῶ. Ἄλλο δὲν ἔχο νὰ ὅπα τίς Αὐθεντία σου, μόνον καὶ παρακαλῶ τὸν αὐθέντη τὸν Θεὸν νὰ σε φιλάξῃ εἰς ἡγία καὶ εὐτιχία καὶ χαρά, ἀντάμα καὶ τὸν ἐκλαμπρότατον αὐθέντη Μοίκνο, ἱόν σου ἀκριθὸν καὶ ἐδικὸς μου αὐθέντης καὶ ἀνιψίος, καὶ ἡ κερὰ ἀδελφί μας, εἰ ἀκριθὴ κερὰ Λουγγρέτζια, καὶ ὁ αὐθέντης ὁ ἄνδρας τις καὶ εἰγί τις καὶ ἡ θηγατέρες τους καὶ με τοὺς ἄνδρας τους, καὶ ἔτ' εἰς ὅλες μου τὰς προσευχάς, ἀντάμα καὶ ὅλες μου ταῖς καλογρέας (*glers*: τοῦ) εἰς τοῦτα τῷ μαναστέρῳ καθ' ἑμέρα παρακαλοῦμε τὸν αὐθέντη τὸν Θεὸν καὶ τὴν κερὰ θεότατον Πάρθενον Παναγία γὰ ὅλους τίς Αὐθεντίας σας. Καὶ διὰ τὴν ἀλήθεια (*glers*: καὶ τὸν παπὰ) γληγορότερα νὰ ἔρῃ ἐμένα θάνατος παρὰ κἀνὴν ἐκ τὴν Ἀφεντία σας, διὰ τὴν χορὴς τὴν Αὐθεντία σου καὶ τὸν αὐθέντη τὸν ὅω σου δὲν ἡξέρο, οὐδὲ ἡμπορῶ νὰ ἔξω χωρὴς τὴν Αὐθεντία σας καὶ τὴν δωθῆναι σας, καὶ, ἀνκαλὰ ἡ κερὰ ἀδελφῇ μας, κερὰ Λουγγρέτζια, δὲν ἡθέλισε νὰ με γνωρίσῃ διὰ ὁδὸν ἡς τὸν παπὰ Νικόλαον, ὅπως ἔτ' ἐγὼ μοι γράψῃ, — καὶ ἡπομονή! Ἐγὼ τὴν θέλω καὶ τὴν κράζω διὰ ἀδελφί μου καὶ κερὰ μου. Καλὰ, καὶ αὐτὴ δὲν θέλη... Καὶ παρακαλῶ τὸν αὐθέντη τὸν Θεὸν νὰ τὴν ἐβγάλῃ ἐκ τὸν αὐτὸν λογαμὸν καὶ νὰ ἔχῃ φιχωπανέση εἰς ἐμένα τὴν εὐτοχὴν καὶ διστηχχουμένη ἀδελφῇ τις, ποῦ με αἰτῇ μακρὴν ἐκ τὰ ἔμα μου καὶ ἐκ τὴν

citul Domn Mihnea, fiul tău cel scump și Domnul meu și nepot, și cu doamna sora noastră, scumpa doamnă Lucreția, și cu domnul bărbatul ei și fiii ei și fetele ei, și cu bărbații lor, și, astfel, în toate rugăciunile mele, împreună cu toate călugărițele mele din această mănăstire, rugăm zilnic pe Domnul Dumnezeu și pe Sfânta Fecioară, Născătoare de Dumnezeu prea-sfântă, pentru toți ai domniei voastre. Și, cu adevărat, mai degrabă să-mi vie mie moartea decât vre unuia din domniile voastre, căci fără de Domnia Ta și de domnul fiul tău, nu știu, nici pot să trăiesc fără Domnia Voastră și ajutorul vostru și, măcar că doamna sora noastră, doamna Lucreția, n'a vrut să mă cunoască drept soră, față cu popa Nicolae, care așa mi-a scris, — răbdare! Eu o vreau și îi zic soră a mea și doamnă a mea. Bine! și ea nu vrea. Și rog pe Dumnezeu s'o scoată din gândul acesta și să aibă grijă de mine, sărmana și nenorocita soră a ei, ea, care astfel mă depărtează de sângele meu și de țara mea, fără vre-un ajutor, fără numai ajutorul Domniei Tale. Și sărut mâna Domniei Tale și a prea-strălucitului Domn Mihnea, preadulcelele tău fiu și domn, nepot al Domniei Mele, cu toți cei-lalți. Nu m'am săturat vreodată scriindu-ți, de oarece, când îți scriu, uit, și mi se pare că vorbesc cu Domnia Ta prea-strălucită.

¹ Patriarhul de Veneția, episcop al orașului.

πατρίδα μου, χορῆς καὶ μύρια δοῦθια, μόνον ἡ
δοῦθια τῆς Αὐθεντία σου. Καὶ φηλὲ τὸ χέρι
τῆς Αὐθεντία σου καὶ τοῦ ἐκλαμπροτάτου ἀφέντι
Μοϊκνο, γλυκυστάτου σου υἱοῦ καὶ αὐθέντις μου
ἀνιψιός, μ' ὅλους τοὺς ἐπηλήπτους. Ἐγὼ δὲν
ἐχώρτενά ποτε γράφοντά σου, διὰ τί γρά-
φοντά σου ὠληχερόμε καὶ μου φένεται ὅτη
ῥμοιλὸ μαὶ τὴν Αὐθεντία σου ἐκλαμπροτάτι.

[Jocuri de condeiu:]

Havend' io inteso bona relatione de la
Manificentia Vostra.

μο (sic).

Tanta era la gonfidanza che egli à mos-
trato.

Stato.

(Originalul, tot conceput, în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale“, p. 41, nota 1.)

CXLI.

Veneția,
(Murano),
1583,
25 Iulie.

Mărioara Adorno către Ecaterina, Doamna Terii-Românești, despre mazilia
lui Mihnea-Vodă și surgunul lor la Rodos, adăugind bani și daruri după putință.

† Ἐκλαμπροτάτι κερὰ καὶ ἀδελφί μου.

† Πρόην σου ἔγραφα ἄλλαις μου δίο, τοῖς
ὁπῖαις ταῖς ἔστια τὴν μία ὑπὸ χειρὸς τοῦ
Σιγόνδο δι' Αὐθαρι, τὴν ἄλι ὑπὸ χειρὸς τοῦ
ἐκλαμπροτάτου μπαήλου Κονταρίνι, τὴν ὁπῖα
τὴν ἔστια τῆς εὐγενία σου ἀπὸ τὴν μέρια
τῆς Κωνσταντινόπολις. Εἰς ταῖς ὁπῖαις γραφαῖς
ἐδίδα ἡδίσι τῆς εὐγενία σου τὸ πὸς ἔλαβα ἐκ
τὸν ἐκλαμπροτάτου μπαήλου Κονταρίνι ταῖς
δέκα χιλιάδες τὰ ἄσπρα, ὅπου μου ἔστια ἡ
εὐγενία σου ὑπὸ χειρὸς τοῦ αὐτοῦ ἐκλαμπρο-
τάτου μπαήλου, καὶ ἐπερίλαβα καὶ ὑπὸ χειρὸς
τοῦ κὸρ Φραντζήσκου δὲ Τζουάνι Μάγνο, ῥα-
γουζέο, δουλευτῆς ἐδὲ εἰς Βενετία τοῦ Σιγόνδο
δὲ Αὐθαρι καὶ ἀδελφός, ταῖς τριάντα χιλιάδες
τὰ ἄσπρα ὅπου μου ἔγραψες ὅτι ἔδωσες τοῦ
αὐτοῦ Αὐθαρη¹ διὰ νὰ μου τὰ πλερόσουν ἐδὲ
εἰς Βενετία²· διὰ τὰ ὁπῖα σταμένα σου δίδω
πολαὶς εὐχαριστίας καὶ παρακαλὸ τὸν ἀφέντι
τὸν Θεὸν νὰ σου χαρίσι κάθεν καλὸ. Ἀκόμι
ἔμαθα ἐκ τὸν αὐτὸν μπαήλου τὴν μεγάλη καὶ
καλὴ κιβέρνισι εἰς τοὺς τότους (sic) τῆς ἀφεν-
τία σου ὅτος πάλιν παρακαλὸ τὸν ἀφέντι
τὸν Θεὸν νὰ ἐν[ε] εἰς κάθεν σου δοῦθια, ἡρινικά
καὶ ἀσκανδάλισια. Ἀκόμι ὁ αὐτὸς μπαήλος
ἤπεν ταῖς μεγάλαις ἐλεημοσίναις ποῦ κάμνι
ἡ εὐγενία σου εἰς τοὺς Ἰαλατιανοὺς τοὺς ἐπ-
τοχρὸς, καὶ βέδεα ἡ δῆναμις τοῦ Θεοῦ θέλι

Prea-strălucita Doamnă și soră a mea.

† Înainte ți-am scris alte două scrisori ale
mele, pe cari ți le-am trimis, una cu Se-
condo de' Lucari, alta cu prea-strălucitul
bail Contarini, pe care ți-am trimis-o dom-
niei tale din părțile Constantinopolei. În
cari scrisori ți-am făcut cunoscut Domniei
Tale că am luat de la prea-strălucitul bail
Contarini cele 10.000 de aspri, pe care mi
le-ai trimis Domnia Ta prin acel prea-stră-
lucit bail, și am primit și eu domnul Fran-
cise al lui Zuan Magno din Ragusa, agent
aiei, la Veneția, al lui Secondo de' Lucari
și frate, cele 30.000 de aspri ce mi-ai scris
că le-ai dat acelu Lucari, ca să mi le plă-
tească aici, în Veneția; pentru cari bani
îți mulțumesc foarte și rog pe Domnul Dum-
nezeu să-ți dea orice bine. Am mai aflat
de la dânsul, de la bail, marea și buna cărmu-
ire din țara Domniei Tale: așa că din nou
mă rog Domnului Dumnezeu să-ți fie în orice
ajutor, [ca să fii] liniștită și netulburată. Mi-a
mai spus bailul acesta despre marile pomeni
ce le faci Domnia Ta săracilor din Galata,
și de sigur că puterea lui Dumnezeu îți va
dă orice ajutor. De aceea te rog să mă faci
părtașă la aceste pomeni și pe mine, care
sunt umilita ta soră, iubitoare și nenorocită.

¹ E vorba de fostul bail Contarini.

² Secondo de' Lucari.

σου δύοσι κάθεν διαθήσια. Διὰ τὸ αὐτὸ σε παρακαλῶ νὰ μου κάμεις καὶ ἐμὲν μερικὸν ἐκ ταῖς αὐταῖς ἐλεημοσίναις, ποῦ ἡμε ταπινί σου ἀδελφί, ἡγαπιτί καὶ διαστιχί. Τί σου τάσο, ὅς ἐκῆνι ποῦ σου ἡμε; "Οτι ἐκ τὰ σταμένα ὁποῦ ἔλαβα ἐκ τὸν 'Ραγουζέον' ἐπλέροσα κάπια χρέη μου, ποῦ ἐξοδίασα καθιμερνούσιοι, καὶ ἔτσι, ὅταν ἦρθα 'ς τὸ τέλος εἰς αὐτά, πρὸ τὰς δύναμεις τοῦ Θεοῦ δεύτερο ἢ Εὐγενία σου μὲν¹ στίλεις ἐκῆνι ποῦ μου ἔδοσεν ὁ μπαήλος καί, ἔτσι παραπερνόντας τούτην μου τὴν ζοή, καὶ ἔτσι παρακαλῶ τὴν Εὐγενία σου νὰ μὴν μου λίψεις διὰ νὰ ἡμπορέσο νὰ περάσο ὅστε ὁ Θεὸς θέλει νὰ με ἀφίσι εἰς τὸν κόσμον ἐτοῦτον, καὶ ὅστε ὅπου ζῶ νὰ ἡμπορῶ νὰ παρακαλῶ τὸν ἀφέντι τὸν Θεὸν διὰ τὴν Εὐγενία σου, ὅς καθ[ιδῆ] τῇ χρέη μου, λαβένοντας καλοσίνι ἐκ τὴν Εὐγενία σου καὶ τόσο πλῖο τὸ κάμιο μὲ τὴν καρδία, διὰ νὰ μου ἦσε κῶρὰ καὶ ἀδελφὴ ἡγαπιτί. Οὗτος πάλην μεταλέγο καὶ παρακαλῶ σε μὲ πρότον ποῦ νὰ ἐν[ε] μὸδος ποῦ νᾶχτι ἀνθρωπον, νὰ ἐν[ε] εὐχαριστιμένι ἢ Εὐγενία σου, διὰ τοὺς ἡκτιμους τοῦ ἀφέντι τοῦ Χριστοῦ, νὰ μου κάμεις μία καλὴ ἐλεημοσύνη, νὰ μου στίλεις ἄσπρα χιλιάδες πενήντα, διὰ τί ἔτσι, ἀπὸ ὀλίγα ὀλίγα, δὲν σόνουν τὰ δεύτερα καὶ τὰ πρώτα ἐν[ε] ἔξοδιάσμενα. Καὶ ἀκόμι καὶ μέλλε τε διὰ τί; Διὰ τὸ ὄνομά σου καὶ τὴν μεγαλιότηιά σου δὲν ἐν[ε] τιμὴ καὶ ἐγὼ ποῦ ἡμε ἀδελφί σου, νὰ κάμο χρέη εἰς τὴν Βενετία. Δι' αὐτὸ πάλην μεταλέγο καὶ παρακαλῶ νὰ μὴν μου λίψεις, διὰ νὰ μὴν πάγο ἡπὸ χειρὸς κἀνενοῦ. Ἀκόμι ἡξέορε ἢ Εὐγενία σου πὺς ἐκ τὸν παπᾶ Νικόλα ἔλαβα μίαν γραφί, εἰς τὴν ὅπια μου γράφι πὺς ἐστάθι εἰς τὴν Εὐγενία σου καὶ ἔγραφέ μου καὶ καπία λιανικά ποῦ τοῦ ἔδοσες νὰ μου φέρι, ἀπὸ ἑνα αὐτὸς δὲν ἦρθε 'ς τὴν Βενετία, οὐδὲ τὰ λιανικά μου ἔστιλε; τὸν ὅπιον παπᾶ τὸν καρτέροῦμε ἐκ τὴν Κωνσταντινόπολι. Καὶ ἔτσι λέγο πάλην τις Εὐγενία σου, ὅταν μου στέλνεις τίποτα, γράφε μου κάθεν πρᾶμα τί μου στέλνεις ἀπὸ ἑνα ἑνα, καὶ γράφε μου καὶ τί ἔδοσες τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Νικόλα νὰ μου φέρι, ἀπὸ ἑνα ἑνα, ἢ τι ἐν[ε], διὰ νὰ ἡξέρο ἂν μου φέρι τὰ ὅλα ἢ τι ἢ Εὐγενία σου τοῦ ἐπαράδοσες καὶ ἔτσι ἢ Εὐγενία σου μου στίλεις ἢ σταμένα ἢ πρᾶματα, νὰ τοῦ δύοσις καὶ μία γραφί, καὶ νὰ κάμεις καὶ ἄλλαις δύο ὁμίαις γραφαῖς, καὶ νὰ μου ταῖς στίλεις ἀπὸ δύο χέρια, καί, ἂν ἢ Εὐγενία σου θελήσι νὰ μου στίλι σταμένα ἢ ἄλλο, ἡμπορίς νὰ μου τὰ στίλεις ὅπὸ χειρὸς τοῦ

Ce să-ți spun, ea aceia ce-ți sunt? Că din banii ce i-am luat de la Ragusan am plătit și niște datorii ale mele, pe cari i-am cheltuit pe fiecare zi, și astfel, când i-am mântuit, cu ajutorul lui Dumnezeu mi-ai trimis Domnia Ta a doua oară cei ce mi i-a dat bailul; și, așa, petrecându-mi această viață a mea, și așa mă rog Domniei Tale să nu mă lași așa încât să pot afla că Dumnezeu vrea să mă părăsească pe lumea aceasta și ca să pot ruga pe Domnul Dumnezeu, cât voi trăi, pentru Domnia Ta, care să vadă nevoia mea, primind eu binefaceri de la Domnia Ta, și să faci aceasta cu atât mai din inimă, căci îmi ești Doamnă și soră iubită. Astfel, iarăș mă întorc și te rog, cu cel d'întăiu chip ce va fi să ai om, să binevoiești Domnia Ta, pentru patimile Domnului Hristos, să-mi faci o pomană bună, să-mi trimiți 50.000 de aspri, de oare ce așa eu fără nici nu sosesc banii de-ai doilea și cei dintăiu sunt și cheltuiți. Și încă de ce-mi mai trebuie? Pentru numele tău și pentru mărirea ta n'ar fi frumos ca eu, care sunt sora ta, să fac datorii la Veneția. De aceia, iarăș mă întorc și mă rog să nu mă lași, ca să nu cad în mâna cuiva. Mai află Domnia Ta că de la popa Nicolae am primit o scrisoare, în care-mi spune că a fost la Domnia Ta, și mi-a scris și despre câteva postavuri pe care i le-ai dat să mi le aducă, însă el n'a venit încă la Veneția, nici nu mi-a trimis postavurile: pe care popă îl aștept la Constantinopol. Și iarăș îți zic Domniei Tale, dacă-mi trimiți ceva, înseamnă-mi unul câte unul lucrurile ce-mi trimiți, și serie-mi și ce i-ai dat aceluși popă Nicolae să-mi aducă, unul câte unul ce eră, ca să știu de-mi va aduce toate câte i le-ai dat Domnia Ta; și încă, atunci când vei trimite Domnia Ta lucruri sau bani, să dai și o scrisoare, și să faci și alte două scrisori asemenea, și să mi le trimiți prin două căi, și, dacă Domnia Ta vei voi să-mi trimiți bani sau alt ceva, poți să-mi trimiți prin domnul Eduard da Gajan, și sigur că nu va lipsi, și fii și încredințată. Și despre acești Gajani nu-ți pot spune decât mulțumire despre dișii, cari sunt oameni buni, și astfel îi socoate lumea aici pe Gajani, — Dumnezeu fie-l într'ajutor! Și așa, prin domnul Eduard da Gajan, fiul domnului Benetto, care e la Constantinopol, ar fi foarte bine,

¹ Babali?

Μίσερ 'Οδοάρδου δὲ Γαγιάν¹, καὶ ὁδῶσα αὐτὸς δὲν θέλει λίφι, καὶ ἐν[ε] καὶ σιγούρα. Καὶ ἐκ τούτῃ Γαγιανούς αὐτοῦ δὲν ἤμπορὸν νὰ ἴπτο παρὰ εὐχαριστία ἐς αὐτοῦς, τὶ ἐν[ε] καὶ ἄνθρωποι, καὶ ἔττι τὸς κρατοῦν ἐδὲ τούτῃ αὐτοῦς Γαγιανούς, ὁποῦ ὁ Θεὸς νῆν[ε] εἰς δοθήναι τους! Καὶ οὗτος ἡπὸ χειρὸς τοῦ κυρ 'Οδοάρτου δὲ Γαγιάν, ἡοῦ τοῦ Μίσερ Μπενέτου, ὁπῖος ἐν[ε] εἰς Κοσταντινόπολι², ἐν[ε] πολὰ καλὰ, καὶ ἐκῆνο ὁποῦ μου στίλις, θέλει ἵστε σιγούρο, καὶ δὲν θέλει χαθί. Ἀκόμι ἔγραφέ μου ὁ αὐτὸς παπᾶ Νικόλαος πὸς ἐγένονταν χαράς τὸ σαράγι σου διὰ νὰ μάθης λόγον κενούριον διὰ τὸν ἀδελφόν μας Τζανέτο· καὶ ἔττι σε παρακαλῶ νὰ με κάμης νὰ μάθο πὸς ἡδρίσκετε. Ἀκόμι ἔγραφέ μου ὁ αὐτὸς παπᾶ Νικόλαος πὸς ἡπῖγεν καὶ ἡόρε καὶ τὴν ἀδελφί μας Λουγρέτζια, τίς ὁπῖος τίς ἔστιλα μία μου γραφί, διὰ νὰ τὴν χερστίσω καὶ νὰ τίς δόσω ἡδῖσι πὸς ἡδρίσκουμε· ἡ ὁποῖα ἀποκριθί πὸς δὲν ἔχη ἀδελφί ἄλλι παρὰ τὴν Εὐγενία σου. Εἰς τὸ ὅπῃ τόσ' ἐθαυμάστικα πολὰ, πὸς ἀρνίθι τὸ ἔμα τίς τὸ καθολικό, ἐπιδί ὅλαις ἐγενίθικαν ἀπὸ μία καθολικὴ μάνα! Καὶ τοῦτο θέλει τὸ κάμνι διὰ τί ἡμε εὐτοχί, δὲν με καταδέχετε. Καὶ ὁπομονή ἐν ἀνάγκη! Εἰς τόσαις καλοτίχαις νὰ ἐν[ε] καὶ μία κακορίζικι... Καὶ ἡ τίχης ἡ κακί ἔγγιζεν ἐμὲν³ εὐτοχί καὶ ἔξο ἐκ τούτῃ 'δικούς μου καὶ ἐκ τὴν πατρίδα μου. Λογίσαε, ἀκριβί μου κυρὰ καὶ ἀδελφί, τὸ παράπονο πὸς ἔκαμα ἀπάνου εἰς τὰ λόγια αὐτά, ὁποῦ δὲν διὰ μέραις δέκα πέντε ἀνάσος τὰ μάτια μου ἐστάθικαν δις ὀρίσις, ὁποῦ ποτε δὲν ἐπαίσαν κλέγοντας. Καὶ οὗτος ἡμπορὸν νὰ ἴπτο, δὲν ἔχο ἄλλον εἰς τὸν κόσμον, μόνον τὴν δῆναμιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν Εὐγενία σου καὶ τὴν ἐκλαμπρότατον ἡόν σου καὶ ἀφέντις μου ἀνιψιός· καὶ οὗτος μεταλέγω διὰ τούτῃ ἡκτιρμὸς τοῦ Χριστοῦ νὰ(ν) μὴν με ἀπαρνιθῇς, ὅς καθὼς πάντα εἰς γραφῇ σου μου ἔταξες ἀπὸ καλοσίνη σου, διὰ τί τὸ ἐπίλιπο τίς ζωῆς μου νὰ ἐμπορέσι νὰ περάσι μὲ εὐλάβια εἰς προσευχαίς, παρακαλόντας πάντα τὴν ἀφέντι τὴν Θεὸν διὰ τὴν Εὐγενία σου καὶ διὰ τὴν ἐκλαμπρότατον ἡόν σου. Καὶ παρακαλῶ τὴν χάριν καὶ δῆναμιν τοῦ ἀφέντος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κυρία Παρθένον, κυρὰ Παναγία, νὰ σας δόσι χάρι, γλυκιάτι ἀφεντία, ἀντάμα μὲ τοῦ ἐκλαμπρότατου ἡοῦ σου καὶ ἀφέντις μου ἀνιψιός, τοῦ ὁπίου νὰ τοῦ ἡμε παραδορμένι διὰ πάντοτες, οὗτος καὶ τίς Εὐγενία σου, κυρὰ μου ἀδελφί. Καὶ πολὰ χερσὶ καὶ φιλὰ τὰ χέρι τίς Εὐγενία σου καὶ τοῦ

și ceea ce-mi vei trimite, vei fi sigură, și nu se va pierde. Mi-a mai scris zisul popă Nicolae că a fost veselie la Curtea ta pentru că ai primit veste nouă despre fratele meu Zanetto, și astfel mă rog de Domnia Ta să mă faci să aflui unde se găsește. Mi-a mai scris acel popă Nicolae cum că a mers și a găsit și pe sora mea Lucreția, căreia i-am trimis o scrisoare a mea ca s'o heretisese și ca să-i dau de știre cum mă aflui; care a răspuns că n'are altă soră decât pe Domnia Ta. De care lucru mult m'am mirat, cum de a tăgăduit sângele ei catolic, de oare ce toate ne-am născut din aceeași mamă catolică! Și o face aceasta pentru că sunt săracă, nu mă primește. Și răbdare în nevoie! Pe lângă atâtea fericite, să fie și o nenorocită... Și soarta cea rea m'a atins pe mine, săracă, și departe de ai miei, și afară din țara mea. Gândește-te, scumpa mea Doamnă și soră, ce supărare a venit asupra-mi de la vorbele acestea, căci cinsprezece zile necurmat ochii miei au fost două izvoare, că n'au mai stat de plâns. Și așa pot să zie că n'am alta pe lume fără numai puterea lui Dumnezeu și pe Domnia Ta și pe fiul tău prea-strălucit și al mieu domn nepot; și astfel iarăș mă întorc și te rog, pentru patimile lui Hristos, să nu mă tăgăduiești, precum mi-ai înșirat toate în scrisoarea ta, din bunătatea ce ai, pentru ca să pot petrece, cât voi mai trăi, cu evlavie în rugăciune, rugând totdeauna pe Domnul Dumnezeu pentru Domnia Ta și pentru prea-strălucitul tău fiu. Și mă rog de mila și puterea Domnului Dumnezeu și de Sfânta Fecioară, să-ți dea îndurare și prea-dulce Domnie, împreună cu prea-strălucitul tău fiu și domn nepot al mieu, căruia să-i fiu robită pentru totdeauna, așa și Domniei Tale, doamnă soră a mea. Și mult te heretisese și sărut mâinile Domniei Tale și ale prea-strălucitului tău fiu și domn nepot al mieu, de asemenea și ale surorii mele Lucreția, deși nu vrea să mă cunoască drept soră, și ale tuturor copiilor ei, fi și fete, și bărbatilor lor și domnului cumnatului mieu, de asemenea. Și astfel mă rog iarăș Domnului Dumnezeu și Sfintei Fecioare, și mă voi ruga cât voi trăi, în toate rugăciunile mele, și pun să se roage și toate călugărițele mele, ca să vă păzească și să vă ție pe toți în sănătate și

¹ V. și mai sus.

ἐκλαμπροτάτου ἡοῦ σου καὶ ἀφέντη μου ἀνι-
ψιού, ὁμῖος καὶ τίς ἀδελφεῖ μας Λουγρέτζιας,
ἀνκαλὰ καὶ δὲν θέλει νά με ἐγνορίσει διὰ ἀ-
δελφεῖ, καὶ ὅλα τίς τὰ πεδιὰ, ἡοὺς καὶ θιγα-
ταίραις, καὶ ἄνδρες τους, ἀκόμι καὶ τὸν ἀφέντι
τὸν γαμπρό μας. Καὶ οὗτος πάλην παρακαλῶ
τὸν ἀφέντι τὸν Θεὸν καὶ τὴν κυρία Θεοτόκον,
καὶ θέλω παρακαλῶ ὅστε ζωὴ εἰς ὅλαις μου
ταῖς προσευχαῖς, καὶ κάμνω καὶ παρακαλοῦν
καὶ ὅλαις μου ἢ καλογριαῖς νά σας φιλάει
καὶ νά σας ἀκουλουθίσῃ ὅλων εἰς ἡγίαν καὶ
ἡρινικήν ἀφεντία· ἢ ὁπταῖς καλογριαῖς πολὺ
χρεστοῦν σας· καλὰ καὶ δὲν σας ἐγνορίζου,
ἀλλ' ἀγαποῦν σας διὰ ὄνομά μου καὶ διὰ τὸ
καλὸ τὸ ὄνομα ποῦ ἔχη ἄκουσμα τίς Εὐγενία
σου. Καὶ διὰ τὴν ἀλήθεια ὁ μπαήλος Κον-
ταρίνης ἦπε καὶ λέγει· τὸ πολὺ καλὸ διὰ τὴν
Εὐγενία σου καὶ διὰ τὸν ἐκλαμπροτάτον ἡόν
σου, ὁμῖος ἦπε καὶ ὁ εὐγενικός σεκρετάριος
τοῦ Σουράντζου¹ (sters: τοῦ αὐτοῦ μπαήλου)
ἐδό, εἰς τὸ μοναστήρι, ὅπως ἐν[ε] ὀλίγος καιρὸς
ποῦ ἦρθε ἐκ τὴν Κωνσταντινόπολι ἐδὼ εἰς Βε-
νετία διὰ ν' ἀροστίσει εἰς τὴν Σοφία, καὶ ἦρθε
ἐδό, εἰς τὸ μοναστήρι, καὶ με ἦβρε ὁ αὐτὸς
εὐγενικός σεκρετάριος καὶ πολὺ με ἐκαλο-
κάρδισεν, λέγοντάς μου τὴν πολὺν γνῶσι καὶ
τὸ καλὸ κιέβρνο ποῦ ἢ Ἀφεντία σου κάμνεις
καὶ ἔχη, καὶ τὸ καλὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλαμ-
προτάτου ἡοῦ σου. Καὶ οὗτος πάλην φιλῶ τὸ
χέρι σου, ἀντάμνα με τοῦ ἐκλαμπροτάτου ἡοῦ
σου καὶ ἀφέντις μου ἀνιψιάς. Ἐδὼ καὶ ἡμέ-
ραις ἦρθε ἐδὼ εἰς μοναστήρι καὶ με ἦβρε καὶ
ἕνας καλόγερος, ὅπως ἦρθε ἐκ τὸ Ῥαγούζι,
καὶ ἦπε μου ἀπὸ Παρτιενοῦ Ἀποστολὰ τὸ
Ῥάσον, ποῦ ἐν[ε] εἰς Ῥαγούζι, τὸ πὸς ὁ Σι-
γόνδο δι' Λούκαρις ἔφυγε ἐκ τὰ σίνονά σου
με τριάντα χιλιάδες φλορία, πράματα καὶ ἄλλα,
ὅπως Λούκαρις ἐν[ε] εἰς φιλακήν ὅς τὸ Ῥαγούζι
καὶ ἀπὸ τὴν ὁποῦ λέν ἢ Ῥαγούζι ἐδὼ εἰς
Βενετία λέν πὸς θέλεις πλεροθῇ. Καὶ θέβρα,
ἔκαμεν ὅς ἄτιχος ἄνθρωπος! Καὶ ἐρότισέ με
ἂν ἐγὼ ἔλαβα τὰ σταμένα ὁποῦ μου ἔστιλες
με τὸν αὐτὸν Λούκαρι, ἐγὼ διὰ νά γράψω τοῦ
αὐτοῦ Ἀποστολὰ τὸ Ῥάσον εἰς Ῥαγούζι τὸ
πὸς τὰ ἔλαβα ἀπὸ τὸν Φραντζέσκο δι' Τζουάν
Μάγνο, δουλεντίς ἐδὼ εἰς Βενετία τοῦ αὐτοῦ
Λούκαρη. Καὶ ἔτζει τοῦ ἔστιλα τὴν γραφὴ με
διο βιβλία ῥομεγκά, τοῦ αὐτοῦ Ἀποστολὰ τὸ
Ῥάσον εἰς Ῥαγούζι². Ἡξέσῃρε ἢ Εὐγενία σου

Domnie cu pace; care călugărițe mult vi se
îchină, deși nu vă cunosc, dar vă iubesc pen-
tru hatârul meu și pentru numele cel bun
pe care-l ai Domnia Ta. Și eu adevărat,
bailul Contarini a spus și spune mult bine
despre Domnia Ta și despre prea-strălucitul
tău fiu; tot așa a spus și nobilul secretar
al lui Soranzo (sters: bailul cel nou), aicea,
în mănăstire, care de puțină vreme a sosit din
Constantinopol la Veneția, acolea, pentru
că s'a îmbolnăvit la Sofia; și a venit aici la
mănăstire și m'a găsit acest nobil secretar,
și m'a bucurat mult, spunându-mi multa în-
țelepciune a ta și buna cărmuire ce o faci
Domnia Ta și o ai, și numele cel bun al prea-
strălucitului tău fiu. Și așa iar îți sărut
mâna, împreună cu a prea-strălucitului tău
fiu și domn nepot al meu. Acum câteva zile
a venit aici la mănăstire și m'a găsit și un
călugăr, care a venit din Ragusa și a spus
din partea lui Parteno Apostolo de Raso (?),
care e la Ragusa, cum că Secondo de' Lu-
cari a fugit de la hotarele tale cu 30.000 de
galbeni, în lucruri și altele; care Lucari e
la închisoare în Ragusa, și că, din ceea ce
au Ragusanii aicea la Veneția, ai voi să se
plătească. Și de sigur a făcut ca un mișel.
Și m'a întrebat de am primit banii ce mi-ai
trimis cu zisul Lucari, [pentru ca atunci] eu
să scriu aceluia Apostol de Raso, la Ragusa,
cum că i-am luat de la Francise de Zuan
Magno, agent aici la Veneția al zisului Luc-
cari. Și așa i-am trimis scrisoarea, cu două
cărți grecești, lui Apostolo da Raso, în Ra-
gusa. Să știi Domnia Ta că blănille de răs
și samur și de dihor auriu, pe care le-a luat
pomenitul Lucari de acolo, de la Domnia
Ta, au sosit aici la Veneția, dar nu s'au
putut vinde, ei, după cât am aflat, le-au
trimis înapoi. Mă rog Domnului Dumne-
zeu să te scape de niște oameni mișei ca
aceștia. Și n'am alta pentru acuma. Domnul
Dumnezeu deie-ți mulți ani.

¹ Literal ar fi „al lui Soranzo“ (fără virgulă). Bail a fost însă până în 1585 tot Morosini, și atunci
nu l-a înlocuit Soranzo, ci Lorenzo Bernardo. Cancelar al bailului din Germania în 1604 era însă un So-
ranzo, Francise; Kovachich, *Scriptores rerum hungaricarum minores*, II, Buda, 1798, p. 432. Aici însă cred
că e vorba de Lazzaro Soranzo, autorul cărții „L'Onomano“, apărută în 1598, la Ferrara.

² Aici lipsește neînțeleptul Παρτιενοῦ, de mai sus.

τὸ πὸς ἡ γούνες ἀπὸ τὸ ῥίπον καὶ σαμούρι
καὶ χρυσοκούναδα, ὁποῦ ἦπρε ὁ αὐτὸς Λοῦ-
καρις αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀφεντία σας, ἦρθεν ἐδὼ
εἰς Βενετία, καὶ δὲν ἤμποροῦν ἄ[ν] πουληθοῦν,
ἀμὶ ἀπὸ ἁγίου ποῦ ἔμαθα, τὰ ἔστιλαν ὀπίσω.
Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νά σας ἐλευθερώσῃ ἀπὸ
τιούτους ἀτίχους ἀνθρώπους. Καὶ διὰ τὴν
δραν ἄλλον οὐκ ἔχο. Κύριος ὁ Θεὸς νά σας
πιῇσαι πολυχρονίους.

† Δούλι ταπινὶ καὶ ἀδελφί σου μικρί, Μα-
ριόρα Βαλάργα, Φαμπριτζιάνα.

† 1583, Ἰουλίου 25, 'ς τὴν Βενετίαν.

† Ἦγουν χιλίους πεντακοσίους ἑγδοῇντα
τρίς, Ἰουλίου δέκα πέντε, εἰς Βενετίαν.

† Ἐκ τὸν Ἅγιον Ματθέο 'ς τὰ Μοράν.

A ta umilită roabă și soră mică, Mă-
rioara Vallarga, a lui Fabrizio.

1583, Iulie 25, în Veneția.

Adecă o mie cinci sute optzeci și trei,
Iulie cincisprezece, în Veneția.

Din Sf. Mateiu de la Murano.

(Originalul, în Bibl. Ae. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 52, nota 1.)

CXLII.

1583,
11 Octombrie.

Meletie Pigas către Mihnea-Vodă al Țării-Românești, mângâindu-l pentru
mazilia și surgunirea lui la Athos.

Μηχνᾶ, τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἀφθέντῃ καὶ
κρατίστῳ Βασιλεύδῃ ἐν Κυρίῳ παννπερτιμωτάτῳ,
πάσαν παράκλησιν καὶ εὐμερίαν παρὰ Χριστοῦ
Θεοῦ, κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν.

† Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν εὐτυχίας αἰρώ-
μενος, τὸ Θεῖον ἐδεῖτο παρεμύσαι τι τῶν οὐκ
ἠδῶν, οὐκ οὕτως, ἐγῶμαι, ἐρώμενος τῶν δει-
νῶν, ὥς γε σπουδάζων φιλοσοφεῖν, οὐ γὰρ ἦν
ἦττον φιλόσοφος ὁ Ἀλέξανδρος ἢ βασιλεὺς.
Ἐσπεύδεν οὖν ἀβάπτιστον δεῖξαι τὸ μεγαλο-
φρὲς τῆς βασιλικωτάτης ψυχῆς ὄμμα ἐν ἀγα-
θοῖς, καὶ τῶν χαλεπῶν δὲ οὐ μόνον καρτερικῶν
ὑποφέρων ξυμβάντα τὰ δεινὰ, ἀλλὰ καὶ κατα-
φρονιτικῶν πρὶν ξυμβῆναι ἐπευχόμενος. Ἴσως
γε καὶ τοῦτο ὑπηνίττετο τῷ φιλοσοφωτάτῳ βα-
σιλεῖ τὸ λεγόμενον μὴ εἶναι τινὰ τῶν εὐτο-
χούντων μὴ καὶ δυστυχίας πειραθῆναι. Οὕτω
καὶ γὰρ ἔχει τὰ ἀνθρώπινα.

Εἰ οὖν, δέσποτα, εὐτυχίαις καὶ δυστυχίαις
ὁ παρὼν οὗτος θίος τοῖς ξύμπτειν ἀμφιτα-
λαντῆσεται, φέρε γενναίως τὰ χαλεπὰ καὶ τὴν
μεταβολὴν τῶν πραγμάτων. Προνοίας νόμιζε
εἶναι ἔργον πραγματούσεως σοὶ εὐφημίαν καὶ
τῶν δεινῶν, ἅμα μὲν καὶ τὴν βασιλικὴν σου
ψυχὴν εἰς εὐδοκίμειαν ἀλειφούσης διὰ τῶν
τῆς καρτερίας καὶ ὑπομονῆς ἀγώνων, ἅμα δὲ
καὶ τὰ τῆς ἐλπίδος δοκιμαζούσης, ἃν δηλαδὴ
διατελεῖς ἀρρεπῶς ἐνατενίζων τῷ κατὰγοντι

Lui Mihnea, prea-mărețul Domn și prea-
puternicul Voevod, întru Domnul prea-cin-
stit, toată rugăciunea și fericirea de la
Hristos Dumnezeu, Domnul și Mântuitorul
nostru.

† Alexandru Machedon, exaltat de feri-
cirea, s'a rugat ca dumnezeirea să amestece
ceva din cele ce nu sunt plăcute, nu atâta,
socot eu, aprins de cele grozave, cât din
sânguința filosofiei,—căci nu eră Alexandru
mai puțin filosof decât rege. S'a grăbit deci,
de și nebotezat, să arăte mărinimia prea-
regalului suflet în cele bune, și nu numai su-
ferind cu tărie asprimea celor grele ce s'ar
fi întâmplat, ci și cerându-și-le cu despreț
până nu se întâmplase. Și aceasta încă i-a
venit în gând regelui cu așa de mari aple-
cări filosofice, vorba că nimeni nu este din-
tre cei fericiți pe care să nu-l încerce și ne-
norocirea. Căci așa sunt lucrurile omenesti.

Dacă deci, Doamne, viața aceasta de față
li cumpănește tuturora cu fericiri și nenor-
ociri, suferă vitejește cele grele și schim-
barea lucrurilor. Socote-le că sunt lucruri
ale Proniei, care-ți scoate laudă și din cele
grozave, atrăgându-ți regalul suflet tot odată
spre glorie prin puterea de împotrivi și răbdarea în suferințe, dar și socotind ale nă-

εις Ἀδελφὸν καὶ ἀνάγοντι Θεῷ. Μὴ τοίνυν ἀποκάμῃς προσκαρτερῶν τοῖς ἀηδέσι, μὴ δὲ ἀποκναίῃς ἀναμένων τῆς εὐμεγάρου Προνοίας τὴν οὐκ ἀξύμφορον διεξαγωγὴν. Οὐ γὰρ ἀδυνατεῖ Θεὸς εὐεργετῆσαι, ὁ καὶ λεγόμενος καὶ ὢν καὶ εὐεργέτης καὶ πολυέλεος. Ἐρρώστω εἰς Κυρίῳ ἢ βασιλικῇ σου κεφαλῇ, σὺν τῇ δεσποίνῃ τῇ Δόμνῃ Αἰκατερίνῃ.

Βοιδρωμιῶνος ια', ἔτει 749.

Ὁ Μελέτιος.

dejdi, ea una ce îndreaptă statornic pe om și tare spre Dumnezeu ce coboară în Iad și-l înalță. Deei nu te desnădăjdui în lupta cu cele neplăcute, și nu te sfâșiă, așteptând călăuzirea nu fără de folos a Proniei celei bine chibzuite. Căci doar Dumnezeu nu e lipsit de puterea de a face bine, el căruia i se zice, și este, și binefăcător și prea-milostiv. Fie întru Domnul sănătos regalul tău eap, împrenă cu stăpâna Doamnă Ecaterina.

Luna Boedromion 11, anul 7092 [1584].

Meletie.

(Émile Legrand, *Lettres de Mélétius Pigas, antérieures à sa promotion au Patriarcat, publiées d'après les minutes autographes*, Paris, 1902, pp. 106-7, n° 80.)

CXLIII.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno (cu traducere italiană de Alvise Spà), despre trimeteri de bani, refuzul surorii lor Lucreția de a o recunoaște, vizitele de nobili venețieni ce primește și fuga lui Secondo de' Lucari din Silistra.

1584,
14 Ianuar.

Τῇ εὐγενεστάτῃ καὶ τιμιωτάτῃ καὶ περιημένη μου ἀδελφῇ, κυρίᾳ Μαριώρᾳ. Ἐγώ, ἡ ἡγαπημένη σου ἀδελφῇ, Δόμνα Αἰκατερίνα, πολλά σε χαιρετῶ, καὶ ὁ ἀνεψιός σου, ὁ υἱός μου, ὁ Μίχνο Βοηδόδας, καὶ ἡ σύζυγός του, ἡ Δόμνα Νάγα, πολλά σε χαιρετοῦν. Δεόμεθα κύριον τὸν Θεὸν τοῦ εὐρῆν σε ἡ γραφή μας ἐν ὑγείᾳ καὶ σωτηρίᾳ. Καί, ἂν ἐρωτᾷς καὶ περὶ ἡμῶν, καλῶς ἔχωμεν ἕως τοῦ νῦν, χάριτι Θεοῦ. Ὅμως μὴδὲν πεικρύνεσαι διὰ τὴν συμφορὰν ὅπου μας γύρεν, διότι ἔτζη εἶνεν τὸν τόπον ἐτούτον ἡ συνήθεια, ὅταν θέλουν νὰ βάλλουσιν ἄλλον αὐθέντι, εὐγάζουν τὸν πρῶτον καὶ τὸν στέλλουν εἰς ἄλλον τόπον, ὅσαν πῶς τὸ ἔκαμν εἰς τὸν Πέτρο Βοηδόδα, τὸν θεῖον¹ τοῦ ἀνεψιοῦ σου, καὶ τώρα ἄκου' ὅπου ἀφεντέβι πάλιν εἰς τὴν Μποθανίαν. Καί, ἂν ἐρωτᾷς καὶ διὰ τὴν ἀδελφὴν μας, εἶνεν καλὰ καὶ εὐρίσκεται μὲ ταῖς θυγατέρας της εἰς τὴν Πόλιν· ἀμὲ ὁ ἄνδρας της καὶ οἱ γαυροὶ της εὐρήσκοντε εἰς τὴν Μποθανίαν μὲ τὸν ἀνδραδελφόν μου, τὸν αὐθέντι ὅπου σε γράφω, καὶ ἐγὼ εὐρίσκωμε ἡς τὴν Πόδον, μὲ τὸν υἱόν μου, τὸν Μίχνο Βοηδόδα. Καὶ εἴμεστην καλὰ, χάριτι Θεοῦ, καὶ μὴδὲν πεικρύνεσαι: διότι ἐτούτοι οἱ κόσμοι ἔτζη τὰ ἔχουν οὐζάτζα:

Prea-nobilei și prea-cinstitei și prea-iubitei surori a mele, Doamna Mărioara. Eu, iubita Domniei Tale soră, Doamna Ecaterina, mult te salut, și nepotul tău, fiul mieu Mihnea Voevod, și soția lui, Doamna Neaga, mult ți se închină. Ne rugăm Domnului Dumnezeu să te găsească scrisoarea noastră sănătoasă și în stare de mântuire. Și, dacă întrebi și despre noi, suntem bine până acum, slavă Domnului. Ci nu te amări de loc pentru nenorocirea ce ne-a găsit, căci așa e obiceiul țerii acesteia: când vreau să puie alt Domn, scot pe cel d'întăiu și-l trimit aiurea, precum au făcut cu Petru Voevod, unchiul nepotului tău, și acuma află că domnește iarăși în Moldova. Și, dacă întrebi și despre sora noastră, e bine, și se află cu fetele ei la Constantinopol; dar bărbatul ei și ginerii ei sunt în Moldova, cu cumnatul mieu, Domnul de care-ți scriu; și eu sunt la Rodos, cu fiul mieu, Mihnea Voevod. Și suntem bine, slavă Domnului, și nu te amări de loc, căci lumea aceasta are așa obicei: când scot din Domnie pe un Domn, nu-l lasă să stea în Constantinopol. Și am auzit că ai primit de la Secondo de' Lucari și de la

¹ Θεῖος e zăo, unchiul, fratele tatei; avem deci încă o dovadă împede că Petru Șchiopul, deosebit de omonimul său muntean (fiu al lui Mireca Ciobanul și al Chiajnei), eră frate al lui Alexandru, fiu al lui Mihnea și nepot al celui-lalt Mihnea. Cf. Harmuzaki, XI, pp. xvii — viii. Evident că inscripția din Murano, pusă de Mărioara, e greșită.

ὅταν εὐγάλην αὐθέντι, δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ κάθετε εἰς τὴν Πόλιν. Καὶ ἔμαθα πῶς ἐπερίλαβες ἀπὸ τὸν Σκοῦντο Λούκα[ρι] καὶ ἀπὸ τὸν μπαῦλον τὸν Κονταρὶν καὶ ἀπὸ τὸν Μιχαήλ, εἴ τί σε ἐστέγηλα, καθὼς μὲ τὴ ἔγραφες. Τώρα ἐξόχως ἀπ' αὐτὰ σε ἔστιλα ἀπὸ τὸν περασμένον Μάϊον ἄσπρα 20.000, ἡγουν εἴλωσι χιλιάδες, καὶ τὰ ἔδωσα τοῦ Μπενέττου τὰ Γατζὰ τὸν υἱόν, νὰ σε τὰ στείλῃ, καὶ δὲν ἤξεύρω ἐπερίλαβες τὰ ἡ ὅχι καί, ἂν δὲν τὰ ἐπερίλαβες, νὰ τὰ γυρεύσεις ἀπὸ τὸν θεῖον τοῦ, νὰ τὰ πάρῃς, καὶ ἔχε τὰ διὰ ἐξοδόν σου, καὶ πορεύσου ὡς εἰμωρῆς, διότι τώρα ἐγὼ δὲν ἔχω τὸν μόνον νὰ σε στέλλω ἐξοδόν 'άν πρώτον, διότι μας εὐγάλαν ἀπὸ τὴν αὐθεντίαν. Καὶ δὲν μας εὐγάλαν διὰ τίποτε ἀφορμήν, μόνε μας ἐνέδωσαν τὸν κόσμον καί, διὰ νὰ μὴν θαρροῦν οἱ χριστιανοὶ κατὰ πᾶνο, μὰς ἀφίσαμεν τὸν κόσμον. Καὶ πάλιν παρακλήν τὸν θεόν, καὶ θαροῦμεν εἰς τὸ ὄνομα του, ἐγγλήγορα πάλιν νὰ τὸν πάρουμεν, ἂν θέλῃ ὁ θεός. Καὶ στέλλω σε τώρα μὲ τὸν κομιστήν τῆς γραφῆςμπογάσια δύο ἄσπρα καὶ ἕναν κομμάτι λεχικό, πανὶν φιλάς περ εὐμορφον, καὶ τζατουνὶν μαῦρον, πίχες 12, καμουχάν μπαγουνάτζον, πίχες 12, καὶ νὰ κάμῃς φορέματα καὶ δέξου τὸ ὀλίγον εἰς πολλὰ, τὸ εὐρισκόμενον. Καὶ ἐκεῖνα ὅπου σε ἔστιλα μὲ τὸν παπᾶ Νικόλ[αον], εἶνεν λεκάκι καὶ εἰμωρὶκη καὶ πάπλωμα τὸν γόρον ἀτλάζειν κόκκικον καὶ εἰς τὴν μέση χρυσόν, καὶ δύο μπογάσια ἄσπρα καὶ πανὶν διὰ ἕνα ζευγάριν σεντόνια, καὶ θέλει σε τὰ φέριν μὲ ἄλλα λιανικά, ὅπου τὸν ἔδωσα. Καὶ τὸ πάπλωμα ὅπου με γράφῃς, δὲν εἶχα τὸν μόνον τώρα εἰς ἄλλην φοράν, ἂν ἔμεινε καλὰ, θέλωμεν τὸ στείλῃ, καὶ στέλλω σε καὶ ἕναν ταπεζομάντυλον. Ἄλλον οὐχί. Καὶ ὁ θεὸς ἔ μετὰ σου.

1584, ἐν μηνὶ Ἰαννουάρι 14.

Ἐγὼ, Τόμνα Αἰκατερίνα, γράφω ἐκ Ρόδου.

baiful Contarini și de la Mihail, cele câte ți-am trimis, după cum mi-ai scris. Acuma ți-am mai trimis în deosebi, de aici, în luna treentă a lui Main, 20.000 de aspri, adevă douăzeci de mii, și i-am dat fiului lui Benetto da Gajano să ți-i trimeată, și nu știu de i-ai primit ori ba; să cercetezi la unchiul lui, să-i iei, dacă nu i-ai luat; și fie-ți pentru cheltuială și dă-o cum poți, pentru că acuma n'am cum să-ți trimit de cheltuială ea înainte, pentru că ne-au scos din Domnie. Și nu ne-au scos pentru vre-o pricină oarecare, ci noi am venit în acest loc, și tot noi, ea să nu se îngreue creștinii cu totul, am părăsit acest loc. Și iarăși roagă-te lui Dumnezeu, și să avem încredere într'însul: răpede vom căpăta iarăși Domnia, dacă va vreă Dumnezeu. Și-ți trimit acuma, cu aducătorul scrisorii, două bogasii albe și o bucată de postav leșese foarte fin, frumos, și 12 coți de aclaz negru și 12 coți de damasc (*camocatto*) vioriu, ca să-ți faci haine, și primește puținul cât s'a putut găsi, drept mult. Și cele ce ți le-am trimis cu popa Nicolae erau un lighian și un ibrie și o plapomă pe margine cu aclaz roșu și la mijloc aurie, și două bogasii albe, și postav pentru o păreche de cearșafuri, și ți le va aduce el, cu celelalte postavuri ce i-am dat. Și plapoma, de care-mi scrii, n'am avut cum s'o dau acuma; altă dată, de vom fi sănătoși, ți-om trimite-o; și-ți trimit și o față de masă. Alta n'am să-ți scriu. Și Dumnezeu cu tine.

1584, în luna lui Ianuarie în 14.

Eu, Doamna Ecaterina, scriu din Rodos.

(Originalul în Bibl. Ae. Rom.; publicată și în „Anale“, XVIII, p. 57, nota 6; pe o foaie de hârtie proastă, fără pecete.)

CXLIV.

1585,
April.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre surgunirea ei și a lui Mihnea-Vodă la Tripoli și noua căpătare a Domniei.

† Ἐλεῶ θεῷ (sic), κυρία τόμνα Ἐκατερίνα πάσης Οὐκροβλαχίας, ἡγιᾶς καὶ χαϊρετήματα εἰς τὴν ἀδελφί μου, τὴν Μαργιώρα, καὶ ἀπὸ

Cu mila lui Dumnezeu. Eu, Doamna Doamnă Ecaterina a toată Ungrovlahia, sănătate și închinăciuni surorii mele Mărioara,

τὸν ἡὼν μου, τὼν Μήγνα ἀφέντη, χαιρετήσ-
ματα, καὶ εἰς τῆς καλωγρές μετάνοιαν, καὶ
εἰς ἐόλους τοὺς ἐδικούς μας χαιρετήσματα.
Καὶ παρακαλῶ τὼν Θεὸν νὰ ἀνέδρη ἡ γραφή
μου ἐν ἡγίᾳ καὶ σωτηρίᾳ. Ἄν ἐρωτῆς καὶ
περὶ ἡμᾶς, ἐπάθαμεν πολὺ καὶ μας ἐξόρησαν
εἰς τὸ Τραχυποδλονισιν, καὶ ἐκάμαμεν ἱκανὸν
γῆρὸν καὶ πάλιν ἐὺχαριστοῦμεν τὼν μπα-
νίγαθων Θεὸν, πάλιν μας ἐδώρισεν τὴν αὐ-
θεντίαν, καὶ ἡμεσθεν καλὰ μὲ τὴν βοήθειαν
τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν προσβοήθειαν τῆς Πα[να]γίας
μου. Ὅπου ὁληπῆζη, οὐκ ἀποτιχάνη μακάρι
εἰς τὰ κάτωτα τῆς γῆς νὰ ἦνε ὁ ἄνθρωπος,
καὶ ὁ Θεός, νὰ τὸν ἀγαπᾷ. πάλιν τὼν ἐγάζει
ἀπ' ἐκῆ. Ἄλλ', ὦ ἀδελφεί μου, τίποτες δὲν
σε ἔσται, ὅ[τι] δὲν ἔχα μόδω, ἀμὴ μετὰ
ταῦτα σε θέλω στίλῃ μόνε παροκάλλει τὼν
Θεὸν νὰ ἡμεσθεν καλὰ, καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν
ἔγνα (sic) σου. Καὶ ἐγὼ, ὁ Γεώργιος, ὁποῦ
ἤμουν μὲ τὼν Μπατίστα, προσκυνῶ τὴν αὐ-
θεντίαν σου.

(V^o): Ἄστοι εἰς τὰς τιμίας χίρας τῆς τι-
μιωτάτης καὶ εὐγενεστάτης κηρίας Μαργιώρας
τοῦ Φαμπιέρτζου, εἰς τὰ Μουρά, εἰς τὴν Βε-
ετίαν.

(Originalul, pe o frumoasă hârtie orientală, în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII,
p. 62, nota 1; pe-o pteasta hârtie cu vulturul purtând crucea în gură și legenda: *ρονομια* {*kataphnia*}).

CXLV.

Mihnea al II-lea, Domnul Terii-Românești, și Doamna-mamă Ecaterina către
Mărioara Adorno, despre mazilie, primejdiile prin care au trecut, întoarcerea lui
Mihnea în Domnie, călătoria Ecaterinei la Constantinopol, cu lămuriri bănești.

1586,
14 Ianuar.

Θεός. † Εὐγενεστάτι, τιμιωτάτι καὶ ἡγα-
πημένῃ μου κυράτῃ θία. Τὴν αὐθεντίαν σου
πολλὰ χαιρετῶ, καὶ ἡ Ντώμνα, ἡ αἰζυγῶς τις
αὐθεντίας μου, πολλά σε χαιρετᾷ καὶ ὅλι μας
ἰ ἐδικί, μικροί, μεγάλοι, προσκυνοῦν τὴν αὐ-
θεντίαν σου. Καὶ θέωμε κύριον τὸν Θεὸν τοῦ
εὐρεῖν τὴν αὐθεντίαν σου ὁ γραφί μου ἐν ὁγίᾳ
καὶ μεγάλῃ σωτηρίᾳ, ὅτι καὶ ἡ αὐθεντία μου,
χάριτι Χριστοῦ καὶ διὰ εὐχῶν τὸν γυνέον μου
καὶ διὰ εὐχῶν τῆς αὐθεντίας σου, καλὸς ἔχομεν
ἕως τοῦ νῦν, ἀνκαλὰ καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας
μας ἐσυνχώρησεν ὁ Θεός καὶ ἐβίβηκα μαζήλεις,
καὶ ἐπαρὰδίδαμεν καὶ ἐκυνδινεύσαμεν καὶ στε-
ρεᾶν καὶ θάλασσαν. Μὰ πάλιν ὁ Θεός ἔκαμεν
ἔλεως καὶ σωτηρίαν, καὶ ἰζήσωσέν με ἡς τὸν
θρόνον μου τὸν πατρικῶν, καὶ ἡμεσθεν καλὰ,
Θεοῦ εὐδοχοῦντος καὶ διὰ εὐχῶν σου Ὅμως
ἔλαβα μίαν γραφὴν τις αὐθεντία σου ὑπὸ χει-
ρὸς τοῦ Μίσερ Τζουάνι τοῦ Μαρίν τοῦ Πόλου, ἡ
ὅπια ἦτον γραμμένι Ὁκτοβρίου ἡς τὰς 28. Καὶ
πρότον ἐμάθαμεν περὶ τὴν ὁγίαν τις αὐθεντία σου

și de la fiul mieu Mihnea Voevod închină-
ciuni, și către călugărițe închinăciune, și
tuturor alor noștri închinăciuni. Și rog pe
Dumnezeu să te afle scrisoarea mea în să-
nătate și mântuire. Dacă întrebi și despre
noi, am suferit multe, și ne-au surgunit la
Tripoli, și am fost destul de bine, și, iarăș,
slavă prea-bunului Dumnezeu, ni-au dat
Domnia, și suntem bine, cu ajutorul lui
Dumnezeu și cu mijlocirea Fecioarei. Cel
ce nădăjduiește, își ajunge scopul; măcar
și în fundul pământului să ajungă omul,
și, dacă-l iubește Dumnezeu, îl scoate iar
de acolo. Dar, o sora mea, nu ți-am tri-
mis nimic, căci n'aveam chip; după aceasta
îți voi trimite, numai roagă-te lui Dum-
nezeu să fim bine, și-ți port eu grija. Și
eu, Gheorghe, care eram de față cu Battista,
mă închin Domniei-Tale.

Deie-se în cinstitele mâni ale prea-cin-
stitei și de neam bun doamne Mărioara
lui Fabrizio, în Murano, la Veneția.

Cu Dumnezeu. Prea-nobilă, prea-cin-
stită și iubită a mea doamnă mătușă. Mult
te salut pe domnia ta, și Doamna, soția
Domniei Mele, mult ți se închină și toți
ai miei, mari și mici, ți se închină dom-
niei tale. Și ne rugăm Domnului Dum-
nezeu să te afle pe domnia ta scrisoarea
mea sănătoasă și în stare de mare mân-
tuire, precum și Domnia Mea, slavă lui
Hristos și prin rugăciunile părinților miei
și prin rugăciunile domniei tale, suntem
bine până acum, deși Dumnezeu, pentru gre-
șelile noastre, a îngăduinț și am fost mazilit,
și ne-am turburat și ne-am primejduit, și pe
uscat și pe mare. Dar iarăș Dumnezeu m'a
făcut milă și mântuire și m'a învrednicit la
Scaunul meu părintesc, și suntem bine, cu
voia lui Dumnezeu și prin rugăciunile tale.
Am mai primit o scrisoare a domniei tale
prin messer Zuan de' Marini Poli, care eră
scrisă la 28 Octomvre. Și întâiu am aflat

καὶ ἐχαρίκαμεν· δεύτερον βικουμαντάρης μου τὸν αὐθεντία Μίσερ Τζουάνι¹ καὶ ἡς τὸν ὀρισμὸν σου θέλει ἤμεσθεν καλὰ ἀναπαμένος καὶ τιμιμένος ἀπὸ τὴν αὐθεντίαν μου καὶ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες τοῦ παλατίου μου, διὰ τὸ θέλιμα καὶ ἀγάπην τὴς αὐθεντίας σου. Καί, ἄλλον πάλιν, ἂν ἀρετῆς ἡ Αὐθεντία σου διὰ τῇ Τόμνα, τὴν μητέρα τῆς Αὐθεντίας μου, εὐρίσκετε ἡς τὴν Πόλιν, διὰ τύποτες δουλίας, ὅπου ἐκάμουν μεγάλην χρίαν, καὶ ἂν δόσι ὁ Θεὸς ὕγιαν, ἐγλίγωρι ἔρχεται.

Καί, ἀφὼν ἔγραψα τὴν γραφὴν μου, μεταξὺς ἡμέρας, ἦλθε καὶ ἡ Ντώμνα, ἡ μητέρα τῆς αὐθεντίας μου.

Ἡγαπήμεν μου ἀδελφί. Τὴν αὐθεντίαν σου πολλὰ χαιρετῶ, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μου ἐκατευδῶθεικα ἡς τὸ Πουκουρεστήδεις ἡς τὴν λα', καὶ ἀπόλαυσα καὶ τὸν αὐθέντι τὸν οἶόν μου γερών καὶ καλὰ. Πλὴν δὲ θέλο νὰ ἀναφέρω τῆς αὐθεντίας σου, ὅταν ἤμεσθεν ἡς τὴν Ρόδον, ἐστηλες ἔναν ἀξιώτι νὰ ἴδῃς τὸ ποῦ εὐρισκόμεσθαι, καὶ μετ' ἐκὼν ἐστηλα τῆς αὐθεντίας σου καμουχὰ μοισκί, ἔναν τοιοῦτοι καὶ ἀτλάζι μαῦρο καὶ δύο πογάσια ἄσπρα, καὶ δὲν ἤξεύρο ἂν τὰ ἔλαβες 'ς τῶρι. Ὅπου ἔδωσα ὁ Θεὸς καὶ ἤλθαμεν ἡς τὴν Πόλιν, ἤθελεν ἐλθῆν ἐκὼν ὁ ἱερομόναχος, ὅπου ἤθελες ἐστήλῃν μίαν βωλὴν ἐδῶ, καὶ ἐγίρεφέν με νὰ τοῦ δώσω ἔξωδον νὰ φέρι τῆς αὐθεντίας σου, καὶ δὲν τὸν ἔδωσα τύποτες, μὰ (στὴς: μὲ τόν) ἔδωσα ἡς τὸ χέριν τοῦ Τωδάρδου τὰ Γαγιὰν ἄσπρα, νὰ δώσουν τῆς αὐθεντίας σου διὰ ἔξωδον, καὶ δέξου τὰ ὀλίγα ὅς διὰ πολλά, καὶ παράκαλε τὸν Θεὸν νὰ ἤμεσθεν καλὰ· πάλιν θέλομεν ἐστήλῃν τὴς αὐθεντίας σου τὴν δώσι ὁ Θεός. Ἐτερον οὐχὶ διὰ τῆς ὕρας, καὶ πολλοὶ χρόνι σου καὶ καλή. Γενάρτου 14, 1585 Χριστοῦ.

(Pe margene:) Καὶ νὰ μὴν τὸν πάρις πρὸς δάρος τὸ πὸς δὲν ἔχαμεν τῶρι ἔξωδον νὰ στήλομεν, μὰ τὸν Μάων στήλεμας γραφίν, ποῦ ὀρίσις νὰ τὰ δώσωμεν, νὰ σὰς τὰ φέρουν· καὶ ὀρίσις νὰ τὰ δῇδωμεν τῷ Μίσερ Τζίβου ἐδῶ, καὶ αὐθεντία σου νὰ τὰ πάρις ἀπὸ τοῦ Μίσερ Πασχάλιον.

(V^o:) Τὴν εὐγενεστάτη καὶ τιμιωτάτη κυράτσα Μαριώρα Βαλάρδου τιμιαν δωθεὶ τῷ 'ς τὰ Μουρά, ἡς τὸν Σάν Μαφιόν, ἡς τὴν Βεντίαν.

despre sănătatea domniei tale și ne-am bucurat, apoi îmi reeomanzi domnia ta pe domnul Zuan și, după porunca ta, va fi bine odihnit și ciustit de Domnia Mea și de boierii Curții mele, pentru hatârul și dragostea domniei tale. Și, alta iar, dacă întrebi de Doamna mama Domniei Mele, se află la Constantinopol, pentru o afacere, căci avem mare nevoie, și, dacă-i va da Dumnezeu sănătate, va veni în curând.

Și, de când am scris scrisoarea mea, după o zi a venit și Doamna, mama Domniei Mele.

Scumpa mea soră. Mult te salut pe domnia ta și cu puterea lui Hristos, am ajuns bine în București, la 31, și am aflat cu plăcere și pe Domnul, fiul meu, sănătos și bine. Dar îți voi aduce aminte domniei tale că, atunci când eram în Rodos, ai trimis un om vrednic, ca să vezi unde ne găsim, și eu acela ți-am trimis damasc (*camocatto*) vioriu, un postav leșesc (?) și aclaz negru și două bogasii albe, și nu știu dacă le-ai primit până acum. Când a dat Dumnezeu și am venit la Constantinopol, a sosit acel călugăr pe care l-ai trimis odată aici, și mi-a cerut să-i dau de cheltuială, ca să-ți ducă domniei tale, și nu i-am dat nimic, dar am dat în mâna lui Eduard da Gajano 10.000 de aspri, ca să ți-i dea domniei tale de cheltuială, și primește cele puține, ca și cum ele ar fi multe, și roagă pe Dumnezeu să fim bine: îți vom mai trimite noi domniei tale ce ni va da Dumnezeu. Alta nu e pentru acum, și anii tăi să fie mulți și fericiți. 14 Ianuarie 1585 de la Hristos.

Și să nu iei în nume de rău că n'am avut să-ți trimitem bani de cheltuială, însă în Maiu serie-ni unde vrei să-i dăm, ca să ți se dea, și, dacă poruncești, să-i încredințăm domnului Ziva aici, și domnia ta să-i iei de la domnul Pascal.

Prea-nobilei și prea-cinstitei doamne Mărioara Vallarga, deie-se cu cinste în Murano, la Sf. Mateiu în Venetia. Primită azi, 30 Martie 1586².

(Pecetea:) Іω μιησϭτϭ κοκϭιο μιχηνη ϭοϭκοδ.

Ricevuta adì 3 Marzo 1586.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.: publicată și în „Anale”, XVIII, p. 63, nota 4.)

¹ Ioan de' Marini Poli.

² Data nu e *more veneto*, sistemul cronologic pe care-l întrebuință Mărioara, ci Mihnea și-a greșit calculul în ani de la Hristos.

CXLVI.

Ecaterina, Doamna Terii-Românești, către Mărioara Adorno, despre greutățile ce are de pe urma relei cărmuirii a lui Petru-Vodă Cercel și a datoriei ce a trebuit să facă pentru căpătarea Scaunului, adăugind felurite știri particulare.

1587,
22 April.

† Εὐγενεστάτι, τιμιωτάτι ἀδελφί μου ἡγαπημένι, κοράττῃ Μαριώρα. Τὴν αὐθεντίαν σου πολλὰ χαιρετῶ, καὶ ὁ αὐθεντὴς ὁ Μίχνα Βοϊβόδας καὶ ἡ Ντώρνα τὴς Αὐθεντίας σου καὶ ὁ υἱὸς τῆς Αὐθεντίας σου, ὁ Παῖδουλ Βοϊβόδας, χαιρετοῦν τὴν αὐθεντίαν σου. Καὶ δέομε κῆριον τῶν Θεῶν τοῦ εὐρῆν τὴν αὐθεντίαν σου ὁ γραφί μου ἐν ὑγίᾳ καὶ μεγάλῃ σωτηρίᾳ, ὅτι καὶ ἡ αὐθεντία μας, χάριτι Χριστοῦ μου καὶ διὰ εὐχῶν τῶν γονέων μας καὶ ἡς τὴν ὑγίαν τὴς αὐθεντίας σου, καλῶς ἔχωμεν ἕως τοῦ νῦν. Ἄν ἀροῖς, καὶ ἡ κινάττῃ Μπενέττα καὶ ἡ Πρεπία καὶ ἡ Παγώνα καὶ ἡ ἄρχοντες τοὺς ἦνε ὅλι καλὰ καὶ πρισκηνοῦν τὴν αὐθεντίαν σου. Πλὴν δὲ ἡς πλάτος δὲν γράφο τὴς αὐθεντίας σου ἢ μίται κατὰ τὴς ὁρας στέλο σε ἔξωδων ἄσπρα γ, ἔουν ἡχοσι χιλιάδες καὶ ἔξωδισε καὶ πορεύτου ἡ αὐθεντία σου ὅχι καθὼς θέλεις, ἀρὲ καθὼς εὖολι (sic), διὰ τί, ἅς τὸ ἡξέορι ὁ Θεὸς πῶς ἀπερναῶμεν καὶ ἡμῖς, μὲ τί στενοχωρίες καὶ μὲ συνχίσεις καὶ περασμούς. Διὰ τί ἦλθεν ἐκτῆνος ὁ ἀσυνχώρητος, ὁ ἀσυνῆς! καὶ ἀνακάτοσεν καὶ ἔταξεν ὅστε ὅπου τοῦ ἔδουσαν τὴν αὐθεντίαν, καὶ, ἀφὸν ἐσεῦν ἡς τὴν χώραν μέσσα, ἐχάλασεν καὶ ἐρίμαξεν τὸν κόσμον, καὶ ἐπτάχινεν ἐδῶ ὁ χώρα αὐτῇ μὶν ὁ Θεὸς νὰ σινρπαθήσι! Καί, ἀφὸν τὸν ἴδαν πῶς χαλᾷ τὴν χώραν, ἔστιλεν ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸν ἐκραξεν νὰ ὁπάγι ἡς τὴν Πόρτα, καθὼς ἐχάμαμεν καὶ ἡμῖς καὶ ἐκτῆνος ἐπῖρεν ἡ τι καὶ ἂν ἴχεν καὶ ἐφυγεν, καθὼς τὸ ἐμάθετο, καὶ ἦλθαμεν ἡμῖς, καὶ εὐρίκαμεν καὶ ὅχεν χρῆος, ὡπθ' φορτία ἄσπρα, καὶ ἦτον ἀπὸ Τούρκους, ἀπὸ Εὐραίους, ἀπὸ Φράγγκους, ἀπὸ Τσελέπιδες, καὶ ἐραζώχθησαν ὅλι καὶ ἐκλαύσαν ἡς τῶν Βασιλέα πῶς νὰ χάσωμεν ἡμῖς τόσων βίων; Καὶ ὁ Βασιλεὺς ὥρισεν ὅτι, ἄρα τὸ ἐπῖρε ὁ Μίχνα Βοϊβόδας τὴν Αὐθεντίαν τοῦ, ἅς πλερόσι καὶ τὰ χρέη του καὶ ἔτσι τὸ πλερόνομεν ἡμῖς, καὶ ἐχρεώθημεν καὶ ἡμῖς ἕως νὰ ἔλθωμεν ἡς τῶν τόπον ὅλα τῶσα. Τῶρι ποῦ νὰ σώσωμεν; Καὶ περὶ τοῦτο ἡθέλαμεν κιτάξι καὶ πλεώτερα τὴν αὐθεντίαν σου, ἀρὲ δὲν ἴνε ὅσαν πρέπι. Καὶ ἄλλον πάλιν ἂν σε στήλο γρόσια, ἐδῶ ἔχι ἄσπρα π', καὶ ἡ αὐθεντία σας ἐκεῖ τὰ ἔξωδιάτε ἀπὸ μ', τὸ φλουρίν ἔχι ἐδῶ ἀπὸ

Prea-nobilă, prea-cinstită soră a mea iubită, doamnă Mărioară. Mult mă închin domniei tale, și domnul Mihnea Voievod și Doamna Domniei Sale și fiul Domniei Sale, Radu Voievod, se închină domniei tale. Și ne rugăm Domnului Dumnezeu să te afle pe domnia ta serisoarea mea în sănătate și mare mântuire, căci și Domnia Noastră, slavă lui Hristos și prin rugăciunile părinților miei și pentru sănătatea domniei tale, suntem bine până acum. Dacă întrebi, și doamna Benetta, și Prepia, și Păuna, și bărbații lor, sunt toți bine și se închină domniei tale. Ci nu-ți scriu mai pe larg domniei tale, decât numai că deocamdată îți trimit bani de cheltuială 20.000 de aspri, adică douăzeci de mii; și cheltuiește, și dă-o și domnia ta, nu cum ai vrea, ci cum poți (?), pentru că Dumnezeu știe cum o mai ducem și noi, cu ce strânsoare și cu ce năcazuri și încercări! Pentru că a venit acel neiertat, acel nelegiuit și a amestecat lucrurile și a făcut așa, că i-au dat Domnia, și, când a mers în țară înăuntru, a prăpădit și a pustiit lumea, și a calicuit aici însăși țara: numai Dumnezeu să aibă milă de dânsa! Și, dacă l-au văzut cum strică țara, a trimis Împăratul de l-au chemat să vie la Poartă, cum am făcut și noi; ei acela a luat ce-a avut și a fugit, precum s'a aflat; și am venit noi și am găsit că aveă datorii de 889 poveri de aspri, și erau de la Turci, de la Evrei, de la Frânci, de la gelepi; și s'au adunat toți și s'au plâns Împăratului: „cum să pierdem noi atâția bani?”. Și Împăratul a orânduie ca, precum a luat Mihnea Voievod Domnia lui, să plătească și datoriiile lui; și așa le plătim noi, și ne-am îndatorat și noi până să venim în țară încă pe atâta. Și acum unde să scăpăm? Și pentru aceea am voi să te îngrijim și mai mult pe domnia ta, dar nu e cum ar trebui. Și, alta iarăși, dacă ți se trimit lei, aici fac 80 de aspri, și domnia ta îi schimbă acolo de la 40 în sus; galbenul are aici de la 120 în sus și

¹ Petru Cercel.

ρὴ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ ξ', ὅστε, ἂν σε στήλο τιού-
την μονέδα, ἐκεῖ γένηται ὅλα τὰ ῥήματα. Καὶ
τὴν ἑλὴν βολὴν μὲ τὸν τὰ Γ' ἀγὰ ἐσθ' ἡ μ,
καὶ ἐκεῖ ἔδωσαν τὴν αὐθεντία σου ζ'. Ὅμως
διὰ αὐτὰ καὶ αὐτὰ θαυμαζώμεσθαι πρὸς τὸ
στέλουμεν καὶ τῶρι διὰ τοῦτο στέλο τουρκικὰ
ἄσπρα καλὰ ἄσπρα κ', καὶ ἔξοδίασε τὰ ἡ αὐ-
θεντία σου καθὼς ἐμπωρέσεις, καὶ παράκαλε
τὸν Θεὸν νὰ ἦνε καλὰ ὁ αὐθέντης ὁ Μίχνα
Βοεβόδας· πάλιν θέλωμεν ἂν θημιθὶν τὴν αὐ-
θεντία σου. Καὶ αὐτὰ τὰ ἄσπρα τὰ ἔδωσα ἡς
τὸ χέριν τοῦ Μίσερ Τζιβου, τοῦ γαμπροῦ μας,
νὰ τὰ στήλῃ τὴν αὐθεντία σου, καὶ, καθὼς τὰ
λάβεις, μὲ ἑπὶ εἰς ὅπου ἔρχεται ἔδω, νὰ
ἔχομεν ἀπόκρισιν. Καὶ ὁ χρόνι τὴν αὐθεντία
σου πολλὴ καὶ καλὴ.

Ἀπριλίου 22, 1587 Χριστοῦ. Ἀδελφί τὴν
αὐθεντία σου, Αἰκαθερήνα Τώμνα.

(Margine:) Ὅταν ἔχουν ἡς τὴν ῥόδο ἐθελές
μας στήλῃ ἕναν ἀξιώτια νὰ ἴδῃ τοῦ εὐρίσκομεν,
καὶ μετ' ἐκτὸν ἐσθ' ἡ τὴν αὐθεντία σου διο
κουμάσια καὶ διο πογάσια ἄσπρα, καὶ ἔως
τῶρι δὲν με ἔγραψες, ἔλαβες τὰ ἡ αὐθεντία
σου ἡ ὅχι.

(V°:) † Τὴν εὐγενεστάτη καὶ ἐντιμωτάτη ἀδελφί
μου ἡγαπημένε, κυράτσα Μαριώρα Βαλάργα,
τιμὸς δοθῇ τὸ ἡς τὸν Σάντο Μαφίων ἔς τὰ
Μουρά τὴν Βενετία, εὐχαρισθεῖ.

Con apresso asspri vinti miglia; adl se-
dese lugio.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 60, nota 8.)

CXLVII.

1587,
4 Iulie.

Esther zisă Prepia, fiica Lucreției Frangopulo, către Mărioara Adorno,
despre iubirea ce-i poartă și multele ocupații ale Doamnei Ecaterina, care o fac
să uite pe sora ei îndepărtată.

† Τιμωτάτη, εὐγενεστάτη καὶ λίαν ἐρασ-
μιωτάτη καὶ πάσης τιμῆς ἀξία, μανήτσα μου
ἡγαπημένη μου. Τὴν προσοικοῦσαν καὶ ἐδα-
φθέαν μετάνοιαν ποιῶ τὴν εὐγενήαν σου ἐγὼ,
ἡ θηγατήρ σου, ἡ Εὐπρεπή. Καὶ δέωμεν κύ-
ριον τὸν Θεὸν τοῦ ἡγγέντην σε φυγῇ καὶ σώ-
ματι. Ἡξεῖρε, μανήτσα μου ἡγαπημένε, τὸ πῶς
ἴδα τὴν γραφὴν σου, καὶ ἐχάρην ἡ καρδίτσα μου
τὸ πρὸς μου γράφης διὰ τὴν Βενετίαν, καὶ ἔχο
θάρος εἰς τὸν Θεὸν τὸ πρὸς νὰ σοι ἀπολάβω καὶ
σωματικὰ. Καὶ, ἂν ἐρωτᾷς καὶ περὶ ὑμᾶς, μὲ
τὴν δὴναμην τοῦ Θεοῦ ἡγγένομεν εἰς ὡς τὴν σο-
μερον ἡμέραν, καὶ χερετὰ σε καὶ ἡ κεράτσα ἡ
Πενέτα καὶ ἡ Παγώνα καὶ οὐλὴ ἡ ἐδεικῇ
μας. Οὐχὶ ἕτερον διὰ τῆς ὥρας ἐνὸς (sic) πάλ-
λην μετάνοιαν, καὶ ἡ εὐχὴ σου μετ' ἐμᾶς.

Ἡσυχία, ἡ θηγατήρ σου ἡ Εὐπρεπή. Μηνὸς
Ιουλιου δ', ἔτους μ' ἀπὸ Χριστοῦ.

acolo de la 60; așa încât, dacă-ți trimit
bani de aceștia, toate vin acolo pe jumă-
tate. Și, altă dată, eu da Gajan, ți-am trimis
10.000, și acolo ți-au dat domniei tale
6.000. Dar pentru atâtea și atâtea [piedeci],
nu mai știm cum să-ți trimitem; și acuma
de aceia-ți trimit aspri buni turcești 20.000
de aspri, și cheltuiește-i domnia ta cum vei
putea; și roagă pe Dumnezeu să fie bine
Domnul Mihnea Voievod: iarăș te vom cinsti
pe domnia ta. Și asprii aceia i-am dat în
mâna domnului Ziva, ginerele nostru, ca
să ți-i trimită domniei tale, și, cum fi vei
lua, să aveni răspuns, prin cine vei afla
că vine aici. Și anii domniei tale fie mulți
și fericiți!

Aprilie 22, 1587 de la Hristos. Sora
domniei tale, Doamna Ecaterina.

Când eram la Rodos, ai binevoit să-mi
trimiți un om vrednic, ca să vadă unde ne
găsim, și eu acela ți-am trimis domniei tale
două cumasuri și două bogasii albe, și până
acum nu mi-ai scris dacă le-ai luat dom-
nia ta sau ba.

Prea-nobilei și prea-cinstitei surori a mele
iubite, doamna Mărioara Vallarga, deie-i-se
cu cinstea aceasta, la Sf. Mateiu din Murano,
în Veneția, cu mulțumire.

Cu aproape 20.000 de aspri, azi, în 16
Iulie.

Prea-cinstită, prea-nobilă, prea-dorită și
vrednică de toată cinstea, mama mea iu-
bită. Fac cuvenita și supusa plecăciune
domniei tale, eu, fiica ta, Prepia. Și ne
rugăm de Domnul Dumnezeu să te fie să-
nătoasă cu trupul și cu sufletul. Află, mama
mea iubită, cum că am văzut scrisoarea ta,
și s'a bucurat inimioara mea cum că-mi
scrii despre Veneția, și am nădejde în Dum-
nezeu să mă bucur de tine și aievea. Și,
dacă întrebi și despre noi, eu puterea lui
Dumnezeu suntem sănătoși până în ziua de
astăzi, și te salută și doamna Benetta și
Păuna, cu toți ai noștri. Nimic alta pentru
acum, și iarăș închinăciuni, și rugăciunea
ta cu noi.

Esther, fiica ta, Euprepia. În luna lui
Iulie în 4, a anului 1587 de la Christos.

†¹ Ἡξευρε καὶ ἐτοῦτο τὸ πὸς ὁρήζης νὰ ἐ[ν]θη-
μοῦμε τὴν Τόμναν νὰ σε ὀθιμάτε¹ καὶ ὁ Κόριος
τὸ ἡνόσκη τὸ πὸς τὸ ἀναφέρουσιν τὰ καθήσο
μὲ τὴν Τόμνα, ἀμὴ ἡ ἀφεντήα τῆς ἔχῃ πολὰ
θάσανα καὶ ἀλησμόνα, καί, τὸ περισόντερο,
ἦσε μακρὴ καὶ δὴ τ' ἐκῆνο δὲν σε θημάται.

(V^o;) Εἰς τὴν τιμιωτάτην καὶ εὐγενεστάτην
καὶ πάσοις τημῆς ἀξία, τὴν πεφλημένην μου
μανήτζα, εὐλαβῶς δοθεῖη ἀπὸ τὴν Βλαχίαν εἰς
τὴν Βενετῆαν.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 73, nota 1.)

CXLVIII.

Insemnări despre Moldova și Țara-Românească din călătoria, descrisă de
Ieroteiu, Mitropolit de Monembasia, a lui Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol.

Pe la
1589.

.... Καὶ ὁ κύρ Θεόληπτος νὰ ὁπάγη εἰς
τὴν Βλαχίαν, καὶ εὐχαλὼν ταν ἀπὸ τὸ πα-
τριαρχεῖον, ὅταν ὁπῆγεν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ
ἔστειλεν τζαούσην νὰ τὸν φέρουν, καὶ ὁ ἀφέντης
Μίχνας Βοηδόνας τὸν ἔστειλεν ἀπὸ ἄλλην
στράταν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν . . .

Ἵπάγει γοῦν¹ εἰς τὴν Ἰθέρϊαν, καὶ ἔκαμε
μίαν ἐπισκοπὴν Μητρόπολιν, τὴν Φασιανήν,
μὲ θέλημα τοῦ βασιλέως Ἰθέρων, καὶ ὁ
Παχώμιος δὲν ἠθέλησε νὰ ὁπάγη, καὶ ἔκαμε
πάλιν σκάνδαλα. Καὶ ἔστειλάν τον ἐξόριστον
εἰς τὴν Βλαχίαν, εἰς τόπον ὁποῦ ἦτον δύσκολος
νὰ φύγει. Ἵπάγει καὶ ὁ Ἱερεμίας μὲ τὸν Μο-
νεμβασίας εἰς τὴν Ῥωσίαν. Καὶ ἔκαμαν ἕνα
χρόνον, καὶ ἦσαν κατάκλειστοι, καὶ ὅλον τρεῖς
φοραὶς εὐῆγχαν ἔξω. Μίαν ὅταν ὁπῆγαν καὶ
εἶδαν τον Βασιλέα. Καὶ τὸν εὐλόγησεν ὁ κύρ
Ἱερεμίας. Δευτέραν, ὅταν τοὺς ἐφίλευσε. Καὶ
τρίτην ὅταν εὐῆγχαν καὶ ὁπῆγαν εἰς τὴν Κωνσταν-
τινούπολιν. Ὅμως, ὅταν ἦλθαν εἰς τὴν Βλαχίαν
τὴν καιρὸν, ὁποδέχθη τους ὁ αὐθέντης Μίχνας
Βοηδόνας. Ἔτυχε γοῦν ἀσθενής, καὶ ἡ κυρία ἡ
μητέρα του ἔδεξιώθη τὸν Πατριάρχην θαυμαστά
ὅτι ἦτον Γαλατιανή, καὶ ἦτον καὶ εἰς τὴν Ῥό-
δον ἐξόριστῃ μὲ τὸν κύρ Ἱερεμίαν. Ἦτον
καὶ σύντεκνος τοῦ Μίχνα Βοηδόνα, ὅτι ἐδά-
πτισε τὸν υἱὸν του. Μετὰ ταῦτα ἦλθαν καὶ εἰς
τὴν Μπογδανίαν, πλὴν μὲ πολὺν κόπον ἀπὸ τὴν
φύγχαν τὴν ὑπερβολικὴν. Καὶ ὁποδέχθη τους ὁ
πανευσεδέστατος Πέτρος Βοηδόνας θαυμαστά
καὶ ἐξάισια. Καὶ ἔδωκε μαγεῖρους νὰ μαγε-
ρεύουν, ἀνθρώπους διὰ πᾶσαν ὑπερσίαν, διὰ
τὰ ἄλλα, διὰ χορτάρη, διὰ ἔβλα. Ἵπῆγε
γοῦν πολλάκις καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην σω-
ματικῶς καὶ ἔκαμε πᾶσαν πρέπουσαν τάξιν καὶ
τιμὴν εἰς ὅλους, καὶ ἦτον ἄνθρωπος γλυκὺς

Alfă încă și aceasta, cum că ni porun-
cești să amintim Doamnei ca și ea să-și aducă
aminte de tine, și Domnul știe că-i vorbesc și
eu Doamnei, dar Domnia Ei are multe nea-
zuri și uită, și ceia ce e mai mult încă, ești de-
parte, și de aceia nu-și aduce aminte de tine.

Prea-cinstitei și prea-nobilei și vrednicei
de orice cinst, iubitei mele mame, deie-se
cu smerenie, din Țara-Românească, în Ve-
neția.

.... Și chir Teolept să meargă în Țara-
Românească, și l-au scos din Patriarhie,
când a mers în Țara-Românească, și au trim-
ses ceauș să-l aducă, și Domnul Mihnea
Voevod l-a trimes pe altă cale, și a venit
în Constantinopol . . .

Pleacă deci în Iberia, și a făcut o epis-
copie Mitropolie, a Fasului, cu voia rege-
lui Ivirilor, și Pabomie n'a voit să meargă,
și a făcut iarăș scandaluri. Și l-au trimes
în surgun în Țara-Românească, într'un loc
de unde eră greu să fugă. Deci și Ieremia
merge cu al Monembasiei în Rusia. Și au
stat un an, și erau închiși, și numai de trei
ori au ieșit. Odată când au mers de au vă-
zut pe Țar. Și l-a binecuvântat chir Ieremia:
A doua oară, când i-a ospătat. Și a treia
oară când au ieșit de s'au dus la Constan-
tinopol. Ci, când au venit venit în Țara-
Românească atunce, i-a primit Domnul
Mihnea Voevod. Se întâmplase a fi bolnav
și i-a făcut Patriarhului o primire minu-
nată Doamna, mama lui, pentru că eră din
Galata, și fusese surgunită la Rodos cu chir
Ieremia. Și eră și cumătră cu Mihnea Voe-
vod, pentru că i-a botezat fiul. După a-
ceia au venit și în Moldova, numai cât cu
multă osteneală, din pricina frigului celui
peste măsură. Și i-a primit prea-eucernicul
Petru Voevod în chip de minune și de uimit.
Și li-a dat bucătari să li gătească, oameni
pentru toată supravegherea, pentru cai, pen-
tru fân, pentru lemne. Mergea deci adese
ori și însuș la Patriarh, și li făcea toată rân-
duiala și cinstea ce se cuvine, la toți, și
eră om dulce la cuvânt, sever la purtări,

¹ Patriarhul.

εἰς τοὺς λόγους, σερμὸς εἰς τὰ ἥθη, ἐπιτήδεια εἰς τὰ καμώματα. Ἦξευρε γλώσσαν τουρκικὴν, ῥωμαϊκὴν καὶ βλαχικὴν, ὅλους ἀνέπαινε παντοιοτρόπως, περισσότερον ὅτι ἦτον ἐλεῆμων εἰς τὰ ἄκρα, εἰς σκληρούς, εἰς πτωχοὺς, εἰς μοναστήρια, εἰς ἐκκλησίας, εἰς ἱερεῖς τοπικοὺς καὶ ξένους, τόσον ὅτι καθένας ἄνθρωπος ἐθαύμαζε πῶς εἰς τοιαύτους τόπους εὗρέθη τοιαύτης φύσεως ἄνθρωπος μεγαλοφυΐας καὶ φρονιμώτατος καὶ δικαιοτάτος εἰς τὰς κρίσεις του. Καὶ οὐχὶ μόνον αὐτὰς τὰς χάριτας εἶχεν, ἀλλὰ καὶ δοκιμώτατος εἰς πᾶσαν τέχνην καὶ εἰς γράμματα, καὶ ἡγάπα τοὺς λογίους ἄνθρώπους, καὶ ἡρώτα πάντοτε περὶ ἀστρονομίας, περὶ τῶν ζωδίων καὶ περὶ ἄλλων λεπτῶν πραγμάτων. Ἦγάπα καὶ τοὺς φάλτας πολλὰ καὶ εἶχε φάλτην τεχνίτην ἐπιτήδειον ἦτον γούν καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα τοῦ κόσμου τεχνίτης, καὶ ὅλα τὰ ἐξέταζε, καὶ διὰ τοῦτο ἦτον καὶ φοβερός, καὶ τὸν ἐφοβοῦντο καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ὅλος ὁ λαός. Ἐκαμε γούν καὶ μοναστήριον εἰς τὸν Γαλατᾶν λεγόμενον, ἀντίκρυ τοῦ Γιάσιου. Καὶ οἱ τεχνίται ἦτον ἀκατάστατοι καὶ ἐθαμελιώσαντο εἰς τόπον κακὸν, καὶ ἐκάθισαν τὰ κτίσματα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ τείχους τοῦ γύρωθεν, καὶ ἐχάθη τόσος κόπος, τόση ἐξοδος, τοιαύτη ζωγραφία καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐπιτηδεύσεις. Δὲν ἡμέλησαν, ἀλλὰ ἔκαμε πάλιν ἄλλο εἰς τόπον στερεόν, καὶ ἔκαμεν το θαυμαστόν, καὶ ἐγκαινιάσεν το, καὶ ἐφιλοδώρισε τὴν Μητροπολίτην, τοὺς εὐρεθέντας ἀρχιερεῖς καὶ ὅλους τοὺς ἱερεῖς κατὰ τάξιν. Τοῦτος ὁ ἄνθρωπος ἦτον ἄξιος νὰ βασιλεύῃ, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Μπογδανίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τοῦτου ὁ πατήρ ἦτον ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς αὐθέντας τῆς Βλαχίας καὶ τὸν ἔλεγαν Μίρτζαν, καὶ τὸν πατέρα του Μίχναν, καὶ εἶχαν ἐκ προγόνων τὴν Αὐθεντίαν. Ἐκαμε γούν ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ Μίρτζας καλοὺς νόμους τούτους, Ἀλέξανδρον Βοηδόνδα, Μελίστην Βοηδόνδα καὶ τοῦτον τὸν εὐσεβέστατον Πέτρον Βοηδόνδα. Καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος εἶχε τὴν Οὐγκροβλαχίαν καὶ ἔκαμεν νόμους τὸν Μίχναν Βοηδόνδα. Ὁ δὲ Μελίστης Βοηδόνδας ἀνεπαύθη καὶ ἔφυγεν νόμους Βλάνταν Βοηδόνδα, καὶ ἀπέθανε νέος ἀφ' οὗ ἐπανδρεύθη ἕναν χρόνον, καὶ ἀφ' οὗ ἐπῆρε τὴν Αὐθεντίαν ὥστερον ἔζησεν καὶ ἡμέρας, καὶ ἐλυπήθη πολλὰ ὁ Πέτρος Βοηδόνδας, καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα του τίποτε δὲν ἐκράτησε, μόνον τὰ ἔδωκεν ἐλεημασύνην εἰς μοναστήρια, εἰς ἀρχιερεῖς, τὴν γυναῖκα του καὶ εἰς τοὺς δούλους

îndemănatec la fapte. Știa limba turcească, cea grecească și cea românească, pe toți îi odihniă în tot chipul, mai ales că eră miostiv cât se poate, față de robi, de săraci, de mănăstiri, de biserici, de preoții de acolo și străinii, așa încât orice om se miră cum în locuri ca acestea s'a putut găsi unul cu o astfel de fire, mărinimioasă, și foarte înțelept și foarte drept în judecățile lui. Și nu numai aceste daruri le avea, dar eră și foarte încercat la orice meșteșug, și la litere, și-i plăcea de oamenii învățați, și-i întrebă în tot chipul despre astronomie, despre zodii și alte lucruri supțiri. Îi plăcea mult de cântăreți și avea un preot cu meșteșug, îndemănatec; și era și la toate celelalte ale lumii meșter, și toate le orânduia el, și pentru aceasta eră și strașnic, și se temeau de el și boierii și tot poporul. A făcut deci și mănăstire la locul ce se zice Galata, în față cu Iașul. Și meșterii erau nestatornici și au pus temelia ei într'un loc rău, și au așezat temeliele bisericii și ale zidului ei de jur împrejur, și s'a stricat atâta muncă, atâta cheltuială, atâta zugrăveală și alte lucruri frumoase. El nu s'a lăsat, ci a făcut altă mănăstire, în loc tare, și a făcut-o minunată, și a sfințit-o, și a dăruit pe Mitropolit, pe arhieriile ce se aflau acolo și pe toți preoții după rânduiala lor. Acest om eră vrednic să stăpânească, nu numai în Moldova, ci și în Constantinopol. Tatăl lui eră din vechii Domni ai Țerii-Românești, și-i ziceau Mircea și lui tătâne-său, Mihnea, și aveau din moși și strămoși Domnia. Deci tatăl acestuia, Mircea, a făcut fii buni pe aceștia: Alexandru Voevod, Miloș Voevod¹ și pe acesta, prea-cucernicul Petru Voevod. Și, Alexandru a avut Țara-Românească și a făcut pe Mihnea Voevod. Iar Miloș Voevod a răposat și a lăsat fiu pe Vlad Voevod, și [acesta] a murit tânăr, la un an după ce s'a însurat [1587; mort 1589] și, după ce a luat Domnia, a mai trăit 20 de zile, și i-a părut foarte rău lui Petru Voevod, și din lucrurile lui n'a luat nimic, ci le-a dat mila la mănăstiri, la arhieriile, la soția lui și la robii lui. Și, când s'a născut Petru, maică-sa a văzut acest vis. Mai înainte născuse un fiu foarte frumos, și peste puțin acesta muri. Deci maică-sa

¹ Pentru care și fiul, Vlad, însurat cu o „nepoată de fiică” a Mircioaiei, v. *Contribuțiile citate*, pp. 2-3, 68, 79, 88 și tabla la vol. XII.

των. Είδε γοῦν ἡ μητέρα του ὅταν ἐγενήθη ὁ Πέτρος τοῦτο τὸ ὄνειρον. Ὁ προλαβὼν ἐγέννησεν ἕνα υἱὸν ὡραῖον πολλὰ, καὶ εἰς ὀλίγον ἀπόθανεν. Ἐκλαίει γοῦν ἡ μητέρα του, καθὼς φιλόπαις καὶ εὐσπλαγχνος. Βλέπει γοῦν μίαν τῶν νυκτῶν καὶ ἔρχεται ἕνας φοβερὸς λευκοφόρος ἄνθρωπος, καὶ λέγει τῆς: τί κλαίεις; τί λυπεῖται καὶ χύνεις τόσα δάκρυα; Καὶ δείχνει τῆς ἕνα παιδί εἰς τὰ σπάρχανα. Καὶ λέγει τῆς: ἔπαρε τὸν υἱόν σου ὅπου κλαίεις. Καὶ αὐτῇ, ὡς ἀνοίξε τὰ ῥούχα καὶ εἶδετο, ἀδερμύνησε καὶ λέγει: δὲν εἶναι τοῦτο τὸ παιδί μου· ἐκεῖνο ἦτον ἄσπρον, ὡραῖον, ἐπιτίθειν καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ὡσὺν ἐκεῖνο. Καὶ λέγει τῆς ὁ λευκοφόρος: δὲν ἤξερες τί λέγεις: αὐτὸ εἶναι καλόν, αὐτὸ θέλει σε τιμῆσαι, μόνον ἔχετο. Καὶ ἐγκαταστρώθη καὶ ἐγγένησε τὸν εὐσεβέστατον Πέτρον Βοηθόνδα. Ἐλαβε γοῦν γυναικα σοφρονεστάτην, τιμίαν καὶ εὐγενῆ, καὶ ἔκαμν υἱὸς καὶ θυγατέρα. Καί, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, ἀπέθαναν ὅλα, μόνον μία θυγατέρα ἔμεινεν, ὡραιότατη, καὶ κυρίας χάριτας εἶχε, σωφροσύνην τὸ πλέον καὶ γράμματα ἤξευρε βουλγαρικά καὶ ῥωμαϊκά καὶ καθ' ἑκάστην ἐδιάβαζε τὸν ἀκάθιστον ὕμνον καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ γῆρας γοῦν ἐγέννησε καὶ υἱὸν ὡραιότατον καὶ φρονιμώτατον, καὶ ἐβάπτισέ τον ὁ ἀρχιερεὺς ὁ Ἀνάστασιος, καὶ ἐκάλεσέ τον Στέφανον. Ἠγάπα τον γοῦν πολλὰ. Καὶ οἱ Τοῦρκοι, ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν τους, εἶπαν τον Αὐθέντην Πέτρον Βοηθόνδα νὰ κάμῃ τὸν υἱὸν του Βοηθόνδα, ὅτι πολὺν καιρὸν τὸ ἔχει. Καὶ ἐκατασκέχασεν οὕτως. Καὶ ἔτι νέον ἔξη χρόνων ἤφεραν τὸ φλάμπουρον ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ ἐστέφθη ὁ Στέφανος Βοηθόνδας Αὐθέντης πάσης Μποθανίας. Καὶ ἔγινεν ἑξέως ἕως τ' φορτώματα ἄσπρα, καὶ ἔκαμε καὶ ἄλλας πολλὰς φιλοδορίας εἰς τὸν Ἀντιοχείας, εἰς τὴν Ἱερουσόλυμον, εἰς τὸν κύρ Ἱερεμίαν, εἰς τὸν Μονεμβασίας καὶ εἰς ἄλλους πολλούς, ὅτι ἦλθαν ὅλοι εἰς τὴν Μποθανίαν. Καὶ ποτὲ δὲν ἐδαρέθη, μόνον ἱλαρὰ καὶ ταπεινὰ εὐεργέτας τους, καὶ ἐθαύμαζαν ὅλοι εἰς τὴν μακροθυμίαν καὶ εἰς τὰς ἐξόδους. Ἠθέλησε γοῦν νὰ ὕπανδρεύσῃ καὶ τὴν θυγατέρα του, καὶ ἐγύρεψάν την πολλοὶ ἄρχοντες ἐντόπιοι καὶ κωνσταντινοπολίται, πλὴν αὐτὸς δὲν ἠθέλησε, μόνον εἶχεν εἰς τὸ παλάτι του ἕνα νέον θαυμάσιον, Ζώτον ὀνόματι, εἰς πρόσωπον εὐειδῆς, λεπτὸς εἰς τὸ κορμί τους, εἰς λόγους ἐπιτίθεις καὶ γλυκὺς, σόφρων καὶ τιμημένος, παρθένος εἰς τὴν ζωὴν του, πιστὸς εἰς τὰ πράγματα τῆς βασιλείας, διότι πολλὰς φορὰς τὸν ἐδοκίμασεν, ἀμὴ ποτὲ δὲν τὸν ἤφρεν εἰς τίποτε ποσὼς δόλιον. Ἦτον γοῦν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, ἀπὸ γονεῖς εὐγενεῖς

πλάνσε, ca una ce erà iubitoare de copii și miloasă. Și, într'una din nopți, vede cum vine un om strașnic, în veșmânt alb și-i spune: Ce plângi? Ce te întristezi și verși atâtea lacrimi? Și-i arată un copil în scu-tece. Și-i spune: Iea-ți fiul care plânge. Și ea, cum deschise fașele și văzu, se mâniă și zise: Nu e acela copilul mieu; al mieu era alb, frumos, îndemânatec, și acesta nu e ca acela. Și-i spune cel cu veșmânt alb: Nu știi ce vorbești; acesta e frumos, acesta te va cinsti, numai să-l îngrijești. Și ză-misli și născu pe prea-eucernicul Petru Voevod. Și a luat el soția prea-înțeleaptă, cinstită și de neam bun, și au făcut feciori și fete. Și, când a venit la Constantinopol [1579], au murit toți, și a rămas numai o fată, foarte frumoasă, și aveă cele mai mari daruri, înțelepciunea cea mai înaltă, și știă carte bulgărească [=slavonă] și grecească, și în fiecare zi cetia acastitul și slujba Bi-sericii. Și la bătrânețe a născut și un fiu foarte frumos și cuminte, și l-a botezat Mi-tropolitul Anastasie, și i-a pus numele Ștefan. Îl iubiă deci mult. Și Turcii, din lăcomia lor de bani, spuseră Domnului Petru Vo-evod să facă pe fiul său Voevod, căci are bun prilej. Și a pregătit astfel. Și, fiind încă numai un copil de șase ani, i-au adus steagul din Constantinopol și a fost încu-nunat Ștefan Voevod, Domn a toată Mol-dova. Și s'a făcut cheltuială până la 300 de poveri de aspri la al Antiohiei, la al Ierusalimului și la alți mulți, pentru că au venit toți în Moldova. Și nu s'a împo-vărat cumva, ci-i umpleă de daruri, cu bucurie și smerenie, și se mirau toți de mă-rinimia și de cheltuielile lui. Deci a voit și să mărite pe fiică-sa, și au cerut-o mulți boieri din partea locului și din Constanti-nopol, dar el n'a vrut, ci aveă în Curtea lui un tânăr minunat, anume Zotu, frumos la chip, supțire la trup, la vorbă îndemă-natec și dulce, cuminte și cinstit, fecior în viața lui, credincios la luerurile stăpânirii, pentru că de multe ori l-a pus la încercare, dar niciodată nu l-a găsit la ceva cătuș de puțin viclean. Și eră din Ianina, din părinți de neam bun și de ispravă de acolo, și eră după tată Țigară și după mamă Apsară, nobili și unul și altul, și, pentru că eră înțelept și de folos la toate și pen-tru că știă carte turcească și grecească, l-a prânduit Spătar și după aceea Vistier, și

καὶ χρησίμους τοῦ τόπου, καὶ ἦτον ἐκ πατρὸς Τζιγαρὰς καὶ ἐκ μητρὸς Ἀφραὰς, εὐγενεῖς ἀμφοτέρω, καὶ, διὰ τὰ εἶναι σώφρων καὶ ἐπιτηδεῖς εἰς ὅλα καὶ διὰ τὰ ἡξεύρει τὰ γραμματα τοῦρκικα καὶ ῥωμαϊκά, ἐτίμησεν τον Σπαθάριον καὶ μετὰ ταῦτα Βεσιτιάριον, καὶ ἐδωκέ τον καὶ τὴν αὐτοῦ σωφρονεστάτην καὶ φρονιμωτάτην θυγατέρα διὰ γυναῖκα καὶ ἐστεφανώθη την, καὶ ἔκαμαν γάμους καὶ χαραῖς. Καὶ ἐτίμησεν ὁ κύρ Ζῶτος πολλοὺς, καὶ πατριῶτα, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους. Ἦτον γοῦν τὸ ὄνομα τῆς Μαρίας, κατὰ δὲ τὴν συνήθειαν λέγεται Δόμνα Μαρία, καὶ ἐπέρασεν ἡγαπημένα καὶ τιμημένα καὶ μετὰ τέκνα αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς Ῥωσίας γράφωμεν καταλεπτῶς, ὅτε ἐκεῖ ὁποῦ εἶχαν τὸν Ἰερεμίαν, καὶ δὲν ἄφηκεν κανέναν ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους νὰ ἔργεται νὰ τὸν βλέπῃ, μήτε αὐτὸν νὰ εὐγένη ἔξω, μόνον οἱ καλόγηροι, ὅταν ἤθελαν, ὀπήγεναν μὲ τῆς βασιλείας τοὺς ἀνθρώπους ἔξω, εἰς τὸ παζάρι, καὶ ἐφύλαγάν τους ἕως ὁποῦ ἤρχοντο πάλιν μέσσω....

i-a dat și pe fata lui cea prea-înțeleaptă și prea-cuminte de soție, și a cununat-o, și au făcut nunți și veselie. Și a cinstit dumnealui Zotu pe mulți, și locul de naștere, și rudele, și prietenii. Și eră numele ei Maria, iar după obiceiul se zice Doamna Maria, și au petrecut în iubire și cinste, și cu copiii lor. Iar, cât despre Rusia, scriem amănunțit, căci, atunci când l-au avut pe Ieremia, n'au lăsat pe nimeni dintre localnici să vie să-l vadă, și nici pe dânsul nu l-au lăsat să iasă, ci numai călugării, când voiau, ieșiau cu oamenii Țarului, la târg, și i-au păzit până au fost iarăș „înălăuntru“....

(Din „Βιβλίον ἱστορικόν“ de Ieroteiu de Monembasia, ed. din 1567, pp. 598, 599-600; ed. din 1786, pp. 453, 455-7.)

CXLIX.

1589
(7079),
8 Februar.

Hrisov al lui Mihnea-Vodă al Țerii-Românești, prin care se dau 15.000 de aspri mănăstirii Hilandarului de la Athos.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CL.

1589,
20 Novem-
bre.

Ioan Banul arată că a luat de la „Pervana-beiu casapul“ 420.000 de aspri pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopol, făgăduind în loc oi de la Soroca, cu 40 de aspri bucata.

(Textul grecesc, fără traducere, în vol. XI, p. 207, n° CCCXXXVI.)

¹ La 1573, Milos-Vodă, frate al lui Alexandru, Domnul Țerii-Românești, face o dănie mănăstirii Nîa Μονή din Chios: „Illustrissimus d. Miles, Transalpinæ Waiwoda, Constantinopoli rogavit et me fecit procuratorem ut centum aureos expenderem in sui gratiam Chii pro emendo predolio coniungendo cuiusdam monasterio graeco celebri, quod a monachis S. Basilii habitatur, Nîa Μονή dictum, hoc est: Sancta Mansio. Huius litteras procuratorias Patriarcha constantinopolitanus, Hieremias nomine, confirmavit; quibus ille me instituebat procuratorem. Tanta autem insania immorigera fuerat illius unius rustici hominis, quem Pilius rebus insule præfecerat, ut monachos illos privaverit hoc beneficio. Itaque patriam ingratam deserui, paulo post maioribus malis obnoxiam futuram. Literarum exempla apud me habeo: adscribam tamen partem harum quæ ad hoc pertinet:

Ἰερεμίας, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης. Ὁσιώτατε, etc. Ἡξίωσε τὸν εὐγενέστατον ἄρχοντα κύριον Ἰάκωθον, τὸν Παλαιολόγον, υἱὸν τοῦ πότε Θεωδώρου τοῦ Ἀνδρέου τοῦ νόν πρὸς ὁμᾶς ἐρχομένου, δοῦναι φλωρία ἑκατὸν χρυσὰ καὶ ἀγροδασὶ δημοτατικὸν ἐν εὐπροσόδον, etc.

(Reussner, *Epistolæ Turcicæ, liber IX, X et XI*, Frankfurt-pe-Main, 1590, pp. 146-7.)

La 1573, înainte de plecarea din Constantinopol, Iacob Paleologul merge „ad domum regis Moldaviae“. Pleacă la 8 Iulie „cum legato Moldaviae regis“, la 20 e în Silistra, unde află pe Emeric Morawoski, renegat. Apoi ajunge la „Bucurestum in Transalpinam“, unde „exceptus fui honorifice a rege“, dându-i-se dimineața și seara: găini, carne, candelă, pâine, vin, ouă, fân, paie. „Habet in uxorem nobilem chiam, civem meam, ex Salvaesarum familia, splendida olim et opulenta: illa me honoravit munere.“

CLI.

Ioan Banul arată că a luat de la Flōro τοῦ Ταραγγῆ 150.000 de aspri pentru 1589,
Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, făgăduind în loc oi de la Ținutul Iașului, cu 20 Novem-
46 de aspri bucata. bre.

(Textul grecesc, fără traducere, în vol. XI, p. 208, n° CCCXXXVII.)

CLII.

Ioan Banul arată că a luat de la Ahmed Celebl Ienicerul 31.000 de aspri 1589,
pentru Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, care-i va da înapoi la venirea credi- 1-iu Decem-
torului în Moldova. bre.

(Textul grecesc, fără traducere, în vol. XI, p. 208, n° CCCXXXVIII.)

CLIII.

Ioan Banul arată că a luat de la Foti și Gheorghe 100.000 de aspri pentru 1589,
Ștefan-Vodă, fiul lui Petru Șchiopul, făgăduind a da în schimb oi de la Ținutul 1-iu Decem-
Neamțului, câte 34 de aspri bucata. bre.

(Textul grecesc, fără traducere, în vol. XI, p. 209, n° CCCXXXIX.)

CLIV.

Capuchehaiaua Moldovei, Duca, recunoaște că a primit, în seama lui Petru-Constanti-
Vodă Șchiopul, de la Ceaușul Mahmud, suma de 30.000 de aspri. nopol,
c. 1589-91.

† Ὁμολογῶ ἐγώ, ὁ Δούκας ὁ καπιτσαχά-
γας, τὸ πὺς ἐπὶρα ἀπὸ τὸν Μαχουμοῦτι Τζα-
γούσι ἄσπρα χιλιάδας 30.000, οἷον[ν] χι-
λιάδας τριάντα, νὰ τὰ δώσει ὁ Αὐθέντης μου
ὁ Πέτρα-Βοεβόδας, ὅποτα νὰ πάρῃ τὴν ὁμο-
λογίᾳ μου εἰς τὴν Μπογδανία, νὰ πάρῃ τὰ
ἄσπρα τοῦ διγῆς κἀνένα λόγων. Καὶ διὰ τὸ
ἐέβω καὶ ἀληθῆς ἐγέγωνε τὸ παρὸ ὁμολογῶ.
Μηνὶ Νοε[μ]βρίου 13.

† Mărturisesc eu Duca, capuchehaiaua,
cum că am luat de la Mahmud Ceaușul
30.000 de aspri, adică treizeci de mii, ca
să-i dea Domnul meu Petru Voevod; când
va veni [eu] mărturisirea mea în Moldova,
să ieie banii săi fără vre-o vorbă. Și pentru
aceia întăresc eu și mărturisesc că în a-
devăr s'a făcut aceasta. Noiembrie 13.

(Viena, Arhivele Imperiale; publicată și în „Analele Academiei Române”, XX, pp. 451-2.)

CLV.

Ioan Banul recunoaște că a luat de la Teodor Poreliotul 100.000 de aspri, Constanti-
pe socoteala lui Ștefan fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti din oile Ținutului nopol,
Tutovei. 1590,
22 Novem-
bre.

Θεός. 1590.

† Ὁμολογῶ ἐγὼ Ἰωάννης ὁ Μπάνος πὺς
ἔλαβα ἀπὸ τὸν Θεόδωρον τοῦ Περελιότι ἄσπρα
100.000 διὰ τὴν δουλίαν τοῦ Αὐθέντος Στε-
φάνου Βοεβόδα, καὶ ἔχωμεν σταμόν, ὅταν
ἔλθῃ εἰς τὴν Μπογδανίαν, νὰ τὸν δώσει ὁ αὐ-

Cu Dumnezeu, 1590.

† Mărturisesc eu, Ioan Banul, cum că am
 luat de la Teodor al Poreliotului 100.000
 de aspri pentru slujba Domnului Ștefan
 Voevod, și avem învoială, când va veni în
 Moldova, să-i dea domnul Ștefan Voevod

θέντης Στέφανος Βοεβόδας πρόδατα, καθὼς
θέλη τὰ θώση καὶ ἀλλουμένων, ἀπὸ τὸ κατελήξει
τῆς Τοῦτοβας, ἤγουν χιλιάδες ἑκατὸν, καὶ
ἔδωκεν τὰ Νοεμβρίῳ κβ'η.

[V^o.] Ἐπίρην 40.000, ἔργων 60.000.

(Viena, Arhivele Imperiale; publicată și în „Analele Academiei Române”, XX, p. 452.)

oi, după cum va da și altora, din județul
Tutovei, adică o sută de mii; și a dat
banii la 22 Noiembrie.

A luat 40.000; au rămas 60.000.

CLVI.

Constanti-
nopol,
1589,
15 Decem-
bre.

Ioan Banul recunoaște că a luat de la Sinan-beiu 189.300 de aspri, pe
socoteala lui Ștefan, fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti în bani la venirea
în Moldova.

1589. † Ὁμολογῶ, ἐγὼ Ἰωάννης ὁ Μπάνος,
πὼς ἔλαβα ἀπὸ τὸν Σινάν-μπέι, τὸν ἀδελφὸν
τοῦ Τζανουσίου, ἄσπρα χιλιάδες 189.300, ἤγουν
ἑκατὸν ὀγδοήντα ἑνέα καὶ ἄσπρα τριακόσια,
διὰ τὴν δουλίαν τοῦ αὐθέντος τοῦ Στέφαν
Βοεβόδα, καὶ ἔχωμεν σταμόν, ἔταν πηγένη
εἰς τὴν Μπογδανίαν, νὰ τὴν διδῇ ὁ αὐθέντης
τὰ ἄσπρα τοῦ ἕως ταῖς δέκα πέντε τοῦ Μαρ-
τίου· ἐλάβαμεν Δεκεμβρίῳ ιε'η.

1589. † Mărturisese eu, Ioan Banul, cum
că am luat de la Sinan-beiu, fratele Ceau-
sului, 189.300 de aspri, adică o sută optzeci
și nouă de mii trei sute, pentru slujba dom-
nului Ștefan Voevod, și avem învoială, când
va veni în Moldova, să-i deie Domnul asprii
lui până la 15 ale lui Martie; și i-am luat
la 15 Decembrie.

(Viena, Arhivele Imperiale; publicată și în „Analele Academiei Române”, XX, pp. 453-4.)

CLVII.

Redactat pe
la 1590.

Daruri făcute de Ruxandra, Doamna lui Alexandru Lăpușneanu, și de familia
ei la Athos.

Πωτήριον ἀργυροδιάχρυσον ἀφιερώθη τῇ Με-
γάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τῆς κυρᾶς Ροξάνδρας,
γυναικὸς Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα πάσης Μολδο-
βλαχίας, ἐν ἔτει, ζβ', ἑκατὸν ἐννεμήκοντα πέντε
δραμίων, ρηε'. . .

Κιῶτιον ἀργυροῦν πᾶν ὡραῖον παρὰ τοῦ
Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου Ἀλε-
ξάνδρου ἀφιερωθέν, δραμίων φπε'. . .

Πρὸ χρόνων ἀφιερωμένα ἦσαν πρὸς τὴν
Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῦ ἐνδοξοτάτου αὐ-
θέντου Βοεβόδα Μολδοβλαχίας κυρίου Ἀ-
λεξάνδρου [τὰ ἐξῆς]:

πωτήριον ἐν ἀργυροδιάχρυσον, ὀγδοήκοντα
πέντε δραμίων, πε'.

Καὶ κοῦπαν μίαν ἀργυροδιάχρυσον, ὀγδοή-
κοντα ἑπτὰ δραμίων, πζ'.

Καὶ ταλέριον ἀργυροῦν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα
πέντε δραμίων, ρπε'.

Potir de argint suflat cu aur, s'a închinat
Bisericii celei Mari de Doamna Ruxandra,
soția lui Alexandru Voevod a toată Moldo-
vlahia, în anul 7072, o sută nouăzeci și
cinci de dramuri, 195. . .

Chivot de argint, prea-frumos, dăruit de
Domnul a toată Moldovlahia, domnul A-
lexandru, de 185 de dramuri. . .

Se mai dăduseră pe vremuri către Marea-
Biserică, din partea prea-slăvitului Domn
Voevod al Moldovlahiei, domnul Alexandru
[cele ce urmează]:

Un potir de argint suflat cu aur, de opt-
zeci și cinci de dramuri, 85.

Și o cupă de argint suflată cu aur, de
optzeci și șapte de dramuri, 87.

Și un taler de argint, de o sută optzeci
și cinci de dramuri, 185.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CLVIII.

Ioan Banul recunoaște că a luat de la Costea Casapul de la Aiakapi 129.790 de aspri, pe socoteala lui Ștefan, fiul lui Petru Șchiopul, rămânând a se plăti din oile de la Soroca.

1590. † Όμολογώ ἐγώ, Ἰωάννης ὁ Μπάνος, πῶς ἔλαβα ἀπὸ τὸν Κόστα τὸν Κασάπι ἀπὸ τοῦ Ἀγιάκαπυ¹ ἄσπρα χιλιάδες 129.790, ἔχουν ἑκατὸν δέκα ἐνέα καὶ ἄσπρα ἑπτακόσια ἐνενήντα, ἀτὰ τὴν θουλλίαν τοῦ Αὐθέντος τοῦ Στέφαν Βοεβόνδα, καὶ ἔχωμεν σταμὴν νὰ πάρῃ πρόβατα ἀπὸ τὴν Σορόκα, καθὼς ὅπου τὰ θέλουν πάρῃ καὶ ἄλλοι. Μαρτίη λ'η.

[Dedesupt, mai mic:]

Ἀκόμη ἐλάβαμεν ἐξ αὐτοῦ ἕως τὴν θανήν τοῦ μακαρισμένου Βλάνδ[ου] Βοεβόνδα ἄσπρα γ (sic), ἔχουν εἰς τὸ κλίσμα τοῦ τάφου².

1590. † Mărturisește eu, Ioan Banul, cum că am luat de la Costa Casapul de la Aiakapi 129.790 aspri, adică o sută douăzeci și nouă de mii șapte sute nouăzeci de aspri, pentru slujba Domnului Ștefan Voievod, și avem învoială să ieie oi de la Soroca, așa cum vor lua și alții. Martie 30.

Încă am mai luat de la dânsul la moartea răposatului Vlad Voievod 3.000 de aspri, adică pentru îngăditura mormântului.

(Viena, Arhivele Imperiale; publicată și în „Analele Academiei Române”, XX, pp. 452-3.)

CLIX.

Scrisoare (σιγίλλιον) a lui Ieremia, Patriarh de Constantinopol, prin care se întărește dania moșiilor Scurtești (Σφουρτσέστι) și Dragomirești, de către Domnii Terii-Românești, Petru, Alexandru și Mihnea, către mănăstirea Simopetra din Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

CLX.

Socoteala oilor din Moldova și a casapilor (gelepi) cari le-au luat.

(Vol. XI, p. 221 și urm., n^o CCCLIV.)

CLXI.

Doamna Ruxanda, fiica sau sora (?) lui Mihnea al II-lea, fost Domn al Terii-Românești, către Mărioara Adorno, „mama” sa, despre sănătatea familiei (Hrisosculina, Ivancu, Pătrașcu, jupâneasa Vișa, Lorenzo), precum și despre călătoria la Severin a lui Mohammed-beg (fost Mihnea-Vodă) și despre greutățile casei.

Θεός. † Τηριωτάτι καὶ εὐγενεστάτῃ καὶ ἡγαπυμένη μου μιτέρα, σινηώρα Μαργέτα. Τὴν αὐθεντήα σου ἀκριβὲς χερσὶ, καὶ ἡ καχόνα καὶ ἡ Χρισοσκουληνὰ καὶ ὁ Γηβάνκος³ καὶ ὁ Πατράτσκος πολὰ προσκινῶν τὴν αὐθεντήα σου, καὶ ἔλες τὲς κινὰ καλογρηῖες τοῦ μοναστηρίου πολὰ χερστροῦμεν. Καὶ παρακαλὸ τον Θεὸν τοῦ εὐρὴν τὴν αὐθεντήα σου ἡ αὐτὴ μου γραφὴ ἐν ἡγία καὶ χαρὰ. “Οτι, ἂν ὀρήζις νὰ μάθις καὶ περὶ ἐμὰς, ἐπεράσαμε πολὰ βάσανα μὲ τὸ κασαπληγίαρι⁴· τὸρα εὐχαρισ-

Cu Dumnezeu. † Prea-cinstită și preanobilă și prea-iubită a mea mamă, doamnă Marietă. Te salut mult pe domnia ta; și cocoana, și Hrisosculina, și Ivanen, și Pătrașcu mult se închină domniei tale, și la toate doamnele călugărițe ale mănăstirii mult ne închinăm. Și nerugăm lui Dumnezeu să te afle pe domnia ta această a mea scrisoare în sănătate și bucurie. Iar, dacă vrei să afli și despre noi, am trecut prin multe necazuri cu casapii: acumă mulțumim lui

¹ Localitatea aceasta nu-mi e cunoscută.

² Pentru această moarte v. *Contribuții*, în „Analele Academiei Române”, XVIII, p. 88.

³ Fiul lui Gheorghe Cămărașul?

⁴ V. p. 81.

τοῦμεν τὸν Θεὸν ποῦ μας ἐγλήτρωσεν. Ἄλον, ἂν ὀρήξεις νὰ μάθεις καὶ διὰ τὸν Μεχεμέτ-πέη, ἦνε καλὰ καὶ λήπι ᾗ τὰ Σεφερή, καὶ ὁ σι-
νηὸρ Λορέντζος ἦνε καλὰ καὶ χερετᾶ τὴν
αὐθεντίαν σου, καὶ ἡ ζηπουνέσα Βήσα πολὺ
χερετᾶ τὴν αὐθεντίαν σου, καὶ κάθετε μαζῇ
μας. Καὶ τὰ περησώτερα θέλεις μάθῃ εἰ αὐ-
θεντήα σου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ φέρνῃ
τὴ γραφή. Ἄλον παρακαλῶ τὴν αὐθεντία σου
νὰ μας γράφῃς, νὰ μαθénομεν περὶ τὴν ἡγήαν
σας. Ἄλον οὐχί, καὶ ὁ Θεὸς δοηθῶς.

Τόμνα Ῥοξάνδα γράφο. Ὀκτοβρίου θ'.

(V^o;) Τημιωτάτῃ καὶ εὐγενεστάτῃ σινηώρᾳ
Μαργέτᾳ εἰς τὰς τημίας χήρας δωθήσῃ.

(Originalul în Bibl. Ap. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 101, nota 2; pecete roșie ruptă.)

CLXII.

București,
1591
(7100),
Octombrie.

Patriarhul Ieremia al II-lea de Constantinopol, pentru mănăstirea Sf. Ni-
colae din București (Mihai-Vodă), închinată Simopetrei din Athos.

Ἱερεμίου Πατριάρχου.

Ἔστι μὲν συμφέρον καὶ ἀρμόδιον ἐπ' ἀ-
κραδάντου πέτρας τίθεσθαι τὸ θεμέλιον παντὶ
τῷ βουλομένῳ ἀνέχεσθαι ποιήσασθαι κοινοῦτε
καὶ εὐαγεστάτου οἴκου διὰ τὸ ἀρραγὲς καὶ
ἀκλόνητον καὶ ἀκύμαντον διαμένειν ἐκ πάσης
ζάλης καὶ τρικομίας, οὐ μὴν δὲ γε τοῦναντίον
ἀπερισκέπτως τινὸς τούτων ἀπέρχεσθαι, καὶ
τελειοῦν τὸ βουλευτέον ἐπ' ἄμμον καὶ γῆν
τελματώδη τε καὶ χανώδη· ἐξ ὧν ὁ πανδαμάτωρ
καιρὸς τὰ μὲν νουνεχῶς τε καὶ προνοητικῶς
οἰκονομηθέντα οἶδε διαφυλάττειν ὥς τὰ πολλὰ
ἀκλόνητά τε καὶ ἀπαράτρωτα, τὰ δ' ἄλλως
κακῶς τε καὶ ἀπρομηθεύτως κατασκευασθέντα
μεταβάλλειν ῥαδίως καὶ μεταποιεῖν ἐπὶ τὸ
χεῖρον, ὅτε ὑπὸ γένεσιν καὶ φθορᾷ τελούντων
τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων ἄλλως τε τὰ μὲν
καλὰ πάντα ἐπαινετά, τὰ δὲ γε κακὰ ὀκτά
καὶ ἐπίμωνα. Ἐπεὶ δὲ τοῖνον τῆς ἡμῶν Με-
τριότητος κατὰ πάροδον καὶ τὴν ἀγιωτάτην
Μητρόπολιν Οὐγγυροβλαχίας καταλαβούσης, ἀ-
κείσε συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων
αὐτῇ καὶ τὴν καθευρεθέντων ἀρχιερέων, πα-
ραστάς ὁ ἀπὸ τῆς σεβασμίας μονῆς Σιμοπέ-
τρας τῆς τὸ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος κειμέ-
νης εὐλαβεστάτος ἐν ἱερομονάχοις κύρ Εὐγένιος,
ἀνήνεγκεν ὅτι τὸ ἐν Πουκουρεσίῳ μετόχιον
τῆς ἱερᾶς μονῆς ταύτης, τὰ μὲν ἄλλα πάντα
τῇ ἀληθείᾳ ὑπάρχει εὐθυνώμενόν τε καὶ δρίθου
παντοίοις ἀγαθοῖς, κινήτοις τε καὶ ἀκινήτοις,
ἀνδράσι δηλονότι ἀγωνιζομένοις κατὰ τὸ τῆς
μοναχικῆς ἐπάγγελμα, πλήθει τε ἀφιερωμένων
ἀμπελίων, χωραφίων, ὁδρομύλων, χωρίων ἱκα-

Dumnezeu că ne-a scăpat. Alta, dacă vrei să
aflī și despre Mehemed-beiu, e bine și se află
dus la Severin, și domnul Lorenzo e bine, și
se închină domniei tale, și jupăneasa Vișa
mult ți se închină domniei tale și stă cu noi.
Și mai multe le vei află domnia ta de la
omul care-ți va aduce scrisoarea. Ci te
rog pe domnia ta să ni scrii, ca să aflăm
despre sănătatea ta. Alta nu e, și Dumne-
zeu fie-ți într'ajutor.

Scriu eu, Doamna Ruxanda. 2 Octomvrie
[1591].

Prea-cinstitei și de neam bun doamne
Marieta, în cinstitele-i mâni deie-se.

Cartea lui Ieremia Patriarhul.

Folositor este și potrivit a pune pe piatră
nezguduită temelia, pentru oricine voiește
a face ridicare de lăcaș obștesc și prea-sfin-
țit pentru a rămâne nedărâmat și nezgu-
duit și nebătut de valuri, de toată amețeala
și tulburarea, și, din potrivă, a nu se apucă
de o astfel de clădire fără socoteală și a
îndeplini cele voite pe nisip și pe pământ
băltos și moale; dintre care vremea cea care
toate le sfarmă știe a păstră în de obște ne-
zguduite și nestricate pe cele ce s'au făcut
cu minte și prevedere, iar pe cele care, din
potrivă, au fost gătite rău și fără preve-
dere, le răstoarnă ușor și le aduce la mai
rău, ca unele ce se află supt osânda nașterii
și peirii lucrurilor de pe lume; de almin-
țerea cele bune sunt toate de laudă, iar cele
rele, . . . și îndărătnice (?). Deci, de oare ce
Smerenia Noastră am cercetat în trecere și
prea-sfânta Mitropolie a Ungrovlahiei, și
am stat aice în sinod, împreună fiind cu
noi și arhieriei aflători, între cari și cel
prea-cucernic între ieromonahi chir Evghe-
nie de la cinstita mănăstire a Simopetrei
ce se află la Muntele Sfânt, ni-a adus îna-
inte că metohul din București al acelei sfinte
mănăstiri în toate celelalte cu adevărat e im-
podobit cu bieșug de cele bune de tot felul,
mișcătoare și nemișcătoare, cu oameni ce se
străduiesc după orânduiala vieții monahi-
cești, cu mulțimea daniilor de vii, de câmpii,
de mori de apă, de moșii destule cu vecinii

νων μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς παροίκων αἰγυπείων καὶ ἄλλων πολλῶν, ἀμιλλωμένων τοῖς πλείστοις ἐν τῇ πρὸς τὰ ἄλλα παραθέσει, ἀλλ' ἐν δὲ τε ὑστέρημα κέκτηται, ὅπερ οὐ μικρὰν εἰσφέρει τὴν θλίβην, τὸ μὴ δύνασθαι κατοικεῖν ἀνωδύνως τε καὶ εὐχαρίστως τοὺς πεμπομένους εἰς ὑπερσεῖαν μοναχούς, διὰ τε τὸ τοῦ τόπου μάλιστα νοσερὸν ὅλως ἑκείσε καὶ τελευτῶδες, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀπρόσδεκτον, ὅτε εἰς ὑπὸ ῥεῖαν κείμενον καὶ τῷ ἑκείσε καταρρέοντι ποταμῷ πλησιάζον, ἐξ οὗ ἕκαστοτε τὰ χεῖριστα πᾶσχει κατακλυζόμενον, οὐ μόνον ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὅτε ὁ ἄηρ ὡς μάλιστα κρυότατός ἐστι καὶ θριμύτατος, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τρισὶν ἄλλοις καιροῖς, ἔαρι, θέρει καὶ φθινοπώρῳ, ὡς καὶ πολλοὶ τ' ἄλλοι τῶν εὐλαθῶν ἐπιστάσαντο ἡμῖν τοῦτο καὶ ἡμεῖς αὐτοφί καὶ κατὰ τύχην ἐθεασάμεθα καὶ ἐθαυμάσαμεν. Ἐπεὶ οὖν αὗτος, μὴ ἔχων ἄλλο τε ἐπινοῆσαι ἀλεξητήριον φάρμακον, ἐτέρῳ τινὶ τρόπῳ καὶ ἐπωφελεῖ ἡτήσατο ἄδειαν, ἵνα, σωζομένου τοῦ εἰρημένου μετοχίου, ὡς εὐρέθη, ὑπὸ δὴ οὗ καὶ πλείονων μοναχῶν φυλαττομένου, ὡς δεῖ, ἕτερον μετόχιον, κατὰ πολὺ κρεῖττον τοῦτου, ἀνοικοδομηθῇ ἐφ' ὑψηλοτέρου τόπου, ὡς ἂν οἱ κατὰ καιροὺς κατὰίροντες μοναχοί, τὴν τε ψυχικὴν καὶ σωματικὴν θεαρέστως ἀνάπαιυσιν ἐπαπολαύοντες, διάγῳσιν ἀνωδύνως ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν λιμένι εὐδίῳ καθωρμισμένοι. Ἀδείας δὲ τυχὼν παντελοῦς, εὗρε τὸν εὐλαθέστατον κύρ Μιχαὴλ τὸν Μπάνον¹, ἄνδρα τῷ ὄντι εὐλαθῇ καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦτο διψῶντα, ὅς καί, ἅμα τῷ λόγῳ, κόπον καὶ μόχθου, ἀλλ' οὐδὲ θανάτου μὴ φοιτάμενος οὐδεμιᾶς, ἐξ αὐτῶν θεμελίων ἀνοικοδόμησε ναὸν ἕτερον περικαλλὲ καὶ περίβλεπτον εἰς ὄνομα τοῦ μεγάλου Νικολάου, καὶ μετόχιον ὀνομάσας αὐτὸ τῆς σεβασμίας μονῆς τῶν Σιμοπετριτῶν, καλλιὰ τε περὶ αὐτὸν κατεσκεύασε πάμπολλα εἰς κατοικίαν τῶν προσερχομένων ἱερῶν ἀνδρῶν, πρὸς δὲ καὶ ἱερὰ σκεύη καὶ παντοῖα κόσμια, ἀργυρά τε καὶ χρυσά, ἀφιέρωσεν. Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ χωρία σὺν τοῖς αὐτῶν παροίκους προσέθετο, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀγαθοεργήματα προσήλωσεν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, ὡς δοῦλος καὶ πιστὸς τοῦ Κυρίου ἄνθρωπος. Τούτου χάριν γράφουσα ἡ Μετριότης ἡμῶν παρακέλευεται ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, γνώμῃ καὶ τῶν καθευρεθέντων ἀρχιερέων, ἵνα ὁ νεωστὶ ἀνοικοδομηθεὶς σεβασμὸς καὶ περίβλεπτος ναὸς οὗτος τοῦ μεγάλου Νικολάου ἐν τῷ λόγῳ τοῦ δεῖνα, ἀντικρὺ τοῦ κατ' ἀνατολὰς κειμένου μετοχίου τοῦ Προφήτου, Προδρόμου καὶ Βαπ-

lor țigani și alte multe, întrecându-se cu cele mai multe, în apropiere cu celelalte, dar este și un neajuns, care nu aduce puțină pagubă: că nu poate da locuință fără năcaz și cu mulțămire călugărilor trimeși spre supraveghere, pentru firea foarte aducătoare de boli și mlaștinoasă de acolo, și neprielnică tuturor, ca unul ce se află la term și aproape de râul ce curge pe acolo, din care pricină totdeauna, fiind acoperit de ape, suferă cele mai rele lucruri, nu numai în vreme de iarnă, când aierul în de obște e foarte rece și aspru, ci și în celelalte trei anotimpuri, primăvara, vara și toamna, precum și mulți alții din cei cucernicii ne-au încredințat despre aceasta și noi înșine cu ochii noștri din întâmplare am văzut-o, și ne-am minunat. Deci acesta, ne mai având ce iscodi ca leac apărător,— în alt chip, și într'unul folositor, a cerut voie, pentru ca, păstrându-se zisul metoh așa cum este, păzit de doi sau și mai mulți călugări, cum se cade, să se clădească alt metoh, cu mult mai bun ca acesta, pe un loc înalt, pentru ca monahii ce vor stă pe vremuri, căpătându-și în chip plăcut lui Dumnezeu odihna sufletească și trupească, să petreacă fără tulburare în el, ancorați ca într'un liman senin. Și, căpătând voie deplină, a găsit pe prea-cucernicul domn Mihail Banul, om cu adevărat evlavios și de mult însetat de aceasta, care, în acelaș timp cu cuvântul, necruțând munca și osteneala dar nici cheltuiala, a ridicat chiar din temelie o altă biserică foarte frumoasă și chipoasă întru numele marelui Nicolae și, numind-o metoh al venerabilei mănăstiri a Simopetriților, a gătit în juru-i multe chilii spre locuința sfinților bărbați ce vin acolo și, pe lângă aceasta, a închinat și sfinte odoare și telurite lucruri de podoabă, de argint și de aur. Iar, pe lângă acestea, i-a dat și moșii cu Rumânii lor și multe alte podoabe i-a alipit întru mărirea lui Dumnezeu și sufleteasca mântuire a lui, ca rob și om, credincios al Domnului. Drept aceea, scriind Smerenia Noastră, poruncește întru Duhul Sfânt, cu părerea și a arhierilor aflători cu noi, ca această biserică venerabilă și frumoasă, de curând ridicată, a marelui Nicolae, de pe deal, în față cu metohul, așezat spre miazăzi, al Proorocului, Înainte-Mergătorului și Bote-

¹ Viitorul Mihai Viteazul.

τίτου τοῦ Ἰωάννου, σὺν πᾶσι τοῖς περὶ αὐτῶν νεοσυργηθεῖσι καλλιῖνις, ἀνοργαίοις τε καὶ κατωργαίοις, τοῖς τε ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν ἀφιερωμένοις, κινήτοις τε καὶ ἀκινήτοις, καὶ τοῖς ἀρτίως ὑπὸ τοῦ εὐλαβεστάτου κῆρ Μιχαὴλ τοῦ Μπάνου προσηλωθεῖσι πᾶσιν, ὡς κεῖνται ὀνομαστέ καὶ κατ' εἶδος ἐν τῷ ἀφιερωτηρίῳ αὐτοῦ γράμματι, εἴη καὶ λέγεται μετοχίῳ τῆς μονῆς τῇν Συμπετριτῶν, προστιμώμενον κατὰ πάντα τοῦ πρὸ αὐτοῦ παλαιγενοῦς μετοχίου, τὸ μὲν ὡς καθιερωθὲν ἐπὶ σταυροπηγίῳ πατριαρχικῷ ὑπὸ τῆς ἡμῖν Ματριότητος, σωματικῶς ἐκείσε ἐπιδηρησάτης, τὸ δὲ γε, καὶ ὡς ἀρμυδαῖον οὐκιτήριον αὐτὸ κατασκευασθὲν, μὴ μέντοι γε τοῖς ἐκείσε ἐνοικουμένοις καὶ τεταγμένοις ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς γε εἰς αὐτὸ καταλῶσαι βουλομένοις ἐξ ἁλλοδαπῆς γῆς κατὰ πάροδον. Δεύτερον δὲ οἱ κατὰ κληρὸς πεμπόμενοι οἰκονόμοι τε καὶ ἐπιτηγῆται τοῦτου ὁφείλωσι πρὸ πάντων ἔνα ὧσιν εὐλαβεῖς μὲν τὰ πρὸς Θεὸν καὶ ἄκονοι λότῃαι Χριστοῦ, ἐπιμαλῆται δὲ καὶ φύλακες πάντων τῶν τῆς μονῆς ἀφιερωμένων πραγμάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῇν ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐτῶν αὐθῆσιν παντοιοτρόπως σπουδάζωσιν, ἵν' αὐτάρκως διάγαντες ἀπερισπάστως θεξάωσι τὸ θεῖον, φιλαδελφίαν πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ζήλω θεῷ συναμιλλώμενοι καὶ ἀλλήλους παροτρύνοντες ἐν τῇ ἀπεικδοσει τοῦ δόξατος τῶν ἀμαρτιῶν, ἐν τῇ ἀνακαινίσει τοῦ νοός καὶ ἐν τῇ ἀποκαταστάσει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Τρίτον δὲ πρὸς ἐπὶ ταῦτοις καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν προσηλωθέντα καὶ ἀφιερωθέντα πάντα ὁμοῦ κτηματὰ τε καὶ πράγματα, κινήτὰ καὶ ἀκινήτα, τῆς μονῆς τῶν Συμπετριτῶν, τὰ τε ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ μετοχίου καὶ ἐκτός, πρεσεχῇ καὶ πόρῳ, καὶ ἔτι τὰ ὑπὸ τοῦ διαληφθέντος χρησιμωτάτου ἄρχοντος κῆρ Μιχαὴλ τοῦ Μπάνου καὶ ἀληθοῦς κτήτορος προσηλωθέντα, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικτηθηρόμενα, ἀναφαίρετα, καὶ παντάπασιν ἀνεκφορά τε καὶ ἀνεκποίητα διατελῶσι παρὰ τε τῶν πρώτων καὶ νῦν ἀφιερωσάντων αὐτὰ σὺν τοῖς διαδόχοις αὐτῶν. Τὰ γὰρ ἅπαρ τῷ Θεῷ ἀφιερωμένα ἀνεκποίητα εἶναι δεῖ. Εἰ δέ τις ὀψέποτε, καθ' ὅσονδ' ἐτινα τρόπον, βουληθῇ ὅσα ἀνωτέρω διετυπώθησαν συνῳδικῇ ἀπαφάσει καθόλου ἢ ἐν μέρει ἀνατρέφει, καὶ ὅποιος ἂν εἴη, ἂν τε ὁ κατὰ κληρὸς γνήσιος ἀρχιερεὺς Οὐγγροδολαχίας, ἂν τε ὁ τῇν ἡγεμονίαν ἔχων τοῦ τόπου, ἂν τε ἄλλος τις, μικρὸς ἢ μέγας, τοῦ ἱεροῦ καταλόγου ἢ καὶ τῆς κοσμητικῆς πολιτείας καὶ τάξεως, ὡ τοιοῦτος, ἱερωμένος μὲν ὢν, ἀρχὸς ἔστω, ὡς δάσκαλος ψυχῇ, καὶ τῷ καθαρῷ σίτει

zătorului Ioan, împrenună cu toate chiliile din nou făcute din jurul lui, de-asupra și dedesuptul pământului, și cu cele de la început și mai sus închinate, mișcătoare și nemiscătoare, și cu toate cele de curând alipite de prea-cuernicul domn Mihail Banul, precum se află anume și după felul lor în scrisoarea lui de închinare, să fie și să se zică metoh al mănăstirii Simopetriților, ciustit întru toate mai presus de metohul ce s'a făcut de mult înaintea lui, pe de o parte ca stavropighie patriarhală sfințită de Smerenia Noastră venind trupește acolo, iar, pe de altă parte, și ca o locuință potrivită ce s'a pregătit, nu numai pentru cei ce acolo locuiesc și sunt așezați frați întru Hristos, dar și pentru acei ce ar voi să locuiască acolo în trecere din țară străină. Și, al doilea, economii trimiși pe vremuri și supraveghetorii săi trebuie ca înainte de toate să fie encernici față de Dumnezeu și neobosiți închinători ai lui Hristos, îngrijitori și paznici ai tuturor lucrurilor închinate mănăstirii, mișcătoare și nemiscătoare, și să se sârguiască în tot chipul pentru creșterea spre binele lor, pentru ca, petrecând cu mulțămire, să laude, fără altă grijă, cele dumnezeiești, arătând toată iubirea frățască unul către altul, întrecându-se în râvna către Dumnezeu și îndemnându-se între sine întru desbrăcarea de numele păcatelor, întru învoirea bisericii și întru întoarcerea înapoi a Împărăției cerurilor. Și, al treilea, să urmeze a păstra și acestea de la început și mai sus adăuse și închinate, toate de o potrivă, proprietăți și lucruri, mișcătoare și nemiscătoare, ale mănăstirii Simopetriților, cele din lăuntrul vechiului metoh și cele din afară, apropiate și depărtate, și încă și cele adăugite de cel mai sus pomenit prea-folositor domn dumnealui Mihail Banul și etitor adevărat, dar și cele care și după aceasta se vor căpăta, nerășluite și întru toate nedeslipite, de la cei ce la început și acum le-au închinat cu urmașii lor. Căci cele ce odată s'au închinat lui Dumnezeu trebuie să fie nestrămutate, iar, dacă cineva mai pe urmă, în orice chip, ar voi să schinabe, în totul sau în parte, cele ce mai sus s'au însemnat cu hotărâre sinodală, oricare ar fi el, ori Mitropolitul legiuit de pe vremuri al Ungrovlahiei, ori cel ce ar avea Domnia țerii, ori vre un altul, mic sau mare, din rândurile sfinte sau din cărmnirea și rânduiala lumescă,—de va fi sfințit, să fie caterisit, cu

της κατὰ Θεὸν πράξεως πονηρὴν ἐγκαταργήσων
 ζιζάνιον· λαϊκὸς δὲ, ἄρχων ἢ ἀρχόμενος, ἀφω-
 ρισμένος εἴη παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ ὑπό-
 δικας ταῖς ἡραῖς τῶν τιμῶν θεοφύλων πατέρων, καὶ
 ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότη τοῦ ἰούδα. Ἐπὶ
 τοῦτοις δὲ καὶ τὸ πρῶτον σιγιστικῶδες γράμμα
 τῆς ἡμῶν Μιστριότητος γεγενηὸς τῇ σὺτοχείρῳ
 αὐτῆς ὁποσημασίᾳ καὶ τῇ διὰ μολυβδίνης δοῦλ-
 λης δεξιῶθεν ἐπεδόθη τοῖς μοναχοῖς τῆς
 σεβασμίας μονῆς τῶν Συνοπετριτῶν, σὺν τῷ
 γεφυρῶντι μετὰ ἡμῶν ἐπ' ὀνόματι τιμωμένῳ
 τοῦ μεγάλου Νικολάου, εἰς ἀσφάλειαν· ζ',
 ὁκτωβρίου, ἰνδ. ε'.

(Căpîi grecești moderne, în Bibl. Ae. Rom.)

CLXIII.

Hrisov al lui Alexandru-Vodă, Domn al Țării-Românești, prin care închină
 „averi și venituri în Țara-Românească“ mănăstirii Prodromului, „clădită de dânsul
 la Muntele Sinai“.

1591-2
 (7100).

(Nolițe grecești moderne, în Bibl. Ae. Rom.)

CLXIV.

Orânduire, în numele Patriarhului Ieremia al Constantinopolei, din partea
 Marelui-Logofăt al Bisericii, Hierax, cu privire la cei ce trăiesc în București fără
 cununie.

București,
 1592
 (7110),
 31 Mart.

Σωφροσύνη μὲν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας
 βιούν καὶ παρὰ θασυλέων ἀπάντων νενομοθέ-
 τηται, καὶ θεῶν πατέρων ἐντάλματα τὸ σεμνὸν
 καὶ φιλοσώφρον τοῖς τοῖς ἐκάρωσαν. Καί, ἐπεὶ
 τοῖς νενομοθέτῃται, πολλῶ πλεον αἰῶνι τοῦτο
 ταῖς εἰς γάμον ἐλθοῦσιν, ὅση καὶ ἕκαστε τοῦ ἰδίου
 σώματος οὐκ ἐξουσιάζουσιν, ὡς φησὶν ὁ θεὸς ἀ-
 πόστολος, ἀλλ' ὁ πειράζων πάντας ἀρχέκεκος
 καὶ πρὸς τὸ χεῖρον σπεύδων ἀπάγειν καὶ πολλοὺς
 τῶν ἀναξευγμένων νομίμως γυναιξὶν ἐν ἀσέμνῳ
 τρόπῳ περιπατεῖν ἀναπέθει. Καὶ γὰρ εἰσὶ
 τινες καὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐπαρχιῶν ἐπιδη-
 ρησάντων ἐν Πουκουρεστίῳ, οἱ, ἀλλοτρίαις συ-
 ναπτόμενοι γυναιξί, τῶν νομίμων ἐπιλανθάνονται·
 ἕτεροι δὲ αὖθις, ἄλλοι οὖντες, καὶ τὸν φόβον
 τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἡ-
 γοῦμενοι, αἰροῦνται συνεισάκτους ἔχειν γυναι-
 κας ἀσεφάντους, μὴ διακρίνοντας τὰς ἐν-
 νόμους τῶν παρανόμων καὶ τῶν ἄλλως . . .
 ἑταιρικῶς, κακῶς καὶ ἀσέμνως βιούντων, ἔργον
 ποιούντες ἀπρόσεκτον πάντως τῇ τε Θεῷ καὶ
 τοῖς νομίμοις θεοῖς προστάγμασι, καὶ ταῦτα,
 πρὸ χρόνων παραινέθοντες λόγοις καὶ γράμμα-
 σιν ἡμετέροις ἀποστέλλει, οὐδ' ὅλως ἐπισύστησαν,
 ἀλλ' ἀναισχύντως πρὸς τὰ αἰσχροῦ ταῦτα πάθη
 ἡττημένοι, οὐκ αἰσθάνονται οὐδ' οἱ ἄθλιοι

un suflet pizmaș și ea unul care a amestecat
 neghină rea cu grâul cel curat al faptei celei
 către Dumnezeu, iar, de va fi mirean, stăpân
 ori stăpânit, să fie afurisit de Dumnezeu
 cel atotputernic și supus blăstămurilor celor
 318 de Părinți purtători de Dumnezeu, și
 partea lui să fie cu vânzătorul Iuda. La
 acestea s'a dat și scrisoarea de față pe-
 cetluită a Smereniei Noastre, făcută cu iscă-
 litura noastră însăși și întărită cu pecete de
 plumb, monahilor venerabilei mănăstiri a
 Simopetriților, și tot odată metohului din nou
 făcut, întru numele marelui Nicolae, spre
 siguranță. 7100, Octomvrie, indicția 5.

S'a hotărât prin lege și de toți Împărații
 ca bărbații și femeile să trăiască înțelept,
 și orânduielele Sfinților Părinți li-au întărit
 acest lucru respectabil și iubitor de bună
 caviință. Și, de vreme ce pentru aceștia s'a
 legiuuit, cu atât mai mult și celor neînsu-
 rați decât celor ce au venit la căsătorie, cu
 cât afară de singur trupul lor nu au altă
 grijă, cum zice dumnezeiescul Apostol, că
 arel care ispitește pe toți e începător de
 rele și sânguitor a răpi spre rău, și pe mulți
 din cei însurați legiuuit cu femei îi indu-
 plecă a rătăci în chip necuviincios. Căci
 și sunt unii și din cei cari din alte eparhii
 s'au mutat la București, cari, apucându-se
 de femei străine, uită de ale lor cele le-
 giuite; și, iarăși, alții, nefind însurați, și
 socotind întru nimic și frica lui Dumnezeu
 și poruncile lui, vreau mai bine să aibă
 femei năimite, fără cununie, nedeosebind
 cele legiuite de cele fără lege, și cari și
 altfel trăiesc în desfrâu, rău și fără de cu-
 viință, făcând lucru neprimut de loc lui
 Dumnezeu și orânduielelor dumnezeiești le-
 giuite, și acestea după ce au fost îndem-
 nați mai de de mult prin cuvintele și scri-

τεύξονται κατακρίσεως ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς τοῦ θεανθρώπου Χριστοῦ. Διὰ τοιοῦτο ἡ Μετριότης ἡμῶν, δεδοικοῖα ἵνα μὴ ἐκπέσῃ ἐν τῷ κρίματι καὶ κοινωνὸς γένηται πλημμελείας ἐτέρων ἀμετανοήτως διούκτων, μὴ τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς παιδείαν ἀποφαινομένην, γράφει καὶ παρακελεύεται ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. Ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι πάντες, μοιχοὶ τε καὶ πόρνοι, οἱ τὰς συνεισάκτους προφανῶς ἔχουσι γυναῖκας, ἐμμένοντες τῷ τῆς μοιχείας καὶ πορνείας ἐγκλήματι, οὗ κατασχόνονται ἀφοριζόμενοι καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐξωθούμενοι, ἀλλ' ὥσπερ τινὲς μαγιώδεις ἄνδρες, ἐὼν κακὸν ἀμφαγαπῶντες, συνήθονται χοιρηδὸν ταῖς μυσταῖς καὶ ὁδολογαῖς ταύταις γυναῖξί, πρόσκομμα, σκάνδαλον καὶ ἀπώλεια γινόμενοι τοῖς ἐν Χριστῷ ὁδολοῖς, ἀπὸ τῆς σήμερον αὐτοὶ μὲν ἔστωσαν ὡς πρότερον ἀφορισμένοι, ὡς προφανῶς μοιχοὶ καὶ πόρνοι, ὁ δὲ κατὰ τόσον μπερκαλάμπρος ἔχέτω ἥδειαν παρ' ἡμῶν ἐρευνᾶν καὶ ἐξετάζειν ἀκριβῶς τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, εἴθ' οὕτω συλλαμβάνειν αὐτοὺς ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ παιδείαν πρέπουσαν ἐπάγειν αὐτοῖς, ὡς τοῖς κανόσι τῶν θείων πατέρων μὴ πειθόμενοις. Πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ μὴ ἄλλως ἀπολύειν αὐτοὺς, εἰ μὴ πρότερον τὸ ἱκανὸν λάβῃ, ὅπερ ἂν τῇ ποιότητι τῶν προσώπων ἀρμόζῃ. Καὶ γὰρ ὅστις ἂν τῶν μπερκαλάμπων, ὄντων τὴν ἐπιστάσιν τούτων ἔχων, ἢ ὁ μετ' αὐτὸν ἐσόμενος, δι' αἰσχροκέρδειαν ἢ φιλοτιμίαν προσώπων ἀξιωματικῶν παραθεωρήσῃ τὸ τοιοῦτο ψυχωφελὲς ἔργον καὶ ἀμελῶς διατεθεὶς συγχωρήσῃ τινὲ τῶν τούτων κρυφίως τὸ παράπτωμα τῆς μοιχείας καὶ τῆς προφανοῦς πορνείας, χωρὶς τῆς προσηκούσης ποινῆς, τοιοῦτος ἀφορισμένος ἔστω, καὶ τὰ ἐξῆς. Εἰς δὲ τὴν περὶ τούτων δῆλωσιν. . .

(Τὸ ἀνωτέρω γράμμα συνετέθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου-Λογοθέτου Ἱερακῆ, ἐν Πουκουρεστίῳ διακρίνοντος μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου ἐν ἔτει 59', μηνὶ Μαρτίῳ 14'.)

sele noastre să se îndepărteze și de fel nu s'au înduplecat, ci fără de rușine, biruiți de aceste patimi rușinoase, nu simt ticăloșii de ce judecată se vor învrednici în ziua cercetării lui Hristos Dumnezeu în chip omenesc. Pentru aceia Smerenia Noastră, temându-se a nu cădea în judecată și a nu fi părtaș al păcatului celorlalți ce trăiesc fără pocăință, nevădindu-li pedeapsa ce li se cuvine, serie și poruncește întru Duhul Sfânt. De oare ce unii ca aceia toți, curvari și stricați, cari-și au fățiș femei năimite, păstrându-și numele curviei și stricăciunii, nu se rușinează, de și afuriși și izgoniți din Biserică, ei, ca niște oameni nebuni, iubindu-și de amândouă părțile răul lor, trăiesc laolaltă, porcește, cu aceste spurcate și desgustătoare femei, ajungând piatra de scandală, tulburarea și peirea pentru frații întru Hristos, din ziua de azi să fie ca și mai înainte afuriși, ca niște curvari și stricați vădiți, iar pârcașul pus pentru aceasta să aibă voie de la noi să-i urmărească și să-i cerceteze de aproape pe cei ce fac unele ca acestea, apoi să-i prindă asupra faptului și să li dea pedeapsa cuvenită, ca unii ce nu se supun canoanelor dumnezeieștilor Părinți. Iar, peste aceasta, să nu-i lase altfel decât după ce va fi luat ce se cuvine după calitatea persoanelor. Căci oricare din pârcașlabi, cel ce are acum grija acestor lucruri, sau cel ce va fi după dânsul, din mituire ori din pârtenire a fețelor de seamă, va trece cu vederea acest lucru folositor de suflet, și neavând purtare de grijă, va iertă pe vre unul din cei ce cad pe ascuns în păcatul curviei ori fac fățiș pe al stricăciunii fără pedeapsa cuvenită, acela să fie afurisit, și celelalte. Iar, pentru știință cu privire la acest lucru... (sic)

(Serisoarea de mai sus s'a făcut de Logofătul-cel-Mare Hierax, când se află în București cu Patriarhul Ieremia, în anul 7100, luna lui Martie 31.)

CLXV.

Prietenii din Constantinopol ai lui Petru Șchiopul către acesta, arătându-i că s'au pus lucrurile la cale pe lângă Vizir și Sultan pentru numirea lui ca Domn.

(Vol. XI, pp. 309-10, n° ccccxv.)

Constanti-
nopol,
1593,
după
29 Ianuar.

¹ Hierax e și autorul unei cronici în versuri despre căderea Bizanțului; Sathas a tipărit-o în *Bibliotheca graeca mediæ ævi*, I. — Patriarhul se întorcea din Rusia, V. mai sus, p. 83 și urm., n° cxxlviii.

CLXVI.

Un agent moldovenesc la Constantinopol către Petru Șchiopul și ginerele acestuia, Zotu Țigară, despre negocierile ce se urmează pentru restabilirea lui în Scaun.
(Vol. XI, p. 311, n° CCCCXXXVII.)

Constanti-
nopol,
1593,
după
29 Ianuar.

CLXVII.

Petru Șchiopul către Sinan-Pașa, cu felicitări pentru că s'a întors Mare-Vizir, arătându-i de ce a plecat din Moldova și cerând a i se iertă greșeala și a fi lăsat să se odihnească în țară.
(Vol. XI, pp. 311-2, n° CCCCXXXVIII.)

Bozen,
1593,
după
29 Ianuar.

CLXVIII.

Poruncă a Sultanului către Petru Șchiopul, cu iertare pentru fuga lui și voia de a sta la Chios în așteptarea Domniei.
(Vol. XI, p. 312, n° CCCCXXXIX.)

Constanti-
nopol,
1593,
după
29 Ianuar.

CLXIX.

Marele-Vizir Sinan-Pașa către Petru Șchiopul, dându-i vestea de iertare și indemnându-l să vie la Chios, locul de surgun ce i s'a hotărât.
(Vol. XI, p. 313, n° CCCCXL.)

Constanti-
nopol,
1593,
după
29 Ianuar.

CLXX.

Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Moldovei, Gheorghe Movilă, indemnându-l să facă așa ca Petru Șchiopul să vie iarăși în împărăție.
(Vol. XI, p. 313, n° CCCCXLI.)

Constanti-
nopol,
1593,
după
29 Ianuar.

CLXXI.

Mihnea al II-lea, fost Domn al Țerii-Românești (Mehemed-bei), către Mărioara Adorno, despre îngrijirea fiului său Radu.

1593,
28 Februarie.

Εἰς δόξαν Θεοῦ, τῇ 28 Φεβ[ρουαρίου] 1593, εἰς τὸ νέον, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Μεγαλοπρεπὲ καὶ ἀξιολάτῃ κερὰ μου θία. Τὸν αὐθέντι τὸν Θεὸν παρακαλῶ νὰ ἴσῃ πάντα καλὰ· τὰ εἰσινέησαν ἕως τώρα, ὅλα τὰ ἔμα-
θες, τὰ δὲ ἐρχόμενα, ὁ Κύριος νὰ τὰ φέρῃ ὅλα εἰς τὸ καλόν. Λιπὸν ἡ ἀφεντία σου ἡ-
κουσες τὸν θάνατον τοῦ Μίσερ Χριστοφόρου², τοῦ φίλου μας. Τώρα, ὅπου τ'ἀδελφία τοῦ, μὲ τοὺς ἀνεψιούς του, ἔχουν νὰ μιράσουν τὴν φακούλτάν¹, ἐφάνην με νὰ σικώσῃ τὸν υἱόν μου³ μὲ τὴν μιτέραν του⁴ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Μίσερ Περνάρδου. Ἀφὸν ἦλθεν ἐδόθεν ὁ κύρ Για-
ζῆς ὁ Κόμισος⁵, τάπισα ἡθέλεν φέρειν μία κο-
πέλλα ὥπου ἦτον μετέτους, καὶ ἦλθεν ἐδῶ ἀναφέρων μας κάπιαν ὑπόθεσιν. Ἡ ἀφεντία σου ὁμπορῇ νὰ γνιασιτῇ πᾶσα πρᾶμαν· τὸ ληπὸν ἡς κοντὸν διὰ περητοῦ[ς] ἀφορμὲς ἦναι καλῆττερον νὰ σικώσομεν τὸ πεδὴν ἅπε τὰ

Slavă Domnului; 28 Fevruar 1593, stil nou, din Constantinopol.

Măreață și prea-vrednică doamnă a mea. Rog pe Domnul Dumnezeu să fii cu totul bine: cele ce s'au întâmplat până acum, pe toate le-ai aflat, iar cele ce vor veni de acuma, Domnul îndrepte-le pe toate spre bine! Pe urmă, ai auzit domnia ta despre moartea domnului Cristofor, prietenul meu. Acum, când frații și nepoții lui au să-și împartă averea, am crezut bine să ieau pe fiul meu, cu mama lui, din mâinile domnului Bernardo. De când a venit de acolo domnul Ghiazis Comisul, a fugit pe urmă o fetișă, care eră eu ei, și a venit aici, spuindu-mi cum e lucrul. Domnia ta poți să cunoști toată afacerea: pe urmă, în scurt, pentru multe pricini e mai bine să luăm copilul din mâinile lor, pentru că nu poate ști nimeni

¹ Brutî. Rudă cu Bartolomeo Brutî, boierul favorit al lui Petru Șchiopul.

² Facoltă, avere.

³ Radu.

⁴ Vișă.

⁵ E un nume de familie: numele de botez al ultimului Comis al lui Mihnea e Radu.

χέρια τοῦς, ὅτι δὲν ἠμπορῇ κἀνῆς νὰ ἔξῃρι ταῖς ἐπιβουλαῖς τὸν ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτον παρακαλῶ τὴν ἀφεντίαν σου, κερά μου θία, ὅτι ἐστὶ ἡσὲ καὶ θία καὶ μιτέρα μου, νὰ πάρῃς κόπον ἀντάμα μὲ τὸν κλαρίσιμον ἀφέντι, τὸν Καππέλον, νὰ ἔξῃ ἀπ' ἐκὶ νῆλθι εἰς τὴν Βενετίαν· διὰ πολλὰς ἀφορμὰς ἤθελα ν᾿ἄγειν στέκεσταν κοντὰ τῆς ἀφεντίας σου, εἰς τὸ χέριν σου, δι' ὅτι τὸ ἔπνεες· μὰ διὰ τὴ ἐδρίσκεσε εἰς τὸ μοναστήριον, δὲν ἔνε· νὰ στέκων ἐκεῖ μέσα ἄσπασιν εἰς τὸ χέριν καὶ γοδέρνον τοῦ ἄνοθεν κλαρίσιμον Καπέλλον, ὅσαν καὶ πρότα· καὶ οὗτος ἔγραφε τῆς ἀφεντίας τοῦ, καὶ εἰς τὴν γραφὴν ὅπου τοῦ γράφο, τὸν ἦπα ὅτι νὰ πιάσῃ περισότετρα τὰ λόγια τῆς ἀφεντίας σου, ὅσαν νὰ ἴμουν ἐγὼ μεδέμω, νὰ ἴδῃται μὲ πᾶσα τρόπον νὰ εὐγάλετε τὸν Ῥάδουλ ἀπ' ἐκεῖ καὶ νῆλθι εἰς τὴν Βενετίαν, καθὼς ἄνοθεν. Καὶ οὗτος σας παρακαλῶ, καὶ ἔπνεες κόπον νὰ με γράφῃς συχνά, καὶ προκουράρισε νὰ ὀτῇ τὸ πεδὶν, νὰ στίσῃ πάλαι τὸ ὄνομαν μας· ὅτι ἡ ἀφεντία σου ἠμπορῇς νὰ γνιστῇς περισότετρα πᾶσα πράγμαν παρὰ ποῦ σου γράφω. Καὶ νὰ θῶρῃς συχνά τὸ πεδὶν, διὰ νὰ πάρῃ πράτταν, νὰ κουστομαριστῇ, νὰ μάθῃ νὰ σιντιχέννη, νὰ ἴνε φρόνιμος, νὰ δίδῃ τιμὴν κατὰ πὼς πρέπη καθενοῦ. Καὶ τοῦτο ὅπου γράφω τὴν ἀφεντίαν σου ἔνε δι' ὅτι ἔξῃρο πὼς τὸν ἀγαπᾷς περισότετρα παρὰ τοῦς ἄλλους. Ἦμε τζέρτος¹ πὼς ἡ ἀφεντία σου θέλῃς κάμην περισότετρα παρὰ ποῦ σε γράφω. Καὶ δὲν ἀκαδέρμω περὶ τοῦ διὰ τοῦτον νὰ τὴν ὕπω πάρον. Ὁ Θεὸς νὰ σας σκέπῃ, εἰς τὴν χάριν τοῦ ἔχοντα. Ὅπου σήμεραν μὲ τὴν εὐχὴν σου παγένω τὴν Νικόπολην, ἀφίνω τὸ βάρος ἡς ἄνθρωπον ἐδικόν μας νὰ σας ἀξαναγράψῃ διὰ ἐνθίμισην. Καὶ ἡ γραφὴς νὰ κασιτάρουν εἰς τὰ χέρια τοῦτον Γασπάρου², διὰ νῆλθουν εἰς ἐμέν. Ὅσαν γλιγορήτετρα ἦναι ἐολετόν, ἄφινε τὸν Γάσπαρον· καὶ κάμειτε ὅτι ἐμπορίτε νὰ ὀγάλετε τὸ πεδὶν, ὅτι ἡ ἐδικὴ τοῦ Χριστοφόρου ἀπίκασαν πὼς θέλω νὰ σικόσο τὸ πεδὶν, καὶ μὴν σινεῖν τίποτα ἐπιβουγλιά. Καὶ, ὅταν ἰράνα τοῦ νὰ μὴν θέλῃ νῆλθι μὲ τὸ πεδὶν, ἄφινε τὴν μόνε τὸ πεδὶν ἐπάρτετα εἰς τὸ χέριν σας τὸ γλιγορότερον. Χορὶς ἄλλον.

Μοι (sic).

(V^o.) Alla molto magnifico signora ameda del illustre Signor Mieno Voivonda, fù signor di Valachia; in Vinetia.

(Originalul, în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 102, nota 2.)

cursele oamenilor. De aceea te rog pe domnia ta, doamna mea mătușă, pentru că ești și mătușa și mama mea, să-ți dai osteneală, împreună cu prea-strălucitul domn Capello, să iasă de acolo, să vie în Veneția; din mai multe pricini aș fi vrut să stea pe lângă domnia ta, în mâna ta, pentru că te-ai necăjit cu el, dar, fiindcă te afli la mănăstire, nu se poate; să stea acolo, în liniște, în mâna și supt grija zisului prea-strălucit Capello, ca dintru întâiu. Și ast-fel i-am scris domniei sale, și în scrisoarea ce-i scriu; i-am spus să asculte mai ales vorbele tale, ca și cum aș fi eu însumi, ca să cătați în tot chipul să scoateți pe Radu de acolo și să vie în Veneția, ca mai sus. Și așa te rog, și dă-ți osteneală să-mi scrii des, și îngrijește-te să fie copilul sănătos, ca să învie numele meu; pentru că domnia ta poți să cunoști mai bine toate lucrurile despre care îți scriu. Și să vezi des pe copil, ca să se deprindă, să capete obiceiuri bune, să se învețe a vorbi cu lumea, să fie cumințe, să facă cinste fiecăruia după cum i se cade. Și acestea toate ți le scriu domniei tale, fiindcă știu cum eă-l iubești mai mult decât alții. Sunt sigur că domnia ta vei face și mai mult decât îți scriu. Și nu te supără (?) mult pentru aceasta ce-ți spun mai sus. Dumnezeu să te îngrijească, avându-te în îndurarea sa. Pentru că astăzi plec, cu binecuvântarea ta, la Nicopol, las unu om al nostru sarcina să-ți scrie pentru amintire. Și scrisorile să le dai (?) în mâinile acestui Gașpar, pentru ca să vie la mine. Cât mai iute se poate să-i dai drumul lui Gașpar; și faceți ce puteți ca să scoateți pe copil, căci oamenii lui Cristofor au aflat că eu vreau să ieau pe copil, și să nu întindă vre-o cursă. Și, dacă mamă-sa nu va vrea să vie cu copilul, lăsați-o; numai copilul să fie luat în mâinile tale cât mai iute. Fără alta.

(V^o.) Mult-măreței doamne, doamna mătușă a strălucitului domn Mihnea Voerod, fost Domn al Terii-Românești, la Veneția.

¹ Certo, sigur.

² Mazza.

CLXXII.

Policrat Kamerinos, în numele său și în al lui Andreiu Hatmanul și Nicolae Stolnicul, către Petru Șchiopul, cu știrea că-l așteaptă Scaunul Terii-Românești, în locul „ciobanilor“ cari au fost și „au stricat țara“.

1593,
7 Maiu.

(Vol. XI, pp. 331-2, n° CCCCLX.)

CLXXIII.

Ieremia al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Petru Șchiopul, despre datoriile Bisericii celei Mari, despre scrisoarea lui Petru către Andronic Cantacuzino și marea influență ce are acesta la Poartă, despre procesul Domnului cu vameșii raguzani și despre nevoia ce este ca el să vie la Constantinopol.

Constanti-
nopol,
1593,
14 Novembra.

(Vol. XI, pp. 370-1, n° DXVI.)

CLXXIV.

Andronic Cantacuzino către Petru Șchiopul, despre intervenția sa, după cererea lui Nichifor Dascălul, în lucrurile „Vlaho-Bogdaniei“, despre rezervarea principatului muntean pentru acest Domn și numirea recentă a lui Mihai Viteazul din cauza zăbăvii sosirii lui Petru, adăugind că-i păstrează, în locul lui Aron-Vodă, unul din ginerii săi, Scaunul Moldovei.

Constanti-
nopol,
1593,
14 Novem-
bre.

(Vol. XI, pp. 373-4, n° DXIX.)

CLXXV.

Zotu Spătarul către socrul său, Petru-Vodă Șchiopul, despre sosirea sa la Veneția și boierii ce a găsit acolo, precum și pentru afaceri de bani.

Veneția,
1593,
20 Decem-
bre.

Τιμιότατε καὶ ἐνδοξότατε ἡμῶν αὐθέντι πολ-
λοχρονημένε. Τὴν Αὐθεντία σου καὶ τὸν πολ-
λοχρονημένο Στέφαν-Βόδα προσκινό, δέοντας
τὸν Θεὸν τοῦ ἡγείεσθε ἐν εἰρήνῃ. Ὡτι ἂν
ὥρῃς νὰ μάθεις καὶ περὶ ἡμᾶς, μὲ τὴν δι-
ναμην τοῦ Θεοῦ καὶ ἡς τ' ὥρῃς καὶ τῆς Αὐ-
θεντίας σας ἐκαταβοδόθησαν ἡγεῖς καὶ ἡδραμεν
κὲ τοὺς ἐδικούς μας κὲ φίλους τῆς Αὐθεντίας
σου ὅλους γερούς, μᾶλλον κὲ τὸν μπάπ κὺρ
Ἀδάμ, ὅπου ἀκόμει δὲν ἐμίσεψε, ἀμὲ ἵχεν
ἄρρησιν διὰ τὴν γραφί, καὶ δὲν τοὺς ἐδόλεσε
νὰ τὴν γράμουν διὰ τὴν ὅρα, ὅς καθὼς τὸ
θέλις ἐγνωρήσιν καὶ ἀπὸ τὴν Ἀγιοσίην του
ἀμὲ θαρὸ νὰ γένῃ, κὲ θέλομεν σπουδάξῃ κὲ
ἐμῆς ἐκίνο ὅπου νὰ ἴμωροῦμεν, ἕως πού νὰ
τὴν γράμουν [ν]ὰ τὴν στέλλομεν. Ἄλλον, Αὐ-
θέντι πολλοχρονημένε, παρακαλὸ τὴν Αὐθεντία
σου διὰ τ' ἐκίνο τὸ κουσοῦρι ὅπου ἔμεινα τῆς
Αὐθεντίας σου, νὰ με καρτερέσῃν κὲ νὰ μὴν
στήλῃς ἡς με κἀνένα νὰ τὰ δόσο, διότις γί-
νόσκει τὸ ὁ Θεὸς πὸς ἡμεῖς στήνοχωρεμένη,
καὶ δὲν ἔχομεν διὰ τὴν ὥρα· μόνον, ὅτι ἡχα-
μεν, ὀλίγο πολλό, ἀπὸ τὴν Αὐθεντία σου, τὸ
ἐστέλλαμεν τὸ 'ς τὸ Μόσκοβο μέσα πεδία, διὰ

† Prea-cinstite și prea-vestite Domn al
nostru, care să trăiești mulți ani. Mă închin
Domniei Tale și lui Ștefan-Vodă, care să
trăiască mulți ani, rugând pe Dumnezeu să
vă fie multă vreme în sănătate și pace. Dacă
vrei să afli și despre noi, cu puterea lui
Dumnezeu și cu voia Domniei Tale am sosit
sănătoși și am găsit și pe ai noștri și pe
prietenii Domniei Tale pe toți sănătoși, mai
ales pe dumnealui părintele Adam, care încă
nu s'a dus, ci a avut zăbavă pentru scri-
soare, și n'au vrut s'o serie pentru moment,
cum vei afla-o și de la Sfînția Sa; dar cred
că se va face, și ne vom sârgui și noi pe
cât vom putea până ce vor serie-o, ca s'o
trimetem. Alta, Doamne, care să trăiești
mulți ani, mă rog Domniei Tale pentru cu-
surul (restul) acela, care ți-am rămas dator
Domniei Tale, să mă aștepti și să nu tri-
meți la mine pe cineva ca să i-l dau, căci
Dumnezeu știe cât suntem de strâmtorați,
și n'avem acum nimic, căci multul, puținul,
ce-l aveam înainte de la Domnia Ta, l-am
trimes la Mosc cu feciorii, ca să scoatem

¹ După acest cuvânt e șters un p.

νὰ εὐχόμεν καὶ ἓς κομάτι ψωμί, ἅν δόσῃν ὁ Θεὸς τὰ ζώσωμεν· καὶ τόρι ὁ Θεὸς ἡξεύρη πὸς ἡμεῖς στήναχωρεμένη. Ἀμί, ὅποτε δόσῃν ὁ Θεὸς καὶ ἔλθουν τὰ κοπέλλα, τὰ δίνομεν ὅπου καὶ ἂν ὠρήσης. Ἑτερον οὐχί, καὶ ὁ Θεὸς νὰ πολλοχρονή τὴν Αὐθεντία σας. Μηνὶ Δεκεμβρίου 20.

Στὴν πατρίδα

(Ζώτα Σπατάρου.)

(Pe margene:) Στέλο καὶ τὴν ἡσάτρη (sic) ὅπου με ὤρησες με τὴν Θεοδόσιον.

(În alt sens, în lungimea hârtiei:) † Ἀλλ', αὐθέντι, γίνουσε πὸς δὲν ἐθέλησεν ὁ πᾶν κὸρ Ἀδάμις νὰ μας ποῦ στέψαμε τὴ γράμα ποῦ μας ἔκαμες ἡ Αὐθεντία σου, πὸς σου ἡφερα τὸ σεπέτι· ἀμί, ἡθέλεν νὰ γράφῃ σαντόν, καὶ τὴν ἄφησε ἔς τὴν Καραντζᾶ ἀμανάτι, ἕως ποῦ νὰ στήλῃς ἡ Αὐθεντία σου γράμα νὰ μου τὴ δόσι, καί, ἅν ὀρίσις, γράφε νὰ τὸ λάθο.

(Adresa:) Τοῦ τιμιοτάτου αὐθέντος Ἰωάννου Πέτρου-Βόδα τιμίος δοθεῖ.

(Viena, Arhivele Imperiale; publicată și în „Analele Academiei Române”, XX, p. 448.)

și noi o bucată de pâine, dacă va da Dumnezeu să trăim; și acum Dumnezeu știe cât suntem de strămtorați. Însă, când va da Dumnezeu și vor veni feciorii, vom putea să-ți plătim unde vei pofti. Alta nu mai este, și Dumnezeu să vă ție la mulți ani pe Domnia Voastră. Luna lui Dechemvrie în 20.

Zolu Spătarul.

(Pe margene:) Îți trimet și boiaua albastră (?), ce mi-ai cerut prin Teodosie.

Dar, Doamne, află că dumnealui părintele Adam n'a vrut să trimetem scrisoarea ce ni-ai scris Domnia Ta, cum că ți-am adus sipetul, ci a vrut să scrie el scrisoarea; și l-a lăsat la Caragea amanet până ce vei trimete Domnia Ta scrisoare să mi-l deie, și, dacă vrei, scrie să ni-o deie.

(Adresa:) Prea-cinstitului Domn Io Petru Voievod, să i se deie cu cinste.

CLXXVI.

Hrisov de ctitorie al lui Aron-Vodă pentru mănăstirea sa de lângă Iași.

Iași,
1593-5
(7101, 7103),
probabil
1594 sau
inceputul
lui 1595.

Χρυσόβουλλον κτιστορικὸν τοῦ Ἀαρὼν Βοεδόδα.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἀγίας, ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος.

Ἰδοὺ, ἐγὼ, ὁ δοῦλος τοῦ Δεσπότης μου, Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ καὶ λάτριν θερμὸς τῆς ὑπεραγίας Τριάδος, Ἀαρὼν Βοεδόδας, ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης τῆς μολδαυικῆς γῆς, ἀπεφάσισα, οἰκίᾳ προαιρέσει, ἐν καθαρῇ καὶ ἀδόλῳ καρδίᾳ καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας μου, με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ πρωτοπῆς καὶ εὐλογίας τῶν τριῶν ἱεραρχῶν τῆς Μολδαβίας: τοῦ τε κυρίου Μητροφόνου, Μητροπολίτου Σουταβίου, τοῦ κυρίου Νικάνορος, ἐπισκόπου Ρωμανίας, καὶ τοῦ κυρίου Μαρδαρίου, ἐπισκόπου Ραδόδας. Θέλων δὲ νὰ φανῶ μιμητὴς καὶ τῶν προκατόχων μου, εὐσεβεστάτων καὶ φιλοχρίστων ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πρῶτων Αὐθεντῶν, οἵτινες ὑποδόμησαν καὶ ἡλέησαν ναοὺς καὶ ἱερὰ

Hrisovul de ctitorie al lui Aron Voievod.

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, al sfintei de o ființă și nedespărțitei Treimi.

Iată, eu, robul stăpânului meu, al domnului și Dumnezeului și mântuitorului nostru Isus și închinător călduros al preasfintei Treimi, Aron Voievod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, am hotărât, cu însăș a mea hotărâre, a inimii curate și fără vicleșug, și din tot cugetul meu, eu ajutorul lui Dumnezeu și cu îndemnul și binecuvântarea celor trei ierarhi ai Moldovei: chir Mitrofan, Mitropolit de Suceava, chir Nicanor, episcop de Roman, și chir Mardarie, episcop de Rădăuți, și, vrând să mă arăt următor și al înaintașilor miei, prea-avlavioși și de Hristos iubitori răposați de de mult, cari au clădit și au miluit biserici și sfinte mănăstiri, și cunoscând pe deplin că acela care clă-

μοναστήρια, καὶ γνωρίζων ἐντελῶς ὅτε, ὅστις οἰκοδομεῖ καὶ εὐτρεπίζει ἐκκλησίας, εὐτρεπίζει τὴν ἐκείνου ψυχὴν, ἔδωκα καὶ ἀφιέρωσα εἰς τὸ ἡμέτερον νεόδμητον ἱερὸν μοναστήριον, τὸ ἐπονομαζόμενον Οὐτζαρίν, ἐν ᾧ ὑπάρχει ναὸς τοῦ θεοῦ ἱεράρχου καὶ θαυματουργοῦ τοῦ Χριστοῦ Ἀγίου Νικολάου, δύο χωρία, ὧν τὰ ὀνόματα: Ῥιντζέστι καὶ Ἀθερέστι· καὶ τὸ μὲν χωρίον Ρεντζέστι ἀφιερώνω μετὰ πασῶν τῶν λιμνῶν αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριον, τὸ δὲ χωρίον Ἀθερέστι, μετὰ τοῦ τόπου αὐτοῦ, ἐπειδὴ τὰ χωρία ταῦτα ἀνέκαθεν ἦσαν ὑποτεταγμένα εἰς τὴν ἡμέτεραν Αὐλὴν, ἀντὶ τῶν ὁποίων ὑπέταξα εἰς αὐτὴν ἕτερον χωρίον, ὀνομαζόμενον Λασλεωάνι, καὶ . . . διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τοῦ ἡμετέρου νεοδμήτου ἱεροῦ μοναστηρίου, τοῦ ἐπιλεγομένου Οὐτζαρίν, εἰς τὸ ὅποιον ἐδώκαμεν τὰ ἄνω εἰρημένα χωρία: Ῥεντζέστι καὶ Ἀθερέστι, ὑπὲρ τῆς ὁγίειας ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας συζύγου καὶ τῶν θεοδότων ἡμῶν τέκνων καὶ ὑπὲρ ἀφέσεως καὶ συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν παραπτωμάτων τῶν πάππων, προπάππων καὶ προγόνων ἡμῶν· τὰ ὅποια ἀφιερῶματα θέλουσι μὲναι κτήματα οἰκεία καὶ γνήσια τοῦ νεοδμήτου τούτου ἱεροῦ μοναστηρίου, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ἐπονομαζομένου Οὐτζαρίν, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἕως οὗ καὶ αὐτὸ μὲναι καὶ σώζεται.

Ἀφιερώσαμεν δὲ τὰ ἄνω εἰρημένα δύο χωρία: Ῥεντζέστι καὶ Ἀθερέστι, καὶ τὸ μὲν Ῥεντζέστι μετὰ πασῶν τῶν λιμνῶν αὐτοῦ καὶ . . . τὸ δὲ Ἀθερέστι, μετὰ τοῦ τόπου αὐτοῦ, εἰς τὸ ἡμέτερον τοῦτο ἱερὸν μοναστήριον, μὲ κοινὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν ἐμῶν, τοῦ εἰρημένου Ἀαρὼν Βοεβόδα καὶ Αὐθέντου τῆς μολδαυϊκῆς γῆς, τοῦ ἡγαπημένου μου υἱοῦ Μπογδάν Βοεβόδα, τοῦ πάνα Γεωργίου, Αὐλικοῦ τῆς κάτω γῆς, τοῦ πάνα Κρέστου, Αὐλικοῦ τῆς ἄνω γῆς, τοῦ πάνα Ἰωάννου, ἡμετέρου Κομήσου, τοῦ πάνα Ἀθανασίου, ἡμετέρου Ποστελνίκου, τοῦ πάνα Κόντρε, διοικητοῦ τῆς Ῥωμανίας, τοῦ πάνα Κοτζί Τζαννίκου, ἐν ἐνὶ λόγῳ μὲ γνώμην καὶ ἀπόφασιν πόντων τῶν μπογιαριδῶν τῆς ἡμετέρας μολδαυϊκῆς γῆς, μεγάλων τε καὶ μικρῶν.

Ὅθεν, ὅστις, ᾧ ἐκ τῶν ἡμετέρων παιδῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ ἄλλος ἐκ τοῦ ἡμετέρου γένους, ἐκλεχθεὶς καὶ κατασταθεὶς, μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν κυριότητά μας, Αὐθέντης τῆς ἡμετέρας μολδαυϊκῆς γῆς, ἤθελε ζητήσει ν' ἀπασπάσῃ καὶ ἀφαιρέσῃ, ἐπὶ ὁποιαδήποτε προφάσει, αὐτὰ τὰ ἄνω εἰρημένα χωρία ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου τούτου νεοδμήτου ἱεροῦ μοναστηρίου

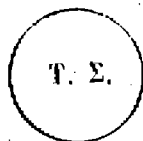
δεστὲ καὶ ἰنگrijeste bisericeile, și ἰنگrijeste de chiar sufletul lui, am dat și am afierosit sfintei mănăstiri din nou clădite de noi, anume Ugireni, în care este biserica sfântului ierarh și făcător de minuni al lui Hristos Sf. Nicolae, două moșii, ale căror nume sunt acestea: Rânzești și Averești, și moșia Rânzești o închin cu toate heșteele ei la sfânta mănăstire aceasta, iar moșia Averești, cu locul înșuș, de oare ce moșiile acestea de amândouă părțile erau supuse Curții noastre, în locul cărora am supus acesteia altă moșie, anume Laslănani, și pentru rugăciunile și binecuvântările sfintei mănăstirii noastre de curând zidite, căreia i se zice Ugireni, căreia i-am dat moșiile mai sus însemnate: Rânzești și Averești, pentru sănătatea noastră și a soției noastre și celor de Dumnezeu dăruți copii ai noștri și pentru lăsarea și iertarea greșelilor și scăpărilor părinților, bunilor și străbunilor noștri; care închinări vor rămâne stăpâniri adevărate și știute ale acestei sfinte mănăstiri de curând clădite, a Sfântului Nicolae, ce i se zice Ugireni, în vecii vecilor, până cât va rămâne și se va păstra.

Și am închinat cele spuse mai sus două moșii Rânzești și Averești, și anume: Rânzești cu toate heșteele lui și Averești cu locul lui, către această a noastră sfântă mănăstire, cu părerea de obște și hotărârea noastră, a celui mai sus scris Aron Voevod și Domn al Țerii Moldovei, a iubitu-mi meu fiu Bogdan Voevod, a panului Gheorghe, Vornic al Țerii-de-jos, a panului Crăstea, Vornic al Țerii-de-sus, a panului Ioan Comisul nostru, a panului Tănase, Postelnicul nostru; a panului Condre păcălăb de Roman, a panului Coce Ceașnicul, într'un cuvânt cu părerea și hotărârea tuturor boierilor țerii noastre a Moldovei, celor mari și celor mici.

Deci, oricare, sau dintre copiii noștri, sau dintre rude, sau altul din neamul nostru, ales și așezat, după moartea și Domnia noastră, ca Domn al țerii noastre a Moldovei, ar încerca să smulgă și să răpească, supt orice cuvânt, aceste mai sus zise moșii de la mănăstirea noastră de curând zidită a sfântului ierarh și făcător de minuni al lui Hristos, care se zice Ugireni, și nu numai când va căuta să le smulgă de acolo, ci și atunci când nu va voi să-i întindă mână de ajutor la toată nevoia ei, să fie dator

τοῦ θείου ἱεράρχου καὶ θαυματουργοῦ τοῦ Χριστοῦ Ἀγίου Νικολάου, τοῦ ἐπιλεγμένου Οὐτζαρίν, καὶ οὐ μόνον ἂν ἤθελε ζητήσῃ ν' ἀποσπάσῃ αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐὰν δὲν ἤθελε προσφέρει εἰς αὐτὸ χεῖρα βοηθείας εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ἀνάγκην, νὰ χρεωστῇ ἀπολογίαν ἐνώπιον τῆς φοβερᾶς κρίσεως καὶ νὰ ἔχῃ πᾶ-
θοτε ἐφ' ἑαυτοῦ τὴν κατάραν τοῦ Ἀγίου Νι-
κολάου, τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ Χριστοῦ ἱε-
ράρχου. Διὸ καὶ ἐπὶ τούτῳ δεδῶκαμεν τὰ
παρὰ ἡμῶν γνήσιον φύλλον, ἐπικεκυρωμένον
τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένῃ γνησίᾳ ἡμῶν σφρα-
γίδι.

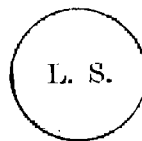
Ἐν Ἰασίῳ, 7103.

Ἀρὸν Βοεδόδα,
ἐλέω Θεοῦ Ἀδθέντης τῆς μολ-
δαυϊκῆς γῆς.
7101¹.

cu desvinovăfire în fața înfricoșatului județ
și să aibă întru toate asupra-i blăstăm
Sfântului Nicolae, al făcătorului de minuni
ierarh al lui Hristos. Pentru care și pentru
aceasta am dat foaia aceasta dreaptă a noas-
tră, întărită cu pecetea știută, așezată pe
dânsa.

Iasi, 7103.

Aron Voevod,
cu mila lui Dumnezeu
Domn al Țerii Moldovei,
7101.

(Copii de documente grecești, în Bibl. Ac. Rom. Cf. pentru episcopi și boieri dania lui Aron-Vodă către biserica din Șchein, în Stînghe, *Istoria bescareceli Șcheailor Brașovului*, Brașov, 1899, Apendice, p. 1 și urm.)

CLXXVII.

Bozen,
1594,
10 Maiu.

Versiunea grecească a testamentului lui Petru-Vodă Șchiopul.

(Vol. XI, pp. 437-8, n° DLXXX.)

CLXXVIII.

1594,
4 Iunie.

Însemnare pe o Evanghelie scrisă de episcopul de Buzău Luca din Cipru, în Domnia lui Mihai Viteazul.

Ἐτελειώθη τὸ παρὰ ἡμῶν καὶ ἱερὸν ἄγιον εὐαγγέλιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ, τοῦ ταπεινοῦ καὶ εὐσεβοῦς ἐπισκόπου Μπουζέου Λουκά τοῦ Κυπρίου, ἐν ἡμέραις τοῦ εὐσεβεστάτου ἀδελφῆς ἡμῶν Ἰωάννου Μιχαήλ Βοεδόδα, ἐτε: ἀπὸ τῆς ἐνοάρχου οἰκονομίας αἰφύδ', ἰνδικτιῶνος ζ', μηνὸς ἰουνίου δ'.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

S'a isprăvit cea de față dumnezeiască și sfântă Evanghelie cu mâna mea, a smeritului și de niciun preț episcop de Buzău Luca din Cipru, în zilele prea-encernicului Domn al nostru Io Mihail Voevod, în anul de la Întropare 1594, indictia a 7-a, luna lui Iunie în 4.

¹ Extragem din notele despre documente slavone din Athos, pe care le publică, în „Universul” din Maiu 1913, d. Stoica Nicolaescu, aceste rânduri: „Prin hrisovul său din 18 April 1533 (7041) Vlad-Vodă Vintilă reîntărește stăpânirea mănăstirii Cotlomuz peste moșiile sale dăruite de mai înainte, Cireșovul, Călugărenii, Dăneștii, Laiova, Comanca, etc. „Să-i fie toate acestea”—zice Vintilă-Vodă—, „sfintei mănăstirii Cotlomuzul din Sfântul Munte Athos, unde și bine-credincioșii și de Hristos iubitorii strămoșii noștri Io Mireea Marele Voevod, sfântul și prea-cinstitul hram al slăvitei Schimbări la față a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos înviind, și l-au făcut ctitorie. După aceea pentru păcatele noastre aceasta sfântă mănăstire ce se chiamă Cotlomuz, pentru multe nevoi, s'a fost învechit și stricat și, găsind-o așa învechită și alți răposăți Domni, cari au fost mai înaintea noastră, cât s'au putut au învîit-o și au întărit-o”.

Între anii 1560 și 1565 Petru-Vodă, Domnul Țerii-Românești, închină mănăstirii Cotlomuzul Branistea de la Giurgiu.

În anul 1584, „August 28, Petru-Vodă Cerceel întărește stăpânirea mănăstirii Cotlomuzul peste moșiile Uda și Lunga”.

CLXXIX.

Gavriil [Severos], Mitropolit de Filadelfia, șeful coloniei grecești din Veneția, către Zotu Țigară, ginerele lui Petru-Vodă Șchiopul, despre moartea lui Petru și convorbirea ce-a avut-o cu un Venețian despre afacerile moștenirii.

Veneția,
1594,
9 Iulie.

(Vol. XI, p. 487, n^o DCVI.)

CLXXX.

Maxim, episcop de Citera (Cerigo), către Zotu Țigară, indemnându-l să vie a Veneția.

Veneția,
1594,
11 Iulie.

(Vol. XI, p. 488, n^o DCVII.)

CLXXXI.

Hrisoverghi, boier al lui Petru-Vodă Șchiopul, către Sguromali, altul din boierii acestuia, despre venirea lui apropiată, un dar de cuțite și un anume Ivașcu.

Veneția,
1594,
11 Iulie.

(Vol. XI, pp. 488-9, n^o DCVIII.)

CLXXXII.

Hrisoverghi către Mitropolitul Gheorghe Movilă, către Gheorghe Hatmanul, nepotul lui Petru-Vodă Șchiopul, către Zotu Țigară, Costea Postelnicul, Păharnicul Vasile, Ivan Comisul și alți boieri, despre banii dați lui Ivașcu.

Veneția,
1594,
11 Iulie.

(Vol. XI, pp. 489-90, n^o DCIX.)

CLXXXIII.

Mihnea al II-lea, fost Domn al Țerii-Românești, către Mărioara Adorno, despre „hainirea” lui Mihai Viteazul, numirea în locu-i a lui Bogdan Sasul, apoi a lui Radu fiul lui Mihnea însuș, despre începerea expediției turcești și silințele lui proprii de a câștiga țara.

1594,
14 Decem-
bre¹.

Τημιωτάτη καὶ ἡγαπιμένη μου μητέρα, κερὰ Μαργιώρα. Τὴν ἀφεντή σου πολὰ χερετό, ὥμος ἡς πλάτος δὲν γράφω ἢ μετὰ ὡ Ἀφέντης τῆς Βλαχίας² ἔγινεν χαήνης καὶ ἔχαν δόσι τὴν Ἀφεντή τοῦ Γιάνκουλ³-Βότα τὸν ἡγιών κατόπι, μετὴν βοήθιαν τοῦ Θεοῦ, ἔδοσεν ὡ πολήχρωνος βασιλῆς τὴν Ἀφεντή τοῦ γιου μου, τοῦ Πάτουλ-Βότα, καὶ ἔγινε ὡ Πογδάν-Βότας⁴ μαζούλης, καὶ πάγι ὡ Χασάν-Πάσις σερδάρης με φουσάτο καὶ νὰ στεριώσι τοῦ Πάτουλ-Βότα ἔς τὸ θρόνω, καὶ ἐμένει μ² ἔσ-τελαν ἔμπρωστα, ἔμπορὶ κάμει νὰ πρωσκινήσι ἢ τζάρα, νὰ με γιένει πόλεμος καὶ χαλνάη ὡ τόπος, Καὶ ἔτζη ἦλθα ἔμπρωστα, καὶ ἔχο θόρος νὰ γιένο ὡν ὅλα μόνει ἢ ἀφεντή σου κάμει τὸ γληγωρώτηρω νὰ στήλης πρματεφτάδες με τζόγιες νὰ ἐρίσκουντε ἔς τὴν χρία μας.

Prea-cinstită și iubită a mea mamă, doamnă Mărioară. Mult mă închin domniei tale, însă nu scriu pe larg, decât că Domnul Țerii-Românești s'a hainit, și au da: Domnia fiului lui Iancu-Vodă; apoi, cu voia lui Dumnezeu, a dat fericitul Împărat Domnia fiului meu, Radu-Vodă, și s'a mazilit Bogdan-Vodă, și pleacă Hasan-Pașa Serdarul cu tabăra și ca să așeze pe Radu-Vodă în Scaun, și pe mine m'au trimis înainte, poate să fac țara să se închine și să nu mai fie războiu și să se strice locul. Pream am și sosit înainte, și am încredere că voi izbuti în toate; numai domnia ta trimite-mi mai iute negustori cu juaiere, ca să se găsească la nevoia mea. Și să am iertare că n'am scris domnului [Capello] și domniei tale pe larg,

¹ Probabil st. v.

² Mihai Viteazul.

³ Bogdan Sasul.

⁴ Aron-Vodă.

Καὶ νὰ ἔχῃ συμπαθῶ πὺς δὲν ἔγραφα τὸν ἀφεντάδεσ καὶ τῆς ἀφεντήα σου ἧς πλάτος, ὥτῃ ἦχα πολὲς δουλιές θηραστηκές. Καὶ ἡ χρώνη τῆς ἀφεντήα σου πολλὴ καὶ καλὴ. Ἀρί. Δικεθρίου ἰδ'.

(Originalul în Bibl. Ac. Rom.; publicată și în „Anale“, XVIII, p. 104, nota 2.)

căci am avut multe afaceri grabnice. Și anii domniei tale să fie mulți și frumoși. Amin. 14 Dechemvrie [1594.]

CLXXXIV.

1594-5
(7103).

Hrisov al lui Mihai Viteazul, Domn al Țerii-Românești, către mănăstirea lui Xenophon din Athos.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CLXXXV.

[1595].
1-iu Iunie.

Mohammed-beiu (fost Mihnea-Vodă al Țerii-Românești) către fiul său Radu-Vodă, despre stăruințele și silințele sale pentru a-i căpăta Domnia și despre familia sa cea nouă, musulmană.

Ἀλλὰ.

Τημιώτατε καὶ ἡγαπ[ημ]ένη μου ἡγείωνη Πάτουλ Βοηθότην, Ἀφεντήα σου πολλὰ χερσὶ, ὡρίως καὶ τὴν μιτήραν τῆς Ἀφεντήα σου χερσὶ καὶ τὴν τιμιωτάτην καὶ ἐδγιενεσ-τάτη μου μιτέρα κира Μαργιώραν πολὰ χερσὶ. Ὡμος διδο ἡδῖαι τὴν Ἀφεντήα σας τὸ πὺς ἦλθεν ὡ Φραντζέσκος στὴν Νηκόπολη, καὶ ἐγὼ ἐδρησκόμενον στὸ Πουτούνη, καὶ μέτε ἐγὼ ἦχα θέλημα νὰ πάγο στὸ σπίτη μου, μετὰ ἀφτὸς ἐμπορεν νὰ ἔλθῃς ἐμένα μετὰ βίας. Με ἔλεως Θεοῦ ἔδοσα[ν] μας θέλημα νὰ πάγῃ¹ σπῖτην του· ἀμὲ με ἐκάμμε κατὰ ποῦ ἐμπορέσαμε, καὶ ἦλθαμε. Περὶ τοῦτο ἔργισεν ὡ Φραντζέσκος, ἀμὲ τόρι ἄκου' ὅπου ἔρχεστε, καὶ στέλνο κὲ τὸν Κριαζὴν νὰ σας δόσι ἡδῖαι: τὸ πρότον πὺς ἀπαργιάσατο φλάμπουρω μόνε διὰ τὴν δολήα τοῦ Πάτουλ Βόδα· δέφτερων μετὰ τὴν βοήθιαν τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ τὴν βουλὴν τὸν καλὸν ἀρχόντον καὶ φήλη μας ἔτάλαμε νὰ ῥυγὶ νὰ δολέουμε καὶ νὰ σπινδαξόμε διὰ τμηὶν καὶ καλοσίνην τοῦ πεδίου, τὸ ὡπίων ὁ Θεὸς νὰ τὸ φέρι· ἐφχολα καὶ μετὰ χαρά. Ὡμος τὸ πεδί μας ἦνε μακρία, καὶ ἦνε¹ στὸ μέσο καὶ θάλασα, καὶ ἦνε καὶ ἀφτὲς ἡ μάχη μετὰ τοὺς χριστιανοὺς. Καὶ ἐμῖς ἀπέδοσαν καὶ κάμμεν καλὴν δουλήαν, καὶ μας χριαστὴ διὰ τῆς ὥρας. Τότε φόβομε ῥς τὴν νὰ μὴν ἔχομε ἐμπόδιον, ἢ ἀπὸ τὴν μακρά στράτα τά, ἢ ἀπὸ τὴν θάλασαν, ἢ ἀπὸ ἄλο τήποτες. Διὰ τὰφτὸ ἐδαλόμε¹ς τὸ νοῦ μας νὰ ἔλθῃ ἡ Ἀφεντήα του μετὰ τὴν μάνα του στὸ Παγούζη, καὶ νὰ γράψῃς ἡ ἀφεντήα σου, κира Μαργιώρα, ἂν ἔχῃς τήποτες φήλους στὸ Πα-

Allah.

Prea-cinstite și iubite fiule al mieu, Radule Voevod. Domniei Tale mult mă închin, de asemenea și mamei Domniei Tale mă închin și prea-cinstitei și de prea-bun neam maicei mele doamnei Mărioarei, mult mă închin. Ci îți dau de știre Domniei Tale cum că a venit Francesco la Nicopol, și eu mă găsiam la Vidin, și nici eu n'am avut voie să merg la casa mea, nici el n'a putut să vie la mine, cu tabăra. Cu mila lui Dumnezeu ni-au dat voie să mergem la casa noastră; ei am făcut cum am putut și am venit. Pentru aceasta a zăbovit Francesco, dar acum aud că vine, și trimet și pe Chiriazî să-ți dea de știre: întâiu cum că s'a zăbovit steagul numai pentru slujba lui Radul-Vodă; al doilea, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu voia domnilor celor buni și prieteni ai miei, ne-am pus să începem a slui și a sârgui pentru cinstea și binele copilului, pe care Dumnezeu să-l aducă ușor și cu bucurie. Ci copilul mieu e departe, și este la mijloc și Marea, și este și lupta aceasta cu creștinii. Și nouă ni s'a dat și facem treabă bună, și au nevoie de noi în ceasul acesta. Acum ne temem să nu avem piedecă sau de la calea cea lungă, sau de la Mare, sau de la altceva. Pentru aceea mi-am pus în minte să vie Domnia Ta cu mamă-ta la Ragusa; și să serie Domnia Ta, doamnă Mărioară, dacă ai ceva prieteni la Ragusa, să caute un loc bun, să se afle acolo până va da Dumnezeu cele bune. Pen-

¹ Ἡ Ἀδελφεία μας.

γούζη, νὰ κιτάξουν νὰ καλὸν τόπον, νὰ ἐδρίσκοντε ἕως νὰ δόσι ὁ Θεὸς καλοσίνη. Διὰ τ' ἀφτό, ἤε μουν Πάτουλ Βόδα, καὶ εἰσι, μετέρα του, Βήσα, τὴν ὥραν ὅπου νὰ ἔλθι ὦ Κιριαζή καὶ ὦ Φραντζέσκος, νὰ σικοθίτε νὰ ἔλθητε στὸ Παγούζη, καὶ νὰ κάθεστε φρώνημα, νὰ μὴν ἐδγάλετε λάγια πὸς ἔχετε τήπιτε, θαρῶν ὡτὴ ἡ Παγούζη ἔγινε πραγματεφτάδες καὶ ἐδρήσκοντε πολὴ στήν Βλαχίαν, καὶ ἔχουν καὶ ἄσπρα δανησμένα τὸν Ἀφέντη τῆς Βλαχίας, καὶ νὰ μὴν ἀπικασουν τήποτες ἰδιώτης: ὥσαν ἀπικαστὸν τετῆς δόλες, δὲν γιένετε ἡ δολήα, καὶ βάζουν χῆρι νὰ προσέχοντε. Διὰ τὸ ἀφτό, νὰ μὴν ἔαν ἡχτῇ τετῆρος τήποτε. Καί, ἀπὸ ἐξόδον, ἀπερνάτε ὥσαν καρποσοτινά, ὡτὴ ἔτζη ἡμεστην καὶ ἐμῖς, διώτης ἐσοδιάσαμε¹ς ἀφτὰ τὰ φουσάτα, περισά, καὶ ἄλα ἐχάσαμε ὡταν ἐπολερίσαμε μὲ τοὺς Οὐγρονς καὶ ἐστήλαμε τὸν Γιάκου¹. Μὴ νὰ μας φέρι καπίων ἐξοδο. Καὶ θέλης μάθι ἀπὸ τὸν Κιριαζὴν πὸς ἔγινεν.

Καί, πάλε, ἀπὸ ἄλλο μέρος, ὡπου ἤχαμε θάρος καὶ ἐμῖς καὶ ἡ ἀφεντήα σας, δὲν μας ἔστηλαν τήποτες, καὶ ἐπιχειρήκαμε κάπια σπίτια, καὶ τόρι θαδραζόμεστεν πὸς νὰ τὰ κάμομεν². Καὶ τόρι πάλε 'ς τὸ σεφέρι, μας χριάζοντε ἄλες ἐξοδες, καὶ ἐγὼ ἄσπ[ρα] ἔτημα ἡξεύρετε ὅτῃ δὲν ἔχο, καὶ ἤθελα στήλη νὰ πουλήσο τήποτες πρᾶμα στήν Πόλην, καὶ τὸ ἕνα μέρος ἐστόντας, καὶ δὲν γίμε ἐγὼ ἐκὶ τὸ χτήπωνν κάτω ἀπὸ τὴν τημίν του. Καί, ἄλλω πάλε, ἐδὼ ὦ κόσμος γίνε ἄλλω ἀπάνον στὰ ποδάρια, καὶ ἀπὸ τὴν Πόλη ἕως τὸ Πουτοῦνι καὶ στράτες καὶ κάμπι ἦνε ὥλω γιμάτη ἀπὸ τὰ φουσάτα, καὶ φοδούμεστεν νὰ μὴν κακὸ πέσι τὸ πρᾶμα. Ἀμὲ πρῶς τὸ χινόπορω, ἂν δόκι ὦ Θεὸς ἡγία, ἀπὸ ἡτῇ ἔμπαρέσαμε θελωμε κάμει. Ἀμὲ ἔχομε θάρος πρὸς τὸν Θεὸν ἕως τότες νὰ γιένῃ ἡ δουλία μας καθὼς θέλωμε. Ἄλλο, ἡ τῇ μας ἔστηλες ἡ Ἀφεντήα σας, ἦλθαν σοστά, καὶ ἔχαριστοῦμε τὴν Ἀφεντήα σου, ἡγιέ μου. Καὶ δὲν πρέπι νὰ στήλης ἡ Ἀφεντήα σου, ὡπου ἡσες ἐξέγον τόπον, ἀμὲ πρέπι ἐμῖς νὰ στήλωμε τὴν Ἀφεντήα σου. Ἀμὲ μάρτηραν ἔχο τὸν Θεὸν ὡτὴ ὅρι, διὰ τῆς ὥρας, δὲν ἐδίνηκα νὰ στήλω τήποτες τὴν Ἀφεντήα σου, ἀμὲ ἔχο στελμένους ἀνθρώπους σὲ τόπους νὰ μας ἐβρουν ἄσπ[ρα] δανηκά, καὶ ἔχο θάρος νὰ μὴν ἔλθουν ἄδιη: καὶ τοὺς παντεχένο κάθι ἡμέρα. Καὶ τότε, ἡτῇ σιντήχομε μὲ τὸν πολήχρωνον τὸν Πασιά διὰ τὴν Ἀφεν-

tru aceasta, fiule al meu Radule-Vodă, și tu, mama lui, Vișo, în ceasul ce va veni Chiriazî și Francesco, să ieșiți, să veniți la Ragusa, și să stați cuminte, să nu scoateți vorbe cum că aveți ceva [de gând], siguri fiind că Ragusanii sunt negustori, și se află mulți în Țara-Românească, și an și bani dați cu împrumut Domnului Țerii-Românești; și să nu afle ceva vre-un om oarecare: când se află astfel de slujbe, nu se mai face slujba, și mâni se mișcă pentru a o oprî. Pentru aceia să nu se zvonească asemenea lucruri în niciun chip. Și, pentru cheltuială, așteptați puțințel, căci așa suntem și noi, pentru că am cheltuit și cu oștile aceastea peste măsură, și altele le-am pierdut când ne-am războit cu Ungurii și am trimis pe Ianeu. Să nu mi se facă nicio cheltuială. Și vei afla de la Chiriazî cum s'a întâmplat.

Și, iarăș, din altă parte, unde avem încredere și noi și Domnia Voastră, nu ni-au trimes nimic, și ne-am apucat de niște case, și acuma ne mirăm cum le-om face. Și acuma iarăș, în luna lui Sefer, avem de purtat alte cheltuieli, și eu bani gata știți că n'am, și aș fi trimis să se vîndă vre-un lucru la Constantinopol și o parte din veșminte, și nu sunt eu aici ca să cad jos din cinstea mea (?). Și, alta, iarăș, aici locul e tot, pretutindeni, în picioare, și de la Constantinopol până la Vidin și drumurile și câmpii sunt toți plini de oști, și ne temem să nu ajungă lucrurile la un sfârșit rău. Ci spre toamnă, de va da Dumnezeu sănătate, din ce voi putea, voi face. Dar avem credință în Dumnezeu ca până atunci să se facă afacerea noastră așa precum voim. Alta, de ni-ați trimis ceva Domnia Voastră, au venit în stare bună, și-ți mulțămim Domniei tale, fiul meu. Și nu trebuie să trimiți Domnia Ta, care ești în loc străin, ei trebuie ca noi să trimitem Domniei Tale. Dar am martur pe Dumnezeu că acuma deocamdată n'am putut să-ți trimit ceva Domniei Tale, însă am oameni trimiși în deosebite locuri să-mi afle bani cu împrumut, și am credință să nu vie fără ispravă: și-i aștept în fiecare zi. Și, atunci, dacă vom fi făcut ceva cu fericitul Pașa [=Vizirul] pentru Domnia Ta, și în ce chip are să fie

¹ Bogdan al lui Ianeu Sasul.

² La Călugăreni.

³ „Am înlăturat de la candidabura Domniei“.

τήα σου, καὶ πὸς ἔχει νὰ γιένῃ ἡπόθεσι, θέλῃς ἔχει λόγον πάλαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους μας, καὶ, ἀπὸ ἥτη ἐμπορέσομε, θέλομε στήλῃ τῆς 'Αφεντήα σου. 'Ηπες μας νὰ στήλομε βούλα καὶ ἐδὴ νὰ κάμουν ἐμῶν βούλα· ἀμὲ ἔκαμα μία ἢς ἔναν Κατσηδέλο ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, καὶ τόρι μας χρειάζεστε ἀπτοῦ πάλαι διὰ τὴν δουλίᾳ τῆς 'Αφεντήα σου. Καὶ τὰ ἀδελφήα τῆς 'Αφεντήα σου, ὡ 'Ηπραχίμι-πέγισ καὶ ὡ Μουσταφά-πέγισ, καὶ τὰ ἀδελφὲ σου, ἡ Χαῦμα-κατὴν καὶ Καησέ-κατὴν, πολλὰ χερετοῦν τὴν 'Αφεντήα σου, καὶ φιλοῦν τοῦ χέρι σου ἕως μεγαλιτέρους τοὺς ἀδελφόν. Καὶ ἀπὸ τὴν φομίλτα μας πολλὰ σας χερετοῦν, καὶ ἡδιώτην 'Αφεντήα σου, καὶ τὴν μιτέρα σου, καὶ τὴν κира Μαργιώρα. Καὶ ἡ 'Αφεντήα σου, κира Μαργιώρα, ὅταν στέλῃς τὴ γραφήν, γράψε μὲ τὸ χέρι σου ῥομενικά, διὰ νὰ ἐμπορέσο νὰ ἀναγνόσω. Καὶ ἡ χρόνῃ τῆς 'Αφεντιά σας πολὴ καὶ καλὴ. 'Αμὲ. 'Ηουνήον α'.

[Pe margene:] 'Αλλω, μὲ ἔγραψες νὰ σε [σ]τήλω τὸ καπίνῃ σου, καὶ ἐγὼ ποτε δὲ[ν] ἤχαμα καπίνῃ. Καὶ με λέγεις ἔτῃ ἄλλω: ἥτη σας ἦπῃ ὡ Κιριαζῆς, νὰ τὸν πιστέδεστε. 'Αλλω, κира Μαργιώρα, παρακαλὸ σε νὰ θάλλῃς κόπον νὰ πάγῃς στὸν ἀφέντη τὸν Καπέλω, μαζὶ μὲ τὸν 'Ράτουλ, καὶ στὸν Πέρμπο, νὰ τοὺς δόσε τὲς γραφές μου, καὶ νὰ (πα; sic) πασχίσις: μπορὶ θέλεις 'εγγάλη κανένα κάτερῃ νὰ φέρουν τὸν 'Αφέντη ἕως τὸ 'Ραγούζῃ. Καὶ νὰ τὸν κιτάξῃς, καθὼς καὶ ἕως ὅρα, καὶ ὡσὰν πεδὶν σου ἡγιών.

Τοῦ τιμιωτάτο καὶ ἡγαπιμένῳ μου ἡγιῶ καὶ ἡς τὴν τιμιωτάτην μου μιτέρα, κира Μαργιώρα, τιμίως δοθῇ τό.

(Originalul în Arhivele Sf. Marcu din Veneția, *Candia*, hârtii grecești; publicate și în *Studii și documente*, III, pp. LII-IV.)

CLXXXVI.

1595,
14 August.

Mohammed-beiu (fost Mihnea-Vodă al Țării-Românești) către fiul său Radu-Vodă, despre lupta în care e prins și calul ce-i cere, cu unele recomandări pentru Vișa, mama lui Radu, și pentru Mărioara Valarga.

Τημιότατε καὶ ἡγαπιμένε μου ἡέ, τὴν 'Αφεντήα σου πολλὰ χερετό. 'Ωμος τὴν γραφήν σου, γραμμένη μὲ τὸ χέριν σου, ἔλαβα, καὶ πολλὰ ἐχάρικα περὶ τῆς ἡγίας τῆς 'Αφεντήα σου καὶ περὶ τὴν σπούδαζην ὡποῦ μαθήνης γράματα. 'Ωμος ἡ[ς] πλάτης δὲν ἐμπόρεσα νὰ σε γράψω, δι' ὅτῃς κέρνομε τριῶν μερὸν στράτα ἢς μίαν ἡμέραν, καὶ πάμε 'ς τὸ φουσάτο· ἀμὲ θέλῃς μάθῃ ἀπὸ τὴν γραφήν τῆς κира Μαργιώρας. Στέλνω τοῖς 'Αφεντήα σου ἀπὸ τὰ ἐδικά σου ἄσπρα φλορία χρυσά .φ. ἡγιουν πεντακόσια,

lucrul, vei aveà știre iarăș cu oamenii noștri, și, din ce voui putea, fți vom trimite Domniei Tale. Mi-ai spus să trimitem pecetea și acolo să facă o pecete frumoasă; ei am făcut una la un Țigan din Țara-Românească, și acuma-mi e de nevoie aici, pentru slujba Domniei Tale. Și frații Domniei Tale, Ibrahim-beg și Mustafâ-beg, și surorile tale, Huma-Catun și Caisè-Catun, mult se închină Domniei Tale, și-ți sârntă mâna ca unui mai mare frate al lor. Și din familia [=haremul] noastră mult ți se închină, și însuș Domniei Tale, și mamei tale și doamnei Mărioarei. Și domnia ta, doamnă Mărioară, când vei trimite scrisoare, scrie-mi cu mâna ta grecește, ca să pot să ceteșc. Și anii Domniei Tale fie-ți mulți și buni. Amin. Iunie 1.

[Pe margene:] Alta, mi-ai scris să-ți trimit calul (?) tău, și eu n'am avut niciodată cal. Și-mi mai spui și alta: de-ți va vorbi Chiriazî, să-l crezi. Alta, doamnă Mărioară, te rog să faci chip a merge la dumnealui Capello, împreună eu Radul, și la Bembo, să li dai scrisorile mele, și să cerei, poate vei scoate vre-o corabie să ducă pe Domn la Ragusa. Și să-l îngrijești ca și până acum, și ca pe un fiu al tău.

Prea-cinstului și iubitului fiu al meu și prea-cinstitei mele mame, doamnei Mărioarei, să se dea cu cinste.

Prea-cinstite și iubite fiu al meu, mult mă închin Domniei Tale. Ci am primit scrisoarea ta, scrisă eu mâna ta, și mult m'am bucurat de sănătatea Domniei Tale și de sânguința cu care înveți carte. Însă pe larg n'am putut să-ți scriu, căci mă duc cale de trei zile într'o zi, și mergem în lagăr; însă vei află din scrisoarea doamnei Mărioara. Îți trimit Domniei Tale din ai tăi bani 5.000 de galbeni de aur, adecă cinci mi, și-i trimit cu Francise, și, pentru cal, să ți-l tri-

καὶ τὰ στέλνο με τὸν Φραντζέσκο, καί, περὶ τὸ ἄλλοι, τόρι νὰ σε στίλο, δέν μας βολή ἡς ἀφτήν τήν μάχι, ὅπο ἴνε τόρι ᾽ς τὲς ἄκρες, ἀμέ, ἂν δόσι ὡ Θεὸς ἡγίαν, γλήγορη θέλης καθολικήψη καλὰ ἄλλοι. Καί, ἄλλα, ὅτε ἀγαπᾷς καὶ νὰ πάης μαζί με τήν μιτέρα σου καὶ με τήν κираτца Μαργιώρα, τήν μιτέρα μας, νὰ παρακαλέσετε τὸν (siera: μάς) ἀφέντη τὸν Κονπέλον [ν]ὰ μὴν τοῦ κακοφανῇ διὰ τὴ δέν τοῦ ἐγραψα με Ἐλληγιά, δι' ὅτης δὲ μας βολή ὡ μέρος. Ὁχι ἄλλα διὰ τῆς ὥρας, καὶ ἡ χρώνη σου πολὴ καὶ καλή. Ἀπλ. Ἀβγοόστου δ'. Ἦς τήν μιτέραν σου πολὰ χερετήματα, καὶ τὰ ὀέλφρά σου καὶ ἡ ὀελφέ σου, ἀφέντη, πολὰ σε χερετοῦν. Γίνοσκε ὅτι ἔχοις δίω ἀδελφούς¹.

Γίνοσκε ἀπὸ τὰ ἄσπρα τῆς Ἀφεντή σου ἐδρέθικαν σίμαρον α φλορία, καὶ σε τὰ στέλνο ὡλα (siera: βουλω.). Ἀφτὰ ἔλθα ἀπὸ τοῦ Χριστοφόρου² τοῦ ἀδελφῷ, καὶ ἀτὰ σε στέλνο, καί, ἂν μας στέλνη καὶ ἄλλα, πάλε θέλο σε τὰ στήλη.

Στέλνο τῆς Ἀφεντή σο[υ] ἀπὸ λόγου μου χάρισμα χρυσὰ ρ', καί, ἂν δόσι ὡ Θεός, γλήγορι ἔρχετε ὡ ἀνθρ[ω]πός μας πάλη ᾽ς τήν Ἀφεντή σου.

(V^o. Sus:) μάνα (cred de mâna lui Radu-Vodă.) Τοῦ τημιωτάτου ἀφέντη Ὁπάντου-Βότα δοθὶ τός.

(Originalul în Bibl. Ae. Rom.; publicată și în „Anale”, XVIII, p. 105, nota 4.)

CLXXXVII.

Μιχαήλ τοῦ Πετράσκου, Βοηδόδα Οὐγγροβλαχίας, Θορίμδος (cu notițe: τὸ ἀφ᾽ ἂν-τέστη în criptogramă: ὁ ζευθεο (Μηχαήλ) κλεκλόσθη (Βοηδόδας) πθηθ (κατὰ) ψον (τῶν) ζωζθόσθτων (Ἡσμηλητῶν). = Triumful lui Mihail Voevod fiul lui Petrașcu (în anul 1594 s'a ridicat Mihail Voevod împotriva Ismaeliților).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

1595 și
urm.

CLXXXVIII.

Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova, către Mihai Vitcazul, despre pregătirile creștinilor de peste Dunăre.

(Traducere ungurească și germană, după textul slavon, în vol. XII, pp. 290-2, n^o CCCXXXIV.)

„Armelin”
lângă
Nicopol,
1597,
12 Mart.

¹ E vorba de familia turcească a lui Mihnea, de fiii acestuia născuți în harem, pe cari Radu nu avea cum să-i cunoască. Zanetto e poate fratele Mărioarei.

² Sunt pomeniți și în scrisoarea boierilor împotriva lui Radu, pe care am publicat-o ultima oară în *Scrisori de boieri*, pp. 46-8, n° XXXV.

³ La 12 April Girolamo Cappello, bailul, anunță moartea Patriarhului, de colică, în două zile, și chemarea lui Meletie (Horatio F. Brown, *Calendar of state papers, Venice*, IX, 1592-1603, p. 265, n° 568). La 25 Maiu, bailul arată că în locul lui Meletie merge la Mihai agentul Duca: vicariul patriarhal se teme că Turcii nu se vor ține de cuvânt (*ibid.*, p. 272, n° 585).—Pentru Duca v. mai sus, la 1589.

CLXXXIX.

Nicopol,
1597,
9 sau 19
Mart.

Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova și „dascălul cel mare al Bulgarilor“, către Mihai Viteazul, despre gătirile turcești.

(Traducere latină și germană, după textul grece sau slavon, în vol. III¹, p. 243, și vol. XII, pp. 292-3, n^o CCCCXXXV și notele.)

CXC.

Constanti-
nopol,
1597,
23 Maiu.

Meletie Pigas, Patriarh de Alexandria, locțiitor de Constantinopol, către Mihai Viteazul, cu îndemnuri de pace, arătând că n'a venit încă pentru că Serdarul așteaptă o nouă scrisoare a Domnului și asigurându-l că Sultanul îl iubește, că trupele ce se strâng la Dunăre nu sunt contra lui, ci contra „Craiului Ardealului“, despre care Ieremia Movilă crede că vrea să-l scoată¹.

(Vol. XIII, p. 346, n° 3; textul grecesc.)

CXCI

Constanti-
nopol,
1597,
14 Iunie.

Meletie Pigas către Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, scuzându-se că n'a venit, mulțămind pentru oferta de strajă, laudându-i ortodoxia și arătând ce lucrează pentru pace.

(Vol. XIII, pp. 346-7, n° 4; textul grecesc.)

CXCII.

Constanti-
nopol,
1597,
5 August.

Meletie Pigas către Mihai Viteazul, despre efectul plângerilor lui la Constantinopol, prin mazilirea Pașei de la Dunăre și oprirea Tatarilor de a trece pe la dânsul, cu îndemnuri la pace.

(Vol. XIII, pp. 347-8, n° 5; textul grecesc.)

CXCIII.

Constanti-
nopol,
1597,
6 August.

Meletie Pigas către Mitropolitul Ungrovlahiei Eftimie, despre recunoașterea lui de Scaunul ecumenic, fără înștiințarea prealabilă pentru hirotonie, despre răspingerea părilor împotriva lui, trimițându-i după cerere Scriptura „îndreptată“, asigurându-l că a dat să se copieze pentru el Nomocanonul trimis Sinoadelor și cerând ajutorul său la răscumpărarea bisericilor Sf. Dumitru și Precista τοῦ Μπαλίνου la Xyloporta.

(Vol. XIII, p. 348, n° 6; textul grecesc.)

CXCIV.

Constanti-
nopol,
1597,
29 August.

Meletie Pigas către Mihai Viteazul, despre scrisorile ce trimete prin Ioan cu privire la măsurile pe care le-a luat Vizirul la Dunăre spre a-l satisface, cerând, în schimb, „ce poți, în nume de haraci“, despre cererea lui Mihai de a se ajuta ortodocșii prizonieri în Polonia, arătând că a făcut ce poate în năvala ocupațiilor sale, „singur, fără mijloace, bolnav“, adăugind că trimete pe omul său Theodor. că scrisorile lui către Mihai, ca și unele ale lui Mihai, se cetesc în turcește la Poartă și că din darul de o sută de galbeni al Domnului și-a făcut o pateriță „în amintirea ta“².

(Vol. XIII, pp. 349-50, n° 8; textul grecesc.)

¹ Bruti.

² O altă scrisoare către Mihai, în Σύλλογος din Constantinopol pe 1879, n-l 12, p. 150 și urm.: n'o am deocamdată la îndemână pentru a o reproduce.—Pomenirea acestor negocieri, care se urmează și după căderea lui Ibrahim, prin indemnul noului Vizir Hasan, în vol. III¹, p. 517, n° LXXIII.

CXCv.

Meletie Pigas către Mitropolitul Moldovei Gheorghe Movilă, despre mantia (μανδύα) ce-i trimete, dar nu printr'un arhiereu, căci timpurile sunt grele, și despre datoria sa și a lui Ieremia-Vodă de a păstra bine ortodoxia.

(Vol. XIII, p. 350, n° 9; textul grecesc.)

Constanti-
nopol,
1597,
7 Septembrie.

CXCvI.

Mihai Viteazul către Meletie Pigas, despre trecerea capugiului la Han, despre dorința acestuia de a trata cu Sigismund Báthory, despre întovărășirea capugiului în Ardeal cu omul său Dimo Celebi, adăugind cererea de a se restabili în Scaun Mitropolitul de Târnova, depus pentru pări¹.

(Traducere italiană după originalul grecesc, în vol. III¹, pp. 519-20, n° LXXVI.)

1597,
înaintea de
9 Decembrie.

CXCvII.

Meletie Pigas către „prea-evlaviosul și prea-vestitul Domn Mihail Voevod al Ungrovlahiei, fiu întru Domnul prea-iubit“, despre trecerea capugiului la Han și la Sigismund Báthory („s. Crali l' Erdelo“ = „Sigismondo Crali l' Erdelo“), despre făgăduielile lui de daruri și de haraciu („fară poi quanto sia possibile per il cazarzo“), indemnându-l călduros și repetat a se ține de cuvânt și asigurându-l că Hasan-Pașa, care l-a adus și pe dânsul din Alexandria, e un om drept și prevenitor; el, de nu va căpăta eleimosina, se va întoarce în Egipt.

(Traducere italiană², în vol. III¹, pp. 518-9, n° LXXV.)

1597,
9 Decembrie.

CXCvIII.

Inscripție de pe mormântul, la Athos, al Mitropolitului Moldovei, Teofan.

1597-8.

Ἐν τῇ νάρθηκι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Δουχεαρίου
[ἐπιτύμβιον.]

Ὁ ἄριστος ποιμήν ὁ τῆς Μολδοβλαχίας Θεο-
φάνης, ἐπὶ ἔτους ζρς'.

Τύμβε, πρὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, παῖς νέκος,
εἰρομένη λέξον μοι τάχος, ὃν φέρεις;

Τὸν παῖν ἐσθλὸν Θεοφάνην, ὃ ξένη,

Μολδοβλαχίας τὸν κλεινὸν ἀρχιεπίτην,

Ὁὖ τὴν σφάν με φαιδρὰ τοῦ λαμπροτάτου

Ἱερειῶν σύζυγος, Ἑλισάβετ,

Ἀρχοῦσα τοῦδε προσηγνῆς καὶ φιλάτης,

κοσμεῖ προπόντως τηλόθεν, μνηίας χάριν.

Σχοίη δ' ἀμοιβήν, εὐχολῇ ταύταν, πόλιν,

ζωὴν τε συχνήν καὶ λαμπρὰν εὐτυχίαν.

În narteca sfintei mănăstiri a Dochiariului,
[pe un mormânt,

Prea-bunul păstor al Moldovlahiei Teofan,
[în anul 7106.

Morminte 'n numele Domnului, ce mort,
Mie, ce 'ntreb, spune-mi grăbit, îl porți?

Pe cel în toate prea-bun, Teofan, o străine,

Al Moldovlahiei vestit arhiepiscop,

Al cărui mormânt strălucita a celui prea-
[luminat

Ieremia soție, Elisaveta,

Mândră a-i fi rudă și prea-iubită,

După cuviință m'a împodobit de departe,
[ea amintire.

Să aibă în schimb o mulțămire în ceruri;

Viață 'ndelungă și un noroc strălucit!

(Notițe grecești moderne. În Bibl. Ac. Rom.)

¹ Baiul vorbește de răspunsul lui Meletie, la 31; Brown, l. c., p. 304, n° 647.

² „Presemnenicae“ din titlu = *oecumenicae*.

CXCIX.

1597-8
(7106). Hrisov al lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, prin care se dau 6.000 de aspri mănăstirii Lavrei din Athos.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CC.

1598,
11 Februar. Mihai Viteazul către Meletie Pigas, despre solia capugiului și a lui Dimo Celebi, despre gătitura haraciului și cererea de către Sultan prin cîsnegîrul Pervana-Aga a cetăților Brăila, Giurgiu și Turnu, precum și despre moartea ambasadorului englez.

(Traducere italiană după originalul grecesc, în vol. III¹, p. 521, n° LXXIX.)

CCI.

1598
(7106), Hrisov al lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, prin care se dau 100 de ducați mănăstirii Zographului din Athos.

14 Mart.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCII.

Constanti-
nopol,
1598,
6 August. Meletie Pigas către Ieremia-Vodă Movilă, despre eleimosina primită prin Pană (Πάνου) Comisul, despre nevoia de a se opri de la vărsările de sânge, despre oportunitatea unei intervenții a lui în folosul ortodocșilor din Polonia, îndemnându-l a vorbi acolo și pentru Nichifor Dascălul (ce se află arestat)¹, a cultivă pe influentul trimis al Angliei.

(Vol. XIII, p. 350, n° 10; textul grecesc.)

CCIII.

Alexandria,
1598,
3 Novem-
bre. Meletie Pigas către Mitropolitul Moldovei Gheorghie Movilă, despre mulțămiriile pentru „darul sufletesc” făcut bisericii sale, despre nevoia de a afla un mijloc pentru „ridicarea în Sinod a Mitropoliei la arhiepiscopie”, arătând că a trimis noii arhiepiscopii „mantie patriarhală și cărjă (ἐκκληρίαν) patriarhală” și că „mantia împodobită cu patru πόλοι (τυπώματα, ποταμοί) s'a orânduit ca podoabă numai Patriarhilor Scaunelor apostolice, iar ceilalți arhierei poartă mantii însemnate numai cu doi”, arătând că nu trebuie să regrete retragerea lui, ci patimile Bisericii; a scris latinește arhiepiscopului de Lemberg.

(Vol. XIII, p. 351, n° 11; textul grecesc.)

CCIV.

Alexandria,
1598,
7 Novem-
bre. Meletie Pigas către Ieremia-Vodă Movilă, despre mantia deosebită a Mitropolitului, „hirotonisirea celui alt episcop” al arhiepiscopiei, despre retragerea sa și dispoziția Domnului de a „clădi Patriarhia” la Constantinopol; e gata a face, supt alt pretext, „pentru frica de afară”, Sinodul pentru arhiepiscopie, în Egipt; trimete mirul prin protosinghel, preotul Maxim, și suita lui.

(Vol. XIII, pp. 351-2, n° 12.)

¹ V. memoriul meu în „Analele Academiei Române” pe 1905, p. 183 și urm.

CCV.

Hrisov al lui Mihai Viteazul, Domn al Țerii-Românești, prin care se închină mănăstirea Sf. Nicolae [din București], făcută de el, cu averile ei, mănăstirii Simopetrei din Athos.

1599
(7107),
21 August.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCVI.

Creștinii din „Tesalia, Epir, Macedonia și toată Grecia“ către „prea-fericitul părinte și al nostru stăpân“, probabil Dionisie Rali, Mitropolit de Târnova, îndemnându-l a conduce mișcarea lor de eliberare și pomenind și pe „războinicul Mihail“ (Mihai Viteazul).

1600,
înainte de
16 Mai.

(Vol. XII, pp. 907-8, n^o MCCLXI.)

CCVII.

Hotărâre a sinodului prezidat de Nectarie de Ohrida, cu participarea Mitropoliților de Târnova, Cezareia, Vodena, Hebron și Muncaciu și a fostului Mitropolit al Moldovei Nicanor, pentru ocuparea Scaunelor moldovenești lăsate libere prin fuga episcopilor partizani ai lui Ieremia Movilă.

Suceava,
1600,
2 Iunie.

† Ἐπειδὴ φθόνῳ τε καὶ πονηρᾷ βουλῇ κινηθεὶς ὁ Ἱερεμίας Βοεβόδας κατὰ τὸν εὐσεβέστατον Μιχαὴλ Βοεβόδ, γνώμῃ καὶ Γεωργίου Μ[ητ]ροπολίτου Μολδ[αβίας] καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκόπων: Ἀγαθῶνος Ῥομάνου καὶ Θεοδοσίου Ῥαντεσντζίου καὶ Ἰωάννου Χουσίου, συνομοσίαν καὶ ὀρκιστὴν ἑαυτῶν γνώμην καὶ βουλὴν ἐθεδαιώσαντο καὶ ἐκύρωσαν εἰς τὴν ἐξῶσαι καὶ παντελῶς διὰ πολέμου ἀφανίσαι τὸν εὐσεβέστατον Μιχαὴλ Βοεβόδ καὶ τὸν ἐκείνου θρόνον τε καὶ τόπον καί, ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶσαν τὴν ἐκείνου ἐπαρχίαν λαβεῖν, τῷ ἑαυτοῦ αὐταδέλφῳ Συμεῶν δοῦναι ἐπραγματεύετο. Ὁ δὲ παντοκράτωρ Θεός, ὁ δραστήμιος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, ἰλέψῃ ὕμνατι βλέψας καὶ νεύσας εἰς τὴν καρδίαν τοῦ εὐσεβοῦς, ζήλῳ κινηθεὶς, ἤγειρε πόλεμον κατὰ Ἱερεμίον Βοεβόδ καὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐξώσεν καὶ τοῦ τόπου ἐδίωξεν καί, ἀπλῶς εἰπεῖν, δικαίως τούτων ἐξωστράκισεν. Ὁ δὲ ῥηθεὶς Μ[ητ]ροπολίτης Μολδ[αβίας] Γεώργιος καὶ οἱ οὖν αὐτῶν (sic) ἐπίσκοποι, ἄνευ τινὸς ἀνάγκης ἢ δυναστείας, ἀφόντες τὰς ἑαυτῶν ἐπαρχίας, φυγὰς ᾤχοντα, ἀκολουθήσαντες ἐκόντι τῷ ῥηθέντι Ἱερεμίᾳ Βοεβόδ. Ὁ δὲ γε εὐσεβέστατος Αὐθέντης Μιχαὴλ Βοεβόδ, φιλόανθρωπος ὢν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην φυλάττων, ἐμακροθύμησεν ἵνα οἱ ἀποστάτες τῶν ἰδίων θρόνων κακῶς εἰς τὰς ἑαυτῶν Ἐκκλησίας ἐπανελθῶσι καλῶς. Οὐ μόνον δὲ ἔμεινεν ἐπανελθεῖν οἱ ῥηθέντες ἀποστάται, ἀλλὰ καὶ τὸν πρωτοπαπᾶν Θεόδωρον ἔπεμψεν παρακαλῶν αὐτοὺς ἐπανελθεῖν, καὶ μὴ ἐν ἄλλοδαπῇ διατρίβειν· οἱ δὲ ἀποσ-

De oare ce Ieremia Voevod, mișcat fiind de pizmă și de rea-voință împotriva prea-cucernicului Mihail Voevod, și cu sfatul lui Gheorghie Mitropolitul Moldovei și al episcopilor de supt el, Agafton de Roman și Teodosie de Rădăuți și Ioan de Huși, au întărit și statornicit prin jurământ gândul și planul lor de a gonii și de a nimici en totul, prin războiu, pe prea-cucernicul Mihail Voevod și Scaunul său și țara și, ca să vorbim lămurit, cantă să cucerească toată stăpânirea lui și să o dea frăține-său, lui Simion, iar atotputernicul Dumnezeu, care înfrânge pe cei înțelepți în șiretenia lor, privind cu ochiu priincios și fiind cu bună-voință spre inima celui cucernic, mișcat de râvnă, a stârnit războiu asupra lui Ieremia Voevod și l-a seos din Scaun și l-a gonit din țară și, să zicem cu adevărat, pedreptate l-a surgunit din ele. Ci Mitropolitul acela al Moldovei Gheorghie și episcopii cari erau cu el, fără nicio nevoie ori silă, părăsindu-și eparhiile, au fugit, urmând de bună voia lor pe acel Ieremia Voevod. Iar prea-cucernicul Mihail Voevod, fiind iubitor de oameni și păzind pacea bisericească, a așteptat cu mărinimie ca episcopii cari au părăsit Scaunele lor împotriva cuvinții să se întoarcă, după cum cere cuvința, la Bisericile lor. Dar, nu numai că a așteptat să se întoarcă acei neascultători, ci a trimis și pe protopopul Teodor, rugându-i a veni îndărăt și a nu mai stă în străinătate.

τάται οὐκ ἤκουσαν τὸ σύνολον ἐπιστραφεῖν καὶ ἐπανελθεῖν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὰς ἐαυτῶν ἐπαρχίας καὶ τῶν ἐγχειρισθειῶν ποιμνίων ποιμαίνειν ὡς ἐτάχθησαν, κατὰ τοὺς ἱεροὺς καὶ θεῖους κανόνας, ἀλλ' ἐκαὶ ὄντες, δηλαδὴ ἐν τῇ Ἀσσίᾳ, πάλιν πονηρὰ μελετῶ[ν]τες καὶ σκάνδαλα προξενούντες, οὐ παύονται, πόλεμον κινήσαι θεόλονται κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς Μιχαὴλ Βοεθόδ, τοῦ θρόνου Μολδ[α]βίας ἐξῶσαι σπεύδουσι. Ὁθενεὺς ὁ σεβέστατος Ἀδθεντής Μιχαὴλ Βοεθόδας ὥρισε καὶ ἐπρόσταξεν ἡμᾶς τοὺς ἐνταῦθα καθευρεθέντας ἀρχιερεῖς εἰς τὸ χειροτονῆσαι ἄλλους ἐπισκόπους ἀντ' ἐκείνων, εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας. Ἡ Ταπεινότης ἡμῶν, παρόντος καὶ τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγίας Ἰουστινιανῆς, Ἀρχιεδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας καὶ τῶν πανιερωτάτων Μ[η]τροπολιτῶν καὶ ὑπερέμων τοῦ τε Φιλίππου Καίσαρεως τῆς Παλαιστίνης κὀρ Γερμανοῦ, καὶ τοῦ πανιερωτάτου Μ[η]τροπολίτου Βοδενῶν, κὀρ Θεοφάνους, καὶ τοῦ πρόφην Μολδ[α]βίας κὀρ Νικάνωρος, καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἐμπρόν κὀρ Ἐφραῖμ, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πυ[ε]ύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καί, ἱκανῶς διασκεψάμενοι συνοδικῶς, κοινῇ γνώμῃ ἐκρίναμεν: ἀδικόν ἐστι μένειν τὰς Ἐκκλησίας ἀρχιερέων χωρὶς καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον ἀποιμάντων καὶ ἀπροστάτευτον, χωρὶς τινὸς ἐπιμελείας καὶ διορθώσεως μένειν καθ' ἑαυτὸ ὄθεν καί, κατὰ τὴν θεῖαν φωνὴν τὴν λέγουσαν: ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθῃσιν ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὁ δὲ μισθωτὸς φάγει, ὅτι μισθωτὸς ἐστὶ, διὸ καὶ ἐπάγει, καὶ τὴν φοχὴν μου τίθῃμι περὶ τῶν προβάτων, ἐτι δὲ καὶ διὰ τὸν . . . (rurp) λέγοντος: κληρικὸς συνομοσίαν ἢ φατριάν ποιήσ[ας] καθαιρεῖσθω, ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ τὸν τόμον τὸν γε. . . (rurp) ἐπὶ τῆς βασιλείας κὀρ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, παρόντος καὶ τοῦ παναγιωτάτου Π[α]τριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κὀρ Ἀλεξίου καὶ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ συνόδου, ἀναθεματίζων τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀποστασίαν ἢ τύραννίδα κατὰ Βασιλέως ποιῆσαι, ἔχει δὲ κατὰ λέξιν οὕτως: τοῖς μέλλουσιν ἐπιβουλαῖς ἀπάγε τοῦ νῦν ἢ μολοῖτο ἐπιχειρεῖν, ἀνάθημα· τοῖς συμβουλευέουσι καὶ τοῖς παρορμῶσι εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀνάθημα· τοῖς συνεκστρατεύουσι τοῦτοισ, ἀνάθημα. Τοῦτον χάριν ἀποφήναμεν συνοδικῶς εἰς τὸ εἶναι ἀπόβλητοι τῶν θρόνων αὐτῶν καὶ ἀναπολόγητοι, καὶ δεδῶκαμεν ἅδειαν τῷ πανιερωτάτῳ Μ[η]τροπολίτῃ τῆς ἀγιωτάτης Μ[η]τροπόλεως Τυρνόβου κυροῦ Διονυσίου, ὑπερέμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Βουλγαρίας καὶ προσέδρου τῆς ἀγιωτάτης Μ[η]τροπόλεως Σου-

Iar răzvrățiții n'au ascultat nici de cât să se întoarcă și să vie în pace la eparhiile lor și să păstorească turmele ce li s'au încredințat, precum au fost așezați după canoanele cele sfinte și dumnezeiești, ei, acolo fiind, adevărate în Țara Leșească, n'au încetat de a se gândi iarăși la lucruri rele și de a pricinui scandală, ei voiesc să ridice războiul împotriva cucernicului Mihail Voevod și se sânguiesc a-l scoate din Scaunul Moldovei. Deci prea-cucernicul Domn Mihail Voevod a hotărât și a orânduit ca noi, arhieriei ce ne găsim aice, să hirotonisim alți episcopi în locul aceloră, la eparhiile lor. Smerenia Noastră, fiind de față și prea-fericitul arhiepiscop al Sfintei Iustiniane, al Ohridei și a toată Bulgaria și prea-sfințiții Mitropoliți și prea-cinstiți: al Chesarei lui Filip din Palestina, chir Gherman, și prea-sfințitul Mitropolit al Vodenei, chir Teofan, și fostul Mitropolit al Moldovei, chir Nicanor, și preaiubitul de Dumnezeu episcop al Hebronului, chir Efraim, cei întru Duhul Sfânt iubiți frați și împreună-slujbași ai noștri, și cercetând destul, în sobor, într'o singură părere am socotit că este nedrept ca să rămână Bisericiile fără de arhierie și turma lui Dumnezeu fără păstor și fără cărmuitor, lipsită de orice îngrijire și îndreptare, de capul ei. Deci, după cuvântul lui Dumnezeu care zice: „păstorul cel bun și sufletul și-l pune pentru oile sale, iar năimitul le mănâncă, pentru că e năimit, pentru care le și mănă; și sufletul mi-l pun pentru oile mele“, și iară pentru vorba ce zice: „pe clericii ce fac uneltire sau înțelegere ascunsă între ei, să-i scoți din cler“, dar și după cartea ce spune, la Împărăția lui Constantin Porfirogenetul, fiind de față și prea-sfințitul Patriarh de Constantinopol chir Alexie și prea-sfințitul lui sinod, anatemisind pe cei ce se apucă de răscoală sau silnie împotriva Împăratului (și cuvânt de cuvânt stă așa: „pe cei ce se apucă de uneltiri sau răzvrătire, de acum înainte pe aceia să-i atingă anatema; pe cei ce sfătuiască și pornească la lucruri ca acestea, anatema, pe cei ce se luptă împreună cu ei, anatema“), — drept, aceia, mărturisim în sinod că ei sunt căzuți din Scaunele lor și neiertăți, și am dat voie prea-sfințitului Mitropolit al prea-sfintei Mitropolii a Târnovei chir Dionisie, care e și prea-cinstitul exarh a toată Bulgaria și vechil al prea-sfintei Mitropolii a

εξιάδας εἰς τὸ χειροτονῆσαι ἐπισκόπους ἐτέρους
εἰς τὰς ἐπισκοπὰς μετὰ ψήφων τῶν ἀρχιερέων,
ὥς ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις καὶ τάξις ἐπι-
κρατεῖ. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν τοῦτου δήλωσιν καὶ
ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον
συνοδικὸν γράμμα καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ πα-
ρόντι θεῖῳ κώδικι τῆς ἀγιωτάτης Μ[ητ]ροπό-
λεως Σουτζιάδας καὶ πάσης Μολδ[α]βίας, ἐν
ἔτει, ᾿ζρη'τψ, τῆς ἐνισταμένης ις'της ἰνδικτιῶνος.

† Νεκτάριος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς
Πρότης (sic) Ἰουστινιάνης, Ἀχριδῶν καὶ πα-
σης Βουλγαρίας, Σερβίας καὶ τῶν λοιπῶν.

† Ταπεινὸς (?) καὶ ἐλέφ Θεοῦ Μητροπο-
λίτης Τυρνόβου καὶ πρόεδρος Μωλτοβλαχίας
Διονύσιος.

† Ταπεινὸς Μ[ητ]ροπολίτης Καισαρείας τοῦ
Φιλίππου, Γερμανός.

† Ταπεινὸς Μ[ητ]ροπολίτης Βαδενῶν, Θεο-
φάνης.

† сѣкренѣи	† сѣкренѣи епископъ
епископъ Петровѣи	Ефремъ вѣт Халерѣи.
МОКАЧЕКИ.	

Sucevei, ca să hirotonisească alți episcopi
la episcopii, cu alegerea arhierilor, cum
orânduiește datina și așezământul Bisericii.
Deci, și spre mărturia și siguranța acestui
lucru, s'a făcut și scrisoarea noastră sino-
dicească aceasta, și s'a așternut în cea de
față dumnezeiască condică a sfintei Mitro-
polii a Sucevei și a toată Moldova în anul
7108 [1600], luna Iunie în 2, fiind a 16-a
indicție.

Nectarie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Întâii Iustiniane, al Ohridei și a
toată Bulgaria, Serbia și celelalte.

Cu mila lui Dumnezeu Mitropolit de
Târnova și vechil al Moldovlahiei, Dionisie.

Smeritul Mitropolitul al Chesarei lui
Filip, Gherman.

Smeritul Mitropolit al Vodenei, Teofan.

Smeritul episcop Petronie de Muncaciu.

Smeritul episcop Efrem de Hebron.

(Originalul în Muzeul Ardelean din Cluj; reproducție fotografică în Bibl. Ac. Rom.; publicată
și în *Studii și documente*, IX, pp. 29-31.)

CCVIII.

Dionisie, Mitropolit de Târnova și „vechil (πρόεδρος) al Moldovlahiei“, stând
în Sinod împreună cu Gherman, Mitropolitul Cesarei Palestinei, și cu Filoteiu,
episcop de Roman, judecă un proces de despărțenie, anulând, după mărturia lui
Atanasie, egumenul Bistriței, o „carte“ falsă a lui Ioan episcop de Huși.

Iași,
1600,
26 Iulie.

(Originalul în Muzeul Ardelean din Cluj; reproducție fotografică în Bibl. Ac. Rom.; publicată în
Studii și documente, IX, pp. 35-6.)

CCIX.

Hrisov al lui Simion-Vodă Movilă, al Terii-Românești, pentru mănăstirea
lui Xenophont din Athos.

1601-2
(7110).

(Însemnări moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCX.

Hrisov al lui Ieremia Movilă, Domn al Moldovei, întărind închinarea mă-
năstirii Adormirii din Iași făcută de Ana Golea mănăstirii Vatopedului din Athos.

1606
(7114),
30 Mart.

(Însemnări moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCXI.

Hrisov al lui Radu-Vodă Șerban, al Terii-Românești, prin care dăruiește
9.000 de aspri și moșiile Rațca (Ράτσα) și Siliștea mănăstirii lui Xenophont de
la Athos.

1607
(7115),
3 August.

(Însemnări moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

1615,
Septembrie.

Patriarhul de Constantinopol Timoteiu caterisește pe Luca Mitropolitul Terii-Românești.

Τιμόθεος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Ὅτι τοῖς κατὰ καιροῦς Πατριαρχαῖς ἐδόθη ἁγία νομική καὶ κανονική χειροτονεῖν ἀπαριτήτως καὶ ἀπροκριματίτως ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ ἐπαρχίαις ἀρχιερεῖς, ψήφῳ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀρχιερέων, πρὸς ἀγασμὸν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν εὐσεβῶν, ἀναντίρρητόν ἐστι καὶ ἀναμφίβολον ὅτι δὲ πάλιν καὶ οἱ χειροτονούμενοι ἀρχιερεῖς προτρέπονται καὶ ἐπιτιμῶνται παρὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων τε καὶ κανόνων πείθεσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτοῖς καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντία φρονεῖν, καὶ τοῦτο ἀπὸ τε ἐτέρων, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐνυπογράφου τῆς χειροτονίας αὐτῶν ὁμολογίας, δῆλόν ἐστι καὶ σαφέστατον, ὅπερ, Θεοῦ χάριτι, μέχρι τῆς σήμερον διεφυλάχθη ἀπαράσάλευτον, καὶ οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἐπαρχίαν ἀρχιερέων ἐφάνη ἀθετῶν· μόνος δὲ ὁ χρηματίσας Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας Λουκάς ἐγένετο ἀπειθὴς καὶ ἀνυπότακτος. Καὶ γάρ, ἀφ' ὃ ὠνομάσθη Μητροπολίτης τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, οὔτε ἔνευσε ποτέ, ἢ ἑσπερὲς διδόναι τὴν νενομισμένον ἐτήσιον, ἢ ἐτέραν τινὰ βοήθειαν εἰς τὰς ἀναγκαίας χρεῖας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ συναδελφοὶ αὐτοῦ ἀρχιερεῖς, οὔτε ὅλως ὑποδοχὴν καὶ δεξιῶσιν ἐνεδείξατο πρὸς ἀνθρώπους ἐκκλησιαστικούς, ἀλλὰ κατεφρόνει καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίζετο. Καὶ ταῦτα γινώσκων καλῶς, ὥς ἐπιδατικῶς ἐγκρατὴς ἐγένετο τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ εἰς ἄλλας μυρίας παρανομίας καὶ ἀτοπίας ἔνοχος καὶ ὑπαίτιος, τοῦτου ἕνεκεν καὶ ἀποφαινόμεθα γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, τοῦ τε μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κύρ Θεοφάνους καὶ τῶν λοιπῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα αὐτὸς μὲν ὁ δηλωθεὶς Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας Λουκάς, ὥς ἀπειθὴς καὶ ἀνυπότακτος καὶ ἐπιδατὴς καὶ χαίρων ἐπὶ παρανομίαις καὶ ἁσυνταξίαις, ὑπάρχῃ καθηρημένος καὶ γεγυμνωμένος πάσης ἀρχιερατικῆς ἐνεργείας καὶ τάξεως καὶ ἔκπτωτος τοῦ θρόνου καὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ· ἕτερος δὲ ἀντ' αὐτοῦ χειροτανηθῇ ἀκωλύτως καὶ ἀνεμπόδιστως, νομίμως τε καὶ κανονικῶς. Ὅθεν καὶ εἰς διηνεχὴ τὴν ἀσφάλειαν ἐγράφη καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ ταύτῳ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Timoteiu, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol, Roma cea Nouă, și Patriarh ecumenic.

Că Patriarhilor de pe vremuri li s'a dat prin lege și canoane voia de a hirotonisi statornic și fără judecată de mai înainte în eparhiile de pretutindeni arhieriei, cu votul arhierior de supt ei, pentru sfințirea și grija celor cucernici, e netăgăduit și nesupus îndoielii și că, iarăși, arhieriei hirotonisiți sunt îndemnați și datori după dumnezeieștile și sfintele legi și canoane a li se supune lor și a ascultă de dânsii și în niciun chip a nu gândi lucruri împotriva, și aceasta și din alte pricini, dar mai ales pentru mărturisirea lor iscălită de la hirotonisire, e vădit și foarte sigur, ceia ce, cu harul lui Dumnezeu, până azi s'a păstrat fără călcare, și nimeni dintre arhieriei de supt eparhia noastră nu s'a arătat a o strică, numai Luca acel ceeste Mitropolit al Ungrovlahiei a ajuns neascultător și nesupus. Căci, de când a fost numit Mitropolit al acelei eparhii, nici nu s'a învoit vre-odată, nici n'a binevoit a da peșcheșul anual legiuit sau alt ajutor pentru nevoile Bisericii în fruntea căreia stăm noi, precum făceau ceilalți confrăți ai noștri arhieriei, nici n'a arătat primire și ospitalitate către oamenii bisericești, ci-i desprețuia și nu-i socotea întru nimic. Și, mai știind bine și aceia cum că prin uzurpare a luat în stăpânire Scaunul său și că la alte mii de călcări de lege și lucruri fără rost eră părtaș și supus, pentru aceia am hotărât cu părere de obște sinodicească, și a preafericitului și prea-sfințitului Patriarh de Ierusalim chir Teofan și a celorlalți prea-sfințiți arhieriei și prea-cinstiți, cei întru Duhul Sfânt iubiți ai noștri frați și coliturghisitori, ca acesta mai sus arătat Mitropolit al Ungrovlahiei Luca, fiind neascultător și nesupus și uzurpator și aflând plăcere în călcări de lege și lucruri fără socoteală, să fie caterisit și despoiat de toată puterea și rânduiala arhieriască și să fie căzut din Scaunul și din cinstea lui, și altul în locul lui să fie hirotonisit fără oprire și împiedecare, legiuit și canonic. Pentru care și spre statornică înțărare s'a scris și s'a așternut în sfânta această condică a Marii Biserici a lui Hristos.

Ἐν ἔτει Ἱκραδ', ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ιε'.

† Θεσσαλονίκης Παρθένιος.

† Μεσημβρίας Ἀχιλλεῖος.

† Γαγγρῶν Γαβριήλ.

† Κίτρου Ἱερεμίας. †.

În anul 7124, în luna lui Septemvrie, indicția a 15-a.

† al Salonicului Partenie.

† al Mesembriei Ahilie.

† al Gangrelor Gavriil.

† al Chitrului Ieremia.

(După ms. 242 din Biblioteca Sfântului Mormânt, în Legrand, *Recueil*, pp. 2-3¹.)

CCXIII.

Act de înlocuire (neefectivă, se pare), în sinodul patriarhal din Constantinopol, a Mitropolitului Ungrovlahiei Luca.

Constanti-
nopol,
1616,
2 Septem-
bre

Ἐκλογή νέου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας.
1616, σεπτεμβρίου 2.

Τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγκροβλαχίας δίχα γνησίου προστάτου ἐναπομεινάσης, ἅτε τοῦ ἐκείσε ἀρχιερατεύοντος ἐπιβατικῶς Λουκά καθαιρέσει τελείᾳ καθυποβληθέντος, ὡς φαίνεται ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ τοῦτῳ κώδικι, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν ἀδθέντου καὶ δεσπότης, τοῦ οἰκουμενικοῦ κὺρ Τιμοθέου, συναλθόντες ἡμεῖς οἱ καθευρεθέντες ἀρχιερεῖς ἐν τῷ πανσέπτῳ καὶ θείῳ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τῷ νέῳ πατριαρχείῳ ἐποιήσαμεν φήφους κανονικὰς δι' αὐτὴν, ἐν αἷς πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν πανιερώτατον Μητροπολίτην πρῶτον Γάνου καὶ Χώρας, κὺρ Μακάριον, δεῦτερον δὲ τὸν οἰώτατον πρωτοσύγκελλον Ἰγνάτιον τὸν ἱερομόναχον, καὶ τρίτον τὸν οἰώτατον πρωτοσύγκελλον ἐν ἱερομονάχῳ κὺρ Ἀνθίμῳ. Ὅθεν καὶ εἰς ἀσφάλειαν ἐγγράψαν καὶ ἐν τῷ παρόντι κώδικι.

Ἐν ἔτει Ἱκρας', σεπτεμβρίῳ θ', ἰνδικτιῶνος ιε'.

† ὁ Θεσσαλονίκης Παρθένιος.

† ὁ Μεσημβρίας Ἀχιλλεῖος.

† ὁ Γαγγρῶν Γαβριήλ.

† ὁ πρῶτον Ἀθηνῶν Λαυρέντιος.

† ὁ Κίτρου Ἱερεμίας.

(*Phil.*, p. 4.)

Alegere de nou Mitropolit al Ungrovlahiei. 1616, Septemvrie în 2.

Rămâind Mitropolia Ungrovlahiei fără adevărat păstor, de oare ce acela care prin uzurpație se făcuse arhiepiscop acolo, Luca, fusese supus unei desăvârșite caterisirii, cum se vede din cea de față sfântă condică, după îndemnul prea-sfințitului nostru domn și stăpân, Ecumenicul, domnul Timoteiu, adunându-ne noi, arhiepiscopii ce ne-am aflat, în prea-venerabila și dumnezeiască biserică a Marelui-Mucenic Gheorghe, biserica a Patriarhiei, am votat după canoane pentru dânsa și astfel am pus întâiu pe fostul Mitropolit de Ganos și Chora, chir Macarie, al doilea pe prea-cuviosul protosinghel Ignatie ieromonahul și al treilea pe prea-cucernicul protosinghel între ieromonahi chir Antim. Deci spre siguranță s'a scris și în condica de față.

În anul 7125, Septemvrie 2, indicția 15.

† al Salonicului Partenie.

† al Mesembriei Achilie.

† al Gangrelor Gavriil.

† fostul de Atena Lavrentie.

† al Chitrului Ieremia.

CCXIV.

Hrisov al lui Radu-Vodă, Domn al Moldovei, prin care închină Sfântului Mormânt mănăstirea Galata.

1618,
26 Mart.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXV.

Întărirea, de Gavril Movilă, Domnul Țerii-Românești, a posesiunilor mănăstirii Cotlomuzul de la Athos.

1618,
8 Decem-
bre.

Gavril-Vodă Movilă, fiul lui Simion, Domn al Țerii-Românești, întărește mă-

¹ Aeolo, după ms. 605 din acelaș loc, și dania din 1569 a Doamnei Ruxanda.

năstirii „Cotlomuz“ satele și bălțile „ce au fost date și miluite sfintei mănăstiri de către răposatul Basarab Voevod, carele a zidit și a înălțat sfânta mănăstire din temelie“, și adică: „Suhăia, cu bălțile și gârlele, Siliștea Udei, cu balta, Dăneștii, cu vile și vinărieiul domnesc și boieresc“, Cireșovul din vale, de lângă Slatina de la Olt, Hrățeștii de la Argeșelul Muscelului, Măzganii Muscelului, Laiovul, al lui Stroe, Grecii, Mărăciunul, Siliștea, Sinaia, Seaca, Cioara, Suhăia, cu voia de a lua „vană de pește de a zecea, cum serie și în hrisoavele vechi“, bălțile de la Ramoleți, Fântânele, Vișoara, Căcănăul, ș. a., pomenind actele de danie și întărire de la Basarab însuș, de la Radu, Vlad, Vladislav, Radu-cel-Bun, Basarab-cel-Tânăr, Pătrașcu, Mircea și fiul Pătru, Alexandru Bătrânul, Pătru Cercel, Mihnea, Ștefan, Mihai, Simion, Șerban și Radu Mihnea.

(Rezumat de Stoica Nicolaescu, în *Universul*, XXXI, n° 116.)

CCXVI.

1618
(7127),
8 Decembrie.

Hrisov al lui Gavril-Vodă Movilă, Domn al Țerii-Românești, cu privire la moșiile mănăstirii Cotlumuzului de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXVII.

Suceava,
1624,
24 Octom-
bre.

Chiril Lukaris, Patriarh de Constantinopol, întărește dania făcută de Radu-Vodă Mihnea, Domn al Țerii-Românești, lui Petrașcu Postelnicul, „fiul legiuit“ al lui Petru-Vodă Cercel.

† Κόριλλος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Ἡ ὑφειλουμένη καὶ μετὰ λόγου πρὸς τινα δόσις, ἣ, ὡς ἂν εἴποι τις, χάρις, ἔχει μοναχὰ ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς καὶ ἡγεμόνας καὶ ἀρχοντας κρίνεται ἀξία, ἀλλὰ φαίνεται συμβᾶν εἰς ἀνθρώπους ὅπου γνωρίζουν νὰ κρίνωσι τὰ πράγματα μετ' ὀρθὴν γνώσιν καὶ ἀπαιστον, πῶς καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς νὰ ἐνώνει καὶ νὰ οἰκοιεῖ ἐκείνο τὸ πρᾶγμα μετ' ἐκείνων ὅπου τὸ ἐδέχθη παρὰ τοῦ δωρήσαντος αὐτό, καὶ νὰ γίνεταί τοῦ λοιποῦ ἀναφαίμετον καὶ ἀναπόσπαστον ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ὅποιος ὀφέποτε ἤθελε βουληθῇ μετ' ὀρθὴν ἀδικίας καὶ πλεονεξίας, ἣ καὶ μετ' ὀρθὴν ἀκαταμάχητον νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἀπὸ τὸν κύριον αὐτοῦ, εἶναι μισημένος καὶ ἀπεικταῖος παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἀπὸ ὅλλους ὅπου εὐρίσκονται εἰς ὑπεροχὴν ἀξίας κατακεκρυμένος, ὡς ἂν ἓνας ἄνθρωπος ὅπου ἐναντιεῖται τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἀδικίαν ἀποκτείνει καὶ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἄλλους πολλούς, ἀκαιριαυτέρους καὶ ἀπλουστέρους, γινόμενος κακὸ παράδειγμα τοῦ τρόπου τῆς ἀδικίας.

Λοιπὸν καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ ἐνδοξότατος καὶ εὐσεβέστατος Αὐθέντης κύριος Ἰωάννης Ῥάδουλ Βοϊβάνδας πάσης Οὐγκραβλαχίας, διὰ πολλὰς εὐλόγους αἰτίας καὶ ἀφορμάς, ὅπου ἡμποροῦν νὰ ταῖς καταλάβωσι καὶ νὰ ταῖς κρίνωσιν ἐκεῖνοι ὅπου ἔχουσι συνείδησιν καθαράν, γνωρίζοντας τὸν ἑαυτὸν του, πῶς εἶναι

Chiril, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și patriarh ecumenic.

Darea cea envenită și îndreptățită către cineva, sau, cum s'ar zice, hărăzirea, nu numai de către Împărați și arhieriei și domni și boieri este socotită vrednică, ci și oamenilor cari știu să judece lucrurile cu judecată dreaptă și fără greș li se pare că însuș Dumnezeu unește și face ca lucrul dăruit să fie al aceluia care l-a primit de la dărnitor, și să fie pe viitor nedeslipit și nedespărțit de supt stăpânirea lui; iar cine vre-odată ar voi, cu chip de nedreptate și lăcomie, sau chiar cu pornire nebiruită, să-l înstrăineze de la stăpânul său, acela să fie urât și urgisit de Dumnezeu, și de toți cei ce se găsească în culmea vredniciei să fie osândit, ca un om care se împotrivesc la legea lui Dumnezeu, și cu acea nedreptate se ucide și pe sine și pe mulți alții, mai întregi și mai drepti la suflet, ajungând pildă rea a felului nedreptății.

Deci dar și prea-strălucitul și prea-vestitul și prea-cuviosul Domn domnul Io Radul Voevod, a toată Ungrovlahia, pentru multe cuvinte binecuvântate și pricini, pe care le pot înțelege și judecă aceia cari au euget curat, cunoscându-se pe el însuș că este mult dator să facă vre-o binefacere și har celui din străbuni domn Petrașcu

πολλά χρεώστης νὰ κάμῃ εὐεργεσίαν τινὰ καὶ χάριν πρὸς τὸν ἐκ προγόνων εὐγενὴ καὶ ἄρχοντα κύριον Πετράσκον Παστέλνικον, τὸν γνήσιον υἱὸν τοῦ πάλαι Πέτρου Βοϊδόνοα, τοῦ Σκουλαρικᾶ λεγομένου, ἐχαρίσεν του τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Μπελισδώρ, διὰ μικρὴν παρηγορίαν καὶ ζωάρκειαν αὐτοῦ, νὰ τὸ ἔχῃ καὶ νὰ τὸ ἐξουσιάζῃ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν, καὶ νὰ κριθῇ καὶ νὰ εἶναι μουσία του, μὲ ὄλλους τοὺς Βλάχους ὅπου εὐρίσκονται εἰς αὐτό, καὶ νὰ τὸ δουλεύωσιν οἱ Βλάχοι ὅλλοι κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς τζάρας καὶ τάξιν τοῦ τόπου, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Βλάχοι καὶ ὑπόδουλοι τῶν λοιπῶν ἀρχόντων δουλεύωσι τοὺς αὐτῶν ἐξουσιάζοντας. Καὶ ἐν τῇ καιρῷ τῆς ζωῆς του ὅποιον ἤθελε θελήσῃ ὁ αὐτὸς εὐγενεστάτος ἄρχων Παστέλνικος Πετράσκος νὰ τὸ χαρίσῃ τὸ χωρίον αὐτό, ἢ τινὰ συγγενὴν του ἢ ξένον, μετὰ θεοδαίσεως αὐθεντικῶν γραμμάτων, νὰ εἶναι ἡ δόσις ἐκείνη ἀμετάσπρεπτος καὶ ἀπαρασάλευτος· τὴν ὁποίαν ὅσιν τοῦ χωρίου αὐτοῦ τὴν ἐθεδαίωσε καὶ μετὰ αὐθεντικῶν γραμμάτων ἐσφραγισμένου. καὶ ἡ Μετρούτης ἡμῶν, εὐλογῶν καὶ δικαίαν κρίνασα τὴν δόσιν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἄρχοντα χάριν τοῦ χωρίου αὐτοῦ, ὡς ἐπιστάθη ἀπὸ ἱεροῦ ἐμμερτύρου τοῦ καθολικοῦ αὐθεντικοῦ γραμματος, ἀσφαίνεται συνοδικῶς, γνώμη καὶ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Πάππα καὶ Πατριάρχου τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, κυροῦ Γερασίου, τοῦ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινοτάτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν, καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, ἵνα τὸ χωρίον αὐτὸ εἴῃ πράγμα καὶ κτῆμα τοῦ ῥηθέντος αὐτοῦ εὐγενεστάτου ἀρχόντος Πετράσκου, καὶ μηδεὶς τῶν μεταγενεστέρων Αὐθεντῶν ἢ ἀρχόντων, μικρῶν ἢ μεγάλων, βουλῇ νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἀπ' αὐτόν. Εἰ δὲ καὶ ἤθελε θελήσῃ τινὰς ποτε νὰ καταφρονήσῃ τὸ αὐθεντικὴν θεοδαιωτήριον ἐσφραγισμένον γράμμα τῆς δόσεως τοῦ χωρίου αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμῶν τούδε τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικόν, καὶ νὰ τὸ ἀποξενώσῃ ἀπὸ λόγου του δυναστικῇ τρόπῳ, νὰ εἶναι ἀφωρισμένος παρὰ τῆς ἀγίας ὁμοουσίου, ζωοποιού, ἀδιαιρέτου καὶ ἀσυγχήτην Τριάδος καὶ λοιπῶν πασῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν μεγάλων συνόδων, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον αἰωνίως, καὶ τυμπανιαίος, καὶ σχισθεὶς ἢ γῇ καὶ καταπίῃ αὐτὸν ὡς τὸν Δαθὰν καὶ Ἀδειρῶν· αἱ πέτραι, τὰ ξύλα, ὁ σιδηρὸς λυθῇσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· καὶ ἔχέτω καὶ τὰς ἀράς τῶν Ἀγίων Πατέρων, καὶ κληρονομησάτω τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ίουδά, καὶ ἡ κατάρρα καὶ ἡ

Postelnicul, fiul legiuit al celui de odinioară Petru-Vodă, celui zis Cercel, i-a dăruit satul anume Izvorul-Alb, pentru mică mângâiere și îndestulare de viață a lui, ca să-l aibă, să-l cârmuiască în toată viața lui, și să se socoată și să-i fie moșie, cu toți rumânii cari se găsesse pe el, și să-i muncească toți rumânii după obiceiul țerii și rânduiala locului, după cum și ceilalți rumâni și supuși ai celorlalți boieri muncesc la stăpânii lor. Și, în timpul vieții sale, cui ar vrea prea-nobilul domn Postelnicul Petrașcu să-i dăruiască acest sat, fie rudă, fie străin, cu întărire de scrisori domnești, să-i fie dania nestrămutată și nemișcată,—pe care danie a satului acestuia a întărit-o și cu scrisoare domnească pecetluită. Iar Smerenia Noastră, găsind binecuvântată și dreaptă dania și hărăzirea acestui sat către numitul boier, după cum s'a încredințat dintr'o copie cu mărturii a scrisorii domnești de obște, hotărăște sobornicește, cu părerea și a preafericitului și prea-sfințitului Papă și Patriarh al marelui oraș Alexandria, chir Gherasim, prea-doritul nostru frate întru Dulul Sfânt, și coliturghisitor al nostru, și cu părerea prea-sfințiților și prea-cinstiților arhieriei aflători aici, ca acest sat să fie lucrul și averea numitului prea-nobil domn Petrașcu, și niciunul dintre cei ce vor veni stăpânitori sau boieri, mici și mari, să nu voiască a-l înstrăina de la el. Iar, dacă ar vrea cineva vre-odată să desprețuiască scrisoarea domnească de întărire, pecetluită, a daniei acestui sat, precum și cartea noastră aceasta patriarhicească și sobornicească, și l-ar înstrăina de la dânsul cu silnicie, să fie afurisit de Treimea cea sfântă, de o ființă, de viață făcătoare, nedespărțită și neamestecată, și de toate celelalte sfinte și ecumenice mari soboare, și blăstămat și neiertat și nedeslegat în veci după moarte, și umflat ca toba, și pământul să se deschidă și să-l înghită pe el ca pe Dathan și Aviron; pietrele, lemnele, fierul se vor topi, iar el niciodată; și să mai aibă blăstămurile sfinților părinți, și să moștenească lepra lui Gheezi și funia lui Iuda, iar blăstămul și mânia lui Dumnezeu să ajungă la copiii copiilor lui. Și, la vreme de nevoie, care Domn sau boier al țerii n'ar voi să judece dreptatea fără părtinire, ca să nu sufere Petrașcu nedreptate, acela să dea seamă lui Dumnezeu în ziua judecății. Căci pentru acest sfârșit s'a scris și

ὁργή τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι εἰς τέκνα τέκνων αὐτοῦ. Καί εἰς καιρὸν χρείας ὅποιος Αὐθεντής ἢ ἄρχων τοῦ τόπου δὲν ἤθελε θελήσει νὰ κρίνῃ τὸ δίκαιον ἀριλοπροσώπως, νὰ μὴν ἀδικηθῇ ὁ Πετράσχος, αὐτὸς νὰ δώσῃ λόγον τῷ Θεῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Ματριότητος σιγγιλιῶδες ἐσθαιωτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ ἐγγενεῖ ἄρχαντι κυρίῳ Πετράσκῳ τῷ Ποστελνίκῳ, τῷ υἱῷ τοῦ πάλαι Σκουλαρικὰ Βοϊδόνδᾳ, εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψψ χτψ κτψ γ' τψ, ἰνδικτιῶνος ε' τῆς.

† Κύριλλος, ἐλέψ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Γεράσιμος, ἐλέψ Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας.

† Ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν τῶν Πατριαρχῶν, ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἴδομεν, ὑπογράφουμεν.

† Θεόφιλος, ἐλέψ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

† Ῥαιδεστοῦ καὶ Πανίου Μελχισεδέκ.

† Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος.

(Și alto unei iscălituri, ale ierarhilor de Ganos, Ioanichie, Seilymbria, etc.; două peceti.)

(După o fotografie în Bibl. Ac. Rom.; și în C. Litzeia, *Studii*, p. 41 și urm., de unde și traducerea.)

¹ Iată (*ibid.*) și dania lui Radu-Vodă (cu ortografia ei):

Ἰωάννης Ῥάδουλ Βοϊδόδξ, ἐλέψ Θεοῦ ἡγεμῶν καὶ δεσπότης πάσης Οὐγκροβλαχίας.

Πάν μὲν, εἴ τι καλόν, αὐτεπαίνετον, ἀλλ' ὅμως καὶ ἀξιεπαίνετώτερον πολλῶν πέφυκεν οἰκοῦεν καὶ ἀφ' αὐτοῦ τὸν ἔπαινον κτήσασθαι· δεῖ γὰρ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐπ' ἀρετῇ ἐπαίνεσθαι καὶ τιμᾶν καὶ εὐεργετεῖν τῶν ἐξ ἀγαθῶν καὶ εὐγενῶν πραγμάτων κατὰγοντας, διὰ τὴν ἐνοικοῦσαν αὐτῶν εὐγένειάν τε καὶ τεμνοπρέπειαν, δηλαδὴ σωφροσύνην τε καὶ σύνεσιν καὶ τὴν θεάρεστον ἡθῶν κατὰστασιν, ἵνα μᾶλλον πρὸς ἀρετὴν ἐντεθῇεν ἐκδύωσιν αὐτούς, ὥς ὁ ἐν θεολόγοις ἔγκριτός φησι Γρηγόριος: ὥς γὰρ τοὺς ἐπαίνους οἶδα, τούτων σαφῶς καὶ τὰς ἐπιπτώσεις, φήμῃ γὰρ ἀγαθὴ πίνειν ὅσα· καθὼς ἔρει δὲ καὶ ὁ σοφὸς Σολομών. "Ὅθεν οὐ μόνον τοὺς οἰκοῦεν, ὥς εἴρηται, ἀρετῆς αὐτοῦ ἔνεκεν οὖν καὶ τῆς προγονικῆς πατρῴας εὐκλείας, τιμιωτάτης τοῦ γένους σειρᾶς, ἐγκωμίοις ἐπαίρεσθαι, καὶ γὰρ πρὸς τὰ εὐγενῆς τῆς βίβης οὐδὲ οἱ κλέδοι παρακλάττοντες ὤφθησαν, δέον λοιπὸν ὑπάρχει τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ συνετοὺς ἐκλάμψαντας ἐπὶ καλοῖς κατορθώμασιν, [μῆτες] βουλομένοια τὰ καλὰ ποιεῖν ἀδρανέστερα τῷ καταλαμπρόνειν ἐραστά. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ εὐγενέστατος καὶ σαφύτατος ἄρχων Ποστελνίκος Πετράσχος ἐκουσίως παρ' ἡμῖν ἐγένετο καὶ οἰκίτην εἰς τὴν ἡμῶν δεσποτείαν αὐτὴν ἀπεφύνατο, ἔβλεν τι αὐτὴν παντὶ πάντως ἐλεόθερον ἐκκορίττομέν τε καὶ ἀποφαίναμεν, ἔκ τε τοῦ πολέμου καὶ ἀπὸ πικρῆς δοσίματος ἄτινα εἰσὶ κατὰ τὸ σύνθηρος τοῦ τε τόπου καὶ τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας, εἴ τι καὶ διὰ τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν αὐτοῦ ταπεινότητα καὶ προαίρεσιν δεδιωρῆκαμεν καὶ χορίαν ὀνομαζόμενον Μπέλ-Βισάορ, μετὰ πάσης νομῆς καὶ περιοχῆς αὐτοῦ, εἰς ζωμρσίαν καὶ μικρὰν ἐσθλύνειν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἐξ ὠσφύος καταγόντων αὐτοῦ, καὶ ἔσται παντὶ ἐλεόθερος αὐτός τε καὶ αὐτὸ ἀπὸ παντὸς δοσίματος, ὥς προείπομεν ἄνωθεν, καὶ ἡμῶν ἔνεκα τιμῇν τε καὶ ἔλεος παρ' ὁμῖν κατὰ τὸ ἡγὸς ἔχειν ἀξιούμεθα. Οὕτως ἀποφανόμεθα, γράφοντες ἐλέψ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξεις καὶ τοῖς μεταγενεστέροις ἡμῶν ἀρχιερεῖς καὶ ἡγεμόνοις διαφυλάττειν τε καὶ κρατεῖν τὸ ἡμέτερον γράμμα ἀμετάτρεπτον εἰς τὸ διηνεκές· ὅς δ' ἂν ἐναντίας φανεί τούτου, ἐχέτω τὰς ἀράς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν τῇ θεοφύρῳ πατέρων.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν ἔτος κοσμοσωτήριον, Ἰουσίψ κ'.

Io Radul Voevoda.

(Monogr. cu chinovar. Pecete cu fum: lw radşa voevoda eia auchie voevoda eiaie matio gudarş beama kashneoi.)

Adecă:

Io Radul Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn și stăpân a toată Țara-Românească.

Tot ce-i frumos își poartă lauda în sine; dar mai vrednic de laudă decât multe este să eapete cineva lauda de neasă și prin sine însuși; deci și noi trebuie să lăudăm pe cei cu virtuți și să cinștim și să facem bine celor ce se trag din strămoși buni și de neam mare, pentru noblețta și dumnitătea ce se sălășluiesc în ei, adecă pentru înțelepciunea și priceperea și cinstea obiceiurilor plăentă lui Dumnezeu, încât prin aceasta și mai mult să se dea ei virtuții, după cum spune și Grigorie, cel prea-vestit între teologi: „celor ce li cunoșc eu bine laudele, acelora și indeletnicirile“, căci „suima bună îngrășă oasele“, după cum spune și înțeleptul Solomon.

această carte pecetluită a Smereniei Noastre spre întărire, și s'a dat nobilului boier dumnealui Petrașcu Postelnicul, fiul celui de odinioară Cerceel Voevod, spre siguranță.

În anul Mântuirii 1623, indiectia a 6-a.

† Chiril, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Gherasim, cu mila lui Dumnezeu Papă și Patriarh al marelui oraș Alexandria.

† Fiindecă și noi am judecat la fel cu hotărârea de mai sus a Patriarhilor, frați și coliturghisitori, ne iseălim.

† Teofil, cu mila lui Dumnezeu patriarh al sfântului oraș Ierusalim.

† Al Rodostulni și Paniului Melhisedec.

† Al Adrianopolei Partenie.

CCXVIII.

Act de întărire, din partea lui Radu-Vodă Mihnea, al Moldovei, a închinării mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Prodromului de la Sozopole.

Suceava.
1624,
24 Octombrie.

Χρυσόδουλλον ἀγριερωτικὸν τοῦ ἐν Ἰατίῳ μοναστηρίου Ἀαρὼν Βόδα εἰς τὴν κατὰ Σωζόπολιν τοῦ τιμίου Προδρόμου μονήν.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἀγίας, ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος.

Ἰωάννης Ῥάδουλ Βοεβόδας, ἐλέω Θεοῦ Αὐθεντῆς πάσης Μολδαβίας, ἡ Αὐθεντία ἡμῶν, ἀγαθῇ προαιρέσει καὶ ὀλῆ ψυχῇ, ἠρώδεσσε, τῇ τοῦ Θεοῦ ἐνοχθείᾳ καὶ τῇ εὐλογίᾳ τῶν τεισάρων ἀρχιερέων τῆς Μολδαβίας: κυρίου Ἀναστασίου, ἀρχιεπισκόπου καὶ Μητροπολίτου τῆς Σουτσάβας, καὶ κυρίου Ἀθανασίου, ἐπισκόπου Ῥαδουτσίου, καὶ κυρίου Παύλου, ἐπισκόπου Χουσίου, καὶ κατὰ μίμησιν τῶν εὐσεβῶν Αὐθεντῶν, τῶν οἰκοδομούντων καὶ ἐλεούντων οἴκους εὐκτηρίων, ἐν οἷς ἤκουσα τὴ „Ὁ κτίζων καὶ εὐτρεπίζων ἐκκλησίαν, τὴν αὐτοῦ εὐτρεπίζει: ψυχὴν“, ἡλεήσαμεν καὶ ἐστηρίξαμεν τὰ εὐαγγέλια τοῦτο μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τὸ κτισθὲν καὶ καλλωπισθὲν παρὰ τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα.

Περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦτου μοναστηρίου συνουλεύθημεν μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων καὶ μετὰ τῶν εἰρημένων ἡμῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐσταίλαμεν ἕως τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, τοῦ εὐρισκομένου εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν, καλουμένον Σωζοπόλεως, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ Γενέσιον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ ἐρωτήσαμεν καλογήρους τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ ἐδώκαμεν τὴν εἰρημένον μοναστήριον εἰς αὐτοῦς διὰ μετόχιον, μετὰ πάντων τῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ, ἀνελώνων, χωραφίων, ζώων τε, καὶ ὅσα ἄλλα ἔχει τὸ αὐτὸ μοναστήριον Ὀτζαρίνον, τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα, εἰς μνημό-

Hrisov de afierosire a mănăstirii din Iași Aron-Vodă către mănăstirea einstitului Înainte-Mergător de la Sozopole.

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, sfânta de o ființă și nedespărțită Treime.

Io Radul Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Moldova. Domnia Noastră cu gând bun și din tot sufletul am găsit cu cale, cu ajutorul lui Dumnezeu și binecuvântarea celor patru arhieriei ai Moldovei: chir Anastasie, arhiepiscop și Mitropolit al Sucevei, și chir Atanasie, episcop de Rădăuți, și chir Pavel, episcop de Huși, și după pilda celor eucernici Domni, cari au clădit și miluit case bine zidite, în care am anzit: „Cine clădește și ajută bisericii, sufletul lui și-l ajută“, am făcut milă și am întărit această mănăstire frumoasă a Sfântului Nicolae, care a fost clădită și împodobită de Aron Voevod.

Pentru această sfântă mănăstire ne-am sfătuit cu boierii noștri și cu ziii arhieriei ai noștri, și am trimes până la sfânta mănăstire ce se află la Marea Neagră, anume la Sozopole, care este cu hramul Nașterii Sfântului slăvitului Prooroc Înainte-Mergătorul și Botezătorul Ioan, și am întrebat pe călugării acelei mănăstiri, și am dat zisa mănăstire la ei ca metoh, cu toate veniturile ei: vii, sate, vite și câte de toate le are acea mănăstire Ugireni, a lui Aron Voevod, spre pomenirea Domnilor și a părinților lor și spre veșnica pomenire a lui, a lui Aron Voevod, care a clădit-o. Și, astfel, sfătuindu-ne și cu boierii noștri,

Deci, nu numai, cum am spus, cei de acasă, pentru virtutea lor și pentru numele lor strămoșesc și pentru șirul cel cinstit al neamului lor, se cade să se mândrească prin laude—căci dintr'o bună rădăcină de neam nice ramurile nu se văd scăzând—, ci trebuie și oamenii cei buni și pricepuți și cari au strălucit prin isprăvi frumoase,—dacă nu voim cumva să facem fără vlagă faptele frumoase,—să lumineze după dorință.

Și, pentru că prea-nobilul și înțeleptul dumnealui Postolnicul Petrușen a venit la noi de bună voie și s'a arătat supus Domniei Noastre, drept aceea îl vestim și-l vădăm scutit deplin, de toate, și de război și de orice dare câte sunt după obiceiul pământului și al Domniei noastre; și încă, pentru frumoasa și buna lui supunere și voie, i-am dăruit și un sat, anume Izvorul Alb¹, cu tot ținutul și cuprinsul lui, spre hrană și mieii ajutorare și a lui și a urmașilor; și să fie, atât el, cât și satul, sentiți de orice dare, cum am spus mai sus; și mai corem ea, pentru noi, să aibă cinste și milostivire de la voi, după cum se cuvine.

Așa hotărâm în scris din mila lui Dumnezeu, de acum și în viitor, stăpânitorilor ce vor veni după noi, să păzească și să fie serisoarea noastră neschimbată în vece; iar cine i s'ar arăta protivnic, să aibă blăstămurile Domnului Nostriu Isus Hristos, fiul lui Dumnezeu, și ale celor 319 sfinți părinți.

În anul Mântuirii 1623, Iunie în 20.

Io Radul Voevod.

¹ Traducerea, întărită de Domn, e din slavonește; de aceea: Bel-Izvor.

συναγών τῶν Αὐθέντων καὶ τῶν γονέων αὐ-
τῶν καὶ εἰς ἐτήσιον μνημόσυνον αὐτοῦ τοῦ
Ἀαρὼν Βασιλόδα, τοῦ ἀνεγείραντος αὐτό. Καὶ
οὕτω, στοχασθέντες μετὰ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν,
ἐδωρίσαμεν τὸν πρεσβύτερον Γαβριήλ, ἡγου-
μενον τοῦ εἰρημένου ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ
Ἀαρὼν Βασιλόδα, διὰ τὰ τὰ προσέχει καὶ
τὰ ὑπηρετεῖ, κατὰ τὸ εἶκος. Ἐκεῖνοι δὲ αἱ
πατέρες τὰ πρεσβεύωσι πρὸς Κύριον τὸν Θεόν.
ἡμέραν καὶ νύκτα, ὅπερ ὑγείας καὶ σωτηρίας
τῶν Αὐθέντων καὶ τῶν Δαμνῶν καὶ τῶν τέκ-
νων αὐτῶν καὶ ὅπερ ὑγείας τοῦ ἀγαπητοῦ
ὁμῶν υἱοῦ Αὐθέντου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου
Βασιλόδα πάσης Ὀγγροβλαχίας, καὶ ὅπερ ἀ-
φέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τε καὶ τῶν γυ-
νέων ἡμῶν. Εἰς τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἡ πίστις
ἡμῶν, Ἰωάννου Ῥάδου Βασιλόδα, καὶ ἡ πίστις
τῶν ἀρχόντων ἡμῶν Ἀσλάν Βορνίκου τῆς
Τζάρας-δὲ-ζός, καὶ ἡ πίστις Νικοῦ Βορνίκου
δὲ Τζάρα-δὲν-ζός (sic), καὶ ἡ πίστις τοῦ Θεο-
δώρου καὶ Γκίκα, προσκαλάμων τοῦ Χατινίου.

Μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν ἡμῶν, ὅποιος τῶν
τέκνων ἡμῶν, ἢ ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν, ἢ ἄλ-
λος τις, δι' ἐκλογῆς τῶν ἀρχόντων, σταθῇ
Αὐθέντης, παρακαλοῦμεν εὐμένον να μὴν ἀνα-
τρέψῃ τὴν ἡμετέραν ταύτην δόσιν, ἀλλὰ καὶ
να τὴν στερεώσῃ. Εἰ δὲ τολήσῃ τις να κα-
ταφρονήσῃ αὐτὴν τὴν οἰκονομίαν μας, να ἔχῃ
ἀντίδικον τὸν ἐν ἱεράρχαις θαυματουργὸν
Νικόλαον εἰς τὸ φοβερὸν ἔθνος τοῦ Χριστοῦ.
Εἰς κρείττονα δὲ ἰσχὺν καὶ ἀσφάλειαν, ἐπρασ-
τάξαμεν τὸν πιστὸν μας ἄρχοντα Μέγαν
Λογοθέτην κὺρ Δημήτριον να τὰ γράψῃ καὶ
τῇ ἡμετέρᾳ αὐθεντικῇ σφραγίδι να τὸ ἐπιθε-
βαιώσῃ.

Εἰς Σουτσάβαν, ἔτει ἀπὸ Κτίσεως 7133,
Οκτωβρίου 24.

T. S.

am orânduît pe preotul Gavriil, egumenul
acelei sfinte mănăstiri a lui Aron Voevod,
ca s'o aibă și s'o îngrijească, după cuviință.
Iar acei părinți să mijlocească, ziua și
noaptea, pentru sănătatea și mântuirea
Domnilor și a Doamnelor și a copiilor lor
și pentru sănătatea iubitului fiului nostru
domnul Io Alexandru Voevod a toată Țara-
Românească, și pentru iertarea păcatelor
noastre și ale părinților noștri. La cele de
mai sus deci este credința noastră, Io Radul
Voevod, și credința boierilor noștri Aslan
Vornicul de Țara-de-jos, și credința lui
Nicoară Vornicul de Țara-de-sus, și cre-
dința lui Teodor și lui Ghica, pârcealabi
de Hotin.

Iar, după încetarea noastră din viață,
care dintre fiii noștri, sau din neamul
nostru sau altul oarecare, prin alegerea
boierilor, va fi așezat Domn, ne rugăm, nu
numai să nu strice aceasta a noastră danie,
ci s'o și întărească. Iar, de ar încerca vre
unul să desprețuiască această orânduire a
noastră, să aibă pârâș pe cel între ie-
rarhi făcătorul de minuni Nicolae la în-
fricoșatul județ al lui Hristos. Spre mai
bună putere și siguranță, am pus pe cre-
dinciosul nostru dumnealui Marele-Logofăt
chir Dimitrie s'o serie și cu domneasca
noastră pecete s'o întărească.

Suceava, în anul de la Facerea Lumii
7133, Octomvrie în 24.

L. S.

(Căpii grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXIX.

1624-5
(7133).

Hrisovul lui Alexandru, fiul lui Radu-Vodă (Coconul), Domn al Țerii-Ro-
mânești, prin care se închină mănăstirea Clocociovului către mănăstirea Cotlu-
muzului.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXX.

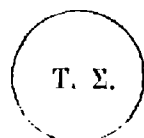
Întărire din partea lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, pentru închinarea mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Sf. Ioan din Sozopole.

Iași,
1626.
20 Mart.

Ἐπικυρωτικὸν (τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἐν Ἰα-
σίῳ μοναστηρίου Ἀαρὼν-Βόδα εἰς τὴν κατὰ
Σωζόπολιν τοῦ τιμίου Προδρόμου μονήν).

Ἰωάννης Μήρων Πάρνοβσκη Μογίλα Βοε-
βόδας, ἐλέῳ Θεοῦ Ἀθθέντης τῆς μολδαυικῆς
γῆς. Δεδώκαμεν, ἀνεκαινίσκαμεν καὶ ἐπεκυ-
ρώσαμεν τὸ παρὸν χρυσόβουλλον τοῖς πατρά-
σιν ἡμῶν: τῷ τε ἡγουμένῳ καὶ τῇ λοιπῇ
ἱερᾷ συνελούσει τοῦ κατὰ Σωζόπολιν ἱεροῦ
μοναστηρίου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προ-
δρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, δυνάμει τοῦ
ὁποῖου νὰ ἐξουσιάζωσι τὸ καὶ παρὰ τοῦ μα-
καρίτου Ῥάδουλ Βοεβόδα κεχωρηγμένον αὐ-
τοῖς ἱερὸν μοναστήριον τοῦ ἁγίου Νικολάου,
τὸ κεῖμενον περὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἰασίου,
ἔχοντες αὐτὸ διὰ μετόχιον τοῦ εἰρημένου κατὰ
Σωζόπολιν παρὰ τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ μα-
γάλου μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ
Βαπτιστοῦ, μ' ὅλα τὰ ὑποστατικά χωρία,
μύλους, σὺννορα καὶ εἰσοδήματα· καὶ ὅλα τὰ
εἰσοδήματα τῶν χωρίων νὰ στέλλωνται εἰς
Σωζόπολιν, πρὸς παραμυθίαν τῶν συνωκον-
μένων ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωαν-
νου ἀδελφῶν, ἕως οὗ μένει καὶ σώζεται τὸ
μοναστήριον τοῦτο, χωρὶς νὰ τολμήσῃ τις
ν' ἀφαιρέσῃ τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τοῦ ἁγίου
Νικολάου ἀπ' αὐτοῦ, ἀκνρόνων τὸ παρὸν ἡ-
μῶν φύλλον.

Εἰς Ἰάσιον, 7134, Μαρτίου 20.

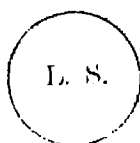

Μήρων Παρνόβσκη Μογίλα,
ἐλέῳ Θεοῦ Ἀθθέντης τῆς μολ-
δαυικῆς γῆς.

Întărire (a închinării mănăstirii lui Aron-
Vodă din Iași către mănăstirea de la So-
zopole a cinstului înainte Mergător).

Io Miron Barnovschi Moghila Voevod,
cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Mol-
dovei. Am dat, am înorit și am întărit
hrisovul de față părinților noștri: egumenu-
lui și celuilalt sfânt sobor al celei de la
Sozopole sfinte mănăstiri a sfântului, slă-
vitului Prooroc înainte-Mergătorul și Bo-
tezătorul Ioan, cu puterea căruia să
stăpânească sfânta mănăstire a Sfântului
Nicolae, dăruită și de fericitul Radul Voe-
vod, care mănăstire este lângă târgul Ia-
șului, avându-l ca metoh al acelei mari
mănăstiri de la Sozopole, la Marea Neagră,
a Sfântului Ioan Botezătorul, cu toate sa-
tele ce-i sunt supuse, cu morile, hotarele
și veniturile; și toate veniturile satelor să
se trimeată la Sozopole, pentru ajutorul
fraților ce locuiesc împreună în mănăstirea
Sfântului Ioan, până cât va rămâne și
se va păstra mănăstirea aceea, fără să în-
drăznească cineva a luă aceea mănăstire a
Sfântului Nicolae de la dânsa, stricând
cartea de față a noastră.

Iași, 7134, Martie 20.

Miron Barnovschi Moghila,
cu mila lui Dumnezeu Domn
al țerii Moldovei.

(Căpîi grecești contemporane, în Bibl. Ac. Rom.)

CCXXI.

Întărire din partea lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, a daniei mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Prodromului de la Sozopolis.

Iași,
1626,
25 April.

Ἐπικυρωτικὸν (τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἐν Ἰα-
σίῳ μοναστηρίου Ἀαρὼν-Βόδα εἰς τὴν κατὰ
Σωζόπολιν τοῦ τιμίου Προδρόμου μονήν).

Ἰωάννης Μήρων Πάρνοβσκη Βοεβόδας, ἐλέῳ
Θεοῦ Ἀθθέντης τῆς μολδαυικῆς γῆς. Ἐπειδὴ
ἐπαρουσιάσθησαν ἐνώπιον ἡμῶν καὶ πάντων
τῶν μπογιάριδων τῆς ἡμετέρας Βουλῆς μο-
ναχοὶ τινες, χρηματίσαντες πρὶν εἰς τὸ μο-
ναστήριον τοῦ ἁγίου Νικολάου, τὸ κεῖμενον
περὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἰασίου, τοὺς ὁποῖους ὁ
πρεσβύτερος Γαβριήλ εἶχεν ἐκβάλλει ἐκ τούτου,

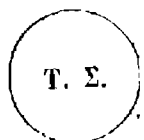
Întărire (a închinării mănăstirii lui Aron-
Vodă din Iași către mănăstirea cinstului
Prodrom).

Io Miron Barnovschi Voevod, cu mila lui
Dumnezeu Domn al țerii Moldovei. De oare
ce s'au înfățișat înaintea noastră și a tuturor
boierilor Sfatului nostru anume călugări,
cari au fost mai înainte la mănăstirea Sfân-
tului Nicolae, ce se află lângă târgul Iașu-
lui, pe care preotul Gavriil i-a fost izgonit
de acolo, vădind către Sfatul nostru și hri-

ἐμφανίσαντες εἰς τὴν ἡμετέραν Βασιλὴν καὶ
 χρυσόβουλλον τοῦ μακαρίτου Ῥάδουλ Βοεδόδα,
 συγχωροῦν αὐτοῖς τὸ νὰ ἔχωσι τὸ μοναστήριον
 τοῦτο, μὲ ὅλα αὐτοῦ τὰ ὑποστατικά καὶ ὑπάρχον-
 τα καὶ χωρία, ὡς μετόχιον τοῦ ἐν Σωζοπόλει,
 παρὰ τῇ Μαύρῃ Θαλάσσει, ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ
 Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εἰς τὸ ὅποιον
 ὁφείλουσαν νὰ στέλλωσι τὸ εἰσόδημα τῶν χω-
 ρίων, πρὸς παρανουσίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἐν
 αὐτῷ μοναζόντων ἀδελφῶν. Ἡμεῖς, ἰδόντες
 τὰς φρικτὰς ἀράς εἰς τὰς ὁποίας καθυπο-
 βάλλει ὁ μακαρίτης Ῥάδουλ Βοεδόδας τὸν
 τολμήσοντα ν' ἀκυρώσῃ ἐκεῖνο, δὲν εὐηρεστή-
 θημεν εἰς τὸ νὰ μὴ προσενεχθῶμεν συμφώνως
 τῇ γνώμῃ τοῦ μακαρίτου Ῥάδουλ Βοεδόδα,
 ἀλλ' εὐχαρίστως ἐνεδώκαμεν καινῇ γνώμῃ εἰς
 τὸ νὰ εἶναι καὶ τοῦ λοιποῦ, ὡς καὶ πρότερον,
 τὸ διαληφθὲν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Νικο-
 λάου, μὲ ὅλα τὰ κινήτα καὶ ἀκίνητα πράγ-
 ματά του, μετόχιον τοῦ κατὰ Σωζόπολιν, παρὰ
 τῇ Μαύρῃ Θαλάσσει, ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ
 Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Οἱ δὲ ἐν αὐ-
 τῷ Πατέρες ὁφείλουσι ν' ἀναπέμπωσι, διὰ
 νουκτὸς καὶ ἡμέρας, δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν
 ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ σωτηρίας τῆς αὐθεντικῆς
 ἡμῶν οἰκογενείας.

Ὅθεν, ὅστις, μετὰ τὴν ἀποβιώσιν μας, ἐκ τῶν
 ἡμετέρων παιδῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ ξένων, ἐκλεχ-
 θεὶς Ἀδθέντης τῆς μολδαυικῆς ταύτης γῆς, δὲν
 ἤθελεν ὑπερασπισθῇ τὸ ἱερὸν τοῦτο μονασ-
 τήριον, ἀλλ' ἤθελε τολμήσῃ ν' ἀκυρώσῃ ταῦτα,
 ὁ τοιοῦτος νὰ ἔχῃ τὴν κατάραν τοῦ Κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ποιητοῦ τῶν οὐ-
 ρανῶν καὶ τῆς γῆς, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου,
 τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, τῶν δώδεκα Ἀ-
 ποστόλων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Νίκαια 318
 Ἁγίων Πατέρων, καὶ νὰ ἔχῃ μερίδα μετὰ τοῦ
 Ἰούδα καὶ τοῦ ἐπαράτου Ἀρείου, εἰς αἰῶνας
 αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς Ἰάσιον, ἐν ἔτει 7134, Ἀπριλίον 25.

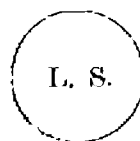
Μήρων Παρνόδσκη Μογίλα,
 ἐλέω Θεοῦ Ἀδθέντης τῆς μολ-
 δαυικῆς γῆς, ὥριστο.

(Cōpii grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

sovul fericitului Radu Voevod, care li în-
 găduie să aibă acea mănăstire, cu toate ale
 ei averi și stăpâniri și moșii, ca metoh al
 Sfintei mănăstiri a Sfântului Ioan Boteză-
 tor de la Sozopole, la Marea Neagră, la
 care se cuvine să trimeată venitul moșiilor,
 pentru îngrijirea și odihna fraților ce due
 viață călugărească acolo,—noi, văzând în-
 fricoșatele blăstămuri la care supune ră-
 posatul Radu Voevod pe cel ce va cuteză
 să strice aceasta, nu ni-a plăcut să nu dă-
 ruim la fel cu socotința răposatului Radul
 Voevod, ci bucuros am dat, cu părerea de
 obște, ca să fie și de acum înainte, ca și
 până azi, această mănăstire a Sfântului Ni-
 colae, cu toate lucrurile ei mișcătoare și
 nemiscătoare, metoh al sfintei mănăstiri a
 Sfântului Nicolae Botezătorul de lângă So-
 zopole, la Marea Neagră. Iar Părinții de
 acolo trebuie să trimeată, zi și noapte, ru-
 găciuni către Dumnezeu pentru sănătatea
 și mântuirea neamului nostru celui domnesc.

Deci, oricine după încetarea noastră din
 viață, din copiii noștri, sau din rude, sau
 din străini, fiind ales Domn al acestei țeri
 a Moldovei, n'ar voi să apere această sfântă
 mănăstire, ci ar cuteză să strice acestea,
 unul ca acela să aibă asupra-și blăstămul
 Domnului Nostru Isus Hristos, făcătorului
 cerurilor și al pământului, al Prea-Sfintei
 Născătoare de Dumnezeu, al celor patru
 evangheliști, al celor doisprezece Apostoli
 și al celor 318 Sfinți Părinți din cetatea
 Nicheii; și să aibă parte cu Iuda și cu
 blăstămatul Arie, în vecii vecilor, amin.

Iași, în anul 7134, Aprilie în 25.

Miron Barnovschi Movilă,
 cu mila lui Dumnezeu Domn
 al țerii Moldovei, a poruncit.

CCXXII.

Întărire a lui Miron-Vodă Barnovschi, al Moldovei, pentru închinarea
 mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Sf. Ioan din Sozopole.

Iași,
 1626,
 30 Iunie.

Ἐπιχωρωτικὸν (τῆς ἀφιερώσεως τοῦ ἐν Ἰα-
 σίῳ μοναστηρίου Ἀαρὼν-Βόδα εἰς τὴν κατὰ
 Σωζόπολιν τοῦ τιμίου Προδρόμου μονήν).

Întărire (a închinării mănăstirii Aron-
 Vodă către mănăstirea cinstitului Înainte-
 Mergător de lângă Sozopole).

Ἰωάννης Μήρων Πάρνοδοσκη Μογίλα Βοεβόδα, ἐλέφ Θεοῦ Λυθέντης τῆς μολδοβύνκης γῆς. Κοινῇ γνώμῃ πάσης τῆς ἡμετέρας Βουλῆς καὶ πάντων τῶν μπογιόριδων, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐξασφαλίζομεν διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν φύλλου τοὺς πρὸς Θεὸν εὐχέτας ἡμῶν, Πατέρας τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα, ἐκ τῆς ἐπηρείας τῶν πρὸ αὐτῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ χρηματισάντων μολδοβύνων μοναχῶν, ἀποβληθέντων ἐπὶ τοῦ μακαρίτου Ῥάδουλ Βοεβόδα.

Ἐπειδὴ οὗτοι, ἀποβληθέντες, προσεκλήθησαν εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Οὐγγαρίας¹, ὡς ἀδικηθέντες δῆθεν ὑπὸ τῶν γραικῶν μοναχῶν, ἐξουσιασάντων τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα, καὶ ὑπέστρεψαν συνωδυνένοι μετὰ τὸν ἄνθρωπον τῆς Δόμνης τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα², συνειφέροντες καὶ γράμματα παρὰ ταύτης καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ὥπως ἀποκατασταθῶσι πάλιν εἰς τὸ εἰρημένον μοναστήριον. ἐν τῷ ὄντι, ὡς αὐτοὶ εἶχον εἰπεῖν, οἱ Γραικοὶ ἡρμήμωσαν αὐτὸ παντάπασιν. Ταῦτα ἡμεῖς ἀκούσαντες, ἐπέμψαμεν ἐπιτροπικῶς τὸν ἐπίσκοπον Μητροφάνην³ διὰ τὴν ἐξετάσῃ προηγουμένως, εἰς ὅποιαν κατάστασιν εὕρεται τὸ μοναστήριον, καὶ ἔπειτα, κατὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ, τὴν προσερχομένου ἡμεῖς.

Ἐξετάσας οὖν ὁ ἐπίσκοπος, ὁμοῦ καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς Δόμνης τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα, εἶρον καὶ τὸ μοναστήριον μετὰ ἀνθρώπους καὶ εἰς καλῆτέραν τάξιν, καὶ τὰ πράγματα ἐπηρεγμένα καὶ καλῶς πάντα ὀκονομημένα καὶ διατεθειμένα. Διὸ ἀποφασίζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν, κοινῇ γνώμῃ, τὴν ἐν αὐτῷ στερεάν δισμονήν τῶν Γραικῶν, εἰς δὲ τοὺς Μολδοβύνους διωρίσαμεν τὰ δοθῶσιν 60 στρέμματα ἀμπελίου καὶ τὸ μοναστήριον Ζότσε δέλλα Χλίντσε⁴, διὰ τὴν ἐφρησυχάσωσιν.

Ὅστις λοιπὸν ἤθελε τολμήσει ν' ἀποβάλῃ τοὺς Γραικοὺς τούτους ἐκ τοῦ μοναστηρίου τούτου τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα, ἀντιστάγων εἰς αὐτὸ Μολδοβύνους, ὁ τοιοῦτος νὰ ἔχῃ τὸ ἀνάθημα καὶ τὴν κατάραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καὶ τῶν ἐν Νικαίᾳ 318 Ἀγίων Πατέρων ἡ δὲ μερὶς αὐτοῦ νὰ εἶναι μετὰ τοῦ ἐπαράτου Ἀρείου εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν.

Io Miron Barnovschi Movilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei. Cu voia de obște a tot Sfatului nostru și a tuturor boierilor, mici și mari, asigurăm cu această de față carte a noastră pe cei către Dumnezeu rugători ai noștri, părinții mănăstirii lui Aron Voevod, de supărarea călugărilor moldoveni cari înainte de dânsii au stat în acea mănăstire și au fost scoși pe vremea fericitului Radu Voevod.

De oare ce aceștia, după scoaterea lor, s'au plâns către Craiul Țării Ungurești, ca și cum s'ar fi nedreptățit cumva de către călugării greci cari au luat în seama lor mănăstirea lui Aron-Vodă, și s'au întors întovărășiți de oamenii Doamnei lui Aron Voevod, aducând cu ei și scrisori de la dânsa și de la Craiul Țării Ungurești ca să fie așezați din nou în acea mănăstire, dacă în adevăr, cum spusese ei, Grecii au pustiit-o cu totul, Noi, auzind acestea, am trimis ca ispravnic pe episcopul Mitrofan ca să cerceteze în loc de egumen în ce stare se află mănăstirea, și apoi, după înștiințarea de la dânsul, să ne hotărâm noi.

Cercetând, deci episcopul și de asemenea și omul Doamnei lui Aron Voevod, au găsit și mănăstirea cu locuitori și în mai bună stare, și lucrurile adăugite și toate ocărnuite și așezate bine. Pentru care hotărâm de acum înainte, cu voie de obște, statornicia rămânere acolo a Grecilor, iar Moldovenilor am orânduit să li se dea 60 de fălci de vie și mănăstirea Zotei de la Hlincea, ca să se odihnească.

Iar cine ar îndrăzni să gonească pe Grecii aceștia din acea mănăstire a lui Aron Voevod, aducând într'însa Moldoveni, unul ca acela să aibă anatema și blăstămul Domnului nostru Isus Hristos, al prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu, ale celor patru Evangheliști și ale celor 318 Părinți de la Nicheia; iar partea lui să fie cu blăstămatul Arie, spre pedeapsa de veci.

¹ Gabriel Bethlen.

² Acesta murise la Vinț. Soția lui, o Cantacuzină, rămase deci așa de multă vreme în Ardeal. V. Veress Endre, *Erdélyországi Püspök követei jelentése VIII. Kelemen idejéből*, Budapesta, 1909, p. 294.

³ De Huși. El începe deci pătoria sa încă de p. la 1626.

⁴ Deci Zota Spătarul, ginerele lui Petru Șchiopul, se vede a fi fost cel d'întâiu ctitor al Hlincei. Biserica a fost refăcută de Vasile Lupu și de fiul său Ștefan până la 1660 (*Studii și documente*, XV, pp. 108-9).

Εἰς Ἱάσιον, ἐν ἔτει 7134, Ἰουνίου 30.

T. Σ.

Μηρων Παρνόδοσκυ Μογίλα,
ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης τῆς μολ-
δαυτζῆς γῆς, ὠρίσατο.

În Iași, anul 7134, Iunie 30.

L. S.

Miron Barnovschi Moghilă,
cu mila lui Dumnezeu Domn
al țerii Moldovei, a orânduit.

(Cōpii grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

CCXXIII.

Constanti-
nopol,
1628.
21 Maiu.

Chiril Lukaris, Patriarh de Constantinopol, hotărăște cu privire la mănăstirea lui Miron-Vodă Barnovschi din Iași, cu hramul Adormirii, închinată la Sfântul Mormânt.

Κύριλλος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ αἰκαυμενι-
κὸς Πατριάρχης.

Ἐάν παντὶ τῷ κατὰ θεῖον σκοπῶν εὐσεβῶς
κινουμένῳ καὶ προβυλαιμένῳ ἀφιεροῦν κτή-
ματα καὶ πράγματα τοῖς θεοῖς μοναστηρίοις
καὶ ἱεροῖς καταγωγίοις, εἰς βοήθειαν αὐτῶν
καὶ καταρτισμὸν, ὁ μακαρισμὸς ἔπεται καὶ τὸ
μνημόσυνον διηγεκές, πολλῶν πλέον ἔσται ὁ
ἔπαινος καὶ ἡ ψυχικὴ ὠφέλεια τῷ διὰ γραμ-
μάτων πατριαρχικῶν ἐπικυροῦντι καὶ θεβαιούντι
τὰ ἐπιβεβαιωθέντα ἔγγραφα τοῖς θεοῖς μo-
ναστηρίοις, παρὰ τῶν εὐσεβῶν Αὐθέντων καὶ
ἄλλων τινῶν ἀρχόντων, εἰς στηριγμὸν καὶ θε-
βαίωσιν τῶν αὐτοῖς ὅπ' αὐτῶν κατὰ καιροῦς
προσηλωθέντων ἀφιερωμάτων, ὅπερ ψυχικῆς
αὐτῶν σωτηρίας· τοῦτω γὰρ τῷ τρόπῳ, ἅπας
εὐαγῆς οἶκος καὶ δεδοξασμένον θεῖον σκῆνω-
μα θυνηθεῖεν προσκτήσασθαι τὰ αὐτῷ προ-
σηλωθέντα καὶ ἔχειν ἀνεκποίητα τοῖς καλοῖς
καὶ δικαίοις προνομίοις τοῦτε ἀφιερώσαντος
καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης
Ἐκκλησίας, ὅπως μὴ διανοχλούμενον ταῖς προ-
ϊούσαις τοῦ καιροῦ ἐπεκτάσει καὶ τῶν δεινῶν
κακώσεων, ἀλλὰ μένον ἀνώτερον πάσης χειρὸς
κατεπεμβαίνειν αὐτοῦ βουλομένης ἢ ζημιῶν
προατρουμένης, τῇ ἰσχύϊ δὲ τοῦ μείζονος καὶ
ἐκδικεῖν θυναιμένου καὶ ἀμνημονεμένου ὅτε δεή-
σειε. Ἐπειδὴ ταῖνυν καὶ ὁ εὐσεβεστάτος καὶ
ἐκλαμπρότατος Αὐθέντης πάσης Μολδοβλα-
χίας, κύριος Ἰωάννης Μήρων Παρνόδοσκυ
Μογίλα Βοεβόδας, ὁ κατὰ πνεῦμα νόμος ἀγα-
πητὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ζήλω θεῷ κί-
νηθεὶς, ἀνῆγειρεν ἐκ βάθρων καὶ ἐξ αὐτῶν
θεμελιῶν νῦν ἐπ' ἰνόμεναι τιμώμενον τῆς
Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου καὶ ἀει-
παρθένου Μαρίας ἐν τῇ Ἱάσι, ἀπέναντι τῆς
αὐθεντικῆς Αὐλῆς, εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ γονέων, δαπάναις πλείσταις καὶ
ἀναλώμασι, καί, τοῦτον καλῶς καὶ θαυμάσι-
ως ἀνοικοδομήσας καὶ καλλιεργήσας, ἀφιε-

Chiril, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop
al Constantinopolei, al Romei cele Nouă, și
Patriarh ecumenic.

Dacă pentru oricine e mișcat spre scopul
cel dumnezeiesc și bucuros a închină moști
și lucruri mănăstirilor dumnezeiești și sfîn-
telor lăcașuri, pentru ajutorul și dregerea
lor, urmează binecuvântarea și veșnica a-
mintire, cu mult mai multă va fi lauda
și folosul sufletese pentru acela care prin
serisori patriarhicești va întări și va asi-
gura și va ridica în preț cărțile date dum-
nezeieștilor mănăstiri de către eucernicii
Domni și alți boieri, care vor fi pentru
întărirea și asigurarea închinărilor făcute
lor de aceia pe vremuri, spre mântuirea
lor sufletească; căci în acest chip orice
sfânt lăcaș și orice slăvit cort dumnezeiesc
ar putea să-și adauge cele dăruite lui și
să le aibă nedesfăcute prin bunele și drep-
tele privilegii ale celui ce a făcut închi-
narea și ale Bisericii celei Mari a lui Hristos
dată azi în seama noastră, ca un lucru
cu totul netulburat de schimbările ce pot
veni cu vremea și ale răutăților celor grozave,
ci rămâind mai presus de orice mână ce ar
voi să-l încalce ori s'ar ispiți să-l păgu-
bească, cu puterea celui mai mare și în stare
a răsbună și a apăra când ar trebui. De
oare ce deci prea-eucernicul și prea-strălu-
citul Domn a toată Moldovlalia, domnul
Io Miron Barnovschi Voevod, fiu sufletese
iubit al Smereniei Noastre, mișcat de dum-
nezeiască râvnă, a ridicat din pajiște și din
temelie chiar, o biserică cu hramul Ador-
mirii prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu
și pururea Fecioarei Maria în Iași, în fața
Curtii domnești, pentru amintirea lui și a
părinților lui, cu multe cheltuieli și jertfe
bănești, și, elălind-o frumos și în chip plă-
cut lui Dumnezeu și împodobind-o, i-a în-

ρώσατο αὐτῷ τὰ δύο χωρία, τὸ Τομποροούτζι, τὸ κατὰ διαδοχὴν αὐτοῦ πατρικὴν χωρίον, καὶ τὸ Σείποτον, ἅμα τοῖς αὐτῶν κτήμασι καὶ πράγμασι καὶ τοῖς προνομίοις τῶν προβατονομίων, τῶν μελισσονομιῶν, τῶν χοιρανομίων, τῶν δεκατιῶν καὶ παντὸς ἄλλου αὐθεντικοῦ χαρακτιῶν καὶ δικαιώματος, ἐπὶ τῷ εἶναι μὲν αὐτὰ τὰ χωρία ὡς ἀφιερωμένα τῷ θεῷ ναῶ τῆς Κοιμήσεως, παρὰ τοῦ ἀνωτέρου εὐσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ κτήτορος αὐτοῦ, ἐλεύθερα, ἀδόδωτα, ἀκαταπάτητα, ἀσώδοτα, ἀτελῆ καὶ ἀνενόχλητα παρὰ παντὸς προσώπου, αὐθεντικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ, συνάγειν δὲ καὶ παραλαμβάνειν τὸν ἐν αὐτῷ τῷ ναῶ τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ μοναστηρίου λογισμένῳ κατὰ καιροὺς ἡγούμενον τὰ αὐθεντικὰ χαράκτια τῶν δύο χωρίων αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ δικαιώματα, δηλαδή: προβατονόμια, μελισσονόμια, χοιρονόμια, δεκατίας, τὰς κλόμπας τῶν φόνων καὶ τὰς κατὰ καιροὺς ῥιπτομένας τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς αὐθεντικὰς ἀγκυρίας κατὰ τὰ αὐθεντικὰ χρυσόβουλλα, σὺν τοῖς ἀφιερωμένοις αὐτοῖς μύλοις καὶ λοιποῖς κτήμασι, κινητοῖς καὶ ἀκινήτοις, καὶ προσόδοις αὐτῶν, καὶ ὑποκείσθαι ταῦτα πάντα, τὰ τε αὐθεντικὴν μοναστήριον φημί, τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τὰ αὐτῷ ἀφιερωθέντα δύο χωρία, Τομποροούτζι καὶ τὸ Σείποτον, μετὰ τῶν προνομίων αὐτῶν καὶ αὐθεντικῶν δικαιωμάτων καὶ χαρακτιῶν καὶ παντὸς ἄλλου εἰσοδήματος τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, ὡς δεδῆλωται, τῷ ἀγιωτάτῳ θρόνῳ καὶ πατριαρχικῷ τοῦ θεῖου καὶ ζωδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐν Ἱερουσόλοις, ὡς προσηλωθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Μύρωνος Μπαρνόβσκη Μογίλα Βοεβόδα καὶ κτήτορος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, καὶ μετόχιον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς λογίσεσθαι τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ ἐζητήθη καὶ γράμμα ἡμέτερον παρὰ τοῦ προρρηθέντος κτήτορος καὶ Αὐθέντου, βεβαιῶντος μὲν καὶ ἐπικυροῦντος τὰ παρ' αὐτοῦ ἐπιβεβαιωθέντα τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ καὶ μετοχίῳ τοῦ Ἁγίου Τάφου χρυσόβουλλα καὶ αὐθεντικὰ γράμματα, ἐλαύνοντος δὲ καὶ πόρρω που ἀποβάλλοντος πάντα τὸν βουλούμενον κατεπεμβεῖναι τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ καὶ ἀποξενῶσαι αὐτὸ τῆς δεσποτείας τοῦ Ἁγίου καὶ ζωδόχου Τάφου ἢ καταδολῶσαι αὐτὸ καὶ τὰ αὐτῷ ἀφιερωθέντα διασεῖσαι καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐλαττώσαι. Τοῦτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ἀποδεξαμένη ἡ Μετρίτης

chinat aceste două moșii, Toporăuții, moșia lui părintească, cu drept de moștenire, și Șipotul, împreună cu stăpânirile și locurile lor și cu drepturile de dijmă a oilor, a albinelor, a porcilor, de a zecea și orice haraciu domnesc și orice dajde, ca să fie aceste moșii închinatе dumnezeiești bisericii a Adormirii de către cel mai sus arătat prea-eucernie Domn și ctitor al bisericii, slebode, nerobite, necălcate în picioare, apărate, nesupuse la vre-o dare și nesupărate cu ceva de orice față domnească și boierească, ci să strângă și să culeagă egumenul așezat pe vremuri în acea biserică a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se socoate ca mănăstire, haraciurile domnești ale acelor două moșii și celelalte drepturi, adică pe oi, pe albine, pe porci, de-a zecea, gloabele pentru moarte de om și angariile domnești luate celor ce locuiesc pe dânsule, după domneștile hrisoave, împreună cu morile închinatе lor și cu celelalte averi, mișcătoare și nemișcătoare, și cu veniturile lor, și să fie supuse acestea toate, adică mănăstirea domnească a Adormirii prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu și cele două moșii ce i s'au închinat, Toporăuții și Șipotul, cu privilegiile lor și cu dreptățile lor domnești și cu haraciurile și cu tot cellalt venit al celor închinatе lui, precum s'a arătat, prea-sfințitului și patriarhicescului Scaun al dumnezeiescului și de viață primitorului Mormânt al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, de la Ierusalim, ca unele ce i-au fost dăruite de către prea-eucernicul și preastrălucitul Domn a toată Moldova, domnul Io Miron Barnovschi Movilă Voievod și ctitor al acelei mănăstiri a Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, și a se socoti ca metoh de acum înainte și în vremea viitoare al Sfântului Mormânt, și s'a cerut și serioarea noastră de către acel pomenit ctitor și Domn, asigurând și întărind hrisoavele și cărțile domnești dăruite de dânsul mănăstirii aceleia, metoh al Sfântului Mormânt, și, pe lângă aceasta, izgonind și îndepărtând cu totul pe acela care ar voi să încălce acea mănăstire și să o lipsească de stăpânirea Sfântului și de viața dătătorului Mormânt, ori să-l robească și cele închinatе lui să le zguduie și dreptățile lui să le impuțineze, — drept aceia, primind Smerenia Noastră cerea lui, cu voia și a celorlalți prea-sfinți Pa-

ἡμῶν, γνώμη καὶ τῶν λοιπῶν ἀγιωτάτων πατριάρχων, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱεράς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἥτ' εὐλογον οἷσαν καὶ φίλην Θεῷ, τὸ παρὸν ἐπιχορηγεῖ πατριαρχικὴν συνοδικὴν σιγγιλιῶδες γράμμα, δι' ὃ καὶ γράφουσα ἀποφαίνεται ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ διορίζεται ἵνα τὸ προσκυθέν αὐτὰ μοναστήριον τῷ Ἁγίῳ καὶ Ζωοδόχῳ Τάφῳ, τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ ἐν τῷ Γιάσι τῆς Μολδοβλαχίας, παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου Ἰωάννου Μύρωνος Μπαρνόβσκη Μογίλα Βοεδόδα καὶ μετόχιον αὐτοῦ λογισθὲν καὶ τὰ ἀφιερωμένα αὐτῷ δῶα χωρία, μετὰ καὶ τῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων αὐτῶν καὶ εἰσοδημάτων καὶ τῶν προνομίων τῶν αὐθεντικῶν δικαιωμάτων καὶ συνδουσιῶν, ὅμα τοῖς ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐνασκουμένοις, ἱερωμένοις τε καὶ ἰδιώταις, καὶ τοῖς τὰ δῶα ταῦτα χωρία κατοικοῦσι, μένοντα ἐλεύθερα, ἀδούλωτα, ἀκαταπάτητα, ἀσύδοτα, ἀνερχήλητα καὶ ἀκαταζήτητα παρὰ παντὸς προσώπου, αὐθεντικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ, τῇ αὐθεντικῇ σλομποζία, ὣςιν ὑποκείμενα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς, τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως, ἕως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, διοικούμενα καὶ δεσποζόμενα παρὰ τε τοῦ ἀγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κύρι Θεοφάνους, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ποθεινοτάτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετρούπολεως καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ περιελαμβανόμενων κατὰ τόπον πατέρων τοῦ Ἁγίου Τάφου, φροντισόντων καὶ ἐπιμελουμένων τῆς καλλιτελείας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ διαμονῆς τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτοῦ. Ὃς δ' ἔν μετὰ ταῦτα, ἄρχων ἢ ἀρχόμενος, ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς, μικρὸς ἢ μέγας, ἢ καὶ τῶν κατὰ καιροὺς Αὐθέντων Μολδοβλαχίας, βουληθεῖη κατ' οἰονδήποτε τρόπον ἀκυρῶσαι τὰ αὐθεντικὰ χρυσόδουλλα, τὰ παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου κτήτορος αὐτοῦ, κυρίου Ἰωάννου Μύρωνος Μπαρνόβσκη Μογίλα Βοεδόδα ἐπιβραβευθέντα τῷ μετοχίῳ τοῦ Ἁγίου Τάφου, εἰς βεβαίωσιν τῆς προσηλώσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν παραβλέψαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ σλομποζίαν αὐθεντικὴν ἀθετῆσαι καὶ ἀποξενῶσαι μὲν τὸ μετόχιον τῆς δεσποτείας τοῦ Ἁγίου Τάφου, εἰς ἰδίαν δ' ἐξουσίαν καταγαγεῖν αὐτό, ἢ τὰ αὐτοῦ ἀφιερῶματα ἀποσπᾶσαι καὶ διασεῖσαι καὶ τὰ αὐθεντικὰ αὐτοῦ δικαιώματα σμικρύναι καὶ ἐλαττώσαι, ἀφωρισμένος εἶη ἀπὸ Θεοῦ

τριarhi și cu a Sfântului Sinod din jurul nostru, frați iubiți ai noștri întru Duhul Sfânt și coliturghisitori, de oare ce e ευμυνειοasă și plăcută lui Dumnezeu, adaugă scrisoarea patriarhicească de față, sinodicească, pecetluită, prin care și în scris vădește întru Duhul Sfânt și orânduiește ca această mănăstire închinată Sfântului și de viață primitorului Mormânt, a Adormirii prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu, care este în Țașul Moldovlahiei, de către preacucernicul și prea-strălucitul Domn al Moldovlahiei, domnul Io Miron Barnovschi Moghilă Voevod, socotită și ea metoh al lui (al Sfântului Mormânt), și cele două moșii ce-i sunt închinare, împreună și cu stăpânirile și lucrurile și veniturile lor și cu privilegiile dreptăților domnești și cu iertările lor, împreună cu monahii ce iluc viață călugărească în mănăstire, sfințiți și osebiți, și cu cei ce locuiesc pe acele două moșii, rămânând libere, nerobite, necăleate în picioare, scutite, nesupărate și neurmărite judecătorește de orice față domnească ori boierească, prin slobozie domnească, să fie supuse de acum și mai încolo, prea-sfintei bisericii a Sfântului și de viață primitorului Mormânt, fără a-i putea fi luate și smulse, cât timp soarele se va vedea, fiind cărmuite și stăpânite de prea-sfântul și prea-fericitul Patriarh al Ierusalimului chir Teofan, cel întru Duhul Sfânt prea-dorit frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, și de cei trimeși de el în acel loc părinți de la Sfântul Mormânt, cari se vor gândi și vor îngriji de împodobirea bisericii și de creșterea și păstrarea lucrurilor și stăpânirilor ei. Iar cel care după aceasta, Domn ori supus, arhieren ori preot, mic ori mare, fie și dintre Domnii de pe vremuri ai Moldovlahiei, ar vrea în vre-un chip să strice hrisoavele domnești care au fost date de preacucernicul și prea-strălucitul ctitor al ei, domnul Io Miron Barnovschi Moghilă Voevod, ca unui metoh al Sfântului Mormânt; pentru întărirea închinării lui, și ar trece cu vederea hotărârea noastră și ar strică neatârnarea și slobozia domnească și ar înstrăina metohul de stăpânirea Sfântului Mormânt și l-ar aduce la cărmuirea lui sau ar smulge și ar zgudui cele ce i-au fost închinare și ar micșura dreptățile-i domnești și l-ar împuțina, să fie afurisit de Dumnezeu atoatețitorul și afurisit și neiertat și nedesfăcut

παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλλυτος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραις ὑπόδικος, καὶ εἴρη Θεὸν μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἅμα τῷ συνηγορήσονται καὶ βοηθήσονται αὐτῷ περὶ τούτου. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγγράφη καὶ τὸ παρὸν θεδαιωτηριον γράμμα τῆς προσηλώσεως τοῦ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ ἐπεδόθη ταῖς ἐν τῷ μετοχίῳ αὐτῷ εὐρισκομένοις πατρᾷσι, μνημονεύουσι τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοῦ Ἀβθέντου καὶ κατήτορος, εἰς μόνιμον καὶ διηνεκή τὴν ἀσφάλειαν. Ἐν ἔτει ἱρλς'φ, μηνὶ Μαΐῳ κα' η, ἡνδικτιῶνος ἐνδεκάτης.

Κήρυλλος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

(Căpîi grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXXIV.

Însemnarea călugărului Ioachim că patriarhul Teofan al Ierusalimului l-a hirotonisit la Galata în Iași, înaintea Domnului și maicei sale.

Iași.
1629,
14 Maiu.

Ὁ ἀγιώτατος Πατριάρχης κὴρ Θεοφάνης ἐτελείωσέν με ἱερέα εἰς Γαλάσι τῆς Μπογδανίας, εἰς Γαλατάν, τὸ μοναστήριον τοῦ Πέτρου Βοϊδότα, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναλήψεως, παρόντος τοῦ εὐσεβεστάτου Ἀφεντὸς Ἰωάννου Μορών Μπορνόσκη Μογγίλα Βοϊδόντα, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐλισσάβετ, εἰς τοὺς αἰχμ' τῆς Χριστοῦ ἐπιφανείας.

† Ἰωακείμ ἱερομόναχος.

(Căpîi grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

Prea-sfințitul Patriarh chir Teofan m'a sfințit preot în Iași Moldovei, la Galata, mănăstirea lui Petru Voevod, în ziua Înălțării, fiind de față prea-cucernicul Domn Io Miron Barnovschi Movilă Voevod și mama lui Elisaveta, la anul 1629 de la înfățișarea lui Hristos.

† Ioachim ieromonahul.

CCXXV.

Moise Movilă, pretendent la tronul Moldovei, către Mikó Ferencz, capucheaiaua ardeleană la Poartă, făgăduindu-i șase mii de lei dacă-și va căpăta Domnia dorită.

Înainte de
1630.

† Ὁμολογὸν ἐγὼν, ὁ Μοῦσῃ Βοϊδότας, τὸ πὸς εἰσηρονήσῃ με τὸν πολυχρονημένον τοῦ Κράλι τοῦ ἐλιτζῆ, τοῦ Νίκου Φρέτζου, νὰ π(λ)άρι ἰς τοῦ πολυχρονημένον τὸν Κράλι νὰ ξεορθόσῃ τὸν ἰκόνον τοῦο τὰ νὰ τὸν στίλι με τὸν Ὑσοῦφι Τζιασὸν ναιθιέ του, καὶ ἀποροῦ τὰ νὰ κάμει τοῦ ξεορθόμου κατὰ τὴν σηροινί μας, καὶ ἀνίσως καὶ τὸ κάμει καὶ πάγον ἰς τὴν Βιλαχίαν καὶ ἀφρετέφου, νὰ ἔχου νὰ τοῦ δῆδου χιλιάδεις κρόστην ἔκση, καὶ νὰ τὸν εὐχαριστῶν. Καὶ κατὰ τὸ ἐγέδου ἔδωσαν τὴν

† Mărturisese eu, Moise Voevod, eum că m'am înțeles eu elciul (=solul) Craiului care să trăiască într-un mulți ani, eu Mikó Ferencz, ca să meargă la Craiu care să trăiască într-un mulți ani, ca să-l îndrepte pe Măria Sa să-l trimeată cu Isuf-Ceauș să vie aici, și poate să facă îndreptarea mea după învoiala noastră; și, dacă ar face și aceia să merg în Țara-Românească și să domnesc, atunci să am a-i da șase mii de lei și să-i mulțămesc. Și spre întărire am

ὁμολογία μου, γιὰ νὰ μπιστωθῇ, καὶ σωκόν
καὶ τὴ βοῦλα μας.

Io Moisi Moghila Voevoda.

Καὶ ἀγόν, ὁ Μοΐσης, καὶ φίλις ἔς τὰ ἄνοθεν.

(Pecete neagră cu vulturul muntean și crucea, purtând legenda: † Io Moisi Moghila Voevoda; originalul în Arhivele din Buda; publicată și în *Studii și documente*, IV, p. 18.)

dat izvodul mieu ea să se creadă, și adaug (?)
și pecetea mea.

Io Moisi Moghila Voevod.

Și eu, Moise; și primese cele de mai sus.

CCXXVI.

Iași,
1630,
20 Mart.

Act de închinare, de către Alexandru-Vodă Coconul, Domn al Moldovei, a mănăstirii lui Aron-Vodă către mănăstirea Maicei Domnului din insula Chalke.

Χρυσόβουλλον, δι' οὗ ἀφιεροῦται τὸ ἐν Ἰασίῳ τοῦ Ἀαρὼν Βοεβόδα μοναστήριον εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ μονὴν τῆς Θεοτόκου.

Ἰωάννης Ἀλέξανδρος Βοεβόδας, υἱὸς Ῥάδου Βοεβόδα, ἐλέω Θεοῦ Αὐθεντῆς τῆς μολδανικῆς γῆς. Δεδώκαμεν, ἀνεκαινίσσαμεν καὶ ἐπεδεδαϊώσαμεν τοῖς πατράσι: τῷ τε ἡγουμένῳ καὶ πάσῃ τῇ ἱερᾷ συνελούσει τοῦ κατὰ Χάλκην πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως σεβασμίτου μοναστηρίου, σεμνονομένου ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερχίας δεσποίνης ὑμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τὸ δεδομένον, χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας, παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Αὐθέντου καὶ πατρὸς ἡμῶν Ῥάδου Βοεβόδα (ὃν κατατάξαι Κύριος ὁ Θεὸς ἐν σκηναῖς δικαίων καὶ ἀξίωσαι τῆς αἰωνίου ζωῆς) χρυσόβουλλον, δι' οὗ ἀποδίδεται τὸ περὶ τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἰασίου κείμενον μοναστήριον τῆς Αὐθεντείας, τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ θαυματουργοῦ ἱεράρχου Ἀγίου Νικολάου, εἰς τὸ πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέγαλον μοναστήριον, διὰ μετόχιον, τὸ ὁποῖον πρότερον εἶχεν ἀφιερῶθῃ παρὰ τοῦ Ῥάδου Βοεβόδα εἰς τὸ ἐν Σωζοπόλει, παρὰ τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ, ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, χάριν εὐλαθείας, ὡς γνωρίζομεν καὶ ὡς τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον μαρτυρεῖ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐν Σωζοπόλει μοναστήριον τοῦτο τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, καταπατηθὲν ὑπὸ Τούρκων, ἀπερημώθη τελείως, οἱ δὲ πατέρες, πολλότατα δαινὰ ἐκ τούτου ὑποστάντες καὶ εἰς ἄκραν δυστυχίαν καταντήσαντες, κατ' εὐδοκίαν τοῦ Ῥάδου Βοεβόδα, πληροφορηθέντος παρὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν ταύτης, εἰσῆλθον εἰς τὸ εἰρημένον μοναστήριον τῆς Ὑπερχίας Θεοτόκου, ὅπως μολάσωσι τοῦ λοιποῦ ἐν αὐτῷ, καί, ἐπειδὴ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Νικολάου συνέβησαν ἔριδες μεταξὺ τῶν γραικῶν μοναχῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἐπαναστάντων κατ' αὐτῶν, ὁ μακαρίτης Ῥάδου Βοεβόδας, προνοήσας, ἐξησφάλισε

Hrisov, prin care se închină mănăstirea din Iași a lui Aron Voevod către mănăstirea din Chalke a Maicei Domnului.

Io Alexandru Voevod, fiul lui Radu Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei. Am dat, am întărit și am asigurat părinților: egumenului și întregului sfânt sobor al cinstitei mănăstiri de la Chalke lângă Constantinopol, unde e hramul preasfintei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, hrisovul dat, cu milă și ajutor, de cel întru fericire răposat fostul Domn și părinte al nostru Radu Voevod (pe care să-l așeze Domnul Dumnezeu în corturile dreptilor și să-l învrednicească de viața veșnică), prin care se dă mănăstirea domnească ce se află lângă târgul Iașului, cinstită întru numele făcătorului de minuni ierarhului Nicolae, către marea mănăstire de lângă Constantinopol, ca metoh, — care mai înainte fusese închinată de Radul Voevod la sfânta mănăstire a Sfântului Ioan Botezătorul ce se află la Marea Neagră, din evlavie, cum știu noi și cum și scrisoarea solemnă o arată. Dar, de oare ce această mănăstire din Sozopole a Sfântului Ioan Botezătorul, călcată de Turci, s'a pustiit cu totul, iar părinții, suferind pentru aceasta multe lucruri grozave și ajungând la cea mai mare nenorocire, după buna socotință a lui Radul Voevod, care fusese înștiințat de Patriarhul Constantinopolei despre această stare de lucruri a lor, au venit la zisa mănăstire a prea-sfintei Născătoarei de Dumnezeu, ca să ducă de acum înainte acolo viața călugărească, și, de oare ce în mănăstirea Sfântului Nicolae s'au întâmplat certe între călugării greci și alții ce se ridicaseră împotriva lor, fericitul Radul Voevod, purtând grijă, a întărit pe Grecii ca să stea cu mai multă odihnire, precum și pe vremea lui Miron Barnovschi

τοὺς Γραικοὺς, ὥστε νὰ διάγωσι μὲ πλήρη ἀνάπαυσιν, ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ Μήρωνος Πάρνοδσκη Μογίλα Βοεβόδα ἐλθόντες σέρβοι τινὲς μοναχοί, δι' ὁμοθυμαδὸν ν' ἀποδιώκωσι τοὺς Γραικοὺς. Διὰ τοῦτο, πρὸς κατάπαυσιν τῶν τοιοῦτων ἐρίδων, ἀναφυομένων συνεχῶς μεταξὺ τῶν μοναχῶν τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Νικολάου, συσχεφόμενοι μετὰ τῶν βογιάρων τῆς ἡμετέρας Βουλῆς, μικρῶν καὶ μεγάλων, κατὰ μίμησιν τῶν προκατόχων ἡμῶν, Ράδουλ Βοεβόδα καὶ Μήρωνος Παρνόδσκη Μογίλα Βοεβόδα, θεώκαμεν, ἀνεκαινίσσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν τὸ παρὸν φύλλον μὲ κοινὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν τοῦ νὰ εἶναι οἱ μὲν Πατέρες τοῦ Ἁγίου Νικολάου ὑποταγμένοι εἰς τὸ πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κείμενον μεγάλον μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ δὲ μοναστήριον αὐτὸ (τοῦ Ἁγίου Νικολάου) νὰ εἶναι μετόχιον αὐτοῦ, μὲ ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ ὑποστατικὰ αὐτοῦ, τὰ παρὰ τῶν χρηματισάντων Αὐθεντῶν αὐτῇ ἀφιερωμένα καὶ μὲ ὅλα τὰ χωρία καὶ μύλους καὶ σὺνορα, τὰ ὅποια ἀνέκαθεν ἐξουσίαζεν. Τὸ δὲ συναγόμενον ἐκ τῶν χωρίων εἰσόδημα νὰ στέλληται εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρὸς παραμυθίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἐν αὐτῇ συνασκαυμένων ἀδελφῶν.

Ὅθεν, ὅστις ἐκ τῶν ἡμετέρων υἱῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ ξένων, κατασταθεὶς Αὐθεντὴς τῆς ἡμετέρας βουλδαυτικῆς γῆς μετὰ τὴν ἀποδίωσίν μας, ἢ θελὲ τολμήσῃ ν' ἀκυρώσῃ τὸ παρὸν μας χρυσόβουλλον καὶ ἀποδῶλῃ τοὺς τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ὅποιον μόνον μαναχὺς ἀπὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὁ τοιοῦτος νὰ ἔχῃ τὸ ἀνάθεμα καὶ τὴν κατάραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ποιητοῦ τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, τῶν ἐν Νικαίᾳ 318 Ἁγίων Πατέρων, νὰ εἶναι ἢ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰωῦδα, καὶ τοῦ ἐπαράτου Ἀρείου, καὶ νὰ τὸν καταπίῃ ἢ γῆ ὡς τὸν Δαθάν καὶ τὸν Ἀβειρόν.

Εἰς Ἰάσιον, 7138, Μαρτίου 20.

T. S.

Moghilă venind niște călugări sârbi, s'au apucat să gonească pe Greci. Pentru care, spre împăcarea unor asemenea certe, care se înoiesc necontentit între călugării mănăstirii Sfântului Nicolae, chibzuindu-ne cu boierii Sfântului nostru, cei miei și cei mari, după pilda înaintașilor noștri, Radul Voevod și Miron Barnovschi Movilă Voevod, am dat, am învoit și am întărit această carte cu părere de obște și hotărâre ca să fie părinții de la Sfântul Nicolae supuși mării mănăstiri de lângă Constantinopol a prea-sfințitei Născătoare de Dumnezeu, iar acea mănăstire (a Sfântului Nicolae) să-i fie metoh, cu toate dreptățile și stăpânirile ei, închinat ei de Domnii ce au fost, și cu toate moșiile și morile și hotarele ce aveă în toate laturile. Iar venitul strâns de la moși să se trimeată la sfânta mănăstire a prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu pentru ajutorul și odihna fraților ce trăiesc viață călugărească întru înșă.

Deci, care dintre fiii noștri, sau dintre rude, sau dintre străini, așezat Domn al țerii noastre a Moldovei după a noastră răposare, ar îndrăzni să strice hrisovul nostru acesta și să izgonească pe călugării ce sunt supuși mănăstirii prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu din mănăstirea Sfântului Nicolae, unul ca acela să aibă anatema și blăstămul Domnului nostru Isus Hristos, făcătorul cerurilor și al pământului, al prea-sfintei Născătoare de Dumnezeu, al celor patru Evangheliști, al celor doisprezece Apostoli, al celor 318 Sfinți Părinți de la Nicheia, și să fie partea lui cu Iuda și cu blăstămatul Arie, și să-l înghită pământul ca pe Datan și pe Aviron.

În Iași 7138, Martie în 20.

I. S.

CCXXVII.

1630
(7138),
20 Maiu.

Hrisov al lui Alexandru fiul lui Radu, Domn al Moldovei, prin care se închină iarăş (?) mănăstirea de lângă Iaşi, zisă Aron-Vodă, către mănăstirea Panaghiei în insula Chalke.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXXVIII.

1630
(7138),
26 Maiu și
27 August.

Hrisov al lui Moise Movilă, Domn al Moldovei, prin care se înnoiește închinarea mănăstirii Aron-Vodă către mănăstirea Panaghiei în insula Chalke.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXXIX.

1630,
20 August.

Pătrașcu Postelnicul, călugărit Partenie, despre împăcarea sa cu răposatul Postelnic Trufandă pentru moșia Izvorul-Alb și îndeplinirea învoielii de către moștenitorii lui.

† Διὰ τοῦ παρόντος μου ἰδιοχείρου γράμματος ὁμολογῶ ἐγὼ, ὁ πρόην Πετράσκος ὁ Ποστέλνικος, ὁ νῦν Παρθένιος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης, ὅτι ἐμεσίτευσεν ὁ ἄρχων ὁ κύρ Νικόλαος ὁ Βησιτάρης εἰς τὸν μακαρίτην τὸν Ῥάδοῦλ Βοεβόδα, διὰ μίαν συλίσταν εἰς τὸ Μεγχετίντζι, τὴν ὁποίαν λέγουσι Μπέλ-Ἰσόωρ, τῆς ὁποίας οἱ Βλάχοι εὐρίσκονται φευγάτοι εἰς τὸ Βιτίνι καὶ εἰς τὸ Ὑστροβόν. Καὶ ἔτι με ἐδικήν μου ἐξοδίαν τοὺς ἐθάλα καὶ τοὺς ἤφερα εἰς τὸ χωρίον καὶ, ἀφ' οὗ εὔγαλα ἐγὼ τοὺς Βλάχους καὶ τοὺς ἤφερα εἰς τὸ χωρίον, μακαρίτης ὁ ὁ Τρουφαντάς, ὄντας του Μέγας Ποστέλνικος, ἐγύρεψεν τὸ ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ῥάδοῦλ Βοεβόδα, ἀθθενέοντος του εἰς τὴν Πογδάνιαν, καὶ τοῦ τὸ ἐχάρισεν αὐτοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἐγὼ ἐπῆγα νὰ τὸ γυρέψω ἀπὸ τὸν μακαρίτην Ῥάδοῦλ Βοεβόδα. Καί, ὅταν ἐπῆγα ἐκεῖ, ἀνταμωθήκαμεν με τὸν μακαρίτην τὸν Τρουφαντά, καὶ ἔτι ἐπessan οἱ ἄρχοντες εἰς τὴν μέσην καὶ μὰς ἐσυνέβησαν, καὶ μοῦ ἔδωσαν ἓνα ἄλογον τούρκικον, ἡ τιμὴ του ἦτον διὰ ἑκατὸν φλορία, καθὼς φαίνεται καὶ ἡ ὁμολογία μου, ὁποῦ τοῦ ἤθελα δώσει ἰδιοχείρως. Ἐτὶ τὸ ἄλογον εὐγῆκεν κουτζὸν καὶ τοῦ τὸ ἐγύρισα ὀπίσω. Εἰς τὸ ὅποιον ἐπέρασεν πολὺς καιρὸς, ἕως ὁποῦ ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης ὁ Τρουφαντάς, καὶ δὲν τοῦ ἐγύρευσαν τίποτες. Καὶ ἔτι μετὰ ταῦτα ἐφάνηκεν μου πάλιν νὰ γυρέσω τὰ ἐξοδα ὑποῦ ἕκαμα εἰς τὸ ἀνωθεν χωρίον, καὶ ἐθάλαμεν κριτάδες τοὺς ὑποκάτωθεν γραμμένους καὶ μὰς ἔκριναν ὅτι νὰ μοῦ γυρήσουν τὰ ἑκατὼ φλορία, τὴν τιμὴν τοῦ ἀλόγου. Καὶ ἐγὼ εἶπα ὅτι τὰ εἶχα με τὸν διάφορον τὰ ἄσπρα, καὶ ἔτι οἱ αἰρεταὶ κριταὶ ἀποφάσισαν

† Prin cea de față scrisoare cu mâna mea mărturisesc eu ce am fost Postelnic Petrașcu, iar acum Partenie ȋeromonahul și arhimandritul, că a mijlocit boierul dumnealui Nicolae Vistierul la răposatul Radul Voevod, pentru o siliște în Mehedinți, care se numește Izvorul-Alb, ai cărui rumâni se află fugiți la Vidin și în Ostrov. Și, așa, cu cheltuiala mea însăș i-am scos și i-am adus în sat; și, după ce i-am scos eu pe rumâni și i-am adus în sat, răposatul Trufandă, fiindu-i atunei Mare-Postelnic, a cerut siliștea dela răposatul Radul Voevod, pe când domniă în Moldova, și i-a dăruit-o lui. Atunci eu m'am dus să o cer îndărăt dela răposatul Radul Voevod, și, când am ajuns acolo, ne-am întâlnit eu răposatul Trufandă, și au căzut și boierii la mijloc, și ne-au împăcat, și mi-a dat un cal turcesc: prețul îi eră de o sută de galbeni, cum se vede și din mărturia pe care i-am dat-o scrisă de însăș mâna mea. Și calul a ieșit schiop, și i l-am trimis îndărăt. A trecut apoi vreme multă, până a murit răposatul Trufandă, și nu i-am cerut nimic. Și după aceasta mi s'a părut iarăș să cer cheltuielile pe care le-am făcut eu satul de mai sus, și am pus noi judecători pe mai jos iscăliții, și ne-au judecat să-mi dea îndărăt cei o sută de galbeni, prețul calului; și eu am spus că banii îi aveam eu dobândă, și atunci judecătorii aleși au hotărît că pentru cheltuielile mele și pentru dobânda banilor să iean o sută cinzeci de galbeni de la neamul răposatului Trufandă

ὅτι διὰ τὸ ἔξοδόν μου καὶ διὰ τὸ διάφορον τῶν ἁσπρῶν νὰ πάρω ἑκατὸν πενήντα φλωρίν ἀπὸ τὴν φαρμηλίαν τοῦ μακαρίτου τοῦ Τραπεζαντᾶ καὶ ἀπὸ τὰ παιδία του, καὶ ἐπὶ αὐτὰ τὰ ἑκατὸν πενήντα φλωρία, καὶ εὐχαλα τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου ἀπὸ τὸ χρυσόδολλόν μου, καὶ ἔδωκά τους καὶ τὸ ἀφωρηστικὸν γράμμα. Καὶ κατὰ πῶς ἔκριναν οἱ αἵρεται κρίται ἔδωσα τὸ παρόν μου ἰδιόχειρον γράμμα μὲ τὸ ἴδιον μου θέλημα, καὶ πλέον δὲν ἔχω νὰ κάμω τίποτες. Καὶ διὰ τὸ ἐβόαιον τῆς ἀληθείας ἔγραψα τὴν παροῦσαν μου ὁμολογίαν, καὶ ἰδοὺ βάνω καὶ τὴν βούλλαν μου.

Ἐν μηνὶ Αὐγούστου, εἰς τὰς 20, ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ 1630^{τη}.

† Παρθένιος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης.

† Γεννάδιος ἱερομόναχος σιναΐτης μαρτυρὸς τὰ ἄνωθεν.

† Γρίνας Ὁτζίης¹ μ[αρτυρῶ τὸ] ἔγνωθεν τετραμένα.

† Πάνος Παλαμάρης μαρτυρὸς τὰ ἄνωθεν.

† Μπούνιας Λωγοθέτης μαρτυρὸς τὸ ἔγνωθεν.

† Μάνος Μανζάκης μαρτυρῶ.

† Ἡωρθῶνος μαρτυρὸν τ' ἔγνωθε.

Ἱερομόναχος.

(Pecetea lui cu Hristos și Παρθένιος ἱερομόναχος.)

(După o fotografie în Bibl. Ac. Rom., la Litzeia, I. c.)

și de la copiii lui; și am luat cei o sută cinzeci de galbeni, și am scris numele satului din hrisovul meu, și li-am dat lor și scrisoare de afurisanie. Și, după cum au judecat judecătorii aleși, am dat scrisoarea mea de față cu voia mea, și nu mai am nimic a face. Și pentru tăria adevărului am scris mărturia mea de față, și iată că-mi pun și pecetea.

În luna lui August în 20, anul dela Hristos 1630.

† Partenie ieronómah și arhimandrit.

† Ghenadie ieromonahul din Sinai mărturisesc cele de mai sus.

† Ghinea Otzis mărturisesc cele mai sus scrise.

† Pano Palamariul mărturisesc cele de mai sus.

† Bunea Logofătul mărturisesc cele de mai sus.

† Manu Muzachi mărturisesc.

† Iordan (?) mărturisesc cele de mai sus.

Ieromonahul. . .

(Pecetea lui Partenie ieromonahul.)

CCXXX.

Patriarhul Constantinoplei Chiril Lukaris întărește iertarea de dădji a locuitorilor satului Poienii, dat de Leon-Vodă la Sfântul Mormânt.

1630,
Octombrie.

Κόριλλος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν γινόμενα πάντα καλὰ λίαν εἰσὶ καὶ πρὸς Θεὸν εὐπρόσδεκτα, καὶ μᾶλλον ὅτε τὶς αὐτὰ ἡμίκα δεῖ, καὶ ὅπου δεῖ ἐναποθησαυρίσειε, κρίσιν ἐν καλοῖς ποιούμενος καὶ τὰ καλὰ τοῖς καλλίστοις ἀνατιθέμενος, φανερόν πάντως καὶ πρόδηλον ὡς, κατορθομένων ἔργων ἀειμνήστων καὶ μακαρίων, πολλὴν τὴν λυσιτέλειαν κοινῶς πάσι ποιούντων. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ ὁ εὐσεβέστατος καὶ ἐκλαμπρότατος Αὐθέντης πάσης Οὐγκροβλαχίας, κύριος Ἰωάννης Λέων Βοσβόνδας, κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, φύσεως ὠνάγαθης, καὶ πολλὰ περὶ τὰ θεῖα ποιοούμενος τὴν φροντίδα, ζήλόν τε ἀναλαβὼν ἔνθεον καὶ διάπυρον ἔρωτα, χρησάμενος τῇ φιλοτιμίᾳ καὶ θέλων

Chiril, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh a toată lumea.

Cele ce se fac după scopul dumnezeiesc sunt toate foarte bune și către Dumnezeu bine primite, și, mai ales dacă cineva își adună comoară din ele când trebuie și unde trebuie, făcând alegere între cele bune și adăugind cele frumoase celor prea-frumoase, e vădit cu desăvârșire și ușor de cunoscut că, de oare ce îndreaptă lucruri vrednice de o veșnică amintire și fericite, ele fac tuturor în de obște mult folos. Deci, de oare ce și prea-cucernicul și prea-luminatul Domn a toată Ungrovlahia, domnul Io Leon Voevod, fiu sufletesc al Smereniei Noastre, fiind de o fire bună și purtând multă grijă de cele dumnezeiești, fiind înzestrat cu iubire de

¹ Il găsesco și în actul grecesc din 8 Decembrie 1634, prin care se vinde Banului Hrizea, de către Iani Comisul, moșia Rumânești, de la Radu Buzescu (Bibl. Ac. Rom. doc. 2/XLIII).

πορείαν τινά πάσθαι καὶ ἔχειν τὸν Ζωοδόχον Τάφον τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ θεοδαδίστων τόπων, ἀνακουφισμοῦ ἕνεκα καὶ ἐπικουρίας τῶν συνεχῶς γιγνομένων αὐτῷ ἀνυποφόρων χρεῶν, ὅπερ ὦν καὶ ὁ ἀγιώτατος καὶ μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύρ Θεοφάνης, ὁ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ποθεινότατος ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐπηρεάζεται καὶ ἀπαιτεῖται ὅτι μάλιστα, προσηλώσατο καὶ ἀφιέρωσατο ἐν αὐτῷ τῷ Ζωοδόχῳ Τάφῳ τὸ χωρίον Ποιάνι τὸ ἐν τῷ κανδηλικίῳ Βλάσκα, ὅπερ ἐστὶ τοῦ κατὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ Μπουκουρσατίου Ἀγίου Γεωργίου, κατασφαλίσας χρυσοῦλλῳ αὐτοῦ, ὀπογραφαῖς ἔχοντι ἀρχόντων πολλῶν, τοῦ Ῥίζου Βορνίκου, τοῦ Βλάντου Μεγάλου-Αγοθέτου, τοῦ Ἰωάννου Μεγάλου Βιστιάρη, τοῦ Μίχου Μεγάλου Σπαθάρη, τοῦ Μονσάτου Μεγάλου Στολνίκου, τοῦ Μπουζούσκα Μεγάλου Κορίσου, τοῦ Βασιλείου Μεγάλου Μπαχαρνίκου, τοῦ Ἀλεξανδρῆ Μεγάλου Ποστελνίκου καὶ ἄλλων πολλῶν, βεβαιώσαντος τὸ αὐτὸ χρυσοῦλλον, καὶ τοῦ κατὰ τόπον ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας κύρ Γρηγορίου καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Ῥουνίκου, [Θροφίλου], καὶ Ἐφραίμ Μπουζέου, καὶ δοὺς αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, τοῦ εἶναι ἀκαταπάτητον, ἀσύδατον καὶ ἀνενόχλητον, παρὰ παντὸς προσώπου αὐθεντικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ, ἔν τε τῷ ἐκάστῳ μηνί παρεχομένῳ χαρατζίῳ καὶ τοῖς δικαίωμασι τῆς γαλιάτας τοῦ χόρτου, τῶν βοῶν, τῶν προβάτων, τῶν λεγομένων σάκα, τῶν αὐθεντικῶν ἵππων, τοῦ μέλιτος, τοῦ κηρίου, τῆς δεκατίας τῶν μελισσῶν, τῶν προβατονομίῳ, τῶν χοίρων τοῦ αὐθεντικοῦ κρασνομίου, τοῦ τυρονομίου, τοῦ βασιλικοῦ χαρατζίου, τοῦ αὐθεντικοῦ κανισκίου, ἡνίκα τὴν Αὐθεντείαν λαμβάνει Αὐθέντης νέος, τῶν θανειακῶν, τοῦ ἐνὸς φλωρίου τοῦ χόρτου, τῆς κάζιας τῆς ἄκρας, τοῦ καπνιατίκου, τῶν διερχομένων μπάνων ἐν ταῖς ἄκραις, τῶν ἐτέρων μπάνων τῶν περιπατούντων ἐν τοῖς κανδηλικίαις, τῶν Στολνίκων τῆς Γραικας, ἥτοι μὴ ἐχόντων ἄδειαν λαμβάνειν βάμα ἐκ τῶν ἰχθύων τῆς μπάλτας, τῆς ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῷ Ποιάνι οὖσης, τῶν ἵππων τῶν ὀλακῆδων, τῶν ποτθόντων, τοῦ χαρατζίου τοῦ μαλταβενέσκου, τῶν μερτικίων, τῶν ριπτόντων ἐν τῷ χωρίῳ παρὰ τοῦ Αὐθεντοῦ προβάτων καὶ ἀγοραζόντων εἰς μερτικία τῶν ἐξωτερικῶν, τοῦ παζινασίου, τῶν ξύλων, τῶν σανιδίων, τῆς αὐθεντικῆς δουλείας, τοῦ γλωροῦ χόρτου, τοῦ ζαῖρε καὶ τῶν λοιπῶν συδοσιμῶν τῆς αὐθεντικῆς τζάρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλον ὡσαύτως καὶ τοὺς ἐν τῷ

cinste și vrând să capete și să aibă un ajutor de viață dătătorul Mormânt al Domnului Dumnezeu și Mântuitor al nostru Isus Hristos și celelalte locuri ale lui, cele călțate de piciorul lui Dumnezeu, pentru acoperirea și ajutarea datoriiilor care tot mai mult i se făcuseră nesuferite, pentru care și preasfințitul și prea-fericitul Patriarh al sfântului oraș Ierusalimul, chir Teofan, cel întru Duhul Sfânt prea-dorit frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, stăruie și cere pe cât poate, a dăruit și a afierosit acestui de Dumnezeu primitor Mormânt moșia Poieni, care este în județul Vlașea, care e a mănăstirii Sfântului Gheorghe din târgul Bucureștilor, întărind-o cu hrisovul său, ce cuprinde iscăliturile a mulți boieri: Hrizea Vornicul și Vlad Marele-Logofăt, Ioan Marele-Vistier, Mihai Marele-Spătar, Mușat Marele-Stolnic, Buzinea Marele-Comis, Vasile Marele-Păharnic, Alexandru Marele-Postelnic și alții mulți, încredințând acest hrisov și cel din partea locului preasfințit Mitropolital Ungrovlachiei chir Grigorie și de Dumnezeu iubiții episcopi de Râmnic [Teofil] și al Buzăului Efrem, și dându-i acea voie de a fi necălțat, nestrămutat și netulburat de orice chip domnesc sau boieresc, în ce privește haraciul ce se dă în fiecare lună și drepturile găleții și fânului, al boilor, al oilor, al așa-zisei oaia-seacă, al cailor domnești, al mierii, al cerii, al dijmei albinelor, al dijmei turmelor, al porcilor, al vînărieiului domnesc, al dijmei pe brânză, al haraciului împărătesc, al peșchelui domnesc, când ieă Domnia un Domn nou, al dăjdiilor, al unei leu de fân, al cașului muntelui, al fumăritului, al banilor ce trec în munți, al celorlalți bani ce umblă prin județe, al Stolnicilor de Greaca, adevcă neavând voie a luă vamă de la peștii bălții ce se află în chiar acea moșie Poieni, al cailor de olac, al podvoziilor, al birului moldovenesc, al mertieurilor, al oilor luate în moșie de Domn și al acelora ce cumpără în mertieuri cele străine, al pășunatului, al lemnelor, al scândurilor, al slujbei domnești, al fânului galben, al zaherelei și al celorlalte drepturi ale țerii domnești pe tot anul, precum și pe rumânii ce locniese în acea moșie, cari sunt scriși în hrisov anume: Badiul, Călin, Stan, Miftodie, Stan, Corbea, Picătură, Dobrea, Marin, Stan, Radul Mocanul, Vladul, Băleanul, Bogdan,

χωρίῳ αὐτῷ Ποιάνι οἰκοῦντας Βλάχους, τοὺς ὄντας ἐγγεγραμμένους ἐν τῷ χρυσοδόλλῳ ὀνομαστί, Πατούλην, Κάλειον, Στάγον, Μεθόδιον, Στάγον, Κόρμπεν, Πικατούρην, Τόμπρεν, Μαρίνον, Στάγον, Ῥάνδολον Μουκάνον, Βλάντουλον, Μπάλιαν, Μπόγδανον Γιόκαν, Ἰουλ (?), Ντρεζάνον, Ντάνον, Ντομπρίκαν, Ἰωδάν, Τερτζίκαν, Μπούρλιαν, Στάτζουλον, Ἰών, Νάξουλον, Στώικαν, Τζούρκαν, Μάρεσην, Μίκουλαν, Σέρμπουλον, Μαρτίνον, Ῥάδουλον, Νάγκουλον, Στωϊάνον, Νάγκουλον, Φλόκαν, Ῥάντε, Ντάϊκον, Ἰολάτε, Στάγον, Στελιάν, Μόσουλ, Βλάντουλον, Ῥάντουλον, Στώικαν, Ὀπριαν, Ντόμπρε, Μιρκάν, Μπάτζον, Νικόλα, μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων, καὶ τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς ἀφιγμένους χρέους διχα τοὺς ὄντας πέραν τοῦ Δουνάβεας, ἢ Σέρβους, ἢ Ῥωμαίους, ἢ Ἀλβανούς ἢ ἀπὸ τῆς Μολδοβίας, ἢ καὶ ἀρχοντικούς Βλάχους, αὐθεντικὸν χρέος μὴ ἔχοντας, καὶ ἑτέρους, καὶ μηδεμίαν ἔχειν ἐξουσίαν τοὺς μπάνους, καὶ τοὺς περικαλάμους, καὶ ἄλλους εἰσερχεσθαι ἐν τῷ προσηλωμένῳ αὐτῷ χωρίῳ καὶ ζητεῖν τι τῶν ἀνωτέρω, ὡς εἴρηται, καὶ λαμβάνειν, καὶ ἐνοχλεῖν τοὺς ἐγγυήτους, καὶ κατατρυφνεῖν, ἐκτὸς μόνον τὸν ἀπὸ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καθιστῶντα ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου Ἀγίου Γεωργίου καὶ ἐζητήθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐπιδραβευσθῆναι τῷ χρυσοδόλλῳ καὶ ἡμέτερον πατριαρχικὸν γράμμα.

Τούτου χάριν ἡ Μετρούπολις ἡμῶν γράφει καὶ ἐν Ἀγίῳ παρακελεύεται Πνεύματι, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, ἵνα, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τὸ μὲν χωρίον αὐτὸ Ποιάνι, κατὰ τὸ αὐθεντικὸν ἔγγραφο, καὶ τὰ παρ' αὐτῷ ἀρχιερατικὰ γράμματα εἴη καὶ διαμένῃ ἀπαρασάλευτον καὶ ἀπόσπαστον, ἄχρις οὗ ὁ ἡλῖος ἐφορᾷ, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν τοῦ τε νῦν ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν, διοικοῦμενον καὶ κυβερνοῦμενον παρ' αὐτοῦ τε καὶ τῶν ὅπ' αὐτοῦ πεμπομένων πατέρων, φροντιζόντων διὰ παντὸς τὴν διαμονὴν αὐτοῦ καὶ ἀξέησαι, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντες, ὡς προδεδηλωται, ὡς ἐλευθεροί, ἀδρόλωται καὶ ἀκατασχῆται παρὰ πάντων τῶν βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν σφραγισμάτων καὶ βάρων ὅς δ' ἂν τῶν μετὰ ταῦτα, ἢ ἀρχιερεῖς, ἢ μικροί, ἢ μέγας, ἢ καὶ τῶν κατὰ καιροὺς Αὐθέντων Οὐγκροβλαχίας, θελήσῃ κατὰ τινα τρόπον ἀνατρέφαι οὐ μόνον τὸ αὐθεντικὸν αὐτῷ χρυσοδόλλον τοῦ εὐσεβεστάτου αὐτοῦ καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Οὐγκροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Λέοντος Βοεβόδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμετέραν ἀπόφασιν παραβλέψαι, καὶ τὴν

Ghioca, Iul (?), Drăceanu, Dan, Dobrică, Iovan, Tergilă, Burleanu, Stanciul, Ion, Neacsul, Stoica, Ciureă, Mareș, Micul, Șerbul, Martin, Radul, Neagul, Stoian, Neagul, Floca, Rante, Daicu, Islate, Stelian, Moșul, Vladul, Radul, Stoica, Oprean, Dobre, Mirea, Baciul, Nicola, cu frații lor și copiii și cei de aiurea plecați pentru datorii, ce se află peste Dunăre, ori Sârbi, ori Greci, ori Arnăuți, ori și din Moldova, ori și rumâni domnești, cari n'au datorie domnească, și alții, și să n'aibă nicio îngăduință Bani și păcălabii și alții a veni în această moșie dăruită și a cere ceva din cele de sus, cum s'a spus, și să supere pe locuitori și să-i tiranisească, afară numai de cei de către prea-sfințitul Patriarh al Ierusalimului așezat egumen al mănăstirii Sfântului Gheorghe, și s'a cerut și de noi a se întări hrisovul și cu scrisoarea noastră patriarhicească.

Drept aceia Smerenia Noastră scrie și poruncește întru Duhul Sfânt, cu părere de obște sinodicească, ca, de acum și în tot veacul, moșia aceasta Poieni, după domneasca scrisoare și gramatele arhieresti adause la dânsa, să fie și să rămâie necălcată și nesmulă, cât va vedea soarele, supt puterea și stăpânirea celui de acum prea-sfințit Patriarh al Ierusalimului și celor eu dânsul, gospodărită și cârmuită de dânsul și de cei de către el trimeși părinți, cari să se gândească întru toate la rămânerea și creșterea ei, și cei ce locuiesc în mănăstire, cum s'a arătat, să fie slobozi, nerobiți și necercetați de toate împărăteștile și domneștile dări și greutăți. Iar cine din cei de mai târziu, ori boier, ori supus, ori arhieru, ori mare, ori mic, ori dintre Domnii Ungrovlahiei de pe vremuri, va vreă în vre un chip să calce, nu numai acest hrisov domnesc al prea-encernicului acestuia și prealuminatului Domn al Ungrovlahiei, domnul Io Leon Voievod, ei și să treacă cu vederea și arătarea noastră și să strice slobozenia locului aceluia și să-l înstrăineze de stăpânirea Sfântului Mormânt și să-l aducă la a sa stăpânire și să tulbure pe cei ce locuiesc în ea, să fie afurisit [urmează obișnuitele blăstămuri]. Așa am făcut cunoscut.

Și s'a scris cea de față scrisoare a Smereniei Noastre, de întărire a închinării și a daniei către Sfântul Mormânt a acelei moșii, și s'a dat prea-sfințitului și patriarhi-

ἐλευθερίαν τοῦ χωρίου αὐτοῦ διαλῦσαι καὶ ἀποξενῶσαι τῆς δεσποτείας τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ εἰς ἰδίαν ἐξουσίαν καταγαγεῖν αὐτὸ καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἐν αὐτῷ διασεῖσαι, ἀφωρισμένους ἔστω [ἔπονται αἱ συνήθεις ἀραί]. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα. Ἐγράφη δὲ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος θεβαιωτικὴν γράμμα τῆς ἀφιερώσεως καὶ προσηλώσεως τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ τοῦ χωρίου αὐτοῦ, καὶ ἐπεδόθη τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, εἰς πλείονα καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν καὶ μνημοσύνου ἕνεκα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐτοῦ Αὐθέντου κυροῦ Ἰωάννου Λέοντος, ἐν ἔτει ρχλ', μηνὶ ὀκτωβρίῳ, ἡνδικτιῶνος ιδ'.

† Κύριλλος, ἐλέψ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Θεοφάνης, ἐλέψ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ.

† ὁ Τουρνόβου Μακάριος.

† ὁ Μινεμβασίας Νεόφυτος.

† ὁ Βερροίας Κύριλλος.

† ὁ Αἰνίου Παρθένιος.

† ὁ Σηλυβρίας Λαυρέντιος.

† ὁ Νικομηδείας.

† ὁ Φιλιππουπόλεως Χριστοφόρος.

† ὁ Ἀμασίας Ζαχαρίας.

† ὁ Ἰκονίου Ἀβέρκιος.

† ὁ Γαρδικίου Γρηγόριος.

† ὁ Μέγας Ῥήτωρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔχων τὰς γνώμας τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων τοῦ Ναυπάκτου καὶ Ἀρτης, τοῦ Μιτυλήνης, τοῦ Μεθύνης καὶ τοῦ Βάρνης.

ceseului Scaun al sfintei cetăți Ierusalimului, spre mai deplină și statornică siguranță, și pentru pomenirea prea-cucernicului Domnului acestuia Io Leon, în anul 1630, luna lui Octomvrie, indietia a 14-a.

† Chiril, cu mila lui Dumnezeu al Constantinopolei, Romei celei Nouă și Patriarh a toată lumea.

† Teofan, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului.

† al Târnovei Macarie.

† al Monembasiei Neofit.

† al Veriei Chiril.

† al Enului Partenie.

† al Silivriei Lavrentie.

† al Nicomediei.

† al Filipopolei Cristofor.

† al Amasiei Zaharia.

† al Iconiului Averchie.

† al Gardiehiului Grigorie.

† Marele-Retor al Marii-Biserici, având voturile prea-sfințiților arhieriei: al Naupactului și Artei, al Mitilenei, al Metimnei și al Varnei.

(După ms. 605 al Sfântului Mormânt, în Legrand, *Recueil de documents grecs*, pp. 5—8, n° 4).

CCXXXI.

1631
(7140),
8 Octombrie.

Hrisovul lui Mateiu-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care întărește închinarea schitului Ζδράλης, cu moșiile lui, către mănăstirea lui Xenophont din Athos¹.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.; Langlois, *l. c.*, p. 77.)

CCXXXII.

1631-2
(7140).

Insemnare pe o icoană ori un chip zugrăvit în biserică al lui Matei-Vodă Basarab.

Ἡ εἰκὼν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου Αὐθεντὸς κυρίου Ἰωάννου Ματαίῃ Μπασαράμπα Βοεβόδα, ὁ ὁποῖος ἀνηγορεύθη Αὐθέντης καὶ ἐξουσιαστὴς ὑπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἱερωμένων τε, λαϊκῶν ἀρχόντων

Icoana prea-cucernicului și prea-luminatului și prea-vestitului Domn domnul Io Mateiu Basarab Voevod, care a fost proclamat Domn și stăpânitor de tot poporul, clericii, laici, boieri și ostași, în Ungro-

¹ A se adăugi mai sus, după Langlois, *l. c.*, pp. 74, 96, dania lui Barbul, Daneiul și Radul, Craiovești, de 2.000 de aspri la Sf. Pavel și a lui Gavril Movilă, de 6.000 de aspri, la Lavra.

τε καὶ στρατηγῶν, εἰς τὴν Οὐγκροβλαχίαν καὶ
πατριδα αὐτοῦ, ἐν ἔτει ζρμ'.

vlachia, care eră și țara lui, în anul
7140.

(Cǎpii grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

LCCXXIII.

Însemnare unei danii a lui Matei-Vodă Basarab și a Doamnei Elenei.

C. 1631-2.

Δέσης εὐσεβεστάτου Αὐθεντός Ἰωάννου Μα-
ταΐη Μπασαράμπα, Βοηδόδα Δακίας, Οὐγκρο-
βλαχίας, καὶ εὐσεβεστάτης Δόμνης Ἑλένης.

Rugăciunea prea-eucernicului Domn Io
Mateiu Basarab Voevod, al Daciei, Ungro-
vlahiei, și a prea-eucernicei Doamne Elena.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXXXIV.

Însemnare pe o Evanghelie dăruită de Vasile Lupu, ca Vornic, la Sfântul
Mormânt.

1632,
14 Decem-
bre.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγ-
γέλιον συνδρομῇ δὲ καὶ δαπάνῃ κυροῦ Βα-
σιλείου τοῦ χριστιανικωτάτου καὶ εὐγενεστάτου
Μεγάλου Βορνίκου τῆς Μολδοβλαχίας καὶ ἀφιε-
ρώθη εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, εἰς μνημόσυνον
αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ· ἀρχλγ', ζρμα',
μὴν δεκέμβριος ιδ' 1.

Μετά ταῦτα δὲ ὁ ἔγνωθεν κύρ Βασίλειος,
θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἔγινεν Αὐθεντής πάσης Μολ-
δοβλαχίας, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ
εἰς τοὺς ἀρχλδ', ἀπὸ Ἀδάμ δὲ ζρμδ', ἐν μηνί
ἀπριλλίῳ κζ'.

(Cǎpii grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

S'a isprăvit cea de față dumnezeiască și
sfântă Evanghelie cu cheltuiala și darea de
bani a dumisale Vasile, prea-creștinul și
de bun neam Mare-Vornic al Moldovlahiei,
și s'a închinat la Sfântul Mormânt, spre
pomenirea lui și a părinților lui; 1633,
7141, luna lui Dechemvrie în 14.

După aceasta acel domn Vasile, cu voia
lui Dumnezeu, a ajuns Domn a toată Moldo-
vlahia, și a stat în Scaunul său la anul
1634, de la Adam însă 7142, în luna lui
Aprilie 27.

CCXXXV.

Hrisov al lui Mateiu-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care înnoiește mă-
năstirii lui Xenophont de la Athos dania moșilor Rațca ('Ράτσα) și Siliștea și a celor
10.000 de aspri, de la Domnii anteriori (Neagoe-Vodă: 7028; Vladislav: 7034;
Radu de la Afumați: 7036; Vlad-Vodă: 7040; Radu Paisie: 7043; Alexandru-Vodă:
7085; Mihail „cel Viteaz“ (Γενναίος): 7103; Simion Movilă: 7110 și Radu Șerban: 7120).

1635-6
(7141).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, l. c., ca și notițele precedente; p. 77.)

CCXXXVI.

Hrisov al lui Mateiu-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care închină
mănăstirii lui Xenophont din Athos moșiile schitului Σδράλη.

1637
(7140),
4 Octombrie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, l. c., p. 78.)

CCXXXVII.

Hrisov al lui Mateiu-Vodă, Domnul Țerii-Românești, prin care îngăduie
a se vinde robii schitului Σδράλη, închinat mănăstirii lui Xenophont de la Athos.

1639
(7148),
3 Octombrie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, l. c.)

CCXXXVIII.

1640
(7148),
20 Februar.

Hrisov al lui Mateiu-Vodă, Domnul Terii-Românești, prin care dăruiește 4.000 de aspri mănăstirii Sf. Dionisie de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, l. c., p. 94.)

CCXXXIX.

[1610],
5 Decembre.

Vasile Lupu, Domnul Moldovei, către arhieriei, clerici și nobili, despre certele din Biserica cea Mare a Constantinopolei, și motivele lor, propuind a i se încredința lui și Patriarhului în chip exclusiv conducerea ei.

Ἰωάννης, ἐλέω Θεοῦ, Ἀθθέντης Βασίλειος Βοσδοῦδας πάσης Μολδοβλαχίας.

Πανιερώτατοι καὶ λογιώτατοι ἀρχιερεῖς, ἐντιμότεστοι κληρικοὶ καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες, τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀκριδῶς χαιρετῶ. Μὲ τὸ παρόν μου γράμμα θέλω νὰ σὰς χαιρετήσω, καὶ, δεῦτερον, νὰ σὰς ἀναγγείλω δύο τρία λόγια ἀναγκαῖα, τὰ ὅποια ἴσως καὶ νὰ φανοῦν βαρετά, καὶ νὰ μὰς δώσητε συγγνώμην. Καλὰ γνωρίζετε ὅτι ἡμεῖς, ὁ Θεὸς γινώσκει, κἂν μίαν εὐεργεσίαν ἀπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, οὔτε τιμὴν, οὔτε δόξαν, οὔτε πλοῦτον, ἕως τῶρα δὲν ἐζητήσαμεν, οὔτε ὑπερμαχήσαμεν νὰ ἀπολαύσωμεν τίποτε κέρδος, ὅτι εὐχαριστημένων νὰ εἶναι τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα, ὅπου ἀπὸ κάθε λογῆς πρᾶγμα ἀμοίρους δὲν μὰς ἤφρησεν, ἀλλὰ οὔτε εἴχαμεν νὰ κάμωμεν μὲ ἐκκλησιαστικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικά, μόνον, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς μὰς ἤξιωσεν εἰς αὐτὸ τὸ ἀπροσδόκητον ὅπου ἀπολαύσαμεν, καὶ ἐλπόντες τὴν τόσῃν εὐεργεσίαν, ὅπου ὁ πλουσιόδωρος Θεὸς μὰς εὐεργέτησεν, ἡθελήσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ δείξωμεν τίποτε δούλευσιν καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὰ ὅσα μὰς ἐχάρισεν, καὶ ἔτσι, διὰ νὰ θεωροῦμεν τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν βοηθημένην ἀπὸ τὸ ἄπειρον χρέος ὅπου τὴν ἐπροξενήθη ἀπὸ τοὺς ὀπωσδήποτε κακοὺς κυβερνήτας, ἐδαλθήκαμεν νὰ κάμωμεν μίαν καλωσύνην καὶ νὰ βοηθήσωμεν κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ, δοκιμάσαντες δις καὶ τρίς, ἀπετόχομεν καὶ ἐχάσαμεν τὸν κόπον μας, καθὼς τὰ πάντα πολλάκις τὰ ἔγραψα καὶ τὰ ἤξεύρετε καλὰ καὶ ὑμεῖς πάντες, καὶ εἰς αὐτὸ δὲν σὰς διδῶ ἐκ δευτέρου ἄλλος, μόνον τοῦτο σὰς γράφω, τὰ πρᾶγματα ἦλθαν καθὼς ἦλθαν, φαίνεται ἡ ὑπόθεσις, ὅτι, ἂν καλὰ καὶ ὁ ἐκδληθεὶς Παρθένιος νὰ μὰς ἔγγιζε καὶ ἡμᾶς κατὰ πολλὰ ἐκεῖ ὅπου δὲν τοῦ ἐτύχων, τὸ ὅποιον ἡμεῖς δὲν τὸ ἐσυνηρισθήκαμεν, διατὶ τι ἐδύνουνταν νὰ μὰς δλάψῃ, ἔχοντας τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν καὶ σκέπην, μὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ πολλὰ τὴν ἐτάραξεν καὶ παντελῶς τὴν ἀφάνισε, βοθίζοντας τὴν διπλὰ καὶ τριπλὰ εἰς τὸν

Io Vasile, cu mila lui Dumnezeu Voerod a toată Moldovlahia.

Preasfințiți și prea-învățați arhieriei, preacinstiți clerici și prea-nobili domni, mă închin eu scumpătate iubirii voastre. Cu această de față scrisoare a mea vreau să vă doresc sănătate și, al doilea, să vă dau de știre două trei cuvinte de nevoie, care, și dacă poate se vor părea grele, să ne iertați. Știți dumneavoastră bine că noi, oștie Dumnezeu, n'am cerut până acum nici cînste, nici slavă, nici avere, nici nu ne-am străduit a căpăta vre-un folos dela Marea Biserică, pentru că, slavă fie numelui lui Dumnezeu, din orice fel de lucru nu ne-a lăsat neîmpărtașiți, dar nici n'am avut a face cu oameni sau cu trebi ale Bisericii, ci numai, de oare ce și Dumnezeu ne-a învrednicit la acest rang neașteptat ce am dobândit, și văzând atâta binefacere pe care ni-a făcut-o Dumnezeu cel bogat în daruri, am voit să arătăm și noi vre-o slujbă și vre-o mulțumită lui Dumnezeu pentru câte ni le-a dat din mila Sa, și astfel, pentru că vedem Marea Biserică enfundată de nesfârșita datorie ce i s'a cășunat în orice chip de răii cărmuitori, ne-am apucat să facem un bine și să ajutăm după putință, și, chibzuindu-ne de două și de trei ori, n'am nemerit și am pierdut osteneala noastră, precum toate adesea ori le-am scris și le știți bine și dumneavoastră toți, și de aceea nu vă dau a doua oară greutate, ci numai aceasta vă scriu că lucrurile au venit cum au venit, și se pare că, de și mazilul Partenie ne-a atins și pe noi în multe acolo unde nu i se cădea, pentru care noi nu ne-am luat de ceartă, căci ce putea să ni strice când avem ajutorul și ocrotirea lui Dumnezeu, dar Biserica lui Hristos mult a tulburat-o și eu totul a nimicit-o, enfundând-o îndoit și întreit în marea prăpastie a datoriei, și de aceea, ca niște creștini, mișcați de râvnă

μέγαν θυθόν τοῦ χρέους, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς χριστιανοί, θεῖω ζήλῳ κινούμενοι, βλέποντες τὴν τόσῃ φθορᾷ τῆς Ἐκκλησίας ὅπου ἔκαμε, καὶ τὴν τυραννίαν καὶ ἀπάνθρωπον γνῶμην ὅπου πρὸς τοῦ λόγου σας ἔδειξε, δὲν ἠθέλησα νὰ τὸ ὑποφέρω παρὰ ὅπου συνενδοκοῦσα εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ, καί, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, ἐτὶ κατετροπώθη, Θεοῦ εὐδοκίᾳ, καὶ ἐξωστρακίσθη τοῦ θρόνου, καὶ ἡλευθερώθητε τῆς τυραννίας· ἦλθεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος νεύσει Θεοῦ καὶ προσκλήσει πάντων, ὅς εἶναι δά, κάθε εἰς ἐλάττωμα ἔχει, καὶ ὡς ἄνθρωπος δὲν εἶναι παράξενον νὰ σφάλλῃ, ἐπειδὴ καὶ ἀνθρώπινον τὴ ἀμαρτάνειν, καὶ ἡμεῖς κάθε ἡμέραν σφάλλομεν ἀμετρήτως πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον παρακαλοῦμεν νὰ γένῃ ἴλεως εἰς τὰ πλημμελήματα μας, μὰ εἰς τοῦ λόγου σας, μὲ συμπάθειον, βλέπω ἕνα πρᾶγμα παράξενον καὶ ἀλλόκοτον, ὅτι ποτὲ δὲν ἠμπορέσετε νὰ περάσετε εἰρηνικὰ καὶ κατὰ Θεόν μὲ κανέναν πατριάρχην, καὶ στένω καὶ ἀπορωῶ τί νὰ εἶναι τὸ αἷτιον: ὁ ἕνας κακὸς, ὁ ἄλλος χειρότερος, ὁ ἄλλος παράνομος, ὁ ἄλλος ψεύστης, ὁ ἄλλος ἀσεβής, τοῦτος ὅπου ἔγινε τώρα ἀνάποδος, καὶ πάλιν ἀκούω πῶς ἀπαρεσκόμενος ἀπὸ λόγου σας κατηγορεῖται, καὶ μισεῖται ἡμεῖς καὶ πολεμοῦντες νὰ κάμωμεν καλωσύνην χάνομεν τὸν κόπον μας, καὶ καμνίαν χάριν δὲν ἔχομεν, δὲν ἠξεύρω τί κατὰστασις εἶναι αὐτῇ· θαυμάζω, καὶ ἐξίσταμαι. Δὲν ἔμεινεν ἄλλο, παρὰ νὰ κάμω μίαν δοκιμὴν νὰ ἰδῶ τὸ αἷτιον ἀπὸ ποῦ καταβαίνει: ὁ Πατριάρχης εἶναι κακός, οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ κληρικοὶ ἢ ἡ ἐδική μου τύχη, ὅπου δὲν ἠμπόρεσε νὰ προκόψῃ εἰς κανένα, καὶ, δοκιμάζοντας καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, ὅπου τώρα ἐσυλλογίσθηκα, καὶ μὴ κατορθώνωντας τίποτε, τότε θέλω ἀποφασισθῇ νὰ λείψω παντελῶς ἀπὸ τὸ μέσον, ἐπειδὴ καὶ θέλω γνωρίσει καθολικὰ ὅτι παραχώρησις Θεοῦ θέλει εἶσθε. Δὲν ἐδραβεθηκατε κάθε ἡμέραν εἰς ταῖς μεταβολαῖς τῶν Πατριαρχῶν, εἰς τὰ τόσα δοσίματα, εἰς τὰ τόσα ἔξοδα, εἰς τὸν τόσον θυθόν τοῦ χρέους ὅπου τὴν ἐδίδατε, ἀμὴ πάλιν ἀκόμη χθὲς ἐγίνη, καὶ ἀρχίσετε συμβούλια καὶ μονασθερέδες καὶ ἐπιβουλαῖς κατὰ τοῦ προσεστώτος σας. Ὁ Θεὸς ἔραγε τὸ βαστᾷ αὐτό, τὰ πολλὰ τί τὰ θέλομεν; Τὸ πρᾶγμα τώρα στέκει εἰς λόγου σας: ἂν ἴσως ἀγαπάτε τῆς Ἐκκλησίας τὴν σύστασιν καὶ τὴν ἡλευθερίαν, καὶ τὴν τελείαν ἀπαλλαγὴν, θέλετε μὰς ἀκούσει εἰς αὐτὸ τὸ ζήτημα τὸ παρακρινόν, ὅπου σὰς ζητοῦμεν, τὸ ὁποῖον δὲν σὰς δίδει καμνίαν ἐλάττωσιν, ἢ ζημίαν· εἰ δὲ καὶ δὲν θέλετε μὰς ἀκούσει, τότες πληροφοροῦμαι καθολικὰ πῶς

dumnezeiască, văzând atâta peire a Bisericii ce a făcut, și tirania și neomenoasa socotință ce a arătat către dumneavoastră, n'am vrut s'o sufăr, ci m'am învoit la căderea lui, și, n'o tăgăduiesc, astfel a fost răsturnat, cu voia lui Dumnezeu, și izgonit din Scaun, și ați scăpat de tiranie; a venit acest om, cu voia lui Dumnezeu și chemarea tuturor, care să rămâie, orice scădere ar aveă, și ca om nu e de mirare să scapete, căci și lucru omenesc este a greși, și noi în fiecare zi greșim fără număr față de Dumnezeu, pe care-l rugăm să fie milostiv față de greșelile noastre, dar în privința Lui, cu iertare să fie, văd un lucru de uimire și deșănțat, că nicideată nu veți fi în stare a petrece pașnic și după voia lui Dumnezeu cu orice Patriarh, și stau și nu pricep care să fie pricina: unul rău, altul și mai rău, altul fără de lege, altul mincinos, altul necuercnic, acesta ce s'a făcut acum, sucit, și iarăș aud cum că e osândit ca și cum ar fi neplăcut, de dumneavoastră, și e urât; noi, și căznindu-ne a face bine, pierdem osteneala noastră, și n'avem nicio mulțumită,—nu știu ce treabă e aceasta; mă minunez și mă erucesc. N'a rămas alta decât să fac o socoteală, să văd pricina de unde pornește: ori de e rău Patriarhul, ori arhieriei, clericiei, sau norocul meu e rău, care n'a putut folosi la nimeni, și, chibzuindu-ne și în acest chip, cum am judecat acum, și neîndreptând ceva, astăzi mă voi hotărî să ies cu totul de la mijloc, căci vă va părăsi Dumnezeu. Nu v'ați împovărat zilnic de schimbările Patriarhilor, de atâtea dări, de atâtea cheltuieli, de atâtea prăpastie a datoriei ce ați aruncat-o, ci iarăș și ieri a fost așa, și veți începe adunările și pârile și cursele împotriva căpeteniei voastre. Dumnezeu ține deci aceasta, mai mult ce să voim noi? Lucrul acum la dumneavoastră stă: dacă poate iubiți tocmeala și libertatea Bisericii și mântuirea ei desăvârșită, mă veți ascultă la această cerere prea mică, ce v'o facem, care nu vă pricinuieste cătuș de puțină vătămare sau pagubă; iar, dacă nu mă veți ascultă, atunci voi află pe deplin cum că iubiți scadelele și gâlceville între dumneavoastră și paguba Bisericii, și câte s'au întâmplat până acum și în de obște toate de la dumneavoastră au venit. De alminterea, cererea mea iață că v'o desfășur, și e aceasta, și vă rog să-mi dați

ἀγαπάτε τὰ σκάνδαλα καὶ τὰς ἀλληλομαχίας καὶ τὴν ζημίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰ ὅσα ἐγίνησαν ἕως τώρα, καὶ πάντοτε ὅλα ἀπὸ λόγου σας ἐκπέδισαν. Λυσιπὼν τὸ ζήτημά μας ἰδοὺ ὁποῦ σὰς τὸ ἐξηγῶ, καὶ εἶναι τοῦτο, καὶ παρακαλῶ σας νὰ μᾶς δώσετε ἀκρόασιν ὀλίγην: καιρὸν ἔχετε τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν εἰς τὰς χεῖράς σας, καὶ εἰς τὴν διοίκησιν σας, καὶ βλέπομεν τόσους χρόνους καὶ ἅν μίαν ὠφέλειαν δὲν τῆς ἐκάμετε παρὰ ζημίαν καὶ ἐξοδα ἀνέστητα καὶ ἀρίθμητα, μὲ τὰ πάθη σας καὶ μὲ τοὺς φθόνους καὶ ταῖς κακαίς σας ὁρεξαίς, καὶ τόσον ὁποῦ τὴν ἐφέρετε εἰς παντελὴ ἐρήμωσιν καὶ ἀφανισμόν, καί, ἂν σὰς ἀφῆτη τινὰς ποτὲ, τὸν σκοπὸν σας, δὲν τὸν μεταβάλλητε, οὔτε ὁλοτελῶς ἔρχεσθε εἰς οἶκτον, νὰ τὴν ἐλεθηθῆτε, τὴν πτωχὴν αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τοῦτο ἐλόγηται ὅτι ἅν νὰ τὴν βοηθήσετε δὲν θέλετε, ἀφήσετε καὶ μὴ τὴν ζημιώσετε καὶ τὴν ἀφανίσετε, καὶ εἶναι μεγάλη ἁμαρτία εἰς τὸν Θεόν, καὶ βάλλετε καὶ εἰς τὸν νοῦς σας πῶς εἶναι κρίσις καὶ ἀνταπόδοσις: λείψετε ἀπ' αὐτὴν καί, ἔτσι καθὼς εἶναι ἀφανισμένη, ἀφήσετε τὴν εἰς τὴν ἐδικτὴν μου διοίκησιν, τώρα ἀπὸ τὸν δεξιμέριον μῆνα, ἕως ἑξ μῆνας, νὰ ἰδῶ καὶ ἐγὼ, ἄραγε ἤμπορῶ νὰ κατορθώσω τίποτε: καὶ ἔτσι ἐλόγησα πῶς μὲ ἄλλον τρόπον δὲν γίνεται παρὰ ἢ ἀρχιερωσύνη σας νὰ σηκωθῆτε παρευθὺς τὴν ὥραν αὐτὴν, νὰ πηγαίνετε εἰς ταῖς ἐπαρχίαις σας, νὰ ποιμαίνετε τὰ πᾶμνιά σας ὁποῦ σὰς ὑστεροῦνται τοσοῦτον καιρὸν, καὶ ἀμειροῦσι τοῦ ποιμένου αὐτῶν καὶ προστάτου, καὶ νὰ μὴ σὰς μέλη παντελῶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀφήσετε τὸν πανηγύωτατον μοναχόν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐδίεταξε καὶ τὸν ἐπροσάλασε νὰ πιάσῃ τοὺς οἴκας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔτσι ἡ διοίκησις ὅλη ἂς γίνῃ, μέρος πρὸς τὴν Παναγιότητά του, καὶ μέρος πρὸς τοῦ λόγου μας, καὶ τότε θέλομεν δάλει τὸν Θεὸν ὁμπρῶς (sic), καὶ ἴσως καὶ μᾶς ὁδηγήσῃ μὲ τὴν θέαν του πρόνοίαν καὶ νὰ μᾶς φωτίσῃ νὰ εὕρωμεν μίαν μέθοδον τῆς διορθώσεως τοῦ βαρυτάτου αὐτῆς χρέους, καὶ δοκιμάσετε καὶ ἡμᾶς εἰς ἑξ μῆνας, καὶ πάντα ἀράδι ἀπὸ τὴν ἀρχὴν θέλει φανῇ τὸ ἔργον, ὅν ὀρθοποδῇ, ἢ ὄχι: καί, εἰ μὲν ἐγνωρίσετε τὴν χάριν καὶ τὴν καλοσύνην, καθὼς ἐλπίζομεν νὰ γένῃ, εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, θέλετε μᾶς εὐχαριστήσῃ, καὶ νὰ δοξάσετε καὶ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἀναπαυθῆτε καὶ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς ἐγγύτης καὶ τῶν πολλῶν δοσιμάτων, καὶ ἴσως νὰ μᾶς παρακαλέσετε καθ' ὅλας¹ ἀκόμι νὰ βοηθήσωμεν καὶ νὰ μὴν

¹ Ἰν text: καὶ ὅλας.

puțină ascultare: un timp aveți Biserica cea Mare în mâinile dumneavoastră și supt cârmuirea dumneavoastră, și vedem atâtea ani, și vre-un folos nu i-ați adus, decât numai pagubă, cheltuieli fără măsură și fără număr, cu patimile dumneavoastră și cu pizmele și cu relele dumneavoastră poște, și până într'atâta, că ați adus-o la desăvârșita pustiire și nimicire; și, dacă v'ar mai lăsa cineva, nu v'ați schimba scopul, nici în de obște n'ați ajunge la oarecare milă, ca să compătimiți săraca Biserica aceasta. De aceea m'am gândit că, de nu voiți a o ajuta, s'o lăsați și să n'o păgubiți și să n'o nimiciți, căci e mare păcat față de Dumnezeu, și să vă băgați în minte că este o judecată și o pedeapsă; lăsați-o și așa cum e nimicită, lăsați-o în seama mea, acum, din luna lui Dechemvrie, timp de șase luni, să văd și eu de n'aș putea cumva să îndrept ceva. Și așa m'am gândit că nu e de chip altfel decât decât ca Arhieria Voastră să ieșiți hotărât, în ceasul acesta chiar, să mergeți în eparhiile voastre, să păstoriți turmele voastre, care sunt lipsite de voi de atâtea vreme și n'au parte de păstorul și căpetenia lor, și să nu vă îngrijiiți de loc de Biserică, și să lăsați numai pe Preasfințitul, căci și Dumnezeu l-a orânduit și l-a chemat să iea frânele Bisericii, și astfel cârmuirea toată să fie parte în mâinile Preasfinției Sale, și parte în ale noastre, și atunci ne vom ruga de Dumnezeu și așa să ne îndrepte cu dumnezeiasca lui pronie și să ne lumineze să găsim o cale de îndreptare a acestei prea-grele datorii; și veți socoti și voi în șase luni, și de-a rândul se va arăta de la început tot lucrul, dacă e drept ori ba: dacă veți recunoaște darul și binele, cum nădăjduim să fie, către Biserica cea Mare, ni veți mulțămi, și să preamăriți pe Dumnezeu, și să vă odihniți și să vă ușurați de greaua sarcină a chezașiei și a multelor dări, și poate să ne rugați și de acum înainte să ajutăm în toate și să nu iasă cârmuirea Bisericii vredată din mâinile noastre; iar, dacă, iarăși, veți cunoaște că o pierdem, și nu folosește la vre-un lucru bun ocârmuirea noastră, ușor e atunci să ni scrieți și să ni dați de veste să plecăm din Biserică, și să parețim din îngrijirea ei, căci n'am adus niciun folos, și cu bucurie v'am ascultă, de

εὐχῇ ἢ διοικήσεως τῆς παντελῶς ἀπὸ τὰς χεῖρας· εἰ δὲ πάλιν καὶ γνωρίσετε ὅτι ἡμεῖς τὴν χα-
λοῦμεν, καὶ δὲν προβαίνει ἐπὶ τῇ καλῇ ἢ
κυβερνήσει μας, εὐκολα εἶναι τότε νὰ μᾶς
γράψετε καὶ νὰ μᾶς ἀναγγεῖλετε ὅτι νὰ λει-
πωμεν ἀπὸ τὴν Ἑκκλησίαν, καὶ νὰ παρητή-
σωμεν ἀπὸ τὴν προστασίαν, ἐπειδὴ καὶ κανένα
ὄφελος δὲν ἐκόσμημεν, καὶ μετὰ χαρᾶς ἠθέ-
λαμεν σᾶς ἀκούσει, ἐπειδὴ καὶ τότες παντελῶς
δικαίον δὲν ἠθέλαμεν ἔχει νὰ ἀντισταθοῦμεν
εἰς αὐτό, καὶ ἐπληροφοροῦμεσθαι ἐξέσπαι ὅτι
δὲν εἶναι θέλησις τοῦ Θεοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ
Ἑκκλησία διὰ τὰ πολλὰ καὶ ἀμέτρητά μας
ἁμαρτήματα, καὶ ἤθελα εὐγάλη καὶ τὴν ὑπο-
ψίαν ἔπασαν ἀπὸ λόγου σας πῶς δὲν ἔχετε
κανένα πταίσιμον, διατὶ τώρα θέλει φανῇ ἂν
οἱ ἄρχιερεῖς πταίουν, ἢ οἱ κληρικοὶ, ἢ οἱ ἄρ-
χοντες. Διατὶ ἐλέπομεν καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον
πῶς καὶ περισσότερα σκάνδαλα ἀπὸ κληρικούς
καὶ ἄρχοντας προβαίνουν, καθὼς καὶ τώρα
ὅπου ἀκούω τὰ νέα συμβούλια, καὶ φρενίτης
γίνομαι, τόσα ὅπου ἐπάθετε καὶ ἴδετε καὶ
πάλιν δὲν παύετε, καὶ ἐτζη ἤθελαν ἀπέχει
ὅλοι ἀπὸ τὴν Ἑκκλησίαν, καὶ ὁ Παναγιώτατος
μὲ λόγου μας ἤθελε τὴν κυβερνήσει τὸν αὐτὸν
ὀλίγον καιρὸν, ὅσον νὰ δοκιμάσωμεν καὶ νὰ
εὔρωμεν τὸ αἷτιον. Καὶ διὰ τοῦτο, εἰ μὲν καὶ
μᾶς ἀκούσετε εἰς αὐτὸ ὅπου σᾶς γράφω, καὶ
παρευθὺς θέλετε ὑπακούσει, θέλω βεβαιωθῇ
ὅτι κατὰ ἀλήθειαν ἀγαπάτε τὴν σύστασιν τῆς
Ἑκκλησίας, καί, ἀκολουθῶντας ὁ Παναγιώτατος
ταῖς τάξαις τῶν πρόπαλαι αἰδιμίων Πατριαρ-
χῶν, καὶ βάλλοντας μέσα του τὸν φόβον τοῦ
Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἀλήθειαν,
καὶ τὸν ζῆλον διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑκ-
κλησίας, τάσσω (?) σας ἐνώπιον Θεοῦ, ἐν καθαρᾷ
καὶ ἀδόλῳ καρδίᾳ, χωρὶς καὶ μίαν ἀνάγκην,
ἢ περιστάσιν, ἢ ἐλπίδα ὅπου νὰ ἔχω ἀπὸ τὴν
Ἑκκλησίαν, νὰ στατῶ μὲ ὅλην μου τὴν προ-
θυμίαν καὶ τῆς ζέσιν τὴν καρδίᾳς μου, καὶ
νὰ βοηθῶ, καὶ ἔργω καὶ λόγῳ, τὴν Ἑκκλη-
σίαν, καὶ νὰ πολεμήσω, καθὼς ὁ Θεὸς με
ὁδηγήσει, νὰ εὔρω ἓνα καλὸν τρόπον τῆς ἐλευ-
θερίας, ὅπου ἀνελπίστως νὰ τὸ ἀπολαύσετε,
καὶ νὰ εὐχαριστήσητε τὸν Θεόν, καὶ ποτὲ νὰ
μὴν λείψω ἀπὸ κάθε λογῆς εὐεργεσίαν, ὅπου
νὰ μὲ χρειασθῆτε, καὶ ἴσως νὰ σᾶς τὴν πα-
ραδῶσω παρθένον ἀπὸ τὰ ἥπειρα χρέη· εἰ δὲ
πάλιν καὶ δὲν θελήσητε νὰ ἀκούσητε, καὶ
θέλετε μείνῃ πάλιν αὐτοῦ μὲ τίποτες ψευδεῖς
προφάσεις, πῶς τάχα, διὰ νὰ εἰσταὶ περιπεπ-
λεγμένοι εἰς τὰ κεφίλικια, δὲν ἡμπορεῖτε νὰ
ἀναχωρήσετε ἀπὸ τοὺς χρεοφειλέτας, τὸ ὅποιον
εἶναι πρόφασις ἐν ἁμαρτίᾳ, ὅτι, ὅταν δουληθῶ

oare ce și atunci n'am avea niciun drept să ne împotrivim la aceasta, și ne-am fi lămurit cu siguranță că nu e voia lui Dumnezeu să scape Biserica, pentru multele și nemăsuratele noastre greșeli, și am fi seos și toată bănuiala în privința dumneavoastră, cum că n'aveți nicio vinovăție, pentru că acum s'ar vedea dacă arhieriei greșesc, sau clericii, sau arhonții. Căci vedem și acest semn: cum că cele mai multe scandele vin de la clerici și arhonți, precum și astăzi când aud de noile adunări, și parcă nebunesc gândindu-mă la câte ați pățit și ați văzut și iar nu încetați; și astfel ar plecă toți din Biserică, și Preasfințitul și eu mine ar ocârmui-o puțin timp, cât să chibzuim și să găsim pricina. Și de aceea, dacă ne veți ascultă în ceea ce vă scriu, și îndată să ne ascultați, voi căpăta siguranță că în adevăr iubiți alcătuirea Bisericii, și, urmând Preasfințitul rânduielile celor de odinioară răposați Patriarhi și puind la mijloc pentru el frica lui Dumnezeu și dreptatea și adevărul și râvna pentru libertatea Bisericii, făgăduiesc înaintea lui Dumnezeu, cu inimă curată și lipsită de vicleșug, fără vre-o silă sau strânsoare sau nădejde ce aş avea din partea Bisericii, să stau cu toată graba mea și cu toată căldura inimii mele, și să ajut, și cu fapta și cu vorba, Biserica, și să mă lupt, cum Dumnezeu mă va îndreptă, să află un chip bun de a o ușură, pentru ca peste așteptări să-l apucați, și să mulțămii lui Dumnezeu, și niciodată să nu lipsesc de la orice fel de binefacere în care veți avea nevoie de mine, și poate să v'o dau fecioară de orice datorii; iar, dacă, iarăș, n'ati voi să ascultați, și ați rămâneă iarăș acolo, cu orice fel de cuvinte mincinoase, cum că adevă, de oare ce sunteți înecrați în datorii, nu puteți să vă depărtați de împrumutători, ceea ce e o vorbă așa în greșeală, căci, când aş voi să mă apuc eu cu Preasfințitul de îndreptarea Bisericii, nu va putea nimeni să vă împiedece, nici să vă tulbure, și iarăș ați stă acolo,—voi ști sigur că scopul vostru este să faceți scandele și pagube Bisericii și să se îndeplinească relele voastre poftes și voinți, și, când ne punem să vă facem bine și să vă odihnim și să vă mântuim, voiți să ni căpătați pe fătiișii voștri dușmani și protivnici, și nu vă vom lăsa în

ἐγὼ μὲ τὸν Παναγιώτατον εἰς διόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θέλει θυνηθῇ τινὰς νὰ σὰς ἐμποδίσῃ, οὔτε νὰ σὰς ἐνοχλήσῃ, καί, πάλιν καθήσατε αὐτοῦ, γνωρίζω θέβαια πὼς ὁ σκοπὸς σας εἶναι διὰ νὰ τρίβετε σκάνδαλα καὶ ζημίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ τελειώνεται ταῖς κακαῖς σας ὁρεξαῖς, καὶ τὰ θελήματα, καί, ὡς αὐτοῦ ὁποῦ τάζομεν νὰ σὰς ἐδεργέ-
τήσωμεν καὶ νὰ σὰς ἀναπαύσωμεν καὶ νὰ σὰς ἐλευθερώσωμεν, θέλετε μᾶς ἀποκτῆσαι φανερ-
ροὺς ἐχθροὺς καὶ πολεμιοὺς σας, καὶ δὲν θέ-
λομεν σὰς ἀφῆσαι εἰς τὴν προαίρεσίν σας, καὶ
θέλει προξενηθῇ τίποτες ἀλλόκατον, καὶ ἡ
ἀμαρτία θέλει εἰστέν εἰς τὸν λαὸν σας. Ὅτι
μὴ θαρρεῖτε πάλιν τὰ συνειθισμένα σας, αὐτὸ
εὐγάλετὲ το ἀπὸ τὸν νοῦν σας, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ
ἀνακατώθηκα εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἔτσι
φανερὰ σὰς τὸ λέγω, ἔτι μὲ τὸ ὑποκάμισον
ὑπομένω, καὶ τὸ θελήμα σας πλέον δὲν γί-
νεται, καὶ φθάνει σας, ὅτι ὅλοι οἱ Πατριάρχαι
κακοὶ δὲν ἔμποροῦν νὰ εἶναι, καὶ ἐσεῖς καλοὶ,
μόνον ἀκολουθᾷ ὅλα τὰ κακὰ ἀπὸ λόγου σας
νὰ καταβαίνουν, καὶ θέλομεν βαλθῇ ἐπιπόνως,
καὶ θέλει χορεύσει ἡ ὁρτὴ τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὰ
ψιθυρίσματά σας ὁλονῶν τὰ γνωρίζω καὶ τὰ
καταλαμβάνω, καὶ τίποτες δὲν κατορθώνεται,
ὅτι τὸ ἔγινεν, ἔγινεν. Ἰδοὺ ὁποῦ σὰς ἀπεκά-
λυφα τὸ τέλος ὅλον καὶ καταλάβετέ το πολλὰ
καλὰ, καὶ ἄθως εἰμὶ εἰς εἴτι θέλει προξενηθῇ,
διὰ τὸ ἴσως νὰ νικήσωμεν ἡμεῖς μὲ τὴν ἀλή-
θειαν, καὶ μάλιστα τὴν σήμερον, ὁποῦ τὰ
πάντα εἰς τὸ δόσιμον στέκεται. Καὶ νὰ μᾶς
συμπαθήσατε εἰς τὰ γραφόμενα, ὅτι ἐλέγομεν
μετὰ παρρησίας, καὶ νὰ ἔχωμεν τὸ γληγορώ-
τερον τελείαν ἀπόκρισιν, νὰ ἡξεύρωμεν. Οἱ
χρόνοι σας πολλοὶ καὶ καλοὶ. Δεκεμβρίω ε'.

[Ἐἶχε διὰ τῆς ἐκλάμπρου αὐτοῦ αὐθεντικῆς
χειρός:] Ἰωάννης Βασίλειος Βοεβόνδας.

(Còpii grecești ale d-lui M. Ghedeon, în Bibl. Ac. Rom.)

CCXL.

Constanti-
nopol,
1641,
Maiu.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, despre binefacerile lui Vasile Lupu față de Biserica sa, pentru care i se dau moaștele Sfintei Paraschiva.

† Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκου-
μενικὸς πατριάρχης.

Πρόδηλον καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ἐν τε τῇ
παλαιᾷ καὶ νέᾳ Γραφῇ ὅτι διὰ παντὸς ἡ θεία
πρόνοια καὶ ὡς αἰετὴν τὴν προνοήσιν ἔχει πάντων
ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, ἐπιγείων τε δηλαδὴ
καὶ τῶν ἐπουρανίων, καὶ διὰ τῆς αὐτῆς θείας
δυνάμεως καὶ ἐνεργείας τὰ πάντα περισώζε-
ται καὶ συντηρεῖται καὶ ταύτης δίχα οὐδὲν
τῶν πραγμάτων ἐφύσθηκεν ὁ τάναντία δὲ

voia voastră, și se va face ceva ciudat, și
păcatul va fi pe grumazul vostru. Căci să
nu vă mai gândiți iarăș la obiceiurile
voastre, aceasta să v'o scoateți din minte,
de oare ce, odată ce m'am apucat de acest
lucru, v'o spun limpede, rămân cu cămașa
(sic: gata), și voia voastră nu se mai face,
și vă ajunge, căci toți Patriarhii nu pot
fi răi, și voi buni, ei urmează că toate
relele vin de la voi, și ne vom apucă, cu
osteneală, și vă va bate mânia lui Dum-
nezeu, căci cârtelile voastre ale tuturor
le cunosc și le știu, și nu se îndreaptă
nimic, căci ce s'a făcut, s'a făcut. Iată
că v'am descoperit tot rostul; și să o știți
prea bine, și eu nu sunt vinovat la nimic
din ce se va căsuță, pentru că poate să
biruim noi cu adevărul, și mai ales acuma,
când toate atârnă de dajde. Și să ne iertați
de ce am scris, căci am spus-o pe față,
și să aveți cât mai iute răspuns desă-
vârșit, să știm. Anii dumneavoastră fie mulți
și buni.

Dechemvrie 5.

[Era scris de însăș domneasca lui mână
strălucită:].

Io Vasile Vocevod.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinopolei, Romei celei
Nouă, și Patriarh ecumenic.

E lucru vădit și dovedit în Scriptura Ve-
che și în cea Nouă că întru toate Pronia
dumnezeiască și totdeauna are grija tuturor
lucrurilor, văzute și nevăzute, a celor de pe
pământ adecă și a celor din ceruri, și cu
dumnezeiasca ei putere și lucrare păstrează
și ține toate și fără dânsa niciun lucru
nu s'a făcut, iar cel ce cugetă și plănuiește

διανοούμενος καὶ μελετῶν ἐκπίπτει τῆς αὐτῆς
θείας χάριτος, καὶ τῆς παρουσίας τοῦ παντε-
πόπου, ὡς ὁ ὑπερφύρε καὶ ὁλαζὼν ἐκείνος
ἐωσφόρος· ἐὰν οὖν μικρὸν τι νέφος διασκε-
δάσῃ καὶ καλύψῃ πρὸς καιρὸν ἓν τῶν πραγ-
μάτων ὑστεροῦμενον τῆς αὐτῆς θείας χάριτος,
ἢ ἀπὸ δοκιμῆς, ὡς τοῦ Ἰωβ ἐκείνου, ἢ παι-
δείας ὁποιασοῦν, κατὰ τὸν Ἐκκλησιαστήν, ἢ
ἐτέρως, πάλιν ἐξ αὐτῆς τῆς θείας προνοίας
ἐπανέρχεται ἢ τὸ πρότερον καὶ λαμβάνει τὴν
ἴασιν, τῆς θείας γὰρ ταύτης χάριτος ἐνεργ-
γοῦσης, αὐδαίς τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν ἀμέ-
τοχος μένει καὶ ἐστερημένος αὐτῆς, ὡσαύτως
καὶ ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησίαι,
ἣτις νόμφη Χριστοῦ καλεῖται καὶ λέγεται κατὰ
τὴν Ἱερὰν Γραφήν, δι' ἧς πάντες οἱ εὐσεβεῖς
τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἀξιοῦνται. Ἐπειδὴ
λοιπὸν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Με-
γάλης Ἐκκλησίας ἐν πολλῇ τῇ ἀγαθότητι καὶ
τῇ εἰρηνικῇ καταστάσει διατελοῦσης καὶ ἀ-
ποστολικῶς καὶ κανονικῶς ἰθυνομένης ὑπὸ τῶν
πάλαι κατὰ καιροὺς ἀσιδίμων Πατριαρχῶν καὶ
διοικουμένων, ὁ μισόκαλος καὶ παμπόνηρος
ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας μέγαν πόλεμον καὶ τα-
ραχὴν ἐκίνησε κατ' αὐτῆς, ὥστε ὑστερηθῆναι
καὶ πάντων τῶν μυρίων αὐτῆς ἀγαθῶν καὶ
εἰς χρέος βαρύντατον καὶ δυσδαστακτον ἐμπε-
σεῖν παρὰ τῶν ἐναντίων καὶ πολέμιων αὐτῆς,
ὅφ' ὧν ὑπέστη αὐτῇ πολλὰ θεία καὶ ζημίαι
ἀνυπόφοροι (ὡς οἶδασι πάντες) καὶ ἄμε-
τροι, καὶ μέλλειν καταντῆσαι αὐτὴν εἰς με-
γίστην ἐρήμωσιν καὶ ἀφανισμόν τέλειον τῶν
ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἡμῶν μὴ δυναμένων
ἀντιπάλαιεν καὶ ἀπολογεῖσθαι εἰς τὰς δεῖας
ἀπαιτήσεις, τὰς ὁσημέραι καὶ ἀενάως γιγνο-
μένας, τῶν θανειστῶν καὶ τῶν λοιπῶν βαρέων,
ἀμέτρων ὄντων καὶ ἀνυποφόρων, ὁ πανάγαθος
δὲ Θεὸς, ὁ θέλων αἰετὴν τῶν εὐσεβῶν σωτη-
ρίαν καὶ μάλιστα τὴν συντήρησιν καὶ δια-
μονὴν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐνευσεν ἐν τῇ
καρδίᾳ τοῦ ἐκκληματοῦ καὶ εὐσεβεστάτου
καὶ ἐνδοξοτάτου καὶ χριστιανικωτάτου Ἀθην-
του πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου Ἰωάννου
Βασιλείου Βασιλέως, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ
περιποθέτου καὶ ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν Μετριό-
τητος, ὅς, ἔρωτι θεῷ τρωθεὶς, ἐκινήθη οἴκοθεν
καὶ οὐ μόνον κατὰ τὸ παρὸν ἔδειξε πρὸς τὴν
Μεγάλην Ἐκκλησίαν τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ αὐτο-
προαίρετον καλοκαγαθίαν, ἀφ' ἧς ἐλάβομεν
ἤδη μερικὴν ἄνεσιν καὶ ἀνακουφισμόν τῶν
δυσδαστάκτων καὶ ἀπείρων χρεῶν, ἀλλὰ καὶ
τὸ μετέπειτα ὑπισχνεῖται προθύμως καὶ ὁλο-
φύχως βοηθεῖν ὅτῃ δυνάμει τῇ Μεγάλῃ Ἐκ-
κλησίᾳ καὶ τῇ ἡμῶν Μετριότητι καὶ εἶναι

lucruri potrivnice ei, cade din harul lui
Dumnezeu și din ființa celui ce le vede,
precum trufașul acela și mândrul, Lucea-
fărul; dacă deci un nor mic va risipi și va
ascunde vremelnice unul din lucruri, lipsit
de acel har dumnezeiesc, sau pentru încer-
care, ca în cazul lui Iov acela, sau pentru
învățătură, cum spune Ecclaziastul, sau alt-
fel, iarăș din aceeaș dumnezeiască Pronie
se întoarce înapoi ca înainte și-și iea tă-
măduirea, căci, prin lucrarea acestui har
dumnezeiesc, nimeni dintre cei de demult
și dintre cei de acum nu rămâne neîmpăr-
tășit și lipsit de dânsa, precum și Biserica
cea catolicăască și apostolicăască, ce se chiamă
și se zice a fi mireasa lui Hristos după
Sfânta Scriptură, prin care toți cei eucerni-
nici se învrednicesc de Împărăția cerurilor.
De oare ce deci, pe când Marea Biserică
a noastră petrecea în multă bunătate și în
pașnică stare și fiind îndreptată apostoli-
cește și după canoane de către răposatii
Patriarhi de demult, ce au fost pe vre-
muri, dușmanul, urător al binelui și rău
întru toate, al adevărului a pornit mare
războiu și tulburare împotriva ei, așa încât
să fie lipsită și de toate multele ei bunuri
și să cadă în datorie foarte grea și cu ne-
putință de suferit din partea protivnicilor
și dușmanilor ei, supt cari au căzut asupra-i
multe lucruri grozave și pedepse ce nu se
pot îndura (precum știu mulți) și fără mă-
sură, și ar fi ajuns ea la cea mai mare pus-
tiire și la peirea desăvârșită a creștinilor
drept-credincioși, căci noi nu mai putem
să ne împotrivim și să ne apărăm de gro-
zavele cereri, care se făceau zilnic și ne-
conținut, împrumutătorii și celelalte greu-
tăți fiind nemăsurate și de nesuferit, dar
Dumnezeu cel prea-bun, acela care voiește
totdeauna mântuirea celor eucernici și mai
ales păstrarea și trăinicia Marii Biserici,
a lucrat în inima prea-strălucitului și prea-
creștinului Domn a toată Moldovlahia, dom-
nul Io Vasile Voevod, fiul sufletese prea-
dorit și iubit al Smereniei Noastre, care,
mistuit de iubirea lui Dumnezeu, s'a mișcat
încă de acasă și nu numai acum și-a arătat
neîndemnat de nimeni bunătatea sa către
Biserica cea Mare și de la dânsa am și luat
oarecare ușurare și despovărare a datoriilor
de nesuferit și nenumărate, dar și pe urmă
făgăduiește bucurii și din toată inima să
ajute după puteri Marii Biserici și Smereniei

ὁπέρμαχον καὶ συναντιλήπτορα ἐπὶ πᾶσι καὶ εὐρίσκεισθαι ἐτοίμως ἀντιπαλαίειν καὶ ἀποσθεῖν καὶ διώκειν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν καὶ ἀπολογεῖσθαι τῇ νουνεχεῖ αὐτοῦ διοικήσει τὰς ἐπερχομένας ἀναγκαίας χρεῖας καὶ ἐνοχλήσεις καὶ τελείως ἐξαλεῖψαι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμᾶς τοῦ αὐτοῦ ἀνυποφόρου χρέους καὶ μὴ ἐάν τινὰ κατεπεμβαίνειν ληστρικῶς τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τὰ πάντα κατ' εἶδος καὶ ὀνομαστί ἐγγεγραμμένα φαίνονται ἐν τῷ γεγονότι συνοδικῷ τόμῳ. Τοῦτου χάριν, διὰ τὰς ἀλλοκαγαθίας καὶ κατὰ Θεὸν αὐτοπροαιρέτους ὑποσχέσεις τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐτοῦ Αὐθέντου, ἡ Μετριότης ἡμῶν, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱεράς ὑπερτελοῦς συνόδου, τῶν ἱεροτάτων ἀρχιερέων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν, τῶν εὐλαβεστάτων ἱερέων, τῶν χρησιμωτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἀρχόντων καὶ τῶν λοιπῶν πάντων, μὴ ἐντροῦσα οὐδὲν ἕτερον ἄξιον καὶ προσήκον ἀνταμείψαι τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ κατὰ πάντα ὁρθοδοξοτάτῳ αὐτῷ Αὐθέντῃ, διὰ χάριν εὐλογίας αὐτοῦ καὶ ἀγιασμοῦ τῆς αὐτοῦ τζάρας, εἰ μὴ ποῦ ἐκ τῶν ἁγίων λειψάνων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἔκρινε καὶ ὁμογνωμοδότησε κοινῶς μετὰ πάντων, στεργόντων τὸ περὶ τούτου καὶ μὴ ἀντιτεινόντων, ἀρχιερέων δηλαδὴ, κληρικῶν, ἱερέων, ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων, δοθῆναι τὸ ἅγιον λείψανον τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς τῆς νέας, τὸ μὲν (ὡς ἀνωτέρω εἴρηται) ἀγιασμοῦ καὶ εὐλογίας τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆς Μπογδανίας ἕνεκα, χριστιανικοῦ ὄντος καὶ εὐσεβοῦς, τὸ δὲ εἰς ἔπαινον καὶ χάριν καὶ καύχημα τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ αὐτοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ πάσης δικαιοσύνης τε καὶ ἀληθείας ἡμψισμένον Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας, τοῦ δεῖξαντος τὴν τοσαύτην προθυμίαν καὶ ὁρεῖν τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν βάρων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἡμῶν Μετριότητος καὶ τοῦντεῦθεν τάττοντος καὶ ὀπισχνομένου ἀναστulῶσαι αὐτὴν καὶ ἐλευθερώσαι τὸ ἐπικειμένου κινδύνου τῶν ἀνυποφόρων χρεῶν καὶ φυλάττειν ἡμᾶς εἰρηνικοῦς τε καὶ ἀταράχους καὶ τοὺς οἰκθῆποτε τρόπῳ κινηθέντας ἐχθροὺς καὶ ἀντιπάλους καὶ ἐπιζημίους ἡμῶν τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας ταράξει καὶ ἐνοχλήσει τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡμᾶς, ἀποδιώκειν τὴν αὐθεντικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ βοηθεῖν. Οὕτως διεκρίθη καὶ ἀπεφάνθη παρὰ πάσης τῆς ἱεράς συνόδου γενέσθαι περὶ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς. Καὶ περὶ τούτου ἐγένετο

Noastre și să fie apărător și ajutător în toate și să se afle gata a se împotrivi și a izgoni și a pune pe fugă orice dușman și protivnic al Bisericii și al nostru și a răspinge prin cumintea sa cărmuire nevoile ce ar veni și supărările și cu totul să ne curățe, Biserica lui Hristos și pe noi, de datoria cea nesuferită și să nu lase pe nimeni a încălca hoștește Biserica, precum toate se văd serise după chipul și numele lor în tomul sinodicesc ce s'a făcut. Pentru binefacerile și făgăduielile făcute de bună voia lui, cu îndemnul lui Dumnezeu, ale prea-strălucitului și prea-cucernicului Domn acelaia, Smerenia Noastră, și împreună cu sfântul Sinod cel desăvârșit din jurul nostru, al prea-sfințiților arhieriei, întru Duhul Sfânt iubiți frați ai noștri și coliturghisitori, al prea-cinstiților clerici, al prea-evlavioșilor preoți, al preadestoinicilor și prea-nobililor fruntași și al celorlalți, al tuturor, negăsind nimic alta vrednic și euviineios pentru a mulțami celui prea-cucernic și întru toate prea-ortodox Domn acelaia, ca semn de mulțămire față de dânsul și de sfințire a țerii lui, decât că, din sfintele moaște ale Marii Bisericii a lui Hristos pe care o cărmuim, am judecat și am dat cu chibzuința tuturor, de obște, cari s'au învoit în această privință și nu s'au împotrivit, adevă: arhieriei, clerici, preoți, fruntași mireni și alții, a se da sfintele moaște ale cucerniceii maicei noastre Paraschiva cea nouă, pe de o parte, cum s'a spus mai sus pentru sfințirea și binecuvântarea celui local Bogdaniei, iar, pe de alta, pentru lauda și mulțămirea și slava binefacătorului acelaia al Bisericii celei Mari, acel prea-strălucit și împodobit cu toată dreptatea și tot adevărul Domn a toată Moldovlahia, care a arătat atâta grăbire și gust de a înlătură greutățile Bisericii celei Mari și ale Smereniei Noastre și care și de acum înainte a hotărât și a făgăduit s'o sprijine și s'o scape de primejdia amenințătoare a datoriilor de nesuferit și să ne păzească în pace și netulburăți, și pe dușmanii și protivnicii și prigonitorii noștri și ai Bisericii ce s'au pornit, în orice chip ar fi, ca să tulbure și să supere Biserica și pe noi, să-i gonească, cu puterea și ajutorul lui de Domn, — astfel s'a judecat și s'a hotărât de tot Sfântul Sinod a se face cu acele sfinte moaște ale Sfintei Paraschive.

τὸ παρὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον πατριάρχικὸν γράμμα, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῆς μετ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἱερῷ κώδικι, εἰς ἐνδείξιν πάντων καὶ ἀσφάλειαν τῆς κοινῆς ἀποφάσεως καὶ διακρίσεως.

Ἐν μηνὶ ματίῳ, ἰνδικτιώνος δ', ραχμάλ'.

† Παρθένιος, ἐλέψ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένικος πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος. — † Ὁ Χαλκηδόνος Παχώμιος. — † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος. — † Ὁ Τορνόβου Μακάριος. — † Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος. — † Ὁ Μονεμβασίας Νεόφυτος. — † Ὁ Ἀθηνῶν Δανιήλ. — † Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης. — † Ὁ Λακεδαιμονίας Ἰωάσαφ. — † Ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ. — † Ὁ Διδυμοτείχου Κλήμης. — † Ὁ Βιζύης Δαμασκηνὸς καὶ † ὁ Βάρνης Παρθένιος.

Ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Λάσκαρις.

Ὁ Μέγας Οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Χριστόδουλος ἱερεὺς.

Ὁ Μέγας Σακελλάριος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἱερεὺς Θεολόγος.

Ὁ Μέγας Σκευοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Χρυσόσκουλος.

Ὁ Μέγας Ρήτωρ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Μιχαήλ.

Ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Μιχαήλ.

Ὁ Μέγας Πρωτεύδικος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Θωμᾶς.

Ὁ Σακελλίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Γεώργιος.

(Cǎpii grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXLI.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, despre binefacerile lui Vasile Lupu față de Marea Biserică și condițiile de care le-a legat.

1641,
Maiu.

Παρθένιος, ἐλέψ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένικος Πατριάρχης.

Ὡς περ ὀφθαλμὸς ἐμπέφυκε σώματι λαμπρόνων ἅπαντα τὰ μέλη, καὶ ἥλιος ταῖς ἀκτίσιν αὐτοῦ πάσαν τὴν γαῖαν οὐ παύεται θεῖον προστάγματι φαιδρύνειν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζωογονεῖν, οὕτω καὶ βασιλεὺς καὶ ἕτερος ἀρχὴν ἔχων τῷ κόσμῳ ἐνήρμοσται, ὅπῃ τοῦ Θεοῦ διδόμενος εἰς συνεργίαν τῶν συμπερόντων. Χρεὶ οὖν αὐτοὺς ὡς οἰκείων μελῶν πάντων τῶν ὅφ' αὐτοὺς προνοεῖσθαι, ἵνα τὰ θέοντα αὐ-

Si pentru aceasta s'a făcut și această scrisoare sinodicească patriarhicească de asigurare și s'a așternut în această condică a Sfintei Biserici a lui Hristos cărmuită de mine pentru arătarea tuturor și siguranța hotărârii și chibzuirii obștești.

În luna lui Maiu, indicția a patra, 1641.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Al Heracleii Ioanichie. — † Al Chalcedonului Pahomie. — † Al Adrianoplei Partenie. — † Al Târnovei Macarie. — † Al Nicomediei Chiril. — † Al Monembasiei Neofit. — † Al Atenei Daniil. — † Al Paleopatrei Teofan. — † Al Lachedemoniei Ioasaf. — † Al Filipopolei Gavriil. — † Al Demoticeii Climent. — † Al Viziei Damaschin și † Al Varnei Partenie.

Logofătul-cel-Mare al Marii Biserici, Laskaris.

Economul-cel-Mare al Marii Biserici, preotul Hristodul.

Sachelariul-cel-Mare al Marii Biserici, preotul Teologu.

Skeuophylaxul Marii Biserici, Hrisoscul.

Retorul-cel-Mare al Marii Biserici, Mihail.

Eclesiarhul Marii Biserici, Mihail.

Protecdicul-cel-Mare al Marii Biserici, Thoma.

Sachelariul Marii Biserici, Gheorghe.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol, Roma cea Nouă, și Patriarh ecumenic.

Precum ochiul a fost implantat în trup ca să lumineze toate mădularele și soarele nu încetează, din orânduiala dumnezeiască, a lumina cu razele lui toată făptura, astfel și Împăratul și altul ce are stăpânire a fost adus în chip potrivit lumii, dăruit de către Dumnezeu pentru lucrarea împreună a celor ce împreună se află. Se cade prin urmare ca ei să se îngrijească tocmai ca și de mă-

τοῖς πορίζονται, καὶ μὴ βλάπτωνται τὰ ὑπὲρ δυνάμιν παρέχοντες· ἡ προνόησις δὲ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ψυχικῶν εἶναι προσήκει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν σωματικῶν· τῶν πραγμάτων γὰρ τὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν εἶναι λέγεται, τὰ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ἥτοι τῇ ἡμετέρᾳ ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει, καὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τῷ Θεῷ· ἀλλὰ τῶν ἐφ' ἡμῖν ἕξως τυχόντα πολλάκις ἀγαθῆς τε ἢ φαύλης ἐπὶ τοσοῦτον ἔρχεται δυνάμει, ὥστε καὶ δυνατοσπάστον ἔχειν φύσεως δυνάμιν κτώμενα· ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ἡ τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀγαθότητι μόνῃ, εἰς τὸ εἶναι παραγαγούσα, καὶ τριτὴν οὐσίαν κτημάτων καὶ δημιουργημάτων συστήσασα, ἅλῃ μὲν, ὡς ἡ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν λοιπῶν οὐρανίων δυνάμειον πέφυκεν, ὑλικὴν δὲ, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ γῇ καὶ τὸ ἐν μέσῳ σύστημα τε καὶ σύγκριμα, καὶ τὴν λοιπὴν, μικτὴν ἐξ ὅλης ἀυλίας, ὡς ἡ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευὴ φαίνεται· ἥς ἔργον τοῦτο, διασωθῆναι τὸν ἄνθρωπον, δι' ὃν ὑπέστη ταφὴν ὁ Λόγος αὐτοῦ καὶ θάνατον ἐκούσιον, τὴν πόλιν ἐκείνην ἐπὶ τὸ χεῖρον εὐδοκιμήσασαν καὶ μέλλουσαν ἐν Χριστῷ καταφροντισθῆναι, φαρμάκῳ χρησάμενος τῷ προφῆτῃ, διεσώσατο τῆς αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἐπιδημίας, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐκείνην Ἰωβ, παθεῖν ἃ πέπονθεν ὅπῃ τοῦ ἀντικειμένου παραχωρήσας ἐπὶ δοκιμῇ τῆς αὐτοῦ θείας προνοίας (οἷς κρίμασιν οἶδεν) οὐχ ἔν' αὐτὸς μάθοι (πρὸ γὰρ καταβολῆς κόσμου; οἶδεν αὐτὸν ἀμετάβλητον εἶναι τὸν Ἰωβ καὶ οὔν τ' ἦν παθεῖν πλεῖον τῶν ὧν ἔπαθεν), ἀλλ' ἔν' ἔχοιεν αὐτὸν οἱ μετέπειτα πρὸς παράδειγμα, καὶ ἄλλως, κατὰ Παῦλον τὸν θεῖον, ἐν ἀσθενείαις δεικνυσθαι τὴν δυνάμιν αὐτοῦ. Διὸ καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, τὴν θεῖαν ὄντως καὶ νέαν καὶ νοητὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ Σιών, τὴν εὐσεβῶν φημι συνάθροισιν τε καὶ ὁμήγουριν, τὸ νεόλεκτον καὶ θεῖον καὶ χριστῶν μόνον πλήρωμα, τὸ ἔθνος τὸ ἅγιον καὶ τὸ ἐκλεκτὸν ἱερότευμα, ἣν ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ θεάνθρωπος Λόγος, τῷ τιμίῳ αὐτοῦ αἵματι τῆς τοῦ ἀρχεκάκου Σατὰν τυραννίδος ἡλευθέρωσέ τε καὶ ἐλυτρώσατο, καὶ νέαν αὐτοῦ Ἰσραὴλ καὶ λαὸν περιόβειον αὐτὴν ἐποίησατο, πρὸ χρόνων ἰκανῶν, ἐξ ἁμαρτιῶν κοινῶν ἀπειρῶν καὶ κυβερνήσεως ἀκυβερνήτου καὶ ἀλόγου τῶν τὰ πρῶτα φερόντων (πάντα γὰρ ἀγαθὰ τε καὶ φαῦλα μεταδίδονται ἀπὸ τοῦ ἐκκεφάλου κτώμενα τὴν ἀρχὴν, εἰς ἅπαντα τὰ τοῦ σώματος μέλη), τὰ τῆς Νενεῦλ μέλλουσιν παθεῖν καὶ ἀφανισθῆναι, χρέει δεινῷ καὶ ἀνυποφόρῳ περιπετωκυῖαν, ὥστε μὴ εἶναι ποτε ἔχοντες εὐσεβοῦς

dularele lor de cei ce se află supt ei, ca să li dea cele ce trebuie și să nu se vatăme, înfățișând cele ce sunt peste puterea lor; și îngrijirea nu se cade a fi numai asupra celor sufletești, ci și asupra celor trupești; căci dintre lucruri unele se spune că sunt în seama noastră, iar altele nu sunt în seama noastră, adică în grija și puterea noastră, dar din cele ce sunt în seama noastră unele, împărțându-se adesea de o fire bună sau rea, ajung la atâta putere, încât să capete și puterea firii cu neputință de desfăcut; dar Pronia lui Dumnezeu, care aduce, numai prin bunătate, toate cele din neșință în fință și alcătuiește întreit averile și faptele, este nematerială ca starea îngेरilor și a celorlalte puteri cerești, dar și materială, ca și cerul și pământul și ce se află la mijloc alcătuit și chibzuit, și, în afară de aceasta, e amestecată din materie nematerială, cum se vede făptura omului; a cărei grijă e aceea de a mântui pe om, pentru care a suferit îngropare Cuvântul său, și moarte de bună voie: pe orașul acela care potrivise lucrurile cât mai rău și trebuia să fie înecat întru Hristos, întrebuintând ca leenitor pe Prooroc, l-a scăpat de năvălirea lui asupră-i, și pe acel prea-drept Iov, lăsându-l să pată câte le-a pățit din partea protivnicului, cu chibzuială dumnezeiască (pentru ce păcate știe), nu ca să învețe el (căci înainte de începutul lumii îl știa pe Iov că nu se schimbă, ci că eră în stare să sufere peste câte a suferit), ci ca să-l aibă cei de după dânsul ca pildă și altfel, după dumnezeiescul Pavel, în boli să-și arăte puterea lui. Pentru care și Biserica cea Mare a lui Hristos, din stăpânirea noastră, care e cu adevărat Ierusalimul și Sionul cel dumnezeiesc și nou și ideal, care e, zic, adunarea și tovărășia celor eucernici, întregimea cea din nou aleasă și dumnezeiască și cu nume creștin și împărătească sfințenie, pe care Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos, Cuvântul Dumnezeu și om, a scăpat-o cu cinstul lui sânge de tirania Satanei, începătorul răului, și a făcut-o popor nenumărat, de ani destui, din greșeli de obște fără de număr și din cărmuire fără cărmă și fără socoteală a celor ce aveau călăuzirea (căci toate cele bune și rele se împart luându-și începutul din creier la toate părțile trupului); care eră să sufere soarta Ninivei, căzând în datorie grozavă și nesu-

φαίνεσθαι, διὰ προσευχῆς ἰσως δύο ἢ καὶ πολλῶν, καὶ μεταμελείας, ὁ πανάγαθος Πατήρ, δεξιόμενος τὴν παράκλησιν, ἀναστυλῶσαι κατήνευσε, προκρίνας ἄλλων ὁμοίων αὐτῷ, τῶν τῆς θείας αὐτοῦ χάριτος μὴ μακρὰν ὄντων, τὸν εὐσεβέστατον καὶ εὐλαμπρότατον καὶ ἐνδοξότατον, μεγαλοπρεπέστατόν τε καὶ κατὰ πάντα ὑψηλότερον Αὐθέντην πάσης Μολδοβλαχίας, κύριον Ἰωάννην Βασίλειον Βοεβόνδα, τὸν κατὰ πνεῦμα υἱὸν περιπόθητον ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ὑπέρμαχον τῆς εὐσεβείας ἀπάσης, καὶ χριστιανικώτατον, καὶ προνοητὴν πάντων, οὐ μόνον τῶν τῆς Αὐθεντείας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, προέταξεν αὐτῷ πληρῶσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ βοηθείας τοῦ αὐτοῦ ἐκλαμπρότατον Αὐθεντὸς ἀναστυλωθῆναι τὴν βεβουλισμένην καὶ ἐνδεῶς ἔχουσαν Μεγάλην αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἣν θεοθεν ὁδηγηθεὶς ἤδη, ἐζήτησε ταῦτα τὰ ζητήματα παρ' ἡμῶν γενέσθαι, ὥστε: πρῶτον μὲν, ζητίαν κατ' ἔτος πατριαρχικὴν μὴ ρίπτεσθαι εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἀφ' ἧς προξενούνται ὁσημέραι καὶ ἀεννάως τοῖς ἀρχιερεῦσι, τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς χριστιανοῖς πᾶσιν ἀλληλομαχίαι, ἐριδες, ἀκαθαστασίαι, διαφοραὶ πραγμάτων, ὁδοὶ καὶ ἀνασταναγμοὶ πενήτων, οὐθ' ὅλως τὸ παράπαν ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπαιτεῖσθαι αὐτὴν, αἰτίαν οὖσαν ὀλέθρου καὶ φθορᾶς τῆς Ἐκκλησίας, καί, δευτέρον, παύσασθαι τὴν καθ' ἑκάστην γιγνομένην ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγγύην διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀρχιερέων, κληρικῶν τε καὶ ἱερέων, μὴ οὖσαν τὸ πρότερον, ἀλλ' ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀναφανείσαν κακίην καὶ φθοροποιὴν συνήθειαν, καί, τούτων γιγνομένων καὶ φυλαττομένων ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ καὶ ὅρκῳ Θεοῦ, τοῦ προανάρχου πατρός, τὸν ἐκλαμπρότατον αὐτὸν καὶ κατὰ πάντα εὐσεβῆ Αὐθέντην, κύριον Ἰωάννην Βασίλειον Βοεβόνδαν προθύμως καὶ ὁλοφύχως χορηγήσαι τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τὰ δεόντα καὶ ἀπαλλάξαι αὐτὴν τοῦ ἐπαπειλούντος αὐτῇ κινδύνου καὶ παντελοῦς ἀφανισμοῦ τοῦ ἀπείρου χρόνου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς ἐφ' ὅρῳ ζωῆς αὐτοῦ τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐν εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ ἡμερίᾳ, καὶ μετὰ τοῦτο ἔχειν τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων, καὶ τῆς μακαρίτης αὐτοῦ κυρίας Δόμνας, καὶ τοῦ μακαρίτου αὐτοῦ [πίου] Ἰὼν Βοεβόνδα ἀδιάλειπτον καὶ ἀένανον ἐν ἀπάσαις ταῖς ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον καὶ οἰκουμένικόν τοῦτον θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκοπαῖς τε καὶ ἐπισκοπαῖς, σταυροπηγίαις

ferită, ca una în care nu se mai vedeă picior de credincios, poate după rugăciunea și căința a doi sau și a mai mulți, prea-bunul Părinte, primind cererea lor, a învoit să fie sprijinită, și, alegând dintre alții asemenea cu dânsul, cari nu erau departe de harul lui dumnezeiesc, pe prea-cucernicul, prea-luminatul și prea-slăvitul, pe prea-mărețul și întru toate prea-înălțatul Domn a toată Moldovlahia, pe domnul Io Vasile Voevod, fiul sufletesc cel dorit și iubit al Smereniei Noastre și luptător pentru toată cucernicia și prea-creștin, și îngrijitor a toate, nu numai a celor din Domnia lui, dar și a celorlalte părți ale drept-credincioșilor creștini, i-a orânduit a-și îndeplini voința cea sfântă, și prin îngrijirea și sânguința și ajutorul acelui prea-luminat Domn a se sprijini Biserica cea Mare a lui Hristos cea cufundată și aflată în lipsă, pe care de la Dumnezeu călăuzind-o, a cerut a se îndeplini de către noi aceste cereri, și anume: Întâiu, să nu se smulgă în fiecare an cererea patriarhiească în eparhii, de la care vin zilnic și neconținut arhierilor, preoților și tuturor creștinilor gâlcevi între sine, certe, tulburări, neînțelegeri în lucruri, plângeri și oftări ale săracilor, și în de obște să nu se mai ceară vre-odată aceasta, de oare ce e pricină de prăpădenie și peire a Bisericii, și, al doilea, să înceteze chezășia ce se iese zilnic în Biserică, și anume prin iscălitura arhierilor, clericilor și preoților, ca un obicei rău și pierzător, ce nu eră mai înainte, ei s'a ivit în timpurile acestea, și, făcându-se și păzindu-se acestea cu multă siguranță și cu jurământ lui Dumnezeu, Părintelui celui dintru început, acel prea-strălucit și întru toate cucernic Domn, domnul Io Vasile Voevod bucueros și din toată inima va ajuta Marii Biserici cu cele de nevoie și o va scăpa de primejdia ce o amenință și de orice peire a datoriei celei nemăsurate, și va ocroti totdeauna și întru toate, în marginile vieții lui, Biserica cea Mare a lui Hristos în stare pașnică și în liniște, și după aceea să aibă pomenirea lui și a celor ce se coboară din el, și a răposatei doamne Doamna sa și a răposatului său fiu Ioan Voevod, nepărăsită și veșnică, în toate arhiepiscopiiile și episcopiiile, mănăstirile-stavropighii și celelalte sfinte lăcașuri ce se află supt preasfințitul și ecumenicul Scaun acesta al Constantinoplei, în care se cântă și se

μοναστηρίοις καὶ λοιποῖς ἱεροῖς καταγωγῆς, ἐν οἷς τὸ θεῖον ὑμνεῖται καὶ δοξολογεῖται ἐν ἑσπέρας καὶ πρωῇ καὶ μεσημβρίᾳ, ἅπερ ζητήματα ὡς εὐλογα ὄντα καὶ πάντῃ θεῖα, ἡ Μετριότης ἡμῶν, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν κληρικῶν καὶ ἱερέων, καὶ ἀρχόντων τῆς πολιτείας καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπεδέξατο ἀσμένως καὶ μετὰ χαρᾶς στηρίξαι αὐτὰ καὶ φυλάξαι ἀπαρασάλευτως καὶ ἀδιασείστως μέχρι παντός (ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς πρὸ τοῦ προβιθασθῆναι εἰς τὸν ὑψηλότατον τοῦτον πατριαρχικὸν θρόνον διὰ φροντίδος καὶ σπουδῆς εἶχουμεν ταῦτα, περισώζεσθαι τούτεστι τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ μὴ εἶναι βεθυθισμένην καὶ κεκορυφωμένην εἰς τὸ αὐτὸ ἄπειρον χρέος καὶ ἐκριζομένην τὴν σαπρὰν ἐκείνην χρῆσιν τῆς πατριαρχικῆς ζητίας καὶ τῆς ἐγγύης, ἀλλὰ, τῶν πραγμάτων καὶ τῶν τότε προσώπων μὴ συναντιλαμβανομένων ἡμῖν, ἤγομεν ἄκοντες σιωπῇν μέχρι τοῦδε), ἐπεὶ οὖν ταυῶν ὁ πανάγαθος Θεὸς ἔνευσεν (ὡς ἀνωτέρω εἴρηται) ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἀγαθῇ προαιρέσει, κατὰ τὸν ἀψευδῆ λόγον τῆς εὐαγγελικῆς φωνῆς, τοῦ εὐσεβεστάτου τοῦτου, καὶ συνετωτάτου, καὶ ἐμπείρου παντός πράγματος πολιτικοῦ τε καὶ ἐκκλησιαστικοῦ χριστιανικωτάτου Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόνδα, καὶ ἐκινήθη θεῖα ἔρωτι ἀπαλλάξαι τελείως αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν καταποντισάντων καὶ καταδαπτισάντων ἀπείρων δυστυχιῶν καὶ ἀνυποφόρων χρεῶν, καὶ ἀποδιώκειν ἰδίᾳ δυνάμει καὶ ἀπειλῇ πάντα ἐχθρὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πολέμιον, καὶ φυλάττειν αὐτὴν τε καὶ ἡμᾶς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ σκέπην καὶ φροντίδα, ἰδίᾳ μόνῃ χρηστότητι ἐλκόμενος, μνημοσύνου αὐτοῦ ἕνεκα, καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων, καὶ τῆς κυρίας Δόμνας, καὶ τοῦ μακαρίτου υἱοῦ αὐτοῦ, μετὰ τὴν πρὸς Θεὸν ἐκάστοτε ὑπὲρ αὐτοῦ προσευχὴν, ὁποσόμεθα καὶ τάττομεν, ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἱερώτατοι ἡμῶν συναδελφοὶ ἀρχιερεῖς, Μητροπολίται, ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι καὶ ἡ λοιπὴ πᾶσα ἱερὰ συνodos ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι, καὶ ἐνώπιον τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἀγγέλων, ἵνα τοῦ λοιποῦ μηδέποτε ρίψοιμεν ζητίαν πατριαρχικὴν πρὸς τοὺς χριστιανούς καὶ ἐνοχλήσοιμεν, κατὰ τι, ὡς καὶ πρότερον, τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἕνεκα τῆς αὐτῆς δηλαδὴ πατριαρχικῆς ζητίας, πλὴν τοῦ εἰθισμένου βασιλικοῦ χαρακτιῆρος, καὶ ἀπαιτήσοιμεν ἐγγύην ποτέ, ἢ ἀρχιερέων, ἢ ἱερέων, ἢ κληρικῶν, ἢ ἀρχόντων, ἢ καὶ ἄλλων, ἀλλὰ θεοφιλῶς ὀφείλομεν ἰθύνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κανονικῶς καὶ εὐαγγελικῶς, καὶ

slăvește slujba dumnezeiască sara și dimineața și amiază, —care cereri, ca unele ce sunt cuminți și întru toate dumnezeiești, Smerenia Noastră și cu sfântul sinod al arhierilor din jurul nostru, al clericilor și preoților și arhonților cărmuirii și al celorlalți, am primit bucuros și cu mulțămire să le întărim și să le păzim necălcate și necintite pentru totdeauna (căci și noi înainte de a fi ridicați în acest prea-înălțat Scaun patriarhicesc am avut ca țintă a gândului și sânguinței aceasta, adică să mântuim Biserica, și să nu fie cufundată la culme în această nemăsurată datorie și să se desrădăcineze acea obișnuință stricată a cererii patriarhicești și a chezășiei, dar, pentru că lucrurile și fețele de atunci nu s'au unit în silințe cu noi, fără voie am păstrat până acum tăcerea); de oare ce deci acum prea-bunul Dumnezeu a voit (cum s'a spus și mai sus) în inima și gândul cel bun, după nemîncinorul cuvânt al graiului Evangheliei, al acestui prea-cucernic și prea-înțelept și prea-încercat în orice lucru, politicesc și bisericicesc, prea-creștin Domn a toată Moldova, domnul Io Vasile Voevod, și s'a mișcat de iubire dumnezeiască a mântui cu desăvârșire această Biserică de nesfârșitele nenorociri și nesuferite datorii ce o înecau și o cufundau, și a izgoni cu a lui putere și amenințare pe tot dușmanul și protivnicul Bisericii celei Mari, și a o păzi pe dânsa și pe noi supt a lui pază și îngrijire, îndemnat numai de singură bună-tatea lui, pentru pomenirea lui și a urmașilor lui și a doamnei Doamna lui și a răposatului fiu al lui, împreună și cu închinăciune către Dumnezeu din toate părțile pentru aceasta, făgăduim și orânduim, noi și preasfințiții noștri frați, arhieriei, Mitropoliți, arhiepiscopi și episcopi și tot cellalt sfânt sobor, pe Dumnezeu, care ni e martur, și în fața sfinților lui îngeri, că de acum înainte niciodată nu vom smulge cererea patriarhicescă dela creștini și nu-i vom tulbura întru ceva, ca și înainte, pe arhieriei, adică pentru această cerere patriarhicescă, afară numai de obișnuitul haraciu împărătesc, și nu vom cere niciodată chezășia, nici de la arhieriei, nici de la preoți, nici de la clericii, nici de la arhonți, sau și de la alții, ei cu iubire de Dumnezeu trebuie să cărmuim Biserica lui Hristos după canoane și Evanghelie și cu sfat și hotărâre din sobor

μετὰ βουλῆς συνοδικῆς καὶ ἀποφάσεως κυβερ-
νάσθαι καὶ διοικεῖσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς
ἐν τῷ καιρῷ τῶν πρόπαλαι μακαριτῶν Πα-
τριαρχῶν Διονυσίου, Ἰωάννου, Μητροφάνους,
Ἰερεμίου καὶ τῶν καθεστῆς καὶ μηδὲν τούτων
φανείημεν ἀθετοῦντές ποτε, ἐν βάρει ἁλότου
καὶ αἰωνίου ἀφορισμοῦ τοῦ παρὰ Θεοῦ παν-
τακράτορος, καὶ εἴημεν τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι
ὑπόδοικοι, καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς γέεννης,
καὶ εὐροίμεν τὸν Θεὸν μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως. Διὸ καὶ, εἰς ἀσφάλειαν ἀπάσης
τῆς περὶ τούτου συστάσεως, βουλόμεθα πάντες,
ἀρχιερεῖς, κληρικοί, ἱερεῖς καὶ ἄρχοντες, καὶ
οἱ λοιποὶ ἀπαξάπαντες, εἶναι τὸν αὐτὸν εὐ-
σεβέστατον καὶ ἐκλαμπρότατον Αὐθέντην ἐπισ-
τάτην καὶ κυβερνήτην καὶ διοικητὴν τῆς Με-
γάλης Ἐκκλησίας, καί, ὡς εἰπεῖν, θερμὸν
προστάτην, καὶ βοηθόν, καὶ πρόμαχον, καὶ
ὑπερασπιστήν, καὶ συναντιλήπτορα τῶν περὶ
ταύτης ἀναγκαίων ὑποθέσεων καὶ χρηζομένων
τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας καὶ δυνάμεως, καὶ
μηδὲν γίνεσθαι ἄνευ τῆς αὐτοῦ συμβουλῆς
τε καὶ γνώμης. Διὰ δὲ τὸ μὴ εἶναι δυνατόν
παραυτίκα ἀποδιώκειν καὶ ἀποσοβεῖν πάντα
ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, ἕνεκα τοῦ τῆς ὁδοῦ
διαστήματος καὶ μακρῶς, τῇ αὐτοῦ προτροπῇ
καὶ προσταγῇ, τοὺς κατὰ καιροὺς αὐτοῦ κα-
πικεχαγιάδες ἀναλαμβάνειν τὴν τοῦ ἐκλαμ-
πρότατου αὐτοῦ Αὐθεντοῦ δύναμιν καὶ βουλήν
καὶ ἀντιπαλαίειν πάσῃ δυνάμει καὶ ἐπιμελείᾳ
καὶ σπουδῇ τοῖς ὑφέποτε φανέσιν τρόπῳ τινί
ἐναντίοις καὶ ἐπιβούλοις, καὶ ἐπιζημίους ἡμῶν
τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τὸ ἴδιον αὐτοῦ
πρόσωπον ἐπιφέροντας, τοῦ ἐκλαμπρότατου αὐ-
τῶν Αὐθεντοῦ δηλαδὴ, καὶ ἀπαλλάττειν ἡμᾶς
τε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ παντὸς
κινδύνου καὶ ἐπιβουλῆς. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ
πληροφορίαν καὶ πίστιν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν
καὶ ἄδολον καὶ ἀμετάτρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν
ἅπαντα ἐγένετο καὶ ὁ παρὼν ἡμέτερος συνο-
δικὸς τόμος, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ τῆς καθ'
ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἱερῷ
κώδικι.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ
τεσσαρακοστῷ πρώτῳ, μηνὶ μαΐῳ, ἡνδικτιῶνος
ἐννάτης.

† Παρθένιος, ἐλὲν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας, Ῥώμης, καὶ οἰκου-
μενικός [Πατριάρχης].

† Ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Παχώμιος.

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος.

σὰ cârmuiască și să stăpânească ale Bise-
ricii, ca pe vremea celor de mai înainte
fericiți Patriarhi Dionisie, Ioasaf, Mitrofan,
Ieremia¹ și cei de după dânsii, și să nu ne
arătăm a călca nimic din acestea, supt po-
vara nedeslegatei și veșnicei afurisenii a lui
Dumnezeu atotțiitorul, și să fim supuși veș-
nicei anateme și părtași ai focului Gheenei,
și să găsim pe Dumnezeu împotriva noastră
în ziua judecății. Pentru care și, spre si-
guranța întregii alcătuirii pentru aceasta,
voim cu toții, arhieriei, clericii, preoți și
arhonți și ceilalți împreună, să fie acest
prea-eucernie și prea-strălucit Domn prepus
și cârmuitor și administrator al Bisericii
celei Mari, și, ca să zicem așa, călduros
fruntaș și ajutor și apărător și ocrotitor
și conlucrător la toate lucrurile de folos
ale ei și care ar avea nevoie de sprijinul
și puterea de la el, și să nu se facă nimic
fără sfatul și părerea lui. Iar, pentru că
nu e cu putință ca îndată să izgonească
și să înlăture pe tot dușmanul și protivnicul,
pentru depărtarea și lungimea drumului,
prin îndemnul și porunca lui, trebuie că
acei ce vor fi pe vremuri capuchehaiele ale
lui să ia puterea și sfatul acestui prea-
strălucit Domn și să se lupte cu toată tăria
și îngrijirea și sânguința contra acelor ce
se vor arăta pe urmă în vre-un chip împo-
trivitori și întinzători de curse și păgubitori
ai noștri și ai Bisericii, ca unii cari înfă-
țișează însăși ființa lui, adică a prea-stră-
lucitului Domn același, și să ne apere pe
noi și Biserica lui Hristos de orice pri-
mejdie și cursă. Pentru care, spre a se arăta
și înștiință, și pentru credință dreaptă și
sigură și nemincinoasă și neschimbată în
tot veacul, s'a făcut și acest al nostru Tom
sinodicesc, și s'a așternut în condica sfântă
a Bisericii celei Mari a lui Hristos care
e dată în seama noastră.

În anul de la Mântuire o mie șase sute
patruzeci și unul, luna lui Maiu, indicția
a noua.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinopolei, Romei celei
Nouă, și [Patriarh] ecumenic.

† Al Heracleii Ioanichie.

† Al Chalkedonului Pahomie.

† Al Adrianopolei Partenie.

† Al Târnovei Macarie.

¹ Din veacul al XVI-lea.

† 'Ο Τορνόδου Μακάριος.
 † 'Ο Νικομηδείας Κύριλλος.
 † 'Ο Μονεμβασίας Νεόφυτος.
 † 'Ο 'Αθηνών Δαυίδ.
 † 'Ο Παλαιών Πατρών Θεοφάνης.
 † 'Ο Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ.
 † 'Ο Διδυμοτείχου Κλήμης.
 † 'Ο Γάνου καὶ Χώρας Παΐσιος.
 † 'Ο Βάρνης Παρθένιος.
 † 'Ο Λακεδαιμονίας 'Ιωάσαφ.
 † 'Ο Βιζύης Δαμασκηνός.
 † 'Ο Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Δάσκαρις.
 † 'Ο Μέγας Οἰκονόμος τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Χριστόδουλος ἱερεὺς.
 † 'Ο Μέγας Σακελλάριος τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας ἱερεὺς Θεολόγος.
 † 'Ο Μέγας Σκευοφύλαξ τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Χρυσόσκυλος.
 † 'Ο Μέγας 'Ρήτωρ τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Μιχαήλ.
 † 'Ο Μέγας 'Εκκλησιαρχὴς τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Μιχαήλ.
 † 'Ο Μέγας Πρωτεύδικος τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Θωμᾶς Βλαστός.
 † 'Ο Σάκελλιον τῆς Μεγάλης 'Εκκλησίας Γεώργιος.
 † 'Ο Δημητράκης Γουλιανός.
 † 'Ο Γεώργιος Κατακουζηνός.

† Al Nicomediei Chiril.
 † Al Monembasiei Neofit.
 † Al Atenei Daniil.
 † Al Paleopatrei Teofan.
 † Al Filipopolei Gavriil.
 † Al Demoticeii Climent.
 † Al Gannlui și Chorei Paisie.
 † Al Varnei Partenie.
 † Al Lacedemoniei Ioasaf.
 † Al Viziei Damascin.
 † Marele-Logofăt al Bisericii celei Mari; Jaskaris.
 † Marele-Econom al Bisericii celei Mari, Hristodulo preot.
 † Marele-Sachelariu al Bisericii celei Mari, preotul Theologos.
 † Marele-Skeuophylax al Bisericii celei Mari, Hrisoseul.
 † Marele-Retor al Bisericii celei Mari, Mihail.
 † Marele-Eclesiarh al Bisericii celei Mari, Mihail.
 † Marele Protecție al Bisericii celei Mari, Toma Vlasto.
 † Sachelariul Bisericii celei Mari, Gheorghe.
 † Dumitrachi Guliano.
 † Gheorghe Cantacuzino.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui Manuil Gedeon.)

CCXLII.

1641
(7149),
8 Iunie.

Hrisovul lui Mateiu-Vodă, Domnul Țării-Românești, prin care întărește moșiile mănăstirii Collumuzului de la Athos (după ce opri abuzurile închinării mănăstirilor; v. și *Uricariul*, V, pp. 157 și urm., 327 și urm. și aici, la sfârșitul anului 1641).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, I, v., p. 93.)

CCXLIII.

Iasi,
1641,
20 August.

Învoiala lui Vasile-Vodă al Moldovei cu Scaunul Patriarhiei ecumenice, în ce privește condițiile cu care se va întrebuiți dania ce a făcut.

Ἰωάννης, ἐλὲφ Θεοῦ, Βασιλεὺς Βοεδοδάς, Αὐθέντης πάσης Μολδοβλαχίας.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ θεία πρόνοια τοῦ παντοδυνάμου καὶ ἐλεήμανος Θεοῦ, ὅπου ἦτον καὶ εἶναι αἰτία παντὸς ἀγαθοῦ, ἦτις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα παρήγαγε διὰ τὰ

Cu mila lui Dumnezeu Io Vașile-Vodă Domn a toată Moldovlahia.

De oare ce și Pronia dumnezeiască a atotputernicului și milostivului Dumnezeu, care a fost și este pricină a tot binele, care de la neființă a adus la ființă toate lucru-

φέρη καὶ ἡμᾶς εἰς τέτοιαν κατάστασιν καὶ βαθμόν ἀξίας, ὅπου ποτὲ εἰς τὸν νοῦν μας δὲν ἦτον, οὔτε ἐλπίζαμεν, ὑποσχόμεθα καὶ τάζομεν ἐν ὅλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ, ὅχι νὰ θαροῦμεν εἰς κἀμμίαν δόξαν καὶ τιμὴν τοῦτου τοῦ προσκαίρου καὶ φθαρτοῦ κόσμου, ἀλλὰ πάλιν εἰς τοὺς ἀπειρούς καὶ ἀκενώτους θησαυροὺς τῆς χάριτός του, ὅτι νὰ πληρώσωμεν ἐκεῖνα, ὅπου αὐτοπροαιρέτως ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, καὶ δεύτερον πρὸς τὸν παναγιώτατον καὶ οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, κύριον κύριον Παρθένιον, καὶ ἐνώπιον τῶν πνευματικῶν Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων ὅπου μέλλω εἰπεῖν κατ' ὀνομαστί ἀρχιερέων, τοῦ τε Ἡρακλείας κύρ Ἰωαννικίου, τοῦ Κυζίκου κύρ Ἀγθίμου, Νικομηδείας κύρ Κυρίλλου, Χαλκηδόνος κύρ Παχωμίου, Τορνόβου κύρ Μακαρίου, Λαρίσης κύρ Γρηγορίου, Ἀδριανουπόλεως κύρ Παρθενίου, Παλαιῶν Πατρῶν κύρ Θεοφάνους, Βεργίας κύρ Ἰωαννικίου, Σερρών κύρ Δανιήλ, Ἀθηνῶν κύρ Δανιήλ, Μονεμβασίας κύρ Νεοφύτου, Λακεδαμονίας κύρ Ἰωάσαφ καὶ Φιλιππουπόλεως κύρ Γαβριήλ, ἐτάξαμεν διὰ τὴν πληρωτὴν καὶ βοήθειαν ὅπου ἐπαραινέτην νὰ κάμω ὁλοφύως, γράφω καὶ παρρησίᾳ ἀφιλοπροσώπως ζητῶ ζητήματα κεφαλαιωδῶς, εὐλογῶ τε καὶ συστατικὰ τῆς δικαιοσύνης, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Παναγιωτάτου καὶ ἀπὸ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων.

Καὶ λέγω ὅτι, ἔσονται καὶ νὰ ὑποσχεθῇ ἡ σὴ μεγίστη ἀρχιερωσύνη, παναγιώτατε Δέσποτα, καὶ οἱ πανιερώτατοι Μητροπολιταὶ ἐγγράφως, διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ χρυσοδοῦλλου καὶ διὰ ζωῆς φωνῆς τῶν ἡμετέρων πανιερωτάτων ἐξάρχων, ὅπου πρὸς ἡμᾶς ὡς καθολικοὺς σας ἐπιτρόπους ἐστεῖλατε, ὅτι νὰ σηκωθῇ τελείως ἡ πατριαρχικὴ ζητία ἢ καὶ ἄλλη ὡσαύτως βοήθεια ὅπου ἀρχῆς πρὸ μικροῦ νὰ συνάγεται ἀπὸ τοῦ δυστυχοῦς γένους τῶν Ῥωμαίων καὶ νὰ λείψῃ τελείως ἡ ταραχώδης καὶ φθοροποιῶ γινομένη ἐγγύῃ ἀπὸ ἀρχιερεῖς, κληρικοὺς τε καὶ ἄρχοντας πρὸς δανειστάς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πατριαρχείου, ἰσχυρὸς τόσον ἡ ταιαύτη ὑπόσχεσις καὶ ἔγινεν ἀφορμὴ καλοῦ πρὸς ἐμέ, ὅτι ἐπαραινέσῃ με νὰ στέρξω προθύμως καὶ νὰ πληρώσω τὰ εἴκοσι φορτία καὶ τὰς τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας τῶν ἄσπρων τοῦ νέου χρόνου, ὅπου κατ' εἶδος καὶ κατ' ὄνομα ἐλάβαμεν ἀπὸ τῶν ῥηθέντων ἐπιτρόπων τοῦ καθ' ἑνὸς χροοφειλέτου ἐν καταστάτῃ τὴν ποσότητα, καὶ πρὸς τοῦτοις νὰ δώσω ἀκόμη καὶ τὰ τέσσαρα φορτία καὶ τὰς ἐξηκονταοκτὼ χιλιάδας τὰ ἄσπρα, ἅπερ ἐξωδεύθησαν ἕως οὗ νὰ πέμψωσι πρὸς ἡμᾶς τὸ

ῥη, καὶ νὰ ne aducă și pe noi la o stare ca aceasta și la culmea vredniciei, care poate în mintea noastră nu eră, nici n'am nădărdit-o, făgăduim cu tot sufletul și gândul, nu să ne sprijinim în vre-o slavă și cinstire a acestei lumi trecătoare și menite peirii, ci, iarăși, în nesfârșitele și nedeșertatele comori ale harului său, ca să îndeplinim acele lucruri pe care de bună voia noastră, față de slava numelui său și, al doilea, față de preasfințitul și a toată lumea Patriarh chirio chir Partenie și față de preasfințitii Mitropoliti și cinstiți pe cari-i voi spune anume: al Heracleii chir Ioanichie, al Cizicului chir Antim, al Nicomediei chir Chiril, al Chalcedonului chir Pahomie, al Târnovei chir Macarie, al Larisei chir Grigorie, al Adrianopolei chir Partenie, al Paleopatrii chir Teofan, al Veriei chir Ioanichie, al Serelor chir Daniil, al Atenei chir Daniil, al Monembasiei chir Neofit, al Lacedemoniei chir Ioasaf și al Filipopolei chir Gavriil, le-am orânduit pentru împlinirea și ajutorul ce m'am mișcat să fac din tot sufletul. Seriu și, fiind de față, fără privire la persoane, cer lucrurile de care este vorba după capitole, binecuvântate și alcătuitoare de dreptate, de la înșus Preasfințitul [Patriarh] și de la preasfințitii arhieriei.

Și declar că, de oare ce a făgăduit preamarea Ta arhierie, prea-sfințite stăpâne, și prea-sfințitii Mitropoliti în scris, prin hrisov patriarhicesc și sinodicesc și prin vin graiu al preasfințitilor voștri exarhi, pe cari i-ați trimis la noi ca epitropi ai voștri în toate, că are să se înlătore cu totul dajdea patriarhicească sau și altă ajutorință de acest fel care de curând a început să se strângă de la nenorocitul neam al Grecilor, și să lipsească cu totul tulburătoarea și aducătoare la peiră chezășie de la arhieriei, clericii și arhonți, către împrumutătorii Marii Bisericii a Patriarhiei, așa de multă putere a avut o făgăduială ca aceasta și a ajuns pornire spre cele bune către mine, încât m'a mișcat să caut cu grabire și să plătesc cele douăzeci de poveri și cele patruzeci și opt de mii de aspri de datorie nouă, precum în deosebi și anume am luat de la zișii epitropi ai fiecărei împrumutător după catastih suma, și pe lângă acestea să dau încă și patru poveri și șizeci și opt de mii de aspri ce s'au cheltuit până să se trimeată la noi cinstitele și sfintele

τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον τῆς ὁσίας ἡμῶν μητρὸς Παρασκευῆς, ὅπερ ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ ἀπολαύσαμεν, πλὴν μὲ τοιαῦτα ζητήματα, εὐλογά τε καὶ συστατικά, τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἀρμόδια, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, τὰ ὁποῖα εἰσὶ ταῦτα:

Καὶ πρῶτον λέγω ζητῶντας ὅτι, κατὰ τὴν καθαρὰν καὶ ἔγγραφον καὶ ἐσφραγισμένην ὑπόσχεσιν τῆς σῆς Παναγιότητος καὶ τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων, θέλω ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὰ ἐξῆς, μηδεμίαν ζητίαν, ὡς εἶπον, ἢ καὶ ἄλλη νέα δοθήθεια νὰ ζητῆται παρὰ τῆς Παναγιότητός σου, ἢ καὶ παρὰ τῶν πανιερωτάτων Μητροπολιτῶν, ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ἀπὸ τῶν χριστιανῶν, ἔξω μόνον τῆς τοπικῆς ζητίας, τὰ ἀνὰ δώδεκα ἄσπρα τοῦ καθενὸς ὁσπητίου, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν, ἐπειδὴ καὶ ἐφανερώθη πρὸς πάντας αἱ τοιαῦται καινοτομίαι καὶ κακαὶ νομαὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς καθολικῆς καὶ ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Μητροπόλεις, ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἐπισκοπὰς ἐβύθισαν καὶ τελείως ἠφάνισαν. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἡμέτερα θεάρεστα ταξίματα θέλω τὰ διὰ πρῶτον ζήτημα νὰ μὴν εἶναι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε στερητά πρὸς σέ, τὸν παναγιώτατον Δεσπότην, καὶ πρὸς τοὺς πανιερωτάτους Μητροπολίτας, οὔτε στόματι καὶ λόγῳ μόνῳ, ἀλλ' ἐν ὅλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ νὰ εἶναι ἀσάλευτα, ἀμετάτρεπτα καὶ ἀκαταπάτητα, πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, διὰ νὰ γενῇ ἴλεως ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ καὶ νὰ ἀναπαύσῃ τὰς ψυχὰς τῶν γεννητόρων μου καὶ προγεννητόρων μου καὶ τῶν λοιπῶν μου ἀνθρώπων καὶ συγγενῶν καὶ διὰ νὰ εἶναι σκέπη καὶ βοηθεία καὶ τῶν ἡμετέρων τέκνων, καὶ τοὺς μὲν θανόντας νὰ ἀναπαύσῃ, τοὺς δὲ ζῶντας νὰ διορθώσῃ κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ θελήσιν τε καὶ βούλῃσιν. Μετὰ δὲ τούτους, νὰ συγχωρήσῃ ἅμποτε, διὰ τῶν ἁγίων καὶ εὐπροσδέκτων προσευχῶν ὑμῶν, καὶ τὰ ἡμέτερα ἁπειραπταίσματα, ὅπου ὡς ἄνθρωπος γήινος καὶ φθαρτὸς πράττω καὶ τελειῶνω τὸ καθεκάστην.

Δεύτερον θέλω καὶ ζητῶ ὅτι ἄδουλα τῶν ἁνωθεν πανιερωτάτων καὶ ὑπερέμων Μητροπολιτῶν ὁ παναγιώτατος ἡμῶν Δεσπότης νὰ τελειῶνῃ οὐδέν· μὲ τὸν ὅμοιον τρόπον θέλω καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχιερωσύνην σας, πανιερώτατοι Μητροπολίται, ἄνευ γνώμης καὶ βουλῆς καὶ εἰδήσεως τοῦ Παναγιώτατου νὰ μὴν τελειώνηται οὐδεμίαν ἀπόφασιν¹ εἰς τὰ τῆς κοινότητος πράγματα καὶ εἰς πάσας τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς,

μοαστε ἀλε ευφίοσει μαίσει νοαστε Παρασχήει, πε care le-am primit cu mulțămire și bucurie, dar cu aceste condiții, binecuvântate și aleătuitoare ale dreptății, și potrivite, cum s'a spus mai sus, care sunt acestea:

Și, întâiu, zic, e dorința mea și vreau ca, după făgăduiala curată și în scris făcută și pecetluită a Preasfinției Sale și a preasfințiților arhieriei, de acum înainte nicio cerere nouă, cum am spus, sau și altfel de ajutorință nouă să nu se facă de către Preasfinția Sa, sau și de către preasfințiții Mitropoliți, arhiepiscopi și episcopi de la creștini, afară numai de cererea locală, până la doisprezece aspri de la fiecare casă, după datoria cea veche, de oare ce l-au și vădit către toți asemenea noi orândueli și legiuiri greșite pe Scaunul patriarhicesc al Bisericii răsăritene și a toată lumea, și au slăbit și au nimicit cu totul Mitropoliile, arhiepiscopiile și episcopiile. De alminterea, vreau și aceia: ca orânduilele noastre plăcute lui Dumnezeu să nu fie numai întărite lămurit și cum trebuie de tine, preasfințite stăpâne, și de preasfințiții Mitropoliți, nici numai din gură și din cuvinte, ci cu tot sufletul și judecata și cu frica lui Dumnezeu să fie nelulburate, neschimbate și necălcate, pentru folosul și eleimosina creștinilor în tot veacul, ca să se milostivească Dumnezeu a iertă și a odihni sufletele născătorilor miei și ale strămoșilor miei și ale altor oameni și rude, și ca să fie ocrotire și ajutor și a copiilor noștri, și pe cei morți să-i odihnească, iar pe cei vii să-i îndrepte după însăși voința și socotința lui. Iar după acestea să ierte cumva, pentru sfintele și bine-primitile rugăciuni ale voastre, și ale noastre greșeli fără de număr, pe care, ca om slab și păcătos, le fac și le îndeplinesc în fiecare zi.

Al doilea, vreau și cer ca fără voia celor mai sus arătați preasfințiți și preacinstiți Mitropoliți, preasfințitul nostru Stăpân să nu săvârșească nimic, și în același chip vreau și de la Arhiepiscopia Voastră, preasfințiți Mitropoliți, ca fără părerea și voia și știința celui Preasfințit să nu să facă niciun lucru în afacerile obștii și în toate trebile ei, pentru ca să fie de o potrivă unire în gânduri, iar pe

¹ Versiune: νὰ μὴν τελειώνετε οὔτε μία ἀπόφασιν.

διὰ τὰ στέκεται μὲ τὸ ἐπίσης διὰ παντός ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ εἰρήνη ἀσάλευτος, ὅταν διὰ τῆς καλῆς συμβουλῆς πάντων κυβερνοῦνται τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα καὶ ὁ κόσμος, καί, ἐπειδὴ δὲν εἶναι μπορετὸν οἱ πάντες εἰς τὸ παρὸν νὰ εὕρισκωνται, θέλω ἐξ ἁπαντός, ἀπαραιτήτως καὶ προφάσεως τινος δῖχα, νὰ εὕρισκωνται τέσσαρες ἐξ αὐτῶν, ἢ, ὅταν τύχη ἐξ ἀνάγκης ἔλλειψις, τρεῖς τὸ ὀλιγώτερον, εἰς μεγάλην ἢ μικράν χρεῖαν νὰ μὴν λείπουν· καί, πάλιν, ὅταν τύχη καὶ μίαν φοράν τόσον πολλὰ μεγάλη χρεῖα καὶ ἀναγκαῖα, νὰ δίδουν εἰδῶσιν καὶ πρὸς ἐμὲ νὰ προφθάνω κατὰ τὴν βοήθειαν καὶ δύνανται ἦν ὁ Κύριος μοι ἔδωκεν.

Ἀλλὰ, διὰ τὰ εἰπῇ ἓνας σοφὸς ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἄβουλος χάνει τὴν στρατὸν του, περὶ τούτου θέλω ὅτι καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν νὰ μὴν ἔβγῃ ἀπὸ τὴν σκοπὴν τούτου καὶ νὰ ποιήσῃ τε παρὰ τὴν στρατὸν τῆς συμβουλῆς, ὡς ἂν ὁποῦ εἶναι πράγμα χρησίμουν καὶ ὠφέλιμον. Προσέτι καὶ τοῦτο, διατὶ ἐγροικῶνται βέβαια πῶς νὰ ἔχῃ τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἕτερα χρεῖα, ἔξω ἀπὸ τούτων ὁποῦ μὲ ἔδειξαν οἱ αὐτοὶ τρεῖς ἀρχιερεῖς καὶ ἑξαρχοὶ ἀπάσης τῆς συνόδου καὶ τῆς Παναγιότητός σου, ὁμοίως καὶ καθολικοὶ ἐπίτροποι, κατὰ τὸ κατὰστικὸν ὁποῦ ἤφεραν, ἐπειδὴ καὶ τὸ αὐτὸ Πατριαρχεῖον ἔχει καὶ ἄλλα μεγάλα εἰσοδήματα, νὰ ἔχουν νὰ τὰ πέρνουσι καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖνοι οἱ τέσσαρες ἢ καὶ τρεῖς, τὸ ὀλιγώτερον, ἐπίτροποι, καθὼς εἴπαμεν, τοὺς ὁποίους θέλει διαλέξει ἡ ἱερά καὶ ὀλόκληρος σύνοδος νὰ εἶναι τὸν καθ' ἓνα χρόνον, καὶ τὰ εἰσόδημα ἐκεῖνα νὰ τὰ μοιράζωσιν εἰς τὰ αὐτὰ χρεῖα μετὰ λογαριασμοῦ καλοῦ, ἕως οὗ νὰ βοηθήσῃ ὁ ἐλεήμων Θεὸς νὰ τὰ ἐξαλείψωσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἀρκεῖ εἰς τὸ δεῦτερον κεφάλαιον.

Τὸ δὲ τρίτον μου ζήτημα εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν Μητροπόλεων, ὅταν χρεώσωσι, παρακαλῶ νὰ μὴν γίνεται διὰ τὰ χρήματα ἢ ἀπλῶς καὶ ὡς νὰ τύχη ἡ χειροτονία, ἀλλ' ὥσπερ εἶπον μετὰ παντός θελήματος τῆς κοινότητος, ἔχουν οἱ καινοὶ ὁποῦ μέλλουσι γενέσθαι ἀρχιερεῖς πρῶτον μὲν νὰ διαλέγωνται διὰ ἅξιον ὁποῦ νὰ δύνωνται νὰ ὠφελήσωσι καὶ τοὺς ἄλλους· δεῦτερον δὲ ἅς δίδωσι καὶ τὸ κανόνικον, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν. Διατὶ αἱ καινοτομίαι καὶ κακαὶ νομαὶ τὰς Μητροπόλεις πᾶσας, ἀρχιεπισκοπὰς καὶ ἐπισκοπὰς, ὁμοίως καὶ κατωτέρω ἱερεῖς καὶ ἐτέρους ἐδόθισαν καὶ τελείως ἠφάνισαν.

Εἰς δὲ τὸ τέταρτον ζήτημα, ἀναγκαῖον μου εἶναι νὰ ζητήσω καὶ νὰ εἰπῶ ὅτι νὰ λείψωσιν ὅλοι αἱ μνησιχαεῖς καὶ ἔχθραι

urmă și pacea netulburată, de oare ce prin buna sfătuire a tuturor se cârmuiesc cele ale Bisericii și lumea. Și, de oare ce nu e cu puțință ca toți să se găsească la fața locului, vreau cu totul, fără vre-o trecere cu vederea și vre-un cârciog, să se găsească patru din ei, sau, când, de nevoie, s'ar întâmplă a fi o lipsă, trei cel puțin la nevoie mare sau mică să nu lipsească. Și, iarăș, când s'ar întâmplă vre-odată și cerinți și nevoi așa de mari, să-mi dea știre și mie, să mă amestec după ajutorul și puterea pe care Domnul mi-a dat-o.

Dar, pentru că zice un înțelept că orice om fără sfat drumul și-l pierde, pentru aceasta vreau ca și Stăpânul nostru să nu iasă din scopul său și să nu meargă alături de drumul sfătuirii,—căci aceasta este un lucru priincios și folositor. Pe lângă aceasta și pentru că se află cu siguranță cum că Patriarhia are și alte datorii, afară de acelea ce mi le-au arătat cei trei arhieri și exarhi ai Sinodului întreg și ai Preasfinției Sale, în același timp și epitropi cu puteri depline, după catastihul ce l-au adus, de oare ce și însăși Patriarhia are și alte venituri mari, să aibă a le lua și pe acelea cei patru sau și trei, cel puțin, epitropi, precum am spus, pe cari-i va alege sfântul și de obște Sinod, să fie în fiecare an, și venitul acela să-l împartă la acele datorii cu socoteală bună, până ce va ajuta milostivul Dumnezeu să stingă datoria. Și acestea ajung ca al doilea capitol.

Și a treia cerere a mea este ca, în privința Mitropoliilor, când ajung slobode, să nu se facă pe bani sau simplu și cum se întâmplă hirotonia, ci, cum am spus, cu toată voia obștii, adică cei noi cari au să fie arhieri, întâiu să se aleagă ca vrednici, ca să poată folosi și altora; al doilea, să dea și darul zis peșcheș, după vechea datorie. Pentru că înoirile și relele obiiceiuri au slăbit și nimicuit cu totul arhiepiscopiiile, de asemenea, și, în jos, pe preoți și pe alții.

Iar, la a patra cerere, sunt silit a cere și a spune să lipsească toate planurile rele și dușmăniile, și întru nimic de acum înainte să nu se socotească; și mă rog bunăvoinței voastre pentru arhierii cari trăiesc în întristare și pedeapsă, oricari ar fi ei, și cei pedepsiți de Preasfinția Sa, și cei de către bătrânul chir Chiril, și cei

καὶ εἰς οὐδὲν ἐκ τοῦ νῦν νὰ λογιζονται, καὶ εὐχόμενοι τῇ ἡμετέρᾳ προαιρέσει διὰ τοὺς ἐν λύπῃ καὶ παιδείᾳ διάγοντας ἀρχιερεῖς, ὅποιοι καὶ ἂν ὦσι, κἄν τε οἱ παρὰ τῆς Σῆς Παναγιότητος παιδευόμενοι, κἄν τε οἱ παρὰ τοῦ γέροντος κὺρ Κυρίλλου, κἄν τε οἱ παρὰ τοῦ ἐκ Βερροίας, κἄν τε οἱ παρὰ πάντων τῶν πανιερωτάτων Μητροπολιτῶν, νὰ συγχωρηθῶσι τελείως τῆς ὀργῆς καὶ τῆς παιδείας, διὰ νὰ λείψῃ τελείως ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ τὸ σκάνδαλον. Μάλιστα θέλω καὶ τοῦτο, τὸ ὅποιον σαφηνίζω πλέον φανερώτερα, οὐ μόνον ἀπλῶς νὰ συγχωρηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τοὺς ἐλεήσῃ ἡ Παναγιότης σας καὶ ἡ σύνοδος με καθαρὰν καὶ ἄδολον ἀγάπην· καί, ὅταν εὐρεθῶσι καὶ φανῶσιν ἀπὸ τῆς κοινῆς βουλῆς ἄξιοι τελείας ἀθωώσεως, καὶ νὰ τοὺς προβιβάσῃτε καὶ εἰς θρόνους, τελείως τε καὶ κανονικῶς, ἥγουν μετὰ τῆς τιμίας καὶ ἀγαθῆς συμβουλῆς, ὅπου εἶπον ὡς ἂν ὅπου ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ τὴν ἡμετέραν ἀναξιώτητα ἐδώρῃσατο.

Ἐχω ἀκόμῃ καὶ πέμπτον ζήτημα καὶ λέγω τετοίας λογῆς: ὅτι, ἐπειδὴ ἡμῶν καὶ εἰμὶ τέκνον τῆς ἀγιωτάτης ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν καθαρᾷ συνειδήσει ὁμολογῶμαι ὅτι νὰ μισῶ καὶ νὰ ἐναντιοῦμαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, καὶ ὅχι παρὰ κάτω νὰ τοὺς λογιζῶ ἀπὸ ἡμετέρους ἐχθροὺς καὶ ἐναντίους· διὰ τοὺς ὁποίους λέγω φανερώτατα ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου θέλουσιν εἶσθαι ἐχθροὶ καὶ ζημιωταὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, εἶναι καὶ τοῦ Παναγιωτάτου, καὶ ἐκεῖνοι ὅπου εἰσὶ τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος, ὁμοίως εἶναι καὶ ἐδῶ καὶ μὲν καὶ τῆς κοινότητος. Καὶ διὰ τούτους λόγους λέγω ὅτι, θαρρῶντας εἰς τὴν παντοδύναμον Θεὸν καὶ εἰς τὰς ἀγίας καὶ εὐπροσδέκτους προσευχὰς ἡμῶν, νὰ τοὺς πολεμήσω ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ κατὰ τὸν καιρὸν ὅπου μοῦ θέλει βοηθήσει, με ὅλον ἐκεῖνο ὅπου μοι ἔδωκεν ἡ χάρις του.

Τὸ δὲ ἕκτον καὶ τελευταῖον μου ζήτημα εἶναι ὡς ἂν ὅπου ἐπιθύμῳ καὶ θέλω, ἀντιβόλωντας καὶ ταῦτα κοινῶς ἀπὸ τῆς θεοπροβλήτου ἀρχιερωσύνης ἡμῶν, ὅτι, κατὰ τὴν ἐν τῷ πεμπτῷ χρυσοδοῦλλον ὁπόσχεσιν, ἐν πάσαις ταῖς Μητροπόλεσι, ἀρχιεπισκοπαῖς καὶ ἐπισκοπαῖς νὰ γραφῶσι τὰ ὀνόματα τῶν γεννητόρων καὶ προγεννητόρων μου καὶ τῶν λοιπῶν μου ἀνθρώπων καὶ συγγενῶν, τῶν τεθνεώτων, προσέτι καὶ τῶν ζώντων, ὁμοῦ με τὸ ἡμέτερον ὄνομα, διὰ νὰ μνημονεύωνται ἐν ἑσπέρᾳ καὶ πρωΐ καὶ μεσημβρίᾳ, πρὸς ἐξάλειψιν τῶν πλημμελειῶν τε καὶ ἀμαρτημάτων ἐκείνων τε καὶ τῶν ἡμετέρων, τὰ ὅποια εἰσὶ τούτα καὶ πρῶτον μὲν

de către al Veriei și cei de către toți preasfințiții Mitropoliți, să fie iertați cu totul de mânie și de pedeapsă, ca să lipsească cu totul din Biserica lui Hristos scandela. Mai ales voiesc și aceia, pe care o lămuresc mai limpede, ca nu numai pe deplin să fie iertați, ci să-i și miluiască Preasfinția Sa și sinodul cu curată și neminoinoasă iubire; și, când s'ar găsi și s'ar vădi în sfatul de obște vrednici de uitarea deplină, să-i și înaintați și la Scaune pe deplin și canoniceste, adecă cu cinstit și bun sfat, cum am spus, precum și preabunul Dumnezeu ne-a dăruit pentru nevrednicia noastră.

Am acum și a cincea cerere, și anume cu acel cuprins, că, de oare ce eram și sunt Fiul al prea-sfintei Marii Biserici răsăritene a lui Hristos, făgăduiesc cu conștiință curată că urăsc și vrăjmășesc pe dușmanii ei și nu-i socot mai prejos de ai noștri dușmani și protivnici, pentru cari spun foarte limpede că aceia cari vor fi dușmani și pedepsitori ai Marii Biserici sunt și ai Preasfințitului, și aceia cari sunt ai Preasfinției Sale, sunt de asemenea și ai miei și ai obștii; și pentru aceștia zic, de alminterea, că, având nădejde în atotputernicul Dumnezeu și în sfintele și bine-primitale rugăciuni ale noastre, să mă lupt cu ei în faptă și în vorbă, în vremea în care mă va ajuta, cu tot ceea ce mi-a dat harul său.

Iar a șasea și cea din urmă cerere e că doresc și vreau, așteptând în de obște și aceasta de la Arhieria Voastră păzită de Dumnezeu, ca, după făgăduința cea din hrisovul ce mi s'a trimes, să se serie în toate Mitropoliile, arhiepiscopiile și episcopiile numele înaintașilor și străbunilor miei, ale celor ce au murit, ca și ale celor ce trăiește, împreună cu numele nostru, ca să se pomenească seara și dimineața și la amiază, pentru iertarea păcatelor aceloră și ale noastre; care nume sunt acestea. Și, întâiu, ale celor vii: numele nostru, Io Vasilie Voievod cel păcătos, al Doamnei Ecaterinei, al Mariei, al Ruxandei, al lui Ștefan Voievod, al lui Gavril Hatmanul, al lui Gheorghe Păharnicul-cel-Mare, al Margăi, al Anei; al răposaților: Nicolae, Irina, Costea și Irina, al Doamnei Teodosia, al lui Ioan Voievod, al Ilincăi, al lui Costea, al Ecaterinei, al Henei Hătmănesei, al Mariei, al lui Atanasie.

σαι ἢ ὅλως μικρόν τε διασεῖσαι, ἐξ οἰκείου, ἢ καὶ ἀπὸ παρακινήσεώς τινος τῶν μὴ θελώντων τὴν εἰρηνικὴν κατὰστασιν, λέγω ἀναγκαζόμενος μὲ συγχώρησιν, ὅτι νὰ ἔχω νὰ γυρεύω σῶα καὶ ἀνελλιπῇ τὰ ἄσπρα μου μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων πάντων ἀπὸ τῆς Παναγιότητός σου, τὸ δὲ γράμμα τοῦτο ὡς καὶ νὰ μὴν ἦτον νὰ λογίζεται, — ὅπερ μὴ γένοιτο, Θεέ τοῦ παντός. Ἀλλὰ σὺ, ὑπέρθεε καὶ παντοδύναμε ἁγία Τριάς, ὃ τὰ ἐσκορπισμένα συνάγων εἰς ἐνότητα καὶ μετασκευάζων κατὰ τὸ σὸν εὐάρεστον θέλημα, διόρθωσον, σύστησον καὶ περιτείχισον τῇ παρεμβολῇ τοῖς ἁγίοις σου ἀγγέλοις, ἵνα δι' αὐτῶν φυλαχθεῖ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καὶ καθολικὴ Ἐκκλησία ἐκ τούτωνθεν, τυχεῖμεν καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς προαιρέτου ἐλεημοσύνης τῆς βασιλείας σου, ἣ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἐν τῷ ραχμά' ἔτει τῷ σωτηρίῳ, μηνὶ αὐγούστῳ κ', ἐν τῷ Γίσιῳ τῆς Μολδοβλαχίας.

Εἰς δὲ τὸ τέλος ζητῶ ἀντιβολῶντας καὶ τοῦτο κοινῶς, ἥγουν ἀπὸ τῆς Παναγιότητός σου καὶ ἀπὸ πάσης τῆς ἱεράς καὶ ἁγίας συνόδου τῶν ἀρχιερέων ὑπὲρ τοῦ σφωτάτου καὶ λογιωτάτου διδασκάλου κὺρ Μελετίου Συρίγου, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ τυγχάνει ἡμέτερος εὐχέτης, καὶ μάλιστα πατήρ μου πνευματικός, νὰ εἶναι ἀτάραχος, δέομαι, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν ὅπου τοῦ ἐδόθη, ἕως οὗ ζῇ, χωρὶς ἐμβαισιμίου καὶ ἄλλα ἔξοδα, προσέτι καὶ ὑπὲρ τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μονεμβασίας, παρακαλῶ, ἑστόντας καὶ ἡ Πανιερότης του νὰ ἔλαβε κόπον καὶ ἦλθεν ὁμοῦ μὲ τὸ λείψανον τοῦ γνησίου μου τέκνου μακαρίτου Ἰὼν Βοεβόδα, θέλω νὰ ἔχῃ τιμὴν καὶ χάριν παρὰ πάντων, χωρὶς κἀνένα θάρρος ἀπάσης τῆς κοινότητος, δέομαι. Διὰ τοῦτο εἶμαι καὶ διὰ τὰ δύο ταῦτα ζητήματα χρεώστης νὰ μὴν φανῶ ἀχάριστος ἄνθρωπος¹.

(Cǎpii moderne de documente grecești în Bibl. Ac. Rom.; cǎpii ale d-lui Manuil Gedeon.)

CCXLIV.

Constanti-
nopol,
1641,
Septembre.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, primește condițiile puse, odată cu darul său, de Vasile-Vodă, Domnul Moldovei.

Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Τοῖς θεοφιλῶς καὶ διὰ λόγου τελεσιουργούσι τὸ ἀγαθὸν οἰονδήποτε λίαν, ὑπάρχει τὸ ἀσφαλὲς καὶ πᾶσιν ἐπάναγκες, ἀπόντος γὰρ τοῦτου, ὃ αἰρούμενος ἐς τοῦτον διαφυλάττειν

nu dai să fie, Dumnezeu a toate. Ci tu, prea-dumnezeiască și atotputernică Sfântă Treime, care cele risipite le aduci într-o una și le schimbi după gândul tău cel ales, îndreaptă, sprijine și întărește, împreună și cu sfinții tăi îngeri, pentru ca prin ei să se păzească sfânta și de obște Biserică a lui Hristos de acum înainte și să ne învrednicească și noi, prin eleimoină, alegerii Împărăției Tale, căreia i se cuvine slava în vecii vecilor, amin.

În anul de la mântuirea Lumii 1641, luna lui August 20, în Iașiul Moldovlahiei.

Iar, la sfârșit, cer și aceasta în de obște, adevă de la Preasfinția Ta și de la tot sfântul sinod al arhierilor, pentru prea-înțeleptul și prea-învațatul dascăl chir Meletie Sirigul, ca, de oare ce el este și rugător al nostru și mai vârtos părintele mieu duhovnicesc, să fie netulburat, mă rog, și să aibă sfânta Biserică ce i s'a dat, cât va trăi, fără embatie și alte venituri. Și mă mai rog și pentru preasfințitul Mitropolit al Monembasiei, pentru că Preasfinția Sa și-a dat osteneală și a venit cu rămășițele fiului mieu inbit, fericitul Ioan Voevod, vreau să aibă cinste și har de la toți, fără vre-o greutate a obștii întregi, mă rog. Pentru că sunt și pentru aceste două cereri datornic, ca să nu par un om lipsit de recunoștință.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh a toată lumea.

Celor ce cu iubire de Dumnezeu și cu socoteală îndeplinesc binele, oricare ar fi el, acel bine e sigur și tuturor de folos, căci, dacă lipsește această condiție, cel ce

¹ Altă copie o pune în text, înainte de: Τούτων γούν.

οὐδὲν φαίνεται κατορθωκένα· ἀσφαλὲς δὲ ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας τε καὶ χάριτος τελειούμενον, μικρὸν δέπως καὶ τῇ τῶν ἀνθρώπων συνεργείᾳ καὶ θεοφιλεῖ γνώμῃ δυνατούμενον καὶ διατηρούμενον, οὐ μόνον νοήμασι καὶ ἄλλοις, ἀλλὰ λόγοις ἰσχυροτέροις, διὰ τῆς ἐγχαράξεως τῶν συμβολαίων τῇ τοῦ Πνεύματος δυνάμει· οὕτω γὰρ συντηρεῖται πᾶσα συμφωνία καὶ πᾶν σύστημα, τὸ ἀπὸ τῆς θείας προνοίας καταγόμενον, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρωπίνῃ, καὶ μάλιστα ἐν τῇ μητρὶ ἡμῶν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἣτις νόμφη Χριστοῦ καλεῖται καὶ λέγεται κατὰ τὸν ὁμοιοποιόν. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ εὐσεβέστατος καὶ χριστιανικώτατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος Ἀθέντης πάσης Μολδοβλαχίας, κύριος Ἰωάννης Βασιλεῖος Βοεβόδας, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς περιπόθητος τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ὁρῶν τὴν καθ' ἡμᾶς τῆς Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ δεδουσιμένην οὖσαν τοῖς βαρυτάτοις χρέεσιν καὶ ἡμᾶς δεινῶς πιεζομένους καὶ ἀπαιτούμενους ἀενάως, θεοθεν ὁδηγηθεὶς ἐκινήθη ἀνασκληῶσαι αὐτὴν διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεως καὶ βοήθειας, ζητήσας παρ' ἡμῶν ζητήματά τινα ἐπωφελῆ καὶ ἀρμόδια τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν βαρυτάτων αὐτῶν χρεῶν. Ὡστε πρῶτον μὲν ἐξαλειφθῆναι τὴν ῥίψιν τῆς πατριαρχικῆς ζητίας, ὁλοθρον οὖσαν καὶ φθορὰν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος· δεύτερον δὲ παύσασθαι τὴν γιγνομένην ἐγγύην ἀρχιερέων, ἱερέων, κληρικῶν, ἀρχόντων καὶ λοιπῶν, τὸ πρότερον μὴ οὖσαν, ἀλλ' ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀναφανείσαν, φθοροποιὸν καὶ κακὴν συνήθειαν, καί, τούτων γιγνομένων, ἀπαλλάξαι αὐτὴν παντὸς κινδύνου καὶ ἀπαιτήσεως, καὶ εἶναι διὰ εἴου παντὸς αὐτοῦ ὑπέρμαχον καὶ συναντιλήπτορα ἐν πᾶσι τοῖς ἐπερχομένοις τῇ Ἐκκλησίᾳ τε καὶ ἡμῖν καὶ πάσῃ τῇ ἱερᾷ τῶν ἀρχιερέων συνόδῳ. Ἀπερ ζητήματα ἡ Μετριότης ἡμῶν πρὸ μνηῶν ἡδὴ τεσσάρων, μετὰ ἀπάσης τῆς ἱεράς αὐτῆς συνόδου, ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἱερέων, ἀρχόντων καὶ λοιπῶν πάντων τῶν ἐγκρίτων, ἀσμένως τε καὶ μετὰ χαρὰς δεξαμένη, θεοφιλεῖ ὄντα καὶ θεάρεστα, διὰ συνοδικοῦ ἐν μεμδράναις τόμῳ ἐκυρώσατο καὶ κατησφαλίσατο, πέμψασα αὐτὸν πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ ἐνδοξότατον Ἀθέντην μετὰ τῶν ἱερωτάτων τριῶν ἀρχιερέων ἐξάρχων τῆς ἱεράς συνόδου καὶ ἡμετέρων ἐπιτρόπων, τοῦ τε Ἡρακλείου κὺρ Ἰωαννίλου, τοῦ Ἀδριανουπόλεως κὺρ Παρθενίου καὶ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν κὺρ Θεοφάνους, τῶν ἀποκομισάντων εἰς ἁγιασμόν τῆς αὐτοῦ τζάραις καὶ εὐλογίαν αὐτοῦ καὶ ἔπαινον τὸ

se apucă a păzi ceva, nu pare a fi îndreptat lucrurile întru nimic; dar sigur e aceea ce se săvârșește cu ajutorul și harul lui Dumnezeu, și întru câțva și cu conlucrarea și părerea de Dumnezeu iubitoare a oamenilor întărit și păstrat, nu numai cu gânduri și altele, dar și cu cuvinte mai puternice, prin săparea celor învoite cu puterea Duhului: căci astfel se păstrează toată buna înțelegere și toată rânduiala ce vine de la Pronia dumnezeiască, pentru folosul omenesc, — și mai ales în maica noastră Marea Biserică, ce se chiamă și se zice mireasă a lui Hristos după Psalmist. Deci, de oare ce și prea-strălucitul și prea-cucer-nieul și prea-creștinul și prea-mărețul Domn a toată Moldovlahia, dumnealui Io Vasile Voevod, cel după suflet fiu mult dorit al Smereniei Noastre, văzând că Marea Biserică a lui Hristos pe care azi o păstori-m noi, este cufundată în foarte grele datorii și că noi suntem grozav de năcăjiți și urmăriți necontenit, ca unul ce a fost îndreptat de Dumnezeu s'a pornit a o sprijini cu a lui însuș putere și ajutor, cerând de la noi unele condiții folositoare și potrivite pentru ridicarea acelor datorii foarte grele. Precum: întâiu să se iea aruncul dăjdii patriarhicești, care e peire și prăpădenie a Bisericii și a arhiereilor și a întregii lumi creștinești; al doilea: să se oprească che-zășia, ce se iea, a arhiereilor, preoților, clericilor, fruntașilor și altora, care mai înainte nu eră, dar în timpurile acestea s'a vădit, obiceiul stricător și rău, și, făcându-se acestea, s'o nșureze de orice primejdie și cerere și să fie în toată viața lui luptător și ajutător în toate cele ce ar mai veni, Bisericii și nouă și întregului sfânt sobor al arhiereilor. Care condiții Smerenia Noastră, primindu-le, încă de acum vre-o patru luni, cu tot soborul nostru, arhierei, clerici, preoți, fruntași și toți ceilalți aleși, ușor și cu bucurie, ca unele ce sunt de Dumnezeu iubitoare și plăcute lui Dumnezeu, le-am întărit și asigurat prin Tomul sobornicesc pe pergament, trimetându-l la prea-strălucitul și prea-vestitul Domn cu preasfințiții trei arhierei exarhi ai Sfântului Sinod și ai noștri epitropi, al Heracleii chir Ioanichie, al Adrianopolei chir Partenie și al Paleopatrei chir Teofan, celor au adus de aici pentru sfințirea țerii lui și binecuvântarea și lauda lui cinstitele și sfintele moaște ale

τίμιον καὶ ἄξιον λείψανον τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς τῆς νέας, ὅπερ ὁ εὐσεβέστατος καὶ ἐνδοξότατος Αὐθέντης καὶ πᾶσα ἡ τῶν αὐτοῦ ἀρχιερεῖς, ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοί, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ἐδέξαντο μετὰ πάσης αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας· μετὰ δὲ τὸ δεχθῆναι αὐτό, ἠθέλησεν ὁ αὐτὸς ἐκλαμπρότατος καὶ εὐσεβέστατος Αὐθέντης, ὡς προὔπεσχετο, τελειῶσαι τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ προαίρεσιν καὶ πέρας λαβεῖν τὴν τῶν χρεῶν ἐλευθερίαν καὶ ἀποτίσαι τὰ παρ' αὐτοῦ αὐτοπροαιρέτως ὑποσχεθέντα, γενέσθαι ζητήσας ἐξ ζητημάτων, καὶ διὰ χρυσοδοῦλλου αὐτοῦ ἐπεμψε ταῦτα πρὸς ἡμᾶς μετὰ τῶν διαλυθέντων πατριαρχικῶν ἐξάρχων, τριῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, ἅπερ εἰσι ταῦτα, ὀνομαστί καὶ κατ' εἶδος:

Πρῶτον, ζητήσαν πατριαρχικὴν ἐτήσιον μὴ ῥίπτεσθαι ἀπὸ τῆς σήμερον, ἢ ἄλλως πως, οὔτε βοήθειαν, αἰτίας τυγχανούσης πολλῶν κακῶν καὶ ἀφανισμοῦ, οὐ μόνον τοῖς ἀρχιερεῦσι, Μητροπολίταις δηλαδὴ, ἀρχιεπισκόποις καὶ ἐπισκόποις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν, καὶ τοῖς ἐν αὐταῖς ἱερεῦσι καὶ χριστιανοῖς πᾶσι, μόνον δὲ τὴν τοπικὴν ζητήσαν τοῦ ἀρχιερέως συνάγεσθαι κατ' ἔτος, κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν παλαιὰν συνήθειαν, καὶ τὰ λοιπὰ εἰσοδήματα καὶ δικαίωματα πρὸς δὲ παύσασθαι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ τὴν κατὰ πάντα βλαβερὰν ἐγγύην, τὴν γινομένην παρ' ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἱερέων καὶ ἀρχόντων ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Δεύτερον δέ, δίχα βουλῆς καὶ γνώμης τῶν τριῶν ἡ τεσσάρων ἐκλεγέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων ἐπιτρόπων παρ' ἡμῶν τε καὶ ἀπάσης τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ ἀποκαταστάτων κοινῇ γνώμῃ συνοδικῇ, μὴ γινεσθαι τε ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, οὔτε πάλιν ἐκείνους τοὺς ἐκλεχθέντας ἐπιτρόπους δίχα γνώμης ἡμετέρας καὶ εἰδήσεως ἔχειν ὅλως ἔδειξιν καὶ ἐξουσίαν ποιεῖν μηδεμίαν ἀπόφασιν ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ ὑποθέσει τε καὶ χρεῖᾳ, ἵνα, διὰ τῆς κοινῆς αὐτῆς βουλῆς καὶ καθαρᾶς ὁμολογίας καὶ κατὰ θεὸν ἀγάπης εἴη τὸ πᾶν τῆς Ἐκκλησίας εἰρηνικὸν καὶ ἀπαρασάλευτον, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας χρεῖωδὴ καὶ ἀναγκαῖα, καὶ ἅπας ὁ κόσμος, ἦτοι τὸ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον, κυβερνᾶται καὶ διοικῆται μέχρι παντός, καί, εἴγε οὐ δυνατόν γενέσθαι τέταρτον ἐπιτροπον, ἀλλὰ μόνον τρεῖς εἰς χρεῖαν ἀναγκαίαν μεγάλην τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἐκλαμπρότατον αὐτὸν καὶ εὐσεβέστατον αὐτὴν διαμνηνέσθαι, καὶ τῇ αὐθεντικῇ αὐτοῦ δυνάμει βοηθεῖν κατὰ τὸ ἐνὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

cuvioasei maicei noastre Paraschivei celei nouă, pe care prea-cucernicul și prea-vestitul Domn și toată țara lui, arhieriei, boieri și ceilalți creștini, de la mic până la mare, le-au primit cu tot respectul și toată evlavie; iar, după primirea lor, a binevoit acel prea-strălucit și prea-cucernic Domn, cum s'a spus și mai sus, a-și îndeplini gândul cel bun și să ia capăt libertatea datorilor și să plătească cele făgăduite de dânsul din bună voia lui, cerând a i se îndeplini șase condiții, și prin hrisovul său le-a trimes la noi cu cei lăsați exarhi patriarhali, trei preasfințiți arhieriei,—care sunt acestea, anume și după specie:

Întâiu, ca să nu se mai ridice de azi înainte dajdea patriarhicească din fiecare an, nici alteam, nici ajutorința, de oare ce e pricina multor rele și a ruinei, nu numai a arhieriei, adică a Mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor, ci și a eparhiilor lor și celor din ele preoți și tuturor creștinilor, ci numai să se strângă dajdea locală a arhieriei în fiecare an, după datina cea veche care este, și celelalte venituri și dreptăți; și pe lângă aceasta să se oprească de azi înainte cu totul și chezășia cea stricătoare, care se luă de la arhieriei, clerici, preoți și fruntași în Marea Biserică a lui Hristos, acum în seama noastră. Al doilea, ca fără sfatul și părerea celor trei sau patru preasfințiți arhieriei aleși epitropi de noi și de tot Sfântul Sinod și așezați cu rostul de obște sinodicesc să nu se facă nimic în Biserica lui Hristos, dată în seama noastră, și, iarăși, acei epitropi aleși să n'aibă de loc voie și îngăduință a face cel mai mic lucru în toată afacerea și nevoia bisericească fără părerea și știința noastră, pentru ca, prin sfatul acesta obștească și curată unire în gânduri și iubirea de Dumnezeu, toate ale Bisericii să fie pașnice și netulburate; ale Bisericii să fie cele folositoare și de nevoie și toată lumea, adică turma sufletească a lui Hristos, să se cârmuiască și îndrepte în toate, și, dacă nu e cu putință a fi un al patrulea epitrop, ci numai trei la nevoia vajnică și mare a Bisericii, acel Domn prea-strălucit și prea-cucernic s'o sfătuiască și s'o ajute cu puterea lui domnească după trebuințele Bisericii și ale noastre, ale tuturor (precum cu însăș gura lui prin chiar al lui hrisov făgăduiește) și să gonească pe tot dușmanul și protivnicul, și Smerenia Noastră să păstreze acestea necălcate și neclintite, și epi-

καὶ ἡμῖν πᾶσιν (ὡς ἰδίῳ αὐτοῦ στόματι διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ χρυσοβαλλίου ὀπισχναίται) καὶ ἀποδιώκειν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, καὶ τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα φυλάττειν ταῦτα ἀπαρασάλευτα καὶ ἀδιάσειστα, καὶ τοὺς εἰρημένους ἐπιτρόπους διὰ τὰ λοιπὰ χρέη τοῦ Πατριαρχείου, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὧν ἔδειξαν οἱ ἀνωτέρω ἐκείσε ἀποσταλέντες ἐπίτροποι ἐν καταστίχῳ ἡμετέρῳ, συνάγειν αὐτοὺς ἅπαντα τὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰσοδήματα καὶ δικαίωμα καὶ παραλαμβάνειν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐν καθαρῷ καταστίχῳ, καὶ κυβερνᾶν αὐτά, καὶ μερίζειν πρὸς τοὺς δανειστάς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα τῆς Ἐκκλησίας, ἄχρις οὐ θεῖα βοηθεῖα πληρωθῶσι ταῦτα πάντα καὶ ἀπαλλαγῇ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡμεῖς τῆς ἐνοχλῆς αὐτῶν. Τρίτον, ἵνα, ὅταν τις τῶν ἀρχιερέων τελευτήσῃ, καὶ μείνῃ ἡ ἐπαρχία αὐτοῦ κενή, μὴ ἀπλῶς καὶ, ὡς ἔτυχε, τῇ πολλῇ δόσει τῶν χρημάτων χειροτονῆται πρόσωπον ἄχρηστον καὶ μὴ ἀρμόζον τῇ ἀρχιερατικῇ σειρᾷ καὶ τάξει, ἀλλὰ, μετὰ βουλῆς καὶ θελήματος καὶ ἐκλογῆς ἀκριβοῦς τῆς κοινότητος, εὐρίσκηται πρόσωπον ἄξιον, δυνάμενον ὠφελησαι ψυχικῶς τε καὶ σωματικῶς τὸν ἐν αὐτῇ χριστάνομον λαόν καὶ λαμβάνῃ τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν, καὶ μετὰ τοῦτο παρέχεται τὸ σὺν ἡμέτερον ἐκπαλαι διδόμενον ἐκκλησιαστικὸν φιλότιμον ἐπὶ βοηθείᾳ καὶ συστάσει τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τέταρτον, διαλυθῆναι καὶ ἐξαλειφθῆναι ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρ' ἡμῶν πάντων τὰς πρὸς ἀλλήλους μνησικαχίας, ἀλληλομαχίας, ἐπιβουλάς καὶ ἐχθρας, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μηδὲν λογίζεσθαι καὶ μετρεῖσθαι, ἀλλ' εἶναι πρὸς πάντας τὸν σὺνδεσμον τῆς κατὰ Θεὸν ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ εὐρίσκεσθαι πάντας μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν, καὶ μηδέποτε φαίνεσθαι πρὸς αὐτοὺς πάθη καὶ ἐριδίας καὶ φιλονεικίας τινάς καὶ φιλοπροσωπίας ἐπιβουλῆς ἢ βλάβης ἐτέρας καὶ ζημίας τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡμῶν, καὶ ἀπάσης τῆς κοινότητος, καὶ τοὺς ἐν παιδείᾳ εὐρισκομένους, ἢ παρ' ἡμῶν, ἢ παρὰ τοῦ γέροντος κυρ. Κυρίλλου, ἢ τοῦ ἐκ Βερροίας ἐκείνου, καὶ παρ' ἄλλων ἀρχιερέων καὶ λοιπῶν, ἀξιόδοξαι ἀφέσεως καὶ ἐλέους, καὶ ἐπαρχίας, εἴ γε κριθῶσιν ἄξιοι τῆς ἡμετέρας βουλῆς κοινῆς καὶ ἀποφάσεως· εἰ δ' οὐκ ἔωσι, ἐτέρως διακείμενοι πρὸς ἡμᾶς, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, μένειν ἀναπολογητοὺς καὶ αὐτοκατακρίτους. Πέμπτον, φαίνεται τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ εὐσεδέστατον καὶ προνοητὴν πάντων, τοῦ μόνον τῶν τῆς Ἀθηναιῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν λοι-

tropii aceia, pentru celelalte datorii ale Patriarhiei, afară de celelalte pe care le-au arătat cei de mai sus trimiși aice epitropi în catastifal nostru, să strângă ei toate veniturile și dreptățile Bisericii celei Mari a lui Hristos date în seama noastră și să le ia în mâinile lor într'un catastif curat, și să le îngrijească, și să le împartă la împrumutătorii Bisericii și la celelalte nevoi ale Bisericii, până ce cu ajutorul lui Dumnezeu se vor împlini acestea toate și va scăpa Biserica și noi de povara lor. Al treilea, ca, atunci când unul dintre arhieri s'ar săvârși, și ar rămânea eparhia lui goală, să nu se hirotonisească o față nevrednică și nepotrivită cu sirana și rânduiala arhieresească, de-a dreptul și, precum se făcea până acum, cu multă dare de avere, ci, cu sfat și voie și alegere amănunțită a obștii, să se afle o față vrednică, în stare a folosi sufletește și trupește poporul creștin de supt el și să-și ia eparhia aceia, și după aceia să înfățișeze darul bisericesc obișnuit, ce se dă de de mult, pentru ajutorul și sprijinul Bisericii celei Mari. Al patrulea, să se desfacă și să se părăsească din Biserică și de către noi toți amintirile rele dintre noi, eertele lăuntrice, cursele și dușmăniile, și de acum înainte de loc să nu se socotească și să nu se măsoare, ci să fie către toți legătura iubirii de Dumnezeu și a păcii și să se afle toți într'un singur suflet și o singură inimă după cuvântul Evangheliei, și de loc să nu se arăte către ei pătimi și certe și oarecare gâlcevi și egoismul cursei sau altei păgubiri și pedepse a Bisericii și a noastre și a toată obștea, și cei ce se vor afla în pedeapsă, sau de pe urma noastră, sau de pe urma bătrânului chir Chiril, sau a celui din Veria, și a altor arhieri și de altă treaptă să se învrednicească de iertare și milă, și de eparhie, dacă se vor judecă vrednici de sfatul nostru de obște și hotărârea noastră; iar, dacă se vor înfățișa altfel îndreptați față de noi, după cum li s'ar părea lor, să rămâie neîndreptățiți și de ei înșiși osândiți. Al cincilea, se arată că el, preastrălucitul și prea-cucernicul și îngrijitorul a toate, nu numai ale Domniei lui, ci și al celorlalte părți ale creștinilor drept-credincioși, domnul Io. Vasile Voevod, ca unul ce e crescut și fiu al Bisericii celei Mari răsăritene și apostolicești, care e acum în seama noastră, în toată conștiința curată

πῶν μερῶν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, κύριον Ἰωάννην Βασιλείου Βοεδόνδα, ὡς θρέμμα καὶ τέκνον τῆς ἀνατολικῆς καὶ ἀποστολικῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν πάσῃ καθαρᾷ συνειδήσει καὶ γνώμῃ εὐχρήστῳ καὶ ἀγαθῇ προαιρέσει, ὑπισχνείσθαι καὶ τάττειν μισεῖν καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἐχθροῖς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μὴ ἔχειν αὐτοὺς ὀλιγωτέρους καὶ ἐλάττους τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐναντίων τῆς αὐτοῦ Ἐκκλημπρότητος, περὶ ὧν τρανῶς φησὶν ἐν αὐτῷ τῷ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἐκείνοι καὶ ζημιωταὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, οἱ ὁπωσδήποτε φανέντες τῆς τε ἡμῶν Μετριοτήτος καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης ἱερᾶς συνόδου, εἰσὶ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐκκλημπροτάτου Ἀθθέντου ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι, καὶ αὐτὸν διὰ τε λόγου καὶ ἔργου, δυνάμει θεῆς, πολεμῆσαι αὐτοῖς μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς καὶ καταβαλεῖν καὶ ἀφανίσει παντελῶς, διὰ τῆς παρὰ Θεοῦ δοθείσης αὐτῷ χάριτός τε καὶ δυνάμεως. Ἐκτον δὲ καὶ τελευταῖον ζήτημα τοῦ αὐτοῦ ἐκκλημπροτάτου Ἀθθέντου ἐστὶν ἀντιβολᾶν καὶ ζητεῖν τῷτο κοινῶς παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ παρ' ἡμῶν πάντων ὅτι, κατὰ τὴν ἐν τῷ πεμφθέντι ἡμετέρῳ συνοδικῷ σιγιλλιῳδῇ γράμματι ὁπόσχεσιν, γραφῆναι ἐν πάσαις ταῖς ὁπ' ἡμᾶς ἐπαρχίαις, Μητροπόλεσι, φημί, ἀρχιεπισκοπαῖς τε καὶ ἐπισκοπαῖς, οὐ μόνον τὰ ὀνόματα τῶν γεννητόρων καὶ προγεννητόρων αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων καὶ συγγενῶν τῶν τεθνεώτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ζώντων σὺν τῷ ἰδιῷ αὐτοῦ τιμῷ ὀνόματι, εὐσεβεστάτου καὶ ἐκκλημπροτάτου Ἀθθέντου κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεδόνδα, Ντόμνας Αἰκατερίνης, Μαρίας, Ροζάντας, Στεφάνου Βοεδόνδα, Γαβριήλ Χατμάνου, Γεωργίου Μπαχαρνίκου Μεγάλου, Μάργας, Ἀννης τῶν τεθνεώτων Νικολάου, Εἰρήνης, Κώνστα καὶ Εἰρήνης, Ντόμνας Θεοδοσίας, Ἰὼν Βοεδόνδα, Ἡλίας, Κώνστα καὶ Αἰκατερίνης, Ἡλιάννας Χατμανέσσας, Μαρίας, Ἀθανασίου, καὶ μνημονεῖσθαι ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωΐ καὶ μεσημβρίᾳ, ἐπ' ἐξαλείψει καὶ παντελεῖ ἀφέσει τῶν πλημμελημάτων καὶ ἁμαρτημάτων αὐτῶν, τῶν τε ζώντων καὶ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει τελευτησάντων, καὶ πέμψαι ἡμᾶς ἢ δύο τῶν ἀρχιερέων ἢ καὶ κληρικῶν, ἀπελθεῖν κατὰ πάσαν πόλιν καὶ ἐπαρχίαν γράψαι ταῦτα ἐν ταῖς ἀγίαις προθέσεσιν ἐκάστης ἐπαρχίας καὶ κηρύξαι τὴν ἐξάλειψιν τῆς φθοροποιᾶς καὶ παραχώδους πατριαρχικῆς ζητίας τε καὶ δογθείας καὶ τῆς βλαβεράς ἐγγόης, καὶ τὰ λοιπὰ ταῦταις πᾶραπλήσια ὅτινας ἀποσταλέντες ὀφείλουσιν ἀποκορίσαι ἀναφορὰς ὑπογεγραμ-

și părerea lui cea folositoare și aplecarea lui cea bună, făgăduiește și orânduiește a urî și a întâmpina cu dușmanie pe protivnicii Bisericii, și a nu-i avea mai pre jos și mai mici decât dușmanii și protivnicii Luminăției Sale, pentru cari spune de-a dreptul în acelaș punct al cincilea că dușmanii aceia și pedepsitorii Bisericii celei Mari, cari s'ar dovedi cumvã, ai Smereniei Noastre și ai prea-sfințiților arhieriei și ai celorlalți din tot sfântul Sinod, sunt și ai prea-luminatului Domn vrăjmași și protivnici, și el, cu puterea dumnezeiască, prin gând și faptă, se va lupta împotriva lor cu toată grija și sânguința, și-i va răsturna și-i va nimici cu totul, cu puterea și harul date lui de la Dumnezeu. A șasea și cea de pe urmă cerere a aceluî prea-luminat Domn este că vrea în schimb și cere aceasta în de obște de la maica noastră Biserica și de la noi de la toți ca, după făgăduiala dată în cea trimeasă lui scrisoare a noastră sinodicească pecetluită, să se scrie în toate eparhiile de supt noi, Mitropolii, adică, arhiepiscopii și episcopii, nu numai numele născătorilor și înaintașilor lui și ale celorlalți oameni și rudelor celor morți, ci și ale celor vii cu însuș cinstitul lor nume: al prea-cucernicului și prea-luminatului Domn dumnealui Io Vasilie Voevod, Doamna Ecaterina, Maria, Ruxanda, Ștefan Voevod, Gavril Hatmanul, Gheorghe Păharnicul-cel-Mare, Marga, Ana, iar morți: Nicolae, Irina, Costea și Irina, Doamna Teodosia, Ioan Voevod, Ilinca, Costea și Ecaterina, Ileana Hătmăneasa, Maria, Atanasie, și să-i pomenescă seara și dimineața și la amiază, cu lăsarea și întreaga iertare a cusurilor și păcatelor lor, ale celor vii și ale celor ce s'an săvârșit întru fericire, și să trimetem noi sau doi dintre arhieriei, sau și din clerici, pentru a merge în orice oraș și eparhie să scrie acestea în sfintele pomelnice ale fiecărei eparhii și să vestească părăsirea dăjdiî patriarhicești aducătoare de peire și tulburătoare și a ajutorinței și a stricătoarei chezășii, și altele asemenea ca acestea: cari trimeși trebuie să aducă anaforale iscălite de la fiecare eparhie de către cei de acolo arhieriei, clerici, preoți și fruntași cum că, de fapt, venind aceia, au crăinicit și au spus, și să iea răsplata lor pentru această osteneală de la prea-luminatul Domn acela, și în niciun chip câtuș de puțin să

μένας παρ' ἐκάστης ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν κατὰ τόπον ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἱερέων καὶ ἀρχόντων, ὡς σωματικῶς ἐκείνοι ἀπελθόντες ἐκήρυξαν καὶ εἶπον, καὶ λαμβάνειν τὴν ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐτοῦ Αὐθέντου, καὶ κατ' αὐθέντα τρόπον μηδέποτε φανῆναι ἀνατρέψειν τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ εὐσεβέστατον αὐτὸν Αὐθέντην ταῦτα πάντα, ἀλλ' εἶναι καὶ εὐρίσκεισθαι διὰ θείου παντός, ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ διανοίας, ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ καθαρᾷ συνειδήσει (ὡς ἐν τῷ πέμπτῳ κεφαλαίῳ εἴρηται), μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τοὺς ἱερωτάτους συναδελφοὺς αὐτῆς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς, καὶ βοηθὸν καὶ ἀντιλήπτορα ἐν πᾶσι, καὶ ἀπολογούμενον ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ χρειᾷ τε καὶ ἀνάγκῃ, τῇ αὐθεντικῇ αὐτοῦ ἐξουσίᾳ. Τοῦτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν καὶ πᾶσα ἡ περὶ αὐτὴν ἱερὰ σύνοδος ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἱερέων, ἀρχόντων καὶ τῶν λοιπῶν πάντων, ἐπιβεβαιῶντες ταῦτα πάντα, τὰ ἐξ ὁδηγῆς κεφάλαια, τὰ παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου αὐτοῦ καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου ζητηθέντα, καὶ τὰ τοῦτοις παραπλήσια, ὡς ἐν τῷ πεμφθέντι παρ' αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἡδὴ χρυσοδοῦλλῳ φαίνονται, κατασφαλίζομεν ἐν τῷ παρόντι ἡμετέρῳ συνοδικῷ ἀπαλλαγητικῷ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος γράμματι, καὶ γράφομεν ἵνα, ἐὰν ὁπότε φανείημεν ἀθετοῦντές ποτε καὶ ἀνατρέποντες συνεργεῖα σατανικῇ, καὶ τῶν μὴ θελόντων καὶ ἀγαπώντων τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν, χαιρεκάκων ὄντων καὶ μισοκάκων ἀνδρῶν (ὑπὲρ μὴ γένοιτο), καὶ διασεύοντες μικρόν τι ἐξ αὐτῶν, ἢ ἐξ οἰκείων, ἢ καὶ ἄλλως πως, ἡμεῖς μὲν, μετὰ τὸ λαβεῖν ὄρκον εὐαγγελικὸν πάντας ἡμᾶς, ὅμοιον τοῦ πρώτου παρ' ἡμῶν πεμφθέντος συνοδικοῦ τόμου, ἐπὶ τῷ διατηρῆσαι ταῦτα ἀπαρασάλευτα καὶ ἀδιάρρηκτα, εἴημεν ὑπ' ἀφορισμὸν ἄλυτον καὶ αἰώνιον, τὸν παρὰ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδιχοι, καὶ ἐνοχοὶ τοῦ πυρὸς τῆς γέννης, καὶ εὐροῖμεν τὸν Θεὸν μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ὁ δὲ ἐκλαμπρότατος καὶ ἐνδοξότατος αὐτὸς Αὐθέντης κύριος Ἰωάννης Βασιλεὺς Βοεβόνδας ἔχοι ἄδειαν ζητῆσαι παρ' ἡμῶν, διχα τινὸς ἀντιλογίας ἢ προφάσεως, σῶα καὶ ἀνελλιπῇ τὰ ἅπαντα αὐτοῦ, τὰ ἐν τῷ χρυσοδοῦλλῳ αὐτοῦ φαινόμενα, μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων, τοῦ χρυσοδοῦλλου αὐτοῦ μένοντος ἀνεργήτου καὶ εἰς οὐδὲν λογιζομένου. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα, εἰς πλείονα δὲ καὶ διηνεκῇ τὴν ἀσφάλειαν, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος συνοδικῶν ἐπιβεβαιωτήριον σιγιλιοῶδες γράμμα, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ τῆς καθ'

nu se arăte că schimbă acestea toate prea-luminatul și prea-cucernicul Domn acela, ci că este și se află în toată viața, din tot sufletul și gândul său, în frica lui Dumnezeu și în conștiință curată (cum s'a zis la punctul al cincilea), cu un singur suflet și o singură inimă către Smerenia Noastră și preasfințiții confrăți ai noștri arhieriei și ceilalți, și ajutor și sprijinitor în toate, și apărător la toată cerința și nevoia bisericească, din voia dumisale domnească. Drept aceea Smerenia Noastră și tot sfântul sobor din jurul nostru, al arhierilor, clericeilor, preoților, fruntașilor și al celorlalți, al tuturor, mărturisind pentru acestea toate, adecă cele șase puncte, cerute de prea-luminatul acela și prea-cucernicul Domn, și cele aproape de dănsule, cum se arată în hrisovul trimes de el către noi, întărim în cea de față a noastră scrisoare sinodicească de descărcare către Luminăția Sa și scriem că, dacă apoi ne-am arătat cândvă călcători și schimbători, din conlucrare silnică, și a celor ce nu vreau și nu iubesc vremea de pace, de oare ce sunt oameni ce se bucură de rău și urăse binele (ceia ce să nu dea Dumnezeu a se întâmplă!), și zguduind noi ceva cât de mic din acestea, sau din ale noastre, sau altcum, deci noi, după ce eu toții am luat jurământul pe Evanghelie, asemenea cu cel d'întăiu Tom sinodicese trimes de noi, ca să păstrăm acestea necălcate și nezgduite, să fim supt afurisanie nedesfăcută și veșnică, de la Dumnezeu domnul cel atotfăitorul, și supuși anătemei celei veșnice, și părtași ai focului Gheenei, și să aflăm pe Dumnezeu luptând împotriva noastră în ziua județului, iar prea-luminatul și prea-slăvitul acela Domn, domnul Io Vasile Voevod, să aibă voie a cere de la noi, fără nicio putință de răspuns sau fără vre-un cuvânt de apărare, întregi și fără lipsă banii săi, ce se arată în hrisovul său, împreună și cu celelalte cheltuieli, hrisovul lui rămânând fără putere și socotit drept fără niciun preț. Astfel am arătat, iar, pentru mai multă și statornică siguranță, s'a făcut și această scrisoare sinodicească pecetluită de întărire a Smereniei Noastre, și s'a așternut în această sfântă condică sfântă a Bisericii celei Mari a lui Hristos, care e în seama noastră, și se trimete în mâinile prea-luminatului și prea-slăvitului și prea-cucernicului Domn a toată Moldova, domnul domn Io Vasile Voevod, fiu

ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίαν ἱερῶ
κώδικι, καὶ πέμπεται ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἐκλαμ-
πρωτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου
Αὐθέντορ πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου, κυρίου
Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόδα, τοῦ κατὰ Πνεῦμα
υἱοῦ περιποθήτορ τῆς ἡμῶν Μετριότητος.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, αὐχμᾶ, μηνὶ σεπτεμβρίῳ,
ἰνδικτιῶνος ι'.

† Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικῆς
Πατρ' ἀρχῆς.

(Cōpii grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCXLV.

1641,
Septembrie.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, hotărăște, după cererea lui Vasile-
Vodă Lupu, cari vor fi cei patru arhieriei meniți să-l ajute în stăpânirea și admi-
nistrația veniturilor Bisericii sale.

Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενι-
κῆς Πατριάρχῃς.

Ἡ τοῦ καλοῦ προσθήκη τῇ καλῶν κάλλιον
ἀπεργάζεται, καὶ τὸ θεθαίως ἔχον θεβαιότερον
κατορθοῖ· τὸ δὲ ἐν ταῖς μεγάλαις τῶν διοι-
κῆσεων προχειρίζεσθαι συναντιλήπτους καὶ
συνεργούς ἅμα τοῖς ἡγεμόσιν, οὐ μόνον τοῖς
πάλαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς νῦν νενόμισται. Ἐντε-
θεν καὶ τῷ Μωϋσῇ ἐκείνῳ τῷ πάντῃ τῆς Ἰσ-
ραὴλ ἀφαμένῳ λυτρώσεως ὁ Ἀαρὼν καὶ Θεοῦ
κελεύσει προτίθεται, καὶ μὴν καὶ Παῦλῳ, τῷ
μεγάλῳ τῆς χάριτος κήρυκι, Βαρνάβας συνεκ-
λέγεται καὶ οἱ λοιποί, ἵνα τρέχῃ ἀκωλότως
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἡμῖν δ' ἀνάγκην
ἐπιτίθῃσι τοῦ τὰ αὐτὰ ποιῆσαι, συνεργούς δη-
λαδὴ παραδοῦναι τῷ κοινῷ ἡμῶν πατρὶ καὶ
δεσπότη, τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, εἰς τὸ
συμβοηθεῖν αὐτῷ καὶ ὑπερασπίζεσθαι ἐν πάσι
τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς, μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ,
καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν δύνασθαι τάναντία προ-
νεῖν, κηρύκων ὄντων τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ. Εὐαγγε-
λίου καὶ ἀλληλοδιαδόχως τοποτηρητῶν τοῦ
Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς
τοῦ Χριστοῦ ἀποστολικῆς καὶ ἀνατολικῆς Με-
γάλῃς Ἐκκλησίας, δεινῶν προσπαλαιούσης ταῖς
τοῦ καιροῦ ἐπεκτάσεσι καὶ ἀνωμαλίαις, καὶ
κεκορυφωμένης οὖσης καὶ θεβυθισμένης ἐν
χρέσει βαρυτάτοις τε καὶ ἀνυποφόροις, καὶ
δσημέραι καὶ ἀενάως τὴν τελείαν πτώσιν
καὶ τὸν ἀφανισμόν ἐπαπειλούσης, καὶ ἡμῶν
ταῖς αἰτίαις ταύταις μὴ δυναμένων ποιμαίνειν
αὐτὴν καὶ ἰθύνειν ἀποστολικῶς τε καὶ κανο-

sufletesc prea-dorit al Smereniei Noastre.

În anul de la Mântuire 1641, luna lui
Septemvrie, indicția a zecea.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinoplei, Romei celei
Nouă, și Patriarh' a toată lumea.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinoplei, Romei celei
Nouă, și Patriarh ecumenic.

Adausul binelui face binele și mai bun
și ceia ce e statornic îndreaptă și mai
statornic; iar a numi în lucrurile cele mari
ale cărmuirilor ajutători și conlucrători îm-
preună cu acei cari călăuzesc, se obișnu-
iește, nu numai de cei de odinioară, ci și
de cei cari sunt acum. De unde vine că
și lui Moise acel care s'a apucat din toată
inima de liberarea lui Israel Aron i-a fost
adaus și prin porunca lui Dumnezeu, și îm-
preună cu Pavel, crainicul cel mare al ha-
rului, se alge și Varnava și alții, ca să
se întindă neîmpiedecat Evanghelia lui
Hristos. Iar nouă ni se impune nevoia de
a face tot așa, adică a da ajutători obștecu-
lui nostru părinte și domn, Patriarhului
ecumenic, ca să-i fie la îndemână și să-l
apere în toate cele bisericesti, cu un singur
suffet și o inimă singură, și nimeni din ei
să nu poată gândi altfel, fiind crainici ai
aceleiaș Sfinte Evanghelii și unul după
altul vechili ai Domnului și Dumnezeului
și Mântuitorului Nostru Isus Hristos. De
oare ce deci și Biserica cea Mare a lui
Hristos, apostolicească și a Răsăritului,
având de luptat cu grozave întâmplări nouă
și neorânduiri ale timpurilor și fiind co-
vârșită și înecată în datorii foarte grele și
cu neputință de purtat și fiind amenințată,
și azi și în totdeauna, cu căderea desăvâr-
șită și nimicirea ei, și din aceste pricini

νικῶς καὶ φροντίζειν τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ προνομίων τε καὶ δικαίων, ὁ τὰ πάντα ἐφορῶν μεγαλύνουμος καὶ παντοδύναμος Θεός, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ ὄντα εἰς τὸ εἶναι παραγαγών, καὶ ὁ μὴ θέλων τὴν φθορὰν καὶ ἀπώλειαν τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, καὶ μάλιστα τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, δι' ἣν ὁ μονογενὴς υἱὸς αὐτοῦ, θεάνθρωπος Λόγος, ἔχουσε τὸ πανάχαρτον καὶ πανάγιον αὐτοῦ αἷμα ἐν τῇ τιμῇ αὐτοῦ σταυρῷ, ἔνευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου, ἐνδοξοτάτου τε καὶ χριστιανικωτάτου Ἀδθέντου πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόνδα, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ περιπορήτου τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐκινήθη, ἰδίᾳ αὐτοῦ, θελήσει καὶ ἀγαθῇ προαιρέσει, ἀναστῶσαι αὐτὴν, διὰ τῆς παρὰ Θεοῦ δοθείσης, αὐτῷ χάριτος τε καὶ δυνάμεως, καὶ ἀνακουφίσει ἀπὸ παντός ἐπιρρασμοῦ καὶ κινδύνου, οὐ μόνον τῶν ἀνωτέρω ἡρώων, ἀλλὰ καὶ τῶν τοῦντεῦθεν, οἷς οἶδε Κύριος κρίμασιν, ἐπερχομένων, καὶ διὰ χρυσοβούλλου τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, τοῦ δεικνύοντος τὰ αὐτοῦ ζητήματα, ὥχυρώσατο καὶ ἐδεδαιώσατο τὴν αὐτοῦ ὑπόσχεσιν καὶ κατὰ Θεὸν εὐάρεστον γνώμην, βοηθήσας καὶ δι' ἔργον ἡμῖν τε καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱκανῶς, ἐξ ὧν αὐτῷ ὁ πλουσιόπαρος ἐδωρήσατο αὐτοῦ ἀγαθῶν, πρὸ τῶν ἄλλων τῶν ζητημάτων αὐτοῦ αἰτησάμενος τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνῃν τε καὶ ὁμόνοιαν καθάραν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους κατὰ Θεὸν ἀδόλον ἀγάπην τε καὶ εὐκρινῇ καρδίαν, τοσοῦτον τῆς ἡμῶν Μετριότητος πρὸς τοὺς ἱερωτάτους συναδελφοὺς αὐτῆς ἀρχιερεῖς, ὅσον καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, καὶ κατὰ πάντα διακείσθαι ἡμᾶς πάντας ἐν ὁμονοίᾳ καὶ τρυφῇ γνῶμῃ, καὶ ἐκλεγεῖναι φήψω κοινῇ τέσσαρας ἀρχιερεῖς ἐπιτρόπους τῆς Ἐκκλησίας, ἣ τοῦλάχιστον πρεῖς εὐρίσκεισθαι ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος χρόνον ἓνα ἐπιμελουμένης αἰετῆς συνστάσεως καὶ διαμονῆς ὧν τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπάσης τῆς κοινότητος, ἔχοντας ἄδειαν, ἐπειδὴν ἔλθῃ ἀνάγκη τις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινότητι, μὴ δυναμένη παρ' ἡμῶν διορθοῦσθαι, μνησθῆναι ταῖς πλησιοχώροις ἀρχιερεῦσιν, ἐπὶ βοηθείᾳ καὶ ἀπαλλαγῇ τῆς ἀνάγκης ἐκείνης ἐκτός δὲ τούτων ἀναγγέλλειν αὐτὴν διὰ γράμματος ἡμετέρου καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητα καὶ συλλέγειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ πάντα εἰσοδήματα καὶ δικαίωματα ἐν ἐνὶ πουργίᾳ μετὰ καθαροῦ καταστίχου καὶ πληροῦν τὰ τῆς Ἐκκλησίας χρέη καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα,

neputând noi să o păstorim și să o conducem apostolicește și canonicăște și să ne îngrijim de privilegiile și dreptățile ce i se cad, cel ce vede toate, Dumnezeu cu numele mare și atotputernic, cel ce aduce lucrurile din neființă la ființă și nu voiește peirea și pierderea turmei creștine, și mai ales a Bisericii sale, pentru care unul născut Fiul său, Cuvântul Dumnezeu și om, și-a vărsat sângele cel cu totul nevinovat și prea-sfânt pe cinstita lui cruce, a hotărât în inima prea-cu-cernicului și prea-strălucitului, prea-slăvitului și prea-creștinului Domn a toată Moldovlahia, domnul domn Io Vasile Voevod, duhovnicescul fiu prea-dorit al Smereniei Noastre, și în zilele acestea el s'a mișcat, din însăși a lui vrere și bună aplecare, s'o sprijine pe dânsa, prin cea dată lui de la Dumnezeu milă și putere, și s'o asigure de orice pagubă și primejdie, nu numai a sarcinilor de mai sus, ci și a celor ce ar mai veni de acuma, prin ce judecăți știe Domnul, și, prin hrisovul Prea-Strălucirii Sale, care-i arată cererile, a întărit și întemeiat făgăduința lui și părerea lui cea plăcută întru Domnul, ajutându-ne în de ajuns și cu fapta pe noi și Biserica, din bunurile ce i le-a dăruit lui împărțitorul de averi, cerând înainte de alte dorinți ale lui pacea bisericească și curata unire în gânduri și iubirea cea neînșelătoare a unuia către alții în Dumnezeu, și inima cea dreaptă, atât din partea Smereniei Noastre către preasfințiții confrăți ai Ei arhieriei, cât și din partea preasfințiților arhieriei către Smerenia Noastră, și întru toate să stăm noi toți în bună înțelegere și în gândire iubitoare de Dumnezeu, și să se aleagă cu vot de obște patru arhieriei ca epitropi ai Bisericii, sau măcar trei să se afle timp de un an în Marea-Biserică împreună cu Smerenia Noastră, care se va tot gândi la alcătuirea și păstrarea voastră și a Bisericii și a toată obștea, având voie ca, atunci când ar veni o nevoie în Biserică și în obște, care n'ar putea să se îndrepte de noi, să dea de veste arhieriei vecini, pentru ajutor și înlăturarea nevoii aceleia; și, afară de acestea, să vestească despre dânsa prin scrisoarea noastră și către Luminăția Sa, și să strângă toate veniturile bisericești și dreptățile într'o pungă cu casticur curat, și să plătească datoriile Bisericii și celelalte de trebuință, până ce

ἕως οὗ ὁ Θεὸς ἀπαλλάξῃ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς τῆς ἐνοχῆς αὐτῶν. Διὸ καὶ ἡμεῖς, τῇ καλοκαγαθίᾳ καὶ εὐχρηστῷ διαθέσει τε καὶ προαιρέσει τοῦ εὐσεβεστάτου τε καὶ ἐκλαμπροτάτου αὐτοῦ Αὐθέντου κληθέντες καὶ εἰς ἓν συνελθόντες ἀπαξάπαντες ἄρχιερεῖς, κληρικοί, ἱερεῖς, ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποὶ ἔγκριτοι καὶ κοινῶς γνωμοδοτήσαντες καὶ εὐρόντες σὺν τοῖς λοιποῖς ζητήμασι τοῦ αὐτοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου καὶ τὸ τῆς ἐπιτροπῆς ζήτημα καὶ ὁμονοίας τῆς μεταξὺ ἡμῶν πρέπον καὶ ἀρμόδιον καὶ προσήκον καὶ κατὰ πάντα ἐξάϊστον τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν βαρυντάτων παλαιῶν τε καὶ νέων χρεῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν, θεσπίζομεν κοινῶς ἵνα ἐκ πάσης τῆς τῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως ἐκλεγῶσιν ἐπίτροποι τέσσαρες, ἢ τρεῖς τοῦλάχιστον, οὓς ἂν ἡ ἱερὰ σύνοδος δοκιμάσειεν, εἰς τὸ εὐρίσκεισθαι συνεργούς καὶ συναντιλήπτορας μεθ' ἡμῶν ἐν πᾶσι τοῖς χρέεσι καὶ τοῖς λοιποῖς θάρσει τε καὶ χρειώδεσιν ἀναγκαίοις, καὶ ἔχειν αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἱερᾶς ὁλοκλήρου συνόδου, καὶ συνάγειν μετὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος πᾶσας τὰς τῆς Ἐκκλησίας εἰσόδους, τὰς ὁπωσδήποτε οὐδὲ ἐμπιπτούσας συνήθεις, ἀπὸ μικροῦ, νέως μεγάλου, καὶ τιθέναι ἐν ἐνὶ πουγγίῳ εἰς ἀπολογίαν καὶ ἀπότισιν τῶν χρεῶν καὶ λοιπῶν, καὶ περὶ τῆς ἐπιτροπικῆς ταύτης καὶ τοῦ αὐθεντικοῦ ζητήματος γνωμοδοτοῦμεν τὸν παρόντα συνοδικὸν τόμον καὶ ἀποκαθιστῶμεν ἤδη ἐπίτροπους ἡμετέρους καθολικοὺς καὶ ἀπάσης τῆς συνόδου τοὺς ἱερωτάτους τοὺτους ἄρχιερεῖς: τὸν τε Ἡρακλείας κὺρ Ἰωαννίκιον, τὸν Λαρίσσης κὺρ Γρηγόριον, τὸν Χαλκηδόνος κὺρ Παχώμιον καὶ τὸν Σερρών κὺρ Δανιήλ, ὑπερίτους καὶ ἐξάρχους: τὸν μὲν πάσης Θράκης καὶ Μακεδονίας, τὸν δὲ δευτέρως Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος, τὸν δὲ πάσης Βιθυνίας, τὸν δὲ Πάσης Μακεδονίας, τοὺς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὺς ἀδελφούς καὶ συλλειτουργούς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ἀποφαινόμεθα ἵνα οἱ ἱερώτατοι αὐτοὶ ἄρχιερεῖς ὧσιν ἐπίτροποι ἡμετέροι καὶ ἐξάρχοι πάσης τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῆς κοινῆς ἀδελφότητος, συνεδριάζοντες ἡμῖν καὶ εὐρισκόμενοι ἐν καθαρᾷ καὶ ἀδόλῳ διαθέσει πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, καὶ ἔχοντες τὴν κατὰ Θεὸν ἀγάπην τε καὶ εἰρήνην, πρὸς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς ἡμᾶς, μὴ δυνάμενοι αὐτοὶ ποιῆσαι τι ὅλως ἢ διαπραΰσαι τῆς Ἐκκλησίας γνώμης δίχα ἡμετέρως καὶ εἰδήσεως, οὔτε ἡ Μετριότης ἡμῶν ἐκτελέσαι τι ἢ θεσπίσαι ἕτερόν τι χωρὶς τῆς αὐτῶν γνώμης καὶ βουλῆς, ἀλλ' εἴημεν πάντες

Dumnezeu va scăpa Biserica Sa și pe noi de apăsarea lor. Pentru care și noi, mișcați de bunătatea și aplecarea de folos și hotărârea a prea-cucernicului și prea-strălucitului Domn același, și adunându-ne toți arhieriei, clericii, preoții, arhonții și ceilalți aleși, și dându-ni păreri împreună, și găsind între celelalte cereri ale celui prea-strălucit Domn că și cererea epitropiei și a bunei înțelegeri între noi e cuvenită și potrivită și întru toate minunată pentru ușurarea de preagrelele datorii vechi și nouă ale Bisericii și de celelalte, poruncim laolaltă ea din tot soborul arhieriei să se aleagă patru epitropi, sau măcar trei, pe cari i-ar socoti Sfântul Sinod, ca să se afle conlucrători și ajutători cu noi în toate datoriile și celelalte greutăți și lucruri de nevoie, și să aibă ei toată cărmuirea Sfântului Sinod al clerului întreg, și să strângă împreună cu Smerenia Noastră toate veniturile Bisericii, care-i cad de obicei în orice chip, de la mare la mic, și să le puie într-o pungă pentru descărcare și pentru plata datoriilor și a celorlalte, și pentru acest lucru al epitropiei și pentru cererea domnească facem știut prin Tomul sobornicesc de față și așezăm acuma ca epitropii noștri deplin și ai sinodului întreg pe acești preasfințiți arhieriei: pe al Heracleii chir Ioanichie, pe al Larisei chir Grigorie, pe al Chalkedonului chir Pahomie și pe al Serelor chir Daniil, prea-cinstiți și exarhi: unul a toată Tracia și Macedonia, altul a Tesaliei a doua și a toată Hellada, al treilea a întregii Bitiniei, al patrulea a toată Macedonia, pe ei, frații cei iubiți întru Duhul Sfânt și coliturghisitorii Smereniei Noastre, și vădăm pentru ca acei preasfințiți arhieriei să fie epitropii noștri și exarhi întregului Sfânt Sinod și ai fraților în de obște, stând alături de noi și aflându-se în legătură curată și nevieleană față de Smerenia Noastră și având iubirea cea întru Dumnezeu și pacea, și față de Biserică, și față de noi, neputând ei să facă vre-un lucru al Bisericii în de obște sau să-l săvârșească fără de părerea și știrea noastră, nici Smerenia Noastră să nu săvârșească ceva sau să poruncească vre-un alt lucru fără de părerea și sfatul lor, ci să fim toți într'un suflet și o inimă și într-o unire de gânduri fără părtinire și fără vicleșug, și să strângă acei epitropi veniturile Bisericii celei Mari și dreptățile ei, darn-

ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ ἀφιλο-
προσώπων καὶ ἀδόλφ, καὶ συνάγων οἱ αὐτοὶ
ἐπίτροποι τὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰσο-
δήματα καὶ δικαιώματα, τὰ τῶν νεωστὶ χει-
ροτονουμένων φιλότιμα, ἀρχιερέων δηλαδὴ
κληρονομίας, ἐλεημοσύνας διδομένας παρὰ
τῶν χριστιανῶν, ὡσαύτως καὶ τὰ μπακία
πάντα, καὶ λοιπὰ ἐθισμένα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν
καθαρῷ καταστίχῳ, καὶ καταβάλλωσιν, ὡς προ-
εῖρηται ἀνωτέρω, ἐν ἐνὶ μπουγγίῳ, εἰδῇσι καὶ
ἀδείᾳ ἡμετέρα, καὶ πληρώσιν ἐξ αὐτῶν τὰ
τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας χρέη καὶ ἀπάσας
τάς ἐξόδους, ἀπολογοῦμενοι καὶ τὰ λοιπὰ ἑαρή
καὶ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα αὐτῆς, καὶ ἡ Με-
τριότης ἡμῶν ὀφείλει ἔχειν αὐτοὺς ἐν πάσῃ
τιμῇ, ἀγάπῃ τε καὶ δεξιώσει, καὶ ἄνευ τῆς
αὐτῶν θελήσεως μηδὲν διαπράττειν ἢ τὸ σύ-
νολον ἐπιχειρεῖσθαι· ἐξ ἐναντίου δὲ καὶ οἱ
ἐπίτροποι ὡσαύτως ὀφείλουσιν ἔχειν τὴν προ-
σέγκουσαν ὑποταγὴν, εὐπειθεῖαν τε καὶ εὐλάδειαν
πρὸς ἡμᾶς καὶ ὑπερμαχεῖν ἀόκνως καὶ προ-
θύμως, καὶ φροντίζειν τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
σίας καὶ εὐρίσκεισθαι διὰ παντὸς ἐν εἰρήνῃ
καὶ γνώμῃ ἀδόλφ, ὡς ἂν διὰ τῆς αὐτῆς ὁμο-
νοίας τῆς κατὰ Θεὸν καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους
ἀγάπης διορθωθείη τὸ πᾶν τῆς Ἐκκλησίας,
τηρῇται διὰ παντὸς ἀζήμιον τε καὶ ἀνεσάχ-
λητον, καὶ ἀπαλλαγὴ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ
καὶ ἡμεῖς καὶ ἅπαντα ἡ κοινότης τῆς ἐνοχῆς
τῶν ἀπειρῶν χρεῶν καὶ τῶν λοιπῶν. Ἄν δέ
τις παρὰ ταῦτα βουληθείη διαπράξει, ἡ Μετρι-
ότης ἡμῶν ἢ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ἐπίτροποι δη-
λαδὴ καὶ οἱ λοιποὶ, τῇ σατανικῇ ἐπιρρίᾳ, ἢ
καὶ ἄλλως πως, καὶ τῇ ἐπιτροπικῇ ταύτῃ
οὐκ ὀφείλῃ τῷ τρόπῳ διασεῖσθαι καὶ ἀθετησθαι, χρή-
σιμον οὖσαν καὶ πάντῃ ὠφέλιμον καὶ ἀναγ-
καῖαν ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις διὰ τὸ τῆς
Ἐκκλησίας ἑαρος, μέγα ὄν καὶ ἀνυπόφορον
καὶ μὴ ἐννόμενον ὅψ' ἐνὸς μόνου κυβερνάσθαι,
ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων συνεργῶν καὶ συναντι-
λαμβανομένων ἐπὶ πᾶσι, καὶ θελήσει πάλιν, ἢ
δι' αἰσχροκέρδειαν, ἢ διὰ μεσιτεῖαν καὶ δω-
ροληψίαν ἐργάσασθαι τι ἐν τῇ κοινότητι, βλα-
βερὴν ὄν καὶ μὴ προσήκον αὐτῇ, ἄνευ εἰδήσεως
καὶ βουλῆς ἡμῶν τε καὶ τῶν ἐπιτρόπων καὶ
σφειτέρισσας θάτι, πολὺ ἢ ὀλίγον, ἐκ τῶν συ-
ναγομένων, ἐπὶ ἑκάστῃ καὶ ζημίᾳ τῆς κοινό-
τιτος, εὖρη Θεὸν μαχόμενον, καὶ τοὺς ἀγίους
αὐτοῦ ἀγγέλους ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ
ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κριθεῖη μετὰ τοῦ προδότου
Ἰούδα καὶ συναριθμηθῇ μετὰ τῶν σταυρω-
σάντων τὸν Κύριον, καὶ εἴῃ τῷ αἰωνίῳ ἀνα-
θέματι ὑπόδικος, καὶ τῇ γεέννῃ τοῦ πυρὸς
τῆς κολάσεως, καὶ ἔχῃ ἀντίδικον τὸν τίμιον

rile celor din nou hirotonisiți, moștenirile
arhiereilor adecă, milele date de creștini,
precum și toate „bacurile“ (?) și celelalte
îndătinate ale Bisericii, în catastif curat,
și să le puie, cum s'a spus mai sus, într'o
pungă, cu știrea și cu voia noastră, și să
plătească din ele datoriile Bisericii-celei-
Mari și toate veniturile, ușurând și celelalte
sarcini și datorii și nevoi ale ei, și Sme-
renia Noastră trebuie să-i aibă în toată
cinstea, dragostea și buna primire, și fără
de voia lor să nu facă nimic sau oricum
să se apuce de ceva; și, din partea lor,
epitropii tot așa trebuie să aibă cuvenita
supunere, ascultare și evlavie față de noi,
și să ne apere neobosit și cu grăbire, și să
se îngrijească de Biserica cea Mare, și să
se afle întru toate în pace și cu gând ne-
vielean, așa încât prin această bună înțe-
legere întru Dumnezeu și prin iubirea în
de sine să se îndrepte întregimea Bisericii,
să se păstreze întru toate nevătămată și ne-
supărată, și să se ușureze Biserica lui Hristos
și noi și toată obștea de apăsarea datoriilor
celor fără măsură și de celelalte. Iar, dacă
vre unul s'ar apucă a face lucruri pro-
tivnice acestora, Smerenia Noastră sau ar-
hiereii, adecă epitropii și ceilalți, prin nă-
vălirea Satanei și altecum ar zguduî în
vre-un chip și ar nimici această măsură de
epitropie, care e trebuincioasă și în toată
pravința de folos și de nevoie în vremile
acestea pentru povara Bisericii, care e mare
și nesuferită și nu se poate cărmul numai
de unul singur, ci și cu alți conlucrători
și ajutători la toate, și ar voi iarăș, ori
pentru câștig uricios, ori pentru mijlocire
și pentru luarea de mazădă să lucreze ceva
în sobor, care ar fi păgubitor și nepotrivit
cu dânsul, fără de știrea și sfatul nostru și
al epitropilor, și să-și însușească ceva, mult
sau puțin, din cele strănse, pentru vătă-
marea și paguba soborului, să afle pe Dum-
nezeu împotriva lui și pe sfinții lui îngeri
în ziua judecării, și sufletul lui să se judece
cu al trădătorului Iuda și să se numere cu
al celor ce au pus pe cruce pe Domnul, și
să fie supus veșnicei anateme și gheenei
focului pedepsei, și să aibă de părăș pe
cinstita și de viață aducătoare cruce a Dom-
nului și Dumnezeului și Mântuitorului Nos-
tru Iisus Hristos, și să fie afurisit de Dum-
nezeu Domnul cel atot puternic, și blăstămat,
și neiertat, și după moarte nedeslegat în

καὶ ζωηφόρον σταυρόν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀφωρισμένος παρὰ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ κατακεκριμένος ἐν τῇ τιμῇ αὐτοῦ καὶ τάξει, καὶ εἰς τὸ μετέπειτα ἀναπολόγητος, ὁποίου ἂν εἴη καταλόγου. Πρὸς τοῦτοις ἔτι ἀποφαινόμεθα ἐν τῷ παρόντι συνοδικῷ τόμῳ ἵνα, ὅταν συμβαίῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τι ἐπιζήμιον, ἢ ἐλαθερὸν τρόπῳ τινι καὶ, χρειαζέσθαι δαπάνης καὶ ἀναλώσεως ἐπὶ κυβερνήσει καὶ διοικήσει ἡμῶν τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητος, ἔχουσιν ἄδειαν οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι μετὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος εὐρίσκειν τὴν ἐνοῦσαν ἐκείνην δαπάνην καὶ ποιεῖν ὥς ὁ καιρὸς αὐτῆς καλέσειεν ἐπὶ συστάσει καὶ τελείᾳ ἐξαλείψει τῆς συμβάσεως ἐκείνης ὑποθέσεως, ἣτις δαπάνη ὀφείλεται διαμηνύεσθαι καὶ ἀναγγέλλεσθαι καὶ πρὸς τὴν εὐσεβεστάτον ἐνδοξότατον, ἐκλαμπρότατον καὶ χριστιανικώτατον Αὐθέντην πάσης Μολδοβλαχίας, κύριον Ἰωάννην Βασίλειον Βοεβόνδα καὶ περὶ αὐτῆς συμβουλευέσθαι μετὰ τῶν ἐνταῦθα εὐρισκομένων ἐπιτρόπων τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου. Οὕτως ἀπεφάνθη, καὶ ἐκρῶθη, καὶ κατησφαλίσθη συνοδικῶς γνώμη κοινὴ πάντων· εἰς διηγετικὴν δὲ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐνδειξὴν πάντων ἐγράφη καὶ ὁ παρὼν συνοδικὸς τόμος, καὶ κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κώδῃ.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ σωτηρίῳ, μηνὶ σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

† Παρθένιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

(Bibl. Ac. Rom.; copile d-lui Manuil Gedeon.)

veacul de acum și în cel viitor și osândit în cinstea și în rangul lui, și pe urmă neapărat, de orice treaptă ar fi. Pe lângă acestea mai vădim încă în acest Tom sinodicesc de față ca, atunci când i s'ar întâmplă Bisericii ceva păgubitor sau stricător în vre-un chip, și ar fi nevoie cumva de cheltuială și dare de bani în cârmuirea și administrarea noastră și a Bisericii și a soborului, să aibă voie acei epitropi împreună cu Smerenia Noastră a găsi acea cheltuială ce se cere și să facă aceia ce ar cere împrejurarea pentru alcătuirea și cea de săvârșit ștergere a acelei afaceri ce s'ar întâmplă să fie, care cheltuială trebuie a se face știut și a se vesti și către preacuviosul, prea-slăvitul, prea-strălucitul și prea-creștinul Domn a toată Moldovlahia, domnul Io Vasile Voevod, și pentru aceasta a se sfătuî cu epitropii, ce se vor găsi aice, ai prea-cucernicului și prea-strălucitului Domn. Astfel s'a vădit și s'a întărit și s'a asigurat sinodicește, cu părerea de obște a tuturor; iar pentru statornica asigurare și arătare a tuturor s'a scris și Tomul sinodicesc de față și s'a așternut în această sfântă condică a Bisericii celei Mari, care e acum în seama noastră.

În anul 1641 de la Mântuire, în luna lui Septemvrie, indicția a zecea.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh a toată lumea.

CCXLVI.

Constanti-
nopol,
1641,
9 April.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, întărește măsurile luate de Matei Basarab (v. *Uricariul*, I, p. 157 și urm.; XXV, p. 378 și urm.)¹ pentru osebirea mănăstirilor în adevăr închinat de cele ce abuziv au intrat în mâna călugărilor răsăriteni.

Nici Domnii urmași, nici Mitropoliții, nici episcopii, niciun boier, niciun ju-

¹ V. cartea lui Leon-Vodă (23 Iulie 1631), în *Magazinul istoric*, I, p. 122 și urm., *Buletinul Fundațiunii Urechiă*, I, p. 27 și urm.; *Studii și documente*, IV, p. CLXIV, nota 5; episcopul Ghenadie, în *Arhiva soc. științifice și literare*, V, p. 72 și urm.; Aug. Pessiacov, *Acte și notițe istorice*, Craiova 1908, p. 50 și urm., și hotărârea din 6 Mart 1628 a lui Alexandru-Vodă de a nu se putea închină vre-odată, cum se ceruse de la Athos, Snagovul la Pantokrator (*Uricariul*, XXV, p. 395 și urm.). — La 1633, un act de la Matein (*ibid.*, pp. 206-9) menționează trecerea lui „Macarie exarhul de la Târnova, omul lui Chiril Patriarhul din Țarigrad”. în Țara-Românească.

decător nu vor avea dreptul de a închină mănăstirile mai sus zise la alte mănăstiri străine, ci ele vor fi ocărnuite și în veci ținute după hotărârile ctitorului. . .

Aceste mănăstiri fiind înzestrate cu tot felul de averi mișcătoare și nemișcătoare, cu odoare, după obiceiul cel bun al țerii, în fiecare loc cu pace și tărie și fără găleavă, și cu așezământ bun până la o vreme, iar, dacă au trecut acele vremi și ani, niște străini neascultători și călcători de acest pământ, cum am zice de Țara-Românească, o sumă de Greci, iubitori de câștiguri spurcate și nesocotiți, au năvălit și au călcat locul, făcând și zicând, nu dumnezeiește, nici după legea cea adevărată și creștinească, ci au stricat cu puterea lor datinile cele bune și bătrâne ale țerii, și pomelnicele ctitorilor, cum zic Scripturile, nerușinându-se de nimeni, sămănând tocmelile lor cele spurcate și lucrurile cele grozave, nici trăgând ei frățeste, ci eră, neapărat, peste puțină vreme să se strice țara, și mai că au pustiit locul, și, pentru năravurile lor cele rele, nu băgau în seamă legile sfințelor mănăstiri și tocmelile acelor ctitori de demult. Însă sfânta dreptate a Dumnezeuului, miluindu-se și ajutând, luat-a cinste și Domnie în Țara-Românească Matei Basarab. . ., care, cu știrea și voia tuturor boierilor, preoților, duhovnicilor, făcut-a ca toate mănăstirile, pe care le călcaseră și le supuseseră roabe acei Domni și Mitropoliți străini, luând milă și daruri, la alte mănăstiri, din Țara Grecească și pe la Sfântul Munte și carele sânt anume acestea [Tismana, Cozia, Argeșul, Bistrița, Govora, Dealul, Glavaciocul, Snagovul, Cotmeana, Valea, Râncăciovu, Mislea, Bolintinul, Câmpulungul, Căldărușanii, Brâncovenii, Sădova, Arnota, Gura-Motrului, Potopul, Nucetul, Tânganul]¹, vor rămâne slobode. Și, pentru că s'a cerut de la noi această adeverință, am primit învrednicirea acestora a tuturor, și scriem sobornicește, și am isprăvit cu cel întru Duhul Sfânt Patriarh al Ierusalimului și alți arhieri cum că aceste mănăstiri, câte se vânduseră oarecând și câte nu ajunseseră a se vinde. . ., și altele câte am zidit noi (*sic*), cu lucrarea lui Dumnezeu, din temelie. . . să fie slobode, nesupuse și nebiruite, și să se obləduiască numai de oamenii țerii, după cum este tocmela ctitorilor, neclătite în vecii vecilor, și călugării străini nicio treabă să nu aibă în câte am zis mănăstiri domnești, nici în moși. . .

(După un memoriu al Ministeriului de Externe, în *Uricariul*, XXV, pp. 332-3.)

CCXLVII.

Matei Basarab întărește mănăstirii lui Xenophont de la Athos moara schitului Ζογράφου, așezată „ἐν τῷ κτήματι Ἀλώπηγε“.

1641-2
(7150).

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, *l. c.*, p. 78.)

CCXLVIII.

Vasile-Vodă Lupu dă mănăstirii Zographului de la Athos moși de peste Prut.

1641-2
(7150).

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

CCXLIX.

Meletie ierodiaconul Mihalopulos către Vasile-Vodă Lupu (nu se dă rezumatul).

C. 1642.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

¹ După hrisovul lui Mateiu, *l. c.*

CCL.

1642
(7150),
5 Main.

Matei Basarab (care face și o danie de 4.000 de aspri către mănăstirea lui Dionisie din Athos) scutește de anumite dări ale țerii schitul, adesea menționat, Σδράλη, închinat mănăstirii lui Xenophont de la Athos.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, l. c., p. 78; cf. Nicolaescu, în *Convorbiri literare*, XXXVI, p. 958.)

CCLI.

Constanti-
nopol,
1643,
Ianuar.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, amintește măsurile luate în înțelegere cu Vasile-Vodă al Moldovei pentru reforma financiară a Bisericii sale împovărate de datorii, întărește măsurile acestea, arată persoanele care au fost alese pentru această supraveghere și supune întreaga administrație a Patriarhiei unei revizii din partea Domnului binefăcător și a agenților lui la Constantinopol.

Παρθένιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενι-
κὸς Πατριάρχης.

† Τὰ θεαρέστως γιγνόμενα πάντα καλὰ
λίαν, καὶ πρὸς Θεὸν εὐπρόσδεκτα, καὶ μάλιστα
ἡνίκα εἰς ὠφέλειαν κοινὴν καὶ συνστήρησιν
ἐκτελῶνται. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ
Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, κορυφωθείσα εἰς
χρέος βαρύντατον καὶ δυσβάστακτον, καὶ ἐξ
αὐτοῦ τὰ μάλιστα κινδυνεύουσα, νεύσει Θεοῦ
ἐκυβερνήθῃ ἱκανῶς παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου
καὶ ἐκλαμπροτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου καὶ χρισ-
τιανικωτάτου Αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας,
κυρίου κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόνδα,
τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος, τοῦ ἐξ ἀγαθῆς αὐτοῦ προαιρέσεως
ἐπαγγέσαντος αὐτῇ, τῇ αὐθεντικῇ αὐτοῦ δυνά-
μει, καὶ βουλευθέντος ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
ἀναστῶσαι αὐτὴν καὶ εἰς τὴν προτέραν
αὐτῆς κατάστασιν ἀγαγεῖν, μεθ' ἡμῶν ὁμογ-
νωμοδοτήσαντος ἐκλεγῆναι ἐπιτρόπους τέσσα-
ρας τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ συνάγειν
τὰ ἐπερχόμενα τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εἰσο-
δήματα καὶ δικαιώματα καὶ λοιπά, καὶ πλη-
ροῦσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησίας χρέη, καὶ κυβερ-
νᾶσθαι αὐτὰ μέχρι τῆς τελείας αὐτῶν ἐξο-
φλήσεως, περὶ ὧν τόμος ἐγένετο συνοδικὸς
πέρυσι, καταστρωθεὶς ἐν τῇ ἱερῇ κώδιξι τῆς
Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἐπικυρῶν τὴν αὐτὴν ἐπι-
τροπικὴν καὶ τὰ λοιπὰ μεταξὺ αὐτῶν συμπε-
φωνηθέντα καὶ συμπεσόντα, οὗ τὸ παρόμοιον
καὶ ἀπαράλλακτον ἐκείσε κατὰ τόπον ἐπέμψθη
ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμ-
προτάτου αὐτοῦ Αὐθέντου· ἡ δὲ ἐπιτροπικὴ

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinoplei, Romei celei
Noiă, și Patriarh ecumenic.

† Cele ce se fac în chip plăcut lui Dum-
nezeu sunt toate foarte bune și bine primite
de Dumnezeu, și se săvârșesc mai ales pen-
tru folosul și întărirea de obște. De oare ce
deci Biserica cea Mare a lui Hristos, acum
în mâinile noastre, care ajunsese la culmea
datoriei prea grele și cu neputință de purtat
și pentru aceia primejduită în cel mai înalt
grad, din voia lui Dumnezeu s'a cărmuit
îndestulător de către prea-cucernicul și prea-
strălucitul și prea-slăvitul și prea-creștinul
Domn a toată Moldovlahia, domnul domn
Io Vasile Voevod, fiul sufletese iubit al Sme-
reniei Noastre, care din buna lui aplecare
i-a ajutat, cu puterea lui domnească, și a
binevoit, în zilele acestea, s'o sprijine și s'o
aducă în cea d'întâiu stare a ei, învoindu-se
cu noi a alege patru epitropi dintre arhie-
reii fruntași pentru a strânge veniturile și
drepturile cuvenite Bisericii-celei-Mari și
dreptățile și celelalte și a plăti datoriile Bise-
ricii și a le administra până la isprăvirea lor
desăvârșită, pentru care s'a făcut mai sus și
Tom sinodicesc, așternut în condica sfântă
a Bisericii celei Mari, întărind această rân-
duială de epitropie și celelalte lucruri în-
voite și înțelese între ei, a cării copie
desăvârșită s'a trimes acolo la fața locului,
în mâinile prea-evlaviosului și prea-stră-
lucitului Domn aceluia, iar măsura aceea,
adusă și cu iubire de Dumnezeu adminis-

αὕτη, φερομένη καὶ θεοφιλῶς διοικουμένη καὶ κυβερνωμένη κατὰ τὴν βούλησιν καὶ νεύσιν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀθρόντου, ταῖς τοῦ καιροῦ περιστάσεσι, μικρὸν τι ἐπαύσατο, καί, συνεις τοῦτο ὁ ἐκλαμπροτάτος Ἀθρόντης, καὶ δυσφορήσας, καί, εἰς ἀγανάκτησιν ἐλθὼν, τὸ ὕπερ ἐμελλεν ἀποστείλαι, θεόθεν κινούμενος, ὑπεκράτησε, καὶ τῇ ὁστερήσει ταύτῃ ζάλη μεγίστη καὶ τρικυμία τῶν χρεῶν ἡμῖν ἐπανεβή, καί, μεμνημένοι τῶν προτέρων γεγονότων τόμων, καὶ ὄρων, καὶ τῶν συμφωνιῶν ὡσαύτως καὶ ὑποσχέσεων, οὐ θέον ἐκρίναμεν ἀποδελεῖν τὴν ἐπιστάσιαν τῆς περὶ τὴν εἰρημένην ἐπιτροπικὴν ἐνεργείας, καὶ ταύτην ἀποσοβῆσαι, ἀλλὰ μάλιστα ἐπιβεβαιώσαι καὶ ἐπικυρῶσαι διὰ τοῦδε τοῦ συνοδικοῦ ἤδη γεγονότος τόμου συνδιασκεψέει ἀκριβεστέρα, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐνδόξῳ χρυσόβουλῳ ζητήματα τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος ἔχειν μείζονα τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν διαμονὴν μέχρι τῆς τοῦ χρόνου τελείας ἀπαλλαγῆς, τοῦ μνημοσύνου τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀθρόντου διαμένοντος μέχρι παντός. Τοῦτου χάριν, Θεοῦ συνεργεία, πάλιν εἰς ἐν συνελθόντες μετὰ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἀπαξάπαντες ἀρχιερεῖς, κληρικοί, ἱερεῖς, ἄρχοντες καὶ αἱ λοιποὶ ἔγκριτοι, διασκεψάμενοι τὸ περὶ τῆς ἐπιτροπικῆς ταύτης ἀκριδῶς, καὶ εὐρόντες εἶναι αὐτὴν ἐπωφελεστέραν καὶ συμφέρουσαν παντὶ πράγματι εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν αὐτῶν χρεῶν, ἀπεφηνάμεθα ἢ τε Μετριοτήτι ἡμῶν καὶ οἱ ἱερώτατοι εὐρεθέντες συναδελφοὶ αὐτῆς ἀρχιερεῖς, καὶ τιμιώτατοι κληρικοί, καὶ ἄρχοντες, καὶ ἐθεοπίσαμεν ἵνα ἐκ πάσης μὲν τῶν ἀρχιερέων ὁμηγήτως ἐκλεγῶσι δύο ἀρχιερεῖς καὶ τρεῖς τῶν τοῦ κλήρου καὶ ἀποκατασταθῶσιν ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς συνόδου, καὶ δύο τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων, ἐπὶ κουρατορείᾳ καὶ συστάσει καὶ βοηθείᾳ αὐτῶν, μετὰ καὶ ἑνὸς κληρικοῦ τῶν πρώτων, ὡς εἶναι τοὺς πάντας ὁκτὼ τὸν ἀριθμὸν, εἰς τὸ εὐρίσκεισθαι συνεργοὺς καὶ συναντιλήπτορας μεθ' ἡμῶν ἐν πᾶσι τοῖς χρέεσι καὶ τοῖς λοιποῖς θάρεσι τε καὶ χρειώδεσιν ἀναγκαίοις καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν τῆς ἱερᾶς ὁλοκλήρου συνόδου ἔχειν αὐτοὺς, καὶ μετὰ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος συνάγειν πάσης τᾶς τῆς Ἐκκλησίας εἰσόδους τὰς ἐμπιπτούσας καὶ ἐν ἐνὶ πονγγίῳ ἀποτιθέναί εἰς ἀπολογίαν καὶ ἀπότισιν τῶν χρεῶν καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς ταῦτα περιέχει καὶ ὁ πέμψαι γερονῶς συνοδικὸς τόμος. Οὗτοι γούνοί νεωτέροι ἐπίτροποι, λαμβάνοντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν τὰς ἐκκλησιαστικὰς πάσας προσόδους, πλὴν τῶν πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων καὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ὠμοφορίου καὶ ἐπιτραχηλίου ἡμῶν, καὶ τῶν κατ' ἔτος γιγνο-

trată și cărmuită după voia și îndemnul prea-strălucitului Domn, din pricina împrejurărilor vremii, s'a oprit puțin, și, aflând aceasta acel prea-strălucit Domn, și luând-o în nume de rău, și, în indignarea sa, mișcat de la Dumnezeu, a oprit ce eră să trimeată, și prin această părăsire s'a ridicat cel mai mare val și vijelia cea mai mare a datoriiilor, și, aducându-ni aminte de Tomurile ce se făcuseră mai înainte, și de jurăminte, și încă și de înțelegeri și de făgăduinți, am socotit că nu se cade să aruncăm supavegherea slujbei pentru acea epitropie și să o înlăturăm, ci mai curând să o întemeiem și să o întărim prin acest Tom sinodicesc ce se face acum, cu chibzuială obștească mai de aproape, așa încât cererile din luminaatul hrisov al Strălucirii Sale să aibă mai mare putere și statornicie, până la întreaga ridicare a datoriei, rămânând astfel amintirea prea-strălucitului Domn până la urmă. Drept aceea, cu ajutorul lui Dumnezeu, adunându-ne iarăși împreună, cu un suflet și o inimă, toți arhieriei, clericii, preoții, arhonții și ceilalți fruntași, cercetând cu scumpătate ceea ce privește această epitropie, și găsind-o a fi foarte de folos și de ajutor în tot chipul pentru ridicarea acestor datorii, am declarat Smerenia Noastră și preasfințiții arhieriei, confrăți ai noștri, ce s'au aflat aici, și prea-cinstiții clericii și arhonții, și am hotărât ca din soborul arhieriei să se aleagă doi arhieriei și trei din cler și să se așeze epitropi ai Sfântului Sinod, și doi dintre arhieriei fruntași, pentru curatoria și așezământul și ajutorul lor, împreună și cu un cleric dintre cei d'întăiu, așa încât să fie de toți opt la număr, ca să se afle conlucrători și ajutători ai noștri la toate datoriile și celelalte greutăți și nevoi de bani, și să aibă ei toată grija Sfântului Sinod al clerului întreg și cu Smerenia Noastră să strângă toate veniturile ce se cuvin Bisericii și să le puie într'o pungă, pentru întâmpinarea și stângerea datoriilor și a celorlalte, precum le cuprinde acestea și Tomul sinodicesc care s'a făcut anul trecut. Deci acești epitropi mai noi, luând în mâinile lor toate veniturile bisericesti, afară de scrisorile patriarhicești și sinodicești și de venitul omoforului și al epitrahirului nostru și de obișnuitele liturghii ce se fac în fiecă an la bisericile din Constantinopol și din Galata și din împreju-

μένων συνήθων λειτουργιών ἐν ταῖς ἐκκλησίαις Πόλεως τε καὶ Γαλατᾶ καὶ τῶν πέριξ, καὶ τῶν χειροτονιῶν τῶν ἱερέων τε καὶ διακόνων, καὶ ἐν τοῖς χρέεσι παρέχοντες τὰς πατριαρχικὰς ἀποδείξεις, ὑπογράφωσι καὶ αὐτοί, ἵνα μὴ ἐξῇ τοῖς βουλομένοις πλαστὰς περιγράφειν ἀποδείξεις. Καὶ δὴ, ἐκλέξαντες ἐπιτρόπους τοὺς ἱερωτάτους δύο Μητροπολίτας: Χαλκηδόνος κὺρ Παχώμιον, ὑπέρτιμον καὶ ἐξαρχον πάσης Βιθυνίας, καὶ τὸν Μηθύμνης κὺρ Κορνήλιον, ὑπέρτιμον καὶ ἐξαρχον πάσης Λέσβου, τοὺς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὺς ἡμῶν ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς, καὶ τοὺς τρεῖς τιμιωτάτους κληρικοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας: τὸν τε Μέγαν Οἰκονόμον, πρεσβύτερον κὺρ Χριστόδουλον, καὶ τὸν Σακελλίου κὺρ Γεώργιον, καὶ τὸν δικαιοφύλακα κὺρ Μεγαῆλον, τοὺς κατὰ πνεῦμα υἱοὺς ἀγαπητοὺς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ τοὺς δύο πρώτους καὶ ἐγκρίτους ἱερωτάτους τῶν ἀρχιερέων κυράτορας ἐπὶ τούτοις, τὸν τε Ααρσίσις κὺρ Γρηγόριον, ὑπέρτιμον καὶ ἐξαρχον δευτέρας Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος, καὶ τὸν Ἀδριανουπόλεως κὺρ Παρθένιον, ὑπέρτιμον καὶ ἐξαρχον παντὸς Αἰμιμόντου, τοὺς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὺς ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ἕνα τῶν πρώτων τοῦ κλήρου, τὸν τιμιώτατον καὶ ἐνγενέστατον Μέγαν Λογοθέτην τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κὺρ Λάσκαριν, τὸν κατὰ πνεῦμα υἱὸν ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, παρακαλεσόμεθα ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ ἵνα οἱ ἀρχιερεῖς αὐτοὶ καὶ οἱ κληρικοί, οἱ μὲν ὥσιν ἐπίτροποι ἡμετέροι καὶ ἐξαρχοὶ ἀπάσης τῆς ἱεράς συνόδου, οἱ δὲ κυράτορες καὶ βοηθοὶ καὶ συναντιλήπτορες αὐτῶν, συνεδριάζοντες ἡμῖν καὶ εὐρισκόμενοι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ καὶ ἀδόλῳ ἀγάπῃ καὶ διαθέσει πρὸς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, καὶ ἔχοντες τὴν κατὰ Θεὸν ἀγάπην καὶ εἰρήνην εἰς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς ἡμᾶς, μὴ δυνάμενοι αὐτοὶ ποιῆσαι τι ὅλως ἢ διαπράξει τῆς Ἐκκλησίας γνώμης δίχα ἡμετέρας καὶ θελήσεως, οὔτε ἢ Μετριότης ἡμῶν ἐκτελέσαι τι ἢ θεοπίσαι ἕτερόν τι χωρὶς τῆς αὐτῶν γνώμης καὶ βουλῆς, ἀλλ' εἴημεν πάντες ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ καὶ ὁμονοίᾳ ἀφιλοπροσώπῳ, καὶ συνάγωσιν οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι τὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰσοδήματα καὶ δικαιώματα, τὰ τῶν νεωστὶ χειροτονουμένων φιλότιμα, κληρονομίας, ἐλεημοσύνας παρὰ τῶν χριστιανῶν δεδομένας, ὡσαύτως καὶ τὰ μπακίᾳ πάντα καὶ λοιπὰ εἰθισμένα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμβατοίκια ἐν καθαρῷ καταστάτῳ, καὶ καταβάλλωσιν ὥς

rimi, și de hirotoniile preoților și diaconilor, și la cazuri de nevoie înfățișând porunciile patriarhicești, să iscălească și ei, ca să nu poată cei ce ar voi, să scrie porunci plâsmuite. Și, deci, alegând epitropi pe prea-sfințiții doi Mitropoliți: al Chalkedonului, chir Pahomie, prea-cinstit și exarh a toată Bitinia, și pe al Metimnei chir Cornilie, prea-cinstit și exarh al Lesbului întreg, frați întru Duhul Sfânt iubiți ai noștri, și pe cei trei clerici prea-cinstiți ai Marii Biserici a lui Dumnezeu care e în seama noastră, pe Marele-Econom preotul chir Hristodul și sachelariul chir Gheorghe și pe dicheofilaxul chir Mihail, fii sufletesti iubiți ai Smereniei Noastre, și pe doi d'întâiu și aleși prea-sfinți între arhieriei curatori pentru acestea: pe al Larisei chir Grigorie, prea-cinstit și exarh al Tesaliei a doua și a toată Hellada, și pe al Adrianopolei, chir Partenie, prea-cinstit și exarh al întregului munte Hemul, cei întru Duhul Sfânt iubiți frați și coliturghisitori ai Smereniei Noastre, și pe unul dintre fruntașii clerului, pe prea-cinstitul și de neam bun Mare-Logofăt al Bisericii lui Hristos celei Mari, care e în seama noastră, chir Laskaris, fiul sufletesc iubit al Smereniei Noastre, ne rugăm întru Duhul Sfânt ca acei arhieriei și clerici să fie unii epitropii noștri și exarhi ai întregului Sfânt Sinod, iar alții curatori și ajutători și sprijinitori ai lor, stând alături de noi în Scaun și aflându-se cu inimă eunită și cu iubire și aplecare nemîntită către Smerenia Noastră și având iubire către Dumnezeu și pace către Biserică și către noi, neputând ei înșii a face ori săvârși vre un lucru cât de mic al Bisericii fără de părerea și voia noastră, și nici Smerenia Noastră să nu îndeplinească ori să hotărască vre un lucru fără de părerea și sfatul lor, ci să fim toți într'un suflet și o inimă și o înțelegere nepărtenitoare, și să adune acei epitropi veniturile și drepturile Bisericii celei Mari, darurile celor de curând hirotonisiți, moștenirile, milosteniile date de creștini, precum și „bacurile“ toate și celelalte embaticuri obișnuite ale Bisericii, în catastih curat, și să le puie (cum s'a spus mai înainte) într'o pungă, cu voia și știrea noastră, și să plătească din ele datoritiile Bisericii celei Mari și toate cheltuielile, răspunzând și la celelalte greutăți și datorii ale Bisericii celei Mari, și neputând

προείρηται ἀνωτέρω) ἐν ἐπὶ πουγγίῳ, ἀδεία ἡμετέρᾳ καὶ εἰδήσει, καὶ πληρώσιν ἐξ αὐτῶν τὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας χρέη καὶ τὰς ἐξόδους ἀπάσας, ἀπολογούμενοι καὶ τὰ λοιπὰ θάρη καὶ χρεϊώδη τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ μὴ δυνάμενοι ἀπελθεῖν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, οὔτε οἱ ἐπίτροποι ἀρχιερεῖς, οὔτε καὶ οἱ κουράτορες τούτων πρὶν τῆς τελειώσεως τοῦ ἐνὸς χρόνου τῆς ἐπιτροπικῆς ταύτης, ἀλλὰ, παρέχοντες λογαριασμὸν τῆς ἐπιτροπικῆς, ἥς διηγόν τοῦ ἐνὸς χρόνου, ἀπέρχονται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν. Καὶ ἡ Μετρίότης ἡμῶν ὀφείλει ἔχειν αὐτοὺς ἐν πάσῃ τιμῇ, ἀγάπῃ τε καὶ δεξιώσει, καὶ ἄνευ τῆς αὐτῶν θελήσεως διαπράττειν μηδὲν, ἢ τὸ σύνολον ἐπιχειρεῖν καὶ ἀνθρώπους πέμπειν ἐν ἐπαρχίᾳ τινὸς ἀρχιερέως ζητεῖν τι παρ' ἐκείνου, μηδὲν ὀφείλοντος, ἐξ ἐναντίου δέ, ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουσιν ἔχειν πῇν προσηκουσάν αἰδῶ καὶ ὑποταγήν, εὐπειθεῖαν τε ὑπακοήν τὴν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὑπερμαχεῖν προθύμως τε καὶ ἀόκνως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει καὶ φροντίσει τῆς διαμονῆς τῆς τε ἡμῶν Μετρίότητος καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ εὐρίσκεσθαι διὰ παντός ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδολφῇ γνώμῃ, ὡς ἂν διὰ τῆς αὐτῆς ὁμοιοῦς τῆς κατὰ Θεόν, καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης τὸ τῆς Ἐκκλησίας πᾶν διορθωθῇ, καὶ ἐς τοῦτον τηρῆται ἀνενόχλητόν τε καὶ ἀζήτητον, καὶ ἀπαλλαγὴ ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ πᾶσα ἡ κοινότης τῶν χρεῶν καὶ τῶν λοιπῶν. Ἄν δέ τις παρὰ ταῦτα διαπράξαι βουληθῇ, ἢ ἡ Μετρίότης ἡμῶν δηλαδὴ, ἢ οἱ ἐπίτροποι, καὶ οἱ κουράτορες καὶ οἱ κληρικοί, τῇ σατανικῇ ἐπηρείᾳ, ἢ καὶ ἄλλως πως, καὶ τὴν ἐπιτροπικὴν ταύτην οἰκδητὶν ἐρόπῃ ἀθετῆσαι καὶ διασεῖσαι, χρήσιμον οὖσαν καὶ πάντῃ ὠφέλιμον καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀναγκαίαν, διὰ τὸ τῆς Ἐκκλησίας θάρος, ἀνυπόφορον ὄν καὶ μὴ δυνάμενον ὅφ' ἐνὸς μόνου κυβερνάσθαι, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλων ἐνεργῶν¹ καὶ ἐπὶ πᾶσι συναντιλαμβανόμενων, καὶ θελήσῃ, ἢ δι' αἰσχροκέρδειαν πάλιν, ἢ διὰ μεσιστείαν καὶ δωροληψίαν, ἐν τῇ κοινότητι ἐργάσασθαι τι βλαβερὸν καὶ μὴ προσήκον αὐτῇ ἄνευ εἰδήσεως καὶ βουλῆς ἡμῶν τε καὶ τῶν ἐπιτρόπων, καὶ σφετερίσασθαι τι, πολὺ ἢ ὀλίγον, ἐκ τῶν συναγομένων, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρων ὀνομαστὶ ἡμετέρων εἰσοδημάτων, τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων, τῶν δικαιοματίων τοῦ ὁμοφορίου καὶ ἐπιτραχίλιου, τῶν χειροτονιῶν τῶν ἱερέων καὶ διακόνων καὶ τῶν λειτουργιῶν τῶν ἐτησίως

σά πλεce la eparhiile lor, nici episcopii arhieriei, și nici curatorii lor, înainte de săvârșirea unui an al episcopiei acesteia, ci, înfățișând socoteala episcopiei ce au purtat-o timp de un an, să plece în eparhiile lor. Și Smerenia Noastră trebuie să-i aibă pe dânșii în toată cinstea, dragostea și buna primire, și fără voia lor să nu facă nimic ori să se apuce cumvâ să trimeată oameni în eparhia vre unui arhieru ca să ceară ceva de la el, care n'ar fi dator să deie, ci din potrivă; precum și episcopii trebuie să aibă cuvenitul respect și supunerea cuvenită, înduplecarea, ascultarea cea către noi, și să se străduiască din toată inima și neobosit în curată conștiință și să se îngrijească de păstrarea Smereniei Noastre și a Bisericii celei Mari a lui Hristos, care e în seama noastră, și să se aple întru toate cu pace și gând nevielean, căci prin această unire în gânduri față de Dumnezeu și prin iubirea dintre noi înșine se va îndreptă întregimea Bisericii și se va păstra netulburată și nepăgubită, și se va ușura Biserica lui Hristos și toată obștea de datorii și de celelalte. Iar, dacă vre unul ar voi să facă împotriva acestor lucruri, adevă ori Smerenia Noastră, ori episcopii și curatorii și clericii, din răutatea Satanei, sau și altfel, și în vre-un chip oarecare să nimicească această măsură de episcopie și să o zguduie, de și e folositoare și întru totul prielnică și în aceste vremi de nevoie, pentru greutatea Bisericii, care e de nesuferit și nu se poate cârmui numai de unul, ci trebuie să fie și alții cari să lucreze și să ajute în toate, și ar voi, ori pentru un câștig urât, iarăș, ori pentru misitie și luare de mită, să lucreze în obște ceva stricător și nepotrivit ei, fără de știrea și de sfatul nostru și al episcopilor, și să-și însușească ceva, mult ori puțin, din cele adunate, afară din veniturile arătate mai sus anume, gramatele patriarhicești, drepturile omoforului și patrahirului, al hirotoniilor de preoți și de diaconi și al liturghiilor ce se fac peste an, după obicei, în acest mare oraș și în Galata și în locurile de prin prejur, și să păgubească obștea, acela să aple pe Dumnezeu împotriva lui, și pe sfinții lui îngeri, în ziua judecății, și sufletul lui să se judece împreună cu al vânzătorului Iuda, și să

¹ Ἐνεργόντων.

γιννομένων, ὡς εἴθισται, ἐν ταύτῃ τῇ Μεγάλῳ-
πόλει καὶ τῷ Γαλατᾷ καὶ τοῖς πέριξ, καὶ ζη-
μιῶσαι τὴν κοινότητα, εὔροι Θεὸν μαχόμενον,
καὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ ἀγγέλους ἐν ἡμέρᾳ τῆς
κρίσεως, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ κριθεῖ μετὰ τοῦ
προδότην Ἰούδα, καὶ συναριθμηθῇ μετὰ τῶν
σταυρωσάντων τὸν Κύριον, καὶ εἴῃ τῷ αἰωνίῳ
ἀναθέμῃ ὑπόδικος, καὶ τῇ γέννησι τοῦ πυρὸς
τῆς κολάσεως, καὶ ἔχοι ἀντίδικον τὸν τίμιον
καὶ ζωηρότερον σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀφω-
ρισμένος παρὰ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος
καὶ κατηραμένος καὶ ἀσιγῶντος, καὶ μετὰ
θάνατον ἄλλυτος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ τῷ μέλ-
λοντι, καὶ κατακεκαρμένος ἐν τῇ τιμῇ αὐτοῦ
καὶ τάξει, καὶ εἰς τὴν μετέπειτα ἀναπολόγητος.
Οὕτως ἀπεφάνθη γνώμη κοινῇ συνοδικῇ· εἰς
δὲ τὴν περὶ τοῦτου δῆλωσιν καὶ διηγεσθῇ τὴν
ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ὁ παρὼν συνοδικὸς
τόμος καὶ καταστρώθη ἐν τῷ τῆς καθ' ἡμᾶς
τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίᾳς τῷδε ἱερῷ
κώδικι.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιστῷ ἑξακκοιστῷ τεσ-
σαρακοστῷ τρίτῳ, μηνὶ ἰανουαρίῳ, ἡμερᾷ τῷδε
ἐνδεκάτῃς.

Πρὸς τοῦτοις ἀποφαινόμεθα ἐν τῷ παρόντι
συνοδικῷ τόμῳ ἵνα ἡνίκα συμβῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ
ἐπιζήμιόν τι, ἢ βλαβερὸν τρόπῳ τινί, καὶ χρεῖα
γέννηται δαπάνης ἐπὶ κυβερνήσει ἡμῶν τε καὶ
τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινότητος, ἔχωσιν
ἄδειαν οἱ αὐτοὶ ἐπίτροποι μετὰ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος εὐρίσκειν τὴν ἐνοῦσαν ἐκείνην
δαπάνην καὶ ποιεῖν ὡς ὁ καιρὸς αὐτῆς κα-
λέσειεν ἐπὶ συστάσει καὶ τελείᾳ ἐξελείψει τῆς
συμβάσεως ἐκείνης ὑποθέσεως, ἥτις δαπάνη
ὑφίσταται διαμνησθῆναι καὶ ἀναγγέλλεσθαι πρὸς
τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ εὐσεβέστατον καὶ ἐν-
δοξότατον καὶ χριστιανικώτατον Ἀθρόντην πάσης
Μολδοβλαχίας, κύριον, κύριον Βασιλεῖον Βοε-
βόνδα, καὶ περὶ αὐτῆς συμβουλευέσθαι μετὰ
τῶν ἐνταῦθα χρησιμωτάτων καὶ εὐγενεστάτων
αὐτοῦ ἀρχόντων καὶ ἐπιτρόπων καὶ ἔμπροσθεν
αὐτῶν διδόναι λογαριασμὸν τοῦς διαληφθέντας
ἐπιτρόπους μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἐνὸς χρόνου.
Ὅθεν καὶ περὶ τοῦτου ἐγράφη καὶ τὸ παρὼν
ἐνταῦθα εἰς διηγεσθῇ δῆλωσιν καὶ ἀσφάλειαν.

Ἐπὶ πάσι τοῦτοις συναπεφάνετο κοινῇ γνώμῃ
ἡ ἱερὰ τῶν ἀρχιερέων, κληρικῶν καὶ ἀρχόντων
σύνοδος εἶναι μετὰ τῶν ἀνωτέρω τριῶν προ-
κουρατόρων καὶ συμβοηθῶν καὶ συνυπερμάχων
τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἡμῶν Μετριό-
τητι καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι καὶ τὸν τιμιώ-
τατον καὶ εὐγενέστατον ἐν ἄρχουσιν κύριον
Μιχαλάκη τὸν Κοινοβύτην, τὸν Μέγαν Πάτορα

se numere împreună cu al celor ce au pus pe
cruce pe Domnul, și să fie supus veșnicei ana-
tème și gheenei focului pedepsirii, și să aibă
de pârâș cinstita și de viață dătătoare cruce
a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului
nostru Iisus Hristos, și să fie afurisit de Dom-
nul Dumnezeu a toate fiitorul, și blăstămat
și neiertat, și după moarte nedeslegat în vea-
cul de acum și în cel viitor, și osândit în
cinstea și rânduiala lui, și neapărat în cele de
pe urmă. Astfel s'a hotărât cu părere sinodi-
cească, iar pentru înștiințare despre aceasta
și pentru statornică siguranță s'a făcut și
acest Tom sinodicesc de față, și s'a așternut
în această condică sfântă a Bisericii celei
Mari a lui Hristos care e în seama noastră.

În anul Mântuirii o mie șase sute patru-
zeci și trei, luna lui Ianuar, indicția a 11-a.

Pe lângă aceasta declarăm în Tomul
sinodicesc de față că, de s'ar întâmplă ceva
păgubitor Bisericii sau stricător în vre
un chip, și ar fi nevoie de cheltuială pen-
tru cârmuirea noastră și a Bisericii și a
obștii, să aibă voie acești epitropi, îm-
preună cu Smerenia Noastră, a găsi acea
cheltuială ce ar trebui și a face cum împe-
jurarea aceia ar cere pentru așezarea și
desăvârșita înlăturare a acelei afaceri ce
s'ar întâmplă, care cheltuială trebuie să se
arăte și să se vestească prea-strălucitului
și prea-encernicului și prea-vestitului și
prea-creștinului Domn a toată Moldovlahia,
domnul domn Vasile Voevod, și să se sfă-
tuiască pentru aceia cu cei de aici prea-
folositori și de bun neam boieri ai lui și
epitropi și înaintea lor să dea socoteală
epitropiilor lăsați pentru aceasta după împli-
nirea unui an. Deci și pentru aceasta s'a
seris și cea de față carte aici, pentru sta-
tornica vădire și siguranță.

Pentru toate acestea a hotărât, cu pă-
rerea de obște, sfântul sobor al arhierilor,
clerieilor și arhonților să fie curatori îm-
preună cu cei de mai sus trei procuratori
și ajutători și împreună-luptători ai Bi-
sericii-celei-Mari și ai Smereniei Noastre
și cu toată frăția și prea-cinstitul și de
bun neam între boieri dumnealui Mihalachi
Kunupis, Marele-Retor al Bisericii-celei-
Mari a lui Hristos, care e în seama noastră,
fiu duhovnicesc iubit al Nostru, ca unul
ce este om de bun neam și împodobit cu
toată judecata și încercat în toate lucrurile
ce privesc cârmuirea, și cuminte și gata

τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὸν κατὰ πνεῦμα υἱὸν ἀγαπητὸν αὐτῆς, κουράτορα, ἄνδρα ὄντα εὐγενῆ καὶ πάση γνώσει κεκοσμημένον καὶ ἔμπειρον ἐν πᾶσι τοῖς περὶ πολιτείας πράγμασι, καὶ νουνεχῇ καὶ πρόθυμον ἐν τῇ συστάσει καὶ ὠφελείᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν πάντων κοινῶς, καὶ ἔτοιμον ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀνωτέρω προεῖρηται.

Πρὸς τοῦτοις φανεροῦμεν καὶ τοῦτο τοῖς πᾶσι, καὶ ἡ Μετριάτης ἡμῶν θεοφιλεῖ γνώμη καὶ κατὰ θεὸν οὐ παύεται προνοεῖσθαι ἀεὶ τῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ ὅση δύναμις κυβερνᾷ αὐτὴν καὶ ὑπερμαχεῖν τὴν τῶν χρεῶν αὐτῆς ἀπαλλαγὴν καὶ τελείαν ἐξάλειψιν, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ ἀναδεχθῆναι τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἐφρόντιζε πάντων τῶν ὠφελίμων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὐκ ἤθελε ποτὲ κατανεῦσαι ἐπὶ τινι φθορᾷ αὐτῆς ἢ ζημίᾳ καὶ συγκοινωνῆσαι τοῖς παραπλησίαις τοῖς τοῖς, καὶ ὁμοφρωνῆσαι τοῖς ἐναντίοις αὐτῇ καὶ ἐπιζημίαις, ἐφόλαττεν αὐτὴν ἀπὸ παντὸς ἐπηρεασμοῦ διὰ λόγου τε καὶ ἔργου· καὶ οὕτως ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους προσκαλέσαντο ἡμᾶς ἀρχιερεῖς, κληρικοί, ἄρχοντες, ἱερεῖς, οἱ ἐγκριτοὶ τῶν ρουφετίων καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοί, καὶ ἐδεξάμεθα τὸν οἰκουμενικώτατον θρόνον ἕνεκα τῆς συστάσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς εἰρηνικῆς καταστάσεως τοῦ κοινοῦ, καταλιπόντας πᾶσαν ἡμερίαν καὶ ἀνάπαιυσιν, ἣν εἴχομεν, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γνώμῃ ἐσμέν ὁλοφύχως καὶ βουλόμεθα τὴν ἐν τῷ παρόντι συνοδικῷ τόμῳ ἀποφανθεῖσαν ἐπιτροπικὴν καὶ κουρατορίαν μένειν ἀπαρασάλευτον καὶ ἀδιάσειστον μέχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἐνὸς χρόνου, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς κουράτορας, ἀρχιερεῖς τε καὶ κληρικούς, ὀφείλουν ἀπὸ τοῦ νῦν συνδιαταῖσθαι ἡμῖν ἐν μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, (τοῦ) ἐύλοισσθαι ἐν ὁμονοίᾳ καὶ εὐκρίνῃ ἀγάπῃ καὶ κατὰ θεὸν καὶ ἄδολον γνώμην τε καὶ προαίρεσιν ἔχειν πρὸς ἡμᾶς καὶ πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον ἡμῖν τε καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντιπαλαίειν καὶ ἀποδιώκειν, ἐπιστηρίζοντες ὁσημέραι τε καὶ ἀενάως εἰς στερέωσιν καὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς Πατριαρχίας ἡμῶν καὶ τοῦ θρόνου, καὶ εὐτολμᾶν διαπράττειν τι τῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἣ λαμβάνειν ἅντι εὐδότητος ἡμετέρας καὶ προτροπῆς, καὶ ἐτοίμους εἶναι καὶ προθύμους ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ὑποταγῇ τε καὶ εὐπειθείᾳ. Εἰ δὲ γέ τις ἐξ αὐτῶν τάναντία τοῖς τοῖς προρρήθεσι τολμᾷσαι φανείη καὶ ἐπιβουλήν τινα καθ' ἡμῶν τε καὶ τῆς Ἐκκλησίας μελετᾷσαι καὶ σύγχησιν ἢ ταραχὴν καὶ ζημίαν, ἢ σκάνδαλον, ὑπόδικος ἔστω τῷ αἰωνίῳ

pentru orânduirea și folosul Bisericii și al nostru al tuturor de obște, și pregătit pentru toate câte s'au spus mai înainte.

Pe lângă aceasta mai arătăm și aceasta tuturor: că Smerenia Noastră cu gând iubitor de Dumnezeu și către Dumnezeu nu încetează de a se îngriji totdeauna de Biserica cea Mare și de folosul cel de obște și după putere a o cârmul și a lupta pentru mântuirea ei de datorii și ușurarea ei desăvârșită, dar și înainte de a primi Scaunul ecumenic s'a gândit la toate cele folositoare Bisericii și n'a vrut vre odată a se învoi la vre-o pierdere a ei sau la vre-o pagubă și a se întovărăși cu cei ce s'au apropiat de acestea, și a se înțelege cu protivnicii și păgubitorii ei, a păzit-o de orice amenințare, cu vorba și cu fapta, și astfel ne-au chemat fără voie și în silă arhieriei, clericiei, archontii, preoții, căpeteniile breslelor și ceilalți creștini și am primit Scaunul cel prea-ecumenic pentru orânduirea Bisericii celei Mari, pentru pașnica așezare a obștii, părăsind toată liniștea și odihna ce aveam, și cu acest gând suntem și acum, din tot sufletul, și voim ca epitropia arătată în Tomul sinodicesc de față și curatoria să rămâie necălcate și neclintite până la sfârșitul unui an, cum s'a spus și mai înainte, și trebuie ca epitropii și curatorii, arhieriei și clericiei, de acum înainte să stea împreună cu noi, într'un suflet și într'un gând, să se afle în bună înțelegere și adevărată iubire și să aibă și către Dumnezeu gând nemincinos și aplecare către noi și să se lupte cu orice dușman și împotrivitor al nostru și al Bisericii, și să-l gonească, silindu-se zilnic și neconținut spre întărirea și îndreptarea Patriarhiei noastre și a Scaunului nostru, să se ferească a isprăvi ceva din ale Bisericii ori a luă ceva fără știrea noastră și indemnul nostru, și să fie gata și bucură în supunerea și ascultarea noastră. Iar, dacă vre unul din ei s'ar arăta că îndrăznește lucruri protivnice acestora scrise mai sus și ar plănui vre-o cursă împotriva noastră și a Bisericii, și vre-o încercătură sau tulburare și pagubă, sau scandală, să fie supus veșnicei anateme și părtaș al focului gheenei, și moștenitor al veșnicei osânde, și sufletul lui să se ardă cu al vânzătorului Iuda, și să nu-i vadă capătul, și să fie afurisit și neiertat și blăstămat de sfânta și de o ființă și de

ἀναθέματι καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γέννης, καὶ κληρονόμος τῆς αἰωνίου καλᾶσεως, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καταπριθεῖη, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδωι ποτέ, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἀφωρισμένος ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου καὶ ἀσυγχύτου Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ ἄλλος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ κληρονομῆσειεν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ, καὶ σχισθεῖη ἡ γῆ καὶ καταπίοι αὐτὸν ὡς τὴν Δαθὰν καὶ Ἀθειρῶν, καὶ στένων καὶ τρέμων εἴη ὡς τὸν Κάϊν. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα γνώμη κοινῇ συνοδικῇ.

Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

(Bibl. Ae. Rom.; copile d-lui M. Gedeon.)

CCLII.

Constanti-
nopol,
1643,
(indictia
a 12-a),
Novembre.

Partenie I-lu, Patriarh de Constantinopol, arată că a făcut stavropighie și metoh al Sfântului Mormânt biserica Maicei Domnului de la Ismail, „in eparhia Proilavului”, înnoită din temelie de Gheorghe Marele-Păharnic al Moldovei, fratele lui Vasile Lupu.

Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀπασι τοῖς κατὰ θεῖον σκοπὸν θεαρέστως προθυμουμένοις ἀνεγείρειν καὶ ἀνοικοδομεῖν ἐκ θάβρων θεῖους καὶ ἱεροὺς ναοὺς ἐπὶ πατριαρχικῇ σταυροπηγίῃ λίαν ὑπάρχει τὸ ἀσφαλές καὶ ἐπάναγκες, οὐ μόνον λίθοις καὶ ἄλλοις φιλοῖς τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι τελειοῦσθαι, ἀλλὰ συνεργεῖα καὶ δεήσας καὶ δοξοδοξοῦναι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν κτήσασθαι ἐνδυναμοῦσαν καὶ περιτελιζουσαν αὐτοὺς, ἐλευθερίᾳ δηλαδὴ καὶ ἀδουλωσίᾳ ἐξ ἅπαντος, καὶ τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον ἅπας εὐαγὴς οἶκος ἐξοικονομηθεὶς κόποις καὶ ἐξόδοις πολλοῖς παρὰ τῶν εὐπρέπειαν οἴκου Κυρίου ἀγαπησάντων συντηρεῖται ταῖς προϋούσαις τοῦ καιροῦ ἐπεκτάσεσι, καὶ χεῖρ ἄδικος παρὰ παντὸς ἐλλόγου τε καὶ δικαίου ἀμετόχως θέλουσα κατεπεμβαίνειν καὶ ἐξουσιάζειν, ἣ ζημιῶν, κωλύεται τῇ ἰσχύϊ τοῦ μεζονος, ὡς λέλεκται. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προϊλάβου, ἔνθεν τοῦ Ἰσμαηλίου, καίτοι μετόχιον τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ κυρίου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ὄνομα τιμώμενον τῆς ὑπεραγίας ἐνδόξου θεοποιήνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, πῶ-σιν μεγίστην ἐπαπειλοὺν ὅπῃ τῆς πολυκαιρίας,

viață dăătoare și nedespărțită Treime, cel unic de o singură ființă Dumnezeu, și nedeslegat după moarte în veacul de acum și în cel viitor, și să moștenească lepra lui Gheezî, și să se deschidă pământul și să-l înghită ca pe Datan și Aviron, și să fie în strâmtoare și în cutremur cum a fost Cain. Astfel am hotărât cu sfat de obște sinodicește.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Tuturor celor ce se apucă în chip plăcut lui Dumnezeu, după dumnezeiescul scop, a ridică și a clădi din temelii dumnezeiești și sfinte biserici cu stavropighie patriarhicească li este aceasta un lucru foarte sigur și folositor, nu numai a le isprăvi cu pietre și alte lucruri simple, ci și a căpăta prin lucrare împreună și prin rugăciune vre-un ajutor de la cârmuirea bisericească, întărindu-le și fortificându-le, adică prin libertate și seutire de supunere față de origine, și astfel orice lăcaș sfânt alcătuit cu osteneli și cheltuieli multe de către cei ce au iubit frumuseța casei Domnului să păzește de năvălirile amenințătoare ale timpului, și mâna cea nedreaptă care, împotriva oricărui binecuvîinți și dreptăți, ar voi neîmpărtaşit să năvălească și să stăpânească sau să aducă pagubă, se oprește prin puterea unui mai mare, precum s'a spus. De oare ce deci și în eparhia Proilavului, la Ismail, se află un metoh al sfântului și de viață primitorului Mormânt al Domnului Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, cinstit întru hramul prea-sfintei

καὶ κυνδυνεύειν τελείως ἀφανισθῆναι, ὅπερ νῦν ὁ περιφανέστατος εἰληνὴς ἄρχων κύριος Ἰωάννης Μέγας-Μπαχάρνικος τῆς Ἀθηνάϊας Μολδοβλαχίας καὶ αὐτάδελφος τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου καὶ χριστιανικωτάτου Ἀθηνάϊου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόνδα, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ περιπυθῆτον τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἔρωτι θεῷ καὶ ζήλῳ τρωθεὶς ἡβουλήθη οἰκείαις δαπάναις καὶ ἀναλώμασι ἐκ δάθρων ἀνακαινίσαι αὐτὸ καὶ καλλωπίσαι, καὶ κατατόξαι ἐν τῇ πατριαρχικῇ περιοπῇ καὶ μεγαλειότητι, καὶ σταυροπηγιακὸν ὀνομάσαι, καὶ αὐτοδέσποτον ἀπακαταστήσαι, ἐπὶ μνημοσύνη αὐτοῦ διηγεῖται καὶ τῶν γεννητόρων καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ καταγομένων καὶ ἐδεῖθη καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ αὐτοῦ, καὶ σταυρὸν ἱερὸν λαβεῖν, κατὰ τὸ σῶνθες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πῆξαι ἐν τοῖς θεμελίοις τοῦ ἱεροῦ ἐθήματος αὐτοῦ, τοῦτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν, τὴν αἴτησιν αὐτοῦ τοῦ ἄρχοντος ἀποδεξαμένη, ἅτ' εὐλογον οὖσαν καὶ φίλην Θεῷ, γράφει διὰ τοῦ παρόντος καὶ ἀποφαίνεται ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ τῶν παρατυχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερεμῶν, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα μετὰ τὸ πηγνῶναι τὸν πατριαρχικὸν σταυρὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐθήματι τοῦ λαοῦ αὐτοῦ τῆς Παναγίας διὰ τῶν συνήθων ἱερῶν εὐχῶν, καὶ ἀνακαινισθῆναι αὐτὸν καὶ καλλωπισθῆναι καὶ εὐτρεπισθῆναι, εἴη καὶ καλεῖτο, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, τὸ μετόχιον αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Τάφου, ὁ σεβάσμιος ναὸς τῆς Παναγίας μου πατριαρχικός, σταυροπηγιακός, αὐτόνομος, αὐτοδέσποτος, ἀκαταπάτητος, ἀκαταζήτητος καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστος παρὰ παντὸς προσώπου, ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, ἢ καὶ τοῦ κατὰ τόπον Μητροπολίτου Προϊλάδου, τοῦ τε νῦν Μελετίου¹, καὶ τῶν μετέπειτα, τελεῇ δὲ μόνον καθ' ἕτος τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὅποτα γῆς χάριν, χαδιάριον ὀκάδων δέκα, καὶ οὐδὲν ἕτερον μέχρι καὶ ὁδοῦ, μνημονενομένου ἐν αὐτῷ τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ κανονικοῦ ὀνόματος, καὶ τῶν μετέπειτα Πατριαρχῶν, ἄχρις οὗ ὁ ἥλιος ἐπὶ τῆς γῆς ἀπορῇ, μὴ τολμώντος τοῦντεῦθεν τοῦ κατὰ τόπον Μητροπολίτου Προϊλάδου, ἢ καὶ ἐξάρχου πατριαρχικοῦ καὶ ἑτέρου τινὸς ἐναντιωθῆναι περὶ τούτου κατὰ τι, ἢ εἰσελθεῖν ἐν αὐτῷ τῷ σταυροπηγιακῷ ναῷ καὶ καταπατῆσαι

slăvitei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, amenințat cu cădere mare din pricina vechimii și în primejdie de a se nimici cu totul, pe care, acum, prea-vestitul, de bun neam dumnealui domnul Gheorghe, Marele-Păharnic al țării Moldovlahiei și fratele chiar al preacucernicului și prea-strălucitului și preacreștinului Domn a toată Moldovlahia, domnul, domn Ió Vasile Voevod, fiul sufletese prea-dorit al Smereniei Noastre, atins de iubire dumnezeiască și de râvnă, a voit a o înoi și a înfrumuseța din temelii, cu ale lui cheltuieli și jertfe de bani, și a o așeza supt supravegherea și măreția patriarhicească, și a o numi stavropighie, și a o face de sine stătătoare, pentru veșnica lui amintire și a părinților lor și celor ce vor veni de la dânsul; și s'a rugat și de Smerenia Noastră să-și capete scopul și să iea sfânta cruce, după obiceiul Bisericii, și s'o înfigă în temelile sfântului altar al lăcașului său, drept aceea Smerenia Noastră, primind cererea acelui boier, ca una ce este evuincioasă și plăcută lui Dumnezeu, serie prin aceasta și vădește întru Duhul Sfânt, cu părere de obște sinodicească a prea-sfințiților arhieriei ce s'au întâmplat, preacinstiți și frați iubiți ai noștri întru Duhul Sfânt și coliturghisitori, ca, după ce se va înfige crucea patriarhicească în sfântul altar al bisericii aceleia a Maicei Domnului cu obișnuitele sfinte rugăciuni și după ce se va înoi și înfrumuseța și împodobi, să fie și să se cheme, de acum înainte, metohul Sfântului Mormânt venerabilul lăcaș al Maicei Domnului, stavropighie patriarhicească, de sine stătătoare, necălcată, necotroplită și cu totul nesupărată de orice față, biserică sau mireană, sau și de Mitropolitul din acel loc, al Proilavului, cel de acum Meletie, și cei de pe urmă, și să dea numai pe an Bisericii celei Mari a Lui Hristos care e în seama noastră, ca semn de supunere, zece ocale de icre, și alta nimic până într'un ban, fiind pomenit în acel lăcaș numele nostru patriarhicesc canonic, și al Patriarhilor de mai târziu, cât timp soarele va privi pământul, neavând cutezare ca de aici să se împotrivescă în această privință

¹ Cf. *Analele Academiei Române*, XXVII, p. 65 și urm. Episcopia fu întemeiată după recăpătarea de Turci și organizarea teritoriilor ocupate de Români în răscoala începută la 1593, pentru a rupe legătura eredincioșilor cu noua episcopie a Hușului, întemeiată de Ieremia Movilă.

καὶ ἐνοχλῆσαι τοὺς ἐν αὐτῷ πατέρας τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ ζητῆσαι λαβεῖν ἐξ αὐτῶν πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ παιδεῦσαι αὐτοὺς καὶ θελῆσαι καθ' οἷον δῆτινα τρόπον κατατάξαι ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, καὶ ζημιῶσαι, ἐν ὅρῳ ἀργίας ἀσυγγνώστου τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καὶ ἱερωσύνης, καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης, καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου καὶ αἰωνίου τοῦ παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος· ὅτε δὲ χρεῖα γένοιτο ἐκκλησιαστικῆς τιнос ὑπουργίας, ἢ καὶ ἱεράς μυστηγωγίας καὶ χειροτονίας, καὶ προσκληθεῖν ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερεὺς, ἀρξέτω ἐκτελέσαι πάντα τὰ ἀρχιερατικά διῆχα τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Ἄν δὲ τις τῶν πάντων ὁψέποτε βουληθεῖν διασείσαι τὴν σταυροπηγιακὸν αὐτὸν ναὸν τῆς Παναγίας, τὸ μετόχιον δηλαδὴ τοῦ ζωοδόχου Τάφου, καὶ ἀνατρέψαι, καὶ σκάνδαλόν τε διεγείρειν, καὶ σύγχυσιν τινα, καὶ ζημίαν, καὶ βλάβην, ὅποιος ἂν εἴη, μικρὸς ἢ μέγας, νέος ἢ γέρον, ἄρχων ἢ καὶ ἄλλος, ἱερωμένος ἢ καὶ λαϊκός, ὁ μὲν ἀρχὸς ἔστω τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καὶ ὑπόδικος τελείᾳ καθαιρέσει, ὁ δὲ ἀφορισμένος παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἅλυστος μετὰ θάνατον, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τυμπανιαίος, καὶ ὑπόδικος πάσαις ταῖς συνοδικαῖς καὶ πατριαρχικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα εἰς διηγετικὴν δὲ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐνδείξιν πάντων ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ἐν μεμβράναις συνοδικῶν σιγγιλλιδέων γραμμῶν, καὶ ἐπεδόθη τῷ εἰρημένῳ σεβασμίῳ καὶ σταυροπηγιακῷ αὐτῷ τῆς Παναγίας μου, καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν αὐτῷ διατελοῦσιν ὁσιωτάτοις πατράσι τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ σωτήρος Θεοῦ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ τρίτῳ, μηνὶ νοεμβρίῳ, ἡμερᾶς δωδεκάτης.

† Παρθένιος, ἐλὲν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Παχώριος.

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος.

† Ὁ Τορνόδου Μακάριος.

† Ὁ Μονεμβασίας Νεόφυτος.

† Ὁ Λακεδαιμονίας Γαβριήλ.

† Ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ.

† Ὁ Βεβρόλας Ἰωαννίκιος.

† Ὁ Λήμνου Ἰγνάτιος.

† Ὁ Χίου Παρθένιος.

† Ὁ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου Εὐθύμιος.

cătuș de puțin Mitropolitul de acolo, la Proilavului, sau și exarhul patriarhicesc și altul cineva, ori să între în această biserică-stavropighie și să calce și să supere pe călugării aflători în ea ai Sfântului Mormânt, și să caute a lua de la ei mult-puțin și să-i pedepsească și să voiască în orice chip a-i supune cârmuirii lor și a-i păgubi, supt greutatea caterisirii fără iertare din arhieria și sfinția lui, și a pedepsei celei cuvenite, și a afurisaniei nedeslegate și veșnice din partea lui Dumnezeu atoateîitorul; iar, când ar fi nevoie de vre-o lucrare bisericească sau de săvârșirea unei sfinte taine și a unei hirotonii, și ar fi chemat arhierieul locului acelaia, trebuie să îndeplinească toate cele arhieresti afară de așezarea unui sfânt tovarăș arhierie. Iar, dacă vre unul dintre ei toți mai târziu ar voi să clinească acel lăcaș de stavropighie al Maicei Domnului, adică metohul de viață primitorului Mormânt, și să-l ridice, și să trezească vre-o scandală și vre-o tulburare, și pagubă, și vătămare, oricare ar fi el, mic și mare, tânăr și bătrân, nobil ori și altul, cleric ori mirean, unul să fie lipsit de preoția lui și supus caterisirii celei de săvârșit, iar celalt să fie afurisit de Dumnezeu cel atot puternic, și blăstămat, și neiertat, și nedeslegat după moarte, în veacul de acum și în cel viitor, și să fie vădit astfel, și supus la toate blăstămurile sinodicești și patriarhicești și anatemei celei veșnice. Astfel am hotărât, iar spre veșnica siguranță și arătare a tuturor lucrurilor s'a făcut și cea de față gramată pecetluită sinodicească a Smereniei Noastre, pe pergament, și s'a dat pomenitei venerabile și stavropighiale bisericii a Maicei Domnului, stăpâna noastră, și prin aceia celor ce trăiesc în ea prea-cucerniei părinți ai sfântului și de viață primitorului Mormânt al Domnului nostru Isus Hristos și Dumnezeu mântuitor.

În anul Mântuirii o mie șase sute patruzece și trei, în luna lui Noiembrie, indicția a douăsprezecea.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhieriscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Al Heracleii Ioaniehie.

† Al Chalkedonului Pahomie.

† Al Adrianoplei Partenie.

† Al Târnovei Macarie.

† Al Monembasiei Neofit.

† Al Lacedemoniei Gavriil.

† Al Filipoplei Gavriil.

† 'Ο πρώην Παροναξίας Βενιαμίν.
 † 'Ο Δρυνοουπόλεως Γαβριήλ.
 † 'Ο Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης.

† Al Beroii Ioanichie.
 † Al Lemnului Ignatie.
 † Al Chiului Partenie.
 † Al Fanarului și Neochoriului Eftimie.
 † Fostul de Paros și Naxos Veniamin.
 † Al Drynoplei Gavriil.
 † Al Palaiopatrei Teofan.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon.)

CCLIII.

Meletie, Mitropolit de Proilav, către Țarul Mihail, la care merge pentru cerere aducând eleimosină, cu scrisori de la Patriarhul Partenie al Constantinopolei și de la Matei Basarab, cu rugămintele de a scrie Țarul pentru aceasta și lui Vasile Lupu, „ca să nu uite Biserica cea Mare a Constantinopolei, pentru că Vasile are putere și mulți oameni bogați“.

1644.

(Muraviev, Сношения России съ Востокомъ по дѣламъ церковнымъ; rezumat în Melhisedec, *Notițe istorice și arheologice*, București 1885, p. 199.)

CCLIV.

Doamna Maria Firleiowa, fiica lui Ieremia Movilă, declară că dă pe an o sută de lei la mănăstirea lui Aron-Vodă pentru rugăciuni.

1644,
17 Iulie.

† Διὰ τοῦ παρόντος μου γράματος ὁμολογῶ ἐγώ, ἡ Δόμνα Μαρία, τὸ πὺς ἐτοκοῦμισα καὶ τῶν πὰπ 'Ιωσήφ ἀπὸ τὸ μοναστήριον τῆς Χάλκοις, τῆς Παναγίας περιδλέπτου, ὁποῦ ἔχουν καὶ τόχην ἡς τὸ 'Ἡάση τὸ μοναστήριον τοῦ 'Αρόν-Βοεβόδα, τὸν 'Αγιον Νικόλαον, τὸ πὺς νὰ ἔχω νὰ δόω τῶν κάθε χρόνο ἡς τὸ μοναστήριον ἀπὸ ἑκατὸ ἀσλάνια, ἡγουνε 100, τὸ μίσο σαράκοστω. Καὶ νὰ μνημονέδουν ἡς τῆς ἀγίαν πρόθεσιν ἐμείνα καὶ τοὺς γονέους μου. Καὶ διὰ τὸ βέβειον τῆς ἀληθείας βάνω καὶ τὴν βούλᾳ μας καὶ τὴν ἡσκαλήτα μου.

Ἰρνθ', ἐν μηνὶ 'Ηουλίου ιζ'.

† Cu scrisoarea mea de față mărturisesc eu, Doamna Maria, cum că m'am tocmnit cu popa Iosif de la mănăstirea Chalke, a strălucitei Preciste, ce are metoh la Iași mănăstirea lui Aron Voevod, Sfântul Nicolae, ca să am a da în fiecare an la mănăstire o sută de lei, adică 100, la miezîpăresime. Și să mă pomenească la sfintele daruri, pe mine și pe părinții miei. Și pentru întărirea adevărului pun și pecetea mea și iscălitura mea.

7152, luna lui Iulie în 17.

Maria Firleiowa, W[aiwodina] S[andomirska].

(Arhivele Statului, Aron-Vodă, II, n° 2; publicat și în *Studii și documente*, IV, p. 32, nota; pecete ovală cu coroana sus, bourul și restul stemei Movileștilor, cu legenda: Maria. . .)

CCLV.

Epistolă sinodală a clerului constantinopolitan către Țar, despre binele ce a făcut Vasile Lupu Bisericii celei Mari.

Constanti-
nopol,
1644,
10 Decem-
bre.

. . . Și mai înainte de aceasta am trimis noi arhieriei cu scrisorile noastre la cucernicul și prea-luminatul Domn creștin, domnul Vasile, Voevodul țerii Moldovei, fiu duhovnicesc al Marii Biserici răsăritene a lui Hristos și credinciosul sfetnic al puterii Împărăției Voastre, și i-am arătat desnădăjduirea noastră pentru nesuferita datorie și nevoile ce în toate zilele ni pricinuesc împrumutătorii noștri, și am cerut de la Prea-Luminarea Sa, tânguindu-ne eu lacrimi, să ajute nevoii noastre în timpul de acum; iar el, însuflețit de Dumnezeu, nu a lăsat rugile și lacrimile noastre și a deschis milostivul său ochiu duhovnicesc, având evlavie către Marea Biserică și către toți creștinii, a primit cuvântul nostru cu curată și milostivă inimă, a întins prea-luminata sa dreaptă și a trimis mila sa Bisericii noastre celei Mari, mai mult de 25.000 de ruble, precum s'a făcut cunoscut Marii Voastre Împărății, și a scăpat Marea Biserică de înecarea în datorii și pe noi

de peire. Din prea-luminata lui milă noi am plătit o datorie nu mică, dar a rămas încă asupra Marii Biserici și asupra noastră, din vechea datorie, o sută de mii de ruble. . .

Noi toți, mari și mici, cu voința și statul cucernicului și creștinului Domn, bine-făcătorului nostru, Domnului domn Vasile Voevod, stăpânitorul țerii Moldovei și credinciosul sfetnic al Împărăției Voastre, ne-am hotărât a pleca Marea Biserică a lui Hristos la milostivele și înduratele sinuri ale Împărăției Voastre. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 316-26; Melhisedec, *l. c.*, pp. 207-8.)

CCLVI.

[Iași],
1645,
26 Februar.

Atanasie Patelarie, fost Patriarh de Constantinopol, către Țar, pentru eleimosină, laudând pe Vasile-Vodă pentru mărinimia lui.

. . . „Să fie știut Împărăției Voastre că eu încă până astăzi petrec aici (în Moldova), supt acoperemântul cucernicului, creștinului, prea-luminatului Domn, domnului Vasile Voevod, credinciosul și inbitul prieten al de-sine-stătătoarei Voastre Împărății, și nu-mi este cu puțință a mă duce în țara mea, de împrumutătorii agareni și jidovi. El este ajutător tuturor acelor ce cer, are Vistieria lui deschisă, și mila lui se varsă din bielșug peste toți săracii. Precum râul Nilului adapă toată țara Eghiptului, așa a făcut și acest cucernic Domn: a plătit datorii fără număr ale Sfântului dăttătorului de viață Mormânt, și eugetă la o eleimosină și mai mare decât aceasta; din cucernicele lui mâni am primit eu cele hărăzite de Marea Voastră Împărăție. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 337-40; Melhisedec, *l. c.*, p. 208.)

CCLVII.

[Constanti-
nopol],
1645,
înainte de
Mart.

Daniil, Mitropolit de Chalkedon, către Țar, cu vești privitoare la botezul principelui danez, în folosul căruia a stăruit Vasile Lupu.

. . . „Înștiințez încă pe Marea Voastră Împărăție că Craiul Danemarcei a scris celui de Litva, iar acesta, prin eneazul Radziwiłł, lui Vasile Voevod, socrul său, iar Voevodul Patriarhului de Constantinopol, ca să facă Sinod și să desbată despre botezul luteran și calvinesc, și Patriarhul a făcut Sinod și a căutat în cărți și la multe canoane, și a aflat că trebuie să boteze din nou pe luterani, căci botezul lor nu e botez. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 302-4; Melhisedec, *l. c.*, p. 202.)

CCLVIII.

1645,
înainte de
Mart.

Grecul Ioan Petrov către Țar, cu știri și despre amestecul lui Vasile Lupu în afacerile Bisericii Răsăritului.

. . . „La 1-iu Septembrie Vizirul ¹ a îmbrăcat cu caftan pe noul Patriarh, și în aceeași zi a surgunit pe Patriarhul cel vechiu în ostrovul Denov [=Tine?]. La 8 au așezat pe Patriarhul cel nou în Patriarhie, și s'au adunat în curtea patriarhală tot felul de oameni mirenî, ca la trei mii; s'a cetit înaintea lor actul maziliei bătrânului Patriarh Partenie, spuindu-se că ar fi fost iubitor de argint și desprețuitor de oamenii săraci și că a poruncit arhiereilor să locuiască în eparhiile lor; că ar fi fost mincinos, și amăgia pe acei cari împrumutaseră pe foștii Patriarhi și nu aveă ce să li dea; pentru care ei l-au mazilit. Dar, când li-au pus pe Patriarhul cel nou și după obiceiul au început a cânta „axios“, atunci unii din popor au strigat: „anaxios“ (nevrednic), și în acea zi s'a făcut mare turburare în curtea patriarhicească.

Voiseră să mazilească pe bătrânul Patriarh, și au scris despre aceasta Domnului Vasile Voevod, ce gândește despre dânsul? Iară Vasile Voevod a scris despre el să nu-i facă nicio vătămare, ci numai să-l surgunească în ostrovul Chiprului.

¹ Mohammed, destituit înainte de sfârșitul anului.

La Noiembrie în 12, noul Patriarh a fost la Sultanul, care și pe dânsul și pe nouă din oamenii lui i-a îmbrăcat cu caftane, și s'a mai îndatorat Biserica cea Mare cu 120.000 de sultanini¹. Vasile Voevod i-a ajutat în această afacere, plătind 42.000 de sultanini, iar pe ceilalți i-au împrumutat de la Busurmani² și de la Jidovi. [Vasile a mijlocit la Țar pentru plata datoriei.]

Cum s'a așezat Patriarhul cel nou, i-au venit scrisori de la Vasile Voevod ca să-i facă o arătare despre credința și botezul Luteranilor și al Calvinilor. Scrisorile acestea le-a trimis Craiul acela ce are un fiu la noi [=al Danemarcei] către Craiul Litvei [al Poloniei], iară al Litvei le-a trimis Domnului Vasile, ca să le trimeată el la Constantinopol Patriarhului, să întrebe: se va putea oare să nu boteze a doua oară pe Luterani și Calvinii³. Patriarhul, primind acele scrisori, s'a sfătuit cu mulți oameni învățați, și cu dascălul Meletie [Sirigul] și cu Mitropolitul Veriei [=de Berrhoe] Ioanichie, au făcut Sinod și au căutat după dumnezeieștile cărți și canoane, și au aflat că trebuie să-l boteze, și alte multe dogme spre învățătură, pe care eu nu le pot scrie, dar se vor scrie de acesta, rugătorul Împărăției Voastre Meletie ieromonahul și propoveditorul Sfintei Evanghelii. Însă să fie cunoscut Împărăției Voastre că a scris Craiul Litvei și Mitropolitului de Chiev. . . Dar Patriarhul și tot Sinodul nu au primit aceasta. Dacă va voi Împărăția Voastră, este un catehism pentru erecții Luther și Calvin la rugătorul Împărăției Voastre, la dascălul Meletie, foarte folositor cucernicilor și bine-credincioșilor creștini, și trebuie tipărit; ei, dacă Împărăția Voastră va trimite mila sa ca să o poată tipări, va avea plată de la Dumnezeu și laudă de la oameni. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 292-3; Melhisedec, *l. c.*, pp. 200-2.)

CCLIX.

Partenie al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Țar, despre schimbarea în Patriarhie și alegerea sa după stăruințele lui Vasile Lupu.

Constanti-
nopol,
1645,
April.

. . . . Dacă n'ar fi grăbit prea-luminatul, cucernicul și iubitorul de Hristos Domn, binefăcătorul și ajutătorul Patriarhiei noastre, domnul domn Vasile Voevod, stăpânitorul țerii Moldovei, iubitul întru Duhul Sfânt fiu al Smereniei Noastre și credinciosul sfetnic al Sfintei Voastre Împărății, și dacă n'ar fi plătit el, odată și de două ori, datoria noastră patriarhicească, douăzeci și cinci de mii de ruble, apoi Patriarhia noastră s'ar fi nimicit, și pe viitor n'ar mai fi putut să fie Patriarh, și neamului nostru i s'ar fi făcut mare defăimare de către celelalte neamuri care trăiesc împreună cu noi, mai mult decât defăimarea și robia aceia ce au suferit-o Jidovii de la Nabuchodonosor, Împăratul Persiei, când s'au lipsit de sfânta cetate a Ierusalimului. . . Ne-au pus pe Scaunul patriarhicesc vrând-nevrând noi, și am primit Patriarhia de nevoie, căci a făgăduit a ne milui cucernicul și prea-luminatul Domn, stăpânitorul țerii Moldovei, și a ni trimite ajutor din averea sa ce i-a dăruit Dumnezeu. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 311-2; Melhisedec, *l. c.*, pp. 206-7.)

CCLX.

Vasile-Voda Lupu, Domn al Moldovei, către Ioasaf, arhiepiscop de Sinai, și soborul lui, despre metohul lor din Cairo, unde s'a oprit slujba de Chiril Lukaris.

[Iași],
1645,
10 August.

Ἰωάννης, ἐλὲς Θεοῦ Αὐθέντης Βασιλεὺς
Βοεβόνδας πάσης Μολδοβλαχίας.

Io Vasile Voevod, eu mila lui Dumnezeu
Domn a toată țara Moldovlahiei.

¹ Galbeni turcești. Traducerea lui Melhisedec are după textul slav: „afimeci“, ἀφεντικαί, deci: sultanini. Noul Patriarh eră al doilea Partenie.

² Musulmani.

³ În vederea căsătoriei acelui principe.

Θεοφιλέστατε ἀρχιεπίσκοπε Σινᾶ, κὺρ Ἰωάσαφ, καὶ δσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ μοναχοὶ καὶ λοιποὶ γέροντες τῆς συνάξεως, τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀκριβῶς χαιρετοῦμεν.

Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος μας γράμματος δὲν εἶναι ἄλλος, παρὰ νὰ σὰς δώσωμεν εἰδήσιν νὰ γνωρίζετε ὅτι, ἔστωντας καὶ προλαθὺν νὰ μᾶς γράψετε διὰ τὸ μετόχιόν σας, ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τῶν πρόπαλαι Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, κὺρ Ἰωακείμ, κὺρ Σιλβέστρου καὶ κὺρ Μελετίου¹, ἀνεμποδίστως καὶ ἀναμφιβόλως καὶ μὲ κάθε λογῆς δίκαιον ἐλειτοργήσετε ἐν αὐτῷ τῷ μετοχίῳ, καὶ μόνος ὁ γέρων Κὺριλλος ὁ Πατριάρχης τὴν ἐμπόδιζε νὰ μὴν γίνεταί καὶ νὰ μὴν τελειώνεται ἡ θεία καὶ ἱερὰ μυσταγωγία ἐκεῖσε, καὶ ὁ ἡγούμενος ὑμῶν, κὺρ Θεοφάνης, ἐρχόμενος ἐδῶ, καὶ ὁ ἐνταῦθα εὐρισκόμενος πανιερώτατος Μητροπολίτης γέρων πρῶτην Βερροίας κὺρ Ἀβέρκιος, νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, πῶς ἔκπαλαι καὶ ἐξ ἀρχῆς ἔτζη ἦτον καὶ ἐκεῖ ἐλειτοργεῖσάν οἱ τοῦ Σινᾶ ὄρους πατέρες, καὶ ὕστερον ἐμποδίσθη, μᾶς ἐφάνη καὶ ἡμᾶς παράδοξον² καὶ ἀνάρμοστον ὅτι νὰ ἐμποδίζεται τὸ μυστήριον³ τῆς θείας μυσταγωγίας, ὅπου τὸ περισσότερον πρέπει νὰ αὐξάνη, καὶ ὅχι νὰ ὀλιγοστεύη, ἐκινήθημεν καὶ ἡμεῖς, ἐπειδὴ ἐσυμβολήσαμεν καὶ μερικὸν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, καὶ ἐδιόρισamen ὅτι ἓνα πρᾶγμα ὅπου ἦτον ἔκπαλαι καὶ ἀρχῆθεν ἔτζη, ἃς μὴν ἐμποδισθῇ, μόνον πάλιν ἃς γίνεταί ὡς καὶ πρότερον.

Ἐτςὶ ὁ μακαρίτης κὺρ Νικηφόρος, ἀκούοντας τὴν αὐτὴν, ἐλυπήθη καί, μὴ ἀνεχόμενος τοῦτο, ἦλθε πρὸς τοῦ λόγου μας κλαίων καὶ ὀδυρόμενος διὰ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ λέγοντας πῶς αὐτὴ ἡ διαίρεσις νὰ προξενῇ παντελεῖ ἐρήμωσιν καὶ ἀφανισμόν τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ θρόνου, ὅτι πῶποτε δὲν ἦτον δοσμένον καὶ συγκεχωρημένον παρὰ τινος νὰ γίνεταί ἐκεῖ λειτουργία. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος πάλιν καὶ ὁ ἡγούμενός σας, ὁ βῆθεις κὺρ Θεοφάνης, καὶ ὁ Βερροίας γέρων Ἀβέρκιος ἐδικαιολογοῦνταν καὶ ἔλεγον ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ μὴν εἶναι μεταγενέστερον, μόνον τὸ μετόχιον αὐτὸ νὰ εἶναι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καὶ μόνον ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ γέροντος Κυρίλλου, καὶ ἐδῶθεν⁴ ἐμποδίσθη ἡ λειτουργία. Ἐτςὶ ἡμεῖς, ἀγαπῶντες τὸ δίκαιον, καὶ θέλοντες νὰ εὐρωμεν τὴν καθάραν ἀλήθειαν, δὲν ἐδῶσαμεν ἀκρόασιν μήτε

Πρεα-ιυβιτορὺν de Dumnezeu arhiepiscop de Sinai, chir Ioasafe, și voi, prea-cuvioșilor ieromonahi și monahi și ceilalți bătrâni ai soborului, ne închinăm cu dragoste iubirii voastre.

Scopul celei de față scrisori a noastre nu este altul decât să vă dăm de știre ca să aflați că, de oare ce d'înainte mi-ați scris pentru metohul vostru, că pe vremea celor de odinioară Patriarhi ai Alexandriei, chir Ioachim și Silivestru și chir Meletie, fără piedecă și discuție și cu tot felul de drept ați slujit liturghia în acel metoh, și numai bătrânul Chiril Patriarhul a oprit să nu se facă și să nu se săvârșească dumnezeiasca și sfânta liturghie acolo, și egumenul vostru, chir Teofan, venind aice, și cel ce se află acolo, prea-sfințitul Mitropolit cel bătrân, fost la Veria (Berrhoia), chir Averchie, ca să ni înfățișeze această afacere: cum că de de mult și de la început încă erau și slujiau liturghia aici părinți de la Muntele Sinai, și pe urmă s'a oprit, ni s'a părut și nouă ciudat și nepotrivit că se oprește taina sfintei liturghii, când mai curând trebuie să crească, și nu să dea înapoi, și ne-am mișcat și noi, ca unii ce am ajutat și noi puțin la acele Locuri, și am judecat că un lucru ce eră din vechiu, și încă de la început, nu se cade să se împiedece, ci să fie iarăș ca la început.

Deci răposatul chir Nichifor, auzind așa, s'a supărat, și, nesuferind aceasta, a venit la mine plângând și căinându-se pentru un asemenea lucru, și spunind că această hotărîre va aduce deplina pustiire și nimicire aceluși Scaun patriarhicesc, căci înainte nu eră dat și iertat de cineva a se face acolo liturghie. Și, pe de altă parte, iarăș și egumenul nostru, pomenitul chir Teofan, și al Veriei bătrânul Averchie au judecat și au spus ca acest lucru nu e mai nou, ci metohul acesta ar fi din vremea lui Iustinian, și numai din vremea bătrânului Chiril, și, de acolo, li s'a oprit liturghia. Ci noi, iubind dreptatea și voind să aflăm adevărul curat, n'am dat ascultare nici la cuvintele lui chir Nichifor, nici la ale egumenului și ale celui din Veria, și astfel, într'una

¹ Cel din urmă păstorește de la 1590 la 1602. E Meletie Pigas. V. și mai sus scrisoarea lui către Mihnea-Vodă. V. asupra lui A. Nikolaki, Μελέτιος ὁ Πηγᾶς, Canea 1903.

² În copia Academiei: παράξενον.

³ Legrand: μοναστήριον. De acolo lipsește la alineatul următor: Κὺρ ρ.

⁴ Cuvântul lipsește în Legrand.

εις τοῦ κυρίου Νικηφόρου τοὺς λόγους, μήτε εἰς τοῦ ἡγουμένου καὶ τοῦ Βερροῖας καὶ ἔτι, μιᾶ τῶν ἡμερῶν, παρόντος καὶ τοῦ κυρίου Νικηφόρου καὶ αὐτουμένων¹, ἐδιωρίσαμεν ὅτι νὰ στείλωμεν ἄνθρωπον ἐδικόν μας ἐπὶ ταῦτο εἰς τὰ αὐτόθι, νὰ ἐρευνήσῃ² καὶ νὰ ἐξετάσῃ καταλεπτῶς ἐν φόβῳ Θεοῦ, παρὰ πάντων τῶν αὐτόθι χριστιανῶν, δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μετόχιον³ καί, εἰ μὲν ἤθελε φανῇ ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Πατριάρχων Ἀλεξανδρείας Ἰωακείμ, Σιλβέστρου καὶ Μελετίου νὰ ἐτελειώονταν λειτουργία εἰς αὐτὸ τὸ μετόχιον, καὶ νὰ εἶναι καὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἔτι νὰ ἐπιτελῇται πάλιν ἡ λειτουργία ἐκεῖσε, καθὼς καὶ πρότερον, καὶ ὁ κύριος Νικηφόρος τοῦ λοιποῦ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ δικαιολογῇται τίποτε· εἰ δὲ πάλιν καὶ ἤθελε φανῇ ὅτι πρότερον νὰ μὴν ἐγίνονταν ἐκεῖ λειτουργία, μόνον ὅστερον ἄρχισεν, ἀπὸ τὴν καιρὸν τοῦ γέροντος Κυρίλλου, καὶ ἐδόθη, νὰ μὴν ἔχῃ τὸ κύριος, καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ μὴν λειτουργῇ τινὰς ἀπὸ λόγου σας ἐκεῖ, ἐπειδὴ καὶ εἶναι νεωτερισμός, καὶ νὰ εὐχόμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ κάθε λογῆς ὑποψίαν. Ἐπὶ εἰς τὸ μετὰ ἔμκαρίσθη καὶ ὁ κύριος Νικηφόρος, καὶ δὲν ἐπρόφθασε νὰ ὑπάγῃ ὁ ἄνθρωπός μας, καὶ ἐμετατέθη εἰς τὸν θρόνον αὐτὸν ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Βερροῖας, κύριος Ἰωαννίκιος, φήψω κανονικῇ καὶ ἐκλογῇ πάντων, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, καὶ ἀπεκατεστάθη Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ κριτὴς τῆς οἰκουμένης· ὁ ὅποιος ὅχι μοναχὰ τυγχάνει ἡμέτερος περιπόθητος, καὶ ἀγαπητός, καὶ πιστότατος φίλος ἐν πάσι, καὶ ἀληθής, καὶ ἐνάρετος, καὶ καλὸς ἄνθρωπος, μὰ καὶ γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ ἐχάρημεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν αὐτοῦ ἀναθίβασιν ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν αὐτὸν θρόνον, γνωρίζοντες τὸν ἄξιον καὶ δυνατόν ὅπου νὰ κυβερνήσῃ καὶ νὰ διοικήσῃ τὸ ποίμνιον αὐτὸ ἀπαστολιῶς, νομίμως τε καὶ κανονικῶς. Καὶ ἔτι ἡ Μακαριότης τοῦ μᾶς ἔδειξεν εἰς πλείονα τὴν πληροφορίαν καὶ πίστωσιν καθαρὰν τὰ ἴσα τῶν τόμων ὅπου ἐγίνεσαν δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τοῦς τρεῖς Πατριάρχας: κύριος Τιμόθεος, οἰκουμενικόν, κύριος Σωφρόνιος, Ἱεροσολύμων, καὶ κύριος Ἰωακείμ, Ἀντιοχείας· οἱ ὅποιοι τόμοι διορίζουν φανερά καὶ δηλοποιοῦν πῶς παντοίως τρόποις οἱ Πατριάρχαι ἐκεῖνοι τὸ ἡῆραν παράλογον καὶ παρείστρακτον νὰ τελειώνεται λειτουργία εἰς τὸ μετόχιον αὐτό, ἔστωντας καὶ νὰ προξενῇ

din zile, de față fiind și chir Nichifor și aceia, am hotărât să trimitem un om al meu pentru aceasta în părțile acelea, ca să cerceteze și să urmărească amănunțit, în frica lui Dumnezeu, la toți creștinii cei de acolo, pentru acea afacere a metohului, și, dacă se va vedea că din vremea Patriarhilor de Alexandria Ioachim, Silivestru și Meletie s'a săvârșit liturghie în acel metoh, și că e și din timpul lui Iustinian, deci să se săvârșească iarăși liturghie aici, ca mai înainte, și chir Nichifor de aici înainte să n'aibă a se judecă întru nimie; iar, dacă, iarăși, s'ar vedea ca mai înainte nu s'a făcut acolo liturghie, ci numai pe urmă a început, din vremea bătrânului Chiril, și de dincoace, să nu mai aibă dreptul, și de acum înainte să nu mai facă liturghie cineva din partea lui acolo, de oare ce e învoire, și ca să ieșim și noi din orice fel de bănuială. Însă între acestea a răposat și chir Nichifor, și n'a apucat a sosi omul nostru, și s'a mutat la Scaunul acesta preasfințitul Mitropolit de Veria, chir Ioanichie, cu vot canonicesc și cu alegerea tuturora, după tipicul bisericesc, și s'a așezat Papă și Patriarh al marelui oraș Alexandria și judecător ecumenic; care, nu numai că se întâmplă a fi al nostru prea-dorit și iubit și prea-credincios prieten în toate, și drept, și virtuos și bun om, dar e și vlăstar și rod al acestei țeri, și ne-am bucurat și noi de înălțarea lui la acest Scaun patriarhal, cunoscându-l vrednic și în stare a cărmui și a îndreptă acea turmă apostolicește, legiuit și după canoane. Și astfel Preasfinția Sa ni-a arătat pentru mai multă înștiințare și credință curată copiile tomurilor ce s'au făcut pentru acel lueru de cei trei Patriarhi: chir Timoteiu, Ecumenicul, chir Sofronie, de Ierusalim, și chir Ioachim, de Antiohia; care tomuri hotărăsc vădit și fac știut cum că în toate chipurile Patriarhii aceia au găsit fără cale și de neîngăduit a se săvârși liturghia în acel metoh, de oare ce s'ar pricinui scandală mare și pagubă a Scaunului patriarhicesc; și afară de aceasta ni-a arătat și copia Tomului ce s'a făcut de la însăși Sfinția l'a pe vremea Patriarhului Alexandriei chir Gherasim, în anul 1642, Maiu în 18, cu iscăliturile părinților de acolo, în care te supui

¹ Αδελφῶν in copia Academiei și a d-lui Gedeon.

² Εἰρηνεύου, greșit, la Legrand.

³ Εἰς, in copia domnului Gedeon.

σκανδαλον μέγα καὶ ζημίαν τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου· ἐξόχως δὲ μᾶς ἐνεφάνησε καὶ τὸ ἴσον τοῦ Τόμου ὁποῦ ἐγίνη ἀπὸ τὴν ἰδίαν θεοφιλίαν σου ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κὺρ Γερασίμου, ἐν ἔτει *αρχιμήδ*, μᾶϊου *ιγ'*, μὲ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν αὐτόθι πατέρων, ἐν ᾧ ἀραῖς καὶ ἀφορισμῷ καὶ ἀναθέματι καθυποβάλλεις σεαυτὸν², ἐάν ποτε θελήσης τοῦ λοιποῦ, καθ' αἰωνοῦ ποτεντινα τράπον, τελέσαι ἐν τῷ μετοχίῳ αὐτοῦ λειτουργίαν.

Εἰς τοῦτο καὶ ἡμεῖς λοιπόν, μετὰ τοῦς Τόμους τῶν τριῶν Πατριαρχῶν, καὶ τὸ περισσότερον κατὰ τὸ οἰκειόχειρόν σου ἔγγραφον τῆς ὑποθέσεως Τόμον, βλέποντες αὐτὸ τὸ πρᾶγμα νὰ εἶναι ἀπαγορευόμενον ὑπὸ τσοῦτων, καὶ ὁποῦ δὲν ἦτον ἐξ ἀρχῆς, καὶ μάλιστα ὁποῦ (ὡς λέγεται) τὸ μετόχιον τὸ παλαιὸν νὰ τὸ ἔσυρε τὸ ποτάμι, καὶ αὐτὸ τὸ σπῆτι ὁποῦ τὴν σήμερον φαίνεται νὰ σᾶς τὸ ἔκαμεν ἐλετηροσύνης χάριν θακούφη³ ὁ Χοῦρη Ἀρπουτάλας⁴, ὁ ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτου ἄρχοντος Σεῖντουλλάχ, ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κὺρ Μελετίου, καὶ εἶναι καινοῦργιον καὶ μεταγενέστερον, καὶ μὴ ἀγαπώντες εἰς τὴν καιρὸν τῆς ζωῆς μας ὅτι νὰ κλίνωμεν εἰς πράγματα καινούρια, καὶ ὅχι παλαιὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ μάλιστα νὰ γινόμεσθαι αἰτία ζημίας καὶ ἐλάθους τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καθὼς καὶ ὁ μακαρίτης κὺρ Νικηφόρος ἔκλαιε καὶ ὠδύρετο πῶς μὲ τοῦτο τὸ παράλογον κινδυνεύει νὰ χαλασθῇ ὁ θρόνος, καὶ τώρα πάλιν ὁμοίως ὁ νῦν μακαριώτατος κὺρ Ἰωαννίκιος, δὲν ἐκρίναμεν συμφέρον καὶ ἀρμόδιον νὰ συναινέσωμεν εἰς αὐτό, καὶ νὰ βαλθῶμεν ὅτι νὰ ἔχῃ τὸ κῶρος, ἐπειδὴ καὶ εἶναι κάμωμα μεταγενέστερον, καὶ ὅχι παλαιόν, καθὼς πρότερον μὲν ἐδηλοποιούσατε, διατὶ ἡμεῖς, θαρρόδοντες πῶς νὰ ἦτον ἔκπαλαι καὶ ἐξ ἀρχῆς νὰ γίνεταί ἐκεῖ λειτουργία, εἰς αὐτὸ ἐκινήθημεν καὶ συνηνέσωμεν. Μά, ἐπειδὴ καὶ τώρα ἐπληροφορήθημεν παρ' αὐτοῦ τοῦ νῦν μακαριωτάτου κὺρ Ἰωαννίκιου κατὰ τὰ ἔγγραφα τὰ ἀνωτέρω ὁποῦ μᾶς ἔδειξεν, ἐσυρθήκαμεν ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα, μήπως καὶ ἐξ ἀγνοίας πέσωμεν εἰς παράπτωμα καὶ ἔχει χαλασθῇ ὁ πατριαρχικὸς θρόνος, καὶ εἰς αὐτὸ θέλει μᾶς⁵ συμπληθῇ ἡ ὑμετέρα ἀγάπη, ὅτι δὲν τὸ κρίνομεν ἀρμόδιον νὰ ἐπιχειριζόμεσθαι νεωτερισμούς, μόνον τὰ τῶν παλαιῶν ἥσον εἶναι δυνατόν ἐπιχει-

blăstămurilor și afuriseniei și anatemei dacă vre-odată vei voi de acum înainte, în orice chip, a se săvârși în acel metoh liturghia.

Deci și noi, după Tomurile celor trei Patriarhi și mai ales după însuș Tomul scris al Sfinției Tale în această afacere, văzând că acest lucru e răspins de atâția și că nu eră de la început și mai ales că, precum se spune, metohul vechiu l-a luat râul, și metohul ce se vede acum se pare că vi l-a făcut dar, ea vacuf, Huri Abù-Talas, fratele răposatului Seidullah, pe vremea Patriarhului Alexandriei chir Meletie, și e lucru nou și mai de curând, și nevoind în tot cursul vieții noastre să ne plecăm spre lucruri nouă, și nu vechi și dintru început, și mai ales să fim pricină de pagubă și de vătămare a Scaunului patriarhicesc, precum și răposatul chir Nichifor se plânga și se căina cum că prin acest lucru fără rost se primejduiește a se pierde Scaunul, și acuma iarăș tot astfel și preasfințitul de azi, chir Ioanichie, n'am crezut folositor și potrivit să ne învoim la aceasta și să întoarcem așa încât să aibă dreptul, de oare ce și este lucru mai nou, și nu vechiu, după cum mai înainte ni-ați făcut cunoscut; pentru care noi, siguri că eră mai de demult și de la început a se face liturghia aici, în el, ne-am mișcat și ne-am învoit. Dar, de oare ce și acum am fost înștiințat de însuș cel de acum preasfințitul chir Ioanichie, după scrisorile de mai sus, ce mi le-a arătat, ne-am tras din acea întreprindere, ca nu cumva din necunoștință să cădem la greșeală și să aibă peire Scaunul patriarhicesc, și ne va iertă întru aceasta iubirea Sfinției Tale, că nu credem potrivit a ne apuca de înoiri, ci numai să ținem nezugduite ale celor vechi, pe cât e cu putință, căci și este o vorbă care zice: nu călcați hotarele de veacuri, pe care le-au pus părinții voștri și veți cârmui lucrul ea mai de mult și dintru început, pașnic și netulburat, și fără vre-o scandală ori pagubă, și iubirea voastră va arată către Patriarhul Alexandriei ce va fi pe vremuri, și mai ales către cel de acum, preasfin-

¹ În copia domnului Gedeon: *Ματθ ι'*.

² În copia Academiei și a d-lui Gedeon: *ἐαυτόν*.

³ În copia Academiei: *θακούφισον*.

⁴ *Ibid.* și în copia d-lui Gedeon: *Αρπουτάλας*.

⁵ Cuvântul nu e în Legrand.

ρήματα νὰ κρατοῦμεν ἀδιάσειστα, ἐπειδὴ καὶ ἓνας λόγος λέγει: μὴ ὑπερβαίνετε ὅρια αἰῶνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ θέλετε κυδερνᾶν¹ τὸ πρᾶγμα καθὼς ἔκπαλαι καὶ ἐξ ἀρχῆς, εἰρηνικῶς τε καὶ ἀταράχως, καὶ χωρὶς κανένα σκάνδαλον, ἢ ζημίαν τινά, καὶ ἡ ὑμετέρα ἀγάπη θέλει δεικνύει πρὸς τὸν κατὰ καιροῦς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, καὶ μάλιστα τὸν νῦν μακαριώτατον κύρ Ἰωαννίκιον, τὴν προσήκουσαν τιμὴν, φιλίαν καὶ δεξιῶσιν καὶ εὐπειθεῖαν καὶ εὐλάβειαν, διὰ τὸ πλεον εἰρηνικώτερον καὶ ἀζήμιον. Ἐπειδὴ καὶ ἡ Μετριότης τοῦ εἶναι καὶ Πατριάρχης καὶ προεστῶς τοῦ θρόνου τοῦτου, καὶ ποιμήν, καὶ ὁ ἡμέτερος φίλτατος καὶ περιπαθήτης, ἐνάρετος καὶ καλός, καὶ σώφρων, καὶ ἅγιος ἐν πᾶσι, καὶ νουνεχής, καὶ λόγιος, καὶ πολιτείας ἀγαθῆς, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἐδῶ τὸν ἐγνωρίσαμεν καὶ ἡ ὑμετέρα ἀγάπη αὐτοῦ τὸν ἡξέορατε, ὅπου ἀντράφη ἐν μέσῳ ὑμῶν καλῶτατα, καὶ ἀκούοντες τὴν εἰρήνην καὶ ἀγάπην ὅπου θέλει εἶσται μετὰ ὑμῶν², θέλομεν τὸ ἔχῃ εἰς χαρὰν μεγάλην, διατὶ δὲν εἶναι τῆς γνώμης μας ὅπου νὰ ἔχῃ ἡ Μακαριότης τοῦ πείραξιν τινὰ, ἢ ἐνόχλησιν, ἢ λῆπνῃ, ἢ σκάνδαλον, ἢ ζημίαν. Καὶ αὐτὸ τὸ πληροφοροῦμαι πῶς θέλει εἶσται καθὼς γράφομεν, καὶ θέλετε κυδερνῆθῃ μαζὴ μὲ τὴν Μακαριότητά τοῦ ὡς ἀρεστὸν καὶ φίλον Θεῷ καὶ ἡμῖν, διατὶ τὰ σκάνδαλα καὶ τὰ πάθη δὲν εἶναι καλὰ, ἔστωντας καὶ νὰ προξενούσι ζημίας, καὶ περισσοτέρα βλάβη θέλει εἶσται τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, παρὰ διάφορον καὶ κέρδος. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἐπακόλουθα γροικῶντας, καὶ πληροφορούμενος καὶ βεβαιούμενος τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο νὰ εἶναι μεταγενέστερον, δὲν μου ἐφάνη καλὸν νὰ πολιτεῖται, μόνον τὰ ἔκπαλαι καὶ ἀρχῆθεν. Καὶ διὰ τοῦτο σὰς τὸ δηλοποιῶ διὰ τοῦ παρόντος. Καὶ οἱ χρόνοι σας πολλαί.

Ἐν Γίασίῳ, κατὰ τὸ ραχμέ, ἀγχοῦστον 14.
† Ἰωάννης Βασίλειος Βοεδόνδας³.

titul chir Ioanichie, envenita einste, prietenie și bună primire și supunere și evlavie, pentru cât mai multă pace și lipsă de daune. De oare ce și Smerenia Noastră e și Patriarh și proestos al Scaunului acestuia și păstor și al nostru prea-iubit și prea-dorit, virtuos și bun, și cumințe, și vrednic în toate, și înțelept, și învățat, și de bună cărmuire, precum și noi aici te-am cunoscut, și Iubirea Sfinției Tale îl știe cum a crescut în mijlocul vostru foarte bine, și, auzind pacea și iubirea ce va fi între voi, o vom avea întru mare bucurie, pentru că nu e gândul nostru să aibă Sfinția Sa vre-o încercare sau supărare sau întristare sau scandală sau pagubă. Și sunt sigur de aceia că va fi după cum scriem, și vă veți cărmui împreună cu Sfinția Sa ca față cu unul plăcut și iubit lui Dumnezeu și nouă, pentru că scandlele și patimile nu sunt bune, de oare ce aduc și pagube, și cea mai de căpetenie vătămare va fi a iubirii Sfinției Voastre, peste deosebire și câștig. Deci, cercetând cele ce se urmaseră, și aflând și încredințat fiind că această afacere e nouă, nu mi s'a părut bine a se face, ci numai cele de demult și de la început. Și de aceia ți-o fac știut prin cea de față. Și să trăiești întru mulți ani.

În Iași, la 1645, August în 10.

† Io Vasile Voevod.

(După ms. 118 al Sfântului Mormânt, în Legrand, *l. c.*, pp. 9-13; și copie după original la Academia Română; alta, între ale d-lui M. Gedeon.)

¹ În copia Academiei și a d-lui Gedeon: θέλει κυδερνᾶται.

² În Legrand și copia d-lui Gedeon: ἡμῶν.

³ Mănăstirea Sinai se crede zidită de Iustinian (Periele Gregoriades, *Ἡ ἱστορία τοῦ Σινᾶ*, Ierusalim 1875, p. 41 și urm.). — Seidiliah (Σειδιλάχ) are la 1624 legături de veșnică „amintire” cu Gherasim Patriarhul Alexandriei (*ibid.*, p. 89 nota 1). Autorul arată că la „1590” Alexandru-Vodă (1591-2; v. mai sus, p. 93, n° CLXIII) a zidit „biserica, până azi păstrată, a Prodromului, și a închinat la Sinai nu puține moșii și alte venituri în Vlahia” (*ibid.*, p. 124). Urmează cearta cu Patriarhii de Alexandria pentru metohul din mahalaua Tzuvania (Τζουβανία) din Cairo Nou, de care se ocupă scrisoarea, pe p. 195 și urm. Adăpostul primitiv al fraților ce strângeau veniturile se făcuse mănăstire „cu sobor și diehiu, cu economi și skeuophylaxi”, departe de biserica Patriarhului, Sf. Nicolae. Timoteiu de Constantinopol (1616-21) îngăduise liturghia. Se recunoaște că Vasile a folosit mult și Muntele Sinai și

CCLXI.

1645,
după 23 Mart.

Paisie al II-lea, noul Patriarh de Ierusalim, către Țar, despre alegerea sa.

. . . . Și s'a făcut alegerea legiuită de preasfințiții Mitropoliti, arhiepiscopi și episcopi, cu prea-cuvioșii arhimandriti și egumeni, spre a numi pe noul păstor și învățător la Sfântul Scaun apostolicesc. Tot Sfântul Sinod arhieresc, cu mila prea-bunului Dumnezeu, m'a ales și m'a numit, după lege și după datoria bisericească, pe mine, rugătorul Sfintei Voastre Împărății, ieromonahul Paisie, fost egumen în dumnezeiasca și domneasca mănăstire a Înălțării Domnului Nostru Isus Hristos [Galata], în țara Moldovei, în Iași, din porunca eucernicului și prea-luminatului Domn Vasile Voevod, a toată țara Moldovei, întru Duhul Sfânt fu iubit al Smereniei Noastre și credinciosul prieten al Marii Voastre Împărății, și cu harul Prea-Sfântului Duh am fost pus Patriarh firesc în Sfântul și Apostolicescul Scaun al sfintei cetăți a Ierusalimului, în luna lui Martie, 23, Duminecă, în dumnezeiasca și domneasca mănăstire a celor întru Sfinți părinților noștri marilor arhieriei și dascăli ecumenici, Vasilie-cel-Mare, Grigore Teologul și Ioan Hrisostomul, de către exarhul, preasfințitul Mitropolit al Sfintei Mitropolii a Larisei, domnul Grigorie, de către preasfințitul Mitropolit al țerii Moldovei domnul Varlaam, și de către iubitorul de Dumnezeu episcop domnul Anastasie al Romanului și de către domnul Lavrentie al Casandrei, din porunca prea-sfințitului Patriarh ecumenic Partenie, întru Sfântul Duh iubitorul frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, și m'au cinstit pe mine, Paisie, rugătorul Marii Voastre Împărății, să fiu firesc și adevărat Patriarh al sfintei cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina ¹. . . .

(Muraviev, *l. c.*, pp. 355-6; Melhisedec, *l. c.*, pp. 210-1.)

CCLXII.

1645,
după April.

Trimeșii greci pentru eleimosină la Moscova, despre numirea noului Patriarh de Ierusalim Paisie, după socotința și a lui Vasile Lupu.

. . . La 15 Dechemvrie [1644] a murit Teofan Patriarhul de Ierusalim. Locă nimeni nu știă la Constantinopol cine va fi pus în locul lui, dar ceia ce se știe este că răposatul Patriarh Teofan a lăsat cuvânt Patriarhului de Constantinopol ce este acum, lui Partenie, și lui Vasile Voevodul Moldovei ca ei, adunând în Sinod multe puteri duhovnicești, după moartea lui să aleagă din tagma duhovnicească păstor bun

(Muraviev, *l. c.*, p. 278; Melhisedec, *l. c.*, pp. 199-200.)

CCLXIII.

1645,
după April.

Isaia Ostafiev către Țar, despre amestecul lui Vasile Lupu în moștenirea Patriarhatului de Ierusalim.

În Țara-Românească el a auzit de la un Grec ce fusese trimis de Vasile-Vodă în solie la Mose că Mitropolitul Archidonului [Ohridei] Meletie voia să fie Patriarh la Ierusalim, în locul lui Teofan ²; dar Vasile Voevod și alții au dorit să fie Patriarh în Ierusalim arhimandritul Paisie, care trăia în Iași, la moșiile Sfântului Mormânt, și l-au pus la Ierusalim. Pentru aceasta, mănîindu-se asupra Voevodului, Mitropolitul Archidonului Meletie a dat o jălbă Sultanului: că Vasile ar fi voind ca, atunci

Locurilor Sfinte din Palestina. El ceruse voia la Constantinopol, dar Patriarhul Nichifor alergă din Iberia să-l convingă. Se mai înseamnă daniile lui Brâncoveanu (mănăstirea Râmnicului-Sărat), lui Mihai Racoviță (Făstăci, în Moldova; 1755) și a Frumoasei ca și a Sf. Ecaterina din București. — Cred, după caracterul literelor ca și după stilizare, că „inscripția lui Iustinian“ de pe ziduri (Tafrali, *Mélanges d'archéologie et d'épigraphie byzantine*, Paris 1913) e lucrată după datina Moldovei și poate de meșteri moldoveni. Cf. Ad. Keller, *Eine Sinai-Fahrt*, Frauenfeld 1901, și A. A. Vasiliev, *Поездка на Синай*, Petersburg 1904.

¹ Și în 1649 fostul egumen de Galata veni în Moldova. V. Hrisostom A. Papadopoulos, *Οἱ πατριάρχαι Ἱεροσολύμων ὡς πνευματικοὶ χεираγχοὶ τῆς Παοίας κατὰ τὸν εἰς αἰῶνα*, Ierusalim, 1907, p. 76.

² Mort, după scrisoare, la 15 Decembre 1645. Cf.

când se va duce Sultanul cu războiu asupra ostrovului Critului și al Maltei, să adune oameni de oaste și să se ducă în Constantinopole în locul Sultanului. Dar Vizirul¹, fiind prieten cu Vasile Voevod, n'a dat jalba Sultanului, iar pe Mitropolitul Meletie l-a neis în Constantinopol.

(Muraviev, I. c., pp. 343, 355-6; Melhisedec, I. c., pp. 209-10, 210-11.)

CCLXIV.

Sinodul patriarhal din Constantinopol către Vasile-Vodă Lupu, în chestia metohului de la Cairo al Sinaiților.

Constanti-
nopol,
1646,
17 Ianuar.

Εὐσεβέστατε [εὐλαδέστατε; versiune], ἐκλαμπρότατε, ἐνδοξότατε καὶ χριστιανικώτατε Αὐθέντα πάσης Μολδοβλαχίας, κύριε, κύριε Ἰωάννη Βασίλειε Βοεβόνδα καὶ συναντιλήπτωρ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὴν Ἐκλαμπρότητά σου προσκυνοῦμεν ἀπαξάπαντες καὶ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ τὴν χαρίζη ὑγείαν, εἰρήνην, εὐεξίαν, νίκην κατ' ἐχθρῶν, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, καὶ νὰ τὴν στερεώσῃ εἰς τὸν ὑψηλότατον τῆς θρόνον, εἰς καύχημα καὶ ἔπαινον παντὸς τοῦ γένους τῶν εὐσεβῶν καὶ ὁρθοδόξων χριστιανῶν.

Γράμμα Ἐκλαμπρον μᾶς ἔδειξεν ὁ παναγιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης, ὁ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, κύριος, κύριος Παρθένιος, τῆς σῆς Ἐκλαμπρότητος, ὁποῦ τὸν γράφει διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν Σιναϊτῶν, ὁποῦ ἔλαβον ἄδειαν ἀπὸ τὸν ἐξωσθέντα καὶ καθαιρεθέντα γέροντα Παρθένιον² νὰ ἱεραργήσῃ εἰς τὸ μετόχιον ὁποῦ ἔχουν εἰς τὴν Αἴγυπτον, μὲ τὸ ὅποιον ἔρωτᾷ ἡ Ἐκλαμπρότης σου ἂν ἔγινε καλὰ καὶ εὐλογα καὶ κατὰ νόμους καὶ ἐδόθη ἡ ἄδεια ἐκείνῃ τοῖς Σιναϊταῖς.

Διὰ τὸ ὅποιον, παρόντων πάντων τῶν ἀρχιερέων ἡμῶν καὶ κληρικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν, ἐμπροσθεν τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος, ἐξετάσαμεν καὶ ἐρευνήσαμεν τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἀκριδῶς καὶ μὲ σκέψιν πολλήν, καὶ δὲν ἠΰραμεν κανένα τρόπον δικαιοσύνης ὅτι νὰ ἔχουν οἱ Σιναῖται τὴν ἐκκλησίαν ἐκείνην, διὰτὶ ἔνα μὲν ὅτι τὰ σκάνδαλα μεταξὺ τῶν Σιναϊτῶν καὶ τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ λογιωτάτου κυρίου Νικηφόρου δὲν θέλουν παύσῃ ποτέ, ἄλλο δὲ ὅτι φθείρεται καὶ ἀφανίζεται τελείως ὁ θρόνος ἐκεῖνος τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ σὺν ἐκείνῳ καὶ τὸ μοναστήριον κινδυνεύει. Εἰς τοῦτο ἐκρίναμεν ὅτι ἔχει ὅλα τὰ δίκαια ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, καὶ κατὰ κανόνας καὶ κατὰ πάντα ἄλλαν λαγαρισμόν, καὶ οἱ Σιναῖται ἔχουν ὅλον τὸ ἄδίκον, διὰτὶ ὁ σκοπὸς τοῦ εἶναι διὰ αἰσχρὰ κέρδεις καὶ σκάνδαλον, καί, ἂν ἀφανισθῇ ὁ

Πρεα-cucernice, prea-strălucite, prea-slăvite și prea-creștine Doamne a toată Moldovlahia, doamne, doamne Io Vasile Voevod și ajutor al Marii Bisericii a lui Hristos, Luminăției Tale ne închinăm toți și ne rugăm lui Dumnezeu să-ți dăruiască sănătate, pace, bună stare, biruință asupra protivnicilor, celor văzuți și celor nevăzuți, și să te întărească pe prea-înălțatul Scaun al Luminăției Tale, pentru slava și lauda întregului neam al cucernicilor și drept-credincioșilor creștini.

Ni-a arătat preasfințitul nostru domn și stăpân Patriarhul ecumenic, domnul domn Partenie, o luminată scrisoare a Luminăției Tale, pe care i-o scrie în afacerea Sinaiților, cari au căpătat învoire de la bătrânul Partenie, cel seos și caterisit, de a săvârși liturghia în metohul ce-l au în Egipt; prin care (scrisoare) întreabă Luminăția Ta dacă s'a făcut bine și cuminte și după legi de s'a dat acea învoire Sinaiților.

Pentru care, fiind de față noi, toți arhierii și clericii, și ceilalți, înaintea Preasfinției Sale, am cercetat și studiat această afacere cu de-amănuntul și cu multă luare aminte, și n'am găsit vre-un chip de dreptate ca să aibă ei, Sinaiții, biserica aceea, pentru că, pe de o parte, scandelele între Sinaiți și preasfințitul și prea-fericitul Patriarh de Alexandria, prea-învățatul chir Nichifor, nu vor încetă niciodată, și, pe de alta, se pierde și se nimicește cu totul Scaunul acela al Alexandriei și ca și dânsul se primejduiește și mănăstirea. Pentru aceea am judecat că are toate drepturile preasfințitul Patriarh de Alexandria, și după canoane și după toată cealaltă socoteală, și Sinaiții au toată nedreptatea, pentru că scopul lor e pentru câștig urât și scandală, și nu li pasă de loc dacă s'ar nimici Scaunul acela și n'ar rămâne

¹ Mohammed, depus la 17 Decembre 1645.

² Patriarh de Constantinopol de la 1638 la 1640.

θρόνος ἐκείνος καὶ δὲν μείνη ἔχων, δὲν τοὺς μέλει τίποτες. Τοῦτο ἐρευνήσαμεν λεπτομερῶς, ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ καθαρᾷ συνειδήσει, ἐκλαμπρότατε Αὐθέντα, ἀφιλοπροσώπῳ κρίσει, καὶ πληροφοροῦμεν τῇ Ἐκλαμπρότητί σου ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἰδοὺ τὸ σαφηνιζόμενον τῇ σῇ Ἐκλαμπρότητι, καὶ, εἴ τι τὴν φωτίσῃ ὁ πανάγαθος Θεός, ὃς κάμῃ, διατί τὰ δίκαια ὅλα κατὰ κανόνας τὰ ἔχει ὁ θρόνος ἐκείνος, καὶ ὅχι τὸ μοναστήριον. Κύριος δὲ ὁ Θεός νὰ παύσῃ καὶ νὰ μακροζωῇ τὴν Ἐκλαμπρότητα σου εἰς γῆρας βαθὺ καὶ λιπαρὸν

ρχμς', ἰανουαρίου ιζ', ἰνδικτιῶνος ιδ'.
 † Ὁ Ἐφέσου Παῖσιος.
 † Ὁ Ἡρακλείας Ἰωαννίκιος.
 † Ὁ Κυζίκου Ἀνθίμος.
 † Ὁ Νικομηδείας Κύριλλος.
 † Ὁ Νικαίας Πορφύριος.
 † Ὁ Χαλκηδόνος Παχώμιος.
 † Ὁ Τορνόβου Μακάριος.
 † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος.
 † Ὁ Ἀθηνῶν Δανιήλ.
 † Ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ.
 † Ὁ Τραπεζούντος Αὐρεντίος.
 † Ὁ Μεσημβρίας Δαμασκηνός.
 † Ὁ Κορίνθου Γρηγόριος.
 † Ὁ Λακεδαιμονίας Γαβριήλ.
 † Ὁ Μέγας Αἰγοθέτης Χρυσόσκουλος.
 † Ὁ Μέγας Οἰκονόμος Χριστόδουλος.
 † Ὁ Μέγας Σκευοφύλαξ Κοנוόπης.
 † Ὁ Πέγας Σακελλάριος Θεολόγος ἱερεὺς.
 † Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ Εὐστάθιος ἱερεὺς.
 † Ὁ Μέγας Ῥήτωρ Δημήτριος.
 † Ὁ Σαελίου Γεώργιος.
 † Ὁ Πρωτονοτάριος Φίλιππος.
 † Ὁ Δικαιοφύλαξ Μιχαήλ.
 † Ὁ Αἰγοθέτης Νικόλαος.
 † Ὁ Μέγας Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεος.
 † Ὁ Πρωτοσύγκελλος Αὐρεντίος ἱερομόναχος.
 † Ὁ Μέγας Ἐκκλησιάρχης Μιχαήλ.
 † Ὁ Νοτάριος Μανώλης.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon. După ms. 118 al Sfântului Mormânt, în Legrand, t. c., pp. 13-4.)

urmă. Aceasta am cercetat-o cu de-am-ă nuntul, în frica lui Dumnezeu și în conștiință curată, prea-luminate doamne, prin judecată fără părtinire, și înștiințăm pe Luminăția Ta de tot adevărul și toată dreptatea, și iată o lămurim Luminăției Tale, și ceea ce o va lumina prea-bunul Dumnezeu, să facă, pentru că drepturile toate după canoane le are Scaunul acela, și nu mănăstirea. Și Domnul Dumnezeu să dea mulți ani și viață lungă Luminăției Tale până la bătrânețe adânci și îmbielșugate.

1646, Ianuarie 17, indicția 14.

† Al Efesului Paisie.
 † Al Heracleii Ioanichie.
 † Al Cizicului Antim.
 † Al Nicomediei Chiril.
 † Al Niceii Porfirie.
 † Al Chalkedonului Pahomie.
 † Al Târnovei Macarie.
 † Al Adrianopolei Neofit.
 † Al Atenei Daniil.
 † Al Filipopolei Gavriil.
 † Al Trapezuntului Lavrentie.
 † Al Mesembriei Damaschin.
 † Al Corintului Grigorie.
 † Al Lacedemoniei Gavriil.
 † Marele-Logofăt Hrisoscul.
 † Marele-Econom Hristodul.
 † Skeuophylaxul Kunupis.
 † Marele-Sachelariu preotul Teologu.
 † Marele-Chartophylax preotul Eustatie.
 † Marele-Retor Dimitrie.
 † Sachelariul Gheorghe.
 † Protonotariul Filip.
 † Dikaiophylaxul Mihail.
 † Logofătul Nicolae.
 † Marele-Arhimandrit Filoteiu.
 † Protosinghelul Lavrentie ieromonahul.
 † Marele-Eclesiarh Mihail.
 † Notariul Manoli.

CCLXV.

Constanti-
nopol,
1646,
13 Marti.

Partenie, Patriarh de Constantinopol, chiamă din Moldova, pentru a-și da seama, pe Teofan, Mitropolit de Paleopatre.

† Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
 σταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενι-
 κὸς Πατριάρχης.

Τῶν θεσλικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κριτη-

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
 piscop al Constantinopolei, Romei celei
 Nouă, și Patriarh ecumenic.

Se obișnuiește ca judecățile împărătești

ρίων τε καὶ ἀποφάσεων πρὸς τὸν οἰφδῆσθαι τῶν παραπτώματων ὑποπεσόντα ἐπιφερομένων τὸ ἀπότομον, εἴθε πολλάκις, φιλανθρωπίας μεσολαβοῦσης, γίγνεσθαι τινὰ πρὸς διορίαν, ὥστε τὴν ἀληθειαν μάλλον γίγνεσθαι φανεράν, καὶ μένειν τοῦ λοιποῦ πάντῃ ἀναπολόγητον τὸν ὑπεύθυνον, Συνέδῃ λοιπὸν καὶ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο Μητροπολιτῶν Παλαιῶν Πατρῶν, τοῦ τε γέροντος κὺρ Παρθενίου καὶ τοῦ νῦν κὺρ Θεοφάνους, καὶ τοῦ μὲν γέροντος καταδρωῶντος ὡς ἀδίκως ἐκβληθέντος τῆς ἐπαρχίας καὶ στερηθέντος αὐτῆς, τοῦ δὲ ἀπολογουμένου συνοδικῇ διασκέψει καὶ ἀποφάσει ταύτην ἀπολαβεῖν, συνόδου συγκροτηθείσης ὑπερτελοῦς, παρέσθῃ ὁ γέρων αὐτῆς κὺρ Παρθένιος, ἐγκαλῶν τῷ κὺρ Θεοφάνει ὡς εἴθην ἀδικηθεὶς ὅπ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπαρχίαν ζητῶν ἐπιπόνως, καὶ διεμνησθῇ ὁ κὺρ Θεοφάνης ἐφ' οἷς ἐποιεῖτο τὰς διατριβὰς κατὰ τὴν Μολδοβλαχίαν ἅπαξ καὶ δις διὰ γραμμάτων πατριαρχικῶν τε καὶ συνοδικῶν ἐπὶ τῷ παραγενέσθαι δοῦναι λόγον οἷς ἐνεκαλεῖτο, δούσης αὐτῷ τῆς συνόδου καὶ διορίαν καιροῦ καὶ ἀναβολῆς. Ὁ δὲ, τὰ γράμματα δεξάμενος καὶ ἀναγνούς, προσφάσεις ματαίας καὶ ψευδεῖς ἐμνησανήσατο, παρεκτείνων τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἄφιξιν αὐτοῦ, ὡς διεγνώσθη ἀπὸ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ τῶν οἰκιοχείρων, ἀναγνωσθέντων κατὰ πρόσωπον ἡμῶν πάντων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σήμερον συναθροισθεῖσα οἰκουμένη σὺν ὁδοῦ ἀρχιερέων, κληρικῶν, ἀρχόντων τῆς πολιτείας καὶ τῶν λοιπῶν περὶ αὐτὴν ἐγκρίτων ἐπὶ τῷ ἐμφραγῆναι πᾶν στόμα ζητούν λαλεῖν τὰ καθ' ἡμᾶς, ἔθετο πρὸς ταῖς λοιπαῖς καὶ τρίτῃν διορίαν καὶ ἀπεφηνάμεθα ἅπαντες ἐξ ἑνὸς στόματος καὶ μιᾶς φωνῆς διαμνησθῆναι αὐτὸν τὸν κὺρ Θεοφάνην Παλαιῶν Πατρῶν ἐπὶ προθεσμίᾳ ἡμερῶν τεσσαράκοντα ἀπὸ τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶ δεκάτῃ τρίτῃ τοῦ ἐνεστώτος μαρτίου μηνός, ἔλθειν ἐπὶ συνόδον εἰς ἀπολογία, καὶ ἐστήσαμεν ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ἀμεταπτώτῳ βουλῇ καὶ γνώμῃ εἶναι ἀναπολόγητον τὸν κὺρ Θεοφάνην ὑπερβάντα τὸν ὅρον τῆς συγχωρηθείσης αὐτῷ προθεσμίας τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, χρέος ὅπως μὴ ἐχούσης τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κατοικτεῖται αὐτόν, τὸν δὲ παναγιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην, τὸν οἰκουμένην Πατριάρχην, κύριον, κύριον Παρθένιον ἀπροκριματίστως καὶ ἀνενδοιάστως, καὶ δίχα τινὸς συνελεύσεως συνοδικῆς καὶ συγκριτῆσεως ἀπαδοῦναι τὴν ἐπαρχίαν Παλαιῶν Πατρῶν τῷ γέροντι κὺρ Παρθενίῳ, δύναντι τίνα πάντῃ μὴ ἐχούσης τῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ συ-

și bisericești și hotărârile date cu asprime împotriva celui căzut în orice fel de păcate să fie adesea ori, din milă de oameni, cu soroc, așa încât adevărul să ajungă mai vădit și să rămâie, pe lângă aceasta, cel răspunzător în afară de orice învinuire. S'a întâmplat deci și o neînțelegere între cei doi Mitropoliți de Paleopatre, bătrânul chir Partenie și cel de acum, chir Teofan, și, bătrânul plângându-se că fără dreptate a fost scos din eparhie și lipsit de dânsa, iar cel învinuit apărându-se că a luat-o cu cercetare și hotărâre sinodicească, adunându-se un sinod desăvârșit, s'a înfățișat acel bătrân chir Partenie, pârând pe chir Teofan ca unul ce ar fi de mult timp nedreptățit de către dânsul și cerând cu sânguință eparhia, și a fost înștiințat chir Teofan, pe când își avea petrecerea în Moldovlahia, odată și de două ori, prin scrisori patriarhicești și sinodicești, ca să se înfățișeze spre a da socoteală pentru lucrurile cu privire la care eră pârât, dându-i sinodul și soroc de timp și zăbavă. Iar el, primind scrisorile și cettindu-le, a plămuit cuvinte zădarnice și mincinoase, întârziind plecarea lui spre Constantinopol, cum s'a aflat din scrisorile scrise cu însăș mâna lui, care au fost cetite de față înaintea noastră a tuturor. Pentru aceia și sinodul ecumenic, adunat astăzi, al arhierilor, clericilor, archonților cârmuirii și al celorlalți aleși din preajma ei, chemat a întrebă orice glas ar voi să vorbească în lucrurile ce ne privesc, a pus pe lângă celelalte și un al treilea soroc, și am hotărât toți cu o singură gură și un singur glas să-l chemăm pe acel chir Teofan de Paleopatre în soroc de patruzeci de zile începând de la cea de astăzi, care e a treisprezecea a lunii de față a lui Martie, ca să vie la sinod pentru a răspunde, și am așezat, în siguranță și cu voință și părere statornică, ca acel chir Teofan să nu poată fi îndreptățit dacă ar trece peste hotarul ce i s'a statornicit, de patruzeci de zile, neavând de loc datorie Biserica cea Mare a lui Hristos să se milostivească de el, iar preasfințitul nostru domn și stăpân, Patriarhul ecumenic, domnul domn Partenie, să dea, fără judecată și fără preget (?), și fără adunarea și strângerea vre unui sinod, eparhia Paleopatrei bătrânului chir Partenie, ne mai având vre-o putere cuvântul cuprins în gramata patriarhicească și sinodicească și rămâind fără

νοδικῶ ἐμφορομένης γράμματι λέξεως, τὸ ἀνεγκλήτως μείναντος τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν θεσπότης ἀμέμπτου, ἀνευθύνου καὶ ἀκατακρίτου περὶ ταύτης τῆς λέξεως, διὰ τὸ ἰδεῖν τὴν αὐτοῦ Παναγιώτητα γράμματα πατριαρχικά συνοδικά τοῦ πρὸ αὐτοῦ μακαρίτου γέροντος Παρθενίου, καθαιροῦντα τὸν γέροντα πρῶτον κύρ Παρθένιον καὶ παρέχοντα τὴν ἐπαρχίαν τῷ κύρ Θεοφάνει. Ἐπὶ γὰρ ταύτῃ ἐγράφη καὶ ὁ παρὼν συνοδικὸς τόμος ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὑπογραφεὶς οἰκείαις ἡμῶν χερσίν. Ἐν ἔτει ,αχμς', Μαρτίῳ ιγ', ἰνδικτιῶνος ιδ'της.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

CCLXVI.

[Constanti-
nopol],
1646,
17 Maiu.

Testamentul lui Iarali Clucerul.

Θεός.

† Εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐξουσιάζοντος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, πρῶτον μὲν ἐγώ, ὁ Δημητράσκος Γεραλῆς ἢ Κλοτσιάρης, ἐὰν θελήσῃ ὁ παντοκράτωρ κύριος νὰ μὲ προσκαλέσῃ εἰς τὸ λόγον του, παρακαλλῶ νὰ προσδεχθῇ τὴν ψυχὴν μου εἰς τὰς ἀγίας του ἀγάλας καὶ, μὲ τὴν συνηθισμένην τον φιλευσπλαγχνίαν, νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἄχθος τῶν πολλῶν μου ἀμαρτημάτων. Δεύτερον παρακαλλῶ καὶ προσκυνῶ τὸν ἐκλαμπρότατον ἡμῶν Αὐθέντην κύριον Ἰωάννην Βασίλειον Βοεδόνδαν πάσης Μολδοβλαχίας νὰ ἔχῃ τὴν ἐννοίαν καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν παιδίων μου, καθὼς νὰ εἴμουν καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, διότι, καλῶς, ὅταν ἤμουν εἰς τὴν ζωὴν, ὅλον μου τὸ θάρρος εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά του τὸ εἶχα, ἔτζη καὶ μετὰ θάνατον ὅλην μου τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀπαντοχὴν τῶν παιδίων μου εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά του τὴν ἀφίνω. Λοιπὸν ὅσα ὑπάρχοντα καὶ ἄσπρα ἔχω, καὶ ἐδῶ, ὅπου εὐρισκοῦμαι διὰ τῆς ὄρας, καὶ ἐκεῖ, εἰς τὴν Μπογδανείαν, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, τὰ ἀφίνω, τὰ μὲν ἄσπρα καὶ κινητὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἡμισα νὰ εἶναι διὰ δώσιμον τῆς ψυχικῆς μου σωτηρίας, καὶ νὰ λάβῃ καὶ ἡ ἀρχόντισά μου μαζὶ ἐξ αὐτὰ τὸ ἀνάλογόν της, τὰ δὲ ἑτέρα ἡμισα κινητὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἄσπρα, καὶ χωρία, νὰ τὰ περιλάβουν ἐπίσης τὰ παιδία μου, νὰ τὰ ἔχουν μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, καὶ

plângere preasfințitul nostru stăpân neînvinit, nevinovat și neosândit în ce privește acest cuvânt, pentru că ar fi văzut Preasfinția Sa scrisori patriarhicești și sinodicești ale celui ce a fost înaintea lui, fericitul Partenie cel bătrân, care caterisiau pe fostul Partenie cel bătrân și dădeau eparhia lui chir Teofan. Căci pentru aceasta s'a scris și Tomul sinodicesc de față în sfânta condică a Marii Biserici a lui Hristos, iscălit cu înseși mâinile noastre. În anul 1646, Martie 13, indicția a 14-a.

Cu Dumnezeu.

† Întru slava Domnului nostru Iisus Hristos, cel ce stăpânește viața și moartea, întâiu eu, Dumitrașcu Iarali Clucerul, când va voi Domnul atotțiitorul să mă cheme la El, mă rog să primească sufletul mien în sfintele lui lăcașuri și, cu obișnuita lui milostivire, să ierte mulțimea greșelilor mele. Al doilea, mă rog și în genunchi de preastrălucitul nostru Domn, domnul Io Vasile Voevod, a toată Moldovlahia să aibă grija și privigherea copiilor miei, ca și cum aș fi și eu însumi, de oare ce, cu adevărat, când eram în viață, toată încrederea mi-o aveam în Strălucirea Sa, și după moarte las toată nădejdea și așteptarea copiilor miei în Strălucirea Sa. Apoi câte lucruri și bani le am și aici, unde mă află în acest ceas, și acolo, în Bogdania, mișcătoare și nemiscătoare, le las; banii și cele mișcătoare ce sunt, jumătate să fie pentru pomana mântuirii mele sufletești, și să iea și jupâneasa mea din ele partea dumisale, iar cealaltă jumătate ce se va afla din cele mișcătoare, și bani, și moșii, să le iea de o potrivă copiii miei, să le aibă cu binecuvântarea lui Dumnezeu, și să li dea Dumnezeu putere să le crească și să le înmulțească. S'au mai aflat aici patru sute șizeci și șapte galbeni de aur, afară de un galben de aur

νὰ τὰ χορίτη ὁ Θεὸς δύνανται νὰ τὰ ἀξή-
σουν, καὶ νὰ τὰ πληθύνουν. Εὐρέθησαν ἐδῶ
λοιπὸν τετρακόσια ἐξήντα ἑπτὰ φλουρία μάλα-
μα, χωρὶς ἓνα φλουρί μάλαμα ὁποῦ ἦταν
ἀμανάτη, καὶ ἑκατὸν σαράντα ἑπτὰ φλουρία
ποτρώνια ἀσιμένια, καὶ ἓνα κομάτη μάλαμα,
τριάντα τράγια, καὶ ἓνα μαλαματένιον δακ-
τυλίδη τῆς Ζωήνας, νὰ τὸ δώσουν, τὸ ὁποῖον
εἶναι μὲ μπαλάσι, καὶ διακόσια ἐνενήντα τσα-
σεραμίσια ἀσλάνια μαζί μὲ τὰ ὄρτια, καὶ
δεκατιάμισι γρόσια μὲ κἀτι ποτρώνια, αὐτὰ
εἶναι τὰ εὐρισκόμενα ἐδῶ εἰς τὴν Πόλιν. Ἐξό-
χων ἀπ' αὐτὰ ἔδωσα τὸν Ἰσαρην τετρακόσια
πενήντα γρόσια ῥέλλια (?), νὰ τὰ πραγματευθῇ
εἰς τὴν Μοσκοβίαν, εἰς τὰ σαμουρία, καὶ ἔχω-
μεν συμφωνία ὅτι, καθὼς πουληθοῦν τὰ ἐδι-
κά των τὰ σαμουρία, ἔτζη νὰ πληρώσῃ καὶ
τοῦ λόγου μου, τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ διάφορον
μαζί. Ἐχω ἀκόμη εἴκοσι ὀκτὼ πολομπόκια
μέλι εἰς τὸ σπῆτι, καὶ, καθὼς πουληθοῦν,
νὰ ἔχουν νὰ τὰ μοιράζον ἐπ' ἴσης. Τὰ δὲ
ῥοῦχα μου εἶναι ἐκεῖ, εἰς τὰ παιδία μου, γραμ-
μένα κατὰ ὄνομα. Τὴν δὲ ἀδελφὴν μου ἀφίνω
νὰ τῆς δώσουν δύο βόδια καὶ δύο ἀγελάδια,
καὶ νὰ τῆς φτάσουν καὶ μίαν φορεσίαν. Ἀκόμη
εἶναι σαράντα ἀσλάνια χρέος τοῦ Ζουμετάτε
τοῦ Ἰωαννάκη, καὶ, ἂν δὲν τὰ ἔχουν τὰ παιδία
μου πληρωμένα, νὰ τοῦ τὰ πλερώσουν. Ταῦτα
γράφω καὶ διατίθηναι, χάριτι Χρηστοῦ, ἔτι σωὰς
τὰς φρένας ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου. Ἐν ἔτει
1646. Μαΐου μηνὸς 17.

Γεωργῶς. † Δημητράκης.
(Alte trei iscălituri, neînțelese.)

(Bibl. Ac. Rom., doc. 47/cxxii.)

CCLXVII.

Sinodul constantinopolitan către Vasile-Vodă al Moldovei, despre schim-
barea Patriarhului, săvârșită și cu „alegerea“ lui, și despre binefacerile lui față
de Marea-Biserică.

Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ ἐνδοξοτάτῳ καὶ εὐ-
σεβεστάτῳ καὶ εὐσπλαγχνικωτάτῳ καὶ χρι-
στιανικωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Βασιλείῳ
Βασβόδα πάσης Μολδοβλαχίας, τὴν ὀφειλομένην
δουλικὴν γονυκλιτὴν (δουλικὴν, versiuine) προσ-
κύνησιν.

Τὰ τίμια καὶ λαμπρότατα γράμματα τῆς
σῆς Αὐθεντείας δεξάμενοι τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ
τοῦ παρόντος Δεκεμβρίου μηνός, ἐχάρημεν
ὕπερβαλλόντως καὶ κατὰ πολλά, τὸ μὲν μα-
θόντες διὰ τῶν γραμμάτων ἐκείνων τὴν ἄκραν
ὀργάναν, εὐεξίαν καὶ εὐτυχίαν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν

ce eră amanet, și o sută patruzeci și șapte
de galbeni potronici de argint, și un eumaș
de aur treizeci de coți (?), și un degetar de ar-
gint al Zoitei, să i-l deie, care eră cu
balaș, și două sute nouăzeci și patru și
jumătate lei împrenă cu orții, și zece lei
și jumătate cu fiecare potronic (*sic*), —
acea sunt banii ce se află aici la Constan-
tinopol. Afară de aceștia am dat lui Isar
patru sute cinzeci de lei. . . , să-i neguțeze
el la Mosc, cu samuri, și avem învoială
ca, așa cum se vor vinde samurii lui chiar,
așa să-i plătească și pe ai miei, capetele și
dobânda la un loc. Mai am optzeci și
opt poloboace de miere acasă, și, cum se
vor vinde, să aibă a le împărți de o
potrivă. Iar hainele mele sunt aici, la copiii
miei, scrise anume. Iar surorii mele îi las
să-i dea doi boi și două vaci, și să-i
ajungă și o haină. Mai sunt patruzeci de
taleri datoria lui Jumătate al lui Ienachi,
și, dacă nu i-au plătit copiii miei, să i-i
plătească. Acestea le scriu și le las, cu
mila lui Hristos, având încă mințile întregi
în boala mea. În anul 1646, la 17 ale
lunii lui Maiu.

Gheorghe.

† Dumitrachi.

Constanti-
nopol,
1646,
23 Decembre.

Prea-luminatului și prea-slăvitului și
prea-cucernicului și prea-milostivului și
prea-creștinului Domn, domnului Io Vasile
Voevod a toată Moldovlahia, convenita în-
chinăciune supusă în genunchi (sau: de
robi).

Cinstitele și prea-luminatele scrisori ale
Domniei Tale primindu-le la 22 ale acestei
luni Dechemvrie, ne-am bucurat peste mă-
sură și în multe privinți, pe de o parte
aflând prin scrisorile acelea înalta sănătate,
bună stare și fericire a Domniei Tale, pe

παρκαλοῦμεν τὸν παντοδύναμον Θεόν, ἐκτεταμένον τὰς χεῖρας εἰς ὕψος, ἡμέρα τῇ ἡμέρα νὰ αὐξάνῃ καὶ νὰ τὴν μεγάλυνῃ κατὰ πάντα τὰ μέρη ἐπὶ τὴν ὕψηλότετον αὐτῆς καὶ ἐνδοξότατον θρόνον μέχρι γῆρας θαθέως καὶ νὰ εἶναι οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς πάντοτε ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς, διὰ καύχημα καὶ δόξαν ἡμῶν τε, τῶν ἐλαχίστων εὐχαιτῶν αὐτῆς, καὶ τῶν λοιπῶν πάντων δούλων καὶ εὐσεδῶν χριστιανῶν, καὶ νὰ μεταδοθῇ ἡ δικαιοσύνη τῆς ὕψηλότητος αὐτῆς Ἀποστόλῃς ἐπὶ τέκνα τέκνων αὐτῆς καὶ νὰ τὴν χάριση καὶ τοὺς ἐκλαμπροτάτους καὶ παμφιλτάτους αὐτῆς μπεῖζαντέδες νὰ τοὺς βλέπῃ νὰ χαίρῃται καὶ νὰ εὐφραίνεται, τὸ δὲ καὶ διὰ τὴν ἰδικήν μας σόστασιν καὶ καλοσύνην ὅπου μὰς ἐφάνη ἀναγιγνώσκοντας τὰ ἐκλαμπρα αὐτῆς γράμματα, ὡς ἂν νὰ εἰμὸςθεν εἰς τὸ σκότος ἐνεῖνο τὸ μέγα τοῦ ᾄδου καὶ εὐχάριαμεν καὶ ἀπολαύσαμεν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ἡμέρας, — εἰς τόσην χαρὰν καὶ εὐφροσύνην ἤλθαμεν ἀπὸ τὰ παρηγορητικὰ καὶ νοσητικὰ λόγια τῆς σῆς Ἐκλαμπρότητος τῆς πολυχρονίου, ὡς ἂν ἐκείνους τοὺς εὐαγγελικοὺς λόγους ὅπου λέγει: ὁ γὰρ ζυγὸς μου Χριστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν. Ὅριζει λοιπὸν πῶς θέλουν μὰς βαρυναντὸν τὰ λόγια τῆς τὰ ἐκλαμπρα, καὶ ζητεῖ συγγνώμην. Καὶ τοῦτο ὁμοιάζει ὡς ἂν ἓνας σαρὴς καὶ ἄριστος ἰατρός ὅπου νὰ θέλῃ νὰ σηκώσῃ τινὰ παράλυτον ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν, καὶ νὰ ἀμφιβάλλῃ μήπως καὶ τοῦ βαρυναντῆ ἢ ὑγεία τοῦ παραλύτου ἐκείνου. Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν ἢ παραινέσεις τῆς: νὰ μὰς δώσῃ ἑάρος εἰς τοῦτο ὅπου μὰς γράφεις; Πρῶτον πῶς ἢ Ἐκλαμπρότης τῆς οὐδὲ διὰ καμίας ἐλπίδα εὐεργεσίας, οὔτε τιμῆς, οὔτε δόξης τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπερβάλλῃ καὶ ἡθέλησε νὰ ἀπολαύσῃ, παρὰ μοναχὰ διὰ τὰ μυστὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς χάριτας τοῦ Θεοῦ ὅπου τὴν ἔδωκεν ἡδονὴ λήθῃ νὰ δείξῃ ὁπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔτῃ ἐκμινεν ἀρρώματα νὰ ἀναστηλώσῃ τὴν βεθυθισμένην ἐτούτην Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ τὴν θεραπεύσῃ ὡς κεφαλὴν ὅλων τῶν χριστιανῶν — τὸ ὁμολογοῦμεν ὅλοι μας ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ τὸ κηρύττομεν παρρησίᾳ, καὶ δὲν τὸ ἀρνούμεθα, καὶ πῶς ἢ Ἐκλαμπρότης σου ἐδοκίμασε δις καὶ τρίς καὶ μὲ τὸ αὐθεντικόν τῆς ἔλεος νὰ κάμῃ τὴν καλοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπὸ τοὺς κακοὺς κυβερνήτας τῆς δὲν ἐφάνη ἐκεῖνο ὅπου ἔδωσε. Καὶ τοῦτο ποῖος ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ καὶ νὰ μὴν εἰπῇ πῶς ἔτῃ εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὡς ὀρίζεις; Διὰ δὲ τὸν ἐκκληθέντα¹ νέον Παρθένον, πῶς ἐτάραξε

care ne rugăm atotputernicului Dumnezeu, ridicând mâinile în sus, să Te crească zi de zi și să Te mărească în toate părțile pe prea-înălțatul și prea-slăvitul Tău Scaun până la bătrânețe adânci, și să fie dușmanii Tăi de pretutindeni supt picioarele Tale, pentru bucuria și slava noastră, a celor mai mici rugători ai Tăi, și a celorlalți toți, robi și creștini cucernici, și să se dea moștenirea prea-înălțatei Tale Domnii fiilor fiilor Tăi și să-Ți deie harul să vezi cum se bucură și se veselește și prea-luminatele și prea-iubitele Tale beizadele, iar, pe de alta, și pentru însăș a noastră alcătuire și bunătate ce ni s'a arătat cetind luminatele Tale scrisori, ea și cum am fi fost în întunerecul cel mare al Iadului și am fi ieșit și am fi văzut lumina soarelui și a zilei, — în așa de mare bucurie și mulțămire am ajuns de pe urma mângâietoarelor și sfătuitoarelor spuse ale Luminăției Tale, care întru mulți ani să trăiască, precum acele cuvinte din Evanghelie zic: Jugul lui Hristos să fie, și povara mea se va face ușoară. Și arăți pe urmă că ni se vor părea grele vorbele tale cele luminate, și cei iertare. Și aceasta samănă cu aceia că ar fi unul învățat și prea-bun medic, ce ar voi să scoată pe un damblagin din boală și s'ar gândi să nu-i cadă greu sănătatea paralizicului aceluia. Și cum oare ar fi cu puțință recomandăția Ta: să ni cadă greu în ceia ce ni scrii? Întâiu cum că Luminăția Ta nu s'a luptat și n'a vrut să câștige nici pentru vre-o nădejde de binefacere, nici de cinste, nici de slavă a Marii-Biserici, ci numai pentru miile de lucruri bune și daruri ce Ți-a dat Dumnezeu, și astfel a socotit că e mai drept să sprijine pe această Mare-Biserică prăpăstuită și s'o slujească, fiind ea capul tuturor creștinilor, — aceasta o mărturisim noi toți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, și o vestim pe față, și nu o tăgăduim, și cum că Luminăția Ta a încercat de două și de trei ori și cu mila Ta domnească să faci binele și despovărarea Bisericii, și din partea răilor cărmnitori ai ei nu s'a arătat ceia ce ai dat. Și care ar fi acela care ar putea să fugă și să nu spuie că așa e adevărul cum zici? Iar, pentru maziul Partenie cel nou, cum că a tulburat mult Biserica lui Hristos și a nimicit-o, cufundând-o în marea prăpastie a datoriei, și a stricat-o

¹ La 1645.

πολλά τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀφάνισε, ἐπιβίοντάς τιν εἰς μέγαν ἐσθλὸν τοῦ χρέους, καὶ τὴν ἐφθεῖρε παντελῶς μὲ τὴν ἐπηρμένην ἐκείνην τυραννικὴν καὶ ἀπάνθρωπον γνώμην, καὶ ἁπλοαχθὺν προαίρεσιν, ὅπου δὲν ἄφκε τινὰ νὰ μὴν τὸν λυπήσῃ, ἢ νὰ τὸν ζημιώσῃ, διὰ νὰ πληρώσῃ μόνον τὸ πείσμα τοῦ καὶ τὰ κακά τοῦ θελήματα, τίς νοῦς δύναιται νὰ τὰ διηγῇ; Τὰ ὅποια καὶ ἡ Ἐκκλησιάρχης σου, ἀκοῶντάς τὰ, καὶ μανθάνοντάς τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν παρὰ πολλῶν, καὶ μὴ ὑποφέροντας νὰ βλέπῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ τυραννομένην ὡς αὐτοῦ, συνευδόκησεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ, καὶ μὰς ἡλευθέρωσε τῆς καταδυναστείας αὐτοῦ. Αὐτὸ ἦτον, ἐκκλησιάρχης Αὐθέντα, ὅλον τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια, καὶ ἔνευσε καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἐκκλησιάρχης σου, καὶ ἴδωμεν τὴν κατάπτωσιν τοῦ, πρᾶγμα ἀνέλπιστον πρὸς ἡμᾶς παντελῶς. Καὶ αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, ὅπου ἐτύχομεν, ὁμολογοῦμεν τὸν εὐεργέτην μας, καὶ κηρύττομεν τὸν, καὶ εὐχαριστοῦμεν περὶ τοῦτον πρῶτον μὲν τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ, ὅπου δὲν ἄφκε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ τὴν ὁρίαν μέγχι τέλους ἀπρονόητον, δεῦτερον δὲ καὶ τῇ Ἐκκλησιάρχῃ σου, ὅπου συνευδόκησεν εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα. Ἀπολογούμεθα γοῦν διὰ τὸν παναγιώτατον ἡμῶν αὐθέντην καὶ δεσπότην, τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, κύριον Ἰωαννίκιον, ὅπου, εὐδοκίᾳ καὶ νείσει Θεοῦ, καὶ ἐκλογῇ τῆς σῆς Ἐκκλησιάρχης, καὶ φήψῃ κανονικῇ τῶν ἀρχιερέων, καὶ συγκαταθέσει πάντων τῶν κληρικῶν καὶ ἀρχόντων τῆς πολιτείας καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ προσεβιάσθη εἰς τὸν ἁγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν θρόνον τοῦτον ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος τὸ ἡξίει, νὰ εἶναι εὐλογημένον τὸ ὄνομα τοῦ τὸ ἅγιον, πῶς, καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ κληρικοί, καὶ ἱερεῖς, καὶ ἀρχόντες, καὶ ὁ κόσμος ὅλος εὐχαριστήθησαν εἰς τὴν Πατριαρχίαν τοῦ, καὶ χαίρονται ὅτι ἡξιώθησαν τοιοῦτον ποιμένος, καὶ προστάτην Πατριάρχου, πράου, ταπεινοῦ, ἀγαθοῦ, εἰρηνικοῦ, σπλαγχνικοῦ, ἐλεήμονος, καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς κεκοσμημένου, ὅπου πρέπει νὰ ἔχουν οἱ Πατριάρχαι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ, τὸ περισσότερον, γνώμης ἁγίας, καὶ προαιρέσεως χριστιανικωτάτης, πολυχρόνις Αὐθέντα, τόσον ὅπου δὲν ἀγαπᾷ νὰ λυπήσῃ καὶ τὸ μικρότατον ζῶον τῆς γῆς, τὸν μήρμυκα τὴν ὅποιαν ἀρετὴν τοῦ καλοῦ αὐτοῦ ἀρχιερέως, τὴν ἐγνωρίσαμεν ἀκόμη ἀφ' οὗ ἐμπήκεν εἰς τὴν ἐσθλὴν τῆς ἀρχιερωσύνης, καθὼς καὶ ἡ Ἐκκλησιάρχῃ σου λογιζόμεν νὰ τὸν ἐκατάλαβεν, ὅταν ἦλθεν αὐτοῦ καὶ εἰμεισθεν ἐξέδοιο πῶς μετ' αὐτὴν τὴν γνώμην καὶ τὴν προαι-

eu totul prin aceea umflată socotință tiranică și neomenoasă și cu planul lui cel tare de inimă, care n'a îngăduit pe cineva să nu-l supere ori să nu-l o-ândească a plăti măcar îndărătnicia lui și relele lui voințe, ce minte poate să le socoată? Pe care și Luminăția Ta, auzindu-le și aflându-le zînie de la mulți, și nesuferind a vedea Biserica lui Hristos tiranizată de dânsul, s'a învoit la răsturnarea lui, și ne-a scăpat de silnicia lui. Aceasta a fost, prea-luminată Doamne, tot fapta lui Dumnezeu, și a îndemnat și inima Luminăției Tale, și am văzut și căderea lui, lucru nenădăjduit de noi cătuș de puțin. Și pentru această libertate, de care ne-am învrednicit, cunoaștem pe binefăcătorul nostru, și-l vestim, și mulțămim pentru aceasta întăin atotputernicului Dumnezeu, care n'a lăsat Biserica lui cea sfântă până la urmă neîngrijită, iar, al doilea, și Luminăției Tale, care te-ai unit cu voia lui Dumnezeu. Ne îndreptățim deci prin preasfințitul nostru domn și stăpân, Patriarhul ecumenic chir Ioanichie, carele, cu voia și hotărârea lui Dumnezeu, și cu alegerea Luminăției Tale, și cu votul canonicesc al arhierilor, și cu adunarea tuturor clericilor și archonților cârmuirii și a tot popoului a fost ridicat în preasfințitul ecumenicescul patriarhicescul Scaun acesta; Dumnezeu Sfântul știe, să fie numele lui cel sfânt binecuvântat, cum că, și arhieriei, și clericii, și preoții, și archonții, și lumea toată s'au bucurat de Patriarhia lui și se bucură că s'au învrednicit de un astfel de păstor și fruntaș Patriarh, curat, smerit, bun, pașnic, simțitor, milostiv și împodobit cu toate celelalte daruri ce se cade să le aibă Patriarhii și arhieriei și, mai presus de aceasta, de o faimă sfântă și de o aplecare prea-creștină,— Doamne care să trăiești într-un mulți ani,— așa încât nu-i place a supăra nici cea mai mică vietate de pe pământ, furnica; pe care virtute a bunului acestuia arhieriu am cunoscut-o încă de când a ajuns la treapta arhieriei, precum și Strălucirea Ta credem că a aflat-o, când a venit acolo; și suntem siguri că el cu această faimă și aplecare va străbate toată viața sa și în vremea lui se va odihni Biserica lui Hristos; afară numai de nu sunt diavoli pe lume, precum nici nu lipsesc, și urăse binele și starea pașnică a Bisericii. Ce putem să spunem noi la acestea, cari n'avem

ρουν νὰ περάσῃ ὅλην τὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ νὰ ἀναπαυθῇ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ· πλὴν ἂν εἶναι διάβολοι εἰς τὸν κόσμον, καθὼς καὶ δὲν λείπουν, καὶ μισοῦν τὸν καλὸν καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν εἰρηνικὴν κατὰστασιν. Τὶ ἡμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν ἡμεῖς· εἰς ἐκεῖνα, ὅπου δὲν ἔχομεν εἰδήσιν καὶ συκαφαντούμεθα παρ' ἐκείνων, ὅπου γράφουν πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου πῶς δὲν ἀναπαυόμεθα μὲ τοῦ λόγου τοῦ· ἅς τοὺς κρίνῃ ὁ παντέφορος τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμός, ὅπου γνωρίζει ὅλων τὰς καρδίας, καὶ ἅς ἔχουν τὴν αἰώνιον κόλασιν κληρονομίαν· ἡ ἡμεῖς ἂν εἴμεσθον ἔτι, ἢ ἐκεῖνοι ὅπου τὰ γράφουν. Πλὴν ἀγαπούσαμεν ἂν ἦτον μπορετὸν νὰ καταλάβωμεν κανένα πρόσωπον ὅπου γράφει τώρα τὰ ἐναντία, νὰ ἐφαίνετον, ἢ ἡμεῖς εἴμεσθον τοιαύτης ὁπλιτῆς ἄνθρωποι, ἢ ἐκεῖνοι ὅπου γράφουν τὰ ψεῦδη καὶ παρομοιοῦσι τὸν διάβολον. Ὡμως τὰ περασμένα πράγματα, εἴτε ἀπὸ τὴν ἀκαταστασίαν τῶν Πατριαρχῶν ἔγιναν, εἴτε ἀπὸ ἐδικὴν μας κακίαν καὶ ἀμέλειαν, εἴτε τοῦ καιροῦ τὰ συμβάματα, οὐδὲ τὰ ἐνθυμούμεθα, οὐδὲ τὰ ἐάζομεν εἰς τὸν νοῦν μας πλέον, νὰ τὰ ἀναφέρωμεν πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου, νὰ τὴν δίδωμεν ἕλεος, μόνον τὰ ἀφίσταμεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὴν δοκιμὴν δὲ ὅπου ὀρίζει ἡ Ἐκλαμπρότης σου νὰ κάμῃ μὲ τοῦ λόγου μας, ὡς ἂν ἐκαταλάβωμεν τὸν ἔκλαμπρόν της σκοπὸν καὶ τὴν θεοσεβὴ κρίσιν καὶ τὴν ὑπερεπαινετὸν ἐπιχειρήμα, ἐκατανύγηκεν ἡ ψυχὴ μας τόσον, ὅτι ὅχι εἰς τὰς ἐπαρχίας μας νὰ ὑπάρμεν ἀπαξάπαντες οἱ ἀρχιερεῖς ὅπου εὐρισκόμεθα ἐδῶ διὰ τὴν σύστασιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἐσφαλμάτων αὐτῆς χρῶν μετὰ πάσης χαρὰς καὶ εὐφροσύνης, ἀλλ', ἂν ἦτο δυνατόν, καὶ μακρύτερα ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας μας ἐπηγαίναμεν νὰ κατοικήσωμεν, καὶ νὰ μὴν πατήσωμεν ποτὲ εἰς τὴν Πόλιν, οὐδὲ εἰς ἐξ ἡμῶν, μόνον νὰ γίνῃ ἡ τελεία ἐλευθερία τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ λείψῃ ἀπὸ λόγου μας ἡ πικροτάτη ἐνοχλή τῆς ἐγγύτης, καὶ ἰδοὺ σὺν Θεῷ, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου, μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων, ἀναχωροῦμεν μὲ τὸ καλὸν ριζικὸν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου εἰς τὰς ἐπαρχίας ἡμῶν, καὶ πηγαίνομεν ἐκεῖ χωρὶς καμίας ἀμφιβολίας καὶ ἄργητα καιροῦ, καὶ τὴν κοβέρνωσιν ὅλην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὴν διοικήσιν πάσαν τῆς κεφαλῆς μας τοῦ οἰκουμένου Πατριάρχου καὶ τοῦ ἐσπυτοῦ μας μετὰ Θεοῦ τὴν παραδίδομεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου καὶ εἰς τὴν αὐθεντικὴν

știință și suntem pârâți de aceia ce scriu către Strălucirea Ta că nu ne odihnim cu ei; să-i judece ochiul lui Dumnezeu, cel ce vede toate, care cunoaște inimile tuturor, și să aibă ei de moștenire veșnica osândă: ori noi să fim așa, ori cei ce scriu. Numai cât ni-ar fi plăcut, dacă eră cu puțință, să aflăm măcar pe unul din cei ce scriu astăzi cele protivnice, să se arăte dacă noi suntem oameni de o astfel de faimă, ori aceia ce scriu minciunile și sunt asemenea cu diavolul. Însă lucrurile trecute, ori de s'au făcut din pricina nestatorniciei Patriarhilor, ori din însăși a noastră răutate și neglijare, ori de sunt împrejurări ale timpului, nu ni le mai aducem aminte, nici nu ni le mai purtăm prin gând, ca să le aducem înaintea Strălucirii Tale, să-ți dăm greutate, ci le-am lăsat judecării lui Dumnezeu. Iar pentru încercarea ce hotărăști Strălucirea Ta să faci cu noi, precum am aflat luminat-ți scop și judecata cucernică și întreprinderea vrednică de cele mai mari laude, s'a mișcat sufletul nostru așa de mult, încât, nu la eparhiile noastre să ne ducem, noi, toți arhierii ce se găseau aici pentru orânduirea Bisericii celei Mari și îndreptarea foarte grelelor ei datorii cu toată bucuria și mulțămirea, ci, de ar fi fost cu puțință, și mai departe decât eparhiile noastre am fi mers să stăm, și să nu mai călcăm în Constantinopol, nici măcar unul din noi, ci numai să se facă desăvârșita despovărare a Bisericii, și să lipsească de la noi prea-amara greutate a chezășiei, și iată, cu Dumnezeu, potrivit cu porunca Strălucirii Tale, după serbătorea Epifaniei, mergem, cu bunul noroc al Strălucirii Tale, în eparhiile noastre, și ne ducem acolo fără vre-o îndoială și zăbavă de timp, și cârmuirea toată a Bisericii și rânduiala toată a căpeteniei noastre, Patriarhul ecumenic, și a noastră înșine, după Dumnezeu o dăm în seama Strălucirii Tale și în supravegherea și grija Ta domnească, și orice Te-ar lumina prea-bunul Dumnezeu, să faci pentru dânsa și pentru preasfințitul nostru stăpân și pentru noi, căci, cu socotelile ce ni le-ai scris Strălucirea Ta și cu făgăduielile cele întru Dumnezeu, ni-ai legat mâinile și picioarele. Și rugăm pe Domnul Dumnezeu să învrednicească pe Strălucirea Ta ca, nu numai șase luni să ne cârmuiești, ci și în toată viața Ta, și nimeni din

της ἐπίσκεψιν καὶ προμήθειαν, καί, εἴ τι τὴν φωτίσει ὁ πανάγαθος Θεός, νὰ κάμῃ εἰς αὐτὴν καὶ πρὸς τὸν παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότην καὶ εἰς ἡμᾶς, διατί, μὲ τοὺς λογαριασμοὺς ὁποῦ μᾶς ἔγραψεν ἡ Ἐκλαμπρότης σου, καὶ τὰς κατὰ Θεὸν ὑποσχέσεις, μᾶς ἔδωκε χεῖρας καὶ πόδας. Καὶ παρακαλοῦμεν Κύριον τὸν Θεὸν νὰ ἀξιώσῃ τὴν Ἐκλαμπρότητά της, ὅχι μόνον ἕξ μῆνας νὰ μᾶς διοικῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν τὴν ζωὴν, καὶ κἄνεις ἀπὸ λόγου μας τῶν ἀρχιερέων νὰ μὴν πατήσῃ εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν ἄνευ προσταγῆς τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη, κατὰ τὸν συνοδικὸν τόμον ὁποῦ θέλει ἰδῇ ἡ Ἐκλαμπρότης σου, ὁποῦ ἐκάμαμεν τώρα. Πῶς δὲ δὲν λανθάνουν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου τῶν μεγιστάνων αἱ μεταβολαί, καὶ πῶς τινὲς ἀπὸ τῶν χρεοφειλετῶν ἔχουσιν εἶσοδον καὶ δύναμιν εἰς ταῖς πόρταις, ἐνθυμίζομεν τὸ τὴν Ἐκλαμπρότητά σου νὰ ἔχῃ καὶ τούτην τὴν φροντίδα περὶ ἡμῶν, νὰ μὴν ἔχωμεν καμμίαν βλάβην εἰς τὰ κελλία μας. Καὶ τοῦτο ὁποῦ τῆς ἀναφέραμεν, νὰ τὴν πολυχρονῇ ὁ Θεός, καὶ νὰ τὴν χαρίσῃ τοὺς ἐκλαμπροτάτους καὶ παμφιλτάτους αὐτῆς μπεγιζαντέδες, νὰ μὴν τὴν ἀλχημονήσῃ, ἔχοντας τὸ καὶ αὐτὸ πάντοτε εἰς τὴν πρόνοιάν της. Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ Ἐκλαμπρότης της εἶναι ὁ κυβερνήτης καὶ ἐπιμελητὴς πάντων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότη καὶ τῶν ἀρχιερέων, καὶ εἰ-
μεσθεν εὐχαριστημένοι καὶ εἰς τοῦτο ὁποῦ ὀρίζει ἡ Ἐκλαμπρότης σου, ὅτι, ἂν ἤθελεν εὐρεθῇ τις ἀπὸ λόγου μας ἐναντίος καὶ ἐπίβουλος τοῦ παναγιωτάτου μας τούτου δεσπότη καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, καὶ νὰ εὗγῃ ἀπὸ τὴν θεϊκὴν ταύτην θέλησιν καὶ προσταγὴν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου, καὶ νὰ φρονήσῃ ἐναντία τῆς παρούσης ὑποθέσεως, καθὼς τὸ ὑποσχέθημεν παρῶντα ἐπὶ συνόδου, ὅταν ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐκλαμπρα γράμματα αὐτῆς, καὶ τὰ ἤκουσαν οἱ πάντες, καὶ ἐχάρησαν, παρόντος τοῦ πιστοῦ καὶ κατὰ πάντα ἀληθοῦς καπίκεχαγιά της Ἐκλαμπρότητός σου, τιμωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἄρχοντος, κυρίου Παυλάκη, καὶ τὸ γράφομεν νὰ ἔχῃ ἄδειαν ἡ Ἐκλαμπρότης σου νὰ τὸν παιδεύσῃ μὲ ὅποιον τρόπον τῆς φαίνεται ἀρμόδιον. Ὅλον μας τὸν σκοπὸν, καὶ τὴν θέλησιν, καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τὴν προθυμίαν, καθὼς μᾶς γράφει ἡ Ἐκλαμπρότης σου νὰ ἔχῃ ἀπολογίαν τὸ ὀλιγορρότερον εἶναι τὰ παρόντα, καὶ ὅχι ἄλλο¹. Κύριος δὲ ὁ Θεὸς νὰ παλυετῇ καὶ νὰ μακρο-

rândul nostru, al arhierilor, să nu caie în Constantinopol fără porunca preasfințitului nostru stăpân, după Tomul sinodicele ce-l vei vedea Strălucirea Ta, pe care l-am făcut acum. Iar cum că nu-i scapă Strălucirii Tale schimbările meghistanilor (=celor mari ai Porții) și cum că unii din împrumutători au intrare și putere la Porți, suntem siguri de aceea că Strălucirea Ta are și această grijă pentru noi, să nu avem vre-o pagubă în chiliile noastre. Și aceasta ce Ți-am adus înaintea,—ție-Te Dumnezeu mulți ani și deie-Ți harul preasfințitelor și prea-iubitelor Tale beizadele,—să n'o uiți, având și aceasta întru toate în grija Ta. Și de acum Strălucirea Ta să fii cărmuitorul și îngrijitorul tuturor lucrurilor Bisericii celei Mari și ale preasfințitului nostru stăpân și ale arhierilor, și să fim mulțămiiți și cu aceea ce hotărăști Strălucirea Ta, că, dacă s'ar găsi vre unul dintre noi dușman și uneltitor împotriva acestui preasfințit stăpân al nostru și Patriarh ecumenic, și să iasă din această dumnezeiască voință și poruncă a Strălucirii Tale, și să gândească cele protivnice stării celei de față, precum am făgăduit și de față în sinod, când s'au cetit strălucitele scrisori ale Tale, și le-au ascultat toți, și s'au bucurat, fiind acolo și credinciosul și întru toate adevăratul capuchehaie al Strălucirii Tale, prea-cinstul și de bun neam boier, dumnealui Pavlachi, și aceasta o scriem ca să aibi voie Strălucirea Ta a-l pedepsi în orice chip Ți s'ar părea potrivit. Tot gândul și voia și planul și grăbirea noastră, așa cum scrie Strălucirea Ta să aibă îndreptățire, cât mai iute sunt cele de față, și nimic alta. Iar Domnul Dumnezeu să înmulțească anii și să lunghească viața Strălucirii Tale și s'o învrednicească de o bătrânețe foarte adâncă și foarte fericită, amin.

¹ Fraza e vădit stricată în ambele copii.

ζωή τήν Ἐκκλησίαν σου, καί νά τήν ἀξιώ-
σῃ εἰς γῆρας θαυμάσιον καί λιπαρότατον, ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίου ρχμς', μηνὶ δεκεμβρίῳ
κγ', ἡγουμένης 15'.

(Bibl. Ac. Rom., copii de documente grecești și copii ale d-lui M. Gedeon, care a întrebuintat, pentru întreaga această corespondență, ms. 1 al Patriarhiei.)

CCLXVIII.

1646-7
(7155).

Însemnare pe o Evanghelie munteană.

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ ἡσυχίας πόνοσ. Τὴ παρὼν
θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐγράφη εἰς τήν
Οὐγκροβλαχίαν, ἀθροισθέντος κυρίου Ἰωάννου
Ματθαίου Βασιλάδα, ἔτους ζρνε'.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.)

În anul de la Mântuire 1646, luna lui
Dechemvrie în 23, indicția 15.

Darul lui Dumnezeu și osteneala lui
Isaia. Această dumnezeiască și sfântă Evan-
ghelie s'a scris în Ungrovlahia, fiind Domn
domnul Io Matei Voevod, la anul 7155.

CCLXIX.

Constanti-
nopol,
1647,
Septembrie.

Ioanichie, Patriarh de Constantinopol, se învoiește a iertă pe Meletie fost
Mitropolit de Rodos care, împotriva hotărârii lui, căută să capete liberarea fostului
Patriarh Partenie, dacă Meletie va izbuti a-i dobândi pacea cu acesta, care s'ar
indatorî a sta unde va spune Vasile-Vodă al Moldovei, reprezentat la învoire prin
capuchehaiaua Pavlachi¹.

Ἰωαννίκιος, ἐλὲν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμε-
νικὸς Πατριάρχης.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ
γράμματος δηλοποιούμεν τοῖς πᾶσιν ὅτι, πα-
τριαρχεῶντος τοῦ ἐξωσθέντος κύρ Παρθενίου
τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, οἱς τράποις οἶδε
Κύριος, ἀδικίαν μεγίστην ὑπέστη παρ' ἐκείνου
ὁ ἱερώτατος ἀδελφός ἡμῶν Πρόδου κύρ Με-
λέτιος, ὡς παλλαὶ αὐτὴν οἶδασιν μὴ γεγονέναι
κατὰ νόμους, καὶ ἐξεβλήθη τῆς ἐπαρχίας αὐ-
τοῦ, Πρόδου, καὶ μετὰ τὴν τοῦ κύρ Παρθενίου
αὐτοῦ ἐξωσιν ἐκρίθη, γνώμη συνοδικῇ καὶ
διασκέψει, πεμφθῆναι τὸν αὐτὸν Πρόδου κύρ
Μελέτιον εἰς τὴν ὑπερορίαν τοῦ κύρ Παρθε-
νίου ἐκείνου, ὡς πιστότερον τῶν ἄλλων, καὶ
μετὰ τὸ ἐπανακάμψαι ἀπὸ τῆς ὑπερορίας
ἐκείνης, ἅτε ἡδικημένον τὰ μέγιστα τυγχά-
νοντα καὶ παρὰ κανόνας ἐξεληθόντα τῆς ἐπαρ-
χίας αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἡμετέραν ζῶσαν φωνήν
τῆς τότε ἡμῶν ὑποσχέσεως ἀθωωθῆναι παρὰ
τῆς παραλόγου ἐκείνης παιδείας, καὶ συναριθ-
μηθῆναι ὡς καὶ πρότερον εἰς τὸν χορὸν καὶ
εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀρχιερέων, καὶ λαβεῖν καὶ
τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ. Ὁ καὶ ἐγένετο, καὶ ἀπῆλ-
θεν εἰς τὴν ὑπερορίαν τοῦ κύρ Παρθενίου, καὶ
ἐν τῷ μεταξὺ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τοῦ αὐτοῦ Πρόδου
κύρ Μελετίου διανοσθέντος, τῇ αὐτοῦ θελήσει
τε καὶ ὁρέξει καὶ ὁρμῇ, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ

Ioanichie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinopolei, Romei celei
Noiă, și Patriarh ecumenic.

Prin cea de față a noastră gramată pa-
triarhală facem știut tuturor, că, în Pa-
triarhia Scaunului ecumenic a mazilitului
chir Partenie, în ce chip știe Domnul, a
suferit din partea lui o foarte mare nedrep-
tate preasfințitul fratele nostru al Rodului
chir Meletie, cum știu mulți că ea s'a făcut
împotriva legilor, și a fost scos din eparhia
lui, a Rodului, și după scoaterea acestui
chir Partenie s'a judecat, cu părere și cer-
cetare sobornicească, precum că trebuie a se
trimete acest chir Meletie al Rodului la lo-
cul de surgun al lui chir Partenie acela,
ca unul ce e mai de credință decât alții,
și, după întoarcerea-i din acel loc de sur-
gun, ca unul ce a fost foarte mult nedreptățit
și împotriva canoanelor a ieșit din eparhia
lui, să fie iertat, după cuvântul nostru viu
al făgăduielii ce am făcut atunci, de acea
pedeapsă fără rost, și să fie socotit ca și
mai înainte în ceata și în rândul arhierilor,
și să-și iea și eparhia lui. Ceia ce s'a și
făcut, și a plecat la locul de surgun al lui
chir Partenie, și, între acestea, nu știu cum,
acelaș chir Meletie al Rodului plănuind,
cu voia și hotărârea și pornirea lui, libe-

¹ V. pentru acesta și mai sus, și *Studii și documente*, IV, pp., 239-40, n^{le} XXXI, LXXV.

κύρ Παρθενίου, καί, γεγούσαν αὐτήν, ἡμεῖς, ὡς ἀποστάτην καὶ παρήκων τῆς ἡμετέρας ἀποφάσεως οὔτε ἀπὸ τῶν ὑποσχεθέντων ἤθελε δοῦναι τι πρὸς αὐτόν, οὔτ' αὐτὸς ἔκτοτε μέχρι τῆς δεῦρο ἦλθε πρὸς ἡμᾶς. Ἦδη δέ, διὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτόν πρὸς ἡμᾶς καὶ ζητεῖν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας συγχώρησιν, καὶ εὐρεῖν τὸ δίκαιον αὐτοῦ περὶ τῆς ἀδικίας ἐκείνης, ἧς πέπονθε, καὶ μάλιστα διὰ τὸ μὴ προξενηθῆναι τι ἐναντίον τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐπιχειρήματος ἐκείνου τῆς ἐλευθερίας τοῦ κύρ Παρθενίου, ἐδεξάμεθα τῆς μετάνοιαν αὐτοῦ, τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς ἀληθείας, ὑποσχεθέντος διὰ τῆς συνδρομῆς καὶ ἐπαναγκάσεως αὐτοῦ γενέσθαι τὴν τελείαν διαλλαγὴν καὶ εἰρήνην τοῦ κύρ Παρθενίου καὶ ἡμῶν καὶ ἀναπαυθῆναι ἐκείνον, ἐν ᾧ ἂν τόπῳ ἐστὶν ἡ γνώμη καὶ ὁ ὁρισμὸς τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου καὶ χριστιανικωτάτου πόλυχρονίου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ εὐεργέτου, καὶ μετὰ Θεὸν ἐπιστάτου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου κυρίου Βασιλείου Βοεβόνδα, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, καί, πέρας λαμβάνοντος τοῦ τῆς εἰρήνης ἔργου, πιστοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος τοῖς πᾶσι τῇ συνοδικῇ διασκέψει τε καὶ ἀποφάσει τῆς παρευρεθείσης ἱεράς συνόδου, τοῦ τε μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κύρ Παΐσιου, καὶ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τοῦ τιμιωτάτου καὶ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτζη Παυλάκη, καπιχεχαγὰ τῆς Αὐθεντίας Μπογδανίας, καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν κατὰ πνεῦμα υἱῶν ἀγαπητῶν ἡμῶν, ὁθωθῆναι τὸν ἱερώτατον αὐτόν Πρόδον κύρ Μελέτιον ἀπὸ τῆς ἀδικίας ἐκείνης παιδείας, καὶ συγκαταριθμηθῆναι τῇ ἱεραῖ τῶν ἀρχιερέων ἀδελφότητι, ὡς καὶ πρότερον συνδιατιώμενον αὐτῇ καὶ συναναστροφόμενον, ὡς ἔθος τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ λαβεῖν τὸ ψωμίον αὐτοῦ ἀδωροδοκῆτως, τὴν Μητρόπολιν αὐτοῦ Πρόδον, ἀφ' ἧς κακῶς καὶ παρὰ κανόνας ἐξῆλθε, καὶ μηδὲνα ταλμῆσαι ἐξελεῖν τῆς αὐτῆς συμφωνίας τε καὶ ὑποσχέσεως, εἰς βάρος ἀλλοῦ καὶ αἰωνίου ἀφορισμοῦ τοῦ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικον καὶ ἔνοχον τοῦ πυρὸς τῆς γέννης, καὶ πρὸς τοῦτοίς καί, ἐν ὅσῳ εὕρισκται αὐτὸς εἰς τὸ ἔργον τῆς εἰρήνης ἐπίμων τοῖς μελετωμένοις, φυλάττεσθαι ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς ἐναντίου, καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην ὡσαύτως μένειν ἀνενόχλητον. Ἄν δὲ αὐτὸς

ראה lui chîr Partenie și, făcându-se aceasta, nici noi, ca unui apostat și călcător al hotărârii noastre, n'am voit a-i da ceva din cele făgăduite, nici el de atunci până azi n'a mai venit la noi. Iar acum, pentru că el a venit la noi și a cerut pace și iertarea Bisericii și a-și găsi dreptul lui pentru nedreptatea aceea ce a suferit-o, și mai ales pentru că nu s'a pricinuit ceva protivnic Bisericii din întreprinderea lui de a liberă pe chir Partenie, am primit căința lui, în acest chip adevărat, care a făgăduit că prin ajutorul și nevoința lui se va face cea de istov apropiere și pace a lui chir Partenie și a noastră și se va odihni acela în locul unde va fi părerea și porunca prea-cucernicului și prealuminațului și prea-creștinului—care să trăiască întru mulți ani!—domn al nostru și binefăcător și după Dumnezeu cărmuitor al Marii Bisericii a lui Hristos, al Moldovlahiei domnul domn Vasile Voevod, sufletească fiu prea-dorit al Smereniei Noastre, și, luând sfârșit fapta păcii, încredințăm prin cea de față pe toți, prin socotință și hotărâre sinodicească a sfântului sobor ces'a aflat, a prea-fericitului Patriarh al Ierusalimului chir Paisie și a preasfințiților arhieriei și prea-cinstiți, cei întru Duhul Sfânt iubiți frați ai noștri și coliturghisitori și a prea-einstitului și de bun neam boier dumnealui Pavlachi, capuchehaie al Domniei Moldovei, și a prea-cinstiților clericii ai Bisericii celei Mari, aflătoare în sama noastră, a fi iertat acel preasfințit chir Meletie al Rodului de aceea nedreaptă pedeapsă și a fi numărat în sfânta frăție a arhierilor, ca unul ce și mai înainte a trăit și s'a purtat în ea, cum e datina arhierilor, și a-și lua ea pâine a lui fără mită Mitropolia lui, Rodul, din care în chip rău și împotriva canoanelor a ieșit, și nimeni să nu cuteze a ieși din această învoire și făgăduială, supt povara afuriseniei nedesfăcute și veșnice de la Dumnezeu atotțiitorul și să fie supus veșnicei anateme, și să ajungă părtaş al focului gheenei, și pe lângă acestea și, în cât timp se va afla el, în lucrul pentru pace, statornic în cele ce și-a pus în minte, să fie păstrat fără vătămare din partea oricărui protivnic, și după pace de asemenea să rămâie netulburat. Iar, dacă va călca vre-un condeiu din cele mai sus scrise ale învoirii și făgăduielii lui, să fie izgonit de noi ca un mincinos și uneltitor împotriva Bisericii

παρέβη ἑνός τῶν ἀνωτέρω γεγραμμένων τῆς συμφωνίας καί ὑποσχέσεως αὐτοῦ, ἀποπέμπεσθαι παρ' ἡμῶν ὡς ψεύστην καὶ ἐπίβουλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡμῶν, μηδεμίαν μετοχήν γεκτημένον, ἢ δικαιολογίαν, καὶ ζήτησιν τινὰ τῆς ἀθωώσεως αὐτοῦ, ἢ τῆς ἐπαρχίας. Ἄν δὲ καὶ ὁ κύρ Παρθένιος οὐ θελήσῃ στέρεσαι τὸ τῆς εἰρήνης ἔργον, εἶναι αὐτὸν πρῶτον πολέμιον ἐκείνου καὶ ἀντίπαλον καὶ διώκτην. Οὕτως ἐπιγράφεται τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συμφωνητικὸν γράμμα.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χχμζ' τψ, ἐν μηνί Σεπτεμβρίῳ, ἡνδικτιῶνος α'.

Παῖσις, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

CCLXX.

Constanti-
nopol,
1648,
Maiu.

Alegerea din nou, la Constantinopol, a Mitropolitului muntean Ștefan de Tismana.

Ἐπομνημα Οὐγκροβλαχίας Στεφάνου, ἡγουμένον Τιςμάνας.

Τῶν εὐαγῶν οἰκῶν ἐκ λίθων εὐ ἐξεσμένων καὶ στύλων τετορνευμένων τὴν ἀσφάλειαν κεκτημένων, ταῦτα καὶ τὰ ποίμνια διὰ ποιμένος καὶ ποιμαντικῆς ῥάβδου διοικεῖται καὶ διεξάγεται ποιμένος γὰρ δίχα καὶ στύλων ποίμνιον διοικεῖσθαι καὶ οἰκίαν [μετ'] ἀσφάλειαν κτᾶσθαι ἀμύχανον. Ἐπεὶ δ' οὖν ξυνέβη καὶ τὴν ἀγιωτάτην Μητροπόλιν Οὐγκροβλαχίας καὶ τὸ περὶ αὐτὴν λογικὸν ποίμνιον προστάτου γενεοῦ ἀμοιροῦν, ὡς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Θεοφίλου τῷ ζῆν ἀποβαλόντος, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη, τοῦ οἰκουμένου Πατριάρχου, κυρίου κυρίου Ἰωαννικίου, συνήχθημεν οἱ παρενθεθέντες ἀρχιερεῖς ἐν τῇ πατριαρχείῳ, ἐν τῷ νηφ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐπὶ διασκέψει καὶ ἐκλογῇ ποιμένος καὶ προστάτου τῶν λογικῶν προβάτων τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως, καὶ ὅτ, ψήφων κανονικῶν γεγονότων, ἐθέμεθα πρῶτον μὲν τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Στεφανὸν καὶ κατηγούμενον τῆς σεβασμίας καὶ αὐθεντικῆς μονῆς Τιςμάνας, ἔπειτα τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Ἀθανάσιον, καὶ τρίτον τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Λεόντιον προσηγούμενον. Ὅθεν, εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν, κατεστρώθησαν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χχμη', μαθ', ἡνδικτιῶνος α' τῆς.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

și a noastră, necăpătând nicio împărțășire ori recunoaștere de dreptate ori cerere a iertării lui sau a eparhiei. Iar, dacă acel chir Partenie n'ar țineă fapta păcii, el (Meletie) să fie cel d'întăiu dușman al lui și protivnie și prigonitor. Astfel s'a scris cea de față a noastră scrisoare patriarhi-cească de învoire.

În anul de la Mântuire 1647, în luna lui Septemvrie, indicția 1.

Paisie, eu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al sfintei cetăți Ierusalimului.

Pomenirea lui Ștefan al Ungrovlahiei, egumen de Tismana.

Precum casele cele sfinte își capătă siguranța din pietre bine potrivite și din stâlpi lucrați, tot așa și turmele se cârmuiesc și se călăuzesc prin păstor și cărja lui păstorească; căci fără păstor și stâlpi e cu neputință a cârmui o turmă și a clădi o casă sigură. Deci, de oare ce s'a prilejit ca și preasfințita Mitropolie a Ungrovlahiei și turma cuvântătoare din jurul ei să fie lipsite de căpetenie adevărată, căci cel ce eră acolo arhieru, Teofil, a încetat din viață, — după îndemnul preasfințitului nostru domn și stăpân, Patriarhul ecumenic, domnul domn Ioanichie, ne-am strâns noi, arhierii ce ne-am aflat în Patriarhie, în biserica marelui mucenic Gheorghe, pentru chibzuirea și alegerea unui păstor și îngrijitor al oilor celor cuvântătoare din acea Mitropolie, și deci, făcându-se votarea după canoane, am pus întâiu pe prea-cucernicul între ieromonahi și duhovnici chir Ștefan și categumen al veneratei și domnești mănăstirii a Tismanei, apoi pe prea-sfințitul între ieromonahi și duhovnici chir Atanasie și, al treilea, pe prea-cucernicul între ieromonahi și duhovnici chir Leontie proegumenul. Deci, spre dovadă și siguranță, s'au așternut și numele lor în această sfântă codică a Marii Biserici a lui Hristos.

În anul de la Mântuire 1648, Maiu, indicția întâiu.

CCLXXI.

Patriarhul de Constantinopol Ioanichie supune mănăstirii Karakallu de la Athos biserica Sf. Nicolae din Ismail, reparată de călugării athoniți, făcând-o și stavropighie a sa.

1648.
Iunie.

Ioanichie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Cunoscut este în de obște la tot poporul cel numit cu numele lui Hristos că această Mare Biserică a lui Dumnezeu, catolicească și apostolicească, covârșește și este mai întâiu de toate dumnezeieștile și prea-sfintele Mitropolii și bisericile supuse lor, cu alte cuvinte: mună și izvor nesecat, și arbore ales și cu frumoasă umbră, și liman liniștit și mântuitor. Deci ea în multe chipuri economisește interesele fiecărei Biserici a feloritelor neamuri ce voiesc să aibă legi pentru cârmuirea desăvârșită și pentru hotărâri care să dea un folos statornic, sau prin voință împărătească sau patriarhicească, precum la zidirea orașelor, Mitropoliilor, bisericilor și altora multe, asemenea acestora, ce lucrează și ele la folosul sufletesc în de obște și al fiecăruia. Pentru aceasta este obiceiul ea, cu îngăduința, puterea și voința patriarhicească, să se facă așezăminte patriarhicești și stavropighiale pentru câința și înlăturarea păcatului și creșterea virtuții la mai multe eparhii ale Mitropoliilor, arhiepiscopilor și episcopilor, întemeiate prin gramate ale Patriarhilor după vremi, care așezăminte știm că s'au făcut și se țin bine, cu iubire de Dumnezeu, neschimbat și nestrămutat, fiecare din ele.

Așa dar, fiind un lăcaș în eparhia și Mitropolia Proilavului și a Ismailului, închinat în cinstea Sfântului Nicolae, care este învechit și dărâmat, și, cu un cuvânt, nu are nicio parte în bună stare, și e trebuință a se face din temelie, din norocire, pe neașteptate, prin năstăvirea lui Dumnezeu fiind îndemnați prea-cuvioșii părinți de la Sfântul Munte, din mănăstirea Karakallu, unde se cinstește hramul Sfinților Apostoli, vor a înoi din temelie acest lăcaș, cu a lor cheltuială, supt numele de patriarhicesc și stavropighial, așa ca să țină în acest lăcaș singur numele Patriarhului și să se zică mai presus, fiindcă acest lăcaș la învoire s'a făcut stavropighie patriarhicească, și în el nici-un arhieru al locului și după vremi să nu se amestece, nici la sfințitele lucrări, nici la sfințita hirotonie, nici la cercetarea sufletesților greșeli ale ieromonahilor și monahilor din mănăstirea Karakallu, ce se vor afla la acest lăcaș, nici într'un chip, nici a li cere dările după canoane; căci, chiar de ar fi sfințiți acolo, ei totuș vor fi și se vor numi patriarhicești și vor fi supuși exarhului ce se va trimete de la Patriarh pentru drepturile lui, și-i vor plăti obișnuitele dări după canoane. Căci, acolo unde nu vor fi întemeiate stavropighii patriarhicești, arhierul locului de după vremi are putere și lui îi vine anafora, pecetea, cercetarea, veniturile canonice, hirotoniile, darea de cărți și vânzarea lor și orice alte drepturi episcopale. Iar stavropighiile patriarhicești, fiind atârinate de puterea Patriarhului, voim să rămâie neschimbate și nestrămutate. Așa dar sus-numiții părinți ai cinstitei mănăstiri Karakallu, arătând dorința lor de a ridica acest lăcaș, au cerut de la Smerenia Noastră voie și îngăduință patriarhicească de a se apuca de această lucrare fără îndoială, și Smerenia Noastră, nevrând a trece cu vederea cererea lor, ca una ce este bine întemeiată și legiuită, li-a dat învoire și putere prin aceasta a noastră carte patriarhicească pecetluită, să pună temelie și să înfigă sfânta cruce după orânduiala Marii noastre Biserici și să clădească biserica supt nume de stavropighie patriarhicească, spre a fi aceasta de acum înainte nerobită în veci, cu totul slobodă și necăleată, și părinții ce vor fi într'însa după vremi să nu fie datori a da nimănuia nimica, afară numai, spre semn de supunere, la Biserica cea Mare a lui Hristos câte 40 de litre de iere sau 10 ocale, și să pomenească în biserică numele nostru, al Patriarhului, după obiceiul bisericesc ce se ține din vechime prin stavropighiile patriarhicești. Când va fi trebuință de hirotonia unui preot sau ieromonah sau ierodiacon, părinții să cheme pe arhierul locului ca să slujească în această biserică patriarhicească și stavropighială, fără însă a ședeă în sfințitul Scaun. Toate acestea spuse în gramata de față voim să rămâie neatinse, neschimbate și necăleate pentru totdeauna, arhierul locului de după

vremi neavând nicio îngăduință, precum s'a spus și mai sus, nici a săvârși sfințite lucrări, nefiind chemat de părinții de la această biserică, nici a judeca, nici a caterisi, nici a afurisi, nici a cere vre-un drept de la ei, fiind slobozi și scutiți; ale căror greșeli voim să fie legate numai de Smerenia Noastră, și a noastră va fi cercetarea și arătarea, oprirea și dregerea greșelilor. Iar, dacă oricine ar voi să calce această a noastră gramată pecetluită patriarhicească în care scriem, desprețuind și batjocurind măreția noastră patriarhicească și puterea noastră, și ar supune-o robiei, în dauna și spre stricăciunea acestei biserici patriarhicești și stavropighiale, închinată numelui Sfântului Nicolae, ori arhieru, ori preot, ori din altă tagmă, și rând și tovărășie, să fie afurisit de sfânta cea de o ființă, de viață făcătoare și nedespărțită Treime și de unul Dumnezeu cel netopit în unitatea firii, și să fie blăstămat și neiertat, și după moarte nedeslegat, în veacul de acum și în cel viitor; și să aibă blăstămurile sfinților celor 318 purtători de Dumnezeu părinți de la Nicheia și de la celelalte sfinte sinoade, și partea lui să fie cu vânzătorul Iuda. De aceea, pentru cunoaștere și asigurare, s'a făcut gramata de față, supt pecete de plumb, și s'a dat călugărilor de la Karakallu, trecându-se și în condica sfântă a Marii Biserici ai lui Hristos. În anul 1648, Iunie în 2.

Ioanichie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

- † Antim al Chizicului.
- † Partenie al Samosului.
- † Neofit al Adrianopolei.
- † Pangratie al Mirelor.
- † Damaschin al Mesemvriei.
- † Porfirie al Nicheii.
- † Climent al Didimotihului.
- † Gavriil al Naupactului și Artei.
- † Ghermanos al Elasonei.
- † Daniil al Serelor.
- † Cornilie al Metimnei.
- † Grigorie al Rodosului.

(Melhisedee, *Cronica Hușului*, Adaus, pp. 152-6, după originalul astăzi pierdut.)

CCLXXII.

Căldărușani,
1648,
27 Iulie.

Paisie, Patriarh de Ierusalim, dă, din Căldărușani, o mărturie.

Paisie, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a tot Palestinului.

† Întâmplându-se Smereniia Noastră a venire la sfânta mănăstire la Căldărușani, venit-au înaintea Smereniei Noastră egumenul Varlam dela ața sfântă mănăstire dela Căldărușani cu un zapis al jupâneasei Todorei, care jupâneasă se-au călugărit la ața sfântă mănăstire, arătându egumenul Varlam acel zapis al jupănesei Todorei nainte Smereniei Noastră pântru nește Țigani ce au fost închinat și dat la sfânta mănăstire până au fost vie ia, cu voia ei. Dece Smereniia Noastră, văzându zapisul ei, și mărturisindu egumenul Varlam cu tot soborul lui dela mănăstire cum că acei Țigani i-au dat și i-au închinat la sfânta mănăstire la moarte ei, deč, văzându Smereniia Noastră zapisul ei, și mărturisindu și egumenul într'ața potrivă, am dat cartă a Smereniei Noastră egumenului Varlam ca se ție pre acei Țigani ce sântu mai sus scriși, se-i ție la sfânta mănăstire cu pace, cum i-au dat ața jupănăasă, iar altu nimenel[e] treabă se n'aibă cu acei Țigani. Iar cine va vrè se strice zapisul acei jupănease care i-au închinat și cartea Smereniei Noastră, acela om se fie blestemat și afurisit de 318 *вѣщъ еси ка никѣя*, așijdere și de Smereniia Noastră afurisit și procler. Însă, de va fi zapisul acei jupănease așa lăsat la moarte ei cum serie mai sus, se fie, cum am scris mai sus, acei oameni cari am scris mai sus supt ața

legătură și supt acel blestem. Iar pața și darul și blagoslovenia a Smereniei Noastră se fie pre creștinii cei adevărați, amin.

Iul[ie] 27 ΔΗ, ΑΚΤ 7156.

(Iscălitura grecească a Patriarhului.)

(Bibl. Ac. Rom., doc. 272/xx.)

CCLXXIII.

Sinet (σενέτι) al lui Matei-Vodă Basarab pentru o vie de la Căciulești a mănăstirii lui Xenophont. 1650, 11 Iunie.

(Langlois, *l. c.*, p. 78.)

CCLXXIV.

Vasile-Vodă Lupu dă mănăstirii Zographului din Athos mănăstirea Dobrovățului, cu hramul Sfântului Duh, împreună cu ce se ține de ea¹, pomenind pe Mitropolitul Varlaam și pe episcopii Anastasie de Roman, Teofan de Rădăuți și Ghedeon de Huși. 1651 (7159), 26 Mart și 29 Iunie.

(Notițe grecești moderne, în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, *l. c.*, p. 91; întreg în Petit, adausul la Ηυζαντινὰ Χρόνια, XIII. p. 179 și urm.)

CCLXXV.

Matei-Vodă Basarab către Patriarhul de Constantinopol Ioanichie, cerând ca Mitropolit în locul lui Ștefan, socotit ca trădător, pe Ignatie de Râmnic. Târgoviște, 1653, 12 Iunie.

† Τῷ παναγιωτάτῳ πατρὶ καὶ δεσπότῃ, τῷ οἰκουμένικῳ Πατριάρχῃ, κυρίῳ κυρίῳ Ἰωαννίκιῳ, Ἰωάννης Ματθαῖος Βοεβόνδας, ἐλὲν Θεοῦ Ἀδ-
θέντης πάσης Οὐγκροβλαχίας, τὴν προσήκου-
σαν εὐλόγειαν.

Δεόμενοι τοῦ παναγίου Θεοῦ διὰ τὴν κοσ-
μοφιλή ὑπείσαν τῆς Παναγιότητός σου, ὅτι καὶ
ἡμεῖς τῇ αὐτοῦ μακροθυμίᾳ καὶ χάριτι ἐν τῇ
παναγίᾳ καὶ εὐπροσδέκτῳ τῆς Παναγιότητός
σου εὐχῇ ὑψαίνομεν, εἰρηνεύοντες ἀπὸ τὰς
πολλὰς καὶ παντοδαπὰς συγχύσεις, ὅπου μας
ἐπανεβύθισαν τὸν παρόντα καιρὸν (ὅπου τὸ ἁ-
νάθεμα νὰ ἔχῃ ὁ αἴτιος), δὲν ἠμπορέσαμεν νὰ
γράψωμεν πρὸς τὴν Παναγιότητά σου, καὶ νὰ
τὴν προσκυνήσωμεν κατὰ τὸ πρέπον, ἂν
καλὰ καὶ οὐδέποτε δὲν τὴν ἀλησιμονοῦμεν,
οὔτε θέλωμεν ἀλησιμονήσει, μόνον θέλωμεν κά-
μει τὸ χρέος μας πρὸς τὴν μητέρα μας, τὴν
Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν. Διὰ τὴν ὥραν ἀναφέ-
ρομεν τῇ Παναγιότητί σου ὅτι ὁ καθ' ἡμᾶς
ἀρχιερεὺς κὺρ Στέφανος, οἷα τε ἀστυκὸς καὶ
δρομείας χολῆς ὑπάρχων, δὲν ἤξεύρω πῶς νὰ

Preasfințitului părinte și domn, Pa-
triarhului ecumenic, domnului, domnului
Ioanichie, Io Matei Voevod, cu mila lui
Dumnezeu Domn a toată Ungrovlahia,
cuvinita evlavie.

Rugându-ne de preasfântul Dumnezeu
pentru sănătatea, lumii iubită, a Preasfinției
Tale, căci și noi prin mărinimia și harul
aceluiăș suntem sănătoși după rugăciunea
preasfântă și bine primită a Preasfinției
Tale, odihnindu-ne în pace de multele și
feluritele supărări ce ni-au venit în timpul
de față (anatema să fie asupra vinovatu-
lui!), — n'am putut să scriem către Prea-
sfinția Ta și să ne închinăm Ție după îndat-
torirea noastră, de și niciodată nu Te uităm,
nici nu Te vom uita, ci ni vom face datoria
către maica noastră, Biserica cea Mare.
Astăzi aducem înaintea Preasfinției Tale
că arhierul nostru chir Ștefan, ca unul
ce este viclean (literal: târgoveț) și de fire
acru la mațe, nu știu cum s'a dovedit că

¹ Forma reproduce aproape aceea a daniei către Teofan de Ierusalim a mănăstirii Galata de Radu-Vodă Mihnea, la 25 Mart 1617 (v. *Uricariul*, V, pp. 215-8; Melbisedec, *Notițe*, pp. 277-9). Dania lui Alexandru Lăpușeanu către Vatoped (*Uricariul*, XIV, pp. 107-11) se va reproduce în Adausul la acest volum.

ἐφωράθη πῶς νὰ ὁμογνωμονήσῃ μετὰ τῶν τυστασιαστών, καὶ ἔτιζεν τὸν ἐξώσαμεν τοῦ θρόνου νὰ ἡσυχάζῃ εἰς τὴ μοναστήριόν του, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Παναγιότητά σου καὶ ἀπάσαν τὴν ἱεράν σύνοδον νὰ μᾶς στείλῃ ἔκδοσιν μὲ τίμιον πρόσωπον νὰ μεταθέσωμεν τὸν θεοφιλέστατον ἀρχιεπίσκοπον Ῥωμνίκου, κὺρ Ἰγνάτιον, ἄνδρα γηραιὸν καὶ τίμιον καὶ ἄξιον τῆς πολιτείας, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ γίνῃ καιροῦ ἄργητα, διὰ νὰ ἤμεσθε μὲ ἀρχιερέα, τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας ὅτι ἔχομεν πανήγυριν. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρόν· αἱ δὲ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ τῆς Παναγιότητός σου εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

Ἀπὸ Τριγοβίστου, Ἀχγγ'εφ, Ἰουλίω ἐβ'τη.

Ἰωάννης Ματαίης Βοεβόνδας.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

a fost în legătură cu răsculații, și astfel l-am scos din Scaun, ca să se odihnească în mănăstirea lui, și ne rugăm de Preasfinția Ta și de tot sfântul sobor să ni trimeată învoire, cu un obraz de cînste, ca să mutăm pe prea-iubitorul de Dumnezeu arhiepiscop al Râmnicului, chir Ignatie, om în vrâstă și cînstit și vrednic de a cărmui, și ne rugăm să nu se facă zăbavă, ca să fim cu arhieru, căci avem hram la Adormirea Maicii Domnului. Acestea le avem acum; iar preasfintele și de Dumnezeu ascultatele rugăciuni ale Preasfinției Tale să fie cu noi.

Din Târgoviște, 1653, Iulie în 12.

Io Matei Voevod.

CCLXXVI.

1653,
prin August.

Act patriarhal de înlocuire a Mitropolitului Ungrovlahiei prin Ignatie Sărbul, episcop de Râmnic.

Καταίρεσις τοῦ Οὐγγροβλαχίας καὶ ἀντειπαγωγὴ ἑτέρου.

Τοῖς πᾶσι πρόδηλον καὶ καταφανές ἐστίν ὅτι τὸν ἀναιρέτην τῆς εἰρήνης καὶ παραιτίου τῶν σκανδάλων καὶ ἐπίδουλον κατὰ τοῦ ἰδίου προσετώτος καὶ ἄρχοντος καὶ νόμοι πολιτικοὶ καὶ κανόνες ἐκκλησιαστικοὶ ἀποτόμως κελεύουσι παθεῖν καθυποβάλλεσθαι καὶ τῆς τιμῆς καὶ ἀξίας ἀποστερεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν καὶ ὁ χρηματίσας Μητροπολίτης ἡμῶν Στέφανος, οὐκ εἶδαμεν πόθεν κινηθεῖς, εἰς τοσοῦτον περιέστη ἀπονείας καὶ ἀναισθησίας, ὥστε μηδὲ ὡς φροντίζεν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς ὠφελείας, ἀλλὰ λάξ κατ' αὐτῆς πηδῆσας, σκανδάλων παραιτίος καὶ ἐλάθης ἐγένετο τῇ κοινότητι, καὶ τὸ δὴ χεῖριστον καὶ κατὰ τοῦ μετὰ θεὸν εὐεργέτου αὐτοῦ, ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Ματθαίου Βοεβόδα, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριάτης, χρησάμενος ἐπιβουλῇ πεφώρηται, καὶ διέγνωσται κατ' αὐτοῦ μελετήσας, καὶ κοινωνῶς γενόμενος τοῖς ἀτακτήσας καὶ σκισιάσας κατὰ τῆς ἡγεμονίας, παντοῖον εἶδος ἀχαριστίας πρὸς αὐτὸν ἀπεδείξατο· τούτου χάριν ἡ Μετριάτης ἡμῶν, μετὰ τῆς ἱεράς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ σκλητοῦργων, τοιοῦτον ὄντα τὸν ρηθέντα Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας Στέφανον, τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐκλήθηρε κατὰ

Caterisirea Mitropolitului Ungrovlahiei și așezarea în loc a altuia.

Tuturor li e vădit și limpede că pe stricătorul păcii și prieinuitoarul de scandele și uneltitorul împotriva stăpânitorului și domnului său însuș și legile politicești și canoanele bisericesti poruncesc aspru a-l supune pedepsei și a-l lipsi de cînste și de vrednicie. De oare ce deci și cel ce a fost Mitropolitul vostru, Ștefan, nu știm din ce pricină mișcat, a ajuns la atâta nebunie și nesimțire, încât să nu se gândească de loc la pace și la folosul ce vine de la dânsa, ci, încă, sărind împotriva ei, s'a făcut vinovat de scandele și de vătămare pentru obște, și, ce e mai rău decât orice, a fost dovedit că a ȣesut uneltiri și împotriva celui după Dumnezeu binefăcător al lui, prea-străluțitul și prea-cucernicul Domn a toată Ungrovlahia, domnul domn Io Matei Voevod, sufletesul fiu prea-dorit al Smereniei Noastre, și s'a cunoscut că a pus gând asupra lui și, făcându-se și părtaș cu cei ce au stricat orânduiala și s'au ridicat împotriva Domniei, a dovedit tot felul de nerecunoștință față, de dânsul,—drept aceea Smerenia Noastră cu sfântul sobor al arhierieilor, frații iubiți întru Duhul Sfânt și coliturghisitorii noștri, l-am caterisit, cu voia Sfântului Duh, pe acel Mitropolit al Ungrovlahiei Ștefan,

τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὡς ἀνάρτην κατὰ τοῦ ἰδίου ἄρχοντος, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας γεγύμνωκε, καὶ ἐκπτώτον καὶ ἐστερημένον τοῦ θρόνου τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀπεκατέστησε καὶ μακρὰν ταύτης ἀπέβαλεν, ὥστε μηδεμίαν μετοχὴν ἔχειν τοῦ λοιποῦ ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐντάξει διαγίνει ἰδιώτου καὶ Στέφανος μοναχὸς λέγεσθαι, μηδενὸς τολμώντος ἅπῃ τοῦ νῦν, ἱερωμένου ἢ λαϊκῶν, ἀρχόντων ἢ ἀρχομένων, ἔχειν αὐτὸν ἐν τιμῇ καὶ τάξει ἀρχιερέως, ἐν δάρει ἀρχίας καὶ ἀφορισμοῦ. Ἴνα δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ ἡ Μητρόπολις αὕτη ἐστερημένη γνησίῳ προστάτῃ καὶ νομίμῳ ἀρχιερέως, ψήφων γενομένων ἀδείᾳ καὶ προτροπῇ ἡμετέρᾳ παρὰ τῶν τιχόντων ἐνταῦθα ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἐκρίθη καὶ ἐγνωσθῇ πρὸς τῶν ἄλλων ἀρμόδιος καὶ προσήκων τῇ Μητροπόλει ταύτῃ Οὐγγροβλαχίας ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ῥουνίκου κύρ Ἰγνάτιος τοῦ ἀναδέεσθαι τὴν ποιμαντικὴν αὐτῆς βᾶδδον καὶ τὴν πνευματικὴν διοίκησιν. Καὶ δὴ πέμπομεν εἰς τὰ αὐτόθι τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Δρύστρας, κύρ Μακάριον, [ὑπερτίμον, ἀγαπητὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν], ἐπὶ τῷ ἀναδεῖξαι πᾶσιν ὕμιν αὐτὸν λόγῳ μεταθέσεως κατὰ τοὺς ἱεροὺς ψήφους Μητροπολίτην γνήσιον καὶ νόμιμον καὶ κανονικὸν Οὐγγροβλαχίας, ὡς ὢν καὶ λεγόμενος ὁ ἱερώτατος αὐτὸς Μητροπολίτης Δρύστρας κύρ Μακάριος, ἡμέτερος ἐπίτροπος καὶ πατριαρχικὸς ἐξαρχος. Ὅθεν καὶ γράφομεν συνοδικῶς, ἵνα, γινώσκοντες τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας κύρ Ἰγνάτιον ὑπερτίμον καὶ ἐξαρχον πλαγηνῶν, τὸν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργόν, γνήσιον καὶ νόμιμον ἀρχιερέα ὕμῶν, τιμᾶτε κτλ. αὐγγλ¹.

pentru purtările lui și potrivit cu sfintele canoane, ca pe unul ce s'a răsculat împotriva Domnului său însuși, și l-am despoiat de cinstea și vrednicia arhierască, și l-am făcut a fi căzut și lipsit de Scaunul Ungrovlahiei, și l-am aruncat departe de dânsa, așa încât să nu mai aibă de acum nicio împărtașire într'însa, ci să petreacă întocmai ca oamenii de rând și să i se zică Ștefan monahul, neîndrăznind de aici înainte nimeni, dintre cei sfințiți sau dintre mireni, dintre cârmuitori sau dintre cârmuiți, a-l avea pe dânsul în cinste și rânduială de arhieru, supt povară de caterisire și afurisanie. Iar, pentru ca acea Mitropolie să nu fie lipsită însăș mult timp de adevărată căpetenie și de un arhieru legiuit, votându-se cu voia și îndemnul nostru de către arhieriei prea-cinstiți cari s'au aflat aici, cei întru Duhul Sfânt iubiți fii ai noștri și coliturghisitori, s'a judecat și cunoscut mai presus de alții potrivit și destoinie pentru Mitropolia aceasta a Ungrovlahiei prea-iubitorul de Dumnezeu episcopal Râmnienului chir Ignatie, pentru a primi cărja păstorească a acesteia și cârmuirea duhovnicească. Și deci trimetem într'acolo pe preasfințitul Mitropolit de Dristra, chir Macarie, [prea-cinstit, iubit al nostru întru Hristos frate și coliturghisitor,] ca să vă arăte vouă tuturoră că el este prin strămutare după sfânta alegere Mitropolit drept și legiuit și canonic al Ungrovlahiei, fiind și zicându-se acel preasfințit Mitropolit de Dristra chir Macarie al nostru episcop și exarh patriarhicesc. Deci și scriem aceasta din sobor, pentru ca voi, cunoscând pe preasfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei chir Ignatie, prea-cinstit și exarh al plaiurilor, întru Duhul Sfânt iubit frate și coliturghisitor al nostru, ca adevărat și legiuit arhieru al vostru, să-l cinstiți, ș. a.

1653.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

CCLXXVII.

Constantin-Vodă Șerban, al Terii-Românești, întărește niște robi schitului Zdrălg.

(Langlois, I. c., p. 78.)

1654,
13 Maiu.

¹ Pentru schimbarea din 1653, v. Iorga, *Istoria Bisericii*, I, p. 372 (după „Târgoviște” să se supprime punctul). Cf. ipoteza dreaptă din *Sfânta episcopie a eparhiei Râmnicului*, București 1906, p. 44.

CCLXXVIII.

1654,
(7162),
13 Maiu.

Constantin-Vodă Șerban, al Terii-Românești, dă voie să vândă rooi schitului „Rovais“ (Ροβάζ), supus mănăstirii lui Xenophont din Athos.
(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

CCLXXIX.

1657,
April.

Alegerea unui Mitropolit de Niceia în locul lui Grigorie care, întors din Rusia, s'a oprit în Moldova, unde s'a hotărât a-și încheia viața.

Ἐπομνημα τοῦ Μητροπολίτου Νικαίας Ναθανανήλ ἐπὶ ἀντικατάσει τοῦ ἐν Μπογδανίᾳ διαμεινάντος Νικαίας Γρηγορίου.

Ἐπειδὴ, τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Νικαίας ἀπροστατεύτου μεινάσης, ἅτα τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Γρηγορίου πρὸ χρόνων ἐπέκεινα τῶν ὅρων ἀπελθόντος εἰς Μοσχοβίαν, καὶ ἐπανακτάμψαντος καὶ μείναντος εἰς Μπογδανίαν, θέλοντος ἐκείσε διαπερίσαι τὸν ὅρον αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐγγραφὴν αὐτοῦ μήνυσιν, μὴ στερῆντος ἔλθειν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, ἡμεῖς, οἱ παρεντεθέντες ἀρχιερεῖς, προτροπῇ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη, τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου, κυρίου, Γαβριήλ, εἰσῆλθοντες ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, τῷ νέφ πατριαρχείῳ, καὶ ψήφους κανονικὰς ποιησάμενοι δι' αὐτήν, πρῶτον μὲν ἐθέμεθα τὸν πανοσιώτατον καὶ λογιώτατον ἐν ἱερομονάχαις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Ναθανανήλ, δεῦτερον δὲ τὸν Ἀνανίαν ἐφημέριον καὶ τρίτον τὸν Μακάριον ἱερομόναχον. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράψαν καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ κατεστρώθησαν ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

αχγζ'ψ, ἀπριλλίῳ, ἰνδικτιῶνος ι'της'.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

Pomenirea Mitropolitului Niceii Natanail în locul celui rămas în Bogdania al Niceii Grigorie.

De oare ce, rămânând Mitropolia Niceii fără cârmuitor, de oare ce acel care eră arhiepiscop acolo, Grigorie, de mai mult de doi ani plecase în Moscovia și se întorsese și rămăsese în Bogdania, voind a-și petrece acolo viața lui, după înștiințarea lui în scris, nevrând să vie în eparhia lui, noi, arhiepiscopii ce ne-am aflat aici, după îndemnul preasfințitului nostru domn și stăpân, Patriarhul ecumenic chirio chir Gavriil, am venit în prea-sfânta biserică a marelui mucenic Gheorghie purtătorul de biruință, Patriarhia cea nouă, și votând după canoane pentru aceasta, întâiu am pus pe preasfințitul și prea-învățatul între ieromonahi și duhovnici chir Natanail, al doilea pe Anania parohul și al treilea pe Macarie ieromonahul. Deci, pentru mărturisire și siguranță, s'au scris și numele lor și s'au așternut în această sfântă condică a Bisericii celei Mari a lui Hristos.

1657, April, indicția a 10-a.

CCLXXX.

1658,
(7166),
1-iu Maiu.

Mihnea-Vodă al Terii-Românești dă 10.000 de aspri mănăstirii lui Xenophont de la Athos și-i întărește închinarea moșiilor Rațca și Siliștea.
(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom.)

CCLXXXI.

1659 și
urm.

Însemnarea datelor și împrejurărilor în care Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, a cercetat, înainte și după ridicarea lui la această demnitate, țerile noastre.

Ἠλθομεν εἰς Τραπεζούναν [din Sinope, cu Patriarhul Paisie al Ierusalimului], εἰς τὸν Μπαλουκλαβάν, ἐκείθεν εἰς τὸν Τούναβιν, εἰς τὸ Κελλί. Ἐκείθεν πλέοντες διὰ τὸ Βο-

Am venit în Crimeia, la Balaclava, și de acolo la Dunăre, la Chilia. De aici plutind pe la Bizanț cu furtună strașnică, am mers la Sinope. . .

1 „Vlădica de la Nicheia“ eră așezat ca egumen la Todireni lângă Burdujeni, în mănăstirea lui Teodor Movilă, unde într'un târziu numai îi urmă Mihail (*Studii și documente*, XI, p. 55, n° 43). El făcù acolo „Păscăria Mitropolitului Grigorie Nichenschie“ (*ibid.*, pp. 56-7, n° 51-2). I se mai zicea și Mitropolitul de la „Odișcani“ (ot Ițcani), cum îl numește Domnița Buxanda, a lui Vasile Lupu, pe care o împrumutase cu bani (*ibid.*, pp. 78-9, n° 138).

ζάντιον ὑπὸ κλύδωνος σφοδροῦ ἐπήγαμεν εἰς Σινώπην. . .

Καὶ 1663, μηνὶ Αὐγούστῳ, ἐξήλθομεν τῆς Πόλεως καὶ ἀπήλθομεν [en Patriarhul Nectarie de Ierusalim] εἰς τὸν Τόρναβιν, εἰς τὸ Κελλίν, εἰς τὸ Ἰσμαήλιον, εἰς τὸ Πένι, εἰς τὸ Γαλάτζι καὶ τέλος εἰς Γιάσιον, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ.

Καὶ 1664, μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἐπήγαμεν εἰς Οὐγκροδλαχίαν, εἰς τὸ Μπουκουρέστι, καὶ Σεπτεμβρίῳ μηνὶ εἰς Ρούσιον καὶ Τζερεβένδοδα, εἰς Ἀλβανιτοχώρι, εἰς Πάσγρατα. Καὶ μηνὶ Ὀκτωβρίῳ εἰς Σούμνον καὶ Ντόπρεναν, καὶ Νοεμβρίῳ 1 εἰς Βάρναν· ὅθεν ἐπιστραφέντες ἤλθομεν πάλιν εἰς Ἀλβανιτοχώριον, ἀκείθεν εἰς Τοῦρνάβον καὶ εἰς τὸ ἐγγὺς αὐτῷ Ἀλβανιτοχώριον, καὶ 1665, Ἰανουαρίῳ μηνὶ, εἰς Σήλυμνον, εἰς Ὑάμπολιν, καὶ τὸν Φεβρουάριον, εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐνθα ἀπεστάλην ἑξάρχος εἰς Βλαχίαν καὶ εἰς Μρογδανίαν. Καὶ μετὰ τὸ πάσχα, μηνὶ Μαΐῳ, ἤλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν. . .

Ἐκείθεν [de la Chios] εἰς Κῶν, εἰς Ρόδον καὶ τέλος εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνθα 1666 ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Καισαρείας, καὶ 1667 ἐπέμφθη ἑξάρχος εἰς Βλαχομρογδανίαν. [Dar face alte călătorii. La 23 Ianuar 1669 Patriarh de Ierusalim.]

Ἐκείθεν τὸν Ἰούλιον εἰς Ἀδριανούπολιν, τὸν Αὐγουστον εἰς Φιλιπούπολιν, τὸν Σεπτέμβριον εἰς Παζαρτζίκην καὶ Πέστεραν καὶ Στενίμαχον, τὸν Νοέμβριον εἰς Ἑσκι-Ζαγαράν καὶ Ὑάμπολιν καὶ Σήλυμνον, καὶ τὸν Δεκέμβριον εἰς Τοῦρνάβον, εἰς Ἀλβανιτοχώριον, εἰς Πλιάσκοβον καὶ εἰς Παχοβιτζαν, καὶ Ἰανουαρίου 3 εἰς Τζερεβένδοδα καὶ τῇ 23 εἰς Σηλόστραν καὶ τὸν Φεβρουάριον εἰς Βλαχίαν, εἰς τὸ Φλότζι, καὶ ἔπειτα εἰς Μπουκουρέστι, ἐπὶ Ἀντωνίου Βοεβόδα. Ἐκείθεν μηνὶ Μαΐῳ εἰς Μποζέον καὶ Φοξάνι, ἔπειτα εἰς Γιάσιον, ἐπὶ Δούκα Βοεβόδα, καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1670 εἰς Κωνσταντινούπολιν. . .

Καὶ 1673, Μαΐῳ μηνὶ (din Constantinopol), εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ Γρηγορίου Βοεβόδα, καὶ τὸν Ἰούνιον εἰς Μποζέον, εἰς Φοξάνι, καὶ εἰς Γιάσιον, ἐπὶ Πετρετζέικου Βοεβόδα¹, καὶ πάλιν εἰς Βλαχίαν, καὶ Σεπτεμβρίῳ 8 εἰς Κωνσταντινούπολιν. . .

Μαΐου 30 ἤλθομεν εἰς τὸ Ἀκρι, Ἰουνίου 6, εἰς Τρίπολιν, εἰς Λαοδικεῖαν καὶ Ἀντιόχειαν, καὶ Ἰουλίου 20 εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1677, Δεκεμβρίου 25, εἰς Ρούσιον, καὶ τῇ 29 εἰς Βουκουρέστι, ἐπὶ Δούκα

Σὶ 1663, în luna lui August, am ieșit din Constantinopol și am mers [cu Patriarhul Nectarie de Ierusalim] pe Dunăre, la Chilia, la Ismail, la Reni, la Galați și pe urmă la Iași, în luna lui Octomvrie.

Și 1664, în luna lui April, am mers în Ungrovlahia, la București, și în luna lui Septemvrie la Ruscine și la Cervenvoda, la Arvanitochori, la Rasgrad. Și în luna lui Octomvrie la Șumla și la Dobrena și, la 1-iu Noiembrie, la Varna; de unde întorcându-ne, am venit iarăși la Arvanitochori, și de aici la Târnova și la Arvanitochori lângă dânsa, și 1665, în luna lui Ianuar, la Sliven, la Iamboli, și, în Februar, la Adrianopol, de unde am fost trimes ca exarh în Țara-Românească și în Moldova. Și, după Paști, în luna lui Maiu am venit la Constantinopol.

. . . De aici [de la Chios] la Kos, la Rodos și, la sfârșit, la Ierusalim, unde în 1666 am fost hirotonisit Mitropolit al Cesareii, și 1667 am fost trimes exarh în Vlahobogdania. . .

De aici în Iulie la Adrianopol, în August la Filipopol, în Septemvrie la Bazargie, la Peștera și Stenimaca, în Noiembrie la Eschisagra și la Iamboli și la Sliven, și în Dechemvrie la Târnova, la Arvanitochori, la Liașcova și la Rahovița, și, la 3 Ianuar, la Cervenvoda; și la 23 la Silistra, și în Februar în Țara-Românească, la Târgu-de-Floci, și apoi la București, în Domnia lui Antonie-Vodă. De aici, în luna lui Maiu, la Buzău și la Focșani, apoi la Iași, în Domnia lui Duca Voevod, și în Octomvrie 1670 la Constantinopol. . .

Și 1673, în luna lui Maiu (din Constantinopol), în Țara-Românească, în Domnia lui Grigore Voevod, și în Iunie la Buzău, la Focșani și la Iași, în Domnia lui Petriceicu Voevod, și iarăși în Țara-Românească, și la 8 Septemvrie la Constantinopol. . .

Maiu 30, am venit la Akri, Iunie în 6 la Tripoli (din Siria), apoi la Laodiceia și la Antiohia, și la 20 Iulie la Constantinopol, și 1677, Dechemvrie 25, la Ruscine, și la 29 la București, în Domnia lui Duca Voevod. De aici, la 1-iu April, în Iași, în Domnia lui Antonie Voevod; de aici iarăși în Țara-Românească, și la 4 Iulie la Cerven-

¹ Cf. și notițele grecești din *Studii și documente*, XXII.

Βοεβόδα. Ἐκείθεν Ἀπριλίῳ 1 εἰς Γιάσιον, ἐπὶ Ἀντωνίου Βοεβόδα, ἐκείθεν πάλιν εἰς Βλαχίαν, καὶ Ἰουλίῳ 4 εἰς Τζερεβένδοδα, καὶ 1678, Ἰουλίῳ 21, εἰς Προῦσαν, εἶτα εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἶτα εἰς Ἱερουσαλὴμ διὰ τῆς Δαμασκού, ὅτε ἀνεκαινίσαντες τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἡλιοῦ. Ἐκείθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πάλιν διὰ ξηράς, καὶ 1680 εἰς Βλαχίαν ἐπὶ Σεργίου Βοεβόδα, εἶτα Μαΐου 15 εἰς Γιάσιον, ἐπὶ Δούκα Βοεβόδα, ἐκείθεν εἰς Γαλάτζι, ἐκείθεν εἰς Βλαχίαν, εἶτα εἰς Κωνσταντινούπολιν. . .

Δεκεμβρίου 1 [1685] εἰς Παιδεστὸν κατέβηεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1686, Ἀπριλίου 26, εἰς Βλαχίαν, πάλιν ἐπὶ Σεργίου Βοεβόδα. Εἶτα εἰς Γιάσιον, καὶ πάλιν εἰς Βλαχίαν, καὶ 1687, Ἀπριλίου 27, εἰς Τζερεβένδοδα καὶ Μαΐου 12 εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἶτα εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ 1688, τὸν Ὀκτώβριον, εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1689 πάλιν εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ 1692 εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ Κωνσταντίνου Μπασαράμπα Βοεβόδα. Εἶτα τὸν Σεπτέμβριον εἰς Γιάσιον, καὶ 1693 εἰς Ἀδριανούπολιν, Σεπτεμβρίου 3, καὶ 1694, Ἀυγούστου 1, εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1695 εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ Ἰουλίῳ 7 εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1696 εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ 1697, Ἰουνίῳ μηνί, εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Μπασαράμπα, καὶ 1698, μηνί Μαρτίῳ, εἰς Τζερεβένδοδα, καὶ Ἀπριλίου 4 εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ 1699, Ἀυγούστου 10, εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ 1701 εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ 1702, μηνί Φεβρουαρίῳ, εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Βοεβόδα, καὶ Νοεμβρίου 1 εἰς Ἀδριανούπολιν. . .

1704, Μαΐου 21, ἀπεδημήσαμεν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἀπῆλθοντες εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Βοεβόδα, ὅτε ἀνφοκοδομήθη καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκλαμπροτάτου διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἁγίου Τάφου. Τῷ αὐτῷ ἔτει, μηνί Ἀυγούστῳ, ἀπεδημήσαμεν εἰς Μολδοβλαχίαν καὶ μηνί Ἰανουαρίῳ 1705 ἀπεδημήσαμεν ἐκείθεν πάλιν εἰς Ὀγκροβλαχίαν, καὶ μαρτίῳ μηνί ἦλθοντες εἰς Κωνσταντινούπολιν¹. . .

voda, și la 1678, Iulie 21, la Brusa, apoi la Constantinopol, apoi la Ierusalim prin Damase, când am sfințit mănăstirea Sfântului Ilie. De aici la Constantinopol, iarăș pe uscat, și la 1680 în Țara-Românească, în Domnia lui Șerban Voerod, apoi în 15 Maiu la Iași, în Domnia lui Duca Voerod, de aici la Galați, de aici în Țara-Românească, apoi la Constantinopol. . .

La 1-iu Dechemvre la Rodosto, și de aici la Constantinopol, și la 1686, 26 April, în Țara-Românească, iarăș în Domnia lui Șerban Voerod. Apoi la Iași și iarăș în Țara-Românească [în Octombrie; Τετ. Βύλλ., IV, p. 237, no 262], și la 1687, Aprilie 27, la Cervenvoda, și la 12 Maiu la Constantinopol. Apoi la Adrianopol și, la 1688, în Octomvre, la Constantinopol, și la 1689 iarăș la Adrianopol, și la 1692 în Țara-Românească, în Domnia lui Constantin Basarab Voerod. Apoi în Septemvre la Iași, și în 1693 la Adrianopol, în 3 Septemvre, și în 1694, la 1-iu August, în Constantinopol, și la 1695 în Adrianopol, și la 7 Iulie în Constantinopol, și la 1696 la Adrianopol, și la 1697, în luna lui Iunie, în Țara-Românească, în Domnia aceluiaș Basarab, și la 1698, în luna lui Mart, la Cervenvoda, și la 4 April la Adrianopol și la 1699, August în 10, la Constantinopol, și în 1701 la Adrianopol, și în 1702, luna lui Februar, în Țara-Românească, supt acelaș Constantin Voerod, și la 1-iu Noiemvre la Adrianopol. . .

La 1704, 21 Main, am plecat din Constantinopol, și am venit în Țara-Românească, în Domnia aceluiaș Constantin Voerod, când s'a elădit și biserica Sfântului Gheorghe, de acelaș prea-strălucit, pentru dragostea Sfântului Mormânt. În acelaș an, luna lui August, am plecat în Moldova, și în luna lui Ianuar 1705 am plecat de acolo iarăș în Țara-Românească, și în luna lui Mart am venit la Constantinopol. . .

(Papadopoulos Kerameus, Ἀναλέκτα ἱεροσολοιμικῆς Σταχυολογίας, I, Petersburg 1891, pp. 303-7.)

¹ După aceste notițe, Atanasie Comnen Ipsilanti adaugă că în 1670 „ὅτε Δοσίθεος ἐν Βουκουρεστίῳ τῇ τοῦ Κοινοῦ δαπάνῃ ἔψησεν ἄγιον μύρον φέρον ὀλίγην λίτρων 210“. („Iar Dosofteiu a sfințit la București cu cheltuiala obștii mir în greutate de 210 litre“). La Iași el „iea“ mănăstirile Cetățuia și Hîlincea. La 1673, el „iea“ tot astfel mănăstirile Căluu și Ungureni (Ὀγγρέην). La întoarcerea din 1681 trimete la Ierusalim 64 de funzi pentru datoria mănăstirilor iviriene (vol. XIII din această colecție, pp. 525-8).

CCLXXXII.

Însemnare, pe un manuscript de acolutii și versuri, al lui Matei Mitropolitul Mirelor, că a fost dat de Spătarul Nicolae Milescu mănăstirii Barnovschî.

1660.

Τὸ παρὸν ἀφιέρωται παρ' ἐμοῦ, Νικολάου τοῦ ποτὲ Μέγα-Σπαθαρίου Οὐγκροβλαχίας, εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς λεγομένης Μπουρνάτσκη, ἐν τῷ Γιάσιω, 1660, ὅθεν καὶ ἰδιοχείρως ἐγχεχράκαται: γένοιντο δὲ μοι ψυχωφέλες καὶ σωτήριον.

Cartea de față s'a închinat de mine, Nicolae, ce am fost Mare-Spătar al Ungrovlahiei, la sfânta mănăstire a preasfintei Născătoare de Dumnezeu ce se zice Barnovschî, în Iași, 1660; pentru care s'a și însemnat cu însăș mâna mea: ci să-mi fie de folos sufletului și mântuitor.

(După ms. 161 al Patriarhiei Ierusalimului, în Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, I, p. 257, n° 161, cu citația, pe lângă Legrand, *Bibl. grecque vulgaire*, I, p. xxxii, și urm., a lui C. Paleologos, în *Πατριαρχία*, X, pp. 35-9, 388-91.)

CCLXXXIII.

Patriarhul de Constantinopol hotărăște în ce chip se va conduce, după datinile Sf. Nicodim, Tismana.

1664,
Decembrie (?).

. . . . Adormirii Născătoarei . . . acea dzeiască mănăstirei pre tocmeala beseari . . . ntă, înrădăcinatu-s'au obiceiau în toată lumea cu ač. . . schimbată. Deci fieștecare creștină blagocestivi Înpărați și. . . Mitropolii și fieștecare dintru puternicii lumii, care sânt. . . mare până la mic, carele, după puterea și prileajul, rădăcat-au, și au zidit. . . și case dumnezeiești, întru numele slavei Sfintii Sale, ca și într'ačastă blagocistivă. . . adusu-ne-au pre vreamile când domniia creștinul Domn Io Radul Leon Voevod, într'aceia . . . voitor de tot binele țării, împreună cu preasfințitul Mitropolit a toată Țara Muntenască . . . [Ste]fan și cu tot Divanul Mării Sale, cu tot soborul țării, făcut-au Măriia Sa sfat de au toc[mit] și au așăzat ceale obiceiuri bune, ce eră pierdute și preocupate de streini, ale sfintei . . . mănăstiri, să fie așăzate cum și mai nainte, din începutul țării, obiceiurile sfintelor mănăstiri, cari . . . întru sfântul și îngerescul chip și lăcense prin mănăstiri, întâi supt mâna lui Dumnezeu . . . a egumenului. Nu li să cade nici: ceasta este a ta, sau a mea, sau a cestuia, sau a celuia, că, de vream ce fură 5.000 de bărbați mireani în vreama Sf[i]nților Apostoli, cum serie la cap. 2, začul 12: și avea toate de obște până la un ac, cu cât mai mult să cade încă călugărilor celor ce lăcenses prin mănăstir[i] de obște! Că pre unde să țin deoseabi și zie: ačasta iast[e] a ta și ačasta iaste a mea, și pre năstavnice nu-l ascultă, aceia nu iaste oște, ci adunare tâlhărească. Trebuie întâi să asculte de învățătura năstavniceului, ca și când s'ar plecă lui Dumnezeu, ca să poată află odihnă și spăseanie de veaci. Întâi călugărul, când îl vei trimete năstavniceu lui la slujbă, să aibă a sluji în dreptate, cu frica lui Dumnezeu, nimica să nu d . . . nească, nici să fure, ci să aducă tot, să dea în seamă până la un cap de ață. Și, iară, de va cădea călugărul întru vre o vină sau va supără lui vrăjmașul spăseanii noastre de spre păcat, atuncia egumenul să nu-l gonească, ci să-l trimită cu scrisoare într'altă mănăstire, să-l depărteze de păcat, până ce-ș va veni în fire, și iară să vie în mănăstire. Și, iar, de să va prinde năstavniceului pristăvire și vor vrea să pue altul, să nu fie volnic, nici Domnu, nici boeri, nici Patriiarhu, nici alt nimeni, să pue streini, să înceapă a răsipi frați și mănăstirea și obiceiurile ceale bune, și să o jăfuiască cu dări și c[u] mite, ca să o poată închină la altă parte, să fie metoh, să pustiiască mănăstirea. Ci să-ș caute să-ș aleagă călugării, cu soborul, frate din sf[ă]nta mănăstire, carele vor ști ei că iaste om bun și înțelept și temător de Dumnezeu, înpodobit cu bunătăți de a purta grijă, și va tocmei mănăstirea cu frica lui Dumnezeu, și va fi cu voia tuturor să le fie năstavnice. Și, iar, de va veni vre-un călugăr de undevă, și va fi om de folos, să nu-l pue egumen numai de cât, ci să șază multă vreamă, să se dea locului. După aceia, de va fi voia soborului și să va făgădul cu jurământ că va ține cu soborul mănăstiri în dreptate, și va lăcui până la moarte fără de nicio hilenie, atuncia să-l pue soborul egumen. Iar, de nu să va află frate destoinie egumeniei mănăstirei, atuncia să caute soborul sfintei mănăstiri, cu voia

tuturora, din lavra Coziei și a Bistriții, să-l pue egumen. Așijderea, de va fi egumenul viclean și va începe a lăcuî răzvrătit, și va fi de zmințeală fraților, atuncea să fie volnic soborul sfintei mănăstir[i] să-l scoată din egumenie, și să aibă a luarea seama soborul sfintei mănăstiri, iar altu niminea să nu îndrăznească. Și, iar, de va cădea călugărul în vre-o primeajdie, alt nimenea să nu aibă treabă a-l judecă, fără numai egumenul cu soborul. Iară, de nu-i vor putea afla judecată, ei va fi domnească, atuncea să se judece cu pravilă împărătească. Și, iară, sluga mănăstiri, când îl va trimite năstavnicul cu soborul la slujbă, să aibă a sluji în dreptate, iar să nu hiclească. Și, deaca va veni, atuncea egumenul cu soborul încă să aibă a-l milui.

Aceaste lucruri și aceaste obiceiuri au vrut și i-au fost voia Luminatului Domn Io Radul Leon Voerod și a sfințitului frate iubit întru Duhul Sfânt Smereniei Noastre, chir Stefan . . . obște și să fie obiceiurile ceale bune. . . , [să nu] mai încapă strein, să vânză și să închine . . . nu va scoate cartea Sfântului Nicodim, să rază îndrăzn . . . , să-ș găsească ei egumen, cu soborul din frații mănăstiri să-ș pue. Iar, de . . . de or fi vândut-o și vor fi făcut și cărți, nici în seamă să nu să bage. În . . . noastră, după cuvântul și tocomeala cea bună a Luminatului creștin Domn Io Radu . . . , a cinstului nostru frate chir Stefan, Mitropolitu țării, văzând că poșteaste . . . cinstitu Mitropolit aceale obiceiuri bune, cum am văzut Smereniia Noastră . . . noștri Patriiarhi, chir Paisie, Patriiarhul sfintei marei cetăți a Ierusalim[ului] . . . , răposaților Domni, făcute și întărite pre aceste obiceiuri bune pentru Coziia. . .

Dat-am și Smereniia Noastră această carte, cu mare legătură și groznic [și înfricoșat blestem, aceștii sfintei mănăstiri care și mai sus s'au scris, Tism[anei] . . . obiceiurile ceale bune întărite pre tocomeala cum s'au scris mai sus. Mai vârtos . . . încap. . . [e]gumen strein, nici să se închine metoh, cum au fost vândut alții pre la alți Domni . . . din sobor cu frații mănăstirii năstavnice. Iar cine va strică această tocomeală și nu va vreă să o ție, ori Domnă să fie, ori boiari sau alt frate al nostru Patriiarh, sau Mitropolit, sau episcop, sau fiece om va fi, și cum am ținut și noi care au făcut și au întărit ei, acela să fie anathema, blestemat și afurisit de Vlădica Iis. Hs. și de cele șapte soboară și sfinți părinți trei sute optsprezece de la Necheia, așijderea și de Smereniia Noastră, după cuvântul Domnului nostru Iis. Hs. Cerul și pământul să treacă, pietrele, fierul să se topească, iar trupul aceuia ce nu va lăsa aceste tocomeale cum serie mai sus, să stea neputred și netocmit în veciia veacului; să fie la un loc cu Iuda și cu Ariia și cu cel ce au răstignit pre Domnul nostru Iisus Hs; să-l înghiță pământul de viu, cum au înghițit pre Anna și pre Amvri; să-i uceigă Dumnezeu pre această lume trupul, iară pre ceia ce va să fie, sufletul; să-i fie părâșă Maica Preceasta și Sfântul Nicodim, care au făcut această sfântă mănăstire și au tocmit aceste tocomeale, ca și Smereniia Noastră, la înfricoșata și groznica judecată a doă oară a venirii Domnului Nostru Iis. Hs. Amin.

Și am scris eu, Dumitru Logofătu ot Mitropolie, mesița Dech[emvrie] (?), leat 7173 [1664].

Al Tarigradului Patriiarh.

(Bibl. Ae. Rom., doc. 178/XLVIII; rupt în mare parte; traducere de la începutul veacului al XIX-lea; cf. și Iorga, *Documentele Cantacuzinilor*, pp. 61-2, n° XXII.)

CCLXXXIV.

București,
1664,
Septembrie.

Nectarie, Patriiarh de Ierusalim, numește egumen la mănăstirca Rahovița, metoh al Sfântului Mormânt, pe Macarie, hotărând ce va răspunde Scaunului patriarhal.

Νεκτάριος, ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος ἡ Μοναστήρις ἡμῶν ἀποφαίνεται καὶ καθαρώς καθίστησιν ἡγούμενον εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παχουβίτζας, μετόχιον ὄν τοῦ Ἁγίου Τάφου, τὸν ὁσιώτατον

Nectarie, cu mila lui Dumnezeu Patriiarh al sfintei cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina.

Prin scrisoarea de față Smerenia Noastră vădește și așează curat ca egumen la mănăstirea Rahoviței, care e metoh al Sfântu-

μοναχὸν κὴρ Μακάριον, ὃς καὶ ὀφείλει διοικεῖν καὶ κυβερνᾶν αὐτὰ οἰκοκυριακῶς, ὡς ἀδελφὸς τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ ἀνακαινίζειν καὶ καλλιεργεῖν αὐτὰ, φέρων αὐτὸ ἀείποτε εἰς αὔξησιν, διδοὺς τὸν κάθε χρόνον εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον ἀσλανία 25, ἥτοι εἰκοσιπέντε, καὶ οὐδὲν ἕτερον, ἕως χρόνους τρεῖς, καὶ μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους, ἢ νὰ τὸν ἀλλάσσωμεν, ἢ νὰ τοῦ κάμωμεν ἕτερον γράμμα καὶ ἑτέραν ἀποκοπήν, ἀρχίζοντας νὰ διδῇ πρώτην ἀποκοπήν, τὰ εἰκοσιπέντε γρόσια, τὸν ἀρχόμενον Σεπτέμβριον ἰαχέε', καὶ νὰ μὴν τὸν ὀρίζῃ ἄλλος τινὰς νὰ τοῦ γυρεύῃ ἄλλο περισσότερον, ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον, πᾶρεξ μόνου αὐτὰ τὰ 25 γρόσια, καὶ αὐτὰ νὰ τὰ διδῇ κατ' ἔτος τοῦ ἐβρισκομένου ἡγουμένου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς Βουκουρέστιον, καὶ νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτοῦ ἀπόδειξιν καθαρὰν μὲ ἰδιόχειρον τοῦ. Καὶ ταῦτα διὰ τὸ δέχαιον καὶ ἀσφαλές.

Ἐγράφη κατὰ τὰ ἰαχέε', κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον, εἰς Βουκουρέστιον.

† Ὁ τῆς ἀγιωτάτης πόλεως Ἱερουσαλὴμ Πατριάρχης Νεκτάριος¹.

lui Mormânt, pe prea-cuviosul monah chir Macarie, care și trebuie să o îngrijească și cărmuiască după datoria unui bun gospodar, ca frate al Sfântului Mormânt, și să o împodobească, ducând-o totdeauna spre creștere, dând în fiecare an la Sfântul Mormânt lei 25, adică douăzeci și cinci, și nimic alta, timp de trei ani, și, după trei ani, sau să-l schimbăm, sau să-i facem altă scrisoare și altă plată,—începând a da întâia plată, cei douăzeci și cinci de lei, la începutul lui Septembrie 1665, și să nu hotărească nimeni altul a-i cere peste aceasta, mult ori puțin, afară numai de acești 25 de lei, și aceștia să-i dea în fiecare an celui ce se va afla egumen al Sfântului Gheorghe la București, și să iea de la dânsul adevărîță curată, de însăș mîna lui. Și acestea pentru întărire și siguranță.

S'a scris la 1664, în luna lui Septembrie, la București.

† Al preasfințitei cetăți a Ierusalimului Patriarh Nectarie.

(După ms. 605 al Sfântului Mormânt, în Legrand, l. c., p. 15.)

CCLXXXV.

Domnița Ruxandra, fiica lui Vasile Lupu, închină trei moșii mănăstirii Vatopedului de la Athos.

1665-6
(7175).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCLXXXVI.

Radu-Vodă Leon al Terii-Românești închină schitul „Rovais“ mănăstirii lui Xenophont de la Athos.

1666,
(7177).
1-in April.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCLXXXVII.

Radu-Vodă Leon, al Terii-Românești, apără pe episcopul Serafim de Buzău de pâra călugărilor greci popa Teodosie, Ioasaf și Arsenie, „carii sunt de la mănăstire de la Malamoc, veniți de la Sfânta Agora, de la Castamonit“, cari pretindeau că episcopul Serafim li-ar fi luat supt Constantin-Vodă actele de închinăciune a mănăstirii Vintilă-Vodă, pe lângă 200 de ughi și sculele și „ferecăturile“ ei, aducând marturi pe „popa Ioachim Grecul, egumen de la mănăstire de la Ungurei, care au fost clisier mai înainte la mănăstirea lui Vintilă-Vodă, și Filip Roșul din Blestematele, și Drăghici care au fost chiliaș la Neofit egumenul, și Lazăr Grămăticul“, cari arată însă că însuș acel Domn, prin Dumitru Boldici Logofătul și

București.
1667
(7175).
29 April.

¹ Nectarie mergea, chemat de Țar, la Moscova, pentru celele bisericești de acolo (Hrisostom A. Papadopoulos, l. c., p. 138).

„omul părintelui nostru chîr Ștefan Mitropolitul“, a luat cărțile, i-a izgonit pe ei și „au așezat iar egumenul cel ce au fost mai de nainte vreme“.

(După un memoriu al Ministerului de Externe, în *Utriciul*, XXV, pp. 392-5.)

CCLXXXVIII.

1668. Patriarhul Metodie dă Mitropolia Proilavului pentru hrană lui Partenie al IV-lea, predecesorul său, care trece apoi la Târnova¹.

(Atanasie Comnen Ipsilanti, în vol. XIII din această culegere, p. 524.)

CCLXXXIX.

1668-72, 1679-708. Gramată a lui Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei pentru un Mitropolit străin, căruia i se invoiește a liturghisi în eparhia lui.

(După ms. 411 al Patriarhiei din Ierusalim, în Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολομιτικῆ Βιβλιοθήκη*, p. 390, n° 131.)

CCXC.

1671 (indicția a 9-a), Ianuar. Metodie, Patriarh de Constantinopol, înoiește privilegiile mănăstirii Cetățuia, închinată Sfântului Mormânt, mănăstirii Sfinților Apostoli, cu voia și a lui Duca-Vodă al Moldovei.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXCI.

1671, Februar. Metodie, Patriarh de Constantinopol, întărește drepturi de stavropighie mănăstirii de la Iași a Treimii, închinată mănăstirii Xeropotamului de la Athos.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXCII.

1671, 29 Decem- bre. Panaioti Nikusios, Marele-Dragoman, către Dosofteiu de Ierusalim, despre intrigile Latinilor la Sfântul Mormânt și Imprejurările din Principate supt Domnia lui Duca-Vodă și Antonie-Vodă din Popești.

Μακαριώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε, κύριε Δοσίθεε, τὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς ἀσπάζομενος προσκυνῶ.

Μὲ τὸν παρόντα σαῖν ἔλαβα τὸ σεβασμιον γράμμα τῆς Σῆς Μακαριότητος, καὶ ἐχάρην τὴν ὀκειάντης, ἀπολαύσας τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν, αἵς μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἡμεῖς ὀχλαίνομεν. Τὴν οἰκοδομήν τοῦ ἐν Βηθλεὲμ ναοῦ καὶ τοὺς κόπους τοὺς ἀμέτρους τῆς Σῆς Μακαριότητος εἴχαμεν ἀκούσει καὶ ἀπὸ ἄλλων καὶ τώρα διὰ τῶν σεβασμιῶν αὐτῆς γραμμάτων ἐγνωρίσαμεν, — ἀποδώσοι ὁ Κύριος τὸν μισθὸν αὐτῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Τὰς δὲ

Prea-fericite și prea-sfințite Patriarh al sfinței cetăți Ierusalimului, doamne, doamne Dosofteiu, salutând cu evlavie pe Fericeirea Ta, mă închin.

Cu cel de față saia (curier) am primit respectata serisoare a Fericii Tale, și m'am bucurat de sănătatea Ei, folosindu-mă de rugăciunile Ei cele primite de Dumnezeu, prin care acum și noi suntem sănătoși. Clădirea bisericii din Bethleem și ostenelele cele nemăsurate ale Fericii Tale le-am mai ascultat și de la alții, și acum le-am cunoscut prin respectatele Ei scrisori, — deie-I Domnul plata în Împărăția Cerurilor.

¹ Găsesc cea d'întăiu mențiune a acestei Mitropolii în actul sinodal care face din Mitropolia Moscovei Patriarhie, la 1590; W. Regel, *Analecta byzantino-russica*, Petersburg 1891, p. 75 și urm.: Ὁ Πατριάρχης πρῶην Νεκτάριος.

ἐνέδρας τῶν Λατίνων καὶ τῶν αὐτόθι κρατού-
των τὰς ὑποβλήους ἀντιβόρσεις, ὅπου κατὰ
τὴν μακρὰν τοὺς συνήθειαν ἔκαμαν, ἡ Σὴ Μα-
καριότης δὲν θέλει ταῖς κρίνει λόγου ἀξίας,
ὥς ἔκαμεν ἕως τὴν σήμερον, τῶν μὲν Λατίνων
ἐπειδὴ καὶ θελῶ δυνάμει δὲν δύνανται νὰ ἐναν-
τιωθοῦσι, καὶ μόνον εἰς ἀπειλὰς τελειώνουσι
τοὺς λόγους τοὺς, ὥς τὰ δύναντα ἐρέσῃ· τοὺς
δὲ αὐτόθι σσέχιδες καὶ ἄλλους ὁμοίως εἰς τὴν
ὑπόθεσιν αὐτὴν μὴ πτοοῦ, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐπί-
τροπος τῆς βασιλείας¹ ἔδωκε τὸν ὅρισμόν νὰ
ἀνακτισθῇ ἡ ἐκκλησία αὐτῇ: μὴν ἔχεις ἄλ-
λην ἔννοιαν, οὔτε ὁ βασιλεὺς ἐναντιοῦται εἰς
αὐτό, οὔτε ἄλλος τις δύνανται ἐναντιωθῆναι,
καὶ ὁ ἱμάμης τοῦ βασιλέως, ὁ ὑπερασπισθεὶς
τοῦ αὐτόθι κριτοῦ, οὐ δύνανται νὰ εἰπῇ τινός
τι, ἀλλ' οὔτε εἶναι τρελλὸς νὰ μὴν ἰξέσῃ τὰ
ῥιὰ τοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο τώρα, ὅπου ἦλθεν
ὁ σαῖς, ἀνοίξας ἐγὼ τὸ γράμμα τοῦ κριτοῦ,
ἶδα πῶς διὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτὴν δὲν τοῦ ἔγ-
ραφεν ἄλλο παρὰ πῶς ὑπῆγεν ὁρισμὸς νὰ
φτιασθῇ² καὶ πῶς αὐτὸς ἔδωκε χοτζέτι κατὰ
τὸν ὅρισμόν, καὶ ἐφτιάσθη, καὶ πῶς στέλνῃ
τὸ χοτζέτι ἔδω, καὶ πάλιν ἐδούλωσα τὰ γράμ-
ματα ὡς ἦτον, καὶ τᾶστεῖλα τὸν ἱμάμη, καὶ
τὸ χοτζέτι οὔτε νὰ τὸ ἰδῇ ἠθέλησε, μόνον
εἶπε: δεῖξέτε τὸ τὸν ἐπίτροπον. Καὶ ἀπ' αὐτὸν
οὔτε ἀπὸ ἄλλου τινα ἔδω μὴν ἔχη ἔννοιαν
ἡ Σὴ Μακαριότης: μονοκρατορία εἶναι τοῦ
ἐπιτρόπου, καὶ τινὰς δὲν ἀποκοτᾷ νὰ συντόχη,
καὶ δι' αὐτὸ ἅς ἀφείσῃ κάθε ὑποψίαν.

Περὶ δὲ τοῦ λοιποῦ ὁρισμοῦ, ὅπου γυρεύει
διὰ τὰ παράθυρα καὶ τεῖχους, καὶ διὰ τὴν
πόρταν τὴν νέαν, καλὰ καὶ εἶναι δύσκολον,
καὶ μάλιστα τὸ τῆς νέας πόρτας, ὅμως ἐκά-
μαμεν νὰ γενῇ μετὰ γρόσια, ὁ δὲ Μανολάκης
μὰς ἐμείνησεν³ ὅτι ἀπὸ τὰ 400 περισσότερα
νὰ μὴν ἐξοδιασθοῦσι, καὶ ἡμεῖς τοῦ ἐξαναγ-
ράψαμεν, καὶ περιμένομεν τὴν ἀπόκρισιν. Ἡ-
μεῖς ἐκάμνομεν τὴν ἐξοδὸν αὐτὴν, ἀν δὲν
ἐβλέπαμεν πῶς εἶναι χαμένη, ἐπειδὴ καὶ εἶναι
εἰς ὄνομα τοῦ κυρίτζη Μανολάκη, καὶ δι' αὐτὸ
τὸν πληγάζομεν νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸ τὸ ὀλίγον
διὰ νὰ ἔχη καὶ τὸν πολλὴν⁴ ἔπαινον· ἀλλ'
ἂν ἰδοῦμεν καὶ δὲν θελήσει, μόνον, κατὰ τὸ
σύνθηές του, θέλει γυρεύει μετὰ ῥαδάδες πάλιν
νὰ κάμῃ, τότε τὸν ἀφῆνομεν, καὶ κάμνομεν
ἡμεῖς τὴν ἐξοδὸν, καὶ τῆς στέλνομεν τὸν ὁρι-
σμόν. Ἀπ' αὐτῆς διατῇ ταῦτα ὅλα ἕως νὰ τελειωθοῦσι
περὶ 15 ἡμέραι, δὲν ἠθέλησαν νὰ κρατήσω

Iar cursele Latinilor și împotrivirile viclene
ale celor ce stăpânesc în acel loc, pe care
le-au făcut după îndelungatul lor obicei,
Fericirea Ta nu le va judecă vrednice
de a se vorbi de ele, cum a făcut și până
acum,—ale Latinilor pentru că și cu pu-
terea lui Dumnezeu nu pot să se împotri-
vească, ci numai în amenințări își cheltuiesc
vorbele lor, ca și pruncii cei fără puteri,
iar de cei de acolo șelci și alții nici de
ei nu te teme în această afacere, de oare
ce și Vizirul a dat poruncă a se clădi
biserica aceea: să n'aibi altă grijă, căci
nici Împăratul nu stă împotriva la aceasta,
nici vre un altul nu se poate împotrivi,
și imamul Împăratului, oerotitorul judecă-
torului (cadiului) de acolo, nu poate să spuie
cuivă ceva, dar nu e nici nebun să nu știe
margenile sale. Și de aceea acum, când a
venit *saîs*-ul (curierul), deschizând eu scri-
soarea judecătorului (cadiului), am văzut că
în ce privește zidirea aceea nu i-a scris
alta decât că a mers poruncă să se clă-
dească și că el a dat hoget (învățătură) după
poruncă, și s'a clădit, și cum că trimete
hogetul aici, și iarăș am pecetluit scri-
sorile cum erau, și le-am trimis imamului,
și hogetul nici n'a vrut să-l vadă, ci numai
a spus: arătați-l Vizirului. Și din partea
lui, ori din partea altuia cuivă de aici, să
n'aibi grijă Fericirea Ta: toată puterea e
a Vizirului, și nimeni nu cutează să crăc-
nească; și de aceea lasă orice bănuială.

Pentru cealaltă poruncă, ce merge pentru
feresti și ziduri, și pentru poarta cea nouă,
de și e greu, și mai ales pentru poarta cea
nouă, totuș am scos-o la capăt cu 1000 de
lei, iar Manolachi mi-a dat de știre că de-
cât 400 mai mult să nu se cheltuiască, și
i-am scris, și așteptăm răspunsul. Noi am
fi făcut această cheltuială, dacă n'am fi vă-
zut că e degeaba, de oare ce e și pe nu-
mele lui chirigî (dumnealui) Manolachi, și
pentru aceea îl năcăjim să deie și el această
sumă puțină, ca să aibă laudă multă; iar,
dacă vom vedea că nu vreă, ci numai, după
obiceiul lui, umblă iar cu mardăle, atunci
îl lăsăm pe dânsul și facem noi cheltuiala,
și-Ți trimetem porunca. Însă, pentru că
acestea toate până să se împlinească, trec

¹ Ahmed Chiupruliul.

² Φτιάσθ.

³ Εμείνησεν.

⁴ Πολόν.

τὸν σᾶν τοῦτον ἕως τότε, ὅτι οὔτε τοῦτος ἠθελε νὰ περιμείνῃ ἕως τότε, διὰ τὸν χειμῶνα· καί, διὰ νὰ μὴν στέκει ἡ Σὴ Μακαριότης ἐγνοιασμένη¹ καὶ φοβουμένη, πέμπω τώρα διὰ τὴν ὥραν τὸν σᾶν πρὸς τὴν Σὴν Μακαριότητα μὲ τὸ γράμμα τοῦ ἱεράρχη πρὸς τὸν κριτὴν, τὸ ὅποιον δὲν ἐξεβούλωσα νὰ τὰ ἰδῶ, διὰ νὰ μὴν σκανδαλισθῇ αὐτὸς αὐτοῦ· ὅμως εἶμαι βέβαιος² ὅτι οὐδὲν ἐναντίον γράφει, καθὼς καὶ διὰ στόματος εἶπεν, ἀλλ' οὔτε δόναται τι ποιῆσαι, καὶ ἐλπίζω εἰς Θεὸν μετ' ὀλίγας ἡμέρας νὰ τῆς στείλῃ καὶ τὸν ὁρισμὸν ὁποῦ ζητᾷ μὲ ἄλλον σᾶν.

Τὰ χοτζέτια ἐλάβαμεν, καὶ τὰ δῶν, καὶ, ὅποτε κάμνουσι χρεῖα, θέλομεν τὰ μεταχειρισθῇ. Εἰς ὅλα ταῦτα δὲν μὲ ἤκουσεν ὁ κυρίτζη Μανολάκης νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν Πόρταν ἐδῶ ἄνθρωπον ἀξιόλογον, ἄγαν, νὰ παρασταθῇ νὰ κάμνῃτε ὅτι θέλετε, μόνον, διὰ νὰ μὴν ἐξοδιάσῃ, ἐπείραν³ ἀπὸ τὴν Πόλιν αὐτὸ τὸ κάθαρμα.

Τὰ τῶν Φραρῶν κανχήσματα ἐνόησα, ἡ δὲ αἰτία εἶναι αὕτη. Ἀφ' οὗ ἤκούσθη ὅτι ὁ βασιλεὺς μέλλει νὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐλλογίσαν οἱ Γάλλοι πὼς νὰ εἶναι μεγάλοι αἱ συμφοραὶ τῆς βασιλείας εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἤθελαν, ὅταν εἶναι ἡ βασιλεία εἰς Προῦσαν, ἢ ἄλλου, μακρὰν τῆς Εὐρώπης, νὰ στείλουν μερικὰ καράβια νὰ ζητήσουν ἢ τα πρῶτά τους ζητήματα, ἢ νὰ πάρουν ὅλους τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Γάλλους καὶ νὰ ἀρχίσουν πόλεμον, λογιζόμενοι πὼς οἱ Τούρκοι δὲν τοὺς θέλουν δώσει, μήτε, ἔχοντας εἰς τὴν Ἀσίαν πόλεμον, δὲν θέλουν ἀρχίσει καὶ μὲ τοὺς Γάλλους, καὶ θέλουν κάμνῃ τὰ θελήματά τους, καὶ δι' αὐτὸ ὁ πρέσβυς τῶν Γαλλῶν κάθε ἡμέρα περιμένει τὰ καράβια, καὶ ὅλοι οἱ Γάλλοι μεγαλοῦρημονοῦσι καὶ ἐδῶ· ὅμως ἕως τώρα οὐδὲν τῶν λεγομένων ὑπ' αὐτῶν ἐφάνη, καὶ, ἂν φανῇ καὶ ὅλα, αὐτὰ ὁποῦ αὐτοὶ ἠλπίζουν, δὲν γίνονται, καὶ ἄς φλυαροῦν³.

Περὶ δὲ τοὺς ἄρχοντας τῆς Μυσίας, θέλει ἰεῦρεται πὼς ὁ ἡμέτερος φίλος Δούκας Βασβόνδας μένει δεδαιωμένος καὶ ἀνανεωμένος εἰς τὸν θρόνον του· μόνον θέλει ἔχει κόπους τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι, ἐπειδὴ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἡμεῖς ὅλοι μέλλει νὰ ὑπάρμην ἀπὸ τὴν Μολδάβιαν κατὰ τῶν Λεχῶν· καὶ ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ τοὺς τόπους ἐκείνους!

Ὁ δὲ Ἀντώνιος Βασβόνδας ἔρχεται μὲ τοὺς ἄρχοντας τῶν ὅμως δὲν ἰεῦρω ἀκόμη ποῖαν

εἰςπρεζεε zile, n'am vrut să țin pe acest saīs până atunci, căci nici el n'a vrut să rămâie până atunci, din pricina iernii, și, ca să nu răinâie Fericirea Ta îngrijată și speriată, trimet acum, în acest ceas, saīs-ul la Fericirea Ta, cu scrisoarea imamului către judecător (cadiu), pe care n'am desfăcut-o s'o văd, ca să nu se supere el acolo; dar totuș sunt sigur că nu scrie nimic împotriva, cum a spus și din gură, dar nici poate face ceva, și am nădejde în Dumnezeu ca după puține zile să-ți trimet și porunca ce o cei, cu alt saīs.

Hogeturile le-am luat, și pe cele două, și, când va face nevoie, le vom întrebuința. La toate acestea nu m'a ascultat chirigî (dumnealui) Manolachi să iea de la Poartă aici un om de ispravă, un Agă, să ajute să faceți ce voiți, ei, ca să nu cheltuiască, a luat de la Constantinopol acest om de nimic.

Am știut de laudele Franciscanilor (*Frari*), iar pricina lor e aceasta. De când s'a auzit că Împăratul are de gând să treacă în Asia, s'au socotit Francezii că sunt mari nenorocirile Împărăției în Asia și voiau, când va fi Împărăția la Brusa, ori aiurea, departe de Europa, să trimeată câteva corăbii: ori să facă cele d'întăiu cereri ale lor, ori să ridice pe toți Francezii din Turcia și să pornească războiul, socotind că Turcii nu-i vor dà, și, având războiul în Asia, nu vor voi nici aceia: să pornească și cu Francezii, și vor face voile lor, și de aceia solul Francezilor așteaptă în fiecare zi corăbiile, și toți Francezii se fac grozavi și aice; dar până acum nimic din cele spuse de dânșii nu s'a vădit, și, de s'ar vădi și toate, dar cele ce nădăjduiesc ei, nu se vor face, și lasă-i să flecărească!

Iar, în ce privește Domnii Misiei, vei afla cum că prietenul nostru Duca Voevod rămâne asigurat și înnoit în Scaunul său; numai va aveà greutate în vara viitoare, de oare ce și Împăratul și noi toți vom veni din Moldova asupra Leșilor,—și Dumnezeu să păzească locurile acelea!

Iar Antonie Voevod vine cu boierii săi, dar nu știu încă pe cine-l vor face în locul lui. Boierii lui sânt în desbinare; și Gri-

¹ Εγνοιασμένη.

² Επειρήσει.

³ Asupra acestor dispoziții războinice ale Francezilor, v. Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches in Europa*, V, pp. 20-1. Reprezintantul lui Ludovic al XIV-lea eră de Nointel.

θέλονι κάμει εἰς τὸν τόπον τοῦ. Οἱ ἄρχοντες τοῦ εἶναι εἰς θυρόνοισιν καὶ ὁ Γρηγοράσκας-Βόνδας ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φραγγιάν¹, καὶ τὸν ἐσυγχώρησεν ἡ βασιλεία, καὶ ὑπῆγεν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ κάθητε εἰς τὸ σπῆτι τοῦ, καὶ ἴσως νὰ γενῇ ἐκεῖνος².

Τὸ ἡμέτερον ἐν Βλαχίᾳ κτίσμα ὀλίγον ἀμελῶς τὸ ἐπαραστάθη ὁ ἄρχων Σπαθάρης, καὶ τὸ περρασμένον καλοκαίρι μόνον 16 ὀντάδες ἐτελείωσαν. Ἐδωσά τοὺς ἄλλα 12 ποργγία διὰ νὰ ἐτοιμάσουν τὴν ὕλην τώρα διὰ τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι, καὶ ὁ Κύριος νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ τελειώσῃ πρὶν ἀποθάνωμεν. Μόνον νὰ γράψῃ καὶ ἡ Σὴ Μακαριότης νὰ πάρουν τόπον ἀπὸ τὸ ἡμπέλι καὶ νὰ μὴν τὸ λειποῦνται (ἡμεῖς τοὺς κάμωμεν ἄλλο), διὰ νὰ γενῇ ἡ ἀβλή μεγάλη, νὰ ἔχῃ τόπον καὶ ἡ ἐκκλησία, νὰ γενῇ καλὴ καὶ εὐμορφῇ. Ὅτι ὑπῆγα εἰς τὸ μοναστήρι ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν τοῦ Στανιμάχου, καὶ ἴδω ἐκεῖνην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τόσον μὲ ἄρεσεν, ὅτι στέκομαι εἰς μεγάλην κατάνοιξιν³ πρὸς τὸν Θεὸν νὰ μ' ἀξιώσῃ νὰ τὴν κάμω τὴν ἐκεῖσε ἐκκλησίαν ὡς ἂν ἐκείνην, καὶ δι' αὐτὸ εἶναι χρεια νὰ εἶναι τόπος. Καὶ ἂς μὴν λείψει καὶ ἡ ὑμετέρα συμβουλὴ καὶ προμήθεια⁴ διὰ γραμμάτων πρὸς τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐν Βλαχίᾳ⁵.

Τὴν μακαριώτατον καὶ σεβασμιώτατον Πατριάρχην καὶ ἡμῶν κοινὸν πατέρα⁶ εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τοῦ πέμπω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πρέσβεως Γ'αλλῶν, ὅπου πρὸς ἡμᾶς λατινιστὶ ἔγραψε, καὶ τὴν ἀπόκρισιν ὅπου τοῦ ἐδώσαμεν, ἐξελλενισθεῖσας ἀμφοτέρως, καὶ περιμένω καὶ εἰς αὐτάς τὴν γνώμην τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος. Προστίθῃμι καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ὁδρῶν, αἷς οἱ Λατίνοι πρὸς τοὺς Καλοῖνονος χρεισθαι καθ' ἡμῶν.

Περὶ δὲ τῆς Ἐκκλησίας τὴν κατάστασιν καὶ τοῦ ἀσεβοῦς Παρθενίου⁷ τὸν ἐξωρισμὸν τῆς

gorașeu-Vodă a venit din Țara Frâncilor, și l-a iertat Împărăția, și a mers la Constantinopol, și stă acasă la el, și poate să se facă el [Domn].

Ctitoria noastră în Țara-Românească a îngrijit-o cam slab dumnealui Spătarul, și vara trecută s'au făcut numai 16 odăi. Li-am dat alte 12 pungi ca să pregătească materialele acum pentru vara viitoare, și Domnul să neajutesă împlinim până suntem în viață. Numai să scrii și Fericirea Ta să țiea loc din vie și să nu lipsească (noi li vom face altă vie), ca să fie curtea mare, să aibă loc și biserica, să fie frumoasă și bine potrivită. Căci am mers la mănăstire sus, pe deal la Stenimachos, și am văzut biserica aceea, și așa de mult mi-a plăcut, încât stau de mă rog cu evlavie mare la Dumnezeu să mă învrednicească a face biserica de acolo ca pe aceea, și pentru aceea e nevoie să fie loc. Și să nu lipsească și sfatul și îngrijirea Voastră în scrisori către noi și către cei din Țara-Românească.

Pe prea-fericitul și prea-veneratul Patriarh și al nostru obștesc părinte îl salut cu evlavie, și-i trimet scrisoarea solului Franciei, pe care mi-a scris-o mie latinește, și răspunsul ce am dat, amândouă talmăcite în grecește, și aștept și în privința lor sfatul aceleiaș Fericiri. Adaug și însemnarea batjocurilor de care zice Latinii că s'ar folosi Calvinii împotriva noastră.

Iar în ce privește starea Bisericii și surgunirea necuviosului Partenie, am scris mai înainte pe larg. Iar acum prea-fericitul Patriarh de Alexandria, scăpat de ticăloasa și nedreapta pâră a necredinciosului Mare-Imbrohor, anume Mehmed, se duce, Prea-Fericitul, prin Constantinopol la Scaunul

¹ Veneția,—de la *Franci*.

² Cf. Iorga, *Despre Cantacuzini*, p. 6 și urm. Panaioti eră înțeles cu Ghica.

³ Κατάνοιξις.

⁴ Προμήθεια.

⁵ E vorba de însăși biserica Sfântului Gheorghe din București, despre care Radu Greceanu (*Viața lui Costandin-Vodă Brâncoveanu*, ed. Ștefan R. Grecianu, București 1906, p. 87) spune că „se făcuse cu cheltuiala unui Panaiotache ce fusese Dragoman-Mare împăiătesc, însă numai așa câte un rând de bolte eră făcute“, până la Vodă Brâncoveanu, care a urmat lucrul. Inscriptia zice: „întâiu și den temelii lor sânt începute și până la un loc zidite cu cheltuiala lui Panaghiotachi carele oarecândă Tălmăciu-Mare la Poarta Turcăscă au fost, domnind pre aceale vremi blagocestivul Domn Io Antonie Voevod, fiindă cursul anilor de la Hristos 1670, și ispravnic făcându pre dumnealui Șerban Cantacuzino, Fel Spăt[ar] fiind atunce: au rădicat rândul cel de jos de chilii, și, încă nu toate deplin; după aceeaia murindu Panaghiotachi, și cheltuiala de la dănsul s'au curmat“ (Iorga, *Inscriptii din bisericile României*, I, București 1905, p. 305).

⁶ Nectario, fost de Ierusalim. Pentru scrierile lui Nikusios (una contra Islamului) v. și *Catalogul manuscrisurilor grecești ale Academiei Române*, pp. 335, 401, 418, 434.

⁷ Partenie al IV-lea, Patriarh de Constantinopol de la 1657 la 1660, de la 1665 la 1668 și apoi de la 1671 la 1672.

ἐπράγραψα εἰς πλάτος. Νῦν δὲ ὁ μακαριώτατος Ἀλεξάνδρειας, ἐλευθερωθεὶς τῆς μαρᾶς καὶ ἀδίκου ἀγωγῆς τοῦ ἀσεβοῦς ἀρχιεπισκοπῆς¹ τοῦ λεγομένου Μεχμέτη, στρέφει ὁ μὲν Μακαριώτατος διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὸν θρόνον του, ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸ κάτεργον, ἐκεῖ ὅπου ἀρχήθεν κατεδικάσθη διὰ τὴν καθ' ἡμῶν διαβολήν.

Ὁ παρὼν σαῖς ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ αὐτοῦ Προφήτου, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ σταθῇ νὰ πάρῃ τὸν ὀρισμὸν, καὶ ἔρχεται χωρὶς. Ὁμως σὺν Θεῷ μὲ ἄλλον τῆς τὸν στέλνω καλὸν καὶ ὡς τὸν θέλει. Καὶ ἔστω εὖθυμος! Ἡ δὲ εὐχή τῆς μεθ' ἡμῶν.

Ἀνδριανούπολει, 29 Δεκεμβρίου [1671].

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ: Παναγιώτης.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

său, iar Marele-Imbrohor la galere, acolo unde de la început a fost osândit pentru elevetirea împotriva noastră.

Sais-ul de față a fost mișcat de duhul Proorocului însuș, și n'a vrut să stea pentru a luă porunca, și vine fără ea. Însă cu ajutorul lui Dumnezeu o vom trimete, cu altul, bună și cum o vrei. Și fii bucuros! Iar rugăciunea Ta cu noi.

Adrianopol, 29 Dechemvrie [1671].

Al Fericirii Tale fin întru Hristos:

Panaïoti.

CCXCIII.

Cămenia,

1672,

10/26 August.

Panaïoti Nikusios, Marele-Dragoman, către Dosofteiu, Patriarhul de Ierusalim, despre asediul Cămeniței, mazilia lui Duca-Vodă, legăturile cu Grigore-Vodă Ghica și biserica pe care o clădește el însuș în Țara-Românească.

Μακαριώτατε καὶ λογιώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, κύριε, κύριε Δοσίθεε, τὴν Σῆν Μακαριότητα εὐλαβῶς ἀπαλαύμενος προσκυνῶ.

Καλὰ καὶ πρὸ ἡμερῶν ἱκανῶν εἶχα ἀκούσει τὴν ἄφιξιν τῆς εἰς τὴν Πόλιν, ὅμως τῶρα μόνον ἔλαβα τὸ σεβάσμιον τῆς γράμματος, καὶ ἀπήλαυσα τῶν εὐχῶν τῆς, καὶ ἔμαθα τὰ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν ἀνανέωσιν τῆς ἁγίας Βηθλεέμ, καὶ ἡξιώθην καὶ τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ σεβασμίου Πατριάρχου. Ἀνθ' ὧν ἐδόξασα τὸν Θεόν, καὶ εὐχαρίστησα καὶ τῇ Σῇ Μακαριότητι, ὅτι δι' αὐτῆς τῶν τοιούτων ἀπηλευσάμεν.

Ἡμεῖς ἤλθαμεν ἀμαχητί, διὰ νὰ τὸ εἰπῶ ὁῦτως, ἕως ἐδῶ, εἰς τὴν Καμενίτζαν², περνώντας τὸν Τύραν χωρὶς τοῦ ἀντικειμένου, καὶ ἤρραμεν τὸ κάστρο διὰ τὴν φύσιν τοῦ τόπου τόσο δυνάτον, ὅτι ὑπερβαίνει καὶ τὸν Χάνδακκα³, διὰ δὲ τὴν μωρίαν καὶ ἀκαταστασίαν τῶν Σαρματῶν τόσο ἔρημον καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ ἄρματα, ὅπου μὲ εὐκολίαν ἀλούται. Οἱ δὲ Σαρμάται κἀθηνται δὲ καὶ εἰσπράττοντες κατ' ἀλλήλων· οἱ δὲ Ρωξολάνοι περισχυθέντες ὀλίγοι· τινὲς μετὰ τοῦ Δοροσέγκου ἤλθον καὶ παρακλήθηται μεθ'

Prea-fericite și prea-învățate Patriarh al sfintei cetăți a Ierusalimului, doamne, doamne Dosofteiu, salutând cu evlavie pe Fericirea Ta, mă închin.

De și cu destule zile încă mai înainte am fost auzit de plecarea-Ți spre Constantinopol, ci numai acum am primit venerata-Ți scrisoare, și am aflat ale Ierusalimului și înnoirea Sfântului Betleem, și m'am învrednicit și de rugăciunea și binecuvântarea obștescului părinte și veneratului Patriarh. Pentru care am slăvit pe Dumnezeu, și am mulțumit și Fericirii Tale, pentru că prin Ea am căpătat unele ca acestea.

Noi am sosit fără lupte, ca să zic așa, până aici la Cămenița, trecând Nistrul, fără a întâmpină pe protivnic, și am găsit cetatea din fire așa de tare, încât întrece și Candia, iar, pentru prostia și neorânduiala Sarmaților (Polonii), atât de pustie și de oameni și de arme, încât cu ușurință se va lua. Iar Sarmații (Polonii) stau pe loc și se atacă între sine; și Roxolanii (Cazacii, „Ruși”), întărindu-se puțin din ei, au venit cu Doroseneo, și stau cu noi, privind la ni-

¹ Marele-Imbrohor.

² La 18 st. n. Turcii pleacă din Iași, la 5 încep a trece Nistrul, Sultanul la 15; asediul Cămeniței datează de la 18 (*Studii și documente*, IX, p. 144).

³ Vestitul Chandax, cetatea Candia din Creta.

ἡμῶν, τὸν ἀφαισμηδὸν τῆς αὐτῶν πατρίδος ἐλέποντες (ὃν αὐτοὶ ἐπρόβλεψαν) καὶ ὁλοφύρομενοι· ἕτεροι δὲ μετὰ τοῦ Χανέκου¹ κατὰ τοῦ Δαρασέγκου στρατεύονται. Οἱ δὲ πέραν τοῦ Βορυσθένου ποταμοῦ, οὐδετερίζοντες, τὴν σφῶν ἀποδύονται δουλοσύνην, ἣν ὑπὸ τοῦ μωσχικοῦ τυράννου² πάσχουσιν. Ὁ δὲ Δούκας Βόνδας διὰ τὴν ἀρτίειχον αὐτοῦ φιλαργυρίαν τόσον ἐμισήθη ἀπὸ τοῦς Μολδάβους, ὥτι οὐδενὶ τρόπῳ δὲν ἡμάρτεσαν πλέον νὰ τὸν ὑποφέρουν, καί, γνωρίζοντας τὸ ἡ βασιλεία, αὐτὸν μὲν ἐσιδηροδότησαν, ταῖς δὲ τοπάρχουσιν ἐπρόσταξε νὰ εἵρουν πρόσωπον, καὶ τήραν τὸν Στέφανον Πετριτζέγκου³, καὶ μὲ κοινὴν βουλὴν τὸν ἔκαμαν Αὐθέντην τους. Τοῦ δὲ Δούκα δὲν φαίνεται νὰ εἶναι φίλος μᾶλλον ὁ ἑὸς ἀδελφός του⁴: τοιοῦτον ἡ μικρὰ φιλαυτία, ἐξ ἣς ἡ ἀδικία καὶ φιλαργυρία γεννῶνται. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλλος, ἕκαστος γὰρ λήφεται τοῦς καρπὸς τῶν αὐτοῦ ἐνεργημάτων.

Τὰ δὲ τῆς ἐν Βλαχίᾳ ἡμετέρας οἰκοδομῆς ἐπὶ τὸ κρείττον σὺν Θεῷ προκόπτει: ὁ Κύριος νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὸ τελεώσωμεν ὡς ποθοῦμεν⁵. Τώρα ἐγράψαμεν νὰ μᾶς ἀγοράσουν ἕνα χωρίον μὲ μύλους καὶ κατζίβελους εἰς τόπον πάγκαρπον, ὅπου τινὲς φίλοι μας τὸ ἐπρόβλεψαν, καὶ ὁ ἅγιος Βηθλεὲμ τῆς θέλει γράψῃ τὴν θέσιν καὶ τοῦνομα.

Ὁ Γρηγοράσκος-Βόνδας ὁ ἡμέτερος (ὃ γὰρ ἄλλως ἔχω εἰπεῖν⁶) εὐτυχεὶ καὶ καλῶς ἐνοδοῦται σὺν Θεῷ. Τὴν μικρὰν οἰκοδομήν τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς ἡ Μακαριότης Σου ἐπαινοῦσα μᾶς ἐχαροποίησε —, δεχθεὶς αὐτήν ὁ Θεὸς ὡς τῆς χήρας τὰ δύο λεπτὰ! Διὰ τὰ διελεία, ὅπου τῆς ἔδωσα νὰ ἀντιγράψῃ, τὴν παρακαλῶ νὰ ἡξέσω ποῖον καὶ ποῖον ἀντεγράψῃ, καὶ ὅτι ἔχω καιρὸν καλὸν διὰ νὰ στείλω μερικὰ νὰ τυπωθοῦν. Καί, ἄλλο, τὴν παρακαλῶ, τὴ κατὰ τοῦ Κυρίλλου⁷, τοῦ Συρίγου⁸ τοῦ διδασκάλου πόνημα τὸ ἐλληνικόν, καὶ τὸν λόγον τοῦ Σχολαρίου⁹ περὶ τῶν ἀγχιάντων Μυστηρίων, ὃν ἐξεφώνησαν ἐν τῷ εὐσεβεῖ παλατίῳ τῇ Παλαιᾷ τοῦ Λαζάρου¹⁰, νὰ τὸν εἵρῃ, καὶ τὰ

micirea țerii lor înșiși (pe care ei au pregătit-o) și plângând; iar alții, cu Hanenco, se luptă împotriva lui Dorosenco. Iar cei de peste râul Nipru, păstrând neutralitatea, își deplâng robia ce sufăr de la tiranul muscălesc. Iar Duca-Vodă pentru lăcomia lui de bani nesăturată așa de mult a ajuns a fi urât de Moldoveni, încât în niciun chip n'am mai putut să-l sufere, și, aflând-o aceasta Împărăția, pe el l-au pus în fiare, iar boierilor li-a orânduit să-și aște pe cineva, și au găsit pe Ștefan Petriceicu, și cu părere de obște l-au făcut Domn sieș. Iar lui Duca nu pare să-i fie cu priință nici chiar frațele lui, așa de mare e ticăloasa lui iubire de avere, din care se nasc nedreptatea și lăcomia. Și despre acestea, destul, căci fiecare-și va lua roadele faptelor sale.

Iar lucrul la clădirea noastră din Tara-Românească înaintază în cel mai bun chip, cu Dumnezeu—să ne învrednicească Domnul a o isprăvi eum dorim. Acum am scris să ni cumpere o moșie cu mori și Țigani în loc bun de toată roada, pe care niște prieteni ai noștri ni l-au dăruit, și Preasfințitul din Betleem Îi va scrie care-i e așezarea și numele.

Grigorașeu-Vodă al nostru (căci n'am eum să-i zic altfel) e în bună stare și merge bine, cu Dumnezeu. Ctitoria cea mică a mănăstirii din Chalke lăudând-o Fericirea Tn, ne-a bucurat: s'o primească Dumnezeu ca pe cei doi bani ai văduvei! Pentru cărțile ce Ți-am dat să le copii, Te rog să-mi faci știut care și care s'a copiat, căci și am prilej potrivit să trimet unele din ele să se tipărească. Și, alta, Te rog să cauți lucrarea grecească a dascălului Sirig împotriva lui Chiril și envântarea lui Scholarios cu privire la nepângăritele Taine, pe care a rostit-o în nenorocitul palat în Vinerea lui Lazăr, și amândouă laolaltă să le ducă omul meu la solul Franciei, căci așa am orânduit, și tre-

¹ Pentru Hanenco, v. *ibid.*, pp. 141, 143, 147, 156. Eră prietenul creștinilor, al Polonilor.

² Tarul Moscovei, cărmia i se supusese.

³ În ambele copii: Πετριτζέγκου.

⁴ Asupra lui, v. *Studii și documente*, III, p. 41; *Inscripții*, I, p. 13 (pare a fi îngropat la Cetățuia).

⁵ V. n^l precedent.

⁶ Pentru legăturile între Grigore-Vodă Ghica și Nikusios v. mai sus, n^l precedent.

⁷ Lukaris.

⁸ Meletie. V. asupra lui mai sus, p., 152, n^o CCXLIII. N'am însemnat acolo că în vol. XIII din această colecție răposatul Papadopoulos Kerameus a dat (p. 386) actul de alegere a lui ca Mitropolit al Proilavului și Ismailului (Maiu 1639), eparchia fiind neocupată „din vremi imemoriale“ (πρὸ χρόνων ἀμνημονεσάτων). Mai fuseseră propuși un Grigorie și un Teofan.

⁹ Ghonadio.

¹⁰ V. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, p. 119 și urm.

ὁμοῦ νὰ τὰ ὑπάγῃ ἐμὲς ἄνθρωπος εἰς τὸν πρέσβυν τῆς Φράντζας, ὅτι τὰ ἔταξα, καὶ εἶναι ἀναγκαῖον, ἐπειδὴ καὶ ἐγνώρισα τὸν ἄνδρα θεοφιλῆ καὶ φιλαλήθη εἶναι, τὸν ἔχω διὰ ἐξαίρετον φίλον. Τὸ κατὰ Λατίνων τοῦ γέροντος¹ ἤθελα νὰ ἰδῶ μὲ τὴν ἐπιστολήν, καὶ σὺν Θεῷ θελώμεν τὸ τυπώσαι.

Ταῦτα γράφω ἐν τοῖς χώμασι τοῖς περὶ Καμενίτζαν, ὡς ὁ Αὐθιρίτης (*sic*) Δημόκριτος ἐν τοῖς τάφοις, τόσον διαφέρων ἐκείνου, ὅτι ἐγὼ ἔχω τὸν δόμῃον τῶν μηχανικῶν περὶ ἐμὲ πυροδόλων, ὁποῦ δὲν μ' ἀφείλουν νὰ νοσταξῶ². Ἐν οἷς ἔχοντας τὴν χρεῖαν τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν, θέομαι ἵνα εὐχῇται ὁ πater ἡμῶν. 16 Αὐγούστου 1672.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
Παναγιώτης.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon și celelalte copii grecești moderne.)

buie, căci am cunoscut că acest om e iubitor de Dumnezeu și de adevăr, și-l am drept prieten deosebit. Cartea împotriva Latinilor a bătrânului aș vrea s'o văd împreună cu scrisoarea Ta, și cu Dumnezeu voim a o tipări.

Acestea le scriu în șanțurile din jurul Cameniței, ca Democrit din Abdera în morminte, întru atâta deosebindu-mă de dânsul, că eu am în juru-mi sunetul tunurilor, care nu mă lasă să dorm. În care având nevoie de sfintele Tale rugăciuni, mă rog să te rogi pentru noi. 16 August 1672.

Al Fericirii Tale fiu în Hristos

Panaïoti.

CCXCIV.

1672,
Octombrie.

Lista veniturilor din Moldova, de la mănăstirile închinat, ale Patriarhiei de Ierusalim³ (v. n¹ următor).

Τὰ κατ' ἔτος ὑφειλόμενα παρέχασθαι ἐτήσια τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναφ' ἀπὸ τῶν προτελωμένων αὐτῷ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ, κατὰ τὰ ἐπιθεβιωτικὰν συνοδικὰν γράμματα, ὅπερ ὑπάρχει κατεστρωμένον ἐν τῷ κώδικι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, γεγονὸς ἐν ἔτει ἀρχοῦ⁴ μὴν ὀκτωβρίῳ:

Εἰκοσιπέντε μπέσματα κηρὸς κατ' ἔτος ἀπὸ τοῦ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ Δούκα Βοεβόνδα⁵.

Ἐκατὸν ὀκτάδες κηρὸς ἀπὸ ἑτέρου μοναστηρίου, τῶν παμμεγίστων Ταξισρχῶν, τοῦ Στεφάνου Βοεβόνδα⁵, ὅπερ μοναστήριον ἐπονομάζεται Κάσιν.

(Bibl. Ac. Rom., copii grecești moderne.)

Cele ce se cuvine a se da pe an preaveneratei biserici patriarhicești de la mănăstirile stavropighiale care-i sunt închinat în Moldovlahia, potrivit cu scrisoarea sinodicească de întărire, care e scrisă în Condica Bisericii celei Mari, făcută în anul 1672, luna lui Octomvrie:

Douăzeci și cinci besmene de ceară pe an de la mănăstirea stavropighială a Sfinților Apostoli a lui Duca Voevod.

O sută de ocă de ceară de la altă mănăstire, a prea-marilor Voievozi, a lui Ștefan Voevod, care mănăstire se chiamă Cașinul.

CCXCV.

1672,
indictia 11),
Octombrie.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, cu Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, și soborul acestuia închină bisericii patriarhale constantinopolitane, a Sf. Gheorghe, și veniturile din Moldova, de la Cetățuia și Cașin.

... Ἦγον ἀπὸ μὲν τοῦ ἐν Μολδοβλαχίᾳ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τοῦ Δούκα Βοεβόνδα τὸ προσαγόμενον

... Adeacă de la mănăstirea stavropighială a Sfinților Apostoli, a lui Duca Voevod, venitul pe an, douăzeci și cinci de

¹ Acelaș Gheorghe sau Ghenadle Scholarios.

² Νοσταξίω.

³ Supt Dosofteiu.

⁴ Cetățuia.

⁵ Gheorghe Ștefan.

μενον ἐτήσιον, κηροῦ μπέσμενα εἰκοσιπέντε, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐκείσε ἄλλου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου, τῶν παρμεγίστων Ταξιαρχῶν, τοῦ Στεφάνου Βοσθόνδα, τοῦ χαλορυμένου Κάζαν, κηροῦ ὀκτάδες ἑκατόν, . . .

pietre de ceară; și de la altă mănăstire stavropighială de acolo, a prea-marilor Arhangheli, a lui [Gheorghe] Ștefan Voevod, zisă Cașinul, o sută de oacă de ceară. . .

(M. Gedeon, Χρόνικα τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, Constantinopol 1880, pp. 112-5.)

CCXCVI.

Ștefan-Vodă Petriceicu, al Moldovei, pentru drepturile mănăstirii Pantocratorului din Botoșani¹.

1672,
(7181),
5 Decembrie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXCVII.

Mențiunea că un manuscript din traducerea cărții lui Ioan Cantacuzino contra Islamului în limba vulgară de Meletie Sirigul (1635) s'a scris la mănăstirea Hlincea din Moldova, de Constantin de Chrysopolis, cu hani călugărului Manase fiul lui Chiriac τοῦ Πέριου din părțile Delvinului, supț Ștefan-Vodă și Mitropolitul Dosofteiu.

1673,
22 April.

(Ms. 196 al metocului Sf. Mormânt în Constantinopol; tipărită în Papadopoulos Kerameus, Ἱεροσολομικὴ Βιβλιοθήκη, IV, p. 171.)

CCXCVIII.

Grigore Ghica-Vodă, al Terii-Românești, închină mănăstirea Călușul la Sfântul Mormânt.

1673,
19 Iunie.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCXCIX.

Radu-Vodă dă schitul „Robais“ mănăstirii Xenofului (lui Xenophont).

1674
(7182),
11 April.

(Langlois, *l. c.*, p. 78.)

CCC.

Ienachi Porfirita, capuchehaie a Terii-Românești, către Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, despre afacerile Sfântului Mormânt și amestecul lui Grigorașcu-Vodă.

Babadag,
1674,
Iunie.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ λογιώτατε Πατριάρχᾳ τῆς Ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πόσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Δοσίθεε, τῇν Σὴν Μακαριότητα ταπεινῶς προσκυνῶ.

Ἀπὸ τὸν κύρ Θεόφιλον τὸν καλόγερον ἑλαβὼν τὰ τίμια τῆς, καὶ ἐχάρην: τὰ πάντα ἐκατάλαβ' ὅπως ἔλα ἐκεῖνα τα ἀφ' ἡν. Μόνον τῆς διδῶ εἶδῃσιν, μὲ τὸ παρόν μου, πῶς οἱ Βενετζιάνοι, ὡς φαίνεται μὲ εἶδῃσιν καὶ τὸν Φραντζέζων, ἔστειλαν, ὅταν εἰρεσθῶν ἀκόμῃ εἰς τὴ Ἰσακτζέ, ἓνα κάποιον ὀνομαζόμενον Τομάζο Τομπάτο, πρῶην τζεράρχης, μετὰ ταῦτα πραγματευτής, νῦν δὲ φαλίδος καὶ ζουγοῦρης, καὶ ἐκόνευσεν εἰς τὸν μεγάλωτον δραγομάνον τῆς βασιλείας, καὶ ἦλθεν καὶ ἐντά-

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-învățate Patriarh al sfântului oraș Ierusalimul și a toată Palestina, doamne, doamne Dosofteiu, mă închin smerit Fericirii Tale.

De la chir Teofil călugărul am primit cinstita-ți scrisoare, și m'am bucurat: toate le-am aflat, ei le las pe toate acelea. Numai îți dau de știre cu scrisoarea mea de față cum că Venețienii, după cât se pare cu știința și a Francezilor, au trimis, când eram încă la Isacce, pe un oarecare anume Tommaso Tobato, odinioară medic, apoi negustor, iar acum falit și gigârț (?) și a mers la prea-marele Dragoman al Împărăției, și a venit de a întâlnit pe Chehaie, și

¹ Pare a fi Mănăstirea Doamnei. V. *Studii și documente*, V, p. 649 și urm.

νώσαν τὸν κεχαγιά, καὶ ἐγώρουνεν. νὰ τοὺς δώσῃ ὁ ἐπίτροπος τοὺς Ἀγίους Τόπους, καὶ νὰ τοὺς δώσουν 90 πονγγιά. Ὁ κεχαγιας, καὶ δὲν ἔδειξεν θερμότητα τόσῃν. Βλέποντας τὸ αὐτὸ ὁ ἄνω εἰρηθεὶς Τομάζος, ἀπὸ 90 πονγγιά τὰ ἔκαμνεν ἐννευήκοντα χιλιάδες γρόσια. Τότες ἐπῆρυν τὰ χαρτιά τους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν βελήρ-ἀξέμην, καὶ τὰ ἔδειξεν, καὶ ἀνέφερυν καὶ τὰ ἄσπρα παρὶ τῶν. Ὅταν τὰ ἐδιάβαζεν ὁ βελήρ-ἀξέμης, ὁ κεχαγιας ὅλο ἔχαμυγέλα· ὁ ἐπίτροπος καὶ ἐγύρισεν, καὶ τὸν ἴδε, καὶ τὸν λέγει: κεχαγια, τί γελᾷς; θαρρῆεις πῶς νὰ κάμω ταμάρχη εἰς τὰ ἄσπρα τῶν Φραγγῶν, καὶ νὰ πάρω τὰ προσκυνήματα ἀπὸ τῶν βαγιά μας καὶ νὰ τὰ δώσω τοῖς χαίνιδες; αὐτὸ δὲν τὸ κάμνω; ἔτσι νὰ τοὺς πῆς. Αὐτὰ ὅλα ὁ κεχαγιας μὲ ἔκραξεν καὶ μὲ τὰ εἶπεν: ἐγώ, καὶ ὁ Θεὸς τὸ ἡξέσθην, καθὼς τὸ ἄκουσα, ἐμείνα περίλυπος, καὶ ἄρχησα νὰ παρακαλῶ τὸν κεχαγιαν νὰ λείψῃ ἀπὸ αὐτὴν τὴν δουλειάν, ὅτι δὲν εἶναι καλὰ, καὶ δὲν πρέπει νὰ καταφρονοῦν τὸν βαγιά τους τόσῃν, καὶ τοὺς ἀποστῇ, ὅπου καθημερούσιον κάμνουν τόσα κακὰ εἰς τὸν τόπον τῆς Βασιλείας, νὰ τοὺς κάμνουν τὰ θελήματά τους, καὶ, τὸ περισσότερον, νὰ καταφρονῇ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιτρόπου, καὶ νὰ καυχῶνται οἱ Φράγγι πῶς ἐπλάνησαν τὸν ἐπίτροπον μὲ ἄσπρα καὶ ἐπῆραν τὰ προσκυνήματα τῶν Ῥωμαίων. Τότες γυρίζει ὁ κεχαγιας, καὶ μὲ λέγει: Μὴν φοβάσαι, καὶ αὐτὸ δὲν γίνεται. Καὶ μὲ τοῦτο ἐπέρασεν ἐκείνη ἡ ἡμέρα· ἐγὼ πάλιν ἐπῆγα καὶ ἄλλην νύκτα, καὶ ἦταν παρὼν καὶ ὁ Γρηγοράσκος Βοεθόνδας, ποῦ ἦλθεν διὰ νὰ γυρεύσῃ θέλημα νὰ πάγῃ εἰς τὴν Πόλιν· καὶ ἐρώτησα πάλιν τὸν κεχαγιαν, πῶς πάγει ἡ ὑπόθεσις, εἰς τί ἀπόμεινεν. Μὲ εἶπεν: ὡς καθὼς σε εἶπα προτύτερα· μάλιστα καὶ ὁ Γρηγοράσκος Βοεθόνδας ἐλάλησε καὶ αὐτὸς πολλὰ καλὰ. Μετὰ ταῦτα ἐρώτησα τὸν κεχαγιαν, ἂν εἶναι ὁρισμὸς σου, νὰ γράψω τὴν Μακαριότητα σου νὰ ἔλθῃ, νὰ εὑρεθῇ ἐδῶ. Μὲ ἀπεκρίθη: ἐπὶ, ὡς φαίνεται, γυρεύεις νὰ τὸν κάμῃς νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, ἀλλ' ἐρχόμενος θέλει ἰδρῶσει. Ἐγὼ τοῦ ἀπεκρίθηκα: ὅς εἶναι καλὰ ἡ Ἐκκλησιάρχης σου, δὲν θέλει τὸν ἀφίσει νὰ ἰδρῶσῃ ὅπου νὰ περάσῃ τὸ πονκάμισόν του. Αὐτὸς καὶ δὲν μὲ ἀπεκρίθη τίποτε, μόνον ἐγέλασεν. Πάλιν προχθὲς τὸν ἐξαναρώτησα πῶς ἀπόμεινεν ἡ δουλειὰ τῶν Φραγγῶν. „Δὲν τοὺς δίδομεν τὰ προσκυνήματα σας, καὶ μὴν φοβάσαι“, μὲ ἀπεκρίθη, „μόνον ἔχει νὰ ἰδρῶσῃ.“ Πάλιν τὸν ἐξαναρώτησα, ἂν ἔσως καὶ θέλει νὰ σας γράψω νὰ ἔλθετε. Μὲ εἶπεν: ὄχι, ἐπὶ γίνου βακίλῃς σου καὶ ἴδες τὴν δουλειάν του,

a vorbit să li dea Vizirul Locurile Sfinte și să dea și 90 de pungi. Chehaia n'a arătat atâta căldură. Văzând aceasta, Tommaso de mai sus din 90 de pungi a făcut nouăzeci de mii de lei. Atunci a luat hârtiile lor și s'a dus la Vizirul-Azēm, și le-a arătat, și a spus și banii ce pun ei. Pe când le petrecea eu ochii Vizir-Azemul, Chehaia tot râdea; Vizirul s'a întors, și l-a văzut, și-i zice: Chehaie, ce râzi? Crezi că mă voiui lăcomi la banii Frâncului, și voiui luă locurile de închinare de la raialele noastre și le voiui da hainilor? Asta n'o fac; așa să li spui. Acestea toate m'a chemat Chehaia și mi le-a spus; eu, și Dumnezeu mă știe, cum am auzit-o, am rămas întristat, și am început să rog pe Chehaie să părăsească această slujbă, căci nu e bine, și nu se cade să desprețuiască pe raialele lor așa de mult, și la apostafi, cari zilnic fac atâtea rele în locurile Împărăției, să li facă toate voile, și, mai eu deosebire, să se desprețuiască numele Vizirului, și să se buene Frâncii cum că au înșelat pe Vizir cu bani și au luat locurile de închinare ale Grecilor. Atunci se întoarce Chehaia și-mi spune: Nu te teme, și aceasta nu se va face. Și cu aceasta a trecut zina aceea; eu iarăș m'am dus și în altă noapte, și eră de față și Grigorașcu Voevod, care a venit să ceară voie a merge la Constantinopol, și am întrebat iarăș pe Chehaie cum merge lucrul, la ce a rămas. Mi-a spus cum ți-am spus mai înainte; ba chiar și Grigorașcu Voevod a vorbit și el foarte bine. După aceea am întrebat pe Chehaie dacă e porunca lui să-ți scriu Fericii Tale să vii, să te afii aici. Mi-a răspuns: Tu, cum se pare, cauți să-l faci a veni aici, dar, venind, se va osteni. Eu i-am răspuns: să fii săbătos Strălucirea Ta, nu-l vei lăsa să se ostenească de să-i treacă prin cămașă. El nu mi-a răspuns nimic, numai a răs. Iarăș alaltăieri l-am întrebat cum a ajuns slujba Frâncilor. „Nu li dăm locurile voastre de închinare, și să nu te temi“, mi-a răspuns; „numai veți areă de lucru.“ Iarăș i-am spus, dacă poate vrea să-ți scriu să vii. Mi-a spus: nu, tu fă-te vechilul lui, și vezi de treaba lui, și, de nu vrei tu, mă fac eu vechilul lui. Eu i-am răspuns: De vreme ce orânduiești Strălucirea Ta să te faci vechil, de sigur că nu se cade să mă fac eu; și i-am sărutat poala; și atunci mi-a spus: Când va fi

καί, ἂν δὲν θέλῃς ἐσθ', γίνομαι ἐγὼ βασιλεὺς
 σου. Ἐγὼ τοῦ ἀπεκρίθηκα: ἐπειδὴ καὶ τάχει
 ἢ Ἐκλαμπρότης σου νὰ γένῃς βασιλεὺς, δέξαι
 ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ γένω καὶ ἐρίλησα τὴν
 ποδιά σου, καὶ τότε; μὲ εἶπεν: ὅταν κάμνῃ
 χρεῖα, θέλωμεν τὸν μὴνῶσαι. Μὲ ἐρώτησεν, ποῦ
 εὐρίσκεται ἡ Μακαριότης Σου; τὸν εἶπα: πρὸς
 τὰ μέρη τῆς Φιλιππουπόλεως. ζητᾷ ἐλεημε-
 σὺνην. „Πολλὰ καλὰ κάμνει: ἄς μαζώξῃ, νὰ
 ἔλθῃ μὲ πολλὰ ἄσπρα. „Μὲ ἐρώτησεν ἂν ἴσως
 καὶ ἡ Μακαριότης Σου ἔξερυν αὐτὰ τὰ μαν-
 τάτα; ἐγὼ τοῦ ἀποκρίθηκα: ναῖσθε, καὶ μὲ
 τὰ ἔγραψεν. „Καὶ ποῦ τὰ ἔλαβεν“, μὲ εἶπεν:
 Ἐγὼ τὸν εἶπα: ὅταν εἰς τὴν Πόλιν. Τώρα
 κάμνει χρεῖα ἡ Μακαριότης Σου νὰ τὸν γράψῃ
 καμιά γραφή καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ σταθῇ
 ἐπιπόνως νὰ μὴν ἄψιθῃ νὰ πάρουν οἱ Φράγγοι
 τὰ προσκυνήματα ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων τὰ χέρια,
 καὶ πῶς ἡ Μακαριότης Σου δὲν θέλεις φανεῖς
 ἀχάριστος, τόσον εἰς τὸν ἐπιτροπὸν, ὅσον καὶ
 εἰς τοῦ λόγου τοῦ; καὶ πῶς ἤθελες νὰ ἔλθῃς,
 ἀνὴρ, μὲ τὸ νὰ με γράψῃ ὁ Ἰωαννάκης πῶς
 τὸν εἶπεν ἡ Ἐκλαμπρότης Σου πῶς, ὅταν εἶναι
 καιρὸς νὰ ἔλθῃ, τὸν δίδεις εἰδήσιν, „ἀπόμεινα·
 ἄμην εὐρίσκομαι εἰς μεγάλην ἔννοιαν“. Αὐτὰ
 καὶ ὅτι ἄλλα περισσότερα ἢμπορεῖτε νὰ τὸν
 γράφετε. Δὲν θέλωμεν λείψαι καὶ ἡμεῖς νὰ
 προσέχωμεν εἰς τὰ πάντα, καὶ ἂν εἶναι καὶ
 συνέθει καὶ καμιά ἀνάγκη, θέλωμεν στείλει
 ἐπὶ ταυτοῦ ἄνθρωπον νὰ τῆς δώσωμεν εἰδήσιν.

Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πασιᾶ τῆς Ἱερουσα-
 λὴμ, ἐλάλησα τὸν κεχαγιά, καὶ τὸν ἔταξα ὅτι,
 κατὰ τὰ ἄσπρα ποῦ θέλει: μᾶς εὐγάλη, θέλωμεν
 τὸν κάμει καὶ ἡμεῖς τὴν ἀνταμειβῆν, καὶ μὲ
 ἔταξεν νὰ πάρῃ τὰ γουτζέτια ἀπὸ τὸν Ὀσμάν-
 Ἄγᾶ, καὶ, δεῖχωντάς τα τὸν ἐπιτροπὸν, νὰ συ-
 νομιλήσῃ μὲ ταυτὸν, καὶ νὰ δώλῃ ἐμπρὸς
 τὴν δουλείαν. Τὰ λοιπὰ θ[έλει] τὰ καταλάβει
 ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ καλαμέρου Θεοφίλου. [Μὲ]
 δία γράψω; καὶ ἄς ἔχω συγγνώμην. Ἡ δὲ
 ἁγία τῆς εὐχῆ εἴη μεθ' ἡμῶν.

Ἀπὸ Μπαμπᾶ, Δεκεμβρίου 17.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος οὐδὲ ἐν Χριστῷ καὶ
 δοῦλος: Ἰωαννάκης.

Ἡξεύρω τὸ ἀκατάστατον τῶν Τούρκων καὶ
 τὴν πλεονεξίαν των, μάλιστα εἰς τοὺς τοὺς
 καιροὺς, ποῦ ἔχουν χρεῖα: ὅμως ἐλπίζω νὰ
 ἀναπαιθεῖν μὲ τὰ ὀλίγα τῶν Ῥωμαίων; ἄς ἔχον
 τὸ ἀνάθημα ποῦ ἔγιναν αἰτία πάλιν νὰ ζη-
 μιωθῇ ὁ Ἅγιος Τάφος! Ἐρώτησα τὸν κεχα-
 γιά τί τόπους γυρεύουν, καὶ δὲν ἐνθυμοῦνται
 μόνον τόσον μὲ εἶπεν: γυρεύουν τὸ Κημαμέ,
 ἐκείνον τὸν τόπον ποῦ ἐπῆραν οἱ Φραντζέζοι
 τὸν καιρὸν τοῦ Σουλτὰν Μωράτῃ, καὶ ἐξώ-

nevoie îl vom înștiința. M'a întrebat unde
 se află Fericirea Ta; i-am spus: În părțile
 Filipopolei, cere eleimosină. „Foarte bine
 face; să strângă, să vie cu bani mulți. „M'a
 întrebat dacă poate și Fericirea Ta cunoști
 aceste „mandate“; eu i-am răspuns: nu, și
 mi le-a scris. Și, când a auzit, mi-a spus:
 Eu i-am vorbit, când eră la Constantinopol.
 Acuma e nevoie ca Fericirea Ta să-i scrii
 o scrisoare și să-l rogi să stea cu sânguință
 să nu lase a lua Frâncii locurile de închi-
 nare din mâinile Grecilor și cum că Feri-
 cirea Ta nu te vei arăta nerecunoscător,
 atât către Vizir, cât și către el însuși, și
 cum că vei veni, „dar, pentru că-mi scrie
 Ianachi că i-ai spus Strălucirea Ta cum
 că“, atunci când va fi vremea să vii, îi
 dai de știre, „m'am oprit, dar mă aflu în
 mare grijă“. Acestea și cât de multe altele
 poți să i le scrii. Nu vom lipsi și noi să
 ne îngrijim de toate, și, dacă este să se în-
 tâmpie și vre-o nevoie, vom trimete pentru
 aceasta un om să-ți dăm de știre.

Pentru treaba Pașei din Ierusalim, am
 vorbit cu Chehaia, și i-am spus că, pen-
 tru banii ce ni-i va scoate, și noi îi vom
 da în schimb, și mi-a orânduit să ica hoga-
 turile (poruncile) de la Osman-Aga, și,
 arătându-le Vizirului, o să vorbească cu el
 și să puie în picioare afacerea. Celelalte
 le vei afla cu serisoarea călugărului Teofil.
 Cu greu scriu, și să am iertare. Iar sfân-
 ta-ți rugăciune fie cu noi!

Din Babă (Babadag), 17 Dechemvre.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
 rob: Ianachi.

Știu nestatornicia Turcilor și lăcomia
 lor, mai ales în aceste vremi, când au
 nevoie; dar nădăjduiesc să se fie mulțumiți
 cu puținel Grecilor; să fie afurisiți cei
 cari au dat pricină să fie păgubiți din non
 Sfântul Mormânt! Am întrebat pe Chehaie
 ce locuri caută, și nu-și aduce aminte;
 ei numai atâta mi-a spus: caută locul
 Chimamé, locul acela ce l-au luat Francezii

δουσαν, λέγει, ἐξήντα χιλιάδες γρόσια. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν περιγραφὴν θέλει καταλάβει ἡ Μακαριότης Σου τί τόπον γυρεύουν¹.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon.)

pe vremea Sultanului Murad, și aueheltuit, spune el, 60.000 de lei. Din această însemnare vei înțelege Fericeia Ta ce loc caută.

CCCI.

Constanti-
nopol,
1676,
Octombrie.

Patriarhul de Constantinopol, Partenie sau Dionisie (de la 29 Iulie), îea măsuri cu privire la mănăstirea Cașinului, închinată Patriarhiei Ierusalimului.

(Bibl. Ae. Rom., notițe grecești moderne.)

CCCII.

1676,
Octombrie.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, înlărește legătura mănăstirii Cașinul cu Sfântul Mormânt.

Διονύσιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ὁ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ὄρος καὶ λόγος, πάντα πρὸς οἰκοδομὴν ἀποστολικῶς καταρτίζων, οὐδὲν παρορᾶν ἀνεξάρτητον ἀνέχεται τῶν πρὸς ἀγαθὸν ἀφαιρῶντων σκοπῶν καὶ θεοφιλῶς τοῖς εὐσεβεῖσι φιλεργουμένων ἀνθ' ὧν ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία προθέσσειν ἔλαιοι ἀεὶ καὶ δέχεται προθύμως καὶ θεοαίει τὰς ἐπὶ συστάσει συντελεσθεῖσας ὑποθέσεις πραγμάτων ἐπωφελῶν, καὶ ἐξαιρέτως θεῶν σκηνωμάτων Θεοῦ, καὶ γὰρ οὐ μικρὰ μερὶς εὐσεβείας ἀναντιρρήτως ἐστὶ τὸ προνοεῖσθαι τῆς τούτων διαμονῆς καὶ συστάσεως. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν δεδῆλωται καὶ ἡμῖν ἥδη παρὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, κυρίου Δοσιθέου, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετροπόλεως, ὅτι τὸ κατὰ τὴν Μολδοβλαχίαν ἱερὸν καὶ σεβασμιον μοναστήριον τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, τὸ κατὰ τοποθεσίαν κείμενον τὴν καλουμένην Κάσσινον ὅπερ ἐκ βάθρων ἐδείματο νεοργήσας² ὁ πατὴρ Στέφανος Βοεδόδας τῆς ἐκείσε Ἀθήναιας, ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας ἔνακεν καὶ ἀκαταπαίστου μνημοσύνης, σταυραπηγικῇ τε προσεσχόμισεν ἀξίᾳ καὶ κλήσει τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, μεταπεσὼν εἰς ἐλάττωσιν καὶ σκεδὼν εἰς κίνδυνον ἐρημώσεως προσπελάσαν³, ἀντιλήψεως ἡξιώσαντο φιλευσεβῶς καὶ φιλαρέτως ἥτε σύζυγος ἐκείνου⁴, Δόμνα

Dionisie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, și Patriarh ecumenic.

Regula și rostul așezământului bisericesc, care a orânduit toate apostolicește spre întemeiere, nu suferă a se trece cu vederea nimic nefdreptat dintre cele ce privesc spre bun scop și sunt făcute cu iubire de Dumnezeu pentru cei evlavioși; pentru care Biserica cea Mare a lui Hristos, care e în seama noastră, în toate poruncile ei, totdeauna și primește bucurii și asigură gâurile săvârșite pentru așezarea lucrurilor de folos, și mai ales a dumnezeieștilor lăcașuri ale Domnului, — căci nu e o mică parte a evlaviei, de sigur, a se îngriji de păstrarea și buna lor orânduială. De oare ce deci ni s'a arătat și nouă de către preafericitul și preasfințitul Patriarh al Ierusalimului, domnul Dosofteiu, cel întrun Duhul Sfânt iubit frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, că sfânta și venerata mănăstire din Moldovlahia, a prea-marilor Voievozi, care se află în locul zis Cașinul, pe care din temelii a clădit-o din nou răposatul Ștefan Voevod, al Domniei aceleia, pentru a lui sufletească mântuire și nestinsă amintire, și a împodobit-o cu vrednicie și nume de stavropighie a Scaunului apostoliceesc și ecumenic pe care stăm, căzând la împușinare, și ajungând aproape în primejdie de a rămâne pustie, s'an rugat de ocrotire, în chip evlavios și iubitor de vir-

¹ Altă scrisoare a lui, românească, din 1682, în *Studii și documente*, III, pp. 96-8.

² Variantă: ὑποοργήσας.

³ Variantă: προσπελάζων.

⁴ Doamna Safta.

Σαύτα, καὶ ὁ αὐτᾶδελφος τοῦ αὐτοῦ, κύριος Βασίλασχος¹, οὔτινες προνοηθέντες, ὡς διείληπται, τῆς ἐπισυστάσεως αὐτοῦ καὶ συντηρήσεως, ἔγνωσαν ἐπιτρέψαι δυνάμει κρείττονι τινὶ τὸ τοιοῦτον, τοῦ δεφενδεύεσθαι ὑπ' ἐκείνης, καὶ περικρατυνόμενον² διεξάγεσθαι — τὰ γὰρ ἀνίσχυρά πως καὶ ἐπικίνδυνα τοῖς ἰσχυροτέροις ἐνδυναμοῦσθαι καὶ κρατύνεσθαι πέφυκε, — καὶ οὕτω, μετὰ πεφροντισμένης λίαν ἐπιμελείας ἅμα καὶ ἐυσθεσίας, ἀνέθεντο αὐτὸ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τῷ εἶναι καὶ λέγεσθαι μετόχιον αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν προσόντων αὐτῷ κτημάτων καὶ παντοίων ἀφιερωμάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, καὶ³ δεσπόζεσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ διοικεῖσθαι καὶ διεξάγεσθαι ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροῦ Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Ἁγίου Τάφου μοναστήρια, καὶ πᾶσαν πρόσοδον αὐτοῦ καὶ καρποφορίαν πρὸς τὸν Ἁγίον Τάφον ἀποκομίζεσθαι διὰ μνημόσυνον ἀένναον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τοῦτε κτήτορος καὶ τῶν ἀφιερωσάντων αὐτό, ὅπως, περιθλαπόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ γνησιῶς ἐπισκεπτόμενον διὰ τῆς τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου κηδεμονίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεμπομένων καθηγουμένων ἐπιστοαίης, ὥσῳται διὰ παντὸς ἀμετάπτωτον καὶ προκόπτον μάλλον εἰς αὔξησιν καὶ βελτίωσιν. Περὶ τῆς ἀφιερώσεως κοινῶς διαλεχθέντες μετὰ τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος, καὶ ἀδελφικῶς ὑπ' αὐτοῦ ἀξιωθέντες γράμματι βεβαιώσεως, ταύτην ἡμᾶς ἐπικυρώσαι πρὸς ἐπικρατεστέραν ἀσφάλειαν, καθυποσχεθέντες χορηγεῖν τῇ κατ' ἔτος διωρισμένῃ τοῦ σταυροπηγιακοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἐτήσιον πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κηροῦ ἑκατάδας ἑκατόν, ὅπερ προδιεταξάμεθα κομίζεσθαι τῷ πατριαρχικῷ πανσέπτῳ ναφὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ τοῦτου θρόνου, πρὸς φωταΐαν, εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ μηδενί τινι τῶν ἄλλων ἀπάντων, μήτε τῷ κατὰ καιρὸν πατριαρχέοντι γίνεσθαι μεθεκτόν —, ἥνπερ ἀξίωσιν εὐλογοῦν κρίναντες, ἀσμένως ἀπεδεξάμεθα, τὸ μὲν διὰ τὸ πρὸς τὸν πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον ἀξιόχρεον σέβας πάντων ἡμῶν, τὸ δὲ διὰ σύστασιν καὶ στερέωσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Τοῦτου χάριν γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν

tute, soția aceluia, Doamna Safta, și fratele lui, dumnealui Vasilașco, cari, îngrijindu-se, cum s'a spus, de înălțarea și păstrarea ei, au cunoscut că trebuie s'o încredințeze unei puteri mai în stare a o apăra și destul de tare pentru a o cârmui, căci se cade a se întări și înzdrăveni cele fără putere și primejdite de cei ce sunt mai tari, și astfel, cu o îngrijire foarte euminte și cu evlavie, au încredințat-o preasfințitului și de viață primitorului Mormânt al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, ca să fie și să se zică mitoc al ei, împreună cu toate stăpânirile ce i se vin și cu toate cele ce i s'au închinat, mișcătoare și nemișcătoare, și să se stăpânească de aceia și să se cârmuiască și conducă de Patriarhul ce va fi atunci la Ierusalim, ca și celelalte mănăstiri ale Sfântului Mormânt, și tot venitul ei și folosul să se ducă la Sfântul Mormânt pentru pomenirea veșnică și sufleteasca mântuire a ctitorului și a celor ce au închinat-o, și, fiind ajutată de el și îngrijită leginit de către supravegherea prea-fericitului Patriarh și de cârmuirea egumenilor trimiși de dânsul, să se păstreze întru toate neschimbată și înaintând mai ales spre creștere și îmbunătățire. Pentru care închinare înțelegându-ne împreună cu Fericirea Sa și rugați frățeste din partea lui, cu o serioare de asigurare, ca noi să o întărim pentru mai bună statornicie, făgăduind a da dajdea hotărâtă în fiecare an a acelei mănăstiri către Biserica cea Mare a lui Hristos, acum în seama noastră, o sută de ocale de ceară, ce am orânduit a se aduce atot venerabilei biserici a Scaunului acestuia patriarhicesc și apostolesc care e în seama noastră; pentru luminarea ei, întru slava lui Dumnezeu, și la nimeni dintre ceilalți toți, nici celui ce va fi pe vremuri Patriarh să nu i se dea ceva, — care rugăminte judecând-o Noi că e cuviincioasă, am primit-o bucuros, pe de o parte din pricina cuvenitei evlavii a noastre a tuturoră față de prea-sfântul și de viață primitorului Mormânt, iar, pe de alta, pentru orânduiala și întărirea acelei sfinte mănăstiri. Pentru care seriem și arătăm din sobor, cu cei din jurul nostru preasfințiți arhieriei și prea-cinstiți,

¹ Vasile Hatmanul. — Pentru Cașin, v. și *Studii și documente*, V, p. 111 și urm. — Pentru Vasile și Doamna Safta, tabla aceluiaș volum. — Pentru Safta și actul din 31 Mai 1655, *ibid.*, VI, pp. 541-2.

² Varantă: περικρατούμενον.

³ Aici în cealaltă copie: διεξάγεσθαι.

καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ μὲν ἀριέρωσις αὐτῇ, κατὰ τὰ γεγονότα περὶ αὐτῆς ἀφιερωτικὰ γράμματα, ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ κτήτορος Στεφάνου Βοεδόνδα, Δόμνας Σαύτας, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου, Βασιλάκου, ἔχῃ τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀμεταθέτως καὶ ἀμεταποιήτως εἰς αἰῶνα τῶν ἅπαντα· τὸ δὲ ἱερὸν αὐτὸ μοναστήριον, μετὰ τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, χωρίων δηλαδὴ, μοσίων, ἀρπελώνων, χωραφίων, μύλων, ζώων, παντοίων, ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀπαξὶ ἀπλῶς ἁπάντων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ὑπάρχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Ἰάφου, ἀναφαιρέτως καὶ ἀνασπαστάτως καὶ ἀδιασείστως, μετόχιον αὐτοῦ ἴδιον καὶ ὅν καὶ ὀνομαζόμενον, καὶ δεσποζόμενον ὅπ' αὐτοῦ καὶ προστατευόμενον, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ μετόχια, φυλαττομένων ἀκατάλυτων κανονικῶς ἐν αὐτῷ τῶν σταυροπηγικῶν προνομίων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου διὰ παντός· ἔχῃ δὲ τὴν προστασίαν ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροῦς Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ἐπιμελούμενον ὅπ' αὐτοῦ, καὶ ἐπισκεπτόμενον, καὶ διεξάγόμενον διὰ καθηγουμένων καὶ λοιπῶν πατέρων τῆς αὐτοῦ ὑπαταγῆς, οὔτινες καὶ ὀφείλουσι πέμπειν κατ' ἔτος πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν τὸ σταυροπηγιακὸν ἐτήσιον ἀπαραιτήτως, κηρύττοντες ἑκατόν· τὴν δὲ λοιπὴν πᾶσαν πρόσδοσιν ἔχῃ ὁ πανάγιος Ἰάφου διὰ μνημόσυνον τοῦ κτήτορος καὶ τῶν προσηλωσάντων αὐτῷ τὸ μοναστήριον. "Ὅς δ' ἂν ὀφείποτε διανοηθεῖς ἐπιχειρήσει ἀνατρέφει πῶς τὴν ἀριέρωσιν ταύτην, καὶ ὅλως διασεῖσαι καὶ ἀθετῆσαι τὴν συνοδικὴν ταύτην ἡμῶν ἐπικήρωσιν ἐκαίνης, εἴτε τῶν κατὰ καιροῦς ἡγεμόνων τοῦ τόπου, ἢ ἄρχων, ἢ ἀρχόμενος, ἱερωμένους² ἢ λαϊκούς, ἢ τῶν κτητόρων τις, ἢ τῶν προσγεγνῶν καὶ κληρονόμων αὐτῶν, ἢ ἄλλος τις, ὡς ἄθεσμον" ἔργον ἐπιτελέσων³ καὶ ἀπηγορευμένον παρὰ τε θεοῖς καὶ ἀνθρώποις νόμοις⁴, ἀφωρισμένους εἴη ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος καὶ ἀτιμωχόμενος, καὶ ἄλλοτε μετὰ θάνατον αἰ πέτραι, τὰ ξύλα, ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ ὑδάτω⁵ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότη· Ἰούδα, καὶ εἴροι τὸν κύριον τῆς ὁδοῦς ἀντίδικον αὐτῷ ἐν τῇ φανερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀρχαῖς ὑπεσθυνας. "Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν καὶ παράστασιν τῆς συνοδικῆς ἡμῶν δεδαιώσεως

ἰνtru Duhul Sfânt ai noștri iubiiți frați și coliturghisitori, că acea închinare, după scrisorile de afierosire ce s'au făcut cu privire la dânsa, de către soția ctitorului Ștefan Voerod și de către fratele lui, Vasilaseo, să aibă tărie și putere neschimbat și neprefăcut, în vece; iar acea sfântă mănăstire cu averile și afierosirile ei, adică: locuri, moși, vii, câmpii, mori, vite de tot soiul, sfinte odoare și, într'un cuvânt, toate cele mișcătoare și nemiscătoare, să fie supt ocârmuirea și stăpânirea preasfințitului și de viață primitorului Mormânt, și în chip nedespărțit și nezgduit mitoc al lui adevărat, și cu ființa și cu numele, și stăpânit de dânsul și îngrijit, ca și celelalte metoage ale lui, păzindu-se nedestăcute după canoane în mănăstire pronomiile stavropighiale ale Scaunului eumenie pe deplin; și să aibă îngrijirea de către cel ce va fi atunci Patriarh de Ierusalim, fiind îngrijită mănăstirea și supravegheată și cârmuită de categumeni și ceilalți părinți ai aceleiași ascultări, cari și trebuie, neapărat, să trineată pe an la Marea Biserică a lui Hristos, din seama noastră, darul stavropighial din acel an, o sută de ocale de ceară; iar tot cellalt venit să-l aibă Preasfântul Mormânt pentru pomenirea ctitorului și celor ce i-au închinat acea mănăstire. Iar cine mai apoi s'ar gândi să se apuce a strică în vre un chip această închinare și în de obște a zgndui și nimici această întărire a noastră sobornicească pentru ea, sau dintre cei ce vor fi atunci Domni ai locului, sau boier sau supus, preot sau mirean, ori carevâ din ctitori sau din rude și moștenitorii lor, sau altul cinevâ, ca unul ce face lucru nelegiuit și osândit de legile dumnezeiești și omenesti, să fie afurisit de Dumnezeu atotfitorul și afurisit și neiertat și nedeslegat după moarte; pietrele, lemnele, fierul se vor desface, iar el cătuș de puțin; și partea lui să fie cu trădătorul Iuda, și să aște pe domnul slavei părăș al lui în ziua înfricoșată a județului, și să fie supus blăstămurilor Părinților și soboarelor. Pentru care spre arătare și întărire a asigurării noastre sinodicești s'a dat și cea de față pecetluită gramată în anul de la Mântuire 1676,

¹ Variantă: ἡμῶν ταύτης.

² Variantă: ἱερεῖς.

³ Variantă: ἐκτελέσων.

⁴ Variantă: ἐπιτελέσας.

⁵ Variantă: νόμοις ἀνθρώπων.

ἐξεδόθη καὶ τὰ παρὼν συλλυγόμενος γράμματα, ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίου, ἄχρως, μὴν ὀκτωβρίου, ἰνδικτιῶνος τε'.

Luna lui Octomvrie, indicția 15.

(Bibl. Ac. Rom., còpiile d-lui M. Gedeon și altele; și urm.; una fără dată de lună și cu lăsură la o parte.)

CCCIII.

Dosofteiu Mitropolitul Moldovei închină mănăstirea Pobrata Sfântului Mormânt. El arată că mănăstirea, „cară-i iaste făptura de la începutul țării de sahastri, când pre acialie locuri eră deșert“, dăruită cu moșii la 1397-8 (6096) de Ștefan-Vodă și fratele său Alexandru, refăcută de Ștefan-cel-Mare, apoi, după indemnul lui Grigorie Roșca Mitropolitul, „vărul lui Pătru-Vodă Rareș“, de acesta, care și-o face loc de îngropare, dând țerii pe Gheorghe Movilă și pe Teodosie Barbovschi, Mitropoliți, și un număr de episcopi, e decăzută încă din 1621-2 (7130), „călugării cei răi“ băgând hoți pentru a prădă averea depusă a boierilor, arzând apoi clădirea de „beții“; că Iorga Postelnicul, vărul lui Vasile Lupu, a acoperit-o, că Gheorghe Păharnicul, fratele Domnului, a făcut trapezăriile în schimb pentru un munte, că la 1637-8 (7146) Șoldan Vornicul „au acoperit clisiarnița și un turn“ în schimb pentru satul Mihălășani, că el însuș, de postrig de acolo, ca episcop de Roman, i-a răscumpărat un munte și a dres și întregit zidurile, făcând „tripăzaria de vară“ și dând veșminte, că în „mazilia“ lui a început „răsăpă mare ș'au purces cu rău“ și că are deci dreptul să o închine, în mâna Patriarhului Dosofteiu, Sfântului Mormânt, „că acolo-i sfânta cetate a marele Împăratul Hristos, acolo s'au pogorât din ceri și din Duhul Sfânt, din Fișoara prea-sfânta Maria s'au întrupat, acolo-i Vithleemul, unde s'au născut, și Nazaretul, unde au lăcuît, și acolo-i Țara Palăstina și Galileia, pre unde au imblat de-au luminat, acolo-i Iordanul, apa unde s'au botezat, și muntele Thaborul, unde s'au arătat slava și din ceri s'au mărturisit de la părintele fiu iubit și ca să-l ascultăm, acolo-i Golgotha, unde s'au răstignit, și mormântul unde s'au îngropat ș'au învis ș'au petrecut după mviere 40 de dzăle, adiașe vorovind cu Apostolii, acolo-i Eleonul, muntele unde s'au suit Domnul Hristos cu apostolii toți, și mare nărod de ucinici, adecă de creștini, și cu preacinstita sa maică, și de denaintia lor s'au suit în ceri la părintele; acolo-i, în Sion, și casa unde s'au pogorât Duhul Sfânt ucinicilor, acolo-s și casele lui David, unde vor ședea scaunele la giudeț, și va veni Domnul Hristos cu slavă și cu puteare multă de sfențu, de va giudecă lumia și va plăti căruiaș după nevointă, celor buni dându-le Împărăția Ceriului, iară strâmbii s'or ducă în munca veacnică“,—pomenind pe lângă vechii ctitori domnești pe Antonie Ruset, cel din Scaun, pe Doamna Zoi și pe fiii Alexandru, Enachi și Gheorghe.—Iscaleșc și Ioan episcop de Roman, Serafim de Rădăuți. Calistru de Huși, Miron Costin Vel Logofăt și Buhuș Hatman.

(Șt. Dinulescu, în *Candela* pe 1885, pp. 147-50; Melhisedec. *Notițe*, pp. 162-8; cf. *ibid.*, pp. 157-61, după broșura franceză a lui Al. I. Odobescu, despre mănăstirile închinare.)

CCCIV.

Dionisie, Patriarh al Constantinopolei, pentru mănăstirea stavropighială a Sfinților Apostoli din București. 1677.

Διονύσιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οὐκουμένης Πατριάρχης.

Οἱ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως πράγματα κατὰ καιροὺς εὐθετίῃσιν λαχόντες ὅσοι καὶ ὑπερβάλλοντα ζήλον ἔνθεον μερμερυνόμενοι τὴν διάνοιαν ὄντες πρὸς τὴν τῶν θεῶν κατορθωμάτων ἐκπλήρωσιν, οὐκ ἡμέλεισαν ἀεὶ καὶ ὑπερκαπερισσοῦ μερμυρῆν τῆς τῶν θεῶν

Dionisie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă și Patriarh ecumenic.

Cei ce se întâmplă a îndreptă lucrurile orânduiești bisericești pe vremuri, câți, având grijă, din covârșitoarea lor râvnă de la Dumnezeu și purtând gând bun pentru îndeplinirea îmbunătățirilor dumnezeiești, niciodată n'au trecut cu vederea de a se în-

ναὸν καὶ σεβασμίων μοναστηρίων ἐς ἄκρον διαμονῆς καὶ συστάσεως κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐνθυσιν ὑποθήκην, ἥτις καὶ περισσεύειν τοὺς εὐσεβεῖς ἐν τῇ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε καταγγέλλεται. Διὸ καὶ οὐκ ὀλίγα τοιαῦτα τοῦ Θεοῦ καταγωγή διὰ τῆς τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ τοῦτου θρόνου κανονικῆς ἐξουσίας, πάσης ἀπαλλάξαντες εἰσπράξεως καὶ δουλείας, ἀτελεῖ καὶ ἀσώδοτα καταργήσαντο, δι' ἧς ἐλευθερίαν τὸ ἀνώλεθρον αὐταῖς ἐπραγματεύσαντο, τὸ μὲν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ αἶνον ἀένναον, τὸ δ' εἰς ἀκατάπαυστον μνημόσυνον κτητόρων τῶν ἐκείνων καὶ λοιπῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἐνθεν τοι καὶ τὸ κατὰ τὴν Οὐγγροβλαχίαν εἰς τὸ Μπουκουρέστιον εὐρισκόμενον ἱερὸν καὶ σεβασμιον μοναστήριον, ἐπ' ὀνόματι σεμνυνόμενων τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων, σταυροπηγιακὴν μὲν ἀνέκαθεν γενοῦς διαγνώσκεται, πατριαρχικὸν τε καὶ ἐλευθερίαν, καίτοι τὰ τῆς σταυροπηγίας αὐτοῦ σιγίλλιδῳ παλαιγενῇ γράμματα κατατεφρωθῆναι μεμαρτύρηται, καθ' ὃν καιρὸν συνέβη προσομιλῆσαι πυρί, συνεργείῳ τοῦ μισοκάλου ἐχθροῦ, τὸ ἱερὸν αὐτὸ καταγώνιον¹ χρήζει δὲ τανῶν τῆς συνήθους τοῦ σταυροπηγιακοῦ φιλοτιμίας ἀνανεώσεως. Τὰς γὰρ τῶν προγεγεστέρων ἀοιδίμων Πατριαρχῶν φιλοτιμίας, ὅσαι τοῦ ὁρθοῦ καὶ κανονικοῦ λόγου ἐφραπτόμεναι φαίνονται, τοῖς τῶν μεταγεγεστέρων ἐπικυρωτικοῖς ἀνανεοῦν εἰώθαι γράμμασιν, οἱ τὴν διαμονὴν τῶν ταυοῦτων ἀνεξέλειπτον τηρεῖν φροντίζοντες. Οὐ ἔνεκεν καὶ λίαν ἐδεήθησαν ἡμῶν οἱ προστατεύοντες αὐτὰ καὶ ὑπερασπιζόμενοι γράμμασιν ἡμετέροις, ὡς ἔθισται, τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἀνανεῶσαι καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ἐπικυρῶσαι, πρὸς σύστασιν διηνεκῇ καὶ μνημιωτέραν ἀσφάλειαν. Τοῦτου χάριν ὡς τὴν σύστασιν τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τε ἄλλο ποθοῦντες, τὴν αἵτησιν αὐτῶν εὐμενῶς ἀπεδεξάμεθα καὶ διή, κατὰ τὸ ἀδιάπτωτον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας, γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, γνώμῃ καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων κτλ., ἵνα τὸ διαληφθὲν ἱερὸν μοναστήριον τῶν ἁγίων καὶ θεοαγρόνων Ἀποστόλων μετὰ πάντων τῶν προσόντων καὶ ἐπιγεννησμένων αὐτῷ σὺν Θεῷ μετέπειτα κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῶν, κινήτων καὶ ἀκινήτων, κτλ.

ἄρχ. ς' ¹.

(Bibl. Ac. Rom., copii moderne de documente grecești.)

griji în cea mai largă măsură de păstrarea cea mai desăvârșită și alcătuirea lăcașurilor dumnezeiești și a veneratelor mănăstiri, după dumnezeiescul sfat al apostolilor care vestește că acei eucernici sunt cu dărnicie în lucrul Domnului de pretutindeni. Pentru care și nu puține asemenea lăcașuri ale lui Dumnezeu s'au făcut scutite și slobode de dăjdi cu voia canonică a acestui Scaun patriarhicesc a toată lumea, scăpând de ajutorință și slujbă, prin care voie și-au agnostic cele netrecătoare, pe de o parte pentru slava lui Dumnezeu și lauda veșnică, iar pe de alta pentru neîncetata pomenire a etitorilor acelora și a celorlalți creștini dreptcredincioși. Deci pentru aceasta și mănăstirea cea sfântă și vrednică de închinare aflătoare în Bucureștii Terii-Românești, cu hramul sfinților slăviților și laudaților Apostoli, se cunoaște în tot felul a fi fost stavropighială, patriarhicescă și slobodă, de și vechile ei scrisori pecetluite de stavropighie se arată cu marturi că au fost stricate în vremea când s'a întâmplat a se mistui de foc, cu ajutorul dușmanului ce urește binele, acest sfânt lăcaș, și acum îi este de nevoie obișnuită învoire stavropighială. Căci darurile răposaților Patriarhi ce au fost, care se arată a fi luat rost drept și canonic, se obișnuiesc a se înoui cu scrisorile de întărire ale urmașilor, cari se îngrijesc a păstra durată lor neștearsă. Pentru care ni s'au și rugat cu stăruință cei ce stau în fruntea mănăstirii, și, răzîmându-se pe scrisorile noastre, după obiceiul, a se înoui vrednicia ei stavropighială și a se întări scutirea ei, pentru statornică întemeiere și siguranță mai trainică. Pentru aceea, ca unii cari dorim mai presus de toate întemeierea sfintelor lui Dumnezeu biserici, am primit cu bună voință cererea lor, și deci, după datoria neclintită a Bisericii, seriind vădim sobornicește, cu părerea și a preasfințiților arhieriei din jurul nostru, etc., pentru ca pomenita sfântă mănăstire a sfinților și de Dumnezeu vestitorilor Apostoli, cu toate stăpânirile ce le are și-i vor veni cu Dumnezeu, și cu toate darurile ei, mișcătoare și nemișcătoare, ș. a.

¹ Cel d'întăiu etitor fusese Mateiu Basarab, care găsisse un lăcaș de lucru; biserica de azi, cu totul neîngrijită, e frumoasa clădire a lui Ștefan-Vodă Cantacuzino, isprăvită la 10 Iulie 1715 (Iorga, *Inscripții din bisericile României*, p. 266, n° 615).

CCC.V.

Versurile lui Ioan Cariofil pe mormântul Mariei Ruset, fiica lui Istratie-Vodă Dabija.

1677¹.

Ἰωάννου Καρυοφύλλη, τοῦ Μεγάλου Λογο-
θέτου.

Μαρία Μολδοβίνα, τέκος Εὐδοτρατίου περι-
φανούς,

Ἦνίας σχόντος Μολδοβίας γεραρχῆς,

Νταπίζαν τε φύτρης ἐρικυδέως καταγμένη.

Ἐνθάδε, ψῆ, κεῖται, γευσαμένη θανάτου.

Λογοῖς γὰρ νέφεσιν ὑποκλεφθεῖσα γε μα-
λέα,

Ἀπελεύθρου πότρεω, καρπαλίμως ἔθανε.

Ale lui Ioan Cariofil, Marele-Logofăt.

Maria Moldoveanca, fiica lui Istratie
vestitul,

Ce ținea frâul Moldovei venerabile,

Și coborând din neamul glorios a lui
Dabija,

Aice, zace, răi, gustând din moarte.

Căci, răpită în tulbure neguri,

De brațul soartei ueigătoare, năprasnic
muri.

CCC.VI.

Teofan, Paisie sau [Dosofteiu], Patriarh de Ierusalim, face stavropighie a
Sfântului Mormânt mănăstirea Sfinților Voevozi de la Mărgineni (Μαρτζινάκι).
Incipit: Μέγιστα ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα. . . („Mari lucruri între oameni sunt darurile“.)

1677,
(Februar).

(Ms. 411 din Biblioteca Metohului din Constantinopol al Sfântului Mormânt; Papadopoulos Ke-
rameus, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλ., IV, p. 372, n° 43.)

CCC.VII.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește privilegiile mănăstirii
Mărgineni.

Constanti-
nopol,
1677,
Februar.

† Διονύσιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενι-
κὸς Πατριάρχης.

† Τῶν ὑπὸ χρόνων πραγμάτων φύσει καθυ-
ποκειμένων φθορᾷ, οἱ τὸν αἰῶνα κατὰ διαδο-
χὴν ἀμείβοντες ἄνθρωποι, προνοίας λόγῳ,
ὥς ἐφικτόν, τὰ φθάσαντά τινα τῶν καλῶν
ἀναγεώσσει διαδέχονται, καὶ οὐ μικρὰν τὴν
διαμνηνὴν αὐτῶν παρεκτείνειν αἰῶσι, ζηρίαν
οὐ μικρὰν τὴν στέρησιν αὐτῶν λογίζομενοι·
ἄλλως γὰρ ἀμελεόμενα ταχέως ἐκπίπτει τὸ
εἶναι καὶ ἐξαλείφεται. Διὸ καὶ ἐν τοῖς ἐκκλη-
σιαστικοῖς αἰεὶ πράττειν τὰς τῶν πάλαι ἀγι-
ομένων Πατριαρχῶν φιλοτιμίαν, τὰς ἐπ' ἀγαθῶ
καὶ θεοφιλεῖ σκοπῶ προεργονίζας, οἱ μετ' ἐ-
κείνους τὸν πατριαρχικὸν καὶ οἰκουμενικὸν
τοῦτον θρόνον διέπειν λαχόντες σφετέρους ἐπι-
κυροῦν εἰῶθαι γράμμασι πρὸς ἀνακαινισμόν
ἐκείνων καὶ ἀνεξάλειπτον συντήρησιν. Ἐπειδὴ
τοιγαροῦν καὶ τὸ κατὰ τὴν Οὐγκροβλαχίαν ἐν
τῷ καλουμένῳ Μαρτζινάκι καίμενον ἱερὸν καὶ
σεβάσιμον μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὀνόματι σεμνο-
νόμου τῶν παρμεγίστων Ταξιαρχῶν, εὐρίσκει-
ται μὲν ἀνέκαθεν σταυροπηγιακὸν πεποιτημένον
καὶ ἐλεύθερον, καίτοι τὰ τῆς σταυροπηγίας

† Dionisie, cu mila lui Dumnezeu arhie-
piscop al Constantinopolei, Romei celei
Nouă, și Patriarh ecumenic.

De oare ce lucrurile de pe vremuri, din
firea lor sunt supuse peirii, oamenii cari se
schimbă prin veacuri, prin a lor prevedere,
cum e de dorit, întâmpină pe cele ce pier
dintre lucrurile bune prin învieri și se pricep
a li câștiga o destul de mare trăinicie, so-
cotind că ar fi o pagubă nu mică lipsirea
de dânsule, căci altfel, neîngrijite, răpede li
cade ființa și se șterge. Pentru care și în cele
bisericești totdeauna daniile sericiilor Pa-
triarhi de odinioară, făcute mai de de mult
pentru scop bun și iubitor de Dumnezeu, se
obișnuiesc a se întări de cei cari pe urma lor
se întâmplă a li urmă pe Scaunul acesta
patriarhicesc și a toată lumea, prin scri-
sori, pentru întărirea lor și păstrarea lor
neștearsă. De oare ce deci și sfânta și ve-
nerabila mănăstire din Țara-Românească
în locul numit Mărgineni, în care se ține
hramul prea-marilor Voevozi, se află de
mai nainte făcută stavropighială și liberă,
de și vechile scrisori pecetluite ale stavro-

¹ Cf. inscripția care s'a pus pe mormânt, în Iorga, *Inscripții din bisericile României*, II („Studii
și documente“, XV), p. 214, n° 610.

αὐτοῦ παλαιγενή σιγελλιώδη γράμματα ἐς τὰ
 φανές περιπεπώκασιν ἐκ τῶν κατὰ τόπον
 ἀνωμαλιῶν ποτὲ τῆς καιρικῆς περιπετείας,
 καθὰ μεμαρτύρηται, ἐδεήθησαν δ' ὁμῶς λίαν
 ἡμῶν οἱ τὴν κτητορικὴν αὐτοῦ κηδεμονίαν
 ἔχοντες γράμμασιν ἡμῶν νεωτέροις τὴν σταυ-
 ροπηγιακὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν ἀνανεῶσαι κατὰ
 τὴν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου συνήθειαν, τὰς
 γὰρ τῶν προγενεστέρων διορίσεων Πατριαρχῶν,
 ὡς διελήφται, κανονικῶς ἐπιθραδεύσεις, ὅσαι
 τοῦ ἁρμοῦ καὶ δικαίου λόγου ἐραπτόμεναι
 φαίνονται, καὶ αἱ μεθ' ὅστερον οὐκ ἀποβάλλ-
 ουσιν, ἀλλὰ δεξιῶς ἀσμενίζονται καὶ τὴν θυ-
 νατὴν αὐταῖς ἐπικράτειαν ἀσφισεύουσι. Τοῦτον
 χάριν, ὡς τὴν σόστασιν καὶ συντήρῃσιν τῶν
 ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τι ἄλλο
 ποθοῦντες, τὴν αἵτησιν αὐτῶν εὐμενῶς ἀπε-
 δεξάμεθα καὶ ὁμῶς κατὰ τὸ ἐνθεσμον ἔθος τοῦ
 οἰκουμενικοῦ τοῦτου θρόνου γράφοντες ἀπο-
 φαινόμεθα συνοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερω-
 τῶν ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ
 Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλ-
 λειτουργῶν, ἵνα τὰ διαληφθέν μοναστήριον τῶν
 παρμεγίστων Ταξιαρχῶν μετὰ πάντων τῶν
 προσόντων, εἴη καὶ τῶν ἐπιγεννησομένων αὐτῷ
 σὺν Θεῷ μετέπειτα κτημάτων καὶ ἀφισωμά-
 των, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, εἴη καὶ λέγεται
 καὶ παρὰ πάντων διαγινώσκηται, κατὰ τὸ πρό-
 τερον, πατριαρχικὴν καὶ σταυροπηγιακάν, καὶ
 ἀπόδοτον καὶ ἀκαταζήτητον, καὶ πάντῃ ἐλεύ-
 θερον, ἀνενόχλητόν τε καὶ ἀνεπηρέαστον καὶ
 ἀκαταπάτητον παρὰ παντὸς προσώπου, καὶ
 παρ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως· μηδὲν
 μηδὲν ὀφείλον παρέχειν τὸ σύνολον, οὔτε ὑπο-
 κείσθαι τινὶ τῶν ἄλλων, εἰ μὴ μόνον ὑπὸ τὴν
 προστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν διατελοῦν τοῦ πα-
 τριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ τοῦτου θρόνου,
 καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦτου διεξαγόμενον, καὶ προ-
 στατεούμενον, ἀνακρινόμενόν τε καὶ διευθε-
 τούμενον, ᾧ τε πατριαρχικὴν ὄν καὶ ὀνομαζό-
 μενον, μνημονευόμενον ἐν αὐτῷ μόνου τοῦ
 πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς
 τελεταῖς, κατὰ τὴν σταυροπηγιακὴν διατίπω-
 σιν, αἱ δ' ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες ὀ-
 φείλωσι θεαρέστως διάγειν καὶ σεμνοπρεπῶς
 καὶ εὐτάκτως μετὰ πάσης κανονικῆς συντη-
 ρήσεως, φιλαδέλφως τε διατεθεῖν καὶ φιλαλ-
 λήλως τὸν κοινοβιακὸν ἀσπάξασθαι τρόπον, μηδὲν
 ἔχοντες ἐξηρητημένον καὶ ἰδιόκτητον, ἀλλὰ πάντα
 κοινά, διατροφάς, φημί, καὶ σκεπάσματα, καὶ
 τὰ λοιπὰ πρὸς τὸ εἶναι ἀναγκαῖα, ἐν ὁμονοίᾳ
 καὶ κοινοδίῳ συνδιδαιώμενοι, δι' οὗ ἡ ἀληθὴς
 καὶ ἰσάγγελος μοναχικὴ πολιτεία γνωρίζεται·
 ἡμεῖς δ' αὖ χειροτονίας τινὰς χρῆζομεν, ἐπ'

pighiei sale au căzut în nimicire, pentru
 neorânduielele din acel loc și schimbările
 de pe vremuri, precum ni s'a adus mărtu-
 rie, dar s'au rugat cu stăruință de noi
 cei ce au grija ei ctitoricească să înoim
 această milă stavropighială a ei cu serisori
 ale noastre mai nouă, după obiceiul Scaun-
 lui ecumenic, căci, precum s'a spus, întâ-
 ririle canonice ale fericitilor Patriarhi cari
 au fost, câte se arată a fi adevărate și
 drepte, nu le răsping nici cei ce vin pe
 urmă, ei le primesc cu plăcere și li dau
 din bielsug întărirea ce este cu putință.
 Drept aceea, ca unii ce dorim statorniceirea
 și întărirea sfințelor lui Dumnezeu bisericii
 mai presus de orice alta, am primit cu
 bunăvoință cererea lor; și deci, după datina
 legiuită a acestui Scaun ecumenic seriind,
 arătăm sinodicește, împreună cu cei din
 jurul nostru prea-cinstiți arhierei, întru Du-
 hul Sfânt frați ai noștri iubiți și colitur-
 ghisitori, că această pomenită mănăstire a
 prea-marilor Voeyozi cu toate cele ce i se
 vin, și chiar ce i se vor veni cu Dumnezeu
 după aceea, averi și danii, mișcătoare și
 nemișcătoare, să fie și să se zică și de către
 toți să se cunoască, așa cum a fost și mai
 înainte, patriarhicească și stavropighială,
 și scutită și necercetată, și cu totul slobodă și
 netulburată și nesupărată și necălcată, de
 oricine ar fi, și de către arhiereul din partea
 locului; să nu trebuiască a da nimănui chiar
 nimic, nici să fie supusă cuivă dintre ceilalți,
 decât numai să dăinuiască supt îngrijirea și
 supravegherea acestui Scaun patriarhicesc și
 ecumenic, și de către acesta să fie călăuzită
 și îngrijită și judecată și orânduită, ea una
 ce este și se zice patriarhicească, pomenin-
 du-se în ea atâta: numele patriarhicesc în
 toate sfințele ei slujbe, după rânduiala sta-
 vropighiilor; iar părinții cei ce duc viață
 călugărească într'însa trebuie să trăiască în
 chip plăcut lui Dumnezeu și cuviincios și
 bine orânduit cu toată păstrarea canoanelor,
 și să viețuiască având între ei iubire ca frații
 și cu iubire între sine să îmbrățișeze rân-
 duiala chinovilor, neavând nimic atârnat
 de ei înșii și osebit al lor, ei toate să fie
 în de obște, adică: cele de hrană și locu-
 ințele și celelalte ce sunt de nevoie vieții,
 trăind în bună înțelegere și viață împreună,
 prin care se cunoaște cărmuirea monahi-
 cească, cea dreaptă și asemenea cu a inge-
 rilor; iar, când vor avea nevoie de vre-o

ἀδείας ἔχουσι προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀρχιερέων ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν ἀναγκασθῆναι τὰς χειροτονίας αὐτῶν, μετὰ πάσης ἐξηκριβωμένης παρατηρήσεως, καὶ χωρὶς τῆς τοῦ ἱεροῦ συν-θρόνου ἐγκαθιδρύσεως· πρὸς δ' ἐπὶ ταῦταις μὴ διαλείψει φροντίζειν τῆς ἀδείσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ μοναστηρίου καὶ προκοπῆς ἐν πάσι, κατὰ τὴν ὀφειλὴν τῆς ἐπαγγελίας αὐτῶν προσανέχοντες Θεῷ, καὶ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιεῖν ἐναγωνιζόμενοι, καὶ τὸ ἱερὸν αὐτὸ καταγώγιον ἀμφιπονούντες ὡς ἐνεστι· τοῦτο μὲν εἰς δόξαν Θεοῦ, τοῦτο δ' εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τῶν ἐξ ἀρχῆς κλητόρων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων ἐκείνων, καθάπερ ἐννοεῖται. Ὅς δ' ἂν βουληθεὶς διασεῖσαι τὴν σταυροπηγιακὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, καὶ ὅπως αὐτὸ καταδουλώσῃ καὶ ἀπαιτῆται λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ τί, πολὺ ἢ ὀλίγον, καὶ ζημιῶσαι αὐτό, ὁ τοιοῦτος, ὅποιος ἂν εἴῃ τάξεως, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, καὶ ὅποιος βαθυρὸς, ἀφωρισμένος κτλ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ραχοῦ, ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἰνδιαιτώνος ιε.

(Bibl. Ac. Rom., copiiiile d-lui M. Gadeon.)

CCCVIII.

„Safta, Doamna lui Gheorghe Ștefan Voevod, de veșnică pomenire, carele din mila lui Dumnezeu a fost Domn al țerii Moldovei, împreună cu vărul micu Pătrașcu Pitarul, fiul lui Dumitrașcu Spătar“, arată că au închinat mănăstirea Bistrița „care s'a întemeiat de străbunii noștri cei buni și vecchi“ și care ajunsese în „stare de desăvârșită stricăciune, risipită și lipsită, nu numai de tot felul de podoabe, ci și de sfințitele veșminte scumpe, de multele scule și de însemnatele ei moșii, încă și de robii săi țigani ce i-au fost dăruți și întăriți de prea-înnălțatul de veșnică amintire Alexandru Voevod zis cel Bun și Bătrân carele zace înmormântat acolo, cu Doamna și fiii lor“. prin Patriarhul Dosofteiu, venit în țară, la Sfântul Mormânt.

(După textul grec, în posesiunea lui Theodor Codrescu, traducere în *Uricariul*, XXII, pp. 375-7.)

CCCIX.

Gramată patriarhală din Ierusalim pentru mănăstirea Cașinul, clădită de Gheorghe Ștefan Domnul Moldovei.

Γράμμα σιγιλιοῦδες περὶ τοῦ ἐν Κασίῳ Μολδοβλαχίας ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἀρχαγγέλων.

1677, Ιουνίου.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διηλευρόμενη διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι ὁ μακαρίτης Στέφανος Βοσβόδας, ὁ μετὰ τὴν μακαρίτην Βασίλειον Βοσβόδαν ἀβθενήσας

hirotonie, să aibă voie a chema pe care-l vor voi dintre arhierii pentru a săvârși fără împotrivire hirotoniile lor cu toată îngrijirea cea cu scumpătate, și afară de așezarea unui sfânt tovarăș de Seaua; iar pe lângă acestea să nu lipsească de a se gândi la adăugirea și îmbunătățirea acelei sfinte mănăstiri și înaintarea ei în toate, după datoria bunei lor solii, suferind pentru Dumnezeu și luptându-se a face cele plăcute lui și căznindu-se, cum se cuvine, pentru acest sfânt lăcaș; pe de o parte întru slava lui, Dumnezeu și pe de alta pentru veșnica pomenire a citorilor de la început ai lui și a urmașilor acelora, cum e datina. Iar cine ar voi să zguduie această voie stavropighială a mănăstirii și în vre un chip a o robii sau mult ori puțin a o păgubi, unul ca acela, orișicine ar fi, sfințit sau mirean, și de orice treaptă, să fie afurisit, etc. (urmează blăstămul obișnuit.)

În anul de la Mântuire 1677, în luna lui Fevruarie, indicția a 15-a.

1677
(7188),
4 Maiu.

Ierusalim,
1677,
Iunie.

Scrisoarea sinodicească pentru sfânta mănăstire a arhanghelilor din Cașinul Moldo-vlahiei.

1677, Iunie.

Smerenia Noastră arată prin cea de față gramată patriarhicească a sa că răposatul Ștefan Voevod, care a stăpânit acolo după răposatul Vasile Voevod, a clădit mănăstirea

ἐνταῦθα, ἔκτισε τὸ ἐν τῷ Κασίνῳ μοναστήριον τῶν Ἀρχαγγέλων, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸ καὶ χωρία τινὰ ἀφιέρωμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Στέφανος οὕτως ἐδίωξε τὸν Βασιλείου Βοεβόδα, καὶ ἔλαβεν ἐν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πολλά, καὶ κτήματα¹ καὶ πράγματα, ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλείου Βοεβόδα, Στεφανίτζας Βοεβόδας, ἀθθεντεύσας, μερικὰ χωρία, ἐξ ὧν εἶχεν ὁ Στέφανος Βοεβόδας ἀφιερωμένα εἰς τὸ μοναστήριον εἰς τὸ Κάσινον, ἐπώλησε, καὶ μερικὰ ἐχάρισεν, ἐξ ὧν εἰσι καὶ τὸ Μπουτζουλέσι καὶ Ῥόζνοδον² καὶ τοῦτο τὸ ἔκρινεν τάχα διότι, ὡς εἴρηται, ὁ Στέφανος Βοεβόδας ἐπῆρεν ἄσπρα τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐπώλησε καὶ ἐχάρισε τὰ χωρία, διὰ τὰ πάροι, ὡς γνήσιος κληρονόμος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὸ δίκαιον. Θεωρηθέντος ὁμως μετὰ ταῦτα τοῦ πράγματος ἐν Κωνσταντινουπόλει νομίμως τε καὶ κανονικῶς, ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Στεφανίτζα Βοεβόδα [ἁδικον] ἐστίν, ἐπειδὴ ὁ Στέφανος Βοεβόδας, ἂν εἶχεν ἄσπρα παρμένα, εἶχε καὶ ἄλλα πράγματα ἐξ ὧν ἐδύναται ὁ Στεφανίτζας Βοεβόδας καὶ ἄλλοι αὐτοῦ χρεωφειλέται νὰ πάρωσι διὰ τὰ χρεῖα αὐτῶν, τὰ δὲ χωρία, καθὰ³ ἀφιερωθέντα ἄσπας τῷ Θεῷ, εἰσὶν ἀναπόσπαστα· εἴτα καὶ ἄλλοι Λύθενται ἀφιέρωσαν μοναστήρια τῷ Θεῷ, οἰκονομήσαντες αὐτὰ δι' οἰκείων χρημάτων, καὶ εἶχαι καὶ διάφορα χρεῖα, καὶ εἴται ἢ ἀπέθαναν⁴, ἢ ἐξεβλήθησαν τῆς Αὔθειας, ἀλλ' οὐδεὶς ἔλαβε τὰ ἀφιέρωματα ὅπου ἔδωκαν εἰς τὰ μοναστήρια, διὰ τὸ χρέος τους.

Τούτου οὕτως ἔχοντος, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐλάβομεν τὸ Κάσινον παρὰ τοῦ ἀγαθῆς τοῦ μακαρίτου, ἀγαθῆς καὶ αὐτοῦ (sic⁵), ἦτοι τοῦ ἄρχοντος Λογοθέτου Βασιλάσκου, ἀδελφοῦ τοῦ Στεφάνου Βοεβόδα, καὶ τῆς μακαρίτου Δόμνας τοῦτου τοῦ Στεφάνου Βοεβόδα. Σάφας, διὰ τὰ εἶναι ἀφιέρωμα εἰς τὸν Ἅγιον Τάρον, ἐλάβομεν⁶ καὶ συνοδικὴν γράμματα ὅτι τὰ χωρία ὅπου ἐπώλησεν ἢ ἐχάρισεν ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλείου Βοεβόδα, Στεφανίτζας Βοεβόδας, τὰ ὅποια ἦσαν τοῦ μοναστηρίου Κασίνου, νὰ δοθοῦν ἀπαραιτήτως εἰς τὸ Κάσινον ὡς ἦσαν καὶ πρότερον. Καὶ ὅσοι τὰ ἡγόρασαν, νὰ ζητοῦν τὰ ἄσπρα τους ἀπ' ἐκεῖ ὅπου τὰ ἐπώλησαν καὶ τὰ ἡγόρασαν αὐτοὶ, ἢ νὰ τὰ ζημιώωνται, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἡγόρασαν παρανόμως· καὶ ὅσοι τὰ ἔλαβον χάριν, νὰ ὑπεροῦνται τῆς ὁμοῦς, ἐπειδὴ οὐδεὶς δύναται νὰ χάρισι τινὲς τὸ ἀλλότριον.

Arhanghelilor din Cașin, și a dat la dânsa și câteva moșii ca danie. Dar, de oare ce Ștefan acesta a izgonit pe Vasile Voevod și a luat multe din însăș averea acestuia, și moșii și lucruri, fiul lui Vasile Voevod, Ștefăniță Voevod, ajungând la Domnie, a vândut unele moșii din cele ce le dăruise Ștefan Voevod mănăstirii Cașinului, și unele le-a făcut dar. dintre care sunt și Buciuilești și Roznovul; și aceasta a făcut-o adevă pentru că, precum s'a spus, Ștefan Voevod a luat banii părintelui lui, și a vândut și a dăruit moșiile, ca să-și capete, ca legiuit moștenitor al părintelui său, dreptul. Cere-tându-se însă după aceasta lucrul la Constantinopol după legi și canoane, s'a judecat și s'a hotărât că lucrul acesta al lui Ștefăniță Vodă e [nedrept], de oare ce Ștefan Voevod, dacă avea bani luați, avea și alte lucruri din care putea Ștefăniță Voevod și alți ereditori ai lui să-și iea pentru nevoile lor, iar moșiile, ca unele ce au fost odată închinat lui Dumnezeu, sunt cu neputință de luat, apoi și alți Domni au dăruit mănăstiri lui Dumnezeu, zidindu-le din averea lor, și au avut și felurite datorii, și, apoi, ori au murit, ori au fost secoși din Domnie, dar nimeni n'a luat daniile ce s'au făcut la mănăstiri, pentru datoria lor.

Aceasta fiind deci astfel, de oare ce noi am luat Cașinul de la fratele răposatului, adevă de la dumnealui Logofătul Vasilașcu, fratele lui Ștefan Voevod, și de la răposata Doamnă a aceluși Ștefan Voevod, Safta, ca să fie închinare la Sfântul Mormânt, am luat și gramată sinodicească, anume că moșiile ce le-a vândut și dăruit fiul lui Vasile-Vodă, Ștefăniță Voevod, care erau ale mănăstirii Cașinului, să se dea neapărat la Cașin, cum erau și mai înainte. Și câți le-au cumpărat, să-și caute banii de unde le-au vândut și le-au cumpărat aceia, ori să și le piardă, pentru că le-au și cumpărat fără lege; și câți le-au luat în dar, să fie lipsiți de danie, de oare ce nimeni nu poate dăruia cuiva lucru străin. Astfel deci fiind două moșii Buciuilești și Roznovul, pe care le dăruise acel Ștefăniță Voevod, Buciuilești dumisale răposatului Logofăt Iftodie, iar

¹ Ediția lui Papadopoulos Kerameus, în vol. XIII, p. 453: χρέματα.

² Lipsesete în ediția citată. Dar, apoi: καθάπερ.

³ Ibid.: ἀπέθαναν.

⁴ Și ibid. E de prisos locul între virgule.

⁵ Ibid.: ἐλάβομεν.

Οὕτως οὖν τὰ εἰρημένα δύο χωρία Μπουτζουλέστι καὶ Ῥόζνοβον, τὰ ὅποια εἶχε χάρισι ὁ διαληφθεὶς Στεφανίτζας Βοεβόδας, τὸ μὲν Μπουτζουλέστι τῷ ἄρχοντι Λογοθέτῃ μακαρίτῃ Ἡφθόδῃ, τὸ δὲ Ῥόζνοβον τῷ ἄρχοντι Λογοθέτῃ κύρι Νικολάῳ Ῥακοβίτζα, υἱῷ τοῦ διαληφθέντος Ἀρχοντος Ἡρθοδίου Ῥακοβίτζα, τὰ ἐλάβομεν, ὥς ἐλάβομεν καὶ ἄλλα παρὰ ἄλλων, ὅπου τὰ εἴχασιν καὶ ἐκείνοι ἡγορασμένα καὶ κατὰ δωρεάν εἰλημμένα παρὰ τοῦ εἰρημένου Στεφανίτζα Βοεβόδα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μοναστήριον τοῦτο ἦτον σχεδὸν ἔρημον ἀπὸ κάθε τιποτε, καὶ μάλιστα ἀπὸ ζῶα, ἐπαρκαλέσαμεν τὸν διαληφθέντα τιμιώτατον ἄρχοντα Λογοθέτην κύριον Νικολάον Ῥακοβίτζαν, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο διακόσια πρόβατα, τριάντα ἀγελάδια καὶ εἴκοσι βόδια, ὅλα καλὰ καὶ γερά καὶ διαλεγμένα, καὶ ἀντὶ τούτων ἐδώσαμεν αὐτῷ τὸ χωρίον Ῥόζνοβον με τοὺς βορνοήνορας τοῦ ὅλου καὶ με ὅλην τὴν τήν μωσίαν, ὥστε νὰ εἶναι ἐδικόν του καὶ τῶν τέκνων καὶ κληρονόμων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, παρ' αὐθενδὸς πῶποτε ἐνοχληθησόμενος, ἢ Αὐθεντὸς, ἢ ἀρχόντων, ἢ καὶ ἀπὸ τῶν πατέρων τῶν κατὰ καιροὺς ἐῤῥισκομένων ἐν τῷ διαληφθέντι μοναστηρίῳ, ἐν ἑαρεί ἁλύτου ἀφορισμοῦ καὶ ἀναθέματος αἰωνίου. Ἐπὶ γὰρ ἀσφαλείᾳ τῆς Εὐγενείας αὐτοῦ καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἐδώσαμεν τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα, ἡγεμονεύοντος τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐθεντὸς Ἰωάννου Ἀντωνίου Ρουσέτου Βοεβόδα πάσης Μολδοβλαχίας.

Ἐν ἔτει ,α'χρζ', ἐν μηνὶ ἰουνίῳ.

(După ms. 605 al Sfântului Mormânt, în Legrand, *l. c.*, pp. 16-8.)

CCCX.

Nicolae Miclesu Spătarul către Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, cu privire la traducerea, făcută de Hrisant, nepotul aceluia, a cărții sale despre China.

(Sathas, *Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη*, III, pp. 90-5; Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, p. 337 și urm.; Erbiceanu, *Croniciarii greci*, p. 105 și urm.)

Moscova,
1678,
7 Iulie.

CCCXI.

Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, către Nicolae Miclesu Spătarul, poate în același rost.

(Ms. 309 al Bibliotecii Patriarhiei din Ierusalim, v. Papadopoulos Kerameus, *l. c.*, I, p. 309.)

1679,
13 Decem-
bre.

CCCXII.

Chitanță a lui Ioan Cariofil pentru sipelele încredințate lui de Șerban-Vodă Cantacuzino.

Constanti-
nopol,
1680,
Februar.

Roznovul dumisale Logofătului Nicolae Racoviță, fiul aceluia boier Iftodie Racoviță, le-am luat, cum am luat și altele de la alții, pe care și aceia le aveau de cumpăratură și luate în dar de la zisul Ștefăniță Voevod. Dar, de oare ce mănăstirea aceasta era cu totul goală de orice, și mai ales de vite, am rugat pe acel prea-cinstit boier, dumnealui Logofătul Nicolae Racoviță, și a dat mănăstirii acesteia două sute de oi, treizeci de turme și douăzeci de boi, toți buni și sănătoși și aleși, și în locul lor i-au dat satul Roznovul, cu toți rumânii și cu toată moșia, ca să-i fie lui și copiilor și moștenitorilor lui de acum și până în veac, nesupărat de nime, ori Domn, ori boieri, ori și dintre părinții ce se vor afla pe vremuri în mănăstirea aceia, supt povară de afurisenie needesfăcută și de veșnică anatema. Și pentru siguranța dumisale și a urmașilor lui am dat cea de față a noastră scrisoare, stăpânind prea-cucernicul Domn Io Antonie Ruset, Voevod a toată Moldovlahia.

În anul 1677, în luna lui Iunie

Με τὸ παρόν μου οἰκειόχειρον διαλαβάνε, ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατός μου Αὐθέντης κύριος κύριος Σερβάνος Καντακουζηνός Βασβόνδας πάσις Οὐγκροβλαχίας μου ἐπαράδωκε δύο σепетια με πράματα, ἐπαραγινέντα ἔξωθεν με τὴν αὐθεντικὴν τὸν σφραγίδα' τὰ ὅποια ἔχω εἰς τὸ σπῆτι μου διὰ φύλαξιν. Ὁθεν εἰς ἀγλωσιν ἔδωκα τὸ παρόν τῇ αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητι.

αρχ'φ Φεβρουαρίου.

Ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας: Ἰωάννης.

(Bibl. Ae. Rom., 30/XLV; publicată și în *Documentele Cantacuzinilor*, pp. 96-7, n° xxxvii.)

CCCXIII.

Gramata lui Iacov, Patriarhul de Constantinopol, pentru mănăstirea Cotroceni.

Constanti-
nopol,
1681.
Februar.

Γράμμα σιγγιλιώδες πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν περὶ τοῦ νέου μοναστηρίου τῆς Κοιμήσεως ἀνεγερθέντος ἐν Κοτρατζάνι ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Οὐγκροβλαχίας Σερβάνου Καντακουζηνού, τῶν δωρηθέντων αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος δικαιοματίων καὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ἀπὸ αὐθεντικῶν δάρεων, σιδοσιῶν, δανειῶν, χαρισμάτων καὶ λοιπῶν.

1681, φεβρουαρίου.

Ἰακώβος, ἐλέφ Θεοῦ κ. τ. λ.

Τῶν ἠνωθεν ὅντως δεδωμένων παρὰ πατρὸς τῶν πρώτων δώρημα τέλειον, φωτισθῇ τὰ κατορθώματα πάντα καὶ πλήρη καταργάξει χαρίτων, τῆς σφῶν πολιτείας κατάλληλα, δι' ὧν ἀτεχνῶς, κατ' ἐντολὴν κυριόλεκτον, αὐτὸς ὁ ἐν οὐρανοῖς πατὴρ οἶδε δοξάζεσθαι, καὶ τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν ἀντιδοξάζειν οὐκ ἔλαττον. Ζῶ γάρ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι τοὺς δοξάζοντας με δοξάσω. Φωτὸς υἱοὶ γὰρ ἀφενδῶς γεγονότες, φωτοβολοῦσιν ἔργα τῆς ἡνὸς προκτωρίας ἐχόμενα, καθ' ὅσον οὐ τιθέσσι λόγον ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν ἐκείνον ὑψόντες, τὴν τηλαυγὴ λαγύαν τῆς ψυχικῆς αὐτῶν κατ' ἀρετὴν τελειότητος, ἀκτινοβολοῦσι τὰ πέριχα, καταφανῇ ποιούντες τὰ ἔργα τοῦ φωτός καὶ πατίδην. Πάν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. Πολλῶν μὲν οὖν γε καὶ πολυτρόπων ὄντων τῶν παρὰ φιλαρέτοις ἔργων, ἐν οἷς εὐαρεστεῖται Θεὸς καὶ δοξάζεται, τὸ διεγείρειν θεῖους νοῦς καὶ ἱερὰ καταγωγή τοὺς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματα γινώσκοντας Κυρίου τῶν δυνάμεων ὀρθοδόξους, εἰς μεγαλύνωρον δόξαν τῆς μεγαλοσύνης αὐτοῦ, διαφρόντως τῶν πολλῶν διαφέρειν, ἐμολογοῦμενον ὑπάρχει καὶ ἀναμφίλεκτον. Ὑνθεν τοι καὶ τανῶν ὁ τοῖς αὐτοῖς ἐνθέοις χαρακτηρίσασιν,

Cu scrisoarea de față cu însăș mîna mea se arată cum că prea-strălucitul meu Domn domnul, domn Șerban Cantacuzino Voevod a toată Ungrovlahia mi-a dat două sipete cu lucruri pecetluite pe din afară cu pecetea sa domnească; pe care le-am în casa mea pentru pază; pentru care spre dovadă am dat cea de față Strălucirii Lui.

1680, Februar.

Marele-Logofăt al Bisericii celei Mari: Ioan.

Serisoare pecetluită patriarhicească și sinodicească pentru mănăstirea cea nouă a Adormirii, înălțată la Cotroceni de Domnul Terii-Românești Șerban Cantacuzino, pentru drepturile cele dăruite ei de către Domn și pentru scutirea ei de greutăți domnești, dăjdi, împrumuturi, peșcheșuri și celelalte.

1681, Februarie.

Iacob, cu mila lui Dumnezeu, etc.

Dintre cele ce sus sunt primite de părintele luminilor ca un dar desăvârșit, luminos, ce luminează toate îndreptările, pline de haruri, ale cărmuirii celei potrivite prin care, fără meșteșug, după a sa poruncă însăș, părintele din ceruri știe a se slăvi și a acoperi cu slavă nu mai puțin și pe cei ce-l slăvesc (*sic?*). Căci, zice Domnul, eu trăiesc pentru a slăvi pe cei ce mă slăvesc. Căci, făcându-se nemincinos fi ai luminii, acopăr de lumină lucrurile ce au temere de sîns, întru cât nu pun lumina supt oboroc, ei, suind pe dînsul lumina cea cu depărtate raze a desăvârșirii lor sufletești după virtute, aruncă raze până la capăt, făcând văzute și vădite tuturor lucrurile luminii; căci tot ce se vădește e lumină, după Scriptură. Multe fiind deci și de multe feluri cele ce se fac de iubitorii de virtute, în care Dumnezeu se mulțamește și se slăvește, e recunoscut și netăgăduit că la mai mare slavă a măririi lui, mai presus de altele, se osebește a înălța dumnezeiești biserică și sfinte locașuri ortodoxii cari cunosc că iubite sunt sălașurile Domnului puterilor. Pentru care deci și acum cel ce eu astfel de dumnezeiești daruri, ca

οἱ αὖτε φωτὸς οὐρανός, τηλαυνῶς ἐξαστράπτων, ἐλέω Θεοῦ ἐκλαμπρότατος, φημί, καὶ εὐσεβέστατος, Ἀθηνῆναις κύριος, κύριος Ἰωάννης Σερβάνος Καντακουζηνὸς Βοσβόνθας πάσης Οὐγκροβλαχίας καὶ κατὰ πνεῦμα οὐδὲ ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν Ματριότητος, τοῖς ψυχικοῖς τε καὶ σωματικοῖς αὐτοῦ προτερήμασιν ὡς ἐν εἰκόνι διαγράφων ἅξια φρονεῖν τῆς ἐπουρανίου κλήσεως, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις τῆς θεοστεφούς αὐτοῦ ψυχικοῖς ὑπερτερήμασι καὶ τῶν ἀγαθουργιῶν ἀποτελέσμασιν, ἡρετίσατο καὶ σεβάσμιον νεοργήσατο σκόνωμα Θεοῦ δι' οὗ τὴν ἀξιοπιστίαν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης αὐτοῦ διάδηλον ἐργαζόμενος, οὐκ ἐπιβραδύνειν ἔγνω κατάρχεσθαι, μηδ' ἐπιθέσθαι σχολαίως ἀλλὰ δεύτερα πάντων παρησάμενος τὰ ἀνθρώπινα, πρῶτιστον ἔργον τὸ τοῦ Θεοῦ διετάξατο, καὶ πρῶτης ἐξ αὐτῆς τῆς θαλλῆδος τῆς ἁνωθεν αὐτῷ δορηθείσης ἀρχῆς καὶ προπατορικῆς Ἀθηναιεύς, ὡς προγονικῆς εὐσεβείας ἄριστος ζηλωτῆς, θεοσεβεῖα τε προσανέχων, καὶ ὅλην πνέων εὐσεβεῖαν, ἤμψω τε, φημί, τὴν πίστιν τῷ εἰῷ καὶ τὸν εἶναι συνομολογῶν τῇ πίστει δεικνύων, δίκην ἀπαρχῆς τῶν παρ' αὐτῷ καλῶν, τῷ δοτῆρι τῶν ὅλων ἀγαθῶν προσηγάγετο, κατὰ τό: ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, οἱ Θεοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν, καί: ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ καὶ δῆ, χειραγωγίᾳ Θεοῦ καὶ συναντιλήψει τῆς Θεοφιότητος, περιπυστον ναὸν καὶ εὐχῆς μεναστήριον ἀνῆγειρεν ἐκ ὁσίων, κατὰ τὴν τοποθεσίαν Κοιμητῆρι κατεκληρονομήσαν, ἐπ' ἐμφημίᾳ τῆς ἐνδόξου Κοιμήσεως αὐτῆς τῆς ὑπὲρ λόγον τὴν Λόγον ἀφράστως κληρονομίας, δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὅπερ ὡραῖσμασιν ἐξαιτίοις, φιλοκαλίας τε καὶ μεγαλευρίας ἐπιτηδεύμασιν ἐπεκρόμησεν, ἀφιερῶσας αὐτῷ καὶ αὐτάρχει τὰ πρὸς ἐπισήστασιν αὐτοῦ καὶ κυβερνήταις τῶν ἐν αὐτῷ μοναζόντων φιλαρέτων ἀνδρῶν ἀναγκασία, θαφιλεστάτη χεῖρι, τῆς αὐτοῦ φιλοφρόνου μεγαλονοίας ἐπέβη, καθάπερ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ εὐσεβέστατοι Ἀθηνῆναι, τῆς αὐτῆς, φημί, τῆρας, κατὰ καιροῦς προνοηθέντες τοῖς ὑπ' αὐτῶν δομηθεῖσι μοναστηρίοις, πλουτοδότως ἐφιλοτιμήσαντο, μετὰ πάσης τε τῶν νομικῶν ἀκριδασμάτων συντηρήσεως ἀπαρτισάμενος ἅπαντα, κοινῇ συνδιασκεψέει, συναινέσαι τε καὶ βουλῇ τοῦ τε κατὰ τόπον ἀρχιερατεύοντος, ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας κυρ Θεοδοσίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ πάσης τῆς συγκλήτου τῶν ἐπιφανῶν ἀρχόντων τῆς αὐτῆς Ἀθηναιεύς, κατὰ κανόνας καὶ νόμους, καὶ τὴν ἐπικρατοῦσαν κατὰ τόπον συνήθειαν, καὶ τοῦτο γὰρ ἀρίστης οἰκονομίας ἐστὶ, τὸ

fiu al lumini, scânteind departe, adecă cel cu mila lui Dumnezeu prea-luminatul, zic, și prea-cucernicul Domn, domnul Șerban Cantacuzino Voievod a toată Ungrovlahia și întru Duhul Sfânt fiu iubit al Smereniei Noastre, scriind ea într'o icoană prin însușirile lui sufletești și trupești lucruri vrednice a se cugetă de cereasca chemare, pe lângă multe alte mari însușiri sufletești ale înălțimii Sale de Dumnezeu încununată și săvârșiri de fapte bune, s'a hotărât a face din nou și un lăcaș venerat al lui Dumnezeu; pentru care făcând vădită firea vrednică de crezare a iubirii lui către Dumnezeu, n'a știut ce înseamnă zăbava începutului, nici a se apuca de lucru în răgaz, ei, puind totdeauna pe al doilea plan lucrurile omenesti, a așezat ca lucrul cel mai d'întăiu lucrul lui Dumnezeu și, râvnitor ales mai întâiu al celei dintru început date lui de sus stăpâniri și Domnii strămoșești ca și al evlaviei strămoșești, și deosebindu-se prin frica de Dumnezeu și răsuflând toată cucernicia, arătând, zic, amăndouă: credința asemenea cu viața și viața de o potrivă cu credința, ca prinos al bunurilor de la el, a înfățișat-o dăătorului tuturor celor bune, după vorba aceea: ați adus Domnului, fii ai lui Dumnezeu, slavă și cinste, și: ați adus Domnului slavă întru numele lui. Deci, cu îndreptarea lui Dumnezeu și cu ajutorul Maicei Domnului, a ridicat din temelie o biserică încăpătoare și o mănăstire sfântă, în locul ce se zice Cotroceni, cu hramul slăvitei adormiri a celei ce peste fire a născut Cuvântul în chip negrăit, doamna noastră de Dumnezeu născătoare și pururea Fecioară Maria, pe care mănăstire a împodobit-o cu frumuseți neobișnuite, cu lucrări mândre și mari, închinându-i și din destul cele de nevoie pentru așezarea ei și ocârmuirea celor ce duc în ea viața călugărească, oameni iubitori de virtute, cu mână foarte darnică, vrednice de mărinimia lui iubitoare, precum și cei de înaintea lui prea-cucernicii Domni, adecă ai țerii aceleia, după vremuri, având grija mănăstirilor dăruite de dânșii, din bielsug le-au dăruit, cu toată paza creșterilor legitime, orânduind toate, cu chibzuiala împreună, cu învoirea și sfatul arhiereului de acolo, preasfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei chir Teodosie și ale prea-iubitorilor de Dumnezeu episcopi ce sunt supt el și a tot Divanului fruntașilor boieri ai Domniei

τοῖς κειμένοις ὁγλαδὴ κατακοινοῦσθαι ἄλλοις·
τέως δὲ ὁ καὶ τοῦ σεπτῶ χρονοδοῦλλον λόγον
κατησφαλίστατο πάντα κατηριθμημένα λεπτο-
μερῶς, ὅσα ἐν αὐτῷ θαυμάσιως ἀνέθετο, εἰς
μνημόσινον αὐτοῦ τε καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ,
καὶ μετ' αὐτὸν Αὐθέντων τῆς αὐτῆς Αὐθεντείας,
καὶ πάντων τῶν ὁρθοδόξων χριστιανῶν.

Ὡν πρωτον μέν ἐστιν ὅπως, ἀπὸ ὕλου τοῦ θά-
ματος τοῦ Ὁρασίου Φλοτζίου, καὶ τῶν ὕλων εἰσο-
δημάτων ὧν ἔχει τὸ Φλότζιον εἰς τὰ θάματα καὶ
εἰς τὴν παροικίαν αὐτοῦ, λαμβάνη τὴν ἐκ τῶν αὐτῶ
μοναστηρίων τὸ τρίτον μέρειον ὅσον καὶ ἀνέλλι-
πές, ὥστε ἀπὸ τῶν τριῶν ὁψάριων τὸ ἐν ὁψάριον,
καὶ ἀπὸ τῶν κρέσεων τὸ τρίτον μέρος τοῦ
κέρδους, καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν προσόδων καὶ
εἰσοδημάτων, καθ' ἣν ἔχουσι τὰ θάματα συ-
νῆθειαν ἀπολαμβάνειν καὶ καρδιεῖν, τὸ τρίτον
ἐξ ὁλοκλήρου ὑπάρχειν τοῦ μοναστηρίου δια-
τελεῖν δὲ τὰ αὐτὰ μοναστήριον πάντῃ ἐλεύθερον
καὶ ἀσύδοτον ἀπαξάπαντων ἀπλῶς τῶν αὐθεν-
τικῶν ἐάσεων καὶ συδοσιῶν, δανειῶν, χαρισμά-
των, δωρεῶν καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ἐξόδων· οἱ
δὲ θαμνοῖδες ὑπάρχουσιν ἀμέτοχοι τῶν ἀνιχνύ-
ων τῷ μοναστηρίῳ παντάπασιν, καὶ μὴ ἔχουσιν
ἄδειαν παρ' αὐτοῦ ζητεῖν, ἐξ ὧν εἰώθασιν πα-
ρέχειν αὐτοῖς τῇ Αὐθεντεῖα συδοσιμάτων, μήτε
λαμβάνειν αὐτοὺς ὅλως ἀπὸ τοῦ τρίτου θά-
ματος καὶ λοιποῦ τρίτου εἰσοδήματος τοῦ
εἰρημένου θάματος, ἐπειδὴ ἐξ ὁλοκλήρου ἀ-
φωσιώθη καὶ προσενέμηται τῷ μοναστηρίῳ,
διὰ τε τὴν πρὸς αὐτὸ νόμιμον φιλοτιμίαν
τοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου, καὶ ὅτι αἱ παρὰ
τοῦ τρίτου μέρους τοῦ θάματος ἀνιχνύ-
σαι τῇ Αὐθεντεῖα ὁδοὶ ἀφρηρέθισαν τῆς
Βεστιάριος παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητας.

Δεύτερον ἀφιερώσατο ἐν τῷ αὐτῷ μο-
ναστηρίῳ ἢ αὐτοῦ Ἐκλαμπρότης καὶ θαι-
ναρίτζιον αὐθεντικὸν ἀπὸ τοῦ ντάλου Τζι-
γανέσσι καὶ ντάλου Βιτζικέσσι, τῶν κειμένων
κατὰ τὴν τοποθεσίαν τοῦ Πιτεστίου, ὥστε λαμ-
βάνειν τὸ μοναστήριον ἀπὸ τῶν δύο ταύτων
ντάλων τὰ αὐθεντικὰ θαιναρίτζιον, ἐκ τῶν
δέκα μέτρων τοῦ οἴνου ἐν μέτρων προσέτι
λαμβάνειν καὶ τὸ ποκλόνιον καὶ τὸ λεγόμε-
νον πέρπερον ἀπὸ παντὸς τοῦ παρέχοντος
θαιναρίτζιον ἕως τοῦ νῦν, ὡς εἶχον συνῆθειαν· οἱ
δὲ συναχόντες τὸ αὐθεντικὸν θαιναρίτζιον ἐκ τῆς
λοιπῆς τοποθεσίας τοῦ Πιτεστίου μὴ ἔχουσιν ἄ-
δειαν λαμβάνειν ἐκ τοῦ μοναστηρίου ὅλως οὐ-
δέν, οὔτε διὰ τὸ θαιναρίτζιον τῶν εἰρημένων δύο
ντάλων, οὔτε διὰ τὸ ποκλόνιον καὶ πέρπερον.

Πρὸς δὲ ταῦτοις ἐδωρήσατο αὐτῷ ὅλα-

aceleia, după canoane și legi și după datina
ce este în locul acela, căci și aceasta se ține
de o bună orânduire: adică a urma după
marginile ce sunt statornice; până ce prin
respectatul său hrisov însuș a întărit toate
cele înșirate cu de-amănuntul, câte i le-a
dăruit din bielșug, pentru pomenirea lui și
a celor de înaintea lui, și a celor ce după
el vor fi Domni ai Domniei aceleia, și a
tuturor drept-credincioșilor creștini.

Dintre care mai întâiu este aceia ca, din
toată vama orașului de Floci și din toate
veniturile ce le are Flociul¹ la vămile și
siliștea lui, să iea această sfântă mănăstire
al treilea ban întreg și fără lipsă, precum:
din trei pești unul și din judecăți a treia
parte a câștigului, și din celelalte venituri și
încasări, pe care au vămile obiceiul să le
iea și să câștige, din toate o treime să fie a
mănăstirii; și să petreacă această mănăstire
cu totul slobodă și fără dăjdi, adică scutită
de sarcinile și dăjdile domnești, de bir, de
peșchesuri, de daruri și de alte venituri de
orice fel; iar vameșii să nu fie împărtașiți
de loc din cele ce se cuvin mănăstirii, și
să nu aibă voie a cere de la ea din aju-
toarele ce obișnuiesc ei a înfățișa Domniei,
nici să iea dânsii în orice chip din a treia
vamă și cellalt al treilea venit a acelei
vămi, căci întru toate s'au închinat și s'au
ridicat pentru mănăstire, pentru dania le-
giuîă către dânsa a prea-luminatului Domn,
și pentru că dările ce se cuvin Domniei
dintr'a treia parte a vămii s'au luat de la
Vistierie de către Luminăția Sa.

Al doilea a dăruit acelei mănăstiri Lu-
minăția Sa și vinărieiul domnesc din dealul
Țigăneștilor și dealul Vițicheștilor, ce se
află în părțile Piteștilor, așa încât să iea
mănăstirea de la aceste două dealuri vină-
rieiul domnesc, din zece măsuri de vin o
măsură; și încă să iea și poelonul și per-
perul ce se zice din tot vinărieiul ce se
iea până acum, precum aveau obiceiul;
iar cei ce strâng vinărieiul domnesc din
cealaltă parte a Piteștilor să n'aibă voie
a lua din al mănăstirii chiar nimie, nici
pentru vinărieiul acelor două dealuri, nici
ca poelon și perper.

Iar, pe lângă acestea, i-a dăruit patru
sute de boľovani de sare de la oena Te-
lega, pe care mănăstirea poate să-i iea

¹ Încamă: târg de lână pentru ciobanii Bărăganului.

τος μολοβόβνια τετρακόσια ἀπὸ τῆς ὄκτας Ντελέγας, ἅπερ ἔχει ἄδειαν τὴ μοναστήριον παραλαμβάνειν ἐκ τῆς αὐτῆς ὄκτας, κατὰ τὴν νηστείαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, σῶα καὶ ἀκατατόμητα, καὶ ἀποκομίζειν καὶ πωλεῖν, ἢ εἰς Βουκουρεστίον, ἢ ἄλλοι, διαπερικυβένον ἐκεῖνα, ἐξ ὁποῦν ἡμάτος καὶ οἰασοῦν ὑσώληται σκάλας, ἐλευθέρως, χωρὶς τινος δόσεως καὶ ἀπαιτήσεως, οὔτε δωρεάς, οὔτε ἐξόδων τροχοῦ καὶ λοιπῶν ἄλλων, μηθενὸς ἐπιχειροῦντας τῶν θαμεισίδων, οὔτε τῶν μεγάλων, οὔτε τῶν μικρῶν, οὔτε τῶν ἐνδον, οὔτε τῶν ἔξω, περὶ ἀπαιτήσεως διανοχλεῖν αὐτῶ τὸ σύνολον.

Τρίταν, προσεδωρήσατο αὐτῶ τὴν μπάλταν τὴν κειμένην παρὰ τῶ χωρίῳ Πέτραις καλουμένην ἄπασαν, ὅση ἦν αὐθεντική, ἵνα λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον τοῦ λοιποῦ πάσαν τὴν ὁπωσοῦν δεκατίαν ἐξ αὐτῆς ὁλόκληρον, ὡς δὴ-που ἐλάβανον αὐτὴν οἱ ἐν τῇ Γραϊκῇ αὐθεντικοὶ στολνικοὶ, οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ ἀγρεύῃ τὴν εἰρημένην μπάλταν μόνος ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἡγευμένου τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου· οἱ δὲ στολνικοὶ τῆς Γραϊκῆς, ἢ ἄλλοι τινὲς ὑποειδήσατε, μὴ ἔχουσιν εἰς αὐτὴν οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἀπὸ δεκατισμοῦ, ἢ ἄγρας, ἢ ἄλλης τινὸς πράξεως, ὁλοτελῶς· τὸ γὰρ ἀνήκον τῇ Αὐθενταίᾳ παρὰ τῶν στολνίκων, ταύτης ἔνεκεν τῆς μπάλτας, ἀφείλετο ἡ Ἐκκλησιάρχης αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Βεατιαρίας ὅπως κατ' οὐδὲν ἔχουσι τοῦ λοιποῦ οἱ τοιοῦτοι στολνικοὶ μετέχειν τῆς λίμνης αὐτῆς.

Ἐτι ἐδωρήσατο ἡ Ἐκκλησιάρχης αὐτοῦ τῶ αὐτῶ μοναστηρίῳ ὅλον τὸ δέκατον τοῦ ὄντος τοῦ εἰρημένου χωρίου τῶν Πετρῶν, καὶ ὅσον ἦν αὐθεντικόν, ὅπερ ἐλάβανον οἱ βοιναριτζᾶροι τοῦ Βουκουρεστίου, ἐπὶ τῶ ἄρτι λαμβάνειν αὐτὸ τὸ μοναστήριον, ἀπὸ τῶν δέκα μέτρων· δηλονότι μέτρον ἐν καὶ τὸ πέρπερον, κατὰ τὴν συνήθειαν· οἱ δὲ αὐθεντικοὶ βοιναριτζᾶροι ἐκείθεν τὸ καθόλου ἀπέχωνται.

Ἀλλὰ καὶ τὸ χωρίον αὐτὸ τῆς Πέτραις, κείμενον εἰς τὸ ζουτέτζου Βλάσκα, μετὰ πάντων αὐτοῦ τῶν Πορμούνων, ὡς ἀΐδιον αὐτοῦ κτήμα, ἀφιερώσατο ὁ αὐτὸς ἐκκλησιάρχης Αὐθέντης τῶ αὐτῶ μοναστηρίῳ, φιλοτιμησάμενος αὐτῶ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην τοῦ εἶναι ἀσύδωτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ἀδούλωτον, παρὰ παντὸς προσώπου, αὐθεντικοῦ τε καὶ ἀρχοντικοῦ, ἐν τε τῶ καθ' ἕκαστον μῆνα παρεχόμενῳ χαρτζίῳ καὶ ταῖς ἄλλοις φορολογήμασι καὶ δικαιώμασι, τῶν ἀσλανίων, τῆς σάμας, τῆς γαλιάτας, τοῦ χόρτου, τοῦ κηρίου, τοῦ μέλιτος, τοῦ μελισσονομίου, τοῦ χοιρονομίου, τοῦ προβατονομίου καὶ παντὸς ἀποδεκατισμοῦ αὐθεντικοῦ ἀκαταζητητον δανείσματος τε καὶ φλωρίων, καὶ τῶν

chiar din oenă, în postul Sfinților Apostoli, întregi și fără schimbare, și să-i ridice și să-i vândă, ori în București, ori aiurea, trecându-i, prin orice vamă și orice șchelă, slobod, fără vre-o dare și cerere, nici dar, nici cheltuieli de car și altele, neapucându-se nimenea dintre vameși, nici dintre cei mari, nici dintre cei mici, nici dintre cei din lăuntrul, nici dintre cei din afară, să tulbure mănăstirea în vre-un chip pentru o asemenea cerere.

Al treilea, i-a dat balta ce se află lângă satul ce se zice Pietrele, toată câtă eră domnească, pentru ca să ia de acum înainte mănăstirea toată dijma ce va fi dintr'însa, întreagă, precum mai de de mult o luau stolnicii domnești de la Greaca, și s'o și pescuiască acea baltă numai vechilul egumenului acelei mănăstiri; iar stolnicii de la Greaca, sau oricari alții, să n'aibă nici un rost asupra ei, pentru dijmă, ori vânătătoare de pești, ori ce alt lucru ar fi, de loc; căci ceia ce se cuvine Domniei din partea stolnicilor, pentru această baltă, a luat-o Luminăția Sa de la Vistierie, pentru ca de acum înainte întru nimic să nu aibă acești stolnici a se amesteca la balta aceasta.

Încă a mai dăruit Luminăția Sa acelei mănăstiri toată dijma vinului din acel loc al Pietrelor, și cât eră domnească, pe care-l luau vinăricerii Bucureștilor, să-l ia de acum înainte mănăstirea, din zece măsuri adevă o măsură și perperul după obicei; iar vinăricerii domnești să se oprească cu totul.

Dar și acest loc al Pietrei, care se află în județul Vlașca, cu toți rumânii săi, ca veșnică stăpânire a mănăstirii, l-a închinat acest prea-luminat Domn acelei mănăstiri, dăruindu-i sentimente de a fi neîmpovărat de dări și netulburat și nerobit, de oricine ar fi, față domnească sau boierească, în ce privește haraciul ce se dă în fiecare lună, și alte dări și dreptăți, a leilor, a sămii, a găleții, a fânului, a cerei, a mierii, a albinăritului, a goștinei porcilor, a goștinei oilor și a oricărei dijme domnești, scutit și de dajde și de bani, și de vameșii de la Greaca, să nu ia vama peștilor de loc, a bălții, care e atâta în mărime, cât se întâmplă a fi și cuprind în partea Dunării, pe hotarele celui sat Pietrele și ale acelei bălți, care eră domnească și s'a dăruit mă-

ἀναμετρίδων τῆς Γροίκιας, τοῦ μὴ λαμβάνειν
 ἄμικρα τῶν ὀφθαρίων τελείως, τῆς τε λίμνης,
 ἥτις ἐστὶ τοσαύτη κατὰ τὸ μέγεθος, ὅσα τυγ-
 χάνουσι καὶ περιέχουσι κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ
 Δουνάβεως διὰ σύνορα τοῦ εἰρημένου χωρίου
 Πέτρας καὶ τῆς εἰρημένης μπάλτας, ἥτις ἔν
 μὲν αὐθεντικῇ, ἐδωρήθη δὲ τῷ μοναστηρίῳ
 τῆς τε ντίσματος τοῦ καπνῶ, τῶν μπανίων τῆς
 ἄκρης, τῶν ταχυδρομικῶν ἵππων, τῶν ποδο-
 δόδων, τῶν μερτικίων καὶ πάσης δουλείας
 αὐθεντικῆς, στανιζίων, ξόλων, προβάτων καυ-
 ρίων, σουλτζι, ζαχίρε, σαταράδων, σουρατιών,
 ναυλόνων, ἀμαξίων τεφερίων, ἵππων βασιλικῶν
 καὶ αὐθεντικῶν, χαρτζιζίων τῆς τουτουναρίας
 καὶ παντὸς ἄλλου σιτοσιματός καὶ δουλείας
 τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὴν τζάραν καὶ Αὐθεν-
 ταίαν Οὐγκροδλάχιας, πάντα καὶ παντοίως
 ἐλευθέρων καὶ ἀπηλλοτριμένον, ὡς διείληπται.
 Ἀλλὰ καί, ἐάν τινες ἐπιδημήσαντες ξένοι τῶν
 πέρα Δανούβεως, ἢ καὶ ἀλλαχόθεν, Σέρβοι,
 Ῥωμαῖοι, Βαύλαροι, Ἀλβάνες, ἢ Μολδα-
 βανοί, ἢ Οὐγκροι παροικήσωσιν ἐν τῷ εἰρη-
 μένῳ χωρίῳ Πέτρας, κηκείνους διορίσατο εἶναι
 ἐλευθέρους καὶ ἀσυνδότες πάσης δουλείας
 καὶ ἀγγαριῶν τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων κατ'
 εἶδος. Βλάχους μὲν τοὶ ἀρχοντικούς, ἢ αὐ-
 θεντικούς, ἢ ἄλλους τινάς, ὑποκειμένους καὶ
 ὑπατελεῖς ἀποφωδήματα τέλει αὐθεντικῇ μὴ
 δέχονται εἰς τὸ εἰρημένον χωρίον παντάπασι.
 Πάντα δὲ τὰ εἰρημένα χορηγήματα, ὅπερ ἡ
 Ἐκκλησιάρχης αὐτοῦ ἐδωρήσατο τῷ αὐτῷ μo-
 ναστηρίῳ, ὁ ἀποδεκατισμὸς τῶν γεννημάτων,
 τῶν προβάτων, τοῦ οἴνου, τῆς γαλιάτας, τοῦ
 χορταρίου καὶ τῶν λοιπῶν παρέχονται ἀπὸ
 τοῦ νῦν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ὃν τρόπον συμφω-
 νήσανσι μετὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ μοναστηρίου
 οἱ ἐξωνοῦμενοι τοὺς ἀποδεκατισμούς ἥτις τὰς
 αὐθεντικὰς ντίσματος καὶ ἐτέρας διαφόρους
 σλοῦσμπας. Οἱ δὲ περκαλάμοι καὶ ἄλλοι ὁ-
 ποιαιδῆπότε αὐθεντικοὶ καὶ ἀρχοντικοὶ ἄνθρω-
 ποι μὴ ἔχουσιν ἄδειαν εἰσερχεσθαι ἐν τῷ
 εἰρημένῳ χωρίῳ τὸ καθόλου, οὔτε δόρυνας,
 οὔτε στολνιτζιέρος, οὔτε μπανισιέρος τοῦ ζου-
 τέτζου, οὔτε πρωτόπαπας, οὔτε ἄλλος τις αὐ-
 θεντικὸς ἢ ἀρχοντικὸς ἄνθρωπος, καὶ μὴ δέ-
 νονται οὔτε κρίσιν ποιεῖν παρ' αὐτοῖς, οὔτε
 γλόμεπαν λαμβάνειν, ἀλλὰ μόνος ὁ ἡγούμενος
 ἢ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ πάσης ἐξ ὀλοκλήρου
 τὰς κρίσεις ποιῇ καὶ παιδεύῃ ἕκαστον κατὰ
 ἀναλογία τοῦ πταίσματος αὐτοῦ, ἢ εἰρηνεύῃ
 καὶ ἐπιτρεψάτω εἰς εἰρήνην. Κλέπτας δὲ μόνον, ἢ
 φονεῖς, ἢ ἄλλους ὑπευθύνους κερφαλικῇ ἢ με-
 ταλικῇ τιμωρίᾳ παραπέμπεσθαι τῇ Αὐθενταίᾳ
 τοῦ κρίνεσθαι ἐξ αὐτῆς καὶ παιδεύεσθαι, ἢ

năstirii; și să fie cu totul și în totchipul slobod și scutit, cum s'a spus, de dijma funului, de banii capătului (?), de caii de olac, de podvoade, de mertice și de toată slujba domnească, de scânduri, de lemne, de oaie sacă, de sulgiu, de zahereă, de satarale (năpăști), de sursaaturi, de navluri, de căruțele seferului, de caii împărătești și domnești, de haraciul tutunăritului și de orice altă dare și slujbă ce sunt în țara și Domnia Ungrovlahiei. Iar, dacă, venind străini, din cei de peste Dunăre, ori și de aiurea, Sârbi, Greci, Bulgari, Albanezi, ori Moldoveni, ori Unguri, ar locui în acel loc Pietrele, și pe aceia i-a orânduie să fie slobozi și scutiți de toată slujba și de angariile mai sus zise, după fața fiecăruia. Iar Rumâniî boierești, ori domnești, ori alții cari ar fi, supuși și datori cu bir în orice chip Domniei, să nu se primească în acel sat de fel.

Și toate acele daruri, pe care Luminăția Sa le-a făcut acelei mănăstiri, dijma grânelor, a oilor, a vinului, a găleții, a fânului și a celorlalte să se înfățișeze de acum la mănăstire, în ce chip se vor învoi cu egumenul mănăstirii cei ce vor cumpără zeciniile sau dijmele domnești și alte felurite slujbe. Iar părcălabii și alți oameni, oricari ar fi, domnești și boierești, să n'aibă voie a intra în acel sat de loc, nici vornic, nici stolnicel, nici bănișor al județului, nici protopop, nici vre-un alt om domnesc ori boieresc, și să nu poată face nici judecată la ei, nici să iea gloabă, ci numai egumenul sau vechilul său să facă întru toate judecățile și să pedepsească pe fiecare după cum va fi greșeala lui, sau să-i împace și să-i globească precum se cade. Și numai hoții sau ucigașii ori alți supuși pedepsei capului sau oanei să se trimeată Domniei pentru a se judeca de dânsa și a se pedepsi, ori a se iertă, precum cer legile și dreptatea. Și, pe lângă acestea, privind către maica Bisericii cu ochi binevoitori, ca unul ce-i este cu adevărat fiu legiuit, și luminat de harul preasfântului Duh, și deprins a judeca în cele duhovnicești, a cerut ca și de către noi să se întărească, cu puterea și harul preasfântului și de slujbă începătorului Duh, toată fapta bună ctitoricească, ce s'a săvârșit, a acestei mănăstiri de către Luminăția Sa, cu toate prevederile evlaviei

ἐλεεῖσθαι, καθά οἱ νόμοι καὶ τὸ δίκαιον βού-
λονται. Καπιτοῦτοις, πρὸς τὴν μητέρα τῶν
Ἐκκλησιῶν γαληνοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπινεύσας, ὡς
ὄντως γνήσιος ταύτης υἱός, τῇ τε χάριτι τοῦ
παναγίου περιλαμπόμενος Πνεύματος, καὶ πνευ-
ματικοῖς ἐγκρίνειν μεμαθηγώς, ἡξίωσε καὶ παρ'
ἡμῶν ἐμπεδωθῆναι τῇ πανσθενεῖ δυνάμει καὶ
χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύ-
ματος πᾶσαν τὴν περὶ αὐτὸ τὴν κτηταρχικὴν
αὐτοῦ μοναστήριον συντελεσθεῖσαν ἀγαθοργίαν
ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, προνοίας θ-
λαῖς τῆς παρ' αὐτῷ θεοσεβείας, τὸ αὐτόνομον
καὶ παντελεύθερον, καὶ ὅσα προσεδωρήσατο
αὐτῷ καὶ φιλοτιμῶς ἀφιερῶσατο, καὶ τῷ τῆς
Αὑθεντίας αὐτοῦ χρυσοδόλλῳ κραταιῶς ἐπε-
κυρώσατο, πρὸς ἰσχυροποιήσαν ὀχύρωσιν αὐ-
τοῦ καὶ στερέωσιν.

Τούτου χάριν, τὴν εὐλαβῇ ταύτην ἀξίωσιν
ἀξίως ἐνασμενίσαντες καὶ προσμενῶς λίαν ἀ-
ποδεξάμενοι, ὡς θεοσεβείας καὶ ὁσιότητος
ἐμπλεον, γράφομεν ἤδη καὶ ἀποφαινόμεθα συ-
νοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρ-
χιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι
ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν,
ἵνα αὐτὸ τὴν ἱερὴν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον
τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ
εἰς τὸ Κοτραιζάνι, διὰ παντὸς μέχρι τῶν
τοῦ αἰῶνος τερμάτων, μετὰ πάντων τῶν κτη-
μάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε
καὶ ἀκινήτων, ὅσα νῦν προσηλώθησαν αὐτῷ, ὑπὸ
τοῦ ἰδίου κτήτορος, εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμ-
προτάτου Αὐθέντου, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Σερ-
βάνου Καντακουζηνοῦ Βοεβόδα πάσης Οὐγκρο-
δλαχίας, κατὰ τὸ αὐθεντικὸν αὐτοῦ χρυσοδόλ-
λον, καὶ ὅσα μετέπειτα ἐν αὐτῷ σὺν Θεῷ ἀξηγηθή-
σονται, εἴη καὶ διαμένῃ πάντῃ ἐλεύθερον, καὶ
αὐτόνομον, καὶ ἀσώδωτον, καὶ ἀκαταζήτητον,
καὶ ἄδουλωτον, καὶ ἀκαταπάτητον παρὰ παντὸς
προσώπου αὐθεντικοῦ καὶ ἀρχοντικοῦ, ἀνε-
νόηκτον τε καὶ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀνώτερον
πάσης καὶ παντοίας καταδυναστείας καὶ εἰς-
πράξεως καὶ οὐτινοσὺν φορολογήματος, κατὰ
τὴν διακέλευσιν καὶ κατ' εἶδος διατάξιν τοῦ
αὐθεντικοῦ αὐτοῦ χρυσοδόλλου, καρπούμενον
καὶ νερούμενον ἀναφαίρετως καὶ ἀνασπαράστως
τὰ προσηλωθέντα αὐτῷ, διοικούμενόν τε καὶ
διεξαγόμενον κατὰ τὰ φιλοτιμηθέντα καὶ ἐπι-
δραβευθέντα αὐτῷ προνόμια ὑπὸ τῆς αὐθεντικῆς
χορηγίας τοῦ κτήτορος αὐτοῦ, ἥτις μὴ διαλείπῃ
τὴν ἰσχὺν ἔχουσα καὶ τὸ κύρος κατὰ πάντα
καιρὸν, καὶ τὸ ἐνεργεῖν βέβαιον, μόνιμόν τε καὶ
ἀσφαλές, καὶ ἀκατάσειστον, καὶ ὅλως ἀπερικλό-
νητον. Ὅποιοι δ' ἂν ὀφείποτε κατ' ὅποιονοῦν
ἄδικον τρόπον ἢ γνώμην διεστραμμένην, ἐμ-

Sale, fiind de sine stătătoare și cu totul
slobodă, și câte i s'au dăruit și cu dărnicie
i s'au închinat și i s'au întărit puternie
cu hrisovul Domniei Sale, pentru impu-
ternicirea mai deplină și asigurarea.

Drept aceia, primind cu plăcere această
cerere evlavioasă cu vrednicie și foarte cu
aplecare, ca una ce e plină de evlavie și
cucernicie, scriem și arătăm din sobor, cu
cei din jurul nostru prea-sfințiți arhieriei
și prea-cinstiți, cei întru Duhul Sfânt in-
biți ai noștri frați și coliturghisitori, pen-
tru ca această sfântă și vrednică de în-
chinare mănăstire a Adormirii preasfințitei
Maice a Domnului, care este în Cotroceni,
să fie și să rămâie întru toate, până la
hotarele veacului, cu toate averile și în-
chinările ei, mișcătoare și nemișcătoare,
câte i s'au dăruit acum, supt etitorul ei
osebit, prea-cucernicul și prea-luminatul
Domn, domnul domn Io Șerban Cantacu-
zino Voevod a toată Ungrovlahia, după
domnescul lui hrisov, și cu toate câte pe
urmă se vor adăugi, din mila lui Dum-
nezeu, la el, cu totul slobod, și de sine
stătător, și sentit, și necercetat, și nerobit,
și necălcat de nimenea, față domnească și
boierească, nesupărat și necălcat și mai
presus de orice silnicie, și de orice fel, și
de orice plată și orice fel de dare, după
porunca și orânduiala cu de-amănuntul a
domnului hrisov acestuia, eulgând și
luând neîmpiedecat și nesmulc cele dăruite
ei, cârmuind și conducând după pronomiile
ce i s'au dat și i s'au asigurat de către
domneasca îngrijire a etitorului aceluia,
care să nu lipsească a-și avea puterea și
tăria în toată vremea, precum și siguranța
de acțiune, statornică și tare și neentre-
murată și întru toate netulburată. Iar cari
mai pe urmă, în orice chip nedrept ori cu
păreră deosebită, cu patimă ar stă împo-
triva acestei sfinte mănăstiri și apoi, arun-
când de la sine frica lui Dumnezeu, ar
porni cu aplecare silnică și iubitoare și
nedreptate și cu mână hrăpitoare, de lă-
comie, a tulbură și călcă mănăstirea și cele
afierosite ei și a-i trage cu vederea prono-
miile, și a smulge din cele dăruite ei sau
a o despoia și a lua la sine ceva din ve-
niturile ei, și a-i aduce vre-o lipsire, și a-i
pricinui vre-o pierdere și pagubă, unii ca
aceia, ca unii ce vor fi făcut fațiș furt de
cele sfinte și vădit se vor fi luptat împo-

παθὼς ἀντιβλέψῃσι τῷ ἱερῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, καντεῦθεν, ἀποβάλλοντες τὴν φρόδον τοῦ Θεοῦ, ἐπιχειρήσωσιν ὁρμῇ δαίαια καὶ φιλαδελφῶ γνῶμῃ καὶ ἀρπαλέῃ χειρὶ πλεονέκτιδος λύσσης διατεῖσθαι καὶ παρασκαλεῖσθαι αὐτὸ καὶ τὰ ἀφιερωθέντα ἐν αὐτῷ καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ἀνατρέψαι καὶ τὰ προνόμια αὐτοῦ παραβλέψαι, καὶ ἀποσπάσαι τι τῶν προσηλωμένων αὐτῷ ἢ ἀποστερήσαι καὶ ἀνακόψαι τὸ αἰονοῦν τῶν προσόδων αὐτοῦ, καὶ στέρησιν τινα ἀνθυπενεγκεῖν αὐτῷ, καὶ βλάβην καὶ ζημίαν προσενῆσαι, οἱ τοιοῦτοι, ὡς ἄντικρυς ἱεροσυλλαν νενοσηρότες, καὶ σχεδὸν θεομαχῆσαντες διὰ τῆς τοιαύτης ἀπονίας, τῶν ἱερῶν τε νόμων καὶ κανόνων καταπατήσαντες ἀσυνειδήτως, ὅποιας ἂν τύχοιεν τάξεως, ἀξίας τε καὶ θαυμοῦ, ἀφωρισμένοι εἶψαν ἀπὸ Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος, τῆς παναγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, καὶ κατηραμένοι, καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλλοι μετὰ θάνατον αἰωνίως· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτοὶ δὲ σὺδανῶς, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδιχοι, καὶ ἔνοχοι τοῦ πυρὸς τῆς γέννης· ἢ μερὶς αὐτῶν εἴη μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον, καὶ εἴροιεν τὸν Θεὸν ἀντίδικον αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅστις καταδικάζει αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ὁρμῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτοὺς ὡς σκεῦη τε κεραμέως συντρίφοι, διατναοὶ τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεᾶς αὐτῶν, καὶ εἶψαν σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία, καὶ ἐξάλειψήσῃ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ βίβλου ζώντων.

Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν αἰωνίζουσιν τῆς ὀχυρώσεως τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, καὶ τῆς κατ' αὐτὸ αὐθεντικῆς φιλοτιμίας, ἐπεδόθη καὶ παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ παρὸν κημέτερον πατριαρχικὸν ἐμπεδώσεως σιγελλιῶδες γράμμα.

Ἀχπα', μὴνὶ φεβρουαρίῳ.

(Legrand, I. c., p. 19 și urm., după ms. 605 al Metohului din Constantinopol al Sfântului Mormânt.)

CCCXIV.

1680.

Insemnare că Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino a înțit un „Scaun” la Constantinopol.

Ὁ βαρβάρων μὲν ὄλεσε θρόνον χόλος,
Τοῦ Βοϊδόδα τ' αὐτὸ πῶθος Δημητράσκου
Καίνεσε τοῦτον Καντακουζηνόυ ζέων,
Χρονοτριβοῦντος ποιμένος τ' Ἰακώδου.

Ura barbarilor a stricat acest tron,
Iar răvna aprins' a lui Dumitrașcu Voevod
Cantacuzinul l-a înțit,
Fiind atunci păstor Iacov. — 1680¹.

ΑΧΠ.

(Bibl. Ac. Rom., copii grecești moderne.)

¹ De la jumătatea lui August 1679 până la 1682 (Byzantios, Κωνσταντινούπολις, II, p. 538).

CCCXV.

Gramata lui Dosofteiu, patriarh de Ierusalim, pentru mănăstirea Cotroceni.

București,
1680.
April.

Δοσιθέος, ἐλὲν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ.

Ἰδὼν ἐστὶ παντός κτήτορος καὶ οἰκοδομηκός, καὶ μάλιστα εἰ θεός καὶ ἱερός νικός, ἣ καὶ σεβάσμιον μοναστήριον ὑπάρχει, μετὰ τὸ οἰκοδομηθῆναι καὶ κατορθῶσαι καὶ ὑποκτεθῆσθαι τοιοῦτον ἔργον θεάρεστον φροντίσαι ἵνα εἰς ἅει καὶ διὰ παντός τηρηθῇ, καὶ διαφυλαχθῇ τὸ γὰρ πεφυλαχθῆναι τὰ καταρθωθέντα ἀγαθὰ, οὐ βέβαιον, καὶ οὐ μόνον περιφρουρεῖσθαι ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ ἀξιοθελῆναι καὶ σώζεσθαι εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ἀναψυχὴν καὶ σωτηρίαν τοῦ οἰκοδομησαντος, καὶ ἄνεσιν καὶ παραμύθιαν τῶν προστρεχόντων καὶ ἐνασκαυμένων ἐν τοῖς τοιοῦτοις σεβάσμοις μοναστηρίοις. Γίνεται δὲ πάντως ἡ τοιαύτη διατηρησις, καὶ διαμονή, καὶ φύλαξις ἥνικα κατὰ τὰ τῶν πάλαι ἀσιδῆμων αὐτοκρατόρων τὰς διατάξεις καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἁγίων οἰκουμένων τινόδων περιποποιούντας τὰ μοναστήρια διὰ τὴν ἀφιερωμάτων καὶ φιλοτιμιῶν κτητορικῶν τε καὶ αὐθεντικῶν. Ἐπειδὴ τοίνυν καὶ ὁ εὐσεβέστατος, ἐκλαμπρότατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος Αὐθέντης καὶ ἡγεμὼν πάσης Οὐγγροβλαχίας, κύριος Ἰω. Σεργάν Βοεθόδας, ὁ ἀπὸ πατρὸς μὲν ἀπάγωνος τοῦ ἐν μακρυᾷ τῇ λήξει ἁοιδῆμος Βασιλέως Ῥωμαίων Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνού, ἀπὸ μητρὸς δὲ ἑγγονος τοῦ χριστιανικωτάτου μακαρίτου Σεργάνου Πασαράπα Βοεθόδα, ὁ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς καὶ ποθεινόςτατος υἱὸς ἡμῶν Μετριόττης, φώσεως ὢν ἀγαθῆς καὶ πολλὰ περὶ τὰ θεῖα ποιούμενος τὴν φροντίδα, ζήλον τε ἀναλαβὼν ἔνθεν καὶ διάπυρον τὴν φροντίδα, χρησάμενος τῇ τῶν προγόνων αὐτοῦ φιλοτιμίᾳ πρὸς τὰ θεῖα, τῇ χάριτι τοῦ παρέχοντος πᾶν δώρημα τελείον τοῖς φοβούμενοις αὐτὸν Σωτήρος Χριστοῦ, ἀνήγειρεν ἐκ δόθρων καὶ θεμελιῶν ἱερὸν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον ἄξιον τῇ μεγαλοπρεπείᾳ αὐτοῦ, ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τῆς τῷ ὄντι μακαρίως Κοιμήσεως τῆς παναπερνευλογημένης ἐνδόξου θεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἐνυλὴ καὶ σκέφει κοινῇ καὶ γνώμῃ θεωρεῖται τοῦτε ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας κὺρ Θεοδόσιου καὶ τῶν θεωριεστάτων ἐπισκόπων: Σεργάνου Ῥιμνίκου, καὶ Μποζαίου Γρηγορίου, καὶ πάντων τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἐντιμωτάτων ἀρχόντων, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, τῆς ἐκλαμπροτάτης ταύτης Αὐθεντίας Οὐγγροβλαχίας, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀσι-

Dosofteiu, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și Patriarh al mării și sfintei cetăți Ierusalimul.

Orice ctitor și clăditor, și mai ales dacă e vorba de o sfântă biserică ori de o cinstită mănăstire, obișnuiește ea, după ce zidește și îndreaptă și întemeiază un astfel de lucru plăcut lui Dumnezeu, să se gândească la aceea ea să fie pentru totdeauna păstrată și păzită ctitoria lui; căci a se păzi cele bune, odată orânduite, nu e lucru ușor, ci nu trebuie numai a le păzi, ci și a le crește și a le păstra întru slava lui Dumnezeu și odihna sufletească și mântuirea clăditorului și liniștea și mângâierea celor ce aleargă și locuiesc în astfel de cinstite mănăstiri. Și se face în de obște o astfel de păstrare și rămânere și pază după orânduielele Împăraților vestiți de odinioară și după poruncile sfintelor soboare a toată lumea, îngrijind mănăstirile prin daruri și cinstiri, ale ctitorilor și ale Domnilor. De oare ce, deci și prea-cucernicul, prea-luminatul și preamărețul Domn și stăpân a toată Ungrovlahia, domnul Io Șerbau Voevod, cel ce după tată se coboară din prea-fericitul întru răposare vestitul Împăratul al Romeilor Ioan Cantacuzinul, iar după mamă e urmaș al prea-creștinului răposatului Șerban Basarab Voevod, cel întru Duhul Sfânt iubit și prea-dorit fiu al Smereniei Noastre, fiind de o fire bună și gândindu-se mult la cele dumnezeiești, luând de sus răvnă dumnezeiască și aplecare aprinsă, după dărnicia strămoșilor lui către cele dumnezeiești, cu harul celui ce dă dar desăvârșit acelor cari se tem de el, Mântuitorul Hristos, a ridicat din pajiște și din temelie, cu a lui mărinimie, o sfântă și cinstită mănăstire, vrednică de mărinimia lui, cu hramul celei cu adevărat fericite Adormiri a celei mai presus de orice laudă slăvitei stăpânei noastre de Dumnezeu născătoarea și pururea fecioara Maria, cu sfatul și socotința de obște și de Dumnezeu iubitoare a părere a preasfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, chir Teodosie și a episcopilor preaiubiți de Dumnezeu Ștefan al Râmnicului și al Buzăului Grigorie și al tuturor preanobililor și prea-cinstiților boieri, celor mari și celor mici, ai prea-luminatei acestei

δῆμων Βασιλέων, καὶ τοὺς ὄρους τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ τὴν ταπεινὴν συνήθειαν τῶν πάλαι μακαρίτων Αὐθεντῶν τῆς Οὐγγροβλαχίας, οἵτινες, πολλὰ καὶ ἀξιόλογα μοναστήρια οἰκοδομήσαντες, ἐλέησαν αὐτὰ πλουσίως καὶ μεταλαμπρεπῶς ἐκ τῶν ἰδίων κτημάτων καὶ ἐκ τῶν εισοδημάτων καὶ προτάδων τῆς Αὐθεντείας, καὶ κοινότερον εἰπεῖν τῆς τῆς ἁγίας, ἁμαρτῶν ἀγλαδῆ, ἀποδεκτικισμῶν, λιμνῶν, ἁλῶν καὶ ἄλλων ἐλευθεριῶν καὶ φιλοτιμιῶν, ἅτινα, ὡς διαλαμβάνει τὰ ἐν τοῖς αὐθεντικοῖς μοναστηρίοις αὐθεντικά χυροδόουλλα καὶ πατριαρχικά γράμματα, μένουσιν ἕως τῆς ὥρας ταύτης ἀκαινότηματα καὶ ἀπαρσάλευτα, τοιοῦτωτρόπως καὶ ἡ Ἐκκλησιάρχης του, ἐπόμενος τὰς διατάξεις τῶν ἀειδῆμων Βασιλέων καὶ τοῖς ὅροις τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τῇ συνηθείᾳ τῶν προκεκοιμημένων Αὐθεντῶν, τῇ κοινῇ ἐννοίᾳ καὶ γνώμῃ, ὡς εἴρηται, τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, πρὸς τήσασιν διηρηκῇ καὶ διαμονῇ αἰώνιον, μεγαλωπρεπῶς εἰς μὲν φιλοτιμιῶν, ἐλέησε τὸ οἰκοδομηθὲν παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησιάρχης του εἰρημένον μοναστήριον καὶ κεκείμενον ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Κοτροτζάνι,

πρῶτον, ἀπὸ ὅλων τῶν δάμα τοῦ Ὁρασίου Φλωτζίου καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ εισοδήματα ὅπου ἔχει τὸ δάμα ἐκεῖ εἰς τὸ Φλότζη, καὶ εἰς τὴν παροικίαν του, ἵνα λαμβάνῃ τὸ εἰρημένον μοναστήριον τὸ τρίτον μῦνον ὧν καὶ ἀνελλειπές, ὥσται ἀπὸ τῶν τρίτων ὀφαιῶν τὸ ἐν ὑψάριον, καὶ ἀπὸ τῶν κρείων τὸ τρίτον κέρδος, καὶ ἀπὸ τῶν πάντων εισοδημάτων, καὶ συμφερόντων, καὶ κέρδεων, καθὼς ἔχουσι συνήθειαν νὰ λαμβάνωσιν καὶ νὰ κερδίζουσι τὰ δάματα τὸ τρίτον, ἐξ ὁλοκλήρου νὰ εἶναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ οἱ ἁμαρτίδες νὰ εἶναι ἀλλόθριοι πάντι καὶ πάντως τοῦ ἀνέκοντος τῷ μοναστηρίῳ, ὡσάντως καὶ ἐκ τῶν διασημάτων ἅτινα ἔχει τὸ δάμα ἐκεῖ καὶ δεδώκασι οἱ ἁμαρτίδες τῇ Αὐθεντείᾳ, ἀλλ' ὅλον αὐθεντικόν, δανειῶν, χρησιμάτων, δωρεῶν καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ἐξόδων τε καὶ δοσιμάτων, ἵνα ἡ τὸ μοναστήριον πάντῃ ἐλευθερον, καὶ ἐν πάσι τοῖς δοσίμασι καὶ δωρεαῖς καὶ χαρίσμασι καὶ δανείοις καὶ ἐξόδοις αὐθεντικοῖς, ὅτε ὁλοκλὴν ἵνα μὴ δύνανται λαμβάνειν οἱ ἁμαρτίδες ἀπὸ τὸ τρίτον δάμα καὶ λοιπὸν τρίτον εισόδημα τοῦ εἰρημένου δάματος, ἐπειδὴ ἐξ ὁλοκλήρου δέδωται τῷ μοναστηρίῳ, διὰ τὴν νόμιμον καὶ αὐτοδέσποτον πρὸς τὸ μοναστήριον φιλοτιμίαν τῆς Ἐκκλησιάρχης του, καὶ διότι αἱ παρὰ τὸ τρίτον μέρος τοῦ δάματος ἀνήκουσι τῇ Αὐθεντείᾳ ὥσται ἀφῆρησαν ἀπὸ τῆς Βιστιαρίας παρὰ τῆς Ἐκκλησιάρχης του, καὶ μόνον τὰ τοῖς

Domnii a Ungrovlahiei, după orânduielele vestiților Împărați și după poruncile Sfinților Părinți și după obiceiul localnic al feri-ciților Domnilor de pe vremuri ai Ungrovlahiei, cari, clădind multe și vrednice de pomenire mănăstiri, le-au miluit bogat și mărinimos din însăș a lor avere și din veniturile și cele cuvenite ale Domniei, și în de obște din vămile țerii, adică: din dijme, bălți, sare și alte lucruri slobode și daruri, care, precum cuprind hrisoavele domnești din mănăstirile domnești și scrisorile patriarhicești, rămân și până la ceasul acesta neschimbate și neclintite, astfel și Luminăția Sa, urmând orânduielele vestiților Împărați și poruncile Sfinților Părinți și datina Domnilor răposăți, cu sfatul de obște și părerea, cum s'a spus, a arhierilor și boierilor, pentru statornica întemeiere și păstrarea veșnică, dărîind cu mărinimie, a miluit acea mănăstire clădită de Luminăția Sa și aflătoare în locul ce se zice Cotroceni,

întăiu, cu toată vama Orașului de Floci și de la toate veniturile ce are vama acolo, la Floci, și în vecinătatea lui, ca să iea acea mănăstire a treia parte, întreagă și fără lipsă, deci din trei pești unul, și de la judecăți al treilea câștig, și de la toate veniturile și foloasele și câștigurile, precum au obiceiul să iea și să câștige vămile, a treia parte din suma întreagă să fie a mănăstirii, și vameșii să fie străini cu totul de ceia ce se cuvine mănăstirii, precum și din dările ce are vama aceia și au dat vameșii Domniei, tot ce e domnesc, din dăjdii, peșcheșuri, daruri și altele de tot felul, cheltuieli și daruri, ca să fie mănăstirea cu totul scutită, și la toate dăjdile și darurile și peșcheșurile și împrumuturile și cheltuielile domnești să nu poată lua niciun ban vameșii din a treia vamă și în de obște al treilea venit al acelei vămi, căci cu totul s'a dat mănăstirii, prin legiuita și neatârnată dănie către mănăstire a Luminăției Sale și pentru că cele ce de la a treia parte a vămii se cuvin Domniei s'au luat de la Vistierie de Luminăția Sa, și au rămas numai dăjdile ce se vin celor două postaje.

Al doilea, a orânduit sfintei mănăstiri Luminăția Sa și vinăriei domnesc de la dealul Țigăneștilor și dealul Vițicheștilor, care se află în locul Piteștilor, ca să iea mănăstirea de la aceste două dealuri vinăriei domnesc, de la zece măsuri de vin

δουσί πανίοις ἀνήκοντα δοσίματα ἐνχπέμει-
ναν.

Δεύτερον ἐδιορίσατο τῷ ἱερῷ τε μοναστηρίῳ ἢ Ἐκκλησιᾷ τῆς τοῦ καὶ αὐθεντικὸν βιναρτί-
τιον ἀπὸ τοῦ διαλόου Τζιγανέστι καὶ διάλου
Βιτζικέστι, ἅτινα κεῖται ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ
Πιτεστίου, ὥστε νὰ λαμβάνῃ τὸ μοναστήριον
ἀπὸ τῶν δύο τούτων διαλόων τὸ αὐθεντικὸν
βιναρτίτιον, ἀπὸ τῶν δέκα μέτρων τοῦ βίνου
ἔν μέρων· ἥτι ἵνα λαμβάνῃ καὶ τὸ πλοκόνι,
καὶ τὸ λεγόμενον πέρπερον ἀπὸ πάντα ἄνθρω-
πον παρέχοντα βιναρτίτιον, ἕως τοῦ νῦν, ὡς
εἶχον συνήθειαν· οἱ δὲ συνάγοντες καὶ λαμ-
βάνοντες τὸ αὐθεντικὸν βιναρτίτιον ἀπὸ τῆς λοι-
πῆς τοποθεσίας τοῦ Πιτεστίου, οὔτε εἰς τὸ βιν-
αρτίτιον τῶν εἰρημένων δύο διαλόων, οὔτε εἰς τὸ πλο-
κόνι καὶ πέρπερον νὰ δύνωνται· ἀπὸ τοῦ νῦν λαμ-
βάνειν τι ἢ τὴν ὅπωςδὴποτε ἐνόχλησιν ἐμποιεῖν.

Πρὸς τούτοις ἐδιορίσατο ἡ Ἐκκλησιὰ τῆς
τοῦ εἰρημένῳ ἁγίῳ μοναστηρίῳ ἅλας κομ-
μάτια, τὰ λεγόμενα πολοβάνια, 400, ἀπὸ
τῆς ὄκτας Τελέγας, ἅτινα τῇ τεσσαρακοστῇ
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νὰ λαμβάνῃ τὸ μ-
ναστήριον σῶα καὶ ἀνελλειπῇ καὶ ἀκα-
νοτόμητα ἀπὸ τῆς εἰρημένης ὄκτας, καὶ νὰ
φέρῃ ὅπου ἂν δοῦλεται, ἢ δηλονότι ἐδῶ, εἰς
τὸ αὐθεντικὸν ὄρασιον τὸ φιλόχριστον Πουκου-
ρέστι νὰ τὸ φέρῃ καὶ νὰ τὸ πουλῇ, ἢ (ἂν
εἴτω δόξῃ) ἀπὸ ὁποῦν τιποτε θάματος, καὶ
ὁποῖας οὖν σκάλας δοῦλεται νὰ τὸ περάσῃ
καὶ νὰ τὸ πουλῇ, καὶ ὅπως τὸ περάσῃ, ἢ
ὅπου τὸ πουλήσῃ, ἀπὸ παντός θάματος καὶ
θωρεᾶς, καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ τρυχοῦ, καὶ ἀπὸ
πάσης οἰασδὴποτε ἐξόδου καὶ δοσίματος καὶ
φιλοδωρήματος τῶν χαμεσίδων πάντων, μεγά-
λων τε καὶ μικρῶν, τῶν ἐνδῶ καὶ τῶν ἐξῶ,
ἵνα ἢ ἐλευθερον παντί καὶ πάντως καὶ ἀνότερον
πάσης ἐνοχλήσεως καὶ ἐπηρεασμοῦ.

Τρίτον προσεδωρήσατο τῷ εἰρημένῳ ἁγίῳ μ-
ναστηρίῳ ἢ Ἐκκλησιᾷ τῆς τὴν πάλταν τὴν
κειμένην παρὰ τὸ χωρίον Πέτρας, ὅλην ὅση
ἦτον αὐθεντικῇ, ἵνα λαμβάνῃ πάσαν τὴν ὁπα-
σοῦν δεκατίαν παρ' αὐτῆς τὸ εἰρημένον μονασ-
τήριον ὁλόκληρον, ὡς δὴ περ ἐλάμβανον αὐτὴν
οἱ ἐν τῇ Γ' γράκᾳ ἐδρισχόμενοι αὐθεντικοὶ στολ-
νικοὶ, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ νὰ κινηγῇ τὴν εἰρη-
μένην πάλταν μόνος ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἡγου-
μένου τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου, οἱ στολνικοὶ
δὲ ἀπὸ τὴν Γ' γράκᾳ, ἢ ἄλλοι τινὲς ὅποιοι-
δὴποτε μηδεμίαν ἐξουσίαν ἀποδεκατισμοῦ, ἢ
κινηγεῖσθαι, ἢ ἄλλης τινὸς ἐνεργείας τὸ κα-
θόλου νὰ μὴν ἔχωσιν εἰς αὐτὴν, μάλιστα τὸ
ἀνῆκον τῇ Ἀθηνεῖᾳ ἕνεκα τῆς εἰρημένης
πάλτας παρὰ τῶν στολνίκων ἢ Ἐκκλησιᾷ τῆς

ο μέσῃ, καὶ νὰ μὴν ἔχωσιν εἰς αὐτὴν, μάλιστα τὸ
ἀνῆκον τῇ Ἀθηνεῖᾳ ἕνεκα τῆς εἰρημένης
πάλτας παρὰ τῶν στολνίκων ἢ Ἐκκλησιᾷ τῆς
ο μέσῃ, καὶ νὰ μὴν ἔχωσιν εἰς αὐτὴν, μάλιστα τὸ
ἀνῆκον τῇ Ἀθηνεῖᾳ ἕνεκα τῆς εἰρημένης
πάλτας παρὰ τῶν στολνίκων ἢ Ἐκκλησιᾷ τῆς

Pe lângă acestea a orânduit Luminația
Sa zisei sfinte mănăstiri bucăți de sare, ce
se zice: bolovani, de la oena Telega, 400,
pe care să-i iea mănăstirea întregi și fără
lipsă și fără schimbare în postul Sfinților
Apostoli de la acea oenă, și să-i ducă unde
ar voi, deci sau aici, în domnescul oraș
înibitor de Hristos al Bucureștilor, să-i aducă
și să-i vândă, sau (dacă astfel socoate) la
orice vamă și orice șehel ar voi să-i treacă,
sau să-i vândă, să fie scutită cu totul de orice
vamă și dare, și de cheltuielile roții, și de
orice fel de cheltuială și dare și peșcheș al
vameșilor, al tuturor, mari și mici, din
lăuntru și din afară, și mai presus de toată
tulburarea și pagnba.

Al treilea a mai dăruit acelei sfinte mănă-
stiri Luminația Sa balta ce se află lângă
satul Pietre, toată câtă eră domnească, pen-
tru ca să iea toată dijmă câtă va fi de la
dânsa acea mănăstire întreagă, cum o luau
înainte stolnicii domnești ce se aflau la
Greaca, ba încă să vâneze acea baltă numai
vechilul egumennului acelei mănăstiri, iar
stolnicii de la Greaca ori alții, oricari ar
fi, să n'aibă nicio voie de dijmuire, ori de
vânat, ori de altă lucrare în de obște acolo,
mai ales că tot ceia ce se cuveniă Domniei
pentru acea baltă de la stolnici, Luminația
Sa a scos-o de la Vistierie pentru ca de
acum înainte să nu mai aibă acești stolnici
cu balta aceia chiar nimic. Și a mai dat

των ἐξέσπασεν ἀπὸ τῆς διστιχίας ἵνα τοῦ λοιποῦ μηδὲν ἔχωσιν οἱ τοιοῦτοι τεθλονικοὶ μετὰ τῆς λήνης ἐκείνης τὸ παντάπασιν. Ἐπειδὴ οὖν ῥήσατο ἡ Ἐκκλησιολόγος τῶν τῷ εἰρημένῳ ἀγίῳ μοναστηρίῳ ὅλον τὸ δέκατον τοῦ κρασίου τοῦ εἰρημένου χωρίου τῶν Πέτρων, καὶ ὅτι τὴν αἰθηντικὴν, ἡπερ οἱ διναριτζέροι τοῦ Βουκουρεστίου ἐλάμβανον, ἵνα ἄρτι λαμβάνη τὸ μοναστηρίον, ἀπὸ τῶν δέκα μέτρων ὀχλαδὴ τὸ ἓν καὶ τὸ πέμπτον κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ οἱ αἰθηντικὴν διναριτζέροι τὸ καθόλου ἐκείθεν ἵνα ἀπέχωσιν· ἀλλὰ καὶ τὸ χωρίον τοῦτο τῆς Πέτρας, κειμένον εἰς τὸ ζουδέτζον Βλάχας, μεθ' ὅλων τοῦ τῶν εἰρημένων, ὡς ἴδιον τοῦ κτήμα ἀφιερώσας καὶ φιλοδωρησάμενος τῷ εἰρημένῳ μοναστηρίῳ, καὶ δοὺς αὐτῷ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ εἶναι ἀκαταπάτητον, ἀσύδωτον καὶ ἀνεγύχλητον παρὰ παντὸς προσώπου, αἰθηντικῶς τε καὶ ἀρχοντικῶς, ἔντε τῷ ἐκάστῳ μὴν παρεχομένῳ χαρατζίῳ καὶ τοῖς δικαιοῦσιν τῶν ἁστανίων τῆς σάρας, τῆς γγαλιάτας, τοῦ χόρτου, τοῦ κηριῦ, τοῦ μέλητος, τοῦ μελισσονομίου, τοῦ χαίρονομίου, τοῦ προσδοκονομίου καὶ ἀπὸ παντὸς ἀποδεκατισμοῦ αἰθηντικῶς, ἀπὸ θανείσματος, ἀπὸ φλογίου, ἀπὸ τῶν θαμεισίων τῆς Γγριάκας, ἵνα μὴ λαμβάνωσι τὸ καθ' ὅλον ἔαρμα, ἢ ὑφάριον τῆς τε λήνης, ἢ τις ἐπὶ τσαύτῃ κατὰ τὸ μέγεθος, ὅσα τυγχάνουσι καὶ περιέχουσι κατὰ τὸ μέρος τοῦ Δονάδεως τὰ σύννορα τοῦ εἰρημένου τούτου χωρίου Πέτρας· καὶ ἀπὸ τῆς εἰρημένης πάλτας, ἢ τις αἰθηντικὴ καὶ ἐδωρήθη τῷ μοναστηρίῳ, τῆς δίσμας τοῦ καπνοῦ, τῶν μπανίων τῆς ἀρχῆς, τῶν ταχυδρομικῶν ἑππων, τῶν ποδοδρόμων, τῶν μερτικίων, καὶ ἀπὸ πάσης δουλείας αἰθηντικῆς, πανδιῶν, προσδάτων, κυριῶν, ἐύλων, σουλτζι, ζαχερέδων, σαταράδιων, σουρτετιῶν, ναυλῶν, ἀμαξίων σεφερίου, ἑππων βασιλικῶν καὶ αἰθηντικῶν, ἀπὸ τοῦ χαρατζίου τῆς τουτουναρίας, καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου δουλείματος καὶ δουλείας ὑπαρχούσης εἰς τὴν τζάραν καὶ εἰς τὴν Αἰθηντείαν ταύτην, Οὐγγροδολαχίας, ἵνα ἢ τὸ εἰρημένον χωρίον παντελὲς ἴθιεν, ἀσύδωτον, ἀνεγύχλητον καὶ ἀκαταπάτητον· ἀλλὰ καὶ ὅτινες ἄνθρωποι ξένοι καὶ χωρὶς δώσιμον ἐλεύθονται πέραν τοῦ Δονάδεως, καὶ ἀλλὰχῶθεν, Σέρβοι, Ῥωμαῖοι, Βουλγαροὶ, Ἀλβάνται, Μολδοβάνοι, Οὐγγροι, καὶ κατοικοῖσιν ἐκεῖ, εἰς τὸ εἰρημένον χωρίον Πέτρας, καὶ οὗτοι ἔστωσαν ἅπαντες ἐλεύθεροι, καὶ ἀσύδωτοι, ἀπὸ πάσης δουλείας καὶ δουσιμάτων καὶ ἀγγαριῶν ἅτινα ἀνωτέρω κατ' εἶδος εὑρέθη. Βλάχους μέντοιγε αἰθηντικῶς ἢ ἀρχοντικῶς ἢ ἄλλους τινὲς ὑποκειμένους ὁ

Luminăția Sa acelei sfinte mănăstiri toată dijma vinului de la acel sat al Pietrelor, și cât eră domnesc, ce luau vinăricerii Bucureștilor, pentru ca de acum să iea mănăstirea, adică din zeece măsură una și perperul după obicei, și vinăricerii domnești să se oprească pe deplin de acolo; dar și satul acela al Pietrei, ce se află în județul Vlașca, împreună cu toate cele ce s'au spus, închinându-l ca stăpânire a lui și dăruindu-l acelei mănăstiri, și dându-i scutire să fie necălcăt, nepus la dare și nesupărat de orice chip, domnese ori boieresc, la haraciul ce se dă în fiecare lună și la dreptățile leilor sămii, la găleată, la fân, la ceară, la miere, la albinărit, la goștina porcilor, la oierit și la orice dijmă domnească, la împrumut, la foc, de către vameșii Greacăi, ca să nu iea de loc ramă sau pește pentru baltă, care e atâta în mărime cât se află și se întind de partea Dunării hotarele acei sat Pietrele; și de la acea baltă, care eră domnească și s'a dat mănăstirii, dijma fumului, banii sorocului (?), caii de olac, podvozele, merticurile și toată slujba domnească, postajele, oile, ceara, lemnele, sulgiul, zaharelele, sataralele, sursaaturile, navlurile, căruțele seferului, caii împărătești și domnești, de la haraciul tutunăritului și de la orice altă dajde și slujbă ce este în țara și în Domnia aceasta a Ungrovlahiei, pentru ca să fie acel loc cu totul slobod, fără dajde, resupărat și necălcăt; dar și oamenii străini cari vor veni fără dajde, de peste Dunăre și de aiurea, Sârbi, Greci, Bulgari, Arnăuți, Moldoveni, Unguri, și vor locui aici, în acel sat, Pietrele, și aceștia să fie cu toții slobodzi, și fără dajde, cruțați de orice slujbă ori dări și angarii, care mai sus s'au spus anume. Iar pe Rumânii domnești ori boierești ori alții supuși în vre-un chip dării domnești, să nu-i primească în acel sat nici într'un fel. Iar toate acele dări pe care Luminăția Sa cu domnească ei putere le-a dat acelei mănăstiri din Cotroceni, a prea-slăvitei Maicei lui Hristos Dumnezeuul nostru, de acum să se dea acestea cinstitei mănăstiri: dijma roadelor, a oilor, a vinului, a găleții, a fânului și a celorlalte. În ce chip se vor înțelege cu egumenul acelei mănăstiri, și cumpărătorii zeciuielelor, adică ai dijmei domnești și ai celorlalte deosebite slujbe, și pârcașalii și alți oameni cari ar fi domnești și boierești, să nu poată veni de loc

ποιφδήποτε δοσιμάτι αἰθεντικῶ νὰ μὴν ἀέχωνται εἰς εἰρημένον χωρίον παντάπασιν. Πάντα δὲ τὰ εἰρημένα δοσιμάτια ἄπερ ἡ Ἑλλαμπρότης τοῦ παρὰ τῆς αἰθεντικῆς δεσποτείας τῷ εἰρημένῳ μοναστηρίῳ εἰς τὸ Κοτροτζιάνι, τῆς πανενδόξου μητρὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐδωρήσατο ἀπὸ τοῦ νῦν, ἵνα δίδωνται ταῦτα τῷ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ: ἀποδεκατισμὸς τῶν γεννημάτων, τῶν προβάτων, τοῦ οἴνου, τῆς γαλιᾶτας, τοῦ ὀρταρίου καὶ τῶν λοιπῶν, ὅν τρόπον συμφωνήσωσι μετὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου, καὶ οἱ ὠνούμενοι τοὺς ἀποδεκατισμούς, ἦτοι τὰς αἰθεντικὰς δόσεις, καὶ ἑτερὰς διαφοροὺς σλοῦζπας, καὶ οἱ περκαλάποι καὶ ἄλλοι ὅποιοιδήποτε αἰθεντικοὶ καὶ ἀρχοντικοὶ ἄνθρωποι, ἵνα μὴ δύνονται τὸ καθ' ὅλου εἰσερχέσθαι ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ, καὶ ζητεῖν τί τῶν ἄνω εἰρημένων, καὶ λαμβάνειν, ἢ ὅπως ἐνοχλεῖν τοῖς ἐνχωρίοις καὶ καταταρνανεῖν, ἐκτὸς μόνον τοῦ κατὰ καιροὺς ἐδρισκωμένου ἐν τῷ εἰρημένῳ τῆς Θεομήτορος μοναστηρίου καθηγουμένου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συμβαινούσας κρίσεις τοῖς ἐδρισκωμένοις πᾶσιν ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ, οὔτε ἐόρνικος, οὔτε στολνιτζέλος, οὔτε πανισώρης τοῦ ζουδέτζου, οὔτε πρωτόπαπας, οὔτε ἄλλος τις αἰθεντικός, ἢ ἀρχοντικός ἄνθρωπος νὰ μὴν δύνεται νὰ ἐνεργῇ κρίσιν παρ' αὐτοῖς τὸ καθόλου, ἢ γγλώπαν νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ τοῦ ἡγουμένου ἐπίτροπος ἐξ ὁλοκλήρου νὰ κρίνῃ καὶ νὰ διακρίνῃ, καὶ νὰ εἰρηνεύῃ, καὶ νὰ ἐπιτιμᾷ καὶ νὰ πεδεύῃ τὸν καθ' ἕνα κατὰ τὴν ἀναλογίαν τοῦ πατισματος αὐτοῦ, κλέπτας δὲ μόνον καὶ φωνεῖς καὶ ἄλλους ὑποκειμένους κεφαλικῇ ἢ μεταλικῇ τιμωρίᾳ παραπέμπεισθαι τῇ κατὰ καιροὺς Αἰθεντείᾳ, καὶ κρίνεσθαι, καὶ παιδεύεσθαι καὶ ἐλεῆσθαι καθὰ οἱ νόμοι καὶ τὸ δίκαιον ἐούλωνται.

Ταῦτα πάντα τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα, κατὰ τὰς βασιλικὰς διατάξεις, καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων τοῦς ὅρους, καὶ τῶν παρεληλυθόντων φιλοχρίστων Αἰθεντῶν τῆς Οὐγγροβλαχίας, ὅν τρόπον σαφέστατα εἴρηται ἀνωτέρω, ὁ περιφανέστατος καὶ χριστιανότατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος Αἰθεντής, κύριος Ἰωάννης Σερπάνου Βοεβόδας, γνώμῃ τε κοινῇ καὶ φιλοχρίστῳ βουλῇ, καὶ συναινέσει προαιρέσεως ἐμπνεύσεως θεικοῦ ζήλου τῶν τε θεοσεβεστάτων ἀρχιερέων καὶ ἐντιμωτάτων ἀρχόντων τῆς Αἰθεντίας ταύτης, ἐνόμιον τῆς ἡμῶν Μετρούπολεως, τῷ εἰρημένῳ ἐν τῷ Κοτροτζιάνι μοναστηρίῳ, ἐξ αἰθεντικῆς προνοίας, ἐφιλοθωρίσατο, εἰς διηνεκὴ κατὰστασιν ἐντελῇ τοῦ μοναστηρίου, καὶ κυβερνήσειν αὐτάρχῃ τῶν ἐν αὐτῷ ἐνασχωμένων πατέρων,

ἐν αὐτῷ sat și cere ceva din cele spuse, nici să iea, ori să supere cumvâ pe localnici și să-i tiranisească, afară numai de cel ce se va găsi egumen pe vremuri în acea mănăstire a Maicei Domnului, dar și la judecățile ce se vor întâmpla ale tuturor celor ce se află în acel sat, nici vornic, nici stolnicel, nici hănișor de județ, nici protopop, nici alt om domnesc ori boieresc să nu poată face judecată la ei de loc, ori să iea gloabă de la ei, ei numai egumenul sau vechilul egumenului în de obște să judece și să aleagă și să facă pace și să globească și să pedepsească pe fiecare după măsura greșelii lui, și numai pe hoți și pe ucigași și pe alții supuși pedepsei capului sau la oene să-i trimeată Domniei de pe vremuri, și să se judece, și să se pedepsească și să se ierte, cum vor voi legile și dreptatea.

Acestea toate ce s'au spus mai sus, după orânduilele împărătești și poruncile Sfinților Părinți, și ale răposăților de Hristos iubitori Domni ai Ungrovlahiei, precum s'a spus mai lămurit înainte de aceasta, le-a dăruit preastrălucitul și prea-creștinul și prea-mărețul Domn domnul Io Șerban Voevod, cu părere de obște și sfat iubitor de Hristos, și cu învoirea gândului... dumnezeieștii răvne a prea-eucernicilor arhieriei și a prea-cinstiților boieri ai acestei Domnii, înaintea Smereniei Noastre, acelei mănăstiri din Cotroceni, după a lui prevedere domnească, spre statornică orânduire deplină a mănăstirii și spre mulțămirea cârmuire a părinților ce trăiesc acolo la o parte de

καὶ μνημόσυνον τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ καὶ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν προσόντων καὶ ἐλευσομένων Ἀθένων, ἀρχιερέων, καὶ ἀρχόντων, καὶ λοιπῶν χριστιανῶν, καὶ μάλιστα τῆς Ἀθηναιῆς ἐκκλησίας, ἅτινα καὶ διὰ χρυσόδολλων γραμμάτων πλατύτατον ἡ Ἐκκλησιολογία τοῦ ἐπιστημειώσατο, καὶ μετὰ φρικτῶν ὀρκῶν καὶ αἰωνίων ἀναθεματισμῶν προσεπιβεβαίωσατο. Ἐζητήθη δὲ καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετροπόλεως τοῦ θρακευθῆναι τῷ χρυσόδολλῳ καὶ ἡμέτερον πατριαρχικὸν γράμμα. Τοῦτου χάριν ἡ Μετρόπολις ἡμῶν γράφει, καὶ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι παρακαλεῖται ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὰ ἄνω εἰρημμένα ἅπαντα ἅπερ ἀκριβῶς ὑμῖν ἀνωτέρω καὶ ἀκριβοτέρον ἐμφαίνονται ἐν τῷ ἀθηναικῷ χρυσόδολλῳ, εἰς ἕλα μένοντα ἀπαρασάλευτα καὶ ἀναπόστρατα, ἅχρις οὗ ὁ ἥλιος ἐφωρῇ, καὶ ὑπὸ τὴν δεσπότηαν καὶ ἐξουσίαν τοῦ εἰρημένου ἁγίου μοναστηρίου, ὥστε καὶ τὰ φιλοδωρήματα, δάματα, εἰσαρίτια, λύματα, ἄλλας καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ὃν τρόπον ἐξετάχθησαν καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ ἀδιάσειστα καὶ ἀπόσπαστα, καὶ οἱ ἐν ταῖς Πέτραις οἰκοῦντες, ὡς προσεδόχεται, ὡς ἐλευθεροί, ἡδούλοιοι καὶ ἀκαταζήτητοι παρὰ πάντων τῶν βασιλικῶν καὶ ἀθηναικῶν δοσιγράτων καὶ ἐάρεων ὅς δ' ἂν τῶν μετὰ ταῦτα, ἢ τῶν κατὰ καιροὺς Ἀθένων Οὐγγροβλαχίας, ξένων τε ἢ ἐντοπίων, ἢ ἀρχιερέων, ἢ ἀρχόντων ἐν ἀρχοντίᾳ, ἢ μοναχῶν ἢ ἀρχομένων, ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν, μικρῶν ἢ μέγας, ξένων ἢ ἐντόπιων, θελήσει κατὰ τὴν τρόπον ἀνατρέψαι, ἢ διασεῖσαι, ἢ ἀναρῆσαι, οὐ μόνον τὸ ἀθηναικὸν χρυσόδολλον τῶν εἰρημένων νομίμων καὶ δικαίων δωραιῶν τοῦ εὐσεβεστάτου τοῦτου καὶ ἐκκλησιολογίας Ἀθένων Οὐγγροβλαχίας, κυρίου Ἰωάννου Βασιλέως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέτεραν ταύτην ἀπόφασιν καὶ θεσπίσιν παραβλέψαι καὶ ἀθετῆσαι, καὶ τὰς εἰρημνάς δωραιὰς καὶ φιλοτιμίας διασεῖσαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ εἰρημένου χωρίου διαλύσαι καὶ εἰς δουλίαν κοινὴν καταγαγεῖν, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἐν αὐτῷ παρασάλευσαι, ὡς ἐχθρὸς τοῦ δικαίου, καὶ ἀντικείμενος τοῦ καλοῦ, ἀφωρισμένος εἶναι, καὶ καταβράμενος, καὶ ἀσυγχώρητος παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ ἅλυστος μετὰ θάνατον ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ τομπατισμός. Ἐχθρὸς δὲ καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἁγίων 318 θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ, καὶ τῶν συμβουλευσάντων καὶ συμπράξαντων εἰς τοῦτο, μετὰ τοῦ προδότη τοῦ Ἰούδα, εἴραεν τὸν Θεὸν μαχομένον ἐν

lume, și spre pomenirea Luminăției Sale și a părinților și rudelor lui, și a tuturor Domnilor ce au fost și vor fi, a arhierilor și a boierilor și a celorlalți creștini, și mai ales a acestei Domnii, — care și prin hrisoave mai pe larg le-a însemnat Luminăția Sa și le-a întărit cu jurăminte înfricoșate și anatematizări veșnice. Și a cerut și de la Smerenia Noastră a se întări hrisovul și prin cartea noastră patriarhicească. Drept aceia Smerenia Noastră serie și întru Duhul Sfânt poruncește ca de acum și în tot veacul toate cele spuse mai sus, care vi se arată mai sus și mai amănunțit în hrisovul domnesc, rămânând întru toate necălcate și neschimbate, cât vede soarele de sus, și supt stăpânirea și îngrijirea acelei sfinte mănăstiri, precum și darurile, vămile, vinăriciunile, bălțile, sarea și celelalte, să fie în ce chip s'au așezat și de Luminăția Sa nezguduite și nedesfăcute, și cei ce locuiesc la Pietre, cum s'a spus, să fie slobozi, necercetați și necăutați de toate dăjdile împărătești și domnești și de toate greutățile; iar care din ei după aceasta, sau dintre Domnii de pe vremuri ai Ungrovlahiei, străini și localnici, ori arhieru, ori boier în boierie, ori mazi, ori supus, clerice ori mirean, mic ori mare, străin sau de acolo, ar voi în vre-un chip să schimbe ori să zguduie, ori să strice, nu numai hrisovul domnesc al darurilor acelor legiuite și drepte ale celui prea-cucernic și prea-luminat Domn al Ungrovlahiei, domnul Io Șerban Voerod, dar să treacă cu vederea și să sfarme și hotărârea noastră și să zguduie acele daruri și cinstiri, și să desfacă libertatea celui sat și să-l aducă la șerbie de obște, și să tulbure pe cei ce locuiesc în el, ca dușman al dreptății și protivnic al binelui, să fie afurisit și blăstămat și neiertat de Dumnezeu atotțiitorul, și nedesfăcut după moarte în veacul acesta și în cel viitor și. . . și să aibă blăstămurile celor 318 sfinți de Dumnezeu purtători de la Nicheia și celelalte sfinte soboare, și partea lui, și a celor ce-l vor sfătui și vor lucra cu el la aceasta, să fie cu cel d'înfăiu vânzător Iuda, să aple pe Dumnezeu luptând cu el în ziua judecății, să se crape pământul și să-i înghită ca pe Datan și Aviron, să fie așezați la un loc cu uciagașii de Dumnezeu Evrei, cari au pus pe cruce pe Domnul nostru Isus Hris-

τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, τρεῖς θείῃ ἢ γῇ καὶ δεχθεῖν αὐτοὺς ὡς τὸν Δαθάν καὶ Ἀβυρόν, συνταχθεῖσαν μετὰ τῶν θεοκτόνων Ἰουδαίων, τῶν σταυροσάντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ εἰπόντων: Ἄρον, ἄρον, σταύρωσαν αὐτόν, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν γενηθήτωσαν, αἱ γυναῖκες αὐτῶν χῆραι, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὀρφανὰ, λησματονοῦντα καὶ μὴ ἔχοντες τοὺς ἐλεήσαντας, καὶ οἱ οἴκοι αὐτῶν ἐγκαταληφθεῖτωσαν ἔρημοι, καὶ πυρίκαυστοι, καὶ ὡς κανιζική ἀπὸ ἁλίου στέκοντας καὶ τρέμοντας ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὁ Κάιν, οἱ ἐναντιωθησάμενοι τῷ παρόντι γράμματι, καὶ οἱ ὅπως τινὰ διασεισμόν, ἀνατροπὴν ἢ ἀθέτησιν ἐμπροσθεν, αὐτοὶ τε καὶ οἱ σύμβουλοι καὶ συμβοητοὶ καὶ συμπράκτορες καὶ συνήγοροι αὐτῶν εἴησαν ὑπόδοκοι τῷ αἰωνίῳ ἀναθήματι. Ἐγράφε: τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετροπόλεως βεβαιωτικὸν γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ εὐρημένῳ τῆς Θεομήτορος μοναστηρίου, ἐν ἔτει τῷ σωτηρίου μχαπ', κατὰ μῆναν ἀπρίλλιον, ἐν Βουκουρεστίῳ.

Δοσίθεος, ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ.

(Copie în Condica mănăstirii Cotroceni, la Arhivele Statului din București; vol. I.)

CCCXVI.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește drepturile și proprietățile mănăstirii Cotrocenilor.

1681,
6 Ianuar.

Ἐτερον ἔμριον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως: Διονύσιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ αἰκαυμένικὸς Πατριάρχης.

Καὶ εἰς αὐτὸ ἐμπεριέχεται ἡ ἰδία ἐπικύρωσις, τόσον διὰ τὸ κτήριον καὶ ἀνέγειν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Κοτραιζιάνι παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου Ἀθηνῆν καὶ κτήτορος, ἀειμνήστου Σερπάν Βασβόδα Κοντακζινού, ὅσον καὶ διὰ τὰ ἀφιερώματα καὶ χαρίσματα ἔκαμεν εἰς αὐτὸ ἐξ ἰδίων, καὶ ὅσα αὐθεντικὰ ἐλέη διὰ χρυσιδούλλων ἔδωκεν εἰς αὐτὸ τὸν τὸ μοναστήριον, μὲ κοινὴν γνώμην τοῦτε πανιερωτάτου Μητροπολίτου κυρίου Θεοδώσιου, τῶν θαυρισεστάτων ἐπισκόπων Ῥιμνίκου καὶ Μποζαίου, καὶ τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων, μεγάλων τε καὶ μικρῶν, δηλαδὴ: ἐλέη διναριτζίου, ἁλατος, τὸ πᾶν ἀπὸ τῆ τρίτον τοῦ δάματος Φλωτζίου, καὶ τὰ λοιπὰ ἐξ αὐτοῦ, τὸ ἐλεύθερον τοῦ χωρίου Πέτρες, κεμένον εἰς ζουδέτζον Βλάσκαας, τὸ δάμα τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ πάλταν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ὅσα περιέχονται εἰς τὸ γνωθὲν ἅπαντα, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναφέρονται,

tos și spunind: Luați-l, luați-l, puneți-l pe cruce pe el, și; sângele lui asupra noastră și asupra copiilor noștri; femeile lor văduve și copii lor orfani, murind de foame și neavând cine se milostivi de ei, și casele lor să fie lăsate văduve, și să ardă și ca praful de vânt, stând și tremurând pe pământ asemenea cu Cain, acei ce se vor împotrivi cărții de față și cei ce vor face cumva o zguduire, întoarcere ori stricare, ei și cu sfătuitoarii și ajutătorii lor și împreună-luptătorii și cei ce se înțeleg cu ei să fie supuși veșniciei anateme. S'a scris cartea de față întăritoare a Smereniei Mele și s'a dat acelei mănăstiri a Maicei Domnului, în anul Mântuirii 1680. în luna lui Aprilie, la București.

Dosofteiu, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al marii și sfinteii cetăți Ierusalim.

Altă gramată asemenea a Constantinopolei: Dionisie, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Și în acesta se cuprinde întărirea, atât pentru clădirea și înălțarea sfinteii mănăstiri Cotroceni de către prea-eucernicul Domn și ctitor, cel de veșnică pomenire Șerban Voievod Cantacuzino, cât și pentru darurile și îndurările ce le-a făcut acolo din banii lui, și câte mile domnești prin hrisoave le-a dat la acea mănăstire a lui, cu părerea de obște a preasfințitului Mitropolit chir Teodosie și a de Dumnezeu iubitorilor episcopi, al Râmnicului și al Buzăului, și a preanobililor boieri, mari și mici, adică: milele vinărieiului, sării, postavul de la a treia parte a vâmii Flociului, și celelalte de la dansa, sentirea satului Pietrele, așezat în județul Vlașca, vama peștilor de la balta din acel loc și, într'un cuvânt, câte se cuprind mai sus toate și privesc mănăstirea, de asemenea și blăstămurile și aforisenile lui

ὡσαύτως καὶ αἱ ἰδίαι ἀγαὶ καὶ ἀφωρισμοὶ τῶν ἀνατρεφόμενων τὰς διαταγὰς, λέγονται καὶ παρὰ τῆς Παναγιότητος του, διὰ ἀσφαλιστέραν στερέωσιν τὸ ὁπλίον ἐγράφε: ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'ρχπα', Ἰανουαρίου δ'ης, ἰνδικτιῶνος δ'ης.

Διανόσιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῆς Πατριάρχης.

(Rezumat în Condica mănăstirii Cotroceni, la Arhivele Statului din București; vol. I.)

CCCXVII.

Iacov, Patriarh de Constantinopol, întărește privilegiul Cotrocenilor.

1681,
4 Februar.

Ἐπερον τρίτον ὁμοιον:

Ἰάκωβος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικῆς Πατριάρχης.

Ὁμοίως καὶ εἰς τὸ παρὸν σιγγιλιώδες πατριαρχικὸν γράμμα τὰ αὐτὰ ἀναφέρονται ὅσα δηλαδὴ εἰς τὰ ἀνωτέρω δόω: ἤτοι τ' ὅσον διὰ τὴν ἐκ δάθρων ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Κοτροτζιάνι παρὰ τοῦ ἀειμνήστου Αὐθέντου καὶ κτήτορος Ἰωὺ Σερπάν Βασδέδα, τοῦ κατὰ γονέμου πατρῶθεν μὲν ἐκ τοῦ γένους τῶν αὐδιήμων αὐτοκρατόρων Καντακοζινῶν, μητροθέου δὲ ἐκ τοῦ γένους τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Αὐθέντου Σερπάν Βασδέδα Μπασαράμπα, ὅσον καὶ διὰ τὰ προικίσματα, ἀφιερῶματα ἐξ ἰδίων του εἰς αὐτὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον, ὡσαύτως καὶ ὅσα αὐθεντικὰ ἐλέη ἐδόθησαν εἰς αὐτὸ διὰ αὐθεντικῶν χρυσοδοούλων γραμμάτων καὶ ἐν λόγῳ ὅλα καθ' ὅλον εἶναι τὰ αὐτά, ὅντα λοιπὸν ὅμοια. Καὶ ταυτὰ γράφμεν μόνον τὴν περίληψιν. Ὅθεν εἶναι ἐκδεδωμένον καὶ τὸ παρὸν παρὰ τῆς Παναγιότητος του ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'ρχπα', μηνὶ φεβρουαρίου δ'ης.

Ἰάκωβος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῆς Πατριάρχης.

(Rezumat în Condica mănăstirii Cotroceni, la Arhivele Statului din București; vol. I.)

CCCXVIII.

Iacov, Patriarh de Constantinopol, întărește mănăstirii de la Mărgineni situația ei stavropighială.

1681,
Maiu.

Ἰάκωβος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῆς Πατριάρχης.

Ὅντι ἄλλως ἐνεστιν εἰσεθεῖν εἰσεθεῖσιν, εἰς δόξαν τε Θεοῦ τὰς τῶν ἀρίστων ἔργων ἐπιτελεῖν ἐγχειρίσεις, ὡς ἡ ἀποστολικὴς ὑποτίθεται λόγος, εἰ μὴ διὰ Θεὸν πάντως, κατ' ἐντολὴν τε θείαν, καὶ μετ' ἀκριβοῦς συντηρήσεως ὅρων καὶ νόμων ἐξοικονομεῖν τὰ τοιαῦτα, καλῶς τε ποιεῖν τὰ

ἰμποτριὰ αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἀφωρισμοὶ τῶν ἀνατρεφόμενων τὰς διαταγὰς, λέγονται καὶ παρὰ τῆς Παναγιότητος του, διὰ ἀσφαλιστέραν στερέωσιν τὸ ὁπλίον ἐγράφε: ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'ρχπα', Ἰανουαρίου δ'ης, ἰνδικτιῶνος δ'ης.

Dionisie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

O alta a treia scrisoare tot așa:

Iacob, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol și Patriarh a toată lumea.

De asemenea în cea de față scrisoare patriarhicească se aduc aceleași, adică lucrurile ce se cuprind în cele două cărți de mai sus: deci atât pentru clădirea din temelii a sfintei mănăstirii Cotroceni de către cel de veșnică pomenire Domn și ctitor Io Șerban Voerod, care se coboară după tată din neamul fericitilor Împărați Cantacuzinii, iar după mamă din răposatul întru fericire fostul Domn Șerban Voerod Basarab, cât și pentru înzestrare, danii din însăși a lui avere către această sfântă mănăstire, precum și câte mile domnești s'au dat către dânsa prin hrisoave domnești; și într'un cuvânt toate sunt așa, una câte una, fiind de altfel aceleași. Și acestea le scriem numai pe scurt. Pentru care s'a dat și cartea de față de Preasfinția Sa în anul de la Mântuire 1681, luna Iui Februarie 4.

Iacob, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol, Roma cea Nouă și Patriarh a toată lumea.

Iacov, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Nu pot altfel cei cuernici a-și arăta cuernicia, întru slava lui Dumnezeu a împlini întreprinderile de fapte foarte bune, cum o presupune cuvântul apostolicesc, decât întru toate cu Dumnezeu, după dumnezeiasca poruncă, și cu păzirea de aproape a

καλὰ καὶ ὁσίως τὰ ὅσια· διὸ πρὸ πάντων καὶ ὑπὲρ πάντα τηρεῖν ἀπρόσκαπα δέον, καὶ εὐπάρεδρα καθιστῶν τῷ Κυρίῳ, μεθ' ἧς προνοίας καὶ περιουσίας, κανόνων τε καὶ νόμων ἱερῶν ἀκριβείᾳ θεοφιλῶς διεξάγειν ὅσα πρό- υδος ἀπλανής, ἢ χάρις καθιστῶσα τοῦ πνεύ- ματος, τῶν προσόλων καὶ θιωτικῶν ἀποσπῶσα, τῆς κρείττους μερίδος ἐνθέως ἀξίαι, καὶ κλη- σιν ἱερὰν τοῖς τοιοῦτοις, καὶ λόγον ὁσιότητος περιτίθηναι ὅποια σὺν ἄλλοις τυγχάνει καὶ τὰ ἱερὰ τοῦ Θεοῦ καταγώγια, τὰ παρὰ φιλο- θεῶν καὶ φιλαρέτων προσαναχθέντα καὶ προσ- κληρωθέντα Θεῷ, καὶ θεῖου μετασχόντα δικαίου, δι' ἧς ἐνθέριμος¹ κηδεμονίας, Θεὸν μὲν δοξά- ζεσθαι μεραβήκαμεν, ἦττον δὲ οὐδέν, καὶ τοὺς ἀμφιπονοῦντας ταῦτα καλῶς, τὰς ἐντελερμύ- θους ἀντιδόσεις ἀποκομίζεσθαι, καὶ γὰρ οἱ φυ- λάσσοντες, φησὶν, ὁσίως τὰ ὅσια, ὁσιωθήσονται· τῷ τοι καὶ κανόνες ἱεραὶ καὶ τῶν θεοφόρων πατέρων, ἐν ταῖς σεπταῖς οἰκουμηνικαῖς αὐτῶν συνόδοις, θεσπεσίως διεθεσπίσθησαν, τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων συνιστῶντες σύστασιν καὶ στερέωσιν, ὥνπερ οὐκ ἔλαττον καὶ οἱ τῶν κατὰ καιροὺς αὐτοκρατόρων νόμοι, καὶ τῆς εὐσεβείας ἀεφένσορες, τῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων ὑπερα- γωνίζονται, κρατύνοντες ἅπασι τρόποις αὐτά, καὶ παντοίαν ἐπήρειαν καὶ ἐλάβην ἀνθρωπίνην μακρὰν ἀπορρίπτουσιν τῶν τοῦ Θεοῦ δικαίων· ναὶ μὴν καὶ ἐξαιρέτους διατυπώσεις θεσμοθε- τῆσαι οὐκ ἠμέλησαν, περὶ τε τῆς κατασκευῆς τῶν ἱερῶν φροντιστηρίων καὶ τῆς ἐς ὕστερον διαμονῆς αὐτῶν, καὶ ἐπιδόσεως, διαπρυσίως τρανολογούσας, δι' ὧν παρασκευάζειν τοὺς κτή- τορας ἐπραγματεύσαντο καλῶς μὲν τοῦ θεοῦ ἔργου κατάρχεσθαι, κάλλιον δὲ πρὸς πέρας ἀφικέσθαι τοῦ ἐγχειρήματος, καί, ἐπὶ πάσῃ προνοίᾳ κρείττους, τὴν τρέπον ἐξευρίσκειν τῆς ἐς μακρὴν διαρκείας, ὡς ἀπάντων ἀναγκαιό- τερον· τὸ γὰρ φυλάξει δῆπου τὰ πράγματα τοῦ κτήσεσθαι πέφυκε δυσχερέστερον· ἄλλὰ μὴν καὶ τὰς διατάξας τῶν κτητόρων ὑπὲρ τι ἄλλο κατασφαλίζοντες ἐπικυροῦσιν οἱ φι- λεισεβεῖς νόμοι, καὶ λίαν περικρατύνουσιν ἀνθ' ὧν καὶ τὴν κατὰ διαδοχὴν προστασίαν καὶ ἐπιτήρησιν τῶν σφίσι δομηθέντων, ὡς ἐπὶ τῷ πλείστον, μοναστηρίων τοῖς αὐτοῖς ἐπιτρέπουσι· πολλῶ γὰρ μάλλον ἰσχύει καὶ συντελεῖ τῆς ξένης ἐφορίας ἢ τοῦ γνησίου κτήτορος προσ- τασία καὶ ἐπιμέλεια, ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο κρατεῖν οὐκ ἔληξε κατὰ τόπους, ἔπον μετ' εὐλαβείας ἢ σπουδῇ περιτρέχει τὰ ἱερὰ κα- ταγώγια, καὶ διηγεκῶς ἐμπειροῦται τὰ ἔθως,

hotarelor și legilor, a cărui lucruri ea acestea, a face bine cele bune și cu sfințenie cele sfinte; pentru care înainte de toate și mai presus de toate trebuie a păzi cele neatinse și a așeza lucruri bine întemeiate Domnului, cu cât mai multă prevedere și înțelepciune, a petrece în chip plăcut lui Dumnezeu cu cea mai de aproape pază a canoanelor și legilor; un drum ca acesta fără rătăcire prin harul întemeietor al Duhului, ferindu-se de lucrurile prădalnice și silnice, îi învrednicește în chip dumnezeiesc de o mai bună parte și-i încunjură de chemare sfântă pe aceștia și de un rost de curioșie; cum, între altele, și sfintele lui Dumnezeu lăcașuri, dăruite și închinare lui Dumnezeu de oa- meni iubitori de El și de virtute și împărță- sindu-se de dumnezeiască dreptate, prin care îngrijire călduroasă am învățat a slăvi pe Dumnezeu și nimic mai puțin—, și cei ce se ostenesc bine pentru unele ca acestea, își ieau răsplătirile depline ale slujbei, căci, zice Scriptura, acei cari păzesc sfânt cele sfinte, sfinți-se-vor, precum și sfintele canoane și ale purtătorilor de Dumnezeu Părinți, în venerabilele lor soboare ecumenice, au hotărât cu dumnezeiască hotărâre, orânduind așezarea și întărirea sfintelor mănăstiri, pen- tru care lăcașuri ale lui Dumnezeu nu se luptau mai puțin nici legile Împăraților de pe vremuri și apărătorii encerniciei, întărin- du-le în tot chipul și răspingând orice fel de lovitură și vătămare din partea oa- menilor a drepturilor lui Dumnezeu, și n'an uitat nici să hotărească așezăminte alese, pentru alcătuirea sfintelor lăcașuri și pentru păstrarea lor pe viitor și a lor înaintare, hotărând pe larg, prin care se străduiau a pregăti pe ctitori a se apuca după curioșia de lucrul dumnezeiesc și cu toată preve- derea de mai bine, și a ajunge lucrul și mai bine mai departe și, cu toată grija de înaintare, a găsi mijlocul de mai mare trăi- nie, ca unul ce e mai de folos ca toate; căci a păzi lucrurile e de sigur mai greu decât a le face; dar și legile prielnice evlaviei, asi- gurând și orânduielele ctitorilor mai presus de orice alta, le întăresc și li dau o mare putere; pentru care li se și încredințează grija și paza, din neam în neam, a mănăstirilor în cea mai mare parte de dânsii înălfate; căci mult mai mult decât privigherea străină are

¹ În ms.: ἐνθέριμος.

πνευματικῆς ἐξουσίας δυνάμει, τῆς πατριαρχικῆς περιουτῆς καὶ μεγαλειότητος, διὰ τῶν κανονικῶν προνομίων τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ, ἀποστολικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ τοῦτου ἱερόνου, πρὸς διαμονὴν καὶ στερέωσιν τῶν ἀπανταρχοῦ ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἱερῶν μοναστηρίων. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τανῶν ἀνηνέχθη ἡμῖν ὡς εὐρίσκεται ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον ἐν τῇ Οὐγκροδλαχίᾳ, κατὰ τὸ Μαρτζινάνιον, ἐπ' ὀνόματι σεμνυνόμενον τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν, ὅπερ ὁκαθόμνηται μὲν κατ' ἀρχὰς ἐκ τῶν πάλαι μακαρίων προγόνων τῆς ἐνδοξοτάτης καὶ θεοσεβαστάτης κυρίας Ἀλίνκας, τῶν καλουμένων Φιλίππεσκων, χρόνῳ δ' ὕστερον σαθρωθὲν ἀνεκαίνισθη καὶ ἀνεσώθη τῆς πτώσεως ὑπὸ τοῦ αὐτῆς πανευγενεστάτου συζύγου, τοῦ τρισμακαριστοῦ ἐκείνου ἄρχοντος Μεγάλου Ποστολνίκου, κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις, ἔρωτι θεῖῳ κινούμενος, ὡς, θεοσεβείᾳ προσανέχων, καὶ πολλὴν ἐν ψυχῇ τὴν περὶ τὰ θεῖα φέρων εὐλάβειαν, κατ' ἑμῶν τε τὸ εὐγενὲς διὰ τῶν ψυχικῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ σωματικῶν ἐορτῶν καὶ προτερημάτων, ὁμολόγως ἐνδεικνύων στηλογραφούμενον, μετὰ πάσης ἐπιμελείας, καὶ φιλοτίμου χειρός, ἀναλώμασιν οὐκ ὀλίγοις, πρὸς τὴν εἰρημένον εὐαγὲς ἀνεκαλέσασθαι μοναστήριον, ἐς κάλλος ἐξωραίσας αὐτό, κινητοῖς τε καὶ ἀκινήτοις ἀφιερώμασιν ἐνδυναμώσας, διεδόξατο καὶ περὶ τῆς ἐφορίας αὐτοῦ, γυνεχῶς τε καὶ συντετηρημένως, ὅπως οἱ κληρονόμοι καὶ ἀπόγονοι αὐτοῦ διὰ παντὸς ὑπάρχωσι μελεθωνοί, καὶ προστάται, καὶ ἐπιτηρηταί, καὶ ὑπερασπισταί τοῦ κτητορικοῦ αὐτῶν μοναστηρίου, φροντίζοντες τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ πάντα στερεώσεως, ἐπὶ τῷ ἀνέπαφᾳ διατηρεῖσθαι τὰ κατ' αὐτό, καὶ ἀμετακίνητα, κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τοῦ τόπου συνήθειαν, καὶ μᾶλλον τὰς σεβασμίας νομικὰς διατυπώσεις, τῶν πάλαι θεοσεφῶν αὐτοκρατόρων, ῥητῶς οὕτως διακελευσάσας ὁ ἐουλόμενος κτίζειν σεπτὸν οἶκον, ἧ τὸν σαθρωθέντα ἐποικοδομεῖν, ἑαυτὸν καὶ τὸν κληρονόμον αὐτοῦ ὑποβάλλει ἀεὶ τῇ συντάσει τοῦ ἔργου...¹ ἄλλ' ἔκ τινων τοῦ χρόνου παλιρροίων, ὡς εἰπεῖν, δυσχέρειά τις πραγμάτων ἐπιβρέυσασα κατὰ τόπον, τῇ τε λαμπρᾷ ἐκείνῃ καὶ ἐπιφανεστάτῃ ἐστίᾳ, καὶ οἰκογενείᾳ, τοῦ πανευγενεστάτου ἐκείνου ἄρχοντος ἐπηρείχας ὅσας οὐκ ἔδει, θεῖα δοκιμασία, προστρίψασα, πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἐπήγαγεν, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἱερὸν μοναστήριον αὐτό, στερηθὲν τῆς γνησίας προστα-

putere și aduce folos stăpânirea și îngrijirea dreptului ctitor, precum și până astăzi n'a încetat să rămâie în putere în locurile unde cu evlavie și sânguința străbate sfintele lăcașuri și neîntrerupt și ține obiceiul, cu puterea cărmuirii sufletești, al supravegherii și măreției patriarhicești prin pronomiile canonice ale acestui Scaun patriarhicesc, apostolicesc și a toată lumea pe care stăm, pentru păstrarea și întărirea bisericilor lui Dumnezeu de pretutindeni și a sfintelor mănăstiri. De oare ce deci și acum ni s'a adus înainte cum că se află o sfântă și venerabilă mănăstire în Țara-Românească, la Mărgineni, cu hramul preamarilor Voerozi, care s'a clădit la început de către cei de de mult răposatii strămoși ai prea-strălucitei și de Dumnezeu iubitoare doamne Ilinca, așa-zișii Filipeștii, iar apoi cu vremea, dărămându-se, a fost înalt și scăpat de cadere de către soțul cel de preabun neam al acesteia, cel de trei ori fericit domn Marele-Postelnic, dumnealui Constantin Cantacuzino, care, mișcat de dumnezeiască iubire și purtând în suflet multă iubire de cele dumnezeiești, arătând de o potrivă înțipărit și neamul cel bun prin bucuriile și isprăvile sufletești și trupești din el, a chemat la lumină, cu toată îngrijirea și cu mână darnică, cu cheltuieli nu puține, acea sfântă mănăstire, împodobind-o în frumuseță, întărind-o cu danii, mișcătoare și nemiscătoare, și a orânduit, pentru îngrijirea ei cuminte și spre bună păstrare, ca moștenitorii și urmașii lui să fie în tot chipul grijitori și supraveghetori și păstrători și apărători ai acelei mănăstiri de ctitorie al lor, băgând seama la ținerea lui și întru toate întărirea lui, ca să se păstreze cele dintr'însul neatînse și nestrămutate, după cea mai reche deprindere a locului, și mai ales după veneratele așezăminte de legi ale împăraților celor de Dumnezeu înecununați din vremuri, care poruncese anume astfel ca acel ce voiește a clădi un venerabil lăcaș, sau să înoiască pe cel ruinat, se supune totdeauna pe el și pe urmașul său așezământului acelui loc, dar, din oarecare valuri ale vremii, ca să zicem așa, revărsându-se o oarecare greutate a lucrurilor asupra țării, aruncând, cu socotința dumnezeiască, și curse, câte nu se cădeau, asupra

¹ Lipsește, în copie, un cuvânt.

σίας καὶ ἐπιμελείας τῶν ἰδίων κτητόρων, μικροῦ δεῖν ἐξηφάνισται, χερσὶ πλήρεσιν ἀνομίας, καὶ ἀδικίας, καὶ καταδυναστείας, τῶν καὶ εἰς Θεὸν καὶ νόμους ἐξυβρίζειν μηδὲν ἀναστελλομένων. Τῆς μέντοι θείας δίκης οὐκ εἰς μακρὴν ἐπινυσταξάσης, ἀλλ' εὐχερῶς τὰ δυσχερῆ μεταρρῦθησάσης, ἐκποδῶν ἐν τάχει γέγονε τὰ δεινὰ, καὶ πρὸς οἰκείαν τάξιν ἀνεκλήθησαν ἄρτι τὰ πράγματα, μετακινήσει τῆς ἡνωθεν δεξιάς· κἀντεῦθεν οἱ τῆς κλεινῆς ἐκείνης καὶ περιδόξου βίζονχίας ἀριστοφύεις ἤδη στέλεχοι, τῆς τοῦ γεννητορος αὐτῶν μηδ' ὄλως καθυστεροῦντες ὀρθοδοξίας, καὶ εὐλαβείας, οἱ λαμπροπιφανέστατοι υἱοί, φημί, τοῦ διαληφθέντος ἄρχοντος Μεγάλου Ποστελνίκου, κυρίου Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, τῇ θεῇ συμπλαχίᾳ θαρβύσαντες, ἐδουλήθησαν ἀνακαινίσαι τὰ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου προνόμια, συνάμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ κατοχυρῶσαι, δι' ὧν ἔχει τοῦ λοιποῦ, σὺν Θεῷ συλλήπτορι, παντοίων δεινῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ εἰς ἐπίδοσιν προχωρεῖν, καὶ στερέωσιν· οὔτινες, εὐλαβῶς ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὡς μητέρα τῶν ἀπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ κοινὴν προστάτην, καὶ ἀντιληπτορα τῶν ἀπαξιάπαντων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἤξιωσαν καταρτίσαι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, διὰ τῶν κανονικῶν προνομίων τοῦ πατριάρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καθάπερ εἶωθε ποιεῖν ἀπανταχοῦ, περὶ τὰ ἐναγῆ τοῦ Θεοῦ καταγῶγια, τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῖς χορηγοῦσα, κηδεμονίας λόγῳ, καὶ τὸ ἀδοῦλωτον καὶ ἀνεπηρέαστον, δι' ὧν ἀποσοδοῦσα πάσαν ἀδικον καὶ ὠλέθριαν¹ ὁρμήν, εἰς εἰρηναίαν, καὶ ἀθόρυβον, ἀντιπαρέστησι ταῦτα κατὰστασιν.

Τούτου χάριν, τὴν εὐλαβῆ τῶν ἀρχόντων ἡξίωσιν, ἅτε δικαίαν καὶ λίαν εὐλογον καὶ πρὸς Θεῖον σκοπὸν ἀφορῶσαν, ἐνασκενίσαντες, γράφομεν, τῇ εἰσοσίᾳ καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερέμω, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ μὲν ἱερὸν αὐτὸ καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν, τὸ κείμενον εἰς Οὐγκροβλαχίαν, ὡς διεληπται, κατὰ τὸ Μαρτυριάνιον, μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε νῦν εὐρισκομένων, καὶ τῶν μεθύστερον σὺν Θεῷ προσγενησομένων αὐτῷ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἕως τῆς

acelei vetre și case strălucite și în cea mai mare vază, a acelui de prea-bun neam boier, a adus tot felul de neorânduiești, pentru care și această sfântă mănăstire, lipsită de adevărata cărmuire și îngrijire a ctitorilor săi înșiși, mai că s'a prăpădit, în mâni pline de nelegiuire și de nedreptate și de silnie, ale celor ce nu se opriau de loc nici a-și bate joc de Dumnezeu și de legi. Dar, dreptatea lui Dumnezeu nesuferind mai mult, ei îndreptând cu ușurință cele grele, lucrurile cele rele s'au împrăștiat îndată și averea s'a adus înapoi, dăunăzi, la rânduiala casei, prin schimbarea datorită mâinii celei de sus, și deci odraslele cele prea-bine crescute ale acelei vestite și slăvite tulpine, nefiind de loc mai prejos de născătorul lor în dreapta credință și evlavie, adevă fiii prea-străluciți ai răposatului boier Mare-Postelnic, dumnealui Constantin Cantacuzino, luând inimă din ajutorul dumnezeiesc, au voit să înoiască pronomiile acelei mănăstiri, precum și să întărească scutirea ei, prin care de acum înainte, cu ajutorul lui Dumnezeu, are a se păzi de toate relele și a înainta în creștere și întărire; cari, venind cu evlavie la Biserica cea Mare a lui Hristos, pe care o cărmuim, ca la maica tuturor Bisericilor lui Dumnezeu și cărmuitoarea lor de obște, și apărătoarea tuturor lucrurilor bisericesti, au găsit cu cale să orânduiască libertatea acelei mănăstiri, prin pronomiile canonice ale Scannului patriarhicesc și a toată lumea, cum a obișnuit a face pretutindeni, pentru sfintele lăcașuri, dându-li libertatea, supt cuvânt de epitropie, și scutirea de atârnare și apărarea de primejdii, prin care înlăturând toată pornirea nedreaptă și pierzătoare, le aduce pe acestea la o stare pașnică și netulburată.

Drept aceea, primind (?) cererea cea evlavioasă a boierilor acelora, ca fiind dreaptă, cuviincioasă și ținută către un scop dumnezeiesc, scriem, cu voia și harul prea-sfântului și vrednicului de închinare Duh, cu părerea de obște sinodicească a celor aflători în jurul nostru preasfințiți arhierei și prea-einstiți, cei întru Duhul Sfânt iubiți frați ai noștri și coliturghisitori, pentru ca această sfântă și venerabilă mănăstire a preamarilor Voevozi, care se află în Țara-Românească, precum s'a spus, la Mărgineni,

¹ În ms.: ἐλεοθερίαν.

τοῦ αἰῶνος συντελεῖται, ὑπάρχει πάντῃ ἐλευθερον, καὶ ἀσώδον, καὶ ἀκαταζήτητον, καὶ ἀκαταπάτητον, καὶ ἀνεόχλητον, καὶ ἀνεπηρέαστον παρὰ παντὸς προσώπου, ἀξιωματικοῦ τε, καὶ ἐκκλησιαστικοῦ, καὶ μηδεὶς ἔχει ἐπ' ἀδείας διασεῖσθαι ποτε αὐτό, καὶ διαταράξει, καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καταδουλώσαι, ἢ ἐλάψαι, καὶ ζημιῶσαι αὐτό, ἢ ζητῆσαι λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ τὸ οἰονοῦν τελείως, ἀρκουμένου τοῦ κατὰ καιροῦς ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας, μόνῳ τῷ ἰδίῳ μνημοσύνῳ, μνημονευομένῳ, δηλαδή, ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ χειροτονίας ἐπιτελοῦντος, ἐπειδὴν ταιούτῃ γένηται χρεία τῶν χειροτονιῶν, πλεῖον δὲ τούτων μηδὲν ἕτερον ἐξαιτουμένου· τὴν δὲ προστασίαν καὶ δεφένδουσιν, καὶ τὴν φροντίδα τῆς κυβερνήσεως τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἔχωσι μόνοι οἱ κτήτορες ἀλληλοδιαδόχως, εἴτε παρόντες, εἴτε καὶ ἀπόντες, οὐδεὶς δὲ ἄλλος, ἀλλὰ μόνον οἱ τὸ κτητορικὸν ἔχοντες δίκαιον, διεξάγωσιν αὐτό, καὶ διακυβεύωσι, καὶ φροντίζωσι τῆς συντάσεως αὐτοῦ, καὶ διαίτησιν, καὶ ἀνέξεως· πάντα τε τὰ κατ' αὐτὸ κτήματα, καὶ ἀφιερώματα, καὶ ἱερὰ κειμήλια διοικῶσι, καὶ περιθάλπωσι, διερευνῶντες καὶ ἐξετάζοντες αἰετ' περὶ αὐτῶν, ὅπως μὴ, περιπεσόντα κινδύνους, διαφθαρώσιν, ἀλλὰ φυλάττωνται διὰ τῆς ἐπιστάσεως αὐτῶν ἀδελφῇ καὶ ἀνόλεθρα· καὶ συνελόντι φάναι· μόνον αὐτοὶ περιέπωσι τὸ κτητορικὸν αὐτῶν μοναστήριον, οὐ πρὸς ἰδίον χρηματισμὸν, ἀλλὰ πρὸς αὐξήσειν αὐτοῦ καὶ βελτίωσιν, εἰς μνημόσυνον τῶν προγόνων αὐτῶν, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ κτήτορος, ἢ προσεπικυρόντες παρακελευόμεθα διαμένειν βεβαίαν, καὶ ἀπαρασάλευτον, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ τόπου συνήθειαν, καὶ μᾶλλον κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ θεῖους νόμους, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, καὶ οὐδεὶς ποτε τῶν ἀπάντων, παρ' ἐκτὸς τῶν κτητόρων, οὔτε ὁ κατὰ καιροῦς ἡγεμὼν τῆς Αὐθεντείας ἐκείνης, οὔτε τις τῶν ἀξιωματικῶν ἀρχόντων, ἔχει ἄδειαν κατεξουσιάζειν, καὶ καταδουλώσαι τὸ μοναστήριον (ἐκκλησιαστικὸν ὑπάρχον κτήμα, καὶ προσηλωμένον θεῷ, καὶ μηδαμῶς μηδέποτε δυνάμενον εἰς κοσμικὴν μεταπεσεῖν ἐξουσίαν), οὔτε ὁ κατὰ καιροῦς Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας ὑποδουλώσαι αὐτό, πάντῃ ἐλευθερον διατελοῦν, καὶ δουλαγωγίας ἀνώτερον, μᾶλλον ἡγούμενον ἐπιχειροῦντες εἰσάγειν καὶ ἐξάγειν καὶ ὃν ἂν βούλωνται καθίσταν, μᾶλλον τε τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, ἢ ἀμφίων, καὶ σκευῶν ἱερῶν, πολὺ ἢ ὀλίγον, ἀφαιρεῖν, ἢ νοσφίζεσθαι, ἢ ἀπεμπολεῖν, ἢ μετα-

eu toate stăpânirile și daniile ei, mișcătoare și nemișcătoare, cele ce se află acum și cele ce pe urmă, cu Dumnezeu, i se vor adăugi, de acum și pe viitor, până la împlinirea veacului, să fie cu totul slobodă, și scutită, și necercetată, și necăleată, și nesupărată, și nevătămată de oricine, dregător și față bisericească, și nimeni să n'aibă voie a o zgudui și a tulbură și a robi libertatea ei, sau a o vătăma și a o păgubi, sau a căuta să ieie de la dânsa orișice ar fi, într'un cuvânt,—fiind de ajuns adevă a se pomeni, numai în pomelnicul însuș, cel ce va fi pe vremuri preasfințit Mitropolit al Ungrovlahiei, în toate sfintele slujbe, care va îndeplini și hirotoniile din mănăstire, dacă va fi o nevoie ca aceia de hirotonii, iar mai mult decât atâta nimie alta nu va cere; iar supravegherea și apărarea și grija cârmuirii acelei mănăstiri s'o aibă pe rând numai ctitorii aceia, ori de față, ori și în lipsă, și nimenea altul, ci numai acei ce au dreptul ctitoricească, să o conducă și să o cârmuiască, și să se gândească la așezarea și păstrarea și creșterea ei; și toate averile și daniile ce are și sfintele odoare să le aibă în seamă și să le îngrijească, scotocind și cercetând totdeauna cu privire la ele, pentru ca nu cumva să se piardă, supuse fiind primejdiilor, ci să se păstreze prin supravegherea lor nevătămate și neprăpădite, și să se vadă de cel ce s'ar învoi [cu ei] că dânsii se îngrijesc numai de mănăstirea lor ctitoricească, nu pentru folosul lor însuș, ci pentru a lui creștere și îmbunătățire, întru amintirea și a strămoșilor lor, după orânduiala întemeietorului, pe care întărind-o, poruncim să rămâie statornică și neclintită, după vechia datină a locului, și mai ales după sfintele canoane și legile dumnezeiești, în tot veacul, și nimeni vre-o dată dintre toți, afară numai de ctitori, nici cel de pe vremi Domn al țerii aceleia, nici cineva dintre boierii dregători, să n'aibă voie a stăpâni și a robi mănăstirea (ca una ce este lucru bisericesc și închinat lui Dumnezeu, și neputând să cadă în niciun chip și niciodată în stăpânirea lumească), nici cel de pe vremuri Mitropolit al Ungrovlahiei să n'o robească, rămâind cu totul slobodă și mai presus de supunere, nici să se apuce a băga pe egumen și a-l scoate, și a pune pe cine vor, nici a lua ceva din stăpânirile și daniile ei, mișcătoare și ne-

ποιεῖν, καὶ μετασκευάζειν ὅποιονδήποτε τρόπον, χωρὶς γνώμης, καὶ εἰδήσεως, καὶ βουλῆς τῶν κτητόρων, ἀλλ' ἀφίεναι τὴν ἐξουσίαν τῶν τοιούτων διοικήσεων πρὸς μόνους τοὺς κτήτορας ἀναφαιρέτως, καὶ ἀμετακλήτως, κατὰ τὸ κτητορικὸν αὐτῶν δίκαιον· ὅστις δ' ἂν τῶν πάντων, ἂψ' αἰσθητὶνος ἀξίας καὶ τάξεως, ἢ αὐθεντικῆς, ἢ ἀρχοντικῆς, καὶ ἀξιωματικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς, κακοθελῶς ὀψέποτε κινούμενος, ἢ πλεονεκτικῶς, φημί, ἢ παθητικῶς, ἐπιχειρήσῃ τολμηρῶς παρεμβαλεῖν καὶ διασεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, ἢ τὴν περὶ αὐτὸ ἐξουσίαν καὶ προστασίαν τῶν κτητόρων αὐτοῦ ἀνατρέψαι, καὶ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γνώμης καὶ βουλῆς ἐπιχειρήματα, ἢ ἡγούμενον ἐναλλάξαι, ὃν ἂν αὐτὸς ἐθελήσῃ, ἢ προστάξαι τὰ δοκούντα αὐτῷ, ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ ἀπειρωμάτων αὐτοῦ τοῦ μοναστηρίου ἀποσπάσαι καὶ ἀποστερήσαι, καὶ ἀποξενώσαι, ἢ πωλῆσαι, ἢ ἀλλάξαι παλὸν ἢ ὀλίγον, καὶ ζημιῶσαι τὸ μοναστήριον, ἢ τὴν ἐν αὐτῷ ἐξουσίαν τῶν κτητόρων ἐμποδίσαι καὶ ἀποξενώσαι, καὶ ἀλλοτριῶσαι αὐτοὺς τῶν κτητορικῶν αὐτῶν δικαίων, καὶ γένηται αἷτις φθορᾶς καὶ καταστροφῆς τοῦ μοναστηρίου, ὁ τοιοῦτος, ὡς καταφρονητῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως, καὶ παραβάτης τῶν θείων νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ ἱερόσυλος, καὶ ἄντικρυς θεομάχος, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, τῆς παναγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· ἢ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ σχισθεῖν ἡ γῆ καὶ καταπίει αὐτὸν, ὡς τὸν Δαθὰν καὶ Ἀθηρών· ἐκρίθωθεισαν τὰ θεμέλια τοῦ οἴκου αὐτῶν, καί, ἐν γενεᾷ μιᾷ, ἐξαλειφθεῖσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ἐκκοπεῖς τε τῆς παρύσεως ζωῆς, ἀπαστερηθεῖν καὶ τῆς αἰωνίου, καὶ μὴ ἴδοι φῶς τῶν ἀγαθῶν ἡμερῶν, ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς τοῦ Θεοῦ, καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης, καὶ εὖροι τὴν θεὸν ἀντίδικον ἑαυτῷ ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν ἐπεδόθη τῷ εἰρημείῳ μοναστηρίῳ καὶ τῷ παρὶν συνοδικῶν σιγγλιῶδες γράμμα καὶ ἐπιβεβαιωτήριον τῶν κατ' αὐτὸ προνομίων.

αχπα', μηνι μαῦφ, ἰνδικτιῶνος θ'ης.

† Ἰάκωβος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Ὁ Ἀδριανουπόλεως Θεόφιλος.

mișcătoare, ori vase, ori odoare sfinte, mult sau puțin, sau a răpi, sau a vinde, sau a schimba sau a preface în orice chip, fără părerea și știrea și voia ctitorilor, ci să lase toată grija unor măsuri ca acestea numai ctitorilor, neschimbat și neîntors, după dreptul lor ctitoricesc; iar oricine dintre toți, de orice vrednicie și rang, ori domnese, ori boierese, și de orice demnitate, ori lumească, ori bisericească, mai pe urmă, mișcat de voie rea, s'ar apucă în chip îndrăzneț, ori din lăcomie, zie, ori din patimă, a elinți și a zgudui libertatea acelei mănăstiri, sau a răsturna grija și supravegherea ctitorilor ei în această privință și s'ar apucă a face în ea după părerea și voia lui, sau a schimba pe egumen, puind pe cine ar voi el, ori ar așeza acelea ce i se par lui, sau a răpi din lucrurile și daniile acelei mănăstiri și a o despoia, și a le înstrăina ori a le vinde, ori a schimba ceva, mult sau puțin, și a păgubi mănăstirea, sau a împiedeca stăpânirea în ea a ctitorilor și a-i îndepărta a-i înstrăina și de drepturile lor ctitoricești, și s'ar face vinovat de peirea și căderea mănăstirii, unul ca acela, ca un desprețuitor al acestei hotărâri bisericești și sinodicești și călcător al dumnezeieștilor legi și al sfințelor canoane, și despuietor de biserici și fățiș dușman al lui Dumnezeu, să fie afurisit de Tatăl, de Fiul și de Sfântul Duh, preasfânta și de viață începătoare Treime, unul în fire singur Dumnezeu, și blăstămat și neiertat și nedeslegat după moarte: pietrele și fierul se vor desface, iar el de loc; partea lui cu trădătorul Iuda; și pământul să crape și să-l înghită, ca pe Datan și Aviron; și să se desrădăcineze temeliile casei lor, și, într'un singur rând de oameni, să lipsească numele lui, și, scos din viața de aici, să fie lipsit și de cea veșnică, și să nu vadă lumina zilelor bune, în ziua cercetării lui Dumnezeu, și să fie supus veșnicei anateme și părtaș al focului Gheenei, și să afle pe Dumnezeu pârâș lui în ziua cea înfricoșată a județului. Deci spre mărturie s'a dat zisei mănăstiri și cea de față sinodicească scrisoare pecetuită și întăritoare a pronomiilor ce o privesc.

1681, luna lui Maiu, indiectia a 4-a.

† Iacob, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Al Adrianopolei Teofil.

✠ Ὁ Σμύρνης Μακάριος.
 ✠ Ὁ Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος.
 ✠ Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας.
 ✠ Ὁ Διδυμοτείχου Ἱγρηγόριος.
 ✠ Ὁ Βιδύνης Τιμόθεος.
 ✠ Ὁ Σηλυδρίας Νεκτάριος.
 ✠ Ὁ Λιτίτζης Θεοδόσιος.

(Bibl. Ac. Rom., copii grecești moderne.)

✠ Al Smirnei Macarie.
 ✠ Al Heracliei Vartolomeiu.
 ✠ Al Chalkedonului Ieremia.
 ✠ Al Demoticei Grigorie.
 ✠ Al Vidinului Timoteiu.
 ✠ Al Selivriei Nectarie.
 ✠ Al Lititzei Teodosie.

CCCXIX.

1681,
 1-iu Septem-
 bre.

Diața Elinei Cantacuzino, fiica lui Radu Șerban și văduva lui Constantin Postelnicul.

Ἰσον καὶ ἀπαράλακτον τοῦ καθολικοῦ προ-
 τοτύπου, ἐξ ἐκείνου γὰρ γραφέν, καὶ ἐσκεμέ-
 νως παραβλήθην, ἐκείνῳ ἔστι κατὰ πάντα ὅμοιον,
 καὶ κατ' οὐδὲν διαφέρειν ἐκείνου.

✠ Ἐγὼ, ἡ Ἐλένη, θυγάτηρ τοῦ ἐν μακαρίᾳ
 τῇ λήξει γενομένου Σεργίου Βασδέδα καὶ τῆς
 κυρίας αὐτοῦ Ἐλένης, ἡ οὖσα σύζυγος τοῦ ἐν
 μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Κωνσταντίνου τοῦ
 Καντακουζηνοῦ, καὶ πρώην Μεγάλου Παστελνί-
 κων, θεδαιώνω διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος
 ὅτι, ἔστρωντας καὶ νῦν φθάσω τὴν ἡλικίαν τῶν
 γερασίων, ἐπεπάθησεν ἡ καρδίᾳ μου πρὸς τὴν
 ὑπεράγαθον Θεόν, τοῦ διοδεύειν πρὸς τὰ Ἱερο-
 σόλυμα, εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου τόπου, οὐ
 ἐτάφη τὸ ὑπεράχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν,
 ἵνα θρηγῶ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὡς
 αὐτὸς ἔφη, ὅτι οὐκ ἔλθεν δικαίους καλεῖσαι,
 ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, καὶ πάλιν:
 τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκδόλλω ἄντον.
 Τὸ λοιπὸν ἔτοιμη οὖσα ἐγὼ τῆς ὁδηγορίας ἐκεί-
 νης, ἐκάλεσα ὅπαντας τοὺς ἐκ καρδίας μου
 φιλάτους υἱούς, τὸν τε Κωνσταντῖνον, Μιχαὴλ
 Ματθαῖον καὶ Γεώργιον, προστάζοντας καὶ νου-
 θετώντας αὐτοὺς, ὡς πρέπον ἔστι πάντων τῶν
 ἀγαπόντων τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, προστάζοντας αὐ-
 τοῖς τοῦ φυλάττειν πάντα ὅπερ εἰσὶ γεγραμ-
 μένα κάτωθεν, ἵνα, πρῶτον μὲν, τέκνα μου ἀγα-
 πητά, ἐνδύσεσθε ἑαυτοὺς τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ καὶ
 αὐτῷ μόνῳ λατρεύατε καὶ αὐτῷ προσκυνήσητε,
 καὶ ἀγαπήσασθαι ἀλλήλους, συναναστρέφεμε-
 νοι ἐν μιᾷ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ κατὰ τὸ εἰρημέ-
 νον: ὅπου γὰρ δύο ἢ τρεῖς εἰσὶ συναγμένοι ἐν
 τῷ ὀνόματι μου, κἀγὼ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ πάλιν:
 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ
 ἐν αὐτῷ: ὅπου γὰρ ἡ ἀγάπη ἐκεῖ καὶ ἡ εἰρήνη.
 Ὅθεν οὖν, τέκνα μου, μένετε τῇ ἀγάπῃ ἀλ-
 λήλοις, μετὰ δὲ ταῦτα, τέκνα μου ἀγαπητά,
 ἰδοὺ ἔκλεξα ἐκ μέσου ὑμῶν τὸν υἱόν μου
 Κωνσταντῖνον καταστήσας αὐτὸν ἀντ' ἐμοῦ ἐπί-
 τροπον εἰς τὸ ἐπιτηρεῖν τὸν οἶκόν μου καὶ πάντα

Eu, Elina, fata răposatului Șerban Vo-
 vod și a Doamnei Elina, carea am fost ju-
 pâneasă răposatului Costandin Cantacuzino
 băiv Vel Post[elnie], adeverez cu această
 scrisoare a mea pentru că, ajungând eu la
 vârsta bătrâneții, eugitat-am în inima mia
 către prea-bunul Dumnezeu ca să călătoresc
 către Ierusalim, să mă închin acolo sfântu-
 lui loc unde au fost îngropat prea-curatul
 trup al Sfinții Sale, să plângu mulțimea
 păcatelor mele, după cum au zis: că n'am
 venit să chem dreptii, ce păcătoșii spre po-
 caianie și, iar: cine va veni către mine, nu-l
 gonesc afară. Drept aceea, fiindu eu gata
 asupra purcesului, aciiș am chemat pre toți
 cei de la inemă a miei iubiți coconi, Costan-
 din, i Mihail, i Mateiu, i Iordache, dându-le
 poruncă și învățătură precum să cade tutu-
 ror celor ce iubesc fiei lor, poruncindu-le
 a păzi toate câte sânt scrise aici mai jos:
 Întăiu, fiei miei, să vă îmbrăcați cu frica
 lui Dumnezeu și aceluia unuia să slujiți,
 și lui să vă închinați, și să iubiți unul pre
 altul, lăcuind într-o dragoste frățască,
 după cum iaste zis, că: unde vor fi frați
 adunați în numele meu, acolo sânt eu pren
 mijlocul lor. Și iar: cine va lăcu în dra-
 goste, în mine va lăcu, și eu într'ănsul; că,
 unde iaste dragostea, acolo iaste și pacea.
 Derept aceea, fiei miei, să lăcuți toți îm-
 preună, ca cum ați fi într'un suflet, să nu
 se dăsparță unul de altul nici căt, ce să
 cinească cel mai mic pre cel mai mare,
 cum să cade; așijderea și cel mai mare să
 iubească pre cel mai mic, după cum iaste zis.

Iată acum, ce iaste mai bine și mai fru-
 mos decât a lăcu frații împreună cu pace?
 După aceasta, dragii miei fii, iată că aleg din
 mijlocul vostru pre fiul meu, Costandin,
 supuindu-l a fi în locul meu ispravnic,

ἡ δὲ οὖν, οἵτινες ἔστωσαν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι καὶ τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ποιῆσαι ὑμῖν μερισμὸν τῶν τε μωσίων καὶ Ἀθιγγάνων, πλὴν πέντε μέρη μεγάλα ποιησάτωσαν, ὅσα ἂν εἴη, πολλὰ ἢ ὀλίγα, ἐξ ὧς τῆς καθέδρας τῶν οἴκων τοῦ Μαρτζηνιανίου μετὰ τοῦ Φιλιππεστίου καὶ μωσίας καὶ Ἀμπελίων τοῦ Μπαλτζατζίου καὶ τοῦ Καλινεστίου καὶ Κωνλεσίου: ταῦτα πάντα κρατήτωσαν μόνον οἱ τέσσαρες αὐτάδελφοι, ὅτε Κωνσταντῖνος, Μιχαήλ, Ματθαῖος καὶ Γεώργιος, οἱ δὲ μέγιστοι τῶν αὐταδέλφων δῶν, ὅτε Δραγίτζης καὶ Σερμπάνος, ἀπεχέτωσαν τῆς προηρημένης καθέδρας, ὄντες γὰρ μείζονες καὶ φθάσαντες ἡμεῖς καλοὺς καὶ εὐτυχεῖς καίροισι, διὰ συνδρομῆς ἡμῶν εὐτυχήθησαν καὶ αὐτοί, δι' ἧς εὐτυχίας ἐποίησαν ἐαυτῶν ἐξαιρέτως χωρία, μωσίσαις καὶ Ἀθιγγάνοις, καὶ οἴκους πέτρηνους, ὃ μὲν εἰς Μαγγουράνι, ὃ δὲ ἕτερος εἰς Δραγανέστι, καὶ οὕτως ὄντες αὐτοὶ τεθμελισμένοι παρὰ τοῦ ἡμετέρου ἀνδρός, ἔκρινεν ὁ αὐτὸς ὁμόλογός μου σὺν ἐμοί, ἔτι ἐξ ἐκείνου τοῦ καιροῦ, καὶ διχωρίσαμεν αὐτοὺς ἐκ τῶν αὐτῶν χωρίων, ὧν ἀνωτέρω ἐγράψαμεν, ἵνα μὴ ὅλως ἐν αὐτοῖς μέρος ἔχωσιν, εἰ μὴ μόνον οἱ τέσσαρες αὐτοὶ αὐτάδελφοι, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ ἀνέμειναν ἀνήλικοι, καὶ παρ' ἡμῶν ἀκωδέρνητοι, ὅτι καὶ ἡμεῖς περιεπέσαμεν εἰς θεινοὺς καὶ δυστυχοὺς καιροὺς ὅπῃ πολλῶν παθημάτων καὶ ἀναγκῶν καὶ μεγάλων ἀδικημάτων. Προσέτι δὲ σημειώσω, ἵνα γνωστὸν ἔστω, καὶ περὶ τῆς μερίδος τοῦ νότου μου Σερμπάνου Βοεδόδα, ὅτι, ἀναδιδασθένος αὐτοῦ ἐκ θείας προνοίας εἰς τὸ ἅξιωμα τῆς Αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας, ἔκρινεν μόνῃ ἐγὼ τοῦ μὴ μετέχειν μερίδα ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτάδελοις, ἀλλ' ἐκλεξα ἐκ πασῶν τῶν ἡμετέρων μωσίων τινα ὁλόκληρα χωρία, ἅπερ εἰσὶ γεγραμμένα ἐν ἑτέρῳ μου γραφῇ, καὶ ἐσύγκρινεν αὐτὰ τοῦ εἶναι ἕνα μετὰ τῆς πρώτης μερίδος αὐτοῦ, ἧς ὑπῆρχε, πόντων τῶν χωρίων, εἰς τὸ δοῦναι αὐτὰ προῖκα τῶν θυγατέρων αὐτοῦ καὶ ἐμῶν ἐγκόνων, κληρονομήσαι αὐτὰ μετ' εἰρήνης, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις μωσίαις ἀμέτοχος ἔστω ἐξ ὧς δὲ τούτων τῶν χωρίων καὶ τῆς μαρτζινιανικῆς καθέδρας, ὅσα ἂν παραμένωσι, ἐχέτωσαν τὴν κληρονομίαν οἱ ἐπίλοιποι πέντε αὐτάδελφοι, ὡς ἄνωθεν ἐγράφησαν, ὅτι αὐτῇ ἡ μόνῃ ἐγὼ οὕτως ἐδιώρθωσα ἐξ ἰδίας καὶ καλῆς μου προαιρέσεως. Μᾶλλον δέ, λαθὼν καὶ παράδειγμα παρὰ τῆς μακαρίτρας μάμμης μου, κυρίως Μαρίας ἐκ Κοϊάνου, ἧτις ἐποίησε καὶ ἐδιόρθωσε δι' ἡμερῶν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ ληξείᾳ γενομένου Σερμπάνου Βοεδόδα, τοῦ πατρὸς

multe-puține. Însă, osebi den Scaunul caselor mărgine[ne]scu, împreună cu Filipeștii, și cu moșia și viile de la Bălțați, și de la Călinești, și de la Cucleş, —acestea toate să aibă a le țineă numai 4 frați: Costandin, Mihaiu, Mateiu, Iordache: iar 2 frați ce au fost mai mari: Drăghici i Șerban, să nu aibă nimic treabă acolo; pentru că, fiind ei mai mari și ajungându noi vremi bune și norocite, făcutu-le-a soțul mieu câștig bun, cu care câștig și-au făcut lor osebi sate, moșii, Țigani și case de piatră: unul la Măgureani, altul la Drăgănești. Și, așa fiindu ei întemeiați de la soțul mieu, socotit-au dumnealui, cu mine împreună, încă dintr'aceia vreamă de i-am osebit dentr'aceaste sate ce scriu mai sus, ca să n'aibă ei nimic treabă, fără numai acești 4 frați, pentru că ei au rămas mici și necăutați dă noi, căce am căzut la vremi greale și nenorocite, supt multe pateme și nevoi și grele prăzi. Așijderea semnez ca să se știe și pentru partea fiu-mieu lui Șerban Voevod că, ducându-l Dumnezeu a fi Domnu Țării-Românești, socotit-am eu singură ca să nu ție parte pren toate satele împreună cu ceștialalți, ce am ales den toate moșiile meale niște sate întregi, care sântu scrise la altă carte a mia, și li-am potrivit să fie toema eu ce i-ară fi venit partea lui de spre toate satele, să aibă a le da cocoanelor lui și mie nepoate, zeastre, să le moștenească iale cu bună pace; iar într'alte sate, moști, să n'aibă treabă. Iar, osebi de aceaste sate și de Scaunul mărginenescu, câte vor rămâni, să aibă a le ținiă numai cealalți 5 frați, precum scrie mai sus, pentru că eu singură așa am tocmīt de bună voia mia, mai vartos luându izvod de la moașe-mia, răposata jupâneasa Mariia ot Coiani, care au făcut și au tocmīt pren zilele tătâne-mieu, răposatul Șerban-Vodă, și de la alți bătrâni moși și strămoși ai noștri. Iar, pentru Țiganii căți sânt a casii meale, au de moșie, au de cumpărătoare, să aibă a să împărți pre 6 frați, toema unul ca și altul: să-și ție fieștecarele a lui parte deplin.

Așijderea, feții mei, vă mai adaog o învățătură din ceale ce știu că v'au învățat și tatăl vostru și v'au legat cu blestem; acum dar și eu aceia urmez, și vă leg supt blestemul lui Dumnezeu și supt blestemul mieu cel părintescu, ca să nu vă plecați urechile voastre supt ascultareac uvintelor jupâne-

μου, καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν παλαιῶν προπα-
τόρων ἡμῶν, περὶ δὲ τῶν ὅσων Ἀθιγγάνων
εἰσι τοῦ ἡμετέρου οἴκου, εἴτε πατρικά, εἴτε
ἐξ ἁγωρᾶς, διαμερισθῆθωσαν ἐπὶ ἐξ αὐτα-
δέλφους ἐν ἰσότητι μὲν, τόσον ὁ εἷς, ὅσον καὶ
ὁ ἕτερος, ἐχέτω ἕκαστος τὴν μερίδαν αὐτοῦ
σῶαν. Ἔτι δέ, τέκνα μου, προσθέτω ἡμῖν
νοουθεσίαν, ἐξ ὧν οἶδα ὅτι καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν
ἐνουθετήσεν ἡμᾶς καὶ συνέδεσεν ὑμᾶς κατάρχῃ,
κἀγὼ δὲ νῦν αὐτὸ ἀκολουθῶ καὶ δεσμεύω ὑ-
μᾶς τῇ θεϊκῇ κατάρχῃ, ἅμα δὲ τῇ ἐμῇ τε καὶ
πατρικῇ, ἵνα μὴ κλίνητε τὰ ὅρα ὑμῶν εἰς
ὑποταγὴν τοῖς φαυλοῖς καὶ σκανδαλοποι-
οῖς τῶν ὑμετέρων συζύγων, ἅπερ προξενούσι
τοῖς ἀδελφοῖς ἀλληλομαχίᾳ[ν], αἵτινες μὴδ'
ὅλως μετοχὴν ἐχέτωσαν τῇ συνομιλίᾳ ὑμῶν,
ὅταν τύχη ἀναμεταξύ ὑμῶν, εἴτε περὶ μωσίων,
εἴτε περὶ ἄλλων ὑποθέσεων, ἀλλ' ἐκάστη φυ-
λάξτω τὴν ἑαυτῆς χρεῖαν. Ἐὰν δὲ τύχη
τίποτες ὑποφία ἀναμεταξύ ὑμῶν, ὡς ἄνθρω-
ποι ὄντες, πάλιν ὑμεῖς μόνον μυστικοῦ τρόπου
διορθωθήσεσθε καὶ εἰρηνευθήσεσθε, καθάπερ
οἴδατε, ὅτι καὶ ἡμεῖς εἰχομεν καὶ περιφυ-
λάξαμεν ὑμᾶς πάντας ἐν ἐνὶ τόπῳ ἁχωρίσ-
τους, οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀλλήλοις ὑπομείνατε,
μήποτε διαφθαρθεῖ ἡ εὐγένεια τοῦ γένους
ἡμῶν καὶ πέσητε εἰς ὄνειδος ἀνθρώπων,
παραδειγματισθέντες ἀπὸ τῶν τοιούτων πο-
λιτευθέντων πῶς προκόπτουσιν. Νῦν δέ, τεκ-
νία, μετὰ ταῦτα πάντα προσθέτω ὑμᾶς καὶ
μεγάλην κατάρχαν, ἐὰν φυλάξητε τὴν διόρθωσιν
ταύτην καὶ νοουθεσίαν ἣν δέδωκα ὑμῖν, εὐλο-
γημένοι εἴητε παρὰ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν, καὶ
ἔσεσθε μακάριοι, προκόπτοντες ἐν πάσιν· ὅς
δ' ἂν μὴ φυλάξῃ, ἀλλ' ἑαυτὸν δοκιμάσει δια-
φθεῖραι καὶ παραδειχθῆναι ταύτην μου τὴν
διόρθωσιν, ἐκεῖνος ἔστω κατηραμένος παρὰ
μόνου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ μο-
νην ἔχων τὴν ὑπεραγίαν Θεότοκον ἀντίδικον
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὁμοίως δὲ καὶ παρ' ἡμῶν
καὶ τρεῖς ἀνάθεμα ἔστω, καὶ ἀπορισμένος εἶη
παρὰ πάντων τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ
πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ
μετὰ τοῦ Ἰουδα καὶ τοῦ Ἀρίου. Ἐγράφη δὲ
τὸ παρὸν ὅπ' ἐμοῦ τοῦ γεραλαίου δοδύλου
αὐτῶν Στόικα Λουντέσκουλον λογοθέτου, διὰ
προσταγῆς δὲ τῆς ἀγαθῆς κυρίας μου Ἐλένης
τῆς γεραλαίας Ποστελνιτζέσας, ἐν τῇ αὐτῆς
χωρίῳ, τὸ Ἀπάνω-Μαρτζηνιάνι, τοῦ ποταμοῦ
τῆς Πράχσδας, ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζ' μ'ν, ἐν
μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α' τη.

silor voastre, însă de ceale proaste și vrăj-
bitoare, care fac fraților neviață, nici să se
meastece iale în vorba voastră, când veți
avea între voi: au pentru moșii, au pentru
alte trebi; ce să-și păzească fieștecarea treaba
ei. Iar, dă veți avea careacumvâ la mijlocul
vostru ceva bănuială, ca niște oameni, iar
voi singuri în taină să vă tocmiți și să vă
împăcați; precum știți că și noi v'am păzit și
v'am ținut pre toți la un loc neosebiți, așa
și voi să îngăduiți unul altuia, ca nu carea-
cumvâ să stricați numele cel bun al nea-
mului vostru, și veți cădea în ponosul oa-
menilor, luându pildă de la ceia ce au făcut
așa, cum procopsesc. Acum, fiei miei, după
aceastea toate înlărescu și blestem mare,
cum, de veți țineă această tocmeară și învătă-
tură ce am făcut eu, iar voi să fiți blagoslo-
viți de Dumnezeu și de noi, și să fiți fericiți
și procopsiți în toate; iar carele nu să va
finia, ce să va ispiti carea cumvâ să strice
și să calce această tocmeară a mea, acela
să fie blestemat de singur Domnul Nostru
Isus Hristos, și de singură Maica Preacista
să fie pârât la vreamea judecării, așijderea
și de noi; și să fie de 3 ori procliat și afu-
risit de 318 sfinți părinți din Nichieia, și
să lăcuiască cu Iuda și Ariia. Și am scris
eu, bătrânul sluga dumnealor Stoica Liū-
deseul Logofăt, însă cu învătura bunii
stăpânii mele, jupâneasa Elina, stăra Postel-
ničasa, în satul dumneaei Gor-Mărgineani
ot sud. Prahova, msta Septevrie 1 d.
κκ μ'ν ωτ εκτκορμ'ε μ'νρς [=în anul de
la Facerea Lumii] 7190.

CCCLXX.

Veneția,
1682,
26 Mart.

Mihail Dimo către Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu mulțămiri și salutări.

Εὐμενὴ καὶ χραιομέτατε ἐν ἄρχουσι, κυρίῳ
κυρίῳ Κοσταντίνῳ Κατακουζίνῳ Μέγα Στολ-
νίκῳ, τὴν Αὐθεντήαν σου ἀκριβὲς καὶ δουλικὸς
τὴν μπρέπουσα προσκυνῶ.

Δὲν ἔληφα τὸ σιγνὸν νὰ τὴν περάζω καὶ
νὰ τὴν ἐνοχλόω διὰ τὰ ὅπτιον τὴν παρακαλῶ
ἐκ βάθως καρδίας νὰ μὴν θαρῃθί. Τὴν ἔχθες
ἔλαβα τημερὸν τὴν γράμμα καὶ, ἀναγνόντας,
ἐγνόρισα τὰ γεγραμμένα, καὶ ἔλαβα χαρὰν φε-
νερώνοντάς μου τὴν καλὴν τῆς ἡγίας, καὶ διὰ
τὸν Χατζὴ Μιχάλη, τὴν ἐνεργεθί· καὶ τὴν πρέπι
νὰ ἦπο; Ἡ σινδρομὴν τῆς καὶ καλοσίνι τῆς
ἦνε ἄμετρον. Καὶ θορὸ τὸ πὲς ὅην ἴμε ἀξίος
νὰ εὐχαριστίσω: μίτε νὰ ἀντημέσω τήποτε ἀπὸ
τόσιν καλοσίνην καὶ σινδρομὴν; μόνον παρα-
καλῶ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν νὰ τῆς τὸ ἀντη-
μέσῃ εἰς τὴν Βασιλίσαν τοῦ τὴν ἐπουράνιον.
Καὶ μὲ τὸ τέλος Κύριος ὁ Θεὸς νὰ σκέπῃ καὶ
νὰ πολυχρονί τὸν ἐκλαμπρότατον Αὐθεντὴν
κύριον Σερμπάνον εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἐν εἰ-
ρήνῃ, ἡγίαν καὶ εὐτηγίαν, καὶ τὴν Ἐὐγενίαν
σου· ἀμήν.

1682, Μαρτίου 26, εἰς Βενετία.

Τῆς Ἐὐγενίαν σου ταπηνὸ δουλός:

Μήχος Δίμου.

Τῷ τημετάτῳ καὶ χραιομέτατῳ ἐν ἄρχουσι
Μέγα-Στολνίκῳ κυρίῳ κυρίῳ Κοσταντίνῳ Κα-
τακουζίνῳ, ἡγίος ἐνχρισθῇ.

Εἰς Μπουκουρήστη.

Nobile și mult-priinciosule între boieri,
Mare-Stolnice Constantine Cantacuzino, la
Domnia Ta cu îngrijire și supunere, după
cuvință, mă închin.

Adesea n'am lipsit să te încerc și să te
supăr, pentru care te rog din adâncul inimii
să nu fii supărat. Ieri am primit cinstita-ți
serisoare, și, cetind-o, am aflat cele scrise,
și m'am bucurat, înfățișându-mi buna-ți să-
nătate, și, pentru Hagi-Mihail (Cantacu-
zino), că e bine; și ce trebuie să mai spun?
Ajutorul dumitale și bunătatea dumitale
sunt fără de margini. Și caut cum pot fi
vrednic a-ți mulțami: nici nu sunt în stare
a răspunde cu ceva la atâta bunătate și
ajutor; numai mă rog la Dumnezeu din
cer să-ți răsplătească în Împărăția Cerului.
Și, la sfârșit, Domnul Dumnezeu să-l pă-
zească și să dea mulți ani prea-străluci-
tului Domn, domnul Șerban, pe Scaunul său,
în pace, sănătate și fericire, și Domniei
Tale; amin.

1682, Martie 26, Veneția.

Al Domniei Tale rob supus:

Mihu al lui Dimu.

Prea-cinstitului și prea-bunului între bo-
ieri, Marelui-Stolnic, dumnealui Constantin
Cantacuzino, să i se dea cu sănătate.

La București.

(Bibl. Ac. Rom., doc. 42/XLV; publicată și în *Documentele Cantacuzinilor*, pp. 100-2, n° XLVII.)

CCCXXI.

1682,
26 April.

Mențiunea călătoriei la Ierusalim a Elinei Cantacuzino („în anul 7190, luna
lui Aprilie, zile 26, a venit Doamna — Δομνα — Ilinca, maica beifului — ειρα — muntean,
în cetatea Ierusalimului, cu fiul ei Mihail Spătarul și cu fiica ei Stanca, și cu ea
a venit Ianco buliubașa cu 100 de seimeni, și cu Doamna au venit 40 de oameni,
și cu seimeni 10, cu cinul lor. Și am scris eu, Gavriil Hmelnițchi iazagiul de
Seimeni din Țara Leșească, din cetatea Liovului).

(Papadopoulos Kerameus, l. c., II, p. 721, n° 42.)

CCCXXII.

1682,
20 Octombrie.

Actul de ctitorie al mănăstirii Cotrocenilor, de la Șerban-Vodă Cantacuzino.

Ἰωάννης Σεργάνος Καντακουζηνὸς Μπασα-
ράμπα; Βοεβόνδας, ἐλέω Θεοῦ Αὐθεντῆς πάσης
Οὐγκροελαχίας καὶ ἔκγονος τοῦ ποτὲ μακα-
ρίτου Σεργάνου Μπασαράμπα Βοεβόνδας.

Șerban Cantacuzino Basarab Voevod și
Domnu a toată Țara-Rumânească, nepotul
marelui și prea-bunului bătrânului răpo-
satului Io Șerban Basarab Voevod и преемникъ.

Ὅτι μὲν πάντα τὰ ὄντα ἐκ τῆς θείας προνοίας ἐξήρτηνται καὶ διέπονται, τοῦτο οὐ μόνον αὐτῇ ἢ φύσει ἡμῖν ἐπιθεόουσι, ἀλλὰ καὶ πάσαι αἱ θεαὶ γραφαὶ τοῦτο ἡμᾶς ἀριθμήτως διδάσκει, καὶ οὐδὲν ἐστὶ τῶν κτιστῶν, εἴτ' ὁρατῶν, εἴτ' ἀοράτων, ὃ μὴ παρ' ἐκείνης καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ ἐνεργεῖν ἔχει, ὅσα τε κατὰ γῆν καὶ θαλάτταν τὴν διατριβὴν ἔλαχε, πανταδηποῦθεν τῷ προστάγματι ἐκείνης ὑπείκει, ἐξαιρέτως γε μὴν τῆς προνοίας ταύτης μετέσχηκεν ἄνθρωπος, οἷάπερ κτίσμα ἐξαιρετον καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ εἰκόνος ἐκσφράγισμα καὶ ἐκ μαγείων καθεστηκώς, ἐπ' ἐκείνην τὴν ἐλπίδα ἀνατιθέασιν ἄνθρωποι καὶ ἐν ταύτῃ τὸν βίον καὶ τὴν ζωὴν ἐπερείδουσιν, εἴτ' ἐπ' ἄκρων γῆς τὴν πυρραϊαν ποιούμενοι, εἴτ' ὁδοῦς θαλασσῶν καὶ κόλπους πελάγων διαπλέοντες, ἀφόβως διαπερώσι καὶ ἀσφαλῶς διασώζονται· αὕτη τοῖς κτίεσι· διδῶσι τροφὴν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κηράκων (κατὰ τὸν ἱεροφάτην Δαβὶδ)· τὸ δὲ γὰρ ἀνῆγαγέ με ἐκ λάκου τάλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλῶς ἰλύος καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραις τοὺς πόδας μου, καὶ κατεβύθη τὰ διαβήματά μου. Τί ἄν ἄλλο σημαίνει, εἰ μὴ τὰ ἔργα ταύτης τῆς θείας προνοίας; Ὅθεν καὶ ἡ Αὐθεντία μου εἰς πολλοὺς πολλὰκις κινδύνους καὶ πειρασμοὺς τοῦ κόσμου τούτου περιπεσοῦσα, οὐκ ἄν ἐσώθην, μὴ βοηθούσης τῆς προνοίας ταύτης τοῦ Θεοῦ. Ὡτι· οὐκ ἐορὲν ἱκανοὶ ἀποδοῦναι τὴν εὐχαριστίαν τῶν εὐεργεσιῶν ἕνεκα, ὅς παρείχεν ἡμῖν. Ὁμολογῶμεν ὅμως καὶ κηρύττομεν τὴν χάριν, καὶ δοξάζομεν, καὶ μεγαλύνομεν τὸ πανάγιον αὐτοῦ ὄνομα, κατὰ γὰρ τὸ ἡπειρον αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς. Ταγαροὺν καὶ ὅσον ὑπέκλινεν ἡ δύναμις ἡμῶν δοῦναι εὐχαριστίαν αὐτό, ἐδεόμεθα ἵνα συμπράξῃ καὶ κατορθώσῃ καὶ φανῇ βοηθὸς ἡμῖν τοῦ ἔργου ὃ διεννοήσαμεν ποιῆσαι· ἐστὶ καὶ γὰρ αἰεὶ ἔφορος ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ, καὶ χεῖρα ὁρέγει τοῖς μετὰ πόθου ἐκζητοῦσιν αὐτόν. Ἐντεῦθεν δὴ καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς καρδίας ἐκρίναμεν δικαίον καὶ εὐλογον πρὸς δοξαν τοῦ αὐτοῦ μεγάλου ὀνόματος ἐγεῖραι· μοναστήριον ἐκ θεμελίου, λαμπρόν τε καὶ περιφανές, μετ' ἐπιμελείας ὅτι πλείστης καὶ πολλῆς σπουδῆς ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῇ καλουμένῃ Κοτροτζάνῃ, καὶ τοῦτο οὐκ ἀσκοπῶς ποιήσαντες, ἀλλ' ὅτι ἐκείθεν ἐλαμψεν ἡμῖν τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν· καὶ εὐκρίτως οὕτως ἐπαύσαμεν. Ὡς γὰρ ἐν ταῖς θεαῖς γραφαῖς γέγραπται, περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ βασιλέων τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐν οἷς τόποις ἐλαμψεν οὕτοις ἡ νίκη κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, συμμαχοῦν-

Cum toate câte sântu, că să otcărmuesc și să țin din dumnezăiasca providenție, și însăși firea și toate Scripturile Sfinte ne învață, și nu iaste niciuna, nici din ceale văzute, nici din ceale nevăzute, care către acea providenție nu să nită, și câte pre pământ și câte în mare sânt, și câte să mișcă, dintr'a dumnezăestii providenție poruncă iaste. Aceia dar toți oamenii nădăjduindu-să și într'insa răzmându-să, unii marginile pământului, alții sănurile mărilor și alții în mari primejdii aruncându-să, fără de frică le trec și fără de grije să mântuesc. Pre aceasta și puii corbilor o chiamă, după cum zice prorocul David. Cu aceasta, din pântecele maicii, spre fieșcare lnerare să osebesc oamenii, după cum zice fericitul apostol. Unde dar niciunul nu va putea tăgădui că nici ale noastre fără providenție dumnezăiască nu sânt orânduite. Dirept că, în prea multe și nespuse uevoi și primejdii în ceastă năstătătoare lume și noi căzind, ca tot omul nu ne-am fi mântuit, nici ne-am fi izbăvit, de n'ar fi fost noaă dumnezăiasca providenție ajutoriu, căriia veacnice și ne cuprinse taini a lui Dumnezeu nu sântem din destul, cât ar trebui, de a da har și mulțămită, după bunătățile lui, câte ne dă noaoă. Mărturisim numai, slăvim și proslăvim sf[ă]ntul și mare numele lui, și, după noianul milii sale, miloserd și ajutoriu spre ceale ce, câte am putea a face și a rădica întru prea-sf[ă]nt numele lui, rugăm ca ajutoriu să ne fie. Pentru care încă dintr'adânceul inimii noastre gândind, și cât ome-neasca neputoare ne-au fost lângă harul Sfinții Sale, această sf[ă]ntă m[ă]n[ă]stire cu grije și cu căldură, întru slava numelui lui, o am rădicat, zidindu-o din temelie în locul ce să chiamă Cotrocăanii. Și nu pentru nimic și aceaia făcându-o, ci pentru că și de aceea au luminat către noi miloserdia Sfinții Sale, și aceasta drept noi făcându-o, precum oarecând și în Scriptura veche vedem că patriarșii și eghemonii novodului izrailteani, în care loc li să arăta harul lui Dumnezeu, într'acelaș loc de grab stâlpi și jertvenice întru pomenirea și slava lui rădica, dreptu aceaia dar și noi aicea, de unde Domnul Is[us] H[risto]s și prea curata lui maică și de Dumnezeu născătoare Mariia ne-au scos și ne-au hrăpit dela streinii cei ce se sculasă în potriua noastră și rău grăia în potriua sufletului nostru, și din mâna sor-

τος τοῦ Θεοῦ, ἐκείσε εὐθὺς καὶ στήλας ἀνθρώπων καὶ θυσίας ἐπετέλουν, τὸν πάροχον τῆς νίκης γεραίροντες Θεόν. Κατὰ μίμησιν τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ἐκείνον, ἐν ᾧ τόπω ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ πανάχραντος αὐτοῦ μήτηρ καὶ θεοτόκος Μαρία ἐξείλετο καὶ ἀφῆραπασεν ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ξένων τῶν καθ' ἡμῶν ἐχειρομένων καὶ μελετώντων κατὰ τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἔκ τε τῆς προσδοκίας τῶν αἰρεσέων ἐχθρῶν, τῶν σπευδόντων ἀφανίσει τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐκ γῆς ζώντων, ἐγείραμεν τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριον εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ἀναθέμεθα τῇ προσπιζούσῃ καὶ ῥυσσάμενῃ ἡμᾶς, τῇ κυρίᾳ θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ, τῇ βασίλισσῃ τῶν ὑπερκosμίων ἀνδράμεων, ὥστε εἶναι εἰς διηγεκὴν μνήμην τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀπροσδοκίτων τοῦ Θεοῦ σωτηριῶν καὶ ἵνα γινώσκωσι πάντες ὅτι, συμμαχῶντος τοῦ Θεοῦ λόγου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, οὐδεὶς θνήσκει διὰ τοῦτο τοὺς δοῦλους αὐτῶν, τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτοῦ, ἐκσυμῆσαμεν δὲ τοῦτο ἔξοθεν καὶ ἔσωθεν, ἀναθήμασι καὶ ἀφιερῶμασι, κινήταις τε καὶ ἀκινήταις, ὥστε εἶναι διαρκὲς τρέφειν τοὺς ἐν αὐτῷ συνασκουμένους μοναχοὺς, καὶ μὲν καὶ τοὺς ἔξοθεν ἐπιφοιτῶντας ξένους, καὶ πρὸς θεώρησιν καὶ προσκύνησιν τῆς μονῆς ἐπιδημοῦντας· ὅπως δὲ μὴ μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἡγεμονείας μου ἔχειν τὴν οἰκονομίαν τὴν παρὰ τῆς Ἀθηνείας μου διαρισμένην ἀπαρασάλευτον καὶ ἀδιάσειστον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετ' ἐμὲ καιροὺς ἡγεμονεύουσας τῆς ἐπαρχίας ταύτης διαμένειν ὁλόκληρον καὶ ἀμέτωπον τὴν οὐσίαν τοῦ μοναστηρίου, μᾶλλον δὲ, ἐπιμελείῃ καὶ σπουδῇ τῶν ἡγουμένων καὶ προσεστώτων τῆς μονῆς, αὐξασθαι καὶ ἐπιδοῦναι καὶ προβαίνειν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καθιερω δὲ καὶ ἀνατίθῃμι τοῦτο κοινῇ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ Ἀθωνι εὐρισκομένοις ἁγιωτάτοις μοναστηρίοις ὡς εἶναι μὴ μόνον ἑνὸς καὶ δυοῖν ἐκείνο κτήμα, ἀλλὰ καὶ τοῖς εἴκοσι μοναστηρίοις κοινόν, καὶ πάντας ἔχειν τοῦτο ὡς ἴδιον, καὶ εὐχεσθαι καὶ ἐξελθεῖν τὸ θεῖον ὑπὲρ τῆς ἐμῆς τοῦ ζῴης καὶ σωτηρίας καὶ τῶν ἀπογόνων μου, καὶ εἶναι εἰς μνημόσυνον τῶν γονέων καὶ προγόνων τῆς Ἀθηνείας μου· ἅπερ δὲ ζητεῖν δίκαιον ἐμὲ παρὰ τῶν ἐν τῷ Ἀθωνι πατέρων πρὸς σύστασιν καὶ διηγεκὴ τοῦτου στερεώσιν, ἔστι ταῦτα:

bitorilor de sângeră vrăjmași, carii căută din mijlocul celor vii numele nostru să-l lipsească, am rădăcat această sfântă mănăstire, dar, în slava și mulțămăita izbăvitoare și paznicei noastre pururea Fecioarei și a cereștilor puteri Împărăteasă, ca să rămâie întru pomenirea de veaci ceale fără de nădeașde noaoă făcute ale lui Dumnezeu izbăviri. Și acest hram l-am înălțat și l-am slăvit pentru ca să cunoască toți că nu iaste fără de Dumnezeu și fără a lui maică niciunul a mântui pre robii lor, carii nădăjdănesc întru dâșii, din mâinile putearnicilor vrăjmași. Această dar sfântă mănăstire, dintru cât au fost puțință a noastră în vremea Domniei noastre, nu numai ce o am zidit precum să veade, ci o am și înpodobit cu toată nevointa: pre din lăuntru cu veșminte, cu arginturi, cu alte odoară, și cu de tot felul de 'nfrumusețări, și pre din afară o am întărit cu ocine, cu moșii și cu de toate de ceale ce sânt de trebuința unii sfinte mănăstiri ca aceasta, și cu mișcătoare și cu nemișcătoare lucruri, încât să poată fi de ajuns spre hrana și spre traiul celor ce întru dâșia să vor află lăcuitori părinți și poslușnici, și de folosul streinilor celor ce ar nemeri din afară, și celor ce ar veni spre vedea și închinarea la sfânta mănăstire. Și nu numai în zilele Domniei noastre să aibă acea chiverniseală, care așezăm și tocmim, ce și la cei ce duple urma noastră, din orânduiala lui Dumnezeu, vor veni Domni, aceasta să păzască și să știe, fiind spre aceeaia grija egumenilor și a ispravnicilor carii vor fi atuncea. Uitându-ne dar mult și socotindu-ne în tot chipul, duple ce am săvârșit această sfântă și dumnezeiască mănăstire, cum ar fi mai bine de a să putea păzi și ar putea sta cu toate ale ei, după pofta și căldura ce avem către dâșia, și după userdiia ce am nevoit a să face, în viitorile vremi, pre'ndehung să să afle de a să proslăvi neîncetat numele lui Dumnezeu celui viu și al prea-curatei maicii sale, gândind mult aceeaia și rugându-ne lui Dumnezeu ca să ne lumineaze mintea ca unde am nemeri mai marele folos, iată că, și din voia Sfinții Sale poate fi, hotărâm de o dăm și o închinăm aceasta, cu toate ale ei câte sânt, la muntele Athonului, carele să chiamă și Sfântul Munte. Însă nu numai unii mănăstiri, ci la câte doaozeci (loc got), pentru că toate aceale sfinte

Πρώτον. Δεί πέμπειν ἐνταῦθα τὸν ἡγοῦμενον ἄνθρωπον ἐλάτῃ, μεμερτυρημένον ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, σώφρονα καὶ νηφάλιον, ἐγκρατῆ, σπουδαῖον ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέκδοτοις τῷ μοναχικῷ σχήματι ὡσαύτως καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν μοναχοὺς, στείχοντας τῷ αὐτοῦ κανόνι ἀπαραλλάκτως, ἱερομονάχους, ψάλτας, ἱεροδιακόνους καὶ μοναχοὺς κατὰ τὴν συνήθειαν.

Δεύτερον. Οἱ ἡγουμένοι, ἀπὸ τῶν εἰσοδημάτων τῆς μονῆς, ἐν μὲν τοῖς καρποφοροῦσι χρόνοις διδόναι τὰ περισσεύοντα, ἐξαίροντες πρῶτον τὰς ἐξόδους τοῦ μοναστηρίου, ὅσαι ἂν τύχωσιν ἀναγκαῖαι, ἐν δὲ τοῖς θυστουχοῦσιν καιροῖς κατὰ τὸ εἰσόδημα τοῦ χρόνου, οὕτω καὶ ἡ δόσις ἔσσεσθαι, ἵνα μηδενὶ λείψωσι τῇ μονῇ καὶ στεναχωρεῖσθαι τοὺς πατέρας, παρὰ τε τῶν ἡγεμόνων ταῖς παραλόγοις ἀπαιτήσεις, εἴτε πρὸς ἀναγκάσειν

m[ă]n[ă]stiri, aseamene una ca alta, să o aibă și să o ție, pentru că, având folos de la dânsa, să să roage și să înblânzască pre Dumnezeu pentru spaseșnia sufletului nostru și pentru paza vieții noastre, căt Dumnezeu ne va îngădui într'ăastă lume, așijderea și pentru buna pomenire a strămoșilor, moșilor și a părinților noștrii.—Însă, iarăși, pentru a eistare și întemeiare, și de către aceale sfinte m[ă]n[ă]stiri ale S[fe]tagorii ca să fie cu această toceală, care pohtim nemișcată și neclătită să se păzească, o închinăm și o dăm.

Întăiu. Când vor trimite egumeni năstavnici la dânsa, să aleagă ca să fie om cu frica lui Dumnezeu, om smerit, om înțelept, om practic și mărturisit întru bune fapte, atâta ca să fie cuprins întru grija trebilor m[ă]n[ă]stirii, cât și curat întru cinul călugăresc, care și l-au ales. Așijderea și călugării pre carii îi va aduce cu dânsul, ca să fie de poslușania m[ă]n[ă]stirii, atâta cei preoțiți, cât ceialalți, câțiar fi lăenitori acoalea, să urmeaze canoanelor călugărești și a cinstei enrătenii lor. Și, pentru a m[ă]n[ă]stirii folosință și întărire, egumenul acela care să va trimite să fie cu sfatul tuturor sfintelor m[ă]n[ă]stiri, alegându-l a fi om înpodobit cu toată înțelepciunea și pedepsit și vrednic, care, văzindu-să a fi vreadnic, bun, chivernisitor, înțelept, adăogător întru toate ale m[ă]n[ă]stirii, nimea să nu aibă voe a-l depărtă pre dânsul din egumenie, ci, dându-și seama curat de veniturile m[ă]n[ă]stirii, la al treilea ani (*sic*), și plăcând obștii, să fie egumen multă vreame; pentru că schimbările dease ale egumenilor mai mult pagubă fac m[ă]n[ă]stirii decât dobândă. Drept aceeaia a să trimite egumen pre rându dela toate m[ă]n[ă]stirile nu pohtim, pentru că nu sânt toți vrednici a chivernisi pe deplin ale sfintei mănăstiri, ci numai dela rânduiala m[ă]n[ă]stirilor cea dintâi și a doao, care să zice *proti che deftera pentada*, să se aleagă igumen vrednic, însă cu sfatul a toată obștea, și să să trimită.

A doa. Venitul care să va strânge din toate bucatele și moșiile m[ă]n[ă]stirii, în timpii carei vor aduce și vor da roadă mai multă, întâi să socotească să se oprească cât vor fi de toată trebuința m[ă]n[ă]stirii, iar ce va prisosi să se trimită la S[fe]tagora, pentru ajutoriul acelora. Iar întru timpii cei neroditori să se trimită acolo mai puțin, precum și vremile vor aduce; drept că întâi trebuie a țineă cât să nu fie nicio lipsă la m[ă]n[ă]stire, atâta la

τῶν σεσθρωθέντων, εἰ τήξει, μερῶν τοῦ τοίχους, ἢ τῆς ἐκκλησίας ἢ τῶν ἱερῶν σκευῶν ἢ ἄλλου τι τῆς μονῆς, σκοπεῖν χρὴ καὶ τοῦτο τὸν κατὰ καιρὸν προσεστώτα τῆς μονῆς, μὴ ἀρᾶσειν μηδὲ ῥαθυμῶς ἔχειν περὶ τὸ σπουδαιότερον, ἀλλ' ὅρα τῷ ἰδεῖν ἢ λῖθον παρεσσεταλινμένον τοῦ τοίχους, ἢ πέτραν τοῦ ἐδάφους συντετριμμένην, ἢ ἀπὸ τῆς στέργης τὰ σεσηπότεα, μὴ περιμένειν γενέσθαι τὸ ῥήγμα τῶν λίθων μεῖζον, ἀλλ' εὐθὺς ἀνακαινίζειν καὶ ἐπιδιορθοῦν: τὸ γὰρ ἀρχὴν ἰσθαι κρίττον, ἢ τελευτήν.

Τρίτον. Τὰ ἀφιερώματα παρὰ τῆς Αὐθεντίας μου εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην μονήν, οἷα περ ἐν τῷ καταστείχῳ καὶ χρυσοδοῦλλῳ τῆς Αὐθεντίας μου φαίνονται, εἴτε καιμήλια, εἴτε ἱερὰ σκέπη, ἢ ἄμφια, εἴτ' ἄλλα εἶδε πρὸς χρῆσιν τοῦ μοναστηρίου, μηδεὶς ἐχέτω ἥδειαν λαβεῖν ἐντεῦθεν καὶ ἀνακαμῆσαι εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος, ἀλλ' ἢ τήξει ἀνάγκη, εἴτε διὰ φόβου καταδρομῆς ἀλλοφύλου, εἴτε πλεονεξίας τῶν κατὰ καιροὺς ἡγεμόνων ἢ ἄλλης περιστάσεως, φροντισέτω ὁ ἡγούμενος περὶ τῆς φυλακῆς τῶν σκευῶν, καὶ μεταφέρειτω εἰς τόπον ἀσφαλῆ παρὰ τὰς κωμοπόλεις τοῦ Δυναβίου ἀντίπερα, μέχρις ἂν, παρελθόντος τοῦ φόβου καὶ τῆς ἑτέρας ἐκείνης, καὶ τότε αὖθις ἐπαναγαγέτω ταῦτα εἰς τὸν ἴδιον τόπον εἰς τὸ μοναστήριον, ὡσάυτως καὶ ἀπὸ τῶν ἀκινήτων κτημάτων, μηδὲν τὸ σύνολον πωλεῖν τινά, ἢ ἀγρόν, ἢ τόπον, ἢ ἀμπελῶνα, ἢ μύλον παραάσαι τινί, ἀλλ' αὐξάνειν, καὶ καλλιεργεῖν καὶ φυλάττειν.

Τέταρτον. Ὅψειαι τηρεῖν τοὺς πατέρας καὶ διαφυλάττειν ἀπαρσαλεύτως τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου Ὁρους κοινωδικῶς, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἄλλας περὶ Θεοῦ λατρείας, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐορτὴν τῆς καιμήσεως τῆς κυρίας Θεοτόκου θέλω γίνεσθαι περίελεπτον ἐν πάσιν, εἰς ἅπερ ἡ Αὐθεντεία μου παροῦσα ἐόρταζε, μὴ μόνον ἐν ταῖς θαπνάσις τῆς φωταφίας καὶ τῆς συναθροίσεως τῶν ἱερῶν καὶ ἀρχιερέων, εἴ τίχῃσιν, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἂν τίχῃσιν λαμπρὰν καὶ περιφανῆ τελεῖσθαι: τὴν πανήγυριν, καὶ διὰ τοῦς συναθροισθησομέ-

hrana părinților, cât la orice s'ar strică la m[ă]n[ă]stire, au la zid, au la piatră, au la acoperământuri, au la fieșee ar fi stricat sau s'ar înceape a să strică, dintr'acel venit al m[ă]n[ă]stirii să aibă a direage, nimic lenevindu-să îgumenul a așteptă să se mai strice, ci, numai de cât ce ar vedeă, îndată să să apuce să direagă (pentru că mai bine iaste și mai lesne a vindecă și a direage neștine începutul decât săvârșitul). Așijderea și pentru vre-o nedireaptă cerere a vre unui Domn, de se-ar întâmplă să ceară dela m[ă]n[ă]stire, tot dintr'aceale venituri să să dea.

A treia. Ceale ce am făcut noi și am închinat la această sf[ă]ntă m[ă]n[ă]stire, precum în catastihul și hrisovul nostru să văl, au arginturi, au alte ferecături și odoară, au odăjdii, au orice lucruri ca acesta am făcut de treaba și de înfrumusețarea m[ă]n[ă]stirii, să n'aibă voe niminia a le luă și a le duce, nici la Sfetagora, nici la alte locuri depărtate, când s'ar întâmplă vre-o răutate sau vre-o răscoală a veni într'acest pământ, au de limbi streine, au de răpirea și jaurile a vre unui domnitoriu (sic) ce s'ar întâmplă acei vrenni. Dirept că de multe ori se-au întâmplat și aici ca acealea, precum lumea obișnueste. Ci, pentru paza acelor odoară și odăjdii, și alte ce ar fi ca acealea, ca să nu să piarză dela această m[ă]n[ă]stire, purtătorii de grija ei, carii vor fi, potu-le luă și să le ducă la locuri unde ar fi fără primejdie, ca să să păzască, încă și preste Dunăre, la orașele di pren prejur le pot duce, până când ar treace aceale turburări și vremi iuți, deci apoi iar să le aducă la m[ă]n[ă]stire, la locul lor. Așijderea nici din ocinile m[ă]n[ă]stirii, au moșii cu rumâni, au locuri stearpe, au vie, au moară măcar, să nu fie volnic a vinde niminea cu vre-o pricină, ci pururea să nevoiască să le păzească, să le lucreaze și să le adaogă.

A patra. Părinții de la m[ă]n[ă]stire pre deplin să păzească orânduiala slujbei sfintei Bisericii a Răsăritului, ca și la Sfetagora, și de obște canoanele pravoslavniciei credințe să le urmeze. Așijderea praznicul Adormirii stăpânii noastre, de Dumnezeu născătoarei, ce să zice Sântă-Măria Mare, care iaste hramul m[ă]n[ă]stirii, încă să să facă la vreamea lui, precum și noi pururea l-am făcut, și nu numai cheltuiala făciliilor să fie, și adunarea preoților, și arhierilor, de se vor întâmplă, ci și câți săraci și oameni de ai pământului acestuia, cât și alții streini,

νοὺς εἰς τὴν ἑορτὴν πένητας, ἐγχωρίους καὶ ξένους, οἷς τιτὶ πλουσίως καὶ ἀφειδῶς παράσχειν καὶ ἀρκυῖσαι τὰς κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν τροφάς, ὥστε μηδεὶς τῶν πτωχῶν καὶ τῶν συναθροισθισομένων ἀπέλθοι πείνει· καὶ διψῇ τετραχομένους, οὐ μὴν δὲ ἐν κρέπαλει καὶ μέθῃ, ἅπερ εἰσὶ ἐναντία τοῦ Θεοῦ· τὴν δὲ ἑορτὴν τῶν ἀγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, τελομένην κατὰ τὴν ἐδόδομην τοῦ Ὀκτωμβρίου, ἐν τῇ ἑορτῇ αὐτῶν, τὸ ἥμισυ τῆς κυρίας ἑορτῆς, ἢ τὸ τρίτον καὶ τέταρτον, κατακαλύσειν μέρας κατὰ ἀναλογίαν τῶν συναθροισθισομένων ἐν τῇ ἑορτῇ· ἐγέναντο γὰρ καὶ οὗτοι συλλήπτορες ταῖς προσθείαις τῆς κυρίας μου Θεοτάκου πρὸς τὸν σωτῆρα Χριστόν, ὅς τὸ τιμικαῦτα ἐξήλθωμεν¹ ἐκ χειρὸς τῶν ξένων καὶ μισούντων ἐχθρῶν ἡμῶν, ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἐτύχουμεν τῆς σωτηρίας ἡμῶν— ὡσαύτως καὶ κατὰ πάντα σάβεσθαι γίνεσθαι κἀλῶς καὶ μνημονεύεσθαι τῶν ἐνομάτων τῶν κατητόρων μετὰ τῶν γονέων καὶ προγόνων αὐτῶν. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ τοῦτο προσθάττομεν, ἥταν βουλήσῃ θεὸς ἕξει (sic) ἢ ἀπόδοσις τοῦ κοινοῦ χρέους, τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς τελειώσεως μου γενέσθαι τὰ μνημόσυνα μετὰ παρρησίας ἐκδόσθαι τοῦ χρόνου κατὰ τὴν ἐπικρατίσανσαν συνήθειαν τῇ ὑποδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὅπερ ἀναπάνσεως τῆς ψυχῆς ἡμῶν τε καὶ τῶν γονέων καὶ ἀφροσιν ἀμαρτημάτων. Οὐ μὴν ἄλλ', εἰ μὲν ψήφῳ Θεοῦ καὶ ἀσθενείᾳ τῆς φύσεως ἀποδόσω ἐνταῦθα τὸ κοινὸν χρέος, ὥς ἡ ἐμὴ ἔρεσις, γενέσθω κατὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν ὁ ἐνταφιασμός μου λαμπρῶς, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τελευτῆς, καὶ τῶν κατ' ἔτος μνημοσύνων, ἀφειδῶς τελομένων. Εἰ δέ, θελήσει Θεοῦ, γένηται ἡ ἀνάγκη μου ἐν ἀλλοδαπῇ καὶ ξένη γῇ, ἡ μὲν θάπται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ταφῆς μου ἐμοὶ μελήσει καὶ τοῖς περὶ ἐμὲ φιλάτοις· τὸ δὲ σῶμα ἡμῶν, εἰ εἰς ἐτὶ ἀδιόλητον εἰ γέμον... (sic) σώματος, εἰ μετὰ ταῦτα ἀναλυθῇ τῆς σαρκὸς, ἀνακωμίσωσιν οἱ πατέρες εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Αὔθεντίας μου οἰκοδομηθεῖσαν μονήν, καὶ θάψωσιν ἐντίμως καὶ λαμπρῶς τὰ ὅσα μου, ὥς ἔπερ κἀνταῦθα ἐξέπνευσα. Εἰ δ' ἄλλως ποιήσωσιν, ἔστωσαν ὑπόδικοι τῇ θεῇ ἀρχῇ, καὶ δόσωσι λόγον τῷ Θεῷ ὡς παραβάται τῆς διατάξεώς μου. Καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀφιερωθέντα καὶ διαταχθέντα, καὶ οὕτως διαφυλάττεσθαι· λέγωμεν, καὶ ἐνθα ἀνατίθῃται τοῦτο, οὕτως μενέτω. Εἰ δὲ τις τῶν πατέρων ἀθετήσῃ τὰ ἀνωθεν διωρισθέντα, καὶ ἴφωραθεῖν ἐναντίως πράττων, τῶν ἐπ' ἐμοῦ γεγραμμένων, τότε ἐχέτωσαν

să vor întâmpla de să vor aduna la acel praznic, din destul și fără de nici[o] opreală să li să dea lor de mâncare și de beutură, ca nici-unul dela praznic să nu să întoarcă flămând și sătos, ci, cât va putea, să să nevoiască ca să să săvârșească luminat și laudat (însă să nu zicem: în beții și în hlăpii, care sânt înprotiva poruncii lui Dumnezeu). Așijderea și zioa sfinților mucenici Serghie și Vacho, care vine la 7 zile ale lui Octomvrie, să să prăznuiască, însă, cât să face la praznicul Uspeniei, pe jumătate, au a treia, au a patra parte să se cheltuiască, după cum va fi și adunarea oamenilor la aceea zi, pentru că vom ca și acești sfinți mucenici să se prăznuiască, fiind și ei noao ajutor la rugăciuni lângă stăpâna noastră pururea fecoară, când ne-au izbăvit din mâinile urătorilor streini și vrăjmașilor noștrii, într'acea zi întâmplându-să scăparea noastră. Așijderea în toate simbetele să să facă pomeană cu colivă, pomenindu-să numele ctitorilor, strămoșilor, moșilor și a părinților noștrii. Și aceasta încă mai adaogem lângă aceastea, după orânduiala și voia singur numai veačnicului Dumnezeu, când va fi a ne da și noi datorii cea de obște omenească, și, de va fi, din voia lui Dumnezeu, a ne ajunge săvârșitul și darea duhului aici, în pământul nostru, să se facă îngroparea noastră luminat și întru toate predeplin, așăzându-să trupul nostru în sf[ă]nta m[ă]n[ă]stire, și aceea zi a săvârșirii noastre să fie socotită de părinții călugări: când ar veni zioa aceea, în toți anii să ni să facă pomeană mare, după orânduiala pravoslavnicii Bisericii, înblănzind pre Dumnezeu pentru ertarea păcatelor și răpaosul sufletului nostru și al părinților noștrii. Iar, de ne va găsi, din voe dumnezăiască, săvârșitul într'altă parte și în pământ streinu, și de nu va fi putință atuncea îndată a se aduce trupul nostru la m[ă]n[ă]stire, iar mai pre urmă, oricând, tot să fie datori părinții călugări oasele noastre a le dezgropă și a le aduce la sf[ă]nta m[ă]n[ă]stire care am zidit-[o] noi, să le îngroape cu cînste mare, ca și când aș fi răposat aici în țeară: ori en ce cheltuială se-ar face, să să facă, că din daniile mănăstirii, ce sânt date din osteneala noastră, de acolo să va face. Iar, de nu vor face această ce zicem, să se judece ei și să dea seama înaintea înfricoșatului județu a lui Dumnezeu. Și aceastea care

¹ Ms. ἐξείλετό με.

ἄδειαν οἱ αἰκσιώτεροι συγγενεῖς καὶ ἐπίτροποι, τοὺς τὰ ἡμέτερα προστάγματα ἀθετήσαντας ἀποδιώκειν καὶ ἀποκαθιπτῶν ἄλλους, οὓς αὐτοὶ εἰρήσονται, ἀνθρώπους χρησίμους καὶ μεμαρτυρωμένους ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, καὶ αἰκισιόμους πρὸς κυβέρνησιν τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς. Τῇ δὲ Ἁγίῳ Ὁρὸς μὴδὲ μίαν μετοχὴν ἔχειν, ὥσάν λειποτάκται καὶ ἐπιζήμιοι καὶ φθορεῖς τοῦ καλοῦ, ἀκίρου μένοντες καὶ τοῦ παρόντος γράμματος καὶ ἀνισχύρου. Πρὸς δὲ τοῖς ἀνωτέρω διορισθεῖσιν ὑπὸ τῆς Αὐθεντίας μου, καὶ τοῦτα ὡς ἐπισφράγισμα τοῦ ὅλου λόγου προσθετέον, πρὸς ἀσφαλεστέραν στερῶσιν τῆς μονῆς, ἐπὶ ἐκάτερον μέρος τῶν ἐξουσιαζόντων τὴν μονὴν μοναχῶν, τῶν Ἀθωνιτῶν καὶ τῶν ἡμετέρων συγγενῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ γένους μου κατὰ καιροὺς ἐπιτροπεύοντων, τὴν ἱερὰν ταύτην μονὴν, μὴδ' ἕτερος ἀποκλίνειν ποτε πρὸς μείωσιν καὶ φθορὰν ἢ ἀφαιρέσιν τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ μοναστηρίου. Εἰ μὲν ἐκ τῶν μοναχῶν τινὲς εἰς ἱεραρχίαν ἐπιμεύσωσι καὶ ἀφέλωσι τινὰ τῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων ἀπὸ τῆς μονῆς, ἐχέτωσαν ἄδειαν οἱ ἐκ τοῦ γένους μου ἀνακαλεῖν τὰ συλληφθέντα. Εἰ δὲ ἐκ τοῦ γένους μου τῶν ἐπιτροπεύοντων, χρεῖας πολιτικῆς καταπειγούσης, ἢ ἐνδείας πεζούσης αὐτοῦς, ἢ ἄλλου τινὸς τῇ πενίᾳ συμπαραμαρτυῶντες ἀπενκαταίον, θελήσωσι λαβεῖν πολὺ ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ μοναστηρίου πρὸς θεραπείαν τῆς ἐνδείας αὐτῶν, τάχα, ὡς προγονικὸν καὶ συγγενικὸν κτήμα, ἐξέστω τῷ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς μὴδ' ὀβολὸν προτείνειν, μὴδὲ προδιδόναι τὰ ἅπασι τῷ Θεῷ καὶ τῇ θεομητορί παρὰ τῆς Αὐθεντίας μου καθιερωθέντα, χρεῖας τῶν ἀπὸ τὸν γένους μου καταγομένου. Ἀλλ' οἱ μὲν μοναχοὶ ὡς κύριοι σπουδάζωσαν ἐπαύξειν τὰ πράγματα τῆς μονῆς, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ γένους μου ἐπιτηρήσωσαν ταῦτα ὡς ἐπίτροποι, μὴδ' ἔτι παρ' ἑτέρων ἐξουσιαζόμενοι, ἀλλ' ἕκαστοι μενέτωσαν ἐντὸς τῆς ἰδίας τάξεως. Πρὸς δὲ τοῦτοις διορίζομεν ὅπως γνώμῃ κοινῇ πάντων τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, τῆς τῆ πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως, ἐκλέγειν καὶ ἀποκαθιπτῶν ἡγούμενον κακοσυνημένον παντοῖα φρονήσει, πράξει καὶ ἀξίᾳ καὶ πέμπειν αὐτόν, μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, ἐπὶ τὸ διοικεῖν καὶ διεξάγειν ἅπαντα τὰ τοῦ μοναστηρίου, καὶ διευθύνειν θεοφιλῶς καὶ κατὰ ἀρετὴν τελειότητος καὶ ἐπὶ πάσιν αἰς εἰρήκαμεν ἀνωτέρω μὴδεῖς δογηθεῖν ἀπομακρύναι τοῦτον, καὶ διασείσαι παρὰ λόγους τῆς ἡγουμενίας, προφασιζόμενος πῶς κατὰ σειράν πέμπεσθαι τὸν ἡγούμενον ἀπὸ καθ' ἑνὸς μοναστηρίου δικαιολογούμενος ἀδιακρίτως, καὶ γὰρ οὐκ εἰσὶ πάντες μεμαρτυ-

am dat și am tocmi, așa să să ție și să. să păzească zicem și întărim, ca, unde o închinăm, așa să rămăe. Iar, de vor face părinții călugări înpotriva acestora, de vor strică și vor călea și nu să vor țină de legătura ce am făcut, cum în scrisoare cuprindem, atunci dăm voce etitorilor-rudenii, cari vor fi mai aproape din sângele nostru, să scoată pre aceia și să pue alții carii ar fi știuți de mulți înțelepți și de buni oameni, cunoscute și mărturisite de vreadniei, și cu fapte bune trăind, ca să fie ei purtători de grije și ocărmitori acestii sfinte m[ă]n[ă]stiri; nici să aibă treabă Sfetagoreții, de vream ce păgubitori și stricători binelui se vor cunoaște; și această carte și legătură ce le dăm acum, să fie îndesert și fără de nici o puteare. Lângă acestea toate, câte am orânduit și am legat noi, cu acesta închidem, ca o pecete puind, iar spre întărirea și întregimea sfintei m[ă]n[ă]stiri, făcând adecăte aceste doao părți, ce vor fi stăpănitori părinții călugări ai Sfetagorii, și etitorii din neamul nostru, în vreamile acealea, carii ar fi, să n'aibă voce a strică, nici a luă, nici a înpuțină din câte am dat și am închinat sfintei mănăstiri. Însă, de se-ar întâmplă vre-odată cinevaș din călugări a fură cevaș, sau a luă orice dintr'ale mănăstirii, atunci să aibă voce etitorii a le cercăși a le căută și ceale greșite a le îndreptă, pentru ca să nu să faciă lipsă nici dintr'acealea. Așijderea și din etitorii a sângelui nostru, carii ar fi și ar ajunge macar la mare lipsă și sărăcie, ori din ce întâmplare ce poate veni într'ăastă lume, să nu fie volnic, niciunul măcar, a luă cevaș, sau a vinde, sau a strică ceva dintr'ale mănăstirii, ci părinții călugări să aibă voce a le păzi acealea și a nu le da nimic lor, pentru că ceale ce odată am dat și am închinat lui Dumnezeu și Maicii Domnului Ii[su]s H[risto]s am adus, acealea neschimbate să rămăe. Drept aceea dar părinții călugări să stăpânească și să să nevoiască pururea spre adaogerea și întărirea sfintei mănăstiri. Așijderea și etitorii să silească și să ostenească spre folosul și starea bine acei dumnezești case. Și așa zicem și hotărâm: amândoao părțile aceastea de vor țină și de vor păzi aceaste tocmale, ce scriem, să rămăe într'a lor orânduală neclătite. Drept aceasta, dar, și în urma noastră pre carii i-ar dărul Dumnezeu a fi Domni țării acestiia, și vor fi milostivi creștini buni, sau Mitropoliți, au boeri mari, sau mici, de vor nevoi și vor

ρημένοι ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς καὶ ἄξιοι πρὸς ἐπίσκαψιν τοῦ μοναστηρίου, οὐ μὴν δὲ ἄλλα καὶ ἕκαστος τῶν ἡγουμένων εἶναι καὶ λέγεσθαι οἰκονόμον μέχρι διωρίας καιροῦ· αἱ γὰρ συνεχεῖς ἐναλλαγαὶ αὐτῶν πολλὰ τὰ ἄτοπα ἐπιφέρουσιν, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐπικρατήσασαν τὴν τῶν μοναστηρίων συνήθειαν, παρέχοντας τοῦ ἡγουμένου καθαρὸν λογαριασμὸν περὶ τῶν εἰσοδημάτων τῆς τριχρονίας καὶ εὐαρέστου ἀναφανέντος τῇ κοινότητι, διὰ τὴν ἀξιοσύνην αὐτοῦ, μενέτω αὐθις εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν. Ὅς δὲ ἂν φανείη ἀνατρέπον τὰ εἰρημένα καθ' αἶον οὖν ἄδικον τρόπον, καὶ ἑαίαν ὁρμήν καὶ θεοστυγὴ γνώμην, καὶ ἐπιχειρήσει διασείσαι καὶ παρασχέουσαι, ἥ ἅπαντα, ἥ ἔν τῶν διωρισθέντων τῷ μοναστηρίῳ ὑπὸ τῆς Αὐθεντίας μου, καὶ σκάνδαλον διεγείρει καὶ ζημίαν, καὶ βλάβην, καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ ἀνατρέφει, ἥ τῶν κατὰ καιροὺς ἡγεμνεύοντων τίς, ἥ τῶν ἀρχιερατευόντων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἥ ἀρχόντων τε καὶ ἀρχομένων, ἔστω ὑπόδικος τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι, καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυροσάντων τὸν Κόριον τῆς δόξης, καὶ εἶρω: τὸν Θεὸν ἀντιδικον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅστις καταδιώξει αὐτὸν ἐν τῇ καταγίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ὁργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτόν, ὡς σκεύη κεραμαίως συντρίψει, διατενοῦται τὴν ὁργὴν αὐτοῦ ἀπὸ γεναιᾶς εἰς γεναιὴν αὐτοῦ, καὶ εἴη εἰς σὺντριμμα καὶ τάλαιπωρίαν, καὶ ἐξαλειφθεῖς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ ἐὲςλου ζώντων. Ὅθεν ἐγγράφη καὶ ὑπεγράφη τὸ παρὸν οἰκείᾳ χειρὶ καὶ τῇ σφραγίδι τῆς Αὐθεντίας μου, πρὸς ἀσφάλειαν καὶ πνιζουσαν τῆς ὁμολώσεως αὐτοῦ τοῦ μοναστηρίου.

Ἐτους σωτήριου ρχπθ',

Οκτωμῆριον ιε'.

Io Șerban Basarab Voerod.

căută spre starea și folosul aceştii sfinte case, păzind acestea ce noi am dat și am închinat, au vor și mai adaoge, pre aceia și cîtorî îi vom cunoaște, în numărul altora într'acea dumnezăiască casă pomenindu-să. Acelora dar prea-milosărdul Dumnezeu le lungească viața întru fericire și în procopsire, învrednicindu-i și la veseliea cea de veaci în hora sfinților și în brațele părintelui Avraam, a să bucură în veaci dă veaci. Iar carii din Domnii vremilor aceora ar fi, au arhieru, au boeri mari, au mici, măcar carii ar fi, de nu vor țineă aceste ce legăm, ei vor fi îndemnători spre neșinearea acestora și spre stricăciunea și paguba aceştii sfinte m[ă]n[ă]stiri, aceia să fie blestemați și osebiți de dumnezăiasca și nedespărțita preasf[ă]nta Troiță, și să aibă toate blestemele câte prorocul David în psalmul 109 numește, și înpotrivă să-i fie și înfricoșat prea-curatul trup și sângele Domnului nostru I[isu]s H[risto]s în toată rătăcita viața lui, și în časul morții lui să-i fie pierzare, și în zioa înfricoșatului și nefățarnicului județu să le fie părăși singură Maica lui Dumnezeu și sfinții mucenici Serghie și Vacho, și să lăcuiască sufletul acelora în sânul marei și cutremuratei Satane în veaci de veaci. Drept aceasta dar, ca să rămâe întru adeverintă și întru întărire veačnică toate acestea ce dăm și legăm, cu mâna noastră seriem, și, iscăbind, pecetluim. Și la aceste bune dăruiri preste fericirea și veačnica odihnă punem Domniia Mea și mărturii: arhiepiscopul nostru și Mitropolitul Theodosie; și boerii Domnii Meale: Radul Năsturel Vel Ban, Badea Bălăceanul Vel Vornic, Grigore Bunevič Vel Logofăt, Costantin Brăncoveanu Vel Spătar, Barbul Părăia-nul Vel Vistier, Stoia vel Clucer, Ghinea Vel Postelnic, Statie Vel Paharnic, Iordache Cantacoz[ino] Vel Stolnic, Papa Bui-cescul Vel Comis, Gheorghită Dădulescu Vel Sluger, Mihalcea Vel Pitar. Și ispravnic Șerban vtorii logofăt. Și am scris eu, Radul Șufariul, fečornul lui Gheorghie Șufarin, din čata scriitorilor Divanului. Luna lui (*loc gol*), zile (*loc gol*), curgerea anilor dila Zidirea Lumii leat 7190 [1682].

Noi Șerban Voerod.

CCCXXIII.

1684, Sebastos Kymenites către arhidiaconul Hrisant Notara, despre „exilul în
20 Februar. Misia al acestuia“¹.

Τῷ λογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνοις, ἡμετέρῳ δὲ ἐν Χριστῷ περιποθήτῳ κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ, πᾶν ἐν Χριστῷ καταθύμιον.

Τῶν ὄντων, φησὶν Ἐπίκτητος, τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, ὅσα ἡμέτερα ἔργα· τὰ δ' οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ὅσα οὐκ ἐστὶν ἡμέτερα. Ἐπὶ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν τοίνυν, παρακατιῶν φησὶν, ὁπηνίκα μὴ γένηται καθάπερ αὐτοὶ βουλόμεθα, βουλώμεθα καθάπερ ἐκεῖνα γίγνεται· ἀλλὰ ταύτην οὐκ ἐπαίνει τὴν γνώμην ὁ τῆς Καισαρέων φωστήρ, κλέω συντίθεμαι τῷ σὺρανοφάντορι, οὗ γὰρ καὶ τὰ κακὰ βουλητέα γιγνόμενα· ἀλλ' ἔσως οἶδα τούτο καὶ Ἐπίκτητος, ἀλλ' ἐκεῖνος, οἶμαι, τοῦτο παραμυθούμενος ἔφη τοὺς δυσπραγοῦντας, φορητότερα γὰρ πως τὰ δεινὰ. Ἄνθ' ὧν καὶ αὐτός, ἐπεὶπερ οὐχ ἐκὼν τῆς τῶν ἐρασμίων ἐπτέρημαι παρουσίας, οὐκ ὃν ἐφ' ἡμῖν, ἀγαπήσω καὶ ἄκων τῶν αὐτῶν καὶ ἀπόντων τὸν ἐνόντα γοῦν τρόπον ἐπαπολαύσαι.

Καὶ ὁγί, φοιτητῶν μοι γενσιώτατε, τέκνον πατρὸς οὐρανίου καὶ λογίων ἀνδρῶν ἀγγινοῦσ-
τατε καὶ δέχτατε, τέως μὲν ἐδόκει εἰσέτι καὶ νῦν ὑπερόριος ἐν Μυσία διάγειν, τανὺν τὴν σὴν ἐπιδημίαν παρὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἡμετέρου ἐν ἱερομονάχοις παπᾷ κὺρ Γρηγορίῳ μαθὼν, προσαγγερώω καὶ νεσεῶς περιπτύσσομαι τὰ κλέος τῆς ἐμῆς ἀλιγομαθείας, τὸν ἐμὸν ἱερολογιώτατον κύριον Χρυσάνθον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἤδη φθάσας ἀπολελόγημαι τῆς ἐραδύτητος τοῦ γραμμματος, σὺ δὲ εἴποι' ἄρ' αἰτιάση, πάλαι ὡς ἐγώμην τὴν Κωνσταντίνου καταλαβών; Μὴ δὲ κατόκνει, τέκνον πνευματικὸν καὶ τῆς ἐμῆς ὠδίνος εὐκλεῖς ἀπακόνημα, γραφῇ γοῦν συνεχέστερον, ὅποι ποτ' ἂν ᾔς, δηλώσαι τοῖς φιλοῦσιν εἰδέναι· τὰ καθ' ὑμᾶς, ὡς ἐμοίγε οὐδὲν τούτου παθεινότερον τῶν ἐκείθεν πρὸς ὑμᾶς ἀγωγίμων· μηδὲ λήθην ἀμπίσχον τηλικαύτης πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας, τὴν διίστασιν αἰτιώμενος τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ὄσαν, καὶ διὰ τοῦτο μέμφεως ἀνωτέραν ἢ τίνι διοίσουεν τῶν ἀμνητῶν καὶ μόνῃ ζώντων αἰσθήσει; εἰ μὴ καὶ τὸ χειρὸν ἐκείνων ἔξουεν, ὅποτε κακείνοι τοῖς ἡμετέροις σεμνύνονται καὶ ἀλλοτριᾷ χρώνται πρὸς τοῦτο χειρί, καὶ γραφῇ τοὺς ἀπόντας ὡς παρόντας ἀσπάζονται καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς ἀλλήλοις γνωρίζουσιν.

Εἰ δὲ καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς εἰδέναι· σοὶ φίλον, καὶ ἐν οἷς ἐσμέν ἤδη, περὶ μὲν τῶν προλα-
βόντων δηλὰ σοὶ παρὰ τῆς εἰς τὸν μακαριώτατον προκομισθείσης ἐπιστολῆς. Καὶ νῦν δὲ ὑγείας μὲν ὅσον τῆς κατὰ σῶμα ἔν, ὡς εἰπεῖν, ἔχομεν (οὐ γὰρ εἴποιμι ὡς ἐμαυτὸν πείθω κατὰ ψυχὴν)· περὶ δὲ τῶν προσφοιτῶντων, ὡς ἡμῖν κἀκεῖνοις ἐνόν, ἀντιλαμβάνομεθα καὶ τῶν κρείττονων ἐλπιδῶν ἐχόμεθα, ἐν Θεῷ συλλαμβάνοντι.

Καὶ αὐτὸς τοιγαροῦν, εἴ τίς σοὶ δυνάμεις, τῷ τε λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ἀπὸν ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν ἀντιλαβοῦ, καὶ μεγάλα σοὶ γενήσονται παρὰ Θεοῦ ἀμοιβὰι τούτου γε ἐνεκεν. Εὐδαιμονέας ἐν ἅπασιν καθ' ἑκάτερον, ἱερολογίῳ ἀνδρῶν ἀγγινοῦστατε καὶ πάντων ἐμῶν περιπόθητε. Ἀσπάζομαι δὲ ὅλην ψυχὴν καὶ τὸν αὐτάδελεφόν σου, ἄξιον ἀρχιδιακόνον κύριον Νεόφυτον, βίᾳ καὶ ἀμφοτέρους ὁμοῦ, τὴν ἱεράν ἐνωρίδα καὶ κλέος τῆς ἐν Κωνσταντίνου σχολῆς. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ ὁ φιλοπυνώτατος καὶ φιλομαθέστατος ἐν σπουδαίοις κύριος Θεόδωρος, μετὰ καὶ τῆς λοιπῆς τῶν προσφοιτῶντων χορείας.

1684, φεβρουαρίου 20.

Σεβαστὸς ὁ ἐλάχιστος ἐν σπουδαίοις καὶ σός, εἰ καὶ ἀνάξις, καθηγγητής.

(Legrand, IV, pp. 1-2, n° 1.)

CCCXXIV.

1684, Șerban-Vodă Cantacuzino către diaconul Hrisant Notara, despre supărarea
15 April. neintemeiată a fostului Patriarh de Constantinopol Iacov.

Ἰωάννης Σεβάνος Βοεβόνδας, ἐλέῳ Θεοῦ
Αὐθέντης πάσης Οὐγκροβλαχίας.

Λογιώτατε ἐν ἱεροδιακόνοις κὺρ Χρυσάνθε, τὴν Ἀσπιότητά σου ἡδέως χαίρομεν, δεόμε-
νοι τοῦ Κυρίου γὰρ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρόν
μας ἐρρώμεντν καὶ κατὰ πάντα εὐτυχοῦσαν,
ἵτι καὶ ἡμεῖς χάριτι Χριστοῦ ὀφθαίνομεν ἕως
τοῦ νῦν.

Io Șerban Voievod, cu mila lui Dumne-
zeu Domn a toată Ungrovlaha.

Prea-învățate între ierodiaconi, chir Hri-
sant, mă închin cu prietenie Învățăturii
Tale, rugându-mă de Domnul a te ajunge
serisoarea noastră de față în sănătate și în
toată fericirea, căci și noi, slavă lui Hristos,
suntem sănătoși până acuma.

¹ Serisoarea, pur retorică, n'are nevoie de traducere.

Τὸ γράμμα της ἐλάβομεν, δι' οὗ τὴν ἀγαθὴν της ὑγιείαν μαθόντες, ἐχάρημεν. Τὰ γραφόμενα καλῶς ἐνόησαμεν, πλὴν διὰ τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν Πατριάρχην πρῶτην Κωνσταντινουπόλεως, κύρ Ἰακώβον, ὁποῦ μᾶς γράφει ἡ Λογιότης σου πῶς ἀδημονεῖ καθ' ἡμῶν, τάχα πῶς ἡμεῖς ἐφρονήκαμεν αἰτία ζημίας της αὐτοῦ Παναγιότητος: τοῦτο εἰς ἡμᾶς καμμίαν μετοχὴν δὲν ἔχει, διότι καὶ πρῶτα καὶ ὕστερα εἰς τοιαῦτα δὲν ἐδῶλαμεν κατ' οὐδένα τρόπον σκοπὸν καὶ γνώμην πατέ¹, χωρὶς νὰ προβληθῇ ἡ ἀπόφασις της παραίτησεως, νὰ φανούμεν αἰτίοι διὰ τὴν ἔξωσιν της αὐτοῦ Παναγιότητος ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, καθὼς καὶ ἡ Παναγιότης του τυχὸν νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ κοινῶς ὅλοι².

Ἀλλὰ κατὰ τὴν περιληψὶν τῶν γραμμάτων ὁποῦ εἰς τὰς χεῖράς μας ἔχομεν ὅτι νὰ ἀπέλθῃ ἀπ' ἐδῶ ὁ κύρ Διονύσιος, διὰ νὰ πατριαρχεῖσιν γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ, μὲ οἰκειοθελῇ παραίτησιν τοῦ κύρ Ἰακώβου, ἐφάνημεν καὶ ἡμεῖς συνδρομηταί. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡ Παναγιότης σου νὰ ἀδημονῇ καθ' ἡμῶν δὲν εἶναι εὐλογον, ἐπειδὴ καὶ³ κατ' οὐδὲν εἴμεσθεν ὑπαίτιοι· ὅλλὰ καὶ ἂν ἐγνώριζε καὶ ὅπως πῶς εἰς τίποτες ἐσφάλαμεν καὶ δὲν τὸ ἐγνώρισαμεν (ὕποθετικῶς εἰπεῖν), ὅπερ μὴ γένοιτο, πάλιν δὲν τυχαίνει νὰ ἀναγκάζεται ἀγανακτῶν, ὅτι ἡ ἐπαγγελία της αὐτοῦ Παναγιότητος εἶναι τὸ νὰ εὐχεται ἀδιαλείπτως. Καὶ τοιοῦτοτρόπως στοχαζομένη ἡ Παναγιότης τοῦ κάθε δικαιοσύνην, ἃς παύσῃ ἀπὸ της ἀδημονίας, ὅτι ἡμεῖς καμμίαν φορὰν παντελῶς ἀνευλάβειαν δὲν ἀδείξαμεν, ἀλλὰ, ὅποτε μᾶς ἔγραψε, προσηγῶς καὶ εὐμενῶς ἀποκρινόμεσθαι⁴ εἰς τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα. Ἡ Λογιότης σου οὖν πάλιν θέλει μᾶς γράψῃ, καὶ θέλει μᾶς ἀποκριθῇ τόσον διὰ τὴν ἀγαθὴν σας ὑγιείαν⁵, ὅσον καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἀκοῆς ἄξια· τὰ ὅποια εἰς πλάτος σημειόνοντάς μας τα ἡ Λογιότης σου, θέλομεν ἔχῃ τὴν χάριν.

Ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ ὑγιαίνετε⁶ εὐτυχῶς.

1684⁷, Ἀπριλλίου 15.

Ἰω: Σερβάνος Βοσδόδας.

(Legrand, l. c., pp. 2-3, n° 2.)

Serisoarea ți-am primit-o, din care aflându-ți buna sănătate, m'am bucurat. Cele ce-mi scrii, le-am aflat bine, afară numai pentru preasfințitul Patriarh eumenic, fost al Constantinopolei, chir Iacov, care-mi scrii Învățătura Ta că e supărat pe noi, ca și cum noi am fi părut că suntem pricina pagubei Preasfinției Sale; aceasta n'are însă nimic a face cu noi, pentru că și mai înainte și acum pe urmă la acestea n'am avut scop și gând vre-odată în vreun chip, fără să fi' avut loc mai întâiu hotărârea de retragere, așa încât să părem a purta noi vina scoaterii Preasfinției Sale din Scaunul Patriarhiei, precum și Preasfinția Sa e în măsură s'o afle și în de obște toți.

Dar, după ce am înțeles scrisorile pe care le avem în mâinile noastre, ca să vie de aici chir Dionisie, ca să fie Patriarh cu părere sobornicească de obște, după retragerea de bună-voință a lui chir Iacov, am apărut și noi ca ajutători. Ci, pentru aceasta, să se supere pe noi Preasfinția Sa, nu e drept, căci întru nimic nu suntem vinovați, ba chiar, dacă ar fi aflat cu adevărat că am greșit întru ceva și n'am știut (dar e numai o presupunere a noastră), ferească Dumnezeu, iarăși nu se cade să se supere, căci menirea Preasfinției Sale este să se roage neconținut. Și astfel, gândindu-se Preasfinția Sa la toată dreptatea, să mai lase din supărare, căci noi chiar niciodată n'am arătat porniri protivnice evlaviei, ci, de câte ori mi-a scris, cu bunăvoință și bunăvoință i-am răspuns Preasfinției Sale. Învățătura Ta deci ni va scrie și ni va răspunde atât pentru buna-ți sănătate, cât și pentru ce va mai fi vrednic de auzit; pe care însemnându-ni-le pe larg Învățătura Ta, fi vom țineă seamă.

Acestate deocamdată, și să fii sănătos cu fericire.

1684, April 15.

Io Șerban Vocvod.

¹ În ediția Legrand aici vine: κατ' οὐδένα τρόπον.

² În ediția Legrand: καὶ ὅπως.

³ Lipsește în ediția Legrand.

⁴ În ediția Legrand: ἀποκρινόμεσθε.

⁵ Partea dintre virgule nu e în Legrand.

⁶ În ms.: ὑγιαίνετε.

⁷ 1689, în ms.

1685,
27 Iulie.

CCCXXV.

Șerban-Vodă Cantacuzino către ierodiaconul Hrisant Notara, despre moartea Ducăi-Vodă și altele.

Τὸ γράμμα τῆς Λογιότητός σου ἐλάβομεν, καί, τὴν ἡμετέραν τῆς μαθόντες, λίαν ἐχάρημεν, καί τὰ γραφόμενα ἔγνωμεν. Μὰς γράψεις πῶς πρὸ πολλοῦ δὲν ἔλαβες γράμμα τοῦ μακαριωτάτου¹, τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἡμεῖς δὲν ἐλάβομεν παρὰ ἐν μόνον γράμμα, ὁποῦ μὰς ἐστειλε πρὸ τῆς ἄλλης ἀπὸ τὴν Ἀθριανούπολιν, καί εὐθὺς ἐγράψαμεν τὴν ἀπόκρισιν, καί τὴν ἐστειλάμεν² ἢ ὁποῖα πάγει μὲ τοὺς ὁλάκιδες τοῦ Πασά. Ἀρῆ, μαθόντες τὸν θάνατον τοῦ πτωχοῦ καραδοκῆρη μας, ἐλυπῆθημεν, μάλιστα ὁποῦ ἐκράτησαν τὸ καράβι μας οἱ ἐκείσε ἐπικρατοῦντες, μὲ τὸ νὰ μὴν εὐρέσθῃ ἄλλος ἄνθρωπος μας μαζὶ νὰ ἀποκριθῇ τὸ ὁποῖον ἐλπίζομεν ἐρχόμενος ὁ Βιστιάρης νὰ μὰς τὸ ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν ἐκείνων.

Ἀκόμη καί διὰ ὀλίγα τινὰ μαντάτα ὁποῦ μὰς σημειοῦνεις ἐνοήσαμεν πλὴν πολλὸν καιρὸν ἔχετε ὁποῦ δὲν μὰς ἐγράψατε τίποτε νέα, ὅσον τῆς Ἀσπρῆς Θαλάσσης³, τόσον καί τῆς αὐτόθι πολιτείας. Ἄν καλὰ καί μὴδὲ ἡμεῖς καλὰ ῥάσιδες δὲν ἐστειλάμεν, μὲ τοῦτα ὅλα ἄνθρωποι δὲν ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μὴν ἔρχωνται, καί καραδοκῆριοι καί τζελέπηδες, μὲ τοὺς ὁποῖους ἡμποροῦσες, ἂν ἤθελες, νὰ μὰς γράψῃς ὁμῆ, ὡς φαίνεται, ἀμέλιδες, καί δὲν ἔκαμες καλὰ γράφε μας τὸ λοιπὸν περὶ πάντων.

Ἐράθθατε, λογιζόμεν, καί τὸν θάνατον τοῦ πτωχοῦ τοῦ Δούκα Βοσβάνδα, ὁποῦ ἀπέθανε μὲ νταμπλά, οὐδὲ ἐπρόφθασε νὰ ἐξομολογηθῇ: καθὼς ἔπεσεν, ἔτζι: ἐκλειδοστόμιασεν, οὐδὲ τὴν μετὰδοσιν ἡμπούρεσε νὰ πάρῃ μὲ αἰσθησιν καί τὸν ἐλυπῆθημεν τὸν ἄθλιον, καί μάλιστα διὰ τὸν αἰφνίδιον τοῦτον θάνατον, ὁποῦ καί τὸν ἐχθρόν μας νὰ φυλάξῃ ὁ Κύριος ἀπὸ τῆς τσιούτης καταδίκης. Ἀς ὄφονται ἐκείνοι ὁποῦ μὰς ἐμάχροναν ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐλευθερίας τοῦ⁴! Ἴσως ἂν εἴμεσθην εἰς τὴν μέσῃν ἡμεῖς, πρὸ ἡμερῶν ἤθελεν ἐλευθερωθῇ, καί, ἂν τοῦ ἐμελλεν ὁ θάνατος, νὰ ποθάνῃ εἰς τὸ σπῆτιν του. Τάχα ἢ ἀρίστην ἢ Δόμνα τοῦ⁴ πῶς ἐπέρασσε, μήπως ἐπειράχθησαν ὑπὸ τῆς Βασιλείας, ἢ ὑπὸ τῶν θανειστών; Τάχα οἱ εὐερ-

Serisoarea Învățăturii Tale am primit-o, și, aflând de sănătatea-ți, ne-am bucurat foarte, și cele scrise le-am aflat. Ni scrii cum că de mult n'ai primit serisoare de la Prea-fericitul [Patriarh], care și noi n'am primit decât o singură serisoare, pe care mi-a trimis-o înaintea celeilalte, de la Adrianopol, și îndată am făcut răspunsul, și l-am trimis; care merge cu olacii Pașei. Ci, aflând de moartea bietului nostru căpitan de corabie, mi-a părut rău, mai ales că au luat corabia noastră cei de acolo, de oare ce nu s'a găsit alt om al meu en ei care să răspundă; care nădăjduim că, venind Vistierul, să ni-o scoată din mâinile aceluia.

Am mai aflat și pentru unele porunci (mandate) ce ni le însemni; dar e mult timp de când nu ni-ai scris ceva nouăți, atât despre Marea Albă, cât și despre cărmuirea de acolo. De și nici noi n'am trimis călărași, totuș an tot venit de acolo oameni, și corăbieri și gelepi, cu cari puteai, dacă ai fi vrut, să ni scrii; ei, cum se vede, ai lăsat-o pe tânjeală, și n'ai făcut bine; de acuma scrie-ni despre toate.

Ați aflat, credem, și de moartea bietului Duca Voevod, care a murit de dambă, și nici n'a avut vreme să se spoveduiască: cum a căzut, i s'a și închis gura, nici împărtașania n'a putut-o lua cu simț în el; și ni-a părut rău de dânsul, săracul, și mai ales pentru această moarte năprasnică, care și pe dușmanul nostru să-l ferească Dumnezeu de o osândă ca aceea. Și s'o aibă în ochi aceea cari m'au zăbovit în afacerea scoaterii lui din robie! Poate, de eram la mijloc noi, cu multe zile înainte ar fi fost slobod, și, de-l așteptă moartea, să fi murit la casa lui! Dar sărmana Doamna lui cum a petrecut: nu cumvă a fost supărată de Împărăție, ori de împrumutători? Oare aceea cărora li-a făcut bine se vor gândi la dânsa

¹ Patriarhul de Ierusalim Dosofteiu. V. și mai sus.

² Mediterana.

³ La Lemberg. Se făcuseră, de Doamna Anastasia, și intervenții prin Ardeal, care se loviră însă de prinderea banilor de către unii nobili fruntași,—ceia ce produce apoi un mare scandal. V. între altele Hurmuzaki, XV, p. 1492 și urm. Cf. ediția ce am dat din Cronica lui Constantin Căpitanul, p. 207 nota 2.

⁴ Anastasia. Eră la Constantinopol. Șerban avuse legături de iubire cu dânsa. Serisoarea nu e fără interes psihologic.

γενηθέντες νὰ τὴν στοχάζονται τίποτα καὶ νὰ τὴν τριγυρίζουν, ἢ μόνον τῆς εὐτυχίας εἶναι ἢ φίλια ζῶσα καὶ τῇ δυστυχίᾳ συναποθνήσκει; Τὴν λυπόμεθα τὰ μέγιστα.

Ἄρποτες ἢ θεῖα πρόνοια νὰ νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν κρατούντων νὰ τὴν σπλαγχνισθῶν, καὶ νὰ τὴν περισκέψουν ἀπὸ τῶν παγίδων τῶν τελεπιδέδων! Ἐράμμα τῆς Αἰγιότητός σου νὰ ἔχωμεν νὰ μάθωμεν τὴν ὁριάν τῆς καὶ κάθῃ ἄλλο νεώστον πάντοθεν τῶν μερῶν. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Αἰγιότητός σου εἴησαν πολλοὶ καὶ καλοί.

1685, Ἰουλίου 27.

Διὰ τὰ καράβι ἐκάμαμεν ὅρισμὸν καὶ ἄγαν νὰ τὴ ἐλευθερώσωμεν, καὶ ἔσως ὁ Θεὸς τὸ ἐλευθερώσῃ! Νεώστον μὴ λείπῃς νὰ μὰς γράψῃς.

Ἰω. Σεργάνος Βαστόδας.

(Legrand, l. c., pp. 4-5, n° 3.)

CCCXXVI.

Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, recunoaște o datorie de 100 de lei față de egumenul de Galata.

Διὰ τῆς παρούσας μου ὁμολογίας μου καὶ καταρχῇ ἀποδείξις ὁμολογῶ ἐγὼ ἡ Δόμνα Ποξάνδρα τὸ πὸς χρεοστὰ τοῦ ἁγίου καθηγουμένου τοῦ νηοῦ Γαλατᾶ 100, ἔχουν ἑκατὸν ἑσλάνια, καὶ νὰ ἔχον νὰ τοῦ τὰ εὐχαρηστέ τοις ἔσσι [= ἔως] τοῦ μηνὸς τοῦ Σεπτεμβρίου, δι' ἑξὺς λόγος (sic) καὶ κρήσεος καὶ ἀντηλογίας, καὶ, ἄ[ν] δὲ[ν] καὶ σταθὰ ἐγὼ ἐναντήᾳ καὶ ἔλθο ἐγὼ ἡς κρήσεος, καὶ ἄ[ν] τῇ ἔξοδῳ γένουντε, ὅς γένουντε ἀπὸ λόγου μου ἄ[ν] δὲ καὶ με λάχῃ θάνατος, νὰ ἔχουν ἡ ἐπὶ τρεπτή μου νὰ τὰ πλερόσω. Καὶ διὰ ἐμπρηστασίην ἡπόρησα μὲ τὸ ἥδιον μου χέρι, κατενόπηρον τῶν ἀξιοπότητον μαρτηρόν, καὶ ἔδωκα καὶ τὴν βοήλαν μου εἰς ἐνδειξιν.

Ἦς Γιάσι, 1686, Μαΐου 23.

† Γρηγόριος Λαοδικείας μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν. Κωνσταντῆνος Μέγας-Βάμεσης μαρτηρό.

Δόμνα Ποξάνδρα στέργω ἄνωθεν γεγραμμένα μὲ τὸ ἥδιον μου χέρι.

Φραγγούλης Μέγας-Βάμεσης.

(Pecete cu bournl și: Τ[όμνα] Π[οξάνδρα] τ[οῦ] Χ[αλκιδέως].)

(Archivele Statului. Neamt, n° 1289; publicată și de V. A. Urechii, în „Analele Academiei Române”, XI, p. 123 și urm. și de N. Iorga, în *Studii și documente*, VII, pp. 360-1.)

CCCXXVII.

Constantin, fiul lui Duca-Vodă, către arhidiaconul Hrisant Notara, despre niște manuscrise, împrumutate lui, ale lui Nichifor Gregoras și Laonic Chalkondylas.

Τῷ ἐλλογιμωτάτῳ ἀρχιδιάκονι Χρυσάνθῳ

Πρεα-ἐνβάτῳ τοῦ ἀρχιδιάκονι Χρυσάνθῳ

† Gamelion eră a șaptea lună atică, dar beizadeaua nu făcea valenle în anul atic, ei puneă numai numele atic Iunii a șaptea.

câtuș de puțin și-i vor stă la îndemână, ori nu-mai pentru fericeire trăiește prietenia și în nenorocire piere? De dânsa ni e jale mai mult.

De-ar încrea Pronia lui Dumnezeu în inimile celor puternici să aibă milă de dânsa și s'o apere de cursele telpizilor (uneltitorilor)! Să avem scrisoare de la Învățătura Ta ca să aflăm de sănătatea ei și orice altă veste de prin toate acele părți. Iar anii Învățăturii Tale fie mulți și buni!

1685, Iulie 27.

Pentru corabie, am căpătat poruncă și Agă ca s'o scoată, și poate va scoate-o Dumnezeu. Noutăți să ni scrii neapărat!

Io Șerban Vocrod.

Iasi,
1686,
23 Maiu.

Cu adeverința mea de față și mărturie de primire recunosc eu, Doamna Ruxandra, cum că datorese Sfinției Sale eategumenului ce este acum la Galata 100, adică o sută, de lei, și să am a i-i mulțămii până în luna lui Septemvrie, fără vorbă și judecată și împotrivire, și, dacă voi veni la judecată, și dacă se vor face ceva cheltuieli, să se facă pe seama mea; iar, dacă m'ar prinde moartea, să aibă epitropii miei a-i plăti. Și pentru asigurare am iscălit cu însăș mâna mea, înaintea a marturi vrednici de credință, și am pus și pecetea mea spre dovadă.

În Iași, 1686, 23 Maiu.

† Grigorie de Laodiceia mărturisesc cele de sus. Constantin Mare-Vameș dau mărturie.

Doamna Ruxandra recunoște cele de mai sus scrise cu însăș mâna mea.

Franguli Mare-Vameș.

1687,
1-iulie.

ὁ ἐν ἡγεμονίων παῖσι¹ Κωνσταντῖνος ἐν πράττειν καὶ ὀφθαλμῶν.

Γρηγορά καὶ Λαονίου βιβλίον ἱστορικὸν ἔχεις, λαβὼν παρὰ τῶν ποιησάντων σὺν ἐκείνῳ λείαν, καὶ ἕτερα, ὥδε πως παρὰ τοῦ σαφωτάτου καὶ κοινού πατρός Δοσιθέου ὑπεδιδάχθην, ὅν περ οὐκ ἂν εἴποιμι πώποτε χρῆζεσθαι² ψεύδει, εἰδὼς τὸ φιλαληθές τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' οὐδὲ ὑποταπεύσας θέρις τοιοῦτόν τι εἶναι αὐτῷ, δι' ὃ δοκῶ μοι κέρυτον τῇ φίλῃ κεφαλῇ ἐπιτιμῆναι³ δῶσε⁴ τοῖνυν καὶ τοῦτου χάριν, ὥς μὴ παραβαίνειν τὴν θεσπισίαν τοῦ δεσπότου φωνήν, καὶ ἀπαξάπλως διὰ πάντα τὰ δίκαια, μάλιστα φίλον ὄντα τῶν ἀγαθῶν καὶ τούτων τὸ κάλλιστον καὶ γὰρ φίλων, οὐ μόνον διασώζειν σκέπτεσθαι τὰ ἀλλήλων, ἀλλὰ ποτε καὶ ἀπωλολότα ἀναζητεῖν, καὶ παντὶ τρόπῳ εἰς τούτων ἀνάγκησιν διαπειράσθαι, καὶ ἀσμένως ἀπονέμειν τοῖς στερηθεῖσι. Σὺ δὲ μέχρι τοῦδε οὐ δικαίως διέκεισο ἡμῖν, οὐδὲ φιλικῶς, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ μάλιστα λυπηρῶς καὶ ἀδίκως· εἴτα οὐκ οἶσθα, ὥς ἐν ὕδατι καθαρῷ καὶ ἡδίστῳ πικρὸν τι ἐμπεσόν, ἅπαν ἐκκαλεῖ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν ἑαυτοῦ θύνην, καὶ ἁθρόον μεταβάλλει; Πρὸς ὃ οὐκ ἄβρατέρη ἢ τοῦ ἀλλοτρίου περιποιήσεις, καίτοι μοι μακρῷ ὑποκετομήσεις (sic), ὥς οὐ συνίεντι τοῦ σοφοῦ λογίου λέγοντος: τὸν φίλον ἄλλον ἑαυτὸν εἶναι, καὶ τὰ τῶν φίλων κοινά. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦσαν ἂν δικαιόδοθης σκόπει καὶ εἰδῆσον καὶ ἔλεγξον: ὅσον δὲ τοῖς πολλοῖς ἀνόσιος, οὐδὲ ἡμῖν ἀναίτιος, ἀλλὰ καὶ διασπαστής τῶν συνθήκων. Πέμπων δὲ τὸ ἡμέτερον, εὐδοκμήσεις πᾶσι τοῖς σε φιλοῦσιν, ὥς οὐδὲ πειθῶ περιμένεις, ἀλλ' ἐξ οἰκείας γνώμης ἀπαφεύγεις τὸ μὴ δίκαιον: αἰσχρὸν γάρ σοι, τῷ τηλικούτῳ ἀνδρὶ, φερτέρω τε γένεῖ ὄντι, καθ' Ὁμηρον, καὶ τύχῃ πεπαρρησιασμένῳ, τυγχάνειν ἀτοκοῦν τι τῶν ἀτόπων καὶ ἀθεμίτων. Ὅτι δὲ σὲ φιλῶ, καὶ τοῦτο μάλλον σοι ὑποτίθεμαι, μὴ⁴ ἀπολαβεῖν τοῦμοῦ κτήματος: Θεοὶ γινώσκουσι καὶ φίλοι[ν]. Σὺ δὲ ἄλλα⁵ γράφον πίσυνος⁶ ἡμῖν γεγονώς, καὶ ἔρρωσα.

*Ετος ἀπὸ Χριστοῦ ἑβδόμαν πρὸς τοὺς ὀγ-

ἵντε filii de Domn Constantin urează bine și sănătate.

Ai cartea de istorie a lui Gregoras și Laonie, luându-le de la cei ce au făcut jaf cu el, și altele, precum am aflat de la prea-înțeleptul și al nostru obștește părinte Dosofteiu [Patriarhul de Ierusalim], despre care n'aș spune că a mințit vre-odată, știind iubirea de adevăr a acestui om, dar nici nu e drept a șopti măcar așa ceva despre dânsul,—pentru care cred că și el ți-a spus-o ție, iubite; dă-o deci și pentru aceea ca să nu calei hotărârea Preasfințitului, și într'un cuvânt întru toate dreptatea, mai ales fiind prieten al celor buni, și ce e mai bun la prieteni e că nu numai caută a păstra unul lucrul altuia, ci și a da de urma celor pierdute și în tot felul se sânguesc să le afle și cu plăcere să le dea celor lipsiți de ele. Iar tu până acum nu te-ai purtat drept cu noi, nici prietenește, ferească Dumnezeu, ci mai mult urât și nedrept. Ori nu știi că, de cade în apa curată și cea mai bună ceva amar, trage toată apa la puterea lui și o schimbă de-odată? Pe lângă care nu e mai frumos lucru însușirea lucrului străin, de și-mi vei tot aduce înainte că nu se potrivește cu vorba înțeleptului, care zice: prietenul e altul tu însuși și ale prietenilor sunt laolaltă. Dar aceasta când vei fi judecat, vezi-le și cunoaște-le și înfățișează-le ca mustrare: căci ceia ce pentru mulți nu e îngăduit, nici pentru noi nu e fără vină, ci e și sfărâmător al legăturilor [noastre]. Iar, trimețând lucrul nostru, vei face plăcere tuturor celor ce te iubesc, căci nu aștepti constrângere, ci însuși de bună voia ta fugi de ce nu e drept; căci ar fi rușine ca tu, un om ca acela, fiind de un neam ales, cum zice Homer, și liber prin voința soartei, să faci ceva din lucrurile ce nu trebuie și nu sunt după lege. Iar, pentru că te iubesc, și cu aceasta te îndatoresc să nu iei din lucrurile mele: Dumnezeu mă știe cât îți sunt de prieten. Iar tu serie-mi altele, fiindu-mi cu credință, și să fii sănătos.

¹ În titlul adaus: μετ' ἑαδὲ.

² În copie: χρῆζεσθαι.

³ În copie: δεῖσε.

⁴ În copie: ἤ.

⁵ În copie: ἀλλὰ.

⁶ Πιστός?

δοήκοντα καὶ ἐξακοσιαστὸν πρὸς χιλίους, γα-
μυλιῶνες α'.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon.)

În anul de la Hristos o mie șese sute
și șapte peste optzeci, luna lui Gamelion 1.

CCCXXVIII.

Manuscript teologic închinat lui Constantin Stolnicul Cantacuzino.

Εἰς Βλαχίαν, εἰς Φιλεπέντι χωρίον, ἐγγράφη
κατὰ τὸ ,αχπζ', Σεπτεμβρίου κ'.

(Litzeia, t. c., p. 182, n° 340.)

În Țara-Românească, în satul Filipești,
s'a scris în anul 1687, Septembrie în 20.

1687,
20 Septem-
bre.

CCCXXIX.

Însemnarea cheltuielilor făcute la Curî-Ceșmê de arhitectul lui Șerban-
Vodă Cantacuzino.

Până la
1688.

Κατάστιχον περιέχον τὰς γερονίας ἐξόδους
εἰς τὸ ἔκλαμπρον παλάτιον τοῦ ὑψηλοτάτου
ἡμῶν Αἰθέντου κυρίου Ἰωάννου Σεργίου Καν-
τακουζηνῶ Βασιλέως πάσης Οὐγγροδλαχίας
τὸ ἐν Κουροῦ-Τζεσμέ.

5.450 ἄσ., εἰς 25 ντολάπια καὶ 7 γιουκίων
ράχτια μαλαγματοκαπισμένα, τὸ καθ' ἓν ντο-
λάπιον πρὸς ἄσ. 170, τὸ δὲ καθ' ἓν γιουκίον
πρὸς ἄ. 200, καὶ εἶναι εἰς τοὺς αὐθεντικούς
ὄντάδες, εἰς τὸν μεγάλον ὄντᾶν κατὰ τὸ μέρος
τῆς Πόλεως, 7 ντολάπια καὶ 1 γιουκίον, εἰς
δὲ τὸν πλαγινὸν μικρὸν ὄντᾶν ντολάπι 1 καὶ
γιουκι 1, εἰς τὸν ἄλλον ὄντᾶν κατὰ τὸ Ἀρ-
νονταγιόγι, ντολάπια 5, καὶ γιουκι 1, εἰς τὸν
μικρὸν ὄντᾶν, ὅπου εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν στρά-
ταν, ντολάπια τέσσαρα, καὶ 1 γιουκι.

Εἰς τῆς κυρίας Δόμνας τὸν μεγάλον ὄντᾶν
ντολάπια 5, καὶ 1 γιουκι, εἰς τὸν ἄλλον ὄν-
τᾶν ντολάπια 3 καὶ 1 γιουκι.

600 ἄσ., 6 μαλακῶδες μεγάλους μαλαγμα-
τακαπισμένους διὰ ταῖς πόρταις τῶν ὀντάδων.

Εἰς ὀντάδες τῶν κορυφῶν καὶ κοπελίων.

650 ἄσ., εἰς 15 ῥάχτια κολαγένια τῶν ντο-
λαπίων καὶ γιουκίων, τὸ καθ' ἓν πρὸς ἄ. 110.

200 ἄσ., εἰς 1.200 τζεκία πέτραις, διὰ τὸ
λιθόστρωτον τοῦ αὐθεντικοῦ ὀσπητίου, καὶ διὰ
τὸν τοίχον τοῦ μικροῦ μπαχτζέ, μέσα εἰς
τὸ σαράγι καὶ μέσα εἰς τῆς κυρίας Δόμνης,
τὸ καθ' ἓν τζεκι πρὸς ἄσπρα 82.

1.200 ἄσ. εἰς τὸ καίλισμα τοῦ μικροῦ μπαχτζέ
μέσα εἰς τὸ σαράγι.

1000 ἄσ. εἰς λεπτοὺς τοὺς ἐργάτας
ὁποῦ ἔφκιασαν τὸν τοίχον, τοὺς εἰργαλαν καὶ
τὸν μάλον τοὺς ἐπανέστρεφαν.

1.440 ἄσ. εἰς τοὺς καλυπτιμωτζίδες.

21.540 ἄσ. σούμα ἡ ἐξόδος, στίναον
γρόσια 179
ἐλάθουεν ἀπὸ τῆς Ἐκλαμπρό-
τητος Σας γρόσια 150
μένουν νὰ λάθωμεν γρόσια 029

Catastih cuprinzând cheltuielile făcute
la strălucitul Palat al prea-înălțatului nos-
tru Domn, domnul Io Șerban Cantacuzino
Voevod a toată Ungrovlahia, în Curî-
Ceșmê.

5.450 aspri la 25 dulapi și 7 iucuri de
rafturi aurite, fiecare dulap câte 170 de
aspri, și fiecare iuc câte 200 de aspri, și
sunt la odăile domnești, la odaia cea mare
de către Constantinopol, 7 dulapi și 1 iuc,
iar la odaia cea mică de pe lături 1 du-
lap și 1 iuc, iar la cealaltă odaie către Ar-
nănt-Chioiu, 5 dulapi și 1 iuc, la odaia
cea mică, ce este sus la drum, 4 dulapi
și 1 iuc.

La odaia cea mare a dumisale Doam-
nei 5 dulapi și 1 iuc, la cealaltă odaie 3
dulapi și 1 iuc.

600 de aspri, 6 malcâle mari aurite
pentru ușile odăilor.

La odăile fetelor din casă și ale copiilor.

650 de aspri la 15 rafturi. . . ale du-
lapilor și iucurilor, fiecare câte 110 aspri.

200 de aspri la 1.200 măsuri de pietre,
pentru pavarea odăii domnești, și pentru
zidul grădinii celei mici, în saraiu, și la
odaia dumneaei Doamnei, fiecare măsură
câte 82 de aspri.

1.200 de aspri pentru desfundarea gră-
dinii celei mici înuntru în saraiu.

1000 de aspri la lucrătorii tâmplari, cari
au făcut (?) zidul: i-au seos și apoi totuș
i-au întors înapoi.

1.440 de aspri la caldarângii.

21.540 de aspri cheltuiala întreagă;
fac lei 179
am luat de la Luminăția
Sa lei 150
rămas de luat lei 029

ἔχομεν νὰ λάβωμεν καὶ ἀπὸ
τὰ πρώτα 017
ἔχομεν νὰ λάβωμεν σοῦμα γρό-
σια 46
τὸ ὀπισθεν λιθόστρωτον, μικρὸς καὶ πλῆ-
τος, τετράγωνον, ἀνδρῆκεα καὶ γυναικῆκεα, εἶναι
πῆλεις 399.
Εἶναι ἀκόρι καὶ ἄλλος τόπος ἄστροφος,
καὶ ἔχομεν καὶ πέτραν μερικὴν.
μικρὸς δοῦλος

Μπελα RH. (sic).

(Bibl. Ac. Rom., hârtii necatologate; publicată și în *Studii și documente*, XXII. pp. 84-5.)

avem de luat și de la cele
d'întăiu 017
avem de luat în sumă lei . 46
Pardoseala din dos, lungime și lățime,
în patru colțuri, pentru bărbați și pentru
femei, fac coți 399.
Mai e și alt loc, nepardosit, și avem și
ceva piatră.
Mai mic rob:

Bela (Belu) Vistierul.

CCCXXX.

C. 1688.

Călugării de la Athos către Șerban-Vodă Cantacuzino, arătând că trimeșii lor s'au învoit cu dânsul în ce privește închinarea către Lavră a mănăstirii Co-trocenilor.

Prea-strălucite, prea-înălțate, prea-cucernice, prea-înțelepte și prea-creștine Doamne și stăpânitor a toată Ungrovlahia, Io Șerban Voevod, prea-milostive și prea-îndurătorule binefăcător al neamului bine-credincioșilor, a cărui cucernicie este o moștenire de la strămoșii prea-nobili și prea-cinstiți, și care ești prea-seninul sprijinitor al robilor tăi celor jos iscăliți, ne închinăm cu umilință la a ta mărită și vrednică de a fi pizmută Strălucire, sărutându-ți poalele veșmintelor tale, noi cu toții, smeriții robi și binecuvântătorii tăi: egumeni, proegumeni și stareți ai tuturor sfintelor și venerabilelor mănăstiri ale acestui Sfânt Munte Athos, precum și bătrânii marelui Sobor, chemând Pronia de sus și bunătatea cerească a întări pe Prea Strălucirea Ta la al tău prea-înalt și prea-cinstit Scaun, a-ți dăruî zile îndelungate, bucurie neîncetată și veselie din ce în ce mai mare, a-ți păstra mărirea nebiruită, statornică și veselă, punând supt picioarele tale pe tot vrăjmașul și protivnicul, spre întărirea neamului drept-credincioșilor și spre sufleteasca plăcere și statornică odihnă a acestor umili robi ai tăi. De datoria noastră este, prea-senine și prea-cucernice stăpâne, a-ți mulțămî cu grăbire și a te slăvi pentru marile binefaceri ale slăvitei Tale Înălțimi, care și în față și în taină se răspândește cu bogăție și îmbielșugare asupra celor săraci și nevoiași, și în deosebi în sânul acestor nenorocite și venerabile mănăstiri ale Sfântului Munte, cărora nici în vechime nu li-au lipsit ajutorul și binefacerile străluciților și vestiților tăi strămoși. Însă pe toți aceștia, fie vechi, fie noi, cari sunt de-a pururea pomeniți ctitori și după Dumnezeu binefăcătorii mănăstirilor noastre, i-ai întrecut, așa-zicând, ca un mărgăritar foarte de preț, respectând în cel mai mare grad pe mărgăritarul neprețuit, Domnul Nostru Isus Hristos, și pe Împărăteasa întregii lumi, care a născut și neîntrerupt mijlocește către Domnul și poate săvârși toate cele ce voiește, ea Născătoare a Atotputernicului. Și, fiindcă ai chemat mijlocirile și ajutorul și paza aceleia, ca un prea-cucernic și prea-creștin Domn, acea Prea-curată te-a apărât, păzind și întărind strălucita și cucernica Ta Înălțime. Deci, spre recunoștința dumnezeieștilor sale danii și binefaceri, ca un râvnitor călduros, cu învoirea dumnezeieștii sale puteri la planul cel bun ce l-ai făcut de a sluji un lucru dumnezeiesc și priincios, și cu conlucrarea puterii dumnezeiești ți-ai împlinit dorința, săvârșind lucrul acela și mai bine; și, cugetând cu cea mai mare înțelepciune, l-ai închinat, după cuviință, cu ajutorul acelei atotputernice Împărătese, care în adevăr este apărătoarea și îngrijitoarea sfintelor și venerabilelor sale mănăstiri din acest Munte, pe care le ocrotește și și-a făcut din el o grădină, unde acei ce voiesc a trăi după căință scot apele Mântuirii. Deci, recunoscând marele ajutor și binefacerea ei, am slăvit prea-sfântul său nume; și, fiindcă din dragostea ei, a plăcut și Prea Strălucirii Tale a săvârși mila cea mare spre sufletească mântuire, întărind lucrul tău în toată întinderea ei, împreună cu acei doi ai noștri ¹, cari

¹ V. mai sus.

s'au dus către mărita și înalta ta Mărire, ne-am bucurat cu toții din tot sufletul. An venit și proegumenii noștri, cari ni-au vestit de marile tale îndurări și binefaceri, precum și de întemeierea venerabilei și sfinteii mănăstiri, adăugând că, săvârșindu-se lucrul, Prea Strălucirea Ta ai ales spre îngrijirea lui pe prea-cuviosul și prea-sfințitul egumen chirio chir Partenie, care a fost mai înainte în sfânta mănăstire a Ivirilor. Aceasta ni-a pricinuit și mai mare bucurie, pentru că-l cunoaștem de gospodar credincios și prea destoinic de a prevedea toate, mai ales fiind deprins cu orânduiala și cu obiceiurile țerii: alegerea lui a fost pentru al nostru mai bun folos. Astăzi îi trimetem și alaiul alcătuit, după cuviință, din cinstiții ieromonahi, din ierodiaconi, din prea-cuvioșii bătrâni și din tot personalul soborului, și rugăm pe înalta Ta Mărire ca aceștia să fie supt paza aripilor tale de aur, ca unii ce sunt deprinși cu țara, pentru ca să dobândești într'un grad mai întins recunoștința umililor ce iscălesc mai jos; iar dreapta Atotputernicului să păstreze puterea ta nebiruită de vrăjmașii văzuți și nevăzuți, și să fie anii Prea Strălucirii Tale mulți, îndelungați și cu bucurie; amin.

Egumenii, stareții, proegumenii și alții ai sfintelor mănăstiri și metoașe alcătuind prea-marele sobor al Sfântului Munte și robi ai prea-strălucitei Tale Mărimi.

(Iorga, *Documentele Cantacuzinilor*, pp. 115-9, n° LVII, după *Buciumul*, I, p. 379 și urm.)

CCCXXXI.

Călugării de la Athos către Șerban-Vodă Cantacuzino, cu mulțămiri pentru ctitoria Cotrocenilor. C. 1688.

Către prea-cucernicul, prea-strălucitul, prea-înțeleptul și prea-seninul nostru stăpân și domn, domnitor a toată Ungrovlahia, domnul Io Șerban-Vodă, noi cu toții, smeritele sale slugi, egumenii, proegumenii, stareții și bătrânii cuvioaselor mănăstiri din Sfântul Munte Athos, arătăm supusa noastră închinăciune, dorindu-i toate cele ce sunt spre bine și mântuire.

Prea-strălucite stăpâne! Venerabila scrisoare trimeasă de Înălțimea Ta, prin ieromonahul ivirean, primindu-se după miluința noastră, cu închinăciune și evlavie și ca un lucru trimis de Dumnezeu, am îndreptat binecuvântări de mulțămire și la atot bunul Dumnezeu și la stăpâna noastră, Născătoarea de Dumnezeu și pururea Fecioară, rugându-ne pentru un așa de călduros râvnitor întru cele dumnezeiești și după Dumnezeu sprijinitor și din nou întemeietor al sfintelor noastre mănăstiri, care ni-a fost dăruit în aceste din urmă vremi, și neîncetat rugăm pe Domnul Dumnezeu ca prin mijloacirile Maicei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților să se dăruiască Strălucirii Tale toate bogățiile cerești și pământești ce se vor dori de ea. Deci, potrivit cu porunca Strălucirii Tale, am ales dintre noi înaintea soborului tuturor sfintelor mănăstiri pe prea-cuvioșii proegumeni de față și frații noștri întru Hristos, adică pe proegumenul prea-marii Lavre împărătești, chir Natanail, și pe proegumenul mănăstirii împărătești a Ivirilor, chir Paisie, pe cari-i trimetem Prea-Strălucirii Tale înputernicindu-i și noi, în numele lui Hristos, a se învoi la toate cererile ce s'ar face de Strălucirea Ta, spre folosul și regula amânduror părților, îndatorindu-ne pentru noi și pentru urmașii noștri a primi acele cereri într'un chip nestrămutat și veșnic. Însă mulțămim și prea-mulțămim înaltei și prea-credincioasei tale Domnii pentru că ți-a plăcut a te pleca la Smerenia Noastră, miluind și căutând cu atâta milostivire și dumnezeiască râvnă aceste sfinte și sărace mănăstiri din Athos, sau, mai bine, împăcându-te cu Dumnezeu prin a ta pământească și bogată milă, prin lucrul dumnezeiesc ce cu bun scop ai început și mai bine ai săvârșit. Iară binele ce ai făcut, cu un scop încă mai bun, cu voia lui Dumnezeu ai voit a-l statornici, urmând după pilda acelor cucernici și de-a-pururea pomeniți împărați și domnitori, din ale căror neamuri și moștenitori este și prea-cucernicia ta Strălucire și cari cu multă evlavie și milostivire bogată au miluit și întărit sfintele aceste mănăstiri; drept care, împreună cu ei, vei dobândi veșnica pomenire pe lângă toate mănăstirile, și

vei fi învrednicit a elironomisi Împărăția Cerurilor, prin mijlocirea Maicei Născătoare de Dumnezeu și a tuturor sfinților; ale căror rugăciuni să le primească Domnul Dumnezeu, dăruind și în viața aceasta Strălucirii Tale ani prea mulți, îndelungați și norociiți; amin.

Egumenii și stareții întru Hristos ai sfințelor mănăstiri și metoaxe ce alcătuiesc preamarele sobor al Sfântului Munte.

(Iorga, Documentele Cantacuzinilor, pp. 113-5, n° LVI; după Buciumul, I, p. 371.)

CCCXXXII.

1688.
10 August.

Șerban-Vodă Cantacuzino, Domn al Țerii-Românești, către Hrisant Notara, arhidiacon de Ierusalim, despre boala Patriarhului Dosofteiu.

Ἰωάννης Σεβάνος Καντακουζηνός Βοεβόνδας, ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης πάσης Οὐγκροδλαχίας.

Ὅσιώτατε καὶ λογιώτατε, ἄγιε ἀρχιεπίσκοπε κύριε Χρύσαντε, ἀκριβῶς χαίρομεν σε ἀπολαύσοι τὴν τὸ παρόν μας ἐν ὁμίᾳ καὶ πάσῃ ψυχικῇ θυμηδίᾳ.

Τὸ γράμμα τῆς ἐλάδαμεν καὶ τὴν καλὴν τῆς γατενόδοσιν μαθόντες ἐχάρημεν. Μὰς σημειώνει ἡ Λογιότης σου πῶς ἤρρες τὸν μακαριώτατον δεσπότην εἰς βαρύτερην ἀσθένειαν, καὶ ἔχεις ὑπερβολικὰς λύπας τὸ ὅποιον ἀκούοντάς τὸ καὶ ἡμεῖς, κατὰ πολλὰ ἐθροίσθημεν. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, οὗ τὸ ὄνομα παρακαλοῦμεν νὰ χαρίσῃ τὴν προτέραν τοῦ ὁμείαν, καὶ νὰ μὰς χρησιμοποιήσῃ μὲ τὴν πληροφορίαν τῆς ὁλοκληρήν ὁμείας τῆς Μακαριότητός του.

Ἡ Λογιότης σου μὴν διδῇς τὸν ἑαυτὸν σου τόσον πολλὰ εἰς τὴν λύπην, ὅτι ἡ ὑπερβολικὴ λύπη κλῆνεια καλὸν δὲν προξενεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ μάλιστα πολλάκις τὰ ἐναντία. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Λογιότης σου φέλαγε τοῦ λόγου σου ὅσον εἶναι τὸ θανατόν, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι βοηθός, ὅπου νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ μὲ τὴν ὁμείαν τοῦ μακαριωτάτου δεσπότην. Διὰ τῆς ὁρας ἄλλα τίποτες δὲν εἴχαμεν νὰ τῆς γράψωμεν εἰς πλάτος, παρὰ ὅπου παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ ἀκούσωμεν τὴν καλὴν ὁμείαν τοῦ μακαριωτάτου, καὶ τότε θέλομεν γράψῃ καὶ πλατύτερον.

Ταῦτα ὡς ἐν συντόμῳ, καὶ ὁγίαυε ἐν Κυρίῳ.

1688, ἀύγουστον 10.

Ἰω. Σεβάνος Καντακουζηνός Βοεβόνδας.

(Copiile d-lui M. Gedeon, în Bibl. Ac. Rom.)

Io Șerban Cantacuzino Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Ungrovlahia.

Prea-cucernice și prea-învățate, sfinte arhidiacone chir Hrisant, cu dragoste-ți urăm să te afle această scrisoare a noastră în sănătate și în toată bucuria sufletului.

Serisoarea ți-am primit-o și, aflând de buna-ți petrecere, ne-am bucurat. Ni scrii, prea-învățate, cum că ai găsit pe Preasfințitul în boală foarte grea și ai cele mai mari năcazuri; ceia ce auzind și noi, foarte mult ne-am întristat. Dumnezeu sfântul, al cărui nume îl rugăm să-i dea sănătatea de la început, să ni facă și nouă bucurie cu vestea deplinei sănătăți a Preasfinției Sale.

Însuți, prea-învățate, să nu te dai așa de mult întristării, pentru că năcazul peste măsură nu face omului niciun bine, ci mai curând din potrivă; pentru aceea și tu păzește-te pe tine însuși cât se poate, și Dumnezeu să fie ajutător, ca să te bucore cu sănătatea preasfințitului stăpân. Deocamdată n'avem alta să ți scriem pe larg, decât ne rugăm lui Dumnezeu să aflăm de buna sănătate a Preasfințitului, și atunci vom scrie mai pe larg.

Acestea pe scurt, și fii sănătos întru Domnul.

1688, August 10.

Io Șerban Cantacuzino Voevod.

CCCXXXIII.

După 1688¹.

Gramată a lui [Dosofteiu sau Hrisant] Patriarh de [Ierusalim] pentru breasla ciocilor din Focșanii munteni.

† Τὸ θάπτειν τοὺς νεκροὺς ἐρημισθὸν ἔργον ἐστὶ, καθότι ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ

† A înmormânta pe morți e faptă răsplătită, după cum e și porunca lui Dumnezeu

¹ Se poate ști și mai precis când s'a dat actul, după datele, cunoscute, ale trecerii lui Dosofteiu și lui Hrisant pe la Focșani. V. mai sus.

ἐστίν, ἀνάγεται γάρ εἰς τὸ «Ἀσθενὴς ἤμην καὶ ἐπεσκέψασθέ με· καὶ γάρ, εἰ καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν ἐκ τῆς θείας ἐστὶ δυνάμεως, ἀλλ' ὁ θάνατος παρήχθη ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μακαρίου Παύλου. Οὐ μὲν ὅθεν καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ μακαρίζεται ὁ Τωβίας διὰ τὸ ἔθαπτε τοὺς νεκρούς, καὶ ἐν τῇ Νέᾳ ἐπαινοῦνται οἱ μαθηταὶ τοῦ Προδρόμου ὅτι ἔθαψαν αὐτόν; Πῶς δὲ ἐπαινοῦν οὐκ ἔχουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ὁ τε Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος, διὰ τὸ ἔθαψαν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ; Ἐπειδὴ οὖν καὶ εὐλογημένη συνήθεια ἐπεκράτησε καὶ εἰς τὴν Μολδαβλαχίαν ἵνα κατὰ πόλιν ὡς τινες ἐλεύθεροι δοσίματας παντὸς καὶ διωρισμένοι θάπτειν τοὺς ἐν Κυρίῳ νεκρούς, καὶ ἠρμόδιον ὁ Κύριος ἵνα καὶ ἐν τῷ Φωξάνιῳ, κατὰ τὸ μέρος τῆς Οὐγκροβλαχίας, γενέσθαι τὴν συμμορίαν ταύτην, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνου πάσης Οὐγκροβλαχίας, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα Βοεδάδα, ἐπιδημήσασα ἡ Μετριότης ἡμῶν ἐνταῦθα, παρεδέξατο μὲν τὸ ἔργον ὡς θεῖον, ἐπῆνεσε δὲ καὶ τοὺς πεπραχότας αὐτό· ἀλλὰ δὴ καὶ διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ αὐτῆς γράμματος ἡβουλήθη βεβαιῶσαι. Καὶ λοιπὸν ἀποφαινόμεθα ἵνα ὅστις τῶν χριστιανῶν, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, συντρέχῃ καὶ βοηθῇ πρὸς τὴ διαμένειν καὶ μάλιστα αὐξάνειν ταύτην τὴν ἀδελφότητα, συμβάλλουσαν μὲν εἰς δόξαν Θεοῦ, τιμὴν δὲ τῶν ὀρθοδόξων, εἴη ἀπὸ Θεοῦ εὐλογημένος, καὶ ἀξιοθεῖη τοῦ ἀνωτάτου μακαρισμοῦ παρὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ. Εἰ δὲ πάλιν τινὲς χριστιανοί, ὁποιοῦδήποτε ἀξιωματός καὶ ὁποιασδήποτε στάσεως τε καὶ τάξεως, βουληθεῖσιν ταύτην τὴν ἀδελφότητα τῶν νεκροθαπτῶν ἀθετῆσαι καὶ ἀνατρέψαι, ἐνεργούμενοι ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν ἐναντίον τοῦ ἁγίου τούτου ἔργου, ὡς προφανῶς διατελοῦντες ἐχθροὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν, οὐ μόνον τῶν ζώντων, ἀλλὰ καὶ τῶν τεθνεώτων, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ ὀδρισταὶ τῶν πενήτων, οὓς ὁ Κύριος ἀδελφοὺς καλεῖν οὐκ ἀπηξίωσεν, αἱ τοιοῦτοι, εἴτε ἱερωμένοι εἴνε, εἴτε λαϊκοί, ἀφωρισμένοι εἴησαν κτλ.¹

(Cǎpii moderne de documente grecești în Bibl. Ae. Rom.)

Mântuitorul Nostru, ca una ce se leagă de cuvântul său: „Bolnav am fost și m'ați îngrijit“, căci, dacă și învierea prin morți se face prin putere dumnezeiască, moartea a venit din slăbiciunea omului, după învățătura fericitului Pavel. Și oare în Vechea Scriptură nu se fericește Tobia pentru că a înmormântat pe morți, și în cea Nouă nu se laudă ucenicii Înainte-Mergătorului pentru că l-au astrucat? Și ce laudă nu au în Biserica lui Dumnezeu Iosif și Nicodim pentru că au pus în mormânt trupul Domnului Isus? De oare ce deci a fost un obicei binecuvântat și în Moldovlahia, ca să fie în orașe unii oameni scutiți de orice dare și orânduși a înmormânta pe răposații întru Domnul și a binevoit Domn ca să se facă această breaslă și la Focșani, în partea Ungrovlahiei, în zilele prea-luminatului și prea-cucernicului Domn și stăpân a toată Ungrovlahia, domnul domn Io Constantin Basarab Voevod, mergând Smerenia Noastră acolo, a primit lucrul ca dumnezeiesc și a lăudat pe cei ce l-au făcut; ba chiar a voit să-l întărească, prin această gramată patriarhicească. Deci arătăm că oricine din creștini, clerici ori mireani, ar alergă și ar ajuta ca să rămâie și mai ales să se sporească această frăție, care ajută la slava lui Dumnezeu și la ciustea celor drept-credincioși, să fie binecuvântat de Dumnezeu și să se învrednicească de cea mai înaltă fericire din partea Mântuitorului nostru Dumnezeu în zina arătării lui. Iar, dacă, iarăși, unii creștini, de orice rang și de orice stare și rând ar fi, ar voi să nimicească și să strice această frăție a ciocilor, îndemnați de Satana a face și a lucra împotriva acestui lucru sfânt, ca unii ce vădit ar fi dușmani ai breslei fraților creștini, și nu numai a celor vii, ci și a morților, și uneltitori, și desprețuitori ai săracilor, pe cari Domnul n'a crezut că se înjosește numindu-și-i frați, unii ca aceia, ori de ar fi clerici, ori de ar fi mireni, să fie afurisiți, etc.

¹ Pentru „pograbacii“ moldoveni din Focșani și de aiurea, v. *Studii și documente*, VI, pp. 420-1, n° 1612; pp. 428-31, n° 1629. Pentru cioclii din Focșanii Moldovei, Dosofteiu dăduse un privilegiu încă din 9 Iulie 1674 (*ibid.*).

După 1688.

Patriarhul de Constantinopol întărește închinarea către Muntele Sinai, de Constantin-Vodă Brâncoveanu, a mănăstirii Râmnicului.

Πᾶς φρόνιμος οἰκοδεσπότης καὶ ἔχων οἶκον καὶ φαρμίλιον οἰκοδομεῖ μετὰ γνώσεως καὶ φρονήσεως, συνάγεται δὲ ἡ ἀξιάτης καὶ ἡ φρόνησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς προνοίας ἣν ἔχει διὰ παντός, ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως τῆς καλῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιμελείας τῆς παντοτινῆς· καὶ γὰρ οὐδέποτε ἀμελεῖ τὸ ἔργον αὐτοῦ. Τοιοῦτος ἐστὶν ἐκείνος ὁ εὐαγγελικὸς οἰκοδεσπότης· οὐ ποταπῆς οἰκίας, ἀλλὰ παντὸς τοῦ κόσμου ἐστὶ δεσπότης, καὶ μάλιστα τῆς Ἑκκλησίας, ἥτις ἐστὶ τῶν πιστῶν ἡ ὁμήγουρις, ὡς ἐνὸς οἴκου δεσπότης φρόνιμος καὶ ἀξίος ἐστίν, ἐπειδὴ καὶ προνοεῖ καὶ κυβερνεῖ καὶ ἐπιμελεῖται διηνεκῶς· οὗτος ἐστὶν οἶκον δεσπότης, περὶ οὗ γέγραπται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κεφαλαίῳ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, ὅς ἐξῆλθεν ἄρα πρῶτ' μισθώσασθαι ἔργατας ἐπὶ τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, — ἐξ οὗ μανθάνομεν ὅτι πᾶς χριστιανὸς μισθωτὴς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καί, εἰ οὐ δουλεύσει, οὐ λαμβάνει τὸ θηνάριον, εἰ δὲ δουλεύσει, λαμβάνει τὴν μισθὸν καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι μετὰ βοήθειας καὶ συμμάχιας τοῦ παντοδυνάμου καὶ παναγάθου οἰκοδεσπότης ἐν πάσαις τοῖς χρείαις αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· διὰ ἀναιδέην τῶν αἰώνιων, Ὅθεν ἔλεγε τῷ Ἀβραάμ, ἀγαθὸ καὶ καλὸν γενομένῳ μισθωτῇ· μὴ φοβοῦ, ἐγὼ ὑπερασπίσω σου, ὁ μισθός σου ἔσται πολὺς σφόδρα. Οὕτως ἐστὶν ὁ ἀγαθὸς οἰκοδεσπότης, ὁ καλῶς τὴν ἐκλαμπρότητα καὶ ὀψιμότητα τοῦ ἀθένητου καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας, κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Μπασαράμπαν Βασιλόδαν, ἀξιὸν μισθωτὴν εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, ἵνα ἐργαζομένῳ δώσει αὐτῷ τὸ θηνάριον καὶ τοῦς μισθούς καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλαις τῆς Ἑκλαμπρότητος αὐτοῦ ἀξιοτιμήτοις ἐργοῖς, ἅτινα ἐποίησε καὶ ποιεῖ ἐκ νεαρῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀμπελῶνι τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίας, ἀνεκαίνισε πολλὰ σεβάσματα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας, πολλὰ δὲ καὶ ἐκ νέου ἀνέγειρεν, ὡς ἐστὶ τοῖς πᾶσι κατὰδεχόν, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τὸ ἅγιον μοναστήριον τὸ κείμενον εἰς τὸ κάτω Πίρνικον, καὶ τιμῶμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐνδόξου Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Καὶ γὰρ ἔκτισεν αὐτὸ ὁρῶν μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος Μεγάλου-Σπα-θάρη κὺρ Μιχάλη Καντακουζηνοῦ καὶ θείου τῆς Ἑκλαμπρότητός του, ἤγουν τὴν ἐκκλησίαν, τὰ κελλῖα, τοῦς πόργους καὶ ἅπασαν τὴν περιχώρην, ἐξ αὐτῶν Βερβελίων, καὶ δὴ καὶ ἐπρωί-

Orice gospodar cinstit și care-și are casa și familia clădește cu cunoștință și înțelepciune, și se adună chibzuiala și cuminția lui din prevederea ce are în de obște, din cârmuirea lui cea bună și din supraveghierea-i peste tot; căci niciodată nu-și părăsește lucrul său. Astfel este acel gospodar din Evanghelie—nu al unei case oareșcare, ci al lumii întregi este stăpân, și mai cu seamă al Bisericii, care e adunarea celor cucernici, care este ea stăpânul cel cumințe și vrednic al unei singure case, de oare ce și prevede și cârmuiește și se îngrijește neconținut; acesta e stăpânul de casă despre care se scrie în al douăzecelea cap al Evangheliei de la Mateiu, care a ieșit în zorii zilei să-și năimească argați la via lui,—din care învățăm că orice creștin e năimit al lui Dumnezeu, și, dacă nu slujește, nu-și iea dinarul, iar, de slujește, plata și-o iea și în veacul de față, cu ajutorul și sprijinul atotputernicului și prea-bunului gospodar în toate nevoile lui, și în cel viitor, prin răsplata veșnică. De unde a și spus lui Avraam, care se făcuse bun și vrednic simbrîș: Nu te teme, eu te scutesc pe tine, plata ta va fi foarte mare. Așa este bunul gospodar, cel ce a chemat pe prea-strălucitul și prea-înălțatul Domn și stăpânitor a toată Ungrovlahia, domnul Io Constantin Basarab Voevod, vrednic năimit în via lui, pentru ca după muncă să-i dea lui dinarul și lefite și în veacul de acum și în cel viitor. Căci, pe lângă alte fapte vrednice de pomenire ale Strălucirii Sale, pe care le-a făcut și le face din tânăra vrâstă a lui în via cea adevărată a sfintei Biserici a lui Hristos, a înouit multe sfinte mănăstiri și biserici și pe multe și din nou le-a înălțat, cum e știut tuturor, dintre care este și sfânta mănăstire ce se află din jos de Râmnic și e cinstită întru numele slăvitei Adormiri a preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Căci a clădit-o împreună cu prea-nobilul boier Marele-Spătar dumnealui Mihail Cantacuzino și nuchiu al Preastrălucirii Sale, adică biserica și chilile și turnurile și tot cuprinsul, din temelii chiar, și au și înzestrat-o cu felurite daruri. Căci i-au dat și felurite odoare de aur și argint, și veș-

κισε διαφόροις ἀναθήμασιν. Καὶ γὰρ ἔδωκε χρυσὰ τε καὶ ἀργυρὰ διάφορα σκεύη καὶ ἄρματα, καὶ ἐσύσθησε μετὰ διαφόρων κτημάτων, χωρίων θηλονάτι, μωσιῶν, ἀμπελώνων, ζώων καὶ ἄλλων κτημάτων ἱκανῶν. Ἔδωκε δὲ αὐτὸ τὸ ἅγιον μοναστήριον ὥστε εἶναι μετόχιον τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾷ σεβασμιωτάτου μοναστηρίου, καὶ διοικεῖσθαι ὑπὸ τῶν περπομένων ὑπὸ τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾷ πατέρων εἴτα, ἐπειδὴ ἐκεῖ τὸ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾷ θεοτίμητον μοναστήριον ἔχει ἔξοδα πολλὰ, καὶ, ὡς εἰπεῖν, καθημερινὰς δαπάνας ἀπὸ τῆς κκυουργίας τῶν Ἀράβων, καὶ ἡ ἐλεημοσύνη καὶ βοήθεια, ἥτις ἐκεῖ παρείχετο πρότερον παρὰ τῶν ὁρθοδόξων ὠλεησάμενοι ἀπὸ τὰ συμβάντα κακὰ αὐτοῖς ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, καλῶς καὶ συμφερόντως θεῖα ἐπινοία ἔκρινεν ἡ Ἐκκλησιάρχης αὐτοῦ, ὡς καλὸς οἰκοδεσπότης καὶ μηνστής τοῦ πρώτου καὶ ἄκρου οἰκοδεσπότη, μετὰ τοῦ οἴκου καὶ τῆς φαυλίας αὐτοῦ, ἦτοι μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων καὶ φιλοχρίστων ἀρχόντων τῆς Αὐθεντίας αὐτοῦ, ἵνα, διὰ ὠφέλειαν καὶ βοήθειαν τοῦ ἐν τῷ Σινᾷ σεβασμιῶν μοναστηρίου, τὸ κτισθὲν τοῦτο ἱερὸν μοναστήριον εἰς τὸ Πίμνικον παρὰ τῆς Ἐκκλησιάρχης αὐτοῦ εἴη πάντῃ καὶ πάντως ἐλεύθερον, ἀσώδοτον, ἀζήτητον καὶ ἀκαταπάτητον ἀπὸ πάντων τῶν βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν καὶ ἀρχοντικῶν ἀπαιτημάτων, ἦτοι ἀπὸ βασιλικῶν ἱππων, ἀπὸ ἀμειβίων τοῦ σεφρίου, ἀπὸ ζαχαριῶν, ἀπὸ βουτύρων βασιλικῶν, ἀπὸ παξιμάδων διὰ χρείαν τοῦ σεφρίου, ἀπὸ οὐγιαρίτων, καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου ἀπαιτήματος βασιλικῶν, αὐθεντικῶν καὶ ἀρχοντικῶν μένωσι βέβαιαι, ἀμετακίνητοι καὶ ἀπαράβατοι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, καὶ ὅσοι, ἀρχοντες ἢ ἀρχόμενοι, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοί, ξένοι ἢ τοπικοί, φηλάξωσιν ἀμετακίνητον, ἀμεταποίητον καὶ ἀπαράβατον τόσον τὸ αὐθεντικὸν χρυσόδουλλον, ὅσον καὶ τὴν παραῶσαν τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐπικύρωσιν, ὡς δικαία καὶ εὐλογία πράττοντες, ἔστωσαν εὐλογημένοι καὶ συγκαχωρημένοι παρὰ Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἀξιοῦνται καὶ οὗτοι τοῦ θηναρίου καὶ τοῦ μεγάλου μισθοῦ, ὅπερ ἀποδίδωσιν ὁ μέγας οἰκοδεσπότης πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· εἰ δὲ τινὲς ποτε φθάσωσιν εἰς τοιαύτην ἀπάνοιαν καὶ αὐθάδειαν, καὶ μάλιστα ἀφοβίαν Θεοῦ, ὥστε ἀθετῆσαι, ἢ παραβιάσαι, ἢ μετακινήσαι τὸ διαληφθὲν αὐθεντικὸν χρυσόδουλλον περὶ τῆς εἰς τὸ Πίμνικον διαληφθείσης ἱερᾶς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἴτε ἱερωμένοι εἴησαν, εἴτε λαϊκοί, ἀρχοντες ἢ ἀρχόμενοι, ξένοι ἢ τοπικοί, ὡς προφανῶς ἐχθροί, ἐπιζήμιοι καὶ

μυνη, ἢ αὐτῶν-οὐ με felurite stăpâniri, adevă pământuri, moșii, vii, vite și alte lucruri destule. Și a dat această mănăstire să fie mitoc al prea-sfintei mănăstiri din sfântul Munte Sinai, și să fie cărmnita de părinții cei trimiși de către Sfântul Munte; apoi, de oare ce acolo mănăstirea de Dumnezeu cinstită din sfântul munte Sinai are multe datorii și, ca să zic așa, zilnice cheltuieli din pricina răutății Arabilor, și eleimosina și ajutorul care se dădea acolo mai înainte de către ortodocși s'au impușinat pentru relele ce li s'au cășunat în vremea de față, Strălucirea Sa a judecat bine și folositor, din însuflare dumnezeiască, asemenea cu un bun gospodar și următor al celui întâiu și mai de sus gospodar, cu casa și familia lui, adevă împreună cu de Dumnezeu mult închinătorii arhieriei și de Hristos iubitorii boieri ai Domniei Sale, ca, pentru folosul și ajutorul sfintei mănăstiri de la Sinai, să rămâie asigurată, neatinsă și necălcată această sfântă mănăstire clădită la Râmnic de Strălucirea Sa, cu totul și întrn toate liberă, sentită, necercetată și nesupărată de toate cererile domnești și boierești, adevă de caii împărătești, de căruțele seferului (oștirii turcești), de zaherele, de untul împărătesc, de pesmeții seferului, de oierit și de orice altă cerere împărătească, domnească și boierească. de acum și până când soarele veghiază de sus.

Și cari, cărmuitori sau cărmuiți, sfințiți sau mireni, străini sau localnici, vor păzi nemișcat, neschimbat și necălcat hrissoul domnesc, precum și cea de față întărire a Smereniei Noastre, ca unii ce fac lucruri drepte și binecuvântate, să fie binecuvântați și iertați de păcate de Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, și se vor învrednici și ei de dinar și de plata cea mare ce o dă marele gospodar la toți cei ce-l iubesc pre dânsul; iar, dacă vre unii ar ajunge cândva la atâta nebanie și cetezanță, și mai ales netemere de Dumnezeu, încât să stricesan să vatăme sau să schimbe hrissoul acesta domnesc pentru această sfântă mănăstire de la Râmnic a preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ori de ar fi sfințiți sau mireni, cărmuitori sau cărmuiți, străini sau localnici, ca fățiși dușmani, stricători și pierzători

φθοραῖς τῶν ἁγίων καὶ θεοδουλείων τόπων, καὶ ἀναμφιβόλως ἀντικείμενοι τῷ Θεῷ ἑστῶσαν ἀσυγχώρητοι καὶ ἀφωρισμένοι. καὶ τὰ ἑξῆς.

ai sfințelor și de Dumnezeu călătețelor locuri și netăgăduit protivnie lui Dumnezeu, să fie neiertafi și afurisiți, și ceelalte.

(Căpîi moderne de documente grecești, în Bibl. Ae. Rom.)

CCCXXXV.

După 1688,
Octombrie.

Iertarea păcatelor lui Șerban-Vodă Cantacuzino de către Patriarhul Constantinoplei și de către al Ierusalimului, Dosofteiu¹. („Avem ca iertat și pe adormitul fiul nostru sufleteș, cel de fericită amintire Domn Șerban Voevod a toată Ungrovlahia, pentru căle ca om“, etc.)

Ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίου Δοσιθέου, καὶ τῶν ἤδη συνενχωμένων ἡμῖν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, διὰ τῆς θείας χάριτος, δωρεᾶς τε καὶ ἐξουσίας τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ Πνεύματος, τῆς δοθείσης παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ μαθηταῖς εἰς τὸ δεσμεῖν τε καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτίας, εἰρηκότος αὐτοῖς: «λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἂν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν τινων κρατεῖτε, κεκράτηνται· καὶ ὅσα ἂν δήσητε καὶ λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς», ἐξ ἐκαίνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως διαδόσης ταύτης τῆς θείας χάριτος, ἔχομεν συγκεχωρημένον καὶ τὸν προσκεκοιμημένον υἱὸν κατὰ πνεῦμα ἡμῶν, τῆς μακαρίας μνήμης Ἀθθέντην Σερπάνον Βοεδόδαν πάσης Οὐγγροδλαχίας, εἰς ὅσα καὶ αὐτός, ὡς ἄνθρωπος ὢν, σὰρκα τε φορῶν, καὶ τὸν πολυαμάρτητον κόσμον τοῦτον οἰκῶν, καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησε, λόγῳ, ἢ ἔργῳ, ἢ διανοίᾳ, καὶ ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς αἰσθήσεσι, κατὰ πάντα καιρὸν, καὶ πάσαν ὥραν, ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ εἴτε ὑπὸ κατάραν ἐγένετο πατὴρ ἢ μητὴρ αὐτοῦ, ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσεν, ἢ ὄρκον ὤμοσε, κάκεινον παρεῖδη, ἢ ἐπιτίμιον ἐκκλησιαστικὸν ποτε, ἀφορισμὸν τε καὶ ἄρᾶν, δι' ἡντιναὸν αἰτίαν, ὑπὸ ἱερέως ἢ ἀρχιερέως, ὑπέστη, καθ' οἷονδήτινα τρόπον, ἢ τινὰ τῶν ἱερωμένων παρεπίκρανεν, ἢ παρήκοος καὶ παρόπτης ἐφάνη τῶν θείων θεσμῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐνταλμάτων, ἢ ἄλλοτιοῦν ὅπωςδὲποθ' ἤμαρτε, καὶ μεταμεληθεὶς ἐξωμολογήσατο αὐτῷ πνευματικοῖς πατράσι, καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς κανόνα ἐκ καρδίας ἐδέξατο, καὶ πληρώσαι προσεθυμῆθη, ἐκ τούτων πάντων τῆς ἐνοχῆς τε καὶ τοῦ δεσμοῦ ἔχομεν αὐτὸν συγκεχωρημένον καὶ λελυμένον ἐν τῇ τοῦ Πνεύματος δωρεᾷ· εἰ δέ τινα, διὰ λήθη, ἢ ἄλλην τινὰ ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν, ἀνεξομολόγητα εἶπας, κάκεινα πάντα συγχωρήσειεν αὐτῷ ὁ ἐλεῆμων Θεὸς δι' ἰδίαν φιλανθρωπίαν: καὶ, δέσποτα πολυέλεε Κόριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν νικησάτω σου τὸ ἄμετρον ἔλεος καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀνῆλκτος, καὶ μὴ παρίδῃς τὰς δεήσεις ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἀχρεῶν δούλων σου, δεσμένων σου σὶν καρδίᾳ συντετριμμένῃ καὶ τεταπεινωμένῃ, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ θούλου σου ἐκαίνου Σερπάνου, ἀλλ' ὡς ἐλεῆμων καὶ συμπαθὴς καὶ φιλάγαθος, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν κατὰ τὸ πλῆθος τῶν αἰκτιρμῶν σου, καὶ ὅσα ἐν τῷ παρόντι βίῳ ἡμαρτεν, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως, καὶ κατὰ πάντα τρόπον, ὡς μόνος γινώσκων ἀσφαλῶς ὁποῖον τῆς προαιρέσεως τὸ πῶμα, καὶ ὁποῖον τῆς ἀνάγκης τὸ ἐγκλημα, καὶ ὁποῖον τῆς ἄγνοίας τὸ πλῆμμέλημα, συγχώρησον αὐτῷ διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῆς σῆς ἀγαθότητος προστασίαν, ἐὰν οὐκ ἐτήρησε τὴν ἐξουσίαν δούως καὶ ἀμείπτως, οὔτε κατὰ χρέος ἐκνδέρνησε τὸ ὁπῆκον αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος, ὑποκλαπείς τῆς τοῦ κόσμου ματαιότητος, ἢ τοῖς τοῦ ἐχθροῦ παρατραπείς ὑποσκελισμασιν, ἢ, πάθεις ἀνθρωπίνους ἀλόγους, ἐξέκλινε τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ ἄλλως ἢ ὡς ἔχρην, τῇ δυνάμει ἐχρήσατο, ἡμάρτηκέ τε καὶ ἠνόμησε, καὶ ἠδίκησεν ἐνώπιόν σου, μὴ φυλάξας τὰ προστάγματά σου, καὶ μὴ ποιήσας τὸ θεῖον σου θέλημα, καὶ ἢ παραλόγως ἐπαίδευσεν, ἢ παρανόμως ἐθανάτωσεν, ἢ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐτιμώρησεν, ἢ ἀσυμπαθῶς ἐκαινώσατο, ἢ ἀνεξέταστος κατεδίκασέ τινας, μνησικαίᾳ ἢ ὀργῇ νικώμενος, ἢ πραγμάτων ὄχλῳ κυκλοῦμενος, ἐξ ἀμηχανίας, εἰς ὃ μὴ θεὸν ἦν ἐμπέπτωκεν, ἢ ὑπερεφρόνησεν, ἢ ἐπλεονέκτησεν, ἢ ἤρπασε καὶ ἠδίκησεν, ἢ ἀσπλαγχνος ἐφάνη ἐν οἷς ἔδει σπλαγχνιῆσθαι, μήτε ἐμακροθύμησεν, ἀλλὰ παρώργισε τὸν θυμὸν

¹ Traducerea ar fi inutilă pentru că nu face decât să dea formulele de iertare obișnuite.

σου διὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ πληγυμελημάτων¹, μὴ κατὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ποιήσης αὐτῷ, οὐδὲ κατὰ τὰς ἁνομιίας ἀνταποδώσης αὐτῷ, θεόμεθα σου, Κύριε μακρόθυμε καὶ πηλυέλεε, καὶ μετανῶν ἐπὶ κακίας ἀνθρώπων, καὶ ἄνδρες, ἄφες αὐτῷ τὰ παραπτώματα, καὶ μὴ μνησθῆς τῶν ἁνομιῶν αὐτοῦ, ὡς ἀνεξίκακος θεσπότης, ἐὰν γὰρ ἁνομιίας παρατησῇς Κύριε, Κύριε, τίς ὁποστήσεται, ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἰλασμός ἐστιν, ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ πάσας τὰς ἁνομιίας αὐτοῦ ἐξάλειψον, ἀπόπλύνον αὐτὸν εἰς τὸ πέλαγος τῆς εὐσπλαγγχνίας σου, λούσον καὶ κάθαρσον ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ὁ κλίνας οὐρανούς καὶ καταβάς ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ ζητῆσαι καὶ εὐρεῖν καὶ ἀναλαβεῖν τὸ ἀπολωλός, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀναγαγεῖν πατρίδα, ὅπου ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ προσώπου σου εὐφραίνει πάντας τοὺς ἀπ' αἰῶνας ἄγιους σου μὴ παρίδης, Κύριε, τὸ σὸν πλάσμα καταποθῆναι τῇ ἀπωλείᾳ, ἀλλ' ἀπάλλαξον αὐτὸν τῆς αἰωνίου κολάσεως, λῶσας αὐτῷ καὶ τὸν ἐπικείμενον μεθ' οἰονόητινα θεσμόν, ὃν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐκ συναρπαγῆς ἢ ἄλλης τινος αἰτίας ἔδωκεν, καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη εὐδόκησον διαλυθῆναι, τὴν δὲ ψυχὴν μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνός σοι εὐαρεστησάντων ἁγίων καταταγῆναι, καὶ εἰς συγκεχωρημένους, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, πρεσβεΐας τῆς παναχράντου σου μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

(Còpii moderne de documente grecești în Bibl. Ae. Rom.)

CCCXXXVI.

Iacov, fost Patriarh de Constantinopol, întărește daniile prin diată ale Domniței Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, și la Locurile Sfinte.

Iasi.
1689,
30 April.

Iacov, cu mila lui Dumnezeu ce am fost arhiepiscop al Țarigradului și a toată lumea Patriarh.

Facem știre cu această carte a noastră cum, tâmplându-să mare primejdie răposatei Doamnei Ruxandei, fata răposatului Vasile Voevod, că, viind Craiul Leșese prin țara Moldovei, lovit-au o somă de Cazaci la Cetatea Neamțului, și, fiind acolo închisă Doamna Ruxanda, dovedit-au Cazacii cetatea și au luat toată averea Doamnei Ruxandei, și i-au tăet și capul, mai pe urmă, înțelegând nepotul său, Vasilie Cantacuzino Paharnie, feciorul răposatului Toader Iordachi Visternicul, de perirea ei, venit-au la sat la Pretești de au luat bucatele și pâine ce au aflat de a Doamnei Ruxandei, de le-au dus la casa dumisale, și, într'aceia, sculat-u-său călugării de la mănăstirea de la Golia și de la Trisfetitele și au făcut jalbă pe Vasilie Paharnicul înaintea Măriei sale Domnului nostru Io Constantin Voevod, cerșindu-i călugării bucate și pâinea ce au rămas de la Doamna Ruxanda; deci Măria Sa Vodă, împreună cu tot Sfatul Măriei Sale, au judecat într'acest chip: cum pâinea și bucatele ce au rămas de la Doamna Ruxanda să le deie dumnealui toate pre mâna călugărilor de la Golia și de la Trisfetitele, și, pentru sat, iar să fie după cum au așăzat Doamna în diata sa, iar pentru satul Preteștii așa au scris Doamna în diata sa, ca să fie Preteștii a răposatului Toader Iordachi Visternicul părintele dumisale lui Vasile Paharnicul, și Toader Visternicul să deie un sat la Golia pentru Pretești,—pentru aceia dumnealui Vasile Paharnicul, după județul ce l-au făcut Măria Sa Vodă, dat-au la mâna Sfinției Sale Grigorie proin Mitropolitul Laodichion, ce era atuncea la Golia, și la Antonie egumenul de Trisfetitele 11 boi și vaci mari i cinci gonitoare și 9 bivoli mari și 9 bivoli gonitori, și au mai dat '77 oi mari și 12 cărlani, mai dat 15 epi mari și

¹ Acest loc poate fi interesant: „Dar și în cărmuirea încredințată lui de bunătatea ta, dacă n'a păzit stăpânirea eucernie și fără drept de muștrare, ori n'a oblădui după datine pe supuși săi, ei, ca omul, furat de zădărnicia lumii, sau îndemnat de cursele Dușmanului, sau prins de patimile omenești, a ieșit din calea cea dreaptă și altfel de cum se cădea s'a folosit de putere, a greșit și a făcut fărădelegi și nedreptate în fața ta, nepăzind poruncile tale și nefăcând voia ta dumnezeiască, și ori pe nedrept a pedepsit ori fără lege a ucis, ori peste măsură a răsplătit, ori fără milă a învit ori fără cercetare a osândit pe cineva, învins de pofta răsbunării ori de mânie, ori, împresurat de mulțimea trebilor, din neștiință a căzut la cele ce nu se îngăduie, ori s'a trudit, ori s'a lăcomit, ori a răpit și a nedreptățit, ori s'a arătat nemilosiv în care lucruri se cădea să aibă milă, și n'a fost mărinimos, ci a ațîțat mânia Ta prin multele lui greșeli“, etc.

60 străjniei; acestea le-au dat la mâna călugărilor ce s'au zis mai sus, și au mai rămas la Vasile Paharnicul să mai deie acestor călugări 400 merțe grâu și mazirea, și două sute opt merță sacară și malai, însă să i să fie în samă și lui Vasile Paharnicul o sută și treizeci de lei dintr'această pâine pentru ce au cheltuit la niște sărindare a Doamnei Ruxandei și la alte trebi, ce au dat samă înaintea Măriei Sale lui Vodă. Într'acel dată ce au fost [dat] Paharnic[ul] acel pâne, tâmplata-s'au dumnealui de au lipsit din țară, și s'au dus în Țara-Românească, și au făcut acolo un an și mai bine; mai pre urmă au venit dumnealui Vasile Paharnicul iar în țară, și am poftit noi ca să dea cu ce au rămas mănăstirilor. Pentru aceia, după porunca și județ ce au făcut Măria Sa Vodă împreună cu boerii țarei, mai înainte vreme venit-a dumnealui Vasile Paharnicul înaintea Patrierhiei Noastre, și au dat la mâna noastră și la mâna dintru ermonahi popei Eremia, egumen de Treisfetitele, 200 lei bătuți și 100 merță grâu, și să plătească 40 lei Sfinției Sale lui Grigorie proin Mitropolitul Laodichias, și să mai plătească 50 lei la un zapis ce are Doamna Ruxanda la egumenul de Galata, care bani n'au fost datori Doamna Ruxanda egumenului de Galata, ce au fost lui Balaș Hartofilas, iar o sută și treizeci lei i-au ținut dumisale în samă pentru ce au cheltuit. Pentru aceea, dând dumisale Vasile Paharnicul bucatele de pâine și alte tot ce au fost de a Doamnei Ruxandei, făcându-i-am această scrisoare a noastră la mâna dumisale cum să nu mai aibă dumnealui nicio asupraire despre călugării noștri, nici despre alții.

Iar, pentru 50 lei ce mai ceri tot egumenul de la Galata, iar cu acel zapis a lui Balaș Hartofilaxi, de n'am putut noi să scoatem numai pe acei 50 lei ce s'au zis mai sus, să-i dea Vasile Paharnicu, și tot ar mai cere și la ceilanți 50 lei, atunci să avem noi a-i da de la Golia 25 lei și de la Treisfetitele iar 25 lei, să plătească acei 50 lei, iar dumnealui Paharnicu Vasile să n'aibă nicio supărare nici despre un datornic, căci, ce au fost de a Doamnei Ruxandei, nimic la dumnealui n'au rămas. Așijderea și pentru satu pentru Pretești, iar s'au lăsat după cum au scris răposata Doamna Ruxanda ca să fie a dumisale Paharnicului Vasile, și dumnealui ne-au dat aice la mănăstire la Golia satul Lăzărenii ce sânt pe Jijia, cu tot locul, după cum ne-au făcut și zapisul. Pentru aceia și de spre noi să fie dumnilorsale satul Preteștii schimbătură și așazare, și să-și facă și dres domnuse pe satul Preteștii, să fie moșie neclătită în veci. Și, pentru mai mare încredințarea noastră, am iscălit și am pus și peceteile sfintelor mănăstiri Golia și Treisfetitele, să fie încredințat în tot județul; într'alt chip să nu fie.

Σ Με, Ακτα 7197 [1689], Aprilie 30.

Ἰάκωβος, πρῶην ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀεικαθήμενὸς Πατριάρχης.

(Pecetea mănăstirii Golia.)

(Pecetea Mănăstirii Treisfetitele.)

(După o copie din 1837, în Arhiva Statului din Iași, „Dosarul de întărituri al tribunalului Neamț”, în *Uricariul*. XXIII, pp. 383-6.)

CCCXXXVII.

1689,
Septembrie.

Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Ungrovlahiei și cei supuși lui, „pentru Anania de Sinai“ (περὶ τοῦ Συναίου Ἀνανίου). (Iscălesc și Atanasie al Antohiei și Dosofteiu de Ierusalim.)

(Ms. 276 al Patriarhiei de Ierusalim: notițe în Papadopoulos Kerameus, *l. c.*, I, p. 351, nr. 139.)

CCCXXXVIII.

1689,
Decembrie.

Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, către Nicolae Milescu Spătarul, despre călătoria acestuia în China.

(Erbiceanu, *Cronicații greci*, p. 104 și urm.)

CCCXXXIX.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către fiul Nicolae, despre o scrisoare a acestuia. C. 1690.

Τῷ πολυεράστῳ μοι Νικολάῳ εὐπράττειν.
Ὡπόσῃς ἀπὸ τῶν σῶν γραμμάτων ἡδονῆς ἐνεφωρήθημι, φίλων μὲν ὥς ἀπὸ ἐμῶν πλάγχθων, τερπνῶν δὲ ὥς εἰς τὸ εὐφραδέε· καὶ γλαφυρόν μετ' ἀκριβεῖς ἀπεξερμένον. Εὐγε τῆς ἀγλαίας, εὐγε τῆς εὐφροίας, ζῆθι καὶ ἔθι ἐπὶ τῷ πρόσω. Καὶ ὅτ' αὖτε ὁλως ἡδότητός διὰ κέχρηται, καὶ μονονόη εἰς ὁάκρυα τέτηγμα· ἐντατρυφηλῶς τοῖς νοήμασι καὶ τῇ κομψείᾳ τῶν ὀνομάτων· εἰ γάρ, ὥς φασί, φίλα πατράσι τὰ τῶν παίδων ψελλίσματα, φίλτατά γε τὰ παρὰ τοῦτων σπονδίσματα καὶ φρονίσματα τὰ λίαν ἐκπεπληνημένα καὶ περιηρησμένα καὶ γέφυρα χάριτος ἁπτόμενα. Καὶ ταῦτα μὲν ἐμοὶ συνδεδόκηκε τῶν γραμμάτων ἐνατενίσαντι τὸ ὄψος· ἡ δὲ ὅλη καὶ ἡ ὑπόθεσις ἡ τὴν σὴν ἐμψαίνουσα γενναϊότητα, δι' ἣν μὴ μόνον αὐκ ἐπαχθεῖς ἐγένοντό σοι αἱ πατρώαι παραινέσεις, ἀλλὰ καὶ καρπῶς ἀπ' αὐτῶν ἐδρέψες τοὺς ὀραιοτάτους καὶ ἁδροτάτους μετὰ πάσης εὐθυμίας, ὅλην μου τὴν ψυχὴν ἐδάπτισεν ἀρρυθγῆτο γὰρ καὶ θυμωδῆτο. Ἐνθεν τοι εὐφροία τε πολλή καὶ εὐχαὶ διάποροι· κροσσὸν δὲ ἀνίσχονσαι, πᾶσαν ἐμπέπληκασι τὴν οἰκίαν καὶ [εἰς] πᾶσαν ἀκοήν περιελήθθασι, τὸν ἐμὸν ἐπικουροῦσαι καὶ στεφανοῦσαι Νικόλαον. Εὐ δὲ ὅτ' ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστάς Σωτήρ ἡμῶν, μακραίωνας μετὰ λαμπρότητος τῆς ἀπὸ τύχης τῆς ἀπὸ ψυχῆς τῆς, ἀπὸ νοός, καὶ περιφρουρεῖν ἀπ' ὀφθαλμοῦ διασκαίνοντας.

Prea-iubitului meu Nicolae, urări de bine.

Am fost cuprins de plăcere la fiecare din scrisorile tale, iubite ea din măruntaiele mele, mângâietoare ea și cum ar fi fost cu senmpătate potrivite pentru rost bun și eleganță. Frumoasă strălucire, frumoasă eleganță; să trăiești și să mergi tot înainte! Și zău sunt cuprins de plăcere și mai că sunt mișcat până la lacrimi de bucuria ideilor și de felul ales al cuvintelor; căci, dacă, precum se zice, părinților li plac găngurelile copiilor, cu mult mai plăcute față cu ei sunt sânguințile lor și cugetările cele cu muncă dobândite și prea-înflorite și pline de har atic. Și acestea mi s'au întâmplat și mie când am văzut țesătura stilului; iar fondul și planul, care-ți arată talentul, prin care nu numai că zădarnice nu ți s'au făcut sfaturile părintești, dar și roade foarte frumoase și bogate ai cules de pe urma lor, tot sufletul mi l-au umplut de nespusă bucurie și mulțămire. De unde multă binecuvântare și rugăciuni călduroase, înălțându-se ea apa ce sare din izvor, au umplut casa toată și au ajuns la toate urechile, imboldind și încununând pe Nicolae al meu. Să dea Mântuitorul cel înviat din morți tot bine, prelungind cu strălucirea sorții pe cea din suflet, din minte, și să te păzească de deochiu!

(Originalul în mănăstirea Vatopedului; copie de C. Erbiceanu, în Bibl. Ae. Rom.)

CCCXL.

Acelaș către Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu salutări și cereri de sprijin. C. 1690.

Κωνσταντίνῳ Καντακουζίνῳ.

Ταῖς φιλίαις χρόμενοι θανάμει, θυναπτοὶ καὶ ἡμεῖς, τούτων δὲ ἐστερημένοι, ὃ μὴ γένοιτο ἕως ἂν ζῶμεν, ἐραχὺ τι ἰσχύομεν, τῇ δὲ κτήσε· καὶ τῇ χρήσει τῶν φίλων πόρρῳ ποῦ ἐαδίζομεν, ἀπόντων ἀντιλαμβάνόμενοι καὶ πολλὰ κατορθοῦντες· ὥστε γὰρ ἐνταῦθα ὑπὲρ τῶν φίλων χεῖρας ὁρηνόμεθα, βοηθοὺς ὄντας ἡμῶν, καὶ τῶν ἐμῶν ὁμάς ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντας ἀξιώ ὑπερασπισθῆναι, καὶ τῆς ἐμῆς ἀπουσίας

Lui Constantin Cantacuzino.

Folosindu-ne de puteri prietenești, putericii suntem și noi, iar lipsiți, ferească Dumnezeu cât vom trăi, de ele, slabă putere avem, iar prin câștigarea și folosirea prietenilor mergem departe, îndeplinind rostul celor ce lipsesc și îndreptând multe; așa încât aici întindem mâinile pentru prieteni ce ni sunt în ajutor, și vă rog a sprijini ale noastre și a ajuta lipsa noastră. Căci

θεραπεύσαι τὴν ἐνδοειαν. Θεσιτέρας γὰρ οὕτω
τοὶ μισέρας μεθέξομεν καὶ τοῦ πανταχοῦ πα-
ρεῖναι καὶ ὅρῳ τευξόμεθα τινος ἰδιότητος.
Ἰδοὺ τοίνυν πέμπω σοι Δημητρίον τὸν ἀνεψιόν
μου, καὶ τυχεῖν ἀντιδοῶ τῆς προστασίας:
τετυγχῶς δέ, πεπράξεται εὐτυχῶς ὡς ἐαυτοῦ
καὶ ὅσα παρηγγέλθη, καὶ ἐπιστρέψας εὐθύμως
ἡμᾶς ἐμπλήσει χάρας.

(Originalul în mănăstirea Vatopedului; copie de C. Erbiceanu în Bibl. Ac. Rom.)

CCCXLI.

C. 1690.

Acelaș către acelaș, cu salutările sale.

Κωνσταντίνω τῷ Καντακουζίνῳ εὖ πράττειν.
Τα μὲν ἄλλα ῥαθυμότεροι γιγνόμενοι, ὅπη-
νίκα μακρότερον σιωπῶντες διατελοίμεν, συγ-
νώμης ἕως ἂν οὐκ ἀπαξιωθῇμεν ταῖς γὰρ
ἐργασίαις καὶ ἀγοραῖς ἡμέραις πραγμάτων
ἡμᾶς ὄχλος περισπᾷ, καὶ διὰ μνήμης ἄγειν
ἀνείργει τοὺς ἐρωμένους, τὰς δὲ ἐπετείους
ποιουμένους πανηγύρεις τὸ μὴ μεμνήσθαι,
μήτε προσερεῖσθαι τοὺς προσήκοντας. Καί,
ταῦτ' ἐν τοσούτῳ πολλὴν ἔχοντας γε σχολήν,
καὶ ῥαστώνην, οὔτε συγγινώσκεσθαι δίκαια ἂν
εἴημεν, οὔτε, τὰς δίκας πραττόμενοι, ἀδικεῖ-
σαι ἂν εἰκότως ἀνολοφωραίμεθα. Διὰ ταῦτα
τοίνυν τηλικόνδε χρόνον, ὅν ταῖς πολιτικαῖς
ἐργασίαις ἐκλέψαμεν, τῇ ἡμετέρᾳ συμφυεῖ προ-
σανατιθέμεθα καὶ τῇ ἡμετέρᾳ λαμπρότητι προ-
σαναγόμεθα, αὐτῇ τε καὶ τοῖς ὁμοφύροις (sic),
τοῖς γε τὸ γένος ἀρμόζουσιν τὰ σωτηριώδη καὶ
φαιδρὰ προσαναφωνοῦντες, ὥπως τῆτές (sic) τε
καὶ εἰς ἔτη ὡς πολλὰ καθ' ἑκάτερον εὖ δια-
γοίτε.

(Originalul în mănăstirea Vatopedului; copie de C. Erbiceanu în Bibl. Ac. Rom.)

CCCXLII.

1690,
Maiu.

Constantin Brâncoveanu către Mitropolitul Climent de Adrianopol, despre neastâmpărul Sinaîților, pe care el nu-l îngăduie.

† Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας
Βοεβόνδας, ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης πάτης Οὐγκρο-
δλαχίας.

Πανιερώτατε καὶ λαγιώτατε Μητροπολίτα τῆς
ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, κή-
ρις κήρις Κλήμη, τὴν Πανιερότητά σου εὐλαδῶς
χαιρετοῦμεν, καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξάν, δεόμενοι τοῦ Θεοῦ νᾶ τὴν ἀπολαύσῃ

vom avea astfel o mai dumnezeiască parte
și, fiind pretutindenți de față, ne vom în-
vrednici și în faptă de rostul nostru deo-
sebit. Deci iată-ți trimet pe Dimitrie nepotul
mieu și te rog să aibă parte de ajutorul
tău; și, căpătându-l, și lui i se vor face în
chip fericit câte s'au vestit și, întorcându-se
eu bucurie, ne va umplea de mulțămire.

Lui Constantin Cantacuzino, urări de
bine.

Dacă în altele ne-am face mai neglijenți,
de câte ori am sta tăcând mai multă vreme,
n'am fi eu totul nevrednici de iertare; căci
în zilele de lucru și de afaceri ne trage
mulțimea trebilor și pentru amiutire ne o-
prește a face cele dorite; iar târgurile ce se
fac odată pe an, ne silesc a nu ne aminti și
a nu vorbi celor ce întâmpinăm. Și, având în
astfel de lucruri multă zăbavă și odihnă, n'am
fi vrednici de a fi iertați, și, dacă am fi
pedepsiți, nu s'ar cădea să ne plângem.
Deci puținul timp ce l-am furat de la gri-
jile politice, îl închinăm firii tale asemenea
cu a noastră și-l aducem înaintea Lumi-
năției Tale, ție și celor de un gând și celor
potrivți ca neam, dorindu-vă cele mântui-
toare și strălucite ca să o tot duceți bine,
acum și ani de zile, mai presus de orice.

† Io Constantin Basarab Voievod, cu
mila lui Dumnezeu Domn a toată Ungro-
vlahia.

Preasfințite și prea-învățate Mitropolit al
preasfințitei Mitropolii a Adrianopolei, chirie
chir Climent, ne închinăm cu cucerie Prea-
sfinției Tale și sărutăm sfânta-ți dreaptă,
rugând pe Dumnezeu să te aștepte cea de față

τὸ παρὸν μας ἐν ὑγείᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ χάριτι καὶ εὐφροσύνῃ.

Γράμμα τῆς πρὸ πολλοῦ δὲν ἐλάβομεν, ἀλλ' οὔτε ἡμεῖς τῆς ἐγγράψαμεν ἀπὸ τῆς πολλῆς φροντίδος ὅπου ἔχομεν. Ὅμως κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἐλείψαμεν νὰ τῆς γράφομεν καὶ νὰ τῆς δώσωμεν τὴν προσήκοντα χαιρετισμόν, καὶ τὸ περισσότερον διὰ τοὺς Σιναίτας, ὅτι ἀκούομεν πῶς ἤλθαν αὐτοῦ, καὶ περιπατοῦν μὲ ἐξωτερικὰς τέχνας καὶ γυρεύουν προνόμια καὶ μεγαλεια, καὶ τοὺς ἐμῆνυσεν ἡ Σύνοδος νὰ ὑπαγαίνουν ἐκεῖ νὰ ἴδωσιν τὴν διαφορὰν τούτων καὶ αὐτοὶ ὑβρίζουν καὶ καταφρονοῦν τὴν Σύνοδον καὶ δὲν πείθονται εἰς τὴν Σύνοδον καὶ τοὺς Πατριάρχας τοὺς ὑβρίζουν καὶ τοὺς λέγουσιν διάφορες βλασφημίες, τὸ ὅποιον εἶναι ἴδιον τῶν ἀσεβῶν. Καὶ ἠθέλομεν ὥς ἐξ ἡμῶν νὰ τοὺς κράξῃς ἡ Πανιερότης σου καὶ νὰ τοὺς εἰπῇς νὰ κάθωνται φρόνιμα, καὶ πᾶν καλογέροι καὶ χριστιανοί, καὶ νὰ κυβερνοῦνται καὶ νὰ πορεύωνται καθὼς ἐπέρασαν καὶ ἐπερνοῦσαν οἱ πατέρες τοῦ μοναστηρίου ἅφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τώρα. Ὅτι αἱ καινοτομίες εἶναι ἴδιον τῶν αἱρέσεων, καὶ, ἂν ἔχουν τίποτα λόγον, ἅς τὸν εἰποῦν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία δὲν ἀδίκησε, μήτε ἀδικᾷ κανένα! ποτέ. Καί, καθ' ὅπου θεοῖν ἂν εἶναι καὶ δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς δύο Πατριάρχας, ἅς κάμουν νὰ ἔλθουν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς ἓνα τόπον, καὶ ἐκεῖνο ὅπου εὗρουν ὅλοι εὐλογον, νὰ στέρξουν καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ τοὺς εἰπῇς ἔτσι νὰ κάμουν, χωρὶς ἄλλο. Ὅτι καὶ ἡμεῖς ὅλοι μας καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν χριστιανῶν, ὅπου εἶναι ἀπὸ ἡμᾶς μεγαλύτεροι, εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν Πατριάρχων πείθονται: καθότι ὅποιος ἀθετεῖ τὴν κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Πατριάρχων², παρακούει τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὡς ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης, καθὼς εἶπε μοναχὸς τοῦ ὁ Κυρίου καὶ ἔτσι λοιπὸν νὰ κάμουν ἐξ ἀποφάσεως. Εἰ δὲ καὶ κάμουν ἀλλέως καὶ θέλουν νὰ καταφρονοῦν τὴν μητέρα μας τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ὑβρίζουν τὴν Σύνοδον, καὶ νὰ βλασφημοῦν τοὺς Πατριάρχας, ἢ ἓνα ἢ καὶ ὅλους, ἅς ἰδεύουν ὅτι καὶ ἡμεῖς, ὡς τέκνα τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, θέλομεν τοὺς ἀντιπολεμήσῃ μὲ ὅτι τρόπον καὶ ἂν ἡμποροῦμεν. Ὅλα νὰ τοὺς τὰ εἰπῇ ἡ Πανιερότης σου, καθὼς γράφομεν, καὶ νὰ ἔχωμεν ἀπόκρισιν. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν οἱ δὲ χρόνοι τῆς εἴησαν θεόθεν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί.

a noastră în sănătate și toate cealaltă bucurie și mulțămire.

Scrisoare n'am primit de mult de la Preasfinția Ta, dar nici noi nu l-am scris, de multe griji ce avem. Ci acum n'am lăsat să nu-ți scriem și să-ți dăm cuvenita heretisire, și mai ales pentru Sinași, căci auzim cum că au venit acolo, și înșeală cu meșteșuguri străine, și cer pronomii și măririi, și i-au chemat Sinodul să vie acolo să li vadă gâlceava; și ei se trufesc și desprețuiesc Sinodul și nu se supun Sinodului; și-și bat joc și de Patriarhi și li spun felurite vorbe necuvioase, cea ce e faptă de necucernici. Și vroim ca din partea noastră să-i chemi Preasfinția Ta și să li spui să stea liniștiți, și ca niște călugări și creștini, și să se cărmuiască și să meargă cum au mers și au petrecut părinții mănăstirii, de când s'a întemeiat până acum. Căci învierile sunt semnul eresurilor, și, de au vre-un cuvânt, să-l spuie Bisericii, care nici n'a nedreptățit, nici nu nedreptățește pe nimeni. Și, dacă poate nu se mulțămesc cu doi Patriarhi, să facă să vie și alții la un loc, și ce vor găsi toți că e bine, să primească și ei; și să li spui încă și aceia că așa trebuie să facă, și nu altfel. Căci și noi toți, și Împărații creștinilor, ce sunt mai mari ca noi, ascultă de hotărârea Patriarhilor; întru cât cineva calcă hotărârea de obște a Patriarhilor, el nu ascultă de Biserică și e ca păgânul și vameșul, cum a spus-o Domnul însuși; și astfel de acum înainte să facă după hotărâre. Iar, dacă vor face altfel și vor desprețui pe maica noastră, Biserica, și-și vor bate joc de Sinod, și vor grăi cuvinte necuvioase despre Patriarhi, ori de unul ori și de toți, să știe că și noi, ca fii ai Sfintei lui Dumnezeu Biserici, li vom stă împotrivă, în ce chip vom putea. Să li spui toate Preasfinția Ta, așa cum scriem, și să avem răspuns. Acestea deocamdată; iar anii să-ți fie de la Dumnezeu mulți și buni.

¹ Versiune ms.: τινά.

² Versiune: παρακούει τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐκείνος ὁ ποῦ...—Se pare că eră locul rupt și copistii au adăus după sens.

Ὁ τῆς σῆς Πανιερότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα.
 Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας Βασιλόπουλος.
 1690, Μαῖου.

(Legrand, *l. c.*, IV, p. 5 și urm., n° 4; copii moderne în Bibl. Ac. Rom., și de d. M. Gedeon.)

CCCXLIII.

1690,
 20 Decem-
 bre.

Anania, fost arhiepiscop de Sinai, către Constantin-Vodă Brâncoveanu,
 despre dreptatea sa.

Ἐκ τῆς βαρβάρου ἐπιστολῆς τοῦ Ἀνανίου
 πρὸς τὸν ἡγεμόνα Μολδοβλαχίας Κωνσταντῖνον
 τὸν Καντιμύρη.

1690, Δεκεμβρίου 20.

Εἰς τοῦτο παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἔχῃ εἰς
 τὴν ἀγαθὴν τῆς διαθέσειν, μὲ ὅλην τὴν καθ'
 ἡμᾶς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα, ὡς ἂν ἡμεῖς
 χάριτι Θεοῦ κἀνένα σκάνδαλον δὲν ἐπροξενή-
 σαμεν, οὔτε τὴν σήμερον μεταχειρίζομεσθαι
 ἀλλ', ὡς ὁπαδοὶ τοῦ Κυρίου μας, τὴν εἰρήνην
 ζητοῦμεν καὶ διώκομεν, καθὼς τὸ ἐγνωρίζουν
 οἱ φίλοι τῆς ἀληθείας, καὶ ἀφήσαμεν τὸ δι-
 καῖόν μας εἰς τὸ ἀδίκαστον κριτήριον τοῦ
 ἀπροσωπολήπτου κριτοῦ, παραιτησάμενοι καὶ
 τὴν ἐπιστάσιν ὅπου νομίμως ἐλάβομεν ἀπὸ
 τὰ τοιαῦτα κακὰ ὅπου ὁ Ἱεροσολύμων δὲν
 ἔπαυσε καθ' ἐκάστην νὰ μεταχειρίζεται διὰ
 λόγον καὶ ἔργου πρὸς ἡμᾶς, θαρρόντες πῶς
 θέλει τὸν ἀφήσῃ ἢ κακὴ του προαίρεσις, νὰ
 ἡσυχάσῃ, νὰ μὴν ζητᾷ τέτοια πράγματα ἀνυ-
 πόστατα καὶ ἀνύπαρκα, ὅπου δὲν δύναται νὰ
 τὰ φέρῃ εἰς τέλος, μόνον ζημιώνει τὴν ψυχὴν
 του, ὡς αἷτιος σκανδάλου, καὶ μολύνει καὶ
 τὰς ἀκοὰς τῶν ὠφελεστέρων ἀμὴ αὐτός, ὡς
 τῆς κακίας ὄργανον ὅπου εἶναι, οὐ μόνον ἐσύγ-
 χυσε καὶ συγχύζει μέχρι τὴν σήμερον, ἀλλὰ
 τολμῶ εἰπεῖν καὶ ὅλην τὴν οἰκουμένην, μὲ τὴν
 μικρὰν του γνώμην καὶ δὲν ἄφησε κἀνένα ὁ-
 ποῦ νὰ μὴν τὸν ἐτάραξεν, ἀπὸ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ τοῦ διαδόλου κινούμενος, εἰς τὴν ἐξου-
 σίαν τῶν ἑτεροδόξων καὶ δὲν αἰσθάνεται ὁ
 τρισάθλιος εἰς τί θάθος κακῶν εὐρίσκεται, μὲ
 τὸ νὰ ἐτόφλωσεν ὅλως ἢ κακία τοὺς νεορῶς
 ἀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τοῦ, καὶ δὲν φροντίζει
 ἄλλο, παρὰ μόνον πῶς νὰ τελέσῃ τὰ κακὰ
 του θελήματα καὶ μήτε χρίσιν λογιᾶται, μήτε
 ἀνταπόδοσιν, μήτε νόμους Θεοῦ, ἀλλ' ὑπερυ-
 φώδῃ ὑπὲρ τὸν Ἐωσφόρον, καὶ θέλει νὰ ἔχῃ
 πάντας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Αὐτὰ λοιπὸν
 προνοῶν καὶ πράττω μέχρι τοῦδε, καὶ ζητῶν
 βοήθην πρὸς συνασπισμὸν τῆς κακοθελίας του,
 παραχωρήσει Θεοῦ, ἐξ ἡμ[ετέρ]ων ἁμαρτιῶν, ἐλ-
 κύσας διὰ τῆς πανουργοῦ ἀπεστειλῆς αὐτοῦ

Al Preasfinției Tale fiu duhovnicesc:
 Io Constantin Basarab Voerod.
 1690, Maiu.

Din scrisoarea rău scrisă a lui Anania
 către Domnul Moldovlahiei [=Ungrovla-
 hiei] Constantin Cantemir [=Brâncoveanu].

1690. Decembrie în 20.

Întru aceasta ne rugăm să ne aibi în bună
 socotință, cu toată frăția noastră întru Hris-
 tos, căci noi, cu mila lui Dumnezeu, nicio
 scandală n'am făcut, nici pe cea de azi
 n'o pricinuim, ci, ca următori ai Domnu-
 lui nostru, căutăm și urmărim pacea, pre-
 cum o știu prietenii adevărului, și am lăsat
 dreptul nostru la nepărtenitoarea judecată
 a judecătorului celui fără părtinire, cerând
 și sprijinul pe care legiuit l-am luat pentru
 astfel de rele pe care al Ierusalimului n'a
 încetat zilnic a ni le face cu vorba și fapta,
 încredințați fiind că-l va părăsi gândul lui cel
 rău, să se astâmpere, să nu mai caute astfel
 de lucruri nesuferite și neîngăduite, pe care
 nu e în stare a le duce până la capăt, ci
 numai își păgubește sufletul, ca vinovat de
 scandală, și molipsește și urechile celor mai
 de folos; ci el, ca o unealtă a răutății ce
 este, nu numai că a tulburat și tulbură
 până acum, și, cutez a zice, lumea toată,
 cu mica lui socotință, și n'a lăsat om să
 nu-i strice liniștea, mișcat de tatăl său dia-
 volul, în stăpânirea celor de altă credință;
 și nu simte de trei ori ticălosul în ce pră-
 pastie de rele se află, căci a orbit cu totul
 răutatea ochii sufletești ai minții lui, și
 nu se gândește la alta, ci numai cum să
 îndeplinească relele lui voinți; și nu se
 gândește nici la judecată, nici la răsplată,
 nici la legile lui Dumnezeu, ci s'a ridicat
 mai presus de Luceafăr, și vrea să aibă
 pe toți supt picioarele lui. Și acestea cu-
 getându-le și făcându-le până acum, și cău-
 tând un ajutor pentru sprijinirea relei
 lui voinți, cu voia lui Dumnezeu, din gre-
 șelile noastre, a răpit cu sfatul lui prea-
 viclean și necucernic și pe Preasfântul de
 Constantinopol, ca pe unul ce nu știă dreptu-

συμβουλῆς καὶ τὸν ἅγιον Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἄπειρον τῶν βασιλικῶν καὶ συνοδικῶν θεσπισμάτων ὅπου ἔχει ἐκείνο τὸ θεοδόξαστον καὶ ἱερὸν μοναστήριον, καὶ ἔνευσε χωρὶς καμίας σκέψιν καὶ βουλὴν τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῶν προκρίτων ἀρχιερέων, καὶ ἔλαβε κρίσιν καὶ ἀπόφασιν, αἰτιῶν καὶ κατηγορῶν ἡμᾶς ὡς νεωτεριστὰς καὶ καινοτόμους. Ἡμεῖς ἐν φόβῳ Θεοῦ ὡς ἀλάθητος αὐτοῦ ἀφθαλμὸς ἐπίσταται, οὐδὲν καινὸν ἢ παράνομον ἐπράξαμεν, ὡς φλογαροῦσιν, ἀλλ' ἐδικαιώμεθα ὡς παρελάβομεν, καὶ ὡς ἐγνωμεν, φυλάττοντες τὸ αὐτοδέσποτον καὶ αὐτεξούσιον τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου θρόνου, κατὰ τὴν νεκράν τοῦ αἰοδήμου ἐκείνου δικαίως Ῥωμαίων Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ τὸ συνοδικὸν θεσπισμα, ὅπου ὁ αἰοδήμος Πατριάρχης κὺρ Ἱερειμίας Κωνσταντινουπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἔδωκεν, ἐπιβεβαίωσεν τὴν ἀνωτέρω ῥηθείαν νεκράν, μετὰ τῶν παρευρεθέντων ἀγιοτάτων Πατριαρχῶν, κὺρ Ἰωακείμ Ἀντισχείας, καὶ κὺρ Γερμανοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ Τιμοθέου Κύπρου, καὶ ἄλλων πολλῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν, γράφων οὕτως ὅτι αὐτοφεί ἐθεάσατο καὶ ἀνέγνω τὴν νεκράν, καὶ ὑπάρχει βεβαία καὶ ἀμετάστρεπτος ἕως οὗ ἡλῖος ἐφορᾷ. Λοιπὸν εἰ τὴν ὑποκειμένη ἢ ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Σιναίου εἰς τὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ θρόνον, τίνος χάριν ὑπέγραψε καὶ οὐκ ἀντείπεν ὁ κὺρ Γερμανός, ὡς ὁ κὺρ Δοσίθεος πλανώμενος φέγγεται, ὑπὲρ τὰ ἐσκαρμμένα πηδῶν, καὶ βούλεται ὅπως διόλῃ τὴν φθοράν καὶ τὸν ἀφανισμόν τοῦ ἀγιοτάτου ἐκείνου μοναστηρίου, προφασίζόμενος πρωφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, γράφων καὶ συγχύζων τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τάχα διὰ τὸ ὑστερήσει τὴν ἐλεημοσύνην καὶ εὐλάβειαν ὅπου ἔχουν εἰς ἐκείνο τὸ ἱερὸν τέμενος, ὡς ποικιλοδοκιοφρων, ἔργοις τε καὶ λόγοις ἔργοις μὲν, ἐμποδίζων τοὺς προσκυνητὰς ὅπου, ζήλῳ θεῷ κινούμενοι, εἰς προσκύνησιν παραγίγνονται, λόγοις δὲ καὶ γράμμασιν ἐξουθενῶν καὶ συγκοφαντῶν ἡμᾶς, ὑπὸ τοῦ ἀρχεκάκου κινούμενος ἡμεῖς δὲ, ὡς εἴπομεν, αὐτὰ καὶ ἄλλα πάμπολλα ὑπομένοντες, ἡσυχάζομεν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἡρεμεῖ, ἀλλὰ συγχύζει καὶ ταράττει τρόποις παντοίοις μετὰ δολιότητος τὸ ὑποτάξει καὶ τὸ δουλώσει τὸ αὐτοδέσποτον καὶ αὐτεξούσιον τοῦ ἀγιοτάτου ἐκείνου θρόνον, σπείρας πανταχοῦ γράμματα μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ πατέρες πλέον ὑπομένειν τὰ τοσαῦτα καὶ τηλικούσα κακὰ, ἔκαμαν ἀναφορὰν εἰς τὸ οἰκουμένικόν κριτήριον, κλαίοντες καὶ δαυρόμενοι κοινῶς τὴν ἀδικίαν ὅπου ἐπροξένησεν ὁ Ἱεροσολύμων εἰς τὸ θεῖον ἐκείνο ὄρος πολλάκις καὶ οὐκ ἐκορέσθη εἰς τὰ τοσαῦτα, ἀλλ' ἐθα-

rile împărătești, și sinodicești ce are acea mănăstire prea-slăvită de Dumnezeu și sfântă, și a hotărât fără vre-o cercetare și vre-un sfat al Sfântului Sinod și al aleșilor arhieriei, și a făcut judecată și legiuire, învinuind-ne și aruncându-ni ponosul că suntem învitori și făcători de lucruri neobișnuite. Noi, cu frica lui Dumnezeu, cum ne păzește ochiul lui ce nu se poate înșelă, n'am făcut niciun lucru nou sau protivnic legilor, precum flecărese ei, ei am lucrat cum a fost datina, și cum am știut, păzind neatârnairea și de sine cărmuirea aceluia sfânt Scaun, după novela aceluia sfințit Împărat al Romanilor, Iustinian cel mare, și hotărârea sinodicească pe care răposatul Patriarh chir Ieremia al Constantinopolei a dat-o către noi, întărind novela spusă mai sus, cu cei ce se aflau în jurul lui Preasfințitii Patriarhi, chir Ioachim de Antiohia, și chir Gherman de Ierusalim, și Timoteiu de Cipru, și alți mulți arhieriei și clerici, scriind astfel că a văzut cu ochii lui și a cetit novela, și e sigură și neschimbată cât vede soarele. De alminterea, dacă ar fi supusă arhiepiscopia de Sinai la Scaunul Ierusalimului, de ce a iscălit și nu s'a împotrivit chir Gherman, precum chir Dosofteiu, înșelat, vorbește, suindu-se pe catalige, și vrea cu desăvârșire cu totul peirea și distrugerea acelei prea-sfințite mănăstiri a noastre, aducând înainte cuvinte greșite, scriind și năcăjind turma drept-credincioasă, poate ca să piardă eleimosina și evlavia ce au pentru acea sfântă biserică, ca unul ce are gânduri felurite, cu faptele și vorbele; cu faptele oprind pe închinătorii cari, mișcați de dumnezeiască râvnă, vin la închinare, cu vorbele și scrisese. . . și pârându-ne pe noi, ca unul ce eră mișcat de începătorul relelor; și noi, cum am spus, răbdând acestea și altele prea-multe, stăm liniștiți; iar el nu se odihnește, ci supără și tulbură în felurite chipuri cu șiretenie ca să supuie și să robească neatârnairea și de sine stăpânirea acestui prea-sfințit Scaun, răspândind pretutindeni scrisori; și, neputând Părinții a mai răbdă atâtea și astfel de rele, au făcut o anaforă către județul patriarhicesc, plângându-se și jălându-se în deobște pentru nedreptatea ce li-a făcut-o al Ierusalimului adese ori la acel dumnezeiesc munte; și nu s'a oprit la atâtea, ci s'a vădit și pe Preasfinția Sa, poate ca neștiutor al

λέασε καὶ τὴν Παναγιότητά τοῦ, τάχα ὡς ἤπειρον τῆς βασιλικῆς νεαρᾶς καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἔδωκε γράμματα: στείλαντες καὶ μερικὸς μεθ' ἡμῶν νὰ ζητήσουν τὸ δίκαιον, καὶ νὰ ὁμολογήσουν ἐκ σώματος τὴν δυναστείαν μας, ὡτάν ὁποῦ πολεμοῦμεθα ὑπὸ τῶν θηριωδῶν ἐκείνων Ἀράβων, μὴ θυνάμενοι πλέον νὰ ὑποφέρωμεν τὰς ζημιώδεις συγχύσεις τῆς Ἀγιοσύνης τοῦ, αὐτὸς δὲ ὁ εὐλογημένος οὐκ οἶδα τί νι τρόπῳ ἡπατήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔκλινε τόσον εἰς τὴν θέλησίν τοῦ, ὅπου μῆτε ἀπὸ συμβουλὴν προκρίτων ἀρχιερέων καὶ ἐλλογίμων κληρικῶν ἐδουλοπλήθη νὰ ἀνατρέψῃ τὸ παράλογον καὶ μονοπροδωπον ἐκεῖνο γράμμα ὅπου ἔδωκεν, ἀλλ' ἐμείνεν ἀκαμπῆς καὶ ὑπερόφρων, δολερῶν ἡμᾶς μὲ δουλιότητας καὶ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, τυπαννῶν (sic) ἡμᾶς μέχρι τῆς σήμερον. Ἡμεῖς δέ, ὡς ἄπρηντοι τῶν τοιούτων τερατοῦργιῶν, καὶ πειθόμενοι εἰς τὰς αὐτῶν ψευδεπιπλάστους κενωφωνίας, ταλαιπωροῦμεθα, ὡς θέλει τὸ ἐγνώρισεν ἐκ πολλῶν ἡ θεόσοφος αὐτοῦ ψυχὴ. Διὰ τοῦτο ἱκετεύομεν τὴν σὴν Ὑψηλότητα, ὡς θεοσεβῆ, ἐκλαμπρον καὶ συνετώτατον Αὐθέντην, νὰ δουλοπλήθῃ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ νὰ γράψῃ πρὸς αὐτοὺς τὰ πρὸς εἰρήνην, νὰ ἀφήσουν τὴν πεισματὴν ὅπου ἔχουν νὰ δώσουν γράμματα κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνοδικὴν διάγνωσιν, καὶ βασιλικὴν νεαρὰν, ἐπιβεβαιοῦντες τὴν ἀδεσποτείαν τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου Θρόνου καὶ θεοδοξάστου μοναστηρίου, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν νέον καὶ ἀπαράγραφον ζητοῦμεν, ἀλλ' ἀρκούμεθα εἰς τὰς συνοδικὰς καὶ βασιλικὰς θείας ἀποφάσεις ὅπου ἔχομεν εἰς χεῖρας μας· εἰδὲ οὐ παύσωσιν ἐναχλεῖν καὶ ζημιῶναι ἡμᾶς, θέλομεν δώσῃ ἀναφοράς καὶ εἰς τὸν ἐξοχώτατον ἐπίτροπον, κατὰ τὴν ἐλευθερίαν ὅπου ἔχομεν ἀπὸ τὸν ἐξ αὐτῶν θριαμβευόμενον Προφήτην, ὁμοίως καὶ κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ τοὺς κατὰ καιροὺς Σουλτάνους μέχρι τὴν σήμερον, καὶ τότε θέλει φανερωθῇ τὸ δίκαιον, ὅτι πολλάκις μᾶς ἐμπόδισαν ἡμεῖς δὲ ζητοῦντες τὴν εἰρήνην εἰς τὴν θέλησίν τους, ἀμὴ αὐτοὶ ἐξέκλιναν ἀπὸ τὴν ἀληθειαν, καὶ δὲν συλλογίζονται ἄλλο, παρὰ μόνον πῶς νὰ τελειώσουν τὴν κακοεργίαν τους, εἰς τὸ νὰ μᾶς κακοποιήσουν ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἡμεῖς τὰ ὑπομένωμεν ὅλα, μόνον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀγίου ἐκείνου τόπου νὰ φυλάξωμεν, ὡς τέκνα γνήσια πνευματικὰ τοῦ ἀγίου ἐκείνου μοναστηρίου, καὶ οὐχ ὡς νόθοι καὶ μισθωτοί, τὰς ἐαυτῶν ἐπιμελείας φροντίζοντες, ἀλλ' εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν ἐπιμελούμενοι, φέρουμεν πᾶσαν θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, συμπάσχοντες

novelii împărătești și al hotărârii sinodicești, și a dat serisori: trimetând și noi pe anume oameni cu noi ca să cante dreptatea, și să mărturisească de față nenorocirea noastră, ca unii ce suntem vrăjmășiți de acei Arabi ca fiarele, neputând să mai suferim păgubitoarele supărări ale Sfinției Tale; ei binecuvântatul nu știu în ce chip a fost înșelat de dânsul, și așa de mult s'a aplecat la voința lui, încât nici de sfatul arhierilor aleși și al clericilor de frunte n'a fost încredințat să strice acea carte împotriva legii și părtinitoare ce a dat, ei rămase neînduplecat și trufaș, înșelându-ne cu și-retenii și făgăduieli mincinoase, purtându-ne cu vorba până în ziua de astăzi. Iar noi, ca unii ce suntem neîncecați în astfel de minunății, și încredințați de vorbele-i nouă, plăzmuitoare de minciuni, am ajuns în acest hal, cum va cunoaște-o din multe, eu sufletu-i cel înțelept întru Dumnezeu. De aceea ne rugăm de Înălțimea Ta, ca de un Domn eucernic, luminat și foarte cuminte, să se îndemne de adevăr și să scrie către ei cele pentru pace, să lase gândul ce au de a da gramate, după vechea hotărâre sinodicească și după novela împărătească, întărind nea-târnarea acelu Scaun preasfințit și acelei mănăstiri de Dumnezeu slăvite, căci noi nu căutăm niciun lucru nou și nescris până acum, ei ne mulțămim cu hotărârile sinodicești și împărătești pe care le avem în mâinile noastre; iar, dacă nu vor conțeni de a ne supără și păgubi pe noi, vom da anaforale și către prea-înălțatul Vizir, după voia ce avem de la Profetul cel slăvit de dânșii și de asemenea, pe urmă, de la Sultanii ce s'au urmat până azi, și atunci se va vedea dreptatea, că adesea ne-au împiedecat; ei noi am căutat pacea după voia lor, iar ei s'an depărtat de adevăr, și nu se gândesc la altceva, ei numai cum să isprăvească fapta lor cea rea, ca să ni strice înlăuntrul și în afară; și noi le suferim toate, numai să păstrăm neatârnarea acelu loc sfânt, ca dreptii fii sufletesți ai acelei sfinte mănăstiri, și nu ca niște copii din flori și ca niște simbriași gândindu-se la nevoile lor, ei, având grijă de obștescul folos, suferim toată tulburarea și strâmtorarea, împărtaşind durerea cu frații de obște, și nădăjduim în mila lui Dumnezeu cel bogat în daruri, să nu ne lase până la sfârșit, ei să ne ocrotească și să ne

μὲ τὴν κοινὴν ἀδελφότητα, καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ πλουσιωδύρου Θεοῦ νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείπη εἰς τέλος, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ μᾶς λυτρώσῃ, ὡς πάλαι τὸν ἰσραηλιτικὸν λαόν, ἐκ τῆς θυναστείας αὐτῶν· οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς Σῆς Ἐκκλησιάρχου ἐν βίῳ παντί.

1690, δεκεμβρίου κ', ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως.

† Τῆς Σῆς Ἐκκλησιάρχου εὐχέτης Ἀνανίας.

(Cōpii moderne în Bibl. Ac. Rom.)

CCCXLIV.

Mărturia lui Dionisie, fost Patriarh de Constantinopol, și a lui Iacov, fost Patriarh de Constantinopol, în privința moștenirii Elinei Cantacuzino.

1691,
Ianuar.

† Διονύσιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἰάκωβος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† Ἡ Μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος κοινοῦ γράμματος δηλοποιεῖ ὅτι, ἐν τῇ αὐθεντικῇ Κούρτῃ τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀμφοτέρων ἡμῶν τῶν Πατριαρχῶν παραγεγονότων εἰς ἀπόλαυσιν, καὶ συνομιλίαν τοῦ ἐκκλησιαρχαίου κυρίου κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Μπασαράμπα Βοεβόδ., Ἀθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἡμῶν, παρέστησαν ἐνώπιον πάντων οἱ δύο εὐγενέστατοι ἀδελφοί, ὁ ἄρχων Στόλνικος κύριος Κωνσταντίνος καὶ ὁ ἄρχων Μέγας Σπαθάρης κύριος Μηχαήλ, οἱ Καντακουζηνοί, καὶ ἐδείχθησαν ἡμῖν ὅπως ἐξετάσεως τῆς κατὰ Θεὸν γενομένης περὶ τῆς διαθήκης, ἣν πρὸ χρόνων ἐποίησεν ἡ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητέρα αὐτῶν ἐκκλησιαρχαία Δόμνα Ἑλένη, ἐπ' Ἱεροσόλυμα παραγενομένη, καὶ αὐτὴς [κατὰ τὴν] ἀντιστροφὴν αὐτῆς ἐκείθεν ἐπιβεβαιώσασα καὶ ἐπικυρώσασα καὶ κατασφαλίσασα ἐκείνην σφραγίδι τῇ παρ' αὐτῆς καὶ μάρτυσιν ἀξιολόγοις ἀνδράσιν, λόγοις τε δηλαδὴ καὶ ἔργοις, ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως, ὑποστηρικθῆναι τε καὶ παρ' ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος ἐκείνην τὴν διαθήκην καὶ βεβαιωθῆναι ὡς ἀψευδестаτήν καὶ ἀληθὴ καὶ μόνιμον καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν. Ὡν περ τὴν αἴτησιν, ὡς εὐλογον οὖσαν καὶ τοῦ δικαίου ἔχομένην ἀποδεξάμενοι, ἐλογотριβήσαμεν περὶ αὐτῆς ἐπιμελῶς καὶ ἐσκεμμένως, καὶ οὕτως εἰς ἀναίρεσιν πάσης ὑποπτείας

răscumpere, ca odinioară poporul israilitean, din stăpânirea lor; al cărui har și a cărui nemărgenită milă să fie cu Luminația Ta în toată viața.

1690, Dechemvrie 20, din Constantinopol.

† Al Luminăției Tale rugător: Anania.

† Dionisie, cu mila lui Dumnezeu fost arhiepiscop al Constantinoplei și Patriarh ecumenic.

† Iacov, cu mila lui Dumnezeu fost arhiepiscop al Constantinoplei și Patriarh ecumenic.

† Smerenia Noastră prin cea de față serisoare către toți arată că, în Curtea domnească a Ungrovlahiei găsindu-ne noi, amândoi Patriarhii, pentru a vedea pe Măria Sa domnul domn Io Constantin Basarab Voievod, domnul a toată Ungrovlahia, fiul nostru sufletește iubit și dorit de noi, și a petrece cu dânsul, au venit înaintea tuturor cei doi prea-nobili frați, boierul Stolnic Constantin și boierul Mare-Spătar dumnealui Mihail, Cantacuzinii, și s'au rugat de noi, ca, făcându-se cercetarea după Dumnezeu a diatei pe care pe vremuri a făcut-o răposata întru fericire mama lor, Măria Sa Doamna Elena, plecând la Ierusalim, și, iar, după întoarcerea ei de acolo, întemeind-o, și întărind-o, și asigurând-o dânsa cu pecetea ei și cu marturi oameni vrednici de a fi numiți, în vorbe adevărate și în fapte, cu scrisul și fără scris, — să se întărească și de către noi, prin cartea cea de față, această diată, și să se confirme, pentru neminci-noasa și adevărata, trainica și veșnica ei siguranță. Primind cererea lor, ca una ce e cumințe și dreaptă, am discutat pentru dânsa cu îngrijire și cu înțelepciune, și astfel, pentru nimicirea a toată părteneria furisată și pentru vădirea întregului adevăr, rostindu-se de către noi afurisania nedesle-

φιλοπροσωπίας καὶ δῆλωσιν τῆς ὅλης ἀληθείας προεκφωνηθέντος παρ' ἡμῶν ἀφορισμοῦ ἀλλότου τοῦ παρὰ Θεοῦ, ἐμαρτυρήθη παρὰ τε τοῦ αὐτοῦ ἐκκλημπροτάτου Κωνσταντίνου Μπαρσάρμπα Βοεδόδ, Ἀδθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος καὶ τοῦ ὁσιωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας, κὲρ Θεοδοσίου, καὶ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἐκείνης τῆς μακαρίας Δόμνης Ἑλένης, ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἀρχιμανδρίτου παπᾶ Στεφάνου, καὶ τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Μπάνου Βιντίλα, ὡς ἡ πραγματοποιησάμενη διαθήκη ἐκείνη τῆς μακαρίας Δόμνης Ἑλένης, μητρὸς τῶν ῥηθέντων αὐτῶν δύο αὐταδέλφων τῶν Καντακουζηνῶν, Κωνσταντίνου καὶ Μιχαήλ, ὑπάρχει ἀληθῆς ἐκείνης, ἰδία τε, βεβαιά, ἀνυπόπτος τε καὶ ἀπαρασάλευτος· αὐτοθελῶς γάρ φησιν ἡ θανοῦσα καὶ αὐτοπροαιρέτως καὶ δίχα τινὸς ἄλλης ἀνάγκης ἢ βίας καὶ καταναγκάσεως ταύτην ἐκείνην τὴν διαθήκην ἐποίησε καὶ κατησφαλίσατο ἰδίᾳ σφραγίδι, ἀρκίς τε καὶ μάρτυσι, κατὰ τὸ δόξαν αὐτῇ· ὅς μὴν δέ, ὡς ἐρέθη λόγος μετὰ θανάτου ἐκείνης, ὑπὸ τοῦ ἄλλου, προαναπαυθέντος, μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτῶν, Σερβάνου Βοεδόδου, καὶ ἄλλων τινῶν χαριζομένων ἐκείνῳ, εἶναι τὴν διαθήκην ἐκείνην παρασσευαμένην καὶ διεσθαρμένην. Πρὸς δὲ τοῖς τοῖς ἴσοις καὶ ἴσων βεβαιούμενον ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου καὶ σφωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, κυρίου Δοσιθέου, τοῦ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, διαλαμβάνον εἶναι ὅμοιον καὶ κατὰ πάντα ἀπαράλλακτον καὶ ἀμεταποίητον εἰς τὸ παντελὲς τῇ πρωτοτόπῳ ἐκείνῃ διαθήκῃ τῇ καθολικῇ τῆς μακαρίας Δόμνης Ἑλένης, μητρὸς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν καὶ αὐταδέλφων Καντακουζηνῶν. Συνέβη γὰρ διὰ τὸ διασπῆναι αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας ὑπὸ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτῶν Σερβάνου Βόνδ[α], ἡγεμονεύοντος, μετὰ θάνατον τῆς μητρὸς αὐτῶν, μακαρίας Ἑλένης, ἐκτόσαντος τὴν διαθήκην ἐκείνην βίᾳ καὶ δυναστείᾳ τῇ αὐθεντικῇ, ἐκδολεῖν αὐτοὺς τὸ ἴσον ἐκείνης καὶ ἐκδοῦναι ταύτην, τὴν καθολικὴν ἀληθείαν, τὴν μέχρι τοῦ νῦν, διὰ τὰς ἁλλεπαλλήλους φορὰς τοῦ καιροῦ ἀρθεῖσαν καὶ μὴ φαινομένην εἰς μέσον, ὅπερ ἴσον, ὡς εἶρημεν, ἐβεβαιώθη καὶ ἡτῇ ἐνώπιον ἡμῶν ὡς ὅμοιον τῇ καθολικῇ ἐκείνῃ διαθήκῃ καὶ ἀληθῆς καὶ ἀμεταποίητον ἐν ἀφορισμῷ ἄλλῳ, ὑπὸ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἁγίων μεγαλειόδων καὶ ἀπροσωπολήπτων ἀξιωματικῶν προσώπων. Τοῦτον χάριν γράφοντες καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ παρόντος, ἐπιβεβαιούμεντες τε καὶ ὑποστηρίζοντες τὴν διαθήκην ἐκείνην τῆς

gată de la Dumnezeu, s'a mărturisit și de Măria Sa Constantin Basarab Voevod, Domn a toată Ungrovlahia, fiul sufletesc iubit și dorit al Smereniei Noastre, și de prea-sfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei, domnul Teodosie, și de părintele sufletesc al acelei răposate Doamna Elena, ieromonahul și arhimandritul popa Ștefan, și boierul Mare-Ban Vintilă că acea diată ce a fost a răposatei Doamnei Elena, mama acestor doi frați Cantacuzini: Constantin și Mihail, e în adevăr a ei însăș, signură și nebănuielnică și nestrămutată; căci ei spun că răposata, de bună voia ei și din al ei singur îndemu, și fără vre-o nevoie sau silă și înrăurire violentă, a făcut acea diată și a întărit-o cu însăș a ei pecete, și cu blăstămuri și marturi, cum i s'a părut ei; deci nu e, precum s'a scornit cuvânt după moartea ei, de către alt frate, mort înainte, al acestor frați, răposatul Șerban Voevod, și alții câțiva cari-i făceau lui pe plac,—nu e, deci, acea diată schimbată și stricată. Pe lângă acestea am văzut și o copie întărită de prea-fericitul și prea-înțeleptul Patriarh al Ierusalimului, domnul Dosofteiu, cel întru Duhul Sfânt iubit și dorit frate și tovarăș de slujbă al Smereniei Noastre, care cuprinde aceia: că e o copie asemenea și în toate neschimbată și neprefăcută cu desăvârșire, după acea diată adevărată a răposatei Doamnei Elena, mama acestor boieri și frați Cantacuzini. Căci s'a întâmplat, pentru că au fost siliți acei boieri de fratele lor răposat, Șerban Voevod, fiind Domn, după moartea mamei lor, răposata Elena, cerând acea diată prin silă și putere domnească, de au scos ei copie după dânsa și au dat-o pe aceia, adevăratul originalul, care și până astăzi, pentru împlinirea timpului, venite una după alta, e luată și nu s'a mai înfățișat; care copie, cum am spus, s'a întărit și acum, față cu noi, ca asemenea cu acea diată originală, și adevărată, și neschimbată, cu afurisenie nedeslegată, supt mărturia celor de mai sus mari și vestite și nepărtenitoare vrednice fețe. Pentru aceia, scriind și noi prin aceasta, și întărind, și confirmând acea diată a răposatei Doamnei Elena, după zisa copie neschimbată a ei, arătăm că să aibă adevăr, siguranță, neschimbare, trăinicie și neclintire față de oricine și, în seurt, tărie și putere în tot veacul. Iar cine va pune la îndoială această copie a diatei originale,

μακαρίας Δάμνας Ἐλένης, κατὰ τὸ μαρτυρηθὲν ἀπαράλλακτον ἴσον αὐτῆς, ἀποφανόμεθα ὥπως ἔχει τὸ ἀληθές, τὸ βέβαιον, τὸ ἀμετάτρεπτον, τὸ μόνιμόν τε καὶ ἀδιτάκτιστον παρὰ παντὸς προσώπου καὶ, ἀπλῶς εἰπεῖν, τὸ κύριον τε καὶ τὴν ἰσχὺν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ὁ δὲ ἀμφιβάλλων αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ ἴσῳ τῆς καθολικῆς διανοήσεως, ἀντιλέγων τε καὶ ἀντιτασσόμενος διαστραμμένη γνώμῃ καὶ προαιρέσει, ὡς ὁπαδὸν τοῦ ψεύδους καὶ φίλον τῆς ἀδικίας, μακρυνομήσας δὲ τῇ ἀληθείᾳ, μένη ἐς τὸ πανταλὲς ἀνίσχυρος καὶ ἀναπολόγητος καὶ ἐν οὐδενὸς προσώπῳ ἢ κριτηρίῳ εἰσκακούμενος. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου, γραφὲν τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα καὶ δεδωχθὲν τῇ ἰδιοχείρῳ ἐνὸς ἐκαστοῦ ἡμῶν ὑπογραφῇ ἐπεδόθη τοῖς ῥηθείσιν ἄρχουσιν καὶ ἀγαθέλοις, τοῖς Καντακουζηνοῖς, Κωνσταντίνῳ καὶ Μιχαήλ· ἀρχῆς, Ἰαννουαρίῳ.

† Διονύσιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, οἰκείᾳ χειρὶ ὑπέγραψα καὶ ἐβλαίῳ.

† Ἰάκωβος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πρώην Κωνσταντινουπόλεως, οἰκείᾳ χειρὶ ὑπέγραψα καὶ ἐβλαίῳ.

(Originalul în Arhiva d-lui G. Gr. Cantacuzino; traducerea și în *Documentele Cantacuzinilor*, pp. 169-75, n° LXXIV.)

și va vorbi împotriva ei, și i se va împotrivi cu gând sucit și părere luntă mai d'înainte, ca un urmaș al minciunii și prieten al nedreptății și depărtat de adevăr,— să rămâie în toate fără putere, și nedreptățit, și neascultat de vre-o față sau judecată. Pentru care, spre arătarea și întărirea adevărului și dreptății, s'a scris cea de față carte a Smereniei Noastre, și s'a întărit cu iscălitura fiecăruia dintre noi și s'a dat acelor ziși boieri, frații Cantacuzini, Constantin și Mihai; 1691, Ianuarie.

† Dionisie, cu mila lui Dumnezeu fost Patriarh al Constantinopolei, Romei celei Nouă, cu mâna mea am scris și întăresc.

† Iacov, cu mila lui Dumnezeu, fost arhiepiscop al Constantinopolei, cu mâna mea am scris și întăresc.

CCCXLV.

Mărturia lui Calinic, Patriarh de Constantinopol, cu privire la diata Elenei Cantacuzino.

† Καλλίνικος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Τῶν ἄνωθεν ἐπικρατούντων τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κανονικῶν προνομίων καὶ τοῦτο πέφυκεν, τῶν ἄλλων οὐκ ἔλαττον, λυσitelές καὶ ἀξιοσπουδάστον: ἐπικυροῦν ἀεὶ δηλαδὴ καὶ ἐπικρατεῖν ὡς ἐνεστι τὰ πανταχόθεν ὁσημέραι παρὰ τῶν εὐσεβῶν προσαγόμενα τῇ πατριαρχικῇ περιωπῇ καὶ μεγαλειότητι γράμματα πατριαρχικοῖς καὶ συνδικαίοις, ὅσα παρ' αὐτῶν, ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις, πέπρακται ποτε καὶ διέτακται, πρὸς μείζονα τὴν ἰσχὺν καὶ διαμένονσαν ἀεὶ τὴν ἀσφάλειαν. Τὰ γὰρ πῶς ὑποδεέστερα πάντα, παρὰ τῆς κρείττονος καὶ τελειωτέρας ἀρχῆς τὸ ἐνδύναμον εἰληχότα, μᾶλλον κατισχυροῦνται καὶ ἀτεχνῶς ἀκράδαντα διαμένονσι· πολλὰ γὰρ οἶδε συναντιλαμβάνεσθαι τοῖς ὑπὸ χρόνον πεφυκόσι, πρόσθε τὸ εἶναι σφίσι καὶ τὸ εἶναι συντηροῦντα, ὧν καὶ φύσις καὶ θέσις ἀπαραιτήτως ἀντιποιεῖσθαι, ὡς ἀναγκάσιον, οὐ διαλείπονσι. Ἐνθεύτεν καὶ τὰ νῦν προσεκομισθῆσαν ἡμῖν, συ-

† Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Între cele de sus dăruite Bisericii celei Mari a lui Hristos, care acum e a noastră, pronomii canonice, a fost și aceasta, care nu e mai mică între celelalte, folositoare și vrednică de răvnă: a întări adecă totdeauna și a împuternici, cum se cuvine, cele ce ni se aduc de pretutindeni, în toate zilele, din partea celor evlavioși, Culmii și Măririi Noastre patriarhicești, prin scrisori patriarhicești și sobornicești, câte de către dânșii s'au făcut și orânduit în pricini înțelepte, și aceasta pentru mai marea putere a unora ca acestea și pentru siguranța care să li rămâie totdeauna. Căci toate cele ce mai au lipsă, luând din partea celei mai bune și mai desăvârșite autorități putere, se întăresc și mai tare, și fără meșteșugire rămân neclintite; căci multe știe să le ajute din cele ce sunt într'un timp, și le face, pe lângă a fi, și a fi bine; a căror fire și aplecare,

1691,
Mart.

νοδικῶς προκαθημένους, γράμματά τινα δύο, ἓν μὲν ἐν σιλωθρικῇ διαλέκτῳ, ἴσων ὑπάρχον διαθήκης προγεγονίας παρὰ τῆς ἀειμνήστου ἐκείνης κυρίας Ἑλένης, θυγατρὸς τοῦ πρό-παλαι Σεργίου Βοεδόδα, τῆς Ἀθηναίας Οὐγγροβλαχίας, καὶ συμβίου τοῦ ποτὲ ἄρχοντος Μεγάλου-Ποστελνίκου τῆς αὐτῆς Ἀθηναιῆς, κυροῦ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, ἣν ἐκείνη φησὶν ἐν ζῶσιν ἔτι διατελοῦσα πεποιθεῖν, καθ' ὃν καιρὸν παρεσκευάζετο παραγενέσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα, χάριν προσκυνήσεως, διαταξαμένη τὰ κατ' αὐτὴν καθ' ὃν τρόπον ἔγνω συμφέρον εἶναι καὶ δίκαιον, κοινῇ βουλῇ καὶ κρίσει ἑαυτῆς δηλαδὴ καὶ τοῦ πρωτελευτήσαντος αὐτῆς συζύγου, τοῦ εἰρημένου ἄρχοντος Κωντακουζηνοῦ, καὶ διένειμεν τὰ σφῶν ὑποστατικά, ὅσα τε εἶχον ἐκ προγόνων καὶ ὅσα χρήμασιν ἀγοράσαντες προσεκτήσαντο, πρὸς τοὺς τέσσαρας υἱοὺς αὐτῶν, τὸν Κωνσταντῖνον καὶ Μιχαὴλ καὶ Ματθαῖον καὶ Γεώργιον, χωρία καὶ μωαίας καὶ Ἀθιγγάνους καὶ ἔτι ἄλλο τῶν κτημάτων, ἐν οἷς ἅπασι κατέστησεν ἐπιστάτην καὶ διοικητὴν τὸν εἰρημένον υἱὸν αὐτῆς Κωνσταντῖνον, διὰ πολλὰς εὐλόγους αἰτίας, ἃς ὀνομαστικῶς καταλέγεται ἐν τῇ αὐτῇ διαθήκῃ, ἐντελεσμένη καὶ, ὅπως χρῆ, μετὰ τὴν ἐκείνης ἀποθώσιν, εἰς πέντε μερίδια διαχωρισθῆναι τὴν πᾶσαν αὐτῶν περιουσίαν καὶ μερισθῆναι ταῦτα, πρὸς τοὺς τέσσαρας υἱοὺς αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν ἐγγόνιαν σφῶν αὐτῶν, ἥγουν τὰ τέκνα τοῦ πρωτελευτήσαντος υἱοῦ αὐτῶν Δραγιτζάνου Σπαθάρως, ἐξάχως τῆς παροικίας τῶν οἰκῶν τοῦ Μαρτζινιανίου, μετὰ τοῦ Φιλιππεστίου, καὶ μωαίων καὶ ἀμπελίου τοῦ Παλτζατζίου καὶ τοῦ Καλινεστίου καὶ Κουκλεσίου, — ταῦτα γὰρ ἐντέλλεται παραλαβεῖν μόνους τοὺς εἰρημένους τέσσαρας υἱοὺς αὐτῶν, Κωνσταντῖνον, Μιχαὴλ, Ματθαῖον καὶ Γεώργιον, τοὺς δὲ παῖδας τοῦ Δραγιτζάνου καὶ τὸν μακαρίτην Σεργίου Βοεδόδα, τὸν υἱὸν αὐτῶν, μὴ μετασχεῖν τῶν χωρίων αὐτῶν, δι' αἰτίας εὐλόγους, ἃς διήγγειλε εὐκρινῶς ἐν τῇ αὐτῇ διαθήκῃ, προστιθεμένη ὅτι, τούτων ἕνεκα τῶν αἰτιῶν, καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἔτι ζῶν ἔκρινε σὺν αὐτῇ κατ' ἐκείνων καιρὸν καὶ ἀπεχώρισαν αὐτοὺς ἐκ τῶν αὐτῶν χωρίων. „Κἀπὶ τούτοις πρᾶσσωπισημεῖσθαι“, φησὶν, „ἵνα ὑπάρχη γνωστόν, καὶ περὶ τῆς μερίδος τοῦ υἱοῦ μου Σεργίου Βοεδόδα, ὅτι, ἀναβιβασθέντος αὐτοῦ, ἐκ θείας προνοίας, εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀθηναιῆς Οὐγγροβλαχίας, ἔκρινε τοῦ μὴ μετασχεῖν αὐτὸν μερίδος ἀναμεμεγμένως ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις σὺν τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς, ἀλλ' ἐξελεξάμεν ἐκ πασῶν τῶν ἡμετέρων μω-

neapărat, nu lipsese a răsplăti. De unde și acum ni s'au adus nouă, când stăteam în sinod, două scrisori: una în limba slavonească, care e o copie după originalul ce a fost de la veșnic-pomenita aceea Doamnă Elena, fata celui de odinioară Șerban Voerod, al Terii-Românești, și soție a răposatului boier Mare-Postelnic al aceleiaș Teri, dumnealui Constantin Cantacuzino; care se zice că a fost săvârșită de dânsa pe când eră încă în viață, în vremea ce se gătia a merge la Ierusalim pentru închinăciune; orânduind averea ei în ce echip a cunoscut ea că e folositor și drept, cu voia și judecata amândurora, adică a ei și a celui ce i-a fost soț, pomenitul boier Cantacuzino, și a împărțit moșiile lor, câte le-au avut de la străbuni și câte, cumpărându-le cu bani, le-au câștigat ei, între cei patru fii ai lor, Constantin, și Mihai, și Matei, și Gheorghe: locuri, și moșii, și Țigani, și ce altă avere mai aveau, — la care toate a așezat ca îngrijitor și cărmuitor pe fiul ei, ce s'a zis, Constantin, pentru multe pricini binecuvântate, pe care le înșiră anume în diată chiar, poruncind și, cum se cuvine, ca, după încetarea ei din viață, să se împartă în cinci părți toată averea lor și să se facă parte din ele celor patru fii ai lor și urmașilor lor, adică copiii fiului lor mort mai de'nainte, Drăghicean Spătarul, afară de locuința caselor din Mărgineni, cu Filipeștii, și cu moșiile, și ville din Bălțați și din Călinești și din Cuceș, — căci se orânduiește să le iea numai zișii patru fii ai lor: Constantin, Mihai, Matei și Gheorghe, cu copiii lui Drăghicean, și răposatul Șerban Voerod, fiul lor, să nu se împartă-sească din acele moșii, pentru pricini binecuvântate, — cum se spune limpede în diată chiar; adăugind că, pentru aceste pricini, și soțul ei, încă fiind în viață, a judecat, împreună cu dânsa, într'acea vreme, și i-a îndepărtat pe dânsii de la acele moșii. „Și, pe lângă acestea“, spune ea, „poruncesc de'nainte, ca să fie știut, și pentru partea fiului meu Șerban Voerod, că, fiind ridicat el, din voia dumnezeiască, la vrednicia Domniei Ungrovlahiei, am judecat să nu se împartă-sească și el de o parte, împreună, în toate locurile, cu ceilalți frați, ci am ales, din toate moșiile noastre, una din moșii, neamestecată și întregă, care e scrisă în amândouă ale mele scrisori, cereetând cu de-amănuntul în alăturare acestea, ca să fie

οίων τίνα τῶν χωρίων ἀσύμμιχτα καὶ ὁλόκληρα, ἅπερ εἰσὶ γεγραμμένα ἐν ἑτέρῳ μὲν γραφῇ, διακριθώσαμένη ἐν συγρίσει τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ εἶναι ἰσοστάσια καὶ ἰσοπαλῇ τῇ πρώτῃ αὐτοῦ μερίδι, ἥγουν τῇ συναπαρτιζομένῃ, ἀπὸ λοιπῶν μερῶν ἐκάστου χωρίου, ἐπὶ τῷ θυῖναι ταῦτα προῖκα ταῖς θυματρᾶσιν αὐτοῦ. Καὶ δείκνυσιν λόγοις τοῖς ὡς ἐπωφελῶς ἠκονόμησε τοῦτο, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα τοῦ καιροῦ συμπτώματα, μᾶλλον ἀσφαλὲν (sic) κρίνασα μὴ εὐρίσκεισθαι συμπελεγμένα τὰ ἐκεῖνοις κτήματα τοῖς τῶν αὐταδέλφων αὐτοῦ, ἀλλὰ διακεχωρισμένα ἐξ ὁλοκληροῦ. „Περὶ δὲ τῶν Ἀθιγγάνων τοῦ ἡμετέρου οἴκου“, φησὶν, „ὅσοι πρόσκεινται, εἴτε πατρόθεν, εἴτε ἔξ ἀγορασίας, διαμερισθήτωσαν εἰς ἑξ αὐταδέλφους, ἐν μιᾷ ἰσότητι καὶ ὁμοίᾳ“. Τὸ δὲ ἕτερον τῶν προχωρισθέντων ἡμῖν γραμμάτων, θεσβιωτικὴν ἐφάνη γεγονὸς τῆς αὐτῆς διαθήκης παρὰ τῶν ἐκεῖσε ἐκατὰ τὸ παρὸν εὐρισκομένων δύο παναγιωτάτων Πατριαρχῶν, τῶν πρὸ ἡμῶν Κωνσταντινουπόλεως, κυρίου Διονυσίου καὶ κυρίου Ἰακώβου, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, διαλαβόντων ὡς ἐγένετο ζήτησις κατὰ τόπον παρὰ τῶν ἐγγενεστὰ τῶν υἱῶν τῆς αὐτῆς ἀρχοντείας, ἐπὶ παρουσίᾳ λαμπρᾷ τοῦ ἐνδοξοτάτου Αὐθέντος κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντινίου Μπασαράμπα Βεσβόνδα πάσης Οὐγκροβλαχίας, υἱοῦ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τῶν τε εἰρημένων ἀμφοτέρων Πατριαρχῶν καὶ τῆς ἀξιωματικῆς συνελεύσεως τῶν τιμιωτάτων ἀρχόντων τῆς αὐτῆς Αὐθεντείας, τοῦ γενέσθαι διηκριθωμένην ἔρσην καὶ ἐξέτασιν ἀσφαλῆ, περὶ τῆς αὐτῆς διαθήκης ὅπως πῶτε ἐγένετο, καὶ εἰς τί περιέστη, καὶ οὕτω, προσεφωνηθέντος, φησὶν, ἀφορισμοῦ εἰς ἀπροσωπόληπτον περὶ αὐτῆς μαρτυρίαν καὶ πίστωσιν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἀνὰ χεῖρας τὴν πρωτότυπον ἐκείνην διαθήκην, ἀρθεῖσαν εἰρημένον ἀντιγράφον καὶ ἔσου ἐκείνης, θεβαιουμένου τυγχάνοντος δι' ὑπαγραφῆς τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου Πατριάρχου, [ὡς] τρανώτερον ἐν αὐτῇ διείληπται, ἐπληροφωρήθησαν, φησι, διὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος (ὅπερ αὐτὸ ἐκεῖνο ἐστὶ, τὸ καὶ ἡμῖν ἤδη προκειμένον), καὶ μᾶλλον διὰ τῆς ἀξιοπίστου μαρτυρίας αὐτοῦ τοῦ κατὰ τόπον ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντος, κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντινίου Μπασαράμπα Βεσβόνδα, τοῦτε ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας, κύριου Θεωδοσίου, καὶ τοῦ πνευματικοῦ τῆς ἀρχοντείας ἐκείνης, παπᾶ κύριου Στεφάνου καὶ ἀρχιμενδρίτου, καὶ τοῦ ἀρχόντος Μεγάλου Μπάνου Βεντῆλα, μαρτυρήσαντων ἀνυποκρίτως

de o potrivă și de acelaș preț cu cea d'întăiu parte a lui, adecă aceea ce se alcătuia din celelalte părți ale fiecărei moșii, — ca să o dea zestre fetelor lui.“ Și arată cu unele cuvinte cu cât folos a economisit aceasta, pentru împrejurările vremii ce a venit, socotind că e mai sigur să nu se afle amestecate moșiile lui cu ale fraților lui, ci deosebite cu totul. „Iar, pentru Țiganii casei noastre“, zice, „câți sunt, fie părintești, fie din cumpărături, să se împartă la șase frați, de o potrivă sau asemenea.“ Iar cealaltă din scrisorile ce ni s'au înfățișat, arată a fi o întăritură a diatei aceleia, din partea celor doi, aflători atunci acolo, preasfințiți Patriarhi ce au fost ai Constantinopolei înainte de noi, domnul Dionisie și domnul Iacov, cei întru Duhul Sfânt ai noștri frați și coliturghisitori ai Smereniei Noastre, cuprinzând cum s'a făcut cercetare la fața locului de către prea-nobilii fii ai acelei jupănese, în strălucita flință a Măriei Sale Domnului Io Constantin Basarab Voevod a toată Ungrovlahia, fiu sufletesc iubit al Smereniei Noastre, și a pomeniților amânduror Patriarhilor, și a vredniciei adunări a prea-cinstiților boieri ai Domniei Lui; că a fost, cu amănuntul, cercetare sigură pentru acea diată, cum s'a făcut ea atunci și pentru ce s'a întors, și astfel, rostindu-se, spun ei, afurisia pentru nepărtenitoarea mărturie și credință despre aceasta, pentru că nu aveau ei în mână originalul acela al diatei, luat înainte din mijloc, pentru împrejurările vremii,—pentru care, în acea serisoare a preasfințiților Patriarhi, se cuprinde mai limpede,—s'au înștiințat, spun, pentru acea copie a diatei, care e întărită prin iscălitura prea-fericitului și prea-înțeleptului Patriarh al Ierusalimului, domnul Dosofteiu, întru Duhul Sfânt iubit și preadorit frate și tovarăș al Smereniei Noastre (care este aceiaș ce stă și acum înaintea noastră), și mai ales prin mărturiile vrednice de credință ale celui ce stăpânește țara, Măria Sa Domnul Io Constantin Basarab Voevod, și a prea-sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, domnul Teodosie, și a duhovnicului jupănesei aceleia, popa chir Ștefan și arhimandrit, și a boierului Mare-Ban Vintilă, cari mărturisesc fără fățarie cum că zisa diată a răposatei Doamne Elina, fata Domnului de odinioară Șerban Voevod și soția răposatului boier Postelnic dumnealui Cons-

ὡς ἡ προγεγονοῦσα διαθήκη ἐκείνης τῆς μακαρίας Δόμνας Ἑλένης, θυγατρὸς τοῦ πάλαι Λοθέντου Σερβάνου Βοεδόνδα καὶ συζύγου τοῦ τότε ἄρχοντος Ποστελνίκου κυροῦ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, ὑπάρχοντος ἀληθῆς ἐκείνης, ἰδίαιτε καὶ ἀνύποπτος. Αὐτοθελῶς γάρ, φησιν, ἐκείνη, καὶ ἀβιάστως, ἐκτὸς πάσης ἀνάγκης καὶ καταναγκάσεως, διετάξατο καὶ ἐπέθηκε τὴν αὐτὴν διαθήκην καὶ κατησφαλίσαστο ἰδίᾳ σφραγίδι, ἀραις τε καὶ μάρτυσιν, ἀξιολόγοις ἀνδράσιν, ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως, κατὰ τὸ θέξαν αὐτῇ, καὶ ὅπως τὸ φαινόμενον ἀντίγραφον, ἴσον ἐκείνης τῆς διαθήκης ἐστὶν ἀπαράλλακτον. Ἐφ' οἷς ἡξιώσαντο καὶ ἡμᾶς συνοδικὴν ἐπιθεῖναι θεθείωσιν ἐκείνη καὶ ἐπικύρωσιν. Τοῦτον χάριν, τῷ κανονικῷ ἔθει χρώμενοι τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἅτε πληροφορηθέντες ἀπὸ τῶν διαληφθεισῶν ἀξιωματικῶν μαρτυριῶν καὶ τοῦ θεβαιωτηρίου γράμματος τῶν εἰρημένων δύο παναγιωτάτων Πατριαρχῶν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μετὰ τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, κυρίου Δοσιθέου, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι πάντως ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαθήκη ἐκείνη τῆς διαληφθείσης ἀρχοντίσεως κυρίας Δόμνας Ἑλένης, θυγατρὸς τοῦ πάλαι Σερβάνου Βοεδόνδα καὶ συμβίου τοῦ ποτὲ ἄρχοντος Ποστελνίκου κυρίου Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, κατὰ τὸ μαρτυρηθὲν ἀπαράλλακτον ἴσον ἐκείνης ἔχῃ τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ κριτηρίου, καὶ μένῃ διὰ παντὸς θεοσία καὶ ὑπερίτρεπτος, μόνιμος τε καὶ ἀμεταποίητος καὶ ὅλως ἀδιάσειστος καὶ ἀκλόνητος παρὰ παντὸς προσώπου, μηδενὸς ἔχοντος ἄδειαν διασεῖσαι ταύτην ἢ ἀθετῆσαι καὶ παραβῆναι τί τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων, ἀλλὰ διαφυλαχθῶσιν ἅπαντα, καθάπερ ἐκείνη διετάξατο εἰς τὸν ἴδιον τόπον καὶ τρόπον ἐξαποφάσεως· ὅποιοι δ' ἂν ὀψέποτε διανοηθῶσιν ἀνατρέψαι καὶ ἀθετῆσαι τὴν διαθήκην ταύτην, κακοθελῶς ἢ παθετικῶς ἢ πλεονεκτικῶς, δυναστείας τρόποις ἢ ἑτέροις ἐπιχειρήμασιν, ἀφορισμένοι εἴησαν ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, καὶ καταγραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυστοι μετὰ θάνατον, πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθίσονται, αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, καὶ προκ... μ... ἰδόντες (sters de data autografa de mai jos). Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν διεδόθη καὶ τὸ παρὸν ἐπιθεβαιωτήριον γράμμα, ἀρχηγ' αὐτῷ, ἐν μηνί Μαρτίῳ, ἰνδικτιῶνος θ' τητ.

tantin Cantacuzino, e adevărată a ei, și proprie și nebănuielnică. Căci de bună voie, spun ei, ea, și nesilită, fără de orice silă și înrăurire violentă, a orânduit și a făcut acea diată și a întărit-o cu însăși a ei pecece, și cu blăstămuri și cu marturi, bărbați vrednici de credință, în scris și fără scris, cum i s'a părut ei; și cum că această copie ce se arată e întocmai după acea diată. Pentru care ne-au învrednicit și pe noi a pune o întărire sobornicească pe dânsa și o confirmare. Deci,—după obiceiul canonic al Scaunului patriarhicesc și apostolicesc ecumenic al nostru, ca unii cene-amînștiințat din mărturiile vrednice ce s'au adus și din serisoarea de întărire a zișilor doi Patriarhi,—seriem și mărturisim sinodicește, împreună cu preafericitul și prea-înțeleptul Patriarh al Ierusalimului, domnul Dosofteiu, și cei de pe lângă noi preasfințiți arhieriei și preacinstiți, cei întru Dnul Sfânt iubiți frați și tovarăși ai noștri, pentru ca acea diată a răposatei jupănese, Doamna Elina, fata celui de odinioară Șerban Voerod și soția răposatului boier Postelnic domnul Constantin Cantacuzino, după cea cu mărturie neschimbată copie a ei, să aibă putere și tărie de la al nostru patriarhicesc și ecumenicesc județ și să rămâie întru toate sigură și neschimbată, trainică și nepresăcută și întru toate neclintită și netulburată de orișicine; nimeni neavând voie să tulbure, să nimicească și să calce ceră din cele în ea scrise; ci să se păzească toate, după cum aceia le-a pus la locul și chipul lor, și, dacă, supt vre-un cuvânt, cineva mai târziu și-ar pune în gând să întoarcă și să strice această diată, cu voie rea, sau cu patimă, sau cu lăcomie, cu mijloace de silă, sau cu alte încercări,—să fie afurisit de Dumnezeu de Domnul atotățitorul și blăstămați, și neiertăți după moarte: piatra și fierul se vor deslegă, iar ei nu... Și, pentru dovadă și siguranță adecă, s'a dat și această serisoare de întărire; 1691, în luna lui Martie, indictia a 4-a.

Iacov, cu mila lui Dumnezeu fost arhiepiscop al Constantinoplei și Patriarh ecumenic.

† Δοσίθεος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, συναποφαινόμεθα.
(Alte iscălituri.)

(Arhiva G. Gr. Cantacuzino; traducerea și în *Documentele Cantacuzinilor*, p. 169 și urm., n° LXXIV.)

Dionisie, cu mila lui Dumnezeu fost arhiepiscop al Constantinopolei și Patriarh ecumenic vădim și noi.

CCCXLVI.

Mărturie a lui Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, cu privire la testamentul Elinei Cantacuzino.

[Pecetea Sfântului Mormânt, cu Învierea.]

Constanti-
nopol,
1691,
Mart.

Δοσίθεος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι, εὐρισκομένων ἡμῶν εἰς Βλαχίαν κατὰ τὸ χχπ' ἔτος τῆς Σωτηρίας, ἡ μακαρίτης Ντόμνα Ἑλένη, ἡ σύζυγος τοῦ μακαρίτου Ποστελνίκου Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, ἐδεήθη ἡμῶν πολλάκις δι' αἰτίαν τοιαύτην: Ἦθελεν μοιράσει ἡ μακαρίτης, καὶ ἀπὸ γνώμην ἐδικήν της, καὶ ἀπὸ παραγγελίαν τὸν μακαρίτου συζύγου αὐτῆς, ἀλλὰ δὴ καὶ μετ' συμφωνίαν τῶν υἱῶν αὐτῆς, τὰ ὑπάρχοντα τοῦ ὁσπητίου αὐτῆς ἅπαντα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, εἰς τοὺς ἕξι υἱοὺς αὐτῆς, Δραχίτην, Σερμπάνον, Κωνσταντίνον, Μιχάλην, Ματέην καὶ Γεωργιάκην, ὅσπερ ἡμῶς, ἐπειδὴ συνέδεσαν δύο τινὰς: πρῶτον ὁποῦ, αὐθεντήσας ὁ Γρηγόριος Βασεβόδας, ἐκινήγησε τὰ ὁσπητίον αὐτῆς ὅλον, καὶ γὰρ τινὰς τῶν υἱῶν αὐτῆς ἐφυλάκωσεν, ἐδασάνισε, τινὰς δὲ ἐφυγάδευσεν, ἄλλους δὲ ἐξώρισε, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπῆρε τόσα πονυγρία ἄσπρα, ὁποῦ ἡ ἀνάγκη ἐκείνη ἡ μεγάλη ἐπαρακίνησε καὶ ἔδωκε καὶ ἐκείνη εἶτι ἄρα καὶ ἂν εἶχεν ἐδικὰ της, καὶ χρήματα καὶ πράγματα, καὶ ἐπουλήθησαν μερικὰ χωρία ἂν ἐκείνη ὁποῦ εἶχαν μοιράσειν, καὶ ἦτον δίκαιον νὰ γένῃ ἐξ ἀρχῆς ἄλλη μοιρασία, δευτέρα, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς Σερμπάνος αὐθεντεύσεν εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ εἶναι ἐκεῖ τοῦ τόπου συνήθεια (εἰ καὶ παράνομος), ὅταν τις Αὐθέντης ἀποβάλλεται τῆς ἡγεμονίας, νὰ λαμβάνῃ ὁ μετ' ἐκείνον Αὐθέντης τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἥτοι τοῦ ἀποβληθέντος, — ἡ οὖν διαληφθεῖσα μακαρίτης Ντόμνα Ἑλένη, στοχασμένη ὅτι, ἂν δὲν γένῃ δευτέρα μοιρασία, ἀκολουθεῖ νὰ ἀδικηθοῦν τινὲς τῶν υἱῶν αὐτῆς, ἐκείνοι δηλονότι ὧν ἐπουλήθησαν τὰ χωρία των, καθότι εἰς τὴν γεγονυῖαν ἐκείνην μοιρασίαν δὲν ἔλαβεν ὁ καθείς ἀπὸ τοὺς υἱοὺς αὐτῆς ἐχωριστὰ χωρία εἰς τὴν κληρονομίαν, ἀλλὰ εἰς τὰ περισσότερα ἦσαν σύντροφοι καὶ συμμερισταί, καὶ φοβηθεῖσα μήπως, ἀποβληθέντος τῆς Αὐθεν-

Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim și a toată Palestina.

† Smerenia Noastră arată prin cea de față serisoare a noastră patriarhicească că, aflându-ne noi în Țara-Românească la anul de la Mântuire 1680, răposata Doamnă Elina, soția răposatului Postelnic Constantin Cantacuzino, s'a rugat de noi adesea pentru această pricină: voia să împartă răposata, și după părerea ei chiar, și după îndemnul răposatului ei soț, dar și cu învoirea fiilor ei, tot ce avea în casa ei, cele mișcătoare și cele nemiscătoare, la cei șase fii ai ei: Drăghici, Șerban, Constantin, Mihai, Matei și Iordachi, dar pe urmă, de oare ce s'an întâmplat două lucruri: întâiu că, domnind Grigore Voevod, a rănat (sic) casa ei toată, căci pe unii din feciorii ei i-a închis și i-a chinuit, iar pe alții i-a gonit, și pe alții i-a făcut surgun și, pe lângă acestea, a luat atâtea pungi de bani, care nevoia aceia mare a mișcat-o și a dat și ea ce-și mai avea ale ei, și bani și lucruri, și s'au vândut unele moșii din acele ce aveau să se împartă, și eră drept să se facă din capăt altă împărțeală; al doilea, că fiul ei Șerban a domnit în Țara-Românească și este acolo, în țară, obiceiul (cu toate că fără socoteală) ea, atunci când vre-un Domn cade de la Domnie, să iea Domnul ce vine după dânsul averea lui, adecă a mazilului—, deci acea răposată Doamnă, răposata Elina, gândindu-se că, de nu se face o a doua împărțeală, urmează să fie nedreptățiți unii dintre fiii ei, adecă aceia căroră li s'au vândut moșiile, de oare ce, la acea împărțeală ce se făcuse, nu luase fiecare din fiii ei moșii deosebite în moștenire, ei la cele mai multe erau tovarăși și părtași împrennă, și temându-se ea nu cumvă, fiind seos din Domnie fiul ei Șerban Voevod, Domnii de după el, vrând să iea moșiile lui, să iea și partea fraților lui, și să fie Domnia scandală și pedeapsă pentru

τείας τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Σερμπάνου Βοεβόδα, οἱ μετ' ἐκείνων Αὐθένται, θέλοντες νὰ λάβωσι τὰ χωρία αὐτοῦ, λάβωσι καὶ τὸ μέρος τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ γίνεται ἡ Αὐθεντεία σκάνδαλον καὶ ζημία εἰς ὅλον τοὺς τὸ ὁσπῆτιον, καθότι, ἀδικούμενα τὰ τέκνα αὐτῆς ἀπὸ τοῦς κατὰ κειροῦς Αὐθέντας, ἔπεται φθωρὰ τοῦ οἴκου αὐτῆς· διὰ αὐτὰ οὐκ ἐφρόντισε νὰ γένῃ κατὰ Θεὸν διόρθωσις, ἥτις ἦτον νὰ γένῃ δευτέρα μοιρασία, ὅπου καὶ ὅσων ἐπουλήθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην τὰ χωρία τῶν, νὰ λάβωσιν τὸ ἀνάλογον μέρος ἀπὸ τὰ χωρία τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ ὁ Σερμπάνος Βοεβόδας νὰ πάρῃ εἰς τὴν μοίραν τοῦ μερικὰ χωρία, χωρὶς νὰ εἶναι μετὰ τινὰ ἀπὸ τοῦς ἀδελφοῦς τοῦ σὺντροφός, τὰ ὅποια χωρία νὰ εἶναι τόσης τιμῆς, ὅσης ἦτον καὶ ἡ ἐκάστου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ μοίρα· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι υἱοὶ αὐτῆς καὶ τὰ ὄρφανὰ τοῦ κοιμηθέντος αὐτῆς υἱοῦ, μακαρίτου Δραγιτζάνου Σπαθάρη, ἔστερξαν εἰς τὴν οἰκονομίαν ταύτην, μόνου δὲ τοῦ Σερμπάνου Βοεβόδα ζητοῦντος νὰ εἶναι βεβαία ἡ πρώτη μοιρασία καὶ μὴ συγκατανεύοντος εἰς τὴν τοιαύτην πρόνοιαν καὶ κυβέρνησιν τῆς μητρὸς του, ἐδεήθη ἡμῶν πολλάκις ἡ μακαρίτη ἐκείνη ἵνα εἴπωμεν ἐκείνῳ, ἡγεμονεῖοντι τότε, ὅπως ἡ βεβαία μοιρασία ὅπου ἔγινεν εἰς ὅλα τὰ ὑποστατικά τοῦ ὁσπητίου αὐτῶν τότε μένη ἐν πάσιν ἀπαρασάλευτος εἰς τὰ λοιπά, τὰ χωρία δὲ νὰ λάβῃ μερικά, νὰ τὰ ἔχη μόνος τοῦ ἐξ ὁλοκληρίου, καὶ νὰ τὰ δώσῃ προίκα τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, αἵτινα νὰ εἶναι τόσης τιμῆς, ὅσης εἶναι καὶ τὸ μέρος ὅπου ἦθελεν ἔχει εἰς τὰ χωρία τὰ μετὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ οὕτω κατὰ πάντα τρόπον νὰ μείνῃ τὸ κοινὸν ὁσπητίον αὐτῶν ἀνενοχλήτον ἀπὸ τοῦς κατὰ κειροῦς Αὐθέντας, καὶ τινὰς ἀπὸ τοῦς υἱοῦς αὐτῆς νὰ μὴν ἀδικηθῇ διὰ τὰ χωρία ὅπου ἐπουλήθησαν εἰς ταῖς ἀνάγκαις ταῖς κοιναῖς εἰς τὸ ὁσπητίον αὐτῆς. Οὕτως οὖν ἐκείνης ἡμῶν πολλάκις δεηθείσης εἶπεν τῇ μακαρίτῃ ἐκείνῳ, καὶ εἰπόντων ἡμῶν πολλάκις καὶ ἐπιμελημένως νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὸ δίκαιον καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τὸ θέλημα, οὕτε ἡθέλησαν, ἀλλὰ μάλιστα, ἀθετῶν προφανῶς τὴν πρόνοιαν καὶ ἐπιταγὴν αὐτῆς, ὥς ἡγεμονεῖον καὶ δυνάμενος, ἀνταπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς ἐκείνην ἵνα ζητήσωμεν καὶ λάβωμεν ἅπαντα τὰ κατὰστιχα καὶ ἀπλῶς τὰ χαρτία τῆς τότε μοιρασίας, διὰ νὰ τὰ ἔχῃ ἐκεῖνος πρὸς μνημόνητα καὶ βεβαίωσιν ἐκείνου τοῦ μερισμοῦ. Ἦ δέ, ἀπελθόντων ἡμῶν καὶ εἰπόντων τὴν τοιαύτην διαμήνουσιν, ἀπεκρίθη ὅτι οὕτε τὰ κατὰστιχα, οὕτε τὰ γράμματα τὰ περιέχοντα τὰ τότε διατα-

τοῦ Casa lor, de oare ce, nedreptățindu-se fiii ei de către Domnii de pe vremuri, urmează peirea Casei sale, — pentru acestea deci s'a gândit să se facă îndreptare, cu Dumnezeu, cu ce va fi să se săvârșească o a doua împărțea, pentru ca aceia căroră li se vânduse la acea nevoie moșiile lor, să iea tot atâta parte din moșiile fraților lor, și Șerban Voerod să iea în partea sa unele moșii, fără să fie la un loc cu vre unul din frații săi, care moșii să fie de atâta preț, câtă ar fi și partea fiecăruia dintre frații lui; și ceilalți fii ai ei și orfanii celui adormit răposatului ei fiu Drăghicean Spătarul s'au mulțămuit cu orânduiala aceasta; numai Șerban Voerod, voind să fie statornică întâia împărțea, și neînvoindu-se la această îngrijire și chiverniseală a mamei lui, a cerut de la noi adesea acea răposată ca să vorbim cu acela, ce domniă atunci, ca acea împărțire, ce s'a spus, care se făcuse pentru cele ce erau atunci ale Casei lor, să rămâie în toată neatinșă în celelalte, numai moșiile să se împartă din nou; apoi ca Șerban Voerod să nu iea parte din moșii, la care să fie la un loc cu vre unii dintre frații săi, ci să iea unele din moșii, să le aibă el singur cu totul, și să le dea de zestre fetelor lui; care să fie de atâta preț, cât ar fi și partea ce ar fi fost s'o aibă în moșiile cele împreună cu frații, și astfel în tot chipul să rămâie Casa lor de obște netulburată de Domnii de pe vremuri, și vre unul din fiii ei să nu fie nedreptățit pentru moșiile ce s'au vândut la nevoile de obște ale Casei ei. Așa dar, rugându-ni-se adesea să spunem aceluia, răposatului, și spuindu-i noi adesea, și cu stăruință, să se învoiască și el cu dreptatea și cererea mamei lui și cu voia ei, — el nici nu s'a înduplecat, nici n'a voit, ci, mai vârtos, călcând fățiș îngrijirea și hotărârea ei, ca unul ce stăpâniă și era puternic, ne-a trimes îndărăt la dansa, ca să cerem și să luăm toate catastișele, și de față toate hârtiile împărțelii de atunci, ca să le aibă el spre întemeierea și statornicirea acelei împărțeli. Iar ea, dacă am venit noi și am spus o astfel de solie, a răspuns că nu dă nici catastișele, nici scrisorile ce cuprind cele atunci orânduite și împărțite, și mai ales nu vrea să aibă nicio putere acea împărțea, ci, pentru pricinile ce s'au spus mai sus, să fie acea împărțea fără preț și,

γέντα καὶ μερισθέντα διδῶν, μάλιστα δὲ βοῦλεται οὐδὲ μίαν ἰσχὺν ἔχειν ἐκείνην τὴν μαιρασίαν, ἀλλὰ διὰ τὰς ἑνωθεν εἰρημένους αἰτίας ἵνα εἴη ἡ μαιρασία ἐκείνη ἄκυρος καὶ κατὰ πάντα τρόπον καὶ τόπον καὶ χρεῖαν καὶ καιρὸν ἀθέβαιος, ἀνίσχυρος καὶ εἰς οὐδὲν λογιζομένη, δευτέρα δὲ μαιρασία νὰ γένῃ χωρὶς λόγου τινός, καὶ χωρὶς ἡστινosoῦν προφάσεως, ὅν τρόπον καθαρώς καὶ εἰς πλάτος εἴρηται ἄνωτέρω. Ὅθεν εἰς θεοκλίωσιν ὧν τότε ἐμεσιτεύσαμεν εἰς τὸν Σερμπάνου Βασβόνδα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰς παράστασιν τῆς ἀληθείας καὶ τελευταίας γνώμης ἐκείνης τῆς μακαρίτου περὶ τῶν ὑπαρχόντων καὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, ἐσημειώσαμεν τὸ παρὸν καὶ ἐδώσαμεν τοῖς ἐγγενεστάτοις ἀδελφοῖς τοῦ Σερμπάνου Βασβόνδα πρὸς θεήθειαν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας. Ἀχμὰ, μαρτίῳ μηνί, ἐν Κωνσταντινουπόλει.

† Δοσίθεος, Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἀποφαινόμεθα.

(Archiva Gr. G. Cantacuzino; traducerea și în Documentele Cantacuzinilor, pp. 137-40, n° LXI.

CCCXLVII.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, întărește diata Elinei Cantacuzino.

† Διονύσιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος πρῶτην Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε, πατρὲσαι ἡμῖν ἐν Εὐαγγελίοις ὁ Κύριος, καὶ ἄλλαχόθι, διὰ τοῦ Προφήτου: ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἡ Μετρίότης ἡμῶν ἔτυχε προσκαλεσθῆναι πρὸ χρόνου παρὰ τῆς μακαρίας Δόμνας Ἐλένης, θυγατρὸς τοῦ πρόπαλαι ἡμινήστου Σερβάνου Βασβόδα καὶ συμβίου τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ποτὲ ἄρχοντος Μεγάλου Ποστέλνικου Κωνσταντίνου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἐν τῷ χωρίῳ Ντομπρένι καλουμένῳ εὐρεθείσης, καθ' ὃν καιρὸν παρεσκευάζετο αὐτῇ ἐκείνη ἡ μακαρία παραγενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, προσκυνήσεως χάριν τῶν ἁγίων ἐκείσε τόπων, καὶ ἀκοῦσαι παρ' αὐτῆς πρὸς τὸ τοῖς ἄλλοις ἀποκρύφοις αὐτῆς καὶ ὑποθέσει μυστικωτέραις καὶ ἀναγκαιοτέραις τοῦ καθόλου ὁσπετίου αὐτῆς, ἅπερ ἡμῖν πνευματικῷ τῷ τρόπῳ ἐξανήγγηκε, καὶ τὴν τῶν μοσιῶν αὐτῆς πάντων διάταξιν καὶ διοίκησιν, τὴν κατὰ τὸ δόξαν αὐτῇ γενομένην, ἀνάγκη ἐστὶ φανερῶναι ταύτην εἰς ἀληθείας ἀπόδειξιν καὶ ὑποφίας ἀπάσης ἀναίρεσιν, ἵνα μὴ, σιωποῦσα τὸ δίκαιον, ψυχικὸν ὑποστήσῃ τὸν κίνδυνον, — ἐπίσης καὶ

în tot chipul și locul, și la toată nevoia și împrejurarea, neîntemeiată, fără putere și întru nimic socotită; iar cea de-a doua împărțeală să fie fără nicio vorbă și fără niciun euvânt, în chipul cum mai sus s'a spus curat și pe larg. Pentru care, spre asigurare despre lucrurile ce le-am mijlocit atunci la Șerban Voevod și la mama lui, și spre ajutorul părerii celei adevărate și de pe urmă a răposatei aceleia pentru cele ce le aveā ea și fiii ei, am scris cea de față și am dat-o prea-nobililor frați ai lui Șerban Voevod pentru ajutorul dreptății și adevărului. 1691, luna lui Martie; în Constanti-nopol.

† Dosofteiu, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al Ierusalimului, mărturisesc.

1691,
Iulie.

† Dionisie, cu mila lui Dumnezeu fost arhiepiscop al Constantinoplei și Patriarh ecumenic.

† Nu judecați după vedere, ci judecata cea dreaptă judecați-o, ni poruncește în Evanghelie Domnul, și aiurea, prin Prooroc: cel ce iubește nedreptatea, sufletul lui și-l urăște. De oare ce deci și Smerenia Noastră s'a întâmplat să fie chemată acum câțiva ani de răposata Doamnă Elina, fiica celui de de mult de veșnică amintire Șerban Voevod și soția celui întru fericire răposat dumnealui Postelnicul-cel-Mare Constantin Cantacuzino, care erā în locul ce se zice Dobreni, pe vremea când se gătiā acea răposată să meargă la Ierusalim, ca să se închine la acele sfinte locuri, și să aud de la dānsa, pe lângă alte lucruri ascunse ale ei și gânduri mai tainice și mai de nevoie ale întregii ei Case, pe care ni le-a arătat nouă ea unui duhovnic, și orânduiala și așezarea tuturor moșiilor ei, făcută după a ei socotință, — e de nevoie să vădīm pentru arătarea adevărului și înlăturarea de orice bănuială, pentru ea nu cumvā, trecānd sup tăcere dreptatea, să suferim primejdie sufletească, — de oare ce tot așa se pedepsește

γὰρ τιμωροῦνται ὅτε τὸ ψεῦδος κατασκευάσας
καὶ ὁ τὴν ἀλήθειαν ἐν καιρῷ σιωπήσας, καὶ
αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν καὶ μισῶν
τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Ἡ μακαρία ταύνη Δόμνα
Ἐλένη ἐκείνη, ὡς καλὸς τις προγνώστης καὶ
διοικητὴς εἰς τὰ ἑαυτῆς κτήματα πάντα, κι-
νητὰ καὶ ἀκίνητα, διατελοῦσα, καὶ πρόνοιαν
ὑπὲρ τῆς συστάσεως ἐκείνων τῆς μετέπειτα
σοφῶς διανοουμένη. ἐφανέρωσεν ἡμῖν λέγουσα:
«Οὐμὸς υἱὸς Σεργάνος ὁ Βοεδόδας, ἅτε εἰς τὴν
αὐθεντικὴν προδιτάσθεις ἀξίωμα, ἐὰν συγ-
κληρονομήσει μετ' ἐμὸν θάνατον τοῖς λοιποῖς
μου υἱοῖς καὶ λάβῃ τὸ ἀνῆκον τῇ αὐτοῦ Ἐ-
κλαμπρότητι μερίδιον ἐκ μιᾶς ἐκάστου τῶν
ἡν κέκτημαι παρὰ Θεοῦ μοσιῶν, ἔπαται συμ-
περιπλεχθῆναι τὰ ἡμέτερα τοῖς αὐθεντικοῖς
καὶ κατὰ καιροῦς ἐκπίπτειν αὐτὰ ἐκ πρωτόπων
εἰς πρόσωπα τὰ τυχόντα, καὶ ποτὲ εἰρήνην
μὴ ἔχειν τοὺς ἐμοὺς υἱοὺς τε καὶ ἀπογόνους, ὡς
τῆς αὐθεντικῆς χειρὸς μέγα τε δυναμένης καὶ
τῶν πορρω ἀδελῶς ἀπταμένης· ὅπερ εἴνα μὴ
γένηται, ὡς ἐνδέχεται, ἄστατον καὶ γὰρ χρήμα
ἢ αὐθεντικὴ, ὡς, ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τυγχάνει κα-
τάστασις, ἔκρινα εὐλογον καὶ διεχώρισα ὑπὲρ
τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος ἐκ πάντων μου
τῶν ὑποστατικῶν μοσιῶν ὁλόκληραν, δυναμένην
ἀναπληρῶσαι τὰ πάντα μερίδια ὅσα ἐμελλε
λαβεῖν αὐτὸν ἀνά μέρος ἐκ πάντων, καί, ἐκ-
δίδουσα αὐτῷ ἐκείνην ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν
καὶ δεσποτείαν, ἀποφαίνομαι ἐκείνης μόνῃς
ἄπτεσθαι, τῶν δὲ λοιπῶν μου πάντων μοσιῶν
ἀπέχεσθαι, καὶ ὅλως αὐτὴν ἡμέτοχον ἐκείνων
εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. Ἀποκαθίστημι δὲ ἐν
ἐκείναις μόνους κυρίους καὶ ἐξουσιαστὰς τοὺς
λοιποὺς μου υἱοὺς, οἵτινες καὶ καθ' ἑαυτοὺς
διαμερισάτωσαν ἐκείνας, ὡς ἔθος τοῖς αὐτα-
δέλφοις καὶ συγκληρονόμοις· ταύτην τὴν αὐ-
τοπροαίρετόν μου διάκρισιν καὶ διάταξιν ποιη-
σαμένη, θέσποτα παναγιώτατε, αὐτοῖς ἐμοῖς
ἀραίς καθυποβάλλομαι τὸν ἄλλως πῶς δια-
νοηθησόμενον καὶ ἀνατρέψαι· τί ἐξ αὐτῶν βου-
ληθησόμενόν ποτε· ἀξίω δὲ καὶ τὴν Πανα-
γιώτητα σου ὅπως, φανερώτης αὐτὴν τῷ νῷ
μου Σεργάνῳ Βοεδόνδα, ἐπὶ τῷ εἶναι εἰς τε-
λεῖαν αὐτοῦ εἶδῃσιν καὶ ἀμφιβολίας ἀπάσης
ἀναίρουν.» Καὶ οὕτω, κατὰ τὴν ἰδίαν παράδοσιν
τῆς μακαρίας Δόμνης Ἐλένης ἐκείνης, διαγ-
γεῖλασα καὶ ἡ Μετρίότης ἡμῶν τὴν ὑπόθεσιν
κατ' ἐκείνον καιρὸν τῷ μακαρίτῃ νῷ αὐτῆς
Σεργάνῳ Βοεδόνδα, γράφει καὶ ἥδη καὶ θε-
βαιοὶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἡ διάταξις ἐκείνη
ἐν τοῖς ὑποστατικαῖς, ὡς εἰρήσαμεν, τῆς μα-
καρίας Δόμνης Ἐλένης, ὑπάρχει ἀληθὴς, θε-
δοκία τε καὶ ἀνυπόποτος, καὶ κατὰ τὸν αὐ-

și cel ce gătește mineiuna și cel ce tace într-o anume elipă asupra adevărului, care și acelaș este iubitorul de nedreptate și dușman al sufletului său. Deci răposata Doamnă Elena aceia, ca o bună cunoscătoare și orânduitoare a averilor ei tuturor, mișcătoare și nemiscătoare, așezând și cugetând cu înțelepciune prevederea pentru așezarea lor mai pe urmă, ni-a arătat, spuindu-ni acestea: „Fiul meu Șerban Voievod, ca unul ce a fost ridicat la vrednicia de Domn, dacă va moșteni după moartea mea la un loc cu ceilalți fii ai miei și va lua pârțiceia ce i se cuvine Luminăției Sale din fiecare moșie dintr-acele ce am câștigat cu ajutorul lui Dumnezeu, urmează că se vor încurcă ale noastre cu cele domnești și după vremei vor cădea de la unele fețe la altele ce se vor întâmpla, și niciodată nu vor avea pace fiii și nepoții noștri, de oare ce mâna domnească mult poate și fără teamă a apuca și cele depărtate; care lueru ca să nu fie, cum se poate așteptă—căci e lucru nestatornic, al Domniei, de oare ce de cele mai multe ori se întâmplă schimbare—, am socotit că e bine și am hotărât Luminăției Sale din toate moșiile mele una întreagă, care să poată fi de o seamă cu toate pârțicelele ce eră să aibă el rând perând din toate și, dându-i-o lui supt a sa putere și stăpânire deosebi, arăt că aceia numai să o aibă, iar de la celelalte moși ale mele toate să se oprească, și să fie și să se zică întru toate nepărtaş al acelora. Și așez în acelea ca singuri domni și cârmuitori pe ceilalți fii ai miei, cari și întreci să și le împartă, cum e obiceiul fraților și tovarășilor de moștenire; făcând această socoteală și orânduială de bună voia mea, părinte preasfințite, supun înseși blăstămurilor mele pe acela care altcum se va gândi și va voi vre-odată să schimbe ceva din acestea; și te rog pe Preasfinția Ta ca s'o arăți fiului meu lui Șerban Voievod, ca să fie la știința lui deplină și fără vre-o îndoială.” Și astfel, după însăș însărcinarea răposatei Doamne Elina aceleia, vestind și Smerenia Noastră lucrul în acel timp răposatului ei fiu, Șerban Voievod, seriu și asigurat prin cea de față că acea orânduială în averta, cum am spus, a răposatei Doamne Elina, e adevărată, sigură și nebanuită, și în acelaș fel, fără schimbare, am văzut apoi și diata după întoarcerea ei din Ierusalim, încredințată nouă spre cetire, iscălită de dânsa, pecetluită și având marturi, întâ-

τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπαρράλλακτως ἴδομεν ὕστερον καὶ διαθήκην μετὰ τὴν ἀναστροφὴν ἐκείνης ἀπὸ Ἱεροσολύμων γενομένην, ἐγγχειρισθεῖσαν ἡμῖν εἰς ἀνάγνωσιν, ἐνυπόγραφον, ἐσφραγισμένην τε καὶ ἐμμάρτυρον, διαβεβαιούσαν αὐτὰ ταῦτα ὅμοια καὶ ἀπαράθραυστα, ἥνπερ ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος υἱὸς αὐτῆς Σερβάνος ὁ Βοεδόνδας διὰ καὶ δυναστείας τῇ παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπειλῇ τῇ αὐθεντικῇ ἐκζητήσας καὶ λαβὼν ἀπὸ τῶν ἀμφιβαλῶν αὐτοῦ, κατεκράτησε καὶ ἔρεν ἐκ μέσου αὐτὴν ὁλοτελῶς, τοῦ ἰσοῦ μόνου ἐκείνης ἀναπόμειναντος παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ πολλοῖς ἄλλως τοῦτ' ἐγνωσταί, καὶ ἡμεῖς καλῶς ἐπιστάμεθα, καὶ τοῖς μετέπειτα τὴν ᾠπασαν ἀλήθειαν κατὰ Θεὸν προσομολογοῦμεν καὶ λέγομεν ὅτι, ἐὰν ἡ γράμματά τινα πατριαρχικά, ἢ αὐθεντικά, ἢ ἄλλα οἰαδήποτε κατασκευάσθισαν παρὰ τὴν διαθήκην ὑπ' ἐκείνου τοῦ Σερβάνου Βοεδόνδα, ἀναιροῦντα θῆθεν καὶ ἀνατρέποντα τὴν ἀνωτέρω διάταξιν τῆς μακαρίας μητρὸς αὐτοῦ Δόμνης Ἐλένης, ὡς τῆς καθολικῆς διαθήκης μὴ φαινομένης, δι' ἣν ἔφημεν δυναστεῖαν αὐτοῦ, ἀποκυροῦμεν ἐκεῖνα καὶ ὅλως ἀνίσχυρα ὑποκαθιστάμεν, ὡς πεπλασμένα καὶ ψεῦδος γέροντα καὶ τῆς ἀληθείας μακρὰν ἀπέχοντα, κατὰ σκοπὸν μόνον ἐκεῖνον γεγονότα, τὸ δ' ἰσοῦ ἐκείνης τῆς καθολικῆς διαθήκης μητρὸς αὐτοῦ Δόμνης Ἐλένης, τὸ σωζόμενον παρὰ τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσιν λοιποῖς υἱοῖς ἐκείνης, τὸ καὶ ὑπὸ ἀξιολύτων ἀνδρῶν ταῖς ἰδίαις ὑπογραφαῖς μαρτυρούμενον, ὃν καὶ πολλάκις ἴδομεν καὶ ἀναγνώσαμεν, ὡς ἀληθεῖς καὶ ἀναμφίβολον, ἔχει τὸ κῆρος καὶ τὴν ἰσχύον καὶ τὸ ἐξῆαιον καὶ τῇ πρωτοτύπῳ διαθήκῃ... ἰσοδύναμον. Ὅθεν καὶ εἰς ἐνδειξιν τῆς κατὰ Θεοῦ ὅλης ἀληθείας ἐγένετο τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα καὶ ἀνεχειρίσθη τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσιν υἱοῖς ἐκείνης τῆς μακαρίας Δόμνης Ἐλένης, τῇ... κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοῖς μυχῇ, ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδικτιῶνος φ (sic).

(Archiva G. Gr. Cantacuzino, traducerea și în Iorga, *Documentele Cantacuzinilor*, p. 149 și urm., n° LXIV.)

CCCXLVIII.

Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, pentru eleimosină.

(Archiva Protopopiei din Sibiiu; semnalată și în *Studii și documente*, XII, p. 3, n° IV.)

CCCXLIX.

Notițe a lui Dosofteiu, Patriarhul Ierusalimului, despre nunta fiicei lui Constantin-Vodă Brâncoveanu cu Radu Iliaș.

București.
1692,
6 Iunie.

rind acestea, asemenea și nepreschimbate, — pe care acel răposat fiu al ei, Șerban Voievod, cu silă și puterea ce avea și cu amenințare domnească cerând-o și luând-o de la protivnicii lui, a căpătat-o și a smuls-o din mijloc cu totul, rămânând la ei numai izvodul, cum și multor altora li e știut aceasta, și noi știm bine, și celor ce vor fi pe urmă li mărturisim tot adevărul cu Dumnezeu și li spunem că, dacă, ori ceva gramate patriarhicești, ori serisori domnești, ori altele de orice fel s'ar fi gătit peste diată de acel Șerban Voievod, nimicind cumva și schimbând diata de mai sus a fericitei mamei lui Doamna Elina, neînfrățându-se diata originală prin silnicia lui, despre care am vorbit, le stricăm pe acelea și le facem cu totul fără putere, ca plămuite și pline de minciună și mult depărtate de adevăr, făcute numai cu acel scop, iar izvodul acelei diate originale a mamei lui Doamna Elina, păstrat de prea-nobilii boieri ceilalți fii ai ei, care cuprinde și înseși mărturiile unor oameni vrednici de credință, pe care adesea l-am și văzut și l-am și cetit, să aibă puterea și tăria și siguranța și să fie de același preț ca și diata dintru început. Pentru care și, spre arătarea întregului adevăr, s'a făcut cea de față gramată a Smereniei Noastre și s'a încredințat prea-nobililor boieri fiii acelei răposate Doamne Elina, și fii ai noștri sufletești iubiți. 1691, în luna lui Iulie, indiectia—.

1692, νοεμβρίου ἑξ, ἔγινεν ὁ γάμος τοῦ
μπαϊζατὲ Ράδουλ τοῦ Ἡλιάσκου μετὰ τῆς
θυγατρὸς τοῦ Αὐθεντὸς Κωνσταντίνου Βοε-
δόδα πάσης Οὐγκροβλαχίας. Ἐτύχομεν καὶ
ἡμεῖς ἐδῶ, καὶ ἐγέναμεν σύντεκνοι, καὶ ἔτυχε
καὶ ὁ δραγομάνος κύρι' Ἀλέξανδρος, ἐδῶ γυρηζά-
μενος ἀπὸ τῶ Μπελιγράδι. Ἐστὼ εἰς μνήμην.

(Ms. 164 al metocului Sf. Mormânt la Constantinopol; publicată și în Papadopoulos Kerameus, l. c., IV, p. 144.)

CCCL.

Iași,
1692,
11 Novembre.

Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiu,
pentru eleîmosină.

(Archiva Protopopiei din Sibiu; semnalată și în *Studii și documente*, XII, p. 4, n^o V.)

CCCLI.

C. 1693.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Constantin Duca-Vodă, despre
aplecarea-i către el.

Κωνσταντίνω Δούκα Βοεδόδα.

Ὑψηλότατε καὶ θεοσεβέστατε, καὶ ἀντί-
παντός ἐμοὶ καὶ κόρης οφθαλμοῦ τιμαλφέ-
στατε Αὐθέντα, τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς ὁμετέρας
Ὑψηλότητος ἐδάφει τὰς περιόπτους ἀνατίθηναι
προσηγορίας, καὶ ὅπως ἐπηρείας ἀπάσης ὑ-
περανέστηκα διαγίγνοιτο, τὰς διακείας ἐκ-
τείας ἀναπέμπω τῷ παραχεῖ τῶν ἀγαθῶν. Τὰ
παρὰ τῆς ὁμετέρας εὐμενείας καὶ φιλανθρω-
πίας ὥς ἐμὲ κατιόντα φαιδρὰ καὶ περιχαρῇ
γράμματα τῆς, ἣ ταῦτ' ἐγχειρίζεται, πασῶν
τῶν διὰ θείου λευκοτάτην ἀποδείκνυσιν ὑπερή-
δομαι δέ, ἐπειδὴν καὶ τοῖς ἐπιτάγμασιν αὐτῆς
ἀξιώμαι κοσμεῖσθαι καὶ διεντυχοῖν ἄρ' οὖν,
εἰ πῶποτε, μάλιστα, ἦν τῆς ἐμῆς φυγῆς τὸ
εἰς διακύνειν πρὸ χειρόν τε καὶ πρόθυμον
καὶ τὸ πάντως εἰς περιποίησιν ἀνακεχυμένον
τῇ ὁμετέρᾳ πανδερκεστάτῃ, ὅσον γε ἐγγωρεῖ
δύναμις ἀνθρωπίνῃ, ξυνέσει γένοιτο φανερόν.
Τὶ γὰρ ἂν ἐμοὶ τῶν ὄντων ἐνδοχίῃ χαρίε-
στερον, ἢ θυμηδέστερον, ἢ καὶ συμπερώτερον,
τῶν προσταγμάτων αὐτῆς; Τὶ δὲ καὶ τιμώ-
τερον εἰ τῇ εἰς αὐτὴν εὐπειθείᾳ καί, ἔν' οὗ-
τως εἴπω, ἐμπαθείᾳ καὶ ταυτότῃ ἐν τῷ τῶν
φίλων αὐτῆς καταλόγῳ οὐκ ἔχομαι τὰ δευτε-
ρεῖα, ἀλλ' ἀξιοῖν ἀκοῦσαι φθεγγομένης αὐτῆς
τῆς ἑτέρας ἐγώ, ὅπερ Ἀλεξάνδρῳ λέγοντος ἁ-
κηκοώς Ἱφαιστίων ἐνδον ὑψήλατο καὶ ὅπῃ
τῆς ἄγαν ἡδονῆς ἐγένετο μονορούκ' ἔκφρων;
Ἀξίω τοίνυν καὶ ἀντιβολῶ ἵνα μὴ τῆς ἐκλα-
μπρότατης ἐκπέσω μνήμης, ἀλλ' ὅ, τῇ εὐνοίᾳ
θαλπούμενος, γράμμασί τε καὶ προσταγμασί μὴ
διαλείπουσι γεραίρωμαι. Ἐρρῶσθω καὶ διεν-
τυχεῖσθω, ἀγαθοῖς ἅπασι περιρρέομένη.

(Originalul în mănăstirea Vatopedului; copie de C. Erhiceanu la Bibl. Ac. Rom.)

1692, Noiembrie în șase, s'a făcut nunta
lui beizadea Radul Hias cu fiica Domnului
Constantin Voevod a toată Ungrovlahia.
Ne-am întâmplat și noi acolo, și am fost nași,
și s'a întâmplat și dragomannul dumnealui
Alexandru [Mavrocordat], care se întorsese
acolo de la Belgrad. Să fie spre amintire.

Lui Constantin Duca Voevod.

Prea-înălțate și prea-avlavioase și mie
mai cinstit decât orice, și decât lumina
ochilor, Doamne, pun pe pământul Înnăl-
țimii Voastre numirile ilustre și, pentru ca
să ajungi a birui toate uneltirile, trimet
rugăciunile mele dătătorului de bunuri.
Strălucitele și plăcutele scrisori coborâte
către mine de la bunăvoința și iubirea ta
de oameni, cu care se înmânează acestea,
arată toată lumina cea mai deplină în lu-
crurile vieții; și sunt bueros foarte pentru
că m'am învrednicit a mă împodobi și de
poruncile tale; și aș fi fericit dacă vre-o-
dată mai ales aceia ce în sufletul meu
e gata și bueros de slujbă și revărsat din
bielșug spre păstrare, s'ar vădi, cât în-
găduie puterea omenească, adânc-văzătoare
tale înțelegeri. Căci, din toate câte sunt, ce
mi s'ar putea întâmpla mai plăcut ori mai
bueuros ori și mai de folos decât poruncile
tale? Și ce lucru mai de cinst decât ascultarea
de tine și, prin, ca să zic așa, unirea în simțire
și prin confundarea în sânul prietenilor tăi,
să nu vin în al doilea rând, ci să mă învred-
nicesc să te aud spuind acel: „altul eu“, pe
care auzindu-l Hefaiștion din gura chiar a
lui Alexandru, s'a veselit înlăuntru și de
plăcerea peste seamă mai că și-a pierdut mîn-
țile. Deci mă rog și mă apropiu cu dorință
ca să nu cad din prea-strălucita-ți amintire,
ci, încălzit de a ta bunăvoință, să nu fiu lip-
sit de cinstea în lucruri și porunci. Fii să-
nătos și fericit, copleșit de toate cele bune.

CCCLII.

Hotărâre a Patriarhului din Constantinopol în folosul fugarului Mitropolit al Moldovei Dosofteiu, după stăruința lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.

1693.

Ἐλεον ἅμα καὶ κρίσιν ἄδοντος τῷ Κυρίῳ τοῦ ἱεροφάντου Δαβὶδ, καὶ συνημμένῃν ἐλέῳ τὴν θεωργὸν κρίσιν τραυλογοῦντος, κρίνειν ἅμα καὶ ἐλεεῖν ἐπαξίως ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία καλῶς μεράσθηκε: διὸ κατὰ πάντα καιρὸν εὐθύναις μὲν ἐν κρίσει θαρύνει τοὺς πλημμελίσαντας, ἐλεεῖν δὲ πάλιν αὐτοὺς συμπαθῶς μεταμελουμένους καὶ προσπίπτοντας οὐκ ἀπαντῶνται· κατακινεῖ τε μὲν πολλοὺς τῆς ἡς ἔλαχον τάξεως τοῦ ἱεροῦ καταλόγου, καὶ τὸ ἐνεργοῦν ἐκείνοις ἀποστερεῖ, ἐν ᾧ ἐπληρώθησαν θαυμάσιον ποτε, συγχωρεῖν δὲ πόλιν τὰ παραπετώματα φιλανθρωπῶς, ἡνίκα δεκτικὰ θεραπείας ἐστί, καὶ ἀνακαλεῖται τοὺς τοιοῦτους πρὸς τὴν προτέραν ἀκαταγνώστως κατὰστασιν, ὡς ὁ πατάσων καὶ πάλιν ἰώμενος Κύριος τὸ συγκαταβατικῶς ἀμφοτέρων κινῶν μυρίαὶς ὑποθήκαις ἡμῖν ὑποτίθεται.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ προλαβόντως μὲν καθαιρέσαι καθυπεβλήθη συνοδικῶς ὁ πρὶν χρηματίσας Μητροπολίτης Μολδοβλαχίας, δεῖνα διὰ τὸ καταλιπεῖν τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, καὶ ταύτης ἀναχωρησάιν ἐφ' ἱκανοῖς τισι χρόνοις, καὶ μὴ φροντίζειν ἐπιστρέψαι εἰς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, καθ' ἣν ἀναφορὰν τέως ἐλάθουмен ἐκείθεν, ὥστε καὶ συνοδικῶς ἐπετιμήσαμεν αὐτῷ τοῦ εἰς τὴν ἰδίαν Μητρόπολιν ἐπανελθεῖν, ἀλλ' οὐχ ὑπήκουσεν· ὧν ἕνεκα, τῇ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀποφάσει, καθαιρέσαι καθυπεβάλλουμεν αὐτόν, τῆς ἀρχιερωσύνης ἀποστερήσαντες, καὶ ἄδειαν δεδώκαμεν ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ Μητροπολίτην εἰσαχθῆναι ἐν τῇ Μητροπόλει ἐκείνῃ πρὸς ἀρχιερατικὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἐν αὐτῇ ὀρθοδόξου λαοῦ· νῦν δὲ προσδραμὼν τῷ ἐλέει τῆς Ἐκκλησίας, λύσεως ἐδεήθη τοῦ ἐπιτιμίου τυχεῖν καὶ ἀφέσεως, δεῖξας ὑπομονὴν οὐ σμιγρὰν, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν εὐλαθῶς δεξάμενος, καὶ φυλάξας ἀχένοκλινῆς ἐς μακρὰν τὸ ἐπίταγμα· πρὸς τοῦτοις καὶ μεσίτην δι' εὐλόγησαν προβαλλόμενος τὸν εὐσεβεστάτον καὶ ἐκλαμπρότατον Αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντινὸν Μπασαράμπαν, Βοεδόξαν πάσης Οὐγγροβλαχίας, υἱὸν κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸν καὶ περιπόθητον τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐπὶ τῷ ἀναγγεῖλαι δηλαδὴ τὴν ἐκείνου θέσιν, οὐ μέντοι παραβιάσασθαι, καὶ τὸν ἔλεον ἐφέλκυσαι τῆς Ἐκκλησίας, δι' οὗ τὴν λύσιν ἐπιχορηγήσας αὐτῷ· τοῦτον χάριν φιλανθρωπῶς τὴν ἐν μετανοίᾳ θέσιν τοῦ ἀρχιερέως δεξάμε-

Κἀντὼν ἰμπρευνά Domnulni și mila și judecata proorocul Daniil și plângând judecata dumnezeiască legată cu mila, Biserica lui Dumnezeu a învățat bine, după cuviință, a judecă și a iertă în acelaș timp: pentru care în toată vremea împovărează cu îndreptările ei la judecată pe cei ce au greșit, dar nu se împotrivesște a milui iarăș cu compătimire pe cei cari s'au pocăit și i s'au rugat; scoate pe mulți din rangul pe care l-au căpătat în sfânta ierarhie și-i despoaie de dreptul de a mai sluji în treapta în care au fost, dar iea și iartă cu iubire de oameni greșelile, pentru că e primitoare de slujbă și chiamă pe unii ca aceștia la starea cea d'întâiu fără a li mai țineă seamă, precum Dumnezeu care bate și iarăș iartă milostiv, ni poruncește a amestecă, prin mii de hotărâri, și una și alta.

De oare ce deci și mai înainte a fost lovit sinodicește de caterisire fostul Mitropolit al Moldovei, pentru că a părăsit adecă eparhia lui și s'a depărtat de dânsa mai mulți ani. și nu s'a gândit să se întoarcă la turma lui, după știrea ce am avut-o până acum de acolo, așa încât și sinodicește i-am hotărât să vie la Mitropolia lui, iar el n'a ascultat; pentru aceea, după hotărârea sfintelor canoane, l-am supus caterisirii, despoindul de arhierie, și am dat voie a se aduce alt Mitropolit în locul lui în Mitropolia aceea pentru arhieriasca supraveghere a popoului drept-credincios dintr'însa; iar acum, venind spre mila Bisericii, a cerut a se împărțiși de deslegarea și iertarea cuvenită, arătând răbdare destulă și primind cu evlavie pedeapsa bisericască și păzind mult timp cu grumazul plecat porunca; pe lângă acestea aducând ca mijlocitor din evlavie și pe prea-cucernicul și prea-luminatul Domn și stăpân, domnul domn Io Constantin Basarab, Voievod a toată Ungrovlahia, fiu iubit și dorit după Duh al Smereniei Noastre, ca să vestească adecă rugăciunea lui, iar nu să silească și să smulgă mila Bisericii, ca să-i capete deslegarea; deci, cu iubire de oameni primind noi cererea cu metanie a arhierelui și folosindu-ne fără cruțare de mila Bisericii, atât pentru răbdarea lui,

νοι, καὶ τῷ ἐλέει τῆς Ἐκκλησίας ἀφειδῶς χρη-
 σάμενοι, τοῦτο μὲν διὰ τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ,
 τοῦτο δὲ διὰ τὴν ἐνάρητον τῆς ζωῆς αὐτοῦ,
 ἄλλως δὲ καὶ διὰ τὴν γῆρας, οὐκ ἔλαττον
 ὁ ἐπὶ τοῖς καὶ διὰ τὴν αὐθεντικὴν ἀξίωσιν,
 ὡς εἴρηται, τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀθηνῶν, συ-
 νεωράκαμεν εὐλογον συγχωρήσεως αὐτὸν ἀξιῶ-
 σαι καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδι-
 κῶς ἵνα ὁ διαληφθεὶς ἱερώτατος Μητροπολίτης
 πρώην Μολδοβλαχίας, ὁ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι
 ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός, ὑπάρχῃ
 συγχωρημένος καὶ λελυμένος ἐκείνης τῆς
 κατ' αὐτοῦ γραφείσης καὶ ἐκφωνηθείσης κα-
 θαιρέσεως, ἀθῶς τε τοῦ λοιποῦ καὶ ἀνέγκλη-
 τος, καὶ ἔχῃ τὸ ἐνεργοῦν τῆς ἀρχιερωσύνης
 αὐτοῦ ἀκωλύτως καὶ ἀπαρεμποδίστως, ὅπου
 ᾗν τύχῃ, εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ ἀρχιερα-
 τικῶς τοὺς προσερχομένους αὐτῷ χριστιανοὺς
 ἀναντιρρήτως καὶ ἀναμφιλέκτως, καὶ πάντα
 τὰ ἀρχιερατικὰ ἐκτελῶν, ὅπου ᾗν προσκληθῇ,
 εἰδήσει τῶν κατὰ τόπον προϊσταμένων, ὀφει-
 λόντων πάντων τῶν χριστιανῶν γινώσκειν αὐ-
 τὸν ἀρχιερέα νόμιμον καὶ κανονικόν, καὶ τιμᾶν
 καὶ ἀγαπᾶν καὶ διευλαβεῖσθαι, καὶ μετὰ πάσης
 ἀξίας καὶ περιποιήσεως καὶ προσσηκούσης δε-
 ξιώσεως ἀπαδέχεσθαι, καὶ σέβας ἀπονέμειν
 αὐτῷ τὸ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὀφειλόμενον, μηδενὸς
 ἐναντιομένου ἢ ἀντιλέγοντος, ἱερωμένου ἢ λαϊ-
 κοῦ, ἐν ὅσῃ ἀρχίᾳ καὶ ἀλότητι ἀφορισμοῦ
 ἐξ ἀποφάσεως. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν ἀπελάβη αὐτῷ
 καὶ ἡ παροῦσα ἀθώωσις. αἰχμη'.

cât și pentru viața lui virtuoasă, ca și pentru
 bătrânețā și, nu mai puțin, pe lângă acestea,
 pentru rugămintea domnească, precum s'a
 spus, a prea-luminatului Domn, l-am so-
 cotit vrednic de iertare, și, seriind, vă-
 dim sinodicește ca acel preasfințit Mitro-
 polit fost al Moldovei, fratele nostru iubit
 întru Duhul Sfânt și coliturghisitor, să
 fie iertat și deslegat de acea caterisire
 scrisă și rostită împotriva lui, și să fie
 de acum înainte curat și nepărat, și să
 aibă puterea de a-și face slujba de arhie-
 reu fără oprire și împiedecare, unde ar fi,
 binecuvântând și sfințind și arhiereste pe
 creștinii ce vor veni la el, fără contra-
 zicere și șorăire, și îndeplinind toate cele
 arhieresti, unde ar fi chemat, cu știrea celor
 ce stăpânesc în acea țară, fiind datorți toți
 creștinii a-l cunoaște de arhieriu legiuit
 și canonic și a-l cinsti și a-l iubi și a fi
 cu evlavie față de el, și a-l primi cu toată
 vrednicia și îngrijirea și cuvenita ospetie,
 și a-i arăta respectul cel cuvenit arhie-
 reilor, nimeni împotrivindu-se cu fapta ori
 cu vorba, cleric ori mirean, supt pedeapsă
 de caterisire și nedeslegată afurisanie după
 poruncă. Pentru care, spre a se vădi, i s'a
 dat și această iertare. 1693.

CCCLIII.

București,
 1693,
 Iunie.

Dionisie, Patriarh de Constantinopol, arată că mănăstirea Polovraci, clădită
 de Danciul Milescu și închinată Sfântului Mormânt la 1650, fiind de față Patriarhul
 de Ierusalim Paisie, a suferit din lipsă de avere și pentru tulburările ce au zguduit
 țara, ajungând sărăcită și amenințată cu ruina; urmașii ctitorului, Maria soția Ba-
 nului Barbul Milescu și alți Milești, se înțeleg cu Domnul ca să ia mănăstirea lor
 ca metoh al Hurezului, dând în loc Sfântului Mormânt, care n'a primit de cinspre-
 zece ani niciun ajutor, câte 1.500 de lei pe an, din cari se vor reface chiliile Sfântului
 Gheorghe din București (se adaugă că s'a făcut și în românește).

1693, Ιουνίου.

Διαλαμβάνει τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριο-
 τητος γράμμα ὅτι τὸ σεβάσιμον μοναστήριον
 τὸ κεῖμενον εἰς τὴν τοποθεσίαν τοῦ Πολύρα-
 τζίου καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν θείων
 Εἰσαδίων τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, ὑπερ-
 ῥηκόδομησεν ὁ μακαρίτης ἄρχων Ντάντζουλος
 Μιλέσκος καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ἅγιον καὶ
 ζωοδόχον Τάφον ἐν ἔτει Ἱρηνή', ἐπιδημοῦντος
 ἐνταῦθα καὶ τοῦ τότε Πατριάρχου τῆς ἀρχίας

1693, Iunie.

Serisoarea de față a Smereniei Noastre
 cuprinde că venerabila mănăstire ce se află
 în locul Polovracilor și e cinstită întru nu-
 mele sfintei Întrări în biserică a preasfintei
 noastre Născătoare de Dumnezeu, pe care
 a clădit-o răposatul boier Danciul Milescu
 și a închinat-o la sfântul și de viață pri-
 mitorul Mormânt în anul 7158, viind acolo
 și cel de atunci Patriarh al sfintei cetăți

πόλεως Ἱερουσαλήμ κύρ Παΐσιου, ἀλλά, μέ τῃ νᾶ μὴ δώσῃ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸ ὁ ῥηθεὶς κτίτωρ αὐτοῦ μωσίας καὶ ὑποστατικὰ ἱκανὰ ὅπου νὰ δύνεται νὰ κυβερνᾶται καὶ νὰ διεξάγεται ὅπως οὖν καὶ εἶτα μὲ τῇ νᾶ συνέδουν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς περιφέρειαν Οὐγκροβλαχίας πολλὰ καὶ ἀλλεπάλληλα κακὰ ὅπου οἱ πάντες γινώσκουσιν, ἡκολούθησεν ἀναγκαιῶς, καὶ ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἀδυναμίαν, καὶ ἀπὸ τὰ ἐξωθεν συμβῆντα περιστατικὰ, μὴτε οἱ κτίτορες νὰ δύνωνται νὰ τὸ ἀνακαινίσουν, ἢ ὅπως νὰ τὸ κυβερνήσουν, μὴτε ἡμεῖς νὰ ἡμποροῦμεν εἰς αὐτὴ νὰ κάμωμεν καμίαν ὠφέλειαν, τόσον ὅπου μηδεμίαν ἔμεινεν ἐλπίς, μὴτε δυνάμεις ὅπου νὰ ἡμποροῦμεν νὰ τὸ κρατήσωμεν, ἢ ὅπως νὰ τὸ φυλάξωμεν, ἐπειδὴ, πρὸς τοὺς εἰρημένους, τὰ μὲν κελλία καὶ οἱ τοῖχοι καὶ ἡ περιοχὰς τοῦ μοναστηρίου, τινὰ μὲν ἐκρηγνύσθησαν, τινὰ δὲ ἀπέσβετον εἰς κρημνισμόν, τὰ δὲ ζῶα τοῦ μοναστηρίου παντελῶς ἐξαλείφθησαν· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ῥουμῶνοι καὶ Κατζίβελαι τοῦ μοναστηρίου ὑπὸ τῶν τσοούτων κακῶν ἔφυγον ὅπου ἐδυνήθησαν. Ὅθεν τὸ μοναστήριον αὐτὸ ἔμεινε σχεδὸν πανταχόθεν ἔρημον, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, «ὡς τερβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα αὐτῆς», καὶ χωρὶς πάσης ἀμφιβολίας ἀπέσβετον εἰς ἀναμφίβουλον τέλειον ἀφανισμόν. Εὐρισκόμενοι οὖν σωματικῶς ἐνταῦθα εἰς Οὐγκροβλαχίαν, ἐσυνομιλήσαμεν μετὰ τῶν ἀπογόνων τοῦ εἰρημένου μακαρίτου κτίτορος, τῆς τε δηλονότι εὐγενεστάτης κυρίας Μαρίας, συμβίον ποτὲ τοῦ μακαρίτου Μπάνου Μπάρπουλου Μιλέσκου, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Μαρίας, καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ὃν ἐγέννησεν ὁ εἰρημένος Μπάρπουλος ἐξ ἐτέρας αὐτοῦ γυναικός, καὶ τοῦ Σταίκου, υἱοῦ τοῦ μακαρίτου Πέτρου Μιλέσκουλου, καὶ τῆς Στάνας, θυγατρὸς τοῦ μακαρίτου Πρέδα Μιλέσκουλου, καὶ ἐπαρκαλέσαμεν κατὰ πολλὰ τὸν ἐκλαμπρότατον, εὐσεβέστατον καὶ ὑψηλότερον Αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγκροβλαχίας, κύριον, κύριον Ἰωάννην Κωνσταντίνον Μπασαράμπαν Βοεβόδα, τὸν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι υἱὸν ἀγαπητὸν καὶ περιπόθητον τῆς ἡμῶν Μετριότητος, νὰ κάμῃ ἐλεημοσύνην νὰ τὸ δεχθῇ καὶ νὰ τὸ ἀνακαινίσῃ, τοῦ εἶναι εἰς μετόχιον τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου ὅπου ἡγείρεν ἐκ θάβρων ἢ Ἐκλαμπρότης τοῦ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων ἐνδόξων μεγάλων θεοστέπων καὶ ἱσποστόλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, καὶ νὰ δώσῃ τίποτε ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ· καὶ οὕτω καὶ τὸ μνημόσυνον τῶν κτιτόρων νὰ μὴ σβύσῃ, ἀλλὰ νὰ μένῃ διὰ παντός, καὶ ὁ Ἅγιος Τάφος νὰ ἔχῃ βοήθειάν τινα, ὅπου ἔχει

Ιερουσαλίμ, chir Paisie, dar, pentru că acel ctitor al ei n'a dat mănăstirii aceleia moșii și averi destule ca să se poată cârmui și să o poată duce cât de cât, și apoi pentru că s'au întâmplat în țara aceea a vestitei Ungrovlahii multe rele, și unul după altul, pe care le știu toți, a urmat firește, și pentru slăbiciunea sa însăși, și pentru multele tulburări ce au venit din afară, ca nici ctitorii să n'o poată înoi [mănăstirea], ori măcar s'o poată cârmui, nici noi nu suntem în stare să-i facem vre-un folos, așa încât n'a mai rămas nicio nădejde, nici putere ca să fim destoinici a o stăpâni, sau măcar a o păzi, de oare ce, pe lângă cele ce am spus, chiliile și zidurile și cele din prejur ale mănăstirii, unele s'au ruinat, iar altele cată spre ruină, iar vitele mănăstirii de tot s'au pierdut; și tot așa și rumânii și Țigani mănăstirii, de atâtea rele, au fugit unde au dat cu ochii. Deci mănăstirea aceea a rămas aproape cu totul pustie, și, cum se zice în Sfânta Scriptură: „ca smochinul ce și-a pierdut foile“ și într'un cuvânt se aplecă spre sigura peire desăvârșită. Găsindu-ne deci trupește acolo în Ungrovlahia, ne-am adunat cu urmașii celui fericit ctitor, adecă prea-nobila jupâneasă Maria, soția răposatului Ban Barbul Mălescu, și fiica ei, Maria, și Constantin, pe care l-a născut zisul Barbul din altă nevestă a lui, și Staieiu, fiul răposatului Petru Mălescu, și Stana, fiica răposatului Petru Mălescu, și am rugat mult pe prea-luminatul, prea-evlaviosul și prea-înălțatul Domn și stăpân a toată Ungrovlahia, domnul domn Io Constantin Basarab Voevod, cel întru Duhul Sfânt fiu iubit și prea-dorit al Smereniei Noastre, să facă milă a o primi și a o înoi [mănăstirea], ca să fie metoc al venerabilei mănăstiri pe care a ridicat-o din temelii Luminăția Sa întru numele sfinților slăviților, marilor, de Dumnezeu încununătorilor și asemenea cu Apostolii Împărăției Constantin și Elena și să dea ceva alta pentru dânsa la Sfântul Mormânt; și astfel și amintirea ctitorilor să nu se stingă, ci să rămâie în veci, și Sfântul Mormânt să aibă ceva ajutor, care sunt acum cinsprezece ani de când n'a luat ceva de la dânsa, și nici nădejde n'are să iea de acolo ceva, mult ori puțin. Și apoi prea-luminatul și prea-evlaviosul Domn, ca unul ce e mărinimos și compătimitor și de Hristos iubitor

τώρα δεκαπέντε χρόνους ὅπου δὲν ἐπῆρε τίποτε ἀπ' αὐτό, ἀλλὰ μῆτε ἔχει ἐλπίδα νὰ πάρῃ ἀπ' ἐκεῖ τίποτες, οὔτε πολὺ, οὔτε ὀλίγον. Καὶ λοιπὸν ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ θεοσεβέστατος¹ Αὐθέντης, ὡς εὐσπλαγχνος καὶ συμπαθὴς καὶ φιλόχριστος Αὐθέντης, ἐσυγκατάνευσεν εἰς τὴν δέησιν ἡμῶν, καὶ ἐδέξατο τὸ εἰρημένον σεβάσμιον² μοναστήριον, καὶ ἔδωκεν αὐτ' ἐκείνου τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ πουγγεῖα τρία, ἥτοι ἀσλάνια χίλια πεντακόσια, τὰ ὅποια θέλομεν ἐξοδιάσαι εἰς ἀνακαίνισιν καὶ τελείωσιν τῶν κελλίων, ἥτοι τῶν ὀντάδων τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐνταῦθα εἰς τὸ Μπουκουρέσιον³, πρὸς ἐτήσιον καὶ παντοτεινὴν βοήθειαν τοῦ κυριακοῦ Τάφου. Ἀποφαινόμεθα οὖν μὲ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα ὅτι τὸ μοναστήριον αὐτὸ τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν Εἰσοδίων τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ κείμενον εἰς τὸ Πολυβράτζι, μὲ ὅλην τοῦ τὴν περιοχὴν καὶ μὲ ὅλα τοῦ τὰ χωρία καὶ ταῖς μωσαίαις, καὶ μὲ τὰ ἀμπέλια τοῦ καὶ λοιπὰ τοῦ κτήματ⁴, καὶ μὲ ὅλους τοὺς τοὺς Ρουμοῦνους καὶ Κατζίβελους, τὰ ὅποια κατ' ὄνομα γράφουν τὰ ἀφιερωτικὰ καὶ αὐθεντικὰ γράμματα τοῦ μοναστηρίου, νὰ εἶναι μετόχιον καὶ ἴδιον καὶ καθολικὸν κτῆμα τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου τοῦ ἡδὴ ἀνοικοδομηθέντος ἐκ δάθρων⁵ παρὰ τοῦ διαληφθέντος ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἕως οὗ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, καὶ νὰ διοικῆται καὶ νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ τοὺς κατὰ καιροὺς ἡγουμένους αὐτουνοῦ τοῦ μοναστηρίου ὡς δόξῃ αὐτοῖς, καὶ μῆτε οἱ κατὰ καιροὺς μακαριώτατοι Πατριάρχαι τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, μῆτε οἱ πατέρες καὶ ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Τάφου νὰ ἔχουν κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀνακατώνωνται μὲ τὸ μοναστήριον αὐτό, ἢ μὲ τοὺς πατέρας τοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν τοῦ κυριακοῦ Τάφου, ὅπου ἔχουν ἐξουσίαν πληρεσάτην οἱ κατὰ καιροὺς ἀγιώτατοι⁶ Πατριάρχαι τοῦ ἀποστολικοῦ ἐκείνου θρόνου καὶ μάλιστα κατὰ τὴν νεαρὰν τοῦ αἰοίδιμου αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Μεγάλου πρὸς Πέτρον τὸν ἀγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον, ὅπου διαγορεύει ὅτι νὰ ἔχουν ἐξουσίαν πληρεσάτην οἱ κατὰ καιροὺς ἀγιώτατοι Πατριάρχαι τῶν Ἱεροσολύμων⁷, τὰ ἀφιερώματα καὶ κτήματα τοῦ Ἁγίου Τάφου νὰ τὰ ἀλλάσσουν καὶ

stăpân, s'a învoint cu cererea noastră și a primit acea venerabilă mănăstire și a dat pentru dânsa Sfântului Mormânt trei pungi, adecă lei o mie și cincisute, pe care le vom cheltui pentru învointea și isprăvirea chiliilor, adecă odăilor Sfântului Gheorghe aici în București, pentru ajutorul în fiecă an și veșnic al Mormântului Domnului. Deci arătăm cu această gramată a Smereniei Noastre la această mănăstire cinstită întru numele Întrării în biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și așezată la Polovraci, cu tot cuprinsul ei și cu toate locurile și moșiile, și cu viile ei și celelalte ale ei averi, și cu toți rumânii și Țigani ei, pe cari-i scriu anume cărțile de închinare ale mănăstirii și cele domnești, să fie metoc și adevărată și deplină stăpânire a venerabilei mănăstiri ce s'a clădit acum din temelii de pomenitul prealuminat și prea-avlavios Domn, de acum și până în veac, și cât va privi soarele spre noi, și să se economisească, și să se cârmuiască de egumenii de pe vremuri ai acelei mănăstiri cum vor afla cu cale, și nici Patriarhii de pe vremuri ai sfintei cetăți Ierusalimul, nici părinții și episcopii Sfântului Mormânt să nu aibă în niciun chip a se amesteca ei cu mănăstirea aceasta, ori cu părinții mănăstirii, ci după obiceiul în toată privința al Mormântului Domnului, ce au puterea cea mai deplină cei de pe vremuri preasfințiți Patriarhi ai aceluia Scaun apostolicesc, și mai ales după novela fericitului autoocrat Iustinian cel Mare către Petru prea-sfințitul arhiepiscop, care spune să aibă voia cea mai deplină cei după vremuri Patriarhi ai Ierusalimului a schimba cele închinare Sfântului Mormânt și stăpânite de dânsul și a le cârmui după vreme și după nevoie, și să rămâie schimbul neatins și neîntors, sigur și nezguduit, de acum și până în veac, cum s'a zis, și să aibă putere în toată vremea, în tot locul, față de oricine și la orice județ, bisericesc și politicesc. Iar, dacă vre unii ar voi să eugete și să facă vre un lucru împotriva

¹ Εὐσεβέστατος, în vol. XIII.

² Lipsește; *ibid.*

³ În Legrand: μοναστήριον.

⁴ Lipsește în vol. XIII, locul dela Πολυβράτζι (acolo: Πολυβράτζι, cum la Legrand: Πολυβράτζι).

⁵ În ediții: δάθρων.

⁶ Lipsește acest cuvânt în vol. XIII.

⁷ Lipsește în Legrand partea de la Πατριάρχαι până la τῶν Ἱεροσολύμων.

νά τὰ διοικοῦν κατὰ τὸν καιρὸν καὶ τὴν χρεῖαν, νά μένῃ αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ ἀμετακίνητος καὶ ἀμετάτρεπτος, θεθαία καὶ ἀδιόσειστος, ἀπὸ τοῦ νόου καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, ὡς εἴρηται, καὶ νά ἔχῃ τὸ κύρος ἐν παντὶ καιρῷ, ἐν παντὶ τόπῳ, ἐν παντὶ προσώπῳ, καὶ ἐν παντὶ κριτηρίῳ, ἐκκλησιαστικῷ τε καὶ πολιτικῷ. Εἰ δὲ τινὲς ποτε βουλευθεῖεν φρονῆσαι καὶ ἐνεργῆσαι τι ἐναντίον τῷ παρόντι τῆς ἡμῶν Μετροπόλεως γράμματι, εἴτε ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Τάφου, εἴτε¹ ἐκ μέρους τῶν κυριόρων τοῦ μοναστηρίου καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, εἴτε ἄλλοι τινὲς, ἄρχοντες ἢ ἀρχόμενοι, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοί, ὡς διακλῶσαι προθυμούμενοι τὰ καλῶς διορισμένα, καὶ βουλόμενοι ἀναιρῆσαι τὸ δίκαιον, καὶ τὴν καλὴν, καὶ ἀγαθὴν, καὶ συμφέρουσαν οἰκονομίαν ταύτην, ὡς ἀντικείμενοι ἀναφανδὸν τοῖς ἱεροῖς νόμοις καὶ αὐτῷ τῷ προφάνεστάτῳ δικαίῳ, οἱ τοιοῦτοι ἔστωσαν ἀσυγχώρητοι καὶ ἀφωρισμένοι παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ ἄλλοι μετὰ θάνατον, καὶ τυμπανιαῖοι² ἔχέτωσαν καὶ τὰς ἀράς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων, ὅπερ ἐστὶ τὸ αἰώνιον καὶ ἀσύγγνωστον ἀνάθεμα, καὶ τέως ἔστω ἡ μερίς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότη τοῦ Ἰούδα τοῖς δὲ ἐμμένουσιν ἐν τοῖς καλῶς διορισθεῖσι διὰ τοῦ παρόντος γράμματος χάρις εἴῃ ἀπὸ Θεοῦ, καὶ παρ' ἡμῶν εὐχὴ, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἐδόθη ἐπὶ θεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου, λογιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως πρῶην καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, κυρίου, κυρίου Διονυσίου, διατρίβοντος ἐνταῦθα ἐν Βουκουρεστίῳ, καὶ μαρτυροῦ τῶν υπογεγραμμένων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἐντιμοτάτων ἀρχόντων μεθερμηνεῦθη δὲ καὶ ἐγράφη εἰς γλῶσσαν βλαχικήν, διὰ σαφαστέραν κατάληψιν τῶν ἐντοπίων.

Ἐν ἔτει τῷ σωτηρίῳ αχχγ', ἰουνίῳ μηνί, ἐν Βουκουρεστίῳ.

(Legrand, *Epistolaire*, pp. 31-5, n° 11; vol. XIII din această colecție, pp. 454-5.)

gramatei de față a Smereniei Noastre, ori din partea Sfântului Mormânt, ori din partea ctitorilor mănăstirii și a urmașilor lor, sau alții carivă, cârmuitori sau cârmuiți, clerici sau mireni, ca unii ce ar fi gata să desfacă lucrurile bine orânduite și ar voi să nimicească dreptatea și această așezare frumoasă, și bună, și de folos, ca acei ce fățiș ar stă împotriva legilor sfinte și a dreptului celui mai vădit, unii ca dâșii să fie neiertăți și afuriși de Dumnezeu atotfiitorul, și nedeslegați după moarte și dați în vileag (?), să aibă apoi și blăstămurile sfinților trei sute și optsprezece părinți purtători de Dumnezeu, ceia ce este veșnica și neridicată anatema, și până atunci să fie partea lor cu vânzătorul Iuda; iar cei ce vor rămâne în marginile bine orânduite de gramata aceasta să aibă har de la Dumnezeu, și de la noi rugă, binecuvântare și iertarea păcatelor.

S'a dat, cu întărirea preasfințitului, preaînvațatului și prea-veneratului arhiepiscop fost al Constantinopolei și Patriarh ecumenic, domnul, domnul Dionisie, care se află aici în București, și mărturia celor mai jos iscăliți prea-sfințiți arhieri și preacinstiți boieri: și s'a tălmăcit și s'a scris în limba românească, pentru mai sigura înțelegere a localnicilor.

În anul Mântuirii 1693, luna lui Iunie, în București.

CCCLIV.

Constantin Duca, Domnul Moldovei, pentru mănăstirile Sfântului Mormânt: Galata, Barnovschi, Bârnova „din codru“, Sf. Sava, Cetățuia, Hlincea, Dealul-Mare, Dumbrăvița (Ț. Tecuciului), Bistrița, Tazlău, Cașin, întărindu-li privilegiul de la Constantin-Vodă Cantemir, care li dăruise poslușnici,—aceasta după dorința lui Dosofteiu, Patriarhul de Ierusalim.

(Uricariul, II, ed. a 2-a, pp. 94-9.)

1693
(7201),
1-iu Iulie.

¹ În Legrand: ἡ.

CCCLV.

Constanti-
nopol,
1693,
Iulie.

Mărturie a lui Dionisie, Patriarh de Constantinopol, în privința diatei Elinei Cantacuzino și împotrivirii fiului ei, Șerban-Vodă.

† Διανόσιος, ἐλέψθ' Θεοῦ, Κωνσταντινου-
πόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικός Πα-
τριάρχης.

† Τὸ ἄτακτον πανταχοῦ λυπηρόν, ἡ θεόφ-
θογγος ἔφη φωνή· τί δὲ λέγω λυπηρόν, ὅπουγε ἡ
ἄταξία φθοράς ἀπάσης ἐν πάσιν ἐστὶ παραίτιος,
καὶ γὰρ τῇ ἀταξίᾳ οὐ μόνον οἴκοι καὶ πόλεις,
ἀλλὰ καὶ γένη καὶ φυλλὰὶ ὁλόκληραι ἠφάνισ-
θησαν. Ὅθεν καὶ λέγεται: τάξει συνέστανται τὰ
πάντα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν οὐρανίων
ἀφίδων καὶ αὐτῶν τῶν νοερῶν δυνάμεων ἡ
τάξις ἀφικνεῖται· ὅθεν ἐντεῦθεν νόμοι, κανόνες
καὶ διατάξεις τὴν εὐταξίαν ὡς ζωοποιὸν συ-
νιστάσι καὶ τὴν ἀταξίαν ὡς φθοροποιὸν δις-
τάσι. Τί δὲ μοι τὸ πρῶτον ἐοῦλεται ἢ ὅτι
ἡ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ποτὲ Ντόμνα Ἥλῃνα,
ταύτην τὴν ἀταξίαν διανοηθεῖσα, εἰς εὐταξίαν
τὰ ἑαυτῆς διετάξατο, καὶ οὐ μόνον κατὰ τὴν
τῶν ἀνθρώπων προαίρεσιν, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον
κατὰ τὴν θεϊκὴν προσταγὴν πεποίηκε δια-
θήκην περὶ πάντων τῶν χωρίων αὐτῆς τε καὶ
τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ὅπως τὰ τέκνα αὐτῶν μετὰ
τὸν θάνατον αὐτῆς μοιράσωνιν ἅπαντα ταῦτα
ἐξ ἴσου, καὶ οὕτως ἐσώζετο ἡ τοιαύτη εὐταξία
ἕως καιροῦ. Εἶτα, ὡς ὑπὸ τινος συστροφῆς,
κακίᾳς δηλονότι, διὰ τὴν τοῦ καιροῦ ἀνωμα-
λίαν καὶ τὰς διαφορὰς καὶ πολλὰς πολυστά-
σεις, κατήλθον τὰ χωρία αὐτῆς καὶ ἔφθασαν
εἰς παντελὴ ἐρήμωσιν καὶ ἀφανισμόν· μετέ-
πειτα δὲ αὐθέντευσεν καὶ ὁ μακαρίτης Σεργάνος
Βοεβόνδας· καί, ἐλέπυσεν αὕτη τὰ τοιαῦτα
συμβεβηκότα καὶ τὴν κακίστην ταύτην ἀταξίαν
προχωροῦσαν, ἔσπευσεν ἵνα εἰς εὐταξίαν τὰ
ἑαυτῆς μεταγαγεῖν. Ὅθεν οἰκείᾳ βουλῇ καὶ
θελήσει ἀναίρεσε τὴν προτέραν αὐτῆς διαθή-
κην, καὶ ἄκυρόν τε καὶ ἀνίσχυρον ἐποίησε
ταύτην, καὶ σχεδὸν ἰδίᾳ προαιρέσει, φημί,
ἔγραψεν ἐτέραν διαθήκην, διωρίσασα τὰ χωρία
αὐτά, ὡς αὕτη ἠβουλήθη, καὶ ὅγ', ἐνταῦθα
διατριβοῦσας τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, οὐ μόνον
δὶς καὶ τρίς καὶ πολλάκις ἐν τῷ Πρω-
κουρεσίῳ, ἀλλὰ καὶ εἰς Ντομπράνι, ὅταν
ἐπορεύετο ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ,
ἐδεήθη πρὸς ἡμᾶς ἡ ῥηθείσα Ντόμνα ἵνα
δηλοποιήσωμεν τῷ μακαρίτῃ Σεργάνῳ Βοεβόνδᾳ
τὴν παροῦσαν ταύτην ὑπόθεσιν καὶ μεσιτείαν
ἡμῖν, ὅπως ἔχῃ καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ κύρος καὶ
τὴν ἀσφάλειαν ἡ δευτέρα αὐτῆς διαθήκη, ὡς
εὐλογος οὖσα καὶ νόμιμος, καὶ, διηγουμένου
ἡμῶν πρὸς αὐτὴν ταῦτα, ὅλος ἐνεπλείσθη θυ-
μοῦ καὶ μανίας μεγάλης, προστάζων καὶ ἀ-

† Dionisie, cu mila lui Dumnezeu Pa-
triarh al Constantinoplei, Romei celei
Nouă, și a toată lumea.

† Cele neorânduite sunt pretutindeni
triste, a spus dumnezeiescul glas; și ce zic
eu: triste, când neorânduiala e în toate pri-
cină a toată peirea, căci prin neorânduială,
nu numai case și cetăți, ci și neamuri și
seminții întregi s'au nimicit. Pentru care
se și spune: prin rânduială toate s'au așezat,
și chiar până la bolțile cerești și puterile
acelea sufletești ajunge rânduiala, de unde
ni-au alcătuit de acolo legi, canoane și o-
rânduile rânduiala ca dătătoare de viață,
iar neorânduiala ca aducătoare de peire au
sfărâmat-o. Și ce vreau eu cu această în-
troducere decât să spun că răposata întru
fericire Doamna Elina, cunoscând această
neorânduială, a pus ale ei în rânduială, și
nu numai după gândul oamenilor, ci mult
mai mult după porunca dumnezeiască, a
făcut diată pentru toate moșiile ei și ale
soțului ei, pentru ca fiii ei după moarte-i
să le împartă toate de o potrivă, și astfel
s'a păstrat acest bun așezământ până astăzi?
Apoi, ca printr'o întorsătură, adevă a rău-
tății, pentru nepotrivirea vremii și multele
și feluritele tulburări, moșiile ei s'a întâm-
plat de au ajuns la pustiire deplină și la
peire; apoi s'a făcut Domn și răposatul
Șerban Voevod; și, văzând ea că s'au în-
tâmpat unele ca acestea și că înaintează
această foarte rea orânduială, s'a grăbit a-și
aduce lucrurile în rânduială bună. Deci cu
însuș sfatul și însăș voia ei a stricat cea
d'întâiu diată a ei, și a făcut-o fără drept
și fără putere și numai din eugetul ei, zic,
a scris altă diată, hotărând cu acele moșii
cum a vrut ea; și, atunci petrecând acolo
Smerenia Noastră, nu numai că de două
și de trei ori și mai des la București, dar
și la Dobreni, când plecă la sfânta cetate
a Ierusalimului, s'a rugat de noi acea
Doamnă ca să arătăm răposatului Șerban
Voevod această afacere cu mijlocirea noas-
tră, ca să aibă încă și de la el putere și
asigurare a doua diată a ei, ca una ce e
dreaptă și legiuită; și, arătându-i noi acea-
cea, s'a umplut tot de furie și de mânie
mare, poruncind și amenințând a încercat
să iea cu sila și puterea acea diată; și,

πειλῶν ἐζήτει λαβεῖν εἰς καὶ δυναστείᾳ τὴν διαθήκην ἐκείνην· ὁρμήσας δὲ ἐπὶ βλάβῃ καὶ ζημίᾳ τῶν αὐταδελφῶν αὐτοῦ, προσέτι ἐζήτησε καὶ παρ' ἡμῶν γράμμα ἐπὶ τῷ ἄθεσθιν ἡμῖν καὶ ἄκερσιν τὴν δευτέραν αὐτῆς διαθήκην. "Ὅθεν καὶ ἡ Μετριότης ἡμῶν, θέλουσα τὴν πρὸς ἀλλήλους εἰρήνην πρὸς διοίκησιν, δεδώκαμεν γράμμα οἰκονομικῶς, κατὰ τὴν ζήτησιν καὶ θέλῃσιν τοῦ μακαρίτου ἐκείνου· τὰ νῦν δὲ γράφοντες ἀπαφαινόμεθα ὅτι τὸ δοθὲν παρ' ἡμῶν ἐκεῖνο γράμμα εἴη ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενον· ἐπὶ γὰρ τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλόν, ἐὰν μὴ καλῶς γένηται· καὶ ἡ δευτέρα αὐτῆς ἐκείνη διαθήκη ἐχέτω τὸ κύρος καὶ τὴν ἀσφαλείαν, ὡς εὐλογος οὖσα καὶ νόμιμος. "Ὅστις δ' ἂν ὀψέποτε φανῇ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ ὁρθῇ ἀποφάσει, τῆς ἀταξίας αἷτιος γενόμενος, ὁ τοιοῦτος ἔστω ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ τὸν θάνατον, καὶ τυμπανισίας. Ἐπὶ γὰρ ἀσφαλείᾳ καὶ βεβαιώτῃ ἐγένετο καὶ τοῦτο τὸ... ἡμέτερον πατριαρχικὸν γράμμα, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς, ἔτσι, ἄχλιν'.

Ἐν μηνὶ Ἰουλίου, ἰνδικτιῶνος α' τρις.

(Arhiva G. Gr. Cantacuzino.)

CCCLVI.

Dosofteiu, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, București, 1693,

11 Novembre.

(Arhiva Protopopiei din Sibiiu; semnalată și în *Studii și documente*, XII, p. 4, n° VI.)

CCCLVII.

Hotărâre a sinodului din București prin care se recunoaște că Ilarion 1693-705.
episcopul de Râmnic nu e vinovat de pără calugăriei Ștefana, că ar fi fost siluită de el și ar fi născut un copil. Marturi: al Ungrovlahiei Teodosie, al Adrianopolei Clement, al Ierapolei Maxim, al Sofiei Auxentie, al Pogoniane Eftimie.

(Ms. 411 al Patriarhiei Ierusalimului; rezumat în Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, IV, Petersburg, 1899, p. 385, n° 94.)

CCCLVIII.

Închinare a descrierii dropicel de Ioan Mulaimes din Ianina lui Constantin 1694,
Stolnicul Cantacuzino. 11 Novembre.

Μεγαλοπρεπέστατε καὶ σοφώτατε ἄνερ,
Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον ἀπὸ τὰ συγγράμματα μου καὶ γέννημα τῶν ἄλλων πόνων μου, τὸ ὁποῖον πρὸς σέ, τὸν κλεινὸν Ἀπόλλωνα ὡς ἀπαρχὴν τῆς σπουδῆς μου προσφέρω. Τοῦτο τῇ σὴ μεγαλοπρεπείᾳ δωρούμενος, καὶ ὑπὸ τὴν σοφωτάτην καὶ ἀγχινουστάτην αὐτῆς σύνεσιν ἀνατίθηναι. Λοιπόν, καθὼς ἄλλον δεσπότην δὲν ἠθέλησα νὰ προσκυνήσῃ, μήτε ἄλλον

Prea-mărețe și prea-înțelepte bărbat,
Aceasta e cea d'întâiu din scrierile mele și începutul altor lucrări ale mele, pe care către tine, vestitul Apollon, ca pornire a sânguinții mele, ca prinos o închin. Dăruind-o Măreției Tale, o pun și supt ocrotirea prea-înțeleaptă și isteafă a ta. Însă, precum n'am voit să se închine altui stăpân, nici la alt adăpost să alerge decât la înțe-

καταφυγὴν νὰ προσδράμῃ παρὰ εἰς τὴν ἀξιέ-
παινον καὶ πνευγενεστάτην αὐτῆς σοφολογιό-
τητα εἰς διαφέντευσιν καὶ περιποίησιν, τοιου-
τοτρόπως θέλει τὸ φυλάξει ἀπὸ τὰς ὕβρεις
τῶν φθονερῶν καὶ τελχίνων δοκισιόφων, καὶ
ἀπὸ τὰ ψηθυρίσματα τῶν κακολόγων ἀκέραιον.
Τὸ ὁποῖον οὕτως εὐρισκόμενον θέλει δυνηθῇ
νὰ γένῃ εἰς τοὺς πάντας σάλπιγξ μεγαλόφωνος,
κηρύττωντος πανταχού τὸ τέλος τῆς θεία-
τάτης σου ψυχῆς καὶ ἐναρέτου πολιτείας, ὅπου
καὶ κατὰ τὸ γένος εὐγενέστατος καὶ κατὰ τὴν
ἀρετὴν ὑψηλώτατος. Βέβαια κινήσειν ἤθελα
τὴν χεῖρα μου εἰς εὐφημίαν τῆς τοιαύτης σου
πολιτείας, ἀν' ὧς καὶ μοῦ ἤθελεν εἶσθαι δυ-
νατὸν νὰ περιγράψω εἰς μικρὰν ἐπιστολὴν ὁ-
λόκληρον ἱστορίαν' ὅμως, ἐπειδὴ καὶ οἱ νόμοι
τῶν ἐπιστολῶν τοῦτο δὲν μοῦ τὸ συγχωροῦσι,
φθάει μόνον νὰ τὴν ἀνομάσω κυβερνήτην,
πατέρα μου καὶ διδάσκαλον, ἐπειδὴ εἰς τοιού-
τους καὶ τηλικούτους καιροὺς, ὅχι μόνον
ὅλαις ἢ Βλαχίαις, ὅπου καθ' ἑκάστην πολί-
ζονται ἀπὸ τὰ ζωηρὰ νεύματα τῆς θεοπαρόχου
καὶ ἐμπράκτου αὐτῆς σοφίας καὶ χάριτος καὶ
τῶν πανσόφων αὐτῆς διδαγμάτων, ἀλλὰ καὶ
αὕτῃ ἢ Ἑλλάς ἐθαύμασε τὴν σοφίαν σου καὶ
εὐλαδῆθηκε τὴν ἐνθεον ἀρετὴν σου. Ἀφῆνω
εἰς ἓνα μέρος τὰ διάφορα βασίλεια καὶ τόπους
ὅπου, ἔφηθος ὢν ἔτι, ἐπεριήγησε καὶ ἐπερί-
γραψε καὶ ὡς ἄλλος Ὀδυσσεὺς πολλῶν ἀν-
θρώπων ἴδεν ἅστεα καὶ νόον ἔγνω: τοῦτο μόνον
λέγω ὅτι θεοπνεύστως πρὸς τὴν Σὴν Μεγαλο-
πρέπειαν ἀληθεύει ἐκείνο ὅπου καὶ ὁ παλαιὸς
ἐκείνος ἐδογματίσατο Πλάτων, ὅτι τότε τὸ ὑπῆ-
κοον εὖ ἔχει, ὅταν ἢ ὁ φιλόσοφος βασιλεύει,
ἢ ὁ βασιλεὺς φιλοσοφεῖ. Ἡξεύρω πῶς εἰς
τοσαῦτα τῆς προτερήματα τοῦτο εἶναι ἰδιαι-
τατον τὸ νὰ καταδέχεται εὐμένως τὴν τοῦ
καθ' ἑνὸς εὐτέλειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θαρ-
ρώντας τοῦτο τὸ μικρὸν δῶρον τῆς προσφέρω
καὶ τὸ ἀφιερῶναι εἰς τὴν Μεγαλειότητα τῆς
καὶ ἀξιώ τὴν μεγαλόνημον αὐτῆς Ἐνδοξότητα
ἵνα καταδεχθῇ τὸ παρὸν εὐτελεὲς πονημάτιον,
μὴν ἀποδιδέπωντας εἰς τὴν μικρότητα τοῦ
δῶρου, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόθον τοῦ δωρουμένου.
Ἐβρίωσο.

Ὁ κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα

ἄσκνος εἰς τὰ προστάγματα τῆς,

ἀλλὰ πιστὸς καὶ καθαρὸς

Ἰωάννης Μουλάκης, ὁ ἐλάχιστος τῶν
φυσικῶν ἰατρῶν.

lepciunea-ți învățată, cea vrednică de laudă
și de neam prea-bun, pentru stăpânire și
îngrijire, astfel tu o vei păzi neatinsă de
batjocurile pizmătareților și a celor (?) ce
se fac a fi învățați și de clevețirile vorbi-
torilor de răn. Care găsindu-se astfel, va
putea ajunge către toți trâmbiță cu sunet
mare, vestind pretutindeni desăvârșirea prea-
dumnezeiescului tău suflet și a virtuosei
tale cărmuirii, care ești și după neam prea-
nobil și după virtute prea-înalt. De sigur
aș fi ridicat mâna mea spre lauda unei
cărmuirii a tale ca aceasta, dacă numai mi-ar
fi fost cu puțință ca într-o scrisoare mică
să înșir toată povestea; ci, de oare ce și
legile scrisorilor nu-mi îngăduie aceasta,
rămâne numai să-ți zic cărmuitorul meu,
părintele mien și dascălul mien, de oare ce,
la vreme ca acestea, nu numai toate Vla-
hiile, care în orice lucru se îndreaptă de
către poruncile vaoaie ale înțelepciunii tale
aproape de Dumnezeu și practice, și de
harul tău și de prea-înțeleptele tale învă-
țături, ci și Hellada însăși s'a minunat de
înțelepciunea ta și a binecuvântat virtutea
ta dumnezeiască. Las la o parte deosebi-
tele Împărăției și locuri pe care, tânăr fiind
încă, le-ai străbătut și descris și, ca un alt
Odysseus, ai văzut cetățile și ai cunoscut
gândul multor oameni; atâta zic că se ade-
vercește către Măreția Ta aceia ce a spus
acel vechiu Platon, că atunci e bine de
supuși, când sau filosoful cărmuiește sau
Împăratul e ca un filosof. Știu că între
atâtea însușiri ale tale e mai deosebită aceia,
că primești cu bunăvoință smerenia fiecă-
ruia. Pentru aceia și eu îți aduc cu incre-
dere acest mic dar și-l închin Măreției Tale,
și rog pe Slăvirea Ta cu nume mare să
primești această mică lucrare simplă, ne-
uitându-te la micșorimea darului, ci la
dorul celui ce a dăruit-o. Fii sănătos!

Cel întru toate și la toate

neobosit la poruncile tale,

dar credincios și curat:

Ioan Mulțimes, cel mai mic dintre
medici.

CCCLIX.

Act pentru vânzarea de Hrisoscul, fiul lui Gheorghe, a casei sale, către Mărioara Mavrocordat, soția lui. 1694,
6 Decembre.

(Ms. 487 al Patriarhiei din Ierusalim; textul în Papadopoulos Korameus, I. c., pp. 443-4, n° 16.)

CCCLX.

Constantin Duca-Vodă către Hrisant Notara, despre o scrisoare a lui și lucrarea despre China. 1695,
5 Februar.

Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Δούκας Βοεβόδας
ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης πάσης Μολδοβλαχίας.

Τῷ σοφωτάτῳ καὶ ἡμετέρῳ ἄκρῳ φίλῳ
Χρυσάνθῳ, πάντα τὰ σωτηριώδη αἰτήματα καὶ
ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ἀπὸ τοῦ Μιχαὴλ Καρατζᾶ ἔλαβον ἡδίστην
ἐπιστολὴν τῆς καὶ ἐνετρύφησα ὅσον ἤδη τῇ
χάριτι τῆς ἀτικῆς σου τῷ ὄντι γλώττης· δὲν
ἐχάρικα ὅμως τόσον τοὺς ἐπαίνους τῆς, ἀπο-
λαμβάνων ἀπὸ τῆς χάριτος τῆς φιλοκαταθίας
τῆς, ὅσον ἐθαύμασα τὴν εὐγένειαν τῶν ψυχικῶν
ἀρετῶν σὰς· ὅπου καὶ τοῦλάχιστον δεξιωθείς
παρ' ἡμῖν περὶ πλείστους ποιεῖται. Ἀλλ' ὅχι μόνον
τοῦτο, ἀλλὰ καὶ οὐ μικρὸν ἐρυθρίασα φαντα-
ζόμενος τὸ ἐκτόπως ἔλλειπον τῆς προσηκου-
σῆς φιλοφροσύνης καὶ μεμνημένος τῶν ἀμοιβῶν
ὅπου χρεωστῶ ἐκ πολλοῦ νὰ κάμω πρὸς
τὴν φίλην ψυχὴν, ὑπὲρ τῆς ἐκπαλαι συνηθείας,
ἣν καλὰ καὶ πιστεύω ὅτι ἡ μεγαλόνοιά τῆς,
ἀποβλέπουσα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς καρδίας,
καὶ στοχαζομένη τὰ τῆς τύχης ὅπου φέρω
ἀντίπαλα, θέλει συμπαθήσῃ διὰ τὸ ἔλλειπον,
ὅποιον ἂν ᾔ· ὁ δὲ Κύριος νὰ τῆς χάρισῃ
πάντα τὰ καταθύμια.

1695, Φεβρουαρίου 5.

Σὰς ἐστειλα καὶ τὸ περὶ Σίνων σύγγραμμα
καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω μέρος αὐτῷ οὐ τυπωθῇ.

Τῶν ὄντως φιλοῦντων αὐτὴν:

Ἰω: Κωνσταντῖνος Δούκας Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

Io Constantin Duca Voevod, cu mila lui
Dumnezeu Dpmn a toată Moldovlahia.

Prea-înțeleptului și al nostru foarte bun
prieten Hrisant, toate mântuitoarele dorinți
și viața veșnică.

De la Mihail Caragea am luat prea-plă-
cuta-ți scrisoare și m'am bucurat foarte mult
de harul limbii tale cu adevărat atice; ci
nu m'am bucurat atâta pentru laudele tale,
puindu-le în seama bunătății tale priete-
nești, cât m'am mirat de nobleța virtuților
tale sufletești; care, primind cât de puțin
de la noi, răsplătește cu cât de multe. Dar
nu numai aceasta, dar m'am înroșit foarte
închipuindu-mi ce lipsește din cuvenita iu-
bire și amintindu-mi de răspunsurile ce da-
toresc de mult sufletului celui iubit, pe de-a-
supra datinei de demult, de și sunt sigur
că mărinimia ta, privind la cele mai din
lăuntru ale inimii și cercetând ale sortii
pe care le sufăr, va iertă ce lipsește, ori-
cât ar fi; iar Domnul să-ți dea toate cele
ce dorești.

1695, Fevruarie în 5.

Ți-am trimes și lucrarea despre China,
și mă rog să am parte când se va tipări.

Dintre cei ce cu adevărat te iubesc:

Io Constantin Duca Voevod.

CCCLXI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, în
afacerea călugărilor de la Muntele Sinai și a mănăstirii bucureștene Sf. Gheorghe. Cernefi,
1695,
3 Iunie.

Θεός.

Μακαριώτατε καὶ σωφώτατε ἐν Χριστῷ πά-
τερ καὶ Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε
Δοσίθεε, τὴν Μακαριότητά τῆς εὐλαβῶς προσ-
κυνοῦντες, ἀσπαζόμεθα τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν,
ἣν καὶ διαφυλάττοι ὁ Κύριος ἐσσεῖ.

Prea-fericite și prea-înțelepte întru Hris-
tos părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ie-
rusalimul și a toată Palestina, domnule
domnule Dosoftei, ne închinăm cu evlavie
Fericirii Tale și sărutăm sfânta-Ți dreaptă,
pe care s'o și păzească Domnul pe veci.

Τὸ σεδᾶσμιον αὐτῆς γράμμα ἐδεξάμεθα· ἐχάρημεν διὰ τὴν ὑγίειαν καὶ τὰς ὑπὲρ ἡμῶν θεοπεσιεῖς τῆς εὐχᾶς· ἐγνωμεν καὶ τὰ γεγραμμένα καὶ αὐτὴν τὴν εἰς πλάτος περίληψιν τῶν Συναϊτῶν· διὰ τοὺς ὁποίους δοξάζοντες τὸν εἰρηνοποιὸν Θεόν, εὐχαριστοῦμεν καὶ τῇ Μακαριότητι σου, ὁποῦ δὲν ἐπαρείδεν τὴν μισεῖάν μου, ἀλλὰ ἐκλινεν εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐγιναν τῆς συγχωρήσεως τὰ συνοδικὰ γράμματα, καὶ μᾶς ἤλθαν. Τὰ ὁποῖα καὶ πέμποντές τα ἤδη εἰς Βουκουρέστιον πρὸς τὸν ἐπίσκοπον κ' ὦρ Ἰωαννίκιον, πρὸς παρηγορίαν αὐτοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, ἐλπίζομεν πῶς· καὶ ἐκείνοι· οἱ πτωχοὶ πατέρες θέλουν χαρῇ, καὶ θέλουν δώσῃ δόξαν Θεῷ καὶ εὐχαριστίαν καὶ πολυχρονίσματα τῇ Μακαριότητι σου, ὁποῦ ἐκάμφθη εἰς τὴν δέησίν τους, καὶ ἀπέλαυσαν τοῦ ποθομένου, ὁποῦ μὲ τόσους κόπους ἐζήτησαν καὶ ἤμποροῦσι πλέον (καὶ)¹ μετὰ τοῦτο νὰ ἐπιστρέψουν καλὸκαρδοὶ εἰς τὰ ἴδια. Βέβαια, δέσποτά μου, κατὰ τὴν εἰρήνην ταύτην χαρὰ γέγονεν ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπαίνον πολὺν καὶ μισθὸν θέλει ἔχῃ ἡ Μακαριότης σου, ὁποῦ προτυχόντα σκάνδαλα ἐτέρων διέλυσε, καὶ Ἐκκλησιῶν ὁμόνοιαν προστίμησεν, ἔργον ἀποστολικόν. Ἀμποτες ὁ τῆς εἰρήνης Θεὸς νὰ μὴν παραχωρήσῃ πλέον εἰς τὰ μετέπειτα ὁποῦ νὰ προσέλθουν παρόμοια σκάνδαλα καὶ ταραχαὶ μεταξὺ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀδελφικῇ ὁμονοίᾳ νὰ τὰς διεξάγῃ μέχρι παντός. Ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς τῷ ῥηθέντι ἐπισκόπῳ νὰ προσέχεται μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ εἰς πάντα τὰ δίκαια, ὅτι, ἂν παρασχεύουσιν εἰς τι, βέβαια τὸν βοηθοῦντα δὲν θέλουν εἶρη. Ὅμοιως παρακαλοῦμεν καὶ τὴν Μακαριότητά σου νὰ τοὺς ἀγαπᾷ χάριν τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ νὰ τοὺς συστήνῃ εἰς τὰ πρὸς κυβέρνησιν πρὸς τοὺς δυνατοὺς· καὶ γὰρ ἡ ἐντολὴ «τὰ βάρη τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν»· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ λόγος ἄλλος.

Περὶ δὲ τῆς περιττειχίσεως τοῦ ἐνταῦθα Ἁγίου Γεωργίου, ὁποῦ ὁ λογιώτατος κύριος Χρῖσανθος μᾶς ἀνέφερε, καὶ ὑπεσχέθημεν νὰ προστατεύσωμεν νὰ λάβῃ τέλος, καὶ τὸ ἔσπερε καὶ τὸ ἐπῆνεσεν ἡ Μακαριότης σου, καὶ μᾶς εὐχεται εἰς τοῦτο νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ μὲ τὰ διορισθέντα ἔξοδα νὰ² τὸ ἐπιχειρισθῶμεν, βέβαια, δέσποτά μου, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν καὶ τὸν πόθον ὁποῦ ἔχομεν εἰς τὸν καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ἀρχίζομεν σὺν Θεῷ ἐφέτας, καὶ ἐλπίζομεν, βοηθείᾳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου,

Respectata-Ți scrisoare am primit-o; ne-am bucurat de sănătatea Ta și de rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu pentru noi; am aflat și cele scrise și, pe larg, afacerea Sinaiților; pentru care lăudând pe făcătorul de pace Dumnezeu, mulțămim și Fericirii Tale, care n'a trecut cu vederea mijlocirea mea, ei s'a plecat spre bunătate și s'au făcut spre iertare scrisorile sinodicești care mi-au venit. Pe care și trimițându-le la București episcopului chir Ioanichie, pentru mângâierea lui și a celor ce sunt cu el, nădăjduim cum că și acei săraci părinți se vor bucura și vor da slavă lui Dumnezeu și mulțămire și heretisiri Fericirii Tale, care s'a înduplecat la rugăciunea lor, și au căpătat ce doriau, ce au căutat cu atâtea ostenele, și pot acuma, cu această hotărâre, să se întoarcă bucuroși la ale lor. De sigur, stăpâne al mieu, după pacea aceasta s'a făcut bucurie în cer, și Fericirea Ta vei avea multă landă și răsplată, căci ai [desfăcut scandelele pricinuite de alții și ai ținut samă înainte de toate de buna înțelegere a Bisericii, faptă apostolicească. De ar da Domnul păcii să nu îngăduie mai mult de acum înainte să se petreacă astfel de scandele și tulburări între sfintele Biserici, ci în pace și frățească înțelegere să le ducă totdeauna. Am scris și noi acelui episcop să se ție, cu ai lui, de toate cele drepte, căci, dacă ar călca aceasta în vre-o privință, nu vor avea de sigur cine să-i ajute. De asemenea ne rugăm și de Fericirea Tasă-i iubești, pentru Sfintele Locuri, și să-i sprijini în cele ce privesc cărmuirea, împotriva celor silnicii; căci și porunca este: „să porți poverile celor fără putere“,—și pentru acestea ajunge ce s'a spus.

Iar, în ce privește încunjurarea cu ziduri a Sfântului Gheorghe de aici, despre care mi-a vorbit prea-învățatul domn Hrisant, și am făgăduit să ajutăm a lua sfârșit, și ți-a plăcut și Fericirii Tale și ai lăudat gândul și ne rogi întru aceasta ca să ne silești, cu orânduitele cheltuieli, să ne apucăm de lucru, de sigur, stăpâne al mieu, după făgăduiala și dorul ce avem pentru împodobirea acelei biserici, începem îndată cu Dumnezeu, și nădăjduim, cu ajutorul

¹ Lipsesște în copia Gedeon.

² În copia Gedeon: καὶ μᾶς ἀναγκάσει.

νὲ τελειωθῇ τὸ ἔργον κατὰ τὴν ἐρχόμενον χρόνον, χωρὶς νὰ λυπούμεθα κάποιους ἢ τὰ γενησόμενα περισσότερα ἐξῆδα· ὁ δὲ Ἅγιος Γεώργιος διὰ μακαρίων τῆς εὐχῶν εἶναι μετὰ Θεὸν προστάτης καὶ τελειωτής.

Ἐγνωρίσαμεν, δέσποτά μου, πῶς καὶ εἰς τὰ ἄλλα μοναστήρια ἐδιόρισεν ἡ Μακαριότης τῆς τῷ αὐτῷ νὰ γίνηται ἀπὸ τῶν εισοδημάτων τους, καὶ ἐπαινοῦμεν κατὰ ἀλήθειαν τὸ ἔργον σας δίκαιον καὶ εὐλογον καί, ἐπειδὴ τοιαύτη ἀπόφασις καὶ διορισμὸς τῆς Μακαριότητός τῆς ἔγινεν εἰς τοὺς ἡγουμένους, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς αἰτίαν νὰ τοὺς προστάσωμεν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἔργου, μάλιστα καὶ τὸν τοῦ Καλονίου, τυχόντες τον, ἐπαρραγγείλαμεν ἀποφασίστως νὰ ἀρχίσῃ νὰ φκειάνῃ ὅσα ἡ χρεῖα καλέσῃ, καὶ πλέον νὰ μὴν ἀμελᾷ, ὥσων ὁποῦ τόσων χρόνων δικαίωμα τοῦτῳ ἐσυγχωρήσατε, καὶ εὐχόμεθα νὰ ἰδῶμεν πάντων τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν σύστασιν.

Τὸ δὲ πῶς ἀπὸ τοὺς δυνάστας τοῦ καιροῦ ἔχετε, δέσποτά μου, ἐξῆδα μεγαλώτατα, δὲν τὸ ἀπιστοῦμεν· ὅτι αὐτὸ πῶς γίνεται μᾶς τὸ θεοδουλοῦσι καὶ τὰ ἐνταῦθα. Καὶ ἄλλο δὲν ἔχομεν νὰ εἰποῦμεν παρὰ ὁ Θεὸς νὰ εὐσπλαγχνισθῇ τοὺς πάντας καὶ νὰ ἐξαποστείλῃ βοήθειαν καὶ κυβένησιν. Μᾶς σημειόνετε καὶ τοῦτο ὅτι μὲ τὸν ἄρχοντα Ποστέλνικόν μᾶς ἔχετε νὰ μᾶς γράφῃτε κἄτι τι καὶ περιμένομεν νὰ ἰδῶμεν ὁποῖα τὰ γραφθησόμενα, καθ' ἃ καὶ τὴν ἀπόκρισιν ποιησόμεθα. Ἡμεῖς, δέσποτά μου, προθυμοῦμεν νὰ σᾶς δουλεύσωμεν καὶ μὲ θάρρος εἰς τὰ δυνατά, ἂν μᾶς ἀναγκάζῃ.

Ὁ κύρ Χρόσανθος, κατὰ τὴν πρόσταξιν τῆς Μακαριότητός σου, ἰδοὺ ὁποῦ ἐκίνησε πρὸς τὸ Βουκουρέστι, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐτοιμαζόμενος θέλει ἔλθῃ· ὁ ὁποῖος καὶ ἤδη σᾶς γράφει καὶ μάλιστα, καὶ κἄτι τι ὁποῦ μᾶς ἐφάνη, τοῦ εἴπαμεν νὰ σᾶς γράψῃ. Ὅθεν καὶ ἡ Μακαριότης σας, καθὼς τὸ στοχασθῇτε καὶ τὸ μετρήσατε, θέλετε τοῦ δώσῃ ἀπόκρισιν εἰς ἐκεῖνο. Ταῦτα καὶ ἡ μακαρία σας εὐχὴ νὰ μὴ μᾶς λείπῃ ἐν εἴῳ παντί.

1695 Ἰουνίου 3¹, ἀπὸ Τζερνέτζι.

Τῆς σῆς Μακαριότητος κατὰ πνεῦμα

Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασαράμπας Βοεβόδας.

Σφântului Gheorghe, să se isprăvească lucrul în anul viitor, fără să ni pară rău de osteneți și de cheltuielile ce vor mai fi; iar Sfantul Gheorghe prin fericitele-i rugăciuni e, după Dumnezeu, ocrotitor și săvârșitor.

Am aflat, stăpâne al meu, cum că și la celelalte mănăstiri ai orânduit Fericirea Ta să se facă așa, din veniturile lor, și laudăm cu adevărat fapta-ți cea dreaptă și binecuvântată; și, de oare ce s'a făcut o astfel de hotărâre și orânduială a Fericirii Tale către egumeni, avem și noi de ce să poruncim să se apuce de lucru, și mai ales celui de la Călușu, întâlnindu-l, i-am vestit, fără să poată aduce înaintea ceva, să înceapă a lucra câte va cere nevoia, și să nu mai lase baltă, că ați iertat atâția ani de zile un lucru ca acesta, și ne rugăm să vedem înfrumusețarea și orânduiala tuturor.

Iar cum că aveți de spre partea puternicilor vremii, stăpâne al meu, cheltuieli foarte mari, neapărat că o credem; că se întâmplă cumva aceasta, ni-o asigură și lucruri de aici. Și alta n'avem de spus decât că Dumnezeu să îndulcească pe toți și să trimeată ajutor și cărmuire. Ni spui și aceea că prin dumnealui Postelnicul nostru aveți să-mi scrieți ceva, și așteptăm să vedem ce vor fi cele scrise, după care vom face și răspunsul. Noi, stăpâne al meu, suntem gata să-ți slujim și cu hotărâre în cele cu putință, dacă ni vei cere.

Chir Hrisant, după porunca Fericirii Tale, iată că a pornit spre București, și de acolo va veni pregătit; care îți și scrie mai ales, și ce mi s'a părut și mie, i-am spus să-ți scrie. Deci și Fericirea Ta, cum crezi și vei socoti, îi vei da răspuns la aceasta. Acestea, și fericita-ți rugăciune să nu ne părasească în toată viața.

Cerneți, 3 Iunie 1695.

Al Fericirii Tale cu duhul:

Io Constantin Basarab Voevod.

(Legrand, l. c., pp. 6-8, n° 5; copiile d-lui M. Gedeon în Bibl. Ac. Rom.)

¹ Sau, după Legrand, 13.

CCCLXII.

1695,
24 Decem-
bre.

Insemnare că Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei a dat „Bisericii celei Mari“ din Constantinopol o sută de ocă de ceară pentru luminarea bisericii Sf. Gheorghe.

Ἀρχιε', Δεκεμβρίου κβ'. Ὁ ἐλέω Θεοῦ εὐσε-
βέστατος καὶ ἐκλαμπρότατος Αὐθέντης, κύριος
κύριος Ἀντίοχος Βοεβόνδας πάσης Μολδο-
βλαχίας, ἐκ πρώτης κατάρξεως τῆς ἀκμῆς (sic)
ἐλεγεθείσης αὐτῷ θεόθεν Αὐθεντείας, ἀποφηνά-
μενος ἐξ ἰδίας θεοσεβείας, ὥρισε παρέχεσθαι
κατ' ἔτος πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἣτοι
τὴν πατριαρχικὴν ναὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου με-
γαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου καὶ
θαυματουργοῦ, ἐκ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ Αὐθεν-
τείας κηρὺ δαδάς ἑκατόν, ἐπὶ φωταγωγίᾳ
φαιδρᾷ τοῦ ἱεροῦ καὶ πανσέπτου αὐτοῦ ναοῦ,
εἰς μνημόσυνόν τε ἀένναον τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμ-
πρότητος, ψυχικὴν τε καὶ σωματικὴν σωτηρίαν,
ἅμα τε δοῶν ἐπίγειον καὶ οὐράνιον τοῦς
γὰρ δοξάσαντάς με δοξάσω, εἶπεν ὁ Κύριος.

În anul 1695, Dechemvrie 22. Cel cu
mila lui Dumnezeu prea-cucernic și prea-
luminat Domn, domnul domn Antioh Voe-
vod a toată Moldovlahia, de la cel d'întâiu
început al Domniei ce i-a fost dată din
mila lui Dumnezeu, arătând din a lui însăș
evlavie, a hotărât să se dea ca prinos pe
fiecare an la Marea Biserică, adică la bi-
serica patriarhicească a sfântului slăvitului
marelui mucenic Gheorghe purtătorul de
biruință și făcătorul de minuni, din lumi-
nata lui Domnie o sută de ocă de ceară,
pentru luminarea strălucită a sfântului și
atot veneratului lăcaș de închinare, spre
amintirea veșnică a Luminăției Sale, și mân-
tuirea sufletească și trupească, precum și
pentru a lui slavă pe pământ și în cer;
căci pe cei ce mă slăvesc, și eu îi voi slăvi,
a zis Domnul.

(M. Gedeon, Χρόνικα τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ, p. 115.)

CCCLXIII.

1695-6
(7204).

Constantin-Vodă Brâncoveanu, al Terii-Românești, dă un ajutor de bani
mănăstirii Dionislu din Athos. (Originalul documentului e scris în românește.)

(Langlois, l. c., p. 94.)

CCCLXIV.

1695-1700.

Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim,
despre datoria sa față de acesta și despre moșia Buciuleștii și drepturile asupra
ei ale Agăi Vasile Ceaușul, cumnatul său.

Ἐπιστολὴ Ἀντιόχου Κωνσταντίνου, ἡγεμόνος
Μολδοβλαχίας, πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Δοσί-
θεον περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποστολῆς πρὸς
αὐτὸν χρημάτων.

Ἰωάννης Ἀντίοχος Κωνσταντίνου Βοεβόδας,
ἐλέω Θεοῦ Αὐθέντης πάσης Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δεσ-
πότη καὶ Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε
Δοσίθεε, ἡμέτερε δὲ ἐν Χριστῷ περιπόθητε
πάτερ. Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος εὐλαβῶς
μετὰ κεκυφίας κεφαλῆς τὴν δεξιὰν ἀσπάζο-
μαι καὶ Κορίνθῳ τοῦ ἐν Τριάδι ὁμνουμένου
Θεοῦ δέομαι ὥπως διατηρήσῃ αὐτὴν ὁγια, ᾧ-

Serisoarea lui Antioh Constantin, Domn
al Moldovei, către al Ierusalimului Dosoftei,
pentru felul trimeterii de bani către el.

Io Antioh Constantin Voevod, cu mila
lui Dumnezeu Domn a toată Moldova.

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfin-
țite stăpâne și Patriarh al sfintei cetăți Ieru-
salimul și a toată Palestina, doamne doamne
Dosoftei și al nostru întru Hristos părinte
prea-dorit. Sărut cu evlavie, plecând capul,
dreapta Fericii Tale și mă rog Domnului
celui slăvit în Treime să Te ție sănătos,
fără boli și cu viață îndelungată; iar noi

νοσον καὶ μετὰ μακροημέρου ζωῆς· ἡμεῖς δὲ τῇ θεῇ βοηθείᾳ καὶ δι' εὐχῶν τῆς Μακαριότητός της ὑγιαίνομεν.

Ἐδέχθημεν τὴν πάντιμόν της ἐπιστολὴν τὴν περιέχουσαν περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Μπουτζουλέστι, περὶ ἧς ἐσυνομιλήσαμεν μὲ τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ, καὶ ἀποκρινόμεθα δι' αὐτοῦ τοῦ γράμματός μας τὴν Μακαριότητά σου. Τὸ βεβαιωτικὸν γράμμα αὐτὸ ὅπου ἔκαμε ἡ Μακαριότητά της πρὸς τὸν Γεωργάκη¹ Βόρνικον διὰ τὰ χωρίον τοῦ Μπουτζουλέστι, παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητά της νὰ γίνῃ ἐπάνω τοῦ γυναικαδελφοῦ μας Ἁγᾶ Βασίλη² εἰς τὸν ὁποῖον συντείνει ὡς κληρονόμος κατὰ τοὺς θεῖους νόμους νὰ τὸ περιλάβῃ καὶ τὰ ὅσα ἐτάχθησαν παρ' ἐκείνων θέλουν δοθῇ καὶ παρ' αὐτοῦ, καὶ νὰ γίνῃ ἕτερον γράμμα τοιοῦτον βεβαιωτικὸν πρὸς δεσποτεῖαν καὶ κυρίευσιν αὐτοῦ τοῦ Ἁγᾶ, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μὴ ἔχῃ οὐδεὶς μέρος ἀπὸ τούτου καὶ νὰ γίνῃ αὐτὸ ἄκρουν τελείως. Αὐτὸ παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητά της νὰ γίνῃ τοιοῦτοτρόπως, καὶ, εἰ μὲν εἶναι ὁρισμὸς σας νὰ γίνῃ ὀλίγη τινὰ συγκατάθεσις περὶ τῶν ἀφιερωθέντων πραγμάτων παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἁγᾶ πρὸς τὸ μοναστήριον, ὅτι εἶναι ὁρισμὸς της.

Τὰ ἄσπρα ὅπου χρεωστοῦμεν τὴν Μακαριότητά της, παρακαλοῦμεν νὰ κάμῃτε τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ ἐπίτροπον καὶ παρτῇ νὰ σᾶς τὰ ἐξοφλήσωμεν καὶ νὰ τὰ δώσωμεν πρὸς ὅτι μᾶς πίπτει ἀπὸ ἐδῶ πλέον εὐκολα· διότι ἂν τὰ στείλωμεν αὐτοῦ, ὥσως τυχαίνει καμία ἀνάγκη καὶ τὰ ἐξοδιάζουν· καὶ ὅποιον σᾶς φανεῖ εὐλογον θέλετε κάμῃ. Καὶ πάλιν εἰς ὅσα ἡμπορεῖτε, νὰ μᾶς συνδράμετε καὶ νὰ μᾶς βοηθᾶτε καθὼς πατήρ, καὶ τιμίαν ἐπιστολὴν της νὰ ἔχωμεν· αἱ δὲ μακάριαι εὐχαὶ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν, καὶ οἱ χρόνοι αὐτῆς πλείστοι μεθ' ὑγείας.

Ὡς οὖν κατὰ πνεῦμα αὐτῆς

Ἰω: Ἀντίοχος Κωνσταντίνου Βοεβόδας.

cu ajutorul lui Dumnezeu și prin rugăciunile Fericirii Tale suntem sănătoși.

Am primit prea-cinstita-Ți scrisoare cu-prinzând despre afacerea Buciuleștilor, pentru care am vorbit cu egumenul de la Galata, și răspundem prin această scrisoare Fericirii Tale. Scrisoarea aceea de asigurare pe care a făcut-o Fericirea Ta către Iordachi Vornicul pentru moșia Buciulești, te rugăm pe Fericirea Ta s'o treci asupra fratelui soției mele, Aga Vasile, căruia i se cuvine, ca unui moștenitor, după legile dumnezeiești, s'o iea; și câte s'au orânduit de aceea se vor da și de el, și să se facă altă scrisoare ca aceea de asigurare pentru stăpânirea și domnia acolo a lui, Agăi, și de acum să nu aibă nimeni parte din moșie, și să se strice aceasta cu totul. De aceea ne rugăm Fericirii Tale a se face așa, și dacă e porunca Ta a se face vre-o mică scădere în ce privește lucrurile afierosite de dânsul, Aga, către mănăstire, pentru că e porunca Ta.

Banii ce-i datorim Fericirii Tale, ne rugăm a face pe egumenul de Galata epitrop, și poate să-Ți plătim și să Ți-i dăm din ce ni cade de acolo mai ușor; pentru că, dacă Ți-i trimetem de-a dreptul, poate se întâmplă vre-o nevoie și se cheltuiască; și ce-ți va părea potrivit, vei face. Și, iarăși, la câte puteți, să ne sprijiniți și să ne ajutați, ca un părinte, și să avem cinstita-Ți scrisoare; iar fericitele-ți rugăciuni cu noi, și anii Țăi fie foarte mulți cu sănătate.

Ca un fiu duhovnicesc al Țău:

Io Antioh Constantin Voevod.

(Biblioteca Academiei Române; copiile d-lui M. Gedeon.)

¹ Ruset.

² El va stărni intervenția austriacă de la 1716 împotriva lui Mihai Racoviță. Pentru moartea soției lui Antioh-Vodă, v. mai departe. Continuarea Croniciei lui Mireu Costin spune că în 1700 „în căs-legile Crăciunului”, Antioh a luat „pe Catrina fata lui Dumitrașco Ceaur de Valea-Seacă”, slujind Patriarhul marelui Iacov de Constantinopol, care, peste puțin murind, fu îngropat la Golia (*Letopisișe*, II, p. 42). *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 417, adaugă că Doamna eră „fata Ducăi Voevod”. E vorba de logodna lui cu Domnița Maria Duca, moartă înainte de nuntă. V. și *Letopisișe*, II, p. 42; apoi pp. 52-3 (pentru legătura cu Ierusalimul în a doua Domnie). Cf. Neenlee, *ibid.*, p. 257.

1690.

Patriarhul de Constantinopol, în înțelegere cu Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, strică diata prin care răposata Ecaterina, fiica lui Grigorașcu-Vodă Ghica, își lasă toată averea pentru mile, supt îngrijirea soțului, Antioh (probabil: Antioh Jora Hatmanul ¹).

Καλῶς ἀνακρίνονται καὶ ἀμέμπτως ἀνασκυάζονται δευτέρᾳ σκέψει καὶ προμηθεΐᾳ δι' ἀκριβοῦς ἐρεῦνης καὶ ἐξετάσεως τὰ φθάσαντα κριθῆναι καὶ λαβεῖν ἀπόφασιν παρὰ τὸ προσήκον ἐκείνοις δίκαιον, δι' ἁμέλειαν ἐξετάσεως, ἢ ἄλλας περιστάσεις, ἐκ παραδρομῆς τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα διηκριβωμένης ἐρεῦνης, ἀμβλυωφαιμένας τὰ πρακείμενα, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην δευτέρᾳ κρίσει τὴν σφῶν διόρθωσιν ἐπιδέχονται· τῇ γὰρ ἀδιόρθωτα παραβλέπειν, τὰ ὅπωςδὴπως ἐκπεπτωκότα τῆς ἰδίας καταστάσεως, ἄδικόν ἐστι καὶ παράλογον. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ προλαβόντως ἐζητήθη καὶ ἐξεδόθη γράμμα ἡμέτερον πατριαρχικὸν εἰς ἐπιβεβαίωσιν διαιτησεῶς τινος, ἣν ἐποίησεν αὐτόθι παρευρεθείς ὁ μακκριώτατος καὶ ἀγιώτατος Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κύρ Δοσίθεος, ὁ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι κτ., κατὰ τὸ ἐμφανισθὲν ἡμῖν τότε γράμμα τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος, διαλαμβάνον ὡς μία τῶν θυγατέρων τοῦ ποτὲ μακαρίτου Γρηγορίου Βοεβόδα, Αἰκατερίνα ὀνόματι, ἐν τῷ ἀποθνήσκειν ἐποίησε διαθήκην καὶ ἀφῆκεν ἐπιστάτην τῆς διαθήκης αὐτῆς τὸν σύζυγον αὐτῆς, Ἀντίοχον ὀνόματι, παραγγείλασα διαμερίσαι τὰ πράγματα αὐτῆς πρὸς ἐλεημοσύνην, ἐν οἷς ἐποίησεν αὐτῆς ὡς ἔδοξεν αὐτῷ, κάντεῦθεν ἀγωγῆς κινήσεως ἐκ μέρους τῆς μητρὸς ² καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐκείνη³, λεγόντων ὡς παρὰ νόμους ἢ ὑπόθεσις αὐτῇ προσέδη, καὶ ὑπὸ ἀδικίαν εὗρίσκονται στερούμενοι τῆς ἀνηκούσης αὐτοῖς κληρονομίας ἀπὸ τῆς περιουσίας τῆς Αἰκατερίνης, καὶ μέμψιν προσφερόντων εὐλογοφανῆ κατὰ τῆς διαθήκης, δικαιολογουμένων ὡς ἀφῆκεν αὐτοῦς ἐκείνη ἀμνημονεύτους ἐν τῇ αὐτῆς διατάξει, δι' ἧς ἀμνηστίας ἀκυροῦσθαι πέφυκε κατὰ νόμους ἢ διαθήκην, εἰς ἀναψηλάφησιν [= ἀναψήφισμα] ἢ κρίσις προσεβλήθη καλῶς καὶ νομίμως, καὶ ἡ δικαιολογία τῶν ἐναγόντων πρόσφορος ἐφάνη καὶ ἁμέμπτως· οἱ γὰρ θεοὶ νόμοι διακελεύουσιν ὅπως ἀναγκαιῶς ἢ παῖς, ἢ παῖς ἀποθνήσκων, φαλκίδιον ὀφείλει τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ, τοῦτο δὲ ἐστὶ

Bine sunt supuse unei a doua judecăți și fără critică se răsping la a doua cercetare și îngrijire cele ce s'au întâmplat a fi odată judecate și a fi luat hotărâre împotriva dreptății ce li se cuvenia, din neîngrijirea cercetării sau alte împrejurări, din călcarea cercetării de aproape în această privință, neprivindu-se mai adânc lucrurile de care e vorba, și ele așteaptă după toată nevoia într-o a doua judecată îndreptarea lor. Căci e nedrept și fără rost a trece cu vederea cele neîndreptate, care au scăpat în vre un chip din a lor adevărată așezare. De oare ce deci și mai înainte s'a cerut și s'a dat gramata noastră patriarhicească pentru întărirea unei cereri pe care a făcut-o, aflându-se acolo, prea-fericitul și preasfințitul Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina chir Dosoftei, cel întru Duhul Sfânt, și celelalte, după gramata Fericirii Sale însăș, care ni s'a arătat atunci, cuprinzând că una din fetele răposatului întru fericire Grigore Voevod, anume Ecaterina, asupa morții a făcut o diată și a lăsat îngrijitor al acelei diate pe soțul ei, anume Antioh, vestind că a împărțit lucrurile ei pentru milostenie; întru care a făcut el cum a găsit cu cale, și, de aici pornindu-se plângere din partea mamei și a fraților ei, spunind că împotriva legii s'a făcut acest lucru și pe nedrept se află ei lipsiți de moștenirea ce li se cuvenia din averea Ecaterinei, și aducând o critică vădit întemeiată împotriva diatei, pârând că i-a lăsat dânsa nepomeniți în orânduiala ei, pentru care nepomenire trebuie să se strice după legi diata, — s'a adus spre revizuire judecata, cum era bine și legiuit, și pâra tânguitorilor s'a vădit vrednică de primire și fără greș; căci legile dumnezeiești poruncesc ca, neapărat, un copil murind fără urmași, trebuie să dea o parte părinților lui, și anume a treia parte din averea

¹ Fiul său (?) purta de aceia numele de Grigorașcu, al bunicului. V. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, I, p. 349 nota 1.

² Maria Sturza.

³ În frunte cu Matei boizadea.

τὸ τρίτον τῆς περιουσίας αὐτοῦ· ἀνθ' ὅτου ἀναντιρρήτων ἔστιν, ὡς, ἂν μὴ τοῦτο ποιήσῃ ὁ διατιθέμενος παῖς, ἀλλ' ἐστερημένους παραβλέψῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἀνατρέπουσιν ἐκεῖνοι τὴν διαθήκην κατὰ νόμους, καὶ γίνονται κύριοι τῆς κληρονομίας ἀνεμποδίστως. Καὶ δὴ, ἀνακριθείσης τῆς ὑποθέσεως μετὰ σκέψεως ἀκριβεστέρας, ἐφάνη δίκαιον ἀνατραπῆναι τὰ φθάσαντα γράμματα γενέσθαι κατὰ παραδρομὴν τῶς, καὶ τὸ δίκαιον ἀνακληθῆναι εἰς τὴν ἰδίαν τόπον, καὶ οὕτω δέδωκεν ὁ μακαριώτατος ἴδιον αὐτοῦ γράμμα, δι' οὗ ἀνατρέπει καλῶς τὰ μὴ καλῶς γεγονότα πρότερον, τὴν τε διαθήκην δηλαδὴ Αἰκατερίνης, τότε ἴδιον αὐτοῦ γράμμα, ὅπερ ἐδόθη εἰς θεοαίωσιν ἐκείνης, καὶ τὴν κληρονομίαν ἀναφέρει πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰ ἀδελφία τῆς Αἰκατερίνης· ἐφ' οἷς ἐζητήθη καὶ παρ' ἡμῶν ἀποφανθῆναι τὰ εἰκότα κατὰ τὴν τῶν θεῶν νόμων ἀκρίβειαν. Τοῦτου χάριν, ἀποδεξάμενοι τὴν αἵτησιν, ὡς ἐνθεσμον οὖσαν καὶ εὖλογον, γράφομεν κατὰ τὸ νῦν γηγόνες γράμμα τοῦ μακαριωτάτου, καὶ ἀποφαινομένη συνοδικῶς ἵνα ἡ μὲν διαθήκη ἐκείνη, ἡ λεγομένη τῆς Αἰκατερίνης, δι' ἧς τὴν περιουσίαν αὐτῆς μόνῃ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ ἐνεχείρισεν, ὡς ἀντικειμένως ἔχουσα πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἱερῶν νόμων, μείνῃ ἄκυρος καὶ ἀνίσχυρος καὶ οὐδὲν λογισομένη, οἱ δὲ κληρονόμοι τῆς Δομνίτιζης Αἰκατερίνης ὑπάρχουσιν εὖλογημένοι [καὶ συγκεχωρημένοι καὶ λελυμένοι τῶν ἐν ἐκείνῃ τῷ προσκδοθέντι παρ' ἡμῶν γράμματι ἀφορισμῶν καὶ ἐπιτιμίων, ἀκύρου μένοντος ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκείνου τοῦ γράμματος, καὶ ὅλως ἀνεργήτου· οἵτινες κληρονόμοι ἄδειαν ἔχουσιν ἀνεμποδίστως ζητεῖν τὴν κατὰ νόμους ἀνήκουσαν αὐτοῖς κληρονομίαν ἀπὸ τῆς περιουσίας τῆς Αἰκατερίνης. Ὅποιοι δ' ἂν φανῶσιν ἐναντιούμενοι τῷ παρόντι γράμματι, καὶ μὴ στέργοντες αὐτὴν τὴν κατὰ νόμους ἐκκλησιαστικὴν εὖλογον ἀπόφασιν, ἀλλὰ παρακούοντες, ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ Θεοῦ κτ. ἕως οὗ παύσονται, ὡς γράφομεν, ἐξ ἀποφάσεως. αχ'ς'.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

lui; pentru care e netăgăduit că, dacă nu va face aceasta copilul ce-și alcătuiește diata, ei va trece cu vederea pe părinții lui lipsiți, să poată strică acea diată după legi și să fie domni ai moștenirii fără vre-o piedecă. Și deci, cercetându-se pricina cu cercetarea cea mai de aproape, s'a părut drept a se strică gramatele ce s'au întâmplat a se da până acum cu călcare și a se chema dreptatea la locul cuvenit, și astfel a dat prea-fericitul gramata lui însuș, prin care schimbă bine cele ce nu fuseseră făcute bine la început, adecă diata Ecaterinei și însăși a lui carte ce a dat-o pentru întărirea aceleia, și strămută moștenirea către mama și frații Ecaterinei; pentru care lucruri s'a cerut și de la noi a se vădi cele cuvenite după păzirea legilor dumnezeiești. Drept aceia, primind noi cererea, ca una ce este leginită și dreaptă, scriem după cartea ce s'a făcut acum a Preafericitului și hotărâm sinodicește ca acea diată, ce se zice, a Ecaterinei, prin care a dat averea ei numai în seama soțului, ca una ce e protivnică hotărârilor sfintelor legi, să rămâie fără trecere și fără putere și întru nimic socotită, iar moștenitorii Domniței Ecaterina să fie binecuvântați și iertați și deslegați de afuriseniile și pedepsele cuprinse în acea gramată ce s'a dat de către noi, rămâind fără trecere de acum acea gramată, și cu totul fără putere; cari moștenitori să aibă voie a cântă neîmpiedecați moștenirea ce li se vine după legi din averea Ecaterinei, iar cari s'ar arătă protivnici scrisorii de față și că nu li-ar plăcea această hotărâre potrivită bisericească după legi, și n'ar ascultă-o, să fie afurisiți de Dumnezeu și celelalte, până se vor opri, cum scriem, din hotărâre. 1696.

CCCLXVI.

Danii aduse de Teodosie al Ungrovlahiei la Constantinopol, Patriarhiei, din moștenirea lui Meletie de Ohrida.

1696,
Mart.

1696, μηνι Μαρτίῳ, προσεκομίσθησαν διὰ τοῦ ἱερωτάτου Οὐγκροβλαχίας κὺρ Θεοδοσίαν

1696, în luna lui Martie, s'au adus prin preasfințitul al Ungrovlahiei, chir Teodosie,

ἱερὰ κειμήλια τοῦ θανόντος Μελετίου πρώην Ἀχριδῶν, ἀφιερωθέντα τῷ πανσέπτῳ πατρι-
αρχικῷ ναῷ: ἐπιτραχήλιον μαγγανιστὴν εἰς
κόκκινον κατηφέν, μανδύον ἀτλαζένιον, σταυ-
ρὸς σκαπτὸς τοῦ χερσίου, ἀσημόδετος χρυσο-
μένος, τρικλήριον καὶ δικλήριον ἄργυρὰ μὲ σταυ-
ροὺς καὶ πάτους, δίσκος ἄργυρὸς ἐν σχήματι
λεκάνης καὶ ἱμπρίκιον ἄργυροῦν.

(M. Gedeon, Χρόνικα τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ, p. 169.)

sfintele odăjdii ale răposatului Meletie fost
de Ohrida, dăruite venerabilei bisericii pa-
triarhale: un patrahir țesut pe catifea roșie,
o mantie de aelaz, o cruce săpată de mână,
legată cu argint și suflată cu aur, un po-
licandru cu trei ramuri și unul cu două, a-
vând crucei și postamente(?), un disc de argint
în chip de lighian și un ibrie de argint.

CCCLXVII.

1696,
Mart.

Însemnare pe un manuscript al călătoriei în China a lui Nicolae Mălescu.

Ἐγράφη τὴ παρὼν διὰ χειρὸς Μιχαήλ τοῦ
Βυζαντίου, διὰ προσταγῆς τοῦ σωφωτάτου καὶ
περιφανοῦς ἐνδόξου ἄρχοντος Στολνίκου, κυ-
ρίου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ κλεινοῦ Καν-
τακουζηνοῦ, ἐν τῇ αὐθεντικῇ μονῇ τῆς Ἀγίας
Τριάδος, τοῦ Πάδουλ Βοεβόνδα, εἰς Βουκου-
ρέστιον. ρχ'ζς', Μαρτίῳ.

S'a scris cea de față cu mâna lui Mihail
din Bizanț, după porunca prea-înțeleptului
și vestitului, slăvitului Stolnic, domnul domn
Constantin faimosul Cantacuzin, în dom-
neasca mănăstire a Sfintei Treime, a lui
Radu-Vodă, în București. 1696, Mart.

(Litzica, *Catalogul manuscriptelor grecești*, București 1909, p. 4, n° 2.)

CCCLXVIII.

1696,
5 Iulie și
29 August.

Cuvântări ținute lui Brâncoveanu „la intrare“ (τῇ εἰσπομπῇ) și la ieșire de
„Șerban fiul dumisale Vistierul“ și de Sevastos Kymenetul.

(Litzica, *l. c.*, p. 314.)

CCCLXIX.

1696,
23 Septem-
bre,

Mențiune că un manuscript s'a aflat în biblioteca răposatului Patriarh Dionisie.

Ταῦτα πάντα εὗρέθησαν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ
τοῦ μακαρίτου Διονυσίου πρώην Πατριάρχου
Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Βύζαντος, ὁ ὁποῖος
ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς τὸ Τριγόνιστο ἐν ἔτει
ἀπὸ Χριστοῦ ρχ'ζς', μηνί Σεπτεμβρίῳ κγ'¹.

(Litzica, *l. c.*, p. 333, n° 629.)

Acestate toate s'au aflat în biblioteca răpo-
satului Dionisie, fost Patriarh de Constanti-
nopol, Bizantinul, care a adormit întru
Domnul la Târgoviște, în anul dela Hristos
1696, luna lui Septemvrie în 23.

CCCLXX.

1696,
11 Octobrie.

Însemnare că un manuscript a fost copiat de Sevastos Kymenetul, „πρώτος
διδάσκαλος τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Οὐγκροβλαχίας φροντιστηρίου“.

(Litzica, *l. c.*, p. 309.)

¹ Asupra lui Dionisie Seroglanul, v. *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, I, pp. 33,
42, 304; Radu Greceanu, ed. Ștefan D. Grecianu, București 1906, pp. 11, 30.

CCCLXXI.

Patriarhul de Constantinopol, Calinic, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre supărarea acestuia, afurisenia rostită asupra lui Șerban Cantacuzino, a Doamnei și a urmașilor săi, despre informațiile lingușitoare ce primește Domnul, despre o plângere a episcopului bulgăresc de Črven și despre vechea datină a darurilor domnești către Patriarhie.

1696,
26 Novem-
bre.

Ἰσον τοῦ πρωτοτόπου γράμματος τοῦ κὴρ Καλλινίκου Πατριάρχου.

Ἐκλαμπρότατε, ἐνδοξότατε, ὕψηλότατε καὶ φιλευσεβέστατε Αὐθέντα καὶ ἡγεμὼν μεγαλοπρεπέστατε, κῆριε κῆριε Ἰωάννη Κωνσταντίνε Βασαράδα Βοεβόνδα πάσης Οὐγγροβλαχίας, νῆε κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν ὑψηλοτάτην αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα ἐκ μέσης ψυχῆς ἀσπάζόμενοι, εὐχόμεθα ἐν Κυρίῳ καὶ εὐλογοῦμεν, ἀκριβῶς τε καὶ προσφιλῶς χαιρετοῦμεν, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν ἀπαλαύσῃ τὸ παρὸν μας γράμμα ἐν ὑγιείᾳ, εὐτυχίᾳ, δόξῃ καὶ τιμῇ καὶ εὐφροσύνῃ ψυχῆς τε καὶ σώματος σωτηριωδῶς.

Τὸ πάντιμον καὶ ἐκλαμπρον γράμμα τῆς Ἐνδοξότητός της ἐλάβομεν. τὸ ὅποιον καθ' ὑπερβολὴν μᾶς ἐχαροποίησεν, ὡς ἂν ὁποῦ μᾶς ἐπληροφόρησε τὴν ἀκριβῆ καὶ ποθεινοτάτην ἡμῖν ὑγιείαν της, τὴν ὅποιαν ὁ Κύριος νὰ διαφυλάττῃ ἀβάλαβῃ εἰς ἔτη, πανευφρόσυνα καὶ πανευτυχῇ, [ἐπὶ] πολυχρονίου καὶ ἀταράχου στερεώσεως τοῦ ὑψηλοτάτου αὐτῆς Θρόνου. Ἐγνωμεν τὰ γεγραμμένα καλῶς, εἰς τὰ ὅποια ἔχω νὰ κάμω τὴν ἀπόκρισιν καὶ ὡς φίλος πιστός καὶ ἀληθὴς καὶ κατὰ Θεὸν τῆς Ἐκλαμπρότητός της, καὶ ὡς πνευματικὸς ποιμὴν καὶ Πατριάρχης ὁποῦ Θεοῦ εὐδοκίᾳ ἐχρημάτισα εἰς τὸ χριστιάνικον σύστημα καὶ τὴν πολιτείαν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, χωρὶς τινος ὑποκρίσεως, ἢ κολακείας, τὰ ὅποια ταῦτα, ὑπόκρισις δηλαδὴ καὶ κολακεία. οὐδὲν ἐπρόφελουσιν, ἀλλὰ κάποιαν μόνον θεραπείαν πρὸς ὥραν ἐμποιοῦσι τοῖς κολακευόμενοις, ἐπαινῶν δὲ ἀληθῆ, ἢ ὠφέλειαν, ἢ διόρθωσιν τινα, εἰάν ἤθελαν εἰσθεῖν χρεῖα, οὐδαμῶς προξενοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνοίκεια τῇ λογικῇ φύσει τῶν ὄντως ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα παρὰ πνευματικῶν ποιμένων, καὶ πρὸς ἀξιωματικὰ καὶ αὐθεντικὰ πρόσωπα οὐδόλως πρέπει νὰ γίνωνται τὰ τοιαῦτα.

Ὅριζι λοιπόν ὅτι ἐκατάλαβεν ἀπὸ τοῦ λόγου τοῦ γραμματικοῦ της, Κορίτζη Ἀντωνάκη, πῶς ἀδημονοῦν καὶ γογγίζουσιν οἱ ἀρχιερεῖς κατ' αὐτῆς, καὶ μάλιστα καταρώνουσιν τὸν μακαρίτην Σεργάνον, ὡς ἂν νὰ καταρώνται καὶ τὴν Ἐκλαμπρότητά της, ὅπου γε πόρρω

Copie a inesei scrisorii lui chir Calinic Patriarhul.

Prea-luminate, prea-slăvite, prea-înălțate și prea-iubitorele de evlavie Domn și stăpân prea-măreț, doamne, doamne Io Constantin Basarab Voevod a toată Ungrovlahia, fiule după suflet iubit și prea-dorit al Smereniei Noastre, din toată inima închipându-ne către Luminăția Ta prea-înălțată, ne rugăm întru Domnul și te binecuvântăm, fiți doriți cu iubire și prietenie sănătate, cerând de la atotputernicul Dumnezeu să te afle această scrisoare a noastră în sănătate, fericire, slavă și cinste și mulțămirea sufletului și a trupului cu mântuire.

Prea-cinstita și luminata scrisoare a Slăvirii Tale am luat-o, care peste măsură ne-a bucurat, ca unul ce ni-ai vestit scumpa și prea-dorita nouă sănătate a Ta, pe care Domnul s'o păzească neatinsă ani întregi, prea-mulțămită și prea-fericită, pentru îndelungata și netulburata întărire a prea-înălțatului Tău Scaun. Am cunoscut după cuviință cele scrise, la care am să fac răspunsul și ca prieten credincios și adevărat și după Dumnezeu al Luminăției Tale, și ca păstor sufletese și Patriarh ce am fost cu voia lui Dumnezeu al cetei creștine și al cărmuirii creștinilor evlavioși și drept-credincioși, fără vre-o prefăcătorie sau colachie, — care acestea, prefăcătoria adevăată și colachia, nu folosesc nimic, ei fac doar numai pentru acea clipă o slujbă celor lingușiți, iar lăudă adevărată, ori folos, ori îndreptare, eumtă, de ar fi nevoie, nu aduc de loc, și de aceea nu sunt potrivite cu firea sufletesească a celor cu adevărat oameni, și mai ales din partea păstorilor sufletesti, și către fețe înalte și domnești nici nu se cade a se face acestea.

Îmi spui, apoi, că ai aflat din cuvintele gramaticului Tău, Chirigi Antonachi, cum că se supără și cărtese arhieriei împotriva Ta, și mai ales că afurisea pe răposatul Șerban, ca și cum ei ar afurisi și pe Luminăția Ta, când sunt cu totul la o parte și

καὶ μακράν πάνν καὶ πάντως εἴησαν τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος ἀραί, καὶ γογγυσμοί, καὶ βαρυκαρδίσματα ἀρχιερατικῶν προσώπων, εὐχαὶ δὲ καὶ εὐλογίαι, καὶ πάντα ὅσα ἀγαθὰ καὶ σωτήρια γένοιτο δι' εὐχῶν ἡμῶν τῶν ταπεινῶν τῷ Ὑψί τῆς φιλευσεβοῦς ἡμῶν Ἐκλαμπρότητος. Πρὸς τοῦτοις ὀρίζει νὰ εἶπον οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι μὴν ἔχοντες διάφορον, ἀλλὰ ζημίαν, διατὶ νὰ τὴν μνημονεύουν ἐπ' ἐκκλησίαις· ὅθεν καὶ ἀναφέροντες τὴν ζημίαν τὴν διὰ τὴν Πατριαρχίαν, δηλαδὴ τοῦ κυρ Διονυσίου εἰς τοῦ λόγου τους, πάλιν ὡς πρωταιτίους τάχα, ἀγανακτικώτερον ὀρίζει, ὅτι ἐαντούς πρέπει νὰ μέμψωνται, καὶ ὅχι νὰ φλυαροῦν. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα παρόμοια παραπονετικῶς διαλαμβάνοντας τὸ γράμμα τῆς Ἐκλαμπρότητος τῆς, τέλος μὰς ὀέεται νὰ τὴν εὐχόμεθα ἐγγράφως τε καὶ ἀγράφως, καὶ οὕτω καταπαύει τὸν λόγον. Καὶ περὶ μὲν τοῦ γογγυσμοῦ καὶ τῆς ἀδημονίας ὅπου ὀρίζει πῶς ἔκαμαν κατ' αὐτῆς οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ μάλιστα πῶς ἔχουν ἄδειαν καὶ ἔμπροσθέν μας νὰ αὐθαδιάζουν, δὲν εἶναι ἡ ὑπόθεσις οὕτως, ἀλλ' ὁ Κυρίτζης Ἀντωνάκης, ὡς φαίνεται, κατὰ ζῆλον μὲν ἀνήγγειλε τὰ λαληθέντα τῇ ὑμετέρᾳ Ἐκλαμπρότητι, ἀλλ' ὅμως οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, κατὰ τὸ εἰρημένον, ἀλλὰ κατὰ λήθην καὶ παραλλαγὴν τῶν λαληθέντων ὡς ἐλαλήθησαν, οἷα πού φιλῇ συμβαίνειν πολλάκις τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ, διατὶ ὁ λόγος δὲν ἔγινε πρῶτον ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς παρὰ τῆς Ἐκλαμπρότητος τῆς, ἀλλὰ λέγοντας ἡ Ἐντιμότης του πρὸς τὴν ἀρχιερωσύνην τους πῶς δὲν φυλάττουσι τὸ χατήρι καὶ τὴν τιμὴν τῆς Ἐκλαμπρότητος τῆς, εἶπον καὶ ἐκεῖνοι: Ἡμεῖς τὴν Ἐκλαμπρότητά του τὴν ἔχομεν ὡς οἰκεῖον καὶ ἡμέτερον Αὐθέντην, φίλον καὶ ἀγαπητόν, καί, διὰ τὴν οἰκειότητα τῆς Ἐκλαμπρότητος του, ἐκινδύνευσε τὸ ἄλλο μέρος νὰ μὰς προξενήσῃ μεταβολῆς Πατριαρχίας, καὶ εἰς τί δὲν φυλάττομεν τὴν τιμὴν τῆς Ἐκλαμπρότητος του; Αὐτὰ εἶπον, ἀλλὰ μήτε ἄδειαν ἔχουσιν ἔμπροσθέν μας νὰ ἀδημονοῦν κατὰ τῆς Ἐκλαμπρότητος τῆς, καὶ νὰ αὐθαδιάζουν, διότι ἡσέβηρουν καλῶς τὴν ἐγκάρδιον ἀγάπην καὶ εὐνοίαν ὅπου ἔχομεν ἡμεῖς πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά τῆς, καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης τῆς πρὸς τοῦ λόγου μας, ὥστε ὅπου δὲν πρέπει νὰ καταδικάζωνται καὶ νὰ ἐξετελεῖζονται ὡς φλύαροι. Ἀρχιερεῖς εἶναι, ἐκλαμπρότατε, καὶ πνευματικοὶ ποιμένες, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐξουθενῶνται τόσον, τὸ ὅποιον ἂν ἡ Ἐκλαμπρότης αὐτῆς ἤθελε τὸ ἐξαγορευθῇ ἐν καιρῷ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων,

depărtate pe deplin și cu totul de Luminăția Voastră blăstămurile și cârtelile și supărările fețelor arhieresti, rugăciunile însă [în schimb] și binecuvântările și toate cele bune și mântuitoare câte s'ar face prin rugăciunile noastre, ale smeriților, către culmea Luminăției Tale iubitoare de cucernicie. Pe lângă acesta spui că zic arhieriei cum că n'au interes, ei pagubă, pentru că te pomenește în biserici; pentru care aducând înainte și paguba pentru Patriarhie, adică a lui chir Dionisie, către ei, iarăș ea și cum întâiu de la ei ar veni vinovăția, hotărăște cam cu nerăbdare că ar trebui ca ei să fie muștrați și să nu vorbească în vânt. Și altele asemenea acestora cuprinzându-le cu parapon scrisoarea Luminăției Tale, la urmă ni cei să ne rugăm către Tine, în scris și fără scrisoare, și astfel închei vorba. Și, cât pentru vorbele și năcazul ce spui că au scos împotriva Ta arhieriei, și mai ales cum că au voie ca și înaintea noastră să le rostească necuviincios, nu e lucrul așa, ei chirigi Antonachi, după cât se pare, din râvnă nepotrivită și-a dat de știre Luminăției Tale cele flecărite, dar nu spre cunoștință, după cum s'a spus, ei pentru uitare și schimbarea celor flecărite,—cum obișnuiește a se întâmpla adesea în slăbiciunea omenească,—pentru că vorba n'a fost întâiu de la arhieriei împotriva Luminăției Tale, ei, spuind dumnealui către Arhieria Lor că nu păzese hatărul și cineea Luminăției Tale, au spus și aceia: Noi pe Luminăția Sa o avem ca pe Domnul nostru însuș, prieten și iubit, și, pentru legătura strânsă cu Luminăția Sa, s'a făcut ca altă partidă să ni aducă schimbare de Patriarhie,—și în ce oare nu păzim cineea Luminăției Sale? Acestea le-au spus, dar nici n'au voie să se supere în fața noastră împotriva Luminăției Tale și să vorbească necuviincios, de oare ce știu bine iubirea din inimă și bunăvoința ce avem noi către Luminăția Ta, și Luminăția Ta către noi înșine, așa încât nu e de nevoie să se osândească și să se batjocurească pentru că ar fi flecari. Arhieriei sunt, prea-luminate, și păstori sufletești, și nu e drept să fie nimiciți într'atăta, încât, dacă Luminăția Ta ar mărturisi-o în clipa când iea tainele cele curate, și n'ar fi stăpânit de patima lingușirii ori a unei nevoi duhovnicul, de sigur că Te-ar opri câtva timp de la primirea dumnezeieștilor lucruri

καὶ νὰ μὴν εἶναι κακρατημένος ἀπὸ τὸ πάθος τῆς κολακείας ἢ τινος ἐνδείας ὁ πνευματικός, δέδοια ἤθελε τὴν ἐμπροδίστη μερικὸν καιρὸν ἀπὸ τὴν μετέληψιν τῶν θείων ἀγιασμάτων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὸ γράμμα δὲν τὸ ἐδείξαμεν εἰς τὴν ὁμήγησιν τῶν ἀρχιερέων, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῷ πυρὶ παραδώκαμεν. Πνευματικώτερον καὶ πατρικώτερον συντυχάνομεν, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, χωρὶς τινος ὑποκρισίας, ἢ κολακείας, ὅτι ἀγαποῦμεν καὶ ποθοῦμεν ἀληθῶς καὶ τὴν σωματικὴν εὐτυχίαν τῆς Ἐκκλησιᾶς πρότερος τῆς, ὡς ἀληθῆς φίλος, ἀλλὰ καὶ τὴν σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς τῆς ἐπιποθοῦμεν καὶ θέλομεν, ὡς πνευματικός ποιμὴν καὶ Πατριάρχης ὅπου εἶμαι, καὶ χρεωστῶ νὰ ἀποδώσω λόγον τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ ἐν ἡμέρᾳ τῆς κοινῆς ἀνταποδόσεως περὶ παντὸς ἔργου καὶ λόγου, καὶ πρέπει καὶ ἡ Ἐκκλησιᾶς πρότερος αὐτῆς μὲ ἡριστιανικὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐλάβειαν νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ ἀποδέχεται τὰ πνευματικῶς καὶ πατρικῶς παρ' ἡμῶν λεγόμενα.

Περὶ δὲ τῆς κατάρτας τοῦ μακαρίτου Σερβάνου, ὁποῦ τὸν καταρῶνται, Θεοῦ οἰκονομία δλέπω ἔγινε νὰ ἀναφερθῶν τὰ τοιαῦτα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ διόρθωσις ταῖς κατάρταις δέ, εὐσεβέστατε καὶ φιλόχριστέ μοι Αὐθένετῃ, μὴ ταῖς ἀναφέρει ἐπάνω τῆς ἡ Ἐκκλησιᾶς πρότερος σας, ἀλλὰ ἀρποτετε νὰ διαλυθῶν ἕως τέλους καὶ νὰ παύσων.

Ἄς γινώσκῃ ὅμως καλῶς καὶ ἀληθῶς ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ὅλοι καὶ Μητροπολίται, καὶ ἀρχιεπισκοποὶ, καὶ ἐπίσκοποι, ὅσοι ὑπάρχουσιν τῷ οἰκουμένικῳ τούτῳ Θρόνῳ, ὅλοι λέγω καὶ νῶς καὶ ὁμοθυμαδὸν εἶναι δεδωρημένοι ἐπάνω του, καὶ γογγίζουσιν, καὶ τὸν ἐλασφημοῦσι, καὶ τὸν ἀφορίζουσιν, καὶ τὸν ἀναθεματίζουν εἰς τὴν ζημίαν ὁποῦ τοῖς ἐπροξένησε μὲ ὁδο Πατριάρχαις: μίαν εἰς τοῦ Μουσταφά-Πασιά τὸν καιρὸν¹, καὶ ἄλλην εἰς τοῦ Σουλτάν-Πασιά², σχεδὸν ὡς 200 πονγγεῖα, καὶ ἄνεσιν δὲν ἡμποροῦν νὰ λάβουν ἀπὸ τότε, ἀλλ' ἔμεινε ἀκνέστητον τὸ ἔαρος, καὶ ἀνεξάλειπτον καὶ ποτεν πρῶτον νὰ ἐμπροδίστης, ἐκλαμπρότατέ μου, ἀπὸ τὸν γογγισμὸν ὁποῦ ὅλοι ποιοῦν; Ἐγὼ ὁ ἴδιος ταῖς ἀπερασμέναις, ὁποῦ μὲ ἔβαλαν χάψι διὰ μίαν ὁμολογίαν 10 πονγγεῖων, ὁποῦ εἶναι

sfinte. Pentru aceia și noi serisoarea n'am arătat-o soborului arhierilor, ci după cetire am dat-o focului. Vorhim mai duhovnicește și mai părintește, cum am spus-o la început, fără vre-o prefăcătorie sau colachie, pentru că iubim și poftim cu adevărat și fericirea trupească a Luminăției Tale, ca un drept prieten, dar și mântuirea și folosul sufletului Tău îl dorim și-l voim, ca un păstor sufletese și Patriarh ce sunt, și sunt dator a da seamă dreptului judecător în ziua răsplătirii de obște pentru orice faptă și cuvânt, și trebuie ca și Luminăția Ta cu recunoștință creștinească și evlavie să ascuți și să primești cele spuse de noi duhovnicește și părintește.

Iar pentru afurisenia răposatului Șerban, cu care-l blestămă, văd că în chibzuiala lui Dumnezeu s'a întâmplat a se aduce înaintea unele ca acestea ca să urmeze îndreptarea; iar blăstămurile, prea-cucernice și de Hristos iubitorule Domn al mieu, să nu le aducă asupra-și Luminăția Ta, ci poate să se deslege până la capăt și să înceteze.

Să afli însă bine și adevărat că arhierii toți și Mitropoliții și arhiepiscopii și episcopii câți sunt supuși acestui Scaun ecumenic, toți, zic, de obște și cu acelaș suflet sunt năcăjiți asupra lui, și cârtese, și-l blastămă, și-l afurisese, și-l anatematise pentru paguba ce li-a făcut-o cu donă Patriarhii: una în vremea lui Mustafă-Pașa și alta în a lui Soliman-Pașa, adecă până la 200 de pungi, și nu pot să iea odihnă de atunci, ci a rămas necârmuită greutatea și neștearsă, și pe care întâi să-l împiedici, prea-luminat al mieu, de la cârteala ce o fac toți? Eu însumi dăunăzi, când mi-au aruncat poruncă pentru un sinet de 10 pungi, care e datorie din partea lui chir Dionisie

¹ Vizirul Cara-Mustafă (30 Octombrie 1676—25 Decembrie 1683); Hammer, *Geschichte des osmanischen Reiches*, table.

² Vizirul Soliman (24 Decembrie 1685—Septembrie 1687); *ibid.*—În Viziratul lui Cara-Mustafă fu seos la Iulie 1679 Dionisie Muselimul și, după 12—13 zile ale lui Atanasie al IV-lea, se așează Iacob de Larisa; la 1682 îl înlocuiește—și de aceasta e vorba—Dionisie, întors din Țara-Românească. În 1684 vine în locu-i Partenie al IV-lea, Χοροχούμης, care face loc, în April 1685, lui Iacob, seos el însuși în 1685, iar pentru Dionisie, care fuge îndată la Șerban. Iacob rămase apoi până la 1690; Scarlat Byzantios, *l. c.*, II, p. 538.

χρεωστική ἀπὸ μέρους τοῦ κυρίου Διανουσίου πρὸς τὴν μακαρίτην ἐκείνην Σερβάνον, καὶ ἐκείνος ὁ μακαρίτης τὴν ἐχάρισε τοῦ Μαχμουτ-Ἀγᾶ, τῷ τότε ταλχιστῇ, ὅστις ἔκαμε τώρα ἀγωγὴν, καὶ μᾶς ἐστενοχώρησε καὶ μᾶς ἔβαλε χάψιν, ζητώντας νὰ τὰ ἀναδεχθούμεν καὶ νὰ τὰ κάμωμεν καλὰ τὰ 10 πουργεῖα, καὶ στενοχωρούμενος ἀπὸ τὴν πολλὴν καταφρόνησιν καὶ ἀτίμησιν καὶ τὸ ἐζιγέτι ὅπου ἔγεινεν εἰς τοῦ λόγου μου, ἐπόνεσεν ἡ καρδία μου· καὶ ἄνθρωποι εἰσεσταν, — ὥστε ἀπὸ τὴν πολλὴν θλίψιν καὶ ὀδύνην τῆς καρδίας μου, ἤγανάντησα, καὶ τοὺς ἐβλασφήμισα. Ὡς εἶναι ὅμως, ὅσον ἀπὸ μέρους μου, συγκεχωρημένος, ἀρὴ ἡ ζημία ἐκείνη δὲν ἀπέρασεν ὅπου νὰ ἐξαρθῇ· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην στενοχωροῦνται καὶ βαρύνονται οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ πάντοτε γογγίζουσιν κατὰ τε ἐκείνου καὶ ἀδελφονοῦν· μάλιστα καὶ τὸ συγχωροχάρτι ὅπου προλαβόντως ἔγινεν, ὑπογράφοντές το, πολλὰ τὸν ἀφώριζαν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ὅπου ἔγινεν εἰς τὸ φανερόν καὶ παρόρησις ἐπέχοντο καὶ ἐμνημόνευσον, μυστικῶς δὲ ἐκαταβόντο. Ὡστε ὅπου ὁ λόγος μου εἶναι, ὅτι ἐκείνος ὁ μακαρίτης, καθὼς καταλαμβάνω, εὐρίσκεται ὑπὸ δεσμὸν ἄλντον, δεδεμένος ἀπὸ σύνοδον καὶ πλῆθος ἀρχιερέων, καὶ ἔχομεν χρέος νὰ φανερώσωμεν τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μένωμεν ἀθῶοι τοῦ κρίματος. Καὶ ἰδοὺ ὅπου τὴν φανερώνομεν, καὶ μὴ λογιζέσθε, ἐκλαμπρότατε, ἀπὸ τὴν γεγονὸς συγχωροχάρτι καὶ τὰς τελετάς νὰ ἔλαβε τὴν ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν, ὅτι τὰ θεῖα καὶ πνευματικά καὶ ἐκκλησιαστικά δὲν εἶναι παικτά, ἀλλὰ σεπτὰ, καὶ μετ' εὐλαθείας καὶ φόβου καὶ προσοχῆς τῆς προσηκούτης πρέπει νὰ τὰ μετεργώμεθα· καὶ τότες ἀπολαμβάνομεν καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν, ἐλέει καὶ χάριτι τοῦ φιλανθρώπου καὶ παναγάθου Θεοῦ; Ἄλλως δὲ οὐδὲ ὀφειλόμεθα, μᾶλλον δὲ καὶ κατακρινόμεθα, ὅταν οὐχ ὡς δεῖ, ἀλλὰ κατὰ πραγματείαν τρόπον τινὰ τὰ θέλομεν νὰ γίνωμενται. Λοιπὸν ἡ ἀδικία, ἐν ᾧ ὁ ἀδικούμενος δὲν ἀναπαυθῇ, μένει ἀσυγχώρητος, καὶ κατ' ἄλλον τρόπον δὲν συγχωρεῖται, εἰ μὴ ὅταν ἀποκατασταθῇ τὸ δίκαιον εἰς τὸν τόπον του, καὶ μῆτε ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ, σχεδὸν εἰπεῖν, χώραν ἔχει εἰς τὰ ἅδικα, ὅτι, δίκαιος ὢν ὁ Θεός, τὰ ἅδικα οὕτε τὰ θέλει, οὕτε τὰ συγχωρεῖ ποτε, ἐν ᾧ μένουσιν ἀδιόρθωτα δηλαδὴ· ἡ δὲ διόρθωσις τῆς ἀδικίας, ὡς εἴρηται, ἄλλη δὲν εἶναι, εἰ μὴ ὅταν ἐπιστρέφῃ τὸ δίκαιον εἰς τὸν τόπον του, καὶ ἀναπαυθῇ ὁ ἀδικούμενος· ὅθεν καὶ ὁ Θεός Ἀπόστολος μεγαλοφώνως ἐπιβοᾷ: ἅδικοι βασιλεῖς Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν· ἡ

către acel răposat Șerban, și acel răposat i-a dăruit lui Mahmud-Aga, care eră atunci talhișgiu, care a făcut atunci pâra, și m'a strâmtorat și mi-a aruncat poruncă, ca să le primim și să le plătim acele 10 pungi, și, strâmtorat de multa batjocură și necinste și de *czielul* (paguba) ce s'a făcut față de mine, s'a supărat inima mea; și oameni suntem, așa încât, din multa tulburare și durere a inimii mele, mi-am pierdut răbdarea, și i-am blăstămat. Să fie însă, cât de spre partea mea, iertat, dar paguba aceea n'a trecut, ci a rămas deschisă; în fiecare zi sunt strâmtorați și împovărați arhieriei, și din toate părțile cârtesc împotriva aceleia și-și arată nemulțămirea; chiar și după ce s'a făcut cartea de iertare mai înainte, iscălind-o, ei îl afurisiau cât puteau. Dar și la liturghia ce s'a făcut fățiș și înaintea lumii s'au rugat și l-au pomenit, iar în taină-l blăstăman. Așa încât socotința mea este că acel răposat, după cât aflu, se găsește supt legătură nedeslegată, legat de sinod și de mulțime de arhieriei, și avem datorie să vădăm adevărul, ca să rămânem scutiți de păcat. Și iați că-ți vădăm, și nu socoti, prea-luminate că după cartea de iertare ce s'a făcut și slujbe că el și-a luat deslegarea și iertarea, pentru că lucrurile dumnezeiești și duhovnicești și bisericesti nu sunt de jucărie, ci vrednice de respect, și trebuie să ne apropiem de ele cu evlavie și frică și cuvenita luare-aminte; și atunci luăm și folosul de la ele, cu mila și harul iubitorului de oameni și prea-bunului Dumnezeu; iar altfel nici folos n'avem, ci mai degrabă suntem osândiți, când voim ca lucrurile să fie nu cum se cade, ci ca într'un fel de negoț. Ci nedreptatea, întru cât cel nedreptățit nu-și capătă odihuirea, rămâne neiertată și nu se iartă în alt chip decât atunci când se așează dreptatea în locul ei, și nici atotputernicia lui Dumnezeu, ca să zic așa, nu-și află loc la cele nedrepte, căci, drept fiind Domnul, cele nedrepte nici nu le voiește, nici nu le iartă vre-odată, cât timp adecă rămân neîndreptate; iar îndreptarea nedreptății, cum s'a spus, nu este alta decât atunci când se întoarce dreptatea la locul ei și se odihnește cel nedreptățit; de unde și dumnezeiescul Apostol cu glas tare strigă: Împărații cei nedrepți nu vor moșteni pe Dumnezeu; deci nedreptatea și paguba ce s'a făcut de acel răposat la Scaunul ecu-

ἀδικία οὖν καὶ ἡ ζημία ἢ προξενηθεῖσα παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου εἰς τὸν οἰκουμένικόν Θρόνον, μένει καὶ σώζεται, καὶ τὸ θάρος ἐκείνου, τλαιπωρῶντας καὶ θαρύνοντας καθ' ἐκάστην τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς ἀναγκάζει νὰ ἀναστενάξουν καὶ νὰ ἀγανακτοῦν κατ' ἐπάνω του, καὶ, τούτου γινομένου πολλάκις καὶ συχνάκις, τί συγχώρησιν θέλει ἔχει ἐκεῖνος; Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ὅπου χριστιανικῶς καὶ πνευματικῶς συμβόλουμεν καὶ λέγομεν ὅτι αὐτὰ νὰ ἀναφερθῶν καὶ εἰς τὴν Δόμναν ἐκείνου τοῦ μακαρίτου καὶ εἰς τὰ παιδία του: ἐὰν θέλουν τὴν ἄφρασιν καὶ συγχώρησιν καὶ λύσιν τοῦ θροῦ καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του, νὰ περιμαζωχθῇ ἀπὸ τὸ τίποτές του μία ἀρχατὴ ποσότης ἡσπρων, νὰ σταλθῇ εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, νὰ δοθῇ εἰς τὸ θάρος καὶ χρέος ὅπου ἐκεῖνος ἐπροξένησεν εἰς τὴν ζωὴν του, καὶ τότε θέλουν τὸν συγχώρησιν κοινῶς. Καὶ τοῦτος εἶναι ὁ τρόπος τῆς συγχώρησεως, καὶ ὄχι ἄλλος.

Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ὅς γινώσκω καλῶς ὅτι οὔτε ὀρθολὸν μῆτε μετέχω, μῆτε θέλω νὰ μεθεῶ ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἤθελαν ἔλθει, ὅτι καὶ ἐδῶ ἔχομεν ὄρον καὶ ἀφορισμὸν ἔγγραφον, τὴν ἐλετημασύνην καὶ τὸ δικαίωμα τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ τὸ ἐγγίζωμεν, καὶ ἐτῆς φυλάττω τοῦτο ἀπαρσάλευτα εἰς τὸν καιρὸν μας, καθὼς εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων ἐν εἴδει συμβουλῆς χριστιανικῆς καὶ πνευματικῆς.

Περὶ δὲ τοῦ μνημασύνου ὅπου ὀρίζετε, λέγομεν καὶ περὶ τούτου ἐκεῖνο ὅπου εἶδομεν καὶ γινώσκουμεν εἰς τοὺς καιροὺς μας διὰ τὸ μνημόσυνον αὐτό: πουργεῖον ὁλόκληρον, γρόσια δηλαδὴ 500, καὶ σαμουρόγουσαν ἐφιλοδωροῦσαν τὰ Χριστούγεννα τοὺς κατὰ καιροὺς Πατριάρχας οἱ Αὐθένται, καὶ μερικὸς τῶν ἀρχιερέων τῶχαν καὶ ἀτλάει, ἥτις φιλοδώρησις μακαρίτων καὶ μάλιστα ἀπαφαίνει τὸν φιλοδωροῦντα μακάριον γὰρ φησὶ τὸ ἱερὸν λόγιον, δεδόναί μᾶλλον, ἢ λαμβάνειν. Καθὼς καὶ εἰς τοῦ μακαρίτου Δούκα τὸν καιρὸν ἡξέουρον πολλὰς γινομένας τὰς τοιαύτας φιλοδωρήσεις. Τώρα ἔμως μῆτε ἡ Ἐκλαμπρότης σας, ὅν θέλετε, σὰς ἀξίουν τὰ πολλὰ εὖρη νὰ κάμετε τὴν τοιαύτην φιλοτιμίαν, ἀλλὰ μῆτε ἡμεῖς τὰ ζητοῦμεν, ἀλλὰ, μετὰ καλῆς καρδίας καὶ εὐνοίας καὶ πατρικῆς στοργῆς καὶ διαθέσεως, καὶ μνημονεύομεν, καὶ μνημονεύσομεν σὺν Θεῷ ἀδιαλείπτως τὸ πάντιμον ὄνομα τῆς φιλευσεδοῦς αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος, καὶ ἐπευχόμεθα ἀκαταπαύστως ἐν κατανύξει καρδίας καταπεμφθῆναι παρὰ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ τῇ

menie rămâne și se păstrează, și acea povară, obosind și îngreunând în fiecare zi pe arhieriei, îi silește să suspine și să se supere asupra lui, și, aceasta făcându-se adesea și de repetite ori, ce iertare va avea acela? De aceea iată că sfătuim și spunem, creștinește și duhovnicește, că acele lucruri privesc și pe Doamna aceluia răposat și pe copiii lui: dacă voiese scutirea și iertarea și deslegarea de blăstăm și mântuirea sufletului lui, să se strângă din ce a lăsat el o câtime îndestulătoare de bani, să se trimeată la Biserica cea Mare, să se dea la greutatea și datoria pe care el a eășunat-o în viața lui, și atunci îl vor ierta în de obște. Și acesta e felul de iertare, și nu altul.

Cât despre mine, să știi bine că nu ieau pentru mine niciun ban, nici nu voui lua, din aceea ce vor veni, căci și aici avem hotar și afurisanie scrisă, ca să nu ne atingem de mila și dreptul Bisericii, și astfel păzească aceasta necălcat în vremea noastră, cum li e știut la toți. Și acestea cu privire la lucrurile arătate, în chip de sfătuire creștinească și duhovnicească.

Iar, în ce privește pomenirea ce poruncești, spunem și pentru dânsa ceea ce știm și cunoaștem în vremile noastre despre aceea pomenire: Domnii dădeau o pungă întreagă, adică 500 de lei, și un veșmânt de samur de Crăciun Patriarhilor de pe vremuri și unora din arhieriei postav și atlas, — care dar vădește fericit pe dăruitor mai ales; căci Sfânta Scriptura spune că e mai fericit lueru a da decât a lua. Precum și pe vremea răposatului Duca se cunosc multe daruri ca acestea ce s'au făcut. Însă acum nici pe Luminăția Ta, dacă ai voi, nu te-ar lăsa multele greutatea să faci un bine ca acesta, dar nici noi nu-l cerem, ci, cu bună inimă și iubire și aplecare binevoitoare și părintească, noi și pomenim și vom pomeni cu Dumnezeu necurmat prea-cinstitul nume al Luminăției Tale iubitoare de evlavie, și ne rugăm neîncetat cu evlavie inimii să se trimeată de atotputernicul Dumnezeu Luminăției Tale sănătatea sufletului și a trupului, scăparea de toată greutatea și cursa

ὁμετέρῃ Ἐκλαμπρότητι ῥώσιν ψυχῆς τε καὶ σώματος, ἀπαλλαγὴν πάσης δυσκολίας καὶ ἐπιβουλῆς καὶ βάρους καὶ ἐναγλήσεως, εἰρηνικὴν τε καὶ πανευτυχὴ κατὰστασιν εἰς τὸν ὑψηλότετον αὐτῆς Θρόνον εἰς ἕτη πολλὰ καὶ χαραιοῦν, καὶ τέλος ἀπόλαυσιν τῶν ἀνεκλαλήτων ἀγαθῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ἐνθα πάντων εὐφραυνόμενων ἡγχοῦ καθαρός, ἐορταζόντων ἀγγέλων τε καὶ δικαίων, καθὼς καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ γράμματός της ὀρίζει νὰ τὴν εὐχόμεθα: τοῦτο νὰ τὸ γινώσκῃ λέγω βεβαίως, ὅτι ἀκαταπαύστως τὸ ἐκτελοῦμεν μετὰ θερμότητος.

Ὅσον δὲ διὰ τὸν Τζερεβενό, ἡ Ἐκλαμπρότης σας καθὼς ἀκούετε κρίνεται· ἔχει δὲ ἡ ἀλήθεια τῆς ὑποθέσεως ὅλον τὸ ἐναντίον: ὁ ἐπίσκοπος πρῶτον Λοφτζοῦ εὐρίσκεται αὐτοῦ, καὶ ὅς τὸν ἐρωτήσῃ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν ἐν φόβῳ Θεοῦ, τὸ πῶς τὸν μὲν Λοφτζοῦ ἔρριχναν πενήντα καὶ ἑξήντα χιλιάδες ἄσπρα, τὸν δὲ Τζερεβενό ἑξήντα καὶ ἑβδομήντα χιλιάδες ζητίαν μόνον οἱ πρὸ ἡμῶν Πατριάρχαι, καθὼς καὶ τὰ κατὰστικα τοῦ κῆρ Διονυσίου φανερόνουν, καὶ ἂν ὀρίξῃ, νὰ τὰ στείλωμεν, νὰ τὰ ἰδῇ, νὰ πληροπορηθῇ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡμεῖς ὅπου τὸν ῥίπτομεν τριάντα χιλιάδες ἄσπρα ζητίαν, διὰ τοῦτο γογγίζει ἀντὶς νὰ εὐχαριστῇ καὶ δὲν πρέπει μῆτε νὰ ἀκροάζεσθε, μῆτε νὰ συγκατατίθεσθε εἰς καθενὸς λόγια.

Διὰ δὲ τὰ ἄσπρα τῆς Ἐκλαμπρότητός της, ἐπειδὴ καὶ ἅπαξ ὑπεσχέθημεν, παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν, καθὼς δὲν λείπει ἀπὸ τὸν λογιζομένων μας, νὰ μᾶς δώσῃ εὐκαιρίαν, καὶ τρόπον, καὶ δύνανμιν νὰ ἐκτελοῦμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας. Ἐφ' ἑτοῦς τὰ βάρη καὶ οἱ ἀνάγκαι ἐπεφορτίσθυσαν περισσότερον, καὶ μάλιστα ἡ ὑπόθεσις τοῦ κῆρ Ἰακώβου¹ μᾶς ἐβάρυνε καὶ αὐτὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις κατὰ πολλά, καὶ ἡμέραν, οὔτε ὥραν εἰπεῖν, ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως δὲν ἔχομεν, — ὅπου ἂν ἤθελεν ἰδῇ ὀφθαλμοφανῶς ἡ Ἐκλαμπρότης αὐτῆς τὰ βάρη καὶ ταῖς καθημεριναῖς ἐναγλήσεις ὅπου ἔχομεν, πολλὰ ἤθελε μᾶς συμπονέσῃ καὶ λυπηθῇ.

Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἀληθῶς τε καὶ φιλικῶς, χριστιανικῶς τε καὶ πνευματικῶς καὶ πατριωτῶς, ὡς προσερίηται· ὁ δὲ ἔφορος τῶν ἀπάντων καὶ τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς Κύριος καὶ φύλαξ ἀδιάλειπτος εἴη, σκέπη τε καὶ προστασία διὰ τοῦ πανευτυχοῦς τῆς ὁμετέρας Ἐκλαμπρότητος, μεθ' ἧς καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος.

αἰχῆς, Νοεμβρίου κς'.

și povara și tulburarea, starea pașnică și cu totul fericită pe prea-înălțatul Tău Scaun la mulți ani și aducători de har și, la urmă, să te împărtășești de nespusele bunuri în Împărăția cerurilor, unde e sunetul curat al tuturor cel ce se bucură, al îngerilor în serbătoare și al dreptilor, după cum și la sfârșitul serisorii Tale ni cei să ne rugăm: aceasta ți-o spunem cu siguranță, ca s'o știi, că oricând o îndeplinim cu căldură.

Cât pentru episcopul de Țrven, Luminăția Ta judeci cum auzi; iar adevărul luterului e tocmă din potrivă: episcopul de mai înainte al Lovei se află acolo, și să-l întrebi să mărturisească adevărul în frica lui Dumnezeu, că de la al Lovei au smuls cincizeci și șaiszeci de mii de lei, iar de la al Țrvenului șizeci și șeptezeci de mii, ca dajde (ζητία), numai cei de'naintea mea Patriarhi, precum și catastișele lui chir Dionisie o vădese, și, dacă poruncești, să le trimetem, să le vezi, să afli adevărul, și, noi dacă-i luăm treizeci de mii de aspri ca dajde, pentru aceia cârtește, în loc să mulțămese; și nu trebuie nici să ascuți, nici să te învoiești la vorbele orîșienii.

Iar, pentru banii Luminăției Tale, de vreme ce am făgăduit odată, ne rugăm lui Dumnezeu, pentru că nu rămâne nimic din socoteala noastră, să ni dea prilej bun și chip și mijloace să putem îndeplini făgăduiala noastră. An de an greutățile și nevoile s'au adăugit mai mult, și mai ales afacerea lui chir Iacob ne-a îngreuiat și ea, pe lângă altele, foarte mult, și n'avem nicio zi, nici un ceas, să zicem, de cruțare și liniște și odihnă,—așa încât, dacă ai fi văzut Luminăția Ta cu ochii greutățile și supărările ce avem pe fiecare zi, ne-ai fi compătimit mult și te-ai fi întristat cu noi.

Acestea deocamdată cu adevăr și prietenie, creștinește și duhovnicește și părintește, cum s'a spus; iar văzătorul a toate și călăuza celor buni Domnul să fie și paznic nelipsit, cu veghere și oertotire, în viața prea-fericită a Luminăției Tale; cu care să fie și rugăciunea și binecuvântarea Smerenicii Noastre.

1696, Noiembrie în 26.

¹ V. p. 306, nota 2.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, εὐχέτης τῆς σῆς
Εκκλησιολογίας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

Al Constantinoplei, rugător al Lumi-
năției Tale.

CCCLXXII.

Nicolae Comnen Papadopoulos către Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului
despre chipul ce i-a adus Hrisant Notara și despre cartea ce a închinat el însuși
lui Constantin Stolnicul Cantacuzino.

Padova,
1697,
15 Maiu.

Νικ. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος Δοσιθέῳ Πα-
τριάρχῃ.

Τῷ ἁγιωτάτῳ, μακαριωτάτῳ τε καὶ σωφω-
τάτῳ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας καὶ θεοσωστού
πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης
κυρίῳ ἡμετέρῳ, κυρίῳ Δοσιθέῳ, τὴν ὑφειλομέ-
νην αἰδῶ.

Καὶ πρὸ πολλοῦ ἢ πολὺφθογγος φήμη εἶχε
φέρῃ εἰς τὴν ἀκοήν μου τὴν εἶδῃν τῆς θαν-
μαστῆς καὶ πανσόφου πολιτείας τῆς θεολέκτου
σας Μακαριότητος, τὴν ὁποίαν καὶ ὑπερηγά-
πησα καὶ εὐλαβήθηκα, ὅση δόναμις· ἀλλὰ ὅτε
ἐτόλμησά ποτε μὲ γράμματα νὰ πλησιάσω εἰς
τὸ ἔνθεον σκεῦός σας, οὐχ ἤκιστα δεδαικώς
τὸ ὕψος τῆς ἱεράς σου Μεγαλειότητος, καὶ
θαυμάζων καὶ μακαρίζων αὐτὴ τὴν ἀκροτάτην
σοφίαν. Νῦν δέ, ὅπου ὁ πολυμαθέστατος ἀρ-
χιμανδρίτης Χρόσανθος ἀντέταξεν εἰς τὴν ὁ-
ρασίην μου τὴν εἰκόνα τῆς χαριτωνόρου μορφῆς
σας, ὡς γνήσιος ἀνεψιὸς καὶ μιμητὴς σας,
ἔχοντας ἐγὼ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔμδιον καὶ ἔμ-
φυχον τὸ ἐντόπιον τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον
σεβάσμιωτάτου θεοῦ, ἡδυνάχθην, καθὼς πλη-
σίον μὲ τὴν καθήγησίν μου καὶ διδασκαλίαν
τιμῶμαι, νὰ ἔχω τὴν ἐπιστάσιάν τῆς σπουδῆς
καὶ μαθήσεως τοῦ φιλαρέτου καὶ ὄντος ἀρχι-
νουστάτου φιλοσόφου, τοῦ ἀνεψιοῦ σας, ὥτως
καὶ ἀπὸ μακρόθεν νὰ ἀποπέμψω εἰς τὴν Μα-
καριότητά σας παραμικρόν τι εὐνοίας καὶ εὐ-
λαθείας τεκμήριον, καὶ νὰ ὑποτάξω τὴν ὑπη-
ρεσίαν μου εἰς τὴν θειοτάτην σας ἐξουσίαν
καὶ δεσποτείαν.

Παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε ὁμοῦ μὲ τὴν ἀνα-
φορὰν τῆς ἀγάπης μου καὶ τὴν εἰέλων ὁποῦ
νεωστὶ ἐξέδωκα, ἀφιερωμένην εἰς τὴν περιέλεπ-
τον καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος ἀξιοπρεπέ-
στατον ἄρχοντα Καντακουζηνόν¹, ἐλπίζοντας ἀπὸ
τὴν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην ψυχὴν νὰ τύχῃ
συγγνώμης καὶ ἀφέσεως ἢ αὐθάδειά μου. Τοῦ
λοιποῦ, ὑπερεῶχον μοι καί, τῇ σῇ δραστηκωτάτῃ

Nicolae Comnen Papadopoulos, lui Do-
softei Patriarhul.

Preasfințitului, prea-fericitului și prea-
înțeleptului Patriarh al sfintei și de Dum-
nezeu mântuitei cetăți Ierusalimul și a toată
Palestina, domnului nostru, domnul Do-
softei, cuvenita venerație.

Și mai de mult faima cu multe glasuri
adusesse în auzul mien știința minunatei și
prea-înțeleptei cărmuirii a Fericirii Tale
cele alese de Dumnezeu, pe care am și
iubit-o peste măsură și am venerat-o, după
putere; dar n'am cutezat vre-odată să mă
apropiiez cu serisoare de dumnezeiasca Ta
fință, temându-mă de culmea sfintei Tale
măririi, pe cât mă minunam de prea-înalta-
Ți înțelepciune și o fericiam. Iar acum, când
prea-învățatul arhimandrit Hrisant a înfă-
țișat vederii mele icoana făpturii Tale pline
de har, ca drept nepot și următor al Tău,
având eu înaintea ochilor întipărirea vie
și însuflețită a unui astfel și atât de mare
unchiu, vrednic de toată venerația, am
voit, precum de aproape am fost cinstit
cu catedra și dascălia, să am suprave-
gherea sânguinței și învățăturii iubitorului
de virtute și cu adevărat prea-istețului fi-
losof, nepotul Tău, astfel și de departe să
trimet către Fericirea Ta un cât de mic
semn de bunăvoință și de evlavie, și să su-
pun slujba mea către prea-dumnezeiasca
Ta putere și stăpânire.

Rog să primești de asemenea împreună
cu prinosul iubirii mele și cartea ce am
scos-o de curând, închinând-o către vestitul
și prea-vrednicul de numele grecesc dum-
nealui Cantacuzino, nădăjduind ca îndrăz-
neala mea să se învrednicească de iertare
și scutire din partea sufletului Tău celui
prea-închinător de Dumnezeu. În afară de

¹ Ar fi Praenotationes mystagogicae; v. Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, I,
p. 163 și nota 2.

εὐλογία, κατεβύονον τὰς σπονδὰς μου, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε πάτερ. ἤθι δὲ εἰς αἰῶνας, ποιμὴν θεοπρόδκλητε, διὰ καθήκημα τοῦ ἡμετέρου γένους, ὄφελος τῶν φιλοῦντων ὑμᾶς καὶ σωτηρίαν τοῦ ἡμῖν ἐμπιστευθέντος ποιμνίου.

Ἐν Παταβίῳ, εἰς τὰς 15 μαΐου 1697.

Νικόλαος ἱερεὺς Κορινθὸς Παπαδόπουλος.

(Logrand, l. c., IV, pp. 8-9, n° 6.)

CCCLXXIII.

[Constanti-
nopol],
1697,
29 Novem-
bre.

Calinic, Patriarh de Constantinopol, către Patriarhul de Ierusalim Dosoftei despre oferta lui Brâncoveanu de a da Galatienilor mijloacele pentru a-și mai face o biserică.

† Καλλίνικος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκου-
μενικὸς Πατριάρχης.

Μακαριώτατε καὶ σεβασμιώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κήριε Δοσίθεε, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργῇ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν Μακαριότητά σου ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ ἀσπαζόμενοι, ὁμοῦ μετὰ τῆς ἱερᾶς ὁμηγύρεως τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων, ἀκριδῶς καὶ προσφιλῶς χαίρομεν, θεόμενοι τοῦ παναγίου Θεοῦ νὰ τὴν ἀπολαύῃ τὸ παρόν μας ἐν ὑγείᾳ, εὐτυχίᾳ καὶ εὐφροσύνῃ καθ' ἑκάτερον ἄνθρωπον. Μετὰ τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ἀναφέρουμεν καὶ διδομεν εἰδῆσιν τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι οἱ γαλατιανοὶ χριστιανοὶ ἔγραψαν, ὡς φαίνεται, προλαβόντως εἰς τὰ ἀνόθι τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ ὀφηλοτάτῳ Ἀυθέντῃ, ζητοῦντες ἐλεημοσύνην περὶ τῶν γενομένων ἐξόδων εἰς ἀναικοδομήν τῆς ἀπαρτισθείσης Θεοῦ ἐλέει ἐκκλησίας, κατ' ἐπιταγὴν τῆς κραταίας Βασιλείας, ἣ δὲ Ἐκλαμπρότης αὐτοῦ, ἐμφύτῳ καλοκαγαθίᾳ καὶ θείῳ ζήλῳ, καθ' ὑπερβάλλονσαν ἐβλάθειαν κινούμενος, οἷα φιλενοσεβέστατος καὶ φιλόχριστος, ἀντέγραψε πρὸς τοὺς αὐτοὺς χριστιανοὺς, ἀποκρινόμενος ὅτι, ἂν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ, καὶ δοθῇ ἄδεια παρὰ τῆς ἐξουσίας νὰ κτισθῶν καὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι, νὰ δώσῃ μίαν ἐκκλησίαν τῆς οἰκοδομῆς ὁλόκληρα τὰ ἐξόδα. Ὅθεν καὶ σπεύδουσιν ἤδη οἱ ῥηθέντες χριστιανοὶ εἰς τὸ νὰ λάβωσιν ἄδειαν διὰ νὰ κτισθῇ καὶ ἄλλη καμνία ἐκκλησία ἐν τῇ Γαλατῇ. Σκέψεως δὲ γενομένης κοινῶς, εἰρήθη ὡς εὐλογον καὶ χρησιμεῖον νὰ ζητήσουν θέλημα διὰ τὴν Καρπατιανήν, ἣ, ἂν ἡ Μακαριότης σου στέρξῃ εἰς τοῦτο ὅπου γράφομεν, καθὼς καὶ ἐκείνοι οἱ Γαλατιανοὶ

aceasta, roagă-Te pentru mine și, cu binecuvântarea Ta prea-puternică, îndreaptă sârguințele mele, prea-înțelepte și preasfințite părinte. Și să trăiești în veci, păstor de Dumnezeu pus, pentru cinstea celor ce ne iubesc pe noi și pentru mântuirea turmei încredințate nouă.

Padova, 15 Maiu 1697.

Preotul Nicolae Comnen Papadopoulos.

† Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Prea-fericite și prea-respectate Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestinei, chir Dosoftei, întru Duhul Sfânt iubite și prea-dorite frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, pe Fericirea Ta frățeste întru Domnul salutând-o, împreună cu sfântul Sinod al fraților arhieriei, cu iubire și prietenie îți dorim sănătate, rugându-ne de prea-bunul Dumnezeu să te apuce această scrisoare a noastră în sănătate, fericire și mulțămire în toată privitya. Iar, după frățeasca salutare, aducem înainte și facem cunoscut Fericirii Voastre că au scris creștinii din Galata, cum se pare, dăunazi în acele părți prea-luminatului și prea-înălțatului Domn, cerând eleimosină pentru cheltuielile ce s'au făcut pentru clădirea bisericii care cu mila lui Dumnezeu s'a ridicat acolo, după orânduiala puternicei Împărății, iar Luminăția Sa, din bunătatea-i înăscută și din dumnezeiască râvnă, mișcat de covârșitoarea evlavie, ca un prea-iubitor de evlavie și de Hristos iubitor, a scris înapoi către acei creștini, răspunzându-li că, dacă va vrea Dumnezeu și se va da voie de către Cărmuire a se clădi și alte biserici, să dea toate cheltuielile zidirii unei biserici. Pentru care acum se și grăbese creștinii aceia să ieă voie spre a se clădi și altă biserică pe acolo, prin Galata. Și, făcându-se cercetare în de obște, s'a aflat lucru bun și folositor a se cere voie pentru biserica zisă „din Caffa“ sau, dacă Fericirii Tale îi va plăcea ce scriem, precum

γράφουν πρὸς τὸν ἐκκλησιάρχην Αὐθέντην, νὰ ζητηθῇ τὸ θέλημα διὰ τὴν Χρυσοπηγὴν, μὲ τοῦτον δηλαδὴ τὸν τρόπον, νὰ γράψῃ ἡ Μακαριότης σου ἐδῶ, πρὸς Ἱδιον ἐπίτροπόν της καὶ ἄνθρωπον, νὰ πάρῃ πρῶτον τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς τοῦ τόπου τῆς ἐκκλησίας, χίλια ἑκατὸν γρόσια δηλονότι, καθὼς πολλάκις μᾶς εἶπετε ὅτι τόσα εἶναι ἡ τιμὴ της, ἔπειτα νὰ κάμῃ χατζέτι, νὰ ἀπομένῃ, καὶ νὰ γένῃ εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν, ὑποκειμένη δηλαδὴ τῷ οἰκονομικῷ θρόνῳ, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ ζητηθῇ τὸ θέλημα διὰ τὴν Χρυσοπηγὴν. Τὸ ὁποῖον λογιζομεν νὰ τὴ στερῇ καὶ ἡ Μακαριότης σου. Εἰ δέ γε, ὅπερ ἀπευχόμεθα, καὶ ἡ Μακαριότης σου δὲν θελήσῃ νὰ κλίνη εἰς τοῦτο, νὰ λάβῃ δηλαδὴ πρῶτον τὰ χίλια ἑκατὸν γρόσια, εἰτα νὰ κάμῃ τὴν πώλησιν μὲ Ἱδιον τῆς ἐπίτροπον διὰ χατζέτι τῆς βασιλικῆς κρίσεως, τότε βέβαια τὸ θέλημα τῆς ἡνωκοδομῆς ζητεῖται διὰ τὴν Καφατιανὴν, ἡμετέρας τε κοινῇ γνώμῃ συνοδικῇ καὶ συναίνεσει τῶν ἑκαίσε χριστιανῶν καὶ εἰς τοῦτο νὰ ἔλωμεν ἀπόκρισιν καθαρὰν καὶ τελείαν ἐν τάχει παρὰ τῆς ὁμετέρας Μακαριότητος, — ἣν καὶ διαφυλάττοι ὁ Κύριος ἀνωτέραν πάσης βλάβης καὶ ἐπηρείας, ἐν εὐδαιμονίᾳ μακροβιότητος. ἀχ' ἤψ, Νοεμβρίῳ κθ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς Μακαριότητος...

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς Μακαριότητος ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς Μακαριότητος...

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς Μακαριότητος, ὁ Φιλιππουπόλεως.

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς σῆς Μακαριότητος¹...

(Biblioteca Academiei Române, copii moderne.)

și acei locuitori din Galata scriu către prealuminatul Domn, să se ceară voie pentru Chrysopighi, cu acel chip anume, ca să scrii Fericirea Ta aici, la episcopul și omul ce-l ai, ca să ia întâiu prețul vânzării locului bisericii, adică o mie și o sută de lei, cum adesea ni-ai spus că atâta-i e prețul, apoi să facă un *hoget* ca să rămâie și să fie în cea de la început a ei stare, supusă deci Scaunului ecumenic, și în acest chip să se ceară voie pentru Chrysopighi. Care credem că-Ți place și Fericirii Tale. Iar, dacă, ferească Dumnezeu, și Fericirea Ta n'ai vrea să te îndupleci la aceasta, să ieși adică întâiu cei o mie și o sută de lei și apoi să faci vânzarea cu episcopul Tău, prin *hoget* al județului împărătesc, atunci firește că voia de clădire se va cere pentru cea din Caffa, cu învoirea noastră de obște în sobor și cu primirea creștinilor de acolo; și la aceasta să luăm răspuns curat și de săvârșit, grabnic, de la Fericirea Ta,—pe care s'o și păzească Domnul mai presus de orice pagubă, de orice uneltire, în fericirea unei vieți îndelungate. 1697, Noiembrie 29.

† Al Constantinoplei și întru Hristos frate.

† La poruncile Fericirii Tale...

† La poruncile Fericirii Tale, al Nico-mediei Partenie.

† La poruncile Fericirii Tale...

† La poruncile Fericirii Tale, al Filipopolei.

† La poruncile Fericirii Tale...

CCCLXXIV.

Constantin-Vodă Duca, al Moldovei, întărește Zografului posesiunile în Moldova.

1697-8
(7206).

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ac. Rom.; Langlois, *l. c.*, p. 91.)

¹ La 7 Decembre Dosoftei eră de față, în București, unde bănuise ciurma, la primirea, de Domnul, care tomai atunci și de aceea se întorsese din Târgoviște, a Agăi cu caftanul. V. Radu Greceanu, ed. Șt. Grecianu, p. 84, cap. XLII.

CCCLXXV.

1697-8
(7206).

Piatra de mormânt — azi pierdută — a lui Dionisie, Patriarh de Constantinopol, la Mitropolia din Târgoviște.

Τόμος ὡς, ξένε, ἀνέρα θεῖον Διανόσειον

Acest mormânt, străine, cuprinde pe un om
[divin, Dionisie,

Πάτριάρχον κεῖθι, ἡμετέρων τὸ κλέος,

Patriarhul, ce-a fost gloria noastră,

Ὁὐ ἀρετῇ παλύνθεις γῆν ἐπέπτατο πάσαν

A cărui virtute bogat'a zburat pe tot pă-
[mântul,

Καὶ ψυχὴ μακάρων ἀμφιπολεῖ θαλάμους¹.

Iar sufletul stă în sălășurile dreptilor.

(Vezi Lesvioudax, *Istoria bisericească pre scurt*, București 1846, p. 375, nota; publicată în Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλ.*, I, p. 346, n° 112.)

CCCLXXVI.

C. 1698.

Însemnare că Nicolae Mălescu Spătarul a tradus „Cartea despre păgânul Mohammed și despre Papa: cine sunt și care e Împărăția lor“.

Ὅπερ συνέγραψεν ὁ πολυτίμων κήριος Νικόλαος Σπαθάριος ὁ Μολδοβλάχων, ὁ καὶ πρῶτος ἐρμηνευτὴς πανευδαίμων τῶν Μοσχόδων. („Care a scris-o prea-învățatul domn Nicolae Spătarul Moldovenilor, care a fost și cel d'întâiu prea-fericit tălmăciu al Muscalilor“.)

(Iorga, *Studii și documente*, XV, pp. 20-1, n° 42.)

CCCLXXVII.

1698.

Traducere a tratatului lui Aristotel despre Virtuți și Vicii făcută la Sevastos Kymenetul și închinată lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.

(Litzica, *l. c.*, p. 64, n° 111; p. 313, n° 618.)

CCCLXXVIII.

București,
(1698),
16 Mart.

Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, pentru eleimosină.

(Arhiva Protopopiei din Sibiiu; semnalată și în *Studii și documente*, XII, p. 8, n° XIV.)

CCCLXXIX.

[București],
1698,
20 Mart.

Sevastos din Trapezunt către Hrisant Notara, despre „tribul“ ce a luat și despre cărțile ce ar dori el să-i trimeată Hrisant¹.

Σεβαστὴ; Τραπεζούντιος Χρυσάνθω Νατάρη.

Τῷ ἐν Χριστῷ ποθεινοτάτῳ καὶ κατὰ πάντα ἐρασμιωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ ἀγίου καὶ ζωοδόχου Πάτριος κυρίῳ Χρυσάνθω πᾶν ἐν Χριστῷ καταθύμιον.

Δείγμα δὲ καὶ τοῦτο τῆς πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσης προνοίας, τὸ πανταχόθεν συνελαθέντα πρὸς τὸ τοῦ ποθομένου κατατηγάνειν τέλους, ἐντεῦθεν ἀπάροι. Ἔθος γάρ

¹ Încă în 1697 Sevastos pregătiă cuvântările pe care școlarii săi — ca Matei Crețulescu — le țineau înaintea lui Vodă Brâncoveanu (Erbiceanu, *Cronicarii greci*, p. xxv). — Am socotit că nici traducerea acestui nou exercițiu de retorică al dascălului bucureștean nu e de nevoie.

τῇ θεῇ προνοίᾳ τὸ διὰ τῶν ἀποθυμίων τὰ καταθύμια τοὺς ἀξίους ἐπιβραβεύειν. Οὕτω καὶ τὸν μακάριον Ἰωσήφ ἐκείνου τὸν πατριάρχην, διὰ τῆς φονικῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἀπεμπολήσεως τῶν αὐταδέλφων, κατηνάγκασεν εἰς Αἴγυπτον ἀφικέσθαι, ἐπὶ τῇ βασιλεύειν ἐν καιρῷ θέοντι τηλικούτον ἄνδρα πάσης Αἰγύπτου καὶ διατρέφειν ἐν καιρῷ λιμοῦ τὴν οἰκίαν συγγένειαν καὶ τοὺς φονικοὺς αὐταδέλφους, οὓν εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ἀκουσίτου δι' ἐκείνου εὐεργεσίας καὶ βασιλείας. Οὕτω δὲ καὶ τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἀσίδιμον καὶ πρῶτον ἐν βασιλεύσει μέγαν Κωνσταντῖνον φεύγειν κατηνάγκασε διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ πρὸς τὸν πατέρα ἀναθραμῆν τὰ λείψια πνέοντα, ὅπως προλάβῃ τὴν βασιλείαν, καὶ τὸν παγγάλεπον φυγαδίσαντα σκότος τῆς εἰδωλομανίας ἀνακηρύξαι κατὰ πάσαν τὴν οἰκουμένην καὶ ἀναδείξει τὸ φέγγος τῆς εὐσεβείας καὶ ἀληθείας· οὕτω γινώσκεται Κύριος κρίματα παιῶν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἔρμαιον, ὃ φιλότης, ἥδη κατὰ θυμὸν ἐν χερσίν· δεῖ δὲ προσοχῆς πρὸς τοῦτο καὶ φυλακῆς, μήποτε τι λάθος παρεμφρήσαν αἰγυπτιακοῦ του, καί, ἔν' οὕτως εἶπω, δηλητηρίου φαρμάκους, ἵνα μὴ τὸ ἄδολον κατακτεθῇ καὶ θανατηφόρον ἀποφανῇται γόλα τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, μὴ τι πάθωμεν ἐπαναζεύξαντες, ἃ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐπανελθόντες πεπόνθασιν ἐκκηρυχθέντες καὶ ἄκοντες· ὅτι φθείρουσιν ἥθη χρηστὰ ὁμιλίας κακαί, δεινὸν ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ βλάβη, καὶ βάνις ἐνδελεχοῦσα κοιλαίνει πέτραι· ὥστε τὸ τῆς μελίττης ζήλωτόν καὶ μόνον, πανταχόθεν τὸ χρησίμον καὶ ἄδολον συλλέξαντας τῆς εὐσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου διδασκαλίας, τάλλα πάντα τεθεαμένους καὶ δοκιμάσαντας, ὡς οὐδὲν ἡμῖν συνοῖσον παραδραμῆν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον. Σὺ δὲ μοι, ὦ λῶστα, μὴ μνησικακῆσης, εἰ φυλὴν κατέλαδες, ὡς ὁ κομικὸς παραινεῖ· νόει ἃ λέγω, φησὶν ὁ θεὸς Ἀπόστολος· δῶψή γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πάσιν. Ἐμοὶ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς ἄλλοις προσεγένητο τάχαθόν, ὥστε με διὰ σοῦ τῶν καταθυμίων τυχεῖς. Πολλῶν μοι καὶ χρησίμων χρεῖα εἰβλίων· τὸ δὲ γε νῦν ἔχον, εὐρέ μοι καὶ χρυσαίων χρεῖα εἰβλίων· τὸ δὲ γε νῦν ἔχον, εὐρέ μοι Ἀλέξανδρον τὸν Ἀφροδισία εἰς ὕλην τὴν μεταφυσικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, κτλ.

1698, Μαρτίου 20.

Ὁ ἐν σπουδαίῳ ἐλάχιστος καὶ ὑμέτερός ποτε χρηματίας καθηγητής.

Σεβαστὸς Τραπεζούντιος Κυμινότης.

(Legrand. I. c., IV, pp. 9-10, n° 7.)

CCCLXXX.

Insemnare că „Topografia Constantinopolei“ de Petru Gyllius a fost tradusă de Nicolae Milescu Spătarul.

1698,
27 Iulie.

Τὸ παρὸν τοῦ Γυλλίου προσέμειον μετηρμηγεύθη ἐκ τῆς λατινίδος πρὸς ἐλληνίδα παρ' ἐμοῦ, Νικολάου τοῦ Σπαθαρίου, ἐν τῇ κλεινῇ Μοσχολίᾳ, χαριζόμενος τῷ ἄκρῳ φίλῳ κορίθῳ Γεωργίῳ τῷ Καστριώτῃ, καὶ κείσθω εἰς μνήμην, κατὰ τὸ 1698, Ἰουλίου 27.

(Litzica, I. c., p. 5.)

CCCLXXXI.

Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, iartă de păcate pe răposatul Constantin-Vodă Cantemir („Io Constantin Voevod al Moldovei“), pentru păcatele omenesli, pentru moarte silnică și nedreaptă, pentru că „a luat în stăpânire, biruit, în micimea lui de suflet, de patima câștigului, dreptul vre unor rude și moștenitori ai soției răposate înaintea lui, cum merge vorba, și n'a apucat a le da îndărăt“; se cere și a fi ierlat de păcatul „celelalte de a patra căsătorii pe care a îndrăznit a o face, blăstămată fiind de poruncile și legăturile sfintei lui Dumnezeu Biserici“, precum și de faptul că, „dând săgăduială odată că nu va înoi darea de bani neobișnuită pe care a orânduit a o strânge de la supușii săi, la nevoie, și cu toate că prin rostire de afurisanie și legase săgăduiala, făcându-se a fi uitat, a înoi-o, cum nu trebuia, ori gonit de vre-o nevoie ori din bună voia lui“.

Constanti-
nopol,
1698,
August.

Καλλίνικος, ἐλέφ' Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν ἤδη συνευχομένων αὐτῇ, τοῦτε μακαριωτάτου καὶ ἀγιωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων κυροῦ Δοσιθέου, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου αὐτοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ, καὶ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων καὶ ὑπερίμων, διὰ τῆς θείας χάριτος, δωρεᾶς τε καὶ ἐξουσίας τοῦ πνεύματος καὶ ζωητικοῦ Πνεύματος, τῆς δοθείσης παρὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰς τὴν δεσμεῖν τε καὶ λύειν τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτίας, εἰρηκτός αὐτοῖς: «λάβετε πνεῦμα ἅγιον: ἃν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἃν τινῶν κρατῆτε, κρατῶνται», καὶ: «ὅσα ἂν δήσητε καὶ λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ λεγόμενα ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐξ ἐκείνων δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀλληλοδιαδόχως διαδόσης ταύτης τῆς θείας χάριτος, ἔχομεν συγκεχωρημένον καὶ λελυμένον καὶ τὸν προκεκοιμημένον δούλον τοῦ Θεοῦ Ἰω. Κωνσταντῖνον Βοεβόδαν Μολδοβλαχίας, εἰς ὅσα καὶ αὐτός, ὡς ἄνθρωπος ὢν καὶ τὸν πολυαμαρτήτων κόσμον τοῦτον οἰκῶν, διαφόρως, καὶ ἐν διαφόροις καιροῖς, ἤμαρτε, καὶ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησε, λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἢ κατὰ διάνοιαν καὶ ἐν πάσαις αὐτοῦ τοῖς αἰσθήσεσιν, ἐκουσίως ἢ ἀκούσιως, ἐν ὧν τῷ τῆς ζωῆς αὐτοῦ διαστήματι, καὶ εἴτε ὑπὸ κατάραν πατρὸς ἢ μητρὸς αὐτοῦ ἐγένετο, ἢ τῷ ἰδίῳ ἀναθέματι ὑπέπεσε, ἢ ἄρκον ὤμοσε κακείνων παρεῖδη, ἢ ἀφορισμὸν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτίμιον ὑπὸ ἱερέως ἢ ἀρχιερέως ὑπέστη, δι' ἡντιναὺς αἰτίαν, καὶ τῆς διαρθρώσεως αὐτοῦ οὐκ ἐφρόντισεν, ἢ σωματικοῖς τισὶ πάθεσι πορνείας, μοιχείας, ἀσελγείας καὶ τοιούτων αἰσχρουργιῶν ἐκδοῦν ἑαυτὸν ἐποίησε, καὶ φιληδονίαις ἡττήθη, καὶ ἀπηγορευμέναις ἀσωτείαις ὠμίλησεν ἀπ' ἐναντίας τῶν τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν, καὶ τὰ τῶν θείων νόμων ἠθέτησε προστάγματα, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ κριμάτων ἐξέκλινεν, ἢ, πλεονεξίᾳ κινούμενος, καθήρπασε τὰ ἀλλότρια κρυφίως ἢ φανερώς, καὶ ἐστερημένους τῶν ἰδίων ἀφῆκε τινάς, ἀλλ' ἢ καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ λαβὼν προστασίαν λαοῦ τῆς κατ' αὐτὸν ἡγεμονίας, οὐ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκονήσεν τὸ ὑπῆκον, ἀλλὰ, πῶς ἐκτραπείς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἄλλως ἢ ὡς εἶχε τὸ δίκαιον, ἐπολιτεύθη, διαστρέψας κακῶς, καὶ εἰς δυναστείαν ἐκκλίνας· κἀντεῦθεν ἢ διαίαν ἀρπαγὴν ἐποίησε καὶ γύμνωσιν τοῖς ἄδυνατοῦσι προξένησε, ἢ κρίσεις ἀδικίας, δαρείας τε καὶ φορτικὰς ἀποφάσεις, παρὰ τὸ εἰκὸς καὶ παρὰ τὸ δίκαιον, διεπράξατο, ἢ καὶ ἀκρίτως τινὰ κατεδίκασε, καὶ παρῆλαψε, καὶ ἐζημίωσεν, εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς τιμὴν, εἴτε καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, ἢ φόνον ποτὲ παρὰ νόμον ἐξετέλεσε, καὶ ἀνόσιον, καὶ τῆς ζωῆς ἐστέρησεν ἀναίτιους τινάς καὶ ἀθώους, ἢ καὶ κατετιμώρησε τινάς ἀναμαρτήτους, ἢ ἐτοιμος μὲν ἐφάνη εἰς τὸ παιδεύειν καὶ ἐκδικεῖν τοὺς ἀμαρτάνοντας, ὁκνηρὸς δὲ πρὸς τὰ συμπαθεῖν καὶ ἀποδέχεσθαι τοὺς προσπίπτοντας, καὶ πρόχειρος μὲν εἰς τὸ ἀποτέμνειν, ἀνιλεῖς δὲ εἰς τὸ ὑγιαῖναι τοὺς ἀλγοῦντας, καὶ πᾶν εἴτε ἄλλο ἐν τῷ καιρῷ τῆς Αὐθεντείας αὐτοῦ ἐξετέλεσεν εἰς τὸν λαὸν ἄδικον καὶ παράλογον καὶ τυραννικὸν ἀσπλάγχχνος καὶ ἀδικρίτους, εἴτε δι' ἐθελοκακίαν τὰ φαῦλα πράξας, εἴτε δι' ἀπέχθειαν τινά, ἢ ἀντιπάθειαν, ἢ πλεονεξίαν καὶ ἀνόσιον χρηματισμὸν, καὶ αἰσχροκέρδειαν, ἢ δι' ἄγνοιαν τινά καὶ ἀπειρίαν, ἢ ἀμέλειαν, ἢ ἀπροσεξίαν, ἢ ἀπάτην, καὶ λήθην, ἢ κακοδουλίαν τινῶν, καὶ παραινέσιν, ἢ δι' ἀνάγκην ἀκούσιον τινά, ἢ καὶ πλάνην τὴν κατεργουμένην παντὸς τοῦ μετὰ σῶματος βίου, ἢ, φιλοκερδείᾳ τινὶ μικροψύχως ἡττηθείς, κατεκράτησε δίκαιον τινῶν συγγενῶν καὶ κληρονόμων τῆς προαπελθοῦσης συζύγου αὐτοῦ, ὡς φέρεται λόγος, καὶ οὐκ ἐφθασεν ἐπιστρέψαι. Ἐκ τούτων οὖν πάντων τῆς ἐνοχῆς τε καὶ τοῦ δεσμοῦ ἔχομεν αὐτὸν συγκεχωρημένον, καὶ λελυμένον, ἐν τῇ τοῦ πνεύματος δωρεᾷ, καὶ ἐλευθέρων ἀποκαθιστώμεν, καὶ ἀπῆλλαχμένον διὰ τῆς θείας χάριτος πάσης ποιότητος, καὶ παντὸς ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου· εἰ δὲ τινα διὰ λήθην, ἢ ἄλλην τινὰ ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἀνεξομολόγητα εἶσας, κακείνα συγχωρήσειεν αὐτῷ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Θεὸς δι' ἰδίαν φιλανθρωπίαν. Καί, θέσποτα πολυέλεε, κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, νικησάτω σου τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ φιλανθρωπία ἡ ἀνείκατος, καὶ μὴ παρίδῃς τὸ σὸν πλάσμα καταποθῆναι τῇ ἀπωλείᾳ, ἀλλ' ἐπάκουσον μακρυθύμῳς ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἀχρεῶν δούλων σου, δεομένων καρδίᾳ συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη ὑπὲρ αὐτῶ τοῦ προκεκοιμημένου δούλου σου Κωνσταντίνου, καὶ συγχώρησον αὐτῷ πάντα ὅσα ἤμαρτεν, ἐν τῷ παρόντι δίψῃ, πῇ μὲν φανέρα, πῇ δὲ κεκρυμμένα παρὰ ἀνθρώποις, γυμνὰ δὲ καὶ προφανῆ ἐνώπιον τῆς ἀπαρалоγίστου σου γνώσεως, καὶ μὴ μνησθεῖς ἀνομιῶν αὐτοῦ καὶ ἀμαρτίας νεότητος, καὶ τῶν κατὰ πάντα βίον αὐτοῦ πλημμελημάτων, ἀλλ' ἐξάλειψον πάσας τὰς ἀνομίας αὐτοῦ, ὡς ἀνεξίκακος κήρυς καὶ δεσπότης φιλάνθρωπος, καὶ μὴ ἀπόσης αὐτὸν ὁ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν, καὶ τοῦ ἀφίεναι ἀμαρτίας ἐτοιμος, ἀλλ' ἐπίβλεψον καὶ νῦν ὡς εὐσπλαγχνος ἐν τῇ πλήθει τοῦ ἔλεους σου καὶ τῆς χρηστότητός σου, καὶ οἴκτειρον αὐτόν, Κύριε, τῷ πλήθει τῶν οἰκτιρμῶν σου, πεπεδημένον καὶ κατεργαζμένον οἰκτρῶς ἤδη κείμενον ἐνώπιον λαοῦ, κρίμασιν εὐθείας τῆς σῆς δικαιοσύνης διὰ τὰ κακῶς αὐτῷ

πεπραγμένα. Καὶ γὰρ δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου, ἀνθ' ὧν οἶα δραπέτης δοῦλος, καὶ παραβάτης τῶν σὸν δεσποτικῶν ἐντολῶν, δεσμώτης ἐλεεινῆς σειραῖς ἀμπλακημάτων κατακρατούμενος ἐλέγχεται, κατὰρας δεινῆς ἀντικρὺς ἀποτέλεσμα· ἐπικατάρατοι καὶ γὰρ οἱ ἐκκλινόντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου, καὶ φωναῖς ἀλαλήτοις τῆς σῆς μακροθυμίας τὸ ἀνέτρητον ἔλεος προσκαλεῖται, παρακλητεύων, διὰ μεσιτείας καὶ ταπεινῆς δεήσεως τῶν ἀχρείων ὁμῶν δούλων σου. Διό, πανάγαθε δέσποτα καὶ φιλόφθονε κύριε, ἐπίβλεψον καὶ νῦν ὡς εὐσπλαγχνος, καὶ ἐπικάμψῃ, παντοκράτωρ, ἡμῖν τοῖς ἀσχεῖνα κάμπτουσι δούλοις σου, καὶ θερμῶς δεομένοις ὑπὲρ τοῦ κεκοιμημένου αὐτοῦ δούλου σου Κωνσταντίνου, καὶ ἐλέησον αὐτόν, ὁ πλοῦσιος ἐν ἐλέει, καὶ λύσον αὐτὸν τοῦ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ δεσμοῦ, καὶ τῆς τιμωρίας τοῦ πικροῦ ἀφορισμοῦ, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς, καὶ συγχώρησον αὐτῷ πάντα ὅσα ἡμαρτεν ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἰδοὺ γὰρ ἀπεκαλύφθησαν αὐτοῦ αἱ ἁμαρτίαι, καὶ ἐγνώσθη ἐν μέσῳ λαοῦ ἡ ἀνταπόδοσις τῆς δικαιοσύνης σου· καὶ γὰρ δίκαιος εἶ, κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου, καὶ πλήρης δικαιοσύνης ἡ δεξιὰ σου, κατὰ τὸ: «ἰδοὺ ἄνθρωπος, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ». Δείξον ἄρα, φιλόφθονε, καὶ τὸ ἔλεος τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὁ κρίσιν ἄρα φέρων καὶ ἔλεος, ἐπ' ἀμφοτέροις τε προφητικῶς κηρυττόμενος, καὶ μεγαλυνόμενος, καὶ δοξαζόμενος. ὁ πατάσων, καὶ πάλιν ἰώμενος, καὶ μὴ συναπωλέσῃς αὐτὸν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ, μήδέ, εἰς τὸν αἰῶνα μὴρίσας, τηρήσῃς τὰ κακὰ αὐτοῦ, μήδὲ καταδικάσῃς αὐτὸν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς, ὁ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι· «οὐκ ἔστι γὰρ θέλημα ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα ἵνα ἀπωλῇται εἰς καὶ μικρός», ὁ ἅγιός σου καταγγέλλεται λόγος, ἀλλ' ἄφες αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα φιλοφροσύνης ἐλέει, ὁ μόνος ἔχων ἐξουσίαν τοῦ ἀφίεναι ἁμαρτίας, καὶ διαῤῥῆξεν, καὶ διάλυσεν, καὶ ἀπάλειψεν τὸν ψυχικὸν καὶ σωματικὸν αὐτοῦ δεσμόν, ὃν ἐπήνεγκε κατ' αὐτοῦ τὰ πλήθη τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ· περιέλε ἀπ' αὐτοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν ταύτην, ἐξουθενούνται καὶ γὰρ δικαίως πάντες οἱ ἀποστάντες ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, καὶ καθάρων αὐτὸν πάσης κηλίδος ἐν τῷ θείῳ σου ἐλέει, ἀνακάλεσον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι τῶν σωζομένων· ἀντιλαβοῦ κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ ζήσεται· ἐξάλειψον ἔτι, παντοδύναμε κύριε, καὶ τὴν πρόδηλον αὐτοῦ ἁμαρτίαν, ἣν ἐτόλμησε πράξασθαι, τῆς ἀπηγορευμένης τετραγαμίας, παρὰ τοὺς ὅρους καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς ἁγίας σου Ἐκκλησίας, καὶ μὴ ἔλθῃς εἰς νρίσιν ἐπὶ τούτῳ μετὰ τοῦ δούλου σου. Ἐπὶ πᾶσι θεόμεθα, πλυνέεε καὶ μακρόθυμε δέσποτα, παριδεῖν σε μακροθύμως καὶ ἄλλην τε πασιδεῖν αὐτοῦ ἁμαρτίαν, εἰς ἣν ἐξώκειλε, παραβάσει δεινῇ, ὅτι, δοὺς ὑπόσχεσιν ἡπαξ καὶ μὴ δευτερώσαι τὴν ἣν ἐπέταξε συναχθῆναι ἀπὸ τοῦ ὑπηκόου αὐτοῦ δόσιν τινὰ χρημάτων τῶν μὴ συνήθων, ἐπικειμένης ἀνάγκης, καὶ δι' ἐκφωνήσεως ἀφορισμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν ἐμπειδώσας, ὡς ἐπιλαθόμενος, ἐδευτέρωσεν ἐκείνην πάλιν, ὡς μὴ ὠφελεν, εἴτε ἐξ ἀνάγκης τινὸς ἐλαυνόμενος, εἴτε ἐξ ἐθελοδουλήτου αὐτοῦ καλδολισθήσας ἐν τούτῳ, ὅπως ποτὲ σὺ μόνος οἶδας, ὁ ἐξ[ε]τάζων¹ καρδίας καὶ νεφροὺς καὶ τὰ βάθη τῶν νοημάτων, καὶ πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ἐν ὑδενί τε λανθανόμενος, καὶ μὴ ἀνταποδώσης αὐτῷ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· σὺ γὰρ ὕψιστος, εὐσπλαγχνος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος ὢν καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων, ἐλέησον αὐτόν, κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, καὶ λύσον τοὺς κατακρατοῦντας καὶ συσφέγγοντας αὐτὸν δεσμοὺς, καὶ ἀπάλλαξον αὐτόν τῆς αἰωνίου κολάσεως· σὺ γὰρ μόνος εἶ ὁ λύων πεπεδημένους, σὺ μόνος εἶ ὁ ἀνορθῶν κατεραγμένους, σὺ μόνος ὁ ἐπιστρέφων τὸν τεθραυμένον ἐν ἀφῆσει, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ σου, κύριε, καί, ἐν σοὶ τὴν πᾶσαν ἀναθέμενοι ἐλπίδα, προσπίπτομεν τῷ ἐλέει σου, καὶ θεόμεθά σου ἐκ βάθους καρδίας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ἵνα μὴ ἀπορρίψῃς αὐτὸν εἰς τέλος ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, οὔτε μακρόνῃς τὸ ἔλεός σου ἀπ' αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ αὐθις δουλικῶς ἱκετεύομεν, κλίνον τὸ σῶς σου φιλοφροσύνης, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δούλων, καὶ θὸς αὐτῷ τὴν παντελῆ ἄφεσιν τῆς ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀλοτελῆ λύσιν τοῦ ἐπ' αὐτόν ἀφορισμοῦ· καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ διαλυθῆναι εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος σοι εὐαρεστησάντων δικαίων ταχθῆναι εὐδόκησον, καὶ τῆς παλιζῶον λαμπρότητος ἀξίωσον, καὶ ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων κατὰτάξον, καὶ εἴη συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, πρεσβεῖταις τῆς παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων καὶ πάντων σου τῶν ἁγίων· ἀμήν.

¹ Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α'χ'ζ', μηνὶ Αὐγούστῳ, ἡν'. 'ε'.

(Bibl. Ae. Rom., eopii moderne.)

¹ In ms.: ἐτάζων.

CCCLXXXII.

1698,
August.

Patriarhul de Constantinopol Iacob, împreună cu Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, iartă păcatele lui Constantin-Vodă Cantemir („răposatul robul lui Dumnezeu Io Constantin Voevod al Moldovlahiei“; în titlul mai târziu, greșit: Κωνσταντίνου Σερβάνουδου, deci: Constantin Șerban, care murise de demult și nu lăsașe urmași ce s'ar fi putut îngriji de sulletul lui).

(Vol. XIII, pp. 389-92.)

CCCLXXXIII.

Către
1698-9¹,
20 Octom-
bre.

Constantin Duca-Vodă către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre durerea ce simte după moartea Eufrosinei, a doua soție, trezindu-i-se și amintirea morții Doamnei Maria.

Ἐπιστολή Κωνσταντίνου Δούκα Βοεβόδα παρακλητική πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ἵνα μεσιτεύσῃ καὶ πάλιν ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τῷ ἡγεμόνι.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα καὶ ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα πάτερ σεβασμιώτατε, προσκυνούμεν τὴν Μακαριότητά σου.

Τὰ δάκρυα καὶ ὁ ἐκ βάθους ψυχῆς στεναγμός περαιτέρω γράφει ἡμᾶς πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα οὐ συγχωροῦσιν: ὁ γὰρ θάνατος τῆς μακαρίας Εὐφροσύνης, ἀναμολχέυσας καὶ ἀνανεώσας καὶ τὸ ἀρχαῖον πάθος ὅπερ περὶ τὴν μακαρίαν καὶ μνήμης μου διδίου ἀξίαν Μαρίαν ἔφερον, διπλοῦν τὸ πένθος καὶ τὴν συμφορὰν προσέξηνε: καὶ τοσαῦτον ὅσον ἡμᾶς νομίζομεν εἶναι σήμερον πλείον δυστυχεῖς παρὰ κανένα ἕτερον φίλον της. Τοῦτου χάριν θεόμαι πρὸς Θεοῦ ἅς λυπηθῇ τὰ ἔδρασανά ὅπου ἔχομεν, ἅτινα οὐκ ἔχουσι τόπον κλίνει τὰς κεφαλὰς, καὶ ἅς μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Ὑψηλότατον, ὡς πατήρ καὶ ἀληθὴς φίλος, ἔπειθ' καὶ διὰ τὸ ὁσπῆτιον τοῦ Ἀδαμάκη οὐκ εἰσηκούσθημεν, καὶ τὴν κήπον ὅπου ἔχει ἡ Ὑψηλότης ταύ² εἰς τὰ Θεραπεῖα χωρίον νὰ μᾶς τὸν ἐλεήσῃ, νὰ κάμωμεν ἕνα οἰκίσκον ὅπου νὰ κατοικήσωμεν μετὰ ὁρφανᾶ, εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακράς στερεώσεως τῆς Ὑψηλότητος αὐτοῦ. Δὲν εἶναι πολὺ παραγγαλὴ ἐάν ἡ Μακαριότης σου μεσιτεύσῃ ὡς δεῖ: περὶ οὗ [οὗ] μικροῦς ὁ μισθὸς ἔσται ταῦτα καὶ τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότητι. Αἱ δὲ θεῖαι καὶ ἄγαι

Serisoarea lui Constantin Duca Voevod cu rugăciune către Patriarhul Ierusalimului ca să mijlocească iarăș pentru el la Domn.

Prea-fericite și prea-înțelepte Patriarh și al nostru duhovnicesc prea-venerat, ne închinăm Fericirii Tale.

Lacrimile și gemătul din adâncul inimii nu ne iartă a scrie mai pe larg către Fericirea Voastră; căci moartea fericitei Eufrosina, răscolind din nou și înoind vechea patimă ce purtam pentru fericita și vrednica de veșnică amintire Maria, ni-a adus îndoită durere și nenorocire; și întru atâta, încât credem a fi astăzi mai nenorociți decât orice alt prieten al Vostriu.

Drept aceea mă rog lui Dumnezeu să-I fie milă de cei șapte orfani ce avem, cari n'au loc unde să-și plece capetele, și să mijlocească înaintea celui Prea-Înalt, ca un părinte și adevărat prieten, căci n'am fost ascultați nici pentru casa lui Adamachi, și să ni dea grădina ce are Înălțimea Sa în satul Terapia, să facem o căsuță unde să locuim cu orfanii, rugându-ne lui Dumnezeu pentru sănătatea și îndelungata întărire a Înălțimii Sale. Nu e lucru mare dacă Fericirea Ta vei mijloci cum trebuie; pentru care nu va fi mică răsplata, Tie și Înălțimii Sale. Iar dumnezeieștile și

¹ Maria, fiica Brâncoveanului și soția lui Constantin Duca, moare în August 1697, de ciumă; *Istoria Literaturii române în secolul al XVIII-lea*, I, p. 342 și nota 3. Duca e înfățișat ca mazil, dar el fu din nou Domnia la 1700, în Septembrie.

² Poate Brâncoveanu, fostul soțu.

ἐνχαὶ τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

Ὁ αὐτοῦ κ'.

Εἰς τοὺς ὁρισμούς της

Ἰω. Κ. Δούκας Βοεβόδας.

sfințele rugăciuni ale Fericirii Tale fie cu noi.

Octomvrie 20.

La poruncile Tale

In Constantin Ducea Voevod.

(Bibl. Ae. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon.)

CCCLXXXIV.

Antioh Constantin-Vodă (Cantemir), Domn al Moldovei, dăruiește mănăstirea Căpriana, a lui Ștefan-cel-Mare, Zografului, arătând că la Zograf e ctitor Ștefan-Vodă „cel Bătrân și Bun“, care „au înnoit și au miluit sf. lăcaș, au zidit partea cea surpată a murului ogrăzii, au zidit și chiliile și trapezarea, au dat și veșminte și vase și altă avere“, precum și Dobrovățul îi fusese închinat de Vasile-Vodă, „din neingrijirea și din lenea și reaua chivernisire a călugărilor români“,—aceasta „fiindcă lăcuiorii sf. lăcaș al Zografului de la Sf. Munte sunt sfinți și cinstiți părinți, sârbi și bulgari, și cei ce se trimet de acolo aice egumeni și ieromonahi și ierodiaconi și monahi sunt Sârbi¹ întreg înțelepți și buni chivernisitori ai Sf. biserici și ai cinstitei case, precum este plăcut și lui Dumnezeu și oamenilor“².

1699
(7207).
30 Ianuar.

(Notițe grecești moderne în Bibl. Ae. Rom., Langlois, l. c., p. 91; Petit, l. c., p. 185; Замечки одъ ея еро одищества, 1844, p. 349; traducere la Melhisedec, în *Uricariul*, p. 185; III, ed. a 2-a. pp. 272-8; Βοζαντινὰ Χρόνια, l. c.)

CCCLXXXV.

Firman către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru haraciul Țerii-Românești vama sării, suma ce reprezintă împreună, pentru șeicele date de Domn la slujba Belgradului, pentru plata salahorilor și lefilor, pentru ajutorul dat lui Iusuf-Pașa de Babadag, etc.

Constanti-
nopol,
1699,
23 Mart.

Ἄλλο ἔσιν φερμανιὸν,

ὅπου γράφει εἰς τὴν Ἱψηλότατον³ ἐκείνα ὅπου διαλαμβάνει εἰς αὐτόν, καθὼς ἐμεταγλωτίστη ἀκριβῶς⁴, ὡς παρακάτω φαίνεται.

Διαλακτε εἰς τὸ γένος τοῦ Μεσσία, καὶ μεταγλήτερε εἰς τὸ γένος τοῦ Ἰησοῦ, Αὐθέντα Βλαχίας Κωνσταντίνε Βοεβόδα, εἴη τὸ τέλος σου ἀγαθόν⁵.

Με τὸν ἐρχομὸν τοῦ ὑψηλοτάτου μου ἀρισμοῦ, γινώσκει τοῦ τόπου τῆς Βλαχίας τοῦ βασιλῆα τὸ χαράττι μαζί με τὸ δάμα τοῦ ἑλλας εἶναι 136.718¹/₂ ἀσλάνια καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν ἀ'ην τοῦ βαρμαζανίου ἕως τὸ ἕλλα βαρμασάνι, καθὼς εἶναι καὶ εἰς τὰ

Altă copie de firman,

ce scrie către Prea-Înălțatul acelea ce sunt în el cuprinse, precum s'a tălmăcit cu îngrijire, așa cum mai jos se vede.

Alesule din neamul lui Mesia, și mai mare în neamul lui Isus, Domnule al Țerii-Românești Constantine Voevod, fie-ți sfârșitul bun.

Cu venirea prea-înaltei mele porunci află că haraciul raialei Țerii-Românești la un loc cu vama sării e de 136.718¹/₂ lei; și începutul anului e de la 1-iu Ramazan și merge până la alt Ramazan, după cum e și în condicile haznalei mele,

¹ Slavi.

² Actul e scris de Petruco Dobrovățeanul.

³ Constantin-Vodă Brâncoveanu. V. mai jos.

⁴ Probabil de capuchehaielele muntene.

⁵ Formula caracteristică pentru Domnii noștri.

τεφετέρια τοῦ χαζινέ μου, κατὰ τὸν λογαριασμόν τοῦ φεγγαρίου καί, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ φεγγάρι τοῦ μουχρῆρέμη ἕκτωι μῆνες τενταχοῦλ, ἤγουν ὀπίσω, τῶρα μάλιστα εἰς τοὺς 1110, ῥαμαζανίου α'η, ἕως τοὺς 1111, ῥαμαζανίου πάλιν α'η, τὴ δόσιμον ὅπου εἶναι ἀπ' αὐτοῦς, νὰ δίδουν, ἤγουν ταῖς 136 χιλιάδες καὶ 718¹/₂ ἀσλανία, καὶ μὲ τὸ νὰ ἔχη ἓνα χρόνον σωστὸν ἐμπρὸς πληρωμένον, καὶ μὲ τὸ νὰ θεωρηθῇ ὁ λογαριασμός τους πρότερον, κατὰ τὸν ὑψηλότετον ὀρισμὸν, τοὺς ἐδόθη καὶ ἴσον τοῦ λογαριασμοῦ, ἤγουν ἀπὸ τοὺς 1111, ῥαμαζανίου α'η, ἕως τοὺς 1112, πάλιν ῥαμαζανίου α'η, ἀπὸ τὴ διατεταγμένον τους δόσιμον ἔδωσαν κατὰ τὸ ἴσιον (sic) τοῦ ρουναμτζεῖ¹ περισσότερα ἀπὸ τὸ διατεταγμένον τους δόσιμον 22.904¹/₉ καὶ ἀκόμι τοῦτον τὸν ἐδλογημένον χρόνον, καθὼς ἔδωσε καὶ εἰς τοὺς περασμένους χρόνους ὁ Βλάχμπέης, ἀπὸ τὸ μέρος του, ταῖς 5 σάικαις, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸν Δούναβιν, διὰ τὴν δούλευσιν τοῦ Μπελιγραδίου, ἀκόμη καὶ σπάγγον, καὶ σαλαχόριδων τὴν πληρωμήν, ὅπου κάμνον καὶ αὐτὰ ὅλα 36 χιλιάδες γρόσια, καὶ ἄλλαις 12 χιλιάδες καὶ 500 ἀσλανία, ὅπου ἔκαμε χρεῖα διὰ τοὺς λουρέδες, καὶ ἐδόθησαν εἰς τὸν χασινέν μου, — αὐτὰ ὅλα δοθέντα εἰς τὸν χαζινέν διὰ τὰς προῤῥηθείσας χρεῖας, καί, βλέποντες καὶ εἰς τὰ κονδύλια τῶν τεφεριῶν τῆς Βεστιάρις, ἔχουσι δομένα παρὰνω διὰ τοὺς 1111 χρόνους 71.404¹/₂ ἀσλανία καί, χωριστὰ ἀπ' αὐτὰ, τοῦτον τὸν ἐδλογημένον χρόνον, μὲ τὸ νὰ τύχη χρεῖα, εἰς τὸν αὐτεξούσιον σερασκέρι τοῦ Μπαπάνταγη, τὸν ὑψηλότετον ἐρευνητὴν καὶ κυβερνητὴν Ἰσοῦφ-Πασιά, τοῦ ὁποίου τὴν εὐτυχίαν ὁ Θεὸς νὰ αὐξάνη, διὰ νὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν δούλευσιν του ἀμάξια καὶ ζτεραχόριδες (sic), κατὰ τὸν ὀρισμὸν ὅπου ἐστάλη εἰς τὸν Αὐθέντην τῆς Βλαχίας, ὁ ὁποῖος, καθὼς εὐρέθη πάντοτε εἰς ταῖς ὑψηλότεταις μου προσταγαῖς μὲ προθυμίαν καὶ ἐμπιστοσύνην, ὅπου εἶναι μὲ κάθε τρόπον ἐξέβαιον καὶ φανερόν, καὶ μὲ τὸ νὰ εἶναι χρεῖα ἐλέους εἰς τὸν πτωχὸν ῥαγιάν, ἐλπίζομεν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς 1111, ῥαμαζανίου α'η, ἕως τὸν ἐρχόμενον χρόνον, καὶ μὲ τὸ τενταχοῦλ, ἤγουν τὸ ὀπίσω, ἀπὸ τῶρα καὶ ἐμπρὸς νὰ μὴν διορισθοῦν νὰ δώσουν τίποτε, μήτε νάχτι, μήτε μισοχιμμάτι, μήτε ὅσον διὰ τζάκνον καὶ ὅσον ἤθελε λείπη ἀπὸ τὴν ῥηθείσαν ὁλόκλητα, μαζὶ μ' ἐκεῖνα ὅπου ἔδωκε νὰ διδῇ ἀπὸ τὸν ἐδικόν του δῖον, κατ' ἔτος πούγγεια 10, διὰ τὸ ἔλεος

după socoteala lunii, și, de oare ce sunt din luna lui Muharem opt luni în urmă, acum mai ales în anul 1110, Ramazan 1, până la 1111, Ramazan iarăș 1, [cu] darea ce e de la dânșii, să dea, adecă acele 136.718¹/₂ lei, și, pentru că au un an întreg plătit înainte, și pentru că s'a cercetat socoteala lor mai înainte, după prea-înalta poruncă, li s'a dat și copia socotelii, adecă de la 1111, Ramazan 1, până la 1112, iarăș Ramazan 1, din darea lor cea orânduită, au dat, după copia Rusnamegiului, mai mult decât darea lor obișnuită 22.904¹/₉; și încă în acest an, precum a dat și în anii trecuți Vlah-begul, din partea lui, cele cinci șeice, ce se află la Dunăre, pentru slujba Belgradului, asemenea și „spangul“ (?) și plata salahorilor, care fac și acelea toate 36.000 de lei, și alte 12.500 de lei, ce au fost de nevoie la lefi, și s'au dat la haznaua mea, — toate acestea date la haznă pentru zisele nevoi, și, privind și la condeiele tefterelor Vistieriei, au date peste ce se cădea pe anul 1111 71.404¹/₂ lei; și, afară de ei, în acest an, pentru că eră nevoie, la Serascherul neatârnat de la Babadag, prea-înălțatul tălmaciu și cârmuitor Iusuf-Pașa, a cărui fericire Domnul s'o crească!, ca să se afe la slujba lui căruțe și salahori, după porunca ce s'a trimes Domnului Terii-Românești, care, precum s'a aflat totdeauna la prea-înaltele mele porunci cu grabă, cu credință, ceia ce e în tot chipul sigur și vădit, și pentru că eră nevoie de milă față cu săraca raiă, nădăjduim în Dumnezeu ca dela 1111, 1 Ramazan, și până în anul viitor, și cu rămășița, de acum înainte să nu fie orânduiți a da ceva, nici în naht (în bani), nici *muhumat* (provizii), nici cât pentru τζάκνον (?): și cât ar lipsi de la acea sumă, cu ceia ce se legase a da din însăș averea lui, pe an 10 pungi, pentru mila ce s'a făcut, a Domniei lui până la capătul vieții, acelea, împlinindu-se acel soroc, să aibă a le da la haznaua Împărăției Mele. Ceia ce prin poruncă s'a scris la calemul (condeul) „mateniului“ (?). Deci s'a dat și această poruncă a mea, ca să dea anafora și întârire și Marele mieu Tefterdar Hagî-Mustafâ (pe care Dumnezeu să-l sprijine!) pentru cele rămase. De-a dreptul s'a hotărât și s'a făcut o poruncă a mea ca aceasta,

¹ Dregător financiar inferior.

της ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ Αἰθεντείας, τὰ ὅποια τελειώνοντας ἢ προῤῥηθεῖσα διορία, νὰ ἔχουν νὰ τὰ δίδουν εἰς τὸν χαζινὲ τῆς Βασιλείας μου. Τὸ ὅποιον διὰ προσταγῆς ἐγράφθη καὶ εἰς τοῦ ματενίου τὸ καλέμι. Ὅθεν ἐδόθη καὶ ὁ παρὼν ὁρισμὸς μου, μὲ τὸ νὰ θώσῃ ἀναφορὰν καὶ βεβαίωσιν καὶ ὁ Μέγας μου Τερτάρης Χατζή-Μουσταφάς (τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς νὰ βασιλέῃ) διὰ τὰ διαληφθέντα. Εὐθὺς ἀπεφασίσθη καὶ ἐγένετο ἡ τοιαύτη μου προσταγή, καὶ προστάζω μὲ τὴν ὑψηλοτάτην μου ἐξουσίαν ὅτι:

ἐρχόμενος εἰς τοῦ λόγου σου ὁ ὁρισμὸς μου, ἔτι νὰ κάμῃς καθὼς σὲ προστάζει. Καὶ ἀκόμη, ἐσύ, Βοεβόδα, καθὼς ἔδειξες προθυμίαν καὶ ἐμπιστοσύνην ἕως τώρα εἰς ὅλαις μου ταῖς προσταγαῖς, καὶ εἰς τὰ ἐξῆς οὔτω νὰ εἶσαι· καὶ εἰς τοὺς πτωχοὺς ῥαγιάδες νὰ εἶσαι εὖσπλαγχνος, καὶ εἰς τοὺς ὑψηλοὺς μου ὁρισμοὺς ἐναντιότητά τινα νὰ μὴν δείκνῃς, καὶ νὰ φέρῃς εὐλάβειαν εἰς τὸν ὑψηλοτάτον μου ὁρισμόν.

Ἔτος 1110, ῥαμαζανίου 20.

Εἰς τόπον Ἀνδριανουπόλεως¹.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon.)

și orânduiesc eu prea-înalta mea învoire ea:

venind la tine porunca mea, așa să faci precum îți poruncește. Și încă, tu, Voerodule, precum ai arătat grabă, credință până acum la toate poruncile mele, și de acum înainte așa să fii; și față de săracele rale să fii milostiv, și față de înaltele mele porunci să nu arăți vre-o împotrivire, și să porți evlavie către prea-înalta mea poruncă.

Anul 1110, Ramazan 20.

La Adrianopol.

CCCLXXXVI.

Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, despre trimeterea Marelui-Comis pentru a fi capuchehaie pe lângă Postelnic.

Până la
1699²,
18 Septem-
bre.

Ἐπιστολὴ Ἀντιόχου Κωνσταντίνου Βοεβόδα Μολδοβλαχίας πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον συστατικὴ διὰ τὸν καπηχεχαιάν.

Ἰωάννης Ἀντίοχος Κωνσταντίνου Βοεβόδας, ἐλέμ Θεοῦ Αἰθέντης πάσης Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε, σεβασμιώτατε, σφώτατε καὶ κατὰ πνεῦμά μοι πάτερ περιπέσθητε, δεσπότη καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Δοσίθεε, τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος τὴν ἁγίαν δεξιάν εὐλαβῶς μετὰ τῆς κεκυφίας κεφαλῆς ἀσπαζόμεθα καὶ προσηγοροῦμεν· κυρίον δὲ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ δεόμενοι νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρὼν μας ὑγιαίνουσιν, εὐτυχοῦσαν καὶ ἀτάραχον παντὸς συμβάντος πράγματος. Ἡμεῖς δὲ ἐν Κυρίῳ καὶ τῇ θείᾳ αὐτοῦ χάριτι καὶ διὰ τῶν μακαρίων αὐτῆς εὐχῶν ὑγιαίνο-

Serisoarea lui Antioh Constantin Voerod al Moldovlahiei către al Ierusalimului Dosoftei de recomandatie pentru capuchehaie.

Io Antioh Constantin Voerod, cu mila lui Dumnezeu Domn a toată Moldovlahia.

Prea-fericite, prea-venerate, prea-înțelepte și sufletese al mieu părinte prea-dorit, Domn și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, doamne doamne Dosoftei, sărutăm cu evlavie sfânta dreaptă a Fericirii Voastre cu capul plecat și O salut, rugându-mă de domnul atot pnter-nicul Dumnezeu să te găsească aceasta de față a noastră cu sănătate, în fericire și fără tulburare de orice ar fi să se întâmple. Iar noi în Domnul și cu dumnezeiescul Lui har și prin fericitele-Ți rugăciuni suntem

¹ Act extrem de însemnat pentru fixarea haraciului supt Brâncoveanu. Cf. cartea mea *Geschichte des osmanischen Reiches*, II, p. 78.

² La 14 Septembre Antioh nu mai eră Domn. A doua Doamnă a lui (13 Februar 1705—31 Iulie 1707) se desfășură după moartea, în 1703 încă, a lui Dosoftei.

μεν. Δὲν ἐλαίψαμεν καὶ τὴν νῦν γράψομεν μετὰ τὴν ἐρχομένην τὴν ἀρχόντων πρὸς τὴν ἡμετέραν Μακαριότητα μετὰ τῆς υἱότητος μας διαθέσεως καὶ νῦν τὴν φανερώσωμεν αὐτὴν καθὼς πνευματικὴν πατέρα μας ὅτι μετ' αὐτῶν στέλλομεν τὸν ἄρχον Μέγα-Κόμιστον μας διὰ καπηχευαγιά, νῦν εὐρίσκεται μετὰ τοῦ ἄρχοντος Ποσειδωνίου εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστάσιον, — ὁ ὅποιος εἶναι πιστὸς μας ἄνθρωπος, καὶ οἰκεῖος, καθὼς καὶ τὴν ἡξεύρετε καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητά σας, κατὰ τὴν πατρικὴν διάθεσιν ὅπου ἔχετε εἰς ἡμᾶς, νῦν τὴν ἀγαπάτε καὶ αὐτόν, καὶ νῦν τὴν ἐρμηνεύετε εἰς κάθε ὑπόθεσιν πατρικῶς καὶ, καθὼς γράφομεν, καταλαμβάνομεν ὅτι ἔτσι θέλετε εἶσθαι. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς εἴησαν πολλοὶ καὶ εὐδαίμονες, καὶ αἱ γαλαρία αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Σεπτεμβρίου 18.

Ὡς υἱὸς κατὰ πνεῦμα αὐτῆς,

Ἰω. Ἀντίοχος Κωνσταντινίου Βασίλειος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

sănătoși. N'am lipsit și acum a scrie cu venirea boierilor către Fericirea Voastră cu fiasca noastră aplecare și să-Ți arătăm, ca unui părinte duhovnicesc al nostru, că împreună cu ei trimetem pe dumnealui Marele nostru Comis drept capuchehaie, ca să se afle cu dumnealui Postelnicul la această treabă,—care este om credincios al nostru, și de casă, cum îl și știți; și rugăm pe Fericirea Voastră, după părinteasca aplecare ce aveți către noi, să-l iubiți și pe el și să-l tălmăciți la orice lucru părintește și precum seriem știm că așa va să și fie. Iar anii Țăi fie mulți și buni, și fericitele-Ți rugăciuni cu noi.

Septemvrie 18.

Ca un fiu duhovnicesc al Ei:

Io Antioh Constantin Voerod.

CCCLXXXVII.

1699,
8 Novem-
bre.

Gramată a lui Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, prin care se întărește privilegiul de stavropighie ale Bisericii din Ismail, închinată Sfântului Mormânt.

Γράμμα σιγίλλιωδες πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν περὶ τῶν σταυροπηγιατικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀσυδοσίας τοῦ ἐν Προϊλάθῳ (sic) τοῦ Ἱσμαηλίου μετοχίου τοῦ Ἀγίου Τόφου.

1699, Νοεμβρίου 8.

Καλλίνικος, ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Ὅν καλὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον ἔστιν ἐν ἀνθρώποις ἔργον εἰρηθεῖν ἀνανεῶν τὰ φθάνοντα τῶν πραγμάτων κατὰ καιροῦς ἀντισοφιστομέναις τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ταῖς ὀλεθρίαις ἐπιφοραῖς πᾶν γὰρ τὸ πλανοῦμενον καὶ γηράσκον ἐγγύς ἔστιν ἀφανισμοῦ, καθάπου τὸ ἱερὸν ἀποφάνεται λόγιον. Ὅθεν, διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀνανεώσεως, τὰ φθίνει φθορᾷ ὑποκείμενα, μακρὰς τῆς διαμονῆς ἐν τοῖς οὐσι λαχόντα, δοκεῖ πως ἀειζῶτας ἀπολαμβάνειν τινός. Ἀνθ' οὗτο καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄν ἀναγκαῖας τῆς νεοιργίας ταύτης, ἐπικρατούσης καὶ διεκπεραιουμένης διηγεκῶς τὰ τῶν παρελθόντων ἀοιδιμίων Πατριαρχῶν ὑπομνήματα, ὅσα ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις προσεξεδόθησαν οὐκ ἀπεικόντως

Gramată pecetluită patriarhicească și sinodicească pentru drepturile de stavropighie și scutirea de dări a metohului Sfântului Mormânt din Ismail, în dieceza Proilavului.

1699, Noiembrie în 8.

Calinic, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Nu e numai un lucru frumos, dar și de nevoie între oameni, din capul locului încă, a înoi cele ce se întâmplă, chibzuindu-se împotriva pierzătoarelor lovituri ale vremii: căci tot ce răătăcește și îmbătrânește e aproape de nimicire, precum și Cuvântul Sfânt o arată. Pentru care, prin înnoirea pe rând, cele ce din fire sunt supuse peirii, căpătând o îndelungă păstrare între cele ce sunt, ne învață cum să căpătăm o viață de veci. De aceea și în Biserica cea Mare a lui Hristos care e în seama noastră, fiind foarte de nevoie această înnoire ca una care stăpânește și pune în lucrare neconținut amintirile foștilor adormiților Patriarhi, câte din pricină binecuvântate le-au transmis nu fără dreptate

οἱ μεθ' ὅσπερ κατ' ἐκείνους τὰς πατριαρχί-
 πας ἡμέας εὐαγγελικῶς ἀναζωσάμενοι, νεωτέρους
 αὐτῶν τοῖς γράμμασιν ἐπικρατῆσαι εἰώθασι,
 ὅπως μὴ διὰ τῆς ἀρχαιότητος παλαιωθέντα
 χωρήσῃ πρὸς τὸ μηδέν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν
 ἐνεχειρίσθη ἡμῖν γράμμα παλαιγενὲς σιγίλ-
 λιῶδες τοῦ ποτὲ Πατριάρχου κὺρ Παρθενίου
 τοῦ Γέροντος, διαλαμβάνον ὅτι, κατ' ἐκείνῳ
 καιρῷ, τὸ κατὰ τὴν Μητρόπολιν Προϊλάδου
 ἔνδον τοῦ Ἰσραηλίου κείμενον σεπτὸν μετόχιον
 τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου
 καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ἐπ' ὀνόματι σεμνοναμένου τοῦ ἐν αὐτῷ θείου
 ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου
 Μαρίας, σεσαπρωμένον λίαν καὶ ἐπὶ γόνυ
 κάμπτον, καὶ ἔτοιμον εἰς πτώσιν, ἀναλαβὼν ὁ
 τηλικαῦτα ἐν ζωῇ διατελὼν ἄρχων Μέγας Πα-
 τέρνικος τῆς Αὔθηντίας Μολδοβλαχίας κήρυς
 Γεώργιος, ἐκ δάθρων ἀνεκαίνισεν, ἔρωτι θείῳ
 τρωθεῖς, καὶ πρὶς τὸ εἶναι ἀνεκαλέσατο μεθ'
 ὅσης ἐπιμελείας, ἰδίαις αὐτοῦ δαπάναις καὶ
 ἀναλώμασιν ἐξ ἰδίων, ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σω-
 τηρίας, σταυροπηγιακῇ τε ἀξίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ,
 καὶ ἀσυδοσίᾳ κατωχυρώσατο, κἀντεῦθεν, καλῶς
 ἰθυνόμενον, ἐπὶ τοσοῦτων χρόνων ἐκτάσσειν, οὐκ
 οἶδ' ὅπως, μικρὸν ἔμπροσθεν, ταῖς ἐπηρεαίαις
 τοῦ πονηροῦ καὶ ἀλάστορος ἐχθροῦ τε καὶ
 πολεμίου τῶν ἀγαθῶν, πυρὶ προσομιλήσαν, εἰς
 φθορὰν προσεχώρησεν, εἴτα, θεοσεβεῖ προνοίᾳ,
 καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ θαφίλει δαπάνῃ τοῦ εὐσε-
 βεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου, κυ-
 ρίου, κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράδα,
 Βοεβόδα πάσης Οὐγκροβλαχίας, υἱοῦ κατὰ
 πνεῦμα ἀγαπητοῦ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐκ
 δάθρων ἀνεκαίνισθη, καὶ εἰς φῶς ἀνεκλήθη,
 χειραγωγία τῆς ἄνωθεν ἀντιλήψεως, εἰς δόξαν
 Θεοῦ, τιμὴν τε τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ μνη-
 μόσυνον αἰώνιον τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος,
 τοῦ ἐπαξίως κηδεμόνος καὶ κτίτορος ἀναφα-
 νέντος αὐτοῦ, — ὅτε μηδενὶ τῶν ἀπάντων χαί-
 ραντος αὐτοῦ τοῦ θεοσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ
 ἡγεμόνος τοσοῦτον, ὅσον ἐν οἰκοδομαῖς, καλ-
 λιεργήμασι τε καὶ ἀνανεώσεσι θείων ναῶν καὶ
 ἱερῶν καταγωγίων, διαφερόντως ἀγαλλομένου
 καὶ θαφίλως καὶ ἀφειδῶς τοῖς ἐνθέοις βαη-
 θούντως σκηνώμασι, — οὐχ ἦρτον καὶ πάντων
 τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν σωτηριῶδες μνη-
 μόσυνον. Οὐ ἔνεκεν ἡξιώθημεν ἡδὴ καὶ τὴν
 προὑπάρξασαν αὐτῷ σταυροπηγιακὴν ἀξίαν τε
 καὶ κλήσιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀνακαίνισαι
 καὶ ἀνασῶσαι δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμ-
 ματος, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθος τῆς Ἐκκλη-
 σίας. Τοῦτου χάριν, ὥς ἐπικλινεῖς ἴσχοντες
 τὰς ἀνάς πρὸς τὰ καλὰ καὶ θεοτερπῆ ζή-

cei ce după aceea după Evanghelie au în-
 cins frânele patriarhicești, au obișnuit aceștia
 cu mai nouă scrisori ale lor a le întări,
 pentru ca nu cumvă, învechite fiind de tre-
 cerea mare a timpului, să ajungă la nimic.
 De oare ce deci ni s'a pus în mâni o gra-
 mată veche pecetluită a celni de odinioară
 Patriarh chir Partenie cel Bătrân, cuprin-
 zând că în acea vreme venerabilul metoh,
 așezat în Ismail, în cuprinsul Mitropoliei
 Proilavului, al preasfințitului și de viață
 primitoralni Mormânt al Domnului și Dum-
 nezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos,
 purtând numele celei în el aflătoare bise-
 riei dumnezeiești a preasfintei Născătoare
 de Dumnezeu și pururea Fecioare Maria,
 fiind foarte stricat și ajuns în genunchi, și
 gata de cădere, boierul trăitor pe atunci
 Marele-Păharnic al Domniei Moldovlahiei
 dumnealui Gheorghe cu cheltuiala sa l-a
 înorit din temelie, atins de dumnezeiască
 iubire, și l-a chemat la ființă, cu atâta grijă,
 din chiar jertfa lui de bani și cheltuielile
 lui însuș, pentru sufleteasca lui mântuire,
 și cu vrednicie și libertate de stavropighie
 și cu scutire de plăți l-a întărit și apoi,
 bine călăuzit fiind, în atâta întindere de
 vreme, nu știm cum, puțin înainte, prin
 cursele celui rău și blăstămat dușman și
 protivnic al celor buni, aprinzându-se de
 foc, a ajuns la peire; apoi, prin de Dumnezeu
 înbitoarea promie și grija și larga cheltuială
 a prea-cucernicului și prea-luminatului
 Domn, domnul domn Io Constantin Basarab
 Voevod a toată Ungrovlahia, fiul după suflet
 iubit al Smereniei Noastre, din temelii s'a
 înorit, și s'a chemat la lumină, cu îndemnul
 sprijinului celni de sus, pentru slava lui Dum-
 nezeu, cinstea Preasfințitului Mormânt și
 amintirea veșnică a Luminăției Sale, celui
 ce s'a arătat după dreptate îngrijitor și citor
 al lui; — ca unul care de nimic alta nu se
 bucură atâta, prea-iubitorul de Dumnezeu
 Domn și stăpânitor, ca de clădirile, împo-
 dobirile și înorile dumnezeieștilor biserici
 și a sfintelor lăcașuri, în deosebi mândrindu-
 se și ajutând bogat și fără cruțare corturile
 în care locuiește Dumnezeu — și nu mai
 puțin și pomană mântuitoare a tuturor bine-
 credincioșilor creștini. Drept aceea am găsit
 cu cale a se înori și păstră prin grămata
 noastră patriarhicească, după datina ce este
 în Biserici, și vrednicia de stavropighie și
 numele ce erau mai înainte. Deci, ca unii

τήματα, μεθ' ὧς εὐμενεῖς ἀποδεξάμενοι τὴν αἵτησιν, ὡς εὖλογον οὖσαν καὶ φίλην Θεῷ, καὶ πρὸς ἀγαθὸν ἀφορώσαν σκοπόν, καὶ πολλῆς ἐχομένην¹ τῆς ὠφελείας, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ μὲν ἀρχαῖον γράμμα ἐκείνο τοῦ διαληφθέντος Πατριάρχου κὺρ Παρθενίου ἔχη τὸ κύρος διὰ παντός καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κράτος ἀμεταποίητον· τὸ δὲ εἰρημένον ἐν τῷ Ἰσμαηλίῳ σεπτῶν μετόχιον τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σὺν τῷ ἀναμνησθέντι ἐν αὐτῷ θεῷ καὶ τῆς ὑπεραχίας μου Θεοτόκου καὶ πάσι τοῖς συμπορευομένοις καὶ συμπεριεχομένοις αὐτῷ, καθὼς ἅπαξ συνετελέσθη, οὕτω καὶ νῦν, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μέχρι τῆς τοῦ κόσμου λήξεως, ἡπάρχῃ καὶ λέγεται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκεται σταυροπηγιακόν, ἐλεύθερον, ἀδούλωτον, καὶ ἀμεταποίητον, καὶ ἀκαταπάτητον, καὶ ἀνενόηλητον παρὰ παντός προσώπου, ἱερωμένου τε καὶ λαϊκοῦ, τοῦ τε κατὰ τόπον ἀρχιερέως, ἢ καὶ ἐξάρχου πατριαρχικοῦ ποτέ τινος, καὶ ὅπως ἀσύδοτον, μηδενὶ μηδὲν ὀφείλον παρέχειν, εἰ μὴ μόνον τὸ διορισθὲν ἐτήσιον πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν, χαλιδίον ἀκάθαρτον δέκα, εἰς σημεῖον ὑποταγῆς, κατὰ τὴν τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγιῶν συνήθειαν, μνημονευόμενοι ἐν αὐτῷ τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ τῶν μεθ' ἡμᾶς ὡσαύτως ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχοντος τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καταπεμβαίνειν τοῦ αὐτοῦ μετοχίου, καὶ διανοχεῖν, καὶ ἐπηραάζειν τοὺς ἐν αὐτῷ διατελοῦντας ἀγιοταφίτας πατέρας, καὶ ζητεῖν ἐξ αὐτῶν τι λαβεῖν, ἢ πολὺ, ἢ ὀλίγον, μέχρι καὶ ὀβολοῦ, ἐν ἑαίρει ἀρχίας καὶ ἀλότου ἀφορισμοῦ τοῦ ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος· ὃν δὲ κατεπροκληθῇ ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν πατέρων χάριν ἱεροτελεστίας τινός, ὀφείλει διενεργεῖν τὰ ἀρχιερατικά, μετὰ τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως, καὶ τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐκτελεῖν δίχα τῆς ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὑλάττων ἀπαραμείωτα τὰ πατριαρχικά προνόμια, ὡς νενόμισται· ὃν δ' ὀφείποτε τινες τολμήσειεν διασεῖσαι τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν τοῦ αὐτοῦ μετοχίου καὶ σκάνδαλόν τι διεγείρει, ἢ ζημίαν καὶ βλάβην τινὰ προσενῆσαι τοῖς ἐμφιλοχωροῦσιν (sic) καὶ ἱεουργεῖν ἐν αὐτῷ ἀγιοταφίταις

ce avem urechile aplecate spre cererile bune și plăcute lui Dumnezeu, primind cu atâta bunăvoință cererea, ca una ce e dreaptă și după voia lui Dumnezeu și urmărind un scop bun, și având mult folos, scriem și vădim din Sinod, cu cei de pe lângă Noi preasfințiți arhieri și prea-cinstiți, întru Duhul Sfânt iubiți ai noștri frați și coliturghisitori, pentru că acea scrisoare veche a răposatului Patriarh chir Partenie să aibă puterea întru toate și tăria și autoritatea neschimbate; iar acel venerabil metoh din Ismail al preasfințitului și de viață primitorului Mormânt al Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, împreună cu pomenita biserică din lăuntru, a preasfintei mele Născătoare de Dumnezeu și cu toate cele ce vin la el și se cuprind într'însul, cum odată se făcea, așa și acum, și de aici înainte până la sfârșitul lumii, să fie și să se zică și de toți să se cunoască stavropighial, liber, nerobit, și neschimbat, și necălcăt, și netulburat de oricine ar fi, sfințit și mirean, arhierul de la fața locului, sau vre-un exarh patriarhicesc, și cu totul scutit de dări, nedatorind a da nimănuî nimic, decât numai orânduitul dar pe an către Marea Biserică a lui Hristos care e în seama noastră, zeeoacă de iere, spre semn de supunere, după datina stavropighiilor patriarhicesci, pomenindu-se într'însa numele nostru patriarhicesc, precum și ale preasfințiților Patriarhi de după noi în toate sfintele slujbe, neavând de loc voie arhierul localnic a pătrunde în acel metoh, și a-l tulbura, și a păgubi pe Părinții de la Sfântul Mormânt ce petrec în el, și a cercă să iea ceva de la ei, mult ori puțin, până la un ban, supt pedeapsă de caterisire și nedeslegată afurisanie a lui Dumnezeu atotțiitorul; iar, dacă ar fi chemat cumvă acolo de Părinți pentru săvârșirea vre unei slujbe, trebuie să îndeplinească cele arhieresti, cu păzirea canoanelor și să săvârșească taina sfântă afară de așezarea unui sfânt tovarăș de Scaun, păstrând necălcate pronomiile patriarhicesci, cum s'a legiuit; iar, dacă mai târziu cinevă ar cercă să zguduie vrednicia stavropighială a acelui metoh și să stârneasce vre-o scandală, ori să cășuneze vre-o pagubă Părinților de la Sfântul Mormânt cari locuiesc și fac slujbă acolo, de orice rang și orice treaptă ar fi ei, ori

¹ În ediție: ἐχομένης.

πατράσιν, ὁποίας ἂν εἶναι τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, εἴτε τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καταλόγου, εἴτε τῆς κοσμικῆς τάξεως, ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ Θεοῦ παντοκράτορος [ἔπονται αἱ συνήθειαι ἀραί]. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν διὰ μείζονα τὴν ἀσφάλειαν.

Κατὰ τὰ χιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν ἑννενηκοστὸν ἑννατον ἔτος, νοεμβρίου 8.

(După ms. 605 al Sfântului Mormânt, în Legrand, *Épistolaire*, pp. 35-9, n° 12.)

CCCLXXXVIII.

Constantin-Vodă Duca, al Moldovei, către Hrisant Notara, despre lipsurile sale, care „a pățit ce nici prin vis n'a visat“.

1700,
Februar.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Δοῦκα Βοεβόδα πρὸς Χρῶσανθον περὶ τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ δυσπραγιῶν καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τοῦ Πατριάρχου.

Τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα διαφυλάξαι Κύριος ὁ Θεὸς διὰ χρόνων μακρῶν εἰς τὸν ἀγιώτατον αὐτῆς θρόνον ὑγιᾶ τε καὶ εὐθυμον καὶ ὑπεράνω πάσης ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν.

Ἐλαβον παρὰ τοῦ γαμβροῦ τὴν χάριν αὐτῆς καὶ φιλιτιμίαν, καὶ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην καὶ διὰ τοῦτο, καθὼς καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἅς ἀπῆλυσσα ἐξ αὐτῆς εὐποιίας, καὶ τὴ πρὸς αὐτὴν χρέος ἔγινε πολλὰ ὑπέρογκον, ὥστε ἔποδ' καλὸν μᾶλλον, καὶ αἰρετώτερον ἦν, ἐὰν ἔμελλε ταύτῃ νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἱκανοὺς καὶ ἀποτίσαι τὰς ὀφειλάς, καὶ ἐλαφρωθῆναι τὸ φορτίον τοῦ πρὸς αὐτὴν χρέους, ὡς πρέπει. Οἶδαμεν γάρ ὅτι οὐδὲν παρὰ τῷ ἀγίῳ Θεῷ ἀδυνατεῖ, καὶ ὅτι ψυχῆς δικαίας οὐκ ἀνήκουρος Θεός, οὐκ ἀγνωσοῦμεν ἀκόμη ὅτι αὕτη μάλιστα ἐπὶ γῆς δύναται ἡμῖν ὠφελεῖσαι προαιρουμένη, ὡς σύνεσιν πρωτοῦσα ὑπὲρ ἅπαντας, καὶ σοφίαν, καὶ φίλους ἔχουσα τοὺς καὶ δυναμένους καὶ βουλομένους μετ' αὐτῆς εὐποιεῖν τοὺς φυλάττοντας εὐνοίας¹ καὶ ἀξίους συμπαθείας καὶ εὐποιίας ὑπὲρ ἄλλους. Ὅθεν ὡς καλὸν καὶ αἰρετὸν διώκομεν, νομίζοντες ὅτι, ὑπὲρ ἅπαντας κολασθέντες καὶ μάλιστα πολλὰς εὐχαρίστως δεξάμενοι, καὶ παρὰ Θεοῦ, καὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοσοῦτων χρόνων βασανισθέντες, καὶ μετάνοιαν ἀληθῶς φέροντες οἷς ἐξημέροτομεν, ἄξιοι ἂν εἴημεν συμπαθείας, καὶ εὐποιίας, καὶ τῆς στοχῆς τῆς πρώτης καὶ τοῦ δακτυλίου παρὰ τῷ ἐν Χριστῷ πατρί, — καὶ νῦν μάλιστα παρὰ φίλοις ἀξιόπιστοις ἰδόντες καὶ παθόντες ἃ μὴδὲ ὄναρ ἠλπίζαμεν. Ἐλπίζομεν δὲ μάλιστα μὴ περιφρονηθῆναι, διὰ τὴν ἐαυτῶν²

din rândul bisericesc, ori din cel mirenesc, să fie afuriși de Dumnezeu atotțiitorul (urmează obișnuitele blăstămuri). Pentru care spre dovadă s'a dat și cea de față pentru mai mare siguranță.

În anul o mie șase sute nouăzeci și nouă, Noiembrie în 8.

Scrisoarea lui Constantin Duca Voevod către Hrisant pentru nenorocirile lui casnice și iubirea pentru el a Patriarhului.

Pe Fericirea Voastră s'o păzească Domnul Dumnezeu ani mulți în sfințitul Ei Scaun sănătoasă și voioasă și mai presus de orice uneltire a vrăjmașilor.

Am primit de la ginerele meu harul Tău și filotimia, și dator sunt cu mulțămii și pentru aceasta, precum și pentru altele ce le-am primit de la a Ta facere de bine, și datoria față de Tine s'a făcut prea eu prisos, așa încât ar fi mai bine și mai de ales, dacă ne-ai ajutat pe urmă ca să fim noi datornici și a ni plăti cele cunvenite și a ne ușura de povara datoriei, precum se cuvine. Căci știm că la Dumnezeu nu e nimic cu neputință și că Dumnezeu nu e fără ascultare față de un suflet drept, și nu ni lipsește nici cunoștința că Fericirea Ta e mai în stare să ni ajuti, luând-o asupra-ți, ca unul ce prin minte Te ridici mai presus de toți, și prin știință, și ai prieteni pe cei ce pot și vreau cu Tine să ajute pe cei ce păzesc gândul bun (?) și sunt vrednici de simpatie și binefacere mai presus de alții. Deci Te urmărim ca pe unul ce ești bun și de ales, noi cari socotim că, pentru că am fost pedepsiți mai mult decât toți și am primit mulțămind multe bătăi, și de la Dumnezeu, și de la oameni, și atâta vreme am fost încercați, și ne căim cu adevărat de ce am greșit, am fi vrednici de simpatie și de binefacere și de cea d'întăiu sprijinire și de inel (*sic*) din partea părintelui întru Hristos, — și acum mai ales când am văzut și am pățit de la prieteni cele ce nici prin vis n'am visat. Și nădăj-

¹ Εὐνοίας?

² A binefăcătorilor.

καλοκαγαθίαν, καὶ τὴν αἰδέσιμον αὐτῆς σου
τῆς θειοτάτης ψυχῆς μεσιτεύειν, καὶ ἦν εὖ-
νοϊαν καὶ ὀρθότατα γνώμης φέρομεν πρὸς
τοὺς εὐεργέτας, καὶ ἐλπίζοντες παρακαλοῦ-
μεν, ἀντιβολοῦμεν, καὶ δεόμεθα νὰ φροντίσῃ
οἷς οἷδε τρόποις καὶ λόγοις, ἐπιστημειωμένη·
νῦν γὰρ καὶ ὁ καιρὸς (ὡς μοι δοκεῖ) μᾶλλον
πρόσφορος, καὶ σὺν τῇ βοήθῃ καὶ εὐδοκίᾳ
τῶν φίλων πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν. Ἀρκεῖ
τό γε νῦν ἔχον ἡ βοήθῃς καὶ εὐδοκίᾳ τῆς
ἀναβράσιως ἡμῶν ἐκ τῆς μαλακίας, ἀρκεῖ
ἓνας καλὸς λόγος, ἀρκεῖ ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀναμ-
φίβολος πίστις· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ὁ χρόνος ἔσται
διδάσκαλος καὶ πάσης ἄλλης συνεργείας φι-
λικῆς μετὰ ταῦτα. Ἄς στοχασθῇ ἡ ὑμετέρα
Μακαριότης ὅτι δὲν θέλει εἶρεϊ φίλον τοσοῦτον
ἄξιον τῶν οἰκτιρισμῶν τῆς οἰον τοῦ λόγου μας,
οὔτε καλὸν ἄλλον ὅμοιον τῷ ζητουμένῳ, καὶ
πρόξενον μεζόνων ταύτῃ μισθῶν· καὶ ὅτι νῦν
καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέραι ἀρετῆς καὶ
σωτηρίας. Τοιγαροῦν ὀρκίζω αὐτὴν εἰς τὸν
ζῶντα Θεὸν νὰ μὴ δεῖξῃ τὴν ἐκ τοῦ πονηροῦ
μικροψυχίαν ἐν καιρῷ μεγαλοψυχίας καὶ χρησ-
τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ ὥς κλίνη τὸ οὖς τῆς φι-
λοκάλου καρδίας τῆς εἰς οἶκτον καὶ ἐπακοήν
πρὸς τὸν ἐκ μετανοίας δίκαιον, καὶ ἄσωτον
καὶ ἀχάριστον πρῶτον ἐξ ἐπηρείας τοῦ ἐχθροῦ
ἀναφανέντα, καὶ ὡς συμβουλεύσῃ καὶ ἡμᾶς
ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ· μέσα γὰρ καὶ ὄργανα
οὐ πρὸς αὐτὴν προβάλλομεν, ὅτι αἱ ἡμέραι
πονηρίας εἰσὶν ἐν αἷς νὰ τὴν διαφυλάττῃ Κό-
ριος ὁ Θεὸς ἐκ παντὸς κακοῦ, καὶ ἡμᾶς, δι'
εὐχῶν τῆς ἀγιωτάτου, αἱ εἴσαν μεθ' ἡμῶν
διὰ βίου.

Φεβρουαρίου ιε'.

Εἰς τοὺς ὀρισμούς της

Ἰω Κωνστ. Δοῦκας Βοεβόδας.

[ὡς ἐν ὑστερογράφῳ ἐν τῇ πρώτῃ τῆς ἄνω
ἐπιστολῆς σελίδι, γράφει:]

Εὐχαριστοῦμεν ἀκόμη καὶ διὰ τὴν παρα-
κίνησιν ἣν ἔκαμε πρὸς τὸν ὀψηλότατον καὶ
ἡμέτερον εὐεργέτην εἰς τὰ νὰ μᾶς στείλῃ τι-
ποτε, ἢ καλὰ καὶ ἔως τοῦ νῦν δὲν ἔδαμεν
ἄλλο, παρὰ γράμματα περιέχον σημεῖα πολλὰ
διαθέσεως πολλῶν χρημάτων προτιμωτέρως·
εἰ δὲ βοήθῃ ἡ θεία καὶ φίλη ψυχὴ εἰδέναι
ἐν οἷς μάλιστα δυστυχοῦμεν, δὲν εἶναι μόνον
ἡ ἐνδεῖα τῆς ἐφημέρου δαπάνης ἡ φανερά,
ἀμὴ καὶ ἡ στερήσις τῆς κατοικίας ταύτης·
κινδυνεύομεν γὰρ τῶρα τὸν μάρτιον, ἐάν ἡ
ἐκ Θεοῦ καὶ ἡ ἐκ τῶν φίλων δὲν προλάβῃ
βοήθεια, νὰ ἐξοικισθῶμεν, τὸ ἔσχατον κακόν.

duim mai ales a nu fi desprețuiți, pentru
bunătatea lor și pentru mijlocirea ve-
nerabilă a prea-dumnezeiescului Tău suflet,
și pentru gândul bun și drept ce purtăm
către binefăcători, și cu nădejde ne rugăm
în tot felul să te gândești, dându-ni de veste
în ce chip și cu ce cuvinte crezi, înștiin-
tându-ne; căci acum și vremea (cum ni se
pare) e mai potrivită, și cu voia și bună-
voința prietenilor poate aduce toate la capăt
bun. Acum ajunge voința și buna aplecare
spre a ne ridica din umilință, ajunge o vorbă
bună, ajunge credința sigură către noi; iar
Dumnezeu și vremea vor fi dascălul și pen-
tru toată cealaltă ajutorare prietenească după
aceia. Gândește-te Fericirea Ta că nu vei
găsi un astfel de prieten vrednic de compă-
timirea Ta ca mine, nici un bine asemenea
cu cel cerut și sol de răsplătiri mai mari
decât aceasta; și că acum e vremea bine-
venită, acuma zilele virtuții și mântuirii.
Deci Te jur pe viul Dumnezeu să nu arăți
cea de la Cel Rău micime în suflet în vremea
mărinimiei și a drepte nădejdi, ci pleacă-ți
urechea inimii iubitoare de bine la plâns și
dă ascultare celui ce prin căință e drept
iarăș, deși s'a arătat nemulțămitor și fără
recunoștință altă dată din uneltirea vrăjma-
șului, și ajută-ne și pe noi în credință și
în adevăr, de oare ce nu-ți înfățișăm mij-
loace și organe, căci zilele sunt rele; în care
să te păzească Domnul Dumnezeu de tot
răul, și pe noi, prin rugăciunile preasfin-
ților, care să fie cu noi în viață.

Februar 15.

La poruncile Tale:

Io Constantin Duca Voevod.

[Ca Postscript, pe cea d'întâiu foaie a
epistolei de mai sus, scrie:]

Mulțămim și pentru rugăciunea ce ai fă-
cut-o către prea-înălțatul și al nostru făcător
de bine, ca să ni trimeată ceva, deși până
acuma n'am văzut alta decât serisoarea cu-
prinzând însemnarea bogată a oferiții multor
lucruri; iar, dacă va voi dumnezeiescul și
iubitu-Ți suflet să știe în ce lucruri suntem
azi mai nenorociți, nu e numai lipsa chel-
tuelii zilnice, ci și despoierea de această
locuință; căci suntem în primejdie acum
în Mart, dacă nu ni va veni ajutor de la
Dumnezeu și de la prieteni ca să fim scoși
din casă, răul cel mai de pe urmă.

CCCLXXXIX.

Mențiunea lucrurilor dăruite, „din porunca lui Io Antioh Voevod a toată Moldovlahia“, după recomandăția și diata răposatului, Bisericii patriarhale din Constantinopol, de „preasfințitul Patriarh chir Iacov din Chios, care și-a schimbat viața de față în Moldova și s'a mutat la lăcașurile veșnice“.

1700.
Mart.

Ἐν ἔτει σωτηρίου 1700, μηνὶ μαρτίῳ, τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου κοροῦ Ἰακώβου τοῦ ἐκ τῆς Χίου, τὸν παρόντα διὸν μεταλλάξαντος ἐν Μολδαβίᾳ καὶ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μετानαστάντος, ἀφιερώθησαν, κατὰ τὴν διαθήκην καὶ παραγγελίαν ἐκείνου, πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀρχιερατικὰ τοῦ αὐτοῦ ἄμφια, ἃ δὲ, προστάξει τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου κυρίου κυρίου Ἰωάννου Ἀντιόχου Βοεβόδα πάσης Μολδοβλαχίας, προσκομισθέντα ἐν ταῦτα ἐσημειώθησα καὶ κατ' ὄνομα ἐν τῷ παρόντι κώδικι τοῦ παγκαρίου τοῦ πανσέπτου πατριαρχικοῦ ναοῦ, εἰς μνημόσυνον ἐκείνου διηγεκὲς καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν. (Între altele două coroane, paterița, mai multe sacosuri, omoforul, mânecare, epigonatul, patrahirul, stihariul, mantia, cruce, două engolpii, două policandre) (καὶ δύο μανδύλια μπουθάνικα διὰ τὰς πατερτζας· καὶ δύο μαντὶλε moldovenesti pentru paterițe“).

(Gedeon, Χρόνια τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ. p. 171.)

CCCXC.

Nicolae Comnen Papadopoulos către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre evlavla pentru el, plecarea la Paris a arhimandritului Hrisant și a lui Răducanu, fiul lui Constantin Stolnicul Cantacuzino.

1700,
8 April.

Νικ. Κομνηνὸς Παπαδόπουλος Δοσίθεω Πατριάρχῃ.

Τῇ σοφίᾳ τῆς ἀκραιφραρχίας, τῷ μακαριωτάτῳ πατρὶ καὶ θεσπότη ἡμῶν Δοσιθέῳ, Πατριάρχῃ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, προσκυνητῶς.

Εἰ καὶ καλὸν ἡ σιγή, καλὸν ὁμῶς καὶ τὸ λαλεῖν ἐν καιρῷ, κατὰ τὸν σοφόν· καὶ ἡ μὲν ἐστὶν εὐλαβείας σημεῖον, ἡ δὲ τεκμηρίον ἀνάγκης, ἀναφέρουσα ἐν αὐτῇ καὶ τὸ εὐλαβές, ὅταν πρὸς κύριον καὶ θεσπότην τὴν προσήκουσαν ἀπονέμῃ προσκύνῃσιν. Καὶ δὴ ἀνάγκη μοι, μακαριώτατε πάτερ, καὶ νῦν καὶ εἰς τοῦπιόν, πρὸς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα, εἰ καὶ σπανίως, ἀλλὰ μὴν ποτέ, γράφειν. Ἀπελθόντος γάρ τοῦ σοφωτάτου ἀρχιμανδρίτου, δι' οὗ μοι τὸ πρὸς ὑμᾶς εὐσεβές ἦν ποτε ἐκτελέσαι, χρὴ αὐτὸ τοῦτο δι' ἑμᾶντοῦ ἐντεῦθεν προσπληροῦν καὶ αἰρεῖσθαι τὸ αὐθαδές τῆς γραφῆς, ἵνα μὴ φανῶ ὑπεύθυνος τῷ ἀχαρίστῳ τῆς λήθης· ἵνα, φημί, μὴ φανῶ, οὐκ ἔσομαι γάρ, εἰ καὶ γανῶ ποτε· ὅτι ἀδύνατον Ἑλληνι, καὶ Ἑλλήνων ἑλληνικωτάτῳ, μὴ μεμνηθῆναι αἰεὶ ὑμῶν, καὶ σέβεσθαι τοῦνομα τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ἐν ᾗ συνήρμωστοι τὸ κορυφαῖον τῆς πατρώας δόξης, τὸ ὀρθόδοξον τῆς ἀνατολικῆς σοφίας, τὸ καταπληττον τὴν αἰρετικὴν φρενοβλάβειαν.

Nicolae Comnen Papadopoulos Patriarhului Dosoftei.

Întelegiunii celei mai înalte ierarhii, prea-fericitului părinte și al nostru stăpân Dosoftei, Patriarhului sfintei cetăți Ierusalimul, cu închinare.

De și bun lucru e tăcerea, dar bun lucru e și a vorbi la timp, zice Înteptul; și una e semn de evlavie, iar cealaltă dovadă a nevoii, aducând cu sine și evlavia, când dă cuvenita închinare către domn și stăpân. Și deci am nevoie, prea-fericite părinte, și acum și în viitor, a serie, de și rar, dar măcar câte odată, către Fericirea Voastră. Căci, plecând prea-învățatul arhimandrit, prin care puteam înainte să-mi săvârșesc datoria de pietate față de Voi, trebuie s'o îndeplinesc de acum înainte prin mine însumi și să iau mijlocul îndrăzneț al scrisorii ca să nu par a fi supus nerecunoștinței uitării; zic: să nu par, căci nici nu voi fi, deși voi fi ținut de rău une ori; căci e cu neputință pentru un Grec, și pentru cel mai Grec dintre Greci, să nu-și aducă aminte totdeauna de Voi și să nu venereze numele Fericirii Voastre, în care s'a adunat culmea slavei părintești, dreapta-credință a învățăturii răsăritene, care lovește tulburarea de suflet a ereziei.

Καὶ ταῦτα πρὸς δικαιολογίαν τῆς παρουσίας μου τόλμης, ἣν μόνον ἔχω παράκλησιν τῆς ἀπουσίας τοῦ φιλιτάτου μοι Χρυσάνθου. Ἀπῆλθεν οὕτως μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Παδουκάνου τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ Ἀπριλίου κατὰ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ καλενδάριον, καὶ ἀρξάμενος τῆς πρὸς Κέλτας πορείας ἀφείλε μοι μετὰ τῆς καρδίας τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν δόξαν μου τῆς διδασκαλίας· οὐ γὰρ ἐλπίζω ποτέ, εἰ καὶ ἐκατοντουτῆς ἀποθάνω, φαιτητὴν τοιοῦτον εὑρεῖν, οὐ τὸ φιλεπίσημον ἥκρον, τὸ σπουδαῖον πολὺ, βαθὺ τὸ νοητικόν, τὸ πολυμαθές, ἀνερέυνητον.

Ὅφει, μακαριώτατε πάτερ, τὸν ἀνεψιόν, οἷον ὀρμώμενον ἀπὸ τῆς Φοινίκης τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἀνερχόμενον ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν Πλάτωνα ἢ Ἑλλάδας, καί, εἰ καὶ μὴ ἡρξήμεν τῇ αὐτοῦ σοφίᾳ τὴν ὑμετέραν δόξαν αἰσθήσῃ, γνώσῃ ὅμως πεπλατυσμένην, τὸν αὐτὸν τρόπον (εἴπερ τι τῶν ὑμετέρων πρὸς τὸ θεῖον ἀνάλογον), ὃν οὐκ ἡρξήσεν ὁ Ἰῆς τὴν τοῦ Πατρὸς δόξαν, ἀλλ' ἐξέτεινε· καθάπερ γὰρ Ἰῆς οὐκ ἄλλως γ' ἐξέτεινε τὸ ἐνδοξον τοῦ Πατρὸς, ἢ ἀνάγων αὐτὸ εἰς συντομίην, ἵνα ταῖς ὀρίσταις ἡμῶν διανοαίαις φορητὴν γένοιτο τὸ ἅπειρον καὶ ἄοριστον, οὕτω καὶ ὁ ἅγιος ἀρχιμανδρίτης ὡς ἐν συντομῇ ἀνέδειξεν ἡμῖν τὰ μεγαλεῖα τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ἣν καὶ εὐλαβούμεθα καὶ εὐλαβησόμεθα εἰσαί, τῷ Θεῷ μεγάλας ἀπονέμοντες χάριτας ὅτι ἡξιώθημεν δοῦλοι γενέσθαι καὶ θαυμάσται τῆς ὑμετέρας ἀγιωτάτης ἀρχιερωσύνης, καί, εἰ διδῶσιν ἡμῖν ἢ ὑμέτερα φιλανθρωπία, ἐρασταὶ τε τῆς ὑμετέρας ἐσχωτάτης σοφίας καὶ κατήγοροι τῆς ἀγάπης, ἢ ἀντάξια κατὰ τὸ δυνατόν παρέξομεν, τοῖς ὑμετέροις θεοῖς προστάγματα πειθόμενοι, ἐπόμενοι δὲ τοῖς παραδείγμασι τοῦ ἁγίου Χρυσάνθου ἡμῶν, ἐν ᾧ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ὀξυπρεπὲς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος ἐθαύμασεν ἀτενῶς θεωρήσασα ἡ Ἰταλία καὶ ὁμολόγησε, καὶ ἄκουσα, διὰ τὸν ἔμφυτον φθόνον, ἀλλ' οὐ τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν μέγαν Δοσίθεον. Τοσαῦτα τὸ κλέος τοῦ ὑμετέρου ἀνεψιοῦ, τοῦ γεγονότος ἐνταῦθα θέατρον, οὐ τῆς πατρῴας σοφίας, πλὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς, ὥστε χρὴ με ἀγάλλεσθαι, οὐχ ὅτι, ἐλθὼν σοφός, ἐπανερχεταὶ σφώτατος, ἀλλ' ὅτι, ἀμετάβλητος τὰ ἦθη, ἐκ τῆς ἰταλικῆς διαφθορᾶς τὸ χρυσοῦν ἄνθος τῆς καλοηθείας μεθηγεῖται, ἐνταῦθα γενόμενος ἐν τῷ μεταξύ καὶ τοῖς μυκτηρίζουσιν ἡμᾶς Λατίνοις ἔπαινος διὰ τὴν ἐν τοσαύτῃ ταπεινοφροσύνῃ μεγαλόνοιαν, ἐν τοσαύτῃ μεγαλονοίᾳ ἐπεισκαίαν, διὰ τε τὸ σῶφρον ἐν τῷ ἐπεισκαί καὶ τὸ εὐτράπελον ἐν τῇ αὐστηρότητι,

Ἐὰν αὗται le spun pentru îndreptățirea îndrăzelii mele de față, pe care singură o am ca mângâiere a lipsei prea-iubitului meu Hrisant. A plecat cu prea-nobilul domn Răducanu în Marea Marti a lui April, după calendarul din Italia, și, pornindu-și călătoria la Celți, mi-a luat, cu inima mea, plăcerea și slava dăscăliei mele; căci nu nădăjduiesc ca vre-odată, și dacă aș muri la o sută de ani, să găsesc un astfel de ucenic, a cărui înaltă iubire de știință, multă sânguință, mintea adâncă, învățătura bogată nu se mai pot găsi.

Vei vedea, prea-fericite Părinte, pe nepot, ca Grecia pe Pitagora plecat din Fenicia și pe Platon întors din Egipt, și, cu toate că nu-Ți vei simți slava crescută prin înțelepciunea lui, totuși Ți-o vei cunoaște lărgită, în același chip precum (dacă vre-un lucru din ale noastre se poate asemăna cu cele dumnezeiești) n'a crescut Fiul slava Tatălui, ci a întins-o; căci, precum Fiul n'a întins altfel slava Tatălui decât aducând-o la prescurtare, pentru ea minților noastre mărgenite să li fie cu puțință de purtat ceea ce este neîncercat și nemărgenit, astfel și sfințitul arhimandrit ea în preseurtare ni-a arătat nouă marea Ferieirii Voastre, pentru care avem și vom avea evlavie veșnic, dând lui Dumnezeu mari mulțămiri că ne-am învrednicit să fim robi și admiratori ai Arhieriei Voastre prea-sfințite și, dacă ni îngăduie iubirea-Ți de oameni, iubitori ai înțelepciunii tale nemărgenite și câștigători ai iubirii, căreia după puțință îi vom da schimbul, ascultând de poruncile-Ți dumnezeiești și urmând pildelor sfințitului Hrisant al nostru, în care, privind-l cu uimire, Italia s'a minunat de marea și demnitatea Ferieirii Voastre și a mărturisit, deși pe nevrute, pentru fireasca pizmă, dar nu se cuvine către marele Dosoftei. Așa de mare e slava nepotului Vostreu, care a ajuns aici priveliște, și nu numai a părinteștii învățături, ci și a virtuții, așa încât trebuie să mă uimesc, nu că, viind învățat, se întoarce și mai învățat, ci că, neschimbându-și moravurile, aduce cu sine înapoi, din stricăciunea italiană, floarea de aur a vieții curate, fiind aici între acestea și pentru Latinii cari cârtesc asupra noastră vrednic de laudă pentru marea de gând în atâta smerenie de suflet, în atâta marea de gând pentru bună cuviință, pentru cuminenie în bună cuviință, pentru

τὸ φρόνιμον, πολιτικὸν καὶ ἀστέιον ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ διαίτῃ. Εἶθε τὸ θεῖον οὐ δέκα, ἀλλὰ καὶ δύο τοιοῦτους δῶν, ἣν ἂν μοι ἐλπίς μεγάλων κτισθωμάτων, ἃ δὲ καὶ δῶν ἡμῖν διὰ τοῦτου μόνου ὁ Θεός, ἰθυνοῦσης τὰς ἱεράς ἡνίας τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ἣς προσκεκυφώς ἀσπάζομαι τὰ ἱερώτατα ἔχνη. Τῆς ὑμετέρας ἀγιωτάτης Μακαριότητος ταπεινότατος υἱὸς καὶ ἑσχατος δοῦλος.

Νικόλαος ἱερεὺς Κομνηνὸς Παπαδόπουλος.

Ἐκ Παταλίου, 1700, Ἀπριλίον 8.

(Legrand, l. c., IV, pp. 11-2, n° 8.)

voioșia în asprimea de moravuri, pentru ceia ce este cuminte, social și civil în purtarea și viața lui. Și, dacă Dumnezeu ar da, nu zece, ci și doi ca acesta, aș avea nădejde de mari îndreptări, care să ni le și deie prin aceasta numai Dumnezeu, fiind sfintele frâne Fericirea Voastră, căreia plecat îi sărut preasfintele urme. Al preasfințitei Voastre Fericiri prea-smerit fiu și rob din urmă: Preotul Nicolae Comnen Papadopoulos.

Din Padova, 1700, April 8.

CCCXCI.

Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre tiparul de cărți grecești ce plănuiește și traducerea în vulgară a lui Teofilact, care nu se potrivește cu mintea poporului.

Constanti-
nopol,
1700,
28 Novem-
bre.

Καλλίνικος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Εὐσεβέστατε, ἐκλαμπρότατε καὶ ὑψηλότατε Ἀθένντα καὶ ἡγεμὼν μεγαλοπρεπέστατε, κύριε κύριε Ἰωάννη Κωνσταντίνε Μπασαράμπα Βεβόνδα πάσης Οὐγγροδλαχίας, υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν σὴν θεοσεβεστάτην Ἐκλαμπρότητα εὐχόμεθα κοινῶς ἐκ μέσης ψυχῆς, καί, εὐλογοῦντες ἐν Κυρίῳ αὐτήν, ἀσπάζομεθα μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱεράς τῶν συναδελφῶν ἡμῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, ἐσόμενοι τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ ἵνα ἀπολαύσῃ αὐτήν τὸ παρόν μας ἐν ὑγιείᾳ, εὐτυχίᾳ, εὐημερίᾳ, δόξῃ καὶ νίκῃ κατ' ἐχθρῶν, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων.

Τὸ πάντιμον καὶ ἐνδοξον γράμμα τῆς ὑψηλοτάτης σας Ἐκλαμπρότητος ἀσμένως δεξάμενοι, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν αὐθεντικὴν αὐτῆς ὑγιείαν καὶ ἐνδοξον εὐτυχίαν καταλαβόντες, χαρὰς ἐπλήσθημεν, καὶ ἀγαλλιάσεως, δεόμενοι τοῦ Θεοῦ ὅπως πάντοτε καὶ κατὰ πάντα νὰ τῇ ἐπιδαφιλεύηται ἐκ Θεοῦ ἡ ἀδιάλειπτος ὑγιεία καὶ εὐτυχία· εἰς τὸ ὅποιον γράμμα τῆς μας σημειώνει ἡ Ἐκλαμπρότης σας ὅτι, θεῖω ζήλῳ κινούμενος (καθὼς εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια φανερούμενη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων), ἐφροντίσατε νὰ τυπωθοῦν διὰ τῆς αὐθεντικῆς σας ἐξοδεύσεως καὶ ἐπιμελείας διαφόρων γλωσσῶν βιβλία, εἰς βοήθειαν τοῦ δυστυχοῦς γένους ἡμῶν καὶ κοινὴν ὠφέλειαν τῶν χριστιανῶν, τὸ ὅποιον εἶναι ἔργον θεῖον, καὶ ἐπαινετόν, καὶ ἀξιωμακάριστον, καὶ θέλετε ἔχει μισθὸν τὰς οὐρανίους ἀντιδόσεις, ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐπὶ τούτοις δὲ σὰς ἐφάνη

Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Prea-cucernice, prea-luminate și prea-înălțate Doamne și stăpânitor prea-măreț, doamnedoamne Io Constantine Basarab Voevod a toată Ungrovlahia, fiu duhovnicesc iubit și prea-dorit al Smereniei Noastre, ne rugăm de obște pentru Luminăția Ta cea prea-închinătoare de Dumnezeu din adâncul inimiiși, binecuvântând-O întru Domnul, o salutăm cu soborul cel sfânt al fraților arhieriei ce sunt în jurul nostru, rugându-ne de atot puternicul Dumnezeu ca să te găsească cea de față serisoare a noastră în sănătate, fericire, bună stare, slavă și biruință asupra dușmanilor, văzuți și nevăzuți.

Prea-cinstita și slăvita serisoare a Luminăției Tale prea-înălțate primind-o cu plăcere, și din ea aflând sănătatea-Ți domnească și vestita fericire, ne-am nmiplut de bucurie și am tresăltat, rugându-ne lui Dumnezeu ca pretutindeni și în toate să-Ți fie din bielsug de la Dumnezeu necontenita sănătate și fericire; în care serisoare a Ta ni arăți Luminăția Ta că, mișcată de râvnă dumnezeiască (precum se și vedește adevărul din cele ce săvârșești), te-ai gândit a se tipări cu domneasca ta cheltuială și îngrijire cărți în deosebite limbi, pentru ajutorul nenorocitului nostru neam și pentru folosul de obște al creștinilor, ceia ce e faptă dumnezeiască și vrednică de laudă și de fericire, și veți avea simbrie răsplătirile cerești, în veacul de acuma și în cel viitor. Și, pe lângă

εὐλογον νὰ μεταγλωττισθῇ καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Βουλγαρίας¹ εἰς ἀπλὴν φράσιν, διὰ νὰ εἶναι πασιδὴλον εἰς τοὺς φιλαναγνώστας· περὶ τοῦ ὁποῖου ἐπιτάττει ἡ Ἐκκλησιολογία σας νὰ τὸ προβάλλωμεν συνοδικῶς, καί, ἐάν φανῇ ἀρεστόν, νὰ γράψωμεν τῆς σῆς Ἐκκλησιολογίας νὰ τὸ ἐπιχειρισθῇ. Ἐτς, κατὰ τὴν ὁρισμὸν σας, ἀνεγνώσθη ἐπὶ συνόδου τὸ γράμμα τῆς Ἐκκλησιολογίας, καὶ πάντες εὐφράνθησαν τὴν ἐγκάρδιον πόθον ὁποῦ ἡ Ἐκκλησιολογία σας ἔχει εἰς τα τοιαῦτα θεῖα φιλεργήματα, γνωρίζοντες καλὰ τὸν ἔνθεον σκοπὸν ὁποῦ ἔχει νὰ ὠφελήσῃ τὴν χριστιανικὴν γένον· γυμνασθέντος καὶ τοῦ πράγματος κατὰ διαφόρους σκέψεις, ἐφάνη τὸ ἐπιχείρημα νὰ ἔχῃ κάποιαν δυσκαλίαν, διὰτὶ δὲν εἶναι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀπλῶς διδασκαλικόν, ὁποῦ νὰ συντείνῃ πρὸς τὸν λαὸν ἅπαντα, μόνον εἶναι ἐξήγησις τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καὶ ἀληθεὶς μεταγλωττίζεται ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν εἰς τὸ πεζόν, ἀμὴ καμὴν ὠφέλειαν εἰς τὸν λαὸν δὲν κάμνει, διὰτὶ τὰ λόγια εἶναι ἀπλᾶ, ἀμὴ τὰ νοήματα δὲν γίνονται ἀπλᾶ, μηδὲ ἡμποροῦν οἱ ἀγράμματοι νὰ καταλάβουν τίποτε, μηδὲ γίνεται δημόσιον καλόν· μάλιστα οἱ διδασκαλοὶ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ διαφόρους τρόπους κάμνουν τὰς ἐρρηγείας, ἄλλα μὲν καθ' ἱστορίαν, ἄλλα δὲ κατ' ἀλληγορίαν, καὶ ἄλλα κατ' ἀναγωγὴν, καὶ δὴ κάποια φέρονται ἀγωνιστικῶς, εἰς κάποια συστέλλονται οἰκονομικῶς· ὁ δὲ χρῆστος λαὸς ἀπ' αὐτὰ δὲν γνωρίζει τίποτε, καὶ μόνον ζαλίζεται, καὶ σκοτίζεται, καὶ καμὴν ὠφέλειαν δὲν ὠφελεῖται. Ὁ κόσμος ὁ ἀπλοῦς θέλει νὰ ἀκούῃ ἐκείνα ὁποῦ γραφᾶ διὰ νὰ κατανόηται, ὡς ἂν εἶναι ἁγίων, ὡς ἂν πανηγυρικὸς λόγους, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀμὴ γραφικὰ καὶ μυστηριώδη νοήματα δὲν εἶναι διὰ τὸν λαόν· διὰτὶ ὁ χωρὼν χωρεῖται· εἰς τὴν ἐρώσειν πηγαινέει καθ' ἕνα μὲ τὸ ἀγγεῖον τοῦ, καὶ ὅσον χωρεῖ τόσον πέρνει· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν, ὅσον χωρεῖ τοῦ καθενὸς ὁ νοῦς, τόσον πρέπει νὰ τὸν διδοῦν, ἀμὴ τὸ ὑπερδύναμιν δὲν τὸν ὠφελεῖ, μάλιστα εἶναι καὶ ἅτι ἀντίρρησις, ὅτι ἡ ἀμάθεια εἶναι θρασύς, καὶ ἔτς ἄσχεπτα κανένας προπετής πιάνει κανένα λόγον κατὰ ἀπλὴν πρόσληψιν, καὶ νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα μὲ τὴν τάξιν τοῦ δὲν ἡξέσθῃ· μόνον πεισματώνει, καὶ ἐρεσχελεῖ, καὶ κάμνει ταραχάς· καὶ τοῦτο πολλάκις ἐξ ἐπηρείας τοῦ Σατανᾶ γίνεται, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐπικατάρατος ὅλα, ὅσα ἐξ ἀρχῆς ἐγέναν καλὰ, σπεύδει νὰ τὰ γυρίσῃ

aceasta, Ți s'a părut bine a se preface și cartea [arhiepiscopului] Bulgariei în limba de obște, ca să fie la îndemâna tuturor iubitorilor de cetire; pentru care orânduiești Luminăția Ța s'o propunem în Sinod și, de se va părea că e bine, să-Ți scriem Luminăției Țale, să te apuci de lucru. Astfel, după a Ța poruncă, s'a cetit în Sinod scrisoarea Luminăției Țale, și toți am laudat pofta din inimă ce ai Luminăția Ța pentru astfel de lucruri plăcute lui Dumnezeu, cunoscând bine scopul cel dumnezeiesc ce ai pentru a folosi neamul creștinesc; și, discutându-se lucrul în tot felul, s'a părut că întreprinderea cuprinde și oarecare greutate, pentru că această carte nu e de-a dreptul învățătoare, care să se îndrepte către poporul întreg, ci e o tălmăcire a Sfintei Scripturi, și, cu adevărat, preface ea din elasică în limba de rând, însă nu aduce vre-un folos multimei, pentru că vorbele sunt de pe înțeles, dar gândurile pe înțeles tot nu se fac, nici nu pot necăturarii să priceapă ceva, nici nu se face bine de obște; mai ales că dascălii Bisericii în deosebite chipuri își fac tălmăcirile, unele după istorie, altele după alegorie, și altele după apropiere, și unele se aduc polemic și altele se alcătuiesc cu socoteală; iar poporul de rând din ele nu știe nimic, și numai se năucește, și se întuneacă, și n'aduce niciun folos. Lumea de obște vrea să audă acele ce le caută ca să se înduioșeze, precum: Viețile Sfinților, precum cuvântări de laudă și altele ca acestea; dar gândurile cărturărești și pline de taină nu sunt pentru popor; pentru că acel ce cuprinde să cuprindă: la izvor vine fiecare cu cofa lui, și cât cuprinde, atâta Ța; așa și la dascălie, cât cuprinde mintea fieșteui, atâta trebuie să i se dea, dar ceia ce e peste puterea lui nu-i folosește; mai ales că este și un fel de împotrivire, pentru că neștiința e tare, și astfel fără cercetare fiecare Ța cutezător orice cuvânt după înțelesul lui cel obișnuit, și să judece lucrurile cu a lor rânduială nu se pricepe; numai cât se îndărătnicește, și flecărește, și face tulburări; și aceasta adesea din uneltirea Satanei se face, pentru că acela, blăstămatul, toate câte de la început s'au făcut bune, se căznește a le întoarce

¹ Teofilact al Bulgariei, explicator al Evangheliei. S'a tipărit românește numai peste un veac (1805). Traducerea întăia se datorește lui Damaschin episcopul de Râmnic. V. Iorga, *Istoria Bisericii*, II, p. 109.

εις τὸ κακόν, καί, ὡς ἐκεῖ ὁποῦ σπεύδομεν
 νὰ ὠρελήσωμεν, μὴπως καὶ τρέξει τίποτε ἀνά-
 παλιν, καὶ κάμνει χρεῖα εἰς τοῦτο νὰ γίνῃ
 καλλίτερη στόχασις, διατὶ καλλίτερον εἶναι νὰ
 κάμῃ τινὰς ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν ἔχει φόβον διὰ
 νὰ μετανοῇ ὕστερον, καὶ νὰ δυσφορῇ διατὶ τὸ
 ἔκαμε, παρὰ νὰ παραβλέψῃ τινὰς τὰ ἐνδε-
 χόμενα, καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ὁποῦ νὰ τὸν
 φέρῃ εἰς τὸ νὰ μετανοῇ, χάνοντας καὶ τοὺς
 κόπους του, καὶ ὠφέλειαν μὴ κάμνοντας, ἢ
 νὰ τοῦ ἀκολουθήσῃ καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ λέγει ὁ
 κοινὸς λόγος: λείπει ἀπὸ τὴν μισθόν, νὰ μὴ
 σὲ κολλήσῃ κρίμα. Ὅλα δὲν εἶναι διὰ ὅλους,
 Αὐθέντα ἐκλαμπρότατα, ὅτι, καθὼς φαίνεται:
 καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν οἱ
 ἀπόστολοι τὸν ἠρώτησαν, διατὶ εἰς τὴν λαὸν
 συντυχέει αἰνεγματοῶς, καὶ δὲν τοὺς λέγει
 πανερῶς τὰ λόγια, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτοὺς: ὑμῖν
 μόνοις ἐδόθη τὸ μυστήριον γινῶναι, ἐκείνοις
 καὶ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς ὅθεν καὶ εἰς τὴν
 Ἐκκλησίαν κάμνει χρεῖα νὰ εἶναι καὶ διδάσ-
 κοντες καὶ διδασκόμενοι, μὴ πάντες διδάσ-
 καλοι: διὰ τὴν λαὸν ἔγιναν ἄλλα, διὰ τοὺς
 διδασκάλους εἶναι ἄλλα: τὰ σφὰ τῆς σοφίης,
 τὰ ἄγια τοῖς ἁγίοις: δὲν εἶναι διὰ ὅλους ὅλα.
 Μάλιστα εἶναι καὶ ὡς ἐνεργούμενός τις νόμος
 τῆς Ἐκκλησίας, νὰ μὴν ἀπλώνουν ἀπάνο εἰς
 τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, διὰ
 τὸ ἐπικύνδυνον μόνον καθὼς εἰρέθη, ἔτσι νὰ
 στέκεται. Καὶ φαίνεται εἰς κάποια κεφάλαια
 τοῦ γέρο[ντος] Κυρίλλου¹, ὁποῦ ὡς νὰ ἔστερ-
 γεν ἐκείνοις νὰ μεταγλωττισθῇ ἡ Ἁγία Γραφή,
 καὶ τὴν ἐμεταγλωττίσαν οἱ Φιλαμέγκοι εἰς τὴν
 πεζὴν φράσιν, καὶ ἦλθαν τὰ βιβλία ἐδῶ, καὶ
 ἐμοιράσθησαν εἰς πολλοὺς, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία
 τὰ ἀπέτρεψε, καὶ ἔμειναν ἄπρακτα. Διὰ τοῦτο
 διανοήθημεν νὰ φυλάξωμεν τὸ σέβας τῆς Γρα-
 φῆς, διατὶ πεζεύοντές την, γίνεται εὐκαταφ-
 ρόνητον τὸ πρᾶγμα, καὶ ἄχαρι, καὶ ἀπὸ τὴν
 Ἐκκλησίαν ἀπηγορευμένον: μάλιστα, χαριεντι-
 ζόμενοι, νὰ εἰποῦμεν, ἤθελε μάς εἰπεῖ κανεὶς:
 καὶ ἐρεῖς κάμνετε σχολία, καὶ σπεύδετε νὰ
 σοφίσετε τὸν βαρβαρισμὸν καὶ νὰ τὸν ἐξελλγ-
 νίσητε, ἔπειτα, ἐξ ἐναντίας, ἀγωνίζεσθε νὰ βαρ-
 βαρίσητε τὸν ἐλληνισμὸν, καὶ νὰ κάμνετε τὸ
 σφὸν ἄσσοφον; Καὶ πῶς συμφωνεῖ ἡ ἀντίφρα-
 σις; Τὰ πρᾶγματα, καὶ φύσει, καὶ θέσει, ἀπὸ
 τὸ ἀτελές προβαίνουσιν εἰς τὸ ἐντελές, ὅχι
 ἀπὸ τὴν τελειότητα ἀναποδίζουσιν καὶ κατα-
 βαίνουσιν εἰς τὸ ἀτελές. Αὐτοῖον, Αὐθέντα ἐκλαμ-
 πρότατα, εἰς τὴν κοινὴν λογοτριβὴν πολλὰ
 τοιαῦτα ἐλαχίσθησαν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σημειώ-

spre rău, și, pentru a folosi aici unde ne
 sârguim, ca să nu se întoarcă ceva împo-
 trivă, trebuie pentru aceasta a se face o
 mai bună eugetare, pentru că e mai bine
 să se facă un lucru de care nu e teamă
 să se căiască pe urmă și să-i pară rău că
 l-a făcut, decât a se trece cu vederea cele
 cu puțință și a se face acel lucru ce l-ar
 duce la căință, pierzând și ostenele lui și
 neaducând vre-un folos, ori a-l urmă [pentru
 faptă] și aceia ce se zice în de obște: lasă-ți
 simbria, ca să nu te lipescă păcatul. Poate
 nu sunt pentru toți, Doamne prea-luminate,
 căci, precum și Domnul nostru Isus Hristos
 o arată, când Apostolii l-au întrebat: de ce
 vorbește către popor în parabole și nu li
 spune fațăș gândurile, a răspuns către ei:
 numai vouă vi s'a dat a cunoaște taina,
 iar acelor și celor de afară în parabole;
 deci și în Biserică este nevoie să fie și învă-
 țători și cei cari se învață, nu toți dascăli;
 pentru popor altele s'au făcut, pentru das-
 căli altele sunt: cele înțelepte pentru înțe-
 lepti, cele sfinte pentru cei sfinți; nu sunt
 toate pentru toți. Mai cu seamă că este ca
 o lege poruncitoare în Biserică, să nu se vă-
 dească deplin la Sfânta Scriptură, lămurit
 și cum s'a întâmplat, din pricina primejdiei;
 ei, cum s'a găsit, așa să steie. Și se vede în
 unele „capete“ ale bătrânului Chiril că, a-
 tunci când au găsit cu cale aceia a se talmăci
 Sfânta Scriptură, și au prefăcut-o Flamanzii
 (Olandezii) în grainul de obște, și au venit căr-
 țile aici, și s'au împărțit la mulți, dar Bise-
 rica le-a răspins, și au rămas baltă. Pentru
 aceia ne-am gândit să păstrăm venerația pen-
 tru Scriptură, căci, schimbând-o pe înțeles,
 ajunge lucru de despreț și fără plăcere și
 răspins de Biserică; mai cu seamă că, glu-
 mind, să zicem, ni-ar spune cineva: și voi
 faceți școli, și vă străduiți a învăța barbaria
 și a o eleniză, iar apoi, din potrivă, vă nevoiți
 să barbarizați elenismul și să faceți pe cel
 înțelept neînțelept? Si cum se împacă acest
 lucru, protivnic celuilalt? Lucrurile, și prin
 fire, și prin hotărâre omenească, înaintează
 de la nedesăvârșit la desăvârșit, nu se întorc
 înapoi de la desăvârșire ca să se coboare la
 nesăvârșire! De altfel, Doamne prea-lumi-
 nate, la sfătuirea noastră de obște s'au vor-
 bit multe de acest fel, din care însemnăm
 acestea puține, ca să înțelegi Luminăția

¹ Lukaris.

νομεν ταῦτα τὰ ὀλίγα, διὰ τὴν κατὰ λόγον ἢ Ἐκκλησιολογίας σας τὴν ὑπόθεσιν πῶς ἔτρεξε· τὸ δὲ τέλος τοῦ πράγματος, τὸ ἀφ' ἡμεῶν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς, κάμνοντας σκέψιν δευτέραν, ἢ ὅποια εἶναι ἀναγκαῖα νὰ γίνηται εἰς ταιαύτας ὑποθέσεις, ὅτι λέγει: αἱ δευτέραι σκέψεις τῶν πρεσβυτέρων σαφέστεραι. Καὶ καθὼς τὴν φωτίζει ὁ Θεός, ὅπου γνωρίζει τὴν καρδίαν τῆς τὴν καθαρὰν καὶ τὸν πόθον ὅπου ἔχει εἰς τὰ καλὰ ἔργα, θέλει ἀποφασίσει. Μάλιστα εἶπαν ἅπαντες, ἂν εἶναι ὁρισμός τῆς, ἐξῆς καθὼς εἶναι, καὶ καθὼς εὐρίσκεται ἀμεταγλώττιστον τὸ ἐκδίον, ἂν ἤθελε ἐάλλει εἰς τὸν τύπον μερικὰ, διὰ τὸν δὲν παραεὐρίσκονται, ἔργον ἤθελε γένει καλὸν καὶ ἐπαινετὸν καὶ ὠφέλιμον. Καὶ ὡς εἶναι ὁρισμός τῆς! Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἡ χάρις δὲ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας θεοφιλοῦς Ἐκκλησιολογίας.

μψ, Νοεμβρίου κη'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, εὐχέτης τῆς σῆς Ἐκκλησιολογίας.

† Τῆς σῆς θεοσεβοῦς Ἐκκλησιολογίας πρὸς Θεὸν εὐχέτης, ὁ Κυζίκου Κύριλλος.

† Εὐχέτης διάπυρος τῆς σῆς Ἐκκλησιολογίας, ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.

† Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης Ἐκκλησιολογίας ἐν Χριστῷ εὐχέτης διάπυρος, ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ.

† Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης Ἐκκλησιολογίας ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης, ὁ Φιλίππουπόλεως Μελέτιος.

† Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης Ἐκκλησιολογίας ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης, ὁ Δέρκων Νικόδημος.

(Bibl. Ar. Rom., cōpii moderne de documente grecești.)

Ta cum a mers lucrul; iar sfârșitul afacerii îl lăsăm în seama Ta, când vei face a doua elibzuire, care e de nevoie a se face la astfel de lucruri, căci se zice: socotințele cele de-al doilea sunt mai cuminți decât cele d'întăiu. Și cum te va lumina Dumnezeu, care cunoaște inima Ta curată și pofta ce ai spre cele bune, vei hotărâ. Mai degrabă au spus unii, de e hotărârea Ta, așa cum este și cum se află, neprefăcută, cartea, dacă ai pune sup' ttipar câteva, pentru că nu se mai găsec, s'ar face un lucru bun și vrednic de laudă și folositor. Și cum e voia Ta! Acestea deocamdată; iar harul Domnului nostru Isus Hristos, și rugăciunea, și binecuvântarea Smereniei Noastre fie cu Luminăția Ta cea de Dumnezeu iubitoare.

1700, Noiembrie 28.

† Al Constantinopolei, rugător al Luminăției Tale.

† Rugătorul lui Dumnezeu al Luminăției Tale celei închinătoare de Dumnezeu, al Chizienului Chiril.

† Rugătorul înfocat al Luminăției Tale, al Nicomediei Partenie.

† Al Luminăției Tale prea-înălțate în Hristos rugător călduros, al Chalkedonului Gavril.

† Al Luminăției Tale prea-înălțate în Hristos rugător călduros, al Filipopolei Meletie.

† Al Luminăției Tale în Hristos călduros rugător, Nicodim Derkon.

CCCXCII.

C. 1700-3.

Patriarhul de Ierusalim către clerul muntean, pentru clădirea bisericii Sfântului Gheorghe din București, închinată la Sfântul Mormânt.

Περὶ θεοθείας τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ.

Ὅσιώτατοι καὶ αἰδοσιμώτατοι καθηγούμενοι των ἐν τῇ Θεοφυλάκτῳ Ἀθηνεῖα Οὐγγροβλάχη ἱερῶν μοναστηρίων, καὶ πνευματικοί, καὶ οἱ εὐρισκόμενοι ἐν αὐτοῖς λοιποὶ εὐλαδέστατοι πατέρες, ἱερομόναχοι, ἱεροδιάκονοι καὶ μοναχοί, πάντες ὁμοῦ τέχνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἀπασιν ἀπὸ Θεοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

Pentru ajutorul clădirii Sfântului Gheorghe, mănăstirea Sfântului Mormânt în București.

Prea-sfințiților și vrednicilor de venerație categoameni ai mănăstirilor sfinte ce se află în Domnia de Dumnezeu păzită a Ungrovlăhiei, și duhovnicilor și voi, ceilalți ce vă aflați în ele prea-evlavioși părinți, ieromonahi, ierodiaconi și monahi, toți de o potrivă fii întru Domnul iubiți ai Smereniei Noastre, fie-vă har tuturor de la Dumnezeu

καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου ἐοή-
θεια καὶ ἐπίσκεψις καὶ ἀγιασμός, καὶ παρ'
ἡμῶν εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Ὅταν
ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εὔρε τὸν τίμιον σταυρόν,
καὶ ψκοδόμησε τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Τάφου,
ὃν καὶ μητέρα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ νέαν Ἱε-
ρουσαλὴμ ἡ ἁγία Ἐκκλησία καλεῖ, πρῶτος
ἐπῆγεν εἰς προσκύνησιν. ὁ μέγας Ἀθανάσιος,
καὶ καθεξῆς ἔρρεον τὰ πλήθη τῶν χριστιανῶν
ἐκεῖ εἰς προσκύνησιν. λέγει δὲ ὁ Εὐσέβιος ὅτι
κατ' ἔτος ἔπεμπε κάθε μία ἐπαρχία ἓνα ἀρ-
χιερέα μετὰ πλήθος ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, καὶ
ἐπηγαίναν εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ εἰς προσ-
κύνησιν τῶν ἁγίων τόπων, τίνες δὲ ἐοιθεῖας
εἶχεν ἡ ἁγία Ἱερουσαλὴμ παρὰ πάντων τῶν
ὀρθοδόξων, τίνα δὲ ἔργα εἰς τοὺς ξένους ἐ-
ποίει ἐκείνη ἡ Ἐκκλησία, τὸ μαρτυρεῖ ὁ μέγας
Ἰουστινιανὸς νεαρχ... (sic): ἀλλὰ καὶ εἰς ἐπικρά-
τειαν τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ καιροὺς ἐδοήθησαν τὰ
φύλα τῶν χριστιανῶν τῇ ἁγίᾳ τοῦ δεσπότου
Χριστοῦ Ἀναστάσει, φιλοτιμούμενα τὰ γνήσια
καὶ θεοφιλῆ τέκνα πρὸς τὴν ἄχραντον καὶ
αὐτῇ τῇ αἵματι τοῦ δεσπότου Χριστοῦ ἐε-
δομμένην μητέρα. Ἐν οἷς μάλιστα ἐδοήθησεν
ἡ φιλόχριστος Τζάρα Οὐγγροβλαχίας, ἀποστά-
ζουσα, καὶ αὐτῆς παραθεμένη τὸν γλυκασμὸν
αὐτῆς εἰς τὴν πικρίαν, ἣν προξενούσιν εἰς τὴν
ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ τὰ ἔθνη καὶ οἱ αἰρετικοί,
καὶ, δεικνύουσα θαυμάσιον μεγάλην τιμὴν καὶ
ἀγάπην εἰς τὴν ἑνοαρχον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν οἰ-
κονομίαν, ὡς πεποιθήσασιν οἱ Μάγοι καὶ αἱ
μυροφόροι γυναῖκες, μάλιστα δὲ καὶ ὑπὲρ
ἐκείνους, καθότι ἐκείνοι ἀπαξ προσέφερον τῇ
Κυρίῳ τὰ δῶρα, ἡ δὲ καθ' ἡμᾶς θεοσεβέστατος
Τζάρα πολλάκις καὶ ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις
ἐδοήθησε, καί, διὰ τὴν ἀρίστην νὰ καταλέ-
γωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐοιθεῖας τὰς γε-
νομένας ὑπὸ τε λαϊκῶν, ὑπὸ τε τῶν ἱερῶν
μοναστηρίων, διὰ συντομίαν λέγομεν ὅτι εἰς
τοὺς καιροὺς τοῦ μακαρίτου καὶ ἀειδύμου Ἀθ-
θέντου, τοῦ θεοφιλεστάτου γέροντος κυρίου
Ἀντωνίου Βοεβόδα¹, ἐλθόντων ἡμῶν εἰς τὰ
αὐτοῦ, μᾶς ἔδωσαν διὰ τὸν Ἁγίον Τάφον τὰ
ἡμέτερα μοναστήρια μεγάλην ἐοήθειαν· ἀλλὰ
δὴ καὶ εἰς τοὺς καιροὺς τοῦ μακαρίτου καὶ
ἀειδύμου Ἀθθέντου, κυρίου Ἰωάννου Σερμπάνου
Βοεβόδα, πάλιν τὰ ἡμέτερα ἄγρια μοναστήρια
μᾶς ἔδωσαν δύο φοραῖς διὰ τὸν Ἁγίον Τάφον
μέγα καὶ πολὺ ἔλεος καὶ ἐοήθειαν. Καὶ ἔχετε
κοινῶς εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον τὸ μνημόσυνον
μέγα καὶ πολὺ καὶ ἀκατάπαυστον: παρακα-
λοῦμεν τὴν ἀγιωσύνην ὑρῶν ἵνα καὶ τώρα

și Domnul nostru Isus Hristos, și de la sfân-
tul și de viață prinitorul Mormânt ajutor
și supraviețuire și sfințenie, și de la noi
rugă, binecuvântare și iertăciune. Când Con-
stantin-cel-Mare a descoperit cinstita cruce
și a clădit lăcașul Sfântului Mormânt, pe
care sfânta Biserică îl numește și maica
bisericeilor și Ierusalimul cel nou, mai întâiu
a venit la închinăciune marele Atanasie,
și pe urmă s'au revărsat mulțimile crești-
nilor acolo spre închinare; și spune Evsevie
că în fiecare an trimetea fiecare eparhie
un arhiepiscop cu mulțime de clerici și mireni,
și veniau la sfântul Ierusalim, pentru a se
închină la Sfintele Locuri, și Sfântul Ieru-
salim avea oarecare ajutorinți de la toți
drept-credincioșii; și ce lucruri făcea pentru
străini Biserica aceea, o mărturisește marele
Iustinian, în novela—; dar și supt stăpânirea
Agarenilor pe vremuri semințiile creștinilor
ajutau sfintei Învieri a Domnului Hristos,
făcând daruri adevărații și de Dumnezeu
iubitorii fii către nepângărita și cu însuș
sângele lui Hristos Domnul scăldată maică.
Întru care mai ales a ajutat de Hristos
iubitoarea țară a Ungrovlahiei, ridicân-
du-se și puind dulceața ei la amarul pe
care i-l fac Sfântului Ierusalim neamurile
păgâne și ereticii, și arătând din bielsug
mare cinsti și iubire către orânduiala întru-
pată a Dumnezeului nostru, cum au făcut
Magii și femeile mironosițe, și mai presus
decât aceea, căci, pe când aceea au adus
odată Domnului darurile, „Țara“ cea mult
iubită de Dumnezeu a noastră a ajutat
adesea și în multe și mari lucruri, și, ca
să nu mai înșirăm unul câte unul ajutoa-
rele ce s'au dat de către mireni și de către
sfintele mănăstiri, spunem pe scurt că, pe
vremea fericitului și răposatului Domn, de
Dumnezeu prea-iubitorului bătrân domnul
Antonie Voevod, venind noi în acele părți,
ni-au dat pentru Sfântul Mormânt mănăsti-
rile noastre mare ajutor; dar și pe vremea
fericitului și răposatului Domn, domnul Io
Șerban Voevod, iarăș sfintele noastre măn-
ăstiri ni-au dat de două ori pentru Sfântul
Mormânt mare și multă milă și ajutorință.
Și aveți în de obște pomenire mare și
multă și neîncetată la Sfântul Mormânt: ne
rugăm de Sfinția Voastră, ea și acum să
faceți mare milă și ajutorință către casa

πυρίσῃτε μεγάλην εὐαγγελίαν καὶ βοηθίαν εἰς τὸν οἶκον ὑμῶν τὴν καὶ τοῦ Θεοῦ. τὴν ὁποῖαν θέλετε δώσῃ διὰ τὴν φτιασθῇ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀπὸ τῶν ὁποίων πηγαίνει εἰς τὸν Ἁγίου Τάφου βοήθεια παντοτινὴ πρὸς κυβέρνησιν τῶν ἁγίων προσκυνημάτων καὶ πάσης τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ἐκείνης· καὶ οὕτως, ὅσάκις ὑπάγει βοήθεια ἀπὸ τὸν Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ, ἔχουσιν καὶ οἱ πατέρες τῶν ὑμετέρων σεβασμίων μοναστηρίων καὶ ζῶντες καὶ τεθνεώτες τὰ μνημόσυνα, τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὴν συγχώρησιν. Ἀδελφοί, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Τάφου κυβερνῶνται πάσαι αἱ ἐκκλησίαι καὶ πάντες οἱ πτωχοὶ ἐκείνου τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ κοινοῦ τῶν ὀρθοδόξων Θρόνου, καὶ δὲν εἶναι κανένα ἄλλο εἰσόδημα, παρὰ ἡ ἐλεημοσύνη τῶν χριστιανῶν, καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοί, ἱερωμένοι τε καὶ λαϊκοί, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τοὺς τόπους τούτους πάντοτε βοηθοῦν εἰς τὸ κατὰ δύναμιν παρακαλοῦμεν καὶ τὴν Ἀγιωσύνην σας, ὥς μέλη τιμια τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ἐστὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, νὰ συμπονήσετε καὶ νὰ βοηθήσετε μετὰ ἀγάπης, μετὰ εὐλαδίας καὶ μετὰ ἀγαθῆς προαιρέσεως, ἵνα διαφυλάθῃ ὁ Κύριος τὰς ἁγίας ὑμῶν μονὰς μετὰ ἀγάπην ἀδελφικὴν, μετὰ ἁμόνοιαν πνευματικὴν, μετὰ κυβέρνησιν εἰς πάντα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ ἵνα πάντας ὑμᾶς μεταστήσῃ τῶν εὐταῶν μετὰ μακρότατον γῆρας, μετὰ καλὴν μετάνοιαν, μετὰ τέλος ἁγίου καὶ σωτήριον, ἵνα καταντήσητε εἰς τὴν μακαρίαν καὶ αἰώνιαν ἀνάπαυσιν καὶ ἀπόλαυσιν, ὅπου, ἀντὶ τῆς ἐνταῦθα μοναχικῆς τεθλιμμένης ζωῆς, ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ θεοπότου Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ πάντων τῶν ἀγαθῶν, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.

(Bibl. Ae. Rom., copii moderne de documente grecești.)

CCCXCIII.

Viena,

1701,

2 Februar.

Convorbire între cardinalul [Kolonich], vestitul propagandist pentru Unire, și Mitropolitul de Bălgrad, Atanasie Anghel¹.

Ἀφ'α', Φεβρουαρίου 20. Ἐρώτησις τοῦ καρδινάλου, καὶ ἀπάντησις τοῦ Μητροπολίτου μετὰ τὸν σὺν αὐτοῦ.

1701, Φεβρουαρίου 20.

Ἦλθαν οἱ πατέρες εἰς τὸ σπῆτι τοῦ Κάλνικου, μαζί με τὸν ἄρχον Φιάτ¹, καὶ μαζί ἔκραξε, καὶ ἐδιάβασαν ἐμπροσθέν μας τὰ πόβντορα ἐκείνα, ὅπου ἡ βωμαϊκὴ Ἐκκλησία ζητεῖ.

voastră și a lui Dumnezeu, pe care veți da-o ca să se facă mănăstirea Sfântului Gheorghe, de la care vine către Sfântul Mormânt ajutor de tot felul pentru îngrijirea sfințelor locuri de închinăciune și a toată acea sfântă Biserică; și astfel, de câte ori va veni ajutor de la Sfântul Gheorghe către Sfântul Ierusalim, vor avea și părinții veneratelor voastre mănăstiri, și în viață și după moarte, pomenire, fericiri și iertăciune. Fraților, întru numele Sfântului Mormânt se cârmuiesc toate bisericile și toți săracii acelui Seaun apostolicesc și obștesc al dreptcredincioșilor, și nu e niciun alt venit decât eleimosina creștinilor, și toți creștinii, clerici și mireni, cari se află în locurile acestea, de pretutindeni îi ajută după puteri; ne rugăm și de Sfinția Voastră, ca mădulele cinstite ale trupului lui Hristos, care e Biserica lui, să lucrați împreună și să ajutați cu iubire, cu evlavie și cu bun cuget, ca să păzească Domnul sfintele mănăstiri cu frățească iubire, cu bună înțelegere duhovnicească, cu gospodărie la toate cele de nevoie, și pe voi toți să ne strămute de aici la prea-înaintată bătrânețe, cu bună metanie, cu sfârșit sfânt și mântuitor, ca să ajungeți la odihna cea fericită și veșnică, și învrednicire și, în locul năcăjitei vieți monahicești de aici, să mâncați și să beți la masa Domnului Hristos, începătorul și săvârșitorul a toate cele bune, — că a lui e slava în veci.

Întrebarea cardinalului și răspunsul Mitropolitului cu cei d'împreună cu-el.

1701, Februarie 20.

Au venit Paterii la casa lui Kalnoky, împreună cu domnul Fiath, și ne-au chemat, și au desfășurat înaintea noastră acele punete pe care le cere Biserica Romană.

¹ Ambii, contele Samuil Kalnoky și Ioan Fiath, iscălesc actul din 19 Mart 1701, de întărire pentru Atanasie. V. nota 1 la pag. 336.

Α'ον. — Ἐν πρώτοις ἐρώτησε τὸν Μητροπολίτην τί ἤλθεν εἰς τὰ Μπέτζι. Αὐτὸς ἀπεκρίθη πὼς ἤλθαμεν νὰ ἰδοῦμεν τὸν Βασιλέα τὸν πολυχρονημένον καὶ τὸν ἐκλαμπρότατον καρδινάλην, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσωμεν διὰ τῶν θεντάδες μας.

Αὐτοὶ τὸν ἐράβαιναν λέγοντας: εἰπὲ ἔτζι, δέσποτά μου, ἤλθα νὰ πᾶρω κανφερμτζτζι ἀπὸ τὸν πολυχρονημένον Βασιλέα.

Β'ον. — Τὸν ἐζήτησε ταῖς ντονάτζιαῖς του, λέγοντάς του: ποῦ ἀρχιερατεύθῃ, νὰ ταῖς δώσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ καρδινάλην, νὰ ταῖς δᾶλλῃ εἰς τὴν φωτίαν νὰ ταῖς κάψῃ, καὶ νὰ τὸν δώσῃ ἄλλαις ἀπὸ χειροτονίαν ἐδικήν του, λέγοντας: ἐκεῖνος ὁποῦ σὲ ἐχειροτόνησεν ἦτοκ σχισματικὸς ἔξω τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Γ'ον. — Νὰ ἀποχωρισθῇ παντελῶς ἀπὸ τὴν ἀνατολικήν, καὶ νὰ ὑποταχθῇ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, καὶ πλέον Πατριάρχας νὰ μὴ μνημονεύῃ, οὔτε νὰ τοὺς ἀναφέρῃ, μόνον τὸν Πάπαν καὶ τὸν καρδινάλην.

Δ'ον. — Καὶ πλέον νὰ μὴ ἔχῃ κάμμιαν ἀνακάτωσιν μὲ τὸν Αὐθέντην τῆς Βλαχίας, οὔτε μὲ τὸν Μητροπολίτην, οὔτε νὰ κρατῇ γραμματικοὺς καλδίονους, καὶ νὰ κρατῇ ὅλον παπιστάσηδες, διὰ νὰ μὴ γίνεταὶ σκάνδαλον.

Ε'ον. — Καὶ νὰ στείλῃ ἐκεῖνων τῶν ὠρμισμένων, ὁποῦ ὁ καρδινάλης ἤθελε τοὺς ἐξορκίσῃ εἰς τὴν τζάραν¹, διὰ νὰ εἶναι κόντρα τῶν καλδίονων καὶ τῆς συνόδου, καὶ ὁ Βλατίκας νὰ μὴ εἶναι θεληματάρης μόνος του νὰ ἀποφασίσῃ κρίσεις, ἤ, ἀπὸ ἄλλα, χωρίσματα, δίχως τοῦ θεολόγου· καὶ ὅσον συμφέρον ἤθελεν ἔλθῃ ἀπὸ εἴ τι λογῆς μισὰ νὰ πᾶρῃ ὁ Βλατίκας καὶ μισὰ ὁ θεολόγος, — διὰ νὰ εἶναι κτίτορας τοῦ μοναστηρίου, νὰ κάμῃ καὶ σχολεῖδον, καὶ εἴτι ἄλλα χρειάζονται αὐτοί.

ς'ον. — Νὰ μὴ εἶναι θεληματάρης ὁ Βλατίκας νὰ χειροτονήσῃ παπάδες, ἕως ὁποῦ νὰ μὴ τὸν κάμῃ δοκιμὴν ὁ ὠμνεμένος τοῦ καρδινάλην, καὶ οἱ φιλόσοφοι, καὶ νὰ εἶναι ἕως εἴκοσι ἐξ χρονῶν εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ νὰ εἶναι ἀνύπανδροι, δίχως γυναῖκα, ὡς καθὼς εἶναι καὶ οἱ παπιστάσιδες.

Ζ'ον. — Τοῦ τάζον νὰ τοῦ δίδουν τὰ μπάνια τοῦ σιταρίου 30.000, διὰ νὰ κάμῃ ἓνα γιαντράρη, νὰ τὸ ἔχῃ, καὶ νὰ ἔχῃ δάσκαλον θλάχον καὶ παπιστάσην διὰ νὰ μάθῃ φιλοσοφίαν.

Η'ον. — Τὸν Βλατίκα δεύτερον νὰ τὸν χειροτονήσου, διατὶ ἐκεῖνοι ὁποῦ τὸν ἐχειροτόνησαν δὲν ἤμποροῦν νὰ εἶναι ὀρθοί, ὅτι δὲν εἶναι οὐνιάταις.

1-ιν. — Μαὶ întâiu a întrebat pe Mitropolit de ce a venit la Beciu. El a răspuns că: am venit să vedem pe Împăratul, care să trăiască întru mulți ani, și pe prea-luminatul cardinal, și să-i recunoaștem drept domni ai noștri.

Ei l-au luat în răs, zicând: ci spune: stă-pâne al mieu, am venit să ieau *confirmatie* de la Împăratul, care să trăiască întru mulți ani.

2. — I-au cerut donațiile lui, spuindu-i că acelea cu care a fost făcut arhieru, să le dea în mâinile cardinalului, să le arunce în foc să ardă, și să-i dea altele cu hirotonia lui, zicând: acela care te-a hirotonisit eră shismatic, în afară de Biserica Romană.

3. — Să se desfacă desăvârșit de Biserica răsăriteană și să se supune Bisericii Romane, și mai departe pe Patriarhi să nu-i pomenească, nici să-i aducă înaintea, ci numai pe Papa și pe cardinal.

4. — Și mai mult să n'aibă vre-un amestec cu Domnul Terii-Românești, nici cu Mitropolitul, nici să nu fie grămăticii calvini, și să fie numai papistași, ca să nu se facă scandală.

5. — Și să trimeată din acei jurați, căci cardinalul vreă să-i izgonească în „Țară” pentru că e contra calvinilor și a Sinodului, și Vlădica să nu mai aibă voie singur a hotărî pricinile sau, din altele, despărțeniile, fără Teolog; și ce folos va veni de la orice, jumătate să iea Vlădica și jumătate Teologul, — ca să fie [el] etitorul mănăstirii, să facă și școală și orice alta li-ar trebui.

6. — Să n'aibă voie Vlădica a hirotonisi pe popi până ce nu-i vor face cercetare [popei] juratul cardinalului și filosofii, și să fie [popa] în vrâstă de până la douăzeci și șase de ani, și să fie neînsurați, fără nevastă, cum sunt și papistași.

7. — Îi orânduiesc să-i dea banii grâului 30.000, ca să facă o școală (γαντράρη?), s'o aibă, și să aibă dascăl român și papistaș ca să predea filosofie.

8. — Pe Vlădica să-l hirotonisească a doua oară, pentru că aceia cari l-au hirotonisit, nu se poate să fie drepti, căci nu sunt uniți.

9. — Când va muri Vlădica, să se afle trei tineri din Țară, și să fie buni școlari,

¹ Țara-Românească. E vorba de jurații de Scaun.

Θ'ον. — "Όταν αποθάνη ὁ Βλατίκας, γὰ τοῦ εὐρεθούν τρία παῖδια ἀπο τὴν Τζάραν, καὶ νὰ εἶναι σπουδαῖοι πολλά, φιλόσοφοι, γὰ τοὺς φέρουν εἰς τὸ Μπέτζι, καὶ νὰ τοὺς δοκιμάσῃ ὁ καρδινάλιος: ποῖος ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἤθελεν εἶναι ἁγιώτερος, ἐκείνον ἤθελε κάμει ἀρχιερέα ὁ καρδινάλιος.

Ι'ον. — Παραγγεῖα εἰς τοὺς παπᾶδες, ὅπου εἶναι χειροτονημένοι, γὰ τοὺς δευτεροχειροτονήσῃ, ὅτι δὲν εἶχαν εὐλογίαν ἀληθινήν.

ΙΑ'ον. — Νὰ γνωρίζουν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν παπιστάσιδων διὰ τρανήτερον, ὥς καθὼς ἀπαρχῆς ἦτον τῶν καλθίνων, γὰ μὴ λείψῃ ἀπὸ τὴν σύνοδον.

ΙΒ'ον. — Ὁ Βλατίκας νὰ ἔχη τὸν τίτουλον τοῦ ὡς καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχιερεῖς οἱ ὠνιάται, ὅπου εἶναι μὲ τὴν Ἑκκλησίαν τὴν ῥωμαϊκὴν νὰ εἶναι συμβουλάτορες βασιλικοί.

ΙΓ'ον. — Οἱ πρωτοπαπᾶδες νὰ μὴν ἀνακατώνωνται εἰς τὰ μπάνια ὅπου ἔρχονται ἀπὸ χωρισταῖς καὶ ἄλλαις κρίσεως, μόνον γὰ τὰ παίρνῃ ὁ θεολόγος καὶ ὁ βάρ-μπίρεος καὶ ὁ Βλατίκας ἀπὸ ὅσα καὶ ἀν ἔρχονται ἀπὸ τὴν Τζάραν.

ΙΔ'ον. — Οἱ καλθίνοι νὰ μὴν ἔχουν κάμια-νὴς λαγῆς ἀνακάτωσιν, αὐτε νὰ ἀνακατώνωνται εἰς μυστικαῖς ὑπόθεσιναι¹.

φιλοσοφί, σά-ι δὲνὰ λα Βεεῖν, σὶ σά-ι cerce-teze cardinalul: care din trei ar fi mai vrednic, pe acela îl va face arhieru cardinalul.

10. — Să se dea veste popilor ce sunt hirotonisiți să se hirotonisească a doua oară, pentru că n'au avut binecuvântarea adevărată.

11. — Să cunoască pe arhiepiscopul papistașilor ca mai mare, precum de la început eră al calvinilor, să nu lipsească din Sinod.

12. — Vlădica să-și aibă titlul ca și alți arhieriei uniți, ce sunt cu Biserica Romană; să fie sfetnicii împărătești.

13. — Protopopii să nu se amestece în banii ce vin de la despărțenii și alte principii, ei să-și iea teologul și var-birăul (vár-biró, birăul, judele cetății) și Vlădica, din ce bani vin din Țară.

14. — Calvinii să n'aibă amestec de nici, un fel, nici să se amestece în lucruri duhovnicești.

(După ms. 605 al Metoculul Sfântului Mormânt, în Legrand, *Recueil*, ed. 1-a, pp. 39-41, n° 13; ed. a 2-a, pp. 36-7, n° 13.)

CCCXCIV.

1701,
Main (?)

Calinic al II-lea, Patriarhul de Constantinopol, către „nobilii, clericii și toți popii din Ardeal, domni, negustori și alți creștini binecuvântați din tot Ardealul, cari ați rămas ca fii iubiți în Hristos, în preasfânta, apostoliceasca și catolica, drept-credincioasa Biserică răsăriteană“, arătând că a aflat prin Mitropolitul Teodosie cum că „un oarecare anume Atanasie“, hirotonisit de el, a lepădat ipocrizia și se arată dușman al Bisericii, primind și răspândind dogme străine, pentru care el afurisește, cu sinodul, și caterisește pe acel „rău ipocrit Atanasie ori mai curând Satanasi“. Îscălește și: al Nicomediei Partenie, al Heracleii Neofit, al Chalkedonului Gavriil, al Derkonului Nicodim, al Agatopolei Roman, al Proikonesului Mitrofan, al Cizicului Gavriil, al Nicosiei Antim, al Euripolei Calinic.

(Nilles, *l. c.*, II, pp. 348-51.)

¹ Pentru aceste negocieri, v. cererile ulterioare ale lui Atanasie, în Nilles, *Symbolae ad illustrandum historiam Ecclesiae orientalis in terris Coronae S. Stephani*, I, Innsbruck 1885, pp. 274-279 și făgăduielile *ibid.*, pp. 281-7. Actul de confirmare din 12 Mart 1701, *ibid.*, pp. 289-90. Pentru desfășurarea împrejurărilor, Iorga, *Istoria Bisericii*, I, pp. 26-9 și polemica dintre dd. Zenovie Păclișanu și Șt. Pop, privitoare la a doua hirotonisire a Mitropolitului, în *Cultura Creștină* din Blaj, anul 1913 și în *Unitatea* din Blaj, pe Ianuar-Februar 1914.

CCCXCV.

Constantin-Vodă Duca al Moldovei către Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, ca să-l impace cu Constantin-Vodă Brâncoveanu.

1701,¹
2 Iunie.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Δούκα Βοεβόδα πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων ἵνα μεσιτεύσῃ οὗτος παρὰ τῷ Αὐθέντῃ Οὐγκροβλαχίας ὑπὲρ αὐτοῦ.

Τὴν ἀγίαν καὶ ἱερὰν δεξιὰν τῆς ὑμετέρας Θεοτάτης Μακαριότητος εὐλαβῶς ἀσπαζόμενος, εὐχομαι παρὰ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν πᾶν ἐφεστῇ καὶ φρυχωφελές.

Ἀκούσαντες τὴν διὰ τὰ Χοτῆνι ψῆφον καὶ ἐτοιμασίαν¹, ἐπικράνθημεν ἕως γένοιτο ὁ Θεὸς ἡμῖν καὶ τῷ χριστωνόμῳ λαῷ λυπούμεθα ἀκόμῃ εὐρισκόμενοι εἰς ἄκραν στενοχωρίαν, καὶ οὐδαμῶθεν τὴν παράκλησιν ἔχοντες.

Ἡ Μακαριότης σου ὁρίζει ὅτι εἰς τὸ Νεοχώρι, ὅταν μᾶς ἐδεξιώσατο φίλοστόργως, καὶ μᾶς ἐπράττεσεν εἰς τὴν ἱερὰν αὐτῆς τράπεζαν, δὲν ἔταξέ τίποτε νὰ γράψῃ περὶ ἡμῶν τῷ Αὐθέντῃ², καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ δὲν ἀντιλέγομεν, διότι ἐνδέχεται νὰ λανθανώμεθα ἐκ τῆς πολυκαιρίας· ὅθεν περὶ ἐκείνου οὐδεὶς ὑπολείπεται λόγος.

Περὶ δὲ τῆς ἐγγράφου πατρικῆς ἐπαγγελίας. ἦν ἡμῖν ἐχειρίσατο πρῶτον, δηλώσας ὅτι ἐν καιρῷ θέλει γράψῃ, καὶ θέλει μεσιτεύσει τῷ Αὐθέντῃ Οὐγκροβλαχίας, καὶ μάλα δεόμεθα: νῦν γὰρ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας, ὅταν οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀλλαχόθεν παράκλησις πρὶν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καταποθῆναι, πρὶν παρὰ νόμον γενέσθαι ἡμᾶς τῇ θλίψει καὶ ἀκρίδιᾳ, πρὶν ἀξηνυθῆναι κακὰ καὶ τὰ κακά· ἃς γράψῃ, ἃς μεσιτεύσῃ θερμῶς καὶ ἡμῶν ἕνεκεν, ἵνα μὴ ἀποτύχωμεν τῆς κυδερνήσεως, εὐνοῦντες τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότῃ· καὶ νὰ ἔχωμεν κλεινὸν καὶ ἱερῶτατον αὐτῆς γράμμα εἰς ἀπόκρισιν καὶ δῆλωσιν τῶν ἀναγκαιῶν· αἱ δὲ Θεοτάται ταύτης εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἰουλίον 2.

Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος

εἰς τοὺς ὁρισμοὺς ἐν Χριστῷ παῖς

Ἰω Κωνσταντίνος Δούκα Βοεβόδας.

Scrisoarea lui Constantin Duca Voerod către Patriarhul Ierusalimului ca să mijlocească el la Domnul Ungrovlahiei pentru dânsul.

Sfânta dreaptă a Fericirii Voastre preadumnezeiești cu evlavie sărutând-o, mă rog de Dumnezeu nostru cel închinat în Treime pentru toate cele dorite și de suflet folositoare.

Auzind hotărârea și gătirea pentru Hotin, ne-am amărât: să ni fie Dumnezeu îndurător nouă și norodului creștinesc; ne mai întristăm încă, aflându-ne în cea mai mare strâmtoare, și de nicăiri având ajutor.

Fericirea Ta spui că la Neochori, când ne-ai primit cu dragoste și ne-ai ținut la sfânta-ți masă, n'ai orânduit cumvâ să scrii pentru noi Domnului, și celelalte, și nu zicem altfel, de oare ce se poate să uităm pentru lungimea vremii; deci pentru aceea nu mai rămâne vorbă.

Iar pentru vestea părintească în scris pe care ni-ai dat-o în mâni dăunăzi, arătând că la timp vei scrie și vei mijloci cu Domnul Terii-Românești, ne rugăm și cu stăruință: căci acum e vremea potrivită, acum a zina de mântuire, când nu ni este ajutor de nicăirea, decât să ne cufundăm în nevoi, decât să ajungem prada tulburării și neîngrijirii, decât să crească și de aici relele; scrie, mijlocește călduros și pentru noi, ca să nu pierdem cârmuirea, cu gând bun către Înnălțimea Sa; și să avem scrisoarea-ți vestită și preasfințită spre răspuns și vădire a celor de nevoie; iar preadumnezeieștile tale rugăciuni fie cu noi.

2 Iunie.

Al Fericirii Voastre

la poruncă, fiu întru Hristos:

Io Constantin Duca Voerod.

(Bibl. Ae. Rom., copia domnului M. Gedeon.)

¹ Pare în legătură cu fuga boierilor în Țara-Românească pentru a cere ca Domn pe Antioh Cantemir; Continuarea lui Miron Costin, p. 45; Neculea, pp. 270-1.

² E vorba de vre-o expediție turcească ce nu se făcu. Până în 1713 Hotinul rămase al Moldovei.

³ Terii-Românești, Brâncoveanu.

Constanti-
nopol,
1701,
28 Octom-
bre.

Calinic al II-lea, Patriarh de Constantinopol, către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru transmiterea de acesta a „mărturisirii ortodoxe“ către Mitropolitul de Filadelfia, ca să-l vadă de este ori ba ortodox.

† Καλλίνικος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκονομικῶς Πατριάρχης.

Εὐσεβέστατε, ἐκλαμπρότατε καὶ ὑψηλότατε Αὐθέντα, κύριε, κήριε Ἰωάννη Κωνσταντίνε Μπασαράμπα Βροβόδα πάσης Οὐγκροδλαχίας, υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν σὴν Ἐκλαμπρότητα καὶ αὐθις εὐχόμενοι ἐκ μέσης ψυχῆς, καὶ εὐλογοῦντες ἐν Κυρίῳ, αὐτὴν ἀσπαζόμεθα, τοῦ πανευσπλάγχχνου Θεοῦ δεόμενοι νὰ τὴν ἀπολαύσῃ τὸ παρόν μας ἐν ὑγιείᾳ, εὐτυχίᾳ, εὐημερίᾳ, δόξῃ καὶ νίκῃ κατ' ἐχθρῶν, δρατῶν τε καὶ ἀοράτων.

Πρὸ ὀλίγου εἴχαμεν γράφει τῇ σῇ Ἐκλαμπρότητι περὶ τοῦ Φιλαδελφείας, πῶς ἔχομεν νὰ στείλωμεν πρὸς ἐκεῖνον τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, νὰ τὴν υπογράψῃ, διὰ νὰ καταλάβωμεν ἂν εὐρίσκεται εἰς τὰ δόγματα τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς, ἣ οὐ τὴν ὁποῖαν ὁμολογίαν, ἰδοὺ τὴν στέλλομεν εἰς τὰς ἐνδόξους αὐτῆς χεῖρας, νὰ τοῦ τὴν στείλῃ¹ μὲ ἄνθρωπον σίγουρον, καὶ καλόν, νὰ τοῦ τὴν πηγένῃ ἐκεῖ διότι ἡμεῖς εἴχαμεν τοῦ γράφει προλαβόντως ἐτέραν ἐπιστολὴν, αὐστηράν, καὶ ἐπιπληκτικὴν, ἥστινος τὸ ἴσον τὸ ἐστείλαμεν τῇ σῇ Ἐκλαμπρότητι, νὰ τὸ ἰδῇ, ὁμοῦ, καὶ ἄλλα ἴσα τινῶν γραμμάτων ὅμως ὑστερον, ἀφοῦ ἐμίσησεν ὁ κύρ Χρὺσανθος², ἡῦραμεν μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλαδελφείας, ὅπου μᾶς εἶχεν ἐσταλμένην, τὴν ὁποῖαν τὴν εἴχαμεν χαμένην, ἥστινος καὶ αὐτῆς τὸ ἴσον ἰδοὺ τῆς τὸ στέλλομεν, ἔτι τὴν στέλλομεν καὶ τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς μας, ὅπου τοῦ στέλλομεν τῶρα τοῦ Φηλαδελφείας, καὶ θέλετε τὰ ἰδῇ διότι τὸν ἐγράψαμεν, κατὰ τὸ παρόν, εἰρηνικὴν ἐπιστολὴν, μήπως καὶ ἐντραπῇ, καὶ παύσῃ ἀπ' αὐτὰ ὅπου ἐπιχειρίστηκε τὰ ὅποια ταῦτα γράμματα ἡμῶν στέλλοντάς τα ἡ Ἐκλαμπρότης αὐτῆς τῷ Φηλαδελφείας, θέλει τοῦ στείλει καὶ τὰ ἴσα τῶν κατ' αὐτοῦ γραμμάτων, ὅπου ἐγράψαμεν δηλαδὴ προλαβόντως, νὰ τὰ ἰδῇ εἰς τί διάθεσιν τὸν ἔχομεν, καὶ νὰ τοῦ γράψῃ καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης αὐτῆς πῶς ἔτυχεν ἐδῶ ὁ γραμματικὸς τῆς, ὅταν ἐγράφοντο τὰ τοιαῦτα γράμματα κατ' αὐτοῦ τοῦ Φηλαδελφείας, καὶ τὰ εἶδε,

† Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscopul Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh a toată lumea.

Prea-evlaviosule, prea-luminate și prea-înălțate Domn, doamne, doamne Io Constantin Basarab Voevod, a toată Ungrovlahia, fiul duhovnicesc iubit și prea-dorit al Smereniei Noastre, rugându-ne pentru Luminăția Ta iarăș din adâncul inimii, și binecuvântând-O întru Domnul, O îmbrățișăm, cerând lui Dumnezeu milostivul să Te afle cea de față a noastră în sănătate, fericire, bună stare, slavă și biruință asupra vrăjmașilor, văzuți și nevăzuți.

Cu puțin înainte scrisesem Luminăției Tale pentru al Filadelfiei, că vom trimete aceluia mărturisirea credinței noastre ortodoxe, ca s'o iscălească, spre a affă dacă se găsește în dogmele Bisericii Răsăritului celei a toată lumea și apostolicești, ori ba; care mărturisire iată că o trimetem la mâinile-Ți cele slăvite, ca să i-o trimeti cu om sigur și bun, ca să i-o ducă acolo; pentru că noi îi scrisesem mai d'înainte altă scrisoare, aspră și plină de mustărări, a cării copie am trimes-o Luminăției Tale, ca s'o vadă, precum și copiile altor scrisori; dar pe urmă, de când a plecat chir Hrisant, am găsit o scrisoare a [Mitropolitului] Filadelfiei, pe care ni-o trimesese și pe care o pierdusem, a cării copie iarăș iată că ți-o trimetem, și-ți mai trimetem și copia scrisorii noastre ce trimetem acum [Mitropolitului] Filadelfiei, și veți vedeă de ce i-am scris, acum, o scrisoare de pace (salutare), nu cumvă să se întoarcă și să înceteze de la lucrurile ce a început; care aceste scrisori ale noastre trimetându-le Luminăția Ta [Mitropolitului] Filadelfiei, îi vei trimete și copiile scrisorilor împotriva lui, pe care adecă le-am scris înainte ca să vadă la ce socotință-l avem, și să-i scrii și Luminăția Ta cum s'a întâmplat acolo grămăticul Tău, când s'au scris astfel de scrisori împotriva lui, [Mitropolitul] Filadelfiei, și le-a văzut, și să-i scrii să se oprească, și mărturisirea

¹ În Veneția, unde, după tradiție, Mitropoliții de Filadelfia erau șefii comunității grecești.

² Notara.

καὶ νὰ τὸν γράφετε ὅτι νὰ συνταλῇ, καὶ τὴν ἡμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως νὰ τὴν ὑπογράψῃ, καὶ νὰ μᾶς τὴν στέλλῃ πάλιν ὅπισω, μὲ τὸ μέσον τῆς, νὰ τὴν περάσωμεν εἰς τὸν κώδικα τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτοις νὰ τὸν γράφετε ἀκόμη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ, ὅπου τὸν γράφομεν, νὰ κάμῃ νὰ πολιτευθῇ καθὼς τοῦ γράφομεν, καὶ ὅχι ἀλλέως, διὰ νὰ λείψῃ ἀπὸ καθε κατηγόριαν εἰς δὲ καὶ δὲν θελήσῃ νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἡμολογίαν, καὶ νὰ πολιτευθῇ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ, καθὼς τὸν γράφομεν, εἶναι χρεῖα νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ ἡμεῖς κατ' αὐτοῦ ἐκεῖνα ὅπου τοῦ πρέπου, καὶ, γράφοντάς τον καὶ ἡ σὴ Ἐκλαμπρότης τοιοντοτρόπως, ἄμποτες νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ λάβῃ τέλος ἀγαθὸν ἢ αὐτὴ ὑπόθεσις μὲ τὸ μέσον τῆς. Περὶ δὲ τῆς Λαχίας, τί νὰ εἰποῦμεν, Αὐθέντα ἐκλαμπρότατε; Αὐτοὶ εἶναι ὅλοι ἐναντίοι τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως· οἱ καίριοι καὶ εἶναι καθὼς εἶναι· πρὸς ποῖον νὰ γράφομεν τώρα ἡμεῖς; Οἱ καλότυχοι, οἱ πρὸ ἡμῶν Πατριάρχαι, ἔβαλαν λογίων τῶν λογίων φωταῖς μέσα εἰς τοῦτο τὸ σπῆντι· ἂν εἴχαμεν ἡμεῖς τὴν Μητρόπολιν Κιαιδου εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ἐγράφαμεν τὸν Κιαιδου, καὶ ἐπιτροπικῶς ἐτελείωνε τὴν δουλείαν. Ὅμως μετὰ ταῦτα ἴσως ὁ Θεὸς εὐκονομήσῃ καὶ εὔρομεν καὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως τὴν εὐκολίαν, καὶ τὴν τελειώσωμεν καὶ αὐτήν. Ὅμως, ἐκλαμπρότατε Αὐθέντα, ὁραμαί¹, καθὼς βλέπομεν, ὡς ἂν δεῦτερος Πατριάρχης φροντίζεις, καὶ προνοεῖσαι περὶ πάσης ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐπιμελεῖσαι τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ πολλὰ διὰ τὸ ὅποιον μᾶς δάνεις εἰς ὑποψίαν, ἐπειδὴ ἐνεργεῖς καὶ τὰ τῶν Αὐθεντῶν, καὶ τὰ τῶν Πατριαρχῶν, εὖγε τῇ σὴ Ἐκλαμπρότητι, καὶ ὑπέρευγε, χαίρον καὶ ἀγάλλου, ὅτι πολὺς ὁ μισθός ἀπόκειται σοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς διὰ τοὺς κόπους σου, διὰ τοὺς ὁποίους, ἐπειδὴ ἐπιμελεῖσαι τόσον πολλὰ διὰ τὴν εὐσέδειαν, θέλεις λάβει τοὺς μισθοὺς ἴσους μετὰ τῶν ἱερῶν καὶ θεοκρηρύκων Ἀποστόλων, νὰ λέγεσαι καὶ νὰ εἶσαι ἰσαπόστολος, ὡς ἂν τὸν μέγαν Βασιλέα Κωνσταντῖνον, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τῆς εὐσεβοῦς ἡμῶν πίστεως, νὰ ἀπολαύσῃς τοὺς στεφάνους ἴσους μετ' ἐκείνων. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἡ χάρις δὲ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴῃ μετὰ τῆς σῆς Ἐκλαμπρότητος. ρψ'φ, Ὁκτωβρίου κ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἐρχέτης τῆς σῆς Ἐκλαμπρότητος.

(Bibl. Ac. Rom., edpii moderne de documente grecești.)

¹ *Oramaî*, italianește.

credinței ortodoxe s'o iscălească, și să ni-o trimeată iarăș îndărăt, prin Tine, ca s'o trecem în condica Bisericii celei Mari a lui Hristos care e în seama noastră. Pe lângă acestea, să-i scrii încă și despre celelalte lucruri ce-ți scriem, să faci a se purta cum îi scriem, și nu altfel, ca să lipsească de orice învinuire; iar, de nu va voi să iscălească mărturisirea, și să puie la cale și celelalte, cum îi scriem, e nevoie să întrebuințăm și noi împotriva lui acele ce se cuvin, și, scriindu-i și Luminăția Ta astfel, poate să dea Dumnezeu să iea bun sfârșit această afacere prin Tine. Iar, cât despre Țara Leșească, ce să spunem, Doamne prea-luminată? Aceia sunt cu toții protivnici ai credinței noastre ortodoxe; și vremurile sunt cum sunt; către cine să scriem noi acum? Fericirii Patriarhi de'naintea noastră au aruncat luminile unor învâțați după alții în acea casă; de am areă noi Mitropolia Chievului în puterea noastră, am fi scris [Mitropolitului] din Chiev, și în numele nostru el ar fi săvârșit slujba. Ci după acestea poate că Dumnezeu va face; și vom află și îndemânarea acestei afaceri, și o vom isprăvi și pe dânsa. Ci, Doamne prea-luminată, acum, precum vedem, cugeti ca un al doilea Patriarh, și ai prevedere pentru orice afacere bisericească, și te îngrijești de Biserică în multe; pentru care ne faci să bănuim că, de oare ce îndeplinești și trebile Domnilor și ale Patriarhilor, halal de Luminăția Ta, și de două ori halal, bucură-te și te veselește, căci multă răsplată te așteaptă în ceruri pentru ostenele Tale, pentru care, de oare ce te îngrijești așa de mult din evlavie, vei luă simbrie asemenea cu a Sfinților și de Dumnezeu vestitorilor Apostoli, ca să ți se zică și că ești una cu Apostolii, ca Împăratului celui mare Constantin, începătorul ortodoxiei și al credinței noastre cucernice, ca să te învrednicești de cununii ca ale acelora. Acestea deocamdată; și harul Domnului nostru Isus Hristos, și ruga și binecuvântarea Smereniei Noastre fie cu Luminăția Ta. 1700, Octomvrie 27.

† Al Constantinopolei, rugător al Luminăției Tale.

1701,
Novembra.

Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Ștefan Rácz, despre rătăcirea lui confesională, prin trecerea la Uniți, sfătuindu-l să se îndrepte.

Δοσιθέου Ἱεροσολύμων γράμμα πρὸς Στέφανον Ῥάτζην διαφωτίζον τὴν προηγουμένην ὑπόθεσιν.

1701, Νοεμβρίου.

Ἐντιμότατε κὺρ Στέφανε Ῥάτζη, ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ σὲ φωτίσῃ εἰς τὸ καλόν. Ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς σταυρώσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄρχισε νὰ κηρύττεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ ὀρθόδοξος πίστις, καὶ ἦλθον τότε αἱρετικοί, καὶ Βασιλεῖς, καὶ Πάπαι, καὶ Πατριάρχαι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, καὶ προτύτερα ἀπὸ τούτους οἱ εἰδωλολάτραι ἦσαν ἀντικείμενοι εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ ὅλοι τοὺς ὀρθόδοξους τοὺς ἔθλιψαν, καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ τοῦ ἔκαμαν, καθὼς διαλαμβάνουν τὰ μαρτυρολόγια, καὶ ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι ὑπέφερον καὶ ταῖς ἀνάγκαις, καὶ ταῖς θλίψεαις, καὶ ταῖς ζημίαις, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, μόνον νὰ φυλάξουν καθαρὰν καὶ ἄσπιλον τὴν ὀρθόδοξον πίστιν· τὸ ὕστερον κακὸν ἤφερον ὁ Ἐχθρὸς εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, τοὺς Λατίνους, ὅπου ἔπλασαν καὶ εἶπαν πὼς ὁ Πάπας εἶναι ἐπίτροπος τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐκ τοῦτου ἐσυνέβη νὰ φέρουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλαις πολλαῖς καινοτομίαις, ταῖς ὁποῖαις ἐγράψαμεν εἰς τὸ κοινὸν γράμμα ὅπου ἐστεῖλαμεν εἰς τὰ εὐτόθι, — ὅχι ὅλαις, ἐπειδὴ εἶναι παραπολλαῖς, ἀλλὰ μερικαῖς· καὶ, ἐπειδὴ τοῦ Πάπα ἡ μοναρχία εἶναι τοῦ Ἀντιχρίστου ἡ ἐξουσία, δὲν κινηγᾷ ἄλλο ἔθνος, παρὰ τὸν ὀρθόδοξον, τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἔθλιψαν τὸ ὀρθόδοξον γένος εἰς εἰδωλολάτραι καὶ πάντες οἱ αἱρετικοί, ἔσων τοὺς ἔθλιψε καὶ τοὺς θλίβει ὁ Πάπας καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ, διότι ὁ Ἐχθρὸς εἶναι μέσα ἀπὸ τὸ σπῆτι· ἦσαν ἀδελφοὶ καὶ ἐγενήκασιν οἱ παπισταὶ προδόται, εἶναι ἔξω τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸσον ὅπου ἡ Ἀνατολικὴ εἶναι ὀρθόδοξος, ἡ Ῥωμαϊκὴ εἶναι αἱρετικὴ· καὶ εἰτα οἱ φραγκοπαπάδες, διὰ νὰ γελάσουν τοὺς ἀπλοὺς ὀρθόδοξους, λέγουσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία. Τὸ κακὸν τοῦτο ἔφθασεν εἰς πολλὰ μέρη, ἀμὴ τώρα, παραχωρήσει Θεοῦ, ἔφθασε καὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἑρθελίαν καὶ ἀλλοῦς εἶχον οἱ ὀρθόδοξοι αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἑρθελίαν, πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς καλῆνους, ἀμὴ, μὲ τὸ νὰ λέγουν ἐκεῖνοι πὼς εἶναι φανεροὶ ἔχθροί, οἱ ὀρθόδοξοι δὲν ἠποτάσσοντο εἰς τὴν διδασχὴν τους, ἀμὴ οἱ φραγκοπαπάδες εἶναι

Scrisoarea lui Dosoftei de Ierusalim către Ștefan Rácz, luminând afacerea scrisă mai sus.

1701, Noiembrie.

Prea-cinstite jupâne Ștefan Rácz, Dumnezeu sfântul să te lumineze spre bine. Din vremea punerii pe cruce a Domnului nostru Isus Hristos, a început să se propoveduiască în toată lumea credința ortodoxă, și au venit atâtea eretici, și Împărați, și Papi, și Patriarhi, și alții mulți, sfințiți și mireni, și mai înainte de dânșii idololatrii erau protivnici credinței ortodoxe, și toți au tulburat pe ortodocși, și alte multe rele li-au făcut, precum spun Martirologiile, și toți ortodocșii au suferit și nevoile, și tulburările, și, pagubele, și însăși moartea, numai să ție curată și nestricată credința ortodoxă; alt rău a adus Dușmanul, Bisericii a toată lumea, pe Latini, cari au plăzmuț și au spus că Papa e vicariul lui Hristos în toată lumea, și de aici s'a întâmplat de au adus în Biserica lui Hristos și alte multe înșirii, pe care le-am scris în scrisoarea de obște ce am trimis-o într'acolo, — nu toate însă, căci sunt foarte multe, ci câteva; și, de oare ce monarhia Papei este stăpânirea lui Antihrist, nu prigonește alt neam decât al ortodocșilor, așa încât n'au stricat neamul ortodox idololatrii și toți ereticii, cât i-au stricat și-i strică Papa și următorii lui, pentru că Dușmanul e în sălaș chiar: erau frați și s'au făcut vânzători papistașii, ei sunt afară de Biserica noastră, așa încât a Răsăritului e drept-credincioasă, a Romei e eretică; și apoi popii frânci, ca să-și rădă de ortodocșii slabi de minte, spun că Biserica e una singură. Răul acesta s'a întâmplat în multe părți, dar acum, cu voia lui Dumnezeu, a ajuns și acolo, în Ardeal; și cu adevăr avură ortodocșii acolo, în Ardeal, încercări din partea calvinilor, dar, pentru că aceia spuneau că sunt fățiși dușmani, ortodocșii nu se supuneau învățăturii lor, dar popii frânci sunt aceia despre cari spune Sfânta Scriptură că „au piele de oaie“ și spun că sunt creștini, dar învățătura lor e a lui Antihrist, și pe mulți fi înșeală. De aici am învățat că și dumneata ai ajuns tovarăș

ἐκείνοι ὁποῦ λέγει ἡ Ἁγία Γραφή «ἔχουν δέρμα προδότου» καὶ λέγουν ὅτι εἶναι χριστιανοί, ἀμή ἡ διδαχὴ τοὺς εἶναι τοῦ Ἀντιχριστοῦ, καὶ πολλοὺς ἀπατῶσιν. Ἀπέκει ἐμάθομεν πῶς καὶ ἡ Ἐντιμότης σου ἔγινε συνεργὸς αὐτοῖς διὰ τὰ ἀπατῶσαι τοὺς ὀρθοδόξους, ἔχουν ἐγίνηκες προδότης καὶ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ἐπίβουλος τῆς ἀγίας πίστεως καὶ ἀντικείμενος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πρὸς τοὺς ὁδηγὸς τῶν ἐχθρῶν τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὰ ἀπατᾶς τοὺς ὀρθοδόξους πρὸς ἀπώλειαν. Ὅθεν, ἀγαπῶντες τὴν μετάνοιάν σου, σοὺ γράφουμεν τὸ παρὸν νὰ λείψῃς ἀπὸ τοὺς παπιστάς, ταῦτὸν εἰπεῖν ἀπὸ τὴν καινούριαν πίστιν, καὶ νὰ ἐπανέλθῃς πάλιν εἰς τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν ὅπου σὲ ἐγέννησε, καὶ σὲ ἀνέθρεψε, καὶ σὲ ἐτοίμασε κληρονομίαν ἀρίαντων καὶ ἁγίων ἐν οὐρανοῖς καὶ ἥσα ἔλεγες ἕως τώρα ἐναντία τῆς εὐσεβείας, νὰ τὰ λέγῃς ἀπὸ τοῦ νῦν ἐναντία τῶν παπιστῶν, καὶ διὰ τὴν πατρικὴν καὶ προπατορικὴν σου ἀγίαν πίστιν νὰ λέγῃς ὅλα τὰ ὅσα καὶ δίκαια καὶ πιστά. Καί, εἰ μὲν κάρῃς καθὼς σοὺ γράφουμεν, παρακαλοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ σοὺ συγχωρήσῃ τὴν μεγάλην ἁμαρτίαν αὐτὴν ὅπου ἔκαμες, καὶ νὰ σὲ κατατάξῃ εἰς τὸ πατρικὸν καὶ προπατορικὸν σου σέβας, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ ἀγία καὶ ὀρθόδοξος πίστις. Εἰ δὲ καὶ σταθῇς εἰς τὸ πείσμα σου, καὶ θελήσῃς νὰ εἶσαι παπιστὴς, καὶ νὰ κυνηγῇς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὡς ἐχθρὸν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀπειθὴ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀντίδοξον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ὡς ὑβριστὴν τῶν Ἀγίων Πατέρων, ὡς προδότην τῆς ἀγίας καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ὡς αἵτιον ψυχικῆς ἀπωλείας πολλῶν χριστιανῶν, καὶ ὡς τοῦ διαβόλου φίλον, καὶ συνασπιστὴν, καὶ πρῶτον ὑπηρέτην, σὲ ἔχομεν ἀφορισμένον παρὰ Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένον καὶ ἀσυγχώρητον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ἐσένα. καὶ τὸ σπῆτι σου, καὶ τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ τὴν ψυχὴν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου ἔχομεν πάλιν ἀφορισμένους καὶ πάλιν κατηραμένους καὶ ὑποδίκους τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι· νὰ ἔχῃς τὰς ἀράς πάντων τῶν Ἀγίων Πατέρων, νὰ ἔχῃς τὴν ἀγανάκτησιν πάντων τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἡ μερίς σου μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κύριον, τὸ μνημόσυρόν σας μετ' ἡμῶν, ἡ ὁμγὴ τοῦ Θεοῦ εἴῃ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, νὰ εἴρετε τὸν Θεὸν μαχόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ τέλος πάντων ὁ Σα-

cu ei la lucrul înșelării ortodocșilor, adevă-te-ai făcut vânzător și dușman al adevărului și al ortodoxiei, uneltitor împotriva sfintei credinți și protivnic lui Isus Hristos, și pe lângă acestea călăuz al dușmanilor crucii lui Hristos ca să amăgești pe ortodocși spre peire. Deci, având dragoste pentru cîința ta, îți scriem cea de față ca să pleci de la papistași, adevă de la legea cea învîtă, și să vii iarăș la sfînta Biserică de care ai fost născut și crescut, și ți-a gătit moștenire neprihănită și nestricăcioasă în ceruri; și câte le-ai spus pînă acuma împotriva cucernicieii, să le spui de acum înainte împotriva papistașilor, și, pentru sfînta-ți credință pîrintească și strămoșească, să spui toate cele sfinte și drepte și adevărate. Și, dacă vei face cum îți scriem, ne rugăm Domnului nostru Isus Hristos să-ți ierte marea greșeală aceia ce ai făcut-o, și să te așeze în pîrinteasca și strămoșeasca ta cinste, care e sfînta și ortodoxa credință. Iar, dacă vei rămîneă însă statornic în hotărîrea ta, și vei vreă să fii papistaș, și să prigonești sfînta lui Hristos Biserică a lumii, ca pe un dușman al lui Dumnezeu, ca pe un neascultător de Hristos, ca pe un protivnic de păreri al Sfinților Apostoli, ca pe un batjocuritor al Sfinților Părinți, ca pe un vânzător al Sfintei Biserici catolice a lui Hristos, și ca pe un vinovat de sufleteasca pierzanie a mulți creștini, și ca pe un prieten al Diavolului, și ca pe un ajutor, și gata sprijinitor, te afurisim în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, cel într'o ființă unul Dumnezeu, și te declarăm blăstămat și neiertat în veacul de acum și în cel viitor, și pe tine, și casa ta, și averea ta, și sufletul tău, și viața ta, le afurisim iarăș și le blăstămăm și le supunem veșnicei anateme; să aibi blăstămurile tuturor Sfinților Părinți, să aibi afurisenia tuturor Sfinților Apostoli, partea ta să fie cu vânzătorul Iuda și cu cei ce au pus pe cruce pe Domnul, pomenirea ta să piară cu sunet, mânia lui Dumnezeu să fie pe capetele voastre, să aveți pe Dumnezeu protivnic în Ziua Județului, și la urmă Satana și diavoliului lui să fie cu voi, căci cu noi e Domnul.

ταῦς καὶ οἱ διάβολοι αὐτοῦ μεθ' ἡμῶν, ἐ-
πειδὴ ὁ Κύριος μεθ' ἡμῶν.
αψα', Νοεμβρίου.

1701, Noiembrie.

(Legrand, l. c., IV, p. 40 și urm. din ed. 2-a, n° 15.)

CCCXCVIII.

1701,
Noiembrie.

Dosoftei, Patriarhul de Ierusalim, către Atanasie, Mitropolitul ardelean, despre trădarea acestuia față de ortodoxie.

Δοσιθέου Ἱεροσολύμων γράμμα συμβουλευ-
τικὸν πρὸς Ἀθανάσιον, ἐπίσκοπον ἐν Βλαχίᾳ,
ἴσως λατινοφρονούντα.

1701, Νοεμβρίου.

Ἦ Ἀφεντία σου, κὺρ Ἀθανάσιε, ἐνθυμᾶσαι
ὅπου ἦλθες εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ ἐγύρευες νὰ
γένῃς Μητροπολίτης εἰς τὰ μέρη αὐτά, ἐνθυ-
μᾶσαι πῶς σὲ ἐκαταλάβαμεν πῶς εἶσαι κακὸς
ἄνθρωπος, καὶ ἡ καρδιά σου οὐκ ἦν εὐθεῖα
μετὰ Θεοῦ, καὶ ἐπέρασσε πόσος καιρὸς καὶ
ἐτριγύριζες ταῖς ρόχαις, καὶ ἥστερον μετὰ
ὑπόσχεσais σου καὶ μετὰ τοὺς φρικτοὺς σου
ῥηκούς ἐπαραινέσεις καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς λοι-
ποὺς ὅπου σὲ ἐκλεξαν διὰ ἀρχιερέα, καὶ τέλος
πάντων ἐχειροτονήθης μετὰ τιμὴν, καὶ ἐπερι-
ποιήθης ὑπὸ πάντων περισσώτερον ἅπὸ εἴ τι
σοῦ ἐπρεπεν, ὡμολόγησες ἐνώπιον ἀγγέλων
καὶ ἀρχαγγέλων καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπὶ πάντων
Θεοῦ ὅτι νὰ ἔχῃς πίστιν εἰς τοὺς Ἁγίους
Πατέρας καὶ εἰς τὴν ἁγίαν καθολικὴν τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὥστερον ἔγραψες εἰς τὴν
χειροτονήσαντά σε ἱερώτατον Μητροπολίτην
Οὐγκροβλαχίας, καὶ ἐγύρευες θέλημα νὰ τρώ-
γῃς κρέας¹ εἰς ἡμᾶς ἔγραψες καὶ ἐζήτησες
θέλημα ὅτι εἰς μίαν λειτουργίαν νὰ χειροτονῇς
πολλοὺς πρεσβυτέρους καὶ πολλοὺς διακόνους.
Εἶτα ἐδῶ ἦλθες εἰς τις νεανίσκος καὶ μᾶς
εἶπε πῶς σὲ εἶδεν εἰς τὴν Βιένναν καὶ ἐλει-
τουργοῦσες μετὰ τὸν καρδινάλιον¹ καὶ ἄλλους
φραγκοπαπᾶδες, καὶ δύο φορὰς εἰς τὴν αὐτὴν
φράγκικην λειτουργίαν ἀρνήθης τὴν ἀνατο-
λικὴν Ἐκκλησίαν, ὅπερ ταῦτόν ἐστιν ὅτι ἀρ-
νήθης τὴν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀπαστολικὴν
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ ὡμολόγησες τὴν
ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἥγουν τὴν μερικὴν καὶ
παπιστικὴν, ταῦτόν εἰπεῖν τὴν σχισματικὴν
καὶ αἰρετικὴν. Τέλος πάντων, ἠκούσαμεν ὅτι
ἐγύριες εἰς τὴν Ἑρδελίαν καὶ ἤσουν ἐπάνω
εἰς τὸ ἀμάξι μετὰ ἑξὶ ἄλογα καὶ ἐμπρὸς σου
ἄναπταν λαμπάδες, ἐσύναξες τοὺς ἱερεῖς καὶ
ὕπεσχέθης ἐλευθερίαν ἀπὸ θοσίσματα καὶ ἄλλα
κοσμικὰ πράγματα, μόνον νὰ γένουν ἡνωμένοι,

Gramată de sfătuire a lui Dosoftei al
Ierusalimului către Atanasie, episcop în
Țara-Românească (*sic*), poate (*sic*) apliceat
către Latini.

1701, Noiembrie.

Domnia Ta, chir Atanasie, adu-ți aminte
că ai venit în Țara-Românească și ai cerut
să te faci Mitropolit în părțile acelea, adu-ți
aminte cum te-am înțeles că ești om rău
și că inima ta nu eră dreaptă cu Dumne-
zeu, și a trecut atâta vreme și încunjurai
drumurile, și apoi cu făgăduielile tale
și înfricoșatele-ți jurăminte ne-ai mișcat și
pe noi și pe ceilalți ce te-au ales arhiereu,
și la urma urmelor ai fost hirotonisit cu
cinste, și ai fost socotit de toți mai presus
decât ți se cădea, ai mărturisit înaintea
îngerilor și a arhanghelilor și a lui Dum-
nezeu cela ce e preste toate că vei avea
credință în Sfinții Părinți și în Sfânta de
obște a lui Dumnezeu Biserică; apoi ai scris
către preasfințitul Mitropolit al Ungrovla-
hiei ce eră să te sfințească, și i-ai cerut
voie să mănâncei carne; nouă ni-ai scris
și ni-ai cerut voie ca la o singură li-
turgie să hirotonisești mai mulți preoți și
mai mulți diaconi. Apoi a venit aici un
tânăr și ni-a spus cum că te-a văzut la
Viena și ai liturghisit cu cardinalul și alți
popi francești, și de două ori în acea li-
turgie francească te-ai lepădat de Biserica
Răsăritului, ceia ce e tot una ca și cum te-ai
fi lepădat de sfânta Biserică a toată lumea
și apostolicească a lui Hristos; și ai mărtu-
risit Biserica Romei, adică Biserica a o
parte din lume și papistăsească, ceia ce în-
seamnă: schismatică și eretică. În sfârșit, am
auzit că te-ai întors în Ardeal, și erai pe
carăță cu șase cai și înaintea ta au aprins
făclii, că ai strâns pe preoți și li-ai făgă-
duit iertare de dăjdi și alte lucruri lumești,
numai să fie uniți, ceia ce e tot una ca și

¹ Kollonich.

ὅπερ ταῦτόν ἐστιν νὰ γένοιν ἐξχωρισμένοι ἀπὸ Θεοῦ, ἡνωμένοι δὲ τῷ ἀντιχρίστῳ Πάπᾳ, καὶ ἐτεῖ ἐγίνες ἀπὸ ποιμὴν λύκος, διότι τὰ πρόβατα τὰ παίρνεις ἀπὸ τὴν αὐλήν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ῥίπτεις εἰς τὸ στόμα τοῦ διαβόλου· καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἔπρεπεν εἰς καιρὸν ἀνάγκης νὰ φανῇς ἀνδρεῖος ὑπέρμαχος τῆς ἀγίας πίστεως, καὶ νὰ παραθαρρήνῃς τὸ ποίμνιον καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, κατὰ πάντα τρόπον, νὰ φεύγῃ ἀπὸ τοὺς παπιστὰς, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, γέγονας ἑξαρχος τῆς κακίας, ὁδηγὸς ἀπολείας, τῶν Ἁγίων Πατέρων ἐχθρός, καὶ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀλλότριος καὶ φανερός ἀποστάτης. Καί, ταῦτα διανοοῦμενοι ἡμεῖς, σὲ κλαίμεν καὶ σὲ θρηνοῦμεν περισσώτερον ἀπὸ ὅτι ἔκλαυσεν ὁ ἅγιος Παῦλος τοὺς Γαλάτας, καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν πύλον αὐτοῦ Θεόδωρον· ἐλπίζοντες ὅμως καὶ ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἐπιστροφὴν σου εἰς τὸ καλόν, γράφομέν σοι τὰ ῥητὰ ὁποῦ ἔγραψεν ὁ ἅγιος Παῦλος πρὸς Γαλάτας. Ἰκεῖνος εἶπε πρὸς Γαλάτας: «τεκνία, οὐς πάλιν ὠδίνω ἄχρις οὗ Χριστὸς μορφωθῇ ἐν ὑμῖν». Ἐγὼ δὲ σοι λέγω: τέκνον Ἀθανάσιε, ὃν πάλιν ὠδίνω ἄχρις οὗ Χριστὸς ἐν σοὶ μορφωθῇ, ἀνάλαβε σεσηκνάν, μὴ φοβηθῇς τοὺς ὅρκους ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὴν Βιένναν, ἀλλὰ φοβήσου ἐκείνους ὁποῦ ἔκαμες ὅταν ἐχειροτονήθης ἀρχιερεὺς· μὴ φοβηθῇς νὰ ἀφήσῃς τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ νὰ φοβηθῇς μὴπως καὶ ἀποθάνῃς ἔξω τῆς ἀληθείας· μικρὸν παιδί δὲν εἶσαι, συλλογίσου πῶς τὰ τῶν Λατίνων εἶναι καινούργια, εἶναι σχισματικά, εἶναι ψεύτικα, εἶναι ἀπάτη, εἶναι ἀλλότρια τῆς διδασκαλίας τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου καὶ τῶν Ἁγίων Πατέρων. Ἰδὲ τὸ γράμμα τὸ κοινὸν ὁποῦ ἐγράψαμεν εἰς τὰ αὐτόθι¹, καὶ κατὰλαβε ἀπὸ τοῦτο ὅτι οἱ παπιστὰι εἶναι ἀλλότριοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ, ἂν καλὰ καὶ λέγουσι πολλὰ γλυκὰ καὶ πιθανά, μὲ τὴν δυνάμιν τῆς σοφίας τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ, ἂν στοχασθῇς καλὰ, εὐρίσκεις ὅτι εἶναι ὅλα καινοτομήματα, καὶ τὰ πάντα ἀνόμοια μὲ τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατρικὴν πίστιν, καὶ ἀντιδόξα τῆς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· μὴ φοβηθῇς ἀτιμίαν, διὰ νὰ τιμηθῇς εἰς τὴν ἐν οὐρανῷ Βασιλείαν, μὴ φοβηθῇς κοσμηκὰ πάθη, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, διὰ νὰ μακαρισθῇς εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἅγιος Διονύσιος, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἔγραψε πρὸς τὸν Νουάτον, ἀρχηγὸν αἱρέσεως γενόμενον, νὰ ἐπιστρέψῃ ὅθεν ἐξῆλθεν, ἦγγον εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ διδάξῃ καὶ

a fi despărțiți de Dumnezeu, uniți cu Anti-hristul Papa, și astfel te-ai făcut din păstor lup, pentru că oile ți le iei din stâna lui Hristos, și le răpești spre gura Diavolului; și acolo unde se cădea la vreme de nevoie să te arăți viteaz luptător al sfintei credinți, și să îmbărbătezi turma și cu vorba și cu fapta, în tot chipul, ca să fugă de papistași, dușmanii Crucii lui Hristos, te-ai făcut începător al răutății, călăuz al peirii, dușman al Sfinților Părinți, înstrăinat și apostat fățiș al Sfintei Biserici a lui Hristos. Și, acestea aflându-le noi, te căinăm și te plângem mai mult de cât a plâns Sfântul Pavel pe Galatieni și dumnezeiescul Hrisostom pe prietenul său Teodor; nădăjduind totuș și așteptând întoarcerea ta la bine, îți scriem cuvintele ce le-a scris Sfântul Pavel către Galatieni. El a spus către Galatieni: „fiilor, pe cari iarăș îi plâng până ce Hristos va lua chip în voi“. Ci eu îți spun: fiule Atanasie, pe care iarăș îl plâng până ce Hristos va lua chip în tine, vină-ți în simțire, nu te teme de jurămintele ce le-ai făcut la Viena, ci teme-te de acelea ce le-ai făcut când te-ai hirotonisit arhiereu; nu te teme să părăsești minciuna, ci să te temi ca nu cumvă să și mori afară din adevăr; nu ești copil mic, gândește-te că ale Latinilor sunt înoiri, sunt lucruri shismatice, sunt minciuni, sunt înșelăciune, sunt străine de învățătura Evangheliei celei sfinte și de Sfinții Părinți. Cată la scrisoarea de obște ce am scris-o către acele părți, și află din ea că papistașii sunt străini de Biserica lui Hristos, și, de și spun multe dulci și cu înfățișare de adevăr, cu puterea înțelepciunii lumii acesteia, dar, dacă te vei gândi bine, află că sunt toate înoiri, și toate nepotrivite cu credința după Apostoli și Sfinții Părinți, și protivnice Bisericii lui Hristos, a toată lumea; să nu te temi de necinste, ca să fii cinstit în Împărăția Cerurilor, să nu te temi de patimile lumii și de însăș moartea, ca să te fericești în Împărăția lui Hristos. Sfântul Dionisie, Patriarh de Alexandria, a scris către Novat, care se făcuse începător de erezie, să se întoarcă de unde a plecat, adică la Biserica ortodoxă, și să învețe și pe aceia pe cari i-a rătăcit, să se întoarcă și ei la Biserica ortodoxă. I-a mai scris și aceia că, de nu te vor ascultă cei rătăciți, să se în-

¹ V. n^l datat: 1701, Maiu (?).

ἐκείνους ὁποῦ ἠπάτησε, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ ἐκείνοι εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἐγραφέ τοῦ ὅμως καὶ τοῦτο, ὅτι, ἂν δὲν σοῦ ἀκούσουν οἱ ἠπατημένοι, νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, οὐ σῶζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν. Καὶ ἡμεῖς λέγομέν σοι: κύρ Ἀθανάσιε, ἂν ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐκείνους ὁποῦ ἠπατήθησαν ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν σου, πολλὰ καλὰ· εἰ δὲ μή, σῶζων σῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν καὶ, ἂν θελήσουν ἐκείνοι νὰ ἀπομείνουν εἰς τὴν παπισμὸν, αὐτοὶ ὄψονται· αὐτὸς σπούδασε νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν πρώτην σου κατὰστασιν, διὰ νὰ εἶσαι ὀρθόδοξος ἐπίσκοπος καὶ ἀληθινὸς ἐπίσκοπος, καὶ νὰ σπουδάσῃς ἐκείνους ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν ὀρθόδοξίαν νὰ μένουν εἰς αὐτὴν ἀπαρσάλευτοι.
·αψα', Νοεμβρίου·

toarcă la Biserica ortodoxă, tu, mântuind, mântuie sufletul tău. Și noi îți spunem ție: chir Atanasie, dacă vei întoarce la Biserica ortodoxă pe aceia ce au fost înșelați numai din pricina ta, foarte bine; iar, de nu, mântuie sufletul tău; și, de vor voi ei să rămâie la papistași, vor vedeă ei; tu sânguiește-te să vii la starea-ți cea d'întăiu, ca să fii episcop ortodox și adevărat episcop, și să înveți pe cei ce sunt în ortodoxie a rămâne în ea nestrămutați.

1701, Noiembrie.

(Legrand, *Recueil*, ed. a 2-a, pp. 38-40, n° 14.)

CCCXCIX.

Constanti-
nopol,
1701,
4 Novembre.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant Notara, despre durerea ce i-a făcut plecarea acestuia și „cartea latinească” ce a primit de la el (simplă încercare stilistică în „limba elenică”).

Τῷ αἰδεσιμώτατῳ καὶ σοφωτάτῳ ἀγίῳ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ παναγίου Τάφου, κυρίῳ Χρυσάνθῳ, ὑγιαίνειν.

Εἰ καὶ τοῦ πρὸς τὴν σὴν ἐπιστέλλειν Μακαριότητα τῷ χρόνῳ ὑστέρηκα, τῷ φίλτρῳ μέντοι γε καὶ τῇ ἐννοίᾳ ἤκιστα κατόπιν ἀπολείπομαι. Πῶς γάρ; ὅς τῶν ὧδε ἀπάραντί σοι μονονουχί συνεξεδήμηκα τῷ νοῒ, τὰς τε ἀναζυγὰς καὶ τὰς καταλύσεις ἅμα αὐτῇ ἐποιοῦμένη τῇ διανοίᾳ τῆς ἐρασμιωτάτης μοι ψυχῆς οὐδόλως ἀφιστάμενος· ὁσημέραι γάρ ποτὲ μὲν τοὺς ἡδίστους καὶ φιλοσόφους ἐμπειρίας ἐμπλεω λόγους αὐτῆς ἀναπολῶ· ποτὲ δὲ τὸ περὶ ἐμὲ ταύτης εὖνον ἐν νῷ τίθημι. Καὶ νῦν μὲν καταλέγω τῆς τύχης, ἥτις, βάσκανον ὀφθαλμὸν ἐπιβαλοῦσά μοι τῆς τοῦ φιλάτου παρουσίας ἀπολαβεῖν, ἐπὶ πολὺ οὐ ξυγκεχώρηκε· νῦν δὲ ἀναλογίζομαι ὡς ὁ φιλόσοφος ἔρως οὐ τόσῳ περιορίζεται, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλοῦντες πολὺ διεστηκότες ὥς τοῖς σώμασιν, οὐδὲν μείον μηχανοῦνται τὴν παρουσίαν τῷ τῆς διανοίας πτερῷ, ἢ τῶν ἀλόγων ζῶων ὑπερανέστηκεν ἄνθρωπος, καὶ τὸ πρὸς τὸ θεῖον ξυγγενὲς ἐμφανίζει· ἀπὼν γάρ πάρεστι καὶ τῶν φιλοῦντων ἐγκάθεται ψυχαῖς φερόμενος διαπόντιος. Καὶ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης διαστάσεως ἐπικύψασάν μοι λύπη, τοῖς τοιοῦτοις λογιμοῖς ἀποκροδοῦμαι, τῇ τε περὶ αὐτὴν ἀναπολήσει καὶ μνεῖα τὴν ψυχὴν, ὅση δύναμις, εἰς τὸ ἡλαρώτερον διατίθῃ. Ἐπεὶ δὲ τοῖς ἐκ τῆς τῶν συνήθων ἀπουσίας δυσμήχανος διάλεξις, ἥς καλῶς ποιούσα ἤρξατο ἡ σὴ Λογιότης, καὶ τὸν ὅσον οὐπω τῆς γραφίδος ἀψόμενον ἐμέ, καθάπερ ἔππον εἰς πεδίον πρηνέκυκλῃ, ἐς τοῦπιόν (μέχρις ἂν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς ἐπάνοδον τὸ θεῖον παρασκευάσῃ) συχνὰ διαπορθμεύειν πρὸς ὑμᾶς γράμματα οὐκ ἀποστήσομαι· εἴ ποῦ ταύτῃ γε δυνάμει τὴν τύχην ἀμύνασθαι ἥς ἡμῖν ἐφθόνησε ἐννοουσίας, ταύτην τοῖς γράμμασιν ἀνακαλοῦμενος. Ἐπιστέλλων δὲ ἑλληνιστί, οὐ δέδοικα μὴ παρ' αὐτῆς φεύγοιμι γραφὴν θράσους. Ἐπεὶ περ οὐχὶ τῇ περὶ τὸ γράφειν ἐμπειρίᾳ θεθαῤῥηκὼς τοῦτο πεποίηκα· ἀλλὰ λογιζόμενος ὡς, εἰ μὴ πρὸς αὐτὴν τῆς ἑλληνικῆς εὐμουσίας πόρρω προσήκουσαν τῇ ἑλλάδι χρῆσθαι διαλέκτῳ, ἀλλὰ τοιαύτην τοῦ μελετᾶν καὶ ἀσχεῖσθαι εὐκαιρίαν προέσομαι καὶ περιόψομαι, ἀνάγκη παντάπασιν ἐπιλησθῆναί με τῆς ἥς περὶ αὐτὴν γνώσεως μετὰ πολλῶν πόνων ἐγκρατῆς

Μεγαλειότητι πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐπιδραβεύ-
θεισης, εἰς τὸ καθιστᾶν ἀπανταχοῦ σταυροπήγνια
καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῖς χριστιανοῖς τῶν σε-
βασμιῶν ναῶν χαρίζεσθαι, δι' ἧς τὸ ἀσφαλὲς
καὶ μόνιμον ἀπολαμβάνοντα τὰ τῶν ἀρετῶν
εὐαγγέλιον καταγίγναι μέχρι τερμάτων αἰῶνων τῷ
χρήματι τῆς ἀρετῆς ἀδιαπτῶτως συνεπεκτεί-
νεται.

Ἐπειδὴ ταῖς αὐτῶν καὶ ὁ ἐπὶ πάντων ἐπὶ
συνέσει, καὶ εὐσταθείᾳ, καὶ τῇ κατὰ τὴν ζω-
ὴν ἀκριβεῖα μαρτυρημένος διαφέρειν, πολ-
λοῖς τε ἄλλοις καλοῖς τοῖς προτερήμασι, καὶ
ἐμφύτῳ καλοκαγαθίᾳ κατηγλαϊσμένος ἐκλαμ-
πρότατος καὶ εὐσεβέστατος Αὐθέντης καὶ ἡγε-
μῶν μεγαλοπρεπέστατος κύριος κύριος Ἰωάννης
Κωνσταντῖνος Βασσαράδας Βοεβόδας πάσης
Οὐγγροβλαχίας, υἱὸς κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸς
καὶ περιπόθητος τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ζήλω
θείῳ κινούμενος, οἷα εὐλαβῆς ἄγαν περὶ τὰ
θεῖα καὶ τῆς κατὰ Θεὸν προθυμίας ἀκατα-
παύστως ἐχόμενος, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἀπαν-
ταχοῦ θεοφιλεῖ αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων φι-
λεργήματα, ἐκ βάθρων ἐδείματα ἱερῶν καὶ
σεβάσμιον μοναστήριον, ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων
μεγάλων Βασιλέων καὶ ἱσαποστόλων Κων-
σταντίνου καὶ Ἑλένης, Χουρέζι ἐπικεκλημένον,
κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βούλτζας ἐν Βλαχίᾳ κεί-
μενον, ἔχον καὶ παρακλήσιον ἐν αὐτῷ εἰς
ὄνομα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, ἔξωθεν
δὲ καὶ κοιμητήριον ἐπ' ὀνόματι τῆς κοιμήσεως
τῆς αὐτῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν δὲ τοῖς
πέρις καὶ σκήτας, μίαν εἰς ὄνομα τῆς γεν-
νήσεως τοῦ Προδρόμου, ἐτέραν δὲ τῶν ἁγίων
Ἀποστόλων, καὶ τρίτην τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυ-
ρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, οὐ μὴν ἀλλὰ
καὶ μετόχιον ἐν τάξει μονηδρίου, ἐπ' ὀνόματι τῆς
Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου σεμνυνόμενον, Πολ-
εὐρὰ ἐπικαλούμενον, καλῶς τε καὶ ἀνελλιπειῶς
ὑπὸ τρέπισεν αὐτό, καί, ἱεροῖς καλλωπισμοῖς
καλλωπίσας, θαπναις οὐ σμικραῖς ἐξ ἰδίων
χρημάτων ἀπληρτίσατο, καὶ κτήτωρ ἐγένετο εἰς
δόξαν Θεοῦ ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας, καὶ
εἰς μνημόσυνον ἀένναον αὐτοῦ, καὶ τῶν γο-
νέων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χρι-
στιανῶν, κτήματά τε προσηλώσας αὐτῷ κινητά
καὶ ἀκίνητα, ὅσα περ ἀναγκαῖα τυγχάνουσι
πρὸς οὐσίαις τῶν ἱερῶν καταγωγίων καὶ
κυβέρνησιν διαρκῆ τῶν συνασσωμένων ἐν αὐ-
τοῖς πατέρων, καὶ πάντα καταρτίσας ὅσα συν-
τελεῖ εἰς συμπλήρωσιν καὶ ἀπαρτισμὸν τῶν

tire, precum iaste pronia și chiverniseala a
Scaunului celui a toată lumea, fiindu dată de
de mult, bine și cu socoteală această volnicie
și dregătorie prăvilnică, împrenă cu al-
tele multe, la mărirea și cinstea patrieșască,
să facă pritutindinea stauropighii și să dea
volnicie [creștinilor a dăru] cinstitelor mă-
năstiri la cei ce trebuesc. Prin carea cinsti-
tele lăcașuri ale bunelor fapte, câștigând
întărire și întemeiere, să sporesc fără
de nicio cădere, împreună cu faptele bune,
până la sfârșitul veacilor.

Pentru aceia dar și prea-luminatul și
blagocestivul Domn și prea-înnălțat stăpă-
nitor Io Constantin Basarab Voevod, a toată
Ugrovlahia, prea-iubitul fiu al Smereniei
Noastre, carele iaste mărturisit că iaste mai
înnalt decât toți cu înțelepceunea și cu în-
tregimea minții și cu curata viață, și înpo-
dobit cu tot fealiul de fapte, și cu bunătatea
ce are din fire,—pornindu-se de dumneze-
iască îndemnare, ca cela ce iaste foarte cuvios
spre lucruri dumnezești, și fiindu-se pu-
rura de poftă dumnezeiască, precum mărtu-
risesc faptele ceale bune și lui Dumnezeu
plăcute, carele au făcut Măriia Sa pretu-
tindenea —, au zidit din temelie sfânta și
cinstita mănăstire întru numele sfinților
marilor Înpărați și întoema cu Apostolii
Constandin și Elenii, carea să chiamă Hu-
rezi, în județul Vălcii, carea să afle în Tara-
Rumânească,—având și paraclis într'ansa,
întru numele Nașterii prea-sfintei Născă-
toare de Dumnezeu, iar din afară și bol-
niță întru numele Adornirei Născătoarei
de Dumnezeu, iar înprejur și schituri, unul
în numele Nașterii Sfântului Ioan Prede-
tecu, iar altul întru numele Sfinților Apos-
toli, iar al treilea întru numele întâiului
muceniei arhidiaconului Ștefan, iar, afară
de această, și metof în chip de mănăstioară,
întru cinstea Adornirii Născătoare de Dum-
nezeu, carele să chiamă Polovrac, și o au în-
podobit bine și fără de nicio lipsă, și, înfrum-
șitându-o cu cinstite podoabe, cu cheftuială
nu puțină, dintru a sa avere, o au săvârșit, și
s'au făcut etitor întru slava lui Dumnezeu,
pentru a sa spăsenie sufletească și pentru
veacnica pomenire a lui și a părinților lui, și
a tuturor pravoslavnicilor creștini, închinând
la dânsa lucruri stăpânitoare și umblătoare,
câte sânt de treabă spre întărirea sfintei mă-
năstiri și spre chiverniseala părinților ce să
vor osteni și vor petrece într'ansa, și, gătind

ἐκ θεμελίων νεοηγουμένων θείων ναῶν, τέως ἐφρόντισε, κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν καὶ φρόνιμον νόμον, προνοηθῆναι καὶ τῆς στερεώσεως, καὶ ἐς τέλος αὐτοῦ διαμονῆς, κρίνας ὑποτάξαι αὐτὸ τῇ πατριαρχικῇ ἐξουσίᾳ καὶ συγκαταλήξασθαι τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις· κἀντεῦθεν ἡξίωσεν ἡμᾶς ἐπιβεβεῦσαι αὐτῷ, δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγιλιώδους γράμματος, τὴν σταυροπηγιακὴν κλήσιν καὶ ἐλευθερίαν ἐπὶ κρείττονι ἀσφαλείᾳ καὶ μονιμότητι. Τοῦτου χάριν τὴν αἵτησιν τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησιολογίας εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, ὡς πρὸς ἀγαθὸν καὶ θεάρεστον ἀφορώσαν σκοπόν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, κατὰ τὸ προνόμιον τῆς πατριαρχικῆς μεγαλειότητος, συνάμα τοῖς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, καὶ συλλειτουργοῖς, ἵνα τὸ διαληφθὲν κατὰ τὸ κλίμα τῆς Βουλτζας ἐν Βλαχίᾳ ἱερὸν μοναστήριον, τὸ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων μεγάλων Βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Χωρρέζι ἐπικεκλημένον, σὺν πᾶσι τοῖς ἀφιερώμασιν αὐτοῦ, κινητοῖς τε καὶ ἀκινήτοις κτήμασι, καὶ τοῖς εἰρημένοισι, δηλαδὴ τῷ τε παρακλήσιῳ αὐτοῦ, καὶ τῷ κοιμητηρίῳ, καὶ τοῖς σκήταις, καὶ δὲ καὶ τῷ ἐν τάξει μονηδρίῳ μετοχίῳ αὐτοῦ, Πολυδράτ ἐπονομαζομένῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἕξῃς μέχρι τῆς τοῦ κόσμου συντελείας, ὑπάρχη καὶ λέγεται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκεται πατριαρχικὸν σταυροπηγιακόν, συνταττόμενον καὶ συναριθμοῦμενον τοῖς πατριαρχικοῖς σταυροπηγίοις, πάντῃ ἐλευθέρου, ἀδούλωτου, ἀσώδου, ἀκαταπάτητον, ἀκαταζήτητον καὶ ἀνενόχλητον καὶ ἀνεπηρέαστον παρὰ παντὸς καὶ παντοῦ προσώπου, ἐκκλησιαστικοῦ τε καὶ κοσμικοῦ, μνημονευόμενον ἐν αὐτῷ τοῦ πατριαρχικοῦ κανονικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὡς νενόμισται, καὶ μηδενὸς πατὲρ τῶν ἀπάντων, ἱερωμένων, ἢ λαϊκῶν, ἄρχοντος, ἢ ἀρχομένου, μήτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, κατ' οὐδένα τρόπον, καὶ κατ' οὐδεμίαν πρόφασιν, ἔχοντος ἁδελφὴν κατεπεμβαίνειν τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου, καὶ καταδύρνηναι τοὺς συνασκούμενους ἐν αὐτῷ πατέρας, καὶ παρενοχλεῖν, ταράσσειν τε καὶ καταπατεῖν τὴν ἐλευθερίαν τούτου, ἀλλὰ διαμένοντος ἐλευθέρου, καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφείλοντος παρέχειν, εἰ μὴ μόνον τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κυρίου ὑκάδας τριάκοντα κατ' ἔτος, εἰς σημεῖον τῆς ὑποταγῆς, κατὰ τὴν τάξιν τῶν σταυροπηγίων· ὡσαύτως καὶ οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες διάγωσιν ἐν ἐλευ-

toate câte sânt de treabă de săvârșit dumnezeestilor besearici ce să zidescă noao din temelie, mai pre urmă au socotit, ca ispravnicul cel înțelept de carele serie la Sfânta Evanghelie, să facă chiverniseală și pentru întărirea ei, ca să poată sta pururea, alegând să o supue la biruința patrierșască și să o numere în rând cu stavropighiile patrierșești. Deci au cerșut de la noi să se dea ei nume stauropighișescă, pentru mai bună a ei stare și întărire, prin mijlocul cărții noastre sighiliod¹, patrierșască.

Pentru care lucru, noi, cu bună vreaire priimind poftirea Măriei Sale, de vreaime ce să uită spre bun gând și plăcut lui Dumnezeu, seriem și adevărăm cu tot săborul nostru, după cinstea mării patrierșești, și împreună și cu prea-sfințiții și prea-cinstiții arhieriei ce să află înprejurul nostru, întru Duhul Sfânt și iubirii noastre frați și împreună-slujitori, ca cea maisus pomenită sfânta mănăstire ce să află în Țara-Rumânească, în județul Vălcii, carea iaste hramul sfinților Împărați și întocma cu apostolii Constandin și Elenii, ce să numește Hurezi,—cu toate ceale ce sânt închinare la dânsa, stătătoare și umblătoare, și cu ceale ce s'au zis mai sus, adecă cu paraclisul ei, cu bolnița și cu schiturile, însă și cu metoful ei, ce iaste în chip de mănăstirioară, carele să chieamă Polovraș, de acum înainte și până la sfârșitul lumii să fie și să se numească și de toți să fie cunoscută patrierșască stauropighie, în număr și în rând cu alte stauropighii patrierșești; de toți slobodă, nesupusă, fără de dajde, necercată, nebăntuită și neasuprită de niciun felu de obraz, atâta besericesc, cât și mirenescu. Și să se pomenească într'ânsa numele patriarhului celui după pravilă la toate sfințele slujbe după obișuină. Și niciunul să poată vre odată, din toate obrazele, atâta besericesc, cât și mirenesc, veri boiariu, veri din cei supuși, veri arhiereni fărăi, nici cu un felu de pricină să fie volnic a căleă această sfântă mănăstire, sau să îngrenuiază pre părinții ce străduescă într'ânsa, sau să-i băntuiască, au să clătească, au să calce volniciia aceștii sf. mănăstiri; ci să fie slobodă. Nici să fie datoare a da cevaș cuivă, fără decât să dea la a noastră Mare Besearică a lui Hristos de an căară ocă 30, întru semn de supu-

¹ Σιγιλιώδης = pecetluită.

θερίᾳ καὶ ἀνέσει, ἀπηλλαγμένοι πάσης καταδυναστείας καὶ δουλείας παρὰ παντὸς καὶ παντοῖου προσώπου, συζῶντες εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως, ἐν ὁσιότητι καὶ σεμνοπρεπείᾳ, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς μοναδικῆς πολιτείας, ἔντε τῇ ἐκλογῇ τοῦ σφῶν καθηγουμένου, ἐκλέγοντες καὶ μαθόντες τὴν ἄξιον ἀναφανέντα, διὰ γνώμης καὶ ἐπικρίσεως τοῦ ἐκλαμπροτάτου κτήτορος αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀπογόνων τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος· ὅταν δὲ χρεῖα χειροτονίας ἐν αὐτοῖς γένηται, ἔχουσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλωσιν ἀρχιερεῖα ἐπὶ τῷ λειτουργεῖν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, διὰ τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως, τὰς χειροτονίας αὐτῶν ἐκτελεῖν ἀναντιρρήτως καὶ ἀνεμποδίστως. Ὅς δ' ἂν ὀψέποτε καταλθεῖν ἐπιχειρήσει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, καὶ καταφρονῶν τῆς πατριαρχικῆς ταύτης φιλοτιμίας καὶ συνοδικῆς ἀποφάσεως, τάναντία διανοιθεῖν ποιῆσαι, καὶ ἐπηρεάζῃ τὸ μοναστήριον αὐτό, καὶ ζητήσῃ λαβεῖν τι ἐξ αὐτοῦ πλεονεκτικῶς, ὁποῖας ἂν εἴη τάξεις, ἀφωρισμένος εἶη ἀπὸ Θεοῦ, κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυχώρητος, καὶ ἄλλως μετὰ θάνατον αἰωνίως, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι πώποτε ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἐνδείξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγγιλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τῷ αὐτῷ σταυροπηγιακῷ μοναστηρίῳ· ἐν εἰσι σωτηρίῳ, ἀφ' ὃ, μηνὶ Φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος δεκάτης.

† Καλλίνικος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

- † Ὁ Καισαρείας Κυπριανός.
- † Ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος.
- † Ὁ Κουζίκου Κύριλλος.
- † Ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.
- † Ὁ Χαλκηδόνος Γεώργιος.
- † Ὁ Ῥόδου Κωνσταντῖνος.
- † Ὁ Χίου Γεωνάδιος.
- † Ὁ Δέρκων Νικόδημος.
- † Ὁ Προικονήσου Μητροφάνης¹.

nere, după obiceiul stavropighiilor. Așijderă și părinții carii lăcesc într'ânsa să petreacă într' volnicie și odihnă, mântuiți de tot felul de silă și de volnicie, de tot omul și obrazul, trăind împreună cu pace și cu dragoste frățească, într' cuviință și bună tocmire, după canoanele vieții călugărești. Și, alegerea egumenului lor, să aleagă și să pue din sobor pre carele să va socoti că iaste vreadnic, cu știrea și cu socoteala luminatului cititorului ei și a moștenitorilor ce să vor trage după Măriia Sa. Iar, când va fi vre o treabă de hirotonească între dânșii, să fie volnici a chemă ori pre carele arhiereu vor vrea, ca să slujască într'ânsa, cu paza poruncilor din pravilă, și să săvârșască hirotoniile lor fără nicio înprotivire și opreală. Iar cine să va ispiți vre odată ea să strice volnicia aceștii mănăstiri, și, nebăgând în seamă această patriersască cinste și poruncă a săborului, va gândi să facă înprotiva acestora ce s'au zis, și va băntui această mănăstire, și va vreă a luă cevaș dela dânșii cu lăcomie și cusila,—ori de ce felu de dregătorie om va fi,—să fie afurisit de Domnul Dumnezeu atotțiitorul, și blestemat, și neertat, și nedelegat după moartea lui în veaci. Și partea lui să fie cu vânzătorul Iuda, și procopsească să nu vază în viața lui, și să fie supt blestemul părinților și al săboarălor.

Și pentru mai adevărul și întărirea s'au făcut și această patriersască și săbornicăscă sighiliodă coajnică (= pe pergament) carte, și s'au dat la această stauropighișască mănăstire.

La anul de la Spăsēniia Lumii 1702, mesia Fevruarie, indiction 10.

† Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Țarigradului, Noului Răm, și a toată lumea Patriarh.

- † Mitropolitul Chesariei Chiprian.
- † Mitropolitul Eracliei Neofit.
- † Mitropolitul Chizicului Chiril.
- † Mitropolitul Nicomidiei Parthenii.
- † Mitropolitul Halehidonii Gavriil.
- † Mitropolitul Rodului Constandie.
- † Mitropolitul Hiului Ghenadie.
- † Mitropolitul Dercului Nicodim.
- † Arhiepiscopul Priconisului Mitrofan.

(Bibl. Ac. Rom., copii grecești moderne; după ms. 276 al Patriarhiei de Ierusalim, rezumatul în Papadopoulos-Kerameus, Ἱεροσολομητικὴ Βιβλιοθήκη, I. p. 346, n° 117; traducerea românească în *Studii și documente*, IX, p. 5 și urm., n^o v. — O scrisoare a lui Calinic, fără legătură cu noi, în Hurmuzaki, XIII pp. 391-2, n° 4.)

¹ Cf. prefața la *Studii și doc.*, IX, reproducă și în *Mănăstirea Hurez*, Vălenii-de-Munte 1913.—Copia pare a fi de însuș Antim Ivireanul.

CCCCI.

Dosoftei, Patriarh al Ierusalimului, strică scrisorile date de silă lui Șerban-Vodă Cantacuzino, pentru întărirea celui d'întăiu testament al Elinei Cantacuzino și stricarea celui de al doilea.

București,
1702,
Mart.

[În miniatură, semnul Patriarhului din Ierusalim, cu Învierea.]

Δοσίθεος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

† Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι, ἐδουλομένῳ ἡμῶν εἰς Βλαχίαν κατὰ τὸ ἀρχπ' ἔτος τῆς σωτηρίας [ca la n^o din Mart. 1691, până la: Σεβάνος. Apoi:] καὶ ἡ διαστοικὴ γνώμη καὶ τυραννικὴ, ἥ, μᾶλλον εἰπεῖν, ἀσεβεστάτη προαίρεσις τινῶν πρὸ ὀλίγου καιροῦ γενομένων Αὐθεντῶν ἐφθασεν εἰς τοσούτην κακοτροπίαν, ὥστε ὥρισαν ἵνα, ὅταν τις Αὐθέντης ἀποβάλῃται τῆς ἡγεμονίας, λαμβάνῃ ὁ μετ' αὐτὸν Αὐθέντης τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ νὰ τὰ ἔχῃ εἰς τὴν χρῆσιν του, ἥ νὰ τὰ διδῇ ᾧτινος τοῦ φανῇ, νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ καὶ νὰ πέρνῃ τὸ παρ' αὐτῶν εἰσόδημα). etc.... ἡγεμονεύοντι τότε, ὅπως ἡ ῥηθείσα μοιρασία ὅπου ἔγινεν εἰς ὅλα τὰ ὑποστατικά τοῦ ὁσπητίου αὐτῶν τότε, μένῃ ἐν πάσιν ἀπαρσάλευτος εἰς τὰ λοιπά, τὰ χωρία δὲ νὰ δευτερομοιρασθῶν, εἴτοι ὁ Σεβάνος Βοεδόδας νὰ μὴ λάβῃ ἀπὸ τὰ χωρία μέρος, εἰς τὰ ὅποια νὰ εἶναι σύντροφος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ νὰ λάβῃ μερικὰ... [Înainte de ultima propoziție:] Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀπῆλθεν ἡ διαληφθεῖσα μακαρίτις Δόμνα Ἐλένη εἰς προσκύνῃσιν τοῦ Κυριακοῦ Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν σεβασμίων προσκυνημάτων, καὶ, ἐπανελθοῦσα, ἐκοιμήθη τὸν ὕστατον ὕπνον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς. Καὶ μετὰ ταῦτα, ἥτοι ἐν ἔτει ἀρχπς', παραγενομένων ἡμῶν εὐταῦθα, ἔφερον ἡμῖν οἱ πανευγενεστάτοι ἄρχοντες οἱ υἱοὶ αὐτῆς μίαν δικηθήκην αὐτῆς, ἵνα θεβαιώσωμεν αὐτήν, ἥτις ἐγράφη ἐν ἔτει τῷ κοσμητικῷ ςζριγ', ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α'. ἐν ἣ διέταττε περὶ τοῦ οἴκου καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, τὸ πῶς νὰ μοιράσῃ τὰ ὑποστατικά αὐτῆς καὶ τὰ τοῦ μακαρίτου πατρὸς αὐτῶν, καὶ γάρ, ὡς εἴρηται, ἐκείνην τὴν προτέραν γενομένην μοιρασίαν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας καθάπαξ ἡθέτησε καὶ ἀνερέργητον πάσι τρόποις ἔκρινεν εἶναι, ἀποκαθίστα δὲ ἔφορον καὶ κυβερνήτην καὶ διοικητὴν καὶ δι' ὅλου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς γνήσιον καὶ καθολικὸν ἐπίτροπον ἐν πάσι τοῖς τέκνοις αὐτῆς τὸν πανευγενεστάτον καὶ σοφώτατον ἄρχοντα Στόλνικον, κύριον Κωνσταντῖνον, δι' εὐλόγους καὶ ἀναγκαίους αἰτίας.

Dosoftei, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al Ierusalimului și a toată Palestina.

Smerenia Noastră arată prin cea de față a noastră scrisoare patriarhicească, cum că, aflându-ne în Țara Românească în anul Mântuirii 1680... Și părerea silnică și tiranică și, mai bine zicând, hotărârea foarte necuviincioasă a unor Domni ce fuseseră de curând, a ajuns la o răutate ca aceea, încât au hotărât că, atunci când un Domn cade din Domnie, Domnul ce vine după el ia toate averile lui, și să le ție spre folosul lui, sau să le dea cui i s'ar părea lui, să le stăpânească și să euleagă venitul de la ele. . . care eră Domn atunci, pentru ca zisa împărțeală ce s'a făcut din toate ale casei lor atunceea, să rămâie întru toate necăleată de acum înainte, iar moșiile să se împartă din nou, adică Șerban Voevod să nu ia din moșii partea lui, la care moșii să fie tovarăș cu unii din frații lui, ei să ia nuele din ele. . . Așa fiind lucrurile, a plecat aceea răposată Doamnă văduvă Elena pentru închinăciunea dumnezeiescului Mormânt și celorlalte sfinte locuri de închinare, și, întorcându-se, adormi somnul cel de pe urmă în casa ei. Și după aceea, adică la anul 1686, întâmplându-ne noi acolo, ni-au adus preanobilii boieri, fiii ei, o diată a ei, ca s'o întărim, care s'a scris în anul de la Facerea Lumii 7190, în luna lui Septemvrie 1, în care a orânduit pentru casa ei și pentru copiii ei, cum să-și împartă averea ei și a răposatului lor tată, căci, după cum s'a spus, pe cea d'întăiu împărțeală ce o făcuse, pentru pricinile arătate o stricase cu totul și a judecat-o a fi fără putere în tot chipul, și a pus ca supraveghetor și cârmuitor și administrator și epitrop legiuit și deplin la toate în locul ei, între toți copiii ei, pe preanobilul și prea-învățatul boier Stolnic, dumnealui Constantin, pentru binecuvântate și neapărate pricini. Dar, între acestea, aflând răposatul Șerban Voevod de la vre-un pârător despre diată, n'a făcut lucrul ce eră legiuit, cu iubire față de părinți și de frați, ci cea

Ἄλλ' ἐν τοῦτοις μαθὼν ὁ μακαρίτης Σερμπάνος Βοσβόδας παρὰ τελευτῆς τινὸς τὸ περὶ τῆς διαθήκης, οὐκ ἐποίησε τὸ νομικόν, φιλοπατρικόν, φιλομητρικόν καὶ φιλάδελφον ἔργον, ἀλλὰ τὸ βιαστὸν καὶ τολμηρόν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἠψείλησε νὰ κάμῃ τὰ μέγιστα κακὰ εἰς τινὰς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὡς διαυθευτεντὰς τῆς διαθήκης. Δεύτερον δὲ ἠθέλησε νὰ ἐξωρίσῃ τὸν ἱερώτατον Μητροπολίτην Οὐγκροβλαχίας κὺρ Θεωδόσιον διότι ἦτον ὑπογεγραμμένος μάρτυς εἰς τὴν διαθήκην. Καί, τρίτον, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε βιαστικά τὴν διαθήκην εἰς χεῖρας του. Ἐπομένως δὲ ἡμεῖς αὐτῷ ἵνα κάμῃ ντιβάνιον ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων καὶ νὰ φέρῃ τὴν διαθήκην καὶ νὰ κριθῇ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, γενομένης νομικῆς καὶ χριστιανικῆς ἐξετάσεως, καί, εἰ μὲν ἤθελεν εὐρεθῇ ἡ διαθήκη ἀληθινά, νὰ μὴ τὴν ἀθετήσῃ, διὰ τὰς ἀναγκαῖας αἰτίας ἅς εἰπομεν ἄνωτέρω· εἰ δὲ καὶ ἤθελε φανῇ ἡ ψευδὴς ἡ ἀμφίβολος, νὰ τὴν ἀθετήσῃ. Ἐκεῖνος ὅμως, γενομένος τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς βίας κάτοχος, τὰ πάντα ἤθελε νὰ γένουν κατὰ τὴν γνώμην του· ὅθεν ἐζήτησε παρὰ τοῦ Μητροπολίτου, καὶ τοῦ ἔδωκε γράμμα, καὶ τὸ ἔλαβε καθὼς τὸ ἤθελε, καὶ ἀπὸ τῶν πνευματικῶν παπᾶν Στέφανον ὁμοίως, καὶ δὴ καὶ γράμμα ἔδωκε τοῦ μακαρίτου Διονυσίου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου, τὸ ὁποῖον ἔλεγε ὅτε, ὁ παγαίνουσα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἡ μακαρίτης Δόμνα· Ἐλένη, τὴν ἐξεύγαλεν ἡ Πατριάρχης σου ἕως τοῦ χωρίου Ντοπρένι, εἶπε δὲ αὐτῷ ἐκεῖ ὅτι τὴν μοιρασίαν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὰ παιδιὰ τῆς νὰ εἶναι βέβαια καὶ ἀμετακίνητος, καὶ ἑτέρα δευτέρα νὰ μὴ γένῃ. Ἐζήτησεν οὖν παρ' ἡμῶν ὁ Σερμπάνος Βοσβόδας γράμματα εἰς βεβαίωσιν τῶν γραμμάτων τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ παπᾶ Στεφάνου καὶ τοῦ κὺρ Διονυσίου· καί, βλέποντές τον πνέοντα θυμοῦ καὶ ἀπειλῆς κατὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ καὶ κατὰ τοῦ Μητροπολίτου, οικονομίᾳ χρησαμένοι, ἔδωσαν αὐτῷ δύο γράμματα ὡς ἐκεῖνος ἐβούλετο, ἐν οἷς μὴ ἔχοντες τί ἀναγκαῖον εἰπεῖν, εἰπομεν τινὰ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ βασιλικοῦ, ἅτινα ἐνταῦτα ἐν τῇ Βλαχομπογδανίᾳ οὐκ ἔστι δυνατόν φυλάττεσθαι πάντοτε, ἐπειδὴ οἱ Αὐθένται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εἰσὶ βίαιοι καὶ δυνάσται, καὶ πολλὰ δύσκολα γίνεται διαθήκη κατὰ τὴν νομικὴν ἀκρίβειαν· ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὀλίγοι μάρτυρες μαρτυροῦσι καὶ πνευματικὸς ἀξιότιμος μόνος δέχεται εἰς μαρτυρίαν, καὶ ἰδιόχειραι διαθήκαι ἄνευ μαρτύρων γράφονται καὶ βεβαιοῦνται. Ὅπως δὲ οὖν ἡμεῖς ἔδωκαμεν τὰ γράμματα εἰς ἀναίρεσιν τῆς διαθήκης· ἐ-

ce eră silnic și cutezător. Căci întâiu a amănțat că va face cele mai mari rele unora dintre frații lui, ca unii ce au diata aceasta. Al doilea, a vrut să surgunească pe Preasfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei chir Teodosie, fiindcă eră iscălit ca martur în josul diatei. Și, al treilea, a căutat și a luat cu sila diata în mâna lui. Iară noi i-am spus să facă Divan de arhieriei și de boieri, și să aducă diata și să se judece cu frații lui, făcându-se cercetare legiuită și creștinească, și, de se va găsi diata adevărată, să n'o strice, pentru pricinile de nevoie pe care le-am spus mai sus; iar, de se va dovedi sau mincinoasă sau îndoielnică, s'o strice. Iar acela, fiind om mănios și silnic, poftiă să fie toate după părerea lui; pentru care a cerut de la Mitropolit, și i-a și dat serisoarea, și a luat-o precum i-a fost voia; și tot așa de la duhovnicul, popa Ștefan, și a arătat și o scrisoare a răposatului Dionisie, care a fost Patriarh al Constantinopolei, care serisoare spunea că, mergând la Ierusalim răposata Doamnă Elena, a întovărășit-o Preasfinția Sa până la moșia Dobreni, și i-a spus lui acolo că împărțeala pe care a făcut-o între copiii ei să fie statornică și neschimbată, și o a doua să nu se facă. Deci a cerut dela noi Șerban Voevod scrisori de întărire pentru cărțile Mitropolitului, ale lui popa Ștefan și ale lui chir Dionisie; și, văzându-l pe dânsul răsufând mânie și amănțare împotriva celor de un neam cu dânsul și împotriva Mitropolitului, lucrând cu socoteală i-am dat două scrisori așa cum a voit el; în care, neavând ce e de nevoie să spunem, am spus multe lucruri din legea împărătească, care acolo în Vlahobogdania nu e cu putință să se păzească întru toate, de oare ce Domnii sunt, cei mai mulți dintre dânsii, silnici și puternici, și o diată după legiuita precizie e grea; ci adesea ori și pușini martori sunt de mărturie, și un duhovnic vrednic de cinste, și singur se primește spre mărturie, ... și diatele olografe se scriu fără martori și se întăresc. Astfel deci am dat scrisorile noastre pentru nimicirea diatei; de oare ce însă pe acea diată au întărit-o, părându-li-se adevărată, cei doi foști Patriarhi de Constantinopol ce se găsiu în țară, Dionisie și Iacov, și, fiind și noi la Constantinopol, a fost primită și întărită sinodicește, și acea răposată Doamnă Elina ni-a spus adesea cele cuprinse în diată, și

πειδὴ ὁμως καὶ τὴν διαθήκην ἐκείνην, ὡς ἀληθῆ ἀναφανείσαν, ἐβεβαίωσαν [καὶ ἐνταῦθα] εὕρισ-
κόμενοι αἱ δύο πρώην Κωνσταντινουπόλεως
Πατριάρχαι Διονύσιος καὶ Ἰάκωβος καὶ, εἰς
Κωνσταντινουπόλιν παρόντων καὶ ἡμῶν, ἀπε-
δέχθη καὶ ἐβεβαίωθη συνοδικῶς, καὶ ἡ μα-
καρίτις ἐκείνη Δόμνα Ἑλένη τὰ ἐμφερόμενα
ἐν τῇ θ[ιαθήκῃ...] εἰως πολλάκις καὶ ἡμῖν
καὶ ἄλλοις πολλοῖς, ὡς διήλθεται ἀνωτέρω,
καί, πρὸς τοῦτοις, ἐλθόντων ἡμῶν ἐνταῦθα ἐν
τῷ παρόντι ἔτει, εἶπεν ἡμῖν ὁ ἱερώτατος Μη-
τροπολίτης ὅτι ἐκείνα ὁποῦ γράφει ἡ διαθήκη
τὰ ἥκουσε καὶ ἀπὸ τὸ στόμα πολλάκις τῆς
Δόμνας Ἑλένης, ἥτις καὶ τῷ υἱῷ αὐτῆς Σερ-
μπάνῳ Βοεβόδα πολλάκις καὶ τὰ εἶπε καὶ τὰ
ἐμήνυσε καὶ διὰ φωνῆς καὶ ἐγγράφως, καὶ τὰ
δὴ κύριον, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Σερμπάνος Βοεβόδας
δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξεταχθῇ ἡ διαθήκη παρῶν ἡμῶν,
ἔδωκεν ἐννοεῖν ὅτι ἐφοβεῖτο τὴν ἐν τῇ δια-
θήκῃ ἀλήθειαν, ὅθεν καὶ ἐφοβήθηκε καὶ ἐκιν-
δύνευσεν νὰ κάμῃ πολλὰ κακά, ἕως οὐδέλαθεν
αὐτὴν καί, πρὸς τοῦτοις, ἔδομεν γράμμα τοῦ
διαληφθέντος κὺρ Διονυσίου Πατριάρχου, γε-
γραμμένον ἐν ἔτει ,αχγγ', ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, τὸ
ὁποῖον γράφει, ὅτι, ὑπαγαίνοντας εἰς τὴν Ἱε-
ρουσαλὴμ ἡ Δόμνα Ἑλένη, ἐξεύγαλεν αὐτὴν
ἡ Παναγιώτης αὐτῆς ἕως τοῦ χωρίου Ντοπ-
ρένι, ἐν ᾧ εἶπεν αὐτῷ ἐκείνῳ ὅτι νὰ γένῃ
δευτέρα μοιρασία εἰς τὰ ὑπάρχοντά της, καὶ
ἐκείνη ἡ πρώτη ὁποῦ ἔκαμε νὰ εἶναι ἄκυρος,
ὁμως, διατὶ ὁ Σερμπάνος Βοεβόδας ἐφοβήριζε
νὰ κάμῃ πολλὰ κακά εἰς τοὺς συγγενεῖς του,
ἡ Παναγιώτης του οἰκονομικῶς ἔγραψεν ἕνα
γράμμα καὶ ἔδωσε τῷ Σερμπάνῳ Βοεβόδα, ὅτι
τάχα εἶπεν αὐτῷ ἡ Δόμνα Ἑλένη ὅτι νὰ μένῃ
ἡ μοιρασία ὁποῦ ἔκαμεν ἀμετακίνητον (sic),
καὶ ἑτέρα νὰ μὴ γένῃ. Διὰ ταῦτα οὖν πάντα
ἡ Μετριώτης ἡμῶν, ἐξαίρουσα αὐτὴν μῶμου
καὶ φόγου, καὶ καταφρονοῦσα τῶν μὴ κατὰ
νόμους γεγεννημένων, καὶ γὰρ τὰ κρυφῇ καὶ
λάθρα γινόμενα παράνομα, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν,
κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον, κλεψία καὶ ἱερο-
συλία ἐστίν, ἀποφαίνεται ὥστε τὰ δύο γράμ-
ματα ἐκείνα ὁποῦ ἔδωσε τῷ Σερμπάνῳ Βοε-
βόδα εἰς βεβαίωσιν τῶν τότε γραμμάτων τοῦ
Μητροπολίτου, τοῦ πατᾶ Στεφάνου καὶ τοῦ
κὺρ Διονυσίου καὶ εἰς ἀναίρεσιν τῆς διαθήκης,
νὰ εἶναι ἄκυρα καὶ ἀνίσχυρα καὶ εἰς οὐδὲν
λογιζόμενα, ἐν παντὶ προσώπῳ, ἐν παντὶ τόπῳ,
ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἐν παντὶ κριτηρίῳ, ἐκ-
κλησιαστικῷ τε καὶ πολιτικῷ, ὁποκειμένου ἀλήτῳ
ἀφωρισμῷ καὶ ἀναθέματι αἰωνίῳ τοῦ θουγι-
θέντος, εἴτε Αὐθέντου, εἴτε ἀρχιερέως, εἴτε
ἄρχοντος, εἴτε ἀρχομένου, ἱερωμένου ἢ λαῖ

nouă și la alții mulți, cum s'a arătat mai
sus, și, pe lângă acestea, viind noi aici în anul
acesta, ni-a spus Preasfințitul Mitropolit că
acelea ce le scrie diata le-a auzit adesea
și din gura Doamnei Elina, care și fiului
ei Șerban Voevod adese ori i le spune și-l
îndemnă spre ele și cu cuvântul și în scris,
și, ceia ce este de căpetenie, că, de oare ce
Șerban Voevod n'a vrut să se cerceteze diata
de față, a dat a se crede că se teme de
adevărul cuprins în diată, pentru care a și
amenințat și s'a întâmplat a face multe
rele, până ce a luat-o; și, pe lângă acestea,
am văzut scrisoarea răposatului Patriarh
chir Dionisie, scrisă în anul 1693, în luna
lui Iulie, care scrie că, mergând la Ierusa-
lim Doamna Elina, a petrecut-o Preasfinția
Sa până la moșia Dobreni, unde i-a spus
ea să fie cea de-a doua a ei împărțeală pen-
tru averea ei, și cea d'întâiu, pe care a făcut-o,
să fie fără putere; dar, pentru că Șerban
Voevod a amenințat să facă multe rele către
cei de un neam cu dânsul, Preasfinția Sa
cu socoteală a scris o carte, și a dat-o lui
Șerban Voevod, ca și cum Doamna Elina
i-ar fi spus să rămâie împărțeala ce a făcut-o
nestrămutată și alta să nu mai fie. Pentru
toate acestea deci, Smerenia Noastră, cu-
rățind-o de batjocură și dojană, și despre-
țuind cele făcute împotriva legilor, căci cele
săvârșite în ascuns și în întunec sunt fără
de lege, și, mai bine zicând, după Marele
Vasilie, se chiamă furt și răpire de cele
sfinte,—se dovedește că cele două scrisori
pe care le-am dat lui Șerban Voevod pentru
întărirea scrisorilor de atunci ale Mitropo-
litului, lui popa Ștefan și lui chir Dionisie
și pentru nimicirea diatei, să fie fără pu-
tere, fără înrâurire și întru nimic socotite,
în tot chipul, în tot timpul și la tot județul,
bisericesc și mirenesc; fiind supus afurisa-
niei nedeslegate și anatemei veșnice cel ce
ar voi, fie Domn, fie arhieru, fie boier, fie
supus, bisericesc sau mirenesc, să le ia
acestea pentru schimbarea sau întărirea ace-
lora ce s'ar scrie; ci de acum și în veci
să fie fără putere și, cum s'a zis, întru ni-
mic socotite. Pentru care spre întărirea
adevărului s'a dat această scrisoare a noas-
tră, la București, în anul de la Mântuire
1702, luna lui Martie.

κοῦ, λαθεῖν ταῦτα πρὸς σόστασιν ἢ πρὸς θε-
βαίωσιν ἐκείνων ὅπου γράφωσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα νὰ εἶναι ἀνενέργητα καί,
ὡς εἴρηται, εἰς οὐδὲν λογιζόμενα. Ὅθεν εἰς
θεβαίωσιν τῆς ἀληθείας ἐδόθη τὸ παρὸν ἡμέ-
τερον γράμμα, ἐν Μπουκουρεστίῳ, ἐν ἔτει τῷ
σωτηρίῳ αψδ', μηνὶ μαρτίῳ.

† Δοσίθεος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς
ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Πα-
λαιστίνης.

† Dosoftei, cu mila lui Dumnezeu Pa-
triarh al Ierusalimului și a toată Palestina.

(Arhiva G. Gr. Cantacuzino, traducerea și în *Documentele Cantacuzinilor*, pp.141-6, n° LXII.)

CCCCII.

Constanti-
nopol,
1702,
18 Octom-
bre.

Gavriil, Patriarh de Constantinopol, pentru mănăstirea Sinaii, clădită de
Mihail Banul Cantacuzino, din care face stavropighie patriarhală.

Gavriil, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscop al Romei Nouă și a Toată Lumea
Patriarh.

Nefiind lucrurile vremilor pururea tocmite și așezate într-o stare, ci, când
într'un fel, când într'altul, iar alte ori schimbându-se și prefăcându-se, primind multe
feluri de primejdii după curgerea vremilor, socotit-au cei cu întreagă înțelepciune, ju-
decând lucrurile, să întemeieze și să întărească lucrurile lor cele de Dumnezeu și supt
adeverată unire să le tocmească, și, mai vartos, dumnezeiești și sfinte fiind lăcașuri, a
le aduce supt chiverniseala și stăpânirea Măririi Noastre, adevă sfântului patriarșesc,
apostolesc și de toată lumea Scaunului, ca să se învredniceze de a lui bună chiverniseală
și iubită slobozenie, după al său canonicesc obicei, care a noastră Biserică cea Mare
a lui Hristos au câștigat a dăruilor lor lucruri ca acestea, slobozenia fără nicio dare, ca,
de toată lumea ferindu-se și păzindu-se, întru mai multă sporire să adauge,—că, într'altfel,
neimbogățindu-se cu acest fel de chiverniseală și purtare de grijă, ei supuindu-se supt
stricăciune, vor cădea, și întru nimic vor rămâne, deci și cei ce au ostenit întru acele
bune fapte, nicio folos nu vor avea.

Drept aceia și prea-cinstitul și de tot bunul neam Spătarul-cel-Mare al lumi-
natei Domnii Terii-Rumânești, chirio Mihail Cantacuzino, al Cumpătării Noastre iubit
fiu duhovnicesc, întâmpinând pre noi, în Odriiu fiind, ni-au povestit, prin mijlocul so-
borului, cum că, din dumnezeiască râvnă, au ridicat din temelie, în Țara-Rumânească,
pentru spăsenia sufletului dumnealui și pomenire neîncetată lui, părinților dumnealui, o
sfântă și cinstită mănăstire ce se numește a Prea-Sfintei Stăpânei Noastre de Dumnezeu
Născătoare, în muntele de acolo ce se chiamă Bucegiu, pe marginea râului Prahova,
pre care și Sinaia, au numit-o, bine făcând, îndemnându-se de multă dragoste și cucernicie
lui ce avea către sfântul și de Dumnezeu umblatul muntele Sinai. Și, postind a nu fi
numai zidirea singură, ci și bine să-i facă ei, și chivernisirea ei cu înțelepciune socotindu-o,
grăbindu-se, au întărit-o cu cărți domnești și cu luminate hrisoave, a prea-luminatului
și prea-înnălțatului și de Dumnezeu temător și oblăduitorului Domn Io Costandin Basarab
Voievod a toată Țara-Rumânească, fiul Cumpătării Noastre, cel după Sfântul Duh iubit,—
purtând grijă pentru această cinstită mănăstire, precum Dumnezeu inbește, și cu multe
dumnezeiești daruri și bogate dăruiele împodobindu-o pre ea, a fi de tot sloboadă și fără de
nicio dajdie, precum și luminatele cărți aceleași domnești cu de-amăruntul scriu; încă
acest boier, ce s'au zis mai sus, au zidit, precum au zis, și alt monidion¹, și biserică,
ce se numește a Sfinților Ierarhi, în București, ce se chiamă Colțea,—iar pentru spăsenia
sufletului și de pomenire neîncetată.

Deci, pentru aceste cinstite mănăstiri au învrednicit și pre Cumpătarea Noastră a

¹ Mănăstioară.

le dăruî pre ele cu câtă eucernicie s'ar cădea şi bisericească cinste, iar de către Biserică a le adevări la slobozirea fără de nicio dajdie până în veci. Drept aceea, cererea lui cu dragoste primind, bună fiind, şi plăcută, şi spre bun gând căutând, scriem cu puterea şi cu stăpânirea Duhului Sfânt şi adevărim prin mijlocul soborului, d'împreună cu preasfinţirii şi prea-cinstiţii arhieriei ce se află cu noi, celor întru Duhul Sfânt iubiţilor fraţi şi împreună-slujitori, ca sfânta şi cinstita mănăstire ce s'au zis, a Prea-Sfintei Stăpânei Noastre de Dumnezeu Născătoarei, ce se chiamă Sinaia, care se află în muntele Bucegilor, lângă râul Prahovei, precum serie ale ei domneşti şi prea-luminate cărţi, aşijderea şi cealaltă din Bucureşti monidrie şi biserică, a Sfinţilor Celor Trei Ierarhi, care s'au zidit din temelie, precum s'au zis, de la cela ce s'au zis, boierul Marele-Spătar chiriu Mihail Cantacuzino, d'împreună cu toate ale lor câştiguri şi moşii câte s'au dat lor, atât de moşii stătătoare, cât şi din dobitoace pornitoare, care acum vor fi, şi după aceea cu mila lui Dumnezeu se vor face şi se vor adaoge, să fie şi să se numească, şi de către toţi să se cunoască, slobode, fără dajdie şi nesupuse, şi de către tot obrazul necălcate, până în vecii vecilor. Nimului nimica să nu fie datorare a da niciun ban mic, nici Mitropolitului celui de pe loc, nici altcuivă; destul numai arhierelui celui de pe loc să-l pomenească după canonicescul obicei, iar altcuivă să nu ceară nici de cum, având tărirea şi puterea, şi de către a noastră Marea lui Hristos Biserică, [după] scrierile cele domneşti, care s'au dat sfintei mănăstiri Sinaia, întru lucrare nemişcată şi neprefăcută. Iar cine dintr'aceste toate, sau obləduitor, sau arhieriu, sau boier, sau cu stăpânire, sau alt cinevă, mic sau mare, ar îndrăzni, ori în ce fel de chip, să răzvrătească şi să clătească slobozirea cea fără de dajdie a sfintelor mănăstiri ce s'au zis mai sus, şi va ispiti pre ele ori în ce fel, şi le va supără, sau, din cele toate câte scriu cărţile domneşti pentru ele, până la o simceă, le va călcă, şi va strică ceva şi va păgubi mănăstirile acestea, cu gând lăcomesc şi cu mână iubitoare de răpire, împotriva lui Dumnezeu luptându-se,—afurisit să fie de la Domnul Dumnezeu Atotţiitorul, şi blestemat, şi neiertat, şi întreg după moarte, în veci, să fie supt blestemul părinţilor celor soborniceşti, şi vinovat focului celui veşnic. Drept aceea, întru adevărînţa acestei sloboziri a sfintelor acestor lăcaşuri, s'au scris şi s'au dat lor şi acest patriarşesc, sobornicesc şi adevărată scrisoare în membrană¹, adevă în cojnegă, scrisă.

1702, Octomvriu 18.

(Iscăliţi:) Gavriil, arhiepiscopul Romei cei Nouă şi a Toată Lumea Patriarh, împreună cu doisprezece episcopi sobornici.

(După traducerea în Arhiva G. Gr. Cantacuzino, în *Studii şi documente*, XXI, p. 85 şi urm.)

CCCCIII.

Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, După 1703. despre alegerea acestuia.

Ἐπιστολή Ἀντιόχου Κωνσταντίνου, ἡγεμόνος Μολδοβλαχίας, συγχρητική πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Χρὸσανθον.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε θεσποτα καὶ Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κήριε Χρὸσανθε, ἡμεῖς δὴ κατὰ πνεῦμα πατέρ σεβασμιώτατε, τὴν ἡμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορευόμενοι, κεκυρμένῃ τῇ κεφαλῇ τὴν ἱεράν τῆς δεξιᾶν ἀσπάζομεθα, δεόμενοι τοῦ Παντοκράτορος ὅπως διατηρῇ καὶ διαφυλάττοι

Serisoarea lui Antioh Constantin, Domnul Moldovei, de heretisire către Patriarhul de Ierusalim Hrisant.

Prea-fericite, prea-înțelepte şi prea-respectate stăpâne şi Patriarh al sfintei cetăţi Ierusalimul şi a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, al nostru duhovnicesc părinte prea-venerat, îndreptându-ne cu evlavie către Fericeirea Ta, cu capul plecat sărutăm dreapta-Ţi cea sfinţită, rugând pe Atotţiitorul să o păstreze şi să o păzească

¹ Pergament.

αὐτὴν εἰς τὸν πατριαρχικὸν τῆς Θρόνον πολυετῇ καὶ ἐστερωμένῃ.

Τὴν ἀξιοσηλοῦσθαι¹ αὐτῆς ἐπιστολὴν ἐδέχθημεν, ἡστικὸς ἢ περιλήψις λύπης καὶ χαρᾶς σημεῖον περιεῖχε· ἐλύπει μὲν ὅτι ἐπειδὴ ἐμακαρίσθη ἐν Κυρίῳ ὁ μακαριώτατος καὶ ἀγιώτατος Πατριάρχης κύρ Δοσίθεος, τὸ θέμισθλον τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας τοῦ ζωοδόχου Τάφου, τέτοιος φωστήρ μέγας καὶ στύλος τῆς Ἐκκλησίας μας· ἐχάρημεν δὲ πάλιν ὅτι ἐμεινεν εἰς τόπον τοῦ τρισμακαρίου ἐκείνου ἄλλος φωστήρ ὅμοιος ἐκείνῳ, ὁποῦ ἡμπαρεῖ ὁμοίως νὰ διοικήσῃ τὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ καὶ ἡ Μακαριότητά τῆς ἕνας ὀνομασθὲς εἶναι εἰς τὰ πάντα ἀπὸ τοὺς ἐκλελεγμένους ὄντας, καὶ ποτισμένος ἀπὸ τὰ νάματά του. Κύριος δὲ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι βοηθὸς τῆς· ἡ χαρὰ αὐτῆς μᾶς κάμει νὰ μὴ πάρωμεν ἐκείνον τοῦ μακαρίτου κύρ Δοσίθεου διὰ μεγάλην λύπην τὴν θάνατον.

Διὰ τὰ μοναστήρια, καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τῆς Μακαριότητός τῆς τὰ εἴχαμεν εἰς σκέψιν καὶ συνδρομήν, τὰ ὅμοια καὶ τώρα, ὥς μὴ ἔχῃ ἔννοιαν. Ἡ Μακαριότης τῆς μόνον, καθὼς μᾶς εἶχε ὁ κοινὸς ἡμῶν πατήρ, πρέπει ὁμοίως καὶ αὐτῇ, ἐπειδὴ καὶ, καθὼς γράφει, εἴμεσθε φίλοι παλαιοὶ ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ μακαρίτου τοῦ πατρός μου· τὴν ἴδιαν ἐλάβειαν ὁποῦ εἴχαμεν εἰς τὸν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει κύρ Δοσίθεον, τὴν αὐτὴν. ἔχομεν καὶ πρὸς αὐτὴν, καὶ θέλει μᾶς ἔχῃ ὡς τέκνον, καθὼς κοινὸς πατήρ πάντων τῶν χριστιανῶν, καὶ καθὼς μᾶς εὐρίσκονται ἡ Μακαριότης του εἰς κάθε μᾶς ὑπόθεσιν κυβερνήτης, οὕτω καὶ ἡ Μακαριότης τῆς.

Αὐτὸ δὲ τὴν παρακαλοῦμεν, ἡ δὲ Μακαριότης τῆς ὅτι μᾶς παραγγεῖλει, στέργομεν· νὰ μᾶς πιστεύσῃ ἡ Μακαριότητά τῆς πὼς τὸ ὑπερεχάρημεν τὴν εἰς τὸν Θρόνον αὐτοῦ μετέθεσιν τῆς, ἐπειδὴ κατὰ διαδοχὴν καὶ μὲ πάσαν εὐλογίαν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν ἔγινε, καὶ δὲν ἐπροξενήθη ἄλλος ἀπὸ ἴδιον κληῖμα. Κύριος δὲ ὁ Θεὸς νὰ τὴν στερεώσῃ καὶ νὰ τὴν διαφυλάξῃ, νὰ φανῇ φωστήρ μέγας, ὡς ἐκείνον τὸν μακαρίτην· οἱ δὲ χρόνοι τῆς πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς.

Ὁ υἱὸς κατὰ πνεῦμα αὐτῆς,

Ἰω: Ἀντίοχος Κωνσταντίνου Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

pe Scaunul Ei patriarhicesc, întru mulți ani și statornică.

Serisoarea-Ți cea vrednică de evlavie am primit-o; al cărui cuprins ni-a dat prilej și de întristare și de bucurie; de întristare pentru că a răposat întru Domnul preafericitul și preasfințitul Patriarh chir Dosoftei, temelia sfintei Biserici, a de viață primitorului Mormânt, un mare luminător ca acela și stâlp al Bisericii noastre; ei ne-am și bucurat, iarăși, pentru că a rămas în locul celui de trei ori fericit alt luminător asemenea cu dânsul, care eșiel poate să cârmuiască astfel ale Bisericii, căci și Fericirea Ta ești unul care e cu nume mare în toate, printre cei aleși, și adăpat din apele lui. Iar Domnul Dumnezeu să-Ți fie într'ajutor; această bucurie ne face să nu luăm aceea moarte a răposatului Dosoftei drept durere mare.

Pentru mănăstiri, precum pe vremea Fericirii Sale le aveam în pază și pentru ajutor, tot astfel și acum,—să n'ai grijă. Fericirea Ta să fii numai ca și părintele nostru al amândurora, de oare ce și, cum scrii, suntem prieteni vechi, din vremea răposatului mien tată; aceeași evlavie pe care o aveam față de răposatul chir Dosoftei, o avem și către Ține, și ne vei aveă ca pe un fiu, ca unul ce ești părinte de obște al tuturor creștinilor, și, precum m'a găsit Fericirea Sa, în orice lucru, cârmuitor, așa și Fericirea Ta.

De aceasta ne rugăm Ție; iar Fericirea Ta că ni dai de veste, ni pare bine; să ni crezi Fericirea Ta că ne-am bucurat peste măsură de mutarea Ei în Scaun, pentru că prin moștenire și cu bună judecată și hotărâre s'a făcut, și nu s'a adus altul din altă țară. Iar Domnul Dumnezeu să te întărească și să te păzească, pentru ca să te arăți luminător mare, ca acela răposatul; iar anii să-Ți fie mulți și fericți.

Fiul Tău duhovnicesc:

Io Antioh Constantin Voevod.

¹ În copie: ἀξιοσηλοῦσθαι.

CCCCIV.

Radu Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre cuvântarea ce a ținut la Patimile Domnului și dorința lui de a se da Patriarhului de Ierusalim, adăugind daruri pentru amândoi.

1704,
14 April.

† Πανιερώτατε καὶ σοφώτατέ μοι θεσποτα, τὴν Πανιερότητά της εὐλαβῶς ἀσπάζομαι.

† Η ταπεινή μου εὐλάβεια ἐξέδωκεν ἓνα λόγον εἰς τὸ σωτήριον πάθος τοῦ ἀπαθοῦς ἡμῶν Θεοῦ¹, ἣ δὲ εὐλαβητικῇ μου καὶ εὐγνώμων προαίρεσις τὸ ἐπροσφώνησε τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ θεσπότῃ καὶ Πατριάρχῃ της ἁγίας πόλεως. Ἄν ἦτον ἡ Μακαριότης του ἐδῶ παρών, ἤθελα ἐγὼ αὐτοπροσώπως προσφέρῃ τῇ αὐτοῦ Μακαριότητι τὴν ταπεινὴν προσφορὰν. Διὰ τὴν ἔμωσ τοῦτον ἀπέτυχον, τολμῶ νὰ πειράξω τὴν Πανιερότητά της, παρακαλώντάς την ὡς παρ' ἐμοῦ τῇ αὐτοῦ Μακαριότητι νὰ προσφέρῃ τὴν ἐλάχιστον δῶρον. Διάφορα ἴσα ἔθεσα εἰς τὸ κοντινὸν εἰς τὸ θέλημά της εἶναι ὅσα θέλει νὰ δώσῃ τῷ μακαριωτάτῳ, καὶ ὅσα θέλει πάλιν νὰ κρατῇ ἡ Πανιερότης σας. Δὲν γράφω μερικῶς τῷ μακαριωτάτῳ ὡς περιττόν, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα εἶναι τυπωμένη. Ζητῶ λοιπὸν συγχώρησιν διὰ τὴν πείραξιν καὶ δῆρος ὅπου της διδῶ, καὶ μένω πάντοτε της Πανιερότητάς της εὐλαβέστατος υἱὸς κατὰ πνεῦμα.

Ῥάδουλος Μπραγκοβάνος.

Βουκουρέστι, 14 Ἀπριλίου 1704.

† Preasfințite și prea-învățate stăpâne al meu, sărut cu evlavie dreapta Preasfinției Tale.

Smerita-mi evlavie a scos o Cuvântare la mântuitoarea Patimă a Dumnezeuului nostru celui fără patimi, iar evlavioasa și reeunoscătoarea mea hotărâre a închinat-o prea-fericitului și prea-învățatului domn și Patriarh al sfintei cetăți. Dacă Fericirea Sa ar fi fost aici de față, aș fi închinat eu însumi Fericirii Sale smeritul prinos. De oare ce însă n'am avut parte, cutez să supăr pe Preasfinția Ta, rugând-O ca din partea mea să închine prea neînsemnatul dar, din parte-mi, Fericirii Sale. Am mai pus felurite alte lucruri în cutie; la voia Ta este, câte vrei, să le dai Prea-Fericitului, și câte vrei, iarăș, să le păstrezi Preasfinția Ta. Nu scriu cu de-amănuntul Prea-Fericitului, căci e de prisos, de oare ce și epistola către Fericirea Sa e tipărită. De alminterea, cer iertare pentru supărarea și greutatea ce-Ți dau, și rămân întru toate al Preasfinției Tale prea-evlavios fiu sufletesce:

Radu Brâncoveanu.

București, 14 April 1704.

(Căpiti grecești în Bibl. Ac. Rom.; Legrand, *L. c.* IV, p. 14, n° 10.)

CCCCV.

Mihai-Vodă Racovița și Antioh-Vodă Cantemir, Domnii Moldovei, pentru mănăstirile Sfântului Mormânt².

1704-1705
Iunie.

Γράμμα ὅπου ἔκαμεν ὁ ἐκλαμπρότατος Αὐθέντης Μιχαὴλ Βοεδόδας, ὄντων ἡμῶν εἰς Μπογδανίαν, διὰ τὰ ἐκείσε μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου³.

1704.

Διαλαμβάνει τὸ παρὸν της ἡμετέρας Αὐθεντίας γράμμα ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἅγιος καὶ ζωοδόχος Τάφος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ μήτηρ πασῶν τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν, καὶ δὲν ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ ἔχῃ μὲ ἄλλον τρόπον τὴν κυβένησιν αὐτοῦ, παρὰ μὲ τὴν ἐλεημοσύνην τῶν ὀρθοδόξων, ὥστε καὶ οἱ ἄγιοι Ἀπόστολοι ἐμάζωναν ἐλεημοσύνην, καὶ εἰς πό-

Io Antioh Constantin Voevod кожию амаоет. гоцопадар земаи молдаккони.

Facem știre cu această carte a Domniei Mele tuturor cui se cade a ști, de vreme ce sfântul și de viață dățătorul Mormântul Domnului nostru Isus Hristos este maica a tuturor sfintelor Biserici, n'au vrut dară Dumnezeu cu alt mijloc să facă chiverniseala sfintei Biserici, fără cât cu milostenia, pravoslavnicilor creștini, pentru că și sfinții Apostoli strângeau milostenie, și încă prin multe cetăți și sate au așezat orânduită milostenie ca să meargă la sfântul Sion: care

¹ V. Bianu și N. Hodoș, *Bibliografia românească veche*, I, p. 457, n° 145.

² Traducerea e după un act de la Antioh Cantemir, cu acelaș cuprins însă.

³ Serie Dosoftei, Patriarhul de Ierusalim, însuș.

λεις καὶ χώρας ἀπεκατέστησαν διωρισμένην ἐλεημοσύνην νὰ ὑπαγαίνη εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, ἦντινα καὶ εὐλογία ὀνομάζει ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ καθέξῃς οἱ πατέρες καὶ προπάτορες ἡμῶν καὶ πάντων τῶν ἐδλαθῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἐξαιρέτως οἱ ἀοιδιμοὶ αὐτοκράτορες καὶ τρισόλθιοι ἡγεμόνες, καὶ οἱ μακάριοι ἄρχοντες, μὲ διάφορα ἀφιερώματα καὶ ξενοδοχεῖα καὶ ἄλλαις μεγάλαις ἐλεημοσύναις καὶ πολλαῖς ἐκείνην τὴν εὐλογημένην πάντων τῶν χριστιανῶν μητρόπολιν ἐτίμησαν καὶ ὑπῆρτησαν, εἰς δὲ τοὺς ὑστέρους ταύτους καιροὺς ὅπου ἔλειψαν οἱ ὀρθοδόξοι αὐτοκράτορες, ὑπερασπισταὶ μάλιστα καὶ βοηθοὶ ταύτης τῆς πόλεως τῆς ἁγίας ἐχρημάτισαν οἱ ἐνταῦθα κατὰ καιροὺς εὐσεβεστάτοι Αὐθένται, καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχόντων, μὲ ἀφιερώματα, μὲ ἄσπρα, καὶ μὲ ἄλλα διάφορα εἶδη πραγμάτων, δι' ὧν πάντοτε ἡμεροῦται τῶν ἐθνῶν τὸ ἀπάνθρωπον, καὶ καταβάλλονται τῶν αἰρετικῶν ἢ ἐπιβουλαῖς, καὶ φυλάττεται ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ σῶως καὶ ὀλόκληρος, τὸ ὅποιον ὅτι οὕτως ἔχει, εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, — τῶρα ἕμως μερικὸν καιρὸν, φθάνω τοῦ πονηροῦ διαδόλου, ἀδυνάτησεν ὁ τόπος τοῦτος, καὶ ἐπομένως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου ἡσθένησαν, καὶ κινδυνεύει νὰ ἐκλείψῃ ἢ ἀπὸ τῆς πατρίδος ἡμῶν ἐλεημοσύνη τοῦ Ἁγίου Τάφου. Τοῦτων οὕτως ἐχόντων, εὐδοκίᾳ τοῦ παναγίου Θεοῦ, ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης ταύτης τῆς ἁγίας πόλεως καὶ πνευματικὸς ἡμῶν πατήρ, καὶ εὐρὼν τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν, καὶ γὰρ ὅσα ἐφόλαξαν τὰ πράγματα ὅπου εἶχαν, χρεωστοῦσι χρέη σχεδὸν ἀκυβέρνητα, ὅσα δὲ δὲν ἔχουσι χρέος, ὑστεροῦνται τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἐπειδὴ τὰ ἐπούλησαν καὶ τὰ ἔδωσαν εἰς ταῖς ἀνάγκαις τοῦ τόπου, ἡβουλήθη νὰ διορθώσῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὰ εἰρημένα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου. Ὅθεν τὰ μὲν μοναστήρια ὅπου εἶναι εἰς τὰ βουνά, Μπίστριτσα, Πόμπρατα καὶ Τασλόβι, ὅπου εἶχαν καὶ ἔχουσι τὰ πράγματα τους, καὶ μάλιστα τὰ ζῶα τους πολλὰ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου εἶχαν, ὅταν τὰ ἐπῆρεν ἡ Μακαριότης του, ἐπλήρωσε τὰ χρέη ὅπου εἶχασιν, εἰτα τὰ ἀφῆκεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐξουσίαν, καθὼς ἦταν καὶ προτῆτρα· ἐπειδὴ εἰς τὰ μοναστήρια ὅπου εἶναι εἰς τὰ βουνά οἱ καλόγηροι οἱ βωμαιοὶ ἐδοκιμάσθησαν ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κυβερνήσουν. Τὰ δὲ πέντε

și sfântul și fericitul Pavl o au numit blagoslovenie, și după aceea moșii și strămoșii noștri și toți pravoslavnicii creștini, și mai ales de aceștia prea-fericiții și samodrăjeții Împărați și luminați Domni și cinstiți boieri cu multe feliuri de daruri și cu esenodohii, adică: case de primirea streinilor, și cu alte mari milostenii au cinstit și au slujit acestei blagoslovite Mitropolii, care este maica tuturor Bisericeilor creștinești, iară, în vremile ceste de apoi, lipsind acei pravoslavnici Împărați, cari erau sprijinitori și ajutători aceștii sfinte cetăți, acum dară, într'aceste vremi, cu vrerea dumnezească coronindu-se luminații și pravoslavnicii Domni în țara noastră a Moldovei, așijderea și mulți din cinstiții boieri, cu danii, cu bani și multe feliuri de lucruri au miluit, și cu mijlocul aceștiea milostenii pururea se înblânziă acele fără credințe neamuri, și se biruesc vieșugurile ereticilor, și se păzește casa Dumnezenului lui Iacob întreagă cu toată plinirea ei, cum și până acum se află și este cunoscut în toată Biserica lui Hristos, — acum dară, dela o samă de vreme, din zavistia diavolului slăbind acest pământ, din tâmplarea oștilor și de alte¹, așa și într'acest chip și mănăstirile carelesânt închinat la Sfântul Mormânt au slăbit, cât se află la cumpănă și milostenia care mergea din țara noastră la Sfântul Mormânt să lipsească. Și, așa fiind, miluit-au Dumnezeu de au venit aicea sufletescul părintele nostru Preafericitul chir Dosifteiu. Patriarhul al sfintei cetăți a Ierusalimului, la Domnia lui Mihai-Vodă², și, aflând mănăstirile Sfântului Mormânt întru mare neputință, pentru căci, și câte [au păstrat] bucate și lucruri ce au avut, se află în datorie ca aceia, cât n'au fost în putință să se chivernisească, și, iarăși, câte mănăstiri se află neîndatorite, încă se lipsesc de bucatele lor, pentru căci au vândut din bucate ce au avut și au dat în nevoile țarei, vrut-au dar Sfinția Sa ca să le îndrepteză și să le așeză după putință, aceste sfinte mănăstiri a Sfântului Mormânt. Iară, pentru mănăstirile ce sânt la munte, Bistrița, Pobrata și Tazlăul, carele s'au aflat, [cu] lucrurile ce au avut și dobitoacele lor, mai multe decât când s'au închinat la Sfinția Sa Patriarhul, și, plătind datoriile și nevoile carele au avut, după aceea iar le-au lăsat Sfinția Sa în-

¹ Pasagiul nu e în textul grecesc.

² Aceiaș observație, firește.

μοναστήρια ὅπου εἶναι ἐνταῦθα εἰς Γιάσιον ἐκράτησε, νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἁγίου Τάφου, ὡς καὶ πρότερον, ἤγουν τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ Μπουρνόσκη, τοῦ Ἁγίου Σάββα, τῆς Τζετατζούιας, καὶ τῆς Μπούρνοδας, καὶ ἔτι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς Γαλάτζι· τὰ ὁποῖα, ἂν καλὰ καὶ χρέος δὲν ἔχουσιν, ἀμὴ τὰ περισσότερα εἶναι εἰς ἐσχάτην πενίαν, ἐπειδὴ ἐπούλησαν τὰ πράγματά τους, καὶ τὰ ἔδωσαν εἰς ταῖς ἀνάγκαις τοῦ καιροῦ, ἢ ὁποῖαι εἶναι φανεραῖς εἰς τοὺς πάντας. Ὅθεν ἐδεήθη τῆς ἡμετέρας Αὐθεντείας νὰ φράξωμεν τὴν πρὸς τὸν Ἁγίον Τάφον τῶν προγόνων ἡμῶν τιμὴν, καὶ νὰ εὐρωμεν τρόπον νὰ τὰ διορθώσωμεν, καὶ λοιπὸν τὴν ζήτησιν εὐλογον οὖσαν ἀποδεξαμένη ἢ ἡμετέρα Αὐθεντεία καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοί, τόσον οἱ ὀφφικιάλιοι, ὅσον καὶ οἱ μαζιλῆδες, ἐκρίναμεν καὶ ἀποφασίσαμεν ἵνα, ἀπὸ τὰ διαληφθέντα ἔξῃ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἢ Αὐθεντεία ποτὲ ἄσπρα δανεικὰ νὰ μὴ γυρεῖται, μήτε πολλὰ, μήτε ὀλίγα, μακάρι εἰς ὅτι χρεῖαις ἔλθουν εἰς τὸν τόπον, ἀπὸ τὰ δανεικὰ τὰ μοναστήρια ταῦτα, καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν νὰ εἶναι ἐλεήθῃ. Δεύτερον, ἐπειδὴ τὰ μοναστήρια τώρα εἶναι εἰς ἀσθένειαν, ἀνακαινίζοντάς τα δὲ ἢ Μακαριότης του καὶ φέρωντάς τα εἰς κατὰστασιν ἱκανὴν νὰ μὴ δίδουν μήτε τό τε περισσότερο δόσιμον εἰς τὴν Βιστιάριαν παρὰ ἐκεῖνο ὅπου δίδουν τώρα, ἤγουν τὸ τοῦ Γαλατᾶ σαράντα φλωρία τὸν χρόνον, τὸ τῆς Τζετατζούιας δεκαῖς φλωρία τὸν χρόνον, τὸ τῆς Μπούρνοδας ὀκτώ φλωρία τὸν χρόνον καὶ τοῦτο νὰ γίνεσθαι ἵνα τὸ περισσεῦον εἰσόδημα τῶν μοναστηρίων μὴ λαμβάνηται παρὰ τῆς Βιστιαρίας καὶ προξενηται μεγάλη ζημία εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον, εἰς ἡμᾶς τοὺς Αὐθέντας καὶ ἄρχοντας ἢ ἐσχάτη ἁμαρτία, ἀλλὰ νὰ ὑπαγαίνη εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον, διὰ τιμὴν τῆς πατρίδος μας, καὶ διὰ μνημόσυνον αἰώνιον ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων καὶ προπατόρων ἡμῶν. Τρίτον, ἵνα τὰ εἰρημένα μοναστήρια τοὺς ἀνθρώπους, ἦτοι τοὺς βετζίνους, ὅπου ἔχουν τώρα, νὰ τοὺς ἔχωσι πάντοτε, εἴτε εἰς ἓνα χωρίον νὰ τοὺς ἔχη κάθε μοναστήρι, εἴτε εἰς πολλά. Τὸ τοῦ Γαλατᾶ ἔχει βετζίνους πενήντα ἔξ. Τὸ τῆς Τζετατζούιας μὲ τὸ μετόχι τῆς, ἤγουν μὲ τοῦ Χλίντζα, ἔχει βετζίνους σαράντα ἓνα. Τὸ τῆς Μπούρνοδας ἔχει βετζίνους ἑννέα. Τὸ τοῦ Ἁγίου Σάββα ἔχει βετζίνους σαράντα τρεῖς: εἰς τὸ Βουλτζινέστι δεκαοκτώ, καὶ εἰς τὸ Το-

tru stăpânirea noastră, precum au fost și mai înainte; de vreme ce la mănăstirile ce sânt la munte călugării greci s'au socotit că nu sânt putineioși a chivernisi. Iară cele cinci mănăstiri carele sânt aicea în Iași și Sfântul Gheorghie la Galați, le-au poprit Sfinția Sa Patriarhul ca să se aște supt stăpânirea Sfântului Mormânt, precum au fost și mai înainte vreme, adică: Galata, Barnovsehi, Sfântul Sava, Cetățuia, Bârnova și Sfântul Gheorghie la Galați, carele, măcar că datorie nu au, iar încă și în mare lipsă s'au aflat, de vreme ce s'au vândut bucatele, și au dat la nevoile țării și a vremilor carele sânt adeverate întru toți. Pentru aceia rugându-se și nouă că să păzim cinstea care au avut strămoșii noștri către Sfântul Mormânt, și să aflăm mijlocul ca să-l îndreptăm și să-l așezăm, socotit-am dar și Domnia Mea că pofta Preafericitului părintelui nostru Sfinției Sale Patriarhului au fost cu cale și cu bună socoteală; deci așa am primit și Domnia Mea precum au legat Domnia Sa Mihai-Vodă, împreună cu preosfințitul părintele nostru Misail Mitropolitul, și cu toți episcopii țării noastre, și cu toți boierii, carii au fost cu boierii, și cu toți boierii mazili de la țară, așezat-am și am întărit într'acesta chip: pentru aceste șase mănăstiri carele s'au ales a Sfântului Mormânt¹, Domnia niciodată bani în datorie să nu ceie de la egumeni, nici mulți, nici puțini, macar la ce nevoie ar veni pământul nostru, și mănăstirile acestea și cu egumenii acestor șase mănăstiri să aibă pace. A doua, de vreme ce mănăstirile acmū sânt în mare slăbăciune, și înoindu-le Sfinția Sa și aducându-le la oarece așezare, să nu aibă a da mai mult la Vistierie atunci, fără cât s'au așezat acmū: 40 ughi Galata într'un an, 40 ughi Barnovsehi într'un an, 60 ughi Sfântul Sava într'un an, 61 ughi Cetățuia într'un an, 8 ughi Bârnova într'un an, 12 ughi Sfeti Gheorghie de la Galați², într'un an. Și aceasta să fie pentru că, de s'ar și mai înmulți venitul mănăstirilor, și bucatele lor, să nu aibă a lua mai mult la Vistierie fără cât precum sânt așezate, că, luându-se mai mult, va aduce mare pagubă Sfântului Mormânt, și spre noi și spre episcopi și spre boierii noștri greu păcat; numai venitul ce

¹ Schimbări firește față de actul din 1704.

² Actul lui Antioh dă numai: 40 Galata, 16 Cetățuia, 8 Bârnova.

ποῦρτζι¹ ἐδόμηντα ἐπτά, καὶ τὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου εἰς τὸ Γαλάτζι ἔχει ἀνθρώπους τρεῖς.

Ἐκρίναμεν δὲ ἐδλογον αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν εἰρημένων ἕξ μοναστηρίων νὰ δίδουν τὸν κάθε χρόνον ὁ καθ' εἰς ἀπὸ θυόμισυ φλωρία² τὰ ὅποια νὰ μὴ τὰ δίδουν μίαν καπανιάν εἰς τὴν κοῦρτην, ἀλλὰ νὰ μερίζονται εἰς τέσσαρα, καὶ νὰ δίδονται τέσσαραις φοραῖς τὸν χρόνον καθὼς καὶ τὰ τῶν μοναστηρίων νὰ μὴ δίδονται μίαν φοράν, ἀλλὰ, μερίζόμενα εἰς τέσσαρα, νὰ δίδονται τέσσαρες φοραῖς τὸν χρόνον καί, πρὸς τοῦτοις, ἐκείνην τὴν μιανὰν συνήθειαν ὁποῦ καθέτοις ἐκάμασι νὰ παίρνωσιν ἀπὸ τὰ μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Τάφου γκόστενα ἀπὸ τὰ πρόβατα καὶ ντεσέτινα ἀπὸ μελλισια καὶ χοίρους, ἀπὸ τοῦ νῦν πλέον νὰ μὴ γίνεταί, ἀλλὰ νὰ εἶναι τὰ ζῶα τῶν μοναστηρίων ἐλεύθερα καὶ ἀπὸ τὴν γκόστενα, καὶ ἀπὸ τὴν ντεσέτινα, καθὼς διαλαμβάνουσι τὰ τίμια γράμματα τῶν πρὸ ἡμῶν εὐσεβεστάτων Αὐθεντῶν. Καὶ ἀκόμη τὰ εἰρημένα μοναστήρια νὰ ἔχουν νὰ παίρνωσιν ἀπὸ τοὺς εἰρημένους ἀνθρώπους τους, χωρὶς πάσης ἀντιλογίας, τὴν γκόστενα καὶ τὴν ντεσέτινα. Εἰς τοὺς ὁποίους ἀνθρώπους καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ χωρία νὰ μὴν σεβαίνουσι μέσα βόρνιτζοι ἢ προκαλάμοι, ἢ ἄλλοι αὐθεντικοὶ ἢ ἀρχοντικοὶ ἄνθρωποι, ἢ νὰ κρίνωσιν, ἢ νὰ παιδεύουσιν, ἢ νὰ παίρνωσιν τίποτε, ἀλλὰ μόνον οἱ ἡγούμενοι νὰ εἶναι καὶ ἐξετασταὶ καὶ κριταί, καὶ νὰ παιδεύουσι τοὺς ἀτάκτους, εἰ μὴ που τύχη ἐγκληματικὸν ἁμάρτημα, ἢ γρου κλεψία καὶ φόνος, τὰ ὅποια θεωρεῖ μόνον τὸ αὐθεντικὸν ντιδάνι, καθὼς πάλιν διαλαμβάνουσι τὰ πρότερον δοθέντα γράμματα εἰς τὰ ὅποια ἀκόμη περιέχεται ἵνα οἱ αὐθεντικοὶ ἄνθρωποι μὴ παίρνωσιν ἀπὸ τὰ χωρία καὶ ἀπὸ τοὺς εἰρημένους ἀνθρώπους τῶν μοναστηρίων ἄλογα ὀλάκικα, ἢ ποτβόδαις, ἢ ἀγκαρίαις νὰ κάμνουν, ἢ ἄλλο τίποτε βίαιον νὰ ἐνεργοῦσιν, ἀλλὰ νὰ εἶναι τὰ χωρία καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν μοναστηρίων ἐλεύθερα ἀπὸ ἀγκαρίαις, ἀπὸ ὀλάκικα, ἀπὸ ποτβόδαις, καθὼς διαλαμβάνουσιν πάλιν τὰ αὐθεντικά γράμματα. Ἀποφαίνεται οὖν ἡ Αὐθεντία μου μὲ κοινὴν γνώμην πάντων τῶν ἐντιμωτάτων ἀρχόντων μου, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι τὰ μοναστήρια τοῦ Ἀγίου Τάφου, αὐτὰ ὁποῦ γράφομεν εἰς τὸ παρόν μας χρυσόβουλλον νὰ δίδουν, αὐτὰ

ar fi să meargă la Sfântul Mormânt, pentru cinstea țării noastre, și pentru vecinicia pomenire a noastră, și a părinților și a moșilor și a strămoșilor noștri. A treia, pentru pomenitele mănăstiri, și pentru oameni cari sânt vecini a sfintelor mănăstiri, să aibă pururea, fiind vecini, ori într'un sat, ori în multe sate, fieștecare mănăstire de aceste: 56 oameni Galata, și dintr'acești sânt mutați 16 oameni la Tămășăni; 41 oameni Cetățuia și cu Hlincea, 9 oameni Bârnova, 45 oameni Barnovschi la Șipote, 19 oameni tij Barnovschi la Volcinețu, 77 oameni tij a lui Barnovschi la Toporovți, 3 oameni a lui Sfetii Gheorghie la Galați, 9 oameni Sfetii Sava³.

Aflat-am și pentru aceasta cu cale și cu bună socoteală, acești oameni, a acestor 6 numite mănăstiri, să dea Vistierii de om câte doi galbini și jumătate de om într'un an; însă acești bani să-i dea de patru ori pe șferturi, și mănăstirile iară să dea pe șferturi. Așijderea, aceste sfinte mănăstiri având câțiva vecini fugiți prin multe locuri, deci, când vor veni vre unii de aceia, să aibă egumenii a-i aduce la Vistierie, și să le ia pecetlnituri, și după aceia să se așeză la satul lor, și să aibă a da și aceia ca și ceilalți oameni câte 2 ughi pol de om într'un an⁴. Și, osăbit de acestea, începând unii a face rău obiceiul de a lua goștini de oi⁵ de la aceste sfinte mănăstiri a Sfântului Mormânt, de care lucru de acum înainte nici într'un chip aceasta să nu mai fie, ci să fie bucatele mănăstirilor în pace de goștini⁶, precum arată cinstitele cărți a luminați și a răposați Domni ce au fost mai înainte de noi. Și iarăș încă aceste sfinte mănăstiri care sânt pomenite mai sus, să aibă a lua dela acești pomeniți oameni ai mănăstirilor, fără de nicio împotrivire, desătină de stupi și goștină de mascuți și goștină de oi. Așijderea într'aceste pomenite sate a sfintelor mănăstiri, niciun fel de globnici⁶ sau judecători să nu între, nici pârcaľab, nici alți oameni domnești, nici boierești, și nici să-i judece, nici să-i globască, fără numai egumenii lor să le fie certători și judecători, să certe pre

¹ În Legrand: Πορποῦτζι.

² În actul lui Antioh 56, Sf. Sava 43, Volcineț 18, Șipote lipsește.

³ Clauză adausă.

⁴ „Și deschisă de la albine și porci“, în 1704.

⁵ „Și desetine“, *ibid.*

⁶ „Vornici ori pârcaľabi“, *ibid.*

μόνα νά δίδουν, καί οἱ εἰρημένοι ἄνθρωποι τοὺς νά δίδουν ὁ καθ' εἰς ἀπὸ θυόμισιν φλωρία τὴν χρόνον, καί ὅχι περισσότερα· καί ἀπὸ τὰ δανεικά, καί ἀπὸ τὴν γκόστενα, καί ἀπὸ τὴν ντεσέτινα νά εἶναι παντάπασιν ἐλεύθερα, καί ποτὲ εἰς τὸν αἰῶνα κἀνένα ἄλλο δόσιμον νά μὴ τοὺς ρίξουν, μῆτε πολὺ, μῆτε ὀλίγον. καί οἱ ἄνθρωποι τῶν μοναστηρίων παραπάνω ἀπὸ τὰ θυόμισιν φλωρία τὴν χρόνον νά μὴ δίδουν, καί ἡ κρίσις καί ἡ ἀνάκρισις αὐτῶν νά γίνεταί ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους καθ' ἑνὸς μοναστηρίου, καί ἀπὸ βορνίκους, καί προκαλάμους, καί ἀγκυρίαίς, καί ὀλάκικα, καί ποτ-τόδοις νά εἶναι πάντῃ ἐλεύθεροι.

Βουλόμεθα δὲ ἵνα τὸ παρόν μας γράμμα ἔχῃ τὸ κῶρος παντοτεινά, ἀπὸ τοῦ νῦν καί εἰς τὸν αἰῶνα, ὥστε οἱ μεθ' ἡμᾶς κατὰ καιροὺς ἡγεμόνες νά μὴ ἔχωσι νά τὸ διασείσουν, μῆτε νά εὗρισκουν πρόφασαις ταῖς ἀνάγκαις τοῦ καιροῦ νά τὸ μετασαλεύσουν ἢ νά τὸ ἀθετήσουν, διὰ νά μὴ χαλάσουν πάλιν τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ ἀκαλουθήσῃ καὶ ἐντροπή καὶ ἀμαρτία καὶ κατάρρα εἰς τὴν τόπον. Καὶ ὅσοι Αὐθένται θελήσουν ἢ νά τὸ ἀθετήσουν, ἢ κἂν νά τὸ μετασαλεύσουν, ἢ εἰς πολὺ, ἢ εἰς ὀλίγον, καὶ ὅσοι τοὺς συμβουλεύσουν νά τὸ ἀθετήσουν, ἢ νά τὸ μετασαλεύσουν, ὡς ἐχθροὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ διόλου ἀχριστιανοὶ καὶ ἀδελφοὶ, ἔστωσαν ἀσυγχώρητοι.

cei vinovați; osebit de se va întâmplă vr'o greșeală mare, cum de moarte de om sau furtisag, care se cuvine a se căuta cu Divanul domnesc, precum iarăși arată cărțile acestor mai înainte de noi Domni. Așijderea iarăși, dintr'aceste pomenite sate, cai de olac sau podvozi sau alte angării ce ar fi pre altă țară, nimeni să n'aibă a lua, nici a supăra, ce să fie satele mănăstirilor în pace de toate acestea. Pentru acestea pentru toate adevărim dară și făgăduim, și întărim cu toată socoteala și sfatul Mitropoliei țarei și a episcopilor, și a tuturor boierilor, precum s'au pomenit mai sus, precum mănăstirile a Sfântului Mormânt aceste câte s'au scris într'al nostru uric, numai atâta să aibă a da, și mănăstirile și oamenii mănăstirilor, iară nu mai mult decât oamenii mănăstirești, câte 2 ughi pol de om într'un an, și de împrumutare, și de goștină, și de desătină să fie pururea de toate în pace, și niciodată în veci altă dare să nu aibă, nici mai mult, nici mai puțin. Și toate judecățile oamenilor mănăstirești să fie de la egumeni, iară altul nimeni să nu se amestece, nici vornici, nici pârcălabi, nici podvodari, nici cai de olac. De acestea de toate să fie în toate vremile în pace.

Socotit-am dară Domnia Mea și am întărit cu acest uric al nostru, să fie cu mari întărituri și neclătit de acum și până în veci. Așijderea și alți Domni carii ar fi în urma noastră, să n'aibă a strică, nici să aște pricină, pentru niscăi tâmplăria vremilor, să clătească această socoteală, sau să o lepede, ca să nu se strice iarăși mănăstirile a Sfântului Mormânt, și va veni pe urmă rușine și păcat și blăstăm în pământul nostru. Căci și noi la aceste vremi în multă greutate și datorii ne aflăm, iară încă și pentru chivirnisala sfintelor mănăstiri așa am legat¹. Iară care Domn, ar vr'e să lepede sau să clătească, ori mult, ori puțin, și iar carii ar sfātuî ca să se lepede sau să clătească, ca niște vrășmași ai Sfântului Mormânt, și într'un tot necreștini, și fără frica lui Dumnezeu, să fie neertați și afurișiți de Tatăl, și de Fiul, și de Duhul Sfânt, și blăstămat de 318 purtători de Dumnezeu părinți ce au fost în Nicheia, și îngerul lui Dumnezeu să-i gonească pre unii ca aceia în toate zilele vieții lor, și tot prilejul lor să fie ars în foc, și în cea mai de săvârșit să fie anatema, și trupește, și sufletește, și partea

¹ Paragraf adaus.

află în datorie ca aceia, cât nu-i în putință să se chivernisească, și, iarăși, câte mănăstiri se află neîndatorite, încă se lipsesc de bucate și lucruri ce au avut ale lor, pentru că au vândut din bucate ce au avut și au dat în nevoile țării, vrut-au dară Sfinția Sa Patriarhul ca să le îndrepteze și să le așeze după putință aceste sfinte mănăstiri a Sfântului Mormânt. Iar, pentru mănăstirile ce sânt la munte, Bistrița, Pobrata și Tazlăul, carile s'au aflat lucrurile ce au avut și dobitoacele lor, mai multe decât când s'au închinat la Sfinția Sa Patriarhul, și plătind datoriile și nevoile carele au avut, după aceeași iară le-a lăsat Sfinția Sa supt stăpânirea luminatului și milostivului nostru Domn Mihai Racoviță Voievod, ca să aibă toată chivernisala lor din porunca Măriei Sale lui Vodă, precum au fost și mai înainte vreme, de vreme ce părinții a Sfântului Mormânt carii au fost egumeni pe la acele sfinte mănăstiri de la munte, neputând chivirniși, pentru multe pricină a locului, s'au lăsat. Iară cele 5 mănăstiri ce sânt aici în Iași și o mănăstioară ce este la Galați le-a oprit Sfinția Sa părintele Patriarhul ca să se afle supt stăpânirea Sfântului Mormânt, precum au fost și mai înainte vreme, adică Galata, Barnovschi, Sfeti Sava, Cetățuia, Bârnova și Sfeti Gheorghe la Galați, carele, macar că datorie nu au, iar încăș în mare lipsă se află, de vreme ce s'au vândut bucatele, s'au dat la nevoile țerei și a vremelor, carii sânt adeverite întru toți. Pentru aceia rugându-se Pre-Fericitul părintele nostru Patriarhul milostivului și luminatului nostru Domn Mihai Racoviță Voievod cum, cu sfatul și cu socoteala Preaosfințitului Mitropolitul, și cu toți episcopii țerei noastre Moldovei, împreună și cu toți boierii, cum cei cu boierie, așa și mazilii boieri carii sânt la țeară, ca să păzim cinstea care au avut strămoșii noștri cătră Sfântul Mormânt, și să aflăm mijloc ca să le îndreptăm și să le așezăm, și, de vreme că, pofta Sfinției Sale socotind că este cu cale și cu bună socoteală, Măria Sa Vodă cu dragoste au priimit, împreună și cu noi cu toți, adică cu noi, smeritul Mitropolitul țerei Moldovei, și cu toți episcopii, așijderea și cu toți boierii, și cu acei cu boierie, și cu acei boieri mazili carii sânt la țeară, socotit-am și am așezat și adeverit, precum se cade și precum place lui Dumnezeu și cu dreptate, ca să aibă sfintele mănăstiri a Sfântului Mormântu cevași ușurare, la toate tâmplările vremilor, ori de spre Împărăție, ori de spre Domnie, doară miluind Dumnezeu să poată veni iarăși la statul lor cel dintâi. Socotitu-s'au dară și s'au așezat: pentru aceste pomenite șese mănăstiri, care s'au ales a Sfântului Mormânt, Domnia niciodată bani împrumut să nu ceie de la egumenii, nici mulți, nici puțini, macar la ce nevoie ar sosi pământul nostru, și mănăstirile aceste și egumenii acestor șese mănăstiri să aibă pace. A dona, de vreme ce mănăstirile sânt acum la mare slăbăciune, și, înnoindu-le Sfinția Sa, și aducându-le la oarece așezare, să nu aibă a da mai multă dare la Visterie atuncea fără cât s'au așezat acum: 40 ughi Galata, 40 ughi Barnovschi, 60 ughi Sfeti Sava, 16 ughi Cetățuia, 50 [=8] ughi Bârnova și 12 ughi Sfeti Gheorghe ot Galați, câte într'un an. Și aceasta să fie pentru că, de s'ar și mai înmulți venitul mănăstirilor, și bucatele lor să nu aibă a lua mai mult la Visterie fără cât precum s'au așezat, că, luându-se mai mult, va aduce mare pagubă Sfântului Mormânt, și spre noi greu păcat; ce numai venitul ce ar fi să meargă la Sfântul Mormânt, pentru cinstea țerei noastre, și pentru vecinică pomenire a noastră, și a părinților, și a moșilor, și a strămoșilor noștri. A treia, iarăși, pentru pomenitele mănăstiri, și pentru oamenii carii sânt vecini a sfintelor mănăstiri, să aibă pururea fiind vecini, ori într'un sat, ori în multe sate, fieștecare mănăstire de aceste: 56 oameni Galata, 41 oameni Cetățuia și cu Hlincea, 90 (*sic*) oameni Bârnova, 43 (*sic*) de oameni Barnovschi la Șipote, 51 (*sic*) oameni tij Barnovschi la Volcinețu, 76 (*sic*) oameni tij Barnovschi la Toporouți, 30 (*sic*) oameni Sfeti Gheorghe ot Galați, 90 (*sic*) oameni Sfeti-Sava. Aflat-am și pentru aceasta cu cale și cu bună socoteală, acești oameni a cestor pomenite 6 mănăstiri să dea Visteriei de om câte 2 ughi pol într'un an, însă acești bani să-i dă de 4 ori pe șferturi, și mănăstirile iară să dea pe șferturi. Așijderea, aceste sfinte mănăstiri având câțiva vecini fugiți prin multe locuri, deci, când vor veni vre unii de aceia, să aibă egumenii a-i aduce la Visterie și să le ia pecetluituri, și după aceia să se așeze la satele lor, și să aibă a da și aceia ca și ceilalți oameni câte 2 ughi pol pre an. Și, osebi de aceste, începând unii a face rău obicei de lua goștină de oi de la aceste sfinte mănăstiri a Sfântului Mormânt, de care lucru de acum înainte nici într'un

chip această să nu mai fie, ce să fie bucatele sfintelor mănăstiri în pace de goștini și de altele, precum arată cinstitele cărți a răposaiilor Domni.

Și, iarăși, aceste sfinte mănăstiri carile sânt pomenite mai sus, să aibă a lua dela acești pomeniți oameni ai mănăstirilor, fără de nicio împotrivire, desătină de stupi și goștină de mascuri și goștină de oi. Așijderea, într'atâte pomenite sate a sfintelor mănăstiri, niciun fel de globnici sau judecători să nu între, nici vornici, nici pârcălabi, nici alți oameni domnești, nici boerești, și nici să-i judece, nici să-i globiască, fără numai egumenii lor să le fie cercetători (*sic*) și judecători, să certe pre cei vinovați; osebit de se va întâmplă vr'o moarte de om sau furtisag, care (de) se cuvine a se căută cu Divanul domnesc, precum iarăși arată cărțile acelor de mai nainte Domni luminați. Așijderea iarăși dintr'aceste pomenite sate, cai de olac sau podvozi sau alte angării ce ar fi pre altă țară, nime să n'aibă a lua, nici a supără, ce să fie satele mănăstirilor în pace de toate de aceste, urmând și noii așezături și adevărului luminatului Domnului nostru, fiind cu cale, și mai vârtos s'au făcut cu socoteala și cu sfatul nostru. Aflat-am cu cale pentru aceste mănăstiri care se scriu în cinstit uricul Măriei Sale Domnului nostru, aceste numai să dea, și mănăstirile și oamenii mănăstirilor, iară nu mai mult, decât oamenii mănăstirei câte doi ughi pol de om într'un an, și de împrumutare, și de goștină, și de desătină să fie pururea de toate în pace, și niciodată în veci altă dare să nu aibă, nici mai mult, nici mai puțin. Și oamenii mănăstirilor mai mult de 2 ughi pol să nu dea. Și toate judecățile oamenilor mănăstirești să fie dela egumeni, iară altul nime să nu se amestece, nici vornicii, nici pârcălabii, nici podvodarii, nici solarii, nici cai de olac,—de aceste de toate să fie în pace în toate vremile. Și încă cu toată voia noastră poftim cum că acest uric cinstit a Măriei Sale lui Vodă să fie deplin întărit, și iarăși această scrisoare a noastră să aibă adevărul de acmă și până în veci, nici arhieriei carii ne aflăm acmă, nici alți cari ar fi după altă vreme, așijderea și noi, boierii, carii sântem într'această fericită Domnie a Măriei Sale lui Vodă cu boierie, și boierii mazili de țară, și nici din neamul nostru, nici din feciorii noștri, nici din feciorii feciorilor noștri, să n'aibă a strică, nici să aște pceină, din tâmplările vremilor, ca să clătiască a noastră așezare, că să nu se strice mănăstirile a Sfântului Mormânt, și va veni pe urmă rușine și păcat și blăstăm spre țara noastră și spre noi, spre toți, căci și noi, această dată, în multă greutate și datorii ne aflăm, iară încă și pentru chivernisiala sfintelor mănăstiri așa am legat. Iară cari din boieri, ori ar vrea să lepede, sau să clătiască, ori mult, ori puțin, și iarăși oarecare arhieriei sau boieri după aceste vremi ar sfătui pe alți Domni pentru acest uric a mănăstirilor a Sfântului Mormânt și pentru această plecată scrisoare a noastră, oricine s'ar ispiți a clăti sau a strică, măcar cine a hi, sau arhieriei, sau boieri, sau din neamul nostru, sau din feciorii noștri, ca niște vrăjmași Sfântului Mormânt și întru tot necreștini și fără frica lui Dumnezeu, să fie neertați și afurisiți de Tatăl și de Fiul și de Duhul Sfânt și blăstămați de 318 purtători de Dumnezeu părinți ce au fost în Nicheia, și îngerul lui Dumnezeu să-i gonească pe unii ca aceia în toate zilele vieții lor, și tot prilejul lor să fie ars în foc, și în cè mai de săvârșit să fie anafema și trupește și sufletește, și partea lor să fie cu aceia ce au răstignit pre Domnul nostru Isus Hristos, în vecinică muncă, Amin. ПУКАА Axintie 8 яе, катѡ 7213, Septemvrie 12.

(Uricariul, III. ed. a 2-a, pp. 106-14.)

CCCCVII.

1704,
Octombrie.

Hrisant, Patriarh de Ierusalim, întărește privilegiile mănăstirii Cașinul.

Γράμμα σιγilliώδες περί τοῦ ἐν Κασίνῳ
Μολδοβλαχίας ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἀρ-
χαγγέλων.

1704, Ὀκτωβρίου.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ

Serisoare pecetluită pentru sfânta mănăstire a Arhanghelilor din Cașinul Moldovei.

1704, Octomvrie.

Smerenia Noastră arată prin cea de față

παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι τὸ ἅγιον μοναστήριον τὰ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων καὶ κείμενον εἰς τὸ Κάσινον, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ὁ μακαρίτης Στέφανος Γεωργίτζας Βοεβόδας, τὸ ἀφιέρωσαν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μακαρίτης Βασίλειος Λογοθέτης, καὶ ἡ Δόμνα αὐτοῦ, μακαρίτις Σάφρα. Ἦτον δὲ μόνον τὸ παρακλήσιον καὶ ὀλίγα κελία ἔξω, μέσα δὲ ἡ ἐκκλησία ἦτον μὲ θεμέλιον καὶ μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο τι ἡμεῖς δὲ ἐτελειώσαμεν καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ κελία μὲ ἄσπρα τοῦ Ἁγίου Τάφου, νομίσαντες ὅτι νὰ ἔχῃ τίποτε βοηθίαν ἱκανὴν παρ' αὐτοῦ ὁ Ἅγιος Τάφος. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ὁστερημένον παντάπασιν ἀπὸ ζωᾶ, καὶ ἀπὸ πολλὰ, καὶ ἀπὸ ὀλίγα, ἐπαρακαλέσαμεν τὸν τότε ὀρθῶς καὶ εὐλαβῶς πολιτευόμενον ἄρχοντα μακαρίτην Νικόλαον Λογοθέτην τὸν Ῥακοβίτζα καὶ τοῦ ἐδώσαμεν τὸ χωρίον Ῥόζνοβα τρόπῳ εἴτε πωλησίας, εἴτε ἀλλαγῆς, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ μοναστήρι μερικὰ ζωᾶ, τὰ ὁποῖα καταγράφονται εἰς τὸ ζαπίσι ὁποῦ τοῦ ἐδώσαμεν. Μετὰ ταῦτα αὐτὸ τὸ μοναστήρι, ἀπὸ ταῖς ἀνάγκαις τοῦ καιροῦ, δύο καὶ τρεῖς φοραὶς, ἦλθεν εἰς ἐσχάτην πενίαν, καὶ τὸ ἐδοιχθήκαμεν, παρέχοντες αὐτῷ καὶ ζωᾶ καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἐνταῦθα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου. Νῦν δὲ ἐλθόντες πάλιν ἐνταῦθα εἰς Μολδοβλαχίαν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Μιχαήλ Ῥακοβίτζα Βοεβόδα, εὗρομεν τὸ εἰρημένον μοναστήριον ἀπὸ ταῖς ἀνωμαλίαις καὶ διάφορα κακὰ ὁποῦ ἐσυνέβηκαν εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ἀπὸ Λέχους, ἀπὸ Τατάρους καὶ ἀπὸ κακοτρόπους κυβερνήτας, παντέρημον· καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ἐνταῦθα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου νὰ τὸ βοηθήσωμεν δὲν ἠμπορέσαμεν, ἐπειδὴ ἤρρομεν καὶ αὐτὰ σχεδὸν ἔρημα, ἐπαρακαλέσαμεν τὸν τιμιώτατον καὶ εὐγενέστατον ἄρχοντα Μέγα-Βόρνικον κύριον Γεωργάκην Ῥουσσέτον, καὶ τοῦ ἐδώσαμεν ἓνα χωρίον τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου, ἦτοι τὸ Μποντζουλέστι, μὲ ὅλους τοὺς Ῥουμάνους καὶ μὲ ὅλην τὴν μωσίαν λόγῳ πωλησίας, εἴτε ἀλλαγῆς, καὶ ἔδωκεν ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸ τοῦ Κασίνου διακόσια πενήντα πρόβατα τῆς γέννας, διακόσια μελίσσια, δέκα φοράδια, εἴκοσι βόδια, τριάντα ῥελάδαῖς τῆς γέννας, τὰ ὁποῖα ὅλα ἐδόθησαν εἰς τὸ εἰρημένον μοναστήριον σῶα καὶ ἀνελλιπῇ. Ἀποφαίνεται οὖν ἡ Μετριότης ἡμῶν ἵνα τὸ διαληφθὲν χωρίον, ἦτοι τὸ Μποντζουλέστι, μὲ ὅλους τοὺς Ῥουμάνους καὶ μὲ ὅλην τὴν μωσίαν, νὰ εἶναι κτῆμα ἴδιον τοῦ διαλεφθέντος

gramată patriarhicească cum că sfânta mănăstire ce cinstește întru numele Sfinților Arhangheli și se află la Cașin, pe care a clădit-o răposatul Stefan Gheorghiliță Voevod, a afierosit-o la Sfântul Mormânt frațele lui, răposatul Vasile Logofătul, și Doamna lui, răposata Safta. Dar eră numai paraclisul și puține chilii afară, și la mijloc eră biserica, cu temelia ei, și atât, nimic alta; iar noi am săvârșit și biserica și chiliile cu banii Sfântului Mormânt, socotind să aibă vre-un ajutor în destul de la ea Sfântul Mormânt. Și, de oare ce eră lipsită eu totul de vite, și multe, și puține, am rugat pe cel ce atunci petrecea drept și eu evlavie, dumnealui răposatul Nicolae Logofătul Racoviță, și i-am dat satul Roznov, în chip de vânzare sau și de schimb, și el a dat la mănăstire câteva vite, care sunt scrise în zăpisiul ce i-am dat. După aceea mănăstirea, din nevoile vremii, de două și de trei ori, a venit la cea mai mare sărăcie, și am ajutat-o, dându-i și vite și celelalte de nevoie, de la celelalte mănăstiri de acolo ale Sfântului Mormânt. Iar acum, venind din nou aici în Moldova, în zilele prea-cernicului și prea-luminatului Domn, domnul domn Io Mihail Racoviță Voevod, am găsit zisa mănăstire cu totul pustie de pe urma neorânduielilor și feluritelor rele ce s'au întâmplat în locul acela, de la Tesei, de la Tataři și de la cărmuitorii cu apucături rele; și de la celelalte mănăstiri de acolo ale Sfântului Mormânt s'o ajutam n'am putut, căci le-am găsit și pe acelea toate pustiite, și ne-am rugat de prea-cinstitul și prea-nobilul boier Marele-Vornic dumnealui Iordachi Ruset, și i-am dat un loc al zisei mănăstiri, adecă Buciuileștii, cu toți Rumânii și cu toată moșia, ca vânzare ori ca schimb, și a dat în locul lui acelei mănăstiri a Cașinului două sute cinzeci de oi fătătoare, două sute de stupi, zece iepe, douăzeci de boi, treizeci de vaci fătătoare, care s'au dat la acea mănăstire, întregi și fără lipsă. Deci mărturisește Smerenia Noastră că acea moșie, adecă Buciuileștii, cu toți Rumânii și cu toată moșia, să fie stăpânire a celui prea-nobil boier Marele-Vornic dumnealui Iordachi Ruset, și s'o aibă în stăpânire și întrebuințare cu totul domnia sa și copiii săi, și într'un cuvânt urmașii săi, de acum și până în veac; și vre-un boier ori supus, sfințit sau mirean,

εὐγενεστάτου ἄρχοντος Μέγα-Βορνίκου κυρίου Γεωργιάκη τοῦ Ῥουσσέτου, καὶ νὰ τὸ ἔχη κατὰ τὴν δεσποτείαν καὶ χρῆσιν ἐξ ὁλοκλήρου ἢ εὐγενεία τοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ, καὶ ἀπλῶς οἱ κληρονόμοι τοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ τινὰς ἄρχων ἢ ἀρχόμενος, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, ἢ καὶ ἐκ μέρους τῶν πατέρων τοῦ διαληφθέντος μοναστηρίου Κασίνου, νὰ μὴν ἔχη ποτὲ οὔτε εἰς ἐκκλησιαστικόν, οὔτε εἰς πολιτικὸν κριτήριον νὰ κάμῃ κάμειαν ἐνόχλησιν, ἢ εἰς τὴν εὐγενείαν τοῦ, ἢ εἰς τὰ τέκνα τοῦ, ἢ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ, ἐν θάρρει ἀλύτου ἀφορισμοῦ καὶ ἀναθέματος αἰωνίου. Ἐπὶ γὰρ ἀσφαλείᾳ καὶ βεβαιώσει διηγεκεί τῆς ἀλλαγῆς ταύτης ἐδόθη τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα.

Ἐν Γιάσιφ, αψδ', Ὀκτωβρίφ.

(Legrand, l. c., pp. 43-45, n° 16.)

CCCCVIII.

1704,
31 Octom-
bre.

Doamna Marica, a lui Constantin Brâncoveanu, către Hrisant Notara, despre niște daruri ce-i face și „moartea răposatului Radu“.

Μαρία, ἐλέω Θεοῦ, Δόμνα πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε ἅγιε Καίσαρσίας, κύρ Χρύσανθε, τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα μετ' εὐλαθείας προσκυνούμεν, ἣ δὲ παρουσά μας νὰ εὖρῃ τὴν Πανιερότητά σας ἐν ὁγείᾳ, εὐτυχίᾳ, εὐφροσύνῃ, ἀγαλλιάσει καὶ πάσῃ χαρᾷ. Ἡμεῖς χάριτι Θεοῦ καὶ δι' ἁγίων σας εὐχῶν ὁγιαίνουμεν.

Τὴν ἀποσταλεῖσαν ἡμῖν ὑμετέραν σεβασμίαν ἐπιστολὴν μετ' εὐλαθείας ἄκρας ἐλάβομεν, ἐξ ἧς μαθόντες τὴν ὑμετέραν ὁγείαν ὅλη ψυχῇ ἐχάρημεν καὶ ἡσθημεν. Τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα καλῶς τε καὶ ἀκριδῶς ἐγνωμεν ἐν ἡ μετ' εὐχαριστίας ἡμῖν γράφει περὶ τῶν σταλέντων τῇ ὑμετέρᾳ Πανιερότητι [ὁ]ποκαμισίων, περὶ ὧν ὡς ἔχωμεν συγχώρησιν καὶ συμπάθειον, διότι ἔπρεπε πρὸ τῆς Αἰμπρῆς νὰ τελειωθῶν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ Πανιερότητι νὰ πεμφθῶν, ἐμποδίου δὲ ἐστάθη ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ τοῦ μακαρίτου Ῥαδοῦλου¹ θανή· δι' ὅπερ αὐτῆς ζητοῦμεν συγχώρησιν. Ἐχομεν μεγίστην τὴν ἔννοιαν καὶ διὰ τὸ μαντίλιον μόνον ὁγείαν νὰ μᾶς χαρίσῃ ἅγιος ὁ Θεός.

Μεγίστας τὰς εὐχαριστίας ἀπονέμομεν τῇ

ori și din rândul părinților acelei mănăstiri a Cașinului, să n'aibă a veni vre-odată nici la județ bisericesc, nici politicesc pentru a face vre-o supărare, ori domniei sale, ori copiilor lui, ori moștenitorilor lui, supt povară de afurisanie nedeslegată și de anatema veșnică. Pentru că spre siguranță și întărire statornică a acestui schimb s'a dat cea de față gramată a Smereniei Noastre.

Iasi, 1704, Octomvrie.

Maria, cu mila lui Dumnezeu Doamnă a toată Ungrovlahia.

Preasfințite și prea-învățate Mitropolit al Chesareii, chir Hrisant, ne închinăm cu evlavie Preasfinției Voastre, și cea de față a noastră să afle pe Preasfinția Ta în sănătate, fericire, mulțămire, bucurie și toată plăcerea. Noi, cu mila lui Dumnezeu și cu sfințele-Ți rugăciuni, suntem sănătoși.

Am primit cu cea mai mare evlavie venerabila-Ți scrisoare, trimeasă nouă, din care aflând sănătatea Preasfinției Tale, din tot sufletul ne-am bucurat și ne-am învoioșat. Iar cele scrise în ea le-am cunoscut bine și cu de-amănuntul; în care cu mulțămire ni scrii pentru cămăși (ὁποκαμισία) trimese Preasfinției Tale, pentru care să avem iertare și îngăduință, pentru că trebuia ca înainte de serbătoare (?) să se săvârșească și să se trimeată Preasfinției Tale, ci ni-a fost de împiedecare pe lângă altele și moartea răposatului Radu; pentru care încă odată cerem iertare. Avem grija cea mai mare și pentru mantie; numai să ni dea sănătate Sfântul Dumnezeu. Mulțămim foarte mult Fericirii Tale

¹ Nu e Răducanu Cantacuzino, fiul Stolnicului, mort după 1714. — Radu fiul Mariei tipăriă în 1706 Cuvântul către Nicolae (Bibl. rom. veche, I, p. 469, n° 152).

ὁμετέρῃ Μακαριότητι διὰ τοὺς γαβανοὺς τοῦ κίτρου. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν, οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὁμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πολλοὶ τε καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς ὁμετέρας Πανιερώτητος ὡς θυγάτηρ:

Μαρία Δόμνα.

1704, Οκτωβρίου 31.

(Legrand, I, c., IV, pp. 14-5, n° 11.)

pentru gavanoasele (boreanele) de (dulceți de) chitru. Acestea deocamdată, și anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu mulți și cu totul fericiți. A Preasfinției Tale ea o fiică:

Doamna Maria.

1704, Octomvrie 31.

CCCCIX.

Gramata Patriarhului Hrisant de Ierusalim pentru închinarea mănăstirii Hadâmbului către Sf. Sava.

Iași,
1704,
Novembre.

Γράμμα ὅπου ἐδώσαμεν νὰ εἶναι τὸ μοναστήρι τοῦ Χαντούρη μετόχι τοῦ Ἁγίου Σάββα.

1704, Νοεμβρίου.

Διαλαμβάνει τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα ὅτι τὸ μοναστήρι ὅπου ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰάφον ὁ μακαρίτης Ἰωάννης Χαντούρης¹, τὸ ὁποῖον εἶναι εἰς Νταλμάρε, ἐλθὼν ἐνταῦθα ὁ Δημητράσκος Βοεδόδας Κωνσταντινουπολίτης², τὸ ἐδιαγοῦμισε μετὰ ταῦτα ἐσυνέβησαν πόλεμοι, καὶ ἦλθον εἰς τὴν τόπον τοῦτον Λέχοι, Τούρκοι, Τατάροι, καὶ ἄρπαξαν τὰ ζῶά του, τὰ μελίσσια του, καὶ εἴ τι ἄλλο εἶχε, τόσον εἰς τὸ μοναστήρι, ὅσον καὶ εἰς τὸ μετόχι καὶ ἀκόμη οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἦσαν εἰς τὰ χωρία τῶν ἄλλοι ἐσκληρώθησαν, καὶ οἱ ἄλλοι ἀφανίσθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν καὶ πολλάκις ἐδώσαμεν εἰς αὐτό, ἀπὸ τὰ ἐνταῦθα ἐν Γιάσιφ εὐρισκόμενα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ἰάφου, ζῶα μερικά καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα διὰ νὰ τὸ ἀναστήσωμεν ἀπὸ τὸν κακὸν καιρὸν ἐπαθε πάλιν τὰ αὐτά. Τέλος πάντων, μὴ θυνάμενοι νὰ κάμωμεν ἄλλον τρόπον διὰ νὰ στέκεται ἐκεῖνη ἡ ἐκκλησία εἰς τὸν τόπον τῆς, Θεοῦ εὐδοκῶντος, γύρομεν εὐλογον καὶ τὸ ἐκάμαμεν νὰ εἶναι μετόχιον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὅπου εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὸ Γιάσιον, ὥστε καὶ τὸ μοναστήριον αὐτὸ τὸ εἰς τὸ Νταλμάρε καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς γεννήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τὸ μετόχι τοῦ ὅπου ἔχει ἐκεῖ εἰς τὸ Μποτέστι, καὶ τὰ ἱερά του ὅσα ἔμειναν, καὶ ἡ μωσῆς του, καὶ οἱ τόποι τῶν ἀμπελιῶν, καὶ οἱ μύλοι καὶ οἱ τόποι τῶν μύλων, καὶ ἡ ποιμνιτζίς καὶ τὰ ἐργαστήρια, καὶ οἱ τόποι ὅπου ἔχει ἐδῶ εἰς τὸ Γιάσι, νὰ εἶναι εἰς τὴν χρῆσιν καὶ δεσποσίαν τούτου τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὡσάν νὰ ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἅγιον Σάββα ὅθεν καὶ ὅλα τὰ χρυσόβουλλα

Serisoare ce am dat ca să fie mănăstirea Hadâmbului metoh la Sfântul Sava.

1704, Noiembrie.

Gramata de față a Smereniei Noastre vădește că mănăstirea ce a închinat-o Sfântului Mormânt răposatul Ioan Hadâmbul, care e la Dealu-Mare, viind acolo Dumitrașcu Voevod Constantinopolitanul, a prădat-o; după aceea s'au întâmplat războaie, și au venit în țara aceea Leși, Turci, Tataari, și au furat vitele ei, albinele ei și ce alta mai putea să aibă, atât în mănăstire, cât și în metoh; și încă oamenii ce erau pe moșiile ei, unii au fost robiți, și alții s'au nimicit și s'au împrăștiat; și adesea i-am dat, de la mănăstirile ce se află aici în Iași ale Sfântului Mormânt, unele vite și altele de nevoie ca s'o ridicăm; dar de relele vremuri a pășit iarăș tot așa. La urma urmei, neputând să facem alt chip ca să se păstreze acea biserică în locul ei, cu voia lui Dumnezeu, am găsit că e bine și am făcut să fie metoh al mănăstirii Sfântului Sava, care se află aici la Iași, așa încât și mănăstirea aceea de la Dealu-Mare, închinată întru numele Nașterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și metohul ei ce-l are aici, la Botesti, și lucrurile sfinte câte i-au rămas, și moșiile ei, și locurile de vii, și morile și locurile de moară, și pivnițele, și dughenile, și locurile ce are aici la Iași, să fie spre folosul și supt stăpânirea acelei mănăstiri a Sfântului Sava, ca să fie afierosite Sfântului Sava; pentru care și hrisoavele și uricele și zapisele și alte hârtii ale mănăstirii Dealu-Mare le-am dat la Sfântul Sava. Trebuie deci ca egumenul de pe vremea al Sfântului Sava s'o meremetisească și s'o păzească, și să aibă tot-

¹ V. Iorga, *Inscripții*, II, pp. 106-7, n° 290-2.

² Cantacuzinul, spre deosebire de Cantemir.

καὶ οὐρίκια¹ καὶ ζαπίσια καὶ ἄλλα χαρτῖα τοῦ μοναστηρίου Νταλμάρε, τὰ ἐδώσαμεν εἰς τὸν Ἅγιον Σάββα. Ὁφείλει δὲ ὁ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Σάββα νὰ τὸ μερμεριτίζη καὶ νὰ τὸ σκεπάζη, καὶ νὰ ἔχη καὶ πάντοτε τινα ἡ ἱερέα, ἡ ἱερομόναχον νὰ διαβάζη τὴν ἀκαλουθίαν, καὶ νὰ ἱεροοργῇ τὴν ἐξδοράδα ἅπαξ καὶ δὶς, καὶ ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου ὅλους τοὺς τόπους, τόσον ἐκείνους ὅπου εἶναι ἔξω εἰς τὴν τζάραν, ὅσον καὶ ἐκείνους ὅπου εἶναι ἐδῶ εἰς τὸ Γιάσι, νὰ μὴν ἡμπορῇ ὁ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Σάββα νὰ πωλήσῃ, ἢ νὰ ἀλλάξῃ, μήτε πολὺ, μήτε ὀλίγον, ἐν θάρρει ἀλότου ἀφορισμοῦ καὶ ἀναθεματος αἰωνίου. Καί, ἂν ποτε τοιοῦτόν τι ἀκολουθήσῃ, χρεῖα νὰ εἶναι μὲ τὴν εἶδῃσιν καὶ γνώμῃν τοῦ κατὰ καιροὺς Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅχι μὲ μόνην τὴν γνώμην τοῦ ἡγουμένου.

Ἐδόθη ἐν Γιάσι, αψδ', μηνὶ Νοεμβρίῳ.

(Legrand, *Epistolaire*, pp. 45-6, n° 17.)

deauna și vre-un preot sau ieromonah să facă slujba, să săvârșească liturghia pe săptămână odată și de două ori, și toate locurile mănăstirii, atât acelea ce sunt afară, prin țară, cât și acele ce sunt aici, în Iași, să nu poată cel de pe vremea egumen al Sfântului Sava să le vândă, ori să le schimbe, nici mult nici puțin, supt povară de afurisanie nedeslegată și de veșnică anatemă. Și, de va urmă așa ceva, să fie neapărat cu știrea și părerea Patriarhului ce va fi atunci al sfintei cetăți Ierusalimul, și nu numai cu părerea egumenului.

S'a dat în Iași, 1704, luna Noiembrie.

CCCCX.

1705.

Patriarhul de Constantinopol, — numind pe Nicolae Mavrocordat Logofăt-Mare al Bisericii constantinopolitane, după ce ajunsese Mare-Tâlmăciu, întărește părintelui său Alexandru Exaporitul, fost Mare-Logofăt al Bisericii —, care a cedat oficiul fiului — dreptul de a împărți și mai departe unele exarhii patriarhale, luându-și veniturile anuale ca exarh².

Φιλανθρωπίας καὶ δόσεως ἐκκλησιῶν γράμμα τοῦ Νικολάη-Βόδα.

Ἐπειδὴ πάσαι μὲν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἐφιλοδορήθησαν πατριαρχικῇ φιλοτιμίᾳ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς χρηματισάντων οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν τῷ πρώτῳ Μεγάλῳ Λογοθέτῃ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, τῷ ἐκλαμπροτάτῳ, σφωτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ Αὐθέντῃ ἐξ ἀποβήτων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, κυρίῳ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ, υἱῷ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐξαρχιῶν, — ἅτε συντρέχοντι καὶ βοηθοῦντι διηγουκῶς λόγῳ καὶ ἔργῳ ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀνάγκαις καὶ χρεῖαις, κοινωφελεῖ τε καὶ χρησίμῳ ἐν τῷ λέγειν καὶ πράττειν τῷ χριστωνόμῳ τελοῦντι πληρώματι, καὶ μηδέποτε διαλείποντι ὑπερασπίζεσθαι μεθ' ὅσης προθυμίας, δι' ἔμφυτον αὐτοῦ καλοκαγαθίαν καὶ πόθον ἔνθεον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ μητρὸς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ἄλλως τε χρηστῷ τε πάνυ, καλῷ τε κάγαθῷ, παντοίαις ἀρεταῖς κομῶντι καὶ περιφανεῖ τυγχάνοντι, ὥστε μέχρι τερμάτων τῆς οἰκουμένης γνωρίζεσθαι — γεραίρειν καὶ γὰρ ἀειπροφανῶς εἶθε τὸ περιούσιον ὄψος τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἀπηκριβωμένους εἰς ἀρετὴν, καὶ κρείττονος εἶον ὑπερέχοντας, καὶ τιμὰς ἀπονέμειν αὐτοῖς τὰς προσηγούσας, καὶ χαρισμάτων τρόπους τοῖς ἁγίοις ἁγίως ἐντιθέναι, τοῖς ἀποστολικοῖς καθυπεῖκον ἐντάλμασι, τοῖς τὴν τιμὴν ἀποδιδόναι τρανῶς ἐντελλομένοις, τοὺς μέντοι πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ σοφίας πλουτοῦντας, χάρισμα καὶ προασπιστὰς αὐτῆς γενομένους, διὰ παντός, καὶ μάλιστα, ὡς ἡ Ἐκλαμπρότης αὐτοῦ καθέστηκεν, αὐτὸν μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς πάντων πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερανεστηκώς, σοφίᾳ τε καὶ εὐπαιδευσίᾳ, μεγαλοφροσύνῃ τε καὶ παντοδαποῖς προτερήμασιν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν πρὸ ἡμῶν οὐδὲν ἔλαττον, καὶ ὑπερμαχῶν ἀδιαλείπτως τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας τε καὶ συστάσεως, καθ' ἣν ἡξιώθη σὺν Θεῷ παύρησιαν ἔχειν καὶ εὐκλειαν παρὰ τῇ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ, πάντως καθ' ὑπέρτερον λόγον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀπολαμβάνειν

¹ In Legrand: οὐρίκια.

² V. Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, IV, p. 285.

ἱερῶν¹ ἐπάναγκες, — παρητήσατο δὲ τὸ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου ὁφφίκιον οἰκαιοθελῶς πρὸς τὸν παμφίλτατον υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδοξότατον, ἐλλογιμώτατον καὶ κοσμιώτατον Μέγαν Ἑρμηνέα τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, κήριον κήριον Νικόλαν, τὸν καὶ Μέγαν Λογοθέτην τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας σφραγισθέντα ὑφ' ἡμῶν, καὶ ἐναπέμειναν αἱ εἰρημέναι πατριαρχικαὶ ἐξαρχίαι τῇ αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητι, ὡς καὶ πρότερον. Τοῦτου χάριν τὴν φιλοτιμίαν καὶ δόσιν τῶν αὐτῶν τοῦτων πατριαρχικῶν ἐξαρχιῶν καὶ ἡμεῖς ἐπικυροῦντες καὶ ἐπιβεβαιῶντες, ὡς καλῶς χορηγήθεισῶν ἀξίως τε καὶ πρεσβύτως τῇ φιλεουσέβει τῇ αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητι, δι' ἧς περ εἰρηται αἰτίας, γράφωμεν καὶ ἀποφασίζομεν συνοδικῶς κτλ. ἵνα αἱ διαληφθεῖσαι πατριαρχικαὶ ἐξαρχίαι εἴησαν καὶ αὐθις ὑπὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀθέντου ἐξ ἀπορήτων τῆς κραταιᾶς βασιλείας ἀναφαίρετως καὶ ἀναποσπάστως ἐφ' ὅρῳ ζωῆς τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, ἅδειαν ἐχοῦσης ἐπιστατεῖν αὐτῶν δι' οἰκείων ἐπιτρόπων αὐτοῦ, καὶ καρποῦσθαι καὶ νέμεσθαι τὰ κατ' ἔτος αὐτῶν διατεταγμένα ἐτήσια ἀναντιρρήτως καὶ ἀναμφισβήτως, ὡς καθολικῶς αὐτῶν ἐξαρχος, μηδενὸς ποτε τολμῶντος ἐναντιωθῆναι εἰς τοῦτο. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν ἀπελήθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα.

αψε'τω.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

CCCCXI.

Maria Doamna a lui Brâncoveanu către Hrisant de Cesareia, despre gătirile pentru nunta fiului ei mai mare.

1705,
7 Ianuar.

Μαρία, ἐλέω Θεοῦ Δόμνα πάσης Οὐγκρο-
βλαχίας.

Πανιερώτατε καὶ λογιώτατε ἡμέτερε Ἅγιε Καισαρείας κήριε Χρύσανθε, τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα ἀκριβῶς προσκυνοῦμεν, ὃ δὲ κήριος ἡμῖν Ἰησοῦς Χριστὸς ὃ ἐκ Παρθένου γεννηθεὶς καὶ τῇ ὁδῷ περιτμηθῆναι καταδεξάμενος, δῶκε καὶ χαρίσαιο τῇ ὑμετέρᾳ Πανιερότητι ὑγίαν, εὐρωστίαν, εὐτυχίαν καὶ σὺν καὶ ψυχικῇ σωτηρίᾳ πάντα τὰ καταθύμια. Τὸ πανίερον γράμμα τῆς ὑμετέρας Πανιερότητας ἄσμενοι ἐδέχθημεν, ὃ καὶ δηλωποικῶν ὃν τῆς ὑμετέρας ὑγίαιας, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἐγγεγραμμένα ἀκριβῶς ἐγνώμεν. Δὲν μᾶς λανθάνει ὅτι ἡ ὑμετέρα Πανιερότης νὰ θέλῃ τὸ καλὸν μᾶς καὶ νὰ εὔχεται ἡμῖν πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν, ἀλλὰ τοῦτοις ἅπασις ἐτι παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα ἐν ταῖς ἱεραῖς προσευχαῖς, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴν παύσῃ ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ Θεοῦ δεόμενος. Ἡμεῖς δὲ θέλομεν μένῃ χρεώσται νὰ ὁμολογήσωμεν χάριτας τῇ ὑμετέρᾳ Πανιερότητι καὶ νὰ τὴν δοδλεύσωμεν ὅσον τὸ καθ' ἡμᾶς. Μᾶς σημειοῖ ὅτι νὰ ἐτοιμαζόμεθα διὰ τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ μᾶς· ἡμεῖς ἐτοιμαζόμεθα, μάλιστα καὶ ἐτοιμος ἐσμέν, ἐπειδὴ καὶ (δόξα τῷ Θεῷ) τὰ τοῦ γάμου χρειώδη

Maria, eu mila lui Dumnezeu, Doamnă a toată Ungrovlahia.

Preasfințite și prea-învățate al nostru Preasfințite de Cesareia, chir Hrisante, ne închinăm cu iubire Preasfinției Voastre, iar Domnul nostru Isus Hristos cel născut din Fecioară și care a primit a fi tăiat a opta zi împrejur, să dea și să hărăzească Preasfinției Voastre sănătate, voinicie, fericire și, împreună cu mântuirea sufletească, toate cele dorite. Preasfințita serisoare a Preasfinției Voastre am primit-o bucură, cea ce a fost și semn al sănătății voastre, și cele scrise în ea le-am aflat cu dragoste. Nu ni scapă din vedere că Preasfinția Voastră vrea binele nostru și se roagă pentru toate cele bune nouă și pentru toată fericirea; dar, pe lângă toate, ne mai rugăm de Preasfinția Voastră ca în sfintele-I rugăciuni și de acum înainte să nu înceteze de a se ruga și de acum înainte lui Dumnezeu pentru noi în sfintele-I rugăciuni. Iar noi vom rămâne datorii a fi cu mulțămire față de Preasfinția Ta și să-I slujim cât putem. Ni scrii să ne gătim pentru nunta fiului nostru: noi ne gătim, ba chiar suntem gata, de oare ce (slavă Domnului) cele de nevoie

¹ In ms.: γερῶν.

δὲν μᾶς λείπουν, δηλαδή φωμί, κρέας καὶ τὰ λοιπὰ πλῆθος τὰ ἔχομεν, κόρην δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν μας δὲν εὐρίσκομεν: εὐρεθείσης δὲ αὐτῆς, δὲν θέλομεν ἀργήσῃ ὅπου νὰ πληρώσωμεν τὸν λόγον τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος. Τὸ κοντεῖον ὁμοῦ καὶ τὰς σταφύδας ἐνεχειρίσθημεν, περὶ ὧν οἶδαμεν χάριτας τῇ ὑμετέρᾳ Πανιερότητι. Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα νὰ μὴν λείψῃ νὰ μᾶς γράψῃ διὰ νὰ χαροῦμεν τὴν ὕψιαν της. Οἱ δὲ χρόνοι τοῖς ὑμετέρας Πανιερότητος εἴησαν θεάθεν πολλοί, πανευτυχεῖς τε καὶ σωτήριοι.

αψέ, Ἰανουάριου ἕ'.

Μαρία Δόμνα.

(Bibl. Ae. Rom., copiile d-lui Manuil Gedeon.)

pentru nuntă nu ni lipsese, adecă pâne, mâncare și celelalte le avem din bielșug, dar fată după placul nostru nu aflăm; oi, aflându-se aceea, nu vom zăbovi să împlinim vorba Preasfinției Tale. Ci am primit cutia și stafidele, pentru care mulțămim Preasfinției Voastre. Și de pe acum rugăm pe Preasfinția Voastră să nu lipsească a ni scrie ca să ne bucurăm de sănătatea Ta. Iar anii Preasfinției Tale fie de la Dumnezeu mulți și prea-feriți și mântuitori.

1705, Ianuarie în 7.

Μαρία Δοamna.

CCCCXII.

1705,
Septembre.

Antioh-Vodă Cantemir către Patriarhul Dosoftei, despre imputările neindreptățite ce i se aduc în chestia mănăstirilor Sfântului Mormânt.

Ἀντίοχος Καντεμύρης Δοσίθεω Πατριάρχῃ. Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα καὶ Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Δοσίθεε, τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαδίας προσαγορεύοντες, τὴν πάντιμον αὐτῆς δεξιὰν γονυκλινῶς ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ Κυρίου νὰ τὴν διαφυλάττῃ ὕψι, ἁγίον καὶ πάσης ἐπηρείας ἁνωτέραν. Ἡμεῖς δὲ θεῖα δοθῆναι καὶ δι' εὐχῶν της ὑψαίνομεν.

Τὸ τίμιον αὐτῆς ἐλάβομεν, δι' οὗ καὶ τὰ γραφθέντα ἐγνώμεν ἕνα πρὸς ἕνα. Εἰς αὐτὰ μὲν νὰ ἀποκριθῶμεν ἔννοιαν πρὸς ἔννοιαν καὶ περίοδον πρὸς περίοδον γίνεται πολυλογία εἰς μᾶκρος, ἀλλ' ἐν συντομίᾳ δημοσιοῦμεν καὶ ἀποκρινόμεθα εἰς τὰ γράμματα της· ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Μακαριότης κλαίεται πρὸς ἡμᾶς διὰ τὴν τῶν μοναστηρίων διοίκησιν, τάχα πῶς κάμνομεν μεγάλας ἀδικίας, καὶ δὲν εὐχαριστεῖται, ἀλλ' ἄκρως ἀχαριστεῖται λέγοντας πῶς τὴν ἡδικήσαμεν, τὰ ἀφανίσσαμεν καὶ τὰ ἐρημάξαμεν, καὶ δὲν κάμνει τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν λόγον τῆς Μακαριότητος του. Τὶ ἀφανισμὸν καὶ ἀδικίαν ἐκάμαμεν; Ἐνὰ δόο φορὲς τοὺς ἐπήραμεν μερικὰ προσόδια, καὶ πάλιν εἰς τὸ δόσιμόν τους ἐπίσθησαν, καὶ αὐτὸ μὲ τὸ νὰ μᾶς ἔτυχαν ἀνάγκαις, ἀμὴ πάλιν κάμνῃς ζημίᾳ δὲν ἐπροξενήθη εἰς τὰ μοναστήρια. Ἡμεῖς τόσῃν ἀδικίᾳν ἡξέεδρομεν ὅπου ἐκάμαμεν εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου.

Antioh Cantemir lui Dosoftei Patriarhul.

Prea-fericitule, prea-înțeleptule și preacuviosule stăpân și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, doamne, doamne Dosoftei, îndreptându-ne către Fericirea Voastră cu evlavie, sărutăm în genuchi prea-cinstita-Ți mână, rugându-ne de Domnul să te păstreze sănătos, fără boală și mai presus de orice uneltire. Iar noi cu ajutorul lui Dumnezeu și cu ale tale rugăcinni suntem sănătoși.

Am primit cinstita-ți scrisoare, prin care am cunoscut și cele scrise una câte una. La care să răspundem gând la gând și frază la frază, se face prea multă poliloghie, dar pe scurt mărturisim și răspundem la scrisoarea Ta; pentru că Fericirea Voastră se plânge către noi de cărmuirea mănăstirilor, că facem adecă nedreptăți mari, și nu-Ți place, dar în cel mai înalt grad se face nedreptate spuindu-se că Te-am nedreptățit, că le-am nimicit și le-am distrus, și nu se dă cuvenita mulțămită.

Să venim la vorba Fericirii Tale. Ce peire și nedreptate am făcut? Odată ori de două ori li-am luat unele venituri, și iarăș s'au luat la dajdea lor, și aceasta pentru că ni s'au întâmplat nevoi, dar vre-o altă pagubă nu li s'a făcut mănăstirilor. Noi atâta nedreptate știm că am făcut mănăstirilor Sfântului Mormânt. Dăunăzi, la vremea goș-

Πέρυσι, εἰς τὸν καιρὸν τῆς γκόστινας, ὁποῦ ἐσηκώθησαν πάντες, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι τῶν ἀρχόντων, διὰ τὰ δώσουν τὰ μοναστήρια γκόσθηναν, καὶ ἡμεῖς ἐστάθημεν διὰ τὴν ἐλλείπειν τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Μακαριότητός της, καὶ δὲν ἀρτήσαμεν νὰ δώσουν, ὁποῦ ἔκοπταν ποσότητα ἱκανήν, ἕως τρία πσυγγία, καὶ ἐκάμαμεν ἕναν τρόπον καὶ τὰ ἐσηκώσαμεν, καὶ ἡμεῖς τὰ ἐζημιωθήκαμεν, μόνον μὲ ἕνα λογαριασμὸν τὰ ἐσηκώσαμεν ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἐδιορίσαμεν ἀπὸ ἀλλοῦ, καὶ ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ ἡμέτερα.

Καὶ ἄλλην ἔτι ἀδικίαν ἐκάμαμεν. Πέρυσιν, ὁποῦ εἶχαν ἀνάγκαις μεγάλαις καὶ ἔδγαλαν τὰ χαρτία, καὶ ἔγινεν ἡ ὁμοία σύγχυσις, καὶ αὐθις τὰ ἐκυβερνήσαμεν, καὶ πάντοτε εἰς αὐτὰ ἐδοηοῦσαμεν ὡς ἴδιοι οἰκοκύριοι. Ὅμως, εἰ μὲν ἡμεῖς εἰς αὐτὰ ποῦ μᾶς γράφετε ἔχομεν εἶδῃσιν νὰ ἀδικήσωμεν τὰ μοναστήρια, καὶ τὴν ἀδικίαν ἂν ἐμεταχειρίσθῃμεν εἰς δουλίαν ἰδικήν μᾶς ἢ εἰς κυβέρνησιν τοῦ ὁσπιτίου μας, νὰ εἶναι καθὼς καὶ μᾶς γράφετε καὶ διὰ τοῦτο σὰς γράφομεν οὕτως, διὰ νὰ ἐβγήτε ἀπὸ αὐταῖς ταῖς ὑποφίαις. Ἀλλὰ ἀπὸ τώρα καὶ ἐμπροσθεν γνωστὴν ἔστω τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ πρωτύτερον εἶχαμεν μετὰ τῆς Μακαριότητός της τὰς συνθήκας καὶ συμφωνίας διὰ τὴν κυβέρνησιν τῶν μοναστηρίων, καὶ δὲν εὐχαριστεῖσθε ἀπὸ λόγου μας, ἀφινόμεθα καὶ μακρυνόμεθα, καὶ πλέον οὔτε βοηθοί, οὔτε αἵτιοι κακοῦ θέλομεν εἶσθαι. Ἰδοὺ οἱ ἄρχοντες, ἰδοὺ καὶ ἡ Μακαριότης της, ἰδοὺ καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ ὅτι θέλετε κάμετε: δὲν ἀναγκαστόμεθα εἰς κάμμιαν σας ὑπόθεσιν, καὶ νὰ μὴν θαρρήτε πῶς ἡμεῖς τοὺς διδομεν μάθησιν, ἢ πῶς τοὺς παραγγέλλομεν, ἀλλὰ εἰς τὴν προαίρεσιν τοὺς τοὺς ἀφίνομεν. Αὐτὸ δὲν ἔπρεπεν, οὔτε πρέπει νὰ τὸ κάμωμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἡ Μακαριότης της ἀπὸ λόγου μας δὲν εἶναι εὐχαριστημένη, ἀπὸ τώρα καὶ ἕστερον ἄς ἰδῇ καὶ αὐτῶν τὴν διοίκησιν «τὸ γὰρ πολὺ τῆς θλίψεως γεννᾷ παραφροσύνην». Ἡ-ξέδρομεν αὐτὰ ὅτι εἶναι τοῦ ἁγίου Γαλατᾶ μηνύματα, καὶ δὲν τὸν πρέπει νὰ γράφῃ τέτοια, ἐπειδὴ ὁ ἱερεὺς χρειάζεται νὰ εἶναι ἐγκρατὴς τῶν τοιοῦτων καὶ ἄλλων αὐτοῖς ὁμοίων. Ἡ δὲ εὐχὴ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν. Ὁ κατὰ πνεῦμα οἶός αὐτῆς.

1705, Σεπτεμβρίου 6.

Io Antioh Costantin Voevod.

tinei, când s'au ridicat miei și mari dintre boieri ca să dea mănăstirile goștină, noi am stăruit, pentru evlavia Sfântului Mormânt și pentru iubirea Fericirii Tale, și n'am lăsat să dea, căci le-a fost lovit să dea o sumă însemnată, până la trei pungi; și am făcut un chip și le-am scos, și noi ne-am împovărat cu paguba, numai cu socoteală de le-am scos de la mănăstiri; și le-am orânduit de aiurea, și au ieșit de la ale noastre.

Și am mai făcut o nedreptate. Dănnăzi, când aveau nevoi mari și ieșiseră hârtii, și s'a făcut o tulburare ca aceea, iarăș le-am chivernisit, și întru toate le-am ajutat. Înșine fiind stăpâni. Însă, dacă noi, la acestea ce ni scrii, avem știință a fi nedreptățiți mănăstirile, și am întrebuințat nedreptatea pentru slujba mea proprie ori spre cârmuirea casei mele, să fie precum ni și scrii; și de aceea-ți scriem așa, ca să ieșiți din acele bănnieli. Dar de acum înainte să știi Fericirea Ta că, de oare ce și noi mai înainte am avut cu Fericirea Ta învoirile și înțelegerile pentru cârmuirea mănăstirilor, și nu ești mulțămît din partea noastră, lăsam și ne depărtăm, și mai departe nu voim să fim, nici ajutători, nici vinovați de un lucru rău. Iată boierii, iată Fericirea Ta, iată și mănăstirile, și ce vrei, fă: nu ne amestecăm în nicio pricină a Fericirii Tale, și să nu crezi că noi li dăm învățătură, ori li dăm de veste, ci-i lăsam la părerea lor. Aceasta nu se cădeă, nici se cade a o face noi; dar, de oare ce și Fericirea Ta nu ești mulțămîtă de noi, de acum înainte eată singur de cârmuirea lor, „căci multa tulburare naște desgustul“. Știm că acestea sunt înștiințări ale Sfinției Sale de la Galata, și nu i se cade a scrie unele ca acestea, căci preotul trebuie să fie înfrânat de la unele ca acestea și altele asemenea cu ele. Și rugăciunea Ta cu noi. Fiul Tău după suflet,

1705, Septembrie 6.

Io Antioh Costantin Voevod.

CCCCXIII.

Constanti-
nopol,
1705,
Octomvrie.

Gramată patriarhală de inoie a privilegiilor mănăstirii Cașinul.

Γράμμα νεώτερον περί τοῦ ἐν Κασίνῳ τῆς Μολδοβλαχίας ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἀρχαγγέλων διευκρινίζον ἐκτενῶς τὰ κατ' αὐτό.

1705, Οκτωβρίον.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι τὸ σεβασμιον μοναστήριον τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων Ἀρχαγγέλων, καὶ κείμενον εἰς τὸ Κάσινον, τὸ ὁποῖον ἔκτισε μὲν ὁ μακαρίτης Ἀθόνης Στέφανος Γεωργίτζας Βοεβόδας, ἀφίσρῳσαν δὲ αὐτὸ εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ἢ Δόμνα αὐτοῦ μακαρίτης Σάφρα καὶ ὁ αὐτὰδέλφος αὐτοῦ Βασίλειος Μέγας Λογοθέτης, ἦτον δὲ μόνον τὸ παρακλήσιον καὶ μερικὰ καλλία ἔξω τοῦ μοναστηρίου, μέσα δὲ ἦτον ἡ ἐκκλησία μὲ θεμέλιον μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο· ἡμεῖς δὲ ἐτελειώσαμεν καὶ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ σιλοδομήσαμεν καὶ τὰ καλλία ἐκ θάβρων μέσα εἰς τὸ μοναστήρι μὲ ἄσπρα τοῦ Ἁγίου Τάφου, νομίσαντες νὰ ἔχῃ τίποτε βοήθειαν ἱκανὴν παρ' αὐτοῦ ὁ Ἅγιος Τάφος. Ἐπειδὴ δὲ εὐρέθη νὰ ἦτον ὁστερημένον ἀπὸ ζωᾶ, καὶ ἀπὸ πολλὰ καὶ ἀπὸ ὀλίγα, καὶ πρὸς τοῦτοις μετὰ ταῦτα ἀπὸ ταῖς ἀνάγκαις τοῦ καιροῦ ἤπαξ καὶ δις καὶ τρίς ἔφθασεν εἰς ἐσχάτην πενίαν, καὶ τὸ ἐβοηθήσαμεν, παρέχοντες εἰς αὐτὸ καὶ ζωᾶ καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα ἀπὸ τὰ ἐν Μολδοβλαχίᾳ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου· τὸ παρελθὼν δὲ ἔτος, ἀπελθόντες ἡμεῖς σωματικῶς εἰς Μολδοβλαχίαν, ἡμερονοήοντες τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἀθόνης κυρίου Ἰωάννη Μεγαλὸ Βοεβόδα, εὔρομεν τὸ εἰρημένον ἅγιον μοναστήριον ἀπὸ ταῖς ἀνωμαλίαις, καὶ ἀπὸ τὰ διάφορα κακὰ ὅπου ἐσυνέβηκαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀπὸ Λέχους, ἀπὸ Τατάρους, καὶ ἀπὸ ἄλλαις αἰτίαις καὶ πλεονεξίαις, σχεδὸν παντέρημον. Καὶ λοιπὸν ἀπὸ τὰ ἄλλα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Τάφου ὅπου εὐρίσκονται εἰς Μολδοβλαχίαν νὰ τὸ βοηθήσωμεν δὲν ἡμπορέσαμεν, καθὼς καὶ προτίτερα, ἐπειδὴ εὔρομεν καὶ αὐτὰ σχεδὸν παρ' ὀλίγον ἔρημα· ἐσπουδάσαμεν μὲ ἄλλαν τρόπον νὰ τὸ συστήσωμεν· ἐδώσαμεν λοιπὸν τῇ εὐγενεστάτῃ ἄρχοντι Βορνίκῳ κυρίῳ Γεωργιάκῃ Πουσόετῳ ἓνα χωρίον τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου, ἥτοι τὸ Μπουτζουλέστι, τρόπον εἴτε πωλησίαις, εἴτε ἀλλαγῇ· ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι συνήθεια ἀρχαία καὶ πάτριος τοῦ τόπου ἐκεῖνου νὰ προτιμῶνται καὶ εἰς τὰς πωλησίας καὶ ἀγοράς, καὶ εἰς τὰς ἀλλαγάς, οἱ συγγενεῖς τῶν χωρίων καὶ τόπων καὶ ἄλλων κτημάτων, ὁ ἔγγονος τοῦ διαληφθέντος μα-

Gramată mai nouă pentru sfânta mănăstire a Arhanghelilor din Cașin, înșirând pe larg cele cu privire la dânsa.

1705, Octomvrie.

Smerenia Noastră arată prin cea de față a Ei gramată patriarhală că venerabila mănăstire cinstită întru numele Sfinților Arhangheli, și așezată la Cașin, pe care a clădit-o răposatul Domn Ștefan Gheorghijă Voevod și au închinat-o la Sfântul Mormânt Doamna lui, răposata Safta, și fratele lui, Vasile, Marele-Logofăt, și eră numai paraclisul și câteva chilii afară de mănăstire, iar la mijloc biserica numai cu temelia, și nimie alta; iar noi am săvârșit și biserica, și am clădit și chiliile din temelie înăuntrul mănăstirii, cu banii Sfântului Mormânt, socotind să aibă oarecare ajutor îndestul de la dânsa Sfântul Mormânt. Iar, de oare ce s'a găsit că eră lipsită de vite, multe și puține, și, pe lângă acestea, din nevoile vremii odată și de două ori și de trei ori a ajuns la cea mai de pe urmă sărăcie, și am ajutat-o, dându-i și vite și altele de nevoie de la mănăstirile din Moldovlahia ale Sfântului Mormânt, iar, anul trecut, plecând noi cu trupul către Moldovlahia, în Domnia prea-luminatului Domn domnul Io Mihail Voevod, am găsit acea sfântă mănăstire aproape cu totul pustie, de pe urma neorânduielelor și a deosebitor rele ce s'au întâmplat în acel loc de către Leși, de către Tatauri, și din alte pricini și lăcomii. Și de acum n'am mai putut să o ajutăm ca înainte de la alte mănăstiri ale Sfântului Mormânt ce se află în Moldovlahia, căci le-am găsit și pe acelea aproape pustii; ci ne-am sârguit să o înălțăm în alt chip, și am dat prea-nobilului boier dumisale Vornicului Iordachi Ruset un sat al acelei mănăstiri, anume Buciuilești, ca vânzare ori ca schimb; dar, de oare ce este obiceiul vechiu și strămoșesc al locului aceluia a se protimiși și la vânzări și la cumpărături și schimburi rudele, la moși și locuri și alte averi, strănepotul celui fericit Vasile Logofătul, al fratelui ctitorului, fericitului Ștefan Voevod, dumnealui jupânul Aga Vasile ni s'a arătat aici la Constantinopol, în fața prea-nobilului și prea-luminatului Domn și stăpânitor a toată Moldovlahia, domnul domn Io Antioh

καρίτου Βασιλείου Λογοθέτου, ἀδελφοῦ τοῦ κτίτορος μακαρίτου Στεφάνου Βοεβόδα, ἄρχων Ἄγας κὴρ Βασιλείας, ἐνεφανίσθη ἡμῖν ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἐκκληροπρότατου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Ἀντιόχου Κωνσταντίνου Βοεβόδα, λαθόντος τότε τὸ δεύτερον τὴν Αὐθεντείαν, καὶ ἐξήτει νὰ λάβῃ τὸ εἰρημένον χωρίον Μπουτζουλέστι ἢ Ἐντιμότης του, ὡσὺν ὅπου ἦτον ἴδιον κτήμα τοῦ μακαρίτου Στεφάνου Βοεβόδα τοῦ μεγάλου θεοῦ αὐτοῦ καὶ κτίτορος τοῦ Κασίνου, καὶ μὲ τὰ πολλὰ δικαιολογήματα εὐρέθη εὐλογον νὰ πρατηρηθῇ ἀπὸ τὸν τιμωτάτον ἄρχοντα Βόρνικον κὴριον Γεώργιον Πουσσέτον ἢ Ἐντιμότης του ὁ ἄρχων Ἄγας κὴρ Βασιλείας.

Καὶ δὴ, πέμφαντες εἰς Γιάσιον, εἰς τὸν κατηγόμενον τοῦ Γαλατᾶ, πνευματικὸν παπᾶν κὴρ Παΐσιαν, ἐντολὴν, ἔλαβε τὸ γράμμα ὅπου ἐδώσαμεν διὰ τὸ χωρίον αὐτὸ Μπουτζουλέστι τῷ εἰρημένῳ ἄρχοντι κυρίῳ Γεωργίῳ Πουσσέτῳ, καὶ μᾶς τὸ ἐστείλαν ἐδῶ, καὶ τὸ ἐσχίσσαμεν, καὶ ἐδώσαμεν διὰ τοῦ παρόντος γράμματος τὸ χωρίον τὸ εἰρημένον τῷ εἰρημένῳ ἄρχοντι Ἄγα, ὅς ἐδωκεν ἂντ' αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήρι αὐτὸ τοῦ Κασίνου, καθὼς ἐσυμφωνήσαμεν μετὰ τῆς Ἐντιμότης αὐτοῦ, διακόσια πενήντα πρόβατα τῆς γέννας, διακόσια μελίσσια μάνναις, δέκα φοράδια, εἴκοσι βόδια τοῦ ζυγοῦ καὶ τριάντα ἀγελάδαις τῆς γέννας. Ἀποφαίνεται οὖν ἡ Μετριότης ἡμῶν ἵνα τὸ διαληφθὲν χωρίον Μπουτζουλέστι, μὲ ὅλους τοὺς Πουμούρους αὐτοῦ, καὶ μὲ ὅλην τὴν μωσίαν αὐτοῦ, καὶ μὲ ὅλα τὰ περιεχόμενα ἐνδὸν τῶν ὁρίων αὐτῆς, νὰ εἶναι κτήμα ἴδιον τοῦ διαληφθέντος ἄρχοντος Ἄγα κυρίου Βασιλείου, καὶ νὰ τὸ ἔχῃ κατὰ τε δεσποτείαν καὶ χρεῖαν ἐξ ὁλοκλήρου ἢ Εὐγενείᾳ του καὶ τὰ τέκνα του, καὶ ἀπλῶς οἱ κληρονόμοι τοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τινὰς ἄρχοντας ἢ ἀρχόμενος, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, ἢ καὶ ἐκ μέρους τῶν πατέρων τοῦ διαληφθέντος μοναστηρίου Κασίνου, νὰ μὴν ἔχῃ ποτὲ οὔτε εἰς ἐκκλησιαστικόν, οὔτε εἰς πολιτικὸν χρητήριον νὰ κάμῃ καμίαν ἐνόκλησιν ἢ εἰς τὴν Εὐγενείαν του, ἢ εἰς τὰ τέκνα του, ἢ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ ἄλλοτου ἀφορισμοῦ καὶ ἀναθέματος αἰωνίου.

Ἐπὶ γὰρ ἀσφαλείᾳ καὶ βεβαιώσει διηγεκαὶ τῆς ἀλλαγῆς ταύτης ἐδόθη τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀφ' ὧν, Ὁκτωβρίου.

Constantin Voerod, care luă atunci pentru a doua oară Domnia, și a cerut să poată luă dumnealui acea moșie Buciuiești, ea una ce eră moșie de cumpărătură a răposatului Ștefan Voerod, străunchiul său și ctitor al Cașinului, și cu multe judecăți s'a găsit cu cale să fie protimisit dumnealui boierul Aga Vasile față de prea-cinstitul boier dumnealui Vornicul Gheorghe Ruset.

Și, deci, trimetând la Iași, la categumenul Galatei, părintele sufletesc chir Paisie, poruncă, el a luat scrisoarea ce am dat pentru moșia aceea Buciuieștii acelu boier dumnealui Gheorghe Ruset, și ni-a trimis-o aici, și am rupt-o, și am dat această scrisoare pentru acea moșie zisului jupân Aga, care a dat pentru ea mănăstirii aceleia a Cașinului, precum ne-am învoit cu dumnealui, două sute cinzeci de oi fătătoare, două sute de stupi de albine, zece postavuri, douăzeci de boi de jug și treizeci de vaci fătătoare. Deci Smerenia Noastră mărturisește pentru ea acea moșie Buciuieștii, cu toți Rumânii (sic) ei, și cu toată stăpânirea lui, și cu toate cele ce se cuprind în hotarele ei, să fie stăpânire adevărată a acelu jupân Agă dumnealui Vasile, și s'o aibă dumnealui și copiii dumisale în stăpânire și spre folosință cu totul, și în de obște moștenitorii dumisale, de acum și până 'n veac, și nimeni, stăpânitor sau stăpânit, sfințit sau mirean, sau și din partea părinților acelei mănăstiri a Cașinului, să nu aibă a face vre-odată, nici la județ bisericesc, nici la județ mirenesc, vre-o tulburare, sau dumisale, sau copiilor dumisale, sau clironomilor dumisale, supt povara afurisaniei nedeslegate și a veșnicei anateme.

Iar pentru siguranță și veșnică întărire a acestui schimb s'a dat scrisoarea de față a Smereniei Noastre, în Constantinopol. 1705, Octomvrie.

CCCCXIV.

1706,
Iulie.

Gramată patriarhală pentru școala făcută de Marele-Comis Gheorghe Kastriotul la Kastoria.

Σιγίλλιον πατριαρχικὸν καὶ ἀνωδικὸν περὶ
τῆς σχολῆς Καστορίας ἰδρυθείσης ὑπὸ Γεωρ-
γίου Καστριώτου, Μεγάλου Κομίσου Βλαχίας.
1706, Ἰουλίου.

Γαβριήλ, ἐλέω Θεοῦ κ. τ. λ.

Ὅντως ἀποστολικῆς ποιμάνσεως ἐπάξιον
ἔργον καὶ οἰκειότατον, τὸ οὐ μόνον διὰ λόγου
εὐαγγελικῆς διδασκαλίας συνεχῶς διερεθίζειν
τοὺς ἐξ ἰδίας εὐγνωμοσύνης εὐήμιον καὶ εὐ-
πρεπῆ τὸν τρόπον ἔχοντας πρὸς ὑπακοήν τῶν
θείων παραινέσεων, πρὸς δὲ καὶ ὑπαλείφειν
αὐτοὺς καὶ διεγείρειν εἰς ἐντελῆ ἐνέργειαν τῶν
ἀγαθῶν καὶ ἐναρέτων πράξεων, ἀλλὰ καὶ τὰ
ἀποτελούμενα θεοφρόνως ὕστερον παρ' εὐλα-
βῶν ἀνδρῶν, τῶν διαθερμανθέντων ταῖς πνευμα-
τικαῖς εἰσηγήσεσι, τὰ τε ὁσίως καρποφορηθέντα,
ὅσα ἐπιβρῶννύσεως προσδεόμενα φαίνονται, συ-
νιστᾶν ὁμοῦ διὰ φροντίδος, καὶ περικρατύνειν
ὅση δύναμις, μάλιστα ἀναγκαίως τὰ μὴ εἰς
μερικὴν καὶ ἰδίαν, ἀλλὰ πρὸς καθόλου πῶς
τινα καὶ κοινὴν λυσιτελοῦντα καὶ ἀφορῶντα
εὐεργετικὴν εὐποιᾶν καὶ ὠφέλειαν: τὰ γάρ
ὑπὸ ἁξιωματικῆς καὶ ὑπερέρας δυνάμεως ὑπε-
ρασπισζόμενά τε καὶ ἀντιλαμβάνόμενα, ὡς ἐπὶ
στερεμνίου κρηπίδος τὴν βάσιν ἐρειρισμένην
ἔχοντα, ἐν μακρᾷ τοῦ χρόνου παρατάσει πάντος
πεφύκασι σώζεσθαι καὶ διηνεκῇ πως κεκτῆσ-
θαι τὴν ἰδίαν διαμονὴν καὶ τὴν ὑπαρξιν.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσηνέχθη ἡμῖν, καὶ
ἑθεασάμεθα γράμμα πατριαρχικὸν καὶ ἀπο-
φαντικὸν τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου
Πατριάρχου τῆς ἀγιωτάτης πόλεως Ἱερουσαλὴμ
καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίου Δοσιθέου, τοῦ
ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ καὶ περιποθίτου
ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ τῆς ἡμῶν Μετρο-
πολῆτος, ὅπερ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τοῦ αὐ-
τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ ἀποστολικοῦ Θρόνου
κατεστρώθη εἰς μνήμην αἰώνιον, διαλαμβάνον
οὕτως: ὡς ὁ ἐντιμώτατος ἄρχων Μέγας Κόμι-
σος ἀπὸ Καστορίας, κύρ Γεώργιος, ὁ ἥδη ἐν
εὐσήμεν ἤδη χρῆσει λυσιτελῶν ἐκείσε περὶ τὴν
ἐκλαμπροτάτην Ἀθηνεῖαν τῆς Οὐγκροβλαχίας,
ἐμφρότῳ αὐτοῦ εὐλαθείας πόθῳ οἴκοθεν κεντη-
θεῖς εἰς τὸ μετὰ δικαιοπραξίας εὐαρεστῆσαι
Θεῷ, ὅτε καὶ ὑπὸ τῶν θείων καὶ εὐαγγελικῶν
πρακτατηχημένος ὢν εἰσηγήσεων, καὶ μυστικῇ
ἐπιπνοίᾳ διεγερθεὶς τοῦ πνεύματος, ὡς ἔμφρων
οἰκονόμος τῶν ἐνταῦθα παρερχομένων καὶ ἀ-
ξιέπαινος, ἔγνω διελεῖν καὶ προσενεγκεῖν τῷ
Κυρίῳ ἐκ τῆς αὐτοῦ περιουσίας ὁρθὴν θυσίαν

Scrisoare pecetluită patriarhicească și so-
bornicească pentru școala din Kastoria,
înălțată de Gheorghe Kastriotul, Mare-
Comis al Terii-Românești.

1706, Iulie.

Gavriil, cu mila lui Dumnezeu ș. c. l.

E cu adevărat o faptă vrednică de păș-
torirea apostolicească și prea-cuvenită, nu
numai prin euvântul învățaturii evanghelice
a ridica necontenit pe aceia cari din a lor
însăși bună socotință au fire bine îndrep-
tată și cuvenită la ascultarea dumnezeieș-
tilor îndemnuri, și a-i atrage și a-i trezi
spre desăvârșita îndeplinire a faptelor bune
și virtuozitate, ei și lucrurile îndeplinite cu
gând dumnezeiesc, pe urmă, de oameni evla-
vioși, încălziți de îndemnurile duhovnicești,
și care au adus cuvioase roade, câte se
par să aibă nevoie de îndemn, să le susție
cu îngrijire și să le întărească pe cât e
cu putință, mai ales, neapărat, cele ce nu
folosesc și nu privesc la buna-stare îm-
bielsugată și la folosul fiecăruia în parte,
ei la al obștii: căci lucrurile sprijinite pe
putere vrednică și mai înaltă și ajutate de
dânsa, avându-și temelii răzimate ca pe
un stâlp puternic, în lunga desfășurare a
toată vremea ajung a se păstra și a-și câștiga
oarecum o veșnică păstrare a lor și ființă.

De oare ce deci ni s'a adus înainte, și am
văzut-o, o scrisoare patriarhicească și de
mărturie a prea-fericitului și prea-învăța-
tului Patriarh al prea-sfințitei cetăți Ierusa-
limului și a toată Palestina, domnul Dosof-
tei, cel întru Duhul Sfânt iubit și prea-dorit
frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre,
care s'a așternut și în condica sfântă a a-
celui Scaun patriarhicesc și apostolicesc,
spre veșnica pomenire, cuprinzând astfel:
eum că prea-cinstitul boier Marele-Comis,
chir Gheorghe din Kastoria, cel ce a folosit
în stare înaltă aici, pe lângă prea-luminata
Domnie a Ungrovlahiei, împins de acasă
de pofta înăscută lui a evlaviei pentru a
mulțami prin fapte drepte lui Dumnezeu,
ca unul ce eră și mai d'înainte stăpânit de
îndemnurile dumnezeiești și evanghelice, și
trezit de mistica suflare a Duhului, ca un
cumințe și vrednic de laudă socotitor al
celor ce se petrec acolo, a găsit cu cale

καὶ καθαρὰν μερίδα, τὸν δίκαιον Ἀβελ νο-
νεῶς μιμησάμενος, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὸς ἐν ἡμέρᾳ
ἐπισκοπῆς δοῦλος δίκαιος καὶ καθαρὸς ἀνα-
φανῇ τῷ Κυρίῳ, καὶ δὴ ἐξ αὐθαιρέτου βουλῆς
αὐτοῦ καὶ θελήσεως ἐπιμετρήσας εὐμενῶς,
ἀφιερῶσατο τῷ ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ Θρόνῳ
τῶν Ἱεροσολύμων Ἀσλανία γερὰ δύο χιλιάδων
καὶ ἑξακοσίων πεντήκοντα ἐπὶ ῥητῇ προομι-
ληθείσῃ συμφωνίᾳ, εἰς καταρτιστὴν κοινωφελούς
καὶ θεαρέστου ἔργου, αὐξήσιν τε κατ' εὐσέ-
θειαν καὶ προκοπὴν τοῦ ἐκεῖσε χριστωνόμου
πληρώματος· ἥτις συμφωνία ἐκείνῃ τοιοῦτῳ
τρόπῳ συνέστη παγίως, καὶ ἀμετακινήτοις
ἀπεπράνθη ὄροις, ὥστε περὶ τῶν ἀφιερωθέντων
ἐκείνων δύο χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων πεντή-
κοντα Ἀσλανίων παρέχειν τὸν πατριαρχικὸν
τῶν Ἱεροσολύμων Θρόνον διάφορον κατ' ἔτος
ἀνὰ ἑξ Ἀσλανία ἑκάστη ἑκατοντάδι, συμπο-
σοῦμενα εἰς Ἀσλανία ἑκατὸν ἐξήκοντα· διω-
ρίσθησαν δὲ ἀκριβολογίᾳ σκέψεως τοῦ διδρῶσαι
ταῦτα ἀπὸ τοῦ εἰσοδήματος τοῦ μετοχίου τοῦ
Ἀγίου Τάφου, δηλονότι τῆς ἐκκλησίας τοῦ
Ἀγίου Γεωργίου, τοῦ κειμένου κατὰ τὸ Νεο-
χώριον, τὸ εἰς τὸ κατὰσθενον τῆς Προποντιδος·
περὶ ὧν ἄσπρων κοινῇ γνώμῃ τοῦ φιλοχρίστου
βουφετίου τῶν γουναράδων τρεῖς ἐξ αὐτῶν
ἄρχοντες ἐκλεγέντες κατεστάθησαν τοῦ εἶναι
ἐπιτρόπους καὶ ἐπιτηρητάς τοῦ μακαρίου τοῦ-
του ἔργου, ἐπὶ τῷ φροντίζειν μετ' ἐπιμελείας
λόκον, καὶ παραλαμβάνειν κατ' ἔτος, τον-
τέστιν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, τὰ
ἑκατὸν ἐξήκοντα ἐκεῖνα γρόσια παρὰ τοῦ κατὰ
καιροῦς ἡγουμένου τοῦ μετοχίου· ἅτινα ἑξα-
ποστέλλειν ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως εἰς χεῖρας
τοῦ τῆν πατριαρχικὴν ἐπιτροπὴν ἐπιστατοῦν-
τος κατὰ τὸν Ἅγιον Τάφον, ὑφείλοντος κά-
κεινον, μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὰ ἄσπρα, ἣ διὰ
πόλιτζας τινας, εἴτε καὶ δι' ἄλλου πιστοῦ
προσώπου, τῶν ἀπερχομένων ἐντεῦθεν ἐκεῖσε
χάριν εὐλαθείας καὶ προσκυνήσεως, ἀνταποσ-
τέλλειν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοὺς ἀπολο-
γίαν καθαρὰν καὶ εἰδῆσιν περὶ τῆς λήψεως
τῶν ἄσπρων ἐκείνων καὶ ἐγχειρίσεως. Εἰ δὲ
συμπτώματι δυστυχίος τῷ μετοχίῳ αὐτῷ ἐκ
τῶν τοῦ καιροῦ περιστάσεων συγκυρήσῃ παρ'
ἐλπίδα, ὅπερ μὴ γένοιτο, καὶ τὰ ἑκατὸν ἐξή-
κοντα Ἀσλανία μὴ δοθῶσιν ἐκ τοῦ εἰσοδήματος
αὐτοῦ τοῖς ἐπιτρόποις, ὡς ἐκλελοιπότες, τότε
τὸν σκευοφύλακα τοῦ ἐκεῖσε πατριαρχικοῦ
Θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων ἀπολογεῖσθαι καὶ
παρέχειν τὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα ἐκεῖνα Ἀσλα-
νία πρὸς τὸν πατριαρχικὸν κατὰ καιροῦς
ἐπίτροπον· ἐκεῖνος δέ, παραλαβὼν ταῦτα εἰς
χεῖρας αὐτοῦ, ἐπὶ τοιοῦτοις ὀρισμένοις μέρεσι

a lui și a înfățișă Domnului din averea
lui o dreaptă jertfă și o parte curată, luân-
du-se înțelepțește după dreptul Avel, pentru
ca și el în ziua cercetării să se arăte slugă
dreaptă și curată Domnului, și deci, din în-
săș socoteala și voia lui, cumpănind cu bună-
voință, a afierosit prea-sfințitului Scaun pa-
triarhicesc al Ierusalimului două mii șese
sute cinzeci de lei bătuți după învoială prin
vin grainu făcută înainte, pentru alcătuirea
unui lucru de folos obșteș și plăcut lui
Dumnezeu, creșterea cu evlavie și înain-
tarea turmei creștinești de acolo; care
învoială s'a făcut în acest chip statornic, și cu
neclintite jurăminte s'a întărit, așa încât,
din cele două mii șese sute cincizeci de lei
ce s'an afierosit, să dea Scaunul patriarhi-
cesc al Ierusalimului dobândă pe fiecare
an câte șese lei de fiecare sută, socotindu-se
laolaltă o sută șezeci de lei; și s'a orân-
duit prin cercetare amănușită a se da ace-
tea din venitul metohului Sfântului Mor-
mânt, adică al bisericii Sfântului Gheorghe,
ce se află la Neochorion, care este la strâm-
toarea Propontidei; pentru cari bani cu
părerea de obște a iubitorului de Hristos
rufet al blănarilor trei archonți dintre dânsii,
aleși, s'an așezat să fie epitropi și păzitori
ai acestui fericit locaș, ca să se gândească
cu îngrijire neconținută și să iea pe an,
adecă în ziua de Sfântul Gheorghe, acele
o sută șezeci de lei de la cine va fi atunci
egumen al metohului; pe care să le tri-
meată sigur și fără primejdie în mâinile
celui ce va sta atunci cu îngrijire pa-
triarhicescă la Sfântul Mormânt, trebuind
ca și acela, după ce va lua banii, ori cu
vre-o poliță, ori și cu vre-un alt chip vrednic
de încredere, din cei ce vin de aici acolo
pentru evlavie și închinare, să trimeată în
schimb acelor epitropi o seamă curată și
o știință pentru luarea și darea acelor bani.
Iar, dacă, din vre-o întâmplare de nenoro-
cire, pentru tulburările vremilor, i s'ar în-
tâmplă aceluia metoh, peste așteptări, fe-
rească Dumnezeu, și cele o sută șezeci de lei
nu s'ar da din venitul lui epitropilor, cum
s'a lăsat să fie, atunci skeuophylaxul Scau-
nului patriarhicesc de acolo, al Ierusalimu-
lui, să răspundă și să dea acele o sută șei-
zeci de lei către epitropul patriarhicesc care
va fi atunci; iar acesta, luându-i în mâna
lui, să-i dea și să-i împartă cu îngrijire de
aproape la părțile orânduite și la nevoi ca

καὶ χρεῖαις ὠφελίμοις χρηγεῖν καὶ διανέμειν μετὰ ἀκριβοῦς προσοχῆς, καὶ ὅτι πλείστης ἐπιμελείας ὁμοῦ καὶ παρατηρήσεως, ἵνα μή τις ἐξ ἀπροσεξίας τῷ θεῷ ἔργῳ ἐπακολουθήσῃ ὕψους καὶ ἐλάττωσις· ὀφείλει οὖν πρῶτον μὲν διδόναι ἐξ ἐκείνων τριάκοντα γρόσια ἐνί τινι τῶν μουσικῶν φάλτῃ μισθὸν κατ' ἔτος, ἐπὶ τῷ ἔδειν καὶ φάλλειν τῷ Κυρίῳ ἔνδον τῆς ἁγίας Ἱερουσαλὴμ, ὅταν ἡνεωγμένη ὁπάρχῃ ἡ πύλη τοῦ ζωοδόχου Τάφου· ὅταν δέ ἐστι κεκλεισμένη ἡ πύλη, δηλονότι τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, φάλλειν τότε ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου καθ' ἑκάστην κυριακὴν καὶ πᾶσαν ἑορτὴν θεσποτικὴν τὰς συνήθεις ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας· προσέτι μαθητεῦν κατὰ χρέος ὁ αὐτὸς φάλτης τοὺς πατέρας τοῦ Θρόνου αὐτοῦ, ἱερομονάχους τε καὶ ἱεροδιακόνους, καὶ μοναχοὺς, τὰ τε κοσμικὰ παιδία τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, οὓς ἂν διαρίσωσιν αὐτῷ μετ' ἐκλογῆς καὶ πατριαρχικῆς ἐπιτάξεως· καὶν τε ὁ κατὰ καιροὺς τοῦ Θρόνου μακαριώτατος Πατριάρχης, καὶν τε ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ, τοὺς τοιοῦτους πάντας τὴν ἁσματικὴν διδασκεῖν, τουτέστιν τὰ ἀναστάσιμα, τὰ κεκραγάρια, τὰς τρεῖς λειτουργίας, ἓνα πολυέλεον, πᾶσα πνοὴ ἐναίσιατω, μίαν δοξολογίαν μεγάλην, καὶ κράτημα ἓνα, τοὺς τε κανόνας καὶ τὰ τροπάρια ψαλλόμενα ἐν ταῖς λιτανείαις τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως· ὁ δὲ δουλούμενος μαθεῖν πλείω ταύτων, τὴν παπαδικὴν ἢ ἕτερα κρατήματα, εἴτε ἱερωμένους εἴτε καὶ λαϊκούς, ὁ τοιοῦτος ἐξ οικείων πληροῦτω χρημάτων, καὶ οὕτω μανθανέτω. Ἔτι δὲ ὅπως ὁ αὐτὸς τοῦ Θρόνου ἐπίτροπος παρέχῃ ἐνὶ τῶν εὐλαδῶν χριστιανῶν ἕτερα εἴκοσι γρόσια, ἐκεῖνος δὲ μαθητεῦσιν τὰ παιδία τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ χριστιανῶν τὰ κοινὰ γράμματα τῆς τε ῥωμαϊκῆς διαλέκτου καὶ τῆς τῶν Ἀράβων. Πρὸς ταῦτοις, πληροὶ καὶ ἄλλα εἴκοσι γρόσια πρὸς δύο ἱερεῖς ὀφείλοντας αἰεὶ ἔχειν τὴν κατοικίαν αὐτῶν διηγεκῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Γάζης, ἐπὶ τῷ μαθητεῦσιν ἀρκέουσιν τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία τὰ γράμματα ῥωμαϊστὶ τε καὶ ἀραβιστὶ· ὡσαύτως καὶ ἄλλα εἴκοσι γρόσια τῷ εἰς τὴν Παμὰ εὐρισκομένῳ ἱερεῖ, ἥτις καὶ Παμάλα λέγεται, ἐπὶ τῷ μανθάνειν παρ' ἐκείνου τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία ἀρκέσειε τὰ κοινὰ ῥωμαϊκὰ τε καὶ ἀραβικὰ γράμματα. Ὅμοίως καὶ ἕτερα εἴκοσι γρόσια πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ὄντας εἰς τὸ Τάϊπιν, εἰς τὸ μαθητεῦσιν ἀρκέουσιν τὰ τῶν χριστιανῶν παιδία τὸν αὐτὸν τρόπον κοινὰ δηλονότι γράμματα. Ἔτι δὲ καὶ ἕτερα εἴκοσι γρόσια διδόναι ἐνὶ χρησίμῳ διδασκάλῳ εἰς τοῦ Πεζαλᾶ, ἐπὶ τῷ

αεστεα de folos, și cu cea mai mare îngrijire și pază, ca nu cumva din lipsă de grijă să urmeze o împuținare și scădere aceluia lucru dumnezeiesc; trebuie deci a se da întâiu din acei trei sute de lei unui psalt dintre cântăreți leașa pe un an, ca să cânte Domnului în sfântul Ierusalim, când va fi deschisă poarta primumului de viață Mormânt, iar, când va fi închisă poarta, adică a sfintei Învieri, să cânte atunci în biserica Sfântului Iacov, în fiecare Duminecă și serbătoare domnească, obișnuitele slujbe bisericești; și pe lângă aceasta să învețe după nevoie acelaș psalt pe părinții aceluia Scaun, ieromonahi și ierodiaconi și călugări, și pe copiii mireni ai creștinilor ortodocși, pe cari-i vor orându-i la el, cu alegerea și așezarea patriarhicească, iar prea-fericitul Patriarh ce va fi atunci în Scaun, sau locuitorul său, aceștia toți să învețe cântările, adică Anastasimatarul, Checragariul, cele trei Liturghii, un Polieleu, „toată suflarea să laude“, o doxologie mare și o „oprire“, precum și canoanele și troparele ce se cântă în litaniiile sfintei Învieri; iar cel ce vrea să învețe mai mult decât acestea, cântările preoțești sau alte feluri, fie cleric, fie mirean, unul ca acela să plătească din banii, lui, și așa să învețe. Și încă acelaș locuitor al Scaunului să dea unuia din evlavioșii creștini alți douăzeci de lei, și acela să învețe pe copiii creștinilor din sfânta cetate a Ierusalimului slovele obișnuite ale limbii grecești și ale limbii Arabilor. Pe lângă acestea, să plătească și alți douăzeci de lei la doi preoți cari trebuie să-și aibă totdeauna locuința lor statornică la biserica din Gaza, ca să învețe și aceia pe copiii creștinilor carte, grecește și arăbește; de asemenea și alți douăzeci de lei preotului ce se va afla în Rama, care se zice și Ramleh, ca să învețe de la el copiii creștinilor și acolo carte obișnuită, grecește și arăbește. Și alți douăzeci de lei preoților ce sunt la Taip, ca să învețe și aceia pe copiii creștinilor, în acelaș chip, carte de obște. Încă și alți douăzeci de lei să se dea unui dascăl la Pezală, ca să învețe și acolo pe copiii creștinilor carte sfântă, grecește și arăbește. Iar cei trei sute de lei rămași să se dea preoților ce se află la Karak, adică la preasfințita Mitropolie a Petrei în Arabia, ori unul, de va fi să fie, ori doi, ca să învețe și acolo pe copiii creștinilor grecește și

μανθάνειν κἄκεις τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν τὰ ἱερὰ γράμματα ῥωμαϊκὰ τε καὶ ἁραβικὰ. Τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα τριάκοντα γρόσια παρέχεσθαι πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν Κοράκι, ἥτοι εἰς τὴν ἀγιωτάτην Μητρόπολιν Πέτρας τῆς Ἀραβίας, εἴτε εἰς, ἐὰν ἐκεῖ ὑπάρχῃ, εἴτε καὶ ἄλλο, ἵνα μανθάνωσι κἄκεις τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν ῥωμαϊκὰ καὶ ἁραβικὰ γράμματα, ἐπὶ τῷ ἄρχεσθαι τοῦντεῦθεν διὰ τῆς τῶν γραμμάτων μαθήσεως προκύπτειν κατ' εὐσέθειαν τὰ τῶν πιστῶν παιδία, καὶ εἰς αὐξήσιν θελτιώσεως προσέρχεσθαι.

Τούτων οὖν πάντων οὕτω διορισθέντων καὶ τυπωθέντων ἐπὶ κοινῇ ὠφελείᾳ τοῦ ἐκείσε χριστιανικοῦ πληρώματος, πρὸς δὲ τὴν ἡμῶν Μετρίτητα ἀξιόσεως προβληθείσης ἔνεκα τῆς τούτων διακρεστέρας ἐπιμονῆς καὶ συντηρήσεως, ἀποδεξάμενοι ἁρμένως τὴν αἴτησιν ταύτην ὡς λίαν θεοφιλή καὶ συμβόλλουσαν τὰ μέγιστα εἰς ψυχικὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα, καὶ συναδικῶς ἐπιβεβαιούμεν ταῦτα πάντα τὰ κατὰ μέρος ἐγχαράχθοντα ἀνωτέρω, γνῶμῃ κοινῇ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερείμων τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἔχωσι τὸ κύρος ἀναλλοίωτον, ἀδιάκοπον καὶ ἀμετάσπρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὑφαικόντων κατὰ χρέος τῶν τὴν διοίκησιν αὐτῶν κατεληγμένων, τοῦ τε κατὰ καιροῦς μακαριωτάτου Πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦ οἰκείου ἐπιτρόπου, φροντίζειν καὶ μηδεσθαι περὶ τῆς διηνεκοῦς ἐνεργείας καὶ διαμονῆς τοῦ θειοτάτου τοῦτου ἔργου ὡσαύτως καὶ τῶν κατὰ καιροῦς ἀρχόντων, πρωτομαχιστέρων τοῦ ῥονφετίου τῶν γουναράδων, διὰ μερίμνης ἔχειν περὶ τῆς ἐπιστάσεως τῶν τριῶν ἐπιτρόπων ἐκ τοῦ ῥονφετίου αὐτῶν, τοῦ μηδέποτε ἐκλείπειν οὐδένα τῶν τριῶν, ἀλλ' εἴ ποτέ τις ἐξ ἐκείνων, εἴτε παραιτήσεται, εἴτε καὶ ἀποθάνει, ἀντικαθιστάται ἕτερον, καὶ ἀναπληροῦν τὸν τριαδικὸν ἐκείνον ἀριθμὸν, ζήλω τε ἐνθέῳ, καὶ ἀόκνῳ προθυμίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ, καὶ σπουδῇ ὅτι πλείστη παραλαμβάνειν ἐκείνα τὰ ἐκατὸν ἐξήκοντα γρόσια τοῦ διαφόρου κατ' ἔτος παρὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ ῥηθέντος μετοχίου, καὶ ἐξαποστέλλειν ἀσφαλῶς πρὸς τὸν ἐκείσε πατριαρχικὸν ἐπιτροπον, κἄκεινον διανέμειν ταῦτα ἐν οἷς διωρίσθησαν τόποις, ἵνα μή, τινος ἐξ ἀμελείας προστριβομένου ἐμποδίου, ἀπρακτοῦ μείνῃ τὸ τοιοῦτον θεάρεστον ἔργον. Καὶ τότε οἱ πρωταῖτιοι τῆς ἀρχίας τοῦτου καὶ ἀπραξίας μεγάλως ἐτασθήσονται ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ, καὶ λόγον ὑφέξωσιν ἀναπολόγη-

αράβεσθε pentru a începe de aici încolo prin învățătura literelor a procopsi după evlvință creștinească copiii credincioșilor, și a înainta către creșterea îmbunătățirii.

Acestea toate deci fiind astfel orânduite și tipărite pentru folosul de obște al turmei creștinești de aici, și la Smerenia Noastră făcându-se cerere pentru mai deplină trăinicie și întărire acestor lucruri, primind cu plăcere această cerere, ea foarte iubitoare de Dumnezeu și în stare să ajute foarte mult pentru sufleteasca mântuire a credincioșilor, scriem și facem cunoscut și întărim duhovnicește toate acestea ce s'au însemnat mai sus cu de-amănuntul, cu părerea de obște a prea-sfințiților arhieriei ai noștri și preacinstiți, prea-iubiți frați ai noștri întru Duhul Sfânt și coliturghisitori, ea să aibă putere neprefăcută, neschimbată și neîntreruptă, în tot veacul, trebuind, după datoria lor, ea acei ce au primit această cârmuire, prea-fericitul Patriarh de Ierusalim ce va fi pe vremuri, și episcopul lui de acolo, să se gândească și să îngrijească de statornica îndeplinire și păstrare a acestui lucru prea-dumnezeiesc; tot așa și boierii de pe vremuri, staroștii d'întâiu ai rufetului (breslei) blănarilor să aibă supravegherea celor trei episcopi din rufetul lor, ea să nu lipsească niciodată vre unul din trei, ei, dacă vre-odată unul dintre ei ori se va retrage, ori va și muri, să punie în loc pe un altul, și să îndeplinească acel număr de trei, cu dumnezeiască râvnă și neconținută prevedere și îngrijire și sânguința cea mai mare de a lua cele o sută șezeci de lei de dobândă pe an de la egumenul celui metoh, și să-i trimeată sigur celui episcop patriarhicesc, și acela să le împartă la locurile unde s'au orânduit, pentru ca nu cumvă, iscându-se, din neîngrijire, vre-o piedecă, un astfel de lucru plăcut lui Dumnezeu să rămâie nefăcut. Și atunci cei ce vor pricea mai întâiu această zăbavă și oprire a faptei se vor pedepsi mult în ziua aceea de frică și de spaimă, și vor răspunde fără greș, ca niște îngrijitori fără hârnicie și fără folos. Deci, spre arătare și asigurare și pază necălcată a tuturor acestora ce s'au scris, s'a dat cea de față a noastră patriarhicească scrisoare sinodicească de întărire.

τον, ὡς οἰκονόμοι ἀσυντελεῖς καὶ ἀπρόσφοροι.
᾿Ωθεν, εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν καὶ συντή-
ρησιν ἀπαράτρεπτον τῶν γεγραμμένων τοῦτων
πάντων, ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρ-
χικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῤῥς', μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδικ-
τιῶνος ιδ'.

† Ὁ Ἡρακλείας καὶ Παῖδεστοῦ Νεόφυτος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Κωνσταντῖος.

† Ὁ Ἰωαννίνων Κλήμης.

† Ὁ Κυζίκου Κόριλλος.

† Ὁ Προύσης Κόριλλος.

† Ὁ Δρόστρας Ἀθανάσιος.

† Ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.

† Ὁ Ἰκονίου Ἀνθίμος.

† Ὁ Δέρκων Νικόδημος.

(Legrand, l. c., pp. 53-8, n° 20.)

În anul Mântuirii 1706, luna lui Iulie,
indicția a 14-a.

† Al Heraeleii și Rodostului Neofit.

† Al Chalkedonului Costandie.

† Al Ianinei Climent.

† Al Chizicului Chiril.

† Al Brusei Chiril.

† Al Dristrei Atanasie.

† Al Nicomediei Partenie.

† Al Iconiului Antim.

† Al Derkonului Nicodim.

CCCCXV.

1706,
27 August.

Scrisoare patriarhală așezând un egumen la metohul din Ismail al Sf.
Mormânt.

Γράμμα ἀποκαταστατικὸν ἡγουμένου εἰς τὸ
ἐν Ἰσμαήλῳ μετόχιον τοῦ Ἀγίου Τάφου.

1706, Αὐγούστου 27.

Τὴν Ἀγιωσύνην σου, πνευματικῆ παπᾶ κὺρ
Ἀθανάσιε, σὲ στέλλομεν εἰς τὸ Ἰσμαήλι, εἰς
τὸ μοναστήρι ἡγούμενον, ὅχι διὰ ἄλλην αἰτίαν,
ἀλλ' ὅτι εἶσαι παστρικός, καὶ πρόσθε νὰ τὸ
φυλάξης καὶ νὰ μὴ μάς ἐντροπιάσης.

[Πρῶτον.] Νὰ φυλάγῃς συντέκνισαίς νὰ
μὴ κάμῃς· εἰς κοσμικὰ σπῆτια χωρὶς ἐκκλη-
σιαστικὴν χρεῖαν νὰ μὴν ὑπαγαίνῃς· εἰς τὸ
κελλί σου παιδία ὑποπτα νὰ μὴν ἔχῃς, καὶ
λοιπὸν ἔτι νὰ κάμῃς.

Δεύτερον, Οἱ πατέρες εἰς τὰ ἡγουμεναῖα
ἐμαθὰν νὰ κρατοῦν ὅσα θέλουν, καὶ εἰς τὸν
Ἀγιον Τάφον νὰ δίδουν τὸ οὐδὲ τίποτε· καὶ
θέλομεν ἡ Ἀγιωσύνη σου τοῦ μετοχίου αὐ-
τουνοῦ τὸ εἰσόδημα νὰ τὸ εὐάλης εἰς τὸ
μεῖδάνι· ἀπέκει ἡμεῖς σὲ συγχωροῦμεν τὶ νὰ
ἔχῃς, καὶ κάθε χρόνον τοῦ Σταυροῦ νὰ δίδῃς
ἐκεῖνο τὸ εἰσόδημα ὅπου νὰ τῷχῃ.

Τρίτον. Ὁ Πατριάρχης ἔχει ὅπου παίρνει
κάθε χρόνον ἀπὸ τὸ μετόχι δέκα ὀκάδες χα-
βιάρι, καὶ νὰ τὸ στέλνῃς κάθε χρόνον εἰς τὸν
καιρὸν, καὶ νὰ εἶναι καὶ καλόν.

Τέταρτον. Ὁ Μητροπολίτης ἔχει ὅπου παίρ-
νει καὶ τι τὸν χρόνον, καὶ νὰ ἐρωτήσης νὰ
μάθῃς τί εἶναι, καὶ νὰ τὸ γράψῃς εἰς χαρτί,
νὰ τὸ ἐνθυμάσαι, διὰ νὰ μὴ ἀλησμονήσης καὶ
δώσης παραπάνω, καὶ γένῃ κακὴ συνήθεια.

Πέμπτον. Παρόντων τιῶν γερόντων χρη-

Carte care așează egumen la metohul
din Ismail al Sfântului Mormânt.

1706, August 27.

Pe Sfinția Ta, părintele sufleteșe chir
Atanasie, te trimetem la Ismail, ca egumen
la mănăstire, nu din altă pricină, dar pen-
tru că ești om curat, și caută s'o păzești
și să nu ne rușinezi.

[Întâiu.] Să te păzești a nu face cume-
trii; la casele mirenilor fără nevoie duhov-
nicească să nu mergi; în chilia ta băieți
supuși bănuielii să nu ai, și de acum înainte
așa să faci.

Al doilea. Părinții s'au deprins în egu-
menli să stăpânească așa cum vor, și Sfân-
tului Mormânt să nu-i dea nimic; și voim
ca Sfinția Ta să scoți venitul aceluia metoh
la maidan; din el îți îngăduim să ai o
parte, și în fiecare an să dai Crucii venitul
ce se va întâmplă.

Al treilea. Patriarhul are a lua în fie-
care an de la metoh zece ocale de iere, și
să le trimești în fiecare an la vreme, și să
fie și bune.

Al patrulea. Mitropolitul are a lua câte
ceva pe an, și să întrebi să afli ce e, și
să scrii aceasta pe hârtie, ca să-ți aduci
aminte, ca să nu uiți, și să dai mai mult,
și să se facă obiceiul rău.

Al cincilea. Fiind de față unii bătrâni
de ispravă dintre epitropi, să-ți faci pro-

σίμων ἐκ τῶν ἐπιτρόπων, νὰ σοῦ κάμῃ ὁ προηγούμενος δύο κατὰστιχα τῶν πραγμάτων τοῦ μοναστηρίου, ἥτοι τῆς ἐκκλησίας, τοῦ κελίου, τοῦ μαγειρίου, καὶ πάντων τῶν λοιπῶν, εἰς τὰ ὅποια κατὰστιχα νὰ ὑπογράψετε καὶ ἡ Ἀγιοσύνη σου, καὶ ὁ προηγούμενος, καὶ τινες τῶν ἐπιτρόπων, καὶ τὸ ἓνα νὰ κρατήσης αὐτοῦ ἡ Ἀγιοσύνη σου, καὶ τὸ ἄλλο νὰ μᾶς τὸ φέρῃ ὁ προηγούμενος ἐδῶ.

Ἔκτον. Νὰ πάρῃς καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀμπελίου ὁποῦ ἀγόρασεν ὁ προηγούμενος καὶ τοῦ ὁσπητίου τὰ χαρτιά, καὶ νὰ τὰ ἔχῃς καλὰ φυλαγμένα.

Ἑβδομον. Σὲ ὀρκίζομεν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κρέας νὰ μὴ τρώγῃς, μῆτε ὀλίγον, μῆτε ποτέ.

Ὀγδοον. Τῆς δευτέρας τὴν νηστείαν νὰ τὴν φυλάττῃς κατὰ τὴν τάξιν τοῦ μοναστηρίου.

Ἐννατον. Τὴν τετάρτην καὶ παρασκευὴν νὰ φυλάττῃς ἐξηροφαγίαν, καὶ, ἂν δὲν ἤμπορῇς, κἂν εἰς τὸ κοινὸν δεῖχνε ὅτι φυλάττεις.

Τέλος πάντων, ὁ Μητροπολίτης τοῦ τόπου ἐκεῖ ἂν κάμῃ χίλια καλὰ, ποτὲ νὰ μὴν τὸν ἔπαινε· ἂν κάμῃ χίλια κακὰ, ποτὲ νὰ μὴν τὸν κατακρίνῃς· ποτὲ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ στόμα σου νὰ μὴ τὸ φέρνῃς, διὰ νὰ περάσῃς εἰρηνικά.

Ἐτι ἂν ὁ Μητροπολίτης σοῦ δείξῃ κἀμίαν φορὰν κἀνένα γράμμα πατριαρχικὸν καὶ σοῦ γυρεύῃ νὰ δώσῃς παραπάνω ἀπὸ ταῖς δέκα ὀκτῶδες τὸ χαβιάρι, ἢ γυρεύῃ τίποτε μουρουνα, τίποτε παραπάνω νὰ μὴ δώσῃς, οὔτε ἄλλο τί· καὶ, ἂν σὲ διάσῃ περισσότερον, σφάλισε τὸ μετόχι καὶ ἔλα ἐδῶ.

Ἐτι ἐκεῖ εἰς τὸ Ἱσμαήλι διακονητὴς δὲν ἔρχεται νὰ ζητήσῃ διὰ τὸν Ἅγιον Τάφον, καὶ στοχάσου, ἂν ἤμπορῇς νὰ κάμῃς τίποτε ἐλεημοσύνην, ἃς ἔχωμεν εἰδήσιν, νὰ σοῦ στείλωμεν γράμματα νὰ κάμῃς ὅ τι ἤμπορεῖς. Ὁ δὲ Κύριος μετὰ σοῦ.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, αῤῥς', Αὐγοῦστοῦ κζ'.

(Legrand, l. c., pp. 58-60, n° 21.)

CCCCXVI.

Antioh-Vodă Cantemir către Hrisant, Patriarh de Constantinopol, despre greutățile bănești ale țerii.

[1706],

17 Octombrie.

† Μακαριώτατε, σεβασμιώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα καὶ Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρόσανθε, ἡμέτερε δὲ κατὰ πνεῦμα πάτερ φιλοστοργώτατε, τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἀξιολαβῶς προσαγορευόμενος, γονυκλιτῶς καὶ

egumenul două catastise ale lucrurilor mănăstirii, adică ale bisericii, ale chiliei, ale bucătăriei și a tuturor celorlalte, în care catastise să vă iscăliți și Sfinția Ta, și proegumenul, și unii dintre epitropi, și unul să-l ții acolo Sfinția Ta, și altul să mi-l aducă proegumenul, aici.

Al șeselea. Să iei și hârtiile bisericii și ale viei ce a cumpărat-o proegumenul, și ale casei, și să le aibi în pază bună.

Al șeptelea. Te jurăm pe Domnul nostru Isus Hristos carne să nu mănânci, nici puțină, nici când.

Al optulea. Să păzești postul Lunii după datina mănăstirii.

Al noulea. Miereurea și Vinerea să păzești postul sec, iar, și dacă nu poți, să arăți măcar lumii că-l păzești.

În sfârșit, pe Mitropolitul locului, dacă va face o mie de lucruri bune, să nu-l lauzi, dacă va face o mie de lucruri rele, să nu-l osândești; să nu-î porți numele în gură, ca să o duci pașnic.

Dacă Mitropolitul îți va arăta vre-odată vre-o serisoare patriarhicească și-ți va cere să dai mai mult decât cele zece ocale de de iere, ori îți va pretinde ceva morun, să nu dai nimic mai mult, nici altceva; dacă te-ar sili încă, închide metohul și vină aici.

Și încă acolo la Ismail nu vine slujitor să ceară pentru Sfântul Mormânt, și sârguiește-te, dacă poți să faci vre-o milostenie, să avem știință, să-ți trimetem scrisori să faci ce poți. Și Domnul cu tine!

Din Constantinopol, 1706, August 27.

Prea-ferieite, prea-venerate și prea-înțelepte stăpâne și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, chirie chir Hrisant, al nostru după suflet părinte preaiubit, îndreptându-mă către Fericea Ta cu evlavia cuvenită, în genunchi și cu frun-

κεκρυβεία τῇ κεφαλῇ τὴν πάντιμον τῆς δεξιᾶν ἁσπαζόμεθα, θεόμενοι τοῦ Κυρίου νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἡμεῖς καὶ μακρόθεν μετὰ γαληνίας καταστάσεως. Δύο τῆς πάντιμα ἐλάβομεν, ὅθεν δεῖ ὡν τὴν ἔννοιαν καταλεπτῶς κατενοήσαμεν· φανερώμεν δὲ εἰς ἐκεῖνα ὅτι εἰς τὴν πρὸς ἐκείνων ἐκεῖνα ὁποῦ μᾶς ἐσημαίωσεν ἦτον κατὰ τρόπον φιλικὸν καὶ νοσητικόν, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς κακοφρανῇ. Νὰ μᾶς πιστεύσητε, θεόποτα μου, ἡμεῖς κανέν αἰτιον ζημίας δὲν ἐπροξενήσαμεν εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγιοῦ Τάφου, οὔτε προξενούμεν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ βοηθοῦμεν μεγάλως· ὁ σκοπὸς καὶ ἡ λογιζομένη τῆς Μακαριότητος σου εἶναι διὰ τὰ δανεικὰ ὁποῦ δίδουν· αὐτὸ καὶ σὰς τὸ προεγράψαμεν πολυλάκις πῶς αὐτὰ τὰ δανεικὰ ὁποῦ σὰς συγχίσουν (ἰδέτε τὸν τρόπον καὶ νὰ καταλάβετε μὲ τί κωδέρνησιν δίδονται)· καμμίαν φορὰν ὡς ὁ τόπος ὁποῦ ἔχει ἀνάγκαις μεγάλαις καὶ χρειάζονται πολλὰ ἄσπρα, πέρνοιν μερικὰ ἄσπρα ἀπὸ τοῦς ἡγουμένους διὰ νὰ θεραπεύσουν τὰς ὑποθέσεις· οὕτω δὲ ἐργαζομένη ἡ διορία τῶν σφέρτων, τοῦς πιδύονται ἐκεῖ· εἰς αὐτὴ παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητα σου τί ζημία προξενεῖται; μὲ τὸ νὰ δοθοῦν μερικάς ἡμέραις ἐμπροσστήτερα; Αὐτὸ τὸ πᾶν ὅλον, ἀλλ' ὅταν ἡμεῖς χρεωσθῶμεν καὶ πάρωμεν, ἐκεῖνα πάλιν τὰ ἐγγειρρίζομεν. Ταῖς περασμέναις ἐπήραμεν ἀπὸ τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ ἕνα ποιηγεῖον ἄσπρα· αὐτὸ εἶναι ἐδικόν μας χρήμα, καὶ τὸ δίδομεν. Μακαριώτατε μου, τὰ ὅσα ἔτρεξαν ἐν τῷ μεταξύ ἄς παύσουν, καί, ἂν ἐδαρυνκαρδίσατε ὀλίγον τε ἐπάνω μας, σύγγνωθι μοι, καὶ εὐχήσου μοι ἵνα σκορπισθῶσι τὰ σκάνδαλα, καὶ ἡμεῖς πάλιν ὡς καὶ πρότερον θέλομεν εἶσθαι, καὶ ἡ Μακαριότητά τῆς πάλιν πρὸς ἡμᾶς καθὼς ὁ πατήρ πρὸς υἱόν, καὶ θέλετε μᾶς συγχωρήσει, καὶ διὰ τὸ ἀμφίβολον νὰ [=μὴν] εἶναι παρακαλοῦμεν διὰ γράμματος, καὶ παυσάσθωσαν τὰ πάντα· οἱ δὲ χρόνοι τῆς εὐτυχείας.

Ὁκτομβρίου 17.

Ἦ τις κατὰ πνεῦμα αὐτῆς

Io Antioh Costuntin Voerod.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

tea plecată sărutăm dreapta-ți cea vrednică de toată cîntea, rugându-ne Domnului să te fie sănătos și cu zile îndelungate în stare senină. Am primit două din scrisorile-Ți, pentru care Ți-am aflat din ele cu de-amănuntul cugetul; arăți în ele că, în cele către lucrurile ce mi-ai scris, eră în chip prietenesc și ca un sfat, și nu trebuia să ne supărăm. Să mă crezi, stăpâne al mieu, noi n'am făcut nimic vrednic de pedeapsă față de mănăstirile Sfântului Mormânt, nici nu facem, ci, din potrivă, le și ajutăm mult; scopul și cearta Fericirii Tale e pentru împrumuturile cedau: Ți-am spus-o și mai nainte adesea cum că la acele împrumuturi ce Te supără (vezi chipul și află cu ce chiverniseală dau), une ori cînd țara are nevoi multe și se cer mulți bani, se ieau unii bani de la egumeni ca să slujească: trebile astfel, venind sorocul șfeturilor, îi ieau (bani) acolo; pentru aceia Te rog pe Fericirea Ta [a-mi spune] ce pagubă oare se face că se dau cîteva zile mai nainte? E tot una; dar, cînd ne împrumutăm, și luăm, li dăm acei bani înapoi. Acum în urmă am luat dela egumenul de Galata o pungă de bani; aceia e treabă a mea particulară, și o plătim. Preasfințite, ce s'a petrecut pînă acum, să se isprăvească, și, dacă Ți-ai îngreniat inima puțin asupra-mi, iartă-mă, și roagă-te să se împrăștie scandelele, și noi vom fi iarăș ca mai nainte, și Fericirea Ta iarăș către noi ca un părinte față de fiu, și mă vei iertă, și, ca să nu mai fie îndoială, mă rog prin serisoare, și să înceteze toate; iar anii fie-Ți fericiți.

Octomvrie în 17.

Fiu după suflet al Țău:

Io Antioh Costuntin Voerod.

CCCCXVII.

1707.

Constantin Duca-Vodă către Hrisant, felicitându-l pentru alegerea ca Patriarh de Ierusalim.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Δούκα Βοεβόδα¹ πρὸς Χρυσάνθον, ἐὺχαριστοῦντος ἐπὶ τῇ πα-

Serisoarea lui Constantin Duca Voerod către Hrisant, mulțămindu-i pentru pa-

¹ Bră mazil.

τριαρχική εὐνοία καὶ ἐξαιτούμενου αὐτὴν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος τὴν σεβασμιωτάτην δεξιάν εὐλαβῶς ἀσπαζόμενος, εὐχαριστῶ τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς πατρικῆς φιλοστοργίας καὶ τῆς ἄλλης προνοίας ὅπου διαφυλάττει καὶ ἀπεδείξατο πολλαῖς περὶ ἡμῶν ὅπως ἐξηρημένων αὐτῆς. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ οἰκονομήσῃ κατὰ θυρὰν αὐτῆς καλὴν ἄνοδον καὶ ἐπάνοδον: πάντως ἡ ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ εὐφραίνεται προσδεχομένη τὸν γνήσιόν της ποιμένα, ἐξ ἐναντίας λυπεῖται αὐτῆς ἡ Βασιλεύουσα, ὑστερουμένη τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ μάλιστα πάντων ἡμεῖς, οἱ ἐγκαταλειμμένοι ἄνευ ἄλλης παραμυθίας τινὸς ἐ-φεξῆς: περὶ οὗ πάλιν δεόμαι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ νὰ τὴν διασώζῃ ὅγιά, εὐθυμὸν καὶ μακρόδιον, καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ διὰ τῶν ἱερωτάτων καὶ ἁγιωτάτων εὐχῶν αὐτῆς νὰ δουλεύωμεν καὶ ἡμεῖς τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ καὶ τοῖς ὑμετέροις προστάγμασιν ἐν καρπῷ προσήκοντι.

Αἱ δὲ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἡμῶν.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς της παῖς

Ἰω Κωνσταντῖνος Δούκας Βοεδόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

triarhiceasca bunăvoință și cerând-o și în viitor.

Sărutând cu evlavie prea-respectata dreaptă a Fericirii Voastre, mulțămese foarte mult pentru părinteasca-ți iubire și cealaltă îngrijire ce păzești și ai arătat adesea față de noi, cari-ți suntem cu totul îndatoriți. Domnul Dumnezeu să chibzuiască după dorința Ta bun dus și întors. Sfânta cetate Ierusalimul se bucură primind pe adevăratul ei păstor, iar, din potrivă, se întristează însăși Constantinopolea, lipsită de lumina Ta, și mai ales noi, cei rămași fără altă mângâiere de acum înainte; pentru care iarăș mă rog de Dumnezeu însuș să te păstreze sănătos, bucuros și în zile îndelungate, și să ne învrednicească prin prea-sfintele Tale rugăciuni să slujim și noi Sfântului Mormânt și poruncilor voastre la vremea cuvenită.

Iar rugăciunile Tale fie cu noi!

La poruncile tale ca un fiu

Io Constantin Duca Vocevod.

CCCCXVIII.

Altă scrisoare patriarhală pentru biserica stavropighială din Ismail.

1707.

Γράμμα πρὸς τοὺς ἐν τῷ Ἰσραηλίῳ ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Τάφου, περὶ διοικήσεως τῆς ἐκείσε ἐκκλησίας τοῦ Ζωοδόχου Μνήματος, αψζ'.

1707.

Μετὰ τὰς συνηθισμένας εὐχάς. — Πρῶτον, τῆς ἐκκλησίας τὰ κανόλια, τὰ ἱερά, τὰ βιβλία, καὶ εἴ τι ἄλλο χρειώδεις, καὶ τοῦ κελλίου τοῦ ἡγουμένου, καὶ τοῦ μαγειρείου, καὶ τοῦ κελλαρικοῦ, χαλκώματα, αἰδηρικά, καὶ εἴ τι ἄλλο, νὰ τὰ γράφετε εἰς δύο κατάστιχα καὶ τὸ ἓνα νὰ τὸ ἔχῃ ὁ ἡγούμενος, ὑπογραμμένον ἀπὸ τὴν Ἐντιμότητά σας, καὶ τὸ ἄλλο νὰ τὸ ἔχετε ἡ Ἐντιμότης σας, ὑπογραμμένον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ἵνα, ὅταν ἀλλαχθῇ ὁ ἡγούμενος, ἂν λείπῃ τίποτε ἀπ' ἐκείνα ὅπου εἶναι εἰς τὸ κατάστιχον, πρῶτον νὰ τὸ δάνῃ εἰς τὸν τόπον, καὶ εἴτα νὰ εὐχαρίσῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἂν φτειάσῃ τίποτε καινούριον ὁ ἡγούμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἢ τινὰς ἀπαιρώσῃ, νὰ τὰ γράφετε εἰς τὸ κατάστιχον, διὰ νὰ στέκῃ ἡ τιμὴ καὶ τὸ μνημόσυνον καὶ τοῦ ἡγουμένου, καὶ ἐκείνου ὅπου τὸ ἀπαιρώσει.

Δεύτερον, ὁ ἡγούμενος νὰ ἔχῃ τὰ σαρανταετούργα, καί, ἂν τύχουν καὶ ἄλλα σα-

Scrisoare patriarhală către epitropii din Ismail ai Sfântului Mormânt, pentru cărmuirea bisericii de acolo a Primitoarei de viață Pomeniri; 1707.

După obișnuitele rugăciuni.— Întâiu să scrieți în două catastife candelile bisericii, odoarele, cărțile și orice alta e de folos, și ale chiliei egumenului, și ale bucătăriei, și ale chelăriei, arămurile, fierăriile și orice alta; și unul să-l aibă egumenul, iscălit de dumneavoastră, și altul să-l aveți dumneavoastră, iscălit de egumen, pentru ea, dacă se va schimba egumenul, lipsind ceva din acelea ce sunt în catastih, întâiu să-l puie la loc, și apoi să iasă de acolo; și, dacă ar face ceva nou egumenul, bisericii, sau ar închină cineva, să-l scrieți în catastih, ca să rămâie cinst și pomenire, și a egumenului, și a celui ce va închină.

Al doilea, egumenul să aibă sărăcustele, și, de s'ar întâmplă și alte sărindare mici, părțile, liturghiile, rugăciunile, cântările de la mort, pomenirile, colivele și ce eleimosină se poate strânge pentru mănăstire și pentru

τιος, νὰ τὸ πολλήσετε καὶ νὰ πάρετε τὰ ἄσπρα ἢ Ἐντιμότης σας. Ἀκόμη καὶ τὰ χοτζέτια καὶ ἄλλα τεμεσοῦτια καὶ ὀρισμοὺς καὶ πουγιουρτία τῆς ἐκκλησίας, τῶν κελλίων, τῶν ἐργαστηρίων, καὶ τῶν μαγαζείων, νὰ τὰ ἔχετε ὅλα ἢ Ἐντιμότης σας εἰς χεῖράς σας. Καί, ὅταν ὁ Θεὸς προσκαλέσῃ τινὰ ἀπὸ τὴν Ἐντιμότητά σας εἰς τὴν βασιλείαν του, οἱ ζῶντες ἐπίτροποι νὰ ψηφίζουν τινὰ χρήσιμον ἄνθρωπων διὰ ἐπίτροπον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἀποθανόντος, καὶ εἶτα νὰ μᾶς γράφουν εἰδῆσιν νὰ τοῦ στέλνωμεν καὶ γράμμα ἐπιτροπικόν. Ὡστε παρακαλοῦμεν, ἔτσι νὰ κάμετε, ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ὅποιος ἡγοούμενος δὲν τὸ στέρξῃ, ὥς λείψῃ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ἄλλος.

(Legrand, l. c., pp. 65-7, n° 22.)

CCCCXIX.

Antioh-Vodă Cantemir către Patriarhul Hrisant de Ierusalim, cu mulțămiri pentru condoleanțele arătate la moartea Doamnei.

1707-8,
1-in Februar.

Ἐπιστολὴ Ἀντιόχου Καντεμίρη Βοεδόδα πρὸς Χρόσανθον, εὐχαριστοῦντος ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις τοῦ Πατριάρχου διὰ τοῦ ἡγεμόνος (sic).

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα καὶ Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρόσανθε, ἡμέτερε δὲ κατὰ πνεῦμα πάτερ ποθεινότητε, τῇ ὑμετέρᾳ φιλοστοργωτάτῃ ἀγάπῃ μετ' αἰδούς ἀπανέμομεν πρόσρησιν, ἀσπαζόμενοι τὴν ἱεράν τῆς δεξιάν· δεόμενοι τοῦ σαρκωθέντος δι' ἡμᾶς Θεοῦ ὅπως εἴῃ ὑγιαίνουσα καὶ εὐθυμοῦσα.

Τὴν τιμίαν αὐτῆς ἐλάβομεν ἐπιστολὴν καὶ ἡμῖν ἐφετήν, ὅθεν διττῶς τὴν χαρὰν λαβόντες, ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητί της: πρῶτον μὲν ὅτι ἐγνώμεν τὰ περὶ τῆς ὑγείας, δεῦτερον δὲ ὅτι, ὥς πατήρ καὶ πατρικὸς φίλος, μᾶς συλλυπᾶται, καὶ διαφόροις τρόποις ἀναγκάζει μᾶς νὰ μὴ λυπόμεσθαι κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀμέτρου λύπης ὅπου αἰφνηδίνως μᾶς ἐσυνέβη.

Δέσποτά μου μακαριώτατε, ἐλογιάζαμεν ὅτι νὰ ἦτον τὸ πάθος ἀνυπόφορον· ὅμως ἐγνωρίσαμεν ὅτι ὁ Θεὸς εὐθὺς εἰς τὸ πάθος δίδει καὶ τὸ φάρμακον: τὴν ὑπομονὴν, λέγω, ὅπου ἦτον ἀπίστευτον. Τὴν ἐλπίδαν μᾶς εἰς Ἐκείνον ἔχομεν, καὶ ἄν ποτε μακροθυμῶντας καὶ λυπῶντάς μᾶς ἤθελε, ἐνδυναμώσῃ τὴν καρδίαν μᾶς, εἰς τὸ νὰ εὐχαριστῶμεν τὸ ὄνομά του καὶ νὰ ἐμμελῶμεν εὐχαρίστως εἰς τὸ θέλημά του, καθὼς καὶ ἡ Μακαριότης της μᾶς τὸ φανερώνει.

treabă ca epitrop în locul răposatului, și apoi să ni dea deștire în scris, ca să trimitem și carte de epitropie. Cum vă rugăm, așa să faceți, după hotărâre, și care egumen n'ar voi, să plece de acolo, și să vie altul.

Serisoarea lui Antioh Voevod Cantemir către Hrisant, mulțămind de condoleanțele Patriarhului pentru Domn (sic=Doamnă).

Prea-fericite, prea-înțelepte și de Dumnezeu păzite stăpâne și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisante și al nostru după suflet părinte prea-dorit, îndreptăm cu reverență și iubire adâncă închinăciunea noastră către Tine, sărutând sfânta Ți dreaptă și rugându-ne de Dumnezeu cel întrupat pentru noi ca să fii sănătos și bucuos.

Am primit cinstita Ți serisoare și nouă dorită, pentru care luând îndoită bucurie, mulțămim foarte mult Fericirii Tale: întâiu pentru că am cunoscut cele cu privire la sănătatea Ta, și, al doilea, pentru că, fiind ca un părinte și prieten al tatălui meu, plângi împreună cu noi, și în felurite chipuri ni faci silă să nu ne întristăm după mărimea nemăsuratei dureri care ni-a căzut pe neașteptate.

Stăpâne al meu prea-fericit, socotiam că suferința e de neîndurat; ei am cunoscut că Dumnezeu pentru durere dă anume și leacul: adică răbdarea, care nu eră de crezut. Avem nădejdea noastră în El, și prin îndurare și întristare doar ni-ar împu-ternici inima, ca să mulțămim numelui Său și să rămânem cu mulțămire la voința Lui, după cum și Fericirea Ta ni-o arăți.

Γνωρίζομεν ὅτι ἐκ τῶν ἐγκλημάτων μας, οὐδένα τῶ οὕτως εὐδοκήσαντι, λέγοντάς τα αὐτά πάλιν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, λυπόμεσθε, ἐνοχλούμεσθε, συλλογιζόμενοι τὰ περιστατικά τοῦ πάθους. Γνωρίζομεν ὅτι καί, χωρὶς νὰ τὴν ἀναγκάσωμεν, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως, καθὼς καὶ μᾶς τὸ γράφετε, εἰς ταῖς εὐπροσδέκταις προσευχαῖς καὶ λιτανείαις τῆς νὰ μνημονεύεται παρὰ τῆς Μακαριότητός τῆς, καὶ παρακαλῶ νὰ τὴν ἔχετε εἰς τὴν μνήμην σας, διότι ἐκείνη ἡ μακαρίτης εἶχε εὐλαδῶς πρὸς τὴν Μακαριότητά τῆς.

Καθὼς πολλὰκις εἰς πολλὰς τῶν ὑποθέσεων εἶχεν ἀμερίμνως πρὸς ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ καὶ διὰ τὸ συνοικέσιον καὶ φροντίζει ὥς πατήρ πνευματικός, δέσποτά μου, ὑπερευχαριστῶ τῇ Μακαριότητι αὐτῆς: γνωρίζω τὸ πρόθυμον τῆς ἀγάπης. Δι' αὐτὰ τὰ νὰ εἰπῶμεν: Ἐμμενομεν τῇ βουλῇ σας, καὶ οὐχὶ ἄλλον. Ἐράβημα δηλωτικὸν τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς καὶ ἡμῖν ποθεινῆς ὑγιείας νὰ ἔχωμεν: οἱ δὲ χρόνοι τῆς σῆς Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάραπολλοι· αἱ δὲ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν πάντων.

Φεβρουαρίου α'.

Γίδς κατὰ πνεῦμα αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμὸς προθυμότητος.

Ἰω. Ἀντίοχος Βασιλόδαξ.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

Știm că, după păcatele noastre, slavă cui a hotărât așa, vorbind iarăși ca un om, ne întristăm, ne tulburăm, cugetând la împrejurările suferinței. Știm că, fără a Te fi silit, din însăși a Ta aplecare, precum îmi și scrii, va fi pomenită în bine-primitelile-Ți rugăciuni și slujbe de către Fericirea Ta, și Te rog să o ai în amintire, pentru că ea, răposata, a avut evlavie față de Fericirea Ta.

Precum adesea la multe lucruri ai fost fără grijă către noi, și mai ales pentru nuntă, și te gândești ca un părinte duhovnicesc, stăpâne, mulțămesc mult Fericirii Tale: eunosc aplecarea-ți iubitoare. Pentru aceea ce să spunem? Rămânem la sfatul Țău, și atât. Să avem serisoare care să vădească buna Ta sănătate, dorită și nouă; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât île mulți; și sfintele-Ți rugăciuni fie cu noi cu toți.

Februarie 1.

În duhovnicesc al Țău și la poruncă prea-gătit.

Io Antiokh Voerod.

CCCCXX.

Alexandru Mavrocordat către cei de la Sfântul Mormânt, despre recomandarea lui Hrisant ca Patriarh al Ierusalimului de înaintașul său Dosoftei și despre datoria lor de a-l primi și ascultă.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος τοῖς Ἀγιοταριταῖς.

Πανισπώτατοι ἀρχιερεῖς οἱ ὑποκαίμενοι τῷ ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ Θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ οἱ λοιποὶ πανοσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ ὁσιώτατοι μοναχοί, τὴν ἡμῶν ἱερότητα χαιρετῶ καὶ ἀσπάζομαι. Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττει ὑμᾶς ἐν ὁσίᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηγεκεῖ.

Τὸ παρὸν εἶναι πρῶτον μὲν νὰ δώσωμεν τὸν προσήκοντα ὅρῳ χαιρετισμὸν, καὶ δευτέρον νὰ φανερώσωμεν πρὸς ὑμᾶς, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐγράψαμεν καὶ πρότερον ἐν συντομίᾳ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης πρῶτον Ἱεροσολύμων κύρ Δοσίθεος ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἀπεδήμησεν εἰς τὰς αἰωνίας τῶν δικαίων μονάς, ἐπροβιβάσθη μὲ κοινὴν γνώμην πάντων τῶν ἐνταῦθα ὁρθοδόξων χριστιανῶν καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου τῶν ἀρχιερέων εἰς αὐτὸν τὸν ἀποστολικὸν Θρόνον τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων ὁ κύρ Χρῦσανθος, ὄντας γνήσιον θρέμμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πᾶσιν ὅρῳ γνώριμος καὶ ἡγαπημένος. Εἰς τοῦ ὁποίου τὸν προβιβάσμον ἦτον σύμφηρος καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀοιδίμου Πατριάρχου κύρ Δοσίθεου, καθὼς δὲν λανθάνει ὑμᾶς· ἐπειδὴ ἡξέθεστε καλὰ πῶς ἡ γνώμη του εἰς τὸν νῦν μακαριώτατον κύρ Χρῦσανθον ἔκλινε πάντοτε, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς πολλάκις τὸ ἔλεγε, καὶ, ἐγγὺς τοῦ θανάτου γερόμενος, ἐν τῇ πραγαψίᾳ διαθήκῃ καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἐνοφραγισθείσῃ τὸν μακαριώτατον κύρ Χρῦσανθον ἐδόχου διὰδοχόν του. Τοῦτου λοιπὸν τῇ γνώμῃ, ὡς ἐμπνευσθείσῃ παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, συναινέσας καὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἔγινε νομίμως καὶ κανονικῶς ἡ μετὰθεσις εἰς τὸν ἀποστολικὸν πατριαρχικὸν Θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου κυρίου Χρυσάνθου μὲ τρόπον ἡσυχον καὶ εἰρηνικόν, χωρὶς νὰ ἀκούσῃ καμμία ζημία.

Constanti-
nopol,
1707,
25 Februar.

Καὶ λοιπὸν θέλετε ἔχῃ τὴν αὐτὴν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν καὶ εὐλάβειαν εἰς τὴν Μακαριότητά του, καθὼς καὶ εἰς τὸν πρὸ αὐτοῦ Πατριάρχην κὺρ Δοσίθεον, τὸν καὶ θεῖον αὐτοῦ, καὶ θέλετε συμφροντίζῃ αὐτοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν χριστιανῶν, φυλάττοντες καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸν σύνδεσμον τῆς πνευματικῆς ἀγάπης καὶ τὴν χριστοπαράδοτον εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν τὸ ὅποιον μανθάνοντες καὶ ἡμεῖς, θέλομεν χαρῇ, ἐπειδὴ καὶ ἔχομεν εὐλάβειαν εἰς τὸν Ζωοδόχον Ἰάφρον καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ σεβάσματα προσκυνήματα, καὶ ἀγαποῦμεν τὴν εἰρηνικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὴν ἀνενοχλήσιαν αὐτῶν, καὶ δὲν λείπομεν ἀπὸ τὴν δυνατὴν συνδρομῇ.

Ἄς ἔχω δὲ τίμιον ὅρων γράμμα δηλωτικὴν παντὸς χρειώδους, ἔτι δὲ καὶ τὰς εὐχὰς ὁρων, καὶ οἱ χρόνοι ἡμῶν εἴησαν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Τῆς ὁρῶν Ἱερότητος εἰς τοὺς ὀρίσμούς.

1707, Φεβρουαρίου 25.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui Manuil Gedeon.)

CCCCXXI.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Neofit Notara, despre felul cum, 1707,
după voia lui Dosoftei de Ierusalim, a fost așezat ca Patriarh Hrisant și despre 25 Februar.
datoria lui Neofit de a rămâne ca locțiitor al fratelui său.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Νεοφίτῳ Νοτάρῳ.

Πανοσιώτατε καὶ λογιώτατε ἐπίτροπε τῶν σεβασμίων ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ προσκυνημάτων, ἐμοὶ δὲ προσφιλέστατε, τὴν σὴν Πανοσιότητα χαιρετῶ καὶ ἀσπάζομαι. Κύριος ὁ Θεὸς διατηροῖ ἁπλῶς αὐτὴν ἐν ὑγίειᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηγεσθῇ.

Ἐγραψα καὶ πρότερον κοινῶς τοῖς αὐτόθι τὸν θάνατον τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀσιδίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ Δοσίθεου, τοῦ θεῖου τῆς, καὶ τὸν προδιεσπασμὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ μακαριωτάτου καὶ σφολογιωτάτου Πατριάρχου κὺρ Χρυσάνθου, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς καὶ νῦν αὖτις γράφω ὅτι ὁ προδιεσπασμὸς τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος ἐγένετο νόμιμος καὶ κανονικός, καὶ μὲ γνώμην τοῦ μακαρίτου Πατριάρχου κὺρ Δοσίθεου, καθὼς ἐφάνερωσε τὴν γνώμην του καὶ ἐκ στόματος ὡνομάτισεν εἰς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τὸ πρόσωπον τὸ διαδεξιόμενον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τοῦ λόγου μας ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διαθήκην του διὰ τῶν περιστατικῶν τῶν νῦν μακαριωτάτου κὺρ Χρυσάνθου ἐδήλου διάδοχόν του. Καὶ λοιπὸν κοινῇ γνώμῃ τῆς συγκροτηθείσης ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνταῦθα ἱεράς συνόδου, συγκινοῦντων καὶ ἡμῶν, ἐγενετο, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἡ μετὰθεσις τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου κὺρ Χρυσάνθου εἰς τὸν ἀγιωτάτον θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων μὲ τρόπον εἰρηνικόν, χωρὶς νὰ ἀκλουθήσῃ κἀμμία ἐνόχλησις παρὰ τινος ἢ ζημία. Καὶ ἐπὶ τοῦτῳ ἅπαντες ἐδοξάσαμεν τὸν Θεόν, ὅπου ἐπισκέπτεται τοὺς ἀγίους τόπους. Καὶ ἡ Πανοσιότης σου, ἂν καλὰ ἡξεύρω πῶς πάντοτε ἐζήτει καὶ ἔγραφεν εἰς τὸν ἀείμνηστον πρῶτον Ἱεροσολύμων κὺρ Δοσίθεον νὰ τὴν μετακινήσῃ ἀπὸ τὴν ἐπιστασίαν αὐτὴν τῆς ἐπιτροπικῆς, καὶ δὲν τὸ ἔσπεργεν ἡ Μακαριότης του, ὅμως διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν καὶ εὐπειθειαν δὲν ἀντέλεγεν, ἀλλ' ἐδέχετο ἵνα ἔχῃ αὐτὴν τὴν φροντίδα καὶ τὸ ὄρος τῆς ἐπιστασίας, καὶ λοιπὸν καὶ τώρα διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ νῦν μακαριωτάτου Πατριάρχου, τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, ἔτι δὲ καὶ διὰ χάριν ἡμετέραν, ὅπου ἀγαποῦμεν τὸ ἀζήμιον τοῦ Ἁγίου Ἰάφρου, καὶ ἔχομεν εὐλάβειαν εἰς αὐτὰ τὰ ἅγια προσκυνήματα, θέλει ὑποφέρει αὐτῆς τῆς ἐπιστασίας τὴν φροντίδα, διὰ νὰ γίνεταί καὶ ἡ πρέπουσα κυβέρνησις εἰς τὰ αὐτόθι καὶ, ἐρχομένου σὺν Θεῷ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τοῦ νῦν μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κὺρ Χρυσάνθου, θέλει γίνῃ ἐκείνο ὅπου ἤθελε φανῇ εὐλογον ἀναμεταξύ. Καὶ λοιπὸν ἂς ἔχῃ τὴν ἐπιστασίαν αὐτὴν καὶ φροντίδα ἕως τῆς παρουσίας τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος.

Ἄς ἔχω δὲ τίμιον αὐτῆς γράμμα μετὰ καὶ τῶν εὐχῶν αὐτῆς, ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν πολλοὶ καὶ ἀγαθοί. Τῆς σῆς Πανοσιότητος εἰς τοὺς ὀρίσμούς.

1707, Φεβρουαρίου 25.

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui Manuil Gedeon.)

CCCCXXII.

1707,
19 Mart.

Șerban Cantacuzino, Marele-Logofăt, către Hrisant de Ierusalim, despre alegerea lui ca Patriarh în locul răposatului Dosoftei.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ τε καὶ λογιστάτῳ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ Χρυσάνθῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι πατρὶ περιποθήτῳ, τὴν μετ' εὐλαβείας προσκύνησιν νομίζω καὶ ἀσπάζομαι τὴν σεβασμίαν αὐτῆς· δεξιάν.

Τὸ τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν ἐχάρην, ὅμως περισσοτέρην χαρὰν καὶ εὐφροσύνην μας ἔδωκε τὸ ἀξίωμα τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου, ὅπου θεῖα χάριτι καὶ βοήθειά τοῦ ἀπόλαυσεν ἡ Σὴ Μακαριότης, καὶ κοινὴ χαρὰ ἐγένεν, καὶ ἅπαντες ἐδώσαμεν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ, ὅπου ἔτυχε τὸ πρᾶγμα τοιαύτης λογῆς, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐλυπήθην καὶ διὰ τὴν θάνατον τοῦ μακαριωτάτου Δοσιθέου Πατριάρχου, ὄντας παλαιὸς μας πατήρ, καὶ μὲ κατὰ Θεὸν ἀγάπην εὐρισκόμενος πρὸς πάντας ὅμως· ἐπειδὴ ἔτῃ ἦτον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τί νὰ κάμωμεν; θέλομεν ἔχει καὶ τὴν Μακαριότητα σου εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Διότι καὶ ἡ Μακαριότης σου φίλος παλαιὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ σοφώτατος, καὶ ὅλαις ταῖς χάrait ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο θέλομεν τὴν ἔχει παρηγορίαν εἰς τὸν τόπον τοῦ μακαριωτάτου Δοσιθέου.

Οἱ ἡμέτεροι οἰκιοκοί: σύζυγος καὶ υἱοὶ καὶ θυγατέρες, γαμβροὶ καὶ νόμφοι ἅπαντες εὐλαβεῖς προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά σου καὶ ἀσπάζονται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν. Διὰ νὰ ἔχωμεν τὸν Ἅγιον Τάφον εἰς ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν, ἐφ' ὅλης μας ζωῆς δοῦλοι θέλομεν εἶσθαι τοῦ Ἁγίου Τάφου μὲ τὴν κατὰ δύναμιν μας δούλεψιν. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸ παρὸν· ἡ δὲ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς Σὴς Μακαριότητος εἶη μετὰ πάντων ἡμῶν, ἐν εἰρῇ παντί. Ἀμήν.

Τῆς Σὴς Μακαριότητος
κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ δούλος
Σερβάνος ὁ Μέγας Λογοθέτης.

1707, Martie 19.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

Prea-fericitului, prea-înțeleptului și prea-învățatului Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, domnului domn Hrisant, celui întru Hristos al mien părinte prea-dorit, mă închin cu evlavie și sărut sfînșita-Ți dreaptă.

Cinstita și venerata-Ți scrisoare am primit-o, și m'am bucurat de buna-Ți sănătate, dar mai mare bucurie și mulțămire ni-a dat vrednicia Scaunului patriarhicesc pe care cu harul și ajutorul lui Dumnezeu ai luat-o Fericirea Ta, și a fost bucurie obștească, și toți am dat mulțămire lui Dumnezeu că s'a întâmplat o astfel de alegere; deși ne-am și scârbit și pentru moartea prea-fericitului Dosoftei Patriarhul, fiindu-ni vechiu părinte și aflându-se cu iubire după Dumnezeu față de toți; dar, de oare ce așa a fost voia lui Dumnezeu, ce să facem? Te vom avea și pe Fericirea Ta în locul lui. Pentru că și Fericirea Ta ești prieten vechiu și adevărat și bun și prea-înțelept, și ai toate harurile, și de aceea Te vom avea ca mângâiere în locul prea-fericitului Dosoftei.

Ai noștri de casă: soția și fiii și fetele, ginerii și nurorile, toți cu evlavie se închină Fericirii Tale și-Ți sărută venerata dreaptă. Pentru că avem Sfântul Mormânt în iubire și evlavie, în toată viața vom fi servi ai Sfântului Mormânt, cu toată slujba, după puterea noastră. Acestea deocamdată, și rugăciunea și binecuvântarea Fericirii Tale fie cu noi cu toți, în viața întreagă. Amin.

Al Fericirii Tale
sufletește fiu și slugă:
Șerban, Marele-Logofăt.

1707, Martie în 19.

CCCCXXIII.

1707,
21 April.

Antioh-Vodă Cantemir al Moldovei către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre afacerea mănăstirilor și neînțelegerile sale cu Vodă Brâncoveanu.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἁγιώτατε δέσποτα καὶ Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρυσάνθε, ἡμέτερε δὲ κατὰ πνεῦμα πάτερ παμφίλτατε, τὴν Μακαριότητα τῆς, εὐλαβῶς προσγορουμένου, τὴν τιμίαν αὐτῆς δεξιάν σὺν

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-sfînșite doamne și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, doamne doamne Hrisant, al nostru duhovnicesc părinte prea-iubit, către Fericirea Ta cu evlavie îndreptându-ne, să-

τῷ Χριστῷ ἀνέστη ἀπαζόμεθα, δεόμενος τοῦ Κυρίου νὰ τὴν διαφυλάττῃ παντὸς πονηροῦ συναντήματος καὶ νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ ἐορτάσῃ καὶ νὰ πανηγυρίσῃ λαμπρῶς τὴν ζωηφόρον Ἀνάστασιν καὶ ἐφέτος καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς. Θὲν ἀδικήσαμεν τὴν Μακαριότητά της εἰς τὸ πῶς μᾶς ἔγραψεν, διότι κατὰ τὸ γράμμα της ἀπεκρίθημεν, τὸ ὅποιον καὶ τὸ ἔχομεν. Μᾶς ἔγραφε τότε ἡ Μακαριότης αὐτῆς πῶς αὐτὴ ποῦ πέρνομεν ἀπὸ τὰ μοναστήρια θανεικὰ νὰ ἐσηκόνουνταν, καὶ ἡμεῖς, ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει, καμμίαν φορὰν, ἔταν χρειασθώμεν, δὲν τὸ ἀρνούμεσθην: πέρνομεν, καὶ πάλιν τὰ δίδομεν· ἐξ ἀνάγκης εἶναι, καὶ πάλιν μὲ τὸ ἀζημιποῦν τοὺς τὰ πέρνομεν: νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὰ χρειασθώμεν πλέον· κανένα κακὸν παρ' ἡμῶν τὰ μοναστήρια δὲν ἔχουν· νὰ βοηθήσῃ ὁ Θεός, καθὼς φυλάττονται ἕως τώρα, νὰ μείνουν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν. Μᾶς γράφει ἡ Μακαριότητά της πῶς εἶναι πρόθυμος εἰς ὅτι καὶ ἂν τὴν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς εὑρεθῇ· τὸ λοιπόν, αὐτὴ εἶναι τὸ ζήτημά μας: καθὼς μᾶς ἀγαποῦσεν ὁ κοινὸς πατήρ ἡμῶν, ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει κύρ Δοσίθεος, τοιοῦτως καὶ ἡ Μακαριότητά της ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν ὅπου εἶχε πρὸς τὸν μακαρίτην τὸν πατέρα μας ἀπαραλλάκτως καὶ πρὸς ἡμᾶς. Μετὰ ταῦτα, ἡξεύροντας πῶς καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μας Βασαράβα-Βάδα ὅτι ἔχετε· φιλίας, καθὼς καὶ εἰς ἡμᾶς, παρακαλοῦμεν ἀνίσως καὶ μεσολαβήσουν ἔχθραι καὶ διαβολαὶ καὶ εἰς τὰ δύο μέρη νὰ εὑρίσκεται ἡ Μακαριότητά της κατατροπὴ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν ἐχθρῶν μας, παραδίδοντας τὴν ἀλήθειαν καὶ φανερόντωντας φανερῶς τὰ ψεύματα τῶν κακούργων, ἵνα μὴ δύναται κανένας ψυχρὸς λόγος νὰ μᾶς σκανδαλίσῃ· καὶ μένωμεν καὶ ἡμεῖς πρόθυμοι εἰς τὰ προσταγήματά της: τοιοῦτω δὲ τῷ τρόπῳ ἀδυνατοῦν καὶ οἱ ἐχθροί. Εἰς αὐταῖς ταῖς ἡμέραις μισέομεν εἰς τὴν βασιλικὴν προσταγὴν· ὅθεν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς εὐχρηθῇ νὰ τελειώσωμεν τῶν ἀθηντάδων μας τὴν προσταγὴν¹: αὐτὴ δὲ εἶναι ἡ ἐλπίδα μας, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ νὰ γενῇ τὸ ἐπιποθοῦμενον. Οὕτω δὲ κατὰ τὸ παρὸν, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία αὐτῆς μεθ' ἡμῶν. Οἱ δὲ χρόνοι της πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς.

¹ Ἀπριλλίου 21.

Ἵδὲ κατὰ πνεῦμα αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς:

Io Antioh Costantin Voevod.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

rotăm cinstita-ți dreaptă cu „Hristos a înviat“, rugându-ne Domnului să te păzească de orice întâmplare rea și să te învrednicească a serba și a prăznui strălucit aducătoarea de viață. Înviere și în acest an și întru mulți ani. N'am nedreptățit pe Fericirea ta în felul cum mi-ai scris Fericirea Ta, căci am răspuns după scrisoarea-Ți; pe care o și avem. Ni-ai scris Fericirea Ta că aceia ce luăm de la mănăstiri cu împrumut să înlătur, și noi, Dumnezeu știe, câte odată, când avem nevoie, nu tăgăduim că luăm, și iarăș dăm îndărăt, de nevoie, și iarăș le ieau fără vre-o pagubă a lor; să dea Dumnezeu să nu mai avem nevoie: vre-un rău de la noi nu au mănăstirile; să ajute Dumnezeu că așa cum se păstrează până acum să se păstreze și de acum înainte. Ni scrii Fericirea Ta că ești gata, la orice te-am rugă, să ne cercezeți; de altfel aceasta e cererea noastră; după cum ne-a iubit părintele nostru al amândurora, cel întru fericită săvârșire domnul Dosoftei, așa și Fericirea Ta, precum aveă aplecare către fericitul nostru părinte, tot așa și către noi. După aceia, știind cum că și cu fratele nostru Basarab-Vodă aveți prietenie, ca și cu noi, ne rugăm ca doar să se iea de la mijloc dușmăniile și pârile, și în amândouă laturile să se afle Fericirea Ta, ca o răsturnare a scandelor și a dușmanilor noștri, arătând adevărul și vădind fățiș minciunile făcătorilor de rele, ca să nu poată orice vorbă rea să ne tulbure; și rămânem și noi gata la poruncile tale: în acest chip rămân fără putere și dușmăniile. În aceste zile chiar, plecăm la porunca împărătească; pentru care cerem să te rogi să săvârșim orânduiala domnilor noștri; aceasta e și nădejdea noastră, cu ajutorul lui Dumnezeu să se facă aceia ce se dorește. Așa e acum, și rugăciunea și binecuvântarea-Ți fie cu noi. Iar anii să-ți fie mulți și fericiți.

Aprilie 21.

Fiul sufletese al Țău și gata la porunci:
Io Antioh Costantin Voevod.

¹ „Iară la anul, de primăvară, venit-au poruncă de la Poartă la Antioh-Vodă să meargă să lucreze la Tighinea; deci îndată s'au rădicat cu toată boierimea și cu salahori și s'au dus la Tighinea“; Neculea, p. 287. Pentru certele cu Brâncoveanu, *ibid.*, p. 284 și urm.

1707,

1-ia Iulie.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către soborul Ierusalimului, pentru alegerea Patriarhului Hrisant.

† Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βασσαράδας Βοεδόνδας, Αὐθέντης πάσης Οὐγγροβλαχίας.

† Πανιερώτατοι καὶ θεοφιλέστατοι ἄγιοι ἀρχιερεῖς, οἱ ὑποκειμενοὶ τῷ ἁγιωτάτῳ Θρόνῳ τῶν Ἱεροσολύμων, πανιερώτατοι καὶ αἰδουσιμώτατοι ἄγιοι ἀρχιεραὶ τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Θρόνου, πρωτοσύγγελοι τε καὶ σκευοφύλακες, καθηγούμενοι, προηγούμενοι, ἐκκλησιάρχαι, ἐφημέριοι καὶ μοναχοὶ πάντων τῶν ἔσω καὶ ἔσω ἱερῶν καὶ σεβασμίων μοναστηρίων, τιμωτάτη καὶ ἁγία σύναξις, τὴν προσήκουσαν εὐλάβειαν καὶ προσκλήσιν ἀπονέμεν πᾶσιν ὑμῖν καὶ εἰδῆσιν ὁδοῦν ὡς ἐλάβομεν τὸ κοινὸν ὑμῶν γράμμα, καὶ ἐγνωρίσαμεν τὰς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχὰς σας καὶ ὅσα πρὸς εὐχαριστίαν διὰ τὰς κατὰ καιροὺς δοηθείας καὶ συνδρομὰς μας εὐχετικῶς μᾶς ἀποδίδετε εἰς τὰς ὁποίας καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὰς ὑπακούσῃ. Τὸ πῶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχάρητε πάντες ἐξαιρέτως καὶ διὰ τὴν νῦν συνδρομὴν ὅπου ἐκάμαμεν καὶ ἀπεκατεστάθη διάδοχος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Ἱεροσολήμων ὁ ἐν Χριστῷ ἡμῶν πατὴρ καὶ Πατριάρχης μακαριώτατος κὺρ Χρύσανθος, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ὑπόσχασθε πάντες ὑποταγὴν καὶ εὐπειθεῖαν καὶ πᾶσαν εὐλάβειαν εἰς τὴν Μακαριότητα του, ἐπαινετὴν ἔργον καὶ χριστιανικόν, ταυτὴν εἰπεῖν καὶ θεοφιλὲς κέρυετε, καὶ τὸ ἐχάρημεν καὶ ἡμεῖς κατὰ πολλά: οὕτω καὶ γὰρ ἔστι τὸ πρέπον καὶ εὐλογον καὶ δίκαιον νὰ γίνεταί, διὰτὶ ἡ Μακαριότης τοῦ δὲν ἐπροέβη εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἀξίαν αὐτὴν ἐπιβατικῶς, ἀλλὰ νομίμως καὶ διὰ τῆς θύρας, ὡσὰν ὅπου εἶναι θρόνός τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου Θρόνου, καὶ ἐκοπίασε, καὶ ἐμόχθησεν εἰς τὴν δοῦλευσιν του αὐτοῦ ἐξ ἀπαλῶν ἐνύχων.

Τοῦτο προβλέποντες καὶ ἡμεῖς ὡς εὐλογον καὶ δίκαιον, συνηργήσαμεν ὅλη ψυχὴ καὶ καρδίᾳ, ὡς μέλη τοῦ αὐτοῦ Θρόνου, καὶ πρόμαχοι, καὶ εὐλογητὴς ὁ Θεὸς ὁ πρωταίτιος, ὅπου εὐδόκησε νὰ λάβῃ ἔλεος ἢ ὑπόθεσις κατὰ τὸ δίκαιον καὶ κατὰ τὸν πόθον μας, καὶ ἔλειψαν οἱ ἔξωθεν ἐπιβάται καὶ πᾶσα ἐνδεχόμενη περίστασις. Βέβαια εἰς τὴν ἔργον αὐτό, ὅπου ἔτρεξαν ἔτι εἰρηγικῶς καὶ ἀταράχως, θεῖα καὶ μόνη νεύσις ἦτο[ν] καὶ ὅχι ἄλλοι: διὰ τοῦτο καὶ πάντες μας καὶ χαίρομεν καὶ ἀγαλλήμεθα καὶ εὐλογοῦμεν εὐχαρίστως τὸν προνοητὴν Θεόν. Καλὸν ἦταν ἀκόμη (ἀνθρωπίνως λαλοῦμεν) νὰ ἦθελες εἴ ἐκείνος ὁ ἀειμνηστος κὺρ Δοσίθεος, ὁ μέγας

Io Constantin Basarab Voevod, Domn a toată Ungrovlahia.

† Preasfințiți și de Dumnezeu prea-iubiți sfinți arhierei, cari sunteți supuși prea-sfințitului Scaun al Ierusalimului, prea-evlavioși și venerați sfinți arhimandriți ai aceluiaș prea-sfințit Scaun, protosingheli și skeuophylaci, kategumeni, proegumeni, eclesiarhi, parohi și călugări ai tuturor mănăstirilor sfinte șienerate din lăuntru și din afară, prea-cinstită și sfântă adunare, euvenita evlavie și închinare v'o aducem vouă tuturor, și vă dăm știre cum că am primit serisoarea voastră de obște și am aflat rugăciunile voastre pentru noi și câte ni le dați prin rugăciuni ca mulțămire pentru ajutoarele și sprijinirile noastre după vremuri,—la care să vă asculte Dumnezeu! Cum că, pe lângă altele, v'ați bucurat toți cu deosebire și pentru ajutorul de acum ce am făcut și s'a așezat urmaș al acelu preasfințit Scaun patriarhicesc al Ierusalimului cel întru Hristos părinte al nostru și Patriarh, prea-fericitul chir Hrisant, și vă rugați pentru el și pentru noi, și făgăduiți cu toții supunere și ascultare și toată evlavia către Fericirea Sa, lucru vrednic de laudă și creștinesc, deci și iubitor de Dumnezeu faceți, și ne-am bucurat și noi mult: căci așa e euviincios și bine și drept a se face, că Fericirea Sa nu s'a ridicat la vrednicia patriarhicescă prin năvălire, ci legiuit și pe poarta cea mare, ca unul ce este crescut de însuș acest preasfințit Scaun, și a lucrat, și s'a ostenit întru slujba lui din cea mai fragedă vrastă.

Aceasta privind-o și noi ca un lucru bun și drept, am ajutat din tot sufletul și din toată inima, ca membri ai acelu Scaun și luptători pentru el, și slavă Domnului începătorul a toate, care a binevoit să aibă milă propunerea după dreptate și după dorința mea, și au lipsit năvălitori din afară și toată tulburarea ce se putea aștepta. De sigur că întru acest lucru, care s'a petrecut astfel pașnic și fără tulburare, a fost numai îndemnul dumnezeiesc, și nu altceva: de aceea și noi toți ne bucurăm și ne veselim și mulțămim recunoscători lui Dumnezeu cel cu grijă. Ar fi fost (vorbind omenește) bine să mai fi trăit cel de veșnică amin-

φωστήρ τῆς Ἐκκλησίας μας· ἀλλ', ἐπειδὴ ἔτζη ἦτον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα εἰς τὰ αἰώνια, γεννηθῇ τὸ θούλημά του τὸ ἅγιον, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἄμποτε δὲ ἡ θεία του πρόνοια νὰ εὐδαικίσῃ καὶ εἰς τὸ ἕξῃς εἰς τοῦτον τὸν ἐν Χριστῷ πατέρα καὶ Πατριάρχην μακαριώτατον κύρ Χρόσανθον ὁγείαν, εὐρωστίαν, ζωὴν μακρόδιον καὶ πάσαν δόναμιν, λόγου τε καὶ ἔργου, ὅπου νὰ διαπρέψῃ εἰς τὴν ἀξίαν αὐτῆν, καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ διοικήσῃ καὶ νὰ ποιμάνῃ τὸν ἀγίωτάτον αὐτοῦ Θρόνον καὶ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ λογικὸν ποίμνιον, τὸ ὅποιον καὶ ἐλπίζομεν νὰ τοῦ τὸ ἀξιώσῃ αὐτός ὁ Κύριος, ὅτι εἶναι ὑποκείμενον κεκοσμημένον μὲ πάσαν ἀρετὴν καὶ πράγματα, τὴν ὅποιαν μὲ τὸ νὰ τὴν βλέπομεν καὶ ἡμεῖς ἀρχῇθεν λάμπουσαν, εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ τὸν ἀγαπήσαμεν, καὶ τὸν ἀγαποῦμεν, καὶ εἰς περισσότερον θέλομεν ἐκτείνειν τὴν περὶ αὐτὸν ἀγάπην μας, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ τὰς μακαρίους του εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ἐχάρημεν λοιπὸν κατὰ πολλὰ διὰ τὴν θείαν νεύσει μεταθέσιν αὐτοῦ καὶ ἀξίαν, ἀλλὰ δὲν ἐχάρημεν καὶ ὀλιγότερον, διατι τὸν εἶδομεν καὶ ὀφθαλμοφανῶς παραγεγονότα ἤδη καὶ πρὸς ἡμᾶς, τοῦ ὁποίου ἡ Μακαριότης ἐκρινεν εὐλογον πρῶτον νὰ ἔλθῃ πρὸς τὰ ἡμέτερα, νὰ διοικήσῃ τὰ ἐνταῦθα εὐρισκόμενα μετόχια καὶ ἅγια μοναστήρια, ἔπειτα, μετ' οὐ πολὺ, νὰ ἔλθῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς, νὰ σᾶς ἀπολαύσῃ καὶ νὰ σᾶς συγχαρῇ πνευματικῶς· τὸ ὅποιον καὶ τοῦτο, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα, ὁ Θεὸς νὰ τοῦ τὸ ἀξιώσῃ.

Ἐχάρημεν ἀκόμῃ καὶ διὰ τὴν εἶδῃσιν ὅπου μᾶς διδάτε πῶς ἐτελειώθη ἡ λαύρα τοῦ Ἁγίου Σάββα, εἰς δόξαν Θεοῦ. Σᾶς διδομεν καὶ ἡμεῖς εἶδῃσιν νὰ ἀντιχαρῆτε, πῶς καὶ ἐδῶ ἐτελειώθη ἐκ βάθρων ἡ ἐκκλησία τοῦ μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Ἁγίου Γεωργίου, ἥτις, ἀπὸ ὅσας ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια εὐρίσκονται εἰς τὸν τόπον μας, εἶναι καὶ εὐρυχωρότερα, καὶ ὑψηλότερα, καὶ κοσμιώτερα. Δὲν ἐξωδεύθησαν ὅμως καὶ εἰς αὐτὴν ὀλιγώτερα παρὰ ὅσα καὶ εἰς τὸν Ἁγίον Σάββαν αὐτόθι. Ὁ ἅγιος Θεὸς μόνον νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτος εἰς τὴν προσφορὰν ἐκάστου, καὶ βοηθός εἰς τὰ ἐπιχειρήματα του, τὰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀποδίδοντα. Συνηκολούθησε περιφανῶς καὶ ὁ ἐγκαινισμὸς τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς καὶ Πατριάρχου κύρ Χρυσάνθου καὶ πολλῶν ἀρχιερέων καὶ ιερέων, καὶ χριστιανικοῦ καταλόγου, κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς χιρ Δοσοφεί, marele luminaător al Bisericii noastre; dar, pentru că așa a fost voia lui Dumnezeu să se strămute de la cele trecătoare la cele veșnice, facă-se voia Lui cea sfântă, precum în cer și pe pământ; binevoiască Pronia Lui dumnezeiască a da și de acum înainte acestui întru Hristos părinte și Patriarh, preafericitul chir Hrisant, sănătate, stare bună, viață îndelungată și toată puterea, de grain și de fapte, care-i trebuie la acea demnitate, și să poate cârmui și păstorii preasfințitul lui Seamn și turma sufletească încredințată Lui, ceia ce nădăjduim să-l învrednicească Domnul, pentru că e împodobit cu toată virtutea și curăția, pe care pentru că o vedem și noi de la început strălucind în el, și l-am iubit, și-l iubim, și vom întinde și mai mult iubirea noastră pentru el, pentru a primi și fericirile lui rugăciuni și binecuvântări.

De altfel ne-am bucurat mult pentru strămutarea lui cu voia Lui Dumnezeu și pentru demnitate, dar nu ne-am bucurat mai puțin nici de aceea că l-am văzut cu ochii noștri viind acum și la noi, a căruia Fericire a găsit cu cale să vie întâiu în părțile noastre, ca să cârmuiască metohuriile și sfintele mănăstiri ce se află aici, apoi, după puțin, să vie și la voi, să vă găsească și să se bucure cu voi duhovnicește; decare și de aceasta, cum și de altele, Dumnezeu să-l învrednicească.

Ne-am bucurat încă și de știrea ce ni-ați dat cum că s'a isprăvit lavra Sfântului Sava, întru slava lui Dumnezeu. Și noi vă dăm știre, ca să vă bucurați în schimb, cum că și aici s'a isprăvit din temelii biserica marelui mucenic și purtătorului de biruință Sfântului Gheorghe, care, din câte biserici și mănăstiri se află în locul nostru, este și mai largă, și mai înaltă, și mai împodobită. Nu s'au cheltuit însă și pentru dânsa mai puțin decât pentru Sfântul Sava de acolo. Numai sfântul Dumnezeu să fie primitor pentru prinosul fiecăruia și ajutător la întreprinderile lui ce privesc binele. A urmat cu strălucire și sfințirea acestei biserici a Sfântului Gheorghe, fiind de față preafericitul părinte și Patriarh chir Hrisant și mulți arhierei și preoți, și popor creștin, în ziua sfinților și de Dumnezeu vestitorilor Apostoli, când am primit și amintita serisoare cinstită a voastră, și am mulțumit cu toții și pentru aceasta lui

τῶν ἁγίων καὶ θεοκηρύκων Ἀποστόλων, ὁποῦ ἐλάβομεν καὶ τὴν ῥηθείσαν τιμίαν σας ἐπιστολήν, καὶ εὐλογήσαμεν πάντες καὶ διὰ τοῦτο τὸν Θεόν, ὁποῦ μᾶς ἐχαροποίησε· τοῦ ὁποίου μόνον ἡ χάρις, διὰ τῶν ἁγίων σας εὐχῶν, νὰ διαφυλάξῃ καὶ τὸν κοινὸν πατέρα ἐν Χριστῷ μακκρυώτατον, καὶ τὰς ἁγίας τῶν ἐκκλησίας, τὰς τε ἐνταῦθα καὶ αὐτόθι, καὶ τὰς ἀπανταχοῦ, διὰ νὰ δοξάζεται καὶ νὰ ὑμνῆται ἐν αὐταῖς τῷ ὑπεράγιον τοῦ ὀνομα.

Ταῦτα εἰς εἶδῃσιν καὶ ἀποκρισιν παρακαλοῦμέν σας δὲ πάντας, ὡς τιμία καὶ ἱερά συνέλευσις, καθὼς ἕως τοῦ νῦν ἐφέρθητε εὐχόμενοι πρὸς Θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὡς παρρησίαν ἔχοντες, διὰ τὴν δοθείσαν ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ χάριν, νὰ φέρεσθε δεόμενοι ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ δὲν θέλομεν λείψῃ καὶ ἡμεῖς νὰ φροντίζομεν πρὸς ἐοήθειαν καὶ αὐξήσιν τῶν ἐνταῦθα μετοχίων καὶ ἁγίων σας μοναστηρίων· καὶ πάλιν αἱ ἁγίας σας εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Υἱὸς ὁμῶν ἐν Χριστῷ

Ἰω. Κωνσταντῖνος Μπασσαράμπας Βοεδώνδας,

1707, Ἰουλίον Ι.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

Dumnezeu, care ni-a făcut bucurie; al căruia har numai, prin sfintele noastre rugăciuni, să păzească și pe obștescul prea-fericit părinte întru Hristos, și sfintele lui biserici, cele de aici și acolo și de pretutindenea, ca să se slăvească și să se cânte în ele prea-sfințitul lui nume.

Acestea spre știință și răspuns; și ne rugăm de voi de toți, cinstit și sfânt sobor, ca, precum și până acuma ați fost rugători către Dumnezeu pentru noi, astfel și de acuma, arătându-ne ca de față, cu harul dat vouă de la el, să vă rugați tot așa pentru noi, și nu vom lipsi nici noi să ne gândim la ajutorul și creșterea metoașelor de acolo și a sfintelor voastre mănăstiri; și iarăș sfintele voastre rugăciuni cu noi.

Fiul vostru întru Hristos

Io Constantin Basarab Voevod.

1707, 1-ju Iulie.

CCCCXXV.

1707,
August.

Gramată patriarhală pentru mănăstirea Sfântului Gheorghe din București.

Γράμμα σιγιλιωδες περὶ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀνακαινισθέντος ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Οὐγκροβλαχίας Κωνσταντίνου Βασσαράβα, καὶ ἀνέκοντος εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Ἁγίου Τάφου.

1707, Αὐγούστ.

Χρόσανθος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀγαθώτερα πάντως εἰσὶν ὅσα κοινωφελέστερα καὶ θαυμάσιον τὴν λουσιτέλειαν τοῖς ἀνθρώποις χρηγεῖν πέφυκε· ταιαῦτα δὲ τυγχάνουσιν ὄντα τὰ λόγιθ θεοσεβείας καὶ φιλαγάθου προθέσεως πρὸς τὸ μόνον ἀγαθὸν καὶ ἀγαθοποιῶν ὅρον ἀγαθονύμος ἀναφερόμενα· τὰ τὸν Θεὸν δηλονότι ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἐνθὺς πλουτοῦντα, ὅς ἐστιν ὄντως τὸ αὐτοάγαθον ἀγαθόν, δι' οὗ τὰ πάντα μετοχικῶς καλλύνεται τε καὶ ἀγαθύνεται· διὸ καὶ ἐπιπροσθεν πάντως τίθεσθαι καὶ διὰ τιμῆς ὅτι πλείστης ἔχειν κατὰ πάντα λόγον ὀφείλομεν ταῦτα, ψημὶ τὰ πρὸς Θεὸν ἀφορῶντα, καὶ πᾶσι τρόποις ὡς εἰκὸς ἐκθειάζειν, ὑπερεπαινεῖν τε καὶ μεγαλύνειν αὐτὰ τε καὶ τοὺς τοῦτων ἐργάτας, καὶ συνιστᾶν ἅμα καὶ ἐ-

Scrisoare pecetluită pentru biserica din București a Sfântului Gheorghe, înouită de Domnul Țării-Românești Constantin Basarab și legată de metohul Sfântului Mormânt.

1707, August.

Hrisant, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina.

Dintre lucrurile bune sunt mai bune în de obște câte sunt de obștesc folos și dau un mai bogat folos oamenilor; și astfel se întâmplă a fi cele ce se aduc ca prinos, cu adevărat și pentru nume bun, din aplecare evlavioasă și iubitoare de bine, numai pentru un scop bun și făcător de bine; adecă acelea ce îmbogățesc dumnezeiește pe Dumnezeu începătorul și săvârșitorul, care e de fapt binele cu bunătate de la sine, prin care toate, împărțându-se, se împodobesc și se îmbunătățesc; pentru care și trebuie ea mai presus, în de obște, să le punem și să le aducem cu cât mai multă cinste întru toate, adecă lucrurile ce privesc pe Dumnezeu, și în toate chipurile, cum se cade,

εαιοὺν ὅση δύναμις. Τί γάρ ἂν ἄλλο θεϊότερον εἴη τῶν ἐπ' ὀνόματι Θεοῦ πραττομένων, ὅπου γε τὰ πάντα, διὰ παντός, ὅσαπερ ἂν ἐν βίῳ διασπράττομεν εἰς δόξαν Θεοῦ, γραφικῶς ποιεῖν διδασκόμεθα;

Τούτων δὴ τῶν θειοτέρων κατορθωμάτων οὐκ ἐν ἐλάττονι μοίρᾳ οἶμαι τυγχάνειν, ἵνα μὴ μείζονι εἴπω, καὶ τὸ περὶ θείους ναοὺς ἀμφιπονείσθαι, τὸ ἀνεγείρειν, οἰκοδομεῖν καὶ καταρτίζειν δηλαδὴ ναοὺς ἁγίους καὶ ἱερὰ καταγῶγια καὶ προσενέγκειν Θεῷ εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ μεγαλειότητα, καὶ Θεῷ τὰ ἐκ Θεοῦ πορισθέντα μετ' εὐχαριστίας προσάγεσθαι, καὶ τῷ καλῷ ὑποδείγματι πολλοὺς τινὰς πρὸς τὸν ἔνθεον καὶ διάπυρον ἐρεθίζεσθαι ζῆλον.

Τοιγαροῦν καὶ τὰ τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ τε καὶ φιλοχρίστῳ Αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγκροβλαχίας, κυρίῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Βασαράβῃ Βαεβόδῃ, θεοφιλῶς διαπραχθέντα καὶ μεγαλοπρεπῶς κατορθωθέντα κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ χρόνους, πλείστα τε καὶ μεγάλα διατελοῦντα, ἀμυθῆτους ὅσας λόγων ἀφορμὰς παρέσχε τοῖς περὶ λόγους δεινοῖς, καὶ ἐγκωμίων ὑπόθεσιν τοῖς βουλομένοις ἀνεπιφθόνως τε καὶ φιλαλήθως ταινιοῦσθαι τὴν ὑπέρλαμπρον αὐτοῦ καὶ χαριτόπλακον κορυφὴν εὐφημιῶν ἀειθαλεῖ στέμμασιν· ἅτινα λαμπρὰ καὶ ἀξιαφύγητα κατορθώματα κατὰ μέρος εἰπεῖν οὐ τῆς παρούσης προθέσεως, ἀλλ' ἐν τι τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἀποικίλως διηγηθέντες, περὶ οὗ ἡμῖν καὶ ὁ λόγος, τὰ λοιπὰ παραδράμοιμεν, ἅτε δὴ οἶκον ἐκτετημένα τὸ εὖφημον καὶ ἡλίου τηλαυγέστερον διαλάμποντα.

Ὁ ἱερὸς τοίνυν ναὸς τοῦ μεγαλομάρτυρος τροπαιόφορου καὶ θαυματουργοῦ Γεωργίου, τοῦ ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ φημί μετοχίου τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, ταῖς τοῦ πανδαμάτορος χρόνου πολλαῖς περιόδοις παλαιωθείς, καὶ οἶονεὶ γηράσας ἐρείπιος γενέσθαι, καὶ εἰς γῆν ὀκλάσαι ἠπείλει· ὅθεν ὁ διαληφθεὶς θεοφρούρητος καὶ γαληνότατος Αὐθέντης, κύριος Ἰωάννης Κωνσταντίνος Βασαράβας Βαεβόδας, θεῖον ζῆλον τρέφων ἐν ἑαυτῷ καὶ θεῖαν περὶ τὰ θεῖα πίστιν καὶ θεοσέβειαν, οὐκ ἤνεγκεν ὄραν τὸ ἀκαλλὲς καὶ ὑπόσασθρον τοῦ θεοῦ ἐκείνου ναοῦ, ἀλλὰ, θεῖῳ πνεύματι κινηθεὶς, ὡς ποτὲ Βεσελεὴλ ἐκείνος ὁ ἀρχιτέκτων τῆς τυπικῆς σκηνῆς, χρήμασιν ἰδίῳις καὶ πατρώις δαφιλεστάτοις ἀνήγειρεν ἐκ δάθρων καὶ ἀνικοδόμησε τοῦτον τὸν ῥηθέντα ἱερὸν σκῆλον καὶ θεῖον ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ δηλαδὴ μετοχίου τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ Θρόνου, με-

σὰ le slujim și să le lăudăm peste toată măsura și să le mărim pe ele și pe făptuitorii lor, și să le înălțăm și să le întărim cât putem. Căci ce poate fi mai dumnezeiesc decât lucrurile ce se fac întru numele lui Dumnezeu, când suntem învățați în scris pentru toate, cu totul, câte le facem în viață spre slava lui Dumnezeu?

Dintre aceste îndreptări prea-dumnezeiești nu cred să aibă loc mai mic, ca să nu zic că are loc mai mare, a se ostent cînevă pentru dumnezeieștile lăcașuri, a le înălța, a le clădi și a le orânduî, adecă sfintele biserici și sfintele adăposturi și a i le dărui lui Dumnezeu pentru slava și mărirea lui, și a aduce prinos lui Dumnezeu cele de la Dumnezeu purcese, cu mulțămîntă, și cu această pildă frumoasă a așăța pe mulți către rîvna aprinsă dumnezeiască.

Deci și cele cu iubire de Dumnezeu făcute și cu mărinimie îndreptate, în felurite prilejuri și vremi, de prea-înălțatul și prealumînatul, prea evlaviosul și de Hristos prea-iubitorul Domn și stăpînitor a toată Ungrovlahia, domnul domn Io Constantin Basarab Voevod, care sunt prea-multe și mari, nu se poate spune câte prilejuri de cuvântări au dat celor tari în cuvânt, și rost de laude celor ce vor să încunune fără invidie și cu iubire de adevăr prea-strălucita și încunjurata de haruri frunte a lui cu laurii veșnici ai binecuvântărilor; care îndreptări strălucite și vrednice de pomenire a le înșiră pe rînd n'avem de gînd astăzi, ci, luând în cercetare, fără deosebire, unul din cele multe ale lui, despre care ni e și vorba, să trecem cu vederea pe celelalte, ca unele ce de acasă și-au căpătat lauda și strălucesc mai mult decăt soarele.

Deci această sfîntă biserică a marelui mucenic purtătorul de biruință și făcătorul de minuni Gheorghe, adecă metohul din București al sfîntului și de viață primitorului Mormânt, învechindu-se de multă trecere a timpului, care toate le strică, și îmbătrînind, ca să zic așa, ajunsese în ruină, și amenința să cadă la pămînt; deci acel de Dumnezeu păzit și prea-bîlînd Domn, domnul Io Constantin Basarab Voevod, hrînind în el rîvnă dumnezeiască și pentru cele dumnezeiești credință și dumnezeiască evlavie, nu s'a răbdat să vadă uriciunea și stricăciunea acelei dumnezeiești biserici, ci, mișcat de Duhul dumnezeiesc, ca odată Bese-

γέθει μέγιστον, κάλλει κάλλιστον, φωτί διαλάμποντα, θαυραχίαις καὶ φωταψίαις σελαγούντα. μαρμύροις κατεστρωμένον, θαῦμα καὶ χαράν τοῖς ὁρώσι τε καὶ ἀκούουσι, καὶ κατὰ πάντα κλεινὸν καὶ περιδοξόν, λαμπροῖς τε καὶ ποικίλοις χειμηλίοις αὐτὸν κατακοσμήσας καὶ νυμφαστολίσας, καὶ μὴν οἰκοδομήσας τε καὶ πρότερον τὰ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ κελλία, συμπνοοῦντος καὶ συμπράττοντος τῇ αὐτοῦ Γαληνότητι, ἐν τῇ τῶν κελλίων οἰκοδομῇ, καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἀθθέντου καὶ δεσπότου καὶ θείου ἀειμνήστου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίου κυρίου Δοσιθέου, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καὶ χρημάτων καταβολῇ. Προβλέπουσα δὲ καὶ ὑπορώσα εὐφρόνως καὶ νουνεχῶς ἡ αὐτοῦ Ὑψηλότης τὰς ἐκ τοῦ χρόνου ταῖς ἀνθρωπίνους πράγμασι προστριβομένας μεταβολάς, καὶ εἰς τὸ ἀντίξουν πολλάκις καταστρεφόμενας, πρόνοιαν καὶ περὶ τούτων ἐπαينوμένην ὡς οὐκ ἐν ἄλλως ἐποίησατο. Τριάκοντα καὶ γὰρ χιλιάδων δουκᾶτα καταβαλὼν εἰς τὴν τέξκαν τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ἦται τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν, προσήλωσεν ἐκεῖνα ἀναποσπάστως ἐς αἰὶ τῷ διαληφθέντι ἡμετέρῳ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, διαιρίσας καὶ θεσπίσας ὅλον τὸ διάφορον τῶν τριάκοντα ἐκείνων χιλιάδων δουκᾶτων, ὅπερ διάφορον συμποσούμενον ἀποτελεῖ ἀριθμὸν δουκᾶτων μὲν ἐννεακοσίων, γροσίων δὲ ὀκτακοσίων δέκα, παρέχεσθαι ἀπαραιτήτως καὶ ἀναμφιλέκτως τῷ διαληφθέντι ἡμετέρῳ μετοχίῳ, καὶ λαμβάνειν ἐκεῖνα τὸν κατὰ καιροῦς ἐν αὐτῷ ἡγούμενον καὶ διανέμειν αὐτά, εἰδῆσαι τε καὶ ἐπιταγῇ ἡμετέρᾳ καὶ τῶν μετ' ἐμὲ πατριαρχευσόντων, ἐν οἷς μέρεσι διωρισμένα τμηχάνουσι διὰ λαμπρατάτου ἀθθεντικῆς χρυσοδοῦλλου τῆς αὐτοῦ Γαληνότητος: δηλαδὴ εἰς τρεῖς μὲν ἐφημερίους ἀνὰ τριάκοντα γρόσια, εἰς ἓνα δὲ ψάλτην γρόσια ἑκατὸν, εἰς δύο δὲ ἱεροδιακόνους ἀνὰ εἰκοσιπέντε γρόσια, καὶ εἰς ἓνα κανδηλάπτην εἴκοσι, ἔτι δὲ καὶ εἰς δύο διδασκάλους τοὺς εὐρισκομένους ἐν τῇ ἀνοικοδομηθείσῃ ἀθθεντικῇ σχολῇ ἐν τῷ ἡμετέρῳ μετοχίῳ τοῦ ἐν τῷ Βουκορεστίῳ Ἀγίου Σάββα (ὅς καὶ ὁ ἱερός ναὸς ἐκ θεμελίων ὠκοδομήθη καὶ φιλοτίμως ἰδρύθη ὑπὸ τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος) παρέχεσθαι τριακόσια γρόσια: λαμβάνοντα, δηλαδὴ, τὸν μὲν διδάσκοντα τὰ φιλοσοφικὰ μαθήματα τὰ διακόσια, τὸν δὲ παραδίδοντα τὰ ἐγκύκλια, τὰ ἑκατὸν. Οὔτινες διδάσκαλοι, ὅποια τινὰ μαθήματα καὶ ὅτῳ τρόπῳ ὀφείλουσι παραδιδόναι καὶ διδάσκειν τοῖς ἀκροαταῖς διορισθήσεται δι' ἡμετέρων

leil acela, care a făcut cortul orânduit, din averea lui și cea părintească, prea-bogate, a ridicat din temelii și a clădit acest sfânt lăcaș și această dumnezeiască biserică a marelui mucenic Gheorghe, adică metohul din București a preasfințitului și apostolicescui Scaun ce e în seama noastră; prea-mare, prea-frumos, strălucitor de lumini, plin de lumina torțelor și lumânărilor, podit cu marmure, minune și bucurie la văzut și la auzit, și întru toată slăvit și prea-lăudat, împodobindu-l și gătindu-l ea de nuntă cu icoane strălucite și felurite, clădind mai înainte chiliile din jurul sfintei biserici, la aceasta ostentindu-se și lucrând împreună cu Luminăția Sa, întru zidirea chiliilor, și al nostru Domnșistăpân și dumnezeiesc neuitat Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, domnul domn Dosoftei, cu vorba, cu fapta și cu cheltuiala averii. Căci, văzând și cercetând binevoitor și cuminte Înălțimea Sa schimbările ce se aduc de vreme lucrurilor omenesti, și întoarcerea lor adesea împotrivă, a îngrijit în chip vrednic de landă de aceasta, cum nici nu se poate altfel. Căci, puind treizeci de mii de ducăți la Zecca Sfântului Marcu, adică a prealuminatelor Republici a Venețienilor, le-a dăruit pentru totdeauna, nedespărțit, aceluși metoh al nostru, al sfântului marelui mucenic Gheorghe, orânduind și hotărând toată dobânda acelor treizeci de mii de ducăți, care dobândă la un loc ajunge suma de nouă sute de ducăți și opt sute zece lei, ca să se dea nesmintit și fără îndoială aceluși metoh al nostru, și să-i ia egumenul ce va fi pe vremuri acolo și să-i împartă, cu știrea și porunca noastră și a celor ce după mine vor păstori ea Patriarhi, în atâtea părți câte sunt orânduite prin prealuminatul hrisov domnesc al Seninătății Sale: adică la cei trei parohi câte treizeci de lei, și la un psalt o sută de lei, și la doi ierodiaconi câte douăzeci și cinci de lei, și la un pălămar douăzeci, și încă și la doi dascăli ce se vor afla în școala domnească ce s'a clădit în metohul nostru din București al Sfântului Sava (a cărui biserică și ea s'a clădit din temelii și s'a zidit cu mărinimie de Înălțimea Sa) să li dea trei sute de lei; luând, adică, dascălul de științele filosofice două sute, cel de enciclopedie o sută. Cari dascăli, ce științi și în ce chip trebuie să predea și să învețe pe ascultători se va orânduî

πατριαρχικοῦ γραμματος, τοῦ γενησομένου κοινῇ συνδιασκέψει μετὰ τῶν εἰδημόνων τῶν τοιούτων, περὶ τῆς διαίτης καὶ διεξαγωγῆς τοῦ αὐτοῦ αὐθεντικοῦ φροντιστηρίου, ἀρχομένης δηλαδὴ τῆς διορίας τῆς λήψεως τοῦ μισθοῦ, τῶν μὲν διδασκάλων, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὴν ὄγδοον ἔτος τὸ σωτήριον, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· τῶν δὲ ἐφημερίων, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακοσιοστὴν ἑβδόμον, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός· τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα ἄσπρα ἐκ τοῦ ῥηθέντος διαφόρου παρέχονται καὶ διατρέμειν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ. Ὁρσεῖν οὖν οἱ διαληφθέντες τρεῖς ἐφημέριοι τοῦ ἱεροῦ καὶ θεοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἀρκούμενοι τῷ διαληφθέντι μισθῷ καὶ τοῖς ἔξωθεν τυχεροῖς πορίσμασι, μὴ περάειν ἐν τῷ ναῷ δίσκον περὶ αὐτῶν, ἄλλ' ἀντ' ἐκείνου περιφέρεισθαι τὸν τῶν πτωχῶν δίσκον καὶ διανέμειν τὴν συναγομένην ἐλεημοσύνην αὐτοῖς τοῖς πτωχοῖς, ἵνα μὴ εἰσερχόμενοι ἐνδον τοῦ ναοῦ σύγχυσιν ποιῶσιν ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις καὶ θείαις ὑμνοδίαῖς.

Ταῦτα τοίνυν καλῶς τε καὶ θεαρέστως διορισθέντα καὶ τυπωθέντα παρὰ τῆς αὐτοῦ Γαληνότητος διὰ κοινὴν ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων καὶ μνημόσυνον αἰώνιον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῆς αὐτοῦ Γαληνότητος καὶ συμπάσης τῆς λαμπροτάτης καὶ εὐκλεσεστάτης αὐτοῦ συγγενείας, ἣ ἡμετέρα Μετριοτήτης ἐνσταρνιασμένη, καὶ ἀσμένως ἀποδεξαμένη, ἐπικυροῖ καὶ διατάσσεται ὅπως ἔχῃσι τὸ μόνιμον, καὶ ἀμετάθετον, καὶ ἀδιάσειστον, καὶ ἐναργεῖσθαι, καὶ διαπραττεσθαι ταῦτα ἀπαραιοῦτως καὶ ἀπαρεχειρήτως εἰς αἰῶνα τὸν σύμπαντα, καὶ μνηδεῖς τῶν πάντων τολμήσει διασεῖσαι καὶ ἀνατρέψαι ἢ μεταποιῆσαι τὰ τοιαῦτα, ἄλλ' ἔχῃσι τὸ ἀμεταποίητον καὶ ἀμετάτρεπτον ὡς καὶ διώριται. Ἄν δὲ τις τυχόν, πλεονεξίᾳ ἢ ἄλλῃ κακίᾳ νικώμενος, ἐμπέσῃ εἰς τοιοῦτον βάραθρον ἀνομίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἁσεβείας, καὶ θελήσῃ κακοδοῦλως καὶ ἀναιδῶς ἀνατρέψαι καὶ διαφθεῖραι τι τῶν διορισθέντων ὑπὸ τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ῥηθέντος θεοφιλοῦς ἔργου, φημί τοῦ ὑψηλοτάτου, εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχριστοῦ Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασσαράδα Βοεβόδα, ἢ σφετερίσαι μέρος τι τῶν χρημάτων τοῦ τόκου τοῦ ἀποστελλομένου ἐκ τῆς τρέκας, ἢ ὅλως εἰς ὑπόνοιαν καὶ ἐνθόμῃσιν πονηρὰν ἔλθῃ τῆς ἀνατροπῆς καὶ συγχύσεως τῶν τοιούτων καλῶν, ὅποιος ἂν εἴῃ ὁ τοιοῦτος, εἴτε Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμῃ, ἢ ἑτέρου κλιματος, εἴτε Αὐθέντης, εἴτε Ἀρχιερεῦς, εἴτε Ἀρ-

printr'a noastră gramată patriarhicească, ce se va face prin chibzuirea de obște cu cei ce cunosc aceste lucruri, pentru felul de viață și călăuzirea acestei înalte școli domnești, începând adevă sorocul luării de plată, pentru dascăli, la anul Mântuirii o mie șapte sute opt, 1-iu ale lunii Septemvrie; iar al parohilor la o mie șapte sute șapte, 1-iu ale lunii Septemvrie; iar banii ce vor fi rămas din acea dobândă să se dea sfântului și de viață pritorului Mormânt și să rămâie acolo. Și trebuie ca acei trei parohi ai sfintei și dumnezeieștii biserici a Sfântului Gheorghe, îndestulându-se cu acea leafă și cu celelalte venituri ce s'ar întâmplă din afară, să nu poarte în biserică disc împreună cu dâșii, ci, în locul aceluia, să poarte împrejur discul săracilor și să împartă eleimosina adunată acelor săraci, pentru ca nu cumvă, intrând în biserică, să facă tulburare în slujbele sfinte și dumnezeieștile cântări.

Aceste lucruri deci, care au fost orânduite și așezate bine și în chip plăcut lui Dumnezeu de Seninătatea Sa pentru obștesul folos al ortodocșilor și pentru veșnica pomenire și sufletescul folos al Seninătății Sale și a toată seminția lui prealuminață și prea-vestită, întărindu-le și primindu-le cu plăcere Smerenia Noastră, confirmă și așează, ca să aibă trănicie și neschimbare și nezguduire, și să lucreze și să săvârșească aceste lucruri chiar așa și neprefăcut în tot veacul, și nimeni din toți să nu îndrăznească a zgudui sau a întoarce sau a schimba unele ca acestea, ci să aibă neschimbare și neprefacere, cum s'a și orânduit. Iar dacă vre unul, biruit de lăcomie sau altă răutate, ar căde la o astfel de prăpastie a fărădelegii sau, mai curând, a lipsei de evlavie, și ar voi cu gând rău și fără rușine să întoarcă și să strice ceva din cele orânduite de către făcătorul aceluia lucru iubit de Dumnezeu, adevă: preaînălțatul, prea-cucernicul și prea-iubițorul de Hristos Domn și stăpânitor, domnul domn Io Constantin Basarab Voievod, ori să iea pentru sine vre-o parte din suma depozitului destinat de la Zecca sau, oricum, ar veni la gândul și hotărârea rea de întoarcere și tulburare a unor lucruri bune ca acestea, oricare ar fi acela, ori Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului, sau al altei părți, ori Domn, ori arhieru, ori boier, ori cleric,

χων, εἴτε ἱερωμένοις, εἴτε λαϊκοῖς, καὶ ἡσινος οὖν ἄλλης τάξεως καὶ βαθμοῦ, ὡς φανυλεπιφανυλότητος, ὡς αὐτοκατάκριτος, ὡς θεομιστής, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀπόστοργος, καὶ τῶν καλῶν διαφθορεὺς καὶ κίβδηλος καὶ παρὰ χαράκτης, ἀφωρισμένος εἶη παρὰ τῆς ὁμοουσίᾳ καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει Θεοῦ, καὶ κατηραμένοις καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλιτος μετὰ θάνατον αἱ πέτραι, τὰ ξύλα καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὲς δὲ οὐδαμῶς, καὶ εἶη τυμπανισαίος, κληρονομήσει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζὶ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, καὶ εἶη στένων καὶ τρέμων ἐπὶ γῆς ὡς ὁ Κάϊν τὰ πράγματα καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ εἶησαν εἰς ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανισμόν, καὶ προσκοπήν οὐ μῆποτε Ἰδοὶ, Ἰεζων καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων.

Ὅθεν εἰς διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν καὶ εὐσταθὴ μνημόνευτα ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν θεβαιωτικὸν γράμμα.

Ἐν Τίργοβιστι, αψζ', μηνὶ αὐγούστῳ.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Χρύσανθος ἀποφαινόμεθα.

(Legrand, l. c., pp. 73-δ, n° 25.)

ori laic, și de orice altă treaptă ar fi, ca un prea-ticălos, ca un osândit de sine însuși, ca un vrăjmaș al lui Dumnezeu și urât de toți oamenii și stricător al celor bune și minciunos și încălcător, să fie afurisit de Treimea cea de o ființă și nedespărțită, unul în fire Dumnezen, și afurisit și neiertat și nedeslegat după moarte: pietrele, lemnele și fierul se vor desface, iar el nu, și să fie umflat, să moștenească lepra lui Gheezî și funia lui Iuda, și să fie gemând și tremurând pe pământ ca și Cain; lucrurile și ostenelele lui să fie spre peire și nimicire, și să nu vadă niciodată înaintare, având și blăstămurile celor trei sute optsprezece Părinți purtători de Dumnezeu de la Nicheia și de la celelalte sfinte sinoade.

Deci, spre statornica siguranță și păstrarea bine întemeiată, s'a dat și cea de față gramată a noastră patriarhicească de asigurare.

În Târgoviște, 1707, în luna lui August.

† Al Ierusalimului Patriarh Hrisant, mărturisim.

CCCCXXVI.

1707,
August.

Rânduiala dascălilor de la Sfântu-Sava din București.

Περὶ τῶν διδασκάλων τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σχολῆς καὶ τί ἕκαστος αὐτῶν ὀφείλει διδάσκειν.

1707, Αὐγούστου[του].

Διδάσκαλοι τῆς σχολῆς ἔστωσαν τρεῖς, ἐπ' εὐσεβεῖα καὶ χρηστοῖς ἡθελαι σεμνομόμενοι· ὧν ὁ μὲν πρῶτος διδασκᾷ κατὰ τάξιν ταῦτα: α' λογικὴν, β' ῥητορικὴν, γ' τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν, δ' τὸ περὶ οὐρανοῦ, ε' τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ς' τὸ περὶ ψυχῆς, ζ' καὶ τελευταῖον τὴν μεταφυσικὴν.

Πρῶτ' μὲν δύο βιβλία ἐρμηνεύτω, τὴν λογικὴν τυχόν καὶ τὸ περὶ οὐρανοῦ, ἢ τὴν φυσικὴν καὶ τὸ περὶ ψυχῆς, ἢ τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν μεταφυσικὴν, οὗ τοῖς αὐτοῖς μαθηταῖς ἀμφοτέρω, ἀλλὰ τοῖς μὲν τελειοτέροις τὰ ὑψηλότερα, τοῖς δ' ἀτελέσι τὰ ἥττονα· οὗ γὰρ διδάξει τοῖς οὐπω τὴν φυσικὴν διεξελθοῦσιν ἀκρόασιν τὰ μεταφυσικά, ἀλλ' οἱ τὴν φυσικὴν μετελθόντες, ἐκείνοις τὸ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐρμηνεύσει, καὶ ἀκολουθῶς κατὰ τὰς δύο τῶν μαθητῶν κλάσεις παραδώσει καὶ τὰ μαθήματα.

Pentru dascălii școlii din București și ce învățătură trebuie să dea fiecare.

1707, August.

Dascălii școlii să fie trei, deosebiți prin cucernicie și bune nărvuri; dintre cari cel d'întâiu să învețe după rânduială acestea: 1) logica; 2) retorica; 3) fizica; 4) despre cer; 5) despre naștere și peire; 6) despre suflet și 7) și cea din urmă despre metafizică.

Dimineata, să se tîlmăcească două cărți, logica împreună și cu lecția despre cer, ori fizica și cea despre suflet, ori retorica și metafizica, dar nu acelorași ucenici amîndouă, ci celor mai înaintați cele mai înalte, iar celor mai neisprăviți cele mai de jos; căci nu va predă celor ce n'au ieșit încă din fizică lucrurile metafizice, ci acei cari învață și fizica, acelora li va tîlmăci despre naștere și peire, și așa mai departe în cele două clase ale ucenicilor va predă și științele.

Iar după amiază, celor ce intră la logică, să li facă și deprinderi la propoziții și la

Μετά δὲ μεσημβρίαν, τοὺς μὲν τὴν λογικὴν μετιόντας ἐγγ' μναζέτω εἰς τὰ περὶ τῶν προτάσεων καὶ συλλογιστικῶν σχημάτων, καὶ μάλιστα περὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ μέσου ὄρου, καὶ περὶ τὰ διαλεκτικὰ ἐπιχειρήματα, καὶ σοφιστικά. Τῷ δὲ τὴν ῥητορικὴν μετιοῦσι διδόντω παραδείγματα ῥητορικά, καὶ διορθοῦτω αὐτὰ μετ' ἐπιμελείας.

Τοὺς δὲ περὶ τὰ φιλοσοφικὰ ἐνασχολουμένους κενεῖτω ἐπαναλήψεις καὶ ὑπαγορεύσεις τῶν ἐωθινῶν μαθημάτων ποιεῖν, καὶ διαλέγεσθαι ἀντιλέγοντας καὶ ἐπιλομένους τὰς προβαλλομένας ὑπ' ἀλλήλων ἢ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ ἀντιθέσεις διὰ συλλογισμῶν καὶ ἐνθυμημάτων.

Ὁ δεῦτερος διδάσκαλος δύο καὶ αὐτοὺς ἐρμηνεύτω μαθήματα τοῖς μαθητιῶσι πρῶτ', ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους· μεθ' οὗς τὰς τραγικὰς Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου διδάξει· εἰτα λόγους τοῦ Ναζιανζηνοῦ· ἔπειτα στίχους τοῦ αὐτοῦ· μετὰ δὲ τοῦτον τὰς Συνεσίτου ἐπιστολάς, καὶ τὸν περὶ Βασιλείας αὐτοῦ λόγον· καὶ ἐπομένως τὰ τοῦ Πινδάρου καὶ τελευταῖον τοὺς Δημοσθένους λόγους, συνάπτων ἅει τὰ εὐληπτότερα τοῖς δεινότεροις κατὰ τὴν τῶν μαθητῶντων δύναμιν.

Μετά δὲ μεσημβρίαν διδασκέτω τὸ περὶ συντάξεως τοῦ κύρι' Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου μετὰ παραδειγμάτων διὰ θεματογραφίας ἐντελεστέρας καὶ διορθοῦτω τὰ θέματα. Γινέσθω δὲ καὶ ἀνάγνωσις ἀπὸ τούτων: α', ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου· μεθ' ἧς ἀπὸ τοῦ Εὐνοφώντος, εἰτα ἀπὸ τοῦ Πλουτάρχου, καὶ τελευταῖον ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου, ἀρχόμενος δηλαδὴ τοῦ θ' μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου κατὰ διαφόρους καιροὺς· γυμναζέσθωσαν δὲ καὶ περὶ τὴν ποιητικὴν οἱ τῆς κλάσεως ταύτης, καί, ὅτε ταῦτα πάντα διέλθωσι, τότε εἰς τὸν πρῶτον μεταβαίνετωσαν.

Ὁ τρίτος διδάσκαλος ἐρμηνεύτω πρῶτ' αὐτὰ τὰ μαθήματα κατὰ τάξιν ἀνὰ δύο: Χρυσῶρα γνώμης καὶ Κάτωνος, Φωκυλίδου, Πυθαγόρου, μύθους Αἰσώπου, Ἀγαπητοῦ παραινέσεις, κανόνας τῶν δώδεκα ἐορτῶν, ἐπιστολάς τοῦ Σιμοκάτου, καὶ τὰ Ὀμήρου, καὶ τοὺς ἀρχαίους πνίδας εἰς τὰ τῆς γραμματικῆς εἰσαγόμενος καὶ διδάσκων τὴν περὶ προσφθιῶν καὶ συμφωνιῶν ὀρθογραφίαν.

Μετά δὲ μεσημβρίαν τὸ τεχνολογικὸν τῆς γραμματικῆς, καὶ θεματογραφίαν κατὰ τὰ ἐν τῇ τοῦ Λασκάρους μόνῃ εἰδῇ τῶν ῥημάτων, χωρὶς ὅμως τῶν ἐν αὐτοῖς σημειώσεων καὶ ἐξαιρέσεων, καὶ τῶν ἀναγομένων ῥημάτων εἰς διάφορα εἶδη συντάξεως, κατὰ τὰς διαφόρους

schemele silogistice, și mai ales pentru aflarea termenului mediu, și pentru încercările dialectice și sofistice. Iar celor ce intră la retorică să li se dea paradigme retorice, și să le îndrepte cu îngrijire.

Iar celor ce se îndeletnicesc cu lucrările filosofice să li se poruncească a face repetiții și dictări ale științelor răsăritene, și să dialogheze, vorbind unul împotriva celuilalt și deslegând antitezele, propuse între sine ori de învățători, prin silogisme și entimeme.

Al doilea dascăl să tălmăcească și el două științe ucenicilor dimineața, începând de la Cuvântările lui Isocrate; apoi va predă tragediile lui Sofocle și Euripide; mai pe urmă Cuvântările [Sfântului Grigorie din] Nazianza și stihurile aceluiaș; după acestea Epistolele lui Sinesie și Cuvântarea lui despre Împărăție; și după aceia cântecele lui Pindar și la urmă Cuvântările lui Demostene, cuprinzând totdeauna cele mai ușoare cu cele mai grele, după puterea ucenicilor.

Iar după amiază să predea lucrarea despre sintaxă a dumisale Alexandru Mavrocordat cu paradogme pentru teme mai simple, și să îndrepte temele. Să se facă și cetire din acestea: 1) din Epistoliile Apostolului, apoi din Xenofont, pe urmă din Plutarh și în sfârșit din Tucidid, începând adecă al doilea după împlinirea celui d'întăiu în felurite timpuri; să se încerce și la Poetică acei din clasa aceasta, și, când vor fi străbătut acestea toate, atunci să se întoarcă la cea d'întăiu.

Al treilea dascăl să tălmăcească dimineața aceste științe pe rând, câte două: Gnomele (Cugetările) lui Hrisolara și ale lui Caton, ale lui Fochilide, ale lui Pitagora, miturile lui Esop, laudele lui Agapet, canoanele celor douăsprezece sărbători, epistoliile lui Simokates și ale lui Homer, și îndreptând și pe copiii începători la ale gramaticii și învățând ortografia pentru accente și concordări.

Iar după amiază tehnica gramaticii și teme la fiecare fel de vorbe, după gramatica lui Laskaris, dar fără semnificațiile și abstracțiunile de acolo, și cuvintele ce se aduc la felurile chipuri ale sintaxei, după

αὐτῶν σημασίας (τοῦτο γάρ τοῦ δευτέρου διδασκάλου ἔργον ἔσται)· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ εἶδη τῶν ῥημάτων, ὡς καὶ πᾶσαν τὴν γραμματικὴν, ἐν ἀπλῇ διαλέκτῳ αὐτοῖς ἐκτιθέσθω καὶ μεταφράζων παραδιδότω τοῖς μαθητιώσιν, ὥστε παρὰ τῶν παιδῶν ἐννοεῖσθαι καλῶς, καὶ μὴ μόνον ἀναγινώσκεισθαι. Ἐνέσθω δὲ καὶ ἀνάγνωσις ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Πράξεων μέχρι τέλους. Ὁφείλουσι δὲ οἱ μαθηταὶ ἀποστηθίζειν τὰ ἐαυτῶν μαθήματα καὶ τὴν τοῦτων παράφρασιν εἰς ἀπλὴν γλῶτταν γράφειν καὶ διορθοῦσθαι τὰ μὴ ὀρθῶς παρ' αὐτῶν γεγραμμένα· καί, ὅτε διέλθωσι ταῦτα πάντα μετὰ καὶ τῶν εἰδῶν τῶν ῥημάτων διὰ θεματογραφίας, τότε μεταβαινέτωσαν εἰς τὸν δεῦτερον.

Σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ ἄνωθεν διδάσκαλοι ὀφείλουσι δύο ἡμέρας ἐκάστης ἐβδομάδος διδόναι ἄνεσιν καὶ σχολὴν τοῖς μαθητιώσιν, πέμπτην δηλονότι καὶ κυριακὴν· διδάσκειν δὲ πέντε μόνον ἡμέρας, δευτέρων, third, τρίτην, τετάρτην, παρασκευὴν καὶ σάββατον.

(Legrand, l. c., pp. 79-81, n° 26.)

deosebitele însemnări ale lor (căci aceasta e treaba celui de al doilea dascăl); dar și aceste chipuri toate ale cuvintelor, precum și toată gramatica, să li se expuie în aplă, și tălmăcind să li se predea ucenicilor, așa încât să se înțeleagă bine de copii, și nu numai să se cetască. Și să se facă și cetire din Sfânta Evanghelie și din Faptele Apostolilor până la sfârșit. Ci trebuie ca ucenicii să puie în seris științele lor, și parafraza acestora s'o scrie în limba de obște, și să se îndrepte cele ce nu vor fi fost scrise bine de dânsii, și, când vor străbate acestea toate, și cu chipurile cuvintelor pentru teme, atunci să se treacă la a doua clasă.

Și aceasta să se însemne, că dascălii de mai sus trebuie să dea două zile pe săptămână vacanță și odihnă ucenicilor, adică Joia și Dumineca; și să dea lecții numai cinci zile, adică: Luni, Marți, Miercuri, Vineri și Sâmbătă.

CCCCXXVII.

Târgoviște,
1707,
9 Septem-
vrie.

Constantin-Vodă Brâncoveanu dă veniturile lacului Greaca școlii celei nouă de la Sfântul-Sava din București.

Χρυσόδουλλαν τοῦ ὀφηλοτάτου Αὐθέντου Οὐγκροβλαχίας, κυρίου Ἰωαννου Κωνσταντίνου Βασσαράδα Βοεβόδα, διὰ τὸ σχολεῖον τὸ νέον ὁποῦ ἔγινεν εἰς Βουκουρέστιον.

1707, Σεπτεμβρίου 9.

Ἰωάννης Κωνσταντίνος Βασσαράδας, ἐλέω Θεοῦ Βοεβόδας Αὐθέντης τε καὶ ἡγεμὼν πάσης Οὐγκροβλάχων γῆς. Γράφουσα ἡ ἡμετέρα Αὐθεντία ἀποφαίνεται ὅμιν, τοῖς δούλοις τῆς καθ' ἡμᾶς ἐξουσίας, τοῖς ἐν τῇ Γραίκα διαμεσίδαις, τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι, ἀγαθῇ τινι γνώμῃ καὶ ζήλῳ θεῖῳ κινήσεισα, προσεθυήθη κοινὸν φροντιστήριον καθιδρῶσαι, ἐχωρίως τε καὶ ἀλλετρίοις μαθηταῖς, ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ τῆς καθ' ἡμᾶς Αὐθεντίας πολιτεῖα, ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα, μετόχιον οὖσα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου· τὰ τε φροντιστήριον ῥυθμιζεσθαι διετάξαμεν τῇ τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιμανδρίτου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ τροπαιοφόρου Γεωργίου ἐπιτηρήσει. Ἰνα δὲ καὶ τινὰ ζωάρκειαν ἔχωσιν οἱ ξένοι καὶ ἐνδῆεις μαθηταί, βοηθῆσαν, ῥῆθην δεῖν ἐλεῆσαι αὐτοὺς παρὰ τοῦ αὐτόθι τῆς Γραίκας δαματος γρόσια πεν-

Hrisov al prea-înălțatului Domn al Ungrovlahiei, domnul Io Constantin Basarab Voevod, pentru școala cea nouă ce s'a făcut la București.

1707, Septembrie 9.

Io Constantin Basarab, cu mila lui Dumnezeu Domn și stăpân a toată țara Ungrovlahilor. Scriind Domnia Mea, vă arată vouă, celor ce stați supt puterea noastră, vameșilor de la Greaca, acei de acum și acei din viitor, că, mișcat de bun gând și de dumnezeiască râvnă, ne-am hotărât a întemeia o școală înaltă de obște, pentru școlari localnici și străini, în București, poliția Domniei Noastre, în venerabila mănăstire a Sfântului Sava, care e metoh al sfântului marelui mucenic Gheorghie; iar școala am rânduit-o a se cârmui prin îngrijirea celui după vremei arhimandrit al venerabilei mănăstiri a purtătorului de biruință Gheorghe. Și, ca să aibă vre-un mijloc de traiu ucenicii străini și cei lipsiți de ajutor, am socotit că trebuie să-i miluim de la vama de aici, a Greacă, cu 50 de lei

τήκοντα κατ' ἔτος. Διὸ δεῖ παρέχεσθαι τὰ διαληφθέντα πεντήκοντα γρόσια ἡμειώτως τε καὶ ἀδιαλείπτως μέχρι τῆς τοῦ φροντιστηρίου διαμονῆς κατ' ἔτος, ζωαρχείας χάριν τῆς τῶν μαθητῶν, ὡς ἐφθημεν ἰδίᾳ, τῷ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ γὰρ τὸν τῶν διδασκάλων μισθὸν ἐτέρωθεν διετάξαμεν. Ὡσαύτως δὲ ἐντέλλεται ἡ ἡμετέρα Αὔθεντία καὶ τῇ Σῇ Πανοσιότητι, ἅγιε καθηγούμενε τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅστις ποτ' ἂν ᾔς, κατ' ἔτος αἰτεῖν καὶ παραλαμβάνειν ἐν καιρῷ τῷ διορισθέντι τὰ ἔκδοθεν παρ' ἡμῶν προσηλωμένα τοῖς μαθηταῖς πρὸς ζωαρχεῖαν πεντήκοντα γρόσια παρὰ τῶν τῆς Γραίας βασιλέων φροντίζειν τε ὡς εὐχὴς καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν Σὴν Ἀγιωσύνην τοῦ φροντιστηρίου τούτου, μηδ' ἀπερισκήπτως δαπανᾶν τὰ βεβημένα χρήματα, ἀλλ' εὐτάκτως τοῖς προκόπουσιν καὶ διορισμένοις τῶν ξένων τε καὶ πτωχῶν μαθηταῖς διανέμειν, δάπου καὶ ἐν ἄλλοις κλίμασι τε καὶ παροικίαις· πρὸς γὰρ ψυχικὴν ὠφέλειαν καὶ ἄλληκτον μνήμην ἡμῶν τ' αὐτῶν μετὰ τὸν ἐνθνήδε βίον, καὶ τῶν προαναπαυσαμένων ἡμῶν γονέων, τοῦτο ἐσπερώθη τὸ θεῖον ἔργον. Τοῦτου χάριν καὶ ὃν μετὰ τὴν καθ' ἡμᾶς Αὔθεντίαν ἐκλέξῃ κύριος ὁ Θεὸς τοῦ κρατῆσαι τε καὶ κυριεῦσαι τῆς παρούσης τζάρας ἐκλιπρούμεν κρατύναι τε καὶ κυρῶσαι τὸ παρ' ἡμῶν διορισθὲν ἐλάχιστον ἔλεος τοῖς πτωχοῖς μαθηταῖς, ἡ καί, νεύσει θεῖᾳ κινούμενος, προσθήκην τινὰ ποιῆσαι, ἵνα καὶ τὰ ἐκείνου κατωρθώματα καὶ ἐλέη ἔξῃ μετ' αὐτὸν τὸ κύρος, τὴν σταθερότητα καὶ τὴν τιμὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τὴν αἰώνιον ἀπολαύσῃ μακαριότητα.

Ἀσφαλιζόμεν δὲ τὸ παρὸν γράμμα μετὰ τε τῶν συμβουλευντόρων καὶ πιστῶν ἀρχόντων τοῦ τῆς ἡμετέρας Αὔθεντίας κριτηρίου, κύρ Κωνσταντίνου Σητρμπέη Μεγάλου-Μπάνου, καὶ κύρ Σερβάνου Καντακουζηνοῦ Μεγάλου-Βορνίκου, καὶ κύρ Σερβάνου Δραγομηρέσκου Μεγάλου-Λογοθέτου, καὶ κύρ Θωμᾶ Καντακουζηνοῦ Μεγάλου-Σπασθαρίου, καὶ κύρ Σερβάνου Μποζοράνου Μεγάλου-Βιστιόρη, καὶ κύρ Ῥάδουλο Γολέσκουλου Μεγάλου-Κλουτζιάρη, καὶ κύρ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Μεγάλου-Παστελνίκου, καὶ κύρ Σερβάνου Μεγάλου-Στολνίκου, καὶ κύρ Ἰωαννῆς Βαχαρέσκουλου Μεγάλου-Μπαχαρνίκου, καὶ κύρ Πάνου Ποπέσκουλου Μεγάλου-Κορίσου, καὶ κύρ Γεωργίου Μεγάλου-Κλουτζιάρη, καὶ κύρ Κωνσταντίνου Κορπεάνου Μεγάλου-Πιτάρη, καὶ Μπάρπουλου Πρατιλάτου δευτέρου λογοθέτου, τοῦ καὶ ἐπιστάτου τοῦ παρόντος γράμματος.

Ἐγράφη δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ χρόνῳ τῆς ἡμε-

pe an. Pentru care trebuie a se da acei cinzeci de lei neapărat și nelipsit cât va dăinui școala, în fiecare an, pentru hrana ucenicilor, cum înșine am spus arhimandritului de la Sf. Gheorghe; căci leafa dascălilor am orânduit-o din amândouă părțile. De asemenea-Ți poruncește Domnia Noastră și Preasfinției Tale, sfințite categumen al Sfântului Gheorghe, oricare ai fi, ca pe fiecare an să cei și să iei în vremea orânduită și cei cinzeci de lei de mai sus, dăruiți de noi ucenicilor, pentru hrană, de la vameșii Greacăi; și să te gândești cum se cuvine, și să te îngrijești Sfinția Ta de acea școală, și să nu cheltuiești fără socoteală acei bani, și să-i împarți cu bună rânduială ucenicilor celor ce învață și sunt orânduiți dintre străini și săraci, ca și în alte locuri și așezări; căci pentru sufletesul folos și amintirea nestinsă a noastră după viața de aici, și a părinților noștri ce au răposat mai înainte, s'a întărit această dumnezeiască faptă. Drept aceea și acela pe care după Domnia Noastră îl va alege Domnul Dumnezeu a stăpâni și a domni această țară, îl însărcinăm a împuternici și a întări această neînsemnată milă orânduită de noi pentru săracii ucenici, care și, mișcat de îndemnul lui Dumnezeu, să facă vre-un adaus, pentru ca să aibă după el și îndreptările și milele lui puterea, statornicia și cinstea, și sufletul lui să se învrednicească de fericirea de veci.

Întărim dar această scrisoare cu boierii sfetnici și credincioși ai Divanului Domniei mele, dumnealui Constantin Știrbei Marele-Ban, și dumnealui Șerban Cantacuzino Marele-Vornic, și dumnealui Șerban Dragomirescu Marele-Logofăt și dumnealui Toma Cantacuzino Marele-Spătar, și dumnealui Șerban Bujoreanu Marele-Visțier, și dumnealui Radul Goleșcul Marele-Clucer, și dumnealui Ștefan Cantacuzino Marele-Postelnice, și dumnealui Șerban Marele-Stolnic, și dumnealui Ienachi Văcărescul Marele-Păharnic, și dumnealui Panu Popescul Marele-Comis, și dumnealui Gheorghe Marele-Clucer, și dumnealui Constantin Corbeanu Marele-Pitar, și Barbul Brăiloiu al doilea logofăt, care a fost și îngrijitorul scrisorii de față.

Și s'a scris în al zecelea an al Domniei

τέρας Αὑθεντίας, εἰς Τυργούστον, πολιτεῖαν τοῦ Ἱερώνου τῆς καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίας¹, διὰ χεῖρα Μεγαλὴ γραμματικοῦ, οὐδὲ Στάνου λογοθέτου, τοῦ ἐκ Τυργούστου.

Κατὰ τὸ 725^ς ἔτος, Σεπτεμβρίου θ'.

(Legrand, l. c., pp. 79-81, n° 26.)

noastre, în Târgoviște, politia Scaunului Domniei Noastre, prin mâna lui Mihail grămaticul, fiul lui Stan logofătul, din Târgoviște.

În anul 7216, Septemvrie în 9.

CCCCXXVIII.

1707, Hrisov al lui Mihai Racovița, Domnul Moldovei, prin care dă Sfântului
6 Decembre. Mormânt 250 de lei pe an din venitul Vămii celei Mari.

Χρυσόβουλλον ὁποῦ ἔκαμιν ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ φιλόχριστος Αὐθέντης Μολδοβλαχίας Μεγαλὴ Πακοβίτζας Βοεβόδας, ὅταν ἡμεῖς ἀπήλθομεν εἰς Γιάσιον Πατριάρχης, διὰ τὴν λαμβάνη τὴ κατ' ἔτος ὁ Ἅγιος Τάφος ἐλεημοσύνην ἀπὸ τῆ μέγα ἐξμα διακόνια πνεύματα γρόσια.

1707, Δεκεμβρίου 6.

Ἐπεὶπερ ὁ ἀγιώτατος καὶ ζωοπάροχος Τάφος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πασῶν ἐστὶ μῆτηρ τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν, οὐ διὰ τινος ἄλλου ἡρθόκησεν ὁ Θεὸς διοικεῖσθαι τὰς ἁγίας Ἐκκλησίας, εἰ μὴ διὰ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν ἐλέους· ἐπεὶ καὶ οἱ θεῖοι ἀπόστολοι συνήθριζον ἐλεημοσύνας, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐκ πόλεων ἱκανῶν καὶ κομῶν ἐλεημοσύνας διατάχθησαν στέλλεσθαι εἰς τὴν ἁγίαν Σιών, ὥσπερ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος εὐλογίαν ὠνόμασε. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ πάπποι καὶ οἱ πρόπαπποι ἡμῶν καὶ ἅπαν τὸ τῶν εὐσεβῶν σύστημα, θαυμάσιον δὲ οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει αὐτοκράτορες, βασίλεις, καὶ ἐκλαμπρότατοι Αὐθένται καὶ τίμιοι ἄρχοντες ποικίλοις χαρίσμασι καὶ ξενοδοχείαις, παντοδαποῖς τε δώροις ἐτίμησαν καὶ ὑπούργησαν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ Μητροπόλει, ἣτις ἐστὶ πασῶν τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν μῆτηρ. Τανῦν δέ, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τοῦτοις καιροῖς, ἐκλειπόντων τοῦτων τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, τῶν ἀντιληπτῶν φημι καὶ βοηθῶν τῆς ἁγίας ταύτης πόλεως, φήγω θεῖα στεφθέντες ἐκλαμπρότατοι καὶ ὀρθοδόξοτατοι Αὐθένται ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τζάρα τῆς Μολδοβλαχίας, καὶ μὴν καὶ πλείστοι τῶν τιμιωτάτων ἀρχόντων, μετὰ τε δώρων, χρημάτων τε καὶ παντοδαπῶν χαρίτων ἠλέησαν αὐτήν, δι' ὧν τὰ τε τῶν εὐσεβῶν τιθασσέονται φύλα, καὶ τὰ τῶν αἰρετικῶν καταβάλλονται μηχανήματα, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ ἱακῶς συντηρεῖται παντὶ αὐτοῦ τῷ πληρώματι, οἷάπου καὶ ἐστὶ γε

Hrisov ce a făcut prea-luminatul și de Hristos iubitorul Domn al Moldovei Mihail Racovița Voevod, când noi am venit ca Patriarh la Iași, ca să iea pe an Sfântul Mormânt eleimosină de la Vama cea Mare două sute și cinzeci de lei.

1707, Dechemvrie în 6.

De oare ce preasfințitul și de viață dătorul Mormânt al Domnului nostru Isus Hristos este mamă a tuturor sfințelor Biserici, Dumnezeu a binevoit ca sfințele-i Biserici să nu se îngrijească altfel decât prin milele creștinilor ortodocși; căci și dumnezeieștii Apostoli strângeau eleimosine, dar și din destule orașe și sate s'a orânduit a se trimete eleimosine la Sfântul Sion, pe care și fericitul Pavel le numește binecuvântare. Iar după aceea părinții și bunicii noștri și toată rânduiala celor credincioși, și mai ales răposății întru fericire autocrați, Împărați și prea-lumiști Domni și cinstiți boieri cu felurite daruri și ospătării și cu danii de de tot felul au cinstit această sfântă Mitropolie, care este mama tuturor Bisericilor ortodoxe, și i s'au închinat ei. Acum însă, în aceste vremi de pe urmă, lipsind acești cucernici Împărați, adevă ajutători și sprijinatorii acestui sfânt oraș, cei cu voia lui Dumnezeu înecununați prea-străluciți și prea-ortodocși Domni în țara aceasta a noastră a Moldovei, ba încă și foarte mulți dintre prea-cinstiții boieri, cu daruri, bani și felurite haruri au miluit-o, prin care și semințiile păgânilor se vor birui și meșteșugirile ereticilor se vor răsturna și casa Dumnezeului lui Iacov se va păstra cu toată turma ei, așa cum este și se cunoaște în toate Biserica lui Hristos.

¹ Γέρο, in Legrand.

καὶ γινώσκειται ἐν πάσιν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἄφ' ἱκανοῦ ταιγαροῦν καιροῦ, συναργεία τοῦ Πονηροῦ, πολέμων τε προσπεσόντων καὶ ἐτέρων περιστάσεων πλείστων, χαλεπῇ περιπέπτωκε συμφορᾷ ἡ καθ' ἡμᾶς γῆ. Τὰς δὲ ταύτης περιστάσεις τὰ τε προσηλωμένα τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ ἐλέη τοσοῦτον ἡλαττώθησαν, ὥστε καὶ ἐγγὺς εἶναι ἀφανισμοῦ, καὶ προσέτι τὰ παρὰ τῆς τζάρας ἐκείσε ἀποκαμιζόμενα. Τοῦτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, ἠδδάκησεν ὁ Θεὸς παραγενέσθαι ἐνταῦθα τὸν πνευματικὸν ἡμῶν πατέρα κήριον Χρῦσανθον, Πατριάρχην τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καίτοι γε καὶ ἡμεῖς, τὸ γε νῦν ἔχον, πολλαῖς ἀνάγκαις τε καὶ ὀφλήμασι θλιβόμεναι, ἀλλ' οὖν οὐκ ἡμῶν τῶν ἐνόντων ἡμῖν πρὸς καθέρνησιν τοῦ ἀγίου καὶ ζωοπαρόχου Τάφου τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα παρελείπομεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἕτος διωρίσαμεν παρέχεσθαι τῇ αὐτοῦ Μακαριότητι παρὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς μεγάλου θάματος ἐλεημοσύνην γρόσια πεντήκοντα πρὸς τοῖς διακοσίαις, ἀντιλήψεις καὶ βοηθείας χάριν τοῦ ἀγίου καὶ ζωοπαρόχου Τάφου τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διορίζομεν τοίνυν ἕνα εἰς τοὺς ἡμετέρους χρόνους ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης ἔχει ἀπαιτεῖν καὶ παραλαμβάνειν, διὰ τῶν ἡγουμένων τῶν ἐνταῦθα μνησστηρίων τῆς αὐτοῦ Μακαριότητος, τὰ ἄνωθεν ἄσπρα παρὰ τῶν μεγάλων θαμισθῶν, διὰ χρεῖαν, ὡς εἴπομεν, τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἡμῶν δ' αὐτῶν καὶ τῶν προαναπανασμένων ἡμετέρων γονέων αἰωνίαν μνήμην· καί, εἴτε ὅπῃ τὴν ἐξουσίαν εἴη τῆς Αὐθεντίας, εἴτε πεπωλημένον τὸ θάμα, τὴν διαληφθεῖσαν τῶν χρημάτων ποσότητα ἀδιαλείπτως παρέχεσθαι τοῖς διαληφθεῖσιν ἡγουμένοις. Ὁ δὲ γε μακαριώτατος Πατριάρχης μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐν τῷ Ἁγίῳ Τάφῳ πατέρων ὀφείλουσι μνημονεύειν ἡμῶν τε καὶ τῶν φουσάντων ἡμᾶς, προσέτι τε καὶ ἀπάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν (καὶ γὰρ ἀμετάθετον καὶ ἀπαρασάλευτον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὸ διορισθὲν ἔλεος διετάξαμεν τῷ ζωοπαρόχῳ Τάφῳ τοῦ Κυρίου) ἐν τε ταῖς ἀγίαις αὐτῶν τελεταῖς καὶ μυσταγωγίαις πρὸς σύστασιν τε καὶ στερέωσιν τῆς παρούσης τζάρας. Ὅν δὲ κήριος ὁ Θεὸς μεθ' ἡμᾶς ἐκλέξει τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα καὶ ἐξουσιαστήν τῆς εὐσεβεστάτης ταύτης τζάρας, εἴτε τῶν συγγενῶν ἡμῖν εἴη, εἴτε καὶ μὴ, δι' ἱερετικῆς φωνῆς δεόμεθα μὴ ὅλως ἀποστερήσῃ τὸ θεϊότατον τοῦτο Πατριαρχεῖον τοῦ ἄνωθεν ἐλέους βουληθῇ, ὅστις πατ' ἂν ἡ τῶν εὐσεβῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ παρέχεσθαι ταύτην τὴν διω-

Deci de destulă vreme, cu conlucrarea celui Rău, căzând războaie și alte multe tulburări, țara noastră a căzut în grea nenorocire. Și, prin tulburările ei, milele închinat Sfântului Mormânt atâta s'au împuținat, încât sunt și aproape de nimicire, și încă și cele trimese de țară acolo. Acestea deci fiind așa, a binevoit Dumnezeu să vie aici părintele nostru duhovnicesc chir Hrisant, Patriarhul sfintei cetăți a Ierusalimului, deși și noi, acum, bătuți de multe nevoi și datorii, dar totuș neîmpărtășit nu l-am lăsat pe Fericirea Sa de cele ce ni se vin nouă pentru chiverniseala sfântului și de viață dătătorului Mormânt al Domnului nostru Isus Hristos; ei și pe an am orânduit a i se da Fericirii Sale din Vama cea Mare de la noi ca eleimosină cinzeci de lei pe lângă cei două sute, ca sprijin și ajutor al Sfântului și de viață dătătorului Mormânt al Domnului nostru Isus Hristos. Deci orânduim ca în vremea noastră prea-fericitul Patriarh să aibă a cere și a lua, prin egumenii mănăstirilor de aici ale Fericirii Sale, banii de mai sus de la vameșii cei mari, pentru nevoia, cum am spus, a Sfântului Mormânt, și veșnica pomenire a noastră a tuturor și a răposaiilor noștri părinți, și, ori de va fi în seama Domniei Vame, ori vândută, să dea neapărat suma aceia de bani acelor egumeni. Iar prea-fericitul Patriarh, cu cei de pe lângă dânsul Părinți de la Sfântul Mormânt, trebuie să ne pomenească pe noi și pe cei ce ne-anăscut pe noi, și apoi pe toți creștinii drept-credincioși (căci am orânduit Mormântului dătător de viață al Domnului acea milă neschimbată și nestricată) în sfintele lor slujbe și liturghii, pentru înălțarea și întărirea acestei țeri. Iar pe care Domnul Dumnezeu după noi îl va alege să fie Domn și îngrijitor al acestei pre-evlavioase țeri, ori ar fi din rudele noastre, ori nu, ne rugăm cu glas cald ca nu numai să nu lipsească de tot această preadumnezeiască Patriarhie de mila de mai sus, care ar fi atunci dintre evlavioșii Domni, ei să dea toată suma orânduită de noi fără lipsă și neapărat. Iar, dacă vreunul din Domni ar voi mai bine a face vre-un adaus acestei mile orânduite de noi pentru folosul lui sufletesc și iertarea pă-

ρισμένην παρ' ἡμῖν προσότητα ἀδικαίπτως καὶ ἀμειώτως. Εἰ δέ τις τῶν ἡγεμόνων προαιρεθεῖη προσθήκην ποιῆσαι τοῦτω τῷ παρ' ἡμῶν διορισθέντι ἐλέῳ πρὸς ψυχικὴν αὐτοῦ ὠφέλειαν καὶ ἐξάλειψιν ἁμαρτιῶν, ἐπόμενος τοῖς διορισθεῖσιν [παρ'] ἡμῖν, ὥς καὶ ἡμεῖς ἄλλοις ὁρθοδόξοις ἡγεμόσιν, τὸν τοιοῦτον φιλόχριστον ἡγεμόνα καὶ ὁ ἐν Τριάδι ὁμολούμενος Θεὸς τιμῆσαι, ἐλεῆσαι τε καὶ αὐξήσαι τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῦ ἐν γαληναιᾷ καταστάσει, ἐν τε τῷ μέλλοντι κληρονομήσαι τὴν ἀδικαίπτου ζωὴν ἣν ἡτοίμασε Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ἄν δέ τις οὐ τιμήσῃ, οὐδὲ στερῶσῃ, ἢ καὶ ἐξουθενήσῃ, ἢ συμβουλεύσῃ τοῦ ἀποκαπῆναι ταύτην, φημί τὴν ἐλεημοσύνην, τῷ τοιοῦτω (ὥς ἀντάρτη τοῦ ζωοδόχου Τάφου) γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπεύθυνος εἶη, κατηραμένος, ἀσυγχώρητος παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ παρὰ τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων, ἅλως μετὰ θάνατον καὶ τυρπανισίος, κτήσαιο τὴν τοῦ Γεζῆ λέπραν, στένων εἶη καὶ τρέμων πάσας τὰς ἡμέρας τῆς αὐτοῦ ζωῆς καὶ ἐν βραχεὶ καπίοι αὐτόν ἢ γῇ ὥσπερ τὸν Δαθᾶν καὶ τὸν Ἀβηρών· συνοικήσεις μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ μετὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀρείου, καὶ μετὰ τῶν κατὰ Χριστοῦ φωνησάντων Ἰουδαίων· ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν.

Ἀσφαλίζομεν δὲ τὸ παρὸν χρυσόβουλλον μετὰ τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μολδαβίας κύρ Σαμουήλ, καὶ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ῥωμάνου Λαυρεντίου, καὶ Γεδεὼν ἐπισκόπου Ῥαδαούτζου, καὶ Βαρλαάμ ἐπισκόπου Χουσίου, καὶ μετὰ πάντων τῶν πιστῶν ἀρχόντων τοῦ κριτηρίου τῆς καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίας.

Ταῦτα ἀποφαίνεται ἡ ἡμετέρα Αὐθεντία, κατὰ τὸ ζσς' ἔτος, Δεκεμβρίου 6'.

(Legrand, I. c., IV, pp. 61-7 n° 24.)

catelor, urmând celor orânduite de noi, cum și noi altor Domni bine-credincioși, pe acel Domn iubitor de Hristos să-l cinstescă și Dumnezeu cel lăudat în Treime, să-l miluiască și să-i crească Domnia în stare senină, iar în veacul ce va veni să mostenească viața veșnică pe care Domnul a gătit-o acelor ce-l iubesc pe Dânsul. Iar, dacă vre unul n'ar cinsti, nici n'ar întări, ba încă o ar desprețui, ori ar sfătui s'o sfarme pe aceasta, adevă milă, unuia ca aceia (ca răzvrătit împotriva primitivului de viață Mormânt) să-i fie zilele vieții lui puține, și să fie supus anatemei, afurisit, neiertat de Dumnezeu atotățiitorul, și de sfinții trei sute și optsprezece Părinți purtători de Dumnezeu de la Nicheia și din celelalte Sfinte Sinoade, nedeslegat după moarte și umflat, să capete lepra lui Gheez, să fie suspinând și tremurând toate zilele vieții lui și în curând și pe dânsul să-l înghită pământul ca pe Datan și pe Aviron; să aibă lăcaș cu vânzătorul Iuda și cu necredinciosul Arie și cu Iudeii cei cari au strigat asupra lui Hristos: iea-l, iea-l, răstignește-l.

Și întărim acest hrisov împreună cu preasfințitul Mitropolit al Moldovei chir Samuil și cu de Dumnezeu prea-iubitul episcop de Roman Lavrintie și cu Gheleon episcopul de Rădăuți și cu Varlaam episcopul de Huși și cu toți credincioșii boieri ai Divanului Domniei Noastre.

Acestea le mărturisește Domnia Noastră, la anul 7216, Dechemvrie 6.

CCCCXXIX.

1708.

Zosima, arhiepiscop de Ohrida, hotărăște cu privire la școala din mănăstirea Muzevieu, de la Kastoria, înălțată din averea lui Gheorghe Castriotul, Marele-Comis.

Ζωσιμάς, ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανῆς, Ἀχριδῶν, Δακίας Μεδιτερράνειας, Ῥιπενόιας, Πριβάλίας, Δαρδανίας, Μυσίας τε ἀνωτέρως καὶ τῶν λοιπῶν.

1708.

Τὰ καλὰ καὶ ὄντως ἀγαθὰ τοιαύτης ἐνυμώρησε φρόσεως, ὥστε μὴ μόνον αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐπαινεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ταῦτα διώκουσιν καὶ ἐπὶ τοῖς ἀσμενιζομένοις εὐκλείας οὐ

της τυχεύσεως και ευφημίας αειμνήστου πρόξενα γίνεσθαι. Ἀμέλει τοι τοῖς δόξης αἰώνιου και ἀληθοῦς ὀρεγομένοις ταῖς ἀρεταῖς ἑαυτοῦς χρη̃ κατακοσμεῖν και της ἐνδεχομένης παιδείας ἀντέχεσθαι της ἐπ' ἀρετῇ τοὺς ἄνδρας γυμναζούσης ὅπως διὰ της τοιαύτης ἀσκήσεως εἰς τελειότητα ὡς υἱὸν τε ἐπαχθέντες μεταδοτικοὶ και ἑτέροις τοῦ καλοῦ γίνωνται, ἵνα και διπλῶν τῶν ἐπαίνων ἀξιώθῃσι, τῇ τε δηλαδὴ πρὸς τὴν ἀρετὴν οἰκειότητι και τῷ πολλοῦς ἐκ τοῦ χείρονος εἰς τὸ βέλτιον ἐπανάγειν ταῖς τε διὰ λόγων προτροπῇν και παραδείγμασιν οἰκείοις· μεταδιωκτέον οὖν τὰ καλὰ τοὺς ξὺν λόγῳ και κοσμίως ζῆν αἰρουμένους, και μάλιστα τοὺς ἐπ' εὐσεβείᾳ και δογμάτων ὀρθότητι σεμννομένους, και σπεύδειν, ὅσον τὸ ἐφικτόν, τρόποις ἀναβάσεων ἐπιζητεῖν, θεωροῦς τε ἀκριβεῖς γίνεσθαι τῶν ὄντων και τοῖς θεοῖς λόγοις τὸν νοὸν προσενέχειν, ἵν' ἔχοιεν τοῦ ἄκρου τῶν ἐφ' ἑσῶν, τοῦ θεοῦ φημί πλάστου ἡμῶν, ἐφικέσθαι κατὰ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς ἀνθρώποις δύναμιν, ὅπερ οὐδοτιοῦν ἄλλο εὐδαιμονέστερόν τε και μακαριώτερον· οὐ μὴν ἀλλὰ και διὰ θαύματος ἄγειν δεῖ και περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοὺς εὐγνωμόνως τε ἔχοντας και πολὺ τὸ φιλάνθρωπον και κοινωνικὸν κεκτημένους και πρὸς τὸ ὁμόφυλον συμπαθεῖς, ναὶ μὴν και δαπάναις ἰδίαις τοὺς οἰκείους της πίστεως και ὁμοδόξους ὠφελεῖν ἐπειγομένους και ῥυθμίζειν τὰ ἥθη αὐτῶν και τὴν τοῦτων διάνοιαν μεταπλάττειν πρὸς τὸ τὰ θεόντα φρονεῖν και τοῖς θειοτέροις ἀραρότως ἐπιβάλλειν, συνεργεῖν τε και συμμαχεῖν τοῖς τοιοῦτοις τὸν ἐνόντα τρόπον εἰς σύστασιν και διαμονήν, εὐστάθειάν τε και αὔξησιν της κοινωνικοῦς καταστάσεως, και ἐπὶ τὰ βελτίω ἐπιδόσεως, ἥς τὰς κρηπίδας και τοὺς θεμέθλους οἱ εὐγνώμονες και θεοφιλεῖς τὴν ἀρχὴν κατεβάλλοντο.

Ὡν φημί φιλοχρίστων, φιλοπτόων και φιλελεημόνων εἰς διατελῶν ὁ ἐπιφανέστατος και περιδοξος ἄρχων Μέγας Κόμισος της ἐκλαμπροτάτης Αὐθεντίας Οὐγγροβλαχίας κύριας Γεώργιος Καστριώτης, και εἰς νοὸν ἀναλαβὼν τὴν ἐσχάτην δυστυχίαν τοῦ γένους ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν και μάλιστα τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ τῶν ἐν τῷ κλίματι της Καστορίας τὰς οἰκήσεις ποιουμένων και τὴν παντελὴ γύμνωσιν και ἀπόπτεισιν τῶν καλῶν, οἷς πρότερον τὸ ἡμέτερον φύλον ἦνθει, ἦν βασκανία τοῦ ἀλάστορος και τυραννικῆ ἐπικρατεῖα, κρίμασιν εἰς αἶδεν ὁ θεὸς, ἐλεεινῶς ὑπέστη, ὥστε μὴ μόνον σωματικῆς ἀνέσεως και εὐπαθείας ἀποτυγχάνειν, ἀλλὰ γε δὴ, τὸ χείριστον, και ἀμάθειαν νοσεῖν και ἀπειρίαν τῶν θείων γραφικῶν λογίων, τῶν εἰς σωτηρίαν ὁδηγούντων, και τὰ ἄνω μὲν φρονεῖν, τῶν δὲ γῆϊνων καταφρονεῖν διδασκόντων, πάνυ τέτρωται τὴν καρδίαν και θείῳ Πνεύματι κεκίνηται, ὥς ποτε Βεσλεὴλ ἐκεῖνος ὁ θαυμάσιος και σοφὸς ἀρχιτέκτων της οὐρανομετρήτου και τυπογραφηθείσης σκηνῆς, και δὴ βουλὴν ἔθετο ἀγαθὴν και θεοφιλὴ συστήσασθαι ξὺν θεῷ σχολὴν και φροντιστήριον ἐπὶ τὸ παιδεύεσθαι και διδάσκεσθαι τὰ τῶν χριστιανῶν παῖδια, της αὐτοῦ πατρίδος δηλαδὴ και ἐκ τῶν πέριξ, τὰ ἱερὰ της Ἐκκλησίας γράμματα, ἵνα μὴ τὸ σύνολον ἀμύητοι τυγχάνωσι τῶν ὅσα εὐσεβείᾳ ἀνήκει, διορισάμενος τὸν τε τοῦ διδασκάλου και πρωτοσχόλου μισθὸν και τῶν μαθητευομένων παιδίων και μάλιστα τῶν πενιχῶν τρυχομένων τὸ σιτηρέσιον πρὸς μερικὴν περίθαλψιν και παραμυθίαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐκ τοῦ κατ' ἔτος διαφόρου τῶν ἄσπρων ἃ ἔθετο ἐν τῇ λεγομένῃ τζέκκ της τῶν Ἑνετῶν ἀριστοκρατίας, κατὰ τὴν περιλήψιν της διατάξεως της αὐτοῦ Ἐνδοξότητος.

Ἐφ' ὧν δὲ τῇ τε αὐτοῦ εὐγενείᾳ και ἡμῖν τόπος εὐθετος και ἀρμόδιος εἰς καθίδρυσιν και σύστασιν τοῦ διαληφθέντος φροντιστηρίου και τοῦ διδασκάλου ἐνοίκησιν ὁ ἐν τῷ ναῷ της ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου της καλουμένης Μουζεῖκου. Ὅθεν, ὡς τοῦ τοιοῦτου ἔργου ἐπαινετοῦ τε και θεοφιλοῦς ὑπάρχοντος, κοινῇ και συνοδικῇ γνώμῃ και συγκατανέουσι ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν γράφει και ἀποφαίνεται, μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν και θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν και συλλειτουργῶν και ἐντιμωτάτων κληρικῶν, εὐλαβεστάτων ἱερέων και χρησίμων ἀρχόντων της ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Καστορίας, ἵνα τὸ διαληφθὲν σχολεῖον, τὸ τὴν πῆξιν και σύστασιν λαβὼν ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος ἐνδοξατάτου και μεγαλοπρεπεστάτου ἄρχοντος, Μεγάλου Κομίσου της ἐκλαμπροτάτης Αὐθεντίας Οὐγγροβλαχίας, κυρίου κυρίου Γεωργίου Καστριώτου, υἱοῦ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητοῦ και περιποθήτου ἡμῶν, ἔχῃ τὴν σύστασιν και διαμονὴν κραταιὰν και διαρκεστάτην ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἱερᾷ και σεβασμῇ μονῇ της ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου Μουζεῖκου ὡσαύτως και ὁ μισθὸς τοῦ τε διδασκάλου και πρωτοσχόλου και τὸ σιτηρέσιον τῶν μαθητῶν θέον παρέχεσθαι αὐτοῖς ἀμείωτον και ἀνόθευτον κατὰ τὴν μονῆδαν τὴν ἐρχομένην ἐκ της κλεινῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν, και πάνθ' ὅσα ἡ αὐτοῦ Ἐνδοξότης διατάττει και διορίζει, ἔχωσι τὸ ἀσφαλὲς και βέβαιον και ἀμετάρρεπτον μέχρι τερμάτων αἰώνων, και μηδεὶς τῶν πάντων χριστιανῶν, τῶν τε νῦν και τῶν εἰσέπειτα γεννησομένων, εἴτε τῶν ἐκ της ἐπαρχίας Καστορίας, εἴτε ἄλλοθεν ποθεν, τολμήσῃ, κακίᾳ

φερόμενος, διασείσκει καὶ διατρανάζει τὸ φροντιστήριον τοῦτο, ἢ σκάνδαλα καὶ ἐνοχλήσεις αὐτῷ προστεῖναι κακὰ δούλως, ἢ τὴν ἐρχομένην Ἐνδοξότητα μυνέαν δουλεύειν καὶ ἐξαλλάττειν, ἢ τὸ σχολεῖον ἐκ τοῦ διορισθέντος τόπου μετακίσει, ἀλλ' ἔχῃ τὸ κύρος καὶ τὴν διαμονὴν διηνεκῶς καθάπερ παρὰ τῆς αὐτοῦ Μεγαλοπρεπείας διορίσθη.

"Ὅς δ' ἂν ἀνευλαθεῖη καὶ αὐθαδεῖα οἰστρογητοῦμενος κινήσῃ τι σκάνδαλον κατὰ τοῦ ψυχωφελούς καὶ θεαρέστου τοῦτου ἔργου τοῦ φροντιστηρίου καὶ ποιήσῃ τι παρὰ τὰ διορισθέντα καὶ διαταχθέντα παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐνδοξότητος καὶ κοινῇ ψήφῳ καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει ἐπικυρωθέντα, ὅποιος τίς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος, ἱερομόναχος ἢ λαϊκός, συγγενής τῆς αὐτοῦ Ἐνδοξότητος ἢ ξένος, ἐγγώριος ἢ ἐξ ἄλλοδαπῆς, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον· αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθίσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς, καὶ εἴη στένων καὶ τρέμων ἐπὶ γῆς ὡς ὁ Κἄϊν, κληρονομήσῃ τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα· τὰ πράγματα καὶ οἱ κόποι αὐτοῦ εἴησαν εἰς ἐξολόθρευσιν καὶ ἀφανισμόν, καὶ προκαπὴν οὐ μὴ ἴδοι, ἔχων καὶ τὰς ἀράς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λαϊκῶν ἁγίων συνόδων.

"Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τοῦτου ἀσφάλειαν ἀπελῶθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον συνοδικὸν γράμμα καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ραψή'.

Ὁ Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶς βεβαίῳ ὅτι ἴσον ἐστὶ τῷ πρωτοτόπῳ.

Ὁ ἐκ Μοσχοπόλεως, Κορυτζᾶς καὶ Σελασφόρου Ἰωάσαφ, ὁ καὶ ἀντιγράφας, βεβαίῳ ὅτι ἴσον ἐστὶ τῷ πρωτοτόπῳ.

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

CCCCXXX.

1708,
6 Ianuar.

Ruxanda Mavrocordat către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, pentru liberarea fiului ei Alexandru, care a venit la București și în puține zile va fi la Adrianopol.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἰερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα.

† Τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι. Δεσμένη τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, εὐθύνον, ὑγιὰ καὶ μακρόβιον μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς καταθυμίων, οὗ τῷ θεῷ ἐλέει διὰ τῆς μεσιτείας τῶν μακαρίων τῆς εὐχῶν ὑγιαίνομεν. Τοῦ παρόντος ἡ αἰτία, μετὰ τὴν χρεωστικὴν μετ' εὐλαθείας προσκύνησιν, εἶναι νὰ φανερώσω τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι τῇ 3 τοῦ τρέχοντος ἐλάδομεν, δι' αὐθεντικῶν πρὸς ἡμᾶς γραμμάτων, τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν ὅτι δηλαδὴ τὸ ἐν Χριστῷ πνευματικὸν αὐτῆς τέκνον, ὁ φιλιταὸς μοι υἱὸς ὁ Ἀλέξανδρος, θείας συναντιλαμβανοῦσης συνδρομῆς, λαβὼν τὴν ἐλευθερίαν του, ἦλθε τῇ 28 τοῦ παρελθόντος εἰς τὸ Βουκουρέστι· μὴν ἀμφιδόλλουσα δὲ ὅτι ἡ ὑμετέρα Μακαριότης, ὡς πατὴρ ἐν Κυρίῳ φιλόστοργότατος, θέλει συγχαρῇ μεθ' ἡμῶν κατὰ πολλὰ εἰς τὴν γενομένην αὐτοῦ ἀπολύτρωσιν, δὲν ἔλειψα νὰ τὸ φανερώσω τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ ὅτι ἐλπίζω (καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ἰδίου του γράμματος πληροφοροῦμαι) εἰς ὀλίγας ἡμέρας νὰ τοῦ ἀπολαύσωμεν ἐδῶ εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος δι' εὐχῶν αὐτῆς ἁγίων νὰ μὲ ἀξιώσῃ νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν ὑγιαίνοντα τὸ συντομώτερον. Ἄλλο τι νὰ σημειώσω τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω. Παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὲ ἀξιώσῃ τῆς τιμῆς τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ μακαρίων προσταγμάτων, ὡς δηλωτικῶν τῆς ἐξαιτωτάτης ὑμείας αὐτῆς, μετὰ καὶ τῶν μακαρίων καὶ ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ μακάριαι καὶ αἱ θεοπεθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἐμοῦ πάντοτε.

Τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος

εἰς τοὺς ὅρισμοὺς

Ῥωξάνδρα Μαυροκορδάτη.

1708, Ἰανουαρίου 6.

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

CCCCXXXI.

Ruxanda Mavrocordat către Patriarhul de Ierusalim Hrisant, despre sosirea fiului ei lângă dansa și gândul Patriarhului de a veni „în părțile Filipopolei“.

1708,
18 Ianuar.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα.

† Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξίαν ἀσπάζομαι. Δεομένη τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακρόβιον μετ' ἐπιτυχίας πάντων τῶν ἀγαθῶν καταθυμίων, οὗ τῷ θεῷ ἐλέει, δι' εὐχῶν ἁγίων τῆς Μακαριότητός της, ὑγιαίνω καὶ ἐγώ. Σεβάσιμον γράμμα τῆς ἔλαβον, ἐξ οὗ μανθάνουσα τὴν ἀγαθὴν, ἐμοὶ δὲ λίαν ἐφετὴν αὐτῆς ὑγιείαν, ἐχάρην κατὰ πολλὰ. Ὑπερευχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὅπου συγχάριται μετ' ἐμοῦ διὰ τὴν ἐρχομὸν τοῦ υἱοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις εὐλαβῶς προσκυνῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξίαν. Αἱ ἅγαι αὐτῆς εὐχαὶ νὰ τὸν ἐνδυναμώνουν πρὸς τὴν τελείαν καλλιτέρευσιν, ἐπειδὴ ἀκόμη ἀδύνατος εὐρίσκεται. Σημειοὶ ἔτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἔτι μέλλει νὰ ἀποδημήσῃ πρὸς τὰ μέρη τῆς Φιλιππουπόλεως, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ κατενοδώσῃ τὴν Μακαριότητα της ἐν εἰρήνῃ, ὅστις νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἰδοῦμεν καὶ τὸ ἀνευδόκον της καὶ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει, καθὼς ἐπιθυμοῦμεν. Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἕως τὸσον νὰ μὴ μᾶς ὑστερῇ τῶν σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγιείας, ἐμοὶ δὲ λίαν ἐφετῆς· αἱ δὲ ἅγαι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν, καὶ τὰ ἔτη τῆς Μακαριότητος της πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

εἰς τοὺς ὁριζμοὺς

Ῥωξάνδρᾳ Μαυροκορδάτῃ.

1708, Ἰανουαρίου 18.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

CCCCXXXII.

Act de îngăduire patriarhală pentru strămutarea la Mitropolia Ungrovlahiei a lui Antim, episcop de Râmnic.

1708,
inceputul lui
Februar.

Ἐκδοσις περὶ μεταθέως τοῦ Οὐγγροβλαχίας.

Ἐπειδὴ ἐλεει καὶ χάριτι τοῦ παντεπόπτου καὶ πρηνοῦ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ τοὺς οἰκτας τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας διέπειν ἐκληρώθημεν, ὀφειλόμενόν ἐστιν ἡμῖν φροντίζειν ἐμμελῶς τῆς ἱεράς τῶν ἀπανταχοῦ ἁγίων Ἐκκλησιῶν εὐταξίας καὶ καταστάσεως· τοῖς τε γὰρ ἄλλοις ἀπλῶς κατὰλληλον καὶ ἀρμοδίαν εἶναι τὰς ἐν χρήσιν τε καὶ ἐπαινούμενον, διαφερόντως δὲ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην καθωραϊζεσθαι ἐπάναγκες τυγχάνει, οἷα δὴ θεάρεστον ἅμα τοῦτο καὶ σωτηριωδέστατον, ἣν οὐκ ἄλλως ἐνι σῶζεσθαι ὅτι μὴ καθισταμένων ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ Ἐκκλησίαις προσώπων τῶν ἱκανῶν καὶ ἀξίων ἐμπειστεύθαι λογικῆς ποιμνῆς οἰκονομίαν κατὰ Θεὸν καὶ διοίκησιν. Κοιμηθέντος οὖν ἐν Κυρίῳ ἄρτι τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας κὺρ [Θεοδοσίου] καὶ εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μεταστάντος, καὶ τῆς

Ἰنگăduire pentru strămutarea Mitropolitului Ungrovlahiei.

De oare ce cu mila și harul lui Dumnezeu, cel ce vede și cunoaște de mai nainte toate, am fost sortiți să urmăim în conducerea sfintei lui Dumnezeu Biserici, avem datoria de a ne gândi neconținut la buna orânduire și așezare a sfintelor Biserici de pretutindeni; căci, de spre altele, e folositor și vrednic de laudă să fie o rânduială potrivită între ele, dar și, firește, Biserica se împodobește cu aceasta, fiind și un lucru plăcut lui Dumnezeu și foarte mântuitor, care nu e cu putință să se păstreze altfel decât așezându-se în Bisericile din fiecare loc fețe destoinice și vrednice de a li se încredința grija unei turme sufletești după Dumnezeu și cărmuirea ei. Deci, adormind într-un Domnul dăunăzi preasfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei, chir [Teodosie] și

ἀγιωτάτης Μητροπόλεως ταύτης δι' ἃ προστασίας ἀρχιερατικῆς καταλειφθείσης, ἀναγκαῖον ἦν ἀνυπερθέτως καὶ διὰ τάχους ἀποκατασταθῆναι ἐν αὐτῇ ἕτερον ἀρχιερέα καὶ ποιμένα εἰς διεξαγωγὴν σωτηριώδη τοῦ κατ' ἐκείνην λογικοῦ χριστωνόμου πληρώματος, ὡς οἱ ἱεροὶ καὶ θεῖοι κανόνες διακελεύουσι, μηδενίαν δηλαδὴ παροικίαν καὶ ἐπαρχίαν διαμένειν ἐπὶ μακρὸν ἐν στερήσει πνευματικῆς καὶ ποιμαντικῆς περιθάλψεως. Ἀμέλει προεκτελεσθεῖσων ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ πανσέπτῳ ναῷ τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου φήφων κανονικῶν, ἡμετέρα πατριαρχικῇ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ, ὑπὸ τῆς περὶ ἡμᾶς τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων συνόδου, ἐξελέγη καὶ προεκρίθη τῶν ἄλλων ἀρροδιώτερος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ῥουμνίκου, κὺρ Ἀνθίμος, τοῦ ἀναδέεσθαι τὴν ἀρχιερατικὴν καὶ ποιμαντικὴν προστασίαν τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως, ὅτε τίμιος καὶ θεοσεβὴς ὢν ἀνὴρ, καὶ ἀρεταῖς ἀνηκούσαις τῇ ἀρχιερατικῇ ἀξίᾳ κεκοσμημένος, δι' ὅσπερ, καὶ κοινῇ ἐκλογῇ τοῦ τε ἐκλαμπροτάτου, ὑψηλοτάτου, φιλοσεβοῦς, μεγαλοπρεποῦς καὶ ἀξιαγάρτου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Βασαράβα Βοεδόδα, πάσης Οὐγγροβλαχίας, τοῦ κατὰ πνεῦμα υἱοῦ ἀγαπητοῦ, καὶ συμπαραουσιαζόντων τῇ αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητι καὶ τῶν μακαριωτάτων καὶ ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, κὺρ Γερασίου, καὶ Ἱεροσολύμων, κὺρ Χρυσάνθου, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ τοῦ κατὰ τόπον εὐαγοῦς κλήρου, ἱερατικοῦ τε καὶ ἀρχοντικοῦ, καὶ τοῦ λοιποῦ παντὸς χριστωνόμου πληρώματος τῆς θεοφρουρήτου ταύτης ἐξάρας, προσεκλήθη ὁ αὐτὸς οὗτος ὑποφύγιος κὺρ Ἀνθίμος, κατὰ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, ἣ νενόμισται, εἰς τὴν ποιμαντικὴν ἐπιστάσιν τῆς αὐτῆς ταύτης Μητροπόλεως. Τοῦτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν, γνώμη κοινῇ τῆς περὶ αὐτὴν ἱεράς τῶν ἀρχιερέων συνόδου καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ συλλειτουργῶν, διὰ τοῦ παρόντος ἐκδόσεως γράμματος δίδωσιν ἄδειαν τοῖς ἐνδημοῦσι, τάγε νῦν ἔχον, τῇ ἐκλαμπροτάτῃ Αὐθεντείᾳ Οὐγγροβλαχίας ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσι καὶ θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, τοῖς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῖς ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, ἐπὶ τῷ ἐκτελέσει τὴν ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Ῥουμνίκου μετέθesis τοῦ διαληφθέντος θεοφιλεστάτου ὑποφύγιου κὺρ Ἀνθίμου εἰς τὸν Θρόνον τῆς ἀγιωτάτης Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν. Ὅθεν εἰς ἐνδείξιν ἀπε-

mutându-se la veșnicele lăcașuri, și această preasfântă Mitropolie fiind lăsată fără îngrijire arhierască, eră de nevoie ca fără zăbavă și în pripă să se așeze în ea alt arhieru și păstor pentru conducerea mântuitoare a turmei duhovnicești creștine ce se află în ea, precum poruncesc canoanele sfinte și dumnezeiești, ca adevă nicio parohie și eparhie să nu rămâie mult timp în lipsă de mângâiere duhovnicească și păstorească. Săvârșindu-se deci în preavenerata biserică patriarhicească a noastră, a Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe, voturile canonice, cu a noastră patriarhicească îndemnare și învoire de către sinodul confrăților arhieriei din jurul nostru, s'a ales și s'a deosebit din alții ca mai potrivit prea-iubitorul de Dumnezeu episcop de Râmnic chir Antim, ca să primească prezidarea arhierască și păstorească a acestei Mitropolii, că unul ce e un bărbat de cinste și evlavios, și împodobit cu virtuțile ce se potrivesc cu vrednicia arhierască, pentru care s'a declarat, și cu alegerea obștească a prea-luminatului, prea-înălțatului, iubitorului de evlavie, mărețului și vrednicului de admirație Domn și stăpân, domnul domn Io Constantin Basarab Voevod a toată Ungrovlahia, cel după suflet fiu iubit, și stând lângă Luminăția Sa și prea-fericirii și prea-sfinții Patriarhi: al Alexandriei, chir Gherasim, și al Ierusalimului, chir Hrisant, cei întru Duhul Sfânt iubiți frați ai noștri și coliturghisitori, și a clerului eucernic al locului aceluia, preoți și boieri, și a celeilalte turme creștine întregi a de Dumnezeu păzitei țerii aceleia, acest ales chir Antim însuș, după obiceiul locului, cum s'a socotit, la stăpânirea păstorească a Mitropoliei aceleia. Drept aceea, Smerenia Noastră, cu părerea de obște a Sinodului Sfânt de Arhieriei prea-cinstiți din jurul Său, a celor întru Duhul Sfânt iubiți frați ai noștri și coliturghisitori, dă voie, prin cea de față scrisoare de îngăduire, celor acum aflați acolo, în prea-luminata Domnie a Ungrovlahiei, preasfințiți arhieriei și de Dumnezeu mult iubitori episcopi, celor întru Duhul Sfânt iubiți frați și coliturghisitori, să săvârșească strămutarea de la episcopia Râmnicului a celui de Dumnezeu prea-iubitor ales Mitropolit chir Antim la Scaunul preasfintei Mitropolii a Ungrovlahiei, după rânduiala bisericească. Pentru

λύθη καὶ ἡ παροῦσα ἡμῶν πατριαρχικὴ
συνοδικὴ ἔκδοσις¹.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

care, spre dovadă, s'a dat și cea de față a
noastră îngăduire patriarhicească în Sinod.

CCCCXXXIII.

Grigorașcu Ghica, fiul Ruxandei Mavrocordat, către Patriarhul de Ierusalim,
despre stăruințele lui pentru Sfântul Mormânt; nașterea unui fiu și despre legăturile
lui cu „prea-înălțatul Domn“.

1708,
13 Februar.

† Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε
Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐμοὶ δὲ ἐν Χριστῷ σε-
βασμιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, τὴν Ὑπε-
τέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ
καὶ τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι.
Τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑπετέρας
Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ μανθάνων τὴν
ἐφειρωτάτην μοι ὑγειάν αὐτῆς, τὸν Θεὸν ἐδό-
ξασα. Τὴν φροντίδα καὶ τὴν ἐννοίαν τοῦ Ζωο-
δόχου Τάφου τὴν ἔχω καὶ τὴν προτιμῶ ἀπὸ
ὅλας τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἐλπίζω ὁ
καθηγούμενος τῆς νῆς τὰ γράφη. Ἡ ὑπόθεσις
τῶν Ἀρμενίων εὐρίσκεται πολλὰ καλὰ, ἐπειδὴ
καὶ τὸ ἄρξι ὁποῦ ἐπῆραν καθ' ἑμῶν, εἶναι
κρατημένον καὶ καλὰ φυλαγμένον παρὰ τοῦ
ἐνδοξοτάτου Ρεῖζ-Ἐφέντη² λοιπὸν, μὴ πέρνον-
τας αὐτοὶ ὀρισμὸν, τί χρεῖα νὰ ζητῶμεν ἡμεῖς,
ὁποῦ ἔχομεν τόσα σενέτια; Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ
Ἀγίου Τάφου ἐτελείωσε, καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ
εὐδοκήσῃ καλὴν κυβέρνησιν. Τῇ 11 τοῦ πα-
ρόντος, Θεοῦ βοηθοῦντος, καὶ δι' εὐχῶν αὐτῆς
ἀγίων, ἐλευθερώθη καὶ ἡ συντέκνισσά της καὶ
εἰς τὸ καλὸν τῆς βουζικῆς ἐκάμαμεν υἱόν, καὶ
τὴν παρακαλῶ ὡς τέκνον τῆς πνευματικῆς
νὰ τὴν εὐχχηθῇ. Μὲ τὸν ὑψηλότατον Λύθεντην
ἀγαπήθημεν καὶ ἐφιλιώθημεν³ τὰ προοίμια
τῆς φιλίας καλὰ, — ἄμποτες νὰ εὐδοκήσῃ ὁ ἅ-
γιος Θεὸς καὶ δι' εὐχῶν της καὶ τὸν ἐπιλογον
καλόν! Τὰ τῶν καλογήρων ἂν θελήσω νὰ τὰ
περιγράψω πρὸς τὴν Μακαριότητα της², χρεῖα
εἶναι νὰ ἔχω ἄδειαν καὶ εὐκαιρίαν τὸ ὀλιγω-
τερον τρεῖς ἡμέραις, ἂν καλὰ καὶ δὲν ἀμφι-
βάλλω ὅτι ἄλλοι ὁποῦ ἔχουν ἄδειαν θέλει³ τὰ
ἐπερίγραψαν. Ὅμως τόσον μόνον τῇ γράφῃ
ὅτι μὲ τὴν παρακάλεσιν καὶ μεσιτείαν ὅλης
τῆς Συνόδου, καὶ μὲ τὴν προσταγὴν τῶν
πολυχρονίων Λύθεντων, ὡς ὑπερόχων τῆς πο-
λιτείας, μὲ καλὴν καὶ καθαρὴν σκοπὴν ἐσύν-
τρεξα καὶ ἐσυγκοινωνήσα, καὶ βέβαια ἡ ἀρχή

† Prea-fericite, prea-sfințite și prea-
înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului
și a toată Palestina, iar mie întru
Hristos prea-venerat părinte și stăpân, Fe-
ricirii Voastre cu evlavie mă închin și
sărut fericiți dreaptă. Sfintele scri-
sori ale Fericirii Tale le-am primit, din
care aflând cea mie prea-dorită sănătate
a Ta, amslăvit pe Dumnezeu. Grijași gândul
Sfântului Mormânt le am și le socot mai
presus de toate trebile lumii acesteia, și nă-
dăjduiesc să-ți serie proegumenul Fericirii
Tale. Afacerea Armenilor e în stare foarte
bună, căci și arzul ce au căpătat împotriva
noastră, e luat și bine păzit de prea-slă-
vitul Reis-Efendi; dar, mai la urmă, neluând
ei poruncă, ce nevoie să o căutăm noi,
cari avem atâtea seneduri? Clădirea Sfân-
tului Mormânt s'a isprăvit, și Dumnezeu
Sfântul să dea bună cărmuire! La 11 ale
acestei luni, cu ajutorul lui Dumnezeu, și
cu rugăciunile sfinților Tăi, s'a ușurat și fina
Fericirii Tale, și cu norocul ei am căpătat
un fiu, și te rog să faci rugăciuni pentru el
ca pentru fiul Tănsufletesc. Cu prea-înălțatul
Domn am prins dragoste și prietenie; în-
ceputurile prieteniei sunt bune, — de-ar da
Dumnezeu Sfântul, și prin rugăciunile Tale,
ca bun să fie și sfârșitul! Trebile călugă-
rilor dacă aș voi să le arăt Fericirii Tale,
ar trebui să am voie și răgaz măcar trei
zile, de și sunt sigur că alții, cari au voie,
le-au și scris; ei numai atâta-Ți scriu că,
cu rugăciunea și mijlocirea întregului Sinod,
și cu porunca domnilor cari să trăiască
întru mulți ani, ca a unora ce au stăpânirea,
cu scop bun și curat m'am amestecat și
am luat parte, și de sigur începutul e bun
și lăudat de toți, iar sfârșitul, din pricina
unor anume oameni răi, rece și pierzător. Și

¹ Cf. Iorga, *Istoria Bisericii*, II, pp. 15-6.

² Legrand: Τῇ Μακαριότητι.

³ Ibid.; ὅτι.

καλὴ καὶ ἐπαινετὴ παρὰ πάντων, τὸ τέλος δέ,
ἀπὸ αἰτίαν μερικῶν κακῶν ἀνθρώπων, ψυχρὸν
καὶ ὀλέθριον. Τὰ ἔτη αὐτῆς εἴησαν θεόθεν¹
πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

Γρηγοράσκος Γκίκας.

1708. Φεβρουαρίου 13.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon; Legrand, l. c., IV, pp. 25-8, n° 19.)

CCCCXXXIV.

1708,
Mart.

Chiprian, Patriarh de Constantinopol, întărește diata Vornicului Șerban Cantacuzino.

Κυπριανὸς τοῦ ἀπὸ Καισαρείας.

Βεβαιωτῆριον διαθήκης ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου
Κυπριανὸς γεγονός.

Κυπριανός, ἐλέω Θεοῦ Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ρώμης, καὶ οἰκουμενικῆς Πατριάρχης.

† Ἱερῶτατε Μητροπολίτα Οὐγγροβλαχίας,
ὁπέρτιμε καὶ ἐξάρχῃ Πλαγηνῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύ-
ματι ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργέ, καὶ
δοσιώτατοι καθηγούμενοι τῶν αὐτόθι ἱερῶν καὶ
σεβασμίων μοναστηρίων, καὶ εὐλαβέστατοι ἱε-
ρεῖς, καὶ χρήσιμοι ἄρχοντες, τέκνα ἐν Κυρίῳ
ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη
ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ, εὐχὴ δὲ καὶ εὐ-
λογία καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. Τετραχῶς
ἄρα ἡ φρόνησις θεωρεῖσθαι πέφυκε: καὶ γάρ
φρονίμον ἴδιον πρῶτον τὸ κτήσασθαι τι δεύ-
τερον τὸ εἰδέναι φυλάξαι ὃ ὑπεκτῆσαντο—, μάλ-
λον δέ, κατὰ τὸν εἰπόντα σοφόν, πολλάκις
δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ φρονίμῳ φροντίς,
ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ καιροῦ, ἢ ὑπό-
τινος ἀκορέστου χειρὸς ἀπόλλωνται—, ἀλλὰ τρί-
τον καὶ τὸ αὐξῆσαι τὰ ἀγαθὰ τέταρτον δὲ
καὶ τὸ χρήσασθαι αὐταῖς ὀρθῶς. Τοῦτου οὖν
οὕτως ἔχοντας, δεῖ τὸν ποιήσαντα ἢ ὑποκτη-
σάμενόν τι προνοεῖσθαι τοῦ ποιηθέντος εἰς φυλα-
γὴν καὶ συντήρησιν· γίνεται δὲ [δέλτιον] τοιαύτη
φυλακὴ καὶ συντήρησις εἴ γε τὸ πρᾶγμα τοῦθ'
ὃ ὑπεκτησάμεθα προστασίᾳ τινὸς μελλόντος καὶ
ἱερωτέρου, φυλαχθισόμενον, ὑποτάξωμεν. Ἐ-
πειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ τιμωτάτος καὶ εὐγενέ-
στατος ἐν ἄρχουσι Μέγας-Βόρνικος τῆς ἐκλαμ-
προτάτης Αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας, κύριος
Σερβάνος Καντακουζηνός, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς
ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἰδίᾳ φρονήσει
κινήσεις, καὶ ἐσουλόμενος διαθέσθαι τὰ κατ'
αὐτὸν ἐν διαθήκῃ ἐνυπογράφῳ καὶ ἐμμεμαρτύρῳ,
καὶ διορισθῆναι περὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ,
τῶν πατρικῶν δηλαδὴ, προπατορικῶν τε καὶ
ἰδιοκτητῶν, κινήτων καὶ ἀκινήτων, ἀμπελώνων

anii Tăi fie de la Dumnezeu foarte mulți
și cu totul fericiți.

Al Fericirii Voastre

gata la porunci

Grigorașcu Ghica.

1708, Fevruarie în 13.

Chiprian din Cesareia.

Întărirea diatei, făcută supt Patriarhul
Chiprian.

Chiprian, cu mila lui Dumnezeu Patriarh
al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și
a toată lumea.

† Preasfințite Mitropolit al Ungrovlahiei,
prea-cinstit și exarh al Plaiurilor, întru
Duhul Sfânt iubite frate și coliturghisitor,
și prea-cuvioși egumeni ai sfintelor și vene-
ratelor mănăstiri de aici, prea-evlavioși
preoți, și harnici boieri, fii întru Domnul
iubiți ai Smereniei Noastre, har vă fie și
pace de la Dumnezeu, și rugăciune și laudă
și iertare de la noi. În patru feluri înțe-
lepciunea se poate vedea: căci e, întâiu, un
lucru cumințe a câștiga ceva; al doilea, a
ști să păstrezi ce ai câștigat, — căci, după
spusa Înțeleptului, adesea i se pare celui cu-
mințe cumințenie a păzi cele bune, decât
să se piardă de mâna lacomă a cuivă, —
dar și, al treilea, și a crește cele bune, iar, al
patrulea, și a se folosi de dănele după cuvi-
ință. Și, aceasta fiind așa, trebuie ca acel care
a făcut sau a câștigat ceva să aibă grija lucru-
lui făcut, pentru pază și păstrare; iar o astfel
de pază și păstrare se face mai bine dacă vom
supune lucrul acela ce-l vom câștiga supra-
vegheii unuia mai mare și mai sfânt, ca să-l
păzească. De oare ce decii și prea-cinstitul și
prea-nobilul între boieri Marele-Vornic al
prea-luminatei Domnii Ungrovlahiei, dum-
nealui Șerban Cantacuzino, cel după suflet
fiu iubit al Smereniei Noastre, mișcat de însăși
a lui înțelepciune, și voind să orânduiască
lucrurile sale într-o diată iscălită de mâna
lui și cu mărturii, și să așeze lucrurile lui,
adecă cele părintești, strămoșești și cele de
la el însuși câștigate, mișcătoare și nemișcă-

¹ Lipsește în Legrand.

δηλαδὴ, μωσιῶν καὶ τῶν λοιπῶν πάντων, γενέσθαι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γνώμην καὶ βούλησιν, ἅτε μὴ ἔχων τέκνα καὶ κληρονόμους, ἐδέχθη καὶ ἡξίωσε τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα κυρῶσαι καὶ ἐμπεδῶσαι τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἡμετερῷ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ γράμματι, τοῦ εἶναι δηλονότι κεκυρωμένα καὶ ἀπαρσάλευτα μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ τὰ ὅσα ἂν διορισθῇ εἰς τὴν διαθήκην αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Μετριοτής ἡμῶν, κατὰ τὸ ἔθος καὶ προνόμιον τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας καὶ μεγαλειότητος, χρέος ἀπαραιτήτων ἔχουσα ἐπικυροῦν καὶ ἐπιβεβαιῶν τὰ παρὰ τῶν θεοσεβῶν καὶ φιλαρέτων ἀνδρῶν καλῶς καὶ εὐσεβῶς διενεργούμενα, καὶ τοῦ δικαίου λόγου ἐχόμενα, ἀπεδέξατο προσήκως καὶ τοῦτο τοῦ φιλοχρίστου ἄρχοντος τὴν αἵτησιν ταύτην, ὡς εὐλογον οὖσαν, καὶ ἡμῖν ἀνήγγειλε, καὶ πρὸς ἀγαθὴν ἀφορῶσαν σκοπόν. Καὶ οὕτως, γράφουσα διὰ τοῦ παρόντος, ἀποφαίνεται συνοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαθήκη τοῦ αὐτοῦ εὐγενεστάτου καὶ φιλοθέου ἄρχοντος Σεργίου Καντακουζηνοῦ, ἥτις ἐστὶ δικαία βούλησις αὐτοῦ καὶ ἐννομος — ἕκαστος γὰρ κατὰ τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς νόμους ἔχει ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν διαθέσαι τὰ κατ' αὐτὸν ὡς βούλεται, — καὶ τὰ ἐν αὐτῇ παρ' αὐτοῦ διαταχθέντα καὶ διορισθέντα περὶ τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτοῦ, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ἀμπελώνων, μωσιῶν, καὶ λοιπῶν πάντων, εἴτε προπατορικῶν αὐτοῦ, εἴτε πατρικῶν καὶ μητρικῶν, εἴτε ἰδιωτικῶν, ἔχωσι τὸ κύρος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ, μένοντα βεβαιωμένα καὶ ἀπαρσάλευτα ἐξάπαντος. Ὅποιοι δ' ἂν τολμήσωσι μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ῥηθέντος ἄρχοντος ἐναντιωθῆναι τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ διαταχθεῖσι καὶ διορισθεῖσιν ὅπ' αὐτοῦ, χεῖρα τε βαλεῖν πλεονέκτετα καὶ λαβεῖν τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ, ἢ ἄλλως διασεῖσαι καὶ παρασαλεύσαι τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ διορισθέντα, καθ' ὅποιον οὖν τρόπον τὴν ἐπιβουλὴν ποιησόμενος, ὁποῖας ἂν ἡ τάξως, καὶ ὁποῖον βαθμὸς, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου παντοκράτορος, καὶ καταγραμμένος καὶ ἀσυνγώρητος, καὶ ἄλλος μετὰ θάνατον, καὶ ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος, καὶ ἐνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτικὸν γράμμα, καὶ ἐδόθη τῷ

toare, adică: vii, moșii și celelalte toate, pentru a se face după încetarea lui din viață, după însăș a lui părere și voință, ca unul ce nu are copii și moștenitori, s'a rugat și a învrednicit pe Smerenia Noastră a întări și împuternici diata lui cu gramata noastră patriarhicească și sinodicească, pentru a fi adică întărite și necălcate după sfârșitul său câte s'au orânduit în diata lui. De aceea Smerenia Noastră, după obiceiul și dreptul vredniciei și măririi patriarhicești, având ea datorie nepărăsită a întări și a asigura cele făcute de cei de Dumnezeu cinstitori și iubitori de virtute bărbați, bine și cu evlavie și împărtaşite de rost drept, a primit cu plăcere și această cerere a acestui iubitor de Hristos boier, ca una ce e vrednică de laudă, și nouă ni-a fost vestită, și țintește un scop bun. Și deci, scriind prin cea de față, arată în sobor, împreună cu preasfințiții arhieriei și prea-cinstiți din jurul nostru, cei întru Duhul Sfânt iubiți ai noștri frați și coliturghisitori, ca aceea diată a acelui prea-nobil și de Dumnezeu iubitor boier Șerban Cantacuzino, care e dreapta și legiuita lui voință, — căci oricine după legile dumnezeiești și sfinte are voie și îngăduință să orânduiască în privința lucrurilor sale așa cum voiește, — și cele așezate și orânduite în ea de către dânsul cu privire la lucrurile și stăpânirile lui, mișcătoare și nemișcătoare, vii, moșii și celelalte toate, sau strămoșești ale lui, sau după tată și mamă, sau de el câștigate, să aibă putere după săvârșirea lui, rămânând întărite și necălcate cu totul. Iar cari ar îndrăzni după săvârșirea acelui boier să se împotrivească diatei lui, și celor în ea așezate și orânduite de dânsul, și să arunce mână lacomă și să iea ceva din ale lui, ori altfel a zgudui și a strică lucrurile orânduite în diată, făcându-și în orice chip uneltirea, de orice tagmă ar fi, și de orice treaptă, unul ca acela să fie afurisit de Dumnezeu Domnul atotțiitorul, și afurisit și neiertat, și nedeslegat după moarte, și supus blăstămurilor părintești și sinodicești, și părtaş al focului gheenei. Deci spre mărturie s'a făcut și cea de față scrisoare de întărire sinodicească, și s'a dat aceluiaș boier, spre siguranță statornică. 1708, în luna lui Martie, indiectia I-a.

¹ În text: πρὸς.

αὐτῶ ἄρχοντι, εἰς διγενεὴ τὴν ἀσφάλειαν.
αψή, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, ἡνδικτιῶνος α'.

- † Ὁ Ἡρακλείας καὶ Παιδεστοῦ Νεόφυτος.
- † Ὁ Κυζίκου Κόριλλος.
- † Ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.
- † Ὁ Χαλκηδόνος Κωνσταντῖος.
- † Ὁ Τυρνάβου Διονύσιος.
- † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀθανάσιος.
- † Ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος.
- † Ὁ Ναοπάκτου καὶ Ἀρτης Νεόφυτος.

- † Al Heracleii și al Rodostului Neofit.
- † Al Chizicului Chiril.
- † Al Nicomediei Partenie.
- † Al Chalkedonului Costandie.
- † Al Târnovei Dionisie.
- † Al Adrianopolei Atanasie.
- † Al Filipopolei Neofit.
- † Al Naupactului și Artei Neofit.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

CCCCXXXV.

București,
1708,
20 Martie.

Testament al ctitorului pentru școala din Kastoria, la biserica Maicei Domnului „Mozeviku“, a lui Gheorghe Kastriotul, Comis muntean, arătând ce venit i-a creat din depozitul său de la Zecca din Veneția, adăugind că a dat comunității grecești a Sfântului Gheorghe din acest oraș 20^{1/2} galbeni venit pe an, răsplată pentru culegerea anuală a dobânzii zisului capital, adăugind și programul școlii, menită a da preoți pentru acele locuri (asămănător cu programul școlii înalte de la Sf. Sava din București). Ca martori figurează: „Smeritul Mitropolit al Ungrovlahiei Antim; fostul de Adrianopol Climent; al Ierapolei Maxim Maras (?), al Nisei Mitrofan, al Pogonianeii Eftimie, Constantin Cantacuzino Stolnicul, Ștefan Cantacuzino, Marcu Porphyropulos Cipriotul, dascălul școlii domnești din București și de filosofie“.

Γράμμα σιγγλικοῦδες πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς.

1708, Μαρτίου 20.

Τὰ καλὰ οὐχὶ μόνον συνιστᾶν χρὴ, ἀλλὰ καὶ μεθ' ὧς ἐπιμελείας ταῦτα περιέπειν καὶ περιτάλπειν τὴν καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν μονιμότητος καὶ ἀσφαλείας τὸν ἐνόντα τρόπον φροντίζειν. Ὅθεν καὶ ἱερὰν ἐκκλησιαστικὴν σχολήν, τὴν ὁποῖαν πρὸ χρόνων τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ συνέστησα εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα Καστορίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τῆς ἐπωνομαζομένης τοῦ Μωσέβικου, ταύτην βουλόμενος στερεῶσαι ἐν μονιμότητι διγενεκεῖ ἐκ τῶν ὧν μοι ἡλέησεν ὁ πλουσιόδωρος Θεὸς, ἐναπέθηκα εἰς τὴν τέξκαν τῆς ὑψηλοτάτης ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν, εἰς τὸ κοινὸν δηλαδὴ τοῦ Ἁγίου Μάρκου θησαυροφυλάκιον, εἰς δύο ποσότητες, δουκάτα δέκα χιλιάδας καὶ ἑπτακόσια ἐνεήκοντα δύο καὶ γροσέτα δέκα, πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον, καὶ ἑτέραν ποσότητα πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν τέξκαν, δουκάτα δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια τριάκοντα δύο, πρὸς δύο τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον· συμποσομένων πάντων ἀπαρτίζονται εἰς τὴν Τέξκαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου δουκάτα χιλιάδες δεκατρεῖς καὶ ἑκατὸν εἴκοσι τέσσαρα καὶ γροσέτα δέκα· τῶν ὁποίων ὁ τόκος γίνεται ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα τριακόσια ἐβδομήκοντα καὶ μισὸν ἅπῃ τὸ ὁποῖον διάφορον, ἐδιώρισα μὲ τὴν ἐπιτροπικὴν μου διάταξιν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀδελφότητι τοῦ ἐν Ἑνεταίᾳ μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Γεωργίου ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα εἴκοσι καὶ μισὸν τοῖς ἐπιτρόποις, ἵνα ἔχωσι τὴν φροντίδα καὶ ἐπιστάσιαν τοῦ λαμβάνειν ἀπὸ τῆς τέξκας ἅπαν τὸ προειρημένον διάφορον, ἥτοι τὰ τριακόσια ἐβδομήκοντα ἡμισυ δουκάτα, καὶ διακρατεῖν αὐτούς, διὰ τὸν κόπον καὶ τὰ ἐξόδα τῆς τέξκας, τὰ εἴκοσι καὶ μισὸν δουκάτα· τὰ δὲ ἐναπολειφθέντα τριακόσια πεντήκοντα δουκάτα, τὰ διάφορον, ἀφιερωῶ τῇ προειρημένῃ ἱερᾷ ἐκκλησιαστικῇ σχολῇ, τῇ ἐν Καστορίᾳ, ἧς ἔχειν χρῆναι τοὺς ἐπιτρόπους πέμπειν αὐτὰ μετὰ καλῆς προμηθείας εἰς χεῖρας τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς ἱερᾶς σχολῆς, δι' ἐπιδεικτικῶν γραμμάτων, καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας, πρὸς τὸ παρέχεσθαι ἀενάως τοῖς καλῶς παρ' ἐμοῦ διαταχθεῖσι προσώποις. Ἐξ ὧν ἔστω μισθὸς τῷ πρώτῳ διδασκάλῳ ἀνὰ ἕκαστον ἔτος δουκάτα ὀχδομήκοντα, τῷ δὲ δευτέρῳ διδασκάλῳ δουκάτα τεσσαράκοντα· εἰς τε δύο παιδιὰ ἀπὸ τῶν πλησιεστέρων μοι συγγενεῖς ὅπου νὰ σπουδάζουν εἰς τὴν αὐτὴν σχολήν, ἑκάστῳ ἀνὰ δουκάτα εἴκοσι· προσέτι καὶ εἰς ἄλλα δέκα ὀρφανὰ πτωχὰ παιδιὰ, ὅπου νὰ σπουδάζουν πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν σχολήν, ἑκάστῳ ἀνὰ δουκάτα δεκαπέντε. Τὰ ὅποια αὐτὰ παιδιὰ,

ἔξω ἀπὸ τὰ δύο τῆς συγγενείας μου, τὰ πέντε νὰ εἶναι μέσα ἀπὸ τὸ Κάστρον, τὰ δὲ ἄλλα πέντε ἀπὸ τὰ χωρία τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, δι' ὑποσχέσεως τοιαύτης, ἵνα χρηματῶσιν ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι πρὸς σύστασιν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ· ὅσα δὲ τούτων φανῶσιν ἀπρόσκοπτα εἰς τὴν μάθησιν τῶν ἱερῶν γραμμάτων, τὰ τοιαῦτα, κοινῇ γνώμῃ τοῦ τε κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως Καστορίας καὶ τῶν τυχόντων διδασκάλων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς σχολῆς, ἐκκληθῆτωσαν τῆς διορισθείσης ζωτροφίας, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἕτερα εὐμαθῆ ἀντικαθίστωσαν· πρὸς τοῦτοις νὰ λαμβάνῃ καὶ ὁ κατὰ καιρὸν πανιερώτατος Μητροπολίτης Καστορίας διὰ τὸ δικαιολόγημα τῆς ἐνορίας τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας ἀνὰ ἑκάστον ἔτος δουκάτα δέκα, ἵνα μένῃ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐνορία ἀσύδοτος διὰ βοήθειάν τινα καὶ περίθαλψιν τῶν κατὰ καιρὸν διδασκάλων. Προσέτι διορίζω καὶ τοῖς δυνάμει κατὰ καιρὸν ἐπιτρόποις τῆς αὐτῆς ἁγίας Μητροπόλεως Καστορίας δίδοσθαι κατ' ἔτος ἑκατέρφω αὐτῶν ἀνὰ δουκάτα δέκα, ὅπως ἔχωσι τὴν ἐπίσκεψιν καὶ φροντίδα τῆς ἱερᾶς σχολῆς εἰς κάθε αὐτῆς περιστάσιν καὶ χρεῖον, τὸσον διὰ τὴν φροντίδα τῶν ἀπὸ Ἑνετίας ἐρχομένων χρημάτων, ὅσον καὶ εἰς τὰ περιστατικὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀλλεπαλλήλων συμβεβηκότων· τὰ δὲ περιττεύοντα δουκάτα δέκα νὰ φυλάττωνται διὰ χρεῖαν καὶ ἀνακαινισμόν τῶν τοιχείων καὶ οἰκῶν καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς αὐτῆς, ψημί, ἱερᾶς σχολῆς. Ἔστω δὲ ἡ ἀρχὴ τῆς λήψεως τοῦ τόκου τῆς προειρημένης ποσότητος ἀπὸ τὴν πρώτῃν τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τοῦ παρόντος μηνὸς ἔτους. Ἡ δὲ πληρωμὴ πάντων ἔστω ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ ἐρχομένου μηνὸς ἔτους· ἐπειδὴ καὶ ἔως τότε ἔχω πάντας πληρωμένους ἐκ χειρὸς μου. Πρὸς τοῦτοις διατίθεμαι ἐν ὧν εὐρίσκονται ἐκ τῆς συγγενείας μου ἄξιοι νὰ γίνωνται διδάσκαλοι τῆς αὐτῆς σχολῆς, μηδεὶς ἄλλος ἐχέτω ἄδειαν τοῦ σφετερίζεσθαι καὶ δρᾶν τρεσθαί τὴν ἐπιστάσιν ταύτην. Ἔτι οἱ τε κατὰ καιρὸν διδάσκαλοι ὀφείλουσι καὶ ἐνέχονται, ἔξω ἀπὸ τὰ δώδεκα προειρημένα παιδιά ὅπου εἶναι διωρισμένα εἰς τὴν ζωτροφίαν, ὅσα ἄλλα καὶ ἂν ἔλθωσιν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων νὰ σπουδάζωσι καὶ αὐτὰ ἀμισθί καὶ ἀσυνδότης ἄνευ τινὸς προφάσεως.

Πρὸς τοῦτοις διορίζω καὶ τὰ μαθήματα κατὰ ὄνομα: Α', Ὀκτώηχον ὁλόκληρον· Β', Ψαλτήριον· Γ', Ὁρολόγιον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ μεσανυκτικοῦ καὶ μετὰ ὅλα τὰ διὰ μέσου μέχρι τοῦ μικροῦ ἀπαδείπνου· Δ', εἰς τὸ ἱερὸν Εὐχολόγιον τὰς τρεῖς λειτουργίας· τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος, τοῦ γάμου, τοῦ εὐχελαίου, τὴν ἀκολουθίαν μικροῦ τε καὶ μεγάλου ἁγιασμοῦ, τὴν ἀκολουθίαν τῶν τεθνεώτων, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν· Ε', τὰ ὀκτὼ μέρη τοῦ λόγου τῆς γραμματικῆς μετὰ τρεῖς ποιητάς, Χρυσολωρᾶν, Κάτωνα καὶ Φωκυλίδην, καὶ ἐν λογογραφικῶν σὺν τῇ ἀναγκαίᾳ τεχνολογίᾳ.

Πρὸς τοῦτοις, ἐρχομένων τῶν χρημάτων ἀπὸ τῆς Τζέκας τοῦ Ἀγίου Μάρκου, ὁποίας μονέδας καὶ ἂν εἴη, νὰ γίνεσθαι ἡ διανομὴ τούτων ἔμπροσθεν τοῦ κατὰ καιρὸν ἀρχιερέως καὶ τῶν ἐπιτρόπων καὶ διδασκάλων καὶ τῶν δώδεκα ἐμμίσθων μαθητῶν, ἵνα μὴ συμβαίῃ σφετερισμὸς τις καὶ δολιότης ἐν τῷ μέσῳ.

Αὕτη καὶ τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διάταξις, τὴν ὁποίαν καὶ βούλομαι νὰ εἶναι ἀδιάσειστος καὶ ἀμετάτρεπτος, ἀμετακίνητος καὶ ἀπαρεχγείρητος εἰς αἰῶνα τὸν σύμπαντα. Ὅποιος δὲ, κακίᾳ ἢ πλεονεξίᾳ νικώμενος, τολμήσῃ διασαλεῦσαι καὶ ἀνατρέψαι ταύτην μου τὴν διάταξιν ἢ τὴν σχολήν, ἢ ὅλως μεταβαλεῖν τι τῶν ἐγγεγραμμένων, ὅποιος ἂν εἴη ὁ τοιοῦτος, ἱερωμένος ἢ λαϊκός, συγγενής ἢ ξένος, ἐχέτω τὸν παντεσπότην Θεὸν πολέμιον, καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀνιταττομένους αὐτῷ, καὶ ταῖς πατρικαῖς ἀραῖς καὶ τὸ αἰωνίῳ ἀναθέματι ἔστω ὑπόδικος.

Ἔτσι ἀπὸ Χριστοῦ ἀψή', Μαρτίου κ'.

Μέγας-Κόμιστος Γεώργιος ὁ Καστριώτης, ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιβεβαιῶ, τῇ τε γνησίᾳ σφραγίδι ὑπεσήμενον.

† Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας Ἀνθίμος ἐπιβεβαιοῖ.

† Ὁ πρῶτον Ἀδριανουπόλεως Κλήμης, μάρτυς.

† Ὁ Ἱεραπόλεως Μάξιμος Μαρᾶς, μάρτυς.

† Ὁ Νόσσης Μητροφάνης μάρτυς.

† Ὁ Πωγωνιανῆς Εὐθύμιος μάρτυς.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς Στόλνικος μάρτυς.

Στέφανος Καντακουζηνὸς Μέγας-Ποστέλνικος, μάρτυς.

† Ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἀσθεντικῆς σχολῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας διδάσκαλος Μάρκος ὁ Κύπριος Πορφύροπουλος, μάρτυς.

CCCCXXXVI.

București,
1708,
20 Mart.

Altă orânduială a lui Gheorghe Comisul pentru școala din Kastoria.

Γράμμα σιγγλιώδες πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς.

1708, Μαρτίου 20.

Τὰ χρηστά καὶ θεοφιλῆ τῶν ἔργων, ὅτι μὲν τῆς ἁνωθεν χρήζει συμμαχίας καὶ θεὸς πολυωρίας πᾶσι πρὸς δῆλον καθίσταται, τοῖς τῆς θείας προνοίας δηλαδὴ εὐσεβῶς ἀντεχομένοις, καὶ κειθέν τὰ ἡμέτερα ἀραρότως τε καὶ εὐθυδολῶς οἰκονομούμενα ὀρθῶς λογισμῷ πεπιστευκόσι. χωρὶς γὰρ ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν τι, τὸ κυριακόν φησι λόγιον· ἥκιστα δὲ καὶ τὴν ἀμωσγέπως συνδρομὴν παρ' ἀνθρώπων καὶ ξυμμαχίαν ἀπαναίνονται· ἀλλὰ διαφερόντως ταύτην ἐπιζητοῦσιν εἰς σύστασιν ἑαυτῶν καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν· καὶ τοῦτο οὐ τηνάλλως τὸ θεῖον οὕτως πῶς διενεργεῖσθαι ἠδεδόκησεν, ἀλλὰ λογισμῷ κρείττονι καὶ τῆς θεαρχικῆς κηδεμονίας ἐπαξίῳ, ὅπως δηλαδὴ οἱ ἄνθρωποι, θείᾳ ἐπιποσίᾳ κινούμενοι, καὶ τῶν καλῶν καὶ ψυχρῶστων ἐρασταὶ τε καὶ συμπράκτορες φαινόμενοι, τῆς καταλλήλου μισθοληψίας ἐπίδοται γίνονται. Ἀμέλει τοι καὶ τοῖς πολλάκις παρειαυκλῶν καὶ κατὰ νοὸν ἀναλαμβάνων σάξ' πρὸς ἐμὲ τοῦ Θεοῦ πολλάς τε καὶ μεγάλας φιλοτιμίας καὶ δωρεάς, δι' ἃ φάτον αὐτοῦ ἔλεος, καὶ ὀφείλων εὐμετάδοτος τοῖς χρήζουσιν εἶναι, καὶ κοινωνικὸς ἐκ τῶν ὧν ἡλεήθην ἀγαθῶν, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῶν τῷ Θεῷ προσφέρειν, (ἅτε οἰκονόμων, ἀλλ' οὐ κυρίων τῶν θεόθεν ἡμῖν δωρηθέντων τυγχάνοντων), ᾧ ἡθην δεῖν ἱερὰν σχολὴν συστήσασθαι τῶν τῆς ἡμετέρας αὐτῆς θείων μαθημάτων ἐν τῇ ἐμῇ πατρίδι Καστορίᾳ, ἐπὶ τῷ διδάσκεισθαι καὶ μανθάνειν ἀμισθί τοὺς τῶν εὐσεβῶν παῖδας τὰ τοῖς χριστιανοῖς ἀνήκοντα παιδεύματα, ὅπως μὴ παντάπασιν ἄπειροι διατελῶσιν ὄντες, ἣν καὶ πρὸ χρόνων συνέστησα θείᾳ συνάρσει. Ἵνα δὲ τὸ θεοφιλὲς τουτὶ ἔργον μόνιμον εἴη καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν αἰεὶ διαμένον, ἐθέμην ἐν τῇ Τζέκᾳ τῆς ὑψηλοτάτης ἀριστοκρατείας τῶν Ἑνετῶν εἰς δύο ποσότητας δουκάτα δέκα χιλιάδας καὶ ἐπτακόσια ἐνενήκοντα δύο καὶ γροσέτα δέκα, πρὸς τρία τὰ ἑκατὸν τὸν χρόνον· καὶ ἑτέρα αὐθις δουκάτα δύο χιλιάδας καὶ τριακόσια τριάκοντα δύο, πρὸς δύο τὰ ἑκατὸν κατ' ἔτος· ὧν ἀπάντων ὁ τόκος γίνεται ἀνὰ καθ' ἕκαστον ἔτος δουκάτα τριακόσια ἐβδομήκοντα καὶ ἥμισυ· ὅπερ διάφορον τίνι τρόπῳ χρῆ διεξάγεσθαι καὶ διανέμεσθαι τοῖς τε διδασκάλοις καὶ τοῖς διδασκομένοις μαθηταῖς τῆς διαληφθείσης ἱερᾶς σχολῆς, διωρίσαμεν ἐν τῇ ἐκείσῃ γεγονυῖα μοι ἐγγράφῳ διατάξει καὶ διαιτήσῃ. Περὶ οὗ διαφόρου δηλαδὴ καθίστημι ἐπιτρόπους καὶ ἰδίους οἰκοκυρίους τοὺς τιμιωτάτους καὶ περιφανεστάτους ἄρχοντας καὶ ἐπιτρόπους τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ ἐν Ἑνετίαις μεγαλομάρτυρος Ἀγίου Γεωργίου, ἐπὶ τῷ παραλαμβάνειν αὐτὸ εἰς χεῖρας αὐτῶν παρὰ τῆς Τζέκας, ἐν τῇ ῥητῇ προθεσμίᾳ, ἥτοι ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Ἰουλίου μηνὸς τοῦ ἐνεστώτος μηνὸς ἔτους, καὶ διαπέμπειν αὐτὸ ἀσφαλῶς δι' οἰκείων γραμμάτων ἐν τῇ Καστορίᾳ, εἰς χεῖρας τοῦ κατὰ καιρὸν πανιερωτάτου Μητροπολίτου τῆς παροικίας ταύτης, καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκείσῃ ἱερᾶς σχολῆς, καὶ τῶν διδασκάλων, ἃ παραδίδοντες ἐκείνο τὸ διάφορον εἰς χεῖρας τῶν ἐν Ἑνεταῖς ἀφικνουμένων πραγματευτῶν τυχόν, ἢ ἄλλων ἀξιολόγων προσώπων διὰ γραμμάτων μέντοι γε τοῦ τε ἀρχιερέως καὶ διδασκάλων καὶ ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς σχολῆς· διακρατοῦντες πρῶτον οἱ ῥηθέντες ἐπιτροποι τοῦ ἐν Ἑνεταῖς μεγαλομάρτυρος Ἀγίου Γεωργίου ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκ τοῦ διαληφθέντος διαφόρου ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν καὶ τῶν ἐξόδων τῆς Τζέκας δουκάτα εἴκοσι καὶ ἥμισυ. Ἐκλιπαρῶ οὖν τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὅπως, ἐνσπερνισάμενοι τὴν ὑπ' ἐμοῦ γενομένην ἐπιτροπὴν, ἔχωσι τὴν σπουδὴν καὶ φροντίδα τοῦ λαμβάνειν ἐτησίως ἐκ τῆς Τζέκας τὰ τριακόσια ἐβδομήκοντα καὶ ἥμισυ δουκάτα, τὸ διάφορον, καὶ ἀποστέλλειν αὐτὸ ἐν τῇ Καστορίᾳ, καθ' ὃν δὴ τινὰ τρόπον ἁνωθεν εἴρηται μοι, διακρατοῦντες ἐξ αὐτοῦ τὰ (δι' ἃς εἶπον αἰτίας) δουκάτα εἴκοσι καὶ ἥμισυ. Πρὸς τούτοις, εἴποτε ἀμελήσειεν οἱ ἐν Καστορίᾳ ἐπιτροποι καὶ διδασκαλοι τὴν τῆς σχολῆς ἐπίδοσιν, τότε οἱ ἐπιτροποι τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὡς κοινωνοὶ τοῦ θείου ἔργου, ἐπιπληττέωσαν αὐτοὺς διὰ γραμμάτων, ἵνα μὴ τις διακοπὴ συμβῇ ἐν τῷ μέσῳ· οὐχ ὁ τυχὼν γὰρ καὶ αὐτοῖς θεόθεν ὁ μισθὸς ἀποκείσεται ἀμφιπονουμένοις περὶ τοῦ τοιούτου θεαρέστου ἔργου· οὐδ' αὖτε γὰρ καὶ Παῦλον φητεύσαντα τὴν πνευματικὴν καὶ οὐράνιον φρεσίαν, ἀπολλῶν (sic) δὲ ἀρδεύσαντα ταῖς τοῦ πνεύματος ἀρδαίαις· ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεὸς ἐκατέρους τὴν ἐπιβάλλοντα ἀποτίσει μισθόν. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου δῆλωσιν καὶ διηνεκὴ ἀσφάλειαν, ἐγένετο καὶ τὸ παρόν μου ἐπιτροπικὸν γράμμα, καὶ ἐπεδόθη τοῖς εὐγενεστάτοις καὶ περιφανεστάτοις ἄρχουσι καὶ ἐπιτρόποις τῆς ὀρθοδόξου ἀδελφότητος τοῦ ἐν Ἑνεταῖς μεγαλομάρτυρος Ἀγίου Γεωργίου.

Ἔτσι ἀπὸ Χριστοῦ ἀφῆ', Μαρτίῳ κ'.

Μέγας Κόμισος Γεώργιος ὁ Καστριώτης ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιθεβαίω, τῇ τε γνησίᾳ σφραγίδι ὑπεσήμενον.

† Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας Ἀνθιμος ἐπιθεβαίω.

† Ὁ πρῶτον Ἀδριανουπόλεως Κλήμης μάρτυς.

† Ὁ Ἱεραπόλεως Μάξιμος Μαρᾶς μάρτυς.

† Ὁ Νύσσος Μητροφάνης μάρτυς.

ἡ Ὁ Πογωνιανῆς Εὐθύμιος μάρτυς.

(Legrand, *Recueil*, pp 80-1, n° 29.)

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς Στόλνικος, μάρτυς.

Στέφανος Καντακουζηνὸς Μέγας-Ποστέλνικος, μάρτυς.

† Ὁ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἀθθεντικῆς σχολῆς διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας Μάρκος ὁ Κύπριος Πορφυρόπουλος, μάρτυς.

CCCCXXXVII.

Anghel Summakios, din Zante, către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile sale cu Patriarhul răposat, Dosoftei, arătând ce cărți, din cele tipărite în Principate, i-a trimis lui ca unui apărător al Bisericii răsăritene (Τόμος Ἀγάπης si Τόμος Καταλλαγῆς, operele lui Nectarie, lui Simion de Tesalonic, lui Maxim Peloponesianul, lui Sevastos Chimenitul, lui Meletie Sirigul), cerând și ce alta a mai ieșit și adăugind salutările fiului său, doctorul Constantin, care a cunoscut pe Hrisant la Padova, când învăță dreptul la Papadopoulos.

Zante,
1708,
14 April.

Ἄγγελος Σουμμάκιος Χρύσανθος Νόταρα.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόδοχτε δέσποτα, Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀξιοπρεπέστατε, εἴη σου τὸ ἔνθεον σκῆνος τῆς τρισολείας ψυχῆς ὑγιαῖνον καὶ πάσης ἐπιηρείας ὑπέρτερον.

Τὸ πολυθρόλλητον τῆς Σῆς Μακαριότητος ὄνομα, ὅπου, μεγαλοφώνος κηρύττουσα, ἡ ἀφευδῆς φήμη μέχρι περάτων τὴν προσέβησε με κοινὴν τέρψιν εἰς τὸν ἀγιώτατον τῆς τοῦ Κυρίου πόλεως Θρόνον, ἔν' ὥσπερ ἥλιος μυστικὸς ἐκεῖ διαφωτίσῃ τὰς τῶν εὐσεβοῦντων ψυχὰς ταῖς μαρμαρυγαῖς τῆς σοφίας καὶ ἀρετῶν, ἐπαρακίνησε κ' ἐμέ, ὡς δοῦλον πιστὸν καὶ κατὰ πνεῦμα υἱὸν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀειμνήστου σου θεοῦ, τοῦ μεγαλωνόμου, λέγω, Δοσιθέου, τοῦ ποτὲ μακαριωτάτου ἡμετέρου πατρός, ν' ἀφιερῶσω διὰ γραμμάτων τὸ σέβας μου εἰς τὴν πάνσοφόν σου ψυχὴν, θεοτάτε δέσποτα, παρακαλῶντας νὰ καταδεχθῇ ταύτην μου τὴν ταπεινὴν τῆς εὐλαθείας ἐπίδειξιν, ἣν ἔχω πρὸς τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἀξιώματος καὶ τὴν ἄνω τῶν προνομίων σου χάριν καὶ νὰ με εὐλογήσῃ διαφυλάττουσα διὰ μνήμης εἰς τὴν κατάλογον τῶν εὐσεβῶν δοῦλων, κατὰ τὴν εὐμενῇ τοῦ μακαριωτάτου σου θεοῦ προαίρεσιν, διὰ νὰ ἔχῃ καὶ εἰς τὰ μέρη ταῦτα τὸν ἐκ βάθους σεβόμενον καὶ κατὰ δύναμιν κήρυκα τῶν θαυμαστῶν σου προτερημάτων.

Διὸ δέομαι νὰ με τιμῇ με ἀντεπιστολικὸν εὐλογητικὸν γράμμα καὶ διὰ τῶν λοιπῶν βιβλίων, ὅπου με τὴν ἐσχάτην του ἐπιστολὴν ὁ ῥηθεὶς ἀείμνηστος πατήρ ἔτι ζῶν μου ἔταξε, κατὰ τὴν περιλήψιν τῆς αὐτῆς, ὅπου εἰς θεθαίωσιν τῆς πρὸς με πνευματικῆς του ἀγάπης πέμπω, ἦν ἐκ πολλοῦ ἤδη ἐπεδείξατο πάντα τῶν προτυπωθέντων βιβλίων μεταπεμφόμενος εἰς διαφέντευσιν τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας, ἐπιστάμενός με ἓνα τῶν ἀκραιφνῶν παιδῶν τῆς ἀνατολικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας. Τὰ ὅσα βιβλία μοῦ ἔπεμψεν ὁ τρισόλβιος ἀνὴρ εἶναι ἡ Ἀγάπη, ἡ Καταλλαγὴ, τὸ τοῦ Νεκταρίου, τοῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης, τοῦ Μαξίμου Πελοποννησίου τὸ κατὰ Καρυοφύλλου, τὸ τοῦ Σεβαστοῦ καὶ τοῦ Μελετίου Συρίγου κατὰ αἱρέσεων. Τὰ δ' ἄλλα ὅσα εὗρισκονται, πρὸς μίμησιν τοῦ θεοῦ ζηλωτοῦ, θέλει με τιμῇ ἡ θειοτάτη σου καὶ πολύσοφος ψυχὴ, ἀρχιερέων πρόκριτε, με τὸν τίμιον γραμματοκομιστὴν κύριον Μιχαήλ, τὸν ἐξ αἵματός μου ἐξάδελφον, διὰ νὰ μεγαλῶνῃται κἀνταῦθα τὸ περιδόχτόν σου ὄνομα εἰς περιποίησιν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, καὶ εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι ὀρθῶς παρ' ἡμῖν ὁμνουμένου Θεοῦ, οὗ τὸ ἄπειρον ἔλεος διατηρήσοι εἰς εὐτυχιστάτων ἐτῶν περιόδους τὰ θεοσεβέστατον καὶ προσκυνητόν σου πρόσωπον. Τῆς Σῆς Μακαριότητος δούλος μικρὸς καὶ κατὰ πνεῦμα υἱός,

Ἄγγελος Σουμμάκιος.

Ἀπὸ Ζακύνθου, κατὰ τὸ 1708 ἔτος, ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ 14.

Τὴν προσκυνεῖ εὐλαβῶς καὶ ὁ υἱὸς μου Κωνσταντῖνος δοττάρως, ὅπου καλὰ τὴν ἐγνώρισεν εἰς τὰ Πατάβιον καὶ ἐθαύμασεν, ὅταν ἐκεῖ ἐσπούδαζε τὰ τῶν νόμων εἰς διδασκαλίαν τοῦ σοφοῦ Παπαδοπούλου.

(Legrand, o. c., IV, pp. 26-7, n° 20.)

CCCCXXXVIII.

București,
1708,
1-iu Maiu.

Nouă diată a Comisului Gheorghe Kastriotul.

Γεωργίου τοῦ Καστριώτου, ἱεροτοῦ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς, διαθήκης σχέδιον.

1708, Μαῖον 1.

Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου.

Ἐπειδὴ καὶ τὰ πάντα ματαιότης (κατὰ τὸν σοφὸν Ἐκκλησιαστήν) ἢ τε ἀνθρωπίνη ὀλολήγρος φύσις τῇ ματαιότητι ἀπαξ ὑπετάγη, διὰ τῆς παραβύσεως τῆς τοῦ Θεοῦ ἐντολῆς, δι' ἣν καὶ τοῦ παραδείσου ἐξόριστος γέγονε καὶ τῆς πρότερον ἀθανασίας ἐκπτώτος, ἡμῖν ὁ ἐν Τριάδι ὑμνούμενος Θεὸς σωτηρίας ὁδοὺς ὑπέδειξε καὶ τρόπους καθ' οὓς δεῖ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐπανατρέχειν καὶ ἀθανάτου δόξης καὶ μακαρίας λήξεως ἐπιτυχεῖν, μεμνησθαι δηλαδὴ τῶν ἐσχάτων, ἵνα μὴ ἀμαρτήσωμεν (κατὰ τὴν τοῦ Σειράχ σοφίαν), καὶ οὐ μόνον ἀσθενείαις προσπαλαίνοντες, ἀλλὰ καὶ ἐν ὑγίειᾳ διατελοῦντες, διημεκρῶς χρητὴ ἐκμελετᾶν τὸ ἀσθενές καὶ ἐπικύρον τῆς ἡμετέρας φύσεως, καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἄριστα ἐξοικονομεῖν, μετὰ τῶν τῆδε ἀποδημιῶν, λυσιτέλειαν (sic).

Ὅθεν καὶ γὰρ, ἀνθρώπος ὢν καὶ φθορᾷ ὑποκείμενος καὶ τὴν θάνατον ὅσον ὄψω προσδοκῶν ὡς κλέπτην ἤξοντα, ὑγιῆς ἔτι ὢν καὶ σώας καὶ ἀρίτας ἔχων τὰς φρένας, ἡδονήθη διαιτάσθαι καὶ ἐγγράφως διορίσασθαι τὰ μὲν πάντα, κινητὰ καὶ ἀκίνητα, τίνι τρόπῳ δηλαδὴ διοικηθῆναι μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν.

Πρῶτον τοιγαροῦν θερμῇ ψυχῇ ἐκλιπαρῶ τὸν ἐν Τριάδι ὑμνούμενον Θεὸν ὥπως γένηται ἴλεως ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἀμαρτωλῷ, καὶ τῷ ἀπειρῷ αὐτοῦ ἔλξει ἐξαλείφαι τὸ πλῆθος τῶν ἐμῶν ἀνομιῶν. Εἴτα αἰτοῦμαι συγχώρησιν παρὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, συγχωρῶν καὶ γὰρ πᾶσι τοῖς τε ἐπτακόσι μοι καὶ τοῖς μὴ. Ἐξαιρέτως δὲ ὡς πιστὸς δοῦλος δέομαι τοῦ ὑψηλοτάτου μοι Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος, ὡς παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἱψηλότητος τιμηθεὶς καὶ ἐν καθαρῷ συνειδότε αὐτῷ δουλεύσας, συγχωρήσαι μοι εἴ τι αὐτῷ ἐξ ἀγνοίας, ὡς ἀνθρώπος, προσέκραυσά ἡ ἔσφαλα, καὶ ὡς δικαιοτάτος καὶ πρὸς πάντας συμπαθὴς, καὶ μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν νὰ σώζῃ καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὴν ἣν εἶχε καὶ πρὸς ἐμὲ εὐεργετικὴν εὐνοίαν καὶ εἰς τοὺς ἐμοὺς συγγενεῖς, καὶ ἵνα προστατήσῃ εἰς τὸ ἐνεργηθῆναι τὴν παροῦσάν μοι διαθήκην ὡς ἐγὼ διατάττω.

Plan al diatei lui Gheorghe Kastriotul, întemeietorul școlii din Kastoria.

1708, Maiu 1-iu.

De oare ce toate sunt deșertăciune (după înțeleptul Ecclesiast) și toată firea omenească a fost supusă odată deșertăciunii, pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu, prin care a fost și izgonit omul din Raiu, și a căzut din nemurirea de la început, Dumnezeu cel lăudat în Treime ni-a arătat căile mântuirii și mijloacele prin care trebuie să se întoarcă la vechea vrednicie, și a căpăta slavă veșnică și fericită sălășluire, adică să-ți aduci aminte de cele de pe urmă, ca să nu greșim (după înțelepciunea lui Sirah), și nu numai luptându-ne cu boala, dar și petrecând în sănătate trebuie să ne gândim neconținut la slăbiciunea și felul întâmplător al firii noastre, și să economisim cele bune din noi și, după plecarea de aici, folosul (sic).

Deci și eu, fiind om și supus peirii și așteptând din clipă în clipă moartea ce vine ca un lotru, sănătos încă și nevătămat și cu mințile întregi, am vrut să așez și să orânduiesc în scris toate ale mele, mișcătoare și nemișcătoare, în ce chip adevărat să se cărmuiească după săvârșirea mea din viață.

Deci mai întâiu cu toată căldura sufletului rog pe Dumnezeu cel lăudat în Treime ca să fie îndurător cu mine păcătosul și cu mila lui nesfârșită să șteargă mulțimea fărădelegilor mele. Pe lângă aceasta cer iertare de la toți drept-credincioșii creștini, iertând și eu tuturor greșiților miei și celor ce nu mi-au greșit. Mai ales însă ca un șerb credincios mă rog de prea-înălțatul meu Domn și stăpân, ca unul ce am fost cinstit de Înălțimea Sa și cu o curată conștiință i-am slujit, să-mi ierte dacă am greșit ceva din neștiință, ca un om, sau n'am nemerit, și, ca unul ce e prea-drept și față de toți milos, și după moartea mea să păstreze și să păzească buna voință ce o aveam și față de mine și față de cei de un neam cu mine, și să se îngrijească a se pune în lucrare această diată a mea, cum eu orânduiesc.

Mai întâiu voiesc,—și celelalte.

Πρώτον βούλομαι, — καὶ τὰ ἐξῆς.

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐμὴ διαθήκη, καὶ κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν γεγονυῖα, ἣν καὶ βούλομαι εἶναι τε καὶ μένειν ἀδιάσειστον, ἀπαράγραπτον καὶ ἀνεπιβούλευτον παρὰ παντὸς προσώπου· ὅστις δὲ τολμήσῃ ἀνατρέψαι ἢ κωλύσαι πρὸς τὸ διανεμηθῆναι τὰ ἐμὰ πράγματα, ὡς ἀνωτέρω διεθέρη, ὁ ταιούτος, ὅποιός ἂν εἴῃ τάξεως ἢ βαθμοῦ, συγγενῆς ἢ ξένος, ἐχέτω τὸν παντεπόπτην Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως πολέμιον, καὶ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ἀντιταττομένας, τῷ τε αἰωνίῳ πυρὶ ἔστω ὑπόδικος.

αψή, Μαίτου α'.

Γεώργιος ὁ Καστριώτης καὶ ποτὲ Μέγας-Κόμισός ἰδίᾳ χειρὶ γράφω καὶ ἐπιθεβαίνω, τῇ τε γνησίᾳ σφραγίδι ὑποσήμενον.

(Legrand, *Recueil*, pp. 81-2, n° 29.)

CCCCXXXIX

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant, despre o convorbire teologică a acestuia cu un Turc, despre știrile din Ierusalim, slujba de la Sfântu-Gheorghe din București, tipografia și biblioteca ce sunt să se facă la Sf. Sava de acolo, despre nunta fiului Ștefan și a lui Iordachi beizadea Cantacuzino.

1709,
4 Februar.

Θεός.

† Μακαριώτατε καὶ ἀγιώτατε ἑσπαστα, τὴν Μακαριότητά σου εὐλαβῶς προσκυνούντες, ἀσπαζόμεθα τὴν ἀρίστην αὐτῆς δεξιάν.

† Δύο τῆς τίμια καὶ ἡμῖν ἐπιθυμητά, τὸ μὲν ἀπὸ Δαμασκοῦ, Νοεμβρίου 23, γεγραμμένον, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως, Δεκεμβρίου 24 γεγραμμένον, ἐλάβομεν, καί, ἀπὸ τὰ δύο τῆς γνωρίσαντες τὴν ὑγίειαν τῆς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ δεξιὸν κατευόδιον εἰς τὸν ἀγιώτατον τῆς Θρόνου, μεγάλως ἐχάρημεν μὲ ὅλον μας τὸ σπῆτι καὶ τὴν συγγένειαν, καὶ εὐλογήσαμεν καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν προνοητὴν Θεόν, ὅπου τὴν διέσωσε καὶ κατὰ τὰ δύο, ἤγουν καὶ μὲ τὴν ὑγίειαν τῆς καὶ μὲ τὸ αἶσιον τῆς κατευόδιον καὶ μὲ τὴν καλὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἀγίου Θρόνου καὶ τοῦ ποιμνίου τῆς. Ὁφραγήθημεν λοιπόν, Μακαριώτατε Δέσποτα, εἰς τὴν καλὴν ταύτην εἰδήσιν καὶ δεόμεθα τοῦ Θεοῦ παρομοίως νὰ μᾶς χαροποιῇ καὶ εἰς τὴ καθέξῃ μὲ τὴν εἰδήσιν τῆς ὑγείας καὶ εὐρωστίας τῆς, διὰ συνεχῶν σεβασμίων τῆς, καὶ εἰς τὸν προσήκοντα καιρὸν μὲ ἄλλην ἐπιθυμητὴν εἰδήσιν τῆς ἐπιστροφῆς τῆς, εὐδοκούντες καὶ πάλιν νὰ τύχῃ καὶ αὐτὴ μὲ δεξιὸν κατευόδιον πρὸς τὰ εὐταῦθα, ὅπου νὰ συγχαροῦμεν καὶ περισσώτερον.

Τὸ ἀπὸ Δαμασκοῦ τίμιον τῆς τὸ ἐνεχειρίσθημεν εἰς τὰς 19 τοῦ Ἰαννουαρίου· τὸ ἀπὸ

Aceasta e diata mea, și făcută după a mea voie, pe care o voiesc să și rămâie nestricată, neschimbată și neuneltită de cinevâ; iar cine ar îndrăzni s'o strice ori să împiedece de a se împărți lucrurile mele cum am orânduit mai sus, unul ca acela, din orice rang și de orice treaptă ar fi, de un neam ori străin, să aibă vrăjmaș pe Dumnezeu care vede toate, în ziua județului, și protivnice toate puterile îngerești, și să fie supus focului veșnic.

1708, Maiu 1.

Gheorghe Kastriotul, ce am fost odată și Mare-Comis, cu însăș mâna mea scriu și întăresc, și cu pecetea mea chiar am însemnat.

Cu Dumnezeu.

† Prea-fericite și preasfințite doamne, pe Fericirea Ta cu evlavie salutând-o, sărutăm sfințita-I dreaptă.

† Două scrisori cinstite ale Tale și nouă dorite, una scrisă din Damasc, la 23 Noiembrie, iar alta din sfânta cetate, la 24 Decembrie, le-am primit, și, din acele două cunoscând sănătatea Ta și această fericită călătorie la Scaunul Tău cel preasfânt, m'am bucurat mult cu toată casa și înrudită noastră, și am lăudat și am slăvit pe Dumnezeu în Pronia sa, care te-a ținut sănătos și în acestea două, adevă în sănătatea Ta și în fericita-Ți călătorie și buna ajungere la sfântul Scaun și la turma Ta. Ne-am bucurat, deci, prea-fericite Doamne, de această știre bună, și ne rugăm de Dumnezeu așijderea să ne bucure și de acum înainte cu vestea sănătății Tale și bunei stări, prin necontenitele-Țienerate [rugăciuni], și la vremea cuvenită cu altă știre dorită despre întoarcerea Ta, așteptând ca iarăși să vii cu cale bună într' acoace, ca să ne bucurăm împreună încă mai mult.

Scrisoarea-Ți cinstită din Damasc am avut-o în mână la 19 Ianuar; cea din sfânta cetate la 1-iu ale Junii. Scrisorile noastre,

τῆς ἀγίας πόλεως εἰς τὴν 1 τοῦ παρόντος. Ἐδικά μας γράμματα, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχαν ἀκόμῃ προφθάσει· εἰ δὲ ἡμεῖς ἐγράψαμεν καὶ κατὰ τὸν Δεκέμβριον καὶ κατὰ τὸν Ἰαννουάριον, καὶ δὲν ἀμφιδόλλομεν ἕως τώρα νὰ μὴν τῆς ἐγχειρίσθῃ καὶ τὸ πρῶτον, καὶ περὶ ἡμῶν¹ αὐτῶν νὰ ἐγνώρισε καὶ περὶ τῶν ὅσα τότε ἐσημειώθησαν, ὅτι πάντες μας σὺν Θεῷ καὶ δι' ἀγίων τῆς εὐχῶν καὶ ὑγιαίνομεν καὶ ἀπαξάπαντες τοῦ ὁσπητίου μας, μικροὶ καὶ μεγάλοι, καὶ συγγενεῖς, καὶ τὴν προσκυνοῦμεν καὶ τὴν δεξιάν τῆς εὐλαβῶς ἀσπαζόμεθα.

Χαίρομεν ὅπου ὁρίζει ὅτι δι' ὅλης τῆς διαβάσεως εὖρε καὶ τιμαῖς καὶ περιποιήσεις μεγιστάνων, καὶ εὐλογοῦμεν καὶ διὰ τοῦτο τὸν Κύριον, τὸν ἄριστον προνοετὴν καὶ οἰκονόμον τῆς· καὶ πῶς καὶ τό, διὰ μέσου εὖρε διδασκάλους, καὶ ἐσοφίσθη καὶ παρ' αὐτῶν ἁρρήματα καὶ ἀπόκριμα, ἤγονν τό, ποῦ ἐπλάσεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ πῶς εἰς τὸν αὐτὸν ἔχει νὰ κάμῃ καὶ τὴν τελευταίαν κρίσιν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὡς διατρανοῖ τὸ Κουράνιον, καὶ αὐτὸ καλόν, δέσποτα μου, καὶ ὡς ἀξιοπίστον, ὅς τὸ μεταδίδῃ ἡ Μακαριότης σου. Συνάξομεν καὶ ἀπὸ τοῦτο πῶς βροίζηκόν ἔχει ἡ Μακαριότης σου ὅθεν καὶ ἂν διέλθῃ πάντοτε νὰ μανθάνῃ ἐκεῖνα, ὅπου δὲν ἔτυχε νὰ ἡξεύρῃ, καὶ καλὰ κάμει ὅπου ἐπιμελεῖται νὰ μανθάνῃ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τόπον· ὅτι βέβαια, ὅτι μάθει κανεὶς ὅλο καλὸν εἶναι· ἂν τῆς τόχον καὶ ἄλλα παρόμοια, ὅς τὰ σημειώσῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς νὰ τὰ ἡξεύρωμεν.

Τὸ πῶς τῆς ἔτρεξαν ἐξοδα περισσότερα ἀπὸ αἰτίας τῶν ἀποστατῶν Ἀράβων, ὅς πάνε, δέσποτα μου, εἰς τὸ καλόν, σάν, ἀπαξ ὅμως καὶ ἀβλαβεῖς ἐφθάσετε εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ δι' ἄσπρα ὁ Θεὸς θέλει εὐδοκήσῃ. Τὸ πῶς δὲ καὶ ἀλληλομαχίαις ἔτρεξαν αὐτόθι, ἀλλ' ἄζημια καὶ ἀβλαβεῖς διεσώθησαν οἱ χριστιανοὶ καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ τοῦτο εὐδοκία Θεοῦ εἶναι, καὶ ἄμποτες καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τοιαύτην κατάστασιν εἰρηνικὴν νὰ ἀκούωμεν! Χαίρομεν καὶ διὰ τὸ τέμπλον τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ διὰ τὸ κοινοῦκλιον τῆς ἀγίας Τραπεζῆς πῶς καινοποιῶνται, καὶ ἔστω καὶ διὰ τοῦτο δόξα εἰς τὸν Θεόν· καὶ, ἂν τρέχουν καὶ ἐξοδα πάλιν, ὁ Θεὸς οἰκονόμος, ὅπου εἰς δόξαν του γίνονται. Ἀκόμῃ χαίρομεν καὶ διὰ τὴν θείαν μυσταγωγίαν, ὅπου ἀφιέρωσεν ἡ Μακαριότης σου τῷ ἁγίῳ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ τὴν Κυριακὴν τὴν πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν Μακαριότητά σου, ὅπου κατὰ πάντα καιρὸν

după cât se pare, nu sosiseră încă, iar, dacă noi am scris și în Dechemvrie și în Ianuar, nu ne îndoim ca până acum să nu Ți se fi dat măcar cea d'întăiu și că știi și despre noi înșine și despre câte s'au arătat atunci că noi toți cu Dumnezeu și prin sfintele-Ți rugăciuni suntem sănătoși, toți ai casei noastre, miei și mari, și rudele, și ne închinăm Ție și-ți sărutăm cu evlavie dreapta.

Ne bucurăm că spui cum că în toată calea ai găsit și cinstiri și bune primiri de la meghistani, și laudăm și pentru aceasta pe Domnul, prea-bunul îngrijitor și ajutor al Țău; și cum că în cale ai aflat dascăli și ai învățat de la ei lucruri ce nu s'au spus, și ascunse, adică: în ce chip a făcut Dumnezeu pe om și are să-i facă Domnul nostru Isus Hristos și judecata cea din urmă, cum lămurește Coranul, și acesta e bun, Doamne, și vrednic de crezare, — împărtășește-o (?) Fericirea Ta. Culegem și de aici că, ori pe unde treci Fericirea Ta, totdeauna ești aplecat să înveți cele ce nu s'a întâmplat să le știi, și bine faci că te gândești să înveți în tot timpul și locul; căci de sigur că orice învață omul, tot bine e; de ți se mai întâmplă și altele ca acestea, arată-ni-le și nouă, să le știm.

Cum că ți-au venit cheltuieli mai mari din pricina apostărilor arabi, să fie, Doamne, spre bine, de oare ce, odată ce ai sosit sănătos și nevătămat în sfânta cetate, Dumnezeu va îngrijii și de bani. Cum că și lupte lăuntrice au fost pe acolo, dar că s'au păstrat fără vătămare și pagubă Creștinii și mănăstirile, și aceasta e socotința lui Dumnezeu, — și să dea Domnul ca și de acum înainte să auzim de o stare pașnică asemenea cu aceasta! Ne bucurăm și pentru biserica Sfântului Mormânt și pentru coperemântul sfintei Mese cum că se înnoiesc, și slavă Domnului și pentru aceasta; și, dacă și eurg cheltuielile iarăși, Dumnezeu se îngrijește, căci spre lauda lui se fac. Încă ne bucurăm și pentru slujba dumnezeiască ce ai făcut-o Fericirea Ta lui Dumnezeu sfântul pentru noi în Dumineca d'întăia Nașterii lui Hristos, și mulțămim și ne închinăm Fericirii Tale, care în tot timpul și locul nu uiti să ne pomenesti și să ne sprijini cu sfintele-Ți rugăciuni și cereri către Dumnezeu. Am făcut și noi liturghie aici în ziua sfintei Întrări în biserică, în lăcașul Marelui Mucenic

καὶ τόπον δὲν λείπει νὰ μᾶς μνημονεύῃ καὶ νὰ μᾶς ὑποστηρίξῃ μὲ τὰς ἀγίας τῆς εὐχὰς καὶ δεήσεις τὰς εἰς Θεόν. Ἐλειτοργήθημεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας Ὑπαπαντῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν Θεόν. Πόχθη εἰς ἐκείνην τὴν θείαν μυσταγωγίαν ὁ ἀρχιερεὺς μᾶς ὑπὲρ τῆς ἀγίας καὶ πολυχρονίου διαμονῆς τῆς Σῆς Μακαριότητος.

Τὴν εἶδουν ὅπου μᾶς δίδει πῶς ἐσόντοχεν ἐδῶ μὲ τὸν αὐτὸν Πανιερώτατον μᾶς διὰ νὰ γένῃ κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἑνα σπῆτι πέτρινον διὰ τυπογραφίαν καὶ μία βιβλιοθήκη εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα, τὴν ἐγνώρισamen καὶ μᾶς ἐκαλοφάνη τὸ καλὸν αὐτὸ ἔργον, καὶ βέβαια ὡς τοιοῦτον θέλομεν συνεργήσῃ νὰ λάβῃ εἰς τὸ τέλος του; διὰ τὸ ὅποιον καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μᾶς μᾶς εἶπε πῶς θέλουν ἐξοδευθῇ ἕως χίλια γρόσια μοναχά. Δέσποτα μου: τοῦτο τὸ ἐρχόμενον καλοκαίρι δὲν εἶναι μῶδος νὰ ἀρχήσῃ, ἔστωντας καί, καθὼς ἤξεύρετε, ἡ αἰτία τοῦ θανατικοῦ ἐμπόδισε τὸ περασμένον ἔρος τὴν δούλευσιν ὅπου πρόκειται εἰς τὸν Ἁγίον Σάββαν καὶ εἰς τὸ σχολεῖον, καί, ἕως οὗ αὐτὴ ἡ δουλεία δὲν τελειωθῇ, τῆς τυπογραφίας καὶ βιβλιοθήκης δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἀρχινήσῃ μοναχά καὶ αὐτὴ μὲ τὸν καιρὸν τῆς, τοῦ Θεοῦ διδόντος ὕψιστην, ἀρχηγὰ καὶ λαμβάνει τὸ προσήκον τέλος κατὰ τὸν πόθον τῆς.

Τώρα τῆς δίδομεν καὶ ταύτην τὴν εἶδουν πῶς πάλιν σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν τῆς ἐφθάσαμεν καὶ εἰς τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ μᾶς καὶ πνευματικοῦ τῆς οἰοῦ, Στεφάνου¹, οἱ ὅποιοι ἔχουν νὰ ἀρχηγήσουν εἰς τὰς 13 τοῦ τρέχοντος καὶ νὰ λάβουν τὸ σκοπούμενον τέλος τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τὴν Κυριακὴν τῆς Ἀποχρέω ἔχει νὰ στεφανωθῇ καὶ ὁ Γεωργιάκης υἱὸς Σερβάν-Βόδα, ὁ ἐξάδελφός μᾶς, ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται, μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Γεωργιάκη, υἱοῦ Ἀντωνίου Ῥωσσέτου Βοσβόνδα². Τὸ ὅποιον τοῦτο συναικείσιον, ἂν καλὰ καὶ ὁ θαυμὸς τῆς συγγενείας νὰ τὸ ἐμποδίσῃ, ὅμως ἡ εὐλογία καὶ ἡ συγχώρησις εἰς τὸ νὰ γένῃ μᾶς ἤλθεν ἀπὸ τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικόν, καὶ εἰς τὴν ἐτοιμασίαν εὐρίσκεται ἡ κόρη νὰ μεταβῇ. Μᾶς ἐπαρεκάλεσε καὶ ἡμᾶς ὁ ἐξάδελφος μᾶς νὰ στείλωμεν νὰ τὸν στεφανώσωμεν, καὶ ἐτζι θέλομεν ἀκολογηθῇ, πέμποντες ἐκ μέρους μᾶς τὸν ἐξάδελφον μᾶς Θωμᾶν³. Καὶ δι' ἀμφοτέρω

Gheorghe, și am lăudat pe Dumnezeu. A făcut rugăciune la această sfântă slujbă arhierul nostru pentru sfânta și îndelungată păstrare a Fericirii Tale.

Știrea ce ni dai cum că ai vorbit acolo cu Preasfințitul nostru (*sic*) acela, ca să se facă după gândul Tău o casă de piatră pentru tipografie și o bibliotecă în cuprinsul Sfântului Sava, am aflat-o, și ni-a părut bine pentru această bună faptă, și neapărat că pentru un lucru ca acesta vom lucra și noi să-și iea săvârșirea; pentru care și arhierul nostru ni-a spus că se vor cheltui până la o mie de lei numai. Primăvara aceasta ce vine, nu e chip, Doamne, să se înceapă, de oare ce, precum știi, pricina ciumei a oprit vara trecută slujba ce mai este la Sfântul Sava și la școală, și, până ce slujba aceasta nu se va isprăvi, nu se poate începe cu tipografia și biblioteca; dar și aceia la vremea ei, Dumnezeu dând sănătate, va începe și-și va lua săvârșitul, cum se cuvine după dorința Ta.

Acuma-Ți dăm și acea știre cum că, iarăș, cu Dumnezeu și cu ale Tale rugăciuni, am ajuns și la nunta fiului nostru și fiu sufletește al Tău, Ștefan, care va să înceapă la 13 ale lunii și să-și iea săvârșitul, după chibzuială, la 20. Iar în Duminecă Îlăsatului de Sec se va cunună și Iordachi, fiul lui Șerban-Vodă, vărul mieu, acolo unde se află, cu fiica lui Iordachi, fiul lui Antonie Ruset Voevod. Care nuntă, de și o oprește treapta de rudenie, dar binecuvântarea și iertăciunea pentru rudele noastre a venit de la Preasfințitul Ecumenic, și fata se gătește să meargă. Ne-a rugat și pe noi vărul nostru să trimetem să-l cununăm, și așa vom urma, trimetând din partea noastră pe vărul nostru Toma. Și, deci, pentru amândouă aceste căsătorii suntem siguri că vei binevoi Fericirea Ta și te vei ruga și vei binecuvânta părintește legăturile. Ci și noi și

¹ Cu Balașa, fiica lui Ilie Cantacuzino din Moldova (v. Radu Greceanu, ed. Șt. Grecianu, p. 269).

² V. Iorga, *Brașovul și România*, pp. 87, 233-4.

³ Cantacuzino. V. *Socotelele Brașovului*, în „Analele Academiei Române”, XXI, pp. 259-60.

λοιπὸν τὰ συνοικέσια αὐτὰ εἴμεσθαι θέβαιαι πῶς θέλει τὸ χαρῇ ἢ Μακαριότης τῆς καὶ θέλει εὐχρηθῇ καὶ εὐλογήσῃ τὰ συναλλάγματα πατρικῶς. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ περὶ ὧν τὰ συνοικέσια μετὰ τῶν οἰκείων μας πάντων παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητα σου νὰ τοὺς εὐχρηθῇ καὶ νὰ τοὺς εὐλογήσῃ, κατὰ τὸ πατρικὸν τῆς ἰδέωμα, νὰ συζήσουν καὶ νὰ εὐδοκιμήσουν μὲ καλὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐαρέστησιν.

Νέα παρ' οὐδενὸς μέρους δὲν ἔχομεν κατὰ τὸ παρὸν νὰ τὴν συμειώσωμεν, καὶ συνάξομεν ὅτι, ἀπὸ τὸν μεγάλον χειμῶνα καὶ θάρυν, ὅπου εἰς τα μέρη ταῦτα ἔπεσε, νὰ εἶναι τὸ ἐμπόδιον. Ὅταν ὅμως μάθωμεν, θέλομεν γράφει πρὸς εἰδήσιν.

Τὸ δὲ σεβαστὸν αὐτῆς γράμμα καὶ πάλιν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείψῃ, ὅπου νὰ μᾶς χαροποιῇ μὲ τὴν εἰδήσιν τῆς ὑγιείας τῆς καὶ μὲ τὰς ἀγίας καὶ πατρικὰς τῆς εὐχὰς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

Ἰω Κωνσταντῖνος Βοεβόδας.

1709, Φεβρουαρίου 4.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

cei ce fac căsătoria, cu cei din casa noastră toți, ne rugăm de Fericirea Ta să te rogi pentru ei și să-i binecuvintezi, după obiceiul părintesc ce ai, să trăiască împreună și să petreacă în bună iubire și unire de gânduri și mulțămită către Dumnezeu.

Știri din nici o parte n'avem să-Ți vestim acuma, și aflăm că piedeca vine din iarna cea mare și grea ce a căzut în aceste părți. Ci, când vom afla, Ți le vom scrie spre știință.

Iar venerata-Ți scrisoare din nou ne rugăm să nu ni lipsească, spre a ne bucura cu știrea sănătății Tale și cu sfintele și părintești-Ți rugăciuni, care să ni și fie în viața toată.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc și cu totul la porunci

Io Constantin Voenod.

1709, Februarie 4.

CCCCXL.

1709,
3 Iunie.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre starea sa și a familiei, cu salutări de la soție, copii și frați, precum și de la „dumnealui unchiul (θείος), „Celebi“, și pentru „fratele“ lui Hrisant.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν θεοφροδύητον Μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι καὶ δέομαι τοῦ ἐν Τριᾷδι ἀδιαρέτως ὑμνουμένου Θεοῦ ὥπως διατηρήσῃ αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυτον, μακρόβιον καὶ παντὸς ἀνιάρου ἀμέτοχον, μετὰ διηνεκοῦς εὐδαιμονίας. Τὴν ἱερὴν αὐτῆς γράμμα εὐλαβῶς ἀσπασάμενος ἔλαβον τὰς ἀγίας τῆς εὐχὰς ἐδέχθην καὶ ὑπερευχαριστῶ τῆς περὶ ἐμὲ μνείας· εὐχαριστῶ δὲ καὶ διὰ τὰ πεμφθέντα· τὴν κατάστασιν τῶν αὐτόθι πραγμάτων τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ τὴν ἐδιηγῆθαι ζώσῃ φωνῇ πλατύτερον ὃ οὐκ ὀκνῶ νὰ πρὸς Χριστόφορος, καὶ, ὅν καλὰ μᾶς ἔδωκε λύπην τὸ ἀδιάκοπον τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τὰ πολλὰ ἔξοδα ὅπου ἠκολούθησαν καὶ ἀκαλουθοῦν αὐτοῦ, ὅμως πάλιν παρηγοροῦμαι πληροφορηθεὶς τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγιείαν, τὴν πάντων ἐφευγνύσαν, καὶ ὅτι γενναίῳ τῷ φρονήματι καὶ ἀρχῇ συνέσει ἐξομαλίζει τὰ δυσχερῆ, ὅσον εἶναι δυνατόν, καὶ κυβερνᾷ τὴν αὐτόθι τοῦ Χριστοῦ ἀγίαν Ἐκκλησίαν μὲ θεάρεστον καὶ θαυμασίαν διοίκησιν. Παρακαλῶ τὸν πανάγαθον Θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἀπολάβωμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐδαιμονοῦσαν καὶ νὰ ἀρνώμεθα τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας· τὴν περὶ αὐτὴν ἱερὰν ὁμῆγυριν καὶ μάλιστα τὸν πανευκτατόν καὶ αἰδουσιμώτατον αὐτῆς ἀδελφόν, τὴν σεβασμίαν μοι κεφαλὴν, εὐλαβῶς προσαγορεύω, καὶ ἐν Χριστῷ ἀσπάζομαι, καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω τὰς ἀγίας αὐτῶν εὐχὰς. Ἡ φιλετάτη μοι σύζυγος μετὰ τῶν τέκνων μας καὶ τῶν φιλετάτων ἀδελφῶν ἀσπάζονται τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν, ὁμοίως καὶ ὁ ἀρχων θεῖος ὁ Τζελευῆς. Νὰ ἔχω πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς προσταγμάτων μετὰ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας θεοφροδύητον Μακαριότητος εἴησαν ἀμύπητοι καὶ εὐτυχεῖς.

Τῆς Ὑμετέρας θεοφροδύητον Μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

1709, Ἰουνίου 3.

Νικόλαος Μανροκορδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

CCCCXLI.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant de Ierusalim, despre felicitările la nuntă ce i-a prezintat acesta, și pentru darurile trimise cu acest prilej, adăugind complimentele soției și socrului¹.

1709,
4 Iunie

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν Θεοφροῦρητον Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν σεβάσμιον αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, καὶ δέομαι τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνομένου Θεοῦ ἡμῶν νὰ διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυμον, ὑγιᾶ, μακρόβιον, καὶ πάσης ἐπηρείας ὑπερέραν, μετὰ διηνεκοῦς εὐδαιμονίας. Τὸ σεβάσμιον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαβείας ἀσπάζομενος ἔλαβον, καί, τὴν ἐφετωτάτην μοι αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ἐγνων δὲ καὶ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐπέκειαν (sic) καὶ πατρικὴν αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπην, περὶ ἧς οὐδέποτε ἐδίστασα, μὲ τὴν ὁποίαν, ὡς καὶ πάντα, δὲν παύεται νὰ ἐπεύχεται τὸν δοῦλον τῆς διὰ τοὺς εὐτελεῖς γάμους μου, οἱ ὁποῖοι ἐφάνηκαν λαμπρότεροι, ὅτι ἡ Μακαριότης ἡ Ὑμετέρα τοὺς ἐτίμησε μὲ τίμια καὶ πατριαρχικὰ δῶρα. Ἄν ἤθελα περιπόντως νὰ εὐχαριστήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ἤθελα ἐξέτατα τὴν ἐαυόνω διὰ τοῦ πλῆθους τῶν λόγων· τοῦτο μόνον φθάνει νὰ ἡξέσῃ, ὅτι μὲ ἔχει ὑπόχρεον, καὶ μὲ τὰ δεσμὰ τῆς καλοκαγαθίας αὐτῆς ὑπῆκουσιν εἰς πᾶσαν τῆς προσταγῆν, καὶ εἰς αἰεὶ εὐχαριστοῦντα. Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὴν ἀποδώσῃ τῇ ἀμελείᾳ μου τὰ πῶς δὲν τὴν ἔγραψα καὶ προτῆτερα, διατὶ δὲν ἤθελα εὐλαβοῦμενος νὰ προσθέσω εἰς τὰς πολλὰς τῆς φροντίδας καὶ τὴν ἰδικὴν μου ἀδολεσχίαν, ἢν καλὰ καὶ νὰ εἶμαι βέβαιος πῶς μὲ ἔχει εἰς εὐνοιαν· ἧς δεόμεναι νὰ μὴν ὑπερηβῶ διὰ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς διαθέσεως, ἀλλὰ νὰ ἔχω πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν σεβασμιῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴχσαν θεῶθεν παμπόλλοι καὶ πανευτυχεῖς. Ἡ δοῦλη τῆς καὶ ἐμῆ σύμβιος μετὰ τοῦ ἐντιμωτάτου πενθεροῦ μου μετὰ πολλῆς τῆς αἰδοῦς ἀσπάζονται τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

Ἰωάννης Μανροκορδάτος.

1709, Ἰουνίου 4.

(Bibl. Av. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

CCCCXLII.

Actul patriarhal pentru Școala cea Mare din Constantinopol, clădită de Alexandru Mavrocordat Exaporitul, arătând suma de susținere și sfatul de arhieriei însărcinat cu supravegherea, adăugându-se că „îngrijitor și supraveghetor va fi și se va cunoaște cel mai însemnat și mai în vază din slăvitul și cu faimă bună neam al Luminăției Sale“, cu sarcina de a face să se culeagă și să se dea ucenicilor cele plătite de Biserica cea Mare pe an din dobânda, ce s'a statornicit împreună, de 375 de lei“.

Constanti-
nopol,
1709,
Novembre.

Ἰσον πατριάρχικου συνοδικοῦ σιγιλιώδους γράμματος περὶ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολείου τῶν ἐλληνικῶν γράμματος.

Πολύτροπα μὲν ὑπάρχουσι καὶ πολυειδῆ ἐν τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τὰ ἔργα τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς, καὶ πάντα ὁ Θεὸς εὐμενῶς ἀποδέχεται, καὶ ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ τὰ ἐπ' αὐτῷ γέμα (sic) καὶ τοὺς μισθοὺς. Ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖν τὰ τοιαῦτα καὶ μακαρίζειν ὑφείλομεν, ἀποδοχῆς ὄντα πάσης ἔξις, σωτηρῶδη τε καὶ σεβάσμια, πρὸς δὲ γε καὶ συνιστᾶν αὐτὰ πᾶσι τρόποις καὶ συνηγορεῖν αὐτοῖς ὕψι δύναμις, καὶ προνοίας ἀξιῶν ἐπιμελείαις ὅλαις πρὸς σύστασιν σφῶν καὶ διαμονὴν ἀδιάπτωτον· τούτῳ καὶ γὰρ τῷ τρόπῳ ἐπαύξασθαι πέφυκε τὰ καλὰ καὶ προκόπτειν, τουτέστι ταῖς πρὸς αὐτὰ σπουδαῖς καὶ ἐπαίνοις, καὶ αὔξεται καὶ πλατύνεται καὶ κρατύνεται καὶ ὑπερπλέου μᾶλλον ἐξηρακμένους λόγοις προσεπεξαιρέται, πολλοὺς τε συναγωνιστὰς διεγείρει καὶ ζηλωτὰς τῶν καλῶν ἢ περὶ ταῦτα κηδεμονία καὶ περιποίησις. Τῶν καλῶν δ' αὖ ἄλλου ἄλλου ὑπερτεροῦντος, ὅσα τῶν ἄλλων τιμιώτερα τε καὶ ὑπερέχοντα, καὶ οἱ ἔπαινοι δῆπου τούτων καὶ

τὰ βραβεῖα ἐνδοξότερά τε καὶ ὑψηλότερα. Τὴν παιδείαν δὲ καὶ σπουδὴν τῶν γραμμάτων τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν εἶναι τὸ πρῶτον, καθάπερ καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γριγόριος φάσκει: κοινῶς, οἶμαι, πᾶσιν ἀνομολογεῖσθαι, καὶ μηδεὶς ἄν ἐξαρνος γένοιτο, ψυχῆς καὶ γὰρ ἐστὶ κόσμος καὶ τελειότης νοός. Ὅσον δὲ ψυχὴ σώματος ὑπερέχει, εἰ δοῦλει δέ, καὶ νοὺς αὐτῆς τῆς ψυχῆς, τοσοῦτον καὶ τῶν ἄλλων καλῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷδε βίῃ τῆς παιδείας καὶ μαθήσεως θεοδωρήτων ὑπέρκειται χρήμα, ἥτις καὶ μόνῃ τῶν κτημάτων ἀθάνατος· διὸ καὶ μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὖρε σοφίαν καὶ, θνητὸς ὢς, οἶδε φρόνησιν τὸ ἱερόν φησι λόγιον, ἀνθ' ὧν καὶ περισπούδαστον ἔργον παντὶ εὖ φρονούντι ἢ τῆς σοφίας μελέτῃ τε καὶ ἐπίκτησις κέκριται πάντως, καὶ ἀνθρώποις λογικοῖς ἐκ φύσεως οὖσιν ἀναγκαϊότατον ὡς συμπληρωτικὸν καὶ τελειωτικὸν τῆς κατὰ φύσιν καὶ λόγον αὐτῶν ἀεργείαν, δι' ἧς καὶ ἄνθρωπος ἐξομοιοῦσθαι θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν πέφυκεν· οὐ ἔνεκα τοὺς τε ἀντιποιοιμένους ταύτης, τοὺς τε συνηγοροῦντας αὐτῇ καὶ τῆς συστάσεως ταύτης φροντίζοντας ἄξιον ἐφύπερθεν τῶν ἄλλων γεραίρειν καὶ ἐκθειάζειν ἄγαν οὐκ ἀπεικός. Ἀλλὰ καὶ ὅσα οἱ τῆς σοφίας αὐτοῖ ἐρασταί, θεοφρόνως κινούμενοι, φιλεργοῦσιν εἰς ἐπίδοσιν ταύτης κηδεμονίας ὅτι πλείστης ἀξιοῦν καὶ κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τρόπον περιέπειν καὶ δεφενδεύειν κατὰ χρέος, ὡς ὑπὲρ πᾶν ἀξιολογόν τε καὶ χρησιμώτερον εὐκαιρῶς τοῦτ' αὐτὸ κρίνοντες οἱ ἀνὰ χεῖρας ἐπειλημμένοι τῶν πνευματικῶν τῆς Ἐκκλησίας οἰάκων προθέσει καὶ δυνάμειν ὅλαις κατατείνεσθαι μεμαθήκασιν.

Ἐπειδὴ τωγαροῦν καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ σοφώτατος Αὐθέντης ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας καὶ Μέγας Λογοθέτης τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κύριος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ κατὰ Χριστὸν υἱὸς ἀγαπητὸς καὶ περιπόθητος τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ κατορθώμασι, δι' ὧν χρησιμεύων ἐγένετο λόγῳ καὶ ἔργῳ τῷ ἡμετέρῳ γένει, καὶ οὐ τὸ κλέος τὴν οἰκουμένην πᾶσαν ἐπέδραμε, κατηγλαῖσμένοι ὄντος ποικίλοις καὶ παντοδαποῖς προτερήμασι καὶ ὑψηλοῖς αὐχμήμασι, φύσει καὶ τύχῃ δῆπουθεν κεκοσμημένου, ὥστε κοινὸν ἀναφανδὸν ἀγλαΐσμα καὶ ὄφελος ἀναγνωρίζεσθαι χρηματίζοι, καθορῶν πολλοὺς τῶν φιλευσεδῶν χριστιανῶν ἔφειν μὲν καὶ προθυμίαν κατετημένους εἰς ἐπίκτησιν τῆς ἀξιεράστου παιδείας καὶ σπουδῆς τῶν γραμμάτων, ἐνθεία δὲ καὶ ἀπορίᾳ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων πιεζομένους καὶ δυσχεραίνοντας, ἔγνων δι' ἔμφυτον καὶ ἐμφιλόσοφον αὐτοῦ καλοκαγαθίαν καὶ ὃν ἐσχῆκε πόθον ἐγκάρδιον κατ' ἐνθεον ζῆλον εἰς προκοπὴν καὶ βελτίωσιν τοῦ οἴκειν γένους, φημί: τῶν φιλοχρίστων καὶ ὁμοπίστων αὐτοῦ χριστιανῶν, παραμυθῆσαι τε καὶ ψυχαγωγῆσαι τὴν τοῦτων ἐνδειαν καὶ δυσχέρειαν, καὶ δὴ παρέδωκε τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ λόγῳ δανείου δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια τῶν γροσίων μετὰ συμπεφωνημένου διαφόρου τὰ δέκα πρὸς ἑνδεκαῆμισιν τὸν χρόνον, ἀφιερῶσας ταῦτα τῇ προκοπῇ καὶ ἐπιδόσει τῶν ὀρεγομένων σπουδῆς καὶ παιδείας ἅπερ καὶ παραλαβόντες ἡμεῖς συνάμα τοῖς παρευρεθείσιν ἱερωτάτοις συναδελφοῖς ἡμῶν ἀρχιερεῦσι, δεδώκαμεν εἰς θακούφια χρῆσιν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἀπηλλάγημεν τῆς ἐνοχῆς ἐκείνων, ὑποσχόμενοι πληροῦν ἀπαιρητῆτως τὸ συμπεφωνημένον τούτων διάφορον κατ' ἔτος ἀνὰ τριακόσια πρὸς τοῖς ἐδομηθέντα πέντε δηλονότι γροσίοις, περὶ ὧν διετάξατο ἡ φιλευσεβὴς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότης διαδίδουσθαι τὴν διάφορον τοῦτα τῶν δύο χιλιάδων καὶ πεντακοσίων γροσίων, ταυτέστι τὰ τριακόσια ἐδομηθέντα πέντε γρόσια τοῖς σπουδάζουσι μαθηταῖς ἀνὰ εἴκοσι τῶν γροσίων ἐκάστῳ κατ' ἔτος, ἦτοι ἀνὰ διακόσια τῶν ἡσπρων κατὰ μῆνα, ἐγχειριζόμενα τούτοις εἰς ἀναγκαίαν αὐτῶν ζωτροφίαν τε καὶ περίθαλψιν· ἐφ' οἷς προασιπιάς καὶ προστατάς καὶ συνηγόρους διωρίσατο εἶναι τοὺς κατὰ καιροὺς χρηματίζοντας τέσσαρας ἱερωτάτους ἐκ τῆς ὁμάδος τῶν καθ' ἡμᾶς ἐγκρίτων συναδελφῶν ἀρχιερέων, τὸν Ἡρακλείας, τὸν Κυζίκου, τὸν Νικομηδείας καὶ τὸν Χαλκηδόνος· πρὸς τούτοις δὲ καὶ σὺν τούτοις ἐπιτηρητὴν ὑπάρχειν ἐπὶ τῷ διὰ φροντίδος ἔχειν τοῦ διανέμεσθαι καὶ ἀποδίδουσθαι τοῖς μαθητευομένοις κατ' ἔτος τὰ 375 γρόσια, καθ' ὃν εἴρηται διορισμόν, ἀνὰ εἴκοσιν ἐκάστῳ γρόσια, ἐτησίως, τὴν ἐπισημότερον καὶ περιφανέστερον τυγχάνοντα ἐκ τοῦ περιφήμου γένους τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος.

Ἐπεὶ δὲ διέθετο ὅτι οἱ ἀπολαύοντες τοῦ βοηθήματος τούτου, ὡς εἴρηται, ὀφείλουσιν ὑποσχέσθαι μὴ παραιτήσασθαι τὰς σπουδὰς αὐτῶν καὶ τὴν προκοπὴν περὶ τὰ μαθήματα μέχρι τέλους καὶ ἐπίκτησεως πάντων τῶν ἀναγκαίων μαθημάτων· πρὸς δὲ γε μὴ μεταπηδᾶν εἰς ἑτέρους περισπασμούς, εἶναι δὲ ὡς ἀληθῶς ἐνδεεῖς τοῦ βοηθήματος καὶ μὴ ὑπηρετοῦντας ἑτέρῳ τινὶ προσώπῳ, ἱερωμένῳ ἢ κοσμικῷ, ἐκλέγεσθαι τε αἰεὶ τοὺς σεμνοτέρους καὶ ἀγχινουστέρους καὶ μὴ μεσιτείας χρωμένους, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ ἐπιτηδειότητι καὶ ἀγαθῇ διαθέσει περὶ τὰς ἐπιστήμας προδιδαζομένους. Κάντεῦθεν ἡξίωσε τὴν ἡμῶν Μετριοτήτα, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἱεράς τῶν

συναδελφῶν ὁμηγύρεως, κατασφραλισθῆναι τὴν διάταξιν αὐτοῦ ταύτην καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ διὰ γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους, οὗ τὴν ἀξίωσιν, ἐπαινετὴν καὶ ἀποδοχῆς ἀξίαν οὖσαν, ὡς πρὸς ἐπίδοσιν τοῦ θεοδωρήτου χρηήματος τῆς τῶν γραμμάτων σπυγδῆς καὶ παιδείας τῆς καὶ ἀγχιθέου σοφίας χρησιμεύουσας, καὶ μὴν καὶ τὴν ἔνδειαν τῶν προσφοριζόντων μαθησέως καὶ προκοπῆς ἕνεκα θεραπεύουσας καὶ τῆς τοῦτων βελτιώσεως καὶ τελειότητος παραίτιον τυγχάνουσας προσηγῶς καὶ μετὰ πάσης εὐφημίας καὶ ἐγκωμίων ἀποδεξάμενοι γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα γνώμη κοινῇ συνοδικῇ, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διακληφθεῖσα διάταξις τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ σοφωτάτου ἐξ ἀπορρήτων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας ἔχῃ τὴν κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν διὰ παντὸς ἀμετάπτωτον καὶ ἀπαράτρεπτον, ὀφειλόντων ἡμῶν τε καὶ τῶν κατὰ καιροὺς οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν, μετὰ καὶ τῆς ἱερᾶς τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, πληροῦν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν εἰρημένων 2.500 γροσίων τὸ συμπεφωνημένον κατ' ἔτος διάφορον ἀνὰ τριακόςια ἑβδομήκοντα πέντε τῶν γροσίων ἀπαραιτήτως, σωζόμενον αἰεὶ καὶ διαμένοντος τοῦ κεφαλαίου τῶν αὐτῶν ἁσπρων ὀλοκληρῶσι καὶ ἀπαρχμειώτου, καὶ κατ' ἐκείνην προαπισταὶ καὶ προστάται, ὡς διειληπται, ὑπάρχουσιν οἱ διορισθέντες τέσσαρες ἱερώτατοι ἔγκριτοι τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων, συνεργοῦντες καὶ φροντίζοντες τῆς κατ' ἔτος ἐκπληρώσεως τῶν τριακοσίων πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα πέντε γροσίων τοῦ συμπεφωνημένου διαφόρου τῶν 2.500 γροσίων. Πρὸς τοῦτοις καὶ σὺν τοῦτοις ἐπιτηρητῆς καὶ προστάτης εἶη τε καὶ γινώσκηται ὁ ἐπισημότερος καὶ περιφανέστερος ἐκ τοῦ ἐνδόξου καὶ εὐκλεοῦς γένους τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, καταγόμενος δι' ἐπιμελείας καὶ φροντίδα ἔχων ἀκαταπαύστως εἰς τὸ διανέμεισθαι καὶ διαδίδουσαι τοῖς μαθηταῖς τὰ πληρούμενα παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κατ' ἔτος χάριν τοῦ συμπεφωνημένου διαφόρου 375 γροσίων, καθ' ὃν προεῖρηται διορισμόν, ἐπὶ ζωοτροφίᾳ καὶ ἀναγκαίᾳ τούτων χρείᾳ καὶ μηδεὶς πατὴρ τοληήσοι συγχύσαι καὶ διατεῖσαι τὰ ἐν τῷ παρόντι γεγραμμένα. Ὅς δ' αὐτῶν πάντων κινούμενος βουληθῇ ὁπωσδήποτε ἀνατρέψαι τὰ καλῶς καὶ θεοφιλῶς ταῦτα διαταχθέντα καὶ ἀποφανθέντα, ὁ τοιοῦτος, ὁποῖός ἂν εἶη τάξεως καὶ ὁποῖου βαθμοῦ, ὡς τῆς τοῦ γένους ὠφελείας ἀναιρέτης καὶ τοῦ καλοῦ ἐπίβουλος τε καὶ βιάσκανος, ἀφωρισμένος εἶη, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ὅθεν, εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεχῆ ἀσφάλειαν, ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγγιλιώδες ἐν μεμβράνῃς ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, καταστρωθὲν καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κώδικι, ἐν ἔτει σωτηρίῳ ρψθ'ψ, μηνὶ Νοεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος τρίτης.

(Legrand, IV, pp. 33-7, n° 25.)

CCCCXLIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul de Alexandria, Gherasim, despre numirea sa în Moldova și plecarea apropiată într'acolo.

1709,
20 Noem-
vrie.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας, κυρίῳ Γερασίμῳ.

Ὅτι φίλον τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι τὰ καθ' ἡμᾶς εἰδέναι ἤκιστ' ἀμφιγνοοῦμεν, ὅτε λαμπροῖς τεκμηρίοις τὸ περὶ ἡμᾶς φιλόστοργον αὐτῆς καὶ προνοητικὸν πολλάκις πεπειραμένοι. Ἰσθι δὴ τα, πάτερ σεδασμώτατε, ὅτι, κατὰ τὴν ἑκτὴν τοῦ ἐναστώτος μηνός, ὁ ἡμέτερος Βασιλεὺς τὴν ἡγεμονίαν τῆς μετῴνου Δακίας, τῆς Μολδοβλαχίας δηλαδὴ, ἡμῖν ἐνεχειρίσατο, λιπαραῖς ταῖς δεήσεσι παραιτουμένοις αὐτὴν διὰ τε τὴν ἀνωμαλίαν τῶν ἐκεί παραγμάτων καὶ δι' ἄλλας οὐκ ὀλίγας ἀξιολόγους αἰτίας. Οὕτως ἄρ' ἔδοξε τῇ θείᾳ Προνοίᾳ ἐμβάλειν ἡμᾶς ὄχλῳ μυρίων φροντίδων καὶ τσοούτων ἀνθρώπων ἐπιστεῖσαι διοικήσει. Παρασκευαζόμεθα

Nicolae Mavrocordat prea-ferieitului Patriarh de Alexandria, chir Gherasim.

Pentru că știm bine că-ți place Ferieirii Tale a ști cele de pe la noi, ca unii ce am încercat adesea, prin strălucite dovezi, iubirea și grija-Ți de noi, află deci, părinte prearrespectate, că, la 6 ale lunii acesteia, Împăratul nostru ni-a dat stăpânirea Vlahiei celei mai mari, adecăa Moldovlahiei, după ce prin rugăciunile noastre smerite am cerut-o, pentru neorânduiala lucrurilor de acolo și alte nu puține prieini vrednice de socoteală. Astfel deci a voit Pronia dumnezeiască să ne arunce în mulțimea de mii de griji și să ne puie la cărmuirea atâtor oameni. Ne gătim deci de drum, și în curând vom porni. Dar ne,

τοῖνον ἐς τὴν ἐκδημίαν, καὶ ὅσον οὕτω ἀφόμεθα τῆς ὁδοῦ. Ἄλλ' εὐχῶν τῶν ὑμετέρων πάντι χρῆζομεν, ὅπως ἴδω καὶ εὐμενοῦς πειραθώμεν τοῦ Θεοῦ¹, καὶ αὐτῷ συνδιέποντι τὴν ἀρχὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' οὐκ ἀδοξίαν ἡμῖν αὐτοῖς προσάψωμεν. Διαβιῶν ἐπὶ μήκιστον ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης.

1709, Νοεμβρίου 20.

(Legrand, o. c., IV, p. 33, n° 24.)

CCCCXLIV.

1709,
28 Novem-
bre.

Atanasie Patriarh de Constantinopol, către Mitropolitul Moldovei, Ghedeon, despre hirotonisirea lui fără învoirea patriarhală.

Ἀθανασίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἑλεγχος τῷ Μολδοβίας, ὡς χωρὶς ἐκδόσεως πατριαρχικῆς χειροτονηθέντι, καὶ νοθεσία τοῦ πῶς δεῖ πολιτεῦσθαι.

Ἀθανάσιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Ἱερῶτατε Μητροπολίτα Μολδοβίας, ὑπερτιμῆ καὶ ἑξαρχῆ Πλαγηνῶν, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῇ ἀδελφῇ καὶ συλλειτουργῇ, κὴρ Γεδεῶν, χάρις εἴη σου τῇ Ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ. Διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς δύο τινὰ παριστάνομεν: τὸ μὲν τὸν προσήκοντα ἑλεγχον ἐκτιθέμενοι τοῦ τολμηθέντος αὐτῇ ἀτοπήματος, ἥτις, μέλλουσα προβεβασθῆναι καὶ μετατεθῆναι ἐπὶ τὴν ἀγιωτάτην Μητρίπολιν ταύτην Μολδοβίας, οὐκ ἐφρόντισεν, οὔτε μὴν ἐστοχάσθη ὅπως ζητησαὶ ἄδειαν ἐντεῦθεν, παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἡμετέραν πατριαρχικὴν ἐκδοσιν, ὡς νεόμισται, καὶ διὰ τοῦτο προσήκει ὁ ἑλεγχος, καὶ μάλιστα ἵνα προσέχῃ καλῶς εἰς τὸ ἐξῆς ἐπὶ τῷ φυλάττειν ἀπαραιτήτως τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ ὅρους. Ἰνωσκέτω λοιπὸν ὅτι, μεγάλου καὶ ὑψηλοῦ καὶ σεβασμίου ὑπάρχοντος ὑπὲρ τι ἄλλα ἐν τῇ ἱερᾷ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τοῦ θεῖου τῷ ὄντι καὶ θεοδωρήτου τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξιώματος, ὑφελθόντι κατὰ χρέος ἀπαραιτήτον οἱ εἰς τοῦτο προσκαλοῦμενοι, καὶ τυχεῖν τοῦτον ἐπιμενένοι, στοχάζεσθαι μετὰ πολλῆς τῆς ἐνλαβείας καὶ μεγάλης τῆς προσοχῆς ὅπως προχωρήσῃ ὁ προβεβασμὸς αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν θεσμοθεσίαν καὶ τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ θεῶν νόμων διακείμεσιν· τοῦτω καὶ γὰρ τῷ τρόπῳ γινόμεναι εἰς τε καὶ γι-

folosim de rugăciunile voastre ca să încercăm pe Dumnezeu cu îndurare și bunăvoință și, urmându-l pe El, să luăm cârmuirea cu slavă, și nu cu batjocură. Trăiască întru mulți ani Fericirea Voastră!

1709, Noiembrie 20.

A lui Atanasie de Adrianopol muștrare către al Moldovei, că fără voia patriarhală a fost hirotonisit, și sfat cum trebuie să se conducă.

Atanasie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

† Preasfințite Mitropolit al Moldovei, preacinstite și exarh al plaiurilor, întru Duhul Sfânt frate iubit și coliturghisitor, chir Ghedeon, har fie Sfinției Tale și pace de la Dumnezeu. Prin această epistolă patriarhicească sinodicească înfățișăm două lucruri: pe de o parte dând la iveală muștrarea cuvenită pentru necuviința ce ai îndrăznit, căci, având a fi înaintat și strămutat la această preasfințită Mitropolie a Moldovei, nu te-ai gândit, nici ai socotit de cuviință de loc să eei voie de aici, de la Marea-Biserică a lui Hristos, care e în seama noastră, și deslegarea noastră patriarhicească, așa cum a fost obiceiul, și pentru aceia se cuvine muștrarea, și mai ales ca să bagi bine de seamă de acum înainte să păzești necălcate legile și hotarele bisericești. Să se știe de altfel că, fiind în sfânta orânduială bisericească a creștinilor ortodocși mai presus de oricare altul marele și înaltul și venerabilul grad, cu adevărat dumnezeiesc și de Dumnezeu dăruit, al arhieriei, trebuie după neapărată datorie eei ce au fost chemați la acesta și cari au dorit să-l capete, să se gândească, cu multă evlavie și mare grijă, ca înaintarea lor să se facă după toată legiuirea bisericească și porunca sfințelor canoane și a legilor dumnezeiești; căci, ajungând

¹ În Legrand: θεῖου.

νόσκονται ὡς ἀληθῶς νόμιμοι καὶ κανονικοὶ προστάται καὶ γνήσιοι τῆς ἐνθεοῦ ταύτης ἀρχιερατικῆς ἀξίας· ἄλλως γὰρ παραβλέποντες τὴν κανονικὴν διὰταξιν, ἣ ὑποτύπωσιν, καὶ παρατήρησιν, καὶ ἀντιτακτοῦντες, καὶ ἀντιπράττοντες, δικαίῳ λόγῳ ὑπεύθυνοι γίνονται ὡς αὐτοκατάχρητοι. Ἐκαστος καὶ γὰρ ἐκ τῶν ἰδίων ἔργων ἢ δοξασθήσεται ἢ αἰσχυρθήσεται, ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος τρανοποιῶν ἀποφαίνεσθαι: τὸ γὰρ μέτρον τῆς ἀνταποδόσεως αὐτὸ ἐκεῖνο παρὰ τε θεοῖς καὶ ἀνθρωπίνους νόμοις τὸ μέτρον τῶν πεπραγμένων ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τίμια καὶ δεδοξασμένα ἐργαζόμενος ἔργα, καὶ τὴν κανονικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν θεσμοθεσίαν εὐλαβοῦμενος, ὅπερ καὶ ἱερωμένοις μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑφείλεται, κατάλληλον καὶ ἀρμόδιον λήφεται τὸν μισθόν· ὁ δὲ τοῖναντίαν διεστραμμένα καὶ ἀπάδοντα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὅροις τε καὶ κανόσιν ἐσχηκώς τὰ ἐπιτηδεύματα, ἐπιλήψιμος ἐστὶ καὶ ἀνέθυνος, ὁμότροπὸν τε καὶ ὁμοειδῆ τὴν ἱσομετρίαν ἄξιός ἐστι λαμβάνειν τῆς ἀνταποδόσεως. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἐλέγχου.

Τὸ δὲ ἕτερόν ἐστι δηλοποιῆσαι τὴν γενομένην ἀθώωσιν αὐτῆς καὶ συγχώρησιν, ἥτις τοῦτον ἠκολούθησε τὸν τρόπον. Δοθείσης γὰρ παρὰ τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, Θεοῦ ἐλέει καὶ εὐδοκίᾳ, τοῦ σοφῶς καὶ συμπερόντως τὰ πάντα οἰκονομοῦντος καὶ διεξάγοντος, τῆς κατὰ τὴν αὐτόθεο ἐκλαμπροτάτην Τζάραν ἐξουσίας καὶ ἡγεμονίας τῷ νῦν ἐκλαμπροτάτῳ, ἐνδοξοτάτῳ, ὑψηλοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ Αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι, μεγαλοπρεπεστάτῳ καὶ τῷ ὄντι ἀξιαχάστῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Νικολάῳ Μαυροκορδάτῳ Βοεβάνδᾳ πάσης Μολδοβίας, τῷ κατὰ πνεῦμα υἱῷ ἀγαπητῷ καὶ περιποθητῷ τῆς ἡμῶν Μεταιότητος, ἐμεσίτευσεν ἡ φιλευσεβής αὐτοῦ Ἐκκλημπρότης, καὶ ἡβίωσεν ἡμᾶς, δι' ἐμφυτον αὐτοῦ καλοκαγαθίαν καὶ ἱλαρότητα, χρηστὴν τε καὶ φιλοκτίρημονα διάθεσιν καὶ προαίρεσιν ὑπὲρ τῆς συγχωρήσεως αὐτῆς καὶ ἀθώωσης· πρὸς δὲ γε, εἷα φιλευσεβής καὶ φιλόχριστος, εἰδήμων τε καὶ σοφός, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας μέλος ἐξαίρετον, καὶ πολλῇ τῷ μέτρῳ τῶν ἄλλων ὑπερανεστηκώς διὰ τὰ ἐμπειρικότα αὐτῷ πολυειδῆ προτερήματα καὶ αὐχήματα. ἐρῶν καὶ ποθῶν καὶ εὐλαβοῦμενος τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν καὶ κανονικὴν ἀκριβείαν, σπουδῇ καὶ προσθυμίᾳ ἔδειξε, παροτρύνων ἡμᾶς οὐ σιωπῇ παρελθεῖν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ διὰ γράμματος ἐκκλησιαστικοῦ συνοδικοῦ κατασφαλίσαι, ὡς εἰκός, τὰ ἀρχίθεν γυνωμοδοτηθέντα

în acest chip, sunt și se cunosc a fi în adevăr legiuîți și canonice îngrijitori și dreptți ai acestei dumnezeiești trepte a arhieriei; căci altfel, desprețuind orânduirea canonică, sau îndreptarea și paza, și împotrivindu-se, și lucrând împotrivă, cu dreptate se fac supuși [pedepsei], ca unii ce înșii s'au osândit. Căci fiecare din înseși faptele lui ori se va slăvi ori se va rușină, spune limpede legea bisericească: că măsura răsplătirii e după legile dumnezeiești și omenеști întocmai ca măsura faptelor, și cel ce face lucruri cinstite și lăudate, și se poartă cu evlavie față de leginirea canonică și bisericească, cea ce se și cuvine celor sfințiți mai mult decât celorlalți, va lua răsplată corespunzătoare și potrivită; iar cel ce, din potrivă, va face lucruri deosebite și în disonanță cu legile și canoanele bisericești, ca vrednic de muștrare și rătăcit, e vrednic să-și iea aceiaș măsură, de acelaș fel și de aceiaș înfățișare, în răsplătire. Și aceasta pentru muștrare.

Iar cellalt [scop a scrisorii] este să vădim scutirea de vină și iertarea ta, care a urmat în acest chip. Căci, dându-se de puternica Împărăție, cu mila și voia lui Dumnezeu, cel ce înțelept și cu folos cărmuiește și îndreaptă toate, grija și Domnia acelei prea-luminate țerei lui de acum prea-luminat, prea-slăvit și prea-cucernic Domn și stăpânitor, prea-mărețului și cu adevărat vrednicului de admirație domnului domn Io Nicolae Mavrocordat Voevod a toată Moldova, sufletescul fiu iubit și prea-dorit al Smereniei Noastre, a mijlocit Luminăția Sa cea plină de evlavie și ne-a rugat pe noi, prin înăscuta lui bunătate și seninătate, o bună și compătimitoare aplecare și hotărâre cu privire la iertarea și curățirea de vinovăție a ta; și, pe lângă aceasta, ca un iubitor de evlavie și iubitor de Hristos, știutor și înțelept, și mădular ales al Bisericii celei Mari a lui Hristos, care e în sama noastră, și cu mult mai mult decât alții ridicat pentru cele înăscute lui de multe feluri talente și mândre însușiri, iubind și dorind și privind cu evlavie buna rânduială bisericească și paza de aproape a canoanelor, a arătat sânguință și grăbire, îndemnându-ne pe Noi ca și de acum înainte să nu trecem supt tăcere asemenea lucru, ci și prin gramată bisericească sinodicească să întărim, enm se cuvine, cele dintru început hotărâte și ca-

καὶ κανονισθέντα ὑπὸ τοῦ θεοσεπτῶν Ἀποστολῶν καὶ τῶν μετ' ἐκείνων ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἐν τῇ ἱερατικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει. Ἀνθ' ὧν τὴν ἐνδοξὸν καὶ εὐπρόσδεκτον μεσιτείαν καὶ ἀξίωσιν τῆς φιλευσεβοῦς αὐτοῦ Ἐκκλησιάρχου προσήκων ἀποδεξάμενοι κατενόησαμεν, παρυσχόντες αὐτῇ, γνώμῃ καὶ συνουδικῇ τῆς περὶ ἡμᾶς τῶν συναδελφῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, τὴν ἀθώωσιν καὶ συγχώρησιν. Ὅθεν καὶ ὡς συγγνώμην αὐτῇ δεδωκότες καὶ ἀθώωσαντες, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστολῆς ἀγαπητὴν αὐτῇ ἀδελφὴν καὶ συλλειτουργόν, γράφομεν, ὅπερ καθ' ἑτέραν τῶν οὐκ ἂν αὐτῇ εὐχερῶς ἐπικολούθησε. Τοῦτων οὖν οὕτως ἐχόντων, πρὸς τῷ χάριτας αὐτῇ (οὐ) τὰς τυχοῦσας ὁμολογεῖν τῇ φιλευσεβείᾳ αὐτοῦ Ἐκκλησιάρχη, προσεχέτω καλῶς ὥπως πολιτεύεται εἰς τὸ ἐξῆς εὐτάκτως καὶ ἐπαινετῶς καὶ θεαρέστως, κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπάγγελμα, φυλάττων καὶ τὴν προσήκουσαν αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς μητέρα καὶ εὐεργέτιδα, καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλου Ἐκκλησιάρχου. Ἀπελύθη δέ, κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, καὶ ἡ νεομισμένη πράξις τῆς κατ' αὐτὴν ἀρχιερατείας, ἥτις καὶ πέμπεται ἤδη πρὸς αὐτὴν, ἣν καὶ παραλαβοῦσα, διὰ φροντίδος ἐχέτω ποιμαίνειν τὸ θεόθεν αὐτῇ ἐμπιστευθὲν λατικὸν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ὡς εὐαγγελικὸς ποιμὴν καὶ προστάτης, διὰ τοῦ πολυετοῦς καὶ σωτηριώδους. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴη μετὰ τῆς σῆς ἱερότητας.

αφθ', Νοεμβρίου κη'.

nonisite de către Apostolii cei închinători de Dumnezeu și de cei după dânzii sfinți și de Dumnezeu purtători părinți în rânduiala sfântă și bisericească. Pentru care primind cu plăcere mijlocirea slăvită și vrednică de bunăvoință și rugăciunea Luminăției Sale celei iubitoare de evlavie, ne-am învoit, dându-ți, cu părerea de obște sinodicească a soborului arhierilor confrăți ce sunt în jurul nostru, scutirea de vinovăție și iertarea. Deci și spre iertare dându-ți-o, și hotărându-ți scutirea de vinovăție, te recunoaștem încă de la începutul misiunii ca frate iubit și coliturghisitor ceea ce în alt chip nu ți-ar fi urmat ușor. Acestea deci fiind astfel, pe lângă datoria ta de a mulțami cum se cuvine iubitorului de cucernicie Luminăției Sale, cantă bine să te porți de acuma cu bună socoteală și în chip vrednic de laudă și plăcut lui Dumnezeu, după chemarea cea sfântă a arhieriei, păzind și respectul cuvenit și evlavia către maica ta duhovnicească și a ta binefăcătoare, Marea Biserică a lui Hristos, care e în sama noastră. Și a ieșit, după obiceiul bisericesc, și legiuita înenviintare a Arhieriei tale, care ți se și trimete, pe care luând-o, să aibi grija de a păstori ceea ce de la Dumnezeu încredințată ție turmă duhovnicească a lui Hristos în cuviosie și dreptate, ca păstor după Evanghelie și îngrijitor, întru mulți ani și cu mântuire. Iar harul lui Dumnezeu și rugăciunea și binecuvântarea Smereniei Noastre fie cu Sfinția Ta!

1709, Noiembrie 28.

(M. Gedeon, Πατριαρχικαὶ διατάξεις, I, pp. 137-40.)

CCCCXLV.

1709,
31 Decem-
vrie.

Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre drumul său grăbit spre Balcani, greutățile din cale și nerăbdarea Moldovenilor.

Νικόλαος Μαυροκόρδατος τῷ διδασκάλῳ Ἰάκωβ.

Τοῖς ὁδοιποροῦσιν ἐξέσσι μὴ γράφειν· εἰ δὲ καὶ μυρίαὶ περιμνηαὶ περιστοιχίζονται, καὶ τοῦτο ἱκανὸν ἀφροσύνασθαι τὴν σιωπὴν. Ἀλλ' ἡμεῖς καὶ ὁδὸν ἀνύοντες κατὰ χειμέριον ὄραν, καὶ πολλῶν φροντίζοντες, ταυτηνί σοι τὴν ἐπιστολὴν ὑπηγορεύκαμεν, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πρὸς ἡμᾶς φίλτρον, τὸ τραχὺ τῆς ὁδοῦ διανοούμενη, ἀθυμῇ καὶ ἀσχήλλη. Μέχρι δὲ Σιλυβρίας ἢ τε χιὼν πολλή καὶ τὸ ψῦχος οὐ

Nicolae Mavrocordat către dascălul chir Iacov.

Celor ce călătoresc li e iertat să nu scrie, iar celor ce sunt înenvjurați de mii de griji, și aceasta li e de ajuns ca să-și îndreptățească tăcerea. Dar noi, și pornind la drum pe vreme de iarnă, și de multe având grijă, ți-am făcut această scrisoare, pentru ca nu cumvă, gândindu-te la asprimea vremii, să te desnădăjduiești și să te superi și să scapeți din iubire către noi. Deci până

μέτριον ἦν, ὥστε ἡμᾶς τε καὶ τοὺς περὶ ἡμᾶς
κακίαν παθῆσαι· τὸ δὲ πρόσω, χάρις τῷ Κρείτ-
τῳ, οὐ μόνον χιόνος ἀπέλλαττε, ἀλλὰ καὶ
ἡλίου ταῖς ἀκτίσι κατήγαγε καὶ ἐκρινῆν
ὄψιν παρεσκεύαζεν. Οὐδὲν ἦτορ ὥμως ὑπο-
ρώμεθα τὸν χειμῶνα καὶ ὅπως διαβαλοῦμεν
τὸν Αἶμον λογιζόμεθα· ὅθεν μακροτέροις σταθ-
μοῖς τὴν πορείαν διανοόμεν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ
Μολδαβίας καθ' ὅδον ἀπαντώντα γράμματα
τῆς ἡμετέρας παρουσίας πᾶν χρῆζοντα τὰ
ἐκείσε δηλοῖ πράγματα, καὶ μονοῦ πᾶν τὸ
ὑπῆκοον ἐς τοῦ Δανούδεως συρρεῦσαν τὰς
ῥέθας μετὰ πολλῆς προθυμίας τὴν ἡμετέραν
ἄφιξιν περιμένειν φασίν. Ἐρωσο.

1709, Δεκεμβρίου 31.

(Legrand, o. c., IV, p. 37, n° 26.)

la Silivri eră zăpadă multă și frig· peste
măsură, așa încât am dus-o greu și noi și
cei de pe lângă noi; iar de aici înainte,
slavă Domnului, nu numai că am scăpat
de zăpadă, ci și razele soarelui s'au aprins
și ni-au gătit priveliște de primăvară. Totuș
ținem samă de iarnă și ne gândim cum să
trecem Balcanul; pentru care facem calea
cu popasuri mai lungi. Dar și scrisorile din
Moldova ce ne-au întâmpinat pe drum arată
că lucrurile de acolo cer neapărat prezența
noastră acolo, și aproape toți locuitorii, re-
vârsându-se la țărnițele Dunării, se zice
că așteaptă cu multă nerăbdare sosirea
noastră. Să trăiești!

CCCCXLVI.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea-i în
Moldova și căldura cu care l-a primit țara, despoiată de Mihai-Vodă Racovița.

1710,
28 Ianuar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασ-
μιώτατε, τὴν Ἱμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐ-
λαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξιάν φιλοεργόνως ἀσπαζόμεθα, θεόμενοι τοῦ
παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς
τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν
εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῶν ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ
μετὰ μακροβιότητος.

Ἐπειδὴ, Θεοῦ εὐδοκούντος, καὶ διὰ τῶν
ὑμετέρων θεοπειθῶν εὐχῶν, τῇ 25 τοῦ παρόν-
τος μηνὸς ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἡμέτερον αὐ-
θεντικὸν Θρόνον, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν
πρὸς τὴν Ἱμετέραν Μακαριότητα, δηλοποιούντες
αὐτῇ τὴ κατενόδιόν μας, ἂν καλὰ καὶ εἰς τὴν
στράταν ἐπεράσαμεν μὲ πολλὴν κακοπάθειαν,
τὸ μὲν διὰ τὸ τραχὺ καὶ σκληρὸν τοῦ καιροῦ,
τὸ δὲ διὰ τὰς φροντίδας καὶ τοὺς περισπασ-
μοὺς ὅπου ἡκολούθησαν ἀφ' οὗ ἤλθομεν εἰς
Γαλάτζει· ἐπειδὴ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοί, ἄρχοντες
καὶ πένητες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, σχεδὸν πᾶσα
ἡλικία, ἐβγήκαν ἔμπροσθέν μας, ἐλεεινολο-
γούμενοι καὶ θρηγνύοντες τὰς ἀδικίας καὶ τὰς
γυνώνσεις ὅπου ἔκαμεν εἰς αὐτοὺς ὁ ἐχθρὸς
τῶν πτωχῶν, Μιχαὴλ-Βόδας. Καὶ εὖρομεν
τὸν τύπον εἰς πολλὴν ἀθλιότητα καὶ σχεδὸν
πνέοντα τὰ λοιπὰ μόνον ὁ πανάγαθος Θεός,
μὲ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος, διὰ τῶν ἀγίων τῆς
εὐχῶν καὶ θερμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐντελέσεων, νὰ
μᾶς ἐνισχύσῃ πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν.

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, părinte prea-respectat întru
Hristos, ne îndreptăm cu evlavie spre Fe-
ricirea Ta și sărutăm cu dragoste sfințita-
Ți dreaptă, rugându-ne de atotputernicul
Dumnezeu să te păzească în preasfințitu-
Ți Scaun patriarhicesc în pace și sănătate
netulburată și bucurie întru mulți ani.

De oare ce, cu voia lui Dumnezeu și cu
ascultatele-Ți rugăciuni, la 25 ale lunii am
ajuns la Scaunul nostru domnesc, n'am lipsit
a serie către Fericirea Voastră, arătându-
Ți călătoria noastră bună, de și încă pe cale
am încercat multă suferință, pe de o parte
pentru îngustimea și asprimea vremii, pe
de alta pentru grijile și încercăturile ce au
urmat de când am plecat spre Galați; căci
clerici și mireni, boieri și sârmani, bărbați
și femei, mă rog: toată vrâsta, ai ieșit înă-
intea noastră, arătând dureros și plângând
nedreptățile și despoierile ce li-a făcut duș-
manul sârmanilor, Mihai-Vodă. Și am găsit
țara în multă mișelie și mai-mai pe moarte;
numai Dumnezeu cel nesfârșit de bun, cu
mila-I fără margini, cu sfintele-I rugăciuni
și călduroasele-I ascultări în privința noas-
tră, să ne întărească pentru cărmuire.

Ne rugăm și de Reverența Voastră ca,
având știința aprinsei evlavii și a prea-
sincerei iubiri fiești ce avem către Dânsa
și că suntem cu cea mai mare bunăvoință

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ἔχουσα πληροφορίαν τῆς διαπύρου εὐλαθείας καὶ εὐκρινεστάτης ἐν Χριστῷ οἰκτικῆς ἀγάπης ὅπου πρὸς αὐτὴν ἔχομεν, καὶ ὅτι εἴμεσθιν προθυμώτατοι ἐν τοῖς ἀνήκουσι τῷ Παναγίῳ Τάφῳ, καὶ αὐτὴ νὰ μᾶς γράφῃ συγχώκεις μὲ πατρικὴν θάρρος, δηλοποιούσα τὴν ἐφεισιτάτην ἡμῖν ὕψιστην αὐτῆς καὶ πᾶν ἄλλο ἄξιον ἀκοῆς. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν, οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀγαθοὶ καὶ πολλοί, καὶ αἱ θεοπειθεῖς τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οἷος ἐν Χριστῷ καὶ ὅπως εἰς τοὺς ὁρισμούς,

1710, Ἰανουαρίου 28.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, o. e., IV, p. 38, n° 27.)

CCCCXLVII.

Iași,
1710,
9 Februar.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant, Patriarh de Ierusalim, despre intrarea sa la Iași și întâmpinarea de Brâncoveanu, prin Afenduli, scriitorul Cronicei lui Carol al XII-lea.

† Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερσεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαθείας προσαγορεύομεν, καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ διηνεκεῖ ὕψει, μετὰ μακροδιότητος.

Ἀνακαλὰ καὶ πρὸ ἡμερῶν νὰ ἐγράψαμεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, φανερόνωντας αὐτῇ τὴν ἀφίξιν μας εἰς τὸ Γιάσι, ὅμως καὶ τώρα, λαθόντες τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὴν μετ' εὐλαθείας προσαγόρευσιν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀπὸ καρδίας αὐτῆς εὐχάς, δι' ὧν ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ πρὸς ἀγαθὴν κωδερνησίαν. Ὅριζει ὅτι ὁ ποθεινός μας πατήρ Βασαράδας Βοεβόδας ἔγραψεν αὐτῇ ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ πέμψῃ ἄρχοντάς του πρὸς ὅπαν τῆσιν ἡμῶν. Πλησίον εἰς Γαλάτζι ἠῤῥαμεν κάποιον Ἀφεντούλην ἀπὸ τὰ Θεραπεῖα, ἀνεψιὸν τοῦ Ἀντωνίου γραμματικοῦ, τὸν γνωρίζει ἡ Μακαριότης τῆς. Ἦμεῖς καὶ ἀπὸ Γαλάτζι, καὶ ἀφοῦ ἤλθομεν εἰς τὸ Γιάσι, ἅπαξ καὶ δις καὶ τρίς ἐγράψαμεν πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητα του, καὶ τώρα ἐστείλαμεν ἄρχοντά μας τὸν ἐντιμώτατον Μέγαν-Βάμισον κυρίτζη Χουρμούζη, ὡς οἰκεῖον μας καὶ πιστόν, καὶ καντολογῆς μὲ καθαρὰν καρδίαν φερόμεθα, καὶ προθυμούμεθα τὴν συντήρησιν καὶ διαμονὴν τῆς

în cele ce se cade față de Prea-Sfântul Mormânt, ca să ni scrii Însăși adesea cu hotărâre părintească, vestindu-ni sănătatea-Ți cea mult dorită de noi și orice alta ar fi vrednic de auzit. Acestea deocamdată, iar anii Fericirii Voastre fie de la Dumnezeu buni și mulți, și ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi.

Al Fericirii Voastre fiu întru Hristos și cu totul la poruncă.

1710, Ianuarie în 28.

Io Nicolae Voevod.

† Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestia, părinte al meu întru Hristos prea-venerabil, ne închinăm cu evlavie Fericirii Voastre și sărutăm sfințita-Ți dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în preasfințitul tău Scann în pace și neconținută sănătate, cu îndelungare de viață.

Cu toate ca și cu câteva zile înainte am scris Fericirii Voastre, vestindu-Ți plecarea noastră la Iași, dar și acum, primindu-Ți scrisoarea, n'am lipsit a scrie și a da cu evlavie euvenita închinare. Am primit și rugăciunea-Ți din inimă, prin care preabunul Dumnezeu să ne întărească pentru o bună cârmuire. Spui că prea-doritul nostru părinte Basarab Voevod Ți-a scris că are de gând a trimete boierii săi întru întâmpinarea noastră. Lângă Galați am aflat pe unul Afenduli din Terapia, nepot al lui Antonie grămaticul, pe care-l știi Fericirea Ta. Noi, și din Galați, și de când am venit la Iași, odată și de două ori și de trei ori am scris Luminăției Sale, și acum am trimes pe boierul nostru preacinstitul Mare-Vameș chirigi Hurmuzi [=Hurmuzachi], ca unul ce e casnic al nostru și credincios, și, într'un cuvânt, avem inimă curată, și dorim întărirea și păstrarea prieteniei dintre noi, și fără ză-

μεταξύ μας φιλίας και χωρίς παραδρομήν εκπληροῦμεν ὁλοφύχως τὰ καθήκοντα τῆς ἀγάπης. Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησιᾶς τὸν νὰ γίνηται παρομοίως, καθὼς μὲ διάφορα γράμματα μᾶς ὑπεσχέθη. Ἐχαρήμεν πολλὰ διὰ τὴν περιποίησιν ὁποῦ ἔδειξεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ὁ περιφανέστατος¹ Μοναχὸς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ σκέπος αὐτοῦ. Λυπούμεθα ὅτι ἐνοχλῶται ὑπὸ ἀδυναμίας, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νὰ περιποιηται τὴν ὑγίειαν τῆς, καὶ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ τῶν πατρικῶν ἐπιταγμάτων. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπόλλοι καὶ πανευχαεῖς. Καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1710, Φεβρουαρίου 9.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

Ἰω Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon; Legrand, o. c., IV, p. 39, n° 28.)

CCCCXLVIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitările de Paști.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μυροκορδάτου πρὸς Χρῆσανθον συγχαρητικὴ ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ Πάσχα.

1710, Μαρτίου 9.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πᾶτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν ὑγίαιᾳ διηγεσθεὶ καὶ εὐημερίᾳ ἀδιαπτῶτι μετὰ μακροδιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα τὸ εἰς ἀπόκρισιν τοῦ ἡμετέρου προπεμφθέντος γράμματος ἐλάβομεν, ἐξ οὗ μαθόντες τὴν ἐφεισιτάτην ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν, δόξαν ἀνεπέμψαμεν τῷ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀγίας καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν στοργὴν καὶ ἀγάπην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφιέμεθα νὰ ἀπολαμβάνομεν συνεχῶς τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν, ἔτι δὲ καὶ μὲ τὸ νὰ ἐγγίξουν αἱ σεπτὰ ἡμέραι τῶν σωτηρίων Παθῶν τοῦ δεσπότη Χριστοῦ καὶ τῆς ἐνδόξου αὐτοῦ Ἀναστάσεως, ὅαν ἐλείφαμεν καὶ μὲ τὸ

bavă îndeplinim din tot sufletul cele ce se cuvin păcii. Să dea Dumnezeu ca și din partea Luminăției Sale să se facă tot așa, cum prin mai multe scrisori ni-a făgăduit. Ne-am bucurat mult pentru buna îngrijire ce a arătat-o către Tine prea-strălu-citul Muftiu: trebuie să aibă socoteala lui. Ni pare rău că ești cuprins de slăbiciune, și te rugăm să te îngrijești de sănătate, și să avem totdeauna cinstea sfințitelor Tale rugăciuni și a părinților porunci. Și anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și prea-fericiți. Și rugăciunile Tale cele ascultate de Dumnezeu fie cu noi!

1710, Fevruarie 9.

Al Fericirii Tale întru Hristos fiu și cu totul la porunci

Io Nicolae Voevod.

1710,
9 Martie.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, felicitându-l de sărbătorile Paștilor.

1710, Martie 9.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte preavenerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Voastră și sărutăm sfințita-Țidreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în preasfințitul¹ Tău Scaun patriarhicesc întru sănătate neconținută și bună voie netulburată, ani mulți.

Sfințita-Ți serisoare, ca răspuns la serisoarea noastră, am primit-o, din care aflând sănătatea-Ți bună, nouă prea-dorită, am ridicat slavă lui Dumnezeu care Te păzește. Am primit și sfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni, și mulțămim Fericirii Voastre pentru iubirea și dragostea-Ți părintească față de noi. Dar, de oarece ni-am pus de gând a primi neîncetat sfintele-Ți rugăciuni, și pentru că se apropie veneratele serbători ale mântuitoarelor patimi ale Domnului Hristos și ale slăvitei Lui Învieri, n'am lipsit și eu cea de față să ne îndreptăm

¹ La Legrand; v. c. s.

παρὶν νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὴν ἀπὸ καρδίας
πρόσκλησιν, δεόμενοι αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος Χρισ-
τοῦ ὅπως ἀξιώσῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα
νὰ διαπεράσῃ τὰ ἅγια καὶ σεπτὰ αὐτοῦ Πάθη
μετὰ πνευματικῆς εὐφροσύνης καὶ ἀχαλλιά-
σεως, καὶ νὰ ἐορτάσῃ τὴν λαμπροφόρον αὐτοῦ
ἑγερσιν μετὰ φαιδρότητας καὶ εὐκληρίας. Ὡς
ἔχωμεν δὲ πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐ-
τῆς γραμμάτων καὶ πατρικῶν προσταγμάτων.
Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴη-
σαν θεόθεν πάμπολλαι καὶ εὐτυχεῖς, καὶ αἱ
θεοπεθεῖς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ῥφ', Μαρτίου 9.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμὸς

Ἰω. Νικόλῃος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 86-7, n° 31.)

din inimă către Tine, rugându-ne de înșuș
Mântuitorul Hristos să învrednicească pe
Fericirea Voastră a petrece sfintele și ve-
neratele-I Patimi cu mulțămire sufletească
și bucurie, și să serbeze aducătoarea-l de
lumină Înviere cu strălucire și cu bine. Să
avem oricând cinstea sfințitelor Tale scri-
sori și a poruncilor Tale părintești. Iar
anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu
cât de mulți și fericiți, și ascultatele-Ți
rugăciuni fie și cu noi.

1710, Martie 9.

Al Fericirii Voastre fu întru Hristos
și cu totul la poruncă

Io Nicolae Voevod.

CCCCXLIX.

1710,
10 Mart.

Constantin-Vodă Duca, Domn mazil al Moldovei, către Patriarhul Hrisant,
mulțămind pentru știri privitoare la fiul Șerban.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Δούκα Βοεβόδα
πρὸς Χρυσανθόν, εὐχαριστοῦντας διὰ τὰς περὶ
τοῦ υἱοῦ τοῦ Σεβάνου πληροφορίας.

1710, Μαρτίου 10.

Τὸ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα μετὰ πάσης
τιμῆς καὶ θυμηδίας δεξιόμενος, ἐδόξασα τὴν
διατηροῦντα ταύτην Θεόν, ὃς τινος πανοικί
δεύρεθαι ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἓνα διαφυλάττει
αὐτὴν διὰ βίου παντὶς ἀνωτέραν πάσης ἐπι-
ρείας ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν. Ἐγνώμεν
καὶ τὰ ὅσα γράφει χαριζομένη, καὶ ὅπερ ἁπάν-
των ὁμολαγοῦμεν τὴν χάριν, μάλιστα δὲ διὰ
τὴν περιγραφὴν τοῦ υἱοῦ μας Σεβάνου, τὸν
ὁποῖον κύριος ὁ Θεὸς διὰ τῶν θείων τῆς εὐ-
χῶν νὰ σώζῃ προκόπτοντα ἐν παντὶ ἡγαθῷ,
καὶ νὰ καταξιώσῃ καὶ ἡμᾶς, ἐπειθεῖσαι καὶ
συνευδοκῆσαι τοῦ ἡμετέρου πατρὸς καὶ πάππου
αὐτοῦ¹, νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ὅκτι εἰς μακράν.
Περὶ οὗ ὁ ἱατρὸς Παντολέων, τὴν προάλλην,
ἐδῶ εὐρισκόμενος, μᾶς ἐμήνυσεν ὅτι ἔλαβεν
ὁ υἱὸς μας προσταγὴν παρὰ τοῦ ἡγεμόνος νὰ
μᾶς στείλῃ μερικὰ ἔξοδα πρὶν τὴν σαραντάμε-
ρον, καὶ ἐφρόντιζεν ὅμως δὲν εἶδαν τίποτε.
Ἡ Εὐφροσύνη² μὲ ὅλα τῆς τὰ τέκνα προσκυ-
νοῦσι καὶ ἀσπάζονται τὴν ἀρίστην τῆς δεξιάν,
καὶ εὐχαριστᾷ, δεξιμένη εὐλαβῶς τὰς εὐχὰς

Serisoarea lui Constantin Duca Voerod
către Hrisant, mulțămind pentru știrile
despre fiul Șerban.

1710, Martie în 10.

Primind respectata-Ți serisoare cu toată
cinstea și bucuria, am mulțămit lui Dum-
nezeu care Te păzește, de care, cu toată
casa, ne rugăm zi și noapte să Te păstreze în
toată viața mai presus de toată uneltirea
dușmanilor văzuți și nevăzuți. Am cunoscut
și câte ni le scrii, ca să ni faci bucurie,
și pentru toate ne mărturisim recunoscători,
ei mai ales pentru cele despre fiul nostru
Șerban, pe care Domnul Dumnezeu prin
dumnezeieștile-Ți rugăciuni să-l ție sănătos,
întinzând în tot binele, și să ne învredni-
cească și pe noi, cu învoirea și socotința
și a părintelui nostru și bunicului său, să-l
vedem cât de curând. Pentru care medicul
Pantaleon mai ales, aflându-se acolo, ni-a
spus că fiul mieu a primit poruncă de la
Domn să ni trimeată ceva de cheltuială
înainte de cele patruzece zile, și că a
avut grijă; dar alta nu mai știm. Eufrosina
cu toți copiii ei se închină și-Ți sărută
sfânta dreaptă și mulțamește, căci a primit

¹ Constantin-Vodă Brâncoveanu, care-i eră bunice lui Șerban prin mama acestuia, Domnița Maria.
Hrisant eră, se pare, la București în acest moment.

² A doua soție a Ducăi.

καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρης Μακαριότητος, αἱ
εἴησαν καὶ μεθ' ἡμῶν διὰ τοῦ.

1710, Μαρτίου 10.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ „δοῦλος“ ἰδοὺ ἐξήρηται·
περὶ δὲ τοῦ „παῖς“ δεῖσθαι νὰ λείψῃ ἡ φιλο-
νικεία, ὅτι αὐτὸ δὲν ἐξαίρεται: συναναιρεῖ γάρ
τὴν υἰότητά· ἡ δὲ Σὴ Μακαριότης αὖ δεχθῇ
ἣν βούλεται σημασίαν.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς παῖς

Ἰω. Κωνσταντίνος Δουκάς Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 87-8, n° 82.)

CCCCL.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre veștile ce i-a
trimes acesta cu privire la „scandelele“ din Ierusalim și alte afaceri, vorbind de
fratele său și de capuchehaiaua Dumitrachi Iulianō.

1710,
29 Mart.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σε-
βασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ'
εὐλαθείας προσαγορεύομεν, καὶ τὴν ἱερὰν αὐ-
τῆς δεξιὰν ἀπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντο-
δυνάμου Θεοῦ ἵνα τὴν διαφύλαττῃ εἰς τὸν
ἀγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰ-
ρήνῃ καὶ ἀδιασείστω ὑγείᾳ, μετὰ μακροβί-
ουτος.

Τὴ ἱερὰν αὐτῆς γράμμᾳ ἐλάβομεν καὶ ὑπερτῆς
ἀγαθῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγείας δόξαν ἀνεπέμ-
ψαμεν τῷ σωτήρι Θεῷ· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἁγίας
καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχάς. Ἐληπθήμεν ὅμως
διὰ τὰ συμβάντα σκάνδαλα κατὰ τὴν ἁγίαν πόλιν
Ἱερουσαλὴμ· ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ δώσῃ κατὰστασιν
εἰρηγικήν. Περὶ δὲ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς ὑπὲρ
ἧς καὶ βουλὴν ζητεῖ παρ' ἡμῶν ἡ Μακαριό-
της αὐτῆς, ἔχει πράξιν πολλήν, καὶ μὲ τὴν
ἄκραν τῆς σύνεσιν ἡμπορεῖ νὰ στοχασθῇ τὴν
κατὰστασιν τοῦ καιροῦ, καὶ καθὼς τὴν φω-
τίσει ὁ Θεὸς θέλει κάμει. Ὁ παμφίλτατός
μυς ἀδελφός καὶ ὁ ἄρχων κυρίτζη Δημη-
τράκης Ἰουλιανὸς ἀπὸ δυνατὴν συνδρομὴν δὲν
θέλουσι λείπει, ἐπειδὴ καὶ τοιαύτην παραγ-
γελίαν ἔχομεν πρὸς αὐτούς, καὶ τώρα πάλιν
θέλομεν γράφει αὐτοῖς. Ὁ παντοδύναμος Θεὸς
νὰ φέρῃ τὸ ἔργον εἰς ἐκδοσιν ἀγαθὴν. Ἄς
ἔχωμεν πάντοτε τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς
γραμμάτων καὶ πατρικῶν προσταγμάτων. Οἱ
δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν
θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ
θεοπειθεῖς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1710, Μαρτίου 29.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

cu evlavie rugăciunile și binecuvântările
Fericirii Voastre, care să fie și cu noi în
toată viața.

1710, Martie 10.

Pentru cuvântul: „șerb“, iată că l-am
scos, iar, pentru „copil“, mă rog să înceteze
cearta, căci nu se poate scoate, că înseamnă
legătura fiască; iar Fericirea Ta primește
însemnarea ce voiești.

Copilul Tău la poruncă:

Io Constantin Duca Vocvod.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, părintele meu prea-vene-
rat întru Hristos, ne îndreptăm cu evlavie
către Fericirea Voastră, și sărutăm cins-
tita-Ți dreaptă, rugându-ne de atotputer-
nicul Dumnezeu să Te păstreze în preasfin-
țitu-Ți Șeaun în pace și netulburată sănătate,
întru mulți ani.

Am primit sfințita-Ți scrisoare și am
trimes slavă lui Dumnezeu Mântuitorul pen-
tru sănătatea-Ți cea bună, prea-dorită mie;
am primit și sfintele-Ți rugăciuni de Dum-
nezeu ascultate. Ci ne-am întristat de scan-
delele ce s'au întâmplat în sfânta cetate a
Ierusalimului; să dea Dumnezeu o stare
pașnică! Și în afacerea aceea în care cei
și sfat de la noi Fericirea Ta, ai practică
multă și cu înalta-Ți pricepere poți să so-
cotești starea timpului, și cum te va lumina
Dumnezeu vei face. Prea-iubitul meu frate,
[=Ioan] și dumnealui Dumitrachi Iulianō
cât li va fi puterea nu vor lipsi să ajute, de
oare ce au asupră-li o astfel de recomandăție,
și acum din nou li vom scrie. Atotputer-
nicul Dumnezeu să ducă lucrul la bun ca-
păt! Să avem în de obște cinstea sfintelor
Tale serisori și a părinteștilor porunci. Iar
anii Fericirii Voastre să fie de la Dumne-
zeu cât de mulți și cu totul fericite, și ru-
găciunile-Ți ascultate de Dumnezeu cu noi.

1710, Martie 29.

Al Fericirii Voastre fiu întru Hristos
și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocvod.

CCCCLI.

1710,
9 Maiu.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre mănăstirile Sfântului Mormânt în Moldova, și mai ales despre Galata și Barnovschi, și despre călătoria Doamnei Pulheria.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νόταρχ.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορένομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ διηνεκεῖ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καὶ ἐχαρήμεν διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφελκυάστην αὐτῆς ὑγιείαν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀπὸ καρδίας ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι.

Ὅριζε δὲ ὅτι οἱ ὁσιώτατοι ἡγούμενοι τῶν ἐνταῦθα ἱερῶν μοναστηρίων γράφουσιν αὐτῷ καὶ εὐχαριστοῦσιν ἡμῖν ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐπισκέψεως· διὰ τὸ ὅποιον ἡμεῖς, κατὰ τὸ χρέος ὅπου ἔχομεν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον καὶ διὰ τὴν πολλὴν εὐλάβειαν καὶ εὐλικρινὴ ἐν Χριστῷ οὐκίην ἀγάπην ὅπου φέρομεν εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, εἰμώθεν πάντοτε προθυμάταται πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν σεβασμιῶν αὐτῆς μοναστηρίων ὅμως καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς, ὃ τε Ἰσλατὰ καὶ ὁ Πουρνόδοκῃ, εἶναι ἀληθινὰ ἄνδρες ἄξιοι εὐλαβείας, καὶ τοὺς ἔχουμεν εἰς τὴν εὐνοίαν μας.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅπου ὀλοφύχως συγχαίρεται καὶ ἐπεύχεται διὰ τὸ σὺν Θεῷ κατενοδίον τῆς ἡμετέρας φιλότατης Πουλχερίας. Ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ περάσωμεν ζωὴν εἰρηνικὴν μὲ καλὴν κυβέρνησιν. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἔχωμεν συνεχέστερον τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, μὲ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφελκυάτης ἡμῖν αὐτῆς ὑγιείας καὶ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν ὅτι ἡ μὲν πράξει ἡμῖν χαράν, αἱ δὲ ἀνακουφίζουσι τὰς πολλὰς μερίμνας καὶ φροντίδας. Ταῦτα κατὰ τὰ παρόν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀμύπητοι καὶ πανευτυχεῖς.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

1710, Μαῖου 9.

Ἰω. Νικόλαος Βοσιδόδης.

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfinteii cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte preavenerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericierea Voastră și sărutăm sfinția-Ți dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să Te păzească în preasfințitu-Ți Scaun patriarhicesc în pace și statornică sănătate și bună stare, cu viață îndelungată.

Sfințita-Ți scrisoare am luat-o și ne-am bucurat pentru buna și prea-dorita-Ți sănătate; am primit și cele din inimă rugăciuni ale Tale și mulțămim Fericii Voastre.

Ni arăți că prea-cuvioșii egumeni ai sfintelor mănăstiri de acolo Îți seriu și ni mulțămesc pentru grija ce ai față de dânșii pentru care noi, după datoria ce o avem față de preasfințitul Tău Scaun și pentru multa și adevărata evlavie fiască întru Hristos ce o purtăm către Fericierea Voastră, suntem totdeauna cu cea mai mare grabă pentru ocrotirea respectatelor Tale mănăstiri; de asemenea și egumenii Tăi, cel de la Galata și cel de la Barnovschi, sunt cu adevărat oameni vrednici de respect, și avem bunăvoință față de dânșii.

Mulțămim Fericii Voastre pentru că din toată inima se bucură cu noi și se roagă pentru binecuvântata de Dumnezeu călătorie a prea-iubitei noastre Pulherii. Prea-bunul Dumnezeu să ne învrednicească a petrece viața pașnică cu bună cărmuire. Ci ne rugăm să avem mai des sfințitele-Ți scrisori, cu vestea sănătății Tale nouă prea-iubite și a sfintelor Tale rugăciuni; pentru că aceia ni aduce bucurie, iar celelalte îmblânzesc multele griji și gânduri. Acestea deocamdată, iar anii Fericii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și prea-fericiți.

Al Fericii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

1710, Maiu 9.

la Nicolae Voevod.

CCCCII.

Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre ocupațiile sale literare.

1710,
10 Maiu.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδάσκαλῳ
κὺρ Ἰακώβῳ.

Οὕτως ἄρ', ὦ φίλη κεφαλὴ, ταῖς τῆς ἡγεμονίας φροντίσιν ἡμᾶς ἐμπειριληφθαι οἶται, ὥστε τῆς ἐξ αὐτῶν μονινοῦ σπαργάνων τοῖς αὐτῆς τροφίμοις ἐγκαταλεξάσης καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ἐς ἐπίδοσιν προαγούσης φιλοσοφίας ὅπως ἐπιλαθέσθαι, καὶ παρ' αὐτῆς τὰ εἰς ἡγεμονίαν ἐφόδια λαβόντας ἡκιστ' ἀντιδιδόναι νῦν τὰ τροφεῖα; Ἀλλ' εἴ γε, ὦ ἡγαθέ, οὕτω γνώμης ἔχεις, ἴσθι σεαυτὸν τῆς ἀληθείας ἀραμαρτάνοντα. Οὐχ οὕτως ἀγνώμονες ἡμεῖς· ἀλλὰ, καθόπερ ἐξ ἀπαλῆς ἡλικίας ἐς ἄνοιαν ἐλθόντες ἐκ τῆς ἀξιαχάστου φιλοσοφίας ἐπιρρεῖν πάντα τὰ κατὰ, συντετάχαμεν ἑαυτοὺς τοῖς ἐκείνης θιασώταις, καὶ ἀπρὶς ἀντειχόμεθα τῶν αὐτῆς θεῶν δογμάτων, οὕτω καὶ νῦν, τῇ τοῦ Κρεῖττονος ῥοπῇ τὴν διοίκησιν ταυτησί τῆς ἡγεμονίας εἰληφότες, πάλιν ὅλη σθένει τῆς ἐπεράστου τροφῆς, τῆς ἐναγγελικῆς φιλοσοφίας περιεχόμεθα. Δύο δ' ὄντων αὐτῆς τῶν μερῶν (ὡς οἶδε καλῶς ἡ Σὴ Λογίτης), ἀφορισμένοις καιροῖς, καὶ ἐκ περιτροπῆς διδομεν ἑαυτοὺς ἐκατέρῳ· νῦν μὲν δικαιοσύνην ἐξασκούντες, καὶ ἄλλους, εἰ καὶ ἄκοντες, εἰς τοῦτ' αὐτὸ συνωθούμεντες, οὐ μόνον φιλαῖς ταῖς διὰ λόγων ἐπιτιμήσεσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐπιδαλλούσαις παιδείαις, νῦν δ' ἐς τὸ ἐσωτέρω ταμείον ἐσπερχόμενοι, τὰς διδλούς μετὰ χεῖρας λαμβάνομεν, καὶ τῇ ἀρίστῃ μελέτῃ περιθάλλομεν τὸν νοῦν ἀπειρηκότες· καὶ, ὀλίγον ἀναψύξαντες, πάλιν ἐπὶ θάτερον μεταβαίνομεν καὶ μετὰ θαψιλοῦς φροντίδος ἀνερπνόμεν ἅπερ εἰσὶν ἱκανὰ πολιτεῖαν, πολυχρονίῳ κακονυχίᾳ ἐς γόνυ κάμψασαν, ἀνορθῶσαι τῇ τοῦ Κρεῖττονος εὐμενείᾳ. Οὕτω δὲ τιμῶντες ἡμεῖς τὴν ἱερὰν φιλοσοφίαν καὶ τῶν ἡδυνάτων ἐκείνης καρπῶν ἀπογεύεσθαι γλιχόμενοι, μεμφαίμεθα ἂν μέμψιν δικαίαν ὕμιν τοῖς ἔχουσι μὲν πλουσίως μεταδοῦναι τῶν ἀπ' αὐτῆς καλῶν, ἀλλὰ μέγχι τοῦδε οὐκ οἶδ' ὅπως τῆς πανδαισίας φεισαμένοις καὶ παρημεληκόσι τοῦ καθήκοντος· ἀφορίαν γάρ ἐμμούσων λόγων οὐδ' ὑπονοησαίμεθα ἂν, ἐς τοσοῦτον γάρ πλουτοῦντας ὑμᾶς πεπειράμεθα, ὥστε καὶ τοὺς φιλοσοφίας ἀγέουσους οὐχ ἅπασ ἐμμελεστάτοις ἐστιάσαι καὶ κοσμεῖν λόγοις, καὶ οἷς οὐχ ἔχρην, τοῦτο δὲ τῇ τοῦ ἱεροῦ λογίῳ, ῥίψαι τοὺς μαργαρίτας. Εἰ δὲ τότε φιλοπλουτοῦντες ἡδυνῶν ἐντιδόσεων ἐλπίδι παρὰ χορδὴν κεκροίκατε, ἀλλ' οὐδὲ παρ' ἡμῶν τῶν ἀμοιῶν ἀμοιρήσετε· οἶδε γάρ ἐκνικᾶν ἀφορίαν

Nicolae Mavrocordat dascălului chir
Iacob.

Așa de mult, dragă prietene, crezi că suntem cuprinși de grijile Domniei, încât să uităm cu totul de filosofie pe care, ca să zic așa, chiar din scutece am adunat-o prin îngrijirile tale și cu multă bucurie sufletească am dus-o spre creștere, și noi, cari de la dânsa am luat îndrumările pentru Domnie, nu-i vom da în schimb măcar hrana? Ci, dacă, bunele, așa socoți, află că tu însuși ai greșit. Nu suntem așa de nerecunoscători noi, ei, precum din cea d'întăiu tinerețe am ajuns la cunoștința că din filosofia cea vrednică de iubire pornesc toate cele bune, ne-am așezat în rândul cultivatorilor ei, și precum înainte am primit dumnezeieștiile-i dogme, astfel și acum, primind cu puterea lui Dumnezeu cel bun cârmuirea acestei Domnii, iarăși, din toată puterea, ne îndeletnicim cu dorita hrană, filosofia evanghelică. Și, fiind două părțile ei (cum bine știi d-ta, învățatule), la vreme hotărâtă și pe rând ne dăm fiecareia; acum căutând de dreptate și îndemnând și pe alții, chiar fără voia lor, la aceasta, nu numai cu ușoare pedepse prin cuvinte, ci și prin pedepse răsplătitoare, iar, altă dată, venind la depozite mai adânci, luăm cărțile în mână și cu cel mai bun studiu ni încălzim mintea obosită, și, puțin răcorindu-ne, iarăși ne întoarcem la cealaltă și cu bogată cugetare căutăm stăruior cele ce sunt în stare a îndreptă cu voia lui Dumnezeu cârmuirea, care se îndoise cu totul de îndelungate rele. Astfel deci cinstind noi sfânta filosofie și dorind mult a gustă prea-plăcutele ei roade, am avea dreptate să vă învidiem pe voi cari puteți să vă împărtășiți din bielsug din bunurile ei, etc. [Restul e lauda filosofului, căruia i se declară inferior în talent.]

1710, Maiu 10.

χρόνῳ τὸ τῆς φύσεως ἐλευθέριον, καὶ φειδωλοῦ τύχης ἥμισυ ἡττάται γνώμης ἐκτένεια· ἀλλὰ καὶ χρυσὸν καὶ ἀργύρον τοὺς ἀξιαγάστους καὶ πολυτελεῖς ὕμνων λόγους οὐκ ἰσχύσωμεν ἀνταμείψασθαι, λόγοις μέντοι γε λόγους ἀντιμετρήσωμεν, τοῖς ἀνθηροτάτοις τοὺς ἰσχυροτάτους, οὐ χρυσοῖς χάλκεα, ἀλλὰ χαλκείοις χρυσῷ ἀνταλλαττόμενοι.

1710, Μαΐου 10.

(Legrand, *Recueil*, pp. 40-2, n° 30.)

CCCCCLIII.

1710,
Iunie (?).

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o schimbare între egumenii din Moldova ai Sfântului Mormânt și grija lui pentru dânsii.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσάλημ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορευόμεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστικῇ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καὶ ἐχάρημεν διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφευωτάτην αὐτῆς ὑγίειαν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀγίας καὶ θεοπνευστίας αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐρφεξῆς γραφόμενα καὶ, καθὼς διώρησεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, τὸν μὲν οὐσιώτατον πνευματικὸν κύρ Μελέτιον παρηγγείλαμεν νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ, ὁ δὲ οὐσιώτατος πνευματικὸς κύρ Ἀρσένιος ἀντικατέστη ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς αὐτῆς μονῆς τοῦ Μπουρνόδσκη, ὁ ὁποῖος θέλει ἔχει παρ' ὕμνων τὴν πρέπουσαν ἐπίσκεψιν, ὥσαύτως καὶ οἱ ἄλλοι ἡγούμενοι τῶν ἱερῶν αὐτῆς μοναστηρίων ἔχουσι τὸ θάρρος μας, καὶ ἀναφέροντές μας τὰς χρεῖας αὐτῶν λαμβάνουσιν εὐθέως τὰς ἀποκρίσεις μετὰ τῆς ἀνούσης προμηθείας, τὴν ὁποῖαν ἀπαιτεῖ ἡ μεταξὺ φιλία, καὶ ἐνλάβει· ὁποῦ ἔχομεν εἰς τοῦ πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον. Ὅς ἔχομεν δὲ πάντοτε τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφευωτάτης ἡμῖν αὐτῆς ὑγείας. Ἐδέχθημεν ὁμμένως καὶ τὴν πεμφθεῖσαν ῥοδοζάχαριν, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευδαίμονες. Καὶ αἱ θεοπνευστίας αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1710, Ἰουνίου (?).

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte al meu prea-respectat, spre Fericirea Ta cu evlavie ne îndreptăm și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de Dumnezeu atotputernicul să Te păzească în Scaunul tău patriarhicesc și apostolesc preasfințit în pace și netulburată sănătate și mulțămire, întru mulți ani.

Sfințita-Ți scrisoare am primit-o, și ne-am bucurat de sănătatea-Ți cea bună și preadorită; am primit și sfintele-Ți rugăciuni ascultate de Dumnezeu, și-Ți mulțămim. Am aflat și cele scrise pe urmă, și, după cum a orânduit Fericirea Voastră, am chemat aici pe prea-cuviosul duhovnic chir Meletie, iar prea-cuviosul duhovnic chir Arsenie a fost așezat în locu-i egumen al acelei sfinte mănăstiri Barnovschii; carele va avea de la noi cuvenita grijă, precum și alți egumeni ai sfintelor tale mănăstiri au sprîjinul nostru și, aducându-ni înainte nevoile lor, capătă îndată răspunsurile cu grija ce se cade, pe care o cere și prietenia dintre noi și evlavie ce o avem către preasfântul și de viață primitorul Mormânt. Să capătăm totdeauna sfințita-Ți scrisoare spre vădire sănătății Tale bune și preadorite nouă. Am primit bucuros și rodul-de-zahăr ce ni-ai trimis, și mulțămim Fericirii Tale, ai cării ani să fie de la Dumnezeu cât mai mulți și desăvârșit fericiri. Și rugăciunile-Ți ascultate de Dumnezeu fie cu noi.

1710, Iunie (?).

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὁλως εἰς τοὺς ὁρισμούς

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

Al Fericirii Tale flu intru Hristos și
cu totul la porunci

Io Nicolae Voevod.

CCCCLIV.

Angelos Sumakios către Hrisant Patriarh de Ierusalim, despre intoarcerea acestuia din Ierusalim la Constantinopol, despre cartea Τόμος Χαράς, ce i-a dat, cerând alte lucruri nouă ieșite din tipar, mai ales cartea lui Visarion Macri despre cele trei Virtuți, cu Mărturisirea Ortodoxă (apărută la Snagov în 1699) și un nou exemplar din „Manualul” lui Maxim (București, 1690); adaugă că se bucură de începerea tiparului arăbesc, de care cei de această limbă au atâta nevoie.

Zante,
1710,
13 Iulie.

Ἄγγελος Σουμάκιος Χρόσανθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε, σεφώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα, Πατριάρχα τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ πό-
λεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης ἀριπρεπέστατε, συλλογιζόμενος, κατὰ τὴν σημειωθείσάν
μοι μελέτην τῆς Σῆς Μακαριότητος, τὴν αὐτόθι ἀποδημίαν διὰ τὸν ἅγιόν της Θρόνον, μετέφερον
τὴν ἀπόκρισιν μέχρι σήμερον (ὅπου ἤκουσα τὴν ἐπανάκαμψιν της εἰς τὴν Βασιλεύουσαν) εἰς
τὸ ὑπέρτιμόν της γράμμα σὺν τῇ προσηκούσῃ εὐχαριστίᾳ ὑπὲρ τῶν δύο τόμων της Χαράς, ὧν
μοι τὸ σφὸν δῶρον προεξένησεν. Ὁμολογῶ τὴν χάριν καὶ ὑπερευχαριστῶ τὸ γενναίον τῆς
σοφωτάτης σου ψυχῆς, ἀρχιερέων πρῶτιστε. Παρακαλῶ τὴν σοφὴν ἣν ἔχει κλίσιν πρὸς τοὺς
φιλομαθεῖς τῶν ἀνατολικῶν παιδῶν ὀρθοδόξους, νὰ μὲ τιμήσῃ ἀπὸ εἴ τι ἄλλο νεωστὶ ἐν τόποις
ἐδόθη· μᾶλλον δὲ ἀνυψήσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν ποθεινὴν τοῦ Βησσαρίωνος Μακρῆ βίβλαν, τὴν περὶ
τῶν τριῶν θεολογικῶν ἀρετῶν: πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης πραγματευομένην, περιέχουσαν τε
καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ὁμολογίαν. Καί, ἐὰν τύχῃ, ὁ κομιστὴς ἔσται ὁ αὐτὸς ἡμέτερος κύρ Μιχαὴλ
Σουμμάκιος, ὃς τὸ πρῶτον καὶ τὸ παρὸν εὐλαδῶς τῇ Σῇ Μακαριότητι ἐγχειρίσει γράμμα.

Χαίρομεν πολλὰ διὰ τὸν καινὸν τῆς ἀραβικῆς διαλέκτου τύπον. Καὶ τοῦτο χωρεῖ πρὸς
ἔπαινον τῶν ζηλωτῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οὗς Κύριος διατηρήσῃ εἰς πιστῶν καύχημα. Κατ'
ἀλήθειαν ἐκείνη ἡ λογικὴ γῆ διψῶσα ὑπάρχει τοιοῦτον σωτηρίου νάματος· τὸν δὲ μισθὸν ἔξει
ὁ μυστικὸς γεωργὸς εἰς τὸν οὐράνιον παράδεισον.

Χρήζω καὶ δευτέρου Ἐγχειριδίου τοῦ Μαξίμου, ὅτι τοῦτο ὁποῦ ἔχω μοναχόν, δὲν φθάνει
νὰ πληροφορήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐντευξομένων, καὶ κινδυνεύει νὰ χαθῇ ἕως τέλους μὲ τὸ
συχνὸν δάνειον πρὸν ἀνάγνωσιν. Διὸ ἂς προβλέψῃ οἰκονομικῶς ὁ ἐνθεος ζῆλος τῆς μακαρίας
σου ψυχῆς, ἃδὲὰ πλουσιόδωρε καὶ κηδεμὼν ὑπέρσophe.

Ἐπειδὴ καὶ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐφιλιώθηκα μὲ ἀρχιερατικὰ πρόσωπα καὶ ἡξιώθηκα
καὶ πατρικῆς Πατριαρχῶν τῶν πάντο ἐννοίας, ὅφ' ὧν ἔλαβον εἰς ὠφέλειαν ψυχικὴν καὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ
γράμματα, ἃ τεθησαύρισμαι πρὸς τὸ πέρας τοῦ βίου, οἶά μοι τυγχάνουσι τὰ τῶν ἀειμνήστων
Πατριαρχῶν Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Μωρόνη καὶ τοῦ θαυμαστοῦ ὑμετέρου Δοσιθέου
τὸ διὰ τύπον· λίαν ὀρέγομαι ἐν οἷς κέκτεται καὶ ἀπὸ τὴν Μακαριότητά Σου, δέσποτά μου
εὐκλεέστατε καὶ πάτερ πνευματέμφορε, ὅμοιον δῶρον νὰ λάβω, διὰ νὰ πλουτήσω ἐς κόρον
τοιοῦτον πολῦτιμον θησαυρὸν εἰς ἀρωγὴν τῆς ἀθλίας μου καὶ πολυαμαρτήτου ψυχῆς. Θεῶν οὖν
οὐκ ἐκδέχομαι μὲ τὸν ζηθέντα κομιστὴν εἰς τέρψιν πνευματικὴν καὶ ἀγαλλίασιν. Ὅθεν, ἂν
ἐγὼ δὲν εἶμαι πρὸς ἀμαρτίαν ἱκανός, ὁ μισθοποδότης θέλει κάμῃ τὴν ἀνταπόδοσιν. Καί, ἂν μὲ
στέργῃ δοῦλον, ἂς μὲ δοκιμάσῃ ὑπὲρ τῶν προσταγμάτων της τῶν δεσποτικῶν καὶ θέλει μὲ
εὖρη ὅλη τῇ ψυχῇ πρέθυμον. Διὸ ταπεινῶς ἀσπάζομαι ἐν πάσῃ ταπεινοφροσύνῃ τὸ κράσπεδον
τοῦ ἱματίου. Τῆς ὑψηλῆς σου Ἀρχιερωσύνης δοῦλος ἐλάχιστος καὶ πιστός:

Ἄγγελος Σουμάκιος.

Ἀπὸ Ζακύνθου, ἐν ἔτει 1710, ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ 13.

Κωνσταντῖνος, ὁ υἱὸς μου, ταπεινῶς προσκυνεῖ τὴν Σὴν Μακαριότητα.

(Legrand, *Recueil*, pp. 42-3, n° 31.)

1710,
14 August.

Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, despre cleve-
titorii amândurora, despre egumenul Paisie și „răul“ Iordachi.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε Πατρι-
άρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης
Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώ-
τατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλογείας
προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ἀσ-
παζόμεθα, θεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἵνα
τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρ-
χικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδικασίᾳ
ὕψει καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Δύο ἱερὰ γράμματα αὐτῆς ἐλάδομεν γεγραμ-
μένα, τὸ μὲν Ἰουλίῳ 14, τὸ δὲ 25 τοῦ αὐτοῦ, καί,
εἰ ἀμφοτέρων μαθόντες τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφε-
τωτάτην αὐτῆς ὑγίαν, ὑπερβαλλόντως ἐχάρη-
μεν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἁγίας καὶ θεοπειθεῖς
αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ ἔγνω-
μεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα καὶ περὶ μὲν
τῆς θυσφημίας ὅπου ἐδυσφήμισαν καθ' ἡμῶν
οἱ βασκένοντες, φανερόν εἶναι τῇ Ὑμετέρᾳ Μα-
καριότητι, ὡς θαυδιδόκτω, ὅτι τὰ τοιαῦτα, εἴτε
τερπνὰ, εἴτε ἀνιρά, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος
ἐξήμενηται τῆς θείας Προνοίας καὶ ὅτι εἶναι
τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, γίνεται. Τοῦτο μόνον
λέγομεν ὅτι ὁ παντοδύναμος Θεὸς διὰ τῶν
θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν ῥύσαιο ἡμᾶς ἀπὸ
τῆς γλωσσαλγίας τῶν κακοδόλων. Αὐτῇ δὲ
μυρίας ὅσας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας διὰ τὴν
πρὸς ἡμᾶς πατρικὴν αὐτῆς φιλοστοργίαν καὶ
ἐννοίαν. Ἐλύπησε κατὰ καρδίαν καὶ ἡμᾶς ἡ κατὰ
τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος διαβολὴ τῶν κα-
κομηχάνων, περὶ τῶν ὁποίων ὡς ὁ παῖς τοῦ
Σωτῆρος Χριστοῦ θέβαια τι ἄλλο νὰ εἰποῦμεν
εἰ μὴ τό: ὁ Θεὸς νὰ τοὺς δώσῃ ἐπιστροφὴν!
Ἐχάρημεν ὁμῶς διὰ τὴν εὐμένειαν ὅπου ἔδει-
ξεν ὁ ὑπέρτατος Ἐπίσκοπος, μὲ ἀναγκαίους
ὁρισμούς, εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῆς μοναστήρια: ὁ
πανάγαθος Θεὸς νὰ τὴν φωτίσῃ πάντοτε εἰς
κυβέρνησιν ἀγαθὴν τοῦ ὑπηκόου καὶ μάλιστα
πρὸς ἐελτίωσιν τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ σκηνω-
μάτων! Περὶ δὲ τοῦ δσιωτάτου ἀρχιεραδρίτου
αὐτῆς κύρ Παΐσιου, θέλει ἰδεῖται ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης ὅτι τὴν ἐλαλήσαμεν, καὶ τὸν ἐπα-
ραινέσαμεν νὰ παραινέσεται καὶ πάλιν ἐδῶ,
εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ εἰς τὴν ὑποταγὴν
αὐτῇ, λέγοντες του πῶς τοῦτο εἶναι ἀπόφασις
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ ἡ γνώμη ἡ
ἐδική μας. Σημειοὶ εἶτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης
περὶ τοῦ κακοτρόπου καὶ ἐν κακίᾳ διαβολῆς
Γεωργάκη, περὶ τοῦ ὁποίου ἀποκρινόμενοι λέ-
γομεν, κατὰ τὴν ὑμετέραν θεοσεβῆ φωνήν, ὅτι
ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς φωτίσῃ νὰ ἐνερ-

Πρεα-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh a sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, întru Hristos mie părinte
prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către
Fericirea Voastră și-Ți sărutăm sfântita
dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dum-
nezeu să Te păzească în preasfințitu-Ți
Scaun patriarhicesc în pace și netulburată
sănătate și voie bună, ani îndelungați.

Am primit două scrisori ale Tale, una
de la 14 Iulie și alta de la 25 ale ace-
leiași luni, și, din amândouă aflând sănă-
tatea-Ți bună și prea-dorită nouă, ne-am
bucurat peste samă. Am primit și rugă-
ciunile-Ți sfinte și ascultate de Dumnezeu,
și-Ți mulțămim; am aflat și cele ce ai
scris pe urmă; și, cât despre clevețirea
ce au clevețit asupra noastră pizmăta-
reții, lămurit îți este Fericirii Tale, ca
unuia ce ești învățat de Dumnezeu, că
unele ca acestea, ori de mângâiere, ori de
scârbă, ori viață ori moarte, atârnă de Pro-
noia dumnezeiască și, ce e voia Domnului,
se face. Atâta spunem numai că atotpu-
ternicul Dumnezeu, prin rugăciunile-Ți
ascultate de dânsul, să ne scoată din flecă-
reala răuvoitorilor. Iar Ție-Ți aducem mii
de mulțămiri pentru iubirea părintească și
grija ce ai față de noi. În inimă ne-a în-
tristat și pe noi învinuirea uneltitorilor de
rău împotriva persoanei Taleenerate, pen-
tru care, urmând pe Mântuitorul Hristos,
neapărat ce alta să spunem dacă nu: plă-
tească-li Dumnezeu! Ci ne-am bucurat și
pentru bunăvoința ce a arătat-o Marele-
Vizir, prin poruncile de nevoie, către sfinte-
le-Ți mănăstiri: Dumnezeu cel prea-bun să
Te lumineze totdeauna pentru buna câr-
muire a supușilor și mai ales pentru în-
dreptarea sfintelor lăcașuri ale lui Dumne-
zeu! Iar, pentru preasfințitu-Ți arhimandrit,
ohir Paisie, află Fericirea Ta că i-am vorbit
și i-am sfătuit să se afle și din nou aice,
pentru supravegherea-i și porunca aceia,
spunându-i că aceasta e hotărârea Fericirii
Tale și părerea mea însăși. Ni mai spui
Fericirea Ta despre răul și vestitul în rău-
tate Iordachi, pentru care, răspunzându-Ți,
îți spunem, după vorba-Ți evlavioasă, că
Domnul cel întru toate bun să ne lumi-

γῆσωμεν τὰ πρέποντα καὶ αὐτῷ εὐάρεστα. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰς ἀγίας αὐτῆν εὐχὰς καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα διὰ νὰ μανθάνωμεν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὁριεῖαν· ἥς οἱ χρόνοι εἴσαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

1710, Ἀγούστου 14.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς:

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Geleon.)

neze a face cele ce se cuvin și-I plac Lui. Ne rugăm să avem totdeauna sfintele-Ți rugăciuni și scrisorile-Ți sfințite, ca să aflăm despre buna-Ți sănătate; ai căreia ani să fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericți.

1710, August 14.

Al Ferieirii Tale flu întru Hristos și cu totul la porunce:

Io Nicolae Voevod.

CCCCCLVI.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Vizirului, răscoala Arabilor și o datorie de o mie de lei către acesta.

1710,
30 Septem-
bre.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρχη.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σε-
βασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ'
εὐλαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐ-
τῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντο-
δυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν
ἀγιώτατον πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν αὐτῆς
Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῶ ὕψει καὶ
εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καὶ διὰ
τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφελτούμεν αὐτῆς ὕψειαν
ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἀγίας αὐτῆς
εὐχὰς καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνώμεν καὶ
τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Εὐχεται ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης νὰ ἐπιστήσῃ ἡ θεία Πρόνοια τοῖς
βασιλικοῖς πράγμασιν Ἐπιτροπὸν ἄξιον καὶ συμ-
παθῆ πρὸς τὸ ὑπέρκοον· περὶ οὗ μὲγᾶλως
ἐδοξάσαμεν τὸν προνοητὴν τῶν ὅλων Θεόν,
ὅπου ἐνεύσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κραταιοτά-
του ἡμῶν Βασιλέως καὶ ἐκλεξεν Ἐπιτροπὸν τὸν
Μεχμέτ-Πασάν¹, ὁ ὁποῖος, καθὼς καὶ εἰς τὴν
πρώτην ἐπιτροπὴν, ἐφάνη ὅτι εἶναι ἐπισκεπ-
τικὸς καὶ ἡπίος, καὶ ἐλπίζομεν ἐν ταῖς εὐτυχισμέ-
ναις ἡμέραις τῆς Ὑψηλότητός σου νὰ ἴδωμεν
ἀνεῖν ὅλοι οἱ ὑποκείμενοι τῇ κραταίᾳ Βασι-
λεῖᾳ, καὶ μάλιστα αὐτοὶ οἱ τόποι ὅπου κατε-
τροχώθησαν ἀπὸ τὰς συνεχεῖς μεταβολὰς καὶ
ἐπιβουλὰς τῶν κακοτρόπων, καὶ ἐκατήντησαν
εἰς τοιαύτην ἀδυναμίαν.

Ἐλυπήθημεν οὐ μετρίως ὅπου διὰ τὴν ἀν-
ταρσίαν τῶν Ἀράβων ἠφρανίσθησαν ἐκεῖσε πολ-
λοὶ χριστιανοὶ· ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ τῶν

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, întru Hristos părinte al
mieu prea-venerat, ne îndreptăm către Fe-
ricirea Ta cu evlavie și-Ți sărutăm sfânta
dreaptă, rugându-ne deatotputernicul Dum-
nezeu să te păzească în preasfințitu-Ți Scaun
patriarhicesc în pace și netulburată sănă-
tate și fericire, ani îndelungați.

Sfințita-Ți scrisoare am primit-o, și pen-
tru buna și prea-dorita-Ți sănătate m'am
bucurat; am primit și sfintele-Ți rugăciuni,
și-Ți mulțămim. Am aflat și cele scrise pe
urmă. Te rogi Fericirea Ta să așeze dum-
nezeiasca Pronie asupra lucrurilor împă-
rătești un Vizir vrednic și milos față de
supuși; pentru care mult am slăvit pe Dum-
nezeu ce îngrijește toate căci a mișcat inima
prea-puternicului nostru Împărat de a ales
Vizir pe Mehmed-Pașa, care, precum și în
cel d'întăiu al lui Vizirat, s'a arătat că
este blând și pașnic, și nădăjduim ca în
fericitele zile ale Înălțimii Sale să vadă
ușurare toți cei supuși puterniciei Împărăției,
și mai ales aceste locuri care s'au stricat de
necontenitele schimbări și curse ale celor
răi, și au ajuns la atâta slăbiciune.

Ne-am scârbit nu puțin că, din pricina
răscoalei Arabilor, s'au prăpădit acolo mulți
creștini; prea-bunul Dumnezeu prin rugă-
ciunile-Ți ascultate de dânsul să dea de-a-
cum înainte pace. Mulțămim și Ferieirii
Tale că totdeauna ni dă din bielsung sfin-
tele-Ți rugăciuni și cu părintească iubire

¹ Nunit Vizir la 28 Octombrie 1709, după Hammer (IV, p. 695).

θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἐξῆς κατὰστασιν εἰρηνικὴν. Εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅπου πάντοτε χορηγεῖ ἡμῖν θαφιλῶς τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ μὲ πατρικὴν στοργὴν μᾶς παρακινεῖ νὰ τὴν παρακαλέσωμεν περὶ ὧν ἤθελε μᾶς τύχῃ χρεῖαι. Καὶ λιπὼν, ἐπειδὴ αἱ ἀλλεπάλληλοι χρεῖαι ἔφεραν ὀλίγην ἄργητα καὶ δὲν ἤμπορέσαμεν νὰ στείλωμεν αὐτῇ τὰ ὑφειλόμενα χίλια γρόσια, παρακαλοῦμεν αὐτὴν νὰ μᾶς ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονήν, καὶ ἐλπίζομεν χωρὶς πολλῆς βραδύτητος νὰ κάμωμεν τὴν πληρωμὴν αὐτῶν μετὰ εὐχαριστίας. Μόνον ἂς μὴ μᾶς λείπουν συνεχῶς τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα ἐξαγγελτικὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθῆτου ἡμῖν αὐτῆς ὀγιείας. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν θεόθεν ἀμύπητοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεόπειθεις αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς,
1710, Σεπτεμβρίου 30.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 43-4, n° 32.)

ne îndeamnă și Te rugăm în toate cele ce ni va fi de nevoie. Și, apoi, de oare ce nevoile ce au venit una peste alta ni-au adus oareșcătă zăbavă și n'am putut să-Ți trimitem cei o mie de lei ce eram datorî, Te rugăm să ai puțină răbdare față de noi, și nădăjduim ca fără multă încetinială să facem plata lor cu mulțămîtă. Numai să nu ni lipsească nicio clipă sfințitele-Ți scrisori cu veste despre buna și nouă prea-dorita-Ți sănătate. Iar anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu preamulți și prea-fericiți, și rugăciunile-Ți ascultate de Dumnezeu cu noi.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă.

1710, Septemvrie 30.

Io Nicolae Voerod.

CCCCLVII.

1710 (?),
30 Novem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o afacere a Patriarhului, în care va interveni, prin oamenii săi de la Constantinopol.

Τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα προσκυνῶ, τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν πανευλαβῶς πατασπαζόμενος.

† Τὸ ἐν τῷ ἱερῷ πιττακίῳ ἐγχαρτιστόμενα καλῶς ἔγνων. Ἐμπροσθέν τινος κυβερνήσιν ἐδιόρησεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης νὰ γένῃ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν ὅλα καλῶς νὰ τρέξουν; ἐγὼ κατὰ τὸ ἀπαραίτητον μου χρεὸς ἰδιοχείρως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ζήσεως ἔγραψα τὰ δεόντα τῷ τε παμφιλτάτῳ ἀδελφῷ καὶ τῷ ἄρχοντι Ἰουλιανῷ, καὶ ἐπρόσθεσα ὅτι τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν τιμὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τὴν μετρῶ ἐξ ἴσου μὲ τὴν ζωὴν μου, καὶ αὐρίον σὺν Θεῷ ἂν δὲν κινήσῃ, σύμερον κινᾷ ὁ καλαράσης. Συγγνώμην ζητῶ, θεοποτά μου σεβασμιώτατε, ὅπου δὲν ἀποκρίνομαι ἰδιοχείρως, ὅτι ἡ χθεσινὴ μετὰ τοῦ ἱατροῦ νόμιμος ἀπάτη σήμερον μὲ ἠνάγκασε νὰ φυλάξω τὸν ὁδῶ. Τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀμύπητα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ πανάγαι αὐτῆς εὐχαὶ ἐσαεὶ μεθ' ἡμῶν.
Νοεμβρίου 30.

Mă închin Fericirii Tale prea-venerate, sărutând cu evlavie preasfințita-Ți dreaptă.

† Am aflat pe deplin cele scrise în sfințitul pitac. Fericirea Ta ai hotărât să se facă o mai cuminte gospodărie, și nădăjduiesc în sfântul Dumnezeu ca toate să se întoarcă spre bine; eu după neapărata mea datorie am scris cu însăș mâna mea și cu căldura cuvenită cele ce trebuie prea-îubitului mieu frate și dumisale lui Iulian, și am adaus că socot fericirea și cinstea Fericirii Tale de o potrivă cu viața mea, și, dacă ieri n'a plecat cu Dumnezeu, azi pleacă de aici călărașul. Cer iertare, stăpâne al mieu prea-venerat, că nu răspund cu însăș mâna mea, căci greșeala mea de ieri, legiuită, cu medicul, m'a silit azi să stau în odaie. Anii Fericirii Voastre fie mulți și prea fericiți; iar preasfintele-Ți rugăciuni veșnic cu noi.

Noiemvre 30.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίου Μακαριότητος
οὗτος ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμοὺς
Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

Al Fericirii Taleenerate fiu în Hristos
și cu totul la poruncă.

Io Nicolae Vocvod.

CCCCLVIII

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre mazilia lui
Nicolae-Vodă și uneltirile dușmane ale lui Dimitrie-Vodă Cantemir.

1710,
9 Decembrie.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοτάρῳ.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν
Ὑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἀ-
γίαν αὐτῆς δεξιάν εὐλαδῶς ἀσπάζομαι, θεόμενος
τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐ-
τὴν ὑγιαίνουσαν καὶ εὐθυμοῦσαν ἐν εὐτυχίᾳ
διγενεαί, μετὰ μακαριότητος.

Τὴ ἱερὴν αὐτῆς γράμμα ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν
καλὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, χάριτας εὐχα-
ριστηρίους ἀνέπεμψα τῇ σώζοντι καὶ διατη-
ροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Γράφει ἡ Ὑμετέρα Μακα-
ριότης πῶς ἐσυγχύσθη πολλὰ ἀπὸ τῆ παρ'
ἐλπίδα μαζιλίκι τοῦ Λυθέντου τοῦ ἀδελφοῦ
μας. Τί νὰ κάμωμεν; ἐπειδὴ καὶ ὁ καλὸς
διυθύνων τὰ πάντα Θεὸς οὕτως ὑπόδακσε,
κάμνει χρεῖα καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπομένωμεν καὶ
τὰ παρ' αὐτοῦ ἀποφασισθέντα μὲ ἀτάραχον
γνώμην νὰ τὰ δεχώμεθα. Τὸν τρόπον καὶ τὸ
διατί, νὰ τὰ γράψωμεν λεπτομερέστερον, πολλὰ
πράγματα μᾶς ἐμποδίζουσι· τοῦτο μόνον διὰ
τὴν ὥραν τὸ φανερώτερον ὅς ἡξέουρη ἡ Μα-
καριότης τῆς πῶς ἀπὸ τὸν Χάνη ἐσυνέβη τὸ
συμβάν. Τὰ ἐπιχειρισθέντα καθ' ἡμῶν παρὰ
τοῦ νῦν αὐθεντεῦντος, τὰ πιστεύω, διατί ὅχι
μόνον πῶς ἀδυνατεῖ, ἀλλ' οὐδὲ εἶναι παντε-
λῶς δύσκολον εἰς ἄνθρωπον, ὅπου καὶ πρό-
τερον (καθὼς τὸ ἡξέουρει καὶ ἡ Μακαριότης
τῆς) δὲν ἔπαυε νὰ τὴν πλῆττει μὲ θέλη ἐπι-
θουλῶν, νὰ μεταχειρισθῇ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ
θέλη, καὶ νὰ τολμήσῃ ἐκ δευτέρου τὸ τολ-
μηθέν. Ὅμως ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ μὴν
ισχύσουσιν αἱ ἐπιθουλαί, ἀλλὰ νὰ διαλυθῶσιν
εἰς τὸν ἀέρα, διὰ πολλὰ αἷτια, καὶ τὸ περισ-
σότερον διατί ὁ προγραφεὶς δὲν ἐπέτυχε τοῦ
ποθυμένου ἀπὸ ἀγάπην Τούρκων, οὔτε ἀπὸ
κάμμιαν ἀνδραγαθίαν ἢ ἀρετὴν, ἀλλὰ ἀπὸ
τοῦ Χάνη τὴν παρακίνησιν. Ἐγὼ καὶ πάλιν
εἰς τὰ συμβεβηκόμενα δὲν θέλω πύσῃ, καὶ μὲ
λόγων δυνατῶν δύναμιν, καὶ μὲ ἄσπρα, ἂν
τύχῃ μεγαλιτέρα χρεῖα, καὶ νὰ βοηθῶ καὶ
νὰ ὑπερμάχωμαι. Τὸν ἐρχομὸν τῆς εἰς Ἀδρια-
νούπολιν τὸν ἐστοχάσθη πολλὰ φρόνιμα, διατί

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, părinte prea-venerat, mă
închin Fericirii Tale și sărut cu evlavie
sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de atotpu-
ternicul Dumnezeu să Te păzească sănătos
și cu voie bună în fericire netulburată,
cu viață lungă.

Sfințita-Ți scrisoare am primit-o, din care
aflând buna-Ți sănătate, am trimis mulți-
miri lui Dumnezeu care Te țin sănătos și
Te păzește. Ni scrii Fericirea Ta că te-ai
supărat mult pentru mazilia neașteptată a
Domnului fratele meu. Ce să facem? De
oare ce și bunul Dumnezeu, care toate le
cârmuiește, așa a găsit cu cale, e de nevoie
ea și noi să răbdăm și să primim cu gând
netulburat cele hotărâte de dânsul. Să-ți
scriem mai pe larg felul și pricina, ne în-
piedecă multe lucruri; atâta numai să știi
deocamdată mai de samă Fericirea Ta că
de la Hanul ni-a venit ce s'a întâmplat.
Cele pornite asupra noastră de cel ce dom-
nește acum, le cred, căci nu numai că
e în neputință, dar nici nu e de loc greu
pentru un om care și mai înainte (cum știi
și Fericirea Ta) n'a încetat să Te lovească
cu săgeți de uneltiri, să întrebuinteze din
nou aceleași săgeți și să îndrăznească din
nou ce a îndrăznit. Dar nădăjduiesc în
Dumnezeu să n'aibă putere uneltirile, ci
să se împrăstie în aer, pentru multe pricini,
și mai ales pentru că acela ce s'a scris n'a
căpătat ce doriă din dragostea Turcilor,
nici din vre-o ispravă ori vrednicie a lui,
ci din îndemnul Hanului. Eu nu voi în-
cetă și mai departe, în cele ce se vor în-
tâmplă, și cu putere de vorbe tari, și cu
bani, de va fi mai mare nevoie, să ajut și
să mă lupt. Te-ai gândit foarte bine la
venirea-Ți în Adrianopol, căci vremea așa
cere. Să am iarăși cinstea sfințitelor Tale
serisori, și anii să-Ți fie de la Dumnezeu

ὁ καιρὸς ἔτῃ τὸ καλεῖ. Ἄς ἔχω πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων ἧς οἱ χρόνοι εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

1710, Δεκεμβρίου 9.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand. o. c., IV, pp. 44-5, n° 33.)

cât de mulți și pe deplin fericiți. Al Feriei Tale totdeauna la poruncă.

1710, Dechemvrie 9.

Ioan Mavrocordat.

CCCCLIX.

1710,
26 Decem-
bre.

Antim, Mitropolit al Ungrovlahiei, către Patriarhul ecumenic Atanasie (τῷ παναγιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ καὶ οἰκουμένικῳ Πατριάρχῃ, κορίῳ κυρίῳ Ἀθανασίῳ), pentru drepturile Sfântului Mormânt în mănăstirile muntene.

(Ms. 418 al Metohului Sf. Mormânt în Constantinopol, fol. 373-4; notiță în Papadopoulos-Kerameus, Iερ. Βιβλ., IV, p. 399, n° 44.)

CCCCLX.

1711,
10 Ianuar.

Nicolae Mavrocordat către „un anonim“, despre viața ce a dus-o, deprinderea cu vicisitudinile politice, munca sa ca Domn al Moldovei și nedreapta răsplătă ce l-a ajuns.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος ἀνώνυμῳ τίνι.

Ὅποσῃς δυσχερείας γέμει ὁποιοῦν ἀρχῆς εἶδος καὶ πάλαι ἡμᾶς οὐκ ἐλελήθει, ὅτε δὴ κομιδῇ ἐφῆδους αὐτόπτας γιννομένους ὧν ὁ σημεῖραι ὁ μακαρίτης ἡμῶν ἐπειράτο πατήρ ἐν τῇ τῶν Ὁθωμανῶν βασιλείᾳ Αὐλῇ. Πρόσω δὲ χωρούσης ἡδὴ τῆς ἡλικίας, καὶ ἀφηγουμένῳ αὐτῷ τὰ διηγεκῶς ἀπαντῶντα καὶ τὰ πάλαι, ὧν τὰ μὲν ὄφει, τὰ δὲ ἀκοῇ παρελήφει, ἐπὶ λεπτοῦ διόντι, οὐ μόνον φιληκῶς τὴν νοῦν προσέχομεν, ἀλλ' ὡς τὴν αὐτὴν ἐνστησόμενοι πορείαν, τῇ τῶν πολιτικῶν ἐβλῶν ἀναγνώσει τὸ πλεῖον ἐπιμετροῦντες ἡμεν τοῦ χρόνου. Οὕτω δὲ τὸ δέκατον ὅγδοον τῆς ἡλικίας ἀνίσταντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοί, εἰ καὶ ἀέκοντι θυμῷ, τὴν τῆς γενικῆς ἐρμηνείας ἀξίαν, ἢ, ἀληθέστερον εἰπεῖν, τὸ δύσσοιστον ἄχθος τοῦ ἐν Αὐλῇ βίου ἀναλαβόντες, θεαταὶ ἡμεν διηγεκῶς πολλῶν καὶ ἐξαισιῶν ἐγχειρημάτων καὶ κατηλεῶμεν ἅρα τοὺς ἐπειλημμένους τῶν τῆς ἀρχῆς οἰάκων, ὅτε διὰ μυρίων πόνων οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὴν τῶν πολλῶν αὐτοῖς ἐπισπωμένους ἀπέχθειαν. Καὶ τότε μὲν παρῆν ἡμῖν τὰς τῶν ἄλλων σκοπεῖν πράξεις, τῶν κινδύνων οὐ πᾶν τοι μετέχουσιν. Ἀλλ' ὁπῆνικα, τὴν τῆς Μολδαβίας ἡγεμονίαν ἐγχειρισθέντες, ἐπ' αὐτοῖς γεγονάμεν τοῖς πράγμασιν, ὅσον δυσχερὲς εἴη τὴν ἄρχειν, καὶ ὅτι οὐ μόνον δυσκατόρθωτον, ἀλλὰ σχεδὸν ἀδύνατον εἴη τὸν ἡγεμονεῦντα πᾶσι τοῖς ὅπ' αὐτὸν ἀρέσκειν καλῶς ἔγνωμεν οὐ μόνον διὰ τὴν ἔμφροντον μονοουχί πᾶσιν ἀνθρώποις φιλαυτίαν, ἥτις

Nicolae Mavrocordat către un anonim.

Câtă greutate este în orice chip de stăpânire, știam noi și mai de'nainte, ca unii ce din tinereță am văzut cu ochii noștri câte le încereă în fiecare zi răposatul nostru tată în Curtea împărătească a Otomanilor. Ci, înaintând cu viața, și povestind el cele ce i s'au tot întâmplat, și cele de de mult, dintre care pe unele le aflase cu văzul, pe altele cu auzul, petrecându-le pe seurt, nu numai că-l ascultam cu plăcere, dar și, ca unii cari aveam să întreprindem acelaș drum, întrebuițam vremea mai mult cu cetirea cărților politice. Și, când n'aveam încă optsprezece ani de vîrstă, și noi înșine, de și fără voie, primind demnitatea de tîlmaciu al neamului, sau, să zicem mai adevărat, sarcina cu neputință de purtat a vieții de Curte, eram neconținut privitori ai multor întreprinderi și nemăsurate; și compătînim pe cei ce au luat cărma stăpânirii, căci prin mii de osteneli își atrag numai dușmănia celor mulți. Și atunci, fără a ne împărtăși de primejdii, puteam să căutăm la faptele altora. Dar, pe urmă, primind Domnia Moldovei, am ajuns și noi la lucruri ca acelea, și am cunoscut cât e de greu a stăpâni și că nu e numai greu de condus, ci e aproape cu neputință ca stăpânitorul să fie cu totul pe placul tuturor supușilor lui; nu numai pentru egoismul sădit, ca să zic așa, în toți oamenii, care

ἐν ἐαυτῇ περιεῖληψε πάσαν μιαιλίαν καὶ ἐδελυρίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κατὰ τινὰ ἀρχαίαν ἰδιότητα ἐμψωλεύονσαν τῷ γένει τῶν Δακῶν ἐς τὰ χεῖρω μετὰ ῥύμης φεράν, ἐξ ἧς ἀνέκαθεν αἱ κατὰ τῶν ἰδίων ἡγεμόνων ἀνεβράγησαν στάσεις, αἱ κατ' ἀλλήλων ἀνεφύησαν ἔριδες καὶ διχόνοιαι· ὥς ἵσως ἂν τις ἡτιάσατο τοὺς κατὰ καιροὺς ἡγεμόνας ἢ ἄλλοις τισὶν ἐπεγράφατο, εἰ μὴ ὁ παρελθὼν χρόνος (ὃς οὐκ ὀλίγους μετρίους τὸν τρόπον ἡγεμόνας τοῖς ἐδεδώκει, καὶ τῶν ἐξωθεν ἐπηρεϊῶν ὅλας ἐνιαυτῶν δεκάδας ἀσινεῖς ἐτατηρήκει) πάσαν τοιαύτην ὑπόνοιαν ἀφείλετο. Εἰ δ' ἔχοι τις ἀνεπιμύμως ἐαυτὸν ἐπαινέσαι, οὐδ' ἡμεῖς ἀπελίπομεν, Θεοῦ συναυριμένον, τὰ γε πλείω τῶν τοῖς ἡγεμονεύουσιν ἐπιδαλλόντων, καὶ οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις πατρικὴν εὐνοίαν αὐτοῖς ἐπεδειξάμεθα, καὶ οὕτε πόνον οὕτε χρημάτων ἐφεισάμεθα ὅπως τὴν δεινῶς τετραχωμένην πολιτείαν ἀνορθώσωμεν. Ἀλλὰ τοσοῦτον ἐδεήσαμεν χάριτας ἀπολαβεῖν τῶν ἀπεργουμένων, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐνίων ἀπέχθειν ἀπεφύγομεν, ἥμισθ' ὅμως μετάρμελοι γιγνόμεθα. Θεὸς γάρ, ὁ πάντα ἐφορῶν καὶ ἰσορρόπους ἀντιμετρῶν τοῖς πραττομένοις τὰς δίκας, ἡμῖν μὲν πάντως ῥαγτώνην πραγμάτων ἐπιχορηγήσει, τοῖς δὲ τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀντιποιοιμένοις ἀποδώσει τῆς κακονοίας τὰ ἐπίχειρα.

1711, Ἰανουαρίου 10.

(Bibl. Ac. Rom., copille d-lui M. Gedeon.)

a euprins în el toată ticăloșia și blăstăm, ei și pentru avântata pornire, după o particularitate veche, a neamului Dacilor, către cele rele, din care s'au stârnit răscălele împotriva Domnilor lor înșii, s'au născut certele și dihoniiile dintre ei; așa încât poate că ar fi învinuit cineva pe Domnii de pe timpuri sau ar fi pus-o în seama altora, dacă vremea în cursul ei (care li-a dat nu puținii Domni chibzuiri și i-a păstrat nevătămați zeci de ani întregi de uneltirile din afară) n'ar fi înlăturat orice bănuială de acest fel. Și, dacă-i e iertat cuiva ca fără muștrare să se laude pe sine, nici noi n'am lăsat neimplinite, cu ajutorul lui Dumnezeu, cele mai multe din datoriile ce cad asupra stăpânitorilor, și, nu numai cu vorbe, dar și cu fapte, li-am arătat o bunăvoință părintească, și n'am eruat nici muncă, nici bani ca să îndreptăm această țară strâșnie de zdrențuită. Dar atâta am fost de depărtat de a primi mulțumiri pentru cele făcute, încât n'am fugit nici de dușmănia unora, și cu atât mai puțin să ne căim. Ci Dumnezeu, care vede toate și răsplătește după cuviință pe cei ce fac dreptățile, ni va da oricum odihnă de la lucru, iar celor buni ce nu s'au împotrivit li va da simbria gândului rău.

1711. Ianuar 10.

CCCCLXI.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea acestuia la Adrianopol și interesul ce-i poartă la nenorocire.

1711,
24 Ianuar.

† Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασίτῳ ὑγίειᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροδιότητος.

Ἡμεῖς καὶ πρὸ ἡμερῶν, σεβασμιώτατε πάτερ, ἠθέλαμεν ἀποδώσει τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιώτῃ διὰ γραμματὸς μας τὰς ὀφειλομένας μετ' εὐλαθείας προσρήσεις, ἂν ἡ κοινὴ φήμῃ δὲν ἦτο ὅτι ἐπανακάμπτει ἐδῶ, εἰς τὴν Βασιλεύουσαν. Ἐπειδὴ δὲ τώρα ἐδελαιώθημεν ὅτι σὺν Θεῷ κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ κατὰ τὸ πρῶν διατρίβει αὐτοῦ, δὲν ἐλείψαμεν νὰ

† Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm către Fericirea Ta cu evlavie și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păstreze în Scaunul-Ți patriarhicesc și apostolesc în pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Și cu câteva zile înainte, prea-venerate părinte, am voit să dăm Reverenței Tale, prin serisoarea noastră, cu evlavie, cuvenitele închinăciuni, dacă zvonul de obște n'ar fi fost că Te întoreai aici la Constantinopol. De care ce însă acum am aflat cu siguranță că ai ajuns cu ajutorul lui Dumnezeu la Adrianopol și că te afli acum acolo, n'am lipsit să-Ți

γράφωμεν τὸ παρὸν καὶ νᾶ τὴν εὐχαριστή-
σωμενὸ ποῦ, καθὼς ἐδοξαιώθημεν, ἐλυπήθη οὐ
μετρίως εἰς τὰ ἡμῖν συμβάν ἀντίζων. Παρα-
καλοῦμεν λοιπὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς καθὼς καὶ
πρότερον νᾶ ἀπολαύσωμεν τῆς εὐλαβικοῦς καὶ
θερμῆς αὐτῆς ἀγάπης καὶ νᾶ ἔχωμεν τὰς
ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς εἰς παραμυθίαν καὶ ἐπι-
κουφισμὸν τῆς κατεχούσης ἡμᾶς ἀθυρίας.
Τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴη-
σαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1711, Ἰαννουαρίου 24.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρίσμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

seriem cea de față și să-Ți mulțămim că,
precum ni s'a dat asigurarea, Te-ai scârbit
nu puțin pentru neplăcerea (?) ce ni s'a
întâmplat. Ci ne rugăm ca și de acum îna-
inte ca și până azi să ne învrednicim de
iubirea-Ți adevărată și călduroasă și să-Ți
avem sfintele rugăciuni ca mângâiere și
ușurare a descurajării ce ne stăpânește.
Anii Fericirii Tale fie îndelungați și pe
deplin fericiți.

1711, Ianuar 24.

Al Fericirii Tale flu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

CCCCCLXII.

1711,
5 Februar.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre căderea zidirii
Sfântului Mormânt și ajutorul ce va da la Poartă fratele său, Marele-Dragoman Ioan.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασ-
μιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐ-
λαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς
δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, θεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου
Θεοῦ νᾶ τὴν διαφυλάττει εἰς τὸν ἀγιώτατον
πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν Θρόνον αὐτῆς
ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστῷ ὕψει καὶ εὐημερίᾳ,
μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος γράμ-
μα μετὰ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν εὐλαβῶς
ἐδέχθημεν, ἐξ οὗ τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὕ-
γισίαν ραθόντες, τὸν δωτήρα τῶν ἀγαθῶν Θεὸν
μεγάλως ἐδοξάσαμεν. Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμε-
τέρᾳ Μακαριότητι, ὅπου σωφώτατα καὶ ἀγιώ-
τατα μᾶς παρακινεῖ¹ ὁ² ἐλεήμων Θεὸς διὰ τῶν
ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν νᾶ ἀνακουφίσῃ³ τὴν ἐκ
τῶν συμβάντων ἀθυρίαν καὶ νᾶ κυβερνήσῃ
καὶ μὲ τὴν ἡπειρόν του εὐσπλαγγνίαν τὰ καθ'
ἡμᾶς. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν ἐφάνη συμπε-
ρώτατον⁴ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι νᾶ διατρέψῃ
αὐτοῦ, παρακαλοῦμεν νᾶ ἔχωμεν τὴν τιμὴν
τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμά-
των, μετὰ τῆς δηλοποιήσεως τῆς ἀγαθῆς ὑμῶν⁵
ὕγιαιας, τῆς πάντων ἡμῖν προτιμωτέρας.

Nicolae Mavrocordat către Hrisant No-
tara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, întru Hristos părinte prea-
venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fe-
ricirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă,
rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să
te păzească în Scaunul preasfințit, patriarhi-
cesc și apostolesc, al Tău cu pace și ne-
tulburată sănătate și voie bună, întru mulți
ani.

Sfințita serisoare a Fericirii Tale am pri-
mit-o cu evlavie, împreună cu sfintele-Ți
rugăciuni, din care aflând de sănătatea Ta
nouă prea-dorită, am slăvit pe Dumnezeu
dătătorul celor bune. Mulțămim Fericirii
Tale care în chip prea-înțelept și preasfânt
ne îndeamnă; milostivul Dumnezeu prin
sfintele-Ți rugăciuni să Te ușureze de descu-
rajarea cea de pe urma celor întâmplate și
să îndrepte cu nesfârșita-i bunătate și lucru-
rile noastre. De oare ce astăzi i s'a părut
Fericirii Tale că e mai de folos să stea
acolo, ne rugăm să avem cinstea sfințitelor
Tale scrisori și porunci, cu vădirea bunei
tale sănătăți, care ni e mai plăcută decât
orice.

¹ În copia d-lui M. Gedeon: παρακινεῖ = mângâie.

² În copia citată: καὶ ὁ, etc.

³ Ibid.: ἀνακουφίσει.

⁴ Ibid.: συμπερώτερον.

⁵ Ibid.: ἡμῖν.

Διὰ τὸ πέσιμον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ἀγίου Τάφου, ὁ ἐν Χριστῷ αὐτῆς υἱὸς καὶ ἡμετέρος φίλτατος ἀδελφός, ὁ ἄρχων Μέγας-Δραγονμάνος, φροντίζει καὶ θερμὰ καινολογεῖ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς μεγιστάνας ὁποῦ κάμῃ¹ χρεῖα· ὁ ἁπαῖς, κατὰ τὸ παρὸν ὄντας ἀχαμνός, ζητώντας συγγνώμην ἀσπάζεται τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀποδώσων καὶ δι' ἰδίῳ γράμματος τὴν ὀφειλομένην προσκύνῃσιν. Ἡμεῖς δὲ ἐν πᾶσι τοῖς ἀνέγκουσι τῷ Ἀγίῳ² Τάφῳ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι εἴμεσθον προθυμώτατοι ὅσον ἡμῖν συγχωρεῖ. Τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπόλλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ ἄλ' ἔχεται αὐτῆς εὐχαρίεσθ' ἡμῶν. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρίσμούς.

1711, Φεβρουαρίου 5³.

Ἰωάννης Νικόλαος Βοεζόνδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 47-8, n° 35.)

Pentru dărâmare clădirii Sfântului Mormânt, fiul Tău întru Hristos și al nostru frate prea-iubit, Marele-Dragoman, se gândește și se sfătuește călduros în această afacere cu meghistanii, când e de nevoie; care, deocamdată fiind bolnav, cerându-și iertare sărută sfințita-Ți dreaptă, așteptând ea peste puține zile să-și facă și prin însăș serisoarea lui datoria cuvenitei închinăciuni. Iar noi în toate cele ce privesc Sfântul Mormânt și Fericirea Ta suntem foarte cu gătire, cât putem. Anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pedepin fericiți, și sfințele-Ți rugăciuni cu noi.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

1711, Februar 5.

Io Nicolae Voevod.

CCCCLXIII.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de picioare a acestuia.

1711,
15 Februar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νατάρᾳ.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαδείας προσαγορευόμεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ἀσπαζόμεθα, θεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῶ ὕψει καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροδιότητος.

Τὸ γεγραμμένον τῇ 8 Φεβρουαρίου ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν εὐλαδῶς ἐδέχθημεν, ἐλυπήθημεν δὲ κατὰ πολλὰ ὅτι ἐνωχλήθη καὶ ἀπὸ ἀσθενείας καὶ ἀπὸ τὴν ποδολγίαν ἢ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν πανάγαθον Θεὸν νὰ ἐπιχορηγήσῃ ταχέως τὴν ἀνάρρωσιν καὶ νὰ μᾶς χαραιοῖ μετὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐφετινῆς καὶ ἀναγκασιωτάτης αὐτῆς ὑγείας. Εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ διὰ τὰ ἐφεξῆς φιλοστόργως γραφόμενα, τὰ ὅποια ὅλα παραστήνουν τὴν διάπυρον καὶ θερμὴν αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην καὶ μᾶς καταστήνουν ὅλως ὑπόχρεων εἰς τὴν πο-

Nicolae Mavrocordat către Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte preavenerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scamul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Serisoarea-Ți sfințită de la 8 Februar cu sfințele-Ți rugăciuni am primit-o cu evlavie, și ne-am scârbit foarte că ai fost supărat Reverența Ta și de boală și de durere de picioare, și rugăm pe prea-bunul Dumnezeu să-Ți dea răpede în ănătoșarea și să ne bucure cu vestirea sănătății Tale prea-dorite și de mare nevoie nouă. Mulțămim și pentru cele ce pe urmă ni le-ai scris cu iubire, care toate vădese dragostea-Ți aprinsă și călduroasă către noi și ne fac cu totul îndatoriti față de aplecare în multe feluri vădită și strălucitoare, părintească și du-

¹ Ibid.: κάμει.

² Ibid.: Παναγίῳ.

³ Ibid.: κ'εγ.

λυσιδῶς διατρανουμένην καὶ ἀναλάμπουσαν πατρικὴν καὶ πνευματικὴν διάθεσιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν νὰ ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων, μετὰ καὶ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οὐδὲς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

1711, Φεβρουαρίου 15.

Ἰω. Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. e., IV, pp. 48-9, n° 36.)

hovnicească, a Reverenței Tale. Și ne rugăm iarăș să avem cinstea sfințitelor Tale scrisori și porunci, împreună și cu rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu și cu binecuvântări. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu îndelungați și pe deplin fericiti.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă.

1711, Fevruar 15.

Io Nicolae Mavrocordat.

CCCCLXIV.

1711,
19 Februar.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre slăbirea Moldovei, o datorie a lui Vodă Brâncoveanu și afacerile Sfântului Mormânt cu catolicii.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρω.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, θεόμενος τοῦ ἐν Τριᾷδι ὑμνουμένου Θεοῦ ἡμῶν ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑγιαίνουσιν καὶ εὐθυμοῦσιν, ἐν εὐημερίᾳ διηγεῖται, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἀσπασίως ἔλαβον καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας αὐτῆς καὶ εὐημερίας ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἀγίῳ Θεῷ. Ἐχάρην δὲ καὶ τὴν μεθ' ὑγείας ἐπιστροφὴν αὐτῆς εἰς Ἀδριανούπολιν, ἐνθα ἐλπίζομεν οὐκ εἰς μακρὸν νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν, νὰ λάβωμεν τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἐφόδια εἰς τὸν μελετώμενον δρόμον τῆς ἐκστρατείας. Λέγεται τὴν τετάρτην πῶς γίνεται τὸ ἀλᾶχ-ὄρδι. Ἐγνων καὶ τὸ αἶτιον τῆς ἄρτητος εἰς ἀπαντησιν τοῦ πρόπεμφθέντος ἐμοῦ γράμματος· πλὴν καὶ ἐγὼ ζητῶ παρ' αὐτῆς συγγνώμην ὅτι ἄρτησα νὰ τὴν ἀποκριθῶ τὸ ὅποιον ἔγινεν ἀπὸ ἀχαμνοσύνας τοῦ σώματος καὶ τοὺς πολλοὺς περισπασμοὺς.

Περὶ δὲ τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας καλῶς ἀποφαίνεται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὁ τόπος πολλὰ ἀδυνατίσας καὶ ὅλον εἰς ἀδυναμίαν τρέχει. Διὰ τοῦτο οἱ ἡγεμονεύοντες ἐκείσε τὴν παρ' ἐκάτερα δόναμιν, ὀλίγην τὴν ἔχουσιν. Εὐχαριστῶ τῇ αὐτῆς Μακαριότητι ὅπου ἐπεμειλήθη καὶ ἀνέφερε πρὸς τὸν ὑψηλότατον Αὐθέντην Οὐγγροβλαχίας Βασσαράβα Βοεδόδα περὶ τῶν χρεωστομένων ἡμῖν ἄσπρων, ὅτι εἶναι ὁ ὁρισμὸς τῆς Ἐκλαμπρότητός του.

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, părinte prea-venerat, Fericirii Tale prea-venerate mă închin și sfințita-Ți dreaptă cu evlavie o sărut, rugându-mă de Dumnezeul nostru cel slăvit în Treime să te păzească sănătos și bucuros, cu mulțămire statornică, întru mulți ani.

Sfințita-Ți scrisoare am primit-o cu plăcere și am îndreptat pentru sănătatea și mulțămirea Ta slavă și mulțămită lui Dumnezeu sfântul care Te ține sănătos și Te păzește. M'am bucurat și pentru întoarcerea-Ți cu sănătate la Adrianopol, unde nădăjduim ca peste puțin să te aflăm, să primim sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări, ca merinde pentru drumul plănuț al expediției. Se spune că la 4 se va face alaiul urdiei. Am aflat și pricina zăbăvii răspunsului la scrisoarea mea de mai înainte; ei și eu cer iertare de la Tine că am zăbovit a-Ți răspunde; ceia ce s'a întâmplat din slăbiciunea trupului și din multele înecăături.

Iar pentru Domnii Moldovei, se vedește pe deplin, căci locul acela a slăbit mult și ajunge cu totul la mare neputință. De aceia și cei ce se fac Domni acolo au puțină putere în amândouă privințele. Mulțămesc Fericirii Tale că te-ai gândit și te-ai îndreptat către prea-înălțatul Domn al Ungrovlahiei Basarab Voevod pentru banii ce ni este dator, căci așa e porunca Luminăției Sale.

Pentru bolta (*cubè*; turc.) de la Sfântul Mormânt, despre care spui că a căzut o

Περὶ δὲ τοῦ κοιμητῆ εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ὁποῦ ὀρίζει πῶς ἔπεσαν ἓνα μέρος ἀπὸ ταῖς καμάραις, ἐπεμελήθηκα τὰ δυνατά, καὶ πάλιν ὅλο θέλω ἔχῃ τὴν ἐννοίαν. Ἀπὸ τοὺς δυτικοὺς ὁμῶς κἀμμία δὴλωσις δ. αὐτὸ δὲν ἔγινε πονθενά· ὁμῶς ἐπῆρα τὰ σουρέτια τῶν ὀρισμῶν ἀπὸ τὸν δσιώτατον γέροντα Ἀθανάσιον, καὶ τὰ παρυσίασα τῇ πρώτῃν Ρεῖς-Ἐφέντη, νῦν δὲ Μπεγλικτζή-Ἐφέντη, καὶ τὸν ἐσόντυχα πολλά, καὶ ἂν κάμνη χρεῖα νὰ γίνωσι νέοι ὀρισμοί, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι, κατὰ τὸ παρὸν, ἀνάγκη δὲν εἶναι. Εἶπεν ὁμῶς πῶς θέλει ἔχῃ φροντίδα: ἂν τύχῃ καὶ προσέλθῃ ἀπὸ τοὺς ἐναντίους καὶ ζητήσουν νὰ πάρουν φερμάνι διὰ νὰ κάμωσι τίποτε εἰς ἐκεῖνο τὸ κρήμισμα, θέλομεν σταθῇ νὰ τὸ ἐμποδίσωμεν, λέγοντες πῶς εἶναι ὀρισμοί ὅτι δὲν ἔχουν ἄδειαν αὐτοὶ οἱ δυτικοὶ νὰ κάμουν τέτοια εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔκρινα νὰ φυλάττηται τὸ πρᾶγμα τὸ μυστικώτερον, μήπως καὶ δοθῇ κρότος εἰς τοὺς ἐναντίους καὶ ἐξυπνήσουν· πλὴν μήτε ἡμεῖς πρέπει νὰ εἴμεθα ξεννοιασμένοι, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἴμεθα ἐξυπνοὶ καὶ νὰ φροντίζωμεν μήπως καὶ ἤθελαν κάμῃ κἀμμίαν ἀπάτην οἱ δυτικοί, καθὼς ὀρίζει. νὰ λάβωσιν ὀρισμὸν περὶ τοῦ ῥηθέντος κοινέ. Ἄς ἔχω δὲ πάλιν καὶ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμᾶτων εἰς δὴλωσιν τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας, ἔτι δὲ καὶ τὰς θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχάς· ἥς οἱ χρόνοι εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμοὺς.

1711, Φεβρουαρίου 19.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 49-50, n° 37.)

parte din „cămări“, m'am îngrijit după puțină, și iarăș o să am toată grija. De la Apuseni însă nu s'a făcut vre-o înștiințare despre aceasta undevă; dar am luat sureturile poruncilor de la prea-cuviosul bătrân Atanasie, și le-am înfățișat fostului Reis-Efendi, care e acum Beglicgi-Efendi, și am vorbit adesea, [întrebându-l] și dacă e nevoie a se face nouă porunci și a răspuns că, deocamdată, nu e nevoie. Dar a spus că va avea toată grija: de se va întâmplă și se va aduce înainte de către protivnici și vor cere să ieie firman ca să facă ceva la acea dărâmare, vom căuță s'o împiedecăm,—spuind că sunt porunci că n'au voie acei Apuseni să facă astfel de lucruri la Sfântul Mormânt. Deci pentru aceia și acum am crezut de cuviință să se păstreze lucrul în cea mai mare taină, ca nu cumvă să se dea zvon protivnicilor și să se trezească; dar nici noi nu trebuie să fim fără grijă, ei se cuvine să fim treji și să ne gândim ca nu cumvă să voiască a face vre-o înșelare Apusenii, cum se spune, ca să iea poruncă pentru acel turn (*cule*; *ture*). Să am iarăș și iarăș cinstea sfințitelor Tale scrisori, pentru vădirea bunei Tale sănătăți, și rugăciunile Tale cele ascultate de Dumnezeu; ai căreia ani să fie foarte mulți și pe deplin fericiți.

Al Fericii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă.

1711, Februar 19.

Ioan Mavrocordat.

CCCCLXV.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile sale cu Brâncoveanu.

1711,
13 Martie.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῃ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte preavenerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericierea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Am luat preasfințita scrisoare a Fericii Tale și am primit cu evlavie și

ἐ'χ'ας μετ' εὐλαβείας ἐδέχθημεν, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Εὐληπήθημεν ὅμως ὅτι δὲν ἀνέλαθεν ἀκόμῃ τὴν τσελεῖαν ῥώσιν, ἣν ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐν τάχει καὶ ἐπιβραβεύσει καὶ διατηρήσει μόνιμον. Περί δὲ τοῦ ἀγαπητοῦ πατρὸς Βασσαράβα-Βόδα, ἔγνωμεν ὅσα σημειοί, καὶ παρακαλοῦμεν πάλιν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ μὴ διαλείπῃ πάλιν καὶ γράφουσα καὶ παροτρύνουσα τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησιότητα εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς εἰλικρινῇ ἀγάπην. Τὰ ὅσα ἐκοινολογήσαμεν τῷ κύρ Σπηλιώτῃ, ὅτι ἐφάνησαν ἀρεστά τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, πολλὰ μᾶς ἐκαλοφάνη, ἐπειδὴ ἐπιθυμοῦμεν πάντοτε νὰ λαμβάνῃ πληροφορίαν τῆς πρὸς αὐτὴν ἁκρας ἡμῶν ἀγάπης καὶ εὐλαβείας. Ὁ παμφίλτατος ἡμέτερος ἀδελφός, ἄρχων Μέας-Δράγομάνος, περιχαρῶς ἀποδεξάμενος τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς, ἀσπάζεται τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν, καὶ εὐρίσκεται ὅπως εἰς τοὺς ὁρισμούς της. Ἐπειδὴ τώρα ὅλον ἔξω εἰς τὰς σκιηδὲς διημερεύει, εἶναι ἄξιος συγγνώμης ἂν δὲν γράφῃ ξεχωριστά. Ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, ὅτι, ἂν λείπῃ καὶ ἄλλῃ ὑπόθεσις, ὡς ἀγγελτικὰ τῆς ἐφετωτάτης αὐτῆς ὕψις, εἶναι καὶ αὐτὰ ἐφετωτάτα, ὁμοῦ δὲ μετὰ τῶν πατρικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων καὶ τὰς θεσπεσίους αὐτῆς εὐχάς. Τὸ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεοῦθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῇ.

1711, Μαρτίου 13.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οἶδς ἐν Χριστῷ καὶ ὅπως εἰς τοὺς ὁρισμούς

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon; Legrand, *Recueil*, pp. 88-9, n° 33.)

CCCCLXVI.

1711,
21 Mart.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări pentru apropiatele sărbători ale Paștilor.

† Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσιγοῦμεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἁγιώτατον πατριαρχικὴν καὶ ἀποστολικὴν αὐτῆς θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστώ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Ἄν καλὰ καὶ πρὸ ἡμερῶν ἐγράφαμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὅμως ἡ ἔφεσις ὁποῦ ἔχομεν νὰ ἀπολαύωμεν συγχάρις τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν δὲν συγ-

sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim. Cî ne-a părut rău că n'ai dobândit încă de-săvârșita sănătate, pe care prea-bunul Dumnezeu cît mai iute s'o și întărească și s'o și păstreze statornică. Iar, cu privire la iubitul nostru părinte Basarab-Vodă, am aflat cîte le scrii, și rugăm iarăș pe Reverența Voastră să nu încetezi și de acum înainte a serie și a îndemna pe Luminăția Sa la iubire adevărată către noi. Cîte le-am vorbit cu chir Speliotes, că ți s'au părut plăcute Fericirii Tale, ni-a părut foarte bine, ca unii ce dorim totdeauna să primească veste de iubirea noastră la culme și evlavie către dînsul. Prea-iubitul nostru frate, dumnealui Marele-Dragoman, primind cu bucurie sfintele-Ți rugăciuni, sărută sfințita-Ți dreaptă, și se află cu totul la poruncile Tale. De oare ce acum petrece numai afară, la corturi, e vrednic de iertare dacă nu scrie deosebi. Și noi ne rugăm să avem sfințitele-Ți scrisori, căci, chiar de ar lipsi alte lucruri, și ele ni sunt foarte dorite, ca unele ce vestesc prea-dorita-Ți sănătate, și tot odată, împreună cu părinteștile-Ți porunci, și rugăciunile Tale de Dumnezeu ascultate. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu îndelungați și pe deplin fericiți.

1711, Martie 13.

Al Fericirii Voastre fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

† Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Deși și cu câteva zile mai înainte am scris Fericirii Tale, dar aplecarea ce avem de a primi des sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări nu ne iartă să trecem peste vre-un prilej binecuvântat de a scrie. De oare ce

χωρεῖ νὰ παραδράμωμεν οὐδεμίαν εὐλογίαν ἀφορμὴν τοῦ γράφειν. Ἐπειδὴ λοιπὸν πλησιάζουσιν αἱ πάνσεπτοι ἡμέραι τῆς κοσμοσωτηρίου Ἐγέρσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, παρακαλοῦμεν αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν νὰ πανηγυρίσῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης εὐδαιμόνως τὸ Ἅγιον Πάσχα καὶ νὰ τὴν ἁγίαν εἰς παμπόλλων ἐτῶν περιόδους νὰ ἐορτάζῃ μετὰ φαιδρότητας καὶ εὐτυχίας. Νὰ ἔχωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς θαυσιπῶς τὰς ἀγίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν χορηγούς αὐτῆς εὐχάς, μετὰ καὶ τῶν πατρικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων καὶ τῶν ἀγγελτικῶν τῆς πολυποθέτου αὐτῆς ὁγιείας γραμμάτων. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1711, Μαρτίου 21.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰωάννης Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 50-1, n° 38.)

CCCCLXVII.

Manolachi Aga (Lambrinò) către Hrisant Notara, despre numirea sa în dregătorie.

1711,
27 Martie.

Ἐπιστολὴ Μανολάκη Ἁγα πρὸς Χρύσανθαν, φιλοφρονητικὴ καὶ ἀγγελτικὴ τῆς εἰς τὴν ὁφείκειον τοῦτο προαγωγῆς αὐτοῦ.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόβλητε δέσποτα καὶ Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύριε, κύριε Χρύσανθε, ἡμέτερε μετὰ Θεὸν ἀντιλήπτωρ καὶ εὐεργέτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα πανευλαβῶς προσκυνῶ καὶ ταπεινοφρόνως τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀνωτέραν πάσης βλάβης, ἐπιτηρείας τε καὶ ὁπωσοῦν ἀντικειμένης περιστασεως, μετ' εὐρωστίας, εὐφροσύνης τε διηγουσὺς καὶ πολυχρονίον στερῶσεως ἐν τῷ ἀγιωτάτῳ αὐτῆς Θρόνῳ.

Ἐπερε, μακαριώτατε δέσποτα, συνεχῶς διὰ γραμμάτων μου νὰ ἐμφαίνω τὴν πρὸς αὐτὴν εὐλαβητικὴν μου ὑπόκλισιν, καὶ νὰ ἀποδίδω τῇ δεσποτικῇ αὐτῆς εὐμενείᾳ τὴν ὀφειλομένην προσκίνησιν καὶ τὴν, εἰ μὴ κατ' ἀξίαν, ἀλλὰ γοῦν κατὰ τὰ δυνατόν μοι ἀνομολόγησιν καὶ εὐχαριστίαν τῶν πρὸς ἐμὲ εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων τῆς ὁμοῦς βλέπω πῶς τράπον τινὰ ἐφάνηκα νοθερός, ἀμελής καὶ ὑπὸ ἔγκλημα ἀγνωμοσύνης (ὅπερ μὴ γένοιτο ποτε παρ' ἐμοὶ τούτο) ἐγὼ γὰρ εὐγνωμονέστατος καὶ προθυμότερος τὸν ἐνόντα τρόπον ὁμολογῶ τε εἶναι, καὶ ἐτοίμως ἔχω θυσιάσαι

se apropie prea-veneratele zile ale Învierii mântuitoare pentru lume a Mântuitorului Hristos, rugăm pe Domnul și Dumnezeuul nostru să serbeze Fericirea Ta cu mulțămire Sfintele Paști și să Te învrednicească a le serba în curs de ani mulți cu bucurie și fericire. Să avem și noi din belșug sfintele și aducătoare de mii de lucruri bune rugăciuni ale Tale, împreună cu poruncile Tale părintești și cu scrisorile Ți vestitoare ale prea-doritei Tale sănătăți. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu îndelungați și pe deplin fericți.

1711, Mart 21.

Al Fericirii Tale fu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocvod.

Serisoare a lui Manolachi Aga către Hrisant, de prietenie și vestire a înaintării lui în această dregătorie.

Prea-fericite, prea-înțelepte și de Dumnezeu ocerotite stăpâne și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului, doamne, doamne Hrisant, al nostru după Dumnezeu ajutător și făcător de bine, mă închin cu toată evlavia Fericirii Tale și cu sînerenie sîrut sfînta-Ți dreaptă, rugându-mă de atotputernicul Dumnezeu să te păzească mai presus de toată vătămarea, uneltirea și orice împrejurare protivnică, în bună sănătate, mulțămire neconținută și îndelungată întărire în preasfințitul Tău Scaun.

Se cuvenia, prea-fericite stăpâne, ca neconținut prin scrisori să arăt aplecarea mea evlavioasă către Tine și să dau în schimb pentru bunăvoința Ta de stăpân cuvenită închinare și răsplătire, dacă nu după vrednicie, măcar după puterea mea, și mulțămire pentru binefacerile și harurile față de mine; ci văd că oarecum am părut leneș, nesărguitor și supt învinuire de nerecunoștință (care să nu fie niciodată din partea mi!); căci eu sunte foarte mulțămitor și mărturisese că am în vremea de acum toată graba de a fi, și sunt gata să mă jertfesc

σχεδὸν ἐμνηστὸν εἰς δεξιὰ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας πατρικῆς φιλοστοργίας· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο συγγνώμης ἄξιος κριθήσομαι παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλοψύχῃ, ἐπειδὴ καὶ ἡ τοιαύτη, ὥς εἰπῶ, ἀμέλεια δὲν προήλθεν ἀπὸ ἀμνημοσύνης, ἢ ἄλλην τινὰ δοκοφροσύνην μου, μόνον ἀπὸ τὴν συμβάσαν περίστασιν τῆς ἀποδιώσεως τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου Ἰωαννάκη καὶ ἐτέρας πολυειδεῖς φροντίδας, ἃν καλὰ ἐγὼ, ὁ δοῦλός της, γράφων καὶ μὴ γράφων, σιωπῶν καὶ φθεγγόμενος, εἶμαι ὅλος ἐξηρητημένος τῶν δεσπυτικῶν ἐνταλμάτων της· διὸ παρακαλῶ προσκυνητῶς νὰ ἔχω καὶ τὴν πατρικὴν της συγχώρησιν.

Ἐγνώσθη τῇ ὑμετέρᾳ συνέσει ἀδιστάτως μέχρι τοῦ νῦν ὅτι καὶ ὁ γαληνότατος ἡμῶν Ἀθηνῆντης καὶ πατήρ, τῇ συνήθει αὐτοῦ συμπαθεῖς χρησάμενος, προσέβασέ με εἰς τὸ ὄψφικιον τοῦ Μεγάλου Ἀγα, καί, ἐπειδὴ ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸν τιμήσαντά με, καὶ τὸν μετὰ Θεὸν πρωταίτιον τῆς τοιαύτης, ἀξίαν εὐχαριστίαν τῆς τοιαύτης περὶ ἐμέ, τὸν παραμικρόν, φιλοτιμίας, οὔτε τῇ ἀθηντικῇ αὐτοῦ μεγαλειότητι, οὔτε τῇ φιλαγάθῃ προαιρέσει τῆς Σῆς Μακαριότητος· μόνον δέομαι τοῦ πλουτοδότου Θεοῦ, εἰ καὶ ἀναξίως, τῇ μὲν ἀθηντικῇ ταύτῃ εὐσπλαγγνίᾳ ἐπιδραβεῖσαι διαμονὴν ἀσασίαςτον, στερέωσιν ἐπίμονον καὶ ἀκαταμάχητον κράτος, τῇ δὲ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, τῇ μετὰ Θεὸν ἀντιλήπτορι καὶ εὐεργετῇ μου, πολυχρόνιον ἐδραίωσιν τοῦ ἀγνωτάτου Θρόνου της καὶ ἐρρωμενοτάτην ὑγίαιαν, ἐν βαθυτάτῃ εἰρήνῃ.

Μετὰ τὸ νὰ ἐπλησίασε δὲ καὶ τὸ ἅγιον καὶ κοσμοσωτήριον Πάσχα, ἐν πνεύματι ταπεινώσεως παρακαλῶ τὸν παντάνακτα Θεὸν νὰ ἀξιωθῇ καὶ νῦν καὶ εἰς παμπόλλων ἐμνηστῶν περιόδους ἡ Μακαριότης σου νὰ τὸ εὐοδώσῃ μετὰ πάσης φαιδρότητος καὶ παντοίας ψυχικῆς θυμαρδείας.

Ἢ κατὰ πνεῦμα αὐτῆς θυγάτηρ Μπαλάσα, ἡ σύμβίός μου, ταπεινῶς προσκυνεῖ τὴν Μακαριότητά της καὶ τὴν θεοφρονητὸν αὐτῆς δεξιὴν φιλοφρόνως ἀσπάζεται.

Ἄς ἔχω δὲ παρακαλῶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν τιμὴν τῶν σεβασμίων μου γραμμάτων καὶ προσταγμάτων της, καὶ αἱ ἅγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἡμῶν.

ἀφ' ἡμῶν, Μαρτίου κζ'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος δοῦλος καὶ οἶός κατὰ πνεῦμα

Μανωλάκης Ἀγας.

(Bibl. Ac. Rom., copiii d-lui M. Gedeon.)

și pe mine însumi, dacă va trebui, pentru iubirea-Ți părintească); dar și întru aceasta voi fi judecat vrednic de iertare de către mărinimia Ta, căci și această neglijență, ca să zic așa, nu a venit din lipsa de amintire ori altă trufie, ci numai din întâmplarea încetării din viață a răposatului meu frate Ienachi și din alte griji de multe feluri, de și eu, robul Tău, scriind și nescriind, tăcând și vorbind, sunt cu totul pregătit pentru poruncile tale de stăpân; pentru care mă rog în genunchi să am și părinteasca-Ți iertare.

Neîndoielnic înțelepciunea ta va fi aflat până acum că prea-seninatul nostru Domn și părinte, după obișnuita lui iubire, m'a înaintat la dregătoria de Mare-Agă, și, de oare ce am înaintea ochilor și pe cel ce mi-a dat cinste, și pe cel care după Dumnezeu a fost cel d'întăiu îndemnător către una ca aceasta, [nu pot da] vrednica mulțămire pentru o așa de mare bunătate față de mine, cel prea-mic, nici Măriei Sale domnești, nici aplecării iubitoare a Fericirii Tale; ci numai mă rog de Dumnezeu dă-tătorul de bogăție, de și sunt nevrednic, ca acestei bunătați domnești să-i întărească păstrare netulburată, întărire statornică și tărie nebiruită, iar Fericirii Tale, care, după Dumnezeu, ai fost ajutorul și binefăcătorul mien, îndelungată statornicie în preasfințitul lui Scaun și cea mai zdravănă sănătate, în cea mai adâncă pace.

Și, pentru că s'au apropiat și sfintele și mântuitoare ale lumii Paști, cu duh de smerenie mă rog de Dumnezeu atotțiitorul să se învrednicească și acum și în curs de ani îndelungați Fericirea Ta a le serba cu toată fericirea și cu tot felul de mulțămire a sufletului.

Fieca Ta duhovnicească, Balașa, soția mea, se închină smerit Fericirii Tale și sărută cu iubire dreapta Ta de Dumnezeu păzită.

Te rog ca și de acum înainte să am cinstea veneratelor Tale scrisori și porunci, și sfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1711, Martie 27.

Al Fericirii Tale rob și fiu duhovnicesc:

Manolachi Aga.

CCCCLXVIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre serbările Paștilor și sarcina dată lui Ioan, Marele-Dragoman, de a-l sprijini.

1711,
28 Mart.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διατηροῖ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασείστῃ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὰ ἱερωτάτων γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας τὸν Θεὸν ἐδοξάσαμεν εὐχαριστοῦμεν δὲ διὰ τὰς πατρικὰς εὐχάς, ὧν φιλοστοργῶς ἡμῖν μεταδίδωσι διὰ τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας: ὁ ἐν νεκρῶν ἀναστάς Σωτὴρ καὶ Θεὸς ἡμῶν νὰ ἀξιῶσῃ καὶ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα εἰς πάμπολλα ἔτη, μὲ ἄκραν εὐδαιμονίαν, νὰ πανηγυρίξῃ, καὶ διὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ φυλάξῃ καὶ ἡμᾶς ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ νὰ μᾶς κυβερνήσῃ μὲ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος. Ὁ ἐν Χριστῷ υἱὸς αὐτῆς καὶ παμφίλτατος μας ἀδελφὸς Μέγας-Ἑρμηνεὺς εἶναι προθυμώτατος εἰς τὴν δοῦλευσιν τοῦ Ἀγίου Τάφου καὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος. Ἡ ἀνάγκαις παρ' ἡμῶν σχεδὸν εἶναι περιττή, ἡ ὁδηγία ὅμως μῆτε ἔλειψε, μῆτε θέλει λείψει, ἐπειδὴ ἔχομεν χρεὸς ἀπαραίτητον νὰ συντρέχωμεν ὅλην ψυχὴν εἰς τὰ αὐτῇ ἀνήκοντα. Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα μετὰ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ τῶν πατρικῶν ἐπιταγμάτων, εἰς δόξωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθέτου αὐτῆς ὑγιείας. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἡμῶν.

1711, Μαρτίου 28.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Prea-sfințita scrisoare a Fericirii Tale am primit-o, și am slăvit pe Dumnezeu pentru sănătatea-Ți bună și prea-dorită; și mulțămim de părinteștile rugăciuni cu care ne împărtășești iubitor pentru aceste sfinte zile: cel înviat din morți Mântuitor și Dumnezeu al nostru să învrednicească și pe Reverența Voastră întru mulți ani, cu cea mai mare fericire, să le serbezi, și prin sfintele-Ți rugăciuni să ne păzească și pe noi de uneltirile dușmanilor noștri și să ne îndrepte cu nesfârșita Lui milă. Cel întru Hristos fiu al Tău și prea-iubit al meu frate, Marele-Tâlmăciu, e cu totul gata pentru slujba Sfântului Mormânt și a Fericirii Tale. Nevoia la noi e foarte mare, dar îndreptarea n'a lipsit, nici nu va lipsi, căci avem o datorie nesfârșită să ajutăm din tot sufletul în cele ce Ți se cuvin. Și rugăm pe Fericirea Ta să avem și de acum înainte sfintele-Ți scrisori și cu sfintele-Ți rugăciuni și părinteștile porunci, pentru vădirea bunei și mult doritei Tale sănătăți. Și anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiți, și rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu cu noi.

1711, Martie 28.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

CCCCLXIX.

1711,
10 April.Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata
venire a acestuia.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαβείας προσαγορευόμεν καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὥπως διαφύλαττῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστώ ὑγίειᾳ καὶ εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν καί, τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγίειαν μαθόντες, ὑπερεσχάρημεν ἐδέχθημεν καὶ τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειωθέντα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ γράμματι καὶ ἐν τῷ σεβασμίῳ πιτακίῳ, καὶ εὐχαριστοῦμεν κατὰ πάντα τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι, καὶ ἀποδεχόμεθα τὰς πατρικὰς αὐτῆς συμβουλὰς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐγγίξει ὁ καιρὸς ὅπου ἐλπίζομεν σὺν Θεῷ νὰ ὀρίσῃ εἰς τὰ ὧδε ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ νὰ μᾶς εὐφράνῃ μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς, δὲν θαρόνομεν τὰς ἁγίας αὐτῆς ἀκοὰς μὲ πολυλογίαν, μόνον τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὰς ἁγίας αὐτῆς εὐχὰς πάντοτε, μετὰ καὶ τῶν πατρικῶν τῆς ἐπιταγμάτων. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1711, Ἀπριλλίου 10.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui Manuil Gedeon.)

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Am luat preasfințita scrisoare a Fericirii Tale și, aflând de bună și prea-dorita nouă sănătate a Ta, ne-am bucurat peste măsură; am primit și sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim. Am aflat și cele pe rând însemnate, și în sfințita scrisoare, și în respectatul pitac, și mulțămim întru toate Reverenței Voastre, și primim părințeștiile-Ți sfaturi. De oare ce se apropie și vremea când nădăjduim cu Dumnezeu să poftescă într'aceoace Fericirea Ta și să ne bucare cu prezența Sa, nu mai împovărăm sfintele-Ți urechi cu vorbă lungă, ci numai Te rugăm să avem totdeauna sfintele-Ți rugăciuni, împreună și cu părințeștiile porunci. Iar anii Fericirii Tale fie îndelungați și pe deplin fericiți.

1711, Aprilie 10.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos:

Io Nicolae Voevod.

CCCCLXX.

1711,
3 Septem-
bre.Nicolae Mavrocordat către un anonim, despre copilăria și tinerețea sa,
Domnia în Moldova și felul cum a fost scos de Dimitrie Cantemir.

Νικόλαος Μανροκορδάτος ἀνώνυμῳ τινί.

Καὶ τοῦτο φιλίας ἀκραίφνοῦς δείγμα λαμπρόν, τοσαύτῳ τόπων διαστήματι καὶ πελάγους εὖρει διεστηκότε ἤχιστ' ἀμνημονεῖν παλαιὰς ἐταιρείας, ἀλλ' οὕτω περιπαθῶς τὰ καθ' ἡμᾶς ἀναμνησθέναι. Πολλὰς ἄγομεν ἄρα τῇ σῇ ἐμμελείᾳ τὰς χάριτας τῆς τοσαύτης πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας καὶ εἴθε ἐξδὸν ἡμῖν εἴη αἰσιωτέροις τισὶν ἀγγελίαις καὶ αὐτῇ τινι θυμηδίᾳ ἐνστάξαι, ὅπως οὖν ἀνταμειβομένους τὸ διακαές τοῦ πρὸς ἡμᾶς φίλτρον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἄλλως ἔδοξε τῷ θεῷ διοικησθῆναι ἔς γε τὸ παρὸν τὰ ἡμέτερα πράγματα, τὴν ἀληθεῖ τούτων εἰ-

Nicolae Mavrocordat unui necunoscut

Și aceasta e o dovadă strălucită a celei mari prietenii a nu uita cât de puțin de vechea tovărășie când ești despărțit prin atâta depărtare a locurilor și largime a Mării, ci a cercetă cu atâta căldură cele ce ne privesc. Îți mulțămese mult îngrijirii tale pentru atâta bunăvoință față de noi; și de-ar da Dumnezeu să putem prin vești mai ferice să-ți dăm curaj și ție, răsplătind astfel întru câțva focul iubirii față de noi! Dar, de oare ce altfel a socotit voia lui Dumnezeu să orânduiască acum lucrurile

κάνει, ὅσον ἐγγχωρεῖ μῆκος ἐπιστολῆς, τῷ λόγῳ ζωγραφήσαντες, οὐκ ἐκνήσομεν σοι ὅπ' ὄφιν προθεῖναι· τοῦτο μὲν ἐντεῦθεν ὁποιανοῦν τό γε νῦν ἔχον ἀνακούφισιν τῶν ἀνιώντων εὐρεῖν ἐλπίζοντες, τοῦτο δὲ θαρροῦντες κομισάμενόν σε τὰ γράμματα καὶ φίλον κάμνοντα κατὰ κτισάμενον, οὐκ ἀναβαλέσθαι τὴν ἐπικουρίαν, ἀλλ' ὅσον οἴπω τὰ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας φάρμακα φιλοφρόνως ἐπιπάσεις τῷ τραύματι.

Καὶ ὅποσα οὐ λελήθης τὴν σὴν ἀξιάγαστον κεφαλὴν τί δεῖ μνησθῆναι; Ὡν καὶ ἡ μνήμη λίαν ἡμῖν ἐστὶν ὀχληρὰ καὶ μονονοῦν ἀφόρητος· ὅτι δηλαδὴ, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὑπὸ τῷ μακαρίτῃ γεννήτορι ταῖς Μουσαῖς καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ συντραφέντες, ἐν πᾶν ὀλίγοις, κατὰ γε τὴν παροῦσαν τοῦ χρόνου φορὰν, ἐνδοκίμεῖν ἐθακούμεν. Τὸ δέκατον δὲ καὶ ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἔτος ἐλαύνοντες, εἰς τὴν βασιλείαν Ἀδελφῶν εἰσῆχθημεν καὶ τῷ τῆς γενικῆς ἐρμηνείας ἐκρομήθημεν ἀξιώματι. Ἐξ ἑτοῦ δὲ ἄρα τῇ ἡλικίᾳ καὶ τὰ τῆς εὐκλείας ἐπεδίδου, ἐνθεν μὲν, θεωρίᾳ τε καὶ τῇ καθ' ἡμέραν πείρᾳ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τοῦ νοῦς κατακαλλυνομένου, ἐνθεν δὲ τιμῶν προσθήκῃ καὶ προσόδων εὐροῖᾳ τοῦ ἡμετέρου οἴκου περιτρεχόμενον, καὶ μονονοῦχι πλημμυροῦντος. Ὁ γὰρ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἡμέτερος γεννήτωρ, ὁ ἀοίδιμος καὶ ἀξιάγαστος, τὸ κλέος τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος, ταῖς ἡμῶν ἀρεταῖς, αἷς μέχρι θάμβους ἐκεκρόσμητο, ἐς τασσόμενον ἀπρητμήμενος εἶχεν ἑαυτοῦ, οὐ μόνον τοὺς ἐν τῇ τῶν Ὁθωμανῶν Βασιλείᾳ τῶν ὕλων προσταγῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλείους τῶν ἐν Εὐρώπῃ βασιλέων, ὥστε παρὰ μὲν τούτων δαφνικαῖς ἐπιφοιτᾶν ὑσμῖναι τὰς εὐφημίας, παρὰ δὲ τῶν Ὁθωμανῶν οὐ μόνον ἐξαισίους ἐπαίνους ἀπαντᾶν, ἀλλὰ καὶ πολυτελεῖς εἰδοσθαι προνομίας. Τοῦ δὲ φύντος διὰ τε τὸ γῆρας καὶ τὴν ποδολιγικὴν νόσον ἥδη ἀπειρηκός καὶ ὥς τὰ πολλά οἰκουροῦντος, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς, ἡ δυνάμει εἴχομεν, τοῖς ἔχουσι τοῖς ἐκείνου ἐπακολουθοῦντες ἤμεν, καὶ ἐν ὁποῖον ἐγχειρήματι τὰς αὐτοῦ ὑποθήκας ψυχῆς λόγον ἐπέχειν καλῶς ὑπολαμβάνοντες, κατ' ἐκείνας τὰ μετὰ χεῖρας διυθύνουμεν, καὶ οὕτω πως διυπηρετούμεθα τῇ βασιλείᾳ Ἀδελφῶν, ὥστε οὐ πόρρω πον ἀφίστανται τοῦ πατρῴου ἥθους φαίνεσθαι: ἀδιακόπῃ τινὶ φορᾷ ἢ τῆς ἡμετέρας οἰκίας εὐδαιμονία εἰς τὰ πρόσω χωρεῖν οὐ διέλιπεν.

Ἀλλ' ἐν τούτῳ ἡμῖν οὐσι, καὶ τὴν διαμνην τῶν παρόντων εὐτυχίᾳ οἰομένοις ἀκρότητα, ἐξαίφνης βάσανος τύχῃ προσέβαλε· φαίδρω τε τῷ προσώπῳ καὶ μειδιῶντι καὶ πολλῷ πλείῳ καὶ κρείττω τῶν παρόντων ὑπὸ σκηνῇ,

noastre, zugrăvindu-ți prin cuvinte, cât îngăduie întinderea scrisorii, adevărata lor icoană, nu vom zăbovi a ți-o pune supt ochi, nădăjduind, pe de o parte, că de acolo vei afla oareșce ușurare a celor ce-ți vin asupra, iar, pe de alta, încredințat fiind că, ducând scrisorile și făcând ca un prieten compătitor, nu te vei da în lături de a ajuta, ci neapărat, cu prietenie, vei pune pe rană leacurile filosofiei.

Și cele ce n'au scăpat din vedere ființei tale vrednice de admirație, ce să le mai lungim? A căror amintire chiar ni este foarte supărătoare și aproape de nesuferit, de oare ce, crescut din fragedă vârstă de către răposatul meu părinte pentru Muze și filosofie, pare că ne găsim bine cu de tot puține lucruri, după împrejurările vremii de acum. Ci, ajungând la vârsta de optsprezece ani, am fost aduși la Poarta împărătească și am fost împodobiți cu vrednicia de tălmăciu al neamului. Din care clipă împreună cu vârsta mi s'a adans și averea; pe de o parte înfrumusețându-se mintea prin vederea și încercarea zilnică a lucrurilor politice și, pe de altă parte, fiind casa noastră îmbielșugată și învâlnată aproape cu creșterea cinstei și lărgimea veniturilor. Căci răposatul întru fericire născător al nostru, cel vestit și vrednic de admirație, slava veacului nostru, prin virtuțile lui eroice, cu care eră împodobit până la uimire, așa de mult își legase de el, nu numai pe cei ce stăteau în fruntea tuturor în Împărăția Otomanilor, dar și pe cei mai mulți dintre regii Europei, încât de la aceștia tot veniau zilnic bogate laude, iar de la Otomani nu întâmpină numai laude neobișnuite, ci i se dădeau și pronomii (privilegii) aducătoare de multe venituri. Iar, când, de bătrânețe și de podagră, tata eră acum retras și stătea mai mult în casă, de oare ce și noi, cât puteam, mergeam pe urmele lui, și, în orice afacere socotind bine că gândurile lui biruiesc, îndreptăm după dănsule cele ce le aveam de făcut și astfel oarecum slujim Porții împărătești, încât să nu părem a ne fi depărtat prea mult de datina părintească: fără întrerupere fericirea casei noastre nu lipsia să înainteze.

Dar, când eram în această stare și credeam că păstrarea celor ce le aveam eră culmea fericirii, de odată soarta cea pizmătare ne-a lovit; în chip strălucit și zâmbitor

οὐχ ἔκοντας μὲν, οὔτε πᾶν τοι δολομένους, ἀλλ' ὅμως οὐδ' ἀντιτείνοντας, παρεκτρέπει τῆς πρὶν πορείας καί, τῆς πατρίδος ἀνασπάστους, ἡγεμονίας προσαχίματι πέρα τοῦ Ἰστροῦ ἐς Δακίαν ἀπαγαγούσα, μυρίω πραγμάτων ὄχλῳ ἐμβάλλει. Χάρις ὅμως τῷ Κρείττονι! Ἐπιτραπέντες γὰρ τὴν τῆς Δακίας, τῆς κατὰ τὴν ἐπιχώριον φωνὴν Μολδοβλαχίας, ἡγεμονίαν, τῇ μὲν κατ' ἀρχὰς σαινούσῃ τύχῃ οὐ καθυπείξαμεν, ὥστε, τῇ λαμπρότητι τῆς ὀρχῆς καὶ τῇ ἐξουσίᾳ καὶ ἀδείᾳ, ὥς ἡ τῆς ἡγεμονίας ὑπεροχὴ καὶ τὸ τῶν ἀρχομένων ἐς κολακείαν ἐτοιμὸν νέφ' ἄρχοντι θαυσιώως εἰσθᾶσαι χορηγεῖν, καταδημαγωγηθέντας, τῆς μὲν τοῦ κοινοῦ τῶν ὑπηκόων ὠφελείας σμικρὰ φροντίσαι, κυνηγεσίῳ δέ, ὥς τοῖς πολλοῖς φίλον, καὶ τρυφαίς ἑαυτοὺς ἐπιδοῦναι· ἢ καὶ τούτων μὲν ἐλιγωρῆσαι, δειναῖς δὲ καὶ συχναῖς εἰσφοραῖς τρυχώσαντας τὸ ὑπήκοον, ἐπ' αὐξήσει τῶν ὑπαρχόντων πᾶσαν καταναλῶσαι σπονδὴν. Τὴν δ' ἐναντίαν ὅλως ἐτράπημεν· τρυφῆς δὲ καὶ ῥαστώνης καὶ τῆς ἄλλης ἡδυπαθείας τοσοῦτον πόρρω γεγόναμεν, ὥστε καὶ αὐτῆς τῆς ὑγείας ἀφειδῆσαι, μοχθεῖν δὲ νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ πάντα λίθον κινεῖν, ὅπως ἐς γόνυ κἀμψάντα τὰ τῆς Μολδοβλαχίας πράγματα ὁπωσοῦν ἀνορθωθείη, καὶ οἱ τε εὖ γεγονότες καὶ τὰ λοιπὸν κατήκοον (ἄσοι, εἰς ἄκραν πενίαν καὶ κακουχίαν ὑπὸ τῶν πρὶν ἐπηρεϊῶν συναλασθέντες, τὴν ἐνεγκαμένην κατέλιπον καὶ εἰς ἀλλοδαπὰς διεβρύχκεσαν), χρηστοτέραις ἐλπίσιν ἀναπτερωθέντες, ἐς τὰ οἴκοι πάλιν ἐπανακάμψαν, καὶ ὁ πρὶν ἐπανελθεῖν κόσμος ἄγροῖς τε καὶ πόλεσιν. Ὅποσα τοίνυν ἡμῖν μεμνηχάνηται εἰς τὴν τούτου κατόρθωσιν, καὶ ὅπως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ὅπου οὐδ' ἔχνος ἀνθρώπων ἦν, πολλαὶ καὶ καλαὶ κῶμαι καὶ πολίχνια, πόλεις σῆμα προδεικνύοντα, ἀνεφάνησαν, καὶ ὁσημέραι τὰ τῆς εὐτυχίας ἐπεδίδου, πανταχόθεν δῆμων ὄλων συρρέοντων, ἡμῖν μὲν ἀπέρισκεν ἡ τούτων ἀφῆγησις, ἅτε εἰς τὸν ἡμῶν αὐτῶν ἔπαινον τείνουσα· ἴσως δέ, εἴ τιτι τῶν φιλολόγων ἡ τῆς τῶν Δακῶν ἱστορίας συγγραφὴ προὔργου ἔσται, οὐ σιωπῇ παραδραμεῖται καὶ ταῦτα.

Ἄλλὰ τὰ μὲν τῆς ἡγεμονίας οὕτω πως ἐχώρει. Ὅποσοι δέ, τὴν προτέραν ἡμῶν ἐπίδοσιν ὁρῶντες, διεπρίοντο καὶ διεβρύχυνοντο τῷ φθόνῳ, οὔτε τῆς Μολδοβλαχίας τὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολήν, οὔτε τὴν ἡμετέραν ἐπὶ πλέον εὐδοκίμησιν ἄρτι φέρειν ἔχοντες, ἡσυχίαν οὐκ ἤγον, οὔτε πᾶν δεινὸν καθ' ἡμῶν μηχανούμενοι διέλειπον. Καὶ δὴ, κρίμασιν οἷς οἶδε Θεός, τοῦ κατὰ τῶν Μόσχων ἀναρράχεντος

ῥαγδαῖν mult mai multe și mai bune decât cele de față, ne desface, nu cu voie, nici pe deplin hotărâți, dar nici protivnici, din calea de până acum și, smulgându-ne din patrie, ducându-ne peste Dunăre în Dacia cu rost de Domnie, ne aruncă în haosul a mii de trebi. Ci har Domnului! Fiind deci însărcinați cu Domnia Daciei, adică, în graiul de acolo, a Moldovlahiei, nu ne-am supus soartei zâmbitoare a Domniei, așa încât, ispitiți de strălucirea stăpânirii și de voia și îngăduința pe care de obicei din bielșug le dau puterea stăpânirii și aplecarea supușilor către lingușirea unui Domn nou, să ne gândim prea puțin la folosul de obște al acelor supuși, și să ne dăm, cum li place celor mai mulți, la vânatori și plăceri; ori a nu socoti acestea, dar, supărând pe supuși cu grozave și dese dăjdi, să ni cheltuim toată sânguința pentru creșterea averilor. Ci tocmai spre calea din potrivă ne-am întors cu totul; căci de plăcere, de lene și de altă desfătăciune am fost așa de departe, încât nici sănătatea nu ni-am cruțat-o, ci am muncit zi și noapte, și toate mijloacele le-am întrebuințat pentru a îndreptă întru câtvă lucrurile Moldovei căzute în genunchi, și boierii și ceilalți supuși (cari, goniți de cea mai mare sărăcie și stare rea de pe urma năcazurilor de mai înainte, își lăsaseră țara și se răspândiseră pe aiurea), înaripați de mai bune nădejdi, să se întoarcă iarăș acasă, și lumea cea de mai înainte să vie pe la țară și prin orașe. Deci câte meșteșuguri am întrebuințat pentru îndreptarea acestei stări de lucruri, și cum că, în puțină vreme, acolo unde nu eră nici urmă de om, s'au ivit multe și frumoase sate și târguri în chip de orașe și zilnic creștea fericirea, de oare ce de pretutindeni se adunau toate noroadele, nu ni se cuvenia nouă înșirarea acestora, căci ele sunt spre a noastră înșine laudă, ci poate, dacă vre unul din filologi se va apuca să serie istoria Dacilor, nu vor fi trecute supt tăcere nici acestea.

Deci ale Domniei lucruri așa mergeau. Iar câți, văzând înaintarea noastră de până atunci, mai dăunâzi serășiau și crăpau de invidie, neputând suferi nici schimbarea în spre bine a Moldovei, nici creșterea faimei noastre, nu stăteau degeaba, nici nu încetau a meșteșugi împotriva noastră toate relele. Și deci, pentru păcatele cui știe Dumnezeu, stărnindu-se războiul împotriva

πολέμου, καὶ Δεδιέτ-Γιράιου, τοῦ τῶν Σκυθῶν Σουλτάνου, τοῦ οὐ πᾶν τοι εὐνοϊκῶς ἔχοντος, οὔτε πρὸς τὸν φύντα, οὔτε πρὸς ἡμᾶς, εἰς τὴν Βασιλεύουσαν ἀφικόμενου, ταῖς ἐκείνου παρακλήσεσιν ὁπενδίδωσιν ὁ ἡμέτερος Βασιλεὺς Σουλτάν Ἀχμέτης, καὶ ἡμᾶς μὲν ἀέκοντί γε θυμῷ παραλύει τῆς ἀρχῆς, ἐγχειρίζει δ' αὐτὴν Δημητρίῳ τῷ Καντεμίρῳ. Ἐνθεν τοι ἡμεῖς, μὲν εἰς τὴν ἐνεγκοῦσαν ἀνακάμψαντες, τῆς προτέρας μᾶλλον ἀξίας, ἢ τῆς τῶν Δακῶν ἡγεμονίας τὴν ἀποβολὴν δυσφόρως φέρουμεν. Κἀκεῖνο δὲ λίαν ἡμᾶς δάκνει καὶ ἄθυριαν οὐκ ὀλίγην ἔμποισι, ὅτι, τὴν Μολδοβλαχίαν ἀνορθῶσαι σπουδάζαντες, τὴν πατρίαν οὐσίαν καὶ ἣν διὰ τασούτων ἐτῶν ἐν τῇ βασιλείῳ Ἀδλῇ ἐκτησάμεθα ἐφάπαξ ἐξεφορήσαμεν, ἐπὶ τῇ ἀποτίσει τῶν κατ' ἔτος τοῖς βασιλικαῖς ταμείοις ἀποδιδόμενων παρὰ τῆς Μολδαβίας τελῶν καὶ ἐς τὰς ἄλλας τῆς ἡγεμονίας ἀπαραιτήτους δαπάνας αὐτὴν καταναλώσαντες. Καὶ ἴσως μὲν μετριώτερον ἐνεγκεῖν εἴχομεν τὸ πρᾶγμα εἰ μέχρι τούτου ἔσται τὰ τῆς ζημίας. Νῦν δέ, τοῦ ὀπηκόου πάντῃ πενομένου, τοῦ δὲ Βασιλέως οὐ καθοφειντος, ἀλλ' ἀπαυτοῦντος τὰ συνήθη δῶρα, καὶ βαρυτάτοις χρέεσιν ἑαυτοὺς ἐπεφορτίσαμεν, διὰ πολλῶν χρόνων ἐγκρατεῖς τῆς ἡγεμονίας ἐλπίζοντες ἔσεσθαι, καὶ ἐντεῦθεν οὐ μόνον τὴν τῶν χρεῶν ἀποτίσιν ἐκ ῥάστου ἡμῖν γενήσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν πολυπλασιασμόν τῶν ὑπαρχόντων μετ' οὐ πολλὸν χρόνον ἐπακολουθεῖναι προσδοκῶντες.

Οὕτω τοίνυν τὸ γε νῦν εἶναι ἔχει τὰ καθ' ἡμᾶς. Ἀλλ' ὁ συγχωρήσας τὴν προσβολὴν τούτων τῶν δυσχερειῶν Θεὸς οὐκ εἴασεν ἡμᾶς ἐπὶ πολλὸν χρηστοτέρων ἀμοιρεῖν ἐλπιδῶν. Ὁ γὰρ γεννάδας Δημήτριος, τὸ ἀπὸ Σκυθίας ἀνδράποδον, καίτοι προῖκα τὴν ἡγεμονίαν εἰληφώς, καὶ πολλῆς τῆς παρὰ τῶν κρατούντων εὐμενείας καὶ φιλοφροσύνης ἀπολαύσας, ἐπειδὴ ὠδινεν ἐκπαλαι τὰ τῆς ἀποστασίας, τὴν Μολδαβίαν καταλαβὼν, ἄνευ ἀναβολῆς εἰς ἔργον ἄγει τὸ μελετώμενον, καὶ τῶν μὲν Ὀθωμανῶν ἀφίσταται, προσχωρεῖ δὲ τοῖς Μόσχοις. Ἀλλ' ὁ φρονηματίας ἑαυτὸν τε κῆκείνους ἐς ἄρκυς ἐμβάλλει, καί, διὰ τῆς ἀποστασίας ζημίαν ἐπαγαγεῖν τοῖς Ὀθωμανοῖς οἰόμενος, τοῖς μὲν δίδωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν νίκην, οὓς δ' ὠφελῆσαι σπεύδει, τοὺς Μόσχους, ἐς ἐπὶ νειδίστους συνωθεῖ συνθήκας. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων χωρησάντων, καὶ τῆς τοῦ Καντεμίρη προδοσίας καταφώρου γεγονυίας, πάλιν, τῇ τοῦ Κρείττονος εὐμενείᾳ, ἢ ἡμετέρα εὐθύτης καὶ ἀθωότης δόλῃ γέγονε τῷ τε Βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐν τέλει καὶ τῷ δήμῳ καὶ πάντες ἄρ' εὐφρ-

Muscalilor, și Devlet-Ghirai, Sultanul (sic) Sciților (=Tatarilor), care nu prea aveau bună aplecare, nici către părintele nostru, nici către noi, sosind la Tarigrad, la rugăciunile lui se învoiește Împăratul nostru Sultan Ahmed, și fără voia lui ne scoate din Domnie și o dă lui Dimitrie Cantemir. Deci noi, întorcându-ne în țara ce ne-a născut, ni pare rău mai mult de pierderea sarcinei de mai înainte decât de Domnia Dacilor. Și aceia ne doare foarte mult și ni strică inima nu puțin că, sânguindu-ne a îndreptă Moldova, am cheltuit de-odată averea părintească și aceia pe care am câpătat-o, în curs de atâția ani, la Poarta împărătească, întrebuintând-o pentru plata birurilor date de Moldova în fiecare an haznalei împărătești și pentru alte cheltuieli nelipsite ale Domniei. Și poate că am fi suferit-o mai cu măsură dacă la aceasta ni s'ar fi oprit paguba. Ci acum, supușii fiind în sărăcie desăvârșită, iar Împăratul neiertând, ei cerându-și peșcheșurile obișnuite, ne-am împovărat noi cu datorii foarte grele, nădăjduind să păstrăm Domnia mulți ani și că de acolo ni va fi ușor nu numai a plăti datoriile, ci așteptând că va urma, după vreme nu îndelungată, și creșterea celor ce aveam.

Astfel deci se înfățișează astăzi lucrurile noastre. Dar cel ce a îngăduit năvala acestor greutăți Dumnezeu nu ne-a lăsat mult timp fără a ne împărtăși de mai bune nădejdi. Căci eroul Dimitrie, robul din Sciția [=de la Tatar], de și luase Domnia ca o zestre și se învrednicise de multă bunăvoință și prietenie de la stăpâni, de oare ce se căznią de mult cu nașterea hainirii sale, luând Domnia Moldovei, fără zăbavă se apucă de lucrul plănuir, și se desface de Otomani și trece la Muscali. Ci acest om cu gânduri deserte se vâără în laț și pe sine și pe aceia, și, socotind ca prin răscoala lui să aducă pagubă Otomanilor, acestora li dă biruință asupra vrăjmașilor, iar pe aceia pe cari se sânguiește a-i ajuta, pe Muscali, îi împinge la tratate rușinoase. Și, astfel desfășurându-se lucrurile, și trădarea lui Cantemir fiind descoperită, iarăș, cu bunăvoința lui Dumnezeu, dreptatea și nevinovăția noastră s'au făcut vădite Împăratului și dregătorilor și întregului popor; și toți deci binecuvintează numele nostru și ne judecă iarăș cu toții de obște vrednici

μοῦσι τὴ ἡμέτερον ὄνομα, καὶ αὐθις καὶ νύκτι
ψήφῳ τῆς ἡγεμονίας ἀξιόους κρίνουσιν. Ἡμεῖς
δὲ, μετὰ θαυμάσιον καὶ στεναγμῶν ὅλως νοῦν
τε καὶ φυχὴν Θεῷ προσηλώσαντες, κατὰ τὸ
ἅγιον αὐτοῦ θέλημα διοικονομηθῆναι τὰ καθ'
ἡμᾶς ἐκτενῶς ἱκετεύομεν.

1711, Σεπτεμβρίου 3.

(Legrand, o. c., IV, pp. 51-5, n° 39.)

de Domnie. Cî noi, cu lacrimi și suspine
îndreptându-ni cu totul gîndul și sufletul
cître Dumnezeu, ne rugăm statornic a se
economisi după sfînta lui voie lucrurile
noastre.

1711, Septembrie 3.

CCCCLXXI.

1711,
27 Octom-
vrie.

Nicolae Mavrocordat către Ieroteiū Comnenul (doctorul Ioan), Mitropolit
de Dristra, despre drumul lui spre Dunăre și noua datorie de Domn.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ πανιερώτατῳ
Μητροπολίτῃ Δρύστρας, κυρίῳ Ἱεροθέῳ.

Ὅσον τὸ ἀνέκαθεν ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν
φίλην καὶ ἱερὰν κεφαλὴν φίλτρον ἔσμεν ἡμῖς
αὐτὴν λεληθέναι, πολλάκις πείραν εἰληφῆσαν,
ἀλλὰ καὶ τῆς εὐλαβείας τὸ ὑπερβάλλον, ὃ
καὶ τὸ ὑπερέχον τῆς ἱεραρχίας, ἣ κεκόσμηται,
γεραίροντες διατελοῦμεν ὀξίωμα, καὶ τὰς ἐμ-
φύτους καὶ ἐπικτήτους ἀρετὰς αἷς περιστέ-
φεται τιμῶντες οὐ διαλελοίπαμεν, πάνυ καλῶς
οἶδεν. Οὕτω δὲ γνώμης ἔχουσι, τῶν τοῦ Δα-
νοῦθεως ναμάτων τὰ ἐκ τῆς ὑμετέρας εὐαγοῦς
φυγῆς πηγάζοντα ῥεῖθρα πολλῶ ἡδύτερα ἂν
ἡμῖν ἀπήντησεν, ἅτε φυγὴν ἀρδεύουσα, καὶ
καρδίαν ὑπὸ τῶν βιωτικῶν φροντίδων αὐχμῶ-
σαν πλουσίως ποτίζοντα, καὶ πνευματικῆς θι-
μηδίας κατακόρως ἐμφοροῦντα. Ἄλλ' ἐπειδὴ
τὰ μὲν τοῦ ποταμοῦ ῥεῖθρα πρὸ ὀφθαλμῶν
ἡμῖν γέγονε, καὶ τὸ τούτων μεταλαβεῖν ἐκ
ῥάπτου, τῆς δὲ ὑμετέρας νέκταρος καὶ ἀμβρο-
σίας ἡδύτερας θέας καὶ ὀμιλίας ἀπολαύσαι,
καὶ τὰς ἱερὰς εὐχὰς τε καὶ εὐλογίας αὐτο-
προσώπως ἀρῶσασθαι τανῦν, καίτοι πάνυ ἐφε-
τῶς ἔχουσιν, οὐ γέγονεν ἐξόν, οὕτω, καλῶν
ἐφοδίτων ἡμιοιρηκότες, μετὰ κατηφείας τὸ πρόσω
τῆς ὁδοῦ διηγήσαμεν ἂν, εἰ μὴ, τὴν δεύτερον
πλοῦν, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀσπασάμενοι, τῇ
διὰ γραμμῶν ὀμιλίᾳ τὴν ἀποτυχίαν ὁπωσοῦν
ἐθεραπεύσαμεν. Προσεροῦμεν ἄρα τὴν ὑμετέραν
Πανιερότητα ταῖς αἰσιωτάταις προσήσεις καί,
μετ' εἰλικρινείας καὶ εὐλαβείας τὴν ἱερὰν αὐ-
τῆς δεξιάν ἀσπασόμενοι, λίαν αὐτὴν ἀντιβο-
λοῦμεν, ὅπως, τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἀκέρσιαν
διατηροῦσα, ἐν τε ταῖς πρὸς Θεὸν ἐντεῦξesi
μνείαν ἡμῶν ποιουμένη καὶ τῶν ἁγίων αὐτῆς
εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν μεταδιδούσα, μὴ διαλείποι.
Ταύτη γὰρ εὐέλπιδες ἐσμεν καὶ τὴν ἄνωθεν
ἀρωγὴν ἐπιχορηγισθαι, ἣ καὶ μόνῃ πάσας
ἀναθέντες τὰς ἐλπίδας, τῇ αὐθις ἡμῖν ἐμπι-
στευθείσῃ ἡγεμονίᾳ τῆς ἀλλεπαλλήλαις ἐπι-

Nicolae Mavrocordat preasfințitului Mi-
tropolit al Dristrei, domnului Ieroteiu.

Știm că Tu cunoști foarte bine iubirea noas-
tră cea veche către Sfinția Ta dragă nouă,
de oare ce adesea a fost încercată, dar știi
foarte bine și evlavia covârșitoare cu care
statornic cinștim înălțimea ierarhiei cu care
ești împodobit, și n'am lipsit a ne închină și
virtuților înnăscute și câștigate cu care ești
înecunat. Așa eugetând deci, mi s'au părut
râurile ce izvorăsc din sufletul vostru cel
bogat mult mai plăcute decât valorile Dună-
rii, de oare ce ele răcoresc sufletul, și inima
uscată de grijile vieții o adapă și o umplu
de mulțămire sufletească bogată. Dar, de
oare ce cursul râului ni-a ajuns acuma supt
ochi, a le aveă și pe acestea eră ușor, iar
a ne împărtăși de nectarul și ambrozia
voastră, de mai plăcuta privire și convor-
bire, și a căpăta sfintele-Ți rugăciuni și
binecuvântări, văzându-Te cu ochii, de și
le dorese foarte mult, nu s'a putut; astfel,
neputând dobândi bune îndreptări în cale,
am fi urmat drumul nostru cu tristeță, dacă
întrebuintând, după parimie, a doua trecere,
n'am fi supliniit oarecum lipsa prin întâm-
pizarea scrisorilor. Ne rugăm deci de Prea-
sfinția Ta cu cele mai fericite rugăciuni,
și cu suflet curat și cu evlavie sărutându-Ți
sfințita dreaptă, ca, păzind neatinsă iubi-
rea-Ți către noi, în rugăciunile către Dum-
nezeu făcând pomenire și de noi și împărtă-
șindu-ne de sfintele-Ți rugă și binecuvântări,
să nu ne părăsești. Căci astfel avem bună
nădejde că ni va veni și ajutorul de sus;
în care singur puindu-ni toate nădejtile,
ne-am dat pe noi Domniei, iarăș încredin-
țate nouă, a Daciei, care, de atacurile unora
împotriva altora și de robii, e nimicită și
aproape cu totul răsturnată; știind bine de

δρομαῖς καὶ αἰχμαλωσίαις ἐξιτῆλον καὶ μονονοῦ κατὰ κράτος ἀναστᾶτον γεγεννημένης Δακίας ἐαυτοὺς ἐπιδεδώκαμεν· οὐκ ἀγνοοῦντες ὁπόσης γέμει δυσχερείας, κατὰ τὴν παροῦσαν τοῦ χρόνου φορὰν, ἢ ταύτη διοικήσας, ἀλλὰ Θεῷ, παρ' ᾧ καὶ τὰ ἀδύνατα δυνατά, ὅπως τεθαβήκηκότες, καὶ τὸν ἀπ' ἐκείνης τῆς πηγῆς ἔλεον ἀναμνηρίστως ἐλπίζοντες, διὰ γε τῶν ὑμετέρων εὐαγῶν καὶ εὐπροσδέκτων ἐντεόξεων.

1711, Ὀκτωμβρίου 27.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui Manuîl Gedeon.)

CCCCLXXII.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea sa la Iași, buna primire de toată țara și grija ce poartă mănăstirilor Sfântului Mormânt.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφύλαττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εὐρίηνῃ καὶ ἀδιασείσῳ ὕψει καὶ εὐμερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος. Ἐπειδὴ, θείῳ ἐλέει, διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, τῇ 8 τοῦ παρόντος, ἤλθομεν ὕψις εἰς τὸν ἡμέτερον αὐθεντικὸν Θρόνον, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν πρὸς αὐτήν, ὡς ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατον ἡμῶν πατέρα. Ἐδῶ ὅλοι, καὶ ἄρχοντες καὶ λοιπὸς λαός, μᾶς ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης χαρᾶς. Ἀπὸ τὰς προλαβούσας ὁμῶς ἀνωμαλίας καὶ καταδρομὰς εὗρομεν τὸν τόπον εἰς μεγάλην ἀδυναμίαν. Μόνον ὁ πανάγαθος ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἁγίων τῆς εὐχῶν νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν. Ἐλάβομεν περιχαρῶς καὶ τὸ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, καὶ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐφετὴν αὐτῆς ὕψιαν πληρωφορηθέντες, ἐχάρημεν μέγας. Διὰ δὲ τὴν προσήλωσιν αὐτῆς, ἐπειδὴ συνεικάζομεν ὅτι τείνει εἰς καλόν, περιμένομεν ἐν ὀλίγῳ τὴν εἶδῃσιν. Διὰ τὰ ἅγια αὐτῆς μοναστήρια καὶ τοὺς πανοσιωτάτους αὐτῆς ἡγουμένους, ἃς ἔχει πληροφρίαν ὅτι διὰ τὴν διάπυρον εὐλάβειαν καὶ εὐκρινεστάτην ἐν Χριστῷ ἀγάπην, ὅπου εἰς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα φέρομεν, καὶ διὰ τὴν προθυμίαν ὅπου ἔχομεν ἐν τοῖς ἀνήκουσι τῷ παναγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ, θέλουσιν ἔχει ἐκ μέρους μας τὴν δυνατὴν ἐπίσκεψιν· ὁ πανάγαθος Θεὸς μόνον νὰ παρέξῃ ἐφάμιλ-

ce năcazurî geme, în starea de acum a lucrurilor această țară, dar, încrezându-ne cu totul în Dumnezeu, la care se pot și cele cu neputință, și nădăjduind cu siguranță milostivire de la acel izvor, prin rugăciunile-Ți bogate și bine primite.

1711, Octomvrie 27.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

De oare ce, din mila lui Dumnezeu, prin rugăciunile Fericirii Tale, la 8 ale acestei luni, am ajuns sănătoși în Scaunul nostru domnesc, n'am lipsit a-Ți scrie, ca la al nostru părinte prea-respectat întru Hristos. Aici toți, și boierii și cellalt popor, ne-au primit cu bucurie mare. De tulburările și năvălirile de mai înainte am găsit însă țara în mare neputință. Numai prea-bunul Dumnezeu prin sfintele-Ți rugăciuni să ne împuternicească pentru o bună cârmuire. Am primit cu plăcere și sfințita scrisoare din Adrianopol a Reverenței Tale și, aflând din ea cea nouă dorită sănătate a Ta, ne-am bucurat mult. Iar, pentru trecerea Ta, de oare ce bănuim că tinde spre bine, așteptăm în scurt știre. Pentru sfintele-Ți mănăstiri și prea-cuvioșii Tăi egumeni, află că, pentru aprinsa evlavie și prea-curata iubire întru Hristos, pe care o purtăm Reverenței Tale, și pentru graba ce avem în cele ce se cuvine pentru preasfântul și de viață primitorul Mormânt, vor avea din partea noastră ocrotirea ce se poate: numai prea-bunul Dumnezeu să ni dea putere de o potrivă cu voința. Deocamdată, pe câți sfințiți egumeni i-am aflat,

1711,
14 Novem-
bre.

λον τῇ θελήσει τὴν δόνασιν. Κατὰ τὸ παρὸν, ὅσους ἀγίους ἡγουμένους ἡύραμεν, τοὺς ἐδέχθημεν φιλοφρόνως καὶ τοὺς ἐπαρχαγγέλαμεν νὰ γράφουν τῇ Ὑμετέρα Σεβασμιότητι τὴν κατάστασιν τῶν ἱερῶν αὐτῆς μοναστηρίων. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα εἰς δῆλωσιν τῆς ἐφετῆς αὐτῆς ὑγείας, μετὰ καὶ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεοῦθεν πάμπολλοι καὶ πανευτύχεις.

1711, Νοεμβρίου 14.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβοδάς.

i-am primit prieteneste și li-am spus să serie Reverenței Tale starea sfințelor Tale mănăstiri. Oi ne rugăm să avem totdeauna sfințitele-Ți scrisori spre vădirea sănătății Tale dorite nouă, împreună și cu sfințele-Ți rugăciuni. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fericți. 1711, Noiembrie 14.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă;

Io Nicolae Voevod.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui Manuil Gedeon.)

CCCCLXXIII.

1711,
20 Noem-
vrie.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către fiul său Scarlat, despre durerile ce-i pricinuieste boala de friguri, în suferința căreia l-a lăsat pe acesta, pe care, de mic, și el și Alexandru Exaporitul l-au încunjurat de speranțele lor.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ.

Καὶ καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀθυμίας οὐ σικιρὰς πρόξενον τὸ κεχωρίσθαι τῶν φιλετάων· ἀλλὰ τὸ πυρετῷ κάμνοντά σε καταλιπεῖν ἐπέτεινε τὴν τῆς ψυχῆς ἀθυμίαν, ὥστ' οὐθ' ὁδεύοντα, οὔτε καταλύοντα παρὰ μυσθίαν εἰρίσκεσθαι, ἀλλὰ διγνεκῶς οὐδὲν μείον τῇ ἀνίᾳ τροχοῦσθαι με ἢ σέ, φίλτατε καὶ ἐπέραστε παῖ, τῷ καύματι τοῦ πυρετοῦ. Καί, δεδηλωκότος σου, ἀπαλλαγέντα ἤδη τῆς νόσου, τὴν πρὶν σε ἀναλαβεῖν ὑγίαν, καὶ ὅρκον προσεπιθέντος εἰς θεβαίωσιν ταυτησὶ τῆς ἀγαθῆς ἀγγελίας, οὕτω τῆς ἀθυμίας παντάπασιν ἀπήλλαχμαι (τὰ γὰρ πατρικὰ σπλάγχχνα ἐσκαὶ δέδοικε περὶ τὰ τέκνα, καὶ τῇ πρὸς αὐτὰ ἀγάπῃ φλεγόμενα μυρίαις εἴωθεν ὑπονοίαις ἀμύσσεσθαι), πάννυ τοι ὀλίγην παρὰ μυσθίαν εἶρον ὡς οὕτω τὴν σὴν ἀνάρρωσιν καὶ ὑγίαν πεπληροφόρημαι. Καὶ ἵνα μὴ ἐπικρύφωμαι τὴν ἀσθένειαν τῆς ἐμῆς ψυχῆς, οὐδ' ἀπαλλαγῆσομαι τῆς περὶ τῆς σῆς ὑγείας φροντίδος μέχρις ἂν τὴν κατ' ὄψιν θέαν ἐξοικονομήσῃ τὸ θεῖον. Τότε δὴ, ἐβρώμενον σε ἰδὼν, χάρις καὶ εὐφροσύνης ἐμπλεως περιπτύξομαι καὶ τὰς ἀπὸ στόματος εὐχὰς ἐπιδαφιλεύσομαι. Τὸ δὲ γε νῦν ἔχον, ἔνθεν μὲν πτοίᾳ καὶ ὑπονοίᾳ ταραττόμενος, ἔνθεν δ' ἐλπίσιν ἀγαθαῖς ὁπωσοῦν ψυχῶν γούμενος, τὰς ἀπὸ καρδίας εὐχὰς ἐγχαράττω τοῖς γράμμασιν, ὧν τὸ κεφάλαιον ἀσινῇ διατηρεῖσθαι σε τὴν ἐμὴν ἀγαλίαν, τῇ τοῦ Κρείττονος εὐμενεῖα συμφυλαττόμενον καὶ ὑγείας ἀπολαύοντα, ἥτις κρηπίς ἐστι τῶν ἀγαθῶν τῶν κατὰ τὸ σῶμα. Ταύτης δ' ἀπολαύοντά σε ἀπρίξ ἔχουσιν παντοίας παιδείας ἥμισυ ἐμφισβήτη. Πῶς γὰρ ἀμφισβήτην, ὅς νήπιόν σε ὄντα καὶ μονοπόδην ἐν σπαργάνοις, τοῦ τε μακαρίτου πάππου καὶ τοῦ φόντος τοῖς γούνασιν ἐπικαθήμενον, μάλα προθύμως τοῖς ἐς παιδείαν τείνουσι λόγοις ὑπέχοντα τὰ ὦτα καὶ ἐνίστα ἀστείως ἀναπνυθάνομενον μετὰ πλειστης ἐώρων τῆς θυμῆδός. Ὅτε δὴ ἀμφοτέροι, ὅς τε σὸς πάππος καὶ γῶ, τῶν περὶ σέ καλῶν καγαθῶν ἐλπίδων πλήρεις γενόμενοι, ἀλλήλοις συνηδόμεθα, καὶ σοὶ τῷ φιλετάτῳ χαίροντες ἅμα καὶ θαυμάζοντες, ὅποσα αἴσια καὶ παιδρὰ ἀπὸ μέσης ψυχῆς ἐπευχόμεθα. Ἐβρώσο καὶ ζῆθι ἐπιδιδούς ἅμα ἡλικία τε καὶ ἀρετή.

1711, Νοεμβρίου 20.

(Legrand, o. c., IV, pp. 56-7, n° 41.)

CCCCLXXIV.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul Iacov, despre grijile sale ca Domn și starea tristă a Moldovei.

1711,
1-iu Decem-
bre.

Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ.

Πολλὰ μὲν καλὰ κἀγαθὰ παρὰ τῆς ἀληθοῦς φιλίας ὅποσοι ταύτην οἶδασι τιμᾶν ἀρύονται· ἀλλὰ κἀκείνο οὐδενὸς ἔλατταν τὸ μετὰ πολλῆς τῆς παρρησίας ἀλλήλοις ἀνακοινοῦσθαι τοὺς φιλῖα συνημμένους, ὅποσα εἴτε ὀδυνηρά, εἴτε τερπνὰ θατέρῳ τούτων ἀπαντήσεις. Κάντεῦθεν ἄρα ἀμύθητον ὅσην ὠφέλειαν εὐρίσκονται οὐ μόνον ὁποιασοῦν ἀνίας κουφίζόμενοι, καὶ καθάπερ παιωνίαις τισὶ φαρμάκοις, τοῖς παρὰ τῶν φιλοῦντων παραμυθητικοῖς λόγοις θεραπευόμενοι, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ θυμηρέστερα καὶ τερπνότερα, τῇ μετὰ τῶν φίλων κοινωνίᾳ διπλὴν φέρει τῆς ἡδονῆς τὴν αἴσθησιν. Τὶ δὲ μηχανῶν τὸν λόγον; Οὐχὶ πολλάκις, ὦ φίλη κεφαλὴ, ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίᾳ ἑκατέρου τούτων πεπειράμεθα; Καὶ τῶν μὲν ἡδέων καὶ τερπνῶν θαυμάσιος ἀπολελεύσαμεν ἀμφοτέρω τῇ ἀμοιβαίᾳ κοινωνίᾳ καὶ μεταδώσει, τῆς ἀπολαύσεως οὔτε καταμερισθείσης, οὔτ' ἐλαττωθείσης, ἀλλὰ μάλιστα θαυμασίαν τινὰ προσθήκην εἰληφύας· ἐν δὲ τοῖς λυποῦσι καὶ ἀποκναίονσι μεγάλην εὐρομεν παραμυθίαν, ὅτε μὲν κουφισθέντες, ἐνίοτε δὲ καὶ παντάσιν ἀπαλλαγέντες τῆς ἐνσκηφάσης ἀθυμίας; Νῦν δέ, ἐπειδὴ ἀλλήλων πάντ' τοι διεσθήκαμεν, οὕτω δόξαν τῷ Κρείττονι, καὶ τῆς κατ' ὅψιν θέας καὶ συνουσίας ἀμοιροῦμεν, ἵνα μὴ τῆς συνήθους τροφῆς, ἣν ἡ ἀληθὴς φιλία χορηγεῖν εἴθωεν, ὅλως ἀποτετυγχάντες, δυσφόρως διακεισόμεθα, ἐγχαράττειν ἀναγκαζόμεθα τοῖς γράμμασιν, ἅπερ ἀπὸ στόματος ἀσφαλέστερον εἶχομεν ἀνακοινώσασθαι τῇ σῇ ἐμμελείᾳ, ναὶ μὴν καὶ ἐκ τοῦ παραχρῆμα τῶν μελετήρων αὐτῆς λόγων ἐπακοῦσαι· ἀλλ' ἀσπασώμεθα τὸν δεύτερον πλοῦν, τὸ δὴ λεγόμενον.

Ἰσθι τοίνυν, ὦ φιλότῃς, ὅτι τὰ καθ' ἡμᾶς ἄλλως ἔχουσιν ἢ δοκεῖ τοῖς πολλοῖς. Οἱ μὲν γὰρ ἡμᾶς μακαρίζουσιν, ἅτε μετὰ βραχὺν χρόνον αὖθις τὴν ἡγεμονίαν ἀνελήφοτας, καὶ τῆς παρὰ τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν παρ' αὐτῷ τὰ πρῶτα φερόντων εὐνοίας ἀπολαύοντας. Ἡμεῖς δέ, τῷ τοῖς πολλοῖς ἐπιφθόνῳ καὶ ζηλωτῷ προσωπεῖῳ ἥμισυ ἐπτοημένοι, εἰς τὴν ἐνδοξέραν τῶν πραγμάτων κατάστασιν τὰς ὀφείας ἐπιβάλλομεν, καὶ τῶν τε παρρηχρηδῶν τὴν μνήμην οὐκ ἀποτιθέμεθα, οὐδὲ τὴν τῶν ἐς τοῦπιόν ἐνδεχομένων παικίλιαν ἀγνοοῦμεν. Καὶ τούτων ἄρα τῇ ἀναπολήσει ἢ κατὰ γε τὸ παρὸν δοκοῦσα τοῖς πολλοῖς εὐκλεία, καθάπερ ἀκάνθαις συμπιεζομένη, πάντ' τοι ἀμυδρὰ καὶ ἀνεπαίσθητος γίγνεται. Ἀλλ' οὐδ' εὐκλείαν ἔγωγε ταύτην ὀνομάσαιμι, ἣν ὁσημέρσι τοσαῦτα ἀνιάρᾳ καὶ λυπηρὰ περιείργουσι, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστόφουσι καρδίαν, οὐδὲ ἀκαριαίας ἡδονῆς αἰσθῆσιν λαβεῖν συγχωροῦντα. Καὶ ποῖόν σοι πρῶτον τῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀνιάρων καταλέγω; Τὴν ἐλεεινὴν τῶν οἰκητόρων κατάστασιν, οἷ, κατὰ τὸν προλαβόντα μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Μόσχων πόλεμον, λίαν ἀπηνόος τῆς τύχης πεπείρανται, ἑκατέρου τοῦ στρατοῦ παρανάλωμα γενόμενοι, καὶ οὐ μόνον τὰ ὄντα ἀφρημένοι, ἀλλὰ καὶ παῖδων καὶ γυναικῶν καὶ συγγενῶν ἔρημοι καταλειφθέντες; Καὶ δὴ ὅσαι ὥραι ὡς ἡμᾶς φοιτῶντες οἱ τάλανες σχετλίως ἀπολοφύρονται, τὴν τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀπολύτρωσιν στεναγμοῖς ἀλλεπαλλήλοις καὶ κρονοῖς θαυμάτων ἐλεεινῶς ἀπαιτοῦντες, ἀντι-

Află deci, prietene, că lucrurile de la noi stau altfel de cum se par multora. Căci unii ne fericesc pentru că după scurtă vreme am căpătat iarăși Domnia și am dobândit bunăvoință de la Împărat și de la cei ce au cele d'întâiu locuri pe lângă dânsul. Iar noi, neînșelându-ne de loc de înfățișări pizmuite și dorite de multime, ni aruncăm privirile la starea de mai lăuntru a lucrurilor, și nu părăsim amintirea lucrurilor ce au fost, nici nu suntem necunosători de caracterul deosebit al celor ce vor fi de acum înainte. Și, fiindu-le minte, ceia ce li se pare multora fericirea de azi, ea una ce e înconjurată de spini, se face cu totul întunecată și nesimțită. Iar nici fericire n'aș numi-o pe aceasta, pe care zilnic atâtea lucruri supărătoare și triste o strâng de jur împrejur, și inima mi-o tulbură, neîngăduindu-i măcar a luă simțirea plăcerii celei puține. Și care lucru din cele supărătoare să ți-l pun înțâiu înaintea ochilor? Starea cea vrednică de milă a locuitorilor, cari, în războiul trecut dintre Otomani și Muscali, au încercat o soartă foarte crudă, fiind prada amânduror oștirilor, și nu numai despoiați de avere, ci lăsați și fără de copii și de femei și de rude? Deci, în tot ceasul, săracii, viind la noi, plâng jalnic, cerând liberarea celor robiți, în suspinuri neconținute și cu șiroaie de lacrimi, rugându-se, implorând, ridicând

βολοῦντες, ἐκλιπαροῦντες, χεῖρας αἶροντες, ποτινόμενοι· ὥστε καὶ ἡμᾶς, πικρῶς ἐπιδακρύειν αὐτοῖς καὶ ἐς οἶκτον ἀναπλεγόμενους, οὐδενὸς φείδεσθαι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐξηνδραποδισμένων. Ἄλλ' ἢ τῶν Σκυθῶν ἀπῆνεῖα καὶ ἀπόνεια ἐς τοσοῦτον προέβη, ὥστε οὕτε τῶν παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος σφοδροτάτων ὑπὲρ τῆς τῶν Μολδάθων ἀπολύσεως προσταγμάτων οὐδ' ὁπωσοῦν φροντίζειν, προφάσεις δὲ ψευδεῖς εὗρισκεσθαι, καὶ μυρίας ἀναβολὰς κλώθοντας ἀπαναίνεσθαι τὴν τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἐπιστροφήν. Οὐκ ἔστι δὲ μέχρι τοῦτου ἡ τῶν Σκυθῶν κακουργία, ἀλλὰ δὴ, βίᾳ τῶν πατρῶων ἀγρῶν, τῶν κατ' ἀμφοτέρας τοῦ Ἱεράσου ποταμοῦ ὄχθας κειμένων, τοὺς ἀθλίους Μολδάθους ἐκδαλόντες, καὶ κείνων ἀντιποιοῦνται καὶ κατακυριεύειν πειρῶνται· καί, διὰ τῆς ἡμῶν προσλιπαρήσεως δι' ἐπιταγῆς τῶν ἰδίων ἀρχηγῶν ἐξωθούμενοι, ὥσπερ Κῆρες καὶ Ἑρηνύες ἀναβράγνεντες ἐξ ἄθου πάλιν ἐπισκίπτουσι καὶ τοῖς αὐχέσι τῶν δυστήνων οἰκητόρων ἐπικάθηνται. Τοσαῦτα δὲ εἰσι· τὰ τε ἡμῶν αὐτῶν καὶ τὰ τῶν ὑφ' ἡμᾶς εἰς Θεὸν πλημμελήματα, ὥστε τῇ παρὰ τῶν Σκυθῶν ἐπηρεῖα προσεπεισφρῆσαι καὶ τὴν παρὰ τῶν Πολωνῶν, τῶν ὑπὸ τῷ Σβεκίας ῥηγί τειλούτων· οἱ, ἐς μὲν τὴν ἐνεγκαμένην οὐκ ἔχοντες ἐπανακάμψαι, ἐν δὲ τοῖς περιχώροις τῆς Τεγίνας οὐ δύναμενοι διαρκῶς ἀποζῆν, ἅπαντες δίκην ἀγρίου χειμάρρου εἰς τὴν Μολδαβίαν καταρρέοντες καὶ προσάραξαντες, πᾶν τὸ προστυχὸν παρασύρουν, ὅλας οἰκίας, ὅλους ἀγροὺς ἐξαφανίζοντες, καὶ τὰ λείψανα τῆς ὀθωμανικῆς καὶ σκυθικῆς καὶ μοσχικῆς καταδρομῆς, τὰ τε πρὸς τροφήν ἀναγκαῖα καὶ τοὺς ἀροτήρας βοῦς, ὧν οἱ ἐλευνοὶ οἰκῆτορες τὰ μὲν καθάπερ βαρύτιμα κειμήλια ἐν ταῖς ὑπὸ γῆν ἀποθήκαις διεσώσαντο, τῶν δὲ οὐδὲν μείον ἢ τῶν παιδῶν προσελιπάρουν τῇ φυλακῇ, μετὰ πολλῆς τῆς λύσσης καταδαπανῶντες. Ἡμεῖς δὲ, θεαταὶ τῶν τοιούτων γινόμενοι καὶ μέσσην δακνόμενοι τὴν καρδίαν, οὐκ ἔχομεν ἀποκροῦσασθαι τὰ ἐπικείμενα χαλεπά, ἀλλὰ πάσης θεραπείας ἀμηχανοῦμεν. Πολλάκις γὰρ τῷ ἡμετέρῳ Αὐτοκράτορι καὶ τοῖς παραδυνάστασις δεδηλωκότες ὡς ἔχει τὰ πράγματα, οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ δαφίλεις ὑποσχέσεις ἀπηνεγκάμεθα, αἱ τὴν ὀψῶ θεραπείαν ἐπαγγέλλονται· ἦν ἢ τοῦ Θεοῦ κραταιὰ χεὶρ, τῶν δυστήνων οἰκητόρων καὶ ἡμῖν κατοικισσαμένη, ταχέως οἰκονομήσει. Καὶ ταῦτα μὲν ὅπερ ἔφθηνεν διελθόντες, καίπερ πᾶν μέτρον ὁδύνης ὑπερπαίοντα, μετρίως ἂν ἠνέγκαμεν, χρηστοτέραις ἐλπίσι παραμυθούμενοι, ἀλλ' ἐκείνῳ γε δίκνυται μυελὼν καὶ

mânile, jăluindu-se; așa încât și noi, aprinzându-ne a lăcrămă amar cu dănsii și a-i compătimi, nu crufăm nimic pentru libertatea celor prinși. Dar nemilostivirea și nebunia Scișilor a ajuns până într'atâta, încât nu li pasă cât de puțin nici de poruncile cele mai grozave ale Împăratului pentru slobozirea Moldovenilor, ei află pretexte mincinoase, țesând mii de zăbăvi pentru a refuza întoarcerea robilor. Și nu s'a oprit aici răutatea Scișilor, ei, scoțând cu sila pe bieții Moldoveni din ogoarele părintești ce se află pe amândouă malurile Hierasului (=Prutului), se pun de pricină și pentru acelea, și încearcă a le stăpâni; și, după stăruința noastră, scoși de acolo de către chiar căpeteniile lor, ca niște Parce și Furii răsărite din Iad iarăși se aruncă și stau pe grunajii nenorociților locuitori. Ci atâtea sunt păcatele noastre față de Dumnezeu și ale celor de supt noi, încât pe lângă paguba de la Sciși se adaugă și cea de la Polonii ce se află la porunca regelui Suediei; cari, neavând cum să se întoarcă în țara lor, și neputând trăi îndestulător în împrejurimile Tighinei, alergând cu toții și revărsându-se ca un șivoiu sălbatec în Moldova, dau peste tot ce întâlnesc, nimicind toate casele, toate ogoarele, cheltuind cu turburare și rămășițele năvălirii otomane și scitice și muscălești, cele trebuincioase hranei și boii de muncă, din care nenorociții locuitori pe unele le păstrasera în beciurile de supt pământ ca pe niște lucruri scumpe, iar pe alții nu mai puțin decât pe copiii lor se rugau să-i păstreze. Iar noi, privind astfel de lucruri și atinși până în mijlocul inimii, n'aveam cum să răspingem greutatea ce veniau asupra noastră, ei nu știam cum să ne ajutăm. Căci adesea, vădind Împăratului nostru și Vizirilor cum stau lucrurile, n'am eules decât bogate făgăduieli, care vestiau o grabnică tămăduire, pe care să ni-o dea puternica mână a lui Dumnezeu, milostivindu-se de nenorociții locuitori și de noi. Și acestea ce le-am străbătut din voia sorții, deși întrec toată măsura plângerii, încă le-am mai suferi, mângâindu-ne cu mai bune nădejdi, dar ceea ce ni străbate în măduvă și în oase e războiul ce se gătește iarăși între Otomani și Muscali, pe care să-l oprească Dumnezeu, dându-li în inimile unora ca și celorlalți gânduri ce tind spre pace. Căci, dacă, ferească Dumnezeu, vor răsună

ὁστέων, ὁ πάλιν ὑπονοούμενος μεταξύ Ὁθωμανῶν καὶ Μόσχων πόλεμος, ὃν τὸ θεῖον ἀποκρούσεις, ταῖς ἐκατέρων καρδίαις, ἐς εἰρήνην τείνοντας λογισμοὺς ἐπιστάξαν. Εἰ γάρ, ὃ μὴ γένοιτο, αἱ τοῦ ἐνυαλίου σάλπιγγες αὐθις ἡχήσουσι, φεῦ, ὅπόσους ὑποστησόμεθα κινδύνους! βαβαί, ὁποῖαις ἐπιβουλαῖς ἐκκλεισόμεθα! Οἶσθα γάρ τὸ ἀρχαῖον τῶν Δακῶν ἦθος τὸ ἄστατον, τὸ φιλοτάραχον, τὸ δυσήνιον, τὸ ἀτίθασσον. Ἐπὶ μὲν ἄρα καὶ μόνῃ ἀγκύρᾳ σαλεύομεν, τῇ ἀβράγῃ πρὸς Θεὸν ἐλπίδι, ἥς οὐδέποτε ἐψεύσμεθα, ἀλλ' οὔτε ἐς τοῦπίον φευσόμεθα.

Καὶ τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς οὕτως ἔχει. Ἡ δὲ σὴ θαυμασιότης, εἰ μὲν θυμῆρεστέρων καὶ φαιδρύτερων εὐμοιρεῖ, τούτων καὶ ἡμῖν ὅτι τάχιστα μεταδοίῃ, θεσμὸν φιλίας ἐκπληροῦσα καὶ τῆς ἐταιρείας ἀφροισυμένη τὰ καθήκοντα. Εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, ἀλλὰ καὶ παραμυθητικοῖς λόγοις ἀθυμία τοσαύτη κυμαινομένην φίλον ψυχὴν ἀκέσσοιτο. Ἐρῶρωσο.

1711, Δεκεμβρίου 1.

(Legrand, o. c., IV, pp. 57-60, n° 42.)

CCCCLXXV.

Însemnare pe o carte cumpărală de Hrisant Notara de la Dionisie Pa- După 1711.
triarhul de Constantinopol.

Τὸ παρὸν ἡγόρασα διὰ δέκα ἀσλανία παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τοῦ ποτὲ παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Διονυσίου Βοζαντίου ἐν Βουκουρεστίῳ: ἔσεται δὲ μετὰ τὴν ἐμὴν τελευτὴν κτήμα αἰώνιον τῷ Παναγίῳ Τάφῳ.— Χρῦσανθος, ὁ καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀποφθίνας.— Νῦν δὲ προσέτι λέγωμεν ὁ ἀφαιρησόμενος τοῦτο ποτὲ ἐκ τῆς δεσποτείας τοῦ Παναγίου Τάφου ἔστω τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος.

† Ὁ Ἱερουσολύμων Χρῦσανθος.

(După ms. 260 din ale Patriarhiei de Ierusalim, în Papadopoulos-Kerameus, Ier. Βιβλ., IV, p. 233.)

CCCCLXXVI.

Scrisoare patriarhală din Constantinopol pentru Mitropolia Proilavului.

C. 1712.

Προνοίας ἄριστον ἔργον. . . Ὅθεν κατὰ τὸ παρὸν εὐρεθείσης τῆς Μητροπόλεως Πρωτάτου ταῖς τοῦ καιροῦ ξυντυχίαις δυσπραγούσης καὶ εἰς ἐνδεῖαν οὖσης τῶν ἀναγκαίων, ἐπὶ τὸ θρῆψαι καὶ περιθάλψαι καὶ εἰς αὐτάρκειαν ἐξομαλίσαι καὶ τὸν προστάτην αὐτῆς, καὶ κινδυνεύουσας ὀλιγορρηθῆναι πρὸς πάντων καὶ προστασίας

iarăș trâmbițele zeului războiului, vai, câte primejdii le vom încerca: vai de câte uneltiri vom fi înceunjuțați! Căci știi vechea nestatornicie a Dacilor, iubirea lor de tulburare, greutatea de a-i ține în frâu, firea lor neîmblânzită. Ne mișcăm pe o singură ancoră, nădejdea nezguduită în Dumnezeu, de care nu ne-am înșelat nici odată și nici în viitor nu ne vom înșelă.

Și ale noastre stau așa. Iar, d-ta, pe care te admirăm, dacă ai parte de lucruri mai vesele și mai fericite, fă-ni parte și nouă cât mai iute, împlinind datoria de prietenie și cele cuvenite tovărășiei. Iar, dacă nu se poate, măcar eu vorbe de mângâiere lecuieste sufletul prietenului ce se tulbură de atâta descurajare. Fii sănătos!

1711, Decembrie 1.

Cartea de față [din 1531: Teofan Kerameus ș. a.] am cumpărat-o cu zece lei de la arhidiaconul celui de odinioară preasfințit Patriarh al Constantinopolei, domnul Dionisie Bizantinul, în București: și va fi după săvârșirea mea proprietate veșnică Preasfântului Mormânt.—Hrisant, care sunt și arhimandrit al Preasfântului Mormânt, mărturisesc.—Iar acum mai spunem încă: acel ce o va lua vre-odată din stăpânirea Preasfântului Mormânt să fie supus veșnicei anateme.—† Al Ierusalimului Hrisant.

Cea mai bună faptă a Proniei. . . Deci, aflându-se azi Mitropolia Proilavului stricată de împrejurările vremii și în lipsă de cele necesare, pentru a hrăni și a ajuta și a aduce la o stare de îndestulare pe căpetenia ei, și întâmplându-se a fi părăsită de toți și fără îngrijire arhierească,

ἀρχιερατικῆς ἀμοιρῆσαι, τοὺς τ' ἐκαίσε χριστιανούς ἐν στερήσει καὶ ὀρφανίᾳ διάγειν τῆς πνευματικῆς διοικήσεως καὶ ἀνεπισκέπτως φέρεσθαι καὶ τηνάλλως τὰ κατ' αὐτοὺς ψυχικά καὶ σωτηριώδη ἐπιχειρήματα καὶ εἰς ἀπωλείας προκαίεσθαι κρημνούς, μὴ κεκτημένους τὸν ἀνασώζοντα καὶ ποδηγετοῦντα ὁσίως πρὸς τὰς τῆς σωτηρίας ὁδοὺς, σκέψεις προετέθη κοινῇ περὶ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης καὶ διοικήσεως, καὶ συνοδικῶς ἐγνωμοδοτήθη κοινῇ ὑπὸ τῆς ἐνδημούσης ἡδὴ ἱεράς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, ὅπως τὸ ἐνδεές αὐτῆς ἀναπληρωθῇ πάλιν καὶ ἀπαρτισθῇ ἐκ τῆς ἰδίας περιουσίας, καὶ θεραπευθῇ ταύτης τὸ ἀσθενές τοῖς κατ' οἶκον βοηθήμασι, καὶ εὐφρόως φέρεται τοῦ λοιποῦ τοῖς ἰδίαις ἀνακουφίσμασιν· ἔχει γὰρ ἀνέκαθεν χώραν αὐτῆς ἐνοριακὴν, Τιμάρωδον λεγομένην, ἣ καὶ Ρώνιον, ἀρκετῶς δυναμένην παραμυθῆσαι τὴν ταύτης ἐνδειαν, ἥτις κατὰ καιροὺς ἀνωμάλους οὐκ οἶδ' ὅπως ἀπεχωρίσθη ταύτης μικρὸν καὶ ὠνομάσθη πατριαρχικὴ ἐξαρχία, καὶ αὐτῆς ἀντικατέστη καὶ ὑπετάχθη αὐτῇ, (καὶ) κατὰ καιρὸν ἦν ἀρχιερατέων ἐν ταύτῃ ὁ νῦν Τορνόδου κύρ Γεράσιμος, ὡσαύτως καὶ ὁ πρὸ μικροῦ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας Κύριλλος, ὁ κατὰ προεδρίαν τελέσας (ἐν) αὐτῇ. Ταύτην χώραν γνησίαν οὖσαν αὐτῆς, καὶ νῦν τῇ ἐξουσίᾳ ταύτης ἐπιβεβαιωθῆναι διέγνωσται, καθὼς ἦν ἐξ ἀρχῆς, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως ἀναζωωθῆναι πῶς ταύτην καὶ εἰς αὐτάρκειαν καὶ εὐθηνίαν ἔλθειν, καὶ δύναιται τρέφειν τὸν ἐν αὐτῇ χειροτονηθησόμενον ἀρχιερέα καὶ ἐπαρκεῖν αὐτῷ ταῖς ἀναγκαίαις προσόδοις, ἐξ ὧν ἔχει ἀπολογεῖσθαι καὶ τὰ ἐπικείμενα ταύτῃ χρέη... Καὶ δὴ γραφόμεθα, ἵνα ἡ χώρα αὐτῇ, τὸ Τιμάρωδον, εἴη ὡς ἐξ ἀρχῆς ἐνοριακὴ καὶ γνησία τῆς Μητροπόλεως Προϊλάδου, κτλ.

(Papadopoulos Kerameus, 'Iep. B:6λ., IV, pp. 380-1, n° 53.)

CCCCLXXVII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul Iacov, despre greutatea situației sale.

1712,
10 Ianuar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδάσκαλῳ κύρ Ἰάκωβῳ.

Ἐρωτᾷς ὡς ἔχει τὰ ἡμέτερα. Πάνυ δεινῶς. Τῆς ἐπεράστου πατρίδος πόρῳ κεχωρίσμεθα· τῶν φιλότων στερόμεθα· ταῖς Μούσαις, αἷς ἐξ ἀπαλῶν ὁνύχων συνετράφημεν, οὐδ' ἀκαρεῖ σχολάζειν ἔχομεν, ἀλλεπαλλήλοις φροντίσι περικυλζόμενοι. Τῶν ὑπὲρ ἡμᾶς τὸ ἐκλελυμένον καὶ ὑπτιάζον ὁρῶντες, κατελεσόμεν ἑαυτοὺς ὅτι τοιοῦτοι δουλεύειν εἰλήχαμεν· τῶν ὑφ' ἡμᾶς τὴν ἐλσεινήν κατάστασιν ὅπως ἔχοντες, ἀπὸ μέσης καρδίας στενάζομεν, διαπριόμεθα, τὴν ψυχὴν ἀπολεγεύμεθα. Βαβαὶ τῆς δυστήνου Μολδαβίας, ἥτις

și creștinii de acolo petrecând în lipsă și ea orfani de cărmuire duhovnicească, și fără grijă ducându-și, de altfel, lucrurile lor sufletești și mântuitoare, și îndreptându-se către prăpăștiile peirii, neavând cine să-i scape și să-i îndrepte cuviincios pe căile mântuirii, s'a chibzuit în de obște pentru acest ajutor și această ocărmuire, și în sobor s'a găsit cu cale, împreună cu adunarea sfântă a arhierilor ce s'au aflat, pentru ca să se îndeplinească iarăș lipsa ei și să se ridice din a ei însăș avere și să se lecniască acea neputință cu ajutoare de-acasă și să o ducă bine de acum înainte prin înlesnirile ei. Căci are din vechime un loc al enoriei sale, ce se zice Tomarova, ori Renii putând pe deplin să-i ajute nevoia, care în vremi neobișnuite nu știm cum s'a despărțit puțin de dânsa, și s'a numit exarhie patriarhicească, și iarăș s'a schimbat și s'a supus ei, [și] pe vremea aceia eră arhieru acolo chir Gherasim, care e acum la Târnova, precum și cel care de curând și-a încheiat viața, Chiril, care a isprăvit în acel Scaun. Această țară că e cu drept a ei s'a lămurit acum și că s'a întărit supt stăpânirea ei, cum eră la început, și prin acest ajutor ea a înviat oarecum și a venit la îndeplulare și îndreptare, și poate să hrănească pe arbiereul ce va fi hirotonisit într'însa și să-i ajungă pentru veniturile de nevoie, din care mai are a răspunde și datoriile ce-i stau asupra. . . Si deci scriem și vădim ca acel loc, Tomarova, să fie ca de la început enorie și adevărată a Mitropoliei Proilavului ș. cl.

Nicolae Mavrocordat dascălului chir Iacov.

Întrebi cum stau lucrurile noastre. Foarte rău. Suntem depărtați foarte de patria iubită, suntem lipsiți de prieteni; nu putem să ne îndeletnicim cât de puțin cu Muzele, cu care din fragedă vârstă am fost crescuți, năvăliți fiind de griji neîncetate. Văzând ceia ce se desface asupra noastră și se apleacă, ni e milă de noi înșine că ni-a fost sortit a robi la asemenea lucruri; văzând starea vrednică de plâns a celor de supt noi, din adâncul inimii oftăm,

τῇ ῥύμῃ τοῦ ἄρτι πεπαῦσθαι δοκοῦντος πολέμου καταβῆραγεῖσα καὶ τὰ λοιπὰ πνέουσα, τῇ δὲ τῆς εἰρήνης ὀνόματι ἀναβῆραῖσαι πάλιν ἐλπίζουσα, τανῦν τοιαῦτα ὑφίσταται δεινὰ καὶ χαλεπὰ, ὧν οὐδὲν τῇ παλῆμῳ πεπειράται, ἅπερ ἅπαντα ἡμῖν τοῖς ἐπιτετραμμένοις τὴν ταύτης διοίκησιν ἀθρόα προσαράσσει. Ἡ τῶν Σκυθῶν ἀπήγεια, ἡ τῶν Ὀθωμανῶν ἀσπληγία, ὁ τῶν ἐπὶ κεφαλῇ δεινῶν ὄγκος, ὁ τῶν προσδοκωμένων φόδος, ἡ ἔνδεια τῶν χρημάτων, ἡ πάσης παρασκευῆς ἀπορία, ἡ τοῦ σώματος ἀσθένεια, ἡ τῶν φίλων ἀπουσία, πάντα ταῦτ' εἰς ἀμηχανίαν ἡμᾶς καθιστᾶσι καὶ τῇ λύπῃ καταθραπτίζουσιν. Ἐν δὲ καὶ μόνον ἡμῖν εἴη παραμύθιον καὶ ἱερὰ ἄγκυρα, ἡ ἄνωθεν Πρόνοια, ἥ, ὅπως ἂν χωροῖται τὰ καθ' ἡμᾶς, ἐφρησυχάζειν ὑφείλομεν, τὴν τῶν δεινῶν λύσιν ἐκείθεν ἐλπίζοντες. Ἀλλὰ τὰ πολυειδῆ καὶ ποικίλα πλημμελήματα, οἷς ὅσαι ὥραι τῶν ἡμετέρων Πλάστην παροξύνουσαν, τὴν τῶν κρειττόνων ἐλπίδα μονονουχί περικόπτοντα, χαλεπώτερας παιδείας ἀπειλεῖ καὶ μείζους πληγὰς ἐπανατείνεται, τὸ ἐς κακίαν κατάφορον τῆς ἡμετέρας γνώμης τοῦ δικαίου κριτοῦ ἀναχατίζοντος καὶ συστέλλοντος.

1712, Ἰανουαρίου 10.

(Legrand, o. r., IV, p. 60, n° 43.)

serâșnim, ni lepădăm sufletul. Vai de nenorocita Moldova, care, ruinată de năvala războiului ce dănnăzi părea că a încetat, și dându-și sufletul, dar nădăjduind să se ridice în numele păcii, suferă acum astfel de lucruri grozave și grele, pe care nici în războiu nu le-a încercat,—care toate ne lovesc de-o dată pe noi, cei însărcinați cu cărmuirea ei! Nemilostivirea Sciților, nesimțirea Otomanilor, mulțimea relelor ce ni stau pe cap, frica de cele ce se așteaptă, lipsa de bani, neputința de orice pregătire, boala trupului, lipsa prietenilor, toate acestea ne aduc în stare de să nu știm ce facem și ne cufundă în tristețe. Una singură să ni fie mângâiere și ancoră sfântă, Pronia de sus, în care, oricum s'ar desfășura lucrurile noastre, suntem datorți a ne sprijini, așteptând de acolo ușurarea de rele. Dar păcatele de multe soiuri și felurite, cu care în tot ceasul atâțăm pe Făcătorul nostru, tăind aproape nădejdea lucrurilor mai bune, amenință cu pedepse și mai grele și găsesc mai mari lovituri, dreptul judecător pedep-sind pornirea spre rău a gândului nostru.

1712, Ianuarie 10.

CCCCLXXVIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către dascălul chir Iacov, despre plăcerile ce avea acasă, în „locuința-i din suburbia Constantinoplei“, cu livezi, grădini de trandafiri, crini și iacint, cu ape curgătoare, care-i adăpau și sufletul, cu vederea „Împărătesei cetăților“, a Mării vecine și a corăbiilor, a orașelor din față și a râurilor ce le udă, despre zilele petrecute în cântecul păsărilor, susurul izvoarelor, șopotul zefirului, în sfaturi prietenești și cetirea cărților, pe când acum grijiile ocupă vremea de Domn; binecuvântând „tinereța, Muzele, dumnezeiasca filosofie, iubită odihnă, convorbirile mai plăcute ca ambrozia, viața liberă, ușoară și fără griji, mai scumpă decât multe Domnii“.

1712,
20 Ianuar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ.

Φέρε! πολλὴν ἡδονὴν τῷ σωθέντι μεμνησθαί πόνων παροισχυμένων, ἡ τραγωδία φησί. Ἡ δὲ τῶν παρρηχρότων ἡδέων καὶ τερπνῶν μυσία λίαν ἀποκναίειν φιλεῖ, καὶ μάλιστα ὀπηνίκα τὰ παρόντα οὐ κατὰ θυμὸν χωροῖται. Καί, ἵνα μὴ πόρρωθεν μαστεύωμεν τοῦ λόγου μάρτυρας, οἴκοθεν, ὃ φιλότης, πρὸ ὀφθαλμῶν σοι θήσομεν λαμπρὰς εἰκόνας θυμηδίας καὶ ἀθυρίας. Καὶ δὴ ὁπόσης ἀνίας ἐμπίπασθαι οἶμαι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν ἐς τὴν παρρηχρότιαν ἰδέαν τοῦ βίου τὴν μνημὴν ἀνάγουσαν; ὀπηνίκα δηλαδὴ, οὐπω τῶν αὐλικῶν φροντίδων καὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐντὸς γεγονότες, καὶ τοῦ αἰοδίμου γεννήτορος ἡμῶν τῇ δαψιλῇ κηδεμονίᾳ ἀπάσης ῥαστώνης ἀπολαύοντες, ἄνετον, ἐλεύθερον καὶ χρυσὸν ὄντως βίον ἐβιοῦμεν· τῇ φιλοσοφίᾳ ὅλως προσανέχοντες τὴν νοῦν, ταῖς Μούσαις ὀμιλοῦντες, σπουδῇ καὶ ἀνέσει τὸν χρόνον μάλα δεξιῶς μερίζοντες, καὶ ἡδονῆς ἀμυθῆτου γενόμενοι!

Μέμνησαι ἄρα, ὃ φίλη κεφαλὴ, τὴν ἐν τῇ ἡμετέρῃ προαστίῳ ἀγρῷ διατριβήν, τοὺς ἐν τῷ πολυανθεί λειμῶνι περιπάτους, τὴν ἀποπνέουσαν τῶν ἀνθέων εὐωδίαν, τὰ προσηγη καὶ ποικίλα χρώματα τῶν ῥόδων, τῶν κρίνων, τῶν ὁακίνθων, οἷς δαιμονίως κατημφέιστο τὸ ἔδαφος;

τὸ γλυκὺ καὶ θυμῆρες τῆς ἐπιπνεύσεως αὔρας, τὸ ἡρέμα πως ῥέειν ὕδωρ, τὸ τὴν γῆν οὐδὲν ἥττον ποτίζον ἢ τὰς ἡμετέρας κατακηλοῦν ψυχάς; Ὡ! μεθ' ὅσης ἡδονῆς, ἐφεζόμενοι πολλάκις τῇ πόδι, τὰς ὕψεις ἐπεβάλλομεν, ὅ τι πορρωτάτω, τὴν ὑποκαθημένην βασιλίδαν τῶν πόλεων καὶ τὴν ἢ περιρρέεται θάλασσαν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πλοῖα, καὶ τὰς ἀντίπερα πόλεις, καὶ τοὺς παρσβρέον-
τας ποταμοὺς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπερχόμενοι, καὶ λόγων ἀφορμὰς ἐκ τῶν ὁρωμένων θηρώμενοι! Τῆς δ' ἡμετέρας ὀφθαλμοῖς ἐστιωμένης τῇ λίαν ἐπιτερεῖ θάλασσα, καὶ τὰ ὅσα ἡμῖν θαυμασίως καταθέλ-
γετο τοῖς ποικίλοις καὶ ἡδυτάτοις τῶν ὀρνίθων ἄσμασι, τῶν παραρρέοντων ὑδάτων τοῖς κελαρύσ-
μασι, τῷ ἤχῳ τῶν περιπνεομένων ξεφύρῳ φύλλων. Καὶ ἀπὸ πάσης τοιγαροῦν αἰσθήσεως ἄκρατος ἡδονὴ παρεπέμπετο τῇ ψυχῇ. Ἀλλ' ἐκείνη ἀπασὼν ὑπερανέστη καὶ ἦν ἡ τῶν ἐμμοῦσων λόγων κοινωνία καὶ ἡ τῶν μετὰ χεῖρας βίβλων ἀνάγνωσις μάλα πλουσίως ἐνέσταζεν, καὶ ταύτης ὁ νοῦς μερίμναις ἡκιστα τεθολωμένος, ἀλλὰ διανοητῆς καὶ λαμπρῆς διατελὼν, ἀκραιφνοῦς ἐνεφορεῖτο καὶ ἀκηράτου. Νῦν δ' ἐκείνη μὲν παρῶχθηκεν· ὅχλην δὲ φροντῖδων πολυειδῶν πάντοθεν περιεργόμεθα. Καὶ τὸ μὲν δοκοῦν ἡγεμονεύομεν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἐσμεν ἐπίφθονοι, ἀλλ' ἡ ἔνδον κατάστασις παν-
τάσιν ἀπάθει τῇ ἐξωθεν περιβολῇ, καὶ οὐδ' ἀκαρῇ εὐθυμεῖν ἔχομεν τῶν γὰρ παρόντων δυσ-
χερων ἢ αἰσθησὶς καὶ τῶν ὑπονοουμένων ἢ ποτὶα πολλῆς ἀθυμίας ἡμᾶς ἐμπίπλησιν. Ὁ δὲ χρυσὸς, φεῖ!, αἰὼν παρερρύθηκεν, ἀπέπτυ, οὐδὲν ἡμῖν ἄλλο καταλιπὼν εἰ μὴ τὴν ἀποκναίουσιν μνήμην. Ὡ νεότης!, ὦ Μοῦσαι!, ὦ θεσπεσία φιλοσοφία!, ὦ προσφιλεῖς ἡσυχία!, ὦ ἀμβροσίας ἡδυτέρας διατριβαί!, ὦ πύλων ἡγεμονιῶν ἀντάξις, ἄνετος καὶ ἐλεύθερος καὶ φροντῖδων ἀπείρατος βίος! Ἐρρώσω, περισπούδαστος κεφαλῇ, καὶ κατακόρως ἀπόλαυε ὧν ἡμεῖς ἐστερήμεθα.

1712, Ἰανουαρίου 20.

(Legrand, o. c., IV, pp. 60-2, n° 44.)

CCCCLXXIX.

1712,
10 Februar.

Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre amărăciunea, ca la boi-
navii de icter, care strică și plăcerea scrisorilor bune ale acestuia.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδάσκαλῳ κύρ Ἰακώβῳ.

Ἦδεα μὲν τὰ ὑμέτερα γράμματα καὶ ἀμύθητον ὅσην ἀποστάζει γλυκύτητα. Ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἰκτέρω κάμνουσι καὶ αὐτὸ τὸ ὑμῆταιον μέλι πικρὸν εἶναι δοκεῖ, οὕτω καὶ ἡμῖν τὸ ὑπερ-
βάλλον τῆς ἀθυμίας ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἡδύτητος αἴσθησιν, καὶ ἡ δευσοποιὸς ἀνία πᾶν τὸ προσφε-
ρόμενον μεταχρώννυσι καὶ μεταβάλλει, οὐ, κατὰ μελισσῶν νόμον, ἐκ τῶν πικροτάτων ἀπομάττουσα τὸ γλυκὺ, ἀλλὰ τοῦμπαλιν ἐκ τῶν γερόντων ἡδύτητος λύπης προφάσεις μαστεύουσα.

1712, Φεβρουαρίου 10.

(Legrand, o. c., IV, p. 62, n° 45.)

CCCCLXXX.

1712,
15 Februar.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Marele-Eclesiarh Hurmuzi, care-i spune
că dorește să vie în Moldova, adăugind considerații filosofice.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ Μεγάλῳ-Ἐκκλησιάρχῃ κύρ Χουρμούζῃ.

Νέαις μὲν τὸ ἀσάτω γνῶμῃ ταλαντεύεσθαι συγγνωστὸν εἶη, ἅτε ἐκ φύσεώς πως προσὸν τῷ ἀκμαίῳ καὶ οὐπω καθεστηκότι τῆς ἡλικίας· πολὺ δὲ λίαν ἀπαθὸν ἐστὶ τὸ ἀμφιρρέπες καὶ ἀνέδραστον. Οὐ μετρίως ἄρα θαυμάζειν ἡμῖν ἔπεισιν ἀναγινώσκουσι τὰ σὰ γράμματα, ἐν οἷς πάλιν εἰς Μολδαβίαν ἐκλιπαρεῖς ἀφικέσθαι. Ὅτηνίκα δ' ἐνταῦθα διατριβῶν ἐτόγγανες, τὴν Κων-
σταντινούπολιν διὰ στόματος εἶδες· πῶς οὖν ἀπυλαῶν νῦν ὧν ἐν ἐφέσει διετέλεις, ἐκείνων ἐπιθυμῶν ὧν ὠλιγόρηκας καί, πολὺν καθευμένους θαθεῖναι, οὐκ ἐμμένεις τοῖς ἅπασι δόξασιν, ἀλλ' ἐξ ὑπογείου παλινφιδίαν ἔχεις, τὸ δὴ λεγόμενον; ἢ ἄρα τῆς ἀπαλαύσεως οὐτινοσὺν πράγματος κόρον ἐμποιούσης καὶ τῶν μὴ παρόντων, εἰ καὶ πολλῇ καταδεέστερα εἰναι, τὴν μνήμην ἀναρῶπι-
ζούσης ἐπὶ τῇ τῶν κρείττωνων αἰρέσει ἢ τῇ φυλακῇ τῶν μετὰ χεῖρας, ἐκλεῦσθαι καὶ ἀπορ-
ῥαθυμεῖν φήσεις τὸ ἀνθρώπινον, καὶ οὐ μόνον νέους, ἀλλὰ καὶ γέροντας ὑποκείσθαι τυτυφῇ τῷ πάθει. Ἀλλ' ἴσθι, ὦ ἰαθὲ, τὴν τύχην τὴν μὲν μέτωπον πολύτερχον, τὰ δ' ὅπισθεν φαλαράν εἶναι μυθεύεσθαι· ὅθεν ὅποσοι κατὰ πρόσωπον ἰοῦσαν ἀλαγίστως αὐτὴν παρέδραμον, ὅποτε τὰ νῦντα στρέφει ἀμειχανοῦντες περὶ τὴν ταύτης θήραν, οὐ τῇ τύχῃ, ἀλλ' ἐαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν. Ἐρρώσω.

1712, Φεβρουαρίου 15.

(Legrand, o. c., IV, pp. 62-3, n° 46.)

CCCCLXXXI.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre iertarea unui recomandat al acestuia.

1712,
20 Februar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Παῖσιος ὁ ὑμέτερος ἀφίκετο γράμματα κο-
μίζων τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος· ἄλλ' ἔτι
τῆς σφραγίδος ἐπὶ τοῖς γράμμασιν οὐσας, πά-
σης ἀπολέσθηκε παρ' ἡμῶν ἀποδοχῆς. Οὐδε-
μίαν ὅρα χάριν ἡμῖν ἔχέτω ἡ Σὴ Μακαριότης
ὅτι, ἀπάντων τῶν παρ' αὐτοῦ καθ' ἡμῶν εἰ-
ρημένων καὶ πεπραγμένων ἀμνημονήσαντες,
δαφιλῇ αὐτῷ συγγνώμην ἀπενείμαμεν· τῷ γὰρ
ᾧ ὡραὶ τὰ ἡμῶν ὀφειλόμενα μεγαλοδῶρος
ἀφιέντι Θεῷ ὑποκλίναντες τὸν αὐχένα, τῷ εἰς
ἡμᾶς πεπλημμεληκότι κατὰ χρέος ἐτοιμῶς
διηλλάγημεν. Ἐβρίωσθω ἐπιμήκιστον ἡ Ὑμετέρα
Σεβασμιότης καὶ ταῖς ἱεραῖς αὐτῆς εὐχαῖς
ἐξιλεούτω τὸ θεῖον ἡμῖν.

1712, Φεβρουαρίου 20.

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Paisie al vostru a sosit aducând scrisori
ale Reverenței Voastre, dar, când pecetea
Ta eră încă pe scrisori, s'a bucurat de
toată buna primire de la noi. Nu ni pă-
stră Fericirea Ta vre-o mulțămire că, uitând
de toate cele ce au fost spuse și făcute de
dânsul asupra noastră, i-am dat o largă
iertare; totdeauna am cedat bueros, după
datorie—plecând grumazul lui Dumnezeu,
iertătorul păcatelor noastre cu mărînimie,—
celui greșit nouă. Să trăiești întru mulți
ani Reverența Ta și cu sfintele-Ți rugă-
ciuni fă-ni pe Dumnezeu îndurător.

1712, Februar 20.

(Legrand, o. c., IV, p. 63, n° 47.)

CCCCLXXXII.

Patriarhul Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Țerii-Românești, pentru
banii unui călugăr din Șumla.

1712,
Mart.

Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, ἰνδ. ε'.

(După originalul ce se află în Arhiva Companiei Grecilor din Sibiiu, Iorga, *Studii și documente*,
XII, p. 17, n° XXI.)

CCCCXXXIII.

Însemnare pe o carte trimeasă de Gheorghe Hypomenàs din Veneția fra-
telui său Ioan la București prin Ioan Hrisosculeu.

1712,
Mart.

Πέμπεται τῷ ἀδελφῷ μου Ἰωάννῃ τῷ
Τραπεζούντι, Ἐνετίθην εἰς Βουκουρέστιον, διὰ
τοῦ εὐγενεστάτου καὶ λογιωτάτου ἄρχοντος κυ-
ρίου Ἰωάννου Χρυσοσκουλαίου· 1712. Μαρτίῳ.

Se trimete fratelui meu Ioan Trapezun-
tinul, de la Veneția la București, prin prea-
nobilul și învățatul boier domnul Ioan
Hrisosculeu; 1712, Martie.

(După ms. 406 al Patriarhiei din Ierusalim, în Papadopoulos-Kerameus, *Ἱεροσολοματικὴ Βιβλιο-
θήκη*, I, Petersburg, 1891, p. 411.)

CCCCLXXXIV.

Partenie, Mitropolit de Larisa, către Patriarhul Hrisant Notara, despre un
Ieroteiu, recomandat al Brâncoveanului, pentru înaintarea ca arhiereu.

1712,
13 Mart.

Ἐπιστολὴ Παρθενίου Μητροπολίτου Λαρί-
σης πρὸς Χρυσάνθω Ἱεροσολύμων, καταγγέλλου-
σα ἱερομόναχόν τινα Ἱερόθεον, συνιζόμενον (sic).

Serisoarea lui Partenie, Mitropolit de
Larisa, către Hrisant de Ierusalim, vestin-
du-i că un ieromonah Ieroteiu e recoman-

ὁπὸ τοῦ ἡγεμόνος Βλαχίας Κωνσταντίνου Βασσαράδα Βραγκυθάνου πρὸς τὸν Κωνσταντινοπόλεως Κόριλλον, ὡς ἄξιον δι' ἀρχιερατεῖαν.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πόσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρῆσανθε, τὴν Ὑμετέραν μεγαλοπρεπῆ καὶ θεοτίμητον Μακαριότητα εὐλαδῶς προσκυνῶ καὶ περιπτύσσομαι, καταφιλῶν ἅμα τὴν σεβασμίαν ὁμῶν δεξιάν.

Ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα γραμμάτων τῶν ἐπαρχιωτῶν μου, θέλετε ἐνωτισθῇ τὰ κωλύοντά μοι ἐπὶ τῷ παραγενέσθαι τῷ παναγιωτάτῳ δεσπότη καὶ τῇ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ὁμηγύρει, προσκληθέντα διὰ τε ἰδιαζούσης ἐπιστολῆς τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος καὶ δευτέρως συνοδικῶς.

Ὅθεν παρακαλῶ καὶ ἐγὼ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐπισταμένην κατὰ βάθος τὰ πράγματα καὶ ἐνδεχόμενα τοῦ νῦν ἀκαταστάτου καιροῦ, νὰ μεσιτεύσητε, δίδοντες καὶ τὰς ἀναφοράς τῶν στείλάντων διὰ νὰ μᾶς δοθῇ ἄδεια νὰ ἡσυχάσωμεν. Ὅτι δὲν συγχωρεῖ ὁ καιρὸς νὰ περιγράφω καταλεπτῶς τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μου δεινά, ἂν καλὰ καὶ ὅταν ἔλαβον τὴν ἰδιάζουσαν ἐπιστολὴν τοῦ Παναγιωτάτου, ἀπεκρίθην ὡς ἄδυνάτως ἔχω κατὰ πάσαν ἀνάγκην ἐλθεῖν κατὰ τὸ παρόν. Πλὴν πρὶ τοῦ νὰ λάβῃ ἡ Παναγιότης τὸν τὴν ἀπόκρισίν μου, ἔστειλαν καὶ τὴν συνοδικὴν ἐπιστολὴν, διὰ τὴν ὁποῖαν δὲν ἀπεκρίθην, ἀλλὰ μεταχειρίζομαι ἀγαθὸν καὶ ἀξιοπρεπέστατον μέσον τὴν Ὑμετέραν σοφωτάτην Μακαριότητα ὅπως εὐλαβοῦμενοι καὶ συστελλόμενοι δὲν ὑπολάβουν πῶς καταφρονοῦμεν τὴν προσταγὴν τῶν ὡσάν, ὅπου πάντοτε ἐγὼ εἰς ὅλα ἐφάνηκα εὐπειθὲς τῇ Ἐκκλησίᾳ, θέλω καὶ ἀγαπῶ πάλιν νὰ ἔχω ἄδειαν μετὰ εἰρηνικοῦ τρόπου, καὶ, εἰς ὅτι ἤθελε φανῇ εὐλογον πρὸς κυβέρνησιν τοῦ κοινοῦ ὁσπητίου εἰς ὅλην τὴν ἀδελφότητα, στέργω καὶ ἀποδέχομαι τὴν εὐλογωφαντὴ ἀπόφασιν καὶ ὁμογνώμονα κυβέρνησιν αὐτῶν. Ἀπεκδέχομαι λοιπὸν τὰς σεβασμίας ὁμῶν ἀποκρίσεις ὅσον τάχος διὰ τοῦ ἡμετέρου κύρ Ζωρζῆ, καὶ πρὸ πάντων ἀγγελίας ἐφετάς τῆς θεοπαρόχου ὁγιείας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἥς μὲν αἱ θεοπειθεῖς καὶ παναγίαι εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησάν μοι πυθγγετίδες ἐν τῷ διωτικῷ διαπλέοντι πελάγει.

ἀψιθεῖ, Μαρτίου ιγ'.

† Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Σῆς μεγαλοπρεποῦς Μακαριότητος:

Λαρίσης Παρθένιος.

[Ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπιστολῇ ὑπάρχει τὸ ἐπόμενον ὑστερόγραφον:]

Χριστιανός τις ἐλθὼν ἤδη ἀπὸ Βλαχίας διηγήσατο ἡμῖν ταῦτα. Κάποιος ἱερομόναχος Ἰωαννίνης, Ψάλτης Ἱερόθεος ὀνόματι, διατρίψας μερικὴν εἰς Βλαχίαν, ἐδεξέθη αὐθεντικῶν γραμμάτων διὰ μεσιτείας τῶν μπετηζανδῶν, πρὸς τε τὸν Παναγιώτατον καὶ τοὺς καπουκαγιαῖδες τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, ὅπῃ τὸν ἔχῃ καμμία ἐπαρχία, νὰ προκριθῇ αὐτὸς ὁ Ἱερόθεος δι' ἀγάπην τοῦ Ἐκλαμπρότατου. Πλὴν ὁ σκοπὸς τοῦ ἱερομονάχου εἶναι, ἐπειδὴ καὶ τὰ Τρίκαλα εὐρίσκονται πλησιάζοντα εἰς τὰ Ἰωάννινα, νὰ πασχίσῃ διὰ μεσιτείας τῶν καπουκαγιαδῶν νὰ τὰ χωρίσῃ καὶ νὰ γίνῃ ἀρχιεπίσκοπος, ἢ τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Δημητριάδος νὰ κάμῃ ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ νὰ ἀρχιερατεύσῃ ἐν ἐκείνῃ ἢ Ἀγιοσόνῃ τῶν.

Αὐτὰ τὰ λόγια καὶ τὸν καθολικὸν τοῦ σκοπὸν, καὶ καθ' αὐτὸ ἔργον, τὰ ἀνέφερε μυστικῶς πρὸς τὸν χριστιανὸν ὅπου μᾶς τὰ διηγῆται. Τὰ ὅποια εἶναι γελοιώδη, πλὴν μὴπως καὶ ἐρχομένου ἐκείνου τοῦ ἀκαταστάτου

dat de Domnul Terii-Românești, Constantin Brâncoveanu, către al Constantinopolei Chiril, ca vrednie de arhierie.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-venerate stăpâne, Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, mă închin eu evlavie Fericii Tale mărețe și de Dumnezeu cinstite și te îmbrățișez, sărutând tot odată venerata-Ți dreaptă.

De la domnii mei din episcopatul meu, vă rog să mă ajutați să pot veni la cea mai înaltă dăruire a voastră și la cea a sfinților arhiepiscopi, rugându-vă pe Dumnezeu pentru mine și pentru toți cei care sunt în viața voastră, și pe Dumnezeu pentru toți cei care sunt în viața voastră.

De aceea vă rog și eu pe cea mai înaltă dăruire a voastră, să mă ajutați să pot veni la cea mai înaltă dăruire a voastră și la cea a sfinților arhiepiscopi, rugându-vă pe Dumnezeu pentru mine și pentru toți cei care sunt în viața voastră, și pe Dumnezeu pentru toți cei care sunt în viața voastră.

De la domnii mei din episcopatul meu, vă rog să mă ajutați să pot veni la cea mai înaltă dăruire a voastră și la cea a sfinților arhiepiscopi, rugându-vă pe Dumnezeu pentru mine și pentru toți cei care sunt în viața voastră, și pe Dumnezeu pentru toți cei care sunt în viața voastră.

† În cele două scrisori ale Săntății voastre înalte:

Lașcuțiu de la Parthenos.

[În cea mai înaltă dăruire a voastră există următoarea scrisoare:]

P. S.

Un creștin viind acum din Țara-Românească ni-a spus acestea. Un ieromonah din Ianina, anume Psaltul Ierotein, petrecând câțva timp în Țara-Românească, s'a rugat de scrisori domnești prin mijlocirea beizadelor, către Preasfințitul și capuchehaielele Luminăției Sale ca, de s'ar întâmplă vre-o eparhie, să fie înaintat el, Ieroteiu, pentru iubirea Luminăției Sale. Dar scopul ieromonahului este ca, de oare ce și Tricala se află vecină cu Ianina, să încerce prin mijlocirea capuchehaielelor să o capete și să fie arhiepiscop, ori să facă episcopia Dimitriadului arhiepiscopie și să fie arhiepiscop acolo Sfinția Sa.

Aceste vorbe și scopul lui întreg, și lucrul acesta chiar, le-a adus la cunoștință în taină creștinului care ni le-a spus. Care sunt de râs, dar nu cumva, venind acest neașezat la Țarigrad, să se în-

εις Βασιλεύουσαν, ἤθελαν καταπεισθῇ οἱ κα-
ποκεχαγιάδες καὶ τὸν συνδράμουν εἰς αὐτὰ
τὰ ἄτοπα ἐπιχειρήματα, καὶ μᾶς προξενήσουν
καμίαν ζημίαν.

Παρακαλοῦμεν τὴν Μακαριότητά σας νὰ
τοὺς προδιαθέσετε νὰ μὴν ἀπατηθῶσι· καί,
οἷον τρόπον ἐγνωρίζετε, ἀποκόψατε τὴν πρόθεσιν
τῆς ὑποθέσεως ταύτης· ὅτι ἄχρι τῆς δεῦρο
λογιάζομεν νὰ ἔφθασεν οὗτος ὁ καλὸς ἱερο-
μόναχος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

(Bibl. Ac. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon.)

duplece capuchehaielele și să-l ajute la
aceste fapte fără rost, și să ni aducă vre-o
pagubă!

Ne rugăm de Fericirea Ta să-i predis-
puneți ea să nu fie înșelați și, cum știți, să
tăieți planul acestui lucru; căci până acum
credem că a și sosit acolo ieromonahul
acela de treabă la Constantinopol.

CCCCLXXXV.

Anastasiu Bunellis din Ianina către Patriarhul Hrisant Notara, despre pă-
răsierea creșterii și învățării fiului Domnului, „căci lucrul meu, cum am putut l-am
făcut și cât a fost voia prea-luminatului meu Domn și, cum am aflat, după Paști
nu are să mai studieze prea-luminatul lui copil“: va veni deci „acolo cu învoire
bună, cum cred, de la prea-luminatul și prea-nobilul Domn al meu“; scrisoarea
o aduce un „chir Iosif, care e într-o casă cu noi și cu prea-luminatele beizadele“,
și s'a purtat bine, dar n'a putut fi împiedecat să plece.

1712,
18 Mart.

Ἐπιστολὴ Ἀναστασίου Ππουγγέλλη, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Χρῦσανθον,
ἀγγέλλουσα ὅτι παρητήσατο τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἡγεμόνος (Βλαχίας
ἢ Μολδαβίας ἄγνωστον).

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύριε
κύριε Χρῦσανθε, ἡμέτερε δὲ πᾶτερ καὶ εὐεργέτα θερμότατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐδα-
φιαίως προσκυνῶ, καὶ τὴν δεξιὰν αὐτῆς ἀσπάζομαι, φυλαττομένην εἶναι καθικετέων τῇ ὀψηλῇ
τοῦ Δεσπότη χειρὶ.

Τὸ παρόν μου δὲν εἶναι εἰς πολλὰς λέξεις γραπτὰς τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, παρὰ
νὰ προσφέρω αὐτῇ τὴν προσήκουσαν προσκύνησιν, διὰ τὰς πολλὰς ὁποῦ παρ' αὐτῆς ὡς ἐκ πηγῆς
ἐδέχθην καὶ δέχομαι εὐεργεσίας καὶ χάριτας, αἰτίας οὐσας εἰς πάντα μου τὰ συμφέροντα πρὸς
τὸ εὖ ζῆν.

Ἦθελα βέβαια πολλάκις διὰ γραμμάτων νὰ προσκυνήσω αὐτὴν σου τὴν σοφωτάτην
κορυφὴν, ἀλλὰ, μὴ ἔχωντάς τινα ὑπόθεσιν πρὸς αὐτήν, ἢ τινα ἄλλην διαφορὰν, δὲν ἐτόλμησα
νὰ τῆς προσθέσω εἰς τὰς φροντίδας τῆς θάρος περιττόν, ἀλλὰ μόνον ἀπεφάσισα μὲ σιωπῶσαν
γραφὴν καὶ μὲ ζῶσαν γλωττίαν νὰ κηρύττω τὰς πολλὰς τῆς εὐεργεσίας ὁποῦ ἐγνώρισα.

Νῦν δ' ὅμως, βουλόμενος νὰ ἐπανακάμψω πρὸς τὰ ἡμέτερα, Θεοῦ εὐδοκοῦντος μετὰ
τὸ Πάσχα (διότι τὸ ἔργον μου ὡς ἡδυνάμην, καὶ ὡς μέχρις ὅτου ἦτον ἡ βούλησις τοῦ πανεκ-
λαμπρωτάτου μοι Αὐθέντου, ἐπιμελήθην, καί, ὡς ἔμαθον, μετὰ τὸ Πάσχα δὲν εἶναι εἰς τὸ νὰ
σπουδάζῃ τὸ ἐκλαμπρότατον τέκνον τοῦ) καὶ μὴ ἔχοντας ἄλλον πατέρα καὶ σύμβουλον ἀγαθόν,
παρὰ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἰδοὺ ὁποῦ τῆς προσημειῶν τὴν βουλὴν μου, πῶς εἰς μικρόν
τινα χρόνον μὲ ἔχετε αὐτοῦ, μὲ αὐτοπροαίρεσιν καλὴν, ὡς νομίζω, τοῦ εὐγενεστάτου μοι καὶ
ἐκλαμπρωτάτου Αὐθέντου· δεόμενός ὅμως τῆς Σῆς Μακαριότητος νὰ μὲ σημειώσῃ καὶ τὴν ἀγαθὴν
αὐτῆς συμβουλὴν, διὰ νὰ μὴ τρέχω ἀδέσποτος εἰς τοὺς οἰκείους κλάδους τῆς ἀβουλίας μου·
ἐπειδὴ γινώσκω τὴν ῥῆσιν ὁποῦ λέγει: ὁβουλος ἀνὴρ εἰς κανὼν μοχθεῖ τρέχων. Διὰ τοῦτο καὶ
πάλιν δεόμενός εἰμι τῆς ὑμετέρας σοφωτάτης συνέσεως νὰ μὲ γράψῃ τὰ δόξαντα αὐτῇ, ὅτι, ἐπὶ μάρτυρι
Θεοῦ, αὐτὴν ἐγνώρισα, καὶ εἰς αὐτὴν ἐλπίζω, καὶ ταύτης τὰς συμβουλὰς περιμένω.

Διὰ τὸν κύριον Ἰωσήφ ὁποῦ κομίζῃ τὸ παρόν, ὄντας ἐν μιᾷ οἰκίᾳ σὺν ἡμῖν καὶ τοὺς ἐκλαμ-
προτάτους μπεϊζατέδες, καὶ ἀγαπῶντες τον διὰ τὴν καλὴν του διαγωγὴν, τὴν ἡμπόδισα πολλὰ
εἰς τὸ νὰ μὴν μισέσῃ ἐντεῦθεν, ἀλλὰ μάτην· ὅτι λοιπὸν ἐστάθη ἐντίμως καὶ σοφρόνως μέχρι
τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ τὸν μαρτυρῶ, καὶ ἐπὶ ἀξίῳ προσώπων τῶν ἐνθάδε θέλει βεβαιωθῇ.
Πῶς δὲ καὶ διατὶ ἐπανακάμπει πρὸς τὰ αὐτόθι, δὲν χρειάζεται μαρτυρία, ἐπειδὴ θέλει βεβαιωθῇ
ἡ Σὴ Μακαριότης ἀπὸ αὐτόν.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ εἰχαὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν μετ' ἐμοῦ ἐν εἴῳ παντί.

ῤψιδ', Μαρτίῳ 18.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ὑποκλινῆς δοῦλος

Ἀναστάσιος Μπορνέλλης, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

CCCCLXXXVI.

1712,
5 April.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința sa de a se face arhiereu Paisie, egumenul de Galata.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νε-
τάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱεροσολήμ. καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἡμέτερε ἐν Χριστῷ πάτερ
σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ'
εὐλαθείας προσαγορεύομεν, καὶ τὴν ἱεράν αὐ-
τῆς δεξιάν ἀπαζόμεθα, θεόμενοι τοῦ παν-
τοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὴν
ἀγιώτατον πατριαρχικὴν καὶ ἀποστολικὴν αὐτῆς
Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῇ ὑγιείᾳ καὶ
εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Ἐπειδὴ ἡ εὐλαδία καὶ ἡ ἀγάπη ὅπου ἔ-
χομεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εἶναι
ἐξχωριστή, μᾶς κάμνει νὰ ἔχομεν καὶ περισ-
σότερον θάρρος, μὲ τὸ ὅποιον τὴν παρακα-
λοῦμεν νὰ ἀναδεχθῇ εἰς τὸ ἅγιον θάπτισμα
τὸν νεογενῆ μας υἱόν, καὶ νὰ ἔχομεν συγ-
γνώμην ὅπου τὴν δάλλομεν εἰς κόπον. Ἐτι
τὴν παρακαλοῦμεν, τὸν πανσιώτατον κύρ
Παῖσιον δι' ἀγάπην μας νὰ κατανεύσῃ καὶ
νὰ τὸν τιμήσῃ μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης·
καί, ἐπειδὴ τὼν ὑπὸ τῷ ἀγιωτάτῳ καὶ ἀποσ-
τολικῷ αὐτῆς Θρόνῳ ἐπαρχίων ἡ κατάστασις
ἀπὸ τὴν περιπέτειαν τοῦ καιροῦ τὸ συγχωρεῖ,
θέλει δώσῃ ἄδειαν, ὅχι μόνον νὰ χειροτονηθῇ
ἐδῶ, εἰς τὸ ὄνομα τῆς τινος ἐπαρχίας ὀρίζει,
ἀλλὰ καὶ νὰ εὐρίσκηται πάλιν ἐδῶ, καὶ νὰ
ἔχῃ τὴν φροντίδα καὶ τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῶν
λοιπῶν ἐκείνων μοναστηρίων ὡς ἐπίτροπος,
καὶ νὰ τὸν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ· τὸ ὅποιον
παρακαλοῦμεν νὰ γίνῃ χωρὶς ἀναβολῆν. Δὲν
ἀντιβάλλομεν ὅτι διὰ τὴν δοῦλεσιν ὅπου
ἔκαμεν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, θέλει τὸν τιμήσῃ
μὲ κατάλληλον Θρόνον. Γνωρίζομεν ὅτι τὴν
Πανοσιότητά του τὴν ἔχει εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς·
ὅμως εἰς τοῦτό μας τὸ αἶτημα θέλει κατα-
νεύσῃ καὶ δι' ἀγάπην μας. Ὅτι μὲ εὐκρίνειαν
λέγομεν πῶς τὸν ἀγαπῶμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ
τὸν εὐλαδοῦμεθα, καὶ γνωρίζομεν τὰ προτε-
ρήματά του, καὶ μάλιστα τὴν μετὰ προθυμίας
δοῦλεσιν εἰς τὸν Πανόγιον Τάφον.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχομεν συγνὰ αὐτῆς

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului
și a toată Palestina, întru Hristos părinte
prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către
Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă,
rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu
să te păzească în Scaunul preasfințit pa-
triarhicesc și apostolesc al Țău cu pace și
netulburată sănătate și voie bună, întru
mulți ani.

De oare ce evlavie și iubire ce o avem
către Fericirea Ta sunt deosebite, aceasta
ne face să avem și mai mult curaj, cu care
te rugăm să primești la sfântul botez pe
fiul meu nou-născut, și să avem iertare
că te punem la osteneală. Încă Te rugăm
ca pe prea-cucernicul chir Paisie de ha-
târul nostru să binevoiești a-l cinsti cu
vrednicia arhieriei; și, de oare ce starea
eparhiilor de supt preasfințitul și apostoli-
cescul Țău Scaun din prefacerea vremii
îngăduie aceasta, vei da voie, nu numai să
fie hirotonisit aici, în numele cărui eparhii
vei hotărî, dar și să se afle și mai departe
aici, și să aibă grija și a Galatei și a ce-
lorlalte mănăstiri acestora ca epitrop, și
să-l avem și noi aici; care te rugăm să se
facă fără zăbavă. Nu ne îndoim că pentru
slujba ce a făcut-o la Sfântul Mormânt,
îl vei cinsti cu un Scaun cuviincios. Știm
că ai bunăvoință pentru Preasfinția Sa;
deci Te vei învoi la această cerere a mea
și pentru hatârul meu. Căci eu adevărat
Ți spunem că și noi îl iubim și avem pen-
tru dânsul evlavie, și cunoaștem și meritele
lui, și mai ales grabnica lui slujbă către
Sfântul Mormânt.

Ne rugăm să avem dese scrisori ale Tale

γράμματα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυ-
ποθήτου ὑγείας τῆς καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς
εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότη-
τος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.
Ἀφιεῖ, Ἀπριλλίου ε'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰωάννης Νικολάος Βοεβόνδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 63-4, n° 48; Bibl. Ae. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

pentru vădirea sănătății Tale bune și mult
dorite și rugăciunile Tale părintești. Iar
anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu
prea mulți și cu totul fericite.

1712, Aprilie 5.

Al Fericirii Tale flu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

CCCCLXXXVII.

Nicolae Mavrocordat către „Dimitrie“, despre slujbele ce i-a făcut aceasta,
răsplata ce i se datorește, grelele stări de lucruri din această „țară de Miazănoapte“,
unde primăvara măcar de ar aduce „nădejdi mai bune locuitorilor“, de oare ce
războiul a încetat și se așteaptă roadele păcii.

1712,
25 April.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Δημητρίῳ.

Οἶδά σου τὸ πρόθυμον, τὸ ἀγρυπνον, τὸ τῆς ἐπιμελείας σόντονον οὐδὲ λέλθῃ με ὁπά-
σαις φροντίσι καταπιέζει, ἐφ' ᾧ καλῶς χωρήσει τὰ ἡμέτερα. Ἐπαίνῳ σου τὴν ἐπιμονήν, τὴν
εἰλικρίνειαν, τὴν πίστιν ἄγαμαι τὴν εὐφροσύνην, τὴν στοχαστικὴν τῶν θεόντων ἀγχίνουαν, τὴν ἐς
ἀπόκρουσιν τῶν ἐναντιῶν γενναϊότητα. Ἀλλ' οὐδὲ κενὸς ὑποτόπαζε τοὺς παρ' ἡμῶν ἐπαίνους,
οὔτε μέχρι λόγων φιλῶν νόμιζε στηθεμένους· πόρρω γὰρ τοῦτο τῆς ἡμετέρας γνώμης, οἷ γε
οὐδὲ τοὺς μικρὸν τι δι' ἡμᾶς πονοῦντας θαφιλῶν ἀμοιβῶν ἀμοιβεῖν ἐυχχωροῦμεν ὧν θαφίλεσ-
τάτων ἀπολαύσεις αὐτός, ἅτε μείζονι προθυμίᾳ διηνεκῶς ἡμῖν ὑπηρετοῦμενος. Οὐκ ἀγνοοῦμεν
δὲ σέ τε καὶ τοὺς ἄλλους φίλους πολλοὺς καὶ καλοὺς καρποὺς καὶ πλουσίας ἀντιδόσεις παρ'
ἡμῶν ἤδη προσδοκᾶν, ἅτε τοῦ μὲν χειμῶνος παρελθόντος, ἀναλάμψαντος δὲ τοῦ ἔαρος· ἀλλὰ
σέ τε κἀκείνους ἀναμνησκόμεν, ἀρκυῶν καὶ κατεψυγμένης γῆς τὴν διοίκησιν ἡμῖν ἀποκεκλη-
ρῶσθαι, ὅπου ὃ τε χειμῶν λίαν βαρὺς καὶ τὸ ἔαρ, διὰ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πολιτικοῦ χρόνου, τὴν
κατεκληρῶν τὸ πλεῖον τῆς οἰκουμένης, βραδύτερον ἢ περ εἰώθει φοιτᾷ. Μόλις ἔρ' ἤδη τῆς
εἰρήνης, τοῦ τερπνοῦ καὶ πράγματος καὶ ὀνόματος, ἀναλάμπειν ἀρξαμένης, ὃ τε ὑπὲρ ἡμᾶς
οὐρανὴς προσμειδίῳ φαίνεται, καὶ ἡ ὅφ' ἡμᾶς γῆ, τὴν πρὶν ἀμορφίαν ἀποδυομένη, καὶ ταῖς
γονιμωτάταις ἱκμάσι καὶ ἐπιβροίαις τῆς ἄνωθεν εὐμενείας ζωογονουμένη, χρηστοτέραις ἐλπίσιν
ἀναπτεροῖ τοὺς οἰκητόρας. Εὐέλπιδες τοίνυν ἐσμέν, τοῦ Ἄρεος παυσανμένου τῶν ἀπειλῶν, καὶ
τῆς τοῦ πολέμου πτοίας λυθείσης, καὶ τῆς εὐχταίας εἰρήνης παγιωθείσης, καὶ τοῖς ὥδε τὸν
πρὶν ἐπανελθεῖν κόσμον καὶ καλοὺς ἡμᾶς ἀπαδρέψασθαι καρποὺς, ὧν σοὶ τε καὶ τῇ ἄλλῃ
συγγενείᾳ καὶ τοῖς φίλοις οὐ τὴν τύχουσαν μοῖραν μάλα προθύμως ἐπιχορηγήσομεν. Ἐρρίωσο.

1712, Ἀπριλλίου 25.

(Legrand, o. c., IV, pp. 64-5, n° 49.)

CCCCLXXXVIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutatea
amândurora și egumenii din Moldova ai mănăstirilor Sfântului Mormânt.

1712,
26 April.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, κτλ., θεόμενι τοῦ παν-
τοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν
ἀγιωτάτον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐ-
τῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστικῇ ὑγείᾳ καὶ
εὐημερίᾳ, μετὰ μακροβιότητος.

Τὰ ἱερά τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος γράμ-
ματα ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφε-
τωτάτης αὐτῆς ὑγείας λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului
și a toată Palestina, întru Hristos părinte
prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către
Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă,
rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu
să te păzească în Scaunul preasfințit pa-
triarhicesc și apostolesc al Țău cu pace și
netulburată sănătate și voie bună, întru
mulți ani.

μετὰ εὐλαβείας καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Διαβάζοντες τὰ ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως γράμματα, πολλὰ ἐλυπήθημεν διὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ζημίας ὁποῦ ἔτρεξαν· ὅμως, ὅσον εἶναι ὁ καιρὸς δυσκολώτερος, τόσον περισσότερον ἀναλαμβάνει ἡ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἄκρα σύνεσις· εἶναι καὶ ἡ διάπυρος εὐλάβεια ὁποῦ πρὸς τὸν ζωοδόχον Τάρον καὶ πρὸς αὐτὴν φέρει ἅπαν τὸ χριστιάνικον πλήρωμα, καὶ¹ ἐλπίζομεν νὰ ἀκολουθήσῃ ῥαυτέρᾳ κατάστασις. Ὁ παρὼν καιρὸς εἰς ὅλα τὰ μέρη τοιαῦτα ἐπροξένησε, καὶ ἡμεῖς πόσας δυσκολίας καὶ ἀθυρίας ἐσύραμεν καὶ καθ' ἐκάστην σὺρνομεν, δὲν τήν λανθάνουσιν: δεδοξασμένον νὰ εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὁποῦ ἠυδόκησε νὰ γένῃ ἡ εἰρήνη, τὸ ἡδύτατον², καὶ πρᾶγμα, καὶ ὄνομα! Ὅμως ἡμεῖς ἐδῶ ἀκόμη τοὺς καρποὺς αὐτῆς δὲν τοὺς ἐγεύθημεν: ὁ ἐλεήμων Θεὸς μὲ τὰ ἁπειρόν του ἔλεος διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ ἐξομαλίσῃ ὅλα³ τὰ δυσχερῆ! Διὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐνταῦθα σεβασμιῶν⁴ αὐτῆς μοναστηρίων, καὶ διὰ τοὺς ἐν αὐτοῖς πανοσιωτάτους ἡγουμένους, κατὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὴν ἀρέσκειαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔτι γίνεταί ὅλα, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι τέλειος οἰκοκύριος εἰς τὰ ῥηθέντα ἁγία μοναστήρια καὶ ἡρτῆται ἡ διοικήσις των ἐκ τῆς ἐμπρονεστάτης αὐτῆς βουλήσεως· εἰς τὴν ὁποῖαν συντρέχομεν καὶ ἡμεῖς ὁλοφύχως. Διὰ τὸν πανοσιωτάτον ἀρχιμανδρίτην κύρ Παῖσιον, ἐκδεχόμεθα τὴν συγκατάθεσιν τῆς εἰς τὴν μετ' εὐλαβείας καὶ⁵ ὕψους μᾶς ἀξίωσιν. Τὸν νέον Πουρνόδοκον⁶ μετ' εὐνοίας⁷ τὸν ἐδέχθημεν, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπιστασίαν τῆς ἀγίας ἐκείνης μονῆς. Ἐδέχθημεν καὶ τὰ πεμφθέντα μασχοσάπουνα καὶ ἡδύσματα, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰ ἱερά αὐτῆς γράμματα μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθέτου ὁριείας τῆς, καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν παμπόλλοι καὶ πανευτυχεῖς.

αφ' ἐ', Ἀπριλλίου κςτῃ.

Am primit sfințitele scrisori ale Fericirii Tale și ne-am bucurat peste măsură pentru sănătatea-Ți bună și nouă prea-dorită; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim. Am aflat și cele scrise pe rând. Străbătând scrisorile din sfânta cetate, mult ne-am scârbit pentru cererile și pagubele ce s'au petrecut; ci, cu cât e vremea mai grea, cu atât mai cu prisos strălucește înalta înțelepciune a Fericirii Voastre; mai este și aprinsa evlavie ce o poartă către primitorul de viață Mormânt și către Tine toată turma creștinească; și nădăjduim să urmeze o stare mai ușoară. Vremea de acum în toate laturile a adus acestea, și nu-ți trec nebăgate în samă și noi câte greutateți și supărări am îndurat și îndurăm zilnic; slăvit să fie numele lui Dumnezeu, care a binevoit să fie pace, lucrul și numele cel mai plăcut! Ci noi aici n'am gustat încă roadele ei: Dumnezeu milostivul, cu mila lui nemăsurată, prin sfințele rugăciuni ale Fericirii Tale, să ne ajute și să liniștească toate greutatețile! Pentru cârmuirea veneratelor Tale mănăstiri de aici, și pentru prea-cuvioșii egumeni din ele, după hotărârea și plăcerea Reverenței Tale se fac toate, căci Înсуți ești desăvârșit stăpân la acele sfinte mănăstiri, și se orânduiește cârmuirea lor după prea-înțeleapta-Ți voință; la care ajutăm și noi din tot sufletul. Pentru prea-cuviosul arhimandrit chir Paisie, am primit învoirea Ta după cererea mea cea cu evlavie și fiască. Pe noul egumen de la Barnovschî cu bună-voință l-am primit, și a luat cârmuirea acelei sfinte mănăstiri. Am primit și săpunurile de mose ce mi-ai trimis și condiamentele, și-Ți mulțămim. Ne rugăm să avem totdeauna sfințele-Ți scrisori cu vestea bună și mult doritei Tale sănătăți, și sfințele-Ți rugăciuni. Și anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu îndelungați și prea-fericiți.

1712, Aprilie 26.

¹ În Legrand: ὡς τ'. În loc de φέρσι e πέμπσι.

² În Legrand: ἡδύτατον.

³ În Legrand: νὰ μᾶς... πάντα.

⁴ Cuvântul lipsește în Legrand.

⁵ Cuvântul lipsește în Legrand.

⁶ În Legrand: Μπουρνόδοκον.

⁷ În Legrand: εὐλαβείας.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οἶδος ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμοὺς

Ἰωάννης Νικόλαος Βοεβόνδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

Al Fericirii Tale fin întru Hristos și cu
totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

CCCCXXXIX.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre botezul fiului,
ridicarea la arhierie a egumenului Paisie, sprijinul ce i-l dă Vizirul și o afacere
a egumenului de la Sf. Gheorghe.

1712,
26 Maiu.

Νικόλαος Μανροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἰερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασ-
μιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐ-
λαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδύνα-
μου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώ-
τατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ
καὶ ἀδιασείσῃ ὑγίειᾳ καὶ εὐθυμερίᾳ, μετὰ μα-
κροβιότητος.

Δύο ἱερά αὐτῆς γράμματα ἐλάβομεν, καὶ
ὕπερ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετιωτάτης αὐτῆς ὑγείας
λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ
τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν
αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅ-
που ἐδέχθη τὴν παράκλησίν μας καὶ μᾶς ἐτίμησε
καὶ ἔλαβε τὸν λόπον καὶ ἐνεδέχθη εἰς τὸ ἱερόν
βάπτισμα τὸν υἱόν μας. Ὁ πανάγαθος Θεὸς
νὰ τὴν διαφυλάττῃ μέχρι γήρως βαθυτάτου
καὶ νὰ ἀξιώσῃ καὶ ἡμᾶς πάλιν νὰ τὴν παρα-
καλέσωμεν νὰ βαστάσῃ καὶ τὰ στέφανά του.
Τὸ υἱικὸν θάρρος μᾶς ἐπαρακίνησε νὰ τὴν
δώσωμεν ἑάρος, καὶ ἡμεῖς ἄς μὴν ἀμφιβάλῃ
ὅτι ἐξηρτημέθα ὅλως τῶν πατρικῶν τῆς ἐπι-
ταγμάτων, καὶ εἴμεσθον πρόθυμοι εἰς τοὺς
ὀρισμοὺς τῆς, καὶ ἔτοιμοι εἰς τὴν δούλευσίν τῆς.

Ἐτι εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι
ὅπου ἐσυγκατένευσε καὶ τὸν προβιβάσμεν τοῦ
πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κύρ Παΐσιου εἰς
τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα· ὅμως, ἐπειδὴ ὀρίζει
ὅτι τὸ νὰ χειροτονηθῇ ἢ αὐτοῦ ἢ ἐδῶ δὲν
τὸ συγχωροῦσιν αἱ διαταγαὶ καὶ οἱ κανόνες
τοῦ ἀγιωτάτου αὐτοῦ ἀπστολικοῦ Θρόνου, ἀλλὰ
εἶναι ἀνάγκη νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν,
μάλιστα εἰς τὸ δεῦτερον αὐτῆς ἱερόν γράμμα
ὀρίζει ὅτι, κατὰ τὸ παρόν, δὲν συμφέρει νὰ
ἀποδημήσῃ τῶν ὧδε, τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἔτι
τὸ ἐστοχάσθημεν μὲ τὴν Πανοσιότητά του,
καὶ λοιπὸν ὅταν ὀρίξῃ καὶ κατὰ τὴν ἀρέσ-
κειάν τῆς, ἔτι θέλει γίνῃ. Ἡ ἀλήθεια αὕτη
εἶναι ὅτι ὁ ῥηθεὶς κύρ Παΐσιος εἶναι καλὸς
οἰκονόμος, καὶ πολλὰ ἐπιμελεῖται καὶ φροντίζει

Nicolae Mavrocordat către Hrisant No-
tara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului
și a toată Palestina, întru Hristos părinte
prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către
Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă,
rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu
să te păzească în Scaunul preasfințit pa-
triarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și
netulburată sănătate și voie bună, întru
mulți ani.

Două sfințite scrisori ale Tale le-am pri-
mit, și pentru buna-Ți sănătate și nouă do-
rită ne-am bucurat; am primit cu evlavie
și sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim.
Am aflat și cele scrise pe rând.

Mulțămim Fericirii Tale că ai primit
rugăciunea noastră și ni-ai făcut cinste, și
ai luat osteneala și ai primit la sfântul bo-
tez pe fiul nostru. Prea-bunul Dumnezeu
să te păzească până la adânci bătrânețe
și să ne învrednicească și pe noi ca iarăși
să Te rugăm să ții și cununile lui. Cu-
rajul fiese ne-a îndemnat să-Ți dăm greu-
tatea, și noi să nu te îndoiești că am atârnat
cu totul de poruncile tale părintești, și sun-
tem gata la poruncile Tale și la slujba Ta.

Încă mulțămim Fericirii Tale că Te-ai
învoit și la înaintarea prea-cucernicului
arhimandrit chir Paisie la vrednicia arhie-
rească; însă, de oare ce hotărăști că a fi
hirotonisit el ori acolo ori aici n'o îngă-
duie orânduilele și canoanele acestui prea-
sfințit Scaun Apostolicesc, ci e nevoie să
vie la sfânta cetate, ba în a doua sfințită
scrisoare a Ta hotărăști că deocamdată nu
folosește să plece de aici, ne-am gândit așa și
noi întru aceasta cu Prea Cucernicia Sa, și
deci, când vei hotări, și după placul Tău,
așa se va face. Adevărul e acesta: că acel
chir Paisie e bun ocârmuitor, și mult se
îngrijește și-și bate capul pentru sfintele
mănăstiri. Mulțămim Fericirii Tale și pen-

διὰ τὰ ἱερὰ μοναστήρια. Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι καὶ διὰ τὰς πατρικὰς παραινέσεις ὅπου μᾶς διδῶσι, νὰ φέρωμεν θαλάσῃ γενναίως τὰ τοῦ φέροντος χρόνου, καὶ νὰ ἀφίνωμεν νὰ γίνωνται τὰ πράγματα κατὰ τοὺς καιροὺς. Ὅμως, σεβασμιώτατε πάτερ, ταῦτα εἶναι φυσικὰ ἰδιώματα, καὶ ὅτι μὲν καὶ ἄκοντες φερόμεθα, ἂν καὶ λυπούμεθα. τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὸ ἡξέρομεν. Ὅμως τὸ νὰ μὴ λυπούμεθα εἰς τὰ λύπης πρόξενα, τοῦτο εἶναι τῆς ἁνωθεν βοηθείας, ἣν ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ τῶν ἱερῶν τῆς εὐχῶν νὰ ἐπιβραβεύῃ, καὶ βοηθῇ τὴν καρδίαν μας, καὶ νὰ ἀνακουφίῃ τὰ θάρη, ἐπιχορηγῶν βρατέραν κυδέρνησιν καὶ ἐξομαλύνων τὰ δυσχερῆ.

Ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος ἄς εἶναι πολὺχρονος! Βέβαια, καθὼς ὀρίζει ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης, ὁ Θεὸς ἡδδόκησεν εἰς τοὺς παρόντας δυσκόλους καιροὺς νὰ φανῇ τοιοῦτος ἱλαρὸς καὶ εὐμενὴς αὐθέντης καὶ πρὸς ἡμᾶς· ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ! Ἡμεῖς πρὸς τὴν Ὑψηλότητά του προλαβοῦσαις δοῦλευσαις δὲν ἐκάμαμεν, καὶ ὁ ἐλεήμων Θεὸς ἡθέλησε νὰ νείσῃ πρὸς τὴν καρδίαν του νὰ δείχνῃ πρὸς ἡμᾶς τόσον οἶκτον, καὶ νὰ παρηγορώμεθα τατὰ τοῦτο. Ἡξέρομεν ἐξ ἀρχῆς πόσῃν ξεχωριστὴν εὐνοίαν ἔχει πρὸς τὴν Ὑπετέραν Σεβασμιότητα· ὀρίζει ὅτι δείχνει πολλὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ πρὸς ἅπαν τὸ δυστυχὲς ἡμῶν γένος, καὶ λοιπὸν πρέπει ἐκ καρδίας νὰ λέγομεν τὸ: «ὁ Θεὸς νὰ τὸν στερεώνῃ!».

Περὶ δὲ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀποθανόντος Διαμαντῆ πραγματευτοῦ, ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου οὔτε εἶχεν, οὔτε ἔχει καμμίαν ἐνόχλησιν ἀπὸ τινος, ὁμοίως οὔτε διὰ τὰ πράγματα ὅπου ἐχάθησαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου· ἀλλὰ ἔχει παρ' ἡμῶν τὴν δυνατὴν ἐπίσκεψιν καὶ ἡ Πανοσιότης του καὶ οἱ λοιποὶ ἡγούμενοι. Καὶ ἀγαποῦμεν καὶ ὅλη ψυχὴν προθυμούμεθα τὴν ἀγαθὴν τῶν ἁγίων μοναστηρίων κατάστασιν, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζομεν ἡμέτερον χρέος χριστιανικόν· καὶ εἰς αὐτὸ ἄς ἔχῃ πληροφориάν ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθητῶς αὐτῆς ὁγείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴσαν θεόθεν πόμπη πολλοὶ καὶ πανευτυχεῖς.

,αψιβ', Μαΐου κς'τη.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς:

Ἰωάννης Νικόλαος Βοσβόνδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui. M Gedeon.)

tru părinteștiile sfaturi ce ni dai, adevă să purtăm cu vitejie lucrurile acestei vremi și să lășăm ca ele să se întâmple după moment. Ci, prea-venerate părinte, acestea sunt însușiri firești, și că și fără voia noastră le purtăm, chiar dacă ne întristăm, aceasta o știm și noi. Dar să nu ne întristăm de pricinile întristării, acesta e un lucru al ajutorului de sus,—pe care prea-bunul Dumnezeu prin sfintele-Ți rugăciuni să-l întărească și să ajute inima noastră și să ni ușureze sarcinile, dându-ni o mai lesnicioasă cărmuire și potolind cele grele.

Marele-Vizir să trăiască întru mulți ani! De signr, precum spui Fericirea Ta, Dumnezeu a voit ca în aceste vremi grele să se arăte un astfel de domn blând și binevoitor și către noi: întărească-l Dumnezeu! Noi nu i-am făcut mai înainte slujbe Înălțimii Sale, și milostivul Dumnezeu a voit să-l îndemne în inima lui spre a arăta către noi atâta milă și să ne mângâiem întru aceasta. Știm de la început ce bunăvoință deosebită are către Reverența Voastră; spui că arată multă bunătate și către tot nenorocitul neam al nostru și deci trebuie ca din inimă să spunem: „Dumnezeu să-l întărească!“.

Iar, pentru moștenirea răposatului negustor Diamandi, egumenul Sfatului Gheorghe nici n'a avut, nici nu are supărare dela cineva, de asemenea nici pentru lucrurile ce s'au pierdut în vremea războiului; ci are de la noi îngrijirea ce se poate și Preasfinția Sa și ceilalți egumeni; și ni place, și din tot sufletul voim bucuros buna stare a sfintelor mănăstiri, și recunoaștem că aceasta e datoria noastră creștinească: și de aceasta să aibi știre Fericirea Ta. Ne rugăm să avem totdeauna sfintele-Ți scrisori cu vestea bunei Tale sănătăți și nouă dorite și sfintele Tale rugăciuni. Iar anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu îndelungați și pe deplin fericiți.

1712, Maiu 26.

Al Fericirii Tale fiu în Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

CCCCXC.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre legăturile lui cu Brâncoveanu.

1712,
30 Iunie.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρχ.

Μακαριώτατε, αγιώτατε καὶ σιφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε
πάτερ, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλα-
θείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξιὴν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου
Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον
патριарχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον
ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῇ ὁγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ,
μετὰ μακροβιότητος.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριό-
τητος ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ
ἐφ'ετωτάτης αὐτῆς ὁγείας λιανέχαρην ἐδέχ-
θημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς,
καὶ εὐχαριζοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ
ἐφεξῆς γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ τῇ Ὑμετέρᾳ Σε-
βασμιότητι ὅπου ὁρίζει ὅτι ἀγωνίζεται μὲ
πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ ἔλθουν εἰς ἐκδόσιν τὰ
παρ' ἡμῶν σημειούμενα, καὶ ὅτι εὐθὺς μά-
λιστα, πρὸ τοῦ νὰ λάβῃ τὸ γράμμα μας,
ἔγραψε συντόμως καὶ ἐσκεμμένως τῷ ἀγαπητῷ
ἡμῶν πατρὶ ἐκλαμπρότατῳ Βασσαράδᾳ Βοε-
βόδᾳ, καὶ μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἐλπίζει ἀναμ-
φιβόλως καρπὸν ἀγαθὸν καὶ βλάστημα εὐλι-
κρινυὸς καὶ ἀδόλου φιλίας καὶ ὅτι, ἐν ὅσῳ
εὐρίσκεται πλησίον ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης,
δὲν ἐλπίζει ποτὲ νὰ ἰσχύσῃ τις νὰ προξενήσῃ
διχόνοιαν μεταξὺ ἡμῶν· μόνον νὰ ἔχωμεν
ὁπομονήν. Ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, καθὼς
καὶ ἕως τώρα, ἔτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, φυλάττα-
μεν ἀπαραχαράκτως καὶ εὐλικρινῶς τὰ καθή-
κοντα τῆς φιλίας, καὶ οὔτε ἐδώσαμεν, οὔτε
θέλομεν δώσῃ αἰτίαν τῇ Ἐκλαμπρότητι τοῦ
ψυχρότητος. Ἀλλὰ καὶ πάλιν παρακαλοῦμεν
τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, πνευματικῶς θάρρει
χρωμένη, νὰ μεσολαβήσῃ νὰ γένῃ ἀναμεταξὺ
ἡμῶν μόνιμος καὶ ἀληθὴς φιλία καὶ περι-
μένομεν ὥραν τὴν ὥραν τὴν ἀπόκρισιν παρὰ
τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος μὲ τὴν ἐλπιζο-
μένην καρποφορίαν.

Τὸν Ἰωαννάκην τοῦ μακαρίτου Ἀριστάρχου
καὶ ἕως τώρα τὸν εἶχαμεν εἰς τὴν ἐπισκεψί-
μας, καὶ εἶχε τὴν χορηγίαν τῶν χρεωδῶν,
καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θέλει ἔχῃ περισσotέραν ἐπίσ-
κεψιν, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς τὴν ἀξίωσιν τῆς Ὑμε-
τέρας Μακαριότητος τὴν τιμῶμεν καὶ τὴν

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului
și a toată Palestina, întru Hristos părinte
prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către
Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă,
rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu
să Te păzească în Scaunul preasfințit pa-
triarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și
netulburată sănătate și voie bună, întru
mulți ani.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale
le-am primit, și ne-am bucurat foarte de
buna-Ți sănătate și nouă dorită; am primit
cu evlavie și sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți
mulțămim. Am cunoscut și cele scrise pe
rând.

Mulțămim mult Reverenței Tale care
spui că te silești cu toată îngrijirea să iasă
la capăt cele arătate de noi și că de-a drep-
tul chiar, înainte de a primi scrisoarea
noastră, ai scris pe scurt și cuminte inbi-
tului nostru părinte, prea-luminatului Ba-
sarab Voevod, și ni dai de știre că aștepti
fără îndoială rod bun și creștere a prie-
teniei adevărate și neînșelătoare și că, atâta
timp cât te afli aproape Fericirea Ta, nu
crezi să fie cineva în stare a căsună dihonie
între noi; numai să avem răbdare. Noi,
prea-venerate părinte, ca și până acum și
de acum înainte, păzim necălcate și curate
datoriile prieteniei, și nici n'am dat, nici
nu vom da pricină de receală Luminăției
Tale. Dar iarăș ne rugăm de Fericirea Ta
ca, întrebuintându-Ți puterea duhovnicească,
să mijlocești a fi între noi statornică și
adevărată prietenie; și așteptăm din ceas în
ceas răspuns de la Reverența Ta cu nă-
dăjduitul folos.

Pe Ianachi al răposatului Aristarh și
până acum l-am avut în grija noastră, și
avea de la noi cele de nevoie,—și de acum
înainte va avea mai multă îngrijire, căci
și noi cinstim cererea Fericirii Tale și avem
evlavie pentru Tine, și ne ostenim și pentru
casa lor.

εὐλαβοῦμεθα, καὶ συμπανοῦμεν καὶ τὸ σπίτι
τους.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὸ ἱερώ-
τατον αὐτῆς γράμμα, μετὰ τῆς ἀγγελίας καὶ
ἀγαθῆς καὶ πολυποθῆτου ὑγιείας τῆς, καὶ
τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς
Ῥετέρρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμ-
πολλοὶ καὶ πανευτυχεῖς.

αφιεῖ, Ἰουνίου λ'.

Τῆς Ῥετέρρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰωάννης Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

Ne rugăm să avem iarăș sfințita-Ți scri-
soare pentru vădirea bune și mult doritei
Tale sănătăți. Iar anii Fericirii Tale să
fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe
deplin fericiți.

1712, Iunie 30.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

CCCCXCI.

1712,
12 August.

Azarie ieromonahul către Patriarhul Hrisant Notara, recomandându-i un
ucenic al lui Metodie care merge în Țara-Românească pentru câștig.

Ἐπιστολὴ Ἀζαρίου ἱερομονάχου διδάσκοντος (ἄγνωστον ἐν τινὶ πόλει) πρὸς Χρύσανθον,
συνιστώσα αὐτῷ μαθητὴν τοῦτινα σκοπὸν ἔχοντα νὰ μεταβῇ εἰς Βλαχίαν πρὸς εὖρεσιν πόρου ζωῆς.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοπρόβλητε ἡμῶν αὐθέντα καὶ δέσποτα, πάτερ καὶ Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάτης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρῦσανθε τὴν
σὴν θεοφροῦρητον Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ.

Μὲ τὸ νὰ τῆς εἶχα γράψῃ πρωτότερα καταλειπτῶς πάντα τὰ κατ' ἐμέ, δὲν ἔχω ἄλλο νὰ
τῆς φανερώσω μὲ τὴν παροῦσαν, ἔξω μόνον, μετὰ τὴν δουλικὴν προσκύνησιν, νὰ τῆς ἀναφέρω
διὰ ἁποτιαν ὑπόθεσιν ὅπου τὴν προσφέρει ὁ λογιώτατος κὺρ Μεθόδιος δι' ἐμοῦ εἰς τὴν Μακα-
ριότητά σας, ἀλήθεια καὶ αὐτὸς φίλος τῆς παλαιῆς καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς φίλους τῆς ὁ πλέον
ἡγαπημένος, καθὼς πολλάκις τὸν ἐκατάλαβα, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δοῦλός τῆς πιστῆς καὶ πνευματικῆς
τῆς τέκνον, ὅπου θαρρῶν εἰς αὐτήν, ὡσὺν εἰς ἀληθὴ μου πατέρα.

Ἡ ὑπόθεσις εἶναι αὕτη ὁ παρὼν νέος, ὅπου τῆς ἐγχειρίζει τὸ γράμμα, ἐστάθη ἐδικὸς
τοῦ μαθητῆς, ὅπου ἐσπούδαζεν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἀναγκαῖά του μαθήματα, καὶ τὸν ἀγαποῦσε καὶ
πολλά, ὅτι ἦτον γνώμης καλῆς καὶ πολιτείας τιμημένος, καθὼς καὶ ἐγὼ τὸν ἐκατάλαβα, ὅπου
ἐσυναναστέφοντο μὲ αὐτοῦς, ἀπ' οὗ καὶ τὸν ἐγνώρισα· ὅτι καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος τὴν ἀγάπην,
ὅπου ἐφύλαττεν πρὸς τὴν Μακαριότητά σας, τὴν ἐδείξε εἰς τοῦ λόγου μου, καὶ ἐγὼ δὲν ἐξεμέ-
κρυνα ἀπὸ αὐτὸν ὁλότελα. Ὁ καλὸς ὁ ἄνθρωπος, μακαριώτατε δέσποτα, φέρνει τὴν σύντασιν μετ'
ἐαυτοῦ, καὶ δὲν χρειάζεται ξένην μαρτυρίαν ὡς φανέρωσιν τῆς καλῆς τοῦ γνώμης· ἐγὼ εἰς τὰ
ἄλλα εἶμαι βέβαιος πῶς θέλει τὸν καταλάβῃ πλέον καλλίτερα ἀπὸ λόγον μου, καὶ θέλει
ἐγνωρίσῃ καὶ περισσότερα εἰς αὐτόν, παρὰ ὅπου τῆς γράφω ἐγὼ δι' αὐτόν. Ἄν τύχῃ τότε, καὶ
διὰ τὴν ἐδικήν του ἀρετὴν θέλεις τὸν ἀγαπήσῃ περισσότερον καὶ ἡ Μακαριότης σου. Ὡς
τόσον ὅμως ἡμεῖς κατὰ τὸ παρὼν τῆς φανερώνομεν τὴν ἔνδειαν ὅπου ἔχει εἰς τὰ πρὸς κυβέρ-
νησιν του, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ κὺρ Μεθόδιος τὸν συσταίνει δι' ἐμοῦ εἰς τὴν Μακαριότητά σου,
ἐπειδὴ καὶ ὡς ἐγνώριζεν δυνατόν καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ εἰς τὸ νὰ τὸν βοηθήσῃ τὸ περισσότερον
ὅτι ὡς γνωρίζει ἄκρον τοῦ φίλου, καὶ εἶναι βέβαιος πῶς θέλει δεῖξῃ εἰς αὐτὸν ὅλην τὴν ἀγάπην,
τὴν ὅποιαν ἔχεις δι' αὐτόν, καὶ ἀκόμη περισσότερον διὰ τὴν ἐμφυτόν σας καλωσύνην, ὅπου πρὸς
πάντας μεταχειρίζεσθε.

Αὐτὸς ἔχει γνώμην νὰ πηγαίνῃ εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν
Μακαριότητά σου νὰ τὸν συνδράμῃ καὶ μὲ γράμματα καὶ μὲ κάθε ἄλλην βοήθειαν ὅπου γνω-
ρίζετε διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐκεῖ δι' αὐτῆς τὴν καλλίτερον πόρον τῆς ζωῆς του· καὶ αὐτὸ μὴν λο-
γιάζετε πῶς τὸ κάμετε εἰς αὐτόν, ἀλλὰ τὸ ὅλον ἀναφέρεται εἰς τὸν κὺρ Μεθόδιον, καθὼς μου
τὸ εἶπε, ὅχι μίαν φοράν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, μὲ τὸ ἴδιόν του στόμα, πῶς; τώρα θέλω ἰδεῖ τί
ἀγάπην ἔχει πρὸς τοῦ λόγου μας ὁ μακαριώτατος κὺρ Χρῦσανθος; ἄμποτες ὅμως νὰ ἦτον
καθὼς καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτόν! Τί ὅμως χρειάζονται λόγοι πολλοὶ εἰς ἀνθρώπους ὑποὶ ἐγνωρίζουν
τί εἶναι οἱ φίλοι, καὶ πῶς νὰ συντρέχουν εἰς βοήθειάν τους! Καὶ ἡ Μακαριότης σας θέλετε μετα-
χειρισθῇ περισσότερον τὸ φιλόανθρωπον τῆς φύσεως, καὶ ἐργετῶντας αὐτὸν τὴν πτωχὸν μὲ κάθε

λογής τρόπον ὅπου ἡμπορεῖτε τὸ περισσότερον, ὅτι θέλετε ἀπικτῆσαι καὶ τὸν Θεὸν ἀντιλήπτορα διὰ τὴν καλωσύνην ὅπου εἰς αὐτὸν θέλετε δεῖξαι.

Ταῦτα δουλικῶς· αἱ δὲ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἰρήν μοι ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.
1712, Αὐγούστου 12.

Ταπεινός της δοῦλος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς της πάντα

Ἀζαρίας ἱερομόναχος.

(Bibl. Ac. Rom., copie d'ini M. Geleon.)

CCCCXCII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre întoarcerea boierilor săi pribegi și despre împăcarea cu Brâncoveanu.

1712,
17 August.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετ' εὐλαθείας προσαγορεύομεν καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ἀσπαζόμεθα, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασειστῇ ὕψει καὶ εὐθυμερίᾳ, μετὰ μακαριότητος.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαθείας ἐδέχθημεν· ὑπερβαλλόντως ὅμως ἐλυπήθημεν ὅπου εὐρίσκεται ὅλως ἐν ἀδυναμίᾳ καὶ ἀτονίᾳ, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν δωτήρα τῶν ἀγαθῶν Θεὸν νὰ ἐπιχορηγήσῃ τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι τελεῖαν ὕγιαν καὶ εὐρωστίαν, καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀκλόνητον· ὅτι ἡ ζωὴ τῆς καὶ ἡ ὕγιαι τῆς εἶναι πρόξενος πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀναγκαιωτάτῃ παντὶ τῷ χριστιανῷ πληρώματι, καὶ μάλιστα ἡμῖν, τοῖς ὅλως ἐξηρημένους καὶ ἀρράγεστατῳ δεσμῷ εἰλικρινοῦς υἱικῆς ἀγάπης καὶ διαπύρου εὐλαθείας προσετηκόσιν αὐτῇ.

Ἐγνωμεν, μακαριώτατε δέσποτα, καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα. Ὅριζει ὅτι μετεχειρίσθη ὅλα τὰ δραστικὰ φάρμακα διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἔκβασιν ἡ πρὸς αὐτὴν παράκλησίς μας διὰ τὴν ἐπανάκαμψιν τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, καὶ ὅτι ὁ ἀγαπητός μας πατὴρ ἐκλαμπρώτατος Βασσαράβα Βοεβόδας ὅλως διόλου θέλει τὴν μεθ' ἡμῶν φιλίαν καὶ ἀγάπην, καὶ ὅτι ἐλπίζει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης νὰ ἔχῃ τὸ μόνιμον καὶ εἰλικρινὲς ἡ μεταξὺ ἡμῶν φιλία. Ἀποκρινόμενοι λοιπόν, ἐν πρώτοις λέγομεν τό· ὅς εἶναι πολὺ χρόνος ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης! Ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ πατρικῇ αὐτῆς ἀγάπῃ καὶ κηδεμονίᾳ ὅπου προθύμως ἐδέχθη τὴν παρά-

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să Te păzească în Scaunul preasfințit patriarhicesc și apostolesc al Tău cu pace și netulburată sănătate și voie bună, întru mulți ani.

Sfințita scrisoare a Fericirii Tale am primit-o cu evlavie cuvenită, și peste măsură ne am întristat că Te afli cu totul în slăbiciune și lipsă de puteri, și rugăm pe dărnitorul celor bune Dumnezeu să dea Reverenței Tale sănătate desăvârșită și bună stare trupească, și să Te păzească nezguduit; căci viața Ta și Sănătatea Ta sunt pricină de multe bunuri și de cea mai mare nevoie la toată turma creștinească, și mai ales nouă, celor cari suntem cu totul în atârnavă și în legătură nedesfăcută de fiască iubire adevărată și de aprinsă evlavie cu Tine.

Am aflat, prea-fericite stăpâne, și cele însemnate pe rând. Ni spui că s'au întrebuițat toate leacurile cele mai puternice ca să vie la îndeplinire rugăciunea noastră către Tine pentru întoarcerea boierilor noștri, și că iubitul nostru părinte, prealuminațul Basarab Voevod, vrea cu totul lui tot prietenia și iubirea cu noi, și că nădăjduiește Fericirea Voastră să aibă trăinicie și adevăr prietenia dintre noi. Răspunzând însă, spunem mai întâiu aceasta: să trăiești întru mulți ani Reverența Ta! Ne bucurăm foarte mult pentru părinteasca-Ți iubire și pentru îngrijirea cu care ai primit cu grăbire rugăciunea noastră și Te-ai silit și ai dus-o la bun sfârșit, și am

κλησίν μας, καὶ ἐπροσπάθησε καὶ τὴν ἔφερε εἰς ἔκθεσιν ἀγαθὴν, καὶ εἶδομεν τοὺς καρποὺς τῆς κηδεμονίας τῆς. Ἐπειδὴ ὅχι μόνον σὶ ἡμέτεροι ἄρχοντες, ὁ τε Βόρνικος Λούπουλος καὶ ὁ Ἀντίοχος Χάτμανος, ὕλθον εἰς τὴν πατρίδα τους, ἀλλὰ καὶ ἐπληροφωρήθημεν τὴν εἰλικρινὴ καὶ καθαρὰν ἀγάπην τοῦ ἀγαπητοῦ μας πατρὸς Βασσαράβα Βοεδόδα, τὴν ὁποίαν ἐφιέμεθα, καὶ πολλοῦ λόγου ἀξίαν κρίνομεν, καὶ τιμῶμεν καὶ ἐνστερνιζόμεθα¹ καὶ θέλομεν πασχίξῃ παντὶ τρόπῳ νὰ φυλάττεται ἀπαραχάρακτος. Τὸ ὅμοιον ἐλπίζομεν νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἐκλαμπρότητός του, πληροφοροῦμενοι καὶ ἐκ τῶν σημειωμένων ἐν τῷ πρὸς αὐτὴν τιμίῳ πιττακίῳ, καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς γραφομένων, καὶ ἐκ τῶν ἔργοις αὐτοῖς διατρανομένων σημείων τῆς πρὸς ἡμᾶς πατρικῆς ἀγάπης. Ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάττῃ τὴν Ἐκλαμπρότητα τοῦ νὰ τὸν ἔχωμεν ἀγαπητὸν πατέρα! Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ συντρέχῃ πάντοτε εἰς τὴν διαμονὴν καὶ αὐξήσιν τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀνθοῦσης ἀγάπης, ὅπου ποτὲ νὰ μὴ πρερυπέσῃ μὴτε σμικροτάτῃ ψυχρότης, ἀλλ' ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ ἐπιδίδωσιν εἰς τὸ κρεῖττον² καὶ τοῦτο βέβαιον εἶναι καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστόν, καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιον.

Ἐγνωμεν δὲ καὶ τὰ ὅσα ἐφεξῆς γράφει ἡ Ἐκλαμπρότης του περὶ τοῦ Λουπούλου Βορνίκου. Ἡμεῖς, καθὼς ἐγγράφως ἀμφοτέρους τοὺς ἐπληροφωρήσαμεν, ἐκπληροῦντες τὰς ὑποσχέσεις μας, προσέτι δὲ καὶ διὰ τὴν μεσιτείαν τῆς Ἐκλαμπρότητός του, καὶ ὥσάν τέροντας ἄρχοντας τῆς τζάρας τοὺς ἐδέχθημεν προσήνεστα καὶ μετὰ πάσης φιλοφροσύνης³ μάλιστα τὸν Λούπουλον Βόρνικον, διὰ νὰ μὴ τὸν μείνῃ κάμμία ἀφορμὴ δυσφημίας, τὸν ἐτιμῆσαμεν καὶ μὲ τὴν ἀρχοντίαν τῆς Μεγάλης-Βορνιτζίας. Καὶ περιμένομεν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ ἔλθουν ἀπὸ Ἐρδελιάν, καθὼς μᾶς τράφησι, καὶ, παραδίδοντες τῇ λήθῃ ὅλα τὰ παρελθόντα, πρὸς ἅπαντας θέλομεν δεῖξῃ τὴν προσήκουσαν ἀγάπην καὶ ἐπίσχεψιν. Ὁ δὲ Θεός, διὰ τῶν θεοπειθῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εὐχῶν, νὰ φωτίσῃ καὶ τὴν Ἐντιμότητα τους νὰ ἀνανήθουν, νὰ ἡσυχάσουν καὶ νὰ συμπονέσουν τὸν τόπον τους.

Ὅριζι προσέτι ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης ὅτι τῆς ἔγινε σφοδρὰ προσταγὴ παρὰ τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου διὰ νὰ μὴν ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Βασιλεύουσαν, ὅν δὲν ἐξομαλίσθωσιν τὰ τῆς εἰρήνης. Σεβασμιώτατε πάτερ, νὰ¹ μᾶς πιστέψῃ

văzut roadele îngrijirii tale. Căci nu numai boierii noștri, Vornicul Lupul și Antioh Hatmanul, au venit în patria lor, dar am fost înștiințați și de adevărata și curată iubire a iubitului nostru părinte Basarab Voevod, pe care o dorim și o credem vrednică de multă socotință, și o cinstim și o avem la inimă; și ne vom sili în tot chipul să se păzească neatinsă. Tot așa nădăjduim să urmeze și de spre partea Luminăției Sale, înștiințați și din cele arătate în cinstitul pitac către Tine, și din cele scrise către noi, și din semnele vădite prin înseși faptele despre buna-Ți iubire părintească. Dumnezeu să păzească pe Luminăția Ta, ca să te avem ca un părinte iubit! Și ne rugăm iarăș de Reverența Ta să ajuți totdeauna pentru păstrarea și creșterea iubirii ce înflorește între noi, ca niciodată să nu cadă nici cea mai mică răceală, ci zi de zi să crească mai bine; și aceasta de sigur e și un lucru plăcut lui Dumnezeu, și vrednic de multe laude.

Am aflat și câte le scrie pe rând Luminăția Sa cu privire la Lupul Vornicul. Noi, precum în scris i-am înștiințat pe amândoi, îndeplinind făgăduielile noastre, și, pe lângă aceasta, și prin mijlocirea Luminăției Sale, i-am primit cu cea mai mare blândețe și cu toată iubirea, ca pe niște bătrâni boieri ai țerii; mai ales pe Lupul Vornicul, ca să nu-i rămâie nici cea mai mică pricină de a vorbi de rău, l-am cinstit și cu dregătoria Vorniciei-celei-Mari. Și așteptăm și pe ceilalți să vie din Ardeal, precum ni scriu, și, dând uitării toate cele trecute, vom arăta către toți cuvenita iubire și îngrijire. Iar Dumnezeu, prin rugăciunile, ascultate de dânsul, ale Fericirii Voastre, să-i lumineze și pe dumnealor ca să se stâmpere, să stea în liniște și să lucreze împreună cu noi pentru țara lor.

Ni mai spune Reverența Voastră că Ți-a venit strașnică poruncă de la Prea-Înălțatul Vizir să nu pleci din Constantinopol dacă nu se vor liniști lucrurile păcii. Preareverende părinte, să ne crezi că venirea Ta în aceste părți ni-ar aduce cea mai mare bucurie și plăcere și mulțămire sufletească, ba încă și folos și mângâiere întru toate. Și, lăsând celelalte aici, în țara noastră, starea lucrurilor bisericești, precum nu-Ți scapă

¹ Legrand: ăș fără cele două cuvinte precedente.

ὅτι ἢ εἰς τὰ ὧδε ἐπιφοίτησις αὐτῆς ἤθελε προξενήτη μεγαλωτάτην ἀγαλλίαν σιν καὶ εὐφροσύνην καὶ χαρὰν πνευματικὴν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ὠφέλεσιν καὶ παρηγορίαν εἰς πάσαν ὑπόθεσιν. Καί, ἀφίνοντες τὰ ἄλλα, ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατὰστασις ἐδῶ εἰς τὴν τζάραν μας, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει, μεγάλως χρήζει πατρικῆς ἐπισκέψεως καὶ διορθώσεως· καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἐνοικιστοὺς ἤθελεν εἶσθαι πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος ὁ ἐρχομὸς της, καὶ ἡμῖν χορηγὸς μεγίστης χαρᾶς. Καὶ βέβαια ἂν δὲν ἐσυνεικάζαμεν ὅτι αἱ ἄνωμαλῖαι τοῦ καιροῦ δὲν συγχωροῦν νὰ δεχθῇ τὴν παράκλησίν μας, θεομῶς καὶ χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ ἡθέλομεν δεχθῇ τὴν πατρικὴν της ἀγάπην νὰ μᾶς χαροποιήσῃ καὶ νὰ μᾶς ζωογονήσῃ μετὰ τὴν ἐφεστώτατόν της ἐρχομὸν. Τώρα δὲ καὶ ἄκοντες ἀσπαζόμεθα τὴν δεύτερον πλοῦν, καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νοερώς νὰ μᾶς ἐπισκέπτηται, καὶ νὰ ἐξιλεῇ ὑπὲρ τοῦ πολυπαθοῦς τοῦτου τόπου τὸν πανοικτιρμόνα Θεόν, ὅπως, ἐξομαλίζων τὰ δυσχερῆ καὶ ἀποκροῖων τὰ δεινά, χορηγήσῃ ἡμῖν ῥαυτέραν κατὰστασιν καὶ γαλήνην πραγμάτων· ἡς ἐπιτυχόντες, ἐλπίζομεν παρὰ τῆς πατρικῆς αὐτῆς καλοκαγαθίας νὰ μὴν ἀποτύχωμεν καὶ τοῦ περισπυδαίου αὐτῆς ἐρχομοῦ. Προσέτι τὴν παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν τιμὴν τῶν σεβασμίων της ἐπιταγμάτων, οἷς ἐναθρυνόμεθα ὡς οὐδενὶ ἄλλῳ.

Πρὸς τὸν προηγούμενον Μπουρνόδακῃ ἔγινε καὶ τώρα πάλιν σφοδρὰ προσταγή, ἀφίνοντας πάσαν πρόφασιν, νὰ κινήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν προσκύνησιν καὶ δοῦλεισιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Ὅριζε· διὰ τὸν ὑπέρτατον ἐπίτροπον, τὴν αὐθέντην μας¹, ὅτι ἔκαμε χάτι-σερφι διὰ νὰ ἐμποδίζωνται αἱ ἀδικίαι, ὅπου ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει κάμνουν οἱ ἐξουσιασταί, καὶ ὅτι ἡ Ὑψηλότης του ἔχει πολλὴν² εὐσπλαγχνίαν πρὸς ὅλον τὸ ὄπτησον, καὶ ξεχωριστὴν εὐνοίαν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν πολυετῇ! Καὶ πρὸς ἡμᾶς, ἐξ ἰδίας φιλανθρωπίας, χωρὶς κἄμμιαν προλαβοῦσαν ἡμῶν δοῦλεισιν, δείχνει μεγάλην εὐσπλαγχνίαν καὶ συγκατάδασιν,—ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ τὸν διαφυλάττῃ!³

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας της. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν θεόθεν πάμπαν καὶ πανευτυχεῖς.

din vedere, are o mare nevoie de părinteasca-Ți îngrijire și îndreptare; și de aceea și pentru toți locuitorii ar fi pricină de multe lucruri bune sosirea Ta, și nouă îndemn de cea mai mare bucurie. Și, de sigur, dacă nu ne-am fi gândit că tulburările vremii nu îngăduie să primești rugăciunea noastră, ne-am fi rugat călduros și fără zăbavă de iubirea-Ți părintească să ne bucare și să ne însuflețească cu prea-dorita-Ți sosire. Acuma însă și fără voie luăm calea a doua, și te rugăm cu gândul să ne ocrotești și să faci milostiv asupra acestei țeri de multe suferințe pe Dumnezeu cel întru toate milostiv, pentru ea, potolind cele grele și răspingând pe cele grozave, să ni dea nouă o stare mai ușoară și o seninătate a lucrurilor; de care învrednicindu-ne, nădăjduim de la bunătatea-Ți părintească să nu fim lipsiți și de venirea ta mult dorită. Pe lângă aceasta Te rugăm să avem cinstea poruncilor Tale respectate, de care ne mândrim mai mult decât de orice alta.

Proegumenului de la Barnovschi i s'a făcut și acum o nouă poruncă strașnică pentru ca, lăsând orice pretext, să se miște să vie la închinăciunea și slujba Fericirii Voastre.

Ni spui că prin Prea-Înălțatul Vizir, domnul nostru, ai făcut hătișerif ca să se împiedece nedreptățile ce le fac sfinteii cetăți cărmuitorii și că Înălțimea Sa are multă milă către toți supușii și o deosebită bunăvoință către Fericirea Voastră. Dumnezeu să-Ți dea ani mulți! Și către noi, din însăși iubirea Lui de oameni, fără să-i fi făcut mai înainte vre-o slujbă, arată mare milă și aplecare,—Dumnezeu cel prea-bun să-l păzească!

Ne rugăm să avem iarăș sfîntita-Ți scrisoare, pentru vădirea bunei și doritei Tale sănătăți. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiri.

¹ Partea dintre virgule lipsește în Legrand.

² Cuvântul lipsește în Legrand.

³ De la virgulă înainte lipsește în Legrand.

αψιβ', Αὐγοστόν ιζ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὲς ἐν Χριστῷ
καὶ ὁλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόνδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 70-2, n° 53; Bibl. Ac. Rom., copiiiile d-lui M. Gedeon.)

1712, August 17.

Al Ferieirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

CCCCXCIII.

1712,
1-iu Septem-
vrie.

Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara,
despre eleimosinele ce se strâng pentru Sfântul Mormânt.

Ἱεροθέου Κομνηνοῦ, Μητροπολίτου Δρύστρας,
πρὸς Χρύσανθον, περὶ τῶν γινομένων ἐν τῇ
ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ Ἁγίου
Τάφου.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ
πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱε-
ρουσαλὴμ. καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυ-
ρίῳ κὺρ Χρυσάνθω, τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν
Κυρίῳ, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ ἐδαφίᾳ ἐν γονά-
των κλίσει προσκύνῃσιν.

Χάριτι Χριστοῦ καὶ δι' εὐχῶν θεοπροσδέκτων
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος κατευοδῶθην ὁ-
γιῆς εἰς Δρύστραν. Ὅθεν καὶ δὲν ἔλειψα παρὰ
ὁποῦ κατὰ τὰ εἶκος καὶ διὰ γραμμάτων νὰ
προσκυνήσω τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἵνα
τόχω ἐκ χάριτός τῆς τῶν ἀμοιβαίων, καὶ πρὸς
τούτοις ἵνα δηλοποιήσω τῇ Μακαριότητι αὐτῆς
ὅτι κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς ἐρευνήσα καὶ περὶ
τῶν κοιτίων τοῦ Ἁγίου Τάφου, καί, εὐρών
αὐτὰ δύο ὄντα, τὸ μὲν εἰς χεῖρας τοῦ Χατζή-
Δημητράσκου, τὸ δὲ εἰς χεῖρας τοῦ Χατζή-
Ἰάντζου, ἤνοιξα ἐνώπιον τῶν ἐπιτρόπων τοῦ
Ἁγίου Τάφου, Χατζή κὺρ Δημητράσκου καὶ
Χατζή κὺρ Ἰάντζου, καὶ εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ
γρόσια ἐννεάμισιν, παράδες δηλαδὴ καὶ λιανὰ
ἄσπρα· τὰ ὅποια, ἐλέπωντάς τα τοιαῦτα, τὰ
ἔδωσα εἰς χεῖρας τοῦ Χατζή κὺρ Ἰάντζου νὰ
τὰ κάμῃ γερὰ. Εἰς δὲ τὸ ἄλλο κοιτὶ εἶχαν
συναχθῇ γρόσια δέκα πέντε, ὅ καὶ πρὸ καιροῦ
ἀνοίξαντες οἱ ἄνωθεν δύο ἐπίτροποι, καὶ λα-
βόντες τὰ ἐν αὐτῷ ἄσπρα, ἐποίησαν μονέδαν
γερὴν καὶ κατεῖχεν αὐτὰ ὁ εἰς, δηλαδὴ ὁ
Χατζή-Ἰάντζος. Ἔτερον παρὰ ταῦτα κοιτίον
ἔδω τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐντὸς Δρύστρας δὲν
εἶναι· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ νὰ εὕρωμεν ἔδω τὸν
πνευματικὸν παπὰ κὺρ Παΐσιαν, ἀπεσταλμένον
παρὰ τοῦ πρωτοσυγκέλλου κὺρ Παρθενίου ἀπὸ
Βάρνης, εὐρισκόμενον εἰς ἄκραν ἔνδειαν, ὡς
εἰς τοιοῦτους ἐμπεσόντα τόπους, καὶ τὸ περισσό-
τερον στενοχωρούμενον διὰ τὸ χαράττι του, καὶ
ἐλέπων τὰ δάκρυά του καὶ συλλυπηθεὶς, τοῦ
ἔδωσα γρόσια δέκα καὶ ἑν τοῦτοις ἀπὸ τὰ 15 ἐκείνα
γρόσια, καὶ ἐπῆρε τὸ χαρτί του, μὲ τοιαύτην ὁ-
μως παραγγελίαν, ὅτι νὰ τὰ συνάξῃ ἀπὸ τῆς
ἐλεημοσύνης τῶν χριστιανῶν καὶ νὰ τὰ δώσῃ τῷ

Serisoarea lui Ieroteiu Comnenul, Mitro-
politul Dristrei, către Hrisant, pentru aju-
toarele eulose în eparhia lui în folosul
Sfântului Mormânt.

Prea-ferieitului, prea-înțeleptului și prea-
sfințitului părinte și Patriarh al sfintei cetăți
Ierusalimului și a toată Palestina, domnului
domn Hrisant, prea-respectatului mie întru
Domnul, închinăciune plină de evlavie până
la pământ, cu plecarea genușurilor.

Cu harul lui Hristos și prin rugăciunile
primite de Dumnezeu ale Ferieirii Tale
am călătorit sănătos la Dristra. De unde
n'am lipsit ca, după cuviință și în scris, să
mă închin Ferieirii Tale ca să capăt de la
harul Tău cele ce se cad în schimb, și ca,
pe lângă acestea, să vădese Ferieirii Tale
că după a Ta poruncă am cercetat și pen-
tru cutiile Sfântului Mormânt, și, găsindu-
le a fi două, una în mâinile lui Hagi-Di-
mitrașcu, alta în mâinile lui Hagi-Ianciu, o am
deschis în fața epitropilor Sfântului Mor-
mânt, Hagi chir Dimitrașcu și Hagi chir
Ianciu, și s'au găsit în ea nouă lei și jumătate,
adecă în parale și bani mărunți, pe cari, vă-
zând unele ca acestea, le-am dat în mâinile
lui Hagi chir Ianciu ca să le păstreze. Iar
în cealaltă entie se strânseseră einsprezece
lei, pe care dăunăzi deschizând-o cei de
mai sus doi epitropi, și luând banii din
ea, au făcut monedă deplină (?), și i-a
păstrat unul din ei, adecă Hagi Ianciu.
Altă cutie a Sfântului Mormânt afară de
acestea nu se mai află aici, la Dristra; dar,
de oare ce am găsit aici pe duhovnicul popa
chir Paisie, trimis de protosinghelul chir
Partenie din Varna, care se află în cea mai
mare lipsă, ca unul ce a căzut în locuri
ca acestea, și strâmtorat foarte pentru ha-
raciul lui, și văzând lacrimile lui și compă-
timindu-l, i-am dat zece lei și un tult din
acei einsprezece lei, și a luat hârtia lui, însă
cu o înștiințare ca aceea, ca să-i strângă din
eleimosine creștinilor și să-i deie lui chir
Ianciu mai sus arătat, căruia i-am dat și

ἄνωθεν κύρ Ἰάντζω, πρὸς ὃν καὶ τὰ ἐναπο-
λειφθέντα εἰς φύλαξιν ἔδωσα· ἦτοι τὰ 9^{1/2}
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν 15 ἦτοι τέσσαρα καὶ... (sic)
ζολότα, περιμένοντες ἀπόκρισιν παρὰ τῆς Σῆς
Μακαριότητος περὶ τούτων, διότι εἰς Βάρναν
πολλὰ ἐλυπήθη ὁ πρωτοσύγκελλός σας περὶ
τῆς τριαύτης ἀποφάσεως· ἤλπιζε γάρ ὅτι καὶ
αὐτὰ νὰ δαθῶσιν εἰς χεῖρας τοῦ καὶ λοιπόν
εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς εἶναι.

Τὸν δὲ ἱερομόναχον Παΐσιον ἐσύστησα μετὰ
θερμότητος πρὸς τοὺς χριστιανοὺς, λαλήσας
ἐπ' ἐκκλησίας ὑπὲρ τε τοῦ Ἁγίου Τάφου, μετ'
ἐγκωμίου τῆς Σῆς Μακαριότητος, καὶ ὑπὲρ
αὐτοῦ ἀρκετῶς, καὶ τὸ γράμμα τῆς Σῆς Μα-
καριότητος ἐν τῇ Μητροπόλει ἀνεγνώσθη παρ-
ρησία ἐνώπιόν μου, οὔσης μονοκλησίας, καὶ
ἔταξαν ὅλοι νὰ τὸν ἐφοδιάσουν μὲ ἐλεημο-
σύνην ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἦτοι καθ' ὃν
βούλεται χρόνον ἐντεῦθεν ἀποδημῆσαι καὶ
μεταβῆναι εἰς ἄλλας χώρας. Καὶ πάλιν διὰ
τὴν ἀγάπην τῆς Σῆς Μακαριότητος δὲν θέλει
λείψῃ εἰς τὸ νὰ συντρέχω διὰ λόγων καὶ
ἔργων ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου.

Ἐγὼ ὅμως πάλιν ἐν λύπαις καὶ στενοχω-
ρίαις εὐρίσκομαι, διότι, εὐθὺς ὁποῦ ἐφθάσα,
μὲ ἐμῆνυσεν ὁ ἐκ μέρους τοῦ ὑπάτου ἔφορος, οὗ
ἡ κλήσις αὐτῇ τοῦ ἐκ τῆς Ἀγαρ οὐοῦ Αἰραάμ,
ὅτι νὰ ἐτοιμάσω πλῆθος ἀνύποιστον χρημάτων
ὑπὲρ ἀνάγκην (φησί) δέσμιον ἀπαγχθῆναι ὅ-
που τὴν ἔδραν ἔχει ὁ ὕπατος. Διὸ γράφω τῷ
Μεγάλῳ-Διεργμηνευτῇ καὶ δέομαι καὶ τῆς Ὑ-
μετέρας Μακαριότητος ἵν' αὐτόθεν γένηται τις
ἐμοὶ ἐπικουρία διὰ τινων συστατικῶν ἐκ μέ-
ρους τῶν ἰσχυρόντων, ἢ τοῦ βατάχου τοῦ πα-
νυπερτάτου ἢ τοῦ ἀρχιεπισκοποῦ ἢ ἄλλων τινῶν
γούν οἵδετε ἰσχύειν παρὰ τε τῷ ὑπάτῳ καὶ
τῷ ἐφόρῳ, καὶ τὴν χάριν ἀθάνατον ἀπογρά-
φωμαι.

Τύχοιμι σεβασμίου αὐτῆς γραμματος περὶ
τῆς ἐφετῆς μου ὑγείας τῆς, μετὰ καὶ τινος
παραμυθίας· αἱ δὲ θεοπρόσδεκτοι αὐτῆς εὖ-
χαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν.

Ἀμήν.

ῤαψιδί, Σεπτεμβρίου α'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότη-
τος προθυμιάτος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς καὶ εὖ-
λαβητικὸς κατὰ πάντα.

Ἱερόθεος.

restul spre păstrare; adecă cei 9^{1/2} și restul
de la 15, adecă 4 și... zloți, așteptând răs-
puns de la Fericirea Ta în această privință,
căci la Varna mult s'a scârbit protosin-
ghelul Tău pentru această pricină; căci
nădăjduia ca și acestea să i se dea în mâni;
și mai la urmă e la poruncile Tale.

Iar pe ieromonahul Paisie l-am sprijinit
cu căldură către creștini, vorbind în bise-
rica mea despre Sfântul Mormânt, cu lauda
Fericirii Tale, și în această privință destul,
și scrisoarea Fericirii Tale s'a cetit de fața
mea la Mitropolie, fiind monoclisie (?), și
au orânduît toți să-l ajute de cale cu elei-
mosină în vremea cuvenită, adecă în aceia
când va voi să plece de aici și să meargă
în alte țeri. Și, iarăș pentru hatărul Fe-
ricirii Tale, nu voiu lipsi să ajut prin vorbe
ca și prin fapte pentru Preasfântul Mormânt.

Ci eu, iarăș, mă aflu în scârbi și strâm-
torări, de oare ce, cum am sosit, mi-a po-
runcit eforul (Pașa) din partea Vizirului,
al cărui nume e acelaș ca și al fiului lui
Avraam din Agar, ca să gătesc o mulțime
nesuferită de bani, cu nevoia—zicea el—le-
gată de a se duce unde-și are sălașul el, Vi-
zirul. Pentru care scriu Marelni-Dragoman
și mă rog și de Fericirea Ta ca de acolo
să mi se facă vre-un ajutor prin ceva spri-
jinuri din partea celor puternici, sau a vă-
tahului celui Prea-Înălțat sau a lui Bostan-
gî-Bașa sau a altor carivă pe cari-i știți
că au putere la Vizir și la Pașă, și-Ți voiu
păstră recunoștință fără de moarte.

De aș căpăta o venerată scrisoare a Ta
cu veste despre sănătatea Ta mie dorită
și cu vre-o mângâiere; iar rugăciunile Tale
primite de Dumnezeu fie cu noi!

Amin.

1712, Septemvrie 1.

Al Fericirii Tale prea-venerate prea-
gata la porunci și totdeauna cu evlavie.

Ieroteiu.

CCCCXCIV.

1712,
14 Septem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea la acesta a călugărului Iustin, fost la Barnovschi, care a căzut într-o greșeală.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Μὲ τὸ νὰ ἔρχεται ὁ παρὼν ἡγούμενος πρῶτην
Μπορνόδοκη κὴρ Ἰουστίνος εἰς προσκύνησιν
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος κατὰ τὴν ἐπιταγὴν
τῆς, δὲν ἐλείψαμεν νὰ γράψωμεν τὸ παρὼν
πρὸς αὐτήν, καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὴν προσή-
κουσαν μετ' εὐλαθείας προσαγόρευσιν, ὡς πρὸς
ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατον πατέρα· παρακα-
λοῦντές την καὶ διὰ τὴν ῥηθέντα κὴρ Ἰου-
στίνον ἐρχόμενον νὰ μὴ τὸν ὀργισθῇ, ἀλλὰ τὸν
δεχθῇ εὐμενῶς καὶ νὰ τὸν συγχωρήσῃ, καὶ
νὰ τὸν ἔχῃ πάλιν εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς, ὡς
καὶ πρότερον. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἐδοῦλευσεν τὸν
πανάγιον καὶ ζωοδόχον Τάρον καὶ τὴν Ὑμε-
τέραν Μακαριότητα μὲ πᾶσαν προθυμίαν, καὶ
ἔχει σκοπὸν καὶ εἰς τὰ ἐξῆς νὰ τὴν δουλεύσῃ.
Τὸ σφάλμα τοῦ τὸ ἐγνώρισεν, καὶ δέεται συγ-
χωρήσεως. Εἶναι ἄνθρωπος ἐπιτήδειος καὶ
ἅγιος. Καὶ λοιπὸν διὰ τὴν μεσιτείαν μας
παρακαλοῦμεν νὰ τὸν συγχωρήσῃ. Νὰ ἔχωμεν
δὲ πάντοτε τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν
τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὁμιείας τῆς.

Οἱ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴη-
σαν θεοθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ
αἱ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1712, Σεπτεμβρίου 14.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ
ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 72-8, n° 54.)

Nicolae Mavrocordat Ini Hrisant Notara.

Viind cel de față egumen ce a fost la
Barnovschi, chir Iustin, pentru a se închină
Fericirii Tale după porunca Ta, n'am lipsit
a-Ți serie neasta și a-Ți da cuvenita în-
chinare cu evlavie, ca unui părinte prea-
venerat întru Hristos; rugându-Te și pentru
acest chir Iustin, ce vine, să nu te mânii,
ci să-l primești cu bunăvoință și să-l ierți,
și să-l ai iarăș în bunăvoința Ta, ca și
mai înainte. Căci și el a slujit preasfân-
tului și de viață primitorului Mormânt și
Fericirii Tale cu toată graba, precum și
de aici înainte are de gând a sluji. Greșeala
lui ai aflat-o, și se roagă de iertare. E
om de ispravă și vrednic. Și, în sfârșit,
prin mijlocirea noastră ne rugăm să fie
iertat. Să avem totdeauna sfințitele-Ți seri-
sori pentru vădirea sănătății Tale bune și
dorite.

Anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu
înelungați și pe deplin fericți, și sfintele-
Ți rugăciuni cu noi.

1712, Septembrie 14.

Al Fericirii Tale fiu în Hristos și cu
totul la poruncă:

Io Nicolae Mavrocordat.

CCCCXCV.

1712,
12 Octom-
bre.

Pantaleon Caliarh, medicul lui Vodă Brâncoveanu, către Patriarhul Hrisant
Notara, rugându-se de acesta să stăruie ca Domnul să-i cunună fata, Măriuța, cu
un tânăr din Chios.

Ἐπιστολὴ Πανταλέοντος Καλλιάρχου, ια-
τροῦ τοῦ ἡγεμόνος Βασαράβα, πρὸς Χρυσάν-
θω, παρακαλουμένου νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ
ἡγεμόνι νὰ γίνῃ παράνυμφος τῆς θυγατρὸς
του.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κύριε
κύριε Χρυσάνθε, τῆς Ὑμετέραν σοφωτάτην Μα-
καριότητα ἀρχενοκλήτως καὶ δουλικῶς προσ-
κυνῶ.

Δὲν ἦτον, μακαριώτατέ μου καὶ σοφώτατέ
μου πάτερ, οὔτε ἀπὸ λήθην καρδίας, οὔτε
ἀπὸ ὀκνηρίαν, ὅπου δὲν ἀπεκρίθηκα τοῦ παν-

Serisoarea lui Pantaleon Caliarhi, medi-
cul lui Basarab-Vodă, către Hrisant, ru-
gându-l să mijlocească la Domn ca să-i
cunună fata.

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfin-
țite Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului,
chir Hrisant, mă închin cu grumazul plecat
și ca un rob Fericirii tale prea-înțelepte.

N'a fost, prea-fericite și prea-înțelepte
părinte al meu, nici din uitarea inimii,
nici din lene că n'am răspuns la preasfin-
țita-Ți serisoare, ci, când am primit prea-
sfințitu-Ți răvaș, eram în pat, și, pe urmă,

αγίον της γραμματος· μόνον εἰς τὸν καιρὸν ὅπου ἔλαβα τὴν σοφωτάτην σας ἐπιστολὴν ἡμῶν κληνῆρης, καὶ μετέπειτα, παραχαλίζοντάς μας τὸ φοβερὸν τῆς πανούκλας, ἐφύγαμεν εἰς τὰ βουνά, καὶ πάλιν δὲν ἐγλυτώσαμεν τὸν κίνδυνόν της· μόνον ἐκεῖ, εἰς τὴν φύλαξιν ὅπου εὐρισκόμεσθαι, μᾶς ἀπέθαναν δύο σκλάβαις, καὶ ἐφύγαμεν εἰς ἄλλον τόπον, καὶ ἐκεῖ πάλιν ἀπέθανεν ἡ ἀδελφή μου μὲ ἓνα της τέκνον, καὶ πάλιν ἓς ἄλλο ὄρος ἐτρεξάμεν, καὶ ἐκεῖ πιάνεται ὁ ἀδελφός μου παπᾶ Πέτρος μὲ μιαν τοῦ κόρη, καὶ ἔδωσεν ὁ Θεὸς καὶ ἐξεπανούκλιασεν· καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ περιγράψω τὰ ὅσα ἔπαθα εἰς τοὺς τοὺς ἕξι μῆνας! Τώρα ἀκόμη ἤλθαμεν κάτω, εἰς τὴν γῶραν, καί, ἡσυχάζοντας ὀλίγον, ἔλαβα τὸν κάλαμον καὶ ἔγραψα τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι· πρῶτον μὲν διὰ νὰ εὐχαριστήσω καὶ νὰ προσκυνήσω τὴν ἄπειρον καλοκαγαθίαν τῆς εὐεργετικωτάτης σας Μακαριότητος, ὅπου, ἀναμεταξύ εἰς ταῖς ἁπείραις φροντίδαίς σας, δὲν λείπει ἡ ἀγάπη σας νὰ μᾶς ἐνθυμᾶται μὲ εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῶν διὰ ἐπιστολῶν τῶν φίλων σας. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ τὴν διαφυλάττῃ καὶ νὰ τὴν διασκέπῃ ἄνοσον, ὕγιην, μακροβίον καὶ εἰρηνικὴν κατὰστασιν ἕως θαυμάτου γήρατος, διὰ νὰ σὰς ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ξένοι διὰ δόξαν καὶ κλέος, παρηγορίαν καὶ εὐτυχίαν. Καί, μὲ τὸ νὰ μὴν εἴμεσθαι ἄξιοι εἰς ἄλλην δοῦλευσιν, τοῦτο μόνον ὅπου εὐχαίνει ἀπὸ τὸ χέρι μας, θέλει κάμνομεν νὰ παρακαλοῦμεν τὸν ἀλάνθαστον Θεὸν ὡς ἁμαρτωλοὶ νύκτωρ τε καὶ ἡμέραν διὰ νὰ σὰς φυλάγῃ ὕγιην καὶ ἀτάραχον ἐν τῷ παναγίῳ αὐτῆς Θρόνῳ.

Ναί, κύριε Βασιλεῦ!

Τῆς διδῶ ἀκόμη εἴδωσιν τὸ πῶς δι' εὐχῶν τῆς Μακαριότητος σας ὁπάνδρευσαν τὴν θυγατέρα μου Μαριούτζαν μὲ ἓναν νέον ὄρφανόν, εὐγενῆ καὶ πλούσιον, καὶ ὠραῖον· καὶ πρόνιμον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ σπῆτι ἐκάθησα ἀφρόντις ἤλθα, καὶ ἔδωκα ἑκατὸν δέκα γρόσια τὸν χρόνον ἵνα, αὐτὸς καὶ ἐξερχόμενος εἰς τὴν πατριδαν τοῦ διὰ νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τὸ θανατικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅλη ἡ Χίος τὴν ἐγύρευαν διὰ γαμβρόν· αὐτὸς καὶ ὅλους τοὺς ἀπόβαλλε καὶ μόνον τὴν κόρη μου ἐγύρευσεν. Ἐγὼ, καὶ βλέπωντας τὸ ὑποκείμενον ἄξιον, ἔστρεξα εἰς τὴν σήμεραν τοῦ νέου, καὶ ἔδωσα τὴ συναικίσιον μὲ τὴν εὐχὴν σας· ἐγύρευσεν καὶ τὸ παιδί νὰ γίνῃ ἡ στεφάνωσις τώρα· ὅμως δὲν ἔστρεξα ἐγὼ ἕως ταῖς μεγάλας ἀποκριαῖς, ὥστε νὰ δώσω εἴδωσιν τοῦ ὑψηλοτάτου μου Αἰθιγεντοῦ κατὰ τὴν προσταγὴν ὅπου μὲ εἶχεν δώσει διὰ νὰ τὴν στε-

ζᾶπαιτ de teama ciumei, și iarăș n'am scăpat de primejdia ei; ei aici, în locul sigur unde ne aflăm, ni-au murit două roabe, și am fugit în alt loc, și acolo iarăș, a murit soră-mea cu un copil, și iar în alt munte am trecut, și aici se molipsește frate-mieu popa Petru cu o fată a lui, și a dat Dumnezeu și s'a făcut sănătos de ciumă; și nu pot să-ți arăt câte le-am pățit în aceste șase luni! Numai acum am venit în jos, în țară, și, având puțină liniște, am luat condeiul și am scris Fericirii Tale: întâiu ca să-Ți mulțămesc și să mă închin pentru nesfârșita bunătate a Fericirii Tale așa de binefăcătoare, care, în mijlocul grijilor tale fără capăt, nu uiți, din iubirea Ta, să mă pomenești cu rugăciunile și binecuvântările din scrisorile prietenilor Tai. Domnul Dumnezeu să te păzească și să te fie fără boli, sănătos, în viață îndelungată și pașnică stare până la adânci bătrânețe, ca să te avem și noi străinii spre slavă și glorie, mângâiere și fericire. Și, pentru că nu suntem vrednici de altă slujbă, ci numai ce iese din mâna noastră, ne vom ruga de Dumnezeu, care nu uită, ca niște păcătoși, zina și noaptea, ca să te fie sănătos și netulburat în preasfântu-Ți Scaun.

Fă astfel, Doamne Împărate!

Îți dau de știre că, prin rugăciunile Fericirii Tale, am măritat pe fiica mea Măriuța cu un tânăr orfan, nobil, bogat și frumos și cuminte, în casa căruia am stat de când am venit și i-am dat o sută lei pe an pe casă, el fiind ieșit în țara lui ca să se păzească de ciuma Constantinopolei. Tot Chiosul și l-a cerut ginere, și el pe toți i-a răspins și numai pe fata mea a cerut-o. Eu, căutând și la vrednicia lui, am primit cu bucurie învoiala tânărului, și am dat voie de căsătorie cu rugăciunea Ta; și a cerut copila să fie cununia acum; ei eu n'am dat voie până la marele lăsat de sec, ca să dau știre prea-înălțatului Domn după porunca ce-mi dăduse ca s'o cunune, fiind fiica lui duhovnicească; și i-am scris deci, rugându-l să ni cunune și să ne cinstească la un ceas de nevoie ca aceasta, ca pe niște

φανώση, ὡς πνευματικὴ τοῦ θυγατέρα δοῦ εἶναι· καὶ οὕτως τοῦ ἔγραφα, παρακαλῶντας τὸν νὰ μᾶς τοῦς στεφανώσῃ καὶ νὰ μᾶς τιμήσῃ εἰς τέτοιαν ἀναγκαίαν ὥραν, ὡς δούλους τοῦ παλαιός, ὡς καθὼς συνειθίζει μεγαλοψύχως εἰς τοῦς δούλους τοῦ τοῦς πιστοῦς.

Καὶ εἰς τοῦτο παρακαλῶ νὰ γράψῃ τῷ Ὑψηλοτάτῳ μας καὶ νὰ ἐπαινέσῃ καὶ τὸν γαμβρόν μας καὶ νὰ τὸν παρακινήσῃ πῶς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μᾶς τιμήσῃ καὶ νὰ μᾶς φιλοδωρήσῃ· τὸ μὲν ὡς δούλοι τοῦ πιστοῦ καὶ παλαιοί, τὸ δὲ ὡς κόρη τοῦ κατὰ πνεῦμα, καὶ μάλιστα δοῦ εἰς τὴν πατρίδα μας, ὅπου δὲν ἔλαχέ ποτε νὰ στεφανώσῃ Αὐθέντης.

Ἐγὼ ἔδωσα τοῦ γαμβροῦ μου τέσσαρα πονγγεῖα νάκτι, τρία μάλαμα καὶ τζοδαέρτα, τέσσαρα διὰ βούχα· ἀγκαλὰ ὅλα αὐτὰ τὰ διπλά τοῦ ἔδωσαν ἄλλοι, μισὲ Στρατῆς, Ἀντώνης Φαρδός, οἱ Πετροκόκκινι καὶ ἄλλοι πολλοὶ πρόκριτοι τοῦ τόπου· καὶ αὐτὸς ἐδιόλεξεν τὰ ἐδικὰ μου τὰ ὀλιγώτερα. Ἀμὴ τοῦ ἔδωκα καὶ ἐγὼ ἓνα διαμάντι, εὐμορφιάς, τιμῆς καὶ φρονιμιάδας, καί, μὲ τὸ νὰ εἶναι συνειθισμένος καὶ αὐτὸς τῆς Πόλεως καὶ μὲ τὸ νὰ φορῇ καὶ ἡ κόρη μου τοῦρκικα, ἐτέργησαν εἰς τὰ ἦθη.

Ἐγὼ ἔγραφα τῷ Ὑψηλοτάτῳ μου εὐεργέτῃ νὰ μὲ φιλοδωρήσῃ μὲ μερικὰ βενέτικα, μεταξωτὰ καθάδια, ἐπειδὴ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τὰ ἔχω ἔτοιμα, μόνον ἀπὸ τὰ ῥονικὰ μου λείπουν μερικὰ, καὶ ἐλπίζω ἀπὸ τὰ ἑλκός του νὰ χαροποτηθῇ καὶ νὰ τιμηθῇ, καὶ ἡξερῶ πολλά καλὰ πῶς ἰσχύει μεγάλως ἓνας λόγος παρακινήτικος, καὶ πιθανῶς εἰς τὸ νὰ τελειώσῃ ἡ ἐπιθυμία μας, καὶ θέλει ἔχῃ καὶ μέγαν μισθόν. Καὶ εἰς τοῦτο τὴν προσκυνούμεν καὶ τὴν προσκαλοῦμεν, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ συναικεσίον μας νὰ μᾶς γράψῃ καὶ νὰ μᾶς εὐχθῇ διὰ γράμματος, μὲ εὐχὰς καὶ εὐλογίας· τὸ ὅποιον θέλει τὸ ἔχωμεν διὰ τὴν μεγαλῆτερον δῶρον, καὶ διὰ τιμὴν καὶ δόξαν.

Ἡ ταπεινὴ μου κόρη Μαριοῦτζα προσκυνώντας φιλεῖ χεῖρας καὶ πόδας. Ὁ γηραιός πατήρ μου ταπεινῶς τὴν προσκυνεῖ· ὁ ταπεινός μου ἀδελφὸς παπὰ Πέτρος πανευλαβῶς φιλεῖ τὴν ἁγίαν τῆς δεξιάν· ὁ γραμματοκομιστής, μισέρ Λεονῆς καὶ σύντροφος τοῦ μισέρ Σιδερῆ, εἶναι ὁ γαμβρός μου, καὶ νὰ τὸν συγχωρήτε, καὶ νὰ τὸν ἀγαπήσετε διὰ τὴν ἀγάπην ἐμεῦ, τοῦ ταπεινοῦ σας δούλου. Καὶ μὲ τοῦτο ἀφιερώνομαι ὅλως διόλου ἓνας ἀπὸ τοῦς μικροτέρους τοῦ δούλους, νὰ μᾶς ἔχῃ καθὼς μᾶς εἶχε, καὶ νὰ μὴ μᾶς λείψῃ τὸ χροποιοῦν της πανάγιον γράμμα, καὶ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ πῶς δὲν ἐπε-

slugi vechi ale sale, precum obișnuiește mărînimos la slugile lui cele drepte.

Și de aceia mă rog să scrii Prea-Înălțatului nostru, și să lauzi și pe ginerele nostru, și să-l îndemni cum va fi de nevoie să ne cinstească și să ne dăruiască; pe de o parte, ca slugile sale drepte și vechi, iar, pe de alta, ca fiică a lui duhovnicească, și mai ales că în patria mea niciodată nu s'a întâmplat ca un Domn să cunune.

Eu am dat ginerelui meu patru pungi naht, trei în argintării și juvalere, patru în haine; de și toate acestea îndoit le-au dat alții: monsieur Stratis, Antonie Fardis, Petrokokkini și alți mulți fruntași ai locului; și el a ales mai bine ale mele cele mai puține. Dar i-am dat și eu un diamant, frumos, cinstit și cuminte, și pentru că e și dânsul deprins ca la Țarigrad și pentru că și fata mea se poartă turcește, s'au potrivit la obiceiuri.

Eu am scris prea-înălțatului meu binefacător să-mi facă dar cu unele mătasuri de Veneția, caftane de mătăasă, căci toate celelalte le am gata, numai de spre haine îmi lipsesc unele, și nădăjduiesc de la mila lui să fin dăruit și cinstit, și știu prea bine că are putere mare un cuvânt de indemn, și e de crezut ca să se îndeplinească dorința noastră, și vei avea și mare răsplată. Și pe lângă aceasta ne rugăm și te chemăm ca la bucuria nunții noastre să ni scrii și să ni trimiți rugăciuni în scris și binecuvântări; ceia ce o vom avea drept cel mai mare dar, și drept cinste și glorie.

Smerita mea fiică Mărința, închinându-Ți-se, Îți sărută mânilor și picioarele. Bătrânul meu tată cu smerenie Ți se închină; smeritul meu frate popa Petru cu toată evlavia Îți sărută sfințita dreaptă; aducătorul, messer Leonis și tovarăș al lui messer Sideri, e ginerele meu, și să-l primești bine și să-l iubești pentru hatârul meu, al smeritei Tale slugi. Și eu aceasta mă închin cu totul, ca una din cele mai mici slugi ale Tale, ca să ne ai cum ne-ai avut, și să nu ni lipsească îmbucurătoarea-Ți scrisoare preasfințită, și să ne ierți că n'am

ράσαμεν καθὼς ἔπρεπε, μὲ τὸ νὰ μ.ς λάχουν
μέριμναι ἐπὶ μερίμνων. Καὶ μὲ τὴν ἡσυχίαν
τῆς στεφανώσεως θέλει κάμω τὸ ἀπαραίτητον
μου χρέος εἰς τὴν πανάγιόν μου πατέρα καὶ
εὐεργέτην, καὶ μὲ τοῦτο κάμνω τέλος· αἱ δὲ
πανάγια εὐχαὶ τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος
εἰρήσαν μεθ' ἡμῶν. Ἀμήν.

1712, Ὀκτωβρίου 12.

Τῆς Ὑπετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος,
δοῦλος ταπεινὸς καὶ εὐλαβής:

Παντολέων Καλλιάρχης Ἀκέστωρ.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Gedeon.)

petrecut cum se cădea, căci ni-au venit
griji peste griji. Și cu liniștea cununiei
voiu face neapărata mea datorie către prea-
sfînșitul meu părinte și binefăcător. Și cu
aceasta încheiu; iar rugăciunile Fericirii
Tale fie cu noi. Amin.

1712, Octomvrie 12.

A prea-înțeleptei Tale Fericiri slugă
smerită și cu evlavie

Pantaleon Caliarh Akestor (?).

CCCCXCVI.

Constantin Cantacuzino Stolnicul către Compania Grecească din Sibiiu,
pentru cazul lui Hagi-Ghiureu.

1712,
13 Novem-
bre.

Θ[ε]ός.

Ἐντιμότετοι καὶ χρησιμώτατοι πραγμα-
ταὶ τῆς ἐρδελεικῆς Κομπανίας, τὴν Ἐντιμό-
τητά σας φιλικῶς χαιρετῶ. Δεύτερον ἤδη
γράμμα τῆς Ἐντιμότητός σου ἔλαβον, εἰς τὸ
ὁποῖον σημειοῖτε ἡμῖν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ
Χατζῆ-Γκιούρκου· διὰ τὸ ὁποῖον καὶ θαυμάζω
καὶ λυποῦμαι. Θαυμάζω πῶς ὁ Χατζῆ-Γκι-
ούρκος οὕτως ἀδίκως καὶ παραλόγως καὶ ἔξω
κάθε χριστιανικῆς δικαιοσύνης σας συγχίζει.
Λυποῦμαι πῶς ἡ Κομπανία σας ἀδικεῖται.
Ἐγώ, ὡς καθὼς καὶ ἐκ στόματος θέλει σας
τὸ εἰπεῖ ὁ γραμματοκομιστής, τὸν Χατζῆ-
Γκιούρκου, ὥσάν ὅπου ἦλθε καὶ μὲ ἐπαρακά-
λεσε, φιλικῶς ἐπάσχισα νὰ τὸν ὑπερασπισθῶ
εἰς τὸ δίκαιον· εἰς δὲ τὸ ἄδίκον, ποῖος εἶναι
ἐκείνος ὅπου τὸν θέλει βοηθήσῃ; Ὅθεν, ὤ-
σον δύνανται βοηθεῖν, καὶ θέλω ὑπερασπισθῆ
καὶ τὴν κοινότητα. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ ὅπου ἔ-
γραψα τὸν ἄρχον Μπίρο Σαμουήλ, ὥσάν
ὅπου εἶναι γνῶριμος καὶ φίλος μου, παρακα-
λῶντας τον νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν κοινότητα
τῶν παγματοευνῶν, στοχαζόμενος τὸ δίκαιον
ὥστε νὰ μὴν ἀδικῇ παρανόμως τὴν Κομπ-
ανίαν ὁ Γκιούρκος. Καὶ ἐλπίζω εἰς Θεόν
πῶς θέλει σας δικαίωσῃ χωρὶς ἄλλα, εἰς
τόσον ὅπου νὰ μὴ σας ταραττῇ πλέον. Καὶ
πάλιν ἄμποτες ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ μὲ ἀξιώσῃ
καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ σας δουλεύσω φιλικῶς εἰς
τὰ κατὰ δύνανμιν. Ταῦτα κατὰ τὸ παρόν· οἱ
δὲ χρόνοι σας θεόθεν πολλοὶ καὶ εὐτυχεῖς.

1712, Νοεμβρίου 13.

Τῆς Ἐντιμότητός σας καλοθελῆς φίλος:

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνὸς Στόλνικος.

Cu Dumnezeu.

Prea-cinstiți și de folos negustori ai
Companiei ardeleni, mă închin prieteneste
către cinstiți d-voastră. Am primit și cea
de-a doua scrisoare a cinstiți d-voastră, în
care-mi dați de știre pentru lucrul lui
Hagi-Ghiureu; pentru care și mă mir și mă
și întristez. Mă mir cum Hagi-Ghiureu vă
supără așa de fără dreptate și fără de noimă
și fără orice dreptate creștinească. Mă în-
tristez cum de Compania d-voastră e ne-
dreptățită. Eu, precum și din gură vă va
spune aducătorul scrisorii, m'am sârguit
prieteneste să sprijin spre dreptate pe Hagi-
Ghiureu, de oare ce a venit și m'a rugat; ci
spre nedreptate cine e acela care l-ar ajuta?
Deci, cât pot ajuta, voiu și sprijini și Com-
pania. Pentru care iată că i-am scris d-sale,
lui Samuil Biró, ca unul ce este cunoscut
și prieten al meu, rugându-l să sprijine
Compania negustorilor, gândindu-se, după
cum se cuvine, să nu nedreptățească Ghiur-
eu, împotriva legilor, pe Companie. Și
nădăjduiesc în Dumnezeu ca vă va judeca
fără altă cerere, întru atâta încât să nu vă
mai tulbure. Și iarăș să mă învrednicească
Dumnezeu sfântul și de-acum înainte să
vă ajut prieteneste în cele după puterea mea.
Aceasta pentru astăzi, iar anii tăi să fie
de la Dumnezeu mulți și fericți.

1712, Noiembrie 13.

Binevoitorul prieten al cinstiți dumnea-
voastră:

Constantin Cantacuzino Stolnicul.

[V^o:] † Τοῖς ἐντιμωτάτοις καὶ χρησιμωτάτοις πραγματευταῖς τῆς ἐρδελικῆς Κομπανίας ὡς καὶ πανευτυχῶς, εἰς Σιμπίνην.

[Pecete neagră, cu vulturul împărătesc și K T. K T.]

[Iorga, *Studii și documente*, XII, pp. 17-8, n° XXII.)

[V^o:] † Prea-cinstiților și de folos negustori ai Companiei ardeleni, cu cinste și cu toată fericirea, la Sibiu.

CCCCXCVII.

1712,
17 Novem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutatea cârmuirii și starea de slăbiciune a Moldovei, precum și despre mănăstirile Sf. Mormânt.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Δύο γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν αὐ-
τῆς ὕψιστην λίαν ἐχάρημεν' ἐδέχθημεν μετ'
εὐλαθείας καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς, καὶ
εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς
γραφόμενα.

Ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Ὑ-
μετέρας Σεβασμιότητος νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ
νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ νὰ κυβερνήσωμεν εἰς τοῦ-
τους τοὺς δυσκόλους καιροὺς. Ἡ ἀδυναμία τοῦ
τόπου εἶναι μεγάλη μόνον τὸ ἄπειρον ἔλεος
τοῦ Θεοῦ νὰ προφθάσῃ! Εἰς τὰ ἱερά αὐτῆς
μοναστήρια οὔτε ἔλειψεν οὔτε θέλει λείψῃ ἡ
δυνατὴ ἐκ μέρους μας ἐπίσκεψις' μόνον πα-
ρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, εἰς
τὰς ἱεράς αὐτῆς πρὸς Θεὸν ἐντεύξεις, ἀδια-
λείπτως νὰ μᾶς ἐνθυμῇται' ἐπειδὴ καὶ γνωρίζει
τὴν θερμὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἄκραν εὐλάβειαν
ὅπου ἔχομεν πρὸς αὐτήν, ὡς πρὸς ἐν Χριστῷ
σεβασμιωτάτον μας πατέρα.

Παρακαλοῦμεν καὶ πάλιν νὰ ἔχομεν τὸ
ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς
καὶ ἐφετῆς ὕψιστης τῆς, καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς
εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριό-
τητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευ-
τυχεῖς. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οὐκ ἐν
Χριστῷ καὶ ὅπως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1712, Νοεμβρίου 17.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 73-4, n° 55.)

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Doă scrisori ale Fericirii Tale le-am
primit, și ne-am bucurat foarte pentru buna
și dorita-Ți sănătate; am primit cu evlavie
și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim.
Am aflat și cele scrise pe rând.

Prea-bunul Dumnezeu prin rugăciunile
Reverenței Tale să ne ajute și să ne întă-
rească a cârmui în aceste vremi grele. Slăbi-
ciunea țerii e mare; numai nesfârșita milă
a lui Dumnezeu să vie într'ajutor Sfințe-
lor Tale mănăstiri nici nu li-a lipsit, nici
nu li va lipsi îngrijirea cu puțință din
partea noastră; numai ne rugăm de Feri-
cirea Ta ca, în sfințele-Ți rugăciuni către
Dumnezeu, nelipsit să-Ți aduci aminte de
noi; căci știi călduroasa iubire și înalta
evlavie ce avem pentru Tine, ca pentru
părintele nostru întru Hristos prea-venerat.

Ne rugăm și iarăși să avem sfințita-Ți
scrisoare, pentru vădirea sănătății Tale
bune și dorite și sfințele-Ți rugăciuni. Iar
anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu
prea mulți și cu totul fericți. Al Fericirii
Tale fiu întru Hristos și cu totul la po-
runcă.

1712, Noiembrie 17.

Io Nicolae Voevod.

CCCCXCVIII.

1712,
12 Decem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări pentru sărbătorile apropiate.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.
Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-

¹ V, pentru toate, pe lângă studiul lui Al. G. Mavrocordat, în *Arhiva societății științifice și literare* din Iași, VII (1896), p. 488 și urm., 589 și urm., memoriul nostru Carol al XII-lea, Petru-cel-Mare și țerile noastre (1709-1714), în „Analele Academiei Române”, XXXIII, p. 1 și urm.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρὺσανθε, ἡμετέρε ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ἄκρῃ ὑγιείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ, μετὰ μακροβιότητος.

Προλαβόντως ἐγράφαμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ παρ' αὐτῆς προπεμφθὲν ἡμῖν ἱερὸν γράμμα, καὶ τῶρα πάλιν, μετὰ τὴν νὰ ἐπλησίασαν αἱ παρούσαι ἁγίαι ἑορταί, δὲν ἐλείψαμεν γράφοντες νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὴν υἱικὴν μετ' εὐλαβείας προσαγορεύσιν ὁ ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου ὑπερφυῶς γεννηθεὶς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν νὰ ἀξιώσῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἐορτάσῃ καὶ νὰ πανηγυρίσῃ φαιδρῶς καὶ τὴν γενέθλιον ταύτην ἡμέραν καὶ τὴν Περιτομὴν καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια, καὶ ἐφέτος καὶ εἰς χρόνους πολλοὺς, μετ' ὑγιείαν, εὐδαιμονίαν καὶ ἐπιτυχίαν πάντων τῶν καταθυμίων νὰ ἀξιώσῃ δὲ καὶ ἡμᾶς διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος πρὸς ἀγαθὴν κυβέρνησιν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγιείας τῆς, καὶ τὰς ἱερὰς τῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς.

1712, Δεκεμβρίου 12.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, o. c., IV, p. 74, n° 56.)

lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, întru Hristos părinte prea-venerat, ne îndreptăm cu evlavie către Fericirea Ta și-Ți sărutăm sfințita dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te păzească în cea mai înaltă sănătate și fericire, întru mulți ani.

Dăunăzi am scris Ferieirii Tale, răspunzând la sfințita-Ți scrisoare trimisă de Tine nouă, și acuma iarăși, de oare ce s'au apropiat aceste sfinte serbători, n'am lipsit de a-Ți scrie ca să-Ți dăm cu evlavie cvenita închinăciune fiască; cel născut peste fire din Sfânta Fecioară Hristos Dumnezeu nostru să învrednicească pe Fericirea Ta a serbă și a prăznui cu bucurie și această zi a Născutului și Tăierea împrejur și Sfânta Bobotează, și anul acesta și întru mulți ani, cu sănătate, fericire și dobândirea tuturor celor dorite; și să ne învrednicească și pe noi prin sfintele rugăciuni ale Reverenței Tale de bună cârmuire și stare pașnică. Ne rugăm să avem sfințita-Ți scrisoare pentru vădirea bunei și doritei Tale sănătăți, și sfintele-Ți rugăciuni. Iar anii Ferieirii Tale să fie îndelungați și pe deplin fericiri. Al Ferieirii Tale fim în Hristos și cu totul la poruncă.

1712, Dechemvrie în 12.

Io Nicolae Voievod.

CCCCXCIX.

Nicolae Mavrocordat lui Ieroteiu, Mitropolit de Dristra, despre grozăviile năvălitate una după alta din toate părțile asupra nenorocitei și plinei de gemete Moldovei, despre „mulțimea de griji în care a căzut“ și despre părerea lui de rău pentru lucruri „sinistre și vrăjmașe“ întâmplare și acestui episcop (cuprins retoric).

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ Μητροπολίτῃ Δρύστρας, κύριω Ἱεροθέῳ.

Συγγὴν ἡμῖν ἐγκαλεῖ τὰ ἄρτι φοιτήσαντα ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, καί, φιλίας παλαιᾶς ἀναμνησκοντα, οὐ μόνον ἐς τὸ γράφειν παροτρύνει, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ αὐτῇ ἀπαντήσαντα, σκατὰ καὶ ἀντίθετα ἐκτραγωδοῦντα, παραμυθίαν καὶ ἐπικουφίσιν τῶν δεινῶν ἐξαιτεῖται. Καὶ ἡμεῖς μὲν, ὡς φίλη καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, οὐκ ἀντεπιστεῖλαντες αὐτῇ, μακρὰ δὲ χρησάμενοι σιωπῇ, ὥστε τῶν ἐταιρείᾳ καθηκόντων ἡμεληχότες, οὐκ ἔξω μῶμον εἶμεν ἂν. Ἀλλὰ τὰ ἀλλεπάλληλα δεινὰ, ἃ πανταχόθεν ἐνέσκηψε τῇ δυστήνῳ καὶ πολυστόνῳ Μολδαβίᾳ, τοσοῦτω φροντίζων ἡμᾶς ἐνέβαλεν ὄχλῳ, καὶ μαννοῦ εἰς ἀμηχανίαν συνήλασεν, ὥστε πολλάκις καὶ αὐτὴν ἡμᾶς ἀπολέγεσθαι τὴν ψυχὴν. Καί, εἰ μὴ ἡ δικαία ψήφῳ πρὸς ἡμετέραν παιδαγωγίαν ἀνεγείρεσθαι συγχωροῦσα τοὺς τοιοῦτους τυφῶνας καὶ λαίλαπας τοῦ Κρείττονος πρόνοια, περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπευομένη, ἀδιαλείπτως ἐν μέσῳ κυμάτων ἐπεστήριξε καὶ ἀνῶρθον, καὶ εἰς ὁποιοὴν

1712,
15 Decem-
bre.

ἤλπειρε τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, πολλοῦ γε δεῖ ἡμεῖς, οἱ ἄδρανές περικείμενοι σῶμα καὶ χαμαὶ ἡλίους ἔχοντες ψυχάς, ἀντισχεῖν εἵχομεν καὶ καρτερῆσαι. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πάλαι γεννάδαι, οὓς ὁ πρὶν χρόνος ἐξέμνησεν, ἐς γόνυ κάμψαντες, κατὰ πρόσωπον αἰσχυρῶς ἔπεσον ἄν. Ταῦτά τοι, ὦ θεσπεσία κεφαλὴ, κατέσαις καὶ τῆς ψυχῆς τὸ ὅπως οὖν γενναῖον, καὶ τοῦ νοῦς τὴν ἀκμὴν ἤμβλυνε, καὶ τὴν γλῶτταν ἐπέδησε καὶ σιγᾶν ἐπέταξεν, ἵνα μὴ, γράφοντες καὶ ἐκτραγωδοῦντες τὰ καθ' ἡμᾶς, δόδωνς καὶ λύπης κοινωνοὺς τοὺς φιλοῦντας ἀπεργαζώμεθα. Γινόντες δὲ ἤδη οὐδὲ τὰ κατ' αὐτὴν εἶναι βελτίω, μέσσην δεδήγμεθα τὴν καρδίαν. Τῇ γάρ ἀναπολήσει τῆς ἀγαθῆς τῶν ἐταίρων καταστάσεως, ὅποιαν οὖν ὕφεισιν τῶν δεινῶν προσδοκῶντες, ἐκείνων οὐ καλῶς χωροῦντων διπλῶς ἀνιώμεθα. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἀπαρηγόρητα τὰ τῆς ἀνίας, οὐδὲ προϊέμεθα τὴν τῶν κρειττόνων ἐλπίδα. Τοῦτο μὴδέποτε γένοιτο· μὴδὲ κατισχύσεις ποτε τοσοῦτον ἢ τὸ γένον ἔχον, Θεοῦ παραχωροῦντος, κινῶσα τὴν καθ' ἡμᾶς οἰκουμένην σκαιὰ χρόνου φορά, ὥστε τῆς τῶν χρηστοτέρων προσδοκίας ἡμᾶς παρακροῦσαι, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν ὠθῆσαι τοὺς Χριστοῦ λάτρας, τοὺς ἐδσεβεῖα σεμννομένους, τοὺς μεραβηκτότας ὑπεκλίνειν τὴν αὐχένα τῷ θεῷ δουλήματι. Οὐ διαλείπομεν ἄρα ψυχαγωγοῦντες ἐαυτοὺς ἡπιωτέροις λογισμοῖς. Καὶ ἐθέλπιδες ἐσμεν ὡς διαδέξεται καὶ τουτοῦ τὸν χειμῶνα θυμωρέστερον ἔαρ, καί, τοῦ τυφῶνος κατευνασθέντος, ἐπανθήσει αὖθις γαλήνη καὶ νημερία καὶ ὀφόμεθα ἡμέρας ἀναψύξεως, ἴλεψι τῷ ὄμματι τοῦ θεοῦ προσβλέψαντες, διὰ τῶν εὐπρασδέκτων ὁμῶν εὐχῶν καὶ ἐντεύξεως.

1712, Δεκεμβρίου 15.

(Legrand, o. c., IV, pp. 75-6, n° 57.)

D.

1712,
20 Decem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către fostul Patriarh de Alexandria, Gherasim, despre cele întâmplate în Moldova de la a doua numire a sa ca Domn.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ Πατριάρχει πρῶτῳ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ.

Συγγνώμην αἰτησόμενος ἦκω τῆς μέχρι δαυρο σιωπῆς, μακαριώτατε πάτερ, καὶ εὐελπίς εἰμι ἐπιχορηγηθῆσεσθαι μοι παρὰ τῆς ὑμετέρας φιλανθρωπίας· οὐδὲ γάρ ὑπὸ λήθης ἢ ῥαθυμίας οὐκ ἀποδεδώκαμεν τὰς ὀφειλομένας πρσσησεις τῇ ὑμετέρῃ σεβασμίῳ κεφαλῇ, ἣν ἀνέκαθεν γεραίροντες διατελοῦμεν, καί, τὴν ἀξιολύμητον καὶ ἀξιάγαστον αὐτῆς εἰκόνα τῷ κρατίστῳ τῆς ψυχῆς ἐγκολάφοντες μέρει, ὅσαι ἡμέραι καὶ ὅσαι ὥραι τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμοὺς ἐς αὐτὴν ἀπερείδομεν καὶ προσεδρεύομεν, καὶ προσλιπαροῦμεν τῇ ἀναπόλῃ τῶν θείων χαρακτήρων, οἷς ἡ ὑμέτερα μακαρία τῷ ὄντι ψυχῇ κατηγλάισται, καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ὑπερκεῖται, ποικίλαις ἀρεταῖς καθωραϊζομένη, ἐν αἷς οὐκ ἔχει μεῖονα χώρον τὸ πρᾶον καὶ ἐπιεικὲς καὶ φιλάνθρωπον. Καὶ τοῦτ' ὅτ' αὐτῇ τῷ μέρει οὕτως ἀφειδῶς καὶ ἀφθόνως εἴωθε χρῆσθαι, ὥστε καὶ αὐτοῖς τοῖς μεγάλως ἐπταικόσιν οὐ μόνον ἐπανιέναι τὰς ποινάς, ἀλλ' οὐδὲ ταῖς μέχρι λόγων ψιλῶν ἐπιτιμῆσαι τούτων καθάπτεσθαι, πολλάκις δὲ οὐδ' ἐνταῦθα ἴστασθαι, ἀλλὰ, πρόσω χωροῦσα, φιλοφροσύναις καὶ εὐποιαῖς ἀμείβεσθαι τοὺς προσκεκροκότας. Οὕτως ἄρα γνώμης ἔχουσα, τῇ διαστάσει τῶν τόπων, καὶ τῇ ἀπορίᾳ τῶν γραμματοφόρων, καὶ ταῖς μυρίαῖς ἀσχολαῖς αἷς ἐμπεριελήμ-

Nicolae Mavrocordat către fostul Patriarh de Alexandria, chir Gherasim.

Cer iertare pentru tăcerea de până acum, prea-fericite părinte, și am bună nădejde că mi se va ajuta de iubirea-Ți de oameni; căci nu din uitare sau lene n'am dat cuvenitele închinări persoanei Tale venerate, pe care de mult statornic o cinstim, și, săpând icoana Ta vrednică de cinste și de admirație în partea cea mai bună a inimii, zilnic și în tot ceasul ni-am îndreptat și ațintit spre Tine ochii minții, și rămânem în amintirea dumnezeieștilor însușiri, cu care sufletu-Ți fericit în adevăr strălucește, și e mai presus de cei din juru-Ți, împodobit fiind cu felurite virtuți, în care nu are loc mai mic blândeța și cuviința și iubirea de oameni. Și de această parte atât de necruțător și fără părere de rău ai obișnuit să te folosești, încât și celor mult greșiți nu numai că li ierți păcatele, dar nu-i apuci nici cu mustrarea măcar a unor simple cuvinte; dar adesea nici întru aceasta nu rămâi, ci, mergând mai departe, răspunzi cu bunăvoință și cu fapte bune celor ce Te-au jignit. Așa aplecări având deci, vei pune această îndelungată tăcere pe sama depărtării locurilor, a nepriceperii aducătorilor de scrisori și a miilor de trebi în

μεθα, ἀναγράφει τὴν μακρὰν ταυτηνὶ σιγὴν καὶ οὐ μόνον ἡμᾶς ἀπολύσει αἰτίας ἀπάσης καὶ μέμφεως, ἀλλὰ καὶ συναρᾶται φιλοστόργως, καὶ πάνυ τοι εὐμενῶς παραμυθῆσεται, γνοῦσα τὴν ἀνωμαλίαν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων, καὶ ὁποίοις δεινοῖς καὶ χαλεποῖς προσπαλαίωμεν. Καί, ἵνα χρόνιον σιωπὴν ἐκτενείῃ λόγων ἀντιστηκώσωμεν, ἐξέστω ἡμῖν ὡς ἐν κεφαλῇ ἐπελθεῖν τὰ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ συμβάντα, ἀφ' οὗτου ἐνεχειρίσθημεν τὸ δεύτερον τῆς Μολδαβίας τὴν ἡγεμονίαν· οὐδὲ γὰρ ἔκτοτε ἐπεσταλκαμεν ὅλως τῇ Ἰμετέρᾳ Σεβασμιότητι.

Καὶ δὴ, λόγοις οἷς οἶδε τὸ θεῖον, τῇ 25 τοῦ κατὰ τὸ 1711 Σεπτεμβρίου μηνός, κοινῇ ψήφῳ τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος καὶ τοῦ παραδυναστού καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῇ διοικήσει ὄντων, αὐθις τῇ ἡγεμονίᾳ κεκοσμήμεθα, καί, μετὰ πολλῆς πομπῆς εἰς τὰ βασιλεια μεταπεμφθέντες, κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐνεφανίσθημεν τῷ αὐτοκράτορι. Καὶ ἡμεῖς μὲν τὴν προσήκουσαν αὐτῷ ὑπόκλισιν καὶ προσκύνησιν ἀποδεδώκαμεν· ὁ δὲ βασιλικὴν φιλοφροσύνην ἐπεδείξατο, καί, τὰ τῆς ἡγεμονίας ἐπιδαφιλευσάμενος ὡς ἔθος παράσημα, λόγων τε μετέδωκε, καί, τὴν ἐς τὸ μέλλον περὶ τὸ ὑπήκοον καὶ περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπίαν διατρανώσας καὶ θεβαιωσάμενος, καὶ χρησταῖς ἐλπίσιν ἀναθαρρύνας, ἄνευ ἀναβολῆς τὴν εὐθὺς τῆς Μολδαβίας πορείαν ἐπέταξεν ἡμᾶς ἐπιταχύναι. Καὶ ἡμῖν δὲ ἀεὺμόφορον οὐσης τῆς ἐν τῇ βασιλευούσῃ πλείονος διατριβῆς, τῇ διευθετῆσαι τῶν οἰκοὶ καὶ τῇ θεούσῃ παρασκευῇ πέντε μόνας πρὸς ταῖς δέκα ἐπιμετρήσαντες ἡμέρας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξήλθομεν, καὶ μακροτέροις σταθμοῖς ἐχρησάμεθα, καίπερ οὐχ ὅτιως ἔχοντες τὸ σῶμα, ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇ συνήθει ἐπιβόρῃ τοῦ φλέγματος, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῶν περὶ τὰ νεφρὰ πόνων ὀχλούμενοι.

Ὅπηνίκα δὲ πλησίον τῆς Ἀδριανού γεγόναμεν, τὴν ὅσον οὐπω τοῦ παραδυναστού ἐκείσε ἄφιξιν¹ παρὰ τῶν κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπαντώντων εἰληφόρες, ἵνα μὴ, ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει τὴν ξυντυχίαν ποιήσαντες, καί, τὰ συνήθη δῶρα αὐτῷ τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν προσενεγκόντες, πλείονά τε χρόνον ἐμπαραινέαντες, οὐ μόνον τὴν ἐκ τῶν δαπανῶν ζημίαν ὑποστησώμεθα, ἀλλὰ καί, παρὰ τὰ ἡμῖν ἐπιταχθέντα ποιεῖν δόξαντες, προσκρούσωμεν τῷ Βασιλεῖ, τοὺς πλείους μὲν τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ πάσαν τὴν σκευὴν κατόπιν ἀπελίπομεν, μετ' ὀλίγων δ' ὑπηρετῶν, ταχυτάτῳ χρησάμενοι δρόμῳ, ἀνηντήσαμεν τῷ παραδυναστῇ ἤδη διαβαλόντι τὸ ὄρον τοῦ Αἰζμου, καὶ ξυνετόχομεν ἐν ταῖς

care suntem prinși, și nu numai că ne vei deslegă de toată învinuirea și dojana, dar încă vei veni cu dragoste în ajutorul nostru și ne vei mângâia cu toată bunăvoința, știind neorânduiala lucrurilor din jurul nostru și cu ce lucruri grozave și grele ne luptăm. Și, ca să punem la loc îndelungata tăcere cu întinderea cuvintelor, să ni fie îngăduit ca pe scurt să începem cele ce ni s'au întâmplat, în public și în particular, de când am căpătat a doua oară Domnia Moldovei; căci de atunci n'am mai scris Reverenței Tale.

Și, deci, pentru cuvinte pe care Dumnezeu le știe, la 25 ale lunii lui Septembrie din anul 1711, cu voia de obște a Împăratului nostru și a Vizirului și a tuturor cărmuitorilor, iarăș am fost împodobiți cu Domnia și, trimeși cu pompă mare la Poarta împărătească, am fost înfățișați după obiceiul Împăratului. Și noi i-am dat cuvenitul omagiu și cuvenita închinare; iar el și-a arătat bunăvoința împărătească și, dând, cum e datina, semnele Domniei, le-a întovărășit cu cuvinte și, vădind iubirea pe viitor pentru supuși și pentru noi și asigurând-o și îndemnându-ne cu bune nădejdi, ni-a poruncit ca fără zăbavă să luăm iute calea dreaptă spre Moldova. Și, nouă fiindu-ni neprielnică starea mai îndelungată în Țarigrad, cheltuind numai einsprezece zile pentru orânduirea celor de acasă și pentru pregătirea de nevoie, am ieșit din Constantinopol și am făcut popasuri mari, deși nu eram bine cu sănătatea, ci, pe de o parte, eram supărați de obișnuita curgere a flegmei și, pe de alta, de dureri la rinichi.

Iar, căud am ajuns lângă Adrianopol, aflând sosirea acolo din ceas în ceas a Vizirului, de la cei ce i-am găsit în cale, temându-ne ca nu cumvă, făcând întâlnirea cu dânsul în acel oraș, și, aducându-i lui și celor de pe lângă el darurile obișnuite, și rămâind acolo mai mult timp, nu numai să suferim paguba de pe urma cheltuielilor, ci, părând că facem împotriva lucrurilor ce ni s'au poruncit, să riscăm disgrăția Împăratului, am lăsat în urmă pe cei mai mulți din jurul nostru și tot bagajul și, cu puțini oameni de casă, luând calea cea mai scurtă, am întâmpinat pe Vizir când trecea încă munții Emului, și am avut o

¹ De la Prut, după pacea cu Țarul.

σκηναῖς αὐτῶν τε καὶ τῶν Βασιλεῖ τῶν Σκυθῶν, τῶν Δεσλέρ-Γιράι, παρ' ἀμφοτέρων πολλὰς φιλοφροσύνης ἀπολαύσαντες. Ὁ μὲν γάρ παραδυναστεύει πάσαις εὐνοῖς ἦν τοῦ τε αὐτιμίτου γεννήτορας καὶ ἡμῶν ὁ δὲ Σκύθης, αἰτιώτατος γενόμενος τοῦ ἡμᾶς μὲν ἀφαιρεθῆναι τὴν ἡγεμονίαν, ἐγκρατὴ δὲ γενέσθαι ταύτης τὸν Καντεμίρη, καὶ διὰ τὴν ἀποστασίαν ἐκείνου οὐδὲν ἰπνόμενος εἰ μὴ τὴν παρὰ πάντων μέμφει, τῇ ἀφθονίᾳ τῆς φιλοφροσύνης ἀποκρύβει θέλων τὴν προτέραν θλάβειν, πολλὰν εὖνοιαν ἡμῖν ἐπεδείκνυτο. Τιμῆς τοίνυν, καὶ ἐπαίνων, καὶ παντοδαπῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐμενείας ἐπιτετυγχεύετο, οὐδ' ὅτι οὖν δὲ δαπανήσαντες, ὅτε τῆς καθ' ὁδὸν αὐτοσχεδίου ξυντυχίας ἱκανῶς ἀφοσιουμένους τὴν ἔλλειψιν, ἀγαθαῖς μόνον ὑποσχέσεσιν ἐθεραπεύσαμεν τὴν ἐκείνων πλεονεξίαν καὶ το περὶ τὰ λήμματα λαίμαργον.

Καὶ οἱ μὲν μετὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν τὴν Ἀδριανοῦ κατέλαβον, ὅπῃ ὀλίγων παραδραμῶν ἡμερῶν ὁ παραδυναστεύει Μεχμέτ τὴν βασιλικὴν ἀφαιρεῖται σφραγίδα καί, δήμευσιν ὑποστὰς τῆς οὐσίας, εἰς εἰρήνῃ ἐπάγεται, ἐν μεγίστῃ καταστάσει κινδύνῳ καὶ αὐτὸ ζήτηθῆναι τὸ ζῆν¹. Ὁ γὰρ τῶν Σθέκων Βασιλεὺς καὶ ὁ τῶν Σκυθῶν Σουλτάνος, ὁ μὲν ἅτε παρημελημένος καὶ ἀποκεκλεισμένος τῶν ἐν Χουσίφ² μετὰ τῶν Μόσχων ἐνυμνάσεων, ὁ Σθέκος, ὁ δὲ δυσχεραίνων τῇ εἰρήνῃ, καὶ τῷ ἐκπεπρωμένῳ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου προσόδων λίαν ἀσχήλων, ἀμφοτέροι ἄρα μιᾷ βουλῇ καὶ μιᾷ συμποσίᾳ πάντα κεκινήσαντες λίθον, ὅπως, ἀναιρεθίσαντες ἐς ὀργὴν τὸν αὐτάρχη, τὸν παραδυναστεύει ὑποσκελίσωσι. Καὶ δὴ συγκροτοῦσι κατ' αὐτοῦ μυρίας διαβολὰς: καί, ἐν στενῷ ὄντων, φασί, τῶν Μόσχων, ὥστε οὐ μόνον τὴν κατὰ κράτος νίκην οἱ πρόχειρον γεγονέναι, ἀλλὰ καὶ τὸν μονάρχην αὐτῶν, ζωγρήσαντα, ἐς θρίαμβον ἐπαγαγεῖν δεδυνάμενον, χρημάτων πολλῶν λήψει τὴν νίκην καταπροέσθαι καὶ προδοῦναι τὸ τοῦ βασιλέως κλέος, ἐς ἅτιμους κατὰ γε τὴν δαφίλειαν τῆς τύχης συνθήκας χωρήσαντα. Καὶ δῆτα αὐτοὶ μὲν οὕτω δεινῶς ἐνδείκνυνται τὸν παραδυναστεύει. Μεταξὺ δὲ καὶ τῶν Μόσχων ἐλινυόντων καὶ ἀναβολὰς κλωθόντων περὶ τὴν ἀπόδοσιν (ὡς ἐνέκετο) τοῦ κατὰ τὰς ἐς τὴν Μαιώτιδα τοῦ Τανάϊδος ἐκβολὰς κειμένου φρουρίου, ᾧ Ἀζόφιον ὄνομα, ἐρίθιος καὶ ὄγκον λαμβάνουσιν αἱ διαβολαί,

întâlnire cu dânsul în corturi, precum și cu Împăratul Tatarilor, Devlet-Ghirai, învrednicindu-ne de la amândoi de multă bunăvoință. Căci Vizirul eră de mult cu gând bun față de răposatul nostru părinte și de noi, iar Tatarul, purtând cea mai mare vină pentru că ni s'a luat Domnia și i s'a dat lui Cantemir, și prin răscoala lui ne-culegând nimic decât mustrare de la toți, vrând să ascundă prin lipsa de năcaz a bunăvoinței paguba de mai înainte, ni-a arătat multă aplecare. Împărtaşindu-ne deci de cinste și laude și de tot felul de iubire și bunătațe, și fără a face cea mai neînsemnată cheltuială, căci întâmpinarea pe cale, fără pregătire, îndreptățiă lipsa, am lecut numai cu bune făgăduieli lăcomia lor și setea de căştiguri.

Și ei deci ajunseră la Adrianopol a patra zi, când, peste puține zile, Vizirului Mehmed i se iea pecetea și, suferind confiscarea averilor, e dus la închisoare, stând în cea mai mare primejdie de a fi pedepsit și cu moartea. Căci regele Suediei și Sultantul Tatarilor, cel d'întâiu, Suedesul, ca unul ce fusese trecut cu vederea și îndepărtat de la tratările de pace cu Muscalii la Huși, iar cellalt fiind nemulțămît de pace și ducând foarte greu faptul că a pierdut veniturile de la război, amândoi, într'un gând și într'o suflare, au pus totul în mișcare pentru ea, ațâțând spre mânie pe Împăratul, să puie piedecă Vizirului. Și, deci, strâng împotriva lui mii de învinuiri: și că, Muscalii fiind, cum se zicea, la strămtoare, nu numai că biruința prin putere îi ajunsesse în mână, dar, putând chiar și pe monarhul lor să-l aducă, prins, în triumf, a părăsit biruința prin luarea de multe averi și a trădat slava Împăratului, învoindu-se la condiții fără cinste cu privire la bielsugul norocului. Și deci ei încondeiază astfel în chip strașnic pe Vizir. Și, de oare ce Muscalii stăteau pe loc și țeseau zăbăvi pentru predarea (după învoială) a cetății așezate la gurile Donului (Tanais) în Meotida, care se chiamă Azov, pârile capătă fond și rost, și încredințază pe Împăratul și-l îndeamnă, ca, precum am spus

¹ E vorba de Baltagi-Mehmed, scos la 11 Novembre și înlocuit prin Iusuf. V. memoriul citat, pp. 113-5 și *Storia del soggiorno di Carlo XII in Turchia, scritta dal suo primo interprete Alessandro Amira* e publicata da N. Iorga (în „Studii și documente”, IX, și separat, 1905, ca făcând parte din colecția de cronici suedese) (v. p. 44, nota 1).

² În Legrand: Κουσίφ, Huși.

καὶ πείθουσι τὸν Βασιλέα καὶ παραξύνουσιν ἐς τοσοῦτον, ὥστε, ὡς ἔφθηνεν εἰπόντες, ἐπι-
τρίψασθαι πωινὰς τῷ δυστήνῳ παραδυνάστῃ.

Ἡμεῖς δ' ἐν τοσούτῳ τῇ ἄνωθεν εὐμενείᾳ τὴν ὁδοιπορίαν ἀνύσαντες, καὶ τὸν Δανοῦξιον ποταμὸν διαβάντες, τῆς πολυστόνου Μολδαβίας ἐπέβημεν, καὶ δάκρυσι τὸ ἔδαφος κατεβράντισαμεν· ἦν γὰρ ἀνθοῦσαν πρὸ ἐνὸς ποδῆτος ἀπολελούπαμεν, ἄμωρον ἤδη καὶ κατηφῇ κατακλόμεν, πολλῆς ἐρτήμιας τὴν πρὶν πολυανθρωπίαν διαδεξαμένης· τὰς οἰκίας, ὡς μὲν ἄνευ οἰκητόρων, αἱ δὲ τῷ πυρὶ δεδαπανημένας καὶ ἐς τέφραν συνιζήκυιας εἶδομεν τοὺς τε λείους ναοὺς τοὺς γε πλείους ἄρδην ἀνεσκαμμένους, καὶ σκυδικῆς λύσσης γεγονότας παρανόλωμα. Ποδαπὸς οἶε ἡμᾶς διατεθῆναι, μακαριώτατε πᾶτερ, ἐφ' οὗτω πικροτάτῃ θῆα; Μέσῃν διεβράγγημεν τὴν καρδίαν, μόνονα τοῖς δάκρυσι καταδεσπείσμεθα, τῇ λύπῃ κατεμεριζόμεθα, ἔνθεν μὲν τοὺς φονευθέντας καὶ τοὺς ἐξηγνδροποδιμένους· κατελευδόντες, ἔνθεν δ' ἐκείνους κατοικιζόμενοι, οἱ, τῶν ἁλλεπαλλήλων συμφορῶν ἀπυσωθέντες, ὥσπερ ἐκ σημείων ἐκ τῶν χαμαιζήλων οἰκιῶν ὥχροι καὶ ἡμιθανεῖς ἀνείρπον, ἐλαεῖν ἀλειψάνα τοῦ ἄρτι πεπαισμένου κλύδωνος, ὥσπερ φορτίον τὴν ἡθλίαν ζωὴν ἐπισυρόμενοι· ὅτε οἱ μὲν αὐτῶν ἀφρημένοι τὰ σπλάγχχα, γυναικῶν καὶ παίδων ἐστερημένοι, οἱ δὲ κατὰ τι μέλος ἀνάπηροι, πάντες ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ, οὐ μόνον ἐσθῆτων ἀμυροῦντες, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ μιᾷ ἡμέρᾳ τροφῶν. Κατελευόμεν δὲ καὶ ἑαυτοὺς, ἤδη ἐξ αὐτῶν προσιμῶν τῆς ψυχῆς προμαντευομένης τὰ δυσχερῆ ὅποσα ἡμῖν ἐς τὸ μετέπειτα ἐμελλεν ἀπαντᾶν· ἅπερ εἶθε τὸ θεῖον ὀτήσαιο, καὶ κρείττω φορὰν πραγμάτων ἐς τοῦπιόν χορηγοίη ταῖς εὐαγέσιν ὕμνων ἐντεύξεις. Παραμυθησάμενοι ὅλητα ὡς εἴχομεν δυνάμειος τὸ καθ' ὁδὸν ἀπαντῶν ὑπήκουον, καὶ κατὰ τὸ ἐγχωροῦν τῆς ῥασιτέρας αὐτῶν καταστάσεως προνοησάμενοι, ἐχωροῦμεν ἐς τὰ πρόσω, κατιφείας ἀνάπλεσι, λήπης ἀνάμεστοι, οὐδ' ὅπως ἑαυτοὺς ἀναλαβεῖν δυνάμενοι.

Ἄλλ' ἡ ἄνωθεν εὐμένεια τὴν κατέχουσαν ὁδόνην ἐξ ὑπογείου διςκαθάσασα. Ὁ γὰρ φίλτατος ἡμῶν ἀδελφός, ὅς, τῷ τῆς γενικῆς ἐρμηνείας ἀξιόματι κοσμούμενος, παρακολοῦθαι τῷ παραδυνάστῃ, ἐξ ἐπιταγῆς ἐκείνου ἐν Μολδαβίᾳ ἤδη διατελῶν, καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων φροντίζων ἔστ' ἂν ἡμεῖς ἀφιεώμεθα, τὴν ἡμετέραν ἀφίειν φθάσαι προθυμησάμενος, καθ' ὁδὸν ἡμῖν ἀπαντᾷ, καὶ τὴν ἐπιπολάζουσαν ὁδόνην ἀποσοδήσας τῇ παρουσίᾳ, πολλῆς ἡμᾶς ἐμπίπλησι θυμῆδός καὶ εὐφροσύνης τῇ

ἐν ὁδῷ, σὰ πεδεψεσά πε nenorocitul Vizir.

Iar noi, între acestea, făcându-ni bună-tatea Celui de sus drumul, și trecând apa Dunării, am intrat în Moldova cea plină de suspine, și i-am stropit pământul cu lacrimi; căci, lăsându-l, acum vre-un an, înfloritoare, am găsit-o acum fără chip și umilită, în locul mulțimii de oameni fiind multă pustietate; casele le-am văzut unele fără locuitori, altele păgubite de foc și prefăcute în cenușă; iar sfintele biserici cele mai multe scotocite cu totul și ajunse pradă a turbării tătărești. Cum crezi că nouă ni-a fost, prea-fericite părinte, la o priveliște așa de amară? Ni s'a rupt inima, mai că ne-am scaldat în lacrimi, ne-am sfâșiat de întristare, pe de o parte plângând pe cei uciși și prinși și, pe de alta, prinzându-ne mila de aceia cari, scăpați de nenorocirile ce s'au urmat, ieșiau târându-se din casele lor dărâmate, ca din morminte, galbeni la față și pe jumătate morți, rămășițe jalnice ale furtunii abia potolite, ducând ca o grea povară viața lor nenorocită; unii dintre ei sfâșiați sufletește, lipsiți de soțiile și copiii lor, iar alții schilozi în vre unul din mădulare, toți în cea mai mare sărăcie, nu numai fără haine, dar și fără pâinea din fiecare zi. Ni-a fost milă și de noi, căci de la început chiar sufletul nostru a prevestit lucrurile grele ce eră să le întâmpinăm pe urmă; pe care de le-ar opri Dumnezeu și ni-ar da pe viitor un rând mai bun de lucruri prin bogatele-Ți rugăciuni! Mângâind deci cât puteam pe supușii ce-i întâlneau în cale, și după puțină iarăș îngrijindu-ne de o mai ușoară stare a lor, am mers înainte, plini de umilință și de întristare, neputând să ni venim câtuș de puțin în fire.

Dar bunăvoința de sus a împrăștiat jalea ce ne stăpâniă de jos. Căci prea-iubitul nostru frate, care, împodobit cu vrednicia de Tălmăciu al neamului, urmă Vizirului, petrecând, din porunca aceluia, încă în Moldova și îngrijindu-se de lucrurile de aici până să venim noi, dorind sosirea noastră, ne întâmpină în cale și, prin înfățișarea lui îndepărtând jalea în creștere, ne umple de multă încredere și bucurie prin prea-dulcea întâlnire cu dănsul. Și deci,

γλυκυτάτη συντηρία. Καί δή, ἀμφοτέρω τῶν ἱππῶν ἀποδόντες, καί ἀλλήλους περιπτύξασμενοι, καί μονοῦν προστακέντες, θάκρυα τῶν ὀμμάτων ἀποκείβομεν· καί, τῇ διαχύσει τῆς φωνῆς ἀνακοπτομένης, μόλις λύομεν τήν σιγήν ἐς αἰσιωτάτας ἐκκεχυμένοι προσρήσεις, καί ἀδελφοῖς πρεπούταις θεξιώσεσι καί φιλοτιμίαις ἐκάτερος θάτερον ὑπερβάλειν σπουδάζοντες, ἀμφιλαφεῖ ὀμιλίᾳ καί εὐλικρινείας μεσση λόγων κοινωνίᾳ τὰς ἐκ τῆς ἀθυρίας μεμαρασμένας ἄμφοιν ἡμῶν καρδίαις ἀρδεύομεν. Καί τῶν ἱππῶν πάλιν ἐπιβάντες ἡδυτάτοις λόγοις τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ κατακηλούμεν ἑαυτούς, καί μόλις ἐν τῷ καταλόματι τῆς ἀμοιβῆς φιλοφροσύνης τὴν ἄμιλλαν καταλύομεν.

Τὴν δὲ μητρόπολιν καταλαβόντες, καί μετὰ παραδρομὴν ὀλίγων ἡμερῶν τὴν ἀδελφὴν εἰς τὴν βασιλίδαν οὐκ ἀδακρυτὶ προπέμφαντες, τῆς ἐκ ναυαγίου περιωθεισῆς ἀρχῆς τοὺς οἴκας αὐτῆς μετὰ χεῖρας ἀναλαμβάνομεν, Θεοῦ συναιρουμένου, καί ἐπιδίδομεν ἑαυτοὺς τῇ διοικήσει, ἧς τὰ πρωτόλεια αἱ πρὸς Θεὸν ἐκτενεῖς εὐχαὶ καί ἡ τῶν περισωθέντων λειψάνων περιποίησις. Αὐτίκα ἄρα συγχᾶς ἐκπέμπομεν ἐπιστολάς πρὸς τοὺς εὐ γεγονότας καί λογάδας τῶν οἰκητόρων, οἷς μέτεστι τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως, καί ὧν ἀπόντων σκάζει τὰ τῆς ἀρχῆς, παρεδρευόντων δὲ καί εὐνοούντων τῷ ἡγεμόνι, οὐ μόνον καί τὸ λοιπὸν ὑπήκοον πανταχόθεν συρρεῖ, ἀλλὰ καί τὰ τῆς ἡγεμονίας καλῶς προβαίνει, βουλή καί πολυχειρίᾳ τῶν μετὰ χεῖρας κατορθουμένων καί τῶν ἐμπιπτόντων δυσχερῶν ἐξομαλιζομένων. Ὁ δὲ νοῦς τῶν γραμμάτων εὐνοίας πληρῆς παραμυθία ἕνεκα τῶν προλαβόντων δεινῶν, βεβαίως αἰνυμένης τῶν πεπλημμελημένων εἰς τὸν Βασιλέα καί εἰς ἡμᾶς, ἐνόμωτος ὑπόσχεται ἀσφαλείας, θαυλαῖς πίστεως φιλανθρωπίας ἀνυπακρίτου καί ἐνυπούλου, ἀκέραιος ἐπίδειξις ἀφειδῶς χορηγηθησομένης πατρικῆς φιλοφροσύνης. Πεπειραμένοι τολῶν καί πρότερον τῆς ἡμετέρας γνώμης τὸ περὶ τὰς ὑποσχέσεις ἀρὰρὸς καί βέβαιον, ἐλπιδὼν χρηστῶν ἐμπίπλυνται καί ἐναπτεροῦνται τοῖς γράμμασι· καί, ὥσπερ πρόβατα λύκων ἐφορμησάντων διασπαρέντα, τοῦ ποιμένος προσηγῶς ἀβλήσαντος, ἀγγελῶν ἀθροίζονται περὶ αὐτόν, οὕτω πάντες πανταχόθεν ἢ τάχους εἶχον φοιτῶσι, καί τοῖς λόγοις καί τῷ σχήματι πᾶσαν εὐπείθειαν ἐπιδεικνυνται. Ἡμεῖς δὲ ἅπερ ἔφθην ἐπιστεῖλαντες, εἰς ἔργον ἄγομεν· ἀναπετάνομεν τὰς ἀγκάλας, πάντας ἐνστερνιζόμεθα, ἅπασι μετὰ πολλὴν προσφερόμεθα ἐπεικίας, καί τὸν μὲν

coborându-ne de pe cai și îmbrățișându-ne, mai să ne înăbușim (?), vârsăm lacrimi; și, fiindu-ni glasul tăiat de bucurie, abia rupem tăcerea, revărsându-ne în cele mai vesele salutări, și, sârguindu-ne a ne întrece unul pe altul cu dovezi de prietenie și de cinste, ni răcorim inimile întristate de descurajare ale amândurora prin bogata convorbire și prin societatea plină de sinceritate. Și, suindu-ne iarăș pe cai, ni ținem de urât cu cele mai plăcute vorbe în restul drumului, și încheiem întrecerea abia cu încheierea bunăvoinței dintre noi.

Și, ajungând în Scaunul Domniei, și după trecere de puține zile trimetând pe fratele nostru, nu fără lacrimi, în Tarigrad, luăm în mâni iarăș fratele Domniei scăpate de naufragiu, cu ajutorul lui Dumnezeu, și ne apucăm de cărmuire, la începutul căreia sunt rugăciunile călduroase către Dumnezeu și adunarea rămășițelor scăpate. Îndată trimetem dese scrisori către boieri și aleșii dintre locuitori, cari se împărtășesc de cărmuirea lucrurilor, și de lipsa căroră se potienesc ale Domniei, iar, când stau cu bunăvoință lângă Domn, nu numai că se strâng ceilalți supăși de pretutindeni, ei și lucrurile Domniei înaintea bine, cu voia și munca acelor cari cu mâinile lor îndreaptă și împacă nevoile ce cad. Iar gândul scrisorilor eră o mângâiere plină de bunăvoință pentru relele întâmplare, asigurare de amnistie pentru cele greșite față de Împăratul și de noi, făgăduială cu jurământ a siguranței, bogate dovezi de iubire de oameni nefățărită și nebănuită, deplină arătare a unei iubiri părintești acordată cu dărnicie. Ca unii deci cari și mai înainte încercaseră soliditatea și siguranța gândului nostru în ce privește făgăduielile, ei se umplu de bune speranțe și prind aripi la cetirea scrisorilor; și, precum oile înprăștiat de atacul lupilor, la cântecul dulce din fluier al păstorului, se adună cu toatele în jurul lui, așa toți de pretutindeni cât mai iute se strâng, și prin vorbe ca și prin înfățișare își arată toată supunerea. Iar noi, trimetând cele ce am spus, ne apucăm de lucru: deschidem brațele, pe toți îi strângem la piept, față de toți ne purtăm cu multă blândețe, și frica li-o gonim din

δὲος τῶν στειθῶν ἀποσκαρρακίζομεν, ἐλπίδος δὲ καὶ θάρρους ἐμπίπλαμεν. Καὶ οὐς μὲν τιμαῖς καὶ γέρασιν, οὐς δὲ προσόδοις, ἄλλους ἀνεύροισιν, τοὺς δὲ φιλαδωρήμασι, πάντας λόγων κοινωνίᾳ καὶ πολλῇ φιλοφροσύνῃ ἐξοικειωσάμενοι, τοῖς ἄλλοις τραύμασιν, ἅπερ ἀνεφαίνοντο πολλαχού, καὶ μονονοῦ φωνῇν ἀφιέντα, τὰ παρ' ἡμῶν ἐπεζητεῖ βοηθήματα· πολλὴν ἡμῖν συνειδότες τὴν ἀσθένειαν, τὴν ἐξ ὕψους ἐπεζητοῦμεν ἴασιν, ἐν τῇ μέρει καὶ τὴν παρ' ἡμῶν ἐπιμέλειαν συνεισφέροντες.

Προουργιότερον δὲ τῶν ἄλλων ἡγοῦμενοι τῶν ἐξανδραποδισθέντων τὴν ἀπυλότησιν, καὶ τὴν ἀνακοπὴν καὶ ἐπίσχεσιν τῶν σκυθικῶν ἐπιδρομῶν, ἤδη ἐπανήκοντος τοῦ Βασιλέως αὐτῶν, τοὺς δεησομένους καὶ ἐκμειλίζοντας ὡς αὐτὸν ἐκπέμπομεν ὅτι τάχιστα, ταῖς διὰ γραμμάτων καὶ ταῖς ἀπὸ στόματος δεήσεσιν ἄρρὰ προσεπιθέντες δῶρα, καὶ πάσῃ μηχανῇ δουραπορεύμενοι τὸ γαῦρον αὐτοῦ καὶ ἐπηρμένον. Τῇ γὰρ τοῦ ἀντιπάλου παραδυναστεύοντος καταβολῇ, καὶ ταῖς θαυμάσιαις καὶ λαμπρωτάταις δεξιῶσιν τοῦ Βασιλέως ὀγκωθεῖς, οὐ μόνον ἡμῖν, τοῖς ἅπασι τῆς πικρίας τῶν ἐκείνων βελῶν πεπειραμένοις, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τέλει, καὶ αὐτοῖς τοῖς γειτνιώσι τῇ ὀθωμανικῇ λήξει μονάρχαις φοβερός ἦν· καὶ συχνὰ παρὰ πάντων ἐφοίτων ὡς αὐτὸν προσεβήαι καὶ δῶρα, καὶ πάντες αὐτὸν ἐκμαλάξαι καὶ εἰς εὐνοίαν ἐλκύσαι, καὶ τὰς ἱπποσύνας ζημίαις ἀποσπῆσαι ὅση δύναμις ἐπειρώντο. Ἀλλὰ, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμᾶς φιλανθρωπευομένου, ἐς οἶκτον ἐπικλᾶται ἡ τοῦτου καρδιά, καὶ εὐμενῶς προσιέται τοὺς παρ' ἡμῶν ἀποσταλέντας, καὶ τοὺς δεινοπαθοῦντας ἐπὶ τοῖς χαλεποῖς ἃ πολυειδῶς ἐπετίψαντο οἱ ὅμοροι Σκύθαι ἔλαος ἐπακούει· καὶ, εἰς οἶκτον ἐπικαμφοίς, ἐφ' ὅσων τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων οὐκ ἀνανεύει, ἀλλὰ προσταγὰς ἐκδίδωσιν ὅτι σφοδρωτάτας, ἐπιτελούσας τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐν δουλείᾳ κατεχομένων Μολδάβων, καὶ ἐπισκηπτούσας τοῖς Σκύθαις ἐμμένειν τοῖς ἰδίαις ὁρίοις, καὶ μήτε ταῖς ἐπεκδρομαῖς κατατρύχουσι τὰ ὅδε, μηδ' ἐώλους δίκας ἀνακινούντας, πράγματα παρέχειν τῇ ὑπηκόῳ. Καὶ ταύτη μὲν ἡμεῖς πεπαρηγορήμεθα, καὶ τοὺς ὅφ' ἡμᾶς παρεμυθησάμεθα, λαγῶν βίον βιοῦντας τὸ πρῖν, καὶ οὕτω κατεπτηχότας τοὺς Σκύθας, ὥστε, τὴν ἐν τῇ φανερῇ διατριβῇ ἀποκλίναντας, ἐν ὄρεσι καὶ λόχοις θαθείαις περιποιεῖσθαι ἑαυτοῖς τοῦ ζῆν τὴν ἀσφάλειαν, τὴ συνδιατεῖσθαι τοῖς θηρίοις τοῦ ἐκκεῖσθαι ταῖς ἐκείνων ἐπιδρομαῖς καὶ ἀνδραποδίσεις προαιρούμενοι.

piepturi, fi umplem de nădejde și curaj. Și, pe unii domesticîndu-i cu einste și răsplătiri, pe alții cu venituri, pe alții cu scutiri, pe alții cu daruri, pe toți cu societate și multă bunătate, la alte răni, care se arătau adesea, și numai nu vorbiam, ceream de la noi ajutoare; și noi, știindu-ni multa slăbiciune, cerem de la înălțime leacul, în parte aducând și grija din parte-ni.

Și, mai curând decât toate, începând cu liberarea celor robiți și cu întreruperea și oprirea năvălirilor tătărești, acum sosind Împăratul lor, trimetem la el în cea mai mare grabă pe acei cari să se roage de el și să-l îmblânzească, adăugind la scrisori și la rugăciunile din gură daruri bogate, și cu tot meșteșugul înduplecând mândria și trufia lui. Căci, prin atacul Vizirului, tovarășul său, și fudul de bunăvoință prea-bogată și prea-strălucită a Împăratului, eră înfricoșat, nu numai nouă, cari am încercat odată amărăciunea săgeților lui, dar și tuturor celor din dregătorii, și chiar monarhilor vecini cu provinciile otomane; și veniau la el dese solii și daruri de la toți, și toți cântau a-l îmblânzi și a-l atrage către bunăvoință și a îndepărta pagubele plănuite, după putință. Dar, cu bunătatea lui Dumnezeu față de noi, se înduplecă spre milă inima lui, și primește blând pe trimeșii noștri, și ascultă îndurător pe cei ce au pățimit cu privire la retele pe care în multe feluri le-au adus asupra lor Tatarii vecini; și, adus la milă, la niciuna din cererile noastre nu se împotrivesc, ci dă porunci cât mai strașnice, orânduind liberarea Moldovenilor ținuți în robie, și poruncind Tatarilor să rămâie numai în hotarele lor, și nici prin năvăliri să nu strice aceste părți, nici, stărnind pările din ajun, să dea de lucru supușilor. Și astfel ne-am mângâiat, și am mângâiat și pe supușii noștri, cari trăiau iepurește până atunci, și așa de mult se temeau de Tatarii, încât, ferindu-se de viața la lumina zilei, se îngrijiau de siguranța vieții pentru dânșii în munți și prin codri adânci, fiind mai bucurosi a trăi laolaltă cu fiarele decât a fi în prada năvălirilor și robirilor lor.

Κατὰ τοῦτο ἄρα τὸ μέρος τὴν ὁπωσοῦν ἀσφάλειαν τῷ κατηκόῳ περιποιεσάμενοι, τῶν Ἀγαρηῶν ἐμπόρων τὴν ἐκ τῆς πρὶν ἀποστασίας (ἢ μυρίων αὐταῖς ζημιῶν ἐγεχόμεναι πρόξενος) κατὰ τῶν Μολδαβίων ὁρμὴν κατευνάσαι καὶ καταστεῖλαι προθυμοῦμενοι, τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος δηλοῦμεν τῷ Βασιλεῖ. Καί, τῆς ἐκείνου φιλανθρωπίας ἰσχυρὰς προσταγὰς ἐπιχωρηγησάσης, ὅλῳ σθένει τῶν οἰκητόρων προῖσ-τάμεθα, καὶ ἐμποδῶν γιγνόμεθα τοῖς χρεῶν καὶ τόκων καὶ τῶν ἐν τῷ τοῦ πολέμου χρόνῳ διαρπαγέντων πραγμάτων ἀπαιτήσεις διοχλοῦσι καὶ θαρρώς ἐπικειμένους, τὰ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἔγγραφα προδαικνύμενοι, καὶ τῇ ἐκείνου φιλανθρωπίᾳ λήθῃ παραδεσθόσθαι φάσκοντες ὅποσα ζέοντος τοῦ πολέμου συμβέβηκε. Καὶ οἱ μὲν διαπρίονται καὶ πολλὰς ἀπειλὰς διατείνονται, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὅστιον ὑπενδίδομεν, οὔτε φιλοφυχίᾳ καταπροϊέμεθα τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὑπηκόων, ἀλλὰ, τῇ θεῇ προνοίᾳ ἀνατιθέμεντες τὰ καθ' ἡμᾶς, τὰ ἐκείνων ὅλως φρον-τίζομεν.

Καὶ μέχρι τοῦδε μὲν ἐν τοῖς δεινοῖς διεν-τυχεῖν ἔδοκῶμεν, τὴν τῶν χαλεπῶν ὕψασιν ἐν εὐκληρίᾳς μέρει λογιζόμενοι. Ἡ δὲ τῶν ὑπὸ τῷ ῥήγῃ τῆς Σβεκίας στρατευμάτων ἐν τῇ Μολδαβίᾳ διατριβὴ οὕτω δεινὴ καὶ θοισί-ατος καὶ μονοῦ καίρια πληγὴ εἶναι δοκεῖ, ὥστε παρὰ μόνης τῆς κραταιᾶς τοῦ Θεοῦ χειρὸς προσδοκᾶν ἡμᾶς τήν' ἵνασιν. Καὶ ἂ μὲν πράττοντες διατελοῦσι, τὰς ἀρπαγὰς, τὰς λεηλασίας, τοὺς φόνους, ἐπιλειψέμε ἐπὶ λεπτοῦ διηγούμενον ὁ χρόνος. Πᾶν ἀπηνείας καὶ ἀπονοίας μέτρον ὑπερήλαντο, τὴν σκυθικὴν ὠρότητα ὑπερικοντή-κασι· λεόντων εἰσὶν ἀγριώτεροι, λύκων φορώτε-ροι, ἱκτίνων ἀρπακτικώτεροι· ὥσπερ δορυαλώ-ταις ἀνδραπόδοις ἀποχρῶνται τοῖς δυστήναις Μολδαβίοις· τὰ ζῶα, τὰ χυμῶματα, τὰ ἐπιπλά, τὰς γυναῖκας, πολλοὶς δὲ καὶ αὐτὴν ἀφαιροῦσι τὴν ζωὴν. Οὐχ ὑπολαβέτω δὲ ἡ Ὑμετέρα Μακαρίτης ὑπὸ δειλίας καὶ φόβου σιγῇ ἡμᾶς στεγάζει τὰς ὀλεθρίους ἐκείνων πράξεις· μη-δέποτε τοῦτο Θεὸς ξεγχωρήσειεν, ἀλλ' ἐν τῇ καλῇ προθέσει τὴν ἡμετέραν γνώμην στηρί-ξειεν, ὥστε διὰ παντὸς καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἡμᾶς κατολιγορῆσαι ἕνεκα τῆς τῶν ὑπηκόων ἀσφαλείας. Πέμπομεν ἄρα γράμματα τῷ ῥήγῃ τῶν Σβεκίων δεινοπαθείας ἐμπλεῶ, καὶ θερμῶς αὐτὸν παροτρύνομεν ὅπως μαινόμενον καὶ λυσσῶντα στρατὸν ταῖς ἐπιβαλλοῦσαις παιδείαις ἀναγκασίῃ καὶ σωφρονίῃ. Ὡς δὲ οὐδεμίαν ἐβρισημέθαι ἂν ἐκείνου θεωροῦμεν, ἀλλὰ κε-νὼν ὑποσχέσεων οὐδὲν πλέον λαμβάνομεν, τῷ ἡμετέρῳ Βασιλεῖ φανερὰ καθιστῶμεν τὰ ἐνταῦθα

Deci, în această privință câștigând o oare-
care siguranță supușilor, unii dintre ne-
gustorii agareni pregătindu-se a răsbună
și a răsplăti pornirea din răscoala cea
mai d'înainte (care li-a fost pricină de
mii de pagube), împotriva Moldovenilor,
arătăm Împăratului nevoia lucrului. Și,
bunătatea lui orânduind aspre porunci,
cu toată puterea ajutam pe locuitori, și
stăm în calea celor ce-î necăjiau și-i îm-
porărau cu cereri de datorii și dobânzi
și de lucruri răpite pe vremea războiului,
arătând scrisile de la Împăratul, spunind
că prin bunătatea lui să se dea nitării
câte s'au întâmplat când fierbea războiul.
Și ei scrășnese din dinți și ridică multe
amenințări, iar noi cătuș de puțin nu
dăm îndărăt, și nici pentru liniștea su-
fletului nu ne lepădăm de siguranța su-
pușilor, ei, încredințând Proniei dumneze-
iești ale noastre, ne gândim numai la ale lor.

Și, până aici, s'a părut că în cele rele
suntem fericiți, puind în sama norocului
nostru ușurarea rețelilor. Iar petrecerea
oștilor de supt regele Suediei în Moldova
se pare a fi așa de grozavă și de nesuferit,
și aproape o lovitură de moarte, încât
numai de la puternica mână a lui Dum-
nezeu așteptăm lecuirea. Și ce fac ei, ră-
pirile, prădăciunile, uciderea, nu m'ar lăsa
vremea să le înșir pe scurt. Au întrecut
orice măsură a cruzimii și a nebuniei;
barbaria Tatarilor au depășit-o; sunt mai
sălbateci decât lei, mai răi decât lupii,
mai răpăreți decât ulii; așa încât se slu-
jese de nenorociții Moldoveni ca de robi
luați cu arma; li răpese vitele, lucrurile,
mobilele casei, femeile, și multora chiar
viața. Să nu presupui Fericea Ta că de
sfială și frică acoperim cu tăcerea faptele
lor aducătoare de peire: să n'o ierte Dum-
nezeu aceasta niciodată, ei să întărească
gândul nostru în buna lui aplecare, așa
încât totdeauna și viața să n'o ținem în
samă pentru siguranța supușilor. Trimetem
de fapt regelui Suediei scrisori pline de
plângere și-l îndemnăm călduros ca să
oprească și să ovințească cu pedepse
oastea lui turbată. Și, de oare ce nu aflăm
de la el niciun leac, ei nu căpătăm mai
mult decât făgăduieli goale, vădim Împă-
ratului nostru cele făcute aici, nebagând
în samă cătuș de puțin vrăjmășia și duș-

πραττόμενα, ἐν οὐδενὶ ποιησάμενοι λόγῳ τὴν ἐντεῦθεν πάντως μελλοῦσαν ἀναρχήσεσθαι καθ' ἡμῶν ἀπέχθειαν καὶ δυσμείνειαν τοῦ τῆς Σδέκίας ῥηγός, ἣ πολλοῖς τῶν πρωτευνόντων δεξιρίων ἐξωλείας ἐγεγονέει παραίτιος. Ἐπινέσει δὴτα ὡς εἶωθε φιλανθρώπως ὁ Βασιλεὺς, καὶ πᾶν ἰσχυρὰς ἐντολὰς ἐκπέμπει, ἰδιοχείροις ἐπικρατοῦνας γράμμασι, καὶ βασιλικῶς ἐπιτάττων ὥπως ὁ ἐν Τεγίναξ δεξιριος ἀπαραιτήτως τῆς Μολδαβίας ἐκβάλῃ τοὺς ὑπὸ τῇ Σδέκῃ τελοῦντας.

Ἄμα δὲ τῇ φοιτῆσαι τὰς τοιαύτας ἐπιταγὰς, ἐς ἀπέχθειαν καὶ μῖσος καθ' ἡμῶν ἀναφλέγονται οἱ τε τῶν Πολωνῶν ἄρχοντες καὶ οἱ ἐκείνων προασπίζοντες Σδέκοι, καὶ μυρίας ἡμῖν ἀπειλὰς διατείνονται, καὶ πολλάς διαβολὰς ἐξυφαίνουσιν, ὥς ἡ ἄνωθεν ἐπικουρικῆς ἰστῶν ἀράχνης ἀδρανεστέρως ἀπεδείξατο. Καὶ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ἡμῖν εἶ, εὐπειθεὶς ἑαυτοὺς παρεσχηρότες τοῖς ἐπιτάγμασι τοῦ Βασιλέως, τῆς κατὰ τῶν ὑπηκόων ὕβρεως ἐπαύσαντο καὶ τὴν Μολδαβίαν κατέλιπον· ἀλλ' οἱ παλαμναῖοι ἀναβολαῖς καὶ μελλήσεσι τριβίσουσιν τὸν χρόνον, καί, καθάπερ Κῆρες, μέχρως ἤρος περινοστήσαντες, οὐδένᾳ τόπον ἀθέατον τῆς αὐτῶν ἐπηρείης ἀπολελοῖσιν. Κατὰ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὥραν ληστρικῶς ἐπιδραμόντες τὴν Πολωνίαν, κατὰ πρώτην μὲν ἔροδον ἀπαρασκεύους προσβαλόντες, οὐκ ὀλίγην λείαν ἀπηνέγκαντο πρόσω δὲ κεχωρηκότες, συχνοῖς Πολωνοῖς καὶ Μόσχοις καὶ Σάξοις ἐπιπίπτουσι παρὰ τῇ Βισταύλᾳ ποταμῷ, καί, εἰς μάχην αὐταῖς συμπλεκέντες, ἡττώνται. Καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ συμπλοκῇ πίπτουσιν, αἱ δὲ ζωγραφῶνται, οἱ δὲ κακῶς ἀπαλλάττονται, φυγὴ τὴν σωτηρίαν πραγματοποιέμενοι, καὶ πάλιν ἐνσκήπτουσι τῇ Μολδαβίᾳ. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν οἷα κόρακες προσφυέντες, κείρουσι τῶν δυστήνων οἰκητόρων τὸ ἦπαρ, οἱ δὲ τόπον ἀμείβουσιν ἐκ τόπου, πανταχοῦ ἔχνη πολλῆς ὡρότητος καὶ μεγάλης ἀπηνίας καταλιμπάνοντες.

Ἡμεῖς δ' ἐκ βάθους καρδίας στενάζομεν, καὶ δάκρυσι θρέχμεν τὸ πρόσωπον, τὰς χεῖρας ἐς οὐρανὸν αἶροντες, καὶ παῦλαν τῶν δεινῶν ἐξαιτούμενοι. Τοῦτο μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν προκατεληφτῶν χαλεπῶν, τοῦτο δὲ ταῖς ταῦν τῶν παλαμναίων ἐπηρεαίς, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐπείσφρησαντα τῶν ἀκρίδων στρατόπεδα, καὶ ἤδη διὰ πέντε ἐτῶν δηρῶντα τὰ λήια, ἐς μεγίστην ἀπορίαν συνηγάθη τὸ ὑπῆκαον. Ὁ δὲ πόλεμος, ὃν ἤδη δεύτερον κατὰ τῶν Μόσχων ὠδίνουσιν αἱ Ὀθωμανοί, ἐπιτείνει τὴν αἰσθησιν τῶν ἀνταρῶν, καὶ μέσης διακνέεται τῆς καρδίας. Καίτοι γὰρ

μᾶνιᾳ, ce s'ar răpezi de aici asupra noastră, a regelui Suediei, care a fost pricină de peirea multora dintre Marii-Viziri. Se învoiește deci ea de obicei cu bunătate Împăratul și trimete porunci foarte strâșnice, întărindu-le cu scrisori de mână lui, orânduind și împărătește ca Vizirul din Tighinea să scoată neapărat din Moldova pe cei ce stau supt Șved.

Dar, odată cu venirea acestor porunci, se aprind de dușmănie și ură asupra noastră căpeteniile Polonilor și Svezii cari-i ocrotesc, și îndreaptă către noi mii de amenințări, și țese multe învinuiri, pe care ajutorul de sus le-a vădit mai suptiri ca firele păianjenului. Și ni-ar fi părut mai bine dacă, ascultând de poruncile Împăratului, ar fi încetat cu batjocura împotriva supușilor și ar fi părăsit Moldova; dar ticăloșii își cheltuiesc vremea cu zăbăvi și amânări și, ca Parcele, lăsând până în primăvară, n'au uitat niciun loc care să nu vadă atacul lor. Iar, în primăvară, năvălind hoștește în Polonia, la cea d'întâi intrare dând peste oameni nepregătiți, au adus pradă nu puțină; ei, înaintând mai departe, află mulți Poloni și Muscali și Saxoni lângă râul Vistula, și, încăierându-se la luptă cu dâșii, sunt biruiți. Și unii ead în încăierare, alții sunt prinși, iar alții sunt izgoniți cu rușine, aflându-și mântuirea în fugă, și iarăși intră în Moldova. Și unii dintre ei, înfigându-și ghiarele ca niște corbi, sfâșie ficatul nenoro-ciților locuitori, iar alții își tot schimbă locul, lăsând pretutindeni urme de multă cruzime și mare barbarie.

Iar noi suspinăm din adâncul inimii, și cu lacrimi ni scaldăm obrazul, ridicând mâinile la cer, și cerând încetarea relelor. Pe de o parte din pricina greutăților arătate mai sus, pe de alta din pricina atacurilor acestor ticăloși, iar, pe lângă acestea, pentru ostile de lăcuste care cu voia lui Dumnezeu au năvălit, și acumina în curs de cinci ani mănâncă sămănăturile, s'au adus la cea mai mare sărăcie supușii. Iar războiul pe care acum a doua oară se căznesc a-l face împotriva Muscalilor Otomanii, crește simțirea acestor lucruri

τῶν Μόσχων παραχωρησάντων αὐτοῖς τοῦ φρουρίου τῆς Ἀζοβίας, ἀλλ' ἔτι τῶν Πολωνίας ὁρίων οὐκ ἐξελθόντων, ἐμποδῶν δὲ γιγνομένων τῷ ῥήγι τῶν Σβέκων, καὶ οὗ ῥηδίου παρεχομένων αὐτῷ τὴν ἐς τὰ οἴκοι ἐπάνοδον, ταῦτη τε παραχαραττόντων τὰ συγκείμενα, οὐκ ἀνεκτὸν ἡγησάμενος εἶναι ὁ Βασιλεὺς, τοὺς τῶν Μόσχων ὁμήρους εἰς εἰρκτὴν ἐμβάλλει, καὶ μάλα γενναίως εἰς ἐκστρατείαν παρασκευάζεται, ἀνερθείζοντος αὐτὸν τοῦ τε τῶν Σκυθῶν Βασιλέως καὶ τοῦ τῆς Σβεκίας ῥηγός. Καὶ ἤδη ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς ἵσταται τὰ πράγματα· ὥστε, εἰ μὴ ἡ ἄνωθεν ῥοπή πάλιν κατευνάσῃ καὶ καταστορέσῃ τὸν ἐνεγειρόμενον τοῦ πολέμου τυφῶνα, φεῦ ὁπόσων χαλεπῶν γενομένων, οὐ μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ πολλῇ τῆς οἰκουμένης ἀπόμοιρα. Ἀλλὰ ταῦτα ἐπὶ τῇ θείᾳ κεῖται Προνοίᾳ, κἀκεῖθεν ἡ λύσιν τῶν δεινῶν ἐλπίζομεν, ἢ καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς καρτερίαν.

Ὡς τὼς ἄρ', ὃ ἱερὰ κεφαλή, ἔχει τὰ ἡμέτερα· τοιοῦτοις δειναῖς τρυχομέθεα καὶ τηρόμεθα. Ἀλλὰ, καίτοι μυρίαὶ περιαντλοόμενοι φροντίσιν, ὑπακλέπτομεν ἑαυτοὺς ἐνίοτε ταῖς ἡγεμονικαῖς ἀσχολίαις, καὶ μῶριόν τι χρόνου προσεπιμετροῦμεν τῇ μελέτῃ τῶν λόγων. Καί, ὅτε μὲν ἡμᾶς ὁ θεὸς Πλάτων δαιμονίως παραπέμπεται τῶν λόγων ταῖς ἱγῆι, ὅτε δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τὰ ἦθη φιλοσοφῶν καταθέλει· ἐνίοτε τῇ πινδαρικῇ μούσῃ προσομιλοῦμεν, καί, τῶν δακνουσῶν φροντίδων τὸν νύκν ἀνιέντες, τοῖς ἡδυτάτοις ἐκείνοις νόμασιν ἐπάρδομεν. Ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἡ ῥητορεία κατκλεῖ, καὶ οἱ ἐπὶ λόγοις θαυμαζόμενοι, ὧν ἀπὸ τῆς γλώττης οἱ χρυσοὶ πίδακες ἀναβλύζουσι καὶ δαιμονίως ἡμᾶς καταδημαγωγοῦσιν: ὁ μὲν ἡμέτερος, ὁ θεσπέσιος ἱεράρχης, τὸ σεμνολόγημα τῆς Ἀντιοχείας¹, θειοτέροις ἰάμασι καταμαλάσσων τὰ τῆς ψυχῆς τραύματα, καὶ ἐς κερτερῖαν θαυμασίως παιδαγωγῶν· ἄλλος δὲ ὁ Δίων, ἐξαίσίῳ νοημάτων ἐς ἦθη καὶ πολιτεῖαν τεινόντων χορηγῶν τὸν νοῦν ψυχαγωγῶν ἅμα καὶ κατακαλλόνων. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν μολδαδικὴν ἱστορίαν οὐκ ἀηδῶς ἐπερχόμεθα (συνετὴ γὰρ ἡμῖν ἦδη καὶ ἡ ἐπιχώριος γλῶσσα), ἥτις, τῶν πρὸ ἡμῶν ἡγεμόνων τοὺς βίους καὶ τὰς τύχας ζωγραφίζουσα, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων τὸ ἄστατον ὑπ' ὄψιν τιθεῖσα, παρέχεται ἡμῖν οὐ τὴν τυχοῦσαν ὠφέλειαν.

Ἀλλ' ἡμεῖς, ὃ θεσπεσία κεφαλή, λαθόντες ἑαυτοὺς ἐς ἀπερατολογίαν ἐξωκέιλामεν, καὶ

grozave și ni trece drept prin inimă. Căci, de și Muscalii li-au cedat cetatea Azovului, dar neieșind încă din hotarele Poloniei, și fiind spre piedecă regelui Suediei, și nelăsându-i ușor întorsul spre casă, și cu aceasta călcând învoielile păcii, Împăratul, socotind că nu mai e de suferit, aruncă la închisoare pe ostaceii Muscalilor și se pregătește zdravăn de expediție, aștându-l Împăratul Tatarilor și regele Suediei. Și lucrurile sunt încă pe uscat; așa încât, dacă cea de sus cumpănă iarăș nu va potoli și zdrobi furtuna, ce s'a pornit a războiului, vai, din ce lucruri grele vom gustă, nu numai noi, ci și o mare parte a pământului! Dar acestea zac în Pronia lui Dumnezeu, și de acolo așteptăm sau mântuirea de rele sau măcar răbdarea în mijlocul lor.

Astfel deci, iubite, stau lucrurile noastre; cu astfel de rele ne roadem și ne mâncăm. Dar, de și suntem încunjurați de mii de griji, ne furăm une ori de la ocupațiile Domniei, și o părticică de vreme o întrebuințăm cu desfășurarea ideilor. Și une ori dumnezeiescul Platon ne răpește în chip divin cu roata magică a ideilor, alte ori Aristotele ne vrăjește filosofând asupra etice; une ori petrecem cu Musa lui Pindar, și, liberându-ni mintea de mușcăturile grijilor, ne scăldăm în acele valuri preaplaceute. Ba une ori și retorica ne împacă, și cei admirați pentru elocvența lor, căroră din gură li izvorăse fântânile aurite, și dumnezeiește ne mângăie: pe de o parte, dumnezeiescul nostru ierarh, gloria Antiochiei, cu mai dumnezeiești leacuri potolind rănila sufletului, și îndreptându-le spre răbdare în chip minunat, iar, cellalt, pe de alta, Dion, cu îndreptarea ideilor nedrepte despre etică și politică, călăuzindu-ni și împodobindu-ni tot odată mintea. Și une ori străbatem nu fără plăcere și istoria moldovenească (de oare ce ni e obișnuită acuma și limba țerii), care, zugrăvind viețile și întâmplările Domnilor ce au fost înainte de noi, și puindu-ni supt ochi nestatornicia lucrurilor din viață, ni înfățișează un folos care nu e întâmplător.

Dar noi, o suflet dumnezeiesc, fără să băgăm de seamă am scăpatat către vorbă

¹ Ioan Hrisostomul.

ἦν ἐν προσιμίῳ τῆς μακρᾶς ἕνεκα σιωπῆς ἐξηγησάμεθα συγγνώμην, νῦν διὰ τὴν τῶν λόγων πλημμύραν οὐκ ἐπεικótως δεησάμεθα· ἴσως δὲ καὶ ταύτῃ πεπλημμελήκαμεν, ὅτι οὐδὲν δέον τὰ κατ' αὐτοὺς διέξιμεν, οὐκ ἔξω ὑπονοίας ὄντες κλέος ἑαυτοῖς ἐντεῦθεν προμνηστεύεσθαι. Ἄλλ' ὁ πολὺς Κικέρων ἐξαιρεῖται καὶ ἡμᾶς τῆς αἰτίας· κἀκαίριος γὰρ τὰς σελίδας τῶν αὐτοῦ λόγων τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμπίπλῃσιν ἐπαίνοις, καὶ ἀπανταχοῦ τὰ τῆς ὑπατείας κατορθώματα, καὶ ἡ κατάλυσις τῆς Κατιλίνα στάσεως, καὶ ἡ πολιτικῇ περινοίᾳ περιποιηθεῖσα τῇ πολιτεῖα Ῥωμαίων ἀσφάλει.

Ἐβρόσθω ἐπιμήκιστον ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ὄλως αὐτῆς ἡρτημένων θερμῶς εὐχόμενη.

1712, Δεκεμβρίου 20.

(Legrand, o. c., IV, pp. 76-85, n° 58.)

multă și iertarea pe care am cerut-o la început pentru îndelungata tăcere, acum, pentru bielsugul vorbelor, nu am cere-o fără cuvânt; și poate că am uitat și aceia că fără vre-o nevoie am înșirat cele despre noi, nefiind la adăpostul bănuiei că umblăm după glorie pentru noi din acestea. Dar vorbarețul Cicerone ne scoate și pe noi din învinuire; căci și acela umple paginile cuvântărilor sale cu laude despre dânsul și pretutindeni sunt isprăvile consulatului, și desfacerea conspirației lui Catilina, și siguranța câștigată republicei Romanilor prin mare înțelepciune politică.

Să fie sănătoasă întru mulți ani Fericirea Ta, rugându-Te călduros pentru noi, cari atârnăm cu totul de Tine.

1712, Dechemvrie în 20.

DI.

Constantin Brâncoveanu către Hrisant Notara, trimetându-i cartea „Grădina Darurilor“.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Βασαράδα πρὸς Χρύσανθον, συγχαίροντος ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγεννίων καὶ ἀποστέλλοντος αὐτῷ ὡς δῶρον τοῦ νέου ἔτους βιβλίον τι Κῆπον εὐβαλῆ ψευμάτων.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξίαν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τοῦ παρόντος μας ἡ αἰτία ἄλλη δὲν εἶναι, παρὰ πρῶτον μὲν νὰ τὴν προσκυνήσωμεν κατὰ τὸ ἀπαραίτητον ἡμῶν χρὸς καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας τῆς, καὶ δεῦτερον νὰ προσφέρωμεν τῇ Μακαριότητί της καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς περὶ τῶν προκειμένων ἐορτῶν τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ Ἰοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῶν ἐφεξῆς· οὕτινος δεόμεθα, καθὼς τὴν ἡξίωσεν ἐρέτος εἰς τὸ νὰ τὰς πανηγυρίσῃ ὑγιῶς, θεοφιλῶς καὶ μετὰ πάσης φαιδρότητος, παραιοίως νὰ τὴν ἀξιώτῃ καὶ ἀπὸ χρόνου, καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς ἐνιαυτοὺς νὰ τὰς ἐορτάζῃ μετὰ πολυχρονίου στερεώσεως τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ αὐτῆς Θρόνου.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ ταύτας τὰς δεσποτικὰς ἐορτὰς συνειθίζει τὸ γένος τῶν εὐσεδῶν νὰ προσφέρουσι οἱ ὑποδεέστεροι τοῖς ἀνωτέροις καὶ ἐν ὑπεροχῇ δῶρα, εἰς σημεῖον τῆς ὑποταγῆς των, μιμούμενοι τοὺς τρεῖς ἐκείνους μάγονας, τοὺς προσκομίσαντας χρυσόν, καὶ λίθον, καὶ σμύρναν τῷ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντι Χριστῷ τῷ

Scrisoarea lui Constantin Basarab către Hrisant, heretisindu-se cu el pentru serbătorile Crăciunului și trimetându-i ca dar de anul Nou o carte anume „Grădina bine înflorită a darurilor“.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu dragoste dreapta Ta sfântă.

Altă pricină a acestei scrisori nu este, decât, întâiu, să ne închinăm Ție după neapărata noastră datorie și să întrebăm despre dorita-Ți sănătate și, al doilea, să aducem Fericirii Tale și heretisiri pentru apropiatele serbători ale Nașterii după trup a Fiului și Cuvântului, Dumnezeuului nostru, și cele următoare; pentru care Te rugăm ca, precum Te-a învrednicit anul acesta să le serbezi sănătos, cu iubire de Dumnezeu și cu toată bucuria, tot așa să Te învrednicească și din acest an și în alți mulți ani a le serba cu îndelungă întărire în preasfințitul și apostoliceseul Tău Scaun.

Ci, de oare ce, la aceste praznice domnești, neamul drept-credincșilor obișnuiește a aduce, cei mai săraci celor mai de sus și în loc mai înalt, daruri, ca semn al supunerii lor, luându-se după pilda celor trei Crai, cari au adus aur și tămâie și smirnă celui în iesle culcat Hristos, Dumnezeuul

1712,
22 Decem-
bre.

Θεῷ ἡμῶν, δὲν ἐλπίσαμεν καὶ ἡμεῖς, κατὰ ταύτην τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν στοιχοῦντες, νὰ προσφέρωμεν τῇ Μακαριότητί της ἐν λόγῳ δώρου τὸ παρὸν διδύμαριον, εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν εὐλαβητικῆς ἡμῶν νίκης ὑποκλίσεως, οὗτινος ἡ ἐπωνυμία λέγεται Κήπος εὐθελῆς τῶν ψευμάτων. Περιέχονται ἐν αὐτῷ ποικίλα καὶ παντοδαπὰ ἄνθη τῶν ψευμάτων, καὶ εἶναι ἀσύμφωνοι τοῦ ἐνὸς αἰ προσφρεῖται μετὰ τῶν τοῦ ἄλλου· ὁ εἰς γὰρ προλέγει καλὰ, καὶ ὁ ἕτερος τὰ ἐναντία, καὶ δὲν ἡξεύρομεν τίνος τὰ προλεγόμενα εἶναι ψευδέστερα. "Οὐδὲν ἡμεῖς, ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν πραγμάτων, τότε καὶ μόνον θέλομεν ἐκφωνήσῃ τὸ τζὺν γιάσά εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὰ προγνωστικά του ἐφάνησαν ἀληθέστερα. Τὴν δὲ Σὴν Μακαριότητα παρακαλοῦμεν τὸ προσφερόμενον τοῦτο δῶρόν μας, εἰ καὶ εἶναι, ὡς ἡνωτέρω εἵπαμεν, Κήπος ψευμάτων, νὰ τὸ δεχθῇ ὅμως μετὰ πάσης εὐγνωμοσύνης, καὶ νὰ τὸ διέλθῃ ἀρχήθεν ἕως τέλους ἐπιστατικώτερον.

Πέμπομεν καὶ μερικά βεπόρτα τῷ ἄρχοντι μας Ποστολνίκῳ, καὶ τοῦ γράφωμεν νὰ τὰ δώσῃ καλῶς τῇ Μακαριότητί της, καὶ, ἂν καλὰ καὶ εἰς αὐτὰ πολυειδῆ ψεύματα νὰ περιέχονται, ὅμως εἶναι καὶ μερικά τῇ ἀληθείᾳ προσεγγίζοντα, καὶ θέλει γνωρίσῃ καὶ ἐξ αὐτῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις ποῦ εὐρίσκεται κατὰ τὸ παρὸν καὶ ὁ φρόνιμος. Ἐῖψαν καὶ αἱ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί. ἀψιέ', Δεκεμβρίου κβ'.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμούς της.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Βασιλόπουλος.

(Legrand, *Recueil*, pp. 80-90, n° 34.)

nostru, n'am lipsit nici noi, urmând după această veche datină, să aducem Fericirii Tale ca dar această cârtică, spre semn de închinare a noastră fiască, plină de evlavie, către Tine, al cărui nume este „Grădina bine înflorită a minciunilor“. Se cuprind în ea felurite și de toată speța flori ale minciunilor, și nu se potrivește proorociile unuia cu ale altuia; căci unul prezice unele ca bune, și altul cele din potrivă, și nu știm ale cui preziceri sunt mai minciunoase. Deci noi, privind la săvârșitul lucrurilor, atunci numai vom rosti pe *cîoc iază* („între mulți ani“) și aceleia ale cărui prevestiri se vor fi arătat mai adevărate. Iar pe Fericirea Ta te rugăm ca acest dar, dacă și este, cum am zis mai sus, Grădina Minciunilor, să-l primești însă cu toată bunăvoința și să-l străbați de la început până la sfârșit cu stăruință.

Trimetem și unele rapoarte dumisale Postelnicului nostru, și-i seriem să le dea și pe acelea Fericirii Tale, și, cu toate că în ele se cuprind minciuni de multe feluri, dar sunt și unele lucruri ce se apropie de adevăr, și vei cunoaște și din ele, pe lângă altele, unde se află deocamdată și cel cuminte. Și preasfintele Tale rugăciuni fie cu noi în toată viața.

1712, Dechemvrie în 22.

Al Fericirii Tale fin întru Hristos și cu totul la poruncile Tale:

Io Constantin Vocvod.

DII.

1713.

Chiril de Constantinopol către Mitropolitul Țerii-Românești și episcopul de Cerven, pentru un negustor.

Ἐν μεγάλῃ Δεκεμβρίῳ, ἰνδ. ε'. Iscălește și Ὁ Οὐγκροβλαχίας Ἀνθύπατος.

(După originalul în Archiva Companiei grecești din Sibiu, în Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 18, n° xxiv.)

DIII.

1714,
26 Ianuar.

Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sărăcia creștinilor din eparhie, precum și despre un „ieromonah Paisie care se tot poartă prin eparhie și vrea să meargă și la Ismail“, după a cărui întoarcere i se va lua, așa cum cere, socoteala „cutiilor“ de eleimosină.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου Μητροπολίτου Δρύστρας πρὸς Χρυσάνθον Ἱεροσολύμων, περιγράφουσα τὴν πενίαν καὶ κκοδαιμονίαν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ταύτης.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σεφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ, κύρ Χρυσάνθῳ, τὴν εὐλαβητικὴν προσκύνησιν.

Τὸ ἀπὸ ὀκτωμήριου κθ' τῆς Ἑπετέρας Μακαριότητος σταλὲν μοι σεβάσμιον γράμμα ἐλλαβὼς καὶ ἀσμένως ὑπεδεξάμην, ἀνθ' ὅτου καὶ ὑπέρβουχαριστῶ τῇ Ἑπετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι οὐ διαλείπει μνείαν μου ποιουμένη, ἐν τούτῳ καὶ γὰρ μόνῳ ἀποχρώσαν παραμυθίαν, ἐν πελάγει συμφορῶν ὡσημέραι κλυδωνιζόμενος, καὶ μάλιστα τώρα, ὅπου σχεδὸν ἔλα τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης διεσκορπίσθησαν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἄλλοι ἄλλαχόθι φυγάδες μετωκίσθησαν, οἱ πλείους εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, εἰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἐξήλθομεν εἰς σύναξιν, καὶ οὐδὲ τὸ δεκατημέριον τῶν πέρυσιν εὐρομεν· οἱ ἱερεῖς, καὶ μὴ ἔχοντες νὰ κυβερνηθοῦν, ἄφησαν καὶ αὐτοὶ τὰ χωρία καὶ ἐγένοντο τεχνίται καὶ χειρὸνακτες· ἐξ ὧν οὐκ ἔστιν λαβεῖν ἐμβολοίαν οὐδὲ γρῶ[σιον], καὶ ἐνθυμούμαι τὴν πάλαι ἡσυχίαν, καὶ δόξομαι. Τὰ δὲ αἷτια τῆς τοιαύτης δυστυχίας, εἰσὶ μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δεινὰ· τὸ δὲ μέγιστον ὁ λιμός, ὅτι τρίτον ἤδη ἔτος ὅπου καρπὸν οἴτου οὐκ ἔλαθον· ἀπὸ τῶ ἄλλο μέρος καὶ ἀπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν καὶ μὲ ἐπιφορτίζουσι θάρος δυσδιάστακτον ζητίας, ὅπου ὅσον μὲ ζητοῦσι, δὲν ἡμῶρες νὰ συνάξω.

Διὰ τοῦτο δεόμεναι, λάλησον εἴτι δύναισι ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα μακαριώτατε, πρὸς τοὺς προΰχοντας, ἵνα λάβωσι παρ' ἐμοῦ, θηλασθῇ ὡς εἴκοσι πέντε χιλιάδες, ἥ τὸ πολὺ τριάκοντα, καὶ οὐ πλείονα· ὅτι οὐκ ἔστι μοι τρόπος δυνάμεως εἰς τὸ πλεῖον· καὶ θέλω τῆς γνωρίζῃ τὴν χάριν ἀείμνηστον.

Περὶ τοῦ ἱερομονάχου Παΐσιου, θέλεις γινώσκαι ὅτι περιάγει εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ βούλεται ἀπελθεῖν καὶ εἰς Ἰσραὴλ· καί, ὅταν γυρίσῃ πάλιν, θέλομεν τὸν κυβερνήσῃ, δι' ἀγάπην σου· καὶ διὰ τὰ καυτὰ θέλομεν κάμει καθὼς ὠρίσαστε.

Οἱ ἐνταῦθα ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Τάφου προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά σας. Παρακαλῶ τὴν Μακαριότητά σου νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα Μέγαν-Δραγουμάνον, ὅτι, καθὼς κάμνει πολλὰς εἰς πολλοὺς ἐλεημεσίνας, νὰ κάμῃ καὶ εἰς ἐμέ, τὴν δυστυχῆ, τοῦτο τὸ ἔλεος, ὅτι εἰς ἐκεῖνα τὰ πεντακόσια ἔδωκε μύκοντα γρόσια νὰ μὴ μὲ πέρνῃ διάφορον, ἀλλὰ νὰ τὰ κάμῃ ἀποκοπήν, ὅπου νὰ δίδω γρόσια 150 ἢ 200 τὴν χρόνον, καὶ νὰ γράφωνται ὑπισθεν τῆς ὁμολογίας μου, ἕως τῆς τελείας αὐτῶν ἐξοφλήσεως. Πολλὰ παρακαλῶ διὰ ταῦτα τὴν χάριν, περὶ ἧς θέλει μὲ ἀξιώσῃ καὶ σεβάσμιον τῆς χαρπυιοῦ γρόμματος· αἱ δὲ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶχσαν μεθ' ἡμῶν.

1713, Ἰανουαρίου κθ'.

Τῆς Ἑπετέρας Μακαριότητος πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς, ὡς ἐγνώμων.

Ὁ Δρύστρας Ἱεράθεος.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

DIV.

Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Huisant Notara, despre stăruințele ce i-ar trebui față de Marele-Dragoman în afacerea datoriei sale și alte nevoi bănești.

1713.
31 Ianuar.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου, Μητροπολίτου Δρύστρας, πρὸς Χρυσάνθον, περὶ τῶν χρηματικῶν ὀφειλῶν αὐτοῦ.

Θεός.

Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ σεφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ, κύρ Χρυσάνθῳ, τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν Χριστῷ, τὴν εὐλαβητικὴν προσκύνησιν.

Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος, μακαριώτατε δέσποτα, εἶναι ἐν πρώτοις νὰ τὴν προσκυνήσω, ἔπειτα καὶ μὲ ἐρμάνητα νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ πρεσβεύσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα Μέγαν-Δραγουμάνον, ὅτι νὰ δεῖξῃ εἰς ἐμέ ἔλεος, καθὼς πολλάκις καὶ ἄλλοτε ἔδειξε, ὅς εἶναι πολὺχρονος· καὶ εἰς τὰ ἐναπολειφθέντα 575 γρόσια τῆς ὁμολογίας, ὅπου ἔδωσα πέρυσιν τῇ αὐτοῦ Ἐνδοξότητι εἰς τὸ ὀρθὶ νὰ μὴ μὲ πάρῃ διάφορον, ἀπεβλέπωντας εἰς τὴν ἐμὴν ἄκραν δυστυχίαν, καὶ εἰς τὴν τῆς ἐπαρχίας ἀξιοδύναμτον ἐρήμωσιν, ἀλλὰ νὰ τὰ κάμῃ ἀποκοπήν, καὶ κατὰ μὲν τὸ παρὸν νὰ πάρῃ γρόσια 175, ὅπου νὰ μένουν χρεωστούμενα γρόσια 400, τὰ ὅποια

καὶ αὐτὰ νὰ τὰ ἐξοφλῶ εἰς δύο χρόνους, διδόντας ἀνὰ διακόσια γρόσια εἰς δύο χρόνους, καὶ θέλω τοῦ μείνει χρεώστης καὶ εὐχέτης ἀδιόλειπτος ἐν ὅσω ζῶ.

Εἶμαι βέβαιος ὅτι, μὲ τὴν δραστηκωτάτην τῶν σοφωτάτων τῆς λόγων πειθῶ, ἡ Μακαριότης σας δύνανται νὰ τελειώσῃ τὸ αἶτημά μου· μόνον, δι' ἀγάπην Χριστοῦ, πάσῃ δυνάμει προ-θυμηθῆτω· δύνανται νὰ τοῦ εἰπῇ ὅτι καὶ ὁ μακαρίτης πικτέρας τοῦ πολλὰς τοιαύτης εὐεργεσίας ἐποίησιν· δύνανται, εἰ δοκῇ, νὰ τοῦ εἰπῇ ὅτι καὶ ὁ ἅγιος Ἡρακλείας διάφορον δὲν τοῦ πέρνει, καὶ ἅς φανῇ ἡ Ἐνδοξότης τοῦ εὐσπλαγχνικώτερος ἐκείνου· δύνανται νὰ τοῦ εἰπῇ ὅτι ἅς ὑποθέσῃ ὅτι πῶς τὰ ἔχει εἰς τὸ σεντοῦκι του ἐναποκεῖμενα καὶ οὐχὶ τοκίζόμενα, καὶ μάλιστα ὅπου τοῦ ἔδωσα ἕως τώρα γρόσια ὑπὲρ τὰ 800, μηδὲν δανεισάμενος, μηδὲν ὑφείλων· δύνανται νὰ εἰπῇ ὅτι αὐτὰ εἶναι τρερεμές ἐτέρου, καὶ ἐγὼ τὰ πληρώνω μετὰ δακρύων. Καὶ ἅς ἔχῃ τὸ αἰώνιον ἀνάθεμα ὁ τρισκατάρτος Ἀσλάνης, ἡ δὲ Ἐνδοξότης τοῦ πάσας τὰς εὐλογίας τοῦ Ἀβραάμ· εἰ μὴ τοῦ αἰτήματος τούτου ὡς μεγαλόδωρος ἀξιώσης, συγχωρησόν μοι ὅτι φαίνομαι ὕλην πει-θούς ποριζομένῳ πρὸς ἄνδρα ῥητορικώτατον.

Τυχὼν οὖν τῆς χάριτος ταύτης, ἐγὼ τῇ Σῇ Μακαριότητι κατὰ τὸ πλεῖον τὰ μέγιστα ὀφειλέτης ἀείμνηστος ἔσομαι· καί, διὰ νὰ λάβῃ πέρας ἡ πρεσβεία, ὡς ἐν σανίδι ἡλός, δοθή-τωσαν παρὰ τῆς Σῆς Μακαριότητος χάριν ἐμὴν τὰ ῥηθέντα ἑκατὸν ἑβδομηκοντα πέντε γρόσια τῷ ἄρχοντι Μεγάλῳ-Δραγουμάνῳ, διὰ τὰ ὅποια νὰ πάρῃ ἡ Μακαριότης Σας ἀπὸ τὴν Ἐνδοξότητά του γράμμα βεβαιωτικὸν τῆς παρ' ἡμῶν αἰτουμένης ἀποκοπῆς.

Ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ καὶ προλαβόντως ἔστειλα ἐντεῦθεν ἄσπρα εἰς χεῖρας τοῦ σοφωτάτου διθασκάλου κύρ¹ Σπανδωνῆ, τοῦ ἔγραψα νὰ δώσῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄσπρα ζυλόταις νέαις² εἰς χεῖρας τοῦ προηγούμενου τοῦ μετοχίου τῆς Σῆς Μακαριότητος³, γέροντος κύρ Ἀθανασίου.

Οὔτω δέομαι καὶ ἀντιβολῶ τὴν Σὴν Μακαριότητα καὶ ἱκετεύω ὑπὲρ ταύτης τῆς πρὸς ἐμὲ μεγάλης αὐτῆς χάριτος· αἱ δὲ ἅγιοι καὶ θεοπρόσεκτοι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. Ἀψιγ', Ἰαννουαρίον λχ'.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος ἐν πάσιν εὐλαβητικῆς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς προθυμώτατος ὡς ὀφειλέτης.

Ὁ Δρόστρας Ἱερόθεος.

Τὸν ἐπιφέροντα τὸ παρὸν θέλει τὴν περιποιηθῇ δι' ἀγάπην μας, ὡσαύτως καὶ πρὸς τὴν Μέγαν-Δραγουμάνον θέλει συστήσει· καλεῖται Δῆμηττος, ἔρχεται διὰ ὑποθέσεις τῆς χώρας, καὶ, εἴ τι δύνασθε, συνδράματε αὐτῷ.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

DV.

7221,
(1713),
6 Februar.

Constantin Brâncoveanu dă 120 de aspri pe an mănăstirii Dionislu de la Athos⁴.

(Bibl. Ac. Rom., notițe grecești moderne; Langlois, *o. c.*, p. 94.)

¹ Dicheofilax al „Marii-Biserici”, profesor la școala Fanarului, învățător al lui Constantin-Vodă Duca; Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, I, pp. 33, 44.

² Zloți noi.

³ În Constantinopol.

⁴ Din partea lui Brâncoveanu avem între aceleași acte înțărirea către schitul Robaia, metoh al Xenofontului de la Athos, a moșiilor Σδράλη și Κατσουλέστ; (2 Octombrie 7212=1703), scutirea de dări pentru același schit (30 Octombrie 7212=1703); iar din a lui Mihai Racoviță ca Domn al Moldovei dania de 150 de ocă de ceară pe an pentru făclii la biserica Παναγία Καφατανή din Galata (Iasi, 1705); același închină Panteleimonului din Athos mănăstirea τοῦ Κορίου, scutită de dări (18 Novembrie 7216=1707). Pentru toate, v. Langlois, la locurile respective.

Pe o Evanghelie, dăruită de Mihai Racoviță (unde?), se cetese aceste versuri, copiate între notițele moderne cumpărate la Constantinopol de Academia Română:

DVI.

Constantin Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre „calabracul“ de la Bender al lui Carol al XII-lea.

1713,
15 Februar.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Βασαράδα πρὸς Χρῶσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Φεβρουαρίου 15.

Τὴ ἀπὸ ζ' τοῦ τρέχοντος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὕψειαν τῆς ἀπὸ θαύσεως καρδίας ὑπερεχάρημεν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα.

Ὅριζει ὅτι πολλὴν καὶ ἀνείκαστον χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἔλαβε περὶ τῆς ἀπροσδοκίτου ταύτης καταστροφῆς τοῦ κοσμοφθόρου παρηνικημένου¹ καὶ οὐ μόνον τὰ πιστεύομεν, δέσποτά μου, ἀλλὰ λέγομεν ὅτι ἔχει πολλοὺς καὶ τοὺς συγκαίροντας, καὶ μάλιστα ταύτην τὴν πολυπαθὴ Βλαχίαν καὶ πάντῃ ἡπορημένην Μολδαβίαν, τῶν ὁποίων τούτων δύο ἐιλασιῶν ἢ φθοροποιῶς κάμψη καὶ ἐρυσίδη ἦτον οὗτος ὁ παρηνικημένος, καὶ εὐλογητὴς ὁ Θεὸς ὅπου ἀπεβλήθη ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁρίων.

Τὶ λογῆς ἡκολούθησαν καὶ πάλιν τούτου τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ μὲ τί τιμὴν καὶ προπομπὴν ἐκίνησε καὶ Μπενδερλήθεν, δὲν θαρύνομεν τὰς ἀκοὰς τῆς ἐν τῷ παρόντι μόνον ἰδοῦ πέμπομεν καὶ αὐτὴς τὴν καθολικὴν περιγραφὴν τοῦ ἐκεῖσε ἀνθρώπου μας¹, καὶ θέλει τὴν στοχασθῇ, νὰ ἰδῇ θαύματα τῶν ἀπάντων θαυμάτων κινώτερα. Βεβαιότατα, δέσποτά μου, τὰ ταῦτα συμβεβηκότα τῷ οὐρανοβάμονι καὶ ὑπερηφάνῳ δὲν εἶναι ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, αὐτὴ τύχης καὶ αὐτεμάτου γεννήματα, ἀλλὰ τῆς πανσόφου προνοίας ἀποτελέσματα προσπαλαίει γὰρ καὶ ἀντιτάσσεται ὁ Κύριος τοῖς ὑπερηφάνοις, καὶ ὡς εἶναι δεδοξασμένον τὸ ὑπεράγιον αὐτοῦ ὄνομα τὰ οἰκονομοῦν τὰ πάντα πανσόφως, ὅστις καὶ νὰ εὐδοκήσῃ καὶ τὴν

Serisoarea lui Constantin Basarab către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1713, Fevruarie în 15.

Serisoarea Ta cinstită și venerată scrisă la 7 ale lunii trecute am primit-o, și ne-am bucurat din adâncul inimii pentru sănătatea-Ți dorită. Am primit și părinteștiile Tale rugăciuni și binecuvântări. Am aflat și cele însemnate în ea.

Ni spui că ai simțit mare și neasămănată plăcere și bucurie pentru această neașteptată catastrofă a învinsului pierzător de lume; și nu numai că le credem, stăpâne, ci spunem că sunt mulți cari se bucură și ei, și mai ales această mult încercată Țară-Românească și Moldova cea cu totul sleită, a căror omidă și rugină, a amânduror acestor vilnieturi, a fost acesta, învinsul, și slavă Domnului că s'a depărtat de la hotarele noastre!

Ce fel s'au desfășurat și după aceia ale lui în urma acestora, și cu ce cinst și alaiu s'a pornit și din Bender, nu-Ți împovărăm anzul acuma; ei iată-Ți trimetem iarăș întreaga descriere, de la omul nostru de acolo, și o vei străbate, ca să vezi minuni mai nouă decât toate minunile. Fără îndoială, stăpâne, că astfel de lucruri întâmplăte unuia care umblă prin ceruri și eră plin de cea mai mare trufie, nu sunt opere de mână de om, nici izvorâte dintr'o ursită oarbă, ci săvârșiri ale Proniei prea-înțelepte; căci Domnul dă luptă și se împotrivește la cei prea trufași, și să fie slăvit prea-sfântul Său nume, care economisește toate cu deplină înțelepciune și să bine-

Στίχοι εἰς ἱερὸν εὐαγγέλιον.

Ἦ ἀρχοῦν κάσμητος παροῦσα βίβλος
καὶ θεόπνευστος εὐαγγέλιον, χάρις
σοί, τῷ βαπτισθῇ τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννη,
μεσίτῃ ὅντι παλαιὰς τε καὶ νέας
θεοβήμανις Κορίου διαθήκης,
ἀνατίθεται παρὰ εὐσεβοφρόνων,
χριστόληκτα βήματα Θεοῦ σιζάντων,

κοροῦ, κορίου Αὐθέντου Ἰωάννου
Μιχαήλ Πακοβίτσα καὶ Βασίλδα,
δὲς ἡγεμονεύοντος Οὐγγροβλαχίας,
κορίας δ' ἅμα κορίας Ἀννης Δόμνης,
ἐκλαμπρωτάτης καὶ σεπτῆς συζυγίας,
δωρον πρυσκυνήσεως καὶ εὐλαθείας
σὺ σεπτῷ ταύτῃ οἴκῳ νῶν προσαγόντων,
καὶ τὴν ἀντίληψιν θερμῶς αἰτούντων.

(„Stihuri către Sfânta Evanghelie. Această carte legată cu argint și de Dumnezeu insuflată a Evangheliei, har Ție Botezătorului lui Hristos, Ioan, mijlocitor al așezământului dumnezeiesc, vechiu și nou, al Domnului, se dăruiește de eucernicii, închinători ai cuvintelor lui Dumnezeu, de Hristos eulose, domnul domn Domnul Io Mihai Racoviță Voevod, în a doua Domnie a Ungrovlahiei, și de doamna lui Doamna Ana, căsnicie prea-luminată și respectată, ea dar de închinăciune și evlavie celor ce vin la această venerată casă, cerând călduros răsplată.“)

¹ A lui Afenduli; publicată acum în vol. XIII al acestei colecții.

ἀποταλείωσιν τῆς εὐκαταίας εἰρήνης· ἂν ἡθέλαμεν ὅμως ἐνηχηθῇ ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν καταστροφὴν περιέπεσον καὶ οἱ τοῦ παρανενηκημένου διαφενδευταὶ καὶ ὑπερασπισταί, θέβαια ἡθέλαμεν χαρῇ καὶ εἰς περισσότερον.

Μὰς γράφει ἀπὸ Βασιλευούσης καὶ ὁ Μεδελνιτζιάρης Ἀντώνιος, ὅτι τοὺς ἐν ταῖς ἐπτά τοῦ φρονίμου¹, οὐ μόνον ἤρξαντο νὰ τοὺς περιποιῶνται καὶ νὰ δείχνωσι πρὸς αὐτοὺς εὐνοϊκωτέραν διάθεσιν, ἀλλὰ καὶ προσθήκην εἰς τὰς καθημερινὰς αὐτῶν χρεῖας καὶ ἐξόδους ἐποιήσαντο· τί ὑποσημαίνει καὶ τοῦτο, κατὰ τὸ παρὸν ἀγνοεῖται· θέλει τὸ ἀνακαλύψῃ ὅμως ὀλίγος καιρὸς.

Εἶδομεν ὅποιον ἐστάθη καὶ τὸ δις καὶ τρίς θεαθὲν ὄραμα τῇ Σῇ Μακαριότητι, καί, ἂν καλὰ νὰ ἀλήθευσε κατὰ ταύτην τὴν ἑκάσιν τῶν πραγμάτων, ὅμως, διὰ νὰ ἀληθεύσῃ καὶ πλέον πραγματικώτερον, ὅς εἶναι θέβαιος ἡ Μακαριότης τῆς ὅτι, ἂν ἡθέλαμεν εὖρη τοιαύτην ἀρχιερατικὴν βακτηρίαν ἐξ ἡλέκτρου κατασκευασμένην, μετὰ πολλῆς περιχαρείας ἡθέλαμεν πληρώσῃ τὴν τιμὴν τῆς νὰ ἀγοράσωμεν καὶ νὰ τὴν προσφέρωμεν τῇ Σῇ Μακαριότητι εἰς σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν εὐλαδίας μας. Ἐπειδὴ δὲ ἐφθάσαμεν σὺν Θεῷ συλλήπτורי καὶ αὐθις τὴν ψυχωφελῇ ταύτην καὶ ἁγίαν μεγάλην τεσσαρακοστὴν, οὐ μόνον νὰ τὴν διαπεράσῃ ὕγιως καὶ θεοφιλῶς ἐδεήθημεν τοῦ ἁγίου Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ τὴν καταξίωσῃ νὰ πανηγυρίσῃ καὶ τὴν ἐλευσομένην λαμπροφόρον ἐορτὴν τῆς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως φαιδρῶς καὶ πατριαρχικῶς, μετὰ πάσης τῆς περὶ αὐτὴν ὀμηγύρεως.

Ἄς ἔχωμεν καὶ αὐθις σεβάσμιόν τῆς διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ὑμείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς τῆς εὐχαίς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν εἰῷ παντί.

αψιγ', Φεβρουαρίου ιε'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ἔλως εἰς τοὺς ὀρισμούς τῆς.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Βασσαράβας Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 91-2, n° 35.)

voiască a săvârși și pacea cea dorită; dacă am afla însă că la aceeaș catastrofă au căzut și apărătorii și scutitorii celui biruit, de sigur că încă și mai mult ne-am bucura.

Ni scrie din Țarigrad și Medelnicerul Antonie că despre cei de la Șapte [Turnuri] ai Cumințelui, nu numai că au început să arăte față de ei o aplecare mai binevoitoare, dar li-au făcut și adaus la nevoile și cheltuielile lor zilnice; ce înseamnă și aceasta, deocamdată nu se știe: dar peste puțin timp se va lămuri.

Am aflat și vedenia ce ai avut de două și de trei ori Fericirea Ta, și, cu toate că s'a adevărit în această ieșire a lucrurilor, dar, ca să se adeverească și mai deplin, fii sigur Fericirea Ta că, dacă am figăsit o astfel de cărjă arhieresească făcintă din chihlimbar, cu multă bucurie am fi plătit-o ca s'o cumpărăm și s'o înfățișăm Fericirii Tale ca semn al evlaviei noastre către Tine.

Și, de oare ce am ajuns cu ajutorul lui Dumnezeu iarăș la acest sfânt și mare post folositor sufletului, ne-am rugat de Dumnezeu sfântul, nu numai să Te fie sănătos și cu iubire de Dânsul, ci să te și învrednicească a serbă și aducătoarea de lumină serbătoare, ce este să vie, a Învierii din morți a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului Nostru Isus Hristos, voios și asemenea cu Patriarhii, împreună cu tot soborul din jurul Tău.

Să avem și de acum înainte scrisoarea-Ți venerată, ca să ne bucurăm de sănătatea Ta și de părinteștele-Ți rugăciuni, care să și fie cu noi în toată viața.

1713, Februarie 15.

Al Fericirii Tale fii sufletesc și cu totul la poruncă:

Io Constantin Basarab Voevod.

DVII.

1713, 16 Februar. Elena, fiica lui Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sărăcia ei și soarta casei luate de Patriarh pentru datorie.

¹ La 19 Novembre st. n., declarându-se războiu Țarului („Cumințele“), solii săi fură închiși la Edicule (Amira, ed. separată, p. 78, nota 1).

Γράμμα Ἐλένης Καντακουζηνῆς πρὸς τὸν Χρυσάνθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Φεβρουάριον 16.

Με ἔλυν μου τὴν ἀράθειαν διαβάζοντας καὶ διέπώντας τὰ βιβλία, ἡώρα ὁποῦ ὅσοι με ζήτησιν ἔλαβαν κάμειαν χάριν ἀπὸ τὴν Θεόν χωρὶς δέξιν συγχὴν καὶ μεγάλην ὑπομονήν, δὲν ἐπέτυχαν τὸ ποθοῦμεναν· ἀλλὰ, τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δέήσει προσκαρτεροῦντες, ἔλαβον καὶ ἡώραν χάριν καὶ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεόν. Τὸ αὐτὸ κάμνω ἢ ταλαίπωρος καὶ με προτέρων, καὶ με παροῦσαν, καὶ με ὑστερινήν, καὶ παντοτεινήν γονυκλιτὴ δέξιν· ἔγραψα καὶ τώρα, καὶ παρακαλῶ τὸ ἔλεος τῆς Μακαριότητός σας νὰ μὴν ἀποβάλῃ καὶ ἀπαποίησῃ τὴν δέξιν μου καὶ τὴν ῥοήν τῶν θαυμάτων μου, τὴν μεγάλην τοῦ Θεοῦ καὶ πολλὴν εὐσπλαγγίαν μισοῦμενος.

Ἡλπίζα, ἡμέραν παρ' ἡμέραν, σεδάσμιον γράμμα τῆς Μακαριότητός σας, διὰ νὰ λάβω ὀλίγην παρηγορίαν καὶ ἄνεσιν, ὁποῦ κινδυνεύω νὰ χαθῶ ἀπὸ τὴν θλίψιν τῆς καρδίας μου· καὶ ἡ Μακαριότης σας ἐγράψετε εἰς τὸν Κυρίτζη Κωνσταντῖνον ὅμως με τὸν ὁποῖον, σὰς παρακαλῶ, μὴν με ἀνακατώνετε, ὅτι ἐγὼ ἐκείνον δὲν τὸν ἔχω διὰ ἐξάδελφον, ἐπειδὴ καὶ, εἰς τὸ ἀνέλπιστον τοῦτο συμβέβηκός ὁποῦ με ἔφερεν ἡ ἐπίτριπτος τύχη, ἂν ἦτον συγγενής καὶ συγγενείας ὅρους ἐφύλαττε, με τὸ θάρρος ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν Μακαριότητά σας, ἤθελε καὶ ἔπρεπε νὰ προσπέσῃ εἰς τοὺς πόδας σας, καὶ νὰ σας θυσωπῇσῃ, διὰ νὰ μὴν με ἔλθῃ ἡ μεγάλη αὐτὴ κατατρονῆσις. Καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ, γράψετε μου, ἐμένα, τὴν ἀποκρισιν, ἢ δι' ἑτέρου προσώπου, διότι ἐγὼ αὐτὸν ἀποφάσισα εἰς τὸν λογισμόν μου, καὶ ἐν δυστυχίᾳ, καὶ ἐν εὐτυχίᾳ, καὶ ἐφ' ὄρω ζωῆς, νὰ μὴν τὴν συναναστραφῶ, μήτε συγγενὴ νὰ τὸν λογιάσω.

Ἡ Μακαριότης σας καλὰ τὰ ἡξέστε εἰς τί πίκραις καὶ δυστυχίαις εὐρίσκουμι, καὶ ἄλλην ἐλπίδα δὲν εἶχα παρὰ τὸ θάρρος τῆς Μακαριότητός σας καὶ τὸ σκέπος σας, καὶ με αὐτὸ ἐπαρηγορούμην· καὶ τώρα νὰ ἀποτόχω καὶ ἀπὸ αὐτό; Με κάμνει νὰ χαθῶ. Καὶ τόσον, ὅτι, ἂν εἶχα καὶ τόσην εὐλαβεῖαν καὶ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν, ὅσην εἶχα εἰς τὴν Μακαριότητά σας, ὅχι μόνον δὲν ἤθελε με εὐχάλη ἀπὸ τὸ σπῆτι, καὶ νὰ με λυπήσῃ τοιουτοτρόπως, ἀλλὰ πιστεύω πὺς ἤθελε με κάμνῃ χάριτας τοιούτας, ὁποῦ ὁ νοῦς μου νὰ καταλάβῃ δὲν δύναται.

Ἐμαθον, θασπότη μου, διὰ τὸ σπῆτι, ὅτι ἔχετε σκεπὸν νὰ τὸ πονήσετε εἰς ἄλλο μέρος,

Serisoarea Elenei Cantacuzino către Hrisant, Patriarhul Ierusalimului.

1713, Februarie în 16.

Cu toată neînvințătura mea, străbătând și privind cărțile, am găsit că toți aceia cari cu cererea lor au voit vre-un har de la Dumnezeu fără rugăciune deasă și mare răbdare, n'au dobândit ce poftiau; dar, stăruind cu rugăciunea și poftirea, au luat și au găsit har și milă de la Dumnezeu. Tot așa fac eu, nenorocita, și cu cea d'întăiu a mea rugăciune, în genunchi, și cu cea de față, și cu cea de dănnăzi și cu cea din toate timpurile; am scris și acum, și mă rog de mila Fericirii Tale să nu răspingi și să nu înlături rugăciunea mea și curgerea lacrimilor mele, făcându-Te asemeni cu bunătatea mare și multă a lui Dumnezeu.

Nătlăjduiam, zi de zi, o venerată serisoare a Fericirii Tale, ca să dobândească puțină mângâiere și alinare, când sunt în primejdie să crăp de jalea inimii mele; și Fericirea Ta ai scris la dumnealui Constantin; ei mă rog eu acela să nu mă amesteci, căci nu-l țin drept frate, căci și la acest lucru neașteptat pe care mi l-a adus soarta cea ticăloasă, dacă mi-ar fi fost consăngean și ar fi păzit hotarele rudeniei, cu puterea ce are la Fericirea Ta, ar fi cântat, și se cădea s'o facă, a cădea la picioarele Tale, și a te sfătui înpotrivă, ca să nu-mi vie această mare jignire. Și de aceea Te rog scrie-mi, mie, răspunsul, ori prin alt obraz, căci eu pe acela l-am osândit în gândul meu, și în nenorocire, și în fericire, și cât mi-o țineă viața, ca să nu mai am a face cu el, nici să-l socot de rudă.

Fericirea Ta știi bine în ce amărăciuni și nenorociri ne găsim, și n'aveam altă nădejde decât încrederea în Fericirea Ta și oerotirea Ta, și eu atâta mă mângâiam, și acum să o pierd și pe aceasta? Îmi vine să plesnesc. Și așa de mult, încât, de aș fi avut atâta evlavie și nădejde către Dumnezeu, câtă am avut-o către Fericirea Ta, nu numai că nu m'ar fi scos din casă și nu m'ar fi supărat în așa chip, ci cred că mi-ar fi făcut atâtea haruri, câte mintea mea nu le poate cuprinde.

Am aflat, stăpâne, pentru casă, că aveți de gând a o vinde la alt cineva, și eu n'am crezut cum că Sfântul Mormânt are atâtea nevoie ca să-și scoată datoria din

καὶ ἐγὼ δὲν ἐθαῤῥοῦσα πῶς ὁ Ἅγιος Τάφος
νὰ ἔχῃ τόσην ἀνάγκην νὰ εὐβάλῃ τὸ χρέος
τοῦ εἰς αὐτοῦ τοῦ σπητιοῦ τὴν τιμὴν ἁμή,
ἐπειδὴ καὶ ἦλθεν εἰς τόσην ἔνδειαν, καὶ ἀπ-
φασίσατε νὰ τὸ ποιήσετε ἐξάπαντος, καθὼς
τὸ παίρνῃ καὶ ἄλλος ἐξωθεν μὲ τὰ ἄσπρα
τοῦ, τὸ παίρνω καὶ ἐγὼ, ὁ ἐσωθεν καὶ, ἂν
δὲν ἔχω, πουλειοῦμαι καὶ ἐγὼ, καὶ τὸ παιδί
μου, προσπίπτω καὶ εἰς τοὺς φίλους μου,
καὶ θέλω κάμῃ παντοῖους τρόπους νὰ τὸ ἀγο-
ράσω καὶ ἐγὼ καὶ δὲν ἐπρεπε ἐγὼ ὅπου
εἶμαι μέσα νὰ εὐχῶ, καὶ νὰ ἔλθῃ ἄλλος ἀπ'
ἐξω, ἐξω νὰ ἀποχρῖσιν.

Δὲν ἤξεύρω, ἢ ἀροῖζικῇ, τί εἶναι τὸ αἷτιον,
καὶ ἐκατάντησα εἰς τόσην ἐγκατάλειψιν, καὶ
κινδυνεύω νὰ πέσω εἰς ἀπόγνωσιν· δὲν ἠθέ-
λησε ποτὲ ἡ φθονερά μου τύχη νὰ φτωχθῇ
μὲ τοῦ λόγου μου, ἀλλὰ, καθὼς ἐξ ἀρχῆς μὲ
ἔχθραν μεγάλην ἐπροξέννησεν εἰς τοῦ λόγου
μου λήμνια κακά, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν
κακῶν πανήγυριν, ἔτι καὶ τώρα εἰς τὸ ἐξῆς
ἐξοπλισθεῖσα κατ' ἐμοῦ, ὥσάν ἕνας σκληρό-
τατος καὶ ἱταμώτατος δῆμιος, σπουδάξει νὰ
μὲ ρίψῃ εἰς μίαν πτώσιν εἰς τὸ παντελὲς
ἀδιόρθωτον. Τώρα, ὅπου ἤρρα μετὰ τοὺς κιν-
δύνους ὀλίγην ἄνεσιν καὶ ἀνάπαυσιν, ἀράζων-
τας εἰς τὴν σωτήριον καὶ ἀγαθὴν σου λιμένα,
καὶ ἐπερικρατούμην παρὰ τῆς σῆς δεξιᾶς,
ὥσπερ ἀπὸ δέκα ἄγκυρας σιδηρᾶς, τώρα ἠθέ-
λησε νὰ μὲ πατίσῃ καὶ τοῦτο τὸ φαρμακερὸν
καὶ πικρότατον κώνειον, καὶ νὰ μὲ φέρῃ εἰς
φυγικὴν καὶ σωρατικὴν ἀπώλειαν. Διὰ τὴν
ἐλπίδα ὅπου εἶχα καὶ ἔχω εἰς τὴν Μα-
καριότητά σας, καὶ καθὼς ἀκούμπισα εἰς τὸ
σκέπος σας, βέβαια, ἂν πέσω, θέλω πνιγῇ εἰς
τὸ πέλαγος τῆς ἀπογνώσεως. Ὅμως ἀκόμη
δὲν ἀποπίπτω τῆς ἐλπίδος, μήτε τὴν ἐμαυτὴν
μου ἀπογινώσκω, ἔστωντας καὶ νὰ ἤξεύρω τὴν
πολλὴν σας συμπάθειαν, ἢ ὅποια δὲν θέλει
σὰς ἀφήσῃ νὰ μὲ ἀπορρίψετε παντελῶς.

Δὲν βάνω ἄλλον μεσίτην πρὸς ἐξίλασιν
καὶ δωσώπησιν παρὰ τὴν πανοικτίρμονα Θεόν,
καὶ δεύτερον τὴν ἐπιεικεστάτην σας καὶ φι-
λάνθρωπον γνώμην· μὲ αὐτοῦ τοῦ συναριθ-
μουμένη καὶ ἐγὼ, παρακαλῶ, μὴν μὲ ἀπορ-
ρίπτῃς, δεσπότη μου, ὅτι τὸ ἔχω διὰ μεγάλην
μου καταφρόνησιν νὰ περιπατῶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ
καὶ ὁ Θεὸς ἂν μὲ λυπηθῇ, καὶ δὲν ἔλθω εἰς
ἀπόγνωσιν νὰ πάθω κἀνένα κακόν, ἁμὴ τὸ
παράπονον θέλει μὲ σύρῃ εἰς ξένους καὶ μα-
κρυνούς τόπους.

Σὰς παρακαλῶ, δεσπότη μου, ἂν δὲν λυ-
πηθῇτε ἐμένα, λυπηθῇτε τὸ παιδί μου, ὅπου
καὶ αὐτὸ εἰς τὴν Μακαριότητά σας ἐκρέμεται.

prețul casei înseși; dar, de oare ce a venit
la atâta lipsă, și v'ați hotărât a o vinde
neapărat, precum un altul ar lua-o, din
afară, cu banii lui, așa o ieau și eu, din
lăuntru; și, de n'am, mă vând și eu și co-
pilul meu, cad și la prietenii miei, și voiui
face tot felul de chipuri ca s'o cumpăr și
eu; și nu se cădeă ca eu, care sunt înă-
untru, să ies, și să vie altul, de afară; să
am răspuns.

Nu știu, nenorocita, care e pricina, și
am ajuns la atâta părăsire și sunt aproape
să cad în desnădejde; niciodată n'a vrut
soarta mea pizmașă să se facă prietenă cu
mine, ei, precum de la început cu ură mare
mi-a dăruit mie rele crude, gazdă de multe
și felurite rele, așa și acum, în urmă, înar-
mându-se asupra mea, ca un călân foarte
aspru și îndrăzneț, se sârguiește a mă târâ
la o cădere cu totul de neîndreptat. Acuma,
când am găsit după primejdie puțină ali-
nare și odihnă, aruncând ancora în portul
Țău mântuitor și bun, și eram întărită de
dreapta Ta ca de zece ancore de fier, acuma
a trebuit să mă adăpe și această otravă
inveninată și prea-amară și să mă ducă la
peirea sufletului și a trupului. Pentru care,
după nădejdea ce am avut-o și o am către
Fericirea Ta, și precum m'am sprijinit în adă-
postul Țău, de sigur, de voiui cădeă, mă voiui
inecă în Marea desnădejdii. Ci încă nu-mi
pierd nădejdea, nici nu mă desnădăjduiesc
de mine, de oare ce știu multa-ți compă-
timire, care nu Te va lăsa să mă răspingi
cu totul.

Nu ieau alt mijlocitor pentru împăcarea
și înduplecarea Ta decât pe Dumnezeu cel
atot milostiv, și, al doilea, sufletul Țău cel
prea-indurător și iubitor de oameni, cu cari
puindu-mă și eu în socoteală, Te rog să
nu mă răspingi, stăpâne, căci aş avea-o
drept mare desprețuire a mea, să mă tot
port ici și colo; și, de mă va întrista Dum-
nezeu, și nu voiui veni la desnădejde, să pat
ceva rău, dar supărarea mă va târâ în
locuri străine și depărtate.

Te rog, stăpâne, dacă nu Ți-i milă de
mine, fie-Ți milă de copilul meu, care și
el atârnă de Fericirea Ta. Și să fie slavă

Καὶ ἄς εἶναι δόξα εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὑγίεια καὶ χρόνοι πολλοὶ εἰς τὴν Μακαριότητά σας. Ἀψιγ', Φεβρουαρίῳ ιε'.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Ὑμετέρας μεγίστης Μακαριότητος δοῦλη ταπεινὴ.

Ἐλένη Καντακουζηνή,
θυγάτηρ τοῦ μακαρίτου Δημητράσκου Βοεβόδα.

(Legrand, *Recueil*, pp. 93-5, n° 36.)

lui Dumnezeu, și sănătate și ani mulți Fericirii Tale.

1713, Februarie în 16.

La poruncile prea-marii Tale Fericiri smerită roabă:

*Elena Cantacuzina, fiica răposatului
Dumitrașca Voevod.*

DVIII.

Pulheria, Doamna lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de vărsat și însănătoșarea copiilor domnești și învățătura Domniței. 1713, 19 Februar.

Ἐπιστολὴ Πουλχερίας Δόμνας πρὸς Χρὸς-σανθον, εὐχαριστήσεως διὰ τὴν ἐπιδεικνυομένην πατριαρχικὴν εὐμένειαν, καὶ ἀγγελιοῦσης τὸν ἐμβολιασμὸν τῶν τέκνων αὐτῆς μπεῖζαδέδων.

1713, Φεβρουαρίῳ 19.

Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἀσπασίως ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς ὑγείας καὶ εὐθυμερίας τὸν Θεὸν ἐδόξασα. Ἐδέχθην καὶ τὰς ἀγίας εὐλογίας καὶ θεοποιθεὶς αὐτῆς εὐχὰς φιλοφρόνως, καὶ εὐχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι· ὅτι δὲ εὐχεται πρὸς κύριον τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν, δὲν ἀμφιβállω μόνον ὁ ἐλεήμων Θεὸς νὰ δώσῃ ὑγίαν καὶ πολυχρόνιον στερῶσιν καὶ εἰς τὴν αὐτῆς Σεβασμιότητα καὶ εἰς τὸν ἐκλαμπρότατόν μου Αὐθέντην, διὰ νὰ γίνωνται καὶ αἱ ὀφειλόμεναι ἀμοιβαί.

Εὐχαριστῶ τὴν Μακαριότητά της ὅπου μὲ χαροποιῇ μὲ ἀγαθαῖς ἀγγελίαις εἰρηνικῆς καταστάσεως καὶ τῆς μετὰ ἀνέσεως εἰς τὴν ἐξῆς κυβερνήσεως τῶν ἡγεμονιῶν. Ἀμποτε νὰ γίνῃ καθὼς ὀρίζει!

Οἱ μπεῖζαδέδες πάντες καὶ ἡ δομνίτζα¹ προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά της, καὶ εὐλαβῶς ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν της δεξιάν· ἐξαιρέτως ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς αὐτῆς Ἰωάννης, ὁ ὅποιος μὲ τὴν εὐχὴν της ἐξευλογίᾳσε, καὶ τώρα εἶναι πολλὰ καλὰ. Ἐπειδὴ ὁ Κωνσταντῖνος εὗγαλε φυσικὴν εὐλογίαν, τὸν Ἰωαννάκην καὶ τὸν μεγαλήτερον, τὸν Ἀλέξανδρον, τοὺς ἐφελλιάσαμεν· καὶ οἱ τρεῖς διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν ἐλαφρὰ ἐπέρασαν αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν, καὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν ὅπου ἐλευθερώθησαν ἀπὸ τὸν κίνδυνον αὐτῆς τῆς ἀσθενείας· ὁ Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν της εὐχῶν νὰ μᾶς τοὺς φυλάττῃ καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλῃ ἀσθένειαν.

Ἡ ἀρχόντισσα κωράτζα Σμαράγδα προσ-

Serisoarea Doamnei Pulheriei către Hrisant, mulțămindu-i pentru bunăvoința patriarhicească ce i-a arătat, și vestindu-i vaccinarea copiilor ei, beizadelele.

1713, Februarie în 19.

Serisoarea-Ți sfințită am primit-o cu bucurie, și am lăudat pe Dumnezeu pentru sănătatea și fericirea Ta. Am primit și sfintele-Ți binecuvântări și rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu cu bunăvoință, și mulțămesc Fericirii Tale; iar că Te rogi către Domnul Dumnezeu pentru noi, nu pun la îndoială; ci milostivul Dumnezeu să dea sănătate și întărire întru mulți ani și Reverenței Tale și prea-luminatului meu Domn, ca să se facă și cuvenitele răsplătiri.

Mulțămesc Fericirii Tale că mă bucuri cu bune vești de pace și de urmare și mai departe cu odihnă a Domniilor. De-ar fi așa cum spui!

Beizadelele toate și Domnița se închină Fericirii Tale și cu evlavie sărută sfințita-Ți dreaptă; mai ales fiul Țău sufletesce Ioan, care, cu rugăciunile Tale, a fost bolnav de vărsat și acum e foarte bine. De oare ce Constantin a avut vărsat, am vaccinat pe Ienachi și pe fiul cel mai mare, Alexandru; și tustrei prin sfintele-Ți rugăciuni au trecut ușor boala aceasta, și mulțămim lui Dumnezeu care i-a scăpat de primejdia acestei boli; Dumnezeu, prin rugăciunile Tale ascultate de dănsul, să ni-i păzească și de orice altă boală.

Dumneaei jupâneasa Smaragda se în-

¹ E vorba de Mărioara, soția de mai târziu a lui Ienachi Cămărașul, moartă la 1725; Iorga, *Inscripții*, I, p. 244, n° 546.

κυνεῖ τὴν Μακαριότητά της καὶ ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν της δεξιάν. Κατὰ τὴν προσταγήν της, δὲν θέλει διάξῃ τὴν Δομνίτζαν εἰς τὸ διάβασμα, ἀλλὰ θέλει τὴν σχολάζῃ εἰς ταῖς ἡμέραις ὅπου ἐδιώρισεν. Οἱ δὲ χρόναι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

ῤῥίγ', Φεβρουαρίου 18¹.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος ἐν Χριστῷ θυγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς.

Πολυχερὶα Δόμνα.

(Legrand, *Recueil*, pp. 105-6, n° 37.)

chină Fericirii Tale și sărută venerata-Ți dreaptă. După porunca Ta, nu va sili pe Domniță la cetire, ci o va lăsa să se odihnească în zilele ce ai hotărât. Iar anii Fericirii Tale fie îndelungați și cu totul fericiți.

1713, Fevruarie în 19.

A Fericirii Tale prea-venerate fiece întru Hristos și la poruncă:

Pulheria Doamna.

DIX.

1713,
20 Februar.

Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre cele petrecute cu Carol al XII-lea la Tighinea.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδάσκαλῳ κὺρ Ἰακώβῳ.

Ὅτι φίλα τῇ σῇ λογιότητι τὰ παρ' ἡμῶν φοιτῶντα γρόμματα ἤκιστ' ἀμφιγνοῦμεν πῶς γὰρ ἀμφιγνοήσαμεν, πάντ' ἀλλ' ἐπιστάμενοι τὸ διακλῆς φίλτρον ὅπερ ἀνέκαθεν περὶ ἡμᾶς ἐπιθεῖξαι μέν, οἷα φιλόστοργος πατήρ περιέχεται τε καὶ φροντίζει τῶν ὑμετέρων οὐδέποτε διαλέλοιπε. Τῶν γὰρ αὐτῆς μονοῦν ἐπιτελεσμένη, τὰ καθ' ἡμᾶς ὅλως ἀναπολεῖ, πόθῳ τε καὶ φόβῳ τὴν ψυχὴν ἐς αἰετὶ μερίζεται καὶ κατὰ ῥοὴν μὲν ἡμῶν τῶν πραγμάτων χωροῦντων, γέγηθε καὶ διακέχεται, σκαιῶς δ' ἔχειν ὀφρομένη, πτοίᾳ κάτοχος. Ἀγωνιᾷ καὶ ἀσχάλλει.

Νῦν δὲ τῆς διαπτάσης ἤδη φήμης πολυεθῶς θρῦλλοῦσης τὰ ἐν Μολδαβίᾳ καὶ ἐν τῇ γείτονι Τεγίνα χωρήσαντο, οὐδ' ἀκραφνῶς ἐξηγουμένης τὰ γεγονότα, ἀλλ' ὡς αὐτῇ φίλον ἃ μὲν περιαιρούσης, ἃ δὲ προσαναπλαττούσης, καὶ τὴν ὑμέτεραν ἐμμέλειαν οἶμαι διαφέρεισθαι ταῖς ἐννοίαις καὶ ὑπονοίαις, οὐκ ἔχουσιν δ' ἐφ' ὅποτερα τράπηται, ἐπέχειν τὴν ἐπὶ τοῖς θρῦλλοῦμένοις ψῆφον ἴσως δέ, νεανιστομένοι τοῦ φίλτρον, καὶ πλείον ἀπονέμουςαν τῷ περὶ τὸν φιλούμενον δέει, ὅποσοπάσειν ὅσα ἀντίξοα καὶ ὅσα ἀπαισία. Καὶ διὰ τοῦτ' ἄρα, καίπερ οὐπω πεπαισμένον τοῦ ἄρτι ἀναρῆσθαι τοῦ πῶνος, ἀλλ' ἔτι τῶν πραγμάτων κυμαινόμενον, οὐ δέον ἐγνώμεν σιωπῶντες ἐν ἀγωνίᾳ καταλιπεῖν ψυχὴν οὕτω περιπαθῶς ἡμῶν ἐξηρτημένην, καὶ ἐπὶ τῇ ὑμέτερᾳ τύχῃ σαλεύουσιν. Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πολὺ παρεάσωμεν αὐτὴν δέει συνεχαμένην, ἐν αὐτοῖς προσομίαις εὐαγγελισθῆναι τῇ σῇ τιμιότητι Θεοῦ ἐλθεῖ καλῶς ἔχειν τὰ περὶ ἡμᾶς, ὧς γε ἐν χειμῶνι καὶ ἐν μέσῳ πελάγει

Nicolae Mavrocordat dascălului chir Iacov.

Că ție, celui învățat, îți sunt foarte plăcute scrisorile ce tot vin de la noi, o știm prea bine; căci eum ne-am îndoi, odată ce știm arzătoarea iubire ce, arătându-ni-o totdeauna, n'ai încetat vre-odată a te îngriji și a te gândi, ca un părinte cu dragoste, în ce privește ale noastre. Căci, de ale tale uitând aproape, porți prin minte numai ale noastre, și sufletul ți se împarte de dor și de frică în totdeauna: căci, mergându-ni lucrurile bine, ți s'a bucurat și lărgit inima, dar, bănuind că se vor desfășura prost, împărtaşind scăpătarea, se chinuiește și se tulbură.

Acum însă, când faima în zborul ei în multe chipuri strigă cele ce s'au petrecut în Moldova și în Tighinea de lângă noi, fără a lămuri pe deplin cele întâmplare, ci, după placul ei, pe unele înlăturându-le, iar pe altele înfățișându-le pe larg, cred că și armonia ta se desparte în sine de gânduri și bănuiele, și, neavând încotro se întoarce, se oprește de a hotări asupra zvonurilor; și, poate, zburlând iubirea, socotind și mai mult de frică pentru cel iubit, exagerează câte sunt protivnice și sinistre. Deci și de aceia, de și încă nu s'a potolit furtuna trezită dăunăzi, ei încă, învălurându-se lucrurile, n'am crezut că trebuie ca, tăcând, să lăsăm în zăneșim un suflet care cu atâta patimă ține la noi, și se zguduie de soarta noastră. Și, ca să nu te lăsăm prea mult cuprins de teamă, chiar la început îți dăm cinstit-dumitale vestea cea bună că din mila lui Dumnezeu se află bine ale noastre, ca,

ἐπὶ σαθράς καὶ πεπονηκίας ὀλκάδος. Καίτοι γάρ, μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης τῶν πνευμάτων φερομένων, μικροῦ δεῖν διεβράγη ἡμῖν τὰ ἱστία, τό τε σκάφος, ἀλλεπαλλήλοις τοῖς κύμασι περιαντλούμενον, μονονοχη καταβεβῆθισται, ἀλλὰ τῆς ἤνωθεν κραταιᾶς χειρὸς τῶν οὐράνων ἐπειληγμένων καὶ διακνηδερινώσης τὰ ἡμέτερα, ἄσινεῖς μέχρι δεῦρα περιγεγόναμεν καὶ τῶν ἀπαντῶντων δεινῶν ἐκρατήσαμεν· καὶ ἐς τοῦ-πιόν δέ, Θεοῦ συναϊρουμένου, κρατήσιν ἐλπί-ζομεν. Ταύτῃ τοίνυν ἡμῖν πεπροσιμιάσθω, ἵσως δὲ μακρότερον ἢ ξυγχωρεῖ νόμος ἐπιστολῆς.

Μεταβῶμεν δ' ἤδη ἐπὶ τὴν ἀφήγησιν τῶν πεπραγμένων, καὶ τὰς ἀμφοῖν, τοῦ τε τῆς Σβεκίας καὶ τοῦ τῆς Πολωνίας Βασιλέως, τύ-χας ἐκτραγυδίσωμεν. Καίπερ γὰρ πολλὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ ἡμεῖς τε πεπονθότες καὶ τὸ ὅφ' ἡμᾶς ὑπῆκουσιν παρὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Σβεκίας καὶ τῶν Πολωνῶν, τῶν χειμαδίων προφάσει, ἀπηνῶς λίαν καὶ ἀπανθρώπως τῇ Μολδαβίᾳ προσφυνέντων, καὶ διὰ τοσούτων ἐ-τῶν κειράντων αὐτήν, καὶ „λείαν Σκυθῶν“ ποιη-σαμένων, τὸ δὴ λεγόμενον διὰ ταῦτα οὐκ ἐπηδόμεθα (μὴ γένοιτο) τῷ τούτων πτώματι, οὐδ' ἐπεμβαίνομεν τῷ νεκρῷ· ἐπειδὴ πόρρω τοῦτο φιλοσοφία πρέποντος ἤθους, καὶ δια-θέσει ψυχῆς Χριστῷ τετελεσμένης ἀπαίδον, ἣ ἐπιτέτακται τοῖς ἐπταικόσιν ἀφιέναι τὴν μῆνιν, καὶ κλαίειν τοῖς κλαίοισι.

Τοῦ Βασιλέως ἄρα τῆς Σβεκίας καὶ τοῦ Σουλτάνου τῶν Σκυθῶν ἐπὶ τῇ ἀνανεώσει τῶν μετὰ τοῦ αὐτάρχου τῶν Μόσχων συνθηκῶν πάνυ δυσχεραίνοντων, καὶ τὰς ἐκείνων πρά-ξεις διαβαλλόντων παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Βασιλεῖ, καὶ ὅλῳ σθένει μηχανωμένων τῆς εἰρήνης τὴν διάλυσιν, Γίουσουφ δὲ τοῦ παραδυναστού στερ-βῶς ταῖς ἐκείνων προσβολαῖς ἀντιτείνοντας, καὶ ὅση δύναμις τὴν ἐν Πολωνίᾳ τῶν Μόσχων τριβὴν ἐπηληγάζοντας, καὶ προσασίζοντας τῆς εἰρήνης, μέχρι μὲν τοῦ παρελθόντος ὀκτωδριου μηνὸς ἐν ἀμφιβόλῳ ἦν τὰ πράγματα, τῇ ἐκα-τέρωθεν ἀνθολκῇ ταλαντεύμενα. Ἀλλά, τοῦ τῶν Ὀθωμανῶν Βασιλέως τὴν μετὰ τιμῆς ἐπάνοδον τοῦ Σβέκου προθυμουμένου, καὶ πολὺ ἐντεῦθεν οἱ κλέος ἀπαντῆσαι σιόμενου, οὐδ' εὐνοοῦντος τῷ παραδυναστῇ Γίουσουφ, διὰ τινὰς ἐνδομύχους ὑπονοίας, προσέτι δέ, κατὰ τὸ ἀνέκαθεν τῶν Ὀθωμανῶν ἔθος, οὐκ ἀνυπόπτου οὔσης αὐτῇ τῆς ἐν τῇ βασιλευσύνῃ προσε-δρείας, ἔνθεν τε καὶ ὠδίνοντος πρὸ πολλοῦ τὴν εἰς Ἀδριανοῦ ἐκδημίαν, ἐς πέρας ἀγούσιν ὁ Σβέκος καὶ ὁ Σκύθης τὸ σκοπούμενον, καὶ πειθουσιν, ὥς οἶσθα, τὸν Βασιλέα λῶσαι τὰς μετὰ τῶν Μόσχων σπονδὰς καὶ παραλόσαι

în urmă și în mijlocul mării pe o plută putredă și scuturată. Căci, de și, bătând vânturi cu multă putere, aproape ni s'au sfâșiat pânzele, iar luntrea, purtată pe valurile ce se urmau, aproape se cufundă, dar, puternica mână de sus apucând cârma și îndreptând ale noastre, am ajuns neatinși până aici și am stăpânit relele ce ne întâmpinau; și nădăjduim, cu ajutorul lui Dumnezeu să le stăpânim și de acum. Fie-ni deci acestea ca introducere, deși poate sunt mai lungi decât îngăduie rostul scrisorii.

Să trecem acum la povestirea celor să-vârșite și să deplângem soarta amânduror regilor, al Suediei și al Poloniei. Căci, de și am suferit multe grozave și aspre, noi și supușii noștri, de la regele Suediei și de la Poloni, cari, supt cuvânt de iernatece, se țineau foarte crud și neomenos de Moldova, și au tuns-o atâția ani și au făcut-o pustiu adevărat, ceia ce am spus odată nu vom întoarce-o înapoi (ferească Dumnezeu!) în această cădere a lor, nici nu vom ataca pe un mort; căci aceasta e departe de morala cuvenită filosofului și nepotrivită cu aplecarea unui suflet închinat lui Hristos, căruia i se poruncește a uita răzbunarea față de căzuți și cu cei ce plâng, a plânge.

Deci, regele Suediei și Sultanul Sciților (Tatarilor) suferind foarte cu greu înoirea legăturilor cu autocratul Muscalilor, și tulburând lucrurile lor la Împăratul nostru, și meșteșugind cu toată puterea desfacerea păcii, iar Iusuf Vizirul împotrivindu-se tare ateurilor lor și pe cât putea acoperind petrecerea Muscalilor în Polonia, și apărând pacea, până în Octomvrie trecut lucrurile erau nehotărâte, cumpănite prin echilibrul din amândouă părțile. Dar, Împăratul Otomanilor puindu-și în gând întoarcerea cu cinste a Șvedului, și socotind că de acolo îi va veni multă cinste, și având gând rău asupra Vizirului-cel-Mare Iusuf, pentru anume bănuiele ascunse, și, pe lângă aceasta, după vechiul obicei al Otomanilor, nefiindu-i împedecă șederea în Tarigrad, și deci plângându-se de mult pentru plecarea din Adrianopol, Șvedul și Scițul își duc la capăt scopul, și înduplecă, precum știi, pe Împărat să rupă tractatele cu Muscalii și să scoată din sarcină pe Marele-Vizir, și tot odată să meargă cât mai iute la Adrianopol; folosindu-se și de mii de alte meșteșugiri, ca să se ațâțe iarăș războiul, dau cea de

της ἀρχῆς τὸν παραδυνάστην, ἅμα δὲ ὅτι τάχιστα εἰς τὴν Ἀδριανου ἐκφοιτῆσαι· μυρίαίς μὲν καὶ ἄλλαις μηχαναῖς χρησάμενοι, ὅπως πάλιν ὁ πόλεμος ἀναβραγείη, ἀλλὰ τὸ κεφάλαιον καὶ οἷον ὁ Ἀχιλλεύς τῶν λόγων ἦν αὐτοῖς προσήκον εἶναι τῷ Βασιλεῖ τὰ ἤδη ὑπεσχημένα τῷ Σδέκῳ τελεσιουργῆσαι, καὶ παρασκευάσασθαι αὐτῷ κατὰ τὸν ἐνιστάμενον ἤδη χειμῶνα μετὰ σκυθικῶν στρατευμάτων τὴν εἰς τὰ ἴδια διὰ τῆς Πολωνίας ἐπάνοδον· ἐπὶ ταύτῃ τε τῇ κρηπίδι ἐπιφοδομεῖτο αὐτοῖς τὸ ἐγχείριμα.

Ὁ Βασιλεὺς δὴτα, περιδοξὸν ἅμα καὶ ῥαδίαν παρασκευάσαι βουλόμενος τὴν ἐκστρατείαν τῷ Σδέκῳ, αὐτίκα πολλὰ χρυσοῦ τέλαντα, ἵππους, ἀμάξας, πάντα τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀναγκαῖα ἀφθόνως ἐπιχορηγεῖ καὶ γράμματα ἐκπέμπει τῷ τε τῶν Σκυθῶν Σουλτάνῳ καὶ τῷ ἐν Τερίναξ Βεζιρίῳ, ᾧ Ἰσμαὴλ ὄνομα, ὅπως ὁ μὲν ἐν τάχει τοὺς Σκύθας ἐκ τῆς Ταυρικῆς Χερρόνησου μεταπέμψῃται, ὁ δὲ τὰ καθ' ὁδὸν ἀναγκαῖα παρασκευάσῃ, καὶ ἀμφοτέροι ἅμα τῷ Βασιλεῖ τῶν Σδέκων τὴν εὐθὺ Πωμερανίας πορείαν ἐνστήσωσιν. Καί, εἰ μὲν ἀκώλυτα αὐτοῖς γένοιτο τὰ τῆς ὁδοῦ, ἐπιτάττει φείσασθαι τῶν Πολωνῶν, μηδαμῶς ἐφιέντας τῷ στρατῷ ληΐσθαι ἢ δηρὸν τὴν χώραν· εἰ δ' ἀντίστασιν ἢ Πολωνοὶ ἢ Μόσχοι, ἐξὼν αὐτοῖς εἶη ὡς πολέμοις ἐκτέροις ἀποχρήσασθαι, καὶ ἐς χεῖρας ἔρχεσθαι ὅπῃ παρῇκοι, ῥαδίαν καὶ ἀπαρπῶδιστον ὁποιοῦν τρόπῳ τῷ Σδέκῳ προσουμένους τὴν πρόοδον. Ἀγορεύει δὲ ἐς ἔργον ὃ τε Σκύθης καὶ ὁ Βεζιρίος τὰ προσταττόμενα, ὅσα γὰρ ἐς παρασκευὴν τείνει. Καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον πολυάριθμος Σκυθῶν στρατός, τὸν Ἵπανιν καὶ τὸν Τύραν τοὺς ποταμοὺς περαιωθέντες, ἐν τοῖς περὶ Τερίναν χωρίοις διασκεδάννυνται.

Ὁ δὲ ἡμέτερος Βασιλεὺς, ἤδη ἀρχομένου χειμῶνος, αὐτοσχέδιον ποιησάμενος τὴν ἀπὸ τῆς βασιλευούσης ἀνάστασιν, λάβρων τε ὕετων καταφερομένων, πολλὰ κακοπαθίσας καθ' ὁδόν, καὶ διὰ τὴν τῶν ὕδατων πλημμύραν ἀνθρώπων καὶ ὑποζυγίων οὐκ ὀλίγων φθαρέντων, τὴν Ἀδριανου ἤδη κατελήφει· ὅπῃ φοιτῶσιν αὐτίκα παρὰ τοῦ Δεβλετ-Γιράτου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκυθῶν, γράμματα οὐκ ἐπιλήθην τοῦ Σδέκου καταπτόμενα· ὅτι δηλαδὴ βασιλικῇ δαφνείᾳ καὶ μεγαλοδωρίᾳ πάντων αὐτῷ χορηγημένων, καὶ τοῦ σκυθικοῦ στρατοῦ κατὰ χειμέριον ὥραν τὰ οἴκοι καταλιπόντος καὶ μακρὰν πορείαν στείλαμένου, αὐτὸς ἐλινύβει καὶ καινὰς μαστεύει προφάσεις, ὅπως, ἀναβαλαῖς καὶ ὑπερβέσει τρίψας τὸν χρόνον,

ἐκπενίεσι καὶ „Αἰήλεσι“ argumentelor li eră că e o datorie pentru Împărat a îndeplini cele ce a apucat a făgădui Șvedului și a-i pregăti în iarna ce vine întorsul acasă, cu tabere tătărești, prin Polonia; căci pe această temelie li se clădise întreprinderea.

Împăratul, deși voină să pregătească și pe neașteptate și ușor ieșirea cu oastea a Șvedului, îi dă îndată din bielsug mulți talanți de aur (=galbeni), cai, căruțe, toate cele de folos la drum, și trimete scrisori Sultanului Sciților și Vizirului din Tighinea, anume Ismail, pentru ca unul să cheme în grabă pe Sciții din Chersonesul Tauric (=Crimeia), iar ceilalți să gătească cele pentru cale, și amândoi să apuce, cu Craiul Șvezilor, de-a dreptul prin Pomerania. Și, dacă nu li se împiedecă drumul, li poruncește a cruța pe Poloni, nefgăduind de loc oștirii a prădă ori a jăful țara; iar, de s'ar împotrivi Polonii ori Muscalii, să li fie iertat a se purta cu amândoi cum se poartă cineva cu dușmanii și a se încăieră cu ei unde trebuie, îngrijindu-se cu orice chip ca Șvedul să aibă înaintare ușoară și neîmpiedecată. Și Sciitul și Vizirul îndeplinesc cele poruncite, câte tind la pregătire. Și după puțină vreme o oaste numeroasă de Sciți, trecând râurile Hypanis (Bugul) și Tyras (Nistrul), se împrăstie în locurile de lângă Tighinea.

Iar Împăratul nostru, începând acum iarna, făcând aproape ieșirea lui din Targrad, și fiind ploi dese, suferind mult pe cale și perind de mulțimea apelor nu puțini oameni și vite de tras, ajunge în sfârșit la Adrianopol; unde-i vin îndată de la Devlet-Ghirai, căpetenia Sciților, scrisori atingând de-a dreptul pe Șved; că, adecă, dându-i-se cu imbielsugare și dărnicie împărțitească toate, și oastea tătărească lăsându-și sălașurile la vreme de iarnă și pornind la drum mare, el stă pe loc și caută tot alte pricini ca, mâncând vremea cu amănări și zăbăvi, să rămâie iarăși la Tighinea. Deci, ori ațâțat fiind Împăratul de scrisorile Scițului, ori că și înainte de scrisori (cum li se pare la unii) erau supărați de cele făcute cei mai mulți dintre Otomani, nu numai din Divan, dar și din oaste, și bănuind el că, dacă în cea mai mare grabă nu se va desface slujba, poate că ei nu vor îndură-o, ci, cum li e obiceiul mai adesea, se vor apuca de lucruri fără cale

πάλιν ἐν τῇ Τεγίνῃ διαμείνῃ. Ἔτε δὲ τοῖς τοῦ Σκόθου γράμμασιν παροξυνθεὶς ὁ Βασιλεὺς, εἴτε καὶ πρὸ τῶν γράμματων (ὥς τισι δοκεῖ) ἀπαρέσχεσθαι τοῖς πεπραγμένοις τοὺς πλείους τῶν Ὀθωμανῶν, οὐ μόνον τοῦ βουλευτικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, καί, εἰ μὴ ὅτι τάχιστα ἐπαγάγη τὴν θεραπείαν ἴσως οὐκ ἀνεξομένους, ἀλλ' ὥς ἔθος αὐτοῖς τὰ πολλά, ἀτόποις ἔργοις ἐπιχειροῦντας ὑπανοησάμενος· ἅμα δὲ καὶ τὸν Σδέκον φωράσας, ταῖς τοιαύταις μηχαναῖς οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ τὰ αὐτῶν συνοίσοντα θηρώμενον, πολλὴν προστρίβεσθαι τῇ κοινῇ τῶν Ὀθωμανῶν τὴν ζημίαν, ὅποτε δ' αὐτῶν ἐμφέρον εἴη, ἐς τὰς μετὰ Μόσχων ἐνδοξασαίς ἐτοιμῶς χωρῆσαι (ἡ γὰρ φήμῃ τὴν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Σδέκων Στάτιμπος ἐν Μεκλεμπούργῳ μετὰ τῶν Μόσχων καὶ Σχέζων ἄρτι γενομένην δεκαπενθήμερον ἀναχωρῆν ἐτρένωσε, δι᾽ ἰσχυρισμένην πρόδρομον εἶναι τῆς ὅσον οὐπω γενησομένης εἰρήνης), ἔνθεν ἐτέραν ὁδὸν τρέπεται ὁ ἡμέτερος Βασιλεὺς, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τὰς αἰτίας καὶ δι' ἄλλας, ὅς ἐς γε τὸ παρὸν οὐ τοῖς γε γράφειν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐξικέσθαι πάνυ δυσχερές, ἴσως δὲ καὶ αὐτοῖς τοὺς δευδερκεστάτους λανθάνουσιν. Αἱ γὰρ Βασιλέων καρδίαι θαυρῶ φρέαρ εἰσὶν, ὥστε καὶ Δηλίῳ κολυμβητῇ οὐ ῥάδιον εἶναι διερευνᾶσθαι τὰ ὅτι ἐνδοτάτω κείμενα· χρόνος δὲ μᾶνος ὁ μετέπειτα τὰ τοιαῦτα διαίτῃ, καὶ ἐς φῶς προάγει μετὰ τὰς πράξεις τὰς καταρκτηκὰς τούτων αἰτίας. Τοῦτο δὲ χαρακτηρίζει καὶ ἐξαιρεῖ τὴν τοῦ Βασιλέως φρόνησιν, τὸ ἀποκρύψασθαι τὴν κατὰ βαθμὸν πρόδωκ τὸ ἄθροον τῆς μεταβολῆς. Καί, τῶν τὰ τοιαῦτα παρατηρούντων, καὶ τὰς αἰτίας τῆς αἰφνιδίου μεταβολῆς ἀνερευνώντων τὴν περιέργειαν ἀποκρουόμενον, ἀκροβολισμοῖς τὸ πρῶτον χρήσασθαι, διὰ γραμμάτων τῷ Σδέκῳ δηλώσαντα πρὸς θυμὸν οἱ καθεστηκέναι τὴν κατὰ τὰ ἤδη ξυγκείμενα ἐς τὰ οἴκοι αὐτοῦ διὰ τῆς Πολωνίας ἐπάνοδον, ἀξυμφορὸν τε εἶναι τὴν ἐπὶ πλεῖον μέλλειν. Ἀλλ' ὁ Σδέκος, πολλάκις πεπειραμένος τῆς τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὸν εὐμενείας καὶ εὐχερείας, καὶ οὕτε ταύτην τὴν ἐπιταγὴν ἀπαρτίττον ἡγησάμενος, τὴν μὲν ἐκστρατεῖαν φανερώς οὐκ ἀπαναίνεται, μυρίας δὲ προΐσχειται προφάσεις, καὶ μακροτέρου χρόνου δεῖσθαι φησι τὰ τῆς παρασκευῆς, ταύτῃ τε μηχανᾶται δυσωπήσασθαι τὴν τοῦ Βασιλέως γνώμην.

Τῇ δὲ Βασιλεῖ ἐγνωσμένον ἦν ἤδη εἶτε ἐκόντα, εἶτε καὶ ἄκοντα ὑπὸ χεῖρα αὐτὸν ποιησασθαι· καὶ μετὰ τὴν πρώτην ἀνάγκην τοῦ Σδέκον προφανῶς ἤδη ἐς ὀργὴν ἀναφλέγεται,

καὶ, totodată prinzând că prin astfel de meșteșuguri Șvedul, care nu urmărește alta decât cele ce-i pot fi lui de folos, va aduce multă pagubă Otomanilor, și, când îi va fi lui prielnic, va veni bucuros la tractaturi cu Muscalii (căci faima vădiă încetarea de arme făcută de curând pe einsprezece zile în Mecklenburg de generalul Șvezilor Steinbock cu Muscalii și Saxonii, întărind că e premergătoare a păcii care stă să se facă), deci pe altă cale se întoarce Împăratul nostru, și din aceste pricini și din altele, pe care deocamdată, nu a le serie, dar a le și scotoce e foarte greu și poate că scapă și celor mai pătrunzători. Căci inimile Împăraților sunt fântâni adânci, așa încât nici scufundătorului de la Delos nu-i e lesne a tălmăci cele ce se află mai în adâncul lor, și numai timpul mai pe urmă le cercetează și aduce la lumină, cu faptele și pricinile care le-au produs. Și aceasta deosebește și alege gândul Împăratului, a ascunde în calea spre adânc întregimea schimbării. Și, înlăturând zbuciumul celor cari cercetează unele ca acestea și caută să afle pricinile schimbării celei neașteptate, s'a folosit întâiu de ușoare vizitări, arătând prin scrisori Șvedului că-i stă la inimă, după cele ce s'au și așezat, întoarcerea lui prin Polonia și că o mai mare zăbavă e supărătoare. Dar Șvedul, care încercase adesea bunăvoința și îndemnarea Împăratului către el, și crezând că nici această poruncă nu e cu neputință de întors, nu refuză fățiș plecarea cu oastea, dar aduce înainte mii de pricini și spune că pregătirile-i cer mai multă vreme, și astfel încearcă meșteșugit să zădărnicească gândul Împăratului.

Iar Împăratul știa acuma că nici de voie nici de nevoie nu o va face ușor, și după cea d'întâiu împotrivire a Șvedului se aprinde fățiș de mânie și trimete pe cei mai de aproape, pe Marele-Imbrohor și pe Ceauș-Eminî, și scrie scrisori Șvedului și domnului Sciților, pe scurt și împărătește, poruncind ca, de nu s'ar supune Șvedul poruncilor împărătești, și ar ridica mâna împotriva, călcând datoritiile unui musafir, cu orice chip și cu orice meșteșug să răspingă atacul lui și, prinzându-l, să-l trimeată unde-i va plăcea Împăratului. Venind deci poruncile împărătești, fac iarăș încercarea gândului ce avea Șvedul. Și, în-

καὶ τοὺς οἰκιστοτάτους ἐκπέμπει, τὸν πρωτοκόμῃτα τοῦ βασιλικοῦ σταύλου καὶ τὸν ἄρχοντα τῶν τζουσαίων· γράμματά τε ἐγχαράττει τῷ τε Σδέκῳ καὶ τῷ ἡγεμόνι τῶν Σκυθῶν ἀποτόμως καὶ βασιλικῶς ἐπιτάττων, ὅπως, εἰ μὴ πειθαρχήῃ τοῖς αὐτοκρατορικαῖς προσταγμασιν ὁ Σδέκος, ἀλλὰ χεῖρας ἀνταίροι, τὰ τῆς ἐπιξενίσεως παραχαράττων καθήκοντα, ὁποῖον τράπῳ καὶ ὁποῖον μὴ γνητὴν αὐτοῦ ἐπύρρειν ἀποκρούσωνται, καὶ ζωγρήσαντες ἐκπέμψουσιν ὅποι Βασιλεῖ φίλον. Φιλησάντων ἄρα τῶν βασιλικῶν ἐνταλμάτων, πάλιν ἀπὸ πειραν ποιοῦνται τῆς τοῦ Σδέκου γνώμης. Ὡς δὲ τὸ ἔρμῃον καὶ ἀκράδαντον τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἐνῆλκσιν, αὐτίκα περικαθίζουσι τοὺς Σκύθας· καὶ τοὺς ἐν Τεγίνα ἱππεῖς, καὶ ἐν στενῷ καθείργουσιν αὐτόν τε καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, ἐς τοσοῦτόν τε πιέζουσιν, ὥστε καὶ ὕδατος μεταλαβεῖν ἀπὸ τοῦ παραρρέοντος ἀπείργουσι ποταμοῦ. Ὑποταπάζοντες δὲ ὁ τε Σουλτάνος καὶ ὁ Βεζίριος θυμῷ ζέοντες τοῦ Βασιλέως ἐκφρετῆσαι τὰς οὕτω σφοδρὰς προσταγὰς, κοινῇ βουλῇ αὐτοῖς ἀναπυθάνονται· εἰ γε πάντως δουλομένῳ εἴη τῷ αὐτοκράτορι μὴ πειθόμενον τὸν Σδέκον ὁποῖον τράπῳ καταθαλεῖν καὶ καταστρέφασθαι, ἴσα πολέμιῳ χρησαμένους.

Παραρρέουσιν τοίνυν ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἕτερα φοιτᾷ γράμματα κυρία εἶναι δηλοῦντα τὴν ἤδη ἐκδοθείσαν ψῆφον, καὶ ἐντελλόμενα ὅτι τάχιστα καταστρέφασθαι τὸν Σδέκον, καὶ οἷα ἀχαριστίας εἰσπράξασθαι, καὶ, εἰ δυνατόν, ζωγρήσαντας ἐκπέμψαι ὅποι τεταγμένον ἤδη ἦν. Τότε δὴ, τὴν τελευταίαν τοῦ Βασιλέως εἰληφότες γνώμην, τῷ τε σκυθικῷ καὶ τῷ περικῷ, τοῖς τῶν Σδέκων προσβάλλουσι καταλύμασι, καὶ προσαράσσουσιν αὐτοῖς τοῖς πυροβόλοις καὶ ταῖς ἐλεπόλεσι (ταῖς κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶσσαν βομβάρδαις καλουμέναις), ἐξ ὧν ἡ θειώδης κόνις καὶ τὰ σιδηρὰ σφαιρίδια, μετὰ πολλῆς τῆς ῥύμης ἐκτοξεύόμενα, τῷ μὲν δούπῳ τὸν ἀέρα παταγοῦσι, τὰ δὲ προσπίπτοντα ὅποια ποτ' ἂν ἦ καταβάλλουσιν. Ὁ δὲ Σδέκος, ἀδροῖς φιλοδωρήμασι διὰ μακρὰ χρόνου τὴν τῶν πεζῶν στρατιωτῶν, οὓς γανιτζάρους καλοῦσιν, εὐνοίαν ἐάντῳ περιποιησάμενος, κατὰ ταυτηνὴν τὴν ἔφοδον τῶν εὐεργετημάτων αὐτοῦς ἀναμιμνήσκει, καὶ ἐς στάσιν ἀναρρίπτει. Ἀλλ' ὁ Βεζίριος ἀποκλίνει τὸν κίνδυνον, καὶ ἐς τὴν ἐπιούσαν ὑπεθέμενός τὴν ἔφοδον, τοὺς προέχοντας τοῦ στρατοῦ ὡς αὐτὸν μεταπέμπεται καὶ ὑποσχέσεις ἀναθερμαίνει, τὴν τε τοῦ Σδέκου ὑπουλον γνώμην ἐκφασκίζει· ὥστε κακείνων συνιέντων

dată ce au aflat statornicia nezgduită a sufletului său, îndată aşează împrejur pe Sciți și pe călării (Spahii) din Tighinea, și-l strâng de aproape, pe el și pe cei de lângă dânsul, și până într'atâta îl strâmtorează, încât îl împiedecă de a lua și apă din râul vecin. Și, socotind Sultanul și Vizirul că, regele fierbând de mânie, va trece peste porunci așa de strașnice, cu sfat de obște se informează din nou dacă Împăratul vrea cu totul ca, nesupuindu-se Șvedul nici cu un chip, să-l atace și să-l constrângă, cu mijloace ca de războiu.

Trecând deci puține zile, vin și alte scrisori, arătând că hotărăște instrucția ce li se dăduse și mai înainte și orânduind să se constrângă cât mai iute Șvedul și să fie pedepsit pentru nerecunoștință și, de se poate, prinzându-l, să-l trimeată unde s'a hotărât. Atunci deci, primind părerea din urmă a Împăratului, cu Sciții și cu pedestrima, atacă locuințele Șvezilor, și le lovesc cu puștile și cu tunurile (care se zic în limba de obște: bombarde), din care praful de pucioasă și ghiulelele, aruncate cu multă putere, lovesc cu zgomot aierul și căzând lovesc unde se întâmplă. Iar Șvedul, cu dese daruri câștigându-și, mult timp, bunăvoința ostașilor pedestri, cărora li zice Ieniceri, la acest asalt li aduce aminte de binefaceri și-i îndeamnă călduros la oprire. Dar Vizirul înlătură primejdia, și, zăbovind atacul pe a doua zi, chiamă la el căpeteniile oștirii și-i înflăcărează cu făgăduieli, și zădărnicește planul cel ascuns al Șvedului; așa încât și aceia, pricepându-se că n'ar fi sigur pentru ei a se împotrivi poruncilor împărătești, în ziua următoare cu duimul fac atacul, cu mult curaj și multă putere. Iar Sultanul și Vizirul, suindu-se pe cai, unul cu tolba, altul cu sabia, străbat oastea și o încălzesc la lucru cu vorbe, cu gesturi și cu daruri, deși eră gata și setoasă de pradă; căci Șvedul și cei din jurul lor aveau multe și scumpe lucruri de preț, toate dăruite de mărinimia Împăratului. Și, sărind ușor în curte, în care peste cinci sute i-au ucis Șvezii, îndată-i biruiesc și pradă mobila din lăuntru; smulg pe bărbați și pe femei, țiitoarele lor, dintre cari pe dânsii, cari se împotriviau, îi bat și-i omoară, iar pe dânsle le iau roabe.

Iar regele Șvezilor, necrezând că se poate ca Otomanii să meargă înainte și să facă

ὥς οὐκ ἀσφαλές· αὐτοῖς εἶη ἀντιθαίνειν τοῖς βασιλικαῖς προστάγμασι, κατὰ τὴν ἐπιούσαν πασσοῦσαι μετὰ πολλοῦ θυμοῦ καὶ ῥύμης ποιοῦνται τὴν ἐφορὴν. Ὁ δὲ Σουλτάνος καὶ ὁ Βεζίριος, τῶν ἱππῶν ἐπιθάντες, ὁ μὲν φαρέτραν, ὁ δὲ ξίφος περιεζωσμένος, περιῖασι καὶ τὸν στρατὸν λόγοις καὶ σχήμασι καὶ χρήμασιν ἐναθερμαίνουσιν ἐς τὸ ἔργον, καίπερ προθύμως ἤδη ἔχοντα καὶ τοῖς λαφύροις ἐπικεχνηνόντα· πολλὰ γὰρ καὶ θαυμάσια κειμήλια, πάντα παρὰ τῆς τοῦ Βασιλέως μεγαλοδωρίας χορηγηθέντα, ἐναποκαίμενα εἶχεν ὁ τε Σδέκος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. Καὶ ἐς μὲν τὴν ἑπαιλίην, ἐν ἣ περιήκοντο τοὺς πεντακασίους Σδέκοι διηυλιζοντο, ἐκ ῥάστων ἐμβάντες, αὐτίκα χειροῦνται τοὺς Σδέκους καὶ τὴν ἔνδον ἀποσκευὴν διαρπάζουσιν· ἐξέλκουσι δὲ τοὺς τε ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὰς αὐτῶν παλλακίδας, ὧν τοὺς μὲν ἀνθισταμένους πείρουσι καὶ κατακαίνουσιν, τὰς δὲ ζωοῦσιν.

Ὁ δὲ τῶν Σδέκων Βασιλεὺς, ἥμισυ αἰησάμενος πρότω χωρῆσαι τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ πολεμίων ἔργων ἀψαθαι, εὐθὺς μὲν οὐ συγχωρεῖ τοῖς ὑπ' αὐτὸν χρῆσασθαι τοῖς ὅπλοις· ὥς δὲ ἐξήκετα ὅπη χωροῖν αὐτοῖς τὸ ἐγχείρημα, ἐς τὸ ὑδοσάτω ταμείον μεταχωρεῖ, καὶ τοὺς λογάδας τῶν Σδέκων περὶ αὐτὸν στήσας, μεγάλην ἐνδείκνυται γενναιότητα. Ἐφορμῶντων γὰρ τῶν στρατιωτῶν, αὐτοχειρίᾳ πολλὴν ἐργάζεται φόνον· ὥστε τοὺς Ὀθωμανοὺς ἀπουδῆσαντας καὶ ἀναίμακτον ἑαυτοῖς πραγματευομένους τὴν νίκην, ἐξ ἐπιταγῆς τοῦ Βεζιρίου πῶρ ὑποβαλεῖν τῇ οἰκίᾳ. Καί, τῆς μὲν ἤδη πυρπολουμένης, ἄπλετον ἀναδίδουσαι φλόγα· τὸν δὲ γενναῖον Βασιλέα ἵστασθαι ἀκαμπεῖ τῷ φρονήματι, Ἄρεος πνέοντα, καὶ πολλῷ θυμῷ κατὰ τῶν ἐμπιπτόντων χωροῦντα. Ἀλλὰ, τῶν Ὀθωμανῶν ζωοῦνται αὐτὸν προθυμοῦσιν, καὶ πολλῶν μὲν φονεῖσθέντων, ἐνὸς δὲ τῆς τοῦ Βασιλέως χειρὸς ἐκκρουσαμένου τὸ ξίφος, καὶ Σδέκου τινὸς ἐπισημύσαντος τὸ Βασιλέως ὄνομα, ἐκ τοῦ παραχρῆμα πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν περιστοιχίσαντες, ζῶντα ἀνάγουσι τὸν Βασιλέα καὶ τῷ Βεζιρίῳ προσφέρουσι, κατ' ἐπιπολὴν δύο πληγὰς εἰληφότα, τὴν μὲν ἐπὶ τῷ προσώπῳ, τὴν δὲ ἐπὶ θατέρᾳ ταῖν χειρῶν. Καὶ ὁ μὲν Βεζίριος ὥς ἔρμαιον δέχεται τὸν Βασιλέα. Ὁ δὲ, καίπερ αἵμασιν ὑποδρόχιος, οὐδ' ὅπως οὖν παρηλλαγμένῳ, ἀλλὰ μειδιῶντι τῷ προσώπῳ· „Εὖγε· εὖγε!“ φησὶ μονονουχὶ λέγων· „Οὕτως ὑμεῖς φιλοφρονεῖσθε ἐπιξιζόμενον Βασιλέα;“ Ἐκεῖνος δὲ, μὴ ἐννεύει τὴν εἰρωνεῖαν, ἀκαίροις καὶ ἀνοήτοις δεξιῶσιν καὶ φιλοφροσύναις ἐπιχειρεῖ παραμυθῆσθαι τὸν ὑπὸ χεῖρα.

operă de dușmani, nici nu fugăduia celor de supt poruncile lui a se folosi de arme; iar, după ce s'a înțeles încotrò li merge lucrul, se retrage în odaia lui cea mai din lăuntru, și, așezând elita Șvezilor în jurul lui, arată mare vitejie. Căci, pornind ostașii, el însuș cu mâna lui face mult omor; așa încât Otomanii, storși și voinși să aibă o biruință fără vărsare de sânge, din porunca Vizirului dau foc casei. Și, aprinzându-se, dă nesfârșită flacără; iar viteazul rege stă cu gând neînduplecat, plin de furie războinică și căzând cu mânie mare asupra năvălitorilor. Dar, Otomanii voinși mai bine să-l prindă, și mulți fiind uciși, și unul smulgând sabia din mâna regelui, și un Șved strigând numele regelui, îndată mulți dintre ostași, înconjurându-l, aduc viu pe rege și-l înfățișează Vizirului, cu două răni la suprafață, una pe obraz și alta pe una din mâni. Și Vizirul îl primește pe rege ca pe un oaspete dorit. Iar el, de și plin de sânge, fără vre-o schimbare, ei cu fața zâmbitoare, zice: „bravo, bravo“, parcă ar fi zis: „așa vă arătați voi prietenia față de un rege musafir al vostru?“. Iar acela, ca și cum n'ar fi înțeles ironia, se apucă să mângâie pe prinț cu complimente fără loc și prostestii.

Astfel regele Suediei, înfricoșat și pentru Otomani, fără pricină vădită, schimbându-se soarta, cum se zice, a ajuns obiect de tragedie așa de felurită și neașteptată, încât cu felurite sentimente a lovit pe cei ce au auzit-o, nu mai puțin decât pe cei ce înșii au văzut drama. Căci, pe de o parte, vine uimire pentru nemăsurata lui tărie și spiritul-i de împotrivire, nu numai la atacurile soartei, ceia ce, fiind semn de suflet viteaz, ca un caracter se laudă și se admiră, ei și stând împotriva celor mai cuminți sfaturi ale binevoitorilor pe cari îi sfătuiește mintea, și momentul li poruncește așa, și li impune starea lucrurilor. Iar, din partea cealaltă, jale nemăsurată și multă desnădejde stăpânește sufletul, care a văzut în scurtă vreme astfel o totală schimbare a lucrurilor și prefacere a sorții; căci acela pe care dăunază Împăratul Otomanilor îl avea în mare cinste și cu grăbire înenviință voile și cererile lui, așa încât toți dregătorii, și chiar și Vizirii înșii, prinși de o nemăsurată frică, din toate puterile se siliau a-i sluji, acela să ajungă

δισχιλίους, μετὰ τῶν σκυθικῶν καὶ ὀθωμανικῶν ἱππέων, ἐκπέμπομεν, καὶ παραγγέλλομεν αὐτοῖς οὐχ ὁμῶς χωρῆσαι, οὐδὲ φόνον καὶ αἵματι τὴν ἔξωσιν τῶν Πολωνῶν κατορθώσασθαι, ἀλλὰ, στρατηγήμασι χρησάμενους, ἀναμειωτὶ ἐς ἔργον ἀγαγεῖν τὸ προσταττόμενον. Καὶ πολλὴ χάρις τῷ Κρείττονι· ἄνευ γὰρ μάχης καὶ φόνων οἱ Πολωνοί, ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας τελοῦντες, τοῦτο μὲν ἀπειλαῖς, τοῦτο δὲ ὑποσχέσεσι, σφίζονται τὰς γνώμας καὶ διασκεδάννυνται. Καὶ οἱ μὲν εἰς Πολωνίαν δραπεταὶ ὄχοντο, οἱ δὲ προσεχώρησαν τῷ Βασιλεῖ Σκυθῶν· ὅποσοι δὲ αὐτόχθονες ἦσαν ἐκ Μολδαβίας, καταθέντες τὰ ὅπλα, ὑπακύνουσι τὸν ἀρχέοντα, καὶ συγγνώμην αἰτοῦνται παρ' ἡμῶν, καὶ ἐπιτυχάνουσι. Θεοῦ τοίνυν φιλανθρωπευσθέντος περὶ ἡμᾶς καὶ περὶ τοὺς δυστήνους Μολδαβίους, τοῖς τε ἀπὸ σπλάγχχνων δάκρυσιν ἐπινενευκότες, ἀπηλλάγημεν ὁπωσοῦν, τὸ γε νῦν ἔχον, τῆς τῶν Πολωνῶν ἐπιτηρείας· εἴθε δὲ καὶ παντάπασιν ἀπαλλαγείημεν! Οἱ γάρ, ὑποκύψαντες τῷ Σκύθῃ, τὴν Μολδαβίαν ἔτι περιέρχονται, καί, τῇ ἐκείνου τεθαρρόνηκτος ὑπερασπίσει, τροφὰς πάλιν ἐπιζητοῦσι παρὰ τῶν δυστήνων οἰκητόρων.

Τῶν δὲ πραγμάτων ἔν τε τῇ Τεγίνα καὶ ἐνταῦθα, ὡς ἔφθηνεν εἰδόντες, κυμαινομένων, Στανίσλαος, ὁ βασιλεὺς Πολωνίας, ὀφφικισαλίου ὑποδὸς σχῆμα, καὶ τῆς Πομερανίας ἀπάρας τὴν εὐθὺ Τεγίνα· στέλλεται, τῷ Βασιλεῖ τῆς Σβεκίας σπεύδων ἑαυτὸν προσκαλλῆσαι, ὅπως, τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνακοινωσάμενοι, μὲν βουλῇ καὶ συμβουρίᾳ κατὰ τοῦ Βασιλέως Αὐγουστοῦ διερεθίσωσι τοὺς Ὀθωμανοὺς, καὶ τῇ ἐκείνων ξυμμαχίᾳ ἀνακτήσωνται τὴν τῆς Πολωνίας Βασιλείαν. Ἄλλ' ἐς Μολδαβίαν ἔλθων, καὶ οὕτω τεταραγμένοις ἐμπεσὼν τοῖς πράγμασιν, ἑαυτὸν ἡμῖν ἀνακαλύπτει, καὶ γράμματα ἐκπέμπει τῷ τε Σουλτάνῳ καὶ τῷ παραδυνάστῃ, τὴν εἰς τὰ ὧδε ἄφ' ἑν αὐτοῦ μηνῶν, καὶ τὴν διὰ τῆς ὀθωμανικῆς συμμαχίας ἐς τὴν Πολωνίαν ἀποκατάστασιν ποτινόμενος. Ἄλλ' ὁ τῶν Σκυθῶν Σουλτάνος, ἤδη ἐς προφανὲς ἔχθος κατὰ τοῦ Σβεκῶν χωρήσας, καὶ τὴν ἐκείνου καταστροφὴν μηχανώμενος, βαρέως φέρει τὴν ἄφιξιν τοῦ Στανίσλαου, καὶ, δεδιὼς μὴ παρατρέψῃ τὰ μετὰ χεῖρας, καὶ ἐς κίνδυνον αὐτὸν ἐμβάλλῃ, κοινωτάμενος τὸ πρᾶγμα τῷ ἐν Τεγίνα Βασιλεῖ, ἐκπέμπουσιν αὐτίκα τοὺς ἀπάξοντας τὸν Στανίσλαον ἐς τὴν παρὰ τῷ Ἐυξείνῳ Μπιζλογορόδῳ, ἣ παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν Ἀκκερμὰν καλεῖται. Ἄλλ' ἡμεῖς, εἰληφότες τὰ τοῦτων γράμματα, καὶ οὕτε δίκαιον, οὕτ' ἀσφαλὲς ἡγησάμενοι χριστιανὸν Βασιλέα ἐς

nu meargă de-a dreptul, nici să îndeplinească scoaterea Polonilor cu omor și vărsare de sânge, ci, folosindu-se de strategeme, să aducă în fapt ce li s'a poruncit. Și har mult celui Atotputernic, căci, fără luptă și ucideri, Polonii, în număr de peste trei mii, și prin amenințări, și prin făgăduieli, se împart în cugete și se împrăstie. Și unii merg cu fuga în Polonia, iar alții s'au supus Împăratului Scitilor; iar câți erau băștinași din Moldova, puind jos armele, își pleacă grumazul și cer iertare de la noi, și o și capătă. Deci, Dumnezeu milostivindu-se de noi și de nenorocii Moldoveni, și înduplecându-se de lacrimile din inimă, am scăpat într-o cârmă, deocamdată, de batjocura Polonilor, — de-am scăpa și cu totul! Căci unii, ce s'au supus Scitului, cutreieră încă Moldova, și, sprijinindu-se în ocrotirea lui, cer iarăși hrană de la nenorocii locuitori.

Iar, pe când lucrurile la Tighinea și aici, cum am spus chiar acum, erau învălurate, Stanislav, regele Poloniei, îmbrăcând chip de ofițer și pornind din Pomerania, se trimete drept spre Tighinea, grăbindu-se a se uni cu regele Suediei, pentru ea, puind împreună ale lor, cu o singură voință și într'un singur spirit, să ațâțe împotriva regelui August pe Otomani și prin alianța lor să capete regatul Poloniei. Dar, viind în Moldova și căzând în mijlocul lucrurilor astfel tulburate, se vădește pe sine față de noi, și trimete scrisori Sultanului și Vizirului, vestindu-li sosirea într'aceoace și rugându-se de așezarea din nou în Polonia cu alianță otomană. Dar Sultanului Scitilor, ajungând acum la ură fâțișă împotriva Svedului, și meșteșugind căderea lui, îi vine greu sosirea lui Stanislav, și, temându-se să nu prefacă lucrurile acum câștigate și să-l bage în primejdie, împărtaşind lucrul Vizirului din Tighinea, ei trimet îndată oameni cari să-l ducă pe Stanislav la Bialogrodul de lângă Pontul Euxin (Cetatea Albă), care se zice de Otomani Achermanul. Dar noi, luând scrisorile lor, și socotind că nu e nici drept, nici sigur că un rege creștin să fie trimes în surgun, și poate să cadă și la mai mare primejdie, cu zăbăvi

ὑπερῶριαν ἐκπέμψαι, ἵσως δὲ καὶ μείζονι κινδύνῳ παραβαλεῖν, ἀναβολαῖς τριβόμεν τὸν χρόνον καὶ τὸ παρὰ τοῦ Βασιλέως ἐκδεχόμεθα πρόσταγμα, τὴν δυνατὴν ἐν τῷ μεταξύ φιλοφροσύνην ἐπδεικνύμενοι τῷ Βασιλεῖ Στανισλάφ, καὶ πᾶσαν τιμὴν ἀπονέμοντες, οὐκ ἀμελοῦντες δὲ καὶ τῶν περὶ τὴν φυλακὴν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐκείνος, οὐκ ἐθέλων ἐπὶ πλείον λαμβάνειν, ἀναπεῖσαι ἡμᾶς πειράται, ὅπως, μὴ ἐμπροσθέν γενόμενοι, ἐγγχωρήσωμεν καταθέντα τὸ προσωπεῖον ἀνακηρύξει αὐτὸν Πολωνίας Βασιλέα, καὶ συναγεῖραι τοὺς ὅπ' αὐτὸν Πολωνούς. Ὡς οὖν ἐγκείμενον ὁρῶμεν, πρῶτον μὲν ἐκλιπαρήσεται δυναστὴν πειρώμεθα ἄλλὰ μὴ καθυφένει, ἀπροκαλύπτως ἀποκρινόμεθα τὴν αὐτοῦ φανέρωσιν καὶ μετὰ βασιλικῆς τιμῆς ἀναστροφὴν καὶ πρόδόν τῆς τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος γνώμης ἡρτησθαι, οὔτε ἡμῖν ἐξὸν εἶναι προαρπάξειν ἢ μόνῳ προσήκει διδόναι τῷ Βασιλεῖ καὶ εἴ τι παραχαράξαιμεν, καὶ τῶν μὴ ἐξόντων κατατολμήσαιμεν, ἐς προὔπτον κίνδυνον ἡμᾶς ἐμβαλοῦμεν ἔνθεν τε ἰδίᾳ μὲν ἀπονέμειν ἡμᾶς αὐτῷ τὴν ἐπιβάλλουσαν τιμὴν, καὶ προθυμείσθαι τὴν κρεῖττονα φορὰν τῶν κατ' αὐτὸν πραγμάτων, κοινῇ δὲ καὶ δημοσίᾳ ἐς γε τὸ παρὸν ἥμισυ δύνασθαι ἐς τὸ πρόσω χωρεῖν, ἀλλ' ἐντὸς συνειργεσθαι τῶν θριγκίων, ἅπερ αὐτὸς περὶ αὐτὸν τὸ γε νῦν ἔχον ἐπέβητο, λαθεῖν ἐβελήσας μέχρι καιροῦ καὶ κρύψαι τὸν βασιλικὸν χαρακτήρα. Εἰ γὰρ προδεδηλωκὼς εἴη τῷ ἡμετέρῳ Βασιλεῖ τὴν ἄφιξιν, δι' ἐπιταγῆς ἐκείνου, μέχρι τῶν τῆς Μολδαβίας ὁρίων προήλθομεν ἢ ἀπαντήσοντες αὐτῷ, καὶ μετὰ πολλῆς πομπῆς προπέμψοντες. Τοιούτοις ἄρα λόγοις τὴν αὐτοῦ γνώμην ἐκμαλάσσοντες, καὶ τὰ ἐν πάσῃ πολιτείᾳ καὶ ἔθναι κρατοῦντα νόμιμα προῖσχύμεθα, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς ἱστορίας παραδείγμασι τοὺς λόγους κρατύνομεν. Οὐδὲ γὰρ τῷ Βρεττανῶν Βασιλεῖ, ὅ, εἰ καλῶς μεμνήμεθα, Ῥιχάρδος ὄνομα, μετὰ τὴν ἐς τὴν ἁγίαν πόλιν ἐκστρατεῖαν, διὰ τῆς Ἀουστρίας λαθρίας ἐς τὰ σῆκοι ἐπανακλύπτοντι, ἀκώλυτα ἦν τὰ τῆς πορείας· οὔτε τῷ αὐτοκράτορι Γερμανῶν Καρόλῳ, ὡς οἶμαι, τῷ πέμπτῳ, ἐν εἰρήνης καιρῷ, οὐ μετὰ βασιλικῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ἐν ὁδίου σχήματι, ἐς Βέλγιον διὰ τῆς Γαλλίας εἰσβάλλοντι, εὐπορα γέγονε τὰ τῆς διατάξεως. Ὑπερδίδωσι δὲ τοῖς ἡμετέροις λόγοις καὶ ἡρεμεῖ ἐν Ἰασίῳ δύο πρὸς τὰς εἰκοσιν ἡμέρας, μέχρις ὅτου, τῆς κατεχούσης ταραχῆς ὁπωσὺν πεπαυμένης, ὁ τῆς Ταγίνας Βεζίρης διὰ βασιλικῆς ἀδείας αὐτὸν μεταπέμπεται. Καὶ πολλὰς μὲν ἡμῖν ἀναχωρῶν ὁμο-

treceam vremea, și primim poruncă de la Împărat, arătând între acestea prietenie regelui Stanislas, și dându-i toată cinstea, ei fără a uita și cele pentru paza lui.

Dar el, ne-voind mai mult timp a se ascunde, se încearcă a ne înduplecă pentru ea, nepuindu-i piedecă, să-i îngăduim ea, dând jos masca, să se declare regele Poloniei și să strângă pe Polonii de supt el. Când deci îl vedem că stăruie, întâiu încercăm să-l îndepărtăm de acest gând prin rugăciuni; dar, neînduplecându-se, îi răspundem fără încunjur că vădirea lui și întoarcerea cu cinste regală și înaintarea atârână de părerea autocratului nostru și nu ni e îngăduit nouă a smulge eele ce cuvine a se da numai Împăratului; și, de am călca pe alături puțin și am euteză ceva din lucnurile ce nu ni se cad, ne aruncăm în primejdie vădită; deci în particular îi dăm cinstea cuvenită și dorim un mers mai bun al lucrurilor sale, iar în public și înaintea lumii deocamdată nu putem de loc să mergem mai departe, ei să ne închidem înlăuntrul zidurilor pe care însuș le-a ridicat în această elipă în jurul său, voind să se fie tăinuît deocamdată și să se ascundă caracterul său regal. Căci, dacă ar fi vădit d'înainte Împăratului nostru so sirea, din porunca aceluia am fi ieșit până la hotarele Moldovei spre a-l întâmpină, petrecându-l și cu multă pompă. Cu astfel de cuvinte înduleindu-i părerea, îi aducem înainte și datinele în putere în orice Stat și la orice popor, și ni întărim argumentele și cu pilde din istorie. Căci nici regelui Britanilor (Angliei), pe care, dacă ni aducem bine aminte, îl chemă Ricard, după expediția sa la Sfânta Cetate întorcându-se pe ascuns acasă prin Austria, nu i-a fost fără piedecă drumul; nici Împăratului Germanilor Carol, cum cred: al cincilea, căruia, în vreme de pace, nu cu alaiu împărătesc, ci în haină de drumet, intrând în Belgia prin Galia (Franța), nu i-a fost ușoară trecerea. Deci se supune argumentelor noastre și stă liniștit în Iași douăzeci și două zile, până ce, tulburarea ce domnia potolindu-se întru câtvă, Vizirul Tighinei trimete să-l aducă, după voia împărătească. Și, plecând, ni face multe mulțămiri din

λογεῖ διὰ στόματος χάριτας· εἰ δ' ἀντίφθογγος·
ἡ καρδίᾳ τῇ γλώσσῃ, ἡμεῖς μένοι γε τὸ δέον
οὐ παραλιπόντες, ἀλλ' ἐκπεληρωκότες κατὰ
τὸ ἐγχεῖν τὰ πρὸς αὐτὸν καθήκοντα! Ἀνα-
τιθέμεθα τὰ κατ' ἡμᾶς τῇ θεῷ Προνοίᾳ, παρ'
ἧς ἡρτῇται αἱ τε ἀρχαὶ καὶ αἱ πρόοδοι καὶ
τῶν πραγμάτων ἀποδόσεις. Ἐὐχόμενοι.

1713, Φεβρουαρίου 20.

(Legrand, o. c., IV, pp. 85-93, n° 59.)

DX.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre împăcarea cu Apusenii la Ierusalim, pregătiri războinice turcești, legăturile cu Brâncoveanu, trecerea regelui Stanislas prin Moldova și un telescop.

1713,

26 Februar.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς
Χρῶσανθον, περὶ τῆς γενησομένης μετὰ τῶν
δυτικῶν διαλλαγῆς, παραδόξων τινῶν γεγονό-
των, διαταγῶν περὶ ἐκστρατείας, περὶ τῆς πρὸς
αὐτὸν εὐνοίας τοῦ ἡγεμόνος Βασσαράβα, τῆς
λήψεως τοῦ ἀποσταλέντος τηλεσκοπίου κ. τ. λ.

1713, Φεβρουαρίου 26.

Δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τῇν
διαφυλάττῃ εἰς τὴν ἀγιώτατον πατριαρχικὴν
καὶ ἀποστολικὴν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ
ἀδιασείσῃ ὕψει, μετὰ μακροβιότητος, καὶ νὰ
τῇν ἀξιώσῃ νὰ διαπεράσῃ τὸ στάδιον τῆς ἀ-
γίας καὶ μετὰ τῆς τεσσαρακοστῆς μὲ ὕψους
καὶ εὐθυρίας, νὰ προκυνήσῃ καὶ τὰ κοσμο-
σωτήρια πάθη καὶ νὰ ἐορτάσῃ μετὰ λαμπρό-
τητος καὶ νὰ πανηγυρίσῃ μετὰ φαιδρότητος
τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ ἐφέτος καὶ εἰς χρόνους
παμπόλλους.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακα-
ριότητος ἐλάβομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς τῆς
καὶ πολυποθῆτος ὕψους τὸν Θεὸν ἐδοξάσαμεν.
Ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς ἱεράς αὐ-
τῆς εὐχάς, καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγ-
νωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ἐἶδομεν καὶ τὰ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ γράμματα
καὶ τοὺς στοχασμοὺς τῆς Ὑμετέρας Σεβασ-
μιότητος διὰ νὰ γένῃ διαλλαγή μετὰ τῶν
δυτικῶν. Καὶ ἰδοὺ ὅπου κατὰ τὸν ὁρισμὸν
τῆς ἐγράψαμεν θερμὰ πρὸς τὸν πρέσβην¹, καὶ
θέλει στοχασθῇ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης τὸ
γράμμα μας· καὶ, καθὼς τὸ εἶρει εὐλογον ἡ
ἄκρα τῆς σίνεσις καὶ καθὼς προστάζει, θέλει
γένῃ καὶ ἡ ἐγχειρίσις τοῦ γράμματος καὶ ἡ
ἐπιμέλεια τῆς εὐδοκίᾳς τῆς σκοπούμενης
εἰρήνης, ἀγκαλὰ καὶ, ἡξέχοντες τὸ ὑπουργον
τῆς γνώμης τῶν δυτικῶν, ὄντες καὶ αὐτοὶ οἱ

gură, iar, dacă inima-i vorbiă altfel ca
limba, rămâie-ni nouă că nu ni-am părăsit
datoria, ci am împlinit după putință cele
cvenite față de dânsul! Lăsăm ale noastre
dumnezeieștii Pronii, de care atârnă stăpă-
nirile și înaintările și isprăvile lucrurilor.
Fii sănătos!

1713, Februarie în 20.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant, despre împăcarea ce se va face cu
Apusenii, unele lucruri neașteptate ce s'au
întâmplat, poruncile pentru expediție, des-
pre bunăvoința față de el a lui Basarab-
Vodă, primirea telescopului trimes, ș. a.

1713, Februarie în 26.

Rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu
să te păzească în prea-sfințitul patriarhi-
cescul și apostolicescul Scaun al Tău în pace
și netulburată sănătate întru mulți ani și
să te învrednicească a petrece sorocul sfân-
tului și marelui post cu sănătate și voie
bună, ca să te închini și patimilor mân-
tuitoare ale lumii și să serbezi cu strălucire
și să prăznuiști cu mulțămire sfintele
Paști și în anul acesta și în ani cât de mulți.

Preasfințita scrisoare a Fericirii Tale
am primit-o și am prea-mărit pe Dumnezeu
pentru sănătatea ta cea bună și mult do-
rită. Am primit cu evlavie și sfintele Tale
rugăciuni, și-Ți prea-mulțămim. Am cu-
noscut și cele scrise pe rând.

Am văzut și scrisorile de la Ierusalim
și gândurile Reverenței Tale ca să se facă
pace cu Apusenii. Și iată că după po-
runca Ta am scris călduros ambadorului,
și vei străbate Fericirea Ta scrisoarea
noastră; și, după cum va găsi cu cale
înalta Ta înțelepciune și după cum vei
orându-l, se va face și predarea scrisorii și
grija îndrumării păcii plănuită, de și, cu-
noscând felul prefăcut al eugetului Apuse-
nilor, fiind la mijloc și oamenii aceia chiar
cari au ca mijloc de câștig această dihonie,
îndreptarea ni se pare foarte grea.

¹ Franciei, protectoare a Bisericii latine din Ierusalim.

ἄνθρωποι ἐν τῷ μεταξύ ὁποῦ ἔχουσι πορισμὸν τὴν τοιαύτην διάστασιν, ἢ κατόρθωσις μᾶς φαίνεται πολλὰ δύσκολος.

Ὅριζει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅτι τὰ ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ γεγονότα εἶναι παράδοξα, καὶ ὀλίγοι αἰῶνες τοιαῦτα φέρουσιν εἰς τὸ μέσον, καὶ ἀληθῶς οὕτως ἔχει· μόνον ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ φέρῃ τὰ τέλη εἰς καλόν.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ εὐγενέστατος ἡμέτερος ἄρχων καπικεχαγιάς κυρίτζη Δημητράκης Ἰουλιανός, εἴ τι ἀξιόλογον ἤθελε τῇ, τὸ ἀνακονοῖ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν βαρύνομεν τὴν ἀγίαν τῆς ἀκοῇ μὲ ταῦτολογίαν. Δὲν λαυθάνει, καθὼς λογιζόμεν, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ ὁ ἐρχομὸς τοῦ νέου μουσαφίρη¹. Πολλὴν ἐνόχλησιν ἐπροξένησεν ἡμῖν καὶ ὁ τοῦτον ἐρχομὸς, — δοξαζόμενον ὅμως νὰ εἶναι τὸ πανάγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ εὐδόκησε καὶ τὸν ἐσήκωσαν ταχέως ἀπὸ ἐδῶ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Μπενδέρι.

Ὅτι δὲ τὰ τῆς ἐκστρατείας ἐτοιμάζονται μὲ δυνατὴν ἐπιμέλειαν, οὕτως ἔχει, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον ἀλλεπάλληλοι προσταγαί· μόνον ὁ πανάγαθος Θεός, διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ ἀπαντῶμεν εἰς τὰ καθημερινὰ ἔαρη, ὅτι δύναμις πλεόν δὲν ἔμεινε· μόνον ἡ κραταιὰ τοῦ Ἰφίστου χεὶρ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ, καὶ νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἀπαντήσῃ αὐτοῖς ἡ εὐκαίᾳ γαλήνῃ.

Πρὸς τοῦτοις ὁρίζει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατος Βασσαράβα-Βόδας, ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν πατήρ, ἔχει ἀληθινὴν ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς· εἰς τὸ ὁποῖον καμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχομεν, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς φερόμεθα πρὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά του μὲ εὐλικρινὴ νίκην ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν· ὅμως παρηκαλοῦμεν νὰ μὴ λείπῃ καὶ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὸν ἀναθερμαίνῃ νὰ σώζεται ἡ σχέσις τῆς μεταξύ ἡμῶν φιλίας μόνιμος καὶ νὰ αὐξάνῃ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ.

Ἐλπίομεν καὶ τὸ τηλεσκοπίον καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι· ἡμεῖς παρηκαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰς ἱεράς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, αἵτινες εἰσι παρ' ἡμῖν τὸ τιμιώτατον καὶ τιμαλφέστατον παντὸς πράγματος.

Παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν συχνὰ τὸ ἱερώτατον αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑπείας τῆς· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεοθεν πάμπολλοι καὶ

Spui Fericirea Ta că lucrurile întâmplate în vremea de acum sunt neașteptate și puține veacuri aduc înainte astfel de fapte, și adevărat așa este; numai prea-bunul Dumnezeu să le ducă la bun sfârșit.

Nu ne îndoim că prea-nobilul boier al nostru capuchehaie, dumnealui Dimitrachi Iulianò, dacă se va întâmpla ceva vrednic de pomenire, Ți-l va face cunoscut și Reverenței Tale, și de aceea nu împovărăm sfințitu-Ți auz cu vorbe degeaba. Nu-Ți scapă din vedere, cum credem, Fericirii Tale și venirea noului musafir. Multă supărare ni-a adus nouă și venirea lui; ci să fie slăvit numele prea-sfânt al lui Dumnezeu, care a binevoit și l-a scos răpede de aici, și a plecat la Bender.

Că pregătirile pentru expediție se fac cu câtă grijă se poate, așa e, și ni-au venit și nouă porunci una după alta; numai prea-bunul Dumnezeu, prin sfintele rugăciuni ale Reverenței Tale, să ne ajute a întâmpina greutățile zilnice, căci putere n'a mai rămas; numai mâna tare a celui Prea-Înalt să ne înzdrăvenească, și să binevoiască să ni vie din nou seninul cel dorit.

Pe lângă aceasta spui Fericirea Ta că prea-luminatul Basarab-Vodă, părintele nostru iubit, are cu adevărat iubire către noi; de care lucru n'avem nicio îndoială, de oare ce și noi purtăm Luminăției Sale fiască iubire adevărată și evlavie; ci ne rugăm să nu lipsească și Fericirea Ta chiar și de acum înainte ca să-l încălzești pentru a se păstra starea prieteniei dintre noi statornică și a crește din zi în zi.

Am primit și telescopul, și-Ți mulțumim Fericirii Tale; noi ne rugăm să avem totdeauna sfintele rugăciuni ale Reverenței Tale, care sunt pentru noi ce e mai cinstit și mai scump în orice lucru.

Rugăm pe Fericirea Ta să avem și iarăș, des, prea-sfințita-Ți serisoare, pentru vădirea bunei și doritei Tale sănătăți; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu

¹ Stanislas Leszczyński. V. n-1 precedent și cronica italiană a lui Amira.

πανευχαίς· καὶ αἱ ἅγαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀψιγ', Φεβρουαρίου κς'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βρεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 106-8, n° 38.)

cât de mulți și pe deplin fericiți; și sfințele-Ți rugăciuni cu noi.

1713, Februar în 26.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

DXI.

Chiril, Patriarhul de Constantinopol, către Hrisant Notara, despre legăturile sale cu capuchehaialele românești.

1713,
10 Mart.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱερουσαλὴμ Χρύσανθον περὶ μὴ ἀπαντήσεως αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἡγεμόνος Μολδαβίας.

Κύριλλος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ ἡκουμένικὸς Πατριάρχης.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε πάντων Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρύσανθε, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ καὶ περιπόθητε ἀδελφε καὶ συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἀδελφικῶς περιπτυσσόμεθα, καὶ εὐνοϊκῶς ἐκ μέσης καρδίας προσαγορεύομεν, ἣν διαφυλάττοι ὁ ἅγιος Θεὸς ὁγιαίνουσιν καὶ εὐτυχοῦσιν μετὰ μακροβιότητος. Συχνὸς ἐμεσολάβησε χρόνος ἀφ' οὗ περὶ ἐπιστολὴν ὑμετέραν δὲν ἐνεχειρίσθιμεν, καὶ ἀποροῦμεν τὸ αἶτιον, μὲ ὅλον ὅπου ἡμεῖς καὶ ἄλλοτε πρότερον ἐγράψαμεν, καὶ μετέπειτα, μάλιστα διὰ τοῦ Κυρίτζη Γεωργάκη Σλουτζιάρη τοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Μολδοβλαχίας, πρὸς ὃν ἐδώκαμεν ἐπιστολὰς ἱκανὰς ἐν ἐνὶ πλοίῳ περιεχομένας ἐπιγραφομένης πρὸς τὸν Ἀδριανουπόλεως, μίαν τῆς Σῆς Μακαριότητος, ἄλλην τοῦ αὐτοῦ Ἀδριανουπόλεως, καὶ ἄλλας πρὸς τε τὸν ἐν ἄρχουσιν καποικεχαιᾶν κυρίτζη Δημητράκην Ἰουλιανόν, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας καποικεχαιάδες τοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Οὐγγροβλαχίας, τὸν τε Χατζῆ κὴρ Κωνσταντίνον, καὶ τὸν κυρίτζη Δημητράσκον Βλαστόν, καὶ πρὸς τὸν ἡμέτερον καποικεχαιᾶν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ πλοίου ἐκείνου, ἐδώκαμεν τῷ αὐτῷ Σλουτζιάρῃ ἑτέρας δύο ἐπιστολὰς ἐλευθέρως, μίαν πρὸς τὸν ἀνωτέρω ἐκλαμπροτάτον Αὐθέντην Μολδοβλαχίας, καὶ ἄλλην πρὸς τὸν αὐτὰδελφον τῆς Ἐκλαμπρότητός του, τὸν Μέγαν-Δραγουμάνον· πλὴν ἀπὸ τοῦ γράμματος ὅπου μὰς ἐπεμψε τὴν προχθὲς ὁ ἡμέτερος καπὴν κεχαῖας, παρακινῶντας τρόπον τινὰ νὰ γράψωμεν πρὸς τὴν εὐγενεῖαν του, ὑπολαμβάνομεν νὰ εἶναι ἴσως ἡ

Serisoare către Patriarhul de Ierusalim Hrisant pentru neîntâlnirea lui și a Domnului Moldovei (*sic*).

Chiril, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte între toți Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, chirie chir Hrisant, întru Duhul Sfânt iubite și prea-dorite frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, îmbrățișăm frățește pe Fericirea Ta, și cu bunăvoință din adâncul inimii ne îndreptăm către Tine, pe care să te păzească Sfântul Dumnezeu sănătos și fericit întru mulți ani. A trecut multă vreme de când n'am primit serisoarea Ta, și nu știm pricina, cu toate că noi și altă dată am mai scris, și pe urmă, mai ales prin dumnealui Iordachi Slugerul prea-luminatului Domn al Ungrovlahiei, către care am dat scrisori destule, cuprinse într'un plic adresat către al Adrianopolei, una a Fericirii Tale, alta a Mitropolitului însuș al Adrianopolei, și alta către boierul capuchehaie dumnealui Dimitrachî Iulianò și către boierii capuchehaiele ai prea-luminatului Domn al Ungrovlahiei, Hagi chir Constantin și dumnealui Dumitrașcu Vlastò, și către capuchehaiaua noastră. Ci, afară de plicul acela, am dat aceluși Sluger alte două scrisori deschise, una către cel de mai sus prea-luminat Domn al Moldovei și alta către fratele Luminăției Sale, Marele-Dragoman; decât din serisoarea care ni-a scris-o alaltăieri capuchehaiaua noastră, îndemnându-ne în vre-un chip să scriem Domniei Sale, bănuim că poate că s'a supărat Slăvirea Sa, precum și despre Fericirea Ta am auzit că ai răspuns Slăvirii Tale îndreptățindu-Te pentru aceasta,

Ἐνδοξότης τοῦ βαρυκάρδιος, καθὼς καὶ περὶ τῆς Μακαριότητός σου ἠχοῦσαμεν νὰ ἀποκριθῇς πρὸς τὴν αὐτοῦ ἐνδοξότητα δικαιολογουμένην ἕνεκεν τοῦτου ὡς φαίνεται, ὅτι δὲν ἔγινε καλῶς τοῦτο ὅπου ἐκ μέρους μας· τὸ ὅποῖον ὅτι εἶναι ὑπονοίας ἐπισφαλούς· ὑπολήψεως γέννημα μαρτυρεῖ ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια, ἐπειδὴ ἡμεῖς, ὡς ἂνωτέρω ἐφθήμεν εἰπόντες, καὶ πρότερον ἐγράψαμεν πολλάκις πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐνδοξότητα, καὶ μετέπειτα διὰ τοῦ εἰρημένου Σλουτζιάρη, καὶ πάλιν, κατόπιν πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων διὰ χειρὸς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἂνωτέρω καπηχεχαῖ Χατζῆ κύρ Κωνσταντίνου. Ὅθεν καί, μὴ ἀνεχόμενοι νὰ ἐπιφορτίζονται ἀναιτίως τὰ αἶτια τῶν τοιοῦτων παρατροπῶν εἰς ἔλόγου μας, παρακαλοῦμεν νὰ κάμῃ ἡ Μακαριότης σου καὶ εἰς τοῦτο ἀφιλοπρόσωπον κρίσιν, ἂν ἴσως καὶ εἶναι τοῦ δέοντος ἔτλη εὐκόλως καὶ ἀνεπισκέπτως νὰ αἰτιώμεθα δι' ἄλλα τε πολλά, καὶ μάλιστα εἰς τὴν τῶν γραμμάτων ὑπόθεσιν· περὶ ὧν ἡμεῖς, γινώσκοντες τὸν ἑαυτὸν μας, συμπεραίνομεν ἀναμφιλόγως, ἡ ὅτι θέλωντας ὁρεύγεται τὰ τοιαῦτα ἐν κοιλίαις ἡ Ἐνδοξότης τοῦ, μὲ ὅλον ὅπου ἔλαβεν τὰ ὅσα γράμματα τοῦ ἐστείλαμεν, ἡ ὁ γραμματοκομιστής ἐκεῖνος νὰ εἶναι τῆς ἀταξίας ὁ αἴτιος, ὅστις λογιάζομεν νὰ εἶναι ἀκόμῃ αὐτόθι, καὶ ἥς ἐρωτηθῇ περὶ τοῦτου, διὰ νὰ ἀρθῇ ἐκ μέσου πᾶσα ὑπόνοια σφαλέρᾳ. Ἡ δὲ Μακαριότης Σου, ἀδελφεῖ ἐν Χριστῷ ἐρασμιώτατε, ὡσάν ὅπου ἀδιστάκτως ἐπληροφορήθης τὴν ἡμετέραν περὶ τὴν Μακαριότητά σου ἀδελφικὴν καὶ εὐνοϊκὴν σχέσιν καὶ νεύσιν ἐκ πολλῶν καὶ ἀναντιρρήτων τεκμηρίων, ἥς μὴν διαλείπη, παρακαλοῦμεν, νὰ μηνύῃ, διὰ γραμμάτων συχνῶν, τόσον τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐπέραστον ἡμῖν ὑγείαν τῆς, ὅσον καὶ τὴν δεξιὰν εὐδόωσιν καὶ προχώρησιν τῶν αὐτῆς ὑποθέσεως, περὶ ὧν ὡς οἰκείοι ὑπομάρτυρες τῇ ἀληθείᾳ φροντίζομεν. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς φιλοτιμιθετῇ παρὰ Θεοῦ χαροποιὰ καὶ μακρόβια.

ἀφ' ἡ, Μαρτίου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

cum se pare că n'a fost frumos din partea mea; care lucrează că este produsul unei bănnieli și socotinți greșite mărturisește ade-vărul lucrurilor, de oare ce noi, cum am apucat și mai sus a spune, și înainte am scris adesea Slăvirii Sale și pe urmă, prin acel Slugger, și iarăși, precum cu câteva zile înainte cu mijlocul fratelui celui capuchehaie, Hagî chir Constantin. Deci, nesuferind să ni se puie în sarcină fără dreptate pricinile unor astfel de călcări în sama noastră, ne rugăm ca Fericirea Ta să faci și în aceasta o judecată nepărtenitoare, dacă poate e cuviincios încă a fi învinovățit ușuratec și fără cercetare, pentru altele multe și mai ales în afacerea scrisorilor, pentru care noi, cunoscându-ni pe noi înșine, tragem încheierea, ori că voină poștește Slăvirea Sa astfel de lucruri în pânțele, cu toate că a primit câte scrisori i-am trimis, ori că acel aducător este pricina neorânduiei, care credem să fie încă acolo, și să se întrebe despre aceasta, pentru a se ridica de la mijloc toată bănniiala greșită. Iar Fericirea Ta, frate întru Hristos prea-dorite, ca unul ce ai fost înștiințat neîndoiește despre aplecarea și indemnarea noastră frățescă și binevoitoare către Fericirea Ta, din multe și nădăgduite dovezi, să nu lipsești, Te rugăm, să ni dai veste prin scrisori dese, atât de buna și noua dorita sănătate a Ta, cât și de buna călătorie și înaintarea afacerii Tale, pentru cari ca marturi de aproape cu adevărat ne îngrijim. Iar anii Tăi să se dăruiască de la Dumnezeu aducători de haruri și îndelungați.

1713, Martie în 10.

† Al Constantinopolei, frate iubit întru Hristos al Fericirii Tale.

DXII.

Elena Cantacuzino către Hrisant Patriarh de Ierusalim, despre dreptul ei de a trece pe la Patriarhie.

1713,
12 Martie.

Γράμμα Ἐλένης Καντακουζηνῆς πρὸς Χρὸ-
σανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Μαρτίου 12.

Πολυτρόπως ὁ Κύριος ἠθέλησε νὰ μὲ παι-
δεύῃ διὰ τὰς ἀμαρτίας μου, μακαριώτατε
δέσποτα, καὶ ἄλλοτε μὲν ἄλλα δεινὰ καὶ τροδὸρα
λυπηρὰ μὲ ἐπικολούθησαν, καθὼς δὲν τὴν
λανθάνουσιν, ὥστε αὐτὰ ταῦτά μου τὰ σπλάγ-
χνα πικρῶς ἐξεκέντισαν καὶ κατεσπάραξαν,
καὶ ἡμιθανῇ μὲ κατέστησαν, καὶ γέγονα λύπης
ἄξια πρὸς τοὺς ἐπισταμένους τὰς πανδείνους
μου περιστάσεις. Τώρα δὲ ἄλλη τις νέα λυ-
πηρὰ περίστασις μὲ συνέβη, ἀκούσασα πῶς
ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἔβαλε σκοπὸν νὰ σφα-
λίσῃ τὴν πόρταν ὅπου εἶναι εἰς τὸ σπῆτι τοῦ
μακαρίτου ἀδελφοῦ μου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν κἄ-
ποτε ἐγὼ, ἡ δυστυχῆς, γηραλέα καὶ ἀδύνατος
δοῦλη σου, διαπερῶ, μὴ δυνάμενῃ παντελῶς
νὰ περιέρχωμαι ἄλλοθεν.

Τὸ λοιπὸν, τοῦτο ὅπου ἤκουσα παρ' ἐλπίδα
καὶ ἐπροσδοκῆτως ἔγινεν ἕνα θέλος οὐδέτατον
προσχωρῶν τὴν πληγωμένην μου καρδίαν καὶ
αὐτὴν ταύτην μου τὴν τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν,
καὶ δυνάμενον κατὰ πάντα τρόπον νὰ μὲ κα-
ταντήσῃ εἰς ἐξαφνικὸν καὶ πικρὸν θάνατον,
ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ πόρτα, ἂν ἦτον προκεκλεισ-
μένη, εἶχα ἐλπίδα ἐεθαίαν νὰ ἀνεψυχθῇ εἰς
τὴν καιρὸν τῆς Σῆς Μακαριότητος, διότι γνω-
ρίζω πῶς ἡ ἔμφυτος αὐτῆς καλοκαγαθία ἐπι-
φέρει πρὸς ἐμὲ τὴν δούλην τῆς περισσοτέραν
εὐνοίαν καὶ στοργὴν, ἀπὸ τοὺς πρὸ αὐτῆς ἀοι-
δίμους Πατριάρχας, Νεκτάριον φημι καὶ Δο-
σίθεον, εἰς τὸν καιρὸν τῶν ὁποίων ἡ μὲν πόρτα
αὕτη ἦτον ἀνεψυγμένη, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρα εἰς
τὸ νὰ διαπερῶ καὶ τώρα, εἰς τὸν ὁμέτερον
καιρὸν, νὰ ἐμποδισθῶ, καὶ μάλιστα ὅπου ἔφ-
θασα εἰς τὰ τέλη τῆς ζωῆς μου καὶ μετὰ
βίας πολλῆς κινεῖμαι, ἐέδοξα ἀνυπόφορόν
μου εἶναι καὶ λύπης ἀμυθήτου ἄξιον. Ὅθεν
μὲ τὸ θάρρος τῆς πρὸς ἐμὲ στοργικῆς εὐνοίας
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, δέομαι προσκυ-
νητῶς καὶ παρακαλῶ ὀλοφύχως, καὶ ἐκλιπαρῶ
θερμῶς τε καὶ περιπαθῶς νὰ μὴν γένῃ τοῦτο
τὸ λυπηρὸν ἐπὶ ζωῆς μου τῆς ὀλίγης καὶ
πολυωδύνου, διὰ νὰ μὴν βασανίζωμαι περιερ-
χομένη ἄλλοθεν καὶ θλίβωμαι πικρῶς εἰς τὸν
καιρὸν τοῦ δυστυχοῦς μου γήρους, ἀλλὰ νὰ
ἄψῃ τὴν πόρταν καθὼς ἦτον πρότερον, καὶ
ἐμὲ τὴν δούλην τῆς ἀνεμπόδιτον εἰς τὸ νὰ

Serisoarea Elenei Cantacuzino către Hri-
sant, Patriarhul de Ierusalim.

1713, Martie în 12.

În multe chipuri a voit Domnul să mă
pedepsească pentru păcatele mele, prea-
fericite stăpâne, și de aiurea alte lucruri
rele și foarte supărătoare m'au urmărit, cum
știi bine, care au pătruns și au sfâșiat
aceste măruntaie ale mele în chip amar,
și m'au lăsat pe jumătate moartă, și am
ajuns vrednică de jale pentru cei ce au
știut împrejurările mele cele cu totul gro-
zave. Iar acum mi-a venit altă împrejurare
tristă, nouă, auzind că Fericirea Ta Ți-ai
pus în gând să închizi poarta ce este la
casa răposatului mien frate, prin care trec
și eu une ori, nenorocita bătrână și nepu-
tincioasa Ta roabă, neputând de loc a trece
pe aiurea.

Ci acest lucru ce l-am auzit peste aş-
teptare și pe neprevăzute a fost o săgeată
prea-ascuțită, care a pătruns inima mea ră-
nită și chiar această cetățuie a inimii mele,
și care poate în tot chipul să mă aducă
la o moarte năprasnică și amară, căci aceas-
tă poartă, de ar fi fost mai înainte în-
chisă, aş fi avut nădejde sigură să se des-
chidă în vremea Fericirii Tale, pentru că
știu cum că bunătatea-Ți înăscută poartă
către mine, roaba ta, mai mare bunăvo-
ința și iubire decât a răposaiilor Patriarhi
d'inaintea Ta, adică Nectarie și Dosoftei,
în vremea cărora poarta aceea eră deschisă,
iar eu învoită a trece; și acum, în vremea
Ta, să fiu oprită, și mai ales când am
ajuns la capătul vieții mele și mă mișc cu
multă greutate, e de sigur un lucru de ne-
suferit și vrednic de negrăită întristare.
Deci, cu încrederea bunăvoinței iubitoare
a Fericirii Tale, mă rog în genunchi și
din toată inima, și te implor cu foc și pa-
timă a nu ni face acest trist lucru în viața
mea puțină și plină de dureri, ca să nu
fiu încercată trecând pe aiurea, și să mă
căznesc amar în vremea nenorocitei mele
bătrânețe, ci să lași poarta cum eră mai
nainte, și pe mine, roaba ta, a trece fără
piedecă oricând, ca să rog pe Dumnezeu
Sfântul mai călduros pentru sănătatea Fe-

διαπερῶ κάποτε, διὰ τὰ παρχαλῶ τὸν Θεὸν τὸν ἅγιον θερμότερον ὑπὲρ ὕψις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, πρὸς τὴν ὁρίαν καὶ αὐθις ἀποδίδω τὴν εὐλαβῆ προσκύνησιν.

αφ' ἧς, Μαρτίου 16'.

Τῆς Ὑμετέρας Θεοοικείου Μακαριότητος εὐγνώμων δούλη.

Ἑλένη Καντακουζηνή.

(Legrand, Recueil, pp. 99-100, n° 39.)

ricirii Tale, căreia iarăși îi dau închinăciunea evlavioasă.

1713, Martie în 12.

A Fericirii Tale asemenea cu Dumnezeu roabă recunoscătoare:

Elena Cantacuzina.

DXIII.

1713,
13 Martie.

Elena Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre Paștile apropiate și mulțămiriile soțului ei, fiilor și ale întregii familii.

Γράμμα Ἑλένης Καντακουζηνῆς πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Μαρτίου 13.

Πρὸ ἡμερῶν ἐλάβομεν σεβάσιον γράμμα τῆς, τὸ ὅποιον ἦτον εἰς ἀπόκρισιν τοῦ προσταλέντος γράμματός μας· ἐδέχθημεν οὖν περιχαρῶς τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς, καὶ ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνεπέμψαμεν πρὸς Κύριον, ἐνωτισθέντες τὴν ἡμῖν ἐφετωτάτην ἀγαθὴν ὑγίειαν τῆς· ἐγνωμεν δὲ καὶ τὰ ὅσα μετὰ πατρικῆς φιλοστοργίας μᾶς ἀπεκρίθη εἰς ὅσα ἐσημειώναμεν· ὧν ἕνεκεν ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ αὐτῆς Μακαριότητι καὶ δεόμεθα νὰ μὴ μᾶς ἀλημονῇ ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν ἐμπροσθέντοις αὐτῆς δεήσεσι. Ἄς ἔχωμεν καὶ συγγνώμην ὅπου ἄργοπώρησεν ἡ ἀπόκρισις μας εἰς τὸ γράμμα τῆς μέχρι τοῦ νῦν.

Ἐπειδὴ δὲ πλησιάζει τὸ ἅγιον Πάσχα, κατὰ χρέος διὰ τοῦ παρόντος ποιούμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ τὴν προσκύνησιν διὰ τὰς λαμπροφόρους ἐορτάς, ἐπιλέγοντες· ἄμποτες ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ τὴν ἀξιώσῃ εἰς ἕτη πολυάριθμα νὰ ἐορτάζῃ τὴν ἁγίαν καὶ ζωηφόρον αὐτοῦ ἀνάστασιν λαμπρῶς, ἐνδόξως, εὐθύμως, πανευτυχῶς, καὶ καθῶς ἐφίεται. Ὡς αὐτῶς καὶ ὁ ἄρχων πανθερός μου καὶ ὁ σύζυγός μου προσκυνοῦσι πανευλαβῶς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, καὶ ἀσπάζονται τὴν μακαρίαν αὐτῆς, δεξιὰν εὐχαριστοῦντες διὰ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς, ὥσπερ ἀσμένως ἐδέχθησαν. Οὐσίως καὶ ὁ ἐκπαιστικὸς τῆς καὶ τὰ λοιπὰ τέκνα μου μετ' εὐλαβείας δουλικῶς τὴν προσκυνοῦσι καὶ φιλοῦσι τὴν ἁγίαν δεξιάν τῆς. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς οἱ δὲ χρόνοι τῆς εἴησαν θεόθεν ἀγαθοί, εὐτυχεῖς τε καὶ πάμπολλοι.

αφ' ἧς, Μαρτίου 13'.

Τῆς Ὑμετέρας Θεοσηρίτου Μακαριότητος κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ.

Ἑλένη.

Scrisoarea Elenei Cantacuzino către Hrisant, Patriarh al Ierusalimului.

1713, Martie 13.

Cu câteva zile înainte am primit venerata-Ți scrisoare, care eră spre răspuns la scrisoarea mea de mai nainte; am primit deci cu cea mai mare bucurie rugăciunile și binecuvântările Tale, și am înălțat imnuri de mulțămire către Domnul, aflând de sănătatea Ta prea-dorită nouă; am aflat și câte cu părintească iubire ni-ai răspuns la cele ce ți le însemnasem; pentru care prea-mulțămim Fericirii Tale și ne rugăm să nu ne uști în rugăciunile Tale bine primite de Dumnezeu. Să avem și iertare că a zăbovit răspunsul nostru la scrisoarea Ta până acum.

Și, fiindcă se apropie Sfintele Paști, după datoria noastră, prin cea de față facem Fericirii Tale și închinare pentru aducătoare de strălucire serbători, adăugind: învrednicească-Te Domnul Nostru Iisus Hristos într-un an mulți să serbezi Învierea Lui sfântă și de viață aducătoare cu strălucire, cu slavă, cu bucurie, cu toată fericirea, și precum dorești. De asemenea și dumnealui socrul meu și soțul meu se închină cu toată evlavie Fericirii Tale și sărută fericita-Ți dreaptă, mulțămind pentru rugăciunile și binecuvântările Tale, pe care cu plăcere le-au primit. De asemenea și finul Țău și ceilalți copii ai miei cu evlavie ca robii Ți se închină și sărută sfânta-Ți dreaptă. Acestea închinându-ne; iar anii Țăi fie de la Dumnezeu buni, fericți și foarte mulți.

1713, Martie în 13.

Fiica duhovnicească a Fericirii Tale păzite de Dumnezeu:

Elena.

Κἀγώ, ὁ ἐλάχιστος δοῦλος τῆς, γραμματικῆς Μανὸνῆλ¹, δουλικῶς προσκυνῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, καὶ πανευλαβῶς τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, ὑπερευχαριστῶν διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ μνήμην τῆς καὶ σταλείσαν εὐχὴν.

(Legrand, *Recueil*, pp. 100-1, n° 40.)

Și eu, cel prea-mic rob al tăn, grămă-tienl Manuil, mă închin ca un rob Feri-cirii Tale și s'arnt cu toată evlavia prea-sfințita-Ți dreaptă, [prea-mulțămindu-Ți pentru amintirea-Ți de mine și rugăciunea ce mi-ai trimis.

DXIV.

Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre
căderea regelui Suediei și alte vești politice.

1713,
14 Martie.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ
πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Μαρτίου 14.

Τὸ εἰς τὰς δεκατέσσαρας τοῦ παρελθόντος γεγραμμένον σεβασμιώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας πατρικῆς φιλαστοργίας, κατὰ τὸ θέον ἀσπασάμενος, θερμῇ τῇ διαθέσει ἔλαβον, τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πάντων μετὰ πολλῆς περιχαρείας ἠδύρρανε τὰ τῆς ψυχῆς μου αἰσθητήρια, εὐαγγελιζόμενον τὴν θεοφροῦρητον αὐτῆς, ἐμοὶ δὲ ἐφευτάτην ῥῶσιν τε καὶ εὐερίαν, ἣν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐπιδαψιλεύῃ αὐτῇ, πρὸς διάρκειαν καὶ ἀντίκρουσιν τῶν πανταχόθεν περικυκλουσῶν αὐτὴν φροντίδων τε καὶ ἀλλεπαλλήλων περιστάσεων, καὶ πρὸς ἡμετέραν παράκλησιν καὶ παρηγορίαν. Ἔγνων δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς γεγραμμένα, καὶ χάριτας ἀθανάτους ὁμολογῶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐμενείᾳ, ὅπου τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων φροντίδων δὲν ἐμπόδισε τὴν αὐτῆς καλοκαγαθίαν νὰ σιμειώσῃ καὶ πρὸς ἐμὲ μερικὰς εἰδήσεις τῶν αὐτῇ τότε ὁπωσδήποτε διαφημιζομένων τὰ ὁποῖα, ὥς καὶ ἡ ἡμετέρα ἀγχίνοια σημεῖοι, εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἀναιδῆ, ἄμορφα καὶ ἀόριστα, καὶ σχεδὸν παραπλήσια μὲ τὴν ἀκαλλῆ καὶ ἀμόρφωτον ὕλην, ὅπου οἱ ἕξω σοφοὶ περιγράφουσιν, ὥστε ὅπου, καθὼς καὶ ἄλλων τελειοτέρων καὶ ἐμπειροτέρων, οὕτω καὶ τὸν ἐδικόν μου ἀμαθέστατον νοῦν ἀμβλύνουσι καὶ σκοτίζουν, καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς κατάληψιν καὶ γνῶσιν τινὸς ὀρισμένου συμπεράματος· καὶ τοῦτο θέβαια προέρχεται ἀπὸ τὰς παραλόγους καὶ ἀνοικτεῖς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων. Καὶ γάρ, ὣν ἡ ἀρχὴ ἀδόκιμος, καὶ τὸ πᾶν ἀπόβλητον· καὶ ὅστις οὐκ οἶδεν ὡς χρὴ ἔρξασθαι, ἀγνοεῖ καὶ τὸ δαόντως τελευτῆσαι. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ δὲν θέλω εἰς τοῦτον τὸν κυκεῶνα νὰ συγχύζω ἀπὸ τοῦ νῦν μου εἰς τὸ νὰ πολυπραγμονῇ ὁποῖαι τάχα ἤθελαν εἶσθαι αἱ ἐκβάσεις· ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, εἰς τοὺς

Scrisoarea lui Constantin Cantacuzino
către Hrisant, Patriarhul Ierusalimului.

1713, Martie 14.

Scrisoarea prea-venerată de la 14 ale lunii trecute a iubirii tale părintești, sărutând-o după datorie, am primit-o cu simțire caldă, care înainte de toate și mai presus de toate a încântat cu multă bucurie simțirile sufletului meu, vestind sănătatea-Ți păzită de Dumnezeu și mie prea-dorită și buna stare, pe care și de acum înainte să Ți-o facă îmbielșugată, pentru păstrare și pentru întâmpinarea grijilor ce Te încunjură de pretutindeni și a năcazurilor ce se urmează, și pentru rugăciunea și mângâierea noastră. Am aflat și cele scrise pe rând, și dau mulțămiri nemuritoare bunăvoinței Tale, de oare ce grămada grijilor celor multe și mari n'a împiedecat bunătața Ta să-mi însemne și mie unele știri ale lucrurilor ce se zvoniau atunci acolo oricum; care, cum spui și Înțelepciunea Ta, sunt în adevăr nerușinate, fără chip și fără hotar și asemenea foarte cu pădurea cea fără frumuseță și formă pe care o zugrăvesc înțelepții din afară, așa încât, precum și mintea altora mai desăvârșiți și mai încercați, astfel și mintea mea cea prea-nesfârșită o prostesc și o întunecă, și nu poate veni la înțelegerea și cunoștința unui scop hotărât; și aceasta vine de sigur din începuturile fără rost și nepotrivite ale lucrurilor. Căci acelea al căror început e prost, și întregul lor e pierdut; și cine nu știe cum trebuie să înceapă, nu știe nici cum să isprăvească după cuviință. De aceea și eu nu vreau ca în acest chichiôn (înceucătură) să mă supăr de pe acum ca să scotocesc care ar putea să fie rezultatele; căci, precum spuseai, în vremile de acum, mai mult

¹ Probabil soțul pomenit mai sus.

νῦν καιροῦς, περισσότερον ὑπὸ ἀλογίας ἢ ὑπὸ λόγου τὰ γράμματα κινούνται, ὥς μοι δοκεῖ, καὶ ἀναμφισβόλως ἢ ἀνωμαλίαις τῶν πραγμάτων τοῦ νῦν καιροῦ δὲν ἔχουσι καμίαν ὁμοιότητα μὲ τὰ κατὰ καιροῦς συμβάντα εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας.

Λοιπὸν εἰς τοιαύτας ἀλογίστους φορὰς καὶ τρικυμίας, χρεῖα εἶναι νὰ παρακαλοῦμεν τὴν θεῖαν Πρόνοιαν νὰ γένη πηδαλιόχος διὰ νὰ μὴ συνέβη αὐτάνδρον τὴ ναυάχιον· καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ κάμῃ τὴ ἑλπίδα τοῦ πρὸς τὴν συμφερότερον· πλὴν, ἂν ὁ Κύριος προσθεῖη ἡμῖν ἔτι ζωὴν, τεκμαίρομαι πῶς θέλομεν ἰδῆ καὶ ἀκούσῃ καὶ ἄλλα θαυμασιώτερα. Τοῦτο ὅμως ἀπορῶ, ὅτι ἐκ τῶν αὐτόθι μερῶν ἀκούονται ἐτοιμασίαις μεγάλαις, ἀστραπαῖς καὶ βρονταῖς παρόμοιαις μὲ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς, αἱ ὁποῖαι δὲν λογιᾶζω ἕως τῶρα νὰ λανθάνουσιν ἐκείνον καθ' οὗ ταῦτα σκευωροῦνται. Μὲ ὅλον τοῦτο, ἐκείνος¹, ὥς δοκεῖ, περὶ τοῦτου καμίαν σύγχυσιν δὲν ἔχει, ἀλλὰ εἰς ἄλλα βορειότερα μέρη ἔρριψεν ὅλην τοὺς ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα· καὶ ὅχι πῶς δὲν ἔχει καὶ ἕτερον ὀφθαλμὸν εἰς τὴ νὰ ἀποσκοπῇ καὶ νὰ στοχάζεται καὶ τὰ ἄλλα μέρη, καὶ νὰ φροντίζῃ τὰ δέοντα, ἀλλὰ ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι ὁ ἐνταῦθεν ὀπλιζόμενος Ἄρης δὲν τὴν ἐξέγληξε τοσοῦτον, ὥς οἱ πολλοὶ ἐφαντάζοντο· ὅθεν ἐκ τούτου δὲν ἔπεται, κατὰ τὴν ἀκολούθησιν τῶν πραγμάτων, νὰ ζητηθῇ πάλιν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους τὸ τῆς εἰρήνης καλόν· πλὴν πάλιν λέγω, ὁ Κύριος εἶδε, καὶ ἡ σοφωτάτη του κηδεμονία νὰ διευθύνῃ τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν.

Ἡ σύζυγός μου² καὶ οἱ υἱοί μου³ καὶ ταπεινοὶ αὐτῆς δοῦλοι, ἀύχονοι καὶ δεξάμενοι τὰς πὰρ' αὐτῆς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑπερέραν ἀγιωτάτην Μακαριότητα· ὁμοίως καὶ τὰ ἐγγόνια μου⁴ ἀπονέμουσιν αὐτῇ τὴν παραπλησίαν δουλικὴν προσκύνησιν, ὅν τῷ ἀσπασμῷ τῆς χαριτοβρύτου αὐτῆς δεξιᾶς.

Αἱ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶσαν μετὰ πάντων ἡμῶν φυλακτικαὶ διὰ εἶον. ρψιγ', Μαρτίου 18¹.

Τῆς Ὑπερέρας σοφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντός ταπεινότατος καὶ εὐλαβέστατος δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, pp. 102-4, n° 41.)

de nebunie decât de rațiune se mișcă lucrurile, după cum mi se pare, și de sigur anomaliile lucrurilor vremii de acum nu au nicio asemănare cu cele ce s'au petrecut pe vremuri, în veacurile trecute.

De altfel, în astfel de mișcări și furtuni fără rost, e nevoie să chemăm Pronia dumnezeiască pentru a se face cărmaci, ca să nu se întâmple frângerea vasului cu peirea oamenilor; și prea-bunul Dumnezeu să facă mila lui pentru cum va fi mai de folos; decât, dacă Domnul ni va mai adăugi viață, sunt chează că vom vedea și auzi altele și mai minunate. Numai într'aceasta nu aflăm rostul, că din părțile de acolo se zvonesc pregătiri mari, fulgere și tunete asemenea cu trăsnetele lui Zeus, care nu cred că au rămas până acum ascunse aceluia împotriva căruia se găsesc acestea. Totuși, acela, cum cred eu, nu-și bate capul cu acestea, ci spre alte părți, mai sus, și-a îndreptat toată grija și tot gândul; și nu doară că nu are și un alt ochiu ca să cerceteze și să urmărească și alte părți, și să se gândească la cele de nevoie, dar din aceasta se scoate că Marte cel înarmat de acolo nu l-a speriat așa de mult cum visează mulți; și de aici nu urmează, după desfășurarea firească a lucrurilor, să se caute iarăș din partea aceia binele păcii; decât, iarăș zic, Domnul știe, și grija lui cea prea-înțeleaptă să le îndrepte toate spre mântuire.

Sotia mea și fiii miei și slugile Tale smerite, primind cu capul plecat rugăciunile părintești de la Tine și binecuvântările, ca robii se închină Preasfințitei Tale Fericiri; tot așa și nepoții miei își înfățișează asemenea închinare supusă, cu sărutarea mâinii Tale din care izvorăsc haruri.

Preasfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni să fie cu noi cu toți păzitoare în cursul vieții.

1713, Martie în 14.

Al prea-înțeleptei Tale Fericiri întru toate prea-smerit și evlavios rob:

Constantin Cantacuzino.

¹ Tatăl?

² Maria.

³ Ștefan și Răducanu.

⁴ Constantin și Radu, fiii lui Ștefan.

DXV.

Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre solia egumenului de la Căluș și apropierea Paștelor.

1713,
21 Martie.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρυσανθόν, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Μαρτίου 21.

Τίμιον καὶ σεβασμιαν γράμμα τῆς Σῆς Μακαριότητος, διὰ χειρὸς τοῦ νῦν καθηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Καλαβί, πρότερον δὲ χρηματίσαντος ἀρχιδιακόνου τῆς, ἔλαβον, καὶ, πληροφορηθεὶς τὴν ἐφετὴν μου ὕγιάν τῆς καὶ τὸ σταθερὸν τῆς πρὸς ἐμὲ πατρικῆς εὐνοίας τῆς, εἰ χεῖρ καὶ λέγειν ὅσης χαρὰς ἐνεπλήσθην, καὶ οὐκ αὐθυμερὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς δεῦρο τὸ ἐνδόσιμον τῆς εὐφροσύνης οὐ καχάλασαι.

Μὲ ἐλέγχει τοίνυν ἡ Μακαριότης τῆς διὰ βραδύτητα γραμμάτων μου καὶ μὲ καλεῖ ἐπιλήσμονα, ἀλλὰ μὴ γένοιτο· πῶς εἶναι βολετὸν νὰ ἀλησμονήσω ἐγὼ ἐκείνην τὴν γλυκντάτην παρουσίαν καὶ ἀκραιφνεστάτην πρὸς ἐμὲ εὐνοίαν τῆς Σῆς Μακαριότητος, ὅπου εἰς τοῦ λόγου μου τοῦτο εἶναι πρᾶγμα ἀθάνατον; Οὐκ ἀπέστειλα ἀληθῶς αὐτῇ πρὸ πολλοῦ, τοῦτο μὲν, ὅτι γνωρίζω πῶς ἐνασχολεῖται εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους περισπασμοὺς, τόσον ἐξωτερικῶν πραγμάτων, ὅσον καὶ ἐσωτερικῶν, ἥτοι ἐκκλησιαστικῶν· τοῦτο δέ, διὰ νὰ μὴν φανῶ καὶ γὰρ πρὸς τοῦτοις ἐπαχθῆς τῇ Μακαριότητι τῆς· γράφων ὅμως καὶ μὴ γράφων, δὲν δύναται κανένα πρᾶγμα νὰ ἀποσβέσῃ ἢ ὅλως νὰ ἐλαττώσῃ τὴν πρὸς τὴν Μακαριότητα τῆς εὐλαβητικὴν μου ὑπόκλισιν· ὅθεν καὶ δέομαι τῆς καλοκαγαθίας τῆς νὰ ἔχω τὴν προσταγὴν τῆς ἐν παντὶ καιρῷ εἰς ἐκεῖνο ὅπου γνωρίζει πῶς δύναμαι νὰ τὴν δουλεύω, καὶ θέλει μὲ εὖρη πρόθυμον ὑπουργὸν τῶν δεσποτικῶν προσταγμάτων καὶ ἐνταλμάτων τῆς.

Τὸν γραμματοκομιστὴν λοιπὸν τοῦτον, νέον ἡγούμενον, ὡς πιστὸν καὶ πρόθυμὸν ὑπῆρξεν τῆς Σῆς Μακαριότητος καὶ γνώριμόν μοι, τὸν ἐδέχθην καὶ γὰρ μετὰ τῆς ἀνηκούσης δεξιώσεως κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τῆς, καὶ εἰς ὃ, τι κατὰ καιροὺς μὲ ἀναφέρῃ, δὲν θέλει τοῦ λείψῃ καὶ ἐκ μέρους μου ἡ δυνατὴ συνδρομὴ καὶ βοήθεια.

Μὲ τὸ νὰ ἐπλησίασε δὲ σὺν Θεῷ καὶ παλιν τὸ πανευφρόσυνον καὶ κοσμοσωτήριον Πάσχα τῆς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρακαλῶ τὴν χάριν τοῦ νὰ ἀξιώσῃ καὶ τὴν Μακαριότητά τῆς νὰ τὸ πανηγυρίσῃ ὁγιῶς, καὶ νὰ τὸ ἐορτάσῃ θεοφιλῶς μετὰ πάσης τῆς κατ' οἶκον αὐτῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας νῦν τε καὶ εἰς

Scrisoarea lui Ștefan Cantacuzino către Hrisant Patriarhul de Ierusalim.

1713, Martie 21.

Cinstita și venerata scrisoare a Fericirii Tale am primit-o prin categumenul de acum al sfintei mănăstiri Călușul, care Ți-a fost înainte arhidiacon, și, aflând de sănătatea-Ți mie dorită și de statornicia bunăvoinței Tale părintești către mine, ce mai trebuie să scriu de câtă bucurie m'am umplut, și nu numai în acea zi, ci și pe urmă n'a încetat prilejul de bucurie!

Mă învinuiești deci Fericirea Ta pentru înecetaneala scrisorilor mele și-mi zici: uitător, dar ferească Dumnezeu! Cum oare e de crezut să uit eu acea prezență prea-dulce și acea prea-înaltă bunăvoință a Fericirii Tale față de mine; care lucru e pentru mine fără de moarte? E drept că nu ți-am trimis nimic de mult, pe de o parte pentru că știu că ești prins în multe și deosebite înecături, atât ale lucrurilor din afară, cât și ale celor din lăuntru, adică bisericești, iar, pe de altă parte, ca să nu par și eu că pe lângă ele îți cad greu Fericirii Tale; dar, ori de seriu, ori de nu seriu, nimic nu poate să stingă ori măcar să imputineze pornirea mea evlavioasă față de Fericirea Ta; pentru care mă și rog de bună-tatea Ta să-Ți am porunca totdeauna la cea ce vezi că pot să-Ți slujesc, și mă vei găsi gata lucrător al stăpâneștilor Tale porunci și însărcinări.

Ci pe acest aducător, tânăr egumen, ca pe un credincios și gata slujitor al Fericirii Tale și știut mie, l-am primit și eu cu ospitalitatea cuvenită, după porunca Ta, și în afacerile ce-mi va aduce înainte oricând, nu-i va lipsi și din parte-mi, după putință, sprijin și ajutor.

Și, pentru că s'au apropiat cu Dumnezeu iarăși a toate îmbucurătoarele și mântuitoare ale Lumii Paști ale Învierii din morți a Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, mă rog de harul Tău să Te învrednicească și pe Fericirea Ta a le serba sănătos și a le prăznul cu iubire de Dumnezeu, împreună cu toată preasfânta-Ți Biserică, acum și întru alți mulți ani. Ai noștri toți, închinându-se cu evlavie

ἄλλους πολλοὺς ἐνιαυτούς. Οἱ ἡμέτεροι πάντες, εὐλαβῶς προσκυνῶντες τὴν Μακαριότητά της, τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν ταπεινῶς ἀσπάζονται. Ἄς ἔχω, παρακαλῶ, καὶ αὐθις σεβάσμιόν της, διὰ τὴν χαίρωμαι ἐπὶ τῇ πολυπαθήτῃ μοὶ ὑγείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες κ. τ. λ.

αψιγ', Μαρτίου 21.

Τῆς Ὑμετέρας θεοσεβεστάτης καὶ σοφωτάτης Μακαριότητος ταπεινότητος καὶ εὐλαβέστατος δοῦλος.

Στέφανος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, pp. 104-5, n° 42.)

DXVI.

1713,
30 Martie.

Doamna Maria Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropierea Paștilor și „bohcealăcul” ce-i trimete.

Ἐπιστολή Μαρίας Δόμνας πρὸς Χρύσανθον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα καὶ ἀποστελλούσης ὡς δῶρον ἐν μυχτῆσιν.

1713, Μαρτίου 30.

Μὲ τὸ νὰ ἐπλησίασε σὺν Θεῷ, καὶ δι' εὐχῶν της ἁγίων, καὶ τὸ ἅγιον κοσμοσωτήριον Πάσχα, τὸ ὁποῖον νὰ ἀξιωθῇ καὶ ἡ Μακαριότης της νὰ πανηγυρίσῃ ὑγιῶς καὶ νὰ ἑορτάσῃ θεοφιλῶς, δὲν ἔλειψα καὶ νὰ προσφέρω τῇ δεσποτικῇ της καλοκαγαθίᾳ τὸ σημεῖον τῆς πρὸς αὐτὴν εὐλαβητικῆς μου ὑπακλίσεως, τὸ ὁποῖον ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἓνα μυχτῆσιν. Ὅθεν δέομαι τῆς Μακαριότητός της νὰ τὸ δεχθῇ εὐγνωμόνως ὡς ἀπὸ πνευματικοῦ αὐτῆς τέκνου, μὴν ἀποβλέπουσα εἰς τὴν μικρὰν ποσότητα τοῦ δώρου, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ δωροῦντος εὐλάβειαν, καὶ νὰ μᾶς συμπαθήσῃ.

Οἱ ἡμέτεροι ἀπαξάπαντες, καὶ υἱοὶ καὶ γαμβροὶ καὶ ἐγγόνια, εὐλαβῶς προσκυνῶντες τὴν Μακαριότητά της, τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν ταπεινῶς ἀσπάζονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος, αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἴησάν μοι ἐν εἴῳ παντί.

αψιγ', Μαρτίου 1'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς της.

Δόμνα Μαρία.

(Legrand, *Recueil*, pp. 105-6, n° 43.)

Fericirii Tale, sărută smerit sfințita-Ți dreaptă. Să am, Te rog, iarăși scrisoarea-Ți venerată, ca să mă bucur la prea-dorita mie sănătate a Ta și de părințești-Ți rugăciuni, care ș. c. l.

1713, Martie 21.

Al Fericirii Tale de Dumnezeu prea-iubitoare și prea-înțelepte prea-smerit și cu evlavie rob:

Stefan Cantavuzino.

Scrisoarea Doamnei Maria către Hrisant la serbătoarea Paștilor, trimetând și, ca dar, un bohcealăc.

1713, Martie 30.

Fiindcă s'a apropiat, cu Dumnezeu, și prin rugăciunile sfinților, și sfințele de Lume mântuitoare Paști, pe care să Se învrednicească Fericirea Ta a le serbă cu sănătate și a le prăznui cu iubire de Dumnezeu, n'am lipsit și eu să aduc iubirii Tale stăpânești semnul aplecării pline de evlavie către Tine, care nu e alta decât un bohcealăc. Deci Te rog pe Fericirea Ta să primești binevoitor ca de la un fiu duhovnicesc, necântând la mica sumă a darului, ci la evlavia dăruitorului, și să mă ierți.

Ai noștri toți, și fii și gineri și nepoți, închinându-se cu evlavie Fericirii Tale, sărută eu smerenie sfințita-Ți dreaptă.

Acestea deocamdată, iar preasfințele-Ți rugăciuni să fie cu mine în toată viața.

1713, Martie 30.

A Fericirii Tale și cu totul la poruncile Tale:

Doamna Maria.

DXVII

Mihai-Vodă Racoviță către Patriarhul Hrisant Notara, despre sentimentele bune ce-i poartă.

Ἐπιστολή Μιχαήλ Πακοβίτζα Βοεβόδα πρὸς Χρόσανθον, ἀπλῶς φιλογρονητικῇ.

1713, Ἀπριλίου 1.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρόσανθε, ἡμῶν δὲ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν θεοφύλακτον Μακαριότητα ἀξιοπρεπῶς προσκυνῶντες, ἀσπαζόμεθα μετ' εὐλαβείαν τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν, καὶ δεόμεθα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ νὰ τὴν περιέπη διὰ παντὸς ὑγιαίνουσιν μετὰ διηνεκοῦς εὐημερίας, ἀνωτέραν τε πάσης ἐπηρείας καὶ εὐφραυνόμενῃν, μετὰ μακροδιότητος.

Τὸ σεβάσμιον γράμμα τῆς ἀσπασίως ἐλάβομεν, καὶ ἐχάρημεν τὴν ἡμῖν ἐφετὴν ὑγίειαν τῆς· ἐδέχθημεν μεθ' ὅσης εὐλαβείας τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς πανοικί, ὅπερ ὧν τὴν εὐχαριστοῦμεν.

Ὅριζαι τὰ αἵτια ὅπου δὲν μᾶς εἶχε γράψῃ νὰ μὴν ἦτον ἄλλα, παρὰ μόνον ἔστωντας νὰ μὴν κἀμίαν ὑπόθεσιν ἀξιόλογον. Ὑμεῖς, μακαριώτατε ἡμῶν πάτερ, εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν ἣν φέρομεν πρὸς αὐτήν, εἴτε μᾶς γράψῃ, εἴτε δὲν μᾶς γράψῃ, γνωρίζοντες πῶς καὶ αὐτὴ εὐνοϊκῶς διάκειται περὶ ἡμᾶς, ἐγγὺς τε καὶ πόρρωθεν, δὲν τὴν συνερίζομεθα, οὐδὲ πολυπραγμονοῦμεν τὰ τοιαῦτα· μόνον θέλομεν καὶ ἀγαπᾶμεν νὰ ἔχωμεν τὰς ἁγίας εὐχὰς τῆς καὶ εὐλογίας, καὶ ποθοῦμεν νὰ ἀκούωμεν τὴν ὑγίειαν τῆς, καὶ νὰ εὐρίσκειται ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἀνενόχλητος διάγουσα ἐν ἀνέσει. Ὡστε ἡ ἐραδύτης τῆς γραφῆς τῆς μᾶλλον μᾶς ἐπληροφόρησε τὴν ἣν φέρει πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν καὶ πατρικὴν φιλόστοργον διάθεσιν, καὶ ἐχάρημεν· διὸ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείπουναι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαί. Εὐχαριστοῦμεν προσέτι ὅπου μᾶς ἐχαίρετисε διὰ τὸ ἅγιον Πάσχα· δόξη δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι μακροδιότητα νὰ ἐορτάζη τὴν ζωηφόρον αὐτοῦ Ἀνάστασιν εἰς ἔτη πολλά, πανευτυχῶς καὶ εὐφροσύνως. Ἀμήν.

ἰαψιγ', Ἀπριλλίου 1.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

υἱὸς κατὰ πνεῦμα

Ἰω. Μιχαήλ Πακοβίτζας Βοεβόδας.

Scrisoarea lui Mihail Racoviță Voevod către Hrisant, numai de complimente.

1713, Aprilie 1.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne doamne Hrisant, iară nouă părinte prea-venerat, închinându-ne Fericirii Tale păzite de Dumnezeu după cuviință, sărutăm cu evlavie sfințita-Ți dreaptă, și ne rugăm de Mântuitorul nostru Hristos Dumnezeu să Te păstreze totdeauna sănătos cu fericire necontenită, mai presus de toată eursa și bueros, întru ani îndelungați.

Venerata-Ți scrisoare cu mulțămire am primit-o și m'am bucurat de sănătatea-Ți dorită nouă și am primit cu atâta evlavie, eu și toată casa, rugăciunile și binecuvântările Tale, pentru care-Ți mulțămim.

Ni spun că pricinile pentru care nu ni-ai scris n'au fost altele decât numai pentru că nu eră niciun prilej vrednic. Noi, prea-fericite părinte al nostru, la dragostea și evlavie ce-Ți purtăm, ori de ni scrii, ori de nu ni scrii, cunoscând că și Fericirea Ta ești cu gând bun față de noi, de aproape și de departe, nu ne supărăm de loc pe Tine, nici nu scotocim unele ca acestea; numai voim și ni place să avem sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări, și poftim să auzim de sănătatea Ta, și să Te afli Fericirea Ta petrecând netulburat în liniște. Așa încât zăbava scrisorii Tale mai mult ne-a lămurit despre bunăvoința și iubitoarea aplecare părintească ce o porți față de noi, și ne-am bucurat; pentru care Te rugăm să nu ne părăsească și pe urmă rugăciunile-Ți ascultate de Dumnezeu. Mai mulțămim încă pentru că ne-ai heretisit de Sfintele Paști; dea Domnul nostru Iisus Hristos și Fericirii Tale viață îndelungată ca să serbezi purtătoarea-I de viață înviere în curs de ani mulți, cu toată fericirea și mulțămirea. Amin.

1713, Aprilie 1.

Al Fericirii Tale

fiu duhovnicesc

Io Mihail Racoviță Voevod.

1713,
1-iu April.

DXVIII.

1713,
8 April.

Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile Suediei și acțiunea ambasadorului Franciei la Constantinopol, recomandând pe prietenul său, clericul Eftimie.

Ἐπιστολῇ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ
πρὸς Χρυσάνθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.
1713, Ἀπριλίου 8.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσ-
ποτα, τὴν Ὑπερέραν Μακαριότητα ταπεινο-
φρόνως προσκυνῶ, πανευλαβῶς ἀσπαζόμενος
τὴν ἀγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν.

Χριστὸς ἀνέστη!

Δέομαι ἐκτενῶς τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ τὴν διατηρῇ
ἀσινῇ καὶ ἀλώεσται μετὰ πάσης εὐθυμίας,
πανηγυρίζουσα σὺν εὐφροσύνῃ καὶ ἀπερμισπαστῇ
διαγωγῇ τὰς σωτηρίους ταύτας ἡμέρας εἰς ἔτη
πλείστα, πρὸς ἡμετέραν καὶ κοινὴν εὐφροσύ-
νην καὶ μετοχὴν τῶν ἀγιωτάτων αὐτῆς εὐχῶν.

Πρὸ ἡμερῶν οὐ πολλῶν ἔγραφα τῇ ὑμετέρᾳ
πατρικῇ εὐμενεῖα προσκυνήσεως χάριν, ἀηλο-
ποιῶντας καὶ ὀλίγα τινὰ ὅσα εἰς ἀκοὴν ὠτίου
ἦλθον κατ' ἐκείνην τὴν τοῦ γράφειν ὥραν,
καί, ἂν καλὰ καὶ τανῦν νὰ μὴν ἠκούσθησαν
ἕτερα καινότερα καὶ εἰδήσεως ἄξια, μὲ ὅλον
τοῦτο, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ παρόντος φίλου
κὺρ Εὐθυμίου, δὲν ἔλειφα νὰ προσφέρω τῇ
μεγίστῃ ὑμῶν καλοκαγαθίᾳ τὴν συνήθη καὶ
ὑφειλομένην ὀποκλινῇ προσκύνησιν, σημειώ-
νωντας καὶ τοῦτο περιεργείας χάριν, ὅτι ἐχθὲς
ἦλθε μοι ἓνα γράμμα ἐκ τινος φίλου μοι
προσωπικοῦ¹ καὶ ἀξιοπίστου πῶς οἱ Σφέτσοι,
ἀκούοντες ὅτι ὁ στρατηγὸς αὐτῶν Σταϊμπόκ
μετὰ τοῦ σὺν αὐτῷ στρατεύματος ὄντας πε-
ρικεκυκλωμένος καὶ στενοχωρημένος καὶ ἀπὸ
πείναν καὶ ἀπὸ ἄλλα χρειώδη, ἤτοίμασαν μὲ
δυνατὴν ταχύτητα μίαν ἀρκετὴν φλότταν, ἐά-
ζοντες μέσα καὶ ἱκανὴν στρατιωτικὴν βοήθειαν
καὶ ζαρεὲν καὶ ἄλλα χρήσιμα τοῦ πολέμου,
καὶ τὴν ἔστειλαν νὰ προφθάσῃ τὴν στρατηγόν
τοὺς πρὸς ἐπικουρίαν· τὸ ὅποιον ἐνωτισθέντες
οἱ Δανιμαρκέζοι ἐπαρὰφύλατταν ἐνεδρεύοντες
τὰς κατὰ θάλατταν ἐκεῖσε πορεῖας, ἵσως καὶ
ἔλθουν εἰς συνάντησιν. Τὸ ὅποιον καὶ ἔγινεν,
ὡς γράφει, καὶ πολέμου συγκρουθέντος νὰ
ἐνικήθῃ καὶ νὰ ἐσυντρίβῃ παντελῶς ἡ τῶν
Σφεκῶν φλόττα, ὥστε νὰ μὴν ἔμεινεν εἰς ἐκεί-
νοῦς ἔτι σωτηρίας ἐλπίς². Αἰπὸν, ἂν ἐταῦτο
βεβαιωθῇ ὡς ἀληθές, ἔπεται τὰ τῆς Πομερά-
νιαις νὰ ἔλθουν τοῦ λοιποῦ εἰς πέρας καὶ ὅχι
ἄλλο, καὶ θέλωμεν ἰδῇ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ

Scrisoarea lui Constantin Cantacuzino
către Hrisant, Patriarhul Ierusalimului.
1713, Aprilie 8.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-sfin-
țite stăpâne, mă închin eu suflet smerit
Fericirii Tale, sărutând cu toată evlavia
prea-sfințita-Ți dreaptă.

Hristos a înviat!

Mă rog cu căldură de cel din morți în-
viat Mântuitor al nostru Iisus Hristos să
Te ție nevătămat și neajignit cu toată voia
bună, serbând cu veselie și petrecere ne-
tulburată aceste zile mântuitoare întru ani
îndelungați, pentru a noastră și a tuturor
mulțămire și împărțășire cu preasfințitele
Tale rugăciuni.

Acum puține zile am scris pentru închi-
nare bunăvoinței Tale părintești, vestindu-Ți
și câteva care mi-au venit la urechi în
acel ceas al scrisului, și, cu toate că și
acum nu s'au mai auzit altele mai nouă
și vrednice de știut, totuși, cu venirea acestui
prieten chir Eftimie, n'am lipsit a aduce
înainte prea-marii Tale iubiri închinarea
mea îndătinată și datorită, cu plecăciune,
arătându-Ți și aceia ca adaus pentru lă-
murire că ieri mi-a venit o scrisoare de
la un prieten al mieu personal și vrednic
de crezare cum că Șvezii, auzind că gene-
ralul lor Steinbock cu oastea lui e înecu-
jurat și strâmtorat și de foame și de lipsă
de altele trebuincioase, au gătit cât mai
iute o flotă îndestulătoare, puind pe dânsa
și destul ajutor de ostași și zahereă și altele
de nevoie războiului, și au trimis-o să în-
tâmpine pe generalul lor, spre ajutor; pen-
tru care unindu-se Danezii, au păzit, stând
acolo, drumurile pe Mare în acele părți,
poate să și vie la o ciocnire. Ceia ce s'a
și întâmplat, cum sorie el, și, înceștându-
se lupta, a fost biruită și stricăta cu totul
flota Șvezilor, încât n'a mai rămas în ea
nici o nădejde de mântuire. Dar, dacă aceasta
se dovedește adevărat, urmează ca părțile
Pomeraniei să vie de acum înainte dincolo,
și nu altfel, și vom vedea și isprava Ura-
iului de odinioară al Benderului, iar acum

¹ În Legrand: προσώπου.

² În Maiu, armata suedeză care susținea pe ducele de Slesvig, se predă la Tommingen.

πρώην μὲν Μπεντέρ-, νῦν δὲ Δημότικ-Κράλη, τί θέλει κάμῃ. Μόνον ἐτοῦτο παρακαλῶ μὲ θάρρος, καὶ τὴν βάλλω εἰς κόπον, νὰ μοὶ σημειώσῃ ἂν εἶναι ἀληθινὸν τὸ ἀκουσθέν, ὅτι δηλαδὴ ὁ πρέσβυς τοῦ Φράντζα¹ νὰ ἐζήτησε θέλημα μὲ ἀρτζιχάλι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Διδυμοτείχον νὰ ἀνταμώσῃ τὸν ῥηθέντα Κράλη, καὶ τοῦ ἐδόθη ἀπόκρισις μὲ χάτι-σερίφι νὰ κάθεται νὰ κοιτάζῃ τὸ ἱεῖόν του, καὶ νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις· καὶ τοῦτο, εἰ οὕτως ἔχει, καλὰ τρέχουν ἡ δουλείαις.

Αὐτὸ παρακλῶ, καί, εἴ τι ἄλλο ἤθελεν γεννήσῃ ὁ καιρός, εἰ καλεῖται, νὰ μοὶ σημειωθῇ· διατὶ τῶρα, ὅπου εἶναι ὅλοι αὐτοῦ μαζωμένοι, καὶ τῶν πραγμάτων κινουμένων παραδόξως, ἀδυνατῶν δοκεῖ νὰ μὴ φυτρώσῃ καί τι καινοπρεπές· καὶ μάλιστα αὐταῖς ἢ πολλαῖς καὶ συχναῖς ἐναλλαχαῖς διαφορῶν ἀξιοκρατικῶν προσώπων φαίνονται νὰ πλησιάζουν εἰς τὰ λόγια τοῦ Ἀλή-Ἐφέντη, ὅπου ἔλεγε μπουναράκιλιτς· καί, ἂν δώσῃ ὁ Θεὸς ὑγίαιαν καὶ ζωὴν, ὅλο θέλομεν ἰδεῖ καὶ ἀκούσῃ καὶ μπόσα² παράδοξα· μόνον ὅς λέγωμεν ἀλλάχ, ἀλλάχ, καὶ ἡ ἀγαθαρχικὴ Πρόνοια νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον.

Εἶδον καὶ ἓνα γράμμα (τὸ ὅποιον γινώσκει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ποῦ τὸ εἶδα), εἰς τὸ ὅποιον ἦτον καὶ τοῦτο σημειωμένον, ὅτι ὁ πρέσβυς τοῦ Φράντζα νὰ ἔστειλε πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μὲ ἀνθρωπίνου του λόγους φιλικούς τε καὶ περιποιητικούς· καί, ἂν καλὰ καὶ οἱ πετεινοὶ παλατιῶθεν νὰ ἡξεύρωται³ πῶς εἰς τὰ ἐπιχειρήματα, ἔργα καὶ λόγια τοὺς νὰ εἶναι εὐσταθεῖς καὶ ἄδολοι, πλὴν ἡ Ὑμετέρα σοφωτάτη⁴, ἐμπειροτάτη καὶ φρονημωτάτη ἀγγίχουσα θέλει μεταχειρισθῇ τὸν παρόντα καιρὸν πρὸς τὸ συμφέρον, — τέχνην γὰρ τέχνην παίζει, — ἕως οὔ νὰ ἰδοῦμεν μὲ τὸν καιρὸν ἡ θεία Πρόνοια πῶς ἐξοικονομῇ τὰ πράγματα.

Ὁ διαληφθεὶς παλαιός, πιστὸς καὶ κοινὸς φίλος καὶ δοῦλος γνωστὸς τῇ Ὑμετέρᾳ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ, κὺρ Εὐθύμιος, διὰ ταῖς ἀνωμαλίαις καὶ ἀκαταστασίαις τοῦ καιροῦ, ἀπὸ τὴν τύχην δὲν ἔμεινε καὶ αὐτὸς ἀμέτοχος τῶν θειῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς παροΐσης ματαίας ἡμῶν ζωῆς, ἐπειδὴ καὶ οἰκοῦμεν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ κλαυθμώνος· ὅθεν δὲν τολμῶ νὰ γράψω περισσότερον, ὥσάν

al Demoticei, ce va face. Numai de aceea mă rog hotărât și te pun la osteneală, să-mi arăți dacă e adevărat ce am auzit, că adevărat solul Franciei a cerut voie cu *argihâl* să meargă la Demotica să se întâlnească cu acel Craiu, și i s'a dat răspuns cu *hatișerif* să stea să-și caute de ale lui, și să nu se amestece la astfel de lucruri; și, de e astfel, bine merg slujbele.

De aceasta te rog, și, de va mai aduce vremea altceva, dacă vrei, să mi le vestești; pentru că acum, când ai lui sunt toți laolaltă și lucrurile se mișcă peste așteptare, e cu neputință să nu dea la lumină vre-un lucru nou; și mai ales acestea multe și dese schimbări de felurite fețe ale dragătorilor se pare că se apropie de vorbele lui Ali-Efendi, care a zis: *bunarâ-chilîgi*; și, de va da Dumnezeu sănătate și viață, vom vedea și auzi cu toții unele lucruri neașteptate; numai să zicem: *Allah, Allah*, și Pronia începătoare a binelui să cârmuiască toate spre folos!

Am văzut și o scrisoare (care știi Fericirea Ta unde am văzut-o), în care se spuneă și aceea, că solul Franciei a trimis la Fericirea Ta cu un om al lui vorbe prietenești și de atenție; și, cu toate că și cocoșii de mult se știe oarecum, în întreprinderile, faptele și vorbele lor, cât sunt de satornici și nemincinoși, ci istețimea Ta cea prea-înțeleaptă, prea-încercată și prea-cuminte vei întrebuința acest prilej pentru folos — căci un meșteșug se joacă cu altul — până vom vedea, cu vremea, cum cârmuiește Pronia dumnezeiască lucrurile.

Acest prieten și rob vechiu, credincios și al amândurora, cunoscut părinteștii Tale iubiri, chir Eftimie, prin anomaliiile și prefacerile vremii, n'a scăpat să nu se împărtaşească și el de rețe, după datina acestei vieți nebune a noastre, căci și locuim în valea plângerii; deci nu cutez a scrie mai mult, căci bunătatea Ta ești părinte de obște al tuturor evlavioșilor; numai în scurt Te rog

¹ Fériol.

² În Legrand: καί ποια.

³ Cópia Academiei: ἡξεύρου.

⁴ În Legrand și: καί.

ἀποῦ ἡ ὑμετέρα καλοκαγαθία εἶναι κοινὸς πατὴρ πάντων τῶν εὐσεβούντων· μόνον με συντομίαν τὴν παρακαλῶ εἰς ὅ τι ἤθελε δεηθῇ καὶ χρειασθῇ αὐτὸς ὁ δοῦλος αὐτῆς κὺρ Εὐθύμιος, νὰ ἔχῃ τὴν ὁδηγίαν, τὴν ὑπεράσπισιν καὶ συνδρομὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ ἡ χάρις θέλει λογίζεσθαι κοινή.

Ἀπαξάπασα ἡ ταπεινὴ μου οἰκία, μετὰ τῶν υἱῶν μου καὶ αὐτῆς δούλων, ὁμοῦ καὶ τῶν ὑμετέρων ὁφεικταίων¹, τὴν δουλικὴν προσκύνῃσιν σὺν τῷ Χριστῷ ἀνέστη ἐνθέρμως προσφέρουσιν.

Αἱ δὲ² πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν φυλακτικαὶ διὰ τοῦ.

Ἰαφίγ', Ἀπριλλίου 7'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινός³ δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, pp. 107-10, n° 45.)

DXIX.

1713;
12 April.

Doamna Pulheria, a lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de Paști și vești despre copiii ei.

Ἐπιστολὴ Πουλχερίας Δόμνας πρὸς Χρῆσανθον συγχαρητικὴ ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τοῦ Πάσχα καὶ φιλοφρονητικὴ.

1713, Ἀπριλίου 12.

Τὸ ἱερὸν καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον τῇ Πέμπτῃ τῆς Διακαινησίμου, γεγραμμένον τῇ λ' Μαρτίου, καὶ ὑπὲρ τῆς ὕμεισε καὶ εὐημερίας αὐτῆς τὸν Θεὸν ἐδόξασα. Ἐδέχθην δὲ φιλοφρόνως τὰς ἀγίας καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς τε καὶ εὐλογίας, ὑπὲρ ὧν καὶ ὑπερευχαριστῶ αὐτῇ. Μᾶς εὐχεται ἡ Ὑμετέρα σεβασμιωτάτῃ Μακαριότητι διὰ τὸ ἅγιον καὶ σωτήριον Πάσχα, καὶ ὁ Θεὸς νὰ γένῃ ἐπήκοος τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν. Αὐτὸς ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστάς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν νὰ ἀξιώσῃ καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἐορτάξῃ τὰς πανσέπτους ταύτας καὶ λαμπροφόρους ἐορτάς τῆς αὐτοῦ ἐγέρσεως ἐν εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ πάσῃ εὐδαιμονίᾳ, εἰς χρόνους πολλούς.

Τὰ παιδάκια μου προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά της καὶ εὐλαβῶς ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν· καὶ μάλιστα ὁ βαπτιστικὸς της Ἰωάννης, ὅστις καὶ ἀγαπᾷ καὶ ἀγαπάται περισσότερον τῶν ἄλλων, καὶ ἅς μὴ φθορῶν οἱ τῶν ἄλλων ἀνάδοχοι! Μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῶν

ea, la orice s'ar rugă și ar aveà nevoie acest rob al Tău chir Eftimie, să aibă călănzirea, ocrotirea și ajutorul Fericirii Tale, și harul se va socoti pentru amândoi.

Toată smerita mea casă, cu toți fiii miei și robi ai Tăi, asemenea și cu dregătorii noștri, Îți aduc călduros închinarea de robi eu: Hristos a înviat.

Și preasfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni fie păzitoare pentru noi în toată viața.

1713, Aprilie în 8.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte întru toate cele prea-evlavios și prea-smerit:

Constantin Cantacuzino.

Serisoarea Pulheriei Doamna către Hrisant, cu heretisiri la serbătorile Paștelor și complimente.

1713, Aprilie în 12.

Sfințita și venerata-Ți serisoare am primit-o în Joia din săptămâna luminată, serisă fiind la 30 Martie, și pentru sănătatea și buna stare a Ta am slăvit pe Dumnezeu. Și am primit cu mulțămire sfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni și binecuvântări, pentru care-Ți și mulțămesc foarte. Te rogi pentru noi Fericirea Ta prea-venerată de sfintele și mântuitoarele Paști, și Dumnezeu să-Ți asculte sfintele rugăciuni. Hristos cel înviat din morți Dumnezeuul nostru să te învrednicească și pe Fericirea Ta să serbezi prea-veneratele și aducătoare de lumină aceste serbători ale Învierii lui în stare pașnică și în toată fericirea, întru mulți ani.

Copilașii miei se închină Fericirii Tale și cu evlavie sărută sfințita-Ți dreaptă; și mai ales finul Tăn Ioan, care și iubește și e și mai iubit decât alții, — și să nu se supere nașii celorlalți. Cu mila lui Dumnezeu și prin sfintele-Ți rugăciuni au trecut foarte bine

¹ Copia Academiei: ὁ φεικταίων.

² Lipsesște în Legrand.

³ Copia Academiei: ταπεινός.

ἀγίων της εὐχῶν, ἐπέρασαν πολλὰ καλὰ ἀπὸ τὰ φυλλιάσματ' τὸ ὅποιον τὸ εἶχα προσημεύωσι εἰς τὴν προτέραν μου ἐπιστολὴν¹, διὰ νὰ μὴν ἀγνοιάσεται ἡ Μακαριότης αὐτῆς. Ὁ Θεὸς διὰ τῶν ἀγίων της εὐχῶν νὰ μᾶς τὰ φυλάττει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ ἄλλαις ἀσθενείαις ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

Παρακαλῶ δὲ νὰ ἔχω καὶ αὐθις σεβασμίαν της ἐπιστολῆς εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς της ὑγείας, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἀγίας καὶ θεοπειθεῖς εὐχὰς αὐτῆς. Οἱ δὲ χρόνοι της Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς. ρφγ', Ἀπριλίου 18'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
ἐν Χριστῷ θηγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.
Πουλχερία Δόμνα.

(Legrand, *Recueil*, pp. 110-11, n° 46.)

vărsatul; ceia ce Ți-o arătasem și în scrisoarea-mi de mai înainte, ca să nu fie fără știința Fericirii Tale. Dumnezeu, prin sfințele-Ți rugăciuni, să mi-i păzească și de acum înainte de alte boli ca lumina ochilor.

Ci mă rog să mai am venerata-Ți scrisoare pentru vădirea bunei Tale sănătăți, precum și sfințele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni. Iar anii Fericirii Tale fie îndelungați și pe deplin fericți.

1713, Aprilie în 12.

A Fericirii Tale
fiecă întru Hristos, și la poruncă:

Pulheria Doamna.

DXX.

Elena Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea ce i s'a îngăduit prin poarta ce fusese închisă².

1713,

12 April.

Ἐπιστολῇ Ἑλένης Καντακουζηνῆς πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Ἀπριλίου 12.

Τὴν πάντιμον αὐτῆς ἐπιστολὴν προσκυνητικῶς ἔλαβον, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐμοὶ λίαν ἐφετὴν ὑγείαν αὐτῆς ἐχάρην, καὶ κύριον τὸν Θεὸν ἐδόξασα· ἔγνων καὶ τὰ ὅσα περιγράφει ἀπαντῶσα εὐνοϊκῶς εἰς τὴν προσταθὲν αὐτῇ δουλικόν, ταπεινόν τε καὶ ἱκετικόν περὶ τῆς ἄνω πόρτας γράμμα. Περὶ ἧς, μακαριώτατε δέσποτα, πρῶτον εὐχαριστῶ καὶ ὁπερ εὐχαριστῶ τῇ καλοκαγαθίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ πρὸς ἐμὲ εὐνοίᾳ της, ὅπου δὲν μὲ ἐλύπησεν, ἀλλὰ εὐεργετικῶς μὲ ἐχαροποίησεν, ἀφήσασα αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόρταν ἀνεφθάρμεν ὡς τὸ πρότερον, νὰ διαπερῶ καίποτε ἐκείθεν, καὶ ὅχι ἄλλοθεν, μὲ κόπον δαμάζοντα τὸ γῆρας μου. Τὸ λοιπὸν θέλω παρακαλῆναι κύριον τὸν Θεὸν πάντοτε διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν τε καὶ στερέωσιν της. Δεύτερον, ὑπόσχομαι μὲ βεβαιότητα πῶς τὸ πέρασμά μας ἀπὸ τὴν αὐτὴν πόρταν θέλει εἶσται καθὼς καὶ πρότερον μὲ συστολὴν καὶ σεμνότητα, τὴν ὅποιαν θέλομεν τὴν φυλάξῃ περισσότερον ὕμνον, Θεοῦ εὐδοκούντος, ὁρίσῃ εἰς τὰ ἔφδε ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης διὰ νὰ εἶναι ἀνωτέρα πάσης ἐνδεχομένης κατηγορίας, καὶ διὰ νὰ φυλάττεται ἡ τιμὴ αὐτῆς πάντῃ ἡμεμπετος,

Serisoare a Elenei Cantacuzino către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1713, Aprilie în 12.

Am primit cu pleacăciune prea-cinstita-Ți serisoare și m'am bucurat de buna și mie foarte dorita sănătate a Ta, și am slăvit pe Domnul Dumnezeu; am aflat și câte ni mai serii răspunzând binevoitor la scrisoarea mea de înainte, supusă, smerită și rugătoare, pentru poarta de sus. Pentru care, prea-fericite stăpâne, mai întâiu mulțămesc și prea-mulțămesc bunătății Tale și bunăvoînței Tale față de mine, care nu m'ai întristat, ci cu binefaceri m'ai bucurat, lăsând acea poartă deschisă ca mai înainte, ca să trec oricând dincolo, și nu altfel, obosindu-mi bătrâneța. Ci voiu ruga pe Domnul Dumnezeu totdeauna pentru buna-Ți sănătate și fericirea și întărirea Ta. Al doilea, făgăduiesc eu tărie că trecerea noastră prin acea poartă va fi ca și mai înainte cu sfială și demnitate, pe care vom păzi-o și mai mult când, cu voia lui Dumnezeu, vei porunci aici Fericirea Ta, ca să fie mai presus de orice învinuire ce s'ar ridica și să ni se păstreze cinstea cu totul neatinsă, pe care mai presus de orice și o voim și o dorim. Nu mai întind vorba, căci pentru acest lucru în-

¹ V. mai sus, n^{le} 36, 39, 40.

² V. scrisoarea ei din 19 Februar 1713, mai sus.

τὴν ὁποῖαν ὑπὲρ τι ἄλλο καὶ θέλομεν καὶ ὀρεγόμεθα. Δὲν πολυλογῶ περαιτέρω, ἐπειδὴ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἱκανῶς τὴν ἐπονομασάλησα εἰς τὸ ἄλλο μου ἱκετικὸν γράμμα· περιελείω δὲ τὰ παρόν μου μετὰ τὴν ὀφειλομένην δουλικὴν εὐχαριστίαν καὶ εὐλαβητικὴν προσκύνῃσιν.

Ἄψιγ', Ἀπριλίου 12.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εὐτελὲς δοῦλη.

Ἐλένη Καντακουζηνή.

(Legrand, *Recueil*, pp. 111-12, n° 47.)

destul. Ți-am bătut capul și în altă scrisoare a mea de rugămintă; ei închid aceasta a mea cu mulțămirea de roabă ce datorese și eu plecăciune evlavioasă.

1713, Aprilie în 12.

A Fericirii Tale smerită roabă:

Elena Cantacuzino.

DXXI.

1713.
13 April.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile dela Ierusalim și legăturile lui cu Vodă Brâncoveanu.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρόσανθον περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων μετὰ τῶν δουτικῶν διαλλαγῆς, τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας τοῦ Βασσαράδα-Βόδα, τῆς ἐπικρατοῦσας μετὰ τῶν ἀρχόντων εἰρήνης, τῆς διατηρήσεως τοῦ κύρους τῶν μοναστηριακῶν προνομίων, κ. τ. λ. κ. τ. λ.

1713, Ἀπριλίου 13.

Χριστὸς ἀνέστη!

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάδομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγείας τῆς λίαν ἐχάρημεν ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς ἀγίας εὐτὴς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα.

Καί, διὰ μὲν τὴν μετὰ τῶν δουτικῶν περὶ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων διαλλαγὴν, ἀγκαλὰ καὶ μὰς ἔγραψεν ὁ εὐγενέστατος ἄρχων καπικεχαγιάς μας, κυρίτζη Δημητράκης Ἰουλιανός, πῶς ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας ἔδειξε καλὴν διάθεσιν καὶ ἐκλινεν, ὅμως, ὅταν ἡ ἄκρα σύνεσις τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος τὴν μὲν εἰρήνην τὴν νομίζει ἐπιζητήμιον παντὶ τῷ γένει καὶ ἀτιμίας πρόξενον, τὸν δὲ πόλεμον αἰρετώτερον, λέγομεν καὶ ἡμεῖς τό: ὡς τὴν φωτίσῃ ὁ Θεός, καὶ ὡς ὀρίσῃ. Ὁ βῆθεις ἄρχοντάς μας θέλει εἶσθαι πάλιν ἔτοιμος κατὰ τὰ νεύματα τῆς νὰ κινηθῇ.

Ὅριζει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅτι ἐκ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν πατρὸς Βασσαράδα-Βόδα νὰ εἴμεσθαι βέβαιαι ὅτι φέρεται πρὸς ἡμὰς μετὰ ἀληθινὴν καὶ πατρικὴν φιλίαν καὶ ἀγάπην καὶ εἰς τὸ μετέπειτα τὸ ὅμοιον θέλει ἐπακολουθήσῃ, καὶ μάλιστα μετὰ προσθήκης,

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant cu privire la cearta cu Apusenii pentru Locurile Sfinte, bunăvoința către el a lui Basarab-Vodă, pacea ce dăinuiește între stăpâni, păstrarea puterii pronomiilor mănăstirești ș. a. ș. a.

1713, Aprilie în 13.

Hristos a înviat!

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale le-am primit, și pentru buna și dorita-Ți sănătate mult ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am cunoscut și cele arătate pe rând.

Și, în ce privește cearta cu Apusenii pentru Locurile Sfinte, de și ni-a scris și nouă prea-nobilul boier capuchehaiaua noastră, dumnealui Dumitrachi Iulianò, cum că solul Franciei a arătat bună aplecare și s'a înduplecat, dar, de oare ce înalta pricepere a Reverenței Tale socoate pacea ca dăunătoare întregului neam și pricină de necinste, iar războiul de primit mai curând, zicem și noi așa: cum te va lumina Dumnezeu și cum vei hotărâ. Acel boier al nostru e iarăș gata la îndemnurile Tale să se puie în mișcare.

Spui Fericirea Ta că din partea iubitelui nostru părinte Basarab-Vodă să fim siguri că are către noi o adevărată și părintească prietenie și iubire și că va urmări și de-acuma una ca aceasta, și chiar și cu spor, și că acolo chiar boierii amânduror părților

καὶ ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄρχοντες ἐκατέρων τῶν μερῶν ζῶσιν εἰρηνικά, καὶ μήτε τολμῶσι νὰ κινήθωσιν ἔξω τῆς σφαίρας αὐτῶν, ἔχοντες χαλινὸν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἃν γροικῇσι τίποτε· μάλιστα καὶ ἀπὸ λόγου τοὺς τρέχουσιν, ὡς εἰς κέντρον καὶ σύνδεσμον τῆς εἰρήνης, πρὸς αὐτήν, ἃν φθάσωσιν εἰς τινα ὑπόνοιαν μὴ ἀρέσκουσιν ἢ τῷ ἐνὶ μέρει, ἢ τῷ ἅλλῳ. Εὐχαριστοῦμεν λοιπὸν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὅσον ἐκ μέρους μας· καθὼς ἕως τώρα καὶ εἰς τὴν ἐξῆς, μὲ μεγάλην εὐκρίνειαν θέλουσι φυλαχθῇ τὰ τῆς καθαρᾶς φιλίας, καὶ ἐλπίζομεν τὸ ὅμοιον νὰ κάμῃ καὶ ἡ Ἐκκλησιὰ πρώτης τοῦ. Τὴν πλεονεξίαν τοῦ κριτοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ πολλὰ τὴν ἐθαυμάσαμεν, ἐπειδὴ τὸν ἐνομιζαμεν νὰ φερθῇ μετριώτερον, ὅτι οὕτως ἐπροσποιεῖτο, ἀλλ' αὐτοὶ κατὰ τὸν καιρὸν καὶ κατὰ τοὺς τόπους μεταβάλλονται, καὶ ἀνατρέχουσιν εἰς τὸ ἔμφυτον ἦθος. Ἄν τινες ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων δυσχεραίνουσι διὰ τὴν ἐξαιρέσιν ὅπου ἔχουν τὰ ἐντάθρα μοναστήρια καὶ χωρὶς τοῦ Ἁγίου Τάφου, ὅς μὴ συγχύζεται παντελῶς ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ὅτι, ἐν ὅσῳ καιρῷ εὐδοκῇσι ὁ Θεὸς νὰ αὐθεντεύωμεν, δὲν θέλομεν ἀφήσῃ νὰ διασεισθῶν τὰ προνόμιά της, καὶ ἐλπίζομεν ὁ ἐλεήμων Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἐπικουφίσῃ τὰ βάρη καὶ νὰ ἐπιχορηγήσῃ ἡμῖν ῥοσητέραν κυβέρνησιν.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθῆτου ὑγείας της, καὶ τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεῶθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Ἀψιγ', Ἀπριλλίου ιγ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 112-4, n° 48.)

trăiesc în pace, și nici nu cutează a se mișca dincolo de sfera lor. având ca frâu pe Fericirea Ta, dacă ați (?) ceva; ba, mai mult, și de la dânșii merg, ca la un centru și legătură a păcii, către Tine, dacă ajung la o bănuială neplăcută, ori unei părți, ori celeilalte. Ci mulțămim Fericirii Tale, ca de spre partea noastră; ca și până acum și de azi înainte cu sinceritate mare se vor păzi ale curatei prietenii, și nădăjduim tot astfel să facă și Luminăția Sa. De lăcomia județului [=cadiului] din Ierusalim mult ne-am mirat, căci îl socotiam să aibă purtări mai cumpătate, căci așa se făcea, dar aceștia se schimbă după timp și după locuri, și se întorc la datina din fire. Dacă unii dintre boierii noștri sufăr cu greu scutirea ce o au mănăstirile de aici și satele Sfântului Mormânt, nu-ți pese de loc Fericirii Tale, căci, cât timp va binevoi Dumnezeu să domnîm, nu vom lăsa să se zguduie pronomiile Tale, și nădăjduim ca milostivul Dumnezeu prin rugăciunile Tale ascultate de dânșul să ridice greutățile și să ni dea o cărmuire mai ușoară.

Ne rugăm să avem și de acum înainte sfințitele scrisori ale Reverenței Tale, cu vestirea bunei și mult doritei Tale sănătăți și sfințele-Ți rugăciuni; iar anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu prea mulți și cu totul fericite.

1713, Aprilie în 13.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DXXII.

Neofit Mavromati, Mitropolit de Arta, către Hrisant Notara, despre conflictul cu dragomanul flotei Constantin Ventura, mulțămind „prea-creștinului boier dumnealui Dumitrachi Iulianó, care, printr'un obraz de seamă, mi-a arătat împrejurarea, spre a se cunoaște adevărul și să nu fiu nedreptățit fără vină, ajutând și harul lui Dumnezeu, de Fericirea Ta“.

Ἐπιστολὴ Νεοφύτου Μαυρορμάτη, Μητροπολίτου Ἀρτης, πρὸς Χρῆσανθον, ἀφηγουμένη σκηνάς τινας καὶ ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ δραγομάνου τοῦ στόλου, Κωνσταντίνου Βεντούρα, καὶ τοῦ καπηχεγαγιά Βλαχίας, Δημητρίου Ἰουλιανού.

Χριστὸς ἀνέστη.

Μακαριώτατε, σεφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ

1713,
13 April.

πάσης Παλαιστίνης, κύριέ μου, κύριε Χρόσανθε, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ καὶ δέσποτα. Τὴν Ὑμετέραν θεοτίμητον Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν μακαρίαν τῆς δεξιᾶν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ Θεοῦ νὰ διαφυλάττῃ τὸ θεοδόξαστον αὐτῆς ὄνομα μετὰ μακροβιότητος ἀειμνήστου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

Δὲν ἀποκατοῦσα νὰ γράψω μὲ τόσον θάρρος εἰς τὸ ὄψος τῆς, δέσποτα μακαριώτατε, ἀνίσως καὶ δὲν μοῦ ἐθάρρυνες τὴν καρδίαν ποτὲ εἰς μιαν σεβασμίαν τῆς ἐπιστολῇν, λέγωντάς μοι αὐτολεξεῖ (χαρὰν τὸ νομίζω ἂν μὲ γράφῃ μὲ πληρέστατον θάρρος νὰ τὴν συντρέξω ἐν οἷς δύναιμαι καὶ ἔχῃ οἰανδήποτε χρεῖαν) αὕτη ἡ ὑπόσχεσις εἰς ἐμέ, τὸν ταπεινόν, εἰς τὴν παρ' ἐλπίδα χρηστὴν πῶς θέλει μὲ ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν τοσοῦτων ἀδικημάτων.

Διὰ νὰ γνωρίσῃ ἡ Μακαριότης σου τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν, ἀνάγκη μοι ἐστὶ νὰ γράψω εἰς πλάτος τὴν περίστασιν, διὰ νὰ διακρίνῃ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸ ψεῦδος καὶ νὰ γνωρίσῃ πῶς ἐγώ, ὁ ταπεινός, ἐν ἀπλότῃ ἀγνοίᾳ, ἢ καὶ ἀγνωσίᾳ, ἐδόλθην εἰς τὴν ὑπόληψιν τινων ἀξιωματικῶν προσώπων, ὡς κακοποιός.

Εὐχαριστῶ ὅμως τῷ χριστιανικωτάτῳ ἄρχοντι Κυρίτῃ Δημητράκῃ Ἰουλιανῷ, ὁποῦ, διὰ τινος ἀξιωματικοῦ προσώπου, μοῦ ἐφάνέρωσε τὴν περίστασιν, διὰ νὰ γνωσθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴν ἀδικηθῶ ἀναιτίως, συνεργούσης τῆς θείας χάριτος, διὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος. Ἐχει δὲ οὕτως ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ δεύτερον ὁ ἄρχων Κωνσταντῖνος Βεντούρας· ἐγευτήκαμεν καθ' ἣν ἡμέραν ἐκίνησεν διὰ τὴν Ἀδριανοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην, μετὰ τὸ ἄριστον, εὐγήκαμεν ὁμοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κανάκι τοῦ Χίου, νὰ τὸν χαιρετίσῃ. Εἰς τὴν στράταν ἐρχόμενος ἐγώ, μοῦ ἀπαντᾷ ὁ Κυρίτῃ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐδικός μας ὁ καλότυχος, λέγει μοι: πολλὴν παρρησίαν ἔχει: πῆς τον δύο χιλιάδες φλουρί διὰ λόγου του· λέγω τον: σιώπα (διατὶ ἐγνώρισα τί λέγει), ὅτι τέτοια λόγια δὲν λέγω ἐγώ, ὅτι εἶναι χατὰς, δὲν τρέπεται. Αὐτὰ μόνον εἶπαμεν: ἄμαθ' ὁδόν· ἦλθα εἰς τὸ κανάκι μου, ἦλθε καὶ ὁ ῥήθεις ἀπὸ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Χίου, καὶ, κάτω εἰς τὸ λιμάνι περιερχόμενος (ὅτι ἀπάντεχς τὰ ἄλογα νὰ καθαλίκευση, ὅτι τὴν αὐτὴν ὥραν ἐκαθαλίκευσεν, ὁποῦ ἦτον Μαρτίου κδ'), καί, συνομιλῶντας τοῦ, λέγω: στοχάσου εἰς τί ὑπόληψιν σὲ ἔχει ὁ Κύριός μας τώρα· λέγει μοι: τί· λέγω τον: ἔνας ποῦ δίδει δύο χιλιάδες φλουρία· εἶπα καὶ τὸν ἄνθρωπον· λέγει μοι: πτωχός, πολλός, μὰ δὲν ἔχει λεχέ· αὐτὰ τὰ λόγια μόνον εἰπόθησαν μὰ τὸν ἐπουράνιον Θεόν· καὶ μῆτε τόπος, μῆτε ἄλλοι ἀριθμοί, μῆτε ἂν γίνῃ τό, τό, καθὼς ἀκούω τώρα τεράστια, — καὶ ἐκαθαλίκευσεν εὐθὺς. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη, μὰ τὴν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροῦς, μῆτε ἐπρομελετήθη, οὕτε διὰ παρακίνησιν εἶπα τὸν λόγον· μόνον διηγηματικῶς, καὶ ἐπιπολαιῶς, ἀλλ' οὕτε τὸν Κυρίτῃν Κωνσταντῖνον ἕως τὴν σήμερον ἐφάνέρωσα πῶς τὸ εἶπα, φοδούμενος καὶ εὐλαβοῦμενος τέτοια λόγια, ὅχι νὰ τὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ νοῶ. Ἐπλανέθηκα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὄντες μονώτατοι οἱ δύο, καὶ ὅτι ὡς φίλος κοινός νὰ μὴν φαντάζεται νὰ βαλθῇ εἰς τέτοια ἐπιχειρήματα· ὅμως ἔσφαλα, καὶ τὸ ὁμολογῶ, καὶ ἐνθυμούμαι τώρα τὸ γνωμικὸν νὰ ἀπιστῶ· μοῦ ἐπροσκολήθη καὶ ἄλλην κατηγορίαν, πῶς τάχα εἰς ἐπιστολάς μου χωρὶς τῶν ἀξιωματικῶν γράφω ἢ ἔγραφα (δὲν ἠξέυρω) τὸν ἐνδοξότατον ἄρχον Μέγαν-Δραγομάνον, περιφρονῶντας αὐτὸν δῆθεν, καὶ δὲν μοῦ ἦλθέ ποτε, μὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τέτοιος λογισμός, — καὶ νὰ ἔχω τὴν κατάραν σας ἂν ψεδώμμαι.

Δὲν ἠξέυρω ἂν ἴσως ποτὲ κατὰ παραδρομὴν καὶ ἄγνοίαν ἔγινε· ὡς ὁ Θεὸς μάρτυς, δὲν τὸ ξέυρω. Ἄς στοχασθῇ λοιπὸν ἡ Μακαριότητά σου, ἀκούωντας ἐγώ τέτοια λόγια, καὶ ὄντας εἰς τὴν ὑπόληψιν τὴν κακὴν τῶν τοιούτων ἀξιοπρεπῶν προσώπων, τί λογῆς ἔγινε: ἐχάθηκα καὶ ἐσβύστηκα ἀπὸ τὴν ἄμετρον καὶ ὑπερβολικὴν λύπην, στοχαζόμενος τὸν ἑαυτόν μου ἀναίτιον, ὡς οἶδεν ὁ ἐτάζων νεφροῦς καὶ καρδίας, Κύριος.

Διὸ προστρέχω εἰς τὰ πατρικὰ σπλάγγνα τῆς Σῆς Ἀγιώτητος καὶ δεόμαι, μετὰ θερμῶν δακρύων προσπίπτωντας εἰς τοὺς ἱεροὺς ὁμῶν πόδας, νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ τῶν τοιούτων ἐπηρειῶν· ἂς δεῖξῃ σύμφωνον, δεόμαι, τὸ θέλειν μὲ τὴν ἐνέργειαν. Εἰς ἐμέ κρίνεται μέγας, εἰς τὴν Σῆν δὲ Μακαριότητα εἶναι μικρόν. Νὰ σε φυλάξῃ ὁ Κύριος, λύσον μου τὴν ἀθυμίαν: διατὶ ἀνίσως καὶ δὲν μὲ βεβαιώσης διὰ σεβασμίου σου γράμματος πῶς ἔγινεν ἀμνηστία τῶν τοιούτων μοι κατηγοριῶν, ἐξ ἀνάγκης ἔρχομαι αὐτοῦ νὰ ἀθώωσω τὸν ἑμαυτόν μου· διατὶ αἱ κατηγορίαι αὗται εἶναι ἐπικίνδυναι καὶ ἀνυπόφοροι. Δεσπότη μου μακαριώτατε, νὰ σὲ ἀξιῶσῃ ὁ Θεὸς νὰ ἰδῇς καὶ νὰ ἀπολαύσῃς ὅσα εἶναι ἐφετὰ αὐτῇ, μὴ μὲ ἀφήσῃς εἰς τὴν λύπην αὐτὴν νὰ χαθῶ, ἀλλὰ, ὡς πατὴρ φιλόστοργος, φύλαξόν με, καὶ μὴ μακρύνῃς, ταῖς ἡμέραις καὶ τὸν καιρὸν, μόνον μὲ ἱερὸν σου γράμμα θαρυνόμενος, καὶ εἰς τὴν ζωὴν μου ὄλην δὲν θέλω ἀλησημονήσῃ τὴν χάριν αὐτὴν.

Ἡ ἐνχρὴ δὲ καὶ εὐλογία τῆς εἴῃ ματ' ἐμοῦ.
 ἁψιγ', Ἀπριλίου ιγ'.
 Ὁ μικρὸς δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.

(Legrand, *Recueil*, pp. 114-5, n° 49.)

Ἀρτῆς Νεόφυτος.

DXXIII.

Ieroteiu, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sentimentele sale față de dânsul și frumuseța bisericilor bucureștene Sf. Sava și Sf. Gheorghe Nou.

1713,
28 April.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου Μητροπολίτου Δρόστρας πρὸς Χρόσανθον περὶ τῆς εἰς Βουκουρέστιον ἀφίξεως καὶ τῆς γενομένης αὐτῷ δεξιώσεως ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Βασσαράδα Βραγκοδάνου.

Χριστὸς ἀνέστη.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε πάτερ καὶ Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύρ Χρόσανθε, ἐν Χριστῷ μοι σεδασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ σὺν τῷ Χριστῷ ἀνέστη ἐν ταπεινώσει ἀσπάζομαι.

Ἐφάνη μοι, μακαριώτατε, ἄπρεπον καὶ ἀπολίτευτον ὃν ἐγὼ ὑπεραγαπῶ ἐν Χριστῷ καὶ αἰδοῦμαι ὥς εὐεργέτην, ἐκ γειτόνου διάγων, νὰ βραδύνω εἰς τὴν ἐκείνου ἀπόλυσιν ἀπὸ νὰ παραμυθῶ τὸν πόθον καὶ νὰ ἐμφανίσω ὃν ἔχω περὶ αὐτοῦ ζήλον, καί, ὀφείλων αὐτῷ τὰ μέγιστα, νὰ δείξω τὸ εὐγνωμον καὶ εὐχάριστον.

Διὰ τοῦτο, πάντα κατόπιν θέμενος, ἦλθα σὺν Θεῷ εἰς Βουκουρέστιον, καὶ σήμερον, Χριστῷ χάριτι, ἀπήλυσα τὸ εὐαγὲς πρόσωπον καὶ γαληνιαῖον ὄμμα τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ φιλοχρίστου Αὐθέντου μὲ ἐδέχθη (ὁ Κύριος νὰ τὸν πολυετὴ!) εὖμενως τε καὶ φιλαγάθως καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐμφυτον καλοκαγαθίαν. Ὅθεν δὲν ἔλειψα παρὰ νὰ δώσω καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι εἰδῶσιν, νὰ συγχαρῇ εἰς τὴν ἦν ἔλαβον παράκλησιν, τοῦ ποθομένου τυχῶν πρὸς δὲ καὶ νὰ τὴν παρακαλέσω μὲ θάρρος διὰ τὰς παρούσας μου ταπεινὰς ἐπιστολάς, νὰ σταλθοῦν αὐτόθεν ἀσφαλῶς καὶ ταχέως πρὸς οὓς γράφω· ἐν οἷς ζητῶ φερμάνι τίμιον διὰ τὴν ὀνόματι μόνον σὺναξιν τοῦ ἐγγιζαντος ἔτους, ἐτηλονότι τῆς ζ' Ἰνδικτιῶνος. Οὕτω δέομαι.

Ἰστω δὲ σοῦ ἡ Μακαριότης ὅτι, διὰ τὴν ἦν ἔχω πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν καὶ τοῦ προσεγγίζειν αὐτῇ ἀεὶ πόθον πνευματικῶς, ἐκόντουσα εἰς τὸν Ἅγιον Σάββαν, ὃς καὶ τὸν ναὸν ἡγασάμην καὶ τὸ κάλλος ἐθαύμασα καὶ τὸν δομήτορα καὶ ἐμακάρισα καὶ ἐπήνεσα. Ὡσαύτως καὶ

Serisoarea lui Ierotei, Mitropolit de Dristra, către Hrisant pentru plecarea la București și buna primire de către Domnul Constantin Basarab Brâncoveanu.

Hristos a înviat.

Prea-fericite, prea-învățate și preasfințite părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, mie întru Hristos prea-respectat, Fericirii Tale cu evlavie mă închin și Te sărut smerit eu: Hristos a înviat.

Mi s'a părut, prea-fericite, necuviincios și nepoliticos ca, prea-iubindu-Te întru Hristos și venerându-Te ca pe un binefăcător, stând în vecinătate, să zăbovesc până la întâlnirea cu Tine a spune dorul și a vădi râvna ce o am pentru Tine și, dăruindu-Ți cele mai mari lucruri, să-Ți arăt mulțămirea și recunoștința.

De aceea, lăsând toate, veniiu eu Dumnezeu la București, și azi, cu mila lui Hristos, am văzut chipul bogat și ochiul senin al prea-înălțatului și de Hristos inbitorului Domn; m'a primit (ție-I Domnul întru mulți ani!) binevoitor și bun și după blândețea-I firească. Deci n'am lipsit a da și Fericirii Tale știre, ca să Te bucuri de o potrivă de mângâierea ce am avut, căpătând ce doriau și ca să Te și rogi cu îndrăzneală pentru aceste smerite scrisori ale mele, ca să se trimeată de acolo sigur și iute la cei ce li scriu; în care cer un cinstit firman pentru strângerea, mai mult cu numele, a anului ce se apropie, adecă a 7-a indicție. Așa mă rog.

Și să știi Fericirea Ta că, pentru evlavie ce o am către Tine, și pofta ca sufletește să mă apropiu de Tine, m'am dus la Sf. Sava, de al cărui lăcaș m'am uimit și m'am mirat de frumuseța lui, și pe ctitor l-am fericit și lăudat. Tot așa și frumoasa bi-

τὸν περικαλλῆ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ναὸν ἰδὼν, ἔκθαμβος ἐγενόμην, οὐ πολλῷ κατόπιν ἀπολειπόμενον τοῦ περικαλλοῦς τῆς Σοφίας ναοῦ.

Κύριος ὁ Θεὸς νὰ διαφυλάττῃ μακρόδιον ἐν εἰρήνῃ τὸν Ὑψηλότατον πανοικί διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου καὶ δι' εὐχῶν σας μεθ' οὗ καὶ τὴν σεβασμιωτάτην αὐτῆς Μακαριότητην. ἥς αἱ θεοπρόσδεκτοι εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. αψιγ', Ἀπριλίου κη'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος εὐλαβητικῶς καὶ πρόθυμος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς, ὡς εὐγνώμων.

Ἱερόθεος.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Gedeon.)

serică a Sf. Gheorghe văzând-o, m'am mirat, care puțin de e mai pre jos de preafrumoasa biserică a Sfintei Sofii.

Domnul Dumnezeu ție în pace mulți ani pe Prea-Înălțatul cu toată casa prin soliile Sfântului și ale Tale rugi; cu care și pe Fericirea Ta prea-venerată; ale cărui rugăciuni primite de Dumnezeu fie cu noi.

1713, Aprilie în 28.

Al Fericirii Tale prea-venerate evlavios și gata și la poruncă, ca un mulțămitor:

Ieroteia.

DXXIV.

1713,
28 April.

Matei Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre sentimentele ce-i poartă și complimentele rudelor sale.

Ἐπιστολὴ Ματθαίου Μπραγκοβάνου πρὸς Χρῖσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Ἀπριλίου 28.

Τὸ μακαριώτατον καὶ σεβασμιωτάτον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀσμένως ἐδέχθην, ἐν μὲν ὅτι ὀφείλει ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης, ἄλλο δὲ ὅτι με ἐξηγγεῖλε πολὺ τὸ ἐνθερμον τῆς εὐνοίας, ὅπου προσφέρει εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιθετῆς οὐδὲν ἢ πατρικὴ μοι αὐτῆς κορυφὴ ἦν δέομαι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς οὕτω νὰ τὴν ἀποταμιεύω, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς μείζον νὰ τὴν ἐξάπτω εἰς τὸν πυρσὸν τῆς ἐνθέου καρδίας αὐτῆς· τοῦτο δὲ ἄλλως δὲν θέλει γνωρισθῇ παρὰ με τὴν συγγοτέραν ἐνθούμην τῶν σεβασμιῶν γραμμῶν τῆς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν παρουσίαν τόσον ἠδύνομαι, ὅσον αὐτοπροσώπως νὰ ἔβλεπον τὸ σεβασμιον σκῆνός τῆς. Καὶ διὰ τοῦτο τὴν παρακαλῶ πάλιν καὶ πάλιν νὰ με σημειώσῃ τὰ περὶ αὐτῆς καταθέματα, μέχρις ὅτου νὰ δώσῃ τὸ θεῖον νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ σωματικῶς, καὶ τότε θέλωμεν εὐφρανθῇ περισσότερον.

Ὁ ἡμέτερος ἀνεψιὸς κύρ Σεργῆνος προσκυνᾷ εὐλαβῶς τὴν Ὑμέτεραν Μακαριότητα καὶ τὴν ἁγίαν τῆς δεξιᾶν ἀσπάζεται· ὁ ὁποῖος λέγει νὰ τὴν ἀγαπάτε, ὡς καὶ αὐτὸς οὗτος ὄντας πνευματικῶς τῆς Ὑμετέρας πατρικῆς κορυφῆς. Ὁ γιγαντιώδης Ἰωσηφάκης γονυπετῶς προσκυνᾷ αὐτὴν, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται ὑγιῆς καὶ, καθὼς εἶπον, εἰς τὴν ἀγάπην μας καὶ τὴν εὐνοίαν· μόνον λέγει καὶ ἡ εὐνοιά τῆς νὰ μὴ τοῦ λείπῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι, ὅσον πολὺ τὸ τῆς στρατιᾶς, τοσοῦτον γίνεται ἰσχυροτέρα ἢ πόλις.

Serisoarea lui Matei Brâncoveanu către Hrisant, Patriarh de Ierusalim.

1713, Aprilie în 28.

Serisoarea prea-fericită și prea-venerată a Fericirii Tale s'a primit bucurat, pe de o parte, pentru că ești sănătos Fericirea Ta, iar, pe de alta, pentru că mi-ai vestit multa căldură a bunăvoinței ce o poartă către mine, fiul Tău supus, culmea Ta părintească mie; de care mă rog ca și de acum tot așa să o păstrezi, ba încă și mai mult să o cuprinzi în căldura dumnezeieștii Tale inimi; și aceasta nu se va putea cunoaște altcum decât prin mai deasa amintire a scrisorilor Tale respectate, de a căror fință atâtă mă bucur, ca și cum cu ochii aș fi văzut lăcașul Tău venerat. Și de aceea Te rog iarăș și iarăș să-mi dai de veste despre ale tale cele dorite, până va da Dumnezeu să ne învrednicim a Te întâlni și trupește, și atunci și mai mult ne vom bucura.

Vărul nostru dumnealui Șerban (Cantacuzino) se închină cu evlavie Fericirii Tale și-Ți sărută sfințita dreaptă; care spune să-l iubești, fiind și el fiu duhovnicesc al culmii Tale părintești. Uriășul Iosifachi Ți se închină în genunchi, care se află sănătos, și, cum am spus, în iubirea și bunăvoința noastră; ci numai zice și bunăvoința Ta să nu-l lași nici pe urmă, căci, cu cât e mai multă oastea, cu atât mai tare e și cetatea.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ εὐχαὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν μετ' ἐμοῦ ἐν βίῳ παντί.

αψιγ', Ἀπριλλίου κη'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος κατὰ πνεῦμα νόμις ἀγαπητὸς καὶ εὐπειθέστατος.

Ματθαῖος Μπραγκοβάνος.

(Bibl. Ae. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon.)

Și acestea deocamdată; iar rugile Fericirii Tale să fie cu mine în toată viața.
1713, Aprilie în 28.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc iubit și prea-supus:

Matei Brâncoveanu.

DXXV.

Radu Dudescu către Patriarhul Hrisant Notara, despre egumenul de Căluu și lucrările dela Sf. Sava.

1713,
30 April.

Ἐπιστολὴ Ῥαδοῦλου Δουδέσκου πρὸς Χρὸσανθον, Πατριάρχην Ἱερουσολύμων.

1713, Ἀπριλίου 30.

Δύο σεβασμιώτατα γράμματα τῆς ὑμετέρας πατρικῆς φιλοστοργίας μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαθείας ἀσπασάμενος, πρὸ ἡμερῶν ἑλαδὺν, καὶ τοῦ δευτέρου ὁ κομιστής ἦτον ὁ ἡγούμενος τοῦ Καλοῦ κὺρ Ἀνθίμος, ὁ καὶ πρότερον αὐτῆς ἀρχιδιάκονος, τὸν ὅποιον, ὡς καὶ αὐτόθεν γνωστὸν μοι καὶ ὡς ὑμέτερον ἄνθρωπον, ἐδέχθην ἀσπασίως, καὶ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς εἰς ὃ τι μὲ χρειασθῇ θέλω τὸν ὑπερασπίεσθαι προθύμως κατὰ τὴν ἐνοῦσαν μοι δύναμιν.

Δέομαι δὲ ἐνθέρμως τῆς ὑμετέρας πρᾶσινεστάτης εὐμενείας νὰ μοῦ χάριση συγγνώμην διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποκρίσεως τῶν γραμμάτων, τὴν ὁποῖαν ἐπροξένησαν τὰ διάφορα καιρικὰ περιστατικά. Ἰπερευχαριστῶ δὲ αὐτῇ διὰ τὴν πατρικὴν ἀγάπην ὅπου γνησίως δείχνει πρὸς τὴν ἐμὴν ἐλαχιστότητα, καὶ τοῦτο ὅχι δι' ἄλλο, εἰ μὴ δι' ἔμφυτον αὐτῆς καλοκαγαθίαν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν παρακινουμένη, ἐπρόσταξεν ἡγούμενον τοῦ Ἀγίου Σάββα νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά μου εἰς τὴν ἀγίαν πρόθεσιν, νὰ μνημονεύωμαι διὰ παντὸς μετὰ τῶν γονέων μου. Χάρις μεγίστη καὶ ψυχροσωτήριος, τῆς ὁποίας οὐδὲ μίᾶ μοι ὑπηρεσία θέλει φανῇ ἀντάξιός δι' ἀντάμειψιν. Μὲ ὅλον τοῦτο, θέλω πάντοτε εἶσθαι ὑποκλινής εἰς τὰ προσκυνητὰ αὐτῆς προστάγματα, κατὰ τὸ ἀσθενές μου νὰ ὑπηρετῶ, καὶ ἀντιβῶ νὰ εὐρίσκωμαι ἀδιαλείπτως ὑπὸ τὴν αὐτῆς εὐνοίαν. Θέλει εἶσθαι καὶ τοῦτο εἰς εἰδῆσίν της (ἀρχαλὰ καὶ λογιάζω καὶ παρ' ἐτέρων νὰ ἐσημειώθῃ αὐτῇ) ὅτι ὁ ὑψηλότερος ἡμῶν Αὐθέντης ἐπρόσταξε νὰ ἐτοιμασθῇ ἀσθέσης καὶ τοῦδλα, νὰ κτισθῇ πόρτα λιθίνη εἰς τὸν Ἀγίον Σάββαν, ἀχούρι καὶ σκέπη τῶν ἀμαξίων, καὶ τείχος ὅπου νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸ σχολεῖον καὶ ἐλπίζω ἕως εἰς τὸ

Scrisoarea lui Radu Dudescu către Hrisant Patriarhul de Ierusalim.

1713, Aprilie în 30.

Două scrisori foarte respectate ale iurării Tale părintești primindu-le bucuros cu evlavie cuvenită, le-am luat acum câteva zile, și aducătorul celei de-a doua eră egumenul de Căluu, chir Antim, fostul Tău arhidiacon, pe care, ca pe unul ce-mi eră cunoscut de acolo și ca pe un om al Tău, l-am primit binevoitor, și, după porunca Ta, în orice ar aveă nevoie de mine, îl voi ajuta bucuros, după putință.

Și mă rog călduros de bunăvoința Ta cea prea-mare să mă ierți pentru zăbava răspunsului scrisorilor, pe care au adus-o felurite împrejurări ale timpului. Ci îți prea-mulțămesc pentru părinteasca iubire pe care cu bunătate o arăți către mine cel prea-mic, și aceasta nu de alta, ci numai pentru bunătatea-Ți înăscută; de care mișcându-Te, ai orânduit egumenului de la Sfântul Sava să scrie numele mieu în sfântul pomelnic, ca să mă pomenesc totdeauna cu părinții miei. Har prea-mare și mântuitor de suflet, de care nicio slujbă nu se va putea arăta vrednică spre răsplată. Totuș voi fi totdeauna plecat la poruncile Tale demne de închinare, după slăbiciunea mea să le fac, și doresc să mă aflu nelipsit de bunăvoința ta. Și aceasta va fi spre știința Ta (de și socot că și de la alții Ți s'a spus) că prea-înălțatul nostru Domn a orânduit a se găti var și cărămizi spre a se clădi o poartă de piatră la Sf. Sava, un grajd și o șură de cară și un zid care să se unească cu școala; și nădăjduiesc ca până la toamnă să se săvârșească și acestea. Iar prea-bunul Dum-

φθινόπωρον νὰ τελειωθῶν καὶ αὐτά. Ὁ δὲ πανάγαθος Θεὸς νὰ πολυχρονῇ καὶ τὸν ὑψηλότατον Αὐθέντην καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μετὰ στερεώσεως ἀδιασείστον ἥς αἱ πανάγια καὶ Θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ φυλακτικαὶ διὰ βίου.

Ἀφ' ἡγ', Ἀπριλλίῳ λ'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος.
πρόθυμος δοῦλος

Ῥάδουλος Δουδέσκουλος.

(Legrand, *Recueil*, pp. 115-6, n° 50.)

nezeu să dea mulți ani și prea-înălțatului Domn și Fericirii Tale, cu întărire nezugduită; ale cărui preasfinte și de Dumnezeu ascultate rugăciuni să fie cu mine păzitoare în viață.

1713, Aprilie în 30.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte

gata rob:

Radul Dudescul.

DXXVI.

1713,
5 Maiu.

Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre școala munteană.

Ἐπιστολῇ Μάρκου Κυπρίου Πορφυροπούλου πρὸς Χρῆσανθον παρέχουσα πληροφορίας τινὰς περὶ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ σχολῆς.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν εὐκλεεστάτην Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, πανευλαδῶς ἀσπαζόμενος τὴν παναγιωτάτην αὐτῆς καὶ χαριτόδωρον δεξιάν.

Σεβασμιώτατον καὶ προσκυνητὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας εὐεργετικωτάτης εὐμενείας, εὐλαβητικῇ καὶ ἐνθέρμῳ διαθέσει ἀσπασόμενος, ἐδεξάμην διὰ ἱερᾶς χειρὸς τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου τοῦ Καλοῦ, κυρίου Ἀνθίμου, καὶ περὶ τῆς θεωρουμένης αὐτῆς ὑγιείας ὡδὰς χαρίστηρίους τῷ Κρείττονι ἀνεθέρην, πλείστας χάριτας ἀνθρωπολογῶν τῇ ἀκροτάτῃ αὐτῆς καλοκαγαθίᾳ διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐμὴν ἐντέλειαν φιλαστοργίαν. Ὁ Κύριος δώῃ αὐτῇ μακροημέρευσιν καὶ πάσαν ἄλλην εὐπορίαν, διὰ κοινὴν λυσιτέλειαν καὶ ἀγῆνημα καὶ φωτισμὸν τοῦ δυστυχιστάτου ἡμῶν γένους.

Τὸν ῥηθέντα αἰδεσιμώτατον καθηγουμένον κύριον Ἀνθιμον ὡς ἱεροπρεπεῖ καὶ ὡς σύνδουλος τὸν σύνδουλον τοῦ αὐτοῦ δεσπότη, ὑπὲρ τῆς χερσὶ καὶ ψυχῇ ἀναπεπταμένη προσεδέχθην, κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐπιταγὴν καὶ διὰ τὸ χρέος μοι.

Ἵπερευχαριστῶ δὲ αὐτῇ καὶ διὰ τὸ ὀκταπόδιον, τὸ ὁποῖον ἦτον πολὺ καὶ καλόν. Εἴη πολυχρόνιος, ὅπου παντοιοτρόπως εὐεργετῇ καὶ τιμᾷ τὸν ἐλάχιστον αὐτῆς δοῦλον.

Ἡ παρουσία τῆς ὑμετέρας βαθυκόλπου ἀγχινοίας τοῖς πλείστοις εἶναι ποθητὴ καὶ ὀνύσιμος, ἥς καὶ ἀξιοθεύημεν ἐν τάχει.

Ἰδοὺ ὅπου ἔρχεται αὐτόθι, κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐπιταγὴν, ὁ λαγιώτατος κύρ Ἀθανάσιος, καὶ ἡ πανδερχῆς θεία Πρόνοια νὰ ἐπιεμβαύσῃ ἀγαθὴν ἀρχὴν τοῦ θεοφιλοῦς ἔργου εἰς

Serisoarea lui Marcu din Cipru Porphyropulos către Hrisant, dând ceva știri despre școala din București.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte domn și stăpân al mieu, mă închin eu cu rob prea-slăvitei Tale Fericiri, sărutând eu toată evlavia dreapta Ta preasfințită și izvorătoare de haruri.

Serisoarea prea-venerată și vrednică de închinare a bunăvoinței Tale prea-binefăcătoare, sărutând-o cu evlavioasă și călduroasă aplecare, am primit-o prin sfințita mână a prea-veneratului categumen de la Călușu, chir Antim, și am înălțat celui Atotputernic cântări de mulțămintă pentru sănătatea-Ți de Dumnezeu păzită, mulțămind foarte mult prea-înaltei Tale bunătați pentru desăvârșita iubire față de noi. Domnul să-Ți dea zile multe și toate celelalte bune, pentru folosul de obște și creșterea și luminarea neamului nostru preanenorocit.

Pe acel prea-venerat categumen chir Antim eu pe un om venerabil și, rob eu, pe el, rob al aceluiaș domn, l-am primit cu mâinile ridicate și cu sufletul desfășurat (*sic*), după porunca Ta și a mea nevoie.

Mulțămescu-Ți foarte și pentru cracatiță, care eră multă și bună. Fii îndelungat în zile, eu în tot chipul să faci bine celui prea-mic rob al Țău și să-l cinstеști.

Ființa înțelepciunii Tale cu adâncă inimă celor mai mulți li e dorită și plăcută, de care să ne și învrednicim în grabă.

Iată că vine acolo, după porunca Ta, prea-înălțatul chir Atanasie, și dumnezeiasca Pronie cerească, ce toate le vede, să întărească bun început operei de iubire

αὔξησιν καὶ διαμονῇ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σοφίας βέβαια ὥς συνεργοί, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐτουργοὶ τῶν τοιοῦτων ἐπαινετῶν κα-
τορθωμάτων, ἐπαίνων καὶ μακαρισμῶν ἀμα-
ράντους στεφάνους ἀποδρέψασθαι.

Ἐπάρχει δὲ καὶ ἡ αὐτοῦ λογιότης, ὥς δοκεῖ, βίου σεμνοῦ καὶ ἡθους εὖ ἤκων. Ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τῆς σοφίας χορη-
γὸς ἐπικλάβοιτο τοῦ ἔργου. Ἡ τῶν φοιτητῶν
χορεία καὶ ὁμότεροι δοῦλοι ἐδαφιαίως προσ-
κυνοῦσι τὴν αὐτῆς Μακαριότητα.

Αἱ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ
εἴησαν μετ' ἐμοῦ φυλακτικαὶ διὰ βίου.

ἰψιγ', Μαίον ε'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος
ἐλάχιστος δοῦλος
Μάρκος.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Gedeon.)

către Dumnezeu pentru creșterea și păș-
trarea virtuții și înțelepciunii întru Hristos,
de sigur ca ajutători, sau mai curând lu-
crători, ai unor astfel de lăudate isprăvi, ca
să culeagă cununile nemuritoare de laude
și fericiri.

Dumnealui, pe cât se pare, e de o viață
severă și de bune moravuri. Izvorul a tot
binele și îndemnătorul înțelepciunii să ajute
opera. Ceata ucenicilor și robii voștri până
la pământ se închină Fericirii Tale.

Preasfintele și de Dumnezeu primitele-
Ți rugăciuni fie cu noi păzitoare toată viața.

1713, Maiu în 5.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte

mai mic rob:

Marcu.

DXXVII.

Mihai Cantacuzino Spătarul către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava
scrisorilor sale.

1713,
11 Maiu.

Ἐπιστολὴ Μιχαὴλ Καντακουζηνοῦ τοῦ Χα-
ζή' πρὸς Χρῶσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Μαίου 11.

Πρὸ πολλῶν ἡμερῶν μετὰ τῆς προσηκουσῆς
ἐὐλαθείας καὶ θεμιτῆς διαθέσεως ἐν καὶ μόνον
σεβασμιώτατον γράμμα τῆς ὁμετέρας πατρι-
κῆς φιλοστοργίας ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ
περὶ τῆς θεοφυλάκτου αὐτῆς ὑγείας καὶ μοι
ἐφετωτάτης τὴν θείαν κηδεμονίαν ἐδόξεσσε καὶ
εὐχαρίστησα πολλάκις, καὶ ἀδιαλείπτως εὐ-
χαριστῶ τῇ αὐτῆς καλοκαγαθίᾳ, ὅπου ἀείποτε
μὲ ἐκεῖνα τὰ πατρικὰ σπλάγχνα καὶ μὲ ἀγάπην
εἰλικρινῆ φέρεται πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα,
καὶ μὲ ἔχει εἰς μνήμην ἀνεξάλειπτον, ἐξ οἰ-
κείας καλοκαγαθίας, ἀπὸ τῆν ὁποῖαν παρα-
κινουμένη μὲ ἀξιοί, καὶ ἐμμέσως, καὶ ἀμέσως,
τῶν ἀγιωτάτων αὐτῆς εὐχῶν, καθὼς καὶ προ-
λαβόντως ἠῤῃχετο καὶ μὲ εὐλογοῦσε, καὶ εἰς
τὸ πρὸς τὸν ἐμὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν προσ-
κυνητὴν αὐτῆς γράμμα, ἐπιπλήττουσά με πα-
τρικῶς διὰ τὴν βαθυτάτην καὶ ἄκαιρόν μου
σιωπὴν, ὑποπτενομένη ἀμέλειαν. Ἐγνωρίζω,
δὲσποτά μου μακαριώτατε, τὸ πταίσμά μου,
καὶ ζητῶ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως καὶ προ-
σκυνήσεως ἐδαφιοῦς νὰ μὲ εὐεργετηθῇ παρὰ
τῆς ὁμετέρας συμπαθείας συγγνώμῃ καὶ συγ-
χώρησις, διατὶ ἡ σιωπὴ μου μὴ γένοιτο νὰ
προήλθεν ἀπὸ ἀμνηστίας, ἢ ἀμέλειαν, ἀλλὰ

Scrisoarea lui Mihail Cantacuzino Ha-
giul către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1713, Maiu în 11.

Sărutând-o am primit, cu multe zile îna-
inte, cu evlavie cuvenită și cu călduroasă
aplecare, o scrisoare prea-venerată, și una
singură, a părinteștii Tale iubiri, și pentru
sănătatea-Ți păzită de Dumnezeu și mie
prea-dorită am slăvit dumnezeiasca îngri-
jire și am mulțămît adesea, și nelipsit mul-
țămesc bunătății Tale, care totdeauna ai
acea inimă de părinte și aceea iubire ade-
vărată către mine, smeritul, și mă ții în
amintire neștearsă, din bunătatea ce Te
deosebește, de care mișcat, mă învrednicești,
și mijlocit, și nemijlocit, de prea-sfințitele-
Ți rugăciuni, precum și mai înainte Te
rugai și mă binecuvântai, și în scrisoa-
rea-Ți vrednică de închinare către al meu
frate iubit, mustrându-mă părintește pentru
tăcerea mea prea-adâncă și fără vreme,
bănuind neglijență. Recunosc, stăpâne al
mieu prea-fericit, greșeala mea, și cer cu
multă rugăciune și închinare până la pă-
mânt să capăt de la bunăvoința iubirii
Tale îndreptățire și iertare, căci tăcerea
mea ferească Dumnezeu n'a venit din uitare
ori negrijire, ci din întâmplările vremii

¹ Fusese la Sinai, cu maică-sa, Domnița Elina.

ἀπὸ καίριά καὶ συμπτώματα καὶ πάθη ποικίλα, καὶ σωματικὰς ἀσθενείας. Πλὴν, μὲ ὅλα τοῦτα, ὅν καλὰ καὶ ἡ ἐναντιότης τῶν λυπηρῶν συμπτωμάτων μὲ ἐπροξένησε σιγὴν, ὅμως μέσα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ψυχῆς μου εἶναι ἐντετυπωμένη ἡ σεβασμιωτάτη εἰκὼν τῆς πατρικῆς ὁμῶν εὐμενείας, καὶ μὲ τὴν περὶ αὐτὴν συνεχὴ μνήμην λαμβάνω μεγαλωτάτην παρηγορίαν, περιμένοντας τὸ τέλος τῆς χαρᾶς μὲ τὴν ποθεινοτάτην αὐτῆς καὶ λυσιτελεστάτην παρουσίαν, ἧς καὶ ἁγιοθεήμεν, Θεοῦ εὐδοκῶντος.

Ὅθεν καὶ αὐθις δέομαι καὶ σφόδρα ἐκλιπαρῶ τὴν ὑμετέραν συμπαθεστάτην εὐγνωρίαν νὰ μὲ ἔχῃ καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξης εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνην ἀρχαίαν καὶ πατρικὴν εὐνοίαν καὶ φιλοφροσύνην, καὶ νὰ μὲ ἁγιοτῶν ἁγιοτάτων αὐτῆς εὐχῶν, μὲ τῶν ὁποίων τὴν χειραγωγίαν νὰ ὁδηγοῦμαι εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας καὶ ἀνακουφισμὸν τῶν ἀντιπνευστῶν περιστάσεων. Ἐγὼ δέ, ὡς ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν μάλιστα, προσφέρω ἐμάντων εἰς τὴν θεοκόσμητον αὐτῆς Μακαριότητα μὲ δουλικὴν καὶ ὑποκλινὴ ὑποταγὴν, κατὰ τὸ ἀπαραιτήτων μου χρέος· ὁ δὲ ἅγιος Θεὸς νὰ τὴν πολυετῇ καὶ νὰ τὴν στερεώῃ ἀνενόχλητον πρὸς ὑμετέραν παραμυθίαν καὶ κοινὴν ὀφέλειαν, ἧς καὶ αἱ πανάγια καὶ θεοπεθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ φυλακτικαὶ διὰ τίου.

Ἀψιγ', Μαίον ἰά'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος ὑποκλινῆς καὶ προθυμίας εἰς τὰς διαταγὰς.

Μιχαὴλ Καντακουζηνὸς
Χατζῆς,

Ἡ σύζυγός μου καὶ τὸ θυγάτριον, ἡ Μπαλαστίτσα, αἱ δοῦλαι αὐτῆς, καὶ πᾶσα ἡ περὶ ἐμὲ ταπεινὴ οἰκία δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, πανευλαβῶς ἀσπαζόμενοι τὴν χαριτόδωρον αὐτῆς δεξιάν.

(Legrand, *Recueil*, pp. 116-7, n° 51.)

și feluritele patimi și din lipsa de sănătate a trupului. Decât, cu toate acestea, de și protivnicia împrejurărilor triste mi-a căsunat tăcere, dar în mijlocul adâncului sufletului meu e întipărită prea-respectata icoană a părinteștii Tale bunăvoinți, și din neconținută amintire de Tine ieau preamare mângâiere, așteptând sfârșitul bucuriei din prea-dorită și de foarte mare folos ființă a Ta, de care să ne învrednicim, cu voia lui Dumnezeu.

Deci și din nou mă rog și foarte implor bunăvoința Ta prea-iubitoare ca să mă ai și de acum înainte în aceeași veche și părintească priință și dragoste, și să mă învrednicești de preasfintele-Ți rugăciuni, cu a căror ducere de mână mă îndrept spre limanul mântuirii și ușurarea împrejurărilor împotrivoare. Iar eu, precum de la început, și acuma chiar, mă înfățișez către Fericirea-Ți de Dumnezeu împodobită cu supunere de rob și adâncă, după neînlăturata mea datorie; iar Dumnezeu sfântul să-Ți dea ani mulți și să te întărească netulburat, pentru a noastră mângâiere și folosul nostru de obște; ale cărui rugăciuni preasfinte și de Dumnezeu ascultate să fie și ele cu mine, păzitoare în viață.

1713, Maiu în 11.

Al Ferieirii Tale supus și gata la poruncă:

Mihail Cantacuzino Hagiu.

Sotia mea și fetița, Bălășița, roabele Tale, și toată smerita casă din juru-mi se închină cu supunere de robi Ferieirii Tale, cu toată evlavia sărutându-Ți dreapta izvorătoare de haruri.

DXXVIII.

1713,
Iunie (?).

Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea politică, tratatul ruso-turc și afaceri personale.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου (sic) Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Ἰουνίου (?).

Σεβασμιωτάτου γράμμα τῆς Ὑμετέρας σαφωτάτης Μακαριότητος κατὰ τὸ Θεὸν ἀσπασάμενος ἐδεξάμην, καὶ περὶ τῆς θεοφρονήτου αὐτῆς ὕψεως ᾧδὰς εὐχαριστηρίους τῷ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ ἀνέπεμψα· ἔγνω δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς γεγραμμένα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀποκρίνομαι κατὰ μέρος, διὰ τὸ νὰ μὴν τὴν ἐνοχλῶ

Scrisoarea lui Ștefan (sic) Cantacuzino către Hrisant, Patriarhul Ierusalimului.

1713, Iunie (?).

Prea-venerata scrisoare a Ferieirii Tale prea-înțelept, sărutând-o, am primit-o cu Dumnezeu, și am înălțat cântări de mulțămire pentru sănătatea-Ți păzită de Dumnezeu Domnului care Te ține; am aflat și cele pe rând scrise, la care nu răspund una câte una, ca să nu Te supăr cu vorba

μέ τήν ταυτολογίαν καί περιττολογίαν. Ἐκατάλαβα καί τήν αἰτίαν ὅπου ἡ ὑμετέρα πατρική εὐμένεια διέτριβεν εἰς τὸ Βουλγαροχώριον, ὅτι δηλαδή διὰ ὀλίγην ἡμέραν καί ἀνακουφισμὸν τῶν πολλῶν καί φρεσπύων φροντίδων καί διὰ τὸ εὐκρατεῖν τοῦ ἐκείσε ἀέρος καί τὸ εὐθετεῖν τοῦ τόπου, καί μάλιστα ὅτι οἱ οἰκούντες ὅλοι εἶναι ὀρθόδοξοι, καί εἰς ταῦτα ἐπαρηγορήθηκα διὰ τήν ὑγίειαν καί ἀνάπαυσίν της.

Ἡ ἀνωμυλία τῶν πραγμάτων καί ἡ ἄστατος φορὰ τῆς τύχης κατὰ τὸ παρὸν εἰς τί ἐκατήντησαν, ἐκαταλάβαμεν τὸ ἐξῆς ὁ Κύριος οἶδεν· εἰς τὰ ὅποια ἄλλο δὲν ἡμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν πᾶρεξ ἡ ἀγαθαρχεικὴ πρόνοια νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πάντα πρὸς ὠφέλειαν κοινὴν καί συντήρησιν τῆς ὀρθοδοξίας.

Ὅριζαι ὅτι δὲν ἀπελπίζεται τῆς ἐνθάδε ἐπιδημίας, ἥς καί ἐρίεται διὰ ἀπόλαυσιν τῶν γνησίων φίλων, ἀπὸ τήν ὁποίαν προξενεῖται κάποια τερπνότης καί παραμυθία, διὰ τῆς ἀκραφνοῦς συνομιλίας, καί ἐσχάτην ἐπὶ τούτῳ μὲ πολλήν καί πνευματικὴν ἀγαλλίασιν καί, ὡς πολλάκις εἶπον, εἶθε τὸ θεῖον νὰ μὲ ἀξιώσῃ τῆς πολυποθῆτου καί παρηγορητικῆς αὐτῆς ἀπολαύσεως, καί μετὰ ταῦτα γενέσθω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

Ἔμαθον ἀπὸ κάποιον πῶς ὁ παρανενηγμένος¹ ἠθέλησε νὰ φιλιωθῇ μὲ τήν ὑμετέραν Μακαριότητα μὲ τὸ μέσον τοῦ φίλου· διάφοροι καί ποικίλοι λογισμοὶ τὸν ταραττοῦσι, πλὴν ἐλπίζω εἰς Θεὸν ὅλα του τὰ ἐνθυμήματα καί πανουργεύματα νὰ καταντήσουν πρὸς καταστροφὴν του.

Προσέτι ὀρίζει ὡς δὲν εἶχε κατὰ τὸ παρὸν τινὰ ἀξιόλογα νὰ μὲ σημειώσῃ, ἐπειδὴ καί μεγάλη ἀκαταστασία εὐρίσκεται αὐτόθι, καί τὰ ἐσπερινὰ δὲν συμφωνοῦν μὲ τὰ ἑωθινὰ· πλὴν παρακαλῶ ἂν εἶναι ὀρισμὸς τῆς νὰ μὲ ἐσημειώσῃ τὰ περιστατικὰ πῶς ἔτρεξαν καί τὰ κεφάλαια τῆς νέας συμφωνίας², ὅτι δὲν θέλουν τὴν λανθάνει, ἐπειδὴ καί παρρησιαῖς ἐλαλήθησαν, διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν τῆς περιεργίας· διατί, ἂν καί ἄλλοι τὰ σημειώσουν, δὲν ἡμποροῦν νὰ τὰ παραστήσουν ὡς ἡ ὑμετέρα Μακαριότης. Καί παρακαλῶ νὰ ἔχω συγγνώμην διὰ τὴν τοιαύτην πείρασιν. Καί νὰ ἰδοῦμεν καί ὁ πρωτοπαπᾶς³ θέλει τὰ στέρξῃ, καί πότε θέλει ἔλθῃ ἡ ἀπόκρισις ἀπὸ τόσον μακρυνὴν διάστημα. Δυσκολίας καί ἀνωμυλίαις τῶν πραγμάτων, στοχάζομαι, εἰς

de clacă și de prisos. Am aflat și prieina pentru care bunăvoința-Ți părintească ai petrecut la Bulgarochorion, adică pentru puțină odihnire și ușurare de multele și obositoare Tale griji și pentru blândețea aierului de acolo și frumusețea locului, și mai ales pentru că locuitorii toți sunt ortodocși, și la aceasta m'am mângâiat pentru sănătatea și odihna Ta.

Anomalia lucrurilor și nestatornicia soartei la ce au ajuns până acum, am priceput; restul îl știe Domnul; la care alta nu putem să spunem decât că Pronia începătoare a binelui să economisească toate pentru folosul de obște și păstrarea ortodoxiei.

Spuți că nu-Ți pierzi nădejdea de a veni aici, pe care o și dorești pentru a întâlni pe prietenii adevărați, din care lucru vine oarecare plăcere și mângâiere, pentru neatinșă tovarășie, și m'am bucurat de aceasta cu multă și sufletească bucurie; și, cum adesea am spus, de m'ar învrednici Dumnezeu de prea-dorita și mângâietoarea-Ți întâlnire, și cu aceasta facă-se voia Domnului!

Am aflat dela cineva cum că Biruțul a vrut să se împrietenească cu Fericirea Ta prin mijlocirea Prietenului; deosebite și felurite socoteli îl tulbură, dar nădăjduiesc la Dumnezeu că toate gândurile și șireteniile lui spre peirea lui se vor întoarce.

Mai spuți că n'ai avut deocamdată lucruri vrednice de știut să mi le însemnezi, de oare ce și mare neorândnială se află acolo, și cele de la Apus nu se potrivesc cu cele de la Răsărit; ei Te rog să fie orânduiala Ta să-mi însemni împrejurările cum s'au întors și capetele noului tratat, căci nu vor fi neștiute de Tine, căci s'au și rostit de față, pentru o mai deplină înștiințare a dorinței mele de a cunoaște; pentru că, dacă și alții o vor da de veste, nu pot să aibă autoritatea Fericirii Tale. Și mă rog să am iertare pentru încercarea aceasta. Și să vedem dacă și Protopopului îi va plăcea, și când va veni răspunsul de la atâta depărtare. Greutăți și anomalii ale lucrurilor, socot eu, la care mi se pare că

¹ Carol al XII-lea.

² Pacea ruso-turcă din 16/27 Iunie; cf. Amira, în *Studii și doc.*, IX, p. 97, nota 3.

³ Termin secret, pentru Țarul Petru.

τὰ ὅποια δοκεῖ μοι νὰ ἀρμόζῃ νὰ λέγωμεν ἐκεῖνο τὸ σὺφὸν παράγγελμα: οἰστέον καὶ ἐλπιστέον.

Κατὰ τὸ παρὸν, μῆτε ἡμεῖς ἄξιόν τι νέον σημειώσεως δὲν ἔχομεν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἦλθεν ἕως τῶρα καμία εἰδησις ἀπὸ τὰ ἑσρινὰ μέρη τί νὰ ἀπόκαμιν ὁ Πρωτοπαπᾶς ἐκεῖ ὅπου ἐπῆγε, καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα στρατεύματα ὅπου ἄλλα ἐκίνησαν κατὰ τὴν Ἰσκανίαν καὶ ἄλλα κατὰ τὴν Πομεράνιαν· πλὴν ὅ, τι μάθομεν θέλει γένῃ γνωστὸν καὶ τῇ ὁμετέρᾳ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ.

Ὁ ἀδελφός μου ὁ Χατζῆ Μιχάλης δουλπραπῶς προσκυνεῖ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα· τῷ ὅποιῳ ἐνεχείρισα καὶ τὰ παρ' αὐτῆς σεβασμιώτατα γράμματα, καὶ παρακαλεῖ νὰ τὸν συγχωρήσετε ὅπου, κατὰ τὸ παρὸν, δὲν τοῦ ἐδόλεσε νὰ ἀποκριθῇ.

Οἱ υἱοί μου, καὶ ταπεινοὶ αὐτῆς δοῦλοι, καὶ ἀπαξάπασα ἡ εὐτελής μου οἰκία πανευλαβῶς ἀποδεξάμενοι τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δουλικῶς προσκυνοῦσι τὴν ὁμετέρην θεοδόξαστον Μακαριότητα, ὡσαύτως καὶ οἱ ὑφ' ἐνταύτῃ αὐτῆς τὴν δουλικὴν καὶ εὐλαβητικὴν προσκύνῃσιν ἀπονέμουςι, καὶ πάντες ὁμοθυμαδὸν περιμένουσι τὴν πολλὰ ποθομένην αὐτῆς ἔλευσιν, ζῇ τὸ θεῖον.

Διὰ τὰ γράμματα ὅπου ἔλαβε κόπον καὶ ἔστειλεν εἰς τὴν Πόλιν ὑπερευχαριστῶ, καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω συγγνώμην εἰς τὴν πείραξιν καὶ ἐνόχλησιν ὅπου τῆς ἔδωκα καὶ τῆς δίδω· τῶν ὁποίων ἔλαβα καὶ τὴν ἀπόκρισιν. Καὶ ἔτι ἀντιβολῶ νὰ δώσῃ καὶ τὸ παρὸν γράμμα τῷ ἐντιμοτάτῳ κὺρ Σπηλαιώτῃ, τὸν ὅποιον λογιάζω νὰ ἡξέσῃ ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης· ἂν καὶ ἡδέως προσαγορεύω ὡς φίλον παλαιὸν καὶ γνησιώτατον· καί, ἂν καλὰ καὶ δὲν γράφω τῇ αὐτοῦ Ἐντιμότητι, μὲ τὸ νὰ μὴ εἶναι προσήκουσα ἥλη, ὅμως ἐκείνη ἡ παλαιὰ καὶ εὐκρινεστάτη ἀγάπη μένει ἐβρίζωμένη μέσα εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ψυχῆς μου.

Αἱ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μετ' ἐμοῦ φυλακτικαὶ διὰ βίου.

αψιγ', Ἰουνίου (?).

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ Σοφότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινόςτατος δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, pp. 118-20, n° 52.)

se potrivește să spunem acea vorbă înțeleaptă: să știm și să nădăjduim.

Deocamdată nici noi n'avem vre-un lucru nou vrednic de știut, căci n'a venit până acum vre-o știre din părțile de la Miază-Noapte ce a făcut Protopopul, pe acolo unde a plecat, și pentru celelalte oștiri care toate s'au mișcat contra Scaniei și altele contra Pomeraniei; ei aceia ce vom afla se va face cunoscut și iubirii Tale părintești.

Fratele mien Hagi-Mihali se închină ca un rob Fericirii Tale; căruia i-am dat și prea-veneratele scrisori de la Tine, și se roagă să-l ierți că până acum nu a răspuns.

Fiii miei și robii Tai supuși și toată smerita mea casă, cu toată evlavia primind rugăciunile și binecuvântările de la Tine, ca robi se închină Fericirii Tale slăvite de Dumnezeu, de asemenea și dregătorii noștri Ți se închină supuși și cu evlavie, și toți într'un gând așteaptă mult-dorita-Ți sosire, dacă dă Dumnezeu.

Pentru scrisorile ce ți-ai luat osteneala și le-ai trimis la Constantinopol, Ți foarte mulțămesc, și mă rog să am iertare pentru încercarea și supărarea ce Ți-am dat și-Ți dau; la care am primit și răspunsul. Și încă te mai rog să dai și această scrisoare prea-cinstului domn Speliotes, pe care cred că-l știi și Fericirea Ta; către care mă și îndrept cu plăcere, fiindu-mi prieten vechiu și foarte adevărat; și, eu toate că nu-i scriu cinstit-dumisale, pentru că nu e materie cuvenită, dar acea dragoste veche și foarte sinceră rămâne înrădăcinată în adâncul sufletului meu.

Preasfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni fie cu noi păzitoare în cursul vieții.

1713, Iunie (?).

Al Fericirii și Înțelepciunii Tale întrn toate prea-evlavios și prea-smerit rob:

Constantin Cantacuzino.

DXXIX.

Constantin Duca, fost Domn al Moldovei, către Patriarhul Hrisant, despre boala sa de rinichi, sărăcia ce suferă și dorința de a fi sprijinit pe lângă Brâncoveanu.

1713,
22 Iunie.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Δούκα Βοεβόδα πρὸς Χρῆσανθον παραπονουμένου περὶ τῆς μὴ ἀπαντήσεως εἰς τὰς ἐπιστολάς του, εἰδοποιούντος τὰ τῆς ἀσθενείας του καὶ παρακαλοῦντος νὰ γράψῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ Οὐγκροβλαχίας καὶ τῷ ἄρχοντι δραγουμάνῳ.

1713, Ἰουνίου 22.

Ἐγραψα τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ μετὸν ἄρχοντα κυρίτση Δημητράκη Εὐπραγιώτην, ἀλλὰ καὶ νῦν περὶ τοῦτου αὐτοῦ, ὅπερ καὶ τότε, κλινήρης καὶ ταῦτα ὧν καὶ νόσῳ πάσχων νεφρίτιδι καὶ ἐς ἀπορίαν τὴν ἐσχάτην περιπεσών, ὥστε οὐδαμῶθεν ἔχειν παράκλησιν· εἰ μὲν οὖν μὰς ἐγκατέλειπε καὶ οὐδὲν μέλει ταύτῃ περὶ ἡμῶν εἴτε ζῶμεν, εἴτε ὅπως ζῶμεν, ἃς μὰς γράψῃ πλεον νὰ μὴ τὴν παρενοχλῶμεν μάτην· εἰ δὲ καὶ φίλος καὶ πατήρ ἡμῶν ὑπάρχων συμπάσχει, καὶ βούλεται ἀγαθόν τι ποιήσασθαι, ἰδοὺ, δόξα τῷ Θεῷ, γέγονε καὶ ἡ εἰρήνη καὶ συνῆξις δεξιῶς τὰ πάντα. Λοιπὸν ἃς γράψῃ τῷ Οὐγκροβλαχίας ὑπὲρ ἡμῶν ὅ, τι τὴν φωτίση ὁ Κύριος· ἃς μὴ φείδεται νὰ συντόχῃ καὶ τῷ ἄρχοντι δραγουμάνῳ τὰ πρόσφορα, τὰ συμφέροντα. Ὅταν γὰρ ἠθέλαμεν τὴν ἀνάπαυσίν μας ἔχειν, οὔτε εἰς Ἀδριανού ἤρχομασθαι, οὔτε πρόξενοι τοῦ ἀσχάλλειν καθ' ἡμῶν ἐγεγόμεν. Καὶ ἡ μὲν Μακαριότης σου νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ ἡμῶν εἶναι δίκαιον, ὡς ὑπὲρ τέκνων καὶ φίλων ἀρχαίων· τὸ δὲ νὰ εἰσακουσθῇ, νὰ οἰκονομήσῃ Κύριος ὁ Θεός· πεποιθήμεν ὅμως ὅτι θέλει εἰσακουσθῇ, παραδείγματα πολλὰ ἔχοντας καὶ ἡξέυρωντας καὶ τὴν Ἐνδοξότητά σου φιλάγαθόν τε καὶ εὖνουν καὶ φρόνιμον. Παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ [μὴ] λυπηθῇ, καὶ νὰ μὴ μὰς παρίδῃ ἄνευ παραμυθίας· αἱ δὲ θεῖαι ταύτης εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1713, Ἰουνίου 22.

Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Σῆς θειοτάτης Μακαριότητος ἐν Χριστῷ παῖς.

Ἰω. Κωνσταντίνος Δούκας Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 120-1, n° 53.)

Serisoarea lui Constantin Duca Voevod către Hrisant, supărat pentru că nu s'a răspuns la scrisorile lui, făcându-i știut ale bolii lui și rugându-l să scrie pentru el Domnului Ungrovlahiei și dumisale dragomanului.

1713, Iunie în 22.

Am scris Fericirii Tale și cu dumnealui boierul Dimitrachi Eupragiotes, dar și acum scriu tot pentru aceasta, pentru care scrisei atunci, fiind în pat și suferind de boală de rinichi și căzând la cea mai mare lipsă, așa încât n'am de nicăiri vre-o mângâiere; dacă deci ne-ai părăsit și nu-Ți mai pasă de noi ori de trăim nici de cum trăim, să ni scrii ca să nu Te mai supărăm degeaba; iar, dacă, fiindu-ni și prieten și părinte, ne compătimești și vrei să faci vre-un bine, iată, slavă Domnului, s'a făcut și pacea și curg îndemănatec toate. Ci să scrii Domnului Ungrovlahiei pentru noi ce te va lumina Domnul; și să nu lași la o parte să sfătuiești și cu dumnealui dragomanul cele prielnice, cele de folos. Căci, dacă am fi avut odihna noastră, nu ne-am fi apucat (*sic*) nici de Adrianopol, nici n'am fi fost pricină de supărare împotriva noastră. Și că mijlocești Fericirea Ta pentru noi e lucru drept, fiind vorba de copiii Țăi și prieteni vechi; iar în ce privește să fii ascultat, să potrivească așa Domnul Dumnezeu; ci suntem încredințați că vei fi ascultat, având pilde multe și știind și pe Slăvirea Ta că ești iubitor de cele bune și binevoitor și cuminte. Mă rog lui Dumnezeu să nu Te întristezi și să nu mă treci cu vederea fără mângâiere; și sfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1713, Iunie în 22.

La poruncile prea-dumnezeieștii Tale Fericiri fiu întru Hristos:

Io Constantin Duca Voevod.

DXXX.

Nicolae Ruset către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea tristă a părintelui său, cerându-i o intervenire pe lângă Nicolae-Vodă Mavrocordat.

București,
1713,
30 Iunie.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Ῥωσοῦ πρὸς Χρῆσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

Serisoarea lui Nicolae Rosetti către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1713, Ιουνίου 30.

Τίμια καὶ σεβάσμια τῆς Τριτέρας Μακαριότητος γράμματα ἔλαβον, καὶ τὰ τῆς πανεράστου μοι ὑγείας αὐτῆς μαθὼν, λίαν ἐχάρην, καὶ τὰς θείας καὶ πατριαρχικὰς εὐλογίας μετ' εὐλαθείας δεξάμενοι, εὐχαρίστησα¹ κατὰ πολλὰ τῇ μεγίστῃ σου ἀρχιερωσύνῃ εἰς τὴν ἀγάπην ὅπου πρὸς ἡμᾶς εἶχεν καὶ ἔχει. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ στερεώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν θειότατον καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον, ἐν εὐημερίᾳ καὶ εἰρηνικῇ καταστάσει, εἰς ἔτη πολλὰ.

Συλλυπεῖται ἡ χριστομίμητος αὐτῆς Μακαριότης, ὡς φιλόστοργος πατήρ, εἰς τὰ ἕσα ἐσυνέβησαν εἰς τὴν πατρικὴν μας οἰκίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν κατάστασιν ὅπου ὁ ἡμετέρος γεννητῶρ² εὐρίσκεται, καὶ ὑπόσχεται ἡ ἀγαθωτάτη αὐτῆς προαίρεσις ὅτι, διδόντας ὁ Θεὸς εἰρήνην τῶν πραγμάτων, καὶ ἐρχομένην ἐδῶ, νὰ βοηθήσῃ διὰ συμβουλῆς καὶ παρακινήσεως τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν Ἀδθέντος. Εὐχαριστῶ καὶ ὑπερευχαριστῶ εἰς τοιαύτην πατρικὴν ἀγάπην· ἐγὼ δέ, ἐγνωρίζοντας ὅτι καὶ ἀπὸ αὐτοῦ δύνатаὶ ἡ Μακαριότης τῆς νὰ γράψῃ καὶ νὰ βοηθήσῃ, παρακαλῶ κατὰ πολλὰ νῆκως τε καὶ δουλικῶς, μὲ κάθε λογῆς τρόπον, ὅπου ἡ ἄκρα αὐτῆς σύνεσις οἶδεν, νὰ μᾶς συνδράμῃ, καὶ νὰ ὑπερμαχήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλον ἐλπίδα δὲν ἔχομεν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸν πάντα δυνάμενον Θεόν, καὶ εἰς τὴν κατὰ πνεῦμα πατρικὴν αὐτῆς ἀγάπην· ἡμεῖς δὲ μένομεν ὑπόχρεοι νὰ δουλεύσωμεν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὰς ἀγίας αὐτῆς προσταγὰς. Θέλουμεν σημειώσῃ καὶ πρὸς τὸν ἡμέτερον γεννήτορα τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Σῆς Μακαριότητος, αἵτινες θέλουν τοῦ εἶναι εἰς μεγάλην παραμυθίαν καὶ ἄνεσιν εἰς τὰ λυπηρά. Ἡ κατὰ πνεῦμα θυγάτηρ αὐτῆς Δομνίτζα³ μετὰ τῶν ἡμετέρων τέκνων εὐλαβῶς ἀσπάζονται τὰς μακαρίας αὐτῆς χεῖρας· αἱ δὲ θεοποιεῖς καὶ πανάγιοι εὐχαὶ τῆς μεγίστης σου ἀρχιερωσύνῃς εἴησάν μοι ἐν βίῳ παντὶ βοηθοὶ καὶ φυλακτήριοι.

1713, Ιουνίου 30, ἀπὸ Βουκουρέστι.

Τῆς Τριτέρας Μακαριότητος πρόθυμος καὶ ταπεινόςτατος δοῦλος.

Νικόλαος Ρωσσέτος.

(Legrand, Recueil, pp. 121-2, n° 54.)

1713, Iunie în 30.

Am primit scrisorile-Ți cinstite și venerate și, aflând cele despre sănătatea-Ți preadorită, m'am bucurat foarte, și, primind cu evlavie dumnezeieștile și patriarhiceștile Tale binecuvântări, am mulțămît mult preamarii Tale arhierii pentru iubirea ce ai avut față de noi și o ai. Domnul Dumnezeu să Te întărească în prea-dumnezeiescul și apostolicescul Tău Scaun, în fericire și stare pașnică, întru mulți ani.

Te întristezi cu noi Fericirea Ta îndreptată după Hristos, ca un iubitor părinte, pentru câte s'au întâmplat în casa noastră părintească, și mai ales pentru starea în care se află părintele nostru, și făgăduiește prea-buna-Ți aplecare că, dând Dumnezeu pacea lucrurilor, și fiind aici, să ajuți cu sfatul și îndemnarea prea-înălțatului nostru Domn. Mulțămesc și prea-mulțămesc pentru o astfel de părintească iubire; ci eu, știind că și de acolo poți Fericirea Ta să scrii și să dai ajutor, Te rog mult, ca un fiu și rob, în tot chipul ce vei ști cu prea-înălta-Ți înțelepciune, să ne ajuți și să Te lupți pentru noi la nevoie, căci nici n'avem nădejde în altul decât numai în Dumnezeu cel ce toate le poate și în iubirea-Ți duhovnicească de părinte; iar noi rămânem îndatorați a sluji după putere la sfințele-Ți porunci. Vom vesti și părintelui nostru rugăciunile și binecuvântările Fericirii Tale, care-i vor fi spre mare mângâiere și odihnă în cele jalnice. Fiica Ta duhovnicească Domnița și cu copiii noștri sărută cu evlavie mâinile-Ți fericite; iar rugăciunile ascultate de Dumnezeu și preasfinte ale preamarii Tale arhierii să-mi fie în toată viața de ajutor și pază.

1713, Iunie în 30, de la București.

Al Fericirii Tale gata și prea-smerit rob:

Nicolae Ruset.

¹ Legrand: εὐχαρίστησα.² Iordachi Ruset Vistierul. Eră mazil, disgrățiat.³ Aneuța, fiica Brâncoveanului.

DXXXI.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre bucuria pentru pacea cu Rușii și primejdia unui nou războiu pentru Moldova ca și pentru Împărăție.

1713,
1-iulie.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον περὶ τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας, τῆς κατενύσσεως τῶν συγχρόνων πολιτικῶν ταραχῶν καὶ τοῦ φόβου τῆς ἐπαναλήψεως αὐτῶν.

1713, Ἰουλίου 1.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν ὑγίειαν τῆς ὑπερεχάρημεν. Ἐδεχθήμεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ὅριζει περὶ τοῦ πρέσβους τῆς Φράντζας¹ ὅτι φαίνεται χρηστὸς τοῖς λόγοις, ἀλλ' ἡ τὰ ἔργα δὲν εἶναι σύμφωνα ἢ Ὑμετέρα Μακαριότης ἔχει ἄκραν σύνεσιν καὶ περίνοιαν, καὶ θέλει προτιμήσῃ τὸ συμφερώτερον· ἡμεῖς δὲ μένομεν ἔτοιμοι εἰς τοὺς ὁρισμούς τῆς, καὶ πάντοτε πρόθυμοι νὰ δουλεύσωμεν τῷ Πανηγύῳ Τάφῳ εἰς τὰ κατὰ δύναμιν.

Πρὸς τοῦτοις ὁρίζει ὅτι τὰ αὐτόθι, πῶς ἔτρεξαν καὶ τρέχουσι, τὰ σημειοῦσιν ἄλλοι καὶ σαφέστερον καὶ πλατύτερον· εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὅπου, ἂν καὶ συνεσκιασμένως, ὅπως σαφέστερον ὑπαινίστατο τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ὅτι καὶ ἡμεῖς παρομοίως συνεικάζομεν καθὼς καὶ ἡ ἄκρα τῆς σύνεσις, καὶ μόνον ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ νὰ εἶναι μόνιμα τὰ γεγονότα, καὶ νὰ κατενύσῃ τὰς ταραχάς². ὅτι, νὰ μᾶς πιστεύσῃ ἢ Ὑμετέρα Μακαριότης, πῶς πλέον ἀπεκάμαμεν, καμία δύναμις δὲν ἔμεινε, καὶ λοιπὸν παρακαλοῦμεν θερμότερα τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ καθικτεύσῃ τὸ θεῖον νὰ μᾶς βοηθήσῃ, καὶ νὰ ἐμπαδίσῃ αὐτὸ τὸ νέον ἐπιχείρημα ὅπου τώρα ἡδουλήθησαν νὰ κίμουν· τὸ ὅποιον ὅχι μόνον εἶναι φοβεροποιὸν εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον, ἀλλὰ καὶ ἀνωφελές, ἴσως καὶ ἐπιβλαβές εἰς τὴν Βασιλείαν.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν σιγὰ τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ὑγείας τῆς, καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀμύπητοι καὶ πανευτυχεῖς.

ἀφ' ἡ', Ἰουλίου α'.

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant despre solul Galiei (Franciei), potolirea tulburărilor politice ale zilei și frica de revenirea lor.

1713, Iulie 1-iu.

Am primit preasfințita scrisoare a Fericirii Tale, și ne-am bucurat de buna și dorita-Ți sănătate. Am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am aflat și cele scrise pe rând.

Spui cu privire la solul Franciei că se pare bun după vorbe, dar faptele nu se potrivesc cu ele; Fericirea Ta ai înaltă pricepere și istețime, și vei alege ce e mai de folos; iar noi rămânem gata la poruncile Tale și totdeauna la îndemână spre a sluji Prea-Sfântului Mormânt în ce putem.

Pe lângă acestea spui că cele de acolo, cum s'au întors și se întorc, le vestesc alții și mai sigur și mai pe larg; ei mulțămim și Reverenței Tale că, de și pe scurt, dar mai sigur ni-ai dat să înțelegem starea de lucruri, căci și noi tot cam așa judecăm ca și înalta-Ți înțelegere, și numai preabunul Dumnezeu să binevoiască a face să fie statornice cele întâmplare, și să potolească tulburările; căci, să ne crezi Fericirea Ta că am decăzut mult, că n'a mai rămas vre-o putere, și, de altfel, rugăm foarte călduros pe Reverența Ta să faci rugăciune lui Dumnezeu să ne ajute și să împiedece acea nouă întreprindere pe care acum au voit s'o facă; care nu numai că e aducătoare de peire acestui loc nenorocit, dar și fără folos, ba poate și dăunător pentru Împărăție.

Ne rugăm să mai avem dese ori sfințita scrisoare a Reverenței Tale, pentru vădirea hunei și mult doritei Tale sănătăți, și sfințele-Ți rugăciuni. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu îndelungați și cu totul fericiti.

1713, Iulie 1-iu.

¹ Desalleurs.

² Pentru tratatul ruso-turc v. mai sus, p. 529 și nota 2.

Τῆς Ἑτρετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρίσμοις.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 123-4, n° 55.)

Al Fericirii Tale flu întru Hristos și cu
totul la porunci:

Io Nicolae Voevod.

DXXXII.

1713,
14 Iulie.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre
venirea lui apropiată în Țara-Românească, pregătirile Turcilor și siguranța că
Rușii voiesc numai pacea de care se bucură.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Βασαράβα πρὸς
Χρύσανθον, εὐχὰς διατυπῶντος ὑπὲρ τοῦ με-
λετωμένου ταξιδίου του καὶ εἰδοποιῶντος τὴν
ἀποστολὴν ἀμαξίων, ὡς καὶ περὶ τινων πολι-
τικῶν γεγονότων ταραχῶν, κ. τ. λ. κ. τ. λ.
κ. τ. λ.

1713, Ἰουλίου 14.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια τῆς Μακαριότητος
τῆς ἀπὸ γ' καὶ θ' τοῦ τρέχοντος γεγραμμένα
ἐλάβομεν, καί, ἐξ ἀμφοτέρων πληροφορηθέντες
τὴν ἐφετην ἡμῖν ὑγίαιαν τῆς, ἀπὸ θαθῶν καρ-
δίας ὑπερεχάρημεν.

Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς
καὶ εὐλογίας.

Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειωθέντα.

Εἰς τὸ πρῶτόν τῆς τίμιας, ὀρίζει νὰ τῆς
στείλωμεν τὰ ἀμάξια καὶ τοὺς καλαχασσε-
γμένῃδες, ὡσὰν ὁποῦ πλέον ἡτοιμάσθῃ διὰ
τὸ κίνημα. Εἰς τὸ δεῦτερον, ὀρίζει νὰ εἶναι
μερικὴ ὁπορὸν περὶ τῶν ῥηθέντων, ἕως νὰ
ἰδῇ τὴν ἔκβασιν τῶν πάλιν συγχυσθέντων
πραγμάτων.

Καί, ὅσον μὲν διὰ νὰ ὀρίσῃ ἐδῶ ἡ Μακα-
ριότης τῆς, πῶς οὐ μόνον εἶναι ἐπιθυμητὸν
εἰς τοῦ λόγου μας, ἀλλὰ παρακαλοῦμεν διὰ
νὰ ἀξιωθοῦμεν νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ μὲ
μίαν ἡμέραν πρωτύτερα, τοῦτο εἶναι ὁμολο-
γούμενον. Ὅσον δὲ καὶ διὰ νὰ τὴν διὰσωμεν,
τοῦτο δὲν τολμῶμεν νὰ τὸ κάμωμεν, παρὰ
μόνον ἐκείνο ὁποῦ γνωρίσῃ ἡ σύνεσις τῆς
διὰ συμπεριώτερον καὶ ἀζήμιόν τῆς, ἐκεῖνο
καὶ θέλει ἀκολουθήσῃ.

Λοιπὸν, καθὼς τῆς ἐπρογράψαμεν, ἰδοὺ
ὁποῦ σήμερον ἡμεῖς κινούμεν ἓνα ἀμάξιον μὲ
μερικὰ ἄσπρα ὁποῦ εἶναι νὰ δοθῶσιν εἰς τὰς
ἐνεστώσας ἀνάγκας καὶ ταλαιπωρίας μας, καὶ
μὲ αὐτὸ πέμπεται ὁ βατάχος τῶν καλαράση-
δῶν μας μὲ ἓνα καλαράσην καὶ τέσσαρας
σεγμένῃδες, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τὴν σήμερον ἕως
μίαν ἐβδομάδα λογαριάζομεν σὺν Θεῷ συλ-
λήπτορι νὰ φθάσῃ καὶ αὐτοῦ ὅθεν φθάνοντας
τὸ ἀμάξιον αὐτοῦ, εἰ μὲν καὶ ἡ Μακαριότης
τῆς εἶναι ἐτοιμοτάτη, καὶ δὲν τὴν ἐμποδίζει

Serisoarea lui Constantin Basarab către
Hrisant, făcând rugăciuni pentru plănuita
călătorie și vestindu-i trimeterea de căruți,
precum și pentru unele întâmplări poli-
tice, tulburări, ș. a., ș. a., ș. a.

1713, Iulie în 14.

Două cinstite și venerate scrisori ale
Fericirii Tale, scrise la 8 și 9 ale lunii
acesteia, le-am primit, și, din amândouă
aflând dorita-Ți sănătate, din adâncurile
inimii foarte ne-am bucurat.

Am primit și părinteștile Tale rugă-
ciuni și binecuvântări.

Am aflat și cele însemnate într'însele.

În cea d'întâiu cinstită serisoare, ni spui
să trimetem căruța și pe călărașii seimeni,
de oare ce te-ai gătit cu totul să pleci. În
a doua, spui să se facă oarecare zăbavă
pentru cele spuse, până vei vedea la ce
capăt vor ieși lucrurile iarăș tulburate.

Și, cât despre aceia ce spui acolo Feri-
cirea Ta cum că nu numai ești dorit de noi,
ci ne rugăm a fi învredniciți să Te vedem
și cu un ceas mai înainte, aceasta e ade-
vărat. Iar, cât despre aceia că să-Ți facem
silă, aceasta nu îndrăznim a o face, ci
numai aceia ce va cunoaște înțelepciunea
Ta că e mai cu folos și fără paguba Ta,
aceia se va și împlini.

Dar, cum Ți-am scris și mai înainte,
iată că astăzi pornim o căruță cu câțiva
bani care sunt a se da la nevoile și mi-
zeriile noastre de acum, și cu dânsa se tri-
mete vătahul călărașilor noștri cu un că-
lăraș și patru seimeni, care de azi într'o
săptămână socotim cu ajutorul lui Dum-
nezeu să și ajungă acolo; și, deci, sosind
căruța acolo, dacă și Fericirea Ta ești cu
totul gata și nu te împiedecă apoi vre-o
împrejurare, se va întrebuiască acea căruță
pentru folosul Tău, cu toți oamenii Tăi;
căci o asemenea poruncă am dat-o întru
aceasta și boierilor noștri. Iar, dacă nu te

καθεξῆς κἀνένα περιστάτικόν, θέλει μεταχειρισθῇ αὐτὸ τὸ ἀμάξιον εἰς τὴν χρεῖαν τῆς με' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους· ὅτι τοιαύτην προσταγὴν ἐδώσαμεν περὶ τούτου καὶ τοῖς ἄρχουσίν μας. Εἰ δὲ καὶ δὲν τὴν συγχωρῇ ἡ ἐνεστῶσα πολυότροφος καὶ πολύτρεπτος φορὰ τοῦ καιροῦ, θέλει κάμῃ ἐκεῖνο ὅπου τὴν φωτίσῃ ὁ Κύριος.

Ὅριζει πῶς καὶ πάλιν ἐσυγχύσθησαν οἱ αὐτοὶ¹, μαθόντες ὅτι πλησιάζουσι πολλὰ πλῆθη τῶν ὑπεναντίων των², καὶ θαυμάζομεν τίνες εἰσὶν οὗτοι οἱ ἐφευρίσκοντες καὶ μεταδίδοντες τοιαῦτα ψεύδη· ὅσον μὲν πῶς καὶ ἐκεῖνοι, ὡς ἄνθρωποι, καὶ ὅχι καθὼς ζῶα, ἀκούοντες τούτων τὴν ἐτοιμασίαν, ἡτοιμάζοντο καὶ εὗρισκονται ἔξυπνοι, τοῦτο εἶναι πασιδῆλον. Ὅσον δέ, τὸ νὰ καταβαίνωσι με' πολυάριθμον στρατιάν, τοῦτο εἶναι ψευδέστατον· ἐκεῖνοι μάλιστα, τώρα ἐν ὁστέροις μαθόντες τὴν τῆς ἀγάπης ἐπιθεβαίωσιν, καὶ ἐχάρησαν καὶ τρόπον τινὰ ἔπαυσεν ἡ μεγάλη των ἐννοια καὶ προσοχή, καθὼς τοῦτο θέλει τὴ γνωρίσῃ καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους τὴ ἔγγραφον ἀμὴ αὐτοὶ τί ταραττονται καὶ θορυβοῦνται χωρὶς τινὸς ἀληθείας καὶ κατεπειγούσης χρείας;

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· τὸ δὲ τίμιόν της καὶ αὐθις νὰ μὴν μὰς λείπῃ, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὀχρεία καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἶησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

Ῥψιγ', Ἰουλίου ιδ'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς της.

Ἰω. Κωνσταντῖνος Βασαράδας Βοεβόδας.

(Legrand, Recueil, pp. 124-6, n° 56.)

va îngădui acest mers mult întortochiat și mult sucit al vremii, vei face ce Te va lumina Domnul.

Spuie că iarăș s'au supărat cei de acolo, aflând că se apropie mari mulțimi ale protivnicilor, și ne mirăm cine sunt aceia cari află și răspândește asemenea minciuni; iar, cât despre aceia că și ei, ca oamenii, și nu ca niște vite, aflând de gătită a acestora, s'au gătit și ei și se află treji, e vădit la toți. Dar că să se coboare cu oaste multă la număr, e cea mai mare minciună; ba chiar, aflând acum în cele din urmă întărirea păcii, s'au și bucurat și oarecum a și încetat marea lor grijă și pază, cum o va face știut și, din altă parte, scrisul; dar aceștia ce se tulbură și fac tărăboiu fără vre-o nevoie adevărată care să-i îndemne?

Acestea deocamdată; iar cinstita-Ți seri-soare nici de acum înainte să nu ni lipsească pentru a ne bucura de sănătatea-Ți dorită și de părinteștile Tale rugăciuni, care să și fie cu noi în toată viața.

1713, Iulie în 14.

Al Fericirii Tale fin duhovnicesc și cu totul la porunci:

Io Constantin Basarab Vocvod.

DXXXIII.

Iacob Manos din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre manuscriptele lui Maxim Margunios, episcop de Citera, și Chiril Lukaris, ce sunt a se trimete lui Nicolae Mavrocordat.

1713,
10 August.

Ἐπιστολὴ Ἰακώβου Μάνου Ἀργεῖου πρὸς Χρύσανθον ζητούντος ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας χειρόγραφά τινα Μαξιμίον τοῦ Μαργουνίου καὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως κ. τ. λ.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ τὴν σεβασμίαν αὐτῆς

Serisoarea lui Iacob Manos din Argos către Hrisant, cerând să se trimeată Domnului Moldovei unele manuscripte ale lui Maxim Margunios și lui Chiril Lukaris ș. c. l.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimul și a toată Palestina, părinte prea-venerat.

Fericirii Tale prea-venerate mă închin ca un rob și-Ți sărut venerata dreaptă, ru-

¹ Turcii.

² Rușii.

δεξίαν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, θεόμενος ἐκτενῶς τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ ἡμῶν ὅπως διατηροῖται αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον, ὁγιᾶ, μακρόβιον, ἀμέτοχόν τε παντὸς ἀνισροῦ καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀνωτέρων, ἐν ἐπιτυχίᾳ πάντων τῶν καταθυμίων.

Ἔχει πάντως εἰς μνήμην ἡ Μακαριότης αὐτῆς τὸ χειρῖσιον ἐκείνο παλαιὸν βιβλίον ὅπου εἶχεν ἰδιοχειρογράφους τινὰς ἐπιστολάς Μαξίμου τοῦ Μαρτυνίου¹ καὶ τινὰ σημειώματα Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, τὸ ὅποιον ἔλαβε διὰ τὰ τὸ ἰδίῳ. Τοῦτο τὸ ἐζήτησεν ὁ ἐκλαμπρότατος Ἀθρόντης νὰ σταλθῇ εἰς τὴν Μπογδανίαν. Καὶ παρακαλῶ τὴν θεοκόσμητον αὐτῆς Μακαριότητα, εἰ μὲν καὶ τὸ ἔχῃ μαζῇ, ἂν εἶναι ἕρισμός της, νὰ σταλθῇ ἐδῶ εἰς τοῦ λόγου μου διὰ τὰ τὸ στείλω καὶ μὲ ἄλλα τινὰ πράγματα· εἰ δὲ καὶ τὸ ἄφῃσεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ μετοχίου, δεῖμαι νὰ γίνῃ προσταγή διὰ σεβασμίου της γραμματος πρὸς τὸν ὑσιώτατον καθηγουμένον κὺρ Ἀθανάσιον νὰ μὲ τὸ δώσῃ. Ἔτι δὲ ἐκετεύω καὶ ἀντιβολῶ νὰ ἔχω συγγνώμην παρὰ τῇ συγγνωμονικότητι αὐτῆς Σεβασμιότητι. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς θεοτιμῆτος αὐτῆς Μακαριότητος εἴσαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Ἀψιγ', Ἀθροῦστον ε'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος δοῦλος καὶ ὄλος εἰς τοὺς ἕρισμούς.

Ἰακουμῆς διδάσκαλος².

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

gându-mă călduros de Dumnezeu nostru cel slăvit în Treime ca să Te păzească fără boli, nevătămat, voios, sănătos, întru mulți ani, fără împărtășire de ceva supărător și mai presus de cele împotriva, în dobândirea tuturor celor dorite.

Îți aduci aminte Fericirea Ta de acea veche carte scrisă cu mâna care are câteva scrisori originale ale lui Maxim Margunios și unele însemnări ale lui Chiril Lukaris, pe care ai luat-o ca s'o vezi. Aceasta a cerut-o prea-luminatul Domn a se trimete în Moldova. Și mă rog de Fericirea Ta împodobită de Dumnezeu, dacă o ai acolo, dacă vrei să mi se trimeată mie aici, spre a o trimete și cu alte lucruri; iar, dacă ai lăsat-o în biblioteca metohului, mă rog a se face poruncă prin respectata-Ți scrisoare către prea-cucernicul kategumen chir Atanasie ca să mi-o dea. Și iarăș mă rog și te poftesc să flu scuzat de Reverența Ta cea prea-iertătoare. Iar anii Fericirii Tale celei de Dumnezeu cinstite să fie prea-mulți și cu totul fericți.

1713, August în 10.

Al Fericirii Tale prea-venerate rob și cu totul la poruncă:

Iacomi dascălul.

DXXXIV.

1713,
14 August.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre așteptarea acestuia la București.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Βασαράβα πρὸς Χρόσανθον δηλοποιούντος τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὅπως ὅσον τάχος ἴδῃ αὐτὴν ἀφικνούμενον εἰς Βουκουρέστιον, κ. τ. λ.

1713, Ἀθροῦστον 14.

Τὸ ἀπὸ τῆς ζ' τοῦ τρέχοντος γεγραμμένον τίμιον αὐτῆς ἐλάβομεν καὶ διὰ τὴν ἑφετὴν ἡμῖν ὁγίειαν τῆς ὀλοφύχως ὑπερεχάρημεν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα· καί, ἐπειδὴ ὀρίζει ὅτι κατὰ τὴν εἰς τοῦ τρέχοντος ἦτον νὰ κινήσῃ ἀπὸ Ἀδρια-

Scrisoarea lui Constantin Basarab către Hrisant, arătându-i dorința ca să-l vadă cât mai curând sosit în Buenrești ș. c. l.

1713, August în 14.

Am primit cinstita-Ți scrisoare scrisă la 7 ale lunii curente și ne-am bucurat peste măsură de sănătatea-Ți nouă dorită. Am primit și părinteștile Tale rugăciuni și binecuvântări. Am aflat și cele însemnate acolo; și, de oare ce spui că la 12 ale curenteai erai să pleci din Adrianopol către părțile noastre, nu mai avem la ce

¹ V. vol. XI, pp. 488, 514 nota 1, 518-9, 707 nota 6, 778 nota 1.

² Pentru Iacob Manu, „principele filosofilor” Țarigradului, directorul „Școlii Neamului”, întemeiată de Alexandru Mavrocordat Exaporitul, la *Iudaicele cărui el scrisese prefața*, v. C. G. Mano, *Documente din secolele al XVI-lea—XIX-lea privitoare la familia Mano*, București 1907, p. xvi și urm., p. 65 și urm.

νοῦ πρὸς τὰ ἡμέτερα, δὲν ἔχομεν πλεον εἰς
τί νὰ ἀποκριθῶμεσθον, παρὰ μοναχὰ τὴν πε-
ριμένονεν ὑπὲρ χερσὶ καὶ ἀναπεπταμένη
διανοίᾳ, διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν κατὰ τὸν
πόθον μας καὶ νὰ τὴν συγχαρῶμεν ὁ δὲ ἄγ-
γελος Ῥαφαὴλ νὰ εἶναι φύλαξ καὶ σκεπαστὴς
ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς ἵνα μὴ προσκόψῃ
πρὸς λίθον τὸν πόδα της, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν
περιφρουρήσῃ ἀνωτέραν καὶ ὑπερκειμένην πά-
σης ἐναντίας περιστάσεως.

Ἡμεῖς ἐδώσαμεν κάθε προσταγὴν καὶ πα-
ραγγέλλαν τῇ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνθυπάτῳ ἄρ-
χοντι θαυνοῦντι¹ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ ὅπως,
φθάνουσα ἡ Μακαριότης της ἐκεῖσε, νὰ τὴν
ἀποδεχθῶσιν ὡς ἐκ μέρους μας μετὰ τῆς
ἀνγκυρώσεως ἐκλαβητικῆς δεξιώσεως, καὶ νὰ
δώσωσι καὶ ἡμῖν τὴν εἰδήσιν τῆς πολυποθῆτου
ἡμῖν παρουσίας της. Θέλει μᾶς γράφῃ ὅμως
καὶ ἡ Μακαριότης της διὰ νὰ ἡξεύρωμεν τὸ
πότε ἐφθάσε, καὶ πότε μελετᾷ νὰ ὀρίσῃ καὶ
εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ Στέλλια², τῆς ὁποίας ὁ
ἡγούμενος καυχᾶται πὺς ἔχει κάθε ἐτοιμα-
σίαν διὰ τὴν Μακαριότητά της.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ πανά-
γλαι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν δόξῃ παντί.
,αψιγ', Ἀυγούστου 18'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος οἶδος κατὰ πνεῦμα
καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὀρίσμούς.

Ἰω. Κωνσταντίνος Βασαραβάς Βοεδόδας.

(ὕστερογρ.) Περιεργίας χάριν πέμπουμεν τῇ
Μακαριότητι της τὸν παρόντα μπαχτζέν, ὅπου
ἔχει νελέρ νελέρ βεπάνια, καὶ θέλετε τὰ ἔχῃ
ἐγλεντζέν εἰς τὴν στράταν.

(Legrand, *Recueil*, pp. 126-7, no 57.)

σά-Τι răspundem, decât că Te așteptăm cu
mânile întinse și cu gând voios, ca să Te
întâlnim după dorul nostru și să ne bu-
curăm cu Tine; iar ingerul Rafail să fie
păzitor și ocrotitor în toate drumurile Tale
ca să nu se ciocenească de piatră piciorul
Tău, ci să Te păstrezi mai sus și mai
presus de toată întâmplarea protivnică.

Noi am dat toată porunca și vestirea
celui din București ispravnic, dumnealui
Barbă-Deasă, și celor cu el ca, sosind Fe-
ricirea Ta acolo, să Te primească ei ca
din partea noastră cu ospitalitatea evla-
vioasă ce se cuvine și să ni dea și nouă
știrea mult doritei Tale prezențe. Ci ni vei
serie și Fericirea Ta ca să aflăm când ai
venit, și când te gândești a pofti și la
enoria Stelei, al cării egumen se bucură
că are toată gătirea pentru Fericirea Ta.

Acestatea deocamdată; iar preasfintele-Ți
rugăciuni să fie cu noi în toată viața.

1713, August în 14.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc și cu
totul la poruncă:

Io Constantin Basarab Vocvod.

(P. S.) Pentru distracție trimet Fericirii
Tale această *baccea* (grădină), ce are ri-
dichi *nelèr, nelèr* (turește), și o vei avea
de petrecere pe cale.

DXXXV.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre starea Moldovei,
zidirea Hotinului și sosirea Patriarhului în țările de la Dunăre.

1713,
21 August.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μανροκορδάτου πρὸς
Χρῖσανθον περὶ τῆς ἐπισφαλούς τῶν πραγ-
μάτων καταστάσεως ἐν Μολδαβίᾳ, τῶν ἀνα-
φρεσιῶν ταραχῶν ἕνεκα τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ
Χωτινίου, τῆς προσεχούς τοῦ Πατριάρχου εἰς
Ἰάσιον ἀφίξεως κ. τ. λ.

1713, Ἀυγούστου 21.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακα-
ριότητος ἐλάθομεν καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ
ἐφετῆς ὁμιλίας της λίαν ἐχάρημεν. Ἐδέχθημεν
μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς,

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant, despre starea nesigură a lucrurilor
în Moldova, tulburările ce au răsărit din
pricina zidirii Hotinului, apropiata sosire
a Patriarhului la Iași ș. c. l.

1713, August în 21.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale
le-am primit și ne-am bucurat foarte de
buna și dorita-Ți sănătate. Am primit cu
evlavie și sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți foarte

¹ O poreclă glumeață de boier. Domnul va fi fost la Târgoviște ori la moșii.

² Stelea, biserica din Târgoviște.

καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ὅπου δὲν διαλείπει νὰ μᾶς παρηγορῇ, καὶ νὰ μᾶς παροτρύνῃ νὰ μὴ καταπίπτωμεν εἰς τὰς περιστοιχούσας πολυτρόπους καὶ πολυπλόκους καιρικὰς ἀνωμαλίας, αἱ ὁποῖαι ὅτι εἶναι ἀλλεπάλληλοι καὶ σχεδὸν ἀφόρητοι, εἶναι φανερόν· μόνον ὁ ὕψιστος Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἐπιβλέψῃ ἰλέῃ ὄμματι καὶ νὰ πηδαλιονήσῃ τὸ σαθρὸν τοῦτο σκάφος τῆς πολυπαθοῦς Μολδαβίας, ὅπου κυμαίνεται μέσα εἰς πέλαγον τσοσούτων ἀναγκῶν, καί, κατευνάζων τῇ θείᾳ αὐτοῦ δυνάμει καὶ προνοίᾳ τοὺς ἀνεγειρομένους τυφῶνας, νὰ μᾶς καθορίσῃ εἰς ἀσφαλείας λιμένα. Ὅντες ὅμως κάτοχοι εἰς ἀθυρίαν, ἡσθάνθημεν μεγάλην παραμυθίαν καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν διὰ τὴν εἰς τὰ ὧδε εὐδοθησάν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐπιφοίτησιν καὶ παρουσίαν. τὴν ἡμῖν πρὸ πολλοῦ εὐκαταίαν καὶ ἐφειωτέραν παντὸς ἀγαθοῦ· μάλιστα ἐκ τούτου συνεικόζομεν πῶς ἡ ἄκρα αὐτῆς φρόνησις νὰ ἐπληροφορήθῃ τὴν θεθαίωσιν τῆς εἰρήνης, καὶ νὰ ἐλπίσῃ τὴν διάλυσιν τῶν θυρόδων ὅπου, κατὰ τὸ παρόν, ἀνεφύησαν μετὰ τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ Χωτινίου καὶ τῶν προσδραμόντων τῇ Βασιλείᾳ Λέχων. Ἐχόντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ὀγαθὰς ἐλπίδας νὰ εἰρηνεύσουσιν καὶ ἐδῶ τὰ πράγματα καὶ νὰ οἰκονομήσῃ ὁ Θεός, διὰ τῶν ἀγίων τῆς εὐχῶν, χωρὶς ἄργητα καὶ τὴν ἡμῶν εἰς Γιάσι εἰρηνικὴν ἐπάνοδον, μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ προθυμίας καὶ παρακαλοῦμεθα καὶ δλοφύχως ἐκδεχόμεθα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὴν ἡμῶν σεβασμιώτατον πατέρα, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν πανάγαθον Θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἐν τάχει νὰ ἀσπασθῶμεν μετὰ διαπύρου ἐδλαθείας τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν, καὶ νὰ μεταλάβωμεν τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, ἡμεῖς τε καὶ πᾶν τὸ ἐνταῦθα τῶν ὀρθοδόξων σύστημα.

Κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, θέλομεν γράψῃ θερμὰ τῷ τε ἡμετέρῳ παμφιλτάτῳ ἀδελφῷ καὶ τῷ ἄρχοντι κυρίτῃ Δημητράκῃ Ἰουλιανῷ διὰ νὰ φέρωνται μετὰ θομῆς εἰς τὴν δούλευσιν αὐτῆς, ἀγκαλὰ ἄμφότεροι, καθὼς δὲν τὴν λανθάνει, ὅπως ἐξήρτηται τῶν νευμάτων τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ εἶναι προθυμύτατοι εἰς τοὺς ὀρισμούς τῆς.

Παρακαλοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα τὴν θείᾳ βοηθείᾳ καὶ ταῖς ἀγίαις αὐτῆς εὐχαῖς καὶ προσληπαρήσεσι θάλλουσαν μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν πατρὸς ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Βασταράβα-Βόδα καὶ ἡμῶν

μυλῆμιν; ἀμ ἐνοσκούτ σὶ ἐελε σερὶσε πε ράνδ.

Μυλῆμιν Φερειρὶι Τάλε κὰ νυ λῖπσεσὶ α νε μᾶνγᾶιᾶ σὶ α νε ἰνδemuᾶ σὰ νυ φιν ἀβᾶτυτὶ δε ἰνecυcateλε ἀnomαλῖι ἀλε τῖmпу-luῖ, ce ne ἰncunῃυᾶ, care, cᾶ vin una dupᾶ alta σὶ sunt cu totul de nesuferit, vᾶdit lucrᾶ este; numai Dumnezeu prin rugᾶciunile-Ṭi ascultate sᾶ priveascᾶ cu ochiu milostiv σὶ sᾶ cᾶrmuiascᾶ aceastᾶ corabie putredᾶ a mult pᾶṭitei Moldove, care se zbate ἰn mῃjlocul mᾶrii atᾶtor nevoi, σὶ, potolind cu dumnezeiascᾶ Lui putere σὶ ἰngrijire furtunile stᾶrnite, sᾶ ne porneascᾶ spre limanul siguranṭei. Ajungᾶnd ἰnsᾶ la desnᾶdᾶjduire, am simṭit o mare mᾶn-gᾶiere σὶ sufleteascᾶ bucurie pentru bine ἰndreptata venire σὶ prezentᾶ ἰn aceste pᾶrṭi a Reverenṭei Tale, pe care de mult o doriam σὶ o poftiam mai presus de tot binele; mai ales din aceasta scoatem cᾶ ἰnalta-Ṭi ἰnṭelepciune ai fost ἰnṣtiṭṭᾶtᾶ de ἰntᾶrῖrea pᾶcii σὶ cᾶ nᾶdᾶjduieṣti ἰmṭrᾶṣtiarea tulburᾶrilor care astᾶzi au rᾶsᾶrit cu pornirea zidirii Hotinului σὶ cu venirea la ἰmpᾶrᾶṭie a Leṣilor. Avᾶnd deci σὶ noi bune nᾶdejdi sᾶ rᾶmᾶie ἰn pace σὶ aici lucrurile σὶ sᾶ iconomiseascᾶ Dumnezeu prin sfintele-Ṭi rugᾶciuni fᾶrᾶ zᾶbavᾶ σὶ ἰntoarcerea noastrᾶ ἰn pace la Iaṣi, cu mare bucurie σὶ grabᾶ ne σὶ rugᾶm σὶ din tot sufletul ᾶṣteptᾶm pe Φερειρεα Τα, pᾶrintele nostru cel prea-venerat, σὶ rugᾶm pe prea-bunul Dumnezeu sᾶ ne ἰnvredniceascᾶ ἰn grabᾶ a sᾶrutᾶ cu ἰnfocatᾶ evlavie sfᾶnta-Ṭi dreaptᾶ, σὶ sᾶ ne ἰmpᾶrtᾶṣim de rugᾶciunile-Ṭi ascultate de Dumnezeu σὶ de binecuvᾶntᾶri, noi σὶ toatᾶ obṣtea de aici a drept-credincioṣilor.

Dupᾶ porunca Φερειρὶι Τάλε, vom serie cᾶlduros prea-iubitului nostru frate σὶ dumisale boierului Dimitrachi Iulianᾶ ca sᾶ se poarte cu ἰnimᾶ ἰn slujba Τα, de σὶ amᾶndoi, preeum nu-Ṭi scapᾶ din vedere, au atᾶrnat cu totul de ἰndemnurile Φερειρὶι Τάλε σὶ sunt prea-gata la poruncile Τάλε.

Ne rugᾶm σὶ noi de Reverenṭᾶ Τα ca sᾶ ἰngrijieṣti σὶ sᾶ adaugi ἰnalta prietenie σὶ calda iubire care cu ᾶjutorul lui Dumnezeu σὶ prin sfintele-Ṭi rugᾶciuni σὶ ἰmplorᾶri ἰnfloreṣte ἰntre iubitul nostru pᾶrinte prea-luminatul Domn Basarab-Vodᾶ σὶ noi, ca o faptᾶ a Τα, ca sᾶ rᾶmᾶie aceastᾶ legᾶturᾶ nesfᾶṣiatᾶ σὶ sᾶ se veṣ-

ἀκραιφνή φιλίαν καὶ θερμὴν ἀγάπην ὡς γέννημα αὐτῆς νὰ τὴν περιβάλλῃ καὶ νὰ τὴν αὐξήσῃ, διὰ νὰ διαμένῃ ἀρραγῆς αὐτὴς ὁ σὺνδεσμος, καὶ νὰ διαιωὺν ἀκράδαντος ἡ ἐπαινετὴ αὐτῆς σχέσις, ἡ ὁποία εἶναι παρὰ τὸ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις καὶ ἀρεστὴ καὶ ζηλωτὴ ἡμεῖς θέβαια ὡς γνήσιος υἱὸς φερόμεθα πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητα, καὶ δὲν ἀμφισβόλλομεν, καθὼς μᾶς πληροφοροῦσι μὲ τὰ τίμια αὐτοῦ γράμματα, πῶς καὶ ἡ Ἐκλαμπρότης τοῦ ἔχει σπλάγγνα πατρικὰ πρὸς ἡμᾶς.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν σιγνὰ τὰ ἱερώτατον αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθέτου ὕψους τῆς καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχάς· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

αψιγ', Αὐγούστου κα'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 127-9, n° 58.)

nicească nezguduită această stare de lucruri vrednică de laudă, care este la Dumnezeu și la oameni și plăcută și pizmută; noi de sigur ea fiu adevărat ne purtăm față de Luminăția Sa, și nu ne îndoim, precum ne înștiințează cu cinstitele-I scrisori, cum că și Luminăția Sa are o inimă părintească față de noi.

Ne rugăm să avem și de acum înainte adesea scrisoarea-Ți preasfințită pentru vădirea bunei și mult doritei Tale sănătăți, și sfintele-Ți rugăciuni; iar anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu prea-mulți și pe deplin fericți.

1713, August în 21.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voievod.

DXXXVI.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre felicitările trimise lui prin Spelaiotes (Spileotis).

1713,
29 August.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοταρῷ.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, θεόμενος τοῦ παναγάθου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνισον, εὖθιμον, ὑγιὰ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου, ὃν τῇ χάριτι διὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν μέχρι τοῦ νῦν ὑγιαίνοντες διατελοῦμεν.

Ἐδέχθην τοὺς χαίρετισμούς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος παρὰ τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου καὶ εὐχαριστῶ διὰ τὴν μνήμην. Ἡξέσρω καλῶς πῶς δὲν ἀμφισβόλλει πόσον θαρεῖα καὶ δύσσοιστος μᾶς ἐφάνη ἡ στέρησις αὐτῆς, ἀλλ' ἡ ἐλπὶς ὅτι, Θεοῦ εὐδοκούντος, θέλομεν τὴν ἀπολαύσῃ πάλιν ὑγιὰ καὶ εὖθυμον, γίνεται οὐ παραμικρὰς παραμυθίας αἰτία καὶ κουφίζει τῆς ἀθυρίας τὸ ὑπερβάλλον. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Ἡρακλείας εἰς λογὴς ἠκολούθησε καὶ εἰς τί ἀπεκατήντησεν, ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου θέλει ἔχῃ λεπτομερῆ τὴν εἰδήσιν· ὅθεν δὲν τὴν γράφω διὰ νὰ μὴν πολυλογῶ.

Παρακαλῶ δὲ νὰ μὴ μᾶς ἐβγάλλῃ ἀπὸ τὴν μνήμην τῆς, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε νὰ ἀξιούμεθα καὶ γραμμάτων δηλωτικῶν τῆς ποθεινοτάτης ἡμῶν ὑγιείας αὐτῆς· τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μα-

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara

Prea-fericite și prea-eucernice stăpâne, mă închin cu evlavie Fericirii Tale și sărut sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de preabunul Dumnezeu să Te ție fără boli, bucuros, sănătos și mai presus de orice vrăjmaș, — prin harul căruia, mulțămirea rugăciunilor Tale sfinte, până acum în sănătate petrecem.

Am primit heretisirile Fericirii Tale prin dumnealui Spelaiotes, și mulțămesc de amintire. Știu bine că nu te îndoiști cât de grea și de nesuferit ni s'a părut lipsirea de tine, dar nădejdea că te vom întâlni iarăși, cu voia lui Dumnezeu, sănătos și bucuros, e pricină de nu puțină mângâiere și ușurează covârșirea descurajării. Afacerea Patriarhului Ecumenic cu Mitropolitul Heracleii ce fel a urmat și la ce a ajuns, vei avea știință cu de-amănuntul din scrisoarea dumisale Spelaiotes; pentru care nu-Ți scriu ca să nu mai lungesc vorba.

Mă rog deci să nu ne înlături din amintirea Ta, ci să ne învrednicim și de scrisori care să vădească prea-dorita pentru noi

καριότητος εἶχσαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχίῃ. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713, Αὐγούστου 29.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 95-6, n° 61.)

sănătate a Ta; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu prea-mulți și pe deplin fericiti.

Al Fericirii Tale eu totul la poruncă.

1713, August în 29.

Ioan Mavrocordat.

DXXXVII.

Nicolae Mavrocordat către Serafim Patriarh de Alexandria; de cuprins retoric.

1713,
8 Septem-
bre.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ λογιωτάτῳ Παπᾷ¹ κὺρ Σεράφειμ.

Ἦδέα μὲν αἰεὶ καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῶν φιλοφύτων γράμματα, εἴτ' εὐροῦσι καὶ εὐθυμοῦσιν, εἴτε σκαταῖς φροντίσιν ἀπολαθοῦσιν, εἴτ' οἴκοι μένουσι καὶ γαλήνης ἀμφιλαφὺς ἀπολαθοῦσιν, εἴθ' ὁδοιποροῦσιν ἢ στρατευομένοις ἡμῖν ἀπαντῶντα. Ἀλλὰ τὰ ἄρτι φοιτήσαντα παρὰ τῆς σῆς ἐμπειρίας, ἅτε κατάλληλα ὄντα τῇ παρούσῃ τοῦ χρόνου φορᾷ, καὶ πολλῶν ἐπηρειῶν ὄγκῳ ἐς γόνυ κάρπυον καὶ μόνον κατὰβροχθέντῃ ψυχῇ, τοῦτο μὲν αἰσίσαις εὐχαῖς ταῖς ἀπὸ καρδίας ταῖς εὐκρινεστάταις καὶ θερμωτάταις ῥωννόντα καὶ ἀνορθῶντα, τοῦτο δὲ λόγοις ἀπὸ φιλοσοφίας ἔχουσι τὸ ἐχέγγυον καὶ χρηστοτέρας ἐλπίδας ὑπαφαίνουσι παραμυθούμενα, καὶ μὴν καὶ τῇ ἐπανθοῦσῃ ἀνθηρότητι καὶ γλαφυρότητι κηλοῦντα, δαιμονίως καταδεδημαγώγηκεν. Εὖγε τῆς περὶ τὸ θεῖον θερμῆς πεποιθησεως! εὖγε τῆς περὶ ἡμᾶς φιλίου γνῶμης καὶ προθυμίας! Καὶ ἐς τοῦπιόν ἄρα μὴ κατόκει εὐνοῦσῃ ψυχῇ, παντοδαπαῖς δυσχερείαις ἐμπεριτελημένη, εὐχαῖς ἱεραῖς καὶ ἐντεῦξοις ἰσχυρότεραις πραγμάτων φορὰν ἔνθεν προμνηστεύεσθαι, καὶ γράμμασι περὶνοῖα καὶ ἀνθηρότητι πεπυκνωμένοις ἐξαισίως συγκαταγῶσιν μὴ διάλειπε.

1713, Σεπτεμβρίου 8.

(Legrand, o. c., IV, pp. 96-7, n° 62.)

DXXXVIII.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria lui în Tara-Românească, legăturile cu Brâncoveanu și o afacere a lui Speiaiotes cu ambasada Angliei.

1713,
8 Septem-
bre.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νατάρᾳ.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγίου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἁγίαν, εὐθυμὴν, ὕγιαν καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου· οὗ τῇ χάριτι διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν μέχρι τοῦ νῦν ὀφθαλμίζοντες διατελοῦμεν.

Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ἡμεῖς μαθὼν, κύριον τὴν Θεὸν ἐδοξασα· ἔγνων δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ καλὸν τῆς κατανόου εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ ὑπερεχάρην. Ὅριζι· ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης διὰ τὴν περὶ ἐμῆ πατρικὴν εὐνοίαν καὶ φιλόστοργον κλίσιν τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου Βασσαράβα Βουλόδα, διὰ τὴν ὁποίαν παντελῶς δὲν ἀμφιδόλομεν, μάλιστα ὅπου τῶρα ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, καθὼς μεσίτης καὶ αἴτιος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν συνδέσμου (καθὼς,

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne, mă închin eu evlavie Fericirii Tale și sărut sfântă-Ți dreaptă, rugându-mă de prea-bunul Dumnezeu să te ție fără boli, bucurios, sănătos și mai presus de orice vrăjmaș,— prin harul căruia, mulțămită rugăciunilor Tale sfinte, până acum în sănătate petrecem.

Scrisoarea Fericirii Tale am primit-o, din care aflând de bună-Ți sănătate, am slăvit pe Domnul Dumnezeu; ei am aflat din ea și buna-Ți călătorie în Țara-Românească, și m'am bucurat peste măsură. Spui Fericirea Ta despre bunăvoința părintească față de mine și iubitoarea aplecare a prea-cucernicului Domn Basarab Voevod, pentru care nu ne îndoiim câtus de puțin, mai ales că acum Fericirea Ta, ca un mijlocitor și pricinuitor al legăturii dintre

¹ Titlu purtat în Orient numai de capii Bisericii Alexandriei.

ἀκκομπιζόμενος εἰς τὴν καλοκαγαθίαν αὐτῆς, εἶμαι βεβαίος), δὲν θέλει παύη ἀπὸ τοῦ νὰ παραστήνῃ τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότῃ τὴν ἀκραν εὐπειθειάν μου, τὴν οἰκὴν μου ὑπόκλινειν καὶ τὴν εἰς τὴν δοῦλευσιν προθυμίαν μου. Ἄς εἶναι βεβαία ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης πῶς ἐγὼ γράφω, καὶ ἄς μὴ ἀποδίδῃ τὸ αἶτιον τοῦ μὴ γράφειν εἰς τὴν ἰδικὴν μου βραθυμίαν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

1713, Σεπτεμβρίου 8.

Τυχούσης τινὸς χρείας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, πιστεύω νὰ τὸ γνωρίζῃ πῶς μὲ κάθε ἐπιμέλειαν ὑπερμάχομαι νὰ λάβῃ τέλος, καὶ διὰ τὸ περάτι τοῦ κυρίως Σηλαιώτου ἐσόντοχα τὸν δραγουμάνον τοῦ Ἑγγλέσου, καὶ ἔγραψεν ἐκ μέρους μου τὸν ἐλτζήν, καὶ αὐτὸς τὲς ἡμέρας θέλει τοῦ δοθῆ.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 97-8, n° 63.)

ἦνοι (cum, sprijinindu-mă în bunătatea Ta, sunt sigur), nu vei înocetă de a înfățișă Înălțimii Sale înalta mea ascultare, fiasca mea aplecare și gătirea mea spre slujbă. Fii sigur Fericirea Ta că scriu, și să nu dai vina nescierii pe o deosebită a mea trândăvie.

Al Fericirii Tale la poruncă.

1713, Septemvrie în 8.

Întâmplându-se vre-o nevoie a Fericirii Tale, cred că vei ști cum că mă lupt cu oricâtă grijă să ica sfârșit, și pentru be-ratul dumisale lui Spelaiotes am vorbit cu dragomanul Englezului, și am scris din parte-mi eleiului (ambasadorului), și zilele acestea i se va da.

Ioan Mavrocordat.

DXXXIX.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată în Moldova.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον, ἐρωτῶντος αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς εἰς Μολδοβλαχίαν ἀφίξεώς του.

1713, Σεπτεμβρίου 19.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάδομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν τῆς ὑγιαίν ὑπερεχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς ἱεράς τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα· ἀπὸ τὰ ὅποια, διὰ ὅσα εἶναι εἰς ἀπάντησιν τοῦ παρ' ἡμῶν προπεμφθέντος, δὲν θαρρόνομεν τὰς ἱεράς αὐτῆς ἀκοάς μὲ ταῦτο-λογίαν· παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μᾶς πληροφορήσῃ πότε μελετᾷ νὰ κινήσῃ πρὸς τὰ ἐνταῦθα, διὰ νὰ μᾶς τιμήσῃ μὲ τὴν ἱεράν καὶ πολύτιμον αὐτῆς παρυσίαν, τὴν ἡμῖν πάντων ἐφετωτέρα.

Ἡμεῖς, καὶ πάλιν καὶ πάλιν, καὶ τὴν προσκαλούμεθα καὶ τὴν ἐκλιπαροῦμεν θερμότατα νὰ μᾶς κάμῃ μετόχους τοῦ τοιοῦτον καλοῦ, καὶ ἐκδεχόμεθα μετὰ πολλῆς ἐφάσεως τὴν δηλοποιήσιν τοῦ καιροῦ παρὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, διὰ νὰ διορίσωμεν καὶ ἐντεῦθεν τὰ πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρός· ὁ δὲ δωτὴρ τῶν ἀγαθῶν Θεὸς νὰ μᾶς χαροποιήσῃ ἐν τάχει μὲ τὴν σεβασμιωτάτην αὐτῆς θέαν, ὅπου μετ' ἐκκεχυμένης εὐλαθείας νὰ ἀσπασθῶμεν τὴν ἱεράν δεξιάν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ νὰ εὐφραν-

1713,
19 Septem-
bre.

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, întrebându-l de vremea sosirii lui în Moldova.

1713, Septemvrie în 19.

Sfințita Scrisoare a Smereniei Tale am primit-o, și ne-am bucurat peste măsură pentru buna și dorita-Ți sănătate; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțumim; am cunoscut și cele pe rând scrise, din care, pentru câte sunt spre răspuns la scrisoarea mea de mai nainte, nu-Ți mai îngreuie sfințitele urechi cu o repetiție; dar te rugăm pe Fericirea Ta să ni dai de știre când te gândești a porni într'acoace ca să ne cinstesti cu sfânta și scumpa-Ți prezentă, mai dorită nouă decât toate.

Noi, iarăș și iarăș, te chemăm și te rugăm foarte călduros să ne faci părtași de un bine ca acesta, și așteptăm cu multă dorință vestirea timpului aceluia de la Fericirea Ta, ca să orânduim și de aici cele ce trebuie pentru primirea părintelui nostru prea-venerat; iar dăătorul celor bune Dumnezeu să ne bucure în grabă cu prea-venerata-Ți vedere, așa încât cu evlavie imbielsugată să sărutăm sfințita dreaptă a Fericirii Tale și să ne veselim cu fântă-nile de sfinte rugăciuni și binecuvântări care izvorăse din sufletul Tău cel fericit.

θῶμεν με κρουνοὺς ἁγίων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν
πηγαζουσῶν ἐκ τῆς μακαρίου αὐτῆς ψυχῆς

Παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείψῃ καὶ πάλιν
τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγα-
θῆς καὶ πολυποθῆτος ὑγείας τῆς· οἱ δὲ χρόνοι
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν
πάμπολλοι καὶ εὐτυχεῖς, καὶ αἱ ἅγαι αὐτῆς
εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀψιγ', Σεπτεμβρίου ιθ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 129-30, n° 59.)

Ne rugăm să nu ni lipsească nici de acum
înainte sfințita-Ți scrisoare, spre vădirea
bunei și mult doritei Tale sănătăți; iar
anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu
cât de mulți și fericiți, și sfințele-Ți ru-
găciuni cu noi.

1713, Septembrie în 19.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voenod.

DXL.

1713,
20 Septem-
bre.

Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre
școala din București.

Ἐπιστολὴ Μάρκου Κυπρίου Πορφυροπούλου
ἀφηγουμένη τὰ κατὰ τὴν σχολὴν τοῦ Βου-
κουρεστίου, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐμπέδωσιν
ἀπεστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν θεθαίως ὁ ἱε-
ροδιδάσκαλος Ἰωάννης Ἀβράμιος¹.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατέ μοι
δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα δουλικῶς
προσκυνῶ.

Ἰδοὺ ὁποῦ ὁ λαγιώτατος κύριος Ἀβράμιος
φέρει τὸ αἷτοῦ σχέδιον περὶ τῆς διατάξεως
τῆς σχολῆς· ὁμοῦ καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Δρόστρας·
καὶ μετὰ τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος θέλει γένῃ
καὶ ἡ συνδιάσκεψις, καὶ ὁ διορισμός.

Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης πάντων ἔχει τὴν
πεῖραν, καὶ ὀρθότερον καὶ εὐχερέστερον θέλει
διατάξῃ τὰ δέοντα καὶ ὅσα εἶναι δυνατόν νὰ
ἐνεργηθῶν, καὶ συμφέροντα.

Τὰ κατ' ἐμέ, ἐκείνο ὅπου ἐγνωρίζω εἰς
ἐπίδοσιν τῶν μαθητῶν, οὔτε τὸ ἀμελῶ, οὔτε
μὲν τὸ φθονῶ, διὰ τὸ διπλοῦν μοι χρέος· εἰ
καὶ ὀλίγος εἰμὶ εἰς τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον·
πλὴν ζηλωτῆς τῆς προκοπῆς καὶ εὐκοσμίας
τοῦ ὀρθοδόξου μου γένους.

Ὅθεν τὰ γόνατά μου κάμπτω (κατὰ τὴν
ἀποστολικὴν φωνήν) πρὸς τὴν αὐτοσιφίαν,
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ φωτίσῃ
καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς προμηθεῖς καὶ ἐργάτας
τοῦ καλοῦ πρὸς τὰ συντείνοντα εἰς διάρκειαν
καὶ ἀσφάλειαν.

Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ φοιτηταί, οἱ ἐλά-
χιστοι αὐτῆς δοῦλοι, τὴν ἐδαφιῇ μετ' εὐλα-
θείας προσκύνῃσιν προσφέρουσι τῇ Ὑμετέρᾳ
πατροσπλάγγνῃ Μακαριότητι, ἥς αἱ πανάγαι

Scrisoarea lui Mare Cipriotul Porphy-
ropulos, povestind cele despre școala din
București, și pentru siguranță și statornicie
s'a trimis la Constantinopol, sigur, ierodi-
dascalul Ioan Abramios.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte stăpâne, mă închin ca un rob Feri-
cirii Tale.

Iată că prea-eruditul domn Abramios
aduce foaia lui pentru orânduirea școlii;
asemenea și a Preasfințitului de la Dristra;
și cu Preasfinția Sa se va face și cerce-
tarea—împreună și hotărârea.

Fericirea Ta ai experiența tuturor, și
mai drept și mai ușor vei așeză cele tre-
buincioase și câte e cu putință a se lucra
și sunt folositoare.

Cât despre mine, ceia ce știu pentru pre-
darea la școlari, nici nu-l negligez, nici nu-l
pizmuiesc, pentru îndoita mea datorie; și, de
sunt puțin față de această operă plăcută lui
Dumnezeu, dar sunt râvnitor al înaintării și
împodobirii neamului meu drept-credincios.

Deci îmi îmbrățișez genunchii (după
spusa Apostolului) către înțelepciunea pro-
pria, rugând pe Domnul Nostru Iisus Hristos
să lumineze și să conducă pe cei prevăzători
și lucrători ai binelui la cele folositoare,
spre stăruință și siguranță.

Dascălii și ucenicii, cei mai mici robi
ai Tăi, Îți aduc în genunchi închinare Fe-
ricirii Tale cu inimă de părinte, ale cărui
preasfinte și de Dumnezeu ascultate ru-

¹ Cunoscutul predicator al Curții. V. Del Chiaro, ediția citată, tabla numelor.

καὶ θεοπειθεὶς εὐχαὶ εἴησαν μετὰ πάντων
ἡμῶν φυλακτικαὶ διὰ θίου.

αφ' ἧ', Σεπτεμβρίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος
ἐλάχιστος δοῦλος.

Μάρκος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

găciuni să fie cu noi toți păzitoare în
cursul vieții.

1713, Septemvrie în 20.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte mai
mie rob:

Marcu.

DXLI.

Marcu Cipriotul Porphyropulos către Patriarhul Hrisant Notara, despre
afaceri ale lui, cu pomenirea Cămărașului Hrisant, a lui Manos și a Mitropolitului
Dristrei.

1713,
22 Septem-
bre.

Ἐπιστολὴ Μάρκου Κυπρίου Πορφυροπούλου,
διδασκάλου τῆς αἰθηντικῆς ἀκαδημίας Βου-
κουρεστίου, περὶ τῶν καθ' ἑαυτὸν.

Τὴν Ὑμετέραν σοφωτάτην Μακαριότητα δου-
λικῶς προσκυνῶ.

Ὁ παρασύνθετος συνὸρ Δεπόρσας ἐνεχείρισέ
με τὸ ὑμέτερον προσκυνήτόν μοι γράμμα, καὶ
ἔθυσα τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως περὶ τῆς θεο-
φρονητοῦ εὐεξίας καὶ ῥώσεως αὐτῆς. Ἐγνων
δὲ καὶ τὰ ἐνταλθέντα μοι.

Ὁ ἡγουμένος διὰ τὸ χαρτὶ θέλει ἐνεργήσῃ
ὡς προστάζεται, ὥστε καὶ δουλικῶς προσκυ-
νεῖ τὴν Ὑμετέραν παναγιωτάτην Μακαριότητα.

Διὰ τὴν αὐτόθι ἐνδημίαν τῆς μεγαλοπρε-
πεστάτης μου Μουζουνάρας, ὅταν ἐπιτάξῃ ἡ
πατρικὴ αὐτῆς εὐμένεια, γενήσεται· ὅτι ἀείποτε
εἴκω τοῖς παρ' αὐτῆς κελευομένοις.

Πλὴν, διὰ τὴν χρεῖαν ὅπου προστάζομαι,
ἂν ἐγνωρίζετε πῶς τελειώνει καὶ εἰς Βουκου-
ρέσιον, ὅταν σὺν Θεῷ ὁρίσετε, «μὴ σκύλλε
τὸν διδασκάλον», διὰ νὰ μὴ δώσω βάρος εἰς
καρούτζια, καὶ ἄλλα νιέντε· καὶ μάλιστα ὅπου
εἰς τὸ κατάλυμα εἶναι ἡ παρακαταθήκη, καὶ
τίνα Λυγέα νὰ πιστευθῶ φύλλα αὐτῇ, ἢ
πανόπτην; Ὅμως πάλιν λέγω ὡς ὁρίζει, καὶ
ὅτε: ἐπιταξάτω τῷ αὐτῆς δούλῳ.

Τὸν τιμιώτατον ἔρχοντα καμράσην κὺρ
Χρῶσανθον ὡς πατέρα μοι αἰδέσιμον προσ-
κυνῶ, ὁμοίως καὶ τὸν ἐντιμώτατον κὺρ Μάνον.
Αἱ πανάγια καὶ θεοπειθεὶς αὐτῆς εὐχαὶ εἴη-
σαν μετ' ἐμοῦ.

αφ' ἧ', Σεπτεμβρίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος τα-
πεινὸς δούλος.

Μάρκος.

(Ὑπογράφων.) Ὁ λογιώτατος διδασκαλὸς
κὺρ Κωνσταντῖνος δουλικῶς αὐτὴν προσκυνεῖ
ἀπὸ τὸν τετραταῖον πυρετόν· καί, ἂν ὁρίσετε,
νὰ ἐλέγετε τὸν ἅγιον Δρύστρας νὰ τοῦ ἔγραφε,
τὶ νὰ κάμῃ.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui Mannil I. Ghedeon.)

Serisoarea lui Marcu Cipriotul Porphy-
ropulos, dascăl al domneștii Academii din
București, pentru cele privitoare la el.

Mă închin ca un rob Fericirii Tale Prea-
Înțelepte.

Prea-complexul (!) signor De Borsa
mi-a dat scrișoarea-Ți mie vrednică de în-
chinare, și am jertfit lui Dumnezeu jertfa
laudei pentru buna-Ți stare de Dumnezeu
păzită și sănătate. Am aflat și cele ce-mi
dai în samă.

Egumenul, pentru hârtie va lucra cum
orânduiești, care se și închină ca un rob
Preasfințitei Tale Fericiri.

Pentru venirea acolo a prea-măreței mele
Mutzunara (sic), când va porunci părin-
teasca-Ți bunăvoință, se va face; căci
totdeauna ascult de cele ce mi-ai poruncit.

Decât, pentru nevoia ce mi s'a pus în
samă, să știți că se îndeplinește și la Bu-
curești, când veți porunci eu Dumnezeu:
„nu despoia pe dascăl“, ca să nu dau greu-
tate cu căruțele și cu nimie alta; și mai
ales că acasă este depozitul, și ce Lincen
să cred că ar putea fi paznic al ei, ori
străjuitor? Ci iarăș zie: cum orânduiești
și: „poruncească-se robului Tău“.

Prea-cinstului domn Cămăraș, dumisale
lui Hrisant, ca unui părinte respectat mă
închin, asemenea și prea-cinstului domn
Manos. Preasfintele și de Dumnezeu as-
cultatele tale rugăciuni fie cu mine.

1713, Septemvrie în 22.

Al Fericirii Tale Prea-Înțelepte sme-
rit rob.

Marcu.

(P. S.) Prea-învățatul dascăl Constantin
dumnealui ca un rob Ți se închină cu friguri
quartane, și, dacă vrei, să spui Preasfin-
țitului de Dristra să-i serie ce să facă.

DXLII.

1713,
24 Septem-
bre.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre „plata vădrăritului de jupâneasa lui Costin Miron“.

Ἐπιστολή Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον Ἱεροσολύμων, ἀποστέλλοντος πε-
τσετλοῦτον πρὸς πληρωμὴν βεδραρίτου ὑπὸ
τῆς ἀρχοντίσης Μυρώνη, καὶ πυθανομένου
περὶ τοῦ προσεχοῦς ταξιδίου τοῦ Πατριάρχου.

1713, Σεπτεμβρίου 24.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μα-
καριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν
καὶ πολυπόθητόν τῆς ὁγισίαν ἐχάρημεν· ἐδέχ-
θημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς εὐχὰς
καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφε-
ξῆς γραφόμενα· καὶ, κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῆς
Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, ἰδοὺ ὅπου πέμπομεν
πετσετλοῦτον, διὰ νὰ μὴ πληρῶσῃ βεδραρίτον
ἢ αὐτόθι ἀρχόντισσα τοῦ ποτὲ καπετάνου
Κωστίου Μυρώνη.

Ἡμεῖς, κατὰ τὸ παρόν, ἀξιόλογόν τι δὲν
ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασ-
μιότητι· παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μὴ μᾶς λείπη
καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῆς
ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθέτου ὁγισίας
τῆς καὶ πατρικῶν τῆς ἐπιταγμάτων, ἕως οὗ,
Θεοῦ εὐδοκούντος, νὰ μᾶς εὐφράνῃ καὶ νὰ μᾶς
χαροποιήσῃ καὶ μὲ τὴν σεβασμιωτάτην καὶ
ποθεινοτάτην παρουσίαν τῆς· ἥς εἶθε, ὡς ἐφίε-
μεθα καὶ ἐλπίζομεν, ἐν τάχει ἀπολαύσαιμεν.
Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος εἴ-
σαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ
αἱ ἄγαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀφίγ', Σεπτεμβρίου κδ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρίσμοις.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 130-1, n° 60.)

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant al Ierusalimului, trimetând pecet-
luita pentru plata vădrăritului de către
jupâneasa lui Miron și întrebând cu privire
la apropiata călătorie a Patriarhului.

1713, Septembrie în 24.

Preasfințita scrisoare a Fericirii Tale
am primit-o, și ne-am bucurat de buna și
prea-dorita-Ți sănătate; am primit cu evla-
vie și sfintele-Ți rugăciuni și-Ți mulță-
mim; am cunoscut și cele pe rând serise,
și, după rugămintea Reverenței Tale, iată
că-Ți trimetem pecetluită, ca să nu mai
plătească vădrărit jupâneasa răposatului
căpitan (*sic*) Costin Miron.

Noi, deocamdată, n'avem ceva vrednic
de însemnat Reverenței Tale; ci Te rugăm
să nu ne lași nici de acum înainte cu sfîn-
țita-Ți scrisoare cuprinzând vestea bunei
și mult doritei Tale sănătăți și a porun-
cilor Tale părintești, până ce, aducându-Țe
Dumnezeu, ne vei bucura și ne vei veseli
și cu prea-venerata și prea-dorita-Ți pre-
zență, de care de ne-am învrednicit iute,
cum poftim și nădăjduim. Iar anii Reve-
renței Tale fie de la Dumnezeu îndelungați
și pe deplin fericți, și sfintele-Ți rugăciuni
cu noi.

1713, Septembrie în 24.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

DXLIII.

1713,
4 Octom-
bre.

Iacob Manos din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoriile acestuia în Țara-Românească, o carte împrumutată și sănătatea fiilor lui Nicolae Mavrocordat.

Ἐπιστολή Ἰακώβου Μάνου Ἀργείου πρὸς
Χρύσανθον περὶ τῶν κατ' ἐαυτὸν καὶ περὶ
τοῦ βαπτιστικοῦ τοῦ Ἰωάννης μπεῖζαντῆ (δηλ.
υἱοῦ τοῦ Νικολάη-Βοδα).

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε. Τὴν
Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα δου-
λικῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν
εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, θεόμενος ἐκτενῶς τὸν ἐν

Scrisoarea lui Iacob Manos din Argos
către Hrisant, pentru cele privitoare la
dânsul și pentru finul lui, Ioan beizadea
(adeacă fiu al lui Nicolae-Vodă).

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a
toată Palestina, părinte prea-venerat, Feri-
cirii Tale prea-respectate ca un rob mă închin
și sfînțita-ți dreaptă cu evlavie o sărut, ru-
gându-mă călduros de cel în Treime slăvit

Τριάδι ὁμνουμένου Θεοῦ ἡμῶν ὅπως διατή-
ροίη αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον, ὕγια,
μακρόβιον καὶ ἀνωτέραν πάσης ἐπιφρείας, ἐν
ἐπιτυχίᾳ πάντων τῶν καταθυμιῶν.

Τὸ ἱερὸν καὶ σεβασμιον αὐτῆς γράμμα προ-
σκυνητῶς ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς
ἀγαθῆς ὑγείας αὐτῆς καὶ τοῦ καλοῦ κατεν-
οδώματος εἰς Βλαχίαν ὕμνων εὐχαριστηρίους
ἀνέπεμψα τῇ κατενοώσαντι καὶ σώζοντι Θεῷ,
οὗ τῇ εὐμενείᾳ καὶ χάριτι περιφρουροῖτο καὶ
εἰς τὸ ἐξῆς ἐν μονιμωτάτῃ ὑγείᾳ καὶ εὐμε-
ρίᾳ. Ἐδέχθη δὲ καὶ τὰς ἀγίας καὶ θεοπει-
θεῖς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὑπὲρ ὧν καὶ
εὐχαριστῶ. Ἐγνων καὶ τὰ σημειωθέντα.

Διὰ τὸ βιβλίον θέλει ποιήσει ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης τὸ ἀσφαλέστερον καὶ συγουρά-
τερον διὰ τὸ μὴν παραπέσει. Ἐπειδὴ καὶ τὸ
ἐπῆρε μαζή, κανένα ἀπαθὸν ἢ ἄτοπον δὲν
ἔγινε, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ συγγνώμης ὅλως
δεῖται τὸ πρᾶχθέν, καθάρων ὅν καὶ προσήκον
δεσπόταις. Ἄν τύχη συγουρότης νὰ σταλθῇ
εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἐμέ, θέλει γένει
εὐλογότερον, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος Αὐ-
θέντης δὲν ἔχει εἶδῃσιν πῶς τὸ βιβλίον τὸ
ἔχει ἡ Σεβασμιότης αὐτῆς. Πλὴν ἂν καὶ εἰς
Γιάσιον τὸ ἀπαγόγη, κἄκει ἢ τῇ ἐκλαμπρο-
τάτῃ Αὐθέντῃ ἐγχειρισθῇ τὸ βιβλίον, ἢ αὐθις
πρὸς με ἀποσταλθῇ, καὶ τοῦτο ἀθῶον καὶ
εὐλογον μετὰ ἀσφαλείας γινόμενον.

Διὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν ὁ βαπτιστικὸς
αὐτῆς Ἰωάννης μπεῖζαδὲς καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ πάντες ὑγιαίνουνσι, καὶ προσκυνοῦν τὴν
αὐτῆς Μακαριότητα καὶ ἀσπάζονται τὴν σε-
βασμίαν τῆς δεξιάν. Τὰ ἐνταῦθα καθ' ἐκάστην
συμπύπτοντα ἄλλοι τινες, ἴσως οὐκ ὀλίγοι, θέ-
λουν τὰ σημειοὶ διὰ τοῦτο οὐ δέον ἔκριναι
ὄχλον ἐμποιεῖσαι τὰ αὐτὰ γράφων.

Παρακαλῶ δὲ νὰ ἔχω καὶ αὐθις τὴν τιμὴν
τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων. Οἱ δὲ χρόνοι
τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν πάμπολ-
λοι καὶ πανευχεῖς.

Ἀφ' ἡμῶν, Ὁκτωβρίου δ'.

Τῆς Ὑμετέρας θεοκοσμήτου Μακαριότητος
δοῦλος καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰακουμῆς διδάσκαλος.

(Bibl. Ae. Rom., copiiile d-lui Manuil M. Ghedeon.)

DXLIV.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre întoarcerea
lui apropiată la Iași și vizita Patriarhului.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς
Χρύσανθον εὐχαριστοῦντος διὰ τὰς ληφθείσας

Dumnezeul nostru ca să te păzească fără
boli, nevătămat, bucnos, sănătos, întru
ani îndelungați și mai presus de toată unel-
tirea, în dobândirea tuturor celor dorite.

Sfințita și respectata-Ți scrisoare cu în-
chinăciune sărutând-o o am primit, și pentru
buna-Ți sănătate și fericita călătorie în
Țara-Românească am trimis laude mulță-
mitoare lui Dumnezeu care te-a călăuzit
și mântuit, prin a cărui bunăvoință și al
cărui har să fii păzit și de acum înainte
în cea mai trainică sănătate și fericire.
Am primit și sfințele și de Dumnezeu
ascultatele-Ți rugăciuni și binecuvântări,
pentru care și mulțămesc. Am cunoscut
și cele însemnate.

Pentru carte, vei face Fericirea Ta ce
e mai sigur ca să nu se rătăcească. Căci,
și dacă ai luat-o cu tine, nimic nepotrivit
sau ne la locul său nu s'a întâmplat, și
de aceea ce ai făcut n'are de loc nevoie de
îndreptărire, fiind lucru curat și cuvenit
stăpânilor. Dacă ar fi siguranță să se tri-
meată la Constantinopol mie, ar fi mai
bine, căci nici prea-luminatul Domn n'are
știință că Reverența Ta ai cartea. Ci, de
ai și duce-o la Iași, și, acolo, ori s'ar da
cartea în mâna prea-luminatului Domn,
ori iarăș s'ar trimite mie, și acesta ar fi
un lucru fără vină și bun, făcându-se cu
deplină siguranță.

Prin sfințele-Ți rugăciuni fiul tău Ioan
beizadea și frații lui toți sunt sănătoși și
se închină Fericirii Tale și-Ți sărută res-
pectata dreaptă. Cele ce se întâmplă aici
în fiecare zi Ți le vor vesti alții cariva, și
poate nu pușini la număr; de aceea n'am
socotit că trebuie să te supăr scriind aceleași.

Ci mă rog ca iarăș să am cinstea sfin-
țitelor Tale serisori. Iar anii Fericirii Tale
fie cât de mulți și pe deplin fericți.

1713, Octomvrie în 4.

Al Fericirii Tale de Dumnezeu împo-
dobite rob și cu totul la poruncă:

Iacomî dascălul.

1713.
11 Octom-
bre.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant, mulțămindu-i pentru știrile ce

εἰδήσεις περὶ τοῦ προτεχοῦς ἐρχομοῦ τοῦ εἰς Ἰάσιον.

1713, Ὀκτωβρίου 11.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετῆν ὑγείαν τῆς ὑπερεχάρημεν ἐδέχθημεν εὐλαδῶς καὶ τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐρρεθίστα γραφόμενα.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὑποῦ μᾶς πληρωθεῖ διὰ τὸν πρὸς τὰ ἐνταῦθα ἐρχομὸν τῆς, τὸν ἐφετώτατον ἡμῖν καὶ πρὸ πολλοῦ ποθοῦμενον. Ὁ πανάγαθος Θεός, διὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν, νὰ οἰκονομησῇ ἐν τάχει καὶ τὴν ἡμετέραν ἐπάνοδον εἰς Ἰάσι¹, καὶ νὰ μᾶς χαρισποιήσῃ ταχέως μὲ τὴν ἱεράν παρουσίαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς, νὰ μεταλάβωμεν καὶ αὐτοπροσώπως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὴ μᾶς λείψῃ καὶ πάλιν σὺν τὸ ἱερόν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθήτου ὑγείας τῆς, καὶ τῶν πατρικῶν τῆς ἐπιταγμάτων, ἕως οὗ, Θεοῦ εὐδοκούντος, νὰ μᾶς εὐφράνῃ καὶ μὲ τὴν ἱεράν καὶ ἐφετωτάτην αὐτῆς παρουσίαν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεάθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀφίγ', Ὀκτωβρίου 11.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 131-2, n° 61.)

i-a lăsat despre apropiata-i venire la Iași.

1713, Octomvrie în 11.

Prea-sfințita serisoare a Fericirii Tale am primit-o, și pentru buna și dorita sănătate a Ta ne-am bucurat peste măsură; am primit cu evlavie și sfintele-ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am aflat și cele scrise pe rând.

Mulțămim Reverenței Tale că-mi dai de știre pentru venirea Ta aici, prea-dorită nouă și de mult poftită. Prea-bunul Dumnezeu, prin sfintele-Ți rugăciuni, să pregătească în grabă mare și întoarcerea noastră în Iași și să ne bucure îndată cu sfânta sfință a Fericirii Tale, prea-respectatul nostru părinte, ca să ne împărtășim și de la obraz de sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări.

Ci rugăm pe Fericirea Ta să nu ne lipsești și de acum înainte adesea cu sfintele-Ți serisori, împrenmă cu vestirea buneii și mult doritei Tale sănătăți și cu părințeștile tale orânduiri, până ce, cu voia lui Dumnezeu, ne va bucura și cu sfânta și prea-dorita sfință a Ta; iar anii Fericirii Tale fie dela Dumnezeu prea-mulți și cu totul fericite, și sfintele-ți rugăciuni cu noi.

1713, Octomvrie în 11.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

DXLV.

1713,
15 Octom-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul de Alexandria, Serafim; retorică: cuprinzând lauda filosofiei și mustrarea că nu-i scrie și nu urmează exemplul lui Platon, care a cercetat pe Dionisiu în Sicilia, și lui Aristotel, care a fost sfetnicul lui Alexandru-cel-Mare, pomenind și de greutățile aceloră carii, ca dânsul însuși, „se îngrijesc zi și noapte, pe de o parte, de îndreptarea cărmuirii, iar, pe de alta, de îndepărtarea și împușinarea lucrurilor grele ce răsar“.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ λογιώτατῳ πατρί κτρ Σεραφεῖμ.

Τί ποτ', ὦ ἱαθέ, οὕτω μακρὸν σεσίγητας χρόνον, καί, τῆς ἀπὸ τῶν λόγων ψυχχωγίας ἀκμήν ἐπιδομένου ἡμᾶς, οὔτε κτλ βραχυστίχοις γράμμασι παρακαλεῖς, οὐδ' ὑποσῶν μεταδίδως τῆς ἀνδροσίας καὶ τοῦ νέκταρος, ὠντανὺν τῷ ὄντι μονάζων καὶ ὅλως τῇ σπουδῇ καὶ τῇ μελέτῃ προσανακείμενος θαυσιλῶς ἀπολαύεις; Ἡ ἄρα, τῆς ἀπὸ φιλοσοφίας καὶ θεομουσίας γλυκύτερος κατακόρυφος ἐμφορηθεῖς, πάντων τῶν χαρμῶν κειμένων ἤδη περιπεφρόνητας καὶ ὅλως ἐπιτέλῃσαι, καὶ καταγελάς ἴσως τῶν ἐμπειριελημμένων πολιτικαῖς φροντίσι καὶ ἄνω καὶ κάτω φερομένων καὶ φερομένων; Ἀλλ', ὦ φιλότῃς, τὸ οὕτω γνώμης ἔχειν οὐκ ἂν εἴη προσήκον

¹ Domnul era la lucru pentru întărirea Hotinului, atunci chiar ocupat de Turci.

φιλοσοφίας θιασώτη. Ἐκείνη γάρ, ὡς οἶσθα, τοὺς αὐτῇ τελεσθέντας ἐς τὰ κοινωνικὸν καὶ φι-
λάνθρωπον ἐκπαιδεύει· οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀσχολουμένους μόνους τοὺς αὐτῆς ὁπαδοὺς ἀσυμβόλους
καὶ ἀργοὺς ἀνέχεται ἐν τῇ εἰρῇ προϊέναι, ἀλλ' ἢ κοινωνοὺς εἶναι τῶν φροντίδων, ἢ καὶ τοῖς
ἀπὸ τῶν λόγων βοηθήμασιν ἀρωγῆπως ἐναρμόνιζον τοὺς ἐπ' ὧμων αἰροντας τὴν διοίκησιν τῶν
κοινῶν πραγμάτων ἐπιτάττει. Οὐδὲ λέληθέ σε τοιοῦτους διατελοῦντας ὀφθῆναι Πλάτωνα καὶ
Ἀριστοτέλη, τὰ σὰ παιδικὰ τὸν μὲν Διονυσίῳ ἐν Σικελίᾳ συνόντα, τὸν δὲ τῷ Μακεδόνι καὶ
ἀπὸ στόματος καὶ διὰ γραμμάτων ὑποτιθέμενον τὰ συνοίσοντα. Ἡ τοίνυν φιλοσοφίαν μετιὼν τὰ
φιλοσοφίας ἀφιστοῦ καθήκοντα, τό τε ἐπιβάλλον σύμβολον ἐς τὸ κοινὸν κατατίθεσθαι, καὶ ὧν με-
ταλαμβάνεις παρὰ τῆς φιλοσοφίας καλῶν ἀπομοιρᾶν τινα καὶ ἡμῖν διάπεμπε, ἢ πάντως γραφὴν
ἐνστησμένους ἡμᾶς ἐπίστασθαι παρὰ Φιλοσοφίᾳ καὶ Μουσικῇ, καὶ ὅσον ὑπὸ εἰσαγγελοῦντάς σε
ἶσθαι τῆς τοσαύτης ἀμνημοσύνης. Καί, εἰ μὴ ὅτι τάχιστα, τὴν πρὶν ῥαθυμίαν ἀποσεισάμενος, ἐς
ἐνθουσίασις χωρήσεις, οὕτω πικρῶς ἐγκεισόμεθα, ὥστε καὶ παρ' αὐτῇ Φιλοσοφίᾳ παραγωνισά-
μενοί σε, τὸν ἤδη λίαν ὑπεροπτικὸν καὶ κομπάζοντα, τὴν φιλοφροσύνην, ἣν παρ' αὐτῆς τό γε
νῦν ἔχον ἀπολαύεις, ἐς ἡμᾶς μετασχετῶσαι πειρασόμεθα. Καὶ ἴσως οὐκ ἀποτενέξομεθα· εἴπερ τάχα
δόξεται ὑδὲν ἥττον φιλοσοφεῖν τῶν ἐπ' ἀμφιλαφεῖ τῇ ἡσυχίᾳ τὰς ἐλθούσας μετιώντων, καὶ ἀπὸ
τῆς τῶν λόγων μελέτης ὅτι πλείστης ἡδονῆς ἐμφορουμένων, ὑπόσει, τῶν κοινῶν προϊστάμενοι,
τοῦτο μὲν τὴν τοῦ πολιτεύματος βελτίωσιν, τοῦτο δὲ τῶν ἀναφυόμενων δυσχερῶν τὴν ἀποτροπὴν
καὶ μείωσιν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν προθυμοῦνται, ὥστε πλείστον φροντίζουσι, πολλῶν ἀνέ-
χονται· καί, ἵνα ξυνελὼν εἴπω, ἑαυτῶν μὲν ὀλιγωροῦσι, τὰ δὲ κοινῇ συμφέροντα ὅλως ἀναπο-
λοῦντες καὶ ἐπιτάττοντες καὶ διηγεκῶς χειριζόμενοι, οὐκ ἀποκρίνονται. Ἐρρώσω.

1713, Ὀκτωβρίου 15.

(Legrand, o. c., IV, pp. 98-9, n° 64.)

DXLVI.

Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, Patriarhul Ierusalimului, despre
pacea ruso-turcă, schimbarea Patriarhului Ecumenic, legăturile cu Vodă-Brânco-
veanu și afaceri de bani cu Mitropolitul de Târnova.

1713,
27 Octom-
bre.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν
ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαδῶς προσκυνῶ,
καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεό-
μενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάτ-
ται αὐτὴν ἄνοσον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς
ἐναντίου.

Γράμμα τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλα-
βον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγειάν μαθὼν, τὸν
Θεὸν ἐδόξασα. Ἐλάβον πολλάκις καὶ τοὺς
χαριτισμοὺς αὐτῆς παρὰ τοῦ κυριῆς Σπη-
λαιώτου, καὶ εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν Μα-
καριότητα ὅπου δὲν μᾶς ἔδωκεν ἀπὸ τῆς
μνήμης τῆς.

Ἐλαβε τέλος καὶ ἡ εἰρήνη μεταξὺ τῆς
κραταιᾶς Βασιλείας καὶ τοῦ Τζάρη·¹ ἀλλ' οἱ
ἐλτιζήδες μόσχοβοι δὲν πηγαίνουν εἰς τὴν πα-
τρίδα τους ὅσον νὰ κοποῦν τὰ σύνορα.

Μετὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ μὲ δέκα ἢ δεκα-
πέντε ἡμέρας ἀπεφασίσθη νὰ πηγαίνωμεν εἰς
τὴν Πόλιν· μόνον ἔμποτε νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ
τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπιποθεῖμεν ὑγιᾶ
καὶ εὖθυμον.

Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara
Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne,
mă închin cu evlavie Fericirii Tale și sărut
sfântita-Ți dreaptă, rugându-mă de prea-
puternicul Dumnezeu să Te ție fără boli,
sănătos și mai presus de tot protivnicul.

Serisoarea Fericirii Tale am primit-o, eu
care aflând de sănătatea-Ți, am slăvit pe
Dumnezeu. Am primit adesea și hereti-
sirile Tale prin dumnealui Spelaiotes, și
mulțămesc Fericirii Tale că nu ne-ai scos
din amintirea Ta.

A luat sfârșit și pacea între puternica
Împărăție și Țarul; dar elecii (=solii)
muscălești nu merg în țara lor până nu
se taie hotarele.

Cu harul lui Dumnezeu, în zece ori
cinsprezece zile s'a hotărât să mergem la
Țarigrad; numai ce dorim a te găsi și pe
Fericirea Ta sănătos și bucurios.

¹ V. mai sus, p. 529 nota 2.

Ἐκ τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου θέλει μάθῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης τὴν ἐξωσιν ἀπὸ τὸν οἰκουμενικὴν πατριαρχικὴν Θρόνον τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου, καὶ ὅτι ἠθέλησεν ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος νὰ φορέσῃ καθάδι διὰ Πατριάρχην τὸν ἄγιον Ἀδριανουπόλεως· ἀλλ' ἡ Πανιερότης τοῦ δὲν τὸ ἐδέχθη, προβάλλοντας πῶς δὲν εἶναι ἄξιος νὰ κυβερνήσῃ τὸν Θρόνον. Διὰ τὴν ὥραν ἀκόμη δὲν ἀπεφασίσθη κανεὶς· ἡ χάρις μόνον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος νὰ πριξενήσῃ καλὴν ἐκδασιν καὶ γαλήνην εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν.

Ἀκουμπίζομαι εἰς τὴν καλοκαγαθίαν καὶ εἰς τὴν περὶ ἐμὲ αὐτῆς εὐνοίαν ὅτι δὲν θέλει λείψῃ ἀπὸ τὸ νὰ φανερόνῃ εἰς τὸν ὑψηλότατον Αὐθέντην Βασσαράβα Βοεδόδα, τὸν πατέρα μας, τὴν εἰλικρινότητα, ὑπόκλισιν καὶ προθυμίαν εἰς τὴν κατὰ δύναμιν δοῦλευσιν τῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος.

Ἐλαβον καὶ τὴν προσταλλθεῖσάν μοι βάρυκαν, καὶ εὐχαριστῶ. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1713, Ὀκτωβρίου 27.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

Εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὸν κόπον ὅπου ἔλαβεν εἰς τὸ νὰ πάρῃ τὰ ἄσπρα ἀπὸ τὸν ἄγιον Τουρνάβου, τὰ ὅποια τὰ ἔλαβε μὲ τὴν βοῦλάν τῆς ἀπὸ τὸν κυρίτζη Σπηλαιώτην.

(Legrand, o. c. IV, pp. 99-100, n° 65.)

De la dumnealui Spelaiotes vei aŝti Fericea Ta scoaterea din Scaunul patriarhicese ecumenic a Patriarhului Chiril, și că a vrut Marele-Vizir să iea caftan ca Patriarh Preasfințitul de Adrianopol, dar Preasfinția Sa n'a primit, aducând înainte că nu e vrednic a ocârmui Scaunul. Deocamdată încă nu s'a hotărît nimeni; numai harul lui Dumnezeu și rugăciunea Fericii Tale să aducă bun sfârșit și senin în sfânta lui Dumnezeu Biserică!

Mă razim pe bunătatea și bunăvoința Ta față de mine că nu vei lipsi a vădi prea-înălțatului Domn Basarab Voevod, părintele nostru, sinceritatea, supunerea și graba pentru slujba după putință a Înălțimii Tale.

Am primit și butea ce mi-ai fost trimis-o, și, mulțămesc. Iar anii Fericii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiți.

Al Fericii Tale cu totul la poruncă. 1713, Octomvrie în 27.

Ioan Mavrocordat.

Mulțămesc și pentru osteneala ce Ți-ai luat ca să ridici banii dela Preasfințitul de Târnova, pe cari i-ai luat cu pecetea Ta dela dumnealui Spelaiotes.

DXLVII.

1713,
6 Novem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea sa la Iași și dorința ce are de a-l primi aici.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρῆσανθον εἰδοποιούντος τὴν εἰς Ἱάσιον ἄφιξιν τοῦ καὶ προσκαλοῦντος αὐτόσε τὸν Πατριάρχην¹.

1713, Νοεμβρίου 6.

Ἐπειδὴ, μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἐπεστρέψαμεν τῇ ε' τοῦ παρόντος εἰς Γιάσι, δὲν ἐλείψαμεν εὐθὺς νὰ γράψωμεν τὴν παρὸν καὶ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὴν μετ' εὐλαθείας οὐκὴν προσαγόμενισιν, καὶ νὰ τὴν παρακαλέσωμεν προσκαλοῦντες καὶ πάλιν τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ λάβῃ τὸν κόπον καὶ νὰ ὀρίσῃ εἰς τὰ ὧδε χωρὶς τινὰ ἄλλην ἀναβολήν, καθὼς μᾶς ἐπληροφόρησε, διὰ νὰ μᾶς εὐφράνῃ

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, vestindu-i sosirea sa la Iași și poftind acolo pe Patriarh.

1713, Noiembrie în 6.

De oare ce, cu mila lui Dumnezeu și cu sfintele rugăciuni ale Fericii Tale, ne-am întors la 5 ale acestei luni la Iași, n'am lipsit îndată a scrie cea de față și a face către Ține cu evlavie îndreptarea fiască și a Te ruga, poftind iarăș pe Reverența Ta să-Ți dai osteneala și să vii într' acoace fără vre-o zăbavă, cum ni-ai dat de știre, ca să ne buenri cu sfințita-Ți ființă, nouă mai dorită decât toate, și să-Ți sărutăm

¹ V. pentru această sosire n° DXLVI și nota 1.

μὲ τὴν ἱερὰν αὐτῆς παρουσίαν, τὴν ἡμῖν πάντων ἐφεισιτάτην, καὶ νὰ ἀσπασθῶμεν τὴν ἀγίαν αὐτῆς θεοῖαν, καὶ νὰ ἀρυσώμεθα καὶ αὐτοπροσώπως εὐχὰς καὶ εὐλογίας παρὰ τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος. Οὕτω παρακαλοῦμεν τὴν Ὑπετέραν Σεβασμιότητα· ὃ δὲ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ ἀπολαύσωμεν ταύτης τῆς πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως ὅτι τάχιστα, οὐ δεόμεθα θραυθεῖν τῇ Ὑπετέρᾳ Σεβασμιότητι χρόνους παρ' ὅλους καὶ πανευτυχεῖς. αψιγ', Νοεμβρίου ς'.

Τῆς Ὑπερέρας Σεβασμιότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 132-3, n° 62.)

sfințita dreaptă, și să scoatem și de față rugăciuni și binecuvântări de la Fericirea Ta. Astfel rugăm pe Reverența Ta; iar prea-bunul Dumnezeu să ne învrednicească a ne bucura de această sufletească mulțămire cât mai iute, și cerem de la El să întărească Reverenței Tale ani cât de mulți și pe deplin fericiți.

1713, Noiembrie în 6.

Al Reverenței Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă.

Io Nicolae Voerod.

DXLVIII.

Nicolae Mavrocordat către un anonim; retorică, — cu noi plângeri despre tăcerea acestuia.

1713,
11 Novem-
bre.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος ἀνώνυμῳ τίνι.

Σὺ μὲν, ὦ ἴαθές, οὐκ ἐθέλεις ἡμῖν ἀνακαλύψαι τὰ κατὰ σεαυτὸν, ἀλλὰ, θαθεῖα σιωπῇ χρώμενος, καίπερ εὐνοοῦντας εἰδώς, λαθεῖν δοῦλει καὶ παρακρούσασθαι, ἐλπίζων ἴσως, τὴν σὴν ζηλώσαντας καὶ ἡμᾶς σιωπῇν, οὐδ' ἀναπυθέσθαι ὅλως τὰ κατὰ σέ, ἀλλὰ, σιγῇ ἀμυνομένους, τῇ λήθῃ παραπέμψαι τὸν λαθεῖν σπουδάζοντα. Ἡ δὲ πολυπράγμων Θεὸς Φήμη, ἥ καὶ τὰ ὅτι ἐνδοτάτω κεκρυμμένα ἀνασκαλεῖν καὶ ἐκπομπεῖν εἰωθυῖα, πῶς ἂν τὰ προφανῇ σιωπήσεις; καὶ τὴν σὴν δῆτα χαυνότητα καὶ ἀνανδρίαν ταχυτάτῃ τῇ πτήσει διεθρύλησε, καὶ ἡμᾶς τοὺς σέ φιλοῦντας ἀθυρεῖν παρεσκεύασεν, ὥσπερ ἐξ ἐναντίας ἐφῆδεσθαι τοὺς οὐκ εὐνοοῦντάς σοι. Καίπερ ἄρα μονανόχ ὑπὸ συμπαθείας ἐνεοὶ καὶ αὐτοὶ μείναντες, ἀλλὰ τὸν ἐκ τῆς σιγῆς κίνδυνον ἀναπαλοῦντες, καὶ ἀναλογιζόμενοι οὐκ ἀφασίας οὐδ' ἀμύνης, λόγων δὲ καὶ φιλικῆς ἐπικουρίας εἶναι τὸν καιρὸν, φυγὴν τὸ πρὶν μὲν κατὰ φιλοσοφίας νόμους ὅλως στείχουσιν, νῦν δ' ἀθρόα πραγμάτων ἐφόδῳ καὶ ἀπηνοῦς τύχης ἑλοσυρῶ ἑλέμματα μαλακῶς ὑπείξασαν καὶ ἐς γόνυ κάμψασαν, ἣ δυνάμει ἐχομεν ἀναρβῶσαι καὶ ἀνορθῶσαι πειρασόμεθα, οὐ λόγων κομψείᾳ καὶ ἐνθυμημάτων πυκνότητι χρώμενοι, ἀλλὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἀθυρίας ἐπισκιασθέντα πυρσὸν τῆς ἐμφύτου σοι γενναϊότητος ἀναρρίπιζόντες.

Ὑπομινέσκουμέν σοι ταῖνον τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων κατάστασιν, ἧς ἡ κηδεμονεστάτη καὶ τοῦ κοινῆ συμφέροντος στοχαστικὴ καὶ διοικονομικὴ πρόνοια οὐθ' ἡγεμόνας οὔτε βασιλεῖς ἀπέκρινεν· ἀλλ' ἅπαντες ἐκ περιτροπῆς ἡδονῆς καὶ πικρίας, χαρᾶς καὶ λύπης, εὐτυχίας καὶ ἀτυχίας ἀπογεύονται. Τί θαί; ὅπου γε οὐκ ἐξ ἴσου οὐδὲ κατ' ἰσονομίαν τὸ γὰρ τῆς ζωῆς πλείστον μέρος ἐπινέμεται τὰ ἀνιῶντα καὶ δάκνοντα· καί, εἴ που πίδακές τινες εὐκληρίας καὶ εὐθυμίας ἀναφαίνονται, οὐδ' ἐκεῖνοι γε μὴν ἀμιγεῖς ῥέουσι καὶ ἄκρατοι, ἀλλὰ τῇ ἱλύϊ τῆς ἀνίης συμφορέντες τεθόλονται. Σὺ δὲ μόνος πόθεν εὐτυχίας ἀπολαβεῖν ἡλπιῖας ἀκρατεῖς τε καὶ ἀκηράτοι; Τί δήποτε κατὰ τὸν κοινὸν τῆς φύσεως νόμον διάγων, καὶ ὅτε μὲν εὐροῶν, ὅτε δ' ἐναντίοις πνεύμασι χρώμενος δυσχεραίνεις καὶ ἀσχαλλεῖς, καὶ μονονόχ, ὥς ἡ φήμη φράζει, βλάσφημον γλώτταν κατὰ τοῦ νομοθέτου κινεῖν ἀποτολμᾷς; Ἡ δὲ θεν οὐ καὶ σὺ κατὰ τὸν κοινὸν τῆς φύσεως νόμον εἶδες τὸ φῶς; ἢ οὐκ ἐνείλισαι σπαργάνους; ἢ οὐ παραπήλαυκας τῆς ἄλλης πλημμελείας, ἢ ἐγκαταδεδικασταὶ ἅπαν τὸ ἡμέτερον γένος; ἢ, τοὺς τῆς ἡλικίας χρόνους μετρών, οὐκ ἀνεμέτρησας πολυεῖδεις παιδείας καὶ μάστιγας; Ποῖός σοι ἄρα κινήν καὶ τῷ λοιπῷ τῶν ἀνθρώπων ἀπηγορευμένην ὑπέσχετο ζωὴν; ἢ τίς δέδωκεν ἐξεγγύους πίστεις ἐξαισίου τινὸς καὶ παρηλλαχμένης ἀναστροφῆς; Οὐχί καὶ αὐτὴ ἡ φιλοσοφία, ὀπηνίκα σε ταῖς θιασώταις ἐνεγράφατο, τὸ ἀνώμαλον, τὸ ἄστατον τῆς τύχης, τὸ ἀποστόφον, τὸ πικρὸν τοῦ βίου ὅπ' ὅφιν

ἔθετο; Οὐχί, τοὺς βίους τῶν προγεγονότων ζωγραφίζουσα, ἐς τὴν ὁμοίαν ὑπῆλθει παλαιστραν; Τί ποτ' οὖν, ὦ φίλος, ἐμπλεως θυμοῦ ὡς γενναίως ἀθλήσων εἰς τὸ θέατρον προσελθὼν, ἦδη, καθάπερ ἐπὶ συδαριτικὴν τρυφὴν καὶ γλιδὴν παρακεκλημένος, πρὸς μὲν τὰ σκάμματα καὶ τὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἰδρωτάς ἀποδυσπετεῖς, τιαυτήν δὲ βρασιώνην πραγμάτων ἐπιζητεῖς, ἣν οὐδ' ἀναπλάσαι τις ἔχει ἐν τῷ ἀλμυρῷ καὶ πολυκύμονι τοῦ βίου πελάγει; Ἴνα δὲ καὶ μᾶλλον ἐκφαιλίσω τὴν ὑπὸ φόβον καὶ ἐκπλήξεως τὰ ὄντα ἄλλως ἢ περ ἀληθῶς ἔχει κρίνουσαν φαντασίαν, σιγγνώμην αἰτούμενος ἀναπυθάνομαι τὴν σὴν ἐμμέλειαν· τι ἂν ἄλλο δεινὸν καὶ χαλεπὸν ἐπιτρίψασθαι σοι οἶται τὴν βάσκανον τύχην, εἰ μὴ τῶν ὑπαρχόντων τὴν ἀφαίρεσιν, τῆς τιμῆς τὴν στέργισιν, τὴν ἐκ τῆς ὀδύνης τοῦ σώματος κακουχίαν, καί, ἐπὶ πᾶσι, τὸ πάντων φοβερώτατον εἶναι δοκῶν, τὴν λήξιν τῆς ἐπικήρυξιν ζωῆς; Ταῦτα δ' οὐκ εἰσὶ τὰ κοινὰ τὰ εἰωθότα, τὰ ἀναγκαίως καθάπερ σκιὰ πᾶσι τοῖς σώμα περιβεβλημένοις ἐπόμενα; Οὐ μέμνησαι τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ λέγοντος «γυμνὸς ἐξῆλθον, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι»; Εἰ δὲ πάντως γυμνὸς ἀπελεύσῃ, διατὶ μάτην τῶν ἀλλοτρίων ἐπιστρέφει; Τῆς δὲ τιμῆς τὸ μὲν γνήσιον καὶ βέβαιον καὶ ἀρκερὸς ἐν τῇ ψυχῇ ἀνεξάλειπτον καὶ ἀδιάσπαστον διασφίεται· τὸ δ' ἐπιπόλαιον ἐφήμερον καὶ ἐξίτηλον. Τὸ δ' ἀδρανὲς σῶμα, εἰ διηνεκὴς ὕγεια καὶ εὐτυχία καὶ εὖροια στηρίζουσα ἄκαμπτον διατηρήσει, ἀλλὰ τρυχώσει· πάντως ἐν γῆρει νόσος καὶ κατὰτρίψει. Ὁ δὲ θάνατος, ὅτι καὶ ἀποραϊγτός, καὶ τῶν κακῶν λύσις, καὶ κρείττενος ζωῆς ἀρχὴ τοῖς εὖ βεβωκόσιν, οὐδεὶς ἂν τῶν καλῶς φρονούντων ἔξαρκος γένοιτο. Ἐρρώσω.

1713, Νοεμβρίου 11.

(Le-grand, o. c., IV, pp. 100-2. n° 66.)

DXLIX.

1713,
22 Novem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința de a-l vedea mai curând.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου Βασίλῳ πρὸς Χρύσανθον παριστῶντος τὴν λύπην τοῦ διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ εἰς Ἱάσιον ἐρχομένου τοῦ Πατριάρχου.

1713, Νοεμβρίου 22.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάθομεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὕγιειας τῆς ἐχάρημεν· ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον μᾶς ἐπληροφόρει πῶς καθ' ὥραν ἐπερίμενε νὰ ἐνωτισθῇ τὴν εἰς Ἱάσι ἐπ' ἀνοδὸν μας, καὶ ἄνευ ἀναβολῆς νὰ μᾶς χαροποιήσῃ μετὰ τὴν ἱερὰν τῆς παρουσίαν καὶ ἡμεῖς εὐθὺς ἀποῦ, σὺν Θεῷ, ἤλθομεν εἰς Ἱάσι, ἐγράψαμεν καὶ ἐπαρακαλέσαμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τοῦ ποθομένου καὶ ἀπὸ τότε ἐστεῖλαμεν καὶ ἄρχοντά μας εἰς ὁπάντησιν καὶ προσκύνῃσιν αὐτῆς· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἱερὸν αὐτῆς ὀρίζει πῶς τὸ κίνημά τῆς εἶναι ἀκόμῃ ἤδηλον.

Ὅσῃν χαρὰν λοιπόν, μακαριώτατε πάτερ, ἐλάθομεν ἀπὸ τῶν πρῶτων διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς, τοσαύτην λύπην αἰσθάνθη ἡ καρδία μας ἀπὸ τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ ἐπροσμέναμεν καθ' ὥραν νὰ ἀκούσωμεν τὸ κίνημά τῆς καὶ τὸν εἰς τὰ ὧδε πλησιασμόν· καὶ πάλιν λοιπὸν τὴν παρακλῶμεν θερμῶς, ἂν ἕως τῶρα δὲν ἐκλήνῃ πρὸς τὰ ὧδε, τὸ ὅποιον δὲν πιστεύομεν,

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat Voevod către Hrisant, înfățișând întristarea lui pentru zăbava venirii la Iași a Patriarhului.

1713, Noiembrie în 22.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale le-am primit și m'am bucurat de buna și dorita-Ți sănătate; am cunoscut și cele scrise pe rând. Și, în cea d'întâiu, ni dai de știre cum că ceas de ceas așteptai să afli venirea noastră la Iași și fără zăbavă să ne bucuri cu sfințita-Ți prezență; și noi, îndată ce, cu Dumnezeu, am venit la Iași, am scris și am rugat pe Fericirea Ta să ne învrednicești de ce am dorit; și de aici am trimis și un boier al nostru întru întâmpinarea și pentru închinarea Ta; iar în a doua sfințită scrisoare a Ta spui că pornirea-Ți este încă nehotărâtă.

Deci, prea-fericite părinte, câtă bucurie luasem din cea d'întâiu pentru întâlnirea cu Tine, tot atâta întristare a simțit inima noastră din a doua, de oare ce așteptam din ceas în ceas să auzim de plecarea Ta și de apropierea de aceste locuri; și iarăși Te rugăm călduros ca, dacă până acum tot n'ai plecat într' acoace, ceia ce nu cre-

νά μή μᾶς λυπήσῃ με περισσοτέραν ὑπέρθε-
σιν, ἀλλὰ νά μᾶς εὐφράνῃ με τήν ἱερᾶν πα-
ρρουσίαν της, ὅτι, ὅν ἀκολογηθήσῃ ἀλλέως,
κατόκαρδᾶ θελομεν λυπηθῇ· οὔτε φανταζό-
μεθα νά εἶναι κένενα κωλύον, ἐπειδή, σὺν Θεῷ,
καί τὰ καλαμπαλίμια καί τὰ στρατεύματα
ἐπέρασαν. Ταῦτα. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας
Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καί
πανευτυχεῖς, καί αἱ ἅγαι αὐτῆς εὐχαί μεθ'
ἡμῶν.

αφ' ἧ', Νοεμβρίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χρισ-
τῷ καί ὅλως εἰς τοῦς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βασιλόπουλος.

(Legrand, *Recueil*, pp. 133-4. n° 63.)

dem, să nu ne mai întristezi cu o mai
lungă amânare, ci să ne bucuri cu sfin-
țita-Ți prezență, căci, de ar urina în alt
chip, ne-am întrista din inimă; nici nu ne
închipuim că este ceva care să Te oprească,
de oare ce, cu ajutorul lui Dumnezeu, și
calabalăcurile și oștirile au trecut. Acestea.
Iar anii Fericirii Tale să fie de la Dum-
nezeu foarte mulți și cu totul fericți, și
sfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1713, Noemvrie în 22.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu
totul la poruncă:

Io Nicolae Voievod.

DL.

Dumitrachi Hrisosculeu, boier muntean, către Patriarhul Hrisant Notara
despre venirea sa și un manuscript, pomenind pe Mitropolii de Heracleia și Niceia.

[c. 1713].
22 Novem-
bre.

† Μακαριώτατε, σφωώτατε, καί ἀγιώτατε
δέσποτα, Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερου-
σαλὴμ καί πάσης Παλαιστίνης, πάτερ ἐν Χρισ-
τῷ μοι σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν θεοφροῦρητον Μακαριότητα
προσκυνῶ, τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν ἐνλα-
βῶς ἀπαζόμενος, ἱερόμενος τοῦ διὰ τὴν ὑμετέ-
ραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσαντος Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Θεοῦ νά περιφρουρῇ καί νά διαφυλάττῃ
αὐτὴν ἀμέτοχον παντὸς ἀνιστοῦ συναντήματος
καί νά τὴν χαρίσῃ ὑπείαν καί εὐθυμίαν, νά
τὴν ἀξιώσῃ νά ἐορτάσῃ καί τὰς σεπτὰς αὐτοῦ
ἐορτάς λαμπρῶς καί εὐτυχῶς καί ἐφέτος καί
εἰς χρόνους πολλούς.

Σεβάσμιον της γράμμης ἔλαβον. Ἐγνων τὰ ἐν
αὐτῇ καί ὅτι μετ' ὀλίγον μελετᾷ διὰ τὴν Βλαχίαν,
καί ἀπὸ ἐκεῖ νά τὴν ἀπολαύσωμεν καί ἡμεῖς, καί
παρακαλούμεν τὸν Θεόν νά τὴν εὐοδώσῃ, καθὼς
ἐπιθυμεῖ, καί ἐπιθυμοῦμεν νά τὴν ἔχομεν παρη-
γυρίαν· ὅτι εἰς τὸν καιρὸν αὐτὸν ἄλλος δὲν
ἔμεινε, καθὼς καθεκάστην τὸ λέγω, παρὰ ἣ
Μακαριότης της, ὅπου νά εἶναι τέλειος εἰς
ἐλα, καί νά ἀνθῇ εἰς ὅλας τὰς ἐορτάς, καί
ἐσωτερικὰς καί ἐξωτερικὰς· μάρτυς ὁ Θεός,
καλαχία δὲν εἶναι μόνον ὁ Θεός νά τὴν
διαφυλάττῃ. Τὸ βιβλίον τοῦ Βριγενίου τὸ ἤρ-
ρεν ὁ ἅγιος Ἡρακλείας καί μετὰ τὸ εἰδείξεν,
ὅστις καί τὴν δεξιάν της εὐλαβῶς ἀσπάζεται,
ὁμοίως καί ὁ ἅγιος Νικαίας, καί εὐχαριστᾷ
ὅπου πάντοτε τὸν ἐνθυμᾶται. Εὐχαριστῶ καί
ἐγὼ διὰ τὴν χορείαν. Ἡμετέρα μου καί ἡ
Ζωήτζα μου μετὰ τῆς βαπτιστικῆς τὴν δεξιάν
ἀσπάζονται, ὁμοίως καί ἡ κυράτζα Ἐρηνῶτα,

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfin-
țite stăpâne, Patriarh al sfintei cetăți Ie-
rusalimului și a toată Palestina, părinte
întru Hristos mie prea-venerat.

Fericirii Tale de Dumnezeu păzită mă
închin, sărutând cu evlavie respectata-Ți
dreaptă, rugându-mă de cel ce pentru a
noastră mântuire s'a făcut om, Iisus Hristos
Dumnezeu, să te străjuiască și păzească
neîmpărtaşit de orice întâmplare supără-
toare și să-Ți hărăzească sănătate și voie
bună, să Te învrednicească a serba și ve-
neratele Lui serbători strălucit și fericit,
și în acest an și întru mulți ani.

Respectata-Ți scrisoare am primit-o. Am
aflat cele în ea cuprinse și că peste puțin
te gândești a trece prin Țara-Românească,
și de acolo să ne bucurăm și noi de Tine,
și rugăm pe Dumnezeu să-Ți dea cale
bună, după cum dorești, și dorim să Te
avem mângâiere; căci în acest timp altul
n'a mai rămas, cum o spun zilnic, decât
Fericirea Ta, care să fie desăvârșită la
toate, și să înflorești în toate serbătorile,
și din lăuntru și din afară; martur e Dum-
nezeu, nu e lingușire, ci numai să Te ție
Dumnezeu. Cartea lui Bryennios (?) a
aflat-o Preasfințitul de Heracleia, și mi-a
arătat-o, care-Ți sărută cu evlavie și dreapta,
precum și Preasfințitul al Nicheii, și mul-
țămeste că totdeauna-Ți aduci aminte de
dânsul. Mulțămesc și eu pentru horilecă.
Mama mea și Zoița mea cu fina Ți să-

μετά τὸν φιλετάτων της. Ἐν μόνον μὲ κακοφαίνεται, μήπως καὶ ὁ ἐρχομὸς της ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν Ἀδριανού. Τὰ ἔτη της πολλὰ καὶ ἀγαθὰ.

Νοεμβρίου 22.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὀρισμοὺς δοῦλος πρόθυμος.

Δημητράκης Χρισσοκουλαῖος¹.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui Manuil M. Ghedeon.)

rută dreapta, cum și doamna Erinota, cu prea-iubiții ei. Un singur lucru mă su-pără, ca nu cumva sosirea Ta să urmeze la Adrianopol. Anii fie-Ți mulți și buni.

Noiemvrie în 22.

Al Fericirii Tale la poruncă rob gata.

Dumitrachi Hrisoscolen.

DLI.

1713,
28 Novem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant al Ierusalim, despre o hotărâre a lui.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Χρόσανθαν, φιλοφρονητικῇ.

1713, Νοεμβρίου 28.

Τὸ ἱερὸν γράμμα της Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν της ἡγίαν ἐχάρημεν ἐδέχθημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱεράς της εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Καί, ἐπειδὴ ἔτι ἐκρινεν εὐλογον ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης, τί ἄλλο μείνει νὰ εἴπωμεν πάρεξ: ὡς εἶναι ὀρισμὸς της²; Νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν της ἀγαθῆς της ἡγίας: οἱ δὲ χρόνοι της Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἁγίαι της εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. ῥαφίγ', Νοεμβρίου κη'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοσβόδας.

(Legrand, *Recueil*, p. 134, n° 64.)

Serisoare a lui Mavrocordat către al Ierusalimului Hrisant, de civilități.

1713, Noiembrie în 28.

Sfințita serisoare a Fericirii Tale am primit-o, și pentru buna-Ți sănătate ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am cunoscut și cele serise pe rând. Și, de oare ce așa ai găsit cu cale Fericirea Ta, ce alta rămâne să spunem decât: cum Îți e porunca? Să avem și de acum înainte sfințita-Ți serisoare pentru vâdlirea bunei Tale sănătăți; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiti; și sfințele Tale rugăciuni cu noi.

1713, Noiembrie în 28.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocevod.

DLII.

1713,
29 Novem-
bre.

Ieroteiu, Mitropolitul Dristrei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre re-venirea în Scaunul Constantinoplei a Patriarhului Chiprian și starea propriei sale eparhii.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ της ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ Χρυσάνθῳ, τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν Χρισ-

Prea-fericitului, prea-înțeleptului și prea-sfințitului părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, domnului domn Hrisant, prea-veneratului mie

¹ V., pentru acest nepot al lui Nicolae-Vodă, Del Chiaro, *Rivoluzioni della Valachia*, ediția noastră, pp. 208-9.

² Pare că Hrisant scrisese că nu mai poate veni în Moldova.

τῷ, καὶ μετὰ Θεὸν ἀντιλήπτορι, τὴν εὐλαβη-
τακὴν καὶ ὀφειλομένην προσκύνησιν καὶ χει-
ρασπασμόν.

Σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν ἁγίων τῆς Ὑπερέ-
ρας Μακαριότητος κατενοδωθεὶς καλῶς εἰς
Δρύστραν, πάλιν, κατὰ τὸ χρέος μου, δὲν ἔ-
λειψα παρὰ ὁποῦ κἀντεῦθεν νὰ προσκυνήσω
μετ' εὐλαβείας τὸ ὕψος τῆς Σῆς Μακαριότητος,
εὐχαρίστους χάριτας διὰ μικρῶν χαρακτῆρων
ἀποδοῦναι τῇ αὐτοῦ Μακαριότητι, ὅπερ τῆς
πολλῆς ἀγάπης, φιλοφροσύνης καὶ δεξιώσεως
ἧς ἀπήλαυσα παρ' αὐτῆς καὶ τῆς φίλης καὶ
γλυκυτάτης αὐτῆς ὁμιλίας καὶ συνδιατριβῆς·
εἰ καὶ ἐντὸς ὀλίγου γενομένης, ἐπόθουν γὰρ
ἀεὶ συνδιαίγειν καὶ μηδεπώποτε ταύτης ἀπο-
διέστασθαι, μάρτυς Θεός. Ἀλλ', ἐπειδὴ τοῦτο
μοι οὐ συγκεχώρηται, κἄν τῆς μνήμης αὐ-
τῆς, καὶ τῆς περὶ ἐμὲ αὐτῆς κηδεμονίας μὴ
ἀποσταίην, καθὼς μέχρι τοῦδε, καὶ εἰς τὸν
ἑξῆς ἡμῶν ἅπαντα βίον.

Ἐμαθα ὅτι ἀνήχθη πάλιν ὁ κὺρ Κυπρι-
νός εἰς τὸν οἰκουμένικόν τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως Θρόνον, καὶ τὸ ἐχάρην, διότι, εἰ δαί-
τ' ἀληθῆς φάναι, αὐτὸς ἦν ὁ γνήσιος ταύτης
ποιμήν. Ἐπειδὴ κατ' ἐκλογὴν ἐγένετο ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ [οὐχί] διάδοχος οὐκ ἐξωσθέντος,
ἀλλὰ τοῦτο χρεῶν ἀποτίσαντος καὶ Θρόνου χη-
ρεύοντος. Οἱ δὲ μετ' αὐτὸν οὐκ ἄμειροι ἦσαν
τρόπον ἕταρον μέμφεως, καίπερ καὶ αὐτοὶ
γνήσιοι καὶ ἀληθεῖς χρηματίζαντες τοῦ οἰκου-
μενικοῦ Θρόνου ποιμένες, καὶ τῶν ἀποστόλων
καὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως δι-
άδοχοι τέλειοι, κατὰ μηδὲν ἐνδέοντες.

Δέσποτά μου, ἐγὼ πρῶτον ἔκρινα νὰ μὴν
εὐχῶ εἰς τὴν περίηγησιν, καὶ ἔστειλα καὶ ἀνθρώ-
πους εἰς μερικὰ χωρία, ὅπως (sic), ἐλέπωντας
ἐδῶ πῶς σφάζουσι τοὺς χριστιανούς ὡς τὰ
πρόβατα καθ' ἡμέραν, καὶ ἀληθεύει ἐδῶ τό:
«ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς», μετέγνων,
καὶ ἰδοὺ, σὺν Θεῷ, κινῶ καὶ ἀπαντᾷς μου (sic)
εἰς τὴν περίοδον τῆς ἐπαρχίας.

Ἵσως εἶρω τῶν ἐνθάδε τὰ ἔξωθεν ἀσφα-
λέστερα. Καὶ ὁ Θεός ὁ ἅγιος δι' εὐχῶν σας
νὰ μὲ φυλάξῃ, ὁποῦ καὶ αὐθις νὰ τὴν ἀπο-
λαύσω, ὅπου ὁ Κύριος εὐδοκήσῃ. Τὰ ἔτη τῆς
Ὑπερέρας Μακαριότητος εἶχαν πολλά καὶ
ἀγαθὰ. Αἱ δὲ ἅγιοι καὶ θεοπρόσεκτοι αὐτῆς
εὐχαὶ εἶχαν μετ' ἡμῶν.

Ἰαψιγ', Νοεμβρίου κθ'.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὀρι-
μούς πρόθυμος καὶ εὐλαβητικὸς ὀφειλέτης.

Ἰεροθέου.

întu Hristos și după Dumnezeu sprijinitor,
evlavioasă și cuvenită închinăciune și să-
rutare de mână.

Cu Dumnezeu și prin rugăciunile sfinte
ale Fericirii Tale călătorind fericit la Dristra
(Silistra), iarăși, după datoria mea, n'am
lipsit ca și de acolo să nu mă închin eu
evlavie înălțimii Fericirii Tale, dând laude
mulțămitoare, prin mici caractere (?), Fe-
ricirii Tale, pentru multa iubire, civilitate
și ajutorare ce am dobândit de la Tine și
pentru draga și prea-dulcea-Ți tovărășie și
petrecere-împreună; deși în puțină vreme
eram s'o capăt, căci doriām totuș a fi tot-
deauna laolaltă și a nu ne despărți nici-
odată, martur îmi e Dumnezeu. Dar, de oare
ce aceasta nu-mi e îngăduit, măcar de n'aș fi
îndepărtat de amintirea Ta și de grija Ta
aceasta pentru mine, ca și până acum, și
de acum înainte, în toată viața noastră.

Am aflat că s'a ridicat iarăși chîr Chi-
prian în Scaunul ecumenic al Constanti-
noplei, și m'am bucurat de aceasta, pentru
că, dacă trebuie să spunem cele adevărate, el
eră adevăratul păstor. Căci a fost de la
început după alegere, și [nu] urmaș al vre-
unui scos, ei, plătind datoriile și Scaunul
aflându-se văduv. Iar cei de după el n'au
fost lipsiți de altfel de învinuire, cu toate
că și ei au stătut drepti și adevărați pă-
stori ai Scaunului ecumenic și urmași de-
săvârșiți ai Apostolilor și Patriarhilor Con-
stantinoplei, nelipsind întru nimic.

Stăpâne al meu, eu întâiu am socotit
să nu ies spre cercetare, și am trimes și
oameni în unele sate; ei, văzând cum jert-
fese aici pe creștini ca pe oi în fiecare zi și
se adeverește acolo vorba: am fost socotiți
ca oi de jertfire, mi-am schimbat gândul,
și, iată, eu Dumnezeu, pornesc spre stră-
baterea eparhiei.

Poate voi găsi cele din afară mai si-
gure decât cele de aici. Și Dumnezeu
sfântul prin rugăciunile Tale să mă pă-
zească, pentru a te mai întâlni, când va
binevoi Domnul. Anii Fericirii Tale fie
mulți și buni. Iar sfintele și de Dumnezeu
primitale Tale rugăciuni fie cu noi.

1713, Noiembrie în 29.

Al Fericirii Tale la poruncă gata și
evlavios îndatorit:

Jeroteiu.

DLIII.

1713,
2 Decem-
bre.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre grija ce are pentru Sfântul Mormânt, călătoria Patriarhului spre Iași și butca ce a primit.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα,
τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσ-
κυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι,
δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως δια-
φυλάττοι αὐτὴν ἄνεσον, εὐθυμον, ὕγια καὶ
ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Δύο σεβάσμια γράμματα τῆς Ὑμετέρας
Μακαριότητος ἔλαβον, τὸ μὲν μὲ τὸν ἀνε-
ψιὸν αὐτῆς, τὸ δὲ μὲ τὸν ἀγίον Τουρνόδου,
ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν,
χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφύ-
ζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ὅριζει
ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης νὰ ἔχω τὴν ἔννοιαν
τοῦ Παναγίου Τάφου, καὶ εἰς τοῦτο θέλω κάμῃ
κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς πλὴν πολλὰ μὲ βα-
ρυφαίνεται ὅπου μὲ ἀναγκάζει εἰς αὐτό, ὅπου
πιστεύω νὰ μὲ ἐγνώριζε πάντοτε πρόθυμον,
καὶ χωρὶς τῆς ἀναγκάσεως δὲν θέλει λείψῃ ἡ
κατὰ δυνάμειν βοήθεια. Μὲ τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ δι' εὐχῶν τῆς ἀγίων ἀπολαύσαμεν καὶ
τῆς Πόλεως. Ἔως τώρα λογιάζω νὰ ἐσηκώθῃ
ἡ Μακαριότης σουτῆς ἀπὸ τὴν Βλαχίαν καὶ
νὰ ἐκίνησῃ κατὰ τὸ Γιάσι' νὰ μᾶς ἀξιώσῃ
ὁ Θεὸς τὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ὕγια, καθὼς ἐπι-
ποθοῦμεν. Ἐλαβον καὶ τὴν βαυτοκαν, καὶ εὐ-
χαριστῶ θέλωμεν τὴν καταλόση εἰς τὴν ὑγίειαν
αὐτῆς ἥς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπαν καὶ
καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὀρις-
μούς.

1713, Δεκεμβρίου 2.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 102-103, n° 68.)

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne,
Fericirii Tale cu evlavie mă închin și sfin-
țita-Ți dreaptă o sărut, rugându-mă de
atotputernicul Dumnezeu să te păzească
fără boli, bucuros, sănătos și mai presus
de tot protivnicul.

Am primit două scrisori venerabile ale
Fericirii Tale, una cu nepotul Tău, alta
cu Preasfințitul de Târnova, din care aflând
buna-Ți sănătate, am îndreptat mulțămiri
către Dumnezeu care Te păstrează și Te
ține. Spui Fericirea Ta să am grija Prea-
sfântului Mormânt, și întru aceasta voi
face după porunca Ta; dar mult îmi cade
greu că-mi faci silă la aceasta, căci cred
că m'ai știut gata totdeauna, și chiar fără
silă nu va lipsi ajutorul meu după pu-
tere. Cu harul lui Dumnezeu, prin sfin-
tele-Ți rugăciuni am ajuns și la Țari-
grad. Până atunci cred că va ieși Feri-
cirea Ta din Țara-Românească și va merge
la Iași; să ne învrednicească Dumnezeu
să te găsim sănătos, cum dorim. Am pri-
mit și butea, și mulțămesc; o vom între-
buința în sănătatea Ta; ai cărui ani fie
de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin
fericiți.

Al Fericirii Tale la poruncă:

1713, Decembrie în 2.

Ioan Mavrocordat.

DLIV.

1713,
6 Decem-
bre.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre petrecerea acestuia în Țara-Românească.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς
Χρυσάνθω εὐχαριστοῦντος διὰ τὴν πατριαρ-
χικὴν εὐνοιαν καὶ συγχαίροντος αὐτῷ ἵνα
φαιδρῶς συνορτάσῃ μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου
Βασσαράδα Βοεβόδα.

1713, Δεκεμβρίου 6.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μα-
καριότητος ἐλάβομεν, ἐδέχθημεν εὐλαβῶς καὶ
τὰς ἀγίας τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant, mulțămindu-i pentru patriarhi-
ceasca bunăvoință și dorindu-i să serbeze
cu bucurie împreună cu Constantin Ba-
sarab Voevod.

1713, Decembrie în 6.

Preasfințita serisoare a Fericirii Tale
am luat-o, și am primit cu evlavie și sfin-
tele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am cu-

ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα, τὰ τε ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς γράμματι καὶ τὰ ἐν τῷ σεβασμίῳ της πιττακίῳ.

Ἡμεῖς, μακαριώτατε πατέρ, τοιούτην πληροφορίαν ἔχομεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷ ὡς ἐν Χριστῷ αὐτῆς υἱόν, εἰς εὐλόθειαν ὅλως ἐκκεχυμένον, καὶ ἄλλο τι παρὰ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος πλεονεξία δὲν ἐφαντάσθημεν νὰ προσέλθῃ, πᾶρεξ ἀποτελέσματα θερμῆς πατρικῆς φιλοστοργίας. Καὶ λοιπὸν περιττὸν εἶναι τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἐξῆαιον καὶ ἀρχαῖον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης ὅχι δι' ὅρων, ἀλλὰ καὶ διὰ μακρῶν λόγων νὰ τὸ διατρανοῖ.

Ὅσον διὰ τὴν ὑπέρθεσιν ὁποῦ ἀκολούθησε τῆς εἰς τὰ ὧδε ἱερᾶς καὶ ἐφετῆς παρουσίας της, ἡμεῖς, ἔχοντες μεγάλην ἀγάπην καὶ διακαῇ εὐλόθειαν πρὸς αὐτήν, καὶ ἡξεύροντες πῶς ἡ ἄκρα αὐτῆς φρόνησις γνωρίζει καὶ ζυγοστασεῖ τὰ κατήκοντα, ἐσυγχύσθημεν καὶ ἐλυπηθήμεν καὶ ὡς πρὸς σεβασμιώτατον ἡμῶν πατέρα δὲν ἐκαλύψαμεν τὴν λύπην μας· τώρα δέ, ἀναγινόντες καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, καὶ τὰ ὅσα σημεῖοι πρὸς ἡμᾶς φιλοστοργῶς ὁ ποθεινός ἡμῶν πατήρ ἐκλαμπρότατος Βασσαράδας Βοεδόδας, ἐπειδὴ δὲν ἐστάθη ἄλλη τις αἰτία, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ φανῇ ἔθλογον νὰ συμπανηγυρίσῃ τὰς προκειμένας ἀγίας ἐορτάς μετὰ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος, ὡς υἱὸς εὐπειθῆς, στέργομεν εἰς τὰ δόξαντα τῇ πατρικῇ ὁμῶν ἀγάπῃ, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα νὰ συμπανηγυρίσωσι φαιδρῶς, εὐδαιμόνως καὶ λαμπρῶς τὰς ἀγίας ἐορτάς. Ἐχοντες δὲ παρὰ τοῦ ὀπίστου Θεοῦ ὀφείσαν, ἐκδεχόμεθα μετ' εὐλαθείας νὰ ἀπολαύσωμεν, κατὰ τὴν ἡδὴ πληροφορίαν, μετὰ τὴν παραδρομὴν τῶν ἀγίων ἐορτῶν, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ γίνωμεν μέτοχοι τῶν ἀγίων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν καὶ ἅς εἶναι πληροφορημένη ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης ὅτι ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη καὶ εὐλόθεια φυλάττεται ἐν τῇ καρδίᾳ μας ἀμείωτος καὶ ἀδιάσειστος, καὶ εἵμεσθεν ἐτοιμοὶ καθὼς καὶ προτῆτερα εἰς τὰ πατρικά αὐτῆς ἐπιτάγματα, καθὼς θέλει τὸ δεῖξῃ καὶ ὁ μετέπειτα χρόνος· μόνον ὁ ἐλεήμων Θεὸς νὰ δίδῃ ζωὴν καὶ ἀγαθὴν κατάστασιν.

Παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὴ μᾶς λήψῃ καὶ πάλιν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὀφείας της. Κατὰ τὸ παρὸν, ἄλλο τι ἀξιόλογον δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν αὐτῇ· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἄγναι της εὐχαὶ μετ' ἡμῶν.

Ἀψιγ', Δεκεμβρίον ε'.

noscut și cele scrise pe rând, cele din sfințita-ți scrisoare și cele din veneratu-Ți pitac.

Noi, prea-fericite părinte, avem astfel de știre că ne iubești ca pe Fiul Tău întru Hristos, cuprins cu totul de evlavie, și de la Reverența Ta nu ni-am închipuit vreodată să vie altceva decât urmările unei fierbinți iubiri părintești. Și, de altfel, e de prisos să vădești adevărul și statornicia și tăria iubirii Tale față de noi, nu prin jurăminte, ci și prin vorbe mari.

Cât despre amânarea, ce a urmat, a prezenței tale sfințite și dorite într'acoace, noi, având mare iubire și fierbinte evlavie către Tine, și știind cum că înalta-Ți minte cunoaște și cumpănește cele cuvenite, ne-am tulburat și ne-am întristat și nu ni-am ascuns întristarea, ca față de prea-veneratul nostru părinte; ci acum, cetind și sfințita-Ți scrisoare, și câte ni le arată cu dragoste prea-doritul nostru părinte prea-luminatul Basarab Voevod, de oare ce n'a fost altă pricină, ci că Ți s'a părut bine a petrece aceste apropiate sfinte serbători cu Luminăția Sa, ca un fiu supus ne învoim cu cele ce s'au socotit de părinteasca-Ți iubire, și din inimă ne rugăm să serbați bucurios, fericit și strălucit sfintele serbători. Și, având de la prea-înaltul Dumnezeu sănătate, așteptăm cu evlavie să Te vedem, după înștiințarea de mai înainte, cum vor trece sfintele serbători, pe Fericirea Ta și să ne împărtășim de sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări; și să fim înștiințat Fericirea Ta că iubirea și evlavia către Tine se păstrează în inima mea nemicșurată și nezguduită, și suntem gata ca și înainte la părinteștile-Ți porunci, cum o va arăta și timpul ce va urma; numai Dumnezeu cel milostiv să dea viață și bună stare.

Rugăm pe Fericirea Ta să nu ni lipsească nici de acum înainte sfintele-Ți scrisori, spre vădirea bunei și doritei Tale sănătăți. Deocamdată, n'avem a-Ți însemna alt ceva vrednic de știut; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și cu totul fericiți, și sfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1713, Dechemvrie în 6.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος γιᾶς ἐν Χρισ-
τῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 135-8, n° 65.)

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocvod.

DLV.

1713,
21 Decem-
bre,

Elenița Cantacuzino, fiica lui Dumitrașco-Vodă, către Patriarhul Hrisant
Notara, despre singurătatea ei prin lipsa soțului.

Ἐπιστολὴ Ἑλένης Καντακουζηνῆς πρὸς
Χρόσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1713, Δεκεμβρίου 21.

Ἄν καλὰ καὶ ὁ δοῦλος αὐτῆς, συζυγός
μου, παλλάκις μὲ ὁδοιπορίας μακρὰς ἐπροξέ-
νησεν εἰς τοῦ λόγου μου πολλὴν ἀθυρίαν (κα-
θὼς εἶναι σὺνηθες τὸ νὰ ἀθυρῇ τινάς, ὅχι
μόνον εἰς ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰκείου τινὸς
καὶ ξυγγένου στέργειν) καὶ εἶμαι συνηθισμένη
νὰ τραβῶ τοιαύτας ὁδύνας καὶ λύπας, τώρα
ὅμως, εἰς αὐτὴν τὴν ξενιτεῖάν του, ἡ λύπη
ἦτον τόσον περισσοτέρα εἰς τοῦ λόγου μου,
ὅσον ὅπου, εἰς καιρὸν ὅπου ἐλογιάζα νὰ τὸν
ἀπολαύσω, σχεδὸν πρὸ τῆς ἀπολαύσεως ἤκο-
λούθησε πάλιν ἡ στέργεις· εἰς ἓνα καὶ μόνον
παρηγοροῦμαι καὶ πειρῶμαι τῆς λύπης με-
τριωτέρως, συλλογιζομένη ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μα-
καριότης, ὁ κοινὸς τῶν χριστιανῶν πατήρ καὶ
τῶν πολιτῶν ἐξαιρέτως προστάτης καὶ ἐπισ-
κέπτης, πανταχοῦ πάντας πατρικῇ στοργῇ
καὶ φιλοστοργίᾳ εὐνοίᾳ περιβάλλει καὶ περισ-
κέπει, καὶ μάλιστα ἐκείνους ὅπου, πρὸς τῷ
εἶναι πολιταὶ καὶ υἱοὶ φιλόστοργοι τῆς Ὑμε-
τέρας Μακαριότητος, διατελοῦσιν εἰς ἄλλο-
δαπὰς.

Εἰς τὴν τοιαύτην πρὸς τοὺς τοιοῦτους στορ-
γὴν, καὶ μὲ ὅλον ὅπου ἡ κοινὴ φήμη τὴν
βεβαιώνει ἐκ φύσεως ἐπιτελινῇ, μὲ ὅλον τοῦτο,
καθ' ὃ γύνῃ ἀσθενὴς τῇ φύσει καὶ γυναικείois
νόμοις ὑπεῖκουσα, τολμῶ καὶ μετὰ τὴν προ-
σέχουσιν προσκύνειν δοντικῶς τὴν παρακαλῶ
νὰ μὴν λείπῃ ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ὑπεράσπις
καὶ περιθάλψις αὐτῆς ἀπὸ τὸν δοῦλον τῆς,
εἰ καὶ κοντὰ εἰς Αἰθιόπτην εὐσπλαγχνικώτατον
καὶ δικαιοτάτον, ἀλλ' εἰς ξένην ἀιόγοντα. Αἱ
δὲ ἄγχι εὐχαὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
εἴησαν μετ' ἐμοῦ.

Ἀφίγ', Δεκεμβρίου κα'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος δούλη.

Ἑλενίτσα.

(Legrand, *Recueil*, pp. 136-7, n° 66.)

Serisoarea Elenei Cantacuzino către Hri-
sant, Patriarhul Ierusalimului.

1713, Dechemvrie 21.

Cu toate că și robul Tău, soțul meu,
adesea cu călătorii depărtate mi-a adus
multă teamă (cum e și obișnuit să aibă
teamă cineva, nu numai pentru lipsa so-
țului, ci și a cuiva din casă și cu care
e deprins) și sunt deprinsă a suferi astfel
de plângeri și năcazuri, totuș acum, în
această înstrăinare a lui, supărarea eră
cu atât mai covârșitoare pentru mine,
cu cât, în vremea când credeam să-l văd,
chiar înaintea întâlnirii a urmat iarăș
lipsa; numai într'o singură privință mă
mângâiu și-mi mai îmblânzesc întristarea,
socotind că Fericirea Ta, părintele de obște
al creștinilor și mai ales ocrotitorul și pă-
zitorul cestor din Constantinople, ajuți
și îngrijești pretutindeni pe toți cu dra-
goste părintească și iubitoare bunăvoință,
și mai ales pe aceia cari, pe lângă că
sunt locuitori ai Constantinoplei și fiii
iubiți ai Fericirii Tale, sunt tot pe aiurea.

La această iubire față cu unii ca-aceștia,
și cu toate că faima de obște spune cu
siguranță că ești din fire aplecat, totuș,
ca o femeie neputincioasă din fire și su-
pusă legilor femeiești, îndrăznesc și Te
rog ca o roabă cu închinarea euvenită să
nu lipsească ocrotirea cu putință și aju-
torul Tău dela al Tău rob, care, deși pe
lângă un Domn foarte milostiv și foarte
drept, dar în loc străin petrece. Și sfintele
rugăciuni ale Fericirii Tale fie cu mine.

1713, Dechemvrie în 21.

A Fericirii Tale roabă:

Elenița.

DLVI.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata sosire la Iași a acestuia. .

1713,
22 Decem-
bre.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρυσάνθον δηλοῦντος τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς εἰς Ἱάσιον μεταβάσεώς του.

1713, Δεκεμβρίου 22.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐλάττωμεν, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγείας τῆς λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἱεράς τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ὅπου μᾶς πληρωφορεῖ διὰ τὸν ἐν τάχει πρὸς τὰ ὧδε αὐτῆς ἐρχομένον καὶ ἡμεῖς μὲ διάπυρον πόθον καὶ πολλὴν ἔφασιν ἐκδεχόμεθα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει διὰ νὰ μεταλάβωμεν τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ μὲ ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν, Θεοῦ βωηθούντος, νὰ συμπανηγυρίσωμεν μὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν κοσμοσωτήριον ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστασιν. Μόνον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν εἰδῆσιν πότε κινᾶ, διὰ νὰ γένῃ καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἐτοιμασία τῆς προσηκούσης ἀποδοχῆς, καὶ ὡς τόσον παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς λείψῃ συχνὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς ὑγείας τῆς. Οἱ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἁγίαι τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἰαφίγ', Δεκεμβρίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεζόδης.

(Legrand, *Recueil*, pp. 177-8, n° 67.)

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, vădindu-i mulțămirea sa pentru aflarea strămutării lui la Iași.

1713, Dechemvrie în 22.

Sfințita serisoare a Reverenței Tale am luat-o și pentru buna și dorita-Ți sănătate m'am bucurat foarte; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim; am cunoscut și cele scrise pe rând și mulțămim Reverenței Tale că ni dai de știre despre venirea Ta grabnică într' acoace; și noi cu aprinsă poftă și multă aplecare așteptăm pe Fericirea Ta, și prea-bunul Dumnezeu să ne învrednicească a Te vedea cât mai iute ca să ne împărtășim de sfințele Tale rugăciuni și binecuvântări și, cu sănătate și fericire, ajutând Dumnezeu, să serbăm împreună cu Fericirea Ta și sfânta Înviere mântuitoare a lumii a lui Hristos. Numai ne rugăm să avem știre când pleci, ca să se facă și gătirea de aici a cuvenitei primiri, și până atunci ne rugăm să nu ni lipsească adesea sfințitele-Ți scrisori pentru vădirea bunei și doritei Tale sănătăți. Anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și cu totul fericți, și sfințele-Ți rugăciuni cu noi.

1713, Dechemvrie în 12.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DLVII.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre succesul ortodocșilor la Ierusalim și starea grea a Moldovei.

1713,
30 Decem-
bre.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου Βοεζόδα πρὸς Χρυσάνθον περὶ τῆς ἀποκαστάσεως τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ δικαιομάτων τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῆς δυσχεροῦς ἐν Μολδοβλαχίᾳ καταστάσεως.

1713, Δεκεμβρίου 30.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάττωμεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν τῆς ὑγείας λίαν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱεράς τῆς εὐχάς, καὶ

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat Voevod către Hrisant, pentru restabilirea drepturilor din Ierusalim ale ortodocșilor și starea grea din Moldova.

1713, Dechemvrie în 30.

Sfințita serisoare a Fericirii Tale am luat-o și pentru buna și dorita sănătate a Ta mult ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mul-

εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ· ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ἔδομεν καὶ τὰ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα γράμματα, καὶ καθ' ἓνα μὲν τρόπον, ὅτι δηλαδὴ ἔλαβον τὰς πρωτοκαθεδρίας οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ἐχάρημεν κατὰ πολλὰ, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν Θεόν· ἐλυπήθημεν ὅμως διὰ τὰ τῶσα ἔξοδα ὅπου ἔτρεξαν, καὶ ὅλον δὲν λείπουσιν· ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ φαίνεται πάντοτε κατορθωτῆς τῆς τῶν ὀρθοδόξων τιμῆς.

Εὐχαριστοῦμεν δὲ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι διὰ τὰς πρὸς Θεὸν εὐχὰς ὅπου ὀρίζει πῶς ποιεῖ ὑπὲρ τῆς γαληνιαίας ἡμῶν καταστάσεως καὶ ἀγαθῆς κυβερνήσεως, καὶ πάλιν τὴν παρκαλοῦμεν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ λείπῃ ἡ θερμὴ τῆς πρὸς Θεὸν ἡμῶν δέησις, ὅτι θεῖος ἐπικουρίας χρῆζομεν διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὰς πολυαχεθεῖς καὶ ἀλλεπαλλήλους ἀνάγκας ὅπου μᾶς ἤλθον εἰς τοὺς τοὺς δυσχερεστάτους καιροὺς, αἱ ὁποῖαι λογιζόμεν νὰ μὴ λανθάνουσι τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα. Νὰ ἔχωμεν δὲ καὶ πάλιν συχνὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, εἰς δῆλωσιν τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑμετέρας. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἀγαθὰ αὐτῆς εὐχαὶ μετ' ἡμῶν.

αψιγ', Δεκεμβρίου λ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 138-9, n° 68)

țămese; am cunoscut și cele scrise, pe rând.

Am văzut și scrisorile de la Ierusalim către Reverența Ta și, pe de o parte, că, adică, au luat locul întâiu creștinii ortodocși, ne-am bucurat mult, și am slăvit pe Dumnezeu; ei ne-am scârbit pentru câte cheltuieli au mers și nu mai încetează; prea-bunul Dumnezeu să împuternicească pe Fericirea Ta și să Te învrednicească a Te arăta totdeauna îndreptător al cinei ortodocșilor.

Mulțămim Fericirii Tale pentru rugăciunile către Dumnezeu care zici că le faci pentru senina stare a noastră și buna noastră cărmuire, și iarăș Te rugăm ca și de acum înainte să nu lipsească rugăciunea-Ți călduroasă către Dumnezeul nostru, pentru că avem nevoie de ajutor dumnezeiesc ca să putem întâmpina nevoile de multe feluri și neîncetate ce ni-au venit în aceste vremi prea-grele, care socotim că nu scapă din vederea Reverenței Tale. Să avem și de acum înainte adesea sfintele-Ți scrisori, pentru vădirea bunei Tale sănătăți. Iar anii Fericirii Tale fie dela Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiți, și sfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1713, Decembrie în 30.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DLVIII.

1713.

Nicolae Mavrocordat către dascălul Iacov, despre suferințele Moldovei, cu prada Tatarilor, căratul de provizii la Turci, lucrul la Hotin.

Νικόλαος Μαυροκαρδάτος τῷ διδασκάλῳ καὶ Ἰακώβῳ.

Ἡ μὲν χαρὰ λόλος ἐστίν· ὑπὸ δὲ λύπης καὶ καρδία συστέλλεται καὶ γλῶσσα δεσμεῖται. Οὐδὲν ἄρα θαυμαστὸν εἰ καὶ ἡμεῖς ὡς ἄνθρωποι τοσοῦτον σεσιγήκαμεν χρόνον. Τὰς δὲ ταύτης ἀφορμὰς περιττὸν ἐστὶ καὶ γράφειν καλῶς εἰδύια, καὶ ἴσως ἡμῶν οὐδὲν ἔλαττον ἀνιωμένη τῇ σῇ ἐμμελείᾳ. Πῶς γὰρ οὐκ ἂν ἀθύρως ἔχοιμεν παντοδαποὺς δεινοὺς πιεζομένην ὁρῶντες τὴν κατήκρον, ὑπὸ πολυειδῶν καὶ πολυαριθμῶν στρατευμάτων καταπατομένην, χειρορμένην, σπαρτομένην, ποῖον δεινὸν οὐχὶ πάσχουσαν; Τῶν γὰρ δυστήνων οἰκητόρων αἱ μὲν καθ' ὅδον οἰκοῦντες οἱ πλείους, ἵνα μὴ σκυθικῆς

Nicolae Mavrocordat dascălului chir Iacov.

Bucuria e flecară; iar de întristare și inima se strânge și limba noastră se leagă. Deci nu e de mirare dacă și noi de durere am tăcut atâta vreme. Iar pricinile acesteia e de prisos a le și scrie, când știi tu bine și poate te îngrijești nu mai puțin decât noi în luarea-aminte a ta. Căci cum nu ni-am pierde curajul când vedem pe supuși apăsați de tot felul de lucruri grozave și căleați în picioare de oști de multe feluri și numeroase, despoiați, sfâșiați, suferind, putem zice, toată cruzimea? Căci, dintre nenorociții locuitori, cei ce locuiesc

χειρὸς γένοιτο παρανόλωμα, καταλιπόντες τὰς τε οἰκίας καὶ τὰ ἐς ἀρχῶν ἡδὴ προκαλούμενα λήϊα, ἐς τὰς πλησίον λόχους διαβρύνοντες ὄχοντο· οἱ δὲ, τὰς σιταγωγὰς ὀκλάδας διὰ τοῦ Ἱεράσου ποταμοῦ (ὃν ἐπιχώριος φωνῇ Προῦτον ὀνομάζει) μετὰ πόνου πολλοῦ νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐς τὰ ἰθωμανικὰν στρατόπεδον ἀνέλκοντες, τὰς παρακείμενας αὐτῶν οἰκίας ληϊζόμενας μετὰ στεναγμῶν καὶ ἀκρόων ὄρωσιν. Ἄλλοι δὲ ὅποσοι τῇ ἀνοικοδομῇ τοῦ παρὰ τῷ Τύρῳ ποταμοῦ κειμένου φρουρίου, ᾧ Χότιμον ὄνομα, ἐξυπηρετεῖν ἀποτετάχονται, τῇ τμῇ τῶν ξύλων καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τῆς ἐπιτεούσης ὕλης διεκτικῶς προσκείμενοι, οὐδ' ἀκαρῇ ἔχουσιν ἀναπνεῦσαι. Τὸ γὰρ στενὸν τοῦ χρόνου καὶ τὸ τραχὺ τῆς ὥρας καὶ ὁ ὑπὲρ κεφαλὴν χειρῶν ἀπαντας ἀναγκάζει καὶ συνωθεῖ ἐς τὸ ἔργον. Καὶ οὐ μόνον τὸ ὑπηρετικόν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς καὶ πάντες οἱ δεξιρίαι καὶ αὐτὸς ὁ σιροτοπεδάρχης ἄνω καὶ κάτω περιφερόμεθα, ἐαυτῶν τε μονονόχῳ ἀνημονοῦντες, οὐδενὸς φειδόμεθα πόνου· ἀλλ' ὅλως ἐπικείμεθα τῷ ἔργῳ, ὅπως, πρὶν σφοδρότερος ὁ χειμὼν ἐπιπέσει, ἅν τοῖς διὰ ξύλου παραπήγμασι καὶ ὀχυρώμασι περιφράξαντες καὶ τὰς ἐλεπόλεις ἐπιθέντες, καὶ τοὺς φύλακας ἐπιιδάσαντες, ἀποσιωσώμεθα τὸ Βασιλέως ἔνταλμα. Ἐν τούτοις δὲ ἀνιαιροῖς ὄντες, τὴν ἐπικουφισμὸν τῶν ἐπικειμένων δεινῶν διὰ τῆς ἄνωθεν ἀρωγῆς, ὅσον ἐφικτόν, πορίζεσθαι πειρώμεθα· καί, τό γε νῦν ἔχον, Θεοῦ συνεργουόντος, σμικρὴν τινα παραμυθίαν καὶ ὕψαιεν ἐν ταῖς δυσπραγίαις εὐρισκόμεθα, τὴν παρὰ τῶν κρατούντων εὐμένειαν μνῶμενοι τῇ κατηκόφῳ Μολδαβίᾳ. Καὶ γάρ, ἐξαισίῳ προθυμίᾳ καὶ ἐτοιμότητι ὑποχωρηγήσαντες τὰ πρὸς τροφὴν στρατιώταις τε καὶ στρατηγοῖς, καὶ ἑποῖς αὐτοῖς καὶ ὑποζυγίοις, δώροις τε θεραπεύσαντες Ὀθωμανοὺς τε καὶ Σκύθας ἐφικνωσάμεθα, καὶ εἰς εὐνοίαν τὰς αὐτῶν ψυχὰς ἀνεθερμάνωμεν· ὥστε οὐ μόνον ἡμᾶς ὡς ἀπ' ἐνὸς στόματος ἐπαίνοις ἐξαίρειν καὶ οὐ [μόνον] τὴν τυχοῦσαν ἀπονέμειν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ, πρὸς τὸ ὑπὲρ κλον τὴν πρὶν ἀπέχθειαν, τὴν ἐκ τῆς ἀποστασίας τοῦ Καντεμῆρη ὥσπερ ὑπὸ τινος δηλητηρίου βίζης ἀναφύεισαν, ἀποθέντας, ἡπιώτερον προσφέρεσθαι. Εἴθε δὲ καὶ ἐς τοῦπιόν ἡ ἄνωθεν ῥοπή, τὰς γνώμας αὐτῶν μαλάσσουσα καὶ τὰς ψυχὰς εἰς οἶκτον ὑποτρύνουσα, τὴν ἐκ τῆς ἀνοικοδομῆς τούτου τοῦ φρουρίου ὑπονοομένην λύμην ἀποτρέψειεν. Ἐρρῶσθω ἐπιμνηκιστον.

1713.

(Legrand, o. c., IV, pp. 103-4, no 68.)

la drum, cei mai mulți, ca să nu ajungă prada mânilor seitice, părăsindu-și casele și sămănăturile gata de seceriș, răspândindu-se, au plecat spre codrii vecini; iar alții, târând luntrile cu hraoă pe râul Hierasus (cărui limba localnicilor îi zice Prut), cu multă osteneală, noapte și zi, spre lagărul otoman, văd casele lor apropiate prădându-se, cu suspine și lăcrămi. Iar alții, câți s'au orânduit a sluji la clădirea cetății ce se află lângă râul Tyras, anume Hotinul, îndelnetnicindu-se neconținut cu tăierea lemnului și altă pregătire a materialului de nevoie, n'au nici vreme să răsuflă. Căci strămtoarea vremii și asprimea ceasului și iarna ce ni vine pe cap silesc și împing la lucru. Și nu numai lucrătorii, ei și noi și toți Vizirii și însuș Serascherul ne purtăm în sus și în jos, uitându-ne aproape pe noi, și nu cruțăm nicio muncă; ei cu totul suntem asupra lucrului, pentru ea, înainte de a cădeă iarna mai aspră, întărind cu parapete de lemn și cu fortificații, și puind tunurile și băgând înuntru păzitori, să fi îndeplinit porunca Împăratului. Și, aflându-ne în astfel de neplăceri, încercăm a dobândi ușurarea relelor ce sunt asupra-ni de la ajutorul de sus, cât se poate; și, deocamdată, cu ajutorul lui Dumnezeu, găsim puțină mângâiere și alinare în nenorociri când ni aducem aminte de bunăvoința stăpânilor față de Moldova supusă lor. Căci, îngrijind cu deosebită gătire și grabă cele pentru traiu ostașilor și căpeteniilor și cailor și vitelor, și căutând cu daruri pe Otomani și pe Schiți, i-am dumesnicit și li-am încălzit spre bunăvoință sufletele; așa încât nu numai că noi ca într'un singur glas suntem distinși cu laude, și nu numai că primim cuvenita cinste, dar și, părăsind dușmănia de mai înainte către supuși, crescută din apostasia lui Cantemir ca dintr'o rădăcină otrăvită, ei se poartă mai blând. Deie Dumnezeu ca și de acuma hotărârea cea de sus, imblânzind gândurile lor și împingând sufletele spre milă, să îndepărteze peirea bănuită din clădirea acestei cetăți! Fii sănătos ani cât de mulți.

1714.

Λογύδριον ἐγκωμαστικὸν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον καὶ ἐκλαμπρότατον Αὐθέντην πάσης Οὐγκροδλαχίας, κύριον, κύριον Ἰωάννην Κωνσταντίνου Μπασαράπαν Βασιλόνδα.

Οἶδαμεν οὖν ὅτι χαλεπὸν ἐστὶν ὁ μέλλων εἰπεῖν ἀνδρὸς τοιοῦτον ἀρετὴν διὰ λόγων· ἐγκωμιάζειν ἔλεγεν, ἐν Εὐαγόρῃ, ὁ ῥητορικώτατος Ἰσοκράτης, ἐκλαμπρότατε καὶ θεοσεβέστατε Αὐθέντα, καὶ χαλεπὸν κατὰ ἀλήθειαν εἶναι καὶ πέρας χαλεποῦ, ὅταν αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ ὑπερμαχαὶ τοῦ ἀνδρὸς εἶναι τόσον ὑψηλαῖς καὶ μεγάλαις, ὅπου ὅχι μόνον νὰ ξεπερνοῦσι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν νοῦν, τὸν τοῦ λόγου γεννήτορα.

Τοῦτο αὐτὸ ἤθελα εἰπῇ καὶ ἐγὼ σήμερον· μὲ αὐτὸν τὸν Ἰσοκράτην οἶδα ὅτι χαλεπὸν Αὐθέντου τοσαύτου καὶ τηλικούτου τὴν ἀρετὴν διὰ λόγων ἐγκωμιάζειν ἐπιχειρεῖν· ἀλλ' ἀκούω ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὴν παροιμίαν ὅπου μοῦ λέγει· κωφός ἐστὶν ἀνὴρ, ὃς Ἑρακλεῖ στόμα μὴ παραβάλλει, καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἀποδεικνύει, βλέπωντας τὰ μεγαλεῖα τῶν ἀρετῶν τῆς θεοσεβείας σου, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ἀναγκάζομαι εὐλαβοῦμενος τὸν ἐλεγχον τῆς παροιμίας, καὶ διὰ τοῦτο, ὡσάν νὰ ἤθελα ἀστοχῆσθαι τὴν ἀσθενεῖαν τῆς ἀδυναμίας μου, κινῶ τὴν γλῶτταν μου πρὸς ἐγκωμίων συγχρότησιν.

Ἄλλ' οἶδα ὅτι ἡ μεγίστη σου Ἐκλαμπρότης εἶναι φυσικὰ πρὸς πάντας συμπαθεστάτη καὶ θέλει μοῦ δώσῃ συμπάθειαν, ἐὰν καὶ παρὰ πολὺ τοῦ πρέποντος ἔλθω κατόπιν.

Ἐπρεπε λοιπόν, ἔπρεπε γλώσσα ῥητορικωτέρα καὶ διάνοια φιλοσοφωτέρα διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ τὸ μεγαλεῖον τῶν προτερημάτων καὶ ἀγαθοεργιῶν τῆς Θεοσεβείας σου· καὶ τί λέγω γλώσσα; ὅπου ἂν ἤθελα ἔχῃ δέκα γλώσσας καὶ δέκα στόματα καὶ φωνὴν ἀκούραστον, καθὼς λέγει ὁ Ὅμηρος, δὲν ἤθελα δυνήθῃ νὰ ἐγκωμιῶσω τὴν μεγίστην σου Ἐκλαμπρότητα, τὸ καύχημα τῶν εὐσεβῶν, τὴν δυνάμιν τῶν ἀσθενῶν, τὴν βουθειαν τῶν πτωχῶν, τὸν πατέρα τῶν ὀρφανῶν, τὴν παρηγορίαν τῶν θλιβομένων καὶ ἐνδεῶν, καθὼς ἔπρεπε, τὸν ὅποιον ἐταμίευσεν ἡ ἀγαθαρχικὴ πρόνοια τοῦ Θεοῦ νὰ ἀναβιδάσῃ εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Θρόνον τῆς Αὐθεντείας εἰς καιρὸν τὸν προσήκοντα ὅχι τόσον νὰ τιμηθῇ ἡ Ἐκλαμπρότης σου ἀπὸ τὸν Θρόνον, διότι καὶ πρὸ τοῦ Θρόνου ἦτον τιμημένη καὶ ἀξιέπαινος. ὅσον νὰ τιμηθῇ ὁ Θρόνος ἀπὸ τὴν Ἐκλαμπρότητα σου, διὰ νὰ φέρῃς τὴν ἀταξίαν εἰς τάξιν καὶ τὴν ἀνωμαλίαν ἐπὶ τὸ ὀρθλόν, τὴν ἀπορίαν εἰς εὐπορίαν καὶ τὸ ἴδιον καλὸν ἐπὶ τὸ κοινὸν ἀγαθόν.

Εὐδαίμων τοιγαροῦν ἡ πατρίς ὅπου σὲ ἐξηνεγκεν, εὐδαιμονέστατοι οἱ γεννήτορες ὅπου σὲ ἔθρεψαν· μᾶλλον δὲ εὐδαιμονεστάτη ἡ Αὐθεντία ὅπου σὲ ἐκληρώθη, καὶ ὅλοι ὅσοι εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Αὐθεντείας σου· ὁ ὅποιος τοὺς μὲν φίλους νικᾷς μὲ ταῖς ποικίλαις σου ταπεινώσεις, μὲ τὴν ἥκραν σου μεγαλοψυχίαν, ἔστωντας καὶ νὰ εἶσαι φοβερός, ὅχι μὲ τὸ νὰ εἶσαι χαλεπός, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ὑπερέχῃς καὶ νὰ περισσεύῃς ἅπαντας μὲ τὰ φυσικὰ σου ἰδιώματα καὶ προτερήματα, μὲ ὀλίγους κόπους νὰ ἀποκτείνῃς πολλὰς εὐκολίας, καὶ ἀπὸ ὀλίγην ἀφορμὴν νὰ ἐπινοήσῃ πολλὰ καὶ μεγάλα νοήματα· ἔστωντας καὶ νὰ μὴν ἀφήνῃς κανένα ἀπὸ ὅσα πρέπουσιν εἰς τὸ αὐθεντικὸν ἀξίωμα, ἀλλ' εἶσαι μὲν δημοτικὸς διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ, πολιτικὸς διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς πολιτείας, στρατηγικὸς δὲ διὰ τὴν εὐδουλίαν πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ Αὐθέντης μέγιστος μὲ τὸ νὰ διαφέρῃς κατὰ τὴν ἀρετὴν ὑπὲρ πάντας, καὶ τοὺς μὲν συνετοὺς καὶ φρονίμους ὑπερέχεις διὰ τὸ αὐθεντικὸν ἀξίωμα, τοὺς δὲ ἐν ἀξιώμασιν ὄντως ὑπερβάλλεις διὰ τὴν σύνεσιν, τοὺς ἀγαθοὺς νικᾷς μὲ τὴν δικαιοσύνην, καὶ τοὺς δικαίους μὲ τὴν ἀγαθότητα, καὶ τί λέγω; τοιοῦτης λογῆς ἐφθασες εἰς τὴν ἀκρότητα τῶν προτερημάτων ἀπάντων, ὅσον οὐδέποτε ἐφθασεν ἄλλος εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀπὸ τὰ πολλὰ σου προτερήματα.

Τοῦτο εἶναι δυνατόν εἰς καθένα ὅπου θέλει νὰ τὸ γνωρίσῃ, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μακρολογῶ ἐγὼ, διότι μαρτυρᾷτο ἡ πείρα, διαφημίζεται ἡ φήμη, βλέπουντο τὰ ὄμματα, ἀκούονσι το τὰ ὦτα· ποῖος ἄλλος Αὐθέντης ἐφάνη προτιήτερα, τολμῶ εἰπεῖν καὶ μετὰ ταῦτα (εἰ καὶ ἄδηλον), ὅπου νὰ φροντίσῃ μᾶλλον τὸ ποινὸν ἀγαθόν, ἢ τὸ ἴδιον καλόν, τοῦ γένους ὅλου τὴν σωτηρίαν, ἢ τὴν ἴδιαν ἀπόλαυσιν, καὶ, ἐὰν ἤθελε τύχῃ κάνεις μετὰ ταῦτα, δὲν εἶναι παράξενον, διότι ἔχει παράδειγμα τὴν μεγίστην σου Ἐκλαμπρότητα, ἡ δὲ Ἐκλαμπρότης σου εἰς ποῖον παράδειγμα ἀποβλέπων ἐποίησας καὶ ποιεῖς τὰ τοιαῦτα; Εἰς οὐδέν, ἀλλὰ γνώσῃς φυσικὴ καὶ χάρισμα ὑπάντων σὲ ὁδηγεῖ εἰς τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια τολμῶ εἰπεῖν οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀξιάγαστοι Βασιλεῖς τῶς Ῥωμαίων, καὶ μὴ πάντες, ἀλλ' οὖν οἱ ἐπιστημότεροι δὲν τὰ ἐκάμασι, δὲν ἐκάμασι τοιαῦτα· διότι, ἐὰν καὶ ἐκάμασιν ἀνδραγαθίαις μεγάλαις καὶ νίκαις φοβεραῖς κατὰ καιροὺς, ἀλλὰ μὲ φθοράν ἐδοξάζονταν

ἐκείνοι, καὶ τὸ περισσότερον ὅτι ἡ σπουδὴ τοὺς ἦτον διὰ κοσμικὰ πράγματα, φθαρτὰ καὶ ἐπικαιρα μόνον· ἡ δὲ σπουδὴ τῆς Ἐκλαμπρότητος σου ἡ περισσότερα εἶναι διὰ τὰ μένοντα καὶ διὰ τὰ μέλλοντα, διὰ τὰ αἰώνια, καὶ ὅχι διὰ τὰ πρόσκαιρα, καί, μηδὲν ἐφανεύων, ποιεῖς πολλά καὶ ἀξίεπαινα· ἐγείρεις ναοὺς ἁγίων, κτίσεις μονὰς πατέρων, λύεις ἀθυμίαν πικραμένων, ἐπικουρεῖς τὴν ἀσθενεῖαν τῶν ἀσθενημένων, καὶ πᾶν ὅτι ἅγιον καὶ θεάρεστον ἔργον ἀόκνως ἐπιτελεῖς¹.

Διὰ τοῦτο εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου καὶ μόνην κομπάζει ἡ ὄντως εὐδαίμονία, τὴν ὅπου ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης τὴν διορίζει εἰς τρία γένη τῶν ἀγαθῶν: εἰς τὰ ἐξωτερικά, ἡγουν τὰ τυχερά, εἰς τὰ σωματικά, ἡγουν τὰ φυσικά, καὶ εἰς τὰ ψυχικά, τὰ ὅποια λέγονται καὶ προαιρετικά· καὶ ψυχικά μὲν εἶναι σωφροσύνη, φρόνησις, δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία· σωματικά δὲ κάλλος, ῥώμη, ὑγίεια καὶ ἀριότης· ἐξωτερικά δέ, γένος, φίλοι, χρήματα καὶ κτήματα. Καὶ εἰς ποῖον ἄλλον εὐρέθησαν αὐτὰ ὅλα σῶα παρὰ εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου, διότι, μετὰ σωματικά σου ἀγαθὰ, σεμνύνεις τὰ ἐξωτερικά, μὲ τὰ ἐξωτερικά καλὰ εὐτρεπίζεις τὰ φυσικά σου ἀγαθὰ, καὶ ἀντάμα μὲ τὰ σωματικά καὶ τὰ ἐξωτερικά σημαίνεις καὶ φανερώνεις τὰ ψυχικά σου καὶ προαιρετικά ἀγαθὰ· ὅσοι καυχῶνται εἰς τὰ τυχερά τοὺς καλὰ, τοὺς ὑπερβαίνεις μετὰ σωματικά σου ἀγαθὰ, καὶ τοὺς σεμνυνομένους εἰς τὰ σωματικά ἀγαθὰ, τοὺς ὑπερέχεις διὰ τὰ ψυχικά σου καὶ προαιρετικά καλὰ, διότι μὲ τὴν φρόνησίν σου νικᾷς ὅλους τοὺς φρονίμους, καὶ μὲ τὴν σωφροσύνην τοὺς σώφρονας, μὲ τὴν δικαιοσύνην τοὺς δικαίους, καὶ μὲ τὴν ψυχικὴν ἀνδρείαν τοὺς ἐγκρατεῖς τῶν πάθων.

Εἰς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου λοιπὸν καὶ μόνην, καθὼς εἶπα, ἀλήθευσεν ὁ διορισμὸς τῆς εὐδαίμονίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους, θεοσεβέστατε, διότι εἰκόνα κατὰ ἀλήθειαν θεῖαν σὲ ἐκατέστησεν ἡ ἐξοχὴ τῶν προτερημάτων σου, ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο τοῦτα δίδουσι κατ' ἐξοχὴν ιδιώματα τοῦ Θεοῦ οἱ θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας μας: τὸ γινώσκειν τὰ ὄντα καὶ προγινώσκειν τὰ μέλλοντα.

Γινώσκει λοιπὸν ἡ Ἐκλαμπρότης σου τὰ ὄντα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀναλόγως καὶ ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς τέλειον ἄνθρωπον· διότι, μὲ τὸ νὰ γινώσκῃς δὲν μεταπίπτουν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἀλλὰ πάντοτε μένουσι ἐπὶ τὸ βέλτιον, καὶ μὲ ἐκείνην τὴν συνετωτάτην φρόνησιν ὅπου ἡ πολυετής δοκιμασία σου ἤθροισε, τὰ διοικεῖς ἐπὶ τὸ χρηστότερον, ὅχι τυραννῶντας τα δυναστικῶς, ἀλλὰ ὁδηγῶντας τα αὐθεντικῶς², ὅχι ἐξουσιάζωντάς τα ἀπείρως, ἀλλὰ κυβερνῶντας τα σοφῶς καὶ ἐμπείρως, προνοεῖς καὶ τὰ μέλλοντα ὡς ἀνὴρ οἰκονόμος, διὰ νὰ ἀναιρέσῃς τὸ βλαπτικὸν τῆς πολιτείας, καὶ νὰ εἰσαγάγῃς τὴν συστατικὴν τῆς ὠφελείας, νὰ ἀναιρέσῃς τὸν ἐπερχόμενον τῶν ταραχῶν χειμῶνα εἰς τὴν Ἀβθενεῖαν τὴν ὁποίαν μὲ πολλοὺς κόπους ἐδιόρθωσας, καὶ νὰ διαφυλάξῃς τὸ γλυκὺ ἔαρ τῆς ἡσυχίας τῶν ὑπὸ σοί, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐφρόντισες³.

Ὅγδοον τῷ ὄντι θαῦμα καὶ ἀξιάγαστον ὑπάρχει ἡ μεγίστη σου Ἐκλαμπρότης εἰς τὴν οἰκουμένην, θεοσεβέστατε, καὶ τοιοῦτον θαυμαστόν, ὡς οὐδὲν ἕτερόν· μέγιστον θαῦμα ἦτον αἱ ἐκατοντάφυλλαι Θῆβαι, τὸ ποτὲ βασιλεῖον τῆς Αἰγύπτου· τὰ θαυλώνια τεῖχη τὰ ὅποια ἔκτισεν ἡ Σεμίραμις, ὁ τάφος τοῦ Ἑλληνος Μανσολοῦ εἰς τὴν Καρίαν, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ αὐτοδαχεῖα τοῦ παγκάλου Ἰωσήφ, τὸ χάλκιον τοῦ Ἀπόλλωνος εἰδωλον ἐν Ῥόδῳ, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο κολλοσσός, τὸ Καπητώλιον τῆς Ῥώμης καὶ ὁ ναὸς Ἀδριανοῦ εἰς τὴν Ἐφεσον, ἀλλὰ καὶ μεγιστώτερον καὶ ἀξιαγαστώτερον θέαμα ὑπάρχει ἡ θεοσεβεία σου, ἐπειδὴ, ἂν καλὰ ἐκεῖνα ἦτον ἄξια καὶ πολὺτιμα διὰ τὴν τέχνην καὶ ἐπιτηδεύματα ὅπου εἶχασιν εἰς τοῦ λόγου τοὺς, ὅπου, ἀπὸ τόσα ἄπειρα καὶ ἄμυστρα ποιήματα ὅπου ἔγειναν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ σοφίας καὶ ἐπιτηδεύματις ἀνθρώπων, μόνα τοῦτα τὰ ἐπτά ἐφάνησαν ἀπὸ ὅλα ἐπιστημότερα καὶ ἀξιολογώτερα διὰ νὰ λέγωνται εἰς ὅλην τὴν κτῆσιν θεάματα μέγιστα, ἀλλὰ ἡ Ἐκλαμπρότης σου ἔχει τὴν γνώσιν καὶ τὴν ἐπιτηδεύματα φυσικὴν, καὶ ὅχι ἀπὸ κατασκευὴν τεχνητῶν, ὥσπερ ἐκεῖνα· καὶ ἐκεῖνα μὲν, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἦτον μέγιστα καὶ πολλοῦ θαύματος ἄξια, ὅμως ἦτον θεάματα ἄψυχα, ἡ δὲ μεγίστη σου Ἐκλαμπρότης εἶναι θέαμα ἐμψυχον, καὶ ὅσον διαφέρει ἄψυχον ἐμψύχον, τόσον διαφέρει ἡ θεοσεβεία σου ἀπ' ἐκεῖνα τὰ ἐπτά ἀξιόλογα θεάματα· καὶ ἐκεῖνα μὲν εἰς ἐκείνους ὅπου τὰ

¹ După ce-i acordă toate virtuțile, fără exemplu, și-l arată superior biruitoarelor Cezari, panegiristul observă că truda lui nu e pentru ale timpului, ci pentru cele veșnice: „zidești bisericile sfinților, întemeiezi mănăstirile părinților, asiguri descurajarea celor amărâți, ajuți slăbiciunea celor fără putere și săvârșești neobosit toate lucrurile sfinte și plăcute lui Dumnezeu.”

² „Nu tiranizești cu sila, ci conduci lucrurile domnește.”

³ „Ca să nimicești furtuna tulburărilor ce amenință a veni asupra Domniei pe care cu trindă multă ai îndreptat-o și să păzești dulcea primăvară a liniștii celor de supt tine, la care adesea te-ai gândit.”

είχαν ἢ τὰ ἐθέλεσαν, δὲν ἔδιδαν καμμίαν ἄλλην ὠφέλειαν παρὰ μόνον μίαν θεωρίαν χωρὶς ἄλλο κανένα ὕψους· ἡ δὲ Ἐκλαμπρότης σου, ὅχι μόνον εἰς τὸν Θρόνον ὅπου ἐκκληρώθημεν ἐκ Θεοῦ, καθ' ἐκάστην ῥέουσιν ἡ εὐεργεσίαις σου καὶ ἡ καλοσύναις σου, ὥσπερ τοῦ Νείλου τὰ ῥέματα, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ ὅπου εὐρίσκονται εὐσεβεῖς ἐκτείνονται ἡ εὐεργεσίαις σου, καὶ διατρέχει ἡ φήμη σου ὡς γίγας ἀπ' ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τί νὰ λέγω τὰ φανερά τοῖς πᾶσι; ὅπου ἂν ἤθελα θαλθῇ ὅχι νὰ τὰ διηγηθῶ, ἀλλὰ μόνον νὰ τὰ ἀπαριθμήσω, δὲν ἤθελε μοῦ φθάσῃ χρόνος πολὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μεγίστη σου Ἐκλαμπρότης, γνωρίζουσα, ὡς φρόνιμος καὶ σαφὴς οἰκονόμος, ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου παρέρχεται, τὰ ἀγαθὰ τὰ ὅποια ὁ Θεὸς σὲ ἐδωρίσθη τὰ θηκιάζει εἰς τὰς οὐρανίους ἀποθήκας οἰκονομικῶς. Ἀφήνω νὰ λέγω τὰ ὅσα καλὰ καὶ θεάρεστα ἔργα καθ' ἐκάστην ῥέουσιν εἰς τοὺς δεομένους δίκην ποταμοῦ: κατὰ ἀλήθειαν ὁ Θεὸς δι' αὐτὸ τοῦτο σὲ ἐπεμφεν εἰς τὸν κόσμον κοινὸν πατέρα τῶν ὁρφανῶν, ἑορτῶν τῶν ἀδυνάτων, εὐεργέτην τῶν δεομένων, ἀντιλήπτορα τῶν πεπτοκότων καὶ φύλακα τῶν ὑπὸ σοὶ προστρεχόντων¹.

Ἦκουσεν, ἤκουσε καλὰ ἡ Ἐκλαμπρότης σου τῆς ἱερᾶς λεγοῦσης Γραφῆς, ὅλην τὴν ἡμέραν ἔλεει καὶ δανεῖζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἔλεει ἡ θεοσεβεία σου τοὺς δεομένους, καὶ δανεῖζεις τὸν Θεὸν διὰ νὰ τὰ εὖρῃς εἰς τὴν παλάμην του εἰς τὸν καιρὸν τῆς κρίσεως· διὰ τοῦτο καὶ ἐξάγει Κύριος ὁ Θεὸς τὴν Ἐκλαμπρότητά σου ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καὶ τελευταῖον θέλεις ἀκούσῃ καὶ τὴν εὐλογημένην ἐκείνην φωνήν: εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγον ἤς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω· ἐπὶ ὀλίγον, ἤγγισον εἰς τὴν κοσμικὴν Αὐθεντείαν, ἐφάνης πιστὸς οἰκονόμος, εἰς ἐκεῖνα ὅπου σοῦ ἐμπιστεύθηκα, τὰ ἐκυβέρνησας ὅλα κατὰ τὸ θέλημά μου· διὰ τοῦτο ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω, ἤγγισον εἰς τὰ ἀθάνατα καὶ αἰῶνικα, εἰς τὴν χαρὰν καὶ Αὐθεντείαν τὴν νασρὰν τῆς Βασιλείας μου.

Εὐδαίμονες ἄρα οἱ γεννησάντες σὲ· εὐδαίμωνων παῖδες πάντες οἱ ὑπὸ τὴν σὴν ἐξουσίαν, τοιοῦτος ἀξιάγαστος Αὐθέντης ἔπρεπε, ὃ αἰδεσιμιότατοι ἄρχοντες, εἰς τοιοῦτους ἐντιμοτάτους ἄρχοντας, τοιοῦτος Αὐθέντης ἀξιάγαστος καὶ ἅγιος εἰς τοιοῦτους ἄρχοντας θεοσεβεῖς, τοιοῦτος δίκαιος κυβερνήτης εἰς τοιοῦτους σεμνοὺς ὑπηκόους· διὰ τοῦτο ἡ γῆ ἡμῶν τέθηλλε, δένδρα ἀνθοῦσιν, εἰρήνην κουροτρόφος ἀνὰ πᾶσαν τὴν τζάραν.

Διὰ τοῦτον τὸν θεοσεβέστατον Αὐθέντην ἡ κτίσις ἅπασα μακαρίζει τὴν πατρίδα σας· δι' αὐτὸν ἐπαινέισθε παρὰ πάντων καὶ ἀγαλλίζεσθε τὸν ὑποῖον ἄμποτες νὰ τὸν διαφυλάττῃ ὁ Σωτὴρ μακρόδιον ἐν γῆρει θαθεῖ τε καὶ λιπαρῶ, ἐστηριγμένον εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον αὐτοῦ Θρόνον, νικητὴν κατ' ἐχθρῶν, ἀνώτερον ἐπηρείξας, φύλακα τῆς εὐσεβείας, διὰ πρεσβειῶν τῆς παναρχάντου αὐτοῦ μητρὸς τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, ἀμήν.

DLX.

Alt panegirie al lui Constantin Vodă Brâncoveanu, pentru școlarii cari capătă de la el „procopsirea și predarea literelor“, de ziua nașterii Domnului.

Inainte de
1714
(de fapt:
1695.)

Ἐτερον ἐγκώμιον πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον [Κωνσταντῖνον Μπασαράδαν Βοεβόδα].

„Χριστὸς γεννᾶται, δοξάζωμεν· Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσωμεν· Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ἀνέλθωμεν· ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, πάντες λαοί, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσωμεν αὐτὸν ὅτι δεδοξάσται.“

Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ἐκ Παρθένου, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἀνακαινίζεται. Σήμερον ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἀνατέλλει τῷ κόσμῳ, καὶ ὁ χειμῶνας τῆς ἀμαρτίας ἀναχωρεῖ, καὶ τὸ γλυκὺ καὶ παμπόθητον ἔαρ τῶν ψυχῶν ἀγαλάμπει, τὸ σκότος τῆς εἰδωλομανίας φυγαδεύεται, καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον φῶς τῆς εὐσεβείας εἰσάγεται. Σήμερον ὁ Θεὸς ἀνθρωπος γίνεται, ἵνα Θεὸν τὸν ἀνθρωπῶν ἀπεργάσῃται. Σήμερον ὁ Θεὸς κλίνει τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατέρχεται, ἵνα τὸν ἀνθρωπῶν ἀναβιδάσῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Σήμερον ὁ Θεὸς ἀνθρωπος γίνεται, καὶ οἱ ἀπ' αἰῶνος δίκαιοι, ἐν Ἀδου κεκρατημένοι, τὴν ἐλευθερίαν εὐαγγελίζονται. Σήμερον ὁ Χριστὸς γεννᾶται καὶ τὸ χειρόγραφον τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀββάς διαβρῆγγυται, καὶ τὸ μεσότειχον τοῦ φραγμοῦ, καὶ ἡ μεγάλη ἐκείνη ἐχθρα μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διαλύεται καὶ ἀφανίζεται, καὶ ἡ ἀρχαία τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἀγάπη ἀνακαινίζεται. Σήμερον τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον φανεροῦται, καὶ ὁ ἄναρχος ἀρχεται, ὁ ἀόρατος ὁράται, ὁ λόγος παχύνεται, ὁ ἀναφῆς φηλαφᾶται, καὶ ὁ ἀπερίγραπτος περιγράφεται, ὁ μῆδαμοῦ χωροῦμενος εἰς μικρότατον χωρίον.

¹ Se laudă binefacerile lui, care e a opta minune a lumii: ele curg, „nu numai spre Scaunul unde am fost aleși de Dumnezeu“ — e opera lui Sevastos dascălul —, dar pretutindeni, „ea și cursul Nilului“.

σπήλαιον, καὶ εἰς φάτνην ἀλόγων ἀνακλίνεται ὁ δημιουργὸς τῶν λογικῶν φύσεων, ἵνα τῆς ἀλογίας ἡμᾶς ἀπαλλάξῃ, τοὺς ἀλογωθέντας διὰ τὴν ἁμαρτίαν. Σήμερον ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν γῆν καταβαίνει, χωρὶς νὰ λείψῃ ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς, ἐπειδὴ συγκατάθεσις ἐγένετο θεϊκῇ, οὐ μετὰθεσις δὲ τοπικῇ, ἵνα ζητήσῃ καὶ σῶσῃ τὸ ἀπολωλὸς, καὶ τὰ οὐράνια πάντα τάγματα συγκατέρχονται, καὶ δοξολογοῦσι τὸν ἐπουράνιον, εἴτα ἐπίγειον· ὅπου γὰρ βασιλέως παρουσίᾳ, ἐκεῖ καὶ ἡ τάξις ποιεῖται. Σήμερον ὁ ἀστὴρ μὴνυῖ τὸν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ πάντων τῶν ὄντων, ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων, εἰς μικρότατον σπήλαιον κατακείμενον· οἱ ἄγγελοι τὸ δρόμος τὸ τεχθὲν θεοπρεπῶς δοξολογοῦσιν· οἱ ποιμένες τὸ θαῦμα θαυμάζουσιν· οἱ μᾶγοι τὰ δῶρα προσφέρουσι, χρυσὸν καὶ λίθον καὶ σμύρναν, ὡς εἰς Θεὸν καὶ βασιλέα καὶ δι' ἡμᾶς ἄνθρωπον θανατούμενον.

Ἀλλὰ τίς ἡ τσαούτη τοῦ Θεοῦ Λόγος περὶ ἡμᾶς οἰκονομία καὶ συγκατάθεσις, τίς ἡ τσαούτη φιλανθρωπία καὶ χάρις; πόθεν καὶ ἀπὸ ποίαν αἰτίαν τὰ τοιαῦτα πάντα δι' ἡμᾶς καταδέχεται; Φανερόν ἐστίν· ὅτι πῶς διὰ τὴν ἀδέκαστον αὐτοῦ δικαιοκρίσιαν καὶ ἔμφροτον ἀγαθότητα· Βασιλεὺς ἦτον οὐρανοῦ καὶ γῆς, παντοδύναμος καὶ πάνσοφος καὶ πανάγαθος, καὶ ἀνάγκη εἶχεν νὰ εἰρηνέυσῃ τὸ βασίλειόν του, οὐράνιον καὶ ἐπίγειον· ἐπειδὴ ἔργον βασιλέως εἶναι νὰ καταπολεμᾷ τοὺς ὑπεναντίους καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἐδικούς του ἀπὸ τὰ χέρια τῶν πολεμίων καὶ νὰ καταστήσῃ εἰρήνην βαθεῖαν καὶ μακαρίαν ζωὴν εἰς τὴν βασιλείαν του.

Ἠπάτησεν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἐκαταδοῦλωσησεν μετὰ τὴν παρακοὴν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ τὸν ἔκαμε ἐχθρὸν μετὰ τὸν ποιητὴν καὶ δημιουργόν του, Θεόν, ὡς καθὼς καὶ αὐτὸς πρότερον ἀποστάτησεν, ἐκτραχυλίσας ἀπὸ κυρίου Θεοῦ παντοκράτορος, καὶ ὅλως ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τοιουτοτρόπως ἀνεχώρησεν ἡ εἰρήνη καὶ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλως ἀπὸ τὴν γῆν καὶ τὸν κάτω κόσμον, καὶ ἔμεινεν μόνον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν οὐρανίων καὶ ἁγίων ἀγγέλων, καὶ ἐχαίρετο ὁ διάβολος εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν νίκην ὅπου ἐκατόρθωσε καὶ ἔκαμε κατὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς εἶχεν ὅλως κεκρατημένους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του μέσα εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, ἀπαξάπαντας, καὶ δικαίους καὶ ἁμαρτωλούς, ἀπὸ κτίσεως κόσμου, εἰς πέντε χιλιάδας καὶ πεντακοσίους τόσους χρόνους· ἀλλὰ δὲν ἄφηκεν ἕως τέλους ὁ δικαιοκρίτης καὶ Βασιλεὺς τῶν ὅλων, Θεός, τὸ πλᾶσμα του ἀδίκως κρατούμενον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σατανᾶ, ἡμῆ, ὡς ἂν παντοδύναμος καὶ πάνσοφος καὶ πανάγαθος ὅπου ἦτον, ὡς εἵπομεν, ἔκλινεν οὐρανοὺς, καὶ κατέβη καὶ ἔλαθε σάρκα ἐκ τῆς ἀειπαρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, καὶ ἐγένετο κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος τέλειος, ὡς καθὼς ἦτον καὶ Θεὸς ὑπερέτελος, καὶ ἐπολέμησεν ὡς ἄνθρωπος τὸν μισάνθρωπον, τὸν ἐχθρὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, διὰ νὰ νικήσῃ μετὰ τοῦτον τὸν τρόπον, δικαίως τε καὶ πρεπόντως, ὁ ἄνθρωπος ὅπου ἐνίκηθη αὐτὸν τὸν διάβολον, ὅπου τὸν ἐνίκησε πρότερον, καὶ, ἐκεῖ ὅπου εἶχε παῖγνιον πρότερον ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον, ἐγένετο ὕστερον αὐτὸς ὁ διάβολος παῖγνιον καὶ καταπάτημα τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ Κύριος ἐν εὐαγγελίῳ: „ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε αὐτὰ ἐκβάλλειν καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, καὶ τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφειων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ“.

Καὶ τοιουτοτρόπως ἡλευθέρωσεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸ πλᾶσμα τῶν χειρῶν του, ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἐξουσίαν τοῦ διαδόλου, καὶ κατεχάλασε τὴν ἐχθρὰν ὅπου ἐρίσκετον ἀναμεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἤγνωσε τὰ μακρὰν διεστῶτα, καὶ ἔκαμε τὰ ἀμφοτέρωθεν, οὐράνια καὶ ἐπίγεια, θεῖα τε καὶ ἀνθρώπινα, κάμνωντας διαλλαγὴν καὶ εἰρήνην μεγάλην μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐξαγοράζωντάς τους μετὰ τὸ ἴδιον τοῦ αἵματος ὅπου ἔχυσεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἐφαλλον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ σήμερον χαίροντες ἐν τῇ Βηθλεὲμ, διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν καὶ λέγοντες: „δόξα ἐν ὕψιστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία“, ἐπειδὴ πρότερον μὲν, εἰς τοὺς οὐρανοὺς μόνον εὐρίτκετο ἡ εἰρήνη, ὡς εἵπομεν, μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγγέλων· ἀμὴ σήμερον, τοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος, ἐγένετο καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, καὶ τί λογὴς εἰρήνης; „ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία“, τυντέστιν οἰκονομία καὶ σωτηρία εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Διὰ τοῦτο καὶ ἔλασεν, μετὰ τὴν ἀνάστασιν, αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου Χριστός: „ἐδόθη μοι ἐξουσία πᾶσα ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς“· ἐπειδὴ τὴν γῆν πρὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τὴν ἐξουσίασεν ὁ διάβολος, ἔχωντας τὸν βασιλέα τῶν ἐπιγείων ἀπάντων αἰχμαλώτον, ἔχωντας τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τὴν ἐδικήν του ἐξουσίαν, καὶ ἐλατρεύετο ὑπ' αὐτοῦ ὡς Θεός· διὰ τοῦτο καὶ ἄρχων ἐλέγετο τοῦ κόσμου τούτου καὶ Θεὸς τοῦ αἰῶνος. Ἀλλ' ὁ κραταῖος ἐν πολέμοις Κύριος, διὰ τῆς ἐνσάρκου αὐτοῦ οἰκονομίας, τὸν ἐξοστράκισεν καὶ τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν ἐξου-

οἶαν καὶ βασιλείαν τούτου τοῦ κόσμου, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ μοναχός του ἐν εὐαγγελίοις: „νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἀρχὼν τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλήθησεται ἔξω. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔλαβε πᾶσαν ἐξουσίαν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, ὡς προείπομεν, καὶ ἔχι μόνον ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν καταχθονίων ἐγένετο κύριος, καταβάς εἰς τὸν Ἄδην, καί, σκυλεύωντάς τον, ἡλευθέρωσε τὰς τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων ἐκείσε καταγεγραμμένας ψυχάς, ἵνα, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, „ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πάντα γλῶσσα ἐξομολογήσεται εἴτε οὐράνιος, εἴτε ἐπίγειος, εἴτε καὶ καταχθόνιος, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός, ἀμήν“.

Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὸν πρόσκαιρον τοῦτον κόσμον, αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλευόντων ἔστησεν ὅρια ἐθνῶν, κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων Θεοῦ, καὶ χειροτονεῖ ὁ ἐπουράνιος Βασιλεὺς Βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας ἐπιγείους, κατὰ μίμησιν τῆς οὐρανίου Βασιλείας τε καὶ ἱεραρχίας· ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν ἐξουσία, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸ νὰ κυβερνοῦνται καὶ ἐπίγειοι ἄνθρωποι ὑπὸ ποιμένων ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ πολιτικῶν θεαρέτως κατὰ μίμησιν τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης διαγωγῆς τε καὶ πολιτείας, ἵνα ἡ τὰ πάντα ἐν πᾶσι Χριστός, ἔντε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεός, μὲ δικαίαν ψῆφον, κατὰ τὴν θέαν αὐτοῦ πρόγνωσιν, ἀνεβίβασε καὶ τὴν θεοφροῦρητον καὶ θεοδόξαστον ὁμῶν Ἐκλαμπρότητα εἰς ταύτην τὴν περίφημον καὶ μεγαλύνουμον Αὐθεντίαν, γνωρίζοντας ἀκριβῶς τὰς ἡρωϊκὰς καὶ μεγαλοφυεῖς αὐτῆς ἀρετὰς ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης Θεός, εἰς τέτοιον καιρὸν ἐπιτήδειόν τε καὶ χρειαζόμενον, διὰ τὸ νὰ τεθῇ, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἐκείνην φωνήν, τὸ φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν, διὰ τὸ νὰ λάμψῃ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὅπως ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι ὁμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ τὴν χριστομίμητον ὁμῶν πολιτείαν καὶ πάνσοφον πρόνοιαν καὶ κυβέρνησιν, καὶ δοξάσωσι τὸν κοινὸν ἡμῶν πατέρα, τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐπειδὴ βλέπομεν ὅτι, καθὼς ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων Χριστός, ὁ Θεός ἡμῶν, μὲ τὴν ἀγίαν του πολιτείαν ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους τὰς ἀγίας καὶ σωτηρίου αὐτοῦ ἐντολάς, καθὼς τὸ ὀρίζει καὶ ὁ ἱερώτατος εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Πράξεων „ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν“, τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ ἡ θεοτίμητος ὁμῶν Ἐνδοξότης μὲ τὰ καλὰ καὶ θεάρεστα ὁμῶν ἔργα διδάσκει τοὺς πάντας εἰς τὸ νὰ φυλάξουν καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τὰς ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐντολάς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιῶν Κύριος εἶναι πάντοτε ὑπερασπιστὴς καὶ πρόμαχος καὶ ἀντιλήπτωρ εἰς πᾶσαν ὁμῶν θεάρεστον χρείαν, καὶ εἶναι τὰ ὅσα Κυρίου πάντοτε ἀνεφγμένα εἰς πᾶσαν ὁμῶν σωτήριον αἴτησιν, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐν Χριστῷ καταθύμια καὶ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα καὶ ζητήματα.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς δοῦλοι καὶ κῆται τῆς θεοφυλάκτου καὶ θεωσάστου ὁμῶν Ἐκλαμπρότητος, κοντά εἰς τὸ κοινὸν χρέος ὁποῦ ἔχομεν μετὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ παρακαλοῦμεν τὸν παντοκτίρμονα Κύριον διὰ τὴν ὑμετέραν υγιείαν, εὐτυχίαν καὶ ἄκραν εὐδαιμονίαν, διὰ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἀπολαμβάνομεν ἀπὸ τὴν πατρικὴν ὁμῶν κηδεμονίαν τε καὶ κυβέρνησιν, ἔχομεν ἀκόμη χρέος ξεχωριστὰ νὰ παρακαλοῦμεν, μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν, τὸν παντοκράτορα Κύριον διὰ τὴν θεόστεπτον ὁμῶν Ἐκλαμπρότητα, ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωὶ καὶ μεσημβρίᾳ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, διὰ τὴν μεγάλην καὶ ἀνυπερβλήτον ὁμῶν πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαν καὶ χάριν ὁποῦ καθ' ἑκάστην ἀπολαμβάνομεν, λέγω τὴν προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν τῶν γραμμάτων, ὁποῦ καλὸν μεγαλῆτερον δὲν ἐχάρισεν ὁ Θεός εἰς τὸν κόσμον, κατὰ τὸν σοφώτατον Σολομώντα, καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ὡσὰν ὁποῦ στολίζει τὰ ἔθνη καὶ τὰς πράξεις καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἀνθρώπων μὲ ἔργα καλὰ καὶ κοσμοσωτήρια κατορθώματα καὶ κοσμεῖ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν μὲ τὴν θεωρίαν καὶ γνῶσιν τῶν ὄντων, πράγμα ὁποῦ μᾶλλον ἄλλος τινὰς τὸ ἐπιχειρίσθηκεν ἄλλην φορὰν εἰς ταύτην τὴν πολιτείαν, ἢ ὁποῖα σοφία στολίζει μὲ τὰ ἐδικὰ τῆς καλὰ τὰ ἀνθρώπινα πάντα καὶ ὅλην τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν, τόσον κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ πνευματικά, ὅσον κατὰ τὰ πολιτικά καὶ σωματικά, καὶ εἶναι κοινὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἅπαντες δεόμεθα ἐκτενῶς καὶ παρακαλοῦμεν, καὶ ὅλοι κοινῶς ὁμοῦ, καὶ ξεχωριστὰ, ὁ καθ' ἑνας, αὐτὸν τὸν παντοδύναμον καὶ φιλανθρωπότατον ἡμῶν Δεσπότην καὶ Κύριον, τὸν σήμερον ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, ἵνα διατηρήσῃ, φρουρήσῃ, περιέποι καὶ περισώσῃ τὴν θεοδόξαστον ὁμῶν Ἐκλαμπρότητα ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς πανσθενεστάτης καὶ παντεπώπου αὐτοῦ προνοίας καὶ χάριτος καὶ ἵνα ὑπατάξῃ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς πάντα ἐχθρόν καὶ πολέμιον, αἰσθητόν τε καὶ νοητόν, καὶ ἵνα τῆς ἐπιδραβεύσῃ καὶ χορηγήσῃ πᾶσαν αὐτάρκειαν, ζωὴν πο-

λυγρόνιον, ἄκραν ὀρείαν, ἄκραν εἰρήνην, ἄκραν εὐδαιμονίαν, πᾶν ἐν Χριστῷ καταθύμιον, ἄχρι θαυτάτου καὶ λιπαροῦ γηρατίου, εἰς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν καὶ κατὰ Θεὸν προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῇ θεοσώστου καὶ περιωνύμου ταύτης πολιτείας καὶ Αὐθεντίας, σὺν τῇ εὐσεβειστάτῃ, ἐκλαμπροτάτῃ καὶ θεοφυλάκτῃ κυρίᾳ ὑμῶν Μαρίας. Δόμνα, μετὰ τῶν ἐκλαμπροτάτων καὶ θεοφυλάκτων ὑμῶν μπεῖξαντέδων καὶ πάσης συγγενικῆς καὶ κατ' οἶκον ὁρῶν ἐκκλησίας καὶ ὁμηγύρεως τῶν ἐντιμωτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων ἀρχόντων παντὸς τοῦ παλατίου καὶ τοῦ στρατοπέδου, καὶ πάσης ἀπλῶς τῆς εὐλογημένης ταύτης τζάρας. καὶ Αὐθεντίας, καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους καὶ καθ' ἑξῆς ἀλληλοδιαδόχως, εἰς γενεὰς γενεῶν καὶ μέχρι συντελείας αἰῶνος. Ἐν δὲ τῇ μέλλοντι ἐπιβραβεύσασαιτο ὑμῖν ἀπειροπλασίως εἰς ἀνταπόδοσιν τῶν θεοφιλῶν αὐτῆς ἀρετῶν, τὴν ἀκατάλυτον ἐκείνην καὶ ἀκατανόητον καὶ ἀδιάδοχον καὶ αὐράνιον αὐτοῦ Βασιλείαν, εἰς ἀπεράντους ἀτελευτήτους καὶ ἀϊδίους αἰῶνας αἰώνων, ἀμήν.

(Dupl. ms. 182 din Biblioteca Sfântului Mormânt la Constantinopol — ea și precedența — între copiii d-lui M. Gedeon în Bibl. Ac. Rom.; altă ediție în vol. XIII, pp. 241-3, cu arătare că s'a alcătuit de Sevastos și s'a rostit la 1695, de Șerban Vlădescu.)

DLXI.

Nicolae Mavrocordat dascălului chir Iacob, despre greutățile și datoriile sale pentru stăpâni; mai ales despre jalea ce are că fiul său, incredințat lui, nu vrea să învețe.

1714,
1-iu Ianuar.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ Διδάσκαλῳ
κὺρ Ἰακώβῳ.

Ταῖς ὁσημέραι φροντίσι τρυχόμενοι, ἀπὸ δὲ τῶν αὐτόθεν φοιτῶντων γραμμάτων ὁποιανοῦν παραμυθίαν εὐρεῖν ἡλπιότες παρὰ τῶν οἰκείων, οὐχ ὅπως ἐκπίπτωμεν τῶν ἐλπίδων, ἀλλὰ καὶ προσθήκην λαμβάνει καὶ ἐπιδίδωσιν ἢ τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἀθυμία. Τὴ γὰρ ἐκλελυμένον καὶ χαῦνον τῶν πᾶσαν ὀφειλόντων κατατείνεσθαι σπουδὴν ὅπως καλῶς χωροίη τὰ ἡμέτερα, ἀμύθητον ὅσον ἡμᾶς ἀποκναίει, καὶ ταύτῃ μᾶλλον λυπεῖ. Ἐπειδὴ, καίπερ προσόδων ἱκανῶν ἀμοιροῦντες, καὶ ταῖς συχναῖς ἀπαιτήσεις τὴν ἐς τὸ εὐεργετεῖν δύναμιν περιαιρούμενοι, χρεῶν προσθήκῃ τὸ φειδωλὸν τῆς τύχης ἀναπληροῦν οὐ διαλελοίπαμεν, καὶ θαψιλῶς εὐποιούμεν τοὺς ἡμῖν ἐξυπηρετομένους. Οἱ δὲ συντόνῳ προθυμίᾳ ἐκτελεῖν ὀφείλοντες τὰ προσταττόμενα, καὶ ὅπως ἀγρυπνεῖν ἐπὶ τῇ κατορθώσει τῶν θεόντων, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπτιάζουσι, καὶ, ὥς φασιν, εἰκονοῦσι τὰ πολλὰ· εἴ που δὲ καὶ τῶν καθηκόντων φροντίζοιεν, οὐχ ὥς δεῖ τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλλ' ἐξ ἐπιπολῆς καὶ μόνον πρὸς ἀφασίωσιν, οὐθ' ἡμᾶς αἰδοῦμενοι, οὔτε τὴν θεῖαν δίκην τὴν ἀπηνῶς τοὺς ἀχαρίστους κολάζουσαν δυσωποῦμενοι.

Ἐπὶ τοῦτοις δὲ καὶ ἡ τοῦ ἡμετέρου υἱέως περὶ τὴν παιδείας ἐπίκτησιν ῥαθυμία καὶ ἀτονία μέσσην τιτρώσκει τὴν καρδίαν. Τὴ γὰρ ἡμῖν ἐφειώτερον τῆς ἐκείνου προκοπῆς, ἐν ᾧ πνέομεν, ἐν ᾧ ζῶμεν; Καὶ κατὰ γε τοῦτο οὐδ' ἡ ὑμετέρα λογίσις ἔξω μομφῆς καὶ αἰτίας. Οὐδὲ γὰρ ἔχομεν ἐπιτακῶς εἶναι τὴν λύπην ἢ συνεχόμεθα, ἅτε πόρρω ὄντες ὑποκρίσεως, οὐδ' ἱκανῇ πρόφασιν ἢ ἐκείνου νοθεύειν, καὶ τὸ

Nicolae Mavrocordat dascălului chir Iacob.

Tulburat de gândurile din fiecare zi și nădăjduind a găsi oarecare mângâiere de la scrisorile ce vin dintr' acolo de la casnici, nu numai că am cădea din nădejdiile noastre, ci și capătă spor și crește lipsa de curaj a sufletului meu. Căci desfacerea și risipa celor ce ar fi trebuit să-și îndrepte toată silința ca să meargă bine lucrurile noastre, nu se poate spune cât ne supără și cu atât mai mult ne întristează. Căci, deși n'avem destule venituri și am pierdut puterea binefacerilor prin dese cereri, adăogând datoriile, n'am încetat de a îndeplini asprimea soartei și din bielșug dăruim pe cei ce ne-au privilegiat. Iar cei cari erau datori cu cea mai mare grabă a îndeplini cele poruncite și a veghia bine pentru îndreptarea celor cuvenite, nu știu cum zae și, ca să zic așa, stau pe acasă mai mult; și, dacă s'ar și îngrijii cumva de cele datorite, nu fac cum trebuie aceasta, ci de plată și numai de formă, nefiindu-li rușine nici de noi, nici temându-se de judecata dumnezeiască ce pedepsește fără milă pe nerecunoscători.

Pe lângă aceasta și încetineala și lipsa de energie a fiului nostru întru căpătarea creșterii ne atinge până în adâncul inimii. Căci ce ni e nouă mai dorit decât înaintarea lui, în care răsunăm, în care trăim? Și întru aceasta nici tu, învătăte, nu ești fără dojană și vinovăție. Căci n'avem să flecărăm

οὐκ ἐθέλειν παιδείας ἀντιποιεῖσθαι. Τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς ἡλικίας, τὸ εὐστροφον, τὸ εὐάγωγον, τὸ ῥαδίως ὑπείκον ταῖς νοουθεσίαις, ταῖς ἐπιπλήξεσι, τὸν μὲν ἀπάσης αἰτίας ἐξαιρεῖ, τὴν δ' ὑμετέραν ἐμμέλειαν ἔνοχον καθίστησιν ἅτε νεάζουσιν ψυχὴν λιπαρεστέραν φροντίδι μὴ διαπλάττουσαν ἐπὶ τῷ κρείττονι, οὐδὲ νύττους ἐπὶ τῷ τῆς παιδείας στάδιον. Ἀλλὰ καὶ ἐς τοῦτον, ὃ φιλότης, τὸ πέρα τοῦ δέοντος ἡπιον καὶ πρᾶον πρὸς καιρὸν ἀποδυσμένην, ἐλοσμήνῃ τῷ δλέμματα καὶ γεγωνοτέρῃ τῇ φωνῇ ἐπιπληττέτω, καὶ τὴν ὀκνηρίαν τοῦ παιδὸς ἀποτινασσεῖτω, κεντοῦσά τε καὶ ἄκοντα διανιστάτω εἰς μεταποίησιν ἀρετῆς. Καὶ δεήσοι οὐδ' ἡ χεὶρ ἀρχὴ μενέτω, καὶ δὴ ῥαπιζέσθω, μόνον ἐς παιδείαν ποδηγετῆσθω. Εἰ γὰρ (ὃ μὴ γένοιτο) ἐπὶ πλείον ὅττω χωροῖται τὰ κατ' αὐτόν, οὐδὲ μιμητὴς γένοιτο τοῦ τε ἀοιδίου πάππου καὶ τοῦ γεννήσαντος, ἀβίωτον ἡμῖν ἴσθαι τὸν εἶον ἔσεσθαι. Εἰ ἄρα μέλει σοι τῶν ὑμετέρων, μελήσει πάντως καὶ τοῦ οἴου· οὐδὲ, διὰ τοσοῦτων ἐτῶν πατρικὴν τῷ ὄντι περὶ ἡμᾶς ἐνδειξάμενος διάθεσιν, καιρίως τανῶν ἀνιωμένους ἐάσει. Ἐρρώσώ, φίλη κεφαλῇ.

1714, Ἰανουαρίου 1.

(Legrand, o. c., IV, pp. 105-6, n° 69.)

DLXII.

1714,
1 Ianuar.

Costandie, Mitropolit de Chalkedon, către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia din Târgoviște la Iași, plecarea călărașilor moldoveni, ciuma din Constantinopol. arătând că numai în el, și în Domn îi e toată nădejdea.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος πρὸς τὸν Χρίσανθον, περὶ τῆς εἰς Μολδαβίαν μεταβάσεως αὐτοῦ καὶ τινων ἄλλων εἰδήσεων ἀνιγματοδῶς γραφομένων, καὶ περὶ περιέρχου τινὸς ἐπιδημικῆς νόσου.

Θεός.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, τὴν Σεβασμίαν αὐτῆς Μακαριότητα πανευλαδῶς προσκυνῶ.

Τὴν ἀπόκρισιν τοῦ σεβασμίου αὐτῆς γράμματος ἔγραψα εἰς τὸ Τριγόνιστον, καὶ τώρα, μετὰ τὴν νῦν γράφῃ ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων καπικιχαγιάς, καὶ νῦν προδοῦν καλαράσιδες πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ θεοσεβέστατον Αὐθέντην Μολδοβλαχίας, κύριον Ἰωάννην Νικολάον Βιεζόνδαν, λογαριάζοντας πῶς ἡ Μακα-

despre întristarea ce ne cuprinde, ca unii ce suntem departe de fățarnicie, și nu e destulă îndreptățire îndărătnicia lui și lipsa de bunăvoință în a învăța. Căci frăgezimea vrăstei, ușurința de a o întoarce, puțința de a o călăuzi și supunerea lesnicioasă la sfaturi, la lucrurile ce impresionează, toate acestea îl scot pe el din toată vina și grija dumitale o apasă, de oare ce nu frământă sufletul tânăr cu gând mai stăruitor, spre mai bine, nici îl împingi în arena creșterii. Ci măcar de acum, dragul meu, lepădând câțva timp blândețea și bunătatea peste ce trebuie, cu ochi sever și cu glas mai impunător impresionează-l și trezește zăbava copilului, și, împungând, întetește-l și fără voie la ambiționarea virtuții. Și, de va fi nevoie, nici mâna să nu rămâie înceată, și să fie și bătut, numai să se îndrepte spre creștere. Căci, dacă, ferească Dumnezeu, și mai departe așa ar merge ale lui și n'ar ajunge imitator al bunicului răposat și al meu care l-am născut, să știi că nu mai e de trăit pentru noi. Ci, dacă-ți pasă de ale noastre, îți va pasă și de fiu; nici tu, care atâția ani ai arătat o aplecare în adevăr părintească față de noi, acum să ne lași un timp în năcaz. Fii sănătos, dragul meu.

1714, Ianuarie 1.

Serisoarea lui Costandie, Mitropolit de Chalkedon, către Hrisant, despre strămutarea lui în Moldova și câteva alte științe, seriind enigmatice, și despre o boală epidemică.

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-respectate Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului, mă închin cu toată evlavia respectatei Tale Fericiri.

Răspunsul respectatei Tale scrisori l-am făcut spre Târgoviște, și acum, pentru că serie prea-slăvitul dumnealui capuchehaia și trimete călărași către prea-strălucitul și prea-cucernicul Domn al Moldovlahiei, domnul Io Nicolae Voievod, socotind cum că Fericirea Ta, până să vie călărașii, cu

DLXIII.

1714,
11 Ianuar.

Nicolae Mavrocordat către Gherasim, fost Patriarh de Alexandria, despre „grijile sale de multe feluri și miile de uneltiri politice, care-l obosesc“ și despre mângâierea ce are de la dânsul.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ Πατριάρχῃ πρώτῳ Ἀλεξανδρείας, κυρίῳ Γερασίμῳ.

Τὰ παρὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος γράμματα μεθ' ὅσης πλείστης αἰδοῦς περιπτυσσόμενα, καὶ οὐ μόνον τοῖς χεῖλεσιν, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ αὐτοῖς προσφύοντες, τῶν ζωογονητικῶν τῷ ὄντι ἰκμάδων κατακόρως ἀπολελεύκαμεν οὐδ' ἐξισχύομεν ὁποιασοῦν ἀντιδοῦναι χάριτας τῆς τοσαύτης καὶ τηλικαύτης εὐεργεσίας. Τοῖς γὰρ πολυσχεδέσι μερίμναις καὶ μυρίαις πολιτικαῖς ἐπιχειρήσεσιν καταπυκνούμενοις ἡμῖν καὶ ἤδη ἀπειρηκόσιν, ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων δεινῶν καὶ χαλεπῶν ψυχῇ τε καὶ σώμα κάμνουσι, ποῖα ἂν μείζων ἀπαντήσειεν εὐποιῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν πηγάζουσιν ἀπὸ ψυχῆς ἱεράρχου, ὅς, μυρίαῖς ἀρεταῖς, οὐ κατὰ τὸν κοινὸν τῶν θνητῶν νόμον, ἀλλὰ μέχρι θαύματος καταστεφόμενος, νῦν οὐδὲν μείον ἢ τὸ πρὶν (ὀπῆνικα τὸν ἀποστολικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκόσμηι Θρόνον) καταγλαΐζει ἅπασαν τὴν τῶν ὀρθοδόξων λήξιν, καὶ ἐν κεκμηκότῃ τῷ σώματι ζῶντι καὶ ζέοντι τῷ πνεύματι ἐξέλκοι καὶ ἐξευμενίζει τὸ θεῖον, τοῖς ἡμετέροις πλημμελέμασιν ἐς ὀργὴν κεκινῆμενον, περιέπει τε καὶ περιθάλλει τοὺς χαμαὶ συρομένους ἡμᾶς, λόγῳ καὶ ὑποδείγματι ὅση δύναμις ἀνασπῶν τῆς ἰλῆος. Ἐκείνο δὲ μέσσην νύττει τὴν ἡμετέραν καρδίαν ὅτι γήρει κεκμηκὸς τὸ ἔνθεον αὐτῆς σκῆνος θαρεῖαν ἤδη παρασκευάζει καὶ ἀφόρητον τὴν ἐν ταυτῇ τῇ τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδι ἐπιδημίαν τῇ ὑμετέρα θειοτάτῃ ψυχῇ, ἥς ἅπαν τὸ χριστῶνυμον πλήρωμα πᾶν τοι ἐπιδεῶς ἔχει. Καὶ διὰ τοῦτ' ἄρα, καίπερ εὐέλπιδες ὄντες, ὀπῆνικα, Θεοῦ καλοῦντος, τῶν ὁδε λυθεῖσα δεσμῶν καὶ ἐς τὴν ἀνωτάτω χορείαν ἀποπτάσα, τῷ τρισσολαμπεῖ Θρόνῳ παρασταίῃ, οὐκ ἀνεξομένην, τό γε αὐτῇ ἐπιβάλλον, ἀβοηθήτους ἡμᾶς ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ, σὺν τῷ λοιπῷ τῶν ἁγίων χορῷ τοῖς ὑπερανεστηκόσιν ὕμνοις τὰς ὑπὲρ ἡμῶν εὐχὰς φιλανθρωπῶς προσάφουσιν εὐ εἰδότες, οὐκ ἔξω δέους μέντοι γέ ἐσμεν, μὴ που ὑπὸ τοῦ τρισσολαμποῦς Θεοῦ φωτὸς μονονουχὶ καταποθεῖσα, καὶ ὥσπερ κηρὸς ἐν πυρὶ καταναλωθεῖσα, τῷ χορτασμῷ τῆς ὑπὲρ νοῦν δόξης οὐ μόνον τῶν χαμαιζήλων ἡμῶν, τῶν σκωλήκων οὐδοτιῶν διεννηνοχότων, ἀλλὰ καὶ ἐαυτῆς ἐπιλήσιμων γένοιτο. Ἐπευχόμεθα ἄρα τὴν ἐπὶ πλείον διαμονὴν ἐν τῷ ἐπικλήρῳ βίῳ τῆς μακαρίας αὐτῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ μέσης καρδίας ἐπιποθοῦμεν ὅπως ἐπιμήκιστον παραμείνοι ἂν ἐν ἀδρανείῃ καὶ κάμνῳ τῷ σκηνώματι. Ἰκανῇ γάρ, τῷ περιόντι καὶ ἀκμάζοντι τοῦ πνεύματος, αὐτὸ τε στηρίξει καὶ ἡμᾶς, τοὺς ὅλως αὐτῆς περιεχομένους, περιθάλλει, καὶ οὐ μόνον τῶν κατὰ τὸν βίον ἀνιερῶν κουφίσα, ἀλλὰ καὶ ταῖς πρὸς Θεὸν ἐντεύξεσιν ἐς τὸν σωτήριον προσορμίσαι λιμένα.

1714, Ἰανουαρίου 11.

(Logrand, o. c., IV, pp. 106-7, n° 70.)

DLXIV.

1714,
22 Ianuar.

Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată.

Θεός.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπάζομεθα.

Τὸ ἀπὸ 19 τοῦ ἐνεστώτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα μετὰ πλείστης αἰδοῦς καὶ ὕψους εὐλαθείας ἐδέχθημεν, καὶ, πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὕψιστην καὶ εὐρωστίαν τῆς, ἐχάρημεν τὰ μέγιστα ὑπερεχάρημεν ὅμως οὐ μόνον καθ' ὑπερβολήν, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐξαιρέτον, τινὰ ψυχικὴν θορυβείαν ἐνηγγίζοντες τὴν πρὸ ταιούτου χρόνον ἐπηρεμένην ἡμῖν ἄφιξιν τῆς εἰς τὰ ὀρθόδοξα τῆς τε Πατρίδος καὶ παρὰ Θεοῦ τανὺν Αὐ-

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu iubire sfințita-Ți dreaptă.

Cinstita-Ți și respectata-Ți scrisoare de la 19 ale acestei luni am primit-o cu cea mai mare reverență și cu fiască evlavie și, aflând de dorita nouă sănătate și bună stare, i-am mulțumit foarte mult; ei ne-am prea-bucurat nu numai peste măsură, ci și în chip deosebit am avut bucurie sufletească pentru sosirea Ta așa de mult timp zăbovită la hotarele Terii și Domniei acum încredințate mie. Deci, ca să nu că-

θεντίας μας. "Ὅθεν διὰ τὴν μὴν περιπέσωμεν εἰς ἐγκλήματα θωπείας καὶ κολακείας, τοῦτο μόνον κατὰ τὸ παρὸν δεόμεθα τῆς θείας Προνοίας ὅπως ἀξιῶσαι ἡμᾶς ἐπαπολαῦσαι αὐτὴν ἐνταῦθα, κατευοδουμένην, ὑγιαίνουσαν τε καὶ εὐεχτοῦσαν, διὰ τὴν προσκυνήσωμεν καὶ σωματικῶς, καὶ τὴν ἀσπασθώμεν τὴν παναγίαν τῆς δεξιᾶν αὐτοῖς τοῖς χεῖλεσιν ἡμῶν, καὶ αὐτοπροσώπως, καὶ τοῦτο ἔσται κορωνίς πασῶν ἄλλων θυμηδίων καὶ ἀγαλλιάσεων μας. Ἐγνωμεν ἐπομένως καὶ τὰ εἰς ἀπόκρισιν τῶν προστημιωθέντων ἐκ μέρους μας γραφόμενα· καὶ περὶ μὲν τῶν ἀντιῤῥητικῶν εἰς τὰς τῶν Πελοποννησίων δικαιολογίας, τοῦτο συντόμως ἀποκρινόμεθα ὅτι ἄλλως παρ' ἡμῶν σεσημειώται, καὶ ἄλλως παρὰ τῇ ἄκρᾳ αὐτῆς συνίσσει ἐξηγήθη καὶ ἐξηφάνθη· ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἔχει ἀνὰ χεῖρας τῆς φοβερᾶ καὶ ἰσχυρᾶ μπουγιουρουλτίας ὑπάτων καὶ κραταιῶν τοποτηρητῶν, προστάζοντα νὰ ἔχῃ ἡ Μακαριότης τῆς ἐλευθέραν τὴν πανταχόθεν διάδασιν καὶ πορείαν τῆς, δι' ἰδίων ὅμως ἀνταλωμάτων τῆς, καὶ μετὰ συστολῆς οὐ τοχούσης, ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς, ὅσοι πολλῶν κρατούμενοι, πειθόμεθα δουλοπρεπῶς τῷ προστάγματι καὶ ἀφίνομεν νὰ ἔχῃ τινὰ ἰσχὺν τὸ μπουγιουρουλτίον τῆς μέχρι τοῦδε, εἴτε ἡ ἑὼς φωνὴ ἑκατέρων τῶν μερῶν θέλει συνάψῃ τὰ διεστώτα, καὶ θέλει διαλύσῃ καὶ σαφηνίσῃ πᾶσαν ἀπορίαν καὶ πολὺπλοκον πρότασιν μας. Εὐχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητι τῆς κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τὴν πατρικὴν συνδρομὴν ὅπου ἔκαμε δι' ἀγάπην μας πρὸς τοὺς ἐν Μολδαυίᾳ εὐρισκομένους Καντακουζηνούς· ἔχομεν χρηστὰς ἐλπίδας δεῖξαι ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης συνεργίας τῆς νὰ ἐπιτύχωσι κάκεινοι οἱ δυστυχεῖς καὶ ἄθλιοι μερικῆς τιнос ἀνέσεως καὶ κυβερνήσεως· ἡμεῖς τοῖνον, μακαριώτατε δεσποτα, εἰς προσκύνῃσιν καὶ προὑπάντησιν τῆς πατρικῆς φιλοστοργίας τῆς, ἠθέλαμεν ἐξαποστείλῃ πᾶσαν μας σπεῖραν καὶ στρατιάν κατὰ τὸ πρὸς αὐτὴν εὐλαδητικὸν χρέος μας, καὶ καθὼς ἀπαίτεῖ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον, ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ τὴν προκαθοῦσαν δεσποτικὴν τῆς ἐπιταγὴν, ὅτι νὰ μὴν τολμήσωμεν ποιῆσαι τι τοιοῦτον, ἀφήσαμεν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν συντείνουσαν κυβερνήσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ ἄρχοντός μας μεγάλου καπετάνου τῆς Ἀκρῆς, καὶ εἴτε νὰ ἐγίνετο κατὰ τὴν θέλησιν καὶ παραγγελίαν μας, ὅπου νὰ φανῇ εὐαπόδεκτος καὶ παρὰ τῇ Μακαριότητι τῆς. Κατὰ τὸ παρὸν δὲ τοῦτο ζητοῦμεν παρ' αὐτῆς νὰ ἡξεύρωμεν τό, πότε ἔραγε μελετᾷ νὰ ἀπαίρῃ καὶ Φοξάνηθεν, καὶ ὅποιαν ἡμέραν ἀποφασίξῃ νὰ ἀκολοθήσῃ

dem la învinuire de lingușire și colachie, deocamdată de atâta ne rugăm Proniei dumnezeiești ca să ne învrednicească a Te întâmpina aici, după bună călătorie, sănătos și în bună stare, ca să ne închinăm Ție și trupește și să sărutăm sfințita-Ți dreaptă cu buzele noastre, și de față, și aceasta va fi cununa tuturor celorlalte bucurii și veselii ale noastre. Am aflat apoi și cele scrise ca răspuns la lucrurile însemnate din parte-mi; și, în ce privește răspunsurile la apărările Peloponezienilor, la aceasta răspundem scurt că altfel s'a însemnat de noi și altfel s'a socotit de înalta-Ți pricepere și s'a chibzuit; de oare ce însă ai în mâinile Tale strașnice și puternice buiuruldiuri ale Vizirilor și puternicelor Pașale, orânduind să aibi Fericirea Ta pretutindeni slobodă trecere și călătorie, dar cu cheltuielile Tale, și nu cu paza ce s'ar întâmpla, iată și noi, având multă frică, ne supunem ca robii poruncii și lăsăm să aibă oarecare putere buiuruldiul Țău până aici, iar apoi viul glas al amânduror părților va împacă cele în divergență și va deslegă și lămurii toată neputința și propunerea noastră felurită. Mulțămim Fericirii Tale mult și pentru părintescul ajutor ce ai făcut din dragoste pentru noi către Cantacuzinii ce se află în Moldova; avem bune nădejdi de sigur că prin conlucrarea Ță vor căpăta și acei nenorociți și mișei vre-o ușurare și cărmuire; ei noi, prea-fericeite stăpâne, pentru închinăciune și întâmpinarea părinteștii Tale iubiri am fi trimis toată ceata și oastea noastră, după datoria noastră cea evlavioasă față de Ține, și eum cere cuviința și dreptatea, dar, amintindu-ni și porunca Ță stăpânească de mai nainte, ca să nu cutezăm a face așa ceva, am lăsat tot lucrul ajutorului și orânduirii dumisale Marelui-Căpitan de Margine, și, de se va fi făcut după voia și vestirea noastră, să fie bine primit și de Fericirea Ță. Iar deocamdată aceasta o cerem de la Ține, să știm dacă poate vrei să pleci și de la Focșani și în ce zi ai de gând a se urmă întrarea-Ți la București, ca să crească și mai mult bucuria-mi sufletească și veselia. Acestea deocamdată, și preasfintele-Ți rugăciuni fie-mi ajutătoare în toată viața.

ἢ εἰς Βουκουρέστιον εἰσοδός της, διὰ τὰ αὐ-
ξίνῃ ἐπὶ πλέον ἢ πνευματικῇ. Ἐγὰρ μας καὶ
ἀγαλλίαςαι. Ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος, αἱ
δὲ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ
ἐν οἷῳ παντί.

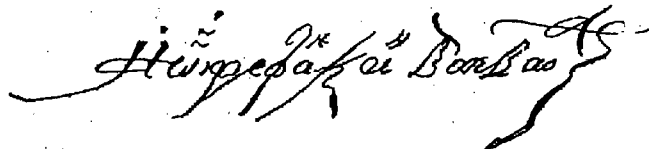
ἡψιδ', Ἰαννουαρίου κβ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ
Πνεῦμα καὶ ὁλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

1714, Ianuarie în 22.

Al Fericirii Tale fii sufletesce și cu totul
la poruncile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voevod.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon.)

DLXV.

1714,
25 Ianuar.

Dimitrie Iulianō, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara,
despre afacerile acestuia.

I-a scris la Iași, după vestea de la el că „fără zăbavă va plecă din Țara-Românească
după serbătoarea Bobotezei“, și despre veștile privitoare la Biserica din Ierusalim ce i-a
dat ambasadorul francez și pe care le comunică acum „prin venirea într'acolo a lui chir
Diamandachi; el, fiind „epitropul“ lui Hrisant, i-a spus că nu știe când se va întoarce.

Solul oferă înțelegere, căci va fi înlocuit și vrea să facă el însuș sfârșit afacerii,
ceia ce e bine poate, nefiind posibil a se prevedea ce ar aduce altul. S'a potolit pri-
mejdia Scaunului său pentru darea anuală. Patriarhul Cozma de Alexandria a fost în-
locuit cu Samuil.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανοῦ καπουκεχαγιά Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα,

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν,
δεόμενος Κυρίου τοῦ Θεοῦ νὰ διατηρῇ αὐτὴν εὐθὺμον, ὅγιή καὶ ἀνωτέραν παντὸς λυπηροῦ
συναντήματος.

Εἶχα προγράψει τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι αὐτοῦ εἰς τὸ Γιάσι, ἀφοῦ ἐδιόρισεν ὅτι ἀνω-
περθέτως θέλει κινήσει ἀπὸ τὴν Βλαχίαν μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων· πλὴν καὶ τώρα, μὲ
τὸν ἐρχομὸν εἰς τὰ αὐτόθι τοῦ Κυρίτζη Διαμαντάκη, δὲν λείπω γράφοντας νὰ τὴν προσκυνήσω
μὲ τὸ παρόν· ἔπειτα νὰ δηλοποιήσω αὐτῇ ὅτι ὁ πρέσβυς τῆς Φράντζας μὲ ἐμήνυσεν ὅτι νὰ
παγένω μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Ἐξοχότητά του, λέγοντας ὅτι ἔχει ὑπόθεσιν ἀναγκαίαν νὰ συνο-
μιλήσωμεν· καὶ ἡ συνομιλία ἦτον ὁλως διόλου διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κουμπέ¹. λογιζόντας πῶς
εἶμαι ἐγὼ ἐπίτροπος τῆς Μακαριότητός σας. Καί, μετὰ πολλὴν λογοτριβὴν, ἐρώτησε ἂν ὁ γλῆγωρα
ἔρχεται ἡ Μακαριότης αὐτῆς, καὶ τὸν ἀποκρίθηκα πῶς εἶναι ἄδελον τὸ πότε· ἀμὴ, ὅσον διὰ
τέσσαρες μῆνες, πῶς θέλει ἀργήσει τὸ ὀλιγώτερον; εἶπα πῶς δὲν τὴ ἀμφιδάλλω· τὸν ἐράνηκε
πολλὰ δύσκολον τοῦτο, καὶ εἶπε ὅτι εἶναι χρεῖα νὰ λάβῃ τέλος ἡ ὑπόθεσις. Καί, ἂν ὀρίξῃ ἡ
Ὑμετέρα Μακαριότης, θέλει τελειώσει κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ εἶχαμεν συνομιλήσει ὄντες εἰς
τὴν Ἀδριανουπόλιν, τὸ νὰ γράφῃ βῆτά εἰς τὸ ἀρξουχάλι τοῦ ἐλιτζῆ: ὅτι ἂν συνέβῃ καὶ χαλάσῃ
τίποτε μέρος ἀπὸ τὸν μικρὸν κουμπέ τοῦ Ἀγίου Τάφου, νὰ φτιάνεται μὲ τὸ μαριφέτι τῶν
Ῥωμαίων. Ἡ ὁποία λέξις αὐτὴ σημαίνει γνώμην καὶ εἰδῆσιν, καθὼς τὸ εἶχε ζητήσει ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης, καὶ νὰ δοθῇ καὶ τὸ ἴσον τοῦ ἀρξουχαλίου, νὰ τὸ ἔχῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης.
Λοιπόν, ἂν εἶναι ὁρισμός της νὰ διορίσῃ νὰ λάβῃ τέλος ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τώρα ὁποῦ ἐπροβλήθη
παρὰ τοῦ πρέσβεως μὲ προθυμίαν, ὡς γράφῃ τὴν γνώμην της, καὶ θέλει τελειωθῇ χωρὶς ἀναβολήν.

Τὸ αἶτιον τῆς προθυμίας τοῦ πρέσβεως λογιζῶ νὰ εἶναι τοῦτο: ὅτι, μὲ τὸ νὰ ἐδιω-
ρίσθῃ ἀπὸ τὴν Φράντζαν νὰ ἔλθῃ ἄλλος ἐλιτζῆς εἰς τὸν τόπον τοῦτου, ὡς φαίνεται θέλει
καὶ ὀρέγεται νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις ταύτη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἐδικοῦ του· καὶ ὥς νὰ εἶναι
καλλιότερον, ὅτι, ἐρχομένου τοῦ ἄλλου, τίς οἶδε πάλιν τί θέλει ἐπιχειρισθῶν, καὶ τί δυσκολίας

¹ Cubè, cupola de la Sfântul Mormânt.

θέλουν προβάλλει· καὶ τί γνώμης ἄνθρωπος θέλει εἶναι καὶ αὐτός (sic) τὸν ὥστε ἡ σύνεσις της θέλει διακρίνει τὸ εὐλογώτερον καὶ συμφέρον αὐτῇ· καὶ κατ' ἐκείνο ὡς γράφη εἰς ὅποιον ὀρίζει· νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν δούλευσιν της ταύτης, καὶ νὰ ἔχω εἶδῃσιν τί νὰ ἀποκριθῶ τῷ πρέσβει περὶ τοῦτον.

Ὁ κίνδυνος ὅπου ἐπέκειτο τῷ Θρόνῳ τῷ πατριαρχικῷ, διὰ τὴν ἐτήσιον προσθήκην, καὶ ἄλλα ἐλθέτρια ὅπου ἔπονται, ἐλπίζω νὰ διαλυθῇ τώρα, μὲ τὴν ἔξωσιν τοῦ ὀλεθρίου Μεγάλου-Βησιτάρη· ἐκεῖνος ἦτον ὁ ἐφευρετής καὶ ἐργάτης τοῦ ἐπιχειρήματος· καί, ἂν σὺν Θεῷ διασκη-δασθῇ τὸ κακόν, καθὼς ἐλπίζω, βέβαια ὁ Θεὸς ἐπισκέπτεται τὴν Ἐκκλησίαν του. Ἔμαθα χθὲς ὅτι ἔγεινε καὶ τὸ μπεράτι τοῦ κυρ Σαρουήλ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας· καὶ τὸ σημειώνω, ἕνα μὲν διὰ τὴν χαρῇ ἡ Μακαριότης αὐτῆς, καί, ἄλλον, διὰ τὴν παύσῃ νὰ εὐφημῇ ἐπ' ἐκκλησίαις τὸ ὄνομα τοῦ Κοσμᾶ, ὅτι πλέον δὲν συμφέρει. Διὰ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Θεοδωράκη, ὅπου εἶχα παρακαλέσει πολλὰκις, δὲν ἔχω εἶδῃσιν τί νὰ ἐπρομήθευσε ἡ Ἡμετέρα Μακαριότης· διὰ τὸ ὅπολον παρακαλῶ νὰ μὲ γράφῃ.

Τὰ ἔτη τῆς Ἡμετέρας Μακαριότητος εἴησαν παρὰ Θεοῦ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ.
αψιδ', Ἰκνουαρίου κα'.

Τῆς Ἡμετέρας Μακαριότητος εὐλαβῆς δούλος.

Δημήτριος ὁ Ἰουλιανός.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Gedeon.)

DLXVI.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile Sfântului Mormânt cu ambasadorul [Angliei] și pacea turco-polonă.

1714,
13 Februar.

Ἰωάννης Μανροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρ.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ἡμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυμον, ὅγιά καὶ ἁνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάζομαι γράμμα τῆς Ἡμετέρας Μακαριότητος πρὸ ἡμερῶν ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγείαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφίζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ, ὁ ὁποῖος νὰ τὴν ἀξιῶσῃ νὰ περάσῃ μὲ ὑγείαν καὶ εὐημερίαν τὴν ἁγίαν τεσσαρκακο-θήμερον νηστείαν καὶ νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν ἐφέτος καὶ εἰς ἔτη πάμπολλα. Ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου τὲς περασμένες εἶχα σημειώσῃ μὲ τὸ μέσον τοῦ κυρίτζη Σπηλαιώτου τῇ Ἡμετέρᾳ Μακαριότητι, ἄλλο τίποτε νεώτερον ὅπου νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὰς ὑποθέσεις αὐτῆς δὲν συνέβη, ἀλλ' οὔτε ἀπὸ τοῦ ἐλτῆ τὸ μέρος ἐπροβλήθη τίποτε περὶ τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὡς εἶναι θεθαία πῶς, ἂν συνέβῃ τίποτε, θέλω τὴν δουλεύσῃ τὸ κατὰ δύνανμιν καὶ θέλει¹ ἔχῃ λεπτομερῆ εἶδῃσιν.

Ἄς εἶναι γνωστὸν τῇ Ἡμετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι, Θεοῦ εὐδοχοῦντος, ἔλαβε τέλος καὶ ἡ ὑπόθεσις τῶν Λεχῶν², καὶ τῇ ἐρχομένῃ τρίτῃ μελετεῖται νὰ ἀνταμώσουν οἱ πρέσβεις τὴν

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne, Fericirii Tale cu evlavie mă închin și sânt sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de atotputernicul Dumnezeu să Te ție fără boli, bueros, sănătos și mai presus de tot protivnicul.

Venerata scrisoare a Fericirii Tale acum câteva zile am luat-o, din care aflând buna-Ți sănătate, am îndreptat mulțămiri recunoscătoare către Dumnezeu care Te ține și Te păzește, care să Te învrednicească a petrece cu sănătate și voie bună sfântul marele Post și a serbă sfânta Înviere a lui Hristos întru acest an și întru ani cât de mulți. De la aceia ce zilele trecute am spus prin dumnealui Spe-laiotes Fericirii Tale, nu s'a mai petrecut nimic nou care să privească lucrurile Tale, dar nici din partea eleiului (ministrului) nu s'a adus înainte nimic pentru afacere, și să fii sigur că, de s'ar întâmplă ceva, voi slui cu aceasta după putere, și vei avea îndată știre.

Să știi Fericirea Ta că, slavă Domnului, a luat sfârșit și afacerea Leșilor, și Marțea viitoare [6] e vorba ca solii să fie primiți de prea-puternicul Împărat. Aibă mulțămită

¹ Logrand: θέλω.

κραταιότατον Βασιλέα. Εὐχαριστίαν νὰ ἔχῃ ὁ πανάγαθος Θεὸς ὁποῦ ἐτελείωσε καὶ αὐτά. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν θέρους πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάντα εἰς τὰς ὁρισμούς.

1714, Φεβρουαρίου 13.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 107-8, n° 71.)

prea-bunul Dumnezeu care a săvârșit-o și pe aceasta. Iar anii Ferieirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin feriești. Al Ferieirii Tale cu totul la poruncă:

1714, Fevruarie în 13.

Ioan Mavrocordat.

DLXVII.

1714,
22 Februar.

Constantin Ventura către Patriarhul Hrisant Notara, cu civilități și daruri; și despre suretul firmanului ce a dat, din ordinul său, lui Capudan-Pașa, pentru Miilene și piedecile ce sunt de spre partea Marelui-Vizir.

Κωνσταντίνος Βεντούρας¹ Χρῆσανθῳ Νοτάρῳ.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἱεράν σου δεξιάν· χάριτι Χριστοῦ καὶ δι' εὐχῶν τῆς ἁγίων καὶ ἐγὼ ὀφθαλμῶν. Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὑποῦ ἕως τώρα δὲν ἔκαμα τὸ χρέος μοι νὰ τὴν προσκυνήσω, ἐπειδὴ καὶ εὐρίσκουμουν ἐμποδισμένος ἀπὸ κάποιες ὑπόθεσες, τὰς ὁποῖες ἐλπίζω νὰ τὰς ἀκούσετε· μ' ὅλον τοῦτο ἐλπίζω πὼς μὲ ἔχετε διὰ ἑναντας πιστὸν καὶ παραμικρὸν δοῦλον, καὶ δὲν ἀποδέλεπετε ἂν τὰς σφάλω καὶ κάμωιὰ φορὰ. Κατὰ τὸ παρόντας παρακαλῶ νὰ δεχθῇτε διὰ παραμικρὸν σημάδι τῆς εὐλαθείας μου τρεῖς ὀκάδες αὐγοτάραχο καὶ ἓνα κοῦτί τζάι· καὶ πάλιν, ἔταν τύχη ὀκαζιόνε, δὲν θέλω λείψῃ νὰ κάμω ἐκεῖνα ὁποῦ ἤμπορῶ, ὅχι ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπει. Τὸ σουρέτι τοῦ φερμανίου ὁποῦ εἰς τὴν Ἀδριανοπόλιν μὲ ἐδώσατε, τὸ ἀνέφερα τοῦ ὑψηλοτάτου Καπατάνπασα· ὅμως, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἡ Μιτωλήνη βαλκανιανὲς τοῦ νῦν βεζιραζέμη, δὲν θέλει νὰ δώσῃ κατὰ τὸ σουρέτι τοῦ φερμανίου μπουγιουρδὶ ὁ ὑψηλότατος καπατάνπασας· μόνον πρέπει νὰ ἔχωμε ὑπομονή. Ταῦτα διὰ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος δοῦλος

Κωνσταντίνος Βεντούρας.

22 Φεβρουαρίου 1714.

(Legrand, o. c., IV, p. 108, n° 72.)

DLXVIII.

1714,
28 Februar.

Marcu din Cipru Porphyropulos, dascăl în București, către Patriarhul Hrisant Notara, despre un proiect de întărire sinodală ce trimete (privitor, se pare, la școala sa), despre biblioteca din Mărgineni și copierea a două manuscrise de acolo.

Ἐπιστολὴ Μάρκου Κυπρίου Πορφυροπούλου δηλοῦντος ὅτι ἀπέστειλε τὸ σχέδιον τοῦ γράμματος (δηλὸν ἄρα ὅτι περὶ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ αὐθεντικῆς σχολῆς ἐξεδόθη γράμμα σιγιλλιώδες πατριαρχικὸν καὶ συνοδικόν, ἔως τῷ 1714).

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θειοτάτέ μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ.

Ἰδοὺ κατὰ τὴν Ὑμετέραν ἐπιτάγην ἐσχεδίασα τὸ γράμμα· καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ εὐδοκήσῃ νὰ τελειωθῇ καὶ νὰ στερεωθῇ αὐτὸ

Serisoarea lui Marcu din Cipru Porphyropulos, arătând că a trimis ciorna serisorii (adecă poate că s'a dat pentru școala domnească din București o serisoare pecețluită patriarhicească și sinodicească, poate în 1714).

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-divine domn și stăpân al mieu, mă închin eu supunere Ferieirii Tale.

Iată că după porunca Ta am făcut ciorna serisorii; și Dumnezeu sfântul să binevoiască a săvârși și a întări acest

¹ Cf. și mai sus o serisoare a lui.

τὸ θεϊκώτατον ἔργον. Ἦ θεία Προνοία νὰ ἐνδυναμώῃ καὶ νὰ στερεώῃ καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὸν ὑψηλτάτον Αὐθέντην, ὅπου ὡς σοφοὶ σοφὰ φρονεῖτε καὶ πράττετε καὶ, ὡς εὐσεβεῖς, τοὺς τῇ εὐσεβεῖα σεμνυνόμενους χεῖρα βοηθείας σπεύδετε παρασχεῖν, τὴν ἐλεεινὴν πτώσιν ἡμῶν τότε ἐφ' ἡμῖν ἀνακαλέσασθαι προθυμοῦμενοι· ὅθεν καὶ πολὺς ἡ ἀποκαίμενος μισθός, ὅσον μέγα καὶ δυσχερὲς τὸ κατόρθωμά. Βέβαια ὅστις φανῇ εἰς αὐτὴ τὸ ἔργον ἐναντίος, ἢ ἀμελῶν, οὐδὲν διόισι ἐθνικοῦ, καὶ ἀπίστου χείρων ἔσται.

Χαίρω ὅπου καὶ ἐγὼ δὲν ἐφάνηκα ἀσύμβολος εἰς ταύτην τὴν τῶν λόγων πανδαίσιαν, καὶ χάριτας ὁμολογῶ τῆς συνεστιάσεως· εἰ δὲ καὶ ἡ συνεισφορά δόξετε τῇ σοφωτάτῃ ὑμῶν ἀρχιεπίτῃ πενεστάτῃ καὶ ὡς ἀπὸ τριόδου, ἐπικρατεῖτω ἡ θαφίλεια τῆς προαιρέσεως τὴν ἡμέθειαν καὶ τοῦ νοός μου τὴν στείρωσιν.

Ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ψυχῆς μου κεκρυμμένα φυλάττω ταῦτα, εἴθε δ' αὐτόθεν τοῖς ἔργοις διωλήγιον βοηθήσειεν.

Τὰ δύο βιβλία τὰ ἐκ Μαρζινανίου ἀντιγραφονταὶ· ποῦ ὀρίζετε μετὰ τὴν ἀντιγραφὴν νὰ σταλθοῦν; Τὴν βιβλιοθήκην μὲ τὸν σιγιὸρ Δεπόρτο¹ τώρα ἀρχίζομεν νὰ στολίσωμεν μὲ τὰ βιβλία.

Τὸ τέλος τοῦ σχεδίου, νομίζων πὺς θέλετε νὰ υπογράψετε ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ οἱ πανιερώτατοι, ἕκαμα οὕτω, καὶ καθὼς φανῇ εὖλογον γενήσεται. Μὲ ἐπρόστάξετε πλατυσμών· τώρα δὲ ὑπονοῶ νὰ μὴν ἰδῇτε κατακλυσμών. Ἰδῶτι περιρρέομαι ἐννοῶν τὸ ἐμὸν ἔκτρωμα εἰς σοφῶν χερσὶν ἐναφηλαφηθήσεται. Αἱ ἀγιώταται αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ. ρψιδ', Φεβρουαρίου κη'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος ταπεινὸς δοῦλος.

Μάρκος.

(Bibl. Ac. Rom., copiii d-lui M. Gedeon.)

lucru prea-dumnezeiesc. Pronia dumnezeiască să împuternicească și să întărească și pe Fericirea Ta și pe prea-înălțatul Domn, căci ca niște înțelepți înțelepțește vă gândiți și faceți, și, ca niște evlavioși, înțelepțește vă gândiți a întinde mână de ajutor celor deosebiți prin evlavie, nezăbovindu-vă a ridică în ce vă privește jalnică noastră cădere; pentru care e mare și răsplata ce vă așteaptă, pe cât e de mare și grea îndreptarea. De sigur că oricine se va arăta protivnic la acest lucru, ori fără îngrijire, nu se va deosebi întru nimic de un păgân, și va fi mai rău ca un necredincios.

Mă bucur că nici eu nu m'am arătat fără sfat la acest ospăț al gândurilor, și mulțămesc pentru că mi-am luat și eu partea la masă. Iar, dacă și prinosul s'ar părea istețimii voastre prea-înțelepte foarte sărac și ca de post, biruiască bogăția aplecării neînvățătura și stărpiciunea minții mele.

În adâncul sufletului meu le țin ascunse acestea, doar ar folosi de aici cât de puțin lucrurilor.

Cele două cărți de la Mărgineni se copie; unde poruncești a se trimete cu copia? La bibliotecă, acum începem a așeza cărțile cu signor da Porta.

Sfârșitul ciornei, socotind că veți iscăli Fericirea Ta și Preasfințirii, l-am făcut așa, și se va face cum se va crede mai bine. Mi-ați orânduit a serie pe larg; ei acum bănuiesc să nu găsiți că e prea strâns. Mă prind sudorile gândindu-mă că stărpitura mea se va afla (?) în mâinile înțelepților. Preasfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1714, Februarie în 28.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte rob smerit: Marcu.

DLXIX.

„Zaharia“ către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre afaceri bisericesti din Constantinopol: așezarea unui nou Patriarh, Cosma.

1714,
2 Mart.

Ἐπιστολὴ Ζαχαρίου (ὡς μοναχοῦ) πρὸς τῶν ἡγεμόνα Βασσαράβαν, ὡς εἰκάσω, ἀφηγουμένη ἐκκλησιαστικὰς τινὰς ἐριδας καὶ μικροφλοισιμίας γινόμενας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Τὴν θεοσεβὴ σου Ἐκκλημπρότητα δουλικῶς καὶ εὐλαβῶς προσκυνῶ, δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῆς ὑγείαν τε καὶ στερέω-

Serisoarea lui Zaharia (poate un călugăr) către Vodă-Basarab, precum socot, povestind unele gâlcevi bisericesti și mici ambiții întâmplare la Constantinopol.

Mă închin supus și evlavios Luminăției Tale cuvicioase, rugându-mă lui Dumnezeu pentru îndelungata-Ți sănătate și întărire.

¹ Nicolae da Porta, foarte cunoscut, V. *Documente geografice*, din *Buletinul societății geografice* pe anul 1897, p. 20 și urm.

αι. Ἄς εἶναι εἰς εἰδῆσιν τῆς Ἐκκλησιολογίας σου ὅτι τὰ σκάνδαλα καὶ τὰ ἀνακατώματα ὅπου ἔως τοῦ νῦν ἐσυνέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἦτον ἀπὸ δύο καλοῦς ἀνθρώπων καὶ ἐρμηνείας τῆς Πόλεως, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὸ νὰ θέλουν νὰ κάμουν ἀλλοπατριάρχιον διὰ τὸ νὰ κάμουν τὰ θελήματά τους, ἐσχάλιζαν καὶ ἔταξαν καὶ τοὺς μαλικιανίδες.¹ Ἀγκαλὰ ὁ κύρ Κυπριανὸς ἐπαλέμησε κάμπουσαν καιρὸν νὰ τὸ ἀποφύγῃ, ὅμως δὲν ἤμπόρεσεν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐπαύσαν ἐκείνοι οἱ καλοὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ νὰ σκαλίζουσιν καὶ νὰ τὰ ἀρτιριτίζουν, καί, ἐν ὅσῳ ἐξοῦσεν ὁ μακαρίτης Ἡρακλείας, ἐστέκονταν καλὰ καὶ ἀντιπάλευον, ἀμὴ, ἀφάντος ἀπέθανε καὶ ἔγινεν ὁ μὲν Χίου Ἡρακλείας, ὁ δὲ ἀνεψιὸς τοῦ Χίου τότε πλέον δὲν ὑπέφεραν, ἀλλὰ ἔκαμαν ὅτι ἤμπόρησαν, καὶ ἐπῆραν μετὰ τὸ μέσον τοῦ τευτερτάρη τὸν ἅγιον Ἡρακλείαν, καὶ τὸν ἔβαν εἰς τοῦ μπασμπακιουλῆ, νὰ σταθῇ δύο τρεῖς ἡμέρας, νὰ εὔρουν αὐτοὶ καιρὸν νὰ κάμουν τὰ θελήματά τους. Ὅμως ἦτον δύο τζάτες, ἡ μία ἀπὸ τοῦ κύρ Κοσμᾶ, καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ τοὺς δύο ἐρμηνεῖς· πλὴν ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ κύρ Κοσμᾶ ἐπήγαιναν καθ' ἑκάστην εἰς τὸν ἅγιον Ἡρακλείαν ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται, εἰς τοῦ μπασμπακιουλῆ, καὶ τὸν ἐπαρκαλοῦσαν ἐπιπόνως νὰ στέρξῃ νὰ γένῃ Πατριάρχης, διὰ τὸ νὰ κυβερνήσῃ καὶ τὸν κύρ Κοσμᾶ. Ὅμως ὁ Ἡρακλείας δὲν ἤθελεν κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ τὸ δεχθῇ σὲ τέτοιον καιρὸν, μάλιστα ὅπου, ἔγινε καὶ αὐτὸς ὁ μαλικιανὸς, μόνον τοὺς ἔλεγεν ὅτι: προκρίνω τὴν ζωὴν μου νὰ χάσω παρὰ σὲ τέτοιαν κατάστασιν Πατριάρχης νὰ γένω.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ ἐρμηνεῖς μετὰ μερικὸς ἀρχιερεῖς ἐψήφισαν νὰ κάμουν ἢ τὸν Κύριλλον, ἢ τὸν Χαλκηδόνος, ἢ τὸν Ἄρτης, μετὰ τὸ μέσον τοῦ τευτερτάρη· μάλιστα ἔδωσαν καὶ ἓνα ἀρσιχάλι² διὰ τὸν Κύριλλον, καὶ τὸ ἔσχισεν ὁ ἐπίτροπος. Ὅμως ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ κύρ Κοσμᾶ ἐκατασκευάσαν τὴν δουλειά τους μετὰ τὸ μέσον τοῦ κεχαγὰ πλέον στοχαστικώτερα, καὶ τὸ σάββατον εἰς κηλὴν τοῦ Φεβρουαρίου ἐπῆγεν ὁ κύρ Κοσμᾶς μετὰ ἓνα ἀρσιχάλι εἰς τὸν ἐπίτροπον, καί, ζητώντας τὸ Πατριαρχεῖον, καὶ ὑποσχόμενος νὰ δώσῃ καὶ τὸ μοιρί³, καὶ εὐθὺς τὸ ἐμπουγιόρησε⁴ καὶ ἔλαβε τέλος ἢ ὑπόθεσις τοῦ. Τὴν ἴδιαν ἡμέραν ὅμως ἐπῆγαν καὶ οἱ ἐρμηνεῖς μετὰ μερικὸς ἀρχιερεῖς διὰ τὸ νὰ κάμουν τὸν ἐδικὸν τους, καὶ ἤρσαν

Σὰ fie în știința Luminăției Tale că scandalurile și răsturnările care s'au întâmplat până acum în Biserică erau de la doi oameni de treabă și tâlmaci ai Porții, cari, pentru că voiau să facă schimbare de Patriarh spre a-și împlini voiele lor, au scotocit și au pus și *malichianē*; deși chir Chiprian s'a războit câțva timp spre a înălțurā aceasta, ei n'a putut, căci n'au încetat acei oameni de treabă de a scotoei și a scoiorā (?); și, cât a trăit fericitul de Heracleia, a stat bine și s'a împotrivit, ei, de când a murit și s'a făcut al Chifului de Heracleia, iar nepotul celui din Chios n'a mai suferit, ei au făcut ce au putut, și au luat cu mijlocul tefterdarului pe Preasfințitul de Heracleia și l-au aruncat în [temnița] Bașbachiculi, ca să stea două-trei zile, să aștepte ei vreme a-și face voiele. Dar erau două cete, una de la chir Cosma și alta de la cei doi tâlmaci; ei din spre partea lui chir Cosma veniau zilnic la Preasfințitul de Heracleia acolo unde se află, la temnița lui Bașbachiculi, și l-au rugat cu stăruință să voiască a fi Patriarh, spre a cărmui și pe chir Cosma. Ci al Heracleii n'a voit în niciun chip a primi la acel timp, mai ales că s'a făcut și acel *malichianē*, ei li-a spus că: „mai bine să-mi pierd viața decât să fiu Patriarh la o vreme ca aceasta“.

De altă parte, tâlmacii cu unii arhierei au hotărât să facă ori pe Chiril, ori pe al Chalkedonului, ori pe al Artei, cu mijlocul tefterdarului; ba au dat și un *argihâl* pentru Chiril, și l-a rupt Caimacamul. Ci din partea lui chir Cosma au pregătit treaba lor cu mijlocul chehaii mai cuminte, și, Sâmbătă, la 28 Fevruarie, a mers chir Cosma cu un *argihâl* la Caimacam, și, cerând Patriarhia, și făgăduind a da și *miri*, și îndată l-a *buiurdisit* (s'a dat porunca pentru el) și a luat săvârșit afacerea lui. Dar în aceeași zi au mers și tâlmacii cu câțiva arhierei ca să și-l facă pe al lor, și au găsit făcut pe altul, și s'au întors ca Chiofii (*sic*). Totuș, de ar fi mers mai

¹ Se pare că o dare pentru păstrarea pe viață a funcțiunii. V. și mai sus, p. 572, n° DLXXVI.

² Cerere (turește).

³ Tributul către Stat (turește).

⁴ Turește. V. traducerea în faț.

ἄλλον καμωμένον, καὶ ἐγύρισαν ὡς ἂν Χιωῆτες. Ὅμως, ἂν ἤθελεν ὁ κύρ Κυπριανός, καθὼς τὸν ἐσυμβούλευαν, νὰ πάγῃ πρωτύτερα μὲ ἓνα ἀρχιγάλι εἰς τὸν ἐπίτροπον νὰ ὑποσχεθῇ τοῦ μηρίου τὰ ἄσπρα καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν σύστασίν του, αὐτὰ δὲν ἐγίνονταν, οὔτε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖον εὐγένεν· ὅμως αὐτὸς ἀμέλησε, καὶ διὰ τοῦτο ἔπαθεν αὐτὰ ὅπου ἔπαθεν. Καὶ σήμερον ὅμως, εἰς ταῖς 6' τοῦ Μαρτίου, θέλει νὰ πάγῃ ὁ κύρ Κοσμάς μὲ τοὺς ἀρχιερεῖς νὰ φορέσῃ καθάδι. Τὸν δὲ ἅγιον Ἡρακλεῖας τὸν εἶχαν κρατημένον διὰ νὰ μὴν ἀποφύγῃ τὴν μετάρθεσιν τοῦ κύρ Κοσμά, ἐπειδὴ καὶ μὲ τὸ μέσον τὸν θέλει νὰ γένῃ, καὶ σήμερον λοιπόν, φορέωντας ὁ Πατριάρχης τὸ καθάδι, θέλει ἔλθῃ καὶ ὁ Ἡρακλεῖας μαζὶ, διὰ νὰ κάμουν καὶ τὴν μετάρθεσιν τοῦ κύρ Κοσμά.

Ὅμως, ἐκλαμπρότατε μου Αὐθέντα, δὲν ἔμπορῶ νὰ σὰς περιγράψω τὴν πολλὴν προθυμίαν καὶ ἀγάπην ὧν τῶν χριστιανῶν, καὶ μάλιστα τῶν Χιωτῶν, διὰ τὸν ἅγιον Ἡρακλεῖας καὶ διὰ τὸν ἀνεψιόν του, ἅγιον Χίου, ὅπου ἦσαν ὅλοι ἐτοιμοὶ νὰ πᾶν νὰ ρίξουν ἀρχιγάλι διὰ λόγου του, καὶ νὰ τὸν εὐγάλουν ἀπὸ τοῦ μπασμπακιουλῆ· ὅμως ὁ Ἡρακλεῖας τοὺς ἐπαρακαλοῦσε καὶ τοὺς ἐσυμπέραινε νὰ ἔχουν ὑπομονὴν καὶ κυβερνοῦνται τὰ πράγματα μὲ τὸ εἰρηνικὸν καλλήτερον. Μάλιστα δὲ καὶ τὸν ἀνεψιόν του, τὸν νῦν Χίου, ἐστάθηκαν ὅλοι οἱ Χιωταὶ νταβατζήδες, καὶ τὸν ἐζήτησαν ἐπιπόνως διὰ ἀρχιερεῖς τοὺς, λέγοντες πῶς: ἡμεῖς καὶ τοὺς δύο τοὺς ἡξέδρομεν τόσους χρόνους εἰς τὴν πατρίδα μας καλοὺς καὶ τιμῶς καὶ θεοσεβεῖς, καὶ, καθὼς εἴμασθαι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν θεῖόν του τόσους χρόνους, ὅπου ἀρχιεράτευεν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἔτζη καὶ ἀπὸ τὸν ἀνεψιόν του, καὶ αὐτὸν θέλομεν διὰ ἀρχιερεῖς μας. Καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἀπεδίωξαν καὶ ἐκείνον, ὅπου ἤθελαν νὰ κάμουν οἱ ἐρμηνεῖς διὰ Χίου.

Καὶ εὐχαριστίαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός ὅπου ἐκνδερῆθησαν τὰ πράγματα μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, καὶ ἔγινεν καὶ ὁ κύρ Κοσμάς Πατριάρχης, καὶ ἡσύχασεν καὶ ὁ Ἡρακλεῖας, καὶ κατησχύνθησαν οἱ ἐναντίοι ὅπου ἐγύρευαν νὰ κάμουν τὰ θελήματά τους. Καὶ ἔχομεν καὶ τοὺς δύο εἰς τὸ σπῆτί μας, ἡγουν τὸν Ἡρακλεῖας, καὶ τὸν Χίου, φίλους μας ἀκριβοὺς, οἱ ὅποιοι καὶ παρακαλοῦσι πάντοτε τὸν Θεὸν διὰ τὴν μακροχρόνιον στερέωσιν καὶ ὁγείαν τῆς Ἐκλαμπρότητός σου, ἥς τὰ ἔτη εἶχον θεῶθεν πολλὰ καὶ πανευδαιμονα.

αψιδ', Μαρτίου 6'.

Înainte de aceasta Chiprian, cum îl sfătuiau, cu un *argihâl* la Caimacam să făgăduiască banii *mîriei* și să ceară așezarea lui, acestea nu s'ar fi făcut, nici n'ar fi fost scos din Patriarhie; dar el nu s'a îngrijit, și de aceia a pățit cele ce a pățit. Și azi, la 2 ale lui Martie, va merge chir Cosma cu arhierii să îmbrace caftanul. Iar pe Preasfințitul de Heracleia îl închiseseră ca să nu fugă de la strămutarea canonică a lui chir Cosma, căci se va face și cu mijlocul lui, și, apoi, azi, îmbrăcând Patriarhul caftanul, va veni cu el și al Heracleii, ca să facă strămutarea lui chir Cosma.

Ci, prea-luminate Domn al mîeu, nu pot să-Ți descriu multa grabă și dragoste a tuturor creștinilor, și mai ales a Chioților, pentru Preasfințitul de Heracleia și pentru nepotul său, Preasfințitul de Chios, cari erau toți gata să meargă să facă *argihâl* pentru dânsul și să-l scoată de la Bașbachicull; dar al Heracleii i-a chemat și i-a sfătuit să aibă răbdare și să conducă lucrurile mai bine cu pace. Ba chiar pentru nepotul său, cel din Chios acum, au stat toți Chioții *davagî* (chizeși) și l-au cerut stăruitor de arhieru al lor, spuiind cum că: „noi și pe aceștia doi îi știm atîția ani în țara noastră buni și cinstiți și cucernici și, precum eram mulțămîți de unchiul său atîția ani, cîți a fost arhieru în țara noastră, așa și de nepotul său, și pe el îl voim de arhieru al nostru. Și cu acest chip au gonit și pe acela ce voiau să-l facă tîlmacii pentru Chios.

Și slavă Domnului că s'au cărmuit lucrurile în acest chip, și a ajuns și chir Cosma Patriarh, și a avut pace și al Heracleii, și s'au rușinat dușmanii cari se învârtiau să facă voile lor. Și avem și pe cei doi acasă la noi, adecă pe al Heracleii și al Chiosului, prieteni scumpi ai noștri, cari se și roagă totdeauna lui Dumnezeu pentru îndelungata întărire și sănătate a Luminăției Tale, ai căreia ani să fie de la Dumnezeu mulți și prea-fericiți.

1714, Martie în 2.

Τὸ αἴτιον, ὅπου ἀργαπερήσαμεν νὰ γράψωμεν πρὸς τὴν Ἐκκλησιᾶν σου, ἦτον αἱ πολλαὶ φροντίδες, ὅπου μᾶς ἦσαν ἀφόντες ἤλθον ἐδῶ· ὅπου Κύριος οἶδεν ὅτι δὲν ἐλάβαμεν τὴν ζωνάρι μας ἀκόμη, ἀπὸ τὸ νὰ περιπατοῦμεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς ταῖς Πόρταις, βλέποντες πῶς ἔπασχαν οἱ φίλοι μας, καὶ εὐχαριστία νὰ ἔχῃ ὁ Θεὸς ὅπου ἐκνέμεν ἡγήσαν τὰ πράγματα τοιοῦτοτρόπως.

Τῆς θεοσεβοῦς σου Ἐκκλησιᾶς πιστὸς καὶ εὐλαδὴς δοῦλος.

*Zacharias*¹.

(Bibl. Ac. Rom., copille d-lui M. Gedeon.)

DLXX.

1714,
5 Mart.

Dimitrie Iulianò, capuchehajaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Patriarhului, arătându-și părerea că scoaterea unuia, dar nu și punerea altuia, ar putea să placă lui Hrisant, care va ști să înșele însă pe Cosma asupra sentimentelor sale, adăugind că „se grăbește a trimite scrisorile sale către prea-înălțatul nostru Domn”; și despre o convorbire a sa cu ambasadorul Franciei.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανοῦ, καπουχεχαγιά Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἀρίστην αὐτῆς δεξιάν εὐλαδῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος κυρίου τοῦ Θεοῦ νὰ διατηρῇ αὐτὴν εὐθυμον καὶ ὑγιᾶ. Τὸ τίμιον καὶ σεβάσιμον γράμμα αὐτῆς προσκυνητικῶς ἔλαβον καὶ διὰ τὴν ποθεινὴν ὑγίαν αὐτῆς τὸν Θεὸν ἐδόξασα. Μ' ὅλον ὅπου δὲν εἶχα κατὰ τὸ παρὸν καιρὸν βιαζόμενος νὰ τελειώσω τὰ πρὸς τὸν ὑψηλότεστον ὑμῶν Αὐθέντην πεμπόμενα γράμματά μας, δὲν ἔλειφα νὰ τὴν προσκονήσω μὲ τὸ παρὸν ἐν συντομίᾳ καὶ παρακαλῶ νὰ μὴν μὲ μεμφθῇ ὅτι, μὲ τὴν ἀρίστην αὐτῆς εὐχὴν, δὲν εἶχα καιρὸν νὰ γράψω ὡς θέλω καὶ κατόπι θέλω γράψῃ διὰ ὅσα συμφέρει. Δὲν ἀμφιβάλλω πῶς καὶ ἡ ἔξωσις τοῦ κῆρ Κυπριανοῦ θέλει τὴν ἀρέσει, καὶ ὁ προεδίασμός τοῦ κῆρ Κοσμᾶ θέλει τὴν κακοφανεῖ· ὅμως πρέπει νὰ κάμωμεν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν. Καὶ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἂς μὴν δεῖξῃ πῶς ἀπαρέσκεται, ἀλλὰ, ὡς σοφὸς καὶ νοῦνεχης, ἂς κάμῃ οἰκονομίαν, καὶ ἂς τὸν γράφῃ τάχα συγχαρητικὸν γράμμα. Τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν; ὁ Θεὸς μόνον νὰ κάμῃ τὸ ἔλεός του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του, ὅτι εἰς ἔσχατον ἀφάνισμὸν ἀποδίδει!

Τὸν πρέσβυν τῆς Φράντζας τὸν ἐμήνυσα πῶς ἔχω τὰς ἀποκρίσεις τῆς Μακαριότητός τῆς, καὶ ὅποτε κάμει χρεῖα νὰ μὲ μνησθῇ νὰ ἀνταμωθοῦμεν, εἰς ἐκεῖνα ὅπου σημειώσῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Προσέχω καὶ ἔτι θέλω κάμει, συνομιλῶντας καὶ μὲ τὸν ἄρχοντα Μεγάλου-Δραγουμάνου, καὶ περὶ τούτου ἂς μὴν μεριμνᾷ ἡ Μακαριότης αὐτῆς.

Ὁ καλότυχος ὁ Κυπριανὸς ἐδιάσθηκε, καὶ τρέχωντας ὑπεσχέθη τὰ εἰκοσι πόνγυια νὰ τὰ δίδῃ κατ' ἔτος, ἀμὴ δὲν ὠφελήθῃ, ὅτι τὸν εἶχαν καταλάβει οἱ αὐθένται τί γιανηγίαι ἦτον· ὅμως τὸ ἐπάθαμεν κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπὸ Σκόλλαν εἰς Χάρυδδιν· ὁ Θεὸς νὰ γένη ἴλεως. Εἴησαν τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πολλὰ καὶ ἀγαθὰ.

ἀφιδ', Μαρτίου ε'.

Εὐλαδὴς δοῦλος:

Δημήτριος ὁ Ἰουλιανός.

[Ἡ δοῦλη] τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἡ σύζυγός μου, ἡ Ζωήτσα, δουλικῶς προσκυνᾷ τὴν Ὑμετέρα Μακαριότητα καὶ εὐχαριστᾷ διὰ τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς εὐχάς. Ὁ Θεὸς νὰ πολυετῇ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα.

(Bibl. Ac. Rom., copille d-lui M. Gedeon.)

¹ Unul din tătmaei era Manuil Ipsilanti, fiul lui Ioan Constantin, „marele-blănar al Caimacamului și fost ucenic al lui Cosma”. Se adăuseră 500 de pungi la *mîni* (Atanasie Comnen Ipsilanti, *Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν*, pp. 294-7). Pentru *μαλικιανές*, *μαλικιανέδες* v. și *ibid.*, p. 95.

DLXXI.

Dimitrie Iulianô, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre foarte bunele purtări ale noului Patriarh Cosma, despre felurite știri din Constantinopol și despre faptul că „a lipsit din grija prea-înălțatului Domn fiul meu Antonachi“, pe care nu-l va trimite înapoi decât după cererea lui Vodă, pentru că „mulți se află acolo și împovărează pe Înălțimea Sa“, așa încât nici Antonachi n'are cum „avea vreun folos“.

1714,
17 Mart.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανοῦ, καπουκεχαγιά Μολδοδολαχίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιότατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς καὶ δουλικῶς προσκυνῶ, θεόμενος κυρίου τοῦ Θεοῦ νὰ διατηρῇ αὐτὴν εὐθυμον, ὑγιά καὶ ἀνωτέραν πάσης ἐπηρείας. Τὸ ἀπὸ τῆς κδ' τοῦ Φεβρουαρίου γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσμιον γράμμα αὐτῆς ἔλαβον, καὶ ἐδόξεσα κύριον τὸν Θεὸν διὰ τὴν ποθεινοτάτην αὐτῆς ὕψιν. Ἐδῶσα καὶ τὰ πρὸς τὸν δαιώτατον καθηγούμενον τίμια αὐτῆς γράμματα, εὐθὺς κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς, καὶ ἰδοὺ ὅπου πάλιν ἀντέγραψε καὶ πέμπονται τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι. Τὸ πρὸς ἐμὲ πεμφθὲν σεβάσμιον γράμμα αὐτῆς ἦτον κατὰ πολλὰ σύντομον, ἐπειδὴ (ὡς ὀρίζει) τὸ προπεμφθὲν ἦτον διεξοδικόν· εἰς τὸ ὅποιον ἐγὼ εἶχα ἀποκριθῇ ἐν συντομίᾳ μὲ τὸ νὰ εἶχα χρεῖαν νὰ κινήσω διαστικὰ τοὺς καλαράσιδες τότε· καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθήσῃ εἰς τὸ τόσον ἀμάρτημα καὶ νὰ μὴν τὴ μετρήσῃ διὰ σφάλμα καὶ ψυχρανθῇ πρὸς (ὡς λέγει) ὅπωςδὴποτε εἶχα σημειώσῃ τὰ συμβάντα νέα, κἂν καὶ ἐν συντομίᾳ· ὅθεν δέομαι νὰ μὴν ἐλλατωθῇ ἢ πρὸς ἐμὲ εὐνοία αὐτῆς.

Ὁ κύρ Κοσμᾶς, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὸ βασιλικὸν καβάδι καὶ ἔγινε ἡ μετὰθεσίς του, ἔδειξε πολλὴν εὐνοίαν καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἄρχοντας, καὶ πρὸς πάντας πολλὴν μετριότητα, καὶ σχεδὸν ὅλοι ἀσπασίως τὴν ἐδέχθησαν, καὶ τὸν χαίρουνται μὲ τὸ νὰ ἐγλήτωσαν ἀπὸ τοῦ κύρ Κυπριανοῦ τὴν ἀνυπόφορον ἀπαιδευσίαν καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς καὶ χάριταις ὅπου εἶχεν ὁ καλότυχος. Ὁ παναγιώτατος κύρ Κοσμᾶς λέγει πῶς θέλει φυλάξῃ μεγάλην ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὸ ὅποιον τοῦ τὸ εἶπαμεν πῶς θέλει σταθεῖ καὶ ἐπωφελὲς διὰ τὴν Παναγιότητά του καὶ αἷτιον τῆς συστάσεώς του· καὶ ὁ ἄρχων δραγουμάνος ἐν συντομίᾳ τὴν εἶπεν ὅτι, ὅπως θέλει φέρεται μὲ τὴν Μακαριότητά του ἢ Βαναγιότης του, ἐτῆ θέλει φέρεται καὶ ἡ Ἐνδοξότης του πρὸς τὴν Παναγιότητά του· καὶ νὰ ἡξέβρη πῶς ἔχει ἡ Ἐνδοξότης του τὴν Μακαριότητά τῆς ὡς πατέρα του γνήσιον, μὲ ἄκραν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην, καὶ, καθὼς ὑπόσχεται ἡ Παναγιότης του, ἐλπίζω νὰ φυλάξῃ τὴν πρέπουσαν τιμὴν καὶ φιλίαν πρὸς αὐτήν, καὶ, ὅν εἶναι ἕρισμός τῆς ἅς δεῖξῃ καὶ ἐκ μέρους τῆς κἄποιαν περιποιήσιν διὰ τιμίου αὐτῆς γράμματος, ἀποκρινόμενον καὶ γράφοντας πῶς τάχα νὰ ἐχάρη τὸν προδιδοσμένον του εἰς τὸν πατριαρχικὸν Θρόνον· ἐπειδὴ εἶπε πῶς θέλει γράφῃ ἡ Παναγιότης του πρὸς αὐτήν. Λογιάζω νὰ μὴ τὸν λανθάνῃ εἰς πόσῃ ἀγάπῃ καὶ εὐλάβειαν τὸν ἔχουν οἱ εὐσεβέστατοι αὐθένται καὶ ὁ ἄρχων δραγουμάνος καὶ καθέτης οἱ πρόκριτοι τῆς πολιτείας μας ὅλοι· τὸ ὅποιον δὲν θέλω παύσει νὰ τῆς τὸ παραδίδω νὰ τὸ καταλάβῃ· καὶ ἐλπίζω νὰ φέρεται εὐνοϊκῶς κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Εἰς τοῦταίς ταῖς ἡμέραις ἔχω σκοπὸν νὰ ἀναμωθῶ μὲ τὴν πρέσβυν τῆς Φράντζας, καὶ θέλω συνομιλήσῃ ἀμέσως τὰ ὅσα σημειώνει πρὸς ἐμὲ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης εἰς τὸ προπεμφθὲν μοι σεβάσμιον γράμμα αὐτῆς, καὶ ἅς μὴν ἀμφιδάλλῃ ὅτι παρὰ τὰ γεγραμμένα θέλω στέρξει τίποτε περισσότερο. Ὅτι, καὶ πρὸ τοῦ νὰ τὴν σημειώσῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης αὐτά, εἶπα κἂν τε διὰ τὸν μεγάλον κουμπέ, κἂν τε διὰ τὸ ἅγιον κουδούκλιον¹, ἥτις ἐτῆ νὰ γραφῇ τὸ ἀρζουχάλι, καὶ ἐτῆ ἔγινεν ἡ συγκατάθεσις.

Εὐχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι διὰ τὴν συνδρομὴν ὅπου ὀρίζει πῶς νὰ ἔγινε εἰς τὸν Θεοδωράκη, ὁ θεὸς νὰ τὴν πολυετῇ. Ἐπεθύμουν νὰ ἦθελε μὲ γράψῃ καὶ ἐκεῖνος διὰ τὴν ὠφέλειαν ὅπου εἶδε, νὰ πληροφωρηθῶ πῶς τῆρεν μερικὴν ἄνεσιν νὰ μὴν λυποῦμαι. Ὅριζι· ἡ Μακαριότης αὐτῆς ὅτι δὲν τὴν ἐκαλοφάνηκε πῶς ἔλειψεν ἀπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμετέρου Αὐθέντου ὁ δοῦλος τῆς ὁ Αντωνάκης, ὁ υἱός μου· καὶ εἰς τοῦτα δίκαια καὶ καλὰ ὀρίζει· καὶ ἐγὼ μὲ τέτοιον σκοπὸν τὴν εἶχα φέρει, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν ἀγλήγωρα εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Ὑψηλότητός του· μόνον, βλέπωντας πῶς εἶναι πολλοὶ ὅπου εὐρίσκοντα· αὐτοῦ, καὶ περιβαρύνουν τὴν Ὑψηλότητά του, λέγω πῶς γίνεται καὶ αὐτὸς βάρος, καὶ οὔτε τίποτε ὠφέλειαν

¹ De la Ierusalim.

ἡμπορεῖ νὰ ἔχη πλὴν ἂν προστάξῃ ἡ Ὑψηλότης τοῦ τὸ νὰ ἔλθῃ, θέλω τὸν στείλει· εὐθὺς. Ἐὐχαριστῶ καὶ εἰς τοῦτο τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι, ὅπου μεριμνᾷ καὶ φροντίζει· ὁμῶς δίκαιον εἶναι νὰ ὠφεληθῇ τίποτε αὐτοῦ, ὅχι ἐτιμὴ μόνον νὰ εὐρίσκεται. Ὁ μόνον ἐξήμπατος (sic) κατὰ πολλὰ ἀκριβῶς χαιρετᾷ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, καὶ παλλοὺς ἐπαίνους λέγει καὶ εὐχαριστίας διὰ τὴν Μακαριότητά της· ὁμοίως καὶ ὁ Ἐσάτ' Ἐφεντης εὐχαριστᾷ εἰς τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἀντιχαιρετᾷ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα.

Ἀπεκατεστάθη καὶ Ἡρακλείας· ὁ Χίου ἔκαμιν διαλλαγὴν καὶ ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν φυλακὴν τοῦ μπᾶς-μπακχίκουλι· πλὴν ἐπλήρωσεν εἰς τὸ κοινὸν κτ' πονγγεῖα· τὰ 15 ἀπὸ τὴν Χίου, καὶ ἄλλα δώδεκα ἐξ ἰδίων, καὶ μὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἔγινε ἡ διαλλαγὴ.

Ὁ σοφώτατος κὸρ Κυπριανὸς γυροῖ· νὰ πάγῃ εἰς ἓνα μοναστήρι τῆς Χίου καὶ ἡ ἐκεῖ, ἡ εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ἔχουν σκοπὸν νὰ τὸν στείλουν.

Παρακαλῶ τὴν πανάγαθον Θεὸν νὰ καταξιώσῃ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα νὰ ἐορτάσῃ μετ' εὐφροσύνης τὴν κοσμοσωτήριον ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νῦν καὶ εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους.

αψιθ', Μαρτίου 15'.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εὐλαβῆς δοῦλος.

Δημήτριος ὁ Ἰουλιανός.

(Bibl. Ae. Rom., copila d-lui Manuil Ghedeon.)

DLXXII.

1714,
17 Mart.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Patriarhul Hrisant Notara, despre pierderea ficei sale Stanca.

Κωνσταντῖνος Μπασσαράμπας Χρυσάνθω Νόταρα.

Τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, μετὰ πολλῆς δόξης καὶ θλίψεως τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Τὴ πρωτὸν, τί δ' ὕστερον νὰ περιγράψωμεν τῇ Μακαριότητί της ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς, εἰ μὴ μόνον τὴν δυσπάλαιστον φορὰν τῆς ἀδίκου τύχης καὶ τὴν ἄμετρον λύπην καὶ ἀθυρίαν ὅπου παρ' ἐλπίδα μᾶς ἐσυνέβη; Ἦ πρωτότοκος ἡμῶν θυγάτηρ, Στάνκα, σῶσα ὑγιῆς καὶ εὐρωστος μέχρι τῆς 9 τοῦ ἐνεστώτος, ἦλθεν εἰς ἡμᾶς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε μεθ' ἡμῶν καὶ ἐκάθισε μετὰ τῶν οἰκιακῶν μας μέχρι ἐσπέρας, εἶτα, ἀπελθοῦσα εἰς τὸ ὁσπίτιόν της, ἐξαπίνης κατέλαθεν αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς ῥίγος καὶ ἀνατριχίασμα δριμύτατον καὶ ἔρριψεν αὐτὴν μετὰ τοῦτο εἰς θέρυμν μεγαλωτάτην καὶ ἀκατάπαυστον. Προτούσης δὲ τῆς ἡμέρας περιέπεσε καὶ εἰς πάθος περιπνευμονίας καὶ ἤρξατο βήχσιν, καὶ οὕτω, κακοπαθήσασα μέχρι τῆς 15 τοῦ τρέχοντος, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, παρελθούσης μιᾶς ὥρας τῆς νυκτός, παρέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτῆς εἰς χεῖρας Θεοῦ τοῦ ζώντος καὶ ἔφησε χρόνους ὕψους τῇ Μακαριότητί της. Καὶ αὐτὴ μὲν ἡ παρφυλτάτη θυγάτηρ μας ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἐνταφιάσθη λαμπρῶς καὶ ἐντίμως, μετὰ τῆς προσηκούσης Χριστιανικῆς κηδεύσεως καὶ ὑμναλῆς· ἡμᾶς ὅμως τοῦς γεννήτοράς της

Constantin Basarab lui Hrisant Notara.

Închinându-ne evlavios Fericirii Tale, cu multă durere și tulburare sărutăm sfinita dreaptă a Ta.

Ce să spunem întâiu și ce pe urmă Fericirii Tale din cele de către noi, dacă nu numai lovitura nesuferită a soartei nedrepte și nemăsurata jale și desnădejde care pe neașteptate ni s'a cășunat? Cea întâiu născută a noastră fică, Stanca, fiind sănătoasă și zdravănă până la 9 ale lunii, a venit la noi în ziua aceia a serbătorii celor Patruzeci de Mucenici, și a mâncat și a băut cu noi și a stat cu ai casei noastre până în seară, apoi, plecând la locuința ei, năprasnic a prins-o în mijlocul nopții frig și fiori strașnici și a apucat-o apoi căldură prea mare și neconțință. Iar în cursul zilei a căzut și la patimă de pneumonie și a început să tușească, și astfel, suferind până la 15 ale acestei luni, după apusul soarelui, trecând jumătate de ceas al nopții, și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu cel viu și a lăsat ani sănătoși Fericirii Tale. Și fata mea prea-iubită și-a plătit obșteasca datorie și s'a înmormântat strălucit și cinstit, cu îngrijirea creștinească ce se cuvine și cu cântări; iar pe noi, părinții ei, ne-a lăsat fericea nemângâiași și foarte zguduiți și

μάς ἄφρησεν ἡ μακαρίτις ἀπαρηγορήτους καὶ πολλὰ τεθλιμμένους καὶ εἰς ἀναριθμήτους ταρχὰς ἀνιάτους. Διέρχεται γὰρ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς ὁ Θεὸς οἶδεν, διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ παρηγορίαν δὲν ἔχομεν, καὶ τοῦτο κατὰ δικαίον τρόπον, ὅτι οὐ μόνον ἦταν ἡ πρωτότοκος ἡμῶν θυγάτηρ, ἀλλ' ἀκόρη, καθὼς τὴν ἡξέηρει καὶ ἡ Μακαριότης της, ἦτον συνετή, ἐλεήμων, φιλόξενός τε καὶ φιλόγαθος, καὶ πολλοὶ ἕννοι καὶ ἐνδοξαί ἐκνέμενοντο καὶ ἐπεσκάπτοντο παρ' αὐτῆς, καὶ τώρα κακίνοι τὴν ὑστερήθησαν καὶ συνθλίβονται μεθ' ἡμῶν. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, καὶ ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξε, οὕτω καὶ ἐποίησεν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ προσκυνούμεν τῷ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα, θεόμεθα δὲ τοῦ ἀπειρον ἐλέους του ἐκείνου μὲν νὰ ἀναπαύσῃ ἐν κόλποις Ἀβραάμ, Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ, ἡμᾶς δὲ νὰ παρηγορήσῃ οἷς οἶδε τρόποις. Ταύτην μας τὴν παρ' ἐλπίδα ἀπαρμύθητον ὁδὴν θέλει τὴν δηλοποιήσῃ καὶ τῷ ἀγαπητῷ κοινῷ ἀδελφῷ, ὅτι ἡμεῖς δὲν τὴν ἐσημειώσαμεν τῇ Ἐκκλησιᾷ τῇ σου.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος μετὰ πολλῆς συνοχῆς τῆς καρδίας μας, καὶ αἱ εὐχαὶ της μεθ' ἡμῶν.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος οἶδος κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714, Μαρτίου 17.

Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βοεδόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui Manuil Ghedeon.)

întristați în nenumărate tulburări. Căci, Dumnezeu știe, prin foc și prin apă trece sufletul nostru, și n'avem mângâiere, și aceasta cu dreptate, căci nu eră numai întâiu-născuta noastră flică, ci încă, precum știi și Fericirea Ta, eră euminte, milostivă, primitoare și iubitoare de bine, și mulți străini și lipsiți se ocârmuiau și se îngrijiau de dânsa, și acum și aceia s'au lipsit de dânsa și se întristează cu noi. Ci Domnul a dat, Domnul a luat și cum Domnului i-a părut, așa a și făcut. Mulțămim și ne închinăm voinței Sale sfinte, ci ne rugăm de mila Lui nesfârșită să o odihnească pe dânsa în sinurile lui Avraam, Isaac și Iacov, iar pe noi să ne mângâie în ce chip El știe. Această peste așteptări întristare nemângaiată o vei împărtăși și iubitului frate al amândurora, căci noi n'am însemnat-o Luminăției Sale.

Acestea deocamdată cu multa strângere a inimii noastre, și rugăciunile Tale fie cu noi.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicească și cu totul la poruncă:

1714, Martie în 17.

Io Constantin Voerod.

DLXXIII.

Andronic Rangavi (Rhangabē), Mare-Chartophylax, către Patriarhul Hrisani Notara, despre iubirea lui Antioh-Vodă Cantemir către Manolachi, fiul său, de pe urma recomandăției Patriarhului, arătând că a dat plicul acestuia, „pe care l-a deschis și a cetit, și îndată a poruncit grămaticului românesc al său și s'au scris scrisorile după cererea Sa, cu îngrijire“.

Ἐπιστολὴ τοῦ Μεγάλου-Χαρτοφύλακος Ἀνδρονίκου Πατριάρχῃ περὶ τῆς εὐνοίας ἣν ὁ ἡμεῶν Ἀντίοχος ἐπεδείξατο πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Μανωλάκην Πατριάρχῃ.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ μοι αὐθέντῃ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ, τὴν μετ' εὐλαθείας ταπεινὴν προσκύνῃσιν.

Εὐφραινόν μου τὴν ἐρλογοσμένην καρδίαν οἱ παραμυθιτικοὶ αὐτῆς λόγοι καὶ αἱ πνευματικαὶ νουθεσίαι καὶ πολλὴν ὁρῶσιν ἐδώκασι μοι διὸ καὶ ὁπετάγην τῷ Κυρίῳ, μὴ περιεργαζόμενος περαιτέρῳ τοὺς λόγους τῆς ἀπορρήτου θείας Προνοίας· ἐπεὶ γὰρ ὅσον οὕτω τοῦτο τὸ τέλος περιμένω καὶ ὅτι πάντως τὰ τοιαῦτα συμβαίνοντα τοῖς πιστοῖς εἰς κοινὴν σωτηρίαν ἀφορῶσι· τῶν τε ἀπαλλασσόμενων ἐντεῦθεν, καὶ τῶν κατατρίχουμένων ἔτι ἐν στεναγμοῖς καὶ θανάτοις· λοιπὸν εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον καὶ δεδοσμένον.

Τῷ Μανωλάκῃ μου προέγραψα οὕτως τέκνον μου σπεῦσον, καὶ γράψον, καὶ προσκύνῃσιν, καὶ τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν ἀπόδος τῷ ἡμετέρῳ κηδεμονί καὶ εὐεργέτῃ, τῷ μακαριωτάτῳ

Înainte de
1714,
22 Mart.

¹ Dacă Antioh eră în Scaun, data nu poate fi decât: 1695-700 ori, mai curând: 1705-7.

δεσπότη καὶ Πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς αἰτίῳ φανερῶς γεγονότι τῆς τιμῆς καὶ ἀξίας ἣς ἐφελοτιμύθη παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν ἡγεμόνος· μάλιστα ὑφείλεις, λέγω, ἐφ' ὅρῳ ζωῆς σου νὰ εἶσαι ἀνεπαγγέλτος συνδρομητῆς καὶ δουλευτῆς τοῦ Ζωοδόχου Τάφου· ἐκείνο ὅπου δύνασαι νὰ ἐνεργῇς ἐξ οἰκείας σου παραινήσεως εἰς κάθε χρεῖαν καὶ ὑπόθεσιν, ἂν θέλῃς νὰ ἔχῃς χάριν παρὰ Κυρίου καὶ εὐχὰς καὶ εὐλογίας εἰς τὸ ὁσπότηόν σου, — ὁμοίως καὶ τῇ νύμφῃ μου τὰ αὐτά· καὶ θέλει ἔχει ἡ Μακαριότης σου αὐτὴν τὴν ἀπολογία. Ἐδωκα τῷ Αὐθέντῃ Ἀντιόχῳ Βοσβόνδα τὴν πλοῖκον, τὸν ὅποιον ἀνέωξε καὶ ἀνέγνω· καὶ εὐθὺς παράγγειλε τῷ ἐλόχῳ γραμματικῷ του, καὶ ἐγράψαν τὰ γράμματα κατὰ τὴν ζήτησίν της, μετ' ἐπιμελείας, καὶ ἰδοὺ ὅπου τὰ πέμπει πάλιν ἕλα εἰς χεῖράς της, καὶ γραφὴν, καὶ ὁμολογίαν, διὰ νὰ ἀποσταλθῶσιν ἐκείσε διὰ χεῖρός της. Ἐχάρην τὴν ἑλευσίν σου, δεσποτά μου, κατὰ πολλὰ· ἄμποτε νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει ὑγιαίνουσιν καὶ εὐεκτηῶσιν. Μία αἰφνίδιος χαρὰ καταπραῖνει μικρὸν τὴν θλίβην μου· εἶθε τουντεῦθεν καὶ ἄλλη, καὶ ἄλλη, ἀμήν.

Μαρτίου 26'.

Δουλὸς τῆς Μακαριότητός σου

Χαρτοφύλαξ

Ἀνδρόνικος.

Ἔως τώρα ὁ Αὐθέντης τὰ γράμματα ἀκόμη δὲν μὲ τὰ ἔστειλεν· διὰ τοῦτο ἐβούλλουσα τὸ γράμμα μου, ὅτι εἶπον τὸ ἰδοὺ μὲ εἰκασίαν.

Ὁ κύρ Ἰουλιανὸς καὶ ὁ Καλλίνικος ἀσπάζονται τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν μετὰ προσκυνησεως.

(Bibl. Ae., Rom., copie de l'ui Manuil Ghedeon.)

DLXXIV.

Constantin Brâncoveanu către Hrisant Notara, despre mazilia sa neașteptată.

1714,
25 Mart.

Τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαδῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομεθα.

Τὸ ἀπὸ 20 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμόν της γράμμα ἐλάβομεν, καὶ τὰ μὲν ἐν αὐτῷ σημειούμενα ἔγνωμεν· ἀπόκρισιν ὅμως ἄλλην κατὰ τὸ παρὸν νὰ δώσωμεν δὲν ἔχομεν τῇ Μακαριότητι της εἰς μὴ μόνον ταύτην τὴν συμφορὰν καὶ μεγαλωτάτην λύπην, ὅπου παρ' ἐλπίδα μᾶς ἐσυνέβη. Χθές, τῇ 24 τοῦ παρόντος, ἐλθὼν ἐνταῦθα μετὰ φερμανίου καὶ ποιοῦ Μουσταφᾶ ἴγας Ἀμπάρ-Ἐρίνης, ἔφερε καὶ τὴν μαζιλίαν μας, καὶ μὲ προσταγὴν τοιαύτην, ὅτι νὰ μας πηγαίνῃ εἰς Βασιλεῖον μετὰ γυναικός¹ καὶ παιδίων καὶ γαμβρῶν μας. Τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς πῶς εἶναι ὅλως πληρέστατον ὠδυνῶν καὶ θλίψεων εἶναι ὁμολογούμενον· ἐπειδὴ ὅμως γνωρίσωμεν πῶς προήλθεν ἐκ τῶν πολλῶν μας ἀμαρτιῶν, γεννηθῆται τὸ θέλημα τοῦ τοῦ ἁγίου. Ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς ἐτοιμαζόμεσθαι καὶ μετὰ ὀλίγας ἡμέρας κινούμεν. Καὶ ὁ Θεὸς βοηθός. Ἄν καλὰ καὶ ὅλη ἡ ἀρχοντολογία μας φρονᾷ καὶ ζητεῖ νὰ συναπέλθῃ μεθ' ἡμῶν, τι θέλει ἀπογένη, ὅμως δὲν ἡξέδρομεν. Ἐῴσαν καὶ αἱ ἁγία αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν ἐν ὅλῳ παντί.

1714, Μαρτίου 25.

Închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, Îți sărutăm sfințita dreaptă.

Am primit cinstita și respectata-Îți scri-soare, scrisă la 20 ale acestei luni, și am aflat cele însemnate în ea; ci răspuns altul deocamdată n'avem a da Fericirii Tale decât numai această nenorocire și preamare întristare care pe neașteptate ni s'a întâmplat. Ieri, la 24 ale acestei luni, viind aici cu firman un oarecare Mustafă-Aga, Hambar-Emini, a adus și mazilia noastră, și cu poruncă de așă cuprins, ea să ne ducă la Tarigrad cu soția și copiii și ginerii noștri. Această întâmplare firește că este prea-plină de jale și de tulburare; dar, de oare ce cunoaștem că a venit din multele noastre păcate, facă-se voia Lui cea sfântă. Iată că și noi ne gătim și după puține zile plecăm. Și Dumnezeu să ni ajute. Deși toată boierimea noastră strigă și cere să vie cu noi, totuș nu știm ce va ieși. Și sfințele-Îți rugăciuni fie cu noi în toată viața.

1714, Martie în 25.

¹ Ms.: γυναικῶν.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος οὐδὲ κατὰ πνεῦμα
καὶ ὁλως εἰς τοὺς ὁρίσμοις.

fr. K. Boebodag

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon¹.)

Al Fericirii Tale flu duhovnicesc și cu
totul la poruncă.

Io Constantin Voevod.

DLXXV.

Ștefan-Vodă Cantacuzino al Țerii-Românești către Patriarhul Hrisant No-
tara, despre căderea Brâncoveanului.

1714.
26 Mart.

Μακαριότατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριό-
τητα εὐλαδῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπασόμεθα.

Δὲν ἠξέσφομεν πῶς νὰ περιγράψωμεν τὴ
ὁμστέρα πατρικὴ φιλοστοργίαν τὴν περὶ ἡμᾶς
γεγονοῖαν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν τοῦ με-
γάλου Θεοῦ. Κατὰ τὴν καδ' τοῦ τρέχοντος
ἐλθῶν ἐνταῦθα ὁ Μουσταφᾶ-Ἀγάς Ἀρμπάρ-
Ἐρίνης, ἔφερεν καὶ τὴν μαζήλιαν τοῦ ὁψη-
λωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου καὶ με σφοδράν προσ-
ταγὴν διὰ νὰ τὸν πηγαίνῃ εἰς βασιλείαν μετὰ
πάντων τῶν τέκνων του, καὶ γαμβροῦ του.
Πόσον μᾶς ἐθρόησε καὶ μᾶς ἐλόπησε ἡ τοι-
αύτη ἔξωσις τοῦ ὁψηλωτάτου, ἕνας Θεὸς τὸ
γινώσκει· δὲν ἠξέσφομεν γὰρ πόθεν προῆλθεν
ἡ τοιαύτη ἐναντία προσβολή, καὶ εἰς ποίων
χεῖρας θέλομεν περιπέσῃ. Κατὰ δὲ τὴν ἐ-
τοῦ αὐτοῦ, ἐλθὼν καὶ ὁ Μέγας-Ἱμπροχωρῶν τοῦ
κραταιοῦ ἡμῶν ἄνακτος, καὶ προσκαλεσά-
μενος πάντας ἡμᾶς, μετὰ καὶ τῆς ἀρχιερα-
τικῆς καὶ ἡγουμενικῆς ὁμηγύρεως, εἶπεν εἰς
ὁπηκοῖν πάντων ὅτι εἶναι προσταγὴ βασιλικὴ
νὰ ἐκλέξωμεν Αὐθέντην μας ἐξ ἡμῶν. Ἦρεις
καὶ κατὰ τὸ ὀφειλόμενον χρέος μας ἐκφω-
νοῦντες μιᾷ φωνῇ ὅτι τὸν Αὐθέντην μας θέ-
λομεν, καὶ ἡ τὴν Ἐκλαμπρότητά του νὰ μᾶς
ἀφῇσῃ καὶ πάλιν, ἡ ἀπαξάπαντες νὰ συνα-
πέλθωμεν εἰς Βασιλεῖουσαν διὰ νὰ φανερώ-
σωμεν τὸ ἀπειστον καὶ ἀθῶον τοῦ ἡγεμόνος,
εὐθὺς μετὰ μεγάλου θυμοῦ μᾶς ἀπεκρίθη ὅτι
ἡ μεγάλη Βασιλεῖα, εὐσπλαγχνίᾳ κινουμένη,
θέλει νὰ ἐκλέξῃ Αὐθέντην ἐξ ἡμῶν διὰ τὴν
σύστασιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ βίλασιου σας,
καὶ ὁμῆς ἀντιτείνετε τῷ βασιλικῷ προστάγ-
ματι; Ἀραγαὶ εὐθὺς ἔβγαλεν ἐκ τοῦ κόλπου
τὸν φερμάνιον, διαλαμβάνων περὶ ἡμῶν νὰ μᾶς
ἐνδῶσῃ τὸ τῆς ἡγεμονίας καθέσθιον, καὶ, εὐ-

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu
evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu iubire
sfântita-Ți dreaptă.

Nu știm cum să descriem iubirii Tale
părintești pronia și îngrijirea marelui Dum-
nezeu făcută cu noi. La 24 ale lunii
venind aici Mustafă-Aga, Ambar-Emini,
a adus și mazilia prea-înălțatului nostru
Domn și cu strașnică poruncă să-l ducă
la împărăție cu toți copiii lui și cu gi-
nerele lui. Cât ne-a lovit și ne-a întristat
o astfel de scoatere a Prea-înălțatului, unul
Dumnezeu o știe; căci nu știam de unde
a venit o astfel de lovitură vrăjmasă și
în ale eni mâni vom cădeă. Iar, la 15 ale
lunii, venind și Marele-Imbrohor al puter-
nicului nostru Domn, și chemându-ne pe
noi toți, împreună și cu soborul arhierilor
și egumenilor, spuse în auzul tuturor că e
poruncă împărătească să alegem pe Domnul
nostru dintre noi. Iar, noi spunind cu un
singur glas, după datoria noastră, că vom
pe Domnul nostru și, ori să ni-l lase pe
Luminăția Sa și mai departe, ori cu toții
să mergem la Împărăție ca să mărturisim
curăția și nevinovăția stăpânitorului, în-
dată cu mânie mare ni-a răspuns că „Marea
Împărăție, mișcată de îndurare, vrea să
alegeți Domn dintre voi pentru așezarea
și cărmuirea vilaietului vostru, și voi vă
împotriviți poruncii împărătești?“. Îndată
scoase din sin firmanul, care cuprindea
pentru noi ca să ne îmbrace cu caftanul
de Dominic, și, îndată întrebând: „care e
Spătarul Ștefan“, ne-au scos ceilalți boieri
la mijloc și ne-au înfățișat Slăvirii Sale.
Ne-am împotrivit cât e puterea omului,

¹ Ni se spune că „iscălitura pare făcută cu mâna tremurândă“.

θέως ἐρωτήτης: τίς ὁ Σπαθάρης Στέφανος; μᾶς ἔσθωσαν οἱ λοιποὶ ἄρχοντες εἰς τὴν μέσην καὶ μᾶς ἐπαράστησαν εἰς τὴν αὐτοῦ Ἐνδοξότητα. Ἀντέστημεν ὅσον σθένος ἀνθρώπου, ἐτήρημεν εἰς τὰ ὀπίσω, ἐπροβάλλαμεν τὸ ἄωρον τῆς ἡλικίας μας καὶ τὴν ἐν τούτῳ ἀδυναμίαν μας, ἀλλ' εἰς κενὸν ἐκοπιάσαμεν. ὅπου γὰρ προσταγὴ Βασιλέως τοιοῦτον, τίς δύναται ἀντιστῆναι; Ὅθεν καὶ ἄκοντες ὑπεκλίθημεν καὶ ἐνεδύθημεν τὸ βασιλικὸν καδδάδιον, καὶ ἤλθομεν εἰς τὴν αὐθεντικὴν κόρυττην. Καὶ πῶθεν αὐτῇ ἢ παρ' ἐλπίδα ἀναβίθασίς μας εἰς τὸν αὐθεντικὸν τοῦτον Θρόνον εἰ μὴ ἄνωθεν; Προσκυνοῦμεν λοιπὸν καὶ εὐχαριστοῦμεν πρῶτον τῷ ἁγίῳ Θεῷ, τῷ περὶ ἡμᾶς τοιαύτην πρόνοιαν πεποιηκότι, οὐθινοῦ καὶ ἐκτενωῶς θαύμεθα, διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Μακαριότητός της, νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ, νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ νὰ ὑμπερέσωμεν νὰ κυβερνήσωμεν τὰ ἐπικείμενα ταῦτα δυσβάστακτα καὶ ἐνυπόφορα δάμνη τούτου τοῦ τόπου καὶ νὰ ἐξοικλίσωμεν πᾶσαν ἀσχερίαν καὶ ἀνωμαλίαν. Δεύτερον, ὑπερευχαριστοῦμεν καὶ τοῖς ἐλεήσασιν ἡμᾶς ἀθένταις, τῷ τε κραταίῳ ἄνακτι καὶ ὑπερτάτῳ ἐπιτρόπῳ, — ὅς εἶναι πολὺ χρόνοι καὶ μακρόδου. Παρακαλοῦμεν καὶ τὴν Μακαριότητά της, καθὼς μέχρι τοῦ νῦν, ἔτι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἢ πρὸς ἡμᾶς πατρικὴ της ἀγάπη καὶ ἀκραιφνὴς φιλία νὰ διατηρηθῇ ἀμείωτος, ἀκαπλήλευτος τε καὶ πάντῃ ἀκλόηλος, ὃν τρόπον φερόμεθα καὶ ἡμεῖς πρὸς τὴν Μακαριότητά της μὲ ὀπόκλινιν δίκην, εὐλαβεστέραν τε καὶ αἰδοσιμωτέραν. Ἦ Ἐκλαμπρότης τοῦ ὁ Αὐθέντης σήμερον ἐκίνησε καὶ ἐδιόξῃ ἐδιόξετο γὰρ ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. Ἐλυπήθημεν τὰ μέγιστα, ἀλλὰ θειὸν ἐστὶ πρὸς κένθρα λακτίζειν. Ὁ ἅγιος Θεὸς μόνον νὰ τὸν διαφυλάξῃ καὶ νὰ τὸν κυβερνήσῃ. Ἄς ἔχωμεν καὶ σεβάσμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἀξιεράστῳ ἡμῖν ὕψει καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες εἴσαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί, ἀφ' οὗ, Μαρτίου κς'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος κτλ.

ne-am tras îndărăt, am adus înainte cruzimea vrăstei noastre și neputința noastră întru aceasta; dar ne-am căznit în desert, căci unde e porunca unui Împărat ca acesta, cine se poate împotrivi? Deci și fără voie ne-am plecat și am îmbrăcat caftanul împărătesc și am venit la Curtea domnească. Și de unde această înălțare a noastră neașteptată în acest Scaun domnesc, dacă nu de sus? Ci ne închinăm și mulțămim întâiu lui Dumnezeu Sfântul, care a făcut așa o îngrijire pentru noi, de care ne și rugăm călduros, după rugăciunile Fericirii Tale, să ne îndrumeze, să ne întărească să putem cărmui aceste greutăți de neputat și de nesuferit ale acestui loc și să netezim toată greutatea și anomalia. Al doilea, prea-mulțămim și stăpânilor ce s'au milostivit de noi, puternicului Împărat și prea-înălțatului Vizir, — să trăiască mulți ani și viață îndelungată. Rugăm și pe Fericirea Ta ca, precum și până acuma, astfel și de acum înainte să se păstreze iubirea-Ți părintească și înalta-Ți prietenie față de noi neîmputinată, nestricată și cu totul nefalsificată, așa precum simțim și noi față de Fericirea Ta cu fiască plecare, mai evlavioasă și mai plină de reverență. Luminăția Sa Domnul azi s'a ridicat și a plecat; căci eră silit de agale. Ne-am întristat foarte mult, dar grozav lucru e să lovești în stânci. Numai Sfântul Dumnezeu să-l păzească și să-l ocârmuiască. Să avem și venerata-Ți serisoare ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți vrednică de iubirea noastră și de părinteștile-Ți rugăciuni, care să fie cu noi în toată viața.

1714, Martie în 26.

Al Fericirii Tale ș. c. l.

Ηρώφα Ζαΰωεβε

DLXXVI.

Pulheria, Doamna lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, către Hrisant Notara, 1714,
despre drumul acestuia la Iași. 31 Martie.

Ἐπιστολή Πουλχερίας Δόμνας πρὸς Χρυσανθον συγχαρητικὴ διὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Πάσχα καὶ διὰ τὴν εἰς Ἱάσιον ἄφιξίν του, κ. τ. λ.

1714, Μαρτίου 31.

Τὸ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἔλαβον καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν τῆς ὑγείαν τὸν Θεὸν ἐδόξασα. Μὰς ἐπεύχεται πατρικῶς ἡ Μακαριότης αὐτῆς διὰ τὸ ἄγιον Πάσχα πάντα τὰ καταθύμια καὶ πρόσφορα, καὶ τὸ ἐορτάσαι εὐτυχῶς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἀνάστασιν, διὰ τὰ ὅποια εὐχαριστῶ τὴν Μακαριότητά της· ὁ Θεὸς νὰ ἀξιώσῃ καὶ τὴν αὐτῆς Σεβασμίαν Μακαριότητα νὰ ἐορτάσῃ τὰς πανσέπτους ταύτας ἐορτὰς τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας εἰς χρόνους παμπόλλους καὶ εὐτυχεῖς μὲ ὑγείαν καὶ εὐημερίαν.

Καθὼς ὀρίζει, πρὸ τοῦ σεβασμίου τῆς γράμματος, ἔμαθον ὅτι ὤρισεν εἰς Γιάσιον, καὶ τὸ ἐχάρηκα, διότι ὁ ἐκλαμπρότατος Αὐθέντης ἀγαπᾷ τὴν συνομιλίαν τῆς Μακαριότητός σας, καὶ μάλιστα τώρα, εἰς τὴν τωρινὴν κατὰστασιν. Ἔτι σημειοὶ τὴν πολλὴν περιποίησιν καὶ δεξιῶσιν ὅπως εἶδε παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος· ἂν εἰς ἄλλους δείχνῃ περιποιήσιν καὶ φιλοφροσύνην, πόσον μάλλον εἰς τὴν Μακαριότητά της!

Ὁ Θεὸς νὰ ἀξιώσῃ τὴν Ἐκλαμπρότητά του νὰ κάμῃ καὶ μείζονα, καὶ μὲ ἔργον, εἰς τὸν ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον.

Τὰ φίλτατά μας ἐδέχθησαν τὰς ἁγίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτῆς, τὰ ὅποια τὴν προσκυνοῦν καὶ εὐλαβῶς κατασιλοῦν τὴν ἁγίαν τῆς δεξιάν, ἐξαιρέτως ὁ θαπטיστικός της Ἰωαννάκης.

Ἀς ἔχω δὲ πάλιν ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ καὶ τῶν θεσπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν· καὶ οἱ χρόνοι αὐτῆς εἴησαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Ἀφιδ', Μαρτίου λα'.

Τῆς Ὑπετέρας σεβασμίας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ θαγάτηρ καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς:

Πουλχερία Δόμνα.

(Legrand, Recueil, pp. 139-40, n° 69.)

Serisoarea Pulheriei Doamnei către Hrisant, cu heretisiri pentru serbătorile Paștelor și pentru venirea lui în Iași ș. c. l.

1714, Martie în 31.

Venerata-Ți serisoare am primit-o și am mărit pe Dumnezeu pentru buna-Ți sănătate. Ni urează părintește Fericirea Ta pentru sfintele Paști toate cele dorite și prielnice, și a serbă cu fericire sfânta lui Hristos Înviere, — pentru care mulțămesc Fericirii Tale; Dumnezeu să învrednicească și pe Respectata-Ți Fericire a serbă aceste prea-venerate serbători ale zilei aducătoare de strălucire într-un an cât de mulți și fericți cu sănătate și mulțămire.

După cum spui, înainte de venerata-Ți serisoare, am aflat că ai venit la Iași, și m'am bucurat de aceasta, pentru că prealuminaatul Domn iubește societatea Fericirii Tale, și mai ales acum, în starea de azi. Și mai arăți multa căutare, și buna primire ce ai văzut de la Luminația Sa; dacă față de alții arată căutare și iubire, cu cât mai mult față de Fericirea Ta!

Dumnezeu să Te învrednicească pe Luminația Ta a face și mai multe, și cu fapta, față de sfântul și de viață primitorul Mormânt.

Cei prea-iubiți ai noștri au primit sfintele-Ți rugăciuni și binecuvântări, cari se închină Ție și-Ți sărută sfințita dreaptă, eu deosebire fiul Tău din botez Ienachi.

Să primesc iarăși sfințita-Ți serisoare, împreună și eu rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu; și anii Tăi fie prea-mulți și pe deplin fericți.

1714, Martie în 31.

Întru Hristos ficea Fericirii Tale Venerate și la poruncă:

Pulheria Doamna.

DLXXVII.

Autorizație din partea Patriarhului Hrisant Notara către Vornicul Anastasie de a lua bani de la egumenii de Galata, Cetățuia, Barnovschi, Bârnova, Sf. Sava și Galați, pentru a face chilli la Sf. Sava și a repară Cetățuia, casele domnești, cuhnea și acareturile (?) bisericii chiar.

Iași,
1714,
2 April.

Χρύσανθος, ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι ἀφῆσμεν εἰς τὸν τιμιώτατον ἄρχοντα κὺρ Ἀναστάσιον Βόρνικον γρόσια τὴν ἀριθμὸν χίλια δεκαπέντε, ἀπὸ τὰ ὅποια τὰ μὲν τετρακόσια σαράντα νὰ τὰ πέρνῃ ἀπὸ τὸν ὁσιώτατον καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ, κὺρ Παΐσιον, κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, διὰ τριακόσιαις μέρτζαις κεχρί, περισσεύμα τοῦ πρώην καθηγουμένου καὶ ἀρχιμανδρίτου κὺρ Παΐσιου, καὶ ἔτι ἀπὸ τὸν αὐτὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ γρόσια ἑκατὸν σαράντα διὰ ἑκατὸν ἑβδομήκονθα μέρτζαις σιτάρι, πρὸς μίαν ζολάταν τὴν μέρτζαν, καὶ ὀγδόηκοντα μέρτζαις κερί, τὰ ὅποια εἶναι περισσεύμα πάλιν τῆς Ἀγιωσύνης του, δηλαδὴ τοῦ μοναστηρίου Μπούρνοβα· ἀπὸ δὲ τὸν ἡγούμενον τῆς Τζετατζούβας κὺρ Ἰωαννίκιον γρόσια διακόσια εἴκοσι, διὰ ἑκατὸν εἴκοσι μέρτζαις σιτάρι, ἑκατὸν μέρτζαις μαλάκ καὶ διακόσια μέτρα κρασί, πάλιν περισσεύμα τοῦ ἰδίου ἡγουμένου, καθὼς διαλαμβάνει ἡ ὁμολογία του· ἀπὸ δὲ τοῦ καθηγουμένου τοῦ Μπουρνόσκη, κὺρ Ἰουστίνου, γρόσια ἑνενήντα πέντε, διὰ ἑκατὸν μέρτζαις κεχρί, σαράντα μέρτζαις κριθάρι καὶ ἑπτὰ ἀγελάδαις στέρραις, περισσεύμα τοῦ προηγουμένου κὺρ Δανιὴλ κατὰ τὴν ὁμολογίαν του· ἀπὸ δὲ τὸν ἡγούμενον τοῦ Μπούρνοβα κὺρ Ἀθανάσιον πενήντα γρόσια κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, διὰ ἑκατὸν πενήντα μέτρα κρασί, περισσεύμα τοῦ νῦν Γαλατᾶ κὺρ Παΐσιου· ἀπὸ δὲ τὸν νῦν καθηγούμενον τοῦ Ἀγίου Σάββα, κὺρ Δανιὴλ, γρόσια σαράντα διὰ ὀκτώ ἀγελάδαις μετὰ τὰ μοσχάρια των, περισσεύμα τοῦ προηγουμένου κὺρ Ἀθανασίου· ἀπὸ δὲ τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατζίου, κὺρ Χριστόδουλον, ἑκατὸν τριάντα γρόσια, κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, πάλιν ἀπὸ περισσεύματα ἑδικά σου τὰ ὅποια αὐτά, ὡς εἶρηται, συμπροσθύνται χίλια δεκαπέντε γρόσια, ἐξ ὧν τὰ μὲν πεντακόσια νὰ ἔχῃ νὰ τὰ ἐξοδιάσῃ ἡ Ἐντιμότης του εἰς οἰκοδομὴν τῶν πατριαρχικῶν κελίων τοῦ Ἀγίου Σάββα καὶ ἄλλων ὁσπερτίων, κατὰ τὴν παραγγελίαν μας, τὰ δὲ διακόσια πενήντα ἢ καὶ τριακόσια εἰς τὸ νὰ σκεπάσῃ καὶ νὰ διορθώσῃ ὅπου κάμνει χρεῖα, τὰ αὐθεντικὰ σπῆτια καὶ τὴν κούχνην εἰς τὴν Τζετατζούβαν, καὶ, ἂν περισσεύσουν καὶ τίποτα, νὰ διορθώσῃ καὶ τὰ τσιαλὶα τῆς ἐκκλησίας, ὅπου κάμνει χρεῖα. Ὅθεν καὶ εἰς δεξιῶσιν, ὅτι νὰ ἔχῃ, δηλαδὴ νὰ πέρνῃ αὐτὰ τὰ ἄσπρα παρὰ τῶν ἄνω εἰρημένων ὁσιωτάτων καθηγουμένων, ἐξόβη

Hrisant, cu mila lui Dumnezeu Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina.

Smerenia Noastră arată prin această gramată patriarhală a Ei că am lăsat la preacinstitul boier dumnealui chir Anastasie Vornicul lei în număr de o mie cinsprezece, din cari patru sute patruzeci să-i iea de la prea-cucernicul kategumen de la Galata, chir Paisie, după zapisul lui, pentru trei sute de merțe de meu, rămășiță de la cel de înaintea sa kategumen și arhimandrit chir Paisie, și încă și de la acest kategumen de la Galata lei o sută patruzeci pentru o sută șaptezeci de merțe de grâu, cu un zlot merța, și optzeci de merțe de meu, care sunt rămășiță iarăș de la Sfinția Sa, adecă ale mănăstirii Bârnova; iar de la egumenul Cetățuii chir Ioanichie lei două sute douăzeci, pentru o sută douăzeci de merțe de grâu, o sută de merțe de mălaiu și două sute de măsuri de vin, iarăș rămase de la aceasta egumen, după cum se arată în zapisul său; iar de la kategumenul de la Barnovschi, chir Iustin, lei nouăzeci și cinci, pentru o sută de merțe de meu, patruzeci de merțe de orz și șapte cirezi de sterpe, rămășiță dela proegumenul chir Daniil după zapisul său; iar de la egumenul Bârnovei chir Atanasie cinzeci de lei după zapisul său, pentru o sută cinzeci de măsuri de vin, rămase de la chir Paisie, acum al Galatei; iar de la kategumenul de acum de la Sf. Sava, chir Daniil, lei patruzeci pentru opt cirezi cu vițelii lor, rămășiță de la proigumenul chir Atanasie; iar de la kategumenul de Galați, chir Hristodul, o sută treizeci de lei după zapisul său, iar după rămășița lui; care acestea, cum s'a spus, fac laolaltă o mie cinsprezece lei, din cari cinci sute să aibă a-i cheltui dumnealui la clădirea chiliilor patriarhicești la Sf. Sava și a altor case, după orânduiala noastră, iar două sute cinzeci ori și trei sute ca să acopere și să îndrepte, unde va face trebuința, casele domnești și cuhnea de la Cetățuia, și, de vor prîsosi și cu ceva, să îndrepte și acareturile (?) bisericii, unde face trebuința. Pentru care și ca dovadă că să aibă, adecă să iea, acești bani de la cei mai sus scriși prea-envioși kategumeni, s'a dat în mâinile dumisale această scrisoare a Smereniei Noastre.

εἰς χεῖρας τῆς Ἐντιμότητος τοῦ τῷ πατρὶ
τῆς ἡμῶν Μετιότητος γράμμα.

Ἐν Γασίῳ, 1714, Ἀπριλλίου 6'.

În Iași, 1714. Aprilie în 2.

(Bibl. Ac. Rom., copiiiile d-lui Manuil Ghedeon.)

DLXXVIII.

Iacob (Iacomi) Manu din Argos către Patriarhul Hrisant Notara, despre întâlnirea acestuia cu Domnul Moldovei și despre școlile făcute în Moldova de Nicolae-Vodă.

1714,
3 April.

Ἐπιστολή Πακώδου Μάνου Ἀργεῖου ἀγ-
γέλωντος καὶ θαυμάζοντος τὴν ἐν Μολδαυίᾳ
σύστασιν σχολείων ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου
Μαυροκορδάτου.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε Πα-
τριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱεροσολήμ. καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐροῖ Αὐθέντα καὶ δέσποτα.

Τὴν Ὑπερέαν Σεβασμιωτάτην Μακαριότητα
δουλικῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δε-
ξιάν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐκ
νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
ὥπως διατηροῖ αὐτὴν ἄνωγον, ἄτρωτον, εὖ-
θυμον, ὑγιᾶ, μακρόβιον, ἀμέτοχόν τε παντὸς
ἀνιστοῦ, καὶ τῶν ἀντικειμένων ὑπερέαν, καὶ
ἀξιῶται αὐτὴν ἐορτάσαι τὰς πανσέπτους ἐορ-
τάς καὶ λαμπροφόρους ἡμέρας τῆς ἐκ τῶν
νεκρῶν αὐτοῦ τριμήρου ἐγέρσεως ἐν ὑγείᾳ,
εὐτυχίᾳ καὶ εὐρηκίᾳ καταστάσει εἰς ἔτη πά-
ρρολα καὶ πανευδαίμονα.

Τὸ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα εὐλαβῶς ἀσ-
πάζμενος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐροῖ ἐφε-
τωτάτης ἀγαθῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας αὐτῆς
ἡμῶν εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι
καὶ διατηροῦντι Θεῷ. Τὰ σημειωθέντα πολλὰ
μὲ ἡὺφρανε δηλοποιῶντα τὴν συνευφροσύνην
καὶ συνδιατριβὴν αὐτῆς μετὰ τοῦ ὑψηλοτάτου
ἡμετέρου Αὐθέντου καὶ ὅντως χριστιανικωτάτου
ἡγεμόνος. Κατὰ ἀλήθειαν ἐν καιρῷ προσή-
κοντι ἐσυντρέφουσιν τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα ὡς
λεμέην αὐτῷ φανείσα χειμαζομένης, διὰ τῆς
παρουσίας καὶ ἡδίστες καὶ ἐπωφελοῦς αὐτῆς
ὁμιλίας καὶ διαλέξεως. Δοκεῖ μοι συναισθά-
νεσθαι ἥς παρ' ἀλλήλων ἀπολαύετε τέρψεως
καὶ εὐφροσύνης συνόντες καὶ διὰ στόματος
συνδιαλεγόμενοι· ὃ καὶ μόνον ὁ πόθος ἀπαιτεῖ
τῶν ἐρῶντων, καὶ ἡ τῆς φυγῆς συμφορὰ καὶ
σύμπτηξις· οἷς γὰρ ἡ φυγὴ μία, σύμπτωσις μία,
καὶ μία γνώμη, τούτους οὐδὲν τῶν ἐν τῷ βίῳ
χαριέστερον καὶ μακαριώτερον κρίνεται τοῦ
καὶ σωματικῶς συμπαρεῖναι.

Ἀγαπᾷ καὶ τὰς συστάσας σχολὰς ἐν Μολ-
δαυίᾳ καὶ ἐπεύχομαι τῷ ταῦτας συγκροτήσαντι,

Scrisoarea lui Iacob Manu din Argos,
pentru a vesti cu admirație ridicarea în
Moldova a școlilor de către Domnul Ni-
colae Mavrocordat.

Prea-fericite, preăsfințite și prea-înțelepte
Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și
a toată Palestina, iar mie Domn și stăpân.

Fericirii Tale prea-venerate mă închin
ca un rob și sărut sfințita-Ți dreaptă, ru-
gându-mă de cel din morți înviat Hristos
Dumnezeul nostru ca să Te ție fără boli,
nevătămat, mulțămit, sănătos, întru mulți
ani, fără împărtășire de ceva supărător și
mai presus de protivnici, și să Te învred-
nicească a serbă prea-veneratele serbători
și zile aducătoare de lumină ale ridicării
lui după trei zile din morți în sănătate, fe-
ricire și stare pașnică întru cât de mulți
ani și pe deplin fericiți.

Respectata-Ți scrisoare sărutând-o cu
evlavie o am luat, și pentru sănătatea-Ți
bună mie prea-dorită și buna stare a Ta am
înălțat înnuri de mulțămită către Dum-
nezeu care Te mântuie și Te păzește. Cele
spuse m'au bucurat mult, arătând bucuria
împreună și împreună-petrecerea Ta cu
prea-înălțatul nostru Domn și de fapt prea-
creștin stăpânitor. Întru adevăr în vremea
cunvenită Te-ai întâlnit cu Înălțimea Sa
ca un liman arătându-i-Te lui, celui bătut
de furtuni, prin prezența și prea-plăcuta
și folositoare Ta societate și convorbire.
Căci mi se pare că simți însuș mângâierca
și mulțămirea ce capeți în schimb de la
altul, stând laolaltă și vorbind din gură;
ceia ce pofteste numai dorul celor ce se
iubesc și firea concordantă a sufletului și
strângerea împreună; căci cine are tot un
suflet, tot o suflare și un gând nu găsește
nimic mai plăcut și mai fericit în viață
decât a fi și trupește unul cu altul.

Admir și școlile ridicate în Moldova și
dorește celui ce le-a alcătuit, Domnului și

τῷ ἐμῷ Ἀβθέντῃ καὶ ἡγεμόνι (πιπτέτω φθόνος), αἰκίσῃ ἐπιστάσει καὶ ἰδίαις συντάξεσιν ἐπειληγμένῳ τοῦ ἡγεμονικοῦ ὅφους, διακτεῖν καὶ διακυβερνᾶν ταύτας εἰς μακαρίωνας, διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς ευχῶν, ὧν οὐδ' αὐτὸς στερηθεῖν λιπαρῶς ἔχετε· Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴησαν ἀμύπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

ῥψιδ', Ἀπριλίον γ'.

Τῆς Ὑπετέρας χριστομυήτου Μακαριότητος
θαύλος εὐτελής·
Ἰακωμῆς διδάσκαλος.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui Manuil Ghedeon.)

stăpânitorului mîeu (cadă invidia!), care e cuprins de îngrijirea proprie și de alcătuirile sale osebite ale înălțimii domnești, să le îngrijească și cărmuiască într-un mulți ani, prin rugăciunile-Ți ascultate de Dumnezeu, de care mă rog mult să nu fiu lipsit și eu. Iar anii Fericirii Tale fie cât de mulți și pe deplin fericiți.

1714, Aprilie în 3.

Al Fericirii Tale următoare a lui Hristos
sinerit rob
Iacomî dascălul.

DLXXIX.

1714,
9 April.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Hrisant Notara, despre vinovăția ce i se atribuie în catastrofa Brâncoveanului și scrierea averii lui.

Μακαριώτατε θεόπoτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

† Τα ἀπὸ τῆς 1 τοῦ τρέχοντος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καί, πληροφορηθέντες τὴν περιπόθητον ἡμῖν ὕψιστον τῆς, ὁλοφύχως ὑπερεχάρημεν. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τὴν ὑπερευχαριστοῦμεν ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα. Καὶ ὅτι μὲν ἐχάρη ἡ Μακαριότης τῆς διατι δὲν ἐπροχώρησεν ἀλλότριον πρόσωπον εἰς τὸν αὐθεντικὸν τοῦτον Θρόνον, μόνον ἡμῖς τὸ πιστεύομεν. Μόνον ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ νὰ ἀποτελειώσωμεν καὶ τὰς βασιλικὰς προσταγὰς καὶ νὰ κυβερνήσωμεν τὸν ἐλευθέρων τοῦτον τόπον. Ὅτι δὲ διὰ νὰ λειψῇ ἐπάνωθέν μας πᾶσα ὑποψία περὶ τῆς ἐξώσεως τοῦ πρὸ ἡμῶν Ἀβθέντου καὶ νὰ μείνωμεν ἄθωοι, εἶναι χρεῖα νὰ ἀγωνισθῶμεν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ λόγους καὶ ἔργους, φανερώς τε καὶ ἀφανῶς νὰ τῷ συντρέξωμεν καὶ νὰ τὸν βοηθήσωμεν, — εἰς τοῦτον τὸν λόγον, ἐν ἀληθείᾳ τῆς λέγομεν πῶς, καὶ ἐσυχρόσθωμεν οὐ μετρίως, καὶ ἐλυπήθημεν καί, νὰ ἄλλοι ὑποπτεύοντο τι τοιοῦτο καθ' ἡμῶν, τόσον δὲν μᾶς μέλει, ἢ ἡ Μακαριότης τῆς, ἡ πάσης συνέσεως καὶ φρονήσεως πεπληρωμένη, ἡ τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ ἐνεστώτα ἐπισταμένη, πῶς περιέπεσεν εὐκόλῃ εἰς τοιαύτην ὑποψίαν, συλλογιζομένη μήπως ἐκ μέρους μας προήλθεν ἡ τοιαύτη τελεῖα καταστροφὴ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ Κοινσταντίνῳ Βασσαράβῃ Βοεβόδῃ. Τοῦτο, τὸ ἐξῆσαι ἐκ τοῦ Θρόνου αὐτοῦ Ἀβθέντην τοιοῦτον πολυχρόνιον καὶ ὑπέρπλοντον, καθὼς δὲν λανθάνει τὴν ἄκραν αὐτῆς σύνεσιν, χρεῖα-

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu iubire sfințita-Ți dreaptă.

Serisoarea Ta cinstită și respectată de la 1 ale lunii acesteia am primit-o, și, aflând de prea-dorita nouă sănătate a Ta, ne-am bucurat peste măsură, din tot sufletul. Am primit și părintești-Ți rugăciuni și binecuvântări și-Ți mulțămim foarte; am aflat și cele însemnate acolo. Și, că Te-ai bucurat Fericirea Ta pentru că n'a fost înaintat cinera străin în Scaunul acesta domnesc, numai noi o credem. Numai Dumnezeu să ne împuternicească să săvârșim și împărăteștile porunci și să cărmuim acest loc vrednic de milă. Ci, [cum spui] ca să lipsească de-asupra noastră toată bănuiala pentru scoaterea Domnului de naintea noastră și să rămânem fără învinuire, e nevoie să ne luptăm pentru el și cu vorbele și cu faptele, vădit și fără a ieși la iveală să-i alergăm într-un ajutor și să-i dăm sprijin, — pentru lucrul acesta, cu adevărat Ți spunem cum că ne-am și tulburat nu puțin și ne-am întristat, și, că alții să fi bănuțit așa ceva asupra noastră, nu ni pasă, dar Fericirea Ta, acela ce ești plin de toată înțelegerea și cumințenia, acela care știi cele vechi și cele de față, cum ai căzut cu ușurință la o bănuială ca aceasta, cugetând ca nu cumva să fi venit din partea noastră o astfel de catastrofă desăvârșită prea-luminatului Constantin Basarab Voevod? Aceasta, a scoate din Scaunul său pe un astfel de Domn

ὃν εἴχοντες θησαυροὺς καὶ ἐξαποστείλωμεν τοῖς ἐξουσιασταῖς μας, πάλιν τὴν Μακαριότητα τῆς ἀφίνομεν καὶ τὸ μαρτυρήσῃ ἐνώπιον πάντων. Ὡστε ὅποιος ἤθελε μας ἔχει εἰς τοιαύτην ὑπόληψιν, θέβηια σφαλέρᾳ ἤθελεν εἰσθαῖ ἢ ἐπίνοια του, καί, ὃν ἦτον, δέσποτα μου, καὶ ἐξωσθῇ ὁ πρὸ ἡμῶν ἡγεμὼν μὲ μέσον φίλων, ἢ διὰ χρηματικῆς δυνάμεως, ἅρα γε δὲν εἶναι τόσοι μαζήλιδες Αὐθένται εἰς Βασιλεύουσάν, καὶ ἄλλοι καὶ ἄλλοι γνωστοί, ὅπου ὡς λύκαι χαίνοντες ἐπάσχισαν καὶ πασχίζουσιν, νόκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ μὲ μέσον φίλων καὶ μὲ ὑπόσχεσιν πολυαριθμῶν χρημάτων, καὶ καὶ ὁράξωσι τοῦτον τὸν πολὺν ἡμεν, ἀλλ' ὅν πολὺδακρυν καὶ πολυστένακτον Θρόνον; Ὅμως, δέσποτά μου, οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἡ ἐξωσις καὶ κατὰπτωσις τοῦ πρὸ ἡμῶν Αὐθέντου, — Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ μεγάλη ἀγανάκτησις τῆς θείας δικαιοσύνης.

Δὲν ἠμπόρασε γὰρ εἰς τέλος καὶ ὑπομείνει, τὸν τέλειον ἀφανισμὸν τοῦτου τοῦ πολυπαθοῦς τόπου; ὑπόληψις μόνον ματαία τῶν ἀνθρώπων ἦτο πῶς εὐρίσκεται εἰς εὐτυχίαν αὐτὴ ἡ τζάρα; ἀμὴ, ἀφοῦ ἐσύρθη ἐκ μέσον τὸ παραπέτασμα τὸ κατακαλύπτει τὴν ἐνδομυχοῦσαν ταλαιπωρίαν καὶ δεινοπάθειαν τῶν πτωχῶν ἐγγωρίων, ἀφοῦ ἐξώσθη δηλαδὴ ὁ θησαυρίζων καὶ μὴ γινώσκων τίτιν συνάξει αὐτὰ, τότε ἐφάνη καὶ ἡ κυβέρνησις ἢ ἡπορημένη κατὰστασις τοῦτου τοῦ ἐλθουσίου τόπου. Διότι ἐπὶ Θεῷ μάρτυρος ἄλλο δὲν ἔμεινεν ἐδῶ παρὰ μόνον μέλη πολυπαθῆ καὶ οὐαὶ πανχάλεπα! ἄλλου νόν 'Τερεμίου δεῖται τὰ πράγματα. Καὶ ἄς πιστεῦσῃ ἡ Μακαριότης τῆς ἀναμφιδόλως πῶς τῆς κάμπης τὰ κατάλοιπα κατέφαγεν ἡ ἀκρίς, τὰ δὲ τῆς ἀκρίδος ὁ ἐρπύγχος, καὶ τοῦτον τὰ λείψανα ἡ ἐρπύγχι; ἐκαῖνος ὁ καλὸς χριστιανὸς οὐ μόνον διὰ καὶ χορτάσῃ ἄλλους χωρὶς τὸ θέλημα του ἐγὼμνωσε τὸν τόπον, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν του ἔφρασε τοῦτους χριστιανούς εἰς θλίψεις ἀμυθητοὺς καὶ στενοχωρίας ἀνεκδιηγήτους, καὶ πάσχουσιν αἱ ταλαιπώροι μέχρι θανάτου, βασανίζουνοι ἐν δαρμοῖς καὶ φυλακαῖς, καὶ διαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐνδοξωτάτου Ἱεροσχωγῶ-Ἀγά καὶ ἀείξωσι τὰ πλοῦτη καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κωνσταντίνου Βασίλεως, καὶ μετὰ πάντων, ὡς κριοὶ ἐπίσημοι καὶ κωδωνοφόροι, ὁ πτωχὸς Κλοητζίάρης Βακαρέσκουλος, ὁ Καμαράσης Ἀσάνης, ὁ ἀπὸ Ντουγιτζεστίου μπιρκαλάμπας Δραγκάνος; οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὴν κατωτάτην φυλακὴν, τὴν καὶ Καλοῦγκωνην λεγόμεν, καὶ ἄλλοι καὶ ἄλλοι μπιρκαλάμπες τῶν λοιπῶν χωρίων.

de s'ar și fi găsit o putere ca aceasta la noi, ori de am fi avut comori să trimetem stăpânitorilor noștri, iarăși 'Te lăsăm pe Fericirea Ta să o mărturisești înaintea tuturor. Așa încât cine ne-ar avea într-o astfel de bănuială, de sigur că i-ar fi greșită socotința; și, de ar fi fost a se scoate, stăpâne, Domnul d'înaintea noastră prin mijlocirea prietenilor ori cu putere de bani, oare nu sunt atâția Domni mazili la Tarigrad și alții și alții cunoscuți, cari ca lupi cu gura căscată au urmărit și urmărese, noapte și zi, și cu mijlocirea prietenilor și cu făgăduială de averi multe, să apuce acest Scaun mult vestit, dar plin de lacrimi multe și multe suspine? Ci, stăpâne, nu vine de la oameni scoaterea și căderea Domnului d'înaintea noastră, — ci dar al lui Dumnezeu și mare mișcare de pedeapsă a dreptății dumnezeiești.

Căci El nu putea până la capăt să rabde nimicirea desăvârșită a acestei țeri mult pătimitoare; eră numai o socotință zădarnică a oamenilor că se află în fericire această țară; dar, de când s'a ridicat de la mijloc perdeaua care ascundea nenorocirea și suferința, ce erau la fund, ale săracilor locnitori, de când adevă s'a scos cel ce făcea comori și nu știă cui le strânge, de atunci s'a ivit și cărmuirea ori stară de nimit a acestei țeri vrednice de milă. Căci, ieau martur pe Dumnezeu, n'au rămas aici decât numai mădulare mult chinuite și vai foarte grele (*sic*); lucrurile au nevoie de alt Ieremia acum. Și să crezi Fericirea Ta cu siguranță că rămășițele omizii le-a mâncat lăcusta și ale lăcustei larva și rămășițele acesteia rugina; acel bun creștin, nu numai ea să sature pe alții, fără voia lui a pustiit țara, dar încă și după plecarea lui a lăsat atâția creștini în nespuse tulburări și strâmtorări de nespuse, și sufăr săracii până la moarte, încercați în lanțuri și închisori și căzniți de prea-luminatul Imbrohor-Aga ca să arate bogățiile și comorile lui Constantin Voievod, și, după toate, ca herbeci fruntași și cu clopotul la gât, bietul Clucer Văcăresul, cămărașul Asan, pârcălabul de la Doicești, Drăgan; cari se află în cea mai de jos temniță, ce se zice *Calunguia* (*sic*), și alți și alți pârcălabi ai celorlalte moșii; și cine să jălească cele ce se săvârșesc aici zilnic! prin foc și prin apă trecem eu toți, și noi nu

καὶ τίς νὰ ἐκτραγωδήσῃ τὰ τὴν σήμερον ἐδῶ ἐκτελούμενα; Διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος διερχόμεθα οἱ πάντες, καὶ ἡμεῖς οὐ μετρίως συμπόσομεν, προσταζόμενοι καθ' ἑκάστην ὥπὸ τοῦ Ἱμπροχώρ-Ἀγᾶ τοῦτον ἐλκύσαι, ἐκείνον δεσμεῦσαι, ἄλλον φυλακῶσαι, καὶ δὲν ἔχομεν μὴδὲ τὴν παράμικροτέραν ἐλευθερίαν νὰ εἰποῦμεν κἄν ψιλὸν λόγον περὶ τινος· ἔχει γὰρ ἀνὰ χεῖρας χατισερήφιον τῆς μεγάλης Βασιλείας καὶ κἀμὶ ὅτι θέλει καὶ προστάζει ἡμᾶς τε καὶ τοὺς λοιποὺς, ὅχι ὁμῶς εἰς ἄλλα, ἀλλὰ περὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ Αὐθέντου καὶ τῶν υἱῶν του καὶ τῶν γαμβρῶν του (ἂν καλὰ καὶ τί παύουσιν οἱ γαμβροὶ του). "Ὅσον διὰ τοὺς ἄλλους δὲν ἡξέσθωμεν, εἰ δὲ διὰ τὸν πτωχὸν Ποστέλνικον Νικολάκην Ῥωσσέτω καὶ Κωνσταντῖνον Μπαλλιάνον, τοῦτο ἡξέσθωμεν καὶ ὁμολογοῦμεν πῶς μῆτε διὰ τῶν χειλέων των δὲν ἐγεύθησαν κἄν παραμικρὸν κέρδος καὶ πορισμὸν κυβερνήσεως των εἰς τὰς τόσας ἀγαθὰς καὶ εὐτυχεῖς ἡμέρας τῆς Ἐκλαμπρότητος του, ἀλλ' ἀμφοτέρωι συναπῆλθον μετὰ τοῦ πενθεροῦ των, χωρὶς νὰ ἔχωσιν εἰς τὸν κόλπον τοὺς δύο τρία γρόσια ἔξοδα. Εἶναι τοῦτο ἴδιον χριστιανικῆς πολιτείας καὶ συγγενικῆς συμπαθείας, δὲν ἐνεφύργηθ' ὁ καλότηχος μῆτε εἰς τὰ τόσα, ἀλλὰ, καθὼς ἐπέρασεν τὸν Δοθναβιν, γράφει εὐθὺς πρὸς ἡμᾶς γράμματα προστακτικὰ νὰ φυλακθῶσι τὰ χωρία του ἀμετακίνητα καὶ τὰ ὁσπῆτια του ἀκαταπάτητα, τὰ ζῶα του ἄγγικτα, τὰ γεννήματα τῆς γῆς ἀμείωτα, τὰ τωρινὰ κρασία του νὰ πωληθῶσιν ὡς καὶ πρότερον εἰς τὰς πλατείας καὶ ἀγορὰς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς κωμοπόλεις μὲ τὴν τιμὴν ὅπου ἡ Ἐκλαμπρότης τοῦ τὰ ἐπωλοῦσεν, τὰ νέματα (sic) των νὰ συναχθῶσιν εἰς ἓνα μέρος, τὰ κεντήματά των τελειούμενα νὰ μὴ παραπέσωσιν, ἀλλὰ νὰ πεμφθῶσι κατόπιν των ἀσφαλῶς, καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα τοῦτοις παραπλήσια, ὅπου φρίττει τὸ πνεῦμα μας. Καὶ ὅς μὴ λογιάσῃ ἡ Μακαριότης τῆς πῶς τῆς τὰ περιγράφομεν διὰ φόγον καὶ κατηγορίαν των (μὴ γένοιτο, Χριστέ Βασιλεῦ!), ἀλλὰ γνωρίζοντες τὴν διὰ κοινὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ εὐχέτην διὰ πυρὸν ἀμφοτέρων ταύτων τῶν ὁσπητίων, διὰ τοῦτο συμπονοῦντες τὰ ἀναφέρνομεν νὰ συμπονήσῃ καὶ τὴν ἐκείνου ἐνεστῶσαν γνώμην καὶ τὴν ἐδικήν μας τωρινὴν καὶ ἐσομένην ἀποκατάστασιν. Εὐρισκόμεθα γὰρ ὅπως ἐννεοί (sic), μὴ εἰδότες πῶς ἔχομεν νὰ κυβερνήσωμεν τοῦτον τὸν γεγυμνωμένον τόπον καὶ νὰ ἀποτελειώσωμεν τὰς ἐπικειμένους ἡμῖν βασιλικὰς προσταγὰς. Εἰς Χοτίνιον ἐτοιμάσαμεν νὰ στείλωμεν

puțin compătimim, fiind orânduți în fiecare zi de către Imbrohor-Aga pe acesta a-l tăra, pe acela a-l lega, pe altul a-l păzi, și n'avem nici cea mai mică voie a spune fie și cea mai mică vorbă pentru cineva; căci are la mână hațișeriful Marii Împărății și face ce vrea și ne orânduiește pe noi și pe ceilalți, ei nu la altele, dar pentru bogăția și comorile Domnului și ale fiilor lui și ale ginerilor lui (deși ce greșesc ginerii lui?). Cât despre alții, nu știm, iar pentru săracul Postelnic Nicolachi Ruset și pentru Constantin Băleanu, știm aceia și o recunoaștem că nici cu buzele n'au gustat câtuș de puțin câștig și folos al chivernisirii lor în atâtea zile bune și fericite ale Luminăției Sale, dar amândoi au plecat și ei cu socerul lor, fără să aibă în sinul lor doi-trei lei de cheltuială. E și acesta un semn de cărmuire creștinească și de milă față de neam că nu s'a oprit acel fericit la atâtea măcar, ei, cum a trecut Dunărea, îndată ni scrie scrisori de orânduire ca să se păzească moșiile lui neclintite și casele lui necălcate, vitele lui întregi (?), produsele pământului nemieșorate, vinurile lui de acum să se vândă ca și mai înainte în piețe și locuri de desfăcere și în celelalte târguri cu prețul ce le-a vândut Luminăția Sa, țesăturile lor să se adune la o parte, cusăturile lor isprăvite să nu se piardă, ei să se trimeată după ei cu siguranță, și altele și altele asemenea cu acestea, de mi se înfioară sufletul. Și să nu socoti Fericirea Ta cum că acestea le seriem pentru mustrarea sau învinuirea lor (ferească Împăratul Hristos!), ei cunoscându-Te ca un părinte duhovnicesc comun și rugător aprins pentru amândouă aceste Case, pentru aceia, ostentindu-ne și noi, le aducem înainte ca să Te ostenești și pentru părerea lui de acum și pentru schimbarea noastră înșine, de azi și din viitor. Căci ne aflăm cu totul îngrijați, neștiind cum avem să cărmuim această țară despoiată și să îndeplinim poruncile împărătești ce sunt asupra-ni. La Hotin ne-am gătit să trimetem mai mult de o mie de salahori, pentru cari a venit și un Agă cu firman ca să-i scoată și să-i ducă; la curățirea Prutului alți salahori, tot atâția; dacă întrebi și te *sebeptacrivuri* (porunci) câte au venit până acum, ca să plătim, acelea sunt de multe feluri și fără

ἐπέκεινα τῶν χιλίων σαλαχόριδων, περὶ ὧν ἦλθε καὶ ἀγὰς μετὰ φερμανίου νὰ τοὺς συ-
κώρη καὶ νὰ τοὺς ὑπάγῃ, εἰς τὰ καθάρισμα
τοῦ Προΐτου ἄλλους τόσους σαλαχόριδες· ἂν
ἔρωτῃ καὶ διὰ σεμπέπταχρόρια πόσα ἦλθασιν
ἕως τῶρα διὰ νὰ τὰ πληρώσωμεν, ἐκεῖνα εἶναι
πολυαἰδῇ καὶ ἀναρίθμητα. Ὁ πρὸ ἡμῶν, ὅς
εἶναι πολύχρονος, δὲν ἔφρισεν οὔτε ὀβολὸν διὰ
μικρὸν ἀνακουφισμὸν, ἀλλ', ἐλπίζων ἐπὶ τῷ
πλήθει τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, ἀπῆλθε· ἡμᾶς μᾶς
παρηγορεῖ ἡ παντοδυναμία τοῦ παναγὰθου
Θεοῦ. Παρακαλοῦμεν ὅμως καὶ τὴν Μακα-
ριότητα της νὰ μὴ διαλείπῃ καὶ πόρρωθεν νὰ
μᾶς ὑποστηρίξῃ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν
της, ὅπου νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ φανῶμεν δό-
κιμοι καὶ ἱκανοὶ δοῦλοι τῆς κραταιᾶς Βασιλείας
καὶ ὅξιοι προστάται τοῦ ἐμπιστευθέντος ἡμῖν
τοῦτου ποιμνίου. Ἄς μᾶς γνωρίξῃ δὲ καὶ μὲ
περισσότεραν αὐξήσιν ἀγάπης καὶ εὐλαβητικῆς
ὑποκλίσεως πρὸς τὴν Μακαριότητα της καὶ
κατὰ πάντα καιρὸν ἐτοιμοτάτους εἰς τὰ δεσ-
ποτικά της ἐντάλματα. Ἡ Δόμνα μᾶς καὶ οἱ
υἱοὶ μᾶς εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν Μακαριό-
τητά της καὶ τὴν ἱεράν δεξιάν της ταπεινῶς
ἀσπάζονται. Ἄν εὐδοκήσῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ
νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ποτὲ καὶ ἐνταῦθα· τότε
ἐκεῖνα ὅπου δὲν εἶδε καὶ δὲν ἤκουσε, θέλει
τα ἀκούσει καὶ ἐκπλαγῇ. Αἱ εὐχα! αὐτῆς
εἴησαν ἡμῖν ἄρωγα! ἐν δέῳ παντί.

1714, Ἀπριλίου 9.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα
καὶ ὅλως εἰς τὰ προστάγματα της:

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνός Βασβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui Manuil Ghedeon.)

de număr. Cel d'inaintea noastră, deie-I
Dumnezeu mulți ani, n'a lăsat niciun
bănuț pentru o mică înlesnire, ci, nădăj-
duind în mulțimea bogăției lui, a plecat;
pe noi ne mângăie atotputernicia prea-
bunului Dumnezeu. Ci ne rugăm și de
Fericirea Ta să nu lipsești și de acum
înainte a ne sprijini prin rugăciunile și
binecuvântările Tale, ca să ne putem în-
fățișa ca robi încercați și destoinicii ai pu-
ternicii Împărăției și vrednici păstori ai
turmei încredințate nouă. Să ne știi și cu
mai mare spor de iubire și evlavioasă
aplecare către Fericirea Ta și prea-gata
în toată vremea la stăpâneștile-Ți porunci.
Doamna noastră și copiii noștri cu evlavie
se închină Fericirii Tale și-Ți sărută smerit
sfințita dreaptă. De ar da harul lui Dum-
nezeu să Te apucăm cândva și aici; atunci
cele ce nu le-ai știut și nu le-ai anzit, le
vei auzi, și te vei nîmi. Rugăciunile Tale
fie-ni ajutătoare în toată viața.

1714, Aprilie în 9.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc și cu
totul la poruncile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voerod.

DLXXX.

1714,
15 April.

Dimitrie Iulianó, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara,
despre schimbarea de Patriarh la Constantinopol și căderea Brâncoveanului.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανού, καπουχε-
χαγιά Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε
δέσποτα, τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς
καὶ δουλικῶς προσκυνῶ, θεόμενος κυρίῳ τοῦ
Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυ-
μον, ἡγία καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα της Ὑπετέρας Μακα-
ριότητος ἔλαβον μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἄρχοντος
Κυρίτση Θωμᾶ, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ πα-
θειναιτάτην μοι ὑγείαν αὐτῆς κύριον τὸν Θεὸν
ἐδόξασα. Ἐγνων δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

- Διὰ τὴν Πατριαρχεῖαν τοῦ κὸρ Κοσμᾶ καὶ

Serisoarea lui Dimitrie Iulianó, capu-
chehaiaua Moldovei.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-res-
pectate stăpâne, mă închin Fericirii Tale
cu evlavie și supunere, rugându-mă de
Domnul Dumnezeu să te ție fără boli,
bucuros, sănătos și mai presus de tot pro-
tivnienl.

Respectata serisoare a Fericirii Tale am
primit-o cu venirea dumisale boierului
Toma și pentru buna și prea-dorita-Ți
sănătate am lăudat pe Domnul Dumnezeu.
Am eunoscut și cele serise, pe rând.

Pentru Patriarhia lui chir Cosma și cele

τὰ μεταξὺ ἀκολουθήσαντα, τὰ ὅσα σημειώνει ἡ Μακαριότης αὐτῆς ἐκατάλαβον, πλὴν τὰ ὅσα ἔγιναν, ἔγιναν ἡ διαγωγὴ τοῦ κὺρ Κοσμά καὶ κυβερνήσεις εἶναι καλῇ, — ὁ Θεὸς νὰ τὸν φωτίσῃ νὰ κυβερνῇται καθὼς ἔως τώρα. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καθ' ὃ νουνεχῆς θέλει ἀσπάζεται καὶ τὴν φιλίαν τῆς Μακαριότητός τῆς, ἡ ὁποία θέλει εἶναι ὡφέλιμος καὶ εἰς τοὺς ὁμοί, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τὴν Παναγιότητά του.

Τὰ συμβάντα τῷ Αὐθέντῃ Βασσαράδῳ-Βόδα εἶναι γνωστά τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι¹ ἡξεύρω πὼς ἐλυπήθη ἡ Μακαριότης αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς χριστιανοὺς λόπην οὐ μικρὰν ἐπροξένησεν, ἐπειδὴ καὶ ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησιότητά του, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς οἰκείους μεγάλην καταδρομὴν ἔδειξαν, ἔπῃχαν καὶ διακόσια μυστατζίδες ἐμπρὸς διὰ νὰ τὸν φέρουν μὲ φύλαξιν, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐμβαίνει εἰς τὴν Πόλιν· μόνον ὁ Θεὸς νὰ εἶναι ἴλεως, καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ. Τοὺς σταλθέντας ἀπὸ τὸν νέον Αὐθέντην τῆς Βλαχίας ἔρχοντας τοὺς ἐφόρισαν καθάδια, καὶ προσμένουν νὰ δώσουν τὸν τζατζέ¹, καὶ νὰ πάρουν καθάδια, νὰ πηγένουν.

Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων δραγουμάνος², μὲ τὸ νὰ εὐρίσκειται εἰς περισπασμοὺς μεταγλωττισμάτων, τώρα ὅπου ἀντάμωσεν ὁ πρέσβυς τῆς Λεχίας τὸν κρατοτότατον Βασιλέα, δὲν εἶχεν ἄδειαν νὰ προσκυνήσῃ διὰ γράμματός του τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα· ὅθεν εἶπε νὰ γράψω ἐκ μέρους τῆς Ἐνδοξότητός του τῇ Μακαριότητι αὐτῆς τὴν προσήκουσαν προσκύνῃσιν, καὶ ὅτι ἀσπάζεται τὴν σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν.

Ἀψιδ', Ἀπριλλίου ιε'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

δοῦλος εὐλαβής

Δημήτριος Ἰουλιανός.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui Mammil Ghedeon.)

DLXXXI.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre lipsa lui de vinovăție în căderea Brâncoveanului.

1714,
18 April.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νόταρα.

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομεθα.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm sfințita-Ți dreaptă.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια τῆς Σῆς Μακαριό-

Am primit cu gând luător aminte două

¹ Darea Domniei nouă: *gʹiaizé*. Deci ea e anterioară epocii fanariote. V. *Genealogia Cantacuzinilor*, p. 504.

² Ioan Mavrocordat.

της ἀναπαυταμένη διανοία ἐλάβομεν, τὸ μὲν ἀπὸ γ', τὸ δὲ ἀπὸ γ' τοῦ ἐνεστώτος γεγραμμένα, καί, ἐξ ἀμφοτέρων πληροφορηθέντες τὴν περιπτώθητον ἡμῖν ὁγισίαν της, ἐπομένως¹ δόξαν ἀνεπέμφαμεν τῷ σφίζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἀγίῳ² Θεῷ. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, ὧν ἕνεκα καὶ πλείστας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ Μακαριότητι της³. Ἐγνώμεν ἐν αὐτῇ καὶ τὰ σημειωθέντα ἐν αὐταῖς⁴. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρῶτον οὐκ ἔχομεν ἀνταπακριθῆναι, ἐπειδὴ περιείχε μόνον εὐχὰς πατρικὰς καὶ δεσποτικὰς⁵ εὐλογίας καὶ τὸ⁶ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα πατέρα μὴν σεβασμιῶν της· εἰς δὲ τὸ δεύτερον, ἂν καλὰ βλέπωμεν ὅτι πολλά εἰσι τὰ ἀπακρίσεις δεόμενα, ἥμως πάλιν⁷ διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ αὐθις⁸ καὶ πολλάκις γράφειν καὶ τοῦτο κατ' ἐκτάδην καὶ ἐξηπλωμένως γίνεσθαι⁹, οὐ μόνον λαγίζεσθαι ὀχληρὴν καὶ περιττὴν¹⁰ καὶ βαρύνουσαν ματαιοπονοῦντες τὰς θεσπεσίους αὐτῆς ἀκοάς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἁπειρον χωρηγοῦμεν καὶ κατάλλειν τοῦ λόγου οὐκ εὐρίσκομεν ὅχι πῶς ἡμεῖς θέλωμεν, δηλαδὴ¹¹ νὰ μεγαλύνωμεν τὴν ὑπόθεσιν, κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόνοιαν, ἀλλὰ διότι¹² ἡ περιγραφὴ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, τοῦ ἐξωσμοῦ τοῦ πρὸ ἡμῶν Αὐθέντου Πραγκοβάνου, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι διεξοδική καὶ πολυδιήγητος καὶ ἀνωτέρα παντὸς ἀνθρωπίνου λογισμοῦ, διὰ τὴν μὴ εἰποῦμεν: ἀκατανόητος¹³. καί, ἂν θελήσωμεν νὰ περιγράψωμεν τὰς ἀρχάς της καὶ τὰ μέσα, οὐ μόνον εἶναι χρεῖα τετράδεια νὰ γίνηται τὸ ἓνα μας γράμμα, ἀλλ' ἀναγκαιῶς ἔπεται νὰ ἀφύσωμεν καὶ νὰ ρίψωμεν ἀπάνωθεν μας κάθε ἄλλην βιωτικὴν μέριμναν καὶ φροντίδα τῆς αὐθεντίας μας, καὶ νὰ διαδοθοῦμεν μόνον εἰς τὴν ταύτην περιγραφὴν¹⁴. Ὅθεν, διὰ τὴν μὴ πονοκεφαλοῦμεν τὴν Μακαριότητά της μὲ περιγραφὰς ἀπεριγράπτους, τὴν παρακαλοῦμεν νὰ παύσῃ καθ' ἑξῆς¹⁵ ἡ λογιεμένη αὐτῇ¹⁶

einstite și venerate scrisori ale Fericirii Tale, una scrisă la 8, iar alta de la 13 ale acestei luni, și, din amândouă aflând de prea-dorita nouă sănătate a Ta, am înălțat slavă către Dumnezeu sfântul, care Te ține și Te păzește. Am primit și părinteștile-Ți rugăciuni și binecuvântări, pentru care-Ți și mulțumim foarte mult Fericirii Tale. Am cunoscut și cele însemnate în ele. Și la cea d'întâiu n'avem ce să răspundem, de oare ce cuprindeă numai rugăciuni părintești și binecuvântări stăpânești, și ceva către prea-slăvitul domn părintele mieu respectat Ție; iar în a doua, deși vedem că sunt multe care cer răspuns, ci pentru una și aceeași afacere a tot serie și de mai multe ori, și încă pe larg, și a se face cu întindere nu se socoate numai supărător și de prisos și că Te împovărăm osteninđ degeaba dumnezeiescu-Ți auz, dar ajungem și la nesfârșit și nu găsim sfârșit vorbirii, și nu că voim să mărim adevcă lucrul după bănuiala celor mulți, dar pentru că descrierea acestui lucru, a scoaterii celui de înaintea noastră Domn Brâncoveanu, ea însăși în sine este lungă și cu multă întindere la povestit și mai presus de orice judecată omenească și să nu zicem: neînțeleasă; și, dacă am voi să descriem începuturile ei și cele de la mijloc, nu numai că e de nevoie să se facă doar caiet o singură scrisoare a mea, dar urmează neapărat să lăsăm și să smulgem de de-asupra noastră orice altă grijă a vieții și îngrijire a Domniei Noastre și să ne dedăm numai la această descriere. Deci, ea să nu batem capul Fericirii Tale cu descrieri nemărgenite, Te rugăm să înceteze de acum vorba aceasta degeaba a căderii celui izgonit. Numai aceasta cu adevărat Ți-o

¹ Nu e cuvântul în Legrand.

² Lipsese în Legrand ca și mai sus: ἐξ ἀμφοτέρων.

³ Propoziția toată lipsește la Legrand.

⁴ Două cuvinte ce lipsese în Legrand.

⁵ Cuvântul nu e în Legrand.

⁶ Idem.

⁷ Idem.

⁸ În Legrand: αὐτῆς.

⁹ Partea dintre virgule lipsește la Legrand.

¹⁰ La Legrand în ordinea contrară.

¹¹ Cuvântul nu e în Legrand.

¹² Διότι: ms.

¹³ Partea între semne nu e la Legrand.

¹⁴ De la virgulă nu e în Legrand.

¹⁵ Adverbul lipsește la Legrand.

¹⁶ Cuvântul nu e la Legrand.

τῆς καταπτώσεως τοῦ ἐξωσθέντος. Τοῦτο μόνον ἐν ἀληθείᾳ τῆς τῶ σημειώμεν πῶς οὔτε εἰς τὸν νοῦς μας, οὔτε εἰς τὴν φαντασίαν μας ποτὲ εἶχουμεν ἢ ἐμελετούσαμεν ἢ διὰ χρηματικῆς δόσεως ἐπασχίσουμεν, ὥς οἶδεν ὁ τῶν κρυφίων γνώστης Θεός, ἢ περὶ τῆς ἐκείνου καταπτώσεως, εἴτε περὶ τῆς ἡμῶν ἀναρρήσεως, παρὰ μόνον εἶδομεν ὅτι ἀπὸ τὴν ἄδυσσον τῆς θείκης εὐσπλαγγνίας ἐδόθη νεύσις εἰς τὰς καρδίας τῶν αὐθέντων μας καὶ μὲ μεγάλην ὀρυγνῇ, διὰ τὴν μὴν εἰποῦμεν καὶ ὀργῇ, τὸν Πραγμοδῶνον μὲν ἐξῴσαν κατὰ τὸν τρόπον ὁποῦ ἐπρογράψαμεν¹, καὶ ἡμᾶς παρ' ἐλπίδα ἀπεκατέστησαν. Καὶ οὗτος εἶναι ὁ περιληπτικὸς λόγος ὅλης τῆς μεσολαβούσης μεταβολῆς. Καὶ δὲν κάμνει χρεῖα πλέον περαιτέρω τὸν λόγον μας νὰ ἐκτείνωμεν, παρὰ μόνον παρακαλοῦμεν τὸν ὑψιστον Θεόν, καθὼς οὗτος ὠκονόμησε τὰς ἀρχάς μας, ἐκ τῆς θείας του ἀγαθότητος², οὕτω καὶ νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ, καὶ καθέξῃ, διὰ μακαρίων εὐχῶν τῆς, νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ προορθώσωμεν ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι καὶ τὰς ἐπερχομένας ἡμῖν βασιλικὰς προσταγὰς, ὁποῦ νὰ εὐαρεστήσωμεν τοῖς αὐθένταις, νὰ κυδερνήσωμεν καὶ τοὺς τεθλιμμένους καὶ ἡπορημένους τοῦτους πτωχοὺς ἐνταπίους καὶ νὰ χαροποιήσωμεν πάντας τοὺς πιστοὺς καὶ ἀδόλους φίλους καὶ καλοθελήτας μας.

Περὶ δὲ τοῦ ἐνδοξατάτου ἄρχοντος τοῦ πατρὸς μου (ὅστις καὶ εὐλαβῶς προσκυνᾷ καὶ ἀσπάζεται τὴν ἱερὰν δεξιάν τῆς) ὅς εἶναι εἰς εἰδησίην τῆς Μακαριότητος τῆς³ ὅτι, ἂν καλὰ ἀπὸ τῆς ἄκρας μελαγχολίας⁴ τοῦ⁵ νὰ ἐφθασεν εἰς τὴν ἐσπερινὴν ὥραν τῆς ζωῆς του καὶ εἰς τὸν ἐσχατον δρόμον τῆς ἀνθρωπίνης ἀποκαταστάσεώς του, εὐχαριστοῦμεν ὁμῶς τῷ τῆς ζωῆς χορηγῷ ὁποῦ μᾶς εὐσπλαγγνίσθη καὶ τούτῳ⁶ καὶ δὲν μᾶς ἐλύπησε⁷ μὲ καιριωτέραν πληγὴν, ἀλλ' ἐπεχορηγήσατο⁸ αὐτῷ τὴν ἐπανάληψιν τῆς προτέρας ὑγιείας του, καὶ πάλιν μᾶς τὸν ἐχάρισεν⁹, ἂν καλὰ καὶ νὰ ἔμειναν τὰ λείψανα τῆς ἀσθενείας του καὶ νὰ εὐρίσκηται, καθὼς γέρων, εἰς μερικὴν ἀδυναμίαν. ὁμῶς ἐλπίζομεν εἰς τὸν ἄγιον Θεόν καὶ τοῦτο νὰ περάσῃ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν προ-

insemnat cum că nici în mintea noastră, nici în închipuirea noastră n'am avut ori gândit, ori prin dare de bani n'am încercat, cum știe Dumnezeu, cunoscătorul celor ascunse, ori pentru căderea lui, ori pentru ridicarea noastră, ci numai am văzut că din abisul milei dumnezeiești s'a dat îndemn în inimile domnilor noștri și cu pornire mare, ca să nu zicem și cu mânie, pe Brâncoveanu l-au scos în chipul ce l-am descris și pe noi peste așteptare ne-au așezat în loc. Și acesta e rostul pe scurt al întregii schimbări petrecute la mijloc. Și nu face nevoie să ni întindem vorba mai departe, ci numai rugăm pe prea-înaltul Dumnezeu ca, precum a economisit începuturile noastre din dumnezeiasca-I bunătate, astfel să ne și îndrepte și să ne întărească, și apoi, prin fericitele-Ți rugăciuni, să putem întâmpina la vreme potrivită și poruncile împărătești care ni-ar veni, ca să mulțămim pe stăpâni, să cârmuim și pe necăjiții și neajutații acești săraci ai locului și să bucurăm pe toți credincioșii și neînșelătorii prieteni și voiitori de bine ai noștri.

Iar pentru prea-slăvitul boier tatăl meu (care se și închină cu evlavie și sărută sfințita-Ți dreaptă) să-Ți fie în știința Fericirii Tale că, deși, din marile năcazuri ale lui, cum am mai scris, a ajuns la ceasul de seară al coborârii lui omenești, și la drumul cel din urmă al stării lui omenești, totuș mulțămim îndreptătorului vieții că a fost milostiv cu noi și întru aceasta și nu ne-a întristat cu o lovitură mai ucigașă, ci i-a dăruit lui recăpătarea sănătății de la început și ni l-a hărăzit din nou, deși au rămas urme ale bolii lui și se află, ca un bătrân ce este, cu oareșce slăbiciune; dar nădăjduim în Dumnezeu Sfântul ca și aceasta să treacă și să ajungă iarăși la starea de mai înainte bătrânească a sănătății lui.

¹ Legrand: περιεγράψαμεν.

² Partea între virgule nu e la Legrand.

³ Două cuvinte lipsesc la Legrand.

⁴ Copia Academiei are: τῆς ἄκρας μελαγχολίας τοῦ.

⁵ Partea între virgule ca și parenteza lipsesc în Legrand.

⁶ Legrand: τοῦτο.

⁷ Legrand: ἐπλήγησε.

⁸ Legrand: ἐπεχορήγησεν.

⁹ Partea dintre virgule lipsește în Legrand.

τέραν γηραλαίαν ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας του¹. Εὐχαριστοῦμεν λοιπὸν καὶ προσκυνοῦμεν τὴν θεῖαν αὐτοῦ παντοδυναμίαν ὅπου εἰσέηκουσε τὰς δεήσεις ἡμῶν, τῶν ταπεινῶν δούλων του· ὄντινα καὶ καθεστῇς ἡμετέροισιν νὰ μᾶς τὸν ἀφῆσῃ ὅσον βούλητόν τῇ θεῖᾳ αὐτοῦ Προνοίᾳ, διὰ νὰ τὸν ἔχωμεν εἰς χάραν καὶ παρηγορίαν μας².

Ἐκαταλάβομεν³ καὶ τί ὁρίζει περὶ τῶν βιβλίων τοῦ μακαρίτου ἁγίου Σοφίας, κὺρ Ἀβξεντίου, ἀλλὰ περὶ ταιαύτης ὑποθέσεως, δέσποτά μου, κἀμμίαν εἰδήσιν δὲν ἔχομεν, οὔτε αἱ καιρικαὶ περιστάσεις μᾶς ἐσυγχωροῦσαν νὰ ἐξετάσωμεν. Τόσον μόνον πὼς ἔχει κἀμῃ ὁ μακαρίτης διαθήκην ὑπογεγραμμένην ταῖς τῶν τυχόντων ἀρχιερέων σφραγίσιν, καὶ διετάξατο ἅπασαν τὴν αὐτοῦ παρεννεθεῖσαν οὐσίαν, καὶ ἐκεῖ θέλει εὐρίσκειται σεσημασμένον ἂν ἄφησε τὰς βιβλους του εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Ἀγίου Σάββα, ἢ ὅχι. Κἂν οὕτως ὅμως, κἂν ἄλλως, ἡμεῖς ἐπροστάξαμεν νὰ στέκωνται τὰ πάντα ἐξηστραλισμένα εἰς τὸ κελλίον του⁴, καὶ μετὰ παραδρομὴν ἡμερῶν, λαμβάνοντες ἄνεσιν τῶν ἐνοχλήσεών μας, θέλομεν ἰδῆ τί τοιοῦτον διατάσσεται, καὶ, ἂν τὰ ἄφησε κατὰ τὴν ὑπόθεσίν του, θέλει βάλῃωσιν εἰς τὴν διορισμένον τόπον τους· εἰ δὲ μή, ὑπομονή, ὅτι δὲν ἀγαποῦμεν ἐκ φύσεως νὰ περιπλεκόμεθα εἰς ὑποθέσεις ἱερατικῶν προσώπων, οἵτινες ἐκ τοῦ προχείρου ἔχουσι καὶ τὰς ἀράς⁵ καὶ τὰς εὐλογίας. Ἄν εὐδοκήσῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τινὰς ἐκ τῶν υἱῶν μας καὶ δοῦλων τῆς χρειασθῇ χάριν ἀναγνώσεως βιβλους, ἃς εἶναι καλὰ ἢ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μαρτζεβανίου καὶ τοῦ Χορζίου. Μακαρία ἡ ὥρα δι' εὐχῶν τῆς ἁγίων νὰ ἐρθῶσαν εἰς τοιαύτην χρείαν, καὶ εὐκολον ἦτο νὰ ἔχωσι βιβλους!

Ἢ Δόμνα μας μετὰ τῶν τέκνων μας εὐλαβῶς προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά της, καὶ τὴν ἱεράν δεξιάν της ἀσπάζονται. Ἄς ἔχωμεν δὲ καὶ πάλιν σεβάσμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῶν υἱεῖς καὶ ταῖς πατρικαῖς τῆς εὐχαίς, αἵτινες εἶχσαν ἡμῖν ἀγωγαὶ ἐν ὄψῳ παντί⁶.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰ προστάγματά της. ἀψιδ', Ἀπριλίῳ 19/.

Ἰω. Στράνος Καντακουζηνὸς Βοεδόδας.

Ci mulțămim și ne închinăm dumnezeieștii Lui atotputerniciei că ni-a ascultat rugăciunile noastre, ale celor smeriți robi ai Săi; pe care și de acum înainte ne rugăm să ni-l lase ca sfătuitor, prin dumnezeiasca-I Pronie, ca să-l avem spre bucuria și mângâierea noastră.

Am înțeles și ce spui pentru cărțile răposatului Preasfințit de Sofia, chir Avxentie; dar pentru această afacere, stăpâne, n'avem nicio știre, nici întâmplările vremii nu ne-au iertat să cercetăm. Atâta numai că răposatul făcuse o diată iscălită cu pecețile arhierilor ce s'au întâmplat și a orânduit pentru toată averea ce se află a lui, și acolo se va găsi însemnat dacă a lăsat cărțile lui bibliotecii Sf. Sava ori ba. Ci, ori de va fi așa, ori de va fi altfel, noi am orânduit să stea toate asigurate în chilia lui; și, după trecere de câteva zile, luând ușurare de supărările noastre, vom vedea ce lucru de acest fel s'a orânduit, și, dacă le-a lăsat după făgăduiala lui, se vor așeza în locul lor cel orânduit; iar, de unde nu, răbdare, căci nu ni place din fire a ne amesteca în trebile fețelor bisericești, care au la îndămnă și blăstămurile și binecuvântările. Dacă va binevoi harul lui Dumnezeu și cineva din fiii noștri și robii Tăi va avea nevoie de cărți pentru cetit, ajungă-i biblioteca Mărginenilor și a Hurezului. Fericit ceasul când prin rugăciunile Sfinților ar ajunge la o nevoie ca aceasta, și ușor ar fi să aibă cărți!

Doamna noastră cu copiii noștri se închină cu evlavie Fericirii Tale și-Ți sărută sfinita dreaptă. Să avem și de acum înainte venerata-Ți serisoare ca să ne bucurăm de dorita-Ți sănătate și de părinteștile-Ți rugăciuni, care să ni fie nouă conducătoare în toată viața.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc și cu totul la poruncile Tale :

1714, Aprilie în 18.

Io Ștefan Cantacuzino Vocvod.

(Legrand, o. c., IV, pp. 112-13, n° 75; Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui Manuil Ghedeon.)

¹ Lipssește, de la virgulă, în Legrand.

² Toată fraza lipsește la Legrand.

³ Legrand: το τί... ἐκαταλάβομεν.

⁴ Cuvântul nu e la Legrand.

⁵ Legrand: ἀρετάς.

⁶ În Legrand, în loc de "Ἄς, etc. numai: Αἱ εὐχαὶ αὐτῆς εἶχσαν ἡμῖν, etc.

DLXXXII.

Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre
căderea Brâncoveanului și greutățile țerii, precum și despre situația lui Carol al
XII-lea și a Rușilor.

1714,
21 April.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε μοι δέσποτα, τὴν
ὑμετέραν Μακαριότητα ταπεινῶς καὶ δουλικῶς
προσκυνῶ, πικτυλαθῶς ἀσπαζόμενος τὴν πα-
ναγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν.

Δύο σεβασμιώτατα γράμματα τῆς ὑμετέρας
πατρικῆς εὐμενείας, τὸ μὲν εἰς τὰς 8, τὸ δὲ
εἰς τὰς 13 τοῦ παρόντος γεγραμμένα, εὐλαβῶς
ἀσπασάμενος ἔλαβον καὶ ἐδόξασα τὸν ἅγιον
Θεὸν περὶ τῆς ἐφειτωτάτης μοι αὐτῆς ὁμείας.
Ζητῶ δὲ παρὰ τῆς πρασιότητος αὐτῆς πορνῆς
συγγνώμην ὅπου δὲν ἐπρόφθασα νὰ ἀποκριθῶ
εἰς τὸ πρότερον αὐτῆς γράμμα διὰ τὰ και-
ρικὰ πάνδενα περιστατικά καὶ τώρα πάλιν
ἀποκρίνομαι καὶ περὶ τῶν δύο γραμμάτων μὲ
συντομίαν, ἐπειδὴ μήτε ὁ νοῦς μου, μήτε ἡ
γλῶσσά μου ἐξαρκεῖ διὰ νὰ περιγράψω ταῖς
θυστηρίαις, τοὺς κινδύνους, τοὺς φόβους ὅπου
ἠκολούθησαν εἰς τὸν ἀνέλπιστον καὶ δυστυ-
χέστατον κρημνισμόν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Κων-
σταντίνου-Βόδα, ὅπου σχεδὸν δὲν σφάλλω νὰ
εἰπῶ πῶς νὰ ὑπερέβησαν τοὺς θρήνους τοῦ
Ἱερειῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην τραγῳδίαν, πα-
λαιάν τε καὶ νέαν. Διὰ τὴν ἐξέδωκα τὸ πτωρ-
εῖν μέγα καὶ φοβερόν καὶ μετὰ πολλοῦ θυ-
μοῦ καὶ ὀργῆς: ἀρπαγὴ καὶ κυρίευσις τῶν
ὑπαρχόντων του, τῶν ὅσα ἐπῆρε μαζί του,
τῶν ὅσα ἤφθασε ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κεκρυμμένα ἐξέ-
τασαις καὶ ἀπειλαῖς μεγάλαις νὰ μὴ κρυφθῇ
καὶ νὰ μὴ χαθῇ τίποτε. Ἐξετάζου καὶ τὰ
εἰσοδήματα τῶν χωρίων του: εἶναι φόβος νὰ
μὴν ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς αὐτὰ κανὲν παρά-
λογον καὶ ἀσυνείηστον πορτεῖον. Πολλὰ ἄξια
λόπης καὶ ἀνεκδιήγητα ἀκολουθοῦν, ὅπου καὶ
τὰς λιθίνας καρδίαις παρακινεῖ εἰς δάκρυα
καὶ εἰς συμπάθειαν· αὐτὰ δὲν ἀφίνουν τὸν
νοῦν μου νὰ εἰρηνεύῃ, συλλογιζόμενος ὁμοῦ
καὶ τὸν ἀπροσδόκητον καὶ ἀπεναντίον προέ-
βασμόν τοῦ νιοῦ μου. Τὰ ὅποια μὲ ἐρρίψε
καὶ εἰς κινδυνώδη ἀσθένειαν, πλὴν δόξα τῷ
ἁγίῳ Θεῷ ὅπου ἔγινε καλῆτερα· ἀπὸ τὸ πο-
δάρι ἔτι ὀλίγον πάσχω λυποῦμαι περὶ ἀμ-
φοτέρων, ὅτι τὰ πράγματα εἶναι περιπεπλεγμένα
μὲ πολλὴν ἀνσκολίαν καὶ σύγχυσιν, καὶ οὐ-
δεμία ἀνθρωπίνη ἀγγίγναι καὶ ἐπιτηδεύειν
δύναται νὰ τὰ ἐπιδιορθώσῃ εἰ μὴ ἡ πανσθε-
νεστάτη Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὅποιαν
(καθὼς ὁρίζει, σοφῶς παρανοῶσά με, ἡ ἀγγι-
νοσιτάτη αὐτῆς σύνεσις) ῥίπτω τὰς ἐλπίδας
μου καὶ δέομαι νὰ γείνῃ ἕλεος καὶ τὰ σκολιά

Πρεα-fericite, preasfințite al mieu stăpân,
mă închin cu smerenie și supunere Feri-
cirii Tale, sărutând cu toată evlavia prea-
sfințita-Ți dreaptă.

Două prea-venerate scrisori ale bună-
voinței Tale părintești, una scrisă la 8 și
alta la 13 ale acestei luni, sărutându-le
cu evlavie le-am primit și am slăvit pe
sfântul Dumnezeu pentru mie prea-dorita-Ți
sănătate; ei cer de la prea-curatu-Ți creștet
iertare că n'am apucat să răspund la cea
d'întăiu scrisoare a Ta pentru împrejură-
rile cu totul grozave ale timpului; și acuma
iarăș răspund și pentru acele două scrisori
pe scurt, de oare ce nici mintea mea, nici
limba mea nu ajunge ca să scriu nenoro-
cirile, primejdiile, temerile ce au urmat
la neașteptata și prea-nenorocita prăpă-
stuire a prea-luminatului Constantin-Vodă,
care mai că nu greșesc spuind cum că au
întrecut plângerile lui Ieremia și orice altă
tragedie, veche și nouă. Căci de sigur că-
derea a fost mare și înfricoșată și cu multă
mânie și urgie: răpire și luare în stăpâ-
nire a averilor lui, câte le-a luat cu el,
iar a celor câte le-a lăsat ici și colo as-
cunse cercetare și amenințări mari ca să
nu se ascundă și să nu se piardă ceva.
Cearcă și veniturile moșiilor lui: este de
temut să nu urmeze și la ele vre-o sar-
cină negândită și neobișnuită. Multe lu-
cruri vrednice de întristare și de nespus
urmează care mișcă și inimile de piatră
la lacrimi și compătimire; ele nu-mi lasă
mintea a se odihni, gâduindu-mă și la ne-
așteptata și nedorita înaintare a fiului mieu.
Cea ce m'a adus la primejdioasă boală, dar
slavă lui Dumnezeu sfântul că m'am făcut
mai bine; de picior mai sufăr puțin: mă
doare și de una și de alta, căci lucrurile sunt
impletice cu multă greutate și supărare,
și nicio istețime și îndemănare nu poate
să le îndrepte decât atotputernicia Pronie
a lui Dumnezeu, către care (precum spune,
îndemnându-mă cuminte, priceperea Ta cea
prea-isteafă) ridic nădejdiile mele și mă
rog să fie îndurător și să schimbe cele
strâmbe în drepte. O astfel de schimbare
și cădere de Domnie nici nu s'a mai în-

νά μεταφέρη εἰς εὐθείαν. Τοιαύτη ἐναλλαγή καὶ καταστροφή Αὐθεντείας οὔτε ἐσυνέβη ἐδῶ, οὔτε θέλει συνέβη. Τὰ ἀγιαλέτια ὅλα τῶν Παραδουνάτων ἀπὸ τὴν Σόφριαν καὶ κάτω διὰ προσταγῆς βασιλικῆς ἦλθον ἕως εἰς τὸ Κοπατζάνι¹ γράμματα εἰς τὸν Σκυθάρχην νά πλησιάσῃ μὲ στρατεύματα ἄν γένῃ καμία ἐναντιότης, νά σέβῃ μέσα, νά θύσῃ καὶ νά ἀπολέσῃ· ὁ Ἱμ.προχόραγας ἦλθε γεμάτος, ὄχι φερμάνια, ἀλλὰ χαττισερίφια, ἔχοντας ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν βασιλικὴν νά τελειώσῃ ἐκεῖνο ὁποῦ ἤθελε φανῇ εὐλογον καὶ συμφέρον. Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ ὁποῦ δὲν ἀκ. λυθῇ καμία ἐναντιότης εἰς τὰ βασιλικά προστάγματα καὶ δὲν ἔγινε καμία καταδρομή, λεηλασία καὶ αἵματοχυσία.

Σοφώτατα καὶ χριστιανικά συμβουλεύει ἡ πατρικὴ αὐτῆς εὐμένεια ὅτι διλαδῇ ἐκ μέρους ἡμῶν νά μὴ γίνῃ καμία διαβολή εἰς τὸν δυστυχίσαντα ἡγεμόνα, οὔτε ὄνομα Πρωτοπαπᾶ καὶ Νικήτσ¹ νά ἀναφέρεται· δέσποτα μου, ὅποιος εἶναι ἄνους καὶ ἀσεβής θέλει μεταχειρισθεῖ τὰ τοιαῦτα· ὅθεν ἐκ μέρους ἡμῶν δὲν θέλει ἰδεῖ καμίαν ἐναντιότητα καὶ πείραξιν, ἄν ἐκεῖνος αὐτός του δὲν ἐνασχοληθῇ μὲ τοὺς ματαιοὺς καπνοὺς ὁποῦ ἔχει, ἀλλὰ μάλιστα ὅσον τὸ δυνατὸν θέλομεν τὸν βοηθήσῃ, καθὼς ἀπαιτεῖ τὸ χριστιανικὸν ἐπάγγελμα καὶ τὸ πρέπον· πλὴν, δέσποτα μου, πολλὰ ἔργα του βῶσι, καὶ αὐτὰ φοβοῦμαι μὴ τοῦ προξενήσουσι δυσπαλλάκτους κινδύνους· λογιᾶζω νά εἶναι εἰς μνήμην αὐτῆς τὰ ὅσα ἐτυνομιλούσαμεν εἰς τὸ Τριγύδιστον, πῶς ἡ Ἐκλαμπρότης του μόνος του ἔσπευδεν εἰς κρημνισμόν καὶ δὲν εἰσῆκουσεν φρονίμην συμβουλὴν τινος, καὶ μάλιστα δι' ἐκεῖνα τα νεοτύπια τῆς φιλοδοξίας φλωρία, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχε τάχα ὡς μυστικά, καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐκγρύτταντο· τὰ ὁποῖα τὰ ἡύραν οἱ βασιλικοὶ ἐπιστάται καὶ ἐστάλθησαν εἰς τὴν Βασιλείαν νά τὰ ἰδοῦν, καὶ ἄλλα παρόμοια, ὁποῦ ὑπερβαίνουνσι τὴν τάξιν τῆς Αὐθεντείας καὶ παρακινεῶσι τοὺς κρατοῦντας εἰς περισσότεραν ἰσχυρήν. Τὰ τοιαῦτα ἐπρολέγομεν, ἐπειδὴ καὶ καμία ἀμαρτία ἀτιμώρητος δὲν ἀπομένει· πλὴν, ὡς εἶπον, ἡ Ἐκλαμπρότης του δὲν ἄφινετο τοῦ ἰδίου σκοποῦ καὶ ἔβλαφεν, ὄχι μόνον τοῦ λόγου του, ἀλλὰ καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους του, περιεπλέχθη καὶ αὐτὴ ἡ πτωχὴ τζάρια καὶ πατρὶς εἰς μεγίστην δυστυχίαν καὶ κινδύνους.

Μεγάλην παρηγορίαν ἔλαβα ὁποῦ ὁρίζει πῶς ἐπιθυμῇ ὅτι ἅπαξ νά συνενρεθώμεν σωματικῶς καὶ μετὰ ταῦτα γεννηθῇ τὸ θέλημα τοῦ

τᾶμπλάτ aici, nici se va mai întâmplă. Toate *aialeturile* (provinciile aianilor) celor de lângă Dunăre de la Sofia și din jos au venit din poruncă împărătească până la Copăceeni; scrisori la Hanul Tatarilor să se apropie cu oști dacă s'ar face vre-o împotrivire, ea să între înlăuntrul, să taie și să piardă; Imbrohor-Aga a venit plin, nu de firmene, ci de hatiserifuri, având îngăduință și voie împărătească a săvârși ce i se va părea bun și folositor. Slavă lui Dumnezeu sfântul că n'a nrmat vre-o împotrivire la poruncile împărătești și nu s'a întâmplat vre-o prigonire, pradă și vărsare de sânge.

Prea-cuminte și creștinește sfătuiește blândeta Ta de părinte că adevă din partea noastră să nu se facă vre-o pâră împotriva nenorocitului Domn, nici să se aducă numele: Protopop și Biruitul (Muscalul și Șvedul). Stăpâne al meu, cel ce e fără minte și necuvios se apucă de unele ca acestea; deci de spre partea noastră nu vei vedea vre-o vrăjmășie și încercare, dacă acela însuș nu s'ar îndeletnici cu zădarnicele fumuri ce are, ba chiar după putere-l vom ajuta, precum cere chemarea creștinească și cuvința; ei, stăpâne al meu, multe lucruri ale lui strigă, și mă tem ca ele să nu-i aducă primejdii grele de înlăturat; cred că-Ți sunt în amintire câte le-am vorbit împreună la Târgoviște, cum că Luminoăția Sa singur s'a grăbit spre prăpastie și n'a ascultat de sfatul cuminte al nimănui, și mai ales pentru acele monede din nou bătute ale dragostei lui de slavă, pe care le credeă poate a fi tainice, și se strigan în toată lumea; pe care le-au găsit epistații împărătești și s'au trimis la Tarigrad să le vadă, și altele ca acestea, care întrec rânduiala Domniei și îndeamnă pe stăpâni la o mai mare mânie. De asemenea lucruri am vorbit noi mai înainte, căci nu e greșală care să rămâie nepedepsită; dar, cum spusei, nu s'a lăsat de scopul său deosebit și s'a vătămat, nu numai pe sine, ci și pe rudele și prietenii lui, și s'a înecurat și această țară săracă și patrie în cea mai mare nenorocire și în primejdii.

Mare mângâiere am luat din aceia că spui cum că dorești să ne întâlnim odată trupește și apoi facă-se voia lui Dumnezeu;

¹ V. traducerea. Cf. și mai sus, p. 92 și nota 1.

Θεοῦ· ὅτι ἐλπίζω ἢ ἀπόλαυσις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος νὰ ἀνακουφίσῃ τὰς ἀπαρηγορήτους λύπας μου. Ἐλυπήθην δὲ ὁποῦ σημειοὶ ἢ πατρικὴ αὐτῆς κορυφὴ ὅτι νὰ ἔχω αὐτὴν εἰς ἀγαθὴν μνήμην, κρίνωντας τὴν λόγον πῶς τάχα νὰ εὐρίσκαται εἰς ὑποψίαν μήπως καὶ νὰ ἐσθῆσθῃ ποτὲ ἢ παρ' ἐμοῦ πρὸς αὐτὴν εὐλαβητικὴ διάθεσις, τὸ ὁποῖον μὴ γένοιτο ποτέ. Ὁ ἀδελφός μου Χατζῆ-Μιχαήλ, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα μου καὶ ὅλη ἡ ταπεινὴ μου οἰκία, μετ' εὐλαβείας δεξάμενοι τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δουλικῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὁμοίως καὶ τὰ ἔγγονα μου. Καθὼς ὁρίζει, ἐδεβαυῖσθαι καὶ ἐδῶ ἡ εἰρήνη μετὰ τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ εὐδοκήσῃ νὰ γένη τὸ αὐτὸ καλὸν τῆς εἰρήνης καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη· ὥς καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην ὁ κόσμος εὖρει ὀλίγην ἄνεσιν καὶ ὀλίγην μεταβολὴν κρείττονα. Αἱ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

1714, Ἀπριλλίου 21.

Δέσποτά μου, λογιάζω νὰ ἔχῃ εἰς μνήμην καὶ νὰ μὴ τὴν λανθάνῃ ὅτι οἱ κρατοῦντες πρὸ πολλοῦ ἐμελετοῦσαν νὰ τὸν δάλοιν εἰς τὸ χέρι, μετὰ πολλὰς μηχαναῖς, φοβούμενοι τὸ ὄνομα τὸ μέγαλον τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ, ὁποῦ τὸν ἰσαριθμοῦσαν εἰς τὴν δύναμιν καὶ τὰ πλοῦτη μετὰ θουαίς καὶ ῥηγάδας, καί, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἔλθῃ καὶ ἐκ μέρους τοῦ καμῖα ἀνάγκη, κἄντε εἰς τοὺς νῦν καιροὺς, κἄντε καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας, τὸν ἔβαλαν εἰς τὸ χέρι μετὰ πολλοὺς τρόπους. Τὶ ἀπολογίαν θέλει ἡμπορέσει νὰ κάμῃ, ἀπορῶ· ἡμεῖς τοῦ τὰ ἐπρολέγαμεν καὶ νὰ στοχασθῇ τὰ προφητικὰ· δὲν τὰ ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του, μήτε ἐψηφοῦσεν τινα. Ὅπως αἱ πολλὰς ἀμαρτίαις ἐσκότισαν τὸν νοῦν μας νὰ πέσωμεν εἰς ἐσχάτους κινδύνους καὶ παντελῇ καὶ κοινῇ ὀλεθρῶν εἰς τὸ ὁποῖον τι ἔχομεν νὰ εἰποῦμεν εἰ μὴ τὸ θεῖον ἔλεος;

Τῆς Ὑμετέρας σαφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινὸς δούλος.

Κ. Καντακουζηνός.

(Bibl. Ac. Rom, copile d-lui Manuil Ghedeon.)

DLXXXIII.

Marc din Cipru Porphyropulos către Hrisant Notara, despre hrisoavele pentru Academie, ocupațiile sale și ale lui Nicolae Deporta și gătirea bibliotecii Academiei domnești.

Ἐπιστολὴ Μάρκου Κυρίου Πορφυροπούλου, διδασκάλου τῆς αὐθεντικῆς ἀκαδημίας Βουκουρεστίου.

căci nădăjduiesc ca întâlnirea cu Fericirea Ta să ușureze năcazurile mele nemângăiate. Ci m'am scârbît pentru că scrii culmea Ta părintească că să Te păstrăm în bună amintire, socotind că acest cuvânt înseamnă cum că poate ai aveă bănuială să nu se fi stîns aplecarea mea evlavioasă către Tine, ceia ce să nu se întâmple niciodată! Fratele meu Hagi-Mihali, soția și copiii miei și toată smerita mea casă, primind cu evlavie rugăciunile și binecuvântările Tale, supus se închină Fericirii Tale, tot așa și nepoții miei. Cum spui, s'a întărit și aici vestea despre pacea dintre Francezi și Germani, și Dumnezeu sfântul să binevoiască a se face acest bine al păcii și în alte părți; poate că prin pace lumea va află puțină alinare și puțină schimbare în spre bine. Preasfințitele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni fie cu noi.

1714, Aprilie în 21.

Stăpâne al meu, cred că-Ți aduci aminte și n'ai uitat că stăpânii de mult se gîndiau să-l prindă, cu multe meșteșuguri, temându-se de numele cel mare al Luminăției Sale, care-l așeză în putere și averi pe o treaptă cu Împărații și regii, și, ca să nu li vie și din partea lui vre-o nevoie, ori în vremurile de acum, ori și în cele viitoare, l-au prins cu multe mijloace. Ce apărare se va putea face, nu înțeleg; noi i le-am spus din vreme și să se gîndească la mijloace de apărare; nu și-a bătut capul cu acestea, nici n'a ținut în samă pe cineva. Poate că multe greșeli ni-au întuneecat mintea, ca să cădem la aceste primejdii de pe urmă și la desăvârșita și de obște peire; la care ce avem de spus decît: mila lui Dumnezeu?

Al Fericirii Tale prea-înțelepte întru toate prea-evlavios și smerit rob:

C. Cantacuzino.

1714,
24 April.

Serisoarea lui Marc din Cipru Porphyropulos, dascăl al Academiei domnești a Bucureștilor.

Τὴν Ὑμετέραν Σοφωτάτην Μακαριότητα
δουλικῶς προσκυνῶ.

Ἰδοὺ τὸ σημεῖωμα τοῦ χρυσοδόλλου ὁποῦ
ἔγινε, κατὰ τὴν Ὑμετέραν ἐπιταγὴν, καὶ εἶθε
φανείη εὐάρεστον ἀμφοτέροις τοῖς προσκυνη-
τοῖς μοι σοφοῖς· ἐν ἀγωνίᾳ διατελῶ, ἀετὸν ἔπ-
τασθαι διδάσκων καὶ κώκυγας ὁ κόραξ ἄδειν.

Πλὴν τὴν μὲν οὐράνιον βασιλείαν τὸ θεῖον
ἀμέσως χορηγεῖ τοῖς ἀξίοις, τὸ δὲ ἐκκτον-
ταπλάσιον ἐν τῇ παρόντι βίῳ δι' ἀνθρώπων.

Ὅθεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὑπάρχουσα
ἐπιτήδειον μέσον, ὅς μὴν ἀποφεύγῃ τὴν ἀπό-
δοσιν ἢ κρίσις τοῦ γραμματικοῦ δὲν εἶναι
ἴδιον τῶν διδασκάλων· ὅθεν ὅς μὴν εὐκαιοῖται
τὰ ἀλλότρια.

Ὁ σινιὸρ Δεπόρτο δουλικῶς προσκυνεῖ τὴν
Ὑμετέραν Μακαριότητα· ὅστις ἐστὶν ἑξαρχος
τῶν πονηρῶν. Τὴν βιβλιοθήκην ἐτοίμην θέλετε
εὔρει. Μόνον ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ δώσῃ εἰρηνικὴν
κατάστασιν. Οἱ διδάσκαλοι καὶ μαθηταί, οἱ τα-
πεινοὶ αὐτῆς δοῦλοι, ἐδαφίως προσκυνοῦσι τὴν
πατρικὴν αὐτῆς φιλοστοργίαν καὶ κηδεμονίαν.
Τὴν περὶ αὐτὴν φανίαν εὐλαβῶς προσαγο-
ρεῖω· σὶ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαί
εἴησαν μετ' ἐμοῦ.

αψιδ', Ἀπριλίου κδ'.

Τῆς Ὑμετέρας Σοφωτάτης Μακαριότητος
ἐλάχιστος δοῦλος
Μάρκος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui Manuil Ghedeon.)

Μά ἱεχίν eu supunere Fericirii Tale
prea-înțelepte.

Iată însemnarea hrisovului ce s'a făcut,
după porunca Ta, și de ar părea plăcut
amânduror respectaților miei înțelepți; pe-
tree în silință învățând pe vultur să zboare
și pe cuc să cânte ca un corb.

Dar Dumnezeu dă nemijlocit Împărăția
Cerurilor celor vrednici și însutită răsplată
în viața aceasta, prin oameni.

Deci, Fericirea Ta fiind un mijloc po-
trivit, să nu fugi de răsplătire; judecata
gramăticului nu e proprie dascălilor; deci
să nu-Ți însușești cele străine.

Signor Deporta se închină eu supunere
Fericirii Tale; care e capul răntășilor.
Vei găsi biblioteca gata. Numai Dum-
nezeu Sfântul să dea stare cu pace. Das-
călii și școlarii, robii Țăi smeriți, păuă
la pământ se închină părinteștii Tale iubiri
și griji. Mă îndrept cu evlavie către cei
din jurul Țău; preasfintele și de Dum-
nezeu ascultatele Tale rugăciuni fie cu
mine.

1714, Aprilie în 24.

Al Fericirii Tale foarte-înțelepte
prea-mic rob:
Marcu.

DLXXXIV.

1714,
25 April.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre întărirea
lui cu berat și caftan prin Hasechi-Aga și afacerile polone, cu salutările tatălui și
ale Doamnei.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάντη Νατάρχ.
Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριώ-
τητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς
δεξιὰν ἀσπαζόμεθα.

Ἡ αἰτία τοῦ πρὸς τὴν Μακαριότητά της
γράμματός μας ἄλλη δὲν εἶναι, παρὰ, πρῶτον
μὲν, κατὰ τὸ ὀφειλόμενον ἡμῖν χρέος, νὰ τὴν
προσκυνήσωμεν, καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν τὰ περὶ
τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὀφειλῆς της, καί, δεύτερον, νὰ
τῆς δώσωμεν εἰδήσιν ὅτι εἰς τὰς 23 τοῦ τρέ-
χοντος, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς καὶ πα-
νηγύρεως τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος
Γεωργίου, παρεγένετο ἀπὸ Βασιλευούσης ὁ
ἐνδοξότατος Χασεκή-Ἀγὰς τοῦ κραταυρῶ ἡμῶν
ἄνακτος, προσκομίσας ἡμῖν τὸ βασιλικὸν μπε-
ράτιον καὶ καδδάδιον, κατὰ τὴν συνήθειαν.
Ὅθεν, ἐξελθόντες καὶ ἡμεῖς εἰς προὑπάντησιν

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne eu
evlavie Fericirii Tale, sărutăm sfințita-Ți
dreaptă.

Pricina scrisorii noastre către Fericirea
Ta nu e alta decât, întâiu, ca să ne închinăm
Ție după datoria ce ni se cuvine și să Te
întrebăm despre cele privitoare la dorita-Ți
sănătate, și, al doilea, ca să-Ți dăm știre
că, la 23 ale lunii curente, în ziua ser-
bătorii și praznicului sfântului slăvitului
marelui mucenic Gheorghe, a venit de
la Țarigrad prea-slăvitul Hasechi-Aga al
puternicului nostru împărat, aducându-ni
împărătescul berat și caftan, după obi-
ceiu. Deci, ieșind și noi întru întâm-
pinarea lui, eu toți boierii noștri și eu

του μετὰ πάσης τῆς ἀρχοντολογίας μας καὶ λοιπῆς παρατάξεως, ἀπετέλεσεν ἡ Ἐνδοξότης τοῦ πάντα τὰ εἰωθότα κατὰ τὴν βασιλικὴν ἐπιταγὴν, καὶ ἐπανακάμφαμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς τὴν καθέδραν μας, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν οὕτως εὐδοκῆσαντα ὑπὲρ ἡμῶν ἄγιον Θεόν, δι' εὐχῶν μακαρίων τῆς. Μὲ τὸ νὰ ἡξέσωμεν¹ δὲ πῶς ἡ τοιαύτη εἰδησις ἀναμφιβόλως θέλει χαροποιήσῃ καὶ τὴν Σὴν Μακαριότητα, ἰδοὺ ὅπου τὴν ἐστημεν ὡς μὲν διὰ τὸ μᾶς συγχάρῃ, καὶ νὰ μᾶς εὐχρηθῇ τὰ εἰκότα καὶ θεοφιλῆ, ὡς φιλόστοργος ἡμῶν πατήρ καὶ εὐχέτης διὰ πυρός. Ἀπὸ Βασιλευρώσης ἑλλην ἀξιολογώτεραν εἰδησίαν δὲν ἔχομεν, εἰ μὴ μόνον ὅτι οἱ τῶν Λέχων, κατὰ τὴν γ' τοῦ ἐνεστώτος, ἀπῆλθον καὶ εἰς ἀντάμωσιν τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος, καὶ παρέλαβον τοὺς ναυμέδους ὅθεν καὶ ἐφημιζετο² πῶς μετ' αὐτὸν πολὺ θέλουσιν ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἴδια· τὸ ὅποιον τοῦτο ὁ ὀλίγος καιρὸς θέλει τὸ ἀποκαλύψῃ.

Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων πατήρ μου, εὐλαβῶς προσκυνῶν τὴν Μακαριότητά της, ἰδοὺ καὶ πέμπει καὶ τὸ περιεχόμενον γράμμα του, ὃν ἀποκριτικὸν εἰς τὸ προστάλιν αὐτῇ τίμιον τῆς Σὴς Μακαριότητος. Ἡ Δόμνα μας μετὰ τῶν τέκνων μας εὐλαβῶς προσκυνῶσι τὴν Μακαριότητά της, καὶ τὴν ἱερὰν δεξιάν της ταπεινῶς ἀσπάζονται. Ἄς ἔχωμεν δὲ καὶ τίμιον της διὰ τὸ χαίρομεν ἐπὶ τῇ ὁγείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς τῆς εὐχαίς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἐν βίῳ παντί.

Ἀφιδ', Ἀπριλίου κε'.

Τῆς Σὴς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰ προστάγματα.

cellalt alaiu, a săvârșit Slăvirea Sa toate cele îndătinat după împărăteasca orânduire, și ne-am întors cu toții la Scaunul nostru, lăudând și binecuvântând pe Dumnezeu sfântul care a arătat o astfel de bunăvoință față de noi, prin rugăciunile Tale fericite. Dar, știind că o astfel de veste de sigur va face plăcere și Fericirii Tale, iată că Ți-am adus-o la cunoștință ca să te bucuri cu noi și ca să Te rogi pentru noi cele cuvenite și plăcute lui Dumnezeu, ca un iubitor părinte al nostru și călduros rugător. De la Țarigrad n'avem altă știre mai vrednică de pomenire decât că ai Leșilor, la 13 ale lunii, au plecat și spre întâmpinarea stăpânitorului lor însuși și au luat *namelele* (serisorile?); pentru care s'a și zvonit că după nu multă vreme se vor întoarce la ale lor; ceia ce peste puțin timp va ieși la iveală.

Prea-slăvitul dumnealui tată-mieu, închinându-se cu evlavie Fericirii Tale, iată că trimete și această serisoare a sa, închinată în aceasta; care este răspuns la cinstita serisoare a Fericirii Tale trimisă lui. Doamna noastră cu copiii noștri cu evlavie se închină Fericirii Tale și sărută cu smerenie sfințita-Ți dreaptă. Ci să avem și cinstita-Ți serisoare ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți și de părinteștiile Tale rugăciuni, care să și fie [cu noi] în viața toată.

1714, Aprilie în 25.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicească și cu totul la poruncă.

Io Ștefan Cant. Vocevod.

(Légrand, o. c. IV, pp. 114-5. n° 76.)

DLXXXV.

Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, despre nepuința oricărui ajutor omenesc pentru Constantin Brâncovianu.

1714,
29 April.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νόταρῳ.
Μακαριώτατε καὶ Θεοσεβέστατε δέσποτα,
τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ
καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεύ-

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.
Prea-fericite și prea-cuvioase stăpâne,
mă închin cu evlavie Fericirii Tale și sărut
sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de atot-

¹ În Légrand: ἡ ἐξέσωσας δέ.

² Stanisław Leszczyński trecu apoi de la Bender prin Oituz spre Pomerania (Axintie Uricarul, în *Letopisele*, II, p. 164). Solul polon eră Voievodul Mazoviei (*ibid.*, p. 164). La întors, el trecu prin Galați (*ibid.*).

μενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυμον, ὑγιὰ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίας.

Δύο σεβάσμια γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφύζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ.

Γράφουσα ἡ Μακαριότης αὐτῆς διὰ τὸ λυπηρὸν σύμπτωμα τοῦ Αὐθέντου Βασσαράβα (τοῦ ὁποίου ἡ τοιαύτη καταστροφὴ οὐ μετρίως μᾶς ἐλύπησεν), ὀρίζει καὶ παρακινεῖ ὅτι κατὰ τὸ δυνατόν νὰ βοηθήσω καὶ νὰ συνδράμω· ἀλλὰ ἡ βοήθεια τῆς Ἐκκλησιολογίας τοῦ δὲν ἤρτηται ἄλλοθεν παρὰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος, καί, ὅντας ἔτσι, ἡ Μακαριότης αὐτῆς (τῆς ὁποίας αἱ εἰχαὶ δὲν ἀμφιβάλλεται ὅτι εἶναι εὐπρόσδεκτοι εἰς τὸν Θεόν) ἔμπορεῖ νὰ βοηθήσῃ περισσότερο ἀπὸ καθένα. Μὲ ὅλον τοῦτο δὲν θέλω λείψῃ μὲ τρόπον καλὸν καὶ ἀκίνδυνον καὶ νὰ συνδράμω κατὰ τὸ δυνατόν σκεπτικῶς, καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς (οὗ ἡ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται) νὰ βοηθήσῃ διὰ τῶν δραστηρίων ἐκῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἧς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714, Ἀπριλίου 29.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 195-6 n° 7.)

puternicul Dumnezeu să te păzească fără boli, bucuros, sănătos și mai presus de tot protivniul.

Douăenerate scrisori ale Fericirii Tale le-am primit, din care aflând buna-Ți sănătate, am înălțat mulțămiri lui Dumnezeu cel care Te ține și Te păzește.

Seriind Fericirea Ta despre jalnica întâmplare a Domnului Basarab (a cărui așa de mare catastrofă nu puțin ne-a întristat), spui și ne îndemni ca după putere să ajut și să lucrez împreună; dar ajutorul Luminăției Sale n'a atârnat de aiurea decât de la mila dumnezeiască, și, așa fiind, Fericirea Ta (ale cărei rugăciuni neîndoielnic că sunt primite lui Dumnezeu) poți să ajuți mai mult decât oricine. Totuș nu voin lipsi în chip potrivit și fără primejdie să și ajut după putință cu socoteală, și prea-bunul Dumnezeu (a cărui putere se desăvârșește în lipsa de puteri) să ajute prin rugăciunile cu efect ale Fericirii Tale, ai cărei ani să fie de la Dumnezeu cât de mulți și cu totul fericiri.

Al Fericirii Tale cu totul la poruncă:
1714, Aprilie în 29.

Ioan Mavrocordat.

DLXXXVI.

1714,
Main.

Privilegiul lui Nicolae Mavrocordat pentru „biserica noastră părintească din insula Chios, în enoria zisă Atzike, zisă și de sus și a lui Balsarino, cu hramul sfintei mari mucenice Chiriaca“, pe care o închină Sfântului Mormânt pentru pomnirea sa, a tatălui și a maicei, Sultana.

Ἰωάννης Νικόλαος Ἀλεξάνδρου Βοεβόδας, ἐλέφ Θεοῦ Αὐθέντης πάσης Μολδαβλαχίας.

Τὸ τῆς ἐλεημοσύνης θεϊοτάτου χρῆμα διὰ πάντων μέν, ἐξαιρέτῃ δὲ τρόπῳ ἐν ἱεροῖς ναοῖς καὶ σεβασμιωτάτοις μοναστηρίοις σὺν καθαρῷ συνειδᾶτι, εὐλαβεῖ τε καὶ θαψιλεῖ φρονήματι διενεργούμενον, ἀμύθητον ὁσὴν τὴν λουιτέλαιαν τοῖς ἡδέως καὶ ἐτοίμως περὶ τοῦτο διακειμένοις ἐπιμνηστεύεται, τὴν τε ὁδὸν τοῦ εἴου διανύουσι καὶ τῶν τῆδε μεθισταμένων· οὐδενὶ γὰρ τῶν πάντων, κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν, οὕτως ὡς ἐλέφ Θεοῦ θεραπεύεται, ἔτι μηδὲ οἰκειότερον ἄλλα τοῦτου Θεοῦ, οὐ ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύεται. Ἀμέλει τοι οἱ ἐπ' εὐσεβείᾳ σεμνυνόμενοι καὶ μάλιστα οἱ ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας θεόθεν ἐπιτετευχότες τοὺς τῆς εὐπορίας ῥύακας πολλῶν δεομένων ταῖς δεξαμεναῖς ἡφειδῶς ὡς οἶόν τε ἐποχετεύειν ὀφείλουσιν, ἐν οὗτο τὸν θεῖον ἔλεον ἐπισπώμενοι φρουρὸν καὶ ὑπέρμαχον τὴν πανοθενεστάτην τοῦ Θεοῦ κηδεμονίαν ἐαυτοῖς ἐπικτήσωσιν. Τοῦτου γὰρ ἕνεκα καὶ οἱ ἱερεῖς, κατὰ τὸ παλαιόν, ἔλαιον ἐχρίοντο καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ προφῆται· σύμβολον καὶ γὰρ τῆς θείας φιλανθρωπίας τὸ ἔλαιον ἔχοντες, ἐλέφ τὸ θεῖον θεραπεύειν ὀφείλοντες διετέλουν. Διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐν πολλοῖς πολλάκις καπ' αὐτῶν, ὡς εἶπειν, τῶν σπαργάνων τῆς θείας εὐμενείας καὶ δωρεῶν παντοίων πειραθέντες, καὶ τῶν οἰάκων τῆς θεοφρουρήτου ἡγεμονίας τῆς Μολδαβίας ἄνωθεν ἐπειληγμένοι, πίστεσι καὶ ἐλεημοσύναις τὴν εὐεργέτην καὶ ἀγαθοπάροχον Θεὸν γεραίρειν καὶ εὐχαριστεῖν περὶ πολλοῦ ποιούμεθα, καὶ πάνυ προθύμως

ἔχομεν ὅπως θαρρόμεντες τὴν ἄρεσιν τῶν πλημμελημάτων καὶ παραπτωμάτων ἡμῶν αἰτώμεθα, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀντίληψιν ἀδιαλείπτως ἐπιχορηγεῖσθαι ἐπικαλώμεθα.

Ἀναπολοῦντες τοίνυν κατὰ νοῦν τὴν τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἐκείσε σεβασμιωτάτων τόπων χρεῖαν, ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν διὰ τὰς κατεπειγούσας καιρικὰς περιστάσεις, καὶ ὅτι πᾶσα ψυχὴ εὐσεβεῖν αἰρουμένη σωτηρίας τε χρῆζουσα οὐ τὴν τυχοῦσαν σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν δεικνύναι καὶ τὴν δυνατὴν χειραγωγίαν ἔργῳ τε καὶ λόγῳ προσάγειν ἐπάναγκες, ἅτε δὴ τὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν σπέρματα μυστηριωδῶς ἐκείσε γεωργηθέντα τῇ μετὰ σαρκὸς τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίᾳ καὶ πᾶν ὁτιοῦν ἀγαθὸν ἐντεῦθεν ἀναβλύσάν κείς πᾶσαν τὴν περίγειον λήξιν ἐφαπλωθέν, οὐχ ἥπως εὐλαβῶς περὶ τοὺς ἱεροὺς καὶ θεοθαδίστους ἐκείνους τόπους διακείμεθα, ἀλλ' ἐτοίμως ἔχομεν κατὰ τὴν ἐγχωροῦν καὶ χεῖρα βοήθειας ὀρέγειν καὶ ἐπαρκεῖν ὅπωςδὴπως ταῖς κατεπειγούσαις ἀπορίαις καὶ ἀνάγκαις ταῖς ἀδιακόπως ἐπιφορτιζομέναις τοῖς τε ἐνθέοις ἐκείνοις ἐνδαιτιήμασι καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς συνασκουμέναις καὶ μονάζουσιν αἰδεσιμωτάτοις καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν, ἐπὶ συντηρήσει καὶ φιλοκαλίᾳ τῶν ἁγιαστικῶν τοῖς εὐσεβεῖσι προσκυνημάτων. Οὐκ ἔνι γὰρ ἐκεῖνα ἄλλως σώζεσθαι καὶ διαμένειν, εἰ μὴ ταῖς ἐλεημοσύναις τῶν ἀπανταχοῦ ὁρθοδόξων.

Ὅθεν δεῖν ἔγνωμεν τὴν ὃν κεκτήμεθα σεβάσμιον ναὶν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ κτητορικῇ δι' αἰῶν καὶ νομίμῳ πατρικῇ διαδοχῇ (παρὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἐκλαμπροτάτου, θεοσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου Ἐξ ἀποβόρητων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, κυρίου Ἀλεξάνδρου, τοῦ καὶ ἡμῶν αὐθέντου καὶ γεννήτορος σεβασμιωτάτου καὶ γεραρωτάτου), ὡς διασαφούσι τὰ κτητορικὰ περὶ τούτου γράμματα, προσηλῶσαι καὶ ἀφιερώσαι μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ καὶ περὶ αὐτῶν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ, πατριαρχικῇ καὶ ἀποστολικῇ Θρόνῳ χρηματίζοντι, καὶ μητρὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ μνημόσυνον αἰώνιον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν τε ἡμετέρων γεννητόρων καὶ ἡμῶν, καὶ ἀπόλαυσιν τινα καρποφορίας καὶ βραχὺν πόρον διακινδυνήσεως τῶν ἐν ἀνάγκαις καὶ ἐνδείαις ἁγίων ἐκείνων τόπων.

Τούτου χάριν, διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου αὐθεντικοῦ χρυσοβούλλου ἐπικυροῦντες ἀποφαινόμεθα ὅτι τὴν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ διατελοῦσαν πατρικὴν ἡμῶν ἐκκλησίαν, κατὰ τὴν ἐνορίαν Ἀττικὴν λεγομένην κειμένην, τὴν καὶ ἄνω καὶ τοῦ Μπαλασρίνου ἐπονομαζομένην, καὶ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς, ὡς θεῖον ἐλέει τανῶν πρωτεύοντες ἡμεῖς ἐν ὅλῃ τῇ πατρικῇ ἡμῶν οἰκίᾳ κατὰ τὰ εἰωθότα καὶ καθήκοντα τοῖς πρωτοτόκοις πρηνόμια καὶ δίκαια τῆς πρωτοτοκίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ περιβλέπτου ἄρχοντος Μεγάλου-Λογοθέτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Μεγάλου-Ἑρμηνέως τοῦ βασιλικοῦ κράτους, κυρίου Ἰωάννου, τοῦ καὶ ἡμῶν παμφιλτάτου καὶ ἀξιοπρεπεστάτου αὐταδέλφου, εἰς τοῦτο τὸ θεοφιλὲς ἔργον συναινοῦντες μετ' ὅσης σπουδῆς καὶ προθυμίας, ἀντιθέμεθα καὶ ἀφιερούμεν τῷ ἁγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ μετὰ πάσης τῆς περισχῆς αὐτῆς καὶ τῶν κελλίων καὶ ὁσιτίων καὶ τῶν ὑποστατικῶν καὶ κτημάτων αὐτῆς, τῶν τε ἐνδον τῆς πόλεως καὶ τῶν ἔξωθεν, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, ὥστ' εἶναι τε καὶ διατελεῖν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὑπὸ τὴν δεσποτείαν καὶ διοίκησιν τοῦ νῦν τε μακαριωτάτου, σοφωτάτου καὶ ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίου κυρίου Χρυσάνθου, τοῦ σεβασμιωτάτου πατρὸς, καὶ πάντων τῶν καθεστῆς ἀλληλοδιαδόχως μακαριωτάτων Πατριαρχῶν, μετόχιον τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ ὃν καὶ ὀνομαζόμενον, καὶ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ ὡς ἂν δόξειεν τῇ αὐτοῦ Μακαριότητι συμφέρον, ὡς κυρίῳ καὶ ἐξουσιαστῇ.

Ἡμεῖς δὲ καὶ ὁ ἐνδοξότατος καὶ περιβλέπτος ἀδελφὸς ἡμῶν Μέγας-Λογοθέτης καὶ Μέγας-Ἑρμηνεύς, καὶ οἱ υἱοὶ καὶ οἱ συγγενεῖς ἡμῶν καὶ πᾶς ὅστις οὖν ἀμωσγέπως οἰκείων καὶ ξένων οὐκ ἔχομεν οὐδ' ἠντινασοῦν μετοχὴν καὶ ἐξουσίαν, οὔτε ἐν τῇ διαληφθείσῃ ταύτῃ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ, οὔτε μὴν ἐν τοῖς κτήμασι καὶ ὑποστατικοῖς αὐτῆς, ἀλλ' ἀνέπαφα καὶ ἀναπόσπαστα καὶ ἀκταζήτητα ὑπάρχειν παρὰ παντὸς προσώπου, ἅτε δὴ ἅπασι τῷ ἁγίῳ καὶ θεοδέχμονι Τάφῳ τοῦ Κυρίου παρ' ἡμῶν ἐγκαρδίῳ πόθῳ καὶ εὐλαβείᾳ διαθέσει προσηλωθέντα καὶ δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, ἵνα μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα ἡμῶν καὶ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἡμετέρων γεννητόρων, τοῦ τε ἐκλαμπροτάτου, ὡς εἴρηται, εὐσεβεστάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου Ἐξ ἀποβόρητων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς ἐκλαμπροτάτης καὶ θεοσεβεστάτης μητρὸς ἡμῶν καὶ αἰδεσίμου δεσποίνης, κυρίας κυρίας Σουλτάνας, διὰ παντὸς ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ὅπως εὖρωμεν εὐκαιρον βοήθειαν παρὰ τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει ἐν Τριάδι ὑποστάσει ἀσυνγχύτως καὶ ἀμερίστως καὶ θεοσώφως προσκυνουμένου Θεοῦ, καὶ παράκλησιν σωτήριον.

Ὅθεν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμετέρον αὐθεντικὸν χρυσοβούλλον, ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι

ἡμετέρῳ θεδαιωθέν, καὶ ἀπεδόθη τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ ἡμῶν πατρὶ, σεβασμωτάτῳ Πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων, κυρίῳ κυρίῳ Χρυσάνθῳ εἰς διγενεὴ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν καθέδρῳ, ἤτοι ἐν Γιάσιῳ, ραψιδ', κατὰ μῆνα Μαΐου.

Ἰω. Νικόλαος Βοσβόδας.

(Legrand, v. c., pp. 117-9, n° 79; Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui Manuil Ghedeon.)

DLXXXVII.

1714,
5 Maiu.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre urările acestuia pentru întărirea în Domnie.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρυσάνθον εὐχαριστοῦντος διὰ τὰς πατριαρχικάς εὐχὰς ἐπὶ τῷ χορηγηθέντος αὐτῷ αὐτοκρατορικῷ μπερατίῳ κ. τ. λ.

1714, Μαΐου 5.

Τίμιον καὶ σεβάσιμον γράμμα τῆς Μακαριότητός της ἀσμένως ἐλάβομεν καὶ, πληροφορηθέντες αὐθὺς τὴν πολυπλόκτον ἡμῖν ὕψειαν της, ἀπὸ θαθέων καρδίας ὑπερεχάρημεν· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς πατριαρχικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὧν ἕνεκα καὶ πλείστας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ Μακαριότητι της· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα, καὶ ἔτι ὅσῃν χαρὰν ἔλαβεν ἡ πατριαρχικὴ αὐτῆς φιλοστοργία, ἐνηγγηθεῖσα τὴν καθολικωτέραν ἐπιθεβαίωσιν τῆς Ἀθηντίας μας διὰ τοῦ βασιλικοῦ μπερατίου καὶ καθεδαιώ, ὅπου προσεκορίσατο ἡμῖν ὁ ἐνδοξότατος Χασικί-'Αγας τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν ἄνακτος· καὶ κατὰ τοῦτο, θέσποτά μου, οὔτε ἀμφιβάλλομεν, οὔτε διστάζομεν· ἡξέβρομεν γὰρ καλῶτα πὼς ἡ Μακαριότης της εἶναι ἀρχήθεν φίλος, εὐχέτης τε διάπυρος καὶ καλοθελήτης παντός τοῦ οἴκου μας· ὁ ἅγιος Θεὸς μόνον νὰ ἐπιβραβεύῃ αὐτῇ ὕψειαν πολυχρόνιον καὶ ἀμειψάπτωτον, διὰ νὰ τὴν ἔχωμεν καὶ καθεξῆς πυσιματικὸν μας πατέρα καὶ εὐχέτην.

Ἐγχειρίσαμεν καὶ τὸ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα πατέρα μου σεβασμιόν της, καὶ θέλει λάβῃ τὴν ἀμειψάπτωτον ἀνταπόκρισιν.

Ἐδέχθησαν ταπεινῶς τὰς δεσποτικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της· ἡ τε Δόμνα μας καὶ οἱ οἱ μας καὶ ἀπαξάπαντες πανευλαβῶς τὴν προσκυνούσι καὶ τὴν ἱερὰν δεξιάν της ἀσπάζονται.

Νεώτερον κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν, οὔτε ἀπὸ Βασιλευούσης, οὔτε ἄλλοθεν ἄλλῃ, ἅταν μὰς τύχῃ, θέλομεν τὸ κοινοποιήσῃ καὶ τῇ Μακαριότητι της· ὅς μὴ μὰς λείπῃ δὲ καὶ αὐθὺς σεβασμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφεστῇ ἡμῖν ὕψει καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν δέῳ παντί.

ρψιδ', Μαΐου ε'.

Serisoarea lui Ștefan Cantacuzino către Hrisant, mulțămind de rugăciunile patriarhicești pentru beratul împărătesc ce i s'a dat, ș. c. l.

1714, Maiu în 5.

Cinstita și venerata scrisoare a Fericirii Tale am primit-o cu plăcere și, aflând din nou despre prea-dorita nouă sănătate a Ta, din adâncurile inimii ne-am preabueurat; am primit cu evlavie și părinteștile-Ți rugăciuni și binecuvântări, pentru care ne cunoaștem recunoscători Fericirii Tale; am cunoscut și cele însemnate în serisoarea aceia, și câtă mulțămire a avut părinteasca-Ți iubire, aflând de mai deplina întărire a Domniei noastre prin beratul împărătesc și caftanul pe care ni l-a adus prea-slăvitul Hasechi-Aga al puternicului nostru Împărat; și, întru aceasta, stăpâne, nu stăm nici la inoială, nici la cumpănă; căci știm foarte bine cum că Fericirea Ta ești dintru început prieten, rugător călduros și binevoitor a toată casa noastră; numai Sfântul Dumnezeu să-ți întărească sănătatea întru mulți ani și netulburată, ca să Te avem și de acuma părinte duhovnicesc al nostru și rugător.

Am dat și venerata-Ți serisoare către prea-slăvitul dumnealui părintele mieu, și vei primi în schimb răspunsul.

Am primit cu smerenie stăpâneștile Tale rugăciuni și binecuvântări; Doamna noastră și fiii noștri și toți cu toată evlavia Ți se închină și-Ți sărută sfințita dreaptă.

Lucru mai non deocamdată n'avem, nici de la Țarigrad, nici de aiurea; dar, când ni se va întâmplă, Ți-l vom împărtăși și Fericirii Tale; ci să nu ni lipsească iarăș venerata-Ți serisoare ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți nouă dorită și de părinteștile Tale rugăciuni, care să ni și fie ajutoare în toată viața.

1714, Maiu în 5.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος
οὐδὲ κατὰ πνεῦμα
καὶ ὁλως ἑτοιμος εἰς τὰς προσταγὰς.
Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 140-1, n° 70.)

Al Fericirii Tale
fiu duhovnicesc
și eu totul gata la poruncă.
Io Ștefan Cantacuzino Voevod.

DLXXXVIII.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre rămânerea acestuia la București până va încetă „tulburarea Bucureștilor“ și alte lucruri privitoare la greutățile fratelui său și la situația Brâncoveanului.

1714,
20 Maiu.

„Foarte minunat și foarte euminte face mintea Ta cea preaînțeleaptă că așteaptă să aște sfârșitul tulburărilor din București. „Și despre vestea lui „privitoare la grija ce o are preaînălțatul Domn de țară și de săraci“, cu toată „marea neputință și greutățile ce apasă (ajute-l Dumnezeu)“, despre bunăvoința și curata iubire frățească ce are către el“ și zăbava „banilor datoriti lui“, despre „ceia ce spui Fericirea Ta să ajut: fii sigur că la locurile folositoare nu va lipsi ajutorul mieu după putere, cu chip potrivit și cu socoteală, arătându-Ți că vrăjmașii cari au părât nu cată la alt sfârșit decât să-și ducă la capăt secul“.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νόταρα.

Μακαριώτατε καὶ Θεοσεβέστατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἡσυχίαν, εὐθυμίαν, ὁρίαν καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου. Σεβασμόν γράμματι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῇ σφύρῃ καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ὅριζει ἡ Μακαριότης αὐτῆς ὅτι, παρούσης τῆς ταραχῆς τοῦ Βουκουρεστίου, ἀπερχομένη εἰς τὰ ἐκείσε, ὁ σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὰ ὅδε χωρὶς ἀρχαπορίας. Πολλὰ θαύμαστά καὶ φρονιμώτατα κάμνει ἡ συνετικωτάτη αὐτῆς φρόνησις ὅπου προσμένει νὰ ἀκούσῃ τὸ τέλος τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ταραχῶν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ κινήσῃ πρὸς τὰ ἐκείσε. Ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν ἑραχεί, καθὼς ἐφιέμεθα, καὶ νὰ μεθεξωμεν τῆς συνομιλίας τῆς, ἧς οὐδὲν μοι ἡδύτερον σημειώονουσα πρὸς τοῦτοις ἡ Μακαριότης αὐτῆς τὴν φροντίδα ὅπου ἔχει ὁ ὑψηλότατος Αὐθέντης ὑπὲρ τοῦ τόπου καὶ τῶν πτωχῶν, φανερόναι τὴν ἄκραν ἀδυναμίαν καὶ τὰς δυσχερίας ὅπου ἐπίκεινται. Εἰς τὰ ὅποιον τι ἄλλο νὰ εἰπῶμεν παρὰ ἢ ἐξ ὕψους πρόνοια διὰ τῶν δραστηρίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ ἐνδυναμῶνῃ τὴν Ὑψηλότητα αὐτοῦ, ὅπου νὰ ἡμυρῇ νὰ ἀπαντῇ εἰς τὰ τόσα ἀλλεπάλληλα ὅρη; Διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ τῆς Ὑψηλότητος αὐτοῦ εὐνοίαν καὶ καθαρὰν ἀδελφικὴν στοργήν, παντελῶς δὲν ἀμυδιάλλω. Εἰς τοῦτο δὲ ὅπου δὲν ἔγινε τελεία ἡ ἀποπλήρωσις καὶ ἀποστολὴ τῶν χρεωστούμενων¹ μοι ἄσπρων, ἡμυρᾷ νὰ γένῃ ἡ διόρθωσις μὲ τὸ νὰ ἀναγκάσῃ ἡ Μακαριότης αὐτῆς τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα νὰ κάμῃ ἐν ἑραχεί τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιλοίπων. Διὰ ἐκείναι ὅπου ὁρίζει ἡ Μακαριότης αὐτῆς νὰ συνδράμῃ, ἃς εἶναι βεβαία πὼς εἰς τόπους ὠφελήμονας δὲν θέλει λείψῃ ἢ κατὰ τὰ δυνατόν συνδρομή μου, μὲ τρόπον ἐπιτήδειον καὶ ἐσκευμένως, φανερώνοντας ὅτι οἱ ἐναντίοι ὅπου διέβαλον καὶ ἐσυκοφάντησαν, δὲν ἀπέβλεπον εἰς ἄλλον τέλος παρὰ εἰς τὸ νὰ φέρονι εἰς ἔκδοσιν τὸν σκοπὸν τούτῳ. Τὴν φροντίδα τοῦ Ἁγίου Τάφου ὅτι τὸ κρίνω διὰ χρέος ἀπαραίτητον τὸ νὰ τὴν ἔχω, δὲν κάμει χρεῖαν νὰ τὸ φανερώσω τὴν σύνεσιν αὐτῆς, διότι γνωρίζω πὼς δὲν τὴν λανθάνει. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ ἄγαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1714, Μαΐου 20.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

Ὁ ἐνδοξότατος Ἐσάδ-Ἐφέντης καὶ μουντεζίμπασης ἀκριβῶς χαίρει τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα. Ἀς εἶναι εἰς εὐδοσίαν αὐτῆς ὅτι ὁ πανιερώτατος καὶ θεοσεβέστατος ἅγιος Χαλκηδόνος

¹ Legrand: ἀπεπληρώμενων.

διὰ βασιλικῶς ὁρισμοῦ ἐδιορίσθη νὰ πηγαίνῃ νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἐλαβὼν καὶ τὴν βοῦταν καὶ ὑπερχαριστῶ.

(Bibl. Ae. Rom., copiiile d-lui M. Gedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 116-7, n° 78.)

DLXXXIX.

Constanti-
nopol.
1714,
6 Iunie.

Ieroteiu Comnen, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre dorința sa ca să sprijine pe lângă Ștefan-Vodă Cantacuzino pe egumenul Teoclit de la Chalke, care vine pentru eleimosine.

Ἐπιστολὴ σιστατικὴ Ἱεροθέου Κομνηνοῦ, Μητροπολίτου Δρόστρας, πρὸς τὸν Χρυσάνθον ὅπως συστήσῃ εἰς τὸν Στεφάνουδα τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς Παναγίας, ἐπὶ συλλογῇ ἐλεημοσυγῶν περισχόμενον κ. τ. λ.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ κὺρ Χρυσάνθῳ, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ ἐδαφίῃ προσκύνῃσιν.

Ἐπειδὴ καὶ, διαμνηθεὶς παρὰ τοῦ παναγιωτάτου κὺρ Κοσμά, ἦλθον σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν παναγίων τῆς Ἱμετέρας Μακαριότητος, δέσποτά μου σεβασμιώτατε, δὲν ἔλειψα παρὰ ὁποῦ καὶ ἐντεῦθεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως νὰ προσκυνήσω δι' εὐτελῶν χαρακτήρων τὸ ὄψος τῆς Σῆς Μακαριότητος καὶ μάλιστα ὁποῦ ἔτυχε καὶ κομιστὴς φίλος πιστὸς καὶ καλὸς, ὁ κατηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐν Χάλκῃ, ὁ ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Θεόκλητος· ὅστις ἔρχεται αὐτῷ σηνωθούμενος ὑπὸ πολλῆς καὶ μεγάλης τῆς ἀνάγκης· διότι, μετὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην πυρκαϊάν, ἐν ἣ καὶ τὸ μέγαλον τοῦ μοναστηρίου τῆς Θεοτόκου, τὸ ἐν Γαλατᾷ πυρρίκυστον, εἰς ἑῶρα γεγέννηται, ἐξωδίασα, τὰ μὲν θανεισθεῖς, τὰ δὲ ἐξ οἰκείων, τὰ δὲ δι' ἐνεχόμενων τῶν ἰδίων σκευῶν τῆς μονῆς, καὶ τὸ ἀνέκτισεν ἐκ ἑῶρων εἰς ὄψος καὶ κάλλος θαυμάσιον, καὶ ἔμεινε νὰ χρεωστῇ ὑπὲρ τὰ χίλια τρόσια· νὺν αὖθις, εὐθὺς ὁποῦ ἐτελειώθησαν, συνέβη μεγίστη πυρκαϊὰ καὶ ἐνεπρήσθησαν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτὰ (φεῦ τῆς δυστυχίας!), μετὰ πλείστης ζημίας, συμπορηθέντων καὶ τῶν ἐντὸς πάντων ἀναγκασόμενος ὅμως ὑπὸ τῆς ἐξουσίας νὰ τὰ ἀνακτίσῃ, ἢ νὰ πωληθῇ ὁ τόπος, τρέχει αὐτοῦ εἰς τὴν πηγὴν τοῦ ἐλσόντος, τὸν ὑψηλότατον καὶ σαφώτατον ἡγεμόνα. Ὅθεν καὶ γὰρ δεομαι καὶ παρκακῶ τὴν ὑμετέραν κάλοκαγαθίαν ἵνα ἀποδέξηται αὐτὸν καὶ συνδράμῃ προβόμως, τὰ μὲν πρὸς τὸν Ὑψηλότατον συνδραμεύσα, τὰ

Serisoare de recomandatie a lui Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Hrisant ca să recomande lui Ștefan-Vodă pe egumenul mănăstirii Precistei din Chalke, care cutreieră pentru strângerea de eleimosine, ș. c. l.

Prea-fericitului, prea-înțeleptului și preasfințitului părinte și Patriarhal sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, domnului domn chir Hrisant, închinăciunea cu evlavie și până la pământ.

De oare ce, chemat de preasfințitul chir Cosma, am venit cu Dumnezeu și cu rugăciunile preasfinte ale Fericirii Tale, stăpâne al meu prea-venerat, n'am lipsit ca și de aici, din Constantinopol, să nu mă închin eu slove simple înălțimii Fericirii Tale; și mai ales că s'a întâmplat și aducător credincios și bun, categumenul veneratei mănăstirii a preasfintei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu din Chalke, cel întru ieromonahi chir Teoclit; care vine acolo mânat de multă și mare nevoie a ei; pentru că, după acel foc grozav, în care a ars până la pământ și metohul mănăstirii Născătoarei de Dumnezeu cel din Galata, a cheltuit, parte împrumutând, parte din banii lui, parte prin zălogirea odoarelor chiar ale mănăstirii, și l-a ridicat din nou din temelie la înălțime și frumuseță minunată, și a rămas dator cu peste o mie de lei; acum din nou, tocmai când se isprăvise, s'a întâmplat focul cel mai mare, și s'au aprins și acestea ca și altele (vai, ce nenorocire!), cu cea mai mare pagubă, mistuindu-se și toate cele din lăuntru; ci, silit de cârmuire să facă din nou ori să se vândă locul, merge acolo la izvorul milei, la prea-înălțatul și prea-înțeleptul Domn. Deci și eu mă rog și poftesc bunătatea Fericirii Tale ca să-l primești și să-l ajuți cu grabă, pe de o parte la prea-înălțatul Domn, iar, pe de

δὲ πείθονσα τὸν αὐτόθι Τυρολλόης¹ (sic), ἐπιστατοῦντα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀαρών-Βόδα, ὅστις ἔχει ἀποκοπὴν νὰ δίδῃ κατ' ἔτος ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο γρόσια διακόσια. Τώρα ὁμῶς, ἐπειδὴ καὶ ἀνάγκη κατεπείγει, νὰ δώσῃ καὶ μερικῶν χρόνων προλαμβανόντων ἀποκοπὰς, ἣ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ βοηθήσῃ ὅπου εἰς τὸ πρότερον γεγονὸς ἐπὶ τῇ ἀνακτίσει τοῦ μετοχίου χρέος νὰ ἀποπληρωθῇ, καὶ νῦν αὖθις νὰ ἀνακτισθῇ δεῦτερον ἤδη πυρποληθέν· ὅτι ἀπ' αὐτὸ κυβερνᾶται τὸ μοναστήριον, καὶ, ὅταν αὐτὸ λείψῃ, εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγουν οἱ πατέρες, καὶ ἀντὶ (sic), νὰ κλεισθῇ καὶ νὰ μείνῃ κενὸν ἀνθρώπων καὶ ἔρημον. Δέσμαι οὖν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος ἅς προφθάσῃ ἡ δοῦθαιά τῆς, καὶ θέλει ἔχει θεόθεν μεγάλους μισθοὺς.

Πρὸς τοῦτοις τὴν παρακαλῶ, ἐπειδὴ καὶ φθάνει ἡ προθεσμία τῆς ὁμολογίας, ἣτις ἐστὶν ἡ πρώτη τοῦ Αὐγουστοῦ, ἣν εἶναι ὁρισμός τῆς, νὰ γράψῃ τῷ καθηγουμένῳ, γέρω Αθανασίῳ, ἢ ἄλλῳ τινι, νὰ μὲ χαροποιήσῃ μὲ τὴν δόσιν τῶν πεντήκοντα γροσίων, ἥτοι τὸ διὰφορον. Μὲ θάρρος γράψω, διότι γινώσκει ἡ Μακαριότης σας πῶς ἐδῶ ἔχω πολλὰ ἔξοδα, μάλιστα ὅπου ὁ θανὼν Ἑρακλείας ἔφησε μίαν μου ὁμολογίαν, βιάιν καὶ ἄδικον, καὶ ἡναγκάστην νὰ δώσω διὰ ἐκείνην πυργεῖα τέσσαρα, καὶ, ὅντως, δούς ταῦτα, ἐξώφλησα καὶ ἔλαβον αὐτήν, μεγίστην ὅπουσας ζημίαν· μόνον ἡ εὐχή σας νὰ μὲ βοηθήσῃ, καὶ ἅς ἔχω συγγνώμην. Τὰ ἔτη τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος εἴσαν παρὰ Θεοῦ πολλὰ καὶ πανεύτυχα. Αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπρόσδεκτα αὐτῆς εὐχαὶ εἴηράν μοι ὡς φυλακτήριον.

Ἀφιδ', Ἰουνίου 7'.

Τῆς Ὑπερέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος εὐλαβητικὸς καὶ εὐγνώμων καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ὁ Δρόστρας Ἱερόθεος.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui Manuil Ghedeon.)

DXC.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea unui Turc cu porunci și plecarea-i la Hotin.

1714,
8 Iunie.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Βοεδοδά πρὸς Χρύσανθον περὶ τῆς γενομένης τῷ τζανουλάρ-εμίνῃ ὁποδοχῆς καὶ ἀναχωρήσεώς του ἀπὸ Χοτινίου.

1714, Ἰουνίου 8.

alta, înduplecând pe cel de acolo chir..., care stă în fruntea mănăstirii lui Aron-Vodă, care are ruptură să dea pe an aici la mănăstirea aceasta două sute de lei. Ci acum, când și nevoia împinge, să dea soroace pentru câțiva ani înainte, ori și de la el să ajute ca să se plătească la cea d'întăiu datorie făcută la clădirea metohului și acumina din nou să se clădească după arderea cea de-a doua; căci de acolo se cărmuiește mănăstirea, și, dacă lipsește metohul, e nevoie să fugă părinții și să se închidă, și să rămâie goală de oameni și pustie. Mă rog deci de Fericirea Ta ca să-i vie ajutorul Tău, și vei aveâ de la Dumnezeu răsplată mare.

Pe lângă aceasta Te rog, pentru că și sosește sorocul zapisului, care e la 1-in August, dacă voiești să scrii categumenului, bătrânului Atanasie, ori altui cuiva, ca să mă bucure cu darea celor cincizeci de lei, ori dobânda. Seriu cu încredere pentru că știi Fericirea Ta că aici am multe cheltuieli, mai ales că răposatul de Heracleia a lăsat un sinet al mieu, silnie și nedrept, și am fost silit să dau pentru acela patru pungi, și, cu adevărat, dându-le, am plătit și l-am luat, suferind prea-mare pagubă; numai rugăciunea Ta să mă ajute, și să am iertare. Anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu mulți și cu totul fericiți. Iar preasfintele și de Dumnezeu primitele Tale rugăciuni fie-mi ca talisman.

1714, Iunie în 7.

Al Fericirii Tale Prea-Venerate cel evlavios și recunoscător și gata la poruncă.

Ioroteiu de Dristra.

Scrisoarea lui Ștefan Cantacuzino Voevod către Hrisant, despre primirea făcută lui Ceașlăr-Emini și plecarea-i la Hotin.

1714, Iunie în 8.

¹ Kòp...?

Τὸ ἀπὸ τῆς α' τοῦ ἐνεστώτος γεγραμμένον τίμιον καὶ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν καί, πληροφρηθέντες τὴν πολυπόθητον ἡμῖν ὕγειν καὶ εὐρωστίαν τῆς, ἀπὸ θαθέων καρδίας ὑπερ-μεγάρημεν· ἦν διαφυλάττοι ὁ Κύριος καὶ κα-θεξῆς ἀμετάπτωτον.

Ἐγνώμεν ἐπομένως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειού-μενα· καὶ ὅτι: μὲν, λείπουσα ἔξω εἰς περιήγησιν ἡ Μακαριότης τῆς, οὐκ ἐποίησατο παρὰ πόδας τὴν ἀπάντησιν τῶν προγεγραμμένων μας· οὐ-δὲν πρὸς τοῦτο, δέσποτά μου, ἡμεῖς γὰρ οὐτε διστάζομεν, οὔτε ἀμφιβάλλομεν, ἀλλ' ἡξέυ-ρομεν καλῶτα τὴν ὅσπιν πατρικὴν ἀγάπην καὶ εἴνοιον ἔχει πρὸς ἡμᾶς, καὶ δὲν δύνανται τὸ θραδέως ἢ ταχέως ἀνταποκριθῆναι μειῶσαι τὴν πρὸς αὐτὴν νύκλιν εὐλάβειαν μας· τοῦτο μόνον ἀληθῶς λέγομεν πῶς ὅσον συγκρίτον ἀπολαμβάνομεν γραμμάτων σεβασμίων τῆς δηλωτικῶν τῆς ὕγειας τῆς, τοσοῦτον περισσό-τερον χαίρομεθα. Ὅτι δὲ καὶ ὁ ἐνδοξότατος τζαουσλάρ-ἐμίνης καὶ ἔφθασεν αὐτοῦ, καὶ ἀπεδήμησε καὶ εἰς Χοτίνιον, καὶ πάλιν εἶναι νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ αὐτόθι, εἴτα νὰ ἀπέλθῃ εἰς Βασιλεύουσαν, ἕως τῶρα λογαριάζομεν νὰ ἡκολούθησῃ καὶ ἡ ἀπὸ Χοτίνιου ἐπάνο-δός του.

Ὅριζι ὅμως πῶς εὐχαριστήθη παρ' ἡμῶν κατὰ πολλὰ· καὶ τί νὰ κάμωμεν, δέσποτά μου; Ἠξέυρομεν καλῶτα τί λογῆς πρέπει τοιοῦτους μεγιστάνας καὶ ἐξαιρετοὺς φίλους νὰ τοὺς ἀποδαῶμεθα καὶ νὰ τοὺς περιποι-οῦμεθα· ἀλλ', ἐπειδὴ καὶ ἡ τωρινὴ ἀποκατά-στασις τῶν πραγμάτων δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐδικὴν μας θέλησιν καὶ προαίρεσιν, τὸν ἐπε-ριποιήθημεν ὅσον ἐδυνήθημεν καὶ οὐ κατ' ἀξίαν· ἂν ἡ Ἐνδοξότης του ὅμως εὐχαριστήθῃ, τοῦτο εἶναι τεκμήριον τῆς φυσικῆς αὐτοῦ κα-λοκαγαθίας, καὶ ὅχι ἀποτελεσμα τῆς ἡμετέρας ἀνηκούσης ἀποδοχῆς. Πῶς ἀπεφάσισεν ἡ Μα-καριότης τῆς νὰ περιμείνῃ ἐτι αὐτόθι μερικὸν καιρὸν, καλῶς τὸ ἐπενόησε, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἔτι καὶ ἂς γένῃ. Πῶς δὲν ἔχει τίποτε νεώτερον νὰ μὴ σημειώσῃ, τὸ ἴδιον λέγομεν καὶ ἡμεῖς πῶς καμίας ἀξιόλογον εἰ-δησιν ἀπὸ ἀνένα μέρος δὲν ἔχομεν. Μὰς ἤλθοσι καὶ ἀπὸ Βασιλευούσης καλαράσῃδες, ἀλλ' οὐδὲν καινόν, ὥσάν ὅπου τὰ πάντα κατὰ τὸ παρὸν ἡσυχίαν καὶ ἡρεμίαν ἄγουσι καὶ νὰ εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς καὶ τέλος ἀγαθὸν εἰς τὰ πάντα. Ἐδέχθησαν τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς· ὁ δὲ ἐνδοξότατος ἄρχων πατήρ μου καὶ ἡ Δόμνα μας, μετὰ τῶν τέκνων μας, καὶ ἀπαξά-παντες εὐλαβῶς τὴν προσκυνῶσι, καὶ ταπεινῶς

Am primit sfințita-Ți scrisoare scrisă la 1-iu al acestei luni și, aflând de prea-dorita nouă sănătate și bună stare a Ta, din adâncul inimii ne-am prea-bucurat; pe care să Te păzească Domnul și de acuma nevătămat.

Am aflat apoi și cele însemnate acolo, și că, lipsind afară pentru cercetare Fe-ricirea Ta, n'ai făcut îndată răspuns la scrisese mele; nu e nimic, stăpâne, căci noi nici nu ne îndoim, nici nu punem la cer-cetare, ci știm prea-bine câtă părintească iubire și bunăvoință ai către noi, și răs-punsul răpede ori încet nu poate să scadă evlavia noastră către Tine; atâta numai spunem cu adevărat că, eu cât primim mai des veneratele-Ți scrisori vădind să-nătatea Ta, cu atâta mai din bielsug ne bucurăm. Iar că prea-slăvitul Ceauslăr-Emini a și venit aici, și a și plecat la Hotin, și iarăș este să se întoarcă într' acoace, iar apoi să plece la Țarigrad, până acum credem că a urmat și întoarcerea-i de la Hotin.

Spui însă cum că i s'a făcut multă bu-curie de către noi; și ce să facem, stă-pâne? Știm prea-bine cum trebuie pe ase-menea meghistani și prieteni de frunte a-i primi și a-i îngrijii; dar, de oare ce și starea de azi a lucrurilor nu se potrivește cu voința și aplecarea noastră, l-am în-grijit cum am putut, și nu cum se cădea; iar, dacă Slăvirea Sa a fost mulțămită, acesta e un semn al bunătății lui firești, și nu îndeplinirea primirii datorite de noi. Cum că Fericirea Ta Te-ai hotărât să mai aștepti puțin acolo, bine Te-ai eugetat, și fie după voia Ta. Că n'ai ceva mai nou să ni însemui, acelaș lucru îl spunem și noi, că n'avem vre-o știință vrednică de împărtășit, din orice parte ar fi. Ni-au venit și de la Țarigrad călărași, dar nimic nou, de oare ce toate sunt deocamdată li-niștite și pașnice, și să dea Dumnezeu și, bun săvârșit la toate. Am primit și here-tisirile și rugăciunile-Ți patriarhicești și binecuvântările; ci prea-slăvitul dumnealui tatăl mieu și Doamna noastră, en copiii noștri, și toți Ți se închină cu evlavie și-Ți sărută cu smerenie sfințita dreaptă; să avem și de acuma scrisoarea-Ți respectată, ca să ne bucurăm de sănătatea Ta și de părinteș-

τὴν ἱερὰν δεξιάν της ἀσπάζονται· ὡς ἔχομεν καὶ αὐθις σεβάσμιόν της, διὰ τὴν χαίρομεν ἐπὶ τῇ ὁρίσει καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

Ἀφ' οὗ, Ἰουλίῳ ἡ'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεδόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 142-3, n° 71.)

tile-Τὶ rugăciuni, care să și fie cu noi în toată viața.

1714, Iunie în 8.

Al Fericirii Tale (cu duhovnicească și cu totul la porunca:

Io Ștefan Cantacuzino Vocrod.

DXCI.

Dimitrie Iulianò, capuchehaie a Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre o afacere a acestuia care i-a fost recomandată de Domn (aceia a metohului nou din Chios; v. n° DLXXXVI).

Constanti-
nopol.
1714,
17 Iunie.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανοῦ καπουκε-
χαγιά Μολδοβλαχίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσ-
ποτα.

Τὴν Ὑπερέραν Μακαριότητα δουλικῶς προσ-
κυνῶ, δεόμενος κυρίου τοῦ Θεοῦ τὴν διατηρή-
σιν αὐτῆν εὐθυμον, ὡς καὶ παντὸς ἐναντίου
ἀνωτέρων.

Τὴ ἀπὸ τῆς λα' Μαΐου σεβάσιμον γράμμα
αὐτῆς ἔλαβον, καὶ διὰ τὴν ποθεινὴν ὁρίσαν
αὐτῆς τὸν Θεὸν ἐδόξεσα.

Διὰ τὴν σιγίλιωδες γράμμα ὅπου ὀρίζει· τὴν
ἐπιστατήσω διὰ τὴν λάβῃ τέλος, ἀγκαλὰ καὶ
ὁ ὑψηλότερος ἡμέτερος Αὐθέντης μὲ προστάζει
περὶ τοῦτου, πλην, καθ' ὅτι εἶναι καὶ ἡ ὑπό-
θεσις εἰς δουλεύουσιν τῆς Ὑπερέρας Μακαριό-
τητος, μετὰ πάσης χάριτος προθύμως θέλω
ὑπηρετῆσαι εἰς ἐξόρθωσιν τοῦ ζητουμένου, τὸ
ὅποιον θέλει γένει κατὰ τὴν θέλησιν τῆς
Ὑπερέρας Μακαριότητος, καὶ θέλει σταλθεῖ
αὐτοῦ, καθὼς διορίζει ὁ ὑψηλότερος ἐμὸς Αὐ-
θέντης, ὅπου μὲ τὰ ἄλλα γράμματα ὅπου
εἶναι τὴν γένουν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν
χρείαν.

Ὁ Πατριάρχης ἔδειξε πολλὴν προθυμίαν,
καὶ μὲ πολλὴν κοσμιότητα ἐπαίνεσε τὸν στο-
χασμὸν καὶ τὸ ἔργον τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμε-
τέρου Αὐθέντου καὶ τὸ ἐπιχείρημα καὶ τὸν
στοχασμὸν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος καὶ
ἐπαρτήγειλε τὸν Μέγαν-Χαρτοφύλακα Κυρίτζη
Ἀνδρονάκη τὴν τὰ συνθέσῃ καὶ τὴν τὰ τε-
λειώσῃ τὰ γράμματα καθὼς πρέπει· ὅστις δὲν
ἀρκετάλλω πῶς θέλει δάλλει ὅλην τὴν τὴν
ἐπιτηδεότητα. Ἐτι σημειώνει ἡ Ὑπερέρα
Μακαριότης ὅτι, ὄντας ἐν τῇ Τζεταζοβίχ,
ἔγραφε τὴν πρὸς ἐμὲ σεβασμίαν αὐτῆς ἐπι-
στολήν, ἀπὸ τόπου ὑψηλοῦ καὶ οἶον· ἀκρο-
στατῶν καὶ δὲν εἶναι θαυμαστὸν καθ' ὅτι ἀπὸ
τότου ὁ ὑψηλὸν τόπον ἐστοχάσθηκα καὶ εἶδε

Serisoarea lui Dimitrie Iulianò, capu-
chehaie a Moldovei.

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfin-
tite stăpâne.

Mă închin cu supunere Fericirii Tale,
rugându-mă de Domnul Dumnezeu să te
păzească în voie bună, sănătos și mai presus
de tot protivnicul.

Serisoarea-Ți venerată de la 31 Maiu
am primit-o, și pentru dorita-Ți sănătate
am slăvit pe Dumnezeu.

Pentru gramata pecetluită pentru care
poruncești să îngrijesc a lua săvârșit, deși
prea-înălțatul nostru Domn îmi dă învă-
țatură pentru aceasta, dar, de oare ce și
afacerea e pentru slujba Fericirii Tale,
cu toată bucuria cu grabă voi veghiu
pentru îndreptarea lucrului cerut, care se
va face după voia Fericirii Tale, și se va
trimete acolo, precum a orânduit prea-înăl-
țatul meu Domn, împreună cu celelalte
scrisori care sunt a se face de sinod, după
trebuință.

Patriarhul a arătat multă grăbire, și cu
multă enuiință a laudat gândul și fapta
prea-cucernicului nostru Domn și întreprinderea și engetul Fericirii Tale; și a
vestit pe Marele-Chartophylax chirigî An-
dronachi [Lambrinò] să alcătuiască și să
săvârșească scrisorile cum se cade; care
nu mă îndoiesc că-și va pune întru aceasta
toată îndemnarea. Îmi mai spui Fericirea
Ta că, fiind la Cetățuia, ai scris venerata-Ți
epistolă către mine, din loc înalt și, ca să
zic așa, călcând pe sus; și nu e de mirare
că de pe un loc așa de înalt te-ai gândit
și ai văzut și insula Chios și locul unde se
cuvénia să fie metohul Sfântului Mormânt.

καὶ τὴν Χίον, καὶ τὸν τόπον ὁποῦ ἤρμουζε νὰ γένῃ μετόχι τοῦ Ἀγίου Τάφου. Ὅμως τὰ τοιαῦτα παραμικρὰ εἶναι, παρακαλλόμενα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καθὼς τὸ γνωρίζει ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης, καὶ τὸ ὁμολογεῖ· καὶ μάλιστα ὅταν εἶναι συντροφισμένη ἡ ἐκκλησία μετὰ τὴν κοσμοπότητα ὁποῦ πρέπει.

Διὰ τὸν ἅγιον Χαλκηδόνος, ὁποῦ ὁρίζει πῶς δὲν ἀμυρῖσάλλει ὅτι θέλει συνδράμει εἰς αὐτὴν τὴν ὑπηρεσίαν της, ἐτζί ἤθελε κάμει ἀναμυρῖσάλλει· πλὴν λογιᾶσω νὰ τὸ ἐμαθεν ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης τοῦ ὅτι εἶναι μεμακρυσμένος ἡ Πανιερότης του, καὶ ἡσυχάζει εἰς τὴν Μητρόπολιν του, εἰς ταῖς Ἑρμολιαναῖς· μετὰ τὸ νὰ μὴν εἶναι τώρα χρεῖα ἀπὸ γνώσιν, καὶ ἀπὸ φρονίμους ἀνθρώπους· ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐκκλησία εἰς κυβέρονσιν πάντων, συνεννοήσῃ καὶ βουλή ἔτι ἐνός τινος. Ἀγκαλὰ εἰς τοῦτο θέλει εἰπεῖ: καὶ μὴ γὰρ εἶμαι Χριστός, νὰ τὸ ἐννοήσω. Ὅμως δὲν βλάπτει ἂν ἀπομένῃ καὶ ἐτζί σκοτεινὸν τοῦτο.

Κύριος ὁ Θεὸς νὰ πολυετὴ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους, μετὰ καὶ πάντων τῶν καταβυμίων.

αψιδ', Ἰουλίον ιζ'.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος,

ἐὐλαχῆς δοῦλος:

Δημήτριος Ἰουλιανός.

(Bibl. Ae. Rum., copiiiile d-lui Manuil Ghedeon.)

Dar asemenea lucruri sunt foarte mici, asămănate cu sinodul, precum știi Fericirea Ta, și o recunoști; și mai ales când e asociat sinodul cu acea cuviință ce trebuie.

Pentru Preasfințitul de Chalkedon, care spui că nu te îndoiești că te va ajuta în slujba Ta aceasta, așa ar face fără îndoială; cî socot că ai aflat Fericirea Ta că e departe Preasfinția Sa, și se odihnește în Mitropolia lui, la Hermoliana, căci acum nu mai e nevoie de cunoștință, și de oameni cuminți; căci e de ajuns numai sinodul pentru cărmuirea tuturor lucrurilor, cu învoirea și voia încă a unuia. Deși ar spune și la acestea: ci nu sunt eu Hristos ca să mă gândesc la asemenea lucru. Ci nu strică dacă rămâne și așa acest lucru în întunec.

Domnul Dumnezeu să dăruiască viață lungă Fericirii Tale și s'o fie în curs de mulți ani, împreună cu toate cele dorite.

1714, Iunie în 17.

Al Fericirii Tale

rob evlavios:

Dimitrie Iulianb.

DXCII.

1714,
Iulie (?).

Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre greutățile timpului și zăbava venirii lui.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρῶσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1714, Ἰουλίον (?).

Σεβασμιώτατον γράμμα τῆς ὑπετέρας πατρικῆς φιλοστοργίας κατὰ τὸ δέον ἡσπασάμενος ἔλαβον, καὶ περὶ τῆς θεοφρονήτου κάμοι ἐφετιωτάτης αὐτῆς ὑγίειας καὶ βώσεως ὡδὰς χαριστηρίου τῷ Κρείττονι ἀνέπεμψα.

Ἀνάμεσα εἰς τὴν γνησίαν καὶ κατὰ Θεὸν ἀγάπην ἂν μεσολαβῇ ἔσθ' ὅτι βραδύτης ἀμοιβαίων γραμμάτων διὰ διάφορα καιρικὰ περιστατικά, ἐτοῦτο, ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, οὔτε ἐμέμφθηκα, οὔτε μέμφομαι· ὅθεν τὸ αὐτὸ νομίζω νὰ κρίνεται καὶ παρὰ τῇ πολυμαθεστάτῃ αὐτῆς ἀγχινοῖα καὶ πατρικῇ εὐμενεία, καὶ δὲν θέλει με μεμφοθῇ ὁποῦ φαίνομαι ἀργὸς εἰς τὸ γράφειν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν στέρησιν τῆς ἀνηκούσης ὕλης· διατὶ τί ἔχω κατὰ τὸν πα-

Serisoarea lui Constantin Cantacuzino către Hrisant Patriarhul de Ierusalim.

1714, Iulie (?).

Prea-venerata serisoare a iubirii Tale părintești sărutând-o după cuviință am primit-o și pentru de Dumnezeu păzita și mie prea-dorita-Ți sănătate și bună stare am ridicat celui Atotputernic cântări de mulțămire.

În mijlocul iubirii Tale adevărate și după Dumnezeu dacă intervine vre-o încetinire a serisorilor dintre noi pentru unele împrejurări ale timpului, pentru aceasta, cât despre mine, nici nu m'am plâns, nici nu mă plâng; deci cred că tot așa judeci și înțelepciunea Ta cea prea-învățată și părinteasca-Ți bunăvoință, și nu mă vei muștra că mă arăt zăbavnice în a scrie,

ρόντα καιρόν νά σημειώνω; εἰ μὴ θλίψεις καὶ νά προσθέτω λύπην ἐπὶ λύπῃ, καὶ ἐνόχλησιν ἐπάνω εἰς ἐνόχλησιν μὲ τὴν διήγησιν τῶν ἀνιαρῶν εἰς τὰ ὅποια ἡ ἡμετέρα φιλοστοργία σοφώτατα καὶ συνετώτατα παραγγέλλει, νά ὑπομένωμεν δηλαδή τὰ συμβάοντα μὲ ἡσυχὸν ψυχὴν, ἐπειδὴ καὶ εἶναι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ πᾶν νά ἐπιβρίψωμεν εἰς τὴν ἄνωθεν πρόνοιαν· οὕτως ἔχει τὸ ἀληθές, καὶ οὕτω πρέπει νά ἐνεργῇται θεοσεβῶς· ὅτι τὰ νῦν δεῖνὰ μὲ ἄλλον τρόπον δὲν διορθώνονται, εἰ μὴ διὰ θείας ἐπικουρίας· καιρὸς εὐχῶν εἶναι τῶρα, καὶ οὐχὶ ἔργων, θρήνων, καὶ οὐ πράξεων, κατὰ τὸν Χρυσόστομον· μόνον ὁ ἅγιος Θεὸς νά μᾶς δώσῃ ἐνδυναμοῦσαν χάριν νά ὑποφέρωμεν τὸ θάρος τῶν θλίψεων καὶ νά διασκεδάσῃ τὸ σκοτεινὸν τοῦτο νέφος τῶν συμφορῶν καὶ κινδύνων, καὶ νά μᾶς διαφυλάξῃ καὶ ἐκ τῶν χειρόνων.

Λυπούμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς καὶ διὰ τὰ συμβάοντα, καὶ διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἡμετέρας παρουσίας καὶ σωματικῆς ἐντελέξεως, ἡ ὁποία παρ' ἡμῖν εἶναι καὶ ἐφετῇ καὶ χρησιμωτάτη, ἥς καὶ ἀξιοθεσίμεν διὰ μικρὰν γοῶν παραμυθίαν· πλὴν ἂς μὴν ὑπονοῇ ποτὲ ἡ θειοτάτη αὐτῆς κορυφὴ ὅτι νά ἰσχύουσιν πρὸς ἡμᾶς τὰ ἀπλόωτα τῶν δυσμενῶν στόματα, ὅταν κατ' αὐτῆς ἀνοιχθῶσιν· ἐπειδὴ ἡμεῖς τῶν πατρικῶν αὐτῆς σπλάγχχνων δὲν γινόμεθα ἐπιλήσμονες, ὅτι ἐχθὲς καὶ πρότριτα δὲν τὴν ἐγνωρίσαμεν, ἀλλὰ πρὸ πολλῶν χρόνων, καὶ εἶναι εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν ἐρρίζωμενη ἡ πρὸς αὐτὴν εὐλάβεια καὶ διάπυρος στοργή. Ἡμεῖς φοδοῦμεθα νά μὴ ἐλάφουν αἱ συκοφανταίαι καὶ ψευδολογαίαι, ὅπου, ἀπὸ ἐνὸς στόματος ἐξερχόμεναι, διὰ πολλῶν ἰσοδύναμων γλωσσῶν εἰς πολλὰ μέρη διασπείρονται, ὅπου ὁ σκοπὸς τῶν δὲν εἶναι ἄλλος παρὰ νά ἐλάφουν καὶ νά ἀπολέσων· πάλιν λέγω, ὁ παντοκράτωρ κύριος διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νά ἀπαλλάξῃ πάντας καὶ τῶν παρόντων καὶ τῶν ἀπειλουμένων κινδύνων.

Εἶδον καὶ τὰ χάριν περιεργείας σημειούμενα, καὶ χάριτας ὁμολογῶ τὰ ὅποια θέλουν γένῃ καὶ πρὸς παρανάλωμα.

Ἡ ὑπόθεσις, ἂν καὶ εἶναι περασμένη, πλὴν δὲν εἶναι ἀνωφελὲς εἰς γνῶσιν καὶ προσοχὴν τῶν πραγμάτων· διότι καὶ τῶν παλαιῶν τὰς ἱστορίας ἀναγινώσκουμεν, μὲ ὅλον ὅπου εἶναι παρεληλυθότων διήγησεις, ἐπειδὴ καὶ δι' αὐτῶν λαμβάνομεν κάποιον φῶς εἰς πείραν τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων.

Ὁ ἀδελφός μου ὁ Χατζῆ-Μιχάλης, ἡ σύ-

și mai ales pentru lipsa materiei cuvenite; căci ce am să însemn în vremea de acum, dacă nu supărări și să adaug întristare la întristare și tulburare la tulburare cu înșirarea lucrurilor jalnice; la care iubirea Ta vestești prea-cuminte și prea-înțelept, adevă să suferim cele ce se întâmplă cu suflet liniștit, căci și sunt din cele care nu se află în puterea noastră, și să aruncăm toate în grija Proniei de sus; așa e cu adevărat, și așa se cade să lucreze cu evlavie; căci lucrurile cele grozave de acum în alt chip nu se îndreaptă de nu cu ajutorul dumnezeiesc; e acum vreme de rugăciuni, și nu de lucruri, de lacrimi, și nu de fapte, cum zice Hrisostom; numai Dumnezeu sfântul să ni dea har împuternicitor ca să purtăm povara supărărilor și să împrăstie această negură întunecoasă a nenorocirilor și primejdiilor și să ne păzească și de mai rele.

Ci ni pare și nouă rău și pentru cele întâmplate, și pentru amânarea prezenței Tale și întrevederii trupești, care la noi e și dorită și foarte de folos, de care de ne-am învrednicit pentru o mică mângâiere; ci să nu bănuiască vre-odată prea-dumnezeiescu-Ți creștet că nu putere la noi gurile nepăzite ale dușmanilor, când se deschid asupra-Ți; căci noi nu uităm părinteștile-Ți măruntaie, ca unii ce nu Te-am cunoscut de ieri de alaltăieri, ci de mulți ani, și e înrădăcinată în inimile noastre evlavia către Tine și iubirea aprinsă. Noi ne temem ca nu cumva să vatămă pările și minciunile care, ieșind dintr'o gură, prin multe limbi veninoase se împrăstie în multe părți, care scopul lor nu e altul decât să vatămă și să piarză; iarăș zic, atotputernicul Dumnezeu prin rugăciunile Tale de Dumnezeu ascultate să ne apere pe toți și de primejdiile de acum și de cele amenințătoare.

Am văzut și cele arătate pentru petrecere, și mulțămesc; care vor fi și prada focului.

Lucrul acela, chiar de s'a și trecut, dar nu e fără folos pentru cunoașterea și cercetarea împrejurărilor; pentru care și cetim istoriile celor vechi, cu toate că sunt înșirarea celor trecute, căci și prin ele căpătăm vre-o lumină pentru cercetarea lucrurilor politice.

Fratele mieu, Hagi-Mihali, soția mea

ζηγός μου, καὶ ὁ υἱός μου ὁ Παύλουκάνος, εὐλαβῶς ἀποδεξάμενοι τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑπερέραν Μακαριότητα ὡσαύτως καὶ τὰ ἐγγόνιά μου τὴν δουλικὴν προσκύνησιν αὐτῇ ἀπονέμουσιν, ἕως αἱ ἀρωγαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν διὰ τοῦ.

ρψιδ', Ἰουλίου (?).

Τῆς Ὑπερέρας σοφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντός εὐλαβεστάτος καὶ ταπεινότατος δοῦλος.

Κωνσταντίνος Καντακουζηνός.

(Logrand, *Recueil*, pp. 145-7, n° 73.)

și fiul meu Răducanu, primind cu evlavie rugăciunile și binecuvântările de la Tine, cu supunere se închină Fericirii Tale; tot așa și nepoții miei își îndeplinesc datoria de supusă închinare față de Tine, al căruia ajutor să fie cu noi în viață.

1714, Iulie (?).

Al Fericirii Tale prea-înțelepte întru toate prea-evlavios și prea-supus rob:

Constantin Cantacuzino.

DXCIII.

1714,
1-iu Iulie.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre o cumpăratură de orz și grâu, secetă și lăcuste, despre zăbava plecării „agalelor”, dorința de a-l vedea pe Patriarh și o carte latină ce trebuia să traducă Nicolae da Porta și din care încă un exemplar s'a aflat la mănăstirea Mărginenilor.

Θεός.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νόταρα.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπάζομεθα.

Δύο τίμια καὶ σεβάσμια γράμματα τῆς Μακαριότητός της ἐλάβομεν, τὸ μὲν παρὰ τινος Χατζή-Ἀδάμ-βεΐζη, ἀπὸ 18 παρελθόντος γεγραμμένον, τὸ δὲ ἀπὸ 24 τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀμφοτέρων πληροφορηθέντες τὴν πολυπόθητον ἡμῖν ὑγειάν της, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, δοξάζοντες τὸν σφόντα καὶ διατηροῦντα αὐτὴν ἅγιον Θεόν. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειούμενα.

Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ὀρίζει νὰ δώσωμεν θέλημα τῇ ρηθέντι γραμματοκομιστῇ Ἀδάμ-βεΐζη νὰ ἀγοράσῃ ἐδῶ εἰς τὸν τόπον, ὅπου καὶ ἂν εἴρῃ, μετὰ τῶν χρημάτων του, σιτάριον καὶ κριθάριον· τὰ ὅποιον ὀρίζει πῶς δὲν θέλει ἔχῃ καὶ κάρμιαν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ γίνῃ καὶ βέβαια, δέσποτά μου, ἂν ἦτον ὡς καὶ ἄλλοτε, μηδένος δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἀγοράσῃ ὅσον καὶ ἂν θέλῃ, μάλιστα ἡθέλαμεν τοῦ δώσῃ καὶ ἡμεῖς τὸ ἐδικόν μας· ἀρὴ ἐφέτος, καθὼς δὲν τὴν λαμβάνει, ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀνυμδρίας κατεκάρησαν ὅλα καὶ σιτάρια καὶ κριθάρια, καὶ ἔγινε μία μεγαλωτάτη ξηραῖα. Ἀπέκει εἶναι καὶ ἄλλα μεγαλῆτερον ἐμπόδιον, ὅπου εἰς ὅλον τὸν Παραδουνάβιον ἐρρίφθησαν τόσοι καὶ τόσαι ἱστιράδες, καὶ ὑποπτεῖνόμεθα μὴν τύχῃ καὶ ῥύψωσι καὶ ἐδῶ εἰς τὸν τόπον, καὶ τότε ἡ δυσκολία εἶναι διπλάσιος. Μ' ὅλον

Cu Dumnezeu.

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, Îți sărutăm sfințita dreaptă cu dragoste.

Două cinstite și venerabile scrisori ale Fericirii Tale le-am primit, una de la un anume Hagi-Adam-reiz scrisă la 18 ale lunii trecute, iar alta de la 24 ale acesteia, și din amândouă aflând de mult dorita nouă sănătate a Ta, foarte mult ne-am bucurat, slăvind pe Dumnezeu sfântul care Te păzește și Te ține. Am aflat și cele însemnate în ele.

Și în cea d'întăiu spui să dăm voie aceluia aducător al scrisorilor, Adam-reis, să cumpere aici în țară, unde ar găsi, cu banii lui, orz și grâu; care spui că nu va avea nicio greutate să se facă; și de sigur, stăpâne, de ar fi ca altă dată, nimeni nu l-ar împiedeca să cumpere cât ar voi, ba chiar i-am fi dat și noi pe al nostru; dar, anul acesta, cum știi bine, de multă lipsă de ploaie au ars toate, și grâu și orz, și s'a făcut o prea-mare secetă. Apoi mai este și o mai mare piedecă, anume că pe tot malul Dunării s'au abatut atâtea și atâtea lăcuste, și bănuim să nu se îndeplinească și să se abată și aici în țară, și atunci greutatea e îndoită. Totuș, pentru iubirea Fericirii Tale, și ca să nu se întoarcă prietenul Tău în deșert, i-am dat scrisoarea

τοῦτο, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Μακαριότητός της καὶ διὰ νὰ μὴν ἐπιστρέψῃ ὁ φίλος της κενός, τοῦ ἐδώσαμεν ἡμέτερον αὐθεντικὸν γράμμα νὰ φορτώσῃ δύο χιλιάδας πεντακόσια κοιλὰ πολιτικά¹ καὶ ἔτζι ἐμίστευσεν ἀπ' ἐδῶ. Εἰς δὲ τὸ δευτέρον της μᾶς συγχάιρεται καὶ μᾶς εὐχεται πατρικῶς διὰ τὴν προλαβοῦσαν ἀποδοχὴν τοῦ βασιλικοῦ μπερατίου, σαντζακίου τε καὶ τουγίων ὧν ἕνεκα καὶ πλείστας αὐτῇ ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ πατρικῇ αὐτῆς φιλοστοργίᾳ.

Περὶ δὲ τῶν ἐνταῦθα ἀγάθων ὅπου ὀρίζει πῶς ἐλπίζει πλέον νὰ συγκωθῶσιν ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ καθεξῆς ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις, ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ τὴν ἐπακούσῃ. Θέλει ἡξεύρῃ ὅπως πῶς καὶ ἡμεῖς, τοιαύτην ἐλπίδα ἔχοντες, παρηγορούμεθα οὐ μετρίως² ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν τοιαύτην ἀποδημίαν των. Μάλιστα ἀκολουθεῖ καὶ μὲ τελείαν ἀποσιώπησιν, καὶ θαυμάζομεν εἰς τί ἔχει νὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος μόνον νὰ προναήσῃ τὸ συμφερότερον πάντων, τῶν χριστιανῶν ἐντοπίων, καὶ ἡμῶν.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητί της διὰ τὴν εἰδησιν ὅπου μᾶς ἔδωκε περὶ τοῦ ἐνδοξοτάτου Τζακουλάρ-Ἐμίνῃ πῶς ἐπανέκαμφεν εἰς τὰ ἴδια καὶ τοῦ ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς φιλικὸν γράμμα μας.

Ὅριζει πῶς, ὅν καλὰ καὶ ἡσυχάζει ἐν τῇ Τζετατζούῃ, ὅπως μὲ συνεχῇ μελέτην τῆς ἡμετέρας ἀπολαύσεως. Εἰς τοῦτο δὲν ἀμφιβάλλομεν, θέσπιά μου, τόσον μόνον καὶ ἡμεῖς τῆς λέγομεν πῶς, ὅν τρόπον οἱ Ἑβραῖοι περιμένουσι τὴν ἐδικὸν των Μεσσίαν, καὶ ὡς ἔλαφός διψῶσα τὰς πηγὰς τῶν ὕδατων, μὲ πολλὰ εὐλαθέστερον τρόπον περιμένομεν καὶ ἡμεῖς ἀναπεπταμένη διανοίᾳ τὴν παναγίαν παρουσίαν της· ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Θεοῦ μόνον νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀταξίαν τῶν ἐνταῦθα ἐναντίων πνευμάτων εἰς γαληνικὴν καὶ εἰρηναίαν ἀποκατάστασιν, ὅπου νὰ ἀξιωθῶμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐφεσιν μας νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ νὰ τὴν προσκονήσωμεν¹.

Διὰ τὸ προσταλὲν ἡμῖν λατινικὸν βιβλίον, θέλει γινώσκῃ ἡ Μακαριότης της ὅτι, ὅν καλὰ καὶ τὸ ἐδώσαμεν τῷ Νικολάφ δὲ Πόρτα² νὰ τὸ μεταφράσῃ, καθὼς καὶ τῆς τὸ προεγράψαμεν, ὅπως ἡσθῆνησεν ὁ πτωχός, καί, ὑπὸ τῆς ἀδυναμίας του, ὅπου καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὸν κατακρατεῖ, ἀμέλησε νὰ τὸ μεθερμηνεύσῃ¹ ἡμεῖς καὶ πάλιν ἀποβλέποντες εἰς τόσον

noastră domnească pentru a încărea două mii cinci sute de chile de Tarigrad; și așa a plecat de aici. Iar în a doua scrisoare a Ta ne heretisești și Te rogi părintește pentru noi eu prilejul primirii beratului împărătesc, a sangeacului și a tuiurilor; pentru care și mulțămim foarte mult iubirii Tale părintești.

Iar pentru agalele de aici că spui cum că nădăjduiești să se scoată de aici și să urmeze apoi liniște și odihnă, Dumnezeu sfântul să Te audă. Vei afla însă că și noi, având această nădejde, ne mângăiem nu puțin; dar nu putem să ne învrednicim a vedea această plecare a lor. Mai ales că urmează tăcere desăvârșită, și ne mirăm unde o să iasă lucrurile! Numai Dumnezeu sfântul să aibă grijă de ce e mai de folos tuturor, locuitorilor creștini și nouă.

Mulțămim Fericirii Tale pentru știrea ce mi-ai dat-o despre prea-slăvitul Ceaușlăr-Emini, cum că s'a întors acasă; și i-am scris și noi o scrisoare prietenească.

Spui că, deși te odihnești la Cetățuia, dar cu stăruitoare grijă a întâlnirii cu noi. De aceasta nu ne indoim, stăpâne, ci numai atâta Îți spunem și noi că, precum Evreii își așteaptă pe Mesia a lor, și precum cerbul însetat dorește de izvoarele apelor, în chip și mai evlavios așteptăm și noi cu euget aprins prea-sfințita-Ți prezență; numai harul lui Dumnezeu sfântul să schimbe neorânduiala vânturilor protivnice de aici în senină stare și pașnieă, pentru a ne învrednici și noi după dorința noastră a Te întâlni și a ne închină Ție.

Pentru cărticica latinească trimeasă nouă, vei afla Fericirea Ta că, deși am dat-o lui Nicolae de Porta s'o tălmăcească, după cum Ți-am și scris, dar s'a îmbolnăvit săracul, și, de slăbiciunea care-l ține și până acum, n'a putut cânta s'o tălmăcească; ei noi, iarăși, căutând la atâta lungime de vreme ce a trecut, iată Ți-o trimetem

¹ De la ἡ χάρις lipsește în Legrand.

² V. și mai sus cu privire la el.

μάκρως καιροῦ ὁποῦ ἀπέρασεν, ἰδοὺ τῆς τοῦ πέμπου πάλιν ὀπίσω. Ὅμως μᾶς εἶπεν ὁ αὐτὸς δὲ Πόρτας πῶς εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Μαρτζεναίου εὐρίσκεται ἓνα παρόμυιον βιβλίον· καὶ θέλομεν πάρῃ ἐκείνο νὰ τοῦ τὸ δώσωμεν νὰ τὸ μεταγλωττίσῃ μεθ' ὑπομονῆς, ὁποῦ, ὅταν εὐδοκήσῃ ὁ Θεὸς τὴν ἑνταῦθα ἐφετὴν παρουσίαν της, νὰ τὸ εὖρῃ μεταγλωττισμένον καὶ ἑτοιμον.

Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων πατὴρ μου μετὰ τῆς Δόμνας καὶ τῶν τέκνων μας ἐδέχθησαν εὐλαβῶς τὰς ἱεράς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, καί, ταπεινῶς προσκυνοῦντες, ἀσπάζονται τὴν ἱεράν της. Ἄς ἔχωμεν καὶ αὐτὴς σεβάσμιόν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὑγιεῖν καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

ῤαφιδ', Ἰουλίον α'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς της.

Înapoi. Ci mi-a spus tot el, de Porta, că în biblioteca Mărginenilor se află o cartică întocmai ca aceasta, și o vom lua pe aceea ca să i-o dăm s'o prefacă în răgaz, așa încât, când va da Dumnezeu și vei fi, cum dorim, aici de față, s'o afli talmăcită și gata.

Prea-slăvitul meu tată, cu Doamna și copiii noștri, au primit cu evlavie sfintele Tale rugăciuni și binecuvântări și, închinându-se smerit, sărută sfințita-Ți dreaptă. Să avem iarăși respectata-Ți serisoare ca să ne bucurăm de dorita nouă sănătate a Ta și de părințești-Ți rugăciuni, care să ni fie ajutoare în viața toată.

1714, Iulie 1-iu.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicește și cu totul la poruncele Tale.

Io Ștefan Cant. Voeroda.

(Bibl. Ae. Rom., copiii d-lui M. Ghedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 120-2, n° 80.)

DXCIV.

1714,
22 Iulie.

Drako Suțu către Patriarhul Hrisant Notara, despre sfiala sa de a-i scrie și despre căsătoria lui Dumitrachi Iulianô (capuchehaiaua Moldovei), Dumineca viitoare, cu fata lui Ienachi Ruset.

Δράκος Σούτζος Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ταπεινῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνωση, εὐθυμον, ὑγιὴ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου. Ἡ αἰδῶ καὶ εὐλάβεια καὶ ὁ φόβος τοῦ νὰ μὴν περιδάρνω δουλοπρεπῶς προσκυνῶντας μὲ ταπεινά μου γράμματα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα πολλάκις ἐνεσείραζε τῆς γνώμης τὸ πρόθυμον καὶ ἐμπόδιζε τὴν χεῖρα μου εἰς γραφὴν κινουμένην, καί, μὲ ὅλον ὁποῦ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα τῆς σιωπῆς ἔτυχον μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ νεογάρμου κυρίτζη Δημητράκη πολλὰ ὄξια σημειώσεως καὶ ἱστορίας, ἀλλὰ τώρα, ἐπειδὴ δι' εὐχῶν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τῇ ἐρχομένῃ κυριακῇ λαμβάνει τέλος ὁ ἀρραβὼν τοῦ δοῦλου της μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτζη Ἰωαννάκη Ὑωσέτου, τὸ ἀπαραίτητον χρέος ἐπικρατεῖ τοῦ φόβου καί, ἀνθιστάμενος εἰς τὴν ἄκραν εὐλάβειαν, μὲ ἀναγκάζει μετὰ τὴν δουλικὴν μου προσκύνησιν νὰ τὸ φανερώσω τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι καὶ νὰ ζητήσω ἐκ ἐάθους ψυχῆς τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς, αἱ ὁποῖαι καὶ τῶν ἀδυνάτων τὴν ἀδυναμίαν ὑποστηρίζουν καὶ τῶν δυνατῶν τὴν δύναμιν τὴν κάμνουν ἰσχυροτέραν καὶ παρακαλῶ νὰ ἐπιτύχω τοῦ ποθομένου. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεοῦθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος δοῦλος ταπεινός.

1714, Ἰουλίου 22.

Δράκος Σούτζος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 122-3, n° 81.)

DXCV.

Constantin Stolnicul Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea Imbrohorului, „mila stăpânilor“, afacerea lui Spelaiotes și neputința de a se face vre-o intervenție pentru Vodă-Brâncoveanu și ai lui.

1714,
26 Iulie.

† Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν τῆς δεξιᾶν φιλοφρόνως ἀσπάζομαι.

† Τὸ ἀπὸ 22 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν, καί, πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγίειαν τῆς, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς, ὧν ἔνεκα καὶ πλείστας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα· καὶ περὶ μὲν τῶν ἐνταῦθα ἀγαθῶν, τοῦ τε ἐνδοξοτάτου Μεγάλου· Ἱμωραχόραγα καὶ Χουσεῖν· Ἐφέντη, πρώην μουτπάκ-ἐμίνη, θέλει ἡξεύρει· καὶ Μακαριότης τῆς ὅτι, κατὰ τὴν 19 τοῦ παρόντος ἐρχομένου ἀπὸ Βασιλευούσης ἐνὸς τάταρη, ἔφερε φερμάνιον βασιλικὸν καὶ γράμμα τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου, μὲ τὰ ὅποια τοὺς ἐπρόσταξαν νὰ συκωθῶσι πλέον καὶ νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔτι κατὰ τὴν προσταγὴν ἐτοιμάσαντές τοὺς καὶ ἡμεῖς καθὼς πρέπει, καὶ ἀναπαύσαντές τοὺς, κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς μας, μὲ τὴν συνειθισμένην προπομπὴν καὶ παράταξιν, τοὺς ξεπροδοῦσαμεν, κατὰ τὴν 22 τοῦ τρέχοντος, καὶ ἐδιόθησαν εἰς τὸ καλὸν· μάλιστα τὸν ἐνδοξοτάτον Μεγάλον· Ἱμωραχόραγαν, ὡς ἕνα ἀξιωματικόν μεγιστάναν καὶ ὡς φύσει ἀγαθὸν καὶ ἐπιεικέστατον, ὅσον ἐδυνήθημεν, καὶ τὸν ἐτιμήσαμεν, καὶ τὸν ἐκάμαμεν τὴν ὀφειλομένην δεξιῶσιν. Βλέπομεν πῶς οἱ αὐθένται φέρονται καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐνταπίους ἀείποτε μὲ πολὺ ἔλεος καὶ μερχαμέτι· μόνον ὁ Θεὸς νὰ τοὺς πολυετῇ καὶ νὰ τοὺς διαφυλάττῃ ἐν ἁκρᾷ ὑγίειᾳ καὶ πολυχρονίῳ διαμονῇ, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν καὶ νὰ ἐπιστῶμεν καὶ καθεξῆς τὸν οἶκτον καὶ τὸ ἔλεος των.

Περὶ δὲ τοῦ κῆρ Σηλαιώτου, ὁποῦ ὀρίζει νὰ γράψωμεν τοῖς ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ἄρχουσι μας, ἂν τοῦ τύχῃ καμία περίστασις, νὰ τὸν ὑπερασπισθῶσι καὶ νὰ τὸν βοηθήσωσιν, εἰς τοῦτο ὅς μὴν ἀμφιβάλλῃ ἡ Μακαριότης τῆς· ὅτι οὐ μόνον ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς καὶ τώρα πάλιν, ὁποῦ ἔτυχε κίνημα καλαρασίδων μας, ἐγράψαμεν θερμότερα τὰ ὅσα δύνανται πρὸς βοήθειάν του νὰ μὴν τὸ ἀμελήσωσι, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς Μακαριότητός τῆς, καὶ διὰ τὸ χριστιανικὸν χρῆός μας. Καθὼς μας γράφουσιν ὅμως, καὶ τώρα ὁποῦ ἐλάβομεν γράμματα των, λέγουσι πῶς τινὰς δὲν τολμᾷ εἰς τὰς

† Πρεα-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărut cu iubire sfințita-Ți dreaptă.

† Am primit scrisoarea Ta cinstită și venerată, scrisă la 22 ale lunii, și, aflând de nouă dorita-Ți sănătate, ne-am bucurat peste măsură; am primit și părinteștiile rugăciuni și binecuvântări ale Tale, pentru care-Ți și aducem cele mai mari mulțămiri. Am aflat și cele însemnate înăuntru; și, cât despre aga-
lele de aici, prea-slăvitul Marele-Imbrohor-Aga și Husein-Efendi, fost mutpac-eminî, vei afla și Fericirea Ta că, la 19 ale lunii viind de la Țarigrad un Tatar, a adus un firman împărătesc și o scrisoare a Marelui-Vizir, cu care li-a poruncit să se ridice și să se întoarcă la al lor, și astfel, după poruncă gălindu-i și noi cum trebuie și odihnindu-i, după măsura darului nostru, cu obișnuitul alaiu și orânduială, i-am pornit, la 22 ale lunii, și au trecut cu bine; mai ales pe prea-slăvitul Marele-Imbrohor-Aga, ca pe un meghistan de cinste și din fire prea-blând, cât am putut, l-am cinstit și i-am făcut îndemnarea cuvenită. Vedem că stăpânii se poartă și către noi și către săracii locuitori totdeauna cu multă milă și merhamet (îndurare); numai Dumnezeu să li înmulțească zilele și să-i fie în cea mai deplină sănătate și păstrare întru ani îndelungați, ca să primim și să știm și pe urmă compătimirea și mila lor.

Iar pentru dumnealui Spelaiotes, despre care spui să scriem boierilor noștri de la Țarigrad că, de i se va întâmplă vre-o împrejurare, să-l sprijine și să-l ajute, despre aceasta să nu Te îndoiești Fericirea Ta; că, nu numai odată, ei și de două și de trei ori, și acum din nou, când s'a întâmplat pornirea călărașilor noștri, am scris mai cald încă toate cele ce se pot pentru ajutorul lui ca să nu nite, și pentru iubirea Fericirii Tale, și pentru creștineasca noastră datorie. Ci, după cum ni scriu, și acuma când am primit scri-

ὑποθέσεις τοῦτον τοῦ καλοῦχου¹ οὔτε νὰ μεσι-
τεύσῃ, οὔτε νὰ ἀναφέρῃ λόγον φιλόν· ὁ Θεὸς ὁ
ἅγιος μόνον νὰ προνοήσῃ τὴν ἀπαλλαγὴν καὶ
ἐλευθερίαν πάντων. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος,
καὶ πάλιν νὰ ἔχωμεν τίμιόν της, διὰ νὰ χαί-
ρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὀφείλῃ καὶ ταῖς πα-
τρικαῖς της εὐχαίς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ
παντί.

1714, Ἰουλίον 26.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα
καὶ ὅλος εἰς τὰς προσταγὰς.

Ἰω. Στέφανος Καντ. Βοεβόδας.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

sorile lor, spun că nimeni nu cutează nici
a mijloci, nici a pune vorba cea mai mică
în trebile celui fericit [Brâncoveanu];
Dumnezeu sfântul numai să se îngrijească
de scăparea și liberarea tuturor. Acestea
deocamdată, și iarăș să avem cinstita-Ți
serisoare, ca să ne bucurăm de dorita nouă
sănătate a Ta și de părințeștiile-Ți rugă-
ciuni, care să fie cu noi în viața toată.

1714, Iulie în 26.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicească și cu
totul la poruncă.

Io Ștefan Cantacuzino Voerod.

DXCVI.

1714,
26 Iulie.

Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara despre du-
rerile țerii și plecarea agalelor, veștile rele din Iberia și „treaba Mărginenilor“.

Κωνσταντίνος Καντακουζηνός Χρυσάνθη Νο-
τάρα.

† Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατέ μοι
δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα δουλο-
πρεπῶς προσκυνῶ, καὶ πανευλαδῶς ἀσπάζομαι
τὴν παναγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν.

Σεβασμιώτατον γράμμα της Ὑμετέρας θεο-
φρουρήτου Μακαριότητος κατὰ τὸ θεῖον ἀσ-
πασάμενος ἔλαβον, καὶ ἐδόξασα τὸν ἅγιον
Θεὸν διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην μοι αὐ-
τῆς ὀφειάν· τὸ ὅποσον ἀναγνούς, ἀκριβῶς ἔγνω
τὰ περιεχόμενα, καὶ ἀπόκρισιν ὄντα τοῦ προ-
λαβόντος ταπεινοῦ μου, καὶ πατρικὴν παρα-
μυθίαν· περὶ τῶν ὁποίων ἄλλο δὲν ἔχω νὰ
εἰπῶ, ἀλλὰ πάλιν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν,
ὅτι δηλαδὴ τὸ παντέφορον ὄμμα τοῦ κρυπτο-
γνώστου Θεοῦ νὰ θώσῃ ἐν τοῖς τοιούτοις θεινοῖς
ἐνδυναμύσαν ἡμῖν χάριν καὶ καθαρὰν συνεί-
δησιν, καὶ εἴτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ τοῦ ἁγίου
γεννηθέντος· ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἐν τῇ θανάτῳ τοῦ
Κυρίου ἐσμέν.

Οἱ ἰχνηλάται τῶν ματαίων θησαυρῶν, Θεοῦ
ἐλθοῦντος, ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν, πλὴν πολλὰ
λείψανα τῶν τραυμάτων ἐναπέμειναν εἰς ἐτοῦ-
τον τὸν δυστυχέστατον τόπον καὶ ἄθλιαν
πατρίδα, καὶ εὐκολα αἱ οὐλαὶ δὲν θεραπεύονται,
ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπον, διὰ τὰς κυβε-
νήσεις ἐκείνου τοῦ καλοῦχου² πολλοὶ ἐβλάφ-
θησαν, καὶ ὁ φόβος ἀκόμῃ εἰς πολλοὺς δὲν
πάει· ἡ ζημία εἰς τὸν τόπον ἐπερρωτίσθη
δυσχεῖα καὶ σχεδὸν ἐνιπόφορος· διατί, ἔξω ἂν

Constantin Cantacuzino către Hrisant
Notara.

Prea-fericite, prea-sfințite și prea-înțe-
lepte al meu stăpân, Fericirii Tale cu
supunerea cuvenită mă închin și cu toată
evlavia sărut preasfințita-Ți dreaptă.

Prea-venerata serisoare a Fericirii Tale
păzite de Dumnezeu sărutând-o după da-
torie am primit-o, și am lăudat pe Dum-
nezeu sfântul pentru buna și prea-dorita
mie sănătate a Ta; care serisoare cetind-o
cu luare aminte, am aflat cele cuprinse,
care erau și un răspuns a smeritei mele
serisori de mai înainte și o părintească
mângâiere; pentru care n'am a spune alta
decât iarăș aceleași despre aceleași, că adecă
ochiul a-toate-văzător al lui Dumnezeu,
care cunoaște cele ascunse, să ni dea în
vremi grozave ca acestea harul de impu-
ternicire și curată cunoștință, și orice e
voia Lui cea sfântă să se facă: în viață
și în moarte ai Domnului suntem!

Scotocitorii zădarnicelor comori cu mila
lui Dumnezeu au plecat de aici, dar multe
rămășițe de răni au rămas în acest loc
prea-nenorocit și în această ticăloasă patrie,
și ușor nu se îngrijesc rănilile, de oare ce,
cum am zis și altă dată, prin chivernisirile
acelui fericit, mulți s'au păgubit, și frica
la mulți încă nu încetează; cheltuiala asupra
țerii s'a încărcat greu și aproape cu ne-
putință de purtat; căci, afară de alte mari

¹ Brâncoveanu.

² Brâncoveanu.

ταῖς ἄλλαις μεγάλαις ἔξοδαῖς, ὅπου ἠκολούθησαν, οἱ βασιλικοὶ ἐπιστάται ἐλογάριασαν κάθε εἶδος ζῶον τοῦ Κωνσταντίνου-Βόδα, τὰ κρασία, καὶ ἔλα τὰ γεννήματα, καὶ τὰ περυσινά, καὶ τὰ φετινά, ἕως καὶ εἰς τὰ φασούλια, — καὶ ἄς μὴ γελᾷ, ἐν ἀληθείᾳ, — καὶ τὰ ἐξετίμησαν καθὼς ἠθέλησαν, καὶ τὰ ἄσπρα ἐδιώρισαν νὰ πληρωθοῦν ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα καὶ τοὺς ἄρχοντας ἐκ τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι ἐγγὺς τῶν ἐκατὼν πονγγίων: εἰς τοιαύτας ἀνάγκας καὶ ἄλλας περισσοτέρας περιέπεσεν ὁ τόπος· μόνον ἡ θεαρχικὴ Πρόνοια νὰ ἐπιβλέψῃ ἐλφὺ τῷ ὄμματι, καὶ διὰ τῶν ὑμετέρων παναγιωτάτων εὐχῶν νὰ διασκεδάσῃ ταῦτα πάντα: ὥσως καὶ μὲ τὴν φθορὰν τῶν δεινῶν ἀκολουθήσει γένεσις τὴν κρείττονον.

Ἀνέγνων καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰεθρίας γράμματα, τὰ ὅποια δὲν ἔδωσαν τόσον παραμυθίαν διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν συμφορῶν, ὅσον ἐπρόσθεσαν λύπην εἰς τὴν λύπην. στοχαζόμενος¹ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν εἰς κάθε μέρος τοῦ κόσμου, εἰς πόσα κακὰ καὶ ταλαιπωρίας εἶναι συμπεφυρμένη² καὶ περιπεπλεγμένος: πᾶσσι ἡ κτίσις ἐματαιώθη³.

Διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μαρτζινανίου ὅπου ὀρίζει (εἰ οὐκ εἰρωνεύεσθαι⁴) ἡ προκαταρχικὴ παντὸς ἀγαθοῦ θεία κηδεμονία νὰ εὐδοκήσῃ σινεργούσα εἰς ἐκεῖνο ὅπου ἤθελεν εἰσθαι συμπερώτερον, πρὸς πληροφορίαν αὐτῆς⁵. Καὶ ἐγὼ πάντοτε μένω εἰς τὴν ὑπόσχεσίν μου μετὰ χαράς, ἐπειδὴ καὶ εἰς αὐτό, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ ἐσμέν ὀφειλέται: μόνον ἡ θεία χάρις νὰ δώσῃ ζωὴν καὶ δύνανται νὰ ὑπηρετοῦμεν ἀξίως ἐν τοῖς τοιοῦτοις⁶.

Ἡ σύζυγός μου, ὁ ἀδελφός μου, ὁ Χατζή-Μιχάλης, καὶ ὁ υἱός μου ὁ Παδοκάνος, εὐλκῶς ἀποδεξάμενοι τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὁμοίως καὶ τὰ ἐγγόνια μου καὶ πᾶσα ἡ ταπεινὴ μου οἰκία τὴν δουλικὴν προσκύνῃσιν ἀπονέμουσιν αὐτῇ· ἥς αἰ πανάγεται καὶ θεοποιθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. αψιδ', Ἰουλίον κς'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινὸς δοῦλος.
Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Ghedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 123-4, n° 82; *Recueil*, pp. 143-5, n° 72, cu îndreptări.)

cheltuieli ce au urmat, epistați împărătești au socotit tot felul de dobitoac al lui Constantin-Vodă, vinurile și toate roadele, și cele de anul trecut și cele de anul acesta, — până și fasolele, — și, să nu răzi, cu adevărat, și le-au prețnit cum au voit, și banii i-au orânduit a se plăti de Domn și de boierii locului, care sunt la aproape de o sută de pungi: la astfel de nevoi și altele și mai mari a căzut țara; numai Pronia lui Dumnezeu stăpânul să vadă cu ochiu îndurător și cu ale Tale preasfinte rugăciuni să le împrăstie pe acestea toate: poate că și după peirea celor rele va urmă nașterea de lucruri mai bune.

Am cetit și scrisorile din Iberia, care n'au dat atâta mângâiere prin comunicarea nenorocirilor, cât au adaus întristare la întristare, socotind neputința omenească în orice parte a lumii, cu câte rele și nenorociri e conerescută și împleticită: toată făptura s'a făcut întru nimica.

Pentru treaba Mărginenilor de care spui (dacă nu e o ironie), grija dumnezeiască, întâia începătoare a oricărui bine, să binevoiască, ajutând la ce ar fi mai de folos, pentru înștiințarea Ta. Și eu totdeauna rămân la făgăduiala mea cu bucurie, căci și la aceasta și la altele multe suntem datornici; numai harul dumnezeiesc să dea viață și putere ca să slujim vrednic în lucruri ca acestea.

Soția mea, fratele meu Hagi-Mihalî și fiul meu Răducanu, primind cu evlavie rugăciunile și binecuvântările de la Tine, se închină cu supunere cuvenită Fericirii Tale, asemenea și nepoții miei și toată smerita mea casă Îți plătesc închinarea supusă; ale cărui preasfinte și de Dumnezeu ascultate rugăciuni fie cu noi.

1714, Iulie în 26.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte întru toate prea-evlavios și supus rob:

Constantin Cantacuzino.

¹ Legrand, IV: στοχαζόμεθα.

² Legrand și ms.: συμπεφυρμένη.

³ De la semnul de interpuncție lipsește în Legrand, IV.

⁴ Lipsește parenteza în Legrand, IV.

⁵ De la virgulă lipsește în Legrand, IV.

⁶ De la μόνον lipsește în Legrand.

DXCVII.

1714,
August.Nicolae Mavrocordat¹, Domn al Moldovei, întărește privilegiile mănăstirii Maicei Domnului din insula Chalke.

(Bibl. Ac. Rom., notițe grecești contemporane.)

DXCVIII.

1714,
1-in August.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre intervențiile ce a făcut la Constantinopol pentru ca Patriarhul să nu fie supărat pentru rosturile Brâncoveanului.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Θεός.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριό-
τητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τὴν ἱεράν αὐτῆς
δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ καὶ τοῦ παρελθόντος γεγραμμένον
τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα ἀσμένως
ἐλάβαμεν, καὶ πληροφορηθέντες αὐθις² τὴν
ἀγαθὴν ὁριεῖαν τῆς, ἀπὸ θαθέων καρδίας ἐ-
χάρημεν. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα
καὶ τὴν ἄξιωσιν ὅπου μᾶς κάμνει, τὸ³ ἂν εὐ-
ρίσκεται δηλαδὴ ἔτι ἐνταῦθα ὁ ἐνδοξότατος
βασιλικὸς Μεγάλος Ἱμπροχώραγας, νὰ συνο-
μιλήσωμεν ἐπιμελῶς μετὰ τῆς Ἐνδοξότατος
τον καὶ νὰ τὸν παρακαλέσωμεν⁴ ὅτι, ἀπερ-
χόμενος εἰς Βασιλεύουσαν, καὶ ἐρωτώμενος⁵,
νὰ μὴν ἀναφέρῃ τελείως μῆτε περὶ τοῦ Ἁγίου
Γεωργίου, μῆτε περὶ τοῦ ἁγίου Βηθλεέμ, μῆτε
περὶ τῆς Μακαριότητός τῆς, ἂν ἔτυχε νὰ ἀ-
κούσῃ τίποτες ἐν λόγῳ παρακαταθήκης τοῦ
καλοτύχου⁶. Καί, ὅσον μὲν περὶ τοῦ αὐτοῦ
Μεγάλου Ἱμπροχώραγα, ἐπρογράψαμεν⁷ τῇ
Μακαριότητί τῆς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ἡμέραν
τῆς ἐντεῶθεν ἀποδριμίας του καὶ ὅλον τὸν
τρόπον καθ' ὃν τὸν ἐξεπροενδῆσασμεν⁸. Εἰ δὲ
ἂν τὸν ἀναφέραμεν καὶ ἂν⁹ τὸν ἐπαρακαλέ-
σαμεν θερμότερον καὶ ἐπιστατικώτερον διὰ τὰς
ἠνωτέρω ὑποθέσεις, τοῦτο, ἂν οἱ ἄνθρωποι τὸ
σιωπήσωσιν¹⁰, οἱ λίθοι κεκράζωνται. Ἀμὴ, δέσ-
ποτά μου μακαριώτατε¹¹, ἂν ἴσως ἡμεῖς δὲν
τὸν εἶχαμεν συντόχῃ τὰ εἰκότα καὶ ἐπωφελῇ
καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ ἄλλων

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu
evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu iubire
sfântă-Ți dreaptă.

Serisoarea-Ți cinstită și venerată de la
26 ale lunii trecute am primit-o cu plăcere
și, aflând iarăș de buna-Ți sănătate, din adân-
curile inimii ne-am bucurat. Am aflat și cele
scrise pe rând și rugăciunea ce ni faci ca,
adecă, dacă se află încă aici prea-slăvitul
Mare-Imbrohor-Aga, să vorbim stăruior cu
Slăvirea Sa și să-l rugăm ca, plecând la Ța-
rigrad și fiind întrebat, să nu aducă înainte
nici despre Sfântul Gheorghe, nici despre
Preasfântul de Betleem, nici despre Fe-
ricirea Ta, de s'a întâmplat să audă ceva
cu privire la vre-un depozit al fericitului.
Și, cât despre acel Mare-Imbrohor-Aga,
am scris Fericirii Tale, vremea și ziua
plecării lui de aici și tot chipul cum
l-am gătit de cale bună. Iar, dacă am
adus acest lucru înainte și l-am rugat mai
calduros și mai stăruior pentru lucrurile
de mai sus, aceasta, de ar fi tăcut oamenii,
pietrele o ar strigă. Că, stăpâne prea-fericite,
dacă poate noi nu l-am fi cercetat cu cele
cuvinite și folositoare și pentru aceste lu-
cruri și pentru altele felurite, oare unele
lucruri primejdioase și foarte vătămătoare
nu s'ar fi petrecut? Și oare mănăstirea
Sfântului Gheorghe ori preasfințitul de

¹ Nicolae-Vodă însuși închină la Xeropotam mănăstirea Daneului din Iași (28 Ianuar 1721=1713)
(și Langlois, l. c., p. 77).

² Cuvântul nu e în Legrand.

³ Aceiaș observație.

⁴ În Legrand lipsește de la ἐπιμελῶς.

⁵ Lipsesc la Legrand aceste două cuvinte.

⁶ Brâncoveanu.

⁷ Legrand: ἐγράφαμεν.

⁸ Ibid: ἐξεπροενδῆσασμεν.

⁹ Lipsesc la Legrand.

¹⁰ Ms: σιωπήσουσιν.

¹¹ De la punct până aici nu e în Legrand.

διαφόρων, ἄρα γε σὺν τῇ κινδυνώδῃ πράγματι καὶ ἐπιβλαβέστερα¹ δὲν ἠθέλασι διατρέξῃ; Καὶ ἄρα γε ἡ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἢ ὁ πανιερώτατος ἅγιος Βηθλεὲμ ἢ ἄλλοι πολλοὶ χριστιανοὶ τῶν ἐνταῦθα ἔτι ἠθέλασι μείνῃ ἀνεπηρέαστοι εἰς τὸ παντελὲς καὶ ὅλως ἀκαταζήτητοι καὶ ἀνανόκλητοι²; Τοῦτο εἶναι πρόδηλον πῶς, ἂν ἡμεῖς δὲν ἠθέλαμεν κάμῃ τὴν προσήκουσαν οἰκονομίαν καὶ κυβέρνησιν, καὶ ἂν δὲν ἠθέλαμεν διευθετήσῃ ἀμφοτέρους τοὺς ἀγᾶδες, καθὼς τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ χριστιανικὸν χρέος μας, θέδοιαι τοιαῦτα ὀλέθρια καὶ ἐπιζήμια πράγματα ἠθέλασι ὑποτρέξῃ, ὅπου νὰ φρίξῃ³ ὅλον τὸ ἐνταῦθα σύστημα, καὶ νὰ μείνωσιν οἱ πάντες ἐν ἐκστάσει καὶ ἀπορίᾳ μεγίστῃ. Τῇ ὁποίᾳ τοῦτο καθ' ἑνας οἰκοκύριος εἶναι, ἂν θελήσῃ, νὰ τὸ πιστεύσῃ ἢ ὅχι. Ἡμεῖς⁴ μάρτυρα ἔχομεν τὸν ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφροῦς καὶ⁵ τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενον μέγαν Θεόν, πῶς οὐ μόνον ἔπαξ καὶ δις καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις καὶ μυριάκις ἀναφέραμεν τὰ ἐπωφελῆ καὶ τὰ εἰς ἀναίρεσιν τῶν ἐναντίων περιστάσεων συντείνοντα, καὶ ἐν-θέρμως ἐπαρκαλέσασμεν καὶ τοὺς ἐνταῦθα χάριν φιλίας τοῦ καλοτύχου πάσχοντας νὰ ἀφῇσῃ ἀνενοχλήτους καὶ ἀκαταζήτητους⁶ (καθὼς καὶ ἔτι ἐγίνε κατὰ τὴν ὑμετέραν ἀξίωσιν), καὶ, ἐκεῖ ἀπερχόμενος, διὰ τὴν χάριν ὅπου ἡδραμεν ἐνώπιόν του, νὰ μὴ διαλείψῃ νὰ προβάλλῃ τοῖς αὐθένταις τὰ ὅσα συντείνουσιν εἰς ἀπάντησιν πάσης ἀντικειμένης περιστάσεως. Καί, ὅσον μὲν ἐκ μέρους μας, σεβασμώτατε πάτερ, κατὰ τὸ δυνατόν ἐγίνε ἡ ὀφειλομένη χριστιανικὴ οἰκονομία καὶ κυβέρνησις⁷. Εἶναι ὅμως τὸ δύσκολον ὅπου τὰ μαρτυρηθέντα δὲν ἐμαρτυρήθησαν παρ' ἄλλοτριων καὶ χαιρεκάκων, ὡς ὀρίξει ἡ Μακαριότης της, ἀλλὰ, καθὼς μᾶς γράφουσιν οἱ ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ἄρχοντές μας (τὰ ὅποια λογαριάζομεν πῶς τὰ περιγράφουσι καὶ τῇ Μακαριότητι της οἱ ἄνθρωποι της), αὐτὸς ὁ ἴδιος καλοτύχος ἰδίῳ στόματι καὶ ἰδίᾳ χειρὶ, ἐγγράφως, ὑπὸ τῶν θασάνων φαίνεται βιαζόμενος, τὰ ἀνέφερε καὶ τὰ ὡμολόγησεν αὐτῷ τῷ κραταίῳ ἡμῶν ἀνακτι καὶ τῷ ὑπερτάτῳ ἐπιτρόπῳ⁸ καὶ τίς δύναται πλέον νὰ εἴπῃ τοῖς ῥηθείαιν ὅτι ἐψεύσθη ὁ καλοτύχος; Ἡ χάρις μόνον τοῦ παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου

Betleem ori alți mulți creștini din acele părți ar mai fi rămas nesupărați cu totul și pe deplin necercetați și netulburați? Aceasta e vădit că, de n'am fi făcut noi îngrijirea și chiverniseala cuvenită și de n'am fi călăuzit pe amândouă agalele, cum a cerut datoria noastră creștinească, de sigur s'ar fi petrecut astfel de lucruri pierzătoare și păgubitoare, încât să se înfioare toată lumea de acolo, și ar fi rămas toți în uimire și în mare zăpăceală. Care lucruri unele câte unele ești slobod să le crezi, ori nu. Noi avem martur pe Cel ce caută inimile și rinichii și știe cele ascunse ale oamenilor, marele Dumnezeu, că nu odată și de două și de trei ori, dar și de mai multe și de mii de ori, am adus înainte cele de folos și tinzând la nimicirea împrejurărilor protivnice, și călduros ne-am rugat și de cei de acolo ca să lase nesupărați și necercetați pe cei ce sufăr pentru prietenie față de cel fericit (precum s'a făcut și acum după cererea Ta) și ca, plecând de aici, pentru harul ce am găsit în fața lui, să nu lipsească a arăta stăpânilor câte tind la întâmpinarea oricărei împrejurări protivnice. Și, cât despre partea noastră, prea-venerate părinte, s'a făcut după puțință cuvenita îngrijire și chiverniseală creștinească. Greutatea este însă că mărturisirile nu s'au făcut de oameni de aiurea și voitori de rău, cum spui Fericirea Ta, ei, precum ni scriu boierii noștri din Tarigrad (care socotim că Ți le scriu și Fericirii Tale oamenii Țăi), ei însuși acel fericit cu gura lui și cu mâna lui, în scris, silit, cum se pare, de cazne, le-a arătat și le-a recunoscut către puternicul nostru Împărat și prea-înălțatul Vizir; și cine mai poate spune despre cele arătate că a mințit fericitul? Numai harul preasfântului și de viață primitorului Mormânt a economisit până acum buna orânduire a acestor lucruri pierzătoare și oarecum s'au liniștit relele ce se așteptau. Nădăjduim că același har și de acum înainte prin sfintele rugăciuni și solii ale Fericirii Tale până la

¹ Ms: ἐπιβλαβέστερα după κινδυνώδη.

² În locul ambelor adiective, la Legrand: ἀκατανόητοι.

³ Ms: φύγη.

⁴ De la începutul frazei până aici lipsește la Legrand.

⁵ Aceste două cuvinte lipsește la Legrand.

⁶ Aceiași observație.

⁷ Fraza nu e la Legrand.

ὡκονόμησεν ἕως τῶρα τὴν καλὴν διοίκησιν τῶν ἀλευθρίων ταύτων ὑποθέσεων καὶ τρόπον τινὰ ἐξομαλύνθησαν τὰ κροσδοκώμενα κακὰ. Ἐλπίζομεν αὐτὴ καὶ πάλιν δι' εὐχῶν καὶ πρεσβειῶν¹ τῆς Μακαριότητός της καὶ² μέχρι τέλους νὰ προνοήσῃ καὶ τὸ ἀγαθὸν τέλος καὶ νὰ κατανασθῇ ἡ ἐνεστώσα τρικυμία καὶ ζάλη, ἡ ὑπὸ τῶν ἐναντίων πνευμάτων.

Ἦμεῖς μὲ ὅλον τοῦτο καὶ τῶρα, ὁποῦ ἐνεχειρίσθημεν τὸ σεβάσμιόν της, μὲ τὸ νὰ εἵχαμεν ἐτοίμους καλαράσηδες διὰ νὰ κινήσωσιν εἰς Βασιλεῖσιναν, οὐ μόνον τὸ πρὸς τὸν τιμιώτατον ἄρχοντα καὶ γαμβρόν μας Μέγαν-Λογοθέτην σεβάσμιόν της ὡς ἦτο τὸ ἐστεῖλαμεν, ἀλλὰ καὶ θερμότατα τὸν ἐγράψαμεν νὰ παρασθῇ πρὸθύμως, καὶ εἰς ὅσα ἐνδεχόμενα ἐναντία πράγματα τύχουν νὰ μεσολαβήσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ μὲ κάθε λογῆς τρόπον νὰ πασχίσῃ νὰ τὰ ἀποκρούσῃ³ καὶ ἔτι θέλει κάμῃ βέβαια κατὰ τὴν προσταγὴν μας καὶ κατὰ τὴν ἡξίωσιν τῆς Μακαριότητός της.

Παρακαλοῦμεν δὲ ἀενάως τὸν ὕψιστον καὶ ζῶντα Θεὸν καὶ ἡμᾶς νὰ διαφυλάττῃ ὑπερκαίμενους πάσης περιπετείας καὶ ὅπαν τὸ γένος τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, τοῖς δὲ χαίρετάκοις νὰ ἀποδίδῃ κατὰ τὰ βουλεύματα τῆς καρδίας των. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ἀπόκρισίν της· αἱ δὲ πανάγαι καὶ θεοπεθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

ῤφιδ', Αὐγουστου α'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς.

Io Stefan Cant. Voievod⁴.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon; neocomplet la Legrand, IV, pp. 125-6, n° 83.)

DXCIX.

Nicolae Mavrocordat către dascălul chir Iacov; scrisoare retorică.

1714,
15 August.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος τῷ διδάσκαλῳ Κὶρ Ἰακώβῳ.

Ὡ φρενῶν! ὦ εἰσινόητος καὶ εὐμοσσίας! Ταῦτα γὰρ μετὰ πολλῆς ἐμβριθείας δι' ὅλου τοῦ λόγου διαλάμποντα οὐ μόνον καταυγάζει τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τῇ εὐτεχνίᾳ καὶ περινοίᾳ, τῇ μεγαλονοίᾳ καὶ τῷ ὕψει καταπλήττοντα ποικίλοις πάθεσι· κάτοχον καθίστησι τὸν ἐντυγχάνοντα τῷ λόγῳ. Ἡ δ' ἡμετέρα φυγὴ πάντων μάλιστα τῷ ὄρει τοῦ λόγου, τῇ πυκνότητι τῶν νοημάτων, τῇ ἀφηγήσει τῶν ἔργων, τῷ θρίθει τῶν γνωμῶν, τῇ εὐρυθμίᾳ, τῇ γλαφυρότητι, τῷ κάλλει τῶν περιόδων, τῶν ἐνθυμημάτων, τῶν ὀνομάτων ὅλως ἀλαύσα, καὶ σοὶ τῷ γενναίῳ νεκρῇ καὶ τρο-

¹ Aceste două cuvinte lipsesc la Legrand.

² Lipsesc cuvântul la Legrand.

³ Toată propoziția e prescurtată la Legrand, unde e și: μεσολαβήσῃ.

⁴ Un raport din Constantinopol, 21 Iulie 1714, arată că s'au găsit, după mărturia seacă prin chinuri, a nenorocitului Domn, 30.000 de galbeni de Veneția în metohul de la Adrianopol al Sfântului Mormânt (Iorga, *Documente privitoare la Constantin-Vodă Brâncoveanu*, București 1901, p. 77, n° XIX).

capăt va îngriji și capătul cel bun, și se vor potoli cele de acum furtună și vâртеж, din partea vânturilor protivnice.

Noi totuș și acum, când Ți-am primit prea-venerata scrisoare, având gata călărașii să pornească la Tarigrad, nu numai că am trimis prea-einstitului boier și cumnat al nostru, Marelui-Logofăt, venerata-Ți scrisoare, cum eră, dar i-am și scris cu cea mai mare căldură să ajute cu grabă și să se silească a înlătură în tot chipul câte lucruri protivnice s'ar întâmplă să vie între acestea asupra Ta și asupra Sfântului Mormânt; și astfel va face de sigur după porunca noastră și după cererea Fericirii Tale.

Ci ne rugăm neconținut de Dumnezeu cel prea-inalt și viu să ne păzească și pe noi mai presus de toată schimbarea și tot neamul evlavioșilor creștini, iar celor ce se bucură de răul altora să li plătească după voia inimii lor. Acestea deocamdată ca răspuns către Ține; iar preasfintele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie-ni ajutătoare în viața toată.

1714, August 1.

Al Fericirii Tale fin duhovnicesc și cu totul la poruncă:

παιούχῳ ὑποχείριος γεγονοῖα ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως εἰς ἀφασίαν συστέλλεται καὶ λόγων πένεται· οἷς τοῦτο μὲν τὴν ὑπὸ τῆς αἰεὶ ζώσης καὶ ζεοῦσης μνήμης τοῦ θιοῦδμου καὶ σεβάσμιωτάτου γεννήτορας ἐφεδρεῖουσιν καὶ οὐδεπώποτε ἐξίτηλον γεννησομένην λήπην ἐκδηλώσει, λόγους προσθεῖσα καὶ προσεπιθεῖσα στεναγμοὺς ἀλλεπαλλήλους καὶ θαυμάων κρουνοὺς ἐπιχύσασα· ταῦτα δὲ χάριτας ὁμολογήσει τῇ ὑμετέρᾳ σαφωτάτῃ ψυχῇ τῆς περὶ ἡμᾶς εὐγνωμοσύνης καὶ καλοκἀγαθίας. Εἰ γὰρ ἐς τοιοῦτον ἀγῶνα ἐμβαλοῦμεν καὶ λόγοις ἐπαίρειν καὶ κοσμεῖν ἐπιχειρήσομεν, τὸν ὕπατον οὐδὲν μείον τῶν ῥητόρων ἢ τῶν φιλοσόφων, τὴν νόκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν Ἀθηνᾶ καὶ Μοῦσαις συνδαιτώμενον, τὸν βίου καθαρᾶτη καὶ τῷ ὑπερβάλλοντι πλούτῳ πασῶν τῶν ἀρετῶν κατὰ τε πράξιν καὶ θεωρίαν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι οὐδενὸς δεύτερον, πολὺ κατόπιν ἀπολειφθέντες τοῦ ἐγχειρήματος οὐκ ἐσόμεθα ἔξω μομφῆς· ἀλλὰ καὶ τῷ πλήθει τῶν ἐπαίνων τῶν περὶ ἐμὲ μονονοχί κατακληθείς, οὐχὶ ἐς λόγους καὶ χαρίτων ὁμολογίας χωρήσαι, ἀλλ' οὔτε διαῖραι τὸ στόμα δύναμαι. Καθάπερ δὲ τὰ ἀλλεπάλληλα πάθη, ἃ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, τὸ γε νῦν ἔχον, περικάθηται, ἴσως ἱκανὰ εἰς λόγων παραίτησιν, οὕτω καὶ τὴν ὑμετέραν ἐμμέλειαν ἢ περὶ τὸν τρόφιμον φιλοστοργία τῆς διὰ τὴν τῶν περὶ ἐμὲ ἐπαίνων ὑπερβολὴν αἰτίας ἀπαλλάξει. Ὁ δὲ θεὸς ἔρως, ᾧ ἀμφοτέροι τετελέσμεθα, τὸν ἐνάμιλλον τῆς εὐνοίας πυρσόν, τὸν ἐν γε τὸ παρὸν ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ ὑπὸ συνοχῆς καὶ ἐκπλήξεως συνιζήσαντα, μετ' οὐ πολὺ δαιμονίως ἀναφλέξας, τῆς ἀμοιβῆς ἀγάπης νεανισυμένης, ἃ δέδρακε παθεῖν παρασκευάσει τὴν ὑμετέραν λογιότητα· ἣν ἐπιμήκυστον ἐν εὐτηρίᾳ καὶ ῥώσῃ διατηροῖ ἢ ἐξ ὕψους εὐμένεια.

1714, Ἀδελφότητος 15.

(Legrand, o. c., IV, pp. 117-8, n° 81.)

DC.

Răspunsul dascălului Iacov către Nicolae Mavrocordat; cuprins retoric.

Ἀπάντησις.

Πρόφας μὲν τὸν πονηθέντα λόγον ἐν ἀγωνίᾳ ὧν πολλὴ διετέλουν καὶ θέας οὐ σμικρὸν με ὕπνῃ, καὶ ἰδρώτι πολλῷ (δεῖ γὰρ εἰπεῖν τάλυθες) περιεῤῥεόμην, παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀκριβεστάτης κρίσεως περιμένων τὴν ψῆφον, καὶ παντοίως ἐγνόμεν τοῖς λογισμοῖς πότερον ἄρα τὴν μέλαιναν ἢ τὴν λευκὴν ἀπενέγκας εἶην, τῶν ἄλλων, εἰ τίς ἐστιν ἱκανὸς τὰ τοιαῦτα κρίνειν, ὀλίγον μοι μέλον, τῆς Ὑμετέρας δοκιμασίας τελειότητος. Ἐπεὶ δὲ ἡ κριτικωτάτη σύνεσις αὐτῆς οὐ μόνον τὴν λόγον ἀποδέχσθαι δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴν πονήσαντα ἐμὲ τοῖς ἐπαίνοις θαυσιεύεται, καὶ ὥς ἀληθῶς παθεῖν ἢ δέδρακα με πεποιήκα, καὶ δωρεὰν ἄνδράν καὶ ἀξίαν ἡγεμονικῆς δοῦναι χειρὸς προσεπιμετρεῖται, ἀνεθάρσυνε καὶ τοῦ δέους ἐμρυτὸν ἀνεκτοσύμην, καὶ πέπεισμαι τῇ ψήφῳ τῆς τοιαῦτα κρίνειν καὶ δοκιμάζειν καλῶς ἐπισταμένης ὑμετέρας Ὑψηλότητος μὴ ἀδόκιμον γενέσθαι τὸ συντεθέν ἐγκώμιον· εἰρωνεῖαν γὰρ οὐχ ὑποπτεύω. Καὶ χάριτας τοίνυν εὐ τὰς τιμησοῦς ὁμολογῶ τῆς τε τοῦ λόγου ἀποδοχῆς καὶ τῶν ἐπαίνων τῶν περὶ ἐμὲ καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς φιλοτιμίας καὶ δωρεᾶς.

(Legrand, o. c., IV, p. 128, n° 85.)

DCI.

Clerul superior din Ierusalim către Patriarhul Hrisant Notara, ca răspuns la scrisoarea lui din Iași. 22 Maiu, protestând contra ideii sale de a face arhieriei pe „egumenii din Vlaho-Bogdania“, îngăduindu-și apoi a se întoarce la viața lor pașnică și puțin meritoasă de mănăstire.

Μακαριώτατε, σωφώτατε καὶ παναγιώτατε αὐθέντα καὶ δέσποτα, πάτερ καὶ Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρύσανθε, τὴν Σὴν Μακαριώτητα δουλικῶς προσκυνούμεν καὶ πανευλαβῶς ἀσπάζόμεθα τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν, ἀσόμεναι Κύριον τὸν Θεὸν ἵνα διατηρῇ καὶ διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν μεγίστην Μακαριότητα ἐν ὕμνῳ, εὐημερίᾳ, εἰρηνικῇ καταστάσει καὶ πάσῃ χαρᾷ καὶ εὐδαιμονίᾳ εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους.

Σεδάσμια καὶ προσκυνητὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας μεγίστης Μακαριότητος ἐλάβομεν, γεγραμμένα Μαΐου κθ', ἀπὸ Γ'ασιού, ἐξ ὧν τὰς καλὰς αὐτῆς ὕμνους μαθόντες ἐχάρημεν, καὶ δόξαν ἀναπέμφαμεν τῷ σωτήρι Θεῷ ἡμῶν, τῷ διαφυλάττοντι αὐτὴν ἀνωτέραν πάσης ἀντι-

1714,
după
15 August.

1714,
22 August.

κειμένης δυνάμεως, οὐ καὶ δεόμεθα διὰ παντός, ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν σκέπη καὶ διαφυλάττῃ αὐτὴν ὑπὸ τὴν κραταιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ὑποτάττων ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς πάντα ἐχθρόν καὶ παλέμιον. Ἀμήν.

Γράφει δὲ ἡμῖν ἡ Ὑμετέρα Θεοτίμητος Μακαριότης πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ἔχετε νὰ προδιθάσεται ἀρχιερεῖς ἀπὸ ἡγουμένους τῆς Βλαχοπογδανίας, μὲ τρόπον ὅτι πάλιν νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὰ ἡγουμενεῖα αὐτῶν. Ἀλλ' ἔστω γνωστὸν τῇ Ὑμετέρᾳ Θειότητι ὅτι τοῦτο ἐπροξένισε σύγχυσιν καὶ ταραχὴν οὐκ ὀλίγην ἀναμεταξὺ εἰς ὅλην τὴν ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητα, καὶ θέλει ἀκολουθήσει καὶ περισσότερον κακόν, ἂν δὲν γένη διόρθωσις. Λοιπὸν παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὅλοι κοινῶς ἀπαξάπανθες νὰ λείψῃ τοῦτο τὸ νεωτέρημα, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ μὴ ἀκόλουθήσῃ, διότι εἶναι ἀνατροπὴ τῆς τάξεως ἡμῶν, καὶ ψυχρότης καὶ ἀηδία εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς, τόσον εἰς ἐκείνους ὅπου εὗρισκονται ἐνταῦθα εἰς φλόαξιν τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἀπερχομένους εἰς τὰ ταξείδια· ἐπειδὴ καὶ εἶναι καὶ κρίνεται καὶ ἄδικον, καὶ ἀνυπόφορον, ἐκείνοι ὅπου κοπιᾶζουσι νυκτὸς καὶ ἡμέρας νὰ μένωσι κατόπιν τῶν ἡγουμένων, οἱ ὅποιοι ὅπωςδήποτε ζῶσιν μὲ εἰρήνην καὶ ἀνάπαυσιν· καὶ μάλιστα ὡσὰν πάλιν μετὰ τὸν προδιδοασμὸν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν τιμὴν τυρεῖον νὰ ἐπαναστρέφουν εἰς ἡγουμενεῖα, καὶ ὅχι νὰ κάθωνται εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, νὰ ποιμνίσουσι τὸ ποίμνιον αὐτῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχιερέων. Γράφοντες ὁμῶς τοῦτο δὲν ἀποκλείομεν ὅτι οἱ προηγούμενοι νὰ μὴ προδιθάζονται τελείως εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίαν, ὅταν ἡ χρεῖα τὸ καλῇσιν· ἀλλὰ ὁ σκοπὸς μας εἶναι τοῦτος, ὅτι νὰ μὴ ἔρχονται ἐδῶ μὲ τοιοῦτον τρόπον ψηφισμένοι ἐπίσκοποι, καὶ πάλιν μετὰ τὴν χειροτονίαν νὰ ἐπαναστρέφουν εὐθὺς εἰς ἡγουμενεῖα, ἀλλὰ, λείποντες ἀπὸ τὰ ἡγουμενεῖα καὶ ἐρχόμενοι ἐνταῦτα, κατὰ τὴν πρόσταξιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, νὰ ζῶσι καὶ αὐτοὶ ὡς ἀδελφοὶ μὲ τὴν κοινότητα ἀδελφικῶς, καί, ἂν ἡ χρεῖα καλέσῃ νὰ γένη χειροτονία ἀρχιερέως, γινομένων κοινῶν ψήφων κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διατύπωσιν, ὅποιον ἐκλέξῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, κἂν τε προηγούμενος εἶναι, κἂν τε ἀρχιμανδρίτης, κἂν τε πρωτοσύγκελλος, κἂν τε ἄλλον πρόσωπον, ἐκεῖνος νὰ γίνεταί, καὶ ἔπειτα χειροτονούμενος ποτὲ νὰ μὴν ἔχῃ ἐξουσίαν ἀπὸ λόγου του νὰ ζητήσῃ νὰ λείψῃ ἐντεῦθεν καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἢ εἰς ἡγουμενεῖον, ἢ εἰς ταξείδιον, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ ὑπηρεσίαν, κατὰ τὴν περιλήψιν καὶ ἀπόφασιν τοῦ γεγονότος συνοδικοῦ τόμου· ταύτην λοιπὸν τὴν εὐλογον ὑπόθεσιν καὶ κοινὴν αἵτησιν ἡμῶν παρακαλοῦμεν καὶ αὖθις τὴν Ὑμετέραν μεγίστην Μακαριότητα νὰ τὴν ἀποφασίσῃ διὰ προσκυνητοῦ αὐτῆς γράμματος, καὶ νὰ μᾶς τὸ ἐξαποστείλῃ εἰς τὸ νὰ τεθῇ εἰς τὸν ἱερὸν κώδικα, διὰ νὰ σηκωθῇ ἡ ψυχρότης καὶ ἡ ἀδημονία ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, καὶ νὰ λείψουσι καὶ οἱ ψυθιρισμοί, καὶ νὰ ἡσυχάσωμεν οἱ πάντες, καὶ θέλωμεν παρακαλῇ τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὡς φροντίζουσιν διὰ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀγαθὴν κατάστασιν τῆς κοινότητος καὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἀποστολικοῦ αὐτῆς Θρόνου. Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διαφυλάττωι τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάσης ἐπιρείας ὑπέρτερον, ἥς καὶ αἱ Θεοπειθεῖς καὶ πανάγιοι εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

Ἀμήν.

,σφιδ', Αὐγοῦστου κδ',

ἐξ ἁγίας Ἱερουσαλήμ.

- † Τῆς Σῆς Μακαριότητος παραμικρὸς δοῦλος Αὐδῶδης Νεόφυτος.
- † Τῆς Σῆς Μακαριότητος ἐλάχιστος δοῦλος Γάζης Πορφύριος.
- † Ὁ Νεαπόλεως Παρθένιος.
- † Ὁ Φιλαδελφείας Φώτιος.
- † Τῆς Ὑμετέρας μεγίστης Μακαριότητος δοῦλος Νεόφυτος ἱερομόναχος καὶ ἐπίτροπος.
- † Μακάριος ἱερομόναχος καὶ ἀρχιμανδρίτης.
- † Ἀρχιμανδρίτης Δαβὶδ ἱερομόναχος.
- † Συμεὼν ἱερομόναχος καὶ πρωτοσύγκελλος.
- † Εὐχέτης τῆς Σῆς Μακαριότητος Ἰωακείμ μοναχός.
- † Ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος καὶ ἱερομόναχος.
- † Μελέτιος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος.
- † Προηγούμενος τοῦ Καλουσίου Νεόφυτος ἱερομόναχος.
- † Ὁ μέγας σκευοφύλαξ τοῦ Ἁγίου Τάφου.
- † Καισάριος μοναχός, δραγουμάνος, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
- † Ἰωακείμ μοναχός, σκευοφυλάκτης τοῦ πατριαρχικοῦ κελλίου.

- † Γρηγόριος ἱερομόναχος.
 † Σωφρόνιος ἱερομόναχος.
 † Καλλίνικος ἱερομόναχος.
 † Δαβὶδ μοναχός, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
 † Γεράσιμος ἱερομόναχος καὶ οἰκονόμος τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Σάββα.
 † Ἱερεμίας ἱερομόναχος.
 † Ἰάκωβος ἱερομόναχος.
 † Βαρλαάμ, ἱερομόναχος.
 † Ὁ καθηγούμενος τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ. Μακάριος μοναχός, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
 † Ὁ καθηγούμενος τοῦ Ἁγίου Σάββα Κύριλλος μοναχός, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
 † Ὁ καθηγούμενος τοῦ τιμίου Σταυροῦ Παΐσιος μοναχός.
 † Ὁ ἡγούμενος τοῦ προφήτου Ἠλίου Δανιήλ μοναχός.
 † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Προδρόμου Γαβριήλ μοναχός.
 † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἀγ. Δημητρίου Ἰωαννίμ μοναχός.
 † Ὁ ἡγούμενος τοῦ Ἀδραάμ Βενιαμὴν μοναχός.
 † Λεόντιος μοναχός προηγούμενος.
 † Πανάρετος ἱερομόναχος, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
 † Βαρνάβας ἱερομόναχος, δοῦλος τῆς Σῆς Μακαριότητος.
 † Μελχισεδὲκ μοναχός, προηγούμενος εἰς Βηθλεὲμ.
 † Χρῶσανθος μοναχός.
 Καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, δοῦλοι τῆς Ὑμετέρας μεγίστης Μακαριότητος.

(După ms. 605 al Metohului Sf. Mormânt, Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui Manuil Ghedeon.)

DCII.

Radu (Răducanu), fratele lui Ștefan-Vodă Cantacuzino, către Patriarhul Hrisant
 Notara, în trebile țerii și despre plecarea sa la Constantinopol.

1714,
 25 August.

Ἐπιστολὴ Ῥαδοῦλου Καντακουζηνοῦ πρὸς
 Χρῶσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1714, Αὐγούστου 25.

Ὅλον ἤλπιζα καὶ μὲ ἀγάθαις ἐλπίδες ἐτρέ-
 φανμουν, σεβασμιώτατε θεσποτα, νὰ ἀξιωθῶ
 ἐρχομένην ἐδῶ εἰς τὰ ἡμέτερα νὰ τὴν ἀπο-
 λάβω καὶ αὐθὺς σωματικῶς καὶ νὰ τὴν ἰδῶ
 μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ὀφθαλμοὺς καί, ἀσπαζό-
 μενος χεῖλεσιν ἀναξίσις τὴν χαριτόδωτον αὐ-
 τῆς δεξιάν, νὰ μεθέξω δι' αὐτῆς ἁγιασμὸν καὶ
 εὐλασίαν, καὶ νὰ συμπανηγυρίσωμεν τὴν εὐ-
 κταίαν αὐτῆς παρουσίαν μὲ πνευματικὴν εὐ-
 φροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν, ἐπειδὴ (μαρτυρούσης
 καὶ τῆς ὑμετέρας εὐλικρινεστάτης συνειδήσεως),
 ἔχοντας εἰς τὰξιν φιλοστοργιότητος πατρὸς
 τὴν θειοτάτην αὐτῆς κορυφήν, διὰ τὰ πνευ-
 ματικὰ αὐτῆς χαρίσματα καὶ τὴν ἐμφυτον
 καλοκαγαθίαν, εὐλαβῶς σφόδρα φέρομαι πρὸς
 αὐτήν, καὶ ὑποκλίνω αὐτῇ δουλικὸν τὸν αὐ-
 χένα, προθυμούμενος νὰ ἐξηπηρετῶ τοῖς προσ-
 κυνητοῖς αὐτῆς ἐπιτάγμασι κατὰ τὸ ἐφικτὸν
 τῆς ἐμῆς ἀσθενείας· ὅμως τὸ ἀντίξουν τοῦ
 καιροῦ μοῦ ὁστέρης καὶ ταύτην τὴν προσδο-
 κουμένην χαράν, ἔστωντας καὶ τὰ ἀναγκαῖα
 περιστατικὰ τοῦ καιροῦ ἠνάγκασαν νὰ πεμφθῶ
 παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου μου ἡγεμόνος εἰς τὴν
 Βασιλεύουσάν νὰ διατρίψω ἐκείσε μερικὸν και-

Serisoarea lui Radu Cantacuzino către
 Hrisant, Patriarhul Ierusalimului.

1714, August în 25.

Am tot așteptat și m'am hrănit cu bune
 nădejdi, prea-venerate stăpân, a mă învred-
 nici să Te mai apuc venind de fapt aici
 la ale noastre și să Te văd cu ochii sim-
 turilor și, sărutând cu buzele mele nevred-
 nicee mâna-Ți izvorătoare de daruri, să mă
 împărtășesc prin ea de sfințire și bine-
 cuvântare și să serbăm împreună prezența
 Ta fericită căpătată cu mulțămire sufle-
 tească și bucurie, de oare ce (cum poate
 mărturisi și conștiința Ta cea prea-sinceră),
 având ca pe un părinte prea-iubit creștetul
 Țău cel prea-dumnezeiesc, pentru harurile
 Tale duhovnicești și bunătatea înăscută,
 am foarte mare evlavie către Ține și plec
 spre Ține grumazul meu de rob, fiind
 gata să slujesc porunilor Tale venerate
 după măsura slăbiciunii mele; însă împo-
 trivirea vremii mele m'a lipsit și de această
 bucurie așteptată, de oare ce și împrejurările
 de nevoie ale timpului au silit să fiu trimes
 de prea-înălțatul meu Domn la Țarigrad
 ca să petrec acolo puțin timp, pentru gre-
 lele nevoi și nenorociri ale ticăloasei țeri

ρίαν, διὰ τὰς θαρρείας ἀνάγκας καὶ δυστυχίας τοῦ ἀλλήλου τόπου καὶ τῆς πατρίδος, ὅπου ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τῶν ὑμετέρων παναγιωτάτων εὐχῶν νὰ εὐδοκήσῃ νὰ γένῃ, ἐκ μέρους τῶν κρατούντων καμία συμπάθεια καὶ ψυχαγωγία τῶν συμφορῶν. Ὅθεν καὶ μετὰ πολλῆς ἐδῆ- νης τῆς ψυχῆς μου ἀποδημῶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς συγγενείας ἀπαλλάττομαι, ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, δὲν ἠξιώθην νὰ ἀπολαύσω τὴν ἀξια- θέατον καὶ σεβασμιωτάτην μοι αὐτῆς πρό- σοψιν διὸ καὶ εἰς δεύτερον πλοῦν, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐρχόμενος, ἐκλιπαρῶ καὶ καθικε- τεῶ τὴν ἀένναον καὶ πάνσοφον τοῦ Θεοῦ κηδεμονίαν νὰ μὲ ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσω ἐν τάχει εἰς τὴν Βασιλεῖουσαν εὐφραινομένην καὶ ὑγιαίνουσαν, ὅπως ἡ συνεχὴς αὐτῆς ἐν- τευξίς καὶ συνομιλία νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν ψυχῇ μου τέρψιν καὶ ἡδονήν, καὶ προσέτι σοφὴν παραίνεσιν καὶ δογρίαν ἐν τοῖς πρακ- τέοις.

Λοιπὸν αὖριον, τῇ καὶ τοῦ παρόντος, δου- λόμενος ἄψασθαι τῆς ὁδοῦ, προσκυνῶ τὴν ὑμετέραν πατρικὴν εὐμένειαν διὰ τοῦδε τοῦ ταπεινοῦ μου, καὶ νοερώς περιπτύσσομαι τὴν παναγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν, ῥώσιν καὶ εὐ- ποτιάν αὐτῇ προσφωνῶν, καὶ ἀντιβῶ τὴν ὑμετέραν καλοκαγαθίαν νὰ ἐφοδιάσῃ τὴν ἐμὴν ἀποδημίαν μὲ τὰς θεοπειθεῖς καὶ σωστικὰς αὐτῆς εὐχάς, διὰ νὰ γένῃ καταθυμία καὶ εὐ- τυχία, καὶ ἡ ἐπάνοδος πάλιν μεθ' ὑγείας καὶ εὐοδοιούμενη.

Εἴη δὲ ἡ ἔνθεος αὐτῆς κορυφὴ ὑγιαίνουσα ἀκουράντως καὶ εὐπραγοῦσα ἀπημάντως, εὐ- χομένη μοι τὰ ἀγαθὰ καὶ σωτήρια.

Ἀψιῶ, Ἀγούστου κα'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εὐλαδῆς υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ἀληθινὸς δοῦλος.

Ἰάκωβος Καντακουζηνός.

(Legrand, Recueil, pp. 147-8, n° 74.)

și ale patriei, care Dumnezeu Sfântul, prin prea-sfintele Tale rugăciuni, să binevoiască a se face din partea stăpânilor vre-o com- pătimire și vre-o mângâiere a nenoroci- rilor. Deci și cu multă durere a sufletului meu plec din patrie și mă depărtez de rudele mele, deși, cum am spus, nu m'am învrednicit să apuc prevederea Ta vred- nică de privire și prea-venerată; pentru care, după zicală, venind la a doua tre- cere a vadului, rog și implor grija cea veșnică și a toate înțeleghătoare a lui Dum- nezeu să mă învrednicească a Te apucă în treacăt la Țarigrad voios și sănătos, pentru ca statornica Ta cercetare și con- vorbire să dea sufletului meu mângâiere și plăcere, și încă și cumințe sfătnire și călăuzire în lucrurile de făcut.

Ci mâne, la 26 ale lunii, voind să plec, mă închin bunăvoinței Tale părintești prin această smerită scrisoare a mea și cu gândul sărut prea-sfințita-Ți dreaptă, dorindu-Ți sănătate și noroc bun, și rog bunătatea Ta să călăuzească plecarea mea cu ru- găciunile Tale ascultate de Dumnezeu și mântuitoare, ca să fie cu plăcere și feri- cire, și întorsul iarăși cu sănătate și bună îndreptare.

Și să fie dumnezeiescu-Ți creștet sănătos fără tulburare și fericit fără vătămare, rugându-te pentru mine de toate cele bune și mântuitoare.

1714, August în 25.

Al Fericirii Tale su sufletese evlavios și rob adevărat:

Railu Cantacuzino.

DCIII.

1714,
30 August.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre șederea acestuia în Moldova și despre primejdia ce a trecut pentru dânsul.

Ἰωάννης Μανροκορδάτος Χρυσάνθω Νόταρχ.
Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαδῶς προσ- κυνῶ, καὶ τὴν δεξιάν αὐτῆς ἀσπάζομαι, θεό- μενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνρασον, εὐθυμον, ὑγιὰ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακα- ριότητος ἔλαβον καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne, mă închin cu evlavie Fericirii Tale și-Ți sărut dreapta, rugându-mă de atotputer- nieul Dumnezeu să Te ție fără boli, în bună voie, sănătos și mai presus de tot protivnieul.

Venerata scrisoare a Fericirii Tale am primit-o și pentru buna-Ți sănătate am

ὕψιστον κήριον τὸν Θεὸν ἐδόξασα. Μὲ τὸ νὰ εἶχα ἀκούσῃ πὼς εἶχε κινήσῃ κατὰ τὴν Βλαχίαν ἢ Μακαριότης αὐτῆς, δὲν ἔγραψα κατὰ τὰς περασμένες· τὴν ὥρῃς, μὲ τὸ νὰ ἐκατάλαβα ἀπὸ τῆς γράμματος τῆς ὅτι μελετᾷ ἀκόμη νὰ καθίσῃ εἰς τὴν Πογδανίαν (τὸ ὅποιον πολλὰ καλὰ τὸ κάμνει), δὲν ἔλειψα νὰ γράψω τὸ παρὸν εἰς προσκύνῃσιν αὐτῆς. "Ἄς μὴν ἔχῃ καμμίαν φροντίδα ἢ Μακαριότης αὐτῆς ἢ ἐννοίαν, ἐπειδὴ κατὰ τῆς ὑποφίας ὁ καιρὸς ἐπέρασε· μόνον ἂς εἶναι μὲ γενναίαν καὶ σταθερὰν καρδίαν. "Ἄς μὴν ἀμφισβόλλῃ πρὸς τοῖτοις ὅτι δὲν θέλω παρατρέξῃ ποτὲ καμμίαν ἀφορμὴν τοῦ νὰ δεῖξω τὴν ἄκραν μου πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν. Μόνον παρακαλῶ νὰ ἔχω πάντοτε τὰς ἀγίας καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχὰς καὶ σεβάσματα γράμματα δηλωτικὰ τῆς ποθεινοτάτης μοι ὑψίστης τῆς ἥς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ. Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1714, Αὐγούστου 30.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., IV, pp. 128-9, n° 86.)

slăvit pe Domnul Dumnezeu. Pentru că auzisem că Te-ai pornit spre Țara-Românească Fericirea Ta, n'am scris în timpul trecut; ci acum, pentru că am aflat din scrisoarea Ta că Te gândești a mai stă în Moldova (ceia ce foarte bine faci), n'am lipsit a scrie cea de față pentru a mă închină Ție. Să nu ai vre-un gând Fericirea Ta ori vre-o grijă, căci a trecut vremea bănuiei; ci să fii cu bună și statornică inimă. Să nu te îndoiești pe lângă acestea că nu voi trece cu vederea niciun prilej ca să-Ți arăt înalta-mi evlavie către Ține. Numai mă rog să am totdeauna sfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni și veneratele scrisori vădind prea-dorită mie a Ta sănătate; ai căreia ani să fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin sănătoși. Al Fericirii Tale la poruncă:

1714, August 30.

Ioan Mavrocordat.

DCIV.

Drako Suțu către Patriarhul Hrisant Notara, despre căsătoria lui.

1714,
30 August.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα.

Τὴν Ὑπερέραν Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυμον, ὑγιᾶ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου. Σεβάσιμον γράμμα τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑψίστην μαθὼν, εὐχαριστίας ἀνέπεμψα τῷ σφύζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Τὴν χαρὰν ὅπου ὀρίζει πὼς ἐπῆρε διὰ τοὺς ἀρράβωνος τοῦ δούλου τῆς, καὶ πρὶν νὰ λάβω τὸ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα, τὴν ἐγνώρισα, ἡξεύροντας τὴν πρὸς ἐμέ, τὸν δούλον τῆς, εὐνοίαν, καὶ τὴν πνευματικὴν οἰκείωσιν ὅπου ἔχει μὲ τὰ ἐνδοξὴν ἀρχοντικὴν τῆς μεμνηστευμένης μου ἀναμεταξύ καὶ τὰ πολλὰ ὅπου ἐστάθησαν αἷτια χαρὰς εἰς τὸν δούλον τῆς, δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἦτον τὸ μεγαλύτερον, ὅτι ἐσυλλογούμενον πὼς θέλει τὸ χαρὴ καὶ ἡ Μακαριότης αὐτῆς. Τὰ ὅποιον καὶ αὐτὸ τὸ ἐνίκησεν ἡ χαρὰ ὅπου ἔλαβα, καὶ τὴν ποθεινοτάτην μοι ὑψίστην τῆς ἔμαθα, καὶ τὴν πρὸς τὸν δούλον τῆς καλὴν ὑπόληψιν ἐκατάλαβα, τῆς ὁποίας αἰτίαν δὲν γνωρίζω καμμίαν ἐδικὴν μου ἀρετὴν, μόνον τὴν πρὸς πάντας ἐμφυτον καλοκαγαθίαν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος, ἥς τὰ ἔτη εἴησαν θεόθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ ἅγαι εὐχαὶ αὐτῆς μεθ' ἡμῶν.

Ἀφιδ', Αὐγούστου λ'.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος δούλος ταπεινός.

Δράκος Σούτζος.

(Bibl. Ac. R. m., copieile d-lui Mannil Ghedcon.)

DCV.

Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre chestia bisericii din Chios, unde se află un messer Constantin Mavrocordat,

1714,
30 August.

care, sprijinit pe nemulțumirea insularilor, opriți doar de respectul și frica față de Nicolae-Vodă, căpătase (în locul fratelui Nicolii) epitropia.

Ἐπιστολή Δημητρίου Ἰουλιανοῦ, καπηγεχαγιά Μολδοβλαχίας, πρὸς Χρῦσανθον, περὶ τοῦ ἐν Χίῳ μισέρ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου.

Μακαριώτατε, σαφώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς καὶ δουλικῶς προσκυνῶ, δεόμενος κυρίου Θεοῦ διατηρῆ αὐτὴν εὐθυμον, ὑγιαῖ καὶ παντὸς ἐναντίου ἀνωτέραν.

Τὸ ἀπὸ τῆς δεκάτης ἑκτῆς τοῦ παρόντος μηνὸς γεγραμμένον σεβάσμιον γράμμα αὐτῆς ἔλαβον καὶ διὰ τὴν ποθεινοτάτην ὑγίειαν αὐτῆς ἐδόξασα κύριον τὸν Θεόν.

Ἐγνων τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα. Ἀλλὰ πρῶτον περὶ τῆς ἐκκλητίου ὁποῦ ὀρίζει ὅτι τὴν ἀνακυκλῶ τόσον, ὁποῦ κατ' ὀλίγον ἐφυτεῖσθῃ καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ τίς οἶδεν (ὡς ὀρίζει) τί τέξεται τὸ μέλλον.

Λοιπὸν πῶς ἡμπορῶ νὰ ἀποσιωπήσω καὶ νὰ μὴ τὴν ἐκθειάζω τὴν ἐκκλητίαν, ὁποῦ εἶναι καὶ πράγμα καὶ ὄνομα ζηλωτῶν καὶ τίμιον ὅμως ὡς ὀρίζει ζώσῃ φωνῇ ἅς κοινολογηθῇ σὺν Θεῷ ὑστερον μὲ τὸν καιρὸν, καὶ ὁ φατφᾶς εἶναι εὐκολος.

Διὰ τὸν Χίον ὁποῦ ὀρίζει πῶς δὲν ἡξεύρει ποῖον τάγμα νὰ ἀπεκατέστησεν ὁ παναγιώτατος, ἀκοῶν πῶς νὰ ἦτον ἀπὸ ἐπίσκοπος Κυθωνίας ἕνας εὐειδῆς νέος, ὁ ὁποῖος προχθὲς ἐκίνησε, καὶ ὑπάγει εἰς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποιμνιον παρὰ τοῦ τειτεροδάρ-ἐφέντη, ὡς ἀν γνήσιος καὶ νόμιμος ἀρχιερεὺς.

Ἀμὴ θαυμάζω ἡ Μακαριότης αὐτῆς ἀπὸ μακρόθεν τί ἀνακυκλοῖ τὴν ἐστιατορίαν καὶ τοὺς δαιτυμόνας τοὺς μακαριστοὺς, μ' ὅλον ὁποῦ ἀγνοεῖ καὶ τὸν ἐστίατορα· ἢ δὲν ἀρκεῖ ὁποῦ εἶχεν μέρος καὶ ἡ Μακαριότης αὐτῆς μὲ τὴν δοῦτταν, δι' ἧς ἐμέθεξε ὁπωςδήποτε εὐχῆς καὶ χάριτος, καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶναι πλέον φθόνος δι' ἐκεῖνο ὁποῦ ἔγινε.

Ὅριζαι ὅτι θαυμάζει ποῦ ὁ μισέρ Κωνσταντίνος Μαυροκορδάτος εὗρεν ἐμένα νὰ μεσιτεύσω νὰ τοῦ δοθῇ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐν Χίῳ Ἐκκλησίας· ὅμως νὰ μὲ πιστεύσῃ ἡ Μακαριότης αὐτῆς ὅτι τελείως ἀδιάφορος εἶμαι εἰς τὸ νὰ γένῃ καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ γένῃ. Καὶ ἐκεῖνο ὁποῦ τὸ ἀνέφερα, δὲν ἦτον ἀπλῶς διὰ ἀγάπην ἐκείνου καὶ διὰ τὴν παρακάλεσίν του, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ ἐλόγιασα συμφέρον τῆς Μακαριότητός της ὅτι ἔβλεπα πῶς τόσον κατὰκαρδὰ ἐλυπήθησαν, ὁποῦ, ἂν δὲν ἦτον ἡ παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου ἐντήρησις καὶ ὁ φόβος, δὲν ἡξεύρω τί ἤθελαν κάμει. Ἐπειτα, βλέποντας καὶ εἰς τὴν ἐξωσιν τοῦ πτωχοῦ Χίου, μὲ τί προθυμίαν ἡγωνίσθη, καὶ πόσα ἀπαίσια ἔλεγε, ἐστοχάσθηκα κάλιον νὰ γένῃ εἰς τοῦτο ἡ παρακάλεσίς του, παρὰ ὅπου κρυφίως νὰ θλάψῃ τίποτε.

Ἀμὴ ἐγὼ ἔγραψα ὅτι ὁ Κωνσταντίνος τὸ ἐπρόβαλλε διὰ τὸν Νικολῆν, τὸν μεγαλύτερον τοῦ ἀδελφόν, καὶ εἰς ἐκεῖνον εἶπα νὰ γένῃ ἡ ἐπιτροπὴ, ὅχι εἰς τὸν Κωνσταντίνον, καὶ θαυμάζω πῶς ἔγινε τὸ λάθος. Ἰδοὺ ὁποῦ ἡ ἐκκλητίς ποτὲ εἰς τέτοια δὲν σφάλλει, καὶ ἡ ἀπουσία της φέρνει τὰ λάθη. Ἔστω, ἐγὼ ἔστειλα τὰ γράμματα τῷ Κωνσταντίνῳ (ὅτι ἐκίνησε μαζί μὲ τὸν Χίον), καὶ εἶπα ἡ λάθος νὰ τὸ μετρήσῃ διὰ τὸ ὄνομα καὶ νὰ τὰ δώσῃ ἂν θέλῃ τῷ Νικολῇ τὰ τίμια αὐτῆς γράμματα, καὶ μὲ δεύτερον διαρβούνονται, ἢ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἀδελφός του, ὡς ἀν ἕνας ἄνθρωπος, ἅς μετρηθοῦν πῶς ἀρέσκονται.

Τὰ πρὸς τὸν καθηγούμενον δεσποτικὰ γράμματα τὰ ἐγγείρισα ὡς ἦτον ὁ μικρὸς πλῆκος. Τὸ δὲ προπεμφθὲν μοι ἀνακτόν, ἐπειδὴ ὕριεν ἂν μὲ ἀρέσῃ νὰ τὸ δουλόσω καὶ νὰ δοθῇ, δὲν τὸ ἡῶρα εὐλογον νὰ δοθῇ, ὅτι τίποτε δὲν ἤθελεν ὠφελήσῃ παρὰ μόνον νὰ κάμῃ νὰ ἐξογκωθῇ ἐκεῖνο τὸ εὐγενὲς σκῆνος, οὔτε εἶναι χρεῖα, Θεοῦ χάριτι, ὁποῦ νὰ τὸν θεραπεύσωμεν· ὅτι Κύριος διασκεδάζει βουλάς τοιούτων, καὶ ἐλπίζω ἕως τέλους νὰ περισκέψῃ τὴν Μακαριότητα αὐτῆς ὅπου τὴν σκιάν τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐλέους καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς ἐτῶν πολλῶν περιόδους.

[αφιδ'], Αὐγούστου λ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

δοῦλος εὐλαβής:
Δημήτριος Ἰουλιανός.

(Bibl. Ac. Rom., Copie d-lui Manuil Ghedeon.)

DCVI.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre peirea Brâncoveanului și călătoria Patriarhului.

1714,
6 Septem-
bre.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθος Νοτάρης.

Μακαριώτατε δέσποτα, τήν Σήν Μακαριότηα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τήν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Δύο τίμια καί σεβάσμια γράμματα τῆς Σεβασμιότητός της ἐλάβομεν ἀπ' αὐτῆς, τὸ μὲν ἀπὸ 27, τὸ δὲ ἀπὸ 31 τοῦ παρελθόντος γεγραμμένα, καί, πληροφρονηθέντες τὴν περιπόθητον ὑγίειαν της, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Καί εἰς μὲν τὸ πρῶτον τίμιόν της δὲν ἔχομεν δι' ἄλλο νὰ ἀποκριθῶμεν εἰ μὴ μόνον ὅτι τὸν πρὸς τὸν ἅγιον Βηθλεὲμ πλίκον της εὐθὺς τὸν ἐγχειρίσαμεν· εἰς δὲ τὸ δευτέρον της τίμιον, τὰ ὅσα ὁρίζει περὶ τοῦ ἐλασινῶ καὶ ἀξιολακρῆτος συμπεράσματος ἐκείνου τοῦ μακαρίτου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνα καλῶς τὰ ἐπέγκωμεν· εἰς τὰ ὅποια τὸ ὁρῶμεν τῆς γλώττης μας δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ κἀνένα λόγον, ὥσάν ὅπου ὁ τρόπος τοῦ τέλους καὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης τῆς ἐλασινῆς τραγωδίας εἶναι ἄγνωστος παρ' ἀνθρώποις, καὶ μόνον ἡ θεία Πρόνοια τὰ πάντα ἐπίσταται. Τίς οἶδε γὰρ νοῦν Κυρίου ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐποίησεν. Ἡρεῖς καθὼς χριστιανοὶ τοῦτο ἔχομεν χρέος νὰ εἰποῦμεν: ὅτι τοὺς μὲν πεφονευθέντας ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ, τὴν δὲ πτωχὴν καὶ τεθλιμμένην νέαν Ἐκάβην¹ νὰ παρηγορήσῃ καὶ νὰ παραμυθήσῃ οἷς οἶδε τρόποις. Βέβαια τὸ τέλος τοῦτο τῆς ἀξιολακρῆτος καὶ ἐλασινῆς ταύτης τραγωδίας οὐ μόνον εἰς συγγενεῖς καὶ φίλους ἐστάθη πρόξενον πολλῆς λύπης καὶ ἁθυμίας, ἀλλὰ, τολμοῦμεν εἰπεῖν, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἄλλοθενεῖς· ἐπειδὴ καὶ ἐστάθη πρᾶγμα παράδοξον² καὶ ἀνήκουστον, καὶ οὔτε ὀφθαλμοφανῶς λογιζόμεν νὰ τὸ ἴδῃ τινὰς ἀποτελειούμενον, οὔτε εἰς τὰς ἱστορικὰς βίβλους νὰ τὸ ἀνέγνωσε σημειούμενον.

Πῶς ἀπεφάσισεν ἡ Μακαριότης της κατὰ τὴν 8 τοῦ ἐνεστῶτος νὰ κινήσῃ αὐτόθεν καὶ νὰ ὁδεύσῃ πρὸς τὰ ὁμέτερα, πολλὰ τὸ ἐχάρημεν. Θέλομεν στεῖλῃ, κατὰ τὸ εἰωθός, καὶ εἰς προῦπάντησιν τῆς Μακαριότητός της, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ὑποδοχὴ της μὲ εὐλαβέστερον [τρόπον]. Ὅτι δὲ ἔχει σκοπὴν νὰ περιμείνῃ ὀλίγας ἡμέρας εἰς Φωξάνιον χάριν παραμικρὰς

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericii Tale, sărutăm cu dragoste sfințita-Ți dreaptă.

Două scrisori cinstite și respectate ale Sfinției Taleenerate le-am primit bucuros, una scrisă din 27 și alta de la 31 ale lunii trecute, și, aflând de prea-dorita-Ți sănătate, peste măsură ne-am bucurat. Și la cea d'întăiu cinstită a Ta scrisoare nu avem să răspundem prin alta decât că am dat fără zăbavă plicul Țău către Preasfințitul de Betleem; iar, cât despre a doua cinstită a Ta scrisoare, câte le spui despre întâmplarea vrednică de milă și de lacrimi a aceluî răposat și a copiilor lui, și acelea le-am aflat după cuviință; la care *barbitul* (vechiu instrument de muzică) limbii mele nu poate să scoată niciun cuvânt, de oare ce felul sfârșitului și începutului acestei tragedii vrednice de milă sunt necunoscute oamenilor, și numai dumnezeiasca Pronie toate le știe. Căci cine știe gândul Domnului ori cine l-a fost sfetnic? Cum i s'a părut Domnului, așa a și făcut. Noi ca niște creștini avem datoria să spunem aceasta: ca pe cei uciși sfântul Dumnezeu să-i ierte, iar pe săraca și tulburata nouă Hecubă s'o înmângâie cu ce chipuri știe. De sigur că sfârșitul acesta al acestei tragedii vrednice de lacrimi și de milă a fost pricină de multă întristare și scârbă, nu numai rudelor și prietenilor, ci, îndrăznim a spune, și chiar dușmanilor și celor de alt neam; căci a și fost lucru neașteptat și neauzit, și nici eu ochii nu credem să-l fi văzut cineva săvârșit, nici în cărțile de istorie să-l fi cetit.

Că Te-ai hotărât Fericierea Ta ca la 8 ale lunii să pleci de acolo și să călătorești către ale noastre, mult ni-a părut bine. Vom trimete, după obicei, și întru întâmpinarea Ta, ca să urmeze primirea Ta cu mai mare evlavie. Iar că ai de gând să aștepți câteva zile la Focșani pentru un prea-mie ajutor de la negustorii de

¹ Doamna Marica, văduva Brâncoveanului.

² În Legrand: π ο λ ὺ δ ο ξ ο ν.

εὐαγγελίας τῶν ἐκείσε πραγματοποιῶν, ἐπειδὴ ἡ αἰτήσις οὐ μόνον εὐλογοφανής εἶναι, ἀλλὰ καὶ ψυχωσική, ὡσάν ὅπου γίνεται ὑπὲρ τοῦ Παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, ἰδοὺ ἐγράψαμεν τῷ ἄρχοντί μας μεγάλῃ-καπετάνῳ τῆς ἁκρῆς εἰς ἧ τι δύνανται νὰ δουλεύσῃ τῇ Μακαριότητί της, καὶ ἔτσι θέλει κάμῃ.

Ἡ Δόμνα μας μετὰ τῶν ὁφεικταλίων, εὐλαβῶς προσκυνοῦντες αὐτήν, τὴν ἱερὰν δεξιάν της ἀσπάζονται. Ἄς ἔχωμεν δὲ καὶ αὐθις τιμὴν της διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφεστῇ ἡμῖν ὑγείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς αὐτῆς εὐχαῖς, αἵτινες εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅπως εἰς τὰς προσταγὰς.

1714, Σεπτεμβρίου 6.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοσδοῦδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 131-2, n° 89.)

acolo, de oare ce cererea nu e numai vrednică de laudă, dar și mântuitoare de suflet, de oare ce se face pentru Preasfântul și de viață primitoral Mormânt, iată am scris boierului nostru marelui-căpitan de margine ca în ce poate, să-Ți slujească Fericirii Tale, și așa va face.

Doamna noastră, împreună cu dregătorii, cu evlavie închinându-se Ție, Îți sărută sfințita dreaptă. Să avem și de acum înainte cinstita-Ți serisoare ca să ne bucurăm de dorita nouă sănătate a Ta și de părinteștile Tale rugăciuni, care să ni fie ajutoare în toată viața.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicească și cu totul la poruncă:

1714, Septembrie 6.

In Ștefan Cantacuzino Voerod.

DCVII.

1714,
12 Septem-
bre.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava venirii acestuia, despre trecerea lui Abdi-Pașa prin Moldova¹ și despre călătoria solilor poloni și ruși, ca și a lui Carol al XII-lea.

Θεός.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπάζομεθα.

Τὸ ἀπὸ ζ' τοῦ τρέχοντος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα ἀσμένως ἐλάβομεν, καὶ, πληροφορηθέντες τὴν ἐφεστῇ ἡμῖν ὑγείαν της, ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν ἦν διαφυλάττοι ὁ Κύριος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάπτωτον ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας της. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σημειούμενα, καὶ ἡμιόθημεν οὐ μετρίως ἡμεῖς γάρ, κατὰ τὴν προσημειωθείσαν εὐδορίαν της, ὅτι εἰς τὰς ἡ' τοῦ παρόντος ἦτον πλέον ἀνυπερθέτως νὰ κινήσῃ αὐτόθεν καὶ νὰ ὀρίσῃ εἰς ἀπόλαυσιν ἡμετέραν, οὐ μόνον ἀπὸ θαθέων καρδίας ὑπερεχάρημεν, ἀλλὰ καὶ εὐθέως ἐστείλαμεν εἰς προσκύνησιν καὶ προῦπάντησίν σας² ἄρχοντας μας τὸν τιμιώτατον Μεγάλον-Στόλνικον καὶ Ποστέλνικόν μας, μετὰ καὶ μερικῶν σεγμένιδων καὶ ὅν τρόπον αἱ ἐν Ἱεροσολύμοις παῖδες κλάδοις φοινίκων χερσὶ κατέχοντες ἐξήλθον εἰς προσκύνησιν καὶ προῦπάντησιν τοῦ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὴν ἀγίαν

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite stăpâne, Fericirii Tale închinându-ne cu evlavie, sărutăm cu iubire sfințita-Ți dreaptă.

Am primit cu plăcere scrisoarea-Ți cinstită și venerată de la 7 ale lunii, și, aflând de sănătatea-Ți dorită, ne-am bucurat peste măsură; pe care să o păzească Domnul și de acum înainte neschimbată; am primit și părinteștile-Ți rugăciuni și binecuvântări. Am aflat și cele însemnate acolo, și ne-am supărat destul; căci noi, după știrea dată de Ține mai înainte, că la 8 ale lunii fără zăbavă aveai să Te ridici de acolo și să poștești întru întâlnirea cu noi, nu numai că din adâncurile inimii ne-am bucurat foarte, ci de-a dreptul am trimis spre închinăciunea și întâmpinarea Ta pe boierii noștri, preacinstitul Mare-Stolnic și pe Postelnicul nostru, împreună și cu câțiva seimeni; și, în ce chip copiii din Ierusalim au ieșit fiind ramuri de finie în mână întru închinarea și întâmpinarea celui ce eră să între în sfânta cetate Domnul nostru Iisus

¹ V. Iorga, *Basarabia noastră*, p. 84.

² Ms.: *μας*.

περάσματος τούτου νά τῷ κοινοποιήσῃ καί ἡμῖν, καί θέλομεν τήν εὐχαριστήν· οἱ δὲ τῶν Μοσχοδῶν κατὰ τήν δευτέραν τοῦ ἐνεστῶτος· ὅθεν καί περὶ τούτων ἀντιβολοῦμεν, ἂν μάθῃ τι ἰδιαίτερον, νά μᾶς κάμῃ καί ἡμῖν μερίδιον, καθὼς παρομοίως θέλομεν κάμῃ καί ἡμεῖς διερραμέ-νου ἐντεῦθεν τοῦ ῥηγὸς σεβαίκου· ὅτι ἀξιολόγον δηλαδὴ θέλομεν ἐνηχηθῇ ἀπὸ τήν γαληνοτάτην ῥηγατικὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα, εὐθὺς θέλομεν τὸ κοινοποιήσῃ καί τῇ Μακαριότητι της.

Ἡ Δόμνα μας μετὰ τῶν ὀφφικιαλίων, ἀν-χενοκλινῶς προσκονοῦντες τήν Μακαριότητά της, τήν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν ταπεινῶς ἀσπάζονται· ἄς ἔχωμεν τοίνυν καί αὐθις σεβάσμιόν της διὰ νά χαίρωμεν ἐπὶ τῇ πολυποθῇ τῇ ἡμῖν ὕψει καί ταῖς πατρικαῖς της εὐχαίς, αἵτινες καί εἴησαν ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

αψιδ', Σεπτεμβρίου 16'.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς κατα πνεῦμα καί ὅλως εἰς τὰς Προσταγὰς της.

Io Ștefan Cantacuzino Vocvod.

(Bibl. Ae. Rom., copiiiile d-lui M. Ghedeon.)

ai Muscalilor la 2 ale acestei luni; și deci și pentru aceștia ne rugăm, dacă vei afla ceva mai deosebit, să ni faci și nouă o păr-ticeică, precum, de asemenea, vom face și noi când va trece pe aici regele șved: orice vom afla vrednic de spus de la Măria Sa regală prea-senină, de-a dreptul o vom împăr-tăși Fericirii Tale.

Doamna noastră împrennă eu dregătorii, închinându-se cu grumazul plecat Fericirii Tale, sărută cu smerenie dreapta-Ți sfințită; să avem deci și de acum înainte venerata-Ți serisoare ca să ne bucurăm de mult dorita-Ți sănătate și de părinteștiile-Ți rugăciuni, care să și fie cu noi în toată viața.

1714, Septembrie în 12.

Al Fericirii Tale fiu sufletesc și eu totul la poruncile Tale.

DCVIII.

1714,
12 Septem-
bre.

Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre zăbava călătoriei acestuia.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρυσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1714, Σεπτεμβρίου 12.

Καί αὐθις σεβασμιώτατον γράμμα τῆς Ὑ-μετέρας πατρικῆς φιλοστοργίας εὐλαδῶς ἀσ-πασάμενος ἔλαβον, καί ὅσον μὲν τὰ περὶ τῆς θεοδραβεύτου αὐτῆς ὕψις περιχαρῶς ἐνω-τισθεῖς, ὡδὰς χαριστηρίους τῷ Κρείττονι ἀνέ-πεμψα· ἐλοπύθην ὅμως τὰ μέγιστα ὅπου ἡ ἀγγινοστατή αὐτῆς φρόνησις, καί τῶν παρελ-θόντων μνημονεύουσα καί ἐκ τούτων παρα-πλήσια τὰ μέλλοντα εἰκάζουσα, οὐχὶ μόνον εὐρίσκειται εἰς ἄκραν ἡθουρίαν, ἀλλὰ καί, εἰ-κότως δευλιῶσα διὰ τήν πονηρὰν φορὰν τοῦ καιροῦ, ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸ μελετώμενον κίνημα τῆς πρὸς ἡμᾶς ἡδὴ ἀφίξεως· περὶ τῶν ὁποίων ἄλλο δὲν ἔχω νά εἰπῶ, ἀλλὰ μόνον τὸ θεῖον ἔλεος νά μεταποιήσῃ τὰ μὲν λιπηρὰ εἰς εὐ-φροσύνην, τὰ δὲ φοβερά εἰς ἡμερότητα, διὰ νά ἡσυχάσῃ οὐ μόνον ὁ ὕμειρος λογισμός, ἀλλὰ καί ὁ ἡμέτερος. Ἐπειδὴ καί συμπά-σχομεν καί συναλγοῦμεν ἐν τοῖς ὁμοίοις, καί νά εὐδοκήσῃ ἐν τάχει νά ἀπολαθῶμεν τήν θειστάτην αὐτῆς πρόσοφιν σωματικῶς καί νά

Scrisoarea lui Constantin Cantacuzino către Hrisant, Patriarh al Ierusalimului.

1714, Septembrie în 12.

Am primit iarăș, sărutând-o cu evlavie, prea-venerata scrisoare a părinteștii Tale iubiri, și, fiind împărțat în ce privește de Dumnezeu întărita-Ți sănătate, am ridicat cântări de laudă Celui Prea-Înalt; ci m'am scârbit foarte mult că mintea Ta cea prea-suptire, amintindu-și și de cele trecute și socotind din acestea foarte apropiate cele viitoare, nu numai că se află în cea mai mare descurajare, ci și, temându-se după cuviință pentru mersul cel rău al vremii, a fost împiedecată de la mișcarea-Ți plănuită a venirii Tale la noi; pentru care lucru alta n'am să spun, decât numai mila lui Dumnezeu să prefacă pe cele triste în bucurie, iar pe cele înfri-coșate în blândete, pentru ca să se liniș-tească nu numai socotința Ta, ci și a mea. Căci și compătimim și ne îndurerăm de o potrivă în unele ca acestea, și să dea Dumnezeu ca răpede să întâmpinăm prea-

ἀξιωθῶμεν τῶν πατριῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ μάλιστα μὲ τὴν συνεχῆ τότε συνομιλίαν, ἵσως καὶ ἐπακολουθήσῃ μερικὴ τις λήθη καὶ ἀναγκωφισμὸς τῶν θλίψεων. Ἄπασα ἡ ταπεινότης μου οἰκία, εὐλαδῶς ἀποδεξαμένη τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, τὴν δουλικὴν καὶ θερμωτάτην τῇ αὐτῆς Μακαριότητι προσφέρει προσκύνησιν, ὧν αἱ ἄνθρωποι εἴησαν μεθ' ἡμῶν διὰ θεοῦ.

αψιδ', Σεπτεμβρίου ιδ'.

Τῆς Ἱμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος εὐλαβέστατος καὶ ταπεινὸς διὰ παντὸς δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, p. 149.)

dumnezeiasca-Ți vedere trupește și să ne învrednicim de părinteștiile-Ți rugăciuni și binecuvântări, și mai ales de statornica-Ți tovarășie atunci, căci poate să urmeze oareșcare uitare și ușurare a tulburărilor. Toată prea-smerita-mi Casă, primind cu evlavie rugăciunile și binecuvântările Tale, aduce Fericirii Tale închinarea supusă și prea-călduroasă, al cărui ajutor fie cu noi în viață.

1714, Septembrie 12.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte preaevlavios și cu totul smerit rob:

Constantin Cantacuzino.

DCIX.

Gramată patriarhală pentru mănăstirea Antim din București¹.

1714,

20 Septembrie.

Καὶ τοῦτο πάντως τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐκόντων μάλα καθέστηκε τῇ ἡμῶν Μετριότητι, ὡς ἔργον αὐτῆς οἰκείου καὶ ἰδιαίτετον, οὐ μόνον τὸ προνοεῖν τῶν ἀπανταχοῦ εὐαγῶν οἴκων τοῦ Κυρίου, καὶ τῶν ἐκπαλαί τιμίων ἐν ἄρεσι καὶ σπηλαίοις σεπτῶν καὶ ἱερῶν μοναστηρίων, ἐν οἷς τὸ θεῖον ἀεννάως καὶ ὁσημέραι δοξολογούμενον ὑμνεῖται καὶ γεραίρεται, ἀλλὰ καὶ τῶν νεωστὶ καὶ προσφάτως ἦδη ἀνεγειρουμένων ἱερῶν οἰκοδομημάτων παρὰ τῶν

Și aceasta totdeauna a făcut parte din cele de nevoie și cuvenite Smereniei Noastre, ca lucru al nostru în deosebi și foarte propriu, nu numai a ne îngriji pretutindeni de sfintele case ale Domnului și de mănăstirile cinstite de de mult,enerate și sfinte, din munți și peșteri, în care numele lui Dumnezeu neconținut și zi de zi slăvindu-se se cântă și se cinstește, ci și pentru lăcașurile sfinte ridicate de curând și proaspăt de către cei

¹ Adăogim în acest loc actul, trecut cu vederea la anul 1708, relativ la numirea chiar a lui Antim.

† Κυπριανός, ἐλθὼν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικός Πατριάρχης.

† Μακαριότατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κόρις κύρ Χρόσυνθε, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ καὶ ποθεινότης ἀδελφεὲ καὶ οὐλλειουργεῖ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὴν Σὴν προσφιλεστάτην Μακαριότητα ἀδελφικῶς χαιρετοῦμεν καὶ ἀσπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀνωτέραν πάσης ἐπιτηρείας, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ καλὴν ἀντάμωσιν. Τὸ φιλικὴν καὶ ἀδελφικὴν αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν, ἐχάρομεν τὴν ἀγαθὴν τῆς ὁμιλίας. Τὰ γραφόμενα ἐγνωμεν. Ἐλοπήθημεν διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας κύρ Θεοδοσίου, καὶ ὁ Θεὸς νὰ τὸν κατατάξῃ μετὰ τῶν ἀγίων ἱεραρχῶν, τῇ δὲ Σὴ Μακαριότητι δώῃ χρόνους πολλοὺς καὶ εὐτυχεῖς. Ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ θεοσεβέστατος Ἀθηνάγης μᾶς ἔγραψε πλατότερον τὰ τῆς ὑποθέσεως, περὶ τοῦ θανάτου ἐκείνου τοῦ μακαρίτου καὶ περὶ τῆς προβλήσεως τοῦ νέου Οὐγκροβλαχίας. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἐδῶ, κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐποίησαμεν τὰ ἀναγκαῖα, ἐδώκαμεν ἄδειαν τοῖς συναδελφοῖς ἀγίοις ἀρχιερεῶσι, καὶ ἐπαίτησαν τὰς κανονικὰς ψήφους ἐνθὺν τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα ἐγράφαμεν καὶ τὰ γράμματα τῆς μεταθέσεώς του, καὶ τὰ ἐστειλάμεν τῷ ἐκλαμπροτάτῳ Ἀθηνάγῃ καὶ ἔατο ὡς τόσον εἰς εἰδῆσιν αὐτῆς συντόμως, ἐπειδὴ τὴν περιμένομεν νὰ ὀρίσῃ ἐδῶ, καθὼς μᾶς σημειώνει εἰς τὴν ἐπίστασίν της. Καὶ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ὁμιτιῶς, νὰ συνευφρανθῶμεν ψυχῇ τε καὶ σώματι.

αψή⁴⁰ Φεβρουαρίου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

(Bibl. Ac. Rom., cōpii moderne.)

† Chiprian, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh eumenic.

• † Prea-fericite, prea-sfinte și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestinei, doamne, doamne Hrisant, întru Duhul Sfânt iubite și prea-dorite frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, heretisim frățeste pe Fericirea Ta prea-iubită și o sărutăm, rugându-ne de atotputernicul

θεοφρόνων, εὐλαβεστάτων τε καὶ φιλαρέτων ἀνδρῶν τὴν αὐτὴν προβάλλεσθαι καὶ ἐμποιεῖν κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν, καὶ συνιστᾶν αὐτά, καὶ ἐπιβρώνονεῖν τοῖς πατριαρχικοῖς βεβαιωτικοῖς σιγγιλιώδεσι γράμμασι, κατὰ τὸ ὕπερ ἐξ ἀρχῆς πεπλούτηκε πατριαρχικὸν προνόμιον, ἐντάλμασι κανονικοῖς καὶ βασιλικαῖς ὁρίσμασι καὶ θεσπίσμασι, πρὸς ἀποτροπὴν καὶ κωλύμην παντοίας ἐπιγενησομένης κατ' αὐτῶν προσβολῆς ἐναντίας καὶ ἀντικειμένης περιστάσεως· οὕτω γάρ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἔργων, ὑπερασπιζόμενα παρὰ τῶν ἐχόντων τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν δύναμιν καὶ συνεχῶς ἀντικαμβανόμενα, εἰς μείζονα τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἐπίδοσιν προάγεσθαι πέφυκεν· ἐπομένως τε καὶ τὴν τούτων διαφυγὴν καὶ εὐστάθειαν εἰς μακροτέραν τοῦ πανθαμάρτου χρόνου παράτασιν βεβαίως ἐπεκτείνεσθαι· διὸ καὶ χρεωστικῶς ὀφείλουσιν οἱ κατὰ καιροῦς Πατριάρχαι τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, καθὼς ἡ παράδοσις διδωσιν, ἀδιαλείπτως τὴν τοιαύτην ἐξαπλοῦν πρόνοιαν, μεθ' ὅσης προθυμίας καὶ δυνάμεως, ἐπὶ πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς θεαρέστοις πράξεσι τε καὶ ὑποθέσεσι, καὶ χεῖρα βοηθείας χορηγεῖν παντὶ τῷ ἐπικαλουμένῳ μετὰ δεήσεως, τῇ ἐξουσίᾳ καὶ χάριτι τῆς ἐαυτῶν πατριαρχικῆς ὑπεροχῆς καὶ μεγαλειότητος.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας, ὁ πέρτιμος κτ., κατὰ θεῖαν ἐπίνοιαν, διὰ τὴν ἑαυτοῦ καθαρότητα εἶχε μέντοι πρὸ πολλοῦ πόθον διαρκὴ καὶ διάπυρον εἰς τὸ καταρτίσαι ἔργον ὅσον καὶ παρὰ Θεοῦ ἐπαξίον, καὶ ἀρωγὴν ἀπεξεδέχετο μέντοι τὴν ἄνωθεν θεῖαν ῥοπὴν καὶ τὴν συγκατάνευσιν εἰς συμβαλίαν καὶ ἀρωγὴν τοῦ ἐπιχειρήματος, μερνημένος τῆς τοῦ Κυρίου φωνῆς τοῦ εἰπόντος: „οὐδεὶς δύναται χωρὶς ἐμοῦ τι ἀγαθὸν ποιῆσαι“· ἦν δὲ τοιοῦτον ἐκεῖνο τὸ μελετώμενον αὐτῷ, τὸ διεγείρειν ἐκ θάβρων περικαλλῆς μουναστήριον εἰς δόξαν καὶ λατρείαν καὶ προσκύνησιν τοῦ ἐν Τριάδι ὁμνουμένου Θεοῦ, μνήμην τε καὶ εὐκλειαν ἀπάντων τῶν ἁγίων· διὸ καὶ ὁ ποιῶν ἔειπεν ὅλημα τῶν φοβουμένων αὐτόν,

cu gând dumnezeiesc, prea-evlavioși și iubitori de virtute a cheltui și a întrebuița aceeași grijă și îngrijire și a le ajuta și a le întări prin gramate pecetluite de asigurare, după pronomia patriarhicească îmbielșugată de la început, prin porunci canonice și orânduiele și hotărâri împărătești, pentru înlăturarea și oprirea oricărui atac protivnic ce ar veni asupra lor și oricărui împrejurări dușmane; căci astfel cele bune dintre lucruri, scutite de cei ce au puterea și tăria și neconținut ajutate, ajung a înainta la un mai mare progres și la o creștere mai mare; deci și trăinicia și buna lor stare se va întinde la o mai mare durată a vremii celei ce toate le distruge: pentru care și datoresc Patriarhii de pe vremuri ai acestui Scaun ecumenic, cum e și datina, nelipsit o astfel de îngrijire întinsă, cu cea mai mare grăbire și putere, în toate faptele și lucrurile bisericești plăcute lui Dumnezeu, și trebuie să întindă o mână de ajutor oricui o cere cu rugăciune, cu voia și harul superiorității și măreției lor patriarhicești.

De oare ce deci și preasfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei, prea-cinstitul ș. c. l., după inspirație dumnezeiască, a avut în curăția sa de mult dorință statornică și fierbinte de a înălța un lucru cuvios și vrednic de Dumnezeu, și a primit deci ca ajutor această de sus dumnezeiască îndemnare și învoire pentru sprijinul și ajutorarea operei, aducându-și aminte de glasul Domnului care zice „nimeni nu poate face ceva bun fără de mine“, și acest gând al lui eră să înalțe din temelie o prea-frumoasă mănăstire pentru slava și slujba și închinarea lui Dumnezeu celui în Treime închinat, precum și pentru amintirea și mărirea tuturor sfinților; pentru care și Acel

Dumnezeu să Te fie mai presus de toată uneltirea, și să ni dea bună întâlnire. Prieteneasca și frățeasca-Ți serisoare am primit-o, ne-am bucurat de buna-Ți sănătate; cele seriso le-am înțeles. Ne-am scârbit pentru moartea răposatului Mitropolit al Ungrovlahiei, chir Teodosie, și Dumnezeu să-l așeze împreună cu sfinții ierarhi, iar Fericirii Tale să-Ți dea ani mulți și fericiri. Prea-luminatul și prea-evlaviosul Domn ni-a scris mai pe larg despre această afacere, despre moartea celui fericit și despre alegerea noului Mitropolit al Ungrovlahiei. Deci și noi aici, după rânduiala și datina Bisericii celei Mari a lui Hristos, care e în sama noastră, am făcut cele de nevoie, am dat îngăduire confrăților noștri sfinților arhierei, și au făcut rosturile canonice înlăuntrul bisericii patriarhicești, iar după aceea am scris și gramatele strămutării sale, și le-am trimis prea-luminatului Domn; și să fie deci ca atare în știința Ta pe seurt, căci Te așteptăm să poștești aici, precum ni spui în cinstita-Ți serisoare. Și să dea Dumnezeu să Te apucăm cu sănătate și să ne bucurăm împreună, cu sufletul și cu trupul.

ἀποδεξάμενος ἀσμένως τὴν πρόθεσιν καὶ ἔφασιν τῆς αὐτοῦ ἱερότητος καὶ ἐπακούσας, ἠξίωσεν εἰς φῶς προαγαγεῖν τὸ ὑπερ ἐπόθει καὶ ἔργοις αὐτοῖς ὀλατελῶς ἐκπληρῶσαι.

Καὶ γὰρ ἐντὸς τοῦ Μπουκουρεστίου, ἔνθα καὶ ἡ αὐθεντικὴ καθέδρα ἐφίδρυσται, ἐν τόπῳ διωρισμένῳ, κατορύξας ἐκ βάθρων τὰ θεμέλια, ᾧ κοδόμησε τὸ ἱερὸν μοναστήριον ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀγίων Πάντων, φαιδρῶς ὡραίας αὐτὸ καὶ κατακοσμήσας ἐκκλησίᾳ ἐκλελεγμένη τῇ τεχνικῇ συμπήξει καὶ ἁρμονίᾳ τῶν λίθων ἔσθθεν τε καὶ ἔξωθεν, καταβαλὼν καὶ τὴν δαπάνην, οὐ λόγῳ φειδοῦς, ἀλλὰ δαψιλῇ καὶ πλουσίαν, ἐξ ἰδίων χρημάτων, προσεποικοδομήσας ἔτι καὶ κειμήλια ἱκανὰ πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐν αὐτῷ διαπαντῶντων ἱερῶν πατέρων, ὡς μέλλων αὐτὸ προσαγαγεῖν ὄψρον θεῶ τιμολύστοτον καὶ ἀγιώτατον, κατὰ τὴν ἐνοῦσαν τῇ αὐτοῦ ἱερότητι μικρὰν καὶ μετρίαν δύναμιν, πρὸς θεῖαν εὐχαριστίαν, ὡς εἴρηται, καὶ ὑμνοῦδιαν ἀκατάπαυστον· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὥσπερ νόμῳ τινὰ ὡραίαν καὶ πάγκαλον προικοδοτήσας, αὐτὸ ἀφιέρωσε καὶ ἀνέθετο, ἀπὸ παντὶς εἶδους, ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ, ὅσα ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα χρὴ προσεῖναι ταῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις, ἀπὸ μὲν τῶν ἀκινήτων ὑποστατικῶν πλείστα χωράφια, ἀμπέλους τε καὶ κήπους· καὶ λιβάδια καὶ τόπους συνδένδρους, ὕδρομύλους τε καὶ τὰ λοιπὰ τοιαῦτα, ἀπὸ δὲ τῶν κινητῶν εἰδῶν ἄμφω ἱερὰ διάφορα, πολυτελῆ τε κειμήλια καὶ σκεύη ἀργυρὰ ἱκανῆς ποσότητος, ἐκ τῶν ὧν χρῆζουσιν αἱ μυστικαὶ τελεταὶ καὶ πάσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι ἐν ταῖς μεγάλαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς, ταῖς τε κυριακαῖς καὶ ταῖς μνήμας τῶν ἁγίων καὶ ταῖς πανηγύρεσι καὶ αὐταῖς ταῖς καθ' ἑκάστην τῶν ἡμερῶν, καθάπερ ἔθος ἀρχαίων κεκράτηκεν ἐν πᾶσι ταῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις· ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῶν ζώων τῶν ἀλόγων, τὰ μὲν ὡς ἀρμόδια εἰς ἀχθοφορίαν καὶ γεωργίαν ἀρότρων, τὰ δὲ διὰ τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπιγενομένην ταῖς μοναστηρίοις καρποφορίαν καὶ πρόσδοτον· καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν ὄμοῦ, ὅσα χειροῦσθαι εἶδη καὶ τρωγώσιμα πρὸς ἐστίαις καὶ φιλοξενίαν τῶν ξένων καὶ προσηλύτων, γνωστῶν τε καὶ ἀγνώστων, τῶν ὅπ' εὐλαδείας προσερχομένων τῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ χάριν προσκυνήσεως. Οὐ γὰρ δι' οἰκείων χρειῶν καὶ ἀπόλαυσιν τὴν τοσαύτην φιλοτιμίαν περὶ αὐτὸ ἡ ἱερότης αὐτοῦ ἐνέδειξεν, ἀλλὰ πρῶτως καὶ καθ' αὐτό, μεγαλυνόμενον τοῦ Κυρίου ἐν αὐτῷ καὶ ἐξολεομένου ταῖς ἀπαύστοις προσευχαῖς καὶ δεήσεσι τῶν ἐνασκουμένων πατέρων, πᾶσα ἡ

ce face totdeauna voia celor ce se tem de Dănsul, primind cu plăcere planul și aplecarea Sfinției Sale și ascultând-o, l-a învrednicit a aduce la lumină ceea ce doriă și a o îndeplini cu totul prin fapte chiar.

Căci înlăuntrul Buenreștilor, unde se află și domnescul Scann, în loc hotărât, săpând din adânc temeliile, a clădit sfânta mănăstire într-un numele Tuturor Sfinților, împodobiind-o strălucit și înfrumusețând-o cu o biserică aleasă prin alcătuirea ei tehnică și prin potrivirea pietrelor, înlăuntru și în afară, puind și cheltuială, nu cu eruțare, ci îmbielșugată și bogată, din chiar banii lui, adăugind apoi și zidirea de chilii îndestulătoare pentru odihna sfinților părinți ce lucrează în ele, pentru a o aduce ca dar prea-scurp și prea-sfințit lui Dumnezeu, după mîca și modesta putere ce o are Sfinția Sa, pentru mulțămirea dumnezeiască, precum s'a spus, și cîntarea de laudă necurmată; ba încă și ca pe o mireasă plăcută și prea-frumoasă înzestrînd-o, a afierosit-o și a înfățișat-o, de tot felul, în acea mănăstire, cîte lucruri de nevoie și folositoare trebuie să se dea sfințelor mănăstiri, din cele nemîșcătoare multe moșii, vii și grădini și livezi și locuri cu pomi, mori de apă și celelalte ca acestea, iar, în ce privește cele mișcătoare, felurite vase sfinte, odoare scumpe și vase de argint îndestule, din cele ce se întrebuintează la sfințele taine și la toate slujbele bisericești în marile și domneștile serbători, Duminecile și la pomenirile sfinților și la hramuri și la cele din fiecare zi, după cum s'a făcut datina cea veche în toate sfințele mănăstiri; tot așa și de la vitele necurvîntătoare, unele potrivite pentru sarcini și lucrul plugului, iar altele pentru rodul și venitul ce vine de la dănsale mănăstirilor; și de la păsări, cîte feluri sunt de îndemănare și de mîncare pentru ospătarea și primirea străinilor și a celor ce aleargă, cunoscuți și necunoscuți, cari din evlavie vin la sfânta mănăstire pentru închinăciune. Căci n'a vădit Sfinția Sa atîta dărnicie pentru folosul și ajutorul alor lui, ci întâiu și mai ales pentru că, mărindu-se Domnul acolo și aplecându-se spre milostivire cu necontenitele închinări și rugăciuni ale părinților ce acolo se ostenesc, toată făptura cea credincioasă și recunoscătoare a îngerilor și oamenilor se bucură; iar în al

κτίσις χαίρει ἢ πιστὴ καὶ εὐγνώμων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων· κατὰ δὲ δεύτερον λόγον, ἡτι προηγείται καὶ κοινῇ τοῖς πᾶσι σωτηρία, ζωοῖ τε καὶ τοῖς κεκοιμημένοις. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα ὁ ῥηθεὶς ἀρχιερεὺς συμπερόντως καὶ ὡς ἔπρεπε καλῶς καὶ παγίως συστησόμενος, οὐκ ἔσται μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω ἐξέτεινε τὴν πρόνοιαν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ τῷ παράγοντι μόνον τὸ τόδε τι εἰς ὑπαρξίν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς διαμονῆς τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπὶ πολὺ ἐφουρεῖν τὸν τρόπον, καὶ μὴ ἐξαρπασθῆναι ἐν τάχει ὑπὸ τῆς βίας τοῦ τὰ πάντα καταναλίσκοντος χρόνου. Καὶ γὰρ κατὰ πρῶτον σκοπὸν θέλει καὶ ποθεῖ ὁ αὐτοῦ ἱερότης τὸ ἱερὸν αὐτὸ μοναστήριον, ὅπερ ἐδομήσατο, ἵνα μὴ ὑπάρχη προσώπῳ τινὶ ὑποτεταγμένον καὶ ὑποκειμένον, οὔτε ὑποκείμενον πατριαρχικῇ δεσποτείᾳ, οὔτε ἐξουσίᾳ ἡγεμονικῇ ἢ καὶ ἀρχοντικῇ μηδέποτε, ἀλλὰ μένειν ἐλευθερον πάντῃ, αὐτόνομον τε καὶ ἀδέσποτον εἰς αἰῶνα τὴν ἅπαντα, ἐξουσιαζόμενον καὶ κυβερνώμενον ὑπὸ μόνου τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἐπιτρόπων οὓς καθέστησεν ἡδὴ τοῦ διέπειν αὐτὸ καὶ ἐπισκεπτεσθαι, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ καιροὺς ἐσομένων ἡγουμένων, μηδενὸς ἄλλου ἀπὸ παντοίας ὑπεροχῆς καὶ τάξεως καὶ θαύματος δυναμένου οἰοδῆτιναι τρόπον συγκοινωνεῖν αὐτοῖς εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου διοίκησιν, λόγῳ τινὶ καὶ ἔργῳ, ἢ ἐπιτάττειν αὐτοῖς, καὶ διάγειν, λέγων· τοῦτο οὕτω γενέσθω, ἐκείνο δὲ ἄλλως, ἀλλὰ φυλάττει ἕκαστος τὰ ἴδια ὅρια, μακρὰν τούτου διαστάμενος, ὡς ἀμέτοχος. Ὅθεν περὶ τε τούτου καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν, συντείνοντων πρὸς σύστασιν καὶ καλῇ διεξαγωγῇ καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, ὃ αὐτὸς φιλόθεος ἀρχιερεὺς, τὰ ἅπερ εὐλογηφανῶς διενοήθη τὰ πάντα εἰς τριακονταδύο κεφάλαια διελὼν, ἐγγράψας τε καὶ κατὰ μέρος διαγράψας ἐν ὑπογεγραμμένῳ καὶ ἐσφραγισμένῳ ἀρχιερατικῷ αὐτοῦ γράμματι, κατ' ἴδιαν αὐτοῦ βουλῇ καὶ θέλῃσιν ἐκύρωσεν, ἐβεβαίωσε τε καὶ κατασφάλισατο, ἀρὰς καὶ ἐπιτίμια ἐκφωνήσας κατὰ τῶν τολμησόντων ποτὲ διασεῖσαι καὶ ἀνατρέφαι μικρὸν τε ἢ μέγα τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀτόμου στιγμῆς καὶ κεραίας. Εἰσὶ δὲ τὰ λοιπὰ τοιαῦτα· διωρίσατο γὰρ πῶς καὶ τίνι τρόπον ὀφείλει ὁ ἡγούμενος διοικεῖν αὐτό, ἐπὶ πᾶσι δηλονότι ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἀληθείᾳ, περὶ τε τῶν εισοδημάτων ἀπὸ παντοίας καρποφορίας καὶ προσόδων τοῦ μοναστηρίου, ἐξόδων τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀφεύκτων ἀναλωμάτων, ἐν τε τῇ συναγωγῇ αὐτῶν καὶ τῇ δαπάνῃ τοῦ μοναστηρίου, ὅπως χρὴ πολιτεῖσθαι καὶ

doilea rând, că se grăbește și în de obște tuturor mântuirea, celor vii și celor adormiți. Acestea deci și unele ca acestea făcându-le acel arhieru cu folos și cum trebuie, bine și temeinic, nu s'a oprit aici, ci și mai departe și-a întins grija; căci nu ajunge pentru cel ce face un lucru numai atâta pentru dăinuire, ci și pentru păstrarea aceluia lucru să aște cât mai mult chipul, și să nu se răpească iute de silnicia timpului care toate le mistuie. Căci mai înainte de toate voiește ca scop și dorește Sfinția Sa ca această mănăstire, pe care a clădit-o, să nu fie subordonată și supusă niciunei fețe, nici închinată stăpânirii patriarhicești, nici supt cârmuire domnească sau și boierească, ci să rămâie cu totul slobodă, autonomă și fără stăpân în tot veacul, îngrijită și cârmuită numai de egumen și de epitropii pe cari i-a așezat acolo pentru a o chiveruși și îngrijii, și de egumenii ce vor fi după aceasta și în cursul vremurilor, neputând nimeni altul, de orice superioritate și rang și treaptă, în niciun chip a se întovărăși cu ei în cârmuirea mănăstirii, cu vorba ori cu fapta, sau să li poruncească și să li facă silă, zicând: aceasta așa să se facă, iar aceea altfel, ci să păstreze fiecare hotarele lui, stând departe de mănăstire, ca unul ce nu are parte la dansa. Deci, pentru aceasta și pentru altele multe care tind la așezarea și buna cârmuire și înaintare a sfintei mănăstiri, acest arhieru iubitor de Dumnezeu, cuprinzând toate pe care le-a gândit cu dreptate în treizeci și două de capete, însemnându-le și scriindu-le una câte una în gramata lui arhierască iscălită și pecetluită, după însăș al lui sfat și a lui voie le-a întărit, le-a mărturisit și le-a împuternicit, rostind blăstămuri și pedepse împotriva celor ce vor căuta vre-odată să zguduie și să răstoarne ceră, mare ori mic, din cele cuprinse acolo, până și la punct. Iar acestea sunt următoarele: Căci a orânduit cum și în ce chip trebuie ca egumenul s'o administreze, adică întru toate în frica lui Dumnezeu și în adevăr, și pentru veniturile din tot rodul și cele ce se cuvin mănăstirii, pentru cheltuieli și alte plăți ce nu se pot înlătura, iar în strângerea lor și în cheltuiala mănăstirii cum trebuie să se cârmuiască și egumenii și epitropii în toată vremea, lămurind, a vădit-o

τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐπιτρόπους ἐν παντὶ καιρῷ, αἰνιξάμενος σαφῶς διεδήλωσεν ὁμοίως καὶ περὶ τραγῆς καὶ πόσεως τῶν πατέρων, τῶν τε ἱματίων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῶν ἀναγκαίων τῇ σφετέρᾳ αὐταρχείᾳ αὐτοῖς διορισθέντων· ἄλλ' ἔτι καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἀσκούμενοι πατέρες πῶς ὀφείλουσι διάγειν σεμνοπρεπῶς καὶ εὐτάκτως, μετιέντες τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς μετὰ διαπύρου προθυμίας καὶ ἀγάπης, εἰρηνικῶς καὶ ἀταράχως, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς κατ' ἐπαγγελίαν ἀποταξαμένοις τῷ κόσμῳ, ὑπηρετούντες τε καὶ κοπιῶντες ἀόκνως καὶ ἀγχογύσως εἰς πάσας τὰς μοναστηριακὰς χρείας, περὶ τε ἀποδοχῆς παντὸς προσώπου καὶ φιλοξενίας τῶν εὐλαβῶς προσερχομένων ἐν τῇ αὐτῇ μοναστηρίῳ. Πρὸς τοῦτοις καὶ περὶ μνημοσύνων τῶν ἐν Κυρίῳ καιμηθέντων, καὶ ὅποσα δεῖ χρήματα δαπανᾶσθαι ἐν ταῖς ταφαῖς καὶ κηδεύαις τῶν ἱερῶν πατέρων. Ἔτι δὲ καὶ περὶ τεσσάρων τινῶν ἑορτῶν, τῶν διαταχθεισῶν πανηγυρίζεσθαι κατ' ἔτος ἀπαραιτήτως ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τοῦ τε θεόφρονος κτήτορος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ εὐαρεστησόντων Κυρίῳ ὁσίων πατέρων, — ἀτινα τῷ βουλομένῳ εἰδέναι, ῥᾶον ἐστὶν ἀναπτύξαντι ἐκείνους τὸ τῆς ἱερότητος αὐτοῦ γράμμα, γινῶναι σαφῶς τὴν σοφὴν καὶ θεόπνευστον ἐπίπνοιαν τοῦ οὕτω διατάξαντος, ἐπεὶ πάντα εἰσι ψυχωφελῆ, εὐάρεστα τε Θεῷ, ὡς κοινῆς σωτηρίας πρόξενον.

Περὶ ὧν τοῦτων πάντων ἀξιωσάσης τῆς αὐτοῦ ἱερότητος κωρωθῆναι, βεβαιωθῆναι τε καὶ κατασφαλισθῆναι καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σιγγιλιώδους γράμματος, ἡ Μετριότης ἡμῶν, τὴν τοιαύτην αὐτοῦ αἵτησιν ὡς δικαίαν καὶ ὠφέλιμον καὶ τὸ εὐλογον ἔχουσαν ἀποδεξαμένη, ἀσμένως καὶ περιχαρῶς, γράφει καὶ ἀποφαινεται, γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ τῶν περὶ αὐτὴν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπερίμων, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν κτ., ἵνα τὸ ῥηθὲν μοναστήριον, ὅπερ ᾠκοδόμησεν ἐκ βάθρων ἐντός τοῦ Βουκουρεστίου ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀγίων Πάντων ὁ διαληφθεὶς ἱερώτατος κτ., μετὰ τῶν ὑποστατικῶν αὐτοῦ καὶ κτημάτων, τῶν ἀκινήτων καὶ τῶν λοιπῶν κινήτων ἀφιερωμάτων, κειμηλίων, ἱερῶν τε ἀμφίων καὶ ἀργυρῶν σκευῶν, εἴη καὶ μένη ἀπὸ τῶν νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐλεύθερον, ἀδούλωτόν τε καὶ ἀδέσποτον καὶ αὐτόνομον ὅλως, ἀνεπίβατόν τε καὶ ἀκαταπάτητον παρὰ παντὸς προσώπου, πατριαρχικοῦ τε καὶ ἀρχιερατικοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ, καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀρχοντικῆς ὑπεραρχῆς καὶ ἀξίας, διεξαγόμενον καὶ διοικούμενον ὑπὸ μόνων τῶν κατὰ καιροὺς ἡγου-

limpede; de asemenea și pentru hrana și băutura părinților, pentru veșmintele și celelalte lucruri de nevoie orânduite lor pentru îndestulare; dar și părinții cei ce se vor osteni acolo cum trebuie să petreacă cuvios și cu orânduială, făcând lucrurile virtuții cu aprinsă grăbire și dragoste, pașnic și fără tulburare, cum e obiceiul pentru cei orânduși lumii după făgăduiala lor, veghind și străduindu-se cu căldură și fără murmur la toate nevoile mănăstirești, și pentru primirea oricărei fețe și pentru ospitalitatea celor ce cu evlavie vin la acea mănăstire. Pe lângă acestea, și pentru pomenirea celor întru Domnul adormiți, și câte lucruri trebuie a se cheltui la îngropările și îngrijirile sfinților părinți. De asemenea și pentru patru anume serbători, orânduite a se serba pe an neapărat cu psalmi și imnuri și cântări duhovnicești, pentru pomenirea veșnică a cuviosului etitor și a părinților eucernici cari vor trăi după plăcerea Domnului în mănăstire, — pe care cine vrea să le știe, mai ușor este ca, desfășurând acea gramată a Sfinției Sale, să cunoască limpede înțeleapta și de Dumnezeu insuflata inspirație a celui ce astfel a orânduit, căci toate sunt folositoare de suflet și plăcute lui Dumnezeu, ca pricinuitoare ale mântuirii de obște.

Pentru care acestea toate rugându-se Sfinția Sa a se întări, a se înputernici și a se asigura și cu a noastră scrisoare patriarhicească și pecetluită, Smerenia Noastră, primind cu plăcere și bucurie o cerere ca aceasta a lui, ca una ce este dreaptă și folositoare și cuminte, serie și vădește, cu părere de obște sinodicească a celor din jurul Ei preasfințiți Mitropoliti și prea-cinstiți, cei întru Duhul Sfânt iubiți ș. c. l., pentru ca această mănăstire, pe care a zidit-o din temelie în București întru numele Tuturor Sfinților acel preasfințit ș. c. l., cu toate ale ei stăpâniri și posesiuni, afierosiri nemiscătoare și celelalte miscătoare, lucruri scumpe, vase sfinte și odoare de argint, să fie și să rămâie de acum înainte slobodă, nerobită și nestăpânită și cu totul autonomă, nefcălcată și necălcată în picioare de nicio față, patriarhicească și arhierescă și chiar domnească, și de orice altă superioritate și vrednicie boierească, fiind socotită și cărmuită numai de cei de pe vremuri egumeni și epitropi ai săi; de ase-

μένων καὶ ἐπιτρόπων αὐτοῦ· ὡσαύτως καὶ πάντα ὅσα περιέχονται ἀκριδῶς καὶ κατὰ μέρος ἐν τοῖς τριακονταθῶ κεφαλαίοις, τοῖς καταστρωθεῖσιν ἐν τῷ ἐνοπογράφῳ ἐκείνῳ γράμματι τῆς αὐτοῦ ἱερότητος, ἔχουσι καὶ ἐκείνα πάντα τὸ κύρος πάγιον, ἀμεταποίητόν τε καὶ ἀμετάθετον καὶ ὅλως ἀμετάρρεπτον μέχρι τερμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅπως, κατ' ἐκείνα διοικούμενον καὶ κατευθυνόμενον, ἔχῃ καὶ τὴν αὐτοῦ διαμονὴν καὶ εὐστάθειαν ἀλλομένην καὶ ἀδιάραιστον, ὁφειλόντων πάντων, τῶν ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ὑπερασπίζεσθαι αὐτοῦ, συντρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ κατὰ δύναντα, εὐεργετεῖν τε καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ φροντίζειν συστάσεις, ἐλεοούντων καὶ εὐεργετούντων θαψιλαῖς χορηγίαις καὶ προμηθείαις ἐκ τῶν ὧν αὐτοῖς ἀγαθὸν ἔχαριτάτο ὁ Κύριος. Διὰ δὲ τῶν τοιοῦτων εὐποιῶν καὶ εὐεργεσιῶν αὐτῶν πρὸς αὐτὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον τήχουσι καὶ ἐκείνοι· τὸ μνημόσυνον αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῷ, ἀκατάπαυστον καὶ αἰώνιον, ἐπιτελεῖσθαι δὲ καὶ τῆς ἀξίας ἀνταποδόσεως παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῆς ἀποδόσεως· μηδεὶς οὖν τολμήσῃ παρὰ τὴν ἀπάντων ἀνατρέψαι τι πολὺ ἢ ὀλίγον τῶν ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐκείνῳ τῷ ἀρχιερατικῷ γράμματι κυρωθέντων καὶ θεσπισθέντων, ἢ ἀφαιρέσαι καὶ προσθεῖναι τι κατ' οὐδένα τρόπον· φοβερόν γάρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος· ὅς δ' ἂν τῇ ἐκείνῃ ἐξουσίᾳ ἐπεριδόμενος, τῶν κατὰ τόπον ἀρχιερέων, ἢ ἡγεμόνων καὶ ἀρχόντων, ἢ παντοίας ἄλλης τάξεως, πειραθῇ ὑποδουλώσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον ἐτέρῳ τινὶ προσώπῳ, ἢ διασεῖσαι καὶ ἀλλοιωσαι καὶ ἐκμεῖσσαι τὰ γεγραμμένα ταῦτα, ἐν αὐθαδείᾳ καὶ περιφρονήσει, ὁ τοιοῦτος ἀποδῶ τῷ φοβερῷ κριτῇ λόγον ἀναπολόγητον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὡς ἔνοχος καὶ ὑπόδικος τῷ αἰωνίῳ ἀναθήματι. Ὅθεν καὶ ἀπολυθὲν τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν τιγυλλιώδες ἐν μεμβράναις γράμμα ἐδόθη τῷ ἱερῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ, πρὸς φύλαξιν ἀσφαλῆ καὶ ἐνδοξεῖν, μνήμην τε καὶ ὁμολογίαν αὐτοῦ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψιδ', ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτικῶνος κ'.

† Κοσμάς, ἐλὲν Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλεῖας καὶ Παῖδες τοῦ Γεννάδιος.

† Ὁ Νικαῖας Γεννάδιος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Κωνσταντῖος.

† Ὁ Δέρκων Νικόδημος.

(Bibl. Ae. Rom., copii grecești moderne.)

menea și toate câte se cuprind cu de-amănuntul și una câte una în cele treizeci și două de capete ce-s așternute în acea gramatǎ iscǎlită a Sfinției Sale, sǎ aibǎ încă și acelea toate întărirea statornică, neschimbatǎ și neprefǎcutǎ și cu totul nerǎsturnatǎ pânǎ la hotarele acestui veac, pentru ca, dupǎ acelea cǎrmuindu-se și îndreptându-se, sǎ aibǎ încă și acea statornicie și bunǎ stare netulburatǎ și nezguduitǎ, trebuind ea toți, clerici și mireni, mici și mari, s'o apere, s'o ajute și sǎ-i fie de sprijin dupǎ putere, sǎ-i facǎ binele și sǎ se gândeascǎ la așezarea ei, miluind-o și făcându-i bine cu ajutoare și îngrijiri bogate, din lucrurile bune ce li le-a hǎrǎzit Domnul. Ci pentru astfel de faceri de bine cǎtre acea sfântǎ mǎnǎstire sǎ capete și ei pomenirea lor și în mǎnǎstire, neîncetatǎ și veșnicǎ, și sǎ dobândeascǎ și veșnica rǎsplatǎ de la Dumnezeu a-toate-țiitorul în acea zi a rǎsplătirii; nimeni deci sǎ nu cuteze a stricǎ vre-odatǎ ceva, mult ori puțin, din cele întǎrite și statornicite și în aceastǎ gramatǎ arhierescǎ, ori sǎ scoatǎ și sǎ adauge ceva, în orice chip, — cǎci e înfricoșat lucru a cǎdea în mâinile lui Dumnezeu celui viu; iar care, sprijinindu-se pe voia sa, din arhieriei terii, ori din Domni și boieri și de orice altǎ treaptǎ, ar încercǎ sǎ robeascǎ și sǎ supune acea sfântǎ mǎnǎstire vre unei alte fețe, ori sǎ zguduie și sǎ înstrăineze și sǎ micșureze acestea scrise, cu îndrǎznealǎ și despreț, unul ca acela sǎ dea socotealǎ neapǎrat aceluἰ judecǎtor grozav în ziua judecǎții, ca unul ce e supus veșnicei anateme și s'a făcut vrednic de dǎnsa. Pentru care și, acordându-se aceastǎ gramatǎ a noastrǎ patriarhiceascǎ pecetluitǎ pe pergament, s'a dat acestei sfinte mǎnǎstire, pentru amintire și siguranță veșnicǎ.

În anul de la Mântuire 1714, în luna lui Septemvrie, indicția 20.

† Cosma, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouǎ, și Patriarh ecumenic.

† Al Heracleii și Rodostului Ghenadie.

† Al Nicheii Ghenadie.

† Al Halehedonului Cǎstandie.

† Al Derkului Nicodim.

DCX.

Dimitrie Iulianô, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre niște afaceri ale acestuia pe care le-a mijlocit el la Turci, despre o îndatorire făcută de Nicolae-Vodă Mavrocordat și despre dorința de a-l vede în curând la Constantinopol. „Am aflat și cele însemnate în ea (scrisoarea din 10 ale lunii) pentru dragostea și marea îndemănare ce spui că a arătat prea-înălțatul nostru Domn către Fericirea Ta și către Sfântul Mormânt; pentru care cu multe mulțămiri Te închinî înălțîmii Sale; de oare ce mi l-ai însemnat mie, după porunca Ta o voi scrie înălțîmii Sale“.

Ἐπιστολή Δημητρίου Ἰουλιανού, καπουκεχαγιά Μολδοδολαχίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαδῶς καὶ δουλικῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὥπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνασον, εὐθυμον, ὕγια καὶ ἁνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Τὸ ἀπὸ τῆς ἰ' τοῦ παρόντος σεβάσιμον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφύζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ἔγνων καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σημειούμενα διὰ τὴν φιλοφροσύνην καὶ ἄκραν δεξιῶσιν ὑποῦ ὀρίζει πῶς ὁ ὑψηλότατος ἡμῶν Αὐθέντης ἔδειξε πρὸς τε τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ πρὸς τὸν Ἅγιον Τάφον, ἀνθ' ὧν μὲ πολλὰς εὐχαριστίας εὔχεται τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα: ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐσημείωσεν εἰς ἐμὲ, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς θέλω τὸ φράσει τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότητι.

Περὶ τοῦ νῦν Γενιτζάρ-Εφέντησι, ποτὲ Μουχζούρ-Ἀγᾶ, ὁποῦ ὀρίζει νὰ γίνῃ κανένα μεκτούπι: ἐκ μέρους αὐτῆς, περὶ οὗ ἔστειλεν εἰς ἐμὲ καὶ τὰ μπεγιάζια, κατὰ τὸν Ἐσάτ-Εφέντην ἐπιστολὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὴν Ἐνδοξότητά του, τὴν ὁποῖαν θέλω τὴν ἐγχειρίσει ἑαυτὸς μου, λέγωντας καὶ ἐκ στόματος ὅσα πρόσφορα καὶ συντίνοντα εἰς τὴν μεταξὺ ὑμῶν φιλίαν. Τὸ δὲ ἕτερον πεγιάζι θέλει τὸ φυλάξει νὰ τὸ ἐγχειρίσω πάλιν τῇ αὐτῆς Μακαριότητι, καὶ νὰ τὸ δώσω ὡς ἂν πεσκέσι. Πολλὰ ἐπιθυμοῦμεν τὴν παρουσίαν τῆς, καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ νὰ μὴν ἐκτανθῇ ἐπὶ πολὺ καὶ, ἂν εἶναι καὶ ἄνθρωπος τῆς ἐκκλησίας, καὶ θλάπτει; Ἀρκετὴν κοσμιότητα ἔχει τὸ πᾶν. Αὐτὸ ἴσως στοχαζομένη καὶ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἀναβάλλει τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα: πρὸς ὃν τὴν διάδοσιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος νὰ τὴν κάμῃ ὁ πανάγαθος Θεὸς βραδυτάτην, χαρίζοντας αὐτῇ ζωὴν πολυχρόνιον, εἰς καλλωπισμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀγαλλίασιν τῶν αὐτῆς ποθιδόντων ἥς αἱ ἄγιοι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ δεῖ μεθ' ἡμῶν.

Ἀψιδ', Σεπτεμβρίου κδ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

εὐλαδῆς δούλος

Δημήτριος Ἰουλιανός.

(Bibl. Acad. Rom., copie d-lui Manuil M. Ghedeon.)

DCXI.

Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara, despre grija ce are pentru Sfântul Mormânt.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαδῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὥπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνασον, εὐθυμον, ὕγια καὶ ἁνωτέραν παντὸς ἐναντίου. Σεβάσιμον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφύζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ὀρίζει ἡ Μακαριότης αὐτῆς ἐκεῖνο ὁποῦ καὶ πολλὰκις ἔγραψα, ὅτι δηλαδὴ νὰ ἔχω τὴν φροντίδα αὐτῆς τε καὶ τοῦ Ἁγίου Τάφου. Ὅθεν ἀποκρίνομαι καὶ ἐγὼ

Πρεα-fericite și cucernice stăpâne.

Fericirii Tale eu evlavie mă închin, și sfințita-Ți dreaptă o sărut, rugându-mă de atotputernicul Dumnezeu să Te ție fără boli, bucuros, sănătos și mai presus de tot protivnicul. Venerata scrisoare a Fericirii Tale am primit-o, și, aflând din ea buna-Ți sănătate, am trimis mulțămiri lui Dumnezeu care Te mântuie și Te păzește. Spui Fericirea Ta aceea ce adesea am și scris, că adecă să am grijă de Tine și de Sfântul Mormânt. La care răspund și eu ceea ce adesea am răspuns, că adecă am de datorie

1714,
24 Septem-
bre.

ἐκείνου ὁποῦ καὶ πολλάκις ἀπεκρίθην, ὅτε
δηλαδὴ τὸ ἔχω διὰ χρέους ἀπαραίτητον, τόσον
καθ' ὃ χριστιανός, ὅσον καὶ καθ' ὃ φίλος
ἐξαίρετος τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος, τὸ νὰ
προσέχω καὶ, τυχεύσης τῆς χρείας, νὰ ὑπερ-
μαχῶ τὰ κατὰ δόναμιν, καί, ἂν τύχη νὰ ἀ-
κουσθῇ τίποτε (τὸ ὅποιον δὲν τὸ ἐλπίζω) παρὰ
τῶν ἐναντίων αὐτῆς, τῶν τὰ ψευδῇ πλαττόντων
καὶ συγκοφαντῶντων, νὰ τὸ ἀπουκρούσω. Ἡ
Μακαριότης αὐτῆς, ἐπεραιομένη εἰς τὴν ἄκραν
μου πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν, περὶ τούτου παν-
τελῶς ὥς μὴν ἀμφιδόλλῃ, καὶ ὥς μὴ μὲ
ἀναγκάζει, μόνον ὥς μὲ γνωρίζει πάντοτε πρό-
θυμον εἰς κάθε τῆς χρείαν. Τὰ δὲ ἔτη τῆς
Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμ-
πολλα καὶ πανευτυχῆ.

1714, Σεπτεμβρίου 24.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος πάντοτε εἰς
τοὺς ὁρισμούς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

DCXII.

1714,
3 Octom-
bre.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea
solului polon și a lui Carol al XII-lea și despre călătoria Patriarhului.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νωτάρα.
Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριό-
τητα εὐλαβῶς προσαγορεύοντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς
δεξιὰν φιλαφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 26 τοῦ παρελθόντος τῆμιον καὶ
οσδάσιον αὐτῆς γράμμα πανευλαβῶς ἐδέχ-
θημεν καί, πληροφορηθέντες τὴν πολυπόθητον
ἡμῖν ὑγειάν τῆς, ἀπὸ θαθέων καρδίας ὑπερε-
χάρημεν. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γραφόμενα
καὶ περὶ μὲν τῆς ἐνταῦθα ἐφετῆς ἡμῖν πα-
ρουσίας τῆς, ὅτι ἐκ μέρους μας περιμένει τὴν
ἀπόφασιν καὶ τὸν καιρόν, δέσποτά μου, ὅσον
ἐκ μέρους μας χιλιάκις καὶ μυριάκις ἐκφω-
νοῦμεν τὰ καλῶς ὀρίσαστε· εἰς δὲ τὸ νὰ διο-
ρίσωμεν καιρόν, χρόνον καὶ ἡμέραν, τοῦτο
εἶναι ἐκ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, παρὰ μόνον ἔσαν
θελήσῃ ἡ Μακαριότης τῆς νὰ ὀρίσῃ, ἐκείνος
εἶναι ὁ προσδιορισμένος καιρός· καὶ περὶ τοῦ-
του ἄλλο τι δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ
Μακαριότητι τῆς. Περὶ δὲ τῆς εἰς τὰ αὐτόθι
εἰσόδου τοῦ πρέσβεως τῶν Λέχων, περιμένομεν
νὰ μὰς σημειώσῃ καὶ τὰ μετὰ τὴν διάδοσιν
ἐκείνου ὑποτρέξαντα, καὶ θέλομεν τὴν εὐχα-
ριστῆ¹.

Ἡμεῖς ἐντεῦθεν κἀνὲν ἄλλο ἀξιόλογον ἔ-
χομεν νὰ τῇ γράψωμεν εἰ μὴ μόνον διὰ τὸ

neapărată, atât ca unul ce sunt creștin,
cât și ca prieten ales al Fericirii Tale,
să caut de aceasta și, fiind nevoie, să mă
lupt după putere, și, de se va auzi ceva
(care nu nădăjduniese) de la dușmanii Tăi,
cari plămulesc lucruri mincinoase și păresc,
să-l răsping. Fericirea Ta, sprijinindu-se
pe înalta mea evlavie, să nu ai în această
privință nicio îndoială, și să nu mă silești,
ci numai să mă știi totdeauna gata la orice
nevoie a Ta. Iar anii Fericirii Tale fie
de la Dumnezeu cât de mulți și cu totul
fericiți.

1714, Septembrie în 24.

Al Fericirii Tale totdeauna la poruncă:

Ioan Mavrocordat.

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.
Prea-fericite stăpâne, îndreptându-ne cu
evlavie către Fericirea Ta, sărutăm cu dra-
goste sfințita-Ți dreaptă.

Scrisoarea-Ți cinstită și respectată de la
26 ale lunii trecute cu toată evlavia am
primit-o și, aflând de prea-dorita nouă a
Ta sănătate, din adâneul inimii ne-am bu-
curat. Am aflat și cele scrise în ea; și,
cât despre prezența Ta dorită nouă aici,
că din partea noastră aștepti hotărârea și
sorocul, stăpâne al meu, cât despre partea
noastră, de mii și zeci de mii de ori rostim:
bine ai poftit; iar ca noi să orânduim
soroc, timp și zi, aceasta e dintre lucru-
rile ce nu sunt în sama noastră, ci numai,
când vei voi Fericirea Ta să poțesteți, acela
e sorocul orânduit; și pentru aceasta n'avem
de spus alta Fericirii Tale. Iar pentru ve-
nirea într'aceste a solului Leșilor, așteptăm
să ni vestești și cele ce se vor fi petrecut
și după trecerea lui, și-Ți vom mulțămi.

Noi de aici n'avem alt ceva vrednic de
laudă să-Ți scriem decât numai pentru

¹ E vorba de Voievodul Masoviei; Axintie Uricarul, în *Letopisiți*, II, p. 164.

πέρασμα τοῦ γαληνοτάτου ἡγεῖς σθέκου¹, πῶς
 παρχῆς, τὴν παρασκευὴν, κατὰ τὴν πρώτην
 δηλαδὴ τοῦ ἐνεστώτος, ἐφθασεν εἰς Οὐρου-
 τζούκιον καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ ὠτοράκιον χθὲς τὸ
 σάββατον. Σήμερον δὲ ἦτο νὰ περάσῃ εἰς
 Γκιργεθόν, ἀκκιθεν νὰ ἀκλουθήσῃ κατὰ
 τὸν ὁρισμὸν τῶν κανακίων ὁποῦ ἡμεῖς ἐδιω-
 ρίσταμεν. Ἄς ἡξεύρῃ ὅμως καὶ ταῦτα πῶς
 μᾶς ἦλθε προσταγὴ ὅτι νὰ μὴν ἀπέλθῃ ἡ
 Γαληνότης του διὰ Τριγαβίστου, οὕτε νὰ διέλθῃ
 Βουκουρεστίην, παρὰ μόνον ὅθεν γνωρίζομεν
 ἡμεῖς τὴν πλέον εὐθυτέραν καὶ ὑπερλίαν ὁδόν,
 ἐκκίθεν καὶ νὰ διαπεράσῃ. Εἶναι ὅμως ἄλλη
 δυσκολία ὁποῦ ἡ Γαληνότης του ἐλογιάζεν
 ἕως τώρα γὰρ εἶναι φθασμένοι οἱ ἐν Πεντερίφ
 Σδέκοι διὰ νὰ συναπέλθωσιν ὁροθυμαδὸν ἀπα-
 ξάπαντες. Ἡμεῖς, καὶ κατὰ τὴν εἰδησιν ὁποῦ
 ἔχωμεν, ἐκεῖνοι μάλιστα ἀντιμεθαύριον τῇ τε-
 τράδι νὰ φθάσωσιν εἰς Φοξάνιον, καὶ δὲν
 ἡξεύρομεν ἐκ τούτου ἐὰν ἀκολουθήσῃ κἀνὲν
 ἐμπόδιον τῆς ταχυτέρας ὁδοπορίας τῆς αὐ-
 τοῦ Γαληνότητος. Θέλομεν ἰδεῖ ὅμως τί κυβέρνη-
 σιν θέλουσι κάμῃ εἰς τοῦτο οἱ συναπερχόμενοι
 μετ' αὐτοῦ ἀγάδες· ὅτι δὲν εἶναι μόνον ὁ ἐν-
 δοξότατος καπιτζίμπασης Μουσταφᾶ-Ἀγάς, ὡς
 ἐπραγράψαμεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι: ὁ Ἰσραήλ-
 Ἐφέντης, ὁ Ἰσούφ-μπέτης, υἱὸς τοῦ Σουλεῖ-
 μάν-Πασᾶ, ὁ Χασάν-Ἀγάς, πρῶτην σαμφοντζής,
 καὶ ἄλλος, Σαρή-Μεχμέτ-Ἀγάς. Ὅπως καὶ ἂν
 ἀκολουθήσαν ὅμως τὰ καθεξῆς, πάλιν δὲν
 θέλομεν λείψῃ νὰ τὰ κοινοποιήσωμεν καὶ τῇ
 Μακαριότητι τῆς.

Περὶ ἡμῶν δὲ ἄς γινώσκῃ ὅτι μᾶς ἦλθε
 καθαρὰ ἀπόφασις ἀπὸ Βασιλευούσης ὅτι, ἂν
 καλὰ καὶ ἀπερνᾷ ὁ γαληνότατος ῥῆξ πλησίον
 τοῦ Βουκουρεστίου, καὶ ἔτι πλαγίως πως ἔξω-
 θεν, ἡμεῖς ὅμως νὰ μὴ μετασσεύωμεν καὶ
 νὰ μὴν ἐξέλθωμεν εἰς ὑπάντησιν, παρὰ μόνον
 καὶ τοὺς ἄρχοντας ὁποῦ ἐστείλαμεν, νὰ τοὺς
 προσταξώμεν νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὸν ἐνδοξό-
 τατον Μουσταφᾶ-Ἀγάν, καὶ ὅτι τοὺς προσταξέι
 ἡ Ἐνδοξότης του, ἐκεῖνο καὶ νὰ ἀκολουθοῦν·
 διὸ εὐχαριστοῦμεν καὶ κατὰ πολλὰ τοὺς πο-
 λυχρονίους ἡμῶν αὐθέντας καὶ εὐεργέτας μας,
 ὁποῦ καὶ τοῦτο προνοοῦσι τὸ συμφέρον καὶ
 τὴν τιμὴν τῶν δοῦλων αὐτῶν.

Τὸ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα πατέρα
 μου σεβάσιμον γράμμα τῆς, τὸ ἐγχειρίσαμεν·
 ὅστις καί, εὐλαβῶς προσκυνῶντας τὴν, ἀσπά-
 ζεται τὴν σεβασμίαν δεξιάν τῆς. Ὁμοίως καὶ
 ἡ Δόμνα μας μετὰ τῶν ὀφφικαλίων εὐλαβῶς
 τὴν προσκυνοῦσι καὶ ταπεινῶς τὴν ἱερὰν δε-

trecerea prea-seninatului rege șved, cum că,
 alaltăieri, Vineri, adică la 1-in ale lunii
 de față, a sosit la Ruscuc și a făcut acolo
 oturac (ture.: popas) Sâmbătă. Iar azi eră
 să treacă la Giurgiu și de acolo să ur-
 meze după orânduiala conacelor ce am
 hotărât. Să știi însă și aceia cum că ni-a
 venit poruncă să nu plece Seninătatea Sa
 prin Târgoviște, nici să treacă prin Bu-
 curești, ci numai ce cale o știm noi că
 e mai dreaptă și lină, pe acolo să și treacă.
 Dar e altă greutate, că Seninătatea Sa so-
 cotiă că veniseră Șvezii din Bender ca să
 plece toți laolaltă. Noi, și după știrea ce
 avem, aceia abia răspoimâne, Miercuri, de
 vor sosi la Focșani, și nu știm dacă de
 aici nu va urmă vre-o împiedecare a mai
 răpezii călătorii a Seninătății Sale. Ci vom
 vedeă ce chibzuire vor face întru aceasta
 agalele ce merg cu dânsul; căci nu e numai
 prea-slăvitul capugi-bașa Mustafă-Aga,
 cum am seris înainte, ci și alții: Ismail-
 Efendi, Isuf-beiu, fiul lui Soliman-Pașa,
 Hasan-Aga, fost samsongî, și altul, Sari-
 Mehmed-Aga. Cum vor urmă însă cele
 viitoare, iarăș nu vom lipsi să le împăr-
 tășim și Fericirii Tale.

Iar despre noi să știi că ni-a venit ho-
 tărâre limpede din Tarigrad ca, deși prea-
 seninatul rege va trece pe lângă București,
 și încă oarecum pe de lături, ci noi să
 nu ne mișcăm și să nu ieșim întru întâm-
 pinarea lui, ci numai boierilor ce am trimis
 să li poruncim să se înfățișeze la prea-
 slăvitul Mustafă-Aga și ce li va orându
 Slăvirea Sa, aceia să și urmeze; pentru
 care și mulțămim mult stăpânilor noștri,
 cari să trăiască întru mulți ani, și bine-
 făcătorilor noștri, cari și întru aceasta se
 îngrijesc de folosul și cinstea robilor lor.

Serisoarea-Ți către prea-slăvitul dum-
 nealui tata, i-am dat-o lui; care și, în-
 chinându-se Ție cu evlavie, Îți sărută ve-
 nerata dreaptă. De asemenea și Doamna
 noastră cu dregătorii sărută evlavios și
 smerit sfînțita-Ți dreaptă. Ci să avem, Te

¹ V. articolul nostru din *Karolinska Förbundets Årsbok*, Stockholm 1911, p. 192 și urm.

εἰάν της ἀσπάζονται. Ἄς ἔχωμεν δέ, παρακαλούμεν, καὶ αὖθις τὸ σεβάσμιόν της, διὰ τὴν χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῶν ὑγείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴσαν ἡμῶν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

1714, Ὀκτωμβρίου 3.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς της.

Ἰω. Στέφανος Βοσβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

DCXIII.

1714,
14 Octom-
bre.

Constantin Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre pârile ce se ridică împotriva lui și nădejdea în Dumnezeu.

Ἐπιστολὴ Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ πρὸς Χρὸσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.
1714, Ὀκτωμβρίου 14.

Σεβασμιώτατον γράμμα τῆς ὑμετέρας πατρικῆς φιλοστοργίας προλαβόντως, κατὰ τὸ θεὸν ἀσπασάμενος, ἔλαβον, καὶ περὶ τῆς θεοφρονητοῦ καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγείας ὀδὰς χαριστηρίους τῷ Κρείττονι ἀνέπεμψα. Ἐκλιπαρῶ δὲ τὴν προστατήν αὐτῆς κορυφὴν νὰ μοι χαρίσῃ συγγνώμην ὅπου δὲν ἔκαμα καὶ τὴν ἀπόκρισιν παρὰ πόδας, ἐπειδὴ καί, μὲ τὸ νὰ μὴν ἦτον ὅλη ἀρμόζουσα καὶ ἀναγκαῖα, δὲν ἠθέλησα νὰ δώσω ἔκαιρον καὶ περιττὴν τὴν ἐνόχλησιν. Ὅθεν καί, κατὰ τὸ παρόν, προσφέρω τὴν εὐλαδητικὴν μου προσκύνησιν μετὰ πολλῆς συντομίας, καὶ τὸ κυριώτερον τῆς σιωπῆς μου ἦτον μὲ τὸ νὰ ἐπροσμένεμεν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς παρουσίαν καὶ σωματικὴν ἔντευξιν, ἔστωντας καὶ νὰ ἐσημείωνε ὅτι, μετὰ τὸ μπαῖράμι, δοῦλεται ἴσως νὰ κάμῃ τὴν εἰς τὰ ὧδε πορείαν, καὶ σχεδὸν ἕκτοτε πολλαὶ ἡμέραι παρήλθον.

Διὰ ἐκεῖνο ὅπου σημειοὶ περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὅτι χρεια προσσχῆς καὶ προμηθείας, χάριτας μεγίστας ὁμολογοῦμεν καὶ ἀθανάτους τῇ ὑμετέρᾳ καλοκαγαθίᾳ, διὰ τὴν πατρικὴν παραίνεσιν καὶ φίλιον καὶ φρονίμην συμβουλὴν διὸ καὶ ἡμεῖς ἐν καθαρῷ συνειδότη καὶ ἀπλότῃ διανοίᾳ, κατὰ τὸ δυνατόν τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, θέλομεν ἔχειν τὴν ἐνδεχομένην προμήθειαν καὶ φροντίδα, τὸ πᾶν ἐπιβρίπτοντες εἰς τὴν προκαταρκτικὴν καὶ τελεταρχικὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν, ἀφ' ἧς πηγάζει τὰ ἀγαθὰ καὶ ἡ τοῦτων σωτηρία καὶ διαμονή, ἐπειδὴ καί, κατὰ τὴν ψαλμικὴν παραίνεσιν, ἐὰν μὴ Κόριος φυλάξῃ πόλιν, εἰς μᾶτην ἡμῶν ἐστὶ τὸ ὀρθρίσειν.

Τὰ κακὰ καὶ ἡ γλωσσαλγίαις ἀπὸ τὸν κάσμον, δέσποτά μου, οὔτε ἔλειψαν ποτέ, μήτε

rugăm, și de acuina venerata-Ți scrisoare, ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți dorită nouă și de părințești-Ți rugăciuni, care să ni și fie ajutătoare în toată viața.

1714, Octomvrie în 3.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și en totul la porunci:

Io Ștefan Vocevod.

Scrisoarea lui Constantin Cantacuzino către Hrisant Patriarhul de Ierusalim.

1714, Octomvrie în 14.

Prea-venerata scrisoare a iubirii Tale părintești am primit-o dăunăzi, sărutând-o după Dumnezeu, și pentru sănătatea-Ți păzită de Dumnezeu și prea-dorită am înălțat cântări de mulțămire Celui Prea-Înalt. Și mă rog de prea-curatu-Ți creștet să-mi dăruiești iertare că n'am făcut și răspunsul fără zăbavă, pentru că, de oare ce nu eră nici material potrivit și de nevoie, n'am vrut să-Ți fac supărare fără vreme și de prisos. Pentru care și, acum, Îți aduc prinos închinarea mea evlavioasă, foarte pe scurt, și mai ales tăcerea mea veniă din aceia că așteptam buna-Ți prezență și căpătarea Ta trupească, căci ni scrisesesi că, după Bairam, vrei să vii poate pe această cale, și de atunci au trecut foarte multe zile.

Pentru ceia ce spui cu privire la Domnie, că e nevoie de stărnință și chibzuire, dăm mulțămiri foarte mari și nemuritoare bunătații Tale, pentru sfatul cel părintesc și ajutorul prietenesc și cuminte; pentru care și noi, în curată conștiință și sinceritate a gândului, după puterea neputinței omenesti, vom avea prevederea și socoteala ce se poate, răzîmînd totul pe Pronia lui Dumnezeu, care începe și săvârșește, de la care izvorăsc cele bune și mîntuirea și trăinicia lor, căci și, după înștiințarea Psalmistului, „dacă Domnul nu păzește cetatea, e în zădar pentru noi să o păzim“.

Relele și flecăriile din lume, stăpâne al meu, nici n'au lipsit vre-odată, nici vor

θέλοντι λείπει, καὶ μάλιστα εἰς καιροὺς κακῶν καὶ τυράννων, ὅπου ὄχι μόνον τοὺς ἀλλοτρίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἰκείους ἐλάττωσι διὰ πλεονεξίαν καὶ ἀδικίαν. Ἐγὼ ὅπου πάλιν, τὸ τέλος τοῦ Θεοῦ ἂν δὲν κάμῃ ἄλλην τινὰ οἰκονομίαν καὶ ἐναλλαγὴν, ἢ φορὰ τῶν δεινῶν νὰ μὴν ἐλαττωθῇ, ὑπομονῆς χρεῖα, καὶ νὰ λέγωμεν: οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἔως τοῦ οἰκτερῆσαι ἡμᾶς.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν συντόμῳ, προσκυνητικῶς· αἱ δὲ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ φυλακτικαὶ διὰ εἰς. ρψιδ', Ὀκτωμβρίου ιδ'.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος διὰ παντὸς εὐλαβέστατος καὶ ταπεινόςτατος δοῦλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Legrand, *Recueil*, pp. 150-1, n° 76.)

DCXIV.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea și petrecerea în țară a lui Carol al XII-lea și ale oamenilor săi.

1714,
15 Octom-
bre.

Θεός.

Μακαριώτατε ἀσπота, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Δύο τιμια καὶ σεβάσμια γράμματα τῆς Μακαριότητός της, ἀπὸ θ' καὶ ι' τοῦ τρέχοντος, ἐλάβομεν ἀσμένως, καὶ, πληροφορηθέντες τὴν ἐφετὴν ἡμῖν ὑγιαίνει της, δόξαν ἀναπέμψαμεν τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ Θεῷ, ὅστις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὴν διαφυλάττῃ ὑγιαίνουσαν καὶ εὐδαιμονοῦσαν διὰ εἰς παντός. Ἐδέχομεν καὶ τὰς πλουσίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας της, ὧν ἕνεκα καὶ πλείστας ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ Μακαριότητί της. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς σημειωθέντα, καὶ, ἐπειδὴ ὑπῆρχον εἰς ἀπόκρισιν ἡμετέρων προγεγραμμένων, δὲν θαρρύνουμεν τὰς θεοπεσίας της ἀκοὰς ταυτολογοῦντες, παρὰ μόνον λέγομεν: ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ὑγιαίνουσαν καὶ εὐρωστοῦσαν, ὡς ἐφίεται καὶ ἐφιέμεθα. Πῶς, διαζομένη ὑπὸ τῶν σφοδρῶν πνευμάτων καὶ τοῦ φύχους, κατήλθεν ἐκ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνοικεῖ ἐν τῇ ὑπωρείᾳ, ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ ἐπιδραβεῖν τῇ Μακαριότητι της.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα δὲν ἔχομεν ἄλλο ἀξιολογώτερον νὰ σημειώσωμεν τῇ Μακαριότητί της εἰ μὴ μόνον περὶ τοῦ γαληνοτάτου ῥήγους σδαίκου. Ἀφοῦ γὰρ ἐπέβη τοῦ ἀθλίου τοῦτου τόπου καὶ ἦλθεν εἰς ἓνα πολίχνιον Πιτέστιον καλούμενον, οὐκ οἶδαμεν τί διανοηθεῖς,

lipsi, și mai ales în vremile celor răi și tirani, cari nu numai pe străini, ci și pe ai lor îi vatămă din lăcomie și nedreptate. Eu socot că, dacă mila lui Dumnezeu nu va face altă chibzuială și schimbare, pentru ea mersul celor rele să se împuțineze, e nevoie de răbdare, și să zicem: „Ochii noștri către Domnul Dumnezeuul nostru, până se va milostivi de noi“.

Și acestea, ca pe scurt, cu închinăciune, iar preasfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni să fie cu noi păzitoare în viață.

1714, Octomvrie în 14.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte întru toate prea-evlavios și prea-supus rob:

Constantin Cantacuzino.

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite stăpâne, cu evlavie închinându-ne Fericirii Tale, sfințita-Ți dreaptă cu dragoste o sărutăm.

Două cinstite și venerabile scrisori ale Fericirii Tale, de la 9 și 10 ale lunii acesteia, le-am primit bucuros și, aflând de dorita nouă sănătate a Ta, am ridicat slavă lui Dumnezeu sfântul, care Te mântuie și Te ține, care și de acum înainte să Te păzească sănătos și fericit în toată viața. Am primit și bogatele rugăciuni și binecuvântări ale Tale, pentru care dăm și foarte multe mulțămiri Fericirii Tale. Am aflat și cele însemnate în ele, și, de oare ce erau spre răspuns la ale noastre scrise mai înainte, nu mai împovărăm dumnezeieștile-Ți urechi cu vorbă de prisos, ci numai spunem: Dumnezeu sfântul să ne învrednicească să Te aflăm sănătos și zdravăn, cum se dorește și cum dorim. Cum că, silit de vânturi strașnice și de frig, Te-ai coborât din muntele Măslinilor și locuiești supt munte, Dumnezeu sfântul să dea în-tărire Fericirii Tale.

Noi aici n'avem alta mai vrednic de pomenire să spunem Fericirii Tale decât numai despre prea-seninatul rege șved. Căci, de când a venit în această nenorocită țară și a sosit într'un târgușor ce se zice Pitestii, nu știm cu ce gând, nu a căutat să-și ur-

δὲν ἀπέβλεψεν εἰς τὸ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του κατὰ τὴν προσταγὴν καὶ τὸν διορισμὸν τῶν φερμανίων τῆς κραταιᾶς Βασιλείας, ἥτοι εἰς ἑπτὰ ἡμέρας νὰ γίνῃ ἡ εἰσὸς καὶ ἐξοδὸς καὶ ἕως εἰς τὰ σύνορα, ἀλλ' ἐξάπινος φθάνοντας ἐκεῖ εἰς Πιτέστιον, ἔμειναν ἀκίνητος καὶ ἀσάλευτος, ὅπου ἀπὸ ἐκεῖ ἕως εἰς τὰ σύνορα εἶναι δύο κονάκια, λέγοντας πὼς ἔτι θέλει νὰ καθίσῃ ὅσον θέλει, καὶ εἶναι σήμερον ὁκτὼ ἡμέρας ἀφοῦ εὕρισκεται ἐδῶ μετὰ τοσούτου πλῆθους. Ἡμεῖς, καὶ προῦπαρχοῦσαν εἰδῆσιν τῆς τοιαύτης μεσολαβήσεως ἀργοπορίας του μὴν ἔχοντες, ἐκάμαμεν προσταγασίαν τῶν ἐφοδίων του, κατὰ τὸ βασιλικὸν πρόσταγμα, μόνον διὰ ἑπτὰ ἢ ὁκτὼ ἡμέρας, καὶ ἡ τοιαύτη προσταγὴ τότε μόνον μᾶς ἤλθεν, ὅταν ἔφθασεν εἰς Γ'ίρικεδον ἡ Γαληνότης του. Καὶ τῶρα, ἀπροσδοκῆτως διατρίδων ἐν Πιτεστίῳ, τί θλίψεις, τί στενοχωρίας, τί ληληθείας καὶ ἀρπαγὰς, τί ὄλεθρον καὶ ἀφανισμόν προσεναί εἰς τὸν δυστυχὴ καὶ τεθλιμμένον τοῦτον τόπον, ἀδύνατον γραφῇ παραδοῦναι. Ὅθεν εὕρισκόμεθα εἰς μεγάλην λύπην καὶ ἀθυρίαν, τὴν ἀμνηχανίαν τοῦ πράγματος ἀφορῶντες. Εἶναι γὰρ τρία αἷτια τὰ ὅποια μᾶς κάμνουσι νὰ εὕρισκόμεθα ἐν ἀπορίᾳ μεγίστῃ: τὸ ἐν ὅπου οἱ μετ' αὐτοῦ συναπερχόμενοι ἐπιστάται ἀγάδες δὲν ἔμποροῦσιν οὔτε νὰ τὴν συμβουλευσῶσιν, οὔτε νὰ τὸν ἐρωτήσωσιν, οὔτε νὰ τὴν ἀναγκάσωσι νὰ μετασταλέσῃ καὶ νὰ μεταβῇ. Δεύτερον, ὅπου τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀνομείας οὔτε τὸ σιτάριον γέγονεν ἐδῶ πρὸς αὐτάρκειαν, οὔτε κριθάριον, οὔτε χορτάριον, καὶ ἡ Γαληνότης του αὐτὰ τὰ τρία ζητεῖ καθ' ἐκάστην διαφιλεστερώς καὶ ἀφθονεστερώς· ὅπου ἕνας Θεὸς ἡξέσῃ τὴν ὅσπιν ἀνάγκην καὶ στενοχωρίαν ἔχουσιν οἱ εἰς ἐτοιμασίαν τῶν ἀναγκαίων τῆς ἀποσταλέντες ἄρχοντες μας. Τρίτον, πτοούμεθα μήπως, ἀργοπορώντας ἡ Γαληνότης του ἐδῶ, κατέλθωσιν ἐκτὸς καὶ βροχαὶ ῥαγδαῖαι, καὶ τότε τὰ βουνὰ τῶν συνόρων μας γίνωσιν ἀδιόδευτα καὶ δυσδιεξίτητα· δὲν εἶναι γὰρ ὥσάν τὰ βουνὰ τῆς Τάπριτζας, ὅπου νὰ ἔμπορώσιν οἱ στρατοκόποι νὰ ἀνέρχωνται καὶ νὰ κατέρχωνται ἐλευθέρως, ἀλλ' εἶναι ὄρη ὑπερνέφελα καὶ δύσβατα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἄδρατα· καὶ τὰ τοιαῦτα περιστατικὰ ἀναλαμβάνοντες κατὰ νῦν, εὕρισκόμεθα ἔννεοι καὶ ἐκστατικοὶ καὶ περίλυποι ἕως θανάτου.

Ἐφθασαν καὶ οἱ λοιποὶ Σφαιτζοὶ ὅπερ τοῦς χιλίους Πεντερήθεν καὶ Τριγέδιστον, καὶ εἶναι τρεῖς τέσσαρες ἡμέραι ἀφοῦ κάθονται καὶ ἐκεῖνοι ἐκεῖ μὲ τόσον πολυάριθμον ἐξοδὸν μας, καὶ

μεze drumul lui, după porunca și orânduiala firmanelor puterniceii Împărăției, adică în șapte zile să se facă intrarea și ieșirea lui și până la hotare, ei, de odată viind acolo, la Pitești, a rămas nemișcat și statornic, căci de acolo până la hotare sunt două conace, zicând că așa va sta cât voiește; și sunt astăzi opt zile de când se află acolo, cu atâta mulțime; ei noi, neavând de mai înainte știre despre atâta zăbavă la mijloc a lui, am făcut gătirea celor pentru călătoria lui, după porunca împărătească, numai pe șapte, opt zile, și porunca aceasta ni-a sosit numai atunci când a venit Seninătatea Sa la Giurgiu. Și acum, petrecând pe neașteptate la Pitești, ce tulburări, ce strămtorări, ce prăzi și răpiri, ce perire și nimicire aduce acestui nenorocit și tulburat loc, e cu neputință să punem în scris. Pentru care ne aflăm în mare supăr și descurajare, cătând la încurătura lucrului. Căci sunt trei pricinile care ne fac să ne aflăm în mare zăpăceală: una, că agalele ce au venit cu el ca epistați nu pot nici a-l sfătui, nici a-l întrebă, nici a-l sili să se miște și să plece. Al doilea, că în acest an, de multă lipsă de ploaie, nici grâul nu s'a făcut aici în destul, nici orzul, nici fânul, și Seninătatea Sa cere acestea trei în fiecare zi tot mai din bielsug și mai fără cruțare; care unul Dumnezeu știe câtă nevoie și strămtorare au boierii noștri trimiși pentru gătirea celor de nevoie. Al treilea, ne temem ca nu cumva, zăbovind Seninătatea Sa aici, să vie ploi și lapovițe strașnice, și atunci munții hotarelor noastre se fac cu neputință de trecut; căci nu sunt ca munții Dobrogei, în cari să poată oștirile intra și să treacă prin ei slobod, ei sunt munți înveliți în nori și grei de străbătut, ori, mai curând, nestrăbătuți, și, engetând acum la astfel de împrejurări, suntem îngrijorați și uimiți și supărați până la moarte.

Au venit și ceilalți Șvezi, peste o mie, din Bender și la Târgoviște, și sunt trei, patru zile de când stau și aceia aici, cu atâta de mare cheltuială a noastră, și nu se duc

οὔτε ἐμπροσθεν οὔτε ὀπίσθεν μεταβαίνον·
 ὁ δὲν ἡξέηρομεν σὺν τῇ λογῇ προσταγὴν τοῦ
 ῥηγός των περιμένοντες, ὥστε ἄλλη ἐλπίς δὲν
 εἰμὲν παρὰ μόνον ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος οἷς οἶδε
 τρόποις νὰ προνοήσῃ τὴν ἀποδημίαν των,
 καὶ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τὴν βάρυν των πτωχῶν ἐντο-
 πίων αὐτὸ τὸ ὀλέθριον καὶ δυσβάστακτον φορ-
 τῖον καὶ βάρος. Τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα λοιπὸν
 πάσχοντες μετὰ πολλῆς συνοχῆς καὶ δόξης τῆς
 καρδίας μας, τὰ φανερώνομεν καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ
 Μακαριότητι ὡς πρὸς πνευματικόν μας πα-
 τέρα. Ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων πατήρ μου μετὰ
 τῆς Δόμνας μας καὶ τῶν ὀφφικιαλίων εὐλα-
 βῶς προσκυνοῦσι τὴν Μακαριότητά της καὶ
 ταπεινῶς τὴν ἱεράν δεξιάν της ἀσπάζονται. Τὰ
 παρόντα γράμματα μᾶς τὰ ἔφερεν ὁ πανι-
 στώτατος ἅγιος Βηθλεέμ, καὶ ἰδοὺ τῆς τὰ πέμ-
 πομεν. Ἄς ἔχομεν δὲ παρακαλοῦμεν καὶ αὐτοὶς
 τίμιόν της δηλωτικὸν τῆς ὁγιότητος της καὶ τῶν
 τοχόντων ἐκ τῶν περὶ ἀξιολόγων εἰδήσεων,
 ἐν ὅσῳ εὐρίσκεται αὐτοῦ, καὶ θέλομεν τὴν
 εὐχαριστή κατὰ πολλά. Ἄλλως γὰρ τὰ ἐνη-
 χοῦντα οἱ ἐγγύς, καὶ ἄλλοι οἱ ἀπὸ ῥῶν. Εἴησαν
 καὶ αἱ πανάγαι αὐτῆς εὐχαὶ (εἴησαν) μεθ'
 ἡμῶν ἐν βίῳ παντί.

1714, Ὀκτωμβρίου 15.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ
 πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

Io Stefan Cant. Voerod.

(Legend, o. c., IV, pp. 135-137, n° 92.)

DCXV.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre nevoia de a mai
 aștepta puțin înainte de a se întoarce la Constantinopol, cu salutările sinului său
 din botez.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρᾳ.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν
 Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ
 τὴν δεξιάν αὐτῆς ἀσπάζομαι, δεόμενός τοῦ παν-
 τοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἁνο-
 σον, ὁγιὰ καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεβάσμιον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακα-
 ριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς
 ὁγιάν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέ-
 πεμψα τῷ σφίοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ.
 Ἔγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Ὁ πανάγα-
 θος Θεὸς νὰ τὴν φωτίσῃ νὰ κάμῃ τὸ καλλί-
 τερον, καὶ ἡ σύνεσις αὐτῆς ἐλπίζω ὅτι δὲν
 θέλει τὴν ἀφήσῃ νὰ κάμῃ τι ἐπικίνδυνον καὶ
 ἐπιβλαβές. Κατὰ τὸ παρόν, νέον τι νὰ σημει-
 ῶσω δὲν ἔχω τῇ Μακαριότητι αὐτῆς, ὅτι τὰ
 πράγματα εἶναι καθὼς ἦσαν, εἰς τὴν αὐτὴν
 βαθὺν καὶ κατάστασιν. Ἀκόμη ὀλίγη ὁπο-

nici înainte, nici în urmă. Nu știm ce po-
 runcă a regelui lor așteaptă, așa în cât
 altă nădejde n'a rămas decât numai Dum-
 nezen Sfântul, în ce chip știe, să se în-
 grijească de ieșirea lor și să se scoată din
 spinarea săracilor locuitori această sar-
 cină și greutate pierzătoare și cu nepu-
 tință de purtat. Ci atâtea lucruri și așa
 de mari suferindu-le cu multă strângere
 de inimă și durere a inimii noastre, le
 vădim și Fericirii Tale ca unui părinte al
 nostru sufletese. Prea-slăvitul dumnealui
 tata, împreună cu Doamna noastră și dre-
 gătorii, cu evlavie se închină Fericirii Tale
 și-Ți sărută cu smerenie sfințita dreaptă.
 Aceste scrisori ale noastre le-a adus Prea-
 sfințitul de Betleem, și iată că Ți le trim-
 metem.

Ci ne rugăm să avem și de acum înainte
 vestea sănătății Tale și a știrilor însemnate
 ce se întâmplă în afară, cât Te găsești acolo,
 și-Ți vom mulțami mult. Căci altfel știu zvou-
 nurile cei de aproape și altfel cei de de-
 parte. Și preasfintele-Ți rugăciuni să fie
 cu noi în viața toată.

1714, Octomvrie în 15.

Al Fericirii Tale fiu, întru toate și cu
 totul la poruncile Tale:

Io Stefan Cant. Voerod.

1714,
 16 Octom-
 bre.

Ioan Mavrocordat către Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice stăpâne,
 mă închin cu evlavie Fericirii Tale și-Ți
 sărut dreapta, rugându-mă de atotputer-
 nicul Dumnezeu să Te păzească fără boli,
 sănătos și mai presus de orice protivnie.

Venerata serisoare a Fericirii Tale am
 primit-o, din care aflând buna-Ți sănătate,
 am înălțat har de mulțămiri lui Dumnezeu
 care Te mântuie și Te ține. Am aflat și
 cele scrise pe rând. Prea-bunul Dumnezeu
 să Te lumineze să faci cum e mai bine,
 și înțelepciunea Ța nădăjduiesc că nu Te
 va lăsa să faci ceva primejdios și stri-
 cător. Deocamdată, n'am ce spune nou
 Fericirii Tale, căci lucrurile sunt pre-
 cum erau, pe aceeași treaptă și în aceeași
 stare. Mi se pare că e și mai de nevoie

μονή με φαίνεται να είναι ωρελιμωτέρα, όπου αυτός όπου κάθεται εύρίσκεται άκινδύνως.

Ό όκπιιστικός της την άγίαν αύτης δεξιάν άσπάζεται, και ύπερευχαριστεί δια τό κοντι όπου τόν έστειλεν· εκείνος δέν ζητεί άλλο παρά θεοπειθείς της εύχάς.

Παρακαλώ εις ό τι γνωρίζει πώς ήμπορώ να την δουλεύσω, ως υϊόν¹ της, με θάρρος να με προστάζει. Άς έχω δέ πάλιν την τιμήν των σεδασμίών αύτης γραμμάτων και προσταγμάτων· τά δέ έτη της Ήμετέρας Μακαριότητος² είησαν θεόθεν πάμπόλλα και πανευτυχή.

1714, Όκτωμβρίου 16.

Της Ήμετέρας Μακαριότητος
εις τούς όρισμούς.

Ίωάννης Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Gheleon; Legrand, o. c., IV, pp. 137-8, n° 93.)

DCXVI.

1714,
17 Noiembrie.

Ştefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea regelui Suediei şi urmele ce a lăsat petrecerea lui şi despre salahorii şi carele trimise la Hotin.

Μακαριότηατε δέσποτα.

Τήν Σήν Μακαριότητα εύλαβώς προσκυνούντες, την Ιεράν αύτης δεξιάν άσπαζόμεθα.

Τό από 8 του ένεστώτος γεγραμμένον τιμιον και σεδάσμιον γράμμα της ελάδαμεν, και, πληροφορηθέντες την πολυπόθητον ήμιν ήγείαν της, ύπερβαλλόντως έχάρημεν· έδέχθημεν και τάς πλουσίας αύτης εύχάς και εύλογίας, και πλείστας όσας άνθομολογούμεν τάς χάριτας. Έγνώμεν και τά έν αύτῃ έχαραχθέντα, δι' ών μάς συμπνεύει περί των επίκειμένων ήμιν προσταγών και πολυαριθμίων τελειφίων, και μάς παρηγορεί. Κατά τό παρόν ένασχολούμεθα εις τό να εξαποστείλωμεν άλλους σαλαχώριδες και άμάξια εις Χοτίνιον να εύρίσκωνται εκεί εις την χειμέριον δούλευσιν του κάστρου. Άπηλλάγημεν θείω έλσει και εκ της ένοχής του εύταύθα διατρίβοντος μηνός σβαίκου, και μετέδην έν των ήμετέρων όρίων, άγκαλά και τά παρ' εκείνου στίγματα και ή δριμυτάτη πληξίς έμειναν εις τάς καρδιάς ήμων τε και των πτωχών έντοπίων άνεξάλειπτα, και μόνον: άλαχ γιόλ θερσίν. Ό ένδοξώτατος άρχων πατήρ μου και ή Δόμνα μας μετά των άφρικιαλίων ταπεινώς προσκυνούντες άσπάζονται την δεξιάν της. Αί εύχαι αύτης είησαν ήμιν άρωγαι έν έίω παντί.

1714, Νοεμβρίου 17.

¹ Legrand: υϊός.

² Ms.: ής τά έτη.

puținică răbdare, căci acolo unde Te afli ești fără primejdie.

Fiul Tău din botez îți sărută sfințita dreaptă și prea-mulțamește pentru cutia ce i-ai trimis; acela nu cere alta decât rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu.

Te rog ca, la orice știi că pot să-Ți slujesc, ca unui fiu al Tău, cu încredere să-mi poruncești. Ci să am iarăș cineea veneratelor Tale scrisori și porunci; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât mai mulți și cu totul fericțiți.

1714, Octomvrie în 16.

Al Fericirii Tale
la poruncă:

Ioan Marrowordat.

Preasfințite stăpâne.

Închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm sfințita-Ți dreaptă.

Am primit serisoarea Ta cinstită și venerată de la 8 ale lunii, și, aflând de preadorita nouă sănătate a Ta, peste măsură ne-am bucurat; am primit și bogatele-Ți rugăciuni și binecuvântări, și-Ți dăm în schimb cât mai multe mulțămiri. Am aflat și cele însemnate acolo, prin care ne sfătuiești pentru multele porunci ce stau asupra noastră și nenumăratele *teclifuri* (ture.: sarcini), și ne mângâi. Deocamdată ne îndelnetnicim a trimete alți salahori și alte care la Hotin, ca să se afle acolo pentru slujba de iarnă a cetății. Am scăpat cu mila lui Dumnezeu și de povara regelui șved ce petrecea aici, și a ieșit din hotarele noastre, cu toate că urme de la el, și foarte aspra supărare, au rămas în inimile noastre și ale săracilor locuitori neșterse, și numai: *allah ghiol versin* (= Domnul să-i dea cale). Preaslăvitul boier tata și Doamna noastră, cu dregătorii, închinându-se cu smerenie, îți sărută dreapta. Rugăciunile Tale fie-ni ajutătoare în toată viața.

1714, Noiembrie în 17.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος οὐδὲς κατὰ
πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.
Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copieile d-lui M. Ghedeon.)

Al Fericirii Tale fu duhovnicese și cu
totul la poruncele Tale:

Io Ștefan Cantacuzino l'ocvoit.

DCXVII.

Dimitrie Iulianò, capuchehaiaua Moldovei, către Patriarhul Hrisant Notara, despre caracterul bun față de prieteni al lui Nicolae-Vodă Mavrocordat, în care trebuie să se încreadă, și despre intrigile contra Patriarhului.

1714,
25 Novem-
bre.

Ἐπιστολὴ Δημητρίου Ἰουλιανοῦ καπηγε-
χαγιά Μολδοβλαχίας πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων
Χρυσάνθον, περιγράφουσα τὸν εὐρίπιστον χα-
ρακτήρα τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου Μανροκορ-
δάτου καὶ τὰς ἐναντίον τοῦ Πατριάρχου Ἱε-
ρεμίου Γ' μηχανορραφίας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ σεβασμιώτατε
δέσποτα.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα δουλικῶς προσ-
κυνῶ, καὶ τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαδῶς
ἀσπάζομαι, θεόμενος κυρίου σου Θεοῦ νὰ δια-
τηρῇ αὐτὴν εὐθουρον, ὅγιά καὶ ὑπερτέραν
παντὸς λυπηροῦ συναντήματος.

Τὴ ἀπὸ τῆς δεκάτης τοῦ τρέχοντος γεγραμ-
μένον πάντιμον γράμμα αὐτῆς περιχαρῶς ἔλα-
βον, καὶ ἐδόξασα κήριον τὸν Θεὸν διὰ τὴν
πυθεινοτάτην μοι αὐτῆς ὕψισιν. Ἐγνων καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα καὶ τὰ ὅσα διὰ προστα-
γῆς αὐτῆς ἔδειξέ μοι ὁ ἐντιμώτατος χατζῆς
κὺρ Κωνσταντῖνος, ὅπου πρὸς αὐτὸν ἐσημει-
ώθησαν παρ' αὐτῆς καὶ τι ἄλλο νὰ εἰπῶ,
ὅτι εὐλογα καὶ δικαία γράφει, καὶ δὲν ἀρφι-
βάλλω ὅτι ἀπὸ καρδίας ἀγαπᾷ ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης τὴν Ὑψηλότητά του, καὶ κατὰ
τοῦτο λυπεῖται διατὶ νὰ καταδέχεται νὰ διδῇ
ἀκρόασιν καὶ νὰ πιστεύῃ τὰ λόγια τῶν κα-
κοτρόπων ὅπου κατ' αὐτῆς λαλοῦν καὶ λέγουν
πρὸς τὴν Ὑψηλότητά του, καὶ νὰ συγχίζεται
καὶ νὰ λυπῇ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα.

Ὅμως, δέσποτά μου μακαριώτατε, ἂν τοῦτο
μόνον τὸ ἰδίωμα δὲν εἶχεν ἡ Ὑψηλότης του,
ὅπου πρὸς ὧραν συγχίζεται ὀλίγον, ὅταν τινὰς
ἀλιτήριος γράφῃ ἢ εἰπῇ τίποτε ἐναντίον, ἢ
κατ' αὐτῆς, ἢ καθ' ἡμῶν, ἢ κατὰ ἄλλον φίλου,
ἤθελεν εἰσθαι ἡ Ὑψηλότης του ὡσάν τέρας
εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, διὰ τὰς χάριτας καὶ
τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ προτερήματα ὅπου ἔχει
καὶ, μὲ ὅλαν τοῦτα, ἂν καὶ συγχίζεται καρίαν
φορὰν, πάλιν εὐθὺς μεταβάλλεται εἰς τὸ καλόν,
ἀποστρέφεται τὰς διαβολὰς, ἐναγκαλίζεται μὲ
περισσότεραν ἀγάπην καὶ περιποιῇ τὸν φί-

Serisoarea lui Dimitrie Iulianò, capuche-
haiaua Moldovei, către al Ierusalimului
Hrisant, descriind caracterul drept (?) al
Domnului Nicolae Mavrocordat și urzi-
rile de intrigi contra Patriarhului Ieremia
al III-lea.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-ve-
nerate stăpâne.

Mă închin cu supunere Fericirii Tale,
și cu evlavie sărut sfințita-Ți dreaptă, ru-
gându-mă de Domnul Dumnezeu să Te ție
bucuros, sănătos și mai presus de orice în-
tâmpinare tristă.

Am primit cu multă bucurie serisoarea
Ta prea-cinstită de la 10 ale lunii acesteia
și am mărit pe Domnul Dumnezeu pentru
mie prea-dorita-Ți sănătate. Am aflat și
cele însemnate acolo și câte din porunca
Ta mi le-a arătat prea-cinstitul Hagî chir
Constantin, care i s'au spus de Tine; și
ce alta să spun decât că scrii lucruri bune
și drepte, și nu mă îndoiesc că din inimă
înbești Fericirea Ta pe Înălțimea Sa, și
de aceia te scârbești, de ce primește să
dea ascultare și să creadă vorbele celor răi,
cari flecăresc contra Ta și vorbesc înaintea
Înălțimii Sale, și supără și întristează pe
Fericirea Ta?

Ci, stăpâne al mieu prea-fericite, dacă
Înălțimea Sa n'ar avea această particula-
ritate, că în clipă se supără puțin, când
vre-un blăstămat serie ori spune ceva îm-
potrivă, ori contra Ta, ori contra noastră,
ori contra altui prieten, ar fi Înălțimea
Sa ca o minune în această vreme, pentru
darurile și virtutea și talentele ce are; și,
cu toate acestea, dacă se și supără une ori,
iarăș îndată se întoarce spre bine, răs-
toarnă învinuirile, îmbrățișează cu și mai
mare iubire și îngrijire pe prietenul său;

¹ De fapt Ieremia vine numai la 1716. Aici e vorba de înlocuirea lui Chiprian cu Cosma al III-lea. Lămuriri nu se află la Atanasie Comnen Ipsilant, Τὰ μετὰ τὴν ἁλωσιν, p. 294. Serisoarea e între cele din 1714. Nu ni se pare că împrejurările s'ar potrivi pentru scoaterea lui Ieremia, la 1727 (v. *ibid.*, p. 324).

λου τον καθώς και ἄλλοτε, καὶ τώρα ἔχουμε πρὸς τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα καὶ δὲν εἶναι καλλιετέρον τεκμήριον ἀπὸ τοῦτο, πὼς νὰ εἶναι ῥιζωμένη εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ὑψηλότητος τῶν ἡ ἐνδόξεια καὶ ἡ ἀγάπη ὅπου πρὸς αὐτὴν ἔχει.

Ἀρτὴ εἰς τοῦτο ὅπου ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης φροντίζουσα ὁρίζει, τάχα νὰ μὴν ἤθελεν ἀκολουθήσει ἄλλοτε ποτε ἡ τιαυτή σήγχρως ἐν τῷ μεταξὺ, ὡς ἂν ὅπου ἤθελε προξενήσει πολλὴν λύπην πρὸς αὐτὴν καὶ θέλει εἶναι ἀφόρητον τὸ πρᾶγμα, εἰ νὰ εἰπῶ, παρ' ὅτι τοῦτο εἶναι Θεοῦ δῶρον; Καὶ ἔτι ἐλπίζω εἰς τὸ ἀπειρόν του ἔλεος.

Στοχάζομαι ὅμως καὶ τοῦτο, ὅτι, ἂν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλίας ζῶμεν μὲ αὐτὴν τὴν μέριμναν καὶ δὲν ἡσυχάζομεν, πότε θέλομεν νὰ χαροῦμεν τὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν; Ὡστε λέγω, νὰ τὴν πολυετῇ ὁ ἅγιος Θεός, ἃς μὴν περιμνή πλέον δι' αὐτά, καὶ ἃς μὴν παρατείνῃ τὸν χρόνον εἰς τὴν αὐτόθι διατριβήν, ἀλλ' ἃς ἐνθυμηθῇ καὶ ἡμᾶς, ὅπου δεινοπαυόμεν διὰ τὴν στέρησιν τῆς, καὶ μάλιστα οἱ ὧδε ἐδρισκόμενοι ἔχρισται τῶν ἱατρῶν μὲ εἶπαν ὅτι καὶ τὸ κρασί τῆς Σμύρνης δὲν εἶναι ὠφέλιμον διὰ τὴν Μακαριότητα τῆς, καὶ μάλιστα τὸ μυσχάτον ὅπου γίνεται αὐτοῦ διὰ τὸ ὅποιον λέγουσι ὅτι ἂν ὁρίξῃ νὰ στείλῃ ἐδῶ πρὸς ἐμὲ δύο ἢ τρεῖς φιάσκακις, ὅπου γίνεται ὡς πάντες ἀκάθαρτοι, διὰ νὰ δείξουν εἰς λογῆς πρέπει νὰ τὸ μεταχειρίζεται αὐτοῦ ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης καὶ εἰς τοῦτο ἂν εἶναι ὁρισμός τις, ἃς εἰπῇ τὸν πανιερώτατον ἅγιον Σμύρνης διὰ νὰ τὸ φροντίσῃ νὰ τὸ στείλῃ πρὸς ἐμὲ, ὅτι εἶναι μικρὴ καὶ ὀλίγη ἀγκαρία τοῦτο πρὸς τὴν Πανιερότητά του, καὶ θέλει γίνεαι ἀνανέσις τῆς παλαιᾶς φιλίας μεταξὺ ἡμῶν.

Τὴν συμφερὰν τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου ὅπου ἡμελοῦθησεν ἀπὸ τὴν διαβολὴν τοῦ ἀρχιδιακόνου του, καὶ ἄλλοι πολλοὶ θέλει τὴν γράφουν πρὸς τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, καὶ πὼς ἀπὸ ἐκαί, ὅπου εἶναι κρατημένος εἰς τὸ σπήτι τοῦ τζαούση, ὁπεσχεθῇ τὰ ἐκατὸν πονηκεῖα ὅπου ἀπαραίτητα ἐζητήθησαν ἀπὸ τὸν κεχαριόμπην, πλὴν ὅχι ἐν ταύτῳ ἀπαξ, ἀλλὰ εἰς τρεῖς μῆνας νὰ τὰ ἐξαφλίσῃ, δίδοντας τώρα ἐπὶ χεῖρας τὰ τεσσαράκοντα.

Ἀρτὴ χθὲς τὸ ἐκατάλαβαν ἀπὸ τὴν Πύργον, ζητούντες ὅλα νὰ τὰ δώσῃ, καὶ ὕστερον νὰ εὐγῇ ἀπὸ τὴν χάψῃ, καὶ νὰ τὸν φορέσουν καδᾶ, διὰ μοναχέρη τὸ ὅποιον εἶναι καὶ πολλὰ δύσκολον, καὶ δίδει καὶ ὁποῖαν μὴπως πέρ-

precum și altă dată, și acum a făcut-o față de Fericirea Ta; și nu e mai frumoasă dovadă decât aceasta cum că e înrădăcinată în inima Înălțimii Sale evlavia și iubirea ce o are către Tine.

Ci întru aceasta ce spui Fericirea Ta, gândind că să nu urmeze de aiurea cumvă o astfel de supărare la mijloc, așa încât Ți s'ar aduce multă întristare și ar fi lucru de nesuferit, ce să spun derăt că acesta e darul lui Dumnezeu? Și astfel nădăjduiesc în nemărgenita Lui milă.

Dar mă gândesc și la aceia că, dacă în vreme de dragoste și prietenie trăim cu această grijă și nu ne liniștim, când ne vom bucura de pace și de liniște? Așa încât eu zic, să Te fie Sfântul Dumnezeu întru mulți ani, să nu-Ți mai faci grijă despre aceasta, și să nu mai lungești vremea cu petrecerea pe acolo, ci să Te gândești și la noi, cari suferim pentru lipsirea de Tine, și mai ales frunțașii medicilor ce se află aici mi-au spus că nici vinul de Smirna nu e folositor pentru Fericirea Ta, și mai ales vinul mușcat ce se face acolo; pentru care ei spun că, dacă ai orându-i să se trimeată aici la mine două sau trei sticle, ceia ce face ea la cinci ocale, ca să arăte ce fel trebuie să-l întrebuințezi aici Fericirea Ta; și pe lângă aceasta, dacă ar fi porunca Ta, să spui Preasfințitului de Smirna să se gândească a mi-l trimete, căci e mică și puțină angarie aceasta pentru Preasfinția Sa, și se va face învoire a vechii prietenii între noi.

Întâmplarea preasfințitului Patriarh care a urmat din pâra arhidiaconului său, și alții mulți ți-o vor scrie Fericirii Tale, și cum că de aici, unde e închis în casa ceaușului, a făgăduit cele o sută de pungi care neapărat s'au cerut de la Chehaia-beiu, numai cât nu de odată, ci în trei luni să le plătească, dându-i acum în mână cele patruzeci.

Dar ieri au aflat aceasta de la Poartă, cerându-i să le dea toate și apoi să iasă din gura lor, și să-l îmbrace cu caftani pentru *mucaret*; ceia ce este și foarte greu, și dă și bănuială ca nu cumvă, luând bani,

νοῦν τὰ τὰ ἄσπρα, ἀκολοιθῆσιν καὶ ἄλλη δυσκολία· καὶ ὅσον μὲν ἐγὼ ἀμφιβάλλω, ἡξέβροντας καὶ ἄλλα περιστατικά εἰς τοῦτο.

Εἰς τὸ χέρι τῆς Παναγιότητος τοῦ ἵτον μὲ 500 γρόσια νὰ διορθώσῃ τὴν κακοαρχιδιάκονόν του, καὶ ὅλοι τὸν ἐπαρειαλέσαμεν, καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἄρχοντες, καὶ δὲν ἐκαταπίεσθη τελείως, ὥστε ὁποῦ ἐπαθεν αὐτὰ ὁποῦ ἵτον νὰ ἀκολοιθῆσιν ἀναγκαίως· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Θεὸς νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Οἱ τοῦ ὁσπητίου ὅλοι προσκυνοῦν δουλικῶς τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐπιτρόπησα, ὡς δοῦλη αὐτῆς, καταφιλᾷ τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων της, δεσμένη τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ποθεινῆς αὐτῆς ὑγείας. Καὶ ἡ Δάμνα, ἰδίως γράφουσα, θέλει τὴν προσκυνῆσαι. Κύριος δὲ ὁ Θεὸς νὰ τὴν πολυετῇ καὶ νὰ τὴν περισκέπῃ ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ.

αψιδ', Νοεμβρίου 25.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος δοῦλος ἐν-
λαβής

ὁ Μέγας-Λογοθέτης:

Δημήτριος Ἰουλιανός.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

DCXVIII.

Ștefan-Vodă Cantacuzino dă 8.000 de aspri mănăstirii Dionisiu de la Athos.

(Bibl. Ae. Rom., notițe grecești contemporane.)

7223

(1714),

Decembre.

DCXIX.

Mihai-Vodă Racoviță, mazil, către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de Crăciun, cu asigurarea sentimentelor sale pentru dânsul personal și pentru Sfântul Mormânt.

Ἐπιστολὴ Μιχαὴλ Πακοβίτζα Βοεβόδα πρὸς Χρόσανθον φιλοφρονητικὴ καὶ συγχαρητικὴ διὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγεννίων.

1714, Δεκεμβρίου 2.

Πολλαῖς φοραῖς μὰς ἐγράψα, καὶ ἡμεῖς καμὶν ἀπάντησιν δὲν ἐδώκαμεν ἕως τώρα, τὸ ὁποῖον δὲν ἵτον ἀπὸ ἄλλο παρὰ ἀπὸ τὰ περιστατικά τοῦ καιροῦ, τὰ ὅποια εἰς τόσον μὰς ἐκκέστησαν, ὅτι μῆτε ἀπὸ τὰ σπῆτι ἐξω νὰ εὐχωμεν δὲν θέλομεν πλὴν, Μακαριότατε, εἴτε τῆς ἐγράψαμεν, εἴτε καὶ δὲν τῆς ἐγράψαμεν, ἃς εἶναι θέλημα καὶ πληροφορημένος ἡ Σὴ Μακαριότης ὅτι ἡ μεταξὺ ἡμῶν φιλία καὶ ἀγάπη, καθὼς ἵτον ἐξ ἀρχῆς, πάλιν ἐτι εἶναι ἀμετάβλητος καὶ ἀμεταποίητος, καὶ τὴν ἀγαποῦμεν καὶ τὸ καλὸν της θέλομεν, καὶ τὴν σῶσασιν καὶ κυβερνήσιν τοῦ Ἁγίου Ταφῶν δι' ὅλης φυγῆς καὶ καρδίας ποθοῦμεν· καὶ ὁ Κύριος νὰ τὴν ἀζιώσῃ νὰ δύνεται πάντοτε μὲ

aceștia, să nu urmeze și altă greutate; și, cât despre mine, stau la îndoială, știind și alte împrejurări pe lângă aceasta.

În mâna Preasfinției Sale eră să îndrepte cu 500 de lei pe ticălosul acela de arhidiacon al lui, și noi toți l-am rugat, și arhieriei, și nobilii, și nu s'a înduplecat desăvârșit, așa încât a pățit acestea ce neapărat erau să urmeze; și de acum înainte Dumnezeu să-l ajute.

Toți ai casei se închină cu supunere Fericirii Tale, și, înainte de toate, epitropensa, ca roabă a Ta, sărută marginile veșmintelor Tale, rugându-se lui Dumnezeu Sfântul pentru dorita-Ți sănătate. Și Doamna, seriind anume, Ți se va închină. Domnul Dumnezeu să Te ție întru mulți ani și să Te aibă în pază ca lumina ochilor.

1714, Noiembrie 25.

Al Fericirii Tale rob erlavios

Marele-Logofăt

Dimitrie Iulianu.

Serisoarea lui Mihail Racoviță Voevod către Hrisant, de prietenie și pentru urări la serbătorile Crăciunului.

1714, Dechemvrie în 2.

De multe ori ni-ai scris, și noi n'am dat niciun răspuns până acum, care lucru nu eră din altă pricină decât împrejurările vremii, care atât de mult ne-au stăpânit, încât nici din casă afară nu putem ieși; decât, prea-fericite, ori de Ți-am scris, ori de nu Ți-am scris, să fii sigur și înștiințat Fericirea Ta că prietenia și dragostea dintre noi, precum a fost de la început, astfel va fi iarăși, neschimbată și neprefăcută, și Te iubim și-Ți voim binele, și dorim așezarea și chibzuirea bună a Sfântului Mormânt din tot sufletul și din toată inima; și Domnul să Te învrednicească a putea totdeauna cu ușurință să

1714,

2 Decem-
bre.

εὐκολίαν νὰ κυβερνᾷ τὰ ἑαυτοῦ ὅπου συμβαίνουσι. Ἐγνωρίσαμεν δὲ πληροφορημένα πὺς καὶ ἡ Μακαριότης τῆς μᾶς ἀγαπᾷ ὡς καὶ πρότερον, καὶ εὐχαριστοῦμεν ὃ τῶν ὅλων Θεὸς νὰ ἀξιῶσθι τὴν Μακαριότητά τῆς νὰ ἐορτάσῃ τὰ πανάγια γενέθλια τοῦ σωτήρος μας Χριστοῦ καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια μὲ ὕψισταν καὶ καλὴν καρδίαν, καθὼς ἀγαπᾷ καὶ ἀγαποῦμεν, καὶ τοῦ χρόνου καὶ εἰς πολλοὺς. Ἡ σὺζυγὸς μας καὶ οἱ υἱοὶ μας εὐλαβῶς προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά τῆς καὶ ἀσπάζονται τὴν ἁγίαν τῆς δεξιάν.

Καὶ ταῦτα μὲν αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶχον μεθ' ἡμῶν.

1714, Δεκεμβρίον 2.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος ὃ κατὰ πνεῦμα υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Μιχαήλ Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, p. 152, n° 77.)

cârmuiești greutățile ce se întâmplă. Am aflat cele înștiințate cum că și Fericirea Ta ne iubesti ca și mai înainte, și mulțămim; Dumnezeuul tuturor să învrednicească pe Fericirea Ta să serbezi preasfânta Naștere a Mântuitorului Hristos și Anul Nou cu sănătate și inimă bună, după cum Ți place și ni place, și în acest an și în alții mulți. Soția noastră și fiii noștri cu evlavie se închină Fericirii Tale și-Ți sărută sfânta dreaptă.

Acestea; iar preasfintele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1714, Dechemvrie în 2.

Al Fericirii Tale fu duhovnicesc și la poruncă:

Io Mihail Voevod.

DCXX.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre salutările ce i-a trimis în scrisorile către Nicolae-Vodă.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρᾳ.

Μακαριώτατε καὶ σεβασμιώτατε δέσποτα, τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἡννοσον, εὐθυμον, ὕψι καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Δύο γράμματα τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ ὧν τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὕψισταν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Ἄν καλὰ καὶ τότεν ἀπὸ τοῦς πολλοὺς περισπαυροὺς καὶ τὰς φροντίδας, ὅσον ἀκόμῃ καὶ μὲ τὴ νὰ μὴν εἶχα τίποτε ἀξιόλογον νὰ σημειώσω τῇ Μακαριότητι αὐτῆς, δὲν ἔσκαμα τὴν ἀπόκρισιν, δὲν ἔλειψα ὅμως νὰ γράψω τὴν προσήκουσαν αὐτῇ προσκύνῃσιν εἰς τὰ πρὸς τὸν ὑψηλότετον Αὐθέντην γράμματά μου.

Τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα δὲν ἀμφιβόλλω πὺς τὰ ἔπραθεν ἡ Μακαριότης αὐτῆς ἀπὸ τὴν κοινὴν φήμην. Θέλομεν ἰδῆ μετὰ μερικὰς ἡμέρας τί θέλει ἀκολουθήσῃ κατὰ τὰ παρὸν δὲ κἀνένα νεώτερον δὲν εἶναι. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἶχον θεάθεν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1714, Δεκεμβρίον 6.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος πάντως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, *o. e.*, IV, p. 138, n° 94.)

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-venerate stăpâne, mă închin eu evlavie Fericirii Tale și sfințita-Ți dreaptă o sărut, rugându-mă de atotputernicul Dumnezeu să Te ție fără boli, bucurii, sănătos și mai presus de tot protivnicul.

Două scrisori ale Fericirii Tale le-am primit, din care aflând de buna-Ți sănătate, am înălțat har de mulțămiri lui Dumnezeu care Te mântuie și Te păzește. Deși, atât din pricina multelor încercături și griji, cât și încă pentru că n'am avut ceva vrednic de pomenire să însemnez Fericirii Tale, n'am făcut răspuns, ci n'am lipsit a-Ți serie cuvenită închinare în scrisorile mele către prea-înălțatul Domn.

Cele ce au ieșit în de obște nu mă îndoiesc că le-ai aflat Fericirea Ta din faima lumii. Vom vedea după câteva zile ce va urma; iar deocamdată nu e nimic mai nou. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fericiri.

1714, Dechemvrie în 6.

Al Fericirii Tale totdeauna la poruncă:

Ioan Mavrocordat.

1714,
6 Decem-
bre.

DCXXI.

Andronic Rhangabè (Rangavi) și nora sa, Bălașa Brâncoveanu, către Patriarhul Hrisant Notara, despre sosirea lui apropiată și intenția ce are de a boteza pe fiul de curând născut al Bălașei.

Ἐπιστολή Μπαλάσας Μπρακοδάγκας γραφείσας διὰ χειρὸς τοῦ μεγάλου χαρτοφύλακος Ἀνδρονίκου Παγκοδῆ¹.

Μακαριώτατε, θεοπρόδελχτε καὶ σωφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγιωτάτης πόλεως τῶν Ἱεροσολύμων, κύριε κύριε Χρυσάνθε, τὴν Ὑμετέραν Σοφώτητα δουλικῶς προσκυνούμεν, ἐγώ τε καὶ ἡ νύμφη μου Δορνίτζα, καὶ ἀσπαζόμεθα ἀμφότεροι τὴν μακαρίαν αὐτῆς δεξιάν, δεόμενοι τοῦ ἀγίου Θεοῦ ἵνα διαφυλάττοι αὐτὴν ἀπὸ παντὸς ἀνιάρου κρείττονα. Τοῦ παρόντος μας οὐκ ἐστὶ δι' ἄλλο παρ' ὅτι ἐμάθομεν καὶ ἐβεβαιώθημεν ἀπὸ τοῦ ἀγίου καθηγουμένου τὴν καλὴν σας πρὸς ἡμᾶς ἐνταῦθα ἔλευσίν τε, καὶ παρουσίαν, καὶ ὡς κηδεμῶν ἄριστος δὲν ἔλειψε νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα μας καὶ τὴν ἐννοίαν μας καὶ μάλιστα πρὶν νὰ τὴν γράψωμεν καὶ νὰ τὴν παρακαλέσωμεν εἰς ἀναδοχὴν τοῦ ἀρτιγεννοῦς, ἐφρόντισε καὶ ἐμελέτησε νὰ τὸ ἀναδεχθῇ ὅθεν διπλὴ τοιαύτη ἀγγελία ἤδη ὁμοίως εὐχαριστοῦμεν τῇ σοφωτάτῃ αὐτῆς ψυχῇ καὶ προσμένουμεν τὴν παρουσίαν τῆς ἡμέρας τῇ ἡμέρᾳ, μετὰ λαμπάδων καὶ φώτων. Ἐῖθε ὁ κύριος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει ὅγιά καὶ ἀνερόχλητον. Ταῦτα αἱ δὲ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

Ἀψιδ', Δεκεμβρίου ι' (:).

Τῆς Σῆς Μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμούς:

Χαρτοφύλαξ Ἀνδρόνικος.

Μπαλάσα Μπρακοδάγκα.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

DCXXII.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre hotărârea acestuia de a petrece Crăciunul cu Nicolae-Vodă.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νωτάρᾳ.

Μακαριώτατε καὶ Θεοσεβέστατε δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ παναγίου Θεοῦ ὥπως διαφυλάττοι

Scriscarea Bălașei Brâncovencii scrisă cu mână Marelui-Chartophylax Andronic Rhangabè (Rangavi).

Prea-fericite, de Dumnezeu ocrotite și prea-înțelepte Patriarh al preasfințitei cetăți a Ierusalimului, doamne, doamne Hrisante, Înțelepciunii Tale cu supunere ne închinăm, eu și nora mea, Domnița, și sărutăm amândoi fericita-Ți dreaptă, rugându-ne de Dumnezeu Sfântul ca să Te păstreze mai presus de orice lucru supărător. Prieina acestei scrisori a noastre nu este alta decât că am aflat și ne-am încredințat de la sfântul categumen de buna Ta venire aici la noi și prezență, și, ca un prea-bun chivernisitor, n'ai lipsit să ai gândul despre noi și grija noastră; și mai ales, înainte de a-Ți scrie și de a Te ruga să fii naș al celui de curând născut, Te-ai eugetat a-l boteza; pentru care această solie îndoită mulțămim de asemenea prea-înțeleptului Tău suflet și-Ți așteptăm prezența din zi în zi, cu candelă și lumină. Învrednicească-ne Domnul Dumnezeu să te întâmpinăm în eurând sănătos și nesupărat. Acestea; și rugăciunile Tale ascultate de Dumnezeu fie cu noi.

1714, Dechemvrie în 10 (?)

Al Fericirii Tale la poruncă:

Andronic Chartophylax.

Bălașa Brâncoveanca.

1714,
10 (?) De-
cembre.

1714,
14 Decem-
bre.

¹ Fiica lui Constantin-Vodă și ctitora bisericii bucureștene cu acest nume (1745). Se măritase la 1708, Octombrie, cu Manolachi Cupariu, fiul lui „chiriță (=chiriști) Andronachi“, „om foarte înțelept și învățat fiind în limba elinească și dregătorie având la Biserica cea Mare a Tarigradului, chartophylax fiind“ (tatăl fu adus de la Constantinopol cu Antonie grămatieul). Constantin Cantacuzino Stolnicul cunună în numele lui Hrisant, dus atunci la Ierusalim (Radu Greceanu, ed. Șt. Grecianu, pp. 184-5). Foia de zestre, *ibid.*, p. 305 și urm. (și în anexele la ale noastre *Documente Brâncovene*). A murit pe 14 1751-2 (Șt. Grecianu, *l. c.*, pp. 284, 315).

² Acelaș cu Lambrinò deci.

αὐτὴν ἄνυσον, εὐθυμον, ὕγια καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἐναντίου.

Σεδάσμιον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς ὑγίειαν μαθὼν, χάριτας εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφίζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ. Εἰς αὐτὸ ὁποῦ ὀρίζει ἡ Μακαριότης αὐτῆς ὅτι μελετᾷ νὰ συναορτάσῃ μετὰ τοῦ ὁψηλοτάτου Αὐθέντου τὰς ἁγίας ἑορτὰς τῶν τοῦ Χριστοῦ γενεθλίων, πολλὰ κατὰ τὸ κάμνει νὰ τὴν ἀξιώσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς τοῦ χρόνου καὶ εἰς ἔτη ἀμύπολλα νὰ συναορτάσῃ καὶ μαζί μας με κατὰστασιν ἡσυχῶν καὶ ἀτάραχον, περιρρέομένη παντὶ ἀγαθῷ, διὰ νὰ προστεθῇ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἑορτῆς χαρὰν καὶ ἡ ἐκ τῆς παρουσίας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος προσγενομένη ἡμῖν θυμηδία καὶ ἀγαλλίασις τελεία. Κατὰ τὸ παρὸν τίποτε νέον δὲν ἔχω νὰ σημειώσω τῇ Μακαριότητι αὐτῆς· εἰ τι πρὸς εἰδῶσιν συμβάλλειν, ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρχοντος πενθεροῦ μου θέλει καταλάβῃ. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀμύπολλα καὶ πανευτυχῆ.

1714, Δεκεμβρίου 14.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
πάντοτε εἰς τοὺς ὁρισμούς.
Ἰωάννης Μαυροκαρδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon; Legrand, o. c., IV, p. 139, n° 95.)

DCXXIII.

1714,
15 Decem-
bre.

Radu Dudescu către Patriarhul Hrisant Notara, despre apropiata sosire a acestuia, lucrul la Sfântul Sava și Sfântul Gheorghe din București, planul de bălciu al Sfântului Mormânt la Târgoviște și pavarea bisericii Stelea din acel oraș.

Ἐπιστολὴ Ῥάδουλον Δουδέσκου πρὸς τὸν μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κὺρ Χρύσανθον περὶ διαφορῶν ὑποθέσεων.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε δέσποτα, Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡμέτερε ἐν Χριστῷ σεδασμιώτατε πάτερ, κύριε κύριε Χρύσανθε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριώτητα ταπειναφρόνως προσκυνοῦντες, πανευλαδῶς ἀπαζόμεθα τὴν ἱερὰν δεξιάν τῆς, δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ τοῦ σκέπειν καὶ διατηρεῖν τὸ ἔνθεον αὐτῆς ὕψος ἄνυσον, εὐθυμον, ὕγιες, μακρόδιον, παντὸς ἀγαθοῦ ἐμπεπλησμένον καὶ πάσης ἐναντίας περιστάσεως ἀπῆλλαγμένον.

Τὸ τίμιον καὶ ἐράσμιον ἡμῖν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ὁπίσθις χερσὶ καὶ ἀναπεπταμένη διανοίᾳ ἐδέχθην, καί, πληροφορηθεὶς τὴν πολυπόθητον καὶ ἐρετὴν μοι ὑγίειαν καὶ εὐρωστίαν τῆς, δόξαν ἀνέπεμψα τῷ σφίζοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ Θεῷ,

bucuros, sănătos și mai presus de tot protivnicul.

Venerata serisoare a Fericirii Tale am primit-o, din care aflând buna-Ți sănătate, am înălțat haruri de mulțămire lui Dumnezeu care Te mântuie și Te ține. La ceea ce spui Fericirea Ta că ai de gând să faci serbătorile Nașterii lui Hristos cu preaînălțatul Domn, foarte bine faci; să Te învrednicească Dumnezeu sfântul a serba în acest an și în ani prea-mulți și cu noi în stare liniștită și netulburată, revărsându-se asupra-Ți tot binele ea să se adauge la bucuria serbătorii și voia bună și veselie cea de săvârșit ce ni-ar mai veni de la prezența Fericirii Tale. Iar deocamdată ceva nou n'am să însemnez Fericirii Tale; dacă e ceva bun de știut, vei afla-o din serisoarea dumisale socerului mieu. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și cu totul fericite.

1714, Dechemvrie 14.

Al Fericirii Tale

totdeauna la poruncă:

Ioan Mavrocordat.

Serisoarea lui Radu Dudescu către preafericitul Patriarh de Ierusalim elir Hrisant, pentru felurite lucruri.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-sfințite doamne, Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și al nostru întru Hristos preavenerat părinte, doamne, doamne Hrisant, închinându-ne cu smerenie Fericirii Tale, cu toată evlavie sărutăm sfințita-Ți dreaptă, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să apere și să păzească dumnezeiasca-Ți înălțime fără boli, buenros, sănătos, în viață îndelungată, plin de tot binele și scutit de toată împrejurarea protivnică.

Cinstita și plăcuta nouă serisoare a Fericirii Tale, cu mâinile ridicate și cu gând desfășurat am primit-o, și, aflând de multpoftita și dorita mie sănătate și voinicie a Ta, am înălțat slavă lui Dumnezeu Sfântul, care Te mântuie și Te păzește, pe care

Οἱ τοῦ ὀσπιτίου μας πάντες, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, ταπεινῶς προσκυνοῦσι τὴν Μακαριότητά της καὶ τὴν ἱερὰν δεξιάν της εὐλαβῶς ἀσπάζονται· παρομοίως δὲ ὑμεῖς σὰς προσκυνούμεν δουλικῶς, καὶ ὁ δοῦλος της, καὶ φίλος μας, ἄρχων γραμματικῶς κὺρ Παναγιωτάκης, καὶ κλίνων τὴν κεφαλὴν, τὴν παναγίαν της δεξιάν ἀσπάζεται.

Ταῦτα μὲν κατὰ τὰ παρόν· καὶ δὲ ἄγιοι καὶ θεοπεθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν ἐν εἴῳ παντί.

Ἰαφὶϝ, Δεκεμβρίου 13.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ἐτοιμότητος εἰς τὰς προσταγὰς.

Ῥάδουλος Δουδέσκας.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

Ai casei mele toți, de la mie și până la mare, cu smerenie se închină Fericirii Tale și sărută cu evlavie sfințita-Ți dreaptă; de asemenea și noi ne închinăm Ție cu supunere, și robul Țău, și prieten al mieu, dumnealui grămăticul Panaiotachi, și el, plecându-și capul, sărută preasfințita-Ți dreaptă.

Acestate deocamdată; iar sfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni fie cu noi în toată viața.

1714, Dechemvrie 15.

Al Fericirii Tale fiu sufletesce și preagrăbnie la porunci:

Radu Dudescu.

DCXXIV.

1714,
20 Decem-
bre.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre bolile grele de care a suferit.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Βοε-δόδα πρὸς Χρῆσανθον, ἀγγέλλοντος τὴν ἀποκατάστασιν τῆς υἱείας του καὶ εὐχαριστοῦντος διὰ τὰς πατριάρχικας εὐχὰς.

1714, Δεκεμβρίου 20.

Τὸ ἀπὸ γ' τοῦ ἐνεστώτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον γράμμα τῆς Μακαριότητός της μετ' αἰδοῦς ἐλάβαμεν, καὶ, πληροφορηθέντες τὴν ἀξίεραστον ἡμῖν υἱείαν καὶ εὐεξίαν της, ἐχάρημεν ἐς τὰ μέγιστα, δοῦσαν ἀναπέμποντες τῷ σφίοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν ἁγίῳ Θεῷ. Ἐδέχθημεν καὶ τὰς πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὧν ἕνεκα καὶ τὴν εὐχαριστοῦμεν κατὰ πολλὰ. Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα περὶ τῶν προλαβουσῶν ἡμετέρων διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ περὶ τῶν ἐπιεικῶν ἡμῖν καθημερινῶν φροντίδων καὶ ἀγανακτήσεως διὰ τὰ ὅποια ἄλλο δὲν λέγομεν παρὰ μόνον πῶς σφοδρὰ καὶ ἀγχινοδύστα ὀρίζει ἡ Μακαριότης της. Οὐδεὶς γὰρ ἐπίσταται ἢ αἰσθάνεται τὴν ὁδὴν καὶ τὴν πικρίαν τῆς θερμότητος τοῦ πυρός, εἰ μὴ οἱ ἐν τῷ λέβητι τυγκοχλαζόμενοι καὶ βασανιζόμενοι εὐχαριστῶν ἡμῶς καὶ ἔχῃ τὸ ὑπεράγιον ὄνομα τοῦ μεγάλου Θεοῦ, τοῦ παιδεύοντος καὶ πάλιν ἰωμένου, ὅπου ἐδωρίσατο ἡμῖν τὴν ἐπανόληψιν τῆς πρωτέρας υἱείας μας· καὶ, ἀγκαλὰ ἔχῃ σύντροφον τὴν ἀγωνίαν καὶ ἀδυναμίαν μας, ἡμῶς εἰρησθεν εὐχαριστοῦμενοι καὶ εἰς τὸ τόσαν· οὐκ ἦσαν γὰρ ἀσθένεια· ποταπαὶ καὶ εὐκολοῦνται, ἀλλὰ θανατηφόροι καὶ ἐπικίνδωναι· δοῖα ἡμῶς καὶ νῦν καὶ πάντοτε τῷ διαφυλάξαντι ἡμᾶς ἁγίῳ Θεῷ.

Serisoarea lui Ștefan Cantacuzino Voevod către Hrisant, vestindu-i starea sănătății sale și mulțămindu-i pentru patriarhiceștile rugăciuni.

1714, Dechemvrie în 20.

Serisoarea einstită și venerată a Fericirii Tale serisă de la 13 ale lunii am primit-o cu respect, și, aflând de vrednica nouă de dorire sănătate și bună stare a Ta, ne-am bucurat foarte, slavă înălțând lui Dumnezeu Sfântul care Te mântuie și Te păzește. Am primit și părinteștile-Ți rugăciuni și binecuvântări, pentru care-Ți și mulțămim mult. Am eunoscut și cele înlăuntru însemnate pentru cele de mai înainte ale noastre felurite neputințe și pentru grijile ce stau zilnic asupra noastră și pentru suferință; pentru care alta nu spunem decât numai că foarte-înțelept și isteț vorbești Fericirea Ta. Căci nimeni nu știe ori nu simte durerea și amarul căldurii focului, decât cei ce sunt închiși și căzuți în vasul de aramă; ei mulțămită să aibă preasfântul nume al marelui Dumnezeu, care pedepsește și iarăș tămăduiește, care ni-a dat nouă recăpătarea sănătății de mai înainte; și, cu toate că ni-a rămas tovarășă slăbiciunea și lipsa de puteri a noastră, ei suntem mulțămiiți și cu atâta; căci n'au fost boli oarecare și ușoare de leuit, ei mortale și periculoase; ei slavă și acum și pururea lui Dumnezeu sfântul, care ne-a păzit.

Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, παρακαλοῦμεν καὶ αὐτὸς, ὅς μὴν διαλείπῃ, ἐν ὅσῳ ἔχει τὰς αὐτόθι διατριβάς, νὰ μᾶς γράψῃ διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφ' ἑστέῃ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς τῆς εὐχαίς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

Ἀψιδ', Δεκεμβρίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλος εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βασιλόδας.

(Legrand, Recueil, pp. 152-3, n° 78.)

Fericirea Ta, ne rugăm iarăș, să nu lipsească, atâta timp cât stă pe aici, să ni serie, ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți dorită nouă și de rugăciunile-Ți părintești, care să ni și fie ajutătoare în toată viața.

1714, Dechemvrie în 20.

Al Fericirii Tale tiu sufletesc și cu totul la poruncile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voerod.

DCXXV.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre așteptarea sosirii acestuia și felurite știri ce se schimbă între ei.

1714¹,
30 Decem-
bre.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρὸςκλον δηλοῦντος τὴν εὐαρέσκειάν του διὰ τὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε παρουσίαν τοῦ Πατριάρχου καὶ τινὰς ἀπὸ Βασιλευούσης εἰδήσεις.

1714 (sic), Δεκεμβρίου 30.

Τὸ ἱερώτατον αὐτῆς γράμμα ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφεστὴν ὑγιείαν τῆς λίαν ἐχάρημεν ἐδέχθημεν εὐλαδῶς καὶ τὰς ἀγίας τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ὅριζει ὅτι, κατὰ τὸ παρόν, δὲν πλατύνει τὴν γραφὴν, ὅτι πλέον ἀγαπᾷ ὁμιλίαν ζῶσαν, χωρὶς παραδρομὴν ἡμερῶν καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, καὶ ἡμεῖς ἐφιέμεθα καὶ ἐπιπροσδοκῶμεν νὰ γένῃ ἐν τάχει ἡ πρὸς τὰ ὧδε ἱερὰ παρουσία τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπαλαύσωμεν, καὶ μόνον περιμένομεν τὰς ἀποκρίσεις τῶν προτέρων γραμμάτων μᾶς νὰ ἰδοῦμεν πότε σὺν Θεῷ ἄπτεται τῆς ὁδοῦ, διὰ νὰ γένῃ καὶ ἡ ἐντεῦθεν προσήκουσα ἐτοιμασία τῆς ὑποδοχῆς.

Ἐλάβομεν καὶ ἀπὸ Βασιλευούσης γράμματα, καὶ ἄλλο τι ἰδιαίτερον δὲν μᾶς σημειοῦσι, παρὰ μόνον μᾶς γράφουσι πὺς ἐνεχείρισαν τὸ μπαϊραμπεσχέσι, καὶ ἐφόρεσαν οἱ ἄρχοντες μᾶς καβδάδια κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ εἰς τὸ βασιλικὸν σαρὰκι καὶ εἰς τὸν ὑπέρτατον ἐπιτροπον, καὶ ἔδειξαν καὶ οἱ αὐθένται (ὅς εἶναι πολὺχρονοι) νὰ ἔχουν εὐνοίαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ Θεὸς νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἰδῶμεν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀναφυγῇ, καὶ νὰ εἶναι φύλαξ καὶ δορυφύλαξ μᾶς διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, arătându-și mulțămirea pentru prezența acolo a Patriarhului și unele vești din Tarigrad.

1714 (sic), Dechemvrie 30.

Preasfințita-Ți serisoare am primit-o, și pentru buna și dorita-Ți sănătate foarte ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfintele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim. Am cunoscut și cele scrise pe rând.

Spuî că, deocamdată, nu întinzi scrisul fiindcă mai mult Îți place convorbirea vie, fără trecere de zile; și-Ți mulțămim Fericirii Tale, și noi dorim și poftim să se facă răpede prezența sfințită într' acoace a Reverenței Tale, și prea-bunul Dumnezeu să ne învrednicească a Te apuca, și așteptăm numai răspunsurile la cele dintâin scrisori ale noastre ca să vedem când pornește, cu Dumnezeu, pe cale, ca să se facă și de aici euvenita pregătire a primirii.

Am primit și scrisori din Tarigrad, și alta mai special nu ni însemnează, decât numai ni scriu că au dat bairam-peșcheșul, și i-au îmbrăcat pe boierii noștri cu caf-tane după obicei, și la împărătescul Seraiu și la preafînălțatul Vizir, și au arătat și stăpânii (trăiască întru mulți ani!) că au bunăvoință față de noi, și să dea Dumnezeu să vedem și pe urmă odihnă, și să ni fie păzitor și ajutător prin sfintele-Ți rugăciuni.

Mulțămim Fericirii Tale pentru știrile

¹ De fapt 1713, cum se vede prin pomenirea lui Brâncoveanu ca fiind Domn și prin aceea că sosirea lui Hrisant în Moldova s'a întâmplat la această dată, întâmpinat fiind la Focșani de Stolnicul Constantin Costachi și de Postelnicul al doilea, „cu leflică“ (Axintie Uricarul, în *Letopisește*, II, pp. 161-2).

διὰ τὰς ἀπὸ Βιέννης εἰδήσεις. Ὅμοιαι ἄλλοθεν
κάνενα ἀξιόλογον δὲν ἔχομεν, παρὰ μερικὰς
λατινικὰς εἰδήσεις ὅπου μᾶς ἔτυχαν, τὰς ὁ-
ποίας τὰς πέμπομεν τῷ ἀγαπητῷ μας πατρὶ
ἐκκλησιαστικῷ Βασσαράδῃ Βοεδόδῃ, καὶ θέλει
τὰς εἶδῃ καὶ ἡ Ὑπερέρα Μακαριότης ἣς οἱ
χρόνοι εἶχαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευ-
τυχεῖς, καὶ αἱ ἄγιοι τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.
ῥψιδ' (sic), Δεκεμβρίου λ'.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδης.

(Legrand, *Recueil*, pp. 153-4, n° 79.)

din Viena. Noi de aiurea n'avem nimic
vrednic de pomenire decât unele vesti la-
tinești ce ni s'au întâmplat, pe care le
trimetem iubitului părinte, prea-lumina-
tului Basarab Voevod, și le vei vedea și
Fericirea Ta; ai căreia ani să fie de la
Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fe-
riciți, și sfințele-Ți rugăciuni cu noi.

1714 (sic), Dechemvrie 30.

Al Fericirii Tale fiu în Hristos și cu
totul la porunci:

Io Nicolae Voerod.

DCXXVI.

1715,
15 Ianuar.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre jalca
ce i-a produs plecarea lui.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μανροκορδάτου πρὸς
Χρίσανθον φιλοφρονητικῇ σχεδόν.

1715, Ἰανουαρίου 15.

Ἢ στέρησις τῆς παρουσίας τῆς Ὑπερέρας
Μακαριότητος πόσῃν ἀθυρίαν καὶ λύπην μᾶς
ἐπράξεν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ τὸ παραστήσωμεν
διὰ λόγων, ἀφίνομεν νὰ τὸ μαρτυρήσῃ ἡ σε-
βασμιωτάτη αὐτῆς ψυχὴ, ἐπειδὴ καλῶς ἐγνώ-
ρισε τὴν ὅσῃν θερμωτάτην ἀγάπην καὶ διάπυρον
εὐλάβειαν ἔχομεν πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ὅσῃν
πνευματικὴν εὐφροσύνην ἡσθαιόμεθα ἀπὸ τῆς
ἡδυτάτης συνομιλίας καὶ συναναστροφῆς τῆς
Ὑπερέρας Μακαριότητος. Τοῦτο μόνον μᾶς
παρηγορεῖ ὅτι ἔχομεν τὸν δευτέρον πλοῦν,
καὶ ὁ τρώσας δύναται ἰάσασθαι. Παρακαλοῦ-
μεν λοιπὸν τὴν Ὑπερέραν Σεβασμιότητα νὰ
μᾶς παρηγορήσῃ συχνὰ μετὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμ-
ματα, μετὰ τὰς πατρικὰς καὶ θείας παραινήσεις,
καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ τῇ μεταδόσει τὸν πα-
ναγίων αὐτῆς εὐχῶν καὶ εὐλογιών· προσέτι δὲ
νὰ μᾶς πλουτίσῃ μετὰ τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς
προσταγμάτων, ὅτι μόλις μετὰ τοῦτον τὸν τρόπον
νὰ κορυφωθῇ ἡ ἀθυρία καὶ λύπη τῆς καρδίας
μας. Παρακαλοῦμεν πρὸς τοῦτοις νὰ ἔχομεν τὴν
εἰδήσειν τῆς εἰς Φωξάνιον μεθ' ὁγείας σὺν Θεῷ
ἀφίξεως αὐτῆς. Ἢ φιλετάτη μας Δόμνα μετὰ
τῶν τέκνων μας προσκυνῶσι τὴν Ὑπερέραν Μα-
καριότητα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς
ἀσπάζονται· οἱ χρόνοι τῆς Ὑπερέρας Μακαρι-
ότητος εἶχαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευ-
τυχεῖς, καὶ αἱ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.
ῥψιδ', Ἰανουαρίου ιε'.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδης.

(Legrand, *Recueil*, pp. 154-5, n° 80.)

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant, de curtenie,

1715, Ianuarie 15.

Lipsa prezenței Fericirii Tale câtă su-
părare și întristare ni-a cășunat, neputând
să o înfățișăm prin cuvinte, lăsam să o
mărturisească prea-veneratu-Ți suflet, căci
ai știut bine câtă dragoste prea-fierbinte
și aprinsă evlavie aveam față de Tine și
câtă duhovnicească mulțămire am simțit
din prea-plăcuta societate și petrecere îm-
preună cu Fericirea Ta. Atâta numai ne
mângâie că avem a doua trecere, și cel ce
a rănit poate să și lecuiească. Ci rugăm
pe Reverența Ta să ne mângâie adesea cu
sfințele-Ți scrisori, cu părinteștiile și dum-
nezeieștiile sfaturi, și să ne ajuți cu îm-
părtășirea prea-sfințelor Tale rugăciuni și
binecuvântări; iar pe lângă aceasta să ne
îmbogățești cu cinstea sfințelor Tale porunci,
căci numai în acest chip se va ușura supă-
rarea și întristarea inimii noastre. Rugăm
pe lângă acestea să avem vestea sosirii
Tale la Focșani sănătos cu Dumnezeu.
Prea-iubita noastră Doamnă cu copiii noștri
se închină Fericirii Tale și sărută sfințita-Ți
dreaptă cu evlavie; anii Fericirii Tale fie
de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin
fericiți, și preasfințele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Ianuarie 15.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu
totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

DCXXVII.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre ajutorul ce a dat Cantacuzinilor din Moldova despre apropierea Patriarhului.

1715,
22 Ianuar.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε δέσποτα, τήν Σήν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τήν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ 19 τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα μετὰ πλείστης αἰδοῦς καὶ νύκτῃς εὐλαβείας ἐδέχθημεν, καί, πληροφορηθέντες τήν ἐρετὴν ἡμῶν ὑγιαίνειν, ἐχάρημεν. Ὑπερεχάρημεν ὅμως καὶ κατ' ἐξαιρέτον τινα ψυχικὴν θυμωδίαν διὰ τὴν ἐφιεμένην ἡμῶν ἁγίαν τῆς εἰς τὰ ὁροθέσια τῆς [ἡμετέρας] πατρίδος καὶ παρὰ Θεοῦ τανῦν Ἀνθεντίας μας.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητί της κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τὴν πατρικὴν συνδρομὴν ὅπου ἔκαμην δι' ἀγάπην μας πρὸς τοὺς ἐν Μολδαβίᾳ ἐπισκοπούμενους Καντακουζηνούς. Ἐχομεν χρηστὰς ἐλπίδας εἶναι καὶ διὰ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας της νὰ ἐπιτύχωσι κάποιον αἰ διουτυχεῖς καὶ ἄθλιαι μερικῆς τινος ἀνέσεως καὶ κηδερνήσεως.

Εἰς προσύνησιν καὶ προὐπάντησιν της ἡθέλαμεν στείλῃ πᾶσαν μας σπεῖραν καὶ στρατιάν, ἀλλὰ, μὲ τὸ νὰ ἐνθυμούμεθα τὴν προλαβοῦσαν τῆς δεσποτικῆς ἐπιταγῆς, ὅτι νὰ μὴ τολμήσωμεν τι τοιοῦτον, ἀφίνομεν τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν κηδερνῆσιν καὶ οἰκονομίαν τοῦ μεγάλου καπετάνου τῆς ἁκρῆς. Αἱ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν ἡμῶν ἀρωγαὶ ἐν ᾧ πάντι.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος νῆς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς.

1715, Ἰανουαρίου 22.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνός Βοεβόδας.

(Logrand, o. c., IV, pp. 139-40, n° 96.)

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu dragoste sfințita-Ți dreaptă.

Serisoarea Ta cinstită și venerată de la 19 ale lunii am primit-o cu cel mai mare respect și cu evlavie fiască și, aflând de nouă dorita-Ți sănătate, ne-am bucurat. Ci ni-a părut foarte bine și cu o deosebită bucurie sufletească pentru cea dorită nouă sosire a Ta la hotarele patriei noastre și ale Domniei noastre de acum dată de Dumnezeu.

Mulțămim Fericirii Tale mult și pentru părintescul ajutor ce pentru iubirea noastră l-ai făcut Cantacuzinilor ce se află în Moldova. Avem bune nădejdi că de sigur printr-o lucrare ca aceasta a Ta să capete și acei nenorociți și mișei oareșcare ușurare și chivernisire.

Pentru închinarea și întâmpinarea Ta am fi trimis toate trupele și toată oastea noastră, dar, amintindu-ni de porunca-Ți stăpânească de mai înainte, ca să nu îndrăznim așa ceva, lăsăm lucrul în cârmuirea și îngrijirea Marelui-Căpitan de Margeni. Preasfințele-Ți rugăciuni să ni fie ajutoare în toată viața.

Al Fericirii Tale fiu sufletește și cu totul la porunci!

1715, Ianuarie 22.

Io Ștefan Cantacuzino Voevod.

DCXXVIII.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trecerea lui de la Focșani la Buzău și scrisorile ce i-au venit de la Nicolae-Vodă.

1715,
27 Ianuar.

Θεός.

Μακαριώτατε δέσποτα, τήν Σήν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶντες, τήν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Τὸ ἀπὸ καὶ τοῦ ἐνεστῶτος γεγραμμένον καὶ Φοξανιθὲν πεμφθὲν ἡμῶν αὐθις τίμιον καὶ σεβάσμιον αὐτῆς γράμμα τῆς Μακαριότητός της μετὰ πλείστης αἰδοῦς ἐλάβομεν, καὶ πάλιν ἐχάρημεν ἀπὸ θαθέων καρδίας ὅπου ὑγιαίνει καὶ εὐεκελεῖ ἡ διατηρούμενη ὁ Κύριος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡμετάπτωτον. Ἐγνωμεν πῶς

Cu Dumnezeu.

Prea-fericite stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu dragoste sfințita-Ți dreaptă.

Serisoarea Fericirii Tale de la 24 ale lunii acesteia, scrisă și trimisă nouă iarăș din Focșani, am primit-o cu cel mai mare respect, și iarăș ne-am bucurat din adâncul inimii că ești sănătos și în bună stare, pe care să Te păzească Domnul și de acum în neschimbare. Am aflat că ieri erai să

ἦτον γῆθς νὰ κινήσῃ καὶ ἀπὸ Φουσανίου, καὶ ὁποῖαν περίουδον ἔχει νὰ κάμῃ, περισχυμένη εἰς Οὐγγρὲν καὶ εἰς τὴν ἐν Μπουζέφ ἐκκλησίαν, διὰ νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ τῷ κτήτορί της, κὺρ 'Αρδάνι, καὶ ἐχάρημεν καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι βλέπομεν πῶς ὅσα τέκνα πνευματικὰ κάμνει τὰ ἀφιερώνει, καὶ ἀπὸ μίαν μεγαλωτάτην λάβραν, καὶ εἶθε μόνον εἰς αὐξάνει καὶ εὐτυχίᾳ ἀποκατάστασιν νὰ εὐρίσκωνται πάντα τὰ μονήδρια καὶ ἱερὰ τεμένη τοῦ Παναγίου Τάφου, διὰ νὰ ἀπολαυθάνῃ ἐξ αὐτῶν παραμικρὰν βοήθειαν καὶ πορισμόν. Περιμένομεν λοιπὸν μετὰ πολλῆς περιχαρείας νὰ ἐνηγηθῶμεν καὶ τὴν εἰς Μπουζέφ ἄρτιόν της, διὰ νὰ γνωρίσωμεν πότε εἶναι νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ ἐνταῦθα εἰσοδός της· ὁ Θεὸς ὁ ἄριστος μόνον νὰ τὴν διαφυλάττῃ, καὶ καθ' ὁδὸν καὶ οἴκοι, τυγχάνουσιν ὡγα, εὐθῆμον καὶ ἄγευστον παντὸς ἀνιανοῦ, διὰ νὰ ἀξιοθῶμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἐφεσὶν μας νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ νὰ τὴν προσκυνήσωμεν.

Ὁ περιεχόμενος πλίκος ἐπέμψθη ἡμῖν παρὰ τοῦ ὡς ἀδελφοῦ ἡμῶν ἀγαπητοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Νικολάου Βοεβόδα, τὸν ὁποῖον εὐθὺς ὁποῦ τὸν ἐνεχειρίσθημεν, ἰδοὺ τὸν στέλλομεν τῇ Μακαριότητί της, καί, εἰ μὲν τὰ περιεχόμενα δέονται ἀνταποκρίσεως, ὡς γράψῃ καὶ ὡς τὰ ἐγχειρίσῃ τὰ γράμματα της τῷ ἄρχοντί μας μεγάλῳ-καπετάνῳ, καὶ ἡ ἐντιμότης τὰ θέλει τὰ στέλλῃ εἰς τὴν ἄκρην στοὺς σταροστάδες διὰ νὰ τὰ πέμψωσι τῷ ἀδελφῷ, ἐκλαμπροτάτῳ Νικολάῳ Βοεβόδα. Ταῦτα καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος· αἱ δὲ πανάγια εὐχαὶ αὐτῆς εἴησαν ἡμῖν ἄρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

,αψιέ', 'Ιανουαρίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος νίης κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς ταὶ προσταγὰς αὐτῆς.

Io Ștefan Cantaruzino Voerod.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

pleci și din Focșani și ce încunjur erai să ici, mergând la Ungureni și la biserica din Buzău, ca să o dai etitorului ei, dumnealui Ardon (Arion?), și ne-am bucurat și de aceasta, căci vedem că aceia pe cari-i faci fi duhovnicești fi închini și de la o mai mare lavră, și de s'ar găsi numai în creștere și fericită stare toate mănăstirile și sfintele biserici ale Preasfântului Mormânt, ca să capeți de la ele cât de cât un ajutor și un câștig. Ci așteptăm cu multă bucurie să aflăm de faima și sosirea Ta la Buzău, ca să cunoaștem când va urmă și intrarea-Ți acolo; numai Dumnezeu sfântul să Te păzească, și pe cale și acasă, sănătos, bucuros și fără a gustă vre-o întristare, ca să ne învrednicim și noi după dorința noastră a Te întâmpină și a ne închină Ție.

Plicul ce se cuprinde aici ni s'a trimes de cel iubit nouă ca un frate, prea-luminatul Domn Nicolae Voerod, care, îndată ce l-am avut în mâni, iată că-l trimetem Fericirii Tale, și, dacă lucrurile cuprinse în el au nevoie de răspuns, să scrii și să dai scrisorile Tale în mâna boierului nostru Marelui-Căpitan, și cinstit dumnealui le trimete la Margine, staroștilor, ca să le trimetă fratelui nostru, prea-luminatului Nicolae Voerod. Acestea deocamdată; iar preasfintele-Ți rugăciuni să ni fie ajutoare în toată viața.

1715, Ianuarie 27.

Al Fericirii Tale fiu sufletesce și cu totul la porunci:

DCXXIX.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia.

1715,
27 Ianuar.

Νικολάος Μανροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρη.

Μακαριώτατε καὶ θεοσεβέστατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλῆμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαδῶς προσκυνῶ, [καὶ] τὴν ἱερὰν αὐτῆς θεξίαν ἀσπάζομαι, ἀσόμενος τοῦ ἐν Τριάδι ἀδιαιρέτη ὡνουμένου Θεοῦ ὅπως σκέποι καὶ περιφρουροίη αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ὡγα, μακρόδιον καὶ παντὸς ἐναντίου συναντήματος ἡμέτερον.

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-cucernice și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, părinte prea-venerate.

Mă închin cu evlavie Fericirii Tale, și sărut sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de cel în Treime nedespărțită lăudat Dumnezeu ca să Te apere și să Te păzească fără boli, nevătămat, sănătos întru mulți ani și departe de orice întâmplare vrăjmașă.

Τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐφελτούσης αὐτῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σφίζοντι αὐτὴν Θεῷ ὃν θέομαι νὰ τὴν διαφυλάξῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀκράδαντον καὶ ἀλύπητον.

Ἐγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα, καὶ εὐχαριστῶ τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι ὅτι, φιλοστόργως γράψουσα, σημειώνει καὶ ἐμοὶ τὴν ἀποδημίαν τῆς, ὅπως, ἡξέδροντες τὸν τόπον, τυχοῦσης χρείας νὰ γράφωμεν τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι. Ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης ἡξέδρει τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἀγάπην ὅπου ἔχομεν πρὸς αὐτήν. Καὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ἀνηκουσῶν αὐτῇ, εἴτε τοῦ Παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, εἴτε τῶν ἰδίων αὐτῆς, φροντίζομεν ἀγρόπνως καὶ φερόμεθα καθ' ὅν τρόπον καὶ πρότερον μετὰ προθυρίας καὶ ἐπιμελείας. Καὶ λοιπὸν ὅς ἔχομεν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων καὶ προσταγμάτων. Οἱ δὲ χρέονοι τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπалλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1715, Ἰανουαρίου 27.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος νίδος ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοσβάδας.

(Bibl. Ae. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

Preasfințita scrisoare a Fericirii Tale am primit-o, și pentru preadorita-Ți sănătate și bună stare am înălțat inimi de mulțămire lui Dumnezeu care Te mântuie; de care mă rog să Te păzească și de acum înainte nezguduit și neîntristat.

Am aflat și cele scrise pe rând, și mulțămese Fericirii Tale că, seriind cu dragoste, îmi arăți și mie plecarea Ta, pentru ea, știind locul, la o întâmplare de nevoie să scriem Fericirii Tale. Fericirea Ta știi și evlavia și dragostea ce avem către Ține. Și pentru lucrurile ce Te privesc, ori ale Preasfântului și de viață primitorului Mormânt, ori ale Tale însuși, ne gândim cu veghere și avem ea și mai nainte prevedere și îngrijire. Și să avem deci cineștea sfințitelor Tale scrisori și porunci. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fericiți, și rugăciunile-Ți ascultate de Dumnezeu fie cu noi.

1715, Ianuarie 27.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voeroul.

DCXXX.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia și firmanul ce i-a venit lui de a trimite 500 de căruțe la ordia împărătească.

1715,
28 Ianuar.

Ἐπιστολὴ Νικόλαου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρυσάνθον, συγγαίροντος διὰ τὴν εἰς Φωξάνιον ἀρξίειν τὸν καὶ ἀγρόντος τὴν διὰ βασιλικῶν φερμανίων ζήτησιν παρ' αὐτοῦ πεντακοσίων ἀμαξίων κ. τ. λ. κ. τ. λ.

1715, Ἰανουαρίου 28.

Τὸ ἱερώτατον αὐτῆς γράμμα ἔλάβομεν, καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ Ὑπετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ διὰ τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὅπου πατρικῇ μεγαλοδορίᾳ ἡμῖν ἐπεδαψιλεύεται, καὶ διὰ τὴν φιλόστοργον καὶ εὐθερμον ἀγάπην, τὴν ὅποیان δείχνει πρὸς ἡμᾶς, τοὺς ὅλως τῶν αὐτῆς νεημάτων ἐξημετρημένους· ὅς εἶναι πολύχρονος. Τὸ μετ' εὐρωστίας αὐτῆς κατενόδιον εἰς Φωξάνιον ὀλίγον ἀνεκούφισε τὴν ἐκ τῆς ἀπουσίας ἀθυμίαν παρακαλοῦμεν δὲ νὰ ἔχωμεν εὐθὺς καὶ τὴν εἰδήσιν τῆς εἰς Βουκουρεστίου εὐτυχὸς ἀρξίσεως αὐτῆς, διὰ νὰ χαίρωμεθα πληροφορούμενοι τὴν πολύτιμον αὐτῆς ὑγείαν.

Ἦρεις ἐντεῦθεν ἄλλο τι νέον ὅν ἔχομεν

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, bucurându-se pentru sosirea-i la Focșani și vestindu-i cererea prin firman împărătească de la el a cinci sute de căruți ș. c. l.

1715, Ianuarie 28.

Preasfințita-Ți scrisoare am primit-o, și prea-mulțămim Reverenței Tale și pentru sfințele-Ți rugăciuni și binecuvântări pe care cu dărnicie părintească ni le dă din bielsug, și pentru plina de iubire și caldă dragoste, pe care o arăți către noi, cari atârnăm numai de poruncile Tale; să trăiești întru mulți ani. Călătoria Ta în bună sănătate la Focșani a ușurat puțin supărarea pentru plecarea Ta; ei Te rugăm să avem iarăș și știrea despre sosirea-Ți fericită în București, ca să ne bucurăm aflând de seumpa-Ți sănătate.

Noi de aici n'avem alt lucru nou să

νά σημειώσωμεν πάρεξ ὅτι μᾶς ἦλθε καὶ θεῖ-
τερον βασιλικὸν φερνάν περι τῶν πεντακασίων
ἀμαξίων¹ καί, ἀγκαλὰ τὸ πρότερον ἐδιόριζε νά
ἐρθεθῶν εἰς τὸ βασιλικὸν ὄρδι² ἑξήσοι ἡμέραις
πρὸ τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅμως εἰς
τὸ δεῦτερον, δὲν ἠμποροῦμεν νά συνεικάζωμεν
διὰ ποίαν αἰτίαν, προστάζουν νά ἐρθεθῶν ἐν
Ἀδριανουπόλει εἴκοσι ἡμέραις πρὸ τοῦ νε-
δρονζίου³, πρᾶγμα ἀδύνατον καὶ ἀμήχανον, κἂν
τε διὰ τὸν ἄριθμὸν τῶν ἀμαξίων, κἂν τε διὰ
τὴν καιρὸν. Ὅθεν ἐμείναμεν, δέσποτα μακα-
ριώτατε, ἐννεοὶ ἀπὸ τῆν λύπην μας, καὶ δεόμεθα
νά μᾶς συνδράμῃ ἡ πατρικὴ τῆς κηδεμονία
μὲ ζέουσαν προσευχὴν πρὸς τὸν εὐσπλαγχνον
Θεὸν διὰ νά νεύσῃ εἰς τὰς καρδίαις τῶν ἀν-
θέντων νά δεῖξουν οἶκτον καὶ ἔλεος.

Ἡ φιλότιμη μας Δόμνα καὶ τὰ τέκνα μας
ἐδέχθησαν ταπεινοφρόνως τὰς ἀγίας αὐτῆς
εὐχὰς καὶ εὐλογίας, καὶ προσκυνῶσι τὴν Ὑ-
μετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς
δεξιὰν εὐλαδῶς ἀσπάζονται· ἡ φιλότιμη μας
Δόμνα καὶ δι' ἰδίου τῆς γράμματος ἀποδί-
δωσιν αὐτῇ τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν. Πα-
ρακαλοῦμεν νά ἔχωμεν συχνὰ τὸ ἱερὸν αὐτῆς
γράμμα, μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ
πολυποθῆτου ὑγιείας τῆς καὶ τὰ πατρικά τῆς
ἐπιτάγματα. Οἱ δὲ χερόνιοι τῆς Ὑμετέρας Μα-
καριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πα-
νευτυχεῖς, καὶ αἱ ἄγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.
Ἀψιέ', Ἰανουαρίου κη'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βασιλόδαξ.

(Legrand, *Recueil*, pp. 155-6, n° 81.)

însemnăm decât că ni-a venit și al doilea
firman împărătesc pentru cele cinci sute
de căruți; și, cu toate că acel d'întâin
orânduia să se afle la ordia împărătească
cu douăzeci de zile înainte de serbătoarea
Sfântului Gheorghe, ei în a doua, nu putem
gâci din ce pricină, ni poruncese să se
afle la Adrianopol douăzeci de zile înainte
de *Novruz*, lucru cu neputință și încur-
cător, și pentru numărul căruților, și pentru
soroc. Pentru care am rămas, stăpâne prea-
fericite, îngrijorați de întristarea noastră,
și Te rugăm să ne ajute grija-Ți părin-
tească printr' o călduroasă rugămintă către
milostivul Dumnezeu ca să înduplece ini-
mile stăpânilor spre a arăta compătimire
și milă.

Prea-iubita noastră Doamnă și copiii
noștri au primit cu smerenie sfintele Tale
rugăciuni și binecuvântări și se închină
Fericirii Tale și sărută cu evlavie sfințita-Ți
dreaptă; prea-iubita noastră Doamnă și
cu însăși a ei scrisoare Îți dă cuvenita în-
clinare. Ne rugăm să avem adesea sfin-
țita-Ți scrisoare cu vestea bunei și mult
doritei Tale sănătăți și cu părintești-Ți
porunci. Iar anii Fericirii Tale fie de la
Dumnezeu foarte mulți și cu totul fericți;
și sfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Ianuarie în 28.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

DCXXXI.

1715,
30 Ianuar.

Ștefan Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimeterca Ma-
relii-Stolnic cu o sanie pentru a-l aduce la București.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Βοε-
δόδα πρὸς Χρύσανθον, ἀνυπομονούντος ἐπὶ τῇ
ἐραδύτητι τοῦ εἰς τὸ νά μεταβῇ παρ' αὐτῷ.

1715, Ἰανουαρίου 30.

Ἄν καλὰ μετὰ τὸ ἀπὸ Φωξάνου κίνημά
τῆς πλέον νά μὴν ἡξιώθωμεν σεδασμίου τῆς
εἰς ὀήλωσιν τῆς πολυποθῆτου ἡμῖν ὑγιείας
τῆς, μ' ὅλον, μὲ τὸ νά λογαριάσωμεν πῶς
πλέον δὲν θέλει μακρόνῃ τὴν περίοδόν τῆς,
ἀλλὰ χωρὶς ἀργοπορίας θέλει ἀκολουθήσῃ τὴν

Scrisoarea lui Ștefan Cantacuzino Voerod
către Hrisant, cu nerăbdare pentru zăbava
de a veni la el.

1715, Ianuarie 30.

Deși după plecarea-Ți din Focșani nu
ne-am mai învrednicit de o venerată scri-
soare a Ta pentru vădirea mult doritei
nouă sănătăți a Tale, totuși, socotind că
nu vei mai zăbovi călătoria Ta, ei fără
întârziere vei urmă-o într'aceoace ca să Te

¹ Pentru Moreia. V. Cronica atribuită lui Constantin Dăchiti, ed. Comisiunii Istorice a României,
București 1913; la început.

² V. *ibid.*; cecinoștiul de primăvară.

εἰς τὰ ὧδε ἄγονσαν διὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ σωματικῶς καὶ τὴν προσκυνήσωμεν αὐτοπροσώπως, ἰδοὺ ἐστειλάμεν εἰς προὔπαν-
τησὶν τῆς τὸν τιμιώτατον ἡμέτερον ἄρχοντα Μεγάλον-Στόλνικον μετὰ καὶ αὐθεντικῆς σά-
νιας, παρακαλοῦντές τιν υἱκῶς νὰ καταδεχθῇ καὶ νὰ εἰσελθῇ εἰς αὐτήν, διὰ νὰ ὀρίσῃ ἕως ἐδῶ μὲ πλέον ἀνάπαντιν καὶ ἄνεσιν. Ὁ δὲ ἅγιος Θεὸς, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ τὴν ἀπολαύσωμεν καὶ νὰ ἀσπασ-
θῶμεν τὴν ἱερὰν δεξιάν τῆς ἰδίου χεῖρεσιν.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος συντόμως· αἱ δὲ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαί εἴησαν ἡμῖν ἄρωγαι ἐν βίῳ παντί.

Ἀψιέ', Ἰανουαρίου λ'.

Τῆς Ὑπετέρως Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, p. 157, n° 82.)

întâlnim și trupește și ca să ne închinăm Ție și de-a dreptul, iată am trimis întru întâmpinarea Ta pe prea-cinstitul nostru boier Marele-Stolnic și cu o sanie domnească, rugându-Te ca un fiu să primești și să Te sui în ea, ca să poțestești până aici cu mai multă odihnă și ușurare. Iar sfântul Dumnezeu, cum și mai sus spuserăm, să ne învrednicească a Te întâlni și a-Ți sărută sfințita dreaptă cu înseși buzele noastre.

Acestea deocamdată pe scurt; iar preasfintele-Ți rugăciuni să ni fie de ajutor în toată viața.

1715, Ianuarie 30.

Al Fericirii Tale fiu sufletește și cu totul la poruncile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voevod.

DCXXXII.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre hotărârea acestuia de a nu trage în București nici la Sfântul Gheorghe, nici la Sfântul Sava, ci undevă în târg ori în mahalale.

1715.

31 Ianuar.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Βοεβόδα πρὸς Χρύσανθον, δι' ἧς παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ μὴ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὰ παρ' ἄλλων λεγόμενα, ἀλλὰ νὰ καταλάβῃ ἀνεμπόδιστως εἰς τὸ σύνθημα κατὰλογόν τοῦ.

1715, Ἰανουαρίου 31.

Ἡ αἰτία τοῦ παρόντος εὐλαβητικοῦ ἡμῶν γράμματος ἄλλη δὲν εἶναι παρά, μετὰ τὴν οὐκὴν ἡμῶν προσκύνῃσιν, νὰ δώσωμεν εἰδῆσιν τῇ Μακαριότητί τῆς ὅτι, τούτην τὴν ὥραν ἐλθὼν ἐδῶ εἰς ἡμᾶς ὁ πανιερώτατος ἅγιος Βηθλεέμ, μᾶς ἐφάνερωσεν ἕνα ζήτημα τῆς Ὑπετέρως Μακαριότητος, μετὰ πολλῆς μάλιστα ἀναγκάσεως, πὼς νὰ τοῦ ἔγραφε τάχα ἡ Μακαριότης τῆς νὰ μᾶς ἀναφέρῃ ὅτι διὰ πολλὰ περιστατικά ἀπεράσισε μὴτε εἰς Ἅγιον Ἰεώργιον νὰ κενέσῃ, μὴτε εἰς Ἅγιον Σάββαν, ἀλλὰ νὰ τὴν ἐτοιμάσωμεν ἄλλο κατάλογον, εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ εἰς τοὺς μαχαλέδες· πρόβλημα οὐ μόνον ἀπροσδόκητον, ἀλλ' ἐμείνεν καὶ εἰς πολλὴν ἀπορίαν διὰ ποῖαν ἀφορμὴν νὰ περιπέσῃ ἡ Μακαριότης τῆς εἰς τοιοῦτους λογισμοὺς ἀμφισβητήσιμους, καὶ νὰ δίδῃ πίστιν εἰς λόγια κενὰ καὶ ἀνυπόστατα καὶ ἀδό-
λων ὑποκειμένων ἐφευρέματα καὶ διανοήματα· καὶ τί δεῖλε καὶ φοβᾶται ἡ Μακαριότης τῆς ἐνθα οὐκ ἔστι φόβος κατὰ τὸν φαλμωδόν; Ἀμὴ ἡμεῖς, ὡς φαίνεται, ἐδῶ οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχομεν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Μακαριότης τῆς

Serisoarea lui Ștefan Cantacuzino Voevod către Hrisant, prin care-l roagă să nu fie samă de cele spuse de alții, ci să locuiască fără piedecă în locuința lui obișnuită.

1715, Ianuarie 31.

Pricina acestei scrisori evlavioasea noastră nu e alta decât ca, după închinăciunea noastră fiască, să dăm știre Fericirii Tale că, în acest ceas venind aici la noi Preasfîntul de Betleem, ni-a arătat o cerere a Fericirii Tale, ba încă cu sila mare, că i-ai scris adecă Fericirea Ta să ni aducă înainte că pentru multe împrejurări Te-ai hotărât să nu te cobori nici la Sfântul Gheorghe, nici la Sfântul Sava, ci să-Ți gătim altă locuință, în târg și în mahalale; întrebare nu numai neașteptată, dar am rămas și în mare încercătură din ce pricină să fi căzut Fericirea Ta la astfel de gânduri bănuielnice și să dai credință unor cuvinte zădarnice și fără temei și născociri și cugetări ale unor oameni fără chibzuială; și de ce Te sfiești și Te temi Fericirea Ta acolo unde nu e frică, precum zice Psalmistul? Ori se vede că noi n'avem nicio putere aici, și de aceea Fericirea Ta vii cu sfilă și bănuială aici întru întâmpinarea noastră? Deci, ca să nu mai împovărăm cu aceleași

μετά δειλίας καὶ ὑπόφιας εἰσέρχεται ἐνταῦθα εἰς ἀπολαύσιν μας! "Ὅθεν, διὰ τὴν μὴ θαρσύνωμεν καὶ εἰσέτι τὰς θεσπεσίας τῆς ἀκράττου τοιχοῦντες, ἰδοὺ τοῦτο συμβουλευόμεν τὴν Μακαριότητά τῆς, καθὼς ἀρχαῖοι πνευματικοὶ τῆς οἰκίας, τὰ κάμνη ὅτι τὴν ἀπορρίψῃ ἀπάνωθεν τῆς κάθε ὑπόφιας καὶ δειλίας, καθὼς ἐμψρονοστάτη καὶ συνετωστάτη ὁποῦ εἶναι, καὶ τὴν μὴν διδῇ ἀκράττου καὶ πίστιν εἰς τὰς τῶν τυγχόντων ματαιοφροσύνας καὶ ἀδουλεύτους μαθήσεις καὶ παραινήσεις, ἀλλὰ καθὼς Πατριάρχης μακαριώτατος καὶ πνευματικὸς πατήρ τοῦ θεοῦ νῦν Ἀβθέντων τῆς Βλαχίας Στεφάνου, μετὰ πάντων χαράν, ἀγαλλιάσιν τε καὶ ψυχικὴν θυμηδίαν, ὡς ὁρίσῃ κατ' εὐθείαν ὁδὸν εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ συνεθισμένον τῆς κατὰ λυμὰ, καθὼς καὶ πάντοτε καὶ νῦν, ἦτοι εἰς τὸν Ἁγίον Γεώργιον, καὶ ὡς μὴν πολυπραγμονή καὶ ἀμφοτέρωθεν εἰς πράγματα ψευδέστατα καὶ ὅλως ἀνυπόστατα, καὶ, τοῦτο κάμνωντάς το, καὶ σὺν Θεῷ συλλήπτου προσκυνοῦντες καὶ ἀνταμώνοντες τὴν, ἔχομεν ἀναμνηστικὸν ἐλπίδας ὅτι αὐτὸ τὸ ἴδιον θέλει μᾶς ἀπακριθῇ καὶ ἡ ἄκρα αὐτῆς σὺνσεις, πῶς ἔτι ἦτον πρίπον τὰ κάμνη καὶ τὴν κοινούσῃ εἰς τὸν Ἁγίον Γεώργιον ὅτι οὐ μόνον εἶναι ἐπαινετὸν κάμνωμα, ἀλλὰ δὲν θέλετε δώσῃ καὶ εἰς τὸ κοινὸν κάμνωμα ἀφορμὴν λογαριζῶν καὶ πολυτρέπτων λογομαχιῶν ἀμὴ, ἂν ἐγένετο αὐτὸ τὸ ζήτημὰ τῆς τὸ παρ' ἐτέρων συμβουλευθέν, τὴν κοινούσῃ ὁδηγῇ εἰς τὰς τοῦ πολιχνίου οἰκίας, ἀφίνομεν τὴν λογιᾶσῃ ἡ ἄκρα αὐτῆς φρόνησις σὺν τῇ ἁτοπῇ δὲν ἤθελαν ὑποτρέξῃ, τόσον ὑπὸ τοῦ ἀγελαίου πλήθους, ὅσον καὶ παρὰ τῶν πολιτικωτέρων προσώπων.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς πνευματικόν μας πατέρα καὶ εὐχέτην διάπυρον ὁ δὲ ἅγιος Θεὸς τὴν μᾶς ἀξιώσῃ τὴν ἀπολαύσωμεν ταχύτερον ὑγιαίνουσιν καὶ εὐεχτοῦσαν ἐνταῦθα, διὰ τὴν ἀπολαύσωμεν τὰς θεσποτικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγὰ ἐν βίῳ παντί.

Ἄψις, Ἰανουαρίου λ'.

Τῆς Ὑπετέρης Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεδόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 158-9, n° 83.)

cuvinte dumnezeiești-Ți urechi, iată-Ți dăm acest sfat Fericii Tale, ca niște vechi fii sufletesti, să faci așa ca să iei de asupra-Ți orice bănuială și temere, ca unul ce ești foarte cuminte și foarte înțeleghător, și să nu mai asculți și să dai crezare la gândurile deșerte ale cui se întâmplă și la învățăturile nechibzuite și sfaturile lor, ci, ca un Patriarh prea-fericit și părinte sufletesc al celui de la Dumnezeu astăzi Domn al Țerii-Românești, Ștefan, cu toată bucuria, veselia și mulțămirea sufletească să poțesti de-a dreptul la vechea și obișnuita-Ți locuință, precum ai făcut totdeauna, și acum, adevă la Sfântul Gheorghe, și să nu Te mai amesteci și să nu Te mai tulburi în lucruri prea-mîncinoase și cu totul fără temei, și, făcând așa și, cu ajutorul lui Dumnezeu, închinându-ne Ție și întâmpinându-Te, avem nădejde sigură că tot așa ni va răspunde și înalta-Ți pricepere, că așa eră cuviincios să faci și să tragi la Sfântul Gheorghe; căci nu numai că e o faptă vrednică de laudă, dar nu vei da nici obștii vre-un prilej de vorbă ori de tot felul de discuții; ci, de s'ar fi îndeplinit această cerere recomandată de alții, adevă să tragi în case din târgușor, lăsam să judece înalta-Ți înțelepciune câte lucruri fără rost nu s'ar purta, atât de multe, cât și de fețele mai politice.

Și acestea către părintele nostru sufletesc și călduros rugător; iar Sfântul Dumnezeu să ne învrednicească a Te vedea mai curând sănătos și în bună stare aici, ca să primim stăpânești-Ți rugăciuni și binecuvântări, care să ni și fie de ajutor în toată viața.

1715, Ianuarie 31.

Al Fericii Tale fin sufletesc și cu totul la porneile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voerod.

DCXXXIII.

1715,
4 Februar.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre lipsa de știri și urările de bună călătorie ce-i face.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μανροκορδάτου πρὸς Χρυσανθόν, εἰδοποιούντος ὅτι οὐδ'αυθὺν ἔλαθεν ἐπιστολῇ.

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, arătându-i că de nicăiri n'a căpătat scrisoare.

1715, Φεβρουαρίου 4.

Τὸ ἀπὸ τῆς κε' τοῦ Ἰανουαρίου ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετὴν ὑγίειαν τῆς ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν. Ἐδέχθημεν εὐλαδῶς καὶ τὰς ἀγίας τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα. Καὶ ἄλλο τι περισσώτερον δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι, ὅτι οὔτε ἀπὸ Βασιλευούσης πρὸ πολλοῦ γράμματα δὲν ἐλάβομεν, οὔτε ἄλλοθεν ἔχομεν ἀξιολόγῳ τινα εἶδῃσιν· μόνον παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς χαροποιήσῃ καὶ μὲ τὴν εἶδῃσιν τοῦ καλοῦ τῆς κατενοδίου εἰς Βουκουρέστιον καὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθῆτοῦ ὑγείας τῆς, νὰ ἔχωμεν δὲ καὶ τα πατριακά τῆς ἐπιτάγματα, ὁμοῦ καὶ τὰς παναγίας αὐτῆς εὐχάς. Ἡ ἡμετέρα φιλότιμη Δόμνα καὶ τὰ τέκνα μᾶς προσκυνῶσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαδῶς ἀσπάζονται. Οἱ χρόνοι αὐτῆς εἶχσαν θεοῦθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ ἄριαι τῆς εὐχαί μὲθ' ἡμῶν.

αφιε', Φεβρουαρίου 8'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, Recueil, pp. 159-60, n° 85.)

1715, Fevrier în 4.

Scrisoarea sfințită a Fericirii Tale de la 26 Ianuar am primit-o, și pentru buna și dorita-Ți sănătate peste măsură ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și mulțămim. Am aflat și cele scrise pe rând. Și alta nu mai avem să însemnăm Reverenței Tale, căci nici de la Tarigrad de mult n'am primit scrisori, nici de aiurea nu avem vre-o știre mai vrednică de pomenire; numai ne rugăm să ne bucuri și cu știrea bunei Tale călătorii la București și cu vestea bunei și mult doritei Tale sănătăți, să avem și poruncele-Ți părintești și preasfintele-Ți rugăciuni. Prea-iubita noastră Doamnă și copiii noștri se închină Fericirii Tale și-Ți sărută cu evlavie sfințita dreaptă. Anii Țăi să fie de la Dumnezeu prea-mulți și cu totul fericți, și sfințele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Fevrier în 4.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocrod.

DCXXXIV.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre buna lui călătorie la București, înjumătățirea numărului căruțelor cerute la ordie și suferințele reumatice ale Patriarhului. 1715,
17 Februar.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρυσάνθον, εὐχαριστοῦντος διὰ τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ συλλυπομένου διὰ τὴν ἀσθενείαν του.

1715, Φεβρουαρίου 17.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, τὸ μὲν ἀπὸ 8', τὸ δὲ ἀπὸ 1' τοῦ τρέχοντος, εὐλαδῶς ἐλάβομεν· ἐξ ὧν τὸ εἰς Βουκουρέστιον μετ' εὐστοχίας αὐτῆς κατενοδίου καὶ ἐφετὴν ὑγίειαν τῆς μαθόντες, ὕμνους εὐχαριστηρίους τῷ σφῆζαντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ ἀνεπέμφαμεν· ἦν διαφυλάττοι καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάπτωτον. Ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς ἀγίας τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ. Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι· ὁποῦ μᾶς συμπονεῖ καὶ μᾶς παρηγορεῖ καὶ μᾶς συμβουλεῖ νὰ μὴ λυποῦμεθα διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους βασιλικὰς προστάγας ὁποῦ μᾶς ἔρχονται. Καὶ ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πᾶτερ, εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν ἔχομεν τὰς ἐλπίδας

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, mulțămind pentru patriarhiceștile rugăciuni și arătându-și și părerea-i de rău pentru boala lui.

1715, Fevrier 17.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale, una din 4 și alta din 10 ale lunii, le-am primit cu evlavie; din care aflând călătoria-Ți fericită la București și dorita sănătate, am înălțat cântări de mulțămire lui Dumnezeu care Te mântuie și Te ține; pe care să Te păzească și de acum în neschimbare. Am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și-Ți mulțămim. Am aflat și cele scrise pe rând, și mulțămim Fericirii Tale că suferi împreună cu noi și ne mângâi și ne sfătuiești să nu ne supărăm pentru deseale porunci împărătești care ui vin una după alta. Și noi, prea-venerate părinte, în Dumnezeu Sfântul avem nădejtile noastre, pe care-L rugăm prin

μας, τὸν ὁποῖον παρακαλοῦμεν διὰ τῶν ἁγίων
της εὐχῶν νὰ μᾶς βοηθῇ καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύῃ
πάντοτε εἰς ἀπάντησιν, καὶ νὰ μᾶς παρηγορῇ,
καθὼς καὶ τώρα ὅπου, διὰ τῶν ἱερῶν αὐτῆς
εὐχῶν, ἔγινε συγκατάθεσις εἰς τὰ ἡμέξια, καὶ
ἐσήμερον οἱ αὐθένται (ὅς εἶναι πολὺχρονοι)
τὰ διακόσια πενήντα.

Ὅριζει πρὸς τοῦτοις ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης
ὅτι τὴν ἐπείραξαν τὰ ρευματικά, καὶ πολλὰ
μᾶς ἐκακοφάνη, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἅγιον
Θεὸν νὰ διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν Σεβασ-
μιότητα ὅγιᾶ καὶ εὖθυμον, καὶ νὰ χαροποιῇ
καὶ ἡμᾶς μετὰ τὴν πολυπόθητον ὑγίειαν της,
τὴν πάντων ἡμῶν ἐφετωτάτην.

Ἄλλο τι ἀξιόλογον, κατὰ τὸ παρὸν, δὲν
ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριό-
τητι, μόνον παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς χαροποιῇ με-
τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα, δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς
καὶ ἐφετῆς ὑγείας της, καὶ μετὰ πατρικὰ αὐτῆς
ἐπιτάγματα καὶ τὰς παναγίας αὐτῆς εὐχάς.

Ἡ ἡμετέρα φιλότατη Δόμνα καὶ τὰ τέκνα
μας προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα
καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπά-
ζονται· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Σεβασ-
μιότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πνευ-
τυχεῖς, καὶ αἱ ἅγιοι αὐτῆς εὐχαὶ μετὰ ἡμῶν.
ῥαφιε', Φεβρουαρίου 15'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 160-1, n° 85.)

sfintele-Ți rugăciuni să ne ajute și să ne
întărească totdeauna pentru împotrivire, și
să ne mângâie, precum și acuma când,
prin sfintele-Ți rugăciuni, s'a făcut scădere
la căruțe, și au seos stăpânii (trăiască
întru mulți ani!) cele două sute cînzeci.

Pe lângă aceasta spui Fericirea Ta că
Te-au cercat reumatismele, și ni-a părut
foarte rău, și rugăm pe Dumnezeu Sfântul
să Te fie pe Reverența Ta sănătos și în
voie bună, și să ne bucure și pe noi cu
mult dorita-Ți sănătate, pe care o dorim
mai mult ca orice.

Alt lucru vrednic de pomenire, deocam-
dată, n'avem de însemnat Fericirii Tale,
ci numai ne rugăm să ne bucuri cu sfîn-
tele-Ți serisori, vădind buna și dorita-Ți
sănătate, și cu părinteștile-Ți porunci și
preasfintele-Ți rugăciuni.

Prea-iubita noastră Doamnă și copiii
noștri se închină Fericirii Tale și-Ți să-
rută cu evlavie sfințita dreaptă; iar anii
Reverenței Tale fie de la Dumnezeu foarte
mulți și cu totul fericite, și sfintele-Ți ru-
găciuni cu noi.

1715, Fevruarie în 17.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și
cu totul la poruncă;

Io Nicolae Voerod.

DCXXXV.

1715,
Mart.

Gramată a Patriarhului de Ierusalim Hrisant Notara pentru mănăstirea
bucureșteană a Mitropolitului Antim (cuprinsul ca la n° DCIX).

Πατριαρχικὸν σιγίλλιον περὶ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ τοῦ ἱερ. Μητροπολίτου Οὐγκρο-
ἐλαχίας ἐκ θάβρων ἀνεγερθέντος ἱερ. μοναστηρίου τῶν Ἀγίων Πάντων.

Χρῶσανθος, ἐλέφ Θεοῦ, κ. τ. λ.

Ἐπεὶ σκαιοὶ τινες καὶ πονηροὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιπαλάζοντες δαίμονας καὶ οἱ τοῦτοις
ἀκόλουθοι μάταιοι τῶν ἀνθρώπων τά, ξενάρσαι (sic) καὶ τοῦ πρωτοῦργου καὶ αὐταγάρου, ὑπὸ θεο-
σεβῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ φοβουμένων καλῶς τε καὶ δημοφελῶς συνεταγμένα
καὶ συγκροτούμενα συγγεῖν μὲν καὶ ἀνατρέπειν ἐπήγονται τῷ περιόντι τῆς θασκανίας ἢ περιουσίᾳ
φραυλότητος, εἰ καὶ μὴ τὰ πολλὰ ἔκθασιν ἢ τοῦτων λαμβάνει ἐγχείρησις καὶ ῥαδιοργία, προσήκει
μέντοι πρὸς θεοφιλεῖς καὶ εὐσεβεστάτους ἀνθρώπους ἀγρόπυψ ψυχῆς ὁμῆματι καὶ νηφούσῃ προ-
μηθείᾳ ἀντιμηχανημάτων τοῦτοις ἀντιστρατεύεσθαι, ἔχοντας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ σοφίας θησαυρὸν καὶ
δικαιοσύνης βραχίονα, ναὶ μὴν καὶ τοῖς ἐρασταῖς τῶν καλῶν καὶ ἀγαθοεργεῖν εἰρημένους πα-
ρέχειν χεῖρα σωτήριον· πάντα γάρ τὰ τῷ δικαίῳ συμβαίνοντα, καὶ μάλιστα τῶν ὅσα πρὸς Θεὸν
καὶ πλησίον τὴν ἀναφορὰν ἔχει, τοῖς ἀμωσγέπως δυνατοῖς καὶ ὑπερφέρουσιν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς
στηρίξεσθαι εἴωθεν, ὅπως ταύτῃ τῷ ἐτερόγναθον τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ πᾶν ὅτι οὖν
ἀντιπράττον παρελάσαντα τύχης ἄωρον μὴ γένωνται παῖγνιον· ἐκάτεροι δὲ τὸν ἐπιβάλλοντα
αὐτοῖς μισθὸν ἀναλόγως λήφονται, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν φωνήν· ὅτε φυτεύων δηλαδὴ τὴν
πνευματικὴν φυτεῖαν τῶν ἀγαθῶν ἔργων, καὶ ὁ ταύτην ποτίζων ταῖς δυναταῖς ἀντιλήψεσι παρὰ
τοῦ τὰ τελεσφόρα ἀξέαντος Θεοῦ ταῖς ζωτικαῖς ἐπιπνοαῖς τῆς θεαρχικῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος.

Ἀμέλει τι καὶ ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Οὐγκροδλαχίας, κύριε Ἀνθίμος, ὑπέρτιμος καὶ ἑταίρος Πλατῶν, ὁ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός, μὴ τὸ ἑαυτοῦ μόνον συμφέρον ζητῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πλησιοῦ, ἅτε δὴ ἱερός ὄντης καὶ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβῶς διακειμένον, τὰ τε θεόλεκτα λόγια μετὰ πολλῆς εὐλαθείας ἐκμελετῶν, καὶ τοῖς τοῦ Κυρίου ἐντάλλμασι συντόμως προσανακειμένος, ἔγνωεν ἀγαθὴν καὶ πάνυ θεοφιλῆ φωτιστικὴν τοῦ τελεταρχικοῦ πνεύματος χάριτι ἐπινοῶν, ἐβάλετο πρὸ χρόνων οὐκ ὀλίγων ἀνεγείραι δηλαδὴ μοναστήριον καὶ ἱερὸν καταγώγιον, ἐπὶ τῇ ἐξυμνεῖσθαι καὶ ὁσίως λατρεύεσθαι τὸ τριστολαμπρὲς μίαν θεότητος κράτος, εἰς μνήμην τε καὶ εὐκλειαν τῶν Ἁγίων Ἀπάντων, τῆς τε αὐτοῦ ἱερότητος μετὰ τῶν φροσάντων διηγεκὲς μνημόσυνον. Τοιαύταις γὰρ εὐποιῶν θυσίαις τὸ θεῖον θεραπευόμενον εὐέλαιον τοῖς ἐπικαλουμένοις καθίσταται. Διὰ εὐκαιρίαν καὶ ἰσχύον τοῦ τῶν ἀγαθῶν παροχέως Θεοῦ πρυτανεύσαντος, οὐκ ὥκνησεν ἡ αὐτοῦ ἱερότης εἰς φῶς ἀγαγεῖν τὸ ὅπερ ἐκ πολλοῦ ὥδινεν ἐν τῇ διανοίᾳ κίνημα. Καὶ δὴ ζεύσῃ προθυμίᾳ ἀνήγειρε καὶ ἀνφοκοδόμησεν ἐκ βάθρων ἰδίοις ἀναλώμασιν, ἐξ ἰδίων ἰδρώτων κεκτημένος, ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον ἐντὸς τοῦ Βουκουρεστίου (ἐνθα καὶ ἡ αὐθεντικὴ καθέδρα τὴν ἵδρυσιν ἔχει), ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Πάντων κλειζόμενον, κάλλει καὶ μεγέθει διαπρέπον, μετὰ πολλῆς τῆς φιλοτεχνίας, καὶ ἐξ ὕλης ἐπιλέκτου, εἰς δόξαν καὶ ἀκατάπαυστον ὑμνωδίαν τῆς μακαρίας καὶ παντουργοῦ Τριάδος, προσεπικοδομήσας καὶ κελλεῖα λίθινα ἱκανά, εἰς κατοίκησιν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν τῷ κόσμῳ ἀποταξαμένων ὁσίων ἀνδρῶν καὶ μελλόντων διαπονεῖν ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῷ Θεῷ διακονεῖν καὶ θεραπεύειν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, ὡραίας αὐτῷ ἀγλαομόρφως ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ἅτε δὴ δῶρον Θεῷ τιμολφέστατον ὅπερ καὶ ἀμφιλαφῶς ἐπιοικοδόμησεν ὡς θεῖον καταγώγιον κειμηλίῳ χρυσαργύροις καὶ ἱεροῖς ἀμφοῖς, κτήμασί τε κινητοῖς καὶ ἀκινήτοις διαρκεστάτοις, κατὰ τὸ εἶκος, πρὸς κυβέρνησιν τῶν ἀναγκαίων, ὁμοῦ καὶ εὐπρέπειαν τοῦ μοναστηρίου καὶ ζωάρκειαν τῶν ἐνασκουμένων αὐτῷ πατέρων, οὐκ ἥκιστα δὲ καὶ ὑποδοχὴν φιλότιμον τῶν μετ' εὐλαθείας προσερχομένων χριστιανῶν χάριν προσκυνήσεως. Ὅπως δὲ τὰ παρὰ τῆς αὐτοῦ ἱερότητος καλῶς καὶ ἐπαινετῶς συσταχθέντα καὶ διαταχθέντα ἔχωσι τὸ μόνιμον καὶ ἀδιάσειστον διὰ παντός, πολλὴν καὶ περὶ τούτου τὴν πρόνοιαν κατεδάλετο διωρίσαι, καί, παρακελευσάμενος ἵνα τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀνεγερθὲν καὶ δομηθὲν ἱερὸν μοναστήριον μὴ ὑπάρχη προσώπῳ τινι ὑποτεταγμένον καὶ ὑποκειμένον, οὔτε πατριαρχικῇ δεσποτείᾳ ὑποκεκλιμένον, οὔτε μὴν ἐξουσίᾳ ἡγεμονικῇ ἢ καὶ ἀρχαιολογικῇ, μηδέποτε, ἀλλὰ διαμνήῃ ἐλευθέρῳ πάντῃ, αὐτόνομόν τε καὶ ἀδέσποτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἐξουσιαζόμενον καὶ κυβερνώμενον ὑπὸ μόνου τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πάντε ἐπιτρόπων, οὓς κατέστησεν ἤδη τοῦ διέπειν αὐτὴ καὶ ἐπισκέπτεσθαι, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ καιροὺς ἐσομένων ἡγουμένων, μηδενὸς ἄλλου ἀπὸ παντοίας ὑπεροχῆς καὶ τόξεως καὶ θαυμάσιου δυναμένου οὐδὲν τι τῶν συγκοινωνεῖν αὐτοῖς εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου διοίκησιν, λόγῳ ἢ ἔργῳ, ἢ ἐπιτάττειν αὐτοῖς, καὶ θιάζειν, λέγων: τοῦτο οὕτω γενέσθω, ἐκεῖνο δὲ ἄλλως, ἀλλὰ φυλάττη ἕκαστος τὰ ἴδια ἔργα καὶ ὅρια, μακρὰν τούτου διίστάμενος ὡς ἀμέτοχος, — ὅθεν περὶ τούτου καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν, συντεινόντων πρὸς σύστασιν καὶ ἀρίστην διεξαγωγὴν καὶ ἐπίδοσιν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, ὁ αὐτὸς φιλόθεος ἀρχιερεὺς, τὰ ὅπερ εὐλογοφανῶς διενεόηθη, τὰ πάντα εἰς τριάκοντα καὶ ὀcho κεφάλαια διελών, ἐγγράφας τε καὶ κατὰ μέρος διαγράψας ἐν ὑπογεγραμμένῃ καὶ ἐσφραγισμένῃ ἀρχιερατικῇ αὐτοῦ γράμματι, κατ' ἴδιαν αὐτοῦ βουλὴν καὶ θέλησιν ἐκύρωσεν, ἐθεβαίωσε τε καὶ κατησφαλίστατο, ἀράς καὶ ἐπιτίμια ἐκφωνήσας κατὰ τῶν τολμησόντων πῶτε διασεῖσαι καὶ ἀνατρέφαι μικρὸν τι ἢ μέγα τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀτόμου στιγμῆς καὶ κεραίας. Εἰσὶ δὲ τὰ ἐπίλοιπα τοιαῦτα: διωρίσατο γὰρ πῶς καὶ τίνι τῶν ὁφείλει ὁ ἡγούμενος διοικεῖν αὐτά, ἐπὶ πᾶσι, δηλονότι ἐν φόβῳ καὶ ἀληθείᾳ, περὶ τε τῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ παντοίας καρποφορίας καὶ προσόδων τοῦ μοναστηρίου, ἐξόδων τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀφελῶν ἀναλωμάτων, ἐν τε τῇ συναγωγῇ αὐτῶν καὶ τῇ δαπάνῃ ὁποῖως χρὴ πολιτεύεσθαι τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐπιτρόπους ἐν παντὶ καιρῷ ἀνιέξμενος σαφῶς διεδήλωσεν ἡμοῖς καὶ περὶ τροφῆς καὶ πόσεως τῶν πατέρων, τῶν τε ἱματίων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῶν ἀναγκαίων τῶν μέτρῳ αὐταρκείας αὐτοῖς διωρισθέντων· ἀλλ' ἔτι καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἀσκούμενοι πατέρες πῶς ὁφείλουσι διάγειν σεμνοπρεπῶς καὶ εὐτάκτως, μετιέντες τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς μετὰ διαπύρου προθυμίας καὶ ἀγάπης, εἰρηνικῶς καὶ ἀταράχως, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς κατ' ἐπαγγελίαν ἀποταξαμένοις τῷ κόσμῳ, ὑπηρετοῦντες τε καὶ κοπιῶντες ἀόκνως περὶ τε ἀποδοχῆς παντὸς προσώπου καὶ φιλοξενίας τῶν εὐλαδῶς προσερχομένων ἐν τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ. Πρὸς τούτοις καὶ περὶ μνημοσύνων τῶν ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντων, καὶ ὅποια δεῖ χρήματα δαπανᾶσθαι ἐν ταῖς ταφαῖς καὶ κηδείαις τῶν ἱερῶν πατέρων. Ἐτι δὲ καὶ περὶ τεσσάρων τινῶν ἐσρῶν τῶν διαταχθεισῶν πανηγυρίζεσθαι κατ' ἔτος ἀπαραιτήτως

ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τοῦ θεόφρονος κτήτορος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ εὐαρεστησόντων Κυρίῳ ὁσίων πατέρων, — ἅτινα τῷ θαυλομένῳ εἰδέναι ἐν ἀκριβεῖ ῥάβδῳ ἐστὶν ἀναπτύξαντι ἐκεῖνο τὸ τῆς Ἱερότητος αὐτοῦ γράμμα γινώσκει σαφῶς τὴν σοφὴν ἐπινοίαν τοῦ οὕτως διατάξαντος, ἐπεὶ πάντα εἰσι ψυχωφελῆ, εὐάρεστά τε Θεῷ, ὡς κοινῆς σωτηρίας πρόξενα.

Ταῦτα δὲ πάντα ἐπὶ δεδαιώσει κρείττονι καὶ ἰσχυροτέρῳ ἐκύρωσε καὶ ἐκράτυνε καὶ διὰ σιγγιλιώδους γράμματος τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου¹. Παρατυχοῦσας δὲ ἤδη καὶ τῆς Ἡμετέρας Μετριότητος ἐν Βουκουρεστίῳ, ἐδεήθη ἡμῶν μετὰ πολλῆς καὶ θερμῆς παρακλήσεως ὅπως προσεπισφαιλισθῇ ταῦτα καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος: οὕτως τῆς Ἱερότητος τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν, ὡς δικαίαν καὶ λυσιτελεῖ καὶ τὰ εὐλογον κεκτημένην, ἢ Ἡμετέρα Μετριότης ἐνστερνισαμένη ἀσμένως, συμφώνως τῷ σιγγιλιώδει γράμματι τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, γράφει καὶ ἀποφαίνεται ἵνα τὸ ῥήθην σεβασμιον μοναστήριον, ὅπερ ὠκοδόμησεν ἐκ θεμελίων ἐντὸς τοῦ Βουκουρεστίου ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Πάντων ὁ διαληφθεὶς ἱερώτατος Μητροπολίτης Οὐγκρουβλαχίας καὶ συναδελφὸς ἡμῶν, κύρ Ἀνθιμος, μετὰ τῶν ὑποστατικῶν αὐτοῦ καὶ κτημάτων τῶν ἀκινήτων καὶ τῶν λοιπῶν κινήτων ἀφιερωμάτων, κειμηλίων, ἱερῶν τε ἀμυρίων καὶ ἀργυρίων σκευῶν, εἴη καὶ μένη ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὰ ἐξῆς ἐλεύθερον, ἀδούλωτόν τε καὶ ἀδέσποτον καὶ αὐτόνομον ὅλως, ἀνεπίδατόν τε καὶ ἀκαταπάτητον ἀπὸ παντὸς προσώπου πατριαρχικοῦ τε καὶ ἡγεμονικοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερατικοῦ, καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἀρχοντικῆς ὑπεροχῆς καὶ ἀξίας, διεξαγόμενον καὶ διοικούμενον ὑπὸ μόνων τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμένων καὶ ἐπιτρόπων αὐτοῦ. Ὡς αὐτῶς καὶ πάντα ὅσα περιέχονται ἀκριβῶς καὶ κατὰ μέρος ἐν τοῖς τριακονταδύο κεφαλαίοις τοῖς καταστρωθεῖσιν ἐν τῷ ἐνυπογράφῳ ἐκείνῳ γράμματι τῆς αὐτοῦ Ἱερότητος ἔχουσιν ἀκρίβειαν πάντα τὸ κύρος πάγιον, ἀμεταποιήτόν τε καὶ ἀμετάθετον καὶ ὅλως ἀμετάτρεπτον μέχρι τερμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅπως κατ' ἐκεῖνα διοικούμενον καὶ κατευθυνόμενον ἔχῃ καὶ τὴν ἐαυτοῦ διαμονὴν καὶ εὐστάθειαν ἀκλόνητον καὶ ἀδιάσειστον, ὀφειλόντων πάντων, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ὑπερασπίζεσθαι αὐτοῦ, συντρέχειν τε καὶ βοηθεῖν αὐτῷ κατὰ δύναμιν, εὐεργετεῖν τε, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ φροντίζειν συστάσεως, ἐλεούτων καὶ εὐεργετούντων δαψιλαῖς χορηγίαις καὶ προμηθείαις ἐκ τῶν ὧν αὐτοῖς ἀγαθῶν ἐχαρίσατο ὁ Κύριος, διὰ δὲ τῶν τοιούτων εὐποιῶν καὶ ἀντιλήψεων αὐτῶν πρὸς αὐτὸ τὸ ἱερόν μοναστήριον τήχουσιν ἀκρίβειαν τοῦ μνημοσύνου αὐτῶν, ἐν αὐτῷ ἀκαταπαύστον καὶ αἰώνιον ἐπιτεύξονται δὲ καὶ τῆς ἀξίας ἀνταποδώσεως παρὰ Θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδώσεως. Μηδεὶς δ' οὖν τολμήσῃ ποτὲ τῶν ἀπάντων ἀνατρίψαι τε πολὺ ἢ ὀλίγον τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀκρίβειᾳ τῷ ἀρχιερατικῷ γράμματι κυρωθέντων καὶ δεδαιωθέντων, ἢ ἀφαιρῆσαι, ἢ προσθεῖναι τι, ἢ ὅλως μεταποιῆσαι, κατ' οὐδένα τρόπον· φοβερόν γάρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος. Ὡς δ' ἂν, τῇ ἐαυτοῦ ἐξουσίᾳ ἐπεριδόμενος, ἢ τῶν κατὰ καιροὺς δηλαδὴ ἡγεμόνων, ἢ κατὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀρχόντων, ἢ παντοίας ἄλλης τάξεως, πειραθῇ ὑποδουλώσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτὰ τὸ ἱερόν μοναστήριον ἐτέρῳ τινὶ προσώπῳ, ἢ διασεῖσαι καὶ ἀλλοιωῖσαι καὶ ἐκμειῶσαι τὰ γεγραμμένα ταῦτα ἐν αὐθαδεῖᾳ καὶ περιφρονήσει, ὁ τοιοῦτος ἁφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυνχώρητος κτλ. Ὅθεν καὶ ἀπολυθὲν τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν σιγγιλιώδες ἐν μεμβράναις γράμμα ἐδόθη τῷ ἱερῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ πρὸς φύλαξιν ἀσφαλῆ, μνήμην τε καὶ δῆλωσιν αὐτίκην.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ρψιε', κατὰ μῆνα Μάρτιον.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Ghedeon, după ms. 605 al Metohului Sf. Mormânt)

DCXXXVI.

1715,
7 Mart.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre călătoria acestuia, boala de care a suferit, plecarea lui Ioan la războiu și pări constantinopolitane contra Patriarhului.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθῳ Νοτάρῳ.
Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ σεβασμιώτατε, τῇ

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.
Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, părinte prea-venerat,

¹ No citat. Am păstrat deosebirile, deși poate sunt greșeli de copie.

Ἑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, δεόμενος κυρίου τοῦ Θεοῦ ὅπως σκέποι καὶ περιφρουροίη αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ, μακροδίων καὶ παντὸς ἀνιάρου ἀμέταχον, πρὸς σύστασιν καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστιανώμου πληρώματος.

Τὸ ἱερῶτατον γράμμα τῆς Ἑμετέρας Μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας ἔλαβον καὶ ἀνέγνων, καὶ τὸ ὅποιον φανερόναι, τὴν μεθ' ὁγείας αὐτῆς ἄφιν εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ ἐχάρημεν· ἐλυπήθημεν ὅμως ὑπερβλλόντως διὰ τὴν ἐνσκήψασαν αὐτῇ νόσον ἀπὸ τῶ βενηματικά, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἀγαθὴν Θεὸν νὰ ἀκλύσωμεν πάλιν ἀγαθὰς ἀγγελίας περὶ τῆς υἱείας καὶ ἀναρρώσεως αὐτῆς, ὅτι ἡ υἱεία τῆς Ἑμετέρας Μακαριότητος εἶναι ἀναγκαῖα καὶ κοινωφελὴς παντὶ τῷ χριστιανῷ πληρώματι. Περὶ δὲ τῆς ἀγαθῆς υἱείας καὶ εὐνοίας ὅπου ὁρίζει πὼς φέρεῖ εἰς τοῦ λόγου μας, κἀμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχομεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς φερόμεθα πρὸς τὴν Ἑμετέραν Μακαριότητα μετὰ πολλὴν εὐλάβειαν καὶ φιλίαν εὐκρινῆ καὶ ἁδελαν. Ταῦτο μόνον παρακαλοῦμεν, νὰ ἔχωμεν πάντοτε τὰς ἀγίας τῆς εὐχᾶς, καὶ μάλιστα τώρα, ὅπου εἴμεσθαι εἰς τὴν ἀποδημίαν τῆς ἐκστρατείας καὶ χρῆζομεν περισσοτέρως τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν, νὰ μᾶς ἐνθυμῆται εἰς τὰς πρὸς Θεὸν αὐτῆς ἐντεύξεις. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν κάποιοι μαργέλοι ἠθέλησαν νὰ ἐνσκήψουν τὴν Ἑμετέραν Μακαριότητα· ὅμως διὰ τῆς συνεργείας τοῦ κἀλφα ἀπεδλήθησαν.

Ὁ ἡγοούμενος καὶ ὁ κυρίτζη Κωνσταντῖνος ἐσυγχρόσθησαν, καὶ δὲν ἦτο πρᾶγμα ὅπου νὰ δώσῃ τόσην σύγχυσιν· πλὴν ὁ κυρίτζη Κωνσταντῖνος, ἡξεύρει ἡ Ἑμετέρα Μακαριότης, ὅτι καὶ μετὰ πολλὰ ὀλίγην ἀφορμὴν συγχόζεται.

Καὶ πάλιν ὅς ἔχωμεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ τῶν προσταγμάτων αὐτῆς· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ἑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεοδὲν ἀμύπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ θεοπεθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

1715, Μαρτίου 7.

Τῆς Ἑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. c., pp. 141-2, n° 98.)

mă închin Fericirii Tale și sărut cu evlavie sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de Domnul Dumnezeu să Te apere și să Te păzească fără boli, fără vătămare, fără supărare, sănătos, întru mulți ani și departe de orice năcaz, pentru așezarea și îndreptarea turmei creștine.

Preasfințita scrisoare a Fericirii Tale cu cinstea și evlavie cuvenită am primit-o și am cetit-o, și ceea ce spui, sosirea Ta cu sănătate în Țara-Românească, și ne-am bucurat; ei ne-am scârbit peste măsură pentru boala-Ți neașteptată, de reumatism, și rugăm pe bunul Dumnezeu să auzim iarăș vești bune despre sănătatea și voinicia Ta, căci sănătatea Fericirii Tale e de nevoie și de obște folos la toată lumea creștină. Iar pentru buna sănătate și bunăvoință ce spui că ai către noi înșine, nu avem nicio îndoială, căci și noi avem față de Fericirea Ta multă evlavie și prietenie curată și neînșelătoare. Numai de aceasta ne rugăm, să avem totdeauna sfințele-Ți rugăcinni, și mai ales acum când stăm a plecă împreună cu oastea și avem nevoie și mai mult de sfințele-Ți rugăcinni, ca să-Ți aduci aminte de noi în ascultările Tale de Dumnezeu. Acum puține zile câțiva marghioli (pârâși) au vrut să Te tulbure pe Fericirea Ta; dar cu ajutorul *calfei* (sic) s'au răspins.

Egumenul și chirigii Constantin s'au supărat, și nu eră Inceru care să dea atâtă supărare; dar chirigii Constantin, știi Fericirea Ta că se supără și pentru o pricină foarte mică.

Și iarăș să avem sfințita-Ți scrisoare cu ale Tale porunci; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fericiți, și rugăcinnile-Ți ascultate de Dumnezeu fie cu noi.

1715, Martie în 7.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos:

Ioan Mavrocordul.

DCXXXVII.

Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala de care a suferit, testamentul ce făcuse în folosul Sfântului Mormânt, despre cutia de eleimosine pentru oaste, despre blăstămățiile ce fac Ienicerii, cari cer bacșiș cu sila, adăugând că ar fi vrut să vie „în țara prea-înălțatului Domn

1715.
9 Mart.

și binefacător al nostru, a cărui milă și acum în boala mea nu mi-a lipsit, căci, din ceasul ce am luat *diacintul (sic)* ce mi-a trimes, începuu să-mi recapăt sănătatea“.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου Κομνηνοῦ Μητροπολίτου Δρύστρας ἀγγέλλοντος περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου συνδρομῶν, καὶ περὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα ψυχρότητος τῶν χριστιανῶν καὶ τῶν κακοχρῆστων ὅς ὑφίσταντο ἐκ μέρους τῶν ἀγρίων γιαντιζάρων.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ κυρίῳ κύρ Χρυσάνθῳ, τῷ σεβασμιωτάτῳ μοι ἐν Χριστῷ, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ ἐδωφιστὴν προσκύνησιν.

Πολλὴν χαρὰν καὶ παρηγορίαν ἔλαβα, δέσποτά μου μακαριώτατε, δεξιόμενος σήμερον τὰ σεβάσματα τῆς Μακαριότητός σας γράμματα, γραμμένα Φεβρουαρίου κη', καὶ εὐχαρίστησα τὸν Θεόν, ὅτι ἐπάνω εἰς τὴν βαρυτάτην μου ἀσθένειαν ἦλθε μοι ἀναψυχή, καὶ ἐδάκρυσα ὑπὸ τῆς χαρᾶς, ἀναλυσισάμενος τὰς πρώην ὀμιλίας καὶ κοινὰς σπουδὰς καὶ ἀναστροφὰς καὶ ἀπλὴν τὴν ἐκ παίδων φιλίαν.

Ἡ ἀσθενείᾳ μου ἐστάθη βαρυτάτη· ἔχω ὅμως δι' εὐχῶν σας ἁγίων ἐξ ἡμέραις σήμερον ὅπου ἄρχισα πρὸς τὸ ἡρεῖσθαι, κατὰ πολλὰ βραχὺ ὅμως. Τόσον δὲ ἡσθένησα, ὅτι ἔκαμα καὶ διαθήκη, ἐν ἧ' τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐνθυμήθηκα κατὰ τὸ χρέος χριστιανοῖς. Ἀμποτεῖς ἡ εὐχή σας ἡ ἁγία νὰ μὰς χαρίσῃ τὴν ὑγίαν μας, ὅτι ἀκόμη κλινήρης εἰμί, οἷα λίθος ὑπὸ δύο αἰρόμενος!

Μὰς γράφετε διὰ τὸν πρωτοσύγγελον τοῦ Ἁγίου Τάφου κύρ Παρθένιον: ἡμεῖς ἀπὸ ταῖς κθ' τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου, ὅπου ἦλθεν ἐδῶ ὁ παπὰ Παΐσιος καὶ ἄνοιξε τὰ κουτία, καὶ εὐρέθησαν γρόσια 23^{3/4} καὶ τὰ ἐπῆρε καὶ ἀπῆλθε, ἀπὸ τότε δὲν ἤξερωμεν ποῦ εὐρίσκονται, μήτε ἠκούσαμεν περὶ αὐτῶν ποῦ διατρίβουσι· ὅμως ἂν εὖρω ἀνθρώπους, θέλω στείλῃ τὸν ἕνα εἰς τὴν Βάρναν καὶ τὸν ἄλλον εἰς τὴν Σοῦρλαν, ἵσως καὶ διατρίβουσι εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ὅμως λογιᾶζω πῶς ἡ Μακαριότης σας ἡμπορεῖτε νὰ μάθετε εὐκολώτερα ἀπ' αὐτοῦ.

Ἐλυπήθημεν ὅτι καὶ ἡ Μακαριότης σας ἀσθενεῖτε ἀπὸ ρευματικά καὶ ποδαλγικά. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ τῆς χαρίσῃ τὴν ποθουμένην ὑγίαν. Ὁ Χατζῆ-Δημητράσκος καὶ Χατζῆ-Ἰάντζος προσκυνοῦν τὴν Μακαριότητά της.

Τὸ κουτί τοῦ Ἁγίου Τάφου γυρίζει εἰς ταῖς ἐκκλησίαις, ὅμως εἰς τὰ στασίδια τὰ ἄδεια· διότι ἐδῶ οἱ χριστιανοὶ εἰς ταῖς ἐκκλησίαις δὲν ἐσυνήθησαν νὰ συγχάσουν: εἶναι καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος οἱ ἀγριώτατοι καὶ αἰμοβόροι γιαντιζάροι, διὰ τὸν φόβον τῶν ὁποίων ἔγιναν ἐγκλειστοὶ οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰ ὁσπήτιά τους, μὴν τολμώντες νὰ προκύψωσι ἔξω· ἂν καλὰ καὶ ἐκεῖνοι πηδῶν καὶ ἀπὸ τοῦς τείχους καὶ σεβαίνουν μέσα, καὶ τοῦς κουρσεύουν, καὶ τοῦς σπαθίζουν, καὶ τοῦς πληγώνουν, καθὼς καὶ εἰς τοῦ λόγου μου κάμνουν καθ' ἑκάστην, ἀναδαίνοντες τοῦς τείχους τῆς αὐλῆς τῆς ἐκκλησίας, συντρίβοντες τὰς πύλας καὶ ζητῶντες δεκαργίας καὶ εἰκοσαργίας γρόσια μπαξήσι. Καὶ τόσῃν ἐλευθερίαν ἔχουν, ὅπου τινὰς δὲν ἡμπορεῖ νὰ τοῦς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν ὁρμήν· μόνον ὁ πανάγαθος Θεὸς δι' εὐχῶν σας ἁγίων νὰ μὰς φυλάξῃ. Καὶ, ἂν εἶχα ἐλάχιστον δύναμιν, ἤθελα περάσῃ εἰς τὴν Τζάραν τοῦ ὑψηλοτάτου Αὐθέντου καὶ εὐεργέτου ἡμῶν, τοῦ ὁποίου τὸ ἔλεος καὶ τώρα εἰς τὴν ἀβρώστιαν μου δὲν ἔλειψε, διότι ἀπὸ τὴν ὥραν ἵπου ἔλαβα τὸ διατζηνο(;) ὅπου μὲ ἔστειλε, ἄρχισα νὰ ἀναλαμβάνω τὴν ὑγίαν μου. Μὴ μὰς ἀλησημονάτε εἰς ταῖς ἱεραῖς σας προσευχαῖς. Αἱ δὲ ἄγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶψαν εἰς φυλακτήριον. Ἀψιέ, Μαρτίου θ'.

Τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιωτάτης Μακαριότητος εὐλαβητικὸς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς πρόθυμος.

Ὁ Δρύστρας Ἱερόθεος.

(Ἵστερόγραφον.)

Ἐντρεπόμεθα τὴν Μακαριότητά της ὅπου δὲν εὐρίσκεται ἐδῶ οὐδὲ δράμι χαδιάρη νὰ σας στείλωμεν.

(Bibl. Ae. Rom., copieile d-lui M. Ghedeon.)

DCXXXVIII.

1715,
12 Mart.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre boala acestuia, intriga împotriva lui, măsurile ce a luat pentru a o răspinge, cu daruri de „boccealături” și postavuri, de la el, Doamna și fiica lor Mărioara, către Patriarh și gramăticul acestuia.

Ἐπιστολή Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον συγκαίροντος διὰ τὴν ἀνάρθρωσιν του, ὀπισθοφυμένου τὴν ἀνακάλυψιν τῶν αἰτίων τῆς κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Τάφου σκευωρίας καὶ συναποστελλόντος ὁδῶν τινὰ αὐτῶ καὶ τῷ γραμματικῷ τοῦ, ὡς τζόχαν κ. λ. π.

1715, Μαρτίου 12.

Τὸ ἀπὸ τῆς ζ' τοῦ τρέχοντος ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν καὶ ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν Θεὸν ὁποῦ ἀνέλαβε τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην ὑγιείαν τῆς, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς ἀθυμίαν διὰ τὴν προλαβοῦσαν ἀσθενείαν ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς παναγίας αὐτῆς εὐχάς, καὶ ὑπερευχάριστοῦμεν ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γράφομενα.

Ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, κινουμένη ἀπὸ ἐνθερμον πατρικὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, θέλει νὰ λαμβάνῃ συχνάκις γράμματά μας ἄλλ' ἡμεῖς, εὐλαβοῦμενοι νὰ μὴ βαρύνωμεν τὰς ἀγίας αὐτῆς ἀκοάς, μάλιστα ὅταν δὲν εὐμοιροῦμεν ἀξιολόγου τινός, σιωπῶμεν ἢ διάνοιά μας ὅμως σχεδὸν χωρὶς διακοπὴν ἀναπολεῖ καὶ νοερῶς θεραίνει τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα.

Τὸ ἄθρον καὶ σατανικὸν ἐπιχείρημα ὁποῦ δὲν ἠξέυρομεν ποῖαν σκεδὸς ὀργῆς κατηρτισμένον εἰς ἀπώλειαν ἐτόλμησε νὰ δραματολογήσῃ κατὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ Θρόνου, ἐθρόησε καὶ ἡμᾶς ἄλλ' εὐθὺς ἐπαρηγορήθημεν ἀπὸ τὴν ἐλπίδα καὶ πίστιν ὁποῦ ἔχομεν ὅτι ἡ θεία Πρόνοια δὲν θέλει λυπήσῃ τὸ ὀρθόδοξον γένος, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παρόντος χρόνου κοσμεῖται, στηρίζεται, καὶ μονονουχὶ ζωογονεῖται ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν Θεόν, πληροφοροῦμενοι ἀπὸ τὸ πρὸς ἡμᾶς πιττάκιον τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτζη Δημητράκη Ἰουλιανοῦ, τοῦ ἡμετέρου προσφιλεστάτου, ὅτι δὲν [ἡῶρεν] οὔτε ἀκοάς, οὔτε εἰσοδὸν ἢ ἀσεβεστάτη¹ μηχανὴ καὶ ραδιουργία ἐπειδὴ ὅμως ἡ προσήκουσα προσοχὴ καὶ ἀπάντησις εἰς ἀποβολὴν τῶν τοιοῦτων ἐπιβουλῶν εἶναι ἀναγκαῖα, εὐθὺς, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, κατὰ τὸ ἀπαραίτητόν μας χρέος, ἐγράψαμεν θερμότατα τῷ τε ἐνδοξοτάτῳ ἄρχοντι Μεγάλῳ-Δραγουμάνῳ, τῷ ἐν Χριστῷ υἱῷ αὐτῆς καὶ ἡμετέρῳ παμφιλτάτῳ ἀδελφῷ καὶ τῷ ῥηθέντι ἄρχοντι νὰ σταθοῦν μὲ σὺντονον φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν διὰ νὰ ἀποκρονηθῇ ὁ ἐπίβουλος καὶ καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ χρεῖα νὰ γένῃ ἡ προσήκουσα κυβέρνησις καὶ προφύ-

Σerisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, arătându-și bucuria pentru însă-nătoșarea lui, făgăduind desvăluirea pricinilor uneltirii împotriva lui și a Sfântului Mormânt și trimetându-i tot odată unele daruri, lui și grămăticului lui, precum postav ș. a.

1715, Martie în 12.

Σerisoarea preasfințită de la 7 ale lunii acesteia a Fericirii Tale am primit-o și peste măsură ne-am bucurat, și am slăvit pe Dumnezeu care a ridicat sănătatea Ta bună și prea-dorită, căci ne aflăm în năcaz pentru boala de mai înainte; am primit cu evlavie și prea-sfintele-Ți rugăciuni, și foarte ne bucurăm; am aflat și cele scrisē pe rând.

Fericirea Ta, mișcată de călduroasa-Ți iubire părintească față de noi, vrei să primești adesea scrisorile noastre; dar noi, știindu-ne să nu împovărăm sfințitele-Ți urechi, mai ales când n'avem noroc de vre-un lucru vrednic de spus, tăcem; însă grija noastră fără întrerupere petrece și poartă în minte pe Reverența Ta.

Neîndumnezeita și drăceasca apucătură pe care nu știm ce vas de mânia, gătit spre pierzare, a cutezat să o alcătuiască împotriva Fericirii Tale și a preasfințitului Scaun apostolicesc, ne-a supărat și pe noi; dar îndată ne-am mângâiat cu nădejdea și credința ce o avem că dumnezeiasca Pronie nu va întristă neamul drept-credincios, care până la capătul veacului de față se împodobește, sesprijină și aproape se învie de către Reverența Ta, și am slăvit pe Dumnezeu, aflând din pitacul către noi al prea-nobilului boier chirisgi Dumitrachi Iulianō, cel nouă prea-iubit, că adecă n'a aflat nici ascultare, nici intrare prea-impia meșteșugire și uneltire; de oare ce însă euvenita luare aminte și întâmpinare pentru răspingerea unor astfel de curse e de nevoie, îndată, în aceiaș zi chiar, după nelăturata noastră datorie, am scris foarte călduros prea-slăvitului dumisale Marelui-Dragoman, celui întru Hristos al Tău fiu și al nostru prea-iubit frate, și zisului boier să stea cu gând așintit și cu grijă ca să se răspingă uneltitorul și precum cere nevoia să se facă acea chivernisire euvenită și apărare, și nu ne îndoim că,

¹ Legrand: εὐσεβεστάτη.

λαξίς, καὶ δὲν ἀμφιδέλλοντες ὅτι, καθὼς εὐ-
θὺς ἠγωνίσθησαν, παρομοίως, μετὰ τῆς δευτέρας
ἐπαγρυπνίας δὲν θέλουσι φειδωλοῦνται οὕτε
πόνου, οὔτε λόγων, οὔτε ἄλλου τινός, καὶ ἐκ
μέρους μας, διὰ τὴν ἀποστροφὴν ἡμῶν ἀν-
τιφερομένην μηχανήν, καὶ πάλιν, τῇ δευτέρᾳ
ἡμέρᾳ, τὰ αὐτὰ μὲ παρόμοιον ζῆλον ἐγρά-
ψαμεν.

Ἄν ἴσως, δέσποτα σεβασμιώτατε, τὰ τοι-
αῦτα εἶναι καὶ μὲ ἄλλων τινῶν παρακίνησιν,
καθὼς ἠρίκει νὰ ὑποπτεύωνται τινες, τοῦτο
δὲν θέλει μείνῃ κεκρυμμένον, καὶ, καθὼς σο-
φώτατα ἀποφαίνεται, ὁ καιρὸς εἶναι διδάσκαλος
τῶν πραγμάτων καὶ θεὸς εἶναι πληροφορημένη
ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης ὅτι καὶ ἡμεῖς, καὶ λόγῳ
καὶ ἔργῳ, μὲ τὴν ψυχὴν μας, μὲ τὴν ζωὴν
μας, συντρέχομεν εἰς τὸ ἀνέχοντα εἰς δοῦ-
λεισιν καὶ ὑπάξειν τοῦ Παναγίου καὶ ζωοδόχου
Τάφου καὶ τῆς Ὑπετέρας σεβασμιωτάτης Μα-
καριότητος, καὶ ἐλπίζομεν ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ
τὴν διαφυλάξῃ ἀδιάσειστον καὶ ἀκλόνητον καὶ
νὰ καταβάλῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐπιβόλους
αὐτῆς, οἵτινες ἐξ ἑαυτοῦ εἶναι ἐχθροὶ τῆς ὁρθο-
δόξου καὶ ὁμωμῆτου πίστεως καὶ φθανοῦσι
τὸ κοινὸν καλόν.

Πέμπτομεν τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι δύο χρυ-
σὰ, καὶ ἡ φιλότατη μας Δόμνα ἐν μποχτσαλῇ, καὶ
ἡ ἐν Χριστῷ θυγάτηρ καὶ δοῦλη αὐτῆς,
Μαριώρα, ἡ φιλότατη μας θυγάτηρ, ἕτερον,
μετὰ τῆς προσηκούσης προσκυνήσεως ἀσπα-
ζόμενσι τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν, ὁμοῦ καὶ
μετὰ τῶν ἄλλων τέκνων μας· παρακαλοῦμεν
δὲ τὰ πεμπόμενα, ὡς παραμικρὰ σημεῖα τῆς
μεγάλης μας εὐλαθείας, εὐμενῶς νὰ τὰ δεχθῇ·
ὁ δὲ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Θεὸς ἡμῶν,
νὰ ἀξιώσῃ τὴν Ὑπετέραν Σεβασμιότητα νὰ
ἐφορτάσῃ τὴν κοσμοσωτήριον αὐτοῦ ἁγίαν Ἀνά-
στασιν λαμπρῶς καὶ εὐδιαμόνως, καὶ νὰ μᾶς
χαραιοῖ μὲ τὰς παναγίας αὐτῆς εὐχὰς καὶ
εὐλογίας.

Πέμπτομεν καὶ τῷ λογιωτάτῳ αὐτῆς γραμ-
ματικῷ μίαν τσόχαν καὶ ἐν ἀτλάζι διὰ τὸ
ἔργον Πάσχα.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν συχνὰ
τὸ ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑπετέρας Μακαριό-
τητος, μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ
πολυποθῆτου ὑγείας τῆς, καὶ τὴν τιμὴν τῶν
πατρικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων· αἱ δὲ χρόνοι
τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν
πάντοτε καὶ πανευτυχῆς, καὶ αἱ πανάγαι
αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀφιε', Μαρτίου 18'.

precum îndată s'au ostenit, tot astfel, cu
căzuta veghere, nu vor cruța nici muncă, nici
cuvinte, nici altceva, și din partea noastră,
ea să stingă toată meșteșugirea împotriva,
și iarăși, a doua zi, am scris aceleași, cu
asămănătoare râvnă.

Iar, dacă poate, stăpâne prea-respectate,
unele ca acestea sunt și cu îndemnul
altor carivă, precum spui că bănuiesc unii,
aceasta nu va rămâne ascuns, și, precum
foarte înțelept arăți, vremea este dascălul
lucrurilor; și să fii înștiințat Fericirea Ta
că și noi, și cu vorba și cu fapta, cu su-
fletul nostru, cu viața noastră, ajutam la
cele ce se cuvin pentru slujba și paza
preasfințitului și de viață pritorului
Mormânt și a Fericirii Tale prea-venerate,
și nădăjduim ca Dumnezeu Sfântul să Te
păzească netulburat și nezguduit și să răs-
toarne pe dușmanii Tăi și ei ce-Ți întind
curse, cari de sigur sunt vrăjmași ai cre-
dinței ortodoxe și nemustrate și îi pare
rău de binele de obște.

Trimetem Fericirii Tale două postavuri
de aur, și prea-iubita noastră Doamnă un
boccealăc, și cea întru Hristos fică și roabă
a Ta, Mărioara, prea-iubita noastră fată,
altul, sărutând cu închinarea cuvenită sfin-
țita-Ți dreaptă, de asemenea împreună și
cu ceilalți copii ai noștri; ne rugăm ca
lucrurile trimese, ca semne prea-mici ale
marii noastre evlavii, să le primești cu
bunăvoință; iar Domnul Iisus Hristos, Dum-
nezeul nostru, să învrednicească pe Re-
verența Voastră a serbă sfânta-i Înviere
mântuitoare a lumii strălucit și în feri-
cirea, și să ne dăruiască cu harul preasfin-
telor Tale rugăciuni și binecuvântări.

Trimetem și prea-învățatului Tău gră-
mătic un postav și un atlas pentru Sfin-
tele Paști.

Ne rugăm să avem și de acum înainte
adesea preasfințita scrisoare a Fericirii
Tale, cu vestirea bunei și mult doritei Tale
sănătăți, și cinstea părințeștilor Tale po-
runci; iar anii Fericirii Tale să fie de
la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin
fericiți, și preasfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Martie în 12.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ
καὶ ὁλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεδόδας.

(Legrand, Recueil, pp. 179-81, n° 86.)

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu
totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DCXXXIX.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre serbarea hrămului la biserica Sf. Gheorghe cu episcopul de Betleem, împreună cu salutări și urări.

1715,
17 Mart.

Ἐπιστολὴ Στεφάνου Καντακουζηνοῦ Βοεδόδα πρὸς Χρῆσανθον περὶ τινων ὑποθέσεων τοῦ Ἀγίου Τάφου, καὶ φιλοφρονητικῇ.

1715, Μαρτίου 17.

Τὸ ἀπὸ τῆς γ' τοῦ ἐνεστώτος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος μετὰ πλείστης αἰδοῦς ἐλάβαμεν, καί, πληροφορηθέντες τὴν πολυπόθητον ἡμῖν ὑγίαιαν τῆς, ἀπὸ θαύτων καρδίας ὑπερεχάρημεν, δόξαν ἀναπέψαντες τῷ περισκέποντι καὶ διαφυλάττοντι αὐτὴν ἁγίῳ Θεῷ, ὅτιν & καὶ δεόμεθα ἵνα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς περιφρονουίῃ αὐτὴν ἄνοσον, εὐθυμῶν, πύσης τε ἀντικειμένης περιπετείαις ἀνωτέραν καὶ λυπηροῦ ἄγευστον.

Ἐδέχθημεν πανευλαδῶς καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ ἱεράς εὐλογίας τῆς ὡν ἕνεκα καὶ πλείστας ὅσας ἀνθομολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ ὑμετέρᾳ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ, παρκαλῶντας τὴν θερμῶς νὰ μὴν μᾶς ἀμνημονῇ καὶ καθεξῆς, ἀλλὰ νὰ μᾶς ὑποστηρίξῃ καὶ πόρρωθεν δι' αὐτῶν τῶν θεοπειθῶν καὶ μακαρίων εὐχῶν τῆς.

Ἐγνωμὲν ἐπομένως καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενα καὶ ὅτι οὐδὲν ἀξιολογον ἔχει νὰ μᾶς σημειώσῃ· τὸ ὅποιον καὶ ὥς ἀναμνήστολον οὐδὲ παρ' ἡμῶν ἀπιστεῖται· ὅτι βλέπομεν πῶς καὶ ἀπὸ γραμμάτων τῶν ἀρχόντων ρας οὐδὲν νεώτερον ἀνηχοῦμεθα ὥστε τοῦτο ἐπιλέγομεν νὰ εὐδοκῇσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς τέλος ἀγαθὸν εἰς ὅλα τὰ πράγματα, διὰ νὰ εἶναι τοῦτο πρὸς κοινὸν ὄφελος.

Μᾶς παρηγορεῖ ἡ πατρικὴ τῆς φιλοστοργίας καὶ μᾶς παραθάρρυνει διὰ τῆς ἐμφρονεστάτης τῆς παραινήσεως περὶ τῶν ἐπικειμένων ἡμῖν θάρεων, ὅτι νὰ ὑπομένωμεν γενναίως τὰ ἐπερχόμενα καὶ μετὰ τῆς πρὸς Θεὸν παρακλήσεως νὰ τὰ ἀπαντῶμεν, καὶ εὐχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητί τῆς κατὰ πολλὰ καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὅς εἶναι βεβαία ὅτι οὕτω φερόμεθα· ἡ ἐξ ὕψους μόνον βεβαία καὶ θεϊκὴ παντοδυναμία διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς νὰ μᾶς ἐνισχύῃ καὶ νὰ μᾶς καθοδηγῇ διὰ τὸ κοινὸν συμφέρον τοῦτον τοῦ πολυπαθοῦς τόπου.

Serisoarea lui Ștefan Cantacuzino Voevod către Hrisant pentru unele lucruri ale Sfântului Mormânt, și de amabilitate.

1715, Martie în 17.

Serisoarea cinstită și venerată a Fericirii Tale, scrisă la 8 ale lunii de față, am primit-o cu cea mai mare reverență, și, aflând de prea-dorita nouă sănătate a Ta, din adâncul inimii ne-am prea-bucurat, înălțând slavă lui Dumnezeu Sfântul ce ne apără și ne păzește, de care ne și rugăm pentru ca și de acum înainte să Te ție fără boli, bucuros, mai presus de toată împrejurarea protivnică și fără să guști tristețe.

Am primit cu toată evlavie și părinteștește-Ți rugăciuni și sfintele Tale binecuvântări; pentru care și mărturisim cât mai multe mulțămiri iubirii Tale de părinte, rugându-Te călduros să nu ne uîți și după aceasta, ei să ne sprijini și mai departe prin rugăciunile-Ți cele ascultate de Dumnezeu și fericite.

Am aflat apoi și cele scrise înăuntru și că nu ai nimic vrednic de spus să ni însemni; care, ca un lucru neîndoielnic, nu-l privim nici noi cu neîncredere; pentru că vedem că și din scrisorile boierilor noștri n'am aflat nimic nou; așa încât aceasta o spunem ca încheiere ca Dumnezeu Sfântul să binevoiască a da capăt bun la toate lucrurile, ca să fie aceasta pentru folosul de obște.

Ne mângâie părinteasca-Ți iubire și ne întărește prin prea-înțeleapta-Ți sfătuire pentru greutățile ce stau asupra noastră, ca să îndurăm vitejește cele ce vin și cu rugăciune către Dumnezeu să le întâmpinăm, și mulțămim mult Fericirii Tale; și, despre aceea, să fii sigur că așa facem; numai ajutorul din înălțime și dumnezeiasca atotputernicie să ne întărească prin sfintele-Ți rugăciuni și să ne călăuzească pentru folosul de obște al acestui loc mult pătimitor.

Μὰς ἐπεύχεται ἐπομένως ἡ Μακαριότης τῆς διατῆ, κατὰ τὴν προπαρελθούσαν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἀπήλθοντες ἐν τῷ σιμῶν ἁγίῳ αὐτοῦ ναῶ, καὶ συμπανηγυρίσαμεν μετὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Βηθ-λεὲμ τὴν ἐτήσιον μνήμην τοῦ τροπαιοφόρου καὶ, κατὰ τοῦτο, δέσποτά μου, ἡμεῖς δὲν ἐκδεχόμεθα τοσαύτας εὐχαριστίας, ὅτι τοῦτο τὸ ἐκάμαμεν, καὶ κατὰ τὸ χριστιανικὸν χρέος μας, καὶ ἐπὶ πλέον διὰ τὴν εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην ὅσιν ἔχομεν πρὸς τὴν Μακαριότητά της.

Αὐτὴ δὲ ὁποῦ ὁρίζει ὅτι ἔχει σκοπόν, ἐάν δὲν πηγαίνῃ εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, νὰ μὴν κἀμὴ ἄλλας περιόδους τῶν ἐνταῦθα μερῶν, καὶ εἰς τοῦτο ἄλλα νὰ εἰποῦμεν δὲν ἔχομεν, παρὰ μόνον ὅτι εἶναι πεπρωμένον παρὰ τῆς θείας πανσόφου Προνοίας ἐκεῖνο, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἔκθεσιν κατὰ τὸν ἐνθεον πόθον της, καὶ, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, εἴτε αὐτοῦ, εἴτε ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, παρακαλοῦμεν ὑπὸ καρδίας τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις παθόντα καὶ ὑπὲρ ἡμῶν σταυρωθέντα, ταφέντα τε καὶ ἀναστάντα ζωοδότην Χριστόν, νὰ τῆς εἶναι φύλαξ, σκέπη, ὁδηγός, ἀντιλήπτωρ, προστατής, ὑπέρμαχος, ἀρωγὸς καὶ χορηγὸς παντῶν ἀγαθῶν, πνευματικῶν καὶ σωματικῶν.

Ἄν μὰς φανερῶσῃ ἡ Μακαριότης τῆς καὶ τὸν σκοπούμενον καιρὸν τῆς τοιαύτης ἀποδημίας της, θέλομεν ὁμολογῆ τὴν χάριν. Κατὰ τὸ παρόν, ὡς ἔχωμεν παρακαλοῦμεν καὶ αὐθις τίμιόν της, διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὑγιείᾳ καὶ ταῖς πατρικαῖς της εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν εἰρῇ παντί. αψις, Μαρτίου ιζ'.

Τῆς Ἱεστέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς αὐτῆς ἐτοιμώτατος.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 164-6, n° 87.)

Ne mai heretisești Fericirea Ta pentru că, la serbătoarea trecută a Sfântului marelui mucenic Gheorghe, am plecat la venerata sfântă biserică a lui, și am serbat împreună cu Preasfințitul de Betleem amintirea anuală a purtătorului de biruință; și, de spre aceasta, stăpâne, noi nu primim atâtea mulțămiri, pentru că noi am făcut-o și după datoria noastră creștinească, și, încă mai mult, pentru evlavie și dragostea ce avem față de Fericirea Ta.

Iar ceia ce spui că ai de gând, dacă nu vei merge pentru închinăciunea Sfântului și de viață primitorului Mormânt, să nu mai faci alte drumuri în aceste părți, și, la aceasta, alta n'avem a spune decât numai că e sortit de prea-înțeleapta Pronie a lui Dumnezeu aceasta și să ajungă la săvârșit după dumnezeiasca-Ți poftă, și, oriunde ar fi, ori acolo, ori în sfânta cetate, ne rugăm din inimă celui ce a pățimit în Ierusalim și s'a pus pe cruce pentru noi, ce a fost înnormântat și a înviat, dătătorul de viață Hristos, să-Ți fie păzitor, adăpost, călăuz, ajutor, ocrotitor, luptător, sprijinitor și dătător a toate cele bune, sufletești și trupești.

Dacă ni vei arăta Fericirea Ta și vremea scosită pentru această plecare a Ta, îți vom fi mulțumitori. Deocamdată, ne rugăm să avem iarăși cinstita-Ți scrisoare, ca să ne bucurăm de dorita nouă sănătate a Ta și de părinteștiile-Ți rugăciuni, care să ni și fie ajutoare în toată viața.

1715, Martie în 17.

Al Fericirii Tale fiu sufletesce și cu totul prea-gata la poruncile Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Voievod.

DCXL.

1715,
25 Marti.

Cosma, Patriarh de Constantinopol, către Patriarhul Hrisant Notara, despre averea răposatului Mitropolit de Târnova, oprită de Mitropolitul Antim.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Χρόσανθον ὅπως λαλήσῃ τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Οὐγγροβλαχίας Ἀνθίμου, κατασχόντος τὴν περιουσίαν τοῦ θανόντος Μητροπολίτου Τερνόβου.

Κοσμάς, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Μακαριώτατε καὶ ἁγιώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Πα-

Serisoare către al Ierusalimului Hrisant ca să vorbească Domnului, împotriva Mitropolitului Ungrovlahiei, Antim, care oprește averea răposatului Mitropolit de Târnova.

Cosma, cu mila lui Dumnezeu, arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Preatericite și preasfințite Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Pa-

λαιστίνης, κύριε κύρ Χρύσανθε, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπήτῃ καὶ περιπόθητῃ ἀδελφῇ καὶ συλλειτουργῇ τῆς ἡμῶν Μετροπόλεως, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἀπαζόμεθα καὶ ἡδέως προσαγορεύομεν, θεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ὑγείᾳ διηγεσθῇ καὶ ἀδιασείστω εὐημερίᾳ μετὰ μακροβιότητος.

Διὰ τοῦ παρόντος δίδομεν εἰδῆσιν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἀδελφότητι ὅτι, μὲ τὸ νὰ ἐμάθομεν καὶ νὰ ἐπληροφορήθῃμεν ἤδη ὅτι ἡ περιουσία τοῦ θανόντος Τορνόδου Διονυσίου διεσκορπίσθη ἔνθεν καὶ ἐκεῖθεν, καὶ διηρπάγη ὑπὸ τῶν τυχόντων, μάλιστα ἐσθαιωθέντες ἤδη ὅτι ὁ ἀρχιερατεύων αὐτόθι Οὐγγροβλαχίας, κύρ Ἀνθίμος, ἔστειλεν ἐπιτροπικῶς παπᾶ Ἰωάννην τινὰ Ἀδράμιον¹ ἐπισκεκλημένον, καὶ ἐσήκωσεν ἐκ τῆς περιουσίας ἐκείνου, φανερώς τε καὶ ἀφανῶς, πολλὰ καὶ ἄσπρα, καὶ πράγματα, καὶ, εἰδοποιησάμενοι αὐτὸ, ἀρνοῦνται τώρα ἀμφοτέροι, ὅθεν συμβαίνει νὰ ἀδικητῇ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὑστερουμένη τοῦ ἀνήκοντος αὐτῇ δικαίου, καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ θανόντος ὁμοίως, διὰ τοῦτο, εἰς φανέρωσιν τῆς ἀληθείας, πέμπονται αὐτόθι ἤδη ἡμέτερα πατριαρχικά συνοδικὰ ἐπιτηρητικά γράμματα, ἀπεκατεστήσαμεν δὲ καὶ ἐπίτροπον ἡμέτερον τὸν ἐντιμώτατον ἄρχοντα κύρ Ζαχαρίαν, υἱὸν κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸν ἡμῶν, διὰ νὰ ζητήσῃ καὶ παραλάβῃ πάσαν τὴν περιουσίαν τοῦ θανόντος Τορνόδου ἀπὸ τοῦς ἔχοντας, καὶ ἀρπάσαντας καὶ κρατοῦντας αὐτήν, καὶ, παραλαμβάνοντάς την, νὰ ἔχῃ ἄδειαν νὰ κάμῃ τὴν προσήκουσαν διαιτησίαν καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς κληρονόμοις κατὰ τὸ δίκαιον, — γράφομεν περὶ τούτου καὶ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ Ἀδελφότη. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ τὴν Ὑμετέραν Ἀδελφότητα νὰ συντρέξῃ κατὰ τὸ δυνατόν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, παρακινήσασα καὶ τὴν αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητα εἰς τὸ νὰ εὐρεθῇ καὶ νὰ ἐπιστραφῇ ἡ περιουσία του εἰς τὸν ἐπίτροπον ἡμῶν, καὶ νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἀκωλύτως καὶ τὰ στελλόμενα συνοδικὰ ἡμῶν γράμματα εἰς εὐρεσιν τοῦ δικαίου καὶ φανέρωσιν τῆς ἀληθείας· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸν Οὐγγροβλαχίας νὰ νοθεύσῃ εἰς τὸ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πάντα ὅσα, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, ἔλαβε καὶ ἤρπασε ληστρικῶς. Μεγάλην μακροθυμίαν τοῦ ἐδείξαμεν καὶ ἔως τὸσον, ὅπου δὲν τὸν ἐπαιδεύσαμεν καθὼς τὸν ἔπρεπε, διὰ νὰ μάθῃ νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς ἐκείνα

lestina, doamne, doamne Hrisant, întru Duhul Sfânt iubite și prea-dorite frate și coliturghisitor al Smereniei Noastre, sărutăm frățeste pe Fericirea Ta și ne îndreptăm cu plăcere către Tine, rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să te ție în sănătate neconținută și nezguduită mulțămire întru mulți ani.

Prin aceasta dăm știre Frăției Tale că, aflând și luând știință că averea răposatului de Târnova Dionisie s'a împrăștiat aici și colo, și s'a răpît de cine s'a întâmplat, și încă, mai ales, căpătând încredințare că arhiereul de acum al Ungrovlahiei, chir Antim, a trimis ca epítrop pe un popă anume Ioan Abramios, și a scos din averea lui, de față și supt ascuns, multe, și bani și lucruri, și, făcându-li eunoscut acestea, tăgăduiesc amândoi acuma, — de unde iese că se nedreptățește și Biserica Sfântă a lui Hristos care e în sama noastră, fiind lipsită de dreptul ce i se cuvine, și tot așa și moștenitorii răposatului, — pentru aceea spre vădirea adevărului se trimet acolo scrisorile noastre patriarhicești sinodicești de pedeapsă, și am așezat și epítrop al nostru pe prea-cinstitul dumnealui chir Zaharia, fiul nostru snfietesc, ca să caute și să iea în primire toată averea răposatului de Târnova de la cei ce o au și au răpît-o și o țin, și, luând-o în samă, să aibă voie a face cuvenita socoteală și Bisericii și moștenitorilor, după dreptate, — scriem pentru aceasta și prea-luminatului și prea-evlaviosului Domn. Și Te rugăm și pe Frăția Ta să ajuți după putere, cu vorba și cu fapta, mișcând și pe Luminăția Sa ca să se afle și să se treacă averea lui către epítropul nostru, și să se cetească fără împiedecare și cele trimese scrisori sinodicești ale noastre pentru aflarea dreptății și vădirea adevărului; dar și pe al Ungrovlahiei să-l sfătuiești să-și îndrepte greșala și să întoarcă toate câte, mijlocit ori nemijlocit, le-a luat și le-a răpît hoștește. Mare răbdare am arătat față de el și până acum, că nu l-am pedepsit cum se cuvenia, ca să se învețe să nu se amestece în cele ce nu-l ating și să nu moștenească arhieriei ai Scaunului ecumenic; ci să îndrepte acum greșeala sa și să întoarcă toate câte fără

¹ Predicatorul eunoscut V. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul XVIII-lea*, tablă.

ὁπῶν δὲν τὸν ἐγγίζουσιν καὶ νὰ κληρονομήσῃ ἀρχιερεῖς τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου· ὅς διορθώσῃ καὶν τῶρα τὸ ἀμάρτημά του, καὶ ὅς ἐπιστρέψῃ ὅσα κακῶς ἔλαβεν· ὅτι ἂν παρακούσῃ καὶ μᾶς παροργίσῃ περισσότερο, ὅς γινώσκει καλῶς ὅτι πανταχοῦ θέλει κηρυχθῇ ἡ τελεία τοῦ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ θέλει τοῦ προξενηθῇ παγκόσμιος καταστροφή. Παρακαλοῦμεν δὲ πρὸς τοῦτοις νὰ συντρέχῃ καὶ τῷ ὑμετέρῳ ἐπιτρόπῳ ἄρχοντι κὺρ Ζαχαρίᾳ, καὶ νὰ πρότερον εἰς τοῦτο καὶ τὸν ἐκλαμπρότατον Αὐθέντην, διὰ νὰ ἡμπορῇ ἡ Ἐντιμότης τοῦ νὰ παρῇσιάζηται καὶ νὰ ζητῇ ἐλευθέρως ὅλα τὰ τοῦ θανόντος Τορνόδου, ἅσπρα καὶ πράγματα, πάσης ὕλης καὶ παντὸς εἴδους, ἀπὸ τοὺς ἔχοντας καὶ λαβόντας ἐκείνα· ἀλλὰ καὶ τὸν παπὰ Ἰωάννην Ἀβραάμιον θέλει ἐπιτιμήσῃ, διὰ νὰ ὁμολογήσῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, τὰ ὅσα δηλονότι φανερώς ἢ κρυφίως ἔλαβε, καὶ τίτι αὐτὰ ἔδωκε, διὰ νὰ μὴν ἀδικηθῇ τέλος πάντων ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀνέκοντος αὐτῇ δικαίου. Οὕτω παρακαλοῦμεν νὰ λάβῃ τὸν κόπον καὶ νὰ ἐπιμεληθῇ περὶ τούτων πάντων· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Σῆς Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πλείστοι καὶ πανευδαιμονέστατοι.

Ἀφιε', Μαρίον κε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

drept le-a luat; căci; de n'ar ascultă și ne-ar supăra mai mult, să știe bine că pretutindeni se va vesti caterisirea de săvârșit și se va cășună rușine în toată lumea. Ci pe lângă acestea ne rugăm să ajuți și pe episcopul nostru dumnealui chir Zaharia, și să îndemni spre aceasta și pe prealuminatul Domn, ca să poată Cinstea Sa să se înfățișeze și să caute slobod toate ale răposatului de Târnova, bani și lucruri, de tot materialul și de tot felul, de la cei ce le au și le-au luat; dar și pe popa Ioan Abramios îl va pedepsi, ca să mărturisască tot adevărul, câte adecă fățiș ori supt ascuns le-a luat, și cui le-a dat, ca să nu fie mai la urmă nedreptăți Biserica de dreptatea ce i se cuvine. Astfel ne rugăm să Te ostenești și să Te îngrijești de acestea toate; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și cu totul fericți. 1715, Martie în 25.

† Al Constantinopolei frate întru Hristos.

DCXLI.

1715,
27 Mart.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre cărțile trimise, dascălul pentru fiul său și călătoria apropiată a Patriarhului la Adrianopol.

Ἐπιστολή Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον, ἀγγέλλοντος τὴν λήψην τῶν σταλόντων αὐτῷ βιβλίων καὶ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἐπὶ τῇ προσεχεῖ ἀφίξει τοῦ παπὰ κὺρ Σεραφεῖμ, ὃν διορίζει διὰ τὸν υἱὸν τοῦ διδάσκαλον, κ. τ. λ. κ. τ. λ.

1715, Μαρτίου 27.

Δὺο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάδομεν, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ πολυπόθητόν τῆς ὑγείαν καθ' ὑπερβολὴν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν εὐλαβῶς καὶ τὰς ἀγίας αὐτῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν· ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα· ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῆς πιττακίοις· εἶδομεν καὶ τὰ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα γράμματα τοῦ ἐν Χριστῷ υἱοῦ αὐτῆς καὶ ἡμετέρου παμφιλτάτου ἀδελφοῦ, ἄρχοντος Μεγάλου-Δραγομάνου, καὶ τὰ ἄλλα, καὶ ἐχάρημεν κατὰ πολλά, καὶ εὐχαριστήσαμεν τὸν ἅγιον Θεὸν ὅπου δὲν ἔφησε νὰ ἐκτανθῇ τὸ τοιοῦτον ἄθεον ἐπιχείρημα.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, vestindu-i primirea cărților ce i-a trimise și mulțămită lui pentru apropiata plecare a popei chir Serafim, pe care-l orânduiește dascăl pentru fiul său ș. c. l., ș. c. l.

1715, Martie în 27.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale le-am luat, și pentru buna și mult dorită-Ți sănătate peste măsură ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfințele-Ți rugăciuni, și mulțămim; am aflat și cele scrise pe rând; ssemenea și cele din sfințitele-Ți pitace; am văzut și scrisorile către Fericirea Ta ale celui întru Hristos fiu al Tău și al nostru prea-iubit frate, dumnealui Marele-Dragoman, și celelalte, și ne-am bucurat mult, și am mulțămim lui Dumnezeu Sfântul, care n'a lăsat a se întinde acest lucru fără Dumnezeu; de

τὸν ὁποῖον παρακαλοῦμεν νὰ διαφυλάττῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα εἰς τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον μὲ ὕψισιν καὶ εἰρηκτικὴν κατάστασιν, εἰς χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος.

Ἐλάβομεν καὶ τὰ σταλέντα ἐπιστολῶν, καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς προστάξῃ καὶ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης εἰς ὃ τι ὀρίζει. Εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ καὶ διὰ τὸν πεμφθεῖσόν σου σπουδαῖον ὅταν φθάσῃ ἐδῶ, ἢ αὐτὸν, ἢ τὸν λογιώτατον παπὰ κὺρ Σεραφεῖμ, θέλομεν διορίσῃ διὰ τὸν φίλτατόν μας μᾶς υἱόν, τὸν δοῦλόν της, καθὼς λογαριάσωμεν ἀρμοδιώτερον.

Ἐγνωμεν ὅτι ἀπεφάτισεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης νὰ κινήσῃ, σὺν Θεῷ, πρὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα, πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ μόνον παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ κατευθώσῃ αὐτὴν νὰ ὀρίσῃ μὲ ὕψισιν καὶ πάσαν εὐθυμίαν καὶ εὐδαιμονίαν.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ μᾶς χαροποιῇ συχνὰ μὲ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα καὶ τὰ πατρικά της ἐπιτάγματα, καί, ἐν ὅσῳ διατρίψῃ εἰς Ἀδριανὸν, νὰ μὴ λείπῃ ἡ ἱερὰ καὶ πατρικὴ της συμβουλὴ καὶ νοθεσία πρὸς τε τὸν παμφίλτατόν μας ἀδελφόν καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας μας, καὶ νὰ τοὺς προστάξῃ εἰς ὃ τι ὀρίζει, ἐπειδὴ τοιαύτην παραγγελίαν τοὺς ἔχομεν δώσῃ νὰ ἐκρίσκωνται μὲ πάσαν ἐτοιμότητα καὶ προθυμίαν εἰς τὴν δοῦλευσιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, καθὼς εἴμεσθεν καὶ ἡμεῖς προθυμότεροι εἰς τοὺς ὀρισμούς της κατὰ τὸ ἀπαραίτητόν μας χρέος.

Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ πάλιν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μᾶς χαροποιῇ συχνότερα μὲ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετινῆς ὑγείας της, καὶ μὲ τὴν τιμὴν τῶν πατρικῶν της προσταγμάτων· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπόλλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ πανάγαι της εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ἀψιέ', Μαρτίου κζ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 166-7, n° 88.)

care ne rugăm să păzească și mai departe pe Reverența Ta în Scaunul-I apostolesc cu sănătate și cu pașnică stare, pentru bucuria și veselia a toată turma creștinească.

Am primit și cărțile trimese, și mulțămim, și rugăm să ni poruncești și Fericirea Ta ce vrei. Îți mulțămim și pentru *spudeul* (lat. *studiosus*) ce ni-l vei trimete; când va ajunge aici, ori pe dânsul, ori pe prea-învățatul popă chir Serafim îi vom orându-l pentru al nostru prea-iubit fiu și rob al Tău, cum îl vom socoti mai potrivit.

Am aflat că Te-ai hotărât Fericirea Ta să pleci, cu Dumnezeu, înainte de Sfintele Paști, la Adrianopol, și numai ne rugăm de Sfântul Dumnezeu să Te îndrepte să poțestești cu sănătate și toată voia bună și fericirea.

Ci ne rugăm de Reverența Ta să ni faci plăcere de a ni trimete des sfințitele-Ți scrisori și părinteștile-Ți porunci, și, cât vei petrece la Adrianopol, să nu lipsească sfatul Tău sfânt și părintesc și înțelepciunea Ta față de prea-iubitul frate al nostru și față de boierii noștri, și să li dai porunci la ce voiești, căci li vom da această poruncă să se afle cu toată pregătirea și graba la slujba Reverenței Tale, precum eram și noi prea-grabnici la poruncile Tale după neapărata noastră datorie.

Și ne rugăm iarăși de Fericirea Ta să ne bucuri mai des cu sfințitele-Ți scrisori vădînd buna și prea-dorita-Ți sănătate, și cu cîntea poruncilor Tale părintești; iar anii Fericirii Tale să fie de la Dumnezeu foarte mulți și cu totul fericiți, și prea-sfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Martie în 27.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voerod.

1715,
27 Mart.

DCXLII.

Ioan de Efes către Patriarhul Hrisant Notara, despre o carte ce are să tipărească.

Ἐτέρα ἐπιστολὴ Ἰωάννου Ἐφέσιου πρὸς τὸν μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Χρύσανθον.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε ἡμέτερε ἀθθέντα καὶ δέσποτα, πάτερ, τὴν Ὑμετέραν εὐεργετιμωτάτην μοι θεοτίμητον μεγίστην Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ γονυκλιτῶς ἀσπάζομαι τὰ ἔχνη τῶν παναγιῶν αὐτῶν ποδῶν.

Τὸ σεβάσμιον γράμμα τῆς Ὑμετέρας μεγίστης Μακαριότητος, ὡσεὶ μίαν χρυσάκτινον ἑλλαμψιν τοῦ ἡλίου ὑποδεχθεὶς πολλῇ τῇ εὐλαθείᾳ, ὃ δὴ καὶ ἀναπτύξας, καὶ ἀναγνούς, καὶ γνούς τὰ ἐν αὐτῷ, χαρὰς καὶ εὐφροσύνης ἐπλήστην πολλῆς· καὶ δέομαι τῆς τρισολοβίου θεότητος ἵνα διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, μακρόδιον καὶ ἀνωτέραν πάσης ἐπηρείας πρὸς εὐθυμον, ὅγιά σόστασιν καὶ καταρτισμὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὑπ' αὐτῆς ἱθυνομένου χριστωνόμου πληρώματος, καὶ ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς αὐτῆς δοῦλου ἐπίσκεψιν καὶ βοήθειαν. Παρκαλλῶ δὲ μετὰ θάρρους τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἵνα πέμψῃ τὸ ἐν τῇ παρόντι γράμμα πρὸς ὃν ἡ ἐπιγραφή, ἥτοι πρὸς τὸν ἀδελφόν μου· διὰ δὲ τὴν διόρθωσιν τοῦ βιβλίου, ἐλπίζω ὅτι δι' εὐχῶν τῆς ἀγίων, Θεοῦ βοηθοῦντος, νὰ ἔλθῃ ἡ προσταγὴ τῆς εἰς ἔκδοσιν ἀπὸ τοῦ ὁποῖον μόνον μία κόλλα ἐτυπώθη ἕως τοῦ νῦν.

Ταῦτα ἐν τάχει προσκυνητῶς· αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ τῆς Σῆς Μακαριότητος εἴησαν μετ' ἐμοῦ ἀβράγες φυλακτῆριον ἐν βίῃ παντί.

Ἀψιέ, Μαρτίου κζ'.

Ὁ τῆς Σῆς θεοφρουρήτου Μακαριότητος τῶν ἱγνῶν δοῦλος.

Ἰωάννης Ἐφέσιος.

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui M. Ghedeon.)

DCXLIII.

1715,
April.

Constantin Cantacuzino Stolnicul către Patriarhul Hrisant Notara, despre plecarea Vizirului în grabă către un scop necunoscut, zăbava Sultanului și lipsa de știri.

Γράμμα Κωνσταντίνου Καντακουζηνού πρὸς τὸν μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Χρύσανθον περὶ διαφόρων ὑποθέσεως.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατέ μοι δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν θειοτάτην Μακαριότητα ταπεινοφρόνως προσκυνῶ, καὶ πανευλαβῶς ἀσπάζομαι τὴν παναγιωτάτην αὐτῆς δεξιάν.

Σεβασμιώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας πατρικῆς εὐμενείας μετὰ τῆς ὀφειλομένης αἰδοῦς ἀσπασάμενος ἄσμενος ὑπεδέχθην, καὶ, περὶ τῆς ἀγαθῆς τε εὐνοίας εἰς τὴν Ἀδριανου καὶ τῆς ἐφειτωτάτης μοι αὐτῆς ὕψις πλήροφωρηθεῖς, ἱκανὴν παραμυθίαν καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίαςιν ἔλαβον, ἀντιβόλων τὴν θαυραχικὴν Πρόνοιαν πάντα τὰ κατ' αὐτὴν πρὸς εὐημερίαν καὶ ἐπίδοσιν εὐτυχαστάτην νὰ διευθύνῃ, καὶ νὰ τὴν πολυετὴ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀνέσει, διὰ νὰ ἀπολαμβάνωμεν διηνεκῶς παρ' αὐτῆς πατρικῆς εὐχᾶς καὶ εὐλογίας, ὡς πνευματικὰς πανοπλίας καὶ τῆς σωτηρίας ἐφόδια.

Ὅριζει πῶς δὲν ἐπρόφθασεν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν πανυπέρτατον καὶ περιφανέστατον ἐπίτροπον, μὲ τὸ νὰ ἐκίνησαν αὐτόθεν σὺν βίβ¹, καὶ καθ' ὁδὸν τὴν πορείαν ταχύνει διὰ αἰτίας ὁποῦ, ἕως τοῦ νῦν, ὡς φησιν, αὐτὴν λανθάνουσι· γινώσκει δὲ ταῦτας ἡ ἀγχίνουσα ἐκείνου τοῦ παγκοσμίου βιοικητοῦ· ὕψιαν μόνον νὰ δώσῃ ὁ Θεός, καὶ θέλομεν ἐγνωρίσῃ μετὰ τὸν

Serisoare a lui Constantin Cantacuzino către prea-fericitul Patriarh al Ierusalimului Hrisant, despre felurite afaceri.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte al meu stăpân, prea-dumnezeieștii Tale Fericiri cu smerenie mă închin și cu toată evlavia sânt preasfințita-Ți dreaptă.

Venerata serisoare a bunăvoinței Tale părintești cu reverența cuvenită sântându-o, o am primit bucueros, și, aflând de buna-Ți călătorie la Adrianopol și de mie preadorita-Ți sănătate, am primit destulă mângâiere și bucurie sufletească, rugându-mă de Pronia dumnezeiească să îndrepte pentru Ține toate către bună stare și creștere prea-fericită, și să-Ți dea mulți ani în pace și odihnă, ca să primim neîncetat de la Ține părintești rugăcinni și binecuvântări, ca arme sufletești și merinde ale mântuirii.

Spoi că n'ai întâlnit la Adrianopol pe prea-înălțatul și prea-strălucitul Vizir, pentru că au plecat acolo de sârg, și pe cale se grăbește, pentru pricini care, până acum, cum se zice, nu Ți-au ajuns la cunoștință; le știe acestea înțelepciunea Acelui cărmuitor a toată lumea; numai să dea Dumnezeu sănătate și vom afla cu vremea și

¹ Pentru expediția contra Venețienilor în Moreia.

καιρὸν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ταχυδρομίας καὶ τῶν λοιπῶν βουλευμάτων καὶ ἐγχειρίσεων τὸ συμπέρασμα.

Ἔτι σημειοῖ ὅτι, μὲ τὸ νὰ εἶναι αὐτόθι ὁ αὐτοκράτωρ, δὲν ἐκίνησε κατόπιν τοῦ ἐπιτρόπου, ἀλλὰ προσμένει μικρὸν νὰ διδῇ ἐκ τοῦ καιροῦ τὰ ποιητέον: εἴθε τὸ θεῖον (ὡς εἶπον) εὐδοκήσῃ πάντα τὰ συμφέροντα αὐτῇ καὶ βραχύπονα, ὅπου νὰ μὴ χρειασθῇ μεταναστεύσεις καὶ ὁδοιπορίας βαρυνόνους. Προσέτι ὁρίζει ὅτι, μὲ τὸ νὰ συναποδημήσουν ἐπὶ ἐπιτρόπῳ οἱ ἐπίσημοι, καὶ τοὺς ἐνδημούντας μὴν ἀνταμώνοντας διὰ τὸ πατεπεῖγον τοῦ καιροῦ, δὲν ἔμαθές τι ἀξιόλογον πρὸς σημείωσιν. Οὐτε ἡμεῖς ἕως τῶρα δὲν ἐμάθαμεν τίποτε καινούργια ἀπὸ κανένα μέρος, καὶ μάλιστα τὰ νῦν καὶ βεπὸρτα βραδέως ἔρχονται, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοῶ. Τί ἄλλο νὰ εἰπόμεν παρὰ ὑγιάν καὶ γνῶσιν νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς ἐκείνους ὅπου πρέπει νὰ τὴν ἔχουν· ἡμῖν δὲ ὑπομνητέον ἵνα ἰδῶμεν τί ὁ καιρὸς θέλει δεῖξῃ.

Ὁ ἀδελφός μου, Χατζῆ-Μιχάλης, καὶ ἡ σύζυγός μου εὐλαδῶς ἀποδεξάμενοι τὰς παρ' αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλαγίας, δουλικῶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὁμοίως καὶ τὰ ἐγγονάκια μου τὴν δουλικὴν καὶ ἐδαφίαν προσκύνουν ἀπονέμουςιν, εὐχαριστοῦντες τὰ μέγιστα τῇ Ὑμετέρᾳ φιλοστοργίᾳ διὰ τὸν χαλῆαν καὶ τὸ κυδανόπαστον, σινομολογῶν καὶ ἐγὼ χάριτας ἀθανάτους, ὅπου πάντοτε πειράζεται μεθ' ἡμῶν, καὶ μὲ ἐξοδα, καὶ μὲ ἐτέρας φιλοτιμίας, καὶ ἐσμέν ἐν πάσιν ὑπόχρεοι αὐτῇ.

Σφόδρα ἐκλιπαρῶ τὴν Ὑμετέραν εὐμένειαν, ὅταν συνέβῃ ἢ μάθῃ τι ἥξιον ἀκοῆς, εἰ καλεῖται, σημειωθῇ καὶ πρὸς ἀκοήν ἡμετέραν, καθὼς θέλω κάμῃ καὶ ἐγὼ ὅταν ἀκολουθήσῃ τι τοιοῦτον· αἱ δὲ πανόγαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν φυλακτικαὶ διὰ εἶον. ῥαφίς, Ἀπριλλίου (;).

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ Σοφότητος εὐλαβέστατος καὶ διὰ παντὸς ταπεινότητος δούλος.

Κωνσταντῖνος Καντακουζηνός.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

săvârșirea mersului celui răpede și a celorlalte sfaturi și întreprinderi încheierea.

Mai însemni că, fiind acolo Împăratul, n'a pornit după Vizir, ci așteaptă puțin să aște după vreme ce are de făcut; de-ar da Dumnezeu (cum am spus) din bunăvoința Lui toate cele de folos Ție și ușoare, ca să nu trebuiască să Te strămuți și să faci drumuri grele. Mai spui că, de oare ce vor plecă împreună cu Vizirul meghistanii, și cei ce vin nestând la sfaturi pentru graba vremii, n'ai aflat ceva vrednic de însemnat. Nici noi până acum n'am aflat ceva nou din vre-o parte, căci și rapoartele vin acum încet, iar priceina n'o știm. Ce alta să spunem decât că să dea Dumnezeu sănătate și minte acelor cari se cade să o aibă; iar noi trebuie să avem răbdare ca să vedem ce va arăta vremea.

Fratele mieu, Hagi-Mihali, și soția mea, cu evlavie primind rugăciunile și binecuvântările de la Tine, cu supunere se închină Fericirii Tale; tot așa și nepoțelii miei își îndeplinesc închinăciunea de rob și până la pământ, mulțămînd foarte mult iubirii Tale pentru halvâ și chitonag, mulțămînd alături de dânsii și eu cu mulțămîni nesfârșite, pentru că Te năcăjești totdeauna cu noi, și făcând cheltuieli, și cu alte amabilități, și-Ți suntem în toate datornici.

Foarte mă rog de bunătatea Ta, când se va întâmplă ori vei afla ceva vrednic de auzit, dacă vrei, să însemni și pentru auzul nostru, cum voi face și eu când va urmă așa ceva; iar sfintele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi păzitoare în viață.

1715, Aprilie (?).

Al Fericirii și Înțelepciunii Tale preaevlavios și întru toate prea-smerit rob:

Constantin Cantacuzino.

DCXLIV.

Scarlat Mavrocordat, fiul lui Nicolae-Vodă, către Patriarhul Hrisant Notara, despre hărțile ce i-a trimis¹.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-sfinte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului

¹ Acestuia-i dedică Patriarhul și opera de geografie matematică din care am luat portretul de la începutul acestui volum.

πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρύσανθε, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα γονυκλιτῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν πανευλαδῶς καὶ ταπεινοφρόνως ἀσπάζομαι, ἐκτενῶς δεόμενος τοῦ παναγὰ τοῦ Θεοῦ ἵνα διατηροῖ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἀνοσον, εὐθυμον, ὕγιαν καὶ εἰς τὸν ἀγιώτατον ἀποστολικὸν καὶ πατριαρχικὸν Θρόνον εἰς παμπόλλων ἐτῶν περιόδους. Τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀσπασάμενος ἔλαβον προσκυνητῶς, καὶ ὑπὲρ τῆς ποθεινοτάτης καὶ ἐφετωτάτης αὐτῆς ὑγιείας ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ διατηροῦντι Θεῷ. Εὐχαριστῶ τῇ ἀνοπερ-βλήτῳ αὐτῆς μεγαλοδωρίᾳ καὶ διὰ τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς ὅπου πλουσιῶς ἐπιδαψιλεύετε, ὁμοίως καὶ διὰ τὰς φιλοστοργίας πλήρεις παραινήσεις. Καί, ὅσον στοχαζομαι τὸν ἑαυτὸν μου, δέσποτα σεβασμιώτατε, παντάπασιν ἀνάξιον τοσοῦτων εὐεργεσιῶν, τοσοῦτον ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι προθυμότερος εἰς τοὺς ὀρισμούς της, καὶ ὅλος ἐξηρητημένος τῶν πατρικῶν νευμάτων. Ἀπεδέχθην μετὰ πάσης ἐδλαβεῖας καὶ χαρὰς καὶ τοὺς πέντε γεωγραφικὰς πίνακας καὶ τοὺς δώδεκα αὐτοκράτορας, καὶ ὑπερευχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, καὶ κατὰ τὴν ἱερὰν καὶ πατριαρχικὴν αὐτῆς προσταγὴν θέλει γίνεσθαι ἐκ μέρους μου ἡ προσήκουσα μελέτη καὶ ἄσκησις τῇ ἀρωγῇ τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν. Παρακαλῶ δὲ καὶ νῦν με ἀξιῇ τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμιῶν αὐτῆς γραμμάτων, μετὰ καὶ τῶν ἁγίων καὶ θεοπειθῶν εὐχῶν, κοσμοῦσα τὸν εὐτελῆ της δοῦλον καὶ μετὰ τὰ ἱερά της προστάγματα. Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἀμύπολλα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ ἅγαι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1715, Ἀπριλίου¹.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ υἱὸς καὶ εὐπειθέστατος δοῦλος.

Σκαρλάτος Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

și a toată Palestina, doamne Hrisant, părinte prea-venerate, în genunchi mă închin Fericii Tale și sfințita și venerată-Ți dreaptă cu toată evlavia și cu gând smerit o sărut, călduros rugându-mă de prea-bunul Dumnezeu ca să Te ție pe Reverența Ta fără boli, în bună voie, sănătos și pe Scaunul Tău patriarhicesc și apostolesc întru mulți ani. Sfințita și venerată serisoare a Fericii Tale sărutând-o am primit-o cu închinăciune și pentru prea-poftita și preadorita-Ți sănătate am ridicat imnuri de mulțămire către Dumnezeu care Te păzește. Mulțămesc neîntrecutei Tale dărnicii și pentru părintești-Ți rugăciuni pe care bogat le dai din bielșug, precum și pentru îndemnurile-Ți pline de iubire. Și, pe cât mă socot pe mine, stăpâne prea-venerate, cu totul nevrednic de atâtea binefaceri, pe atâtea mă recunosc că sunt prea-gata la toate poruncile Tale și cu totul atârnător de părintești-Ți îndemnuri. Am primit eu toată evlavia și bucuria și cele cinci hărți geografice și pe cei doisprezece Cezari, și foarte mulțămesc Fericii Tale, și după sfânta și părinteasca Ta orânduială se va face din parte-mi cuvenitul studiu și cercetarea cuvenită cu ajutorul sfințelilor Tale rugăciuni. Ci mă rog și să mă învrednicești de sfințitele și veneratele Tale scrisori, împreună și cu sfințele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni, împodobind pe robul Tău smerit și cu sfințele-Ți porunci. Iar anii Fericii Tale fie prea-mulți și pe deplin fericiți; iar sfințele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni cu noi.

1715, Aprilie (?).

Al Fericii Tale întru Hristos fiu și prea-supus rob:

Scarlat Mavrocordat.

DCXLV.

1715,
1-iu April.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre încercările egumenilor din Moldova ai mănăstirilor Sfântului Mormânt, și mai ales ale Mitropolitului de Nazaret, de a se sustrage de la plata haraciului pentru moșiile ce capătă.

Νικόλαος Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νόταρα.

Τὴν ἱερὰν δεξιὰν τῆς Ὑμετέρας σεβασμιώ-

Nicolae Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Sfințita dreaptă a prea-veneratei Tale

¹ Nu e luna.

τάτης Μακαριότητος ταπεινοφρόνως καὶ μετὰ πολλῆς εὐλαθείας ἀσπάζομαι. Ἡ Μακαριότης ὑμῶν ἔχει θάσιν καὶ κορωνίδα τῶν πολυετῶν ἀρετῶν καὶ τῆς σοφίας, ὅπου ἐξαίρουσι καὶ ἐκθειάζουσι τὴν παναγίαν αὐτῆς ψυχὴν, καὶ τῶν χαμαὶ ἐρπόντων καταστήνουσιν αὐτὴν ὑπερτέραν, τὴν δικαιοσύνην καὶ θείαν διάκρισιν.

Οἱ ἡγουμενεύοντες ἐδῶ εἰς τὴν τζάραν (μάλιστα ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Ναζαρέτ) μὲ ἰδίους γνωστοὺς σκοποὺς ἐβάλλθησαν νὰ ἀδικοῦν τὴν Βεστιαρίαν, νὰ ἐνοχλοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ ἡμᾶς νὰ ζημιόνουσιν. Ἐγώ, πᾶτερ σεβασμιώτατε, διὰ τὸν σεβάσμιον Τάφον τοῦ δεσπότη μου Χριστοῦ οὔτε αἷματος φοίδομαι· εἰς τὴν δοῦλευσιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος (τοῦ ἱεροῦ φοῖνικος τοῦ γένους ἡμῶν) μετὰ ἐκκεχυμένης εὐλαθείας εἶμαι λόγοις τε καὶ ἔργοις ὅλος προθυμία. Ὅμως τὸ νὰ ἀνατρέπουν τὰ δίκαια τῶν βασιλικῶν εἰσοδημάτων ἀπὸ δυστροπίας κοινῶν κακοθελῶν, εἰς τοῦτο ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς ψυχῆς μὴ γένοιτο νὰ συναινέσῃ μὴ γένοιτο! Ἀλλ' οὔτε ὁ ἐν Χριστῷ ταπεινὸς αὐτῆς οὖός.

Τὸ Συντέστι τὸ εἶχέ ποτε ὁ Παντελής, καὶ μὲ μυρίες εὐχαριστίες ἐπλήρωσε τὴν Βεστιαρίαν. Τὸ ἐξήγησεν ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Ναζαρέτ: διὰ προσθήκην εἰσοδημάτων τοῦ ἐδόθη. Παίρνει τόσον εἰσόδημα τοῦ βασιλικοῦ χαρακτίου· οὔτε μέρος δὲν θέλει νὰ δώκῃ. Ὁ ἔχων τὴν ὠφέλειαν πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ τὸ βάρος. Ὅταν ἀφανισθῇ ἡ τζάρα, τί ὠφελοῦν ἢ τί ὠφελοῦνται τὰ ἐν αὐτῇ; Εἰς τὴν πάμπτωχον Μολδαβίαν ἐκάθισεν ὁλόκληρον χρόνον μὲ ἀραιδαίαν πνευματικὴν εὐφροσύνην ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης· οὔτε ἐνοχλήθη, οὔτε μᾶς ἡνοχλήσε, διὰ ταῦτα ἢ δι' ἄλλα. Ἐδῶ οἱ ἄλλοι καθηγοῦμενοι διατὶ μὲ τόσες προσθήκες εἰσοδημάτων, μὲ ἀναφορὰς ὅχι ἀληθεῖς νὰ διαταράττουν τὰ πανάγια αὐτῆς ὦτα, καὶ ἡμᾶς, εἰς τέτοιον καιρὸν;

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν πατρικὴν αὐτῆς συγγνώμην ἂν ἐπολυλογήσαμεν ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς της εἴμεσθαι· „ἡμέραι δὲ ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώταται“. Παρὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτῆς ψυχῆς δικαιοσύνην ζητοῦμεν κατὰ τῶν ἡγουμένων τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, μάλιστα κατὰ τοῦ ἁγίου Ναζαρέτ, οὗ ὁ σκοπὸς εἶναι φανερώτατος· ὅπως ἐπὶ ματαίῳ κοπιᾷ, τοῦ Θεοῦ βοηθοῦντος. Ἐν ὅσῳ πνέω τὸν ἀέρα ὅλως, ὅλως διόλου, ὅχι μὲ κενὰ λόγια, ἀλλὰ μὲ ἔργα, τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἶμαι, καὶ ἐκκρεμῆς τῶν πατρικῶν τῆς νευμάτων.

Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἶ-

Φericiri cu smerenie și cu multă evlavie o sărut. Fericirea Ta ai ca temelie și culme a virtuților de ani îndelungați și a înțelepciunii, care deosebesc și îndumnezeiesc prea-sfințitu-Ți suflet și Te așează mai sus decât cei ce se târesc pe pământ, dreptatea și dumnezeiescul descernământ.

Egumenii de aici din țară (mai ales prea-sfințitul Mitropolit de Nazaret) cu anume scopuri cunoscute s'au apucat să nedreptățească Vistieria, să tulbure pe Fericirea Ta și să ne păgubească pe noi. Eu, părinte prea-venerate, pentru veneratul Mormânt al stăpânului meu Hristos nici sângele nu mi-l cruț; pentru slujba Fericirii Tale (Sfântul Phoenix al neamului nostru) cu evlavie bogată sunt întreg gata cu vorbe și faptele. Însă eu să răstorn dreptățile veniturilor împărătești pentru năravul unor răuvoitori ai obștii, la aceasta să nu se învoiască sufletu-Ți prea-drept; ferească Dumnezeu! Dar [n'o face] nici cel întru Hristos smerit rob al Tău.

Sintestii i-a avut odată Pandele, și cu mil de mulțămiri plătiă Vistieriei. Prea-sfințitul Mitropolit de Nazaret a cerut moșia: pentru adaus de venituri, i s'a dat. Iea atâta venit al haraciului împărătesc; nu vrea să deie nicio parte. Cel ce are folosul, trebuie să aibă încă și greutatea. Când s'ar prăpădi țara, ce folosesc, ori ce se folosesc cele din cuprinsul ei? În cu totul săraca Moldovă ai stat un an întreg cu mulțămire sufletească a amândurora Fericirea Ta; nici nu Te-ai supărat, nici nu ne-ai supărat, pentru acestea ori pentru altele. Aici ceilalți egumeni de ce să tulbure preasfințitele-Ți urechi cu atâtea adausuri de venituri, cu arătări neadevurate, și pe noi iarăși, la o așa vreme?

Ne rugăm să avem părinteasca-Ți iertare dacă am făcut poliloghie; suntem cu totul la poruncile Tale; „ci zilele rămase sunt marturii cei mai cuminți“. De la preadreptu-Ți suflet cerem dreptate împotriva egumenilor sfintelor mănăstiri, mai ales împotriva Mitropolitului de Nazaret, al cărui scop e foarte vădit; dar zădarnic se căznește, de ne ajută Dumnezeu. Cât răsuflu eu aierul, cât de cât, nu cu vorbe goale, ci cu fapte, sunt al Fericirii Tale, și atârnător de părinteștile-Ți porunci.

Iar ani Fericirii Tale fie prea-mulți și cu

ησαν πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ, καὶ αἱ πανάγαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1715, Ἀπριλίον 1.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, o. c., IV, pp. 142-3, n° 99.)

totul fericiri, și prea-sfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Aprilie 1.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DCXLVI.

1715,
11 April.

Nicolae Mavrocordat către Patriărul Hrisant Notara, despre dascălul Constantin, pus la școala domnească, preotul Serafim oprit pentru creșterea beizadelei Scarlat, despre cărțile date școlii de Patriarh, — manuscrise din biblioteca ei, — despre apropiata călătorie a lui Hrisant la Adrianopol, despre ordinele date lui Iulianó ca să-l sprijine, și la ce Turci anume, și despre afacerile Patriarhului cu Apusenii, recomandându-i legături cu dragomanul Brüe, Francez.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον, δηλοῦντος τὴν εὐνοίαν τοῦ πρὸς τοὺς δύο ξένους του, ὧν ὁ ἕτερος διδάσκαλος τοῦ υἱοῦ τοῦ, Σκαρλάτου, περὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως ἀναχωρήσεως τοῦ Πατριάρχου καὶ τινων ἄλλων ὑποθέσεων.

1715, Ἀπριλίον 11.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς ἐλάβομεν: τὸ μὲν ἀπὸ καὶ τοῦ παρελθόντος Μαρτίου, τὸ δὲ ἀπὸ γ' τοῦ παρόντος καὶ, ἐξ ἀμφοτέρων τὴν ἐφετωτάτην αὐτῆς ὑγιάν πληροφορηθέντες, ὕμνους εὐχαριστηρίους ἀνεπέμψαμεν τῷ σφύοντι καὶ διατηροῦντι αὐτὴν Θεῷ· ἐδέχθημεν μετ' εὐλαβείας καὶ τὰς ἱερὰς αὐτῆς εὐχὰς, καὶ ὑπερευχαριστοῦμεν· ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Τὸν σπουδαῖον κύρ Κωνσταντῖνον τὸν ἀφῆσαμεν νὰ εὐρίσκηται εἰς τὸ σχολεῖον, κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ἐπρόσταξεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης· ὁ δὲ λογιώτατος παπᾶ κύρ Σεραφεῖμ ἐδιωρίσθη διὰ τὸν δοῦλον αὐτῆς τὸν υἱόν μας Σκαρλάτον, καὶ ἔμποτε διὰ τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ προχωρήσῃ εἰς παιδείαν καὶ ἀρετήν! Ὁ κύρ Κωνσταντῖνος θέλει ἔχῃ τὴν εὐνοίαν καὶ ἐπίσκεψιν μας, ἐπειδὴ εἶναι τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ χρηστῶν ἡθῶν.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ διὰ τὰ πεμψθέντα βιβλία εἰς τὴν σχολήν, τὰ ὅποια ἐγράφησαν καὶ εἰς τὸ κατὰσχεῖν καὶ ἐναπετέθησαν εἰς τὴν βιβλιοθήκην· ὅς εἶναι πολύχρονος ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ὅπου φροντίζει τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ αὐξήσιν.

Ἐλάβομεν καὶ τὸ ἐκ τῆς Ὑμετέρας βιβλιοθήκης χειρόγραφον βιβλίον, καὶ πάλιν καὶ τὸ πεμψθέν καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ εἶναι διὰ τοὺς ὁρισμούς της.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, arătând bunăvoința lui către cei doi oaspeți ai lui, dintre cari unul e dascălul fiului său Scarlat, despre retragerea din Adrianopol a Patriarhului și câteva alte afaceri.

1715, Aprilie în 11.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale cu venerația cuvenită le-am primit: una din 23 ale lunii trecute Martie, iar alta de la 3 ale acesteia; și, din amândouă aflând prea-dorita-Ți sănătate, am îndreptat inimi de mulțămire către Dumnezeu care Te mântuie și Te ține; am primit cu evlavie și sfintele-Ți rugăciuni, și ne-am bucurat peste măsură; am cunoscut și cele scrise pe rând.

Pe spudeul chir Constantin l-am lăsat să se afle la școală, în felul în care ai orânduit Fericirea Ta; iar prea-învățatul popa chir Serafim s'a așezat pentru robul Tău fiul meu Scarlat, și de-ar da Dumnezeu ca prin sfintele-Ți rugăciuni să înainteze în creștere și virtute! Chir Constantin va avea bunăvoința și îngrijirea noastră, căci e al Reverenței Tale și are bune deprinderi.

Mulțămim și pentru cărțile trimise la școală, care s'au scris și la catastif și s'au așezat în bibliotecă; să trăiești Fericirea Ta, care Te gândești la cele pentru îmbunătățire și creștere.

Am primit și manuscrisul din biblioteca noastră, și, iarăși, cel trimis și celelalte din bibliotecă sunt la poruncile Tale.

Τῷ θορνίκῳ Ἀναστάσῃ δίδεται σφοδρὰ προσταγή διὰ τὰ τελειῶσαι τὰ ὅσα ἐπροστάχθη παρ' αὐτῆς.

Ἐγνωμεν καὶ ὅτι σὺν Θεῷ κατὰ τὴν δ' τοῦ παρόντος ἦτον τὰ κινήσει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ οἰκονομήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν εὐτυχῇ καὶ νὰ μᾶς χαροποιήσῃ ὅτι τάχιστα μὲ τὴν ἀγγελίαν τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῆς κατενοδίου.

Ἐγράψαμεν καὶ αὖθις θερμὰ τῷ εὐγενεστάτῳ ἡμετέρῳ ἄρχοντι κυρίτζῃ Δημητράκῃ Ἰουλιανῷ νὰ φέρεται μὲ μεγαλωτάτην προθυμίαν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ παναγίου Τάφου καὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ κατὰ τὴν χρείαν καὶ ἀρέσκειαν καὶ προσταγὴν αὐτῆς νὰ γράψῃ εὐθὺς ἐκ μέρους μας θερμὰ γράμματα πρὸς τε τὸν νῦν περιφανέστατον σεῖχουλ-ισλάμ-εφέντην καὶ πρὸς τὸν ὑψηλότετον καϊμακὰμ-πασάν¹ καὶ πρὸς τὸν ἐνδοξότετον βεῖζεφέντην, καὶ, ἂν τὸ καλῇ ἡ χρεία, καὶ πρὸς ἄλλους² κοντολογίης, δέσποτα σεβασμιώτατε, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἄρχοντές μας εἴμεσθον ὁλως διόλου ἐτοιμότετοι εἰς τὴν δούλευσίν της, καὶ μόνον ὥς προστάξῃ μὲ πατρικὸν θάρρος.

Ἄς εἶναι πολὺχρονος ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος, ὁποῦ ἐξέσχιζε τὸ καὶ δευτέραν φορὰν δοθὲν ἀρτιζιχάλι, καὶ ἐλπίζομεν ἡ παρουσία αὐτῆς τὰ τοιαῦτα νὰ τὰ διασπεδάσῃ ὁλοτελῶς.

Ἄν εἶναι ὁρισμὸς της, μᾶς φαίνεται εὐλογον νὰ ἀνταμώσῃ τὸν περιφανέστατον μουφτη-εφέντην, καὶ ἐλπίζομεν νὰ τὸν εὔρῃ πολλὰ εὐπρόσιτον.

Ἡξεύρομεν πῶς ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, κατὰ τὴν κατάστασιν τοῦ παρόντος καιροῦ, θέλει ἀποφύγῃ μὲ ἐμφρονεστάτην κυδέρνησιν τὰς μετὰ τῶν δυτικῶν διενέξεις, φερομένη μὲ ἱλαρότητα καὶ φιλίαν πρὸς τὸν μουσοῦ Μπροῦ², ἂν εἶναι αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἔχει καὶ θάρρος εἰς τὴν βασιλικὴν Πόρταν, εἶναι καὶ ἀκριβὸς μας φίλος.

Παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἔχωμεν καὶ συχνότερα καὶ πλατύτερα ἱερά αὐτῆς γράμματα ἀγγελτικὰ τῆς πολυτιμῆτου ὁγιείας της, καὶ περιεκτικὰ τῶν πατρικῶν αὐτῆς γνωμοδοτήσεων εἰς ξεχωριστὴν χαρὰν καὶ πνευματικὴν παρηγορίαν.

Ἡ ἡμετέρα φιλότατη Δόμνα μετὰ τῶν τέκνων μας προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακα-

Vornicului Anastase i se dă strâșnică poruncă să îndeplinească toate câte i s'au orânduit de Tine.

Am aflat și că, ajutând Dumnezeu, la 4 ale lunii ai să pornești Fericirea Ta la Adrianopol, și rugăm pe Dumnezeu Sfântul să economisească o călătorie fericită și să ne dăruiască pe cât mai iute cu vestea bunului Tău drum.

Am scris și din nou, călduros, preanobilului nostru boier chirisgi Dumitrachi Iulianò să se poarte cu cea mai mare grabă la slujba Preasfântului Mormânt și a Fericirii Tale și după nevoie și placul și porunca Ta să scrie de-a dreptul din partea noastră scrisori călduroase către cel de acum prea-strălucit șeic-ul-islam-efendi și către prea-înălțatul Caimacam-Pașa și către prea-slăvitul Reis-Efendi, și, de va cere nevoia, și către alții; în scurt, stăpâne prea-venerate, și noi și boierii noștri suntem cu totul lui tot prea-gata spre slujba Ta, și numai să poruncești cu îndrăzneală de părinte.

Să trăiască întru mulți ani prea-înălțatul Vizir, care a rupt *argihalul* (ture.: plângerea) dată și a doua oară, și nădăjduim că prezența Ta va împrăștiă cu totul unele ca acestea.

Dacă e porunca Ta, ni pare că e bine să întâmpine pe prea-strălucitul Mufti-Efendi (=muftinil), și nădăjduim să-l afle foarte accesibil.

Știm cum că Reverența Ta, după starea vremii de acum, va scăpă cu foarte înțeleaptă cărmuire de neînțelegerile cu Apusenii, purtându-Te cu voioșie și prietenie față de Monsieur Brûe, dacă e acolo, căci are și trecere la Poarta împărătească și-mi este și scump prieten.

Ne rugăm de Fericirea Ta să avem și mai des și mai pe larg sfinte scrisori ale Tale vestind sănătatea-Ți mult prețuită și cuprinzând părinteștile Tale socotinte pentru deosebita bucurie și mângâiere sufletească.

Prea-iubita noastră Doamnă și cu copiii noștri se închină Fericirii Tale și-Ți sărută

¹ Vizirul fiind în Moreia.

² *Monsieur Brûe*, dragomanul francez, autor și al unui tratat despre expediția din Moreia. V. Cronica expediției, pe care am tipărit-o pentru Comisiunea Istorică a României.

ριότητα καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν εὐλαβῶς ἀσπάζονται· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ πανάγται αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

,αψιε', Ἀπριλίου ια'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἦω. Νικολάε (sic) Βοεβόδα¹.

(Legrand, *Recueil*, pp. 173-5, n° 90.)

sfințita dreaptă cu evlavie; iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu prea-mulți și pe deplin fericți, și preasfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Aprilie în 11.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Voevod.

DCXLVII.

1715,
20 April.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre noile cereri de la Turci și Tataři și desnădejdea sa de orice ajutor omenesc.

Στέφανος Κωντακουζηνός Χρυσάνθω Νο-
τάρα.

Χριστὸς ἀνέστη.

Μακαριώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπαζόμεθα.

Μὲ τὸ νὰ πέμπωμεν καὶ αὐθις καλαράσιδές μας¹ εἰς τὰ αὐτόθι, δὲν ἐλείψαμεν καὶ διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἀποδώσωμεν τῇ Μακαριότητι τῆς τὴν ὀφειλομένην προσκύνησιν, καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς ἡμῖν ὑγείας τῆς, καὶ διὰ τὴν ἕως εἰς τὰ αὐτόθι εὐδαίμονα ἡ-
φιζίν τῆς, καὶ ἐράσμιον ἡμῖν κατενόδιον τῆς, νὰ μὴν νὰ ἐκφωνήσωμεν καὶ πάλιν τὴν εὐ-
καίαν πρόσρησιν, καὶ νὰ εἰποῦμεν τό²: ὁ τριήμερος ἀναστάς Χριστός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποῦ τὴν ἡξίωσε τανὺν νὰ ἐορτάσῃ τὴν φαιδρὰν ἐορτὴν τῆς αὐτοῦ ἐγέρσεως, ὁ αὐτὸς³ νὰ τὴν ἀξιῶσῃ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας⁴ ἡλίου κυκλοφορίας, ἀπειρὰ σχεδὸν συνεξεταζόμενας, περιφρουρῶν αὐτὴν ὑγιαίνουσιν καὶ εὐδαίμονως διάγουσαν, ἀνωτέραν τε πάσης ἀντικειμένης περιστάσεως⁵, καὶ ἄγευστον εὐτινοσοῦν ληπτη-
ροῦ· συνδιασώζῃ δὲ αὐτὴν καὶ τὸν ἀγιώτατον Θρόνον ἀνεπιβοόλευτον καὶ ἀκλόνητον διὰ τοῦ παντός.

Ἐγχεῖσθαι κατὰ τὸ παρὸν νεώτερόν τι δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ⁶, εἰ μὴ μόνον πῶς ἔξω ἀπὸ τὰ προλαβόντα θάρρη ἔχειν ὅπου ἡξεύρει ἡ Μακαριότης τῆς ὅτι κρουνηδὸν καὶ σωρηδὸν μᾶς ἐπλάκωσαν, τώρα μᾶς ἦλθε καὶ ἕνας ἁγᾶς Χοτίνιθ⁷

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Hristos a înviat.

Prea-fericite stăpâne, Fericirii Tale închinându-ne cu evlavie, sărutăm cu dragoste sfințita-Ți dreaptă.

Trimetând din nou călărașii noștri într'acolo, n'am lipsit și prin cea de față a da Fericirii Tale cuvenita închinare și să cercetăm cele despre poftita nouă sănătate a Ta și despre sosirea Ta fericită până într'acoace, și despre dorita nouă călătorie a Ta și să rostim și din nou cuvintele de dorit și să zicem acestea: cel înviat după trei zile Hristos, Dumnezeul nostru, care Te-a învrednicit acum a serbă strălucita serbătoare a Învierii Sale, acelaș să Te învrednicească întru multe alte cercuri ale soarelui, adunate fără număr, păzindu-Te sănătos și în fericire, mai presus de orice împrejurare protivnică și negustând nici o întristare; să Te păstreze pe Tine și preasfințitul Scaun fără uneltiri și nezgunduit prin vre-o silă.

Deci deocamdată n'avem ceva mai nou să însemnăm iubirii Tale părintești, decât numai cum că afară de greutatea de mai nainte pe care le știi Fericirea Ta că ne-au lăsat cu spume și cu grămada, acum ni-a venit și un Agă de la Hotin, de la căr-

¹ Lipsește cuvântul în Legrand.

² Lipsește în Legrand de la προσκύνησιν.

³ Lipsește la Legrand de la: ἀναστάς.

⁴ Cuvântul nu e la Legrand. Tot așa ce vine de la κυκλοφορίας până la ὑγιαίνουσιν, în sfârșit de la acest cuvânt la καὶ ἀντικειμένης.

⁵ De aici lipsește în Legrand până la alineat.

⁶ Lipsește aceste 4 cuvinte la Legrand.

⁷ Legrand: ἀπὸ Χοτίνι. Lipsește τώρα.

παρὰ τῶν ἐκείσε ἐξουσιαστών, μετὰ βασιλικῶν
φερμανίων διὰ τὸ στείλωμεν τὸ γληγορώτερον
καὶ εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ κάστρου ἐκείνου
χιλίους σαλαχώρηδες καὶ 150 ἄμξια. Ἐπάνω
εἰς ταύτην τὴν ὁδονηρὰν ἄγγελίαν, ἰδοὺ καὶ
ἕνας μικρὰς μετὰ γραμμάτων τοῦ τε Σκυθά-
ρχου καὶ ἐνὸς Σουλτάνου, δηλοποιούντων πῶς,
μὲ τὸ νὰ ἐδιορίσθῃ παρὰ τῆς κραταίας Βα-
σιλείας δέκα χιλιάδες σκυθικὸν στράτευμα
διὰ τὸ ἀπέλθῃ εἰς τὸ μέρος τῆς Μπόσνας,
νὰ εἶναι εἰς εἶδησίν μας, ὅπου νὰ προνοή-
σωμεν τὰ ἀναγκαῖα τῆς προσηκούσης ἀποδοχῆς
των· τὸ δὲ πέρασμα τῶν πόνων εἶναι νὰ ἀκο-
λουθήσῃ, ἀπὸ τὸ πέρα μέρος, ἢ ἀπὸ τὸ ἐδῶθεν²,
δὲν μᾶς τὸ σαφηνίζουσιν. Ὅθεν τὰ τοιαῦτα καὶ
τηλικαῦτα συμβεβηκότα εἰς καρδίαν μᾶς κάμ-
μωσι³ νὰ ἔχωμεν, ἀφήνομεν νὰ τὸ στοχασθῇ
ἡ ἄκρα αὐτῆς σύνοσις· μόνον τὸ ἄπειρον ἔλεος
τοῦ μεγάλου Θεοῦ, δι' ἱερῶν εὐχῶν τῆς⁴, νὰ
ἐλεήσῃ αὐτὸν τὸν πολυπαθὴ τόπον, ὅτι τὰς
ἐλπίδας μας πλέον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὰς
ἐσυνώσαμεν, ὡς ὅπου παρ' αὐτῶν οὐδερμία
ἀναφυγὴ ἐλπίζεται. Τὰ παρόντα γράμματα
μᾶς τὰ ἔφερεν ὁ πανιερώτατος ἅγιος Βηθλεέμ,
καί, λαμβάνοντάς τα, θέλεται στοχασθῇ παρὰ
τίνας εἶναι. Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μὴν μᾶς
λείπῃ συγχὰ τὸ σεβάσμιόν τῆς, διὰ τὸ χαί-
ρωμεν ἐπὶ τῇ πολυποθήτῳ ἡμῖν ὕψει καὶ
ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς⁵, αἵτινες καὶ εἴησαν
ἡμῖν ἀρωγαὶ ἐν βίῳ παντί.

Ἀψιέ', Ἀπριλλίου κ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ
πνεῦμα καὶ ὅπως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς:

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui M. Ghedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 143-4, n° 100.)

multorii de acolo, cu firman împărătesc
ca să trimetem cât mai iute și pentru slujba
acelei cetăți o mie de salahori și 150 de
căruci. Peste această jalnică veste, iată și
un mârzac cu scrisori ale Hanului și ale
unui Sultan, arătând cum că, de oare ce
s'au orânduit de către puternica Împărăție
zece mii de oaste scitică pentru a merge
într-o parte a Bosniei, să fie în știința
noastră ca să ne îngrijim de cele ce trebuie
pentru cuvenita lor primire; iar vadul lor
pe unde e să urmeze, din partea de din-
colo, ori din cea de aici, nu ni lămurește.
Pentru care întâmplări ca acestea și așa
de mari ce fac să simtă inima noastră,
lăsăm să cugete înalta-Ți înțelepciune;
numai mila fără de margini a marelui
Dumnezeu, prin sfintele-Ți rugăciuni, să
se milostivească de acest loc mult încercat,
căci nădejtile noastre le-am seos de la
oameni, de oare ce de la ei nu se nădăjduiește
vre-o ușurare. Scrisorile de față ni le-a
adus Preasfințitul de Betleem și, luându-le,
vei înțelege de la cine sunt. Ci ne rugăm
să nu ne lase mult timp scrisorile Tale
venerate, ca să ne bucurăm de mult-dorita
nouă sănătate a Ta și de părintești-Ți
rugăciuni, care să ni și fie ajutoare în
toată viața.

1715, Aprilie în 20.

Al Fericirii Tale fin sufletesc și cu totul
la poruncele Tale:

Io Ștefan Cantacuzino Vocvod.

DCXLVIII.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre scrisorile primite
prin Dumitrașco Vlasto, asigurând din nou pe Patriarh, care merge la Constanti-
nopol, că-și va face datoria de a stăruî contra celor ce uneltesc împotriva-i, po-
menind și o scrisoare de egumen.

1715,
21 April.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν θεοτίμητον Μακαριότητα
προσκυνῶ καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ
τοῦ Θεοῦ ὅπως διαφυλάττοι αὐτὴν ἄνισον, ἥτρωτον, ἄλυπον, ὑγιᾶ καὶ μακρόβιον, πρὸς σύστασιν
καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος.

Ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν ἀγαθὴν τῆς ὑγείας

¹ Lipsește cuvântul la Legrand.

² Lipsește partea de la ἀκολουθήσῃ.

³ Legrand: κάμωσιν.

⁴ Lipsește la Legrand partea dintre virgule.

⁵ În Legrand lipsește de la virgulă. Apoi, în loc de αἵτινες: αἱ εὐχαί.

καὶ τὴν ἐξ Ἀδριανοῦ ἄφισιν μαθὼν, λίαν ἐχάρην. Ἐλαβὼν καὶ τὰ ἴσα τῶν γραμμάτων διὰ μέσου τοῦ κυρίτζη Δημητράσκου Βλαστοῦ. Ἄς μὴν ἀμφιβάλλῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅτι γίνεται καὶ λογιῆς ἐπιμέλεια διὰ τὴν σύστασιν της. Τὰ δύο πράσινα γράμματα ἐγχειρίσθησαν κατὰ τὰς ἐπιγραφάς τους. Ἐλπίζω εἰς τὸν πανάγαθον Θεὸν ὅτι ὅλαι αἱ βαδιουργίαι νὰ εἶναι εἰς μάτην, ἐπειδὴ καὶ οἱ αὐθένται δὲν κάμνουν κἀνένα πράγμα χωρὶς ἐξέτασιν καὶ ἔρευναν καὶ, ἐρευνῶντες, οἱ φίλοι της Ὑμετέρας Μακαριότητος θέλουν εἰπῇ ὅλην τὴν ἀληθειαν. Τὰ ὅσα γράφει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, δύο καὶ τρεῖς φορές τὰ ἐδιάβασα διὰ ὅλα θέλω ἐξετάσῃ, καὶ θέλει γίνῃ ἡ προσήκουσα κυδέρνησις. Μὲ τὸν παρόντα δὲν ἤμπορῶ νὰ τὴν ἀποκριθῶ κατόπιν ὅπως θέλει ἔχῃ εἰς πλάτος ἀποκρισιν. Τοῦτο μόνον βεβαίονω τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὅτι δὲν θέλει ἔχῃ κἀμμίαν πείραξιν, καὶ ὅς μὴν ἐνοχλῆται ματαίως. Πολλὰ φρόνιμα κάμνει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅπου πηγαίνει εἰς τὴν Πόλιν: ἐδῶ δὲν κάμνει χρεῖα νὰ στείλῃ κἀνένα. Ἄς ἔχω δὲ πάλιν τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν της γραμμάτων μετὰ τῶν ἀγίων αὐτῆς εὐχῶν. Οἱ δὲ χρόνοι της Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν ἀμύπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος διόλου εἰς τοὺς ὁρισμούς.

1715, Ἀπριλίου 21.

Κατὰ τὸν ὁρισμὸν στέλλω καὶ τὰ γράμμα τοῦ ἡγουμένου.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legrand, o. e., IV, pp. 144-5, n° 101.)

DCXLIX.

1715,
21 April.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimeterea la Poartă a Slugerului, noul capuchehaie, pe care i-l recomandă.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρῶσανθον παρακαλοῦντος νὰ συμβουλεύῃ ἐνίοτε τὸν μεταβαίνοντα παρ' αὐτῷ ἄρχοντα Σλουτζιάρην.

1715, Ἀπριλίου 21.

Ἀγαλὰ καὶ προλαβόντως ἐγράψαμεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἀποκρινόμενοι εἰς τὸ πρὸς ἡμᾶς ἱερὸν αὐτῆς γράμμα, ὅπως καὶ τώρα, πέμποντες πρὸς τὰ αὐτόθι τὸν ἡμέτερον ἄρχοντα Σλουτζιάρην διὰ νὰ εὕρισκεται ἐκ μέρους μας καπικεχαγιάς εἰς τὴν βασιλικὴν Πόρταν, παρὰ τῷ ὀφηλοτάτῳ καϊμακάμ-πασᾷ, δὲν ἐλείψαμεν καὶ αὐθις διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἀποδώσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι τὴν μετ' εὐλαθείας προσκύνησιν, παρακαλοῦντες αὐτὴν νὰ μὴ λείπῃ καὶ πρὸς τὸν ἰηθέντα ἄρχοντά μας ἡ πατρικὴ της εὐνοια καὶ συνδρομὴ καὶ ἡ συνετωτάτη συμβουλὴ της, — ἐπειδὴ τοιαύτην παραγγελίαν τὸν ἐδώσαμεν, νὰ προστρέχῃ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ εἶναι ὅπως διόλου εἰς τοὺς ὁρισμούς της.

Ἀπὸ στόματος τῆς Ἐντιμότητος τοῦ θέλει καταλάβῃ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ εἰ τι ἄλλο ἄξιον ἀκοῆς.

Παρακαλοῦμεν δὲ νὰ μᾶς χαροποιῇ συχνὰ μὲ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ πολυποθῆτου ὑγείας της, καὶ μὲ τὰ πατρικὰ της ἐπιτάγματα.

Ἡ Ὑμετέρα φιλότατη Δόμνα μετὰ τὸν τέκνων μας προσκυνοῦσιν αὐτὴν καὶ τὴν ἱερὰν της δεξιὰν εὐλαβῶς ἀσπάζονται.

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, rugându-l să sfătuiască din când în când pe boierul Sluger ce merge la el.

1715, Aprilie în 21.

Deși am scris și înainte Fericirii Tale, răspunzând sfințitei Tale scrisori către noi, dar și acum, trimetând într'acolo pe boierul nostru Slugerul ca să se afle din partea noastră capuchehaie la Poarta împărătească, pe lângă prea-înălțatul Caimacam-Pașa, n'am lipsit ca și din nou prin cea de față să-Ți facem Fericirii Tale închinarea cu evlavie, rugându-Te să nu lipsească și față de acest boier bunăvoința Ta părintească și ajutorul în prea-statornicu-Ți sfat, — căci i-am dat o învățătură, ca aceia ca el să se îndrepte la Fericirea Ta și să fie cu totul lui tot la poruncile Tale.

Din gura dumisale vei afla Fericirea Ta și de mai e ceva vrednic de ascultat.

Ci Te rugăm să ne bucuri adesea cu sfințitele-Ți scrisori vădind buna și mult-dorita-Ți sănătate și cu poruncile Tale.

Doamna noastră prea-iubită cu copiii noștri Ți se închină și-Ți sărută cu evlavie sfințita dreaptă.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἶσαν θεόθεν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ πανόγια τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

αψιε', Ἀπριλλίου κα'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Revue*, pp. 194-5, n° 91.)

Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu prea-mulți și pe deplin fericiți, și preasfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Aprilie în 21.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la porunci:

Io Nicolae Voevod.

DCL.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre stăruințele făcute pe lângă marii domnitori turci (Marele-Teșcheregiu și Ceauș-Bașa, om foarte influent), în numele său și al lui Nicolae-Vodă, pentru Sfântul Mormânt.

1715,
25 April.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νοτάρᾳ.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι πότερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ, καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν εὐλαβῶς ἀσπάζομαι, θεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, ἄλυπον, ὑγιαίνουσαν, μετὰ μακροβιότητος.

Ἐσύντυχᾳ εἰς πλάτος μὲ τὸν Μεγάλον-Τεσχερευτζή, καὶ τὸν ἐπαρεκάλεσα ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἐκκλημπροτάτου Αὐθέντου, καὶ ἐκ μέρους μας ὑπεσχέθη πῶς θέλει ἔχῃ τὴν ἐννοίαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος. Ἐσύντυχᾳ καὶ μὲ τὸν ἐνδοξότατον τζαούσμπασην τὸν ἐπαρεκάλεσα καὶ ἐκ μέρους τοῦ ἐκκλημπροτάτου Αὐθέντου ὑπεσχέθη ἡ Ἐνδοξότης τοῦ πῶς, ἂν τύχῃ καὶ δώσῃ τινὰς κἀνένα ἀρτζιχάι, θέλει τὸν ἀποβάλῃ ἡ Ἐνδοξότης τοῦ. Ἐχει μεγάλην ἐξουσίαν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ διδανίου, καὶ, ἐπειδὴ ὑπεσχέθη ἔτι, ὥς ἔχῃ καλὴν καρδίαν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, καὶ ὥς μὴ ἐννοιάζεται.

Ἐξέτασα διὰ τὸν Σταμάτην, καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ μάθω ἂν εἶναι ἐδῶ· δὲν θέλει εἶναι, ἐπειδὴ καὶ μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν τὸ ἐξέτασα, καὶ, ἂν ἦτον, ἤθελα καταλάβῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐκ μέρους μου ἡ προσήκουσα ἐπιμέλεια δὲν θέλει λείψῃ, καὶ λογιάζω ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ πῶς δὲν θέλει γίνῃ τίποτε. Ἀς ἔχω δὲ ἱερόν τῆς γράμματος μετὰ τῶν ἀγίων τῆς εὐχῶν, ὅπου νὰ δηλοποιῇ τὴν ἀγαθὴν τῆς ὑγείαν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἶσαν πάμπολλοι καὶ πανευτυχεῖς.

1715, Ἀπριλίου 25.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Bibl. Ae. Rom., copieile d-lui M. Ghedeon; Legrand, *o. c.*, IV, pp. 145-6, n° 102.)

DCLI.

Radu Dudescu către Patriarhul Hrisant Notara, despre graba cu care-i va transmite corespondența cu episcopul de Betleem.

1715,
29 April.

Ἐπιστολὴ φιλοφρονητικὴ Ῥαδούλου Δουδέσκου πρὸς τὸν μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, κύριον Χρυσάνθω.

Χριστὸς ἀνέστη.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε πότερ καὶ Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε κύριε Χρυσάνθε, ἐν Χριστῷ μοι πότερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱεράν δεξιάν τῆς ταπεινοφρόνως ἀσπάζομαι, θεόμενος τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σκέπειν καὶ

Scrisoare de complimente a lui Radu Dudescu către prea-fericitul Patriarh de Ierusalim, chir Hrisant.

Hristos a înviat.

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfințite părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, întru Hristos părinte mie prea-venerat, Fericirii Tale cu evlavie mă închin și sfințita-Ți dreaptă cu smerenie o sărut, rugându-mă de cel din morți înviat Domnul nostru Iisus Hristos să apere și să pă-

διατηρεῖν τὴν Σὴν Μακαριότητα ἄνοσον, εὐθυρον, ὑγιᾶ, μακρόδιον, ἀγαθοῖς πᾶσιν περιρρεομένην καὶ διηνεκῶς εὐδαιμονοῦσαν, μετὰ καὶ τῆς πολυημέρου στερεώσεως τοῦ ἀποστολικοῦ καὶ ἀγιωτάτου αὐτῆς Θρόνου.

Τὴ ἀπὸ ἐμ' τρέχοντος γεγραμμένον τίμιον καὶ σεβάσιμον αὐτῆς γράμμα τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος ὑπείκει γερσὶ καὶ ἀναπεπταμένη τῇ διανοίᾳ εὐλαβῶς ἐδέχθη, ἐξ οὗ καὶ πληροφορηθεὶς τὴν ἐφετὴν μοι ὑγίαιαν καὶ εὐρωστίαν τῆς, συνάμα δὲ καὶ τὰ εἰς Ἀδριανοῦ ἀκυνόδυνως κατευόδιον τῆς, ὕμνον¹ ἀνέπεμψα τῷ σώσαντι, κατεβόδωσαντι τε καὶ διατηρήσαντι αὐτὴν ἀγίῳ Θεῷ, ὅστις καὶ καθεξῆς νὰ τὴν διαφυλάτῃ αἰνῇ καὶ ἀλώεητον.

Ἐδέχθη ἐν ταπεινότητι καρδίας καὶ τὰς πλουσίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς, ὣν ἕνεκα καὶ πολλὰς ὁμολογῶ τὰς χάριτας τῇ πατρικῇ τῆς εὐμελείᾳ ἔργων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα, εἰς τὰ ὅποια ἄλλο δὲν ἔχω νὰ ἀποκριθῶ παρὰ παρακαλῶ τὴν Μακαριότητα τῆς νὰ μὲ ἔχῃ εἰς τὴν εὐνοίαν τῆς καὶ ἀγάπην τῆς, καὶ ἐτοιμώτατον καὶ προθυμώτατον νὰ μὲ γνωρίσῃ εἰς τὰς προσταγὰς τῆς, καὶ ὅτι ὑπόθεσις τύχῃ ὡς τὴν σημειοὶ ἡ Μακαριότης τῆς τῷ ἀγίῳ Βηθλεέμ, καὶ ἐπομένως ἡ Πανιερότης του, φιλὴν μόνον διδοντάς μου ἐδῆσιν, θέλομεν φανῇ προθυμώτατοι καὶ ἐτοιμώτατοι.

Ἡ σύμβιός μοι, μετὰ τῶν τέκνων, εὐλαβῶς προσκυνοῦσι τὴν Μακαριότητά τῆς, καὶ ταπεινῶς ἀσπάζονται τὴν δεξιάν τῆς.

Παρακαλῶ νὰ μὴν μὲ λείπῃ καὶ καθεξῆς τὸ σεβάσιμόν τῆς, διὰ νὰ χαίρῃ ἐπὶ τῇ ἀξίᾳ-ράσῃ μοι ὑγίαιᾳ καὶ ταῖς θεσποτικαῖς τῆς εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησάν μοι φυλακτικαὶ διὰ βίου.

Ῥαφιε', Ἀπριλίου 29.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ εἰς τὰς προσταγὰς τῆς ἀείποτε ἐτοιμώτατος.

Ῥάδουλος Δουδέσκος Σπαθάρης.

(Bibl. Ac. Rom., copiiiile d-lui M. Ghedeon.)

zească pe Fericirea Ta fără boli, bueros, sănătos, întru mulți ani, dăruit din bieșug cu toate cele bune și neconținut în fericire, împreună și cu întărirea îndelungată a Seannului Tău apostolește și preasfânt.

Serisoarea cinstită și venerată, scrisă de la 15 ale lunii, a Fericirii Tale am primit-o evlavios cu mâinile întinse și cu gând desfășurat, din care și aflând mie dorita-Ți sănătate și bună stare, împreună și cu călătoria-Ți fără primejdie la Adrianopol, am înălțat slavă lui Dumnezeu sfântul care Te-a mântuit, Ți-a dat cale bună și Te-a păzit, care și mai departe să Te ție nevătămat și neatins.

Am primit cu smerenia inimii și bogatele Tale rugăciuni și binecuvântări, pentru care și dau multe mulțămiri părinteștii Tale bunăvoinți; am cunoscut și cele înseunate în serisoare, la care n'am să răspund alta decât că rog pe Fericirea Ta să mă ai în bunăvoința și iubirea Ta, și să mă știi prea-gata și prea-grabnic la poruncile Tale, și, orice lucru s'ar întâmplă, să-l însemni Fericirea Ta Preasfințitului de Betleem și apoi, Preasfinția Ta dându-mi numai o mică înștiințare, ne vom arăta prea-bucuroși și prea-gătiți.

Soția mea, cu copiii, se închină cu evlavie Fericirii Tale și cu smerenie Îți sărută dreapta.

Te rog să nu-mi lipsească și după aceasta venerata-Ți serisoare, ca să mă bucur de sănătatea-Ți mie vrednică de dorit și de stăpâneștile-Ți rugăciuni, care să-mi și fie păzitoare în viață.

1715, Aprilie în 29.

Al Fericirii Tale fiu duhovnicesc și la poruncile Tale totdeauna prea-grabnic:

Radul Dudesu Spătar.

DCLII.

1715,
25 Maiu.

Serafim de la Sfântul Mormânt către Patriarhul Hrisant Notara, despre dascălul nou ce trebuie ales la școala domnească din Iași și despre progresele beizadelei.

Ἐπιστολὴ Σεραφεῖμ Ἀγιοταφίτου πρὸς Χρό-σανθον τὴν Ἱεροσολύμων, παρέχουσα πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῆς ἐν Ἰασιῶν ἀθηντικῆς σχολῆς κτλ. κτλ.

Serisoarea lui Serafim de la Sfântul Mormânt către Hrisant al Ierusalimului, cu unele știri despre dascăli și ucenicii școlii domnești din Iași șel. șel.

¹ Ms.: αἶνον.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ πόσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρῶσανθε, ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα γονυκλιτῆς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱεράν καὶ σεβασμίαν αὐτῆς δεξιάν ταπεινοφρόνως καὶ πανευλαβῶς κατασπάζομαι καὶ περιπτύσσομαι.

Τὴν ἱεράν καὶ σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος προσκυνητῶς ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετιωτάτης αὐτῆς ὑγείας ὕμνους χαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ σωτήρι Θεῷ, οὗ τῇ εὐμενείᾳ καὶ χάριτι συμφylaχθεῖη καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάπτωτος. Ἐγνων καὶ τὰ ὅσα πρὸς ἐμὲ γράφει, τὸν εὐτελεῖ της δοῦλον, τὰ ὅποια γέμουσι πατρικῆς εὐνοίας καὶ ἀγάπης, καὶ ὑπερεὐχαριστῶ αὐτῇ· ὅς εἶναι πολὺχρονος ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης.

Μὲ γράφετε διὰ τὸν νέον, ὅπου ἦλθε μὲ τὸν λογιώτατον κὺρ Κωνσταντῖνον, καὶ εἰς κάποιον τρόπον μὲ συμβουλεύεσθε ἀνίσως καὶ κρίνεται παρ' ἐμοὶ ἄξιος, διὰ τὸ νὰ τὸν καταστήσετε εἶον διδάσκαλον· διὰ τὸ ὅποιον περιμένετε καὶ τὴν ἐδικήν μου κρίσιν καὶ ἀπόφασιν. Εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, δέσποτά μου μακαριώτατε, σὰς ἀποκρίνομαι οὕτως: πῶς ὁ νέος αὐτὸς εἶναι πολλὰ καλλίτερος ἀπὸ τὸν παπᾶ κὺρ Γεράσιμον, ἀληθέστατα σὰς εἶπεν ὁ ἐντιμώτατος αὐτῆς γραμματικὸς. Ἀμὴ πῶς πάλιν εὐρίσκειται καὶ ἕτερος νέος ἐντόπιος, Στέφανος λεγόμενος, ὁ ὅποιος εἶναι σεμνὸς καὶ ἱκανὸς διὰ τοιαύτην ἐπιστάσιν· σὰς τὸ γράφω καὶ τὸ ὁμολογῶ: ὁ ὅποιος μάλιστα ἀρκεῖται νὰ πέρνῃ σαράντα ἀσλανία τὸν χρόνον· καί, ἀπὸ τούτους τοὺς δύο νέους, ὅποιον θέλει ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, θέλει διορίσει.

Γράφετε ἀκόμη πῶς ἀκούσατε πῶς δὲν ἐφάνη ἀρεστὸς ὁ διδάσκαλος εἰς μερικὸς μαθητάς. Βέβαια, δέσποτα μου, εἰς τὴν ἀρχὴν ἐδυσσευστήθησαν, ὅμως τώρα πηγαίνουν ὅλοι εἰς τὸ σχολεῖον, — τοὺς ὁποίους ὁ λογιώτατος κὺρ Κωνσταντῖνος τοὺς ἐπιμελεῖται καλὰ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν πῶς θέλουν προκόψει οἱ μαθηταὶ διὰ τὴν ἐπιμελείαν καὶ ὁδηγίαν τῆς Λογιότητος τῆς.

Περὶ δὲ τῆς ἐπιδόσεως καὶ προκοπῆς τοῦ ἐκλαμπροτάτου μπεϊζαδὲ θέλει ἡξεύρει πῶς δι' εὐχῶν τῆς ἀγίων ἐπὶ τὸ βέλτιον προχωρεῖ· καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐλπίζω εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν καὶ εἰς τὴν ἁγίαν σας εὐχὴν φιλοπονώτερον νὰ δοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν.

Ὑπερευχαριστῶ τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι διὰ τὰς συνεχεῖς προσρήσεις καὶ διακασεῖς

Πρεα-fericite, prea-înțelepte și preasfințite Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, întru Hristos părinte prea-venerat, în genunchi mă închin Fericii Tale și cu smerenie și toată evlavia sărut venerata-Ți dreaptă și Te îmbrățișez.

Sfințita și venerata scrisoare a Smereniei Tale cu închinăciune sărutând-o, o am luat, și pentru buna și prea-dorita-Ți sănătate am înălțat imnuri de mulțămire mântuitorului Dumnezeu, cu a cărui bunăvoință și har să fii păzit și de acuma ne-strămutat. Am aflat și câte le scrii către mine, robul Țău smerit, care sunt pline de părintească bunăvoință și dragoste, și-Ți prea-mulțămesc; să trăiești întru mulți ani Reverența Ta.

Îmi scrii pentru cel nou, care a venit cu prea-înălțatul chir Constantin, și într'un fel mă întrebî dacă poate e judecat și de mine vrednic, ca să-l puneți al doilea dascăl; pentru care așteptați și a mea judecată și hotărâre. La acest lucru, stăpâne al meu prea-fericit, Ți răspund așa: cum că acesta noul e mult mai bun decât popa chir Gherasim, [cum] foarte drept Ți-a spus preacinstul Țău grămătic. Dar că, iarăși, se află și alt tânăr, din partea locului, anume Ștefan, care e serios și destoinic pentru o astfel de sarcină, Ți-o scriu eu și o mărturisesc, care și mai ales se mulțămeste a lua patruzeci de lei pe an; și, din acești doi tineri, pe care-l vei voi Venerabilitatea Ta, îl vei alege.

Mai scrii că ai auzit cum că nu s'a arătat plăcut dascălul unor ucenici. De sigur, stăpâne, la început nu li-a plăcut, ci acum merg toți la școală, — de cari prea-învățatul chir Constantin se îngrijește bine, și nădăjduiesc în Dumnezeu că se vor procopsi ucenicii prin îngrijirea și călăuzirea acestui om învățat.

Iar pentru înaintarea și procopsirea prealuminatului beizadea, vei afla că prin rugăciunile-Ți sfinte merge spre mai bine; și de acuma nădăjduiesc în Dumnezeu sfântul și în sfânta-Ți rugăciune ca mai cu osteneală să se sânguiască.

Mulțămesc foarte Fericii Tale pentru deseale îndreptări și aprinsele rugăciuni cu

εὐχὰς ὅπου μὲ ἀξιοῖ εἰς τὰ γράμματα τῶν φίλων της. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς παρκαλῶ νὰ μὲ ἀξίῃ τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων, — ἥς τὰ ἔτη πάμπολλα καὶ πανευδαιμονα. Αἱ δὲ ἄγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

,αψιέ', Μαίον κε'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εὐπειθέστατος δοῦλος

Σεραφεῖμ¹.

(Bibl. Ae. Rom., copiile d-lui M. Ghedeon.)

care mă învrednicești în scrisorile prietenilor Tăi. Dar și de acuma Te rog să mă învrednicești de sfintele și respectatele-Ți rugăciuni, — ai căreia ani fie foarte mulți și pe deplin fericiți. Iar sfintele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1715, Maiu în 25.

Al Fericirii Tale prea-supusă slugă:

Serafim.

DCLIII.

1715,
27 Maiu.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre lipsa provizorie a capuchehaielei sale și o intervenție pe lângă Caimacam.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μανρακορδάτου πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1715, Μαίον 27.

Δύο ἱερὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, τὸ μὲν ἀπὸ α' τοῦ παρόντος, διὰ Βλαχίας, τὸ δὲ ἀπὸ ε' τοῦ αὐτοῦ, ἐλάβομεν, ἐδέχθημεν μετ' εὐλαθείας καὶ τὰς παναγίας αὐτῆς εὐχὰς, καὶ εὐχαριστοῦμεν· ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Ἡ θραδύτης ὅπου ἐμεσολάβησεν εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὰς παρ' ἡμῶν ἀπαντήσεις τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων εἶναι βέβαια ἀξία μέμφεως καὶ ἐλέγχου, καὶ ἐλπίζομεν, ἂν οὐ ἐπληροφόρηθη ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ὅτι δὲν ἐσάθῃ ἀπὸ ἐδικῆν μας ἐρέλειαν, νὰ ἐπετίμησε κατὰ τὸ εἶκός τοὺς αἰτίους· ἡμεῖς ἀπεδώσαμεν τὴν νῆκην προσκύνησιν διὰ γραμμάτων μας, τὰ ὅποια ἐπέμφθησαν, τὸ μὲν τῇ ι', τὸ δὲ τῇ κ', τὸ δὲ τῇ κζ' τοῦ παρελθόντος Ἀπριλλίου ὅπως ἔκαμαν περιήγησιν, καὶ μόνον παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν τὴν εὐδυσίαν, ἣν καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὰ ὕστερα ἐνεχειρίσθησαν αὐτῇ ἀσφαλῶς.

Ὅτι δὲ θαυμάζει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης πῶς ἔμεινεν ἡ βασιλικὴ Πόρτα μερικαῖς ἡμέραις χωρὶς καπικεχαγιά μας, τοῦτο καὶ ἡμεῖς τὸ θαυμαζόμεθα· ἀμὴ, πριχοῦ νὰ φθάσῃ εἰς Ἀδριανού ὁ διορισθεῖς, ἡ διόρθωσις ἧτον τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν μόνον ὁ ἅγιος Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν αὐτῆς εὐχῶν νὰ εἶναι φύλαξ καὶ βοηθός μας.

Ὅταν συμβαίνωσι, δέσποτα σεβασμιώτατε, τοιαῦτα αἰφνίδια καὶ ἀκούσια, πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα τὴν γνώμην ὅπου λέγει: ἡ τῶν ἀνθρώπων ἄνοια καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1715, Maiu în 27.

Două sfințite scrisori ale Fericirii Tale, una din 1 a lunii de față, prin Țara-Românească, iar alta de la 5 ale aceleiaș, le-am luat, le-am primit cu evlavie, precum și preasfințitele-Ți rugăciuni, și mulțămim; am cunoscut și cele scrise, pe rând.

Zăbava ce s'a întâmplat în a primii de la noi răspuns la sfintele-Ți scrisori e de sigur vrednică de mustrare și de dojană, și nădăjduim că, de când Te-ai înștiințat Fericirea Ta că n'a pornit de la vre-o neîngrijire a Ta, ai pedepsit după cuviință pe cei vinovați; noi am făcut închinarea fiască prin scrisorile noastre ce s'au trimes, una la 10, alta la 20, a treia la 27 ale lui Aprilie trecut; ei au cutreierat pe aiurea, și ne rugăm numai să avem știință dacă și cea d'întăiu și celelalte Ți s'au dat în siguranță.

Că Te miri Fericirea Ta cum de a rămas Poarta împărătească mai multe zile fără capuchehaie al nostru, de aceasta și noi ne mirăm; dar, înainte de a ajunge la Adrianopol cel orânduit, a fost orânduirea din partea celor ce nu sunt în puterea noastră; numai Dumnezeu Sfântul prin rugăciunile-Ți ascultate de dânsul să ni fie păzitor și ajutător.

Când se întâmplă, stăpâne prea-venerate, astel de lucruri, neașteptate și neauzite, trebuie să ni amintim vorba care zice: nesocotința oamenilor și prevederea lui

¹ V. și mai sus, pp. 673-4, n^o DCLIV; pp. 687-8, n^o DCLVI.

κυβερνᾷ τὸν κόσμον· καὶ, ῥίπτοντες τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὴν ἱερὰν ἄγκυραν τῆς θείας φυλακῆς καὶ προμηθείας, νὰ παρηγοροῦμεθα ὅτι ἡ ἐκείθεν δύναμις καλύπτει καὶ διευθύνει ὅσα τυφλώττουσα ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια παρὰ λόγον πράττει.

Πολλὰ μὰς ἐκαλοφάνη ἡ ἀντάμωσις μετὰ τοῦ ὑψηλοτάτου ἀνθυπάτου, καὶ ἡ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα φιλοφροσύνη καὶ δεξιώσεις· ὅς εἶναι πολὺχρονος ὁποῦ, ὥς φιλόστοργος πατήρ, ἐδήλωσε καὶ τὴν ἀδυναμίαν τούτων τῶν τόπων· καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν πῶς ἡ μαρτυρία αὐτῆς ἔφερεν εἰς ἵκταν τὴν Ὑψηλότητά του.

Εὐχαριστοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὁποῦ μὰς χαροποιεῖ μὲ τὴν φανέρωσιν τῆς βγείας καὶ ἀγαθῆς καταστάσεως τοῦ φιλετάτου μας ἀδελφοῦ, καὶ ἐπληροφορήθημεν καὶ ἀπὸ τιμῶν γραμμάτων τῆς Ὑποδοξότητός του.

Χαιρόμεθα ὅτι βεβαιώνει πῶς δὲν θέλει ἔχῃ κἀμίαν ἐνόχλησιν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, οὔτε θέλουσιν ἰσχύσει οἱ ἀντικείμενοι· ἔτι ἐλπίζομεν εἰς τὸν ἅγιον Θεόν, ἡ παρουσία τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν τῇ Βασιλευούσῃ θέλει προξενήσῃ καὶ εἰς τοὺς φίλους χαράν, καὶ εἰς τοὺς μὴ τοιοῦτους αἰδῶ καὶ συστολήν· ἴσως τὸ δίκαιον καὶ ἡ μετὰ φιλοφροσύνης περιποίησις καὶ μετὰ ζήλου πειθὼ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος θέλει καταστήσῃ καὶ αὐτοὺς καλοθελήτας.

Περιμένομεν λοιπὸν νὰ μάθωμεν τὸ εὐτυχές αὐτῆς κατενόδιον καὶ τὴν μετ' εὐθυμίας διατριβήν, ἔχοντες ὁμοῦ καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς προστάγματα.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴσαν θεοθεν πάμπαν καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ πανάγαι αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Ῥαψίς, Μαΐου κζ'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*, pp. 176-8, n° 92.)

Dumnezeu cârmuiesc lumea; și, puindu-ni nădejdea în sfânta ancoră a pazei și îngrijirii lui Dumnezeu, să ne mângâiem cu gândul că puterea de acolo ascunde și îndreaptă câte lucruri le face fără rost orbita slăbiciune omenească.

Ni-a părut foarte bine de întâlnirea Ta cu prea-înălțatul Caimacem și bunăvoința și buna primire a lui față de Fericirea Ta; să trăiești deci întru mulți ani, ca unul care, ca un părinte iubitor, ai vădit și neputința acestor locuri; și nu ne îndoim că mărturia Ta a trezit compătimirea Înălțimii Sale.

Mulțămim Fericirii Tale că ne bucuri cu știrea pentru sănătatea și buna stare a preaiubitului nostru frate, și ne-am înștiințat și din cinstitele scrisori ale Slăvirii Sale.

Ne bucurăm că ne asiguri cum că nu vei avea nicio tulburare Fericirea Ta, nici nu se vor împuternici protivnicii; încă nădăjduim în Dumnezeu Sfântul că ființa Fericirii Tale în Tarigrad va face și prietenilor bucurie și celor ce nu sunt ca dânsii rușinare și sfiecieune: poate că dreptatea și buna tratare cu blândețe și încredințarea cu zel a Reverenței Tale îi vor preface și pe ei în voritori de bine.

Ci așteptăm să aflăm fericita-Ți călătorie și petrecere cu veselie, având și sfintele-Ți porunci.

Anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu foarte mulți și pe deplin fericite, și preasfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1715, Maiu în 27.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la poruncă:

Io Nicolae Vocevod.

DCLIV.

Ieroteiu de Silistra către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre nenorocirile ce i-au lovit eparhia, petrecerea în București la Radu-Vodă, ajutorul Domnului și legăturile cu Vlădica de Betleem.

Θεός.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατρί καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ, κύρ Χρυσάνθῳ, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ

Cu Dumnezeu.

Prea-fericitului, prea-înțeleptului și preasfințitului părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, domnul, domnul chir Hrisant, evlavioasa

1715,
17 Iunie.

ἐθαφιτῇ προσκύνῃσιν καὶ αἰδῶ σὺν τῷ χειρασ-
πασμῷ.

Ἐπειδὴ καὶ τῆς αὐτοπροσώπου θεᾶς τῆς Ὑ-
μετέρας οὐκ ἠξιώθην Μακαριότητος, δὲν ἔλειψα
κατὰ τὸ χρέος μου εἰς τὸ εἰκός, παρὰ ὁποῦ
κἄν διὰ εὐτελῶν μου γραμμάτων καὶ σωμα-
τικῶς ἀφοῦσαν νὰ τὴν προσκυνήσω, ἐπ' ἑλ-
πίδι νὰ ἐπιτύχω δι' ἀμοιβαίας τῆς ὑμετέρας
εὐχῆς τε καὶ εὐλογίας· καί, μαθὼν ἐξ αὐτῶν
τὴν ἐφετῇ αὐτῆς ὑγίειαν, νὰ χαίρωμεν¹ πνευ-
ματικῶς καὶ νὰ συνευφραίνωμεν.

Τὰ κατ' ἐμὲ αἰεὶ εἰς τὸ δυστυχέστερον κα-
ταντῶσιν, ἐξ ἁμαρτιῶν μου. Ἐναγχος γάρ πάλιν
ὑπέστην οὐκ ὀλίγην ζημίαν ἀπὸ τὸν μουσε-
λίμην, διὰ τινος Ἀγιορείτα, ἀνδρὸς κακοτρόπου
καὶ πάντι ἀθέου· ἴσως νὰ τὸ ἔμαθε καὶ ἡ
Μακαριότης σας ἀπὸ τὸν ἐμὸν γεροδομασκηνόν,
ἀποσταλέντα πρὸ ἡμερῶν εἰς τὰ αὐτόθι μὲ
ὀλίγον κανίσκιον πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ
τοὺς ἀρχιερεῖς· ἠκολούθησεν ὁμῶς κατὰ πόδας
καὶ ἡ ἐκείνου καταστροφὴ, καὶ ἤδη ἀπάγεται
δέσμιος δώσων δίκην.

Ἐγὼ δὲ ἦλθον εἰς Βουκουρέστιον πρότερον,
καὶ ἀπήλαυσα τὴν χαριτόβλυτον θεᾶν τοῦ
ἐκλαμπρότατου Αὐθέντου καὶ κοινοῦ ἡμῶν
μετὰ Θεὸν εὐεργέτου· ὅστις καὶ μὲ ἀπεδέχθη
εὐμενῶς τε καὶ φιλανθρωπῶς. Τὸ κατάλυμα
μοῦ εἶναι εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ῥάδολ-
Βόδα· ἐλπίζω νὰ διατρίψω ἕως τὸν Σεπτέμ-
βριον, διότι προσμένω καὶ τὸν Δαμασκηνόν νὰ
ἔλθῃ μὲ τὸ φερμάνι τῆς συνάξεως τοῦ παρόντος
ἔτους· ἐνέμειναν ὀλίγα χωρία τῆς δυστυχῆς
μου ἐπαρχίας, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω ἠρήμυνται,
μάλιστα τώρα διὰ τὸ πέρασμα τῶν Σκυθῶν².

Ἐφετηνὸς χρόνος ἐφάνη εἰς ἐμὲ πολλὰ
δυστυχος· ὁποῦ, ὅχι νὰ εὖγουν τὰ ἔξοδα μου,
ἀλλὰ μάλιστα καὶ νὰ δανεισθῶ εἰς ἀναπλή-
ρωσιν.

Διὰ τοῦτο μὲ θάρρος παρακαλῶ τὴν Μα-
καριότητά σας, ἐπειδὴ καὶ προσεγγίζει ἡ
διορία τῆς ὁμολογίας ἐκείνης, ἂν εἶναι ὁρις-
μός της διὰ τὸ διάφορον νὰ γράψῃ τῷ ἁγίῳ
Βηθλεὲμ νὰ μᾶς τὸ δώσῃ, ἐπειδὴ καὶ ἐδῶ
νὰ ἐξοδιάζομεν οὐκ ἔχομεν εἰ μὴ τὸ ἀπὸ
τοῦ ἐλέους τοῦ Ὑψηλοτάτου. Αἱ δὲ ἄγιοι καὶ
θεοποιθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν.

Ῥαφιε', Ἰουνίου 17.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εὐλαβητικῶς
καὶ εὐγνώμων.

Ὁ Δρόστρας Ἱερόθεος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

și plecata închinăciune și reverență, cu să-
rutarea mâinilor.

De oare ce nu m'am învrednicit și de
vederea de la obraz a Fericirii Tale, n'am
lipsit, după datoria mea la cele ce se cuvin,
ca măcar prin smeritele mele scrisori să
mă închin Ție care trupește ești departe,
în nădejde să capăt în schimb rugăciunea
și binecuvântarea-Ți; și, aflând din ele
dorita-Ți sănătate, să ne bucurăm sufle-
tește și să avem aceiaș mulțămire.

Ale mele merg spre o stare tot mai ne-
norocită, din păcatele mele. Căci dăunăzi
iarăș am îndurat nu puțină pagubă de la
muselim, din pricina unui călugăr de la
Sfântul Munte, om cu purtări rele și cu
totul fără Dumnezeu; poate că ai aflat-o
și Fericirea Ta de la bătrânul meu Da-
maschin, trimis acum câteva zile într'acoace
cu un coșuleț către Preasfințitul și către
arhiepiscopul; dar a urmat îndată și căderea
aceluia, și acum-a-l ieau de aici în lanțuri
ca să-și dea sama.

Iar eu am venit la București acum trei
zile, și m'am învrednicit de vederea dum-
nezeiască a prea-luminatului Domn și bine-
făcătorului nostru obștesc după Dumnezeu;
care m'a și primit binevoitor și milostiv.
Sălasul meu este în mănăstirea Radului-
Vodă; nădăjduiesc a petrece până în Sep-
tembre, căci aștept și pe Damaschin să
vie cu firmanul străngerii pe anul acesta;
au rămas puține locuri din nenorocita mea
eparhie, căci cele mai multe s'au pustiit,
mai ales acum pentru trecerea Tatarilor.

Anul acesta s'a arătat către mine foarte
nenorocit; căci, nu să iasă cheltuielile mele,
ci mai vârtos să mă și împrumut pentru
plată.

De aceia cu tărie mă rog de Fericirea
Ta, ca, de oare ce se apropie și sorocul
acelui sinet, să fie porunca Ta ca pentru
dobândă să scrii Preasfințitului de Betleem
să ni-o dea, căci și aici n'avem ce cheltui
decât din mila Înălțimii Sale. Iar sfintele
și de Dumnezeu aseultate-Ți rugăciuni
fie cu noi.

1715, Iunie în 17.

Al Fericirii Tale fiu cu evlavie și re-
cunoscător:

Al Dristrei Ieroteiu.

¹ Ms.: χαίρειν.

² Spre Moreia. Cronica editată de noi arată că Turcii li-au poruncit să se întoarcă înapoi.

DCLV.

Nicolae-Vodă Mavrocordat întărește Patriarhiei de Alexandria ca metoc
 mănăstirea Hangu, ridicată de Miron-Vodă Barnovschi Movilă, cu satele Balțătești
 și Mânzești.

1715,
 19 Iulie.

(Bibl. Ac. Rom., copii grecești contemporane; cf. Langlois, l. c.)

DCLVI.

Dimitrie Ramadan către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre închinarea
 mănăstirii Soveja la Sfântul Mormânt și salutările preotului Serafim, dascăl la
 Școala Domnească.

1715,
 31 Iulie.

Γράμμα Δημήτριου Παμαδάνη πρὸς τὸν
 μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κή-
 ριον Χρόσανθον.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατε Πα-
 τριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ
 πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κήριε Χρόσανθε,
 ἐν Χριστῷ πάτερ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑμετέραν
 Μακαριότητα γονυκλιτῶς προσκυνῶ καὶ τὴν
 ἱερὰν καὶ σεβασμίαν αὐτῆς δεξιὰν ταπεινο-
 φρόνως καὶ πανευλαδῶς κατασπάζομαι, κτενῶς
 δεόμενος τοῦ ἐν Τριάδος ὁμονομένου Θεοῦ ἵνα
 διατηροῖῃ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἁνοσον,
 εὐθυμον, ὥστε εἰς τὸν ἀγιώτατον, ἀποστολικὸν
 καὶ πατριαρχικὸν Θρόνον αὐτῆς εἰς παμπόλ-
 των ἐτῶν περιόδους.

Τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν ἐπιστολήν τῆς
 Ὑμετέρας Μακαριότητος, προσκυνητῶς ἀσπα-
 σάμενος, ἔλαβον, καὶ ὑπὲρ τῆς ποθεινοτάτης
 καὶ ἐφευωτάτης αὐτῆς ἡγίας ὕμνους εὐχα-
 ριστηρίους ἀνεπεμψά τῷ παροχεῖ τῶν ἀγαθῶν
 Θεῷ ἔγγων καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειωθέντα.

Εὐχαριστῶ τῇ ἀνυπερβλήτῳ αὐτῆς μεγαλο-
 δορίᾳ καὶ διὰ τὰς πατρικὰς εὐχὰς ὅπου πλου-
 σίως ἐπιδαφιεύεται ἡμῖν, ὁμοίως καὶ διὰ τὴν
 ὑπερβάλλουσαν πατρικὴν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν
 ὅπου δεικνύει εἰς ἐμέ· διὰ τὸ ὅποιον ἄλλην
 ἀμοιβὴν καὶ ἀντίδοσιν δικαίαν δὲν ἡμπαρῶ
 νὰ ἀποδώσω εἰς αὐτήν, παρὰ πῶς ὁμολογῶ
 ὅτι εἰμὶαι προθυμώτατος καὶ εὐπειθέστατος
 δοῦλος εἰς τοὺς ὀρισμούς της, καὶ ὅπως ἐξ-
 ηρητημένος τῶν πατρικῶν αὐτῆς νευμάτων τόσον
 μόνον παρακαλῶ ὅτι ἡ πατρικὴ της πρὸς ἐμέ
 ἀγάπη καὶ εὐνοία νὰ διατηρηθῇ ἀπαραιρεῖτος
 καὶ νὰ συμπαραεκτανθῇ παντὶ τῷ ἐπικλήρῳ εἴφ.

Διὰ τὸ μοναστήριον Σοβέζα θέλει ἡξέυρει
 ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης πῶς ἐδόθη εἰς τὸν
 ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον ἔγινε καὶ χρυσό-
 δουλλον, καθὼς θέλετε τὸ μάθῃ καὶ ἐκ τοῦ
 γράμματος τοῦ ὀφηλοτάτου μας Αὐθέντου. Τὰ
 παρ' αὐτῆς σταλθέντα γράμματα ἐνεχειρίσ-
 θησαν τοῖς ἐπιγραφόμενοις· οἱ κατὰ πνεῦμα
 αὐτῆς υἱοί, ὁμοίως καὶ ὁ λογιώτατος πατὴρ

Scrisoarea lui Dimitrie Ramadan către
 prea-fericitul Patriarh de Ierusalim, domnul
 Hrisant.

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfințite
 Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și
 a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant,
 întru Hristos părinte prea-venerat, în ge-
 nunchi mă închin Fericii Tale și cu smer-
 renie și toată evlavia sărut sfințita și ve-
 nerata-Ți dreaptă, rugându-mă călduros
 de Dumnezeu cel slăvit în Treime ca să
 Te păstreze pe Reverența Ta fără boli,
 bucurii, sănătos în preasfințitul, aposto-
 lesul și patriarhicescul Tău Scaun în curs
 de ani cât de mulți.

Sfințita și venerata scrisoare a Fericii
 Tale sărutând-o cu închinăciune, am pri-
 mit-o, și pentru prea-softita și prea-do-
 rita-Ți sănătate am înălțat imnuri de mul-
 țămire lui Dumnezeu care dă cele bune;
 am cunoscut și cele pe rând însemnate.

Mulțămesc și neîntrecutei Tale mări-
 nimii și pentru părintești-Ți rugăciuni
 pe care bogat le reversi asupra noastră,
 asemenea și pentru covârșitoarea-Ți iubire
 părintească și bunăvoință ce arăți către
 mine; pentru care nu pot da alt răspuns
 și dar drept în schimb decât că mă re-
 cunosc a fi rob prea-gătit și prea-supus
 la poruncile Tale și întru toate atârnat
 de părintești-Ți porunci; atâta numai Te
 rog ca iubirea-Ți părintească față de mine
 și buna-voință să se păzească nemăsurată
 și să se întindă în tot restul vieții.

Pentru mănăstirea Soveja, vei afla l'e-
 ricirea Ta că s'a dat la Sfântul și de viață
 primitorul Mormânt; s'a făcut și hrisov,
 după cum vei afla-o și din scrisoarea prea-
 înălțatului nostru Domn. Scrisorile trimise
 de Tine s'an dat în mâinile cui erau adre-
 sate; fiii Tăi duhovnicești, de asemenea și
 prea-învățatul popa Serafim, cu căzuta su-

κύρ Σεραφεῖμ μετὰ τῆς ζωῆς ὑποκλίσεως καὶ προσκυνήσεως τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν κατασπάσσονται. Παρακαλῶ δὲ νὰ μὲ ἄξιοι τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων, κοσμοῦσα τὸν προθυμώτατόν της δοῦλον καὶ μὲ τὰ ἱερά της προστάγματα· τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευδαίμονα, αἱ δὲ ἅγιοι καὶ θεοπειθεῖς εὐχαλμεθ' ἡμῶν.

αψιε', Ἰουλίῳ λα'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς της.

Δημήτριος Ῥαμαδάνης.

Τὰ γράμματα ὅπου ἐστείλατε, τὰ ἐπεμψα, καὶ ἀπόκρισις ἀκόμη δὲν μοῦ ἦλθεν· λάβε καὶ ἡ Μακαριότης σου αὐτὸ τὸ γράμμα.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Ghedeon.)

punere și plecăciune Îți sărută sfințita dreaptă. Ci Te rog să mă învrednicești de sfințitele și veneratele-Ți scrisori, împodobind pe robul Țău cu totul prea-gata și cu sfințitele-Ți porunci; iar anii Fericirii Tale fie cât de mulți și pe deplin fericți, și sfințele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi.

1715, Iulie în 31.

Al Fericirii Tale flu întru Hristos și la poruncile Tale:

Dimătrie Ramadan.

Scrisorile ce mi-ai trimis, le-am expediat, și răspuns nu mi-a venit încă; iea și Fericirea Ța însăși scrisoarea.

DCLVII.

Iași,
1715,
1-iu August.

Constantin, dascălul din Iași, Mare-Retor al Bisericii constantinopolitane, către Patriarhul Hrisant Notara, despre măsura Domniei ca mănăstirile Sfântului Mormânt să nu mai dea la șferturi, despre deplina lor scutire, drepturile lor asupra dijmei locuitorilor și o carte de blazon pe care o cere Nicolae-Vodă Mavrocordat, precum și despre egumenul de la Copou și hrisovul pentru mănăstirea Soveja, iscălit și de Patriarhul Alexandriei.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Χρῶσανθον περὶ τοῦ χορηγηθέντος εἰς τὰ μοναστήρια δικαιώματος τοῦ μὴ φορολογεῖσθαι.

Τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, καὶ τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν πανευλαβῶς καὶ γονυκλιτῶς ἀσπάζομαι.

Αἰχαλὰ καὶ προλαβόντως διὰ ταπεινοῦ μου γράμματος ἐπροσκύνησα τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ἄρχοντος κυρίτζη Μανολάκη ἱατροῦ, ὅμως καὶ τώρα, ἐρχόμενοι οἱ τιμιώτατοι καὶ εὐγενέστατοι ἄρχοντες, δὲν ἔλειψα καὶ αὖθις νὰ ἀποδώσω τὴν μετ' εὐλαβείας δουλικὴν προσκύνησιν τῷ ὕψει τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος· καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ τὴν βαρυφανῇ διὰ τὴν ἐνόχησιν τῶν γραμμάτων μου.

Τὸ νὰ μὲ ἔχη εἰς τὴν πατρικὴν της εὐνοίαν, καὶ ὅταν ἐδῶ ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης τὸ ἐπληροφορήθην, καὶ κατόπιν, ὅς εἶναι πολύχρονος. Εἰς τὰ πρὸς ἐμέ, τὸν εὐτελεῖ δοῦλον της, ἱερώτατα αὐτῆς γράμματα ὥρισε περὶ τοῦτου πλεον νὰ μὴ παρακαλῶ, καί, λοιπόν, ὑποτασσόμενος εἰς τὴν ἱεράν της προσταγὴν, δὲν γράφω ἄλλο τι περισσότερον, παρὰ ὅτι εὐχαριστῶ κατὰ πολλὰ τῇ πατρικῇ αὐτῆς καλοκαθίᾳ, καί, ἐν ὅσῳ ζῶ, θέλω παρακαλεῖ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ κοσμοπόθητον ἡγίειαν καὶ εἰρηνικὴν καὶ γαληνίαν

Serisoare către al Ierusalimului Hrisant, cu privire la dreptul dat mănăstirilor de a nu plăti dăjdi.

Mă închin ca un rob Fericirii Tale preavenerate și sărut cu toată evlavia și în genunchi preasfințita-Ți dreaptă.

Deși încă mai d'inainte prin smerita-mi serisoare m'am închinat Fericirii Tale cu venirea dumisale lui chirigî Manolachi medicul, dar și acum, venind prea-cinstiții și prea-nobilii boieri, n'am lipsit și din nou să-mi îndeplinesc cu evlavie închinarea de rob către înălțimea Fericirii Tale; și mă rog să nu-Ți cadă greu supărarea cu scrisorile mele.

Că mă ai în părinteasca-Ți bunăvoință, și fiind aici Fericirea Ta m'am înștiințat, și pe urmă, să trăiești întru mulți ani! În scrisorile-Ți preasfințite către mine, smeritul robul Țău, ai hotărât pentru aceasta să nu mă mai rog, și, deci, supunându-mă sfintei Tale porunci, nu scriu altceva decât că mulțămesc mult părințești Tale bunăvoinți, și, cât voi trăi, mă voi ruga lui Dumnezeu Sfântul pentru buna și de toată lumea dorita sănătate și pașnica și senina stare a Fericirii Tale pe preasfin-

κατάστασιν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον.

Ἐστὼ εἰς εἰδήσιν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος πὼς ὁ ὑψηλότετος Αὐθέντης, ὅς εἶναι πολύχρονος, ἐοίκησε τὰ συνειθισμένα σφέρεα ὁποῦ ἐδίδαν τὰ ἐνταῦθα ἱερὰ μοναστήρια, μὲ ὅλον ὁποῦ ἡ τζάρα εὐρίσκεται εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ τὰ ἀλλεπάλληλα ἔαρη, καὶ βαρύτερα ἐξοδα καθ' ἐκάστην δὲν λείπουν, καὶ ἔμεινε νὰ δίδουν τὴν ὥρα οἱ πανοσιώτατοι αὐτῆς καθηγούμενοι μόνον τῶν χωρίων τὰ δοσίματα καὶ λέγει ἡ Ὑψηλότης τοῦ ὅτι ἐκείνο ὁποῦ ἐδίδετο εἰς τὴν Αὐθεντίαν τὴν χρόνον ἀπὸ τὰ ἅγια αὐτῆς μοναστήρια ἕως τῶρα, εἰς τὸ ἔξης πρέπει νὰ δίδεται τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι, ἐπειδὴ τὰ ἅγια αὐτῆς μοναστήρια εἶναι πάντῃ ἐλεύθερα, μὴτε δεσέτιναν δίδουν, μὴτε δεδραρίτον, μὴτε γόστιναν, μάλιστα πέρνανν καὶ τῶν ἀνθρώπων τους, καθὼς τὸ ἡξέουρει ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης, μὴτε ἀπὸ ἄλλα τεκλίφια ἔχουν καρίαν ἐνόχλησιν, κἄν τε τὰ ἅγια μοναστήρια, κἄν τε τὰ χωρία τους, ὡσὰν ἀπὸ σαλαχόριδες, ἀμάξια, ζαχερέδες καὶ ἄλλα ὁποῦ ἀπὸ τὴν λοιπὴν τζάραν τελείως δὲν λείπουν, καὶ εἶναι τὸ δίκαιον νὰ ἔχῃ ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἅγιος Τάφος διάφορον.

Διὰ ἓνα βιβλίον ὁποῦ εὐρίσκεται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος, τὸ ὁποῖον περιέχει ἐμβλήματα, καὶ ἄρμας, καὶ ἄλλα, τὸ χρυσὸν, παρακαλεῖ ὁ ὑψηλότετος Αὐθέντης νὰ τὰ στείλῃ ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης τῶρα, μὲ τὴν εὐγενέστατον ἄρχοντα Κυρίτζην Δημητράκην Ἰουλιανόν, τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότητι, καὶ πάλιν θέλει τὸ ἔχει: ἔτσι μὲ ἐπρόσταξε νὰ γράψω πρὸς αὐτήν.

Μίαν σκατοῦλκην μὲ δοῦτκιν πέρπω τῇ Ὑπετέρᾳ Μακαριότητι μὲ τὸν ἄρχοντα Κυρίτζην Χρυσόσκουλον, καὶ παρακαλῶ νὰ δεχθῇ τὸ ὀλίγον διὰ πολὺ, καὶ νὰ μὲ συμπαθήσῃ, καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ μὲ ὕγιαν.

Ὁ πανοσιώτατος σύγγελος αὐτῆς καὶ ἡγούμενος τοῦ Κοποῦ¹ προσκυνεῖ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν εὐλαβῶς ἀσπάζεται.

Ἐτελείωσε καὶ τὸ αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Σουβέζας, ὁπότε γράφον καὶ οἱ ἅγιοι ἄρχιερεῖς, ἐπιβεβαιώνοντάς το, καὶ ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας² ἄρχοντες νὰ ὑπογράψουν δὲν εἶναι συνήθεια.

ἴτιλ patriarchicescul și apostolescul Tău Scaun.

Să fie spre știința Fericirii Tale cum că prea-înălțatul Domn, — trăiască întru mulți ani! — a scos obișnuitele șferturi ce dădeau sfintele mănăstiri de acolo, cu toate că țara se află într-o stare ca aceasta, și cu toate greutățile ce vin una peste alta și cheltuielile foarte grele care nu lipsesc nici într-o zi, și a rămas să dea acumă prea-cuviosii Tăi egumeni numai dăjdile moșiilor; și spune Înălțimea Sa că aceia ce se dădeau pe an Domniei de la sfintele-Ți mănăstiri până acum, de azi înainte se cade a se da Fericirii Tale, de oare ce sfintele-Ți mănăstiri sunt cu totul slobode, nici desetină nu dau, nici vădrărit, nici goștiuă, ba ele încă ieau de la oamenii lor, după cum o știi Fericirea Ta, nici de la alte *teclifuri* (ture.: sareini) n'au vre-o supărare, nici sfintele mănăstiri, nici moșiile lor, precum despre salahori, cară, zaherele și altele care din cealaltă țară nu lipsesc de loc, și e drept să aibă de la ele Sfântul Mormânt dobânda.

Pentru o carte ce se află în biblioteca Fericirii Tale, care cuprinde embleme și arme, și altele, Cartea de Aur, se roagă prea-înălțatul Domn să le trimeți Fericirea Ta acumă, cu prea-nobilul boier chirigî Dumitrachi Iulianò, Înălțimii Sale, și iarăși o va avea: așa mi-a poruncit să-Ți scriu.

O scatulecă cu vutecă o trimet Fericirii Tale cu dumnealui chirigî Hrisoseculo, și mă rog să primești puținul drept mult, și să mă ierți, și s'o guști cu sănătate.

Prea-cuviosul Tău singhel și egumen al Copoului se închină Fericirii Tale și sărută eu evlavie preasfințita-Ți dreaptă.

S'a săvârșit și domnescul hrisov al sfintei mănăstiri Soveja, au iscălit și sfinții arhieriei, întărindu-l, și prea-fericitul Patriarh al Alexandriei; boierii să iscălească nu e obiceiul.

¹ Sf. Atanasie de la Copou, clădită de Vasile Lupu, fu reînaltă de Constantin Duca la 1702 (Iorga, *Inscripții*, II = *Studii și doc.*, XV, p. 146, n° 402). Eră închinată la mănăstirea Caracal de la Athos (*ibid.*, p. 147, n° 403).

² Samuil, a cărui petrecere în Moldova fu mai îndelungată.

Μακαριώτατε αὐθέντα καὶ δέσποτα, ἀγκαλῶ καὶ δὲν εἶναι ἄξιος, ὥμως παρακαλῶ κατὰ πολλὰ τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα νὰ μὲ προσταξῇ εἰς καρίαν τῆς δοῦλευσιν, ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι δοῦλος, εἰ καὶ ἐντελέστατος, ὥμως προθυμότετος, τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθήσῃ καὶ διὰ τὴν πολυλογίαν· οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπόλλοι καὶ πανευτυχεῖς, καὶ αἱ πανάγιοι τῆς εὐχαὶ μετ' ἐμοῦ.

Ἀψιε', Αὐγούστου α'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος δοῦλος προθυμότετος καὶ ἐντελέστατος, Μέγας-Ρήτορ

Κωνσταντῖνος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

Prea-fericite doamne și stăpâne, deși nu sunt vrednic, dar mă rog mult Reverenței Tale să mă orânduiești la vre-o slujbă a Ta, căci sunt rob, deși prea-smerit, dar prea-gata, al Fericirii Tale.

Te rog să mă ierți și pentru poliloghie, iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu prea-mulți și cu totul fericiți, și preasfintele Tale rugăciuni cu mine.

1715, August 1-in.

Al Fericirii Tale prea-venerate rob preagătit și prea-avlavios, Marele-Retor

Constantin.

DCLVIII.

[București],
1715,
12 August.

Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Dristra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre „arhieriei ce se află acolo” și căroră li-a scris Patriarhul, despre felul de plată a unei datorii ce are, despre stăruințele lui Hrisant către Marele-Dragoman Ienachi (Mavrocordat), despre „principele filosofilor Bisericii celei Mari”, dascălul Iacomî, despre dascălul Spandoni și despre plata ce va face Vlădicei de Betleem¹, precum și despre „Preasfântul de Ierapole, care, supărându-se nu știu de ce pe fostul Mare-Spătar, s'a mutat de la spitalul făcut de acesta și locuiește în casa unei văduve dintre boieri”; el însuși „pe la sfârșitul lui Septembrie are de gând să meargă în eparhia lui părăsită, pentru vizitare”.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου Κομνηνοῦ, Μητροπολίτου Δρύστρας, πρὸς τὸν Χρῆσανθον, περὶ τῶν ὀφειλῶν αὐτοῦ.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ, κυρίῳ κύρ Χρυσάνθῳ, τῷ ἐν Κυρίῳ μοι σεβασμιωτάτῳ πατρί, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ γονυκλιτὴν προσκύνησιν.

Τὸ σεβάσιμον τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος γράμμα μετ' εὐλαδείας ὑπεδεξάμην, καὶ ὡς τὸ εἶκός ἡσπασάμην ἐχάρην τὰ μέγιστα ὅτι ἡγιαίνει ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης: τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τὸ ὑπερποθοῦμενον· εἰ δὲ καὶ πάσχει ἀπὸ ἀχρήστους χριστιανούς, ἀλλ' οὖν χαίρῃ ὅτι ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ δικαίου, ὡς καὶ αὐτὸς ἐγώ, καθὼς τῆς τὸ ἐπρόγραμμα ἀλλὰ ἥς συγχαιρῶμεν ὅτι καὶ συνδοξασθῶμεν Χριστῷ, ἐὰν εὐχαρίστως τὰ ἐπερχόμενα δυσχερῆ ὑπομένωμεν. Τοῖς ἐνταῦθα ἁγίοις ἀρχιερεῶσιν ἀπέδοκα τὰς ὑμετέρας πρὸς αὐτοὺς εὐχὰς τε καὶ ἀσπασμούς· οἱ ὅποιοι προσκυνοῦσιν ὅλοι κοινῶς καὶ ἀντασπάζονται τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα. Ὁ Ἅγιος Ἱεραπόλεως, οὐκ οἶδα τί διαπανηθεῖς πρὸς τὸν πρώην πρωτοσπαθάριον, ἀνεχώρησε τοῦ παρ' αὐτοῦ δομηθέντος νοσοκομείου καὶ παροικεῖ ἐν οἴκῳ χήρας τινὸς τῶν εὐγενῶν².

Ὁ ἐμὸς γεροδιδασκαλὸς ὑπεστάλη, ὡς εἶρηκε μοι, κενεῖς πρὸς τὴν Σὴν Μακαριότητα ὀφθῆναι χερσίν, ἀφικμένῃ μετὰ τὴν τῶν κανισκίων διανομήν, καὶ ζητεῖ συγγνώμην.

Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν ἀείποτε πρὸς με εὐεργετικὴν Μακαριότητα διὰ τὴν ποτὲ μεσιτείαν, ὅπου ἡ Μακαριότης σας ἔκαμε πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἄρχοντα Μέγαν-Δραγουμάνον τζελεπὴ Ἰωαννάκην ὑπὲρ ἐμοῦ· ὅτι ἐηλαδῆ, ἐπειδὴ καὶ εἶχαν μείνει ἀπὸ τοῦ Ἀσλάνη τὸ χρέος εἰς τετρακόσια γρόσια, νὰ χρεωστώ τῇ αὐτῇ Ἐνδοξότητι, νὰ τῆς τὰ πληρώσω με ἀποκαπὴν

¹ Adesea ori pomenit la București. Pentru Maxim de Hierapolis, v. Radu Greceanu, ed. Șt. Grecianu, pp. 180-1.

² E vorba de spitalul Colței, făcut de Spătarul Mihai Cantacuzino, cu care deci Ieroteiu rupsesse relațiile.

εἰς δύο χρόνους, ἄνεν τόκῳ, ἀνὰ διακόσια γρόσια τὸν χρόνον, καὶ νὰ ἐξοφλῶ. Καὶ εὐχαριστῶ τὴν Σὴν Μακαριότητα, καὶ τὴν Ἐνδοξότητά τοι, ὅπου κατένευσε, καὶ ἔδωκε καὶ ὑπόγραμμά· καὶ ἐγὼ περίου μὲν τοῦ ἔστειλα τὰ διακόσια γρόσια· καὶ ἐφάτω ἔστειλα μὲ τὴν γερωδασακηγὸν τὰ λοιπὰ διακόσια εἰς ταλεῖαν ἐξόφλησιν. Ἀλλ' ὁ λογιώτατος κὺρ Ἰακωμῆς δὲν ἔστερξε νὰ τὰ λάβῃ καὶ νὰ δώσῃ τὴν πρωτότυπον χρεωστικὴν μου ὁμολογίαν, ἀλλὰ ἐζήτει πρὸς ταῦτοις ἔτερα 15 γρόσια, μὲ ὅλον ὅπου εἶδε καὶ τὸ ἴσον τοῦ ὑπογράμματος τῆς αὐτοῦ Ἐνδοξότητος, καὶ πάλιν οὐκ ἐνδυσωπήθη· διὰ τοῦτο καὶ ἐδόθησαν εἰς ἄλλο χρέος ἐκεῖνα. Ἐγὼ ὅμως, ἔχοντας πόθον νὰ ἐξοφλήσω ἀπὸ τὸ χρέος ἐκεῖνο τοῦ Ἀσλάνη, παρακαλῶ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, κάλεσον τὸν λογιώτατον διδάσκαλον ἄρχοντα ἱπαστον τῶν φιλοσόφων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κὺρ Ἰακωμῆν, ὃν καὶ ἀπὸ καρδίας ἀδελφικῶς ἀσπάζομαι, καὶ λόγοις παντοίοις δυσώπησον τὴν αὐτοῦ Λογιότητα, καὶ πείσον τὴν σοφωτάτην σου γλῶττη ὅπου νὰ στερῇ νὰ λάβῃ τὰ διακόσια γρόσια παρὰ τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὰς σεβασμίας χεῖρας τῆς Σῆς Μακαριότητος τὴν ἐν τῷ ὀρθῷ ποτὲ μου δοθεῖσαν τῷ ἄρχοντι χρεωστικὴν ὁμολογίαν, σιγίζοντας τὴν¹. Καὶ ἐγὼ ἐνταῦθα, εὐθὺς ὅπου μὲ γράψῃ ἡ Μακαριότης σας πῶς τὰ ἔδωκε τῷ κὺρ Ἰακωμῇ, θέλω τὰ ἐγχειρίσει τῷ ἁγίῳ Βηθλεὲμ εὐχαρίστως· ὃν ὅμως τὴν ὁμολογίαν δὲν σὰς δώσῃ, τὰ ἄσπρα μὴ δοθῶν, ὅτι ὁ πόθος μου εἶναι νὰ λάβω μίαν φορὰν τὴν ὁμολογίαν, καὶ νὰ χαρῶ πῶς ἐξόφλησα ἀπὸ τὸν τζερεμὲ καὶ τὴν ἄδικαν ὀφειλήν.

Περὶ τοῦτου γράφω καὶ τῷ σοφωτάτῳ ἡμῶν διδασκάλῳ κὺρ Σπαντωνῇ, καὶ συμβουλεύητέ το μετ' αὐτοῦ· τὰ πενήντα γρόσια ἔλαβον καὶ ὑπερευχαριστῶ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, καὶ τοῦ χρόνου, δώσῃ Κύριος ὁ Θεὸς νὰ μὲ χαροπολήσετε ὡσαύτως· μένω καὶ ὑπὲρ τούτου ὀφειλέτης. Δι' εὐχὸν τῆς καὶ ἐγὼ μελετῶ πρὸς τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν λαχοῦσάν μας ἐπαρχίαν πρὸς περιήγησιν. Καὶ ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Πρωτοκόπου νὰ μὲ φυλάξῃ, ὅπου νὰ ἀξιωθῶ νὰ ἀπολαύσω τὴν θέαν καὶ ὀμιλίαν αὐτῆς· πάλιν ἀξιωθείην τῶν ἀμειδιῶν. Αἱ δὲ ἄγαι καὶ θεοπρόσδεκτοι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησάν μοι εἰς φυλακτήριον. Ἀψις¹, Ἀδυσόστου 12.

Τῆς Ὑπετέρας σεβασμιωτάτης Μακαριότητος εὐλαβητικὸς καὶ πρόθυμος εἰς τοὺς ὀρισμούς.

Ὁ Δρόστρας Ἱεροθέος.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Ghedeon.)

DCLIX.

Dascălul Marcu din Cipru către Patriarhul Hrisant Notara, despre lucrări ce se copiază pentru el și opera Patriarhului Dosofteiu aflătoare în lucru, precum și despre Vlădica de Betleem, despre Deporta și dascălul Gheorghe.

1715,
Septembre.

Ἐπιστολὴ Μάρκου Κυπρίου πληρωφοροῦσα τὸν Ἱεροσολύμων Χρῶσανθον περὶ τῆς ἐκτενώσεως καὶ μεταγραφῆς συγγραμμάτων τινῶν τοῦ τε Χρυσάνθου καὶ τοῦ Θεῖου αὐτοῦ ἀσιδήμου Δοσιθέου.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σωφώτατε μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα, τὴν Ὑπετέραν σοφωτάτην Μακαριότητα δουλικῶς προσκυνῶ, πανευλαβῶς ἀσπαζόμενος τὴν χαριτόδωτον αὐτῆς δεξιάν.

Διὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Βηθλεὲμ καὶ τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου κὺρ Δωροθέου μετ' εὐλαβείας καὶ ἐδραφίως προσιέμενος τὰς παρὰ τῆς ὑπετέρας φιλοσοργίας καὶ προσκυνητῆς κορυφῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, χάριτας ἀθανάτους ὁμολογῶ αὐτῇ τῆς πρὸς ἐμὲ θερμῆς διαθέσεως καὶ πνευματικῆς δωρεᾶς· ἦν ὁ Κύριος διατηροίη ἀσινῇ καὶ ἀνεπηρέαστον, ἐν

Serisoarea lui Marcu din Cipru, înștiințând pe al Ierusalimului Hrisant despre tipărirea și copierea unor scrieri ale lui Hrisant și ale unchiului său, răposatul Dosofteiu.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte al meu domn și stăpân, mă închin cu supunere prea-înțeleptei Tale Fericii, sărutând cu toată evlavia dreapta-Ți izvorătoare de haruri.

Prin Preasfințitul de Betleem și preacuviosul egumen chir Doroteiu primind cu evlavie și supunere rugăciunile și binecuvântările de la iubirea și venerata-Ți înălțime, Ți dau nemuritoare mulțămiri pentru călduroasa aplecare către mine și pentru duhovnicescul dar; pe care Dumnezeu să Țe fie nevătămat și nesupărat,

¹ În ms.: της.

ἀνέσσει καὶ εἰς ἀκνύαντω, πρὸς παραμυθίαν πνευματικὴν καὶ κοινὴν χριστιανικὴν ὠφέλειαν.

Τὸ πὼς συνεχέστερον δὲν προσκυνῶ δι' εὐτελοῦς μου τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, θέομαι νὰ μὴ φανῇ παρ' αὐτῇ χαρὰ, ὅτι συστέλλομαι νὰ γίνωμαι προσθήκη ἐνοχλήσεων καὶ περὶ τοῦτου οὐ χρὴ μακρηγορεῖν.

Τὸ ἐξηγητὸν Ψαλτηριον ἀποῦ μου ἀφήσετε νὰ θεωρήσω, κατὰ λέξιν εἶναι καλὰ ἐξηγημένον. Καί, ἂν ὀρίζετε νὰ μεταγραφῇ, νὰ ἔχω τὴν προσταγὴν σας.

Τὸ διδόνον τοῦ αὐτοῦ Πατριάρχου, τοῦ ὑμετέρου Θεοῦ¹, ἐνδελεχῶς γράφεται καὶ θέλει γέναι πολλὰ καλόν.

Τὰ παρόντα σημειώματα μετὰ τὰ ἔδωκεν ἕνας φιλομαθής, νὰ γένῃ εἰς αὐτὰ ἡ ἀπόκρισις μετὰ μαρτυριῶν. Ὅμως ἐγὼ, μὴν ἔχοντας τοιαύτας μαρτυρίας συνειλεγμένας, οὔτε ἱεράς βιβλίους νὰ συλλέξω, ἐκλιπαρῶ τὴν ὑμετέραν σοφωτάτην πολυμάθειαν καὶ ὀρίξῃ νὰ ἀπακριθῇ εἰς αὐτά, ὅτι εἶμαι βέβαιος πὼς ἀπὸ τοιαύτας μαρτυρίας εἶναι πληρεστάτη. Ἡ, ἂν δὲν εὐκαιρῇ, νὰ μοὶ στέλλῃ ἐκάστου κεφαλαίου τὰς μαρτυρίας καὶ βεβαιώσεις, κατὰ τὴν συνήθη λέξιν, καὶ ἐγὼ θέλω κάμῃ κατὰ τὸ δυνατόν μοι τὴν σύνθεσιν τῶν ἀπακρίσεων, καὶ ἀντιβῶ περὶ τοῦτου σφόδρα.

Ὁ Σινιὸρ Δεπόρτας, ὁ διδάσκαλος κυρ Γεώργιος μετὰ τοῦ στίφους τῶν μαθητῶν δουλοπρεπῶς προσκυνοῦσι τὴν αὐτῆς Μακαριότητα. Αἱ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μετ' ἐμοῦ, ψαίε', Σεπτεμβρίου.

Τὸ σαρακοφωμένον ἐπιστολάριον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταγραφῇ ἀνελλιπῶς σχεδὸν οὐδεμία ἐπιστολή καὶ περὶ τοῦτου ὡς κελεύετε.

Τῆς Ὑμετέρας Θεοφρονήτου Μακαριότητος ἐλάχιστος δούλος.

Μάρκος.

(Bibl. Ar. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

în liniște și odihnă fără valuri, pentru mângâierea sufletească și folosul creștinesc de obște.

Cum că nu mă închin mai des prin smerita-mi scrisoare Fericirii Tale, mă rog să nu-Ți cadă greu, pentru că mă sfiese să nu fiu pricină de supărări; și despre aceasta nu trebuie să vorbesc mai mult.

Psaltirea cu tâle ce mi-ai lăsat-o, în stil e bine alcătuită. Și, dacă poștești să se prescrie, dă-mi poruncă.

Cartea răposatului Patriarh, unchiul Țău, se serie neconținut, și va fi foarte frumoasă.

Însemnările de față mi le-a dat un doritor de învățătură, pentru a se face la ele răspuns cu mărturii. Ci eu, neavând astfel de mărturii adunate, nici cărți sfinte să le culeg din ele, mă rog de știința-Ți cea mult învățată de poștești să se răspundă la ele, ca unul ce sunt sigur că ești plin de astfel de mărturii. Ori, dacă n'ai răgaz să-mi trimești mărturiile și întăririle fiecărui capitol, după lecțiunea obișnuită, și eu voi face după puțină alcătuirea răspunsurilor, și mă rog foarte pentru aceasta.

Signor Deporta și dascălul chir Gheorghe cu ceata ucenicilor se închină ca robii Fericirii Tale. Iar rugăciunile-Ți preasfinte și de Dumnezeu ascultate fie cu mine!

1715, Septembrie.

Epistolariul cel mâncat de cari aproape nu e cu puțință să se prescrie fără lipsă măcar o singură scrisoare; și pentru aceasta cum poruncești.

Al Fericirii Tale de Dumnezeu păzite cea mai mică slugă:

Marcu.

DCLX.

Iustin, egumenul de Barnovschi, către Patriarhul Hrisant Notara, despre tipărirea unei opere la Iași².

Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰουστίνου ἡγουμένου Μπουρνόβσκη, ἀγγέλλοντος τὴν ἐραδύτητα τῆς ἐκτυπώσεως βιβλίου τινὸς ἐν Βουκουρεστίῳ, πιθανῶς, καὶ εἰδοποιούντος περὶ τῆς τοῦ τυπογραφείου τοῦτου καταστάσεως.

Scrisoarea lui Iustin egumenul de la Barnovschi, vestind zăbava tipăririi unei cărți, de bună samă, și făcând cunoscută starea acelei tipografii.

1715,
12 Octombrie.

¹ Istoria Patriarhilor din Ierusalim, care ieși la 1715. V. *Bibliografia românească*, I, p. 501 și urm.

² E vorba, fără îndoială, de ediția, pusă la cale de Hrisant, a lui Ioan Damaschin. V. *Bibliografia românească*, I, p. 501.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ ἀγιώτατέ μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα, τὴν Ὑμετέραν σοφωτάτην Μακαριότητα δοσλικάως προσκυνῶ.

Ἐρχόμενος ἀπὸ τὰ αὐτόθι ἐνταῦθα ὁ ἄρχων καπιχεαγιάς κύριος Δημητράκης Ἰουλιανός, ἐλάβαμεν σεβάσματα καὶ προσκυνητὰ γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεκρίθημεν εἰς ἄλλην φοράν· τῶρα δέ, ἐρχόμενος πάλιν ὁ εὐγενέστατος ἄρχων κύριος Δημητράκης, δὲν ἐλείψαμεν ὅλως νὰ τὴν προσκυνήσωμεν καὶ νὰ τῆς φανερώσωμεν πῶς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῆς καὶ ἐκεῖνα, ὅπου ὑπερμαχοῦσαστε, ἰδοὺ δι' εὐχῶν τῆς ἁγίων ὅπου εὐγήχαν εἰς τὸ παρόν, ἂν καλὰ καὶ ἔγινεν ἀργοπορία· ὅμως τὸ αἷτιον ἦτον ἀπὸ τὸν τυπογράφον, καὶ ὅχι ἀπὸ λόγου μας. Ἀπὸ τὰ ὁποῖα σὰς στέλλομεν δύο. Ἐπρεπε νὰ στείλωμεν καὶ ἄλλα, πλὴν κατὰ τὸ παρόν τόσα ἐπρόφθασαν καὶ ἔδωσαν, καὶ κατόπιν, ἔχοντες ἀπόκρισιν, θέλομεν κάμει κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς. Τὸν τύπον δὲν τὸν ἐλάμβανεν ἀκόμη ἀπὸ τυπογράφον κύρ Κωνσταντῖνον, μὲ τὸ νὰ κάμουν κατὰ ἐπὶ διόρθωσιν τοῦ βιβλίου, καί, ὅταν τελειώσῃ, θέλομεν τὸ λάβει, κατὰ τὴν μὴνυσιν ὅπου ἔχομεν ἀπὸ τὴν Μακαριότητα τῆς. Διὰ τὸν Χατζή-Μανώλη καὶ διὰ τὸν μπασιὰ κύρ Πασχάλη, ὅπου πρὶ πολλοῦ μάς ἐγράψατε, τελείως εἰδῇσιν δὲν ἔχομεν· τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς διὰ τῶν θεοπειθῶν τῆς εὐχῶν νὰ τοὺς καταβοδίσῃ.

Ταῦτα. Αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί. Ἀψις, Ὁκτωβρίου 18.

Τῆς Ὑμετέρας σοφωτάτης Μακαριότητος ἐλάχιστος.

Ἰουστίνος Μπουρνόσκης.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

Prea-fericite, prea-înțelepte și preasfințite al mieu domn și stăpân, Fericirii Tale prea-înțelepte mă închin eu rob.

Venind de acolo aici dumnealui capuchehaia Dimitrachi Iulianu, am primit respectatele și vrednicele de închinăciune scrisori ale Fericirii Tale, la care am răspuns altă dată; iar acum, venind din nou preanobilul dumnealui chir Dimitrachi, n'am lipsit de loc de a ne închină Ție și de a-Ți vădi că lucrurile mânilor Tale și acelea pentru care Te-ai ostenit, iată că prin rugăciunile-Ți sfinte au ieșit acum, deși a fost zăbavă; dar vinovat eră tipograful, și nu eu. Din care-Ți trimetem două. Trebuia să trimetem și altele, dar până acum atâtea au ieșit și s'au dat, și pe urmă, având răspuns, vom face după porunca Ta. Tiparul nu l-am luat încă de la tipograful chir Constantin, căci fac câte-o îndreptare cărții, și, când se va isprăvi, îl vom lua în primire după porunca ce avem de la Fericirea Ta. Pentru Hagi-Manoli și pentru bașa chir Pascali, pentru cari mi-ai scris mai de mult, n'avem nicio știre; pe cari Dumnezeu prin rugăciunile-Ți ascultate de dânsul să-i călăuzească pe cale.

Accestea. Iar preasfințele și de Dumnezeu ascultatele-Ți rugăciuni fie cu noi în toată viața.

1715, Octomvrie în 12.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte cel preamie:

Iustin de la Barnovschi.

DCLXI.

Ștefan-Vodă Cantacuzino către Patriarhul Hrisant Notara, despre trimeterea noilor capuchehaiele.

1715,
25 Octom-
bre.

Θεός.

Στέφανος Καντακουζηνός Χρυσάνθω Νοτάρα.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε δέσποτα, τὴν Σὴν Μακαριότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦντες, τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν φιλοφρόνως ἀσπασόμεθα.

Ἰδοὺ τανὺν, δέσποτά μου, τὴν ἐξ ὕψους θείαν βοήθειαν ἐπικαλούμενοι, κατὰ τὴν πατρικὴν προσημευσθεῖσαν ὑμῖν αὐτῆς συμβουλὴν καὶ παραίνεσιν, ὅτι, ὅταν εἶναι νὰ ἐπανακάμψῃ ὁ ὑπέρτατος ἐπίτροπος ἐκ τῆς Πε-

Cu Dumnezeu.

Ștefan Cantacuzino lui Hrisant Notara.

Prea-fericite și prea-înțelepte stăpâne, închinându-ne cu evlavie Fericirii Tale, sărutăm cu dragoste sfințita-Ți dreaptă.

Iată, stăpâne al mieu, că noi, chemând ajutorul lui Dumnezeu de sus, după sfatu-Ți părintese, arătat nouă mai înainte, și după îndemnarea Ta, ca, atunci când e să se întoarcă prea-înălțatul Vizir din Peloponez,

λοποννήσου¹, νὰ φροντίσωμεν νὰ ἐξαποστείλωμεν εἰς δοῦλευσιν τῆς ὑψηλοτάτης Πόρτας ἄλλους ἄρχοντας μας (περὶ τῆς συμβουλῆς πλείστας καὶ ἀθανάτους ὁμολογοῦμεν τὰς χάριτας τῇ θεοποτικῇ αὐτῆς εὐμενείᾳ), καλῶς τε καὶ ἐπιστατικώτερον συνδιασκεψάμενοι μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς, καὶ στοχαζόμενοι ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ τὴν ἀξιότητα τοῦ καθ' ἑνός, εὐλογώτερον καὶ ἀρμυδιώτερον ἐφάνη νὰ πεμφθῶσιν οἱ παρόντες γραμματοκαμισταί, τιμωτάτοι ἄρχοντές μας, ὃ τε Μέγας-Ποστέλνικος κυρίτῃ Γρηγοράσκος, ὁ καὶ σύγγραμμός μας, καὶ ὁ Μέγας-Στόλνικος, κύρ Μπάμπουλος, γυναικάδελφός μας² (καλὸς ἦτον καὶ ὁ ἄρχοντας μας Μέγας-Σπῆθάρης, ἀλλ' ὥπως πάσχει ὁ χριστιανὸς ἀπὸ δύο τρία τινὰ πάθη συνεχῇ καὶ ἀδιάκοπα, καί, ἐὰν μίαν ἢ δύο ἡμέρας ὑγιαίνει καὶ εὐεκεῖ, τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀσθενεῖ καὶ κλινοπετεῖ· διὰ τοῦτο ἐξελέξαμεν αὐτοὺς τοὺς δύο· τοὺς ὁποίους, ἀγκαλὰ καὶ ἀρκετῶς τοὺς ἐσυμβουλευσαμεν, καὶ τοὺς ἐπαρρηγόσαμεν τινὶ τρόπῳ νὰ φερθῶσι³, κατευοδούμενοι σὺν Θεῷ αὐτόθι, ὥπως ἀναμέσῃ εἰς τὰ ἄλλα δεδώκαμεν αὐτοῖς καὶ ταύτην τὴν κυριωτέραν καὶ πρώτην ἐντολὴν μας, ὅτι τὴν Μακαριότητά της νὰ τὴν γνωρίζουσιν, οὐ μόνον, ἀπλῶς, πνευματικὸν πατέρα καὶ δεσπότην των, ἀλλὰ ὡσάν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, καὶ τὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις της νὰ τὰς δεχωνται ὡς πνευματικὰς ὑψηλότητες καὶ πατερικὰ ἐντάλματα, ὡσάν ἀπὸ ἡμεῖς τὴν Μακαριότητά της τὴν ἐγνωρίσαμεν παιδιόθεν πνευματικὸν μας πατέρα καὶ διάπυρον εὐχέτην μας, καὶ ὡς πατρικὸν καὶ ἀρχαῖον φίλον τὴν ὑπεραγαποῦμεν ὑπὲρ πάντας τοὺς φίλους· καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀμφισβύλλομεν ὅτι, ἐρωτωμένη εἰς τὰ πρακτέα, νὰ μὴν συμβουλευῇ καὶ νὰ μὴν παραινῇ τὰ εἰς σύστασιν καὶ κυδέρνησιν μας ἀποδλέποντα· ἐρχόμενοι τοῖνον εἰς προσκύνησιν καὶ ἀπόλαυσιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, πολλὰ τὴν παρακαλοῦμεν, οὐ μόνον εὐγνωμόνως, φιλοφρόνως, καθὼς τέκνα της πνευματικῆς, νὰ τοὺς ἀποδεχθῇ δι' ἀγάπην μας, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ νὰ μὴν διαλείπῃ ἀπὸ λόγου των, καθὼς μέχρι τοῦ νῦν, ἡ σαφωτάτη αὐτῆς συμβουλὴ καὶ ἐμφρονεστάτη καθοδηγία καὶ μάθησις εἰς τὰς συμπιπτούσας χρεῖας καὶ ὑποθέσεις μας. Ἄν εἴχαμεν δε καὶ ἄλλο τι περισσότερον νὰ εἰποῦμεν, ἀφήνομεν νὰ τὰ ἐνηχηθῇ ἀπὸ ζωῆς φωνῆς παρὰ αὐτῶν τῶν ἀρχόντων μας. Περὶ ὧν ἀπάντων

σὰ ne gândim a trimete pentru slujba Prea-Înaltei Porți alți boieri ai noștri. (pentru sfat aducem multe și nemuritoare mulțămiri bunăvoinței Tale de stăpân), după ce ne-am chibzuit bine și cu stăruință, împreună cu cei din jurul nostru, și am cercetat toate fețele și vrednicia fiecăruia pe rând, ni s'a părut mai bine și mai potrivit a se trimete cei de față aducători, prea-cinstiții boierii noștri Marele-Postelnic chirigî Grigorașco, care ni este și cumnat, și Marele-Stolnic, dumnealui Barbul, fratele soției noastre (eră bun și dumnealui Marele-Spătar, dar săracul suferă de două, trei boli neconținute și neîntrerupte; și, dacă o zi, două e sănătos și se simte bine, trei, patru e bolnav și cade la pat: de aceea am ales pe aceștia doi; deși i-am sfătuit indestul și li-am vestit în ce chip să se poarte și să se îndrepte, ajungând cu Dumnezeu bine acolo, ei, între altele, li-am dat și această însărcinare mai de căpetenie și înainte de toate, a noastră, ca să Te știe pe Fericirea Ta, nu numai, împede, ca pe un părinte duhovnicesc și stăpân al lor, dar ca și pe noi înșine, și sfaturile și îndemnurile Tale să le primească întocmai ca niște duhovnicești prescripții și porunci părintești, de oare ce noi Te-am cunoscut pe Fericirea Ta din copilărie ca un duhovnicesc părinte al nostru și aprins al nostru rugător, și ca pe un părintesc și vechiu prieten Te iubim peste măsură, mai presus decât toți prietenii; și de aceea nu stăm la îndoială că, întrebând fiind la cele de făcut, nu vei sfătui și nu vei recomanda cele ce privesc la menținerea și cârmuirea noastră; viind deci la închinăciunea și întâlnirea Fericirii Tale, ne rugăm mult de Tine, nu numai binevoitor și cu iubire, ca pe ai Tăi fii suflați, să-ți primești pentru dragostea față de noi, cum am spus mai sus, dar să nu lipsească de la ei, ca și până acum, prea-înțeleptu-Ți sfat și prea-cumintea îndreptare și învățătură la întâmplătoarele noastre nevoi și treburi. Dacă am mai avut și altele de spus, le lăsăm să fie rostite prin viu graiu de acești boieri chiar. Pentru care toate rămânem datori, nu numai a-Ți mulțămii în totul, dar și a

¹ Din expediția contra Venetienilor.

² Băleanu (?) și Greceanu.

³ În ediție. καθ' ὅσον ἔγιντο καὶ ἐπαρρηγόσαμεν.

μένονμεν ὀφειλέται, οὐ μόνον διὰ παντός νὰ τὴν εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἐτοιμότητος νὰ θαυλεύσωμεν εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ πατρικὰ προστάγματα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲ τὴν παρακαλοῦμεν καὶ τοῦτο, νὰ μὴν μᾶς ὑστερῇ σεβασμίων γραμμάτων τῆς διὰ νὰ χαίρωμεν ἐπὶ τῇ ἐφετῇ ἡμῖν ὕψει καὶ ταῖς πατρικαῖς εὐχαῖς, αἵτινες καὶ εἴησαν ἡμῖν ἄρωγαὶ ἐν εἴῃ παντί.

1715, Ὀκτωβρίου 25.

Τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος υἱὸς κατὰ πνεῦμα καὶ ὁλως εἰς τὰς προσταγὰς αὐτῆς ἐτοιμώτατος.

Ἰω. Στέφανος Καντακουζηνὸς Βοεβόδας¹.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon; Legrand, o. c., IV, pp. 147-8, n° 103, unde cu preșeurtări.)

DCLXII.

Gheorghe Ramadan către Patriarhul Hrisant Notara, despre niște cărți trimise.

1715,
20 Novem-
bre.

Γράμμα Γεωργίου Ῥαμαδάνου πρὸς τὸν μακαριώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, κύριον Χρόσανθον.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, πάτερ ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατε, τὴν Ὑπερέραν Μακαριότητα μετὰ τῆς θεούσης ὑποκλίσεως καὶ ἐδαφισίας προσκυνήσεως περιπτυσσόμενος προσκυνῶ, καὶ τὴν πάνσεπτον καὶ πανίερὸν αὐτῆς θεοφόρον χεῖρα μετὰ διαπύρου καὶ ὑπερθεούσης εὐλαθείας κατασπάσσειν, δεόμενος καὶ ἐκλιπαρῶν διηνεκῶς τὸν πανεπόπτην καὶ πανθέορον καὶ παροχέα τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων Θεόν ἵνα περιφρουροῖ αὐτὴν ἄνοσον, εὐθύνον, ὑγιαίνον, μακρόβιον εἰς τὸν ἀγιώτατον ἀπαστολικὸν καὶ πατριαρχεικὸν Θρόνον, μετ' ἐπιτυχίας πάντων τῶν ἐφετῶν καὶ καταθυμιῶν.

Τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμιὰν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος προσκυνητικὴν ἀσπασάμενος ἔλαβον, καὶ ἐξ αὐτῆς πληροφωρηθεὶς τὴν πολυέραστον καὶ πολυπόθητον αὐτῆς ὕψισαν, ὕμνον εὐχαριστηρίους ἀνέπεμψα τῷ περιφρουρῶντι καὶ σώζοντι σωτήρι Θεῷ, οὗ τῇ εὐμενείᾳ καὶ χάριτι συμφυλαχθεῖη καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, ἀμετάπτωτος. Ἐγνων καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα, εἰς τὰ ὅποια ἐμφαίνει ἐναργεστάτα τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς Ὑπερέρας Σεβασμιότητος πατρικὴν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν εἰς ἐμένα, τὸν ταπεινὸν καὶ ἀνάξιον αὐτῆς δοῦλον διὰ τὸ ὅποιον μὴν ἠμποροῦντας νὰ ἀποδώσω τῇ Ὑπερέρᾳ ἐμφάνῳ καλοκαγαθίᾳ τὰς κατ' ἀξίαν εὐχαριστίας, ἄλλο δὲν λέγω, παρὰ τό: ὅς εἶναι

sluji cu toată graba și gătitura la părințeștiile-Ți orânduieți. Deocamdată Te rugăm și de aceea să nu ne lipsești de respectatele-Ți scrisori, ca să ne bucurăm de sănătatea-Ți dorită nouă și de părințeștiile-Ți rugăciuni, care să ni și fie ajutătoare în toată viața.

1715, Octomvrie 25.

Al Fericirii Tale fiu sufletește, totdeauna și prea-gătît la toate poruncile Tale.

Io Ștefan Cantacuzino Vocvod.

Serisoarea lui Gheorghe Ramadan către prea-fericitul Patriarh de Ierusalim, domnul Hrisant.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, părinte întru Hristos prea-venerat, pe Fericirea Ta îmbrățișând-o cu închinarea cuvenită și plecăciunea până la pământ, o salut, și sărut prea-respectata și preasfințita-Ți mână de Dumnezeu purtătoare cu evlavie aprinsă și prea-înfocată, rugând și implorând neconținut pe Dumnezeu, care toate le vede și le veghează și dă toate cele bune, ca să Te păzească fără boli, necuros, sănătos, întru mulți ani în preasfințitul apostolesc și patriarhicesc Scaun, cu căpătarea tuturor celor dorite și după plac.

Sfințita și respectata serisoare a Fericirii Tale cu închinăciune, sărutând-o, o am primit, și din ea aflând prea-dorita și preapoftita-Ți sănătate, am înălțat imnuri de mulțămire lui Dumnezeu mântuitorul care Te păzește și Te păstrează, prin a cărui bunăvoință și harul căruia să fii ocrotit și de acum înainte, fără schimbare. Am aflat și cele scrise pe rând, în care arăți foarte vădit covârșitoarea-Ți iubire părintească și bunăvoință către mine, smeritul și nevrednicul Tău rob; pentru care neputând să dau bunătații Tale înăscute mulțămiriile cuvenite, nu zic alta decât: să trăiești întru mulți ani Fericirea Ta pentru

¹ Textul e format din manuscris și ediție.

πολύχρονος ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης [διὰ] τὴν τοσαύτην πατρικὴν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν ὁ πανάγαθος Θεὸς νὰ διαφυλάξῃ αὐτὴν ἀνωτέραν πάσης περιπετείας καὶ καιρικῆς περιστάσεως, εἰς ὀφείλειαν παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος καὶ εἰς ἀγαλλίασιν καὶ χαρὰν ἡμῶν, τῶν εὐτελῶν αὐτῆς δοῦλων.

Πρὸς τοῦτοις θέλει ἡ ἐξουρὴ ἡ Ὑμετέρα προσκυνητὴ Μακαριότης πῶς τὰ βιβλία ὅπου ἐστάλθησαν παρ' αὐτῆς, τόσον ἐλληνικά, ὅσον λατινικά καὶ ἰταλικά, ὅλα ἐνεχειρίσθησαν κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς τοῖς ὁσιωτάτοις καθήγουμένοις καὶ ἐπιτρόποις αὐτῆς, καὶ κατετέθησαν μὲ τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης ὅπως τὰ λατινικά εὐγῆκαν περισσότερα ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ὅπου ἦτον σημειωμένος εἰς τὸ κατάστιχον τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ τὰ ἰταλικά ὀλιγώτερα, καθὼς θέλετε καταλάβῃ ἀπὸ τὸ κατάστιχον ὅπου σὰς στέλνω δύο μόνον βιβλία λατινικά, καὶ ἓνα ἰταλικόν, δὲν ἐστάλθησαν εἰς τὸ κατάστιχον τῆς βιβλιοθήκης, μῆτε εἰς αὐτὸ ὅπου σὰς στέλνω, μὲ τὸ νὰ τὰ ἐκράτουν ὁ ὑψηλότατος Ἀρχιεπίσκοπος εἰς χρῆσιν τὰ ὅποια, ὅταν παρθεῖν, θέλουν προστεθῇ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιλοίπων.

Καὶ πάλιν τὴν μετ' εὐλαθείας ὁκίην προσκύνουν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ἀπονέμω, καὶ θερμῶς τὴν παρακαλῶ, ὅχι μόνον νὰ μὲ μνημονεύῃ εἰς τὰς θεοπαιθεῖς καὶ ἁγίας εὐχὰς καὶ ἱεροτελεστίας, ἀλλ' ἀκόμη τὴν παρακαλῶ νὰ δεικνύῃ τὴν αὐτὴν πατρικὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ νὰ μὲ γνωρίζῃ πνευματικόν τῆς νύκτ' καὶ βοῦλον ἐμπειθέστατον τὸ ὅποιον τότε θέλω τὸ πληροφορηθῇ ὁπότε καὶ καμὴν φορὰν ἤθελε μὲ κοσμεῖ μὲ τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν καὶ σεβασμίων αὐτῆς γραμμάτων.

Ὁ εὐγενέστατος ἄρχων καὶ ποθεινόςτατος μου πατήρ καὶ ὁ προσφιλέστατος μου ἀδελφὸς πανευλαβῶς προσκυνῶσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἧς οἱ χρόνοι πάμπολλοι καὶ πανευδαίμονες, καὶ αἱ ἁγίαι καὶ θεοπαιθεῖς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

1715, Νοεμβρίου 12.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος κατὰ πνεῦμα οὐδὲ καὶ δοῦλος ἐμπειθέστατος.

Γεώργιος Παπαδόπουλος.

(Bibl. Acad. Rom., copiele d-lui M. Ghedon.)

atâta iubire părintească și bunăvoință; prea-bunul Dumnezeu să Te păzească mai presus de toată schimbarea și împrejurararea vremelnică, pentru folosul întregului neam creștin și pentru veselie și bucuria noastră, a smeriților Tăi robi.

Pe lângă aceasta, vei afla Fericirea Ta vrednică de închinare cum că acele cărți ce s'au trimis de Tine, atât grecești, cât și latinești și italienesti, toate s'au dat, după poruncă, prea-cuvioșilor egumeni și epitropi ai Tăi, și s'au așezat cu celelalte cărți ale bibliotecii; însă cele latinești au ieșit mai multe decât numărul ce era însemnat în catastihul Fericirii Tale și cele italienesti mai puține, cum vei putea înțelege din catastihul ce-Ți trimet; numai două cărți latinești și una italienească nu s'au pus în catastihul bibliotecii, nici în cel ce Ți-l trimet, căci le-a luat prea-înălțatul Domn pentru întrebuințare; care, când se vor lua înapoi, se vor adăugi la catalogul celorlalte.

Și iarăși cu evlavie îndeplinesc închinarea-mi fiască față de Fericirea Ta și Te rog călduros ca, nu numai să mă amintești în de Dumnezeu ascultatele și sfintele Tale rugăciuni și slujbe, ci încă Te rog să arăți aceiași părintească iubire și de acum și să mă cunoști fiu al Tău duhovnicesc și rob prea-supus; care o vom arăta atunci când vre-odată mă vei împodobi cu cinstea sfințitelor și respectatelor Tale scrisori.

Prea-nobilul boier și prea-doritul mien tată și prea-iubitul mien frate cu toată evlavia se închină Fericirii Tale, ai căreia ani să fie cât de mulți și pe deplin fericiri, și sfintele și de Dumnezeu ascultatele rugăciuni cu noi.

1715, Noiembrie în 12.

Al Fericirii Tale fiu după suflet și rob prea-supus:

Gheorghe Ramadan.

DCLXIII.

1715,
12 Novem-
bre.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Hrisant Patriarhul de Ierusalim, despre întoarcerea lui Dumitrachi Iulianò la Constantinopol și despre instrucțiile date lui și Marelui-Dragoman de a lucra totdeauna în bună înțelegere cu Patriarhul.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρὸσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1715, Νοεμβρίου 18.

Δύο ἱερά γράμματα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐλάβομεν, τὸ μὲν ἀπὸ δ' τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, τὸ δὲ ἀπὸ 19 τοῦ αὐτοῦ, καί, τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐφετωτάτην ἡμῖν αὐτῆς ὑγίειαν πληροφόρηθέντες, καθ' ὑπερβολὴν ἐχάρημεν· ἐδέχθημεν εὐλαδῶς καὶ τὰς ἀγίας τῆς εὐχᾶς, καὶ εὐχαριστοῦμεν· ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Περὶ τοῦ εὐγενεστάτου ἡμετέρου ἄρχοντος συμπεθέρου κυρίτζη Δημητράκη Ἰουλιανοῦ, δὲν ἀμφιδόλλομεν ὅτι ἐκαλοφάνη τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι· ἡ μετ' εὐχαριστίας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐπανάκαμψις τοῦ, καθὼς καὶ ἡμῖν· ἡ πρὸς τὴν εὐγενείαν τοῦ ἐκ μέρους μας εὐνοια καὶ ἀγάπη, καθὼς καὶ πρότερον, οὕτω καὶ τώρα εἶναι, μάλιστα καὶ περισσοτέρα· ἐλπίζομεν ἕως τώρα, σὺν Θεῷ, νὰ τὸν ἀπήλυσεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, καὶ ἀπὸ ζωῆς φωνῆς τῆς εὐγενείας τοῦ θέλει καταλάβῃ πᾶσαν ὑπόθεσιν· καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ λείπῃ πάντοτε ἡ καλὴ τῆς συμβουλῆ εἰς τὰ συντείνοντα, ἐπειδὴ ἐδώσαμεν παραγγελίαν τῇ εὐγενείᾳ τοῦ νὰ κοινολογῇ πᾶσαν ὑπόθεσιν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν ἐν Χριστῷ αὐτῆς υἱὸν καὶ ἡμέτερον παμφιλτατον ἀδελφόν, ἐνδοξάτατον ἄρχοντα Μέγαν Δραγομάνον, καὶ νὰ ἀποτελεσθῇ διὰ τῶν ἀγίων τῆς εὐχῶν μὲ τὴν ἄκραν αὐτῆς φρόνησιν τὸ σῶστίμα ὁποῦ μᾶς πληροφορεῖ, καὶ νὰ μὴν ἀκούῃ ἡ Ἐνδοξότης τοῦ ἐνός καὶ ἄλλου λόγια· ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐρόφυγος μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ μετὰ τοῦ ἄρχοντος πενθεροῦ τοῦ.

Ἡμεῖς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ὅτι φερόμεθα μὲ θερμωτάτην ἀγάπην καὶ διαπυρρον εὐλάβειαν, ὡς πρὸς ἐν Χριστῷ σεβασμιώτατον ἡμῶν πατέρα, καὶ εἰμυσθεν ὅλως διόλου αὐτῆς καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς της· ἐτι παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γνωρίξῃ καὶ πάντοτε νὰ μᾶς προστάξῃ εἰς ὅτι ὀρίξει, καὶ θέλει μᾶς εὐρίσκη προθυμοτάτους.

Ἡ ἡμετέρα φιλότατη Δόμνα μετὰ τῶν τέκνων μας προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν εὐλαδῶς ἀσπάζονται.

Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν καὶ πάλιν συχνὰ τὴν τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων μετὰ τῆς ἀγγελίας τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφετωτάτης ὑγείας τῆς.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος

Scrisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1715, Noiembrie 18.

Două sfinte scrisori ale Fericirii Tale le-am primit: una din 4 ale lui Octomvrie trecut, iar alta de la 19 ale aceleiași luni, și, aflând de sănătatea-Ți bună și preadorită nouă, peste măsură ne-am bucurat; am primit cu evlavie și sfintele Tale rugăciuni, și mulțămim; am aflat și cele scrise pe rând.

Cu privire la prea-nobilul nostru boier și rudă dumnealui Dimitrachi Iulianò, nu ne îndoim că Ți-a părut bine Fericirii Tale întoarcerea lui cu mulțămirea amânduror părților, cum ni-a plăcut și nouă; bunăvoința și dragostea din partea noastră către dumnealui e aceiaș acum ca și mai înainte, ba încă și mai mare; nădăjduim că până acum, cu ajutorul lui Dumnezeu, Te-ai întâlnit cu dânsul Fericirea Ta, și din viul graiu al dumisale vei afla toată afacerea; și Te rugăm să nu lipsească niciodată bunu-Ți sfat la cele ce tind către aceasta, căci i-am dat înștiințare dumisale să vorbească împreună cu Fericirea Ta despre orice lucru, și tot așa și celui întru Hristos fiu al Tău și al nostru frate prea-iubit, prea-slăvitul domn Marele-Dragoman, și să se săvârșească prin sfintele-Ți rugăciuni cu înalta-Ți înțelepciune alcătuirea de care ni dai știre, și să nu asculte Slăvirea Sa vorbele deșerte ale nuniia și altuia; ci să fie într'un suflet cu Fericirea Ta și cu noi și cu dumnealui socrul său.

Noi avem pentru Fericirea Ta cea mai călduroasă iubire și evlavie cea mai aprinsă, ca față de părintele nostru cel prea-venerat întru Hristos, și suntem cu totul lui tot ai Fericirii Tale și la poruncile Tale: așa ne rugăm să ne cunoști și totdeauna să ne orânduiești la ce vrei, și ne vei găsi cu cea mai mare grabă.

Prea-iubita noastră Doamnă cu copii noștri se închină Fericirii Tale și-Ți sărută cu evlavie sfântita dreaptă.

Ne rugăm să avem și de acumia adese ori cinstea sfîntitelor Tale scrisori cu vestea bunei și prea-doritei Tale sănătăți.

Iar anii Fericirii Tale fie de la Dum-

εἶσαν θεόθεν πάμπόλλοι καὶ πανευχεῖς, καὶ αἱ πανάγισαί τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

αψιέ', Νοεμβρίου ιη'.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ὁρισμούς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Legrand, *Recueil*. pp. 178-9, n° 93.)

1715,
Decembre.

Ieroteiu Comnen, Mitropolit de Silistra, către Patriarhul Hrisant Notara, despre venirea sa la București, primirea de Ștefan-Vodă Cantacuzino și școala *în două limbi* întemeiată la Iași de Nicolae-Vodă Mavrocordat.

Ἐπιστολὴ Ἱεροθέου Κομνηνοῦ, Μητροπολίτου Δρόστρας, περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων τοῦ Στεφάνου Βοεβόδα Καντακουζηνοῦ τῆς Βλαχίας καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Νικολά-Βόδα τῆς Μολδαβίας συστηθεισῶν σχολείων κ. τ. λ.

Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ καὶ ἀγιωτάτῳ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ μοι, κυρίῳ, κὲρ Χρυσάνθῳ, τῷ ἐν Χριστῷ μοι πατρὶ σεβασμιωτάτῳ, τὴν εὐλαβητικὴν καὶ ἐδαιφικὴν προσκύνῃσιν.

Κατὰ τὴν ζ' τοῦ παρελθόντος Ἀγούστου ἐπῆρα διὰ θαλάσσης ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως καὶ, Χριστοῦ χάριτι καὶ δι' εὐχῶν ἁγίων τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, κατευοδώθην ὡς εἰς Βάρναν, κακείθεν διὰ ξηρᾶς εἰς Δρόστραν, ἔπειτα καὶ εἰς Βουκουρέστιον, καὶ ἀπῆλθον τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ τῶν ἀπανταχοῦ εὐγενῶν τὸν τρισευγενέστατον Ἀθέντην, κύριον, κύριον Ἰωάννην Στέφανον Καντακουζηνὸν Βοεβόδα καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας, τὸν θεσσαυτὴν τῶν χαρίτων, καὶ σπλαγχνικώτατον, καὶ θεοσεβέστατον, καὶ προσεκύνῃσι χαρμοσύνως τὸ ὄψος τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος· ὅστις καὶ μὲ ὑπεδέξατο ἀσμένως καὶ φιλανθρώπως, καὶ πᾶσαν εὐμένειαν καὶ ἐπίεικτιαν ἐνεδείξατο εἰς ἐμὲ, τὸν θερμώτατον πρὸς Θεὸν εὐχέτην τῆς αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητος.

Ἐνταῦθα ταίχαροὺν διατρίβων ἔλαβον καὶ ὑπτίαις ὑπεδεξάμην χεροῖ σεβασμίαν ἐπιστολὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, γεγραμμένην Ἰουλίῳ κβ' καὶ ὅλος ἐπλήσθην χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, — διεπορθευθῆναι αὕτη ἀπὸ Βυζαντίου· ἐξ ἧς τὴν εὐχαίαν μοι καὶ παμπόθητον αὐτῆς ὑγίαιαν μαθὼν, δόξαν ἀνέπεμψα τῷ σώζοντι αὐτὴν ὑγιαίνουσαν καὶ εὐδοκμενῇ. Γινὼς δὲ τὴν ὁσὴν συνδρομὴν ἐνεδείξατο εἰς τὸν τῆς Χάλκης ἡγούμενον, μεγίστας ὠμολόγησα καὶ ἐφλήσω αὐτῇ τὰς χάριτας· ἡ χαριτόδωτος Δέσποινα Θεοτόκος περιφρουροῦν αὐτὴν πάντοτε καὶ πανταχοῦ. Δόξη μοι ὁ Κό-

nezeu cât de mulți și pe deplin fericiti, și preasfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Noiembrie în 18.

Al Fericirii Tale sfin întru Hristos și cu totul la porunci:

Io Nicolae Voevod.

DCLXIV.

Serisoarea lui Ieroteiu Comnenul, Mitropolit de Silistra, despre virtuțile și progresele lui Ștefan Voevod Cantacuzino al Terii-Românești și despre școlile întemeiate de Nicolae-Vodă al Moldovei ș. c. l.

Prea-fericitului, prea-înțeleptului și preasfințitului părinte și Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, domnului domn Hrisant, celui întru Hristos mie părinte prea-venerat, închinăciunea cu evlavie și până la pământ.

La 7 ale lui August trecut am plecat pe Mare de la Constantinopol și, cu harul lui Hristos și prin rugăciunile sfinte ale Fericirii Tale, am călătorit sănătos la Varna, și de aici pe uscat la Silistra, apoi și la București, și am găsit pe prea-luminatul și pe cel dintre nobilii de pretutindeni de trei ori mai nobil Domn, domnul domn Io Ștefan Cantacuzino Voevod și Domn a toată Ungrovlahia, comoara harurilor și prea-milostivul și prea-cucernicul. Și m'am închinat cu recunoștință înălțimii Măriei Sale; care m'a și primit bucuros și cu iubire de oameni și a arătat toată bunăvoința și aplecarea către mine, prea-căldurosul rugător la Dumnezeu al Luminăției Sale.

Deci aici petrecând am primit și am luat cu mâinile întinse respectata scrisoare a Fericirii Tale, scrisă la 22 Iulie, și cu totul m'am umplut de bucurie și veselie, — care scrisoare mi s'a transmis din Bizanț; din care aflând sănătatea-Ți plăcută mie și prea-dorită, am înălțat slavă celui ce Te ține sănătos și pe cale bună. Ci, știind cât ajutor ai arătat către egumenul de la Chalke, am mulțumit foarte mult și-Ți datorese recunoștință; Stăpâna izvorătoare de haruri Născătoarea de Dumnezeu să Te ție totdeauna și pretutindeni. Deie-mi

ριοι, ἐν ὅσῳ τὰς διατριβάς ἐνταῦθα ποιῶ, ἰδεῖν καὶ ἐπαπολαύσαι τὴν σεβάσιμον θεάν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος.

Περὶ δὲ τοῦ φιλοθέου καὶ φιλοσοφώτατου ἔργου τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ πανσόφου ἡγεμόνου πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Βοεδόδα, οὐδὲν ἄλλο ἔχω εἰπεῖν παρὰ ὅτι ἡ Ὑψηλότης του ὑπερέβη καὶ αὐτὸν τὸν Ἱτολερμαίον, ὅσον εἰς τοῦτο, διότι ἐκείνος ἐσώναξε βίβλους καὶ ἐποίησε βιβλιοθήκας ἀφύχους, ὃ δὲ Ἰβλαμπρότατος ἀγωνίζεται πάσῃ προθυμίᾳ σπουδῇ νὰ καταστήσῃ ἐμφόχους βιβλιοθήκας, ἐξ ὧν νὰ ἤθελαν ἀναπηγάζῃ βίβλοι σοφοὶ καὶ θεοὶ διδάγματα.

Ἐχάρην μεγάλως καὶ περὶ τοῦ διπλοῦ τύπου ἐν διαλέκτοις δυοῖ, καὶ τῶν διπλῶν σχολῶν, ὅτι ἀγαθὴ δουλὴ καὶ ἐμψρόνως ὤρισθη καὶ ἐκπρώθη ἡ φροντίς καὶ ἐπιστάσια εἰς τὴν φρόνησιν καὶ πρόνοισιν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος, καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὸν ἀγιώτατον καὶ ἀποστολικὸν Θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων διότι ἐλπίζω τούτῳ τῷ τρόπῳ νὰ διαμείνωσιν ἐστηρικμένα καὶ μόνιμα καὶ ἀδρανόμενα ἄμφω εἰς πλείστον αἰῶνων διαδόχους. Κύριος ὁ Θεὸς νὰ πολυτελῇ ἀμφοτέρους, τὸν τε ὑψηλοτάτον Αὐθέντην καὶ τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα, εἰς κοινὸν ὄφελος καὶ τῆς πάσαις σοφίας ἀνάγκησιν, καθύχρημά τε τοῦ γένους, εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ἡμῶν παρὰκλήσιν τε καὶ ἀγαλλίασιν.

Ἀμήν.

Αἱ δὲ ἄλλαι καὶ θεοπρόσδεκτοι αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μοι εἰς φυλακτήριον.

Τῆς Ὑπετέρας σοφώτατης Μακαριότητος εὐγνώμων καὶ εἰς τοὺς ἁριστάς πρόθυμος, ὡς εὐλαχέτικός αὐτῆς ὀφειλέτης.

Ὁ Δρόστρας Ἱερόθεος.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

DCLXV.

Gramata patriarchală a lui Hrisant Notara pentru școala din Kastoria a Comisului Gheorghe (v. n^l următor).

Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων γράμμα σιγίλλιωδες περὶ τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς ἱδρυθείσης ὑπὸ Γεωργίου Καστριώτου,

1715, Δεκεμβρίου.

Χρυσάνθος, ἐλὲψ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.

Ἡ Μετριότης ἡμῶν διαλαμβάνει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς πατριαρχικοῦ γράμματος ὅτι θέλωντας ὁ τιμιώτατος καὶ λογιώτατος ἄρχων κὺρ Γεώργιος Καστριώτης, πρῶτον Μέγας-Κόμισος τῆς ἐκλαμπροτάτης ἡγεμονίας Οὐγκροβλαχίας, ὃ καὶ κατὰ πνεῦμα υἱὸς αὐτῆς ἀγαπητός, νὰ ἀποκαταστήσῃ ἱερὰν σχολὴν εἰς τὴν φιλόχριστον πολιτείαν Καστορίαν, τὴν πατρίδα αὐτοῦ, εἰς τὴν νὰ μανθάνουσι κοινὰ γράμματα ἁμισθὶ ὅσοι θέλουν νὰ προστρέχωσιν εἰς αὐτήν, διανοούμενος τρόπους πολλοὺς καὶ διαφόρους εἰς παντοταεὶν διανομήν καὶ στερέωσιν τοῦ τοιούτου θεῖου

Domnul ea, atâta cât petrec aice, să Te văd și să mă învrednicească de venerata vedere a Fericirii Tale.

Iar, cât despre iubitoarea de Dumnezeu și prea-iubitoarea de înțelepciune operă a prea-înălțatului și prea-înțeleptului Domn a toată Moldovlahia, domnul domn Io Nicolae Voevod, n'am alta de spus decât că Înălțimea Sa a întrecut și pe însuș Ptolemeu, în această privință, pentru că acela a strâns cărți și a făcut biblioteci neînsușite, iar Prea-Luminatul se străduiește cu toată sârguința cea grabnică a întemeiă biblioteci însușite, din care ar izvorî cărți învățate și dumnezeiești învățături.

M'am bucurat mult și pentru înălțatul tipar în două limbi și pentru școlile în douăte [și] că înțelepțește s'a hotărât și s'a întărit grija și supravegherea la cuminția și privityherea Fericirii Tale și prin Time la preasfințitul și apostolescul Seaun al Ierusalimului; pentru care nădăjduiesc ca în acest chip să rămâie întărite și statornice și crescute amândouă la moștenitorii de multe veacuri. Domnul Dumnezeu să vă înzilească întru mulți ani pe amândoi, pe prea-înălțatul Domn și pe Fericirea Ta, spre folosul de obște și readucerea înțelepciunii de odinioară, spre mândria neamului, spre slava lui Dumnezeu și spre mângâierea și bucuria noastră.

Amin.

Iar sfintele și de Dumnezeu primitele-Ți rugăciuni fie-mi mie spre apărare.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte recunoscător și gata la porunci, ca datornic cu evlavie al Țău:

Al Drîstreii Ieroteiu.

1715,
Decembre.

ἔργου, καὶ μὴ ἀναπαυόμενος εἰς οὐδέν· ἀπὸ τῶν ἐσπυλλογίσθη, τέλος ἐδεῖσθαι τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος ἵνα προσηλώσῃ τινὰ ἀναθήματα εἰς τὸν Ἅγιον καὶ ζωοδόχον Τάφον καὶ ἐκ τῆς ἐπι-
καρπίας αὐτῶν παρέχονται οἱ κατ' ἔτος μισθοὶ δύο διδασκάλων τῆς σχολῆς ταύτης. Ὅθεν ἡ
Μετριοτής ἡμῶν, ἀφορώσα εἰς τὴν θεάρεστον αὐτῆς γνώμην, καὶ μάλιστα κατὰ χρέος τῆς
ἐπαγγελίας αὐτῆς, φροντίζουσα διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς μαθήσεως τῶν νέων ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασι,
συγκατανεύουσα εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἵτησιν αὐτοῦ, ἐδέξατο τὰς ἀφιερώσεις ταύτας τρόπῳ
τοιοῦτῳ, ἵνα, δηλαδὴ, ὁ πανάγιος καὶ ζωοδόχος Τάφος δεσπόζῃ αἰωνίως τὰς γεγυμνασμένας
ἀφιερώσεις παρὰ τῆς αὐτοῦ Ἐντιμότητος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, αἵτινες δηλοῦνται ἐν τῇ ἀφιε-
ρωτικῇ αὐτοῦ γράμματι. Ὁ δ' αὐτὸς Ἅγιος Τάφος ὀφείλει παρέχειν κατ' ἔτος γρόσια τὸν
ἀριθμὸν ἑκατονπενήντα κατὰ τὴν τρέχουσαν μονέδα, εἰς μισθὸν τῶν διδασκάλων· τὰ ὅποια αὐτὰ
ἑκατονπενήντα γρόσια ἡ Μετριοτής ἡμῶν διορίζει νὰ τὰ διδῇ ὁ κατὰ καιρὸν ὀσιώτατος καθηγού-
μενος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου
τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ἐντὸς τοῦ Φαναρίου κειμένου, λαμ-
βάνοντας αὐτὰ ἐκ τῆς συναγομένης κατ' ἔτος ἐλθροσύνης εἰς τὰ κουτῖα τοῦ Ἁγίου Τάφου, εἰς
χεῖρας τῶν ἐντιμοτάτων ἐπιτρόπων τοῦ κουτῖου τοῦ φιλοχρίστου βουφείου τῶν γοναράδων
τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκομένων, κατὰ τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, καθ' ἑκάστην
ἔτος γινομένης ταύτης τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ὁφείλης ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Τάφου εἰς τὴν
σχολὴν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Ὀκτωβρίου μηνός, ἐν ἧτι τῷ σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ
δεκάτῳ πέμπτῳ. Ἡ Ἐντιμότης αὐτῶν, δηλαδὴ οἱ ἐπίτροποι, νὰ ἔχωσι χρέος ἀπαραίτητον νὰ
τὰ ζητήσωσι καὶ νὰ τὰ λαμβάνουσιν εἰς τὸν διωρισμένον καιρὸν παρὰ τοῦ ὀσιωτάτου καθηγου-
μένου τοῦ μετοχίου, καὶ νὰ τὰ πέμπωσιν ἀσφαλῶς εἰς χεῖρας τῶν εὐρισκομένων θεοφιλεστάτων
ἐπιτρόπων τῆς ἐν Καστορίᾳ σχολῆς, μετὰ τῆς προσηκούσης σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας. Πόσα δὲ
νὰ λαμβάνῃ ὁ πρῶτος διδάσκαλος καὶ πόσα ὁ δεῦτερος, δηλοῦνται ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ γράμματι
τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς σχολῆς ταύτης, δηλαδὴ τοῦ ῥηθέντος ἄρχοντος κύρ Γεωργίου Καστριώτου,
ὁπερ ἐπέμψαμεν τῷ πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Καστορίας, κύρ Διονυσίῳ, τῷ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι
ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ, καὶ τῷ ἐκείσε ἱερῷ κλήρῳ, καὶ τοῖς ἐντιμοτάτοις
ἄρχουσιν εἰς θεβείωσιν καὶ ἀσφάλειαν. Τούτων οὖν οὕτω διωρισθέντων καὶ ἀποφασισθέντων παρὰ
τῆς ὡμῶν Μετριοτήτος, ἐχέτωσαν τὸ κύρος καὶ τὴν Μονιμότητα θεβαίαν καὶ ἀμετάθετον. Ὅστις
δὲ φανῇ ποτε ἐναντίος ἢ ἐκ τῶν μεθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερου-
σαλήμ, ἢ ἄλλος τις ἐκ μέρους τοῦ Ἁγίου Τάφου, μικρὸς ἢ μεγάλος, ὁποιασδήποτε τάξεως ἢ
βαθμοῦ, ἢ ἄλλο πρόσωπον ἐκκλησιαστικὸν ἢ κοσμικόν, οἱ τοιοῦτοι, ὡς ἄδικοι, καὶ ὡς Θεὸν μὴ
δόλως φοβούμενοι, μὴδὲ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν εἰς νοὸν θέμενοι, ὡς ἐναντίοι καὶ φθορεῖς τοῦ
κοινοῦ καὶ ψυχοφελοῦς ἀγαθοῦ, καὶ ἐργάται τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀδικίας, ἀφωρισμένοι εἴησαν
παρὰ Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς παναγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος,
τοῦ ἐνός καὶ μόνου τῇ φύσει Θεοῦ, καὶ κατηραμένος (ἔπονται αἱ συνήθεις ἀραι).

Ὅθεν καὶ εἰς ἀσφάλειαν καὶ θεβαίωσιν ἐδόθη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος
πατριαρχικὴν γράμμα εἰς χεῖρας τῶν ἐντιμοτάτων ἐπιτρόπων τοῦ φιλοχρίστου βουφείου καὶ τῆς
ῥηθείας ταύτης ἱερᾶς σχολῆς τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει γοναράδων.

Ἐν Ἀδριανουπόλει, αἴφῃ, ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Χρῶσανθος ἀποφαινόμεθα.

DCLXVI.

1715,
5 Decem-
bre.

Patriarhul Hrisant Notara către „epitropii sfintei cutii a iubitorului de Hristos
rufet al blănarilor“, despre școlile din Kastoria, pentru care, după așezământul lui
Gheorghe Castriotul, au a lua pe an 150 de lei, de la egumenul metohului Sfân-
tului Mormânt la Constantinopol.

Περὶ τῶν σχολῶν Καστορίας.

1715. Δεκεμβρίου 5.

Χρῶσανθος, ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης.
Ἐντιμώτατοι καὶ χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ ἐπίτροποι τοῦ ἱεροῦ κουτῖου τοῦ φιλο-
χρίστου βουφείου τῶν γοναράδων, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριοτήτος, χάρις,

εἰρήνῃ, ἔλεος εἴη ὑμῖν παρὰ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου βοήθεια, ἁγιασμὸς καὶ ἐπίσκεψις· παρ' ἡμῶν δὲ εὐχὴ, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογία, τοῦ παρόντος τὰ αἵτιον εἶναι τοῦτο. Εἰς τὴν πολιτείαν τῆς Καστορίας κατεστάθη θεῖα ἐλεῖς ἱερὰ σχολή, εἰς τὸ νὰ μανθάνωσι τῶν χριστιανῶν τὰ παιδία γράμματα κοινὰ χωρὶς πληρωμῇ· τὸ ὅποιον τοῦτο θεάρεστον ἔργον, διὰ τὸ ἔχει μονιμότητα καὶ ἀσφάλειαν παντοταίνην, ἔλαβεν τὴν ἐπιστάσιν τῆς ὁ Πανάγιος Τάφος· μὲ τοιοῦτον ὅμως τρόπον ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἐντιμότης, τοῦτέστιν οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι τοῦ κυτείου τοῦ φιλοχρίστου βουφείου ὑμῶν, νὰ φροντίζωσι νὰ λαμβάνωσι τὸν μισθὸν τῶν διδασκάλων, ἥτοι τὰ ἑκατὸν πενήντα γρόσια, παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν δσιωτάτου ἡγουμένου τοῦ αὐτόθι εὐρίσκομένου μετοχίου τοῦ Ἀγίου Τάφου, κατὰ τὸν καιρὸν ὅπου διορίζομεν εἰς τὸ παρὸν ἡμετέρον πατριαρχικὸν γράμμα, τὸ ὅποιον πέμπομεν νὰ εὐρίσκεται παρ' ὑμῖν εἰς φύλαξιν, πρὸς βεβαίωσιν καὶ διηνεκὴ ἀσφάλειαν τοῦ γεγονότος. Παρακαλοῦμεν δὲ καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην νὰ δεχθῇτε, ὡς ἔντιμον καὶ θεοσεβῆ, καὶ νὰ ἔχετε τὴν φροντίδα νὰ λαμβάνετε τὰ ἑκατὸν πενήντα γρόσια αὐτὰ καὶ νὰ τὰ πέμπετε ἀσφαλῶς καὶ ἐν καιρῷ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς σχολῆς ἐν τῇ Καστορίᾳ· καὶ ἔχετε τιμὴν παρὰ ἀνθρώπων καὶ μισθὸν παρὰ τοῦ ἁγίου Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν δόξῃ παντί.

Ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως.

Ἀψίε', Δεκεμβρίου ε'.

† Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ εὐχέτης ὑμῶν.

(Bibl. Ac. Rom., copieile d-lui M. Ghedeon; Legiand, *Recueil*, pp. 182-3, n° 95.)

DCLXVII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, cu felicitări de serbători.

1715.

18 Decem-
bre.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1715, Δεκεμβρίου 18.

Δεόμενοι τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ νὰ τὴν διαφυλάττῃ εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ ἀποστολικὸν αὐτῆς Θρόνον ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀδιασεισῇ ὑγείᾳ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεί, μετὰ μακροδιότητος. Μὲ τὸ νὰ πλησιάζῃ ἡ ἁγία ἑορτὴ τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐλείψαμεν μὲ τὸ παρὸν νὰ προσκυνήσωμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῇ τὰς μετ' εὐλαθείας υἱκᾶς προσρήσεις, παρακαλοῦντες τὸν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου ἀσπύτως γεννηθέντα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν νὰ ἀξιῶσιν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ ἑορτάσῃ λαμπρῶς καὶ νὰ πανηγυρίσῃ φαιδρῶς καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Γέννησιν καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια, καὶ ἐφέτος καὶ εἰς χρόνους παμπόλλους, μὲ ὑγείαν, εὐτυχίαν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν εἰς τὸν ἀγιώτατον πατριαρχικὸν αὐτῆς Θρόνον, εἰς καύχημα καὶ καλλονὴν παντὸς τοῦ χριστιανύμου πληρώματος.

Παρακαλοῦμεν δὲ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα νὰ μὴ μᾶς λείπωσι συχνὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς γράμματα δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ ἐφευτάτης ὑγείας τῆς, καὶ εἰς τὰς παναγίας τῆς προσευχᾶς νὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν,

Serisoarea lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1715, Dechemvrie în 18.

Rugându-ne de atotputernicul Dumnezeu să Te fie în preasfințitu-Ți Scaun patriarhicesc și apostolesc în pace și nezugduită sănătate și bună stare neconținută, întru mulți ani. De oare ce se apropie sfânta serbătoare a nașterii după carne a Domnului nostru Isus Hristos, n'am lipsit cu cea de față să ne închinăm Ferieirii Tale și să îndreptăm către Tine fiescul nostru graiu, rugând pe cel ce pentru mântuirea noastră s'a născut fără sămânță din Sfânta Fecioară Hristos Dumnezeuul nostru să învrednicească pe Fecierea Ta a serbă strălucit și a prăznuî luminos și sfânta-I Naștere și sfânta Bobotează, și în acest an și în ani prea-mulți, cu sănătate, fericire și pașnică stare, în preasfințitu-Ți Scaun patriarhicesc, pentru bucuria și frumuseța turmei creștine.

Ci rugăm pe Fecierea Ta să nu ni lipsească des sfințitele-Ți scrisori vădind buna și prea-dorita-Ți sănătate, și în prea-sfințitele-Ți rugăciuni să rogi pe Dumnezeu pentru noi, și să ni orânduiești cu înere-

καὶ νὰ μὲς προστάξῃ μὲ θάρρος, ἐπειδὴ γνωρίζε: τὴν ἄκραν εὐλάβειαν ὁποῦ ἔχουμεν πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν προσομίαν εἰς τὴν δοῦλευσίν τῆς.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πάμπαν καὶ πανευτυχεῖς καὶ αἱ πανάγιαί τῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

ἁψις, Δεκεμβρίου 17.

Τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος οὗτος ἐν Χριστῷ καὶ ὅλος εἰς τοὺς ἁγισμοὺς.

Ἰω. Νικολάος Βοεβόδας.

(Legrand, Recueil, pp. 183-4, n° 94.)

dere, căci știi înalta evlavie ce o avem către Tine și grăbirea spre slujba Ta.

Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu prea-mulți și pe deplin fericți; și și preasfintele-Ți rugăciuni cu noi.

1715, Decembrie 18.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și cu totul la porunci:

Io Nicolae Voerod.

DCLXVIII.

1715,
27 Decem-
bre.

Ioan Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre firmanele ce-i pregătește și numirea lui Nicolae-Vodă în Țara-Românească, iar în Moldova a lui Mihai Racoviță.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος Χρυσάνθω Νο-
τάρῳ.

Μακαριώτατε, ἁγιώτατε καὶ σοφώτατε Πα-
τριάρχῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ
πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ μοι σεβασ-
μιώτατε πάτερ, τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα
προσκυνῶ καὶ τὴν ἱεράν αὐτῆς δεξιάν εὐλαβῶς
ἁσπάζομαι, δεόμενος τοῦ ἐν σπηλαίῳ γεννη-
θέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ὅπως διαφυλάττει
αὐτὴν ἐν ἁμαρῇ ἡγία, εἰρηνικῇ καταστάσει
καὶ εὐτυχίᾳ εἰς ἔτη πάμπαν καὶ πανευτυχῇ,
μετὰ καὶ πάντων τῶν λοιπῶν καταθροῦν.

Τὸ ἱερὸν γράμμα τῆς Ὑπετέρας Μακαριό-
τητος ἔλαβον, ἐξ οὗ τὴν καλὴν τῆς ἡγίας
μαθὼν, ἐχάρην. Ἐγνων δὲ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ
γεγραμμένα. Ἐμεσολάβησεν ὀλίγη ἄργητα εἰς
τὸ νὰ τὴν ἀποκριθῶ, μὲ τὸ νὰ ἐπρόσμενον
νὰ λάβω τὸ φερμάνι, ὁποῦ ὁπσεχέθῃ νὰ κάμῃ
ὁ Τζιλγγαρζαδὲς ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀκόμη
κάμνῃ ἐκδοσις τοῦ πράγματος δὲν ἔγινε μόνον
ὁλοῦσχεται, λέγοντας σήμερον, αὔριον νὰ τὸ
πάρῃ καὶ, ἀν. γίνῃ, εἶναι πολλὰ καλὰ κάμνει.

Αὐτὸ ὁποῦ ἡ Ὑπετέρα Μακαριότης, προβάλ-
λουσα τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν ὀριμότητα τοῦ
χειμῶνος, ἀναβάλλει τὸν καιρὸν, διατρέδουσα
ἐδῶ κοντά, πολλὰ καλὰ κάμνει.

Τὸ φερμάνι ὁποῦ εἶναι νὰ γίνῃ διὰ νὰ πη-
γαίνῃ εἰς τὴν Ῥούμην, σήμερον ἢ αὔριον
παίρνοντάς το, τὸ στέλνομεν αὐτὲς τὰς ἡμέρας,
πέμποντας ἀκόμη μαζὶ μὲ αὐτὸ καὶ τὸν γα-
σακτὴν, διότι ὁ γενιτζαραγασὴ χωρὶς φερμάνι
δὲν ἐδγαίνει νὰ στείλῃ γενιτζαρήν ἐξω.

Προσέτι, ἐπειδὴ καὶ ἀρρήτοις λόγοις τῆς
Θείας Προνοίας ὁ ὑψηλότατος Αἰθνήτης καὶ
ἡμέτερος ἀδελφὸς προσεδάσθη εἰς τὸν Θρόνον

Ioan Mavrocordat lui Hrisant Notara.

Prea-fericite, preasfințite și prea-înțe-
lepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalî-
mului și a toată Palestina, întru Hristos
mie părinte prea-venerat, mă închin Fe-
ricirii Tale și sfințita-Ți dreaptă cu evlavie
o sărut, rugându-mă de cel în peșteră
născut Hristos Dumnezeu ca să Te fie în
cea mai deplină sănătate, pașnică stare și
fericire în curs de ani cât de mulți și eu
totul fericit, împreună și cu toate celelalte
ce dorești.

Sfințita scrisoare a Fericirii Tale am
primit-o, din care aflând buna-Ți sănătate,
m'am bucurat. Am aflat și cele scrise în
ea. A fost la mijloc puțină zăbavă în a-Ți
răspunde, căci așteptam să ieau firmanul,
care-l făgăduise să-l facă Cilingarzađe;
de la care vre-o ispravă a Inerului nu s'a
făcut încă; numai tot făgăduiește, spuiđ;
azi, mâne să-l ie; și, de se va face, e
foarte bine.

Ceia ce faci Fericirea Ta că, aducând
înainte receala și asprimea iernii, lungești
vreamea, stând aici aproape, faci foarte bine.

Firmanul ce e să vie ca să mergi în Ru-
melia, azi ori mâne luându-l, îl trimetem
zilele acestea, trimetând încă împreună cu
el și pe iasacgiu (ture.: purtător de ordine),
de oare ce Ienicer-Aga fără firman nu
scoate să trimeată Ienicer afară.

Pe lângă aceasta, de oare ce, din mo-
tivele neștiute ale Proniei dumnezeiești,
prea-înălțatul Domn și al nostru frate a

της Οὐγγροβλαχίας, δὲν ἔλειψα νὰ τὰ εἶδο-
ποιήσω τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὡς πρὸς
ἡμέτερον ἐν Χριστῷ πατέρα, καὶ νὰ τῆς δώσω
ἀφορμὴν νὰ συγχαίρηται μὲ τοῦ λόγου μας
εἰς τὸν προβιβάσμεν τοῦ ὑψηλοτάτου Αὐθέν-
του. Εἰς δὲ τὸν Θρόνον τῆς Μολδαβίας προ-
εδιάσθη ὁ Μιχαήλ-Βόδας τοῦτο πολλὰ τὸ
ἐχάρημεν, μακαριώτατε δέσποτα, διότι ὁ Μι-
χαήλ-Βόδας εἰρηνεύει καὶ περνοῦμεν ἡσυχῶς·
ἔτι φαίνεται νὰ ἔχη ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς καὶ
νὰ φυλάττεται μεταξὺ μας φίλια. Διὰ τὰ ὁ-
ποῖον ἡμετέρον χαρὰν ἐλάδομεν, καὶ θαρρῶ
μὲ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ νὰ περάσωμεν καλὰ.
Ἡ μετὰθεσις τοῦ ὑψηλοτάτου Αὐθέντου μὲ τὸ
νὰ ἐσυνέδῃ καὶ τὴν ἡμέραν Χριστοῦ γεννήσεως,
ἐλάδομεν διπλὴν τὴν χαρὰν. Ἀς ἔχωμεν δὲ
πάλιν καὶ τιμὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς γραμμάτων·
ὁ δὲ πανάγαθος Θεὸς νὰ ἀξιώσῃ τὴν Ὑμε-
τέραν Μακαριότητα νὰ ἐορτάσῃ τὰς παρούσας
ἐορτασαίρους τῶν ἡμερῶν μετὰ δόξης καὶ εὐ-
θυμίας, εἰς ἔτη πάμπαν καὶ πανευτυχίᾳ.

1715, Δεκεμβρίου 27.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τοὺς ὁ-
ρισμούς.

Ἰωάννης Μαυροκορδάτος.

(Legend. n. c. IV, pp. 148-9, n° 105.)

fost înaintat la Scaunul Ungrovlahiei, n'am
lipsit a face ştiint aceasta Fericirii Tale,
ca părintelui nostru întru Hristos, şi să-Ţi
dau prilej să Te bucuri cu noi pentru
înaintarea prea-înălţatului Domn. Iar în
Scaunul Moldovei s'a înălţat Mihai-Vodă;
de aceasta mult ne-am bucurat, prea-fe-
ricite stăpâne, pentru că Mihai-Vodă o
om paşnic şi o ducem în linişte; ba încă
se pare să aibă iubire către noi şi să se
păzească între noi prietenie. Pentru care
am simţit nemăsurată bucurie, şi am în-
credere, cu mila lui Dumnezeu, să o ducem
bine. Pentru că strămutarea prea-înălţa-
tului Domn s'a întâmplat şi în ziua Naşterii
lui Hristos, am simţit îndoită bucurie. Şi
să avem iarăşi şi cinstea sfinţilor Tale
serisori; iar prea-bunul Dumnezeu să Te
învrednicească pe Fericirea Ta a prăznu-
i aceste zile de serbători cu slavă şi bucurie,
întru ani prea-mulţi şi pe deplin fericiri.

1715, Dechemvrie în 27.

Al Fericirii Tale la poruncă:

Ioan Mavrocordat.

DCLXIX.

Marcu din Cipru Porphyropulos, directorul şcolii domneşti bucureştene, către Patriarhul Hrisant Notara, despre mersul şcolii supt Ştefan-Vodă Cantacuzino.

Până la
1715.

Ἐπιστολὴ σπουδαιότατῃ Μάρκου Κυπρίου
Πορφυροπούλου, διευθυντοῦ τῆς ἐν Βουκου-
ρεστίῳ αὐθεντικῆς ἀκαδημίας, πληροφοροῦσα
περὶ τοῦ δευτέρου διδασκάλου, περὶ τῶν ἐν
αὐτῇ διδασκουμένων μαθημάτων, περὶ τῆς πρὸς
τὸ σχολεῖον ἐνδείας καὶ προστασίας τοῦ ἡγε-
μόνος Στεφάν-Βόδα Καντακουζηνῆ¹, καὶ τίνων
εἰς αὐτὸν ἐγκωμίων.

Τὴν Ὑμετέραν σοφωτάτην Μακαριότητα δου-
λικῶς προσκυνῶ.

Προλαβόντως ἐπροσκύνησα δι' εὐτελοῦς μου
τὴν Ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα,
καὶ ἐπέμψθῃ διὰ τοῦ πανισιωτάτου ἀγίου
Βηθλεέμ, συγχαίρων ἐπὶ τῇ μεγαλοπρεπεστάτῃ
καὶ υπερλάμπρῃ αὐθεντικῇ παρουσίᾳ τοῦ ὑψη-
λοτάτου καὶ σοφωτάτου ἡμῶν Αὐθέντου. Τανὺν
δὲ, ἐδαφίως ἀποδεχθεὶς διὰ τοῦ πανσιωτάτου
ἀγίου καθηγουμένου κὺρ Δωροθέου τὰς παρ'
αὐτῆς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογία, δουλοπρε-

Serisoare prea-învăţată a lui Marcu din
Cipru Porphyropulos, director al Acade-
miei domneşti a Bucureştilor, înştiinţând
despre al doilea dascăl, despre ştiinţele
ce se învaţă într'însa, despre bunăvoinţa
şi îngrijirea faţă de şcoală a Domnului
Ştefan-Vodă Cantacuzino, şi cu unele laude
pentru el.

Fericirii Tale prea-înțelepte ca un rob
mă închin.

Dăunăzi m'am închinat prin smerita mea
serisoare prea-veneratei Tale Fericiri, şi
serisoarea s'a trimes prin Preasfinţitul de
Betleem, bucurându-mă împreună cu Tine
pentru prea-măreţea şi prea-strălucita pre-
zenţă domnească a prea-înălţatului şi prea-
învăţatului nostru Domn. Iar acum, cu ple-
căciune până la pământ primind prin prea-
enviosu-Ţi sfinţit categumen chir Doroteiu

¹ S'ar părea totuşi, fiind vorba de un Domn care a venit, că scrisoarea e din Domnia munteană
a lui Nicolae Mavrocordat. În acest caz, data ar fi: de la Februar 1716.

πὼς εὐχαριστῶ τῇ αὐτῇ πατρικῇ φιλοστοργίᾳ καὶ κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐπιταγὴν δηλοποιῶ ἐν συνόψει περὶ τῆς σχολῆς· ὅτι σὺν Θεῷ καὶ δι' ὑμετέρων ἁγιωτάτων εὐχῶν ἐνεργεῖται, μαθηματικά γραμματικά παραδίδοντας τρία, ἐκτὸς τῆς γραμματικῆς· εἰς τὴν τεχνολογίαν θέματα φιλοσοφικὸν μᾶθημα παραδίδεται φυσικὴ καὶ ἅπασι ἡ δις τῆς ἑβδομάδος θέματα εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ ἀοιδοῦ Ἀλεξάνδρου¹.

Ὁ ὑψηλότερος Ἀδελφέντης, ὡς εἶναι πολὺ-χρονος, καὶ διδασκάλους καὶ μαθητὰς εὐεργετικῶς περιποιῆται· ἔκαμε καὶ τὸν δεύτερον διδασκαλον μερτίκιον· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐλπίζω εἰς Θεὸν κρείττονα· μόνον ἡ Ἀγία Τριάς νὰ στερεώσῃ τὴν Ὑψηλότητά του ἐν εἰρήνῃ βαθεῖα.

Ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης πρὸς τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα, εἰ κελεύει, θέλει γράφει καὶ περὶ ταύτων, καὶ εὐχαριστίας καὶ προτροπὰς, καὶ, ὅταν τὸ Θεῖον εὐδοκήσῃ τὴν ποθεινὴν ἡμῶν παρουσίαν, πᾶν ἀγαθὸν γενήσεται.

Ὁ λογιώτατος κύρ Γεώργιος καὶ πάντες οἱ φοιτηταὶ δουλικῶς προσκυνῶσι τὴν Ὑμέτεραν Μακαριότητα.

Ὁ λόγος διὰ τὴν λαμπράν² ἐτοιμάζεται· ἂν γένῃ προσταγῇ, θέλει ἐκφωνηθῇ. Τετράστιχα μερικά ἔχιναν καὶ ἐδόθησαν τῷ ἡγεμόνι· ὅταν ἦλθε. Αἱ πανάγιοι καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶσαν μεθ' ἡμῶν φυλακτικαὶ διὰ βίου.

Τῆς Ὑμέτερας σοφωτάτης Μακαριότητος ἐλάχιςτος δοῦλος.

Μάρκος.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Ghedeon.)

ale Tale părintești rugăciuni și binecuvântări, mulțămese cu supunere părinteștii Tale iubiri și după orânduiala Ta arăt în seurt cele privitoare la școală: că, ajutând Dumnezeu și prin rugăciunile-Ți preasfinte, merge: se predau trei științe gramatice, afară de gramatica propriu-zisă; la tehnologie se dau teme; dintre științele filosofice se predă fizica; și odată ori de două ori pe săptămână teme la gramatica fericitului Alexandru¹.

Prea-înălțatul Domn, să trăiască întru mulți ani, se îngrijește ca un binefacător și de dascăli și de școlari; a făcut și pentru dascălul al doilea merție; și de acuma nădăjduiesc în Dumnezeu mai bine; numai Sfânta Treime să întărească pe Înălțimea Sa în pace adâncă.

Fericirea Ta, dacă vrei, vei scrie Înălțimii Tale și pentru aceasta, și cu mulțămiri și cu îndemnuri, și, când Dumnezeu va binevol să ni dea dorita-Ți prezență, tot binele se va face.

Prea-învățatul chir Gheorghe și toți ucenicii cu supunere se închină Fericirii Tale.

Cuvântarea pentru strălucita [serbătoare] se gătește; de se va da poruncă, se va rosti. Câteva tetrastihuri s'au făcut și s'au dat Domnului când a venit. Preasfintele și de Dumnezeu ascultatele Tale rugăciuni fie cu noi păzitoare în viață.

Al Fericirii Tale prea-înțelepte cel mai mic rob:

Marcu.

DCLXX.

Până la
1715.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre o intervenție a sa în favoarea acestuia, prin fratele Ioan și capuchehaiaua Iulianó.

Ἐπιστολὴ Νικολάου Βοεβόδα πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

Τὴν Ὑμέτεραν σεβασμιωτάτην Μακαριότητα προσκυνῶ, τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν πανευλαβῶς κατασπαζόμενος.

Τὰ ἐν τῷ ἱερῷ πιττακίῳ ἐγχαραττόμενα καλῶς ἔγνων. Ἐμπροσθέντην κυβέρνησιν ἐδιώρισεν ἡ Ὑμέτερα Μακαριότης νὰ γένῃ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν ἅγιον Θεὸν ὅλα καλῶς νὰ τρέξουν. Ἐγὼ κατὰ τὸ ἀπαραίτητόν μου χρέος ἰδιοχείρως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης ζήσεως

Serisoarea lui Nicolae Voievod către Patriarhul de Ierusalim.

Fericirii Tale prea-venerate mă închin, sărutând cu toată evlavia preasfințita-Ți dreaptă.

Cele însemnate în sfințitu-Ți pitac bine le-am înțeles. Prea-înțeleaptă chivernisire a orânduit Fericirea Ta a se face, și nădăjduiesc în Dumnezeu Sfântul ca toate să meargă bine. Eu după neapărata mea nevoie cu însăș mâna mea și cu cuvenita

¹ Mavrocordat.

² Paștile?

ἔγραψα τὰ δέοντα τῷ τε παμφιλτάτῳ ἀδελφῷ¹ καὶ τῷ ἄρχοντι Ἰουλιανῷ, καὶ ἐπρόσθεσα ἔτι τὴν εὐτυχίαν καὶ τιμὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος τὴν μετρῶ ἐξ ἴσου μὲ τὴν ζωὴν μου, καὶ αὖριον σὺν Θεῷ, ἃν δὲν κινήσῃ σήμερον, κινᾷ ὁ καλὰράσης.

Εὐγγνώμην ζητῶ, δέσποτά μου σεβασμιώτατε, ὑποῦ δὲν ἀποκρίνομαι ἰδιοχείρως, ὅτι ἡ χθεσινὴ μετὰ τοῦ ἱατροῦ νόμιμος ἀπάτη σήμερον μὲ ἀνάγκασε νὰ φυλάξω τὸν ὁδῶ. Τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πάμπολλα καὶ πανευτυχῆ· αἱ δὲ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ ἐς αἰεὶ μεθ' ἡμῶν.

Νοσηρίου Ν.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμιῶτος Μακαριότητος υἱὸς ἐν Χριστῷ καὶ ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς.

Ἰω. Νικόλαος Βοεβόδας.

(Bibl. Ac. Rom., copila d-lui M. Ghedeon.)

căldură am scris cele ce trebuiau către prea-iubitul mien frate și dumnealui Iulianò, și am arătat că Fericirea și cinstea Fericirii Tale le cumpănesc de o potrivă cu viața mea, și mâne, cu Dumnezeu, dacă nu pornește azi, pornește călărașul.

Cer iertare, stăpâne prea-venerate, că nu răspund chiar cu mâna mea, căci greșala de lege de ieri cu doftorul m'a silit azi să stau în casă. Și anii Fericirii Tale fie prea-mulți și cu totul fericiți; iar preasfințitele-Ți rugăciuni totdeauna cu noi.

Noiemvrie 30.

Al Fericirii Taleenerate fiu întru Hristos și cu totul la porunci:

Io Nicolae Voevod.

DCLXXI.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre tipărirea unui număr de coli din cartea lui Ioan Damaschin privitoare la ortodoxie, despre școlile grecești din Iași, despre gândul de retragere al lui Hrisant, pentru care a scris Patriarhului ecumenic Cosma, despre sentimentele ce poartă față de Dumitrachi Iulianò.

1715².

Πιττάκιον Νικόλαου Μανροκορδάτου πρὸς Χρόσανθον ἀγγέλλοντος ὅτι ἔπεμψε τὴν αἰτηθεῖσαν ἐπιστολὴν τῷ οἰκουμένικῳ Πατριάρχῃ, ἐκδηλοῦντος τὴν ἀπορίαν καὶ θλίψιν τοῦ ἐπὶ τῇ ἐκδηλώσει αὐτοῦ τοῦ νὰ παραιτηθῇ τὸν Θρόνον, καὶ συναποστέλλοντος τὴν ἐκτυπωθεῖσαν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἔκδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

1715.

Ἐγνώμεν καὶ τὰ ὅσα ὀρίζει ἐν τε τῷ ἱερῷ γράμματι καὶ ἐν τῷ πιττακίῳ περὶ τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου κορίου Κοσμᾶ, καὶ τὰ παρὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος γραφέντα τῇ αὐτοῦ Παναγιότητι καὶ τὴν ἀπόκρισιν ὅπου ἔκαμε· καὶ πολλὰ μᾶς ἐκαλοφάνη ὅπου ἐμεταχειρίσθη τοιαύτων τρόπων ἡ ἄκρα αὐτῆς σύνεσις, καὶ ἔκρινεν εὐλόγον διὰ τῆς ἀδελφικῆς ἀνακοινώσεως νὰ διαλάβῃ καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὰ διωχλόντα.

Ἰδοὺ, κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅπου καὶ ἡμεῖς μὲ θερμότητα ἐγράψαμεν καὶ ἐσυμβουλευσαμεν τὰ δέοντα

Pitaenl lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, vestind că a trimis scrisoarea cerută Patriarhului ecumenic, arătându-i lipsa și tulburarea lui la vădirea-i să părăsească Scaunul și adăugind tot odată ediția Credinței Ortodoxe a lui Ioan Damascchin.

1715.

Am aflat și câte le spui și în sfânta-Ți scrisoare și în pitacul despre preasfințitul Patriarh chir Cosma, și cele scrise de Fericirea Ta Preasfinției Sale, și răspunsul ce a dat; și ni-a părut foarte bine că a făcut așa înalta-Ți înțelepciune și că ai judecat bine ea, prin frățeasca-Ți împărtaşire, să desfăci și să tămăduiești cele su-părătoare.

Iată că, după porunca Fericirii Tale, și noi am scris cu căldură și am sfătuit cele de nevoie pe Preasfinția Sa, și de ar da

¹ Marele-Dragoman Ioan Mavrocordat.

² Dacă B e Brâncoveanu, sunt scrisori aflate după moartea lui, căci ediția lui Damaschin e din 1715 numai, apărând în Septembrie.

τῇ αὐτοῦ Παναγιότητι, καὶ ἄμποτε, καθὼς ἐλπίζομεν, νὰ εἰσακουσθῇ καὶ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ δεῖξῃ ἡ Παναγιότης τοῦ καὶ δι' ἔργων τὰ ὅσα διὰ γραμμάτων καὶ λόγων ὑπόσχεται. Κἂν οὕτως, κἂν ἄλλως, πάτερ σεβασμιώτατε, νὰ ἔχωμεν πάσαν ἀκριβῆ εἰδήσιν. Καί, ἐν ὅσῳ πνέσομεν, ὁλοφύχως μὲ τὴν ζωὴν μας θέλομεν προσπαθήσῃ διὰ τὰ ἀνήκοντα εἰς δοῦλεσθαι καὶ σύστασιν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ τοῦ ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ Θρόνου.

Πολλὰ μᾶς ἐθρήνησαν αὐτὸ ὅπου διανοεῖται ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης τάχα νὰ κάμῃ παραίτησιν, ἢ, νὰ εἰποῦμεν καθαρώτερα, νὰ κάμῃ αὐτὴ μόνῃ τῆς ἐκείνου ὅπου πάσχουν οἱ ἐχθροί, καὶ νὰ προσενηθῇ, ὃ μὴ γένοιτο, ἐσχάτῃ φθορᾷ εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον· ὅμως, ἐπειδὴ αἱ ἐναγλήσεις ὅπου συμβαίνουν μάλιστα παρὰ τῶν ὁμογενῶν προσενοῦσιν ἄθυμIAN εἰς αὐτήν, ἀποδίδομεν τοὺς τοιοῦτους λόγους, καὶ ἀποτολμώντες λέγομεν μετὰ τοῦ Ὁμήρου: „ποιὸν σε ἔπος φῶγεν ἔρκος ὑδόντων;“ καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ἄκραν αὐτῆς σύνεσιν νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν κανόνα ὅπου μᾶς εἶχε δῶσῃ διὰ παρμολίαν ὑπόθεσιν, καὶ μὲ μεγαλοφυγίαν καὶ μεγαλόνειαν νὰ ἴσταται ὡς γενναῖος ἀθλητής, καὶ ἐλπίζομεν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν ἐξαισίαν αὐτῆς σοφίαν καὶ φρόνησιν, πάντοτε νὰ θριαμβεύῃ κατὰ τῶν ἀντιπάλων· ἅς ἔχωμεν δὲ συγγνώμην καὶ εἰς τὴν τόλμην, ὅτι προέρχεται ἀπὸ υἱῶν θάρρος καὶ εἰλικρινῆ ἀγάπην.

Πρὸς τὸν ἄρχοντα κυρίτζην Δημητράκην Ἰουλιανὸν πόσῃν ἀγάπῃν εἴχαμεν καὶ ἔχομεν, τὸ γνωρίζει ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, καὶ εὐρισκόμεθα ἐννεοί, ἀποροῦντες τί τὸ πραχθὲν καὶ τί τὸ πρακτέον, καὶ ἐκδεχόμεθα τὴν πατρικὴν αὐτῆς συμβουλὴν· ὅτι ὁ ἐδικὸς μας σκοπὸς περὶ τῆς εὐγενείας τοῦ ἥτον νὰ εἶναι μέχρι τέλους ἀδιάσπαστος καὶ ἀδιάλυτος ὁ μεταξὺ δεσμός καὶ ἡ ἐνμυρία.

Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν τῷ ἐτέρῳ ἱερῷ αὐτῆς πιττακίῳ ἰδιοχείρως σημειούμενα, καὶ εὐχαριστοῦμεν· οἱ κακοὶ πάντως κακῶς ἀπολοῦνται, κἂν ταχέως, κἂν βραδέως.

Τοῦ καλοτύχου Β, τὰ γράμματα εἶναι στολισμένα μὲ κυρίας ψευδολογίας· τὸ „αἱ ἀξίαι μεταβάλλουσι τὰ ἥθη“ πάντοτε δὲν ἀληθεύει.

Ἰδοὺ ὅπου πέμπονται τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι αἱ τυπωθεῖσαι κόλλαι τοῦ ἱεροῦ Διαμασκηνοῦ, καὶ, κἂν τε περὶ τοῦ τύπου, κἂν τε περὶ τῶν σχολείων, θέλει ἔχῃ σαφεστέραν τὴν εἰδήσιν παρὰ τῶν ὁσιωτάτων ἡγουμένων·

Δumnezeu, precum dorim, să fie ascultată și Fericirea Ta și noi, și să arăte Preasfinția Sa și prin fapte câte în scrisori și prin cuvinte făgăduiește. Și, ori așa, ori altfel, părinte prea-venerate, să avem toată știrea cu de-amănuntul. Și, cât vom trăi, din tot sufletul ne vom sili pentru cele ce se țin de slujba și de starea Reverenței Tale și a preasfințitului Scaun apostolesc.

Mult ne-a supărat gândul ce ai Fericirea Ta de a face paretisis, sau, ca să spunem mai curat, de a face însuși ceia ce se silesc dușmanii și a se aduce, ferească Dumnezeu, cea de pe urmă peire Preasfântului Mormânt; însă, de oare ce supărările ce vin mai ales de la cei de un neam Îți căsunează descurajare, lăsăm astfel de cuvinte și cu îndrăzneală spunem împreună cu Homer: „ce cuvânt ți-a fugit prin gardul dinților?“, și rugăm înalta-Ți înțelepciune să Te gândești la acel canon pe care mi-l puseși înainte la un prilej ca acesta, și cu mărinimie și gând larg să stai ca un vânjos luptător, și nădăjduim, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu aleasa Ta înțelepciune și cumințenie, să izbândești totdeauna asupra protivnicilor; ci să fim iertați și pentru îndrăzneală, care vine de la fiescul curaj și dragostea curată.

Față de boierul dumnealui Dimitrachi Iulianō câtă iubire am avut și avem, o știi Reverența Ta, și ne găsim cu grijă, neștiind ce s'a făcut și ce e de făcut, și așteptăm sfatu-Ți de părinte; căci scopul mieu față de dânsul eră să fie până la capăt nedespărțită și nedesfăcută legătura și aderența dintre noi.

Am aflat și cele însemnate cu mâna-Ți în cea de-a doua sfințită scrisoare a Ta, și mulțămim; cei răi totdeauna pier, răpede ori cu zăbavă.

Scrisorile fericitului B[asarab] sunt împodobite cu minciuni de frunte; „demnitățile schimbă purtările“, nu e pretutindeni adevărat.

Iată că Ți se trimet Fericirii Tale colile tipărite ale Sfântului Damaschin, și, atât pentru tipar, cât și pentru școli, vei avea o mai sigură știre de la prea-cuvioșii egumeni; și nădăjduim că și prevederea

καὶ ἐλπίζομεν καὶ ἡ πόρρωθεν αὐτῆς προμύ-
θεια καὶ ἐπιστάσια ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ νὰ τὰ
διευθετῇ εἰς κρεῖττονα κατὰστασιν¹.

Καὶ αὖθις αἱ ἄγιοι εὐχαὶ τῆς Ὑμετέρας
Μακαριότητος μεθ' ἡμῶν.

(Legrand, *Recueil*, pp. 184-6, n° 97.)

DCLXXII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat către Patriarhul Hrisant Notara, despre cearta
cu Apusenii pentru cupola bisericii Sfântului Mormânt, despre zvonurile de la ho-
tare și iubirea ce-i arată Vodă Brâncoveanu.

Până la
1715¹.

Νικολάου Μαυροκορδάτου πιττάκιον πρὸς
Χρύσανθον Ἱεροσολύμων, εἰδοποιούντος αὐτῷ
ὅτι ἔγραψε τῷ Βασαράδῃ ὅπως συντελέσῃ εἰς
τὴν διευκρίνησιν τῆς μετὰ τῶν δοτικῶν ἐν
Ἱερουσαλὴμ ὑποθέσεως, κ. τ. λ.

1715 (*sic*).

Καὶ αὖθις τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν μετ'
εὐλαθείας ἀσπαζόμεθα. Ἐλάβομεν καὶ ἕτερον
γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ, ἐξ
αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν τῆς ὑγείας πληροφορη-
θέντες, ὑπερεχάρημεν.

Ἐγνώμεν δὲ καὶ τὴν εἰς Ἀδριανοῦ ἄφιξιν
τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, καὶ ὅτι πάλιν
ἐκινήθησαν οἱ δοτικοί, τόσον διὰ τὴν οἰκοδο-
μὴν τοῦ κουμπέ, ὅσον καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν
τῶν πρωτείων, καὶ ὅτι ἐμηνύθη ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης ἀπὸ τὴν βασιλικὴν Πόρταν, καὶ,
μὲ τὸ νὰ ἦτον ἡ Βασιλεῖα εἰς τὸ κίνημα,
ἔμεινε νὰ εὐκρινῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς Ἀδρια-
νοῦπολιν. Τούτου χάριν ἀπῆλθε καὶ ἡ Ὑμε-
τέρα Μακαριότης εἰς τὰ αὐτόθι, καὶ ὀρίζει
νὰ γράψωμεν τῷ ἡμετέρῳ πατριλτάτῳ ἀδελφῷ
νὰ μὴ λείπῃ καὶ ἡ συνδρομὴ τῆς Ἐνδοξότητος
του· τὸ ὅποιον μετὰ χάρας θέλομεν τὸ κάμῃ.
Γνωρίζει καὶ ἡ Ἐνδοξότης του πῶς κοινῶς
ἔχομεν χρῆος νὰ δουλεύωμεν τῷ Παναγίῳ καὶ
ῥωδοχῷ Τάφῳ, καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι
μετὰ πάσης προθυμίας θέλει κάμῃ τὰς δι-
νατὰς δουλεύσεις.

Ἐδῶ εἰς ταῖς ἄκραῖς φημίζονται διάφορα
ὅμως τὸ θέβαιον δὲν εἶναι ἀκόμῃ φανερόν,
καὶ ἠξέρομεν πῶς ὁ εὐγενέστατος ἡμέτερος
ἄρχων καπικεχαγιάς κυρίτση Δημητράκης Ἰου-
λιανός ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ἔρχεται συχνὰ εἰς
προσκύνησιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ,
ὅ τι ἀξιόλογον ἦθελε τύχη, θέλει τὸ κοινο-
ποίησιν καὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι.

Σεβασμιώτατε πάτερ, ἀγαπητὸς ἡμῶν πατὴρ
Βασαράδα Βοεβόδας φέρεται πρὸς ἡμᾶς μὲ
πατρικὴν θερμὴν ἀγάπην καὶ φιλοστοργίαν

și supravegherea Ta de departe zi cu zi
le va aduce la o mai bună stare.

Și iarăș sfintele rugăciuni ale Fericirii
Tale fie cu noi.

Pitacul lui Nicolae Mavrocordat către
Hrisant al Ierusalimului, vestindu-i că a
seris lui Basarab să ajute la alegerea
afacerii cu Apusenii la Ierusalim ș. c. l.

1715 (*sic*).

Sărutăm iarăș sfințita-Ți dreaptă cu
evlavie. Am primit și altă scrisoare a Fe-
ricirii Tale și, din ea aflând buna-Ți să-
nătate, peste măsură ne-am bucurat.

Am aflat și plecarea la Adrianopol a Re-
verenței Tale și că iarăș s'au mișcat Apu-
senii, atât pentru clădirea cupolei (ture.:
cubē), cât și pentru afacerea drepturilor
de întâietate, și că ai fost chemat Fericirea
Ta de la Împărăteasca Poartă, și, de oare
ce Împărăția eră asupra plecării, a rămas
să se judece lucrul la Adrianopol. De
acea ai plecat și Fericirea Ta într'acolo,
și spui să scriem prea-iubitului nostru
frate ca să nu lipsească și ajutorul Slă-
virii Sale; care lucru cu bucurie-l vom
face. Știi și Slăvirea Ta cum că avem da-
torie a sluji de obște Preasfințitului și de
viață primitorului Mormânt, și nu ne în-
doim că cu toată grăbirea va face sluj-
bele cu putință.

Aici la margine se zvonesc felurite lu-
cruri; dar nu e încă vădită siguranța, și
știm eum că prea-nobilul nostru boier ca-
puchehaie, dumnealui Dumitrachi Iulianō,
are cinstea să vie des spre închinăciunea
Fericirii Tale, și orice se va întâmplă
vrednic de pomenire, îl va împărtăși și
Reverenței Tale.

Prea-venerate părinte, iubitul nostru pă-
rinte Basarab Voevod se poartă cu noi
cu caldă iubire părintească și dragoste;

¹ Brâncoveanu fiind în viață, data de 1715 din copie e greșită.

ὅμως παρακαλοῦμεν τὴν Ὑπετέραν Μακαριότητα καὶ πάλιν, ὅταν γράφῃ εἰς τὴν Ἑκλαμπρότητά του, νὰ τὸν ἀναθερμαίνει νὰ φέρεται ὁμοίῳ τῷ τρόπῳ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ μετὰ τὴν πατρικὴν τοῦ ἀγάπην· ὅτι ἡμεῖς πρὸς τὴν Ἑκλαμπρότητά του φερόμεθα ὡς γνήσιος υἱός, μετὰ υἱικὴν ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν.

Καὶ αὐθις αἱ ἄγιοι εὐχαὶ αὐτῆς μετ' ἡμῶν.

(Legrand, *Recueil*, pp. 186-7, n° 98.)

ci Te rugăm pe Fericirea Ta și din nou, ea, atunci când scrii Luminăției Sale, să-l încălzești a se purta în același chip și de acuma cu noi, și să ne mângâie cu părinteasca-I iubire; căci noi față de Luminăția Sa ne purtăm ca fiu adevărat, cu fiască dragoste și evlavie.

Și iarăș sfintele-Ți rugăciuni fie cu noi.

DCLXXIII.

1715.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre cartea de teologie morală ce a prelucrat-o acesta, făgăduind ajutor la tipărire.

Νικολάου Μαυροκορδάτου πιττάκιον πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολώμων.

1715.

Καὶ αὐθις τὴν ἱεράν δεξιάν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος εὐλαβῶς ἀσπαζόμεθα.

Ἐγνώμεν καὶ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς πιττάκιῳ σημειούμενα.

Ἡ σχολαστικὴ καὶ δογματικὴ ἠθικὴ Θεολογία ὅταν τελειωθῇ διὰ τῆς ἐπιμελείας τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος, προστιθεμένης καὶ τῆς ἀποκρισεως καὶ ἀδεκάστου αὐτῆς ψήφου, βέβαια θέλει εἶσται πολλῆς ὠφελείας πρόξενος· εἰς τὰ ἔξοδα, καθὼς ὑπεσχέθημεν, συντρέχομεν καὶ ἡμεῖς. Μόνον ὕψιστα νὰ εἶναι παρὰ Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ αὐθις τὰ ἔτη τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος πολλὰ καὶ εὐτυχῇ.

(Legrand, *Recueil*, p. 187, n° 99.)

Pitacul lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1715.

Și iarăș sărutăm cu evlavie sfințita dreaptă a Fericirii Tale.

Am aflat și cele însemnate în sfințitu-Ți pitac.

Teologia morală, școlară și dogmatică, atunci când se va săvârși prin îngrijirea Fericirii Tale, adăugându-se și răspunsul și aprobarea-Ți integră, de sigur că va fi priceină de mult folos; la cheltuieli, cum am făgăduit, ajutăm și noi. Numai sănătate să fie de la Dumnezeu, de la care iarăș fie anii Fericirii Tale mulți și fericți.

DCLXXIV.

1715¹.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Hrisant, despre dorința lui fierbinte de a câștiga iubirea lui Vodă Brâncoveanu, care-l părește.

Νικολάου Μαυροκορδάτου πιττάκιον πρὸς Χρύσανθον Ἱεροσολώμων παρακαλοῦντος ὅπως μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ Κωνσταντίνῳ Βασαράβῃ Βοεδόδῃ νὰ ἔχῃ αὐτὸν ὑπὸ εὐνοίαν.

1715 (*sic*).

Καὶ αὐθις τὴν ἱεράν δεξιάν τῆς Ὑπετέρας Μακαριότητος ἀσπαζόμεθα.

Πολλάκις, καὶ διὰ ζωστικῶν ἡμῶν φωνῆς, καὶ διὰ γραμμάτων μας ἔγινε δῆλον τῇ Ὑπετέρᾳ Σεβασμιότητι πόσον ἐπιέμεθα καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἔχωμεν καθαρὰν, εἰλικρινῇ, βεβαίαν καὶ ἐνὶ λόγῳ χριστιανικὴν ἀγάπην μετὰ τοῦ ἑκλαμπροτάτου Βασαράβῃ Βοεδόδῃ, τοῦ ἀγαπητοῦ μας πατρός, καὶ πολλάκις ἐπαρακαλέσαμεν τὴν Ἑκλαμπρότητα τοῦ νὰ δεχθῇ τὴν εὐλογίαν

Pitacul lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant de Ierusalim rugându-l să mijlocească la Constantin Basarab Voevod ca să-l aibă în bunăvoința Sa.

1715 (*sic*).

Și iarăș sărutăm sfințita dreaptă a Fericirii Tale.

Adesea, și prin viu grainu, și prin scrisorile noastre, s'a vădit Reverenței Tale cât ne îngrijim și dorim să avem dragoste curată, adevărată, sigură și, într'un cuvânt, creștinească cu prea-luminatul Basarab Voevod, iubitul nostru părinte, și adesea am rugat pe Luminăția Sa să primească cererea noastră binecuvântată și să ne în-

¹ Aceiaș observație ea la p. 707, nota 1

μας αἰτησιν, καὶ νὰ μᾶς ἐναγκαλισθῇ ὡς υἱόν του, καὶ νὰ μᾶς ἀγαπᾷ θερμᾶ, καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ τούτο καὶ μὲ ἔργον ἐπιπόνως ἐπασχίσαντες νὰ τὴ κατορθώσωμεν, καὶ εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐδείξωμεν ὁλοφύγως καὶ ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν καὶ προθυμίαν εἰς τὰ ἀρέσκοντα τῇ Ἐκκλησιᾷ σου, καὶ, καθὼς μᾶς ἐπληροφόροῦσε διὰ τιμῶν του γραμμάτων, ἡλπίζαμεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷ θερμᾶ, καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ, καὶ νὰ μᾶς συνδράμῃ, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Τώρα δέ, ἀκούοντες καὶ βλέποντες ἄλλα, καὶ θαυμάζομεθα καὶ παραπονοῦμεθα, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑπερέραν Σεβασμιότητα νὰ σταθῇ θερμᾶ καὶ νὰ μεσιτεύσῃ, ὡς μιμητὴς τοῦ δεσπότη Χριστοῦ καὶ ὡς κοινὸς πατήρ. νὰ ἀναθερμάνῃ τὴν Ἐκκλησιάν σου εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τὴν θερμὴν, τὴν εἰλικρινή, τὴν ὁποίαν τὴν ζητοῦμεν καὶ τὴν παρακαλοῦμεν· καί, ἂν ἡ Ἐκκλησία σου δὲν δέχεται τὴν πατρικὴν συμβουλὴν καὶ τὴν μετ' ἀποστολικῆς ἐξουσίας ἐπιταγὴν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος καὶ τὴν θερμὴν ἡμῶν παρακάλεισιν, τούτο ἃς στοχασθῇ πῶς μήτε ὁ δίκαιος Θεὸς δὲν θέλει τὸ στέρεξαι.

Κοντολογίς, δεσποτά μου, ἡμεῖς καὶ πάλιν, μὲ μεγάλην φωνήν, καὶ μὲ μεγάλα γράμματα, θέλομεν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷ ὡς υἱόν του, ὡς γείτονα, ὡς χριστιανόν, νὰ μᾶς βοηθῇ, καὶ θέλει μᾶς ἔχῃ ἑτοιμον εἰς τὰ πατρικὰ του ἐπιτάγματα, καὶ ὅπως ἐκκεχυμένον εἰς ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν. "Ὡς ἀφῆσιν τὰ ἄλλα ὅλα· ὁ ἐπίσημος χαρακτήρ τοῦ χριστιανισμοῦ μᾶς συνδέει εἰς ἀγάπην, καὶ ἡ εὐσεβὴς συνειδήσις δὲν συγχωρεῖ νὰ μὴν ἀπαπώμεν τοὺς μισοῦντας, ὅχι νὰ ἀποποιούμεθα τοὺς ἀγαπῶντας εἰλικρινῶς.

Ἡ Ἐκκλησία σου εἶναι θεοσεβὴς καὶ ἐνάρετος Αὐθεντής· ἃς στοχασθῇ καλὰ, ἂν δὲν δεχθῇ τὴν παρακάλεισιν μας, καὶ ἂν δὲν μᾶς ἀγαπᾷ θερμῶς καὶ εἰλικρινῶς ὅπου τόσον τὴν παρακαλοῦμεν, πῶς θέλει ἀπολογηθῇ τῇ μεγάλῃ Θεῷ· καὶ πάλιν λέγομεν ἡμεῖς, καὶ ἂν δὲν μᾶς ἀγαπᾷ καὶ ἂν μᾶς κατατρέχῃ, καθὼς ἀκούομεν, καὶ ἂν δέχεται τοὺς ἐπιβουλευόμενους ἡμῖν καὶ τῷ δυστυχῇ τούτῳ τόπῳ, δὲν παραιτούμεθα τὴν ἀγάπην, μόνον λέγομεν τὸ „ὁ Θεὸς συγχωρήσει· τον“· καὶ ὅλον τὸν παρακαλοῦμεν νὰ στοχασθῇ τὴν χριστιανικὴν, τὴν θεοσεβὴς καὶ νὰ μᾶς χαροποιήσῃ μὲ τὴν πατρικὴν του ἀγάπην· καί, μὲ ὅτι τρόπον θελήσῃ, εἰμεσθεν ἑτοιμοὶ νὰ βεβαιώσωμεν τὴν Ἐκκλησιάν σου πῶς θέλει εἰμεσθεν ὅπως διόλου ὡς γνήσιός του υἱός.

Ἄν καὶ ἡ Ὑπερέρα Μακαριότης αὐτὴν τὴν

βράτσειε καὶ περὶ ἑνὸς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ μᾶς ἀγαπᾷ ὡς υἱόν του, καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ τούτο καὶ μὲ ἔργον ἐπιπόνως ἐπασχίσαντες νὰ τὴ κατορθώσωμεν, καὶ εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐδείξωμεν ὁλοφύγως καὶ ἀγάπην καὶ εὐλάβειαν καὶ προθυμίαν εἰς τὰ ἀρέσκοντα τῇ Ἐκκλησιᾷ σου, καὶ, καθὼς μᾶς ἐπληροφόροῦσε διὰ τιμῶν του γραμμάτων, ἡλπίζαμεν νὰ μᾶς ἀγαπᾷ θερμᾶ, καὶ νὰ μᾶς περιβάλῃ, καὶ νὰ μᾶς συνδράμῃ, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Τώρα δέ, ἀκούοντες καὶ βλέποντες ἄλλα, καὶ θαυμάζομεθα καὶ παραπονοῦμεθα, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑπερέραν Σεβασμιότητα νὰ σταθῇ θερμᾶ καὶ νὰ μεσιτεύσῃ, ὡς μιμητὴς τοῦ δεσπότη Χριστοῦ καὶ ὡς κοινὸς πατήρ. νὰ ἀναθερμάνῃ τὴν Ἐκκλησιάν σου εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τὴν θερμὴν, τὴν εἰλικρινή, τὴν ὁποίαν τὴν ζητοῦμεν καὶ τὴν παρακαλοῦμεν· καί, ἂν ἡ Ἐκκλησία σου δὲν δέχεται τὴν πατρικὴν συμβουλὴν καὶ τὴν μετ' ἀποστολικῆς ἐξουσίας ἐπιταγὴν τῆς Ὑπερέρας Μακαριότητος καὶ τὴν θερμὴν ἡμῶν παρακάλεισιν, τούτο ἃς στοχασθῇ πῶς μήτε ὁ δίκαιος Θεὸς δὲν θέλει τὸ στέρεξαι.

Ἰν σκούρ, στᾶπᾶνε, νοὶ ιαράς, εὐ γλας τारे καὶ εὐ σερисορι μαρι, νοὶμ καὶ νε ρυγάμ σα νε ιυεασκα πε νοὶ κα πε εὐν φιν, κα πε εὐν νεκιν, κα πε εὐν ερεσθιν, σα νε αϋτε, κα νε να αβεα γατα λα παρινεσθιλε-Ι πορυνκι, κα εὐ τοτὺν αϋλεκατ σπε δραγοστε κα εὐλαβιε. Σα λᾶσαμ κελελατε τοατε: φιεα κεα αδεβαράτα α λεγιε ερεσθине νε λεαγᾶ λα ιυβιε κα κονσθιινα κεα κεκερνικᾶ νε νε ιαρά σα νε ιυβιμ κα πε ακεα κε νε οράσε, ια νε σα ρᾶσπινγεμ πε κεὶ καρι εὐ αδεβαράτ νε ιυεσε.

Λυμινᾶφια Σα ε Δομν εὐλαβιος κα ιυρτυος; σα σε γᾶνδεασκα βινε, δακα νε πριμεστε ρυγάκιυnea noastră κα δακα νε νε ιυεστε καλδυρος κα αδεβαράτ πε κατ ἴλ ρυγάμ, εὐμ σε να αḡᾶᾶ ἴναντεα μαρελνι Δομνεζευ; κα ιαράς ζικεμ νοὶ, δακα νε νε ιυεστε κα δακα νε παρεστε, πρεκὺν αϋζιμ, κα δακα πριμεστε πε κεὶ κε νεκτεσε ἴμποτρινα noastră κα α κεσθει νενοροκιτε δε φερι, νε κερεμ δραγοστεα, κε νεμὰι σπυνεμ ατάτ: „Δομνεζεν σα-Λ ιερτε“; κα τοτὺν ἴλ ρυγάμ σα αιβᾶ γᾶνδ ερεσθιν, κεκερνικ κα σα νε βυερε εὐ παρινεασκα-Ι ιυβιε; κα, ἴν οριεε χιπ να νοὶ, σντεμ γατα σα ασιγνᾶμ πε Λυμινᾶφια Σα εὐμ κα-Ι νομ φι εὐ τοτὺν ἴλ τοτ κα εὐν φιν αδεβαράτ.

Κα, δακα Φερεκιεα Τα νε Τε νεὶ αϋνεα

ὑπόθεσιν, ἔχουν τὴν κατόρθωσιν τῆς θερμῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπης, δὲν τὴν ἐπιχειρισθῇ ἐπιπόνως, μὲ ἐξουσίαν πατριαρχικὴν, ἔχει νὰ δώκῃ λόγον τῷ Θεῷ καὶ ἃς τὸ ἡξεύρη.

Δὲν μᾶς φθάνουν αἱ ἐπὶ ῥεῖαι τοῦ χρόνου, μόνον νὰ ἔχωμεν ἐνὸς ἡμέρας, ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου ἐλπίζομεν ἀγάπην καὶ συνδρομὴν, ὥσάν ἀπὸ ἀγαπητὸν γείτονα καὶ θεοσεβῆ ἡγεμόνα... "Ἄν ἐδρίσκῃ καμία ἐλλείψιν εἰς ἡμᾶς, ἔτοιμος εἴμεσθαι, καθὼς τὴν γνωρίσωμεν, εὐθὺς νὰ τὴν διορθώσωμεν· ἂν εἶναι διὰ τὰ ἄσπρα ὅπου, ἃς εἶναι καλὰ, μᾶς ἐδάνεισε καὶ μᾶς ἔκαμε πολλὴν καλωσύνην, τὸ σπίτι μας νὰ βάλωμεν ἐνέχυρον, καὶ νὰ τὰ πληρώσωμεν, μόνον ἀγάπην θέλομεν καὶ χριστιανικὴν σύμ- πνοιαν· τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν, τοῦτο διψῶμεν· αὐτὸ μᾶς διδάσκει ὁ δεσπότης Χριστός, εἰς αὐτὰ ἃς μεσολαβήσῃ θερμὰ ἡ Ὑμετέρα Σε- βασμιότης, ὡς κοινὸς ἐν Χριστῷ πατήρ, καὶ ἐλπίζομεν νὰ γένῃ ἡ συμβουλὴ τῆς εὐπρόσ- δεκτοῦς κοντὰ εἰς τὴν θεοσεβῆ αὐτοῦ Ἐκκλη- πρότητα.

Παρακαλοῦμεν λοιπὸν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀπό- κρισιν τοῦ παρόντος, μετὰ τῆς ἐλπίζομένης κατόρθώσεως τῆς ἀρχαίας καὶ δεσποίας ἀ- γάπης.

Καὶ πάλιν τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριό- τητος πολλὰ καὶ εὐτυχῆ.

(Legrand, *Recueil*, pp. 188-90, n° 100.)

DCLXXV.

1715.

Nicolae Mavrocordat către Patriarhul Cosma de Constantinopol, despre nevoia ce este de a nu mai prizoni pe Patriarhul Hrisant de Ierusalim.

Πιττάκιον Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

1715.

Ἀγαθὰ διὰ νὰ ἔχῃ ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὸν μακαριώτατον καὶ σοφώτατον Πατριάρχην τῆς ἁγίας πόλεως Ἱε- ρουσαλὴμ, κύριον Χρόσανθον, τὸν ἡμέτερον σεβασμιώτατον ἐν Χριστῷ πατέρα, καὶ νὰ συντρέχῃ δλοφύχως εἰς τὰ ἀνέκοντα τῷ πα- ναγίῳ καὶ ζωοδόχῳ Τάφῳ, καὶ τῇ αὐτοῦ Μα- καριότητι, φαίνεται περιττὴ ἡ παρακίνησις, ὅμως τὸ ἀπαραίτητον χρέος ὅπου καὶ ὡς τέκνον τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἔ- χομεν, καὶ ἰδιαίτερον, ὡς κληρὸν πολυτίμητον, παρελάβομεν παρὰ τοῦ μακαρίτου αὐθέντου ἡμῶν καὶ γεννήτορος νὰ δουλεύωμεν ὅλη σθέ- νει μὲ τὴν ζωὴν μας τὸν ζωοδόχον Τάφον, ὅπου εἶναι κλέος τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἀπο- λούθως τοὺς ἐν τῷ ἀποστολικῷ ἐκείνῳ Θρόνῳ πατριαρχεῖοντας, ἡ ἐξαίρετος ἀρχαία φιλία

ostenitor de acest lucru, adevă de îndreptarea călduroasei iubiri între noi, cu autoritatea și de Patriarh, ai să dai socoteală lui Dum- nezeu; și să o știi.

Nu ne ating intemperiiile vremii, dar să avem supărări de acolo de unde nădăjduim iubire și ajutor, ca de la un iubit vecin și cucernic Domn... Dacă ar află vre-o lipsă la noi, suntem gata, cum vom și cunoaște-o, îndată s'o și îndreptăm; dacă e pentru banii cari, să fie spre bine, ni i-a împru- mutat și ni-a făcut mare îndatorire, casa ni-o punem amanet, și să-i plătim, numai voim iubire și înțelegere creștinească; aceasta o dorim, de aceasta suntem în- setați; aceasta ne învață stăpânul Hristos, întru aceasta să mijlocești călduros Re- verența Ta, ca un părinte obștească întru Hristos, și nădăjduim să fie sfatul Tău bine primit pe lângă Luminăția Sa cu- cernică.

Ci ne rugăm să avem răspunsul scrisorii de față, cu îndreptarea nădăjduită a unei iubiri nedespărțite și sigure.

Și iarăș anii Fericirii Tale să fie mulți și fericți.

Pitacul lui Nicolae Mavrocordat către Patriarhul ecumenic.

1715.

Deși Preasfinția Ta ai călduroasă iubire către prea-fericitul și prea-înțeleptul Pa- triarh al sfintei cetăți Ierusalimului, domnul Hrisant, părintele nostru prea-venerat întru Hristos, și ajuți din tot sufletul la cele ce privesc preasfântul și de viață primitorul Mormânt, și pe Fericirea Sa, și ni se pare de prisos un îndemn, dar neapărata da- torie pe care o avem și ca fiu al sfintei lui Hristos Biserici, și mai ales că am moștenit, ca o parte de mult preț, de la fericitul domn al nostru și născător să slujim din toată puterea cu viața noastră primitorul de viață Mormânt, care e mândria drept-credincioșilor, și prin urmare și pe aceia ce păstorește ca Patriarhi în acest Seaun apostolicesc, aleasa prietenie

ὅπου εἶναι μεταξύ τοῦ μακαριωτάτου κυρίου Χρυσάνθου τοῦ, ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τοῦ παρόντος χρόνου, ὄντως χριστομυήτως καὶ πανσόφως κοσμοῦντος τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἡ φήμη ὅπου εὐρίσκει νὰ λέγῃ ὅτι τάχα δὲν ἀπολαβεῖ ἡ Μακαριότης τοῦ τῆς δι' ἔργων ἐλπίζουμένης καὶ ὀφειλομένης εὐνοίας καὶ θερμῆς ἀγάπης ἐκ μέρους τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἐπειδὴ εἰς τὸν καιρὸν τῆς τολμῶσι τινες ὅπωςδήποτε νὰ ἐπιβουλεύονται τὸν Ἅγιον Τάφον καὶ τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα, — αἱ προῤῥηθεῖσαι λοιπὸν αἰτίαι, παναγιώτατε καὶ σεβασμιώτατε πάτερ, μᾶς ἀναγκάζουν καὶ, γράφοντες μετὰ τῆς προσηκούσης εὐλαφείας καὶ νήικῆς ἀγάπης, παρακαλοῦμεν θερμότερα τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα νὰ διατρανώσῃς τὸ ἐξῆς λαμπρότερον καὶ ἐναργέστερον τὴν πρὸς τὴν Μακαριότητά τοῦ εἰλικρινῆ, θερμὴν καὶ θεαίαν ἀγάπην, κατὰ μίμησιν τῶν πρὸ αὐτῆς παναγιωτάτων Πατριάρχων τοῦ οἰκουμένου Θρόνου, ὑπερασπιζομένη καὶ συντρέχουσα λόγοις τε καὶ ἔργοις, εἰς ὅσα ἀπαιτεῖ ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρῆσα, καὶ τοὺς ὅπωςδήποτε, ἢ λαθραίως, ἐπιβούλους, ὡς ὄργανα τοῦ Σατανᾶ καὶ κοινοὺς πολεμίους τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐξωτερικῶς παιδεύουσα καὶ καταβάλλουσα, ἐπειδὴ τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ τῆς Μακαριότητός τοῦ ἡ οὐστας, ἡ τιμή, ἡ φύλαξις ἐγγίζει ὅλον τὸ σύστημα τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἐξαιρέτως τοὺς ἐν αὐτῷ ἐν ὁποίῳ ὄν θαυμῶ ὑπερέχοντας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίζομεν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης, ὡς οἰκουμενικός Πατριάρχης καὶ κοινὸς σεβασμιώτατος πατήρ, μὲ τὴν ἄκραν αὐτῆς σύνεσιν καὶ θεοσέβειαν, νὰ ἀναφανῇ θερμότερος καὶ εἰλικρινέστερος φίλος καὶ ὑπερασπιστής, καὶ νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν αὐτοῦ Μακαριότητα ἥδη ἐν τῇ Βασιλεuousῃ ἐπιδημοῦσαν μὲ σπλάγχνα πλήρη διακαοῦς ἀγάπης καὶ φιλοφροσύνης. Καί, γνωρίζοντες καλῶτα τὴν ὅσῃν προθυμίαν ἔχει καὶ ἡ Μακαριότης αὐτοῦ διὰ νὰ γένῃ μεταξύ συμφοῦα καὶ σύμπνοια, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει παγιωθῇ ἐκατέρωθεν ὁ ζηλωτὸς οὗτος τῆς πνευματικῆς ἀγάπης σύνδεσμος, τὸ ὁποῖον, Θεοῦ συναρμυρόμενον, πληροφροῦμενοι καὶ ἡμεῖς, θέλομεν αἰσθανθῇ μεγάλην χαράν. Καί, ἀγκαλὰ τὸ ἔργον εἶναι χρεωστικὸν καὶ ἀπαραιτήτων καὶ θεῖον, ὅμως, ὅσον εἶναι πλέον ἐπιθυμητόν, τόσον θέλει αὐξήσῃ τὴν εὐλάβειαν ἐκάστου, ἡ ὁποία δὲν τὴν λανθάνει πόσον ψυχραίνεται ὅταν, ὃ μὴ γένοιτο, ἀναφύονται σκάνδαλα. Ἀλλὰ, ξεχωριστά, ἡμᾶς, τὸν ὅπως εἰς εὐλάβειαν ἐκκεχυμένον ἐν Χριστῷ αὐτῆς οἶδον, θέλει μᾶς καταστήσῃ καὶ ὑπόχρεους καὶ

veche care este între prea-fericitul domn Hrisant, care, la sfârșitul acestui timp, cu adevărat după urma lui Hristos și cu toată înțelepciunea împodobește sfânta Biserică, faima care se găsește adecă a spune că nu s'ar învrednici Fericirea Sa prin fapte de nădăjduita și cuvenita bunăvoință și de caldă iubire din partea Preasfinției Tale, de oare ce în timpul Tău cutează unii cumvă să uneltească împotriva Sfântului Mormânt și a Fericirii Sale, — deci aceste pricini, preasfințite și prea-venerate părinte, ne silese și, scriind cu căzuta evlavie și fiască iubire, rugăm foarte călduros pe Preasfinția Ta să păstrezi de acum mai luminat și mai vădit iubirea adevărată, aprinsă și sigură către Fericirea Sa, după pilda preasfinților Patriarhi ce au păstorit înaintea Ta Scaunul ecumenic, sprijinind și ajutând, cu vorba și fapta, la câte le cere vremea și nevoia, și pe acei cari uneltesc oricum, ori și în taină, ca organe ale Satanei și vrājmași de obște ai sfintei lui Dumnezeu Biserici, pedepsindu-i și bisericeste și în afară și prigonindu-i, de oare ce ajutorul, cinstea, paza Sfântului Mormânt și a Fericirii Sale ating toată adunarea dreptcredincioșilor, și mai ales pe cei ce sunt în mijlocul lor mai presus pe o treaptă oarecare. Și de aceea nădăjduim că Preasfinția Ta, ca un Patriarh a toată lumea și obștească părinte preavenerat, cu înalta-Ți pricepere și evlavie, Te vei arăta foarte călduros și foarte adevărat prieten și sprijinitor, și vei îmbrățișa pe Fericirea Sa, care vine în Țarigrad, cu măruntaie pline de aprinsă iubire și de prietenie. Și, cunoscând prea-bine câtă grăbire are și Fericirea Sa, ca să se facă între amândoi o concordie și o unire, nu ne îndoim că se va încheia de ambele părți această legătură a duhovniceștii iubiri, de care, cu ajutorul lui Dumnezeu, înștiințându-ne și noi, vom simți mare bucurie. Și, cu toate că acest lucru e datorit și neapărat și dumnezeiesc, dar, cu cât e mai de dorit, cu atâta el va crește evlavia fiecăruia, care nu-Ți scapă cât se recește când, ferească Dumnezeu, se nasc scandaluri. Dar, afară de aceasta, pe noi, cari suntem fiul Tău întru Hristos cu totul plecat spre evlavie, ne vei face și îndatoriți și foarte gătiți la poruncile Tale. Căci iarăș și iarăș spunem cum că ajutorul și statornicirea

προθυμυτάτους εἰς τοὺς ὁρισμούς της. Ὅτι πάλιν καὶ πάλιν λέγομεν πῶς ἡ σύστασις καὶ ἐδραίωσις τοῦ μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Χρυσάνθου, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι συνημμένη καὶ ἀδιάσπαστος ἡ ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ σύστασις τοῦ ἀποστολικοῦ ἐκείνου Θρόνου, παρ' ἡμῖν φέρει τὰ ἴσα τῆς ζωῆς μας· ἂν εἰπῶμεν πῶς εἶναι καὶ προτιμωτέρα, δὲν ψευδόμεθα, ὅτι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐδιδάχθημεν νὰ προτιμῶμεν παντὸς ἄλλου τὸ κοινὸν καλόν.

Παρακαλοῦμεν λοιπὸν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα νὰ ἔχωμεν τὴν μετὰ πληροφορίας ἀπόκρισιν τοῦ παρόντος, ὁμοῦ καὶ τὴν τιμὴν τῶν πατρικῶν αὐτῆς ἐπιταγμάτων· αἱ δὲ ἅγαι αὐτῆς εὐχαὶ καὶ αὐθις μεθ' ἡμῶν.

(Legrand, *Recueil*, p. 130 ἡ nrm., n° 101.)

DCLXXVI.

1715.

Auxentie, Mitropolit de Cizic, către Patriarhul Hrisant Notara, despre schimbarea Domnilor din cele două țeri.

Ἐπιστολὴ Ἀδξεντίου Μητροπολίτου Κυζίκου πρὸς τὸν Χρυσάνθον, περὶ τῶν διορισμῶν τῶν ἡγεμόνων Βλαχίας, Νικολάη-Βοδά Μαυροκορδάτου, καὶ Μολδανίας, Μιχαήλ Πακοβίτσα.

Μακαριώτατε, ἀγιώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχᾳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱεροσολήμ. καὶ πάσης Παλαιστίνης, κύριε, κύριε Χρυσάνθε, τὴν Ὑμετέραν σεβάσμιον Μακαριότητα ἀκριβῶς προσκυνῶ καὶ εὐλαδῶς ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιάν, δεόμενος τοῦ ἐν σαρκὶ γεννηθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἐν ὑγίαις διηγεκῇ καὶ ἀδιασείσῃ εὐημερίᾳ μετὰ μακροδιότητος ἐπὶ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ πατριαρχικοῦ αὐτῆς Θρόνου, περιφρουρῶν αὐτὴν ἀνωτέραν πάσης καὶ παντοίας ἀντικειμένης περιστάσεως, ὅστις καὶ νὰ τὴν ἀξιώσῃ νὰ ἐορτάσῃ χαρμυσίνως, καὶ τὰ ἐλευσόμενα αὐτοῦ ἅγια Θεοφάνεια, μὲ ὑγίαιαν καὶ εὐφροσύνην, νῦν τε καὶ τοῦ χρόνου, καὶ εἰς παμπόλλων ἐτῶν περιόδους, χαριζόμενος αὐτῇ πάντα τὰ σωτηριώδη καὶ καταθύμια.

Τιμίαν καὶ σεβάσμιον ἐπιστολήν τῆς θεοφρουρήτου σου Μακαριότητος προσκυνητικῶς ἐδεξάμην, καί, δι' αὐτῆς πληροφορηθεὶς τὴν ἐφετῇν μοι ὑγίαιαν της, μεγάλως ἐχάρην, ἀγκαλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς λυπεῖ οὐ μετρίως ἡ στέρησις καὶ ἀπουσία τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος· διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλο δὲν ἔχομεν νὰ εἰποῦμεν, παρὰ δὲ ὅτι πρέπει νὰ ὑπομένωμεν εὐχαρίστως καὶ μεγαλοφύχως τὰ τοιαῦτα συμβεβηκότα καὶ περιστατικά τοῦ καιροῦ, ὡσὰν ὅπου εἶναι πρόσκαιρα καὶ ὀλι-

prea-fericitului Patriarh de Ierusalim chir Hrisant, de care e legată și nedespărțită starea din vremea de acum a acelu Scaun apostolicesc, ating la noi ca și însăș viața noastră; dacă am spune că și mai mult, n'am minți, căci din tânără vârstă ne-am învățat să prețuim mai mult decât orice binele de obște.

Ci ne rugăm de Preasfinția Ta să avem răspunsul cu știri la această scrisoare, precum și cineștea poruncilor Tale părintești; iar sfintele-Ți rugăciuni fie și de acum înainte cu noi.

Serisoarea lui Auxentie Mitropolitul de Cizic către Hrisant, despre orânduirea Domnului Țerii-Românești, Nicolae-Vodă Mavrocordat, și celui al Moldovei, Mihai Racoviță.

Prea-fericite, preasfințite și preaînțelepte Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, doamne, doamne Hrisant, mă închin cu dragoste veneratei Tale Fericiri și sărut cu evlavie sfințita-Ți dreaptă, rugându-mă de cel în carne născut Hristos Dumnezeuul nostru să Te păzească în sănătate neîncetată și bună stare nezguduită întru mulți ani pe preasfințitul și apostolicescul Tău Scaun patriarhicesc, păzindu-Te mai presus de oricădă, și de orice fel, împrejurare protivnică, care să Te și învrednicească a serbă bucuros și Boboteaza-I sfântă, ce este să vie, cu sănătate și mulțămire, acum și în viitor, și în curs de cât de mulți ani, dăruindu-Ți toate cele mântuitoare și dorite.

Cinstita și venerata scrisoare a Fericirii Tale de Dumnezeu păzite am primit-o cu închinăciune, și, aflând prin ea dorita mie sănătate a Ta, mult m'am bucurat, cu toate ca și din altă parte ni pare rău nu puțin de lipsirea și absența Fericirii Tale; pentru care alta n'avem de spus decât că avem să suferim cu mulțămire și mărinimie astfel de lucruri ce se petrec și se întâmplă cu vremea, de oare ce sunt vremelnice și trecătoare. Ci să ne rugăm de

γοχρόνια. Νά παρακαλοῦμεν δὲ τὸν παντοδύναμον Θεὸν ὁλοφύχως νὰ θεραπεύσῃ ὡς παντοδύναμος κάθε δυσκολίαν καὶ νὰ εὐθύνῃ τὰ σκολιὰ μὲ τὴν ἁγρότην τοῦ σοφίαν, ὅστις καὶ νὰ εὐδοκήσῃ διὰ τὸ ἄπειρόν του ἔλεος νὰ ἀπολαύσωμεν ἐν τάχει πάλιν σωματικῶς τὴν θεοπρόδλητόν σου Μακαριότητα, καὶ νὰ συνευφρανθῶμεν ἐν πνεύματι, καθὼς ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἀγαποῦμεν. Ναί, Χριστὲ Βασιλεῦ, ἔτζη νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ἡ χάρις του, ὅστις καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ὑγιᾶ καὶ εὐημεροῦσαν, καὶ ἐκτὸς παντὸς λυπηροῦ συναντήματος.

Τὰς μεταβολὰς τῶν Αὐθεντῶν ἱσως νὰ τὰς ἤκουσεν ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, δηλονότι τὴν μετὰθεσιν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου Νικολάου Βοεδοῦ εἰς τὸν Θρόνον Οὐγγροβλαχίας καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐκλαμπροτάτου Μιχαήλ-Βοδα εἰς τὸν Θρόνον τῆς Μολδοβίας· τοὺς ὁποίους ἄμπασε νὰ τοὺς διαφυλάξῃ ὁ Κύριος μὲ μακροχρόνιον στερῶσιν καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν! Τὰ δὲ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἴησαν θεόθεν πλείστα καὶ πανευδαίμονα· ἥς καὶ αἱ ἄγιοι εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησαν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί.

αφίς, Ἰανουαρίου α'.

Κυζίκου Αὐθέντιος.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

DCLXXVII.

Nicolae Mavrocordat, ca Domn al Moldovei¹, către Patriarhul Hrisant Notara, despre afaceri de la Poartă.

1715.

Νικολάου Μαυροκορδάτου πιττάκιον πρὸς Χρύσανθον, Πατριάρχην Ἱεροσολύμων.

1716 (sic).

Ἐλάδομεν καὶ τὸ ἀπὸ καὶ τοῦ παρελθόντος Νοεμβρίου ἱερώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ διὰ τὴν ἀγαθὴν καὶ ἐρετωτάτην ὑγίειαν τῆς καὶ εὐτυχῆ κατάστασιν τὸν Θεὸν ἐδοξάσαμεν· ἐδέχθημεν εὐλαδῶς καὶ τὰς παναγίας τῆς εὐχάς, καὶ εὐχαριστοῦμεν ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς γραφόμενα.

Νά μᾶς πιστεύσῃ ὅτι ὅχι ἡμέρα, ἀλλ' οὐδὲ ὥρα, οὐδὲ στιγμή δὲν παρέρχεται ὅπου νὰ μὴν ἐνθυμηθῶμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ τὴν περιφρουρῇ καὶ νὰ τὴν διαφυλάττῃ ἀνωτέραν παντὸς ἀνταροῦ, καὶ νὰ μᾶς χαροποιῇ μὲ τὴν ἀγγελίαν τῆς πολυποθῆτου ὑγείας τῆς καὶ τῆς εὐδαίμονος καταστάσεώς τῆς.

Ἐραθομεν ὅτι τὸ βασιλικὸν χάτι-σερίφι γράφει· κιομφάρ ἰστιλασινδὲν σογρά, ἡγρον· ὅσοι

atotputernicul Dumnezeu din tot sufletul să lecuiască din atotputernicia lui orice greutate și să îndrepte cele aspre cu neșpusa-i înțelepciune, care să și binevoiască prin nemăsurata-I milă să apucăm grabnie, iarăși, trupește pe Fericirea Ta apărută de Dumnezeu, și să ne bucurăm împreună sufletește, precum poftim și ni place. Ci, Hristoase Împărate, așa să ne învrednicească harul Tău, care să Te și păzească sănătos și în bună stare, și afară de toată jalnica întâmplare.

Schimbările Domnilor poate că le-ai auzit Fericirea Ta, adică strămutarea prea-luminatului Domn Nicolae Voevod pe Scaunul Ungrovlahiei și așezarea prea-luminatului Mihail-Vodă în Scaunul Moldovei; pe cari să-i păzească Domnul cu îndelungată întârire și pașnică stare. Iar anii Fericirii Tale fie de la Dumnezeu cât de mulți și pe deplin fericiți, ale cărui sfinte rugăciuni și binecuvântări să și fie cu noi în toată viața.

1716, Ianuarie I-in.

Al Chizicului Auxentie.

Pitacul lui Nicolae Mavrocordat către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim.

1716 (sic).

Am primit și preasfințita scrisoare a Fericirii Tale de la 24 ale trecutului Noiembrie, și pentru buna și prea-dorita-Ți sănătate și fericită stare am slăvit pe Dumnezeu; am primit cu evlavie și preasfințitele-Ți rugăciuni, și mulțămim; am aflat și cele scrise pe rând.

Să ne crezi căci nu trece nici zi, ba nici ceas, nici moment în care să nu ni amintim de Fericirea Ta, și rugăm pe sfântul Dumnezeu să Te străjuiască și să Te ferească mai sus de orice lucru rău și să ne bucure cu vestea mult doritei Tale sănătăți și a fericitei Tale stări.

Am aflat că împărătescul hatîșerif scrie: *chiufâr islasindên sogrâ*, adică: „toți câți

¹ Deci până în Decembrie 1715.

ἀνεχώρησαν μετὰ τὴν καταδρομὴν τῶν κακο-
βενετιζάνων· καὶ εἰς τοῦτο τί ἔχει νὰ κάμῃ
ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ἢ ὁ λογιώτατος κὸρ
Ἰακουμής, καὶ ἄλλοι ὅποῦ πρὸ πολλῶν χρό-
νων ἀνεχώρησαν ἐκείθεν; Μάλιστα ἡ Ὑμετέρα
Μακαριότης ὅποῦ ἔχει καὶ μανσοῦπι μὲ βα-
σιλικὸν χάτι-σερίφι; Ἐλπίζομεν λοιπὸν νὰ
μὴν ἔχῃ κάρτιαν ἐνόχλησιν, καὶ ἔτσι νὰ εὐ-
δοκήσῃ ὁ ἅγιος Θεός!

Τὰ ὅσα ὀρίζει καὶ διὰ τοὺς ἁγίους καθη-
γουμένους αὐτῆς, ἐκαταλάδαμεν: ὅλα θέλουν
γίνῃ κατὰ τὴν προσταγὴν τῆς· μὲ τὸ νὰ κι-
νοῦμεν τὸν ἄνθρωπον ἐν εἰρῇ, δὲν ἐγράφαμεν
πλευρότερον. Τόσον μόνον ὅτι νὰ μᾶς γνωρίζῃ
ὅπως διόλου αὐτῆς καὶ προθυμώτατον εἰς τὴν
δοῦλευσιν τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τῆς Ὑμε-
τέρας Μακαριότητος, καὶ πατρικὸν θάρρος νὰ
μᾶς προστάξῃ.

Ἔστω καὶ τοῦτο εἰς εἰδὴσίν τῆς ὅτι ἀπε-
μῆθη ἡ κεφαλὴ τοῦ πρώην βενιάπη Μεχμέτ-
Πασᾶ· εἰς τὰς ἄλλας αἰτίας ὅποῦ ἔγραφε τὸ
βασιλικὸν χάτι-σερίφι, ἦτον καὶ αὐτὴ ὅτι
πολλὰ αἵματα ἐχόθηκαν ἀπὸ αἰτίαν ἐδικήν
του· ὦ, τί δίκαιος ὁ Θεός, τὸν ὅποιον παρα-
καλοῦμεν νὰ πολυχρονῇ τὸν κραταιότατον ἡ-
μῶν Βασιλέα καὶ τὸν ὑπέρτατον ἐπίτροπον!

Ἢ ἡμετέρα φιλότιμη Δόμνα μετὰ τῶν τέκ-
νων μᾶς προσκυνοῦσι τὴν Ὑμετέραν Μακαριό-
τητα, καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν εὐλαβῶς
ἀσπάζονται· αἱ δὲ ἁγίαι τῆς εὐχαὶ καὶ αὐθις
μεθ' ἡμῶν.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Ghedeon.)

au plecat după expediția ticăloșilor de Ve-
nețieni¹; și la aceasta ce să faci Fericirea
Ta, sau prea-învățatul chir Iacumi, și,
alții cari cu multă vreme înainte s'au
retras de acolo? Mai ales Fericirea Ta,
care ai și *mansûp* cu împărătesc hati-
șerif? Ci nădăjduim să nu ai nicio su-
părare, și așa să dea Dumnezeu Sfântul!

Câte le spui și pentru sfinții Tăi egumeni,
le-am aflat; toate se vor face după po-
runca Ta; pentru că pornim pe om în
grabă, n'am scris mai pe larg. Numai
atâta ca să ne știi cu totul lui tot ai Tăi
și foarte cu grabă pentru slujba Prea-
sfințitului Mormânt și a Fericirii Tale, și
părintește să ni dai porunci cu îndrăzneală.

Și aceasta să-Ți fie știut: că s'a tăiat
capul fostului rechiab Mehmed-Pașa; pe
lângă alte pricini ce le-a scris împără-
tescul hatișerif, eră și aceia că mult sânge
s'a vărsat din pricina lui; o, ce drept e
Dumnezeu, pe care-l rugăm să dea mulți
ani prea-puternicului Împăratului nostru
și prea-înălțatului Vizir!

Prea-iubita noastră Doamnă cu copiii
noștri se închină Fericirii Tale și dreapta
Ți-o sărută cu evlavie; iar sfințele-Ți ru-
găciuni fie și de acum înainte cu noi.

¹ În Moreia. Cea din 1715 contra lor.

APENDICE

(Acte lăsate la o parte, relative la epoca anterioară anului 1716.)

4313139A

DCLXXVIII.

Mențiune a călătoriei în țerile noastre a Patriarhului Ioachim de Constantinopol¹.

1504.

.... Ἐλαβε δὲ πάλιν τὸν Θρόνον ὁ Ἰωακείμ, καὶ ὡς ἐν ὀλίγῳ ἐπορεύθη ἐν τῇ Μολδοβλαχίᾳ, πρὸς τοῦ Μπογδάνου· αὐτὸς δὲ οὐκ ἠθέλησε κἄν ἰδεῖν αὐτόν· ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Βλαχίᾳ, εἰς τὸν Δρυγούσιον, ἐκ τῆς χολῆς καὶ περιφρονήσεως, κἄκει ἐτελεύτησε, καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν Θρόνον ὁ Παχώμιος πάλιν· ἔχει γὰρ θεὸς ἑκάδικον ὄμμα....

... Și a luat iarăș Scaunul Ioachim, și peste puțin a călătorit în Moldovlahia, la Bogdan; ei acesta n'a voit să-l vadă măcar; și, sosind în Țara-Românească, la Târgoviște, de amărăciune și de despreț, aici s'a săvârșit, și s'a ridicat în Scaun iarăș Pahomie; căci Dumnezeu are ochiu pedepșitor....

(Sp. Lampros, *Ecthesis Chronica*, în colecția de „Byzantine Textes” a lui Bury, Londra 1902, p. 57; și în Diaconul Nicolae M. Popescu, *Patriarhia Țarigradului prin țările românești, seacul XVI*, București 1914, p. 10.)

DCLXXIX.

Mențiunea călătoriei în Țara-Românească a Patriarhului constantinopolitan Teolept.

1517.

.... Ἐπορεύθη δὲ καὶ ἐν τῇ Βλαχίᾳ, μηνυθεὶς ὑπὸ τοῦ Αὔθεντος τοῦ Παντοῦλα² εἰς τὸ σκευάσαι μέγα μύρον. Πορευθεὶς οὖν, ἔπεισε τὸν Αὔθεντον ὅπως ἀνακτίσῃ τὸν ναὸν τῆς Παμμακαρίστου· ὃ καὶ ἐποίησε, στείλας ἄσπρα χιλιάδας ρ'. Ἐμελλε γὰρ πεσεῖν ἐκ τῆς παλατιότητος ἢ τροῦλλα· ἀλλ' οὖν ἵσταται ἔως τοῦ νῦν....

.... Și a călătorit și în Țara-Românească, poftit de Domnul Radu (*sic*) ca să gătească mirul cel mare. Și, făcând drumul, a încredințat pe Domn să clădească din nou biserica Pammakaristos; ceia ce a și făcut acesta, trimetând o sută de mii de aspri. Căci eră să cadă de vechime turla; iar așa stă și până acum....

(Lampros, *Ecthesis Chronica*, pp. 67-8; și la N. M. Popescu, *l. c.*, pp. 22-3, 28-9.)

DCLXXX.

Mențiunea unei danii de bani și odoare a lui Basarab-Neagoe către Patriarhia Ecumenică și a prezenței fiului său Teodosie ca ostatec la Poartă.

După 1522,
31 Decem-
bre.

.... Ὁ δὲ ῥηθεὶς Τζάνος (Καναβοῦτζης), ὡς οὐ γέγονε τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, πορευθεὶς ἀνήγειρε τοῦ τετρατάριν ὡς ἔστι παρακαταθήκη ἐκ τοῦ Αὔθεντος τῆς Βλαχίας χιλιάδες ἐβδομήκοντα τοῦ Πασαραμπᾶ, καὶ, ἀποστείλας, ἔλαβεν αὐτά, καὶ τὰς κόμπας τὰς ἀργυράς, ὥσπερ ἀφῆκε διὰ μνημόσυνον αὐτοῦ· καὶ γέ-

...Iar zisul Tzanos (Kanabutzes), de vreme ce nu i se făcuse voia, pornindu-se a dat de veste Tefterdarului că este un depozit de la Domnul Țerii-Românești, șeptezeci de mii [de aspri] ai lui Basarab, și, trimetând, i-a luat, și cupele de argint, pe care le lăsase pentru pomenirea lui; și s'a

¹ Altă povestire mai sus, p. 43, n^o XC VII, la data greșită de 1514, care e numai pentru n^o XC VIII, privitor la călătoria lui Pahomie, nu a lui Ioachim.

² De fapt, Neagoe.

γονεν ἄφανισμός οὐκ ὀλίγος τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐχων δὲ ὁ αὐτὸς Αὐθέντης οὖν ἐν τῇ Πόλει, ὥσπερ ἐστὶν ἔθος, εἰς ὕψιδαν¹, δέδωκε δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν Θεολήπτον² πρὸ καιροῦ φλωρία χιλιάδες δύο, ὅπως ἴστανται ἔνεκεν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτε χρείας κατεπειγούσης αὐτῷ³ εἰ δὲ καὶ τελευτήσει, ἔστωσαν τῆς Ἐκκλησίας. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ κρούσας, αὐτὸν τὸ βουδωνικὸν πάθος ἐτελεύτησεν. Ἦν δὲ τις καλόγηρος τοῦ Θεολήπτου, ὀνόματι Μαλαχίας. Ἐπιστάμενος ἀκριβῶς ἅπαντα, ἀνέγγειλε τὸν Τζάνον, ὡς, τελευτήσαντος τοῦ Θεολήπτου, δέδωκε τὰ φλωρία πρὸς τὸν χαρτοφύλακα. Φοδῆθεις οὖν ὁ χαρτοφύλαξ, πορευθεὶς δέδωκε τὰ φλωρία τοῦ τευτεράρη, ἐπεὶ ἔμαθε καὶ ὁ Τζάνος τὴν ὑπόθεσιν....

(Lampros, *Ethesis Chronica*, pp. 70-1; și în Diaconul Nicolae M. Popescu, l. c., pp. 31-2.)

DCLXXXI.

1533-4.

Mențiunea ajutoarelor date de „Domnii munteni” la clădirea mănăstirii Sf. Sava la Ierusalim, și a egumenului Ioan Românul.

† Αὐτὸν τὸ βιβλίον ἤθραν τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὅπωταν ἠντήχθη ὁ Ἅγιος Σάββας, διὰ συνεργείας τῶν ἀφεντῶν τῆς Βλαχίας, καὶ ἦρθαν ὁ πρῶτον ἡγούμενος τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ ἠπήρσαν τὸ μοναστήριον, ἤγουν ὁ κύρ Ἰωακείμ. Βλάχος, καὶ ἐποίησαν ἀφορισμόν: ἢ τις ἔχει βιβλίον τοῦ Ἁγίου Σάββα, νὰ τὰ δώσῃ. Καὶ ἔτις ἤδρικεν ὁ κύρ Μάξιμος ὁ ἅγιος ὁ οἰκονόμος, καὶ ἔδωκεν πέντε μαγίδ[ια] τοῦ κύρ Πράξην διάκου καὶ γαμπροῦ τοῦ παπᾶ Σελεμᾶν, ἀπὸ τὸ χορίον Πεζαλᾶ, ἔτους 7042, ἡν-δικτιῶνος δ'.

(Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη*, II, p. 267, n° 1; notiță pe un manuscris din veacul al XIV-lea, cu Canoanele Maicei Domnului și Minee; v. și Sp. Lampros, în *Νέος Ἑλληνομνημον*, VII, n° 2-3; *Studii și doc.*, XXII, p. 86, n° 1.)

DCLXXXII.

1574.

Însemnare pe un manuscris, despre uciderea lui Ioan-Vodă cel Cumplit.

Ἐτους ραφοδ'. Ὅταν ἐπῆγεν ὁ Μεγλερπέγης με τοὺς τρεῖς πέγγδες καὶ ἔκοφαν τοὺς Πωγδάνους, χυλιάδες λβ', καὶ τὸν Ἀφθέντη τῆς Πωγδανίας, ὀνόματι Ἰῶ Βωηδῶτα, καὶ αὐτὸν τὸν ἔσκησαν σὲ δύο καμιλίας, μηνί Ἰουλίου⁴ ιε', καὶ τότες ἐπῆρεν τὸ σκάμνι ὁ Πέτρο Βωηδῶτας.

(Sp. Lampros, în *Νέος Ἑλληνομνημον*, VII, n° 2-3; *Studii și doc.*, XXII, p. 86, n° 2.)

făcut peire nu puțină Bisericii. Și, având acelaș Domn un fiu la Tarigrad, cum e datina, ca ostatec, a dat părintele său lui Teolept mai înainte vreme galbeni două mii, ca să stea acolo pentru fiul său, la vre-o nevoie ce ar cădea asupra-i; și, de va muri, să fie ai Bisericii. Și, peste nu multă trecere de vreme, l-a dat gata patima ciomei. Și eră un călugăr al lui Teolept, anume Malahia, care, știind cu de-amănuntul toate, a dat de veste lui Tzanos, că, murind Teolept, el a dat galbenii Chartophylaxului. Însăpăimântându-se deci Chartophylaxul, a dat galbenii Tefterdarului, căci aflase lucrul și Tzanos....

† Această carte au găsit-o a Sfântului Sava, când s'a deschis Sfântul Sava, cu ajutorul Domnilor Țerii-Românești, și a venit fostul egumen al Muntelui Sinai, și au luat mănăstirea, adică chir Ioachim Românul, și au făcut afurisanie: cine are cărți ale Sfântului Sava, să le dea. Și încă a găsit chir Maxim, Sfinția Sa economul, și a dat cinci bani lui chir Ibrahim diacul și ginerele popei Soliman, din satul Pezală. Anul 7042, indieția a 4a.

¹ Care susținuse candidatura la Scaunul patriarhal a lui Ioanichie de Anhial contra lui Ieremia de Sofia, care izbuteste.

² Fost Patriarh (1513-22).

³ Lat.: *obsidem*.

⁴ De fapt: Iunie.

DCLXXXIII.

Însemnare pe un manuscript despre scoaterea din Domnie a lui Petru-Vodă Șchiopul.

1579,
Novembre.

† ρφπ¹, μιν[i] Νοεμβρίῳ, ἦλθεν ὁ τζαού-
σης ὅπου εὐχαλεν τὴν εὐσεβέστατον Ἀφεί[ν]την
Ἰω. Πέτρον Βοϊβόδαν ἀπὸ τὸ Γιάσιον.

† 1580, luna lui Noiembrie, a venit
ceanșul care a luat pe prea-cucernicul Domn
Io Petru Voevod din Iași.

(Sp. Lampros, in Νέος Ἑλλήνων ἑμῶν VII, n° 2-3: *Studii și doc.*, XXII, p. 87, n° 3.)

DCLXXXIV.

Mihnea-Vodă al Terii-Românești dă mănăstirii Dipaliț (Διπαλιτς) 3.000 de
aspri pe an și 300 pentru drumul trimesului.

1581
(7089),
18 Ianuar.

(Archivale Statului, *Radu-Vodă*, XXVIII, 1.)

DCLXXXV.

Patriarhul Teolept al II-lea către fostul Patriarh Ieremia: postscript cu
mențiunea călătoriei celui d'întăiu în țările noastre.

1586.

.... Οὐκ ἔφθασε δὲ πεμφθῆναι τὸ παρόν,
καὶ ἐξεδελχθῇ ὁ κὺρ Θεόκλητος ὢν ἐν Βλαχίᾳ,
παρὰ τοῦ κὺρ Νικηφόρου....

.... [Scrisoarea] aceasta n'a apucat a fi
trimeasă, și a fost scos Teolept, aflându-se în
Țara-Românească, de către chir Nichifor....

(Ἑκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, II, p. 795, col. 1, nota 1; la diaconul Nicolae M. Popescu,
I. c., p. 43.)

DCLXXXVI.

Meletie Pigas către Constantin Corniact, Mare-Vameș al lui Alexandru
Lăpușneanu, despre un discurs de Paști ce-i trimete.

1587.

Μελετίου τοῦ Πηγᾶ

Κωνσταντίνῳ τῷ Κορνιακτῷ.

Πατέρων εὐσεβῶν, μάλιστα τῆς εὐσεβείας προμάχων, ἡθῶν τε πατρῶν εὐσεβῶς ἐχόν-
των (ὡς καὶ πατρίδος αὐτῆς οἱ λοιποὶ), ἐν μέρει τίθημι ἐγὼ, καὶ τῶν εὐσεβούντων ἕκαστος κατ'
ἐμέ, εὐσεβείας, τοῦτο ὅπερ ὁ παρὼν ἐπαγγέλλεται λόγος, ὁ περὶ τοῦ Πάσχα πονηθεὶς ἡμῖν καὶ
τόμος ἀλεξανδρινὸς προσαγαρευθεὶς εἰκότως· ἐπειδὴ ὁ Θρόνος ἐκείνος ἡμῶν ἐστίν, ἥ (εἰπεῖν
οἰκειότερον) τοῦ Θρόνου σύμβολα φέρει, τὰς ἐτησίους ἐν Αἰγύπτῳ γενομένας ἀναστάσεις κατ'
αὐτὴν τοῦ σωτηρίου πάθους ἡμέραν, καὶ διαμενούσας ἄχρις ὅλης Πεντηκοστῆς, ὅν τρόπον τελεῖται
καθ' ἡμᾶς· αὐτὴν δὲ σοῦ τῇ τιμῇ κεφαλῇ δῶρον πέμπω, τῇ τᾷ τῆς παιδείας ἀγαμένῃ· ὀχλαίνων
δὲ σὺ δέξοιο μετὰ τῆς ὁμοζύγου καὶ τῶν καλῶν παιδῶν, ὧν ἐν Χριστῷ τῷ σωτήρι ὄναίς. Ἐβῶωσο.

Μοννοχιῶνος ι', ἔτει σωτηρίῳ ρφπζ'.

(Ἑλλ. φιλολ. σολλ., XVII, p. 71.)

DCLXXXVII.

Însemnare a lui Luca, episcop de Buzău, ca scriitor de cărți.

1588,
20 Mart.

Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα δέλτος διὰ χειρὸς
ἐμοῦ, ταπεινοῦ καὶ ἐλαχίστου ἐπισκόπου Μπο-
ζέου Λουκᾶ τοῦ Κυπρίου, ἐν ἡμέραις τοῦ εὐ-
σεβεστάτου Αἰθιωντῆς ἡμῶν Ἰωάννου Μίχνε
Βοεβόνδα, ἐν ἔτει ρζζς', ἰδ. α'-της, μηνὶ
Μαρτίῳ κ'.

S'a săvârșit această carte cu mâna mea,
smeritul și prea-micul episcop de Buzău
Luca Cipriotul, în zilele prea-cucernicului
Domn al nostru Io Mihne Voevod, în anul
7096, indicția întâia, luna lui Martie în 20².

(Ms. 3.963 al Dionisatului; catalogul Lampros, p. 424.)

¹ Anul a fost crescut, după modul bizantin, la 1-iu Septembrie, deși data e după Hristos. V.
vol. XI, p. XLVI.

² Cf. și Lambros, I. c., pp. 261, 306.

DCLXXXVIII.

1588-91.

Însemnări de călătorie în Țara-Românească și în Moscovia ale lui Ieroteiu de Monembasia, autorul lui Βιβλίον ιστορικόν.

Ἐν ἔτει ςζζ'ψ, σεπτεμβρίῳ ιζ', ἡμέρᾳ γ'.
† Ὁ Μονεμβασίας Ἱερόθεος, ἐν Μοσχολίᾳ.

Ἱερόθεος ὁ Μονεμβασίας, ἐν ἔτει ςζζ'ψ,
Ἰουνίῳ ι', ἐν Βλαχίᾳ κατερχόμενος ἐκ Ῥω-
σίας¹.

(Papadopoulos-Kerameus, Ἱεροσολομιτικὴ Βιβλιοθήκη, p. 194, n° 111; p. 196, n° 11; manuscript miscelaneu scris de Ieroteiu.)

În anul 7097 (1588), Septembrie în 17,
zi Marți. † Al Monemvasiei Ieroteiu, în
Moscovia.

Ieroteiu al Monemvasiei, în anul 7099
(1591), Iunie în 10, în Țara-Românească,
venind din Rusia.

DCLXXXIX.

1594,

4 Iunie.

Însemnare a episcopului Luca de Buzău, ca scriitor al unei Evanghelii.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν ἅγιον
Εὐαγγέλιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ, τοῦ ταπεινοῦ καὶ
εὐτελοῦς ἐπισκόπου Μπουζέου Λουκά τοῦ Κυ-
πρίου, ἐν ἡμέραις τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐθεντοῦ
ἡμῶν Ἰω Μηχαήλ Βοεδόνδ, ἔτει ἀπὸ τῆς ἐν-
σάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ αφζδ'ψ, ἰνδικτιῶνος ζ', μηνὶ Ἰουνίῳ
δ'η, ἡμέρᾳ γ'τη.

(Papadopoulos Kerameus, Ἱεροσολομιτικὴ Βιβλιοθήκη, III, p. 199, n° 4.)

S'a săvârșit aceasta dumnezeiască și sfântă
Evanghelie cu mâna mea, a smeritului și
simplului episcop de Buzău Luca Cipriotul,
în zilele prea-evlaviosului Domn al nostru
Io Mihail Voevod, în anul de la întru-
parea Domnului nostru Iisus Hristos 1594,
indictia a 7-a, luna lui Iunie în 4, ziua
Marți.

DCXC.

1599,
22 Februar.

Însemnare că un manuscript s'a scris de Matei din Pogoniana², cu cheltuiala unui Grec din Angora, la Iași, și s'a dat la biserica de acolo a Sfântului Sava.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγ-
γέλιον διὰ χειρὸς Ματθαίου ἱερομονάχου καὶ
πρωτοεγγέλου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τοῦ
ἐκ Πωγωνιανῆς, συνδρομῆ δὲ καὶ δαπάνῃ κυ-
ροῦ Κωνσταντίνου Κορπέτε Λεπῆ, τοῦ χρισ-
τιανικωτάτου καὶ εὐγενεστάτου, τοῦ ἐξ Ἀγ-
γύρας τῆς Γαλατίας, καὶ ἀφιερῶθη ἐν τῷ
πανσέπτῳ ναῷ τῆς Παναχίας μου τῷ ὄντι ἐν
Πασίφ τῆς Μολδοβλαχίας, μετόχιον τοῦ Ἁγίου
Σάββα ὅς δ' ἂν τις τῶν ἐκείσε ἀδελφῶς ἦ
καὶ ὁ προσετῶς βουληθῇ μετακομῆσαι αὐτὸ
ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἢ ἐν
ἄλλῳ δὴποτε τόπῳ, ἐχέτω τὴν Παναχίαν μου
ἐκδικητὴν ἐν τῇ φο[βε]ρᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.
† Ἐν ἔτει ςρζ', ἰνδικτιῶνος ιβ' ης, φεβρουά-
ριῳ κβ'. † Προμυθία δὲ καὶ κυρίου Δημητρίου
τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν.

Θύτης μοναχὸς ἁμαρτωλὸς Ματθαῖος,
Πωγωνιανῆς ἐκ παλαιᾶς Ἠπείρου,
Ἐγραψε ταύτην τὴν θεοπνευστον βίβλον.

S'a săvârșit această dumnezeiască și sfântă
Evanghelie cu mâna lui Matei ieromo-
nahul și protosinghelul Marii Biserici, cel
din Pogoniana, cu ajutorul și cheltuiala
dumisale Constantin Corpete Lepi (sic),
prea-creștinul și prea-nobilul, cel din Aneira
Galatiei; și s'a dăruit prea-veneratei bi-
seriei a Preasfintei mele ce se află la Iași
în Moldovlahia, metoh al Sfântului Sava
[din Ierusalim]; și cine din frații de acolo,
ori și egumenul, ar voi să-l strămute în
[chiar] mănăstirea Sfântului Sava, sau în
alt loc oarecare, să aibă pe Maica Dom-
nului pedepsitoare în ziua grozavă a Ju-
decății. † În anul 7107 [1599], indictia 12,
Februarie în 22. † Și îngrijirea dumi-
sale Dimitrie din Atena.

Preotul monah păcătosul Matei,
Din Pogoniana Vechiului Epir,
A scris această carte inspirată de
[Domnul].

¹ Repetat și la urmă.

² Viitorul Matei al Mirelor, poet și cronicar. V. Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, II, excursul II.

[La început:] Τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον εἶναι τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς Γιάσιον ἐδώσαμεν ἡμεῖς ἄλλα ἔχει, καὶ τοῦτο ἐστειλάμεν εἰς τὸν Ἁγίον Τάφον. 1677, Αὐγούστου γ'. Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

(Papadopoulos-Kerameus, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, III, p. 204. n° 6.)

Evanghelia aceasta este a Sfântului Sava la Iași; am dat noi alta aici, și aceasta am trimis-o la Sfântul Mormânt. 1677, August în 3. Al Ierusalimului Dosofteiu.

DCXCI.

Versuri grecești către Mihai Viteazul.

C. 1600.

... Δούκα καὶ πρωτομάστορα πάσης Τραν-
[σιλβανίας,
Μιχαὴλ Βοεβόδα δὲ Λυθέντ' Οὐκροβλαχίας
Ἐκέρδεσες παντοῖν ὁδὸν εἰς τὸν αἰῶνα
Καὶ φήμην τὴν ἀθάνατον διὰ τὸν καλὸς (sic)
[αἰῶνα.

Duce și mare-maestru (sic) a tot Ardealul,
Voevodule Mihail, Down al Ungrovlahiei
Ai câștigat slavă de tot felul în veac
Și faimă nemuritoare prin lupta cea bună.

(Ms. 1.385 al Simopetrei; 22 de versuri reproduse în catalogul Lampros.)

DCXCII.

Judecată, din partea lui Dionisie Rahi, episcop de Târnova și locțiitor de Mitropolit al Moldovei, și din partea lui Gherman, Mitropolit de Cesareia Palestinei, într'un proces de despărțanie.

Iași,
1600,
26 Iulie.

† ΘΑΔ Η ΗΕΚΔΙΗΕΝΤΕ ΕΡΩΛΥΕΗΚΗΚΗ ΑΡΧΙ-
ΗΕΚΗΚ Η ΗΕΚΗΚΗΚ Η ΗΡΗΔΕΗΚΗΚ ΗΕΗΚΗΚ Η
ΔΙΑΚΩΗΚ.

† Προκαθήμενης τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος, παρόντος καὶ τοῦ πανιερωτάτου Μ[ητ]ροπολίτου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ῥομάνου, προσήλθεν Γεώργιος γραμματικὸς, λέγων ὅτι, ἔχων γυναικα, ὀνόματι Δραγοῦτζα, ἄνει εἰδήσεως αὐτοῦ πορευθεὶς πρὸ καιροῦ εἰς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Χουσίον, κὴρ Ἰω[ά]ννην, μετὰ μηχανῆς καὶ δόλου ἐδιεζεύχθη ἐξ αὐτοῦ. Χρόνου δὲ παραδραμόντος, ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν εἰρημένον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Χουσίον, καί, τὴν αἰτίαν εἰπὼν, ὡς μετὰ δόλου ἔλαβεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, Δραγοῦτζα, γράμμα διαζεύξεως, ὃ δὲ θεοφιλέστατος κὴρ Ἰωάννης ἐπίσκοπος ἔδωκεν γράμμα ἀθώωσης, εἰς τὸ λαβεῖν αὐτὸς τὴν γυνήν αὐτοῦ Δραγοῦτζα ὃ εἰρημένος Γεώργιος γραμματικὸς καί, ταῦτα εἰπὼν, προέτινε καὶ γράμμα τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τὴν εἰρημένην Δραγοῦτζα, Ὀνούφριος, ἔλεγεν ὅτι τὸ γράμμα ὅπερ λέγει ὁ Γεώργιος ὅτι ἀθωώθη παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου οὐκ ἔστι μετὰ εἰδήσεως τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, ἀλλὰ τις μοναχός, Ἡσαΐας ὀνόματι, λαβὼν παρὰ τοῦ εἰρημένου Γεωργίου μελήσσεια τρία, πλάσας γράμμα ἐκ πρωτόπου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, ἔδωκεν αὐτῷ. Ἡ Ταπεινότης δὲ ἡμῶν, ζητή-

† Judecata și încercarea de Dumnezeu iubitorilor arhiepiscopi și episcopi și cuvioșilor popi și diaconi.

† Stând în Scann Smerenia Noastră, fiind de față și prea-sfințitul Mitropolit al Chesarei Palestinei și prea-iubitorul de Dumnezeu episcop al Romanului, a venit Gheorghe grămăticul, spunind că, având el nevastă, anume pe Drăguța, fără știința lui ducându-se ea mai înainte la prea-iubitorul de Dumnezeu episcop de Huși, chir Ioan, cu meșteșug și înșelăciune s'a despărțit de el. După câtvă timp, s'a dus și el la acel prea-iubitor de Dumnezeu episcop de Huși, și, spunind pricina, cum că prin înșelăciune a luat nevasta lui, Drăguța, carte de despărțenie, iar prea-iubitorul de Dumnezeu chir Ioan episcopul dădu carte de desfăcere, ca să-și iea înapoi nevasta, pe Drăguța, acel Gheorghe grămăticul; și, spunind acestea, a întins și cartea prea-iubitorului de Dumnezeu episcop. Iar fratele acelei Drăguța, Onufrie, a spus că acea carte ce spunea Gheorghe că s'a desfăcut de către prea-iubitorul de Dumnezeu episcop, nu e cu știința prea-iubitorului de Dumnezeu episcop, ci un călugăr, anume Isaia, luând de la acel Gheorghe trei stupi, plămânind serisoarea ea din partea prea-iubitorului de Dumnezeu episcop, i-a dat-o. Deci Sme-

τας μαρτυρίας εἴπερ οὕτως ἔχει· τὰ ἄλλῃθές, ὡς ὁ αὐτὸς Ὀνούφριος λέγει, προσέφεραν τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Ἀθανάσιον τὸν ἀρχιεραδρίτην καὶ καθηγούμενον τῆς σεβασμίας μονῆς Μπιστριτζας καὶ τὸν ὁσιώτατον ἱερομόναχον κὺρ Εὐτύχιον, ἄνδρας εὐλαβεῖς καὶ ὁσίους, οὓς ἀκριβῶς ἐξετάσας ἡ Ταπεινότης ἡμῶν, εἶρε καὶ αὐτοὺς μαρτυροῦντας ὡς μετὰ δόλου ἔλαβεν ὁ Γεώργιος τὸ γράμμα παρὰ τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ Ἰσαίου. Ἡ Ταπεινότης ἡμῶν, κατὰ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, δεδώκαμεν ἄδειαν τῇ γυναικὶ Ἰνα ὑπάρχη διαζευγμένη ἀπὸ τοῦ πρώην ἀνδρὸς αὐτῆς Γεωργίου, κατὰ τὴν διάζευξιν ἦν ἐποίησεν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Χουσίου, κὺρ Ἰωάννης, καὶ αὐτὸς ὁ Γεώργιος ἀπὸ τὴν ποτὲ γυνὴ αὐτοῦ Δραγοῦτζα. Ὅθεν καὶ εἰς ἀγῶσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν βεβαιωτήριον γράμμα τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι θεῷ κώδικι τῆς ἀγιατάτης Μ[ητ]ροπόλεως Σουτζιάδας, ἐν ἔτει, ζρῆ'τω, μηνί Ἰουλίῳ κς'τω, ἰνδικτίωνος δεκάτης τρίτης.

† Ὁ Τυρνόβου καὶ πρόεδρος Μολδοβλαχίας, Διονύσιος.

† Ταπεινὸς Μ[ητ]ροπολίτης Γερμανὸς Καίσαρεῖας τῆς Παλαιστίνης, προκαθημένης τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος ἐν τῷ ἱερῷ κριτηρίῳ παρὰ.

(Iorga, *Studii și documente*, IX, pp. 35-6.)

renia Noastră, căutând mărturii dacă este așa cu adevărat precum spune Onufrie acela, a adus pe prea-cuviosul între ieromonahi chir Atanasie arhimandritul și catego-menul cinstitei mănăstiri a Bistriței și pe prea-cuviosul ieromonah chir Eftihie, oameni evlavioși și cuvioși, pe cari cercetându-i cu de-amănuntul Smerenia Noastră, i-a găsit și pe ei mărturisind că prin înșelăciune a luat Gheorghe cartea de la acel călugăr Isaia. Smerenia Noastră, după această mărturie, am dat voie femeii ca să-i fie despărțenie de bărbatul ei cel de mai înainte, Gheorghe, după despărțenia ce a făcut-o prea-înbitorul de Dumnezeu episcop de Huși, chir Ioan, și Gheorghe, din parte-i, să fie despărțit de soția lui de mai înainte, Drăguța. Deci pentru mărturie și siguranță s'a făcut și această scrisoare de adevăr, a Smereniei Noastre și s'a așternut în cea de față dumnezeiască con-dică a prea-sfintei Mitropolii a Sucevei, în anul 7108 [1600], luna lui Iulie în 26, indicția a treisprezecea.

† Al Târnovei și vechil al Moldovlahiei, Dionisie.

† Smeritul Mitropolit Gherman de Chesarieia Palestinei, stând împreună cu Smerenia Noastră în sfântul dicastiriu.

DCXCIII.

1605,
Iunie.

Insemnare pe o Evanghelie dată de Doamna Elisaveta a lui Ieremia Mo-la mănăstirea Cutlumuzului din Athos.

Ἐτους Ἱριγ', ε' μηνὴ Ἰουνίῳ, ἐτούτο τῷ τετραδόνγγελευ ἦγε τῆς μονῆς τοῦ Σωτήρος, τοῦ ἐπειλεγμένου Κουτλουμούσι, καὶ τὸ ἐκόσμησεν ἡ πολυχρονιμένη ἡ Τόμνα Ἐλησάβετ, τοῦ πολυχρονιμένου ἐκλαμπροτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντος πάσης Μολδοβλαχίας, κήρυον Ἰωάννου Ἱερεμῖα Βοεβόνδα.

(Sp. Iampros, Νέος Ἑλληνομνημόνων, VII, n-le 2-3; *Studii și doc.*, XXII, p. 87, n° 4.)

În anul 7113, la 5 din luna Iunie, această Evanghelie e a mănăstirii Mântuitorului, zisă Cutlumuz, și a înfrumusețat-o răposata Doamnă Elisaveta, a răposatului prea-luminatului și prea-cucernicului Domn a toată Moldovlahia, domnul Io Ieremia Voevod.

DCXCIV.

1605
(7114),
6 Septembrie.

Radu-Vodă Mihnea dă Ivirului 15.000 de aspri pe an și 500 pentru cheltuiala trimesului.

(Arhiva Statului, Radu-Vodă, XXVII.)

DCXCV.

Insemnare pe un manuscris, despre moartea lui Ieremia-Vodă Movilă.

1606,
29 Iunie.

1606, Ἰουνίου 29¹, ἀπέθανεν Ἰερεμία ὁ Βοεβόδας, καὶ διεδέξατο τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Σορεῶν, τῇ 1 Ἰουλίου.

1606, Iunie în 29, a răposat Ieremia Voevod și i-a urmat fratele lui, Simion, la 1-iu Iulie.

(Sp. Lampros, in Νέος Ἑλληνομνημον, VII, n^{le} 2-3; *Studia și doc.*, XXII, p. 87, n° 5.)

DCXCVI.

Act de închinare al lui Radu Mihnea pentru mănăstirea Radu-Vodă către Ivir.

1612-3
(7121).

Radu-Vodă, pentru închinarea la „Iveria“ a Sf. Troițe, „careia iaste lângă București“, făcută de Alexandru-Vodă, „lavră mare și de cinste, în locul de Mitropolie“. Supt Mihnea, „s'au fostu slăbitu și s'au fostu surpatu de preste totu“. Despoiată fiind, „am începutu a direage și a înnoi. . . , până nu să răsipeaște și nu piare“. Să trimeată Ivirul „preoți și oameni bunți și înțelepți ca să fie vreadnici de a căutarea și de a ținearea lucrurile și trebuințele sfintei mănăstiri cum ar fi mai cu cinste“, „veniturile pentru hrană“, și „să aibă a fi înu locu de ospătărie în toată vremea, ea, de va aduce Domnulă Dumnezeu oaste saū Domnu saū arhiereu saū boiaru saū călugărū saū slujitorū, saū bogatū, saū sărac, să nu fie lipsită de trebuințe sfânta mănăstire“. *Prisosul* va merge la Athos. „Pentru că acestu locu și dumnezeiască mănăstire iaste aproape de Scaunul domnescu, și în toată vremea aū fostu obiceiulū Domnilorū și arhiereilorū și boiarilorū și orcarei i-arū aduce Domnulū Dumnezeu oaspeți, de vorū merge la sfânta mănăstire intru preumblare și intru ospătu, să aibă a ospăta cu cinste.“

(Traducere de pe la 1630².)

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XXV, n° 7.)

DCXCVII.

Insemnare că Patriarhul Chiril Lukaris se găsea la 1615 în Țara-Românească.

1615.

În Valachia, 1615, εἰς τὸν Μέγαν Γεώργιον.

În Țara-Românească, 1615, [predică] la Sf. Gheorghe.

(Pe un ms. de „Didahii“ ale lui Chiril Lukaris; Papadopoulos Kerameus, *Ἱεροσολομῆτικὴ ἱστορία*, IV, p. 415, n° 439.)

DCXCVIII.

Insemnare pe o carte scrisă de Mitropolitul Luca al Ungrovlahiei, cu cheltuiala Marelui-Visier Hrizea.

1624.

Αὐτὸ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Οὐγκροβλαχίας Λουκά, τοῦ Κυπρίου, διὰ ἐξόδου τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος Μεγάλου-Βεσιτάρη, κυρίου Πέτρου, καὶ ἀφιέρωσαν αὐτὸ εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἱερέων, ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει, ἐν ἡμέραις τοῦ πανσεβεστάτου Ἀθηνῆος κυρίου Ἰω. Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα, υἱοῦ τοῦ Ἀφεντῆς Παδούλου Βοεβόδα, ἐν ἔτει „ζρλβ“, ἀπὸ δὲ τῆς ἐνοράκου οἰκονομίας „αχχδ“, ἑδ. ζ'.

Această dumnezeiască și sfântă Evanghelie s'a scris cu mâna smeritului Luca al Ungrovlahiei, Cipriotul, cu cheltuiala prea-nobilului boier Marele-Visier, dumnealui Hrizea, și a închinat-o la mănăstirea Ivirilor, la Sfântul Munte, în zilele preaevlaviosului Domn domnul Io Alexandru Voevod, fiul Domnului Radul Voevod, în anul 7132, iar de la Întrupare 1624, in-dicția a 7-a.

(Ms. 5.505 al Ivirului; catalogul Lambros, p. 279.)

¹ După notița noastră Ieremia ar fi murit, deci, în noaptea de 29 pe 30.

² Gramata Patriarhului din Constantinopol pentru închinare (1614, n° 9) și alte acte patriarhale din Arch. Statului se vor da la sfârșitul *intregii* lucrări. Tot acolo și un act de la Silivestru de Antiohia.

DCXCIX.

Târgoviște,
1625
(7133),
14 Mart.

Alexandru-Vodă fiul lui Radu arată evlavie-i specială pentru mănăstirea Ivirului, căreia-i închină mănăstirea de la Bolintin.

Hramul Bolintinului e al Adormirii. A fost mănăstire domnească. Și Mitropolitul Luca s'a învoit la închinare. „Și nimeni să n'aibă voie a pune egumen la mănăstirea Bolintinului, ci acela să fie pe care marele sobor al lavrei sus scrisiei mănăstiri îl va pune și trimete.“

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, X, n° 9; din slavonește.)

DCC.

1630,
6 Iunie.

Închinarea, de Leon-Vodă, a mănăstirii Stelea din București către Ivir.

Leon-Vodă dă mănăstirea Stelei la Ivir. „Pentru că, întâiu când a eugetat ca să facă această mănăstire a Stelei Spătarul, încă în zilele lui Mihnea-Vodă, în al doilea rând de Domnie, însuși Stelea Spătarul a chemat pe călugării de la sfânta mănăstire Ivirul de la Sfântul Munte de au venit aici, și a făcut Stelea Spătarul această sfântă mănăstire, și au fost ispravnicii călugării de acolo de la Sfântul Munte, iar cheltuiala mănăstirii a fost toată de la Stelea Spătarul, și a închinat-o el însuș cu toate moșiile și cu toate bucatele ca să fie metoh al sfintei mănăstiri Ivir mai sus scrisă, pentru sufletul lui și pentru sufletul părinților lui, și s'a înseris și în sfântul pomelnic, și totul a fost pe seama mănăstirii de la Sfântul Munte. Dar apoi, când a fost în zilele răposatului Mihail Voevod, venit-a vreme și s'a prăpădit sfânta mănăstire, când Sinan-Pașa din răutate a ruinat-o de tot. Dar apoi, când a fost în zilele lui Alexandru Voevod, fiul lui Iliș Voevod, s'a făcut părintele nostru Grigorie Vlădică și Mitropolit al Țerii-Românești, și năstavnicul de la sfânta mănăstire Ivirul a pus egumen aici, la mănăstirea cu hramul Sfânta Troiță, a bătrânului răposat Alexandru Voevod, tatăl Mihnei Voevod, în orașul Domniei Lui în București, și atunci, în zilele lui Alexandru Voevod, fiul lui Iliș Voevod, Sfinția Sa a început de a făcut case și pivniță pe locul sfintei mănăstiri a lui Stelea Spătarul. Iar, când a fost acum, în zilele Domniei Mele, când Domnul Dumnezeu și cinstitul Împărat m'au dăruit pe Domnia Mea și cu schiptrul Țerii-Românești, părintele nostru Vlădică Grigorie Mitropolitul Sfinția Sa a început de a făcut sfânta mănăstire a lui Stelea Spătarul și a întărit-o pe ea de tot din truda Sfinției Sale cu slujbă și cu patrahir și a cheltuit totul de la Sfinția Sa și a făcut sfânta mănăstire a lui Stelea Spătarul iarăș cum a fost de la început, nu din venitul Sfintei Mitropolii din Târgoviște, ci totul din munea și truda Sfinției Sale; fiindcă Vlădică Grigorie a fost dator sfintei mănăstiri Ivirul 150 ughi; și a cheltuit acești bani când s'a făcut Sfinția Sa Mitropolit și Vlădică, în zilele lui Alexandru-Vodă.

[Pe dos:] † Χρυσόβολο τοῦ Λέον Βοηδόδα δι[ὰ] τὴν ἐκκλησίαν ὅπου ἀνακένισα ἐγώ, ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος, ἐδῶ, εἰς τὸ Μπουκουρέστι, τὸ παλαιῶ, μετόχι τὸ ἱερικό, τὸ ὅτιον κατέπη, ἀπὸ λόγου μου, νὰ μὴν ἔχῃ ἄλλος Μητροπολίτης νὰ ὀρίξῃ, μόνον νὰ εἶναι τοῦ μοναστηρίου, ὡς καθὼς εἶπον τὸ πρότο.

† Hrisovul lui Leon Voevod pentru biserica ce am înnoit-o eu, Mitropolitul Grigorie, aici, la București, cea veche, metohul Ivirului, care apoi, din parte-mi, să nu aibă alt Mitropolit a hotărâ, ci numai să fie a mănăstirii, cum eră mai înainte.

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XXIII, n° 6; traducerea modernă anexată la originalul slavon.)

DCCI.

C. 1630-40.

Însemnare că o carte grecească a aparținut Mitropolitului Grigorie al Ungrovlahiei.

Ἡ παροῦσα Θεία Λειτουργία ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ, Ἰακώβου ἱερομονάχου καὶ ἐπεδόθη τῷ πανισρωτάτῳ Μητροπολίτῃ Οὐκροβλαχίας, κυρίῳ Γρηγορίῳ, κατὰ ζ—, ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ κέ', ἡμέρᾳ η' ἡ'.

Această Dumnezeiască Liturghie s'a scris cu mâna mea, a lui Iacov ieromonahul, și s'a dat preasfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, chir Grigorie, la 7—, în luna lui August 25, ziua a 8-a (*sic*).

(Ms. 1.435 de la Simopetra; Catalogul Lambros, p. 128.)

DCCII.

Act dela tot clerul muntean pentru închinarea mănăstirii Stelea din București la Ivir.

1632
(7140).

„Chirū Grigorie Mitropolitulū a toată Țea[ra]-Rumânească и вѣс архимандритъ кѣр Θεοφιη ρηγιμνικηи и вѣс епископъ кѣр Εφρεμ εσσαεεεκηи и вѣс Θεωδοσει εγμενι ωτ σταλ μοναстиρ Τησμηна и вѣс εγμενι Βασηιμ ωτ Κηστροχηα и вѣс εγμενι Διωνηιε ωτ Κωζηα, и εγμενισ Γρηγοριε οτ Αργεω, и εγμενισ Βαρλααμ ωτ Δεα и εγμενισ Ιωηακηи ωτ Ραζεεχωιτ и εγμενισ Ιγнатιε ωт Γεταа Τρωηικъ (și părintele arhiepiscop Teofil de Râmnic, și părintele episcop chir Efrem de Buzău și părintele Teodosie egumen dela sfânta mănăstire Tismana, și părintele egumen Vasilie dela Bistrița, și părintele egumen Dionisie dela Cozia, și egumenul Grigorie dela Argeș, și egumenul Varlaam dela Deal, și egumenul Ioanichie dela Glăvăciog, și egumenul Ignatie dela Sfânta Troiță) și cu toți egumenii diinū toate mănăstirile și cu totū sāborulū“ dă carte la „Ivera de la Staa Gora“, închinându-ī Stelea ca „metohū și suptū mână mănăstirii Ivera“. „Popa Averchie Giurgiu² și Gavriilū diaconulū și cu soțiile lorū de aū fostū aicī până ce aū făcutū mănăstirea Stelea de în temelie. Iarū, după aceeaia, cāndu aū fostū în zilele răposatului Mihailū Voevodū, deac'aū venitū Senanū-Pașa cu mulțime de Turci aicī inū Țeara-Rumânească, de aū robitū și aū stricatū țeara și aū aisu toate besearecile și mănăstirile de inū toată țeara, și aū arsu și mănăstirea Stelea. . . , și de cāndū Sinan-Pașa incoace totū au stătutū mănăstire Stelea pustie 30 de anī, până inū zilele lu Leonū Voevoda. Decī, deaca m'amū vlădicitu eū, Vlădica Grigorie, care amū fostū de postrigū născutū de acolo de la Ivera, văzindū Vlădicia Mea acasta sfântă mănăstire a Stelei Spătariulū pustie și stricatā și arsa, fiindu numai zidulū și sulgerie domnească, nevoit-aū părintele nostru Mitropolitulū Vlădica Grigorie cu milostenie de pre la neguțătorī și de pre la creștinī și cu osteneală și cu învățătură, cu ce aū datū Domnulū Dumnezeū, și de la Sfânta Mitropoliea nu se-aū cheltuitū de acolo niciū-unū banū, nici aū lucratū cu rumāni Sfinteī Mitropolī, fără numai cu milostenia de la neguțătorī și de la creștinī și cu patrahirulū, de au făcutū mănăstirea Stelea cumū au fostū și di întâiū, și aū făcutū case și pivnițe și morī și grădinī cu vie (șters cu roșu un rând, de „Udriște al doilea logofăt, din porunca lui Matei Voevod, anul 7146“. — Însemnare slavonă), și iară s'aū datū la mână călugărilor de la Ivera. . . pentru sufletū lui, ca să-ī fie de pomeană. Așijderea și Leonū Voevodū și Domnu nostru creștinū Mateiū Basarabū Voevodū încă aū datū să fie metohū.

Theofilū ep[i]scupū
răim.

† Ep[i]scupū Efremū
buzevsehi^{3,4}

(Arch. Statului, *Kadu-Vodă*, XXIII.)

¹ Ms. 1434 (*ibid.*). Liturghii, are o însemnare din mănăstirea Gorgota (1613) că s'a scris de ieromonahul Zaharia din Ianina, de la Lozetzi.

² Georgianul.

³ Întărire de la Matei-Vodă; la 7140, „—10 zile“ (nº 9).

DCCIII.

1634,
27 April.

Însemnare pe o Evangheliu liturgică despre suirea în Scaun a lui Vasile-Vodă Lupu.

Ἐτελειώθη τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγελιον διὰ χειρὸς Πορφυρίου ἱερομονάχου, συνδρομῇ δὲ καὶ δαπάνῃ κυροῦ Βασιλείου τοῦ χριστιανικωτάτου καὶ εὐγενεστάτου Μεγάλου-Βορνίκου τῆς Μολδοβλαχίας, καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν Ἁγίον Τάφον τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ [νὰ μὲν] εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ· καὶ γὰρ, ἔρμυ', μὴν Δεκεμβρίου τοῦ· Μετα ταῦτα δὲ ὁ ἄνθρωπος κύριος Βασιλεὺς, Θεοῦ εὐδοκούντος, ἔγινεν Ἀδθέντης πάσις Μολδοβλαχίας, καὶ ἐκάθισεν εἰς τὸν Θρόνον αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀρχὸν, ἅπα Ἀδάμ δὲ ἔρμυ', ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ κζ', καὶ ἐφάνη νέος κτήτορας τῶν θεῶν μοναστηρίων καὶ καθήγημα τῶν Ῥωμαίων¹.

S'a săvârșit această dumnezeiască și sfântă Evangheliu cu mâna lui Porfirie ieromonahul și cu ajutorul și cheltuiala dumisale Vasile, prea-creștinul și prea-nobilul Mare-Vornic al Moldovlahiei, și s'a dăruit la Sfântul Mormânt al Domnului și Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, [ca să rămâie] spre pomenirea lui și a părinților lui; 1633, 7141, luna lui Dechemvrie în 14. După aceea însă acel de mai sus domn Vasile, cu voia lui Dumnezeu, s'a făcut Domn a toată Moldovlahia, și a stat în Scaunul său la 1634, iar de la Adam 7142, în luna lui Aprilie 27, și s'a arătat nou ctitor al dumnezeieștilor mănăstiri și slava Grecilor.

(Papadopoulos Kerameus, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, III, p. 199, n° 3.)

DCCIV.

1634-5.

Însemnare pe un manuscript caligrafiat de Mitropolitul Luca al Ungrovlahiei.

Τὸ παρὸν Ψαλτήριον ἐγράφη διὰ χειρὸς Λουκᾶ Οὐγκροβλαχίας, τοῦ Κυρίου, καὶ ἐτελειώθη παρ' ἐμοῦ, Ἰακώβου ἀρχιερέως, καὶ ἐμοῦ ὄντος αὐτῷ μαθητοῦ, εὐαριθμητῇ (sic), κατὰ ἔρμυ'.

Această Psaltire s'a scris cu mâna lui Luca al Ungrovlahiei, din Cipru, și s'a săvârșit de mine, Iacov arhierul, care i-am fost și eu ucenic, la 7143.

(Ms. 1.408 de la Simopetra; catalogul Lambros, p. 126.)

DCCV.

7114
(1635—6).

Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, închină din nou la Ivir mănăstirea Stelea din București.

† Ἡ Ταπεινότης ἡμῶν Γρηγόριος, Μητροπολίτης Οὐγκροβλαχίας, διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δηλοποιῶ τὸ πῶς, ἐβλέποντας τὸ μοναστήριον τοῦ μακαρίτη τοῦ Στέλια ἐρημομένον τόσους καιρούς, ἔλυπά τον πολλὰ ἡ ψυχὴ μου, ἕνα μὲν διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸ ἄλλως πῶς ἦτον μετέχων παλαιὴν τοῦ μοναστηρίου τῶν Ἱερώων, καὶ θεῶν ζήλω ἐπαρακινήθηκα καὶ τὸ ἐπιχειρήθηκα διὰ νὰ μὴν γάνονται τὰ μνημόσυνα τῶν κτητόρων, καὶ ἀνακαίνισα τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν καὶ σπήτια ἅπερ καὶ φαίνονται· ἐγνωρίζοντας δὲ πῶς εἶναι χρεία νὰ ἐβρίσκονται οἱ, τρεῖς ἀδελφοὶ μέσα εἰς τὸ ἄνθος μονασ-

Smerenia Mea Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, prin această scrisoare arăt cum că, văzând mănăstirea răposatului Stelea pustiiată atâția ani, sufletul meu s'a întristat pentru dânsa, pe de o parte, pentru pustirea bisericii și, pe de alta, pentru că eră metoh vechiu al mănăstirii Ivirilor, și cu dumnezeiască râvnă m'am pornit și m'am apucat de dânsa, ca să nu se piardă pomenirile ctitorilor, și am înouit sfânta biserică și casele care se și văd; ei, știind cum că este nevoie să se afle doi, trei frați în mănăstirea de mai sus, ca să o păzească, și, dacă n'ar avea ceva venituri

¹ Pentru venirea în Scaun a lui Vasile-Vodă, v. vol. XV, p. 1002, n° MDCCCXCVIII; p. 1003, n° MDCCCXCIX. Acolo e 10 Maiu st. n. Cea de aici e preferabilă.

τήριον, διὰ τὰ τὸ ὑπερβαίνειν, καί, ἔσονται νὰ μὴν ἔχουν τίποτε εἰσόδεια διὰ τὴν τροφήν τὴν καθημερινήν, θέλουν τὸ ἀφῆσαι πάλιν καὶ θέλει ἐρημῶσαι ὡσάν καὶ τὸ πρῶτον, ἐβουλήθηκα καὶ ἔβαλα γνώμη καὶ ἐτόρεψα ἀπὸ τοὺς πρωαυθεντάδες ἕναν βάττο διὰ μύλους, νὰ τοὺς κάμω νὰ εἶναι τοῦ ἁγίου μοναστηρίου τοῦ Στέλια, καὶ ἐτζη τοὺς ἔκαμα καὶ τοὺς ἐπροσώλλωσα, ἀπὸ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ με γράμματα αὐθεντικά ἐστερέωσα καὶ με ζαπίσι ἐδικόν μου, βλάχικον, τὸ ὅποιον εἶναι ὑπογεγραμμένοι καὶ οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, ὁ Ῥεμνήκων κὺρ Θεόφιλος καὶ ὁ Μποζέου κὺρ Ἐφρέμ, πῶς νὰ εἶναι προσυλλομένοι οἱ μύλοι καὶ ἡ γραντίνα εἰς τὸ ἁγίου μοναστήριον τοῦ Στέλια, καὶ ἡ Μητροπολιτὴ νὰ μὴν ἔχει ποσὴ δουλία με τοὺς μύλους: τιούτις λογίς γράφη τὸ ζαπίσι μου τὸ βλάχικον καὶ ἀποφασίζουσιν καὶ τὰ γράμματα τὰ αὐθεντικά. Ἐγὼ δὲ πάλιν, ἔσονται καὶ νὰ εἶμαι Ῥωμαῖος, καὶ γένος, καὶ γλώττα, ἰδοὺ ὁποῦ κάμνω καὶ ἕτερον ζαπίσι, Ῥωμαϊκόν, καὶ λέγω μετέπειτα ἀπὸ λόγου μου, ἡ ἀποθανόντος μου, ἡ κάμνοντας παρέτησιν, καὶ βουληθῇ τινὰς νὰ πατήσῃ ἐτούτα τὰ ζαπίσιά μου, μακάρι Αὐθεντής, μακάρι Μητροπολίτης, μακάρι ἄρχοντας, ἡ ἱερόμενος, ἡ λαϊκός, ὅποιος φανεῖ ἔτιος, πρῶτον μὲν δεῖδο τοῦ νὰ ἔχε ἐκείνην τὴν Παναγίαν ὁποῦ εἶναι εἰς τὸ μοναστηράκι ἐκεῖνο ἀντίδικον φυγῇ τε καὶ σώματι, δεύτερον δὲ ἔχω τον ἀφωρεσμένον καὶ ἀσυγχώρητον παρὰ Πατρός καὶ Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, ὑπὸ τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος, καὶ νὰ ἔχει τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων τῶν ἐ[ν] Νικαίᾳ, καὶ ἡ μερίς τοῦ μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ ὁ κλήρος τοῦ μετὰ τὸν διάβολον, Χε. (sic) δὲ ἐκείνον ὁποῦ δὲν πιάσι εἰς σεσάμα¹ ἐτούτο τὸ ζαπίσι τὸ Ῥωμαϊκόν καὶ τὸ βλάχικόν. Διὰ δὲ τῆς βεβαιώσεως ἐκείρωσα αὐτὸ ἐπὶ ἔτους εἰρημῶ

(Arch. Statului, Radu-Vodă, XXIII, n° 9.)

DCCVI.

Mențiune de sfințirea ca ierodiacon a lui Partenie Chrysokentitul, cu însemnarea Domnilor români: Vasile și Matei-Vodă.

1638.

(Analele Academiei Române, XX, p. 216.)

DCCVII.

Act de alegere pentru „Mitropolia de Proilav și Ismail, de timpuri imemorabile părăsită și fără arhiepiscop adevărat și canonic”: se dezignează de Sinodul

1639,
Maiu.

¹ Eia seosaman, în seamă.

pentru hrana lor zilnică, ar părăsi-o iarăși și s'ar pustii ea și mai înainte, am voit și mi-am pus în gând și am luat înapoi de la Domnii de mai înainte un vad de mori, ca să le fac să fie ale mănăstirii de mai sus, a lui Stelea, și așa li-am făcut și li-am dat, din ceasul acela, și cu scriitori domnești am întărit și cu zapisul meu chiar, românesc, în care sunt iscăliți și de Dumnezeu iubitorii episcopi, al Râmnicului chir Teofil și al Buzăului chir Efrem, ca să fie dăruite morile și grădina la cea de mai sus mănăstire a Stelei, și Mitropolia să nu aibă cât de puțin a face cu morile: astfel serie zapisul meu cel românesc și hotărâse și cărțile domnești. Iar eu iarăși, pentru că sunt Grec, și de neam, și de limbă, iată că fac și alt zapis, grecesc, și spun că după mine, ori murind eu, ori făcând parethesis, și ar voi cineva să calce aceste zapise ale mele, fie Domn, fie Mitropolit, fie boier, fie cleric, fie mirean, oricine s'ar arată vinovat, întâiu îi dau să aibă pe acea Maica Domnului ce este la mănăstioara aceea, răsplătitoare cu sufletul și cu trupul, iar al doilea îl fac afurisit și fără iertare de către Tatăl și Fiul și Sfântul Duh, de către Treimea de o ființă și nedespărțită, și să aibă blăstămurile celor trei sute și optsprezece purtători de Dumnezeu părinți cei din Nicheia, și partea lui să fie cu trădătorul Iuda, și locul lui cu diavolul, — acel ce nu va țineă seamă de acest zapis grecesc și de cel românesc. Iar pentru siguranță l-am întărit, în anul 7144.

constantinopolitan pe rând: Meletic (Sirigul), ieromonahul Grigorie și ieromonahul Teofan.

(Vol. XIII, p. 386, n° 2.)

DCCVIII.

1642.

Însemnare pe un Tipic grec tipărit, aparținând mănăstirii Galata.

† Ἀφιερώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν εἰς τὸν Γαλλατῶν, εἰς τοῦ Πέτρου Βοϊβόνδα τὸ σεβάριον καὶ ἅγιον μοναστήριον, μετόχιον τοῦ Ἁγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου, παρ' ἐμοῦ, Ἀνθίμου ἱερομονάχου καὶ ἀρχιμανδρίτη τῶν Ἱεροσολύμων, διὰ μνημόσινον πανταπῶς ἐμοῦ καὶ τῶν γυνέων, καὶ μηδεὶς ἀποξενώσῃ αὐτό,.... ἀχρηδ'.

(Biblioteca Episcopiei de Huși.)

S'a afierosit acest Tipic la Galata, la venerata și sfânta mănăstire a lui Petru Voevod, metoh al Sfântului și de viață primitorului Mormânt, de către mine, Antim ieromonahul și arhimandritul din Ierusalim, pentru amintirea veșnică a mea și a părinților, și nimeni să n'o înstrăineze....; 1642.

DCCIX.

1642,
April.

Gramată a Patriarhului Partenie de Constantinople pentru ridicarea la rangul de stavropighie a localității Albanitochorion, de unde se trage Vasile Lupu.

Ἰράμματα σιγυλιώδες τοῦ Πατριάρχου Παρθενίου Ἀ' τοῦ γέροντος, χορηγοῦν δίκαια σταυροπηγιακὰ εἰς τὸ Ἀλβανιτοχώριον τῆς Τζερβενού, πατρίδα τοῦ ἡγεμόνος Μολδανίας Βασιλείου, καθὼς πληρώσας τὰ χρέη τοῦ οἰκουμένου Πατριαρχείου.

Παρθένιος, ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Πατριτικοὶ τε καὶ συνοδικοὶ κανόνες διαταττόμενοι φαίνονται, τὸν κατὰ καιροῦς οἰκουμένου Πατριάρχην, οὐ μόνον ἐκκλησίας καὶ ἱερὰ καταγώγια λαμβάνειν τῶν ἐκασταχοῦ Μητροπόλεων, ἀρχιεπισκοπῶν τε καὶ ἐπισκοπῶν, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ διαφεντεῖσαι τε καὶ θεσπασεῖν κατὰ τῆς καὶ ὁποτιθέσθαι, καὶ σταυροπήγια πατριαρχικὰ ἀποκαθιστᾶν ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄστεα καὶ χώρας συναριθμεῖν ἐν τῇ περὶ τὴν τῆς πατριαρχικῆς μεγαλειότητος καὶ ἀξιοῦν πάσης ἐλευθερίας τε καὶ ἀδουλοσύνης τῶν κατὰ τόπων προϊσταμένων, καὶ διὰ τῶν πατριαρχικῶν αὐτοῦ γραμμάτων συναστῶν αὐτά, καὶ ἐπιβεβαιῶν, ὅση δύναμις, καὶ πόρρω ἀπασθεῖν καὶ ἀποδιώκειν τὸν θελήσοντά ποτε χεῖρα ἀθέσθαι αἰρεῖν κατ' αὐτῶν, καὶ οἰκδοῦναι τὴν ἀνατρέφειν τὰ ἀποφανθέντα καὶ προφητισθέντα τοῦτου γὰρ γιγνομένου διὰ παντός, ταῦτα ἀμετάπτωτα καὶ ἀδιαλώγητα μένουσιν. Ἐπειδὴ τοίνυν τῆς καθ' ἡμῶν τοῦ Χριστοῦ ἀγιωτάτης Μεγάλης Ἐκκλησίας βεβουλισμένης οὕσης καὶ κεκορυφωμένης ἐν ἀπείροις χρέεσι καὶ ἀνυποφόροις, καὶ ὁσημέρας καὶ ἀσυνάως προσπαλαιούσης ταῖς αὐτῶν δειναῖς ἀπαιτήσεσι καὶ ἐνοχλήσεσι, περὶ ὧν ἡμεῖς

Scrisoare pecetluită a Patriarhului Partenie I-lu cel bătrân, acordând drepturi de stavropighie locului Arvanitochori, din dieceza de Cîrven, patria Domnului Moldovei Vasile, ca unul ce a plătit datoriile Patriarhiei ecumenice.

Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop de Constantinopol, Roma cea Nouă, și Patriarh ecumenic.

Canoanele orânduite ale Părinților și ale sinoadelor arată că Patriarhii ecumenici de pe vremuri nu luau numai biserici și sfinte lăcașuri din Mitropoliile, arhiepiscopii și episcopii de pretutindeni și le așezau și supuneau supt ocârmuirea și stăpânirea lor, și le făceau stavropighii patriarhale, dar că numărau și cetăți și țeri în supravegherea măreției patriarhale și le învredniciau de toată libertatea și neatârnamarea celor din fruntea acelor locuri, și prin gramatele lor patriarhale le întemeiau și le întăreau, după putere, și răspingeau departe și goniau pe cine voia să întindă o mână îndrăznească asupra lor și a strică în orice chip cele hotărâte și votate, căci, aceasta făcându-se întru toate, ele rămân neschimbate și nestricate. De oare ce deci preasfânta Biserică cea Mare a lui Hristos, care e în sama noastră, eră cufundată în nesfârșite datorii și cu neputință de purtat, și copleșită de dănsule, și zilnic și veșnic atacată de grozavele lor cereri și supărări, pentru care nicidecum nu puteam găsi pace și liniște și chip de a le cârmui și de a le

οὐδέποτε ἐδυνάμεθα εὐρεῖν εἰρήνην τε καὶ
 γαλήνην καὶ τρόπον κυβερνήσεως αὐτῶν καὶ
 ἀπαλλαγῆς (ὡς γνώριμον τοῖς πᾶσι καὶ ἐμ-
 φανές), ὁ παντεπόπτης καὶ δημιουργὸς τῶν
 ὅλων Θεός, καὶ προνοητὴς πάσης τῆς σωτη-
 ρίας τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ὡς τὴν πάλαι
 Ἱερουσαλὴμ, ἠθέλησεν ἀναστρώσει καὶ ἐν
 ταῖς ἡμέραις ταύταις τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν
 τοῦ Χριστοῦ, καὶ στηρίξει (οἷς κρίμασιν οἶδεν
 αὐτός) καὶ ἀπαλλάξει τοῦ ἐπικειμένου αὐτῇ
 κινδύνου, καὶ τῆς μελλούσης φθορᾶς, καὶ
 ἐνευσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐκλαμπροτάτου
 καὶ εὐσεβεστάτου καὶ ἐνδοξοτάτου καὶ χρι-
 στιανικωτάτου Αἰθέντου πάσης Μολδοβλαχίας,
 κυρίου, κυρίου Ἰωάννου Βασιλείου Βοεβόδα,
 τοῦ κατὰ πνεῦμα οὐοῦ περιποθήτου τῆς ἡμῶν
 Μετριάτης, καὶ ἐκινήθη οὐκ ὀκνησας, καὶ ἐβλή-
 θησεν αὐτῇ κατὰ τὸ ἐνόν, δεῖξας χάριν με-
 γίστην καὶ ἀντίδοσιν ἡμῖν τε, καὶ πᾶσι τοῖς
 λοιποῖς τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, τῇ αὐθεντικῇ
 αὐτοῦ χορηγίᾳ τε, καὶ δυνάμει, ἅψ' ἧς πέ-
 πανται πᾶσα ἀπαίτησις καὶ ἐνόχλησις τῆς
 Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ τελεία ἐξάλειψις
 ἐγένετο τῆς ῥιπτομένης συνεχῶς ταῖς ἐπαρ-
 χίαις ἀπάσαις, Μητροπόλεσι θελαδῇ, ἀρχιε-
 πσκοπαῖς τε, καὶ ἐπισκοπαῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς¹
 φθοροποιοῦ πατριαρχικῆς ζήτησις, καὶ σὺν
 Θεῷ ἤδη διακείμεθα ἡσυχῶς τε, καὶ κραι-
 τατέρως τῶν προτέρων ἐπηρεασμῶν, καὶ γα-
 ληνώμεν μικρῶς, ἰθύνοντες τὴν Ἐκκλησίαν
 τοῦ Χριστοῦ, καὶ πάντας τοὺς ὑπ' αὐτὴν,
 ἀποστολικῶς τε καὶ κανονικῶς, ὡς ἔξεστι τοῖς
 ἐκκλησιαστικοῖς διαβιῶν, καὶ πρὸς τῇ ἀκατα-
 παύστῃ πρὸς Θεὸν ἵκεσίᾳ καὶ προσδεσίᾳ, ἥπερ
 ποιοῦμεν ἐν ἑσπέρᾳ, καὶ πρωί, καὶ μεσημέρᾳ,
 ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ἀπαξάπαντες, ὅπερ
 τῆς μακροζωίας τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ
 ἐκλαμπροτάτου Αἰθέντου, καὶ τῆς ἄκρας ὑ-
 γείας καὶ εὐδαιμονίας καὶ τοῦ στηριγμοῦ
 τοῦ ὑψηλοτάτου αὐτοῦ Θρόνου ἡβουλήθημεν
 καὶ ἡμεῖς ἐπὶ ἀμοιῇ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐερ-
 γειῶν καὶ βοηθειῶν (ὡς ἀνωτέρω εἴρηται)
 καὶ χάριτι, τὴν τοῦ Ἀλδανιτοχωρίου χώραν
 (ὡς ὁράται), τὴν κειμένην ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς
 ἐπισκοπῆς Τζερνεβού, πατριαρχικὴν ἀποκατα-
 τῆσαι, καὶ τιμῆσαι καὶ ὀνομάσαι αὐτὴν σταυ-
 ροπηγικὴν, καὶ κατετάξει ἐν τῇ πατριαρχικῇ
 ἐξουσίᾳ, καὶ ὑποταγῇ, καὶ ἀφαιρῆσαι καὶ
 ἀποσπάσαι τῆς δεσποτείας τοῦ κατὰ τόπον
 ἐπισκόπου. Ὅθεν κρίναντες τοῦτο εὐλογόν τε
 καὶ δίκαιον γενέσθαι, ἀπυφαινόμεθα γνώμη
 καινῇ συνοδικῇ τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ

înlătură (cum este știut la toți și vădit),
 Dumnezeu cel ce vede toate și toate le
 face, și are grijă de toate mântuirea firii
 omenești, ca pe Ierusalimul de odinioară
 a vrut să sprijine și în aceste zile Biserica
 aceasta a lui Hristos și s'o întărească (cu
 ce judecăți El știe) și s'o scape de pri-
 mejdia ce-i stă asupra și de peirea ce este
 să vie, și a îndemnat inima prea-lumina-
 tului și prea-erlaviosului și prea-slăvitului
 și prea-creștinului Domn a toată Moldo-
 vlahia, domnul domn Io Vasile Voievod,
 cel după suflet fiu prea-dorit al Smereniei
 Noastre, și s'a mișcat de acasă, și i-a ajutat
 după cădere, arătând har foarte mare și
 răsplată nouă și la toți ceilalți ecleziasici,
 prin al lui domnesc ajutor și puterea lui,
 prin care s'a oprit toată cererea și tulbu-
 rarea Bisericii celei Mari și s'a făcut lipsă
 deplină a dăjdii patriarhale pierzătoare
 aruncate neconținut pe toate eparhiile,
 adică Mitropolii și episcopii și altele, și cu
 Dumnezeu acum petrecem liniștit și mai
 bine decât supt pagubele de mai înainte, și
 stăm puțințel în pace, conducând Biserica
 lui Hristos și pe toți cei de supt ea, aposto-
 licesște și canonicēsște, precum se cade ecle-
 ziascilor a viețui, și cu neîncetată rugă-
 ciune și solie către Dumnezeu, pe care o
 facem sara și dimineața și la amiazi, în
 toate bisericile, cu toții, pentru viața înde-
 lungată a acestui prea-cucernic și prea-lu-
 minat Domn și pentru înalta sănătate și
 fericire și întărirea Scaunului Său prea-
 înalt. Deci am voit și noi, în schimb pentru
 multele lui binefaceri și ajutoare (cum s'a
 spus mai sus) și ca mulțumită, am voit să
 facem patriarhicească țara Albanitochoriu-
 lui (cum se vede), care se întinde între ho-
 tarele episcopiei de Cîrven, și s'o cinstim
 și s'o numim stavropighială, și s'o așezăm
 supt îngrijirea și supunerea patriarhi-
 cească și s'o scoatem și s'o smulgem
 de supt stăpânirea episcopului de acolo.
 Deci, socotind că acest lucru e bun și
 drept, arătăm, cu părere de obște sobor-
 nicească a preasfinților arhieriei și a celor
 prea-cinștiți, întru Duhul Sfânt iubiți ai
 noștri frați și coliturghisitori, și poruncim
 întru Sfântul Duh, prin această gramată
 patriarhicească pecetluită, pe pergament,
 ca de acum înainte această țară a Albani-

¹ În ms.: τῶν λοιπῶν.

ὑπερίμω, τῶν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, καὶ παρακελεύομεθα ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ, διὰ τοῦδε τοῦ πατριαρχικοῦ σιγιλλιώδους ἐν μεμβράναις γραμματος, ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ χώρα αὕτη τοῦ Ἀλβανιτοχωρίου εἴη σταυροπηγιακὴ, πατριαρχικὴ, ἐλευθέρη, ἀδοῦλωτος, ἀκαταπάτητος, καὶ ὅλος ἀνεπηρέαστος, καὶ μηδενὶ ὑπόκειται, εἰ μὴ τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, παρέχουσα αὐτῇ ὑποταγῆς χάριν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς εἰσοδημάτων τε, καὶ δικαιωμάτων, ἅσπρα χιλιάδας δύο, μνημονευομένων ἐν αὐτῇ, ὡς εἴθισται, τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ τῶν μετέπειτα Πατριαρχῶν, ὡς αὐτονόμῳ ὁδῷ καὶ αὐτοδεσπότῳ τουντεῦθεν, παυσαμένῳ τοῦ λοιποῦ τοῦ μνημοσύνου τοῦ ἐπισκόπου, δίκαιον ὅλως μὴ κακτημένον ἐν αὐτῇ, μὴ τολμώντος τὸ ἀπὸ τοῦδε εἰσερχεσθαι τοῦ νῦν ἐπισκόπου Τζερβενῶ Γαβριήλ, ἢ καὶ τῶν μετ' αὐτόν, ἐν αὐτῇ τῇ πατριαρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ χώρᾳ, καὶ καταπατεῖν αὐτήν, καὶ ἐξουσιάζειν, καὶ ἀρχιερατικόν τι ἐκτελεῖν, καὶ ἀρχειν καὶ ἀφορίζειν τοὺς ἐν αὐτῇ ἱερωμένους καὶ λαϊκοὺς, καὶ ἀπαιτεῖν παρ' αὐτῶν πολὺ ἢ ὀλίγον ἐκκλησιαστικὴν δικαίωμα, ἐν δάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, γινώσκειν τὴν ἡμῶν Μετρίότητα κύριαν καὶ προστάτην αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ διδόναι ἐτησίως τὴν ἀνωτέραν ἀποκοπήν, τῆς ὑποταγῆς χάριν, καὶ παρ' αὐτῆς ἀξιούσθαι πάσης ἐκκλησιαστικῆς ἐπισκέψεως, μηδενὸς ἄδειαν ἔχοντος ἄλλως πως ποιῆσαι, ἢ τάναντία διαπραξέσθαι, ἐν ἀρχίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ ἄλλοτῳ τῷ παρὰ Θεοῦ παντοκράτορος. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα εἰς διηγετικὴν δὲ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐνδειξὴν πάντων, ἐγένετο καὶ τὸ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετρίότητος γράμμα ἐπιθεβαιωτικόν, καὶ ἐπεδόθη τῇ πατριαρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ αὐτῇ χώρᾳ τοῦ Ἀλβανιτοχωρίου. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ, μηνὶ Ἀπριλλίῳ ἡνδικτιῶνος δεκάτης.

† Παρθένιος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένικος Πατριάρχης.

† Ὁ Λαρίσης Γρηγόριος.

† Ὁ Χαλκηδόνος Παχόμιος.

† Ὁ Νικαίας Πορφύριος.

tochoriului să fie stavropighială, patriarhicească, liberă, nesupusă, necălcată și cu totul nesupărată, și de nimeni să nu atârne decât de Marea Biserică a lui Hristos, din sama noastră, dându-i ca semn de supunere din veniturile ei bisericești, și din drepturi, aspri două mii, pomenindu-se în ea, precum e datina, numele nostru patriarhicesc și ale Patriarhilor de după noi, ca una care e autonomă și de capul său de acum înainte, încetând de acum pomenirea episcopului, care nu are niciun fel de drept în ea, — neîndrăznind a mai intra de aici înainte actualul episcop de Cîrven Gavriil sau cei de după el, în aceea țară patriarhicească și stavropighială, și s'o calce ori s'o cârmuiască și să săvârșească ceva ca arhieru, și să caterisească și afurisească pe cei din lăuntru clerici ori mireni și să ceară de la ei un drept bisericesc, mult sau puțin, supt povara caterisirii neiertate a arhieriei lor și a pedepsei euenite, fiind datori cei din lăuntru, clerici și mireni, a cunoaște pe Smerenia Noastră ca domn și căpetenie a lor și să dea Bisericii celei Mari a lui Hristos, care e în sama noastră, pe an aceea sumă, în semn de supunere, și să capete de la dânsa toată supravegherea bisericească, neavând voie nimeni a face altfel, ori a lucra din potrivă, supt pedeapsa caterisirii fără iertare și a afurisaniei neiertate de la Dumnezeu atotțiitorul. Astfel am vestit; iar, spre statornica siguranță și arătare a toate, s'a făcut și această scrisoare de întărire de la Smerenia Noastră, și s'a dat acelei țeri patriarhicești și stavropighiale a Albanitochoriului. În anul de la Mântuire o mie șase sute patruzeci și doi, luna lui Aprilie, indicția a zecea.

† Partenie, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, Romei celei Nouă, și Patriarh a toată lumea.

† Al Larisei Grigorie.

† Al Chalkedonului Pahomie.

† Al Nicheii Porfirie.

DCCX.

Mărturie despre petrecerea în Țara-Românească a Patriarhului Ioanichie de Alexandria.

1646
(7155),
18 Decem-
bre.

Matei-Vodă. „Întrebăciune naintea cinstului și prea-bunului părintele Papa Patriarhul chirie chirie Ioanichie al sfântului și naltului Scaunului Alexandrii, tâmplându-să și Sfinția Lui la moartea lui Vădislav Log., de l-a slujit, când au fost viitor de la slobozia sfinte Patrierșii de la Șăgarța¹.“

(Arch. Statului, *Nucet*, XXIII, 2.)

DCCXI.

Carte slavonă pentru pomană la Ivir (δὲ ἐλεῖμυσήνη τῶν Ἱερίων), unde e egumen Atanasie. C. 1650.

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, X, 1.)

DCCXII.

Însemnare pe un manuscris, despre foametea din Moldova la 1650.

1650.

† Εἰς τοὺς χιλίους ἑξακοσίους πενήντα, εἰς ταῖς ἡμέρας τοῦ ἐκλαμπρωτάτου Ἀυθέντος, κυρίου Ἰω[άν]νου Βασιλείου Βοεβόδα, μηνὶ Μαρτίῳ, ἐπουλίθη τὸ ψωμὶ ἥμισι δράμοις εἰς τὸ μάνη, καὶ ἔγραψα αὐτοῦ εἰς ἐνθύμιον.

† În anul o mie șase sute cincizeci, în zilele prea-luminatului Domn domnul Io Vasile Voevod, în luna lui Martie, s'a vândut pâinea douăzeci de dramuri la un ban, și am scris eu spre amintire.

(Sp. Lampros, in Νέος Ἑλλήνων ἱστορία, VII, n° 2-3; *Studii și doc.*, XXII, p. 87, n° 6.)

DCCXIII.

Constantin-Vodă al Țerii-Românești dă 10.000 de aspri mănăstirii Ivirului și 500 pentru cheltuiala trimesului².

1655
(7163),
15 Februar.

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, XXVIII, n° 3.)

DCCXIV.

Gheorghe-Vodă Ștefan dă Ivirului, „marea biserică din Țara Grecească“, 3.500 de aspri pe an.

1659
(7167),
20 Ianuar.

(Arch. Statului, *Radu-Vodă*, X, n° 13.)

DCCXV.

Mărturie de la Paisie de Gaza (Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Γάζης, Παῖσιος, μαρτυρῶ τὰ ἄνωθεν).

1659
(7167),
27 Ianuar.

(Arch. Statului, *Gorgota*, V, n° 14.)

DCCXVI.

Gramată a Patriarhului de Ierusalim pentru privilegiile mănăstirii Mărginenilor, arătând, cum în timpurile din urmă Domnii munteni prădau mănăstirile ca Baltazar și episcopii își puneau egumeni străini. După 1660—c. 1680.

Γράμμα τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων (Δοσιθέου ἤτοι Χρυσάνθου), ἐπιβεβαιῶν τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἀσυδοσίας τοῦ ἐν Μαρτζινάμῃ ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, κτητορικοῦ ὄντος τῶν Καντακουζηνῶν.

¹ Acelaș dă un atestat pentru Vădislav, la 1-iu Octombrie 1645 (*ibid.*, XXI, n° 5).

² La 30 Ianuar 1664, Grigore-Vodă dă 7.000 (*ibid.*, n° 4). V. și dania din 23 Maiu 1672 (*ibid.*, n° 5).

Μέγιστα ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλάνθρωπίας ἱερωσύνη καὶ βασιλεία· ἡ μὲν τοῖς θεοῖς ὑπηρετούμενη, ἡ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐξάρχουσα καὶ ἐπιμελουμένη, καί, ἐκ τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἐκάτεραι προΐουσαι, τὸν ἀνθρώπινον κατακοσμοῦσι βίον, ὥστε οὐδὲν οὕτως ἂν εἴη περισπούδαστον εὐσεβέσιν Αὐθενταῖς, ὥς ἡ τῶν ἱερῶν καταγωγὴν διαμονή, καὶ ἐπὶ τῷ κρείττονι συντήρησις, ἵνα οἱ ἐν αὐτοῖς ἀσκούμενοι ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνων ἅει τὸν Θεὸν ἱκετεύωσιν· εἰ γὰρ ἡ μὲν ἱερωσύνη ἄμεμπτος εἴη πανταχόθεν, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν μετέχου μέχρι παρρησίας, ἡ δ' Αὐθεντεία ὀρθῶς καὶ προσηκόντως κατακοσμοῖη τὴν παραδοθείσαν πολιτείαν, ἔσται συμφωνία ἀγαθῇ, πᾶν εἰ τι χρηστὸν τῷ ἀνθρώπινῳ χαριζομένη γένει· τοῦτο δ' ἔσσεσθαι πιστεύομεν, εἴπερ αἱ τῶν εὐσεβῶν αὐτοκρατόρων Νεαραὶ καὶ ἡ τῶν ἱερῶν κανόνων παρατήρησις φυλάττετο, ἣν οἱ τε δικαίως ὑμνούμενοι καὶ προσκυνούμενοι καὶ αὐτόπται τοῦ Θεοῦ λόγου παραδεδώκασιν Ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐφύλαξαν καὶ ὑψηλῆσαν· ἐνθὲν τοι καὶ οἱ πάλοι ὀρθοδόξοι αὐτοκράτορες πολλὰν ἐποιούνο τὴν περὶ τὴν αὐξήσιν καὶ σύστασιν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, ὥς ποῦ καὶ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς φησι πρὸς Μητὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, γράφων· εἰ δὲ τινες ὥσπερ τῶν λιμωττόντων καὶ ἀθεράπευτα νοσοῦντων σκήμματα τὰ μοναστήρια ἐπηρεάζῃ, οὐ περιόψεται ἡ Βασιλεία τούτων ἀμελουμένων, οὐ δὲ ἀφέξεται τῆς ἀγανακτήσεως· ὅτι δὲ καὶ οἱ ἐπίσκοποι θερμωτάτῃ προθυμίᾳ περὶ τῆς ὀρθῆς τῶν μοναστηρίων διεξαγωγῆς συνέτρεχον, παντὶ ποῦ δῆλον χριστιανῷ· τίνα δ' ἦν τὰ ἅπερ οἱ βασιλεῖς καὶ ἐπίσκοποι συνίστων περὶ τῶν μοναστηρίων, ὧν ἀμελουμένων ἡ βασιλεία οὐ περιέβλεπεν, ἀλλ' ἡγανάκτει, ἡ γνώμη μάλιστα καὶ διαθήκη καὶ βούλῃσι τῶν κτητόρων. “Ὅθεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, ἐκ τῶν περὶ ἐκκλησιαστικῶν προνομίων· εἴ τις κατασκευῇ εὐκτηρίου οἴκου, ἢ ἄλλου σεβασμίου μοναστηρίου βουλῇσι γενέσθαι διατυπώσει, καὶ τοῖς ἰδίῃς κληρονόμοις τὴν τοιαύτην φροντίδα παρέσχε, κελεύομεν τρόποις ἅπασιν τὰ διατυπωθέντα ἀπαρσάλευτα διαμένειν· βουλόμεθα γὰρ ὥστε πάντα κατὰ τὴν τοῦ τελευτηκότος βούλησιν προβαίνειν καὶ ἐν τῷ περὶ ἐκκλησιαστικῶν κανόνων φασίν· ὁ βουλόμενος κτίζειν σεπτὸν οἶκον, ἢ τὸν σαθρωθέντα ἐποικοδομεῖν, ἐκινήσῃ καὶ τὸν κληρονόμον αὐτοῦ ὑποβάλλει ἅει τῇ συστάσει τοῦ ἔργου. Τοῦτο τὸ μέρος τῶν νόμων καὶ ἱερῶν κανόνων εὐλογώτατον εἰδότες, καὶ ἀναγκαιότατον, καὶ οἱ ἐν Οὐγκροδλαχίᾳ ἀπ' ἀρχῆς καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ Αὐθένται, ἀρχιερεῖς, ἄρχοντες τε καὶ ἀρχόμενοι, ἐφύλαττον ἀσφαλῶς ἄχρι καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ὥς ποῦ καὶ ἐν Χίῳ τῇ νήσῳ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς θοραίοις μέρεσι καὶ ταῖς νήσοις ἐξ ὀλοκλήρου φυλάττεται· πάντως γὰρ οὔτε κτίτορες καὶ συγγενεῖς τούτων καὶ κληρονόμοι, μᾶλλον παντὸς ἄλλου, ἕνεκα πολλῶν αἰτίων, τῶν ἰδίων προστατεύοντες, ἀΐδιος φυλάττεται ἡ τῶν μοναστηρίων σύστασις. Ἀλλὰ πρὸ ὀλίγου καιροῦ, ὥς εἴρηται, φύρδην τὰ πάντα γέγονεν ὅπῃ κακοηθείας· οἱ τε γὰρ Αὐθένται τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν οἰκαιοποιοῦμενοι, ἐξώκειλαν εἰς ἱεροσυλίαν ἄφατον, πῇ μὲν αὐτοὶ τὰ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων σκευὴ ἀρπάζοντες, καὶ καταχρῶμενοι, ὥσπερ τὸν Βαλτάσαρ ἐν τοῖς τοῦ πάλοι ἱεροῦ ἱεροῖς σκεύεσι πεπαρρηνηκέντι φασί· πῇ δέ, ἵνα τὴν παράλογον καὶ παράνομον ἐξουσίαν δεῖξωσι, καὶ ἵνα λαθραίως ἀργυρίδιον λάβωσι, ξένους τινὰς καὶ ἀλλοκότους ἡγουμένους τοῖς μοναστηρίοις εἰσάγοντες, εἰς ἔσχατον κίνδυνον τὰ ἱερὰ μοναστήρια ὑπὸ φυλαργυρίας καὶ ἀπονοίας κατήγαγον, οἱ τε ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολίται, ὥσπερ τίνα κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον δεσποτείαν ἀνεύθυνον, καὶ οὐκ ἐπιστάσιαν ὑπεύθυνον, οἰόμενοι τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης πολυτίμητον ὄντως καὶ πολυμήνητον ἀξίωμα, τὴν ἦν ἔλαβον ἀξίαν, οὐκ εἰς ὁμολογίαν ἐχρῶντο, ἀλλ' εἰς καθαίρεσιν, ἀνθεαδῶς καὶ ἐλεεινῶς ἀντιπίπτοντες καὶ ἀντικαθιστάμενοι τοῖς κανόσι τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, τῇ τε Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ἀποστολικαῖς δόγμασιν, ἵνα μὴ λέγω, εὐαγγελικοῖς.

Ἐνθὲν τοι καὶ τὸ ἐν Μαρτζινᾶνι κείμενον μοναστήριον, καὶ ἐπ' ὀνόματι τιμώμενον τῶν παρμεγίστων Ταξιαρχῶν, ὅπερ ὤκοδόμηται μὲν πρόπαλαι παρὰ τῶν προγόνων τῆς ἐνδοξοτάτης καὶ θεοφιλεστάτης κυρίας Ἡλίνκας, τῆς μητρὸς τῶν ἐνταῦθα περιφήμων Καντακουζηνῶν, καὶ τῶν προγόνων τῶν λεγομένων Φιλιππέσκων, σαθρωθὲν δὲ καὶ παλαιωθὲν ὑπὸ τῆς πολυκαιρίας, ὃ τὰ πάντα εὐγενέστατος καὶ θεοφιλέστατος καὶ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενος ἄρχων κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Καντακουζηνὸς καὶ σύζυγος τῆς εἰρημένης κυρίας Ἡλίνκας, φιλοτιμίᾳ θεῖα καὶ ἔρωτι ἀμνηστικῇ τῶν προγόνων αὐτοῦ τε καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ, εἰς κάλλος ἀνήγειρε, καὶ ἀνωκοδόμησε, καὶ δὴ καὶ ἀναθήμασι κατὰ τὸ δυνατόν, κινήτοις τε καὶ ἀκινήτοις, εὖ μάλᾳ μεγαλοπρεπῶς περιποιήσατο, διαταξάμενός τε ἵνα, κατὰ τὴν τῶν βηθέντων νόμον ἀπόφασιν καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην τοῦ τόπου τούτου συνήθειαν προνοοῦντος τοῦ μοναστηρίου τούτου, τὰ τέκνα καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ὅπως διαφυλάττεται ἀκαινατόμητα καὶ ἀδιάσειστα τὰ κατ' αὐτό, καὶ εἰς αὐξήσιν ἔρχηται.

Ἄλλ', ἐπειδὴ περιττάσεις τινὲς συμβεβήκασι τῷτε τόπῳ τούτῳ, καὶ τῷ οἴκῳ τῶν εὐγενῶν τούτων, οἱ ἐξουσιάζοντες ἀποκναισθέντες (sic) ἐπηρνώζουσιν τὰ κατ' αὐτοῦς, καὶ τὰ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τούτου προνόμια διανοησάμενοι φθείρουν ἀρπαγαῖς τε καὶ ἐναλλαγαῖς διαφόρων ἡγουμένων, εἰς μείωσιν αὐτὴν τηχοῦσαν κατήγαγον τὸ πανίερὸν τοῦτο τέμενος.

Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός, ἐπόμενος τῷ νομοθέτῃ Οὐλπιανῷ, καὶ μᾶλλον τοῖς ἱεραῖς κανόσιν· ἡ περὶ τῆς καινοτομίας, φησί, παραγγελία, χώραν οὐκ ἔχει ἐν ἱερῷ τόπῳ, παρὰ τὸν νόμον γάρ· καὶ ὁ μὲν τῆς ζ' συνόδου φησὶν· ἀνανεούμενος καὶ τούτον τὸν ἱερὸν κανόνα, ὀρίζομεν ὥστε τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια μένουν εἰς τὸ διηνεκές μοναστήρια, καὶ τὰ ἀνέκοντα αὐτοῖς πράγματα διαφυλάττεσθαι τῷ μοναστηρίῳ, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος πράττειν παρὰ τοῦτο ἐπιχειροῦντας ὑποκείσθαι τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις· τίνα δ' εἰσὶ τὰ ἐπιτίμια, διενεργεῖ ταῦτα ἡ ἁγία οἰκουμένη σφόδρα ἐν προσιμίαις εὐθύς, „οὕς“, φησιν, „ἀφώρισαν, ἀφορίζομεν, οὕς ἀναθεματίσαν, ἀναθεματίζομεν καὶ ἡμεῖς, οὕς δὲ τῷ ἐπιτίμῳ παρέδωκαν, καὶ ἡμεῖς παραδιδόαμεν“. Οὕτω τυφλὸν ἢ κακίαν, κατ' αὐτῆς πράττουσα οὐκ αἰσθάνεται. Ὡς τε κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν πράττοντες οἱ τὰ μοναστήρια ἐνοχλοῦντες, καὶ ἐν αὐτοῖς καινοτομοῦντες, ὥς περ τινες μαινόμενοι κόπτοντες ἑαυτοὺς λίθοις, ὅπως αἰσθησέως ἀμοιροῦνται, καὶ κατὰ κρημνὸν φέρονται τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. Ἄλλ' οἱ θεοσεβεῖς διαζώντες εὐγενέστατοι ἄρχοντες, οἱ υἱοὶ τοῦ αἰδιμίμου ἄρχοντος τούτου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Κωντακουζηνοῦ, τῇ θεῇ συμμυχίᾳ θαρρήσαντες, ἡβουλήθησαν ἀνανεῶσαι τὰ τοῦ μοναστηρίου τούτου προνόμια, ἵνα καὶ γοῦν τοῦ λοιποῦ σῶα τὰ κατ' αὐτὸ καὶ ἀκαινοτόμητα διασωθῶσι. Καὶ δὴ, προσδραμόντες εἰς τὸν συναδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν ἡμῶν, τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμένην Πατριάρχην, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἱερὰν τῶν ἀρχιερέων σίνωδον, καὶ ἀνεγέκκοντες τὰ ἄνω εἰρημένα, ἔλαβον γράμμα σιγυλλιωδὲς, συνιστὴν μὲν τὰ πάτρια ἔθνη καὶ τοὺς νόμους, ἀποβάλλον δὲ πᾶσαν ἀταξίαν καὶ ἀσυνέθειαν καὶ καινοτομίαν τοῦ μοναστηρίου τούτου· ἡ καὶ ἡμεῖν διελθόντες καὶ γέμον δικαιοσύνης ἰδόντες, καὶ εὐδοκάζον, εἰ καὶ μὴ ῥήτως, ἀλλὰ συνεπτυγμένως θαυμασιῶν ὑπὸ τῶν ἱερῶν νόμων τε καὶ κανόνων ἀποδεξάμενοί καὶ ἐπιβεβαιώσαντες, καὶ κατὰ γνώμην τῶν τε ἱερῶν κανόνων τῶν ἁγίων οἰκουμένων σινόδων καὶ τῶν πολυῤῃνῆτων ἀποστολικῶν, τῶν τε Νεστωρίων καὶ διατάξεων τῶν πάλαι ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ εὐσεβείᾳ διαλαμπάντων αὐτοκρατόρων, καὶ τῆς θεοφιλοῦς συνήθειας τῶν ἐνταῦθα ἀρχαίων φιλαρχιστῶν Αὐθέντων, Μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων καὶ ἀρχόντων βαδίζοντες, ἀποφαινόμεθα ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἵνα κατὰ τε τὴν τῶν εἰρημένων νόμων δόξαν καὶ τὴν τοπικὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, τὴν καὶ ἐν ἄλλοις τόποις, ὡς εἴρηται, καὶ κτητορικοῖς μοναστηρίοις εὐρισκομένην, αὐθεντικοῖς τε, καὶ ἀρχοντικοῖς, διοικούμενον καὶ κυβερνούμενον καὶ περιθαλπόμενον παρὰ τῶν ῥηθέντων κτιτόρων, καὶ τὰ ἀφιερώματα αὐτοῦ κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, καὶ ἱερὰ ἄμφια, καὶ σκευή, ἐξεταζόμενα, καὶ ἀνερευνόμενα πρὸ αὐτῶν, καὶ σωζόμενα, μηδεμίαν ἕδειαν ἐχόντων, οὕτε τοῦ κατὰ καιροῦς ἐκλαμπροτάτου Αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος τῆς Αὐθεντίας ταύτης Οὐγκροβλαχίας ἐν αὐτῷ (ἐκκλησιαστικῷ ὄντι, καὶ τῷ Θεῷ ἀφιερωμένῳ), οὕτε τοῦ κατὰ καιροῦς ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας (ὡς παντελευθέρῳ ὄντι), οὕτε ἄλλου τινὸς προσώπου, ἢ ἡγουμένου ἐν αὐτῷ εἰσάγειν καὶ ἀποκαθιστᾶν ὅν δοῦλεται, οὕτε ἐξάγειν, οὕτε τί τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ καὶ κτημάτων, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, σκευῶν ἢ ἀμφίων ἱερατικῶν, ἢ ἀρχιερατικῶν, πολὺ ἢ ὀλίγον, ἀποστρεφῆναι καὶ νοσφίζεσθαι ἀπὸ τούτου, ἢ ἀπεμπωλεῖν, ἢ μεταβάλλειν, ἢ ὁποιοδήποτε τρόπῳ μετασκευάζειν ἄνευ τῆς γνώμης καὶ θελήσεως καὶ βουλῆς καὶ εἰδήσεως τῶν διαληφθέντων κτιτόρων, εἴτε παρόντων, εἴτε καὶ ἀπόντων· ἀλλ' ἐὰν (sic) πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν νόμων ἀπόφασιν, καὶ τὴν τοπικὴν συνήθειαν, καὶ τὴν συνοδικὴν τοῦ Πατριάρχου τοῦ οἰκουμένου, καὶ τὴν ἡμετέραν ταύτην δικαιοσύνην ἀπόφασιν, ἐν τοῖς κτίτορσι καὶ ὑπερασπισταῖς αὐτοῦ ἀμειώτως καὶ ἀμεταπτώτως, μνημονευσμένου μόνου τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιροῦς Μητροπολίτου Οὐγκροβλαχίας ἐν ταῖς ἐν αὐτῷ γινόμεναις ἱεροτελεστείαις καὶ ἀκολουθίαις, ὡς εἴθισται, καὶ χειροτονούντος διάκονον καὶ πρεσβύτερον ἐν τούτῳ, εἴποτε τοιαύτη τις χρεῖα γένηται· καὶ οὐδεμίαν ἄλλην ἐπιχείρησιν ἐχόντων ἐν αὐτῷ, ὡς εἴρηται, οὕτε αὐθεντικοῦ προσώπου, οὕτε ἀρχιερατικοῦ, οὕτε ἀρχοντικοῦ, πλὴν τῶν διαληφθέντων κτητόρων, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἕως οὗ ὁ ἥλιος τὸν ἴδιον διατρέχει κύκλον, ἀμεταβλήτως. Ὅστις δὲ τῶν πάντων, ἢ τῶν κατὰ καιροῦς ἡγεμόνων, ἢ τῶν Μητροπολιτῶν, ἢ ἄλλος ἄρχων, ἢ ἀξιωματικός, φανείη ἐναντίος τῇ συνοδικῇ ταύτῃ ἀποφάσει, καὶ ἀπειθήσει, ἀποστρεφὼν τὴν ἐπικυρωθεῖσαν ταύτην ἐξουσίαν τῶν κτιτόρων, καὶ τὰ ἐναντία φρονῇ, ἢ εἰσάγων, ἢ ἐξάγων κατὰ καιρὸν ἡγουμένους, χωρὶς τῆς εἰδήσεως καὶ θελήσεως τῶν κτιτόρων, ἢ ἀποστρεφὼν κτῆμα ἢ πράγμα, κινήτων τε, ἢ ἀκινήτων, ἢ ἱερὸν ἄμφιον, ἢ σκεῦος, ἢ ἄλλο τι,

πολὸν, ἢ ὀλίγον, καὶ σφετεριζόμενος τοῦτο καὶ ἰδιοποιούμενος, καὶ διεστραμμένη γνώμη φρονῶν τὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἱεροῦ τοῦτου μοναστηρίου, ἢ διὰ μέσου τινὸς ἄλλου τὴν τοιαύτην ἀσέβειαν ἐργαζόμενος, ὁ τοιοῦτος δέ, ὡς ἱερόσυλος, καὶ ἄρπαξ, ὡς καταστέφων τὴν εὐσέβειαν τῶν οἰκῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ καταπατῶν τὴν συνοδικήν ταύτην ἀπόφασιν, ἀφωρισμένος εἶη κ.τ.λ. [ἔπονται αἱ συνήθειαι ἀραὶ]. Ὅθεν καὶ εἰς δηλωσιν καὶ θεοαίωσιν τῆς παντελευθερίας τοῦ σεβασμίου τοῦτου μοναστηρίου καὶ ἐπικύρωσιν τῆς κυριότητος καὶ δεσποτείας τῶν κτιτόρων, δέδοται τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμμα τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσι, κτίτορσι τοῦ διαληφθέντος μοναστηρίου¹.

(Bibl. Ae. Rom., copie d-lui M. Ghedeon.)

DCCXVII.

C. 1670.

Întărire patriarhală pentru liberarea și înfiarea unei „fiice sufletești Elena, de către Mitropolitul de Cizic, Auxentie, și prea luminata și nobila Domniță, Doamna Elena, fiica fericitului Domn Ilias-Vodă”².

Φρονήσεως ἄρα καὶ τόδε σημεῖον μέγιστον πέφυκεν, οὐ μόνον εἴ τις τι τῶν ἀγαθῶν διαπράξαιτο, καὶ εἰς πέρας ἄγοι τοῦτ' ἐπὶ χεῖρμα, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσέπειτα φυλακῆς καὶ ἀσφαλείας καὶ συντηρήσεως ἐκείνου προνοεῖν παντὶ σθένει καὶ κήδεσθαι, ῥύεσθαι τε ἐκεῖνο πάσης καὶ οἰασοῦν ἐπαγομένης κακώσεως, καὶ διασώζειν ἀνώτερον ἐπιβούλου χειρὸς, καὶ χρονικῆς τινὸς περιστάσεως, πρὸς μόνιμον καὶ διηνεκὴ τὴν ἀσφάλειαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ὁ πανιερώτατος καὶ λογιώτατος Μητροπολίτης τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Κυζίκου, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου, κύριος κῆρ Αὐξέντιος, καὶ ἡ ἐκλαμπροτάτη καὶ εὐγενεστάτη δομνίτζα κυρία Ἐλένη, θυγάτηρ τοῦ μακαρίτου Αὐθυστου Ἡλιάσκου-Βόδα, ἐξ ἰδίας αὐτῶν καλοκάγαθίας καὶ θεαρέστου γνώμης κινούμενοι, τὴν κατὰ πνεῦμα θυγατέρα αὐτῶν Ἐλένην, ὑπεξούσιον οὖσαν, οὐ μόνον ἰδιοῖς χρήμασιν ἐξηγόρασαν καὶ ἀπελευθέραν ἀφῆκαν, ἀλλ' ἔτι καὶ, συμπαθείας νόμῳ καὶ πατρικῇ στοργῇ νικώμενοι, εἰσποιήσαντο αὐτήν, καὶ θετὴν αὐτῶν παῖδα ἐποίησαν, τῆς υἱοθετίσεως γενομένης κατὰ θεομὴν καὶ πρέποντα καὶ δίκαιον καὶ διὰ τελετῆς ἱερᾶς, τῶν μὲν εἰς γονέων τάξιν καθεστηκότων, τὴν δὲ εἰς τὴν τῆς παιδὸς οἰκειώσιν αὐτοῖς συναρθείσης, — βουλόμενοι οὖν τὴν υἱοθεσίαν αὐτῶν ταύτην ἔχειν τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχὺν θεαίαν καὶ ἀμετάθετον, καὶ μετὰ θάνατον αὐτῶν, κατὰ τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ θείων νόμων διάταξιν, ὥστε τὴν θετὴν αὐτῶν παῖδα Ἐλένην ἔχειν τὰ δίκαια τῆς κληρονομίας ἐπ' αὐτῶν, μένειν τε ἀνενόχλητον καὶ ἀκαταζήτητον παρὰ τῶν συγγενῶν ἐκατέρων τῶν μερῶν, τῆς τε αὐτοῦ Πανιερότητος καὶ τῆς αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος, περὶ ὧν ἂν φιλοτιμησῶνται καὶ δορῆσῶνται αὐτῇ ἐπὶ ζωῆς αὐτῶν, διορίζονται, διὰ τοῦ παρόντος, ἀμφοτέρωι οἱ υἱοποιησάμενοι αὐτὴν γονεῖς, καὶ ἀποφαίνονται ἰδίᾳ βουλῇ καὶ τελείᾳ γνώμῃ, ὥς ὅστις αὐτῶν προλαβὼν τὸ χρεῶν ἐκμετρήσοι, κερταίῃ δὲ ὁ ἕτερος τῶν γονέων, τὸν περιλειφθέντα ἔχειν τὴν ἐπίσκειψιν καὶ πρόνοιαν τῆς υἱοθετηθείσης αὐτῶν θυγατρὸς ταύτης Ἐλένης, ὡς νομίμου παιδός, μέχρι τοῦ ἔλθειν εἰς νόμιμον ἡλικίαν, καὶ ἐκδοῦναι ταύτην ἀνδρὶ μετὰ τῆς προσηκούσης προικοδοτήσεως, καὶ μηδένα τῶν συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος ἀντιποιεῖσθαι, ἢ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν, ὡς δῆθεν ὑπεξουσίου, ἢ τῆς κατ' αὐτὴν ἐπισκέψεως καὶ ἐπιμελείας, ἢ ὅπως τῶν φιλοτιμηθέντων καὶ δωρηθέντων αὐτῇ πραγμάτων τελείως ἄπτεσθαι, καὶ ζητεῖν ἀποσπᾶσαι αὐτὰ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς αὐτῶν ταύτης, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν καταλειφθέντα τῶν γονέων, εἴτε ἡ Πανιερότης αὐτοῦ εἴη, εἴτε ἡ αὐτῆς Ἐκλαμπρότης, ἔχειν τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς καὶ τῶν κοινῶν προγονικῶν αὐτῆς πραγμάτων' οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον ἀμφοτέρων τῶν γονέων, τῆς τε αὐτοῦ Πανιερότητος, καὶ τῆς αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος, μηδένα τῶν συγγενῶν αὐτῶν, τοῦ τε πανιερωτάτου δηλονότι Μητροπολίτου Κυζίκου κῆρ Αὐξέντιου, καὶ τῆς ἐκλαμπροτάτης δομνίτζας, κυρίας Ἐλένης, ἀντιποιεῖσθαι τολμᾶν, οἰφδῆναι τρόπῳ, ἢ τῆς θετῆς παιδὸς αὐτῶν ταύτης Ἐλένης, ὡς δῆθεν ὑπεξουσίου, ἢ τῶν φιλοτιμηθέντων καὶ δωρηθέντων αὐτῇ πραγμάτων ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν γονέων, ὡς ἀνηκόντων δῆθεν αὐτοῖς κατὰ

¹ Vezi mai sus, p. 238 și urm., n° CCCXVIII.

² Domn în Moldova până la 1668, toamna. Auxentie ar părea deci să fi fost o rudă a dinastiei moldovenesti ori vre-un unchiu după mamă al Domniței, dacă nu s'ar osebi în document rudele unei părți și ale celeilalte. Ilias murise la Constantinopol. Fiul său Radu luă pe una din fiicele Brâncoveanului.

λόγον συγγενείας, ἢ ἄλλως πως ἐνοχλεῖν καὶ ἐπηρεάζειν αὐτῇ τὸ σὺνολον, καὶ ζητεῖν ἀποσπάσαι παρ' αὐτῆς πολὺ ἢ ὀλίγον πρᾶγμα θωρηθὲν καὶ καταλειφθὲν αὐτῇ ἀπὸ τῶν υἱοποιησάμενων γονέων αὐτῆς· τοῦτο γὰρ ὅλως παράνομον κρίνεται, ἐπεὶ, κατὰ τοὺς θεῖους νόμους, καὶ κατὰ τὴν κς' νεαράν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, οἱ υἱοθετηθέντες νομίμως λαμβάνουσι τὰ δίκαια τῆς κληρονομίας τῶν υἱοθετησάντων αὐτοὺς γονέων, καὶ γνήσιοι παῖδες λογίζονται, ὡς τῆς ἐξ υἱοθεσίας συγγενείας ἀπὸ Θεοῦ καὶ διὰ θεῶν εὐχῶν τελετῆς συνισταμένης, τὴν δὲ πνευματικὴν συγγένειαν τιμιωτέραν εἶναι τῆς φυσικῆς καὶ σαρκικῆς ἀπὸ τῶν θεῶν νόμων δηλοῦται σαφέστατα. Τοῦτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ τοῦ τοιοῦτου διορισμοῦ καὶ τῆς τῶν ὑπαρχόντων ἰδιοθελοῦς διαθέσεως ἀμφοτέρων τῶν διαληφθέντων γονέων, τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος καὶ τῆς αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος, ἐχόντων τὸ κύρος καὶ τὴν ἰσχύον καὶ παρὰ τῶν θεῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν νόμων, κἀντεῦθεν κρατυνομένων, ὅστις ἂν τολμήσῃ τῶν συγγενῶν, ἢ τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος, ἢ τῆς αὐτῆς Ἐκλαμπρότητος, μετὰ θάνατον ἢ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, ἢ καὶ ἀμφοτέρων, ἀνατρέφει καὶ ἀκυρῶσαι τὴν τοιαύτην αὐτῶν διάταξιν, καὶ τὸν διορισμὸν περὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν διακαίαν οὖσαν καὶ εὐλογον καὶ νόμιμον, καὶ ἢ τῆς θετῆς παιδὸς αὐτῶν ταύτης Ἐλένης, ὡς ὑπεξουσίου, ἢ τῶν θωρηθέντων αὐτῇ πραγμάτων ὅπ' ἀμφοτέρων τῶν γονέων, ὡς συγγενικῶν, ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ζητεῖν ἀποσπάσαι παρ' αὐτῆς οἰοδῆναι τρόπον, πολὺ ἢ ὀλίγον προγονικὸν πρᾶγμα, καὶ ἐνόχλησιν οἰανοῦν ἐμποιεῖσαι αὐτῇ, ὁ τοιοῦτος, ὅποιος ἂν ᾖ, ἀφωρισμένος κτλ. Ὅθεν εἰς ἐνδειξὴν καὶ διηγετικὴν τὴν ἀσφάλειαν, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν, ἐπιβεβαιώσαι τοῦ παναγιωτάτου καὶ μακαριωτάτου, καὶ μνημυρίᾳ χρησίμων καὶ ἀξιοπίστων προσώπων, κατασφαλισθὲν καὶ τῇ ἰδίᾳ ὑπογραφῇ ἀμφοτέρων τῶν γονέων, καὶ ἐπεδόθη τῇ θυγατρὶ αὐτῶν ταύτῃ Ἐλένῃ.

(Bibl. Acad. Rom., εἰρηγῆς contimporane).

DCCXVIII.

Mențiune de sfințirea ca arhiereu de Sotiriupolis a lui Partenie Chrysokentilul, cu însemnarea Domnilor români: Antonie și Duca-Vodă și a „ajutorului și sprijinului prea-nobilului și de cel mai mare folos boier, dumnealui domnul Șerban Cantacuzino și Mare-Spătar al Domniei Ungrovlahiei“.

(Analele Academiei Române, XX, p. 216.)

1670,
2 Septem-
bra.

DCCXIX.

Neofit Vlădica de Betleem, „năstăvniculă“ de la Sfântul Gheorghe, pentru un loc în București.

(Arch. Statului, Radu-Vodă, XXIII, n° 17.)

1671
(1719),
8 August.

DCCXX.

Însemnare pe un manuscript despre slujba făcută la Cetățuia pe lângă Iași, în ființa Doamnei Mariana a lui Ștefan-Vodă Petriceicu.

1673, Ἰουνίου 29, εὐρέθη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Δούκα-Βόντα εἰς Γιάσιον, παρούσης τῆς Δόμνας τοῦ Στεφάνου-Βόντα Πετροζέικου, ὅτε ἦν ὁ Χουσεῖν-Πασᾶς εἰς τὸ Χωτίνι καὶ ὁ Ἀφέντης.

(Sp. Lampros, in Νέος Ἑλληνομνημύμων, VII, n° 2-3; Studii și doc., XXII, pp. 87-8.)

1673, Iunie în 29, m'am aflat în mănăstirea lui Duca-Vodă la Iași, fiind de față Doamna lui Ștefan-Vodă Petriceicu, când era Husein-Pașa la Hotin și Domnul.

1673,
29 Iunie.

DCCXXI.

Ianachi Porphyrita, capuchehaie a țărilor noastre, către Patriarhul Dosoftei de Ierusalim, despre legăturile lui cu chehaiaua, despre afacerile Sfântului Mormânt cu Armenii și Francii și despre ajutorul dat de Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino.

Ἐπιστολὴ Ἰωαννᾶκη (Ἰωῶς διερχόμενος πρεσβείας τινος; sic!) πρὸς Δοσίθεον Πατριάρχην Ἱε-

Serisoarea lui Ianachi (poate tălmăciul vre unei legații; sic!) către Dosoftei, Pa-

Soroca,
[1674],
29 Iulio.

ροσολύμων περί τῶν κατὰ τοῦ Παγαγίου Τάφου ἐπιγραφῶν τῶν Ἀρμενίων καὶ Φράγγων καὶ τῆς ὑποστηρίξεως, ἣν παρέσχεν εἰς τοὺς ἀγίους τόπους ὁ Δημητράσκο-Βόδας.

Μακαριώτατε, σοφώτατε καὶ λογιώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, τὴν Σὴν Μακαριότητά σου εὐλαβῶς προσκυνῶ. Τὸ τίμιον γράμμα τῆς Σῆς Μακαριότητος ἔλαβα καὶ ἐχάρην διὰ τὴν καλὴν τῆς ὑγείαν. Τὰ ὅσα μὲ γράφει ἐκατάλαβα· καί, ὅσον μὲν διὰ τὰ ἄσπρα ποῦ μᾶς ἐγύρευεν ὁ κεχαγιάς διὰ τὸν ἐπίτροπον, ἐκάμαμεν κάθε λογῆς τέχνη καὶ τὰ ἐμακρόναμεν ἕως ποῦ νὰ ἔλθῃ ἡ Μακαριότητά σου καὶ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν κεχαγιά καὶ νὰ συνομιλήσῃ μὲ λόγου του διὰ τὰς ὑπηρεσίας τῆς, καὶ τότε ὅτε τι σὰς φανεῖ εὐλογον, θέλετε δώσει καὶ θέλετε τοὺς ἀναγκάσει.

Τὸ γράμμα σου ἐπῆρα ἀπὸ τὸν κεχαγιά· προτίτερα ἀπόκρισιν εἰς τὸ τῆς Μακαριότητος σου δὲν τῆς τὸ ἐστείλα τότες, ὅτι, μὲ τὸ νὰ ἔχωμεν πολλὰς ὑπηρεσίας, τὸ ἀλισμύνισα· οἱ ἄνθρωποι τῆς καὶ οὕτε ἐκείνοι μᾶς τὸ ἐνθῆμισαν, καὶ ἔτι ἐμεινεν ὅμως μετὰ ταῦτα ἡρῶεν ὁ γέρο Θεόφυλος ἕναν χατζῆ καλόν, χριστιανόν, καὶ τοῦ τὸ ἔδωσεν νὰ σὰς τὸ φέρῃ τότες κοντά, καὶ θαρῶ ἕως τώρα νὰ τὸ ἐλάβετε.

Τὸ γράμμα ποῦ μὲ ἐστείλετε τώρα διὰ τὸν κεχαγιά, ὧντας παρὼν καὶ ὁ Δημητράσκο Βοεδόνδας τὸ ἔδωσα τὸν κεχαγιά, καί, ἀποδιαβάζοντάς το, μὲ ἐρώτησε: ποῦ εὐρίσκεται ἡ Μακαριότητά σου· τὸν εἶπα: εἰς τὰς Σέρρας· μὲ λέγει: μὲ γράφει πὺς πρὸ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου θέλει νὰ ἔλθῃ, καὶ θέλει κάμει πολλὰ καλὰ· ὅμως, ὅταν θέλῃ νὰ ἔλθῃ νὰ μᾶς ἀνταμώσῃ, νὰ μᾶς τὸ μνηύσῃ προτίτερα, διὰ [νὰ] τὸν μνηύσω, ἂν κάμῃ χρεῖα, πὺς ἐκεῖ νὰ κάμῃ. Τὸν ἐλάλησεν καὶ ὁ Δημητράσκο Βοεδόνδας πολλὰ· πίστευσόν μοι, δέσποτά μου, καὶ τὰ καμώματα αὐτὰ τῶν φράρων καὶ τοῦ Φράντζα, τὰ ἔχουν μέσα ἅπάνω εἰς τὸ στομάχι τους· ἀμὴ τί νὰ κάμουν, ὅπου ὁ καιρὸς δὲν τοὺς δίδει χέρι· ἀμὴ ὅταν εὔρουν καιρόν, θαρῶ νὰ τοὺς δώσουν τὴν κακὴν τους ἡμέραν. Εὐχαριστία νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, οὕτε τὰ πολλὰ τους τὰ ἄσπρα, οὕτε οἱ ἐλτζίδες τους ἔσχεσαν νὰ κάμουν τίποτες εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν τὸν στενοχωρημένον εἰς τοὺς Τούρκους· ἐλπίζω, εἰς τὸν εὐρύχωρόν τους καιρόν, νὰ μὴν εὔρουν οὕτε τότες καθόλου πρόσωπον. Μὴν ἔχει ἔννοια ἡ Μακαριότητά σου, δὲν θέλουν ἡμιπαρέσει νὰ κάμουν τίποτες· [ἀν] καλὰ καὶ ἔχουν ἐδῶ οἱ Βενεζιάνοι τὸν δραγομάνον τους,

triarhul de Ierusalim, despre uneltirile împotriva Preasfântului Mormânt ale Armenilor și Frâncilor și sprijinul pe care l-a dat la Sfintele Locuri Dumitrașco-Vodă.

Prea-fericite, prea-înțelepte și prea-în-vățate Patriarh al sfintei cetăți Ierusalimului și a toată Palestina, Fericirii Tale cu evlavie mă închin. Cinstita scrisoare a Fericirii Tale am primit-o și m'am bucurat de buna-Ți sănătate. Câte-mi scrii, le-am aflat; și, cât despre banii pe cari mi i-a cerut Chehaiaua pentru Vizir, am făcut tot felul de meșteșuguri și am prelungit lucrul până să vii Fericirea Ta și să Te întâlnești cu Chehaiaua și să vorbești cu el despre aceste uneltiri asupra-Ți, și atunci ce-Ți va părea bine vei da și-i vei sili.

Serisoarea-Ți am luat-o de la Chehaiā: mai înainte nu Ți-am trimis atunci răspuns la a Fericirii Tale, pentru că, de oare ce avem multe slujbe, am uitat; și oamenii Țăi nici aceia nu mi-au adus aminte și așa a rămas; ei după aceia a găsit bătrânul Teofil un hagiū bun, creștin și i-a dat-o să Ți-o ducă atunci chiar, și cred că până acum ai primit-o.

Serisoarea Ta ce mi-ai trimis-o acum pentru chehaie, fiind de față și Dumitrașco Voevod am dat-o chehaiei, și, străbătând-o, m'a întrebat: unde Te afli Fericirea Ta; i-am spus: la Seres; îmi zice: îmi scrie că înainte de Sf. Dumitru are să vie și are să facă foarte bine; ei, când va veni să mă întâlnească, să-mi dea de veste mai înainte, ca să-I spun, dacă ar fi nevoie, cum să facă aici. I-a vorbit și Dumitrașco Voevod multe; crede-mă, stăpâne, și faptele acelea ale Frarilor (Franciscanilor) și ale [solului] Franciei, le au și ei peste saț; dar ce să facă și ei, dacă la așa o vreme nu li dă mâna, dar, când vor află vreme, nădăjduiesc că li vor plăti odată. Slavă Domnului, nici mulți lor bani, nici *eleii* (ambasadorii) lor n'au avut putere a face ceva în această vreme de strâmtoare la Turci; nădăjduiesc că, la largul lor, nu vor află nici atunci vre-un obraz. Să n'aibi grijă Fericirea Ta, ei nu vor putea face ceva; deși au aici Venețienii pe dragomanul lor, nu s'a mai făcut nimic pentru serhaturile (=hotarele) lor, dar numai pentru treaba Ierusalimului

πράγμα τοῦ ποτὲς δὲν ἔγινεν τάχα διὰ τὰ σερχάτια τοὺς, ἀμὴ ὅλον διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸν ἔχον ἐδῶ Ἰσως καὶ ἔλθῃ ἡ Μακαριότης σου (ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεόφιλος ἐδιαλάλει πῶς ἡ Μακαριότης σου ἔρχεται), νὰ εἶναι τινὰς νὰ ἀντιστέκεται, ὅτι ὁ Ἰούδας δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀντιστέκεται φανερά· ἀμὴ σὰς τάζω, μάρτυς μου εἶναι ὁ Κύριος, πῶς αὐτὸς ὁ Ἰούδας δὲν ἰσχύει τίποτες, μόνον καύχησεις εἶναι καὶ μὴν θαρρῆσει ἡ Μακαριότης σου πῶς, μὲ τὸ νὰ ἔγεινεν εἰς τὸν τόπον τοῦ μακαρίτου, ἔγινεν Παναγιώτης καὶ ἰσχύει ὡς ἐκείνος· οὕτε καμμία σύγκρισιν ἔχει ἂν ἰσχυρὸν, ἔκαμνεν τῶν φραρῶν τὴν δουλείαν, τοῦ τὸν ἔταξαν πολλά, καὶ αὐτὸς διὰ 2 ἄσπρα τὴν γυναῖκα του οἶδε—, νὰ μὲ συγχωρέσῃ ἡ Μακαριότης σου. Ἐγὼ, χάριτι Χριστοῦ, φθόνον δὲν ἔχω, καὶ, ἂν ἐγνώριζα τίποτες πῶς δίδετε, καλὰ καὶ εἶναι Ἰούδας, ὅμως σὰς ἤθελα γράφει νὰ περιποιηθῇτε, καὶ ἐγὼ αὐτὸς μου διὰ τὸν Ἁγίον Τάφον ἤθελα τὸν περιποιηθῇ· ἀμὴ εἰς οὐδὲν ἡ δόναμίς του, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Κύριον πολλὰ νὰ ἐντραπισθῇ μὲ ταυτὰ τὰ καμώματα καὶ νὰ μετανοήσῃ. Ἐγὼ ἐπὶ ταυτοῦ ἐκρέμασα ὅλαις ταῖς δουλείαις ἕως τοῦ νὰ ἔλθῃ ἡ Μακαριότητά σου, διὰ νὰ ταῖς τελειώσῃ καθὼς ἐπιθυμᾷ: τόσον τὰ τῶν Φραγγῶν, ὅσον τὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ διὰ τοῦτο δὲν τῆς γράφω περισσότερον, παρὰ πῶς διὰ τοῦτον τὸν καιρὸν δὲν εἶναι πλέον τίποτες, οὕτε κανέναν φόβος, καὶ μὴν ἐννοιάζεται ἡ Μακαριότητά σου καὶ συγχύζεται, ὅτι ἔχεις καλοὺς φύλακας ἐδῶ καὶ, ἂν κάμῃ χρεῖα, δὲν λυποῦμαι ἄσπρα νὰ στείλω, νὰ σὰς δώσω εἰδήσιν· μόνος ἡσύχαζε, καὶ ὁ Θεὸς βοηθός.

Ὁ κεχαριστὸς τὰ ὅσα ἔγειναν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καταλεπτῶς ὅλα τὰ ἔξευρει· αὐτὸς μὲ τὰ εἶπε: καλλιότερα παρὰ σοῦ ἐγὼ τὰ ἔξευρα. Μὲ ἐγύρευσε τὸ κέσφι-χατζέτι νὰ τὴν ἰδῇ· ἐγὼ τοῦ εἶπα πῶς δὲν μὲ τὸ ἐστειλετε, ἐπειδὴ καὶ ἔχει νὰ ἔλθῃ αὐτὸς του νὰ σὰς ἀνταμώσῃ.

Μὲ γράφει ἡ Μακαριότητά σου νὰ τὴν γράφω εἰς πλάτος· ἀμὴ πιστευσόν με πῶς δὲν εἶναι τίποτες· ὅθεν δὲν ἔχω τί νὰ τῆς γράφω. Ἐγὼ καὶ ἐκ στόματος πομπέναν κατὶ (sic) τι διὰ τὰ σεφέρια μας, [διὰ] τὸν Σεβαστιανόν, καὶ θέλει σὰς τὰ εἰπῇ. Ἢ δὲ ἀγία εὐχὴ τῆς εἴῃ μεθ' ἡμῶν.

Ἀπὸ Σορόκα, Ἰουλίω 29.

Τῆς Σῆς Μακαριότητος οἷός ἐν Χριστῷ καὶ δοῦλος: Ἰωαννάκης.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

Îl țin aici; poate va veni și Fericirea Ta (căci și Teofil flecărise că Fericirea Ta vii), ca să fie cineva să stea împotriva, căci Iuda nu poate sta împotriva fățiș; dar Îți hotăresc, martur îmi e Domnul, că însuș Iuda nu poate ceva, ei sunt numai laude; și să nu crezi Fericirea Ta că, pentru că a ajuns în locul răposatului, a ajuns ca Panaioti (Nikusios) și poate cât acela; nu e nicio asă-mănare; dacă ar putea, ar fi făcut slujbe „frarilor“, cari i-au orânduit multe, și el pentru doi bani își dă și nevasta, — cu iertarea Fericirii Tale. Eu, slavă lui Hristos, n'am pizmă, și, de aș fi știut că dă ceva, deși e Iuda, Ți-aș fi scris însă să Te îngrijești, și eu însumi pentru Sfântul Mormânt m'aș fi îngrijit; dar întru nimic nu e puterea lui, și nădăjduiesc în Domnul mult să se încurce cu aceste fapte și să-și schimbe gândul. Eu întru aceasta am atârnat toate slujbele până vei veni Fericirea Ta, ca să le săvârsești precum dorești: atât ale Francilor, cât și ale Armenilor; și de aceea nu-Ți scriu mai mult, decât că în această vreme nu mai e nimic, nici vre-o frică, și să nu-Ți faci grijă Fericirea Ta și să Te tulburi, căci ai buni paznici aici; și, de va face nevoie, nu-mi pare rău să trimet bani, să-Ți dau știre; numai fii liniștit, și Domnul într'ajutor.

Chehaiaua, câte s'au întâmplat la Ierusalim, le știe cu de-a-înăunțul pe toate; el mi le-a spus: „mai bine ca tine eu le știu“. Mi-a cerut *chesfi-hogetul* să-l vadă; eu i-am spus că nu mi l-ai trimis, căci ai să vii însuși ca să-l întâmpini.

Îmi scrii Fericirea Ta să-Ți scriu pe larg; dar crede-mă că nu e nimic; deci n'am ce să-Ți scriu. Am din gură ceva de spus pentru oștile noastre, [prin] Sevastian, și Ți le va spune. Iar sfânta-Ți rugăciune fie cu noi.

Din Soroca, Iulie 29.

Al Fericirii Tale fiu întru Hristos și rob: *Ianachi*.

¹ Alexandru Mavrocordat.

1675,
12 Maiu.

Duca-Vodă, Domn al Țerii-Românești, închină mănăstirea Sf. Ioan din București la a Sfântului Ilie din Ianina.

Ἰσὺν τῷ ἐκ τῆς βλαχικῆς διαλέκτου μεταγλωττισθέντι αὐθεντικῷ χρυσοβούλλῳ τοῦ Βασβόδα Δούκα περὶ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου εἰς τὴν κατὰ τὰ Ἰωάννινα ἱερὰν μονὴν τοῦ Προφήτου Ἑλισοῦ προσηλωθείσης.

Τῷ θεῷ ἐλέει καὶ χάριτι τούτων ὧν δεσπόζοντος ἐδώκαμεν τὸ παρὸν ἡμῶν αὐθεντικὸν τῷ κατὰ τὴν Ροῦμελῆν, ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, ἐν τῷ χωρίῳ ὀνομαζομένῳ Ζίτσα ἱερῷ μοναστηρίῳ, τῷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προφήτου Ἑλισοῦ τιμωμένῳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ μονάζουσιν πατράσι τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ εἶναι τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ κείμενον ἱερὸν μοναστήριον τὸ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀποτομῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, μὲ ὅλας τὰς οἰκίας καὶ εἰσδοτήματα ἀπὸ κάθε μέρος. Ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου πρὸ καιροῦ ἀνηγέρθη ἐκ θεμελίων παρὰ τοῦ Ἀνδρέα Βεστιάρη, εἰς ἡμέρας ἄλλων πρὸ ἡμῶν Αὐθεντῶν, τὸ ὅποιον τελειώνοντας, ἐπροικοδοτήσατο, μὲ τὰς τότε τυχοῦσας αὐτῷ μούσας, καὶ οὕτω τὸ ἐπροσκύνησεν εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἑλισοῦ, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰς χρείας νὰ εἶναι ἐπιστάτης καὶ φροντιστῆς οἱ ἐκ τοῦ κάτω μοναστηρίου πατέρες, στέλλοντες καὶ ἡγοούμενον καὶ πατέρα ἀπὸ τὴν σύνοδον αὐτῶν, κατὰ τὴν συμφωνίαν καὶ συνήθειαν ὅπου ὁ Ἀνδρέας Βεστιάρης, κτίτωρ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, διατάξατο. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἀνδρέα Βεστιάρη ἐφάνη κτίτωρ ὁ Πρέδας Μπάνος Μπουζέσκουλος, γαμβρὸς τοῦ ῥηθέντος Ἀνδρέα Βεστιάρη, ὁ ὁποῖος καὶ ἐχάρισε πολλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήριον, καὶ τὸ ἐπροικοδότησε, καθὼς καὶ ὁ πενθερός του ἐκεῖνος, εἰς τὸν Προφήτην Ἑλίαν, κάμνοντας καὶ τὰ γράμματα του καὶ αὐθεντικὰ χρυσόβουλλα διὰ τὴν εἰς τὸν Προφήτην Ἑλίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου προσήλωσιν, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἡ συμφωνία καὶ τῶν δύο μοναστηρίων στερεὰ καὶ ἀμετακίνητος, καὶ οὕτω τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου διὰ παντὸς κείμενον εἰς τὴν φροντίδα, στέλλοντες ἐκεῖθεν ἡγοούμενον καὶ πατέρα διὰ τὸ λαμβάνουν τὰ συνειθισμένα, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν ἀρχόντων κτιτόρων, ὅπου ἔκτοτε ἔχουσιν, ἕως τώρα. Μετὰ παρέλευσιν δὲ καιροῦ, ἀκολουθώντας πολλοὶ ἀκαταστασίαι· ἐδῶ εἰς τὴν Τζάραν, τότε ἐχάθησαν ὅλα τὰ γράμματα ὧν τῶν μουσιῶν τῶν παρὰ τῶν κτιτόρων δοθέντων εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστή-

Copie a hrisovului domnesc talmăcit din românește al Voievodului Duca, pentru cea din București mănăstire a Sf. Ioan Înainte-Mergătorul, închinată către sfânta mănăstire din Ianina a Proorocului Ilie.

Cu mila lui Dumnezeu și cu harul acelui ce stăpânește acestea toate am dat cea de față a noastră domnească scrisoare sfintei mănăstiri din părțile Rumeliei, în eparhia Ianinei, în locul ce se zice Zitsa, cu hramul Proorocului Ilie, și tuturor părinților ce duc viață călugărească acolo, ai acelei mănăstiri, pentru că este aceasta din București sfântă mănăstire cu numele Țăierii capului cinstului Înainte-Mergător, cu toate casele și veniturile din orice parte. Căci și această mănăstire a Sfântului Ioan s'a înălțat pe vremuri din temelii de către Andrei Vistierul, în zilele altor Domni înainte de mine, pe care isprăvind-o, au dăruit-o, împreună cu moșiile ce aveau atunci, și așa a dăruit-o către acea mănăstire a Proorocului Ilie, la ale cărei nevoi să fie ca ocârmuitor și ca îngrijitor părinții din mănăstirea de mai jos, trimetând și egumen și părinții din sinodul lor, după învoiala și obiceiul ce le-a orânduit Andrei Vistierul, ctitorul Sfântului Ioan. Iar după moartea lui Andrei Vistierul s'a arătat ctitor Preda Banul Buzescul, ginerele acelui Andrei Vistierul, care a și dăruit multe și la acea mănăstire, și a dăruit-o, ca și socrul său acela, la Proorocul Ilie, făcând și scrisorile lui și hrisoave domnești pentru închinarea Sfântului Ioan la Proorocul Ilie, și ca să fie învoiala între cele două mănăstiri tare și nestrămutată, și astfel acea mănăstire a Sfântului Ioan să-i fie pentru totdeauna în grijă, trimetând de acolo egumen și părinți ca să iea cele îndătinat, după învoiala dumnealor ctitorilor, pe care au făcut-o deosebit, până acum. Iar, după trecerea vremii, urmând multe neorânduiri, aici, în Țară, atunci s'au pierdut toate scrisorile tuturor moșiiilor date de către ctitori la această mănăstire a Sfântului Ioan, și pe lângă ele și scrisorile de închinare ale acelei mănăstiri.

ριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐγράθησαν, πρὸς τοῦ-
τοις καὶ τὰ προσηλωτικὰ γράμματα τοῦ αὐτοῦ
μοναστηρίου.

Ὅθεν τώρα, εἰς τὰς ἡμέρας τῆς Αῤῥεντίας
μου, μετὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς χάριν τοῦ Ἁγίου
Θεοῦ καὶ μετὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ τιμωτάτου
Βασιλέως, τῆς βλαχικῆς Αῤῥεντίας, ἐλθόντων
ἐμπροσθεν ἡμῶν ὁ Αἰδόντιος ἡγούμενος καὶ
οἱ σὺν αὐτῷ πατέρες, μᾶς ἐβεβαίωσαν δι' αὐτὸ
τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ὅτι εἶνε
προσκυνημένον εἰς τὸν Προφήτην Ἠλίαν καὶ
ἕως τώρα ὅλον ἀπὸ ἐκεῖ ἔρχονται ἡγούμενοι
καὶ πατέρες, λαμβάνοντες τὸ ἀντίτι των κατὰ
τὴν συνήθειαν, χωρὶς κανένα ἐμπόδιον. Γράμ-
ματα ὅμως δὲν ἔχουσιν, ὅτι ἐγράθησαν ἐν
καιρῷ ἀκαταστασιῶν. Θέλοντες δὲ καὶ ἡμεῖς
ἵνα τοὺς γίνῃ αῤῥεντικὸν χρυσόβουλλον κατὰ
τὴν συμφωνίαν τῶν τότε ἀρχόντων κτιτόρων
τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, καὶ διὰ τὴν βεβαιωθῶμεν,
ἐρευνῶντες δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, πολὺ καλὰ
ἐρωτήσαμεν ὅλους τοὺς τιμωτάτους ἀρχοντας
τοῦ Ντιβανίου μας, καὶ ἐβεβαιώθημεν ὅτι εἶνε
προσκυνημένον εἰς τὸν Προφήτην Ἠλίαν. Εἰς
τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπισκόπος ἐδῶ, εἰς τὴν
Αῤῥεντίαν μας, καὶ ὁ Μητροπολίτης τῶν Ἰω-
αννίνων, Κύριλλος, ἐμαρτύρησε καὶ ὁ ἔδικος
ὅτι εἶνε προσκυνημένον τὸ μοναστήριον τοῦ
Ἁγίου Ἰωάννου εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Προ-
φήτου Ἠλίου. Ὅθεν κατὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς
ἀνεκαίνισαμεν καὶ ἐδυναμώσαμεν μετὰ τὸ παρὸν
ἡμῶν αῤῥεντικὸν χρυσόβουλλον διὰ τὴν εἶνε
τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῷ ἱερῷ
μοναστηρίῳ τοῦ Προφήτου Ἠλίου πρὸς πο-
ρισμὸν καὶ δοξάσειαν τῶν ἐκείσε πατέρων καὶ
δι' ἐνδυναμίαν αὐτῶν, ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς μα-
καρίταις γενεαῖς ἡμῖν μνημόσυνον αἰώνιον·
ὁμοίως καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς, ὅποιον Αῤῥεντην
δηλονότι ἤθελεν ἐλεῆσαι ὁ Θεὸς μετὰ τὴν Αῤ-
θεντίαν τῆς Τζάρας ταύτης, τὸν παρακαλοῦμεν
ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ν' ἀνακαινίσῃ καὶ ἐδυναμώσῃ αὐτὸ τὸ αῤ-
θεντικὸν μας χρυσόβουλλον κατὰ τὴν συμ-
φωνίαν καὶ τὴν στάσιν τοῦ Προφήτου Ἠλίου,
καθὼς τὸ ἐσυμφώνησαν καὶ τὸ κατέστησαν οἱ
κτίτορες αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, κύριος
ὁ Θεὸς νὰ τὸν τιμήσῃ, τὸν ἐλεῆσῃ καὶ νὰ
τὸν στερεώσῃ εἰς τὴν Αῤῥεντίαν του, καὶ τιμὴν
νὰ ἔχῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αἰώνιον, καὶ συγχώρη-
σιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἔλεος τῆς Αῤ-
θεντίας τοῦ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ νὰ εἶνε
τιμημέναι.

Ντάτος Μέγας-Μπάνος; . . . Μέγας-Βόρνι-
κος, Κύρκος Μέγας-Λογοθέτης, Χρήζας Μέ-
γας-Βεσιτόρης, Ασκαράκης Μέγας-Σπαθάρης,

Deci acum, în zilele Domniei Mele, cu
harul față de noi al Sfântului Dumnezeu
și cu hotărârea prea-cinstului Împărat,
ale Domniei românești, viind înaintea noas-
tră Leontie egumenul și cei împreună cu
dânsul părinți, ne-au asigurat pentru această
mănăstire a Sfântului Ioan că e închinată
la Proorocul Ilie și până acum tot de
acolo vin egumenii și părinții, luând ade-
tini lor după obicei, fără vre-o împie-
decare. Ci scrisori n'au, căci s'au pierdut
pe vremea neorânduieilor. Și, voind noi
să li se facă hrisov domnesc după învoiala
celor de odinioară boieri ctitori ai Sfân-
tului Ioan, și ca să ne asigurăm, cercetând
pentru acest lucru, am întrebat foarte bine
pe toți prea-cinstiții boieri ai Divanului
nostru, și ne-am încredințat că e închinată
la Proorocul Ilie. Pe același timp aflându-
se aici, la Domnia Mea, și Mitropolitul
Ianinei, Chiril, a mărturisit și el însuș
că este închinată mănăstirea Sfântului Ioan
la mănăstirea Proorocului Ilie. Deci într-
aceasta și noi am învîit și am dat putere
cu acest al nostru domnesc hrisov ca să
fie mănăstirea Sfântului Ioan sfintei mă-
năstiri a Proorocului Ilie ca mijloc de în-
treținere și ajutor al părinților de acolo
și de îmbrăcăminte a lor, iar nouă și ră-
posaiilor noștri părinți pomenire veșnică;
asemenea și cei de după noi, adevă pe care
Domn îl va milui Dumnezeu cu Domnia
acestei țeri, pe acela îl rugăm în numele
Domnului Nostru Iisus Hristos să învîiască
și să întărească acest hrisov domnesc al
nostru după învoiala și starea Proorocului
Ilie, cum s'au învîit și au așezat aceasta
ctitorii acelei mănăstiri a Sfântului Ioan,
Domnul Dumnezeu să-l cîntească, să-l mi-
luiască și să-l întărească în Domnia lui,
și cînte să aibă de la Dumnezeu cel veșnic,
și iertare a greșelilor lui, și milă a Domniei
Mele; și faptele lui să fie ținute în seamă.

Neagul Mare-Ban, . . . Mare-Vornic,
Chirea Mare Logofăt, Hrizea Mare-Vistier,
Lascarachi Mare-Spătar, Stoian Mare-Clu-

Στοιγιάν Μέγας-Κλοτσιάρης, Γεωργάκης Μέγας-Προστέλνικος, Κοροβίτος Μέγας-Παχάρνικος, Ἀλέξανδρος Μέγας-Στάλνικος, Ῥάδουλ Στιρμπέης Μέγας-Κόμισας καὶ Δημητράσκος ὁ δεύτερος λαγοθέτης, ὁ γράψας ἐν Βουκουρεστίῳ, Μαΐου 18¹, ζργγ¹.

(Lampridis, Ὑπερωτικά, VI, p. 61 și urm., și de acolo în *Analele Academiei Române*, XXXVI, p. 910 și urm., n^o V.)

DCCXXIII.

1675,
24 Iulie.

Însemnare pe un Penticostariu scris în zilele lui Duca-Vodă, Domn în Țara-Românească.

Τὸ παρὸν Πεντηκοστάριον, μετὰ τῶν δοξαστικῶν τοῦ Τριωδίου. . ., ἐγράφη ἐκ χειρὸς ἐμῆς, Ἀντωνίου πρωτοφάλτου, υἱὸς Ντιμερτζόγλου, τοῦ ἐν μουσικῇς νέου, εἰς τὸν καιρὸν ἀρχιερατεύοντος ὁ πανιερώτατος ἡμῶν Ἀθέντης καὶ δεσπότης, κύριος κύρ Ζαχαρίας, καὶ ἀφθεντέδοντας εἰς τὴν Βλαχίαν ὁ ἐκλαμπρότατος Ἀθέντης Ἰωάννου Δούκα Βοεδόνδα..., ἔτος τῆς σωτηρίας ἡμῶν 1674, ἀπὸ Ἀδάμ 7183. Ἐτελλιώθη ἐν μυνεὶ Ἰουλίου 24.

(Ms. 2.660 de la Xeropotam; notița tipărită în catalogul Lampros, n° 243.)

Acest Penticostariu, cu doxasticele Trio-dului, s'a scris cu mâna mea, a lui Antonie protopsaltul, fiul lui Dimirțoglu, cel nou în muzică, pe vremea când eră arhieru (unde?) preasfințitul nostru domn și stăpân chirio chir Zaharia, și fiind Domn în Țara-Românească prea-luminatul Domn Io Duca Voevod . . . , anul de la Mântuirea noastră 1674, de la Adam 7183. S'a săvârșit în luna lui Iulie în 24.

DCCXXIV.

1679,
17 Decem-
bre.

Scrisoare retorică, despre geografie, a Patriarhului din Constantinopol, dată din Țara-Românească.

Ἀπὸ Οὐγκροβλαχίας, τῇ δ' ἡμῶν ἀποδηρία 1679, Δεκεμβρίου 17¹.

(Bibl. Ac. Rom., copiiile d-lui M. Ghedeon.)

Din Ungrovlahia, în a patra a noastră călătorie; 1679, Decembrie 17.

DCCXXV.

1680,
9 Mart.

Act al lui Șerban-Vodă Cantacuzino, prin care dă mănăstirii Brodeț, la Policiană, un venit de 200 de lei pe an, ce se vor lua de egumenul bucureștean dela Sf. Spiridon.

Οἱ ἐργαζόμενοι τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς καὶ ἔργα θεάρεστα, οὐ μόνον εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν τιμῶνται καὶ εὐφημίζονται, ἀλλὰ καὶ μετὰ θάνατον ἄφθαρτον διαμένει τὸ ὄνομα αἰώνιον, καὶ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐν ταῖς μοναῖς τῶν δικαίων συναυλίζονται. Τούτων ἐπέχει τὴν τάξιν ἡ πρὸς τοὺς πένητας γινομένη ἐλεημοσύνη, μάλιστα δὲ ἡ πρὸς τοὺς θεῖους ναοὺς καὶ ἱερὰ μοναστήρια ἐπανατεινομένη.

Διόπερ καὶ γὰρ, ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Σερμπάνος Βοεδόδας, ζῆλον θεῖον ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἔχων καὶ ὑπερβολικὴν εὐλάβειαν εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μα-

Cei ce lucrează virtuți sufletești și lucruri plăcute lui Dumnezeu, nu numai în însăși viața se cinstesc și se laudă, dar și după moarte li rămâne numele veșnic, și sufletele lor petrec în lăcașurile dreptilor. Între acestea ține rang eleimosina făcută față de săraci, și mai ales aceea care se întinde la dumnezeieștile biserici și sfintele mănăstiri.

Pentru aceea și eu, robul lui Dumnezeu Șerban Voevod, având răvnă dumnezeiască din tot sufletul și inima și evlavie peste măsură către preasfânta Născătoare de

¹ Inscriptia din 1829, la același Lampridis, Ὑπερωτικά, și de acolo în *Analele Academiei Române*, XXXVI, p. 908, n° III.

ρίαν, ἧς ἡ μνήμη εὐρίσκεται εἰς τὸ ἱερὸν καὶ σεβασμιον μοναστήριον τοῦ χωρίου Πολυταιάνης, ἐπονομαζομένου Μπροδέτζι, τὸ ὁποῖον μοναστήριον ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δρυϊνουπόλεως, ἀκούοντες καὶ ἡ Αὔθεντία μου ὅτι τὸ ῥηθὲν μοναστήριον εὐρίσκεται εἰς πολλὴν ἔνδειαν καὶ πτωχείαν, προηρέθη ἡ ἐμὴ Αὔθεντία καὶ εὐσπλαγγίσθη καὶ ἔδωκε τὸ παρὸν χρυσόδουλλον καὶ τίμιον τῆς Αὔθεντίας μου εἰς τὸ ῥηθὲν ἱερὸν μοναστήριον διὰ [νά] ἔχη νὰ παίρνῃ ἔλεος ἀπὸ τὴν ἐμὴν Αὔθεντίαν τὸν καθέκαστον χρόνον γρόσια διακόσια, 200· τὰ ὅποια ἄσπρα ἐδιώρισα νὰ δοθῶν ἀπὸ τὸ αὐθεντικὸν ἄλλας ὄλα, ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν καμαρασσίους τῶν ὁκνῶν, ἔξω ἀπὸ τὴν σούμαν τῆς ἀγορᾶς τῶν ὁκνῶν καὶ, διὰ νὰ μὴ κοπῇ τοῦτο τὸ ἔλεος ἢ νὰ γένῃ κανὲν κακὸν ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ ὑπάγῃ αὐτὸ τὸ ἔλεος εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἐκεῖ εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον, διορίζει ἡ ἐμὴ Αὔθεντία ἐπίτροπον καὶ φροντιστὴν τὸν κατὰ καιρὸς ἡγούμενον τῆς ἱεράς καὶ ἀρχιερατικῆς μονῆς ἐπονομαζομένης τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ, ἡ ὁποία ἁγία μονὴ εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐδῶ πόλιν τοῦ Βουκουρεστίου, διὰ νὰ φροντίσῃ ὁ ῥηθεὶς ἡγούμενος καὶ νὰ παίρνῃ αὐτὸ τὸ διορισμένον ἔλεος κατ' ἔτος ἀπὸ τοὺς καμαρασσίους τῶν ὁκνῶν κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα καὶ διὰ μέσου χρησίμων ἀνθρώπων καὶ αξιοπίστων νὰ στέλνῃ εἰς τὸ ἱερὸν καὶ σεβασμιον μοναστήριον τοῦ χωρίου Πολυταιάνης, τὸ ἐπονομαζόμενον Μπροδέτζι, νὰ διδῇται εἰς χεῖρας τῶν ἐκεῖσε πατέρων, νὰ παίρνωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπόδεξιῶν πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἐνθάδε ἱεράς μονῆς τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Διὰ τοῦτο ἔδωκεν ἡ ἐμὴ Αὔθεντία τὸ παρὸν χρυσόδουλλον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ χωρίου Πολυταιάνης διὰ νὰ παίρνῃ αὐτὸ τὸ ἔλεος καθὲς χρόνον ἀδιακόπως καὶ ἀνεμπόδιστως, νὰ εἶνε πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, τῆς ἐμῆς Αὔθεντίας καὶ τῶν μακαρίων γονέων μου καὶ πάππων μου εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Λοιπὸν παρακαλοῦμεν καὶ τοὺς ἄλλους Αὐθέντας, ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφοὺς, οὐστίνας Κύριος ἡμῶν καὶ Θεός, ἀπεῖρω αὐτοῦ θεῖον ἐλέει, ὥστερον ἀπὸ λόγου μου θέλει ἐλπίζει (sic: ὀρίζει) νὰ εἶνε Αὐθένται καὶ ἡγεμόνες τῆς Τζάρας ταύτης Οὐγγροβλαχίας, καὶ ἐκ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐξ ἄλλου γένους, καὶ ἡ αὐτῶν Αὐθεντία νὰ ἀνανεώσωσι καὶ ἐπικυρώσωσιν αὐτὸ τὸ ἔλεος διὰ τίμιον χρυσόδουλλον τῆς αὐτῶν Αὐθεντίας, ἵνα καὶ τὰ ἐλέη αὐτῶν εὐπροσδεχτα εἶνε παρὰ τῷ Θεῷ καὶ ὑπὸ ἄλλων Αὐθέντων νεκρωμένα, ὥπως

Dumnezeu și pururea Fecioara Maria, a cărui pomenire se află în sfânta și venerata mănăstire a satului Policiana, zis Brodeț, care mănăstire se află în eparhia Dryinopolei, auzind și Domnia Mea că mănăstirea aceea se află în multă lipsă și sărăcie, s'a apucat Domnia Mea și s'a milostivit și a dat hrisovul de față și cinstit al Domniei Mele la acea sfântă mănăstire ca să aibă a luă milă de la Domnia Mea în fiecare an lei două sute, 200; cari bani am orânduit a se da toți din sarea domnească, de cei ce vor fi pe vremuri cămăraș al ocnelor, afară de suma vânzării ocnelor, și, pentru a nu se tăia această milă ori a nu se face vre-o rea piedecă în a merge acea milă la prilejul ei acolo în zisa mănăstire, orânduiesc Domnia Mea episcop și îngrijitor pe cel după vremi egumen al sfintei și arhierestii mănăstiri numite a celui între sfinți părintelui nostru Spiridon făcătorul de minuni, care sfântă mănăstire se află în cetatea de aici a Bucureștilor, ca să se îngrijească acel egumen și să ieă acea orânduită milă pe an de la cămărașii ocnelor în luna lui Martie și prin oameni de folos și vrednici de credință s'o trimeată la sfânta și venerata mănăstire a satului Policeana, anume Brodeț, ca să se deă în mâinile părinților de acolo, să ieă din mâinile lor adevăriniță către egumenul celei de aici sfinte mănăstiri a Sfântului Spiridon. Pentru aceasta a dat Domnia Mea acest hrisov mănăstirii din satul Policiana ca să ieă această milă în fiecare an neîntrerupt și neîmpiedecat, ca să fie pentru întreținerea și păstrarea sfintei mănăstiri, și pentru pomenirea veșnică a Domniei Mele și a răposăților miei părinți și a bunicii miei. Deci rugăm și pe alți Domni, întru Hristos frați ai noștri, pe cari Domnul și Dumnezeuul nostru, prin necuprinsa-i milă dumnezeiască, după mine-i va orânduî a fi Domni și stăpânitori ai acestei țeri Ungrovlahia, și din neamul nostru, și din alt neam, și Domnia Lor să înoiască și să întărească această milă prin cinstitul hrisov al Domniei Lui, pentru ca și milele Lor să fie bine primite de Dumnezeu și de alți Domni întărite, pentru ca Domnul Dumnezeu să li hărăzească Domniile lor fericite. Și a întărit Domnia Noastră hrisovul de față și cu sfatul preacinstiților și credincioșilor mari boieri ai

κύριος ὁ Θεὸς χάριση αὐτοῖς τὰς αὐτῶν ἡγεμονίας εὐτυχεῖς. Καὶ ἐπεκύρωσεν ἡ ἡμετέρα Αὐθεντία τὸ παρὸν χρυσόδουλλον μετὰ καὶ τῆς βουλῆς τῶν τιμιωτάτων καὶ πιστῶν μεγάλων ἀρχόντων τῆς ἐμῆς Αὐθεντίας. Ἰερπῆ, Μαρτίου α', ἐγράφη τὸ παρὸν ὑπὸ Θωμᾶ λογοθετοῦ τοῦ Διδανίου, ἄρχοντος Δουδεσκούλου¹ Μεγάλου-Μπάνου, Κωνσταντίνου Βραγχοβάνου Μεγάλου-Λογοθέτου. Καὶ ὑπεγράφη [τὸ ἔσον δηλαδή] ὑπὸ τῶν ἀρχόντων:

Σερμπάνος Βοεκόδας
καὶ Ἡμερῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας,
ἄρχοντος Κωνσταντίνου Κρετζουλέσκουλου
Μεγάλου-Σπασοθαρίου,
ἄρχοντος Στεφάνου Βακαρέσκουλου Μεγάλου-Κλουτζιάρη,
ἄρχοντος Ἰωαννάκη Χρυσοσκώλου Μεγάλου-Προστελνίκου,
ἄρχοντος Θωμᾶ Μπαλχανοῦ Μεγάλου-Παχαρνίκου,
ἄρχοντος Γριγοράσκου Γκιχα Μεγάλου-Κορίσου,
ἄρχοντος Ματθαίου Ῥωσσαί[τ]ου Μεγάλου-Στολνίκου,
ἄρχοντος Ἰωαννάκη Χαλεπλῆ Μεγάλου-Κλουτζιάρη,
ἄρχοντος Σταύρου Μεγάλου-Πιτάρη καὶ ἐπιστάτου,
ἄρχοντος Κωνσταντίνου Βραγχοβάνου Λογοθέτου,
ἄρχοντος Μπαρμπούλου Βακαρέσκουλου Μεγάλου-Βεσιτάρη.

(Lamprides, Ἱστορικά, VI, pp. 66—7; *Analele Academiei Române*, XXXVI, pp. 34—5.)

DCCXXVI.

București,
1688.

Gramata lui Dionisie al IV-lea Muselimul, Patriarh de Constantinopol, pentru schitul Bradu (Secuieni), închinat la Pogoniana și înnoit de Constantin Căpitanul Filipescu.

Τὰ κατὰ θεῖον σκοπὸν γινόμενα, καίτοι καλὰ λίαν εἰσὶ καὶ προσευπρόσδεκτα καὶ ἐπαινούμενα, μᾶλλον δὲ πάντων αἱ τῶν σεβασμίων καὶ ἱερῶν ναῶν καὶ μοναστηρίων ἀνακτήσεις τε καὶ ἀνοικοδομαί, ὅταν θεῖα ζήλῳ τινὲς ὁδηγοὶ διδάσιν αὐτοῖς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω περιποίησιν τε καὶ βοήθειαν, πρὸς τε ψυχικὴν [αὐτῶν] σωτηρίαν καὶ κοινὴν τῶν χριστιανῶν ἢ καὶ τῶν ἀσκουμένων ὠφέλειαν. Καὶ γὰρ οὐδὲ κάλλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μακαριώτερον, κριθεῖν ἐν τοῖς (sic) ἐξιλεῶσαι τὸν Κύριον ὁ π[ροφή]της Δαβὶδ προφητάναξ λέγων θεῷ: Κύριε,

Domniei Mele. 7188, Martie în 9, s'a scris aceasta de Toma logofeteleul Divanului, fiind dumnealui Dudescul Mare-Ban, Constantin Brâncoveanu Mare-Logofăt. Și s'a iscălit [copia adevă] de boieri:

Serban Voevod

și Domn a toată Tara-Românească.

Și s'a iscălit [această copie] de boierii: dumnealui Constantin Crețulescul Mare-Spătar, dumnealui Ștefan Văcărescul Mare-Clucer, dumnealui Ianachi Hrisosecul Mare-Postelnice, dumnealui Toma Băleanu Mare-Păharnic, dumnealui Grigorașco Ghica Mare-Comis, dumnealui Matei Roset Mare-Stolnic, dumnealui Ianachi Halepliu Mare-Clucer, dumnealui Stavru Mare-Pitar și ispravnic, dumnealui Constantin Brâncoveanu Logofăt, dumnealui Barbul Văcărescul Mare-Visțier.

¹ Ia Lamprides: διδάσκαλος.

ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον
δόξης σου.

Ἐνθεν τοι καὶ ἐν τῇ θεοφιλεῖ ταύτῃ Ἀθ-
θενίτῃ εὐρίσκεται ἱερὸν καὶ σεβάσμιον μονα-
στήριον κείμενον κατὰ τὸ μέρος Σακογιάννη
καὶ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Μεγα-
λομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, τοῦ
καὶ Μπράδου ἐπονομαζομένου: ἐκ θεμελίων
ἀνήγειρεν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ποτὲ Κό-
μισος Ῥάδουλος Μιχάλας¹ . . . (sic) καὶ
ἐπροσκύνησεν αὐτὸ εἰς τὸ σεβάσμιον καὶ θα-
σιακὸν μοναστήριον τοῦ Πωγωνάτου, κείμενον
ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Πωγωνιανῆς καὶ τιμώ-
μενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπε-
ραγίας ἡμῶν Δεσποίνης Θεοτόκου καὶ ἀειπρη-
θένου Μαρίας, ἵνα φρε[νίμως], ἐπιμελῶς αἱ
ἐνσχοούμενοι ἐκείσε πατέρες π[έμπτωσι] κατὰ
καιροὺς ἡγουμένους ἀξίους καὶ καρποῦσθαι
πάν εἰσοδήμα ἐκ τῶν τούτου κτημάτων, ὡς
διαλαμβάνουσι τὰ ἐκείνου χρυσόδουλλα. Καὶ
δὴ, φυλαττομένων τῶν ὀρίων [τοῦ κτή]τορος,
ἔως καιροῦ εἶχε καλῶς τὸ μοναστήριον ὥς-
τερον δέ, ἢ διὰ τὴν τοῦ καιροῦ . . . λείαν,
ἢ δι' ἀμέλειαν τῶν πατέρων, ἔφθασε σχεδὸν
εἰς παντελῆ ἐρήμωσιν, μὴ ὄν[τος] ἡγουμένου
τοῦ φροντίζοντος κατὰ Θεόν, ἀλλὰ σκοπου-
μένων ἐκάστου μόνον τὰ ἴδιον λυσιστελέστερον.
[Νῦν] δέ, θεῖω ζήλω κινήσεις, ὁ κατὰ πάντα
ἐντιμότερος ἄρχων καπετάνος Κωνσταντῖνος
Φιλιππέσκουλος² ἡβουλῆθη περιποιηθῆναι τὸ
ῤῥηθὲν μοναστήριον καὶ ἀν[αφέρειν] εἰς τὴν
προτέραν κατάστασιν καὶ καλλωπισμόν, ὅτε
ὡς γαμβροῦ ὄντος τοῦ ῤῥηθέντος [Ῥαδούλου],
ἐπὶ θυγατρὸς αὐτοῦ, μίας οὖσης, καὶ ἀκολού-
θως κληρονόμου πάντων τῶν ἐκείνου κτημάτων,
πρὸς μνημόσυνον ἐκείνων τε καὶ αὐτοῦ. Ὅθεν,
λαβὼν τὰ χρυσόδουλλα, προσέδραμεν εἰς τὸ
αὐθεντικὸν κριτήριον καὶ δὴ παραστήσας τὴν
ὑπόθεσιν καταλεπτῶς καὶ ἀναφέρων τὴν ἐρή-
μωσιν τοῦ μοναστηρίου, ὁ κατὰ πάντα εὐσε-
βέστατος [Ἀθέντης καὶ ἡγεμὼν] πάσης Οὐγ-
ροβλαχίας, κύριος κύριος Ἰωάννης Σερμπάνος
Βοεβόδας Καητακουζηνός, ἔκρινε δικαίως ἔν'
αὐτῷ [ἐπίτροπος εἶη] ὁ ῤῥηθεὶς ἐντιμότερος ἄρ-
χων καπιτάνος κύριος Κωνσταντῖνος Φιλιππέσ-
κουλος, ὡς κληρονόμος αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἔχη ὁδίσιν
καθιστᾶν καὶ ἀποκαθιστᾶν ἡγουμένους καὶ λαμ-
βάνειν αὐτῶν λογαριασμοὺς τῶν εἰσοδημάτων καὶ
οἰκοδομεῖν καὶ αὐξάνειν μετὰ φόβου Θεοῦ τὰ

Proorocul-rege, vorbind strigă: Doamne,
am iubit frumuseța casei Tale și locul
slavei Tale.

Deci și în această de Dumnezeu iubi-
toare Domnie se află o sfântă și venerată
mănăstire așezată în partea Secuienilor și
cinstită întru numele Sfântului Marelui
Mucenic Dimitrie Izvorătorul de mir, care
se zice și Bradul: din temelie a ridicat-o
cel răposat întru fericire de pe vremuri
Comis Radul Mihalcea..., și a închinat-o
la venerata și împărăteasca mănăstire a
Pogonatului, care se află în arhiepiscopia
Pogonianeii și e cinstită întru numele Ador-
mirii Preasfintei noastre Stăpâne Născă-
toare de Dumnezeu și pururea Fecioare
Maria, pentru ca părinții ce se sânguiesc
înălăuntrul cu înțelepciune, cu îngrijire [să
trimeată] pe vremuri egumeni vrednici și
să euleagă tot venitul din moșiile ei (mă-
năstirii Bradul), precum cuprind hrisoavele
lui. Și, deci, păzindu-se hotarele ctitorului,
până acum a mers bine mănăstirea; iar
pe urmă, sau din [răutatea] vremii, sau
din neîngrijirea părinților, a ajuns aproape
la desăvârșită pustiire, nefiind egumen care
să-i poarte grija după voia lui Dumnezeu,
ci fiecare căutând numai ce-i poate fi lui
mai de folos. Iar acum, mișcat de dum-
nezeiasca râvnă, cel întru toate prea-cinstit
boier Căpitanul Constantin Filipescu a
voit să se îngrijească de acea mănăstire
și s'o aducă la cea d'întăiu stare și fru-
museță, ca unul ce e ginere al celui
[Radu], soț al fiicei lui, una la părinți,
și astfel moștenitor al tuturor moșiilor lui,
pentru pomenirea aceluia și a lui. Deci,
luând hrisoavele, a venit la domnescul
județ și înfățișând lucrul cu de-amănuntul
și aducând înainte părăsirea mănăstirii,
cel întru toate prea-cucernic [Domn și stă-
pânitor] a toată Ungrovlahia, domnul domn
Io Șerban Voevod Cantacuzino, a judecat
că este drept să-i fie [îngrijitor] acel prea-
cinstit boier dumnealui Căpitanul Con-
stantin Filipescu, ca moștenitor al aceluia,
și să aibă voie să așeze și să orânduiească
egumeni și să li ia socoteala veniturilor
și să clădească și să adauge cu frica lui
Dumnezeu lucrurile mănăstirii și să trimeată

¹ Mihalcea. V. prefata la ediția noastră a Cronicei lui Constantin Căpitanul.

² În Lamprides: Πανστίνας. Nu e vorba de Pană Filipescu, tatăl lui Constantin. E confuzie
cu Καπιτάνος.

τοῦ μοναστηρίου καὶ πέμπειν τὰ περιτεθέντα εἰς τὸ τοῦ Πωγωνάτου μοναστήριον, μηδὲν σφετεριζόμενος παρ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ ἦλθεν εἰς ἔργον καὶ ἡ ἀπόφασις καὶ ἐκατεστήσατο ἡγούμενον ἐν ἐκείνῳ ἄξιον πρὸς κυβέρνησιν. Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Πωγωνάτου ἐνασκαόμενοι πατέρες, ὅτε δὴ χωρὶς τῆς ἐκείνων εἰδήσεως γινόμενου ἡγουμενίου, καὶ ἴσως εἰς ὑπόνοιαν ἐλθόντες μήπως καὶ τελείως ἐκβλήθωσι καὶ τῆς δε[σπο]τείας αὐτοῦ, ἔπεμφαν ἐκ τῆς αὐτῶν ὁμηγύρεως ἱερομόναχόν τινα Διονύσιον, ἵνα κινήσῃ ἁγωγὴν κατὰ τοῦτου καὶ ἀποκαταστήσῃ ἄλλον ἐκείσε ἡγούμενον. Καὶ δὴ, ἐνταῦθα διατριβοῦσης τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἐφάνη ἐνώπιον ἡμῶν ὁ ῥηθεις ἱερομόναχος καὶ ἐκίνησεν ἁγωγὴν κατὰ τοῦ ἄρχοντος Κωνσταντίνου, ὡς βασιλική τε πατρι-αρχική τε καὶ σταυροπικιακή οὐσα. Ἐλθόντων καὶ τῶν δύο ἐνώπιον ἡμῶν, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν πραγματευτῶν ἐκ τῆς Πογωνιανῆς, καὶ ἐθεωρήθη ἡ τοῦτων ὑπόθεσις καθαρώς τε καὶ εὐκρινῶς καὶ ὡς ἐπομένη, καὶ κατὰ πάντα δίκαιον λόγον ἐφάνη εὐλογον τοῦ εἶναι αὐτὸ μὲν ὡς καὶ ἦν, ὑποκείμενον τῷ ῥηθέντι μοναστηρίῳ, κατὰ τὴν διάταξιν καὶ τὰ χρυσόβουλλα κτίτορος, καρποῦμένῳ πάντα τὰ περισσεύοντα. Ὁ δ' ἄρχων καπιτάνος Κωνσταντίνος, κατὰ τὸ αὐθεντικὸν γράμμα, ἵνα ἡ ἐπίτροπος καὶ ἐξεταστὴς εἰς τὰ τοῦ μοναστηρίου, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, καὶ ἵνα λαμβάνῃ λογαριασμὸν παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμενίων, προστατεύοντας τοῦ ἀνωτέρω ἄρχοντος, πρὸς αὐξήσιν τῶν ἐνόντων καὶ καταρτισμὸν, καὶ ἔχῃ ἄδειαν καθιστᾶν τε καὶ ἀποκαθιστᾶν ἡγουμενίους μετ' εἰδήσεως μὲν τῶν ἐν τῇ Ῥούμελῃ πατέρων, εἴπερ ὁ καιρὸς οὐ φανήσεται ἐναντίας, πρὸς ἐμπόδιον, — καὶ γὰρ ἄλλως περιποιεῖται ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ εἰς παντελὴ ἐρήμωσιν ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ ῥαθυμίας τῶν πατέρων, — οὐ μὴν δὲ ἔχειν ἄδειαν καὶ ἀρπάζειν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὸ τῆς ἱεροσουλίας ἔγκλημα (τὰ γὰρ ἀπαξ ἀφιερωθέντα τῷ Θεῷ τελείως ἀναπόσπαστα εἰσὶ). Ὅστις δ' ἂν ὀφέ-ποτε, [φιλο]τάραχος ὢν καὶ φιλόδοξος, φανῇ ἐναντίος τῇ ἡμετέρᾳ ταύτῃ ὀρθῇ ἀποφάσει, [παρακλ]ηθεὶς καὶ βουληθεὶς ἀποστερηθεὶς ταύτην τὴν ἐξουσίαν τοῦ ῥηθέντος εὐγενεστάτου ἄρχοντος καπετάνου, ὅποιος ἂν εἴῃ τάξεως, ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν, καὶ ὁποῖων τῶν βαθυῶν, ἢ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ὡς διανοούμενος ὅλως διόλου τὴν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου καταστροφὴν καὶ ἐφριέμενος τοῦ ἰδιοκτεῖσθαι καὶ σφετερίσασθαι τὰ τῷ Θεῷ μόνον προσήκοντα, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἱερόσυλος, ἄρπαξ καὶ κατα-

prisosul la mănăstirea Pogonatului, ne-
însușindu-și nimic din acel [venit al Bra-
dului]. Și deci a venit la îndeplinire și ho-
tărârea și a așezat acolo egumen vrednic
de a o cârmui. Ci, auzind aceasta părinții
ce se sânguiesc în mănăstirea Pogonatului,
căci fără de voia lor se făcuse egumen,
și căzând poate la bănuială ca nu cumvă
să fie scoși și cu totul din stăpânirea lor,
au trimes din soborul lor pe un ieromonah
anume Dionisie, ca să pornească pără îm-
potriva lui și să așeze acolo alt egumen.
Și, deci, petrecând aici Smerenia Noastră,
s'a înfățișat înaintea noastră acel iero-
monah și a pornit pără împotriva boie-
rului Constantin, de oare ce mănăstirea e
împărătească, patriarhicească și stavropi-
ghială. Viind și cei doi înaintea noastră,
împreună și cu alți negustori din Pogo-
niana, s'a și rădit afacerea lor curat și cu
bună judecată și precum urmează, și după
toată dreapta socotință s'a părut că e bine
să fie (mănăstirea Bradul) cum și eră, su-
pusă acelei mănăstiri, după orânduiala și
hrisoavele ctitorului, luând ea și prisoasele
toate. Iar boierul Constantin Căpitanul,
după cartea domnească, să fie epîtrop și
socotitor la ale mănăstirii, mișcătoare și
nemiscătoare, și să ıea socoteală de la egu-
menii după vremi, conducând boierul de
mai sus, pentru sporirea celor ce sunt și
îndreptarea lor, și să aibă voie a așeză
și a scoate egumeni, cu știrea însă a pă-
rinților celor din Rumelia, dacă împre-
jurarea nu se va părea protivnică, spre
împiedecare, — căci altfel ajunge lăcașul
lui Dumnezeu întru desăvârșită pustiire
din neîngrijirea și lenea părinților —, dar
să n'aibă voie a și răpi din veniturile acelea,
ca să nu cadă la vinovăția de despoiere
a celor sfinte (căci cele închinat ȳdată
lui Dumnezeu nu se pot smulge niciodată).
Iar cine pe urmă, fiind iubitor de tul-
burare și iubitor de slavă, se va arătă pro-
tivnic acestei drepte hotărâri a noastre,
pornindu-se și voind să răpească această
voie a aceluï prea-nobil boier Căpitan, de
orice categorie ar fi, dintre clerici ori
dintre mireni, și de orice trepte, ori ne-
mijlocit ori mijlocit, cu vorba și cu fapta,
ca unul ce are de gând cu totul lui tot
stricarea sfintei mănăstiri și e pornit să
câștige pentru el și să-și însușească acelea
ce numai lui Dumnezeu I se cuvin, unul

προνητής τῆς δικαίας ἡμῶν ἀποφάσεως, εἴη ἄφωρισμένος καὶ κατηραμένος παρὰ τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ μετὰ θάνατον ἄλυστος καὶ τομπανιαῖος, καὶ ὑπόδικος τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τῶν σταυρωσάντων τὸν Κόρυον. Ἐπὶ γὰρ ἀσφαλείᾳ καὶ βεβαιότητι τῶν ἄνω εἰρημένων ἐγενε τὸ παρὸν ἡμέτερον γράμμα, ὑπογεγραμμένον παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ ἐδόθη ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ ἔτος ἀρχῆς,
ἐν Μπου[κουρεστίῳ].

(Lamprides, *Ἱστορικὰ*, p. 61 și urm.; *Analele Academiei Române*, XXXVI, p. 28 și urm.)

DCCXXVII.

Calinic, Patriarh de Constantinopol, către ieromonahul Hrisant Notara, cu privire la preotul Nicolae, „efimeriu“ al Curții muntene (popa Nicolae din Sinope¹), cu aspre muștrări pentru tonul său necuvîncios.

1689,
8 Iulie.

Ἐπιστολὴ Καλλινίκου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Χρυσανθὸν ἱερομόναχον τὸν Νοταρὰν (τὸν εἶτα Πατριάρχην Ἱεροσολύμων) περὶ τοῦ οἰκονόμου Νικολάου ἱερέως, ἐφημερεύοντος ἐν τῷ αὐθεντικῇ παλατίῳ Βλαχίας κτλ.

Καλλίνικος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμένης Πατριάρχης.

Ὁσιώτατε καὶ λογιώτατε ἐν ἱερομόναχοις κύρ Χρυσανθε, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος· χάρις εἴη σοι τῇ λογιότητι καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δέ, εὐχῇ, καὶ εὐλογίᾳ.

Τὸ γράμμα τῆς Λογιότητός σου ἐλάβομεν, εἰς τὸ ὅποιον, μετὰ τὴν δηλοποίησιν τῆς ὑγείας τῆς, ἀναφέρειν περὶ τοῦ εὐλαβεστάτου πατῆρος κύρ Νικολάου, τοῦ ἐκκλημπροτάτου Αὐθέντου, ὅτι, ἐρχόμενος εἰς τὰ ὄρεα, νὰ ἔχῃ τάχα τὴν εἰσοδὸν παρ' ἡμῖν παρῶνταιστώτερόν τε καὶ φιλοφρονητικώτερον· ἀλλ' ὅσον μὲν διὰ τὴν ἁγίαν καὶ ἐπ' ἐκκλησίας ἐν ἀκολουθείᾳ εἰσοδὸν ἂν μας γράφῃ, ὅς ἡξέβρη ὅτι, φυλαττομένης τῆς τάξεως ὡς εἰκός, πραγματοποιήσεως καὶ προπορευόμενος ὑπάρχει ἐν ταύτῃ ὁ Μέγας-Οἰκονόμος, καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕτερος παρ' αὐτὸν τὰ πρωτεῖα ταύτης τῆς εἰσοδου· εἰ δέ γε καὶ σημειῶναι περὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς εἰσοδου, ταῦτ' ἐν εἰπεῖν ὁμιλίας τε καὶ ἐντεῦξιν, τοῦτο καὶ χωρὶς νὰ μᾶς τὸ γράφῃ ἡ Λογιότης σου τὸ [ὑπέλαβε], νὺν τε καὶ πρό-

ca acela, ca despoietor al celor sfinte, ca răpitor și desprețuitor al dreptei noastre hotărâri, să fie afurisit și blăstămat de cel întru Treime lăudat Dumnezeu și neiertat, și după moarte nedeslegat și osândit (?), și supus veșnicei anateme, și partea lui cu cei ce au răstignit pe Domnul. Și pentru siguranță și încredințare a celor scrise mai sus s'a făcut această gramată a noastră, iscălită de Smerenia Noastră, și i s'a dat în mână.

În anul 1688,
în București.

Scrisoarea lui Calinic Patriarhul din Constantinopol către Hrisant ieromonahul Notara (care a fost apoi Patriarh de Ierusalim), despre economul Nicolae preotul, care e *ephimeriu* în Curtea domnească a Terții-Românești șel.

Calinic, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinoplei, Romei celei Nouă, și Patriarh ecumenic.

Prea-cucernice și prea-învățate între ieromonahi, chir Hrisant, fiu întru Domnul iubit al Smereniei Noastre; har să fie Învățăturii Tale și pace de la Dumnezeu, iar de la noi rugăciune și binecuvântare.

Scrisoarea Învățăturii Tale am primit-o, în care, după vădirea sănătății Tale, ni raportezi despre prea-evlaviosul popa chir Nicolae, al prea-luminatului Domn, că, venind incoace, să aibă intrare de la noi mai deschisă și mai prietenoasă; dar, cât despre intrarea sfântă și la bisericii la slujbe dacă ni scrii, află că, păzindu-se rânduiala cum trebuie, proegumen și cu întâiul pas în aceasta este Marele-Econom, și nu poate avea altul decât dânsul cel d'întâiu pas în această intrare; iar, dacă vorbești de intrarea la noi, adică de societate și cercetare (vizită), aceasta și fără să mi-o fi scris Învăătura Ta, a avut-o, acum și mai înainte, la venire și la plecare, cu ospitalitatea și cu încrederea cuvenite, ca un

¹ Cu privire la care v., acum în urmă, *Analele Academiei Române* pe 1915, memoriul despre negustorii venețieni, p. 308.

τερον, εἰσερχόμενος τε καὶ ἐξερχόμενος, μετὰ τῆς προσηκούσης παρρησίας καὶ θάρρους, ὥς ἐξαίρετος φίλος, καὶ λίαν ἡμῖν προσφιλέας, τὸ μὲν ὡς τοῦ Ἐκκλημπροτάτου οἰκείου, τὸ δὲ καὶ διὰ τὴν καλοκαγαθίαν αὐτοῦ καὶ φυσικὴν πρὸς φιλίαν κλίσιν τε καὶ διάθεσιν. Ἀλλ' οὖν τὸ θάρρος ὑποῦ ἡ Σὴ Λογίότης ἐδράξατο εἰς τὸ νὰ γράψῃ παρρησιαστικῶς πρὸς οἰκουμηνικούς Πατριάρχας, καὶ σχεδὸν νὰ ἀποφαίνῃ προστακτικῶς: ὅτι νὰ γενῇ τό, καὶ τό, χρειαζέται συσταλὴν ἱκανήν, καὶ ἐπιτίμωσιν, ἣ διὰ συμβουλῆς καὶ νοουθεσίας φίλου, ἣ διὰ τιμωρητικῶν ὀργάνων δικαστοῦ ἀποτόμου. Ἀποροῦμεν ὅμως πῶς δὲν ἀναλαμβάνεις εἰς νοὸν τὸ τιμητικὸν ἐκείνο πατριαρχικὸν ψαλίδιον, νὰ συσταλῇς; Ἢ πῶς δὲν σὲ ἐκφοβεῖ, καὶ τάραιψι μάλλον ἢ πρὸ ὀλίγων κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Δρύστρας; Ἄποτομος ἐπενεχθεῖσα ῥάβδος; Ἀλλὰ, τὸ γε νῦν ἔχον, συγκαταθετικώτερόν τε καὶ μετριοφρονέστερον φερόμενοι. συγγνώμην σοι δίδομεν τῆς τοιαύτης σου τολμῆς, καὶ παρρησίας· αὐτὸς δὲ σκόπε: καλῶς, ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς σεαυτὸν διορθώσῃ καὶ μάθῃς τὴν μετὰ φόβου καὶ ὑποταγῆς ἐπιδεικνύειν αἰδῶ καὶ εὐλάβειαν τῇ πατριαρχικῇ ἀξίᾳ τε καὶ μεγαλειότητι, ἵνα μὴ σοι θάτερον τῶν εἰρημένων ἐπισυμβῇ ποτε, εἴτε ἡ διὰ τοῦ ψαλιδίου τῆς κόμης ριζόθεν ἀποτομὴ δηλαδὴ, εἴτε τὰ διὰ τῆς ῥάβδου στίγματα.

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ὑπόμνησιν ἀστείότητος ἔστωσαν· ἡμεῖς δὲ, ἀκούσαντες διὰ ζωσῆς φωνῆς τοῦ ῥηθέντος Δρύστρας, ἰδόντες τε καὶ τινα γραμματίδια τοῦ ἐκ βασιλικῆς φυλῆς (οὐκ ἀγνοεῖ γὰρ τὸν ἄνδρα), ὁποῦ γράφει ὥδε κἀκεῖσε καὶ παρακινῶ νὰ κάρωμν καὶ νὰ συνθέσωμν ῥημάδας κατὰ τοῦ συναδελφοῦ ἡμῶν καὶ ὑμετέρου γέροντος, ἐλυπήθημεν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐγελάσαμεν, καὶ ὁ γέλως οὗ θυμῆδός κατέστηκεν ἀποκύημα, ἀλλὰ λύπη, αὐτὴς μεθ' ὅσης ἀηδεῖας ὑπῆρξε παρακολούθημα. Διὰ τί ποτ' ἄρα, δηλαδὴ, νὰ φημίσουν τοιαύτην κατηγορίαν κατὰ τοῦ τοιοῦτου ἀνδρός, μηδενὸς αἰτίου μεσολαβήσαντος; Ἢ τις κατηγορία προσαπτεται εἰς ὅλον τὸ γένος μας. Τὰ τοιαῦτα οὐ μόνον πολιτείας χριστιανικῆς καὶ ἀποστολικῆς τυγχάνει ἀλλότρια, ἀλλὰ καὶ λογικοῖς ἀπλῶς ἀνθρώποις, τοῖς καὶ ὅπως οὖν φρονήσεως εὐμυροῦσιν, ἀπόπτυστά τε καὶ κατατέλιστα, φίλα δὲ καὶ ἐράσματα τοῖς πόρρω διατρίβουσιν καὶ μακρὰν ἀφαστηγάσι τῆς ἡσυχίας.

Καὶ ταῦτα μὲν δι' ὀλίγων, καὶ πρὸς εἰδὼ-

prieten ales și nouă prea-iubit, pe de o parte, ca un casnic al Prea-Luminatului, iar, pe de alta, și pentru bunătatea lui și fireasca aplecare și înclinare către prietenie. Ci curajul ce te-a târât să scrii de față către Patriarhi ecumenici și mai-mai să declari poruncitor: ca să se facă asta și asta, are nevoie de destulă înfrânare și pedeapsă, ori prin sfatul și învățătura prietenească, ori prin mijlocul pedepsitor al unui judecător aspru. Nu pricepem însă cum nu-ți bagi în minte acele foarfeci patriarhale pedepsitoare, ca să te înfrânezi? Ori cum nu Te înspăimântă și nu te tulbură mai ales acel băț aspru de eurând ridicat asupra capului celui din Dristra? Dar, deocamdată, fiind noi mai iertători și mai cumpătați, îți dăm iertare pentru o îndrăzneală și îmbulzire ca aceasta; dar cată bine ca de acum înainte să te îndrepti și să te înveți a arăta sfiata și evlavia cu frică și supunere față de treapta și măreția patriarhicească, ca să nu ți se întâmpne vre-odată una sau alta din cele spuse, ori adevăta tăierea cu foarfecele a părului tău din rădăcină, ori rușinea bățului.

Și acestea fie pentru ca să-ți aduci aminte de buna cuviință; iar noi, ascultând din viul grain al aceluia de la Dristra, și văzând și unele scrisori ale celui din ceata împărătească (știu bine cine este), care scrie așa și de acolo și îndeamnă să facă și să alcătuiască vorbe împotriva confratelui și bătrânului nostru, eu adevărat ne-am scârbit, și am râs,—și râsul n'a fost zbucenire a veseliei, ci de năcaz, și, iarăși, cu cât desgușt a fost urmat! Căci de ce oare să zvonim o astfel de învinuire împotriva unui bărbat ca acesta, nefind la mijloc nimeni vinovat? Care învinovățire se întinde la tot neamul nostru. Unele ca acestea nu numai că sunt străine de purtarea ereștinească și apostolească, dar și vrednice de despreț și de batjocură pentru orice oameni cuminți, cari au cât de puțină înțelegerie, iar plăcute și dorite doar celor ce petrec departe și nu prea au a face cu liniștea.

Și acestea în puține cuvinte, și ca unora

¹ Ierotei Comnenul, Mitropolit de Dristra.

τας· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ σοῦ.
ἰαχπθ', Ἰουλίῳ ἡ'.

Τὸν τιμιώτατον καὶ εὐγενέστατον ἄρχοντα
κὺρ Πορόβουλον¹, διὰ τῆς εὐ ζώσης φωνῆς,
εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως.

(Bibl. Ae. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

cari pricep; iar harul lui Dumnezeuu fie
cu tine.

1689, Iulie în 8.

Iar pentru prea-cinstitul și prea-nobilul
boier Pârvul, prin viu grain, ne rugăm
și-l binecuvântăm.

† *Al Constantinopolei.*

DCCXXVIII.

Scrisoare de Patriarh al Constantinopolei pentru mănăstirea Mărgineni.

De la 1690.

Γράμμα σιγίλλιωδες ἀδελφου Πατριάρχου (ἕως Καλλινίκου τοῦ Β'), ἐπιθεσάσων τὰ
δικαιώματα καὶ τὰς ἀσυδοσίας τοῦ ἐν Μαρτζινάνι Οὐγκροδλαχίας μοναστηρίου τῶν παρμεγίστων
Ταξιάρχων.

Τῶν παιδρῶν ἀνχημάτων τῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ τοιτουῖ Θρόνου πατριαρχικῆς μεγαλειό-
τητος, πολλῶν τε καὶ μεγίστων καὶ ἀξιαγίστων ὄντων, ὅποσα, τῇ ἐπινοίᾳ τοῦ ζωαρχικοῦ
Πνεύματος ἐμπνευσθέντες, οἱ θεηγόροι πατέρες κατὰ καιροὺς πλουσίως ἐδραβεύσαντο, τούτων τὸ
κατ' ἐξοχὴν καὶ περισπούδαστον τὴν μέριμναν εἶναι πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν διεγνώκαμεν ἐκ τῶν
ἀποστολικῶν ἀριδύλως, ἐκείνοι τοῦ ἱεροῦ Παύλου ἀφηγήσεων τὰς ἀφορμὰς λαθόντες οἱ μακά-
ριοι· διὸ καὶ οἱ τοὺς αἵκας λαχόντες ἰθύνειν ἀλληλοδιαδόχως τοῦ παγκραμίου τούτου σκάφους,
παντὸς τοῦ χριστιανύμου τῶν ὀρθοδόξων συστήματος, δίκην ὀφθαλμοῦ καθιδρυμένοι τῷ ὕψει τῆς
πατριαρχικῆς περιωπῆς, ἐποπτεῖν ἀνάγκη πάντα τὰ πρὸς αὐτὴν ἀποδλέποντα, καὶ προνοίας
ἀκριβοῦς λόγοις διακρατύνειν καὶ ἐπισκέπτεσθαι, καὶ πῇ μὲν τὰ λυραίνοντα τῶν παρακεφυρμένων
ζιζανίων ἀν τοῖς τῶν εὐσεβῶν περιδόλοις ἀνασπᾶν αὐτὰ προθέλοντα, καὶ τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύ-
ματος κατατρίβοντες τὸ πλήρωμα τῆς εὐαγγελικῆς εὐσεβείας, ἀπαλλάττειν τῆς τούτων λύμης
ἐν τάχει καὶ παραφυλάττεσθαι, πῇ δὲ τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, τῶν ἀνέκαθεν ὑπὸ
διαφόρων ἐυλαβῶν καὶ θείων ἀνδρῶν κατ' ἐνθεον σκοπὸν γεγονότων, πάριον μὲν τὴν διαμονὴν
ἔχοντα, πρὸς κρείττονα λόγον τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν καὶ ἐδραίωσιν καταρτιζομένους προμηθεύε-
σθαι· ἀλλὰ μᾶλλον ὑπερέξοντι τῷ ζήλῳ καὶ πλείονι τῇ προθυμίᾳ τὰ οἰασθήσεται ἕνεκα ὑφορω-
μένης περιστάσεως χρήζοντα βοήθειας, ἀμφοῖν τοῖν χεροῖν περιπτυσσομένους, ἀντιλαμβάνεσθαι,
καὶ χεῖρα βοήθειας παραχρῆμα ὀρέγειν, καὶ παντοίοις ἔργοις καὶ λόγοις τὴν τούτων διηνεκῇ
διαμονὴν ἀνακαλεῖσθαι καὶ πραγματεύεσθαι, κανονικὰς διατάξεις ἀναπληροῦντας καὶ θείων
πατέρων ἱερεῖς πειθαρχομένους θεοπίσμασιν· ἵνα τοῖς πᾶσι τὰ πάντα πατριαρχικῇ προνοίᾳ
ἀναπληρούμενα, τὸ ὁλόκληρον σῶμα τῆς εὐσεβοῦς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀκέραιόν τε καὶ
ἀπήμεντον μέχρι συντελείας αἰώνων τῆς θείας συνεργούσης χάριτος διατηρῆται καὶ διασώζεται,
κατὰ τὴν θεοπεσίαν ἐπαγγελίαν τοῦ Κυρίου καὶ προαναφώνησιν.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσηγήθη ἡμῖν γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιωδες τοῦ
πρὸ ἡμῶν πατριαρχεύσαντος μακαρίου τῇ λήξει ἀοιδίμου Πατριάρχου κὺρ Ἰακώβου, διαλαμβάνον
καὶ περιέχον ῥηταῖς αὐταῖς λέξεσιν οὕτως, ὡς εὐρίσκεται ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον ἐν τῇ
Οὐγκροδλαχίᾳ κατὰ τὸ Μαρτζινάνιον, ἐπ' ὀνόματι σεμνυνόμενον τῶν παρμεγίστων Ταξιάρχων,
ὑπερ ὠκοδόμηται κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκ τῶν πάλαι μακαρίων προγόνων τῆς ἐνδοξοτάτης καὶ θεο-
σεβεστάτης κυρίας Ἡλίνκας, τῶν καλουμένων Φιλιππέσκων, χρόνῳ δ' ὕστερον σαθρωθέν, ἀνεκκί-
νισθη καὶ ἀνέσθη τῆς πτώσεως ὑπὸ τοῦ ταύτης πανευγενεστάτου συζύγου τοῦ τρισμακαρίστου
ἐκείνου ἄρχοντος Μεγάλου-Ποστελνίκου, κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις, ἔρωτι
θείῳ κινούμενος, ὡς θεοσεβεῖα προσανέχων καὶ πολλὴν ἐν ψυχῇ τὴν περὶ τὰ θεία φέρων εὐ-
λάβειαν, κατ' ἄμφω τε τὸ εὐγενὲς διὰ τῶν ψυχικῶν ἐν ἑαυτῷ καὶ σωματικῶν ἀρετῶν καὶ προ-
τερημάτων ὁμολόγως ἐνδεικνύων στηγογραφούμενον μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ φιλοτίμου χειρὸς,
ἀναλώμασιν οὐκ ὀλίγοις, πρὸς φῶς τὸ εἰρημένον εὐαγὲς ἀνεκαλέσατο μοναστήριον, ἐς κάλλος
ἐξωραίσας αὐτό, κινήτοις τε καὶ ἀκινήτοις ἀφιερώμασιν ἐνδυναμώσας· διετάξατο καὶ περὶ
τῆς ἐφορίας αὐτοῦ νυνεχῶς τε καὶ συντετηρημένως, ὥπως οἱ κληρικοί καὶ ἀπόγονοι
αὐτοῦ διὰ παντὸς ὑπάρχουσι μελεωνοὶ καὶ προστάται καὶ ἐπιτηρηταὶ καὶ ὑπερασπισταὶ τοῦ

¹ Cantacuzino.

κτητορικοῦ αὐτῶν μοναστηρίου, φροντίζοντες τῆς διαμονῆς αὐτοῦ καὶ κατὰ πάντα στερεώσεως, ἐπὶ τὸ ἀνέπαφα διατηρεῖσθαι τὰ κατ' αὐτὸ καὶ ἁμετακίνητα, κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τοῦ τόπου συνήθειαν, καὶ μᾶλλον τὰς σεβασμίας νομικὰς διατυπώσεις τῶν πάλαι θεοσεφῶν αὐτοκρατόρων, ῥητῶς οὕτως διακελευούσας: „ὁ βουλόμενος κτίσειν οἶκον, ἢ τὸν σαθρωθέντα ἐποικοδομεῖν, ἐαυτὸν καὶ τὴν κληρονόμον αὐτοῦ ὑποβάλλει ἀεὶ τῇ συστάσει τοῦ ἔργου“. Ἀλλ' ἐκ τινων τῇ τοῦ χρόνου παλιρρόειν, ὡς εἶπεν, δυσχέρειά τις πραγμάτων ἐπιβρέυσασα κατὰ τόπον τε, λαμπρὰ ἐκείνη καὶ ἀπιφανεστάτη ἐστὶ καὶ οἰκογενεῖα τοῦ πανευγενεστάτου ἐκείνου ἄρχοντος ἐπηρείας ἔσας οὐκ ἔδει θεῖα δοκιμασίᾳ προστρίψασα, πᾶσαν ἀνωμαλίαν ἐπήγαγεν, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἱερὸν μοναστήριον αὐτό, στερηθὲν τῆς γνησίας προστασίας καὶ ἐπιμελείας τῶν ἰδίων κτητόρων, μικροῦ δεῖν ἐξηφάνισται χερσὶν πλήρεσιν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ καταδυναστείας τῶν καὶ εἰς θεῶν καὶ νόμων ἐξυθρίξειν μηδὲν ἀναστελλομένων· τῆς μέντοι θείας δίκης οὐκ εἰς μακρὸν ἐπινοσταξάσης, ἀλλ' εὐχερῶς τὰ δυσχερῆ μεταρρυθμισάσης, ἐκποδῶν ἐν τάχει γέγονε τὰ δεινὰ, καὶ πρὸς οἰκείαν τάξιν ἀνεκλήθησαν ἄρτι τὰ πράγματα, μετακινήσει τῆς ἄνωθεν δεξιᾶς. Κἀνευθύνον οἱ τῆς κλεινῆς ἐκείνης καὶ περιδόξου ῥιζουχίας ἀριστοφυνεῖς ἤδη στέλεχαι τῆς τοῦ γεννήτορος αὐτῶν μηδόλως καθυστεροῦντες ὀρθοδοξίας καὶ εὐλαθείας, οἱ λαμπροπεριφανέστατοι υἱοί, φημί, τοῦ διαληφθέντος ἄρχοντος Μεγάλου-Προσταλνίκου, κυρίου Κωνσταντίνου Καντακουζηνοῦ, τῇ θεῇ συμμαχίᾳ θαρσύναντες, ἐβουλήθησαν ἀνακαινίσαι τὰ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου προνόμια, σινάμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ κατοχυρῶσαι, δι' ὧν ἔχει τοῦ λοιποῦ, σὺν Θεῷ συλλήπορι, παντοίων δεινῶν ἀπαλλάττεσθαι καὶ εἰς ἐπίδουσαν προχωρεῖν καὶ στερεώσιν· οὔτινες εὐλαῶς ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ὡς μητέρα τῶν ἀπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ κοινὴν προστάτην καὶ ἀντιλήπτορα τῶν ἀπαξιάπαντων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἠξίωσαν καταρτίσαι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου διὰ τῶν κανονικῶν προνομίων τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καθάπερ εἶθε ποιεῖν ἀπανταχοῦ περὶ τὰ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ καταχώγια, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς χοριγοῦσα, κηδεμονίας λόγῳ, καὶ τὸ ἀδοκλῶτον καὶ ἀνεπηρέαστον, δι' ὧν ἀποσοδοῦσα πᾶσαν ἁδικίαν καὶ ὀλεθρίαν ὁρμὴν εἰς εἰρηναίαν καὶ ἀθόρυβον ἀντιπεριίστηται ταῦτα κατὰστασιν. Δι' ὃ καὶ κατὰ τὴν ἀξίωσιν ἐκείνων τότε τῶν θεοτιμῶν ἀνδρῶν ἐγένετο τὸ διαληφθὲν σιγίλλωδες αὐτὸ γράμμα, καὶ ἐδόθη αὐταῖς· ἐπεὶ δὲ λοιπὸν τὴν αὐτὴν ἀξίωσιν προσβάλλοντο καὶ νῦν πρὸς ἡμᾶς οἱ αὐτοὶ περιφανέστατοι ἄρχοντες, ἐκλιπαροῦντες ὅπως καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ τε καὶ σιγίλλωδους γράμματος ἐπικυρωθῶσι τὰ αὐτὰ προνόμια, καὶ ἡ αὐτὴ τοῦ μοναστηρίου κατοχυρωθῇ ἐλευθερία καὶ στερεώσεις, καὶ τοῦ λοιποῦ διαμένῃ ἀκράδαντος, τοῦτου χάριν τὴν εὐλαδίαν αὐτῶν ἀξίωσιν, ἅτε δικαίαν οὖσαν, προσδεξάμεναι, καὶ πρὸς θεῖον σκοπὸν ἀφορώσαν, γράφομεν, τῇ ἐξουσίᾳ καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ προσκυνητοῦ Πνεύματος, καὶ ἐπικυροῦντες αὐτὰ καὶ διαβεβαιούμεντες γνώμῃ κοινῇ συνοδικῇ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἀποφανόμεθα ἵνα τὸ μὲν ἱερὸν καὶ σεβασμιον αὐτὸ μοναστήριον τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τὸ κείμενον εἰς Οὐγκροδλαχίαν, ὡς διείληπται, κατὰ τὸ Μαρτζινάσιον, μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἀφιρωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκινήτων, τῶν τε νῦν εὐρισκαμένων καὶ τῶν μεθ' ἡστέραν σὺν Θεῷ προσγενησομένων αὐτῷ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὰ ἐξῆς ἕως τῆς τοῦ αἰῶνος συντελείας ὑπάρχη πάντῃ ἐλεύθερον, καὶ ἀσώδον, καὶ ἀκαταζήτητον, καὶ ἀκαταπάτητον, καὶ ἀνενόχλητον, καὶ ἀνεπηρέαστον, παρὰ παντὸς προσώπου, ἀξιωματικοῦ τε καὶ ἐκκλησιαστικοῦ, καὶ μηδεὶς ἔχη ἐπ' αὐταῖς διασεῖσαι ποτε αὐτὸ καὶ διαταράξαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ καταδουλώσαι, ἢ βλάψαι καὶ ζημιῶσαι αὐτό, ἢ ζητῆσαι καὶ λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ τὸ οἰονοῦν τελείως, ἀρκουμένου τοῦ κατὰ καιροὺς ἱερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγκροδλαχίας μόνῳ τῷ ἰδίῳ μνημοσύνῳ, μνημονευομένου δηλαδὴ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ χειροτονίας ἐπιτελοῦντος— ἐπειδὴν τοιαύτη γένηται χρεια τῶν χειροτονιῶν —, πλείω δὲ τούτων μηδὲν ἕτερον ἐξαιτουμένου· τὴν τε προστασίαν καὶ δεφένδουσιν καὶ φροντίδα τῆς κυβερνήσεως τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου ἔχωσι μόνοι οἱ κτήτορες ἀλληλοδιαδόχως, εἴτε παρόντες, εἴτε καὶ ἀπόντες, οὐδεὶς δὲ ἄλλος, ἀλλὰ μόνον οἱ κτητορικοὶ ἔχοντες δικαίον διεξάγωσιν αὐτὸ καὶ διακυβερνώσι, καὶ φροντίξωσι τῆς συστάσεως αὐτοῦ, καὶ διαμονῆς καὶ αὐξήσεως· πάντα τε τὰ κατ' αὐτὰ κτήματα καὶ ἀφιρώματα καὶ ἱερὰ κειμήλια διοικῶσι, καὶ περιθάλπωσι, διερευνῶντες καὶ ἐξετάζοντες ἀεὶ περὶ αὐτῶν, ὅπως μὴ περιπεσοῦντα κινδύνους διαφθαρῶσιν, ἀλλὰ φυλάττονται διὰ τῆς ἐπιστάσεως αὐτῶν ὁβλαδῇ καὶ ἀνόλεθρα, καί, συνελόντι φάναι, μόνοι αὐτοὶ περιέπωσι τὴν κτητορικὴν αὐτὸ μοναστήριον, οὐ πρὸς ἕδιον χρηματισμῶν, ἀλλὰ πρὸς αὐξήσιν αὐτοῦ καὶ δελτίωσιν, εἰς μνημόσυνον τῶν προγόνων αὐτῶν, κατὰ τὴν διάταξιν

τοῦ κτήτορος. Ἦν προσεπικυροῦντες καὶ ἡμεῖς, διακαλεσόμεθα διαμένειν βεβαία καὶ ἀπαρσά-
λευτος, κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ τόπου συνήθειαν, καὶ μᾶλλον κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ
θείους νόμους, εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα, καὶ οὐδαίς ποτε τῶν ἀπάντων, παρεκτὸς τῶν κτιτόρων,
οὔτε ὁ κατὰ καιροὺς ἡγεμὼν τῆς Αὐθεντείας ἐκείνης, οὔτε τις τῶν ἀξιωματικῶν ἀρχόντων, ἔχη
ἄδειαν κατεξουσιάσαι καὶ καταδουλώσαι τὸ μοναστήριον (ἐκκλησιαστικὸν ὑπάρχον κτῆμα καὶ
προσῆλωμένον Θεῷ, καὶ μηδαμῇ μηδαμῶς δυνάμενον εἰς κοσμικὴν μεταπεσεῖν ἐξουσίαν), αὐτὸ
ὁ κατὰ καιροὺς Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας ὑποδουλώσαι αὐτὸ, πάντῃ ἐλεύθερον διατελοῦν
καὶ δουλαγωγίας ἀνώτερον, μῆτε ἡγούμενον ἐπιχειροῦντες εἰσαγεῖν καὶ ἐξάγειν, καὶ ὃν ἂν θού-
λωνται καθιστᾶν, μῆτε τι τῶν κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, κινήτων τε καὶ ἀκι-
νήτων, ἢ ἀμφίων καὶ σκευῶν ἱερῶν πολλὰ ἢ ὀλίγα ἀφαιρεῖν, ἢ νοσφίσεσθαι, ἢ ἀπεμπωλεῖν, ἢ
μεταποιεῖν, ἢ μετασκευάζειν ὅποιονδήποτε τρόπον χωρὶς γνώμης καὶ εἰδήσεως καὶ βουλῆς τῶν
κτητόρων, ἀλλ' ἀφίεσθαι τὴν ἐξουσίαν τῶν τοιούτων διοικήσεως πρὸς μόνους τοὺς κτήτορας
ἀναφαιρέτως καὶ ἀμετακινήτως, κατὰ τὸ κτητορικὸν αὐτῶν δίκαιον. Ὅστις δ' ἂν τῶν πάντων
ἄφ' οἷσδε τίνος ἀξίας καὶ τάξεως, ἢ αὐθεντικῆς, ἢ ἀρχοντικῆς καὶ ἀξιωματικῆς, ἢ ἐκκλησιαστικῆς,
κακοθελῶς ὀφέποτε κινούμενος, ἢ πλεονεκτικῶς, φημί, ἢ παθητικῶς, ἐπιχειρήσῃ τολμηρῶς πα-
ρενσαλεῦσαι καὶ διασεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, ἢ τὴν περὶ αὐτὸ ἐξουσίαν
καὶ προσοσίαν τῶν κτητόρων αὐτοῦ ἀνατρέψαι, καὶ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ τῆς ἰδίας αὐτοῦ γνώμης
καὶ βουλῆς ἐπιχειρήματα, ἢ ἡγούμενον ἐναλλάξει καὶ βαλεῖν ἢ ἂν αὐτὸς ἐβελήσῃ, ἢ προσ-
τάξει τὰ δοκῶντα αὐτῷ, ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ τοῦ μοναστηρίου
ἀποσπάσαι καὶ ἀποστερήσαι καὶ ἀποξενῶσαι, ἢ πωλῆσαι, ἢ ἀλλάξει, πολλὰ ἢ ὀλίγα, καὶ ζημιῶσαι
τὸ μοναστήριον, ἢ τὴν ἐν αὐτῷ ἐξουσίαν τῶν κτητόρων ἐμποδίσαι, καὶ ἀποξενῶσαι, καὶ ἀλλο-
τριῶσαι αὐτοὺς τῶν κτητορικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, καὶ γένηται αἷτις φθορὰς καὶ καταστροφῆς
τοῦ μοναστηρίου, ὁ τοιοῦτος, ὡς καταφρονήτης τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ συνοδικῆς ταύτης ἀπο-
φάσεως, καὶ παραβάτης τῶν θείων νόμων, καὶ ἱερῶν κανόνων, καὶ ἱερόσυλος, καὶ ἄντικρυς θεο-
μάχος καὶ ἐντίπαλος, ἀφωρισμένος εἴη καὶ τὰ ἐξῆς [ἔπονται αἱ συνήθεις ἀραι].

(Bibl. Ac. Rom., copie d-lui M. Ghedeon.)

DCCXXIX.

Constantin Brâncoveanu dă un ajutor în bani la Dionisat în Athos.

1692-6.

(*Utricular*, XVII, p. 108.)

DCCXXX.

Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu, pentru eleimosină.

București,

1693,

17 Mart.

(*Iorga, Studii și documente*, XIII, p. 4, n° VI.)

DCCXXXI.

Mențiunea unui dar făcut Patriarhiei constantinopolitane de Spătarul Lasca-
rachi Ruset.

1697,

12 Iunie.

1697, μηνί Ιουνίῳ 12, ἀφιερωσεν ὁ μακα-
ρίτης ἀρχὼν Σπαθάρης Λασκαράκης κανδή-
λιον ἐν ἀργυροῦν.

1697, luna lui Iunie în 12, fericitul
dumnealui Spătarul Lascaraehi a dat o
candelă de argint.

(*Ghedeon, Χρόνικα τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ*, p. 170.)

DCCXXXII.

Act al lui Constantin-Vodă Brâncoveanu pentru mănăstirea Sfântului Ioan
din București, închinată la Sf. Ilie (Zitsa) din Ianina.

1697,

8 Novembre.

Τῇ δωρεᾷ καὶ χάριτι τοῦ Ἀγίου Θεοῦ τοῦ
δεσπόζοντος τὴν γῆν ἐδώκαμεν τὸ παρὸν ἡμῶν
αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον τῷ κατὰ τὴν Ῥοβ-
μελῆν, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων, εἰς τὸ χω-
ρίον Ζίτσαν καλούμενον κειμένῳ ἱερῷ μονασ-
τηρίῳ, τῷ τιμωμένῳ ἐπ' ἐνόματι τοῦ Προφητοῦ

Cu darul și harul lui Dumnezeu sfântul
care stăpânește pământul am dat acest al
nostru domnese hrîsov sfintei mănăstiri de
la Rumelia, din eparhia Ianinei, la satul
ce se zice Zitsa, cu hramul Proorocului
Ilie, și tuturor părinților ce se sânguiese

Ἰλίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐκείσε [ἀσκούμένοις] πα-
τράσι, διὰ νὰ εἶνε [αὐτῶ] τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ
κείμενον ἱερὴν μοναστήριον τὸ τιμώμενον ἐπ'
ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, μὲ ὅλας τὰς
μουσικὰς αὐτοῦ καὶ εἰσοδήματα, ἀπὸ ὅλα τὰ
μέρη, καθότι αὐτὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου
Ἰωάννου ἀνηγέρθη ἐκ θεμελίων πρὸ πολλοῦ
παρὰ τοῦ Ἀνδρέα Βεσιτάρη, ἐν ἡμέραις ἄλ-
λων Αὐθέντων, καὶ μετὰ τὸ κτίσαι αὐτὸ καὶ
τελειῶσαι ἐπριοικοδομήσασα αὐτό, μὲ χαρίσματα
τὰ τιμώμενα, καὶ κατὰ τοῦτο ἦτο προσκυνη-
μένον εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον τοῦ Προφήτου
Ἰλίου, διὰ νὰ εἶνε αἱ ἐκεῖσε πατέρες ἐπιμε-
ληταὶ καὶ φροντισταὶ εἰς κάθε χρεῖαν τοῦ ἐν-
ταῦθα μοναστηρίου, στέλλαντες ἡγοούμενον ὁμοῦ
καὶ πατέρας ἀπὸ τὴν σύνοδόν τους ἐδῶ εἰς
τὸν Ἅγιον Ἰωάννην, κατὰ τὴν συμφωνίαν καὶ
συνήθειαν ὅπου εἶχε κάμει ὁ Ἀνδρέας Βε-
σιτάρης. Ἐχάρισε πρὸς τοῦτοις καὶ ὁ Πρέσβας
Μπάνος Μπουῆσκαυλος εἰς αὐτὸ τὸ μονασ-
τήριον πολλὰ ἀπὸ ὅλα, καὶ τὰ προσεκύνησεν
ἐκεῖ, εἰς τὸν Προφήτην Ἠλίαν, κάμοντας καὶ
γράμματα καὶ χρυσόδουλλὰ του διὰ τὴν προ-
σῆλωσιν ταύτην, διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ εἶνε ἡ
συμφωνία αὐτῶν στερεὰ διὰ παντός. Καὶ οὕ-
τως ἦτο αὐτὸ τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου
Ἰωάννου εἰς τὴν φροντίδα καὶ λογαριασμὸν
τοῦ κάτω μοναστηρίου· ἐξ οὗ ἤρχοντο καὶ ἡ-
γοῦμενοι ἐκεῖθεν ἀπεσταλμένοι καὶ διορισμένοι
καὶ πατέρες λαμβάνοντες τὸ συνειθισμένον
ἐτήσιον ἀπ' ἐδῶ, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν
ἀρχόντων κτιτόρων, ὅπου ἄνωτέρω γράφομεν,
ἀπὸ τότε ἕως τώρα. Μετὰ ταῦτα δέ, μὲ τὸ
νὰ ἡκολούθησαν πολλαὶ ἀκαταστασίαι ἐδῶ
εἰς τὴν Τζάραν, ἐχάθησαν ὅλα τὰ γράμματα
τὰ παρὰ τῶν κτιτόρων δοθέντα διὰ ταῖς μου-
σικαῖς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἐχάθησαν πρὸς
τοῦτοις καὶ τὰ προσηλωτικὰ γράμματα, καὶ
διὰ τοῦ μακαρίτου Αὐθέντου Δούκα Βοεβόδα
ὁ τότε ἡγούμενος Ἁγίου Ἰωάννου, Λεόντιος
ὀνόματι, μὲ τοὺς λοιποὺς πατέρας, παραστα-
θέντες ἔμπροσθεν τοῦ Δούκα Βοεβόδα, ἀνέφε-
ραν ὅτι τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου
εἶνε προσκυνημένον εἰς τὸν Προφήτην Ἠλίαν
καὶ πάντοτε ἀπὸ ἐκεῖ ἤρχετο ἡγοούμενος ἐδῶ
καὶ πατέρες λαμβάνοντες τὸ συνειθισμένον
ἐτήσιον ἀνεμποδίστως, τὰ γράμματα ὅμως τῆς
προσηλώσεως ὅπου εἶχαν ἐχάθησαν ἀπὸ τὰς
ἀκαταστασίας. Καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν μακα-
ρίτην Δούκα Βοεβόδαν κατὰ τὴν συμφωνίαν
ὅπου εἶχον ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας κτίτορας περὶ
τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Κατὰ τοῦτο, θέλοντας ὁ
μακαρίτης Δούκας νὰ θεδαιωθῇ περὶ αὐτῆς
τῆς ὑποθέσεως, ἠρώτησεν ὅλους τοὺς ἄρχοντας

ἐνλῶντρου, καὶ σὰ-ἰ fie sfânta mănăstire ce
se află în București închinată întru numele
lui Ioan Botezătorul, cu toate moșiile și
veniturile ei, din toate părțile, precum mă-
năstirea aceasta a Sfântului Ioan s'a ri-
dicat din temelii încă de mult de către
Andrei Vistierul, în zilele altor Domni,
și după ce a clădit-o și a isprăvit-o a în-
chinat-o, cu darurile ce s'au întâmplat, și
astfel eră închinată la acea mănăstire a
Proorocului Ilie, ca să fie părinții de acolo
îngrijitori și purtători de samă la orice
nevoie a mănăstirii de aici, trimetând și
egumen și părinți din soborul lor aici la
Sfântul Ioan, după învoiala și deprinderea
ce făcuse Andrei Vistierul. A dăruit pe
lângă acestea și Preda Banul Buzescul la
aceea mănăstire multe de toate, și le-a în-
chinat acolo, la Proorocul Ilie, făcând și
scrisorile și hrisoavele lui pentru închinarea
aceasta, ca să poată fi învoiala lor puter-
nică pentru totdeauna. Și astfel eră această
mănăstire a Sfântului Ioan în grija și so-
coteala mănăstirii de mai jos; de unde au
început și egumeni trimeși de acolo și
orânduiri și părinții luând obișnuitul ven-
it pe an de aici, după învoiala boierilor
etitori, ce scriu mai sus, de atunci până
acum. Iar după aceasta, de oare ce au
urmat multe neorânduiri aici în Țară, s'au
pierdut toate scrisorile cele date de etitori
pentru moșiile Sfântului Ioan. S'au pierdut
pe lângă acestea și scrisorile de închinare,
și, supt răposatul Domn Duca Voievod,
egumenul de atunci al Sfântului Ioan,
anume Leontie, cu ceilalți părinți, stând
înaintea lui Duca Voievod, au arătat că
mănăstirea Sfântului Ioan e închinată de
Proorocul Ilie și totdeauna de acolo venia
egumen aici și părinții, luând obișnuitul
venit pe an fără împiedecare, dar scriso-
rile de închinare ce aveau s'au pierdut de
pe urma neorânduierilor. Și au cerut de
la răposatul Duca Voievod după învoiala
ce aveau de la boierii etitori pentru Sfân-
tul Ioan. Întru aceasta, voind răposatul
Duca să se mărturisească în această pri-
vință, a întrebat pe toți boierii Divanului,
și foarte bine l-au încredințat că mănăs-
tirea Sfântului Ioan e închinată la mă-
năstirea Proorocului Ilie, care este în Ru-
melia. Dar, întâmplându-se atunci aice
și arhierul anume Chiril, a mărturisit
înaintea lui Duca Voievod că așa este. Și,

τοῦ Διδανίου, καὶ πολὺ καλὰ τὴν ἐθεδαίωσαν ὥτι τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου εἶνε προσκυνημένον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἠλίου, τὸ ὃν κατὰ τὴν Ῥούμελην. Τυχόντος δὲ τότε ἐδῶ καὶ τοῦ ἀρχιερέως Κυρίλλου ὀνόματι, ἔμπροσθεν τοῦ μακαρίτου Δούκα Βοεβόδα ὡμολόγησεν ὅτι οὕτως ἔχει. Καὶ, οὕτω βεβαιωθείς τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἔδωκεν αὐτοῖς χρυσόδουλλον, τὸ ὅποιον εἶδομεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰς χεῖρας τῶν πατέρων ἀπ' αὐτὸ τὸ ῥηθὲν μοναστήριον. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀνακαινίσσαμεν καὶ ἐπεκυρώσαμεν τὴν προσήλωσιν ταύτην μετὰ αὐτὴ τὸ αὐθεντικὸν ἡμῶν χρυσόδουλλον διὰ νὰ εἶνε τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Προφήτου Ἠλίου πρὸς βαῆθειαν, περιποίησιν καὶ ἐνδυναμίαν τῶν ἐκεῖσε μοναζόντων πατέρων. Ὅμοιος καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς Αὐθένται, ὅποιον δηλονότι κύριος ὁ Θεὸς ἤθελεν ἐλεήσει νὰ εἶνε Αὐθέντης καὶ ἐξουσιαστής τῆς Βλαχίας, τὴν παρακαλοῦμεν ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Χριστοῦ νὰ ἀνακαινίσῃ καὶ ἐπικυρώσῃ αὐτὸ τὸ χρυσόδουλλον τῆς Αὐθεντίας μου κατὰ τὴν αὐτὴν συμφωνίαν καὶ στάσιν τοῦ ἁγίου μοναστηρίου τοῦ Προφήτου Ἠλίου, καθὼς τὸ ἐσυμφώνησαν καὶ τὸ ἀπεκατέστησαν οἱ κτίτορες τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου· τὸν ὅποιον ὁ Κύριος νὰ τιμῇ καὶ νὰ στερεώσῃ εἰς τὴν Αὐθεντίαν του, καὶ τιμὴν νὰ ἔχῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν αἰώνιον καὶ συγχώρησιν ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν του, καὶ τῇ Αὐθεντίᾳ του ἔλεος καὶ ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ αἰώνιον. Ἀμήν. Ἐπεκυρώσαμεν δὲ τὸ παρόν μας χρυσόδουλλον μετὰ ὅλην τὴν Σύγκλητον καὶ πιστοὺς ἄρχοντας τοῦ Διδανίου μας.

Πάν Κόρνος Μπραϊλόης Μέγας-Μπάνος, [πάν Στρώε] Λεορδάνος Μέγας-Βόρνικος, πάν Νικόλαος Ῥουντάνος Μέγας-Λογοθέτης, πάν Μιχάλης Καντακουζηνός Μέγας-Σπαθάριος, πάν Σερμπάν Γρητζιάν Μέγας-Βεσιτάρης, πάν Κωνσταντίνος Τζορογκιρλάν Μέγας-Κλουτζιάρης, πάν Δημητράκης Καρμανλῆς Μέγας-Ποστέλνικος, πάν Βέργος Μέγας-Παχάρνικος, πάν Ῥάδουλος Ἰσοδράνος Μέγας-Στόλνικος, πάν Σερμπάν Καντακουζηνός Μέγας-Κόμισος, πάν Γεώργιος Μέγας-Κλουτζιάρης, πάν Κωνσταντίνος Κωρπάνος Μέγας-Πιτάρης.

[Στέφανος?] Καντακουζηνός, δεύτερος λογοθέτης.

Ἐγράφη τὸ παρόν χρυσόδουλλον ἐν τῇ αὐθεντικῇ ἡμῶν καθέδρᾳ, τῷ Βουκουρεστίῳ, τῷ ἐννάτῳ χρόνῳ τῆς Ἡγεμονίας μου.

Κésar λογοθέτης ἀπὸ Βουκουρέστι, ἐν ἔτει ἀπὸ Ἀδάμ 7076, ἀπὸ Χριστοῦ δὲ τῷ 1697, Νοεμβρίου 8.

(Lamprides, Ἱστορικὰ, pp. 64—6; *Analele Academiei Române*, XXXVI, pp. 912—3.)

astfel mărturisindu-se cu privire la acest lucru, li-a dat hrisov, pe care l-am văzut și noi în mâinile părinților de la acea mănăstire spusă mai sus. Deci și noi am înțeles și am întărit această închinare cu acest al nostru domnesc hrisov, ca să-i fie mănăstirea Sfântului Ioan mănăstirii Prooroelui Ilie de ajutor, de îngrijire, de îmbrăcăminte părinților ce duc viață monahicească acolo. De asemenea și Domnii de la noi, pe care adevărat Domnul Dumnezeu îl va milui să fie Domn și socotitor al Terii-Românești, pe acela îl rugăm în numele Domnului Nostru Hristos să înoiască și să întărească acel hrisov al Domniei Mele după această învoială și așezare a sfintei mănăstiri a Prooroelui Ilie, precum s'au înțeles și au așezat-o ctitorii Sfântului Ioan; pe care Domnul să-l cinstască și să-l întărească în Domnia lui, și să aibă cinste de la Dumnezeu veșnicul și iertarea tuturor păcatelor lui, și Domniei Lui milă și odihnă în sufletul lui în veci. Amin. Și am întărit acest hrisov cu tot Sfatul și credincioșii boieri ai Divanului nostru.

Pan Cornea Brăiloiu Mare-Ban, [pan Stroe] Leurdeanu Mare-Vornie, pan Nicolae Rudeanu Mare-Logofăt, pan Mihai Cantacuzino Mare-Spătar, pan Șerban Greceanu Mare-Vistier, pan Constantin Ciorogârleanul Mare-Clucer, pan Dumitrachi Caramanlăul Mare-Postelnice, pan Vergu Mare-Păharnic, pan Radul Izvoranu Mare-Stolnic, pan Șerban Cantacuzino Mare-Comis, pan Gheorghe Mare-Clucer, pan Constantin Corbeanu Mare-Pitar.

[Stefan?] Cantacuzino, al doilea logofăt.

S'a scris acest hrisov în domnescul nostru Scaun, în București, în al nouălea an al Domniei Mele.

Chesar logofătul din București, în anul de la Adam 7076, iar de la Hristos 1697, Noiembrie în 8.

DCCXXXIII.

București,
1698,
Ianuar.

Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, către Compania grecească din Sibiiu,
pentru eleimosină.

(Iorga, *Studii și documente*, XII, p. 8, n° XIII.)

DCCXXXIV.

1698,
26 Iunie.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim,
vestindu-i apropiata căsătorie a fiului său Scarlat cu domnița Ilinca a lui Vodă
Brâncoveanu.

Ἰδιόχειρον γράμμα Ἀλεξάνδρου Μαυροκορ-
δάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων πρὸς τὴν Δοσίθεον,
περὶ τῶν γάμων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ μετὰ τῆς
θυγατρὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Κωνσταν-
τίνου Βασσαράδα Βραχνοθάου.

Μακαριώτατε, σοφώτατε Πατριάρχα, πάτερ
σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ,
τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι, καὶ δέομαι
τοῦ ἐν ὑψίστοις Θεοῦ διατηρεῖν καὶ διαφυ-
λάττειν αὐτὴν ἄνυσον, ἄτρωτον, εὐθύνον, εὐ-
δαιμόνα, πάσης λύπης ἄγευστον, ἀνωτέραν
κατ' ἐχθρῶν. Τὸ ἱερὸν αὐτῆς γράμμα μετὰ
τῆς προσηκούσης αἰδοῦς ἐδεξάμην, καὶ ἀ-
σπασάμενος ἀνέγνω, καὶ χαρὰς ἐνεπλήσθην
μεγάλης, μαθὼν τὴν εὐδόωσιν τῶν γάμων τοῦ
φιλιτάτου μου υἱοῦ τοῦ [Σκαραλάτου] μετὰ τοιαύ-
της συζύγου, τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐκλαμπροτάτου
Αὐθέντου Βασσαράδα Βοεβόδα, τοῦ εὐκλεε-
στάτου καὶ εὐφημοτάτου ὑπὲρ τοὺς ἄχρι νῦν
ἡγεμόνας, τοῦ συνέσει καὶ φρονήσει καὶ τῇ
λοιπῇ χορῇ τῶν ἀρετῶν δορυφορουμένου, εὐ-
τυχεστάτου δὲ καὶ κραταιοτάτου, καὶ πᾶσιν
ἀγαθοῖς ἐρόντος, ὃν ὁ Κύριον διατηρή-
σῃ εἰς χρόνους παμπόλλους, καὶ ἀξιώσει
ἰδεῖν καὶ γάμος υἱῶν καὶ θυγατέρων τῶν
ἐπιλοιπῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐγγόνων καὶ δισεγγόνων.
Ἄς εἶναι καὶ Ὑμέτερα Μακαριότης μετ' εὐ-
ημερίας καὶ εὐδαιμονίας πολυχρόνος, καὶ
ἀξιωθείη τῆς συντεχνικῆς ἀπαδοχῆς τῆς διὰ
τῶν ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν τρισολβίου ὑπὲρ ἧς
καὶ νῦν εὐχαριστῶ, ὥς μετέχων τῶν εὐχῶν
αὐτῆς.

Ἐνταῦθα ὁ ἐλπίης ὁ γαλλικὸς ἐπὶ τρε νέον
ὀρισμὲν τῆς οἰκοδομίας¹, μετὰ πολλῶν ἄ-
γωνα ὅμως εἶναι κλίσις νὰ δοθῇ καὶ τοῖς
ἄλλοις, ὅποτε ζητηθῇ πολλά ἐκοπίασαμεν,
ὅμως ἔτι τῇ τῇ ἡώραν εὐλογον εἰ νὰ εἰποῦμεν;

Serisoare, de mână lui, a lui Alexandru
Mavrocordat Exaporitul către Dosoftei,
despre nunta fiului său cu fiica Domnului
Țerii-Românești, Constantin Basarab Brân-
coveanu.

Prea-fericite, prea-înțelepte Patriarh, pă-
rinte mie prea-venerat.

Fericirii Tale mă închin, dreapta-Ți
sfântă o sărut, și mă rog de cel din în-
nălțimi Dumnezeu să Te păstreze și să Te
păzească fără boli, neatins, bucuros, fe-
ricit, fără să guști vre-un năcaz, mai presus
de dușmani. Sfințita-Ți serisoare cu da-
toritul respect am primit-o, și, sărutând-o,
o am cetit, și m'am umplut de bucurie
mare, aflând de buna îndrumare a căsă-
toriei prea-iubitului mien fiu Scarlat cu
o astfel de soție, fiica prea-luminatului
Domn Basarab Voevod, prea-slăvitul și
prea-faimosul mai presus de Domnii de
până acum, și dăruit cu înțelepciune și
cuminție și cu toată cealaltă ceată a vir-
tuților, și prea-fericit și prea-pnternic, și
izvor al tuturor bunurilor, pe care Domnul
să-l păzească întru mulți ani, și să-l în-
vrednicească a vedea și nunțile fiilor și
fidelor celorlalți, ba încă și ale nepoților
și strănepoților. Să fi și Fericirea Ta în
bună petrecere și fericire întru mulți ani
și să Te învrednicești și de cumetria la
botez cea de trei ori fericită, prin rugă-
ciunile Tale; pentru care și acum mul-
țămesc, ca unul ce și eu mă împărtășesc
din rugăciunile Tale.

Aici elciul (ambasadorul) francez a luat
o nouă poruncă de clădire, cu multă os-
teneală; dar este aplecare să se dea și
altora, când se va cere; mult ne-am sâr-
guit, dar așa au găsit cu cale; ce să

¹ La Sfântul Mormânt, pentru catolici.

Ἡ πάλῃ τῶν ἐναντίων πολλή· παράπονα πολλὰ καθ' ἑμὶν· ἀπὸ τοῦ νῦν χρεῖα εἶναι ἀτῆ της νῆ εὐρίσκεται παρούσα. Καί, πάλιν, ὅπως ὀρίσῃ· τὴν θυνατὴν συνδρομὴν δὲν ἀρνοῦμεθα. Οἱ χρόνοι της πολλοὶ καὶ καλοὶ· αἱ δὲ ἀγίαὶ αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν.

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος υἱὸς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς¹.

Ἀλέξανδρος.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

DCCXXXV.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Patriarhul de Ierusalim Dosoftei, despre vești de la Turci și din Europa, cu înștiințarea despre dispoziția Brâncoveanului de a cununa o „fiică” a lor și pacea stabilită între cei doi Domni.

1698,
26 Iunie.

Ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων πρὸς Δοσίθεον περιέχουσα πολιτικὰς συγχρόνους εἰδήσεις, καὶ περὶ τινος ἐπιστολῆς τοῦ Βασσαράδα.

Μακαριώτατε, σωφώτατε Πατριάρχα καὶ πάτερ σεβασμιώτατε.

Τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ, τὴν ἀγίαν αὐτῆς θεοῦ ἀσπάζομαι· καὶ θέομαι Κυρίου τοῦ Θεοῦ διατηρεῖν καὶ διαφυλάττειν αὐτὴν ἄνοσον, ἄτρωτον, εὐθυμον, μακρόδιον καὶ πάσης ἐπηρείας ἀθέατον.

Τὰς ἱεράς αὐτῆς ἐπιστολάς ἔλαβον, εἰς ἃς καὶ ἀπεκρίθην εὐλαβῶς, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν πείσιν αὐτῆς ἂν ἐστάλη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν Ἀχμετ-Πασιάν τῆς Δαμασκού, ὡς ἐστάλη, καὶ μετὰ σφοδρῶν γραμμάτων καὶ ἰσχυρὰν παραγγελίαν νὰ περιλάβῃ τὰ ὀκτὼ πούγγεια. Ὁ ἀποσταλεὶς λέγεται Τζαμτζή-Χουσεῖν-Ἀγὰς, Δῶν Κόριος τέλος ἀγαθόν, εἰς ἀνακουφισμὸν τῶν περιστασάμενων δεινῶν καὶ ἀποτροπὴν τῶν μελλόντων. Ὡς ἠδυνήθην ἐσὺν-δραμα· καὶ πάλιν ἃς μὰς προστάξῃ εἰς ὅτι θυνάμεθα. Ἐλαβον τὸ χρυστάλλινον ποτήριον· θέλομεν τὸ πίνειν γέμον εἰς ὑγίαν της· θαυμάζω πῶς δὲν γίνονται κουμάρια ἐκ της αὐτῆς ὕλης· περισσοτέραν συνάφειαν ἔχουσιν αἱ Μούσαι μετὰ τὰς Νήμφαις παρὰ μετὰ τὸν Βάκχον. Ἐγνων καὶ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ Λοθέντου της Βλαχίας περὶ τε τῶν γάμων της ἡμετέρας καὶ ὁρατέρας θυγατρὸς μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίτζη Μιχαλάκη, ὡς ἐγραφέ μοι, καὶ ὡς ἐπέυχεται· ἔγραφε κατὰ ἀλήθειαν πολλὰ εὐμενῆ καὶ πρόσφορα, ὑποσχόμενος καὶ νὰ στεφανώσῃ.

Τὸ καλὸν ποτὲ δὲν εἶναι μοναχόν. Ἰδοὺ ὁποῦ ἀκολούθησε καὶ ἀγάπη μετὰ τῶν Λο-

spînem? Lupta protivnicilor e mare; sunt multe paraponuri asupra noastră; de acum e de nevoie însuși să fii de față. Și, iarăș, cum vei voi; ajutorul cu puțință nu-l refuzăm. Anii Tăi fie mulți și buni; și sfințele Tale rugăciuni cu noi.

Al Fericirii Tale fiu și la porunci:

Alexandru.

Serisoarea lui Alexandru Exaporitul către Dosoftei, cuprinzând știri politice contemporane, și pentru o serisoare a lui Basarab.

Prea-fericite, prea-înțelepte Patriarh și părinte prea-venerat.

Fericirii Tale mă închin, sfânta-Ți dreaptă o' sărut; și mă rog de Domnul Dumnezeu să Te ție și să Te păzească fără boli, neatins, bucuros, întru mulți ani și nevăzut de vre-o uneltire.

Sfințitele-Ți serisori le-am primit, la care am și răspuns cu evlavie, și mai ales la întrebarea Ta dacă s'a trimes omul la Ahmed-Pașa de Damasc, cum că s'a trimes, și cu porunci strașnice și cu veste tare ca să iea cele opt pungi. Cel trimes se cheamă Giamgi-Husein-Aga. Dea Domnul capăt bun, pentru ușurarea lucrurilor rele ce ni stau împrejur și pentru răspingerea celor viitoare. Cum am putut am ajutat, și iarăș să ni poruncești la ce putem. Am primit paharul de cristal; îl vom bea plin în sănătatea Ta; mă mir că nu se fac vase de apă din acest material; mai multă legătură au Muzele cu Nimfele decât cu Bacchus. Am aflat și răspunsurile Domnului Țerii-Românești pentru căsătoria fiicei Tale și a noastră cu fiul lui chirisgi Mihalach, cum mi-a scris și cum dorește; a scris, de fapt, foarte binevoitor și prielnic, făgăduind să și cunune.

Un lucru bun nu rămâne singur. Iată că s'a întâmplat și pacea între Domni și,

¹ Pentru nuntă, care s'a făcut în Februar, Searlatachi fiind numit întâiu Mare-Păharnic, ca semn de împănăntenire, v. Radu Greceanu, ed. Șt. Greceanu, p. 85. Se știe că ginerele domnesc a murit în curând.

θεντων, και λοιπων εγινεν ως το επροφητευσσα αυτη· δι' εδων της ας ειναι φυλαττομένη τη θεία χάριτι· έργον θεάρεστον και πτωχωφελές· ζωας ακολουθήσουν και άλλα καλά, προς ήσυχίαν και άνεσιν των δύο τούτων εγκαταλειφθεισών τη γένει ήμων και τη όρθοδόξω θρησκεία ήγεμονιών.

Έχομεν εδώ ακόμη τριών ήμερών κατάλυμα· τα βασιλικά φουάτα πάμπολλα συβρέουσι πολλαχόθεν και όπερ ποτε διαλεχτά. Φαίνεται πως ό όπερτατος επίτροπος και της ειρήνης επιμελήθη, και τά του πολέμου δέν άμέλησε. Γεννηθήτω δέ το θέλημα του Θεού, ως έν ουρανών, και επί της γής.

Ο βασιλεύς της Μοσχολίας έβελαιον ήτον να έμβή εις το Μπέτζι· έτοίμασαν και τά κονάδια του· όμως την περιπαίζουν και οι Νέμετζοι, και λέγουν τον έρχομόν του τζαρκών νεωτερισμόν και τζαρκήν πρεσβείαν, και τά τριαύτα.

Όχι μόνον δέν θαρόνομαι τά γράμματα της Μακαριότηός σου, αλλά και όπερ κεφαλήν τά θαστώ, και τά άσπάζομαι, και τά ενστερνίζομαι, καθώς θαρρώ πως και αυτή μάς έχει έν άγκάλαις και κόλοις, και θάλπουσα δέν θαρόνεται, και εδοιοούσα δέν άχανακτεί. 'Ο ήής' έγραψεν ευχαριστήσεις δια της επισκευής την άδειαν, θλίβεται δέ ή θύρα περί του τι το πρακτέον· όμως περιμένουσι την εκείθεν αναφοράν. "Ας έχω δέ πάντοτε τάς άγίας αυτής εσχάς, και τάς τιμίας αυτής επιστολάς· ής οι χρόνοι είχαν πάμπολλοι και πανευτυχείς.

1698, Ιουνίω 26.

Της Υμετέρας Μακαριότητος υίός και εις τούς όρισμούς.

Αλέξανδρος.

[P. S. autograf:] Αφιερώνα το σπίτι μου εις το σκέπος της, όταν όρίση εις την πόλιν.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

de altfel, s'a întâmplat cum Ți-am proorocit; prin rugăciunile Tale să fie păzită [pacea] cu harul lui Dumnezeu; lucru plăcut și de folos săracilor; poate să urmeze și alte lucruri bune, pentru liniștea și odihna acestor două Domnii lăsate neamului nostru și legii drept-credincioase.

Avem aici popas încă de trei zile; oștile împărătești foarte multe curg din toate părțile, și foarte alese. Se pare că Marele-Vizir s'a gândit și la pace, și n'a pierdut din vedere nici ale războiului. Ci facă-se voia lui Dumnezeu, precum în cer și pe pământ.

Împăratul Moscului eră sigur că va să vie la Beciu [=Viena]; îi gătiseră și conacele; dar îl răd și Nemții și vorbesc de venirea lui ca de „înoire a Țarului“ și „solie a Țarului“, și altele ca acestea.

Nu numai că nu-mi cad greu scrisorile Fericirii Tale, dar le și port de-asupra capului, și le sărut, și le țin la piept, precum sunt sigur că și Tu ne ai pe noi în brațe și în sin, și îmbrățișându-ne nu Te împovărezi și făcând bine nu-Ți pierzi răbdarea. Regele a scris mulțămiri pentru voia de a se pregăti; ei se bat pragurile pentru ce e de făcut; și așteptăm adresa de aici. Ci să am totdeauna sfintele-Ți rugăciuni și cinstitele-Ți scrisori; ai cărui ani fie foarte mulți și pe deplin fericiti.

1698, Iunie în 26.

Al Fericirii Tale fiu și la porunci:
Alexandru.

Am închinat casa mea pentru adăpostirea Ta, când vei pofti la Țarigrad.

DCCXXXVI.

1698,
28 Octombrie.

Calinic, Patriarh de Constantinopol, către Dosoftei, Patriarh de Ierusalim, despre răul ce acesta a voit să-i facă, în înțelegere cu fostul Patriarh constantinopolitan Iacov².

Aminteste o scrisoare a lui Dosoftei către nepotul său Hrisant, care se află atunci în Țara-Românească, adăugind că stă bine cu prea-luminatul Domn al acelei țeri, cu voia lui Dumnezeu; cu fratele lui, Dumitrașco-Vodă, tot așa, foarte bine; și-i iubim și rugăm pe Dumnezeu pentru sănătatea lor și pentru întărirea Domniei lor; și și ei, binecuvinteze-i Dumnezeu, ne-au avut și ne au întru bunăvoință,

¹ Al Poloniei, se pare, Ioan Sobieski.

² Antioh-Vodă Cantemir.

dragoste, evlavie și socotință bună“, cum a seris și Iacov; de ce tulbură pe Iacov în odihna lui la „un Domn eucernie“, unde e iubit și respectat? N'ar putea umblă după Patriarhie fără știrea lui Vodă și a lui Dumitrașco. Marele-Chartophylax Searlatachi a asigurat că „Domnii pe cari-i servim nu se vor porni vre-odată la un lueru ca acesta, pentru nimic în lume, ca să aducă pagubă Marii Biserici fără pricină; adevărat că respectă pe chir Iacov și-l iubesc ca pe un Patriarh și prieten al lor părintesc; dar să aducă pagubă bisericească prin el, nu voiesc, și acestea sunt vorbe ale unor oameni mincinoși“.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δοσίθεον περὶ ῥαδιουργιῶν τοῦ πρώτου Πατριάρχου κυρ Ἰακώβου.

Καλλίνικος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Μακαριώτατε καὶ ἀγιώτατε Πατριάρχα τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Δοσίθεε, τὴν Σὴν Μακαριότητα ἀδελφικῶς χαιρετοῦμεν, ἣν καὶ ἀπελαύτοι τὸ παρὸν ὑγιαίνουσιν ἐν σωτηρίᾳ. Τὴν πρὸ ἄλλῃν ἐλάβομεν τὴν τιμίαν τῆς καὶ φιλικῆς ἐπιστολῆς (εἰ συμφέρει καὶ εἶναι δίκαιον νὰ τὴν εἰποῦμεν φιλικήν) καὶ, γνωρίσαντες τὴν ἀγασθὴν τῆς ὑγίαν, ἐχάρημεν· ἐκαταλόδομεν καὶ τὰ γραφόμενα, τόσον διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ παναγιωτάτου Πατριάρχου καὶ συναδελφοῦ ἡμῶν κυρ Ἰακώβου, ὁποῦ τὴν ἀπεκρίθη ὡς φαίνεται εἰς τὸ γράμμα ὁποῦ τὸν ἔστειλε, καὶ τὸν ἐσύγχισε ματαίως, καλῶς ἐχόντων τῶν πραγμάτων καὶ ἀπορήσαμεν κατὰ ἀλήθειαν, καὶ ἐλυπήθημεν οὐ μετρίως, διατὶ εἶδαμεν ἓνα τέτοιον παράξενον καὶ ἀνέλπιστον κακὸν ὁποῦ ἠθέλησε νὰ μᾶς προξενήσῃ μετ' τὴν γραφὴν ἐκείνην ὁποῦ μᾶς γράφει πῶς ἔγραψε τῷ κυρ Ἰακώβῳ, καὶ ἔλαθε παρ' ἐκείνου καὶ τὴν ἀπόκρισιν αὐτὴν ὁποῦ μᾶς ἐπεμψεν ἡ Σὴ Μακαριότης τάχα νὰ τὴν ἰδοῦμεν, χαριζομένη ἡμῖν εἰς τὴν νέαν ταύτην ἐπιβουλήν ὁποῦ μᾶς ἀνοιξε, καὶ μᾶς ζητεῖ καὶ θέλημα, ὅτι, ὅν ἔκαμε καλὰ εἰς τοῦτο, νὰ κάμῃ καὶ ἄλλοτε τὰ τοιαῦτα, ἐπειδὴ καὶ ὁρίζει πῶς εἶναι ὁ αὐτὸς πάντοτε εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς ἀγιώτατον οἰκουμενικὸν Θρόνον τοῦτον, καὶ εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Καὶ εἰς τοῦτο μόνον ἀληθεύει, ὅτι πάντοτε δηλαδὴ ὁ αὐτὸς εἶναι, καὶ τὰ αὐτὰ πολλάκις καθ' ἡμῶν ποιηλιότροπως προξενεῖ, καθὼς καὶ ἄλλην φοράν ἔγραψε καὶ ἄλλα παρόμοιον γράμμα εἰς τὸν ἀνεψιόν τῆς, Χρῆσανθον, εὐρισκόμενον τότε εἰς τὴν Βλαχίαν, καὶ μᾶς ἐπροξένησε μετ' τὴν κακίστην ἐκείνην φήμην ὁποῦ ἔγραψε εἰς ἐκεῖνο τὸ γράμμα, ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα καὶ ἐξήκοντα πούγγεϊα ζημίαν· καὶ τώρα πάλιν τὸ αὐτὸ ἔσπευσε νὰ κάμῃ, νὰ μᾶς ἀνοίξῃ δηλαδὴ ἓνα χάσμα διαβολικόν, ὁποῦ νὰ μὴ δυνήθωμεν νὰ τὸ σφαλίσωμεν διὰ πολλὸν καιρὸν, χωρὶς νὰ ἔχωμεν καμμίαν εἰδησιν ἀπὸ ὅσα ἔγραψε τῷ κυρ Ἰακώβῳ, διατὶ, μετ' συμπάθειαν, ἐρωτοῦμεν τὴν Μακαριότητα τῆς πότε ἔγραψαμεν πρὸς αὐτήν, ἢ ἰδίως ἡμεῖς, ἢ μετὰ τῆς ἡμετέρας ὁμηγόρεως τῶν συναδελφῶν ἀγίων ἀρχιερέων, καὶ ἐπαραπονηθηκαμεν ἀπὸ τὸν κυρ Ἰακώβον; καὶ τὴν ἐπαρακαλέσαμεν, καὶ τὴν ἐβάλαμεν μεσίτην, νὰ τὸν γράψῃ, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ νὰ μὴ κινήται καθ' ἡμῶν, ὥστερ μᾶς σημειώσῃ εἰς τὸ γράμμα τῆς πῶς ἔγραψε, καὶ τὸν ἐπέπληξεν; Ἡμεῖς μετ' τὴν Παναγιότητά του εἴμασταν καὶ ἑαμέν χάριτι Χριστοῦ εἰρηνικοὶ καὶ ἡσυχοὶ πάντοτε, καὶ ἡ Παναγιότης του ὁμοίως μετ' λόγον μας· καὶ μετ' τὸν ἐκλαμπρότατον Αὐθέντην τοῦ τόπου, καλὰ, ὡς θέλει ὁ Θεός· μετ' τὸν ἀδελφὸν του, τὸν Δημητράσκον-Βάδαν, ὁμοίως καλῶτατα, καὶ τοὺς ἀγαποῦμεν, καὶ παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγίαν τους, καὶ διὰ τὴν στερέωσιν τῆς Αὐθεντίας τους· μᾶς εἶχαν καὶ μᾶς ἔχουν καὶ αὐτοί, ἅς εἶναι εὐλογημένοι παρὰ Θεοῦ, εἰς εὐνοίαν, εἰς ἀγάπην, εἰς εὐλόγησιαν, καὶ εἰς ὑπόληψιν καλὴν, καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν κυρ Ἰακώβος τὸ φανερῶναι εἰς τὴν ἀπόκρισιν ὁποῦ τὴν ἔστειλε, καὶ μᾶς τὴν ἐπεμψεν ἐδῶ, ὡς εἴρηται, νὰ τὴν ἰδοῦμεν τάχα καὶ ἡμεῖς. Ὅμοῦ μετ' τὸ ἐδικὸν τῆς γράμματος, ὁποῦ μᾶς σημειώσῃ, ὡς δῆθεν, μετ' τὸ νὰ ἀκούσῃ διὰ τὸν κυρ Ἰακώβον, τὰ καὶ τὰ ἔγραψεν ἐκεῖ, καὶ τὸν ἤλεγξε, καὶ τὸν ἐπέπληξε, καὶ ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόκρισις του, νὰ τὴν ἰδοῦμεν· τὴν ὁποίαν, διαβιβάζοντες τὴν, ὁμοῦ καὶ τὸ ἐδικὸν τῆς γράμματος, ἐμείναμεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἄφωνοι διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τῆς νέας ταύτης ἐπιβουλῆς ὁποῦ μᾶς προξενεῖ ὡς φίλος, καὶ τὴν ἐνεργεῖ μετ' ὅσης ὑπουλόγιτος. Τώρα, ἅς μᾶς εἰπῇ, παρακαλοῦμεν, αὐτὰ εἶναι καλὰ; Ἡ Μακαριότης αὐτῆς, φυλάξοι ὁ Κύριος, δὲν εἶναι κανένας παραρρικρὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' εἶναι πρόσωπον ἀξιωματικόν, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, σοφός, μέγας, καὶ παρὰ γνώμην ἡμῶν, καὶ τῆς ἡμετέρας ὁμηγύρεως, καὶ μάλιστα ἄνευ τινὸς αἰτίας πῶς γράφει καὶ ἐπιπλήττει ἄνθρωπον Πατριάρχην μὴ ἔχοντα εἰδησιν; καὶ μάλιστα ὁποῦ εὐρίσκειται ἡσυχάζων σιμὰ εἰς Αὐθέντην εὐσεβῇ εἰρηνικῶς, καὶ τὸν ἀγαποῦσι, καὶ τὸν εὐλαβούνται; καὶ δὲν συλλογι-

ζεται πώς τὰ τοιαῦτα ῥαδιουργήματα προξενούσι μεγάλα σκάνδαλα, διὰ τὸ ἀξιωματικόν της (ἂν καλὰ καὶ νὰ ἐγνωρίσθῃ καὶ εἰς τὰς δύο Αὐθεντίας πώς τὰ τοιαῦτα δὲν τὴν λείπουν), διατι οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἄνθρωποι, ἔχουν καὶ θυμὸν καὶ χολήν, καὶ καμίαν φορὰν, ἀπὸ τέτοιαις ἀπροσδόκηταις αἰτίαις, ἐμθαίνουσι καὶ εἰς γαργιρέτι, καὶ γίνεται χάσμα, καὶ προξενῆται ζημία, χωρὶς νὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι εἰδῆσιν καὶ αἰτίαν. Ἄν καλὰ καὶ μήπως αὐτὰ εἶναι ἐφ' ὧς αὐτῇ, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἐνεργεῖ ποικιλοτρόπως· διατὶ αὐτὸν τὸν σαθρὸν λόγον, ἢ μάλλον εἰπεῖν δυσώδη, ὁ ἐδικὸς της, Κωνσταντῖνος τοῦ Ἀριστάρχου, ἦλθεν ἅπαξ μὲ τὸν Κυρίτζη Ἀνδρονάκην, τὸν ἡμέτερον Ἐκκλησιαρχὴν, καὶ μᾶς τὸν εἶπε τοιοῦτης λογῆς: ἡξέυρετε τίποτε, δεσπότη; εἶπα καὶ ἐγὼ: ὅχι; μὲ λέγει: νὰ ἡξέυρης πῶς ὁ κύρ Ἰάκωβος ζητεῖ ἐπιπόνως τὸ Πατριαρχεῖον· εἶπα καὶ ἐγὼ εὐθὺς: ψεύματα εἶναι, καὶ δὲν τὸ πιστεύω, ἐπειδὴ ὁ κύρ Ἰάκωβος εἶναι μὲ λόγου μας εἰρημικός, καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι νὰ τὸ πιστεύσῃ τινὰς· μάλιστα ἐκεῖ ὁποῦ εἶναι ὁ κύρ Ἰάκωβος, σιμὰ εἰς τὸν Αὐθέντην, χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Αὐθέντου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ Δημητράσκου-Βόδα, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐπιχειρισθῇ τοιοῦτον πράγμα. Μόνον εἶπέ μοι αὐτό: ποῦ τὸ ἤκουσες; ἢ μήπως καὶ σὲ τὸ ἔγραψεν ὁ Μακαριώτατος; Μὲ ἀπεκρίθη: μὴ μὲ ἐρωτᾷς πόθεν τὸ ἔμαθα, ὅτι, καθὼς σὲ βλέπω καὶ μὲ βλέπεις, ἔτζη νὰ τὸ ἔχῃς διὰ βέβαιον· ἔτζη καὶ ἐγὼ, ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὡσάν ὁποῦ δὲν θέλω τὴν καταστροφὴν τοῦ πτωχοῦ τούτου σπητιοῦ καὶ τὴν ἐδικὴν μου ἀτιμίαν, ἐλάλησα δύο τρεῖς τῶν ἐγκρίτων ἀρχιερέων, καὶ τοὺς τὸ εἶπα. Ἀπόρησαν καὶ ἐκεῖνοι ἀκούοντες το· πλήν, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, ἐλάλησαμεν εὐθὺς, ὡς ἄρχοντα της πολιτείας, τὸν Μεγαν-Χαρτοφύλακα, κυρίτζη Σκαρλατάκη, καὶ τοῦ τὸ εἶπαμεν, καὶ ἡ Εὐγένεια του, εὐθὺς ὁποῦ τὸ ἤκουσε, μᾶς εἶπε μεθ' ὅρκου: ψεύματα εἶναι: τὸ σπῆτι μου, τὸν βίον μου, τὴν ζωὴν μου θάνω ἀμανέτι, ἂν ἴσως αὐτὸ καὶ εἶναι ἀλήθεια· διατὶ ἐγὼ εἶμαι ἐβδαίος, καὶ ἡξέυρω ὅτι οἱ Αὐθένται ὁποῦ δουλεύομεν, εἰς τέτοιαν ὑπόθεσιν δὲν κινοῦνται ποτέ, διὰ ὅλον τὸν κόσμον, νὰ προξενήσων ζημίαν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ χωρὶς αἰτίαν· ἀλήθεια τὸν κύρ Ἰάκωβον τὸν εὐλαβοῦνται καὶ τὴν ἀγαποῦσιν, ὡς Πατριαρχὴν καὶ πατρικὸν τοῦ φίλου, ἀμὴ νὰ προξενήσων ζημίαν ἐκκλησιαστικὴν μὲ τὸ μέσον του, δὲν τὸ θέλουν, καὶ αὐτὰ εἶναι λόγια ψευδολόγων ἀνθρώπων, καὶ μὴ τὰ πιστεύετε. Τώρα αὐτὰ ὠμολόγησαν ἐδῶ κατ' ἰδίαν μας, ἀμὴ τὴν Μακαριότητά της ποῖον πονηρὸν δαιμόνιον της τὰ ἐσφύριξεν εἰς τὸ ὡτίον της, καὶ ἐκινήθη παρεμβύς, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν κύρ Ἰάκωβον, καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁμοίως, καὶ πολὺμὰ νὰ διεγείρῃ σκάνδαλον καὶ πρὸς ἐκεῖνον, καὶ πρὸς ἡμᾶς, χωρὶς αἰτίαν; Ἐπειτα μᾶς γράφει νὰ τὰ ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς μυστικὰ καὶ πνευματικῶς τρόπου ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχει ἡ Μακαριότης αὐτῆς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ μινारे, καὶ τὰ κηρύττει πανταχοῦ εἰς τοὺς φίλους της, καὶ τὰ διηγοῦνται ἔν τε διόδοις καὶ τριόδοις, καὶ ἡμᾶς μᾶς ἀπατᾷ, ὅτι νὰ τὰ ἔχωμεν μυστικὰ. Τὴν εὐχαριστοῦμεν εἰς τοῦτο· ὅμως καλλίτερα τὴν εὐχαριστοῦσαμεν ἂν ᾔθελεν ἡσυχάζει καὶ εἰρηνεῖ, ὡσάν καὶ τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς Πατριαρχάς, οἵτινες εἰρηνεύουν εἰς τοὺς ἀγιωτάτους αὐτῶν Θρόνους, καὶ κηττάζουσι τὰς δουλείας των. Θαυμάζομεθα κατὰ ἀλήθειαν: ἔως πότε τὰ αὐτά, καὶ πάλιν τὰ αὐτά; Δὲν εἶναι κρίμα καὶ ἐντροπὴ νὰ κινῆται κατ' ἡμῶν ἀναίτιως ὁποῦ ἡμεῖς, μάρτυς ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης Θεός, ὁ τὰ πάντα ἐφορῶν, ποιῇ κατ' αὐτῆς δὲν ἐκινήθημεν, μήτε κινούμεθα νὰ τὴν ἐλάψωμεν, μήτε εἰς τὴν τιμὴν της, μήτε εἰς τὴν ἀξίαν της, μήτε εἰς τὸ πουργεῖον της, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐν καιρῷ ἀνάγκης της τὴν ἐβοηθήσαμεν μὲ τὴν ψυχὴν μας, καὶ μὲ τὴν καρδίαν μας, καὶ μὲ τὴν ζωὴν μας, καθὼς τὸ ἡξέυρουν οἱ πάντες. Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν, καὶ ὁ πανάγαθος Θεός νὰ τὴν φωτίσῃ νὰ παύσῃ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, καὶ νὰ περιπατῇ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν της, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. αχζή, Ὁκτωβρίου κή.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ αὐτῆς ἀδελφός.

(Bibl. Acad. Rom., copie d-lui M. Ghedeon.)

DCCXXXVII.

1698,
1-ia Novem-
bre.

Însemnare că „Prognosticul Moscoviților“, al lui Stanislav Acxtelmeier, s'a tradus, după porunca Brâncoveanului, la Târgoviște, în limba greacă vulgară, isprăvindu-se la Maiu 1699, în București, de Mihail din Bizanț, care scrie pentru „Marele-Cămăraș al Ocnei domnești, dumnealui domnul Panaioti“.

(Analele Academiei Române, XX, p. 221.)

DCCXXXVIII.

Mențiune că Viața Împăratului Ioan Cantacuzino a fost prescurtată, de „Ioan Comnenul, doctorul, din Lesbos“, pentru Constantin Stoilnicul Cantacuzino¹.

(*Analele Academiei Române*, XX, p. 220.)

București,
1699,
April.

DCCXXXIX.

Însemnare că traducerea în vulgară grecească a unor „Sfaturi“ s'a făcut pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu de Sevastos Kymenetul. 1700.

(*Analele Academiei Române*, XX, pp. 235-8.)

DCCXL.

Însemnare că Tâlcul Evangheliilor al lui Teofilact arhiepiscopul Bulgariei s'a făcut în limba grecească vulgară, pentru Constantin Brâncoveanu, de „Ioan Comnenul, doctorul“ (cu mențiunea „Academiei“ făcute de Domn, a tipografiei—și pentru „Ruși, Sârbi, Tribali, Arabi și Iberi“—și a bibliotecii de la Hurezi).

(*Analele Academiei Române*, XX, p. 204 și urm.)

București,
1702,
Februar.

DCCXLI.

Prefața Istoriei Patriarhilor de Antiohia, de fostul Patriarh Atanasie, către Constantin-Vodă Brâncoveanu.

(*Analele Academiei Române*, XX, pp. 224-7.)

1702,
Iunie.

DCCXLII.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre pacea de la Carlovăț, avantajile ei pentru Turci și criticele ce i se aduc. C. 1703.

Ἐκλαμπρότατε Αὐθέντα καὶ ἀδελφέ,

Περὶ ἀπαιτήσεως ἄσπρων ὑπὸ τὴν Βασιλείαν πάμπολλα θρολλοῦνται καὶ φλυαροῦνται. Ποῖος δύναιται νῦν φράξῃ τὰ σώματα τῶν πολλῶν ὅταν λάβωσι τινὰ σφαλερὰν ἀκαίην; Εἰς τὴν εἰρήνην ὑποῦ ἔγεινε, κάστρα καὶ τόπους ἔδωκαν ὅλοι· οἱ Νέρτζοι τὸ περισσότερον τὸ ἀγιαλέτι τοῦ Τριεσφαρίου καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κάστρα, κενωθέντα καὶ ἐδαφισθέντα, Σέπες, Λόγγος, Λίποδα, Τζάνατ, Κάνιζα καὶ ἄλλα, καὶ εἰς τὴν Πόσσαν τὸ Νόβι ἐκότερον, Τοῦπιτζα, Τιασενόπιτζα, Προῦτ, καὶ ἄλλα ἀπέρραι· οἱ Βενετζιάνοι ὅσα εἶχαν εἰς τὴν Ἑπειρον· εἶχαν δὲ πάμπολλους τόπους καὶ κάστρα· τὸ περίφημον Ἰνέπακτι, παντάπασι γερόν καὶ οἰκοδομημένον, τὴν δὲ Πρέβεζαν καὶ τὸ Νεό-κάστρον ἐδαφισθέντα· οἱ δὲ Λέχοι ἐπέστρεψαν τὰ ὅσα εἶχαν εἰς τὴν Μολδοβίαν· εἶχαν δὲ σχεδὸν τὴν ἡμίσειαν, καὶ οἱ Μοσχόβοι ἀκολούθως ἐδαφίασαν τὰ τέσσαρα κάστρα ὅπου ἦτον εἰς τὴν Βορυσθένην, τὸ Ταζικιρμένι,

Prea-luminate Domn și frate,

Pentru cererea de bani de la Împărăție foarte multe se flecăreșe și vorbese în deșert. Cine poate să frângă gurile celor mulți când ieau vre-o veste înșelătoare? În pacea ce s'a făcut, cetăți și locuri au dat cu toții. Nemții ce a mai rămas din aialetul (provincia) Timișoarei și cetățile din lăuntru, golite și dărâmate până la pământ, Sebeșul, Lugojul, Lipova, Ceanadul, Kanisza și altele, și în Bosnia Novi, de o parte și de alta, Dubița, Tisenovța, Brod și altele fără număr; Venețienii, toate câte le aveau în Epir: și aveau foarte multe locuri și cetăți: vestitul Lepant, cu totul întreg și zidit, iar Prevesa și Neokastron dărâmate cu totul; iar Leșii au dat înapoi câte le aveau în Moldova; și aveau aproape jumătate, și Muscalii apoi au dărâmat cele patru cetăți ce erau la Nipru: Taziehirmen, Toganchirmen, Nusretchirmen și Saini-

¹ Traducerea unei opere a acestuia, contra Mohammedanilor, s'a făcut de Meletio Sirigul pentru Vasile Lupu. V. *ibid.*, p. 211, no 2.

τὸ Τογανικιρμέν¹, τὸ Νουαρετικιρμέν, καὶ τὸ Σαϊνικιρμέν. Τόσους τόπους μὲ τὴν εἰρήνην ἐπῆραν ὀπίσω ἡ Βασιλεία, καὶ μόνοι τοὺς τινὲς χυδαῖοι καταρρονοῦν τὴν Βασιλείαν τοὺς καὶ ψευδῶς χαρακτηζόνονται. Μάλιστα ἐδῶ συνέβη καὶ τοῦτο τὸ γελοῖον ἐκ μέρους τοῦ ἐλτιζῆ τῆς Νερτζίας: ἔστειλε νὰ ἀρμόνη² πῶς ἀπὸ λόγου του δὲν ἐδόθη ἀφορμὴν τοιοῦτου ψεύματος· αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἐπλάσθη ἀπὸ τινὰς ὁποῦ ἔγειραν τὴν ταραχὴν καὶ τὴν στάσιν κατὰ τοῦ Σουλτάν Μουσταφᾶ³, ἀπὸ τὸ μίτος ὁποῦ εἶχαν εἰς τὴν μουρτην· καὶ ἀκόμη δὲν ἔπαυσεν, ἀλλὰ ἄδεται ἀπὸ πολλοὺς κακοθελήτας καὶ φιλοταράχους, τοὺς ὁποῖους ἡ Ὑψηλότης σου ὡς τοὺς ἀφήσῃ νὰ φλυαροῦν καὶ ὡς ἔχῃ πάλιν τὸ πολυχρόνιον.

(Bibl. Ac. Rom., copiile d-lui M. Ghedeon.)

chirmen. Atâtea locuri acum cu pacea le-a luat înapoi Împărăția, și numai câțiva oameni de rând desprețuiesc Împărăția lor și o hărtuiesc cu minciuni. Mai ales că aici s'a întâmplat și acest lucru de răs din partea *elciului* (ambasadorului) Nemției: a trimis să se apere cum că de la el nu s'a dat nicio pricină pentru o minciună ca aceasta; a fost plăzduită minciuna de unii ce au trezit tulburarea și răscoala împotriva Sultanelui Mustafă, din ura ce aveau asupra mustinului; și încă n'a conținut, ei se caută de mulți răuvoitori și iubitori de tulburare, pe cari Înălțimea Ta lasă-i să flecărească; și, iarăși, să trăiești întru mulți ani!

DCCXLIII.

1703, Constantin-Vodă Brâncoveanu întărește schitului Robais moșiile ce le avea
2 Octombrie de mult: Σθράλη și Căciulești.

(Bibl. Ac. Rom., cōpii de documente grecești moderne.)

DCCXLIV.

1703, Constantin-Vodă Brâncoveanu scutește de dădii schitul Robais, supus
30 Octombrie. mănăstirii Xenophontului.

(Bibl. Ac. Rom., cōpii de documente grecești.)

DCCXLV.

1704, Însemnare a lui Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, despre petrecerea sa la
21 Maiu. Constantin-Vodă Brâncoveanu.

Καί, ραφδ', Μαῖου κα', ἀπεδημήσαμεν Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπήλθομεν εἰς Βλαχίαν, ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου Βοσβόδα, ὅτε ἀνοικοδομήθη καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγίου Γεωργίου παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἐκκλημπροτάτου, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀγίου Τάφου. Τῷ αὐτῷ ἔτει, μηνὶ Αὐγούστῳ, ἀπεδημήσαμεν εἰς Μολδοβλαχίαν, καί, μηνὶ Ἰανουαρίῳ ραφε', ἀπεδημήσαμεν ἐκεῖθεν πάλιν εἰς Οὐγκροβλαχίαν, καὶ Μαρτίῳ μηνὶ ἦλθομεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

(Papadopoulos Kerameus, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, IV, p. 207, n° 242.)

Și, la 1704, Maiu în 21, am plecat din Constantinopol și ne-am dus în Țara-Românească, la Constantin Voevod, când s'a clădit și biserica Sfântului Gheorghe de către același Prea-Luminat, pentru iubirea-i față de Sfântul Mormânt. În același an, în luna lui Avgust, am plecat în Moldova, și, în luna lui Ianuar 1705, am pornit de acolo iarăși în Ungrovlahia, și în luna lui Mart am venit în Constantinopol.

DCCXLVI.

Iasi, Mihai-Vodă Racoviță dă bisericii Παναγία Καρστανή 150 de ocale de lumânări.
1705. (Bibl. Ac. Rom., cōpii de documente grecești.)

¹ Taiganul, Taganrog.

² Ἀρμόνη?

³ V. Iorga, *Gesch. des osmanischen Reiches*, IV, p. 286 și urm.

DCCXLVII.

Vama Cănenilor.

Διατεταγμένον δάμα της Κηνιενίου, τι το-
χαίνει να πέρνουν οι θαμεισίδες, εις καθολογής
πράγματος το φόρτομα, το όποιον εὑχάλεν ο
κύρ Θανάσης Βενετιανός από την Βηστηαρήαν
Φεβρουαρίου 30, ἔτη 1705.

Τὸ φόρτομα τὸ ἀτζέμικο μπάνηα ελαχικά
266.

Τὸ φόρτομα τὸ σαφράνη	1000
Τὸ φόρτομα τῆς Πόλης	250
Τὸ φόρτομα τῆς Ἀνδριανόπολης	250
” ” τῆς Μπρούσας	266
” ” τῆς Σοφίας	140
” ” τοῦ Τουρνόβου	166
” πιπέρη	333
Τὰ σαχτιάνηα	165
” μησίγια	120
Τὸ καλὸ τὸ βούχο ἢ ἄνγλια	335
” κατότερο	266
Τὰ συντζάπηα	333
Τὸ θαμπάκη	140
Μῆα κορόπκα σαμούρια	1600
Τὰ λεμόνια	80
Τὸ ῥήζη	133
Τὰ σίκα	50
Ταῖς κήβεραις	133
Τὸ μαλὴ τὸ καλὸ	50
” λινάρη	25
Τὴν σφόρα	33
Ταῖς στραματούραις	166
Διὰ ἓνα σίδερο φαρδὴ	2
Τὸ στάρη τὸ φόρτομα	6
” κεχρή	4
” φόρτομα τὸ κρασὴ	12
Διὰ ἓνα ἄλογο ἀγωρασμένο	25
Διὰ ἓνα τρανὸ βοῖδη	6
Διὰ μῆαν ἀγελάδα	4
Διὰ ἓνα πρόβατο	2
Διὰ χάρη τοὺς θαμεισίδαις στὰ 1000	1
Διὰ ἓνα γουρούνη, ὅταν τὰ διόχουν νὰ τὰ θρέψουν	4
Διὰ ἓνα γουρούνη τρανὸ θρεμένο καὶ χάρη στὰ 100 ἓνα	6
Τὸ φόρτομα ταῖς κάπαις	60
” ” τὴν μάζαρη	6
” ” τὰ στράνηγουρα	25
” ” τὰ ἀρνιακά	200
Διὰ ἓναν ἄνθρωπον καθαλάρην	2

1705,
30 Februar.

Orânduita vamă a Cănenilor, ce se cu-
vine să ieă vameșii de povară, de orice
fel de lucru, ce a luat-o domnul Tănase
Venețianul de la Vistierie; 30 Februarie,
anul 1705.

Povara de Agem (Persia), bani romă- nești	266 (166 ?)
Povara de șofran	1000
” ” Tarigrad	250
” ” Odriiu	250
” ” Brusa	266
” ” Sofia	140
” ” Târnova	166
Piperiu	333
Săftiiane	165 (166)
Meșani	120
Postav supțire sau anglie	335 (333)
” mai jos (=feld i breeleş)	266
Singeapi	333
Bumbac (prost)	140
Coropca de samuri	1600
[Povară de] lămâi	80
” ” orez	133 (înainte: 80)
” ” smochine	50 (înainte: 80)
” ” chivere	133 (înainte: 140)
” ” lână bună	25 (înainte: 50)
” ” în [și cânepă]	25
” ” sfoară	33
” ” strămături	166
Un fier lat [de plug]	2
Povară de grâu	6
” ” meiu	4
” ” vin	12
De cal de cumpărat	25
De un bou mare	6
De o vacă	4
De oae	2
Și poelonul vameșilor la 1000 [=de turmă 1 miel]	1
De un rămător cari vin în țară la pășune	4
De un rămător mare gras	1
Și poelon [vameșilor de tult un bur- lineu], însă la 100 de sfini (=porci) unul	60
Povară de procoveș	60
” ” mazăre	6
” ” oștreanguri	25
” ” piei de miel	200
De omul călare	2

Διὰ ἔναν ἄνθρωπον πεζόν	1
Τὸ φόρτομα τῆς Βενετίας	333
" " τὸ νίμα	168
" " τὸ ρουμελιότικο	168
" " ταῖς οὐδίας	120
Διὰ μέγαν ἀλουποῦ, διὰ ἕνα ἀξιδέρη	6
Τὸ φόρτομα τὸ διάρρηρο	333
" " τὸ μολήβη	120
" " τὸ λάδη	150
Διὰ μῆαν ὠκάν ρακή	2
Διὰ μῆαν ὠκάν ὀλέη	1
Διὰ ἕνα φόρτομα ἱατρικά διὰ ἀποθεκά- ριον	140
Τὰ ξιλοκέρατα	80
Τὸ τζηλήκη	50
" σαποῦνι	40
" τηρή	40
" τουτόνη καὶ λουλάδες	80
Τὰ ἀμπάδια	133
Ταῖς γοῦναις	200
Τὸ κρηνημάρη	266
Ταῖς σταφίδες	80
Τῆς σκουπίας	12
Τὸ μέλη	30
" βαγένη τὸ κρασή	80
Διὰ μῆαν κόσαν	1
Τὸ φόρτομα τῆς θυμιάμας	266
Τὰ λιανόματα	50
Τὸ φάρη	20
Διὰ μία κάπα καλή	20
Διὰ ἕναν ῥήσον	40
"Ἐνα τουρκικὸ ἄλαιο	133
Τὰ μαχαίρηα	120
Τὴν βαφήν	80
Τὸ ἀνασώνη	53
Διὰ μῆαν ὠκάν ἀγιοκέρη	2
Τὸ φόρτομα τὸ ξούνγη	40
Τὸ γέρδελο τὸ στάρη	1
Διὰ μῆαν ἐγδραν	2
Διὰ 2 δρεπάνηα	1
Διὰ δύο διχόρια	10
[Vo:] Τὰ βεκτηγάλη τῆς Βλαχίας διὰ τὸ κομέρω, ἐκδοθὲν εἰς τοὺς 1705.	

De omul pedestru	1
Povara de Veneția	333
" " arnici	168
" " Rumele	168
" " beate (bete)	120
De o vulpe, de un jder	6 (60 ?)
Povara de argint viu	333
" " plumb	120
" " untdelemn	150
De o oacă (un cop) de rachiu	2
" " " uleiu	1
De un lup	4
De o povară de erbe de dohtorii	140
" de roșcove (coarne de mare)	80
" de oțel (cilic)	50
" " săpun	40
" " brânză	40
" " tutun și lulele	80
" " abale	133
" " blănuri (caplamal)	200
" " [pietre] chihrembar	266
" " stafide	80
" " scumpie	12
" " miiare	30
Butea de vin	80
De o coasă	1
Povara de tămae	166 (266 ?)
" " morun (?)	50
" " peaște	20 (înainte 25)
De un procov bun	20
De un răs	40
De cal turcesc	133
Povara de cuțite	120
" " văpseale	80
" " anason	53 (55 ?)
De o oacă de ceară de biserică	2
Povara de său	40
Ferdela de grâu	1
De o vidră	2 (înainte 8)
De 2 seaceri	1
De 2 dihuri	1[0]

(Studii și doc., XII, pp. 12-14, n° XX; traducere după vol. V, pp. 364-6.)

DCCXLVIII.

1707, Constantin-Vodă Brâncoveanu către vameșii lacului Greaca și egumenul
3 Septembrie. dela Sfântul Gheorghe Nou, pentru veniturile create școlii domnești dela Sfântul Sava.

Ἰωάννης Κωνσταντῖνος Βασσαράδας, ἐλέφ
Θεοῦ Βοεβόδας, Αὐθέντης τε καὶ ἡγεμὼν πό-
σης Οὐγκροβλάχων γῆς. Γράφουσα ἡ Ἡμετέρα

Io Constantin Basarab, eu mila lui Dum-
nezeu Voevod și Domn și stăpânitor a
toată țara Ungrovlahiei. Cu această scri-

Αὐθεντία ἀποφαίνεται ὅτι, τοῖς δούλοις τῆς καθ' ἡμᾶς ἐξουσίας, τοῖς ἐν τῇ Γραιάκᾳ θαμμεσίδαις, τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι, ἀγαθῇ τινι γνώμῃ καὶ ζήλῳ θεῖῳ κινηθεῖσα, προσεθυμήθη καὶ νῦν φροντιστήριον καθεδρῶσαι ἐγγχωρίοις τε καὶ ἀλλοτρίοις μαθηταῖς ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ τῆς καθ' ἡμᾶς Αὐθεντίας πολιτείᾳ, ἐν τῇ σεβασμῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Σάββα, μετόχιον αὐτῇ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τό τε φροντιστήριον ῥυθμίζεσθαι διετάξαμεν τῇ τοῦ κατὰ καιροὺς ἀρχιμανδρίτου τῆς σεβασμῆς μονῆς τοῦ τροπαιοφόρου Γεωργίου ἐπιτηρήσει. Ἵνα δὲ καὶ τινα ζωάρκειαν ἔχωσιν αἱ ξένοι καὶ ἐνδεεῖς μαθηταὶ βοήθειαν, ὥφθηεν δεῖν ἐλεῆσαι αὐτοὺς παρὰ τοῦ αὐτόθι τῆς Γραιάκας θάμματος γρόσια πεντήκοντα κατ' ἔτος. Διὸ δεῖ καὶ παρέχεσθαι τὰ διαληφθέντα πεντήκοντα γρόσια ἀμειώτως τε καὶ ἀδιαλείπτως μέχρι τῆς τοῦ φροντιστηρίου διαμονῆς κατ' ἔτος ζωαρκειᾶς χάριν τῆς τῶν μαθητῶν, ὡς ἔφημεν ἰδίᾳ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ γὰρ τὸν τῶν διδασκάλων μισθὸν ἐτέρωθεν διετάξαμεν.

Ὡσαύτως δὲ ἐντέλλεται ἡ Ἡμετέρα Αὐθεντία καὶ τῇ Σῇ Πανοσιότητι, ἅγιε καθηγούμενε τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅστις ποτ' ἂν ἦς, κατ' ἔτος αἰτεῖν καὶ παραλαμβάνειν ἐν καιρῷ τῷ διορισθέντι τὰ ἄνωθεν παρ' ἡμῶν προσηλωμένα τοῖς μαθηταῖς πρὸς ζωάρκειαν πεντήκοντα γρόσια παρὰ τῶν τῆς Γραιάκας θαμμεσίδων, φροντίζειν τε, ὡς εἰκός, καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ τὴν Σὴν Ἀγιοσύνην τοῦ φροντιστηρίου τούτου, μὴδ' ἀπερισκέπτως δαπανᾶν τὰ ῥηθέντα χρήματα, ἀλλ' εὐτάκτως τοῖς προσκόπουσι καὶ διορισμένοις τῶν ξένων τε καὶ πτωχῶν μαθηταῖς διανέμειν, οἷα πᾶσι καὶ ἐν ἄλλοις κλίμασί τε καὶ παροικίαις· πρὸς γὰρ ψυχικὴν ὠφέλειαν καὶ ἁληκτον μνήμην ἡμῶν τ' αὐτῶν μετὰ τὸν ἐνθὲνδε βίον, καὶ τῶν προαναπανασταμένων ἡμῶν γονέων, τοῦτο ἐστερεώθη τὸ θεῖον ἔργον. Τοῦτου χάριν, καὶ ὅν μετὰ τὴν καθ' ἡμᾶς Αὐθεντίαν ἐκλέξει Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ κρατῆσαι τε καὶ κυριεῦσαι τῆς παρούσης Τζάρας, ἐκλιπαροῦμεν κρατῦναί τε καὶ κυρῶσαι τὸ παρ' ἡμῶν διορισθὲν ἐλάχιστον ἔλεος τοῖς πτωχοῖς μαθηταῖς, ἧ καὶ, νέουσι θεῖα κινούμενος, προσθήκην τινὰ ποιῆσαι, ἵνα καὶ τὰ ἐκείνου κατορθώματα καὶ ἐλέη ἔξει μετ' αὐτὸν τὸ κύρος τὴν σταθερότητα καὶ τὴν τιμὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ τὴν αἰώνιον ἀπυλάσθη μακαριότητα.

Ἀσφαλίζομεν δὲ τὸ παρὸν γράμμα μετὰ τε τῶν συμβολευντέρων καὶ πιστῶν ἀρχόντων τοῦ τῆς Ἡμετέρας Αὐθεντίας κριτηρίου: κύρ Κων-

soare Domniā Noastră vă poruncește vouă, slugilor ocârmuirii noastre, vameșilor Greacăi, celor de acum și celor ce vor mai fi, că, din bun gând și mișcat de dumnezeiască râvnă, ne-am cugetat să așezăm o școală nouă, pentru ucenici din țară și de ainrea, la București, politia Domniei Noastre, în venerata mănăstire a Sfântului Sava, care e metoh al sfântului marelui mucenie Gheorghe, și am orânduit ca școala să se îndrepte de îngrijirea arhimandritului de pe vremuri al veneratei mănăstiri a purtătorului de biruință Gheorghe. Ci, ca să aibă o hrană ucenicii străini și în lipsă, am crezut că trebuie să li dau milă de la vama de aici a Greacăi lei cincizeci pe an. Pentru care trebuie să se și dea acei cincizeci de lei fără scădere și nelipsit până cât va dăinui școala, pe an, pentru hrana ucenicilor, cum am spus și în scrisoarea noastră anume către arhimandritul Sfântului Gheorghe; căci leafa dascălilor am orânduit-o deosebit.

De asemenea îți poruncește Domnia Noastră și Prea-Cucernicieii Tale, sfinte catego-mene al Sfântului Gheorghe, oricare ai fi, ca în fiecare an să cei și să iei la sorocul așezat cei de mai sus dăruiti de către noi ucenicilor pentru hrană cinzeci de lei de la vameșii Greacăi, și să te gândești, cum trebuie, și să aibi grijă și Sfinția Ta de această școală, nici să cheltuiești fără socoteală acei bani, ci în bună rânduială să-i împarți la cei ce se procopsesc și sunt orânduiti dintre cei străini și săracii ucenici, ca și în alte clime și locuințe; căci pentru sufletescul folos și nefcetata pomenire a noi însine după viața de aici și a celor înaintea noastră răposati părinți ai noștri s'a întărit această faptă dumnezeiască. Drept aceea și pe cine după Domnia Noastră îl va alege Domnul Dumnezeu să stăpânească și să domnească această țară, îl rugăm să întărească și să confirme aceasta de noi orânduită prea-mică milă pentru săracii ucenici, ori și, mișcat de un dumnezeiesc îndemn, să facă vre-un adaos, pentru ca și îndreptările și milele lui să aibă după el întărire, putere și cinste, și sufletul lui să capete veșnica fericire.

Și întărim această scrisoare cu sfetniciei și credincioșii boieri ai Sfatului Domniei Noastre: pan Constantin Știrbeiu Mare-Ban,

σταυρίνου Στιρμπέη Μεγάλου-Μπάνου, καὶ κύρ Σεργάνου Καντακουζηνῶ Μεγάλου-Βορνίκου, καὶ κύρ Σεργάνου Δραγομιρέσκου Μεγάλου-Λογοθέτου, καὶ κύρ Θωμᾶ Καντακουζηνῶ Μεγάλου-Σπαθαρίου, καὶ κύρ Σεργάνου Μποζοράνου Μεγάλου-Βεσιτάρη, καὶ κύρ Ράδουλου Γολέσκουλου Μεγάλου-Κλωτζιάρη, καὶ κύρ Στεφάνου Καντακουζηνῶ Μεγάλου-Ποστελνίκου, καὶ κύρ Σεργάνου Μεγάλου-Στολνήκου, καὶ κύρ Ἰωαννάκη Βακαρέσκουλου Μεγάλου-Μπαχαρνίκου, καὶ κύρ Πάνου Ποπέσκουλου Μεγάλου-Κορίτσου, καὶ κύρ Γεωργίου Μεγάλου-Κλουτζιάρη, καὶ κύρ Κωνσταντίνου Κορπεάνου Μεγάλου-Πιτάρη, καὶ Μπάμπουλου Πραϊλοῦ του δευτέρου Λογοθέτου, τοῦ καὶ ἐπιστάτου τοῦ παρόντος γράμματος.

Ἐγράφη δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ ἐννάτῳ χρόνῳ τῆς ἡμετέρας Αἰθνητίας, εἰς Τορκοβίστον, πολιτείαν τοῦ Θρόνου τῆς καθ' ἡμᾶς ἡγεμονίας, διὰ Γεωργιᾶν γραμματικοῦ, υἱοῦ Στάνου λογοθέτου τοῦ ἐκ Τορκοβίστου.

Κατὰ τὸ εἰς Σεπτεμβρίου θ'.

(Bibl. Acad. Rom., copii moderne de documente grecești.)

și pan Șerban Cantacuzino Mare-Vornie, și pan Șerban Dragomirescu (= Vlădescu?) Mare-Logofăt, și pan Toma Cantacuzino Mare-Spătar, și pan Șerban Bujoreanu Mare-Vistier, și pan Radul Goleseul Mare-Clucer, și pan Ștefan Cantacuzino Mare-Postelnic, și pan Șerban Mare-Stolnic, și pan Ianachi Văcărescul Mare-Păharnic, și pan Pană Popescul Mare-Comis, și pan Gheorghe Mare-Clucer, și pan Constantin Corbeanu Mare-Pitar, și Barbul Brăiloiu al doilea Logofăt, care a fost și ispravnicul acestei cărți.

Și s'a scris în al nouăsprezecelea an al Domniei Noastre, la Târgoviște, politia de Scaun a Domniei Mele, de către bătrânul Mihail grămaticul, fiul lui Stan Logofătul din Târgoviște.

La 7216, Septemvrie în 9.

DCCXLIX.

1708, April— Daruri făcute Patriarhiei din Constantinopol de Vornicul muntean Șerban
1709, April. Cantacuzino.

1708, μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἀφιέρωσεν ὁ πανευγενέστατος ἄρχων Μέγας-Βόρνικος τῆς Αἰθνητείας Οὐγκροδλαχίας, κύριος Σεργάνος ὁ Καντακουζηνός, σάκκον ἓνα χρυσὸν θαρὲ, ἄσπρη γῆ καὶ κίτρινα κλαδιά, κεντητὰ τὰ περίε . . ., πρὸς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

1709, μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἀφιέρωσεν ὁ αὐτὸς προῤῥηθεὶς ἄρχων Μέγας-Βόρνικος, κύριος Σεργάνος Καντακουζηνός, ἓν ἐπιτραχήλιον κατηφένιον κόκκινον συρματηροῦν ἐκλεκτόν, μετὰ ἕξ κομπίων μαργαριταρένιων. . . .

(Ghedeon, Χρόνικον τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ, p. 175.)

. . . La 1708, în luna lui April, a dăruit prea-nobilul domn Marele-Vornic al Domniei Ungrovlahiei, dumnealui Șerban Cantacuzino, un sacos de aur gren, fondul alb și desemnul galben, brodat împrejur. . . , către Marea Biserică.

1709, în luna lui April, a dăruit tot acest domn Mare-Vornic, dumnealui Șerban Cantacuzino, un patrahir de catifea roșie, cu fir ales, împreună cu șase năsturi de măr-găritar. . . .

DCCL.

1708 Mihai-Vodă Racovița întărește închinarea mănăstirii „Κυρίου“ (sic) către
(7117), Sf. Pantelimon din Athos.
18 Novem- (Bibl. Ae. Rom., copii de documente grecești.)
bre.

DCCLI.

1709 Mărturie și de la „Neofitū proinū Mitropolitū Sevastii“.
(7217), (Arch. Statului, Radu-Vodă, XXIII, n° 41.)
1-iu Mart.

DCCLII.

Nicolae Alexandru Mavrocordat către Dosoftei Patriarhul de Ierusalim, După 1709, despre dragostea acestuia față de el și lipsa de prietenie a lui Vodă-Brâncoveanu. sfârșit.

Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ [Νικολάου] Ἀλεξάνδρου πρὸς Δοσίθεον, διαβεβαιῶντος ὅτι αὐτὸς εἶχε διαρκὴ φιλίαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα Βλαχίας Βασσαράδα Βραγκοβάνον, ἀλλ' ὅτι ἐκ μέρους αὐτοῦ δὲν ἀπελάμβανε φιλίαν ἀληθῆ.

Εὐχαριστοῦμεν τῇ Ὑμετέρα Μακαριότητι διὰ τὰ ἐν τῷ πιττακίῳ μετὰ πνευματικοῦ ζήλου καὶ διαπόρου πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης σημειούμενα. Ἡμεῖς, σεβασμιώτατε πάτερ, καθὼς τὸ ἡξέουρε ἐκεῖνος ὁ ὑψίστος Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίαις, καὶ ἐξ ἀρχῆς, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ μᾶς ἐδόθη ἡ Αὐθεντία, μὲ μεγάλην προθυμίαν, μὲ ξεχωριστὴν κλίσιν, ὁλοφύχως, ἀνυπόδως, καθὼς θέλει ὁ Θεός, ἐζητήσαμεν καὶ ἐνεστερνίσθημεν τὴν φιλίαν τοῦ ἀγαπητοῦ πατρὸς Βασσαράδα-Βόδα, καὶ, ἀφῆναντες ὅλα τὰ ἄλλα, μὲ σχέσιν οὐκὴν καὶ πολλὴν εὐλάβειαν ἐπροσφέραμεν τὸν ἑαυτὸν μας, ἐλπίζοντες, καθὼς καὶ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης μᾶς ἐδεδαίωσεν, νὰ ἰδοῦμεν πατρικὴν εἰλικρίνειαν, μὲ ἀγάπην καὶ τῆς τιμῆς μας, καὶ ἐκ μέρους τοῦ πατρὸς μας, — ὅτι ἡμεῖς, κατὰ τὴν ἀδυναμίαν μας, καὶ φανερά καὶ κρυφά, καθὼς τὸ ἡξέουρε ὁ Θεός, ἐδείξαμεν καθαρὰν ἀγάπην, ὡς καὶ πρὸς γνήσιον πατέρα. Ἀλλ' ἐκ μέρους τοῦ ἀγαπητοῦ πατρὸς ἀκολοῦθησαν ἐκ πρώτης ἀφειρησίας πολλά, ὅπου ἔγγισαν τὴν τιμὴν μας, τὰ ὅποια, ἐπειδὴ σταθερῶς ἐμμένοντες μέχρι τοῦ νῦν εἰς τὴν ἀπόφασίν μας, τὰ ἐπαρὰβλέψαμεν μὲ ἀποχήν, καὶ ὁλοτελῶς δὲν ἐμεταβάλαμεν τὴν μετ' εὐλαβείας ἀγάπην, μήτε τώρα δὲν τὰ ἀπαριθμοῦμεν μετέπειτα ὁμῶς ἔγινε προσθήκη εἰς τὰ πρότερα μὲ οὐσιώδη τινά, καὶ ὅχι εὐκολοῦπόφερτα, ἡμεῖς καὶ ἀπὸ τὰ ὕστερα, μὲ τὴν εὐχὴν τῆς τῆν ἀγίας, δὲν ἐμετεσείσθημεν. Τοῦτο μόνον λέγομεν: ὁ Θεός νὰ δίδῃ διακρίσιν, ἥ ἡμῖν πλεονα ἀνοχήν. Παντοτε ἔτοιμοι εἴμεσθαι εἰς οἰκειότητα καὶ γνησιότητα, τὸ δὲ ἐπιτυχάνειν ἔστι τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν. Τοῦτο μᾶς δίδει μεγάλην χαράν, ὅτι γνωρίζομεν πῶς ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἐκατάλαβε τὴν ἀνύπουλον καὶ χριστιανικὴν μας γνώμην καὶ τὴν ἐνοχὴν ὅπου ἐκάμαμεν. Ὁθεν καὶ τὰς ἀγίας τῆς εὐχὰς ὁλοφύχως ἐπιχορηγεῖ, ὧν οὐδέποτε στερηθήμεν.

(Bibl. Ac. Rom., copiele d-lui M. Ghedeon.)

Scrisoare de la acelaș [Nicolae] Alexandru către Dosoftei, asigurându-l că el a avut destulă prietenie către Domnul Țerii-Românești Basarab Brâncoveanu, dar că din partea lui n'a primit prietenia adevărată.

Mulțămim Fericirii Tale pentru cele arătate în pitacul Tău cu duhovnicească râvnă și călduroasă dragoste. Noi, prea-venerate părinte, precum o știe acel Prea-Înalt Dumnezeu, care cercetează inimile, și de la început, și mai ales de când ni s'a dat Domnia, cu grabă mare, cu aplecare deosebită, din tot sufletul, fără viclenie, cum vrea Dumnezeu, am căutat și am întărit prietenia iubitelui părinte Basarab-Vodă și, lăsând toate celelalte, cu dispoziție fiască și multă evlavie ne-am înfățișat, nădăjduind ca, precum și Reverența Ta ni-ai dat asigurare, să vedem părintească sinceritate, și cu iubirea cinstei noastre, și din partea părintelui nostru, — căci noi, după neputința noastră, și fățiș și într'ascuns, cum știe Dumnezeu, am arătat curată dragoste, ca spre un adevărat părinte. Dar din partea iubitelui părinte au urmat încă din anul întâiu multe care au atins cinstea noastră, pe care, de oare ce, cu statornicie ținându-ne până acum de hotărârea noastră, le-am desprețuit cu statornicie, și de loc n'am schimbat dragostea cu evlavie, nici acum nu le punem în socoteală; iar pe urmă s'a făcut adaus la cele d'întăiu cu unele lucruri esențiale și nu ușoare de răbdare; ei noi și acum în urmă, cu sfânta-Ți rugăciune, nu ne-am zguduit. Atâta numai spunem: Dumnezeu să dea judecată, sau nouă mai multă răbdare! Totdeauna suntem gata la intimitate și iubire; iar a le căpăta nu e în putința noastră. Aceasta ni dă mare bucurie, că știm cum că Fericirea Ta ai aflat gândul nostru drept și creștinesc și răbdarea ce am avut. Deci să ni dăruiești din toată inima și sfintele-Ți rugăciuni, de care niciodată să nu fim lipsiți.

DCCLIII.

Anonim din Smirna către Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru fiul său Iosif, pe care Iacob Pylarinos îl face să meargă la București. 1711.

Ἐκλαμπρότατε, ὑψηλοτάτε καὶ θεοσεβέστατε ἡμῶν Αὐθέντα καὶ πάσης Οὐγγροβλαχίας θέουσιπτε ἡγεμῶν, τὸ κράτος τῆς σῆς γαληνοτάτης ὑπεροχῆς ἐδαφισίως προσκυνῶ, τὴν δὲ κόνιν τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς ποδῶν παναιδῶς κατασπάζομαι, θεόμενος τοῦ παναγίου Θεοῦ ἵνα ἐπι-
δωρήται τῇ θεοφρουρήτῃ αὐτῆς κορυφῇ ὑγίαν ἀκροτάτην καὶ διαμονὴν πολυχρόνιον.

Εὐρύχωρός ἐστιν ὁ γαληνόμορφος τῆς Σῆς Ἐκλαμπρότητος λιμὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ κατα-
φυγὴ ἀκαταγώνιστος, θάλασσά ἐστιν ἀναξάντλητος τὸ ἔλεος αὐτῆς, ἥς τὰ βεδύματα ποτίζουσιν ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἀλλὰ τὸ μελίρρυντον ἔλεος τῆς σῆς ὑπερτάτης ἀξίας μεταβάλλει ὅλας τὰς ἀληυρότητας τῶν θεομένων εἰς ἑαρινὴν σωτηρίαν· ἀμάραντά εἰσιν ὅλα τὰ φυτὰ τὰ πεφυτευμένα παρὰ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἀλλ' ὑπερκαλλεῖς καὶ κάλλους παντός τε καὶ παντοίου ὠραιότεροι ὅσαι θροσίζονται ταῖς ἱκμάσι τῆς πολοσυμπαθοῦς αὐτῆς εὐσπλαγνίας. Ἀλλὰ τί πολυλογῶ; κατὰ ἀλήθειαν νῦν ἀνθρώπινος ἀδυνατεῖ εὐρεῖν τι ἐπίγειον πρᾶγμα ἰσοστατεῖν πρὸς σύγκρισιν τῆς ἐναρέτου αὐτῆς ψυχῆς. Καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ αἰσθητὴς ἐν οὐρανῷ ἥλιος, καίτιι τῇ ζωπυρῷ αὐτοῦ δυνάμει θάλλει ὅλα τὰ ἐπίγεια καὶ ὁρατά, τῇ δὲ πρὸς δόσιν αὐτοῦ συγκαταθέσει (παρέχει, δί-
δωσιν¹) προξενεῖ αὐτοῖς πολλὴν τὴν κατήφειαν, τῆς δὲ Σῆς Ἐκλαμπρότητος αἱ ἡλιοακτινοειδεῖς χεῖρες θέινω δωρήματος καὶ τελείου πλημυροῦσαι, ἀδιαφόρως παρέχουσι γλυκύτατον κόρον πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ. Οἶτω λοιπὸν ἔχοντος τοῦτου, δουλικῶς θέομαι τῆς σῆς θεοσεπέτου κεφαλῆς μὴ ἀποτυχεῖν καὶ τὴν Σμύρνην τῆς εὐτελεστάτης τῆς πολυελέου καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας, ἀλλ' ἐπειδὴ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, διὰ τοῦ μακαριωτάτου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ ἐσοχωτάτου κονσοῦλου τῆς ἀριστοκρατίας τῶν Ἑνετῶν, τοῦ ποτὲ ἱατροφιλοσόφου τῆς σῆς κραταίας ἡγεμονίας, νῦν δὲ ἡμε-
τέρου αὐθέντου κυρίου Ἰακώβου Πυλαρινοῦ, ὁ εὐτελεστάτος μας υἱὸς Ἰωσήφ, καὶ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς δοῦλων ὁ πᾶν σμικρότατος, ἀξιωθήσεται τῆς λαμπροτάτης καὶ κεχαριτωμένης αὐτῆς θέας, οὐχ ἀρμόζει λέγειν τι ἔχειν παρ' αὐτῆς: ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ ἡ τὸ θεῖον εἰκονίζουσα θεία τῆς Σῆς Ἐκλαμπρότητος, θάλλει αὐτὸν ἡ ἀκρόασις τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐτῆς ἀγαθότητος, θεραπεύει αὐτὸν ὁ ἀκλόδωνιστος λιμὴν τῆς Σῆς δεσποτείας, εἰς ὃν τρέχοντες ὅλοι οἱ χειμαζόμενοι σῶζονται καὶ περιέπονται, τὴν δὲ Σὴν Ἐκλαμπρότητα λόγῳ τε καὶ διανοίᾳ μακαρίζουσιν· ἦν καὶ πάλιν καὶ πολ-
λάκις λέγω διαφυλάττειν τὸν Κύριον ὑγιαίνουσιν καὶ εὐδαιμονοῦσιν ἐν τῷ ὑπερτάτῳ αὐτῆς Θρόνῳ μετὰ τῶν τραπεζοκωνωκαθεζομένων ἐνδοξοτάτων αὐτῆς ὁλαστῶν, ἀμήν. Ἐκ τῆς Σμύρνης, ,αφισ'.

(Bibl. Ac. Rom., ms. grec. 229, fol. 353 Vo.)

DCCLIV.

1713-5,
27 April.

Chiril, Patriarhul de Constantinopol, către Hrisant, Patriarhul de Ierusalim, rugându-l a interveni pentru el, cum a făcut-o și față de Ienachi Marele-Dragoman și de capuchehaielele celor două țeri, fiii săi sufletesti, ca să stăruie la Poartă și la „meghistani“ și „să cerceteze cu grijă căile, pregătirile și uneltirile dușmanilor și protivnicilor Bisericii“, ca și ei să fie apărați de faptele dușmanilor.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Χρόσανθον, ἵνα συντελέσῃ μετὰ τῶν κα-
πουκαγαριῶδων εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Ἐκκλησίας.

Κύριλλος, ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενι-
κὸς Πατριάρχης.

Μακαριώτατε καὶ σοφώτατε Πατριάρχα τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Πα-
λαιστίνης, κῆριε κῆριε Χρόσανθε, ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφέ καὶ σὺλλειτουργε τῆς ἡμῶν Μετριότητος, τὸν ἐν Χριστῷ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν αὐτῇ ἀπονέμομεν ἡδέως, καὶ εὐχόμεθα ὥπως ὑγιαίνει ἡ Σὴ Μακαριότης ἐν εὐθυμίᾳ, τῇ θεῇ ἐπισκοπῇ καὶ χάριτι ἐς αἰεὶ σκεπτομένη. Οὐ
λανθάνει τὴν ἄκραν σου σόνησιν, ἀδελφέ, ὅτι τὸ ἡμέτερον αὐτῷ πατριαρχικὸν ὁσπήσιον οὐδέποτε εὐρίσκεται ἐλευθερὸν ἀπὸ ἐπιβουλῶν καὶ ἐναντίων προσκρουσμάτων, φανερῶν τε καὶ ἀποκρύφων,
ἐχθρῶν καὶ ἀντιπάλων, ἀκαταπαύστως πολεμοῦμενον, μάλιστα καὶ ἐν τούτοις τὰ πλείστον ταῖς
καθ' ἡμᾶς χρόνοις καὶ καιροῖς, καὶ χρήζει διὰ τοῦτο πολλῆς τῆς τῶν φίλων βοηθείας καὶ
συνδρομῆς καὶ ὑπεραπίσεως, μάλιστα κατὰ τὸ παρόν, ὅπου τὰ πράγματά εἰσιν ἐν ἀνωμαλίᾳ
συνκεχυμένα τε καὶ ἄδηλα καὶ ἐπὶ ἀδιάρθρωτα· ἐξ ὧν ἀναγκαζόμεθα ἐς ἀνάγκης διάγειν μετὰ
φροντίδος καὶ μερίμνης ἀκμυήτου. Ὅθεν ἐγράψαμεν πρὸς τὸν ἐνδοξότατον Μέγαν-Δραγουμάνον,
τὸν καὶ Μέγαν-Λογοθέτην τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας καὶ υἱὸν ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότη-
τος, κῆριον Ἰωαννάκη, ἡξέβροντές τον κατὰ θεῖον ζῆλον ὄντα δευτέρωτα καὶ ἀντιλήπτορα τοῦ

¹ Adause.

οικουμενικοῦ τούτου καὶ πατριαρχικοῦ Θρόνου, ὁμοίως καὶ πρὸς τοὺς ἐντιμοτάτους ἄρχοντας καὶ καπουναγεατάδαις τῶν δύο Ἀθηνευσίων, Οὐγγροβλαχίας καὶ Μολδοβλαχίας, οἷς καὶ ἠξιώσαμεν μετὰ παρακλήσεως ὡς τέκνα πνευματικά τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ καὶ μητρὸς αὐτῶν ἁγίας Ἐκκλησίας, αὐτοῦ ὁποῦ λυσιτελοῦσιν, εἰς τὴν Θύραν τῆς κραταιᾶς Βασιλείας καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἁξιοματικῶν μεγιστάνων, νὰ ἔχωσι πάντοτε τὴν ἐννοίαν μας, ἐρευνῶντες ἐπιμελῶς καὶ περιεργαζόμενοι τὰς μεθοδίας, κατασκευάς τε καὶ ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀντιμάχων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τότε ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι νὰ τοὺς ἀπακροῶσι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ νὰ ἀνατρέπωσι τὰς μηχανὰς του, καθ' ὅσον δύνανται, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ὅπως εὐδῶσιν ἔχωσιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ αἱ ὑποθέσεις καὶ δουλείαι αὐτῶν κατὰ τῶν ἰδίων θυσιμῶν καὶ ἐναντίων. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν ἀδελφικῶς καὶ τὴν Σὴν Μακαριότητα γνῶμῃ καὶ νῆϊ τῶν ἐνταῦθα ἐνδημούντων περὶ ἡμᾶς συναδέλφων ἀρχιερέων νὰ τοὺς διεγείρῃ ἅπαντας λόγοις πνευματικοῖς καὶ πατρικοῖς ἐπὶ τούτῳ καὶ νὰ τοὺς ὑπαλείψῃ συμβουλαῖς ὅσαις πρὸς ὑπερασπισμὸν καὶ βοήθειαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγίας Ἐκκλησίας, μετὰ προθυμίας ὅτι πλείστης καὶ ἀσκήσου ἐπιμελείας. Περὶ οὗ δὲν περιττολογοῦμεν, γνωρίζοντες τὴν ἀγάπην καὶ τὸν πόθον ὁποῦ ἀνέκαθεν ἔχει ἡ Μακαριότης σου διὰ τὴν εἰρηνικὴν κατάστασιν τοῦ ὁσπηρίου μας ἐκ πολλῶν προτέρων δακρυμῶν καὶ ἐνεργητικῶν ἀποδείξεων. Ταύτης λοιπὸν τὴν βούλησιν καὶ συνδρομὴν ζητοῦμεν ἐπιπόνως καὶ νῦν ἀπὸ τὴν Μακαριότητά σου, ὡς παρὰ ὁμοζήλου ἀδελφοῦ, ἡς καὶ ἐπιτῶχουμεν, ἵνα καὶ, τὰς χάριτας γνωρίζοντες, ὁμολογῶμεν μετ' εὐγνώμονος εὐχαριστίας. Ὁ δε ἔφορος τῶν ἀπάντων Θεὸς εὐδῶσσι αὐτῆς πάντα τὰ καταθέμια εὐμαρῶς καὶ καλῶς.

Ἀπριλλίου κζ'.

- † Ὁ Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμούς, Κυζίκου Ἀλέξανδρος.
- † Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Σὴς Μακαριότητος, Νικομηδείας Παρθένιος.
- † Ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς, Νικαίας, Γεράσιμος.
- † Ὅλως εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Σὴς Μακαριότητος, Χαλκηδόνος Κωνσταντῖος.
- † Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς, Θεσσαλονίκης Ἰγνάτιος.
- † Ἐξηρηγμένος ὅλως ὅπῃ τῆς μακαρίας αὐτῆς χειρός, Ἀρτῆς Νεόφυτος.
- † Τῆς Ὑμετέρας ἁγιοτάτου Μακαριότητος καὶ κατὰ πάντα ὑποκλινής, ὁ Βιζύης Ἰωακὴμ.
- † Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὁ Χίου Γεννάδιος.
- † Εἰς τοὺς ὁρισμοὺς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, Δέρκων Νικόδημος.

(Bibl. Ae. Rom., copieile d-lui M. Ghedeon.)

DCCLV.

Hrisant, Patriarh de Ierusalim, către Compania Grecilor din Sibiu, pentru
eleimosină.

(Pecete din 1707, cu literele X[ρῶσανθος] Π[ατριάρχης] Ἱ[εραρός] λ[ύμων].)
(Iorga, *Studii și documente*, XI, p. 18, n° XXIII.)

1713,
Târgoviște,
15 Octom-
bre.

DCCLVI.

Însemnare pe un manuscris al lui Ioan Damaschin că s'a scris de către
Constantin din Ianina, cu cheltuiala egumenului de la Brâncoveni, Neofit din Paros

(Ms. 2146 de la Esfigmenii; Catalogul Lampros, p. 187.)

1714,
15 Ianuar.

DCCLVII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat închină Scaunului Alexandriei, sărăcit — Pa-
triarhul Samuil fiind și amenințat cu moartea — satul Hangul.

(*Studii și doc.*, VI, p. 419, n° 1611.)

1715,
20 Iulie.

DCCLVIII.

Nicolae-Vodă Mavrocordat dă Patriarhiei de Alexandria „oboroc” 205 de lei
din „goștina de oi a Băltăteștilor”.

(*Studii și doc.*, VI, p. 421, n° 1614.)

1715,
20 Septem-
bre.

Până la
1716.

Nicolae-Vodă Mavrocordat, ca Domn muntean, către Patriarhul Hrisant Notara, despre afacerile mănăstirilor din Moldova ale Sfântului Mormânt.

(Ἵσως τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου ἀχρο-
νολόγητον, ἀνυπόγραφον).

Πραγματεύεται δὲ περὶ τινος διδασκάλου,
συνιστωμένου ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἱερο-
σολύμων Χρυσάνθου διὰ τὴν ἀθηντικὴν Ἀκα-
δημίαν τοῦ Βουκουρεστίου.

Καὶ αὐθις φιλοφρόνως ἀσπάζομεθα τὴν σε-
βασμίαν αὐτῆς δεξιάν. Συγχαίρεται αὐθις καὶ
ἐπέυχεται ὡς ἀγαπητὸς πατὴρ διὰ τοὺς ἀφ-
ράδωνας τῆς παμφιλτάτης θυγατρὸς μας, καὶ
εὐχαριστοῦμεν τῇ Μακαριότητι τῆς. Ἐκατα-
λάβαμεν καὶ διὰ τὴν βοήθειαν, ὅπου ἐφέτος
ἔδωκαν οἱ ἐνταῦθα ἡγούμενοι αὐτῆς, καὶ δὲν
ἔμεινεν ἄλλο τι νὰ εἰποῦμεν, ἐπειδὴ τοὺς ἄφι-
σαν ἡ Μακαριότης τῆς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ
ἁγίου Θεοῦ. Καλὰ τὸ ἐστοχάσθη, καὶ ἔκαμεν
ἀρχιμανδρίτην τὸν καθηγούμενον τοῦ Γαλατᾶ,
καὶ προσετώτερον εἰς ὅλους· τὸ ἐχάρημεν
ὅθεν μὲ τὸν τρόπον ὅπου σημειώνει ἡ Μα-
καριότης τῆς, θέλομεν παρρησιάσῃ τὴν Ἀγιω-
σύνην τοῦ, καὶ θέλομεν προστάξῃ νὰ ἀκολου-
θήσουν καὶ τὰ ἄλλα ὅλα κατὰ τὴν ἀξίωσιν
τῆς, τὰ ὅποια ἔτι δὲν ἐνεργήθησαν, μὲ τὸ νὰ
εἶναι καιρὸς ὑπηρεσίας καὶ λείπουν ὅλοι οἱ
ἡγούμενοι ἔξω.

Ελάδομεν καὶ τὸ γράμμα τοῦ πανιερωτάτου
Μητροπολίτου Καισαρείας καὶ ἐπιτρόπου αὐ-
τῆς, καὶ θέλομεν ἀπακριθεὶ μετὰ ταῦτα τῇ
Πανιερότητι τοῦ. Διὰ τὰ μωσχοσάπωνα ὅπου
μᾶς ἔστειλεν ἡ Πανιερότης τῆς, ὡς δοθοῦν
τοῖς φιλτάτοις ἡμῶν οἰοῖς. Καὶ αὐθις αἱ πα-
νάγια αὐτῆς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν. Ἡ Δόμνα μας καὶ
τὰ φίλτατα ἡμῶν τέκνα εὐλαβῶς προσκυνοῦν τὴν
αὐτῆς Μακαριότητα καὶ τὴν σεβασμίαν τῆς
δεξιάν ἀσπάζονται. Διὰ τὸν διδάσκαλον ἐκα-
ταλάβαμεν, καὶ παρακαλοῦμεν αὐθις νὰ ἔχη
τὴν φροντίδα ἡ Μακαριότης τῆς, καὶ οὐ μω-
νον θέλομεν τὴν εὐχαριστεῖ, ἀλλὰ θέλομεν τὴν
γνωρίζῃ καὶ χάριν διὰ τὸν ὅποιον αὐτὸν δι-
δάσκαλον θέλει συντόχῃ αὐθις ἡ Μακαριότης
τῆς μὲ τὸν εὐγενέστατον ἡμέτερον ἀρχόντα
καπιταχάριον κυρίτζη Θεοδωράκη.

(Poate a lui Nicolae Mavrocordat, fără
dată, fără iscălitură.)

Și e vorba de un dascăl așezat de Pa-
triarhul de Ierusalim Hrisant pentru dom-
neasca Academie a Bucureștilor.

Și iar cu dragoste sărutăm venerata-Ți
dreapta. Te bucuri iarăși cu noi și te rogi
ca părinte iubit pentru logodna prea-iu-
bitei noastre fice, și mulțămim Fericirii
Tale. Am aflat și de ajutorul ce în fiecare
an l-au dat egumenii Țăi de acolo, și n'a
rămas alta să spunem, căci i-ai lăsat Fe-
ricirea Ța în plata Domnului. Bine Te-ai
gândit de ai făcut arhimandrit pe catigu-
mennul de Galata, și mai mare peste toți;
ni-a părut bine; pentru care, în chipul ce-l
poruncești Fericirea Ța, fi voi vorbi slo-
bod Sfinției Sale, și vom orândui să ur-
meze și toate celelalte după rugămintea
Ța, câte încă nu s'au pus în lucrare, pen-
tru că e vreme de slujbă, de sunt toți egu-
menii pe afară.

Am primit și scrisoarea Preasfințitului
de Cesareia și epitrop al Țău, și vom răs-
punde după aceea Preasfinției Sale. Pentru
săpunurile de mose ce ni le-ai trimis Prea-
sfinția Ța, se vor da prea-iubiților noștri
fii. Și iarăș preasfințitele-Ți rugăciuni cu
noi. Doamna noastră și prea-iubiții noștri
copii cu evlavie se închină Fericirii Tale
și-Ți sărută sfânta dreaptă. Pentru dascăl
am aflat, și rugăm iarăș să ai grijă Fe-
ricirea Ța, și nu numai că-Ți vom mulțami,
dar, Îți vom păstră și recunoștință; pentru
care dascăl Țe vei sfătui Fericirea Ța cu
prea-nobilul nostru boier capuchehaiaua
chirișgi Teodorachi¹.

(Bibl. Ac. Rom., copile d-lui M. Ghedeon.)

¹ De și data ar fi după titlu a Domniei muntene a lui Nicolae-Vodă, mențiunea egumenilor și a datoriilor lor, aceea a egumenului de Galata și a capuchehaielei trimet la Domnia moldovenească, — deci până la 1716.